Cl. B. L.
3831

LESICON

ROMA'NESCU-LA'TINESCU-UNGURES-CU-NEMȚESCU

QUARE

DE MAI MULTI AUTORI, IN CURSUL' A TRIDECI, SI MAI MULTORU ANI S' AU LUCRATU.

SEU

LEXICON

VALACHICO-LATINO-HUNGARICO-GERMANICUM

QUOD

A PLURIBUS AUCTORIBUS DECURSU TRIGINTA ET AMPLIUS ANNORUM ELABORATUM EST.

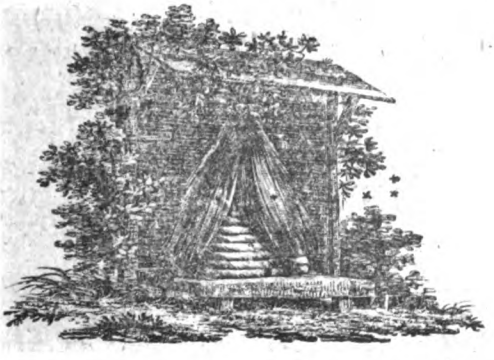

BUDAE

Typis et Sumtibus Typographiae Regiae Universitatis Hungaricae

1825.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

3-f. 3831.

Digitized by Google

el B.L.
3831

LESICON
ROMA'NESCU-LA'TINESCU-UNGURES-CU-NEMȚESCU

QUARE

DE MAI MULTI AUTORI, IN CURSUL' A TRIDECI, SI MAI MULTORU ANI S' AU LUCRATU.

SEU

LEXICON
VALACHICO-LATINO-HUNGARICO-GERMANICUM

QUOD

A PLURIBUS AUCTORIBUS DECURSU TRIGINTA ET AMPLIUS ANNORUM ELABORATUM EST.

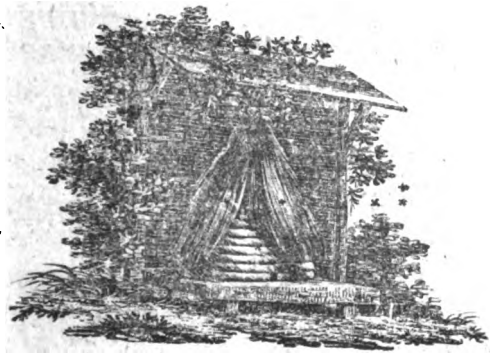

BUDAE

Typis et Sumtibus Typographiae Regiae Universitatis Hungaricae

1825.

Digitized by Google

Digitized by Google

Typographia Regia Budensis

Lectori benevolo Salutem!

Lexicon hoc Valachico-Latino-Hungarico-Germanicum, quod decursu triginta et amplius annorum per Viros in re literaria, et cumprimis in cognitione Lingvae Valachicae insigniter versatos, utpote omnium primo per denatum Admodum Reverendum Patrem Samuelem Klein, olim penes Typographiam Regiae Universitatis Librorum Valachicorum Graeci ritus Revisorem et Correctorem; isto mortuo per Admodum Reverendum Dominum Basilium Kolosy, Parochum Nagyagensem, Dioecesis Fogarasiensis in Transsilvania et Vice Archi-Diaconum, qui Lexicon Kleinianum plurimum locupletavit, et Lingvis: Hungarica et Germanica auxit, sed matura morte praeventus, supremam manum eidem addere non potuit; postmodum jussu et impensis Illustrissimi ac Revendissimi Domini Samuelis Vulcan, moderni Graeci ritus Catholicorum Episcopi Magno-Varadinensis, per Reverendissimum Dominum Joannem Korneli, Cathedralis Ecclesiae Magno-Varadinensis Graeci ritus Catholicorum hoc tempore Primicerium, seu Cantorem et Canonicum, Archi Diaconum Partium Banaticarum, et in Districtu Magno-Varadinensi Scholarum Graeci ritus Catholicarum interimalem Directorem revisum, novis curis auctum et descriptum; hoc per praenominatum Illustrissimum suum Praesulem et Maecenatem, Dioecesis necessitate ita exigente Buda, ubi diutius operatus est, Magno-Varadinum revocato, per Admodum Reverendum Dominum Petrum Major, aeque Dioecesis Fogarasiensis Presbyterum et Typo-

Digitized by Google

pographiae Regiae Scientiarum Universitatis hujusce Hungaricae Librorum Valachicorum Graeci ritus Revisorem, qui una Orthographiam Romanam, sive Latino-Valachicam una cum clavi, qua penetralia originis vocum reserantur, Lexico huic, non sine manifesto fundatae eruditionis suae Valachicae documento praemisit, suprema revisione, et respective Originis vocum, quibus illae in Lingvis: Italica, Hispanica et Gallica similes, et ex iis desumtae esse viderentur, disquisitione, quam in se assumsit, necdum terminata, aeque fatis functum; tandem per Admodum Reverendum Dominum Joannem Theodorovics, modernum Valachicum Graeci ritus non uniti Parochum Pestiensem et Sacrae Sedis Consistorialis Budensis Assessorem, et Dominum Alexandrum Theodori, AA. LL. Philosophiae et Medicinæ Doctorem in iis, quae a Litera I. incipiendo, per immortuos necdum sufficienter locupletata fuerunt, ultimis curis digestum, auctum et correctum, taliterque improbo sane labore terminatum est, licet Tibi Lector benevole! ob oculos sistere, atque longae Tuae exspectationi, quam tot Virorum fata plane fatigare debuerunt, conatibus Regiae hujus Universitatis Typographiae satis facere. — Quid per Lexicon hoc praesens Literaturae Valachicae praestitum sit, per Viros honoris gratia praenominatos, qui in eodem elaborando desudarunt, sibique pene immortalitatem pepererunt, Tu ipse facile dijudicabis, et si perfectioni, quam forte in eodem desideravisses, quidpiam adhuc deesse observares, memento Viros perarduam, quam antea nemo tentaverat viam, ingressos fuisse. — Inventis facilius addet Posteritas. Vale.

Datum Budae die 30. Augusti 1825.

Crâ

Digitized by Google

Crâiésca Tipografie din Buda.

Bénevoiitoriului Cetitoriu sânîtate!

Aquestu Lesicon Românescu - Lâtinescu - Ungurescu - Nemţescu, quare in cursul' a triḑeci si mai multoru ani, de Bârbaţi in lucrul' sciéntielor, şi mai ântéiu in cunóscerea Linbei Românesci, béne deprinşi; adeche mai ântéiu de toţi prin reposatul' Cinstitu Pârénte Samuil Klein, odineórâ lònga Tipografia Crâiescei Universitâţi, a Cârţilor Românesci de Légea Greco-Catholicâ Revisor, si Corector; — aquesta murindu, prin Cinstitul' Domnu Vasilie Kolosy, Parochul', si Protopopul' Secârembului (Nagyág) in Ardélu, in Eparchia Fagaraşului, quare Lesiconul' lui Klein fórte multu l'au avuţitu, şi cu Limba Unguréscâ, şi Nemţéscâ l'au adausu, quì de mórte mai inante de témpu râpitu fiéndu, nu l' putù duce la deplénire; — dopò aquéa din porunca, şi cu spesele Préluminatului, si Précinstitului Domnu

Кръѧ́ска Тѵ̈пографі́е дин Бꙋ́да.

Биневоито́рюлꙋй Четито́рю̀ сънъта́те!

А̂чéст Лєѯїко́нь Рѡмане́ск-Латїнеск-Оу̂нгꙋре́ск-Немцеск, ка́ре ѧ̂ кꙋ́рсꙋл а̂ трейѕе́чй шѝ май мꙋлтѡ́р а̂́нй, де Берба́цй ѧ̂ лꙋ́крꙋл счїи́нцелѡр, шѝ май ѧ̂тъ́ю̀ ѧ̂ кꙋно́щерѣ Ли́мбей Рѡмане́счй, би́не депри́нший; а̂́декъ май ѧ̂тъ́ю̀ де то́цй прин ръпоса́тꙋл Чинсти́т Пъри́нте Самꙋи́л Кла́ин, ѡ̂динео́ръ лъ́нгъ Тѵ̈пографі́а Кръе́щей Оу̂ниверсите́цй, а̂ Къ́рцилѡр Рѡмане́счй де Лѣ́цѣ Греко-Каѳо́лїкъ Реві́зор, шѝ Коре́ктор; — а̂че́ста мꙋри́нд, прин Чинсти́тꙋл До́мн Васі́лїе Ко́лоши, Паро́хꙋл, шѝ Прѡтопо́пꙋл Секъри́мбꙋлꙋй (Nagyág) ѧ̂ А̂рдѣ́л, ѧ̂ Е̂пархі́а Фагара́шꙋлꙋй, ка́ре Лєѯїко́нꙋл лꙋй Кла́ин фо́рте мꙋ́лт ла́ꙋ а̂вꙋци́т, шѝ кꙋ Ли́мба Оу̂нгꙋрѣ́скъ, шѝ Немцѣ́скъ ла́ꙋ а̂да́ꙋс, чѝ де мо́рте майнаи́нте де ти́мп ръпи́т фїи́нд, нꙋл пꙋтꙋ̀ дꙋ́че

ла

nu Samuil Vulcan, Episcopului Greco-Catholicu a Orăḑii Mari, prin Précinstitul' Domnu Ioan Corneli, a Cathedralei Biserici Greco-Catholice din Oradea Mare Canonicu, a Părţilor Banatice Archi-Diaconu, şi in Districtul' Orăḑii Mari a Schólelor Naţionale Greco-Catholice interimal Directoru, la socotélă luatu, de nouu inmulţitu, şi scrisu; — aquesta, de mai nomitul' Preluminatul' sŭu Episcopu, si Mecenas, asiè poftindu lipsa Eparchiei, din Buda, unde mai indelongatu au lucratu, la Orade inapoi chiămatu fiéndu, prin Cinstitul' Domnu Petru Major, asemene a Eparchiei Fagaraşului Preot, si lóngă Tipografia Crăiescei a Sciénţielor Universităţi aquestei Unguresci, a Cărtilor Românesci Greco-Catholicu Revisor, quare de odată si Ortografie Romană, séu Latino-Romanéscă, inpreună cu chéa, cu quare quele asconse a rădícinei covéntelor se deşchidu (adeche modu de a conóscere rădícina covéntelor Romanesci) cu apriată dovédă despre intemeata sà sciéntiă in quele que se ţénu de Linba Română, in fruntea questui Lesicon au pusu; quare anché au reposatu, mai

ла деплини́ре; — дꙋпъ а̂чѣ́а дин порꙋ́нка ши̂ кꙋ спе́зеле (кїелтꙋа́ла) Прѣлꙋмина́тꙋлꙋй, ши̂ Прѣчинсти́тꙋлꙋй До́мн Самꙋи́л Вꙋ́акан, е̂пїско́пꙋлꙋй Греко-Каѳолі́к а̂ Ѡ̂ръ́зїй Ма́рй, прин Прѣчинсти́тꙋл До́мн Іѡа́н Корне́ли, а̂ Каѳедра́лей Бисѣ́ричй Греко-Каѳолі́че дин Ѡ̂ра́дїа Ма́ре Кано́нїк, а̂ Пъ́рцилѡр Бана́тиче А̂рхїдїа́кон, ши̂ ꙟ̂ Дїштрі́ктꙋл Ѡ̂ръ́зїй Ма́рй а̂ Схо́лелѡр Нацїона́ле Греко-Каѳолі́че і̂нтерїма́л Дїре́ктор, ла сокотѣ́лъ лꙋа́т, де но́ꙋ ꙟ̂мꙋлци́т, ши̂ скри́с; — а̂че́ста де май нꙋми́тꙋл Прѣлꙋмина́тꙋл съ́ꙋ е̂пїско́п, ши̂ Мецéнас, а̂ша̂ пофти́нд ли́пса е̂па́рхїей, дин Бꙋ́да, оу̂нде май ꙟ̂делꙋнга́т а̂ꙋ лꙋкра́т, ла Ѡ̂ра́де ꙟ̂напо́й кїема́т фїи́нд, прин Чинсти́тꙋл До́мн Пе́трꙋ Ма́їор, а̂се́мене а̂ е̂па́рхїи Фагара́шꙋлꙋй Прео́т, ши̂ лънгъ Тѵ̈пографі́а Кръесче́й а̂ Счїи́нцелѡр Оу̂нїверсїте́цїй а̂че́щей Оу̂нгꙋре́щй а̂ Къ́рцилѡр Рѡмане́счй Греко-Каѳолі́к Ревізор, ка́ре де ѡ̂да́тъ ши̂ Ѡ̂рѳографі́а Рѡма́нъ, саꙋ Латі́но-Рѡманѣ́скъ, ꙟ̂преꙋ́нъ кꙋ кїе́а, кꙋ ка́ре чѣ́ле а̂скꙋ́нсе а̂ ръдъчи́ней кꙋви́н-

mai inante de ar fi ésprávitu quea mai de pre urmá revisie, şi mai vîrtosu pre sène luata cercare a rádícinei covèntelor, qua sî se védá a fire asemene altoru covènte in Linba Itáliánéscá, Spanioléscá, si Fráncéscá, séu din aqueste luate; — mai pre urmá prin Cinstitul' Domnu Ioan Theodorovics Paroehul' de aquum Românescu ne unitu din Pesta, şi a Sántelor Consistoriumuri din Buda şi Verşetz Asesor, şi prin D. Alesandru Theodori, a Iveţeturilor' quelor' fromóse, a Filosofiei şi a Medicinei Doctor, in quele que prin mai sus nomiţii Bárbaţi, quarii cu aquestu lucru deprèndendu se au reposatu, nu furò de ajuusu avuţite., incepèndu dela Litera I. cu queà mai de pre urmá stredanie intocmitu, adausu, şi indreptatu, şi asiè cu mare lucru s'au ésprávitu, — Ti se pone inantea oehilor bènevoiitoriule Cetitoriu! şi prin serguèntia aquestei Tipografii a Cráiescei Universitáţi, indelongatei Tale asteptári, pre quarea fatumurile a tántoru Bárbaţi trebueà sî o ostenéscá, se face destul. — Que s'au datu Literaturei Românesci, cu aquestu Lesicon, prin Barba-

вин҃телѡр҃ се дѣшкидѹ (ѣдекѫ модѹ де â кѹнóсче рѫдъчина кѹвин҃телѡр҃ Рѡманéчй) кѹ âпрїáтъ довѣдъ дéспре ѧтемеáта сà счїинцъ ѧ чѣле че се цин де лимба Рѡмáнъ, ѧ фрѹнтѣ честѹй лексікóн âѹ пѹс; кáре ѧкъ âѹ рѫпосáт май ѧнаинте де че âр фй йспрáвит чѣ май де пре оўрмъ ребиндїе, шй май бъртóс пре сине лѹáта черкáре â рѫдъчинéй кѹвин҃телѡр҃, ка съ се вѣдъ â фй âсémене ѣлтѡр кѹвинте ѧ лимба Їталїенѣскъ, Шпанїолѣскъ, шй Фрънчѣскъ, саѹ дин âчѣсте лѹáте; — май пре оўрмъ прин Чинститѹл Домн Їѡáнн Ѳеодѡровичъ Парóхѹл де âкѹм Рѡманéск неѹнит дин Пéста, шй â Офин҃телѡр҃ Консїсторїѹмѹрй дин Бѹда шй Вершéц Ясéсѡр, шй прин Домнѹл Ялеѯáндрѹ Ѳеодóри, â Кѣцътѹрилѡ чéлѡр фрѹмóсе, â Фїлосóфїей, шй а Медїцинéй Доктор, ѧ чѣле че прин май сѹс нѹмиційй Бърсáцй, кáрїй кѹ âчéст лѹкрѹ депринзѣндѹсе âѹ рѫпосáт, нѹ фѹръ де âжѹн âбѹцúте, ѧчепáнд дела лítера I. кѹ чѣ май де пре оўрмъ стрѫдáнїе ѧтокмúт, âдáѹс, шй ѧрептáт, шй âшà

кѹ

Digitized by Google

ţii pentru cinstea mai sus nomiti, quarii in lucrarea lui au asudatu, şi şiesi mai ne murire ş'au agonisitu, Tu singuru lesne vi judecà, şi de comva vi vedé a lipsire queva in deplinirea, quarea dórá intr' énsul o ai fi poftitu, aduţi aménte, comche aquesti Bárbaţi au intratu intr'o cale greà, pre quarea mai inante némine nù ámblase. — Quelor aflate mai lesne voru odauge Urmátorii. Fii sánítosu. Datu in Buda 30 Augustu 1825.

кꙋ мáре лꙋ́крꙋ саꙋ и̂спреви́т, — цисе пꙋ́съ ꙗ̂наи́нтѣ ѡ̆́килѡр Биневоито́рюле Четито́рю! ши̂ прин сергꙋи́нца а̂че́щей Тѵ̈пографі́й а̂ Кръе́щей Оу̂ниверситéцй, ꙗ̂дълꙋнга́тей Та́ле а̂щептъ́рй, пре ка́рѣ фа́тꙋмꙋриле а̂тънтѡ́р Бърба́цй тръбꙋѧ̀ съ ѡ̂ ѡ̂стънѣ́скъ, се фа́че дестꙋ́л. — Чѐ саꙋ да́т Лїтератꙋ́рей Рѡмане́счй, кꙋ а̂че́ст Лезїко́н, прин Бърба́цїй пентрꙋ Чи́нстѣ май сꙋ́с нꙋми́цй, ка́рїй ꙗ̂ лꙋкра́рѣ лꙋй а̂ꙋ а̂сꙋда́т, ши̂ шіе́шй май немꙋри́ре ша́ꙋ а̂гониси́т, Тꙋ̀ си́нгꙋр ле́сне ви̂ жꙋдека̀; ши̂ де кꙋ́мва ви̂ ведѣ̀ а̂ липси̂ че́ва ꙗ̂ деплини́рѣ, ка́рѣ до́ръ ꙗ̂тръ́нсꙋл ѡ̂ а̂й фи̂ пофти́т, а̂́дꙋцй а̂ми́нте, кꙋ́мкъ а̂че́щй Бърба́цй а̂ꙋ ꙗ̂тра́т ꙗ̂трꙋ ѡ̂ ка́ле грѣ̀, пре ка́рѣ май ꙗ̂наи́нте ни́мене нꙋ̀ ꙗ̂бла́съ. — Че́лѡр а̂фла́те май ле́сне вѡр а̂да́оце Оу̂рмъто́рїй. Фи̂ сънъто́с. Да́т ꙗ̂ Бꙋ́да 30. А̂́ѵгꙋст 1825.

IN BUDA

Cu Tipariul' si cu Chieltuelele Tipografiei a Crăiescei Universitáţi Unguresci

1825.

Digitized by Google

A.

A *partic.* I. *praefigitur Substantivis, et reliquis declinabilibus orationis partibus, et denotat* 1) *tacitas, subin etiam apertas praepositiones: ad, apud, in, pro, prae, e. g.* me ducu a casá, *eo domum*: megyek haza: ich gehe nach Hause. — Am a mánù: *est mihi ad manum, habeo prae manibus*: Kezemnél vagyon: es ist mir bey der Hand, ich habe es in den Händen. — Sciu a buná samá: *scio pro certo*; tudom minden bizonnyal, ich weiß es zuverläßig. — A lungu: *in longum, in longitudinem*; hoszszára: der Länge nach. 2) *constructa quibusdam verbis neutris, innuit accusativum rei*: *e. g.* mirosu a şofranu: *oleo croccum*: Sáfrány szagot botsátok: ich rieche nach Safran. — putu a pirciu: *oleo hircum*: bak bűzű vagyok: — ich bocke, bockenze. — Cobescu a fóme: *Animus meus praesagit famem*: éhséget érzek elöl: mir ahndet die Hungersnoth. 3) *est pars articuli genitivi in utroque numero nomini praeponi solita: e. g.* a Domnului. : *Domini*: az Uré: des Herrn 4) *denotat pronomen possessivum: e. g.* a meu, a mea: *meus, mea*: enyim, mein, meine. 5) *designat numeros ordinales*: *e. g.* a dóa órá; *secundo*: másodszor: zweitens. II. *Praefixa verbis, denotat gerundium in dum, e. g.* incepu a scrie; *incipio scribere, quasi*: *dicerem: incipio ad scribendum*: kezdek irni: ich fange an zu schreiben. *Nota: adhibetur etiam pro futuri 3 persona singularis: e. g. a venì: pro:* va venì: *veniet*: el fog jönni: er, sie, wird kommen.

Abaldá, *femi. plur:* de Ἀβάλδε, *subst: horreum, emporium mercium*: le rakó hely: die Niederlage der Waaren

Abatere, *f. pl.* teri. Ἀβάτερε, *subst:* 1) de undeva spre vre o parte: *degressio, decessio, secessio*: kitérés, eltérés: das Ausweichen. 2) la quineva pentru remánerea: *deversio, diversio*: betérés, megszállás: das Einkehren.

Abatu, tere, tutu. Ἀβάτ, τερε, τȣτ, *verb:* I. *neutr:* strúduescu, silescu: *studeo, nitor, conor*: igyekezni, iparkodni: trachten, zuschauen, *e. g.* abate de pornésce: *age moveas*: induly már el: trachte, daß du aufbrechest. *II. neutr: vel recipr:* abatu: 1) spre vre o parte a fará din cale: spre drépta, seu spre stánga: *degredior, digredior, excedo, secedo, decedo, propello, deflecto*: kitérni, eltérni: ausweichen. 2) la quineva pentru remánerea, sálaşuirea: *diverto, deverto, devertor*: be szállani, megszállani: einkehren. *III. impers:* mi abate: adeché: mi caşuná, mi véne fórá scire in ménte: *ad cogitationem incido, repente mihi incidit*: véletlenül eszembe jut: sich etwas einfallen lassen, auf einen Gedanken verfallen. pentru esemplu: que ţi au abátutu? *quid tibi incidit?* mi jutott eszedbe? was ist dir eingefallen?

Abátútóre, *f. pl.* tori. Ἀβȣτȣτόαρι *subst:* — locu de abátutu: *deversorium, diversorium*: meg szálló hely: die Herberge, Einkehr.

Abecedá, *f. pl.* de. Ἀβεϲέδε, *subst:* alfabetu, séu alfavitu: *abecedarium, liber elementaris*: abétzéskönyv: das Abcbuch, die Fiebel.

Abiè

Digitized by Google

Abiè, âвїѣ, *adv: vix, aegre, difficulter:* alig, aligha, nehezen, bajosan, súllyosan: kaum, ſchwer, ſchwerlich, hart. *a Lat: a*, et *vix.*

Abore, m, *pl.* ri, âворе, *subst:* vapor, caligo: gőz, pára: der Dampf, Dunſt. â Lat. *vapor:* per aphoeresim, et antithesim.

Aborélá, *f. pl.* le. âворе́лѫ, *subst. vaporatio, evaporatio:* gőzölgés, párállás: das Dampfen, Dünſten; *item* v. Abore.

Aborescu, rire, ritu, âворе́ск, ри́ре, ри́т, *verb: act:* 1) slobodu din mène abore: *evaporo, vaporem emitto:* párázni, gőzölgeni: dampfen, dünſten, ausdampfen, ausdünſten. 2) spre quineva. *a) adflo, adspiro:* reá lehelni: anhauchen. *b) ei* facu vêntu, qua sii trécá de ferbenţélá: *adflo, ventulum facio:* szellőzni: lüften.

Aborire, *f. pl.* riri, âворире, *subst: v.* Aborélá.

Abrudu, *m.* âвръдъ, *subst:* un oraşu in Ardélu: *Auraria:* Abrudbánya: Großſchlatten. Abrudénu, *f.* nă, *pl.* ni, *f.* ne, — Abrudbányensis: abrudbányai, ein Abrudbanyer.

Acaçiu, *m. pl.* çiuri, *f.* âкáц, *subst:* unu lemnu: robinia pseudo acacia: *Linn:* akátzfa: der Akazienbaum, der amerikaniſche Schottendorn.

Acariu, *m. pl.* ri, âкарїѫ *subst: artifex acuarius:* tő tsináló, der Nadler.

A casă, âкáſъ, *adv:* 1) sûnt, şedu: *Domi:* hon, otthon: heim, daheim, zu Hauſe. 2) mergu, me ducu: *domum:* haza: heim, anheim, nach Hauſe.

Açiă, *f. pl.* çie, âцъ, *subst:* 1) de cusutu: *acia, filum:* tzérna: der Zwirn. — resucitá: *filum duplicatum:* seritett tzérna: der Zwiernfaden. 2) sfóra, spargá: *funiculus:* zsineg, madzag, spárga: der Spagat, Bindfaden. 3) in carne, in póme, in legumi: *fibra:* szalka: das Fäſerchen, Fäſerlein.

Açiţare, séu aţiţare, *f. plu.* ţări, âцицáре, *subst:* 1) a focului: *excitatio:* gyujtás, gerjesztés: das Anzünden. 2) spre mânie: *fervor, iracundia:* hevesség, harag: die Hitze, der Zorn, das Aufbrauſen.

Açiţatu, séu aţiţatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te, âцицáт, — тз, *adj:* 1) despre focu: *incensus, inflammatus, excitatus:* gyujtott, gerjedtt: angezunden, aprênsu, infocatu de mânie: *accensus, fervidus, iracundus:* heves, tüzes, indulatos, haragos: hitzig, aufgebracht, ungehalten.

Açiţu, s. aţiţu, are, atu, âцицъ, áре, áт: *verb: I. act.* 1) focu: *excito, accendo, incendo, inflammo:* gyujtani, gerjeszteni: erregen, anzünden, anfachen: mi açiţu paie in capu: *adech:* mi facu nevoie: *molestiam mihimet conflo:* magának bajt szerezni: ſich Verdruß zuziehen, verurſachen. 2) pre quineva spre mânie: *irrito, excito, incito, concito:* fel ingerleni, gerjeszteni, haragra indítani: reizen, anreizen, aufſetzen. II. *recipr:* me açiţu, spre mânie: *succenseo, effervesco, excandesco:* felgerjedni, megindúlni: erzürnen, in Zorn gerathen, aufbrauſen. Etym: ab *excito. Ital:* attizare. *Festus:* acetare.

Acole, âкóлѣ, *adv:* 1) sûnt, stau: *ibi, ibidem:* etc, ottan, amott: dort, daſelbſt. 2) me ducu, vênu. *illuc, eo:* oda, amoda: dahin, dorthin. Ital: colà.

Acolo, âколо, *adv:* 1) sûnt, şedu, stau: *ibi:* ott: dort. 2) me ducu: *illuc, eo:* oda: hin dorthin: Hisp: acullà.

Acoperemêntu, *m. pl.* turi, *f.* âкопереме́нт, *subst:* 1) de obsce cu qu se acopere cueva: *cooperimentum, tegmen, tegmen-*

Digitized by Google

mentum: *operculum*: fedél, takaró: die Decke, Bedeckung. 2) a casei, *v.* acoperişu: 3) de pre ólá: *testum*, *testus*, *operculum*, *aular*: fedõ: der Hafendeckel, die Stürze. 4) apárare, *praesidium*, *tutela*, *protectio*: véd, védelem, oltalom: der Schutz, Schirm, die Beschützung.

Acoperire, *f. pl.* riri. ȃкопери́ре, *subst*: *cooperitio*, *e. g. tecti*: takarás, fedés: das Decken, die Verdeckung.

Acoperişu, *m. pl.* şuri, *f.* ȃкопери́ш, *subst*: 1) cu anumire de obsce: *cooperimentum*, *tegmen*, *tegmentum*, *tegumentum*, *operculum*: fedél, takaró: die Decke, Bedeckung. 2) a casei: *tectum domus*: házfedél: das Hausdach.

Acoperitoriu, *f.* óre. *pl.* óri, *f.* óre. Ȃкоперито́рю, оа́ре, *Subst.* 1) quare acopere ori que: *tegens*, *tector*: fedõ, béfedõ, takaró: der Decker. 2) apárátoriu, *protector*: oltalmazó: der Beschützer.

Acoperiu, rire, ritu, ȃкоперю, ри́ре, ри́т: *Verb*: *act*: 1) *cooperio*, *tego*, *contego*: fedni, béfedni, takarni: decken, bedecken, verdecken, zudecken. 2) ascundu, táinuescu, ţénu ne véditu: *celo*, *occulto*, *abscondo*, *tego*: fedezni, titkolni: verdecken, verhehlen. 3) apáru: *protego*: oltalmazni: schützen, beschützen, beschirmen.

Acordu, *m. pl.* córde *f.* ȃко́рд, *Subst*: nórávélá, togmélá: *conventum*, *pactum*: alku, alkuvás, alkalom: der Akkord, Vertrag, Vergleich.

Acòtare, ȃкътáре, *adj*: *gen*: *com*: *adeo talis*, *aliquis*, *tantus et talis*, *singularis*: ollyan, ollyas, olly különös, Isten tudgya kitsoda: so einer, ein solcher, ein besonderer, Gott weis wer. *Ital*: Cotale.

Acréla, *f. pl.* le, ȃкрѣ́лъ, *subst*: acrime: *acor*, *aciditas*: savanyuság: die Säure.

Acrescu, crire, critu. ȃкрéск, кри́ре, кри́т: *verb*: I. *act*: facu queva acru: *reddo acidum*: savanyitani: säuern, sauer machen. II. *neutr. vel recipr*: me acrescu, adeché: me facu acru: *aceo*: savanyodni, meg savanyodni: sauer werden.

Acrime, *f. pl.* mi. ȃкри́ме, *subst. v.* Acrélá:

Acrişoru, *f.* şórá, *pl* ri, *f.* re, ȃкришо́рѹ, — оа́ръ, *adj*: *acidulus*, *subacidus*: savanyotska: säuerlich, ein wenig sauer. *Gall*: aigrer — ette.

Acru, *f.* á. *pl.* i, *f.* e. ȃкрѹ, — ъ, *adj*: *acer*, *acidus*: savanyú: sauer. *Ital*: agro. *Gall*: aigre, *Hisp*: agrio.

Acrutiu, *f.* á. *pl.* ti, *f.* e. ȃкрѹ́ц, — ъ, *adj*: *V.* acrişoru.

Acu, *m. pl.* ce *f.* ȃк, *subst*: 1) o unéltá: *acus*: tõ, tũ: die Nadel. acu de boltá, cu boldu, adeché: bumbuscá: *acicula capitata*, *spinther*: gombostõ; die Spennadel. 2) a albineloru: *aculeus*: fulánk: der Bienenstachel.

Acuaritiá, *f. pl.* tie. ȃкъри́цъ, *subst*: 1) scátulá de ţenutu ace: *pixis acuaria*: tõtartó: die Nadelbüchse. 2) o góngá, adeché: cápusá: *ricinus*, *hypobosca ovina*: juhtsimbe, juhtetũ: die Schaaflaus.

Acuariu, *m. pl.* ri. ȃка́рю, *subst*: *V.* acariu.

Aculmu, mare, matu, ȃкѹлм, ма́ре, ма́т, *verb*: *act*: *propendeo*, *inclino*: le felé függöni, hajolni: abwärts hängen, sich abwärts neigen.

Acum, ȃкѹ́м, *adv*: *V* aquum:

Acuru, gere, cursu, ȃкѹ́р, ѱере, кѹре. *verb*: *neutr*: *adcurro*: hozzá futni, hozzá járúlni: hinzulaufen, beyspringen.

Acutiu, *m. pl.* tie. *f.* ȃкѹ́ц, *subst*: a-

Digitized by Google

acsoru: *acula, acicula:* kis tö, tötske: eine kleine Nadel.

Ad, adá, séu adu: ăд, ăдz, сав ăдв, *verb: defect: praesens Imperativi; cedo, da, adfer, adduc*: add, adsza, ad ide: gieb, gieb her: *p: e:* adú mána: *cedo manum:* adsza kezet: gieb her die Hand.

Adagiu, *m. pl.* giuri. *f.* âдáцïв, *subst:* disá, pildá, parimie: *adagium, proverbium:* köz mondás, példa beszéd: das Sprüchwort.

Adámánescu, nire, 'nitú, âдzмzнéгк, нúрв, нúт, *verb: act: allicio, pellicio:* ámitani, gögyögtetni: locken, anlocken. — spre rêu: *seduco, solicito:* eltsábitani, elámitani: verführen, verleiten. ab: *ad — a manuo.*

Adámánire, *f. pl.* niri. âдzмzнúрв, *subst: illectus, pellectio, seductio, solicitatio:* elámitás, eltsábítás, gögyögtetés: die Lockung, Anlockung, Verführung, Verleitung.

Adámánitoriu, *f.* óre. *pl.* ori, *f.* óre, âдzмzниторю̆, — оáрв I. *subst: allector, pellector, seductor:* elámitó, tsábitó: der Verführer. II. *adj: illecebrosus:* ámító, édesgetö: lockend, anlockend, verführerisch.

Adamantu, *m. pl.* turi, *f.* âдaмáнт, *subst:* diamantu: *adamas:* gyémánt: der Diamant. —de adamantu: *adj:* *adamantinus:* gyémánt, vagy gyémántbólvaló: Diamanten.

Adaogáturá, *s.* adaugáturá, *f. pl.* turi. âдaогzтзрz, сав, âдaзrтзрz, *subst: auctio, adauctus, additamentum, accessio:* szerzés, hozzáadás, toldalék: der Zusatz, die Zugabe.

Adaogere, *s.* adaugere, *f. pl.* ri. âдáоцерв, сав âдáвцерв *subst:* 1) *V.* adaogáturá: 2) *appendix:* ragaszték: der Anhang.

Adaogu, *s.* adaugu, are, atu, âдáог, гáрв, гат,

Adaogu, *s.* adaugu, gere, daosu, âдáог, церв, âдáоt: *verb: act:* 1) márescu: *augeo, grandio:* nagyobbítani, szaporítani: vergrößern. 2) sporescu, mai punu pre de supra: *addo, adaugeo:* hozzáadni, szerezni: zugeben, zusetzen: 3) inádescu: *annecto, adnecto:* toldani, tagozni: zusetzen, anstückeln.

Adaosu, *s.* adausu, *m. pl.* suri. *f.* âдáоt, *subst:* V. Adaogáturá.

Adápare, *f. pl.* ári. âдznáрв, *subst. adaquatio, potatio, potionatio:* itatás: das Tränken, die Tränkung.

Adápátóre, *f. pl.* tori. âдznzтоáрв, *subst:* locu de adápatu: *aquatio pecuaria:* itató hely: die Tränke, der Tränkort.

Adápostescu, tire, titu, âдznoзтéгк, тúрв, тúт, *verb: act: excipio, recipio:* befogadni, fel venni: aufnehmen, beherbergen.

Adápostu, m, *pl.* turi, *f.* âдznoзт, *subst:* 1) locu apáratu de véntu: *locus a vento securus:* a' széltöl ment hely: ein wider den Wind geschützter, sicherer Ort. 2) locu de scápare: *perfugium, refugium, receptus:* menedékhely: die Zuflucht, der Zufluchtsort. a Lat. *ad et appositum.*

Adápu, pare, patu, âдzn, нáрв, нáт: *verb: act:* adaquo, poto, potiono: *itatni:* tränken.

Adenéori, *s.* adene órá, âдeнéwрй, *adv:* denéori, maiánte: *paulo ante:* az imént: unlängst, vor kurzer Zeit.

Adequó, *s.* adechè: ăдeкz, *adverb:* 1) *adeoque, denique, igitur:* tehát, igy, tehát: also, sodann, halt. 2) *nimirum, nempe, hoc est, idest, scilicet, videlicet:* az az, úgy mint, tudni illik: nemlich, nähmlich, das heißt. *Not: adv: hoc subin usurpatur pro substantivo, et tunc significat finis, exitus:* vége, útollya valaminek: das End, oder Letzte von Etwas: *p. e.*

Digitized by Google

e. la adechè: *ultimatim, in fine finali:* végre, utolyára: letztens, auf die Letzt, zur Letzt, am Ende.

Adequòte, adequòtele, *s.* adechète — le. ȃдекъ, *c.* ȃдекътеле. *v.* adequò.

A dése, a dése ori, a desu, ȃ дéсе, ȃ дéсе ѡ̆рй, ȃ дéс: *adv: saepe, saepenumero, crebro, frequenter:* gyakran, gyakorta, sokszór, sokizben: oft, oftmals. a Lat: *dense.*

Adetoriu, *f.* tóre, *pl.* ori. *f.* óre, ȃдетóрю̆, — оáре *V.* Detoriu. a Lat. *debitor.*

Adeúnàḍi, ȃдъ̆нъзй, *adv:* de unàḍi: *nuper, nuperrime:* minap, minapában: neulich, kürzlich, unlängst.

Adevèratu, *f.* tà, *pl.* ti, *f.* te. ȃдевъра́т, — тъ *adj: verus, certus;* igaz, bizonyos: wahr, wahrhaftig, wirklich.

Adeverèntià, *f. pl.* tie. ȃдеверúнцъ, *subst:* dovédà: *causa, ratio, argumentum, documentum:* mutató, vagy bizonyitó ok: der Beweis, Beweisgrund, Beweisthum.

Adeverescu, rire, ritu, ȃдеверéск, рúре, рúт, *verb: act: doceo, probo, ostendo, demonstro, comprobo, firmo, confirmo:* meg mutatni, bizonyítani, erösíteni: beweisen, bestätigen, bezeugen, darthun, bekräftigen, bestärken, bescheinigen.

Adeverire, *f. pl.* ri. ȃдеверúре, *subst:* 1) aretare, dovedire: *probatio, comprobatio, demonstratio, confirmatio:* bizonyítás, meg mutatás, erösités: die Beweisung, Bestätigung, Bekräftigung. 2) *V.* Adeverèntià.

Adeveru, *m. pl.* ruri, *f.* ȃдевъ́р *subst: verum, veritas:* igazság, valóság: die Wahrheit, Gewißheit.

Adeveru, ȃдевъ́р, *adv: vere, certo, sane:* bizony, bizonyára, igazán: wahr, wahrlich, wahrhaftig, wirklich, in der That.

Aḍi, ȃзй, *V.* astàḍi.

Aḍinéori, ȃдинѣ́орй: *V.* adenéori.

Aḍi nópte, ȃзй нóапте, *adv: hac nocte:* az éjjel: heute Nacht.

Adinsu, *s.* adènsu: ȃдúнс, *adv:* aquestu cuvèntu singuru nu se ḍice fòrà cu prepositie, în, intru, *adeq:* in adinsu, intradinsu: 1) fòrà glumà, *serio, severe, graviter, quasi addensate:* valóban, igazán, bizonyára, tréfán kivül: ernstlich, im Ernst. 2) cu voia: *studio, de industria, ex proposito:* szántszándékkal, készakartva: vorsetzlich, mit Fleiß, mit Vorbedacht.

Adormire, *f. pl.* ri. ȃдормúре, *subst: obdormitio, sopor, somnus:* el aluvás: das Einschlaffen, die Einschlaffung, Entschlaffung.

Adormirea sàntà Mariei, séu a nàscàtórei de Dumneḍeu: ȃдормúрѣ сънтъ Мърíей, сав ȃ нъскътоáрей де Дѹмнезеѹ: *assumptio Beatae Mariae Virginis:* Boldog Aszszonynak ki mulása, Nagy Boldog Aszszony napja: Mariä Himmelfahrt. (15. *Augusti.*)

Adormitare, *f. pl.* tàri. ȃдормúтáре, *subst: somnus lenis:* szenderedés, szunyodás, das Schlummern.

Adormitezu, seu adormitu, tare, tatu. Ȃдормúтез, тáре, тáт. verb: neutr: açipescu: *obdormito, obdormisco, obdormio:* szunyodni, szenderedni: schlummern, einschlummern.

Adormu, mire, mitu. Ȃдóрм, мúре, мúт. verb: I. act: pre altu: p. e. pre vre unu pruncu: *Sopio;* el altatni: einschläffern. II. neutr: adormu ènsumi: *obdormio, obdormisco:* el aluni: einschlaffen, entschlaffen.

Aducere, *f. pl.* ri. Ȃдѹ́чере, subst: *adductio, adlatio:* el hozás: das

das Bringen. Şi quéle lalte lucrári *verbi* aducu.

Aducere a mènte. ȃдȣ́чере, ȃми́нте. *memoria, recordatio*: emlékezet: die Erinnerung, das Andenken, das Gedächtniß.

Aducu, cere, dusu, ȃдȣ́к, чере, дȣ́с, verb: act: 1) queva, séu pre quineva de undeva: *adduco, fero, adfero, porto, adporto*: – cu caru: *adveho*: hozni: bringen, tragen, führen, holen, od. hohlen: p. e. aducu fruptu: *fructum adfero*: gyümöltsöt hozni: Früchte tragen. Compos: queva, séu pre quineva a fará: *educo, efero*: ki hozni: herausbringen, od. tragen. – in láuntru: *induco, importo, infero*: bé hozni: hineinbringen od. tragen. – inante: *produco, profero*: elé hozni: vorbringen. — in apoi, séu indireptu: *refero, reporto, reduco*: viszsza hozni: zurückbringen, führen. 2) pre quineva, la queva prin vorbá: *adduco, perduco, moveo*: reá venni, vagy venni: darzubringen. 3) Cuiva queva a mènte: *in memoriam revoco*: eszébe jutatni: ins Gedächtniß bringen. mi aducu a mènte: *memini, recordor, reminiscor, in memoriam mihi revoco*: emlékezem, eszemben jut, eszembe jutatom: ich erinnere mich, es fällt mir ein. 4) pricinuescu p. e. sfadá, séu fómete etc: *adfero, adduco, creo, causo*: okozni: verursachen, bringen. V. Ducu.

Adulmecu, care, catu. Ȃдȣ́лмек, ка́ре, ка́т. V. Adurmecu.

Adumbrescu, ire, itu, ȃдȣмбре́ск, и́ре и́т, Verb: act: *adumbro*: árnyékat vetni valamire: beschatten, überschatten etwas.

Adunare, *f. pl.* nári. ȃдȣна́ре. subst: strinsurá: 1) de ómeni: *congregatio, adunatio*: gyülés, gyülekezet: die Versammlung, Congregation, Zusammenkunft. 2) de quòte queva: *collectio*: gyüjtés, gyüjtemény: die Sammlung.

Adunátoriu, tóre. *pl.* ori. *f.* tóre. ȃдȣнътóрю, – оа́ре. subst: *collector*: gyüjtö, szedö: der Sammler.

Adunáturá, *f. pl.* turi, ȃдȣнътȣ́ръ. subst: V. Adunare.

Adunu, are, atu, ȃдȣ́н, а́ре, а́т. Verb: act: 1) ómeni, séu alte fápturi insufleţite: *aduno, congrego*: egybe gyüjteni, versammeln: me adunu, séu ne adunámu: *congregor*: gyülekezni, öszve gyülni: zusammenkommen, sich versammeln. 2) — lucruri ne insufleţite: *colligo*: szedni, gyüjteni: sammeln, glauben. p. e. adunu fénu; *foenum colligo*: szénát gyüjteni: Heu machen.

Adúncatu, *f.* tá. *pl.* ti, *f.* te, ȃдънка́т, — тъ, adj: *aduncus, inflexus, sinuatus*: horgas, béfelé hajtott: einwärts, gebogen, gekrümmt.

Adúncime, *f. pl.* mi. ȃдънчи́ме. subst: *altum, altitudo, profundum, profunditas*: mélység: die Tiefe.

Adúncu, *m. pl.* curi, *f.* ȃдъ́нк, кȣрй, subst: *profundum, profunditas, altum, altitudo*: mélység: die Tiefe. a Lat: aduncus.

Adúncu, *f.* cá, *pl* ci, *f.* ce. ȃдъ́нк, — къ, adj: afundu: *altus, profundus*: mély: tief.

Adúncu, ȃдъ́нк, adv: *alte, profunde*: mélyen: tief.

Adúncu, care, catu, ȃдъ́нк, ка́ре, ка́т, verb: act: 1) Covéiu in lá intru: *adunco, inflecto, sinuo, incurvo*: bé felé hajtani, görbíteni, horgasitani: einwärts biegen, krümmen. 2) — Me adúncu: *me attollo, erigo*: ágoskodni: sich bäumen.

Adurmecu, are, atu, ȃдȣ́рмек, а́ре; а́т, verb: act: *odoratu investigo*: *sagio*: szaglás által nyomozni: stäubern, spürren. ex valach: urmá, *vestigium*.

Adur-

Digitized by Google

Adurmire, *f. pl.* miri. ἀδορμήρε. subst: V. Adormire.

Aeru, *m.* ἄερ, subst: *Aër, coelum:* levegő, levegő ég, áer: die Luft.

Aesta. s. aestu, *f.* éstă. *pl.* sti, *f.* éste. ἀέστα, c. ἀέστ, — ἔστα, V. aquestu.

Afară, ἀφάρ: adv: 1) suntu, stau, sedu: *foris, extra:* kinn, künn, kivül: außen, draußen. 2) mergu, scotu, etc. *foras:* ki: hinaus, heraus: p. e. esu a fară: *eo foras, exeo, egredior:* ki megyek: ich gehe hinaus: 3) summitur pro praepositione fóră: *sine, praeter, extra:* kivül, nélkül: außer, ohne, ausgenommen. p. e. nèmine a fară de Dumnedeu: *nemo praeter Deum:* senki az Istenen kivül: niemand ausser Gott.

Afară de aquéa. ἀφάρ де ἀчѣ́а: *adv: praeterea, insuper:* â nélkül, azon kivül: außerdem, überdem.

Afară de ròndu. ἀφάρ де ρѣ́нд. I. *adj:* extraordinarius, peculiaris, singularis: rendkivül való, különös: außerordentlich, besonder. II. *adv: extra ordinem, extraordinarie:* rendkivül, külön: außerordentlich, besonders.

Afină, *f. pl.* ne. ἀφи́нъ, *subst. bacca myrtilli:* afonya, la Sicui kokoiza: die Heidelbeere. frundea, séu tufa afinelor: *myrtillus* Linn: afonya tsemete: die Heidelbeerpflanze.

Aflare, *f. pl*, ări. ἀφλάρε. *subst:* 1) aquăruiva lucru perdutu: *inventio, repertio:* lelés, találás, meg találás: das Finden, die Findung, der Fund. 2) aquăruiva lucru nouu pòné aquum ne conoscutu: *inventio, detectio:* lelemény, találmány, uj találmány: die Erfindung.

Aflarea sàntei cruce. ἀφλάρ сфи́нтей крѹ́че: o sèrbătóre: *inventio sanctae crucis:* Krisztus urunk keresztyének fel találása: die Kreuzerfindung.

Aflătoriu, *f.* óre. *pl.* ori, *f.* óre, ἀφλътóрю, — оáре, *subst: inventor, repertor:* lelő, találó, fel találó: der Finder, Erfinder.

Aflatu, *f.* tă. *pl.* ti, *f.* te. ἀφλáт, — тъ, *adj: inventus, repertus:* találtt, találtatott: gefunden. lucru aflatu: *inventum:* találmány: der Fund, das Gefundene.

Aflu, are, atu. ἄφлѹ, áре, áт. *verb:* I. *act:* 1) queva lucru perdutu: *adeq:* găsescu: *invenio, reperio:* találni, lelni: finden. 2) — queva lucru nouu, ne conoscutu, vre o măiestrie: *invenio, detego:* fel találni: erfinden. 3) pre quineva în mènciună, cu vina a mănù: *deprehendo:* rajta érni, rajta kapni, útól érni valakit valamin: ertappen. II. *recipr:* me aflu, adeq: sùntu, petrecu, trăiescu, custu: *sum, valeo:* lenni, élni: sich befinden, *p: e:* com' te afli? *quomodo vales?* hogy vagy? mint vagy? hogy élsz? wie befindest dich? wie geht's dir? me aflu a casă: *sum domi:* otthonn vagyok: ich befinde mich zu Hause. a Gr: αλφω, *invenio:* Hisp. hallar.

Afumatu, *f.* tă. *pl.* ti, *f.* te. ἀφѹмáт, — тъ, *adj:* 1) *infumatus, perfumatus:* füstös, füstölt: rauchig, geräuchert. 2) bucate fierte: *p: e: lapte: adustus:* kozmás: rauchig, angebrennt.

Afumu, mare, matu. ἀφѹм, áре, áт. *verb:* I. *neutr:* 1) slobodu fumu: *fumo:* füstölni, füstölgeni: rauchen, Rauch von sich geben. 2) slobodu abore, se diçe despre vre o capeçiă de fenu gilavă quò afumă: *evaporo, vaporem emitto:* párázni, párállani: rauchen, Dunst von sich geben. — II. *sumitur hoc verbum etiam active.* 1) quandu facu fumu, séu ţènu queva la fumu: *infumo, suffio:* füstölni, meg füstölni: rauchern, anrauchern. 2) stricu queva cu fumu: *p: e:* buca-

Digitized by Google

ucatele la focu: *aduro:* kozmása tenni: anbrennen. — me afumu: *aduror:* meg kozmásodni: anbrennen, verbrennen.

Afundu, *m.* âfúnd, *subst:* adûncu: *altum, profundum, altitudo, profunditas:* mélység, die Tiefe.

Afundu, *f.* dă. *pl.* di, *f.* de. âfúnd, — az, *adj: altus, profundus:* mély, tief.

Afundu, âfúnd, *adv: alte, profunde:* mélyen: tief.

Afundu, dare, datu, âfúnd, dáre, dát, *verb:* I. *act:* pre quineva, séu queva, *p: e:* in apă, lutu: *mergo, immergo, demergo, submergo:* el merîteni, buktatni: tauchen, untertauchen, verſenken. II. *recipr:* me afundu. 1) subt apă: *immergor, demergor, submergor, urinor:* el merülni, bukni, alá bukni: ſich untertauchen, verſenken. 2) in gônduri, desmerdări, detorii *etc: immergor, dedor, auferor:* el-merülni, magát néki adni: ſich ſehr ergeben, verlieren. *a Lat: fundus.* Ital: affondare.

Afurisanie, *f. pl.* nii. âfurisánie, *subst:* 1) lăpidare dela beserica lui Christos: *excommunicatio, anathema:* szentségtől el tiltás, Annyaszentegyházból ki rekesztés: der Kirchenbann. 2) — blástemu: *maledictum, maledictio, execratio:* átok, átkozás: der Fluch.

Afurisescu, sire, situ, âfurisésc, síre, sít, *verb: act:* 1) lapidu dela beserica lui Christos: *excommunico, fidelium communione privo, anathemate ferio:* Anyaszentegyházból ki rekeszteni, az Anyaszentegyház szentségeitől el tiltani: excommuniciren, in den Kirchenbann ſetzen. 2) blastemu: *maledico, exsecror:* átkozni, meg átkozni: fluchen, verfluchen: a graeco *αφορίζω, separo.*

Afurisire, *f. pl.* siri. âfurisíre, subst: v. Afurisanie.

Afurisitu, *f.* tă. *pl.* ti, *f.* te. âfurisít, — tz adj: 1) particip: ab afurisescu V. Afurisescu. 2) becisnicu, de nemica, blástematu: *maledictus, scelestus, nequam, perversus, abjectus:* átkozott, gaz, gonosz, semmire kellő: verflucht, verdammt, gottlos, ſchlecht, bös, niederträchtig.

Agerescu, rire, ritu. âgerésc, ríre, rít, verb: act: ascutu, ascutiu: 2) la tăiusu: *acuo, axacuo;* élesiteni: cu cutea, seu pre torquilă: fenni, köszörülni, ki keszörülni. ſchärfen, ſchleifen wetzen, abziehen. 2) vêrfu: *acumino, cacumino, exacuo, cuspido:* hegyesíteni: ſpitzen, zuſpitzen.

Agerime, *f. pl.* mi. âgeríme, subst: 1) ascuțisu: a) la tăiusu: *acies:* élesség: die Schärfe. b) la vêrfu: *cuspis, cacumen:* hegyesség; der Spitz. 2) a mênței: *acumen ingenii, sagacitas:* éles elméség: der Scharfſinn, die Scharfſinnigkeit.

Ageru, *f.* ră. *pl.* ri, *f.* re. âger, —rz, adj: ascuțitu: 1) la tăusu: acêr, acutus: éles: ſcharf. 2) la vêrfu: *acutus, acuminatus, cuspidatus:* hegyes: ſpitzig, geſpitzt. 3) la mênte: *acutus, ingeniosus, sagax:* éles elméjű: ſcharfſinnig, a *Lat:* acer.

Aghistină, *f. pl.* ne. âghistíne, V. Castană.

Agoniséla, *f. pl.* le. âgonisésla, subst: *quaestus, lucrum, acquisitum:* keresmény, kereset, nyereség: der Erwerb, Gewinnſt, das Erwerben, der Profit.

Agonisescu, sire, situ. âgonisésc, síre, sít. verb: act: 1) quêstigu: *lucror, quaero, lucrum facio:* keresni, szerezni: erwerben, verdienen. 2) capitu, dobêndescu: *acquiro, comparo:* nyerni, meg szerzeni, szert tenni: erwerben, erſchaffen, zu etwas kommen. a graeco *αγωνιζομαι*, nitor, conor.

Ago-

Digitized by Google

Agonisitá, *f. pl.* te. ȃгонисѝтъ, subst: V. Agonisélá:

Agrişi *m. plur*: ȃгрѝшй, subst: *ribes grossularia* Linn: köszméte, pöszméte: tsipke szöllö; die Stachelbeere. 2) struguru ne coptu, aguridá: *uva acerba, immatura:* egres, éretlen szöllö: der Herling, Agres, unreife Weinbeeren. Ital. agro, *acerbus.*

Agrisi rosii. ȃгрѝшй рóшїй: *ribes rubrum* Linn: tengeri szöllö, veres söllö, ribizli: die rothe Johannisbeeren, das Weinbeerchen, die Ribiseln.

Aguridá, *f. pl.* de. ȃгврѝдъ. subst: *uva acerba, immatura*: egres, éretlen szöllö: der Herling, Agres, unreife Weinbeeren.

Ah! ȃх: interject: *ah! o! heu! oh!* ach!

Aha, ȃха, interjéct: *aha! eia! vah! hem! atat! papae!* enye! ejnye! ey! ey ey!

Ai, ȃй, I. auxiliare praeteriti secundae personae singularis: e: g: ai disu: *dixisti:* mondottad: du hast gesagt. II. character genitivi, *m. pl.* e: g ai omului p: e: boi: *hominis:* az emberé: des Menschen. – cumprimis possessivorum noster, vester etc: e: g: ai nostri: *nostri*: á mieink: unsere. III. exclamat: àdeq: vai! *vae:* ai! Ovid: met: jaj! wehe: e: g: ai de méne! *vae mihi!* jaj nékem: wehe mir.

Aici, ȃѝчй adv. V. Aqui, ab *a* et *hicce.*

Aieptu, seu aiáptu, tare, tatu ȃѐпт, тáре, тáт verb: I. act: 1) rápedu queva cu nevala: *jacto, cum impetu jacio:* nagy erövel hagyítani, taszitani: schleudern. 2) queva lucru bene séu reu, adeq: indreptezu, acármuescu: *rego, dirigo:* intézni, el intézni, igazgatni: lenken, leiten, regiren. 3) la queva intrebare, séu lucru ascunsu, adeq: gócescu: *conjectura adsequor:* hozzá vetni, errathen, beynahe treffen. II. recipr: me aieptu: 1) cu méntea, adeq: alunecu: *labor, inducor:* rea vitetni: verleitet werden, sich verleiten lassen. 2) – me fólescu, me laudu énsumi: *me jacto, ostento, glorior:* kérkedni, ditsekedni: prahlen, sich rühmen. a Lat: ad, et *jacto, quasi adjecto:*

Aiescu, iire, iitu, ȃїѐск, їѝре, їѝт, verb: act: *allio condio:* foghagymával készíteni: mit Knobel zubereiten.

Aieve, s. aeve, ȃѣ́кѣ. I. adj: *verus, genuinus:* igaz, igazi: wahr, ächt, rechtmäßig: II. adv: *vere, genuine, profecto, sane, certo, revera, nae:* igazán, nyilván, valóban, valósággal: wahrhaftig, wahrlich, wirklich.

Aiezu, are, atu. ȃїѐз, áре, áт, verb: I. conjug: tantum in praesenti Indicativi, Imperativi, conjunctivi usurpatur. V. aiescu.

Aiişoru, *m. pl.* sori. ȃишор, subst: 1) o plantá, *asphodillus ramosus* Linn: király dárdatskája: der ästige Affasill, od: Asphodill. 2) altá plantá, adeq: aiu de pádure: *Lilium martagon:* Linn: erdei liliom: die Goldwurzel, der türkische Bund.

Aiite, *f. plur*: ȃѝте, subst: aiituri, reci; *obsonium congelatum*, vulgo: *gelatina:* kotsonya, hidegétek: die Sulze, Sülze, gesultzte Füß.

Aiitu, *f.* tá. *pl.* ti, *f.* te, ȃѝт, тъ, adj: *alliatus, allio conditus:* foghagymás: mit Knoblauch zubereitet.

Aiituri, *f. plur*: ȃитȣ́рй: subst: V. aiite.

Aindine, ȃѝндине, adv: V. Aire.

Aio ȃїо, exclam: V. ai Nro III. Terent:

Aioru, *m. pl.* ri. ȃїóр, subst: V. Alioru.

Aire, ȃѝрѣ: adv: aiure, aindine 1) stau, súntu: *alibi, alio loco:* másutt, egyébütt: anders wo. 2) mergu, trámitu: alio, alior-

Digitized by Google

orsum:: masuvá, máshová: anderswohin.

Airile, ἀήρηλε, adv: V. aire.

Aiu, T. D. aliu, *m.* ἄϊο, T. D. ἄλιο, subst: *allium sativum:* foghagyma: der Knoblauch, Knofel, Knobel.

Aiu de grádiná. ἄϊο δε γρήδηνε, *allium sativum:* kerti foghagyma: der Knoblauch.

Aiu de pádure. ἄϊο δε πεδούρε, 1) *lilium martagon* Linn: erdei liliom, török turbánliliom: die Goldwurzel, der türkische Bund. 2) *chelidonium majus*: tzinadonia: Gedirtz. 3) *asphodelus luteus:* sárga hölye: die Goldwurz, Goldwurzel.

Aiu silbaticu. ἄϊο σελβάτηκ: *allium sevrodoprasum* Linn: Kigyó hagyma: die Feldzwiebel.

Aiu turcescu. ἄϊο τουρτέσκ. *ulpicum Col. allium ulpicum*: Plaut: török foghagyma: der Winter, oder Sommer Knofel, großer Knoblauch.

Aiu ursului. ἄϊου οὔρσουλουϊ. *allium ursinum:* medve hagyma: der Waldknoblauch, Ramfel.

Aiudu, *m.* ἀϊώδ. subst: unu orașu in ardélu: *Annia via, Singidavia:* astádi: Ennyedinum: Nagy Enyed: Enyed.

Ajunare, *f. pl.* nári. ἀϊουνάρε. subst: *jejunatio:* böjtölés: das Fasten.

Ajunátoriu, *f.* óri. *f.* ore. ἀϊουνατόριο — ορε subst: *jejunator;* böjtölö: der Faster.

Ajungu, gere, ajunsu: ἀϊούνγ, ψερε, ἀϊούνσ. verb: 1) pre quineva, p: e: in fugá, in invetáturá, séu intru mergere inante: *adsequor, assequor, consequor, adipiscor:* utól érni: erreichen, einhohlen. 2) queva cu mána: *attingo, pertingo, contingo*: el érni, kézzel érni: erreichen, dahin reichen. 3) atingu: *tango, attingo, contingo:* érénteni, érdekleni, illetni, hozza érni, nyúlni: anrühren, berühren. p: e: numai de abie l' am ajunsu: *leniter admodum eum tetigi:* alig értem hozzá: ich habe ihn kaum angerührt. 4) nimerescu: *collineo, ferio, ico*: meg érni, meg találni: treffen, p: e: l'au ajunsu togma in ánimá: *in ipsum ejus cor collineavit:* éppen a' szivét találta: er hat ihm gerade das Herz getroffen. 3) – pre quineva cu proçesu, adeq: l' invingu: *causa vinco quempiam:* meg nyerni per által valakit: Jemanden den Proceß abgewinnen. 6) – pre quineva cu cuventu, adeq: gráescu cótrá quineva: *adpello, adloquor, adfor:* meg szollítani valakit: anreden, ansprechen Jemanden um etwas. – II. neutr: 1) – undeva, adeq: sosescu: *advenio, pervenio:* érkezni, meg érkezni, érni: anlangen, ankommen, p: e: am ajunsu insératu in Sibiiu: *vespere perveni Cibinium:* estve érkeztem Szebenbe: ich bin Abends in Herrmannstadt angekommen. 2) – me inténdu: *pertingo, attingo:* érni, nyúlni, terjedni: reichen, langen, sich erstrecken: p: e: mi ajunge vestméntu la cálcáne: *vestis mea ad calces pertingit:* sárokig ér a' köntösöm: mein Kleid reicht, langt, bis an die Fersen. 3) – cadu, apucu, sosescu, p: e: la queva reu: *incido, redigor, delabor:* jutni, érni: gerathen, verfallen, p: e: am ajunsu la què mai mare sárácie: *redactus sum ad extremam paupertatem:* utólsó szegénységre jutottam: ich bin in die äußerste Armuth gerathen. 4) apucu, tráescu si védu: *vivo, video, attingo, experior:* érni, tapasztalni: erleben, erfahren. p: e: rele témpuri amu ajunsu: *in mala tempora viximus:* rossz üdöket értünk: wir haben schlechte Zeiten erlebt. 5) súntu vrednicu: *valco, utilis sum, mereor:* érni: taugen,

gen, werthseyn, gelten. p: e: aquéa nemica nu ajunge: *hoc nihil valet, est inutile:* a' semmit sem ér: das taugt nichts. – sùntu destul, deajunsu: *sufficio, sufficiens sum:* ki érni: langen, reichen, hinreichen, genug seyn. p: e: nu mi ajunge hártia: *Charta mihi non sufficit:* ki nem érem magamat a' papirossal, nints elegendõ papirosom: das Papier reicht mir nicht hin. – De aqui se dice de ajunsu a) particip: adeq: destul: *sufficiens:* elég elegendõ: genug, hinlänglich, hinreichend, erklecklich. p: e: am lucru de ajunsu: *habeo labores sufficientes:* vagyon elég dolgom: ich habe genug Arbeit. 6) adv: *sat, satis, adsatim:* elég, elegendõ képpen: genug. III. recip: me ajungu: 1) cu queva, adeq: sùntu indestulitu, am destulu: *satis habeo, mihi sufficit:* ki érni, meg érni magát, meg elegedni: auskommen, genug haben. p: e: nu se ajunge cu léfa sa: *non sufficit ei salarium:* ki nem jön, meg nem éri magát a' fizetésével: er kommt nicht aus mit seinem Gehalt. 2) – me ajungu cu quineva in queva, séu despre queva, adeq: me asedu, me nórávescu: *congruo, convenio, consentio cum quopiam super re quadam:* meg egyezni valakivel valami eránt: mit Jemanden wegen etwas übereinkommen. a Lat: adjungo. Ital. aggiùgnere, *adsequi.*

Ajunsu, *f.* á, *pl.* si. *f.* se. ἀϫȣ́нс. part: verbi ajungu: V. Ajungu.

Ajunu, *m. pl.* nuri, *f.* ἀϫȣ́н, subst: *jejunium*: böjt; das Fasten.

Ajunu, are, atu, ἀϫȣ́н, áре, áт, verb: neutr: *jejuno:* böjtölni: fasten.

Ajutátoriu, *f.* óre. *pl.* ori. *f.* óre. ἀϫȣтѫторю̆-оáре, subst: *adjutor, opitulator, auxiliator:* segéd, segitõ: der Helfer, Gehülfe, Beystand.

Ajutorescu, rire, ritu, ἀϫȣторéск, ри́ре, ри́т, verb: frequentativum: *saepe juvo:* gyakran segíteni. oft helfen. item: V. Ajutu:

Ajutorezu, rare, ratu, ἀϫȣторез, раре, рат, V. Ajutorescu,

Ajutorèntiâ, *f. pl.* tie. ἀϫȣтори́нцѫ, subst: *juvamen, juvamentum, adjutorium, auxilium, adminiculum, subsidium, praesidium, opis:* segitség, segedelem: die Hülfe, der Beystand.

Ajutoriu, *m. pl.* riuri, *f.* ἀϫȣтóрю̆ subst: V. ajutorèntiá.

Ajutu, tare, tatu, ἀϫȣ́т, тáре, тáт verb: act: *juvo, adjuvo, opitulor, auxilior, subvenio, succurro:* segíteni, segélleni: helfen, beystehen, Hülfe leisten. a *Lat:* adjuto: Enn: ap: Cic: *Ital:* ajutare.

Al, *pl.* ai. ἀл, ἀй. *particula* 1) *est character Genitivi in Genere masculino:* e. g. al Impératului: *Imperatoris:* a' Csaszaré: des Kaisers. 2) — *pronominis possessivi in Genere itidem masculino:* e. g. Al meu, al tùu, al sùu etc. *meus, tuus, suus etc:* ennyim, tiéd, övé etc: mein, dein, sein etc. 3) — *numerorum Ordinalium, sed solum in genere masculino:* e. g. al doile, al treile: *secundus, tertius:* második, harmadik: der Zweyte, Dritte. Consulenda Grammatica.

Ala ἀла, *pron. demonstr.* V. Aquela.

Alabastru, ἀлабастрȣ, *Alabaster, alabastrum, alabastrites;* Alabástrom: der Alabaster, Alabasterstein.

Alacu, *m. pl.* uri *f.* ἀлакȣ, *triticum monocorum:* Linn. *alica:* tön-

tönköly, tenkely, alakor: Sfeld, Spelz. a Lat. *alica.*

Alaju, *m. pl.* uri *f.* ȧлаю̆. 1) o mulţime: *copia, vis, frequentia, multitudo:* sokaság: die Menge. 2) mai mulţi urmátori: *Comitatus:* Késérőség: das Gefolg, die Begleiter. 3) *Pompa aulica:* Udvari pompa: Aufzug. *Etym: Aula.*

Alaltá, ȧлалтъ, *Adv:* compos. ex part. *a* et altá e. g. alaltá eri: *nudius tertius:* tegnap előtt estve: vorgestern Abends. dicu unii in locu de poimáne, alaltá máne: *perendie, postcras:* holnapután: übermorgen.

Alimóe *f. pl.* ói. ȧлъмъе: *Citrus Limon* Linn. Lemoni: die Limonie. Zamá de alimóe: *Aqua limonata:* lémonadé: die Limonade. *Ital.* limone.

Alàturu, are, atu. ȧлътȣр, ȣре, ат. adeq: punu a láture, lúngé olaltá: *juxta colloco, ad invicem sisto:* együvé hellyheztetni, egy máshoz allítani: übereinander stellen. Mé alàturu undeva: *me sisto, colloco:* oda állani: sich wohinstellen. 2) potrivescu, facu asemenare: *confero, comparo:* hasonlítani; egy máshoz hasonlìtani, hasonlitást tenni: Vergleichen, einen Vergleich machen. *Etym.* a Lat. *ad* et *latus*, quasi adlatero, vel juxta latus colloco.

Alàture, ȧлътȣрѣ, *Adv.* 1) lúngé olaltá: *juxta, secundum, ad invicem:* együvé, egymás mellé: übereinander. 2) láturisu: *lateraliter:* oldalaslag: seitwärts. 3) de quéa lature, fáçis: *contra, e regione:* eránnyába, szembe: gegenüber.

Alàturisu, ȧлътȣри́ш *adv.* V. Alàture.

Alàutá *f. pl.* te. ȧлъȣтъ *subst.* Ceterá, diplá, láuta, viórá: *Violina, fides — ium:* hegedű: die Geige, Violin. Dicu in alàutá: *violina cano:* hegedűlni: geigen.

Alàutaşu *m. f.* şá, *pl.* asi. *f.* ase. ȧлъȣташи. *Adj.* Ceterasu, Diplasu: *Violinicen, fidicen:* hegedűs: der Geiger, Violinist.

Albastru, *f.* á, *pl.* i. *f.* e. Ȧлбастрȣ. *Adj.* adeq: ori din que façié trágéndu spre albu: *candicans:* fejéres: weißlich, hell, licht. p. e. Albastru din vénétu: *candicans e Ceruleo:* fejéres kék, világos kék: hellblau, lichtblau.

Albéle, *pl.* Ȧлбѣ́ле, *Cerusa alba:* fejéritő: die Bleiche, der Bleyweiß.

Albenetiu, *f.* tiá, *pl.* ţi. *f.* tie. Ȧлбенец, ѣ́цъ. *adj. subalbus, subalbidus, subalbicans:* fejéres: weißlich.

Albescu, ire, itu. Ȧлбеск, — и́ре, и́т. *Verb. I. Neutr.* adeq: me facu albu: *albesco:* fejéredni: weiß werden. *II. activ.* facu queva albu, inálbescu: *albo, inalbo, dealbo:* fejériteni: weissen, weiß machen. p. e. — pénsa, açiá, lumini de cérá: *insolo:* fejériteni: bleichen — Casa, adeq: Váruescu: *dealbo, trulisso:* ki fejériteni, meszelni: weissen, ausweißen.

Albétiá, *f. pl.* tie. Ȧлбѣ́цъ. 1) ori que formá, séu figurá albá: *Album, albedo, albugo, albitudo:* fejérség; das Weiße. 2) — quare se face pre ochi *a*) què din afará: *Cataracta, suffusio, unguis, pterygium*, hályog, külső hályog: der graue Staar, das Auggestell. *b*) què din láuntru: *gutta serena, Amaurosis:* belső hályog: der schwarze Staar.

Albetiu *m. f.* tiá, *pl.* ţi. *f.* tie. Ȧлбец, — ѣцъ. *adj.* V. *Albenetiu.*

Albiná *f. pl.* ne. Ȧлби́нъ. *subst. Apis:* méh: die Biene. a Lat. *alveus*, vel *alvear, quasi* musca alvina.

Albinutiá, *f. pl.* tie. Ȧлбинȣцъ. *Dim: apicula:* méhetske: das Bienchen, Bienlein.

Albi-

Digitized by Google

Albire *f. pl.* iri. Ȧлби́ре. *subst.* inálbire: *albatio*, *dealbatio*: fejerités, ki fejérités: das Bleichen, das Weißen, die Ausweißung.

Albitu, *f.* ȧ, *pl.* ti, *f.* te. Ȧлби́тȣ, f. тъ. *adj.* inálbitu: *albatus*, *dealbatus*: fejéritett, ki fejéritett: weiß gemacht.

Albiu *f.* ȧ. Ȧлбі́ȣ, — ъ. V. *Albenetiu.*

Albu, f. ȧ, pl. i, f. e. Ȧлб, — ъ. *adj.* *Albus*, *candidus*: fejér: weiß.

Albu. Ȧлб. *adv.* *Albe*, *candide*: fejéren: weiß.

Alburiu, *f.* ȧ. Ȧлбȣрі́ȣ. V. *Albenetiu.*

Albusu. Ȧлбȣ́ш. 1) A ochiului: *Albugo oculi*: szem fejére: das Weiße im Aug. 2) a Oului: *album*, vel *albumen ovi*: tojás fejére: das Weiße im Ey, oder das Eyweiß.

Albutiu, *f.* tiȧ. Ȧлбȣц — ъ. V. *Albenetiu.*

Alcamu, vel arcamu, *m.* Ȧлкам. *subst.* 1) tainȧ, lucru ascunsu: *arcanum*, *mysterium*, *res occulta*: titok: das Geheimniß, die Heimlichkeit. 2) Viclenie: *ars*, *techna*: fortély: der Vortheil, Kunstgriff.

Aldȧmasériu *m. pl.* ri. Ȧлдъмъшѣ́рю. *subst.* *praesens mercipotui*, *combibens e mercipotu*: aldamást ivó: der bey dem Aldamasch gegenwärtig ist, und aus dem Kauftrunke trinkt.

Aldȧmasu *m.* Ȧлдъмáш. 1) beuturȧ pentru intȧrirea quȧruiva tèrgu: *potus ad firmanda pacta*, *vulgo*; *mercipotus*: Áldomás: der Aldamasch, der Kauftrunk. 2) danie pentru queva folosire: *Congiarium*, *corollarium*, *vulgo Discretio*: aldomás, ajándék: das Trinkgeld, Trunkgeld Daruv. *Derivatur ab* alduescu.

Aldasu *m.* Ȧлдáш. *subst.* bènecuvèntare: *benedictio*, *salus*, *felicitas*: Áldás: der Seegen, das Heil.

Alduescu, ire, itu. Ȧлдȣеск, — и́ре, и́т. *Verb. activ:* 1) Norocescu, fericescu: *beo*, *fortuno*, *benedico*: meg áldani: seegnen, beglücken. 2) èi dau dióa bunȧ: *saluto*: köszönteni: grüßen, begrüßen. 3) — pre quineva la dioa sa, la anul nou, pentru dobèndirea quȧreiva norocire, séu vrednicie: *gratulor*, *aggratulor*: hálálkodni, meg köszönteni, áldani: glückwünschen, gratuliren. *Etym.* a Lat: *allaudo* per metathesin.

Alduire, *f. pl.* iri. Ȧлдȣи́ре. *subst.* V. *Aldasu.*

Alduitu, *m.* ȧ, *pl.* ti, *f.* te. Ȧлдȣи́т, — ъ. *adj. participiale* 1) Norocosu, fericitu: *felix*, *fortunatus*, *beatus*: Áldott, szerentsés: gesegnet, glücklich. 2) bunu, cuviosu: *probus*, *bonus*: áldott, jó féle: straum gesegnet.

Alefie, *f.* ȧлефі́е: *ungventum*: kenet: die Salbe.

Alegere, *f. pl.* eri. ȧлéȣере. *subst.* *electio*, *selectio*, *delectus*, *selectus*: Választás, Válogatás: die Wahl, die Erwählung.

Alegètoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Ȧлегътóрю: *adj*: *elector*: Választó: der Wähler, Erwähler.

Alegu, ere, lesu. ȧлег, — ере, лес. verb. act. 1) din mai multe lucruri unu: *lego*, *eligo*, *deligo*, *seligo*: válogatni, ki választani: auswählen, auserwählen, aussuchen. 2) mai multe lucruri de cótrȧ olaltȧ: *secerno*, *discerno*: meg választani: unterscheiden. 3) — untu: butyrum conficio: vajot köpülni: buttern, butter rühren. 4) — queva price, adeq: desfacu, asedu: *compono*, *conficio*, *termino*: el végezni; ausmachen. 5) — Se alege, adeq: se arétȧ, se vede. p: e: la sfîrsitu se va alege: *in fine adparebit*: meg válik utoljára: am Ende wird es sich zeugen.

Alénu, s. aliénu, Ȧлѣ́н *subst.* *simultas*, *odium occultum* fe-

fenekedés, alattomban való gyülölség: der Groll. Etym. *alienus.*

Alergare, *f. pl.* ări. Алергаре. *subst. cursio, cursus, cursitatio:* szaladás, nyargalás: der Lauf, das Rennen, Laufen. item *curriculum:* pályafutás: die Laufbahn.

Alergătoriu, *f.* óre. *pl.* ori, *f.* óre. Алергătорїŭ, — óре. *adj. cursor:* futó, nyargaló: der Renner, Laufer.

Alergatu, *f.* ă, *pl.* ti, *f.* te. Алергат, — ă. *adj. in fugam actus:* futásba hajtatott, nyargaltatott. ausgelaufen. 2) *subst. masc.* V. *Alergare.*

Alergătură, *f. pl.* uri. Алергътóрă. V. *Alergare.*

Alergău, *m. pl.* i. Алергă. V. *Alergatoriu.*

Alergu, are, atu. Алегр—аре, ат. *Verb. I. activ.* alungu, pofugu, facu si alerge: *aliquem propere insequor, cursu defatigo:* kergetni, hajtani: jagen, treiben. II. *Neutr.* alergu ensumi, 1) curu, fugu: *curro, ruo, fugio, citato cursu feror:* szaladni, nyargalni: rennen, laufen. 2) ámblu in quóque, incolo: *cursito, circumcurro, circumcurso:* futkározni, fel 's alá járkálni (nyargalni) herumgehen, herumlaufen. *Nota:* Italis alegro, idest hilariter, expedite.

Alesu, *f.* ă. *pl.* si, *f.* se. Алес, — ă, *adj. part.* 1) *electus, delectus:* válogatott; auserlesen, auserwählt, ausgelechen. 2) de frunte: *lectus, eximius, praeclarus primi subselii:* válogatott, derék: auserlesen, vortreflich.

Alesu, *m. pl.* uri *f.* Алес. *subst. selectus, delectus:* választás, válogatás: die Wahl, Auswahl.

Alesu. Алес. *adv: praesertim:* inkább: beſonders. Mai ales: *cumprimis, imprimis, praeprimis, praesertim, praecipue:* leginkább, főképpen: meiſtens, beſonders, hauptſächlich, vorzüglich.

Aleşu, séu Aleşi. *m. pl.* uri. *f.* Алешă, c. Алéшй: *subst:* subsessa, insidiae: les, lesés, olálkodás: die Nachſtellung, das Lauern, der Hinterhalt.

Aleşuescu, ire, itu. Алешвéск, — íре, ít. pándescu: *insidior, insidias tendo vel pono:* lesni, leselkedni, nachſtellen; lauern. a Lat. *ad* et *lacio lexi lectum: in fraudem duco: x* mutata in ş more solito. Vide Orthographiam Romanam sive Latino-Valachicam Petri Májor, sub lit. *x.*

Aleşuire, *f. pl.* iri. Алешвíре. *insidiatio, structio insidiarum:* lesés; leselkedés, die Nachſtellung, das Lauern.

Aleşuitoriu, *f.* óre. *pl* ori, *f.* óre. Алешвитóрїŭ — óре. *insidiator:* leselkedő, olálkodó: der Nachſteller.

Aleu, *m.* Алеŭ: arvună: arrha, arrhabo (onis) tromf, foglaló, fel pénz, előpénz: das Handgeld.

Alfavita. Алфавúта: *abecedarium, alphabethum, literae:* az Abétzé, a' betűk: das Abc, die Buchſtaben, das Alfabeth. Est etiam quidam liber asceticus, qui vocatur *Alfavita.*

Alifie *f.* Алифíе: *subst: ungventum:* kenet: die Salbe. a graeco Νίτρος, i: e: pingvedo, adeps.

Alinare, *f. pl.* ări. Алинáре. *subst. alleviatio, lenimen, levamentum:* enyhülés, enyhités: die Linderung.

Alinatu, *f.* ă. *pl.* ti, *f.* te. Алинáт, — ă. *adj. ableviatus:* enyhitett: gelindert.

Alinezu, are, atu. Алинéз, — аре, — ат V. Alinu.

Alinu, are, atu. Алúн, — аре, ат. *verb: I. act:* 1) — queva, adeq: aşedu: *lenio, sedo, tranquillo, mitigo;* le tsendesíteni, le tsillapítani: ſtillen, lindern, ruhig machen: 2) — pre quineva dela mánie: *placo, mulceo, lenio:*

Digitized by Google

nio: nyugasztalni, nyugtatni, le tsillapítani, le tsendesíteni: beruhigen, besänftigen. II. *recipr:* me alinu 1) despre dureri: *lenior, sedor, remitto:* enyhülni, meg tsendesedni, meg szünni: sich lindern, legen, setzen, nachlassen. 2) despre véntu, plóie etc. *sedor, tranquillor, remitto:* meg szünni, le tsendesedni: sich legen, setzen, aufhören, nachlassen. â Lat. *Ad — lenio.*

Alior *m.* Ἀλιώρ. o plantá: *euphorbia esula:* Linn. Kis sárfü: die Trufesmilch, Eselsmilch. *a Lat.* allium.

Alior de pádure, séu sílbaticu: Ἀλιώρ де пъдѹ́ре c. сълба́тек: *Euphorbia sylvatica.* Linn: kutya nyelvüfü, die Wolfsmilch.

Almariu *m. pl.* uri *f.* séu armariu Ἀλмарю̆, c. Ἀрмарю̆. *subst: Armarium, Abacium, scrinium:* almárium, pohárszék: der Schrank, Kasten.

Alméntrele, Alméntrine, almintrile séu altmintre. Ἀλми́нтрелѣ, ἀλминтри́лѣ, c. ἀлтми́нтрѣ. *adv:* 1) — intr' altu chipu, intr' altu modru: *aliter, alias, alio modo, secus:* másképpen, másként, egyébbképpen: anders, auf eine andere Art. 2) de nu, de unde nu: *secus, nisi, alias:* külömben, egyébbként, egyébbaránt: sonst, übrigens. *Italis altramente, altramenti, altrimenti.*

Aloe, Ἀλοε. o plantá *Alöe perfoliatum:* Linn. keserü Aloé: die Alöe.

Alquótuescu, ire, itu. Ἀлкътѹеск, и́ре, и́т. intogmescu, punu in róndu: *compono, struo, construo, coalescere facio:* alkotni, egybe rendelni: zusammen setzen — fügen, bauen. Ital: *antiqu:* quotare, *componere, ordinare.*

Alquótuéntia: *f. pl.* tie. Ἀлкътѹи́нцъ. *subst: compositio, structura:* alkotás, alkotmány: der Bau, die Zusammensetzung — fügung.

Alquótuire, *f. pl.* iri. Ἀлкътѹи́ре. *subst.* V. *Alquotuentia.*

Alquótuitoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Ἀлкътѹито́рю̆. — о́ре. *structor:* alkotó: der mehrere Dinge ordentlich zusammenfügt, der Werkmeister.

Altá datá, Ἀлтъ датъ. *adv:* 1) intr' altu róndu, anché o datá: *alias, alia vice, alio tempore:* máskor, egyébbkor: ein andersmahl. 2) a dóá órá: *secundo, deinde:* másodszor, másodikszor: anderes, zweytens. *Quasi: alio dato.*

Altá órá, ἀлтъ ώаръ. *adv: a Lat: alter* et *hora: Italis* altra volta: V. Altá datá:

Altariu, *m. pl.* uri *f.* Ἀлтарю̆. *subst: Ara, Altare:* Oltár: der Altar.

Altféliu, Ἀлт фѣ́лю̆ 1) *adj:* de altá speçié: *varius, diversus, diversi generis:* külömb, külömbféle, másféle: verschieden, unterschieden, von einer andern Gattung. II. *adv:* intr' altu chipu, intr'altu modru: *aliter, alio modo, varie, diverse:* másképpen, külömben: anders, auf eine andere Art. Ab *altu,* et. graeco φύλη *genus, tribus.*

Altmintrele, Altmintrene, Altmintrile. V. Alméntrele.

Altu, *f.* a. *pl.* ti, *f.* te, Ἀлтѹ — а. *adj. alius, alter:* más, egyébb: der, die, das andere. *Ital:* altro.

Aluatu, *m.* Ἀлѹат. *subst:* 1) tótá frémentátura: *massa:* tészta: der Teig. 2) Aluátelu, aluatu acru de dospitu: *fermentum:* kovász: der Sauerteig, Hüfel. *Ital:* lievito. *a Lat: levo, elevo, elevatum:*

Aluná, *f. pl.* ne, Ἀлѹ́нъ *subst: Nux avellana:* mogyoró: die Haselnuß.

Aluná de pámentu. Ἀлѹ́нъ де пъмѫ́нт: adeq: picioсá, crumpirá, bara-

baraboiu, ţérméru: *solanum tuberosum:* Linn: Krumpli, Kolompér, földi mogyoró: die Grundbirne, Polake, Kartofel, Erdtüstel.

Alunariu, *m. pl.* ri. Ꙗлѕнáрю. *subst:* Alunetu: *Coryletum:* mogyorós: Haselbusch.

Alunecare, *f. pl.* ári. Ꙗлѕнекаре. *subst:* 1) — pre ghiaçié, séu altu locu luciu: *lapsus, lubricatio:* ki tsuszás, sikámlás: Ausgleitung. 2) — cu méntea adeq: aieptare: *inductio, hallucinatio:* rea vivés: Verleitung.

Alunecatu, *f.* á. *pl.* ti, *f.* te. Ꙗлѕнекат, — ъ. *adj.* 1) pre ghiaçié, séu pre altu locu luciu: *lapsus, lubricatus:* ki tsuszott, sikamlott: gegleitet, ausgegleitet: 2) — cu méntea: *inductus:* reá vittetett: verleitet.

Alunecu, are, atu. Ꙗлѕнек, аре, ат. *verb: act:* 1) — pre ghiaçié, séu altu locu luciu: *labor, lubrico:* ki tsuszni, sikamlani: gleiten, ausgleiten, schlüpfen, ausrutschen. 2) mé alunecu cu méntea: adeq: me aieptu: *inducor, hallucinor:* reá vitetni: verleitet werden; sich verleiten lassen. *a Lat: hallucinor:* sméntescu, greşescu.

Alunele, *f. plur.* Ꙗлѕнѣле. nunele pre façié: *lentigo, lenticula:* szeplö: der Sommerflecken, die Sommerrsprossen, das Sommermahl.

Alunetu *m. pl.* ti. Ꙗлѕнет. *subst:* V. *Alunariu.*

Alungare, *f. pl.* ári. Ꙗлѕнгаре. *subst:* pófugare, alergare: *fugatio, in fugam actio:* kergetés: die Verjagung.

Alungatu, *f.* á, *pl.* ti, *f.* te. Ꙗлѕнгат, — ъ. *adj:* pófugatu, alergatu: *fugatus, in fugam actus, propulsus:* kergetett: verjaget.

Alungu, are, atu. Ꙗлѕнг, аре, ат. *verb. act:* 1) pófugu, alergu: *fugo, in fugam do, propello:* üzni, kergetni, hajtani, szalasztani, futamtatni: jagen, verjagen, treiben, in die Flucht schlagen. 2) duduiu, interescu: *pello, abigo:* el hajtani, el kergetni: wegjagen, wegtreiben. *A Lat:* elongo. *Hisp.* alongar.

Alungul Ꙗлѕнгѕл. *adv: ex part.* A. et. *adject:* lungu: *in longum, in longitudinem:* hoszszára: entlang, der Länge nach.

Alunu, *m. pl.* ni. Ꙗлѕн. *Corylus:* mogyoró fa: der Haselbusch, Haselstaude, oder Haselnußstaude. De alunu. *adj. colurnus:* Häsele. p: e: vérgá de alunu: *virga colurna:* mogyoró fa veszö: die haselne Ruthe.

Am, Avere, avutu. Ꙗм, ꙗвѣре, ꙗвѹт. *activum* 1) *habeo, mihi est:* nékem vagyon: ich habe. 2) — stópánescu, mostenescu, domnescu: *habeo, possideo, teneo:* bírni: haben, besitzen. 3) am pre quineva iubitu, la ánimá, séu am iubire cótrá quineva: *amo, carum habeo:* szeretni: lieben, lieb haben. 4) *constructum quibusdam substantivis, ab iisdem diversam summit significationem e: g:* am nádesde: *spero:* reményleni: hoffen: am bucurie: *gaudeo:* örvendeni: sich freuen. am lipsá: *careo:* szükölkodni: Mangel haben. etc. *Not. I. usurpatur verbum hoc subin etiam reciproce:* me am a) me aflu, sùnt, séu mi su, tráiescu: *sum, valeo:* lenni, élni: seyn, sich befinden. p: e: com' te ai? *quomodo vales?* hogy vagy? wie befindest dich? b) cu quineva béne, séu réu: *convenio:* egyezni? sich vertragen. p: e: com' te ai cu frate tùu? *quomodo convenit tibi cum fratre?* hogy egyeztek a' bátyáddal? wie vertragst du dich mit deinem Bruder? *Not II. verbum hoc est auxiliare praeteritorum e: g:* am vedutu: *vidi:* láttam: ich habe gesehen.

Amá-

Digitized by Google

Amágélá, *f. pl.* le. Ἀμαγέλα. *subst: dolus, fraus, deceptio, impostura, fallacia:* tsalás, tsalárdság: der Betrug, Hinterlist, die Hintergehung, Betrügerey, List.

Amágescu, ire, itu. Ἀμαγέσκ, ήρε, ήτ. *verb. act:* insélu: *fraudo, defraudo, decipio, impono, seduco, fallo:* tsalni, reá szedni: betrügen, belisten, hintergehen. Mé amágescu; *fallor, decipior, erro:* meg tsalatkozni: sich betrügen. *Hispan:* amagar.

Amágire, *f. pl.* iri. Ἀμαγήρε. *subst:* insélare: *fraudatio, defraudatio, deceptio, circumventio:* tsalás: das Betriegen, die Hintergehung. V. Amágélá.

Amágitoriu, *f.* óre. *pl.* ori, *f.* óre. Ἀμαγητόρῳ, όαρε. *subst: verbale:* insélátoriu: *fraudator, deceptor, impostor:* tsaló, tsalárd: der Betrieger, Hintergeher.

Amágitoriu, *f.* óre. *pl.* ori, *f.* óre. Ἀμαγητόρῳ — όαρε *adj. dolosus, fraudulentus, fallax, deceptorius:* tsalárd, tsalfa, hamis, álnok: listig, betrüglich, betrügerisch.

Amágitu, *f.* á. *pl.* ti, *f.* te. Ἀμαγήτȣ, — τα. *adj:* insélatu: *deceptus, defraudatus:* meg tsalattatott, meg tsalatkozott: betrogen. 2) — *subst, masc.* pl. uri f. V. *Amagire.*

Amágiturá, *f. pl.* uri. Ἀμαγητȣ́ρα. V. *Amagire.*

Amánú, ἀμάνα: *ex part:* a *et* mánú: *pre manu, ad manum, sub manu:* kéznél, kézbe: bey der Hand, in der Hand. p. e: am a mánú: *habeo prae manibus:* kezemnél vagyon: ich habe bey der Hand.

Amárè. *f.* Ἀμαρέ. o plantá: *carduus Mariae:* Boldog Aszszony tenyere: der Frauendistel, Bitterdistel.

Amárélá, *f. pl.* le. Ἀμαρέλα. *subst:* 1) — la gustu: *Amaritas, Amarities, amaritudo:* keserüség: die Bitterkeit, das Bittere. 2) — intristare, supérare, necasu: *Amaritudo, Acerbitas, moeror, moestitia, tristitia:* keserüség, szamorúság: die Bitterkeit, die Traurigkeit.

Amárescu, ire, itu. Ἀμαρέσκ, ήρε, ήτ. *Verb I. activ:* 1) — queva, adeq: facu amaru: *Amaro, Amarico, Amarum reddo:* keseríteni, keserüvé tenni: erbittern, bitter machen. 2) — pre quineva *a*), adeq: supéru, intristezu, necasescu: *moesto, moestifico, moerore, dolore, tristitia adficio:* keseríteni, busítani, szomorítani: betrüben, traurig machen. *b*) superu, mániu, intéritu: *irrito, iram, stomachum, indignationem alicui moveo:* boszszontani, haragítani: erbittern, ärgern. *II. recip.* me amárescu: 1) me facu amaru: *Amaresco:* keseredni: bitter werden. 2) — me superu, me intristezu, me necasescu: *moereo, doleo, tristor, moerore, dolore, tristitia adficior:* keseregni, búsúlni, szomorkodni: sich härmen, betrüben, bekümmern. 3) spre quineva, séu asupra cuiva me mániu: *irascor, indignor:* meg haragudni, meg neheztelni valakire: zürnen, unwillig werden, sich erzürnen, ärgern, böse werden. III. *neutr.* adeq: tigorescu: *afflictam vitam duco:* nyomorogni, sanyarogni: kümmerlich leben.

Amáriciune, *f. pl.* ni. Ἀμαρηνȣ́νε. *subst.* V. Amárélá.

Amáritu, *f.* á. *pl.* ti, *f* te. Ἀμαρήτ. — τα *adj.* 1) tristu, méhnitu, necásitu, asupritu: *amarulentus, tristis, moestus:* bús, keserves, szomorú, kedvetlen: betrübt, traurig, niedergeschlagen. 2) mániosu: *exacerbatus, iratus:* haragos: böse, zornig, erbittert, bitterböse. 3) slabu, ne potènciosu, ne harnicu;

cu: *ineptus, inhabilis, miser:* gyáva, idétlen, szigorá, élhetetlen, semmi ember: elend, ungeſchickt, untauglich, miſerabl.

Amarnicu, *f.* á. *pl.* ci, *f.* ce. ămărnik, – kz. *adj. severus, austerus, durus, asper, rigidus:* kemény, kegyetlen: ſcharf, ſtreng hart, ſpröde, rauh.

Amaru, *m. pl.* uri, *f.* ămăr. *subst.* necasu, superare, intristare: *amaritudo, acerbitas:* keserűség, szomorúság, fájdalom: die Bitterkeit, der ſchmerzliche Zuſtand, die traurige kläglichе Lage. – Cu amaru *adv. Amare, amariter:* keservessen; bitter, bitterlich. p. e. plángu cu amar: *amare fleo.* keservessen sirok: ich weine bitterlich.

Amaru, *f.* á. *pl.* i, *f.* e. ămăr – a *adj.* 1) la gustu: *Amarus:* keserű: bitter. 2) tristu, cu durere: *amarus, acerbus:* keserves, fájdalmas: bitter, ſchmerzhaft, kläglich.

Amaru, ămăr. *adv.* 1) despre gustu: *Amare:* keserűen: bitter. 2) cu intristare: *amare, acerbe:* keservessen: bitter, ſchmerzhaft. 3) *Summitur pro interjectione comminandi:* vai! *vae!* jaj! wehe! p. e. Amaru vóui pecátosilor! *vae vobis peccatores!* jaj néktek bűnösök: wehe euch ihr Sünder.

'Ambi, *m. f.* ámbe, *plur.* ămbĭ, *f.* ămbe. *ambo (ambae), uterque* mind a' kettő, mind ketten: beyde, (beude) ámbe pártile: *utraque pars:* mind a' két rész, vagy fél: beyde Theile. V. *etiam Amendoi.*

Ambitusu, *m. pl.* uri, *f.* ămbĭtăș: *subst: subdiale, vulg: ambitus.* folyosó, tornácz (ambitus) der Gang.

'Amblare, *f. pl.* åri. ămblăre. *substant.* 1) *ambulatio:* járás: das Gehen, der Gang. 2) Cale, Caletorie: *iter:* út, járás: der Gang, Weg, das Weggehen.

'Amblátoriu, *f.* óre. *pl.* ori, *f.* óre. ămblătórĭŭ – óare. 1) *subst. verb: ambulator, incedens:* járó, der Gänger, der da gehet. 2) *adj: verb: ambulatorius, ambulaticius:* járó: gangbar. Bani 'ámblátori: *pecunia usitata:* folyó pénz: das gangbare Geld, die gangbare Münze.

'Amblatu, *f.* á. *pl.* ti, *f.* te. ămblát, – tă I. *adj.* 1) – vre o cale bátutá, cálcatá: *tritus:* járt, vertt: gebahnt, betretten. 2) vre unu omu, adeq: pățitu: *versatus, peritus:* jártas: bewandert II. *subst. masc. pl.* uri, séu ámblete. *f.* V. 'Amblare.

'Amblátură, *f. pl.* uri. ămblătură. *subst.* V. *'Amblare.*

'Ambletu, *m. pl.* te *f.* ămblet, *subst.* V. *'Amblare.*

'Amblu, are, atu. ămblu, are, át. *verb. activ.* 1) *Ambulo, incedo:* járni: gehen, ſpazieren. p: e: – in susu, si in giosu: *sus deque eo:* ala s' fel járni: auf- und abgehen. 2) cu quineva, adeq: am insoçire, petrecu cu quineva: *fruor, utor, conversor:* járni, társolkodni valakivel: mit Jemanden umgehen, einen Umgang mit Jemanden haben. 3) – bĕne, séu réu, adeq: pățescu, mi se intémplá: *rem gero, res mihi cedit, accidit:* járni: ankommen, begegnet werden. p. e. am ámblatu reu: *male mihi accidit, res mihi male cesit:* roszszúl jártam: ich bin übel angekommen. 4) in queva lucru, in queva trébá, adeq: silescu a isprávi: *occupor re, inspicio rem, curam gero rei:* el járni valamiben: nachſchauen, nachſehen einer Sache. 5. cu queva in mâni, adeq: portu: *tracto rem, occupor re, in manibus habeo (gero, gesto) rem:* járni valamivel: mit etwas umgehen, es behandeln, ſich damit beſchäftigen. p. e. 'Amblu cu bani in mâni: *pecuniam tracto, in manibus habeo, pecu-*

pecunia occupor: pénzel járni: mit Geld umgehen. 6) – lucru, me deprèndu: *ago:* tselekedni, járni: handeln, machen. p. e. que ámbli? *quid agis?* mit tsinálsz? was machst du? ámblu dupò capu meu, dupò voia mea: *ago, facio quod lubet:* maga fejé után járni: seinem Willen nachgehen, nach eigenem Kopfe handeln. 7) Nu ámblà! adeq: asédà te! *quiesce!* ülly veszteg: sey ruhig! gieb Friede.

Amédidi, s. amédi, s. amézà di. Ѧмѣ́зезй. *meridies:* dél: der Mittag. La amédidi: *meridie:* délbe, délkor: zu Mittag. Còtrà amédidi: *circa (sub) meridiem:* dél tájban: gegen Mittag. de (dela) amédidi: *meridianus:* déli: mittägig: *a Lat.* media die, *Ital.* mezzodi.

Amenintiare, *f. pl.* ári. Ѧмени́нцáре. *subst. minatio, comminatio:* fenyegetés; das Drohen, die Drohung, Bedrohung. — Cu amenintiare: *adv. minaciter:* fenyegetve: drohend.

Amenintiátoriu, *f.* óre. *pl.* ori. *f.* óre. Ѧмениницѫтóрю — óаре. *I. substant. verb, minator, comminator:* fenyegetö: der Droher. *II. adj. Verb. minans, minax, minatorius:* fenyegetö, fenyegetödzö: drohend.

Amenintiáturà, *f. pl.* uri. Ѧмениницѫтѹ́рѫ. *subst. minae, arum:* fenyegetés, fenyegetöszók: die Drohung, die Drohworte.

Amenintiu, are, atu. Ѧмени́нц, — аре áт. *Verb. act. minor, comminor, minitor:* fenyegetni: bedrohen.

Amerintiare, *f. pl.* ári. Ѧмеринцáре. V. *Amenintiare.*

Amerintiátoriu, *f.* óre. *pl.* ori, *f.* óre. Ѧмеринцѫтóрю, — óаре *V. Amenintiatoriu.*

Amerintiáturà, *f. pl.* uri. Ѧмеринцѫтѹ́рѫ. V. Amenintiáturà.

Amerintiu, are, atu. Ѧмери́нц, аре, ат. V. Amenintiu.

Amestecare, *f. pl.* ári. Ѧместекáре. *subst.* 1) a bucatelor in gurà: *masticatio, manducatio:* rágás: das Kauen, die Käuung. 2) a mai multoru lucruri la olaltà: *mixtio, admixtio, commixtio:* elegyités, keverés: das Mischen, Mengen, die Mischung. 3) in queva lucru: *admixtio, intermixtio:* belé elegyedés, belé avatás: das Einmengen. 4) Cu lingura in queva bucatà: *versatio:* keverés, kavarás: das Umrühren.

Amestecátoriu, *f.* óre. *pl.* ori, *f.* óre. Ѧместекѫтóрю — óаре. *V.* Mestecátoriu.

Amestecatu, *f.* à. *pl.* ți, *f* te. Ѧместекáт, ѫ. *I. adj.* mestecatu: *mixtus, permixtus, commixtus, promiscuus:* elegyes, elegyitett: gemischt, vermischt. II. *subst. masc. pl.* uri, *f.* V. *Amestecare.* III. *adv. mixtim, promiscue:* elegyesd, elegyesleg: vermischt.

Amestecu, *m. pl.* ce, *f.* Ѧмѣ́стек. *subst,* mestecu, sèmbrà: *commune:* köz: das Gemeine, Gemeinsam. p. e. Nu am neque unu amestecu cu tene: *nihil tecum commune habeo:* semmi közöm nintsen veled: ich habe mit dir nichts Gemeines.

Amestecu, are, atu. Ѧмѣ́стек, áре, áт. *Verb. act.* 1) máncarea in gurà: *mastico, mando:* vágni: kauen, käuen. 2) mai multe lucruri la olaltà: *misceo, admisceo, permisceo: commisceo:* öszve elegyiteni, keverni, zavarni: mischen, vermischen, mengen. Me amestecu in queva: *me admisceo, immisceo, intermisceo:* belé elegyedni, magát belé elegyiteni (avatni) valamiben: sich in etwas einmengen, einmischen. 3) Cu mestecátoriu, séu cu lingura in ólà: *verso:* keverni, kavarni: umrühren, *a Lat. emisceo.*

Amețélà, *f.* Ѧмецѣ́лѫ. *subst:* 1) *vertigo;* szédülés; szédelgés:

der Schwindel, Kopfschwindel. 2) *Deliquium:* ajúlás, bódulás: die Ohnmacht. *a Lat.* amens, idest: mente perturbatus.

Ameţescu, ire, itu. Ȧмецéск, и́ре, и́т. *verb: neutr:* 1) *vertigine adficior* (*corripior*) szédülni, szédelgeni: schwindeln, den Schwindel bekommen. 2) *linquor, deliquium patior:* ájúlni, el ájulni, bódulni: in Ohnmacht fallen.

Amigdalá, *f. pl.* le. Ȧмигдáлъ *subst:* migdalá, mandulá: *Amygdala, amygdalum:* mandola, mandola mag: die Mandel, der Mandelkern. Lapte de amigdale: *lac amygdalorum, emulsio amygdalorum, vulgo: Amygdalatum:* mandola téj: die Mandelmilch.

Amigdalu, *m. pl.* li: Ȧмигдáл. *subst:* Pomu de mandulá: *amygdalus communis. Linn:* mandola fa, mondola fa, der Mandelbaum.

Amin. Ȧмин: *Amen:* Amen: Amen.

Aminte, séu amènte. ȧми́нте. *adv: compos: ex praep: vel part: A et subst: mente: pro diversitate verborum, quibus construitur, varias obtinet significationes e: g:* aducu a mènte: *in mentem, memoriam revoco:* eszébe jutani: erinnern, ins Gedächtniß bringen. ámi aducu a mènte; *memini, recordor, reminiscor, in memoriam mihi revoco:* emlékezem, eszembe jut: ich erinnere mich, es fällt mir ein. Iéu a mènte: *attendo, adverto:* vigyázni, ügyelni: achten, Acht haben, Acht geben. 'Ami este a mènte: *curae mihi est:* eszembe vagyon, eszembe tartom: im Kopf haben, in Gedächtniß aufbehalten.

Amintrile. ȧми́нтрилѣ. V. *Almintrile!*

Amirosélá, *f. pl.* le. Ȧмиросѣ́лъ *subst:* V. *Mirosu subst:*

Amirosescu, ire, itu. Ȧмиросéск, — и́ре, — и́т. V. *Amirosu. verb:*

Amirosire, *f. pl.* ri. Ȧмиросúре. *subst:* mirosire: *odoratio, odoratus, olfactus:* szaglás, szagollás: das Riechen.

Amirositoriu, *f.* óre. *pl.* ori, *f.* óre. Ȧмиросито́рю, — о́аре. *adj: verb: odorus, olens, olax:* szagos, jó szagú, jó illatú: riechend, wohlriechend.

Amirositură, *f pl.* i. Ȧмиросите́ръ. *subst: odoramen, odoramentum:* jó szag, jó illat, der Wohlgeruch.

Amirosu, *m. pl.* uri *f.* Ȧмиро́съ — *subst:* V. *Mirosu.*

Amirosu, sire, situ. Ȧмиро́с, — и́ре, — и́т. *verb. act.* et *neutr:* 1) amirosu: p. e: cutare flóre: *odoror, olfacio:* szagolni, szaglani: riechen, beriechen, schmecken. Aquéstá flóre amiróse frumosu: *hic flos pulchre olet:* ez a' virág kedvessen illatozik: diese Blume richt angenehm. 2) slobodu, dau din mène mirosu: *oleo, odorem edo, vel spargo:* szagos lenni, szagot botsátani; illatozni, jó illattal szagoskodni: riechen, ein Geruch von sich geben *A graeco* Μυρίζω. *i: e:* ungo.

Amiruntu. Ȧмъру́нтъ. *adv:* cu a miruntu, de a miruntu: *minutim, minutatim, singillatim:* apronként, apronként, egyenként: kleinweise, stückweise, einzeln.

Amistuescu, ire, itu. Ȧмистѣéск, и́ре, — и́т. *verb: act:* 1) bucatele in stomacu: *concoquo, digero:* emészteni: verdamen. 2) bani, feru, aramá etc: adeq: stricu, predezu: *absummo, conficio:* emészteni: verzehren. *a Lat:* admisceo.

Amistuire, *f pl.* ri. Ȧмистѣи́ре *subst:* 1) in stomacu: *concoctio, digestio:* emészés: die Verdauung. Usior de amistuire: *digestibilis: facilis concoctu:* können emészt-

emészthetõ: verdaulich, leicht zu verdauen. 2) stricare, prédare: *absumptio, consumptio, confectio:* emésztés: die Verzehrung.

Amistuitoriu, *f.* óre. *pl.* ori, *f.* óre. Ѧмистѹитóрю. *I. subst: verb: consumptor:* emésztõ: der Verzehrer. II. *adj: verb:* 1) de bucate in stomacu: *digestibilis:* verdauend, die Verdaung befördernd. 2) stricátoriu p: e: bátáile, ciuma, negina: *edax, vorax:* emésztõ: verzehrend.

Amnariu, *m. pl.* e. *f.* Ѧмнáрю. *subst:* scápárámente: *chalybs igni excitando:* ki ütõ atzél: der Feuerstahl, Feuerstagel. *a Lat:* igniarium.

Amoiu. Ѧмóю. *adv: ex part: a, et verbo moiu: ad macerandum, emolliendum:* áztatás végett: zum beitzen p: e: ponu curechiu a moiu: *brassicam macero:* káposztát ásztatok: ich beitze, oder weiche Kohl ein.

Amorţescu, ire, itu. Ѧморцéск, ѝре, ѝт. *verb: neutr:* incremenescu: *rigesco, torpesco, torpeo, torpore corripior:* gömbörödni, meg aludni, meg merevedni, meg zsibbadni: erstarren, einschlaffen. *a Lat:* emorior, *Ital:* smorzare, i: e: exstinguere.

Amorţire, *f. pl.* ri. Ѧморцѝре. *subst:* incremenire: *rigor, torpor:* gömbörödés, zsibbadás: die Starre, Erstarrung, das Starrseyn.

Amorţitu, *f.* ă. *pl.* ţi, *f.* te. Ѧморцѝт — ъ. *adj: rigidus, torpidus:* zsibbadt: starr.

Amù. Ѧмѹ́. *Adv:* V. *Aquum. a. Lat:* modo.

Amuş. Ѧмѹ́ш. *adv: mox:* majd: bald. *a Lat:* mox, mutata littera *x*, in *s.* more solito.

Amuţescu, ire, itu. Ѧмѹцéск, ѝре, ѝт. *I. verb: act:* — pre altu, adeq; il facu mutu: *mutum reddo:* némává tenni: stumm machen. *II. neutr:* énsumi amuţescu: *immutesco, obmutesco:* némúlni, meg némúlni: verstummen, stumm werden. *Ital.* ammutire.

Amuţire, *f. pl.* ri. Ѧмѹцѝре. *subst: ammissio vocis:* némulás: die Verstummung.

Amutiu, are, atu. Ѧмѹ́ц, аре, áт. *verb: act:* — cánii asupra cuiva: *canes in aliquem immitto, incito, concito:* uszitani a' kutyákat valakire: die Hunde auf Jemanden hetzen. *a Lat: ad,* et *mutio, is, ire.*

Amvonu, *m. pl.* óne. *f.* Ѧмвóн, *subst: ambo, pegma, suggestus.* álló, magassabb állás: die Bühne, ein erhabenes Gerüst.

Anaforá. *f.* Ѧнáфоръ. *subst: Agapae, panis benedictus, qui fidelibus post Missae sacrificium in Ecclesia orientali distribui solet:* áldott Kenyér: geweichtes Brodt. *a Graeco* ἀναφορα, *oblatio.*

'Ancai, áncalte, áncalete. Ѫкай, Ѫкалте, Ѫкалете. *adv: saltim, saltem, minimum, ad minus:* leg alább, akártsak, bár tsak: wenigstens, mindestens.

'Anchè. Ѫкъ. *adv: adhuc:* még: noch, annoch. 'Anchè nù: *nondum, necdum:* még nèm: noch nicht. 'Anchè nemica: *nihil dum, nihil adhuc:* még semmi: noch nichts. 'Anchè nèmene: *nullusdum, adhuc nemo:* még senki: noch keiner.

Andivie, *f.* Ѧндѝвїе. *subst: Cichorium, Endivia: Linn:* Endivia, Endivia saláta, disznó kék: die Endivie, der Endiviensalat.

'Andrè, *f.* Ѧндрѣ. *subst:* o Luná, adeq: Deçemvrie; *December, mensis december:* karátson hara: December, oder Christmonath. A festo S. Andreae, quod 30. Novembris celebratur.

Anevoie, *f.* Ѧневóе, 1) *subst: ex negat:* ne, *et* voie: adeq greutate: *difficultas:* nehézsé sullyosság, baj: die Schwierigkeit.

keit 2) *adv: aegre, difficulter;* nehezen, súllyossan, bajossan: schwer, schwerlich, hart.

Anghelicà, *f.* Ангѣликъ. *subst:* o plantà. *Angelica Sylvestris:* Linn: angyalfü, angelikafü: die Angelik, Engelwurz, Waldengelwurz, die wilde Wasser, — oder Wiesenangelik, die kleine wilde Brustwurz.

Angeresce. Ѧцерѣще. *adv: angelice, more angelorum:* Angyali képpen, Angyali módon: englisch.

'Angerescu, *f.* à. *pl.* sci. Ѧцерѣск, — рѣскъ. *adj. angelicus.* angyali: englisch.

Anghirà, *f. pl.* re. Ангиръ. *subst:* Cátușà, mitià de feru: *Ancora:* vas matska: der Anker.

Anglia, *f.* Англїа. *subst:* nume propriu a unei Țérà, séu Țènutu: *Anglia:* Angoly ország: die England.

Anglicelu, *m.* Англичѣл. *subst:* o plantà: *primula veris. Linn:* sárga kökörcsény, kása virág, szent György virágja: die Fastenblume, Frühlingsschlüsselblume, Peterschlüsselblume, Himmelsschlüsselblume, die wilde Berthengen.

Anglicescu, *f.* cà. *pl.* cesci. Англичѣск — къ *Adj:* din Anglia: *anglicus:* angoly módon: englisch.

Anglu, *m. pl.* i. Англꙋ. *subst:* omu din Anglia. *Anglus:* Angoly: Engländer.

Angustare, *f. pl.* àri. Ѧгꙋстáре. *subst:* 1) strintóre: *angustatio:* szükités, keskenyités: das Engen, Engmachen. 2) strintóre: *angustia:* szorosság, szorultság: die Enge, Klemme. *Hinc Transdanubianorum* 'Angusà, *vehemens desiderium erga absentes consangvineos, amicos.*

Angustatu, *f.* à. *pl.* ti, *f.* te. Ѧгꙋстáт — тъ. *adj:* 1) strintatu: *angustatus, coangustatus:* szükitett, meg szükitett: eng gemacht. 2) strintoritu. *ad angustias redactus:* meg szorult: in die Enge gebracht.

'Angustu, *f.* à. *pl.* ti, *f.* te. Ѧгꙋст, f. ъ. *adj:* strintu: *angustus, arctus, adstrictus:* szük, szoros, keskeny: eng, schmal.

'Angustu. Ѧгꙋст. *adv: angustè, arcte:* szüken, szorossan, keskenyen: eng, schmal.

'Angustu, are, atu. Ѧгꙋст, áре, áт. *verb: act: angusto, coarcto:* szükíteni, keskenyíteni: engen, schmälern, eng — schmal machen.

'Animà, *f.* Ѧнимъ. *subst:* aquestu cuvéntu asiè s' ar càdè sise scrie, ànsi dopò datinà si se védà la Litera I. adeq: *Inima.*

'Animosu, *f.* ósà. *pl.* osi, *f.* óse. Ѧнимóс, — óсъ. *adj:* omu cu coragie, ne fricosu; *magnanimis, audax, inperterritus:* bátor: großmüthig. V. *Inimosu.*

Aninare, *f. pl.* àri. Ѧнинáре. *subst:* 1) prèndere la olaltà: *adfixio, depensio:* aggatás: die Anheftung, Anfügung. *a Lat:* lenis, *i: e:* leniter adfigo. 2) de abiè atingere: *levis contactus, attactus:* éréntés, illetés, érdeklés: eine sanfte Berührung.

Aninatu, *f.* à. *pl.* ti, *f.* te. Ѧнинáтꙋ, — тъ, цй, те. inținatu, prensu la olaltà: *adfictus, adpensus:* aggatott: angeheftet, angefügt. 2) de abiè atinsu: *contactus, leniter tactus, palpatus:* éréntett, illetett, érdekett: kaum angerührt, sanft berührt, touschirt.

Aninu, are, atu. Ѧнин, аре, áт. *verb: act:* 1) inținu, prendu la olaltà: *adfigo, adpendo:* aggatni: anheften, anfügen. 2) de abiè atingu: *contingo, leniter tango, palpo:* érénteni, illetni, érdekleni, petszenteni: kaum anrühren, sanft berühren, touschiren.

Anișu, *m.* Ѧниш. *subst:* molotru, séu chiminu dulce: *Anisum vulgare. Linn:* Anis: der Anis, oder Aneis.

'Ansì

Digitized by Google

'Ansi. ѧ̂ѕъ. *ast:* de, ámde, úgyde: aber, jasogar: *Ital.* anzi; *quinimo.*

'Antéa datá. ѧ̂тъедáтъ: *adv: primum, primo:* elsőben, először: erstlich, erstens, zuerst.

'Antéa órá. ѧ̂тъ́е óаръ. V. *Antea data.*

'Antéiu, *f.* éie. ѧ̂тъ́ю, — ъ́е. *adj: primus, primarius:* első: der, die, das erste. *a Lat:* anterior.

'Antéiu. ѧ̂тъ́ю. *adv: primo, primum, prima vice:* elsőben, először: erstens, erstlich, zuerst, vorallen. *a Lat:* anterius.

'Antéiu náscutu, *f.* á. *pl.* ti, *f.* te. ѧ̂тъ́ю нъскȣ́т. — тъ. dóá cuvénte: *primogenitus, primonatus:* első szüllött: erstgeboren.

Anticristu, *m.* Ѧ̂нтихри́ст. *subst: Antichristus, Pseudo — Christus:* Antikristus: der Antichrist, Wiederchrist.

Antereu, *m. pl* ei. Ѧ̂нтерéѕ. *subst: vestis talaris:* bokáig éré felső köntös: ein langes Oberkleid.

Anu, *m. pl.* ani. Ѧ̂н. annus: esztendő: das Jahr. in ist' anu: *hoc anno:* az idén: heuer, dieses Jahr. intr' altu anu: *futuro anno:* jövendőben, jövő esztendőben: aufs Jahr, künftiges Jahr. doi ani: *biennium:* két eszendő: zwey Jahr. de doi ani: *adj: bimus, biennis:* két esztendős: zwey jährig, oder zwey Jahr alt. in totu anu: *quotannis, singulis annis:* minden esztendőben: alle Jahr. *Not: subin subst: hoc summitur pro adverbio temporis pro* aquum unu anu, séu aquum au trecutu anu: *anno elapso, praeterito:* tavaly: voriges Jahr, im vorigen Jahre. p: e: anu vérá: *aestate anni prioris:* a' tavalyi nyáron: im vorjährigen Sommer. de anu: *adj:* adeq: de anu trecutu, de aquum un' anu: *anni prioris, anni praeteriti:* tavalyi: vorjährig. p: e: vinu de anu: *vinum de anno priori:* tavalyi bor: vorjähriger Wein.

Anume. Ѧ̂нȣ́ме. *adv:* 1) pre nume: *nominatim, nomine tenus, nominanter:* nevezetesen, név szerént: nahmentlich. 2) togma, *plane, recte, ipsum:* éppen, tsupántsak: gerade, eben, just. p: e: anume pentru téne: *pro te ipso, recte pro te:* éppen éreted: gerade für dich. 3) aieve, chiaru, cu bună samă: *vere, revera, re ipsa, profecto, sane, nae:* igazán, nyilván, valóban, valósággal: wahrhaftig, wahrlich. 4) adequò: *nimirum, nempe, scilicet, videlicet:* tudni illik, az az úgy mint: nähmlich.

Anumescu, ire, itu. Ѧ̂нȣмéск, и̂ре, и́т. *verb: act:* 1) numescu, insemnezu pre nume: *nomino, denomino:* meg nevezni, ki nevezni: benennen, ernennen, nahmentlich bestimmen. 2) hotărescu spre queva: *destino:* el szánni, el jegyzeni: bestimmen.

Anumire, *f. pl.* ri. Ѧ̂нȣми́ре. *subst:* 1) numire, insémnare pre nume: *nominatio, denominatio:* meg nevezés: die Benennung. 2) hotărire spre queva: *destinatio:* el szánnás: el jegyzés, die Bestimmung.

Anumitu, *f.* á. *pl.* ti, *f.* te. Ѧ̂нȣми́т — тъ. *adj: certus, destinatus:* el jegyzett, bizonyos: gewiß, bestimmt, sicher, zuverläßig.

Anţértiu. Ѧ̂нцѣ́рц. *subst: anno abhinc tertio, ante biennium:* harmad idén: vor zwey Jahren.

Aore. Ѧ̂óрѣ. *adv: temp:* quòte o dată, quându si quându, une ori: *subin, interdum, nonnunquam:* néha, némelykor, egyszer egyszer: manchmal, zuweilen, bisweilen, dann, und wann. Ital: allora, *tunc.*

Apă, *f. pl.* ape. Ѧ̂пъ. *subst: aqua:* víz: das Wasser. — Curètóre: *flumen, fluvius, amnis:* folyó víz: der Fluß, das Flußwasser.

Digitized by Google

wasser. — repede curetóre: *torrens:* sebes folyó: der Strom. — stătătóre: *aquæ stagnans, stagnum:* tó, áló víz, tavult víz: ein stehendes Wasser, der See, Teich. — de apă: *adj: aquaticus, aquatilis, aquarius:* vizi: was sich im Wasser aufhält. p: e: nucă de apă: *nux aquatica, vel trappa natans: Linn:* Vizi dió, vizi sulom: die Wassernuß. Urceoru de apâ: *urceus aquarius, hydria:* vizes korsó: der Wasserkrug. *Not:* cu ape *adj:* se dice despre nisquari materii, séu tésături: *undulatus:* habos: flammirt, gewäßert. p: e: materie cu ape: *pannus undulatus:* habos Materia, das Wasserzeug.

Apă acră. *f.* Ἅπα ἀκρα. *subst: acidulae, aqua acidula:* borvíz, savanyú víz: der Sauerbrunnen, das Sauerwasser.

Apă de trandafiru: Ἅπα δε τραηδαφήρ. *aqua rosarum:* rózsa víz: das Rosenwasser.

Apă tare. Ἅπα ταρε. *Aqua fortis, aqua regia:* választó víz: das Scheidewasser.

Apărăméntu, *m. pl.* uri *f.* Ἅπαρεμέντ. *subst: praesidium, tutela:* véd, védelem, óltalom: der Schutz, Schirm.

Apărare, *f. pl.* ări. Ἅπαρὰρε. *subst:* 1) de cótră queva reu, scutire: *defensio, protectio:* Védelmezés, oltalmazás; die Beschützung. Vertheidigung. 2) — cu dosană: *monitio, praemonitio:* intés: die Warnung. 3) — oprire: *prohibitio, interdictio:* tiltás: das Abhalten, die Verbietung, Verhinderung. 4) — Ferire, nevoiire: *recusatio, detrectatio:* nem akarás, ellenkezés, maga vonagatás: die Weigerung.

Apărătoriu, *f.* óre. *pl.* ori. *f.* óre Ἅπαρατόρῳ. — όαρε. 1) *subst. verb.* scutitoriu: *defensor, propugnator:* védelmezö, óltalmazó: der Schützer, Beschützer, Vertheidiger. 2) *Adj. verb.* de apărare: *tutelaris:* védelmezö: schützend.

Apăratu, *f.* ă. *pl.* ti, *f.* te. Ἅπαράτ, — τα. *Adj. defensus, propugnatus:* védelmezett, óltalmazott: geschützet, beschützet. 2) *subst. masc. pl.* uri, *f. V.* Apărăméntu.

Apăru, are, atu. Ἅπαρ, αρε, άτ. *Verb. I. act.* 1) de óre que reu: *defendo, tueor, protego, propugno:* védelmezni, óltalmazni: schützen, beschützen, vertheidigen. 2) — ferescu, cu dosana, scu cu cuventu de queva reu: *moneo, praemoneo, hortor:* inteni: warnen. 3) oprescu *arceo, prohibeo:* meg tiltani, nemengedni: abhalten, verbieten, verhindern, nicht zu lassen. *II. recip.* me apăru: 1) de queva reu séu cu fapta, séu cu cuvéntu: *me defendo:* magát védelmezni: sich vertheidigen. 2) — me ferescu de a face queva: *recuso, detrecto:* nem akarni, magát vonagatni: sich weigern. *Hisp:* amparar, *protegere, defendere.*

Apăsare, *f. pl.* ări. Ἅπασάρε. *subst. pressio:* nyomás: das Drücken, die Drückung, der Druck.

Apăsatu, *f.* ă. *pl.* ti, *f.* te. Ἅπασάτ, — τα. *adj. pressus:* nyomott: gedruckt. *Ital.* abbassato.

Apăsu, are, atu. Ἅπάσ, αρε, άτ. *verb. I. act.* 1) *premo, presso:* nyomni: drücken. 2) composita: *a)* apăsu in giosu: *deprimo:* le nyomni: niederdrücken. *b)* apăsu in apoi: *reprimo:* viszsza nyomni: zurückdrücken. *c)* apăsu la olaltă: *comprimo:* öszve nyomni: zusammendrücken. 3) — ieu potere asupra cuiva: *premo, opprimo, supprimo:* el nyomni: unterdrücken. 4) tragu cu greuutate p. e. la cumpănă: *pendo, appendo:* nyomni: wägen. p. e. apasă doi ponti: *duas libras pendit:* két fontot nyom: er (es) wägt zwey Pfund. ab *Ital.* abbassare: *humilio, deprimo, flecto, Lat:* presso.

Apă-

Digitized by Google

Apátoşezu, şare, şatu. Ἀπατοωέζ, ωαρε, ατ. *verb. neutr. aquesco, exaquesco:* vizé válni: zu Wasser werden.

Apátosu, *f.* ósá. *pl.* oşi, *f.* óse. Ἀπατόε, όαεζ. *adj. aquosus, aquatus:* vizes, vizenyős: wässerich, wasserreich.

Apestescu, tire, it. Ἀπεστέσκω, τήρε, ήτ. *verb. neutr.* 1) intárdiu, aménu: *moror, cunctor, moras traho:* késedelmezni: sich aufhalten, verspäten. 2) – Açipescu: *obdormio, obdormisco, obdormito:* szunyodni, szenderedni: schlummern, einschlummern. 3) V. Indelongu. Verb. Nro 2. Graecis απειμι, *absum*, απειςον, *pertinacia.*

Apestire, *f. pl.* iri. Ἀπεστήρε. *substant.* 1) intárdiare, aménare: *moratio, cunctatio:* késedelmezés: die Verspätung. 2) V. Indelongare Nro 2.

Apestitu, *f.* á. *pl* ti, *f.* te. Ἀπεστήτ, – τε. *Adj.* 1) intárdiatu, aménatu: *moratus, cunctatus:* késedelmezett: verspätet.

Apetitu, *m.* Ἀπετήτ. *subst. adpetitus, appetitus:* kedv, kívánság: der Appetit, die Lust.

Aplecare, *f. pl.* ári. Ἀπλεκάρε. *substant.* 1) plecare: *flexio, inflexio:* hajtás: das Biegen, Beugen. 2) — la çiçá, séu ugeru: *lactatus, lactatio:* szoptatás: die Säugung.

Aplecátóre, *f. pl.* ori. Ἀπλεκετόαρε. *subst.* adeq: óue: *lactans ovis:* szoptató júh: ein Schaaf daß säuget.

Aplecatu, *f.* á. *pl.* ti, *f.* te. Ἀπλεκάτ, τε. I. *adj. lactatus:* szoptatott: gesäugt. II. *substant. masc. pl.* uri. *f.* V. Aplecare.

Aplecu, are, atu. Ἀπλέκ, αρε, άτ. *verb. I. act.* 1) queva lucruri la olaltá, adeq: asedu, intogmescu: *applico:* öszve illetni: anfügen, anwenden. 2) — plecu p. e. genunchiu: *flecto, inflecto:* hajtani: biegen, beugen. 3) — pruncu, mielu, etc. la Çiçá: *subrumo, lacto, ad mammam applico:* szoptatni: stillen, säugen, an die Brust legen. II. *recip.* me aplecu: 1) me plecu: *me applico, inclino, inflecto:* hajólni: sich biegen. 2) me supunu: *me subjicio, submitto:* magát alá vetni: sich unterwerfen. 3) se aplécá dioa, adeq: sórele pásesce cótrá apusu, se face sérá: *advesperascit, incipit crepusculum:* alkonyodik, el hanyatlik: es dämmert, es wird dämmerig. â Lat. *applico.*

Apoi. Ἀπόϊ. *adv. temp. post, postea, tum, deinde:* azután, osztán, annakutánna: dann, darnach, hernach, nachdem, nachher. p. e. dar' apoi? *quid tum?* hát osztán? und nachher, was dann? — mai apoi: *paulo post:* késöbbre, késöbben: annál utánna: nachgehends, kurzdarnach etwas später. — de apoi: *adj.* *a*) quelu de dopó aquéa: *insequens:* következő, azután való: nachherig, nochmalig. *b*) quelu de pre urmá: *ultimus, extremus, supremus, postremus.* utolsó: letzt, jüngst. p. e. dióa què de apoi, adeq: judecata què de pre urmá: *extremum judicium:* utolsó itélet: der jüngste Tag, das jüngste Gericht. *Ital.* poi.

Apoplesie, *f.* Ἀποπλεσίε. *subst. Apoplexia:* guta, gutautés: der Schlag, der Schlagfluß.

Apostolicescu, *f.* céscá. *pl.* cesci. Ἀποστολιτέσκ, — έσκε. adj. V. *Apostolescu.*

Apostolicesce. Ἀποστολιτέσκε. *adv. Apostolice:* apostoli módon: apostolisch.

Apostolie, *f. pl.* ii. Ἀποστολίε. *substant. Apostolatus, munus Apostoli:* Apostolság: des Apostelamt, die Apostelwürde.

Apostolu, *m. pl.* li. Ἀπόστολ. *subst:* Apostol: der Apostel. Faptele Apostolilor: (o parte a sántei scripturá) *actus Apostolorum:* Apo-

Digitized by Google

postolok történetei: die Apostelgeschichte.

Apotecá, *f. pl.* ci. Ἀποτέκα. *subst. pharmacopolium, Apotheca:* potika: die Apotheke.

Apotecariu, *m. pl.* ari. Ἀποτεκάρῳ. *subst. pharmacopola:* patikarius: der Apotheker.

Aprèndere, *f. pl.* eri. Ἀπρίνδερε. *subst. incendium, incensio, inflammatio:* Gyujtás, gyulasztás: die Anzündung, Entzündung.

Aprènditoriu, *f.* óre. *pl.* ori, *f.* óre. Ἀπρινζτόρῳ — όαρε. 1) *subst. verb. incensor:* gyujto: der Anzünder. 2) *adj. verb. accendibilis:* gyuitható: entzündbar, entzündlich.

Aprèndu, dere, prènsu: Ἀπρίνδ, δερε, πρίνσε. *verb. I, act.* p. e. — focu, lumina: *accendo, incendo, succendo, inflammo:* gyujtani, felgyujtani, gyulasztani: zünden, anzünden, entzünden. 2) *recipr:* spre mánie: *succenseo, effervesco, excandesco:* felgerjedni, tüzesedni, tüzbe jönni: aufbrausen, erzürnen, in Zorn gerathen. 3) — la façiè: *rubesco:* meg pirúlni: erröthen. *a Lat.* adprehendo.

Aprènsu, *f.* à. *pl.* şi, *f.* se. Ἀπρίνσε, — σε, *particip: verbi* Aprèndu V. Aprèndu. — Spre mánie, adeq: iute la mánie: *fervidus, iracundus:* heves, indulatos: hitzig, gähe, zornig, aufgebracht.

Apriatu, *f.* à. *pl.* ti, *f.* te. Ἀπρϊάτ, — τε. I. *adj.* chiaru, limpede, luminatu: *apertus, clarus, perspicuus:* világos: klar, hell, deutlich. *II. adv. aperte, clare, perspicue:* világossan, nyilván, igazán: klar, hell, deutlich.

Aprigu, *f.* à. *pl.* gi. Ἄπριγ, — γε. *adj. vividus, vegetus, alacer, impiger:* eleven, serény, vidám, virgontz: lebhaft, munter. *a Lat.* apricus, i. e. sole gaudens, *dum de homine sermo est: vel ab* habilis. *Ital.* abile.

Aprilie. Ἀπρίλιε. *subst. masc:* prier: *Aprilis, mensis Aprilis:* Aprilis, Szent György hava: der April.

Aprópe. Ἀπρόαπε. *adv. loci: prope:* közel: nahe, in der Nähe. — de aprópe I. *adj. propinquus:* közél való: nahe: p. e. frátietate de a própe: *cognatio propinqua:* közel való Atyafiság: die nahe Verwandschaft. II. *adv. e propinquo:* közelröl: von der Nähe, von Unweit.

Apropiare, f. pl. eri. Ἀπροπϊάρε: *subst. adpropinguatio, adproximatio:* közelités, közelgetés: die Annähung, Annäherung.

Apropiu, are, atu. Ἀπρόπϊυ, αρε, ατ: *Verb: recip:* me apropiu: *adpropinguo: adproximo:* közelegni közelgetni, közelíteni: nähern, sich nähern, annähern, annahen, herannahen.

Apucare, *f. pl.* ári. Ἀπυκάρε. *subst: raptio, raptus:* ragadás: das Rauben, die Entreißung.

Apucátoriu, *f.* óre. *pl.* ori, *f.* óre. Ἀπυκτόρῳ. — όαρε. *subst: verb:* rápitoriu: *raptor:* ragadó, ragadozó: der Räuber, Entreißer, Raubgierige.

Apucatu, *f.* à. *pl.* ţi, *f.* te. Ἀπυκάτ, — τε. *adj: parcip: raptus:* meg ragadott, meg ragadtatott: geraubet, entreißt. 2) *subst: masc:* V. *Apucare.*

Apucáturá, *f. pl.* uri. Ἀπυκτύρα. *subst:* 1) rápire: *raptio, raptus:* ragadás: das Rauben, die Plünderung. 2) — lucru rápitu: *raptum, rapina:* ragadomány: der Raub.

Apucu, are, atu. Ἀπύκ, αρε, άτ. *verb: I. act:* 1) — queva, adeq: dobèndescu, capitu: *accipio, adipiscor, nanciscor, obtineo:* kapni, nyerni, szerttenni: bekommen, erhalten, kriegen. 2) — queva in mánú, p: e: condeiu, vérga, adeq: prendu: *capio, prehendo, adprehendo:* kapni, fogni, meg ragadni: nehmen, greifen, ergreifen,

Digitized by Google

fen, erhaschen. 3) — dela quineva queva cu poterea, adeq: rápescu: *rapio, eripio, occupo:* ragadni, ki ragadni: reißen, entreißen, rauben, mit Gewalt nehmen. — De aqui se dice pre apucate: *raptim:* kapdosva: rippsrapps. 4) — ajungu, pomenescu, mi aducu a mente (séu de témpu trecutu, séu de quelu venitoriu) *video, nosco:* érni: erleben, sehen, kennen. p: e: io am apucatu pre Tatá tùu: *vidi, vel novi tuum Parentem:* én értem, (esmértem) Apádat: ich habe deinen Vater gekannt. 5) — abiè apucu, adeq: cu dorire asteptu: *gestio, vix exspecto, avide praestolor:* lesni, alig várni, igen kívánni: mit Sehnsucht erwarten, kaum erwarten können. 6) a face queva, p: e: a citì, a ámblà in piciore etc: adeq: incepu: *incipio, initium do:* kezdeni: anfangen. II. *neutr:* 1) *incepu: incipio, initium do:* kezdeni: anfangen. 2) — in ante, p: e: in cale, in vreo deregétorie: *evado:* elé menni, elé kapni: vorkommen, vorrücken. 3) — la bene, la avere: *cresco, floresco:* fel kapni: aufkommen. 4) — la queva reu, p: e: la prinsóre, la sáràcie, adeq: cadu, sosescu: *incido:* jutni: gerathen. 5) — in óré que parte, adeq: mergu, dau, pornescu, p: e Au apucatu cótrá Sibiiu: *Cibinium versus ivit:* Szeben felé vette az uttyát: er (sie) nahm den Weg gegen Hermanstadt. *III. recipr:* me apucu 1) de quineva, qua se nu cadu etc: *arripio, adprehendo:* fogni, meg ragadni: ergreifen 2) de queva adeq: incepu: *aggredior, incipio, me accingo:* hozzá fogni, anfangen, beginnen, unternehmen, sich an etwas machen. 3) — cu quineva pre rémasu: me prendu: *paciscor, pactum ineo, pignore certo:* fogadni: wetten. *Etym: per metathesin a verbo* occupo.

Apuiu, nere, apusu. Ἀπȣ́ю, нере, апȣ́с. V. *Apunu.*

Apunere, *f. pl.* eri. Ἀπȣ́нере. *subst.* 1) — a sórelui, séu a Lunei: *occasus, obitus:* elenyészés: le menés: das Untergehen. 2) —, stricare, perire a cuiva lucru: *occasus, obitus, interitus:* el enyészés: der Untergang. *Ital:* ponente, *i: e:* occasus solis.

Apunu, nere, apusu. Ἀπȣ́н, нере, ἀπȣ́с. *verb: neutr:* 1) — sórele, séu Luna apune: *occido, obeo, occumbo:* el enyészni, le menni: untergehen. 2) periu, me stricu: *pereo, intereo, occido, pessumeo:* el enyészni untergehen, zu Grunde gehen. *a Lat:* ad: *et* pono.

Apusu, *f.* á. *pl.* si, *f.* se. Ἀπȣ́с, — сѫ. I. *adj: et particip: praet: verbi:* Apunu. V. *Apunu.* II. *subst: Masc:* pl. uri. f. 1) — tempu apunerei sórelui: *occasus solis:* nap enyészet, nap le menetele: der Sonnenuntergang. — partea séu locu unde apune sórele: *occidens, occasus:* nap nyugott, nap enyészet: der West, Abend. Dela, séu de cótrá apusu: *adj: occidentalis, Favonius, Zephyrus:* nap nyugoti szél: der Westwind.

Aquátiare, f. pl. ári. Ἀκѫцáре. *subst:* spéndurare: *suspendium, suspensio, appensio:* akasztás, fel akasztás, fel fügeszés: das Hängen, Aufhängen.

Aquátiu, are, atu. Ἀκѫ́ц, аре, áт: *I. act:* spénduru: *suspendo:* akasztani, fel függeszteni: aufhängen, aufhenken. — Vreunu vestmentu in Cuieriu: *appendo:* aggatui: aufhängen. — Queva lucruri desclinite, p: e: máhrama cu acu: *adfigo:* aggatni: anheften. II. *recipr:* me aquátiu: 1) — cu vestmentu in vre unu çuiu, in vorbá: *adhaereo:* meg akadni: hängen, anhängen, hängen bleiben. 2) de que-

Digitized by Google

queva lucru: adeq: me apucu: *adgredior, me accingo:* hozzâ fogni: sich an etwas machen, etwas unternehmen.

Aquóu, *m. pl.* aquóá. *f:* Ἀκὄϐ. *subst:* o mésurá de 40. de cupe: *amphora, urna:* akó: der Eimer oder Eymer.

Aquel', aquela, séu aquelu, *m. f.* aquéa. *pl.* aquei, *m.* aquéle *f.* Ἀϥέλ, cas ἀϥέλα. *f.* ἀϥέα. *pl.* ἀϥέϊ, *f.* ἀϥέλε. *pron. demostr: ille, is, ipse:* ö, az: er, jener. *Ital:* quel, quello: *Hisp:* aquel. *Gall:* celui.

Aquelasi, *f* aquéasi. *pl.* aqueasi, f. aquelesi. Ἀϥέλαϣ, ἀϥέλϣ, *pl.* ἀϥέαϣ, ἀϥέλεϣ. *pron: demonstr: idem, ille idem:* ugyan az: der jenige, der nämliche.

Aquest, aquesta, aquestu. *f.* aquésta. *pl.* aquesti, *f.* aqueste. Ἀϥέϲτ, ἀϥέϲτα. *f.* ἀϥέϲτα, *pl.* ἀϥέϲτϊ, *f.* ἀϥέϲτε. *pron. demonstr: hic, iste, hicce:* ez, emez, imez: der, dieser. *Ital:* questo. *Hisp:* aquesto. *Gall.* cestui.

Aquì. Ἀϥὶ. *adv: loci:* 1) suntu, stau, sedu: *hic, hoc in loco:* ist, itten: hier, allhier, da. *Ital:* qui. *Hisp:* aqui. *Gall:* ici. 2) vênu: *huc:* ide: her, hieher, hierher.

Aquum. Ἀκὄϣ. *adv: temp: nunc, jam, modo, in praesentia:* most, mostan; itzt, jetzt, jetzo, itzo, nun, jetzunder. chiaru aquum: *nunc ipsum, hoc ipso tempore; plane modo:* éppen most: eben itzt, gerade itzt, so eben. De aquum: a) *adj: praesens, modernus:* mostani: itzig, jetzig: p: e: témpurile de aquum, *tempora praesentia:* â mostani idök: die itzigen Zeiten. b) *adv: abhinc, posthac, deinceps, porro, amplius:* ettöl, ettölfogva, ezentül: hinführo, künftig hin, von nun an.

Ar. Ἀρ. *auxiliare praeteriti Imperf. conjunctivi modi tertiae personae, in utroque numero: e: g:* de ar scì: si sciret: hatudná: wenn er (sie) wüßte: *consule Gramm:*

Aramá, *f.* Ἀράμϫ. *subst: aes:* réz: das Erz. Aramá rosie: *cuprum, aes cyprium:* veres réz: das Kupfer. De aramá: *adj: aeneus, cupreus:* rézböl való: ähern, kupfern. p: e: bani de aramá: *pecunia cuprea, vel cuprina:* réz pénz: das Kupfergeld. *Ital.* rame.

Arámescu, ire, itu. Ἀρϫμέϲκ, ήρε, ήτ. *verb: act:* legu, vèrsu, séu ferecu cu aramá: *aero:* meg rezezni: mit Erz, od: Kupfer beschlagen.

Arámezu, are, atu. Ἀρϫμέϫ, άρε, άτ. V. *Aramescu.*

Arámitu, *f.* á. *pl.* ti, *f.* te. Ἀρϫμήτ. — ϫ. *adj:* legatu, vèrsatu, séu ferecatu cu aramá: *aeratus:* meg rezeztetett: mit Erz beschlagen.

Arámosu, *f.* ósá. *pl.* osi, *f.* óse. Ἀρϫμόϲ, — όαϲϫ. *adj: aerosus, cuprinus:* rezet: kupfrig, kupferhältig.

Arap, *m. pl.* pi. Ἀράπ. 1) din Aravia: *Arabs:* Arabiai: der Arabier. 2) din Etiopia, adeq: harap: *Aethyops:* Szeretsen: der Mohr, Neger.

Arare ori. Ἀράρε ορϊ: *adv: temp: raro:* ritkán: selten, seltsam.

Araru. Ἀράρ. V. Arare ori.

Arátoriu, *f.* óre. *pl.* ori, *f.* óre. Ἀρϫτόρϊ, — όαρε. I. *subst: verb: Arator:* szántó. Ackermann. II. *adj: verb: arabilis:* szántó: was geackert wird. *terra arabilis, ager:* szántó föld: der Acker. Apud Transdanubianos. *Agru.*

Aratu, *m. pl.* uri *f.* Ἀράτ. *subst: Apud Transdanubianos i: q:* plugu. V. *Plugu.*

Arátura, *f. pl.* uri. Ἀρϫτούρϫ. *subst: aratio, aratus:* szántás: das Ackern, Pflügen.

Arátelu, *m.* Ἀρϫμέλ. *subst:* plantá: Linba cánelui: *cynoglossum officinale: Linn: lingua*

gua canina: kutya nyelvű fü: die Hundszunge.

Arbore, *m. pl.* ori. Ârkore. *subst: arbos, arbor:* élő fa: der Baum. De arbore: *adj: arboreus:* p: e: muschiu de arbore: *muscus arboreus:* fa móh: das Baummoos.

Arçériu, *m. pl.* i. Ârcériŭ. *substan:* jugastru: *acer campestre: Linn:* jávorfa, juharfa, iharfa: der Ahorn, od: Ahornbaum. De arçériu: *adj: acernus:* juharfából való: ahornen.

Architu, *m.* Ârkít. *subst:* brádisoru: *juniperus communis: Linn: (in vulgata: arcentis)* gyalog fenyő: bors fenyö: der Wachholderbaum.

Arcu, *m. pl.* ce. *f.* Âre. *subst:* 1) de sågetatu: *arcus:* ív, ij, kéziv: der Bogen, Pfeilbogen. 2) — de céterá: *plectrum:* vonnó: der Bogen, Fiedelbogen.

Ardeiu, *m. pl.* uri. *f.* Ârdéiŭ. *subst:* piparcá: *capsicum annuum: Linn:* paprika, török bors: der türkische Pfeffer, Pfefferonie. *ab Ardeo:*

Ardelenescu, *f.* éscá. *pl.* esci. Ârdelenéscu, — écă. *adj: transylvanus:* erdélyi: siebenbürgisch.

Ardelénu, *f.* á. *pl.* ni, *f.* ne. Ârdelénu, — nă. *adj: transylvanus:* erdélyi, erdély országi: ein Siebenbürger.

Ardélu, *m.* Ârdélă. *subst: Transylvania:* Erdély Ország: Siebenbürgen. Etym. a Civitate *Ardisu* seu *Argisu*, vel forte a Lat. *Ardelio* i. e. homo inquietus, quia Daci semper inquieti, et infidi fuerunt, teste Tacito.

Ardere, *f. pl.* eri. Ârdere. *subst: ardor, ustio, adustio, combustio:* égés, égetés: der Brand. das Brennen.

Ardere de totu. Ârdere de tót. o jertvá la Evrei: *holocaustum:* egész áldozat, egészen égetendő áldozat: das Brandopfer.

Ardu, dere, arsu: Ârdu, dere, arsu. *verb. I. act: uro, comburo, cremo:* égetni, meg égetni, el égetni: brennen, verbrennen. *II. neutr: ardeo, ferveo, uror:* égni, el égni: brennen, verbrennen.

Arèndá, *f. pl.* de. Ârèndă. *subst: conductum, vulgo: arenda:* Arenda: der Pacht, die Verpachtung, Arende Iéu in arèndá: *conduco, vulgo: exarendo:* arendába venni: pachten, in Pacht nehmen. Dau in arèndá: *loco, eloco, vulgo: in arendam do:* árendába ki adni: verpachten, in Pacht geben.

Arendasu, *m. pl.* si. Ârèndáŭ. *subst: conductor, redemptor, vulgo: Arendator:* Arendás: der Pachter, der Arendator.

Arépá, *f. pl.* epi. Ârépă, *subst:* V. *Aripa.*

Arestantu, *m. pl.* ti. Ârestánt. *subst: captivus, vulg: Arestantius:* rab, arrestáns: der Arestant.

Aretare, *f. pl.* åri. Ârătáre. *subst: ostensio, monstratio, indicatio:* mutatás: das Weisen, Zeigen. 2) ivire: *lux, adparentia, lumen, conspectus:* világ, világósság: das Licht, der Anblick, die Sichtbarkeit. p: e: vénu la aretare: *in conspectum prodeo, in lucem venio:* ki tettszeni, világóságra jönni: ans Licht, od: zum Vorschein kommen. Punu la aretare: *conspectui expono, in lucem colloco:* világosságra hozni, vagy ki tenni: ans Licht, Vorschein bringen, in's Licht setzen. 3) — adeverire, dovedire: *probatio, comprobatio, demonstratio:* meg mutatás. erösités, meg bizonyitás: die Beweisung, Bestätigung. 4) — vedenie: *visum, visio, ostentum:* látás, jelenés, tünet: eine Erscheinung.

Aretátoriu, *f.* óre. *pl.* ori, *f.* óre. Ârătătóriŭ. *subst: verb:* 1) *ostensor, monstrator, indicator:* mutató: der Zeiger, Weiser.

Digitized by Google

2) — la césu, adeq: mánů: *index, gnomon horologii:* ora mutató: der Uhrzeiger.

Aretáturá, *f. pl.* uri. Ἀρετετούρα. *subst: monstrum, partus monstrosus:* éktelen szülött: die Mißgeburt.

Aretu, are atu. Ἀρέτ, αρε, άτ. *verb: I. act:* 1) queva cu mána: *monstro, ostendo:* mutatni: weisen, zeigen. 2) adeverescu, dovedescu: *ostendo, demonstro, doceo, probo, comprobo:* meg mutatni, erősiteni, meg bizonyitani: zeigen, beweisen, darthun. *II. imperson:* mi se arétá bene, séu reu: *res mihi succedit:* el sül a' dolgom, muttatya magát: die Sache gelingt mir, es glückt mir, es geht mir von der Hand. *a Lat:* recte.

Aretu. Ἀρετ. *adv: contra, obviam, opposite:* eleibe, vorentgegen. p: e: in aretu véntului: *obviam vento:* a' szél elött: vor dem Wind. *a Lat:* recte, erecte.

Argatu, *m. pl.* ati. Ἀργάτ. *subst:* 1) serbu, slugá: *servus, famulus:* szolga, inas: Knecht, Diener. 2) — nóimitu: *mercenarius:* napszámos: der Taglöhner. *a Graeco:* εργατης *i: e:* operarius.

Argéntérie, *f. pl.* ii. Ἀργιντερίε. *subst: argentum factum, supellex argentea, vulgo: Argenteria:* ezüst, ezüst nemü: das Silber, Silberwerk, Silbergeräth.

Argentariu, *m. f.* argentáritiá. *pl.* ari, *f.* itie. Ἀργιντάρῳ. *subst: argentarius, faber argentarius:* ezüst müves: der Silberarbeiter.

Argenţescu, ire, itu. Ἀργιντέσκ, ήρε, ήτ. *verb: act: argento:* ezüstözni, meg ezüstözni: versilbern.

Argénţire, *f. pl.* iri. Ἀργιντήρε. *subst: argentatio, obductio argento:* ezüstözés: die Versilberung.

Argénţitu, *f.* á. *pl.* ti, *f.* te. Ἀργιντήτ, — τε. *adj: argentatus, argento obductus:* ezüstös, ezüstözött: versilbert.

Argéntosu, *f.* ósá. *pl.* si, *f.* se. Ἀργιντός, όασε. *adj: argentosus, argentaceus:* ezüstös: silberreich.

Argéntu, *m.* Ἀργήντ. *subst: argentum:* ezüst: das Silber. de argéntu: *adj:* argenteus: ezüstből való: silbern.

Argéntu viuu, *m.* Ἀργήντ βίυ: *argentum vivum, mercurius, hydrargyrus:* kénesö, kényesö: das Quecksilber.

Argilá, *f.* Ἀργήλε. *subst:* malu, létiu, lutu: *argilla:* agyag: der Leim, Thon, — De argilá: *adj: argillaceus, figlinus:* agyagból való: thönern.

Argisélá, f. pl. ele. Ἀργισέλε. *subst:* dubélá: *psilotrum, lixivium coriarium:* hamos, tsáva: die Gerberlauge, Gerberbeize. *a Graeco* αργος: *albus.*

Argisescu, ire, itu. Ἀργισέσκ, ήρε, ήτ. *verb: act: subigo, psilotro elaboro:* tserzeni, tsáválni: gärben, ausarbeiten.

Argisitoriu, *f.* óre. *pl.* ori, *f.* óre. Ἀργισιτόρῳ, — όαρε. *subst: Cerdo alutarius:* bőr — készitő: der Gärber.

Argisitu, *f.* á. *pl.* ti, *f.* te. Ἀργισήτ, — τε. *adj: subactus, psilotro perfectus, elaboratus:* tserzett, tsáváltatott: gegärbert, ausgearbeitet.

Arhangelu, *m. pl.* eli. Ἀρχάνγελ. *subst: Archangelus:* Arkangyal: der Erzengel. *item Festum Archangelorum:* Arkangyal ünnep napja: das Fest der Erzengeln. 8. *Novembris.*

Arhi-Episcopu, *m.* Ἀρχι-Ἐπισκόπ. *subst: Archi-Episcopus:* Érsek: der Erz-Bischof.

Arhierescu, *f.* ésca. *pl.* esci. Ἀρχιερέσκ, — έσκε. *adj: episcopalis, praesuleus:* püspöki: bischöflich.

Arhi-

Digitized by Google

Arhierie, *f. pl.* ii. Ἀρχιερίε. *subst.* Episcopie: *Episcopatus, dignitas Episcopalis:* Pöspökség: die Biſchofswürde.

Arhiereu, *m. pl.* ei. Ἀρχιερέε. *subst.* Episcop: *Episcopus, Praesul, Antistes:* Püspök: der Biſchof. *a Graeco:* Αρχιερευς: *princeps sacerdotum.*

Arhimandrie, *f. pl.* drii. Ἀρχιμανδρίε. *subst. Abbatia:* Apátság: die Abtey.

Arhimandritu, *m. pl.* ti. Ἀρχιμανδρίτ. *subst. Abbas, Archimandrites, Archimandrita:* Apát, Apátur, Abbás: der Abt.

Arianu, *m. pl.* ani. Ἀριάν. *subst. a)* quei de demultu, adequò urmátorii lui Arie: *Arianus, sectator Arii:* Ariánus: ein Arianer. *b)* questi de aquum, adequò unitarii, socinianii: *Unitarius, Socinianus:* Unitarius: ein Unitarier, Socinianer.

Arie, *f. pl.* arii. Ἀρίε. *subst.* I. cántare frumósá, si cu máiestrie. *Aria:* Aria: die Arie. II. locu unde calcá bucatele: *area:* szérő, szérű: die Tenne.

Arie, *m.* Ἀρίε. *subst.* unu ereticu din vécu al patrule: *Arius:* Arius: Arius.

Ariciu, *m. pl.* ici. Ἀριτζ. *subst.* 1) o jivinà: *ericius, erinaceus:* tövises disznó, sül disznó, tüskés bórz: der Igel, Schweinigel das Stachelſchwein. *Ital.* riccio. 2) o sgrábuntiá primesdiósá: *herbes, lichen, impetigo:* tüzes szeplő: die Flechte, Schwinde, Schwindflechte.

Ariesu, *m.* Ἀριέш *subst.* o apá curétóre in Ardélu: *Auraria, Chrysius:* Aranyos vize: der Aranyoſchfluß.

Ariéte, *m.* Ἀριέτε. *subst.* Berbéce, unu dobitocu: *aries, vervex:* kos, berbécs: der Widder, Stär, Schaafbock. De Ariéte: *adj. arietinus:* kos, vagy kosbólvaló: vom Widder. 2) — o unéltà de bátutu pari, pociumpii *fistuca.* le verő kos: die Ramme.

Arina, *f.* Ἀρίнa. *subst.* prundu, nèsipu, çirfa: *Arena:* fövény, porond, homok: der Sand. De arinà: *adj. Arenaceus:* fövényböl való: aus Sand beſtehend.

Arinezu, s. arinu, are, atu. Ἀρинéз, áре, áт. *verb. act. arena tero, vel lavo:* surolni, fövényel dörzsölni, vagy mosni: mit Sand reiben, oder waſchen.

Arinosu, *f.* ósá. *pl.* osi, *f.* óse. Ἀρинóс, óaтz. *adj. arenosus:* fövényes, porondos, homokos: ſandig.

Arinu, *m. pl.* ni. Ἀрín. *subst. Betula, alnus. Linn:* egerfa: die Erle, der Erler. De Arinu: *adj. alneus:* egerfából való: aus Erlenholz.

Arioru, *m.* Ἀриώр. V. Alioru.

Aripà, *f. pl.* aripi. Ἀрínz. *subst.* 1) la quéle sboretóre, precom si la lucruri ne insufletite: *ala:* szárny: der Flügel. Cu aripi: *adj. alatus:* szárnyos: geflügelt. 2) la pesci, *pinna:* hal szárny: die Floßfeder. *a Lat.* alipes *i. e.* alatis pedibus praeditus: *Virg.*

Aristà, *f. pl.* ste. Ἀрíштz. *custodia, vulgo: arrestum:* örizet, Árestom: der Areſt. Bagu la aristà: *in custodiam duco, vulgo: Arresto:* arestálni, arestomba vagy örizet alá tenni: arreſtiren.

Aritmeticà, f. pl. tice. Ἀритметíнz. *subst. Arithmetica:* Számvetés, számvetö tudomány: die Arithmetik, die Rechenkunſt.

Armà, *f. pl.* Arme. Ἀрмz. *subst. telum, arma, orum:* fegyver: das Gewehr, die Waffen. (*pl.*)

Armadà *f. pl.* de. Ἀрмáдz. *subst. exercitus:* hadisereg: das Kriegsheer, die Armee.

Armare, *f. pl.* åri. Ἀрмáре. *subst. armatus:* fegyverkezés: die Waffnung, die Bewaffnung, Rüſtung.

Armariu, *m. pl.* iuri. Ἀрмáрiю. *subst.* V. *Almariu.*

Ar-

Armasu, *m. pl.* si. Армаш. *subst. armiger:* fegyverhordozó: der Waffenträger.

Armatu, *f.* ă. *pl.* ti, *f.* te. Армат, тъ. *adj. armatus:* fegyveres: bewaffnet.

Armenésce. Арменѣще. *adv. Armenice, more Armenorum:* Örményül: armenisch.

Armenescu, *f.* éscă. *pl.* sci. Арменеск, ѣскъ. *adj. Armenicus:* örményi: armenisch.

Armenia, *f.* Арменїа. *subst.* Ţéra Armenéscă, de unde au venitu Armenii: *Armenia:* Örmény-Ország: Armenien.

Arménu, *m. pl.* eni. Армѣн. *subst. Armenus:* örmény. der Armenier.

Armezu, are, atu. Армѣз, аре, ат. intrarmezu: *armo;* fegyverkezni, fel fegyverkezni: waffnen, bewaffnen.

Armindenu, *m.* Арминден. *subst.* 1) Antéa di a lui maiu: *prima dies mensis Maji:* Majusnak elsö Napja: der erste May. 2) pomu, séu ramu quelu vérde, quare 'l ponu Románii inantea caselor in nomita di: *ramus frondosus, qualem Daco-Romani prima die Maji ante domos constituunt:* egy leveles fa, vagy magassabb zöld ág, milyent az Oláhok házok elött tesznek Majusnak elsö napján: ein belaubter hoher Zweig, dergleichen die Walachen vor ihren Wohnungen den ersten May aufstellen. *Nota.* Fortassis *a Lat. Alimentale:* quia festa floralia mense Majo celebrantur, in procreationem frugum, *hoc est:* alimentorum; unde *Ovid: Fast: IV.* Exit et in Majas festum Florale Calendas.

Armisariu, *m. pl.* ari. Армъсарю. *subst. Admissarius, vel equus admissarius:* ménló, tsödör: der Hengst, Springhengst.

Armurare, *f. pl.* ări. séu Armurariu, *m. pl.* ari. Армъраре, с: Армърарю. *subst. claudicatio armi:* szügy fájás: die Bugbähme.

Armure, *m. pl.* uri. Армъре. *subst.* V. *Armuru.*

Armuru, *m. pl.* uri. Армър. *subst. Armus:* szügy, szegy: der Bug, Vorderbug, die Schulter.

Arnáutu, m. *pl.* uti: Арнъут. *subst. miles albanus:* Arnot: der Arneut.

Arniciu, *m. pl.* uri. *f.* Арничю, *sub: fila xylina colorata:* fejtö: gefärbtes Baumwollgarn. Hisp. añir, *color caeruleus.*

Aromate de tótă plasa, séu speçia: *f. pl.* Аромате де тоатъ пласа, с. спица: *mirtus, pimenta, aromata:* mindenféle füszerszam: allerley Gewürze.

Aromatu, *m. pl.* e. *f.* Аромат. *subst.* Cuisóre: *cariophillus communis Linn:* Szegfüszerszám: das Gewürznägelein, die Gewürznelke.

Arsa. Арса. Cu arsa, adeq: cu ridicata: cu grosu: *summarium, universim:* öszveséggel, általan fogva, egy általyában: überhaupt. Cu arsa *adv.* p. e. a vénde, a compără queva cu arsa, adeq: cu ridicata, cu ruptu; *aversione, per aversionem. Pandect:* általán fogva, egy általjában: überhaupts, in Bausch, und Boden. *Ital.* alla grosso. a Lat. *aversio* per Syncopen.

Arsu, *f.* ă. *pl.* si, *f.* se. Арс, съ. *adj. ustus, adustus, combustus:* égett: gebrennt, verbrannt.

Arsură, *f. pl.* uri. Арсъръ. *subst. Ardor, ustio, adustio:* égés, égetés: der Brand.

Aru, are, atu. Ар, — аре — ат. *verb: act. Aro:* szántani: ackern, pflügen. De arat: *adj: Arabilis:* szántó: was gepflüget wird. p. e. locu, séu térénă de arat: *terra arabilis, Ager:* szántó föld: der Acker.

Aruncare, *f. pl.* ări. Арънкаре, *subst.* 1) ţipare, svérlire, sverlitu: *jactio, jactus, jaculatio:* vetés,

Digitized by Google

vetés, lökés, dobás, hányás: das Werfen, Schmeißen. 2) mustrare, imputare: *objectio, exprobratio:* szemre hányás, hántargatás: der Vorwurf. 3) Anumire quántu se vene pre quineva de datu: *definitio, constitutio:* reá vetés: die Auswerfung.

Aruncáturá, *f. pl.* uri. Ἀρȣнкътȣ́ръ. *subst: jactus.* vetés. der Wurf. V. etiam *Aruncare.*

Aruncu, are, atu. Ἀρȣ́нк, аре, áт. *Verb. I. act:* 1) ţipu, svérlescu: *jacio, jacto, mitto.* hányni, vetni, hajdálni, lökni, dobni: werfen, schmeißen. 2) *composita.* a) — a fará. *ejicio, projicio.* ki vetni. auswerfen, hinauswerfen. b) — dela mène. *abjicio.* el vetni. wegwerfen. c) — in lá intru: *injicio:* bé vetni: hineinwerfen. d) indiréptu, inapoi: *rejicio:* viszsza vetni: zurückwerfen. — e) de cótrá olaltá: *disjicio:* széllyel hányni, szerte hányni: von einander werfen. f) — Aruncu giosu: *dejicio,* le vetni: hinabwerfen. — 3) — cuiva queva: adeq: imputu, mustru: *objicio, exprobro:* szemre hányni, hántorgatni: vorwerfen, vorrücken, aufmutzen. 4) — preste quineva quántu si dè, si plátéscá: *definio:* reá vetni: auswerfen. *II. recipr:* me aruncu, adeq: me aleptu, me fálescu: *glorior, me jacto, ostento:* ditsekedni, kérkedni, magát vetni, hányni, fitogtatni: prahlen, sich rühmen, breit machen. Dela *Averrunco:* depártu: Cic: Att: IX. 2.

Arvuná, *f. pl.* ne. Ἀρβȣнъ. *subst:* Cápará: *arrha, arrhabo:* tromf elöpénz, felpénz, foglaló: das Angeld, Handgeld, Daraufgeld, der Kaufschilling. â Lat. *arrhabo* per Metathesin.

Arvunescu, séu arvunu, ire itu: Ἀρβȣнéск, сав. Ἀρβȣнȣ, — и́ре, — и́т. dau arvuná: *arrham do,* vulgo: *inarrho:* elö pénzt adni: Handgeld geben.

Ascie, *f. pl.* ii. Ἀщіе: *subst: assula, ramentum, schidiae — arum:* forgáts, faradék: der Span, Holzspan. — Ascitiá: *dim.* das Spanchen.

Ascultare, *f. pl.* ári: Ἀскȣлтáре: *subst:* 1) — pentru audire: *ascultatio, ascultatus, attentio:* halgatás, figyelmeteség, fülelés: das Zuhorchen, Zuhören, die Aufmerksamkeit. 2) — de porunca, dojana, séu svatul cuiva: *ascultatio, obedientia, obtemperantia, obsequium:* engedelmesség, szó fogadás: der Gehorsam, die Folgsamkeit, das Gehör.

Ascultátoriu, *f.* óre. *pl.* ori, *f.* óre. Ἀскȣлтътóрю, — óрe. 1) *subst: verb:* quarele ascultá p: e: predica cuiva: *ascultator, auditor:* halgató: der Zuhörer. 2) *adj: verb:* quarele plenesce porunca, svatu, seu dojana cuiva: *parens, obediens, obtemperans, obsequiosus, morigerus:* engedelmes, szó fogadó: folgsam, gehorsam.

Ascultu, are, atu Ἀскȣ́лт, — аре, — áт. *verb: act:* 1) — queva qua si audu: *Asculto, attendo, intentus sum:* figyelmezni, halgatni, fülelni: horchen, gehorchen, hören, zuhören. 2) — porunca, séu svatul cuiva, adeq: primescu: *pareo, obedio, obtempero, obsequor, morem gero:* szótfogadni engedelmeskedni: folgen, gehorchen, Gehör geben.

Ascundere, *f. pl.* eri. Ἀскȣ́ндере. *subst: absconsio, occultatio, celatio, abstrusio:* el rejtés, el dugás, el buvás: das Verstecken, Verbergen, die Verbergung.

Ascundítóre, *f. pl* ori. Ἀскȣнзътóаре, *subst:* locu de ascunsu: *latebra, latibulum:* rejték hely, buvó hely, szurdék: der Schlupfwinkel.

Ascun-

Digitized by Google

Ascunditoriu, *f.* óre. *pl.* ori, *f.* óre: âcкȣнзътóрю: *subst: verb: absconsor, celator, occultator, abditor:* el rejtö, dugató: der Verberger, Verhehler.

Ascundu, dere, ascunsu. âcкȣ́нд, — дере, — âcкȣ́нс. *verb: act: abscondo, abdo, occulto, celo, abstruo:* el dugni, el rejteni, titkolni: verstecken, verbergen, verheimlichen. me ascundu: *me abscondo, abdo, occulto;* el búni, vagy bújni, magát el rejteni: sich verstecken, verbergen, verhehlen.

Ascunsu, *m. pl.* uri. *f.* âcкȣ́нс. *subst:* lucru ascunsu, tàinuitu, ne conoscutu: *occultum, abditum:* titok: die Verborgenheit. intr' ascunsu, pre ascunsu: *occulte, abscondito, in occulto:* titkon, alattomban, dugva: heimlich, im Geheim, in der Verborgenheit.

Ascunsu, *f.* à, *pl.* si, *f.* se. âcкȣ́нс — съ. *adj: absconditus: occultus, abditus, abstrusus:* el dugott, el rejtett, titkos: versteckt, verborgen. omu ascunsu: homo occultus: titkos ember: ein heimlicher, versteckter Mensch.

Ascunsu. âcкȣ́нс. *adv: abscondite, occulte, abdite, abstruse:* titkon, alattomban: heimlich, verborgen, in geheim.

Ascuţélà, *f. pl.* ele. âcкȣтѣ́лъ. *subst:* acuţéla, *acrefactio:* élesités: die Schärfmachung:

Ascuţisu, *m. pl.* uri. *f.* âcкȣци́ш. *subst: acies:* éleség; die Schärfe. *Hisp:* acucia.

Ascutitóre, *f. pl.* ori. âcкȣцитóаре. *subst:* torquilà: *rota serviens acuendo,* allo: köszörükerék: der Schleifstein.

Ascuţitu, *m. pl.* uri. *f.* âcкȣци́т. V. Ascuţisu.

Ascuţitu, *f.* à, *pl.* ti, *f.* te. âcкȣци́т, — тъ. *adj:* 1) — la tàiuşu: *acer, acutus:* éles: scharf. 2) — la vérvu: *acutus, acuminatus, cuspidatus:* hegyes: gespitzt, zugespitzig. 3) la mente: acutus, ingeniosus, sagax: éles elméjü: scharfsinnig. 4) — la linbà: *lingvax:* nyelves: geschwätzig, raisonirend. *Hispan:* acucioso.

Ascutiu, séu ascutu, ire, itu: âcкȣ́ц, сав âcкȣ́т — ци́ре, — ци́т. *verb: act:* 1) vre unu cuţitu séu altà unéltà: V. *Agerescu:* 2) — mi ascutiu dentii spre queva, adeq: asteptu queva cu mare poftà: *adpeto, saliva mihi movetur:* valamit nagyon meg kívanok, a' fogamat fennem valamire: mir wässert das Maul nach etwas. *Ital.* aguzzare. *Hisp:* acuciar. *a Lat:* exacuo.

Aşedare, *f. pl.* àri. âшъзáре. *subst:* 1) *collocatio:* helyheztetés: die Stellung, Ordnung, Setzung. 2) — hodinà, pace: *quies, quiescentia:* nyugalom, nyugodalom: die Ruhe.

Aşedatu, *f.* à. *pl.* ti, *f.* te. âшезат, — тъ. *adj: particip: verbi:* aşedu, V. Aşedu. *item* omu aşedatu, adequò cu firea: *homo sedatus, quietus, tranquillus:* tsendes ember: ein stiller, gesetzter, ruhiger Mensch.

Aşedeméntu, séu aşedàméntu, *m. pl.* uri. *f.* âшезъмѣ́нт. *subst,* 1) orénduélà, intogmire, ponere in ròndu: *dispositio, ordinatio, redactio in ordinem:* el rendelés, rendtartás: die Ordnung, Einrichtung. 2) — hotàrire, rònduélà: *statutio, dispositio, ordinatio:* rendelés, végezés, intézet: die Verordnung, der Beschluß. 3) — intrà quei que au queva proçesu: *transactum, compositio:* el igazitás; der Vergleich, die Ausgleichung. 4) — inţélégere, nòràvélà: *conventum, consensio, pactum:* meg-egyezés: die Uibereinkunft. 5) — hodinà, pace: *quiescentia;* nyugalom, nyugodalom: die Ruhe. *a Lat:* sedimen-

Digitized by Google

mentum, *i*: *e*: quod in re aliqua subsidit.

Aşedu, are, atu: ἀωέζ, — αρε, — ατ. verb: I. act: 1) undeva queva, adeq: ponu: *pono*, *loco*, *colloco*: tenni, helyhezteni: legen, setzen, hinsetzen. 2) — ponu in róndu: *ordino*, *dispono*, *in ordinem redigo*: rendelni, rendbe szedni: ordnen, in Ordnung bringen. 3) — quóte queva in casá, adeq: deridicu, intogmescu, ponu in róndu: *digero*, *ordino*, *res in cubili dispono*: takarítani; aufräunten. 4) — Fii, p: e: prin cásátorie, séu pre altu, quéstigándui hraná, pace etc: *colloco*, *alicui prospicio*: el helyhezteni: anbringen, unterbringen, versorgen. 5) — rónduescu, poruncescu, hotárescu: *statuo*, *finio*, *dispono*, *instituo*, *decerno*, *stabilio*, *ordino*: rendelni, intézni, allítani, határozni, végezni: ordnen, anordnen, beschließen, veranstalten. 6) — ísprávescu, sévérsescu: *perficio*, *efficio*, *conficio*, *finio*, *termino*, *absolvo*: végezni, el végezni, végre hajtani: verrichten, ausführen, vollenden. 7) — queva durere, vre unu mániosu, adeq: stémpéru, alinu: *sedo*, *lenio*, *tranquillo*: le tsendesíteni, le tsillapítani, enyhiteni: stillen, beruhigen, lindern, besänftigen. II. *recipr*: me aşédu 1) undeva pentru remánere, hodiná, séu lócuentiá: *sido*, *consido*: le telepedni: sich niederlassen. 2) — despre dureri, séu queva altá pornire: *sedor*, *lenior*, *tranquillor*: le tsendesedni: ruhig werden: p: e: mi se aşédá durerile: *dolores sedantur*: a' fájdalmim enyhülnek, le tsillapodnak: die Schmerzen lassen nach. 3) — despre vinu, bere etc: quándu incétá a ferbe: *subsido*: meg ülepedni: sich setzen, p: e: se aşédá vinu: *vinum subsidit*: meg ülepedik a' bor: der Wein setzt sich. 4) — me ogoiu, dau pace altue: *quiesco*, *quietus sum*: vesztég ülni: sitzen, bleiben, ruhig seyn, p: e: aşédáte! *quiesce!* ülly veszteg! sey ruhig! gieb Friede! 5) — cu quineva in queva, adeq: me intélegu, facu nórávélá: *congruo*, *convenio*, *consentio*: valakivel meg egyezni valami eránt: mit Jemanden übereinkommen. 6) — cu quineva dela vreo price, párá, proçesu: *transigo cum quopiam*; el igazítani, el végezni valakivel á pert, bajt: den Streit abthun, beylegen. â Lat. *sedo*.

Asemenare, *f. pl.* ári: ἀσεμεηάρε 1) *similitudo*: hasonlatosság: die Gleichheit, Aehnlichkeit. 2) — potrivire: *adsimilatio*, *aequiparatio*: öszve hasonlítas: die Vergleichung.

Asemene, ἀσέμεηε I. *adj*: *e. g.* 1) oblu, netidu: *aequus*, *planus*: egyenes: gleich, eben: 2) — unu qua si altu: *similis*, *aequalis*: hasonló: gleich, ähnlich. — II. *adv*: 1) oblu, netidu: *aeque*, *plane*: egyenesen, igyenessen: eben, gleich. 2) totu asiè, asisdere: *similiter*, *aeque*, *pariter*: hasonló képpen, egyenlö képpen: gleich, gleichfals, gleichförmig, ebenfals.

Asemenezu, vel asemenu, are, atu. ἀσεμεηεζ, — αρε, — ατ. *verb*: *act*: *aequo*, *plano*, egyenesíteni, igyenesíteni: ebnen, schlichten, gleichen, gleich machen.

Asemenu, are, atu: ἀσέμεη, — αρε, — ατ. *verb*: *I. act*: 1) facu netédu, asémene, p: e: aria, façia casei: *aequo*, *plano*; egyengetni, egyenesíteni: ebnen, schlichten, gleichen, gleich machen. 2) — facu asemenare intrá dóá lucruri: *adsimilo*, *aequiparo*: hasonlítani, öszve hasonlítani: vergleichen, ähnlich machen: II. *Neutr*: semenu, súntu asemene: *similis sum*: hason-

hasonlítani: gleichen, ähnlich seyn. a Lat. *assimilo.*

Asérá. âcḗpz. *adv: temp: heri vesperi*: tegnap estve: gestern Abends. *Ital:* sera, *vesper, vespera.*

Asiè, âшѣ̀. *adv: modi: sic, ita, hoc modo:* úgy, így, ekképpen: so, also, auf solche Art. *Not:* sumitur saepe pro adjectivo: *talis, ejusmodi:* olly, ollyan: so, so ein, ein solcher: e: g: omu asiè ánche n' am mai vedutu: *talem, vel similem hominem nunquam vidi:* soha ollyan embert nem láttam: so einen Menschen habe ich noch nie gesehen. *Ital:* si: olim cosiè, pro così, *sic, ita. Gall:* ainsi: *Hisp:* assi.

Asiè, darè. âшѣ даръ. *adv:* 1) adeche: *igitur, itaque, ergo, sic ergo:* tehát, igy tehát, e' szerént, következés képpen: also, nun, alsdann, folglich, auf diese Art. 2) quandu intrebámu despre adeveru quáruiva lucru: asiè dare? *itane? siccine? nonne?* ugyé? ugyébár? so? gelt ja? nicht wahr?

Asilu, *m. pl.* uri. *f.* âcи́л. *subst: asylum:* szabadas menedek hely: die Freystätte.

Asiná, *f. pl.* ne. âcинъ. *subst:* mágáritiá: *asina:* nöstény szamár: die Eselinn.

Asinu, *m. pl.* ni. âcин, subst: mágariu: *asinus:* szamár: der Esel.

Aşişdere. âши́шдерѣ: adv: modi: *aeque, pariter, similiter:* hasonló képpen, azonképpen: gleich, gleichfalls, ebenfalls.

Aspidá, *f. pl.* de. âcпи́дъ. *subst: aspis:* aspis kigyó: die Otter.

Asprélá, *f. pl.* ele. âcпрѣ́лъ, *subst:* 1) asprime: *asperitas, aspritudo, scabritia:* keménység, kérgesség: die Rauhigkeit, Sprödigkeit, die Härte. 2) — intérélá: *amylum:* keményitö: die Stärke, das Stärkmehl, Kraftmehl.

Asprescu, ire, itu: âcпрéск, — и́ре, — и́т. verb I. act: 1) facu aspru: *aspero, exaspero:* keményiteni, kérgesiteni: hart, rauch machen. 2) — vestmènte, schimburi cu intérélá: *amylo corroboro:* ki keményiteni: stärken (Wäsche) II. recipr: me asprescu: *asper fio:* meg keményedni: hart, rauh werden. III. neutr: — adeche ingeçiu puçinu: *modice congelo:* egy keveset fagyni: ein wenig frieren.

Asprime, *f. pl.* mi. âcпри́ме. *subst:* 1) *asperitas, aspredo:* keménység, kérgeség: die Härte, die Rauhigkeit. 2) ne milostenie, ne indurare: *asperitas, austeritas, acerbitas, severitas, rigor, inclementia:* keménység, kegyetlenség: die Strenge, Schärfe, der Unglimpf.

Asprire, *f. pl.* iri. âcпри́ре. *subst: asperatio:* kemenyités: das Rauhmachen.

Aspru, *f.* á. *pl,* i. *f.* e. âcпрꙋ, — ъ. *adj:* 1) *asper, durus, scaber, scabridus:* kemény; rauh, hart. 2) — impetritu, ne induratu, ne milostivu: *asper, austerus, severus, acerbus, rigorosus:* kemény, kegyetlen: scharf, streng, unbarmherzig, unglimpflich. 3) — la nóravuri, adeq: ne poleitu, ne cioplitu: *asper, agrestis, barbarus, incultus:* durva, goromba, bárdolatlan: roh, rauh, grob.

Aspru. âcпрꙋ. *adv:* 1) *aspere, dure:* keményen; rauh. 2) cu aspru, fórá milá; fórá indurare: *aspere, austere, severe, acerbe, rigide:* keményen, kegyetlenül: scharf, streng.

Aspumare, *f. pl.* ári. âcпꙋмáре. subst: *spumare: spumatio, exspumatio:* habzás, tajtékozás: die Schäumung, Fäumung.

Aspumu, are, atu. âcпꙋ́м, — аре, — áт. verb: act: spumu: *spumo, exspumo:* habzani, tajtékozni: schäumen, fäumen. *Gall:* escu-

escumer. *Ital:* schiumare. *Hisp:* espumar.

Asecurare, *f. pl.* ári. ȃсекȣрáре. *subst*: *adseveratio*, vulgo; *assecuratio:* bizonyitás, assecurálás: die Versicherung.

Asecuratie, *f. pl.* tii. ȃсекȣрáцїе. subst: *securitas:* bátorság: die Sicherheit, Assecuranz.

Asecuru, are, atu. ȃсекȣр, — аре, — áт. verb: act: *adsevero, securum esse jubeo*, vulgo: *assecuro:* bizonyossá tenni: versichern.

Astá, ȃстъ. indecl: p: e: astá nópte. *a Lat:* ista. v. *Aquesta.*

Astádi, ȃстъзи. adv: temp: comp: ex pron: aquestu, et: *subst*: di: *hodie, hoc die, hodierno die:* ma: heute. De astádi inante: *ab hoc die, ab hodierno die:* mátol fogva, mátúl: von heute an. De astádi: *adj: hodiernus:* mái: heutig: p: e: dióa de astádi: *hodiernus dies:* mái nap: der heutige Tag.

Astará: ȃстáръ: adv: temp: comp: ex pron: aquestu, et: subst: sérá: *hodie vesperi*, vel *hac vespera:* ma estve: heute Abens, des Abends.

Astávescu, ire, itu. ȃстъвéск, — и́ре, — и́т. verb: recipr: me astávescu, adeq: stau, súntu, zebovescu: *moror, commoror, me detineo:* ülni, maradni, tartozkodni: bleiben, sitzen, sich aufhalten. p: e: puçinu se astávesce pe a casá: *parum moratur domi:* keveset ül otthonn: ritkán vagyon oda haza: er sitzt wenig zu Hause. *a Lat.* sto, adsto.

Asteptare, *f. pl.* ári. ȃштептáре. *subst*: *exspectatio, exspectamen, praestolatio:* várás, várakozás: das Warten, die Erwartung.

Asteptátoriu, *f.* óre. *pl.* ori, *f.* ore. ȃштептътóрю, — óаре. *subst: verb: exspectator:* várakozó, der Erwarter.

Asteptu, are, atu. ȃштéпт, — аре, — áт. verb. act: *exspecto, opperior, praestolor:* várni, meg várni, el várni, várakozni: warten, erwarten. *a Lat.* exspecto.

Asternu, ere, utu. ȃштéрн, — нере, — нȣт. verb act: *sterno:* teríteni: streuen, hinbreiten. — La vite: *substerno animalibus:* a' baromnak allyat vetni: dem Vieh unterstreuen, unterlegen. — mésa: *mensam sterno:* asztalt teríteni: den Tisch decken. — patu: *lectum sterno:* ágyalni, ágyat vetni: betten, das Bett machen: — me asternu undeva, adeche me aşedu: *sido, consido:* le telepedni: sich niederlassen. *a Lat:* sterno.

Asternutu, *m. pl.* uri: *f.* ȃштернȣ́т, *subst*: *stratus, stramen, stramentum:* allya, alája terités: die Streuung, was untergestreuet wird, Streuling. 2) — patu: *cubile, lectus:* ágy: das Lager, Bett, die Lagerstatt. 3) vestménte de patu: *stragula, lectisternia:* ágy, ágynémü, ágybéli, ágyvetés: das Bett, Bettzeug, Bettgewand.

Astrucare, *f. pl.* ári. ȃстрȣкáре. subst: 1) ingropare: *humatio, sepultura:* temetés: das Begraben, die Begrabung. 2) ingropáciune: *funus, exequiae, justa funebria:* temetés, halottitiszteség: das Begräbniß, Leichenbegängniß.

Astrucu, are, atu. ȃстрȣ́к, — áре, — áт, *verb*: act: ingropu: *humo, sepelio, contumulo:* temetni, el temetni: begraben, beerdigen. *a Lat:* obstruo.

Astupare, *f. pl.* ári. ȃстȣпáре. *subst*: 1) *stipatio, obstructio, obturatio:* bé dugás, meg tömés: das Stopfen, die Verstopfung. 2) acoperire: *tectio: cooperitio:* bé fedés, takarás: das Decken, Zudecken.

Astu-

Digitized by Google

Astupatu, *f.* ă, *pl.* ti, *f.* te. âtsnát, — tz. part: verbi astupu. v. astupu:

Astupátura, *f. pl.* uri. âtsnztúrz, *subst*: v. astupare.

Astupu, are, atu. âtsún, — arz, — át. verb. act: 1) vre o gaurá, spárturá: *stipo, obturo, obstruo:* tömni, meg tömni, bé dugni: ſtopfen, zuſtopfen. 2) — acoperiu: *tego, contego, cooperio:* bé fedés, takarás: das Decken, Zudecken. a Lat. *stipo.*

Astupuşu, *m. p.* uri. *f.* âtsnsúш. *subst:* 1) la ori que gaurá, séu spárturá: *obturaculum, obturamentum, embolus:* dugó, tsap: der Stöpfel, Stöpſel. 2) — la bute: *embolus, epistomium:* hordó akna; aknája, vagy dugója: der Stöpſel.

Aşi, séu aş: âшй cas âш: est auxiliare primae personae singularis per omnia praeterita modi conjunctivi, e: g: aşi dormi: *dormirem:* alhatnám, alhatnék: ich möchte ſchlafen.

Asudare, *f. pl.* åri. âtsdárz. *subst*: *sudatio:* izzadás: das Schwitzen.

Asudátoriu, *f.* óre. *pl.* ori, *f.* óre. âtsdztórйŭ, — órz. subst: verb: *sudator:* izzadó: der Schwitzer.

Asudatu, *f.* ă. *pl.* ti, *f.* te. âtsdát, *f.* — tz. adj: *sudans, sudabundus, sudoris plenus:* izzadt: ſchweißig.

Asudu, are, atu, âtsd, — arz, — át. verb: act: *sudo, adsudo, assudo:* izzadni, veritékezni: ſchwitzen, ſchweißen. De asudatu: *adj: sudatorius:* izztó, izzadságot hajtó: ſchweistreibend: p: e: pulvere, pravuri de asudatu: *pulvis sudatorius:* izztó por: das Schwitzpulver.

Asudu calului: âtsds kálзлйй, sudórea calului:

Asudu Capului: âtsds kápзлйй, sudórea capului: o plantá, *ononis spinosa, et mitis:* Linn: iglitze, iglitze tövis, zánot: die Hauſechel.

Asunare, *f. pl.* åri. âtsnarz. *subst*: v. sunare.

Asunátóre, *f. pl.* ori. âtsnztórarz. subst: o plantá sunátóre, sánitóre: *hypericum perforatum:* Linn: tsengö fü: die Johannisplanze, das Johanniskraut, Hexenkraut, der Harten.

Asunátoriu, *f.* óre. *pl.* ori, *f.* óre. âtsnztórйŭ, *f.* órarz. adj: verb: *sonans, sonorus:* hangó, hangzó, zengö, szólló: tönnend, ertönnend, ſchallend, klingend.

Asunetu, *m. pl.* uri. âtsnet. *subst*: v. sunetu.

Asunu, are, atu: âtsn, — árz, — át. verb: act: *sono, adsono, sonitum edo:* hangzani, zengeni, szollani: tönnen, ertönnen, ſchallen, erſchallen, klingen.

Asupra. âtsnpa. praep: *contra, adversus, in:* ellen, ra, re: wider, gegen, entgegen, über.

Asuprélá, *f. pl.* ele. âtsnprkaz. *subst*: 1) apásare, cálcare: *pressio, oppressio:* el nyomás: der Druck, die Unterdrückung. 2) — nepaste, rusinare: *calumnia, injuria:* hamis vádolás, ok nélkül való reá fogás: die falſche Beſchuldigung.

Asuprescu, íre, itu. âtsnpéck, — йrz, — йt. verb: act: 1) — apásu, calcu: *premo, opprimo:* el nyomni, unterdrücken: 2) — nepástuescu, vinovátescu pre quineva pe ne dreptu: *calumnior, inique accuso:* hamisan vádolni, ok nélkül reá fogni: fälſchlich beſchuldigen. *a Lat:* exsupero.

Asuprire, *f. pl.* iri. âtsnprйrz. *subst:* v. asuprélá:

Asupritoriu, *f.* óre. *pl.* ori, *f.* óre. âtsnpritórйŭ, — órz. *subst*: *verb:* 1) *oppressor:* el nyomó: der Unterdrücker. 2) nepástuitoriu: *calumniator:* hamis vádoló: der falſche Beſchuldiger.

Asur-

Digitized by Google

Asurdescu, ire, itu. ȃсврзеск, — и́ре, — и́т. verb: I. act: — pre altu, adeche il facu surdu: *surdum reddo, efficio:* meg siketiteni: betäuben, taub machen: II. neutr: — *surdesco, obsurdesco:* meg süketülni, meg siketedni: taub werden. *a Lat:* absurdesco.

Asurdime, *f. pl.* imi. ȃсврзи́ме: *subst: surdigo, surditas:* siketség, süketség: die Taubheit.

Asurdire, *f. pl.* iri. ȃсврзи́ре. *subst.* v. asurdime.

Asůüescu, séu alsůüescu, ire, itu, ȃсъвеск, сав ȃлсъвеск, — и́ре — и́т. *verb.* act: insusescu: *adproprio, proprium reddo:* tulojdonitani, magáévá, sajátá tenni: zueignen, zu eigen machen. *a pron:* suus.

Asůüentiá, s. alsůüentiá, *f. pl.* tie. ȃсъви́нцъ, c. ȃлсъви́нцъ. *subst.* insusire, proprietate: *proprietas:* tulojdonság: die Eigenschaft.

Asůüire, s. alsůüire, *f. pl.* iri: ȃлсъви́ре. *subst: adpropriatio:*

Atare, ȃта́ре. *adv:* v. acòtare.

Atáta, ȃтъ́та, séu atántu. I. adj: o. g. *tantus:* annyi; so viel, so groß. — totu a táta: *tantusdem:* tsak annyi: eben so viel, od: groß. — cu a táta (pretiu) *tanti:* annyin, olly drágán: so, so theuer, um so viel. — cu a táta mai virtuosu: *eo, vel tanto magis:* annyival inkább: desto lieber. — de a táte ori: *tantis vicibus, toties, tam saepe:* annyiszor: so vielmal, so oft. II. sumitur neutraliter, vel adverbialiter: 1) asiè de multu, séu mare: *tantum, tam:* olly, olyan; so viel, so groß — totu atáta: *tantundem:* tsak annyi, mind egy: eben so viel, alles eins. 2) — intru atáta, asiè de tare: *tantopere:* annyira, annyiba: so sehr. p: e: atáta me temu, quátu ect: *tantopere vereor, ut etc:* annyira félek, úgy félek hogy: ich fürchte so sehr, daß ect: 3) — atáta tèmpu: *tamdiu, tantisper, tanto tempore:* addig, annyi ideig, olly soká: so lange. p: e: atáta au tráiitu: *tamdiu vixit:* annyi ideig élt, ollyan sokáig élt: er hat so lange gelebt. 4) — atáta e de mene! *perii, actum est de me!* oda vagyok! ich bin weg, ich bin verlohren! mit mir ist aus. *a Lat:* tantus, *vel* tot.

Atáte, ȃтъ́тѣ. *pl. f. tot, tantae, tam multae:* annyi, annyian, olly sok, olly sokan, so viel.

Atáti. ȃтъ́цй. *plur. masc. tot, tanti, tam multi:*

Atátia. ȃтъ́ца. v. atáti.

Atátutiu, séu atátutia. ȃтътъ́ц, сав, ȃтътъ́ца: *Dimmin: tantillus, tantulus:* annyitska: so klein, so wenig, so winzig.

Aţénare, *f. pl.* ári, ȃцина́ре. *subst:* v. açinare.

Aţénatu, *f.* á. *pl.* ti, *f.* te. ȃцъна́т, — тъ. *adj.* v. açinatu.

Aţénu, are, atu. ȃцъ́н, — аре, — а́т. verb: v. açinu. a Lat. *teneo.*

Atingere, *f. pl.* eri, ȃти́нцере. *subst: tactio, attactus, contactus:* hozzá érés, illetés, érdekelés: die Berührung.

Atingu, gere, atinsu. ȃти́нг, — цере, — ȃти́не. verb: act: — queva, séu me atingu de queva: *tango, attingo, contingo:* érni, illetni, érdekleni: anrühren, berühren, belasten.

Atinsu, *f.* á. *pl. si. f.* se. ȃти́нс, — съ. particip: verb: atingu. v. atingu.

Aţiţiu, are, atu. ȃци́ц, — а́ре, ат. *et: derivata.* v. açitiu. Ital. *attizzare.*

Atlas, *m.* ȃтлас. *subst:* I. o carte unde se coprendu mapele, seu descrierile tuturoru Ţériloru, si Ţenuturilor paméntului *Atlas:* II. o ţesitură de metasă: *pannus sericeus dictus Atlas:* atlatz: der Atlas, das Atlaszeug.

Atór-

Atîrnare, vel atîrnare, *f. pl.* âri. âtzrnâre, *subst*: 1) aculmare, plecare: *inclinatio:* hajolás: függés: das Hängen, die Neigung. 2) nascere, pornélá: *ortus:* származás: die Entſtehung.

Atîrnu, vel atîrnu, are, atu. âtzrn, — are, — at. verb: act. 1) — aculmu: *pendeo, propendeo, inclinor:* hajolni, függöni: hängen, neigen. 2) — resaru, urmezu: *orior, nascor, provenio:* támadni, származni, eredni: entſtehen, entſpringen, daraus folgen: *a Lat.* attinet: *Ital.* attorniare; *circumdo.*

Atotu. âtót compos: ex praep: a et adj: totu, *denotat gradum superlativum*, e: g: a totu potericu: *omnipotens:* mindenható: allmächtig.

Atunci, âtúnčĭ, adv temp: *tum, tunc, illo tempore:* akkor: dann, damals, alsdann, zu der Zeit. De atunci; 1) adv: *ab illo tempore:* azolta, attólfogva: ſeit dem, ſeit der Zeit. 2) adj: *illius temporis:* akkori: damalig.

Au, âu, I. interj: 1) séu o: *aut, seu, sive, vel:* vagy, avagy, entweder heute, oder morgen: 2) — vai! o! *vae! au! ahu?* Terent: o! jaj! wehe! auwe! — II. est tertia persona pluralis modi praesentis verbi: am; *habent:* nékik vagyon; ſie haben. e: g: au tempu de ajunsu: *habent sufficiens tempus:* elég üdejek vagyon: ſie haben Zeit genug, item: auxiliare praeteritorum tertiae personae utriusque numeri: e: g: au scrisu (elu, ea, ei, ele) *scripsit, vel scripserunt:* ö irt, vagy ök irtak: er, ſie hat, oder ſie haben geſchrieben.

Audire, *f. pl.* iri, âuzíre, *subst:* *auditus:* hallás: das Hören.

Auditu, *m pl.* uri. *f.* âuzít, *subst:* V. audire.

Auditoriu, *f.* óre. *pl.* ori, *f.* óre. âuzitóriŭ I. *subst:* *ver: auditor:* halló, halgató: der Hörer, Zuhörer. II. adj: verb: *audibilis, intelligibilis:* halható: hörbar.

Audiu, seu audu, vel aud, ire, itu, âuz — zíre — zít. verb: act: *audio, auribus percipio:* hallani, hallni: hören. se aude: *auditur:* hallik: man hört. audu greuu: *graviter, difficulter audio:* nagy szót hallok; ich höre ſchwer, oder übel.

Audu, vel aud. *m. pl.* uri. *f.* âuz. *subst:* *auditus:* hallás: das Gehör.

Augustu, *m.* Âugust. *subst:* Luna lui Augustu: *Augustus, mensis Augustus:* kis — aszszony hava, Augustus: der Auguſt, Sommermonat.

Aunepri, âunepriĭ. adv: compos; ex praep: a, et adj: unu, et *subst:* óra: *nonnunquam, subin, interdum:* némelykor, egyszeregyszer, néha: bisweilen, zuweilen, dann und wann, manchmal.

Aurariu, *m. pl.* ari. âurárĭŭ, *subst:* quarele lucrá din aur: *aurarius, faber aurarius, aurifex:* ötves, aranymives: der Goldſchmid. 2) — spálátoriu de auru: *lotor auri, aurilegus, chrysoplites:* aranyászó, aranymosó: der Goldwäſcher.

Aurescu, ire, itu. âurícu, — íre, — ít. verb act: *auro, inauro:* aranyozni, meg aranyozni: vergolden.

Auriculá, *f pl.* le. âurikulaz. *subst:* o plantá: *primula auricula*, Linn: Örikel: Aurikel, Bárſanikel.

Aurire, *f. pl.* iri. âurire. *subst:* *auratio, inauratio:* aranyozás: die Vergoldung.

Auritu, *f.* á. *pl.* ti, *f.* te. âurít, — tz. adj: *auratus, inauratus:* aranyos, meg aranyozott: vergoldet.

Aurosu, *f.* ósá, *m.* osi, *f.* óse. âurot, — ótz. adj: *aurifer:* aranyos: goldreich, goldhältig.

Auru, *m.* âur. *subst:* *aurum:* arany: das Gold. De auru: adj:

aurea-

aureus: arany, aranyból való: golden, aus Gold. p. e: ánelu de auru: *annulus aureus:* arany gyürü: der Goldring. Baie de Auru: *fodina auri:* Aranybánya: die Goldgrube. Qua auru, séu in façia aurului: *adj: aureus, fulvus, aurei coloris:* arany szinü: goldfarbig, wie Gold.

Austru, *m.* ăștru. *subst:* 1) médiá di: *meridies:* dél: Mittag, Süd, Süden. Dela Austru: *adj: meridionalis, australis:* dél: mittägig, südlich. 2) Vêntu delá médiádi: *auster, notus, australis:* déli szél: der Südwind.

Azima, *f. pl.* me. ăzyma, *subst:* páne ne dospitá: *panis azymus, non fermentatus.* kovászatlan kenyér: ungeſäuertes Brod.

Azimu, *f.* á. *pl.* i. *f.* e. ăzym, —mz. *adj.* 1) ne dospitu: *azymus, non fermentatus.* kovászatlan: ungeſäuert. 2) *verde, crudu: viridis, crudus, recens:* nyers, zöld: grün, roh.

Ava. Aba. *subst.* 1) Tatá, párênte: *pater:* atya, apó: der Vater. Dela covêntu syrinescu: Abba: 2) Avatu, Archimandritu, Egumenu: *Abbas:* Appát, Apátur: der Abt.

Avatíe, *f. pl.* tíi. ăvație *subst. Abbatia:* Apáturság: die Abtey.

Avatu, *m. pl.* ti. ăvăt. *subst.* V. Ava *Nro* 2).

Avere, *f. pl.* eri, ăvére. *subst: Verb: habere, habitio:* vagyon, létel: das Haben. 2) Avutie: *habentia, facultates, opes, bona fortuna substantia:* vagyon, tehettség, érték, jószág: die Habe, Habſchaft, Habſeligkeit, das Vermögen, das Hab, und Gut.

Avutíe, *f. pl.* tíi. ăvuție. *subst.* V. Avere: *Nro.* 2)

Avutu, *f.* ă. *pl.* ti, *f.* te. ăvăt —tz. *adj: dives, locuples, opulentus, potens:* vagyonos, értékes, tehetös, tehettséges: vermöglich, vermögend, wohlhabend, bemittelt.

B.

Ba. ba. 1) est particula affirmativa: *imo, immo, quin:* vaj, vagy, sött: ja, ich. e. g. ba io me ducu: *imo ibo, quin ibo:* vaj el menyek: ja ich gehe, od. ich! ich will gehen. 2) negativa: *non, haud, minime, nequaquam:* nem: nein, nicht, keineswegs: e. g. la întrebarea lui Petru scil scrie? Alesandru responde: ba: Qu: *Solene scribere?* R. *non, nequaquam:* Kérd: tudsz-é irni? Fel: nem; St. Kannſt du ſchreiben. Ant. nein: *Gall:* non pas: *haud. Ital:* oibo: *neutiquam:* quae alioqui analoga sunt Valachorum: Ba.

Ba ânchê. bă ânkz. *adv: quin imo, imo vero:* sött, sött még: ja, ſogar, vielmehr: p. e. ba ânchê si nóptea: *quin imo et noctu:* sött még éjjel is: ja ſogar bey der Nacht.

Babá, *f: pl.* be. babz. *subst.* 1) mógá, quare mosesce pruncu: *Obstetrix:* bába: die Hebamme, die Wehmutter. 2) fiesque muiere bêtrână: *anus, vetula,* vén aszszony, vén bába: ein altes Weib, das Mütterchen. *Not:* in unele párti a Țêrei ungurescá se întrebuentiazá covêntu aquestu în locu de Mamá. *Ital.* Babbo. *i. e.* Pater.

Bábárcá, *f. pl.* ce. băzárkz. *substant.* se dice în tipu de batjocurá muierilor quelor trecute: *anus, vetula, hecuba:* vén szüle, agdada, zsana: das Mütterchen, die Bettel.

Bá-

Bábátíe, *f. pl.* tíi. бъбътíе *subst.* V. Bábárcá.

Bábesce, бъбѣ́щие *adv. aniliter;* vén aszszonyi módon: altvettelisch.

Bábescu, *f.* á. *pl.* sci. бъбéск,—къ *adj. anilis:* vén aszszonyi: altvettelisch, altweibisch.

Bábie, *f. pl.* ii. бъбíе. *subst.* V.

Bábitiá, *f. pl.* tie. бъби́цъ. *subst. profluvium alvi:* hasmenés, has fájás, hassikulás: das Abweichen, der Durchlauf.

Bácánie, vel Bócánie. *f. pl.* nii. бъкънíе. *subst. negotiatio aromataria;* fűszerszámos, der Gewürzhandel.

Bácanu vel bócanu. *m. pl.* ni. бъкáн, *subst. negotiator aromatarius:* fűszerszámos: der Gewürzhandler. Hisp: bohonero, *negotiator diversarum rerum.*

Baciu, *m. pl.* ci. бачю̆. *subst.* 1) — la sténa què de oui: *coactor,* vel *formator caseorum:* sajt szürő der Käsemacher, der Senner. 2) — bade: *major natu frater:* bátya, bátsi: der ältere Bruder. Not: hoc termino distinguunt Valachi non solum majores natu fratres, sed et quosvis alios se seniores, prout et Ital: *Abate,* vel *signor Abate.*

Bade, baditiá, baciucá: бадe, бъди́цъ, бъчу́къ. V. Baciu Nro 2)

Badianu. *m. pl.* ni, бадїáн. *subst.* o plantá: *Anisum stellatum* Linn. *Anisum senense:* tsillagos Anízs, badian: der Badian, der Sternaneis.

Baerá, *f. pl.* eri, бáеръ. *subst. linea, ligula:* kötölék, szatying: die Binde, jedes Schnürchen zum binden. *Graecis;* παρηορίαι, *habenae.* Italis: bavero, *collare.*

Báerutiá, *f. pl.* tie. бъерýцъ. dimminut: *lineola, ligulula:* köteléketske, szatyingetske: das Bindchen, Schnürchen.

Bágare, *f. pl.* ári. бъгаре. *subst.* 1) *immissio, impositio, injectio:* bé tevés, bé vévés, bé dugás: das Hineinthun, Hineinstrecken, Hineinführen. 2) bágare de vinà: *culpatio, accusatio, incusatio, insimulatio:* okolás, okozás, die Beschuldigung, Ausstellung. 3) bágare de sémá *a*) — luare a mènte: *attentio:* vigyázás: die Achtung: *b*) nedeire, pricepere: *observatio, animadversio:* észre vétel: die Anmerkung, Bemerkung, Beobachtung, Wahrnehmung. *c*) — cinstire: *aestimatio:* betsülés, számba vevés: die Achtung. (Ne bágare de sémá V. in Litt. N.)

Bágaturá, *f. pl.* ri. бъгътýръ. *subst,* adeche in veunu vestméntu: p. e. la cámesie sub suórá: *cuneus;* ták, pálha: der Zwickel.

Bagsamá, багсáмъ *interjeot: comp:* ex verbo bag, et *subst:* samá: *fors, forsitan, ut adverto, ut opinor, ni fallor, mihi videtur:* talám, ugy tettszik: vielleicht, mir scheint, wo ich nicht irre. p. e. bagsamá nu è nemine a casá: *ut adverto, nemo est domi:* ugy tettszik, hogy senki sintsen itthon: es ist — scheint's mir Niemand zu Hause.

Bagu, are, atu. баг, áре, áт. *Verb:* I. *act:* 1) — undeva queva p. e. mána in sinu, sabia in técá: *indo, insero, immitto, impono, injicio:* bé tenni, bé vinni, bé dugni: einthun, hineinthun, einstrecken, hineinstrecken, hineinführen. *a*) Açia in urechile acului: *filum per acum trajicio:* tzérnát ölteni a' tőben: eine Nadel einfädeln. *b*) fricá in quineva: *metum injicio, incutio cuipiam:* valakit meg ijeszteni: Jemanden Furcht einjagen. (*c*) — queva zálog: *oppignoro:* el zálogositani: verpfänden, versetzen. *d*) — pre quineva credénceriu: *sponsorem do, vadem constituo:* kezest állitani: Bürge stellen. *e*) — dioa in nópte: *opus diurnum usque ad noctem protraho:* éjje-

Digitized by Google

éjjelig halasztani, késleltetni a' nappali dolgot: mit seiner Tagsarbeit sich bis in die Nacht verspäten. *f*) – despre quineva, séu asupra cuiva vorbá rea, adeche lu desaimu, ei stricu nomele quelu bunu: *difamo, infamia adspergo quempiam, male de quopiam loquor:* gyalázni valakit, roszszat mondani felöle: Jemanden schimpfen, Uibels nachreden, anschwärzen. *g*) viná cuiva: *quempiam culpo, accuso, incuso, simulo, cuipiam aliquid crimini do:* valakit okolni, okozni, vétkesiteni: valakinek valamit vétkül allítani: Jemanden beschuldigen, die Schuld geben, ihm etwas zuschreiben, auf Jemand die Schuld schieben. *h*) pre quineva la reu, la nevoie: *quempiam ad malum redigo, molestiam cuipiam conflo:* valakit bajba hozni, bajt valakinek okozni: Jemanden einen Verdruß zuziehen, ins Uibel stürzen. *i*) pre quineva in gura deregétórelor, adeche lu páréscu: *accuso, incuso, defero:* bé árulni, bé vádolni: anklagen, verklagen. *j*) – mi bagu nasu in queva, adeche me mestecu: *me admisceo, intermisceo rei cuipiam:* belé ártani, vagy avatni az orrát, belé elegyedni valamiben: sich in Etwas einmengen, einmischen. *l*) bagu: sama: *α*) adeche tragu sama cu quineva, facu socotélá: *rationem ineo, duco, puto:* számat vetni. Rechnung machen. *β*) – pádescu, iéu sama: *attendo, rationem habeo rei:* vigyázni: achten, Acht haben. *γ*) – pricepu, me nedéescu: *adverto, animadverto, observo:* észre venni: merken, bemerken, wahrnehmen. *ς*) – bagu sama pre quineva, séu bagu pre quineva in samá: *aestimo:* számba venni, betsülni valakit: Jemanden achten. *m*) mi bagu omenia pentru quineva: *caveo cuipiam, me interpono pro quopiam:* valakiért jót állani, magát közben vetni: assecuriren, gut stehen, sich darzwischen legen für Jemanden. *n*) – mi bagu queva in capu: *aa*) adeche mi insemnezu: *quidpiam mihi noto, adnoto, memoriae imprimo:* magának valamit fel jegyzeni: sich etwas merken, aufmerken. *bb*) – despre mène insumi: adeche mi intipuescu queva lucru máritu, inaltu: *mihi placeo, superbio, alta de me sapio:* képzelni magának valamit, sich etwas in Kopf setzen, einbilden. 2) bagu vinu in bute, apá pe máni, adeche tornu: *fundo, infundo:* tölteni, bé tölteni: gießen, schütten, schenken. 3) pre quineva in casá, adeche dueu in lá intru: *induco, introduco.* bé vinni: einführen, hineinführen. 4) vre unu clinu la vre unu vestméntu, adeche inádescu: *sutura adjungo:* toldalékat tenni: stückeln, erstückeln. II: recipr: me bagu 1) undeva, adeche intru, mergu in lá intru *intro, intro eo, ingredior:* bé menni: eingehen, hineingehen, 2) me bagu soldatu, séu in soldatie: *militiam amplector, do nomen:* bé allani Katonának: Soldat werden. 3) me bagu credéncieriu pentru quineva: *spondeo, sponsor fio:* kezes lenni, magára kezességet vállalni: Bürge werden, gut stehen für Jemanden. 4) me bagu detoriu, séu in detorii: *aes alienum, debita contraho:* adosságba verni magát: Schulden machen: ab obsoleto *vagio,* unde et vagina.

Baie. *f. pl.* bái, ϰάε. *subst.* 1) de metaluri: *fodina:* bánya: die Grube, Erzgrube, das Bergwerk. *p*: e: baie de Auru: *Aurifodina:* arany bánya: die Goldgrube. 2) – de scáldatu: *balneum:* ferdö, ferdöbánya: das

das Baad. *a Lat.* balneum, *Italis.* bagno, Hispanis baño.

Baia de crişu, ʙáʌ ᴅᴇ κʀúɯ. *subst.* unu orasu in Ardélu: Körösbánya: Altenburg.

Baia mare, *f.* ʙáʌ ᴍᴀʀᴇ. *subst.* unu orasu in Ţéra nngurésca: *Rivuli Dominarum*: Nagy-Bánya: Neuſtadt.

Bàiescu, ire, itu, ʙᴢéᴇκ, — íʀᴇ, — íᴛ. *verb. neutr*: — lucru la vre o baie: *fodinam colo:* bányászkodni: bergbauen.

Bàiescu, *s.* bàiczu, are. atu: ʙᴢéᴇκ, — áʀᴇ, áᴛ *verb. act.* vre unu pruncu la çiçá: adeche crescu, hránescu: *infantem nutrio, educo:* dajkálkodni, nevelni: verpflegen, verſorgen, erziehen (ein Kind) *a Lat.* balneo.

Bàiesesce. ʙᴢᴇɯᴛ́ɯᴇ: *adv: metallice, more metallurgorum:* bányászi módon: bergmänniſch, nach Art der Bergleute.

Bàiescu, *f.* á, *pl.* sci. ʙᴢéᴇκ, — áᴛκᴢ. *adj. metallicus:* bányászi: bergmänniſch.

Bàiesu, *m. pl.* si. ʙᴢᴛ́ɯ. *subst. metallurgus, metallicus, metallarius:* bányász: der Bergmann, der Hauer.

Bàietóre, *f. pl.* ori. ʙᴢᴇᴛóáʀᴇ. *substant. Nutrix:* dajka: die Kinderwärterinn, die Amme.

Bàiatu, *m. pl.* ti. ʙᴢᴛ. *subst.* pruncu, copilu: *proles, soboles, liberi:* gyermek: das Kind.

Bàiosu, *f.* ósa. *pl.* osi, *f.* óse. ʙᴢïóᴛ, — ïóᴛᴀ. *adj. metallifer:* értztermö: erzhaltig. v. mineralis: ásványos: mineraliſch.

Baiu, *m. pl.* uri. *f.* ʙáï. *subst:* 1) scérbá, necasu, superare: *anxietas, crux, tribulatio, acerbitas:* baj, nyomoruság, sanyaruság: die Qual, Angſt, Plage, das Ungemach. 2) valu, preste mánú: *molestia, incommodum:* baj, alkalmatlanság: die Ungelegenheit, Beſchwerlichkeit, p: e: nu mi face a tánta baiu: *noli tantas mihi facessere molestias:* ne alkalmatlankodj nékem annyit: mache mir nicht ſo viel Ungelegenheit. 3) lipsá, scádere, p: e: que baiu ai? *quid tibi deest? quid tibi vis?* mi bajod? mit akarsz? was fehlt dir? 4) trébá, lucru, deprendere, p: e: Am multu baiu cu etc. *multis negotiis sum ocupatus:* sok a' bajom, a' dolgom: ich habe viel zu thun viele Geſchäften. 5) cu quineva, adeche price, cióndrá, procesu: *lis, controversia:* baj, viszálkodás: der Streit. 6) quóte o datá se intrebuéntiá in locu de bólá: *morbus, infirmitas:* betegség: die Krankheit. *Etym: a Lat:* bellum, vel a vae, unde etiam dicunt Valachi Vai, et Itali gvai:

Bal, *m. pl.* uri. *f.* ʙáʌ. *subst.* jocu de obsce: *saltus, saltatio, choreae:* Bál: der Ball, die Redoute.

Balamutu, *f.* á. *pl.* ti, *f.* te. ʙᴀʌᴀɯáᴛ, — ᴛᴢ. *adj. stolidus, stupidus, ineptus, rudis:* bohó, kába, bornyász, pimasz, tátott száju: dumm, tölpiſch, plump, ungeſchickt. vel pro *substan. sumptum: bambalio:* pimasz: der Tölpel. *a Lat.* bellua muta.

Bálboru, *m. pl.* ri. ʙᴢʌᴋóʀ. *substan.* o plantá: *Trollius europaeus.* Linn: sárga pünkösdi: die Trollblume, die europäiſche Engelblume, der geflügelte Bergranunkel.

Bálbuţescu, séu balbutiu, íre, itu, ʙᴀʌʙᴜ̧éᴢκ, — íʀᴇ, — íᴛ. *verb: Act: balbutio, lingua haesito:* rebegni, lepegni, dadogni: ſtottern, ſtammeln.

Bale, *f. pl.* ʙáʌᴇ. *subst. saliva:* nyál: der Geifer, Speichel. *Ital.* bava. a Lat. *Saliva per metathesin.*

Balegá, *f. pl.* gi, ʙáʌᴇɪᴢ. *subst. stercus, excrementum:* ganéj, ganaj, szar: der Miſt, Koth, Pferch. — de Calu: *stercus equinum:* ló szar: der Pferdkoth — de

de vacá: *balbiton, stercus vaccinum:* tehénszar: der Kuhmist, Kuhfladen — de porcu: *sucerda vel succerda:* disznó szar: der Schweinkoth. Etym. *balbiton:* Hisp. boñiga de vaca, *stercus vaccinum.*

Bálegariu, *m. pl.* uri. *f.* бълегáрю. *subst. fimetum, sterquilinium, acervus stercoris:* ganéj, ganéjdomb, ganejrakás: der Misthaufen, der Mistplatz.

Balegu, are, atu, бáлег, — аре, áт. *Verb. act: caco: stercus facio:* szarni: misten, pferchen.

Bálmájescu, vel bálmisescu, jire, jitu, бълмъшéси, — и́ре, и́т. *verb. act: permisceo, turbulento:* öszve zavarni: untereinander mischen.

Bálmajiturá, *f. pl.* uri. бълмъшитýръ. *subst. colluvies, mixtura:* Zavarék: das Gemengsel, Mischmasch.

Balmosu, *m.* Бáлмош. *subst. puls e farina et flore lactis praeparata, puls punica,* vulgo *Casearium:* bálmos: eine mit Milchrahm oder Butterheften schmackhaft zubereitete Kukurutzmehlspeise. a Lat. *pulmentosus,* per syncopen, et mutata *p,* in b.

Bálosu, *f.* ósa. *pl.* osi, *f.* óse. бълóс, — оáсъ. *adj.* salivosus: nyálos: geifrig. a Lat. *salivosus* per metathesin et syncopen. *Ital.* et *Hisp.* bavoso.

Baltá, *f. pl.* ti. балтъ. *subst. stagnum, lacuna:* potsolya, potsolék, viz állás, tó: die Pfütze, der Teich. a Lat. *palus:* Hisp: *balza.*

Báltiatu, *f.* á. *pl.* ti, *f.* te. бълцат, — тъ. *adj.* 1) inchisu, intunecatu: *ravus:* setét szinü: grau, dunkelfärbig. 2) coltiatu: *cui dens deformiter prominet:* kanfogú: dem ein Zahn unförmlich hervorragt. Italis *balzano,* qui maculam albam habet. Idem in pluribus locis apud Valachos significat *baltiatu.* et metaphorice *bifrons.*

Baltiu, *m. pl.* uri. бáлц, *subst. laqueus:* tör: die Schlinge.

Báltuescu, ire, itu. *f.* бълтýеск, — и́ре, — и́т. *Verb. act.* me báltuescu: *inundo, exundo:* ki áradni, el távulni: austreten, überströmmen oder schwemmen.

Bánatu, *m.* бънáт. o parte a Ţérei unguréscá: *Banatus:* Banatus: der Bannat.

Bancá, *f. pl.* ce. банкъ. *subst.* báncutá, banu de hártíe, *Schaeda bancalis:* bankotzédula, papirospénz: der Bankozettel.

Bancrot, *m. pl.* ti. банкрóт. *subst: rei familiaris ruinam passus, et solvendo impar,* vulgo *Bancarotta:* mindenekböl ki fordult, bankrottá lett: der Bankrottier.

Bancutá, *f. pl.* te. банкýтъ. *substan,* V. Bancá.

Bandá, *f. pl.* de. бáндъ. *subst.* soçietate din mai mulţi statitó. re: *grex,* vulgo *Banda:* Bánda: die Bande.

Bánetu, *m.* бънет. *subst.* o mulţime de bani: *magna pecunia, magna summa pecuniae:* egy nagy summa pénz: eine große Geldsumme.

Bani, vel béni, *m. pl.* бáни. *subst. pecunia:* pénz: das Geld.

Bánişoru, *m. pl.* ori. бънишóр, *subst.* unu banu micu, miruntu, *obolus, numulus:* pénzetske, egy kis pénz: eine kleine Münze. Bánisori, *plur:* adeche bani puçini: *parva pecunia, aliquid pecuniae:* pénzetske, egy kevés pénz: etwas Geld, wenig Geld.

Bánosu, *f.* ósá, *pl.* osi, *f.* óse, бънóс, — оáсъ: *adj: nummalis nummosus, pecuniosus:* pénzes, sok pénzel biró: viel Geld habend, mit Geld versehen.

Bántuélá, *f. pl.* ele бънтýелъ, *subst.* 1) Vitimare: *offensa, offensio:* bántás, sértés: die Beleidigung. 2) intiritare, ispitire:

tire: *impugnatio*, *infestatio*, *turbatio*, *tentatio*: izgatás, bolygatás: die Anfechtung, die Neckerey.

Bántuescu, ire, itu. бънтуéск, — и́ре, — и́т. *Verb. act.* vatimu: *offendo*, *laedo*: sérteni, meg bántani: beleidigen. 2) intiritu, turburu: *turbo*, *infesto*, *impugno*: bolygatni, bántani, izgatni: necken, anfechten. a Lat: batuo, interposito *n* more solito. Vide orthographiam Romanam, sive Latino-Valachicam Petri Májor, huic Lexico praefixam, sub littera *N*.

Bántuire, *f. pl.* iri, бънтуи́ре *subst.* V. Bántuéla:

Banu, *m. pl.* ni, Бáн. *subst.* asiè se chiamá quelu mai mare preste Croatia: *Banus*: Bán: der Ban, der Ratthalter.

Banu, séu bénu, *m. pl.* ni. бáн, 1) *subst.* cu terminu de obsce ori de quátu pretiu: *moneta*, *nummus*: pénz: ein Stückgeld, die Münze. p. e. unu banu de argentu: *nummus argenteus*: egy ezüst pénz: eine Silbermünze. 2) unu banu, adeq: o diumetate de creitiariu: *obolus*, *medius crucifer*: pénz, fél krajtzár: ein halber Kreutzer. a Lat. pecunia per syncopen, V. Cit. Orthographiam Petri Májor sub Litt. P.

Ba nù, ба нȣ. *imo non*: vaj nem: ich nein.

Bánuescu, ire, itu. бънȣеск, и́ре, и́т. séu mi bánuescu, mi pare reu: *doleo*, *me poenitet*: száni, meg bánni, sajnálni: bereuen, Leid seyn um etwas, etwas bedauern. *a Lat.* poenitet V. cit. Orthograph. sub Litt. P.

Bánuire, *f. pl.* iri, бънȣи́ре. *substant dolor*, *poenitudo*: bánás, sajnálás: das Bedauern, das Leidseyn.

Bánuti, séu bánuţei, бънȣцй, сав бънȣцéй. *plur.* o plantá, *buxus semper virens*, Linn: puszpáng: der Buchsbaum: — de lemnu de bánuti séu bánuţei: *adj*: *buxeus*: puszpángból való: buchsbäumen.

Bánutiu, *m. pl.* ti. бънȣц. *subst.* V. Bánişoru.

Baraboiu, *m. pl.* oi. барабóю. *subst.* o plantá: *charophillum bulbosum*: Linn: *myrhis*: baraboly, vad turbolya: der wälsche Körbel, der knotige Kälberkopf. 2) unu lucru puçinu, ne bágatu in samá: *titivillitium*: egy fikartz, fa poltra, semmiség: eine Bagatelle.

Báracá, *f. pl.* ce. бъра́нъ. *subst.* negurá grósá: *nebula crassa*. nehéz fagyos köd: ein dücker Nebel. *item pruina*: Zuz, Zuzmaráz: der Reif an Bäumen.

Báráescu, ire, itu. бъръеск, — и́ре, — и́т. *Verb: act: oves ad mulctam compello*: esztrengára hajtani a' juhohat: zum Melken treiben die Schaafe. a Lat. *balo*, *as*, *are*.

Báráitu, *m. pl.* uri. *f.* бъръи́т. *substant. compulsio ovium ad mulctam*: esztrengárá hajtás: Treibung der Schaafe zum Melken.

Báránescu, ire, itu. бъръне́ск, и́ре, и́т. *verb*: *neutr*: — dupó queva, adeq: nisuescu, me batu: *aliquid inhio*, *avide adpeto*, *alicui rei avide studeo*: vágyni, vagy vágyodni valamire: etwas sehnlich verlangen, nach etwas streben, sich nach etwas sehnen. *ab Ital.* baronare.

Barbá, *f. pl.* e. барбъ. *subst.* 1) *barba*: szakál: der Bart. — cu barbá: *adj*: *barbatus*: szakállos: bärtig. — fórá barbá: *adj*: *imberbis*: szakállatlan: unbärtig. 2) bárbíe, seu falca pre quare cresce barba: *mentum*: all: das Kinn.

Barba Caprei. барба ка́прей. o plantá: *spiraea*: *ulmaria*: *Linn*: réti legyezö: der Geißbart, der Johannis-Geiß, oder Wiesenwedel, der Geißfuß.

Bar-

Digitized by Google

Barba lui Aron, *f.* барба лви Аронъ: o plantá: márcetiu, picioru viţelului: *arum maculatum: Linn:* Süjjfű, Aron gyökér, áron szakálla, borju lábfű: die Aronswurz, Zehrwurz.

Barba Impératului, барба ѧпъра́тѣлви, o flóre: *viola tricolor hortensis: Linn:* tsászár szakál: die Dreyfaltigkeitsblume, die dreyfärbige wilde Ackerwiole, die Tag- und Nachtblume, das Freysamkraut.

Barba sasului. барба сасѣлви. o érbá, adeq: códa Calului, Códa épei, piru porcului, érbá de cositoriu: *equisetum arvense Linn:* ló farkfű, fentőfű, tálmosó, kannamosó: das Zinnkraut, Kannenkraut, der Pferdeschwanz, Roßschwanz, Katzenschweif, Schafthalm, Katzenzügel, Schachtelhalm, das Schäftheu.

Bárbátesce, бърбътѣще. *adv: viriliter, strenue, fortiter:* erősen, férfiui módon: männlich, emsig, tapfer.

Bárbátescu, *f.* éscá, *pl.* esci. бърбътеск, — ѣскъ, *adj: virilis, masculus, masculinus:* férfiui: männlich.

Bárbátie, *f. pl.* tii. бърбъцїе. *subst. virilitas, fortitudo:* férfiuság, férfiui erősség, vitézség, vagy bátorság: die Männlichkeit, die männliche Stärke, oder Tapferkeit, der Muth.

Bárbatu, *m. pl.* ti, бърба́т, *subst.* 1) in quátu se desclinesce cu speçia de muiere: *vir, mas, homo:* férfi: der Mann, die Mannsperson. 2) soçiu de Cásátorie a quáreiva muiere: *vir, maritus, conjux:* férj, férje, vagy ura valamelly Aszszonynak: der Mann, Ehemann, Gatte, Gemahl. a Lat. *barbatus*, vel *vir vetus.*

Bárbatu, *f.* á. *pl.* ti, *f.* te. бърба́т, — тъ, *adj.* harnicu, chemetinu: *virilis, strenuus, sedulus, iudustrius, gnavus:* igyekező, jó igyekezetű, szorgalmatos: emsig, fleißig, mannhaft.

Bárbátusu, *m. pl.* si. бърбътѹи. *subst.* partea què bárbátéscá intrá sborétóre, pesci, jivini: *mas, masculus:* him, bak, kan: das Männchen, Männdl, der Hahn. Apud Valachos Aurelianae Daciae dicitur: *mascuru:* quod veteris Daciae Valachi solis suibus tribuunt.

Bárbie *f. pl.* ii. бърбїе. *subst.* 1) falcá: *mentum:* all: das Kinn. 2) grósimea quare spendurá sub barbá: *mentum dupplicatum:* toka, alla kövérség: der Goder.

Bárbierie. *f. pl.* rii, бърбїерїе: *substant. tonstrina:* borbélymühely: die Barbierstube, der Barbierladen.

Barbieriu, *m. pl.* ri. барбїерю, *subst. tonsor*, vulgo *barbirius*, vel *barbitonsor:* borbély: der Barbier, od. Barbierer. *Ital.* barbiere, *Hisp.* barbero.

Bárbiu, *m. pl.* ii, бърбїю. *subst.* V. Barbieriu.

Bárbosu, *f.* ósá. бърбо́с — оасъ. *adj. magna barba praeditus:* nagy szakálú: großbärtig.

Bárbutiá, *f. pl.* tie. бърбѹцъ. *subst. barbula:* szakálotska: das Bärtchen, ein kleiner Bart.

Barcá, *f. pl.* ce. ба́ркъ. *subst. barca, cymba, lembus, linter:* sajka, tsónak, kis hajó: die Barke, ein kleines Schiff. *Ital.* barca.

Bardá, *f. pl.* de. ба́рдъ. *subst.* secure latá. *ascia, dolabra:* bárd: die Zimmeraxt. — cioplescu cu barda: *exascio, dedolo:* bárdolni, ki bárdolni: zimmern, mit der Zimmeraxt behauen. *a Lat.* dolabra, per metathesin. *Ital.* labarda. *lancea, hasta.*

Bárdáósa, *f. pl. se.* бърдъо́асъ. *subst. manducus, terriculum, terriculamentum:* váz, ijjesztő: der Popanze, Popelmann, das Scheusal, das Schreckbild; der Mummel.

Bárdasu, *m. pl.* бърда́ш. *subst. faber lignarius:* áts: der Zimmermann.

Ba-

Digitized by Google

Baremu. бáрем, *adv:* 'Ancai, áncalete, macar: *saltim, saltem, minimum, ad minimum:* leg alább, akártsak, bártsak: wenigstens, mindestens.

Bárféla *f. pl.* le, бърфѣлъ. *substant. fabula, fabella:* mese, költemény: die Fabel, Mähre, das Mährchen. a Lat. *fabella, per metathesin et antithesin.*

Bárfescu, ire, itu. бърфéск, — и́ре — и́т. *verb: neutr: fabulor, fabulam narro, vel fingo:* mesélni, mesézni, költeni: fabuliren, Mährchen erzählen, oder dichten. *Ital:* buffare: *ineptire.*

Bárfire, *f. pl.* ri, бърфи́ре. *subst. fabulatio, fabulositas:* mesélés, mesézés. die Fabelhaftigkeit, die fabelhafte Erzählung.

Bárfitoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre, бърфитóрю, — оаре. *subst. verb: fabulator, fabulo, -nis,* mesélö, költö: ein Fabelerzähler.

Bárgle, *vel* brigle, *f. pl.* бъ́рглe. *subst. scapus textorius, argula pectinis textorii:* borda hajtó: die Riedlade, der Schaft des Weberblatts. *Ital.* briglia, *froenum, habenae.*

Bárna, *vel* bérna *f. pl.* ne. бъ́рна *subst. tignum, trabs:* egy bárdolatlan gerenda: ein ungehobelter Balken, ein Stuck ungehobelten Bauholzes. a Latin: *trabs per metathesin, et antithesin. Hisp.* brezna.

Bárnaciu, *f.* ciá, *pl.* ci, *f.* ce. бърначю. *adj.* negriu: *badius, spadix, subfuscus:* barna: braun, schwarzbraun. *Not: Ital.* Bruno *et Germ:* braun. *signific: badium, fuscum.*

Baron, *m. pl.* ni, Барóн. *subst. Liber Baro:* Baró: der Baron, oder Freyherr.

Baronie, *f. pl.* nii. бароніе. *subst. Baronia, Baronatus:* Bároság die Baronie, die Freyherrschaft.

Baronitiá, séu Baronisá, *f. pl.* tie, séu, se. баронúцъ, сáв баронúсъ. *subst. Baronissa:* Bároné: die Baroninn.

Barosu, *m. pl.* uri, séu óse. *f.* барóс. *subst. malleus:* pöröly hámor: der Hammer. a Latin. *malleus, mutato* m. *in* b. *V. Cit. Orthogr: sub Litt.* M.

Bársa, *f.* бъ́рса. unu Ţénutu in Ardélu: *Tractus Barcensis:* Bortzaság: das Burzenland.

Barşonu, *m.* баршóн, *subst. holosericum*, impropr: *byssus*, seu *byssum:* bársony, der Sammet. — de barşonu, *adj. purpureus, byssaceus:* bársony, vagy bársonyból való: vom Sammet. Etym. *byssinus.*

Básca, бъшка, de a básca; *adv: adeq:* de osebi, de clinu: *peculiariter, seorsim:* külön, különösön: besonders.

Báséescu, ire, itu. бъзъеск, — и́ре — и́т, *Verb: act.* 1) — cu vátrariu in focu etc. *fodico, ruo:* piszkálni, rájkálni: wühlen, grübeln. 2) pre quineva, adeq: intiritu: *irrito, lacesso, incito:* ingerleni, boszszantani, izgatni, bizgatni, kisztetni: necken, hetzen, reitzen. 3) vre o persóná iubitá: *amoribunde jocor, suppalpor:* nyájaskodni, szerelmeskedni, szerelmessen játtzani: karessiren. fors a Lat. *basiare. Hispan.* besar. *Transd.* báşiare. *i. e. osculari. Graecis* βαζω. *loquor.*

Basmá, *f. pl.* e, бáсмъ, *subst.* V. Besmè.

Basná, *f. pl.* ne, базнъ, *subst. fabula, fabella:* mese, költemény: die Fabel, Mähre, das Mährchen.

Básnescu, ire, itu. бъснеск, — и́ре, — и́т. *Verb: neutr: fabulor, fabulam narro*, vel *fingo:* mesélni, mesézni: fabuliren, Mährchen erzählen, oder dichten.

Básnitoriu, *f.* óre. *pl.* ori, *f.* óre. бъснитóрю, — оáре, *subst. verb:*

Digitized by Google

verb: *fabulator*, *fabulo-onis*: mesélő, költö: der Fabelschreiber. a Gr. βοησας, βοησαντος, *clamans*, *tis*, vel a Lat. *vanus*, *a*, *um*, *interjecto* s, *quia fabula vana est*. *Vid. cit. Orthogr. pag.* 43.

Başte, *f. pl.* sti. Бáштє, *subst*: *propugnaculum*: bástya: die Bastey, Bastion, das Boltwerk. *Ital.* bastione. *Hisp.* bastion.

Bastonu, *m. pl.* ni, *s.* óne. Бастóн, *subst*: toiégu, bátu: *baculus*, *scipio*: bot, páltza: der Stab, Stock, Stecken. *Ital*: Bastone.

Bàtá, *f. pl.* te. Бѣтъ, *subst*: *V.* Bastonu.

Bàtaciu, *m. f.* ace, *pl.* ci, *f.* ce. Бътáчю, — áчє. *adj. V.* Bátáléşu. *a verbo*: batu, *batuo*, sive *verbero*.

Bàtaie, *f. pl.* ài. Бътáє, *subst*: 1) — quare cade spre quineva: *verber*, *plaga*: verés, ütés: die Schläge. 2) — de capu: *labor mentis*: fej törés: das Kopfbrechen, die Kopfarbeit. 3) — pedépsá, *p. e.* a lui Dumnedeu: *poena*, *plaga*: verés, büntetés: die Strafe. 4) — intrá doi, *certamen*, *pugna*, *contentio*: verekedés: die Schlägerey, Rauferey. 5) — intrá Popóré, adeq: resboiu: *bellum*: had, hartz, háború: der Krieg; séu o bàtaie osebitá: *pugna*, *conflictus*: tsata: die Schlacht. *Ital*: battaglia.

Bàtáleşu, *f.* lésá, *pl.* si, *f.* se. Бътълéш. *adj. pugnax*, *ad certamen promptus*: verekedő, versengő: rauferisch, gern raufend, *V. substantive*: der Schläger, Raufer.

Bàtálie, *f. pl.* lii. Бътълíє. *subst*: *pugna*, *praelium*, *conflictus*, *collatio signorum*: tsata, ütközet: die Schlacht, Batalie. *Ital*: battaglia.

Bàtálóu, *m. pl.* lói. Бътълъ́ѹ. *subst*: quarele ámblá tare dopó muieri: *mulierosus*, *effoeminatus*: fejérnépes, aszszonyokat hajhászó ember: ein weiberhafter Mann. Graec. βαταλος.

Batcá, *f. pl.* ce. Бáткъ. *subst*: 1) o unéltá, cu quare préndu şórecii: *muscipula*, *muscipulum*: egérfogó: die Mausfalle, oder Mäusefalle. 2) o mesurá micá, *p. e.* de auru: *Assarius*: batka fillér: der Pfenig, Denar.

Bàtea, *f. pl.* éle. Бѫтѣ́. *subst. typha*. Linn: kákabot: der Rohrkolbe, Teichkolbe, Wasserkolbe, Narrenkolbe.

Bàtélá, *f. pl.* éle. Бътѣ́лъ. *subst. trama*, *subtomen*: bélfonál; der Eintrag, Einschlag, die Queerfäden.

Bàticaşu, *m. pl.* si. Бътикáш, *subst. baccillus*, *baccillum*: paltzótska, páltzikó: das Stäbchen, Stöckchen, Stöcklein.

Batjocurá, *f. pl.* re. Батжóкѹръ, *subst*, 1) ciufélá: *ludibrium*, *ludificatio*, *irrisio*, *vexa*: tsúfság, gunyolás: der Spott, das Gespött, die Spötterey. 2) casná: *opprobrium*, *ignominia*: gyalázat: die Schmach, Beschimpfung. *composit. ex* batu, *et* jocu.

Batjocurescu, ire, itu. Батжокѹрéск, *verb. act.* 1) aciufescu, ciufulescu: *vexo*, *cavillor*, *irrideo*, *ludificor*, *ludibrio habeo*: tsufolni, gunyolni: spotten, verspotten, zum Spotte haben, sein Gespött mit Jemanden treiben. 2) cásnescu, ocárescu: *contumelia*, vel *ignominia adficio*: gyalázni, meg tsufolni: beschimpfen, Schmach anthun.

Batjocuritoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Батжокѹрúторю. I. *subst. ludificator*, *irrisor*, *vexator*, *cavillator*: tsufolodó, gunyolodó: der Spötter, Spottvogel, Spottgrif. — II. *adj. verb. ludibriosus*, *cavillatorius*: tsufos, tsufolodó, gunyolodó: spöttisch, spottend.

Batjocuriturá, *f. pl.* ure. Батжокѹритѹ́ръ, *subst. V.* Batjocurá.

Digitized by Google

Báțu, *m. pl.* báturi, séu béțe. Бѫц, *subst: V.* Bastonu.

Batu, tere, tutu. Бáт, — тере, — тȣт. *verb.* I. *act.* 1) pre quineva: *batuo, verbero, ico, ferio, cutio, percutio, pulso, caedo:* verni, ütni: schlagen, hauen, prügeln. *a*) — la usiá, séu in usiá: *januam pulso:* koppani, kopogni, kotzogni, zörgetni az ajton: klopfen, pumpern. — *b*) — timpána: *tympanum pulso:* dobolni, dobot verni: trommeln, die Trommelschlagen. *c*) — bani: *nummos, ferio, cutio, percutio, figuro:* pénzt verni: Geld schlagen, oder prägen. *d*) — in pálmi: *plaudo, manus collido:* tapsolni: mit den Händen klatschen. *e*) — queva de pulbere, séu pulberea din queva: *pulvere purgo:* ki porozni: ausstauben. *f*) — drumuri: *iter facio:* utozni, uton járni: reisen, Reise machen. *g*) — batu lela: *vagor, circumvagor:* kószálni, koritzálni, koborlani, keréngeni: herumstreifen, herumstreichen, herumwandern. *h*) — me ostescu, facu resboiu: *bello, bellum gero:* hadokozni: Krieg führen. *i*) — casa cuiva, adeq: furu: *aedes effringo:* a' házát fel verni valakinek: ins Jemanden Haus einbrechen. *l*) — ámi batu capu in queva: *enitor, adnitor, intendo, caput rumpo:* a' fejét törni valamiben: sich den Kopf um etwas zerbrechen. *m*) — ámi batu jocu de quineva: *alicui illudo, ludibrio habeo aliquem:* valakit gunyolni, tsufolni, tsufot üzni valakiböl: Jemanden verspotten, zum Gespötte haben. 2) composita: *a*) — batu a forá: *ejicio, excutio:* ki verni, ki ütni: ausschlagen, hinausschlagen. *b*) — in lá íntru: *incutio, insero, infigo:* bé verni, bé ütni: einschlagen, hineinschlagen. *c*) — indireptu: *rejicio, repello, repulso:* viszsza verni - ütni: zurückschlagen. 3) — *p. e.* grána, secaré etc. adeq: ámblátescu: *extero, trituro:* tsépelni: dreschen. 4) — pre quineva in bátaie, adeq: invingu: *vinco, supero:* gyözni, meg gyözni, meg verni: schlagen, überwinden. *p. e.* Alesandru au bátutu pre Darie: *Alexander superavit Darium:* Nagy Sándor meg verte Dáriust: Alexander hat den Darius geschlagen. 5) — pedepsescu: *punio, castigo:* bünteni, meg verni: strafen, züchtigen. *p. e.* se me batá Dumnedeu, de nu voiu merge: *ita me Deus puniat ut abibo:* verjen meg engemet az Istén; ha el nem menyek: so wahr mich Gott strafen soll, so wahr will ich auch gehen. 6) batu bucuríe de queva: *aliquid cum laetitia exspecto:* elöre örvendeni: sich auf etwas freuen. II. *recipr:* me batu: 1) — cu quineva, *a*) de osebi: *pugno cum aliquo, certo, contendo:* verekedni: sich raufen, schlagen. *b*) unu poporu cu altu, adeq: ostescu: *pugno, bello, certo:* hadakozni, verekedni: kämpfen, Krieg führen, sich schlagen. 2) — spre queva, adeq: me silescu, me nevoiescu, nísuescu: *studeo, contendo, enitor, operam do:* fáradozni, törekedni, igyekezni, iparkodni: sich bemühen, bestreben nach etwas. III. *neutr.* *a*) bate véntu: *ventus flat:* fú a' szél: der Wind gehet, oder wehet. *b*) bate bóre: *aura flat, vel spirat:* gyengén szellözik: die Luft gehet. *c*) bate pétrá, grándine: *grandinat:* kö eső esik: es hagelt. *d*) batu cánii, adeq: latrá: *latrant canes:* ugornak a' kutyák: die Hunde bellen. *e*) mi se bate inima, adeq: svégnésce: *cor palpitat, trepidat, micat:* a' szívem dobog, verödik: mir klopft das Herz.

Bátucá, *f. pl.* ce. Бътȣкъ, *subst. ventriculus volatilium:* zuz, vag zuza: der Magen des Geflügels. *Ital.* baccello, *siliqua.*

Bátu-

Bătucescu, ire, itu. Бътучéск, — и́рe, — и́т. *verb: act.* 1) — queva qua sîse imóie: *cuso; pulso:* verni, verdegelni: klopfen, ſchlagen. 2) — queva qua sîse asemenéze *p. e.* aria, facia casei, etc. *calcando aequo:* igyenesiteni: betretten, um es dadurch zu ebnen. *â basu.*

Bătucire, *f. pl.* iri. Бътучи́рe, *subst: pulsio, calcatio:* verdegelés, igyenesités: das Schlagen, Betretten.

Bătutu, *f.* ă, *pl.* ti, *f.* te. Бътýт, — тz. *adj. particip. verbi* Batu. *V.* Batu *item:* mai are şi alte insémnări *a*) — indesatu, (se dice despre pénsă, séu altă ţesitură: *pexus, densus:* tömött: dicht. *b*) — ámblatu, cálcatu: *tritus:* vertt, járt: betretten, gebahnt, *p. e.* cale bătută: *via trita:* vertt út, járt út: ein betrettener, gebahnter Weg.

Bătútură, *f. pl.* ure. Бътътýрz. *subst.* la ţesutu: adeq: bătélă, tramă: *trama, subtemen:* bél ſonal: der Einſchlag, Eintrag, die Querfáden im Gewebe.

Bătúuşu, *f.* ă. *pl.* şi, *f.* şe. Бътъ́шz, — z. *adj. V.* Bătaleşu.

Bea. Бé. *Imperat. verbi* béuu: *bibe:* igyál: trinke. Lat. *bua, puerorum, infantium potio.*

Bebe, béncă, beutiă. Бéбe, бéнкz, бéвцz. *subst. lapis, silex:* béka kö: der Kieſelſtein.

Becénu, *m. pl.* ni. Бечéн. *subst. Viennensis:* bétsi, ein Wienner.

Becisnicie, *f. pl.* cii. Бечиснúчíe, *subst.* 1) miſélie, ne hárnicie, slábiciune: *inhabilitas, ineptia:* gyávaság, szigorúság, élhetetlenség: das Elend, die Ungeſchicklichkeit. 2) blástémaţie, reutate: *perversitas, abjectio animi, nequitia:* alatsonság, gazság, gonoszság: die Bosheit, Niederträchtigkeit.

Becisnicu, *f.* ă, *pl.* ci, *f.* ce. Бечúснuк, — кz. *adj.* 1) amăritu, miſélu: *abjectus, ineptus, inhabilis, miser:* gyáva, élhetetlen, nyomorult: elend, miſerabel. 2) blástématu, afurisítu, bătutu de Dumnedeu: *abjectus perversus, nequam, effrons:* alatsony, alá valo, gonosz, semmire kellő, haszontalan: ſchlecht, bös, nichtsnützig, niederträchtig. a Lat. *imbecillis.*

Beciu, *m.* Бéчz, *subst.* Cetatea qué impĕrátéscă a Austriei: Viena: *Vienna, Vindobona:* Béts: Wienn. — de beciu: *adj. viennensis, vindobonensis:* bétsi: aus Wienn, von Wienn.

Bediugu, *m. pl.* gi, séu guri *f.* Бедúг, *subst. aes campanarium:* harang réz: die Glockenſpeiſe, das Glockengut.

Bedrégu, *m. pl.* gi, *m.* séu guri *f.* Бътрéг. *subst. divan cismasescu, truncus sutorius:* töke a' tsiszmadiáknak: der Schuſterklotz.

Behăescu, ire, itu. Бехъéск, — и́рe, — и́т. *verb. neutr.* se dice despre oui: *balo:* bögetni: blöcken. â Lat. *balo, as.*

Behăíre, *f. pl.* iri. Бехъи́рe, *subst. balatus:* bögetés: das Blöcken.

Bélă *f. pl.* le. Бéлz. *subst.* 1) férá sílbaticá: *bellua, fera, bestia:* vad, vad állat, ſene vad: das Gewild, ein wildes reiſendes Thier. 2) bélá spurcată, adeq: diavolu: *diabolus, cacodaemon:* Ördög: Teufel. 3) bale, adeq: scupit: *V.* Bale. a Lat. *bellua.*

Bĕlauru, *m. pl.* ri. Бълáвр. *subst. draco:* Sárkány: der Drache. a *Lat. Bellua:*

Belciugu, *m. pl.* gi, *m. s.* guri. *f.* Бълчúг. *subst. lupatum, camus:* ajázó, kapoczán: der Brechzaum, Kappzaum. *a Valach:* baltiu.

Belĕ, *f. pl.* léle. Бълé, 1) baiu, nevóie, supérare: *crux, tribulatio, incommodum:* baj: die Plage, das Ungemach. 2) — quare o face quineva, adeq: nérodie, şodie: *nuga inepta, in-*

Digitized by Google

commodum: baj, idétlen tréfa, bolondság: der Possen, Schabernack. Gr. βελος, *ictus.*

Belescu, ire, itu. Белéск, — и́ре, и́т, *verb. act.* 1) — queva de péle, *p. e.* vre unu bou: *decorio, cute privo, cutem detraho:* nyuzni: schinden, häuten, häuteln, die Haut abziehen. 2) vre o vitá de máncatu, *p. e.* la mácelárie: *macto:* vágni, le ütni, nyúzni: schlachten. 3) — scórţea de pre arbore: *glubo, de glubo, cortice solvo:* meg hámozni, hamlitani: schälen, abschälen. 4) — golescu: *p. e.* golescu peptu: *pectus denudo.* melyét meziteléniteni: die Brust entblößen, — belescu déntii, ríngescu: *ringor, dentes denudo:* vigyorogni, fogát mutatni: die Zähne blecken, oder fletschen. 5) — pe quineva de queva, séu dela quineva queva, adeq: jefuescu, tragu fórá cadéntiá, despoiu: *exprimo, extorqueo, exhaurio:* tsikarni. vonni valakitöl valamit: schinden, Jemanden etwas erzwingen, erpressen von Jemanden. a Lat. *pellis, quasi pello privo*

Beletuélá, séu berluélá, *f. pl.* éle. Белетвѣ́лъ, сав берлвѣ́лъ, *subst.* berlişu, belişu, cuptuşélá: *id quo vestis aliqua interius munita est vulgo, subductura:* bérlés, béllés: das Futter, Unterfutter, a *Lat. Vellus - eris.*

Beletuescu, íre, itu. Белетвéск, и́ре, и́т. *verb. act.* cuptuşescu, beluescu, berluescu: *vestem, intus munio, vesti aliquid subsuo:* bérleni, bélleni: füttern, unterfüttern ein Kleid.

Belgradu, *m. pl.* uri. *f.* Бългра́д. *subst.* nume propriu a unoru oraşe: 1) in Ardélu: *a*) dedemultu: *Julia, Alba - Julia:* Gyula - Fejérvár, Weißenburg. *b*) aquum: *Alba - Carolina:* Fejérvár, Károly - Fejérvár: Karlsburg. 2) in Servia: *Alba - Graeca, Taurunum, Belgradum:* Nándor - Fejérvár, Belgrád: Belgrad, griechisch = Weißenburg.

Bélícárescu, séu bálócárescu, rire, ritu. Бълъкърéск, ри́ре, ри́т. *verb. neutr.* et *recipr:* me bálócárescu, vorbescu spurcáciuni: *spurce, obscoene loquor:* otsmányul. beszélni: zottenreißen.

Bélícáriturá, bálócárie *f. pl.* re. Бълъкъритѹ́ръ, *subst: obscoenum dictum, spurciloquium:* otsmány beszéd: die Zotte. *Ital.* baloccaggine, *nugae, gerrac, ineptiae.*

Belíre, *f. pl.* ri. Бели́ре, *subst:* 1) — de péle: *decoriatio:* le nyuzás: das Schinden, Häuten. 2) — de scórţé: *decorticatio:* hámlitás: das Schälen.

Belişu, *m. pl.* uri *f.* Бели́ш. *V.* Beletuélá.

Belşitiá, *f. pl.* tie. Белши́цъ. *subst.* o flóre: *cana indica* Linn: ró'sa nád: das indianische Blumenrohr.

Beluire, *f. pl.* iri. Белви́ре, *subst. munitio vestis interius, subductio:* béléltetés: die Futterung, Unterfutterung.

Béncá, *f.* séu bicaşu, *m. pl.* ce, *f.* şi. *m.* Бѣ́нкъ, сав бика́ш. *subst. lapis silex:* béka kö: der Kieselstein. *Ital.* bianca, alba: *inde* béncá, *sive* bicaşu, *propter album colorem.*

Berárie, *f. pl.* rii. Беръріе, *subst. Zythoepia, braxatorium, officina cerevisiaria,* vulgo *braxa:* Serház, Serfözö, Serfözö ház: das Bräuhaus.

Berariu, *m.* berátitiá, *f. pl.* ri. Бера́рю, *subst. coctor cerevisiae,* vulgo: *braxator:* Serfözö: der Bräuer.

Berbéce, *m. pl.* ci. Бербѣ́че, *subst.* 1) - déntró oui: *vervex, aries:* kos, berbécs: der Widder, Schafbock. 2) o unéltá, séu unu maiu de bátutu parii, pociumpii: *fustuca, aries:* le verö kos: die Ramme. â Lat. *verve, vervece.*

Berbecu, are, atu. Бербéк, - а́ре, — а́т pre quineva, adeq: inberbecu:

Digitized by Google

becu: *arieto:* taszitani, döffni mint a' berbéts: stoßen wie der Widder. â subst. *berbece.*

Berbecutiu, *m. pl.* ţi. Бербекȣ́ц. *subst. diminutivum*, ex berbéce. *V.* Berbéce.

Berbintiá, *f. pl.* tie. Берби́нцъ, *subst.* butoieşu: *doliolum:* börbentze, általag: das Fäßchen. a Lat. *verto, quia in illo vase vertitur lac coagulatum in formam casei, repetitur prima syllaba.* vel â *pelvis.* p *mutata in* b *et* v *in* b *more Valachis perfamiliari.*

Bercariu, *m. pl.* ri. Беркáрю, *subst. sylvulae, vel nemoris custos:* berek örzö, erdö pásztor, tsösz: der Waldhütter, Buschhütter.

Bercu, *m. pl.* uri *f.* Бéрк. *subst.* 1) unu tufariu: *fruticetum:* berek: das Gebüsch, Gesträuch. 2) o pádurice: *sylvula, nemus:* liget, erdötske, berek: das Wäldchen, Wäldlein, ein junger Wald.

Bercutiu, *m. pl.* tiuri, *f.* Беркȣ́ц *subst. dimminut. ex bercu V.* Bercu: a Graeco: βραχυς *brevis, quia ad brevem distantiam extenditur.*

Bére, *f.* Бѣ́ре, *subst. Zythum, cerevisia:* ser: das Bier. *Ital.* birra.

Berlisu, *m. pl.* uri, *f.* Берли́ш, *subst. V.* Beletuélá.

Berluíre, *f. pl.* iri. Берлȣи́ре. *subst. V.* Berluire.

Bértá, *f. pl.* te. Бѣ́ртъ. *subst.* 1) o infromsetiare a capului, la fecióre: *corolla holosericea gemmis exposita, anadema;* párta: der Kranz, Borten. 2) *V.* Bertelíe. a *Lat. Verto: Italis.* beretta, *galerus, pileus.*

Bertelíe, *f. pl.* lii. Бертелíе. *limbus fasciae braccalis:* kortz, rántz (gatyának, vagy nadrágnak) der Hosenbandelsaum.

Besericá, *f. pl.* ce. Бесѣ́рикъ, *subst. a*) què fácutá pentru şánta liturgie., si alte slujbe Dumnedcesci: *aedes, templum:* (adunarea credenciosilor) *Ecclesia:* templom, egyház: die Kirche. *b*) què catholicá prin tótá lumea; *Ecclesia:* Anyaszentegyház: die allgemeine Kirche. a Lat. *basilica.*

Besericescu, *f.* á, *pl.* ci. Бесерич́еск, — ѣ́скъ *adj. ecclesiasticus:* égyházi, temblomi: kirchlich, *p. e.* slujbá besericéscá: *ministerium ecclesiasticum:* egyházi szolgálat: der Kirchendienst.

Besericosu, *f.* osá, *pl.* osi, *f.* óse. Бесерикóс, — оáсъ. *adj. templum solerter frequentans:* templomat gyakorló: ein fleißiger Kirchengänger.

Besericutiá, *f. pl.* tie. Бесерикȣ́цъ. *subst. aedicula, sacellum:* vúlgo: *Ecclesiola:* kis templom, kápolna: das Kirchlein, die Capelle.

Beşescu, séu besu, ire, itu. Бешéск, сав бéс, — и́ре, — и́т *verb. neutr. visio, pedo, flatum, vel crepitum emitto:* fingani: farzen, furzen. Gr. φυβαω, *sufflo, inflo.*

Besicá, *f. pl.* ce. Беши́къ, *subst.* 1) què de pişatu: *vesica:* hólyag, hojag, die Urinblase. 2) altá besicá, séu sgrábuntiá: *pustula, pusula, papula:* holyag, hojag, fokadék: die Blase, Blatter. *His.* bexiga, *Ital.* vesciga.

Besicatu, *f.* á, *pl.* ţi, *f.* te. Бешикáт, — тъ. *adj, pustulatus, pustulosus, vesiculosus:* hojagas, hojagzott: voller Blasen, oder Blattern.

Besicáturá *f. pl.* re. Бешикътȣ́ръ, *subst. pustulatio:* fel hojagzás: das Blasenbekommen. â *besica.*

Besicu, are, atu. Беши́к, — áре, áт, *verb. recipr.* me besicu: *pustulesco:* fel hojjagzani, fel tserepesedni: Blasen, oder Blattern bekommen.

Besicutiá, *f. pl.* tie. Бешикȣ́цъ, *subst. dimminut:* ex Besicá: *V.* Besicá.

Beşiná,

Beşinà, *f. pl.* ne. Бешинъ, *subst. pedor, crepitus ventris:* sing, szél: der Furz, Forz, Wind.

Besina calului, *f.* Бешина калѹлѹй, *subst.* unu buréte: *lycoperdon bovista:* pöseteg, pöheteg: der Bowist, Staubbilz, Staubschwamm.

Besinosu, *f.* ósa, *pl.* oşi, *f.* óse. Бешинóс, — óасъ *adj. saepe pedens:* singas: der oft furzet.

Bésnà, *f. pl.* e. Бѣзнъ, *subst.* 1) intunerecu: *tenebrae, obscuritas:* setéttség: die Finsterniß. 2) o negurà grósà: *nebula crassa:* vastag, nehéz köd: ein dichter Nebel. — batáte bésna! *abi in malam rem!* ussön meg a patvar! hohle dich der Geyer. a *Lat.* abyssus.

Bestia *f. pl.* tie. Бѣстїе. *subst. bestia, bellua, fera:* vad, vad állat, sene vad: das Gewild, ein wildes reißendes Thier.

Betu, séu bietu, *f.* bétà, séu biatà, *pl.* beţi, séu bieţi, *f.* bete, séu biete. Бет, бѣтъ. *Ital.* bioto: *adj:* mişelu: *miser, pauper, commiseratione dignus:* nyomorult, szegény, szánakozásra méltó: elend, arm, miserabl, bedauernswerth. a Lat. *vietus, i. e. languidus, viribus fractus.*

Bétà, *f. pl.* te. Бѣтъ, *subst. patagium indusii muliebris:* aszszonyi ing gallér: der Kragen am Frauenhemd.

Betegosu, *f.* ósà, *pl.* osi, *f.* óse. Бетегóс, *f.* — óасъ. *adj. morbidus, morbosus, valetudinarius:* beteges: kränklich, unpäßlich.

Betégu, *f.* à. *pl.* gi, *f.* ge. Бетѣг, — ѣгъ, *adj. aeger, aegrotus, morbidus, infirmus:* beteg: krank — mi su betégu: *aegroto, infirmor, malevaleo:* roszszul, vagy beteg lenni: kranken, krank seyn — me facu betégu: *morbum simulo:* betegnek téttetni magát: sich krank stellen. *a* beteşescu. *Ital.* battigia, *morbus comitialis.*

Beteşescu, ire, itu. Бетежеск, — ире, — ит. *verb.* I. *act.* — pre altu, adeq: lu facu betégu: *morbum alicui concilio:* meg betegiteni valakit: Jemanden eine Krankheit zuziehen. II. *recipr.* me beteşescu, *a*) cadu in vre o bólà: *aegresco, aegrotus fio, in morbum incido:* meg betegedni: erkränken, krank werden. *b*) — *neutr.* nascu, (se dice despre muieri quàndu nascu prunci) *pario, puerperio cubo:* le betegedni, gyermek ágyban esni: niederkommen. *Not. betizo, ap. Suet: in Aug. singnif. languere: verbum Augusto familiare.*

Beteşità, *f. pl.* te. Бетежитъ, *subst.* muiere: *puerpera:* gyermek ágyos: die Kindbetterinn.

Beteşugu, *m. pl.* uri. Бетешѹг, *subst. V.* Bólà.

Beţíe, *f. pl.* tii. Бецїе, *subst. ebrietas, ebriositas, vinositas, vinolentia, crapula:* részegség: die Trunkenheit, der Trunk. a Valach. beu, *bibo.*

Beţiosu, *f.* ósà, *pl.* osi, *f.* óse. Бецїóс, — óасъ, *adj. ebriosus, vinarius, potui et crapulae deditus:* részeges, iszos, iszakos: dem Trunke ergeben, - *vel substantive: potator:* részeges korsó: der Saufer, Trunkenbold.

Beţiu, séu beţivu, *f.* à, *pl.* i. *f.* e. Бецїѹ, сав бецїк. — въ. *adj.* 1) *V.* Beţiosu. 2) aducàtoriu, séu pricinuitoriu de beţíe: *p. e.* quareva beuturà, pre com'è vinu: *inebrians:* részegitö: berauschend.

Betonicà, *f. pl.* ce. Бетóникъ, *subst.* o plantà: *betonica officinalis* Linn: sebfü, betonika: die Betonik, Betonie, das Zehrkraut.

Bétrànaticu, *f.* à, *pl.* ci, *f.* ce. Бътрънáтик, — къ, *adj. vetulus, annosus, grandior aetate;* idös, koros, öreges: ältlich, bey Jahren.

Bétrànesce. Бътрънѣще, *adv. seniliter, more senum:* öreg modra,

Digitized by Google

dra, mint az öregek: nach Art alter Leute.

Bétránescu, *f.* éscá, *pl.* sci. Бътрънéск, ѣ́скъ. *adj. senilis:* öregi, öregekhez tartozó: alte Leute betreffend.

Bétránétie, *f. pl.* Бътрънѣ́цѣ, *subst. senium, senecta, senectus:* öregség, vénség, ággság: das Alter, oder das hohe Alter.

Bétrániciosu, *f.* ósá, *pl.* osi, *f.* óse. Бътрънич́ос, — оа́съ, *adj. V.* Betránatecu.

Bétránii, *m. pl.* Бътрѫ́нїй. *subst. majores:* eleink, régiek, atyaink, öseink: die Vorfahrer, die Alten. *p. e.* am auditu din bétráni: *audivi ex majoribus:* hallottam az öregektöl: ich habe von unsern Vorfahrern gehört.

Bétránu, *m. pl.* ni. Бътрѫ́н, *subst. Senex;* öreg: der Alte.

Bétránu, *f.* á, *pl.* ni, *f.* ne. Бътрѫ́н, — нъ. *adj. veteranus, senex, vetus, veter, vetustus, antiquus, priscus:* ágg, vén, öreg, régi, ó: alt. *a Lat.* veteranus.

Bétránutiu, *f.* á, *pl.* ţi, *f.* tie. Бътрънѹ́ц — цъ. *adj. dimminut.* ex Betránu: *seniculus:* öregetske: das alte Männchen.

Bétu, vel beutu, *f.* tá, *pl.* ti, *f.* te. Бѣ́т, — тъ. *adj. ebrius, potus:* részeg: betrunken, besoffen.

Béu, bere, beutu, *Italis* bevo, *infinit.* bevere, et bere; Бѣ́ѹ, бѣ́рѣ, бѣѹ́т. *verb. neutr. bibo:* inni: trinken. Beu pentru sánitatea cuiva: *bibo in salutem, vel pro valetudine alicujus:* valakinek egészségire inni: Jemandes Gesundheit trinken. Beu preste mesurá: *poto:* saufen: de bautu, *adj. potus, potabilis, potorius, potulentus:* ivó: trinkbar, *p. e.* apá de beutu: *aqua potoria:* ivó víz: das Trinkwasser.

Beutiá, *f. pl.* tie. Бѣ́ѹцъ, *subst. V.* Béncá.

Beutoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Бѣѹто́рю, — о́дрѣ. *adj. et subst.* 1) quarele bé fie que beuturá: *bibens, potor:* ivó: trinkend, der trinker. 2) betiu: *ebriosus, potui deditus:* részeges, iszákos: dem Trunke ergeben, *vel subst. potor, potator:* részeges: der Saufer, der Trunkenbold. *Ital.* bevitore; *Hisp.* bevedor.

Beuturá, *f. pl.* re. Бѣѹто́ръ, *subst. potus, potio:* ivás, ital: der Trunk. *Ital.* bevanda: *Hisp.* bevida.

Bezerei, vel beserei, *m. pl.* Бѣзерéи *subt: mesenterium:* fodorháj: das Gekrös.

Biblie, *f. pl.* ii, Би́блїе, *subst.* Sánta Scripturá: *Biblia, paginae sacrae, libri divini, scriptura sacra:* Biblia, szent írás: die Bibel, die heilige Schrift.

Biblicescu, *f.* éscá, *pl.* sci. Бїбличéск — ѣ́скъ. *adj. biblicus:* szent irásbéli: biblisch.

Bibliotecá, *f. pl.* ce. Библїотéкъ, *subst. Bibliotheca:* könyvház, könyvesház, bibliótéka: der Büchersaal, die Bibliothek.

Bibliotecariu, *m. pl.* ri. Библїотекáрю, *subst. bibliothecarius:* bibliotékárius: der Bibliothecarius.

Bibolariu, *m. pl.* ri. Биболáрю, *subst. pastor, vel minator bubalorum:* bivalos: der Büfelknecht, Büfeltreiber.

Bibolitiá, *f. pl.* tie. Биболи́цъ, *subst. vacca bubalina:* bival tehény: die Büffelkuh. a Lat. *bubalus.*

Bicao, *f. pl.* Бїкáѡ, *subst. pedica:* ló nyüg, ló békó: Sprenkel, das Fußeisen. a Lat. *pedica, per syncopen, et mutato* p. *in* b.

Bietu, *f.* biéta, *pl.* bieti. *f.* biéte. Бїéт, бѣ́тъ. *adj. V.* Betu.

Bine, séu béne. Би́не, *subst. bonum:* jó: das Gut, oder Gute, *p. e.* ti poscescu totu binele: *precor tibi omnia bona:* min-

den

Digitized by Google

den jót kivánok te néked: ich wünsche dir alles Gute.

Bine, *s.* béne. Бине, *adv. bene, probe, recte:* jól, gut, wohl. Bine ai venitu! *Salve! gratus tuus adventus!* Isten hozott! willkommen!

Bine — *s.* bénecuvéntare, *f. pl.* ári. Бинекȣвънта́ре, *subst. benedictio:* áldás: der Segen.

Bine — *s.* bénecuvéntatu, *f.* ă, *pl.* ti, *f.* te. Бинекȣвънта́т, — тъ. *adj. benedictus, laudatus:* áldott: gesegnet, gebenedeyet.

Bine — *s.* bénecuvintezu, are, atu. Бинекȣви́нтеꙁ, — а́ре, — а́т. *verb. act.* 1) *bonum precor, benedico:* áldani, meg áldani: segnen. 2) márescu, inaltiu: *celebro, praedico, magnifico:* áldani, magasztalni, ditsöiteni: loben, preisen, benedeyen, segnen.

Bine — *s.* bénecuventu, are, atu. Бинекȣвъ́нт, — а́ре, — а́т. *Verb. act. V.* Bénecuvéntezu.

Bineche, *s.* béneche. Би́некъ: *adv. quanquam, etsi, tametsi, licet:* jollehet, ámbár, ámbátor: wiewohl, obwohl, obschon, obgleich *Ital.* benchę.

Binétie, *f. pl.* Бине́це, *subst. salutatio:* köszöntés: der Gruß. — Dau binetie: *saluto, salutem impertior:* köszönteni valakire: grüßen.

Binétiu! Бине́ц. *formula salutandi, ave! avete! salvum te! salvos vos esse jubeo:* aldjon meg az Isten! (seyd) mir gegrüßet! Gott grüße dich (euch)

Bine — *s.* bénevoiescu, ire, itu. Бинекоїе́ск, - и́ре, - и́т. *verb. neutr.* 1) vréu, séu poflescu cuiva bine: *bene volo, faveo:* jot akarni, nagy javát akarni valakinek: Jemanden wohlwollen, wohlgewogen seyn, geneigt seyn. 2) me induru, me milostivescu: *dignor, non gravor, haud gravor:* méltoztatni, nem sajnálni: belieben, die Güte haben, (despre ómeni mai mari) geruhen, die Gnade haben, *p. e.* me rogu se bine voiesci a veni: *rogo digneris venire:* instállom, méltoztassék jönni, ne sajnállyon el jönni: haben Sie die Güte zu kommen.

Bine, — *s.* bénevoiintia, *f. pl.* tie. Бинекои́нцъ, *subst, V.* Bunávoiintiá.

Bine, — *s.* bénevoiitoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Бинекоито́рю, — оа́ре. *adj. benevolus, studiosus, favens:* jó akaró: wohlwollend, wohlgewogen, wohlgeneigt.

Binişoru. Бинишо́р, *adv. bellule, utcunque bene:* jotskán: ziemlichgut.

Biosu, *f.* ósă, *pl.* oşi, *f.* óse. Бїо́с, — оа́съ. *adj.* 1) cu de tóte infromsetiatu: *abundans, dives:* bövelkedö, bövséges, gazdag: reich, reichhaltig, mit allen versehen. 2) roditu, mánosu: *uber, fertilis, abundans:* bö, böv: reich, fruchtbar, gesegnet. *a Lat. dives*, d *mut. in* b.

Biráire, *f. pl.* ri. Биръи́ре, *subst. judicatus, munus Judicis:* biróság: das Richteramt.

Biráitiá, *f. pl.* tie. Биръи́цъ, *subst. judicis uxor:* biróné, die Richterinn.

Biráu, *m. pl.* i. Биръ́ȣ, *subst.* jude: *a Lat. vir, proinde* biráu *in se est vir magnus: sicut* lungáu, *admodum longus: judex:* biró: der Richter. vel ab *Ital.* birro, *lictor*, vel bargello, *Dux lictorum.*

Birelnicu, *f.* ă, *pl.* ci, *f.* ce. Бирѣ́лник, — къ: *adj.* quarele ţéne vre unu bunu stráinu in biru: *inquilinus:* zsellér: der Miethmann, Inwohner.

Birgá, *f. pl.* ge. Би́ргъ, *subst. vitium, mendum, menda, naevus:* hiba: der Fehler: *Gr.* πηρος, *mutilus.*

Birtu, *m. pl.* uri *f.* Би́рт, *subst. caupona, popina, taberna, vinaria:* kortsma, tsapszék, fógadó: das Wirthshaus.

Biru-

Digitized by Google

Biruescu, íre, itu. Бирѣск, — и́рѣ, — и́т. *verb. act.* 1) invingu: *vinco, devinco, supero:* gyözni, meg gyözni: ſiegen, beſiegen, überwinden. *a Lat. vinco* mutato *v.* in *b.* et *n* in *r*, more solito; vel *a Lat.* Vir, nam qui vincit viriliter se gerit, vel a vires virium: 2) am, domnescu, stepánescu: *possideo, teneo:* birni: beſitzen. 3) potu, sùnt harnicu: *par sum:* gyözni: beſtreiten, können, gewachſen ſeyn: *p. e.* nu le biruescu tóte sînguru. *solus non sum par omnibus gerendis, curandis:* nem gyözök meg mindent egyedül: ich kann nicht alles allein beſtreiten.

Biruintiá, *f. pl.* tie. Бирви́нцѣ, *subst.* invingere: *victoria:* gyözedelem: der Sieg.

Biruíre, *f. pl.* íri. Бирви́рѣ, *subst. V.* Biruintiá.

Biruitoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Бирвиторїю, — оа́рѣ. *subst.* 1) invingátoriu: *victor:* gyözö, gyözedelmeskedö: der Sieger, Uiberwinder. 2) domnitoriu, stápenitoriu: *possessor:* biró, birtokos: der Beſitzer.

Biscotá, *f. pl.* te. Би́шкотѫ, *subst. biscoctum, panis biscoctus:* piskota, kéttszer sütött kenyér: der Zwieback, die Piskote.

Bistritiu, *m.* Би́стрицѣ, *subst.* séu Bistritiá: *f.* Би́стрицѫ. unu oraşu in Ardélu: *Bistricium, Bistricia:* Besztertze: Biſtriz, Nöſen.

Bitangu, *m. pl.* gi. Битáнг, *subst.* séu mai bine: de bitangu: *vagabundus, vagus, errans,* vulgo: *abandum,* vel *abandonum:* bitang; für Verlohren geachtet, herumirrend. *a Lat.* beto, Plautus pro *vado, is, ere.*

Bituşa, *f. pl.* se. Битúшѫ, *subst. dorsuale:* nyereg takaró: die Schabracke, Satteldecke.

Biu, séu de biu. Бíѣ, сав дѣ бíѣ: *V.* Prisositu.

Bizuéla, *vel* biduéla, *f. pl.* ele, Бизвéлѫ. *subst.* incredentiare: *fiducia, confidentia:* bizodalom: das Vertrauen, Zutrauen; die Zuverſicht. — de bizuélá: *adj. fidus, fiducia dignus:* bizodalmos: Verläßlich.

Bizuescu, *vel* biduescu, ire, itu, Бизвéск, — и́рѣ, — и́т. *verb. act.* 1) — cuiva queva adeq; incredentiezu: *committo, credo, fido:* bizni valakire valamit: Jemanden etwas anvertrauen. 2) — me incredentiezu: *fido, confido, fretus sum, nitor:* bizni, bizakodni: auf Jemanden, oder etwas vertrauen, ſich verlaſſen, ſein vertrauen ſetzen. *a Lat.* fido: *V.* Orthograph. *sub. Litt. F.*

Bizuíre, *f. pl.* iri. Бизви́рѣ, *subst. V.* Bizuélá.

Bizuitu, *f.* á, *pl.* ti, *f.* te. Бизви́т, — тѫ, *adj.* 1) incredentiatu: *certus, tutus, sècurus:* bizonyos: gewiß, ſicher, zuverläßig. 2) incredutu: *intimus, acceptus, familiaris:* belsö, bizadalmos: vertraut. 3) cui poţi incredentiá queva: *fidus, fretus:* bizótt: verläßlich, dem man etwas anvertrauen kann.

Blabornicu, *m. pl.* ci. Блабóрник, *subst.* o plantá: *cypripedium* Linn. *calceolus marianus:* rigó pohár: der Marienſchuh, Marienpantoffel, der gemeine Venus — Pfaffen- oder Frauenſchuh.

Blaná, *f. pl.* ne. Блáнѫ, *subst.* 1) péle de cuptusitu bunda: *pellis qua vestis aliqua intus munitur:* béllésnek való bör: das Futterfell, Pelzfutter. *a Lat. planca, mutato* p. *in* b.

Blánariu, *m. pl.* ri. Блънáрїю, *subst. pellio:* szöts, szüts: der Kürſchner.

Blándá, *f pl.* de. Блáндѫ, *subst. phyctaena, papula, pustula:* tüzes fokadék: die Hitzblaſe, Hitzblatter, das Hitzbläſchen.

Blándétie, *f. pl.* Блъндéцѣ. *subst. blanditia, lenitas, mansvetudo:*

Digitized by Google

do: jámborság, szelidség: die Sanftmuth, Sanftmüthigkeit, Frömmigkeit.

Blándu, *f.* å, *pl.* ḑi, *f.* de. Блáнд — дz. *adj. a*) — despre omu: *blandus, mitis, lenis, mansvetus, placidus:* jámbor, tsendes, szelid: ſanft, ſanftmüthig, fromm. *b*) — despre férá, séu ori que animale: *cicur, domitus, mansvetus:* szelid, jámbor: Zahm.

Blánescu, íre, itu. Блнéск, úрe, — úт, *verb. act.* 1) — cu scánduri gróse: *plancis obduco, tabulo:* meg deszkázni goromba deszkákkal: mit groben Dielen beſchlagen, bebrettern, verſchlagen. 2) vre o hainá cu piei: *pelles vesti subsuo:* börekkel bélleni: mit Pelz füttern.

Blasná, *f. pl.* ne. Блáтнz. *subst.* 1) — lucru blásnitu, stricatu, séu reu lucratu: *opus corruptum, leviter, et imperite peractum:* kontár munka: die Stümperey, Pfuſcherey, Pfuſcherarbeit. 2) — omu miſelu, ne bágatu in sémá: *homuncio, homunculus, homo vilis, abjectus:* egy nyomorúlt, alá való, szigorú ember: ein elender, unbedeutender, verächtlicher Kerl. *a Graec.* βλαίβος: *valgus, cui distorta sunt crura, interjecto* n. *more solito* v. cit. *orthogr. Litt. N.*

Blásnescu, íre, itu. Блзнéск, — úрe, — úт, *verb. act.* — queva lucru, adeq: stricu, facu reu: *opus quodpiam corrumpo, leviter, et imperite perficio:* valami munkát kontárúl meg tsinálni: eine Arbeit pfuſchen, verpfuſchen, ſtümpern, hudeln, hinſchleudern, verhunzen.

Blásnitoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Блзнитóрiŭ, — oáre. *subst. artifex malus, imperitus:* kontár mester ember: der Pfuſcher, Stümper.

Blásniturá, *f. pl.* uri. Блзнитýрz, *subst. V.* Blasná.

Blástemare, *f. pl.* åri. Блзтzмáрe, *subst. blasphematio, maledictio, exsecratio:* átkozás: das Fluchen.

Blástemátie, *f. pl.* tii. Блзтzмaцíe. *subst. ratio exsecrabilis, maledicta:* átkozott dolog: verfluchtes Zeug, oder Ding.

Blástematu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te, Блзтzмáт, — тz. *adj. maledictus, scelestus, sceleratus:* átkozott, gonosz: verflucht, gottlos, niedertrüchtig.

Blástému, *m. pl.* uri *f.* Блзтzм. *subst. blasphemium, blasphemia, maledictum, maledictio, exsecratio:* átok: der Fluch, die Läſterung.

Blastemu, are, atu. Блáтzм, — áрe, — áт, *verb. act. blasphemo, maledico, exsecro, diris devoveo:* átkozni, meg átkozni: fluchen, läſtern. *a Lat. blasphemo, ph. mut. in* t.

Blaşu, *m.* Блáшz, *subst.* unu oraşu in Ardélu, unde è Residentia Episcopului unitu: *Blasia, villa S. Blasii:* Balásfalva: Blaſendorf.

Blehåescu, ire, itu. Блехзíск, — úрe, — úт, *verb. neutr. gannio:* tselegni: bäffen, belfern. *Graecis* βραχω, *tono, strepo:*

Blemu. Блém. *est verbum defectivum habens tres solum formationes, nempe: a*) blemu: *praesens Imperativi: veni eamus!* jer! jöszte! jövel! gyere! menyünk! komm geben wir! *b*) blemaţi! etc. *c*) bléţi! *cum relatione ad secundam personam pluralis: venite eamus!* jertek menyünk! kommt gehen wir! *a Lat. ambulemus.*

Blenderescu, íre, itu. Блендерéск, — úрe, — úт, *verb. neutr. pendeo, dependeo, pensito:* le logni, le fityegni: herunter gehen, ſchlumpen, baumeln. *a Lat. pendulus.*

Bléscu, *m.* Блéск, *subst. anima brutorum:* lelke az oktalan állatok-

Digitized by Google

latoknak: die Seele der unvernünftigen Thiere. *a Graeco: ζλεξ, continenter, assidue, propter continuam spirationem, mutato ξ in sc more solito, v. cit. orthogr. sub Litt. X. Alias Valachi animam brutorum vocant,* Abur *i. e Vapor.*

Blidariu, *m. pl.* ri. Блидáрїў. *subst theca scutellaria:* tálos, tál tartó: die Schüſſelſtelle, der Schüſſelrahmen.

Blidişelu, *m. pl.* éle. Блидишéл, *subst. dimminut, ex* blidu: *patella, catillus, scutula, scutella:* tálatska, kis tál, csésze: die Schalle, das Schüſſelchen.

Blidu, *m. pl.* de *f.* Блúд. *subst. catinum, catinus, patena, patina, lanx:* tál: die Schüſſel. *Hisp.* plato. *Ital.* piato. *Apud Valachos mutatur* p. *in* b.

Bliduşelu, *m. pl.* éle, *f.* Блидшéл. *subst. V.* Blidişelu.

Blidutiu, *m. pl.* tie, *f.* Блидúц, *subst. V.* Blidişelu.

Blotăcarescu, íre, itu. Блотзкарéск, — и́ре, и́т. *verb. act.* — *p. e.* apa in vre unu vasu; *agito, exagito:* fel rázni, lötyögtetni: aufrütteln, aufſchütteln. *a Lat. voluto, as, are.*

Boariu, *m. pl.* ri. Боáрїў, *subst. bubsequa, pastor boarius:* ökör pásztor: der Ochſenhirt. Boáritiă foem.

Bobóne, *f. pl.* Бобоáне. *subst.* boscóne: *incantatio:* babonaság, varáslás, der Zauber, die Zauberey. Facu bobóne: *incanto, arte magica utor:* babonazni, varáslani: zaubern, Zauberey treiben. *Hispan.* bobo: *stupidus, stultus,* bobada, *stultitia.*

Boboşu, *m. pl.* si. Бобóш. *subst.* glontiu ochiului: *cora, pupula, pupilla:* szemfény: der Augapfel.

Boboşu, óşă, *pl.* osi, *f.* óse. Бобош, — оáшз. *adj: maculosus, varius:* babos, tarka: fleckig, bunt.

Bobotae, *f. pl.* ăi. Боботáе. *subst. flamma, conflagratio:* láng, lang, langolás: eine hohe Flamme, oder Lohe

Bobotescu, íre, itu. Боботéск, — и́ре, — и́т, *verb. act.* aprindu queva flacără: *flammo, inflammo:* langot gerjeszteni: entflammen. II. *recipr.* me bobotescu: 1) dau flacără: *flammesco, inflammor, flammas concipio:* langolni, langot vetni: flammen, in Flammen gerathen. 2) despre vre o inflătură: *intumeo, intumesco:* fel dagadni, duzadni: anlaufen, ſchwellen, aufſchwellen. Séu me obrintescu: *inflammor:* fel lobbani, fel tüzesedni: aufſchwären, entzündet werden. a Lat. *faba,* (*quod Valachice dicitur* bobă, vel bobu) *quasi in modum fabae intumeo.*

Bobornicu, *m. pl.* ci. Бобóрник, *subst.* o buruénă: *veronica beccabunga* Linn: derétze fü: die Bachbunge, Waſſerbunge, die Bachbohne.

Bobu, *m. pl. car.* Бóб, *subst. Vicia faba* Linn: bab: die Bohne. De bobu: *p. e.* paru. *adj. fabaceus, fabalis: a Lat. faba, f. mut.* in *b.*

Bocalu, *m. pl.* li. Бокáл. *subst. poculum majus:* bokály, egy nagyobb pohár: der Bokal, oder Pokal. *Ital.* boccale., *Transd.* boça.

Bocescu, íre, itu. Бочéск, — и́ре, — и́т. *verb. act.* me vaietu: *lamentor, misereor:* siránkozni, jajgatni: jammern, wehklagen. a Lat. *vox. Ital.* bocciare: *clamare.*

Boçă, *f. pl.* se. Бóкшз, *subst:* 1) — quare se bate pre butucu rotei: *lamina ferrea, qua mediolus rotae interius munitur:* kerék ágyban valo marokvas: ein eiſernes Blech, womit der Radſack inwendig beſchlagen wird. 2) cărbunărie, *carbonaria, strues, vel fornax carbonaria:*

Bocse-

Digitized by Google

Bocşériu, *m. pl.* ri. Бокшѣ́рю, *subst.* cárbunariu: *carbonarius:* szén égetö: der Kohler, Kohlenbrenner. Bocşeritiá, foem.

Boemescu, *f.* éscá, *pl.* sci, *f.* Боемéск, — ѣ́скъ. *adj. bohemicus:* tseh: böhmisch.

Boemia, *f.* Боемїа, *subst.* o Ţérá in Impérátia Austriei: *Bohemia:* Tseh ország: Böhmen, oder Böheim.

Boemu, *m. pl.* mi. Боéм, *subst.* omu diu Boemia: *Bohemùs:* Cseh: der Böhme.

Boeresce. Боерѣ́ще, *adv. more nobilium, more bojaronum:* nemes, vagy bojér modra: nach Art der Bojaren, bojarenmäßig.

Boerescu, íre, itu. Боерéск, — и́ре, — и́т. *verb. act.* — facu boieriu: *nobilito, nobilitatem confero:* meg nemesiteni, nemesé tenni: adeln, in Adelstand erheben.

Boerescu, *f.* éscá, *pl.* sci, *f.* Боерéск, — ѣ́скъ, *adj. nobilis, nobilitaris:* nemes, nemesi: adelich, edel.

Boeríe, *f. pl.* rii. Боерíе, *subst. nobilitas:* nemesség: der Adelstand.

Boeríme, *f. pl.* mi. Боерíме, *subst. nobilitas, nobiles, Bojerones:* a' nemesség, a' nemesi kar, a' Bojérok: der Adel, die Edelleute, oder die Bojaren.

Boeriu, *m. pl.* ri. Боѣ́рю, *subst. nobilis, Bojaro:* nemes, Bojér: der Edelmann, oder Bojar — Boeriu de svatu: *a consiliis, consiliarius:* Tanácsos: der Rath. Boeriu de divanu: *Adsessor, vel Assessor:* biró, assessor: der Beysitzer. — Boeritiá, séu Boeróe: *matrona nobilis, bojarissa:* nemes Aszszony, bojérné: die Edelfrau, Edeldame, die Bojarinn. *Nota. Italis* voglia *i. e. voluntas, valachis* voia, *unde et* boiariu. *V. Histor. Petri Major de org. Valachorum in Dacia cap.* 9. §. 2.

Boftá, *f. pl.* te. Бóфтъ, *subst. glandula, narcosis:* mirigy, tsomó: die Drüse, der Knollen, das Gewächs am Leibe.

Bogagie, *f. pl.* gii. Богáжїе, *subst. sorcinae, impedimenta:* bogasia: die Bagage, das Gepäck.

Bogátate, *f. pl.* ţi. Богътáте, *subst. divitiae, opes, opulentia:* gazdagság: der Reichthum.

Bogátie, *f. pl.* tii. Богъцíе, *subst. V.* Bogátate.

Bogatu, *f.* á, *pl.* ti, *f.* te. Богáт, — тъ, *adj.* avutu, *dives, locuples, opulentus:* gazdag, értékes, vagyonas, tehettséges: reich, wohlhabend, vermöglich. *a Valach.* bucate, *alimenta, qui enim alimentis abundat, opulentus est.*

Bogátu, *f.* ta, *pl.* ţi, *f.* te. Богъ́т, — тъ, *adj.* de ajunsu, destulu, desátulu: *sufficiens:* elég, elegendö, elégséges: genug, genüglich, genugsam, hinreichend, erklecklich.

Bogátu. Богъ́т, *adv. sat, satis, adsatim, sufficienter:* elég, elége, elegendöül, elegendöképpen: genug, hinlänglich.

Bogázie, *f. pl.* zii. Богъзíе, *subst. tela colore tincta:* bagazia: die Bagasie. *Hisp.* bocaz.

Boglariu, *m. pl.* ri. Боглáрю, *subst.* 1) o podóbá de auru, de argentu: *fibula, umbella, lunula:* boglér: die Spange. 2) o flóre, altméntre: ráunchiu: *ranunculus*, Linn: boglár virág: der Ranunkel, oder Hahnenfuß.

Bogóríe, *f pl.* rii. Богóрíе, *subst. corium russicum:* bagaria, vagy bagaria bör: der Juchten, oder Juften.

Bólá, *f. pl.* le. Боáлъ, 1) *morbus, aegritudo, infirmitas:* betegség: die Krankheit. 2) a vitelor: *lues:* marhadög: die Viehseuche, Viehstaupe. ab Italico: *debole detrita prima syllaba, de.*

Bólá cánescá, *f.* Бóлъ кънѣ́скъ, *subst.* la copii quei de çiçá: come-

Digitized by Google

comedones: ebagja: die Mitesser, Mitfresser.

Bólá de apá, *f.* Боáлъ де áпъ *subst. hydrops.* viz korság: die Wassersucht. — cu bólá de apá: *hydropicus:* vizkorságos: wassersüchtig.

Bólá uscatá, *f.* Боáлъ оускáтъ *subst. tabes:* száraz betegség: die Dürrsucht, Darrsucht.

Bolbore, *m. pl.* ri Болбóре, *subst balbus, balbutiens:* dadagó, rebegö: stotternd, stammelnd, der Stammler.

Bolborosescu, íre itu. Болборосéск, — úре, — úт, *verb. neutr. balbutio, lingua haesito:* rebegni, lepegni, dadogni: stottern, stammeln. *item:* flencánescu: *blatero:* habarni, darálni: schnappern, plappern, plaudern. *Nota Graece, бορβορυζω: i. e crepo, strepito*

Bolborositoriu, *f.* óre. *pl* ori, *f.* óre. Болбоситóрiю, — оáре *subst.* 1) bolbore: *balbus, balbutiens:* dadagó, rebegö: stotternd, der Stammler. 2) flencánitoriu: *blatero:* haboró, daráló: das Plappermaul, die Plaudertasche.

Boldescu, íre, itu. Болдéск, — úре, — úт, *verb. act. stimulo:* ösztönözni, döftölni, döfögni: stechen, stacheln, reizen, antreiben. *Graec. бαπληξ, i. e. stimulus quo boves punguntur.*

Boldire, *f. pl.* ri. Болдúре, *subst. stimulatio:* ösztönözés: das Stechen mit dem Treibstachel, das Antreiben, die Reizung.

Boldişu. Болдúш, *adv. stimulate, stimulando:* ösztönözve, döfögve: stichelnd, stechend.

Bolditoriu. *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Болдитóрiю, — оáре. *subst.* 1) quarele boldésce: *stimulator:* ösztönözö, döfögö: der da stechet, der Antreiber, Reizer. 2) *V.* Boldu.

Boldu, *m. pl.* uri. Бóлд, *subst. stimulus:* ösztön: der Stechel, Treibstachel, Treibstecken.

Bolescu, íre, itu. Болéск, — úре, — úт, *verb. neutr. aegroto, aegrotus sum, aegre vel male valeo, morbo laboro:* betegeskedni, beteg lenni: kränkeln, kranken, krank seyn, übel, oder schlecht seyn.

Bolfu, *m. pl.* furi, *f.* Бóлф, *subst. scopulus, vel globus lapideus:* kö, ködarab: ein Stein, oder Klumpenstein, *Graece* бωλος *i. e. gleba.*

Bolire, *f. pl.* iri. Белúре, *subst. aegrotatio, infirmatio:* betegeskedés: das Kranken, Kränkeln, Krank seyn.

Bolnávescu, ire, itu. Болнъвéск, — úре, — úт, I. *verb. act.* — pre altu. *morbum alicui concilio:* meg betegiteni valakit: Jemanden eine Krankheit zuziehen. II. *recipr.* me bolnávescu: *aegresco, aegrotus fio, in morbum incido:* meg betegedni: erkränken, krank werden.

Bolnávire, *f. pl.* iri. Болнъвúре, *subst. V.* Bolire.

Bolnavu, *f* á. *pl* vi, *f.* ve. Бóлнаф, — къ *adj aeger, aegrotus, morbidus, infirmus:* beteg: krank. — sùnt bolnavu, adeq: bolescu, *V.* Bolescu: me facu bolnavu: *morbum simulo:* betegnek tétetni magát: sich krank stellen.

Bolnitiá, *f. pl.* tie. Болнúцъ, *subst: nosocomium, domus aegrotorum:* beteg ház, betegek ispotályok: das Krankenhaus, Krankenspital.

Bolovanu, *m. pl.* ni. Болоváн, *subst. scopulus, vel globus lapideus:* kö, vagy kö darab: ein Stück, oder Klumpen, Stein. *a Gr. бωλος, gleba, massa, bolus.*

Boltá, *f. pl* te. Бóлтъ, *subst.* I. — la ciduitu: *fornix, testudo, camera, absis:* boltazat, boltahajtás: die Wölbung, das Gewölbe,

be. 2) — de negotiu: *taberna. mercatoria, impropr. fornix:* bólt kalmár bólt: das Gewölbe, der Kaufmannsladen, die Kaufmannsbude, das Handelshaus. *Ital.* volta: *i. e. fornix.*

Boltaşu, *m. pl.* si. Болта́ш, *subst.* negotiatoriu *a*) — mai mare: *negotiator, mercator:* kereskodö, kolmár: der Kaufmann, Handelsmann, *b*) — mai micu: *tabernarius:* boltos, kis kereskedö, der Krämmer.

Boltescu, íre, itu. Болте́ск, — и́ре, — и́т. *verb. act. fornico, camero, concamero:* boltozni: wölben.

Boltíre, *f. pl.* ri. Болти́ре, *subst. cameratio, concameratio:* boltozás: das Wölben.

Boltitiá, *f. pl,* ţe. Болти́цъ, *subst. dimminut ex* boltá: *tabernacula:* boltaska: ein kleines Gewölb.

Boltítu, *f.* á, *pl.* ti, *f.* te. Болти́т, — тъ, *adj. fornicatus, cameratus, concameratus, absidatus:* bolthajtásos: gewölbt.

Boltu, *m. pl.* uri, *f.* Бо́лт, *subst.* bumbu, séu capu, *p. e.* la vre unu cuiu, la bumbuscá: *capitellum, nodulus:* feje a' szegnek vagy gombostönek: der Kopf, Knopf, die Kupe.

Bómbá, *f. pl.* be. Боа́мбъ, *subst. bacca, acinus:* bogjó, boljó, szem: die Beere: *p. e.* bómbá de strugure: *acinus vinaceus:* Szölö szem: die Weinbeere. Vinu de bómbe uscate: *vinum passum, acinaticium:* aszszú szölö bor, der trocken Beerwein, Ausbruch. ab *Ital.* bumbo, *coclea, sive limax, propter similitudinem.*

Bombáescu, íre, itu, Бомбъе́ск, — и́ре, — и́т, *verb. neutr.* 1) despre albine, bombari etc. *bombito, susurro:* bongani, donogni, dongani, zsibbongani: hummen, sumsen, brummen 2) despre omu, adeq: mornáescu, vorbescu inchisu: *mutio, musso, mussito:* donogni: mummeln, murmeln. *Nota Graec.* βομβος, *est sonus quem edunt apes, et* βομβεω *est susurro.* a Lat. *bombito.*

Bombariu, *m. pl.* ri. Бомба́рю, *subst. crabro:* dongó, lódarás: die Hornisse.

Bombutiá, *f. pl.* tie. Бомбу́цъ, *baccula:* bolyotska, kis szem: das Beerchen, Beerlein.

Boncáescu, íre, itu. Бонкъе́ск — и́ре, — и́т, *verb. neutr. boo, mugio, rudo:* bögni, bönbölni: brüllen. a bocescu, *interjecta n.*

Boncáire, *f. pl.* iri. Бонкъи́ре, *subst. boatus, mugitus:* bögés, bömbölés: das Brüllen.

Boncáiturá, *f. pl.* re. Бонкъитѹ́ръ. *subst. V.* Boncáire.

Bonzaríu, *m. pl.* ri. Бонза́рю. *subst. V.* Bombariu. *Ital.* borbogliare. *susurare.*

Borantiá, *f. pl* tie. Бора́нцъ, *subst.* o plantá, Aréţelu: *Borago officinalis:* Linn. kerti ökörnyelv: der Borag, Boretsch, Wohlgemuth

Borbóná, *f. pl.* ne. Борбоа́нъ, *subst.* — de strugure, de socu: adeq: bómbá: *acinus:* szem, bolyó: die Beere.

Borborosescu, íre, itu. Борборосе́ск, - и́ре, - и́т, *V.* Bolborosescu.

Bordéiu, *m. pl.* uri, *f.* Бортѣ́ю, *subst.* 1) hurubá: *casa subterranea, gurgustiolum:* huruba, kunyhó: eine unterirrdische Hütte. 2) casá de curve: *Gall.* bourdeau *Ital.* bordello. *Hisp.* burdel. *lustrum, lupanar, ganeum:* bordély, bordély ház: das Bordel, das Hurenhaus, Hurennest.

Bordeutiu, *m. pl.* ti. Бордеѹ́ц, *subst.* dimminut. ex bordeiu: *gurgustiolum, casula subterranea:* harubátska, kunyhotska: das Hüttchen.

Bóre, *f. pl.* re. Боа́ре, *subst. Aura:* Szellö: die Luft, das Lüftchen, ein sanfter Wind. Bate bóre: *aura spirat, flat:* szellözik, egy kis szellö lengedez: die Luft,

oder

Digitized by Google

oder ein sanfter Wind gehet. item: *V.* Aboru: *a Lat. Boreas.*

Boréscu, íre, itu. Борéск — и́ре, — и́т, *verb. neutr. vomo, evomo:* hányni, okádni: brechen, speyen, sich erbrechen, übergeben. *a Lat. vomo, mutato* m *in* r. *V. cit. Orth. Litt. M. Ital.* olim bomire, *vomo. Hisp.* bossar.

Borítu, *m. pl.* uri, *f.* Борѫ́т, *subst. vomitus:* hányás, okádás: das Brechen, Erbrechen, Uibergeben, Speyen. Léquu de borítu: *vomitorium:* hánytató: das Brechmittel.

Boritura, *f. pl* re. Борѫтѹ́рѫ, *subst. V.* Borítu.

Bornáescu, íre, itu. Борнѫéск, — и́ре, — и́т, *V* Bombáescu. *Hisp.* bornear, *agere gyros. Ital.* borbottare, *mussitare, irrepere, de apibus maxime dicitur.*

Borşu. *m.* Бóрш, *subst.* chiseliţá de táriţe: *jus acidum, furfureum:* korpa tzibere, vagy tzibre: die Kleyenzibern, der Kleyenschleim. *A Polonis acceperunt Valachi una cum vocabulo.*

Bórtá, *f. pl.* te. Бóртѫ, *subst.* 1) bértá: *corolla holosericea gemmis obducta, anadema:* párta: der Borten, der Kranz. 2) buturá, scorburá: *caverna in trunco:* odu, udu, die Höhle in einem Baume. 3) unu truncu buturosu: *truncus cavernosus:* odvasfa: ein hohler Baum. *Valach.* bolta, *fornix, propter analogiam,* t *mut. in* r.

Borzoşu, *f.* á, *pl.* si, *f.* se. Бóрзош, — ѫ, *adj.* stráflocatu: *hirtus, hirsutus:* borzas; struppig. *a Lat pilus: Valach.* píru: пѫр, *quasi* pirsosu, *i. e.* cu píru rádicatu in susu:

Bóşcá, *f. pl.* sce. Бóшкѫ, *subst. a Lat. Vasculum. V.* Budíe.

Boşcaşu. *m. pl.* si. Бошкáш, *subst.* greşu: *media poltura:* grésla; fél poltra: ein Gröschel.

Boscóná, *f. pl.* ne. Боскоáнѫ, *subst. V.* Bobóná, séu vragie.

Bosconescu, íre, itu. Босконéск, — и́ре, — и́т, *verb. neutr. incanto, arte magica utor:* babanázni, varáslani, babonasággal élni: zaubern, zauberey treiben. *a Lat.* vox, *mutato x,* in *sc. Hisp.* bobo, *stultus.*

Bosconitoriu. *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Босконúторю̆, — оáре, *subst. verb. incantator, magus:* varásló: der Zauberer.

Bosconiturá, *f. pl.* re. Босконитѹ́рѫ, *subst. V.* Bobóná, séu vragie.

Boscorodescu, íre, ítu. Боскородéск, — и́ре, — и́т, *verb. neutr.* 1) — vorbescu singuru: *blattero, murmuro:* habarni, fetsegni, darálni: schwatzen, plappern, plaudern. 2) — cu altu, adeq: stau in vorbe: *confabulor:* beszélgetni, fetsegni: plaudern, schwatzen mit Jemanden, *a Lat. vox.*

Boscorodire, *f. pl.* ri. Боскородúре, *subst. blatteratio, garrulitas:* fetsegés, lotsogás: die Plauderey, Schwätzerey.

Boscoroditoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Боскороднтóрю̆, — оáре. I. *subst. verb. blattero, garrulus:* fetsegö, lotsogó: der Plapperer, Plauderer, Schwätzer. II. *adj. verb. garrulus loquax:* lotsogó, fetsegö: plauderhaft, plapperhaft, geschwätzig.

Bosdonariu, *m. pl* uri. Босдонáрю̆, *subst. V.* Busdunariu.

Bóşe, *f. pl.* Боáше, *subst. testes, testiculi:* a' tökök: die Hoden. séu *scrotum:* tök, szatsko: der Hodesack. *Ital.* bosa.

Bostánaşu, *m. pl.* si. Бостѫнáш, *subst. dimminut ex* bostanu: *cucurbitula:* kis disznó tök: ein kleiner Kürbis.

Bostanu, *m. pl.* ni. Ботáн, *subst.* cucurbetá, *cucurbita:* tök, sárga tök, disznó dinye: der Kürbis.

Bostanu buburosu, *m.* Бостáн бѹбѹрóс, — riosu, spinosu: *cucurbi-*

Digitized by Google

curbitula verrucosa: sár tök, rühes tök: der warzige Kürbis.

Bosunflatu, vel bosínflatu, *f.* ă, *pl.* ţi, *f.* te. Босѹнфлáт, — тъ, *adj.* mániosu: *iratus:* haragos: zornig, erzürnet.

Bosunflu, vel bosínflatu, are, atu. Босѹнфлѹ, — áре, — áт *verb. recipr.* me bosínflu: *effervesco, buccas inflo prae ira:* fel duzadni: aufbrausen, sich vor zorn aufblasen.

Bot, *m. pl.* uri. Бóт, *subst.* 1) nasu calului, porcului etc. *rictus porci:* orr: der Rüssel, die Nase. ab *Ital.* bottone, *nodulus, calyx quorundam florum, ob similitudinem, vel* ă *botulus, farcimenum genus ex carne suilla,* vel a *Gr.* βοσκω, *pasco. Hisp.* voto, vel boto, *obtusum.* 2) unu vasu in altu de culesu struguri: *trimodium:* putton: die Butte. *Ital.* botto, *i. e. vas.*

Botă, *f. pl.* te. Ботъ, *subst.* 1) *V.* Băţu. 2) cofă, donitiă: *culigna, scaphium:* kárt, kártya, kártos, kártus: ein hölzernes Trinkgeschire, eine hölzerne Kanne. *ab Ital.* bote, *dolium.*

Botariu, *m. pl.* ri. Ботáрю, *subst.* — quarele pórtă botu: *trimodiator:* puttonos, putton hordó: der Buttenträger.

Botăşescu, íre, itu. Ботъшéск, — úре, — úт, *verb. act ablaqueo,* a' szölök tövi mellett ásni, és azokat tisztitani: um die Wurzeln der Weinstöcke graben, und selbige putzen.

Botăsire, *f. pl.* iri. Бобъшúре, *subst. ablaqueatio:* a' szölök tövi melett való ásás: das Graben um die Wurzeln der Weinstöcke.

Boţescu, íre, itu. Боцéск, — úре, — úт, *verb. act.* — queva la olaltă: *conglobo, conglomero:* öszve türni, öszve gyürni: zusammen wickeln. *Nota Ital.* bozza, *i. e. tuber.* Imbottire, *infarcire.*

Boteşune, *f. pl.* ni. Ботежѹне, *subst.* 1) *V.* Botezare. 2) ospétiu de botezu: *convivium baptismale:* keresztelö paszita: der Taufschmaus, das Taufmahl, Taufessen.

Botezare, vel botesare, *f. pl.* ări. Ботезáре, *subst. baptisatio:* keresztelés: das Taufen.

Botezătoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Ботезътóрю, — óре, *subst.* 1) quarele botéză: *baptista, baptistes, baptizans:* keresztelö: der Taufer. 2) locu, séu pétră de botezu: *baptisterium:* keresztkö: der Taufstein.

Botezu, *m. pl.* uri. Ботéз, *subst. baptisma, baptismus, baptismum, lavacrum regenerationis:* keresztelés: die Taufe. — de botezu: *adj. baptismalis: p. e.* carte de botezu: *baptismales, literae baptismales:* keresztelésröl szolló bizonyság levél: der Taufschein.

Botezu, are, atu. Ботéз, — áре, — áт, *verb. act. baptizo, sacramentaliter abluo:* meg keresztelni: taufen. me botezu: keresztelkedni: sich taufen lassen. a Latino *baptizo.*

Boţochină, *f. pl.* ne. Боцокúнъ, *subst. caput, bulbus:* fö, fej, botkó: der Kopf. *ab Ital.* antiqu. bozzolo, *tumor, tuberculum.*

Boţochinosu, *f.* ósă, *pl.* oşi, *f.* óse. Боцокинóс, — óасъ, *adj. capitatus:* bötkös, fejes: mit einem Kopfe versehen.

Boţu, *m. pl.* ţi, séu, uri *f.* Бóц, *subst.* 1) *conglobatio, conglomeratio, convolutio:* a' mi öszve vagyon türve: was zusammengewickelt ist. 2) coquu çipóu: *libum panis;* tzipó: ein Leiber Brod. *Ital.* bozza, *signif. tuber.*

Bou, *m. pl.* boi. Бóв, *subst. bos:* ökör: der Ochs. — de bou: *adj. bovinus, bovillus, bubulus, taurinus: p. e.* péle de bou: *pellis bovina, taurina.* ökör bör: die Ochsenhaut. a Lat. *bos.*

Bou

Digitized by Google

Bou Domnului, séu Bou lui Dumnedeu. Бо́в До́мнвлвй, сав бо́в лвй Двмнезе́в, *subst.* o góngá: *insectulum quoddam* (dérá) *cantharis unctuosa:* Isten ünöje.

Boulénu, *m. pl.* ni. Бовлѣ́н, *subst. dimminut. ex* bou: *buculus, juvenculus:* ökrötske, kis ökör: das Oechschen.

Bourelu, *m. pl.* reii. Бовре́лв. *subst. cochlea, limax, domiporta:* tsiga: die Schnecke.

Bouru, *m. pl.* ri. Бо́вр, *subst. urus, bos sylvestris:* jáhor, erdei bika: der Auerochs.

Boutiu, *m. pl.* ţi. Бо́вц, *subst. V.* Boulénu.

Bozu, *m. pl.* zi. Бо́з, *subst. sambucus ebulus* Linn.

Bráçare, *f. pl.* ri. Бръца́ре, *subst.* 1) o podóbá la máni: *armilla, fascia brachialis:* karkötö: der Armband. 2) ciupagu *V.* Ciupagu. *Hisp.* braçat.

Bráçariu, *m. pl.* ri. Бръца́рю. *subst. V.* Braçare.

Bráçíe, *f. pl.* cii. Бръчіе, *subst. fascia, zona, cingulum:* ör, övedzö: der Gurt, Gürtel. *a Lat. brachium.*

Brácináritiá, *f. pl.* tie. Бръчинъри́цъ, *subst.* 1) bértá, bertelíe: *limbus fasciae braccalis:* kórtz, rántz: der Hosensaum. 2) acu de bágatu brácinariu: *acus fibulatoria:* füzö tö: die Schnurnadel.

Brácinariu, *m. pl.* riuri, *f.* Бръчина́рю, 1) la cióreci: *lorum braccale:* nadrág' szij: der Hosenriemen. 2) la isméne, séu póle: *funiculus femoralium:* gattya madzag: das Schnürchen in Unterhosen, die Gatyabinde.

Braçiu, *m. pl.* braçe *f.* Бра́ц, *subst.* 1) *brachium, lacertus, ulna:* kar: der Arm. Stringu pre quineva in braçe: *ulnis amplector quempiam:* valakit meg ölelni: Jemanden umarmen. 2) potere, táríe: *vis, potestas, potentia:* erö, hatalom: der Arm, die Macht, Stärke. *p. e.* cu braçiu inaltu: *magna vi:* nagy erövel: mit großer Macht. *Ital.* braccio, *i. e. brachium. Hisp.* braço *Gall.* bras.

Brádetu, *m. pl.* ţi. Бръде́т, *subst. pinetum, sylva pinea, vel abiegna:* fenyö erdö: der Tannenwald, Fichtenwald.

Brádişoru, *m. pl.* ri. Бръдишо́р, *subst. Juniperus communis,* Linn: gyalog fenyö, bors fenyö: der Wachholder, Kranwebbaum, Kaddigbaum, Feuerbaum, die Wachholderstaude, Dürenstaude.

Bradu, *m. pl.* di. Бра́д, *subst. pinus, abies:* fenyö fa: die Tanne, Fichte. — de bradu: *adj. pineus, abiegnus:* fenyö fábol való: tannen, fichten. *p. e.* lemnu de bradu: *lignum abiegnum:* fenyö fa: Tannenholz. Semènţé de bradu: fenyö mag: *bacca juniperi:* die Krammetsbeere, Wachholderbeere. *a Lat. abiete, interposita* r. *euphoniae gratia.*

Bradu albu, *m.* Бра́д а́лб, *subst. pinus picea* Linn. *abies alba vel candida:* fejér fenyö: die Weißfichte, Weißtanne.

Bradu roşu. Бра́д ро́шв, *subst. larix:* veres fenyö: der Lerchenbaum.

Brágle, *f. pl.* Бръ́гле, *V.* Bárgle. *ab Ital.* briglia, *fraenum.*

Brahá, *f. pl.* car. Бра́хъ, *subst. polenta:* malata: das Malz. *ab Ital.* brodo, *jus, jusculum,* vel á brago, *limus, lutum, propter quandam similitudinem. Notum antem est,* g *et* h *substitui invicem, ut* tragu a *traho.*

Bránca, *f. pl.* ce. Бръ́нкъ, *subst.* 1) a omului, adeq: mánú: *manus:* kéz: die Hand. 2) la dobitóce, adeq: picioru quelu dinainte: *brachium:* elsö láb: der Vorderfuß. — mergu, séu ámblu in patru bránci: *quadrupedo, quadrupes eo:* négy kéz láb járni: auf allen vieren gehen. 3) o speçié de lupare: *cancer:* fene: der Krebs. *Nota Lat. branca, Ital.* branca, *signif. pedem anteriorem.*

Bránca ursului. *f.* Бръ́нка оу́рсвлви, *subst.* o buruéná: *Heracleum spondilium* Linn. *branca ursina:* medve talpfü: der Partsch, Porst, Bärenklau, die Bärwurz.

Brándiá, *f. pl.* car. Бръ́нзъ, *subst. caseus friatus, vulgo: burenda, formagium, tyros:* turó: die Brinse, der Brinsenkäs. a Lat. *prandium, id enim est pauperum prandium cum polenta.*

Brándușá, *f. pl.* șe. Бръ́ндвшъ, *subst. Colchicum autumnale:* Linn: öszszi kükörtsény: die zeitlose, Herbstblume, Lichtblume, die nackte Jungfer.

Brasdá, *f. pl.* de. Бра́здъ, *subst. et derivata, V.* Brésdá etc.

Brașov, *m.* Брашо́в, *subst.* o cetate in Ardelu: *corona, Stephanopolis, olim Tiasum:* Brassó: Kronstadt.

Brașovénu, *f.* á, *pl.* ni, *f.* ne. Брашовѣ́н, —нъ, *adj.* omu din Brasov: *coronensis:* brassoi: ein Kronstädter.

Bráu, séu bránu, *m. pl.* bráe, séu bráne. Брѣ́в, сав бръ́н, *subst. Cingulum, Zona:* öv, övedzö: der Gurt, Gürtel. Bránu cu çénte: *baltheus bracteatus:* párta öv, islogas öv: ein mit Kupferblättchen gezierter Gurt. *a Gr.* βραβειον. *praemium certaminis,* vel a Lat. *brachio.*

Brebene, *f.* Брѣ́бене, *subst.* o plantá: *Anemone sylvestris* Linn. papits, szél virág: die Waldanemone, oder Waldkuchenschelle.

Brebu, *m. pl.* uri, *f.* Брѣ́б. *castor:* hód: der Biber.

Breiu, *m. pl.* uri. Брѣ́ю, *subst.* brie, o plandá: *mercurialis annua:* Linn. has lágyitó fü: das Bingelkraut.

Brésdá, *f. pl.* de. Брѣ́здъ, *subst.* 1) táiatá cu plugu: *sulcus, lira, porca:* barázda: die Furche. 2) de érbá cositá: *sulcus, ordo, series:* sor, barázda: die Schwade, Made.

Bresdatu, *f.* á, *pl.* ți, *f.* te. Брездáт, —тъ, *adj. particip: sulcatus, liratus:* barázdás: gefurcht.

Bresdatu. Брездáт, *adv. liratim:* barázdáson; furchenweise, gefurchet.

Bresdátoríu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Брездътóрю, — оáре, *subst. sulcator:* barázdáló: der Furcher.

Bresdáturá, *f. pl.* re. Брездътѹ́ръ, *subst. sulcamen, liramen:* barázdálás, barázda tsinálás: das Furchen.

Bresdezu, séu bresdu, are, atu. Брездéз, сав брéзд — áре, áт. *verb. act. sulco, liro:* barázdát, barázdákat vágni: furchen. *a Lat. verso, as.*

Brezdu. Брéзд, *et derivata, V.* Bresdezu.

Brezu, *f.* ézá, *pl.* zi, *f.* éze. Брез, — ѣ́зъ. *adj. maculosus, maculis albis sparsus:* kesely, tsillagos: scheckicht, weißgespenkelt. *Italis* bordo, *pannus virgatus.*

Bribornicu, *f.* á, *pl.* ci, *f.* ce. Бриборник, — къ, *adj. V.* Bobornicu.

Briciagu, *m. pl.* uri, *f.* Бричáг, *subst. culter plicatilis:* bitsak, bitska, zsebbéli kés: das Taschenmesser, Schnabmesser. *a Lat. plicabilis. Ital.* bicciaculo, *bibennis.*

Briciu, *m. pl.* uri. Бри́чю, *subst. novacula, culter tonsorius:* beretva, borotra: das Barbiermesser. *ab eodem themate.*

Bríe, *f.* Бріе, *subst.* o plantá: *mercurialis annua:* Linn. has lágyitó fü: das Bingelkraut.

Briliantu, *m. pl.* ti. Брилиáнт, *subst. adamas radians:* briliant: der Briliant, oder Brillant.

Brilióncá, *f. pl.* ce. Брилїóанкъ, *subst.* o plantá, herman, hirundineriu luminosu. *Asclepias vincetoxicum, Linn. hirundinaria:* fetske fü: die Schwalbenwurzel, Giftwurzel.

Brochíu, séu brociu, *m. pl.* i. Брóкю, сав брóчю, *subst. rubrica: indidem per metathesim:* veres kréta: der Röthel, oder Röthelstein.

Broda-

Digitized by Google

Brodariu, *m. pl.* ri. Бродáрю, *subst. V.* Brudariu.

Brodescu, ire, itu. Бродéск, и́ре, и́т, *verb. act.* 1) bulguescu: *deliro, delire loquor, in somnio loquor:* félre beszélleni, álmában beszélleni: im Traume redeu, irrereden, phantasiren. 2) silescu a gácì, séu a nemerì queva: *collimo, collineo:* erányozni, hozzá vetni: zielen, dahinrichten.

Brodiná, *f. pl.* ne. Броди́нъ, *subst. V.* Brudiná.

Brodiu, *f.* die, *pl.* dii, *f.* die. Бродíв, — дíе, *adj. simplex, stolidus, amens:* balgatag egygyügyü: einfältig, dumm, tölpisch, plump.

Brodu, *m. pl.* di. Брод, *subst.* 1) vadu, trecátóre: *trajectus:* rév, általjáró, által menö hely: die Uiberfahrt, Uiberfuhr. 2) brudiná, podu trecátoriu: *ponto, pons traductilis:* hid, hidas, komp, kerép, járó hid: die Uiberfuhrplätte. *Ital.* proda, *sponda, ripa.*

Brosbá, séu brósbá, *f. pl.* be. Бро́зъ, сав бро́азъ, *subst:* napu, gulce: *brassica napus.* Linn: karó répa, tövös répa: die Steckrübe.

Bróscá, *f. pl.* sce. Броáскъ, *subst.* o jiviná: *rana, batrachus:* béka: der Frosch. *Nota: juxta Fresu. broxa, unde et haec Valachorum vox est, striga.* 2) o bólá pre limba dobitócelor: *rana, ranula;* béka (egy nyavalya) der Frosch, die Kröte, Plarre, Pestblatter. *Poterit deduci et a batrachus.*

Bróscá ríiósá, *f.* Броáскъ рзїоáсъ, *subst. bufo, rubeta:* varosbéka, varanyok: die Kröte, Utze, Patte.

Bróscá ţéstósá, séu cu ţestu. Броáскъ цъстоáсъ, сав кв цъ́ст. *subst. testudo:* tekenyös béka: die Schildkröte.

Broscoiu, *m. pl.* i. Броскóю, *subst. rana ingens:* egy nagy béka: eine große Kröte.

Broscosu, *f.* ósá, *pl.* óşi, *f.* óse. Броскóс, — оáсъ, *adj. abundans ranis:* békás: voller Frösch.

Broscutía, *f. pl.* tie. Броскýцъ, *subst. ex* bróscá *dimminut: ranula:* békátska, kis béka: das Fröschchen, Fröschgen.

Brosténu, *m.* Брощѣ́н, *subst:* o plantá, *V.* Boroslan.

Brostescu, *f.* éscá, *pl.* sci, *f.* Брощéск, — ѣ́скъ, *adj. ranas concernens:* békai, vagy békákat illetö: die Frösch angehend. Lánà brostéscá: *conferva:* vizi fonal: der Wasserfaden

Brotacáru, *m.* Бротáкър, *subst. rana arborea, diopetes, calamites:* leveli béka: der Laubfrosch, Kalenderfrosch. *Nota Graec.* βατραχος vel Jonice βοτραχος *signif: ranam.*

Brudaríu, *f.* ritiá, *pl.* ri, *f.* ritie, Брѹдáрю — ри́цъ, *subst. portitor, nauta:* hidas: der Fährmann, oder Schiffer.

Brudíná, *f. pl.* ne. Брѹди́нъ, *subst. V.* Brodu.

Brumá, *f. pl.* me. Брѹ́мъ, *subst. pruina:* dér, hó harmat: der Reif. *Nota Lat. signif. diem solstitii hyemalem. Virg.*

Brumá. Брѹ́мъ, *verb.* impers. *pruina tegit terram:* dér esík, hó harmatozik: es reift.

Brumariu, *m.* Брѹмáрю, *subst.* o Luná, adeq. octovrie: *october, mensis october:* October, Mindszenthava: der Weinmonath, oder October. *a Lat. brumali.*

Brumariu mare, *m.* Брѹмáрю мáре, *subst.* Luna Noemvrìe: *November, mensis November:* szent András hava, November: der Wintermonath, oder November.

Brumatu, *f.* á, *pl.* ţi, *f.* te. Брѹмáт, — тъ, *adj.* 1) bátutu de brumá: *pruinosus:* deres: bereift. 2) suru, in façia brumei:

Digitized by Google

canus, colore murino: deres, szürke, grau.

Brumezu, are, atu. Брумѣз, áре, áт. *V.* Brumá *impers.*

Brumu, are, atu. Брум, áре, áт, *V.* Brumá *impers.*

Brunerutiu, *m. pl.* ţi. Брънкрúц, *subst.* o plantá, bubolnicu: *syssimbrium, nasturcium aquaticum:* vizi torma: die Brunnenkreſſe. — de grádiná: *lepidium hortense:* kerti torma: die Gartenkreſſe.

Bruşescu, ire, itu. Брушéск, úре, úт. *verb. act. peto, jaculor:* dobni, vetni, hajgálni valakire: werfen nach Jemanden. Me bruşescu cu quineva, adeq: me impingu, me aruncu: *luctor, me voluto:* hánkolodni, fészkelödni: ſich balgen, herumbalgen.

Bruşosu, *f.* ósá, *pl.* şi, *f.* se. Брушóс, — óáцэ, *adj. glebosus, glebulentus, salebrosus:* göröngyös, göröntsös: klumpig, holperig.

Erusture, *m. pl.* ri. Брúстурь, *subst. V.* Brusturu.

Brusturu, *m. pl.* ri. Брúстурь, *subst. arctium lappa* Linn. *bardana:* lapu, keserü lapu, bojtorján: die Klette.

Brusturu dulce, *m.* Брúстурь дúлчь, *subst. tussilago petasites:* Linn. nagy édes lapu, mirigyfü, kalapfü: der große Huflattich.

Bruşu, *m. pl.* şi. Брúш, *subst.* 1) de pámentu: *gleba:* rögy, göröngy: die Schelle, der Kloß, Erdkloß, Holper. 2) de tímie, de brénzá: *gleba, glomus, globus:* darab, gombolyag: das Kloß, Klumpen. *Graec.* βῶλος, *gleba.*

Bruşutiu, *m. pl.* ţi. Брушúц, *subst. dimminut. ex* bruşu. *V.* Bruşu.

Bubá, *f. pl.* be. Búбэ, *subst.* 1) bólá pe trupu: *a*) quare é intr'unn locu cu queva inflátură: *ulcus, tumor:* fekély; das Geſchwür. *b*) quare é spartá, si intensá, *p. e.* in capu, pre façié: *scabies, ulcera, excussio:* var, seb: der Grind, Ausſchlag, die Krätze. *c*) ranâ: *vulnus:* seb: die Wunde. 2) pédicá, baiu: *obex, impedimentum:* bekkenö, baj, akadály: der Anſtoß, das Hinderniß, *p. e.* aquéa é buba: *hoc obest, hic jacet nodus gordius:* az a' bekkenuöje, éppen az a' baj: da ſtecket es, da ſtehlt es, da liegt der Hund begraben. *Hisp.* bubas, *morbus Gallicus.*

Bubá rea, *f.* Búбэ рэ, *subst.* sgaiba: *carbunculus anthrax:* pokolvar: ein böſes Geſchwür, das Blutgeſchwür, der Carfunkel.

Bubatu, *m. f.* á, *pl.* ţi, *f.* te. Бубáт, — тэ, *adj. V.* Bubosu.

Bubatu, *m. pl.* turi, *f.* Бубáт, *subst.* vérsatu: *variolae:* himlö: die Pocken, Blattern.

Bubáu, *m. pl.* i. Бубáу, *subst.* saricá: *psila, gausape, gaunacum:* guba, szörös guba: ein von einer Seite zottiges Oberkleid, die Gube.

Bube spurcate, *f. pl.* Búбэ спуркáцэ, *subst. Crusta lactea:* otvar: der Anſprung, Milchgrind, die Vierziger.

Bubezu, are, atu. Бубéз, — áре, áт, *verb. act.* capetu vérsatu: *variolis adficior:* himlözni: die Blattern bekommen.

Buboiu, *m. pl.* i. Бубóю, *subst. ulcus, tuber, apostema, bubo:* kelés, kilis: ein Beul, oder böſsartiges Geſchwür, ein Aaß.

Bubolnicu, *m. pl.* ci. Бубóлнику, *subst. syssimbrium:* vizi torma: die Brunnenkreſſe.

Bubosu, *f.* ósá, *pl.* oşi, *f.* óse. Бубóс, — óáцэ, *adj. ulcerosus, pustulosus:* fekélyes, varas, sebes: früßig, ausſätzig. *Hisp.* buboso, *morbo gallico insectus.*

Buburosu, *f.* ósá, *pl.* oşi, *f.* óse. Бубурóс, — óáцэ, *adj. verrucosus, scabiosus, scaber, scabridus:* rühes, varros: früßig, wartzig.

Bubu-

Buburuzá, *f. pl.* ze. Бȣбȣрȣ́зъ, *subst.* 1) o pustea, sgrábuntiá: *pustula*, *pusula*, *papula:* fekély, fakadék: das Bläschen, eine kleine Blatter.

Bubuţia, *f. pl.* ţe. Бȣбȣ́цъ, *subst. dimminut: ex* bubá: *ulcusculum:* egy kis fekély: ein Geschwürchen.

Bucá, *f. pl.* ci. Бȣ́къ, *subst.* 1) a obrazului; *bucca*, *malagena:* pofa: die Backe, oder der Backen. 2) — a curului: *natis*, *clunis:* seg pofa: der Arschbacken, Hinterbacken, *Ital.* bocca, *signif.* os, oris

Bucatá, *f. pl.* te. Бȣкáтъ, *subst.* máncare: *cibus*, *esca:* étel, étek: die Speise, das Essen. a Lat. *bucca.*

Bucatá, *f. pl.* ţi, m. Бȣкáтъ. *subst* bucáturá: *buccea*, *bolus*, *offa:* falat: der Bissen. *Ital.* boccone.

Bucátárescu, íre, itu. Бȣкътърéск, — ри́ре, — ри́т, *verb. act* coquúnárescu: *coquo*, *coquino*, *coquito:* fözni, szakátskodni: kochen, einen Koch abgeben.

Bucátárie, *f. pl.* rii. Бȣкътърíе, *subst.* coquúná: *culina:* konyha: die Küche, oder Kuchel.

Bucátariu, *f.* ritiá, *pl.* ri, *f.* ritie. Бȣкътáрю̆, *subst. cocus*, *coquus:* Szakáts: der Koch.

Bucate, *f. pl.* Бȣкáте, *subst.* 1) máncári: *cibi:* étkek: die Speisen. 2) gránu, sécaré, séu alte gráunţe de máncare: *frumentum*, *fruges*, *annona:* gabona, élet: das Getreide, die Früchten. — De bucate: *adj. annonarius:* *p. e.* vin arsu de bucate: *crematum annonarium*, *vel de annona:* gabona pálinka: der Fruchtbrandtwein.

Bucáţé, *f. pl.* ţéle. Бȣкъцѣ́, *subst. V.* Bucaturiţá.

Bucáţescu, ţire, ţitu. Бȣкъцéск, и́ре, и́т. *verb. act. offatim seco:* falatokkanként fel darabolni: in Bissen theilen. *Ital.* bocconare.

Bucáturá, *f. pl.* uri. Бȣкътȣ́ръ. *subst. buccea*, *offa*, *bolus*, *frustum:* falat, harapás: der Bissen, Mundbissen.

Bucáturiţá, *f. pl.* ţe. Бȣкътȣри́цъ. *subst. dimminut: ex* bacáturá: *buccella*, *offella*, *offula*, *frustillum:* falatotska: das Bißchen, Mundbißchen: *Ital.* boccone.

Buchisezu vel buchisu, are, atu. Бȣкисéзъ, — áре, áт. *verb. act.* 1) pisezu: *cuso*, *pulso*, *pulsito*, *trudo*, *verbero:* verdegelni, zörgetni: klopfen, bläuen. 2) pre quineva cu pugnu: *pugnis caedo*, *verbero:* ökközni, meg ökközni: mit der Faust schlagen. *a Gr.* πυγιζειν. *ferire nates alicujus vel* a Lat. *baculus; vel* a *Valach.* bucá, *clunis.*

Bucinişu, *m. pl.* şi. Бȣчини́ш. *subst.* cucutá: *conium maculatum* Linn. bürök, nagy bürök: der Schierling, Blutschierling, Wuthschierling, Tollkörbel, die Hundspetersilie.

Buecie, *f. pl.* cii. Бȣечíе. *subst.* 1) a quáruiva calu: *ferocia*, *feritas*, *petulantia:* szilajság vadság, pajkosság: die Wildheit, Muthwilligkeit. 2) a vre unui locu *luxuries:* bujasság, nagy termékenység: die Geilheit. 3) resfáçare: *libido*, *lascivia:* bujaság, puhaság: die Geilheit, Unzüchtigkeit.

Buecime, *f. pl.* mi. Бȣечи́ме. *subst. V.* Buecíe.

Buécu, *f.* á, *pl.* ci, *f.* ce. Бȣѣ́к — ѣ́къ. *adj.* 1) despre vre unu calu etc. adeq: sirepu, şupariu: *ferus*, *petulans:* szilaj, vad, pajkos: wild, muthig, muthwillig. 2) vre unu páméntu adeq: tare roditoriu: *luxurians* buja: geil, zu fruchtbar. 3) vre unu omu, adeq: resfáçatu. *lascivus*, *libidinosus:* buja: geil, unzüchtig. *Nota Hisp.* bullicioso, *signif. inpertum*, *insolentem.*

Buescu, vel butescu, íre, itu. Бȣéск, и́ре, и́т. *verb. recipr.* me

puescu

buescu, adeq: mé vérescu, me bagu orbesce: *irrepo, me ingero, intrudo:* magát belé szurni, belé szerkeztetni: sich eindrängen. *Ital.* butare, *jacio, projicio, a Lat. beto.*

Buestraşu, *f.* ă *pl.* şi, *f.* şe. Бѹестрáш, — шъ. *adj.* adeq: calu: *tolutarius:* poroszkaló, irámló: in Trot gehend. *item:* buécu, sirépu: *ferox, ferus, petulans:* szilaj, vad, pajkos: wild, muthig, muthwillig.

Buestríe, *f. pl.* ii. Бѹестріе. *subst. feritas, ferocia:* szilajság, pajkosság, vadság: die Wildheit, der Muthwille.

Buestru, *m. pl.* i. Бѹéстрѹ. *subst. gradus tolutilis:* iromlás trop: der Trab, oder Trot. — mergu in buestru: *gradu tollutili feror:* iromlani, tropba járni: im Trabe gehen. *ab Ital.* destriero, *sonipes.*

Buestru, *f.* éstra, *pl.* strì, *f.* éstre. Бѹéстрѹ, — ѣ́стръ. *adj. V.* Buestraşu.

Bufnescu, íre, ítu. Бѹфнéск, и́ре, и́т. *verb. act. V.* Bucnescu: *Nota Ital.* poffetone, *signif. alapam, colaphum. Hisp.* bofesear.

Bugnescu, íre, itu. Бѹгнéск, и́ре, и́т. *verb. act. V.* Bucnescu.

Buhă, *f. pl.* he. Бѹ́хъ. *subst. noctua, ullula, bubo:* bagoly: die Eule, Nachteule, der Uhu, oder Buhu. *Hisp.* buho.

Buhăescu, vel buhóescu, íre, ítu. Бѹхъéск, — и́ре, — и́т. *verb.* I. *act.* buchisezu, batu, pisezu: *verbero, quasso, pulso:* ütni, verni: hauen, schlagen, bläuen. II. *neutr.* sunu tare, *p. e.* tunu: *boo, sono, increpo, fragorem edo:* durogni, roppogni: krauchen, knallen, ertönnen. *hinc* tuşescu tare: *vehementer tussio:* nagyon köhögni: stark husten. â Lat. *boo, interjecto* h *inter duo* o, *more antiquorum non ferentium* v *ante finale, hinc scribebant incoho, pro inchoo.*

Buhăire, *f. pl.* ri. Бѹхъи́ре. *subst. boatus, fragor, crepitus:* durogás, roppogás: der Knall, das Krachen, Prasseln.

Buhăiturá, *f. pl.* ri. Бѹхъитѹ́ръ. *subst. V.* Buhăire.

Buhosu, *f.* ósă, *pl.* şi, *f.* óse. Бѹхóс, — оáсъ. *adj. hirtus, hirsutus:* borzas: struppig. *a Valach.* buhă.

Buiguescu, íre, ítu. Бѹигѹéск, и́ре, и́т. *verb. act.* 1) vorbescu intr'airé, séu prin somnu: *in somnio, vel perplexe loquor:* álmába, vagy félre beszélleni, fantazirozni: im Traume, oder verwirrt reden, irrereden, phantasiren. 2) me buiguescu de capu: *deliro, in phantasiam incurro:* eszelöskedni: aberwitzig werden. *Not. Ital.* bujo, et bujaccio, *signif. tenebras, obscura. a Latino vagor, quia tunc divagatur mens.*

Buiguire, *f. pl.* iri. Бѹигѹи́ре. *subst.* 1) *locutio in somno, vel perplexa:* álomban, való beszéllés, fantazirozás: das Reden im Traume, das Irrereden, Schwärmen, Phantasiren. 2) de capu: *delirium, phantasia, perplexio mentis:* eszelöség, elme háborgás, fantasia: der Aberwitz, die Phantasie.

Bulbucatu, *f.* ă, *pl.* ţi, *f.* te. Бѹлбѹкáт, — тъ. *adj.* 1) despre apă: *bullatus:* buburékos: mit Blasen, oder Wasserblassen versehen. 2) durducatu: *turgidus, tumidus:* domború: strotzend, hügelförmig, angeschwollen.

Bulbucu, *m. pl.* ci. Бѹлбѹ́к. *subst. bulla:* buborék, vizi buborék: die Blase, Wasserblase. a Lat. *bulla.*

Bulbucu, are, atu. Бѹлбѹ́к, áре, áт. *verb. recipr:* me bulbucu: 1) despre apă: *bullio, bullo:* buborékolni: brudeln, aufbrudeln, Blasen werfen. 2) me influ, me mániu, me durducu: *turgeo, tumeo:* fel durradni, fel domborod-

Digitized by Google

borodni: strotzen, aufschwellen, aufdunsen.

Bulbucutiu, *m. pl.* ţi. Бѹлбѹкѹц. *subst dimminut: ex* bulbucu: *bullula:* buborékotska: ein Wasserbläschen.

Bucinişu de apá, *m.* Бѹчини́ш де апъ. *subst. Ciccuta virosa* Linn. vizi bürök: der Wasserschierling, Wuthschierling, Apothekerschierling, der Wütterich, das Parzenkraut.

Bucinu, *m. pl.* ni. Бѹ́чин. *subst. bucina, buccina, bucinum, buccinum:* kürt: der Horn. a Lat. *buccina.*

Bucinu, are, atu. Бѹ́чин, — а́ре, — а́т. *verb. act.* 1) ḑicu cu bucinu: *bucino, buccino:* kürtölni, kürtöt fúni: in ein Horn blasen, oder stoßen. 2) plángu: *ejulo, ploro:* sirni, bögni: heulen.

Buciumu, *m. pl.* mi. Бѹчѹм. *subst.* 1) butucu, truncu, trupiná: *caudex, codex, truncus, stipes:* töke: der Klotz, Rumpf, Stock. 2) a rótei: *modiolus rotae:* kerék ágy: der Radstock, die Nabe. 3) hornu, hurloiu, buduretiu: *fumarium, caminus:* kémény, kürtö: Rauchfang, Schorstein, Camin.

Bucnescu, íre, itu. Бѹкнéск, — и́ре, — и́т. *verb. act.* bufnescu, isbescu: *violenter pulso, vel trudo:* döfni, bökni: mit Ungestüm schlagen, oder stoßen. — pre quineva de pámentu: *cum violentia, impetu terrae allido:* a' földhez vágni, tsapni: mit Ungestüm zu Boden werfen, schleudern. a Lat. *pugnus.*

Bucsaiu, *m. pl.* sai. Бѹксáю. *subst.* unu omu micu, grossu: *vir quadratus:* zömök ember: ein untersetzter Mensch.

Bucsáu, *m. pl.* ái. Бѹксźѹ. *subst.* papurá, spetézá: *typha latifolia* Linn: kákabot, vagy gyékény: die Binse, oder Pumpskeule.

Bucşescu, íre, itu. Бѹкшéск, — и́ре, — и́т. *verb act obruo, contego:* bé boritani, el boritani: bedecken, überhäufen.

Bucuríe, *f. pl.* rii. Бѹкѹрíе. *subst. gaudium, laetitia:* öröm, örülés, örvendezés: die Freude, das Vergnügen, Frohlocken. De bucurie: *prae gaudio:* örömömbe: vor Freude. batu bucuríe: *gestio, cum laetitia exspecto:* valaminek elöre örvendeni: sich auf etwas freuen. — mi bucuríe; adeq: am bucuríe: *V.* Bucuru: de bucuríe: *adj. laetus: p. e.* ḑi de bucuríe: *dies laetus, vel laetitiae:* öröm napja, vagy örvendetes nap: Freudentag, ein froher Tag.

Bucurosu, *f.* ósá, *pl.* oşi, *f.* óse. Бѹкѹрóс, — оáсъ. *adj. lubens:* örömest való: willig, gern thuend.

Bucuros. Бѹкѹрóс. *adv. lubenter, lubenti animo:* örömest, szivessen, jó szivvel: gern, willig, mit Vergnügen.

Bucuru, are, atu. Бѹ́кѹр, — а́ре, — а́т. *verb. recipr.* me bucuru: *ovo, gaudeo, laetor, gratulor:* örülni, örvendeni, örvendezni: frohlocken, sich freuen, Freude haben. a Lat. *vigore; vel Ital.* bon cuore, *i. e. animus bonus, serenus.*

Buda, *f.* Бѹда. *subst.* o cetate in Ungaria, quare au fostu órequándu, Residentía Craiiloru Ungariei: *Buda:* Buda: Ofen.

Budá, *f. pl.* de. Бѹдъ. *subst.* eşitóre, cácástóre, privatá: *latrina, scecessus, forica, cloaca:* arnyékszék, szarószék, perváta: der Abtritt, die Retirade, das Häusel, Secret, Privet. *Nota Ital.* bottino, *inter alias significat etiam cloacam.*

Budíe, *f. pl.* dii. Бѹдíе. *subst. orcula, scaphium, vasculum oblongum:* gyab, deberke: der Stäuder, die Hose, das Tönnchen. *Ital.* bottaccio, *signif. lagenam.*

Buduhalitiá, *f. pl.* tie. Бѹдѹхáлицъ. *subst. monstrum, portentum:* képtelen dolog: das Ungeheuer.

Budu-

Digitized by Google

Buduluescu, íre, itu. Бѹдѹлѹе́ск, — и́ре, — и́т. *verb. act.* 1) — prin queva, adeq: cautu de a mínuntu: *solicite scrutor, perscrutor, perquiro:* keresgélni, kaparászni: genau durchsuchen, herumsuchen, herumwühlen. 2) ámblu, prebegescu, prodescu: *erro, vagor, circumeo, peregrinor:* bujdosni, bulyongani, vándorolni, koborlani: herumirren, herumstreifen, herumwandern. a Lat. *vado ultra, quasi vadulare.*

Budureţariu, *m. pl.* ri. Бѹдѹрецáрю. *subst. V.* Stornariu.

Buduretiu, *m. pl.* uri, *f.* Бѹдѹре́ц. *subst.* hornu, caminu: *fumarium, caminus:* kürtö, kémény: der Rauchfang, Schorstein, Camin, die Feueresse.

Buduroiu, *m. pl.* oi. Бѹдѹро́ю. *subst. V.* Buduretiu.

Buduşláu, *m. pl.* ái. Бѹдѹшлѧ́ѹ *subst.* strengariu, puslaú, proditu: *erro, vagus, vagabundus:* koborló, keréngö, tévelygö, bitang, sohonai: der Herumirrer, Herumstreicher.

Budusluescu, íre, itu. Бѹдѹшлѹе́ск, — и́ре, — и́т. *verb. act.* stremgárescu, ámblu pustiiu, prodescu, prebegescu: *erro, vagor, circumvagor:* koborlani, keréngeni, sekeregni, kalandozni, koritzálni: herumirren, herumwandern, herumstreichen, — streichen, — schweifen. *V.* Buduluescu.

Buléndrá, *f. pl.* dre. Бѹлѣ́ндръ. *subst.* 1) haitá, cátié, gudá, fliórcá, curvá, hasturá: *prostibulum, scortum, lupa, meretrix, ambubaia:* ringyó, lotyó, szajha: das Schicksel, die Hure: a polyandria, *i. e. commixtio unius mulieris cum pluribus viris.* 2) rizá: *lacinia:* rongy: der Lumpen, Lappen, Fetzen, Hader. *Italis.* boldrone, *vellus.* palandrana, *lacerna, endromis, gausapina toga.*

Bulendrosu, *f.* ósá, *pl.* oşi, *f.* óse. Бѹлендро́с, — оа́съ. *adj. pannuceus, pannosus, lacer:* rongyos: lumpig, zerlumpt, zerrissen, zerfetzt.

Bulgárésce. Бѹлгърѣ́ще. *adv. bulgarice:* bolgarúl: bulgarisch.

Bulgárescu, *f.* éscá, *pl.* sci, *f.* Бѹлгъре́ск, — ѣ́скъ. *adj. bulgaricus:* bolgár: bolgarisch.

Bulgaria. *f.* Бѹлга́рїа. *subst. Bulgaria:* Bolgár ország: Bulgarien.

Bulgáru, *m. pl.* ri. Бѹ́лгър. *subst.* — de páméntu. *V.* Brúşu, a Lat. *bolus.*

Bulgáru, *m. pl.* ári. Бѹ́лгър. *subst.* unu diregétoriu de oraşu: *consul:* polgár mester: der Bürgermeister.

Bulgaru, *m. pl.* ri. Бѹ́лгар. *subst.* o Génté: *bulgarus:* Bolgar: der Bulgar.

Bulzu, *m. pl.* zi. Бѹ́лз. *subst. gleba, glomus, globus, frustum,* darab, gombolyag: der Klos, Klumpen, das Stück. a Lat. *bolus. Ital.* bòzzolo, *tumor.*

Bumbácosu, *f.* ósá, *pl.* şi, *f.* se. Бѹмбъко́с, — оа́съ. *adj.* móle: *mollis:* puha, lágy: weich.

Bumbacu, *m.* Бѹмба́к. *subst.* o odráslitóre: 1) — de gradiná: *gossypium herbaceum* Linn: gyapott, pamutplánta: die Baumwollenpflanze. 2) — de cámpu: *Eriophorum pollystachion:* Linn. gyapjú fü: das Wollgras, die wilde Baumwolle, Judenfeder, die Flachs = Gras = Quispel = Feder = Seiden, = Flockenbiese. a Lat. *bombyx.*

Bumbacu, *m.* Бѹмба́к. *subst.* — de torsu: *bombix, xylinum, gossipium, erioxilon:* gyapott, pamut: die Baumwolle. — de bumbacu: *adj. xylinus:* gyapottbol való: baumwollen.

Bumbáescu, íre, itu. Бѹмбъе́ск, — и́ре, — и́т. *verb. act. V.* Bombáescu.

Bumbanescu, ire, ítu. Бѹмбънéск, — и́ре, и́т. *verb. act. V.* Bombáescu.

Bumba-

Bumbariu, *m. pl.* ri. Бꙋмба́рю. *subst. V.* Bombariu.

Bumbu, *m. pl.* bi. Бꙋ́мб. *subst. a)* mai mare, *p. e.* in vérfu quaruiva turnu etc. *globus b)* cu quare se inbumbá vre unu veştméntu: *globulus, vel nodus fibulatorius:* gómb: der Knopf. *Nota. Ital.* bumbo, *denotat limacem, hinc per analogiam Valachorum* bumbu.

Bumbuliu, *f.* lé, *pl.* lii, *f.* léle. Бꙋмбꙋлі́ꙋ. *f.* — лѣ̀. *adj. globosus, rotundus, sphaeralis, sphaeroides:* gömbölyég, gömbölyü: kugelrund, kugelförmig.

Bumburezare, *f. pl.* ári. Бꙋмбꙋреза́ре. *subst. lallum, vel lallus:* gagyogás: das Lallen.

Bumburezu, are, atu. Бꙋмбꙋре́з, — а́ре, — а́т: *verb. act.* se ḑice despre pruncii quei mici, quandu incepu a vorbi quote queva: *lallo, balbutio:* gagyogni: lallen. *Nota Ital.* bambino: *signif. puerum:* bamboleggiare, *i. e. nugas pueriles exercere.*

Bumburiu, *f.* ríe, *pl.* rii, *f.* ríe. Бꙋмбꙋрі́ꙋ, — рі́е. *adj. V.* Bumbuliu.

Bumbuscá, *f. pl.* sce. Бꙋмбꙋ́шкъ. *subst. acicula capitata, spinther:* gombos tö: die Spennadel.

Buná, *f. pl.* ne. Бꙋ́нъ. *subst.* bine, buneţie: *bonum, bonitas:* jó, jóság: die Gütte. *p. e.* cu buna: *bonis, placidis mediis:* joval, szépszerént: mit Güte, im Guten.

Buná, *f. pl.* ne. Бꙋ́нъ. subst. móşá, mamá bétrána: *Avia:* nagy Anya, öreg Anya: die Goßmutter.

Bunátate, *f. pl.* táti. Бꙋнъта́те. *subst. bonitas, probitas, benignitas:* jóság: die Güte, Gütigkeit

Bunavestire, *f. pl.* iri. Бꙋнавестѝре. *subst.* o serbátóre: *Annunciatio Beatae Mariae Virginis:* gyümölts oltó Boldog Aszszony napja: die Verkündignng Mariá.

Bunavoiéntiá, *f. pl.* bunevoiéntii. Бꙋнъвои́нцъ. *subst. benevolentia, favor, propensio:* jó akarat: das Wohlwollen, Wohlgewogenheit, Gunst.

Bunávoiire, *f. pl.* iri. Бꙋнъвои́ре. *subst. V,* Bunávoientiá.

Bundá, *f. pl.* de. Бꙋ́ндъ. *subst. Rheno, vestis pellicea, mastruca, vulgo: Bunda:* Bunda: der Pelz, Bunda.

Bundutiá, *f. pl.* tie. Бꙋндꙋ́цъ. *subst. dimminut: ex bunda: V.* Bunda.

Bunetie, *f. pl.* Бꙋнѣ́це. *subst. bonitas, probitas:* joság: die Güte, Gütigkeit.

Bunzaríu, *m. pl.* ri. Бꙋнза́рю. *subst. V.* Bombariu.

Bunvoiitoriu, *f.* tóre, *pl.* ori, *f.* óre. Бꙋнвоито́рю — оа́ре. *subst. benevolus, studiosus, favens, propensus:* jó akaró: wohlwollend, wohlgewogen, wohlgeneigt.

Bunu, *f.* á, *pl.* ni, *f.* ne. Бꙋ́н, — нъ. *adj.* 1) *bonus, probus:* jó: gut. 2) spre queva intocmitu: *aptus, commodus, idoneus:* jó, alkalmatos: gut, tauglich, bequem. 3) blándu: *mitis, mansvetus, lenis:* jó, jámbor, szelid: gut, gütig, sanft.

Bunutiu, séu bunişoru, *f.* tiá, séu orá, *pl.* ţi, séu ori, *f.* tie, séu óre. Бꙋнꙋ́ц, сау Бꙋнишо́р. *adj. ex* bunu. *V.* Bunu.

Burá, *f. pl.* re. Бꙋ́ръ. *subst.* 1) abor: *vapor* — quare se rádicá de pre bucatele quéle calde: *nidor:* pára, göz: der Dunst, Dumpf. 2) brumá quare se aséḑiá pre arbori: *pruina:* zuz, vagy zuzmarák: der Reif an den Bäumen. Ital. *antiqu:* borrare, *gelare, glatiare, frigore adstringere.*

Burcusesce. Бꙋркꙋшѣ́ще. *adv prussice:* kurkusal: preußisch.

Burcusescu, *f.* éscá, *pl.* sci, *f.* Бꙋркꙋше́ск, — ѣ́скъ. *adj. prussicus, borussicus:* burkusi: preußisch. Ţéra burcuséscá: *Prussia, Borus-*

Digitized by Google

Borussia: Burkus ország: Preußen.

Burcusu, *m pl.* si. Бȣ́рквш. *subst. prussus, borussus:* burkus: der Preuße.

Burdeiu, *m. pl.* uri. Бȣрдѣ́ю. *subst. V* Bordeiu.

Burdufosu, *f* ósă, *pl.* oşi, *f.* óse. Бȣрдȣфо́с, — оа́съ. *adj.* folticosu: *ventriosus, ventre obeso:* hasas, nagy hasú, potrohos: wampetfeist, dickbäuchig.

Burdufu, *m. pl.* fi. Бȣрдȣ́ф. *subst.* 1) o gaură in ghiaçié: *foramen in glacie:* lék a' jégen: die Wuhen, oder Wacke im Eis. 2) unu pántece mare: *venter obesus:* haspotroh, egy nagy has: der Wampen, ein dicker Bauch. 3) burtuşu: *peritonaeum:* haskér: das Bauchfell. *Nota Ital.* Budellame: *signif: intestina.*

Burduhánosu, *f.* ósă, *pl.* oşi, *f.* óse. Бȣртȣхъно́с, — оа́съ. *adj. V.* Burdufosu.

Burduhanu, vel burhonu, *m pl.* ni. Бȣрдȣха́н, *subst.* a Lat. *burrhanicum,* genus vasis *V.* Burduşu. 2) et 3)

Burdule, *m pl.* li. Бȣрдȣ́ле. *subst.* folte: *homo ventricosus, adeps:* nagy hasú, vagy potrohhasú ember: ein feister Mensch, ein dicker Wanst.

Burete, *m. pl.* ţi. Бȣрѣ́те. *subst.* 1) *boletus, fungus:* gomba: der Bilz, Schwamm, Saugschwamm. a Lat. *boletus.*

Burete acru, *m.* Бȣрѣ́те а́крȣ. *subst agaricus piperatus* Linn: keserü gomba: der Pfefferschwamm.

Burete cráescu, *m.* Бȣрѣ́те кръе́ск. *subst agaricus equestris:* Linn. uri gomba: der Herrenschwamm.

Burete de cámpu, *m.* Бȣрѣ́те де кѫ́мп. *subst. agaricus campestris* Linn: tseperke gomba: der Feldschwamm.

Burete de socu, *m.* Бȣрѣ́те де со́к. *subst. tremella, auricula Judae:* Linn: *fungus sambuci, pezita, auricula:* bodzafa gomba: der Hohlunderschwamm, das Judasohr.

Burete de zadă, *m.* Бȣрѣ́те де зо́дъ. *subst. agaricus:* Linn: tiszafa gomba, keserü tseh tapló: der Lärchenschwamm.

Burete domnescu, *m.* Бȣрѣ́те домне́ск *subst. V,* Buréte cráescu.

Burete dulce, *m.* Бȣрѣ́те дȣ́лче. *subst.* lâptucă: *agaricus lactifluus* Linn: kenyér gomba: der Brodschwamm.

Burete galbenu, *m.* Бȣрѣ́те га́лбен. *subst. agaricus cantharellus, vel deliciosus,* Linn: róka gomba, sárga vargánya: der Pfifferling, der Reitzger, die Ritsche.

Burete iute, *m.* Бȣрѣ́те ю́те. *subst. V.* Buréte acru.

Burete pestravu, *m.* Бȣрѣ́тъ пе́страв. *subst. boletus arborarius:* nagy féle fa gomba: der Baumbilz.

Burete vénétu, *m.* Бȣрѣ́те вѫ́нът. *subst. agaricus violaceus,* Linn: kék hátú gomba: der Veilenblaue Blätterschwamm.

Buretele calului, *m.* Бȣрѣ́теле ка́лȣлȣй. *subst. agaricus fimetarius,* Linn: ganéjban termö gomba: der Mistbilz, Mistschwamm.

Buretele cerbiloru, *m.* Бȣрѣ́теле че́рбилор. *subst. Licoperdon cervinum* Linn: szarvas gomba: der Hirschschwamm, Hirschtrüffel, Hirschbrunst.

Buricu, *m. pl.* ci. Бȣри́к. *subst. umbilicus:* ködök, vagy köldök: der Nabel. — de buricu: *adj. umbilicaris: p. e.* legátură de buricu: *fascia umbilicaris:* köldök póla: die Nabelbinde. a Lat. *umbilicus, detrita prima syllaba.*

Buricu, are, atu. Бȣри́к, — а́ре, — а́т. *verb. recipr:* me buricu: *enitor, ascendo:* fel mászni, fel mászkálni: hinaufklettern, hinaufklimmen, hinaufkriechen.

Buricu degetului, *m.* Бȣрикȣ дѣ́цетȣлȣй. *subst. condyllus, articulus*

ticulus digiti: újj iznek tsomoja: das Fingergelenke der Fingerknebel.

Burlincu, *m. pl.* ci. Бърлинк. *subst. porcellus delicus:* süldö: der Friſchling. — Burlincasu, Burlincutui, *dimminut.*

Bursucu, are, atu. Бурсúк, — áре, — áт. *verb. recipr:* me bursucu: *effervesco, buccas inflo prae ira:* fel duzzadni, dúlni, fúlni: aufbrauſen, ſich vor zorn aufblaſen. *Nota Ital.* burasca: *signif: procellam, et* burascoso, *procellosus, turbulentus,*

Burtucá, *f. pl* ce. Буртúкз. *subst. foramen in glacie:* lék a' jégen: die Wacke, oder Wuhen im Eis.

Burtucanu, *m. pl.* ni. Буртукáн. *subst V.* Burtucá.

Burtucu, *m. pl.* ci. Буртúк. *subst V.* Burtuşu.

Burtuşu, *m pl.* si. Буртúш. *subst venter:* bendö, böndö: der Wanſt. 2) péle in quare se coprénde minuntáile: *peritonaeum:* haskér: das Bauchfell, Eingeweidsfell. 3) feréstrá de burtusu: *fenestra membranea:* lantorna, böndöablak: das Hornfenſter, Schleimfenſter.

Buruená, *f pl.* ne. Бурсúнз. *subst* 1) ori que plantá· *planta:* növevény: die Pflanze. 2) ori que plantá, quarè nu se máncá: *herba inutilis:* burján, gyom, dudva: das Unkraut. *Nota. fortasse:* a Lat. *bulbine, quae teste Plinio vulneribus admodum utilis herba erat. vel ab Ital* borrana.

Buruená de bubá rea, *f.* Бурсúнз дe бúбз рúу, *subst. chenopodium hybridum* Linn: pokolvarfü: Höhlenkraut.

Buruéna de fragi, *f.* Бурсúнз дe фрáґиĭ: *subst. fragaria vesca* Linn: eperjfü: das Erdbeerkraut.

Buruená de friguri, *f.* Бурсúнз дe фрúґурĭ, *subst.* — punga popei: *thlaspi bursa pastoris* Linn: pásztor táska, pap erszénye, szükes fü, vér allitó fü: das Täſchelkraut.

Buruená de iinu, *f.* Бурсúнз дe йин. *subst. antirrhinum linaria,* Linn: len levelü fü, oroszlány száj fü: das Leinkraut, Nabelkraut, Löwenmaul, der Frauenflachs.

Buruená de rémfu, *f.* Бурсúнз дe рúмф. *subst. aristolochia clematitis:* farkas alma: die dünne, oder kleine Oſterlucey, die Holzwurz.

Buruéna vérmelui, *f.* Бурсúна кúрмелуĭ. *subst. thlaspi arvense* Linn: nyénfü: der Bauernſenf, das Heidenreich.

Buruenezu, are, atu. Бурсинéз, — áре, — áт. *verb. act. p. e.* vleá: *V.* Plevescu.

Buruenosu, *f.* ósá, *pl.* oşi, *f.* óse. Бурсенóс, — óáцз. *adj. herbis inutilibus obsitus:* burjános, dudvás: voller Unkraut.

Buruenutiá, *f. pl.* tie. Бурсенúцз. *subst. dimminut: ex* buruená: *plantula:* egy kis növevény: das Pflänzchen, Pflänzlein.

Buruenutiá albá micá, *f.* Бурсенúцз áлбз мúкз. *subst. Euphrasia officinalis:* Linn: szem viditó fü: der Augentroſt.

Buşdescu, ire, itu, Бушдéск, — — úре, — úт. *verb. neutr. bullio, vehementer scateo:* posogni, posgani, pesgeni: herausſprodeln, herausquellen. *Hisp.* emburar, *impello.*

Buşdicu, are, atu. Бушдúк, — áре, — áт. *verb. act. V.* Buşdescu.

Busduganu, *m. pl.* ni. Бъздуган. *subst. clava, cambuca:* bazgány, buzogány: der Streitkolben, der Buſogan. *Nota Ital.* bussare, *i e pulsare.*

Buşdulá, *f. pl* le. Бúшдулз. *subst. casa, domuncula vilis:* vinnyó: ein ſchlecht gebautes Häuschen.

Busdunariu vel bursunariu, *m. pl.* uri. Бъздунáрĭу. *subst. saccus, sacculus, saccellus tunicae:*

Digitized by Google

cae, zseb: der Sack, die Tasche. a Lat. *bursa*.

Busiocu, *m. pl.* uri, *f.* Бѹсїо́к. *subst. ocymum basilicum*, ba'salikom: das Basilicum, Basilienkraut. a Lat. *basilicum*.

Busuiocescu, *f.* éscă, *pl.* sci, *f.* Бѹсѹїоче́ск, — ѣ́скъ. *adj. olens basilicum*: bá'salikom szagú: wie basilien riechend. *p. e.* strugure busuiocescu: *uva apiana, vel moscata*: muskatály szölö: die Muskatellertraube.

Busuiocu de cámpu, *m.* Бѹсѹїо́к де кѫмп. *subst. prunella vulgaris*: Linn: gyékfü: die Prunelle.

Busuiocu mínuntu, *m.* Бѹсѹїо́к мънѹнт. *subst. ocymum minimum* Linn: apró ba'salikom: das kleine Basilienkraut.

Busuiocu roşu, *m.* Бѹсѹїо́к ро́шѹ. *subst. V.* Busuiocu de cámpu.

Busuiocul cerbiloru, *m.* Бѹсѹїо́кѹл че́рбилор. *subst. mentha pulegium* Linn: putnok fü: der Poley.

Butaciu, *f.* ace, *pl.* aci, *f.* ace. Бѹта́чѹ, — а́че. *adj.* 1) vre o unéltă, *p. e.* cuţitu: *hebes, obtusus*: buta, tompa, hegyetlen: stumpf. 2) vre unu omu la mente, *adeq*: greuu, neucu: *hebes, stupidus, obtusi ingenii*: buta feju, tompa eszü: blöde, blödsinnig, hartlehrig. *Graec.* βυτας, *pastor*.

Butariu, *m. pl.* ri. Бѹта́рю. *subst. V.* Butnariu.

Butcă, *f. pl.* ce. Бѹ́ткъ. *subst. pilentum, carpentum*: hintó: die Carosse, Kutsche, der Wagen.

Bute, *f. pl.* ţi. Бѹ́те. *subst. dolium*: hordó: das Faß. — de bute: *adj. doliaris*: *p. e.* cercu de bute: *circulus doliaris*: hordó abronts: der Faßreif. *Ital.* botte.

Butescu, íre, ítu, Бѹте́ск, — и́ре, — и́т. *verb. act. V.* Buescu: *Ital.* buttare, *i. e. jacio, projicio*.

Butitiă, *f. pl.* tie. Бѹти́цъ. *subst. dimminut*: *ex* bute: *deliolum, vasculum*: hordotska, altalag: das Fäßchen.

Butlanu, butlánaşu, *m. pl.* i. Бѹтла́н, бѹтлъна́ш. *V.* Butétiă.

Butnárescu, íre, ítu. Бѹтнъре́ск, — и́ре, — и́т. *verb. act. vietorem ago*: bodnárkodni: einen Binder abgeben.

Butnariu, *m. pl.* ri. Бѹтна́рю. *subst.* cádariu, legátoriu de buţi: *vietor, doliarius*: bodnár, pintér, kádár: der Binder, Büttner, Bötner, Faßbinder. *Ital.* bottajo.

Butnériu, *m. pl.* ri. Бѹтнѣ́рю. *subst. V.* Butnariu.

Butoieşu, butoiu, *m. pl.* i. Бѹтоѣ́ш, бѹто́ю. *subst. V.* Butitiă.

Butu, *m. pl.* uri, *f.* Бѹ́т. *subst. renisus, obsistentia*: truttz, boszszú: der Trotz, Trutz. *p. e.* in butu tůu: *ad obsistendum tibi*: truttzodra, boszszúdra: dir zum Trotze. — facu butu cuiva: *renitor, resisto cuipiam, ago ad offendendum quempiam*: valakit truttzolni: Jemanden trotzen, Trotz bieten, etwas zum Possen thun. *fors*: a Lat. *ultus vel ab Ital.* buttare.

Butu, *f.* ă, *pl.* ţi, *f.* te. Бѹ́т, — тъ. *adj. V.* Butaciu.

Bntucu, *m. pl* ci. Бѹтѹ́к. *subst. V.* Bucium. *sub Nro.* 1) et 2) *videtur esse compositum ex Ital.* bronco *et* tronco.

Butură, *f. pl.* re. Бѹ́тѹрѣ. *subst.* 1) *caverna in trunco*: odu, udu: die Höhle in einem Baume. 2) unu truncu buturosu: *truncus, cavernosus*: odvas fa: ein hohler Baum. *a Valach.* Bute.

Buturosu, *f.* ósă, *pl.* oşi, *f.* óse. Бѹтѹро́с, — оа́съ. *adj. cavus, cavernosus*: odvas: hohl, ausgehöhlt. a bute.

Buză, *f. pl.* ze. Бѹ́зъ. *subst. labium, labrum*: ajak: die Lippe, Lefze. a Lat. *basium*.

Buzăila,

Digitized by Google

Buzáilá, *m. pl.* le. Бꙋзѫи́лъ. *subst. labeo, labio:* nagy ajaku ember: der große Lippen hat, ein Wurstmaul.

Buzatu, *f.* á, *pl.* ţi, *f.* te. Бꙋзáт, — тъ. *adj. labiosus, labrosus:* nagy ajakú: große Lippe habend.

Buzişórá, *f. pl.* re. Бꙋзишóаръ. *subst. labellum:* ajakotska: das Lippchen, eine kleine Lippe.

Buzutia, *f. pl.* tie. Бꙋзꙋ́цъ. *subst. V.* Buzişórá.

Buvnescu, ire, ítu. Бꙋвнéск, — и́ре, — и́т. *verb. act. V.* Bucnescu.

C.

Cabalá, *f. pl.* e. Кабáлъ, — е. 1) Sciéntiá de lucruri asconse la Judęi: *Scientia arcani apud Judaeos:* titkos tndomány a' 'Sidoknál: geheime Wissenschaft der Juden. 2) Vicleşugu táinuitu: *ars, dolus, fraus, molimen, technae:* kabálu, fortélyos ravaszkodás; titkon forralt ravaszság: die Kabale, der Rank. *Ital. Hisp.* Cabala. *Gall.* Cabale

Cabalistá, *m. pl.* e. Кабали́стъ: quelu que are sciéntiá de lucruri asconse, şi táinuite; prefácutu in cabale: *cabalista, artis cabalisticae peritus:* a' kinek titkoş tudománya vagyon; ravaszságot forralló: der Kabalist. *Ital. Hisp.* Cabalista. *Gal.* Cabaliste.

Cabalisticu, *m.* á. *f. pl.* ci, *m.* ce, *f.* Кабали́стик, — ъ. que se ţene de cabalá: *cabalisticus:* titkos tudományhoz, ravaszkodáshoz való: Kabalistisch. *Ital. Hisp.* Cabalistico. *Gall.* Cabalistique.

Cabinetu, *m. pl.* uri, *f.* Кабинéт, — ꙋри. 1) casá, séu chilíe mai dinlontru, casá de taíná in curţi Impérátesci: *secretius conclave in aulis Principum:* belső szoba; titok szoba a' Fejedelmi Palotákban: das Cabinet. 2) Casa clenodiuriloru, ráritáţiloru: *conclave raritatum:* ritkaságok szobája: das Kabinet. *Ital.* Gabinetto. *Gal.* Cabinet. *Hisp.* Cabinete.

Cacá. Кáкъ. *indeclin:* cuvéntu pruncescu: *merda, stercus:* szar, kaka: der Dreck, Koth, die Excremente. *Ital. Hisp. Gal.* Caca. *Usu:* lasá, qué è caca, se ḑice, quándu vrei, sí nu quérá queva pruncul, que iar potè stricà lui.

Cácáce, *pl.* i. Кѫкѫ́че. 1) *adj.* cácatu, cácáciosu: *cacatus, vel frequenter cacans:* szaros: kothig, dreckig, beschißen. 2) *subst.* un' omu mişelu, becisnicu, de néquè o trébá: *homo nullius momenti, vappa, homo nauci:* szarember: der Scheißkerl, Dreckkerl. *Ital.* Cacacciano, cacascio. *Hisp.* caco, cagon.

Cácáciosu, *m.* ósá, *pl.* şi, *m.* se, *f.* Кѫкѫчóс, — óсъ. quare, se cacá adése, se cufuresce: *foriolus:* szaros, fosos: der Scheißer, Hosenscheißer. *Ital.* Cacascio. *Hisp.* Cagado.

Cacaderie, *f. pl.* i. Какадéрїе. *i. e.* fruptu séu póma rugului: *bacca, vel fructus rosae caninae:* a' tsipke ró'sagyümöltse, seg vakaró: die Rippe, Hagebutte, Hetschepetsch.

Cacáfricá, *subst. indecl. c. gen.* Какѫфри́къ. *compos. ex* cacá, *et* fricá, *i. e.* omu fórte fricosu; fórde curagie: *homo timidus, pusillanimis:* félénk, nyúl szívü

vũ ember: ein furchtsamer Mensch, ein Hasenherz. *Hisp.* caco, esun caco: este unu cacáfricá: *est homo timidus.*

Cacáo, *f. pl.* cacaoá, *f.* Κακάω, — όz. *subst.* o pómá, séu unu fruptu micu de India, asémené mandulei, quarele erà órequandů in mare estimu, séu pretiu in America, şi Indiéniloru in locu de monete, séu de bani: din quare se face o sorbiturá, séu bèuuturá fórte delicatá, que se numésce ciocoladá: *Cacao, fructus Indicus:* tsokoládé bab: der Cacao, die Cacaobohne. *Ital. Gal. Hisp.* Cacao. *Usu* cacaoa è fórte boná: *cacao est valde bonum: Gall.* le cacao est fort bon.

Cacaou, *m. pl.* oi. Κακάος, — οй. pomu de America, quare face cacao: *cacao arbor Americana:* tsokoládébab fa: der Cacerobaum. *Gall.* cacaotier.

Cácare, *f. pl.* ári. Κακάρε, — ζρй. 1) cácáturá, devocare, vremuire, deşertare, imbálegare, depunere: *cacatio, exoneratio ventris, alvi dejectio:* szarás: das Scheißen, die Scheißerey. *Ital.* Cacatura. *Hisp.* cagada. 2) ventre, mergerea pántecelui, diareá, inima què reá, cufurélá: *fluxus ventris, foria:* hasmenés: der Durchlauf, Durchfall. *Ital.* cacajuola. *Hisp.* cagalera. *Usu* mé tréce, mé scapá cácarea: *cacaturio:* szarhatni: die Nothdurft verrichten wollen: l' au lovitu cácarea: *habet fluxum ventris, ventris fluxu laborat:* fosik megy a' hasa: er hat den Durchlauf. *Hisp.* tiene la cagalera.

Cácárea, *f. pl.* ele. Κακάρѣ, — έλε. o nemicá: *res nihili:* die Scheißerei. *usu* asta è nomai o cácárea: *istud nihil est:* e tsak semmi: es ist nur eine Scheißerei.

Cácáréḑá, *f. pl.* e. Κακαρέζα, — ε. *i. e.* balegá de capre, de oui, iepuri, de şóreci: *fimus, stercus caprarum, ovium, leporum, soricum (murium):* ketske ganéj; júhganéj, nyúlganéj; egér ganéj: der Ziegenmist: Schaafmist, Hasenmist, der Mäusekoth.

Cácárétá, *f. pl.* e. *Diminut. ex* cacatu. *Vid.* Cácáréḑá.

Cácárelu, *m. pl* rei. *Ital.* cacherello. *Hisp.* cagaduelo.

Cácárézá, séu cácáréḑá. *V.* Cácáréḑá.

Cácáríe, *f. pl.* ii. Κακαρίε. 1) *i. e.* téndélá, nemicuri: *gerrae, nugae, quisquiliae:* haszontalanság, dibdábság, semmiség: unnützes Ding, Poßen, Pappenstiel. *Ital.* cacheria. 2) *i. e.* pretestu, stémát, mántuentiá deşértá, víscare: *praetextus, ambages, effugium, obtentus:* szin, örv, kifogás: der Vorwand, die Ausflucht, kahle Entschuldigung.

Cácáriosu, *m.* ósá. *f. pl.* oşi, *m.* óse, *f.* Κακαρϊόε. quare ámblá, in cácárii, in nemicuri, cu multe cácárii: *qui, nugis, gerris occupatur, terit tempus, qui ambages, et effugia captat:* a' ki haszontalanságokban, semmire kellö dolgokban foglalatoskodik, azokkal tölti az idöt: der sich mit Lappalien, läppischen Dingen abgiebt, beschäftigt, der nichtiges Gewäsche treibt, gerne Ausflüchte sucht. 2) nineratu, moderitu, ninerosu, molutiu, delicatu: *molliculus, molliusculus, delicatulus, qui se molliuscule, delicate gerit:* gyengétske, puha, kényen való, kényes: weichlich, zärtlich, delicat. *Ital.* cacheroso.

Cácárescu, íre, itu: *verb. rec.* Κακαρέσκ, — ήρε, — ήτ. 1) mé ninerescu, mé móderescu, facu cácárii, ámblu cu cácárii: *molliuscule, delicatule, deliciose me gero, molliculum, delicatulum me exhibeo, mollitie fastidiosum me reddo, nugas, gerras ago:* kényeskedni: tändeln, faseln. *usu* Nu te mai cácári:

Digitized by Google

cárì: 2) ámblu, mé scapá, a mé cácare: *cacaturio*: szarhatni: gerne seine Nothurft thun wollen, scheißern.

Cácáretiu, *m.* étiá, *pl.* ţi, ţe. Кѫкѫрéц, — ѣцъ, quare ámblá desu a cácáre: *cacaturiens*, *foriolus*: gyakran szaró: der oft kacket.

Cacásànge, *subst. indeclin*: Какъсѫнце. o bólá, quándu se cacá omu sánge, curgere de sánge cu strinsori, şi durári, Disenteriá, inima què rea: *Dysenteria*, *tormina*: vérhas: die Ruhr, rothe Ruhr, der Blutgang. *Ital.* cacasangue.

Cacásprèntenu, *m. pl.* i. Какъспрѝнтин. *qui parum cacat.*

Cácástóre, *f. pl.* ori. Кѫкъстоáре, ámblátóre, eşitóre, privatá, locu pentru lipsa trupului, cloacá, budá: *latrina*, *cloaca*, *forica*, *olentica*, *loca*, *loca secreta*, *secessus*: árnyékszék, perváta, szarószék: der Abtritt, das Häusel, Secret, die Retirade, Cloak. *Ital.* cacatojo. *Hisp.* cagatório.

Cácástorariu, *m. pl.* i. Кѫкъстоpáрю, — и. quare curáţe cácástorile, privatariu: *foricarius*: der Secretfeger, Kackhausräumer.

Cácáţelu, *m. pl.* ţei. Кѫкъцéл. *i. e.* Cácárezá, cácárelu. *usu* cácáţelu de şóreci: *muscerda*: egérszar, egérganéj: der Mausdreck, Mäusekoth. *Ital.* cacherello.

Cácátoiu séu cácáloiu, *m. pl.* oi. Кѫкътóю, — ой. *Auctivum ex* cácatu.

Cácátoriu, *m.* óre, *f. pl.* óri, *m.* óre, *f.* Кѫкътóрю, — óре. *subst.* quelu què, quéa quê, se cacá: *cacans*, *cacator*, — *trix*: szaró, ganájló: der Scheisser, die Scheisserin. *Hisp.* Cagador. 2) *adj.* — *cacatorius*: szaró: Kackend. *usu* friguri cácátóre, (cácációse): *febris cacatoria*: szaró hideglelés: das Scheißfieber. 3) — cácástire. *V.* Cácástóre.

Cácatu, *m pl.* ţi. Кѫкáт, — цй. *subst.* 1) Scérná, spurcu, screméntu, scérnávíe, stercu, scremu: *excrementum*, *stercus*, *oletum*, *merdum*, *merda*: kaka, szar, ganéjlat, ganéj, ganaj: der Mist, Unflath, Koth, Dreck. *Hisp.* cacàda. *Ital.* cacatu, *Gall.* cacade: *alvi dejectio*. de calu (caualu): *fimus equinus*: ló ganéj: der Pferdemist. — de vitá, balegá, stercu de vita cu córne: *stercus pecoris cornuti*: marhaganéj: Rindmist. — de iepure: *fimus leporinus*: nyúlganéj: Hasenmist. — de gáiiná, gáiinaçiu: *fimus gallinaceus*: tyuk ganéj: der Hühnerkoth. — de cáne, cánescu: *stercus caninum*, *album graecum*: ebszar, ebganéj: weißer Hundskoth. — de şórece. *V.* cácáţelu. — de musce: *muscarum excrementum*: légyszar: der Fliegendreck. *Ital.* cacatu di mosche. *Hisp.* cagada de moscas. — de porcu: *stercus porcinum*, *suillum*: disznoganéj, sertésganéj: Schweinkoth. — séu cácáţei de passere: *fimus volucrum*: madár ganéj: Vogelmist. 2) nemica, lucru de nemica: *nihil*, *res quae male succedit*: semmi: nichts.

Cácatu, *m.* á, *f. pl.* ţi, *m.* te, *f.* Кѫкáт, — тъ. *adj.* scérnávitu, unsu, míngitu, námíngitu, comíngitu cu cácatu, spurcatu, imbalegatu, cuforitu, mésgólitu in cácatu: *cacatus*, *concacatus*, *permerdatus*, *merdo*, *stercóre oblitus*, *illitus*, *infectus*, *conspurcatus*: kakás, szaros, szaratott, motskoltatott, rutíttatott: befleckt, beschissen. *Ital.* cacato. *Hisp.* cagádo. *Gal* chié.

Cácatul dracului, *m.* Кѫкáтѫл дрáкѫлѫй. o plantá, ferulá: *ferula*, *assa foetida*: férula, kömény formáfű: der Teufelsdreck, das Steckenkraut.

Cácáturá,

Digitized by Google

Cácáturá, *f. pl.* i. Кѫкѫтѹръ. cácare: *cacatio*, *ventris exoneratio*: *Ital.* cacatura, *V.* cácare.

Cácátutiu, *m.* tiá, *pl.* tuţi, *m.* ţe, Кѫкѫтѹц, — цъ. *pl.* и. е. 1) *adj.* nu pré cácatu, nu tare scérnavu, nomai de abié scérnávitu, nu fórte námíngitu, comíngitu: *oleto parum*, *modice infectus*, *aliquantulum sordidus*, *coenosus*, *stercore non adeo oblitus*: nem igen motskos, nem olly nagyon szaros. ganéjos: ein wenig kothigt, dreckigt, nicht gar beschmutzet, nicht sehr besudelt. *Hisp.* cacaduelo. 2) *subst. m. V.* Cácáţelu, cácárelu.

Cácheríe, *f. pl.* ii. *V.* Cácárie.

Cácheriosu, séu cácherosu, *m.* ósá, *f. pl.* oşi, óse. *V.* Cácáriósu.

Cacioru, *m.* á, *f. pl.* i. *m.* e. *f.* Кáчор, — ръ, *pl.* и, е. *adj. i. e.* pistritiu, vérgatu, pétatu, picatu cu altu coloru: *varius*, *variegatus*, *scutulatus*, *maculosus*, *sparsus*: babos, iromha, tarka, pettegetett: scheckig, gesprenkelt, gefleckt. 2) *i. e.* ne intemeiatu, asurdu, vrednicu de rísu, deséntiatu: *absurdus*, *insulsus*, *ineptus*, *obsonus*: helytelen, képtelen, illetlen, sültelen: ungereimt, abgeschmackt, unschicklich, absurd. *Hisp.* caçurro, *miser*.

Cácioríe, *f. pl.* i. Кѫчорíе. deséntiare: *absurditas*, *insulsitas*, *ineptia*: helytelenség képtelenség, sültelenség: die Ungereimtheit, Absurdität.

Cáciugá, *f. pl.* e. Кѫчѹгъ. o spéçiá, séu o fará de pesce cu nasu lungu, şi ghimposu pe spinare, fórte bonu la máncatu, ghimpra: *accipenser ruthenus*: ketsege: der Stör, das Störel. *Not: Ital.* acciuga *signif. apuam*, *clupeam encrasicolum*.

Cáciulá séu cáşiolá, *f. pl.* e. Кѫчѹлъ, — е. cuşímutiá: *causia*, *gallerus pelliceus*, *cucullus*: süveg, kutsma: die Mütze, Pelzmütze. *Etym.* a causia, *ut sit quasi* causiola, *dein*, *subtracto u.* casiola, cáşiulá, *et tum* s. *in* c. *mutato*, cáciulá. *Diminut.* cáciuliçá.

Cáciulicá, *f. pl.* e. Кѫтѹлúкъ. séu cáciuliçá, *f. pl.* e. Кѫтѹлицъ. *diminut. ex* cáciulá, cáciulá micá: *causiola*: süvegetske, sipka: kleine Mütze.

Cáciulie, *f. pl.* ii. Кѫчѹлíе, — ïи. *p. e.* de aiu: *bulbus*: fö, fej: der Zwiebel, das Köpfchen. *Etym. a Val.* cáciulá.

Cacu, *m. Nom. propr.* Кáкѹ. fiiul lui Vulcanu, deului págánescu, quarele fiénd'omu réu, şi fur'mare, féce multá stricare in Italia, şi mai pe urmá furándu vacile lui Herculie, fù de densul ucisu: *Cacus*: Kákus, Vulkánus'fia: Cacus, des Vulcani Sohn. *Ital. Hisp.* caco. *Gal.* cacus. *Graec.* κακὸς, *malus*. *pravus*.

Cacu, are, atu. Кáк, — áре, — áт. *verb.* 1) *neutrum*, *et reciproc*: *a*) me deşertu, me devocu, me spurcu, *b*) mai onéste, mai cu cénste disu, scremu, me vremuescu, mergu in laturi pentru lipsa trupului, am scaunu, trépédu: *caco*, *cacaturio*, *forio*, *alvum*, *ventrem exonero*, *alvum solvo*, *necessitatem perago*, *sedem habeo*: kakálni, szarni, ganajlani: Kacken, seine Nothdurft thun, verrichten, pferchen, misten. *Ital.* cacare. *Hisp.* cagar. *Gall.* chier. 2) *activ. i. e.* spurcu, cuforescu, scérnóvescu, comíngescu, mé ponu pe queva, me cacu pe queva: *concaco*, *permerdo*, *stercore oblino*, *merdis inficio*, *inquino*, *conforio*: bé tsúnitani, leszarni, bémotskolni: bescheissen, beunreinigen, besudeln. *usu* tóte le au cácatu: *omnia infecit*, *concacavit*: mindent be motskolt, le szart: er hat alles beschissen, beunreiniget. 3) mé

Digitized by Google

mé cacu de fricá, mé tréce cácatu de fricá, totu mé cuforescu de spaimá: *concaco*, *conforio*, *permerdo me prae metu*, *prae timore:* le gazalni, le szarni magát ijedtében: vor Furcht sich bescheissen, beunreinigen. *Ital.* cacarsi sotto. *Hisp.* se cagar de miedo. NB. Aquestu verbu se ḑice nomai de ómeni temeroşi, şi fricoşi, quarii fórte se temu la atare intémplare, şi de fricá áşi perdu firea, şi tótá curagiea, şi nu sciuu, que se facá, se cacá de fricá, adequé sûnt in fricá mare, şi de fricá nu sciuu que se facá, şi de que sí se apuce.

Cadá, *f. pl.* ḑi. Кáдъ, — зй. 1) vasu mare de lemnu, la gurá mai largu, dequátu la fundu: *cadus*: kád: die Boding, der Bottich. — de scáldatu: *latrum*, *solium:* ferdö kád: die Badwanne, der Badzuber. 2) butisórá, toná, butoiu: *orca*, *seria:* hordo: die Tonne. a Lat. *cadus:*

Cádárescu, íre, itu. Къдърéск, — úре, — úт. *V.* Butnárescu.

Cádárescu, *m.* éscá, *f. pl.* sci, com. Къдърéск, — ѣскъ. *p.* щй Que se atinge, se ţéne de cádariu, şi de máiestria lui, butnárescu: *victorem concernens*, *attinens:* a' mi a' pintért, 's pintérséget illeti, és ához való: zum Binder gehörig.

Cádariu, *m. pl.* i. Къдáрю. maistoru, quare face cáḑi, buţi, şi alte vase de lemnu, butnariu; fácítoriu, şi legátoriu de cádi, şi de buţi: *victor*, *doliarius:* kádár, botnár, pintér: der Büttner, Binder.

Cadavrosu, *m.* ósá. *f. pl.* şi, se. Кадаврóс, — óсъ, *pl.* и. е. cu coloru, cu odoru, si mirosu de trupu mortu, de mortíciune, puturosu, strieatu, greuu la mirosu: *cadaverosus:* dögös, hólt testű, hólt szinű: todtenfárbig, nach Aas riechend. *Gall.* cadavreux, euse. *usu.* putóre cudavrósá: *fastor cadaverosus:* dög szag.

Cadavru, *m. pl.* vre, *f.* Кадáвре, — вре. trupu mortu, mortíciune: *cadaver:* hólt test, dög: ein todter Körper, der Leichnam, das Aas. *Ital.* cadavero. *Gal.* cadavre. *Hisp.* cadaver. *usu.* cadavru sí se presare cu varu nestínsu: *cadaver adspergatur calce viva:* a' döglött test hintessék oltatlan mészszel: das Aas soll mit ungelöschten Kalche besprenget werden.

Cádélniçá, *f. pl.* e. Къдѣлницъ, — е. *rectius* tímielniçá, tímiitóre, tímiériu, fumátoriu, fumátóre: *acerra*, *thuribulum*, *turibulum*, *thymiaterium:* temjénező, füstölő: das Weihrauchfaß, Rauchfaß.

Cádéntiá, *f. pl.* e. Къдúнцъ, 1) Que se cuvéne a facere, cuvenéntiá, cuviéntiá: *decor*, *officium*, *decentia*, *convenientia:* illendöség, illöség, illö viselet: der Anstand, die Anständigkeit, Gebühr. 2) que se cuvéne ori cui a dare: iusu, dreptu: *jus*, *justum*, *aequum*, *vulgo competentia:* igazság, jus: das Recht, die Gebühr. *Etym.* a cadu, *cado*. *Ital.* cadenza, *casus.* 3) eşirea verşuriloru intr'o formá: *cadentia*, *modus*, *numerus:* hangegyeztetés: der Stimmfall, Harmonieschluß, die Cadence.

Cádénciosu, *m.* ósá, *f. pl.* si, *f.* óse. Къдинчóс. — óсъ. cuveniciosu, cuvienciosu, cuviosu: *congruus*, *conveniens*, *condignus:* illő, illendő: gebührend, gebührlich, geziemend: *a* cádentiá.

Cádére, *f. pl.* eri. Къдѣре, — рй. 1) cásuta, cáḑiturá, *s.* cásuturá, picare: *casus*, *lapsus*, *casura:* eset, esés, bukás, el esés, meg bukás: das Fallen, der Fall, Sturz. *Ital.* Il cadere, caduta, *Hisp.* cayda. 2) — in Grammaticá. *casus:* eset: die

Digitized by Google

Endung. 3) — stricare, surpare, prepédire, ruiná: *prolapsio, ruina:* romlás, le rogyás, öszve omlás, bé szakadás: der Einfall, Einsturz, Ruin.

Cádescu, íre, ítu. Кѫдéск, — и́ре, — и́т. *verb. act. et neutr. rectius:* tímíeḑu, intímíeḑu, afumu cu tímíe, facu fumu cu tímíériu, cu tímíélniça, atímíeḑu: *thurifico, thure suffio, incenso:* töményezni, temjenezni: mit Weihrauch räuchern. NB. *verbum:* tímíeru, *etc. quae probe daco-Romana sunt, originem ducunt a Graeco:* δυμιάζω, δυμιάω: *suffitum facio, odores incendo, suffio.* a Lat. *cado, i. e. me inclino.*

Cadetu, *m. pl.* ţi. Кадéт, — ци. téneru de boná viţe, fecioru de boériu, quare de boná voie se duce la militiá, şi ánvétie máiestriile militáresci, qua se pótá fí qua unu ostaşu de folosu patriei; tironu, *s.* recrutá, quare din boná voie iéa arme, şi se deprénde in ostaşie: *puer, adolescens nobilis, qui artes bellicas edocetur, et ad bellum instituitur, miles voluntarius:* kadét: der Cadet: *Gal.* cadet.

Cáḑiméntu, *m. pl.* uri, *s.* énte, *f.* Кѫзѫмѫ́нт, — ѹри, — и́нте. 1) cádére, cadítura. *Ital.* cadimento. *V.* Cádére Nro. 1. 2) cádéntiá, cuvientiá: *V.* cadéntiá, cuviéntiá. Nro. 1.

Cádire, *et* caditurá, *f. pl.* i. Кѫди́ре, кѫдитѹ́рѫ, *pl.* i. tímiére, intímiére: *thurificatio, incensatio:* temjénezés: das Räuchern mit Weihrauch.

Cádişórá, *f. pl.* re. Кѫдишóрѫ. *diminut ex,* cadá, cáduçá, cáduçíe: *parvus cadus, orcula:* kis kád, kádatska: das Tönnchen, ein kleiner Boding.

Cadu, ére, cáḑutu. Кáдѹ, — ѣ́ре, — ѕѹ́т. I. *neutr.* 1) Vénu de sus' in josu fórde impedicare, picu, dau de páméntu, picu de susu josu in nemica opréndu mé: *cado, labor:* esni, le esni, dülni, bukni, le dülni, le bukni: fallen, niederfallen, umfallen. *Ital.* cadere. *Hisp.* cater. *p. e* cade róá, cade brumá, cade niéué: *rorat, cadit pruina, ningit:* harmatozik (harmat esik), dér esik, hó esik: es thauet, es reift, es schneyet. 2) — mé resipescu, mé utluescu, mé híescu, mé ruineḑu: *cado, decido, labo, labor, ruo, corruo, ruinam facio, collabor, concido:* le rogyni, le szakadni, öszve omlani, el esni, le dülni: umfallen, über den hauffen fallen, einfallen, einstürzen. *p. e.* Intr'aquéa caḑù casa: *hoc interim spatio conclave concidit:* azonban a' ház öszve dült: mitlerweile ist das Zimmer eingefallen. 3) *composita: a*) — cadu afará: *excido:* ki esni, ki hullani: ausfallen, herausfallen. *p. e.* din caru: *curru, carro, excido:* a' szekérböl ki esni: vom Wagen fallen: cadu din máni: *de manibus excido:* kézbül ki esni: aus den Händen entfallen. *i. e.* scapu: *excidit mihi:* le ejteni. *b*) — in láuntru (lontru), in queva: *incido:* be esni: hineinfallen. *c*) — indéreptu (ínapoi) *recido:* viszsza, vagy hátra esni: zurückfallen. *d*) — josu, *s.* injosu, picu de, séu la páméntu: *decido, procido:* le esni, le borúlni: niederfallen. *p. e.* cadu in genunchie: *in genua procido, procumbo:* térdre esni: auf die Knie fallen. — cadu la piciórele cuiva: *ad pedes cujuspiam procumbo:* lábaihoz borúlni valakinek: Jemanden zu Füßen fallen, oder sich zu Füßen werfen. — la piciórele cuiva cu rugáre, séu rógáménte: *ad pedes alicujus provolutus supplico, insto, supplex aliquem oro, verbis supplicibus rogo:* valaki-

Digitized by Google

valakinek le borulva esedezni, esdékleni, valakit nagyon kérni: einem zu Fuße fallen, ihn demüthigst, anstándigst bitten, anflehen. *e*) — preste olaltá: *concido:* egymásra esni, le omlani, öszve hullani: zuſammenfallen: *V. Nro.* 2. 4) — vénu, sosescu, ajungu: *incido, devenio, implicor, cado:* esni, jutni; kommen, gerathen. *p. e. a*) — in bólá, in languóre, in morbu, in beteşugu: *in morbum incido, morbo corripior:* betegségbe esni, meg betegedni: in eine Krankheit fallen. *b*) — in mánile dusmaniloru: *incido in hostem, in manus hostium:* az ellenség kezébe esni: den Feinden in die Hánde fallen, in die Hánde der Feinde gerathen. *c*) — in mánile dreptáţei: *cado in manus justitiae, comprehensus coram tribunali, judicio sistor:* az igazság kezébe esni, meg büntettetni: in die Hánde der Gerechtigkeit fallen. *Hisp.* caygo en manos de la justicia. *d*) — la prênsóre: *in carcerem, ducor, detrudor, mittor, carceri addicor, in custodiam trador, in vincula conjicior:* fogságba esni, tömlötzbe vetetni: in die Gefangenſchaft gerathen, in den Kerker geworfen werden. *e*) — in puţiu, in fóntánă: *cado, incido in puteum, in fontem:* a' kútba esni: in den Brunnen fallen. *f*) — in laçiu: *in laqueum incido:* ſtörbei esni: in die Schlinge fallen, gerathen. *Ital.* cadere nel laccio. *Hisp.* caer en el laço. *g*) — in prepusu: *in suspicionem venio:* gyanuságba esni: in Verdacht gerathen. 5) — din queva, *i. e.* perdu, *p. e.* — din gratiá, din officiu (diregitorie): *gratia, officio, munere excido:* valakinek kegyelmébül ki esni: die Gnade eines verlieren, verſchútten. *Ital.* cader di grazia. 6) — *i. e.* sûnt, stau, mé aflu: *jaceo, situs sum:* esni, feküdni: liegen, gelegen ſeyn: *p. e.* Vienna cade lóngó Dunăre: *Vienna sita est est ad Danubium:* Béts Duna mellett fekszik: Wienn liegt an der Donau. — casa lui cade la riuu: *domus ejus ad rivum sita est:* az ô háza a' folyó viz mellett vagyon: ſein Haus iſt an dem Strom gelegen. *Hisp.* sa casa cae al rio. 7) — *i. e.* ajungu: *valeo, significo:* érni: gelten, heißen. *p. e.* fégáduénţele tale cadu in nemica, adequé nuţi ţéni cuvéntul, parola, vorba: *promissa tua cadunt in cassum:* a' te igéreteid semmit sem érnek: es heißt mit deinen Verſprechungen nichts. 8) — sûnt, mé intémplu: *sum, accido, evenio:* esni, lenni, történni: ſeyn, geſchehen: *p. e.* quándu cade tergul Cluşului? *quando fiunt, (celebrantur) nundinae Claudiopoli?* mikor esik Kolosvárat a' sokadalom, a' vásár? wann iſt der Markt im Klauſenburg? Nascerea Domnului christos cade in ist'annu Dominecá: *Nativitas christi Domini incidit, cadit isto anno in diem Domini:* a' Karátson esik az idén vasárnap: das Weihnachtsfeſt fällt heuer in Sonntag. 9) — mé intémplu, vénu: *cado, evenio, venio, accidit:* esni, jönni, ki ütni: geſchehen, gerathen: *p. e.* pre quum va cadé lucru, séu va sî cadă lucru: *ut casura res est:* a' mint a' dolog esni fog, a' miképpen fog a' dolog ki ütni: die Sache mag gerathen wie ſie will. — nu cadu tóte intr'o (una) formă: *in formam unam non omnia cadunt:* nem esnek, történnek mindenek egy képpen: es geſchieht nicht alles auf einerley Weiſe. *Cic.* 10) — cuiva sîlă, séu népaste; *i. e.* lu calcu, lu vinovăţescu cu nedreptul: *calumnior, iniqua accuso:* ok nélkül,

nélkül, hamisan reá fogni: fálschlich beschuldigen. 11) — cu inima; *i. e.* despereḑu, desnádésduescu: *despero, spem abjicio, animo cado, animum despondeo:* kétségbe esni: verzweifeln, verzagen. 12) — moriu: *cado, morior, occumbo:* meg halni. el esni: sterben, umkommen: *p. e,* au cáḑutu in bátaie: *praelio, in praelio cecidit:* az ütközetben halt meg, a' tsata piâtzan esett el: er ist in der Schlacht, vor dem Feinde umkommen. 13) — mortu: *i. e.* moriu mórte néprésnicá (denéprésná), *morior derepente, repentina morte exstinguor:* halva le esni, hirtelen meg halni: eines plötzlichen Todes sterben. *Ital.* cader morto. 14) — in pécatu, *i. e.* pécátuescu: *cado, pecco, in peccatum incido, labor:* vétkezni: sündigen, sich versündigen. 15) — de somnu: *i. e.* escu (sûnt) somnorosu fórte: *sum nimis somnolentus, cado prae somno:* igen álmos lenni: allzuschläfrig seyn. *Ital.* cader, morir di sonno. *Hisp.* caer se de suenno. 16) — dragu cuiva, *i. e.* me iubesce, ái placu: *complaceo, amor, adamor:* meg szeretni, belé szeretni valakibe: einen lieben, lieb haben, sich verlieben. — urítu cuiva: *i. e.* nuplacu cuiva, éi sûnt urítu, uríciosu: *displiceo alicui, odio habeor ab aliquo: odium, aversionem incurro alicujus:* meg utáltatni, utálatossá lenni, gyülöltetni: verabscheuet, verachtet werden, in Haß gerathen. 17) — in ochi, *i. e.* mé védu: vénu in ochi, mé potu vedé, privì: *cado in oculos, conspicior, venio in conspectum, videor:* szembe tünni, láttszani: in die Augen fallen, zu sehen seyn, sichtbar seyn. II. *Imperson* 1) *v. g.* ámi cade ímperátuşul: *ùva desidit:* le esett a' nyelvem tsapja: mir ist der Zapfen geschoßen. *b*) — queva béne: *i. e.* ámi place, ámi ticnésce: *sapit, accidit:* esik: schmecken, bekommen. *p. e.* ámi cáḑù béne máncarea: *sapuit mihi cibus:* jol esett az étel: das Essen hat mir geschmeckt. *c*) — réu: *i. e.* mi se plécá, me betijescu: *fastidium, nauseam accipio, infirmor:* meg tsömörleni, meg betegedni: den Eckel bekommen, krank werden. *d*) — nu cade béne: *i. e.* nu véne, nu se intémplá béne: *non accidit, evenit bene:* nem esik jol: es geschieht nicht gut. *p. e.* aquestu lucru: *res haec:* ez a' dolog: das Ding, oder dieses. 2) se cade, *i. e.* se cuvéne: *decet, condecet, convenit, dignum est:* illeni, kelleni: sich schicken, geziemen. *p. e.* nu se cade a dormì in Besérică: *non convenit in Ecclesia dormire:* illetlen, nem illik a' templomban aludni: es geziemt sich nicht in der Kirche zu schlafen. 3) — mi se cade, *a*) ámi stá béne, mi se şede: *convenit, quadrat:* reá illeni: schicken, passen. *p. e.* nu i se cade cu pílárie: *non quadrat ipsi cum pileo:* nem illik neki kalappan, nem illik néki a' kalap: er sieht nicht gut aus mit dem Hute, es geschickt ihm der Hut nicht. *b*) — i. e. mi se cuvéne: *debetur, competit:* illetni, vagy illeni: gebühren, gehören, zukommen. *p. e.* tié se cade lauda: *tibi debetur laus:* téget illet a' ditséret: dir gebühret Lob.

Cáduçá, *f. pl.* e. Кѫдȣцѫ. séu cáducá, кѫдȣкѫ. *V.* Cadişorá.

Cáduliçá, *f. pl.* e. Кѫдѧлицѫ, — ѥ. *V.* Cadíşórá.

Cáduţie, séu cáduçíe, *f. pl.* ii. Кѫдѫціе. *V.* Cadiţorá.

Caduçeu, séu caduceu, *m pl.* car. Кадѫцеѥ, séu кадѫчеѥ. cuvéntu poeticescu. Vérgá què de pace alui mercurie, ímpletecitá de

doi

doi şerpi, cu quare elu, dopó fabulele págánesci, qua unu trámisu a Dumneḍeiloru páciuéva ómenii, şi aşeḍaua sveḍile, báçiu, séu toiégu de pace: *caduceum*, *caduceus*: béke páltza, békesség szerzö páltza: der Friedensstab, Heroldsstab. *Ital. Hisp* caduceo. *Gal.* caducée.

Caducitate, *f. pl.* áţi. Кадȣчитáте, — ѕ́ци. — cuvéntu iuridicescu. 1) — insemnéḍá stíngerea viţei a tarei familii, a quáréi averi, séu bunuri apoi cadu, séu vénu la Fiscul cámárescu, au la Domnul páméntului: *caducitas*, *exstinctio prosapiae alicujus familiae*: magva szakadása valami familiának: die Caducität, Hinfälligkeit. 2) — avére caducá, fórde mosténu, bunu cáḍutu (caducu) şi venitu la Fiscu éró inapoi: *res caduca*, *bona caduca*, *cadiva haereditas*, *bona haerede vacua*: magva szakadott jószág: Güter ohne Erben, die dem Fiscus anheim gefallen, hinfällige Güter.

Caducu, *m.* á, *f. pl.* ci, *m.* ce. *f.* Кадȣ́к, — ъ. *pl.* чи, е. 1) que cade, que se stricá, que tréce, cádútoriu, trecútoriu, stricáciosu: *caducus*, *fluxus*: múlandó, veszendö, hulló: das da fällt, hinfällig, vergänglich, zufällig: 2) — réu caducu, séu bólá caducá, bólá què rea, stropsélá: *morbus caducus*, *morbus sacer*, *morbus comitialis*, *phrenesis*. *epilepsia*: korság, nehéz nyavalya, nyavalya törés: die hinfallende Sucht, die böse Stampe, die schwere Noth, schwere Krankheit, Epilepsie, das böse Wesen.

Cáḍutu, *m.* á, *f. pl.* ţi, te. Кѕȣ́т. — тъ, *pl.* тї, те. *adj.* 1) picatu, surpatu, hîitu: *lapsus*, *delapsus*, *collapsus*: el esett, le esett, le dült, öszve omlott: gefallen, eingefallen. *p e. a*) — din ceriu: *lapsus de caelo*: mennyböl esett: gefallen vom Himmel. *Ital.* caduto di celo. *Hisp.* caido del cielo. NB. Caḍutu din ceriu se ḍice de aquela, quare è iubitu, şi bunu, şi quare véne fórte la bunu tempu. *b*) — casá cáḍutá: *domus collapsa*: öszve omlott ház: eingefallenes Haus. 2) quare au pécátuit, greşitu, pecátosu: *lapsus*, *in peccatum lapsus*: meg esett, bünös, vétkes: der, die in Sünde gefallen ist. *v. g.* fétá, persóná caḍutá: *puella deflorata*, *corrupta*, *impregnata*: meg esett személy: eine zu Falle gebrachte, geschwächte Person. 3) cuveniciosu, cuviénciosu, cádénciosu: *conveniens*, *debitus*, *decens*, *par*, *competens*: illö, illendö: gebührend, geziemend, anständig. *p. e.* cu cáḍutá cénste: *debito cum honore*: illendö tisztelettel: mit gebührender Ehre. 4) — umilitu, plecatu, ovilitu: *demissus*, *vilis*: alázatos, alatson: demüthig, unterthänig, gering. *Ital.* caduto.

Cáḍutu, *m. pl.* uri. *f.* Кѕȣ́т, — ѕри́, *Subst. V.* Cadére.

Cae, s. gae, *f. pl.* — ái. Кáе, сав гáе — ѕ́и. o passere: *falco milvius*, *milvus*: kánya, héja: der Weihe, Wey, Weyer, der Mitan, der Hühnergeyer, Taubenfalk. á *Lat*: gallus.

Cáfáescu, ire, itu. Кѕфѕе́ск, и́ре и́т. *verb. act.* battu, dau cu queva in orequine, infundu, piseḍu: *verbero*, *quasso*, *pulso*, *multo*: sulytani, meg sulytani ütni suprikálni loholni, meg loholni: prügeln, zuhauen, abprügeln, wichsen.

Café, *f. pl.* e. Кафѣ́. 1) O seméntiá de un arbore, que cresce in Arabia qué fericitá la résáritu, si in India: *caffaeum*, *faba arabica*, *faba coffea*. Linn. Kávé: die Caffee-Bohne, der Caffee. 2) Arbore de Café: *Coffea arbor*: Linn. kávéfa: der Caffebraum. 3) beuuturá, seu. sorbiturá, quare se

Digitized by Google

se face din Café: *sorbitio fabagina, caffaeus liquor:* Kávé der Kaffee. *It. Gal. His.* Caffé. *Usu.* coloru sementiei de Café é seinu quam vénétu: *cinereus nigrescens.*

Caféariu. *m. pl.* i. Καφεάρῠ. ῠ. quelu que vénde café, cafeneriu: *thermopola, coctor coffeae:* Kávéfözö, der Caffeesieder, oder Caffeeschenk. *Ital.* Caffetiere. *Gal* Cafetier. Cafeariá, muierea, quare férbe, si vénda café; séu. muierea cafeáriului: *mulier thermopola:* Kávé fözö, kávéáruló aszszony: die Caffesiderin. Caféritiá: *coctrix liquoris caffaei: V.* Cafeariu.

Caféná. séu Cafenê *f. pl.* e. Καφέηъ, cas Καφεηὲ. *pl.* ε. casa, unde se férbe, si se vénde Cafè. *thermopolium, taberna, caldaria, vulgo Caffena:* Kávéhâz: das Caffeehaus. *It. Gal.* Caffé. *caffaei taberna.*

Cafenériu, *m. pl.* Καφεηέρῠ. *V.* Cafeariu.

Caferu, *m. pl.* i. Κάφερ — ῠ. Caprioru, cornu la casa, lemnele quele mai mari, redicate in susu, qua córnele, quare ţénu coperişu: *tignum, cantherius:* szarufa, szaru gerenda: der Sparr, der Dachsparren. NB. Caferu, se dice si Cafere, Καφέρε. *a Latino: caper* p. *mut. in* ſ.

Cáhalá, *f. pl.* e. Κυχάλъ; o parte a cuptoriului de ole cu quare se incáldésce casa iérna: *cacabus, testa fornacalis:* Kályha: die Kachel. — Cuptoriu de cuhale, séu de óle: *fornax testacea:* kályha - kementze: der Kachelofen. *a Lat. cacabus. Florentini cacabus pronunciant hahabus.*

Caieru *m. pl.* re. *f.* Κάερ, — ρε. Cánepá séu iinu netorsu, quátu se pone odatá in furcá: *pensum:* egy guzsaly kender, lenn, szösz: ein Rocken Flachs. NB, 1) *Caliendrum denotat comam adsciticiam, et hinc per analogiam,* Caieru. 2) Cayer. *Gallis. significat plura folia chartae in unum complicita, sed non compacta: Hispanis.* Cayrel: *speciem comae adsciticiae, capillamentum, galericulum.*

Cáiescu, ire, itu. Κъέcκ, — ήρε, — ήτ. *Verb. reciproc:* mé plángu; mé vaieru; ámi pare réu: *doleo, poenitet me:* bánni, meg bánni, bánkodni, szánni: reuen, bereuen, leid seyn. *Etym.* a verb. *caio, as, utum.* Fulgend: *castigo, demo, coërceo, punio; dum enim quis poenitudine ducitur, semet ipsum punit, et castigat.*

Cáiescu, *m.* ésca. *f. pl.* sci, *com.* Κεέcκ. cκъ. *pl. m. adj.* que ê de calu, que se téne de caii: *equinus:* lóhoz való: vom Pferde. — macrisu cáiescu. *V.* Macrisu.

Cáire, *f. pl.* ri, Κъήρε, *subst: dolor, poenitudo, poenitentia:* bánat, bánás, meg bánás, sajnálás: die Reue, das Bedauern, Leid seyn.

Cáitia, *f. pl.* tie. Κъήцъ, *subst.* cépsá: *vitta, mitra, caliendrum:* fö kötö: die Haube, Frauenzimmer Haube. *a Lat caput. subtracto p.*

Calafonu *m*, séu calafonie, *f. pl.* car. Καλαφόη, cas, καλαφοηίε: *resina colophinia:* kalafonia, vonnó gyanta: das Calaphonium.

Cálámariu, *m. pl.* riuri Κълъмάρῠ *subst: atramentarium:* Kalamáris, tenta tartó: das Dintenfaß. *a Lat. calamarium.*

Calapíru, *m.* Καλαπήρ *subst: Tanacetum balsamita* Linn: Boldog Aszszony mentája, lapos menta: die Frauenmünze, römische Münze, das Frauenblätchen, Marienblätchen.

Cálárabé, *f. pl.* be, Κълъράβъ, *subst: Brassica oleracea* — Linn: Kalerábe vagy Karalábe: der Kohlrabi, die Kohlrübe, Oberrübe.

Cálá-

Digitized by Google

Cálárasu, *m. pl.* si. Кълъра́ш, *subst.* 1) ori quine è cálare: *eques*: lovas: der Reiter. 2) unu soldatu cálareţu: *eques, vel miles eques.* lovas Katona: der Reiter, Reisige, der Kavallerist. Cálárasi plur: *adeq*: Óstea que cálárétá: *equites, equitatus*: lovasság, lovas Katonaság: die Reiterey, die Cavallerie, *a Valach.* çalu, *equus.*

Cálare. Кълáре, adv: *equo, in equo, eques*: lovan, lóháton: zu Pferde. — şedu cálare: *equo insideo*: lovan, vagy lóháton ülni: zu Pferde sitzen. — me suiu cálare: *equum conscendo*: lora ülni: auffitzen, aufsteigen, sich auf's Pferd setzen.

Cálárescu, rire, ritu, Кълъре́ск, ри́ре, ри́т, *Verb. act*: mergu séu ámblu cálare: *equito, equo vehor*: lovaglani, lovagólni: reiten.

Cálaretiu, *m. pl.* ti. Кълъре́ц, *subst. V.* Cálaraşu.

Cálárie, *f. pl.* rii. Кълъріе, *subst.* calu de cáláritu: *equus sellarius*: nyerges ló, lovágló ló: das Reitpferd.

Cálárime, *f. pl*, mi, Кълъри́ме *subst*: *equitatus*: lovasság, die Reiterey, die Cavallerie.

Cáláritu, *m. pl.* turi. Кълъри́т, *subst. equitatio*: lovaglás: das Reiten.

Cálău, *m. pl.* lái. Кълъ́ѕ, *subst.* 1) despre calu, adeq: unu calu mare: *equus grandis*: egy nagy ló: ein großer Gaul. 2) despre omu: a) lóngúu: *longurio*: hosszu ember, lajtorja: der Lümmel, ein langer Kerl. b) *V.* Balamutu.

Cálbeşosu, *f.* ósá, *pl.* osi, *f.* óse. Кълбеџо́с, — џо́асъ, *adj*: *fasciola hepatica infectus*: metelyes: mit der Egel behaftet. *item*: betegosu: *tenui utens valetudine*: beteges állapotu: kränklich. *Translatum a Graeco* καλος, *mutilus.*

Cálbéḑá, *f.* Кълбѣ́зъ, *subst*: *fasciola hepatica*: métely, die Egel, oder Egelschnecke.

Cálbeḑéscu, séu cálbeḑeḑu, ḑare, ḑatu Кълбезе́ск, са́ѕ кълбеде́з — за́ре, зат. *Verb*: *act. fasciola hepatica inficior*: mételyesülni: mit der Egel behaftet werden.

Cálcare, *f. pl.* cári. Кълка́ре, *subst*: *calcatio, conculcatio*: tapadás, nyomás: das Treten, Zertreten.

Cálcare de lege. Кълка́ре де лѣ́џе *violatio, transgressio legis*: törvény szegés: die Verletzung, oder Uibertretung des Gesetzes.

Cálcátoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre, Кълкътóрю, — óаре. *subst*: *Verb*: *calcator, conculcator*: nyomo, tapodó: der Treter, Zertreter.

Cálcátoriu de lége, Кълкътóрю де лѣ́џе: *violator, transgressor legis*: törvényszegö: ein Verletzer der Gesetze.

Cálcatu, *f.* tá, *pl.* ti, *f.* te, Кълка́т, — тъ, *adj*: *tritus, calcatus*: jártt: betreten, gebahnt.

Cálcátură, *f. pl.* turi, Кълкътѹ́ръ, *subst*: *calcatura*: tapodás, nyomás: das Treten, der Tritt. 2) nevoie, stropşitură: *epilepsia, morbus caducus*: nyavalya, nehéz nyavalya, nyavalya törés: die Fraß, Epilepsie, die hinfallende Sucht.

Calce, *f. pl.* cálci, Ка́лче, *subst.* o plantá *caltha palustris* Linn: sárfü, motsár virág: die Kuhblume, Mos = Schmalz = Matten = Sumpf = Sumpfdotter = blume, der Schmergel.

Calce micá, Ка́лче ми́къ, Scinteutia galcinà: *ranunculus ficaria, chelidonium minus*: Linn: Aranyal versengö: das kleine Schölkraut, Scharbockskraut, Feigwarzenkraut.

Cálcéménte, *f. pl.* Кълцъми́нте, *subst*: *calceamen, calceamentum*: lábbéli: die Bekleidung des Fußes (man mag Schuh, Tschismen,

Digitized by Google

men, Stiefel darunter verstehen) a Lat. *calceamentum*

Cálçéescu, ire, itu, Кълцъéск, ѝре, ѝт, *Verb: act:* floçáescu: *vellico, lancino:* tépni, eltépni, el szagatni, tzibálni: rupfen, zupfen, zausen, zerzausen, zerren.

Cálçi *m. pl.* Кълцй *subst: stupa vel stuppa:* szösz tsepü: das Werg, oder Werk. — de cálçi: adj: stupeus: *Ital:* capuchio, *tomentum. Etym. calx-calcis, quia sunt ultima et vilissima pars canabis, aut lini.*

Cálçiunariu, *m. pl.* ri, Кълцѹнáрю, *subst calcearius, calceobarius:* suster, tzipo tsináló: der Schuster, Schuhmacher.

Cálçiunasu, *m. pl.* si Кълцѹнáш, *subst: calceolus:* egy kis tzipö: ein kleiner Schuh, das Schüherl.

Cálçiunu, *m. pl.* ni. Кълцѹн, *subst: calceus:* sarú, tzipö, tzipellö paputs: topánka: der Schuh. *Ital.* Calzoni, *denotat braccas, caligas.*

Calcu, care, catu, Кáлк, кáре, кáт, *Verb: I. act:* 1) pásescu: *calco, gradior:* lépni; schreiten, einhergehen, treten. *p. e.* calcu drumuri, adeq: cálétorescu: *itineror, viam calco:* uton járni: ein Weg betreten. 2) apésu *calco:* nyomni, tapodni: treten. *p. e.* — queva, séu pre quineva suptu picióre: *pedibus conculco, proculco:* lábal tapodni: unter die Füße treten. — calcu struguri: *uvas calco, vel calcando exprimo:* szölöt nyómni: Trauben austreten. — cálcáiu cismei, adeq: lu scálciu: *calceamenti talum attero, vel male calcando corrumpo:* a' tsiszma sarkát félre nyomni: den Schuh oder Stiefel vertretten. — 3) vre o cusuturá cu feru caldu: *levigo:* téglázni ki téglázni, vasalni: biegeln, bügeln, ausbügeln. — vre o lége, séu poruncá, adeq: ne bagu in semá: *calco, conculco, violo. transgredior:* meg szegni, ál tal hágni: übertreten, überschreiten, verletzen. — 5) pre quineva cu asuprelá, adeq: nepástuescu: *calco, opprimo:* nyómni, elnyomni: unterdrücken. — 6) pre quineva suptu méne, adeq: supunu, umilescu, cucerescu: *subjicio, subigo, supero, humilio:* alávetni: unterwerfen. — 7) me calcá, adeq: nevoia, me stropsesce: *epilepsia vel phraenesi corripior:* a' nyavalya tör ki: die Freiß haben, oder bekommen. *II. recipr:* me calcu: 1) suptu quineva, adeq: me supunu, me umilescu: *me submitto, subjicio, humilio:* magat alá vetni, meg alázni: sich unterwerfen. — 2) me calcu de drumu, de osténélá adeq. mé curmu, me obosescu: *frangor, lassesco defatigor:* lankadni, el bádgyodni: ernüden, entkräftet werden. *Nota: haec ultima phrasis refertur duntaxat ad pecora, boves, equos, etc: a Lat. calco.*

Cáldare *f. pl.* dárí. Кълдáре, *subst. aenum, ahenum, lebes, cortina, cucuma:* üst: der Kessel, *a Lat. caldarium.*

Cáldárariu, *m. pl.* ri. Кълдерáрю, 1) quarele face cáldári de nouu: *subst: faber ahenarius:* üstgyárto: der Keßler, Kesselschläger, Kesselschmiedt: *Italis.* calderojo. 2) cárpitoriu de cáldári, pre com'súntu corturarii: *refector ahenorum:* üstfoldozó: der Kesselflicker.

Cáldárescu: ríre, rítu, Кълдърéск, ри́ре, ри́т, *Verb: act: inquino, maculo, inficio:* bé kenni, piszkolni, motskolni: beschmieren, besudeln.

Cáldárusá, *f. pl.* se, Кълдърѹшъ, *subst: ahenulum, cucumella, cortinula:* üstötske: ein Kesselchen.

Caldu, *f.* dá, *pl.* di, *f.* de, Кáлд, — дъ, *adj. caldus, calidus:* meleg: warm. — quam caldu, séu deabiè caldu: *tepidus*, lágy meleg: lau, laulich. — mi caldu, *caleo:*

caleo: melegem vagyon: mir ist warm.

Caldu. Κάλδ, *adv: calide:* melegen: warm.

Căldurá, *f. pl.* duri, Καλδάρς, *subst* 1) *calor, caldor*: meleg, melegség, die Wärme. — Căldura quam de abié: *tepor*: lágy melegség: die Lauigkeit, Laulichkeit. — Căldurá mare: *aestus, ardor, fervor*: hévség, nagy meleg, rekkenö melég: die Hitze: — ţénu queva la căldurá: *foveo*: melegen tartani: etwas warm halten. — 2) in rugáciune, in disputatie, séu queva pornire a ánimei: *ardor, fervor, zelus*: hévség, buzgóság: die Wärme, der Eifer, die Heftigkeit, Hitze.

Căldurosu, *f.* rósă, *pl.* rosi, *f.* róse. Καλδαρός, — ρόαϛ — *adj*: 1) caldu: *calidus*: meleg: warm. 2) que aduce, séu ţéne căldurá: *calorificus*: melegitö, vagy meleget tartó: warm, erwärmend.

Căldutiu, *f.* tiă, *pl.* ti, *f.* tíe, Καλδúţ, — ца. *adj: modice calidus*: melegetske: etwas warm.

Căldutiu. Καλδúţ, *adv. calidiuscule*: melegetskén: ein wenig warm.

Cale, *f. pl.* căii, séu căli, Κάλε, *subst*: 1) *callis, via, iter*: út: der Weg, die Strasse. *p: e:* cale bătută: *via trita*: vertt ut: ein gebahnter Weg, — sûnt cuiva in cale, *adeq*: éi sûnt in cóntrá: *obsto, impedimento sum cuipiam*: valakinek utjába lenni: Jemanden im Wege seyn. — 2) călătorie: *iter, via, itineratio*: ut, utozás, uton járás: der Weg, Gang, die Reise. — facu vre o cale, adeq: călătorescu: *iter facio*, utozni, uton járni: eine Reise thun. — cale bună! (quándu poscimu cuiva Călătoriu) *bonam viam! felix iter!* jo utat! glückliche Reise! — pre cale: *in via, inter viam*, in itinere: az uton: unter Wegés, auf der Reise — de cale: — *adj*: *viaticus, itinerarius*: uti: die Reise betreffend. *p: e:* cheltuélá de cale: *sumptus itinerarii*: uti költség, die Reisekösten, — cale primare *V.* Primariu. 3) dreptate: *justitia, aequitas*: igazság, die Billigkeit, Gerechtigkeit. *p: e:* nu è cu cale: *hoc est injustum*; á nem igazság: das ist unbillig: á Lat. *callis*.

Călescu, lire, litu. Καλέςκ, лúре, лúт, *Verb: act*: — 1) feru: *duro, induro*: edzeni: härten. á Lat: *callum, vel coalesco*. — 2) pre quineva, adeq: pécălescu: *circumvenio, decipio*: valakit meg tsalni, reá szedni: Jemanden anführen, amplauschen, übertölpeln.

Călătorescu, rire, ritu. Καλατορέςκ — рúре — рúт, *Verb: act: itineror, vio, viam facio, iter facio*: utazni, utonjárni: reisen, eine Reise thun, einen Weg machen.

Călătorie, *f. pl.* rii, Καλατορíе, *subst: iter, via, itineratio*: ut, utozás, uton járás: die Reise, der Weg.

Călătoriu, *f* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre, Καλατόрю, — óаре *subst: Verb: viator, itinerator*: utazó, utonjáró: der Reisende, der Wandersmann.

Călicè, *f. pl.* cele. Καλúчѣ *subst: semita, callis*: ösvény, gyalog út: der Steg, Steig, Fussteig, Fusweg.

Călicie, *f. pl.* cii. Καλичíе *subst: egestas, mendicitas*: koldusság, nagy szegénység: die Bettelarmuth,

Călicióră, *f. pl.* re, Καличоáрă, *subst: V.* Călicè.

Calicu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Калúк, кă *adj: egenus, egens, mendicus*: koldus, igen szegény: bettelarm, blutarm. *Ital.* calugo, *miser, mendicus*.

Călindariu séu Călendariu *m. pl.* riuri, *f.* Калиндáрю, *subst: calendarium*

lendarium, fasti: Kalendariom: der Kalender.

Calmu, *m*, Κάλαμος, *subst:* o plántá: *calamus acorus, vel calamus odoratus*, Linn: Kalmusz, sárga vízililiom: der Calmus.

Cáloiu, *m. pl.* oi. Καλόϊ, *subst.* 1) unu calu mare: *equus grandis:* egy nagy ló: ein großer Gaul. 2) camenitiá: *fornax:* kementze, kálha: der Ofen.

Calu, séu caualu: *m. pl.* cai, séu cauai, Κάλ, *subst: equus, caballus:* ló: das Pferd, Roß, der Gaul. — pre calu, adeq: cálare: *equo, in equo, eques:* lovan, ló haton: zu Pferde. — calu de hamu: *equus vectarius:* hámos ló, szekeres ló: das Zugpferd. — calu de cáláritu: *equus sellarius:* nyerges ló: das Reitpferd. — calu de rudá: *equus jugalis, vel equus temoni injunctus:* rudas ló: das Deichselpferd. — calu porodu: *equus honorarius, desultorius:* vezetékló: das Handpferd. — de calu: *adj. equinus, equorius: p. e.* píru de calu · *pilus equinus, vel seta equina:* ló ször: das Roßhaar. — doftoru de cai: *medicus equarius, veterinarius:* ló orvos, ló doktor: der Roßarzt. — calu de apá: *hippopotamus:* vizi ló: das Flußpferd. *Ital. et Hisp.* cavallo.

Cálugáresce, Καλογερέψε. *adv. monachice, monastice, more monachorum:* barátossan, barát modra: mönchisch, wie die Mönche.

Cálugárescu, *f.* réscá, *pl.* sci. Καλογερέσκ, — ρέσκε. *adj. monachicus, monasticus, monachalis:* baráti: mönchisch.

Cálugárescu, ríre, rítu. Καλογερέσκ, — ρίρε, — ρίτ. *verb. act.* pre quineva, adequá: l' facu cálugáru: *monachum facio:* barátot tsinálni valakiből: Jemanden zum Mönche machen. II. *recipr.* me cálugárescu: *ordi em monachicum sequor, vitam monasticam amplector:* barát lenni, egy szerzetbe bé állani: Mönch werden.

Cálugárie, *f. pl.* rii. Καλογερίε. *subst. vita monachica, vel monastica:* barát élet, szerzet: das Mönchsleben, der Mönchsorden.

Cálugáriţa, *f. pl.* ţe. Καλογερίţε. *subst. monacha, nonna, monialis:* ápátza: die Nonne, Klosterfrau, Klosterjungfer.

Cálugáru, vel cálugeru, *m. pl.* ri. Καλόγερ. *subst. monachus, religiosus:* barát, szerzetes: der Mönch, Klostermann, Ordensbruder. *a Gr.* καλος *et* γερων, *bonus senex.*

Cáluşelu, *m. pl.* şei. Καλωşέλ. *subst. equulus:* lovatska, egy kis ló: das Pferdchen, Pferdlein, ein kleines Pferd.

Cáluşériu, *m. pl.* ri. Καλωşέρϊ. *subst. collinus salius, vel salius collinus:* kaluser nevü oláh tántzos: der Colloschár, oder gewiße so genannte walachische Tänzer. — cáluşerescu, *f.* éscá, *pl.* sci, *adj. ad collinos salios pertinens:* kalusereket illetö, vagy azokhoz tartozó: die Colloschären angehend. — cáluşerésce, *adv. more collinorum saliorum:* mint a' kaluserek: colloschármäßig. *a Lat. collis et salii, antiqui enim salii Romanorum adhuc superstites sunt apud Valachos Trajanae Daciae in Transsilvania.*

Cálusu, *m. pl.* suri. Καλúş. *subst.* schiopá: *spitama brevis:* bakarasz, sánta arasz: eine kurze Spanne.

Calutiu, *m. pl.* ti. Καλúţ. *subst. V.* Cáluşelu.

Calvinesce, Καλκινέψε. *adv. more calvinianorum, vel reformatorum:* kálvinistásson, reformátusok modjára: calvinisch, reformirt.

Calvinescu, *f.* éscá, *pl.* sci. Καλκινέσκ, — έσκε. *adj. Calvinianus,*

nus, reformatus: reformatus: calvinisch, reformirt.

Calvinu, *m: pl.* ni. Калвин. *subst. calvinista:* kálvinista: Calviner, oder Calvinist. — Calvinà *fem. Not.* pre témpurile nóstre se nomescu: *reformatus:* formatus: Reformirt.

Camátà, *f. pl.* te. Кáмътъ. *subst.* mitá, uşurà: *usura, fenus:* u'sora: die Zinsen, Interessen, das Procento. — dau queva pre camátà: *feneror:* u'sorára adni: gegen Zinsen ausleichen. — iéu pre camátà: *feneror:* u'sorara venni: gegen Zinsen erborgen. — camátà ne dréptà: *fenus iniquum, usura illegalis:* hamis u'sora: der Wucher, die unbillige Interessen. *Graecis.* καματος, *labor.*

Camátarnicu, *f.* cà, *pl.* ci, *f.* ce. Къмътáрник, — къ, *subst. verb.* quarele dà bani pre camátà: 1) dréptà, legiuità: *fenerator:* u'sorás: der Capitalist, der Geldausleiher. 2) ne dréptà, ne legiuità: *fenerator iniquus:* hamis u'sorás: der Wucherer.

Camenitià, *f. pl.* tie. Кáменицъ. *subst. fornax:* kementze: der Ofen. *a Lat, caminus.*

Cámarà, *f pl.* méri. Къмáръ. *subst.* 1) la casà: *cella, conclave:* kamara: die Kammer. 2) a veniturilor quàreiva Térà: *Camera, aerarium, officium cameraticum, Thesaurariatus:* Kamara, az ország, vagy Fejedelem jövedelmeire hajtó tisztség: die Kammer, das Aerarium.

Cámérariu, *m. pl.* ri. Къмърáрю. *subst. promus, camerarius:* kamarás: der Kämmerer, Kämmerling.

Cámeraşu, *m. pl.* şi. Къмъráш. *subst.* 1) *camerarius, cubicularius:* kamarás: der Kammerherr. 2) schimbátoriu de auru: *auricamsor:* arany váltó: der Geldeinlöser. 3) la sare: *salis perceptor:* Kamar'ispány: der Einnehmer.

Cámeruicà, *f. pl.* ci. Къмърýикъ. *subst. cellula, conclave parvum:* kamarátska: das Kämmerchen, Kämmerlein.

Cámérutià, *f. pl.* tie. Къмърýцъ. *subst. V.* Cáméruicà.

Cámesià, *f. pl.* mesi. Къмѣшъ. *subst. camisia, indusium, interula:* ing: das Hemd, Hemde. — mi mai a própe cámesia de quàtu ţundra: *prov. tunica pallio propior, indusium toga propius:* közelebb az ing a' menténél: das Hemde ist näher als der Rock. *a Lat. camisia. Ital.* camicia.

Cámeşuica, *f. pl.* ci. Къмъшýикъ.

Cameşutià, *f. pl.* ţie. Къмешýцъ. *subst. dimminut: indusiolum, interula:* ingetske: ein kleines Hemde.

Cámetínu vel cómetinu, *f.* nà, *pl.* ni, *f.* ne. Къмéтин, — нъ, *adj. virilis, strenuus, industrius, gnavus, sedulus:* szorgalmatos, igyekező, jó igyekezetü: mäßig, fleißig, mannhaft. *a Lat. committo, i. e. facio, patro.*

Camforu, *m. pl.* car. Кáмфоръ. *Camphora:* Kánfor: der Kampfer.

Cámilà, *f. pl.* le. Къмилъ *subst. camelus:* teve: das Kameel, oder Kameelthier. — de cámilà: *adj. camelinus: p. e.* píru de cámilà: *pilus camelinus:* teve szőr: das Kameelhaar. *a Lat. camelus,*

Caminu, *m. pl.* caminuri, *f.* Камин. *subst.* hornu: *caminus, fumariu:* kémény, kürtö: der Camin, Rauchfang, Schornstein. a Lat. *Caminus.*

Cáminu, *m. pl.* nuri, *f.* Къмин. *subst.* cohu, de fáuritu: *caminus fabri ferrarii:* kóh: die Schmiedeesse.

Cámpie, *f. pl.* pii. Къмпіе. *subst. locus campestris:* mezöség: ein weites Feld, ohne Wälder. a cámpu.

Cámpu, *m. pl.* puri. Кáмп. *subst. a)* locu fórà pádure: *campus: b)* locuri de agonisità: *rus, ager:*

Digitized by Google

ager: mezõ: das Feld. — de cámpu: *adj. campestris, agrestis, ruralis*: mezei, *p. e.* flóre de cámpu: *flos campestris*: mezei virág: die Feldblume. a Lat. *campus*.

Canâ, *f. pl.* ne. Кáнъ, *subst.* 1) cánceu: *cantharus*: kantsó, kanna: die Kanne. 2) urceoru: *urceus, amphora*: korsó: der Krug. a Lat. *cantharus*, *per syncopen*.

Canalu, *m. pl.* luri. Каналъ. *subst. canalis*: viz árok, kánális: der Canal, oder Waſſergraben. a Lat. *canalis*.

Canapeu, *m. pl.* pée. Канапéе *subst*: *sella amplior, vulgo: conopaeum*: kanapé: das Kanapee, Sopha.

Canaríe, *f. pl.* rii. Канарíе. *subst.* o pasere: *fringilla canaria*: kánári madár, kánári pinty: der Canarienvogel.

Canavas, *m. pl.* suri, *f.* Канавáц, *subst. linteum dictum canavas*: kanavász: der Canavaſ.

Cáncelárie, *f. pl.* rii. Кънцелáрíе. *subst. cancellaria*: kantzellaria: die Kanzley.

Cáncelariu, *m. pl.* ri. Кънцелáрїу. *subst. cancellarius*: kantzellarius: der Kanzler.

Cáncelistâ, *f. pl.* ste. Кънцелíшца. *subst. cancellista*: kantzellista: der Kanzeliſt.

Candelâ, séu candilâ, *f. pl.* le. Кáндела, сав Кандíла, *subst. lucerna, lampas*: lámpás, die Lampe. a Lat. *candela*.

Çandurâ, *f. pl.* re. Цáндъра. *subst. assula*: faszálka. der Splitter, Schiefer. a Lat. *scandula, extrita* s *et* l *mut. in* r.

Çândurescu, rire, ritu. Цъндурéск, — рúре, — рúт. *verb. act. findo*: kis szálokra hasogatni: ſplittern, zerſplittern.

Câne, *m. pl.* ni. Кáне. *subst. canis*: kutya: der Hund. — de câne: *adj. caninus*: *p. e.* péle de câne; *pellis canina*: kutya bör: das Hundefell. — câne de vénatu: *canis venaticus*: vadász kutya: der Jagdhund. — câne mácelárescu: *canis laniarius*: mészáros kutya: der Fleiſcherhund, Fleiſchhackerhund. — câne pecurárescu: *canis ovicarius*: juhász kutya, kuvasz, komondor: der Schaafhund, Schäferhund, Schaafrüde. a Lat. *canis, cane*.

Câneriu, *m. pl.* néri. Кънéрїу. *subst. custos canum*: kutyapetzér: der Hundsvogt.

Câneſce- Кънéше. *adv. canine, more canino*: ebből, kutyául: hündiſch, hundsfötiſch.

Câneſcu, *f.* éscâ, *pl.* sci. Кънéск, — éска, *adj. caninus*: ebi: hündiſch. — dênte câneſcu, (laomu): *dens caninus*: hegyes fog, szemfog: der Spitzzahn, Augenzahn, Hundszahn.

Câneſcu, nire, nitu. Кънéск, — нúре, — нúт. *verb. recipr.* me câneſcu: *versute, nequam ago*: kutyálkodni: liſtig handeln.

Câniе, *f. pl.* nii. Кънíе. *subst. canina nequitia, versutia, malitiositas*: kutyaság: die Hundsfötterey, Tücke, Schlauheit.

Cânepé, *f. pl.* car. Кáнепъ. *subst. cannabis sativa* Linn: kender: der Hanf. — de cânepé: *adj. canabinus*: *p. e.* sémenţé de cânepé: *semen canabinum*: kender mag: der Hanfſaame. *Ital.* canapa.

Cânepiſte, *f. pl.* sti. Кънепúште. *subst. cannabetum*: kenderföld: das Hanfland, ein Hanffeld. *a* cânepé.

Canonescu, nire, nitu. Канонéск, — нúре, — нúт. *verb. act.* 1) pre quelu que se mârturisésce: *poenitentiam impono*: penitentziat adni: Buße auflegen. 2) pedepsescu: *punio, plecto, poenam infligo*: meg büntetni: ſtrafen, beſtrafen. *a Gr.* κανὼν.

Cano-

Digitized by Google

Canonicíe, *f. pl.* cii. Канонич́іе. *subst. canonicatus, dignitas canonici:* kanonakság: das Canonicat.

Canonicu, *m. pl.* ci. Канони́к. *subst. Canonicus:* kanonak, káptalan béli ur: der Domherr.

Canonu, *m. pl.* nóne, *f.* Кано́н. *subst.* 1) ori que lége: *canon, regula, lex, sanctio:* régula, törvény, rendtartás: der Canon, die Regel, das Gesetz, *p. e.* canónele beséricesci: *canones Ecclesiastici:* szentégyházi törvények: die Kirchengesetze. 2) quarele se dă de la páréntele sufletescu quelui que se márturisesce: *poenitentia, canon poenitentiarius:* a' gyontató Atyától ki szabott penitentzia: die von dem Beichtvater auferlegte Buße. 3) — ori que altă pedépsă: *poena:* büntetés: die Strafe.

Cantă, *f. pl.* cănţi. Ка́нтъ. *subst. lebes:* kandér: ein metallener Topf.

Cântare, *f. pl.* tări. Кънта́ре. *subst.* 1) actio verbi cântu: *cantio, cantus:* éneklés: das Sängen. 2) cântecă: *cantus, canticum, cantilena:* ének: der Gesang, das Lied.

Cântărescu vel quântărescu, ríre, rítu. Кънтъре́ск, — ри́ре, — ри́т. *verb. act.* măsuru cu cântariu, séu quântariu: *statera pondero, trutino, trutina pendo, libro:* függesztö fontal fontolni, lántzos fontal mérni: mit der Schnellwage aufwägen.

Cântăretiu, *m. pl.* ti. Кънтъре́ц. *subst. cantor, cantator:* éneklö, énekös: der Sänger: cântărétiă, fem: *cantatrix:* die Sängerinn. a Lat. *cantor.*

Cântariu vel quântariu, *m. pl.* tariuri, *f.* Кънта́рю. *subst. statera, trutina:* függesztö, serpenyötlen - lántzos font: die Schnellwage. a Lat. *quantitas. hoc enim instrumento exploratur quantitas rei, quasi diceres, quantarium.*

Cântătoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Кънтъто́рю, — о́ре. *V.* Cântaretiu.

Cântatu, *m. pl.* turi, Кънта́т. *subst. cantus, cantatus:* éneklés, énekszó: das Singen, der Gesang. — cântatu cocoşiloru: *a*) insuşi cântarea: *cantus gallorum:* kakas ének: das Hahnengeschrey. *b*) témpu nopţi, quându cântă cocosii: *gallicinium:* kakas szó kori idö: das Hahnengeschrey, oder die nächtliche Zeit des Hahnengeschreyes.

Cântătură, *f. pl.* turi. Кънтътъ́ръ. *subst.* 1) *V.* Cântare: 2) tánguire, véietu: *lamentum, lamentatio:* kesergés: die Lamentirung.

Cântecă, *f. pl.* ce Ка́нтекъ. *subst. cantus, canticum, cantio, cantilena:* ének, dal: der Gesang, das Lied.

Cântecu, *m. pl* ce, *f.* Ка́нтек. *subst. V.* Cântecă. a Lat. *canticum.*

Cântecutiă, *f. pl.* tie. Кънтекъ́цъ. *subst. cantulus, cantiuncula:* égy kis ének: das Liedchen, ein kleiner Gesang.

Cântorie, *f. pl.* rii. Кънторі́е. *subst. munus cantoris:* Kántorság: die Cantorsstelle.

Cantoru, *m. pl.* tori. Ка́нтор. *subst. Cantor:* éneklö, kántor: der Sänger, Cantor. — Cântoritiă, *fem:*

Cântu, tare, tatu. Ка́нт, — та́ре, — та́т. *verb.* I. *act. a*) omu: *cano, canto:* énekelni: singen. *b*) paserile: *cano:* énekelni, füttyölni: singen. *c*) cocoşiu: *cucurio:* kukorékolni: krähen. *d*) bróscele: *coaxo:* kurutyolni: quacken. *e*) clopotu, séu altă unéltă de metalu: *tinnio, sono:* tsöngeni, tsengeni, szollani: klingen, schallen. *f*) cétera, séu altă unéltă de musică: *sonitum edo:* szollani, hang-

hangzani: tönnen, klingen. II. *recipr.* me cántu: 1) me véietu: *lamentor*: keseregni: sich über etwas weinerlich bekümmern. 2) dopé quineva: *defleo, lugeo quempiam*: siratni valakit: beweinen Jemanden. 3) inantea cuiva, adeq. me tánguescu, me géluescu: *queror, conqueror, querulor*: panaszolkodni: sich beklagen, beschweren.

Çapá, *f. pl.* pe. Цáпъ. *subst. stipes, palus*: nyárs: der Spieß. — tragu in çapá: *pallo suffigo, stipitem per medium hominem adigo*: nyársba huzni: spießen. a Lat. *cippus vel a stipes detrita prima litera.*

Cáparà, *f. pl.* re. Кънáръ. *subst. V.* Arvuná. *Ital.* caparra.

Cápéçiná, *f. pl.* ni. Кънъцúнъ. *subst.* 1) a capului: *calva, calvaria, cranium*: koponya, agy koponya: der Schedel, Hirnschedel, die Hirnschalle. 2) de curechiu: etc. *caput.* fö: der Kopf, der Happel. 3) de aiu. *V.* Cáciulie. *Hisp.* cabeça.

Capelá, séu capélná, *f. pl.* ne. Капéлъ, сáѕ кънъ́лнъ. *subst. aedicula, capella, sacellum*: Kapolna: die Capelle. a Lat. *capella.*

Capelanu, *m. pl*, ni. Капелáн. *subst. cooperator, capellanus*: Káplány: der Capellan.

Cápenégu, *m. pl.* ge, *f.* Кънепѣ́г. *subst. pallium*: köpenyeg: der Mantel. — inbracu cu cápenégu: *pallio*: pallástolni: mit einem Mantel umgeben. *Ital.* cappa, *pallium, vestis cacullata.*

Capéru, rare, ratu. Кáпър, — рáре, — рáт. *verb. neutr.* 1) vinu, berea quandu férbe: *ferveo, aestuo, bullio*: forni: gähren, brausen. 2) ochií, stelescu, schin teazá: *mico, scintillo*: szikrázni, káprázní: funkeln. 3) inima, sángele, adeq. svégnesce: *mico, trepido, palpito*: dobogni, fel verni: pochen, klopfen, zucken, zappeln. a Lat. *capero*, increţescu.

Cápetenie, *f. pl.* nii. Кънетéнїе. *subst. caput princeps, dux, antesignanus, coryphaeus*: fö, fö ember, elsö személy: das Haupt, Oberhoupt, der Anführer, die vornehmste Person. *a caput.*

Capetu, *m. pl.* te. Кáпет, *subst. finis. exitus, egressus*: vége, utolja valaminek: das Ende, der Ausgang.

Cápiçiá, *f. pl.* çié. Кънúцъ. *subst. metula vel acervus foeni minor*: egy kissebb kalanya széna, egy buglya széna: ein Schöberchen, oder Häufchen Heu. a Lat. *caput.*

Cápiére vel cápiare, *f. pl.* eri. Кънїѣ́ре. *subst.* 1) ameţélá: *vertigo*: szédelgés: der Schwindel. 2) nebunie: *amentia, dementia, delirium, insania, vesania, stultitia*: bolondság, esztelenség: die Thollheit, Thorheit, Narrheit.

Cápiétu vèl capiatu, *f.* tá, *pl.* ti, *f.* te. Кънїѣ́т, — тъ. *adj.* 1) quarele are ameţélá: *vertiginosus, vertigine laborans*: szédelgö: schwindelig, mit dem Schwindel behaftet. 2) nebunu: *amens, demens, insanus, vesanus, delirus, stultus*: bolond, kába, esztelem: tholl, thörig, närrisch, unsinnig, wahnsinnig. a Lat. *mente captus.*

Cápieḑu vel cápiáḑu, vel cápíu, ére, etu. Кънїéз, — ѣ́ре, — ѣ́т. *verb. act.* 1) ameţescu: *vertigine corripior, vertigine laboro*: szédülni, szédelgeni, szédelegni: den Schwindel bekommen. 2) *V.* Nebunescu.

Capisce, *f. pl.* sci. Капúще. *subst. idoleum, fanum, delubrum, templum numinis ficti, vel idoli*: pogány templom, bálvány templom: der Götzentempel.

Cápístru, *m. pl.* péstre, *f.* Кънъ́стрѕ. *subst. capistrum*: fék, kötöfék: die Halfter. — punu cápístru:

Digitized by Google

pístru: *capistro:* fékezni, kötöféket fel tenni: halftern, die Halfter anlegen. a Lat. *capistrum.*

Capitalu, *m. pl.* luri, *f.* Капитáл. *subst. caput, sors, vulgo: capitale:* tökepénz, kápitális: das Stammgeld, Capital, die Capitalien.

Cápitánie, *f. pl.* nii. Къпитъніе. *subst. centuriatus:* kapitányság; die Hauptmanns- oder Rittmeistersstelle.

Cápitanu, *m. pl.* ni. Къпитáн. *subst. centurio, capitaneus:* kapitány, százados: — la pedestrasi: der Hauptmann, — la cavalerie: der Rittmeister. cápitanitiá. *fem.* a Lat. *capitaneus.*

Cápítare, *f. pl.* tári. Къпътáре. *subst.* 1) dóbéndire: *acceptio, adeptio* · kapás, nyerés: die Erlangung. 2) dobéndá, quéstigu: *adquisitio, quaestus, lucrum:* nyereség: der Gewinn, Gewinnst, Profit.

Cápítatu, *f.* tá, *pl.* ti. *f.* te. Къпътáт, — тъ. *adj. particip. verb.* capítu · *V.* Capítu. — pruncu cápítatu: *adeq.* aflatu lóngó garduri: *infans expositus:* találtt gyermek: das Findelkind.

Cápítáturá, *f. pl.* turi, *f.* Къпътътýръ. *subst. infans expositus:* találtt gyermek: das Findelkind.

Capítu, tare, tatu. Кáпът, — тáре, — тáт. *verb. act.* 1) dóbúndescu: *capio, obtineo, adquiro, adipiscor, nanciscor, sortior:* kapni, szert tenni, hozzá jutni: bekommen, erlangen, erhalten, kriegen, zu etwas kommen. 2) quéstigu: *adquiro, lucrum, facio, vel lucri facio, comparo:* nyerni, keresni: gewinnen, erwerben, verdienen, profitiren. 3) pre quineva undeva, adeq. aflu: *invenio, reperio:* találni: finden, ertreffen. 4) pre quineva in ménciuná, séu cu viná a mánú: *deprehendo,* rajta érni, rajta kapni valakit valamin: ertappen. 5) — queva de pre giosu: *p. e.* ursici, petricele, póme *etc.* adeq. culegu: *lego, colligo:* szedni, gyüjteni: sammeln, klauben. *a Lat. capto.*

Cápítuiu, séu capútuiu, *m. pl.* túe, *f.* Къпътъю. *subst. cervical, pulvinus:* fö ally, fej ally: das Küssen, Kopfküssen. a Lat. *capitulum.*

Caprá, *f. pl.* e. Кáпръ. *subst. capra:* Ketske: die Geiß, Geiße, Ziege, Zicke. — de caprá: *adj. caprinus: p. e.* lapte de caprá: *lac caprinum:* ketske téj: die Ziegenmilch. — staulu de capre: *caprile:* ketske ól: der Ziegenstall.

Caprá de munte, séu sílbaticá. Кáпръ де мýнте, сав сълбáтикъ. *capra ibex, rupicapra:* vad ketske, havasi Zerge: die Gämse, Gämsziege, das Gämsthier.

Caprafoiu, *m. pl.* oi. Капрафóю. *subst. caprifolium:* tsont fü, veres ükörke: das Geißblatt. 2) *Lonicera Xylosteum,* Linn: die Hecken- Hunds- oder Teufelskirsche, das Zweck- Bein- oder Seelen-holz.

Cáprariu, *m. pl.* ri. Къпрáрю. *subst.* 1) pástoriu de capre: *pastor caprarius:* ketske pásztor: der Geißhirt, Ziegenhirt. *a capra.* 2) la soldati: *decurio, corporalis;* káplár: der Korporal.

Capre, *f. pl.* Кáпре. *subst.* nesquari bómbe: *cappar, cappari, capparis:* kaporna: die Kapper — tufá, séu spinu pre quare se facu aquéste: *capparis spinosa:* Linn: kaporna tsemete: die Kapperstaude.

Cápriórá, *f. pl.* óre. Къпрïоáръ. *subst. caprea:* öz: das Reh.

Cáprioru, *m. pl.* ri. Къпрïóръ, *subst.* 1) çapu cápriórei: *capreolus:* bak öz: der Rehbock. a Lat. *capreolus.* 2) cingá intrá coferi: *compages cantheriorum, templum, Vitruv: IV.* a' sarúfákat égybe kötö heveder: die kleinere Querbalken.

Cápriu,

Digitized by Google

Cápriu, *f.* ă, *pl.* ii, *f.* ie. Καπρίς, — z. *adj.* se dice despre ochi: *nigricans egilvo*: fekete sárga: schwarzgelb.

Căprutiă, *f. pl.* tie. Καπρύκα. *subst. capella*: egy kis ketske: eine kleine Ziege.

Căpsună, *f. pl.* ne. Κάπωσνα. *subst. fragum arvense majus*: tsattogó mezei eperj: eine große Felderdbeere.

Capu, *m. pl.* pete, *f.* Κάπ, *subst.* 1) — in quătu este médulariu trupului: *caput*: fő, fej: der Kopf, das Haupt. — punu pre capu, adeq. pilúriea etc. *caput operio, tego*: fel tenni a' kalapot: *etc.* das Haupt bedecken, den Hut *etc.* aufsetzen. — iéu din capu, séu de pre capu, adeq. pilúria *etc. caput aperio*: le venni a' fejéröl a' kalapot: das Haupt entblößen, den Hut herunter nehmen. — cu capu golu, vel descopuritu: *aperto capite*: hajadon fővel: mit bloßem Haupte. — cu unu capu mai mare: *capite major*: egy fővel nagyobb: um einen Kopf größer. — me dóre capu: *caput mihi dolet*: a' fejem fáj: der Kopf thut mir wehe — taiu capu; *caput amputo, capite privo*: fejét vágni vagy venni: köpfen, enthaupten, den Kopf abhauen. — iéu lumea in capu, *adeq.* prebegescu: *abeo, discedo, peregrinor, peregre proficiscor*: vándorolni, ki vándorolni: auswandern. 2) insuși omu, séu persona: *caput, homo, persona*: fő, ember, személy: der Kopf, Mensch, die Person. *p. e.* unu capu de bărbatu, *adeq.* unu bărbatu: *vir*: férjfi: die Mannsperson, der Mann. — unu capu de muiére, *adeq.* o muiere: *mulier, femina*: egy Aszszony, vagy Aszszonyi állat: ein Weib, Weibsbild, eine Weibsperson. — dece capete de ómeni: *decem capita, vel decem homines*: tiz ember: zehn Köpfe, oder Personen: — unu capu ne asedatu, ne hodinitu: *caput inquietum, homo inquietus*: egy nyughatatlan ember: ein unruhiger Kopf. — vai de capu tău! *vae capiti tuo!* jaj néked! wehe dir! 3) — unu frustu, la insemnarea quăreiva summă anumită, *p. e* de vite: *p. e.* o turmă de dóă deci si quinqui de capete: *grex quinque et viginti capitum*: egy huszon öt darabbol álló nyáj: eine Heerde von fünf und zwanzig Stück, oder Köpfen. 4) — que are asĭminare cu capu, que se ţéne de capu, séu radimă in capu, pre com *a*) pîru de pre capu omului, *p. e.* saiu cuiva in capu, *adeq.* apucu, prendu pre quineva de pîru: *alicui in capillum, vel in crines involo*: hajába kapni valakinek: Jemanden beym Kopf nehmen, beym Haar erwischen. *b*) viuatiă, fiend'che mai vîrtuosu, in capu radimă, *p. e.* mi punu, repunu, séu mi perdu capu: *caput vel vitam amitto*: fejét veszteni: den Kopf, oder das Leben verlieren. — primesdia capului: *periculum capitis*: az élet veszedelme: die Lebensgefahr. — omu cu capu a mănŭ: *qui mănifestum vitae periculum contemnit*: ki semmit nem gondol az életével: der die Lebensgefahr verachtet. — pentru capu meu, séu in que mi stă capu nŭ: etc. *moriar, quam etc.* a' fejem ért nem etc. bey Leib, und Leben nicht. etc me prĕndu pre capu, séu in capu meu: *vitam spondeo*: a' fejemre fogadok: ich will meinen Kopf verwetten — nu me dau o datá cu capu: *ad mortem usque me non dedam, mortem praeeligo deditioni*: készebb vagyok meg halni, mint meg adni magamat: ich ergebe mich nicht eher als mit dem Tode, oder will eher sterben, als mich ergeben. — aquésta è cu punerea capului: *res capitis, vel capitalis*: köben járo dolog: eine Sache,

Digitized by Google

che, wo der Kopf darauf stehet. — fie ţi de capu: *sit tibi in perniciem:* légyen veszetségedre: es seye dir zum Verderben. c) mente, precépere, séu ţénére a mente: *p. e.* cu capu bunu, séu bunu la capu, uşioru la capu: *boni ingenii, boni capitis:* jó eszü, jó fejü: der einen guten Kopf hat. — din capu sủu, adeq: de rostu: *memoriter:* könyvnélkül: auswendig, aus dem Kopfe. mare la capu α) — firésce: *capito:* nagy fejü: ein Großkopf. β) — cu mente, cu précépere buná: *boni capitis, magnorum talentorum:* nagy eszü, nagy fejü: der einen guten Kopf hat, von schönen Talenten ist. γ) — cu ánvéţiáturá inaltá: *vastae eruditionis:* nagy tudományá: sehr gelehrt. δ) voie, plácére: *velle, voluntas, lubitus:* akarat, kedv, tettszés: der Kopf, Wille, das Belieben. *p. e.* ámblu séu lucru de capu meu: *ad proprium velle, et lubitum ago:* maga feje után járni: seinem eigenen Kopfe nachgehen. — cu capu mare, adeq: indéreptnicu: *contumax, pertinax, pervicax:* fejes, makats; halsstarrig, hartnäckig, widerspänstig, eigensinnig. ε) inceputu fiesque cui lucru: *principium, initium, caput:* kezdet, eleje valaminek: der Anfang, Anbeginn. *p. e.* cetescu din capu: *a principio, ab initio lego:* elöl olvasni: vom Anfange lesen. — ξ) cápetenia, séu quelu din ántéiu intrá mai mulţi: *caput, princeps:* fő: das Haupt, Oberhaupt. *p. e.* capu cetáţei, *adeq:* mai marele: *caput, vel princeps civitatis:* a' város feje: das Oberhaupt der Stadt. η) fruntea séu quelu mai alesu din ori que lucru, *p. e.* capu lucrului: *caput rei, cardo rei:* veleje a' dolognak: die Hauptsache, der Hauptpunkt. — capu baniloru, adeq: capitalu: *caput, sors, capitale:* töke pénz, kapitális: das Capital, oder die Capitalien. 5) — in vre o carte, séu scrisóre, *p. e.* unu capu din sánta scripturá: *caput:* tzikely: das Hauptstück. 6) sfîrsitu, capetu: *exitus, finis:* vég, ki menetel: das Ende, der Ausgang. *p. e.* am ajunsu in capu: *pertigi finem:* el végeztem, végre jutottam: ich habe das Ende erreicht. — din capu in capu: *ab initio ad finem:* eleitöl végig: vom Anfange zu Ende. — nu are capu de réu: *nullum ponit nequitiis modum, est extreme perversus:* véghetetleuül gonosz: unendlich böse, äußerst schlimm. 7) — nu am capu, si Dumnedeu, *p. e.* de a isprávi queva, *adeq.* nu am nique o puténtiá: *est mihi penitus impossibile:* a' nékem tellyeséggel lehetetlen: es ist mir völlig unmöglich.

Çapu, *m. pl.* pi. Цáп, *subst. caper, hircus:* bak ketske, bak: der Bock, Geißbock, Ziegenbock. — de çapu: *adj. hircinus, hirquinus:* p. e. barbá de çapu: *barba hircina:* bakszakál: der Bocksbart. — çapu micu: *hirculus:* das Böckchen. Lat. *caper. Ital.* Zeba: *signif.* capram.

Cápunu, *m. pl.* ni. Кънѹн, *subst.* coponu: *capus, capo:* kappan, kappany: der Capaun, Kapphahn.

Cápusá, *f. pl.* se. Кънѹшъ, *subst.* góngá que se face pre oui cu fóle mare: *ricinus, hipobosca ovina, pediculus ovis:* juh tsimbe, juh tetü: die Schaflaus.

Cáputá, *f. pl.* te. Кънѹтъ, *subst.* 1) — a piciorului: *tarsus:* feje a' lábnak: der Vorderfuß, die Fußwurzel. 2) — la incálçiáménte: *tarsus calceamenti, pars superior, vel corium superius calceamenti:* fő böre a' tsizmának: das Oberleder, oder Vorschub an Tschismen, Stiefeln, etc.

Cáputare, *f. pl.* tári. Кънѹтáре, *subst. renovatio calceamenti addito corio superiori:* fejelés: das

Digitized by Google

das Vorſchieben, oder der Vorſchub der Tſchismen, Stiefeln, etc. căputări: *plur.* adeq: cisme căputate: *coturni addito corio superiori renovati, vulgo coturni subducti:* egy pár fejelés, fejeltt tsizma: vorgeſchobene Tſchismen, etc. *Etym. caput.*

Căputiu, *m. pl.* tiuri. *f.* Кънъ, *subst. capitulum, capellum:* fejetske: das Köpfchen.

Căputu, tare, tatu. Кънът, търе, тът, *verb. act. addito corio superiori renovo, vulgo subduco:* fejelni: vorſchieben.

Carabinu, *m. pl.* nuri, *s.* ne. *f.* Карабйн, *subst. carabinus:* karabély: der Karabiner.

Cărălabă, *f. pl.* be. Кърлъбъ, *subst. V.* Călărabă.

Cărămidă, *f. pl.* di. Кърмйдъ, *subst. later, tegula:* tégla: der Ziegel, oder Ziegelſtein. — facu cărămidi: *lateres fingo, duco:* téglát vetni: Ziegel machen, oder ſtreichen. — ardu cărămidi: *tegulas coquo:* téglát égetni: Ziegel brennen. — de cărămidi: *adj. latericius, laterarius, tegularius: p. e.* didu séu muru de cărămidi: *murus latericius:* tégla fal: die Ziegelmauer. — cuptoriu de cărămidi: *fornax lateraria, vel tegularia:* tégla kementze: der Ziegelofen. *a Gr.* κεραμις, κεραμιδος, *tegula.*

Cărămidărie, *f. pl.* rii. Кърмидърйе, *subst.* 1) locu unde se facu cărămidile: *horreum laterarium, vel tegularium:* tégla vetö hely: die Ziegelbrennerey, Ziegelſchcune, Ziegelhütte. 2) cuptoriu de cărămidi: *fornax lateraria, tegularia:* tégla kementze: der Ziegelofen.

Cărămidariu, *m. pl.* ri. Кърмидáрйу, *subst.* 1) quarele face cărămidi: *fictor, vel coctor laterum, opifex tegularius, vel laterarius:* tégla vetö: der Ziegelſtreicher, Ziegelbrenner. 2) V. Cărămidărie.

Cărare, *f. pl.* rări. Кърáре, *subst. semita, callis:* ösvény, gyalog út: der Steg, Steig, Fußſteig, Fußweg, Pfad, Fußpfad. *Hisp.* calleja.

Cărăruşa, *f. pl.* şe. Кърърúшъ, *subst. callis angustus, semita parva:* egy keskeny gyalog út, szoros ösvény: ein ſchmaller Fußpfad.

Cărătoriu, séu cărătoriu, *f.* tóre, *pl.* ori, *f.* óre. Кърътóрйу — óре, *subst.* 1) cu căru, séu caii: *vector:* hordó: der etwas führt. 2) cu spatele, mánile etc. *gestor, portator:* hordó, vivö: der Träger: *a* caru căratu.

Căratu, *m. pl.* turi, *f.* Кърáт, *subst.* 1) *actio verbi* caru: *vectio, invectio, vectura:* hordás, vitel: das Fahren, die Einfuhr, Zufuhr. 2) témpu cărăturei: *tempus invectionis frugum:* hordás, takarás: die Einfuhr, oder Einfuhrszeit.

Cărătură, *f. pl.* turi. Кърътúръ, *subst. V.* Căratu.

Cărăuşie, séu cărăuşie, *f. pl.* şii. Къръушúе, *subst.* 1) ducere in caru: *vectio, vectura:* szekeresség, szekeren való hordás: die Fuhre, das Fahren. 2) chiria ducerei in caru: *pretium vecturae:* szekérbér: der Fuhrlohn: a Lat. *carrus.*

Cărăuşu, séu cărăuşu, *m. pl.* şi. Къръúш, *subst. vector, vectuarius:* Szekeres: der Fuhrmann.

Cărbunărie, *f. pl.* rii. Кърбънърúе, *subst. officina carbonaria:* szén égetö hely: die Kohlenbrennerey.

Cărbunariu, *m. pl.* ri. Кърбънáрйу, *subst. carbonarius:* szénégetö: der Köhler, Kohlenbrenner. Cărbunăriță. *fem.*

Cărbunaşu, *m. pl.* şi. Кърбънáш, *subst. carbunculus:* kis szén: eine kleine Kohle, das Köhlchen.

Cărbune, *m. pl.* ni. Кърбúне, *subst.* 1) anumire de obsce, fie viuu, fie stinsu: *carbo:* szén: die Kohle. 2) de osebi *a*) cărbune viuu, jaru:

Digitized by Google

jaru: *pruna, carbo ardens:* eleven szén: die glühende Kohle. *b*) stinsu: *carbo ater:* holtt szén: die Kohle, oder die ſchwarze Kohle. — de cárbune: *adj. carbonarius: p. e.* caru de cárbuni: *plaustrum carbonarium:* szén hordó szekér: der Kohlenwagen: a Lat. *carbo, carbone.*

Cárbune de pétrá. Καρβέυνε ᾶε πέτρα: *lithantrax, carbo fossilis:* köszén: die Steinkohle.

Cárcè, séu círcè, *f. pl.* cei. Καρκέε, *subst. circes, circylus, anulus ferreus:* vaskarika: ein eiſerner Ring. — cu quarea se prénde ruda carului de tángélá: *jugamentum ferreum témonum:* sikotya: eine eiſerne Kette zwiſchen zwey Deichſel.

Cárceezu, séu círceezu, ére, étu. Καρκέζ, — έρε, — έτ, *verb. l. act.* — queva: *unco, aduncо:* horgasitani, bé felé görbiteni: einwärts biegen, oder krümmen. — me cárceezu: *uncor:* horgadni, gerbedni: ſich krümmen, einwärts biegen. II. impers. mi se cárceézá vre unu medulariu a trupului, *p. e.* picioru: etc. *convellar, spasmis corripior:* a' görtstöl meg vétetödni: den Krampf bekommen. *Dicitur etiam* córquescu, *ac melius sic scribitur, cum sit a Lat. contorqueo, extrita syllaba to.*

Cárceiu, *m. pl.* cei, Καρκέιυ, *subst.* o patimá a trupului, quarea coprende vre unu medulariu: *spasmus, convulsio:* görts, görtse, vagy összve huzodása az innak: der Krampf.

Cárcelu, séu círcelu. *m. pl.* cei. Καρκέλ, *subst.* 1) quarele se face pre viţéa de vie: *capreolus, clavicula:* szölökats, szölövészökats, szölö kaptsa: das Gábelchen, oder Gábellein am Weinſtocke. 2) o jivinà, *adeq.* mieláritiá: *asilus:* kulants: die Schafſaus, Schafwanze: a Lat. *ricinus, per metathes.*

Cardu, *m.* Κάρδ, *subst.* o plantá: *centauria benedicta, vel carduus benedictus;* Linn: pápa fü: der Kardenbenedict.

Cardu sánté Máriei. Κάρδ σ̃ντζ Μαρίεĭ, o plantá: *carduus Marianus:* Boldog aszszony tenyere: die Frauendiſtel, Mariendiſtel, Bitterdiſtel.

Cariu, *m. pl.* ri. Κάριŭ, *subst. termes:* szú (a' fában): der Holzwurm, die Schabe, Holzmade, Holzlaus: a Lat. *caries:* putredune.

Cárligatu, *vel* córligatu, *f.* tá, *pl.* ti, *f.* te. Καρλιγάτ, — τζ, *adj. uncatus, uncinus, uncinatus:* görbe, horgas: krumm, gebogen: a Lat. *con et ligo, as.*

Cárligu, *m. pl.* ge, *f.* Καρλίγ, *subst. uncus, harpago:* horog, kampó, gamó, kajmats: der Hacken.

Cárligu, gare, gatu. Καρλίγ, — ράρε, γάτ, *verb. act. unco, adunco:* görbiteni, horgasitani: krümmen, beugen. — me cárligu: *uncor:* görbedni, horgadni: ſich krümmen, beugen.

Cármá, *f.* me. Κάρμζ, *subst.* 1) la líntre, séu barcá: *gubernaculum:* kormány: das Ruder, Steuerruder. 2) partea què diu díreptu a barcei: *puppis:* farra, vagy hátulya a' hajonak: der Hintertheil des Schiffes: a Lat. *scalmus.* 3) ocármuire, povátiuire: *rectio, regimen, gubernaculum:* kormányozás, igazgatás: die Regierung, Leitung. 4) ocármuitoriu, indreptátoriu: *rector, director, gubernator:* kormányozó, igazgató: der Regierer, Verwalter, Directeur, Leiter.

Cármaciu, *m. pl.* maci. Καρμάčŭ, *subst.* 1) la líntre, séu barcá: *gubernator:* kormányos: der Steuerer. 2) indreptátoriu: *gubernator, rector, director, administrator:* kormányozó, igazgató: der Regierer, Verwalter, Directeur.

Digitized by Google

Carminu, *m. pl.* ne, *f.* Кармúн, *subst. carminum:* karmin: der Carmin.

Carmînu, nare, natu. Кáрмзн, — нáре, — нáт, *verb. act.* 1) lânâ, bumbacu, etc: *carmino:* tépni: zupfen. 2) péne: *vello, vellico:* tépni: ſchleißen: a Lat. *carmino.*

Cârmuescu, ire, itu. Кзрмвéск, — úре, — úт, *verb. act.* 1) lîntré, séu barca: *guberno:* kormányozni: ſteuern, lenken, regieren, dirigiren: a cârmâ.

Cârmuitoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Кзрмвитóрю, — óре, *subst. V.* Cârmaciu.

Cârnatiu, *m. pl.* tiuri, *f.* Кзрнáц, *subst. farcimen, botulus:* kolbász: die Wurſt. *Etym. carne, carnatus.*

Carne, *f. pl.* cârnuri. Кáрне, *subst. caro:* hús: das Fleiſch. — mâncâtoriu de carne: *carnivorus:* hús evő: fleiſchfreſſend. — de carne: *adj. a*) din carne, carneus: *p. e.* Zama de carne: *jusculum carneum:* hús leves: die Fleiſchſuppe. *b*) pre tréba carnei: *carnarius: p. e.* ólâ de carne: *ola carnaria:* húsas fazék: der Fleiſchtopf: a Lat. *caro, carne.*

Cârnescu, séu cûrnescu, nire, nitu. Кзрнéск, — нúре, — нúт, *verb. act.* 1) strémbu: *curvo, flecto, inflecto:* görbiteni, horgasitani: krümmen, biegen. 2) sucescu: *verto, verso, terqueo, circumago:* tekerni, sodroni: drehen, umdrehen, verdrehen, wenden. 3) âmblu cu cârcoféle: *ambages quero, ambagibus utor:* ki fogásokat keresni: Ausflüchten ſuchen, Umſchweiſe machen: a Lat. *incurvo.*

Cârnicióre, *f. pl.* re. Кзрничóарз, *subst. dimminut:* carne puciná: *carula:* husatska, egy darabotska hús: ein Stückchen Fleiſch.

Cârnîtu, séu cêrnitu, *f.* ta, *pl.* ti, *f.* te. Кзрнúт, — тз, *adj.* omu cârnitu, adeq: sucitu, invertitu: *homo praeposterus:* egy tekergös eszü ember: ein verkehrter, oder verdrehter Menſch, der Querkopf.

Cârniturâ, séu cêrniturâ, *f. pl.* turi. Кзрнитúрз, *subst. sinus, sinuamen, sinuatio:* kebel, öböl: die Krümmung.

Cârnosu, *f.* nósâ, *pl.* nosi, *f.* nóse. Кзрнóс, — нóаз, *adj. carnosus, carnulentus, carnatus:* húsas: fleiſchig.

Cârnuri, *f. pl.* Кзрнзрй, *subst. carnes:* hús, vagy hús darabok: das Fleiſchwerk, die Fleiſchwaare.

Carofilu, *m. pl.* le, *f.* Карофúл, *subst. dianthus caryophillus:* szegfü, szegfü virág: die Nelke, das Nägellein.

Cârpâ séu cêrpâ, *f. pl.* pe. Кзрпз, *subst. lacinia:* rongy: der Lumpen, Lappen, Fetzen: a Lat. *discerpo, extrita syllaba dis.*

Cârpaciu, *m. pl.* ci. Кзрпáчю, *subst.* 1) fie la que mâiéstrie: *refector reparator, sarcinator:* fódozó: der Flicker. 2) de câlçiamente: *sutor veteramentarius:* varga, fódozó varga: der Altflicker, Schuhflicker.

Carpenâ, *f. pl.* ne. Кáрпенз, *subst.* o plantâ, intr'altu tipu: médiá nópte: *melampyrum nemorosum:* Linn: gyertyánallyafü: der Kuhweizen, das Tag und Nachtkraut.

Cârpescu, pîre, pitu. Кзрпéск, — пúре, — пúт, *verb. act. sarcio, reficio, reparo:* fóldani, fóldozni, fódozni: flicken. *Hisp.* çurcir.

Cârpinisu, *m. pl.* suri, *f.* Кзрпинúш. *subst. carpinetum, sylva carpinea:* gyértyán fa erdö: ein Weißbuchenwald.

Carpinu, *m. pl.* ni. Кáрпин, *subst. carpinus, ornus:* gyertyánfa: die Weißbuche, Wildáſche, Eberáſche. — de carpinu: *adj. carpineus:* weißbúchen.

Cârpire, *f. pl.* ri. Кзрпúре, *subst. refectio, reparatio:* foldás, foldozás: das Flicken.

Cârpi-

Digitized by Google

Cárpiturá, *f. pl.* turi. Кърпитѹръ, *subst. refectio, reparatio:* foldozás: die Flickerey.

Cársnescu, séu crisnescu, nire, nitu. Кършнéск, сав кришнéск, *verb. act.* 1) cu déntii: *strido, frendeo dentibus:* tsikorgatni a' fogakat: knirschen mit den Zähnen. 2) usia, caru ne unsu, adeq: cárţéescu: *crepo, crepito, strido, strideo, gemo:* tsikorogni, nyikorogni: knirschen, knistern, knacken. *Gallis*, crisser: *Ital.* scrivechilare.

Cársnire, séu crisnire, *f. pl.* níri. Кършни́ре, сав кришни́ре, *subst.* 1) a dénţilor: *stridor dentium:* tsikorgatás: das Knirschen, Zähnknirschen. 2) a quáreiva uşá, séu caru: *crepitus, strepitus, stridor:* tsikorgás, nyikorgás: das Knirren, Knistern, Knacken.

Cartaboşu, *m. pl.* si. Картабóш, *subst.* 1) sángerétiá: *botulus sanquineus:* véres hurka: die Blutwurst. 2) quelu mai mare, séu stomachu, adeq: staniţa popei: *faliscus venter:* gömbötz: die Plunzen, die Magenwurst. 3) se intribuenţézá intr'unele locuri in locu de ficatu: *tomaculum, farcimen hepaticum:* májas, májashurka: die Leberwurst.

Cártariu séu cárturariu, *m. pl.* riuri. Кърта́рю, сав Къртѹра́рю, *subst. scrinium librarium, chartarium, pluteus:* Juvenal: *II. f.* könyvtartó, szekrény: der Bücherschrank, Bücherrahr.

Carte, *f. pl.* cárti. Ка́рте, *subst.* 1) quare este intr' o legáturá: *liber:* könyv: das Buch. *p. e.* carte de rugáciuni: *liber precatorius:* imadságos könyv: das Gebethbuch. — de carte séu de cárti: *adj. librarius: p. e.* véndítóriu de cárti: *negotiator librarius, bibliopola:* könyváros: der Buchhändler. 2) epistolie: *epistola, literae:* levél: der Brief, das Schreiben. — scriu cuiva carte: *literas scribo, vel exaro cuipiam:* levelet írni valakinek: einen Brief schreiben an Jemanden. purtátoriu de cárti: *tabellarius:* könyvhordó: der Briefträger. — de cárti: *adj. epistolaris, p. e.* straniţá, séu tasculá de cárti: *capsa epistolaris:* levél taska: die Brieftasche. 3) scientiá, ánvéţátura: *literae, scientiae, studia, doctrina, musae:* tudomány, tudoság, tanulás: die Wissenschaft, Gelehrsamkeit, die Studien. *p. e.* ánvéţu carte: *studeo, operam do literis, literis incumbo:* tanulni: lernen, studiren, der Gelehrsamkeit obligen. 4) carte de jocu: *charta, vel scida lusoria:* kártya, jattszó kártya: die Karte, das Blatt, die Spielkarte, das Spielblatt, Kartenblatt. — me jocu in cárti: *ludo chartis lusoriis:* kártyázni: karten, Karte spielen: a Lat. *charta.*

Cárţéescu, íre, itu. Кърцъéск, — и́ре, — и́т. *verb. act.* 1) cu cárţéitórea: *crepo, crepito, strepo:* tsergetni, kelepelni, kerepelni, keleptzelni: klappen, ratschen. 2) *neutr.* despre vre o usiá, séu caru ne unsu: *crepo, crepito, strido, gemo:* tsikorogni, nyikorogni: knarren, knirren, knacken, knistern, knirschen: a Lat. *crepito: Ital.* scrosciare: *Gr.* κρεζω, *strideo, stridorem edo.*

Cárţéitóre, *f. pl.* tori. Кърцъитóаре, *subst. crotalum, crepitaculum, strepitaculum:* kerepelö, kelepelö, keleptze, tsergetö, die Klapper, Ratsche.

Cártélá, *f. pl.* le. Кърте́лъ, *subst.* 1) mornáire: *murmur, murmuratio, obmurmuratio:* morgolodás, zugolodás: das Murren, Knurren. 2) cióndrá, sfadá: *altercatio, contentio, jurgium, rixa, tricae-carum:* veszekedés, zajdulás, viszálkodás, fondorkodás, szovatkozás: der Zank, das Hadern, der Wortwechsel: a Lat. *critica.*

Cártescu,

Digitized by Google

Cârtescu, séu critescu, tíre, títu. Κρτέκ, τήρε, τήτ, *verb. act.* 1) mormâescu: *murmuro, obmurmuro, fremo:* morogni, morgolodni, zugolodni, béketelenkedni: murren, knurren. 2) defâmu, hulescu: *vellico, carpo, cavillo, reprehendo:* gyalázni: tadeln, ſchimpfen.

Cârti, *f. pl.* Kárцй, *subst.* 1) *V.* Carte. 2) burtusu quelu puturosu a vitelor quelor rumegâtóre: *ventriculus tertius:* der Blättermagen, Faltenmagen, der dritte Magen, Calender, Phalter, das Buch, Büchlein, die Kuttelwamme.

Cârticea, *f. pl.* céle. Krртичк, *subst.* 1) carte micâ: *libellus:* könyvetske: das Büchel, Büchlein. 2) o epistolie micâ: *literula, epistolium:* levelke, leveletske: das Briefchen.

Cârticicâ, *f. pl.* ci. Krртичйкз, *subst. V.* Cârticê.

Cartifiolu, *m.* Kартифїóл, *subst.* o legumâ: *brassica oleracea, botrytis;* Linn: kartifiol, kartifiola, virág káposzta: der Cartifiol, der Blumenkohl.

Cârtire, *f. pl.* tíri. Krртíре, *subst. V.* Cârtélâ.

Cârtitoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Krртитóрїў, — óре, *subst.* 1) — murmuitoriu: *murmurator:* morgolodó, zugolodó: der Murrer. 2) — defâmâtoriu, hulitoriu: *vituperator, cavillator:* gyalázó: der Tadler. *Etym. criticus.*

Cartonu, *m. pl.* nuri, *f.* Картóн, *subst. pannus nomen gerens carton:* karton: der Cattun.

Cârturariu, *f.* râ, *pl.* ri, *f.* re. Krртврáрїў, — рз. *adj. literatus, eruditus, litteris imbutus:* tanult, irástudó: ſtudirt, gelehrt, ſchriftgelehrt, ſchriftkündig.

Caru, *m. pl.* râ. Кáр, *subst.* 1) *carrus, currus, vehiculum, plaustrum:* szekér: der Wagen. *p. e.* caru de boui: *currus boarius:* ökör szekér: der Ochſenwagen. 2) de fênu, de paie, de lémne etc. adeq: incârcâtura de pre unu caru: *vehes:* szekér: die Fuhre, das Fuder. 3) pre ceriu: *ursa major, arctos, plaustrum, septemtriones:* göntzöl szekere: der Bär, oder Wagen am Himmel, der Himmelswagen, a Lat. *currus.*

Caru, rare, ratu. Кáр, — páре, — páт, *verb. I. act.* 1) ducu cu caru: *veho, gero:* szekeren hordani, vagy vinni: führen, fahren, zu Wagen führen: composita: *a*) caru a fará: *eveho:* ki hordani: ausführen. *b*) caru de undeva: *aveho:* el hordani: wegführen, davonführen. *c*) caru din colo: *transveho:* által hordani: hinüberführen. *d*) caru indîréptu: *reveho:* viszsza hordani: zurückführen. *e*) caru in giosu: *deveho:* le hordani: herabführen, hinunterführen. *f*) câru la olaltâ: *conveho:* összve hordani: zuſammenführen. *g*) caru de undeva, séu la vre unu locu: *adveho, proveho, subveho:* oda hordani: zuführen, hinzuführen. 2) cu mânile, séu cu spatele, adeq: ducu: *fero, gero, gesto, porto:* vinni, hordozni: tragen. *composita V. in verbo Ducu: II. recipr:* me caru, adeq: me ducu cu graba: *facesso, abeo:* el menni, el kotorni, el takarodni, magát el hordani: ſich packen, fortſcherren, weggehen. *p. e.* caráte de a qui: *apage te, facesse hinc!* kotorj el, hordel magadat innen! packe dich von hier, ſcherre dich von hier! *Etym. caru subst*

Cáruçiâ, *f. pl.* çie. Krрáцз, *subst. V.* Cáruçiu.

Cáruçiu, *m. pl.* tié, *f.* Krрáцу, *subst.* 1) caru micu: *curriculum:* egy kis szekér, könnyü szekér: ein kleiner, leichter Wagen. 2) cu o rótâ: *pabo, curriculum, trusatile, vehiculum unirotum:* targontza, talyitska: der Schubkarrn. 3) *V.* Cárucénu.

Cárucénu,

Digitized by Google

Cárucénu, *m. pl.* ne. Кърѹчáн, *subst.* de fénu, lémne, gonoiù etc. *parva vehes:* egy kis szekér-széna-fa, etc: eine kleine Fuhre, das Fuderchen.

Cáruçiu, çiare, çiatu.- Кърѹц, — цáре, — цáт, *verb. I. act.* pre quineva: *curriculo veho exhilarationis causa:* kotsiztatni, szekeren vinni mulattság végett: spaziren führen auf den Wagen. II. *recipr.* me cáruçiu: *vehor curriculo exhilarationis causa:* kotsizni, szekerezni: kutschiren, spaziren fahren.

Cáruntéçe, *f. pl.* Кърѹнтѣ́цъ, *subst. canities:* öszség: das graue Alter.

Cárunţescu, ţire, ţitu. Кърѹнцѣ́ск, — ци́ре, — ци́т, *verb. neutr. canesco:* öszülni, meg öszülni: grauen, grau werden.

Cáruntu, *f.* tá, *pl.* ti, *f.* te. Кърѹ́нт, — тъ, *adj. canus:* ösz: grau. *Ital.* canuto.

Casá, *f. pl.* cási. Кáсъ, *subst.* 1) se inţelegu tóte chiliile quóte súntu suptu unu acoperişu: *domus, aedes, casa:* ház: das Haus. — a casá: *a*) súnt: *domi:* otthonn: zu Hause. — *b*) mergu, me ducu: *domum:* haza: nach Hause. — de a casá: *domo:* hazunnon, vagy hazurol: vom Hause. — din casá in casá: *domesticatim, osciatim:* házonként: vom Haus zu Haus. — de casá: *adj. domesticus:* házi: *p. e.* furu de casá: *fur domesticus:* házi tolvaj: der Hausdieb. 2) una dentró quéle mai multe quare se aflá subtu unu acoperisu, adeq: chilie: *cubile, cubiculum, conclave, diaeta:* szoba: das Zimmer, die Stube. 3) familia unei casá: *domus, familia, domestici:* ház, háznép: das Haus, die Familie, die Hausleute. 4) cosciugu, copérscu, sghiabu: *capulus, loculus, tumba:* koporsó: der Sarg, die Todtentrugel: a Lat. *casa.*

Casá, *f. pl.* se. Кáсъ, *subst. aerarium, thesaurus, pecunia, vulgo cassa:* kassa: die Casse.

Cásálue, *f. pl.* lui. Късълѹ́е, *subst.* 1) o casá intrégá mai micá: *domuncula, domuscula, aedicula:* házatska: das Häuschen, Häuslein. 2) chiliutiá: *diaetula, cubiculum parvum:* szobátska: das Stübchen, Zimmerchen, Zimmerlein.

Cásénu, *f.* ná, *pl.* ni, *f.* ne. Късáн, — нъ, *adj. domesticus:* házi: häuslich, zum Haus gehörig. cáséni; *pl. domestici, familia:* háznép: die Hausleute.

Cásarmá, *f. pl.* me. Късáрмъ, *subst. hospitale militum:* kaszárnya: die Caserne.

Cásátorescu, rire, ritu. Късътоpéск, ри́ре, — ри́т, *verb. I. act.* pre quineva, séu quáreiva, 1) de obsce inţelegéndu amendóá pártile quare se impreuná: *matrimonio jungo:* egybe adni, esketni: zusammengeben. 2) de osebi inţelegéndu. *a*) numai bárbatu, adeq: insoru pre quineva: *quempiam matrimonio jungo, vel matrimonio jungi facio:* valakit meg házasitani: Jemanden verheurathen, oder machen daß er heurathe. *b*) numai femea, adeq: máritu: *marito, nuptui trado:* férjhez adni: verehligen, verheurathen, ausheurathen. — II. *recipr.* me cásátorescu: 1) inţelegéndu amendóá pártile, quare se iéu la tolaltá: *conjugium ineo:* összve kelni: heurathen. 2) de osebi inţelegéndu. *a*) numai bárbatu, adeq: me insoru: *matrimonium contraho, uxorem duco:* házasodni, házosalni, meg házasodni: heurathen, sich beweiben. *b*) femea: adeq: me máritu: *nubo, matrimonio jungor:* férjhez menni: heurathen, einen Mann nehmen. *Ital.* accasarsi.

Cásátorie, *f. pl.* rii. Късътоpíе, *subst. conjugium, connubium, matri-*

Digitized by Google

matrimonium: házasság: die Ehe, Heurath, der Ehestand. *Ital.* accasamento.

Cåsåtoritå, *f. pl.* te. Кѕсѕторитѕ, måritatå: *maritata, nupta, nuptui tradita, viro juncta:* férjhez adott: eine verehligte.

Cåsåtoritu, *m. pl.* ti. Кѕсѕторит, insuratu: *conjugatus, matrimonio junctus, vulgo: uxoratus:* házas: beweibt, verheurathet, verehliget.

Cåsåtoriu, *f.* tóre, *pl.* tori. *f.* tóre. Кѕсѕторю, — оаре, *adj. V.* Casnicu.

Cåscatu, *f.* tå, *pl.* ti, *f.* te. Кѕскат, — тѕ, *adj.* 1) deschisu *p. e.* usia etc. *hiulcus, apertus:* nyiltt, hasadozott: offen, klaffend, von einander gespalten. 2) omu cåscatu, séu gurå cåscatå: *stultus, stolidus, hiantis oris:* pimasz, bornyasz, tátott száju, etc. der Maulaffe.

Cåscåturå, *f. pl.* turi. Кѕскѕтѹрѕ, *subst.* 1) din causa somnului: *oscitatio*: ásitás, ásitozás: das Gähnen. 2) crepåturå: *hiatus:* nyilás, hasodás: die Oeffnung: *a Lat. hiatus*, h. *mut. in* c.

Cascavetu, *m. pl.* ti. Кашкавет, *subst. cascus montanus:* havasi sajt: ein schmackhafter Gebirgskäs.

Cåsciórå, *f. pl.* re. Кѕсчоарѕ, *subst. V.* Cåsålue.

Cascu, care, catu. Кáск, — кáре, — кáт, *verb. act.* 1) quandu mi somnu: *oscito, oscitor:* ásitani, ásitozni: gähnen. 2) cascu gura a farå de causa somnului: *a*) deschidu: *os aperio, hio:* fel tátani a száját: aufsperren, aufmachen das Maul. *b*) ţénu gura cåscatå uitåndumé, séu miråndume: *hio, sum ore hianti:* szát tátani, és bámulni: Maulaffen, feil haben. 3) me cascu, me desghiocu, *p. e.* nucele se cascå: *hisco, dehisco, hiasco, aperior*: nyilni, meg nyilni, hasadozni: sich öffnen, klaffen, von einander gehen. *Gr.* χασκω, *hiasco.*

Casiu, *m. pl.* si, *f.* кáш, *subst.* 1) de lapte: *caseus:* sajt: der Käse, oder Käs. — de casiu: *adj. casearius*: *p. e.* vescå de casiu: *circulus casearius:* sajtnyomokáva: die Käseform. — cu casiu: *adj. caseatus*: *p. e.* plåcénte cu casiu: *placenta caseata:* sajtos platsinta: der Käsekuchen. 2) din téscu, *p. e.* de dreveri: *placenta*: sajt: der Kuchen: a Lat. *caseus.*

Cåsiulénu, *m. pl.* ni. Кѕшѹлѣн, *subst. caseolus:* sajtotska, kis sajt, vesling: das Käschen, Käslein, ein kleiner Käse.

Casiu popei. Кáшѹ пóпїй, o plantå: cåsiutii popei, nalbå micå: *malva sylvestris, vel rotundifolia,* Linn. pap sajt, apro mályva: der Pfaffenkäs, Katzenkäs, die Käspappel, Gänspappel, Hasenpappel, das Käsleinkraut.

Cåslegi, séu cårnilegi, *f. pl.* Кѕшлéцй, *subst.* dulcele Cråciunului: *dies carnarii inter nativitatem Christi, et quadragesimam, bachanalia:* farsang: der Fasching. *quia cum fine horum dierum, et initio quadragesimae ligatur, sive interdicitur usus carnium.*

Casnå, *f. pl.* ne. Кáзнѕ, *subst.* 1) *craciatus, tormentum:* kin, kinzás: die Pein, Quaall, Folterung. 2) necasa, amaru: *crua, anxietas, tribulatio, afflictio:* baj, veszödés, nyomoruság, sanyaruság: die Plage, Angst, Qual. 3) batjocurå; *contumelia opprobrium, ludibrium:* gyalázat, tsufság: die Schmach, Beschimpfung, Verspottung.

Cåsnescu, nire, nitu. Кѕзнéск, — нúре, — нúт, *verb. act.* 1) *crucio, excrucio, torqueo:* kinozni, kinzani: peinigen, foltern, quälen. 2) necåsescu: *ango, affligo, vexo, tribulo:* gyötreni, nyomorgatni, sanyargatni: plagen,

Digitized by Google

plagen, quälen, ängstigen, mißhandeln: 3) *V.* Batjocorescu. 4) pécálescu: *fallo: decipio, circumvenio:* meg tsalni, reá szedni: hintergehen, betriegen, übertölpeln, anplauschen. me cásnescu: *patior, fallor, decipior:* meg tsalatkozni: sich betriegen. 5) queva lucru adeq: blásnescu, stricu, facu reu: *V.* Blásnescu. *Hisp.* cansar, lassari. *Gr.* κακω *perimo occido.*

Casnicu, *m: pl.* ci. Кáсник, *subst.* domnu casei: *paterfamilias:* házi gazda, a' ház gazdája: der Hauswirth, Haushälter, Hausvater.

Casnicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Кáсник, — кѫ, *adj. domesticus:* házi, házhoz tartozó: häuslich, zum Hause gehörig. — casnicii: *plur. domestici, familia:* háznép: die Hausleute.

Cásníre, *f. pl.* níri. Кѫзни́ре, *subst. V.* Casná.

Cásnitoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Кѫзнитóрю, — оáре, *subst. V.* Batjocuritoriu.

Cásóe, *f. pl.* soi. Кѫсóае, *subst. domus, vel diaeta amplior:* égy nagy ház, vagy szoba: ein großes Haus, oder Zimmer.

Cástaná, *f. pl.* ne. Кѫстáнѫ, *stubst.* ghistiná: *castanea, vel nux castanéa:* gesztenye: die Kastanie.

Castaná de lacu. Кастáнѫ де лáк, ciulinâ, nucá de lacu: *trappa natans.* Linn: *vel nux aquatica;* vizi sulyom, vizi dió: die Wassernuß.

Castaná sílbaticá, séu castana calului. Кастáнѫ сѫлбáтикѫ, сау кастáна кáлѹлѹй: *hypocastanea:* vad gesztenye: die wilde Kastanie.

Castanu, *m. pl.* nuri. *f.* Кастáн, *subst.* unu pomu: *fagus castanea.* Linn: gesztenye fa: der Kastanienbaum. — grádiná, séu pádure de castani: *castanetum:* gesztenye fa erdö: der Kastanienwald.

Cástanu sílbaticu. Кѫстáн сѫлбáтик, *aesculus.* Linn. vad gesztenye fa: der wilde Kastanienbaum.

Castronu, *m. pl.* óne, *f.* Кастрóн, *subst.* hérbu, crateçu, tripodu: *cucuma, lebes, ola aenea:* kandér: die Kastrole.

Cáşunáturá, *f. pl.* turi. Кѫшѹнѫтѹ́рѫ, *subst.* 1) queva durere fórá véste: *dolor repentinus:* véletlenül származott fájdalom: ein plötzlich entstandener Schmerz. 2) unu cugetu şodu: *mirus ingenii motus:* rendes gondolat: ein wunderlicher Einfall, die Grille.

Cáşunu, nare, natu. Кѫшѹ́н, — нáре, — нáт, *act. vel impers:* mi, ti, éi cáşuná: 1) queva durere in quareva médulariu a trupului, *p. e.* nu sciu que mi au cáşunatu in picioru: *ignoro quis insperatus dolor corripuit pedem:* nem tudom mi lelte véletlenül a' lábomat: ich weiß nicht was mir im Fuße geschehen ist. 2) — queva cugetu, mi abate: *occurrit, succurrit, in mentem venit:* eszembe jút: es fällt mir ein, ich falle auf den Gedanken. *V.* Abatu III. *Etym. casus, vel causa.*

Cátaná, *f. pl.* ne. Кѫтáнѫ, *subst.* ostaşu, soldatu, militariu: *miles:* katona: der Soldat. — cátaná bétrána: *miles veteranus:* régi katona: ein alter Soldat. — cátaná próstá: *miles gregarius:* köz katona, köz ember, köz legény: der Gemeine, ein gemeiner Mann, oder Soldat. cátániiá *fem. Hisp.* catanes, *privilegiati. Gr.* κατανοσσω, *pungo.*

Cátánésce. Кѫтѫнѣ́ще, *adv. militariter, more militum:* katonásan: soldatisch, militärisch.

Cátánescu, *f.* néscá, *pl.* nesci. Кѫтѫнéск, *adj. militaris:* katonai, katonás: soldatisch, militärisch.

Cátánescu, níre, nitu. Кѫтѫнéск, — ни́ре, — ни́т, *verb. act. milito:* katonáskodni: Soldat seyn, Kriegsdienste thun.

Cátánie, *f. pl.* nii. Кѫтѫнíе, *subst. militia, res militaris:* katonasság:

Digitized by Google

nasság: der Soldatenstand, das Soldatenwesen.

Cátánime, *f.* Кътъни́ме, *subst. militia, milites:* katonaság, a' katonák: die Soldaten, das Militär, die Miliz.

Cátáramá, *f. pl.* rámi. Кътъра́мъ, *subst. fibula:* tsat: die Schnalle. cátárámuţá, *dimin.* a Lat. *catena, quasi catenamen.*

Cátáramezu, mare, matu. Кътъръмѣ́з, — ма́ре, — ма́т, *verb. act. fibulo, fibula adstringo:* tsatolni, összve tsatolni: schnallen, zusammenschnallen.

Cátárigi, *f. pl.* Кътъри́цй, *subst.* 1) unélte dé ámblà prin tiná, séu prin apá: *grallae, - arum:* fa láb: die Stelzen. 2) aiituri, reci: *V.* Aiituri. *ex praepositione Gr.* κατα, *quae in compositione significat deorsum, et ex Latino rego.*

Cataru, *m. pl.* ruri. Ката́р, *subst.* trócná, gutunariu: *catarrhus, gravedo:* nátha: der Kathar, Schupfen, die Strauchen. — cu cataru: *adj. gravedinosus:* náthas: schnupfig, den Katharr habend.

Cátárue, *f. pl.* i. Кътъръ́е, *subst.* gutá: *apoplexia:* guta: der Schlag, oder Schlagfluß.

Catasticu, *m. pl.* curi, *f.* Катастѝх, *subst. diarium, ephemeris:* minden napi fel-jegyzõ könyv: das Tagebuch, Journal.

Cátcáunu, *m. pl.* ni. Къткъ́ун, *subst. antropophagus, carnibus humanis vescens:* vad ember, ember hussal élö: der Menschenfresser, der Kanibal.

Cáţea, *f. pl.* ţéle. Къцѣ́, *subst.* gudá: *catula, canis femina:* nöstény eb, szuka: die Hündinn, die Betze. a Lat. *catella.*

Catedrá, *f. pl.* dre. Ка́тедръ, *subst. cathedra:* katédra, prédikáló szék: der Katheder, die Kanzel.

Catechetu, *m. pl.* ti. Катехе́т, *subst. catecheta:* katékéta, gyermekeket a' hit tzikelyire tanitó: der Catechet.

Catechismu, *m. pl.* muri, *f.* Катехи́см, *subst. catechismus:* katekismus: der Catechismus, die Religionslehre.

Catechisu, *m. pl.* uri, *f.* Катехи́с, *subst. catechesis:* hit tzikkelyire való gyermeki tanitás: die Cateches, der Religionsunterricht.

Cáţelasu, *m. pl.* si. Къцъла́ш, *subst. V.* Cáţelusu.

Cáţelezu, lare, latu. Къцълѣ́з, — ла́ре, — ла́т, *verb. recipr.* me cáţelezu: 1) despre cáţé quándu se impreuná cu cánele: *catulio, coëo:* bogzani: sich belaufen. 2) me láţescu, me sporescu, (se dice *p. e.* despre bube, quare nascu una din alta, şi se inmulţescu) *extendor, propagor, concatenor:* el terjedni, szaparodni: sich ausbreiten, vermehren. a Lat. *catulio.*

Cáţelu, *m. pl.* ţei. Къцъ́л, *subst.* 1) puiu de cáne: *catellus, caniculus:* kutyó, kölök, kutyakölök: das Hündchen, Hundlein. 2) in faguru quelu de miere: *clerus:* méh moly: der Bienenkäfer. 3) — de aiu: *nucleus, stica allii:* katzuj, foghagyma foka: die Knoblauchszehen.

Cáţeluşá, *f. pl.* se. Къцълъ́шъ, *subst. catella, canicula:* egy nöstény kutya kölök: eine kleine, oder junge Hündin.

Cáţelusu, *m. pl.* si. Къцълъ́ш, *subst. catellulus:* kutyoka, egy kis kutya kölök: ein kleines, oder junges Hündchen.

Cátinelu. Кътинѣ́л, *adv.* mereu, domolu, linu, incetu: *tarde, lente, sensim, paulatim:* lassan, gyengén, halkal, tsendessen: langsam, gelinde, leise, stät, still, sachte. cátineluţu, *dimin:* lasatskán: hübschlangsam. *Ital.* catellon, catellone.

Cátinganu, Кътинга́н, *adv. V.* Cátinelu.

Catolicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Католи́к, — къ, *adj. catholicus:* katolikus: Catholick.

Cótrá,

Digitized by Google

Cátrá. Кѫ́тръ, *adv. V.* Quótrá.

Catrafuse, *f. pl.* Катрафѹ́ѥ, *subst. sarcina, utensilia:* butor, keteputa, holmi: Sack und Pack, eins und das Andere. *Graec.* κατατρεχω, *incurro, insector.*

Cátránescu, níre, nitu. Кътрънéск, — нúре, — нúт, *verb. I. act.* 1) — otrávescu: *veneno, veneno inficio:* mérgesiteni, étetni: vergiften. 2) — açiţu, intérítu, inplu de mánie: *irrito, exacerbo, bilem, vel stomachum moveo:* valakit meg mérgesiteni, el keseriteni: Jemanden erbittern, erzürnen, aufbringen, machen das ihm die Galle überlaufe. *II. recipr:* me cátránescu, adeq: me aprendu de mánie: *incendor, exacerbor, effervesco, excandesco, glisco, bilis mihi movetur:* meg mérgelödni, el keseredni, fel gerjedni, nagyon meg haragudni: aufbrausen, entglimmen, erzürnen, aufgebracht, erbittert werden.

Cátránitu, *f.* tá, *pl.* ti, *f.* te. Кътрънúт, — тъ, *adj.* 1) aprénsu de mánie: *insensus, exacerbatus, furibundus:* mérges, el keseredett, nagyon haragos: sehr zornig, stark aufgebracht, erbittert. 2) — *V.* Amarnicu: 3) fórte tare, *p. e.* açetu: *fortissimus:* felette erös: sehr stark.

Cátranu, *m.* Кътрáн, *subst.* 1) venénu, otravá: *venenum, virus, toxicum:* méreg étetö: das Gift. 2) mánie mare: *virus, furor, ira:* méreg, harag: das Gift, der Zorn, die Erbitterung, *p. e.* bagu cátranu in quineva: *irrito, exacerbo quempiam, bilem, stomachum moveo alicui:* valakit meg mérgesiteni, fellette meg haragitani: Jemanden erbittern, aufbringen, erzürnen, machen daß ihm die Galle überlaufe. 3) qua cátranu, adeq: fórte tare, *p. e.* açetu: etc. *admodum fortis:* szörnyü erös: sehr stark. *Ital.* catrame, *resina*

Cátuşá, *f. pl.* se. Кътѹ́шъ, *subst.* 1) la máni: *manica ferrea:* bilints: das Handeisen, die Handfesseln. 2) la grumazi: *ferreum colare, vinculum ferreum colare:* nyak vas, nyak kaloda: das Halseisen. *Etym. Lat. catus.*

Catuşnicá, *f. pl.* ce. Кътѹ́шникъ, *subst.* o plantá. 1) *nepeta cataria:* Linn: matska menta, matska fü, matska nádra fü: das Katzenkraut. 2) ungurasu: *marrubium vulgare,* Linn: fejér peszértze, pemetfü: der weiße Andorn.

Caucu, *m. pl.* ce. *f.* Кáвк, *subst.* 1) unu vas cu quarele béuu apá: *caucus:* ivó edény: ein Trinkgeschier. 2) vas de scosu apá: *haustrum, sitella, urna:* viz meritö edény: das Schöpfgefäß, die Schöpfgelte. *Etym. cavus.*

Causá, *f. pl.* se. Кáвзъ, *subst.* 1) pricinà: *causa, ratio:* ók: die Ursache. 2) price, pórá: *lis, controversia, processus:* per, protzeszus: der Proceß, Rechtshandel.

Cautá. Кáвтъ, *imperson: V.* Cautu II.

Cáutare, *f. pl.* tári. Кътáре, *subst.* 1) a quáruiva lucru ne véditu: *quaesitio;* keresés, kéreset: das Suchen. 2) — visitá: *visitatio:* latogatás: der Besuch, die Visite. 3) cercetare de a mínuntu: *investigatio, exploratio, perscrutatio:* ki keresés, visitálás, visgálás: das Visitiren, die Untersuchung, Visitation. 4) — désá ámblare la queva locu séu personá: *frequentatio, aditus, obitus, accessus:* gyakorta való oda járás: der Besuch, die Frequentirung. 5) — a cádenţei sale la quineva, adeq: preténdá: *petitio, postulatio, praetensio:* kereset, pretenzio: der Anspruch, die Prätension. 6) — cu ochii la quineva, queva, adeq: uitare: *spectatio, aspectatio, contemplatio:* nézés, meg nézés, tekéntés:

Digitized by Google

kéntés: das Schauen, Anschauen, betrachten.

Cáutátóre, *f. pl.* tori. Кѫѕтѫтоáре, *subst.* oglindá: *speculum:* tükör: der Spiegel.

Cáutáturá, *f. pl.* turi. Кѫѕтѫтѹ́рѫ, *subst. adspectus:* tekéntet: der Blick, das Gesicht.

Cautu, tare, tatu. Кáѕт, — тáре, — тáт, *verb. I. act.* 1) queva qua se aflu: *quaero, exquiro:* keresni, fel keresni: suchen, aufsuchen. — *p. e.* cautu péduchi: *pediculos quaero, vel quaerito*: tetvezni, tetüt keresni: läusen, Läuse suchen. 2) — pre quineva pentru vidére, adeq: visitu, cercetez, *p. e.* vre unu prétenu: *viso, inviso, visito*: meg keresni, meg látogatni: besuchen, heimsuchen, Visite geben, oder abstatten. 3) — pre quineva, qua se aflu queva lucru ascunsu la dénsu, *p. e.* vre unu furu: etc. *inquiro, investigo, exploro:* ki keresni, visitálni, durchsuchen, visitiren. 4) — vre unu locu, séu vre o personá a dése ori, *p. e.* scóla, besérica, etc: *frequento, obeo, adeo:* járni, meg járni: besuchen, hingehen, frequentiren. 5) — pre quineva cu légea, séu la judecatá: *litem intendo, infero cuipiam, litem suscipio adversus quempiam, in jus voco, lite persequor aliquem*: törvényel, törvényessen, vagy törvény elött meg keresni, törvény szék eleibe idézni valakit: Jemanden vor Gericht fordern, gerichtlich belangen, wider ihn einen Proceß erheben, ihm einen Proceß anhängen. 6) — la quineva queva, que mi se covéne a dobúndì, adeq: pretendu, poscescu: *peto, posco, postulo, praetendo:* kívánni, keresni, pretendálni: fordern, einen Anspruch machen, prätendiren. 7) — oui, miei, porci, etc. adeq: pástorescu: *custodio, pasco:* örizni, legeltetni; hüten, weiden. 8) — queva cu ostenélá, adeq: agonisescu: *quaero, lucrum facio:* keresni, kereskedni: suchen, erwerben. 9) — cautu la quineva, queva, adeq: *a*) me uitu: *specto, adspicio, contemplor:* nézni, tekénteni: sehen, schauen, anschauen. — me cautu in oglindá: *inspicio speculum, contemplor me in speculo*: a' tükörbe nézni magát: sich spiegeln, im Spiegel schauen, betrachten. 2) lu bagu in samá: *video, attendo, rationem ejus habeo:* számba venni valakit, hajtani valakire, gondolni valakivel: auf Jemanden achten, Rücksicht haben. II. *impers.* mi, ti, ei cautá, adeq: tríbue: *debeo, oportet, necesse est:* kelleni: müssen. *p. e.* cautá se me ducu: debeo ire, vel oportet me ire: mennem kell: ich muß gehen. *Etym. capto, vel cautus, quia causa exquiritur.*

Ce, че, *adv. V.* que.

Céçá, *f. pl.* çe. Чѣ́цѫ, *subst.* 1) negurá: *nebula, caligo:* köd: der Nebel, ein dicker, schwarzer Dampf. 2) quare se pone pre ochi: *glaucoma, caligo oculorum:* szemnek homályosága: das Finstere vor die Augen, der blaue Dunst. a Lat. *caeca.* Ital. *chiazza: macula.*

Çédulá, *f. pl.* le. Цѫдѹ́лѫ, *subst. scheda, scida, schedula:* tzedula: der Zettel, das Billet. — de bani. *V.* Bancá.

Çédulitiá, séu çédulutiá, *f. pl.* tie. Цѫдѹли́цѫ, Ісáѕ цѫдѹлѹ́цѫ, *subst. schedula, scidula:* tzedulátska: das Zettelchen, ein kleines Billet.

Céfá, *f. pl.* fe. Чѣ́фѫ, *subst. occiput, occipitium:* tarkó, fönek hátulsó része: der Hintertheil des Hauptes. a Lat. *occiput*, p. *mutato in* f.

Celuescu, íre, ítu. Челѹе́ск, — и́ре, — и́т, *verb. et derivata. V.* Amágescu. a Lat. *celo, as, are,*

are, quia qui decipit, celat veritatem.

Çéntá, *f. pl.* te. Цѣнтꙁ, *subst.* 1) o podóbá de metalu: *bractea:* egy lapos islog: ein Flieder, oder Blättchen Gold, Kupfer, *etc:* bránu cu çénte: *baltheus bracteatus:* párta öv, islogas öv: ein mit Metallblätchen, oder Flieder gezierter Gurt. 2) icu: *cuneus:* ék, ékszeg: die Keule. *Ital.* centina: *camerae fulcimen.*

Çéntariu, *m. pl.* tari. Цѣнтáрїѫ, *subst. bracteator, bractearius:* islog tsinálo müves: der Fliederschläger, der Klämper.

Çénterimu, *m. pl.* muri, *f.* Цѣнтерїмѫ, *subst. coemeterium, sepulcretum:* temetö, tzinterem: der Freydhof, Kirchhof, Gottesacker.

Çéntuescu, ire, itu. Цѣнтоѣск, — йре, — йт, *verb. act.* 1) cu çénte de metalu: *bracteis munio:* islogakkal boritani, vagy ékesiteni: mit Flieder beschlagen. 2) icuescu: *cuneo:* ékezni: verkeulen.

Cenuşá, *f. pl.* se. Чєнѣшꙁ, *subst.* Hispan. ceniza: *cinis:* hamú: die Asche. — in façia cenuşei: *adj. cineraceus, coloris cinerei:* hamú színü: aschfarbig, oder aschenfarbig. — de cenuşá: *adj. cinereus:* hamú, vagy hámúból való: aus Asche bestehend. — oleu de cenusá: *cinis clavellatus:* hamú 'sir: die Potasche.

Cenuşezu, şére, şétu. Чєнѣшѣꙁ, — шѣрє, — шѣт, *verb. I. act.* adeq: facu cenuşá: *cinefacio, in cineres converto:* hamúvá tenni: zu Asche machen, in Asche verwandeln. *II. recipr.* me cenuşezu: *cineresco:* hamúvá lenni: zu Asche werden.

Cenuşosu, *f.* şósá, *pl.* şosi, *f.* şóse. Чєнѣшóс, — оáꙁ, *adj. cinerosus:* hamvas: aschig, voll Asche.

Cenuşotcá, *f. pl.* ce. Чєнѣшóткꙁ, *subst. homo umbraticus, vel umbratilis, cineri et foco incubans:* a' potzikban heverö ember: der Kalmäuser.

Cenuşuţá, *f. pl.* ţe. Чєнѣшѫꙁ, *subst. cinisculus:* egy kevés hamú: ein wenig Asche.

Cépá, *f. pl.* pe. Чѣпꙁ, *subst. caepa, caepe:* hagyma, veres hagyma: der Zwiebel, Zwiefel. — de cépá: *adj. a) coepinus: p. e.* frondé, códá de cépá: *thallus caepinus:* levele, szára a' hagymának: der Zwiebelstängel. *b) caeparius; p. e.* negotiátoriu de cépá: *negotiator caeparius:* hagyma kereskedö: der Zwiebelhändler. — locu, séu grádiná de cépá: *caepina:* veres hagymás kert: das Zwiebelfeld, Zwiebelland. a Lat. *caepa.*

Cépa ciórei, séu cépá cioréscá. чѣпа чоáрїй, сáѳ чáпꙁ чорѣскꙁ, *hyacynthus comosus,* Linn: mezei játzint: der Feldzwiebel.

Cepariu, *m. pl.* ri. Чєпáрїѫ, *subst. caeparius, vel negotiator caeparius:* hagyma kereskedö: der Zwiebelhändler.

Çépérue, *f. pl.* rui. Цѣпꙁрѣ, *subst.* 1) despicá: *arista:* kalász: die Spitze, oder Stachel an der Kornähre, die Grachel. 2) çépuşu: *aculeus, veruculum:* spéhely, nyársotska, tövis: das Spießchen, der Stachel. *Etym. cippus.*

Çépişu, *m. pl.* şuri, *f.* Цѣпїѭ, *subst. praecipitium, declivitas derexitas:* meredék hely: ein steiler Ort, der Abschuß.

Çépişu, *f.* şá, *pl.* si, *f.* şe, Цѣпїѭ, — шꙁ, *adj. praeceps, clivosus, declivis, abruptus, abscissus:* meredék: steil, gäh, jähe, abschüssig.

Çépişu. Цѣпїѫі, *adv. abrupte, praerupte:* meredékül: steil, gähe, jähe.

Cépsá, *f. pl.* se. Чѣпсꙁ, *subst. vitta, caliendrum:* fökötö: die Haube, Frauenzimmerhaube. *Etym. caput.*

Çépuşá, *f. pl.* se. Цѣпѣшꙁ, *subst. aculeus, veruculum:* nyárs, tövis

Digitized by Google

tövis fulank, hegyes tör, spéhely: das Spießchen, Spießlein, der Stachel. *Etym. cippus.*

Çepuşosu, *f.* şósá, *pl.* si. *f.* se. Цъпѹшóс, — оáсъ, *adj. aculeatus:* tövises, hegyes, fulankos: stachelig.

Ceputiá, *f. pl.* tie. Чепѹцъ, *subst. caepula:* apró hagyma: das Zwiebelchen.

Cérá, *f.* Чѣ́ръ, *subst. cera:* viasz: das Wachs. — galbinu qua céra: *adj. cerinus:* sárga mint a' viasz: wachsgelb. — de cérá: *adj. cereus: p. e.* luminé de cérá: *cereus, candela cerea:* viasz gyertya: die Wachskerze, das Wachslicht.

Cérá roşie. Чѣ́ръ рóшїе, *cera signatoria, hispanica:* spanyol viasz: das Siegelwachs, der Siegellack.

Cerbice, *f. pl.* ci. Черби́че, *subst. cervix:* nyak szirt, nyak tsigolya, nyak tsiga: der Nacken, das Genick, der hintere Theil des Halses. — tare la cerbice: *adj. cervicosus, durae cervicis, pertinax, contumax:* nyakas, makats, agyafurt: hartnäckig, halsstarrig. a Lat. *cervix, cervice.*

Cerbóe, *f. pl.* boi. Черboáе, *subst. cerva:* nöstény szarvas: die Hirschkuh.

Cerbu, *m. pl.* bi. Чéрб, *subst. cervus:* szarvas: der Hirsch. — de cerbu: *adj. cervinus:* hirschen. *p. e.* péle de cerbu: *pellis cervina:* szarvas bör: die Hirschhaut, das Hirschleder. — cornu de cerbu: *cornu cervinum:* szarva a' szarvasnak: der Hirschhorn, das Hirschgeweih. a Lat. *cervus, cervo.*

Cércánu, *m. pl.* nuri, *f.* Чѣ́ркъи, *subst. circulus, orbis:* tzirkalom: der Zirkel. — inpregiuru sórelui: *patelion:* impregiuru lunei: *halo:* udvar, szérü a' nap, vagy hóld körül: der Hof, Ring um die Sonne, oder um den Mond. a Lat. *circulus* l *mutato in* n.

Cercare, *f. pl.* cári. Черкáре, *subst.* 1) cáutare: *quaesitio:* keresés: das Suchen. 2) cercetare de a mínuntu: *investigatio, inquisitio, exploratio, percontatio, indagatio:* ki keresés, visgálás: das Forschen, Untersuchen, die Untersuchung. 3) cercetare, visitá, *visitatio*, látogatás: der Besuch, die Visite. 4) probá, ispitire: *periculum, experientia, experimentum, tentamen:* proba: der Versuch, die Probe.

Cercátoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Черкътóрю, — оáре, *subst. investigator, inquisitor, explorator, scrutator, indagator, percontator:* keresö, visgáló, tudakozó: der Untersucher.

Cercáturá, *f. pl.* turi. Черкътѹ́ръ, *subst. periculum, experientia, tentamen:* proba: die Probe, der Versuch.

Cercelu, *m. pl.* cei. Черчéл, *subst. inauris, annulus auricularis:* fülbe való: der Ohrring, das Ohrengeheng, die Ohrenspange. — cercelasu, cercelutiu, *dimmin.* a Lat. *circulus.*

Cercetare, *f. pl.* tári. Черчетáре, *subst.* 1) cercare, ispitire: *investigatio, inquisitio, indagatio, scrutatio, exploratio, percontatio:* keresés, visgálás, tudakozás: die Untersuchung. 2) visitá: *visitatio:* látogatás: der Besuch, die Visite.

Cercetezu, tare, tatu. Черчетéз, — тáре, — тáт, *verb. act.* 1) ispitescu, cercu dé míruntu: *investigo, inquiro, indago, exploro, scrutor, percontor:* ki keresni, visgálni, tudakozni: untersuchen. 2) — cautu, cercu, visitu: *viso, inviso:* látogatni, meg látogatni, meg keresni: besuchen, heimsuchen. a *cercu; cercare.*

Cercu, care, catu. Чéрк, кáре, кáт, *verb. act.* 1) queva qua se aflu, adeq: cautu: *quaero:* keresni: suchen. 2) — queva séu

pre

Digitized by Google

pre quineva dé míruntu, adeq: cercetezu: *investigo*, *inquiro*, *exploro*, *scrutor*, *perscrutor*. *indago:* keresni, ki keresni, visgálni: forschen, untersuchen, visitiren. 3) — pre quineva pentru vedére, adeq: cercetezu, visitu: *viso*, *inviso*, *visito:* látogatni, meg keresni: besuchen, heimsuchen, Jemanden einen Besuch, eine Visite abstatten. 4) — ispitescu, probescu: *experior*, *tento*, *periculum facio:* probálni, meg probálni: versuchen, probiren. *Ital.* cerco.

Cercuescu, ire, itu. Черкѹе́ск, — и́ре, — и́т, *verb. act.* 1) — vre o bute: *vasi circulos induco*, *vas circulis munio*, *vieo:* abrontsozni: ein Faß mit Reifen binden. 2) — viţele de vie: *vites alligo:* szölöt kötözni: die Weinreben anbinden. a Lat. *circulus: Ital.* cerchio.

Cercuitoriu, *m. pl.* tori. Черкѹитóрю, *subst. vietor*, *doliarius:* bodnár, pintér, kádár: der Binder, Büttner, Böttner, Faßbinder.

Cerescu, *f.* réscă, *pl.* sci. Черéск, — рéскъ, *adj. caelestis:* mennyei, mennybéli, mennyországi: himmlisch.

Çerimonie, *f. pl.* nii. Церимонíе, *subst. cerimonia*, *ritus:* tzeremonia, külsö rendtartás: die Cerimonie, der Gebrauch.

Ceriu, *m. pl.* riuri, *f.* Чéрю, *subst.* 1) — quelu vidítoriu: *caelum*, *aether:* ég: der Himmel, das Firmament; *p. e.* ceriu ê serénu: *caelum est serenum:* tiszta az ég: der Himmel ist heiter. — subtu ceriu: *sub dio:* az ég alatt: unterm Himmel. 2) — locu de lócuentiă a queloru fericiti, séu impérátia ceriului: *coelum*, *regnum coelorum*, *caeli — orum*, *locus*, *vel sedes beatorum:* menny, menny ország: der Himmel, das Himmelreich. a Lat. *coelum*, olim *cael*, Ennius.

Ceriu gurei. Чéрю гѹрей: *palatum:* iny: der Gaum, oder Gaumen.

Cernélă, *f.* Чернéлъ, — tintă, negrélă, *subst. atramentum: a*) de cernitu: feketitö: die Schwärze. *b*) de scrisu: ténta: die Dinte, oder Tinte. *Ital. et Hisp.* tinta.

Cernere, *f. pl.* ri. Чéрнере, *subst. cribratio*, *cernere: a*) cu séta: szitálás. das Sieben, Sichten. *b*) cu ciuru: rostálás: das Reutern.

Cernescu, nire, nitu. Чернéск, — ни́ре, — ни́т, *verb. act. nigro atro colore inficio:* feketiteni: schwärzen, schwarz färben.

Cernitoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Чернитóрю, — оáре, *subst. infector colore atro:* feketítö: der Schwarzfärber.

Cernu, cernere, nutu. Чéрн, чéрнере, нѹ́т, *verb. act.* 1) cu séta: *cerno*, *cribro pollinario*, *cribro subcerno*, *cribello:* szitálni: sieben, sichten. 2) cu ciuru: *cribro*, *cerno:* rostálni: reutern. a Lat. *cerno.*

Cértă, *f. pl.* te. Чéртъ, *subst.* sfadă, cióndră: *certamen*, *rixa*, *altercatio*, *jurgium*, *tricae*, — *carum:* versengés, veszekedés, tzivodás, fondorkodás: der Zank, Streit, Hader.

Certare, *f. pl.* tári. Чертáре, *subst.* 1) mustrare: *objurgatio*, *exprobratio*, *reprehensio*, *correptio;* pirongatás; dorgálás, fedözés: der Verweis. 2) — pedépsă: *poena*, *castigatio:* büntetés: die Strafe, Plage. — certarea lui Dumnedeu: *poena Dei:* isten tsapássa, vagy büntetése: die Strafe Gottes. 3) — sfadă, price, cióndră: *rixa*, *jurgium*, *altercatio*, *contentio*, *certamen:* veszekedés, versengés, fondorkadás, kotzadás: der Zank, Streit, das Hadern.

Certătoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Чертътóрю, — оáре, *subst.* sfadnicu: *rixosus*, *jurgiosus*, *litigiosus:* veszekedö, versengö: zänkisch, zanksüchtig, haderhaft.

Certu,

Digitized by Google

Certu, tare, tatu. Чéрт, — тáре, — тáт. *verb. I. act.* pre quineva 1) mustru, sfádescu, infruntu: *objurgo, exprobro, reprehendo, corripio:* pirongatni, dorgalni, feddözni, le hordani: ausmachen, ausschelten, einen Verweis geben. 2) pedepsescu, canonescu: *punio, plecto, castigo:* büntetni: strafen, bestrafen, züchtigen. *II. recipr.* mé certu cu quineva, adeq: me sfádescu: *certo, jurgor, contendo, altercor, litigo:* veszekedni, versengeni, kotzadni, tzivakodni, vetekedni: zanken, streiten, hadern. — a Lat. *certo.*

Ceruescu, ire, itu. Черѹéск, — и́ре, — и́т. *verb. act. cero:* viaszolni, viaszozni, meg viaszozni: mit Wachs überziehen, beschmieren, anstreichen. a Lat. *cera, vel cero.*

Ceruitu, *f.* tá, *pl.* ti, *f.* te. Черѹи́т, — тъ, *adj. ceratus:* viaszos: gewichset, mit Wachs überzogen.

Çerusá, *f. pl.* se. Церѹ́съ, *subst. stylus cerussatus;* plajbász: Bleystift.

Cerutiá, *f. pl. car.* Черѹ́цъ, *subst. cerula:* egy darabotska viasz: ein wenig Wachs, ein kleines Stück Wachs.

Cervaná, *f. pl.* ne. Червáнъ, *subst.* o plánta: *licopus europaeus* Linn. vizi pesztertze: der europäische Wolfsfuß, der Sparfaden, Sumpf andorn.

Cesariu, *m. pl.* ri. Чесáрю̆, *subst. horopegus, opifex horologiorum:* orás, vagy orás mester: der Uhrmacher.

Cescutiu, *m. pl.* tiuri, *f.* Ческѹ́ц, *subst. horula:* orátska: das Stündchen, Stundlein.

Céslovu, *m. pl.* lovuri, *f.* Чѣ́слóв, *subst. orologion,* breviarium: das Brevier, das Tagzeitenbuch.

Cesornicu, *m. pl.* ci. Чесóрник, *subst. V.* Cesariu.

Céșpetu, tare, tatu. Цѣ́шпет, — тáре, — тáт, *verb. act.* potignescu: *cespito, calcitro, talipedo, offendo, labor:* botlani: stolpern. a Lat. *cespito.*

Césu, *m. pl.* suri, *f.* Чѣ́с, *subst.* 1) témpu séu a 24. parte din ḑi: *hora:* óra: die Stund, Uhr. — ḑiumetate de césu: *semihora:* fél óra: eine halbe Stunde. — quóte césuri suut? *quota est hora?* hány az óra? wie viel Uhr ist's? — au bátutu ḑéce: *decima audita est, vel decimam sonuit:* tizet ütött az óra, vagy a' tizet el ütötte: es hat zehn Uhr geschlagen. 2) — unélta qué aretátore de témpu: *horologium:* óra: die Uhr. — césu de busdunariu: *horologium portatile, vulgo saccale:* zseb óra, zsebbéli óra: die Sackuhr, Taschenuhr. — de arénă: *depsammium, elepsammidium, horologium arenarium:* follyó óra, fövény óra: die Sanduhr, das Stundenglas. — de mésă: *horologium mensale:* asztali óra: alló óra: die Stockuhr. — de pariéte: *horologium parietale:* fali óra: die Wanduhr. — de sóre: *horologium solarium:* nap óra, árnyék óra: die Sonnenuhr, a Lat. *caedo, caesum, caesura, quia dies in 24 partes quasi caesuras est divisa.*

Cétá, *f. pl.* te. Чѣ́тъ, *subst. coetus, ordo, status:* rend, szerzet: der Stand, die Schaar. a Lat. *coetus.*

Cetanie, vel citanie, *f. pl.* nii. Четáніе, *subst. lectio:* olvasás: das Lesen, die Lesung, Lectüre.

Cetate, *f. pl.* táti. Четáте, *subst. civitas, urbs:* város: die Stadt. 2) unu locu intáritu de bátaie: *arx, castrum, fortalitium:* vár, erösség: die Festung, Burg, das Schloß. *Ital.* città.

Cetáţea, *f. pl.* ţéle. Четъцѣ̀, *subst.* 1) *civitatula, urbecula;* városatska: das Städtchen. 2) — *arx, castellum:* váratska, kis vár: das Schloß, die Citadelle, eine kleine Festung.

Cetáţe-

Digitized by Google

Cetáţenesce, Четъценѣ́ще, *adv: civiliter, urbane:* városi modon: städtisch, bürgerlich.

Cetáţenescu, *f.* néscá, *pl.* nesci. Четъценéск, — нѣ́скъ, *adj. civilis, urbicus, urbanus:* városi: städtisch, stadtlerisch, bürgerlich.

Cetáţénu, *f.* ná, *pl.* ţéni, *f.* ţéne. Четъцѣ́н, — нъ, *adj. civis:* városi lakos, polgár: der Städtler, Stadtbewohner, Bürger.

Cetáţue, séu cetáţuicá, *f. pl.* i. séu-ce. Четъцѹ́е, сав четъцѹ́йкъ, *subst. V.* Cetáţé.

Céterá, *f. pl.* re, Чѣ́теръ, *subst.* aláutá, diplá, viórá: *violina, fides — dium:* hegedü: die Geige, Violin; a Lat: *Cithara.*

Ceteraşu, m. *pl.* si. Четерáш, *subst. violinicen, fidicen:* hegedüs: der Geiger, Violinist.

Ceterná, *f. pl.* ne. Четéрнъ, *subst. canalis:* tsatorna: die Rinne. — quare è subtu strésiná: *stillicidium:* eszterha alatt lévö tsatorna: die Dachrinne: a Lat. *Cisterna.*

Céteru, rare, ratu, Чѣ́тер, — рáре, — рáт, *verb. act. violina cano, fidibus ludo:* hegedülni: geigen, auf der Violin spielen.

Ceteruicá, *f. pl.* ci. Четерѹ́йкъ, *subst. violina parva:* karvas: die Stockgeige, Stockfiedel.

Cetescu, vel citescu, tire, titu. Четéск, — тúре, — тúт, *verb. act. lego:* olvasni: lesen. — a dése ori, séu totu cetescu: lectito: olvasgatni: oft lesen: a Lat. *recito, detrita prima syllaba* re.

Ceteţiu, *m. pl.* ţi, Четéц, *subst. Lector:* olvasó: der Leser.

Ceteţiu, *f.* tétiá, *pl.* ţi, *f.* téţiá: Четъ́цю̆, *adj.* que se póte usioru ceti, *p. e.* vre o scrisóre, tipariu: *legibilis:* könnyen olvasható: leserlich.

Cétiná, *f. pl.* ne. Чѣ́тинъ, *subst. Iuniperus communis, Linn:* gyalog fenyö, bors fenyö: der Wachholder, Kranwebbaum, Kaddigbaum, Feuerbaum, die Wachholderstaude.

Cetire, vel citire, *f. pl.* ri. Четúре, *subst. lectio:* olvasás: das Lesen.

Cetitoriu, vel cititoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Четитóрю̆, — óаре, *subst. lector, legens:* olvasó: der Leser.

Ceuru, *f.* rá, *pl.* ri, *f.* re, Чеѹ́р, — ръ, *adj.* strabo. *Ital.* quercio.

Ceuşu, *f.* şá, *pl.* şi, *f.* şe. Чеѹ́ш, — шъ, *paetus, limis intuens:* kantsal: scheel, schielend, der Schieler. *Ital:* quercio.

Ceva, Чéка, *adv. V.* Queva.

Chedru, séu Çedru, *m. pl.* ruri. Кéдрѹ, *subst. cedrus:* tzedrusfa: die Ceder, der Cederbaum. — de chedru: *adj. cedrinus:* a Lat. *cedrus.*

Cheiţá, *f. pl.* ţe. Кеúцъ, *subst. clavicula:* egy kis kúlts: ein kleiner Schlüßel: a Lat. *caputium.*

Chelariu, *m. pl.* ri. Келáрю̆, *subst. cellarius, cellae praefectus, claviger:* Koltsár, kultsár: der Kellner, Kellermeister, der Beschließer. Chelâritiá, *fem.*

Cheltuélá, *f. pl.* le. Кїелтѹѣ́лъ, *subst. polen, simila, flos farinae:* virágja a Lisztnek: das Kernmehl.

Cheltuescu, ire, itu. Кїелтѹéск, — úре, — úт, *verb. act.* 1) bani: *consumo, insumo, impendo, expendo, erogo:* költeni: ausgeben, verthun. 2) altá queva, *p. e.* máncare, beuturá, etc. *consumo:* költeni: brauchen, verbrauchen. 3) véndu: el adni: verkaufen, — témpu: anwenden, zubringen; ab *Ital.* contare: *numerare, solvere, u mutata* im *l.*

Chemare, *f. pl.* mári. Кїемáре, *subs.* 1) *vocatio:* hivás: das Rufen, séu: hivatal: der Beruf. 2) invitare: *vocatio, invitatio:* hivás, invitálás: die Einladung. 3) — la lége: *vocatio, citatio:* idéztetés: die Vorladung. 4) — numire: *vocatio, nomen, nominatio, nomenclatio, nuncupa-*

Digitized by Google

cupatio: név, nevezet: die Benennung.

Chemátoriu, vel chiámátoriu; *f.* tóre. Κϊεματόρῠ, — όαρε, *subst:* quarele chiamá: *vocator, vocans:* hivó: der Rufer. — la nuntá: *invitator ad nuptias:* vöfény: der Hochzeitbieter.

Chematu, vel chiámatu, *f.* tá, *pl.* ti, *f.* te. Κϊεμάτ, — τε, *particip: verbi* Chemu. *V.* Chemu. — la vre unu ospétiu, adunare, séu petrecere: *vocatus, invitatus:* hivatalos: gebeten, gerufen, eingeladen.

Chemu, vel chiámu, mare, matu. Κϊεμ, — μάρε, — μάτ, *verb. act.* 1) — insumi prin mène: *voco:* hini, hivni: rufen. Conposita: a) chemu a fará: *evoco:* ki hivni: heraus rufen. b) — de laturi, in laturi, séu de o parte: *sevoco:* félre hivni: bey Seite rufen. c) — inapoi, séu in díreptu: *revoco:* viszsza hivni: zurückrufen. d) — in láíntru: *invoco, intravoco:* bé hivni: hinein, oder hereinrufen. e) — inante: *advoco, provoco:* elé hivni: vorrufen, hervorrufen. f) — in giosu: le hivni: herabrufen. g) — la olaltá, adeq: mai pre multi: *convoco:* összve hivni: zusammenrufen. 2) — chemu pre quineva prin altii, adeq: facu se'l chiame: *accio, accerso:* hivatni, el hivatni: rufen lassen, herbeyrufen, oder holen lassen. 3) — pre quineva la unu ospétiu, adunare, petrécere, etc. adeq: invitu: *voco, invito:* hivni, hivatni, invitálni: bieten, einladen. 4) — pre quineva la lége séu judecatá, adeq: sorocescu: *cito, evoco, in jus voco:* idézni, meg hivni a törvényszék eleibe: vorladen, vor's Gericht fordern. 5) numescu: *voco, nomino, nuncupo, nomenclo:* hivni, nevezni: heißen, rufen. — *p. e.* com' chiamá pre Fratele tůu? *quomodo vocatur frater tuus?* hogy hijják a' testvéredet? wie heißt dein Bruder? a Lat: *clamo:* Ital. chiamare.

Cherescu, vel chiárescu, rire, ritu. Κϊερέσκ, — ρήρε, — ρήτ, *verb. act. claro, declaro, illustro:* világossitani: erklären, aufklären, deutlich machen. Ital. chiarire: *splendere.*

Cheritu, *f.* tá, *pl.* ti. *f.* te. Κϊερήτ, — τε, *adj. verus, germanus, genuinus, clarus:* világos, igaz: wahr, wirklich, gewiß, deutlich, bewiesen.

Chesariu, séu Çesariu, *m. pl.* ri. Κεσάρῠ, *subst: Caesar, Imperator:* tsászár: der Kaiser.

Chiae, vel chiaue, *f. pl.* chiei. Κέε, *subst. clavis:* kolts, kúlts: der Slüßel. Ital. chiave.

Chiagu, *m. pl.* guri, *f.* Κϊάγ, *subst. coagulum:* téjoltó: der Quarg, Lab: a Lat. *coagulum.*

Chiaru, *f.* rá, *pl.* ri, *f.* re. Κϊάρ, *f.* — ρε, *adj.* 1) limpide: *clarus, limpidus:* tiszta: klar, hell. 2) adeveratu: *clarus, verus, germanus, genuinus:* igaz, valoságos: wahr, wirklich. Ital. chiaru.

Chiaru. Κϊάρ, *adj.* 1) limpide: *clare, limpide:* tisztán: klar, hell. 2) adeveratu, apriatu: *vere, diserte, aperte, clare, genuine, distincte:* igazán, nyilván, világossan: klar, deutlich, wahr, wirklich, ausdrücklich. 3). togma: *plane, prorsus, sane, profecto:* szinte, tsupán, éppen: just, gerade, eben. — *p. e.* chiaru asié: *ita profecto, sic prorsus:* szinte úgy, éppen úgy: gerade so, eben so.

Chilá, *f. pl.* le. Κήλε, *subst.* omu amáritu: *homunculus, homo nauci, nihili, homo abjectus:* haszontalan, puja, szigorú ember: ein Lumpenkerl, der Bube, Fratze, Laffe, ein unbedeutender Kerl. Graec: κυλιρ, ιδος. *i. e. macula, naevus.*

Chiláu, *m. pl.* lái. Κηλάυ, *subst.* ciocanu ferecatu: *cambucca ferrata:*

Digitized by Google

rata: tsákány: die Reithaue, der Stockhammer, Streithammer; a graeco κηλυν. *i. e. telum.*

Chilávescu, vire, vitu. Килъвéск, — вúре, — вúт, *verb. act. debilito, varum, aut mancum reddo:* meg nyomoritani, bénává, vagy nyomoréká tenni: krüppelig, oder zum Krüppel machen. *Etym. vide in Chilavu.*

Chilavu, *f.* vå, *pl.* vi, *f.* ve. Кúлав, — въ, *adj. varus, debilis, mancus:* nyomorék, béna: krüppelig, krüppelhaft, gebrechlich. Gr. κυλλος: *claudus, curvus.*

Chilie, *f. pl.* lii. Килíе, *subst. cella, cubiculum, vel cubicellum:* szóba, szobátska, tzelta: die Zelle, das Stübchen, Zimmerchen. *Hisp.* cilla: *granarium. Etym. cella.*

Chilinésce, séu clinésce. Килинѣ́ще, *adv. seorsim, diverse, separatim, distinctim, speciatim:* külön, különössen: besonders, extra, auf eine verschiedene Art.

Chilinescu, séu clinescu, magis in usu: desclinescu, nire, nitu. Килинéск, — нúре, — нúт, *verb. act. V.* osebescu; a *Lat. disclino.*

Chilinu, *f.* nå, *pl.* ni, *f.* ne. Килúн, — нъ, I. *adj.* osebitu: *distinctus, varius, diversus, separatus:* külön, különös: besonder, unterschieden. II. *adv.* de osebi. *V.* chilinésce.

Chiliutiå, *f. pl.* tié. Килïѹцъ, *subt. cellula, parvum cubiculum:* szobátska, tzellátska, kamarátska: das Zellchen, Stübchen.

Chimå, *f. pl.* me. Кúмъ, *subst.* 1) *cyma, germen:* tsira: der Keim. 2) — mentum: áll: das Kinn.

Chiminu, *m. pl.* nuri, *f.* Кимúн, *subst.* — molotru: *anethum foeniculum*, Linn: *cuminum:* kömény: der Kümmel, Kranenkümmel, der römische Kümmel. — cu chiminu: *cuminatus:* köményes: mit Kümmel gewürzt. — zamå de chiminu: *cuminatum, vel jus cuminatum:* kömény mag leves: die Kümmelsuppe; a Lat. *cuminum:* Ital. cimino.

Chiminu de cåmpu. Кимúн де къ́мп, *carum*, Linn: réti kömény: der Feldkümmel, Wiesenkümmel, Mattenkümmel, die Karve, Karbe, Garve, der gemeine Kümmel.

Chiminu de grådinå. Кимúн де гръ́динъ, *anis, anisum.*

Chiminu dulce. Кимúн дѹ́лче, *anisum vulgare*, Linn. anis: der Anis, Aneis.

Chiminu negru. Кимúн нéгрѹ; *nigella sativa*, Linn: fekete kömény: die Nigelle, der schwarze Kümmel, der schwarze Koriander, der Nordensaamen, Spargensaamen.

Chimvalu, séu Cymvalu, *m. pl.* le, *f. cymbalum, cithara:* tzimbalom: die Cymbel, Cither; a Lat. *cymbalum.*

Chinå, *f. pl.* ne. Кúнъ, *subst.* léquu de friguri: *cortex peruvianus:* kina, kina haj: die Chinarinde, Fieberrinde.

Chindisescu, sire, situ. Киндисéск, — сúре, — сúт, *verb. act. acu pingo:* himezni, himzeni, stikolni: sticken, steppen. Gr. κενδεο: *pungo.*

Chindisiturå, *f. pl.* turi. Киндиситѹ́ръ, *subst. opus acu pictum:* himvarás, stikolás: die Stickerey, das Gestickte.

Chingå, *f. pl.* gi. Кúнгъ, *subst.* 1) cu quare se préndu dóå, séu mai multe lucruri la olaltå, *p. e.* piciórele mései: *junctura, jugamentum, compago, compages:* kötés, heveder: der Band, Gurt, die Fuge. 2) la séoa calului: *cingula, cingulum sellae equariae:* ló heveder: der Sattelgurt. *Ital.* cinghia: *Hisp.* cincha; a Lat. *cingo.*

Chinovaru, *m. pl.* ruri. Киновáр, *subst.* Çinabor: *cinnaboris:* tzinabor: der Zinnober.

Chinuescu, ire, itu. Кинѹéск, — úре, — úт, *verb. act.* 1) — muncescu:

cescu: *crucio, excrucio, torqueo, cruciatibus adficio:* kinozni, kinzani: foltern, martern, peinigen. — me chinuescu: *passiv: crucior, excrucior, torqueor:* kinzadni: gepeiniget, oder gefoltert werden. 2) — necáşescu: *crucio, ango, adfligo:* gyötreni, nyomorgatni: ängstigen, plagen, quälen. — me chinuescu: *crucior, angor, adfligor:* gyötrödni, kinlodni, nyomorogni; sich ängstigen, plagen, quälen, martern; a Gr. καινω, *perimo, occido.*

Chiotescu, tire, titu. Кїотéск, — тúре, — тúт, *verb.* çipu, sberu: *ejulo, vociferor:* rijni, ritkolni, kurjongatni: jauchzen, juchzen, laut schreyen.

Chiotu, *m. pl.* turi, *f.* Кїот, çipetu, sberáturá: *ejulatus, vociferatio:* rijás, ritkoltás, kurjongatás: ein lautes Geschrey, das Jauchzen, Juchzen. *Ital.* chiaito: *strepitus.*

Chiparosu, séu Çyparosu, *m. pl.* róse. *f.* Кипарóс, *subst. cypressus, vel cupressus:* tziprus fa: die Cypresse, der Cypressenbaum. — de chiparosu, *adj: cupresseus, cupressinus.*

Chipsuélá, *f. pl.* le. Кипзвѣ́лъ, *subst.* 1) rónduélá: *ordo, ordinatio, constitutio, dispositio:* rend, rendelés: rendtartás: die Ordnung, Einrichtung. 2) cugetare, judecatá, socotire: *conjectio, opinio, existimatio, sententia:* vélés, vélekedés: die Meinung, Muthmaßung.

Chipsuescu, ire, itu. Кипзвéск, — úре, — úт, *verb. I. act.* queva 1) rónduescu, facu rónduélá: *constituo, ordino, dispono, statuo:* rendelni, intézni, rendelést tenni: ordnen, verordnen, einrichten. 2) judecu, socotescu: *puto, judico, opinor, concipio,* conjecto, *existimo:* vélni, vélekedni, reá hagyitani: meynen, muthmaßen, sich vorstellen. II. *recipr.* me chipsuescu, *p. e.* de a face queva, adeq: me socotescu a fire harnicu: *audeo, sustineo, me sufficientem esse existimo:* mérni, mérészleni, magát elegendönek vélni: sich getrauen; a chipu: *imago.*

Chipu, *m. pl.* puri, *f.* Кúп, *subst.* 1) a omului, adeq: façié: *facies, vultus, phisiognomia:* kép, artzulat: das Gesicht, die Physiognomie. 2) o icóné zugráfétá: *icon, imago, effigies, tabula picta:* rajzoltt, vagy festett kép: das Bild, Bildniß, das Gemälde. 3) — chipu cioplitu: *imago sculpta, statua, sculptile:* faragott kép: die Bildsäule, das Schnitzwerk. 4) modu, séu modru: *modus, pactum, ratio:* mod, kép: die Art, Weise. — *p. e.* intr'unu chipu: *aliquo modo, aliqua ratione:* valami modon, valami képpen: auf eine Art. — intr'aquestu chipu: *hoc modo, hoc pacto, hac ratione:* ekképpen, illy modon: so, auf diese Art. — neque intr'unu chipu: *nullatenus, nullomodo, nulla ratione, nullo pacto:* semmi képpen, semmi modon: keineswegs, auf keine Art, auf keine Weise; a Gr. τυπος, τ *mutato* in κ *more Dorico.*

Chirurghie, *f. pl.* ghii. Кирѹргíе, *subst. chirurgia:* seborvasi tudomány: die Chirurgie.

Chirurgu, *m. pl.* gi. Кирѹ́рг, *subst. chirurgus:* seborvos, feltser: der Chirurgus, Wundarzt.

Chişeliţá, *f. pl.* ţe, Кúсълицъ, *subst. jus acidum:* tziberre: eine Art saurer Suppe, die Zibere. — de tárítá. V. Borşu. — de prune: *puls, vel jusculum prunorum:* szilva lév: Pflaumenbrühe, Zwetschkenbrühe.

Chişiţá, *f. pl.* ţe. Кúшицъ, *subst.* 1) glésna la picioru calului: *astragallus, vel talus equi:* bokatsontja, vagy tsödöje a' lónak: der Knöchel, oder Knorren des Pfer-

Digitized by Google

Pferdes. 2) — condeiu de aramá: *stylus aeneus, graphium aeneum:* réz iró vesszõ, réz penna: ein metallener Schreibgriffel.

Chitará, séu citará, *f. pl.* re. Китáрz, *subst. cithara:* tzitera: die Cither; a Lat. *cithara.*

Chitélá, *f. pl.* le. Китéлz, *subst.* 1) cugetu, socotélá, opinie: *cogitatio, existimatio, opinio, sententia:* gond, gondolat, vélekedés: der Gedanke, die Meinung. 2) prepusu: *propositum, consilium, deliberatio, scopus:* fel tétel, fel tett tzél, vagy szándék: der Entſchluß, Vorſatz, das Vorhaben.

Chitescu, tíre, titu, Китéск, — тúрe, — тúт, *verb. act.* 1) — cugetu, judecu, socotescu: *cogito, existimo, opinor, arbitror, judico:* gondolni, vélni, vélekedni: denken, meynen, vermuthen. 2) — prepunu, punu cugetu: *propono, statuo, delibero:* fel tenni, határozni valamit magában: etwas vórnehmen, ſich etwas vorſetzen. 3) — impodobescu, infrumseţezu: *orno, exorno, decoro:* ékessiteni, piperézni, tziſrázni: zieren, ſchmücken, putzen, aufputzen. *Gr.* κτιω: *cubo, findo*

Chititu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Китúт, — тz, *adj.* 1) curatu: *mundus, purgatus:* takaritott, tiszta: rein, ſauber. 2) — infromsetiatu: *ornatus, nitidus, mundus, comptus:* ékes, tziſra: nett, niedlich, geziert, geſchmückt.

Chitrá, *f. pl* tre. Китрz, *subst. citreus:* tzitrom: die Citrone.

Chitru, *m. pl.* uri, *f.* Китрз. *subst.* unu pomu: *citrus medica:* tzitromfa: der Zitronenbaum.

Chitu, *m. pl.* ţi. Кúт, *subst.* unu pésce: *cete, cetus, balaena mysticetus:* tzethal: der Wallfiſch; a Lat. *cete.*

Chivárá, *f. pl.* vere. Кúварz, *subst. tiara:* tsákó, kalpag: eine hohe und ſteife Mütze, der Tſchako. *Etym.* κυβη: *caput.*

Chivernisescu, síre, situ. Кивернисéск, — сúрe, — сúт, *verb. act.* 1) ţénu, apáru: *conservo, tueor:* meg tartani, ſen tartani: erhalten, aufbehalten. 2) — grigescu: *curo, curam gero:* gondoskodni: gondot viselni: ſorgen, Sorge tragen. 3) — quéstigu, ocármuescu: *guberno, procuro, dirigo, modero:* intézni, el intézni, igazgatni: leiten, lenken, regieren; a *guberno.*

Chivernisire, *f. pl.* ri. Кивернисúрe, *subst.* 1) — ţénére: *conservatio:* meg tartás, ſen tartás: die Erhaltung, Aufbehaltung. 2) — purtare de grige: *cura, curatio:* gondviselés: die Beſorgung, das Sorgentragen. 3) — indreptare, ocármuire: *procuratio, directio, administratio:* igazgatás, intézés, kormányozás: die Leitung, Regierung, Direction, Veranſtaltung.

Chivernisitoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Киверниситóрiю. — оáрe, *subst.* 1) ţénútoriu: *conservator:* meg tartó: der Erhalter. 2) — purtátoriu de grige: *curator:* gondviselõ: der Beſorger. 3) — indreptátoriu, ocármuitoriu: *rector, director, administrator:* kormányozó, igazgató, intézõ: der Regierer, Verwalter, Directeur.

Chivotu, *m. pl.* turi, *f.* Кúвот, *subst.* 1) sicriu: *scrinium, armarium, arca, cista:* szekrény: der Schrein, Schrank. 2) — a lui Noe: *arca Noë, vel Noachi:* Noébárkája: die Noasarche. 3) — a legii: *arca foederis:* szövetség szekrénye: die Bundeslade. *Graec.* κιβωτος, *i. e. arca, cista.*

Cibotá, *f. pl.* te. Чибóтz, *subst. coturnus vastus saxonicus:* nagy szárú szász csiszma: ein großer ſächſiſcher Stiefel. *Hisp.* çapato: *calceus.*

Çipa,

Digitized by Google

Çiçá, *f. pl.* çe. Щи́цъ, *subst. ital:* zizza: *mamma, mammula, mammilla:* tsets, tsöts, emlö: die Bruſt, Zitze. — cu çiçá: *adj. mammillanus, mammiñatus:* tsetses: mit Brüſten verſehen. — de çiçá: *adj. mammalis, mammillaris: p. e.* verfu de çiçá: *papilla mammillaris:* tsetsbimbó: die Bruſtwurze. — pruncu de çiçá: *lactens, sugens:* tsetsemö, tsetsszopó gyermek: der Säugling. *Ital.* ant. zizza.

Çiçéescu, ire, itu. Щицкéск, — и́рe, — и́т, *verb. act.* se dice despre ſórice: *sibillo, fritinio:* tzintzogni: ziſchen.

Cicere, *f. pl.* ri. Чи́черь, *subst. cicer arietinum, Linn.* holyag borsó: die Kicher, Zieſer, Zieſererbſe, der Kicherling.

Çichirá, *f. pl.* re. Цикирь, *subst. scirpilula, corbs scirpeus:* gyékény kosár: der Zöcker, Binſenkorb; a Lat. *scirpus.*

Çiçinà, séu ţéţená, *f. pl.* ne. Цъцы́нъ, *subst. cardo:* sarka az ajtónak: der Angel, Thürangel, Thürhacken; a Lat. *teneo.*

Cicnescu, nire, nitu. Чикнéск, — ни́рe, — ни́т, *verb. act.* moriu, peru, crepu, (se dice despre ſápturile quéle ne cuvéntátóre) *pereo, intereo, crepo:* dögleni, meg dögleni, dermedni: umkommen, crepiren. *Etym.* κτείνω: *interficio, occido.*

Cicóre, *f. pl.* cori. Чикоáрe, *subst. a*) de véré: *cichorium intibus, Linn.* kataág, kataág koró, tzikoria: der Wegwart, die Wegwarte, Cichorie. *b*) — de érná, adeq: guşa porumbului: *valeriana, vel locusta olitoria, Linn:* galambbegy: der Baldrianſalat.

Çifrá, *f. pl.* fre. Щи́фръ, *subst.* — in aritmeticá: *ciſra, zerus, nulla:* tzifra: die Nulle, die Ziffer.

Cigá, *f. pl.* gi. Чи́гъ, *subst.* 1) unu pésce, adeq: cáoiugá: *accipenser ruthenus:* ketsege: der Stör, das Störl. 2) — melciu, bourelu: *V.* Bourelu. 3) — unéltá de a rádica queva greutate la inálţime: *trochlea, artemon, rechamus, fucula:* tsiga, tekerö tsiga, fel vonnó tsiga: die Winde, Hebewinde, der Krahe. 4) — o jucáre pruncéscá, adeq: pérpáriţá: *turbo:* jattszó tsiga: der Kreiſel.

Cigá migá, séu ciguri miguri. Чи́гъ ми́гъ, сав чи́гърй ми́гърй, adeq: nemicuri, téndéle: *ciccum, quisquiliae, minutiae:* tsiga biga, dibdabság, aprolék, haszontalanság: der Pfiferling, Pappenſtiel, die Lapperey, Kleinigkeiten, unnützes Ding, unnütze Sachen, ein Bagatell. *Ital.* cica: *nihil, ne hilum quidem;* miga, a Lat. *mica, unde etiam,* nemica, *nihil: i. e. ne mica quidem. Ital.* miga: *non sane, non quidem.*

Çigánesce. Цигънéщe, *adv. zingarice:* tzigányul: zigeuneriſch.

Çigánescu, nire, nitu. Цигънéск, — ни́рe, — ни́т, *verb. act.* 1) — dela quineva queva, adeq: queru qua çiganu: *petesco importune, more zingarorum peto:* zsarolni, kuntzogni mint a' tzigányok: ungeſtüm begehren, wie ein Zigeuner. 2) — me çigánescu: *me indigne, indecore gero tanquam zingarus:* tzigánykodni: ſich unanſtändig, zigeuneriſch betragen.

Çigánescu, *f.* néscá, *pl.* sci. Цигънéск, — нéскъ, *adj. cingaricus, zingaricus:* tzigány: zigeuneriſch.

Çigánie, *f. pl.* nii. Цигъни́e, *subst. ratio zingarica, vulgo: zingarismus:* tzigányság: die Zigeunerey.

Çigánosu, *f.* nósá, *pl.* nosi, *f.* nóse. Цигънóс, — ноáъ, *adj. importunus instar zingari:* alkalmatlan, kuntzogó mint a' tzigány: ungeſtüm wie ein Zigeuner.

Çigánu,

Digitized by Google

Çiganu, *f.* nå, *pl.* ni, *f.* ne. Цигáн, — нъ, *subst. cingarus, zingarus:* tzigány: der Zigeuner.

Çigårå, *f. pl.* re. Цигѣ́ръ, *subst.* adeq: óue: *ovis molli, et brevi lana:* rövid, és gyenge gyapju júh: ein Schaaf mit kurzer, und feiner Wolle.

Çighériu, séu cighériu, *m. pl.* riuri, *f.* Цигѣ́рю, сав чигѣ́рю, *subst.* liuriu, liurè: *lora, lorea:* tsiger, löre: der Lauer. — de póme. — der Obstwein, Obstmoost. — de drevere: der Treberwein, Tresterwein, Zederwein. *Nota: ital.* cidro: *signif. loream.*

Çiglénu, *m. pl.* ni. Циглѣ́н, *subst. parus:* tzinke, tzinege: die Meise.

Cilibiu, *f.* å, *pl.* bii, *f.* bie. Чилибíв, — ъ. *adj.* 1) — múndru, frumosu, venustu: *elegans, venustus, formosus, pulcher, decorus:* ékes, diszes, szép, déli: hübsch, schön, niedlich, nett, zierlich. 2) curatu, ne stricatu: *mundus, purus: Ital.* ceriuolo: *scitulus puer.*

Cimbrişoru, *m. pl.* şori. Чимбришóр, *subst. thymus vulgaris, Linn:* kerti kakuk fü: der Gartenkundel, der römische Quendel, oder Thymian.

Cimbru, *m.* Чи́мбрв, 1) — de grådiná: *satureja hortensis, Linn:* tsombor, borsfü: die Saturey, das Pfefferkraut. 2) — de quelu bunu, adeq: isopu: *hyssopus:* i'sop: der Ysop. 3) — sílbaticu, adeq: şérpunelu: *thymus serpillum, Linn:* mezei kakukfü: der Kundel, Quendel, Hühnerklee, das Kukukkraut.

Cimilescu, lire, litu. Чимилéск, — ли́ре, — ли́т, *verb. act.* 1) — punu altuia vre o cimiliturå inante: *breve aenigma propono:* mesélni, egy találos mesét fel adni: ein Räthsel aufgeben. 2) — deslegu, tálcuescu vre o cimiliturå: *aenigma solvo:* egy találos mesét fejteni, vagy ki találni: ein Räthsel auflösen; a Lat. *similis, similo, quia semper continet aliquam similitudinem. Ital.* ciloma, *vel* sciloma: *longus sermo.*

Cimilitóre, *f. pl.* tori. Чимилитоáре, *subst. V.* Cimiliturå.

Cimilitoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Чимилитóрю — оáре, *subst. aenigmatista, aenigmatistes:* mesélö, mese kérdö, mesét fel adó: der Räthsel aufgiebt.

Cimiliturå, *f. pl.* turi. Чимилитѹ́ръ, *subst.* gícitóre: *aenigma, sirpus, quaestio perplexa:* találos mese: das Räthsel, oder Rätzel.

Çimiriu, *m. pl.* riuri. Цими́рю, *subst. signum, insigne, nota, indicium:* tzimer: das Kennzeichen. — la quareva caså in quare lócuesce queva negotiátoriu, máiestru, séu la vre o caså de ospeti, etc. das Schild. — a quåruiva principu, boieriu, séu a quårciva cetate, adunare, etc. die Wappen. *Ital.* cimiere, cimiero: *insigne galeae, crista.*

Çimnu, *m. pl.* nuri. Цѣ́мн, *subst.* lebådå: *cygnus, cycnus, olor:* hattyú: der Schwan.

Cimpávescu, vire, vitu. Чимпъвéск, — ви́ре, — ви́т, *verb. act. pedes mihi rigescunt, torpescunt:* a' lábaim gömbörödnek, zsibbadnak, erötlenednek: starrfüßig werden. — despre caii, séu porci quandu se ţénu prè multu inchişi: sich verstehen. *Ital.* ciampare: *offendere, pedem ad aliquid impingere.*

Cimpavu, *f.* vå, *pl.* vi, *f.* ve. Чи́мпав, — въ, *adj. pedum debilitate, vel torpore laborans:* zsibbadtt lábú, fájoslábú: starrfüßig.

Cimpóe, *f. pl.* poi. Чимпóе, *subst. gingrina, calamus, arundo, cicuta, fistula:* bürök, nád — vagy tóllu sip: die Halmpfeife. *Ital.* zampogna: *buccina.*

Cimpó-

Digitized by Google

Cimpoéşu, *m. pl*, şi. Чимпоѣш, *subst. utricularius*: tömlösipos, dudás: der Dudelſackpfeifer.

Cimpoi, *f. pl.* Чимпо́й, *subst. plur. utriculus, fistula utricularia*: duda, tömlösip, sipborda: der Dudelſack, die Sackpfeife.

Cimşeru, *m.* Чимшѣ́р, *subst.* bănuţei, vůscu: *buxus semper virens, Linn*: puspáng; der Buchsbaum. — de lemnu de cimşeru: *adj. buxeus*: buchsbäumen.

Cimtescu, tíre, titu. Чимтѣ́ск, — тѝре, — тѝт, *verb. recipr.* me cimtescu: *conquinisco, incaxo*: le gugolni: niederhocken, niederhucken, niederkauern.

Cina, séu cénă, *f. pl.* ni. Чи́нъ, *subst. coena, vel coena vespertina*: vatsora: das Nachtmahl, Abendmahl, Nachteſſen, Abendeſſen, die Abendmahlzeit. — cina Domnului: *coena Dominica, coena sacra, eucharistica*: úr vatsoraja: das heilige Abendmahl des Herrn.

Cinu, *m. pl.* nuri, *f.* Чи́н, *subst.* 1) cétă; *ordo, caetus*: rend, szerzet: der Orden. — *p. e.* cinu călugărescu: *ordo monasticus*: a' barátok szerzetje: der Mönchsorden — dela *cinnus*: *Gr.* κοινος: amestecarea, séu impreunarea mai multora. 2) — o lintriţă: *scaphula, lintriculus, cymbula*: tsonok, ladik: der Kahn, das Kähnchen, der Tſchinakel.

Cinu, nare, natu. Чи́н, — на́ре, — на́т, *verb. act. coeno, coenam vespertinam sumo*: vatsorálni: zu Abend eſſen, ein Abendmahl, oder Nachtmahl genießen; a Lat. *coeno, as, are.*

Çînçariu, *m. pl.* ri. Цънцарїѝ, *subst. ital.* zanzara: *culex*: szunyóg: die Gelſe, Gölſe, Mücke.

Cincuescu, ire, itu. Чинкѣ́ск, — и́ре, — и́т, *verb. act. petesco, importune peto*: kuntzogni, kuntzorolni, zsarolni: dringend begehren, ungeſtüm bitten. *Ital.* cinguettare: *blaterare.*

Cinste, *f. pl.* sti. Чи́нѣтѣ, *subst.* 1) — quare se cade fiesque cui a o pédi, adeq: omenie: *honor, honestas*: betsület, emberség: die Ehre, Ehrlichkeit, Ehrbarkeit. — de cinste: *adj. honestus*: betsületes, emberséges: ehrlich, ehrbar: *p. e.* omu de cinste: *vir honestus*: betsületes, emberséges ember: ein ehrlicher Mann, der Ehrenmann. 2) — quare o aretámu cuiva pentru vre o vrednicie a sua: *honor, cultus, observantia, reverentia, veneratio*: betsület, tisztelet: die Ehre, Verehrung, Ehrenbezeugung, Ehrfurcht, Ehrerbietigkeit, Hochachtung. — *p. e.* omu vrednicu de cinste: *vir venerandus, venerabilis, honore dignus*: tiszteletre méltó ember: ein ehrwürdiger Mann. 3) — daru, danie: *a*) quare se dá cuiva din singurá bunávoientiá intru aretarea iubirei: *donum, donarium, munus*: ajándék, adomány: die Gabe, das Geſchenk, Präſent. — de cinste: *adj. gratuitus, dono datus, acceptus*: ajándékba adott, ingyen való: geſchenkt, unentgeldlich. — in cinste: *adv. gratis, gratuito*: ajándékul, ingyen: geſchenkt, zum Präſent. *b*) quare se dá cuiva pentru vre o purtare buná, séu vre o faptá alésá, *p. e.* cuiva soldatu, etc. *praemium, remuneratio*: jutalom: der Lohn, die Belohnung. 4) — numele, séu vestea què buná: *honor, fama, existimatio*: betsület, jó név: die Ehre, Reputation, der gute Nahme. *Nota.* se mai intríbuentiazá ánche aquestu cuventu in traiu de obsce in łocu de vestmêntu, séu acopereméntu capului: *p. e.* pílúrie, cománacu, căciula, etc. de aqui dicu unii: pune cinstea pe capu: *appone, vel placeat apponere, tegere, etc.* tegye fel a' kalapját, etc. ſetzen Sie auf.

Cinstescu,

Digitized by Google

Cinstescu, tíre, titu. Чинстéск, — тúре, — тúт, *verb. act.* 1) — aretu, séu dau cuiva cinste pentru vre o vrednicie, bétrânetie, etc. *honoro, colo, honore adficio, revereor, aestimo, veneror, observo:* tisztelni, betsülni: ehren, ſchätzen, hochſchätzen, hochachten. — pre Dumneḑeu: *colo, veneror:* tisztelni: verehren. 2) — pre quineva cu queva, séu cuiva queva, *p. e.* danie, adeq: dăruescu: *a*) din sîngurâ buna voientiâ: *dono:* ajándékozni, meg ajándékozni: ſchenken, beſchenken. 3) — intru resplătirea purtărei quei bunâ, séu a quâreiva faptâ alésâ: *praemio adficio, praemium do:* meg jutalmozni: belohnen.

Cinstire, *f. pl.* tiri. Чинстúре, *subst. honor, cultus, veneratio, reverentia, aestimium, observatio:* tisztelet, betsület: die Ehre, Verehrung, Hochachtung, Hochſchätzung. *Hispanis:* chiste, *nobilitas, humanitas, urbanitas, decor,* NB. *apud Hispanos: cha, che, chi, cho, chu, pronunciantur sicut in Toscana cia, ce, ci, cio, ciu. Valachi Hispanico:* chiste, *interponunt* n *more solito, et fit:* cinste, cinstire.

Cinstitoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Чинститорiŭ, — оáре. *subst. honorator, cultor:* tisztelő: der Ehrer, Beehrer, Verehrer.

Cinstitu, *f.* tă, *pl.* ti, *f.* te. Чинстúт, — тз, *adj. honoratus, honestus:* tiszteséges, betsületes: ehrlich, ehrbar, geſchätzt. — *Nota.* aquestu Participium se intrîbuenţézâ şi la Preoţi, şi la miréni, *p. e.* cinstite Părénte! séu cinstite Domnule Părénte! *reverende Pater, reverende, vel admodum reverende Domine!* tisztelendő Atyám uram! vagy tisztelendő úr! Hochwürdiger Herr! — cinstite Domnule séu jupâne! *generose, dignissime, clarissime Domine!* bizodalmas jó Uram! Werthgeſchätzter Herr! — in quare qua ne greşitu se te afli, urmézâ obicéiu ţérei, séu a locului in quare viuétiuesci.

Ciocânescu, nire, nitu. Чокънéск, — нúре, — нúт. *verb. act.* 1) cu ciocanu: *malleo tundo, pulso:* kalapálni, kalapátsolni, kapátsolni: hämmern, ſchmieden, mit dem Hammer ſchlagen. 2) — cu rostu, cu ciocu: *rostro tundo, vulgo: abbecco:* orral kopintani: bicken, picken mit dem Schnabel. 3) — ori cu que altâ unéltâ, adeq: buchisezu, batu: *pulso:* kalapálni: klopfen. *Hisp.* chocar.

Ciocânitóre, *f. pl.* tori. Чокънитоáре, *subst.* o pasere: *picus:* harkály: der Specht, Baumſtetter, Baumhacker.

Ciocânitură, *f. pl.* turi. Чокънитýре, *subst. ictus, vel pulsus mallei:* kalapálás: der Hammerſchlag.

Ciocanu, *m. pl.* ne, *f.* Чокáн, *subst.* 1) unéltâ de bătutu: *malleus:* verő kalapáts: der Hammer. 2) o armâ: *runcina, clava cruciata:* tsákány: die Reithaue; *a Gr.* κοπανον: *pistillum.*

Ciocârlie, *f. pl.* lii. Чокърлíе, *subst. alauda:* patsirta, szántoka madár: die Lerche, Ackerlerche.

Ciocârtescu, tire, titu. Чокъртéск, — тúре, — тúт, *verb. act frequenter seco:* faritskálni: ſchnitzeln. *Ital.* cincischiare: *scindo inaequaliter.*

Cioci, *m. pl.* Чóчй, *subst. sacculi pedales:* botos, salavári: die Fußſäckel. — dela *soccus:* unu féliu de incalţiâmente uşórâ la Greci, la Comedianţi, şi la jucâuşi.

Ciocnescu, nire, nitu. Чокнéск, — нúре, — нúт, *verb. act.* 1) — lovescu cu rostu: *rostro tundo, pulso, vulgo: abbecco:* orral koppintani: bicken, oder picken mit dem

Digitized by Google

dem Schnabel. 2) — queva la olaltá: *contundo, collido:* öszszve ütni: zusamenschlagen, zusammenstoßen, stutzen. 3) — lovescu pre quineva a déseori, *p. e.* vre unu pruncu preste degete: *cusso, cussito, pulso, frequenter ico:* koppintani, ütögetni: klopfen, oft schlagen. 4) — frángu, spargu, *p. e.* vre unu ouu: *frango, contundo:* törni, öszszve törni: zerschlagen, zerbrechen, zerschellen. *Ejusdem originis cum* ciocánescu. *Ital.* chioccare: *verberare, caedere.*

Ciocu, *m. pl.* curi. Чо́к, *subst.* la paseri, adeq: rostu, clonçu: *rostrum:* orr, madár orr: der Schnabel. *Hisp.* chogue: *ipse tonus pulsationis.*

Cióe, *f. pl.* oi. Чіоа́е, *subst. aes campanarium, corinthium:* harangréz: die Glockenspeise, das Glockengut.

Ciofáescu, ire, itu. Чофзе́ск, — и́ре, — и́т. *verb. act. inter edendum cum strepitu labia concutio:* tsámtsogni: schmatzend essen. — *Ital:* ciuffare, *signif. avide arripio.*

Ciolobocu, *m. pl.* curi. Чолобо́к, *subst.* adeq: unu picioru de porcu: *pes suillus, porcinus:* diszno láb: der Schweinfuß.

Cióndrá, *f. pl.* dre. Чоа́ндрѫ, *subst.* sfadá, price: *jurgium, contentio, altercatio, rixa, tricaearum:* veszekedés, versengés, szovatkozás: der Zank, Hader, Streit, Wortwechsel; a Lat. *contra.*

Ciondránescu, nire, nitu. Чондрѫне́ск, — ни́ре, — ни́т, *verb. recipr:* me ciondránescu: *altercor, jurgo, jurgor, contendo, tricor:* veszekedni, versengeni, zajdulni, garázdálni, tzivódni, tzivakodni: zanken, hadern, streiten, wortwechseln. *Ital.* ciondolare: *nutare.*

Ciontu, *f.* tá, *pl.* ti, *f.* te. Чо́нт, — тѫ, *adj.* ciungu: *mancus, mutilus:* tsonk: verstümmelt.

Ciontu, tare, tatu. Чо́нт, — та́ре, — та́т, *verb. I. act.* 1) — taiu queva de totu giosu: *scindo, abscindo, rescindo, abseco, deseco:* le vágni, le nyesni, le mettszeni: abschneiden, abhauen, wegschneiden, herunterschneiden. 2) — scurtezu, *p. e.* vre unu lemnu: *abbrevio:* kurtítani, rövidíteni: kürzen, verkürzen, abkürzen. 3) — gatu, sfersescu, *p. e.* quareva máncare, beuturá: *consumo, absolvo, finio:* el végezni, el költeni, fogyasztani: ganz verbrauchen, verzehren. *II. recipr:* me ciontu: *deficio, consumor:* el fogyni: ausgehen, zu Ende gehen. *Ital.* cioncare, *signif. etiam frangere.*

Ciontáturá, *f. pl.* turi. Чонтѫтѹ́рѫ, *subst. caesura, sectura:* vágás: der Schnitt.

Cioplescu, plire, plitu. Чопле́ск, — пли́ре, — пли́т, *verb. act.* 1) — cu securea què latá, *p. e.* vre o grindá: *fabricor, fabrico, exascio, dedolo:* bárdolni, faragni: zimmern, mit der Zimmeraxt behauen. 2) — queva formá, nume, pecete in pétrá, metalu, etc. *scalpo, sculpo:* faragni: schneiden, schnitzen, graben, hauen. 3) — *V.* Ciocártescu. 4) — *metaphorice:* pre quineva, adeq: poleescu, scotu din prostie: *colo, excolo, polio, perpolio:* bárdolni, pallérozni: bilden, hobeln, poliren, verfeinern. *Hisp.* chapa: *lamina.*

Cioplitóre, *f. pl.* tori. Чоплитоа́ре, *subst. scalper, scalprum:* faragó kés, snitzli: der Schnitzer, das Schnitzmesser.

Cioplitoriu, *m. pl.* ri. Чоплито́рю, *subst.* scaunu de cioplitu: *equuleus:* faragó szék: die Schnitzbank. 2) cuţitu de cioplitu: *scalper, scalprum:* faragó kés, snitzli: der Schnitzer, das Schnitzmesser.

Cioplitoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Чоплито́рю, — оа́ре, *subst.* qua-

quarele cioplesce. 1) — lemnu: *sculptor:* faragó: der Schnitzer. 2) — de icóne: *statuarius:* kép faragó: der Bildhauer.

Cioplitu, *f.* tă, *pl.* ti, *f.* te. Чоплитъ, — тъ, *particip. verbi* cioplescu, *V.* cioplescu.

Cioplitură, *f. pl.* turi. Чоплитъра, *subst.* 1) *sculptio, fabricatio:* faragás, bárdolás: das Schnitzen, die Zimmerung. 2) de queva formá, séu statuá: *sculptura:* faragás: das Schnitzwerk.

Cióră, *f. pl.* re. Чóара. *cornix:* varjú: die Krähe. — cărăescu qua cióra: *corniculor:* károgni: krähen. *Hisp.* choya.

Cioráescu, ire, itu. Чорăйск, — йре, йт, *verb. act. copiose, et cum strepitu profluo, mano:* tsorogni, tsorgani: häufig rinnen, rieseln. *Hisp.* chorrear.

Ciorcutiă, *f. pl.* tie. Чоркуцъ, *subst. cornicula:* varjutska: eine kleine, oder junge Krähe.

Cióreci, *m. pl.* Чóречй, *subst.* 1) pănură albă: *pannus crassus albus:* durva posztó, házi posztó: ein grobes weißes Haustuch. 2) nădragi albi prostesci: *braccae, caligae e panno crasso albo:* harisnya, durva fejér nadrág: grobe weiße Bauerhosen. — mînu queva totu ciórecu, adeq: spunu cu graba: *deblatero:* el habarni, darálni: herplappern, herplaudern. Ciorecuţi, ciorecaşi, *dimin.*

Cioroboru, séu ciorlu, morlu, *m.* Чоробкóр. *V.* Cióndră: — ciorobor pentr'unu toporu: *prov. rixari de umbra asini,* Plaut: vel de lana caprina: egy haszontalanságért szovatkozni: um nichtswürdige Dinge zanken. *Hisp.* chirlos mirlos.

Ciortu, *m. pl.* turi. Чóрт, *subst. rostrum suillum, porcinum:* disznó orr: der Saurüßel, Schweinrüßel.

Ciotu, *m. pl.* turi. Чóт, *subst.* nodu: *nodus, tuber, tuberculum:* göts, görts: der Knoten. *Italis:* ciocco: *truncus, caudex, stipes.*

Cioturosu, *f.* rósă, *pl.* roşi, *f.* róse. Чотърóт, — рóаъа, *adj.* nodurosu: *nodosus:* görtsös: knotig.

Ciovică, *f. pl.* ce. Чокúка, *subst.* o pasere: *strix funerea:* halál madár: die Todteneule. *Ital.* civetta.

Çipare, *f. pl.* pări. Ципáре, *subst. jactus, jaculatio:* hajtás, hanyigálás, vetés, dobás: das Werfen, Schmeißen; a Lat. *sipo, as.*

Çipariu, séu piscariu, *m. pl.* ri. Ципáрю, *subst.* unu pesce: *cobitis fossilis:* tsík, tsík hal: der Wetterfisch, Peißker, der Tschike.

Çipátură, *f. pl.* turi. Ципътъра, *subst. jactus:* vetés, hajtás: der Wurf.

Çipetu, *m. pl.* te. *f.* Цúпет, *subst. exclamatio, vocis missio, ejulatio:* rijás, ritkoltás, fel sivalkodás: ein lautes Geschrey; *translatum* a *sipo, as.*

Çipirigu, *m. pl.* ge. Ципирúг, *subst. sal amoniacus:* amoniakom: der Salmiak.

Çipotescu, tire, titu. Ципотúск, — тúре, — тúт, *verb. act. exclamo: ejulo, clamorem tollo:* rijni, rivitani, ritkolni, fel sivalkodni: laut schreyen, ein lautes Geschrey erheben, heulen; *a* çipetu.

Çipruşu, *m. pl.* şuri, *f.* Ципрúш, *subst. V.* chiparosu.

Çîpu, *m. pl.* puri, *f.* Цúп, *subst. silanus, aqua saliens:* szökö kút: der Springbrunnen.

Çipu, pare, patu. Цúп, — пáре, — пáт, *verb. I. act.* 1) aruncu, svărliu: *sipo, supo, jacio, jacto, mitto, projicio:* hányni, hajtani, lökni, vetni, dobni: werfen, schmeißen. — çipu ochii spre queva: oculos conjicio in quidpiam,

Digitized by Google

piam: reá vetni a' szemét valamire: die Augen auf etwas werfen. — çipu pre quineva din dirígétorie: *aliquem officio depono, munere privo, alicui munus adimo*: valakit tisztségéböl, hivatalából ki tenni: Jemanden vom Amte absetzen; *composita v. in verbo* Aruncu. 2) — *V.* Çipotescu. — II. *recipr.* mé çipu undeva, adeq: me rapedu: *excurro*: meg rándulni valahova: wohin auf eine kurze Zeit reisen, gehen. — a Lat: *sipo, mutata* s *in* ç.

Çir', séu çirá. Цѣр', сав цѣрѣ, *adv.* puçinelu: *hilum, paululum, modicum quid, parum, exiguum*: egy kevés, egy szikra, egy tsep, egy parányi: ein Bißchen, Bißlein, etwas Weniges, Winziges; *p. e.* nu are niqui o çirá de ménte: *ne paululum quidem rationis habet*: egy tsep esze nintsen: er, (sie) hat kein bißchen Verstand. *Ital.* cigolo, séu *cigulo; a* pucinu, *extrita prima syllaba pu, ac n mutato in re.*

Ciradá *f. pl.* de. Чирáдѣ, *subst.* ciurdá: *grex pecuarius, vel grex pecudum*: tsorda: die Viehherde. *Hisp.* cerda: seta; cerdoso: *setosus, hirsutus.*

Çiráescu, ire, itu. Цѣрѣéск, — и́ре, — и́т, *verb. I. neutr.* adeq: curgu incetu: *lente mano, sensim fluo*: folydogálni: langsam fließen. *II. activ.* — cuiva queva, adeq: ciupáru, dau quóte queva, séu quándu, şi quándu: *dato, identidem do*: adogatni: öfters geben, oder zu geben pflegen; a çirá.

Çirasá, séu cérasá, *f.* Чирáсѣ, *subst. cerasum*: tseresnye: die Kirsche. — Cirasá mócrá: *cerasum duracinum*: portzogó, vagy pongrátz tseresnye: durantscher Kirsche. — Cirasá páseréscá: *cerasum avium*: madár tseresnye: die Vogelkirsche. — Cirasá petrósá: *cornocerasum*: kövi tseresnye: die Hornkirsche. — de cireşe: *adj. cerasinus*: *p. e.* simburu de cireşe: *nucleus cerasinus*: tseresnye mag: der Kirschkern; a *Lat. cerasum.*

Çircáláu, *m. pl.* lái. Цѣркѣлѣ́в, *subst. circinus*: tzirkalom: der Zirkel, das Zirkelinstrument.

Çireáláu, *m. pl.* lái. Цѣркѣлѣ́в, *subst.* aşiè se numescu pre unele locuri scriuitorii quei de dare: *scriba vectigalis*, vulgo: *rectificator commissarius*: der Steuerschreiber; a *Lat. circitores vel circuitores.*

Çirçariu, *m. pl.* ri. Цѣрцáрю, *subst.* sloiu de ghiacié: *stiria*: jég tsap: der Eiszapfen, Eiszacken.

Circulariu, *m. pl.* ri. Цирквлáрю, *subst. litera universalis*, vulgo: *circularis*: tzirkuláris levél: das Cirkularschreiben.

Cireşériu, *m. pl.* ri. Чирешѣ́рю, *subst.* o luná, adeq: Iunie: *Iunius, mensis Iunius*: szent Iván hava, Iunius: der Junius, oder Brachmonath.

Cireşu, *m. pl.* şi. Чирéш, *subst. cerasus*: tseresnye fa: der Kirschbaum, oder Kirschenbaum. — in façia cireşului: *adj. cerasinus*: tseresnye fa szinü: kirschfarbig.

Cirtá, *f. pl.* te, Чи́ртѣ, *subst.* 1) o clipitá de ochiu: *punctum temporis, momentum temporis*: szempillantás: der Augenblick. 2) — o çirá, o scíntea, séu unu lucru fórte micu: *hilum, minimum, paululum*: egy szikra, fikartz: das Geringste, Mindeste. 3) — vréstutiá: *linea, virga*: huzás: der Strich, die Linie; a *Lat. cito, interposito r.*

Çitezu, tare, tatu. Цитéз, — тáре, — тáт, *verb. act. cito, accio, evoco*: idézni, tzitálni: vorladen, vorbescheiden.

Citovescu, vire, vitu. Читовéск, — ви́ре, — ви́т, *verb act.* vindecu, témáduescu, intrému: *integro, reficio, restituo*: meg gyogyitani: herstellen, wiederherstellen, heilen.

Cito-

Digitized by Google

Citovu, *f.* vă, *pl.* vi, *f.* ve. Чи́тоѫ, — ѣ, *adj. integer, salvus, sanus, incolumis, inviolatus:* ép, egész, egészséges: ganz, geſund, unverletzt, unbeſchädigt, unverſehrt.

Citovu. Чи́тоѫ, *adv. integre, sane, inviolate:* épen, egészen, egészségessen: ganz, unbeſchädigt.

Çitrá, séu çitrómá, *f. pl.* e. Щи́трꙋ, c. цитро́амꙋ, *subt. citreus:* tzitrom: die Citrone.

Ciubéru, *m. pl.* bére, *f.* Чѫкѣ́р, *subst. labrum, lacus, solium, diota:* tseber: der Zober, Zuber, das Schaff. *Etym. cibarium.*

Ciucuratu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Чѫкѫра́т, — тꙋ, *adj. fimbriatus.* rojtos, bojtos: franſig, franzig.

Ciucuri, *m. plur.* Чѫкѫрй, *subst.* 1) *V.* Ciucuru 2) *V.* Córeci Nro. 2)

Ciucurosu, *f.* rósă, *pl.* roşi, *f.* róse. Чѫкѫро́ſ, — о́аſꙋ, *adj. V.* ciucuratu.

Ciucuru, *m. pl.* ri. Чѫ́кѫр, *subst. cirrus, fimbria:* rojt, bojt: die Franſe, Franze, Quaſte; a *Lat. cirrus.*

Ciufalá *cum derivatis. V.* Batjocurá, *etc. Nota. Ital:* ciuffole *signif. ineptiam, insaniam. Hisp.* chufela, *jocus, dicterium.*

Ciugulescu, lire, litu. Чѫгѫлѣ́ск, — ли́рѣ, — ли́т, *verb. act.* rodu queva inpregiuru: *abrodo, derodo, ambedo:* le rágni, környül meg enni: abnagen, ringsherum abfreſſen. 2) máncu queva de intrecutu: *ligurrio:* nyalánkodni: naſchen; *ab Ital: ant:* cigolo, *quia, minutim abroditur.*

Ciulescu, lire, litu. Чѫлѣ́ск, — ли́рѣ, — ли́т, *verb. act. motito, ago, crisso:* mozgatni, tsoválni: bewegen, wedeln; *ab antiquo lat: cilleo, i. e. moveo.*

Ciulină, *f. pl.* ne. Чѫли́нꙋ, *subst.* nucă de lacu: *trappa natans, Linn.* sulyom, vizi sulyom, vizi dió: die Waſſernuß.

Ciulinu, *m. pl.* ni. Чѫли́н, *subst.* 1) *dipsacus ſollonum, Linn.* szomjuhozó koró: die Walkerdiſtel. 2) scaiu: *carduus:* bogátskoró: die Diſtel.

Ciumă, *f. pl.* me. Чѫ́мꙋ, *Trans.* pustlá, *quod est a pustula, subst. peſtis, peſtilentia:* peſtis: die Peſt, Peſtilenz. — plénu de ciumă, séu aducétoriu de ciumă: *adj: peſtilens, peſtilentus, peſtilentiosus:* peſtises: peſtilenzialiſch.

Ciumáfae, *f. pl.* făi. Чѫмꙋфа́ѥ, *subst.* o buruénă: *datura ſtramonium,* Linn: tsattantó, putyantó, tsuda fa, maszlag: der Stech-Dorn-Rauch-apfel, die Stachelnuß, das Dollkraut, der Igelkolben.

Ciungărescu, rire, ritu. Чѫнгърѣ́ск, ри́рѣ, — ри́т, *verb. act. mutilo:* tsonkitani: verſtümmeln. *Ital.* zoncare.

Ciungărire, *f. pl.* riri. Чѫнгъри́рѣ, *subst. mutilatio, truncatio:* tsonkitás, tsonkulás: die Verſtümmelung.

Ciungu, *m. pl.* guri, *f.* Чѫ́нг, *subst.* ſtirps, *truncus:* töke, ſa töke: der Stamm, Stock, Klotz. *Ital.* ciocco: *truncus.*

Ciungu, *f.* gă, *pl.* gi, *f.* ge. Чѫ́нг, — гꙋ, *adj. mutilus, mancus, truncus:* tsonka: verſtümmelt.

Ciupă, *f. pl.* pe. Чѫ́пꙋ, *subst.* scaldă la prunci: *aqua pro lavando infante;* feresztő viz: das Badwaſſer für Säuglinge. *Hisp.* chepuçar: *immergere in aquam.*

Ciupagu, *m. pl.* guri *f.* Чѫпа́г, *subst: mammillare acu pictum, capitium, patagium:* aszszonyi ing mejjének tzifra him varása: die Stickerey auf der Bruſt des Frauenhemdes; a *Lat. patagium, per metathesim, et antithesim.*

Ciupelescu, lire, litu. Чѫпелѣ́ск, — ли́рѣ, — ли́т, *verb. act.* 1) de péne, *p. e.* vre o găiină: *deplumo, plumis privo:* meg mellyeszteni: abbrühen, der Feder

herau-

Digitized by Google

berauben. 2) de flóce, *p. e.* vre unu porcu, adeq: şupurluescu: *aqua fervida depilo, deglabro:* meg mellyeszteni: abbrühen. *Etym: pilus.*

Ciupercá; *f. pl.* ci. Чѹпе́ркъ, *subst. agaricus campestris:* Linn. tseperke gomba; der Feldschwamm.

Ciupéru, rare, ratu. Чѹпър, — ра́ре, — ра́т, *verb. act.* 1) *V.* ciupelescu. 2) dau, adaugu, quóte queva: *dato, unum aliudve adjicio:* adogatni: zu geben pflegen, eins und das andere zugeben.

Ciuposu, *f.* pósá, *pl.* poşi, *f.* póse. Чѹпо́с, — о́асъ, *adj. hirtus, hirsutus:* borzas: struppig. *Ital.* ciuffo: *frontis capillamentum.*

Ciurariu, *m. pl.* ri. Чѹра́рю, *subst. cribrarius:* rosta tsinálo: der Reuter- oder Siebmacher. — Ciuráritiá, *foem.*

Ciuru, *m. pl.* ruri, *f.* Чѹ́р, *subst. cribrum:* rosta: die Reuter. — portu pre quineva qua in ciuru: *impello, insto, adigo, cogo:* zaklatni: anstrengen, übertreiben — facu queva totu ciuru: *dense pertundo:* sók hellyt lyukasztani, furdálni valamit: etwas ganz zerlöchern; a *Lat: cribrum.*

Ciutá, *f. pl.* te. Чѹ́тъ, *subst. dama:* dámvad: der Damhirsch, die Damgeiß.

Ciutu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Чѹ́т, — тъ, *adj. haud cornutus, cornibus destitutus:* szarvatlan, suta: ungehörnt, ohne Hörner; a *Lat. destitutus, per sync. et mutato primo t.* in *c. more solito.*

Clacá, *f. pl.* cláci. Кла́къ. *subst. opus a pluribus gratis praestitum:* többektöl ingyen tett kézi munka: eine von mehreren unentgeldlich verrichtete Handarbeit; a *Lat. colloco.*

Clàdescu, dire, ditu. Клъде́ск, — ди́ре, — ди́т, *verb. act.* 1) vre unu didu, cuptoriu, etc. *struo, construo:* rakni: bauen, aufbauen, aufsetzen. 2) fénu, paie: *cumulo, accumulo, in cumulum congero:* rakni, rakásba gyüjteni: häufen, häufeln, auf einen Haufen bringen. *Etym. collatum.*

Cláditurá, *f. pl.* turi. Клъдитѹ́ръ, *subst.* de fénu, paie, etc. *meta, vel acervus foeni:* kazal, asztag: der Schober, Haufen, die Trieste.

Clae, *f. pl.* clái. Кла́е, *subst.* 1) de fénu: a) quare è mai mare. *V.* Cláditurá. b) mai micá, *V.* cápiçiá: 2) de gránu, de cánipé, adeq: o grámadá din 25, séu 30. de snopi, mánuşi, etc: *meta, acervus,* vulgo: *gelima:* kalangya, kereszt: das Mandel, Kreuz.

Clátárescu, rire, ritu. Клътъре́ск, — ри́ре, — ри́т, *verb. act. eluo:* öbliteni, ki öbliteni: ausspühlen, auswaschen; a *Lat. colluo, collutum.*

Clátescu, séu clítescu, tire, titu. Клъте́ск, — ти́ре, — ти́т, *verb. I. act.* 1) queva, adeq: miscu: *moveo, moto, agito:* mozditani, mozgatni, ingatni, logatni, tsoválni: rühren, bewegen, schütteln, wedeln. — *p. e.* clátescu capu, cu capu, din capu: *caput quatio, moveo, agito:* a' fejét tsoválni: den Kopf schütteln. — cánele clátesce cu códa: *canis caudam agitat:* á kutya tsòválya a' farkát: der Hund wedelt mit dem Schwanze. 2) — vre unu vas: *V.* Clátárescu. *II. recip.* me clátescu: 1) me miscu: *moveor:* mozdulni, mozogni: sich rühren, bewegen. 2) despre vre unu dénte, cuiu, etc. quándu stá sí cadá: *nuto, labo, vacillo:* logni, mozogni, ingadozni: wackeln, locker seyn.

Clátinu, nare, natu. Клъ́тин, — на́ре, — на́т, *verb. act.* 1) scuturu: *agito, exagito, excutio:* rázni: rütteln. 2) *V.* Clátescu; â *Lat. inclino, inclinatum.*

Clátitá, *f. pl.* te, Клъти́тъ, *subst.* scovardá: *placenta tenuis:* platsinta:

Digitized by Google

tsinta: der Fladen, die Platschinte.

Clátitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Клъ-тит, — тъ, *partic p. verbi.* clátescu, *V.* Clátescu: — clátitu de mente: *mente motus, mente captus*: eszlös, eszeveszett: verrückt, nicht bey Sinnen.

Cleescu, ire, itu. Клеєск, — ире, — ит, *verb. act. glutino*: enyvezni: leimen. — cleescu la olaltá: *conglutino*: összve enyvezni: zusammenleimen.

Cleicsu, *f.* iósá, *pl.* ioşi, *f.* ióse. Клеїос, — оасъ, *adj.* 1) unsu cu cleiu: *glutinosus*: enyves: leimig. 2) clicosu, lipiciosu: *viscosus, viscidus, spissus*: lépes, sigeres, ragadós: klebrig, zähe.

Cleire, séu cleiturá, *f. pl* i. Клеире, сау клеитѹръ. *subst. glutinatio, adglutinatio*: enyvezés: das Leimen. — cleire, séu cleiturá la olaltá: *conglutinatio*: összve enyvezés: das Zusammenleimen, die Zusammenleimung.

Cleiu, *m. pl.* iuri *f.* Клеѭ. *subst.* 1) cu quarele cleimu, *p. e.* cárţi, scánduri, etc. *gluten*: enyv: der Leim. 2) de prénsu paséri: *viscum, viscus*: lép, madár fogó lép: der Vogelleim. 3) quarele isvorésce din nesquari pomi, *p. e.* din cireşi, vişini, pruni, etc. *resina, gummi commune*: matska méz: der gemeine Gummi, Baumharz, Gumiharz. 4) din urechi, adeq: uriciune quare se prásesce in urechi: *viscum, vel sordes aurium, cerumen*: füle vására: das Ohrenschmaltz; a Lat. *gluten*: Gr. κολλα, *quod a* κλειω, *claudo*.

Cléngá, *f. pl.* clengi. Клѣнгъ. *subst.* créngá, cliómba: *ramus, ramex, ramale*: ág: der Ast, Zweig. Gr. κλων, ορος. *ramus*.

Clengurosu, *f.* rósá, *pl.* roşi, *f.* róse. Клеигѹрос, — роасъ. *adj. ramosus*: ágas: astig, ästig.

Clericu, *m. pl.* ci. Клерик. *subs. clericus*: klérikus, nevendék pap: dr Clericus.

Cleru, *m. pl.* ruri. *f.* Клер. *subst.* clirosu, cinu, céta preoţéscá: *clerus, status vel ordo ecclesiasticus*: papság, papi rend: der Clerus, die Geistlichkeit, der geistliche Orden, die Clerisey.

Clésce, *f. pl.* Клѣще. *subst. forceps*: fogó, harapofogó: die Zange. — de focu: *pruniceps, forceps igniaria*: tüz fogó, szén fogó: Feuerzange. — de a scóte déntii: *dentarpaga, forceps dentaria*: fog vonó: die Zahnzange; a Lat. *forceps, detrita prima syllaba, interjecta l, ac, p, muta in c, quod perfamiliare est Valachis. Vide cit. Orthogr. sub. L. et P.*

Clevetá, *f. pl.* te. Клѣветъ, *subst.* vorbire de reu: *cavillatio, detractio, obtrectatio, falsa criminatio, calumnia*: rágolmazás: die Verleumdung, die üble Nachrede, Lästerrede. Græc. χλεβο *ludibrium*.

Clevetescu, tire, titu. Клеветеск, — тире, — тит, *verb. act. cavillor, calumnior, obtrecto cuipiam, detraho famae alicujus*: rágalmazni: verleumden, übel nachreden, schmähen; a Græco χλεβαζω, *cavillor*.

Clevetire, *f. pl.* tiri. Клеветире, *subst. detractio, obtrectatio*: rágalmazás: das Verleumden, Schmähen, die Verleumdung.

Clevetitoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Клеветиторѭ. *subst. calumniator*: rágalmazó: der Verleumder, Schmäher.

Clicosu, *f.* cósá, *pl.* coşi, *f.* cóse. Кликос, — оасъ, *adj. viscidus, tenax, viscosus, spissus*: sürü, lépes, ragados, sikeres: dicht, klebrig, zähe — Græc. γλις-χρος: *tenax, viscosus*.

Clicu, m. séu clicá, *f. pl.* curi, séu ci, Клик, сау кликъ, *subst. spissitas, spissitudo, viscosum*: lépesség, sürüség: die Dicke, Dichte, Dichtheit, Zähigkeit, das Klebrige. *Græc.* γλια: *gluten*.

Climá,

Digitized by Google

Climá, *f. pl.* me. Клíмъ, *subst. clima:* ég hajlat: der Himmelſtrich, das Clima.

Clinu, *m. pl.* nuri, *f.* Клúнъ, *subst. cuneus, peniculamentum, ala:* aszalya — a' köntösben: der Schweif, Zwickel, Zipfel; a Lat. *lacinia, per metathesim.*

Clipélá, *f. pl.* péle. Клипéлъ, *subst.* cirtá, clipitá: *nictus, instans, momentum, punctum temporis:* pertzentés, szempillantás: der Augenblick, das Nu, *p. e.* intr' o clipélá: *momento, in momento:* egy szempillantatban: in einem Nu, im Augenblicke.

Clipescu, pire, pitu. Клипéск, — пúре, — пúт, *verb. act. nicto, nictor, conniveo:* pillogni, pislogni, pillantani: nicken, blinzen, blinzeln, blieſeln. — spre vre o faciê iubitá: *oculis blandior:* pillantani: liebäugeln; *a Gr.* κλεπτω, *furor, occulto, clam facio, quia haec actio est furtiva.*

Clipire, *f. pl.* piri. Клипúре, *subst. nictatio:* pislogás, pillantás: das Nicken, Blinzen, Blinzeln.

Clipitá, *f. pl.* te. Клипúтъ, *subst. V.* clipélá:

Clisá, *f. pl.* se. Клúсъ, *subst. lardum, laridum:* szalona: der Speck.

Clocá, *f. pl.* ce. Клóкъ, *subst.* 1) quare ânchê clocesce, séu şéde pre óuá: *gallina incubans, glociens:* kotlóstyúk: die Bruthenne, Gluckhenne. 2) quare are puii: *gallina mater, vel matrix:* fiastyúk: die Mutterhenne. *Hisp.* clueca.

Clocêescu, séu clocârescu, íre, itu. Клокзéск, сав клокзрéск, — úре, — úт. *verb. act. glocio, glocito:* kotyogni: glucken, gluckſen. *Hisp.* cloquear la gallina clueca.

Clocescu, círe, citu, Клочéск, — чúре, — чúт, *verb. act. ovis incubo:* kotlani: brüten.

Clocire, *f. pl.* ri. Клочúре, *subst. incubatio, incubitus:* kotlás: das Brüten.

Clocitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te, Клочúт, — тъ, *adj.* 1) ouu a) in quarele se aflá puiu: *ovum incubitum:* kotlos, vagy kotlott tojás: ein brütiges Ey. b) stîrpu, in quarele nu este puiu· *ovum hypenemium:* záp tojás: das Windey, ein blindes ſtinkendes Ey. 2) — stătutu, impuţitu, stricatu: *p. e.* apá, cirége, fárinâ, etc. *hæsitans, requietus, putidus, vetus, stagnans, longa hæsitatione corruptus:* avult, régi allatt: ſtockig, ſtockend, alt, verdorben.

Clociturâ, *f. pl.* turi. Клочúтъръ, *subst. V.* clocire.

Clocoţelu, *m. pl.* ţei. Клокоцéл, *subst.* o flóre: *lilium convallium,* Linn. *vel convallaria majalis:* györgy virág, szent György virág: die Mayblume, das Mayblümchen, der Springauf.

Clocotescu, tíre, titu. Клокотéск, — тúре, — тúт, *verb. act. ferveo, bullio, bullo:* forrani, fel forni, buzogni: ſieden, auffieden, kochen, Blaſen werfen; *ab ipso tono naturali.*

Clómbâ, *f. pl.* be. Клóмбъ, *subst.* ramu, créngâ: *ramus, ramex, ramale:* ág: der Aſt, Zweig. — *Græc.* Κλων, *ramus, etc.* Κλονβος *mutilatus:*

Clombosu, *f.* bósâ, *pl.* boşi, *f.* bóse. Кломбóс, — óасъ, *adj. ramosus:* ágas: äſtig.

Clombutiâ, *f. pl.* tie. Кломбúцъ, *subst. ramulus:* ágatska: das Aeſtchen, Zweiglein, Zweigelchen.

Clonçu, *m. pl.* çuri *f.* Клóнц, *subst.* rostu: *rostrum:* madár orr: der Schnabel. Italis: cozzare: *cornu ferire.*

Clopotariu, *m. pl.* tari. Клопотáрїъ, *subst.* 1) quarele vérsâ clopote: *campanarius, fusor campanarum:* harang öntö: der Glockengieſſer. 2) quarele trage clopoţele:

pul-

pulsator campanarum, *vulgo: campanator:* harangazó: der Glöckner, Glockenläuter. — clopotáritiá, *fem:*

Clopoţelu, *m. pl.* ţéle. Клопоцéл, *subst. tintinabulum:* tsengetyü: das Glöckel, Glöckchen, Glöcklein. 2) o flóre: *campanula:* harang virág: die Glockenblume.

Clopotescu, tire, titu. Клопотéск, — тúре, — тúт, *verb. act.* tragu clopotu: *pulso campanam:* harangozni: die Glocken läuten.

Clopoţescu, ţire, ţitu. Клопоцéск, — цúре, — цúт, *verb. act. tinnio, tintinabulum pulso:* tsengetni: klingeln.

Clopotu, *m. pl.* te, *f.* Клóпот, *subst. campana:* a Lat. *campana, per antithesim, et epenthesim, vel a Lat. clocca, campana, vel a clango:* harang: die Glocke.

Cluşu, *m.* Клꙋ́ж, *subst.* o cetate in Ardélu dedemultu; *Patruissa, Clusium:* aquum: *Claudiopolis:* kolosvár: Klausenburg. —

Cluşénu, *f.* ná, *claudiopolitanus:* kolosvári: Klausenburger.

Cobá, séu cobiturá, *f. pl.* be, séu turi. Кóбъ, сав кобитꙋ́ръ, *subst. praesagium, omen:* jövendölö, elöre látó, elöre érzö jegy, elöre érzés: die Ahndung, Vorausempfindung.

Cobe, *f.* Кóбе, *subst.* o bólá a gáünilor: *pituita, coryza:* pip: der Pips, oder Pfips.

Cobelciu, *m. pl.* ciuri. Кобéлчю, *subst. annulus:* karika: das Ringchen, Ringel.

Cobescu, bire, bitu. Кобéск, — бúре, — бúт, *verb. act. praesagio, ominor, praesentio:* elöre látni, jövendölés képpen érzeni: ahnden, wittern. *Ital.* çovare: *incubare ova.*

Cobilá, *f. pl.* le. Кобúлъ, *subst.* a plugului: *feretrum aratri:* ekekabala: die Pflugtrage, oder die Gabel hinten an dem Pflug; a Lat. *caballa, equa.*

Coborişu, *m. pl.* şuri, *f.* Коборúш, *subst. declivitas, locus declivis, descensus:* lejtö, le hágó, le menö, ereszkedö: ein bergabgehender Weg.

Coboru, rire, ritu. Кобóр, — рúре, — рúт, *verb. I. act.* — pre altu, séu queva, adeq: oboru, doboru: *decutio, dejicio, depello:* le vetni, le verni, le ütni, le kergetni, vagy hajtani: hinunterwerfen, -stoßen, -schlagen, -treiben -jagen. *II. neutr. vel recipr:* coboru insumi, séu me coboru: *descendo:* le szállani, le jönni, le menni: absteigen, hinabsteigen, hinuntergehen, oder kommen. *Etym. convolo.*

Cocáḑá, *f. pl.* ḑe. Кóкъзъ, *subst.* 1) albá, adeq: agrişi: *ribes grossularia,* Linn: köszmete, pöszmete, tsipke szölö, egres: die Stachelbeere. 2) — roşie, adeq: strugurei: *ribes rubrum,* Linn: veres szölö, tengeri szölö, ribizli: die Ribisel, das Weinbeerchen, die rothe Johannisbeere.

Cocárlatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Кокърлáт, — тъ, *adj. flexus, inflexus, curvus:* görbe, horgas: krumm. *Hisp.* corcobado.

Cocárlátura, *f. pl.* turi. Кокърлътꙋ́ръ, *subst. flexus, flexura, curvamen, curvatura:* konyaritás: die Krümme, oder Krümmung.

Cocénu, *m. pl.* cénuri. Кочѣ́н. *subst. caulis, stirps:* tor'sa: der Strunk, Stengel. a Lat. *caulis. Hisp:* coraçon.

Cocie, *f. pl.* cii. Кочíе, *subst.* 1) mai alésá: *cisium, rheda:* kotsi: die Kutsche, Kalesse. — de cocie, *adj. rhedarius: p. e.* calu de cocie: *equus rhedarius:* hámasló: das Kutschpferd. 2) caruçiu, séu caru de caii: *curriculum, currus equarius:* ló szekér, könyü szekér: ein leichter Wagen. — Cociutiá, *dimin. Ital.* cocchio.

Cocieriu, *m. pl.* ri. Кочїѣ́рю, *subst. auriga:* kotsis: der Kutscher.

tſcher. *Ital.* cocchiere, carrozziere. *Hisp.* cochero.

Cocinâ, *f. pl.* ne. Кочинъ, *subst. cotetiu, hara, hara suaria:* diſznó ól: der Sauſtall, Schweinſtall, Sau- oder Schweinkoben. *Hisp.* cochino: *porcus:* cochina: *scrofa.*

Cocióbâ, *f. pl.* cióbe. Кочобъ, *subst. casa, domuncula vilis, tugurium:* kunyhó, tsekély házikó, kalyiba: eine elende Wohnhütte.

Coçofanâ, *f. pl.* ne. Коцофанъ, *subst.* 1) *V.* Çarcâ. 2) o muiére becisnicâ: *mulier nequam:* gaz Aszszony: ein ſchlechtes Weib. *In Valachia Transalpina significat proprie picam. Ital.* gazza: *pica. Hisp.* picaça.

Cocolescu, lire, litu. Коколéск, — л'ре, — лит, *verb. recipr:* me cocolescu, adeq: me lingârescu: *adulor, adsentor:* hizelkedni, tsapodárkodni: ſchmeicheln.

Cocoloşescu, şire, şitu. Кокошéск, — шире, — шит, *verb. act.* a Lat. *coalesco*; *V.* Boţescu.

Cocoloşu, *m. pl.* şuri. Кокошъ, *subst.* 1) — que este boţitu la olaltâ: *conglobatio, conglomeratio, convolutio:* a' mi összve vagyon türve: was zuſammengewickelt iſt. 2) — de fârinâ: *globulus farinae:* golyobis: der Mehlkloß, das Knötlein. *Ital.* star cocolone: *talis insidere.*

Cocónâ, *f. pl.* ne. Кокоанъ, *subst.* 1) pruncâ, feciórâ, vergurâ: *virgo, puella:* leány, szüz: das Mädchen, die Jungfer. 2) — domnişórâ: *puella nobilis,* vulgo: *domicella:* kis aszszony: das Fräulein. 3) — chipu de titulâ la persóne mai alése, adeq: dómnâ: *domina, hera:* aszszony, ifiu aszszony: die Frau, Dame, Madam. — coconiţâ, *dimin.*

Coconu, *m. pl.* şi. Кокóн, *subst.* 1) — pruncu, fecioraşu: *puer, puellus:* gyermek, fiu gyermek, fiutska: der Knabe. 2) — domnişoru: *puer nobilis, herulus:* úrfi, nemes ifiu: der junge Herr, der Junker, Edelknab. 3) se intrîbuenţézâ in chipu de titulâ la féçie mai alése pre com' la domni, boéri: *dominus:* úr: der Herr. — coconaşu, coconuţiu, *dimin.*

Cocoradâ, *f. pl.* rădi. Кокорáдъ, *subst. copta, placenta farta, libum fartum:* béles, töltött lepény: die Peltſche, ein gefüllter Kuchen. â cocâ: Lat: *colix, icis.*

Cocorescu, rire, ritu. Кокорéск, — рúре, — рáт, *verb. recipr:* me cocorescu, adeq: me influ: *tumeo, intumeo:* fel dagadni: aufſchwellen, bauſchen. *Ital.* coccare: *vultu minari.*

Cocoru, *m. pl.* ruri, *f.* Кокóр, *subst.* 1) o inflâturâ: *tumor, tuber:* daganat, daganás: die Geſchwulſt, der Bauſch, Pauſch. 2) o pasere, adeq: grue: *ardua, grus:* darú: der Kranich.

Cocoşei, *m. pl.* Кокошéй, *subst.* o flóre *a*) de grâdinâ: *erythronium, dens canis,* Linn. veres kakas virág, piros tavaszi: der Hundszahn. *b*) de câmpu: *adonis aestivalis,* Linn: kakas virág, hérits, sárga kükörts: das wilde Feld- Sommer- Acker- Marien-röſel.

Cocoşescu, şire, şitu. Кокошéск, — шúре, — шúт, *verb. I. act. calco, ineo, salio:* meg hágni, nöszni: treten, beſteigen *II. recipr:* me cocoşescu: despre impreunarea queloru sboráţóre: *coeo:* párosodni, nöszni: ſich begatten.

Cocoşire, *f. pl.* şíri. Кокошúре, *subst. initus, calcatio:* nöszés, párasodás: die Beſteigung, Begattung.

Cocoşu, *m. pl.* şi. Кокóш, *subst.* 1) — de gâiini: *gallinaceus, vel gallus gallinaceus:* kakas: der Hahn, Hühnerhahn, Haushahn. 2) — la puscâ: *nervus, piritis, retinaculum scloperi:* puska

Digitized by Google

ka sárkány: der Hahn am Schießgewehre. 3) — *V.* Cocoru Nro. 1) — *Graec.* κίκκος, *gallus.*

Cocoşu sílbaticu, séu cocoşu de munte. Кокóш сълбáтик, сав кокóш де мѣнте: *urogallus, erythrodaon:* fajd, vad kakas: der Auerhahn.

Cocostércu, *m. pl.* ci. Кокостѣрк, *subst. ciconia:* gólya, eszterág: der Storch.

Códá, *f. pl.* codi. Коáдъ, *subst.* 1) — la dobitóce, séu la paseri: *cauda, coda:* fark: der Schwanz, Schweif. 2) — que are asémínare cu códa, pre com' è mánunchiu, codoriscé, *p. e.* la cratiçé, la sapá, etc. *manubrium, ansa:* nyel, fül, fogó, fogantó: das Heft, der Stiel, die Handhabe. — 3) — la roduri, la póme, *p. e.* la mére, pére, prune, etc. *petiolus, pediculus, scapus:* szára, vagy tsutką a' gyümöltsnek: der Potzen, oder Stiel am Obste. 4) — la frundé: *petiolus, stilus folii:* kots, kats, levél szár: der Blattstiel. 5) códa ochiului: *angulus, canthus, hircus oculi:* szem szegelet, szem vége: der Augenwinkel. 6) — que è mai reu, mai pre urmá, mai de giosu: *deterrimum, postremum, ultimum:* utolya, rosza valaminek: der Auswurf, das Schlechtere, das Letzte aus etwas. — 7) — sférsitu: *finis:* vég, utolja: das End, die Letzt, *p. e.* in capu, şi in códá, adeq: pre urmá: *in fine, postremo:* végre, utoljára: zu letzt, auf die letzt. *Ital.* coda.

Códa boului. Кóада бóвлѣй, o plantá: *verbascum thapsus,* Linn: ökör fark koró: die Welke, Königskerze, Osterkerze, das Kerzenkraut, Wollkraut, der Himmelbrand.

Códa calului. Коáда кáлѣлѣй, o plantá: *equisetum arvense,* Linn: ló fark fü, fentö fü, tálmosó: das Zinnkraut, Kannenkraut, der Pferdschwanz, Roßschwanz, Katzenschweif.

Códa cocoşului. Коáда кокóшѣлѣй, *convallaria polygonotum,* Linn: kakas fark fü: die Weißwurzel.

Códa şóricelui. Коáда шоáричелѣй, *achillea milefolium,* Linn: egér fark fü, egér fark koró, tzitzfark koró, ezer levelü fü: das Tausendblatt, die Schaafgarbe.

Códa vacei. Коáда вáчей. *V.* Coáda boului.

Codárisce, *f. pl.* sci. Кодъри́ще, *subst. manubrium flagri, aut scuticae:* ostor- vagy korbáts nyel: das Geißel- oder Peitschenheft; â códá, *per translationem.*

Códe, *f. pl.* Коáде, *subst.* adeq. gráunţe, séu curéturi de suptu ciuru: *cretura:* rosta aly, otsu: das Kaff, das Ausgesiebte.

Codişórá, *f. pl.* şóre. Кодїшоáръ,

Codiţá, *f. pl.* ţe. Коди́цъ. *subst. codicula:* farkatska: das Schwänzchen.

Codobaturá, *f. pl.* ture. Кодобáтѣръ, *subst. motacilla:* billegetö, barázda billegetö, leányka madár: die Bachstelze; a *códa et batu.*

Codrénu, *f.* ná, *pl.* ni, *f.* ne. Кодрѣ́н, — нъ, *subst. sylvicola:* erdei lakos: der Waldbewohner.

Codru, *m. pl.* druri, *f* Кóдрѣ, *subst. saltus, sylva grandis:* nagy és sürü erdö: ein großer, dichter Wald, die Waldung.

Cóe, *f. pl.* Коáе, *subst. testes, testiculi:* a' tökök: die Hoden. — séu: *scrotum:* tököki zsatskó: der Hodensack.

Cóele popei. Коáеле пóпїй, o plantá, spánsdu: *helleborus viridis,* Linn: paponya, hunyor: die grüne Nießwurz.

Cofá, *f. pl.* fe. Кóфъ, *subst. culigna, cupa, scaphium:* kárt, kártya, kártos, kártus: ein hölzernes Trinkgeschirr; a Lat. *cupa.*

Cofárescu, rire, ritu. Кофъре́ск, — ри́ре, — ри́т, *verb. act. pomis, aliisve esculentis, et mercibus minutis quaestum exerceo:* kufárkodni: einen Fratschler, oder

Digitized by Google

eine Fratſchlerinn abgeben; a Lat. *comparo*, p. *mutata in* f.

Cofăritiă, *f. pl.* tie. Кофзри́цз, *subst. negotiatrix pomaria, vel panaria:* kufárné: die Fratſchlerinn, das Fratſchelweib.

Cofórstescu, tire, titu. Кофзрщіск, — щи́рз, — щи́т, *verb. act.* 1) *V.* Cufurescu. 2) mângescu, comângescu: *concaco, inficio, foedo, commaculo, inquino:* motskolni, bé motskolni el mázolni: beſchmutzen, beſchmieren, beſudeln; *a Valach.* cufurescu: *conforio.*

Coftă, *f. pl.* te. Кóфтз, *subst.* 1) golátate, quare este in lăintru: *scaphus, cavus, caverna:* üreg, üregség, üresség: die Höhle, Höhlung. 2) *V.* Butură. 3) vicleşugu: *ars, dolus, fraus:* fortély, ravaszság: die Liſt, der Keiff, Rank.

Coifu, *m. pl.* furi, *f.* Кóйф, *subst. galea, cassis:* sisak: der Helm. — cu coifu: *galeatus:* sisakos: gehelmt, mit einem Helm verſehen.

Coiosu, *f.* iósă, *pl.* şi, *f.* se Коіóс, — оáзз, *adj. herniacus, herniosus, ramicosus:* tökös, meg szakadott: hodenbrüchig, den Hodenbruch habend; a Lat. *clypeus.*

Coiu, *m. pl.* cóe. Кóй, *subst.* coleus, *testis, testi ulus:* tök: die Hode. — cu cóie: *adj:* adeq: ne jugánitu: *coleatus, vasatus:* kinek töke vagyon: mit Hoden verſehen. — coiu de berbéce, adeq: in quátu ê pungă: *suffiscus:* kostök: der Widderbeutel, oder ein Beutel aus einem Widderhodenſack; a Lat. *coleus.*

Coivgă, *f. pl.* ge. Коíргз, *subst. verriculum, funda piscatoria:* hal fogó zsák: ein gewißes Fiſchernetz, Zugnetz.

Cóje, *f. pl.* coji. Коáжз, *subst.* 1) scórţe, *p. e.* pre copaciu, etc. *cortex, crusta:* haj, héj: die Rinde. *p. e.* cóje de páne, *vel* piele de páne: *crusta panis:* kenyér haj: die Brodrinde. 2) — de ouu, nucă, alună, etc. *putamen, testa:* haj, héj: die Schale. *Nota* coja, *Italis*, pellis, unde Valachicum: *cóje, cojocu, etc.*

Cóje de friguri. Коáжз дє фрúгзрй: *cortex peruvianus:* kina haj: die Chinarinde, Fieberrinde.

Cojocariu, *m. pl.* ri. Кожокáрю, *subst. pellio:* szöts: der Kirſchner.

Cojocu, *m. pl.* jóce. Кожóк, *subst. rheno, colubrum, pelliceum:* ködmin, kózsok: der Pelz. — cojocu pécurărescu: *rheno ovillus, diphtera, rheno pastorius, pellis pastoria*, ovid: met: II. 682. juhászbunda: der Schaafpelz, Hirtenpelz. — cojocaşu, cojocelu, cojocutiu, *diminutiva:*

Cólă, *f. pl.* cóle. Кóлз, *subst.* de hártie: *plaguta, vulgo: philera, philyra chartae:* árkos papiros: ein Bogen Papier.

Colăcărescu, séu coloquórescu, rire, ritu. Колзкзрéск, — ри́рз, — ри́т, *verb. act. causa obtinendi proemii furem indico, defero:* kalák pénzért fel adni: wegen Belohnung einen Dieb anzeigen; a Lat. *colloquor.*

Colăcariu, *m. pl.* ri. Колзкáрю, *subst: index furis fine obtinendi proemii:* kalákos: der Angeber eines Diebes um eine Belohnung.

Colăcescu, cire, citu. Колзчéск, — чи́рз, — чи́т, *verb. act. in orbem circino, sinuo:* összve karikázni: zirkeln, zirkelförmig wickeln, einwärts krümmen.

Colacu, *m. pl.* curi, *f.* Колáк, *subst.* 1) o bucată, séu coptură de fărină: *scriblita, striblita, libus tortilis:* kaláts: der Stritzel, die Kalatſche. 2) alu queva covrigatu, séu intorsu la olaltă: *circulus, figura orbiculata:* kerekség: eine zirkelförmige Rundung, eine Zirkelfigur. 3) vre unu lemnu coviétu, *p. e.* quarele ţéne bóltă, vre o talpă de rótă, de móră, de stémpuri: *arcus:* arkus: der Bogen, Schwiebogen.

Digitized by Google

bogen. — de aquì sè dice: mi facu códa colacu, adeq: âmblu cu cârcoféle: *utor ambagibus, effugia quaero:* himezni hámozni, ötölni, hátolni a' dolgot: Ausflüchte ſuchen, Umſchweife gebrauchen. — a Lat. *circulus, quia forma circularis est*; *Gr.* κολὰξ, *panis rotundus.*

Colea. Колѣ, *adv.* 1) sûntu, stau: *ibi, ibidem, istic, illic:* amott, ottan: dort, da, daſelbſt. 2) mergu, ducu: *illuc, isthuc:* amoda; dahin, daſelbſt hin. *Ital.* colà.

Coléşè, *f.* Колѣшиѫ, *subst. puls, polenta:* pulyitzka: der Brey; a Lat. *coalesco.*

Colibà, *f. pl.* bi. Колиѣѫ, *subst.* 1) cociobà: *coligo, casa, tugurium:* kalyiba, hajlék, kunyhó: die Hütte, Bauerhütte. 2) — frondariu, umbrariu de ramuri: *umbraculum, casa frondea:* levelesszin: die Laube, Laubhütte, Lauberhütte; *a Gr.* καλυβη, *tugurium.*

Colibaşu, *m. pl.* şi. Колибаш, *subst. degens in tugurio, habitans in casa:* kalyibában lakó: der Bewohner einer Hütte.

Colibutià, *f. pl.* tiè. Колибѫцѫ, *subst. casula, tuguriolum, tuguriunculum, gurgustiolum:* kunyhocska, kalyibátska: das Hüttchen.

Colicà, *f. pl.* ce. Коликѫ, *subst. passio colica:* köldöktsömör, kolika: die Colic, oder Kolik.

Colindà, *f. pl.* de. Колиндѫ, *subst. canticum festo nativitatis Christi sacrum, quod in vigilia festi nativitatis Christi cani solet:* karátsoni ének: das Weihnachtslied. *Hisp calendas, per antonomasiam, vigilia Nativitatis Christi.*

Colindàtoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Колиндатóрїѫ — оаре, *subst. cantor carminum festo nativitatis Christi sacrorum:* karátsoni énekeket énekelö: ein Sänger der Weihnachtslieder.

Colindu, dare, datu. Колиндѫ, — дáре, — дат, *verb. act. carmen in festo nativitatis Christi cano:* karátsonyi éneket énekelni: Weihnachtslieder ſingen.

Colivà, *f. pl.* ve. Колиѫѫ, *subst. granea, vel puls granea:* fött búza: der Waizenbrey, ein Brey ausgeſtoßener Waizenkörner. — â *coliphium: coliphium panis erat, quo antiquitus athletae vescebantur. Juvenalis II.* 53. a Lat. *coliphium.*

Colnà, *f. pl.* ne. Колнѫ, *subst.* şopru: *tectum, nubile, nubilarium, praestega:* szin, eresz: der Schoppen, Schuppen, Scheuer; a *columnis, quibus sustentatur.*

Colnitià, *f. pl.* nitie. Колницѫ, *subst. V.* Colnà.

Colò. Колѡ, *adv.* loci: 1) sûntu, stau: *ibi:* ott: dort. 2) mergu, ducu, trâmitu, etc. *illuc, eo:* oda: dorthin. 3) de parte: *procul, longe:* messze, tova: weit, fern. *Ital.* colà.

Colţatu, *f.* tà, *pl.* ţi, *f.* te. Колцàт, — тѫ. *adj. cynodon, cui dens deformiter prostat:* kan fogú: der einen unförmlich hervorragenden Zahn hat. *ab. Ital.* cozzare.

Clonţu, *m. pl.* ţuri, *f.* Клóнц, *subst.* 1) — dente mare; *p. e.* de câne, de porcu sîlbaticu, etc. *dens eminens:* agyar, nagy fog: der Zahn, Hauer, Hauzahn. 2) — unu stanu de pétrà ascuţitu: *cautes:* egy tsutsos, hegyes köszikla: ein ſpitziger Fels, eine zipfige Steinklippe. 3) — bruşu: *gleba, salebra:* rög, göröngy, göröntsö: der Holper. 4) — la sementę, adeq: inima: *cyma, germen, asparagus:* tsira: der Keim, Sproß, das Herz. Colţişoru, *dimin.*

Colţuros, *f.* rósà, *pl.* roşi, *f.* róse. Колцерóс, — роàтѫ, *adj. salebrosus, glebosus, glebulentus:* göröngyös, göröntsös: holperig, klumpig.

Colum-

Digitized by Google

Columbariu, *m. pl.* riuri. Колумбáріѹ, *subst. columbar, columbarium:* galambház, galambdutz: der Taubenſchlag, das Taubenhaus.

Columbu, *m. pl.* bi. Колúмбь, *subst. columba:* galamb: die Taube.

Cómă, *f. pl.* mĕ. Кóамъ, *subst. coma, juba:* — quĕ de pre fronte: *capronae:* üstök, serény: die Mähen.

Comănácescu, cire, citu. Комънъчéск, — чúре, — чúт, *verb. act. nudato capite veneror:* süvegelni, meg süvegelni valakit; vor Jemanden mit entblößtem Haupte ſtehen, um der Ehrbezeugung den Hut abnehmen, das Haupt entblößen.

Comănacu, *m. pl.* ce. Комънáк, *subst.* 1) unu vestmentu a capului: *galerus:* tsałma, kerék süveg: eine runde Mütze. 2) — quelu de pre căldare, adeq: acoperementu: *operculum aheni:* sisekja, kupakja, fedele az üstnek: der Keſſelhelm, Keſſeldeckel; a *comæ, quia tegendæ comæ inservit.*

Comatu, séu coma, Комáт, cas комă: *comma,* (,): das Komma, der Strich.

Comedie, *f. pl.* dii. Комéдїе, *subst* o faptă quare se arétă in privélisce: *ludus:* komedia, nézö játék: die Comödie, das Theaterſtück, das Luſtſpiel, Theaterſpiel. a) véselă: *comoedia, lusus comicus:* víg játék: das Luſtſpiel. b) tristă: *tragoedia, lusus tragicus:* szomorú játék: die Tragödie, das Trauerſpiel. — casă de comedie, adeq: privelisce: *theatrum:* nézö szin, játtszoszin, theátrom: die Schaubühne, das Comödienhaus, das Theater. 2) — *jocus, ridiculum, nuga:* tréfa, furtsaság, furtsa dolog, komedia: der Scherz, Spaß, die Poſſe, Schäkerey, die Komödie. 3) aretarea de unele lucruri quare se védu a fi preste fire: *præstigiæ:* szemfény vesztés: die Gaukeley, das Gaukelwerk, Gaukelſpiel.

Comediĕsu, *m. pl.* şi. Комедїéш, *subst.* 1) quarele arétă vre o faptă moralicéscă, vésélă, séu tristă: *comoedus, actor, histrio, scenicus:* Komédiás, játtszo személy: der Comödiant, Spieler, Acteur. 2) quelu que arétă mirădenii, quare se vedu a fi preste fire: *praestigiator:* szemfényvesztö, alakos: der Gaukler. — Comedieşitiă, *fem. V.* Actrice.

Coméndare, *f. pl.* dări. Комендáре, *subst.* 1) pentru queva pártenire, séu iubire: *commendatio:* ajánlás: der Empfehl, die Empfehlung. — de coméndare: *adj. commendatorius, commendaticius:* ajánló: eine Empfehlung enthaltend. *p. e.* carte, epistolie de coméndare: *epistola commendatoria: literae commendaticiae:* ajánló levél: das Empfehlungsſchreiben. 2) ospétiu la mortu. *V.* coméndu. *subst.*

Coméndătoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Комендътóрїѹ, — óаре, *subst: commendator:* ajánló: der Empfehler.

Coméndu, dare, datu. Комéнд, дáре, — дáт, *verb. act. commendo:* ajánlani: empfehlen, anempfehlen.

Coméndu, *m. p.* duri, *f.* Комéнд, *subst.* ospétiu de aducere a mĕnte la mortu: *silicernium, convivium silicernium, convivium funebre:* tór, halatti tór: das Todtenmahl, Leichenmahl, Leichenеſſen, Traueresſen.

Coméngescu, séu comăngescu, gere, gitu. Комънгéск, — гére, — гúт, *verb. act. foedo, inficio, maculo, commaculo, inquino:* motskolni, bé motskolni, el mázolni, bé zsirozni, szenyezni: ſchmieren, anſchmieren, beſchmutzen, beſudeln; a Lat. *commaculo.*

Com-

Digitized by Google

Coméngitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Комънци́т, — тъ, *adj. infectus, maculatus, inquinatus:* mázos, motskos, szenyes, zsiros: schmutzig, schmierig, beschmutzt, besudelt.

Cominţie, *f.* séu cominţiu, *m. pl.* ţii, séu ţiuru. Коминцíе, сав Коминцíв, *subst. conventum, conventio:* konventzió, alkú, szegödés: die Convention, der Accord; a Lat. *conventum.*

Comisariu, *m. pl.* ri. Комисáрю̆, *subst. commissarius:* komiszárius. der Comissär.

Comisie, *f. pl.* sii. Комисíе. 1) poruncă inaltă: *commissio, mandatum:* jussus, ordinatio: rendelés, parantsolat, kommissio: die Commission, der Befehl, Auftrag, die Ordre. 2) de cercare: *cognitio, commissio investigatoria:* tudakozó, vagy visgálodó Komiszio: die Commission, Untersuchungs-commission.

Comóră, *f. pl.* mori. Комóаръ, *subst. thesaurus:* kints: der Schatz; a Lat. *cumulo.*

Companie, *f. pl.* nii. Компáнїе, *subst.* soçietate: *societas:* társaság: die Gesellschaft, Compagnie. 2) o sumă de ostaşi, o parte dintr' unu regiment: *centuria:* kompánia: die Compagnie.

Complementu, *m. pl.* turi. Комплемéнт, *subst. salus, salutatio, officium verborum, verba officiosa, obsequii contestatio:* köszöntés, meg tisztelés: der Gruß, das Compliment, das Ehrenwort.

Complotu, *m. pl.* turi, *f.* Комплóт, *subst. conspiratio, conjuratio:* összve esküvés: der Complot, die Verschwörung, Zusammenschwörung.

Computu, *m. pl.* turi, *f.* Кóмпвт, *subst. cumputus:* öszveséges számvetés, komputus: die Berechnung, Zusammenrechnung.

Conácescu, cire, citu. Конъчéск, — чи́ре, — чи́т, *verb. act. quietis, aut refectionis causa diverto, adpello:* meg szállani, meg térni valahol pihenés végett: stationiren, Rast halten, ausrasten auf dem Weg.

Conacu, *m. pl.* curi. Конáк, *subst.* statie, popasu: *statio, locus adpellendi:* statzió, utban való pihenés, vagy pihenö hely: die Station, Raststation.

Concenescu, séu conquinescu, nire, nitu. Кончене́ск, — ни́ре, — ни́т, *verb. act. deleo, contero, everto, subverto, tollo, suffero, ad nihilum redigo:* el törleni, semmivé tenni: vertilgen, vernichten; a Lat. *conquinisco.*

Conçéptu, *m. pl.* turi. *f.* Концѣ́пт, *subst. conceptum, conceptio, scriptum, commentarius:* kontzeptus: der Aufsatz, Entwurf, Concept.

Concipu, séu concepu, pere, ptu. Кончи́п, — пере, — пт, *verb. act. concipio, commentor:* írásban feltenni, magában hányni, vetni: conzipiren, aufsetzen, entwerfen.

Concipistă, *f. pl.* ste. Кончипи́стъ, *subst. concipens,* vulgo: *concipista:* kontzepista: der Conzipist.

Conciu, *m pl.* ciuri. *f.* Кóнчю̆, *subst.* 1) la muieri: *cesticellus, calanthica, caliendrum:* konty: der Bund, Kopfbund. 2) la unele paseri: *cirrus, galea, juba:* konty, bub, bobita: der Schopf, das Büschel, Büschlein. *Ital.* acconciatura: *ornatus capitis:*

Condeiu, *m. pl.* iuri. *f.* Кондéю̆, *subst.* 1) o unéltă de scrisu: *stylus, graphium:* iró veszö: der Schreibgriffel. 2) — pénă de scrisu: *penna scriptoria, calamus scriptorius:* penna, iró penna, vagy tollu: die Feder, Schreibfeder. *Gr.* κόνδυλος, *digiti articulus.*

Conditie, *f. pl.* tii. Конди́цїе, *subst.* 1) pontu, hotărire, mărginire: con-

Digitized by Google

conditio: fel tétel: die Bedingung, Condition. 2) statu, stare, sórte, asedimentu: *sors, status, conditio:* sors, állapot: der Stand, Zuſtand, die Condition.

Confectu, *m. pl.* turi. *f.* Конфе́кт, *subst. bellaria, mensa secunda:* konfekt: das Confect, oder Konfekt.

Conopisciritlă, *f.* tie. Конопи́шиницъ, *subst. grillus, grillotalpa:* ló tetü, ló bogár: die Werre, Maulwurfgrille, der Schrottwurm, Reitwurm, Erdwolf, die Fahrmaus.

Consiliariu, *m. pl.* ri. Конзїлїа́рїю, *subst. Consiliarius, a consiliis:* tanátsos, konziliarius: der Rath, Conſiliär. —Cons. de curte: *Consiliarius aulicus:* udvari tanátsos: der Hofrath. — Cons. de taină: *Consiliarius a secretis*, vel *a consiliis secretis:* titkos tanátsos: der geheime Rath. etc.

Consiliu, *m. pl.* muri. *f.* Конзи́лїюм. *subst. consilium:* tanáts: der Rath, das Cbſeil.

Consistorialu, *m. pl.* li. Конзистоpїа́лъ, *subst. Adsessor Consistorii:* Konsistorialis biró, vagy itélő: der Conſiſtorialrath.

Consistoriu, *m. pl.* riuri *f.* Конзистópїе, *subst. consistorium:* papi szék, papi itélet, konsistoriom: das Conſiſtorium.

Constantinopolu, *m.* Константинопóл, *subst. constantinopolis:* konstántzinápoly: Conſtantinopel.

Consulu, *m. pl.* li. Кóнзъл, *subst. consul.* konzul: der Conſul.

Contagescu, séu contagiescu, ire, itu. Контаџи́ск, сав контаџи́ск, — и́рe, — и́т. *verb. recipr.* me implu dela altul de bólă: *morbum contraho, contagione afficior:* ragadós nyavalyát kapni, el kapni a' ragadó nyavalyát: angeſteckt werden.

Contagiosu, *m.* ósă, *f. pl.* oşi, óse. Контаџиóс, — óтz, *pl.* оши́, óтe. Que se légă de altu cu attingerea: *contagiosus:* ragadós: anſteckend, contagiös. — o bólă: *contagiosus morbus:* ragadó, nyavalya: anſteckende Krankheit. *It.* contagioso: *Gall.* contagieux.

Contagiu, *m. pl.* uri. *f.* Контáџю, — юрй, se dice aquea plasă de bólă, de quare, nomai de se va attinge quelu cu aquéstă bólă de quelu sănítosu, quelu sănítosu ânchĕ se imple; séu è aquea bólă, quarea nomai cu attingerea se légă de altul, prequum è ciuma, rĭia, vérsatul: *contagio, contagium, contages:* el ragadó betegség, ragadós nyavalya: die Seuche, anſteckende Krankheit. *It.* contagio. *Gal.* contage.

Contaminu, —ezu - are, atu. Контамúн, — úз, — áрe, — áт, spurcu; nămîngescu: *contamino, spurco, conspurco, inquino, inficio:* meg fertéztetni, otsmányitani, bémotskolni: beflecken, beſudeln, verunreinigen.

Contaminatu, *m.* tă *f. pl.* ţi, te: Контамúнáт, — тz, *pl.* цй, — тe, spurcatu, nămîngitu: *contaminatus, infectus:* meg fertéztetett: beſudelt. *Us:* Vase de lemnu cu mucu contaminate: *vasa lignea muco contaminata.*

Contenescu, nire, nitu. Контенéск, — нúрe, — нúт, *verb. act.* infrénezu: *contineo, refreno, cohibeo, coërceo:* meg tartoztatni, zabalázni: enthalten, einſchränken, bezähmen, im Zaume halten. — me contenescu: *abstineo, me contineo, modero, mihi moderor, tempero:* magát meg tartoztatni, mérsékelni, zabalázni: ſich enthalten, zähmen, mäßigen. 2) oprescu: *arceo, prohibeo:* tiltani, el tiltani: abhalten; a Lat. *contineo.*

Contenire, *f. pl.* niri. Контенúрe, *subst. continentia, abstinentia, temperantia, moderatio:* mértéklet, mérsékelés, mértékletesség: die Mäßigkeit, Enthaltſamkeit.

Contenitu, *m. pl.* turi. *f.* Контенúт, *subst. pascuum, vel bucetum*

cetum inhibitum: tilalmas füvelö: eine verbotene Weide.

Contenitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Контенит, — тъ, *adj. continens, abstinens, temperans, moderatus:* mértékletes, magát meg tartoztató: mäßig, enthaltsam.

Cotignatie, *f. pl.* tii. Котигнáцїе, *subst. tabulatum, contignatio:* kontignatzio: das Stockwerk, die Etage.

Conto, *m. pl.* óá. Кóнто, *subst. ratio, ratiocinium:* kontó: der das Conto.

Cóntrá, *f. pl.* tre. Кóантръ, *subst.* price, improtivire: *contrarietas, controversia, discordia:* egyenetlenség, per, perpatvar: die Uneinigkeit, Zwistigkeit, Controvers, der Zwist, die Zwietracht. — sûnt, stau cu quineva in cóntrá: *discors sum, dissideo cum quopiam:* hasonlani, perpatvarba lenni valakivel: in Uneinigkeit, oder Zwist seyn, über den Fuß gespannt seyn mit Jemanden.

Contractu, *m. pl.* turi *f.* Контрáкт, *subst. contractus, literae contractuales:* alkú irás, alkú levél, kötés levél, kötelezö levél, kontraktus: der Contract.

Controloru, *m. pl.* ri. Контролóр, *subst. scriba contrarius, vulgo: contraagens, contra rotularius:* kontrolor: der Controleur, Gegenschreiber, Gegenhändler. — Controloriţá: *faem.*

Conventie, *f. pl.* tii Конвéнцїе, *subst. conventio, conventum:* alkú szegödés, konventzio: die Convention, der Accord.

Conversatie, *f. pl.* tii. Конверсáцїе, *subst. conversatio, consvetudo, usus:* társalkodás: der Umgang.

Copácelu, *m. pl.* cei. Копъчéл, *subst.* arbuscula: élö fátska: das Bäumchen, Bäumlein.

Copaciu, *m. pl.* ci. Копáчю̆, *subst. arbor, arbos:* élö fa: der Baum. — de copaciu: *adj. arboreus:* vel *arborarius: p. e.* muschiu de copaciu: *a*) adeq: de arbore: *muscus arboreus:* fa moh: das Baummoos. *b*) de plúmóni: *lichen pulmonarius*, Linn. tüdö moh: die Baumflechte, Baumlunge, das Lungenmoos.

Copereméntu, coperire, coperişu, coperitoriu, coperiu. *V.* acopereméntu, etc.

Copérseu, *m. pl.* sée, *f.* Копършéв, *subst. capulus, loculus, tumba:* koporsó: der Sarg, die Todtentrugel; a Lat. *cooperio.*

Copie, *f. pl.* pii. Кóпїе. *subst.* unéltá de táiatu: 1) cuţitu cu dóá táiusuri: *culter anceps:* két élü kés: ein zwey schneidiges Messer. 2) cuţitu de jertfitu: *acieris, secespita, culter victimalis:* áldozó kés: das Opfermesser. *Gr.* Κοπις.

Copie, *f. pl.* pii. Кóпїе. *subst.* a quáreiva scrisóre, adeq: parie: *copia, descriptio:* mássa, kopiája, páriája valamelly irásnak: die Copie, Copey, Abschrift.

Copiezu, are, atu. Копїéз, — ѣ́ре, — ѣ́т, *verb. act. describo, copiam sumo*, vel *desumo:* páriálni, le páriálni, kopiázni valamelly irást, mássát, kopiáját, párját irni valamelly irásnak: copieren, abcopieren, abschreiben.

Copilu et derivata, *V.* pruncu, etc.

Copitá, *f. pl.* te. Копи́тъ, *subst. gamba, vel ungula equina:* ló köröm: die Pferdehufe.

Coponescu, nire, nitu. Копонéск, — ни́ре, — ни́т, *verb. act. gallum castro, eviro, exseco, caponem facio:* a' kakast herélni, kappanyazni: einen Hahn kappen, ausschneiden.

Coponu, *m. pl.* ni. Копóн, *subst. capus, capo:* kappany: der Capaun, Kapaun, Kapphahn; a Lat. *capo, capone.*

Cópsá, *f.* se. Кóапсъ, *subst. coxa, coxendix, femur:* ágyék, tzempora, tsipö: die Hüfte; a Lat. *coxa, x. mutato in ps. vide saepecit. Orthographiam sublitera X.*

Coptu,

Digitized by Google

Coptu, *m. pl.* turi. *f.* Кóпт, *subst.* 1) de pâne: *furnaria, ars pistoria:* kenyér sütés: das Backen, Brodbacken. 2) — a frupturilor, semenţélor, menţei, etc. *maturitas:* érettség: die Reife. *p. e.* dau semínáturile pre coptu: *segetes adproximant maturitati:* érni kezdenek a' vetések: die Saaten Früchten fangen an zu reifen.

Coptu, *f.* cóptá, *pl.* copţi, *f.* cópte. Кóпт, — коáптъ, *adj.* 1) prin focu, *p. e.* pâne, puiu, etc. *coctus, pistus:* sültt, sütött: gebacken. 2) — frupturi, semenţe, etc. adeq: matoru: *maturus, maturatus, coctus:* értt, érett; reif, zeitig.

Copturá, *f. pl.* turi. Коптýръ, *subst.* 1) queva bucatá de aluatu cóptá: *opus pistorium e massa farinae:* sütemény, tészta sütemény: die Backerey, das Backwerk. 2) in vre o bubá, adeq: puroi: *a*) cópte: *pus:* evettség, genyettség: das Eiter. *b*) ne cópte: *sanies:* érettlen vér, érettlen genyettség: blutiges Eiter.

Coptuşélá, *f. pl.* le. Коптшиáлъ, *subst. id, quo vestis aliqua interius munita est, vulgo: subductura:* bérlés, béllés: das Futter, Unterfutter.

Coptuşescu, şire, şitu. Коптшúск, — шúрє, — шúт, *verb. act. vestem intus munio, vesti aliquid subsuo:* meg bérleni, vagy bélleni valamelly köntöst: füttern, unterfüttern ein Kleid.

Coquu, *m. pl.* quuri, *f.* Кóк, *subst. libum panis:* tzipó, kenyér tzipó: ein laiberl Brod.

Coquu, cóquere, coptu. Кóк, — кóчєрє, — кóпт, *verb. I. act.* 1) queva cu focu, *p. e.* pâne, puiu, etc. *coquo, pinso:* sütni: backen. 2) cu sóre, *p. e.* struguri, gránu: *coquo, maturo:* érlelni: reif machen, zur Reife bringen. *II. recipr:* me coquu: *a*) de căldura focului: *pinsor:* sülni: gebacken werden. *b*) despre grâne, frupturi, etc: *coquor, maturesco, ad maturitatem pervenio:* meg érni: reifen, zeitigen, reif- oder zeitig werden, zur Reife kommen. *c*) despre vre o inflâturá, bubá: *maturesco, purulentus fio:* evesedni: eitern.

Coquná, *f. pl.* ne, Кóкнъ, *subst. coquina, culina:* konyha: die Küche, oder Kuchel; a Lat. *coquina.*

Coqunárescu, rire, ritu. Кокнърéск, — рúрє, — рúт, *verb. act. coquo, coquino, coquito:* főzni, szakátskodni: kochen, einen Koch abgeben.

Corabie, *f. pl.* bii. Корáбїє, *subst. navis maritima, navigium:* hajó, tengeri hajó: das Schiff. — de corabie, *adj. navalis, navicularis, nauticus: p. e.* ostaşu de corabie. *miles navalis:* hajos katona, tengeri katona: der Schiffsoldat. — serbu de corabie: *famulus nauticus:* hajos legény: der Matrose. — sfármare, séu spargere de corabie: *naufragium:* hajó törés: der Schiffbruch. — prora, piscu, séu partea què din antéi a corabiei: *prora:* orra, elő része a' hajónak: der Vordertheil des Schiffs, — què din apoi, adeq: cárma: *puppis;* fara a' hajónak: der Hintertheil des Schiffes. — funea corabiei: *rudens:* hajó kötél: das Schiffseil; a Lat. *arca, per metathesim, et figuram auctionis, quia producitur syllabis bie.*

Corábierie, *f. pl.* rii. Корабїєрíє, *subst.* 1) cálétorie cu corabie: *navigatio, cursus navalis:* hajozás, hajokázás: die Schifffahrt. 2) scientiá de a indreptá corabiea: *ars nautica, vel navalis:* hajosmesterség: die Schiffkunst.

Corábieriu, *m. pl.* éri. Корабїєрíю, *subst.* 1) Domnu corabiei: *nauclerus:*

Digitized by Google

clerus, navicularius: hajos úr: der Schiffherr, Schiffpatron. 2) ocármuitoriu, indreptátoriu corabiei: *magister, vel praefectus navis:* hajos mester, révész: der Schiffmeister, Steuermann. 3) lucrátoriu de corabie: *nauta, navita:* hajos: der Schiffer, Schiffmann. 4) serbu din corabie · *famulus nauticus:* hajos legény: der Matrose.

Corábiezu, ére, étu. Корѫбїѣз, — ѣ́ре, — ѣ́т, *verb. act. navigo:* hajokozni: schiffen, segeln, auf dem Schiffe fahren.

Corábiuţá, *f. pl.* ţe. Корѫбїѹцѫ, *subst. navicula, cymba:* hajotska: das Schiffchen, Schifflein.

Coráescu, ire, itu. Корѫѣск, — и́ре, — и́т, *verb. neutr:* 1) corbul, cióra: *crocio, crocito:* károgni: krächzen. 2) maçele in fóle: *crocio:* korogni: rumoren, schlottern; a Lat. *crocio.*

Coragie, *f. pl.* gii. Кора́цїе, *subst. animus aliquid audendi:* kedv, sziv, kurázsi: der Muth, das Herz, die Courage.

Coráiturá, *f. pl.* turi. Корѫитѹ́рѫ, *subst.* 1) a corbului: *crocitus:* varjú korogás: das Rabengeschrey, das Krächzen. 2) a maçeloru: *rugitus:* bélek korogása: das Knurren in den Gedärmen.

Corastá, *f. pl.* te. Кора́стѫ, *subst. colostra, colostrum:* fetstéj: die erste Milch in den Brüsten nach der Geburt; a Lat. *colostra.*

Corbu, *m. pl.* bi. Ко́рб, *subst. corvus:* holló: der Rabe. — de corbu: *adj. corvinus: p. e.* péná de corbu: *penna corvina:* holló toll: die Rabenfeder; a Lat. *corvus,* v *mutato, in* b, *more, tam Valachis, quam Italis, solito.*

Corbu de nópte. Ко́рб де ноа́пте. *nycticorax:* éjjeli holló: der Nachtrabe, Nachtreiher.

Corcanu, *m. pl.* ni. Корка́н, *subst.* corcodanu, curcanu: *meleagris, gallopavus, gallus africanus, gallus indiacus:* póka, vagy pulyka kakas: der Truthahn, Welschhahn, Pockerhahn, Kalekuter, Indianer. — *item:* prin glumá séu batjocurá se numesce aséa vre unu omu fórte betránu.

Corcescu, cire, citu. Корчѣ́ск, — чи́ре, — чи́т, *verb. recipr. coeo cum animali diversae speciei:* összve kortsasodni: sich begatten mit einem Thiere von verschiedener Gattung; a Lat. *contorqueo, quia est in obversum naturae, sive res contra naturam contorta.*

Corcie, *f. pl.* cii. Ко́рчїе, *subst. scala cellaria:* kortsolya: die Schrotleiter, Kellerleiter.

Corciturá, *f. pl.* turi. Корчитѹ́рѫ, *subst. ibrida, hibrida, musimusmo, nothus:* korts, kortsos: der Bastard.

Corcodanu, *m. pl.* ni. Коркода́н, *subst.* 1) *V.* Corcanu. 2) o plantá: *fumaria officinalis,* Linn: földfüstfü: der Alprauch, Erdrauch.

Corcodiná, *f. pl.* ne. Коркоди́нѫ, *subst. meleagris, gallina indica:* pulyka, poka: die Truthenne, Welschhenne, das Pockerl.

Córdá, *f. pl.* corḑi. Коа́рдѫ, *subst* 1) la céterá, séu altá unéltá de musicá, adeq: struná: *chorda:* hur: die Saite. 2) — la césu, séru, etc: *momentum, elaterium:* rugó: die Feder; a Lat. *chorda.*

Cordişu. Корди́ш, *adv. ex obliquo, lateraliter:* oldalaslag, keszeg oldalt: seitwärts, schief.

Cordonu, *m. pl.* nuri, *f.* Кордо́н, *subst. praesidium limitaneum, vulgo: cordon:* kordon: der Cordon.

Cordovanu, *m. pl.* nuri, *f.* Кордова́н, *subst. aluta cordubensis:* kordovány: der Corduan. *Ital.* cordovano.

Corfá, *f. pl.* fe. Ко́рфѫ, *subst. corbis, quallus, sporta, calathus, cophinus:* kosár, szatyor: der Korb, Zöcker; a Lat. *corbis:*

Digitized by Google

corbis: *Ital.* corba: *cophinus*; *Gal.* coffre.

Corfiçá, séu corfuçá, *f. pl.* çe. Корфи́цъ, сль корфу́цъ, *subst. corbula, fiscella, spertula, sportella, quasillus*: kosaratska: das Körbchen, Körblein.

Coriandru, *m. pl.* dri. Корїа́ндрѹ, *subst. coriandrum sativum*, Linn: koriándrom fũ: der Coriander.

Corlă, *f. pl.* le. Ко́рлъ, *subst. mergus*: buár, buvár, vizi buár: der Taucher.

Corlescu, lire, litu. Корлéск, — ли́ре, — ли́т, *verb. I. act.* pre altu: *mergo, demergo, submergo*: viz alá buktatni: untertauchen. *II. recipr.*: me corlescu: *urinor, mergor*: buvárkodni, viz alá bukni: ſich tauchen, untertauchen; a Lat. *conluo.*

Córnă, *f. pl.* ne. Ко́рнъ, *subst. cornum*: sóm: die Kornelle, Kornellkirſche, Dirlize, Herlitze.

Cornetu, *m. pl.* turi. Корнéт, *subst. cornetum*: sóm fa erdö: ein Ort voller Kornellkirſchbäume.

Corniciu, *m. pl.* ciuri, *f.* Корни́чїѹ, *subst.* cornu de înplutu cărnaţi: *corniculum farciendis botulis*: kolbász töltö szarv: ein Hörnchen womit man Würſte ſtopft.

Cornu. Ко́рн, *subst. I. dum format pluralem in* e, *nempe*: córne 1) la vre unu dobitocu: *cornu, cornus*: szarv: der Horn. — de cornu: *adj. corneus*, szarv: hörnern, aus Horn. — cu córne, *adj. cornutus*: szarvas: gehörnt. — *p. e.* dobitocu cu córne: *pecus cornutum, vel cornigerum*: szarvas marha: das Hornvieh. — fóră córne: *haud cornutus*: szarvatlan: ungehörnt. — cu unu cornu: *adj. unicornis*: egy szarvú: einhörnig. — o mênciună cu córne, prov: *mendacium magnum, et impudens*: egy iszonyú nagy hazugság: eine große Lüge. 2) a aratului: *stiva*: ekeszarv: die Pflugſterze. 3) caféru: *tuncve format pluralem corni*: *tignum, cantherius*: szarú fa, szarú gerenda: die Sparre, der Dachſparren. — *II. dum format pluralem in uri, nempe*: cornuri: insemnézá unghiu: *p. e.* a casei, etc. *angulus*: szeglet: der Winkel, das Eck. — *p. e.* cornu casei: *angulus domus*: ház szeglet: die Hausecke. — cu cornuri, séu in cornuri, *adj. angulatus, angulosus*: szegletes: eckig, winkelig. — pĭlúrie în trei cornuri: *pileus replicatus, intortus, crepidine intorta, pileus triangularis*: három szegletü, vagy fel szegzett kalap: ein aufgeſtülpter Hut. — din cornu, séu quarele, (quarea) éste in cornu: *adj. angularis*: *p. e.* casă din cornu: *domus angularis*: szeglet ház: das Eckhaus. — *III. dum format pluralem in* i, *nempe*: corni: *etiam* unu arbore: *cornus mascula*, Linn: sómfa: der Hornkirſchbaum, Kornellkirſchbaum, Ruhrkirſchbaum, der Hartriegel, die männliche Dirlize. — de cornu: *adj. corneus*: *p. e.* toégu de cornu: *baculus corneus*: sómfa páltza: ein Hartriegelſtock.

Cornuratu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Корнвра́т, — тъ, *adj.* 1) cu córne: *cornutus, corniger, corniculatus*: szarvas: gehörnt. 2) în cornuri: *angulatus, angulosus*: szegletes: eckig, winckelig.

Cornărescu, rire, ritu. Корнърéск, — ри́ре, — ри́т, *verb. I. act.* 1) vre o casă, adeq: punu córnele, séu caferi: *cantherios adpono*: meg szarúfázni: die Dachſparren aufſetzen. 2) facu queva cornuratu: *angulo*: szegletesen tsinálni: winckelig, oder eckig machen. *II. recipr.*: me cornărescu: se dice despre vite quándu 'ęşi frángu vre unu cornu: *cornu frango, amitto*: szarvát el törni: ſich den Horn brechen.

Coronă,

Digitized by Google

Coroná, *f. pl.* ne. Коро́нѫ, *subst. corona:* korona: die Krone.

Coronatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Коронáт, — тѫ, *adj. coronatus:* koronás: gekrönt.

Coronezu, séu coronu, nare, natu. Короне́ѕ, — на́ре, — на́т, *verb. act. corono:* koronázni: krönen.

Cortelaşu, *m. pl.* şuri. Кортелáшъ, *subst. curator hospitiorum, vulgo: magister quarteriorum:* kortély mester: der Quartiermeister.

Cortelu, *m. pl.* luri, *f.* Кортѣлъ, *subst. hospitium, hospitatio, vulgo: quarterium:* kortély, kvártély, szállás: das Quartier, die Wohnung; *a Valach.* cortu, séu curte.

Cortenescu, nire, nitu. Кортенѣск, — ни́ре, — ни́т, *verb. act.* 1) pre quineva la casa sua: adeq: cautu, cercetezu: *honoris causa aliquem inviso, visito:* udvarolni valakinek: Jemanden beſuchen, ſeine Aufwartung machen. 2) — pre quineva la casa mea, adeq: primescu, coprendu: *excipio, accipio, accepto:* fogadni? empfangen, aufnehmen. *Ital.* corteggiare: *officii causa aliquem comitari, colere: Hisp.* cortijar.

Cortenire, *f. pl.* niri. Кортенѝре, *subst.* 1) cercetare, visitá: *visitatio obsequii causa, obsequiorum exhibitio:* udvarlás, látogatás: der Beſuch, die Viſite, die Aufwartung. 2) primire, coprendere: *acceptio, exceptio, acceptatio:* fogadás: der Empfang, die Empfangung, Aufnahme.

Cortenitoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Кортенитóрїу, — óре, *subst. officiosus, urbanus:* udvarló emberséges, szolgálatra kész: höflich, dienſtfertig, dienſtbefliſſen.

Cortină, *f. pl.* ne. Кортѝнѫ, *subst. velum, plaga, cortina:* kárpit, firhang: der Vorhang, die Gardine.

Cortu, *m. pl.* turi, *f.* Кóрт, *subst.* tentorium, tabernaculum: sátor: das Zelt. — intendu cortu: *tentorium statuo, constituo:* sátrat fel szegezni: das Zelt aufſchlagen.

Cortutiu, *m. pl.* tiuri, *f.* Кортѣу, *subst. tentoriolum:* sátorotska: das Zeltchen, Zeltlein.

Corturariu, *m. pl.* ri. Кортурáрїу, *subst. degens sub tentorio;* sátoros, sátorban lakó: unter'm Zelt wohnend.

Cósă, *f. pl.* se. Коáѕа, *subst. Hisp:* hoz: 1) unéltá *a*) de cositu érba: *falx foenaria:* kasza: die Senſe. — *b*) de táiatu paie: *falx stramentaria, vel falx concidendo pabulo:* szetska mettszö: der Häckerlingſchneider, die Futterklinge. 2) témpu cositului: *foenificium:* kaszálás ideje: die Mähzeit; a Lat. *seco, per metathesim, unde in Campania falces dicuntur seculae.*

Cosaşu, *m. pl.* şi. Коѕáшъ, *subst.* 1) quarele cosésce érba: *foenifex, foeniseca, falcator:* kaszás, kaszáló: der Mäher, Mähder, Heumähder. 2) unu feliu de paiegenu: *phalangium:* kaszás, falangya pok: die Afterſpinne, Krebsſpinne. — 3) griluşu de cámpu: *gryllus ruralis:* mezei ptrütsök: die Feldgrille, Heuſchrecke, der Grashüpfer, das Heupferd.

Cosescu, sire, situ. Коѕѣск, — ѕи́ре, — ѕи́т, *verb. act. meto, seco, falco:* kaszálni: mähen, mähden.

Coşescu, şire, şitu. Кошѣск, — ши́ре, — ши́т, *verb. I. act.* 1) queva, adeq: belescu de scórţe: *deglubo, decortico, cortice privo:* hámtani, hámlitani, héját le huzni: ſchälen, abſchälen. 2) — pre quineva, adeq: batu, butisezu: *verbero, vasto, dedolo:* meg verni, sulytani, suprikálni, meg loholni: prügeln, wichſen, hauen. *II. recipr:* me coşescu, 1) me belescu de scórţé: *decorticor,*

Digitized by Google

ticor, *cortice solvor:* hámlani: sich schälen. 2) me infoiu: *follicor*, *tumeo*, *extumeo*, *turgeo:* fel follyni, fel dagadni, domborodni, puffadni: auflaufen, aufschwellen, sich bauschen.

Cosire, *f. pl.* ri. Косѝре, *subst. falcatio:* kaszálás: das Mähen.

Cosiţá, *f. pl.* ţe. Косѝцъ, *subst.* de píru: *cincinus*, *cirrus*, *crines plexi:* hajfürt, haj fonaték: die Haarlocke, ein geflochtener Haarzopf; a códá.

Cositoriu, *m. pl.* riuri. *f.* Косѝтóрю, *subst. stannum*, *cassiterium*: ón, olóm: das Zinn. — vérsu queva cu cositoriu: *stanno*, *stagno:* meg onózni: verzinnen. — de cositoriu: *adj. stanneus*, *stagneus:* ón: zinnern. — *p. e.* blidu de cositoriu: *patina stannea:* ón tál: die Zinnschüssel; a Lat *cassiterium*.

Cositu, *m. pl.* turi, *f.* Косѝт, *subst. V.* Cosire.

Coşitu, *f* tá. *pl.* ti, *f.* te. Кошѝт, — тъ, *adj.* 1) belitu de scórţe: *degluptus*, *decorticatus:* hámzott: geschält. 2) inflatu, infoiatu, gáocitu: *follicatus*, *tumens*, *turgidus*, *inflatus:* fel dagadt, domború, fel pufadtt: bauschend, aufgeschwollen, aufgelofen.

Coşiturá, *f. pl.* turi. Кошитѹ́ръ, *subst. tuber*, *tumor*, *turgescentia*, *sinus:* fel pufadás, domborodás: die Beule, der Bausch. *Ital.* cosso: *pustula*, *tuberculum*.

Coşniţá, *f. pl.* ţe. Кóшницъ, *subst.* 1) *V.* Coşu Nro. 1) 2) de albine: *alveus*, *alveare:* méh kas, méh köpü, kaptár: der Bienenkorb. *Translat*: *ab It.* cosso.

Cosoréscu, rire, ritu. Косорѫ́ск, — рѝре, — рѝт, *verb. act.* 1) invitu, intírítu: *stimulo*, *concito*, *irrito*, *sollicito:* fel ingerleni, bizgatni, fel gerjeszteni, fel ösztönözni: anstachen, reizen, anreizen. 2) — taiu, muscu, vatímu cu vorba pre quineva: *mordeo*, *peto aliquem dicteriis*, *insector verbis:* szokkal mardosni, martzongani: auf Jemanden beißen, sticheln.

Cosoru, *m. pl.* sóré, *f.* Косóр, *subst. falx vinitoria*, *scirpicula:* katzor, mettszö kés: das Rebmesser, Gartenmesser, Winzermesser, Beschneidmesser; a cósá.

Cóstá, *f. pl.* ste. Коáстъ, *subst.* 1) una din quele dóá párti a coşului suptu umere: *pleura*, *latus:* oldal: die Seite. 2) una din quéle dóáḑeci şi patru de óse, quare impregiurá coşu trupului: *costa:* oldal tsont, oldal borda: die Ribbe, Rippe. — lovescu pre quineva in cóste: *latus fodio:* oldalba döfni: in die Rippen stoßen. 3) — a quáruiva délu: *latus montis*, *collis:* hegy oldala: die Bergseite, die Wand des Berges. — costiţá, dimin: *Ital.* costa, vel costola: *Hisp.* costilla.

Costişezu, şére, şétu. Костишѣ́з, — шѣ́ре, — шѣ́т, *verb. act.* 1) facu queva costişu: *obliquo:* horgassitani, tsavaritani, félre tsinálni: schief machen. 2) mergu costişu: *obliquo cursum*, *oblique eo*: félre járni, tsavarogva járni: seitwärts gehen.

Costişu, *f* şá, *pl.* şi, *f.* şe. Костѝш, — шъ, *adj. obliquus:* kajtsos, félre való: schief, schräge, seitwärts gebogen. *Ital.* costiero.

Costişu. Костѝш, *adv. oblique*, *lateraliter:* félszeg, oldalaslag, keszeg oldalt: seitwärts, schief, in einer schiefen Richtung, schräge, nicht gerade zu.

Costréiu. *m. pl.* iuri, *f.* Кострѣ́ю, *subst.* o érbá: *aegilops:* vadzab: wilder Haber.

Cosu, cósere, cusutu. Кóс, — коáсере, — кѹсѹ́т, *verb. act*: *suo:* varni: nähen. — de queva séu cótrá queva: *adsuo:* oda varni: annähen. — la olaltá: *consuo:*

suo: összve varni: zuſammennähen. — in lăintru, in queva *p. e.* numele in vre o măhramă: *insuo:* bé varni: einnähen, hineinnähen; a Lat. *consuo. Ital.* cucire. *Hisp.* coser.

Cosu, *m. pl.* şuri. *f.* Кошъ, *subst.* 1) vas de a ţenè bucate: *cophinus, sporta, calathus, cumera:* kas: der Getreidekorb. 2) o lésă pre quare se uscă póme: *crates siccandis pomis:* tserény: eine Flechte, oder Horde zum Obſtdörren. 3) a carului: *captus:* szekérkas: der Wagenkaſten. 4) a morei: *infundibulum:* garat: der Rumpf, oder Trichter. 5) a trupului: truncus: dereka á testnek: der Rumpf des Leibes. 6) *V.* Coşiturá. — Coşutiu, dimin: a Lat. *cophinus, per syncop.*

Cotescu, tire, titu. Котѣск, — тѝре, — тѝт, *verb. act.* 1) lovescu cu cotu: *cubito, vel ancone arieto, pulso, trudo:* könyökel döfni, döfölni: mit dem Ellbogen ſtoßen, ſtechen. 2) mésuru cu cotu: *ulna metior:* ki singelni, singel mérni: mit der Elle meſſen. 3) costişezu, adunu, de dóá capéte la olaltă: *sinuo:* meg hajtani, öblösé tenni: einwärts krümmen, oder beugen; a cotu, *cubitus.*

Coţescu, ţire, ţitu. Коцѣск, — цѝре, — цѝт, *verb. act. V.* cotescu Nro. 2.

Cotigá, *f. pl.* gi. Котѝга, *subst. cisium, vehiculum birotum, currus birotus:* talyiga: der Karren, ein Wagen mit zwey Rädern.

Cotitu, *f.* tă, *pl.* ti, *f.* te. Котѝт, — тъ, *adj. sinuatus:* öblös, kebeles: bogig, bogenförmig, gekrümmt, einwärts gebogen.

Cotiturá, *f. pl.* turi. Котитѣра, *subst sinus, sinuatio:* kebel, öböl, hajlás: die Krümmung, der Bogen, Buſen.

Cotiturá de mare. Котитѣра дѣ мáре, *sinus maris:* tenger öböl: der Meerbuſen, Bay.

Cotocescu, cire, citu. Коточѣск, — чѝре, — чѝт, *verb. act. coeo:* bakzani: rammeln, ſich begatten, belaufen. *Dicitur solum de catis.*

Cotocu, *m. pl.* ci. Котóкъ, *subst.* motocu, miçocu, mórtanu: *catus,* feles mas: kandur, kan matska, bak matska: der Katter; a Lat. *catus.*

Cotoru, *m. pl.* tóre, *f.* Котóръ, *subst.* caulis, stilus: koró: der Stiel, Stengel; a Lat. *codex, vel codula.*

Cotu, *m. pl.* ţi. Кóт, *subst.* 1) o parte a mánei: *cubitus, ulna, ancon:* könyök: der Ellbogen, Ellenbogen. 2) o mésură: *ulna, cubitus:* sing: die Elle. — de unu cotu: *adj. cubitalis:* singes, egy singnyi: ellenlang. 3) *V.* cotiturá: a Lat *cubitus, per sync.*

Covată, *f. pl.* véte. Кокáтъ, *subst. V.* albie; a Lat. *covatus.*

Covăţeà, *f. pl.* ţéle. Кокъцѣ, *subst. alveolus:* tekenyötske: das Trögelein, Trögelchen.

Covĕrşescu, şire, şitu. Кокършѣск, — шѝре, — шѝт, *verb. act. supero, praesto, antecello, antecedo, emineo:* fellyülhaladni, fellyülmulni: übertreffen, Vorzüge haben, übersteigen; a Valach. vĕrsu: *effundo.*

Covĕrşire, *f. pl.* ri. Кокършѝре, *subst. excellentia, praestantia, eminentia, praecellentia, superabundantia:* fellyül mulás, — haladás, föség, jelesvolta valaminek: der Vorzug, die Vorzüglichkeit, Vortrefflichkeit.

Covĕrsitoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Кокършитóрїю, — óаре, *subst. excellens, praestans, eminens, eximius, egregius, praeclarus, praecipuus:* fő, fellyül haladó, jeles: vorzüglich, vortrefflich.

Covoru, *m. pl.* vóre, *f.* Кокóръ, *subst. torale, cadurcum, stragulum, tapes, aulaeum, tapetum:* szönyeg, takaró: der Teppich, die Tiſch- Bett- Sattel- decke, die Oberdecke.

Cor-

Digitized by Google

Covrigatu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Коврига́т, — тъ, *adj. orbiculatus, in spiram collectus, conenexus:* öblös, peretz gyanánt, összve hajtótt: zirkelförmig, kreisförmig.

Covrigáturå, *f. pl.* turi. Коврига́тѹръ, *subst. spira:* tekergés, kerék forma: der Kreis, die Krümmung, eine Zirkelfigur.

Covrigu, *m. pl.* gi. Коври́г, *subst.* spira: peretz: die Preze, Breze, Brezel, Kriegel. *item. V.* covrigáturå; covrigaşu, covriguţu, dimin. a *circulo, per metath.* et *c* medio mutato in *g.*

Covrigu, gare, gatu. Коври́г, — га́ре, — га́т, *verb. act.* queva: *in spiram colligo, incurvo, inflecto:* peretz gyanánt összve tekerni: kreisförmig krümmen. — me covrigu: *me in spiram colligo:* összve tekerözni: sich zirkelförmig krümmen.

Crácescu, cire, citu. Кръче́ск, — чи́ре, — чи́т, *verb. act.* picióre-le, séu me crácescu: *varico, divarico — pedes:* két felé hányni láb szárait: grätscheln, von einander sperren, strecken — die Beine; a Lat. *crus.*

Crácitu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Кръчи́т, — тъ, *adj. varicus:* láb szárait két felé hányó: grätschelnd, mit aus einander gestreckten Füßen.

Cráciunu, *m. pl.* nuri, *f.* Кръчѹ́н, *subst. festum natale, vel nativitatis Christi:* karátson: die Weihnachten, das Weihnachtsfest; a Lat. *incarnatio, incarnatione.*

Cracu, *m. pl.* ci. Кра́к, *subst.* 1) de picioru: *crus:* lábszár: der Schenkel, das Bein, Schienbein. 2) ramu, clómbå: *ramus:* ág: der Ast, Zweig. Crácuţu, dimin: a Lat. *crus.*

Cráésce, Кръѣ́ще. adv: *regie, more regio:* királyossan, királyi modon: königlich, auf eine königliche Art.

Cráescu, ire, itu. Кръе́ск, — и́ре, — и́т, *verb. act. regno, rex sum:* királykodni, mint király uralkodni: regiren, herrschen als König.

Cráescu, *f.* éscå, *pl.* sci. Кръе́ск, — ѣ́скъ, *adj. regius, regalis:* királyi: königlich.

Cráiéså, *f. pl.* ése, Кръїа́съ, *subst. regina:* királyné: die Königinn. — in cárţile quéle de jocu: die Dame.

Cráiçiå, *f. pl.* çie. Кръи́цъ, *subst.* 1) una din cártile quéle de jocu: *regina:* királyné: die Dame. 2) o flóre: *tagetes erecta,* Linn: oláh virág, nagy olaszka: die Nagelblume. 3) *V.* Buréte domnescu.

Cráiçariu, *m. pl.* ri. Крейца́рю, *subst. cruciger, crucifer;* krajtzár: der Kreuzer.

Cráime, *f. pl.* mi. Кръи́ме, *subst. regnum:* királyság, királyi biradalom: das Königreich, Königthum.

Cráire, *f. pl.* ri. Кръи́ре, *subst.* 1) domniré unui craiu: *regnatio:* királykodás: das Herrschen als König. 2) vrednicia, márirea cráéscå: *dignitas regia:* királyság, királyi főség, felség, nagy méltoság: die Königswürde, die königliche Hoheit.

Cráişoru, *m. pl.* ri. Кръишо́р, *subst.* 1) unu craiu mai micu: *regulus:* királyotska: ein kleiner König. 2) unu pesce: *salmo trutta:* lasatz: die Lachsforelle. 3) unu féliu de strugure.

Craiu, *m. pl.* crai. Кра́ю, *subst.* rex: király: der König; *a Gr.* κυριος, *dominus,* vel καιρανος, *dominus, princeps.*

Crámpiçå, *f. pl.* çe, Кръмпи́цъ, *subst.* 1) smintélå, gresélå: *vitium, error, mendum, menda, naevus:* hiba: der Fehler, Schnitzer. 2) impedecare, opácélå: *obex, impedimentum:* gánts, gallyiba, hátrálás: das Hinderniß, die Schwierigkeit; a Lat. *crimen*

Digitized by Google

men petilum, i. e. *parva, exigua culpa.*

Cráncenu, séu crúncenu, *f.* ná, *pl.* ni, *f.* ne. Крáнчен, - нъ, *adj.* aspru, grósnicu, ne induratu: *asper, crudelis, horrendus, inclemens, immisericors, trux:* kemény, kegyetlen, iszonyú: ſtreng, unbarmherzig, hart, ſchrecklich, entſetzlich. *Gall:* cruel.

Cráncenu, séu crúncenu. Крáнчен, *adv. aspere, crudeliter, horrende:* keményen, kegyetlenül, iszonyúképpen: ſchrecklich, hart.

Crapu, *m. pl.* pi. Крáп, *subst.* unu pésce, *carpio cyprinus:* ponty, posár: der Karpfen.

Crastavéte, *m. pl.* veţi. Крастакéте, *subst. cucumis:* ugorka, uborka, buborka: die Gurke, Umorke, Cucumer, der Cümmerling; â Lat. *crustata beta.*

Crátariu, *m. pl.* riuri. Кратáрїю, *subst. clatri, cancelli, crates:* rostély: das Gatter, Gitter, Gegitter. — pre quare frigemu carne: *crates, craticula:* rostély: der Roſt; a Lat. *crates.*

Cratie, *f. pl.* tii. Крáтїе, *subst. V.* Crátariu.

Cratiţa, *f. pl.* ţe. Крáтицъ, *subst. tripus, cratinus, tripes, sartago:* lábas: der Dreyfuß.

Creçişoru, *m. pl.* şori. Крецишóр, *subst.* o plantá: *alchemilla vulgaris*, Linn: oroszlán talpfü: die Alchemille.

Creçiturá, *f. pl.* turi. Крецитýръ, *subst. sinus, ruga:* rántz: die Falte, Runzel. *Ital.* grinzo.

Creçu, *f.* créçá, *pl.* çi, *f.* çe. Крéц, крéцъ. *adj. p. e.* 1) píru: *crispus:* kondor, göndör, fodor: kraus. 2) sbércitu: *rugosus:* rántzos: runzelicht; a Lat. *crispus.*

Creḑeméntu, *m. pl.* turi. *f.* Крeземéнт, *subst. fides:* hitel: der Glaube, Credit, das Zutrauen.

Credere, *f. pl* ri. Крéḑere, *sub. fides:* hitel: der Glaube, die Glaubwürdigkeit.

Credeu, *m. pl.* dée. Крeḑéu, *subst. symbolum fidei, credo:* hit vallás: das Glaubensbekenntniß, Credo.

Credinciariu, séu credencieriu, *m. pl.* ri. Крeḑинчéрїю, *subst. spons, vas, praes, fidejussor:* kezes: der Bürge; â credéntia.

Credinciosu, séu credenciosu, *f.* ciósá, *pl.* şi, *f.* se. Крeḑинчóт, — чóaтъ, *adj.* 1) vrédnicu de credutu: *credibilis, fide dignus:* hiteles: glaublich, glaubwürdig. 2) cótrá Imperatu, domnu, preteni, patria sa, etc. *fidus, fidelis, sincerus:* hü, hiv, hivséges: treu, getreu, aufrichtig: cótrá Dumneḑeu: *fidelis, fiduciam ponens in Deo:* hiv: glaubig; â credéntia.

Credéntiá, séu credentiá, *f.* Крeḑинцъ, *subst.* 1) prin quarea credemu a fi queva asiè séu altmentré: *fides:* hit, hüt: der Glaube. 2) quarea o aretému Imperatului, domnilor, pretenilor, patrici, etc. *fides, fidelitas, sinceritas:* hivség, hüség: die Treue. 3) quarea o are quineva cótrá Dumneḑeu: *fides, fiducia:* hit, bizadalom: der Glaube, das Vertrauen. 4) *V.* Crédere, séu credementu: — dau, séu iéu, compáru, séu véndu queva in credéntiá: *vendo, vel emo aliquid sine praesenti pecunia:* valamit hitelbe adni, vagy venni: etwas auf Borg, Credit geben, oder kaufen. 5) prin quarea se légá mirii intrá séne, adeq: logodná, incredentiare: *sponsalia, desponsatio:* mátkasság, eljegyzés, kéz fogás: die Verlobung, das Verlobniß, Verſprechen. 6) semnele, séu daniile dela incredentiare, *p. e.* ánéle, etc. *sponsalia:* kéz fogási ajándék: die Verlobungsgeſchenke.

Credéntiariu, séu credentiariu, *m. pl.* ri. Крeḑинцáрїю, *subst. triclinarius:* asztal teritö, asztalnál szolgáló, kredentziarius: der Tafeldecker, Credincir.

Creditoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Крeзатóрїю, — óaрe, *subst. credens:* hivö: der, die glaubet. —

K lesne,

Digitized by Google

lesne, séu euréndu creḑitoriu: *credulus:* könnyen hivö, hamar hivö: leichtglaubig.

Creditoru, *m. pl.* ri. Кредитóр, *subst. creditor:* költsön adó, kreditor: der Gläubiger, Schuldherr.

Creditu, m. *pl.* turi, *f.* Кредúт, *subst. fides:* hitel: der Glaube, Credit.

Credu, credere, creḑutu. Крéд, крѣ́дере, крезѹ́т, *verb. act.* 1) *credo, fidem adhibeo:* hinni, hitele adni: glauben, trauen, Glauben beymessen. — veḑi cui creḑi: *provi fide, sed cui vide:* traue, schaue wem. 2) socotescu, judecu, mise pare: *puto, reor, opinor, existimo, censeo, arbitror, mihi videtur:* vélem, vélekedem, tartom, gondolom, nékem tettszik: ich glaube, meine, denke, vermuthe, mir scheint, dünkt. — *p. e.* credu che nu è némine a casá: *puto neminem esse domi:* ugy tettszik mint ha senki itthon nem volna: ich glaube es ist niemand zu Hause.

Cremene *f. pl.* meni. Крѣ́мене, *subst. pyrites, silex:* tüzkö, kova: der Feuerstein; â Lat. *cremo.*

Cremenescu, nire, nitu. Кременéск, — нúре, — нúт, *verb. act. stupeo, obstupeo, adtonitus reddor:* bámulni, el bámulni, rémülni, hülédezni: stutzen, erstaunen; â cremene.

Créngá, *f. pl.* crengi. Крѣ́нгъ, *subst.* 1) de arbore, *V.* Clómbá. 2) de apá curétóre: *brachium, cornu:* ág. szakadék: der Arm.

Crengosu, séu crenguros, *f* ósá, *pl.* oşi, *f.* óse. Кренгóс, сав кренгорóс, *adj. ramosus:* ágas: ästig.

Crenguţá, *f. pl.* ţe. Кренгѹ́цъ, *subst. ramulus:* ágatska: das Aestchen, Zweiglein.

Crepatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Крепáт, — тъ, *adj. fissus, difissus, raptus, rimosus:* hasadtt, hasitékos: zerspalten, zersprungen, ritzig.

Crepáturá, *f. pl.* turi. Крепътѹ́ра, *subst. fissum, fissura, rima:* hasadék, hasiték: der Sprung, Ritz, die Spalte. — crepáturuţá, *dimin.*

Crepu, *m. pl.* puri. Крéп, *subst.* trócá de adápatu vite: *aquarium, canalis aquarius, vel potatorius:* itató válya: der Wassertrog, die Trankrinne.

Crepu, pare, patu. Крéп, — пáре, — пáт, *I. verb. act.* 1) vre o scándurá, adeq: despicu: *crepo, findo, diffindo, disseco:* hasítani, hasogálni: spalten, zerspalten. 2) — vre o ólá, etc. quarea ánche nu s'au desfácutu dela olaltá: *findo, rimam facio:* repeszteni: einen Ritz machen. *II. neutr.* 1) me despicu: *rumpor, dirumpor, findor:* hasadni, fel hasadni, hasadozni: spalten, zerspringen. 2) despre vre o nucá, adeq: desghiocu: *hiasco, dehisco, aperior:* nyilni, hasadozni: zerspringen, sich öffnen, klaffen. 3) despre vre o ólá, adeq: plesnescu: *findor, rimam ago:* repedni: springen, zerspringen, einen Ritz bekommen.

Creri, *m. pl.* Крéрй, *subst. cerebrum:* agyvelö: das Hirngeschire. — peliçia crerilor: *meninx:* agyvelö bé takaró hártya: das Hirnhäutlein. — crerişori, *dimin.* â Lat. *cerebrum, per syncopem.*

Crescere *f. pl.* ri. Крѣ́щере, *subst.* 1) adeq: sporire: *crescentia, accrementum, incrementum:* növés, fel növés, nevekedés: das Wachsen, Wachsthum, Zunehmen. 2) a quáruiva pruncu fácénduse aducere a ménte (*relatio*) de a quela que il hránesce, si il pováçuesce: *educatio:* nevelés, fel nevelés: die Erziehung, Auferziehung.

Crescetu, vel creştetu, *m. pl.* ri. *f.* Крѣ́щет, *subst. vertex capitis:* tetej, fö tetej, tekerts: der Wirbel, Scheitel, Kopfring; â Lat. *crista.*

Cres-

Crescu, crescere, scut. Крѣск, крѣшере, — скѣт. *verb. l. neutr.* 1) adeq: sporescu, me mărescu: *cresco:* nŏni, nyŏni, nevekedni: wachſen. 2) adeq: me facu, resariu: *cresco, nascor, provenio:* teremni, nŏni: wachſen, hervorkommen. — *II. act. a)* vreunu copilu: *educo:* nevelni, fel nevelni: erziehen, auferziehen. b) vreunu puiu de dobitocu: *alo, nutrio:* fel táplálni: auffüttern, groß füttern; â Lat. *cresco.*

Créstă, *f. pl.* te. Крѣстъ, *subst.* *crista, juba:* taréj: der Kamm; â Lat. *crista.*

Créstа cocosului. Крѣста кокóшелуй, 1) *crista galli:* kakas taréj: der Hahnenkamm. 2) nomele unor plante. *a) rhinantus, crista galli:* tsengŏ kóró, kakas taréj: der Hahnenkamm. *b) leonurus cardiaca,* Linn. szivfŭ, sziv erösitŏfŭ: der Herzgeſpann.

Crestăţe, *f. pl.* ţele. Крестъцѣ, o plantă, adeq: tálhárė, susaiu de pădure: *pernanthes muralis,* Linn. seb fŭ, tolvaj sebfŭ: der Mauerberglattich.

Crestătoriu, *f.* tóre, *pl.* tori *f.* tóre. Крестътóрїю, — тóаре, *subst.* adeq: quarele iea sama dupŏ lucrátori, şi le crestézá lucrul: *curator, custos, praefectus operariorum:* dolgosokra vigyázo: der Aufſeher über die Arbeiter.

Crestatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* ţe. Крестът, *adj. incisus, striatus:* rovátkás, tsipkés: gekerbt, gezankelt.

Crestătură, *f. pl.* ri. Крестътýръ, *subst. stria, incisura, striatura:* rovátolás: der Einſchnitt, die Karbe, Falze.

Crestu, tare, tatu. Крѣст, — тáре, тáт. *verb. act.* 1) pre révaşu: *strio, incido:* vóni: kerbeln, aufkerben; â Lat. *crena.*

Creştinătate, *f. pl.* tăţi. Крещинътáте. *subst.* 1) adeq: credinţia séu legea crestinéscă: *Religio vel Doctrina Christiana, fides Christiana:* kereszténység, keresztényi hit, vagy tudomány: das Chriſtenthum, die chriſtliche Lehre, Religion. 2) adeq: obsce crestinéscă: *orbis christianus, christianismus, christiani:* kereszténység, a' keresztények: die Chriſtenheit, das Chriſtenthum, die Chriſten.

Creştinesce. Крещинéщe, *adv. christiane, more christiano:* keresztényi modon: chriſtlich.

Creştinescu, *f.* néscă, *pl.* nesci. Крещинéск, — з, *adj. christianus:* keresztényi: chriſtlich.

Creştinezu, nare, atu. Крещинéз, — нáре, — áт. *verb. act.* pre quineva, adeq: facu creştinu, séu intorquu la creştinătate: *ad fidem Christi converto:* kersztény hitre tériteni: zum Chriſtenthum bekehren; â Creştinu.

Creştinu, *f.* ă. *pl.* ni *f.* ne. Крещúн, — з, *subst. christianus:* keresztény: der Chriſt, die Chriſtinn.

Creştinu, *f.* ă. Крещúн, — з, *adj. christianus:* keresztény: chriſtlich. — *p. e.* om crestinu: *homo christianus:* keresztény ember: ein Chriſtenmenſch.

Cretă *f. pl. car.* Крéтъ, *subst. creta:* kréta: die Kreide; — poçinticá: *cretula:* krétátska: ein Stückchen Kreide. — albu qua creta: *cretaceus:* kreidenweiß. — plénu de cretă: *cretosus:* krétás: kreidig.

Cretinţă *f. pl.* ţe. Крети́нцъ, *subst. praeligamen, subligar, subligaculum, munitura, vulgo Antipendium:* kötŏ, kötény: elŏkötŏ, elŏ ruha, surtz: der Schurz, die Schurze, das Vortuch. â Lat. *calantica, i. e. tegmen muliebre.*

Cricală, *f. pl. car.* Крикáлъ, (tocană) *confixum minutale:* tokány, apritott hús: die Frikaſſe.

Crinu, *m. pl.* ni. Крúн, *subst.* (lilie) *crinon, lilium:* liliom: die Lilie. — crinu albu: *lilium candidum,* Linn. fejér liliom: die

Digitized by Google

weiße Lilie. — Crinu roşu: *lilium bulbiferum*, Linn. tüzes liliom: die Feuer-Lilie. — Crinu vénétu: *iris*, Linn. *vel gladiolus*: kék liliom: die blaue Lilie, oder Schwerdtlilie; â Gr. κρίνον.

Cring, *m. pl.* e. Крінг. *subst. brachium, cornu:* ág: Arm.

Cringâ, *f. pl.* gi. Крінгъ, *subst. Vid.* Créngâ.

Crintâ, *f. pl.* te. Крінтъ, *subst. crates casearia, alveus caseārius:* sajt szűrötekenő: die Käſehorde, Käſemulde; â Lat. *crates.*

Criptâ, *f. pl.* te. Крінтъ, *subst. crypta, monimentum, sepulchrum:* kripta: die Gruft.

Crişcu, are, tu. crişcâtură. *Vid.* Cârşnescu, cârşnire.

Crişénu, *m.* â, *f.* Кришáн, *subst. crisii accola, crisiensis:* körösi, körös mellyéki: ein Körösſcher; séu, Zarandiensis: Zárándbéli: ein Zarander.

Crişnescu, nire, itu. Кришнéск, *verb. Idem.*

Crişpantu, *m. pl.* crispanuri. Кришпáнт, *subst. aerugo, v. aerugo viridis:* grinspan: der Grünſpan.

Crištaiu, séu crištariu, *m. pl.* ie. Кришáю сав кришáрю, *subst. crystallum, crystallus:* kristály: der Kryſtall. — de cristariu: *adj. crystallinus:* kristályból való: kryſtallen, *item:* unu póharu de cristariu: *scyphus vitreus, cyathus vitreus, poculum vitreum:* ivó pohár: das Trinkglas; â Lat. *crystallus.*

Cristeiu, *m. pl.* ri, *f.* Крістéю. o pasere: *vallus crex;* haris: der Wachtelkönig, Wieſenſchnarrcher, Schnerz, Schars.

Crişu, *m. pl.* ri, *f.* Кріш, 1) o apâ: *crisius:* körös: die Kreis, oder Körösch. 2) aşiè se nomesce Comitatu Zarandului in Ardélu: *Comitatus Zarandiensis.*

Criticâ, *f. pl.* ce. Крітúкъ, *subst. critica, crisis:* kritika: die Kritik.

Criticu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Крітúк, *subst. criticus:* kritikus: der Kritiker.

Critu. Крúт, o insola *a*) dedemult: *Creta, crete:* acum *Candia.* — Criténu, *f.* â, Крітéн, *cres, cretensis:* kréta szigetnek lákósa: ein Creter, oder Cretenſer.

Crivescu, vire, itu. Крівéск, — вúре, — úт, *verb. recipr.* mé crivescu, adeq: mánchu pré multu, mé pré saturu: *stomachum nimio cibo obruo:* igen sok ételleł a' gyomrát meg terhelni: ſich übereſſen, überfreſſen, den Magen überladen; â Lat. *corruo, pro obruo stomachum.*

Crocodilu, *m. pl.* li. Крокодúл: *crocodilus:* krokodilus: der Crokodil.

Croescu, ire, itu. Кроéск, — úре, — úт, *verb. act. ad formulam exscindo:* szabni, ki szabni: zuſchneiden; â *Gr.* κολόω: *amputo, nisi*, â Lat. *curo, as, are.*

Croire, *f. pl.* ri. Кроúре, *subst. sectio vel exscissio ad formulam:* szabás, ki szabás: das Zuſchneiden, der Zuſchnitt.

Croitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* tóre. Кроиторiю, *subst. sartor:* szabó: der Schneider.

Croiturâ. Кроитúръ, adeq: croire.

Cronçenescu, nire, itu. Кронцънéск, — нúре, — úт, *verb. act. rodo cum strepitu:* portzogni: knarpeln; â Lat. *contero; Ital.* sgretolare.

Cronicâ, *f. pl.* ce. Хроникъ: *annales, liber chronicus, chronica-orum:* krónika, történetekről szolló könyv: die Chronik.

Cruçalnicu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Кръцáлник, *adj. parceus, parcus suis, parce utens, tenax:* kéméllö, takarékos: ſchonend, ſparſam, wirtſchaftlich.

Cruçare, *f. pl.* ri. Кръцáре, *subst. parcere parsimonia:* kéméllés, takarékoság: die Verſchonung, Erſparung, Sparſamkeit.

Cruçâ-

Cruçàtoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* tóre. Крѹцътóрю, — тоáре, adeq: cruçalnicu.

Cruçu, çare, atu. Крѹц, — áре, — áт. *verb. act. parco:* kémélni kéméllenі: schonen, verschonen; bani: sparen, ersparen; â Lat. *curto*, *as*, *are*.

Cruce, *f. pl.* ci. Крѹче, *subst.* 1) *crux:* kereszt: das Kreuz. — ámí facu cruce: *crucem formo*, *me cruce signo:* keresztet vetni magára: Kreuz machen, sich bekreuzigen, mit dem Kreuz bezeichnen. — am gátatu cu crucea: *perii:* oda vagyok! vége nékem! mit mir ist's aus! ich bin weg! ich bin verloren. — ḑioa crucei, o sérbitóre 14 Septemvrie: *Festum inventae sanctae crucis:* a szent keresztnek fel találása: die Kreuzerfindung. 2) unu osu al trupului: *os sacrum:* kereszt tsont: das Kreuzbein. 3) in typ de módúrire, séu pentru arétare dragostei ḑicu unii: crucea meà! *mi anime! mea vita!* szívem! lelkem! kintsem! etc mein Engel! mein Herz! Schatz.

Crucişu. Крѹчиш, *adv. decussatim*, *in formam crucis:* keresztül, kereszt formára: über's Kreuz, kreuzweise. — Crucişu curmeḑisu: *passim*, *hic et illic*, *huc et illuc*, *sus deque:* keresztülkasúl: kreuz und in die Querre; â *cruce*.

Cruciţà, *f. pl.* ţé. Крѹчицъ, *diminut. crux parva:* keresztetske: das Kreuzchen, Kreuzlein.

Cruḑime, *f. pl.* mi Крѹзиме, *subst.* 1) *cruditas:* nyerseség: die Rohheit, das Grüne. 2) *mollitia*, *mollities*, *teneritas:* gyenge vagy puha volta valaminek: die Mürbigkeit, Zartheit.

Crudu, *f.* à, *pl.* ḑi, *f.* de. Крѹд, *adj.* 1) adeq: verde: *crudus:* nyers: roh, grün. 2) fragetu: *mollis*, *mitis*, *tener:* gyenge, lágy, puha: marb, mürbe, weich, zart. — Cruduţu, *diminut.*

Crugu, *m. pl.* ri. Крѹг, *subst.* 1) unu cércánu: *circulus*, *orbis:* kerengö karika: der Zirkel, Kreis, eine zirkelrunde Figur. — 2) adeq: cursulu séu calea quáreiva planetà: *via*, *orbita*, *cursus:* út: die Bahn, Straße. — *p. e.* crugu sórelui: *cursus vel orbita solis:* nap út: die Sonnenbahn, Sonnenstraße, der Sonnenweg.

Cruitoriu Крѹнтóрю. *V.* Croitoriu; a Lat. *circulus*.

Crumpenà, séu crumpirà. Крѹмпéнъ, сав Крѹмпúръ, ţermáru. *V.* Aluna de páméntu.

Cruntare, *f. pl.* tári. Крѹнтáре, *subst. cruentatio:* véresztés, meg vérezés: die Blutigmachung, Bespritzung mit Blut.

Cruntu, tare, atu. Крѹнт, — таре, ат. *verb. act. cruento:* véresiteni, meg vérezni: blutig machen, mit Blut besprengen; a Lat. *cruento*.

Cruntu, *f.* tà, *pl.* ţi, *f.* te. Крѹнт, — тъ, *adj. cruentus*, *sangvineus:* véres: blutig. — sudóre cruntà: *sudor cruentus:* véres veriték: der Blutschweiß. — muncà séu ostenélà cruntà: *opera perdificilis:* súlyos munka: harte Mühe, schwere Arbeit.

Cruntu. Крѹнт, *adv.* 1) adeq: sângeratu: *cruente*, *cruenter:* véresen: blutig. 2) adeq: grózà: *cruente*, *horribiliter*, *horrendum in modum:* mordan, kegyetlenül, irtoztatoúl: gräßlich, gräulich, grausam. — *p. e.* mé uitu cruntu spre quineva: *horribiliter intueor quempiam:* mordan tekínteni valakire: Jemanden gräulich anschauen.

Cruntóre. Крѹнтóре. *V.* Cruntare.

Crustà, *f. pl.* te. Крѹстъ, (cóje, cóşbà, scórţe) *subst. crusta:* haj, héj: die Schale, Rinde. — depre ranà: var: der Grind.

Crutiu, ţare, atu. Крѹц, — цáре, — áт, *verb. act. V.* Cruçu.

Cruzéçé, *f. pl.* le. Крѹзъцѣ, o plantà: *erysimum barbarea*, Linn.

Digitized by Google

Linn. téli torma fü: der Hederich.

Ctitoru, *m. pl.* ri. Ктитор, *subst. curator, antistes*: gondviselö: der Aufseher, Besorger, Pfleger: — a quáréiva bisericá: *curator, vel tutor templi:* templom curatora: der Kirchenvater, Kirchenvorsteher.

Cu. Кв, *praepos. cum:* val, vel: mit: — cu Petru: *cum Petro*: Péterrel, mit dem Peter. — cu sabiea: *gladio:* karddal: mit dem Degen. — cu mare bucurie: *magna voluptate, v. magna cum voluptate:* nagy örömmel: mit großem Vergnügen. — cu méne, cu téne, cu voi, etc. *mecum, tecum, vobiscum*, etc: velem, veled, veletek, s. a. t: mit mir, mit dir, mit euch, u. d. g. *Not.* L: negreşita tálmácire a aquestei praepositie in limba látinéscá şi unguréscá tevoru povaçui Gramaticii; a Lat. *cum.*

Cucerescu, rire, itu. Кчерéск, — рúре, — úт. *verb. act. humilio, deprimo, demitto, subjicio:* meg alázni, alá vetni: demüthigen, erniedrigen, unterwerfen. — me cucerescu: *me humilio, submitto, subjicio:* magát meg alázni: sich demüthigen, erniedrigen, unterwerfen.

Cucerie, *f. pl.* rii. Кчерíе: } *subst.*
Cucerire, *f. pl.* ri. Кчерúре: } *humiliatio, humilitas, submissio, demissio, devotio:* maga meg alázása: die Demüthigung, Erniedrigung, Unterthänigkeit, Unterwürfigkeit.

Cucernicesce. Кчерничéще, *adv.* 1) adeq: cu smerenie: *humiliter, submisse, devote:* alázatosan: demüthig, unterthänig. 2) cu cuviénţiá: *probe*: jól: fromm, gut, schön. 3) cu evlavie: *pie, probe, devote, sancte:* ajtatosan, szentül: fromm, andächtig.

Cucernicescu, cire, itu. Кчерничéск, — чúре, — úт, *verb recipr.* me cucernicescu. 1) adeq: cucerescu. 2) adeq: urmezu evlavia: *pietatem sector:* ajtatoskodni: fromm oder andächtig seyn. *Etym. cernuus.*

Cucernicie, *f. pl.* cii. Кчерничíе, *subst.* 1) adeq: cucerie. 2) adeq: evlavie, sánţenie: *pietas, probitas, devotio, sanctimonia:* jámborság, szentség, ajtatosság, jó erköltsüsség: die Frömmigkeit, Andacht.

Cucérnicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Кчéрник, *adj.* 1) adeq: blánd, supusu, plecatu: *mitis, mansvetus, humilis, submissus, demissus:* jámbor, alázatos: fromm, demüthig, unterthänig, unterwürfig. 2) adeq: cuviosu: *probus, bene moratus:* jo erköltsü, szép 's tsendes maga viseletü: fromm, gutgesittet. 3) evlavnicu: *pius, devotus, sanctus:* ajtatos, szent, Istenfélö: fromm, andächtig, gottesfürchtig. *Not.* se intrebuinţézé aquestu adjectivum şi in locu de titula la preoţi, séu alte feçe de cinul preoţescu.

Çucluiu, *m. pl.* ie. Цвклýю: *cuspis, cacumen:* tsuts, hegyes vége valaminek: der Zipf, die Spitze; â Lat. *cucullus.*

Cucu, *m. pl.* ri, *f.* Кýк, *subst. cuculus:* kakuk: der Kukuk. — cántu qua cuculu: *cuculo:* kakukolni: kukuken. — súntu, séu remánu cucu, adeq: singuru singurelu: *prorsus solus sum, vel remaneo:* eggyes eggyedül vagyok, vagy maradok: Mutterseel allein seyn, oder bleiben.

Çucu, care, atu. Цýк, — кáре, — áт, *verb. act. osculor, osculum do, basio svavior:* tsokolni, meg tsokolni: küssen.

Çuçuiu. Цвцýю. *V.* Çucluiu.

Cucuiu, ére, ét. Кукýю, — ére, — ét. *I. act.* queva séu pre quineva insusu, adeq: rédicu: *levo, elevo, attollo:* fel emelni: heben, aufheben. — me cucuiu, adeq: me buricu: *enitor, ascendo:* fel mászni, fel mászkálni: hinaufklettern, hinaufklimmen, hinaufkriechen.

II.

Digitized by Google

II. *neutr.* adeq: stiulbicu, scapetu capu de somnu: *nuto:* bokolni: nicken.

Cucurbetá, *f. pl.* te. Кєкѹрбєтъ, *subst.* 1) adeq: bostanu, devlote: *cucurbita:* tök, sárga tök, disznó dinye: der Kürbis. — cucurbetá réiósá (buburósá): *cucurbita verucosa:* sár tök, rühes tök: der warzige Kürbis. 2) adeq: titvá: *cucurbita lagenaria,* Linn: szivó tök, lopó tök: der Flaschenkürbis, Langhalskürbis.

Cucurbeţea, *f. pl.* ţéle. Кєкєрбєцѣ, *diminut.* 1) adeq: unu bostanu micu: *cucurbitula:* kis sárga tök: ein kleiner Kürbis. 2) altá plantá: *bryoma alba, Linn:* földi tök: die Zaunrübe, Gichtrübe.

Cucurbeu. Кєкєрбєє, mai bène curcubéu. *V.* infra.

Çuçuru, séu ţuţuru, rare, atu. Цєцѹр, — рáрє, — áт, *verb. act. quempiam per erines exagito:* valakit meg üstöközni: Jemanden beim Schopf nehmen, und beuteln; â Lat. *tutulus.*

Cucuruzascinà, *f. pl.* ne. Кєкєрєзáщинъ.

Cucuruzisce, *f. pl.* zîsce. Кєкєрєзúщє. adeq: pámént de cucuruzu: *ager, vel locus inseminandae zeae mayis:* török búza föld: der Kukuruzacker, das Kukuruzland.

Cucuruzu, *m. pl.* zé. Кєкєрѹз, *subst* (málaiu, pápusoiu, porumbu) *zea mayis, Linn. vulgo turcicum fagopyrum:* kukoritza, török búza, tengeri málé: der Kukuruz, der türkische Weizen.

Cucuruzu de bradu. Кєкєрѹз дє брáд: *cachrys, canchrys, pityis, conus, strobilus abiegnus:* fenyö fa dio, vagy teke: der Fichtenapfel, Fichtenzapfen, Tannzapfen.

Cucutá, *f. pl.* te. Кєкѹтъ, *subst.* 1) adeq: bucinisu: *conium maculatum, Linn. cicuta:* bürök, nagy bürök: der Schierling, Blutschierling, Wutschierling, die Hundspetersilge, der Tollkörbel. — 2) adeq: bránca ursului, o plantá: *heracleum spondelium, Linn. branca ursina:* medve talpfü: der Barsch-Porst, Bärenklau, die Bärwurz. 3) adeq: luminariu, formá de lumini: *forma candelarum:* gyertya öntö üveg: die Lichtform, das Kerzenmodel; a Lat. *cicuta.*

Cucutá de apá. Кєкѹтъ дє áпъ: *cicuta virosa, Linn:* vizi bürök: der Wasserschierling, Apothekerschierling, der Wütterich, das Parzenkraut.

Cudruluescu, ire, itu. Кєдрєлєєск, — úрє, — úт. *V.* Buduluescu.

Cuériu, *m. pl.* ri. Кєáрю, *subst. V.* Cuieriu.

Cufárescu, cufáriţá. *V.* Cofárescu, Cofáriţá.

Cuferu, *m. pl.* re. Кѹфєр, *subst.* (sîpetu) *riscus, pellitus nidulus:* kufer, böröndök, börös láda: der Koffer, oder Kuffer, Coffer.

Cuftá, *pl.* te. Кѹфтъ, *subst. lixa:* kukta, kufta, szakáts inas: der Küchenjunge, Kuchelschmuz; *a Val.* coptu.

Cufundosu, *f.* ósá, *pl.* şi, *f.* ósé. Кєфєндóс, — óáсъ, *adj. cavatus:* mélyen vájjott: tief ausgehöhlt: *item:* afundu, *f.* á, profundu, *f.* á.

Cufundu, dare, átu. Кєфѹнд, — дáрє, — áт, *verb. act. V.* Afundu.

Cufurélá, *f. pl.* le. Кєфєрѣлъ, *subst.* 1) *foria:* fós: der dünne Koth, oder Stuhl. 2) adeq: urdinare, scursóre: *profluvium, vel profusio alvi:* has menés, has fojás, has sikulás: das Abweichen, der Durchlauf.

Cufurescu, rire, ritu. Кєфєрєск, — рúрє, — рúт, *verb. act. forio, conforio:* fosni: dünn scheißen, einen dünnen Stuhl haben, laxiren; â Lat. *conforio.*

Cufuriciosu, *f.* ciósá, *pl.* cioşi, *f.* cióse. Кєфєричóс, — чóáсъ, *adj. foriolus:* fosos: einen dünnen Stuhl, oder das Abweichen habend.

Cufu-

Digitized by Google

Cufurire, *f. pl.* riri. Кѹфѹри́ре, *subst. V.* Cufurélá.

Cugetare, *f. pl.* tári. Кѹцетáре, *subst. cogitatio, cogitatus:* gondolás: das Denken.

Cugetátoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Кѹцетътóрю, — оáре, *subst. cogitans:* gondoló: denkend.

Cugetu, tare, tatu. Кѹ́цет, — тáре, — тáт, *verb. act.* 1) gándescu: *cogito:* gondolni: denken. 2) — gándescu témpu indelungatu despre queva: *cogito, meditor, ratiocinor:* gondolkodni: nachdenken, sinnen. 3) — despre bénele séu folosu cuiva, adeq: me ingrigescu: *sollicitor, sum sollicitus:* gondoskodni: Sorge tragen, sorgen; â Lat. *cogito.*

Cui. Кѹ́й, dativ: *cui:* kinek: wem.

Cuibárescu, rire, ritu. Кѹйбъре́ск, — ри́ре, — ри́т, *verb. act.* 1) facu cuibu: *nidulor, nidifico, nidum struo:* fészkelni, fészket rakni: nisten. 2) cautu de a mínuntu: *sollicite scrutor, perscrutor, perquiro:* keresgélni, kaparászni: genau durchsuchen, herumsuchen, herumwühlen.

Cuibariu, *m. pl.* riuri. Кѹйбáрю, *subst: ovum indicum:* fészek tojás: das Nestey.

Cuibu, *m. pl.* buri, *f.* Кѹ́йб. *subst. nidus:* fészek: das Nest. — cuibuţu, *dimin;* â Lat. *cubo, as, are.*

Cuibuescu, ire, itu. Кѹйбѹе́ск, — и́ре, — и́т, *verb act. V.* cuibárescu.

Cuieriu, *m. pl.* iere, *f.* Кѹѣ́рю, *subst. asser clavatus, cui utensilia appenduntur:* fogás: der Rahmen, die Stelle; â *Val.* cuiu.

Cuişóre, *f. pl.* Кѹишóре, *subst. cariophillus communis,* Linn: szegfü szerszám: die Gewürznelke, das Gewürznägelein.

Cuiu, *m. pl.* cuie, *f.* Кѹ́ю, *subst. clavus:* szeg: der Nagel; â Lat. *cuneus, vel clavus; Ital. ant.* chiavo.

Culcare, *f. pl.* cári. Кѹлкáре, *subst cubatio, decubitus:* le fekvés: das Niederlegen, Schlafengehen.

Culcu, care, catu. Кѹ́лк, — кáре, — кáт, *verb. l. act.* 1) queva, séu pre quineva la páméntu: *colloco, Martial: V.* 66. 10. *sterno, prosterno:* földre vetni, földhez tsapni: zu Boden schlagen, oder werfen. 2) pre quineva qua se dórmá: *ad lectum colloco, decumbere facio:* le fektetni: schlafen oder niederlegen. 3) viea, adeq: ingropu: *vites defodio, accumulo:* el ásni, el fedni a' szölöt: einscharren, bedecken die Weinstöcke. *II. recipr:* me culcu: *cumbo, decumbo:* le feküdni: sich niederlegen, schlafen legen. — a Lat. *colloco. Ital.* coricare.

Culcuşu, *m. pl.* şuri, *f.* Кѹлкѹ́ш, *subst. locus dormitorius:* háló hely, háló fészek: der Schlafort, die Schlafstelle.

Culegere, *f.* ri. Кѹлѣ́цере, *subst. lectio, collectio:* szedés, gyüjtés: das Sammeln, Klauben.

Culegítoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Кѹлегътóрю, — оáре, *subst.* 1) *lector, collector:* szedö, gyöjtó: der Sammler. 2) — de vii: *vindemiator:* szölöszedö, szüretelö: der Leser, Weinleser. 3) — de litere la tipografie: *collector, typotheta:* betüszedö: der Setzer in der Buchdruckerey.

Culegu, legere, lesu. Кѹлѣ́г, лѣ́цере, лéс, *verb. act. lego, colligo:* gyüjteni: sammeln. — póme *a*) de pre giosu: *colligo, conquiro:* szedni: klauben, aufklauben. *b*) din pomi: *carpo, decerpo:* le szedni: abpflücken, abklauben. — viile: *lego, vindemio:* szölöt szedni, szüretezni: lesen; â Lat. *colligo.*

Culesu, *m. pl.* suri. Кѹлéс, *subst. lectio, collectio:* szedés, gyüjtés: das Sammeln. — de vii: *vindemia, vindemiatio:* szüret, szüretelés: die Lese, Weinlese, Weinerndte.

Culme,

Digitized by Google

Culme, *f. pl.* mi. Кȣ́лме, *subst.* 1) a quáruiva délu, adeq: vérfu, cununá: *culmen*, *vertex*: tetö, tetej: die Spitze, der Gipfel — séu: *jugum*, *supercilium montis*: hegy bértze: die Anhöhe des Berges. 2) pre quare se ponu ştergurile, séu alte schimburi: *pertica appendendis linteis*: kendö rúd: die Wäschstange; â Lat. *culmen*.

Cumátrá, *f. pl.* tre. Кȣмѫ́тръ, *subst. femina testis baptismi*, *vulgo*: *commater*: koma aszszony: die Gevatterinn; â Lat. *commater*.

Cumátru, *m. pl.* metri. Кȣмѫ́тръ, *subst. testis baptismi*, *vulgo*: *compater*: koma: der Gevatter.

Cumetare, *f. pl.* tári. Кȣметáре, *subst. ausus*, *audacia*: mérészelés, mérészség, bátorság: das Erkühnen, die Kühnheit, Dreistigkeit.

Cumetrie, *f. pl.* trii. Кȣметрíе, *subst. munus*, *vel necessitudo compatris*, *vinculum patrinorum*: komaság: die Gevatterschaft, Gevatterstelle.

Cumetu, tare, tatu. Кȣ́мет, — тáре, — тáт, *verb. recipr*: me cumetu: 1) indresnescu, cute du, me incumetu: *audeo*, *sustineo*, *me committo*, *Liv: VII.* 26. *Cic. Acad. IV.* 21: mérni, mérészleni, bátorkodni: wagen, dürfen, sich erkühnen. 2) me slobóde, séu me trage inima: *sustineo*, *animum*, *vel in animum induco*: reá venni magát: über's Herz bringen. —*p. e.* com te ai cumetatu se me pérésesci? *quid induxisti in animum*, *vel quomodo induxisti animum*, *ut me desereres?* hogy veheted magadat reá, hogy éngemet el hagy? wie konntest du es über's Herz bringen, mich zu verlassen? a Lat. *committo*.

Cuminecatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f* te. Кȣминекáт, — тъ, *adj. sacra Eucharistia provisus*: áldoztatott: mit dem heiligen Abendmahle versehen.

Cuminecáturá, *f. pl.* turi. Кȣминекътȣ́ръ, *subst. Eucharistia*, *sacra communio*, *sacra coena*, *coena Dominica*: a' szent Kommunio, oltári szentség, Úr vatsorája: die Communion, das heilige Abendmahl, das Hochwürdige.

Cuminecu, care, catu Кȣми́нек, — кáре, — кáт, *verb. I. act.* pre altu: *sacram communionem praebeo*, *administro*, *sacra coena provideo*: valakit áldoztatni: Jemanden communiciren, das heilige Abendmahl reichen. *II. recipr*: me cuminecu: *sacram communionem*, *vel Eucharistiam sumo*, *vulgo*: *communico*: áldozni: communiciren, das heilige Abendmahl empfangen; â Lat. *communico*.

Cumnatá, *f. pl* te. Кȣмнáтъ, *subst. affinis*. muierea fratelui meu: *fratria*: — sora bárbatului: *glos*: ángy, sogor aszszony: die Schwägerinn.

Cumnátie, *f. pl.* tii. Кȣмнъцíе, *subst. affinitas*: sogorság: die Schwagerschaft.

Cumnatu, *m. pl.* ti. Кȣмнáт, *subst. affinis*: fratele muieri: *levir*: sogor: der Schwager; â Lat. *cognatus*.

Cumpáná, *f. pl.* pene. Кȣ́мпънъ, *subst.* 1) de mésuratu: lanx, — amendóé scafele: *bilanx*: mérö serpenyö: die Wagschale. 2) la fóntáná: *tolleno*: kutgém: der Schwängel, Brunnenschwängel.

Cumpárare, *f. pl.* rári. Кȣмпъра́ре, *subst. comparatio*, *emptio*: vevés, meg vevés, vásárlás: das Kaufen, Einkaufen.

Cumpárátoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Кȣмпъръто́рю, — оáре, *subst. emptor*: vévö: der Käufer.

Cumpáráturá, *f.* turi. Кȣмпъръто́ръ, *subst. emptio*, *Cic. ad Div: VII.* 23. vétel: der Kauf, das Gekaufte.

Cumpáru,

Digitized by Google

Cumpăru, rare, ratu. Кѣмпъ, — рáре, — рáт, *verb. act.* 1) queva lucru osebitu: *emo, comparo:* venni; meg venni: kaufen. 2) mai multe lucruri la olaltă: *coëmo:* vásárolni; einkaufen, zuſammenkaufen; â Lat. *comparo.*

Cumpănescu, nire, nitu. Кѣмпънéск, — нúре, — нúт. *verb. act.* 1) mesuru cu cumpăne: *pendo, libro, pondero:* fontolni, a' mérö serpenyövel meg mérni: wägen. 2) cumpetu, indreptezu, orenduescu: *ordino, dispono, instituo, dispositionem facio:* el intézni, rendelni, rendelést tenni: ordnen, anordnen, einrichten, veranſtalten, Anſtalten treffen. 3) apésu, tragu in cumpăne: *pendo, appendo:* nyomni: wägen.

Cumpănire, *f. pl.* niri. Кѣмпънúре, *subst. ordo, dispositio, constitutio, institutio:* intézet, rendelés, rendtartás: die Ordnung, Einrichtung, Anſtalt.

Cumpănitu, *f.* tă, *pl.* niţi, *f.* te. Кѣмпънúт, — тъ, *particip. verbi:* cumpenescu. *V. item:* lovitu, potrivitu la olaltă: *conveniens, aptus, commodus, congruens:* összve illö: paſſend.

Cumpetare, *f. pl.* tări. Кѣмпетáре, *subst. V.* Cumpetu.

Cumpetu, *m. pl.* turi, *f.* Кѣмпет, *subst.* 1) cruçare, pöstrare: *parsimonia:* kéméllés, takarékosság: die Sparſamkeit. 2) contenire, infrénare: *continentia, abstinentia, temperantia, moderatio:* mértéket, mérsékelés, mértékletesség: die Mäßigkeit, Enthaltſamkeit. 3) orenduélă: *ordo, dispositio:* intézet, rendelés, rendtartás: die Ordnung, Einrichtung.

Cumpetu, séu cumpútu, tare, tatu. Кѣмпет, — тáре, — тáт, *verb. act.* 1) cruçu, pöstrezu: *parco, parce utor:* kémélni, kéméllení: ſparen, erſparen, ſchonen. 2) facu rónduélă: *ordino, dispono, instituo:* el intézni, rendelni, rendelést tenni: ordnen, anordnen, einrichten, anſtellen, veranſtalten. 3) pre quineva la queva, adeq: indreptu: *deduco:* vinni valakit valamire: Jemanden zu etwas bringen; â Lat. *computo.*

Cumplire, *f. pl.* ri. Кѣмплúре, *subst.* 1) asprime, ne indurare: *crudelitas, immanitas, severitas, acerbitas:* kegyetlenség, irgalmatlanság: die Grauſamkeit, Unbarmherzigkeit, der Unglimpf. 2) grosnicie: *horror, horribilitas:* iszonyúság: das Schaudern, Entſetzen.

Cumplitu, *f.* tă, *pl.* ti, *f.* te. Кѣмплúт, — тъ, *adj.* 1) ne induratu, *aspru: crudelis, immanis, immisericors, acerbus:* kegyetlen, irgalmatlan: grauſam, unbarmherzig, unglimpflich. 2) grósnicu: *horrendus, horribilis, terribilis, atrox, trux:* iszonyú, irtóztató, szörnyü: entſetzlich, ſchaudervoll, ſchauderhaft, ſchauderlich, ſchrecklich. 3) fórte mare: *immanis, ingens:* szörnyü nagy, iszonyú nagy: ungeheuer, ſehr groß; â Lat. *completus.*

Cumplitu. Кѣмплúт, *adv.* 1) fórá indurare, aspru: *crudeliter, immaniter, aspere, severe:* kegyetlenül, irgalmatlanúl: grauſam, unbarmherzig. 2) cu grózá: *horrende, horribiliter, terribiliter, atrociter:* iszonyú. irtoztató képpen: ſchauderlich, entſetzlich; *Etym. completus.*

Cunoscătoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Кѣноскнáторїѫ, — оáре, *subst. noscens, cognoscens:* esmérö: kennend, der Kenner, die Kennerinn.

Cunoscintiă, *f. pl.* ţi. Кѣнощúнцъ, *subst.* 1) a quăruiva lucru: *notitia, cognitio:* esmérés, esméret: die Kenntniß, Erkenntniß. 2) aquărorva ómeni, séu şi dobitóce intră séne: *notitia, usus:*

Digitized by Google

usus: esmérettség: die Bekanntschaft. 3) a inimei, séu a sufletului: *conscientia:* lelki esméret: das Gewissen.

Cunoscu, nóscere, cutu. Кѹнóск, — ноáщере, — кѹт, *verb. I. act.* queva, séu pre quineva: *nosco, cognosco, agnosco:* esmérni, ismérni, meg ismérni: kennen, erkennen. *II. recipr.* me cunoscu cu quineva: 1) sùntu cunoscutu: *est mihi notus, noscimus invicem:* esmerös lenni, esmérni egy mást: sich kennen, bekannt seyn. 2) facu, séu prèndu cu quineva conoscéntiá: *cum quopiam innotesco, notitiam contraho:* meg esmérkedni, esméretséget tenni valakivel: sich kennen lernen, unter einander bekannt werden, Bekanntschaft machen.

Cunoscutu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Кѹноскѹт, — тъ, *adj. notus, cognitus:* esmértt, esméretes, esmérös: bekannt, bewußt; â Lat. *cognosco.*

Cununá, *f. pl.* ni. Кѹнѹнъ, *subst.* 1) coroná, *p. e.* imperátéscá: *corona:* korona: die Krone. 2) impletitá de flori: *corona, sertum:* koszorú: der Kranz. 3) de cépá, de aiiu, etc: *restis, sertum:* füzér, koszorú: das Büschel, die Reiste; a Lat. *corona,* r *mut. in* n.

Cununare, *f. pl.* nári. Кѹнѹнáре, *subst.* 1) coronare: *coronatio:* koronázás: das Krönen, die Krönung. 2) impreunare la cásátorie: *copulátio:* esketés: die Trauung, Copulirung.

Cununátoriu, *m. pl.* ri. Кѹнѹнътóрю, *subst.* 1) *coronator:* koronázó: der Kröner. 2) la cásátorie: *copulans:* esketö: der Copulant, der copuliret.

Cununie, *f. pl.* nii. Кѹнѹніе, *subst. conjugalis copulatio:* esketés, összve esketés: die Trauung, Copulirung, Copulation.

Cununu, nare, natu. Кѹнѹн, — нáре, — нáт, *verb. act.* 1) cu coroná, adeq: coronezu: *corono:* koronázni: krönen; — cu cununá de flori: koszorúzni: bekränzen. 2) la cásátorie: *copulo, matrimonio jungo, conjungo:* esketni: trauen, copuliren, zusammengeben; a Lat *corono, quia dum copulantur, juxta Graecum, imponitur capiti corona.*

Cupá, *f. pl.* pe. Кѹпъ, *subst.* 1) o mesurá de curgátóre: *cupa:* vulgo: *octale:* kupa, pint, ejtel: das Maaß. — *Nota.* cupa la Plinie H. N. XVI. 10. Pandect. insemnézá unu vas de vinu: 2) olcuţá, ulcea: *olula:* kis fazék, tsupor: das Töpflein, das Häferl. — cupşórá, *dimin.* â Lat. *cupa.*

Cupa vacei. Кѹпа вáчей, ó plantá, volburá mare: *convolvulus sepium,* Linn: nagy fulák, nagy szulákfü: die Zaunwinde.

Cuprindere, *f. pl.* deri. Кѹпри́ндере, *subst.* 1) aquárorva lucruri la olaltá: *comprehensio:* összve foglalás: das Zusammenfaßen, zusammenfügen. 2) in cápére: *comprehensio, complexus, complexio:* bé foglalás: die Zusammenfaßung, der Enthalt, Inhalt, Begriff, Inbegriff. 3) luare, aducere subtu domnire: *occupatio:* foglalás, el foglalás: die Besetzung, Einnehmung. 4) tréba, indeletnicie, deprèndere: *occupatio, negotium:* foglalatosság, dolog: die Beschäftigung, das Geschäft.

Cuprindetoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Кѹпринзетóрю, — оáре, *subst. verb.* 1) *comprehendens, complectens:* magában foglaló: in sich fassend. 2) *occupator:* el foglaló: der, (die) etwas einnimmt, in Besitz nimmt. 3) — pretenosu, omenitoriu, cortenitoriu: *familiaris, hospitalis:* ki másokat barátságossan fogad: gern aufnehmend, gastfrey.

Cuprindu, dere, prinsu. Кѹпри́нд, — дéре, — при́нс, *verb. I. act.* 1)

1) *comprehendo:* összve foglalni: zusammenfaßen, zusammenfügen. 2) incápu in méne: *comprehendo, capio, complector, contineo:* magában foglalni: umfaßen, in sich faßen, enthalten. — pre quineva in braçe, adeq: in bráçişezu: *comprehendo, amplector:* meg ölelni: umarmen. — queva cu méntea. *a*) pricepu, inţelegu: *animo comprehendo, adsequor, intelligo:* érteni, ésszel fel fogni: begreifen, faßen, einsehen, sich vorstellen. *b*) ánveţu, iéu in susu: *disco, addisco, scientia comprehendo:* tanulni, meg tanulni, fel venni: lernen, erlernen. — cupréndu queva cu ochii: *visu comprehendo:* meg szemlélni: in die Augen, oder mit den Augen faßen. — cupréndu queva in scurtu, séu pre scurtu, adeq: in puçine cuvénte: *paucis comprehendo:* rövideden, vagy rövid sumában foglalni: kurz faßen. 3) facu queva se fie al meu, *p. e.* vre unu locu, páméntu: *capio, occupo, possideo:* foglalni, el foglalni: einnehmen, besetzen, in Besitz nehmen. 4) iéu cu putérea, *p. e.* vre o cetate dela duşmanu: *capio, occupo, potior:* — cu nevala: *expugno:* el foglalni, meg venni: einnehmen, erobern. 5) pre quineva la casa mea, adeq: omenescu, primescu, cortenescu: *excipio, accepto:* fogadni, el fogadni: empfangen, aufnehmen. 6) despre nesquari patimi, pre com' súntu: spaima, gróza, frigu, beţia, etc. *corripio, occupo, incesso, opprimo:* fogni, meg fogni, meg venni, eröt venni: befallen, ergreifen; *p. e.* m'au coprénsu o spaimá: *terror me corripuit:* ijjedttség foglalta el szívemet: ein Schrecken hat mich befallen. *II. recipr.* me cupréndu cu queva lucru, adeq: me indeletnicescu, me depréndu: *me occupo, operam do, vaco:* foglalatoskodni: sich beschäftigen; â Lat. *comprehendo.*

Cuprinsu, *f.* sá, *pl.* şi, *f.* se. Кѹпри́нс, — сѫ, *particip. verbi:* cuprindu: *V.* Cuprindu: — mai vírtuosu se intríbuenţézá in locu de indeletnicitu: *occupatus:* foglalatos: geschäftig, beschäftiget.

Cuptoraşu, *m. pl.* şe, *f.* Кѹптора́ш, *subst. fornacula:* kis kementze: das Oefchen.

Cuptoriu, *m. pl.* tóre, *f.* Кѹпто́рю, *subst.* 1) de incálditu casa, adeq: caminiţá: *fornax:* kementze: der Ofen. 2) de coptu páne: *furnus, fornax pistoria:* sütő kementze: der Backofen. 3) o lunà, adeq: Iulie: *Julius, mensis Julius:* szent Jakak hava, Julius: der Heumonat, Julius; â Lat. *coctorium.*

Curáţelu, *f.* ţé, *pl.* ţei, *f.* ţéle. Кѹрѫцéл, — цѣ́, *adj. mundulus:* tisztátska, tsínoska: hübsch, sauber, nett.

Curáţenie, *f. pl.* nii. Кѹрѫцéнїе, *subst.* 1) de tinà, séu altá ne curátiá firéscá: *munditia, mundities:* tisztaság: die Reinlichkeit, Sauberkeit. 2) — infrénare de cótrá desfátárile trupului: *castitas, castimonium:* tisztaság, tiszta élet, szüzesség: die Keuschheit.

Curáţescu, ţire, ţitu. Кѹрѫцéск, — ци́ре, — ци́т, *verb. act.* 1) queva de intináciuni, gunoiu, etc. *purgo, expurgo, puto, mundo:* — de pécate: *expio:* tisztitani, ki tisztitani: säubern, putzen, reinigen. 2) — queva de cóje, *p. e.* vre unu máru, etc. *deglubo, decortico, cortice privo:* meg hámozni, hámlitani: schälen, abschälen. 3) — vre unu juncu, porcu, etc. adeq: jugánescu: *castro, exseco, eviro:* herélni, ki herélni: castriren, verschneiden. 4) — vre unu locu de tufe: *exstirpo:* írtani: rotten, ausrotten; â Lat. *curo, as, curatum.*

Curáţie,

Digitized by Google

Curåţie, *f. pl.* ţii. Кѹрѫцїе, *subst. V.* Curåţenie.

Curåţire, *f. pl.* ţiri. Кѹрѫцѝре, *subst. mundatio, purgatio:* de pécate: *expiatio:* tisztitás, tisztulás, tisztaság: das Säubern, Putzen, die Reinigung, Säuberung.

Curåţiturå, *f. pl.* turi. Кѹрѫцитѹ́рѫ, *subst. ager exstirpatus, vulgo: stirpaticum, exstirpatura:* irtás, irtovány: ein ausgerottetes Feld.

Curåtiu, ţire, ţitu. Кѹ́рѫц, — цѝре, — цѝт. *V.* Curåţescu.

Curatoru, *m. pl.* tori. Кѹра́тор, *subst. curator, tutor:* gondviselő: der Besorger, Fürsorger, Aufseher. — a quåreiva beserică: kurator: der Kirchenvater, Vorsteher.

Curatu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Кѹра́т, — тѫ, *adj.* 1) ne mångitu: *purus, mundus:* tiszta: rein, sauber. 2) ne amestecatu cu desfåtarea trupéscå: *castus:* tiszta, szűz: keusch. 3) — ne amestecatu, limpide, etc. *p. e.* vinu etc: *merus, purus:* tiszta, tsupa: pur, rein, echt.

Curatu. Кѹра́т, *adv. pure, munde, mere:* tisztán, tsupán: rein, sauber, pur.

Curcå, *f. pl.* ci. Кѹ́ркѫ, *subst. V.* Corcodinå.

Curcubeu, *m. pl.* bée. Кѹркѹбе́ѥ, *subst. iris, arcus coelestis, arcus pluvius:* szivárvány: der Regenbogen; a Lat. *curvus*

Cureà, *f. pl.* réle. Кѹрѣ́, *subst. corium, lorum, habena:* szij: der Riemen. — de incinsu, adeq: şerpariu: *ventrale:* tűsző, gyűsző: der Bauchriemen. — de cureà: *adj. loreus:* szijböl való: aus Riemen; *Hisp.* corea. *Ital.* coreggia.

Cureehiu, *m. pl.* car. Кѹре́кю̆, *subst. brassica oleracea, vel capitata,* Linn: *caulis, crambe:* káposzta: das Kraut, Capiskraut, der Kohl. — curechiu acru, séu moratu: *brassica acida, vel caules acidi:* savanyu káposzta: das Sauerkraut, der Sauerkohl. — cåpîţinå de curechiu: *caput brassicae:* káposzta fő: der Kohlkopf, Krauthapel; — â Lat. *cauliculus, prouti atiam* uréche, *ab auricula.*

Curélariu, *m. pl.* ri. Кѹрела́рю̆, *subst. coriarius, lorarius:* szij gyárto: der Riemer, Riemenschneider; â Cureà.

Curelosu, *f.* lóså, *pl.* loşi, *f.* lóse. Кѹрело́с, — лоа́сѫ, *adj.* 1) véngiosu: *ductilis, fragilis:* szijjas: geschmeidig, beugsam. 2) açiosu: *fibratus:* szálkás: faserig.

Cureluşå, séu cureluţå, *f. pl.* e. Кѹрелѹ́шѫ, сѧѕ кѹрелѹ́цѫ, *subst. habenula:* szijjatska: das Riemchen.

Curéndu, *f.* då, *pl.* ḑi, *f.* de. Кѹрѫ́нд, — дѫ, *adj. citus, celer, velox:* gyors, friss, hirtelen: schnell, geschwind — dé curéndu témpu: *a brevi tempore:* rövid időtől fogva: seit kurzer Zeit her.

Curéndu. Кѹрѫ́нд, *adv. cito, celeriter, velociter:* hamar, gyorsan, frissen, hirtelen, szaparán: geschwind, schnell. — quåtu mai curéndu: *quantocyus, quo ocyus:* mennél hamarább, mentől hamarább, minél elébb: auf's geschwindeste, je eher, je besser; — a Lat. *currens:* curåtoriu.

Curgere, *f. pl.* ri. Кѹ́рџере, *subst. fluor, fluxus, fluxio:* folyás: das Fließen, Rinnen — in giosu: *defluxus:* folyamat: der Abfluß.

Curgere de sånge. Кѹ́рџере де сѫ́нџе, o bólå: *profluvium sangvinis, haemorrhagia:* vér folyás: der Blutgang, Blutfluß, Blutsturz.

Curgétoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Кѹргѫто́рю̆, — о́аре, *subst. fluens, fluvius, fluidus:* folyó: fließend. — apå curgétóre: *fluvius, amnis:* folyó viz: der Fluß. — anu curgétoriu: *annus praesens, currens:* folyó esztendő: das laufende Jahr.

Curiosi-

Digitized by Google

Curiositate, *f. pl.* tåţi. Κȣρϊοσϊτάτε, *subst. curiositas, studium cognoscendi res novas:* ujság kivánság: der Neugier, die Neugierde, Neubegierde.

Curiosu, *f.* ósá, *pl.* oşi, *f.* óse. Κȣρϊός, — οάσα, *adj.* 1) poscitoriu de veşti nóuá: *curiosus, studiosus cognoscendi nova:* ujság kivánó, ujságokan kapó: neugierig. 2) şodu, minunatu: *mirus, mirabilis:* rendes, tsudálatos: wunderbar, wunderlich, curios.

Curiru, *m. pl.* ruri, *f.* Κȣρήρ, *subst. tabellarius celer, vulgo: curirius:* kurir: der Curier.

Curmare, *f. pl.* mári. Κȣρμάρε, 1) *elisio:* két felé való nyomvasztás: das Drücken entzwey. 2) ciontare: *transsectio:* ketté vágás: das Entzwey schneiden. 3) incetare: *cessatio, finis:* szünés, szünet: das Aufhören.

Curmåturå, *f. pl.* turi. Κȣρματȣ́ρα, *subst. incisura:* vonás, rovás: der Einschnitt; a Lat. *con* et *rima.*

Curmeḑişu, *m. pl.* şuri, *f.* Κȣρμεζήω, *subst.* linea quarea desparte unu trupu rotundu in dóá párţi aséméné: *diameter, diametros:* hason két felé osztó linéája valamelly kerék testnek: das Durchmesser, der Durchschnitt.

Curmeḑişu, *f.* şá, *pl.* şi, *f.* şe. Κȣρμεζήω, — ωα, *adj. obliquus, transversus:* keresztül való: queer, schräg, schief.

Curmeḑişu. Κȣρμεζήω, *adv. transverse, ex obliquo:* keresztül: queer, schräg.

Curmu, mare, matu. Κȣ́ρμ, — μάρε, — μάτ, *verb. act.* 1) — apésándu despartu in dóá párţi: *p. e.* pulpa cu frîmbia: *elido:* két felé nyomvasztani: etwas entzwey drücken. 2) — ciontu, crepu, taiu, séu rumpu in dóá: *transscindo, transseco, trunco, perrumpo, interrumpo:* ketté vágni, törni, vagy szakasztani: etwas entzwey schneiden-brechen. 3) — queva lucru: adeq: gatu, isprávescu: *finio, conficio, termino:* végezni, el végezni: endigen, ausmachen, gar machen; *apud Valachos Aurelianae Daciae, defatigor.*

Curpåtoriu, *m. pl.* tóre. Κȣρπατόρῐ, *subst. pala, tabula massalis:* tészta nyujtó tábla, szakáts tábla: das Nudelbrett.

Curså, *f. pl.* se. Κȣ́ρσα, *subst: tendicula, decipula, decipulum:* tör, keleptze: die Falle, Schlinge.

Cursariu, *m. pl.* ri. Κȣρσάρῐ, *subst.* furu de mare; *pirata:* tengeri tolvaj: der Corsar, oder Seeräuber.

Cursu, *m. pl.* suri, *f.* Κȣ́ρσ, *subst.* 1) a apei: *fluxus, fluxio:* folyás: das Fließen, der Fluß. 2) fugå, alergare: *cursus, fuga:* futás, szaladás: das Laufen, der Lauf. — Cursu sórelui: *cursus solis:* napjárás: der Sonnenlauf; â Lat. *cursus.*

Curte, *f. pl.* ţi. Κȣ́ρτε, *subst. a)* ori que ogradă ingrăditá: *cors, chors, cohors: b)* quare este lóngé casá: *aula, area, vestibulum: c)* a quåruiva Imperatu, Craiu, Principu: *aula:* udvar: der Hof. — de curte: *adj. aulicus: p. e.* Secretariu de curte: *Secretarius aulicus:* udvari Szekretarius; der Hofsecretär. *d)* a quåruiva boériu domnitoriu: *curia, villa:* udvarház: der Edelhof. *c)* — vre o casá máritá, palatiu: *palatium:* palota: der Palast. Ital. *corte.*

Curtenesce. Κȣρτενέϲϲε, *adv. more aulico:* udvari modon: hofmäßig.

Curtenescu, nire, nitu. Κȣρτενέϲκ, — νήρε, — νήτ, *verb. act. V.* Corteneseu.

Curtenescu, néscá, *pl* nesci. Κȣρτενέϲκ, — νέϲκα, *adj. aulicus:* udvari: zum Hofe gehörig, oder den Hof angehend.

Curtenire, *f. pl.* ri. Κȣρτενήρε, *subst. V.* Cortenire.

Cut-

Digitized by Google

Curtenitoriu. Κουρτεηιτόρῳ. *V.* Cortenitoriu.

Curtu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Κούρτ, — τε, *adj. curtus, brevis:* rövid, kurta: kurz.

Curu, *m. pl.* ruri, *f.* Κούρ, *subst. culus, podex, sedes, anus:* segg, far, alfel: der Arsch, Steiß, Hintern, das Gesäß. — maçiu curului: *longao, longabo, longano, longanon — nis* segg-vég hurka: der Mastdarm. — curu de gáiinâ, unu féliu de pecingine: *petigo, impetigo, vitiligo:* szeplő, sömör, sömörög: die Flechte, das Zittermal; â Lat. *culus*, l *mut. in r. more solito.*

Curu, gere, cursu. Κούρ, — μερε, κούρε, *verb. act.* 1) — fugu, alergu: *curro, fugio, citato cursu feror:* szaladni, futni, nyargalni: fliehen, laufen, rennen. 2) *V.* curgu; â Lat. *curro, is.*

Curvâ, *f. pl.* ve. Κούρβε, *subst. a)* quare è ne cásátoritá: *meretrix, moecha, fornicaria, scortum, prostibulum:* kurva, szajha: die Hure, Metze, das Schicksel, Hurenweib. *b)* quarea éste cásátoritá, adeq. précurvá: *adultera:* parázna: die Ehebrecherinn; â Lat. *curvus, a, translate.*

Curvariu, *m. pl.* ri. Κουρβάρῳ, *subst. a)* quelu ne insuratu: *moechus, meretricator, scortator, fornicator, stuprator:* kurvás, kurválkodó: der Hurer. *b)* quelu insuratu, adeq. précurvariu: *adulter:* parázna: der Ehebrecher.

Curvescu, vire, vitu. Κουρβέσκ, — βήρε, — βήτ, *verb. act. I.* despre quei ne cásátoriţi: 1) cu terminu de obsce aretándu séu bárbatu, séu muiérea, séu améndóó párţile, quare curvescu: *moechor, meretricor:* 2) de osebi, quándu se arétá *a)* nomai bárbatu, quarele curvésce: *scortor, fornicor. b)* quándu se arétá muiérea, quare curvésce: *fornicor, corpus vulgo, partem facio mei corporis:* kurválkodni: huren. *II.* despre quei cásátoriţi: *adultero, adulterium patro, vel committo:* paráználkodni: ehebrechen.

Curvie, *f. pl.* vii. Κουρβίε, *subst.* 1) intrá quei ne cásátoriţi: *fornicatio, stuprum:* kurvaság, feslettség: die Hurerey. 2) intrá quei que súntu cu altá cásátorie ligati: *adulterium:* paráznaság: der Ehebruch. 3) intrá rudenii: *incestus:* rokansággal való paráznaság: die Blutschande.

Cuşbá, *f. pl.* be. Κούμβε, *subst. fustis convexus appendendo aheno aptus:* egy görbe fa súlyok, mellyre az üst fel akasztatik: ein gebogenes Stück Holz, woran ein Kessel aufgehängt wird.

Cuşbatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te Κουμβάτ, — τε, *adj. V.* Coveatu. *Hisp.* corcobato: *flexus.*

Cuşbezu, bare, batu. Κουμβέζ, — βάρε, — βάτ. *V.* Coveezu.

Cuscrá, *f. pl.* cre. Κούσκρε, *subst.* 1) dóá sócre intrá séne: *consocrus:* két részröl való anyos: die Mitschwiegermutter, Gegenschwiegermutter. 2) o cumnatá mai depártatá: *adfinis:* ángy, sógor asszony: die Schwägerinn; â Lat. *consocrus.*

Cuscrie, *f. pl.* crii. Κουσκρίε, *subst.* 1) intrá doi socri, séu dóá sócre: *cognatio inter consoceros, vel consocrus:* két ipa- vagy anyos között való sógorság: die Verwandtschaft deren Mitschwiegerväter- oder Mütter. 2) — cumnatie mai depártatá: *remotior affinitas:* távolabbrol való sógorság: eine weitläufige Schwiegerschaft.

Cuscru, *m. pl.* scri. Κούσκρυ, *subst.* 1) unu socru cu altu: *consocer:* két részröl való ipa, vagy apos: der Mitschwiegervater, Gegenschwiegervater. — 2) cumnatu mai depártatu: *adfinis remotior:* sógorság: ein weitläufiger Schwager. 3) térfariu: *comes sponsae:* menyasszony ké-

Digitized by Google

késérö : der Brautbegleiter; â Lat. *consocer.*

Custu, *m.* séu custare, *f. pl.* staturi, séu stări. Кѣст, кѣстáре, *subst.* traiu, viétiă : *vita* : élet: das Leben.

Custu, stare, statu. Кѣст, — стáре, — стáт, *verb. neutr.* tráiescu, vietiuescu : *vivo, vita fruor, in vivis sum, supersum:* élni, életbe lenni: leben, am Leben ſeyn. *Nota: verbum hoc neutrum usurpatur in usu communi pro activo: e.g.* de me va custà Dumneȩdeu: *si Deus vitam concesserit:* ha az Isten éltet, vagy életemnek kedvez: wenn mir Gott das Leben friſtet. *Idem observandum erit etiam de verbo:* tráescu; â Lat. *consto, as, are.*

Custură, *f. pl.* turi Кѣстѫрă, *subst. lamina cultri usu detrita:* rosdás vasa valamelly késnek: eine abgenützte Meſſerklinge. *Ital.* costola : *pars reclusa cultri.*

Cusutoriu. Кѣсѣтóрїѫ, *V.* Cositoriu.

Cusutură, *f. pl.* turi. Кѣсѣтѫрă, *subst. sutura:* varás : die Naht. *Ital.* costura, cucitura : *Hisp.* cosedura.

Cutare, séu cotare. Кѣтáре, *pron:* aquesta. séu aquela: *hic, vel ille*: ez, vagy amaz: dieſer oder jener : *Ital.* cotale : *talis, hujusmodi, quidam.*

Cute, *f. pl.* ţi. Кѣте, *subst.* 1) de ascuţitu : *cos :* fénkö, köszörükö, kaszakö : der Wetzſtein. 2) dunga què apátósá de pre páne ne cóptá : *virga aquosa :* vizes vesszö, szalonna a' sültelen kenyéren : der Schlief, oder Waſſerſtreif; â Lat. *cos, cote.*

Cuteȩdare, *f. pl.* ȩări. Кѣтеѧáре, *subst. ausus, audacia:* mérészség, bátorság : die Kühnheit, Dreiſtigkeit.

Cuteȩdătoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Кѣтеѧѣтóрїѫ, — оáре, *subst.* indresnetiu : *audax :* mérész, bátor : kühn, dreiſt.

Cuteȩdu, ȩdare, ȩdatu. Кѣтéѧ, — ѧáре, — ѧáт, *verb. act. audeo, sustineo :* mérni, mérészleni, bátorkodni: dürfen, ſich erdreiſten, erkühnen, unterſtehen; â Lat. *contendo.*

Cutie, *f. pl.* tii. Кѣтїе, *subst. arcula, cistula, capsula:* ládátska, szekrényétske, katulya, iskatulya: das Käſtchen, Kiſtchen, die Schachtel.

Cutiescu, tiire, tiitu. Кѣтїéск, — тїúре, — тїúт, *verb. act.* viţelu dela ugeru : *repello, arceo :* el verni, el hajtani: wegtreiben; a Lat. *cutio.*

Cuţìtariu, *m. pl.* tari. Кѫцитáрїѫ, *subst. faber cultrarius* : kés tsinálo : der Meſſerſchmied.

Cuţitóe, *f. pl.* toi, *m.* Кѫцитоáе, *subst. scalbrum bimanubriatum:* kéz vonó : das Ziehmeſſer.

Cuţitu, *m. pl.* te, *f.* Кѫцúт, *subst. culter :* kés: das Meſſer. — cuţitaşu, cuţituţu, *dimin.*

Cutremurare, *f. pl.* rări. Кѣтрѣмѣрáре, *subst. tremor, contremiscentia, trepidatio:* reszketés : das Zittern, Beben, die Erſchütterung.

Cutremuru, *m. pl. car.* Кѣтрѣмѣр, *subst.* 1) tremurare : *tremor* : reszketés : das Zittern. 2) de pământu : *terrae motus :* föld indulás : das Erdbeben, die Erderſchütterung.

Cutremuru, rare, ratu. Кѣтрѣмѣр, — páре, — páт, *verb. recipr. tremo, contremo, contremisco, trepido:* reszketni: zittern, beben; a Lat. *contremisco.*

Cuvèntare, *f. pl.* tări. Кѣѕѫнтáре, *subst.* 1) gráire : *sermo, oratio, loquela, dictum, dictio:* szollás, beszéd : das Sprechen, Reden, die Rede. 2) — quarea osebésce pre omu de cótrá quélé lalte dobitóce, adeq : fire, inţelégere : *ratio :* ész, okosság : die Vernunft.

Cuvèntătoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Кѣѕѫнтѣтóрїѫ, — оáре, *subst.*

1)

Digitized by Google

1) gráitoriu: *loquens*, *orator*: szolló: der Redner. 2) — *rationalis*, *rationabilis*, *ratione praeditus*: okos, ésszel biró: vernünftig.

Cuvéntu, *m. pl.* te. Κȣβέντ, — τε, *subst.* 1) o vorbá: *verbum*, *vox*, *vocabulum*, *dictum*: szó, szózat, ige: das Wort. — *p. e.* nu inţelegu aquestu cuvéntu: *non intelligo hanc vocem*: nem értem ezt a' szót: ich verstehe dieses Wort nicht. — cu unu cuvéntu: *verbo*, *paucis*: egy szóval: mit einem Worte. — unu cuvéntu qua tóte, séu unu cuvéntu qua o sutá: *verbum pro mille*: egy szó mint száz: mit einem Worte gesagt. — din cuvéntu in cuvéntu: *ad verbum*, *de verbo ad ad verbum*: szórol, szóra: Wort für Wort. 2) — cuvéntare, séu mai multe cuvinte singuratice: *verba*, *voces*, *sermo*: szó, beszéd: das Wort, die Rede. — *p. e.* am cu téne unu cuvéntu: *habeo quod tecum loquar*, *volo te paucis*: szollani akarok veled valamit, egy szóra: ich habe ein Wort mit dir. — cuvéntu lui Dumnedeu: *verbum Dei*, *oracula divina*: az Isten igéje: das Wort Gottes — cuvéntu de ánveţiáturá. *a*) adeq: svatu: *consilium*: tanáts: der Rath. *b*) besericescu, adeq: predicatie: *concio sacra*, *oratio sacra*, *sermo sacer*: predikatzio: die Predigt. — cuvéntu inante, adeq: proimionu: *proëmium*, *praefatio*: elől járó beszéd: die Vorrede. 3) — fógáduenţiá: *fides*, *promissum*: igéret, fogadás: das Wort, Versprechen, die Versicherung. — *p. e.* mi ţénu cuvéntu: *fidem servo*, *promissis sto*, *maneo*: szavának, igéretinek meg állani, szavát meg tartani: sein Wort, oder Versprechen halten. — mi tragu cuvéntu inapoi: *fidem revoco*, *promissum retrecto*: meg másolni a' fogadását. sein Wort zurücknehmen, oder zurückziehen. — omu de cuvéntu: *vir stans promissis*: szavát meg tartó ember: ein Mann von Wort. 4) — respunsu: *responsum*: felelet: die Antwort. — *p. e.* que cuvéntu mi dai? *quid respondes?* mit felelsz? was antwortest? 5) — nerávélá: *pactum*, *condictum*, *conventio*, *conventus*: alkú, egyetértés: die Uibereinkunft, Verabredung, der Vergleich. — dela *conventus*: se trage şi cuvéntu romănescu.

Cuvéntu, tare, tatu. Κȣβέντ, — τάρε, — τάτ, *verb. act. for.*, *loquor*, *dico*: szollani, szollalni, beszélni, mondani: reden, sprechen, sagen. — cótrá quineva queva: *affor*, *adloquor aliquem*: szóllani valakihez, meg szóllitani valakit: Jemanden anreden, ansprechen.

Cuvéntu inante. Κȣβέντ ἀναίντε: *praefatio*, *proëmium*: elől járó beszéd: die Vorrede, der Vorbericht.

Cuviénciosu, *f.* ciósá, *pl.* cioşi, *f.* cióse. Κȣβϊήνϊος, — ϊοάσε, *adj.* *conveniens*, *decens*, *congruus*, *decorus*: illő, illendő: schicklich, füglich, anständig, wohlanständig, geziemend; â Lat. *conveniens*, *convenientis*.

Cuviéntiá, *f. pl.* tie. Κȣβϊήνιμε, *subst.* 1) que se cuvine a face: *convenientia*, *decor*, *decentia*, *officium*: illendőség: der Anstand, die Anständigkeit, Füglichkeit. 2) que se cade ori cui a dà: *jus*, *justum*, *competentia*: igaz, igazság, jus: das Recht, die Gebühr.

Cuvine. Κȣβήνε, *verb. impers*: se cuvéne: 1) a face, séu a lásà: *convenit*, *decet*, *condecet*, *congruit*: illik: es schickt sich, fügt sich, geziemt sich, es ist anständig. — nu se cuvine: *dedecet*: nem illik: es schickt, geziemt sich nicht. 2) mise, ţise, ise cuvine a dobúndi, a luà: *mihi competit*, *debetur*, *aequum est*: éngemet illet,

illet, jussom vagyon hozzá, nékem kompetál: es kömmt mir zu, gebühret mir, ich habe das Recht, es steht mir zu.

Cuvintezu, tare, tatu. Кѹвинтѣз, — тáре, — тáт. *V.* Cuvéntu *verb.*

Cuviosu, *f.* ósà, *pl.* oşi, *f.* óse. Кѹвїóс, — оáсъ, *adj.* 1) cuviinciosu, dreptu: *conveniens, decens, congruus, aequus, justus* illö, illendö, méltó, igaz, hellyes: anständig, wohlanständig, schicklich, geziemend, füglich, wahr: *p. e.* din cuvióse cause: *justis de causis:* hellyes, vagy igaz okokra nézve: aus gegründeten Ursachen. 2) — de omenie. *probus, honestus, integer:* derék, betsületes: redlich, rechtschaffen. 3) — cucérnicu, temétoriu de Dumnedeu: *pius, probus, sanctus:* ajtatos, Istenes, Isten félö: fromm, andächtig, gottesfürchtig. 4) — sántu: *sanctus, venerandus, venerabilis:* szent: heilig, ehrwürdig.

Cuviosu. Кѹвїóс, *adv: convenienter, congrue, decenter:* illendöül, illendöképpen: anständig, füglich; a Lat. *conveniens.*

D

Da. Дá, pro darà: *usurpant nonnulli. V.* Daré.

Dà. Дъ́, *imperat. verbi:* dau: *da:* adj: gieb.

Dà. Дъ́: *adhibent quidam etiam scriptores e provinciis Daciae transalpinae pro de: V.* De, *praepos.*

Dabilà, séu débilà, *f. pl.* le. Дáбилъ, *subst.* mórţinà, rablà: *buricus, equus strigosus, fame emaciatus, debilis:* dögló, horpatz, rüdeg ló: die Mähre, Schindmähre, ausgemergeltes, schlechtes Pferd; a Lat. *debilis. Hisp.* deble: *qui habet magnam frontem.*

Daché. Дáкъ, *adv.* 1) de, de com'va: *si:* ha: wenn. — *p. e.* daché ar sci: *si sciret:* ha tudna: wenn er (sie) wüßte. — daché nù: *si non, ni, nisi:* ha nem: wenn nicht, wo nicht, wo fern nicht. — daché nu vei veni astàdi, nu te voiu asteptà: *ni hodie veneris, non praestolabor tui:* ha ma el nem jösz, többé nem várlok: wenn du heute nicht kömmst, warte ich nicht auf dich. 2) quàtu, quàndu, dope que: *dum, cum, quum, posteaquam:* mikor, midön, minekutánna: wie, da, nachdem. — *p. e.* daché am sositu a casà: *postquam domum perveni:* minekutánna haza érkeztem: nachdem ich zu Hause gekommen bin. *Ital.* dachè: *quoniam.*

Dacia, *f.* Дáцїа, *subst. Dacia:* Dátzia: Dacien.

Dàdóçelu, *m. pl.* cei. Дъдъцъ́л, *subst.* o flóre: *anemone pulsatila,* Linn: leány kükörtsény, varju kikerits: die Küchenschelle, Osterblume.

Dafinu, *m. pl.* ni. Дафи́н, *subst.* laure: *laurus nobilis,* Linn: lübörfa, babérfa: der Lorberbaum.

Daicà, *f. pl.* ce. Дáйкъ, *subst.* doicán, báitóre: *nutrix:* dajka: die Kinderwärterinn, die Amme.

Dàináescu, ire, itu. Дъйнъéск, — и́ре, — и́т, *verb. act. modulor, cano:*

cano: danolni, dalolni: singen, lullen, trillern; a *Gr. Dorice*, δην, δαν, *Iupiter: quod ex gentilismo remansit.*

Dálmá, séu dúlmá, *f. pl.* me. Дѫлмъ, *subst. collis, clivus, tumulus:* domb, halom: der Hügel, Büsel; a Lat. *tumulus, per syncopem et antithesim.*

Dálmosu, *f.* ósá, *pl.* oşi, *f.* óse. Дълмóс. — оáсъ, *adj. clivosus, tumulosus:* dombos, halmos: hügelig.

Daltá, *f. pl.* te. Дáлтъ, *subst.* 1) *V.* Bardá. 2) vişeu: *caelum, scalprum, scalpellum:* vésö: das Grabeisen, die Grabstichel.

Damá, *f. pl.* me. Дáмъ, *subst.* 1) dómná: *Domina, domna, matrona:* úri aszszony, dáma: die Frau, Dame. 2) curvá. *V.* Curcá.

Danie, *f. pl.* nii. Дáнїе, *subst.* 1) dare: *datio, datum, praestatio:* adás, adomány: das Geben, die Gabe. *Gr.* δανος. 2) cinste, daru: *donum, munus:* ajándék: das Geschenk, Präsent, die Gabe.

Daniu, are, atu. Дáнїе. — ѣ́ре, — ѣ́т, *verb. recipr:* me daniu, adeq: me dau pre ghiaçié: *labor per glaciem:* tsuszkálni, tsitsonkázni, sikánkozni a' jegen: gleiten, glitschen, schleifen, kascheln.

Danţu, *m. pl.* uri, *f.* Дáнц, *subst.* saltu, jocu: *saltus, saltatio:* tánz: der Tanz. *Ital.* danzo. *Hisp.* dança.

Dánţuescu, ire, itu. Дънцѹéск, — и́ре, — и́т, *verb. act. salto:* tántzolni: tanzen.

Dánţuire, *f. pl.* iri. Дънцѹи́ре, *subst. saltatio:* tántzolás: das Tanzen.

Dapénu, séu dépánu, are, atu. Дáпън, — áре, — áт, *verb. act. fila glomero:* fonalat tekérni, gombolyitani: haspeln, aufwinden, aufwickeln; a Lat. *de et panus.*

Dapíru, are, atu. Дáпър, — áре, — áт, *verb. act. vello, vellico:* tépni, tépegetni, tzibálni: raufen, rupfen, zupfen. — cu o mánu te apárá, cu alta te dapírá: *prov. altera manu panem fert, altera lapidem ostentat:* vorn lecken, hinten kratzen; â Lat. *de et pillus, quasi depillare.*

Dapoi. Дáпой, *adv. contractum ex* dará apoi: *quid tum:* hát osztán? was dann? *a* daré apoi.

Dar', séu daré. Дáр', сав дáръ, *particula:* 1) in intrebári, adeq: óre: *nam, an, ne?* vallyon, hát: denn, doch. — *p. e.* dará quine au venitu? *quisnam venit?* hát ki jött? wer ist denn gekommen? — daré Domnu nu è a casá? *nonne est domi Dominus?* hát nintsen otthon az úr? ist denn der Herr nicht zu Hause? 2) asiè dará: *ergo, igitur, proinde, itaque:* hát, tehát, úgyhát: so, also, auf diese Art. — *p. e.* io daré nu me ducu: *ego itaque non ibo:* e' szerént, vagy, tehát én nem menyek: ich gehe also nicht. 3) qui, insí: *autem, atqui, verum, vero, sed, at, ast:* de, pedig, hanem: aber, nun aber, sondern. — *p. e.* aşi scriè, daré nu am témpu: *scriberem, ast non vaco:* irnék, de nintsen üdöm: ich wollte schreiben, habe aber keine Zeit. 4) quándu ni se spune unu lucru minunatu, şi despre o parte ne mirámu, despre una ne induoimu, érô despre alta poscimu a ne incredentia mai de plénu, adeq: de com' asiè? *revera:* dehogy! ugyanúgy! hogyhogy! ugyan mit mondasz! ey! ey! wirklich! was Sie sagen! was höre ich! nu! *Valachi Aurelianae Daciae dicunt:* dequare, *hinc est,* daré, *contractum.*

Dar'apoi. Дáр'апóй, *adv. composit: ex* dará, *et* apoi: *quid tum?* hát osztán? was dann?

Digitized by Google

Dardá, *f. pl.* de. Δάρδα, *subst. lancea, hasta:* dárda: der Wurfſpieß. *Ital.* dardo.

Dárdalá séu dérdalá, *f. pl.* le. Δαρδάλα, *subst. V.* Dabilá; a *Gr.* δέρας, *pellis, et* δάλος, *titio, quasi esset titio pelle obductus.*

Dare, *f. pl.* dări. Δάρε, *subst.* 1) *datio, datum, praestatio, redditio:* adás, adomány: die Gabe, das Geben. — dare de samá: *redditio rationis:* számadás: das Ablegen der Rechnung; die Verantwortung. 2) dasde, portie: *tributum, contributio, vectigal:* adó, adó fizetés, portzio: die Steuer, Contribution, Portion, der Schoß, die Abgaben; â dau.

Dárnicie, *f. pl.* cii. Δαρνιτσίε. *subst. largitas, liberalitas, munificentia:* bökezüség, adakozás: die Freygebigkeit; â dau.

Darnicu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Δάρνικ, — κα, *adj. largus, liberalis, munificus:* bökezü, adakozó: freygebig, ſpendabel.

Dáruescu, ire, itu. Δαρυέσκ, — ήρε, — ήτ, *verb. neutr.* cuiva queva, séu pre quineva cu queva. *a*) din singurá bunávoientiá: *dono, donum largior:* ajándékozni valakinek valamit, vagy meg ajándékozni valakit valamivel: ſchenken, beſchenken, begaben. 2) intru respletirea quáreiva faptá alésá: *praemium do, praemio adficio:* meg jutalmozni: belohnen; â Lat. *dare, vel donare.*

Dáruire, *f. pl.* ri. Δαρυήρε, *subst. a*) din singura bunávoientiá: *donatio:* ajándékozás: das Schenken, die Beſchenkung. *b*) intru respletirea quáreiva faptá alésá: *remuneratio:* jutalmozás: die Belohnung.

Dáscálescu, ire, itu. Δασκαλέσκ, — ήρε, — ήτ, *verb, act. doceo, magistri, aut didascali munere fungor:* tanitani, tanitói hivatalt viselni: lehren, einen Lehrer abgeben.

Dáscálie, *f. pl.* lii. Δασκαλίε, *subst. didascalia, munus magistri. magisterium:* tanitás, tanitói hivatal: die Lehrers- oder Lehrmeiſtersſtelle. — pre dáscálie: *adv. adfabre, egregie, artificiose:* mesterségessen, remkül: meiſterlich, meiſterhaft, künſtlich.

Dascalu, *m. pl.* li. Δάσκαλ, *subst. magister, praeceptor, informator, didascalus, moderator, doctor:* tanitó, mester: der Lehrer. Dáscálitiá, *foem. Gr.* διδάσκαλος.

Datá, *f.* Δάτα, *subst.* ursitá: *fatum:* el kerülhetetlen Isteni rendelés, vagy végezés: das Geſchick, Schickſal, Verhängniß. 2) órá: *vix — cis:* kor, iz, vers, rend: die Zeit, das Mahl, oder Mal. — *p. e. a*) o datá: *semel:* egyszer: einmal. *b*) unâ órá: *quondam, olim, vice quadam:* egyszer, egykor, egy versen: einmal. — de aquéstá datá: *in praesens, in praesentia, nunc, hac vice:* most, mostanában: diesmal, dieſesmal, dermalen. — de altá datá: *alias, alia vice, alio tempore:* máskor, másodszor, egébbkor: ein andermal. — din data de aquum: *abhinc, deinceps:* ezentúl: von nun an. — din data de ántéi, séu de ántéa datá: *principio, initio:* eleintén, eleitöl fogva: anfangs, anfänglich, vom Anfange her, etc.

Dátátoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Δατατόριŭ, — όαρε, *subst. dator:* adó: der Geber; â dau.

Datiná, *f. pl.* ne. Δάτινα, *subst.* 1) *V.* datá. 2) obicéiu, rónduélá, néravu: *mos, praxis, consvetudo:* szokás, rendtartás: der Brauch, Gebrauch, die Gewohnheit; â dau.

Datu, *f.* ă, *pl.* ţi, *f.* te. Δάτ, — τα, *adj. participium verbi* dau, *V.* Dau — Datu de potcá. *a*) sfadnicu: *rixosus, contentiosus,*

ad

Digitized by Google

ad rixas et jurgia pronus: garázda, béketelenkedő, veszekedő, versengő: zánkiſch, zankſüchtig, haderhaft. 2) becisnicu, de nemica: *abjectus, perversus, nequam, effrons, scelestus:* gaz, gonosz: ſchlecht, böſe, niederträchtig.

Datu, *m. pl.* uri, *f.* Áte, *subst. datio, datus:* adás: das Geben.

Dau, are, datu. Ád, — Áre, — Át, *verb. I. act.* 1) — cuiva queva: *do, tribuo, praesto:* adni: geben. 2) — impreunándose cu nisquari párti a vorbirei, (*partibus orationis*) dela aquele desclinite insemnári dobéndesce, *p. e.* dau cuiva calea: *pello, abigo:* útat adni, el hajtani, vagy kergetni: Jemanden den Weg weiſen, fortjagen. — pre quineva la golu, séu afará, adeq: védescu, discoperiu: *prodo, revello, detego:* ki adni, fel fedezni, ki nyilatkoztatni: entdecken, verrathen. — cuiva gurá, adeq: lu sérutu: *osculor quempiam, oscula praebeo alicui:* tsókolni, meg tsókolni valakit, tsókot adni valakinek: Jemanden küſſen. — cuiva scire: *nuncio:* hirül, vagy tudtára adni valakinek valamit: Jemanden benachrichtigen, die Nachricht geben, ertheilen. — dau mánu cu quineva: *manum do, stipulor:* kezet adni valakinek, vagy kezet fogni valakivel: Jemanden die Hand reichen. — dau fuga: *fugam capio, capesso, peto:* futásra, szaladásra venni a' dolgot: die Flucht ergreifen. — cuiva queva in prumutu. *a*) qua chiaru aquela lucru se mi se intórquá: *p. e.* vre unu vestmêntu, vre o carté: *commodo. b*) qua se mi se intórquá intru asémené, *p. e.* bani, bucate, etc: *mutuum do, mutuo do:* költsön adni: leihen, borgen. — dau a fará. *a*) *p. e.* vre o carte la typariu, etc: *edo, foras do:* ki adni: ausgeben, herausgeben. *b*) — pre quineva, adeq: la golu, la vedére: *prodo, revello, detego:* ki adni, fel fedezni, ki nyilatkoztatni: entdecken, verrathen. — dau in apoi, séu indréptu, adeq: que éste a altuia, que am fostu primitu, séu am fostu luatu dela altu: *reddo, restituo:* viszsza adni: zurückgeben, zurückſtellen. — dau queva in susu, adeq: védescu queloru mai mari: *defero, indico, denuncio, significo:* fel adni: angeben, anzeigen. — dau cuiva queva in mánú, séu in grige: *trado:* által adni: übergeben. 3) — queva pre bani, adeq: véndu: *vendo:* el adni: verkaufen. — *p. e.* com' dai, séu cu quátu dai pánura? *quanti vendis pannum?* mennyin adod a' posztot? wie theuer verkaufen Sie das Tuch? 4) — in quineva, adeq: lovescu: *ico, ferio, cutio, percutio, caedo, tundo:* ütni: ſchlagen. — *p. e.* dá! *caede! tunde!* üssed! ſchlag' zu! hau' zu! — dau cu picioru: *calcitro, calces remitto:* rugni, rugdosni: ausſchlagen. — 5) — cu vre o pétrá, cu plaşca, cu coţca, adeq: aruncu, svérliu: *jacio, jacto, projicio:* vetni, lökni, dobni: werfen, ſchmeiſſen. 6) — dau de queva, séu de quineva, adeq: aflu, gásescu: *invenio, reperio:* találni, meg találni, reá akadni, lelni: treffen, antreffen, finden. *II. recipr:* me dau. 1) invinsu, legatu, beuturei, resfăçeriei, etc, *me dedo, trado, committo:* adni, fel adni, meg adni, néki adni magát: ſich geben, ergeben. 2) in vre o parte, incolo in cóque, adeq: me ducu: *ea, pergo, vado, cedo:* menni, állani: gehen, ſich machen. — *p. e.* dáte in láturi! *cede! recede!* meny félre, vagy álly félre! gehe! oder mache dich auf die Seite! 3) in dau pre ghiaçié. *V.* Daniu. *III. neutr.*

Digitized by Google

neutr. 1) incepu: *incipio:* kezdeni: anfangen. — *p. e.* dau grånele pre coptu: *incipiunt maturescere, vel adproximant maturitati segetes:* érni kezdenek a' vetések: die Saaten, oder Früchten fangen an zu reifen. — då pruncu a åmblà in picióre: *infans incipit incedere:* járni kezd a' gyermek: der Knabe, (das Kind) fängt an zu laufen. 2) — mergu, pornescu, apucu: *eo, proficiscor:* menni, útját venni: gehen, den Weg nehmen. — *p. e.* au datu cótrå Posonu: *Posonium versus profectus est:* Po'son felé vette az útyát: er nahm den Weg gegen Presburg. 3) — de bine, de reu, de potcå: *bene, aut male mihi res cedit, succedit:* igy, vagy amugy, jól vagy roszszúl járni: gut, oder übel ankommen. 4) in queva, séu de queva, *p. e.* in vre o tinå: adeq: sosescu, cadu: *incido, devenio:* jutni, esni: gerathen.

Dåulatu, *f.* å, *pl.* ţi, *f.* te. Дзвлáт, — тз, *adj.* tristu, supératu, måhnitu: *maestus: tristis, adflictus:* bús, szomorú, kedvetlen: traurig, betrübt, niedergeschagen; â Lat. *doleo.*

Dåunosu, *f.* óså, *pl.* oşi, *f.* óse. Дзвнóс, — óсз, *adj. avidus, cupidus:* kivántsi, hirtelen mindent meg kivánó: sehr begierig, genäschig; *ab Hisp.* ganoso: *desiderans,* g *mut. in* d; *vel a Valach.* gåunosu, *aut* gåuros.

De. Де, *conjunctio.* 1) *V.* Daché. 2) *particula indignandi: V.* Qui, sub Nro. 2. — 3) *innuit tacitam conjunctionem ut, subin etiam apertam, id tamen rarius: p. e.* du te de mi chiamå serbu: *i voces, vel iens voces meum servum:* erédy hídd ide a' szolgámat: gehe, rufe mir meinen Knecht her.

De. Де, *praepositio.* 1) despre: *de:* rol, felöl: von, in Ansehung. — *p. e.* nù audu nemica de Tatå tůu: *nihil audio de Patre tuo:* semmit sem hallok az Atyád felöl: ich höre nichts von deinem Vater. 2) — dentró: *ex, de:* töl, tól, közül: von, aus. — *p. e.* quarele de noi va merge? *quis de nobis, vel nostrum est abiturus?* mellyik menyen közülünk? welcher geht von uns, oder aus uns? 3) — dela: *a, ab, abs:* tol, töl: von. — *p. e.* esci låudatu de toţi: *laudaris ab omnibus:* mindnyájoktól ditsértetel: du wirst von allen gelobt. 4) — la: *ad:* (*vel Dativus*) ra, re, haz, hez: zu, auf, an. — *p. e.* me gatu de cale: *me ad iter paro:* útra készülek: ich schicke mich zur Reise. — legu calu de gardu: *equum adligo sepi:* kerthez kötöm a' lovat: ich binde das Pferd an Zaun. 5) — pentru: *propter, ob,* (*vel Ablativus absolutus, vel cum praepositione prae*) ért, miatt: vor, wegen, aus. — *p. e.* de supírare: *prae moerore:* a' bú miatt: vor Kummer. 6) — de quåtu: *quam, ac,* (*vel Ablativus absolutus*) nál, nél: als, denn, wie. — *p. e.* nu am mai multu de unu florenu: *non habeo plus floreno:* nintsen több egy forintomnál: ich habe nicht mehr als einen Gulden. 7) — la intrebarea de quåndu, adeq: de quåtu témpu? *genitivus: p. e.* unu pruncu de doi anni: *puer biennis, vel duorum annorum:* két esztendös gyermek: ein zweyjähriger Knabe. 8) la intrebarea de quåndu, adeq: de quåtu témpu in cóque? *ab, ex:* töl, tol: seit. — *p. e.* de aståḑi diminéţiå: *ex mane hodierno:* ma reggeltöl fogva: seit heute früh. 9) — quåndu arétå materia din quare è queva fåcutu, se pone cu *praep: a, ab, de, ex,* séu cu *adject. p. e.* ånelu de auru: *annulus aureus:* arany gyűrű: ein goldener Ring. 10) — quåndu arétå o

parte

parte din queva intregu, érăşi se pone qua in numeru din susu, *p. e.* unu picioru de omu: *pes de homine, vel humanus;* ember láb: ein Menſchenfuß. 11) — quándu arétá scopu pentru quare este queva, se spune prin *praep. ad:* séu prin *adjectiv: p. e.* pená de scrisu: *penna ad scribendum, vel penna scriptoria:* író penna: die Schreibfeder. — cáne de vénatu: *canis ad venandum, vel venaticus:* vadász kutya: der Jagdhund. 12) quándu arétá causa, séu indemnu pentru quare se face queva, cu *praep.* pentru: pre com' s'au disu mai susu suptu numeru 5. *p. e.* de serácie: *ob paupertatem:* a' szegénység miatt: aus Armuth; de voia sua: *proprio velle, propria sponte:* maga jó akaratyából: aus eigenem Triebe. 13) quándu arétá resultatu, quare se nasce din cotare causá, séu indemnu, se respicá prin *adjectiv: p. e.* péeatu de mórte: *peccatum mortiferum, vel mortale:* halálos vétek: die Todſünde. 14) quándu stau dóá nume statornice (*substantiva*) lóngó olaltá in vorbire, unu se pone in *genitiv: p. e.* unu ochiu de feréstrá: *orbis fenestrae:* ablakkarika: die Fenſterſcheibe. 15) quándu se pone párticeó aqueasta inante de numere le arétá a fire potrivitóre (*proportionales*), *p. e.* de dóá ori, de trei ori, de déce ori: *bis, ter, decies:* kétszer, háromszor, tizszer: zweymal, dreymal, zehnmal, etc. *Nota:* pónĕ la nóuéspredéce se pone párticéoa aquesta *de* numai o datá, adeq: inante de numeru; qui dela dóáđeci inante: se pone induoltu, adeq: şi inante de numeru, şi inante de cuvéntu órá: *p. e.* de dóáđeci de ori: *vigesies:* huszszor: zwanzigmal. — de o miie de ori: *millesies:* ezerszer: tauſendmal, etc. 16) tríbue aşedatá cu nisquari *praepositii* qua se le dé aquestora insemnarea quea de lipsá, *p. e.* inante de méne: *ante me:* elöttem: vor meiner: a fará de cetate: *extra civitatem:* a' városon kivül: außer der Stadt. — din colo de Dunáre: *trans danubium:* túl a' dunán: jenſeits der Donau. 17) *particula indignandi qui, V.* Qui Nro. 2. *Nota:* mai sùnt fórte multe intémplări, in quare se intríbuentiaze párticéoa *de*, şi dopé osebitele insemnări a unoru párţi a vorbirei (*partium orationis*) cu quare se aşşédiá, osebitu se respicá; multe dentró aquele vei aflá intru aquestu Lexicon, la aquesta, séu quela cuvéntu dovedite, la multe te va indreptà usu comunu, şi *syntaxis verborum: p. e.* vorbescu pre quineva de réu: *male loquor de quopiam:* roszszat mondani valakiröl: Uibels reden von Jemanden. — dau de quineva, séu queva: *invenio, reperio quempiam, vel aliquid:* lelni, találni valamit, vagy valakit: Jemanden, oder etwas finden, antreffen. — facu de prándiu: *prandium paro:* ebédet készíteni: das Mittagmahl zubereiten. — sí şi fie de sánitate: *conducat valetudini:* szolgáljon egészségedre: wohl bekomme dir's. — sí scii de buná samá: *scito pro certo:* tuddyad minden bizonnyal: weiß es zuverläßig, etc.

Dé, séu de. Δὲ, *composit. ex praep:* de, *et* a: *ad, apud:* nál, nél, ra, re: zu, bey. — *p. e.* dé drépta: *dextra, ad dextram:* jobbra, jobbkézt; rechts, zur Rechten.

Deabiá. Δεεὰ: *vix:* alig, aligha: kaum, ſchwer; a Lat. *vix*, v *mut*, *in* b. *Vide cit. orthogr.*

Débélatu, *f.* á, *pl.* ţi. *f.* te. Δεβελάτ, — τε, *adj.* vesecdu: *marcidus, flaccidus, pannosus,*

sus, *pannuceus*: fonnyadtt, hervadtt: welk, lappig. 2) slábincgu, amárítu: *remissus*, *solutus*, *languidus*, *torpidus*: le lohadtt, lankadtt: schlaff, schlapp, geduckt. 3) fórá voie, coragie: *animo demisso*, *moestus*, *tristis*: kedvetlen, bús, szomorú: muthlos, niedergeschlagen; â Lat. *debellatus*.

Débélezu, séu débélu, are, atu. Дъбълéз, сав дъбъ́л, — áре, — áт, *verb. recipr*: me débélu: 1) me vescedescu: *marceo*, *marcesco*, *flaccesco*: hervadni: welken, verwelken. 2) me slobodu spre slábiciune: *laxor*, *relaxor*, *demittor*, *remittor*: le lohadni: erschlaffen, schlaff, oder geduckt werden. 3) perdu coragia, chefu: *animum amitto*, *abjicio*: meg kedvetlenedni: den Muth verlieren, muthlos, oder niedergeschlagen werden.

De binevoitoriu, *m. f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Де бинеvoитóрю, — оáре, *subst. V.* Binevoiitoriu.

Dé casá. Дѣ́ кáсъ, *composit. ex* de, a, casá: *domo*: hazunnon, hazúról: vom Hause.— voinicu de a casá, adeq: harnicu: *vir eximius*, *egregius*, *omnibus numeris absolutus*: egy el készültt derék legény: ein vortrefflicher Mensch, ein ganzer Kerl.

Deçemvrie, *m.* Декéмврїе: *december*, *mensis december*: karátson hava, deczember: der December, oder Christmonath.

Declinu, séu dechilinu. Декилúн, *adv. V.* De osebi.

Dé colé. Дѣколѣ́, *inde*, *sane*, *inde prorsus*: amonnan. gerade von dorther, oder daher.

Dé colò. Дѣ колò, *inde*, *abinde*, *exinde*, *ex eo loco*: onnan, onnat, onnét: daher, dorther, von dorther; â *Valach.* de *et Ital.* cola.

De colò. Де колò, adeq: de departe: *longe*, *a procul*, *e longinquo*: meszszünnen, távolról: vom weiten, vom weiten her.

De cótrá. Де кътръ: *ab*, *illinc*, *versus*: felöl: von Seite, von her.

De cótrá olaltá. Де кътръ ѡлáлтъ: *ab invicem*: egy mástol: aus einander, von einander.

Deculatu, *f.* á, *pl.* ţi, *f.* te. Декулáт, — тъ, *adj. elumbis*, *delumbis*: tsipöjében sánta: lendenlahm.

Deculu, áre, atu. Декýл, — áре, — áт, *verb. act.* deselu: *delumbo*: agyékát, tsipöjét törni: an den Lenden lähmen; â Lat. *deculco*.

De cum', de cum'va, séu de com', de com'va. Декýм, декýмка. *V.* De quum, De quumva; *ab Ital.* come.

Decuréndu. Декурѣ́нд, *I. adj. recens*, *non antiquus*, *nuperus*: friss, nem régi, minapi: nun, unlängst, geschehen. *II. adv. recenter*, *non pridem*, *nuper admodum*: nem régen, tsak a' minap: frisch, jüngst, unlängst, neulich; *a* de *et* curendu.

Dedanie, *f. pl.* nii. Дедáнїе, 1) obicinuire: *adsvetudo*, *praxis*: szokás: der Brauch, die Angewohnheit, das Gewohnt werden einer Sache. 2) depréndere: *exercitatio*, *usus*: gyakorlás: die Uibung; â Lat. *dedo*.

Dedatu, *f.* á, *pl.* ţi, *f.* te. Дедáт, — тъ, *adj.* 1) obicinuitu: *svetus*, *adsvetus*, *consvetus*, *solitus*: szokott, meg szokott: gewohnt, gewöhnt. 2) deprénsu: *exercitatus*: gyakorlott: geübt.

Dedau, are, atu. Дедáв, — áре, — áт, *verb. I. act.* pre quineva la queva. 1) obicinuescu: *asvésco*: reá szoktatni: gewöhnen Jemanden zu etwas. 2) depréndu: *exerceo*, *exercito*: gyakoroltatni: üben. *II.* me dedau. 1) me obicinuescu: *svesco*, *adsvesco*, *adsvefio*: szokni valamihez, meg szokni valamit: sich an etwas gewöhnen, oder sich etwas angewöh-

Digitized by Google

gewöhnen. — sûnt dedatu: *soleo, adsvevi:* meg szoktam, hozzá szoktam: pflegen, gewohnt seyn. 2) me deprêndu: *me exerceo, exerceo, exercito:* magát gyakorolni: sich üben; a Lat. *dedo.*

Dedemultu. Дедемȣ́лт, *I. adj. antiquus, vetus, priscus:* régi, ó: alt. *II. adv. dudum, pridem, a longo tempore:* régen, régtöl fogva, régentén: lang, seit langer Zeit, vor Zeiten.

De dénsu. Де адѝнс. 1) fórá glumá: *severe, serio, graviter:* valóban, valojában, igazán, tréfán kivül: wirklich, ernstlich, im Ernst, ohne Scherz. 2) cu voia: *studio, sponte, data opera:* akarattal, szántszándékkal, készakartva: vorsetzlich, mit Fleiß, mit Willen, mit Vorbedacht. 3) cu sûrguentiá, strûdanie: *sedulo, diligenter, industrie, fortiter:* szorgalmatossan, keményen: ernstlich, fleißig; â de, *et Ital.* desso.

Dedeparte. Дедепа́рте, *I. adj. dissitus, remotus, absitus, distans:* távol lévö: weit, entlegen, entfernt. *II. adverb: eminus, e longinquo:* meszszünnen: von weitem, von weitem her, von der Ferne.

Dedesuptu, séu dedesubtu. Дедесȣ́пт, *I. adj. inferior:* alsó: der, die, das Untere. *II. adv. ab imo:* alolról: von unten. *III. praep. infra, subter, subtus:* alól, alatt: unten, drunten.

Dedeu, séu dedio. Дезѣ́в, сав дезо: *utique, procul dubio, alioquin, videlicet:* bizonnyára, kétség kivül, perszé: freylich, ohne Zweifel, versteht sich.

Dediminétiá. Дедиминѣ́цъ, *I. adj. matutinus:* reggeli: was Morgens früh geschieht; *p. e.* rogáciunele de diminétiá: *preces matutinae:* reggeli imádság: das Morgengebeth. *II. adv. mane:* reggel: früh, des Morgens.

Dedingiosu, séu dedinjosu. Дединжо́с: *ab imo, ab infra:* alól, alolról: unterhalb, von unten.

Dedinsusu. Дединсȣ́с: *a summo, a supra:* fellyülröl: oberhalb, von oben.

Dedosu. Дедо́сȣ: *clam, occulte, in occulto:* titkon, alattomban: hinterm Rücken, ingeheim.

De dulce. Де дȣ́лче, adeq: de fruptu; *p. e.* di de dulce: *dies carnarius:* hús évö nap: der Fleischtag. — bucate de dulce: *cibi carnei:* hús étkek: die Fleischspeisen. *Ital.* dólcia: *sangvis suillus.*

Dedulcescu, íre, itu. Дедȣлче́ск, — и́ре, — и́т, *verb. act. V.* Indulcescu.

De façié. Де фа́цъ, *adj. praesens:* jelen, jelenlévö: gegenwärtig, zugegen. — fientiá de façiá: *praesentia:* jelenlétel: die Gegenwart.

Defáimare, séu defámare, *f. pl.* ári. Дефъимáре, *subst. diffamatio, vituperatio, reprehensio:* gyalázás, oltsárolás: das Tadeln, die Tadelung.

Defáimátoriu, séu defámátoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Дефъимѣто́рю, — оа́ре, *subst. diffamator, vituperator, reprehensor:* gyalázó, oltsároló: der Tadler, tadelsüchtig.

Defáimu, séu defáimezu, are, atu. Дефъи́м, сав дефъимѣ́з, — а́ре, — а́т, *verb. act. diffamo, vitupero, reprehendo, culpo:* gyalázni, betsmelni: tadeln. *Hisp.* desfamar.

Dé fará. Дѣ фа́ръ, *I. act. externus:* külsö: äußerlich, auswärtig. *II. adv. extra, foris, a foris:* kinn, kinnt, künn, kivül: außer, draußen, außerhalb.

Dé fétà. Дѣ фътà, *p. e.* vacá, óue: *feta, forda:* tölgyelö, hasas, terhes: trächtig.

Défeté. Дѣфе́тѣ, *I. adj.* indedarnicu, indesertu: *inutilis, frustraneus, irritus, vanus:* haszontalan, hijjában való: vergeblich,

Digitized by Google

lich, unnütz, ungültig. *II. adv.* indedaru: *gratis, frustra, sine causa, vane, inutiliter:* hijjába, hijjában, haszontalanúl: vergebens, vergeblich, umsonst.

Dé fi, séu de a fi. Дѣ фѝ, сав де а фѝ, harnicu: *idoneus, aptus:* életre való: tauglich, schicklich; â de *et* fieri.

Dè fire, séu de a fire. Дѣ фи́ре, сав де а фи́ре. *V.* Dé fi.

Deflorescu, ire, itu. Дефлорéск, — ри́ре, — ри́т, *verb. act.* ciupelescu de péne: *deplumo, plumis privo:* mellyeszteni: der Feder berauben.

De fructu. Де фрȣ́кт. *V.* De dulce.

De frunte. Де фрȣ́нте, *adj. primoris, primarius, praecipuus:* elökelő, eléb való, fő: vornehm.

De fruptu. Де фрȣ́пт. *V.* Dedulce.

Degeratu, séu Gegeratu, *f.* å, *pl.* ţi, *f.* te. Деџерáт, — тъ, *adj. gelidus, gelu ambustus:* fagyos, hideg vette: erfroren, von der Kälte verletzt.

Degeràturà, séu gegeràturà, *f. pl.* ri. Деџерътȣ́ръ, сав Џеџерътȣ́ръ, *subst. pernio:* hidegtöl meg vetele valamelly tagnak: die Frostbeule.

Degeru, séu gegeru, are, atu. Дѣ́џер, сав џѣ́џер — áре, — áт, 1) ingieçiu: *congelo, gelasco:* fagyni, meg fagyni: frieren. 2) amorţescu, me stricu de frigu: *frigore rigeo, pereo, gelu amburor:* el fagyni, a' hidegtöl meg vétetődni: erfrieren, vor Kälte erstarren; â Lat. *de et gelo.*

Degetariu, *m. pl.* iuri, *f.* Деџетáрю̆, *subst. digitale, digitabulum:* gyűszű: der Fingerhut.

Degetaşu, *m. pl.* şi. Деџетáш, *subst. dimminut: ex* dégetu: *digitulus:* újjatska: das Fingerchen.

Dégetu, *m. pl.* gete, *f.* Дѣ́џет, *subst.* 1) unu mèdulariu: *digitus:* újj: der Finger: — la picióre: die Zehe, — quelu mare a mánei: *pollex:* hüvellyk, vagy hüvellyk újj: der Daum: — al doilé, séu quelu aretátoriu: *digitus index:* mutató újj: der Zeugfinger: — quelu de medilocu: *digitus medius:* közép újj: der Mittelfinger: — al patrulé, séu ánelariu: *digitus annularis:* gyürűs újj, nevendék újj: der Ringfinger, oder Goldfinger: — quelu micu: *digitus auricularis, vel minimus:* kis újj: der Ohrfinger, oder der kleine Finger — quelu mare dela picioru: *hallus, allus, hallex:* lábnak hüvèlyk újja: die große Fußzehe. — buricu dégetului: *condyllus, articulus digiti:* újj iznek tsomója: das Fingergelenk, der Fingerknebel. — ámblu in vérfu dégetelor: *incedo gradu suspenso:* lábhegyin járni: auf den Zehen gehen. — me tragu cu quineva in dégete, séu tragu dégetu cu quineva: *renitor, obsisto cuipiam:* újjat vonni valakivel: Jemanden Trotz bieten. — sugu queva din dégete, adeq: scornescu: *confingo, excogito:* az újjából szopni, ki koholni: aus den Fingern saugen, erdichten. 2) o mesurà: *digitus, pollex:* újj: der Zoll, Finger. — de unu degetu: *pollicaris:* égy újjnyi: einen Zoll breit.

Degiosu, séu de josu, Де жóс, *I. adj. inferior:* alsó: der, die, das Untere. *II. adv. et praep. ab infra:* alól, alólról: von unten her.

Degrab', séu degrabà. Дегрáб, сав дегрáбъ, *adv. temp: cito, celeriter, velociter:* gyorsan, hamar, frissen, hirtelen, szaporán, hamarjában: schnell, geschwind, in der Geschwindigkeit. — quàtu mai de grabà: *quoocyius, quantocyus:* mennél hamarább: mentöl hamarább, minél elébb: auf's geschwindeste, je eher, je beßer.

Dé ici, séu de a ici. Дѣ и́чй, сав де аи́чй. *V.* Dé qui.

Dé indiné, séu de a indiné. Дѣ и́ндинѣ, сав де а̂ и́ндинѣ: *aliunde,*

unde, alio ex loco: másunnan, egyébbünnen, máshelyröl: anderswoher, aus einem andern Ort.

Dé iré, séu de a iré. Дѣ и́рѣ, сав де аи́рѣ, *V.* Dé indine.

Dé irlé, séu de airlé. Дѣ и́рлѣ, сав де аи́рлѣ. *V.* Dé indíné.

De isnóvu, séu de isnóvá, séu denou. Де и̂сно́в, сав де и̂сноа́вѫ: *adv. denuo, rursus, iterum:* újra, újonnan, újolag: neuerdings, auf's Neue.

Dé junsu. Дѣ жѹ́нс, *I. adj. sufficiens:* elég, elegendö, elégséges: genug, hinreichend, erklecklich, zureichend. *II. adv. sat, satis, adsatim:* elég, elégé, eleget, elégségessen, elegendöképpen: genug, oder gnug.

Dela. Де́ла, *praep. a, ab, abs, de, ex:* tol, töl, tul, tül: von. *Ital.* dal.

Dela olaltá. Дела ѡ̂ла́лтѫ, *adv. ab invicem:* egy mástol: aus einander, von einander.

Dé latu, séu de a latu. Дѣ ла́тѹ, сав де а̂ ла́тѹ: *in latitudinem:* széleségre: in die Breite, nach der Breite; *a* de *et* latum.

Dé 'ltá datá, séu de altá datá. Дѣ 'лтѫ да́тѫ, сав де а̂лтѫ да́тѫ. 1) intr' altu témpu: *alias, alio tempore:* máskor, egyébbkor: ein andermal, zu einer andern Zeit. 2) ánché o datá: *secundo, iterum, denuo, rursus:* másodszor, még égyszer, ismét; újra: noch einmal, zum zweyten mahle, neuerdings, auf's Neue.

Dé 'ltá órá, séu de altá órá: Дѣ́ 'лтѫ оа́рѫ, сав де а̂лтѫ ѡ̂а́рѫ. *V.* Dé 'ltá datá.

De lature. Де ла́тѹре. *adv.* 1) de o parte; *a latere, vel ad latus:* oldalra, oldalról: von der Seite, auf die Seite. — punu queva de laturi: *repono, removeo:* félre tenni: auf die Seite legen. 2) a fará: *extra:* kinn, künn, kivül: außer, außerhalb. — *p. e.* de lature de satu: *extra pagum:* kivül a' falun: außerhalb des Dorfes; a Lat. *de et latere.*

De laturi, séu de láturi. Де ла́тѹрй, сав де лѫ́тѹрй. *V.* De lature.

Deletnicescu, cire, citu. Делетничѣ́ск, — и́ре, — и́т, *verb. recip:* me deletnicescu: *me occupo:* foglalatoskodni: sich beschäftigen.

Deletnicie, *f. pl.* cii. Делетничі́е, *subst.* depréndere: *occupatio, negotium:* foglalatosság: das Geschäft, die Beschäftigung.

Deletnicu, *f.* á, *pl.* ci, *f.* ce. Делѣ́тникѹ, — ѫ, *adj. occupatus, negotiis, vel laboribus distentus:* foglalatos: beschäftiget, geschäftig.

Delicatu, *f.* á, *pl.* ţi, *f.* te. Делика́т, — тѫ, *adj. tener, delicatus:* gyenge: zart, zärtlich, delicat.

Deligéntiu, *m. pl.* iuri, *f.* Делижа́нц, *subst. currus diligentiae:* deli'sántz: der Diligenzwagen.

De lipsá. Де ли́псѫ, *I. adj. necessarius:* szükséges: nöthig, nothwendig. *II. adv. necesse, necessario:* szükségessen, szükségesképpen: nothwendig, nothwendigerweise.

Delniçie, *f. pl.* cii. Делничі́е, *subst.* frumsétiá: *elegantia, venustas, decor, nitor:* ékesség, déliség, tsinosság: die Nettigkeit, Niedlichkeit.

Délniçá, *f. pl.* çe. Дѣ́лницѫ, *subst. ager:* szántóföld: der Acker; a Lat. *tellus.*

Délniciórá, séu delnicuţá, *f. pl.* e. Дѣлничоа́рѫ, сав делникѹ́цѫ, *subst. agellus:* szántóföldetske: ein kleiner Acker, das Ackerchen.

Délnicu, *f.* á, *pl.* ci, *f.* ce. Дѣ́лник, — кѫ, *adj.* frumosu: *formosus, elegans, venustus, decorus:* szép, ékes, déli: hübsch, nett, fein, niedlich, schön.

De locu. Де ло́к, *adv.* indató: *e loco, mox, illico, confestim, actutum:* mindjárt, egybe, egyszeriben, azonnal: gleich, alsogleich, bald, alsbald, auf der Stelle; á Lat. *de et loco.*

Delosu,

Digitized by Google

Delosu, *f.* ósă, *pl.* oşi, *f.* óse. Δελός, — οάτζ, *adj. clivosus, montosus:* hegyes: bergig, bergicht.

Délu, *m. pl.* uri, *f.* Δέλα, *subst. collis, clivus, mons:* hegy: der Berg; a Lat. *tellus*, t *mut. in* d, *more solito*; *vel a Gr.* δῆλος: *manifestus, quia mons est maxime conspicuus.*

Dé lungu, séu de a lungu. Δε λάνγς, cas δε α λάνγς: *in longitudinem:* hoszára: längſt, längſthin, der Länge nach.

Delungu, are, atu. Δελάνγ, — άρε, — άτ, *verb. act. V.* Indelungu.

Delurosu, *f.* ósă, *pl.* oşi, *f.* óse. Δελυρός, — οάτζ, *adj. V.* Delosu.

Delutiu, *m. pl.* tiuri, *f.* Δελάţu, *subst. diminut. ex* délu: *collis, colliculus, clivus:* hegyetske: das Berglein.

Dé mánu. Δε μάνζ. 1) din mánu: *e manu, de manu:* kézböl: aus der Hand. 2) hárnicesce, voinicesce: *egregie, praestanter:* jól, hellyessen, derekassan: gut, herrlich, vortrefflich.

De midilocu, séu de medi locu. Δε μιζλοκ. *I. adj.* medilociu: *mediocris:* középszerű: mittelmäßig. *II. adv: mediocriter:* középszerént; mittelmäßig; â Lat. *medius locus.*

De minétiă, séu de mánétiă. Δε μινέţă. *V.* Dimineţiă.

Dé míruntu. Δε μιρúντς, *adv. minutim, minutatim, per partes:* apronként, aprodonként: kleinweiſe, ſtückweiſe; *a* de *et* minulum.

De 'mpreună. Δε 'μπρεúνă, *adv. composit: ex* de, *et* impreună. 1) *una, cum, una cum:* együtt, egyettemben: ſammt, nebſt. 2) de o datá: *simul, una:* egyszer 's mind: zugleich.

De multe feliuri. Δε μúλτε φέλιορ. *I. adj. multiplex:* sokféle: vielerley. *II. adv. multifariam, multipliciter, multimode, varie:* sok féle képpen, külömbféleképpen: auf vielerley Art.

De multe ori. Δε μúλτε óρ, *adv. multoties, saepe, saepenumero, frequenter:* sokszor, sok izben, gyakran: vielmal, vielmals, oft.

De multu. Δε μúλτ, *I. adj.* vechiu, bétránu: *antiquus, vetus, priscus:* régi, ó: alt. *II. adv.* de multu témpu: *diu, dudum, pridem, olim, ante longum tempus, a longo tempore:* rég, régen, régentén, régtöl fogva: lang, längſt, vorher, vor Zeiten, vor langer Zeit.

Denéori. Δενιόρ: *paulo ante:* az imént: unlängſt, vor kurzer Zeit, hebel.

De nequóiri. Δε νεκυóρ: *nullo ex loco:* sehonnan, sehunnon: nirgendsher.

Denie, *f. pl.* nii. Δénïe, *subst. officium divinum nocturnum, vulgo: nocturna:* éjjeli ajtatosság a' templomban: ein nächtlicher Gottesdienſt in der Kirche.

De nimica, séu de nemica. Δε νημúκă, *adj.* becisnicu, blástematu: *abjectus, nequam, effrons, illiberalis, nullius:* semmire kellő, semmire való, gaz, gonosz, haszontalan, bestelen: nichtwürdig, nichtnützig, niederträchtig, ſchlecht. — omu de nemica: *nebulo, homo nequam, abjectus:* semmire való, haszontalan, gaz ember: ein ſchlechter, niederträchtiger Kerl, der Halunke, Hundsfott, Spitzbube. — lucru de nemica: *facinus humile, turpitudo:* gazság, bestelenség: die Niederträchtigkeit; a Lat. *de et* nemica.

De nópte. Δε νόαπτε, *I. adj. nocturnus:* éjjeli: nächtlich. *II. adv.* nópte, póné in dioá: *noctu, de nocte, ante diluculum:* éjjel, viradt elött: nächts, bey der Nacht, vor Anbruch des Tages.

De nouu. Δε νóu, *adv. denuo, rursus, iterum:* újra, újonnan, újolag: neuerdings, auf's Neue.

De nù. Δε νù: *ni, nisi, si non:* ha nem, hogy ha nem: wenn nicht,

Digitized by Google

nicht, wo nicht, wofern nicht. — de nu com'va: *nisi quodam modo, nisi aliqua ratione:* ha tsak valamiképpen nem: wenn nicht auf irgend eine Art.

De obsce. Де ѡбще, *I. adj.* 1) quarele coprénde in séne pre toţĭ, séu tóte: *generalis, universalis:* közönséges: gemein, allgemein. 2) la quare se impártésescu toţĭ, séu mai mulţi: *communis, publicus:* köz, közönséges: gemein, gemeinschaftlich. *II. adv.* 1) *generatim, generaliter, universaliter:* közönségessen: allgemein. 2) *communiter, publice:* gemein, insgemein. 3) preste totu: *summatim:* öszveséggel: überhaupt. *Item V.* De réndu. II.

Deochezu, séu deochiu, chére, chétu. Деокéз, сaѕ деóкю, — кѣ́ре, — кѣ́т, *verb. act. fascino, infascino, effascino:* meg igézni: beschreyen, mit den Augen bezaubern; *a* de *et* ochiu.

Deochiu, *m. pl.* uri, *f.* Деóкю, *subst. fascinum, fascinamentum, fascinatio:* meg igézés: die Beschreyung.

De odatá. Де ѡдáтъ, *adv.* 1) o datá intr'unu réndu: *simul:* égyszer, egyszerre: einmal, auf einmal. 2) cu o cale: *una, simul:* egyszerre, egyszer 'smind: zugleich.

De olaltá. Де ѡлáлтъ, *adv.* 1) de cótrá olaltá: *ab invicem:* egy mástol: von einander, aus einander. 2) lóngé olaltá: *juxta invicem:* egy máshoz, egy más melett: neben einander, unter einander.

De omenie. Де ѡменíе, *adj. humanus, honestus, integer:* emberséges, betsületes, derék: ehrlich, redlich, rechtschaffen.

De o parte. Де ѡ пáрте. *V.* Parte.

De osebescu, ire, itu. Де ѡсебéск, — и́ре, — и́т, *verb. act. separo, secerno, distingvo:* külömböztetni, külön tenni, külön válosztani: absondern, unterscheiden.

De osebi. Де ѡсéби, *I. adj. distinctus, varius, diversus, separatus:* külön, különös: besonder, unterschieden. *II. adv. distinctim, diverse, seorsim, separatim, speciatim:* külön, különössön: besonders, extra; a Lat. *de et a se, vel tibi. Ital.* duperse: *teorsim, solus.*

De osebire, *f. pl.* ri. Де ѡсебúре, *subst. separatio, segregatio, distinctio:* külömbség, meg külömböztetés: die Absonderung, Unterscheidung, der Unterschied.

De osebitu, *f.* á, *pl.* ţi, *f.* te. Де ѡсебúт, — тъ, *adj. distinctus, varius, diversus, separatus:* külön, kölömb, különös: besonder, verschieden.

Dapárcioru, séu depártuţiu. Депърчóр, сaѕ депъртѹ́ц, *adv. longule, longiuscule:* meszetske: etwas weit.

Depártare, *f. pl.* ári. Депъртáре, *subst.* 1) *actio verbi* Departu: *amotio, remotio, elongatio:* el távozás, vagy távoztatás: die Entfernung. 2) que este depártatu: *dissitus, distantia, abstantia, intervallum:* távollétel, messzeség: die Ferne, Entfernung.

Depártatu, *f.* á, *pl.* ţi, *f.* te. Депъртáт, — тъ, *adj. dissitus, remotus, absitus, distans:* távol lévö, messze. weit, entlegen, entfernt.— sûntu depártatu: *absto:* távol lenni: entfernt seyn.

Departe. Депáрте, *I. adj. dissitus, distans, remotus:* messze, távol lévö: weit, entlegen, entfernt. *II adv. longe, procul, remote:* távol, messze: weit, fern, entfernt, entlegen. *Nota:* se intrebuentiaze şi in locu de substan iv. *V.* Depártare, Nro. 2.

Depártu, séu depártezu, are, atu. Депъ́рт, сaѕ депъртéз, — áре, — áт, *verb. I. act.* 1) queva, séu pre quîneva: *amoveo, removeo,*

Digitized by Google

moveo, *amolior*, *longinquo*: távoztatni, el távoztatni: entfernen, wegschaffen. 2) dela quineva vreo nevoie, séu primeşdie: *arceo*, *averto*, *depello*, *propulso*: el távoztatni, el háritani: ablenken, abwenden, entfernen. *II. recipr*: me depártu: *discedo*, *secedo*, *recedo*, *abeo*: távozni, el távozni: abweichen, sich entfernen.

Depártişoru. Депъртишóр. *V.* Depárcioru.

Dépénu, are, atu. Дѣ́пън, — нáре, — нáт, *verb. act. V.* Dapénu.

Depleu, *m. pl.* éó, *f.* Деплéв, *subst.* dipleu, hétiu: *habena*, *froenum*: gyeplö, gyeplü: der Zügel.

Deplinescu, ire, itu. Деплинéск, — и́ре, — и́т. *V.* Implinescu.

Deplinu, séu deplénu, *f.* á, *pl.* ni, *f.* ne. Деплúн, — нъ, *adj. I. adj. plenus*, *absolutus*, *perfectus*, *integer*: tele, egész, tökélletes: voll, vollkommen, vollständig, ganz. *II. adv. plene*, *absolute*, *perfecte*, *integre*: egészen, egészlen, tökélletessen: vollkommen, vollständig, ganz, gänzlich.

Dé poi, séu de apoi. Дѣ пóй, сав де а̂пóй, *I. adj.* mai de pre urmá: *ultimus*, *extremus*, *supremus*, *postremus*, *novissimus*: végsö, utolsó: letzt, jüngst. *p. e.* ḍióa quea de apoi: *dies novissimus*: utolsó nap: der jüngste Tag. *II. adv.* mai apoi, mai târḍiu: *tardius*, *paulo tardius*: késöbben, késöbbetskén: später, etwas später.

De pre. Де пре, *composit*, *ex praep. de*, *et pre*: *a*, *ab*, *abs*, *de*, *ex*: rol, röl, töl, tól, túl: vom, aus. — *p. e.* de pre munte: *de monte*: a' hegyröl: vom Berge.

De pretutindiné. Депретвтúндинѣ, *adv. undique*, *undequaque*: mindenfelöl: von allen Seiten her, allenthalben her.

De pre urmá. Де пре оу́рмъ, *I. adj. ultimus*, *extremus*, *postremus*, *supremus*, *novissimus*: végsö, utolsó: letzt. *II. adv. ultimum*, *ultimario*, *ultimatim*, *postremo*, *novissime*: végre, végtére, utólszor, utoljára: letztens, letztlich, zuletzt, auf die Letzt, endlich.

Deprindere, *f. pl.* ri. Депри́ндере, *subst. exercitatio*, *exercitium*, *occupatio*: gyakorlás, foglatoskodás, die Uibung, Beschäftigung.

Deprinḍetoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Депринзетóрю, — оáре, *subst. qui bono successu se in arte quapiam exercet*: ki magát valamelly mesterségben, vagy tudományban jó elömenetellel gyakorollya: der sich mit gutem Erfolge worin übet.

Deprindu, ere, insu. Депри́нд, — ере, — и́нс, *verb. act.* 1) *exerceo*, *exercito*: gyakorolni: üben. — me deprindu: *me exerceo*, *exercito*: magát gyakorolni: sich üben. 2) obicinuescu: *adsvefio*: reá szoktatni: gewöhnen Jemanden zu etwas; â Lat. *de et prehendo*.

Deprinsu, *f.* á, *pl.* şi, *f.* se. Депри́нс, — съ, *adj. exercitatus*: gyakoroltt: geübt.

De prisositu. Де присоси́т, *I. adj. copiosus*, *uber*, *abundans*, *largus*: böv, bövséges, elégséges: erklecklich, hinreichend, reichlich, reichhaltig. *II. adv. copiose*, *ubere*, *abundanter*, *large*: böven, bövségessen, elégségessen: reichlich, reichhaltig, in der Menge; *item*: *V.* De ajunsu.

Dé própe. Дѣ прóапе, *I. adj.* que lu dé própe: *propinquus*: közelvaló, közelröl való: nah, nahe. *II. adv. a*) pré aprópe: *prope*, *in propinquo*: közel: nahe, in der Nähe. *b*) dé própe: *prope*, *e propinquo*: közelröl: von der Nähe, von Unweit.

Dé própele. Дѣ проáпеле, *subst.* 1) vecinu, ori quare omu: *vicinus*, *proxi-*

Digitized by Google

proximus: embertárs, felebarát: der Nächſte, Mitmenſch, Nebenmenſch. 2) vecinîtate: *vicinitas, propinquitas*: szomszédság: die Nähe. — *p. e.* pentru dé própele: *ob vicinitatem*: a' szomszédságért: wegen der Nähe.

Depunu, séu depuiu, nere, pusu. Λεπὲн, cas Λεπὲŭ, *verb. act.* se dice despre vacá, quándu 'i se slobóde ugeru spre fétatu: *vaccae fetae increscunt ubera, adproximat fetui*: tölgyel a' tehény: einer trächtigen Kuh läuft das Euter an; â Lat. *depono, apud Aurelianae Daciae Valachos est terminus generalis, et significat deponu.*

De quándu. Λε κὲнд. 1) de quátu témpu: *a quo, a quo tempore*: miólta, mioltától fogva: ſeit wann, ſeit welcher Zeit, ſeit der Zeit. — *p. e.* de quándu esci bolnavu? *a quo tempore aegrotas?* miólta betegeskedel? ſeit wann biſt du krank? *p. e.* de quándu am venitu a qui: *a quo tempore huc veni*: miólta ide jöttem: ſeit dem ich hieher gekommen bin. — de quándu súntu: *mea vita*: életemben, a' miólta vagyok: in meinem Leben. 2) quándu, in que témpu? *quando, quo tempore?* mikor, midön? wann? — *p. e.* de quándu se 'ncepu scólele? *quando aperientur, vel inchoabuntur scholae?* mikor kezdödnek az oskolák? wenn geh'n die Schulen an?

De quáte oré. séu quóte ori. Λε κάτε ὥρὶ. 1) in intrebári? *quoties?* hányszor? mennyiszer? wie oft? wie vielmal? — *p. e.* de quóte ori mi ai scrisu: *quoties scripsisti mihi?* hányszor irtál te nékem? wie oft haſt du mir geſchrieben? 2) a fará de intrebári, insemnézá: ori quándu, totu dé una quándu: *quotiescunque*: valahányszor, a' hányszor: ſo oft. — *p. e.* de quóte ori me scolu din asternutu, totu dé una, etc: *quotiescunque e lecto surgo, toties, etc.* valahányszor fel kellek az ágyomból, annyiszor, etc: ſo oft ich aus dem Bette komme, etc.

De quátu. Λε κάτ, 1) quándu se potrivescu dóá lucruri la olaltá: *a) quam, ac:* mint, mint sem: als, denn. — *p. e.* quóte o datá è mai béne a tácè, de quátu a vorbì: *subin praestat tacere, quam loqui*: némellykor jóbb halgatni, mint beszélleni: es iſt manchmal beſſer ſchweigen, als reden. *Nota: a*) quándu se inalţá unu lucru preste altu prin quineva: *comparatio*: se respicá cu ablativo absoluto: *p. e.* è mai ánveţatu ucenicu, de quátu Dascalu: *doctior est discipulus suo magistro*: tanúltabb a' tanitvány tanitójánál: der Schüler iſt gelehrter als ſein Lehrer. *b*) quóte o datá se pone şi cu accusativo absoluto: *p. e.* súntu mai multu de quátu şése luni: *amplius sunt sex menses, Cic:* több vagyon hat hónapjánál: es ſind mehr als ſechs Monate. 2) de quátá sumá, márime, cuprindere, lungime: *quam, quantae summae?* millyen nagy, hosszú? mennyis? wie groß, lang? etc. — *p. e.* de quátu éste butea aquésta? *quantum capit istud dolium?* mennyis, vagy hány vedres ez a' hordó? wie viel enthält dieſes Faß? 3) cu quátu, cu que pretiu? *quanti?* mennyin, mennyiért? um wie viel? für wie viel? *p. e.* de quátu ai compáratu carne? *quanti, vel quanta pecunia emisti carnes?* mennyin vettél húst? um wie viel Geld haſt Fleiſch gekauft? 4) indató de locu. *V.* Delocu.

Dé quéa. Λε κέλ, *adv.* pentr'aquéa, drept aquéa: *ideo, idcirco, propterea, ea de causa, quam ob rem:* azért, azokáért, annakokáért: darum, deswegen, derowegen, derohalben, dannenhero, aus

der

Digitized by Google

der Urſach; a Lat. *quamde, pro quam, Fest.*

Dé quelu, *f.* éa, *pl.* ei, *f.* éle. Дѣ чѣлъ, —ѣа, *pronom: talis:* olly, ollyan: ſolcher, ſo ein, dergleichen. — dé quela féliu: *id generis, hujus generis, ejus generis:* affé-le: dergleichen, von der Art, oder Gattung.

Dé questu, *f.* sta, *pl.* sti, *f.* ste. Дѣ чѣіт, — чѣіта, *pron: talis ut iste:* illy, illyen, ſo wie dieſer, ſolcher. — dé quéstá plasá: *hujus generis, hujusmodi, hujuscemodi:* efféle: dergleichen, dieſer Art, oder Gattung.

Dé qui. Дѣ чи, *I. adj. hujas:* ide való: hieſig. — *p. e.* obicéiu dé qui: *consvetudo hujas:* az ide való szokás: die hieſige Gewohnheit. *II. adv.* loci: 1) din locu aquesta: *hinc, abhinc, exin, exinde:* innen, innét: hieher, von hier, von dannen, daraus. 2) dé quum, dintru aquéstá datá: *porro, posthac, abhinc, deinceps:* ettöl, ezentúl: fernerhin, hinfüro, von nun an, ins Künftige.

De quó, séu déche. Дѣкъ: *quin, tamen, utique:* hiszem: na ja, ih, je. — *p. e.* de quó aquum poţi strigá: *nunc utique potes clamare et tu:* hiszem már kiálthatz te is: jetzt kannſt freylich auch du ſchreyen.

De cótrá. Дѣ кътрѣ: *ab, illinc versus:* felöl: von Seite, von her. de quótró olaltá. *V.* De cótrá olaltá.

Dequum. Дѣкѫм, 1) o intrebare cu mirare: *quomodo? quonam modo?* hogy hogy? hogy 's mi képp? ugyan hogy? wie denn? wie ſo? wie doch? — dequum asiè? *quid ais? ut quid?* ugyan hogy? ugyan úgy? ugyan mit mondasz? wie denn ſo? wie wäre das möglich? 2) de quándu: *a quo, a quo tempore:* miólta, mioltától fogva: ſeit dem, ſeit der Zeit: — *p. e.* de quum te am párásitu pre tène, nu me odihnescu: *a quo tempore te deserui, non est mihi quies:* miolta el hagytalak tégedet, nintsen nyugtam: ſeit dem ich dich verlaſſen habe, find' ich keine Ruhe. 3) nequum: *nedum, tantum abest:* ne hogy: nicht nur, geſchweige denn. — *p. e.* de quum se me laudi, qui ánche mai defáimatu: *tantum abest ut laudarer abs te, quin potius me vituperasti:* ne hogy ditsértél volna, hanem még gyaláztál is: du haſt mich nicht nur nicht gelobet, vielmehr aber getadelt.

Dequum asiè. Дѣкѫм аштѣ. *V.* Darâ, *Nro.* 4.

De quumva. Дѣ кѫмва: *si quodam modo, si quadam ratione:* ha tsak, ha valamiképpen: wenn auf irgend eine Art.

Derádicu, are, atu Дерѣдѣкѫ, —áрі, —áт. *V.* Derîdicu.

Derámu, are, atu. Дерѣмъ, áрѣ, áт, *verb. act. puto, ramos seco, ramis privo arborem:* az ágát le nyesni, vagy törni egy fának: einem Baume die Aeſte herabſchneiden, oder brechen; â Lat. *dirimo; sic etiam,* dîrîbescu; â Lat. *diribo, inde* dîrab, *frustum.*

Derânatu, *f.* â, *pl.* ţi, *f.* te. Дерѣнáт, —тъ: *adj.* 1) reu, intrecutu: *petulans, immoderatus, incontinens, malus:* rosz, gonosz, hamis, csintalan: ſchlecht, ausgelaſſen, muthwillig, ſchlimm, uneingezogen. 2) indereptnicu: *contumax, pertinax, cervicosus:* nyakas, fejes, makats, agyafurt: hartnäckig, halsſtarrig, eigenſinnig; â de *et* réu, ac Lat. *natus, quasi male natus.*

Derdéescu, ire ivu. Дердѣѣскъ, ирѣ, ѝт, *verb. neutr. pre f. igore horreo, dentibus crepo, dentes concutio:* dideregni, vatzogni: klappern vor Kälte; a *sono naturali.*

Deréndu. Дерѣндъ, *I. adj. communis, vulgaris, ordinarius:* köz, közönséges, rend szerént való: gemein, gewöhnlich, ordinär. *II. adv.*

adv. communiter, vulgariter, vulgo: közönségessen, rendszerént: gemeiniglich, gewöhnlich, allenthalben, insgemein.

Derídicu, are, atu Дерѫдѝк, áре, áт, *verb. act.* orénduescu, tecásuescu, punu in rêndu: *res in cubili ordino, digero, dispono:* takarítani a' házban: aufräumen.

De rostu. Де рóст, *adv. memoriter, sine libro:* könyvnélkül: auswendig; a Lat. *de rostro.*

Deságescu, gire, gitu. Десеџéск, џѝре, џѝт, *verb. act. saccum bifariam elido, partior:* egy zsákot ketté osztani, két felé vetni: einen Sack entzwey theilen.

Desagi, *m. plur.* Десáџѝ: *bisaccium, mantica, pera:* által vetö: der Quersack, Zwerchsack; a Lat. *bisaccium, mut.* b *in* de, *et* c *in* g.

Deşénţatu, *f.* ă, *pl.* ţi, *f.* te. Дешѫнцáт, *adj. V.* Chisnovatu: *Nota. Ital.* disensato: *i. e. stultus, insanus. Etym. dis essentatus.*

Desarmu, mare, matu. Десáрм, мáре, мáт, *verb. act.* desbracu, séu lipsescu de arme: *dearmo, exarmo, inermo:* fegyverétöl meg fosztani: entwaffen; a Lat. *dis* et *armo.*

Desbaeru, rare, ratu. Десбáер, рáре, рáт, *verb. act. p. e.* cámégia, mantu, *etc: diffibulo, solvo, apperio:* ki oldani, fel oldani: losbinden, aufheften, aufhefteln.

Desbáru, are, atu. Десбѫ́р, áре, áт, *verb. act. disvefacio:* el szoktatni: abgewöhnen, entwöhnen. *Hips.* desbarrar: *rumpere; Ital.* sbaragliare: *dissipo.*

Desbatu, tere, tutu. Десбáт, тéре, тѹ́т, *verb. act.* 1) vreo scándurá de cótrá queva: *decutio, dejicio, cædendo solvo:* le ütni, le verni: loshauen, herunterschlagen. 2) dela preţiu quáruiva marfe: *minus pretium indico, minori pretio emere conor:* kevesebbet igérni valamelly portékáért: für etwas weniger bieten. 2) pre quineva dela prepusu sŭu: *disvadeo, dehortor:* le verni, le beszélleni valakit valamelly határazásátol: Jemanden von etwas abrathen, widerrathen; a Lat. *dis et batuo.*

Desbetu, are, atu Десбéт. áре, áт, *verb. I act.* 1) mántuiu de beţíe: *alicui crapulam depello:* valakit meg józanitani: Jemanden den Rausch vertreiben. 2) de rétácirea méntei: *aliquem ad statum mentis reduco, mentem alicujus illustro:* valakit eszére hozni, elméjét világositani: Jemanden zur Fassung bringen, den Verstand erleuchten. *II recipr:* me desbetu. 1) scapu de beţíe: *crapula liberor, crapulam exhalo:* ki józanodni: nüchtern werden, den Rausch verlieren. 2) de rétácirea méntei: *me colligo, ad mentis statum redeo:* magára jönni, eszére jönni: zu sich kommen, sich fassen, zur Fassung kommen.

Desbinare, *f. pl,* ári. Десбинáре, *subst.* 1) *fissio:* hasitás, fel hasitás: die Spaltung. 2) impárechére: *dissidium, discordia, disconvenientia, scissio:* hasonlás, egyenetlenség, szakadás: die Uneinigkeit, Spaltung, Zwistigkeit, Entzweyung, Mißhelligkeit, der Zwiespalt.

Desbinu, are, atu, Десбѝн, áре, áт, *verb. act. findo, diffindo, sejungo, discapedino:* hasitani, el hasitani, mástol el válosztani: spalten, zerspalten, aufmachen, aus einander machen etwas, was zusammengefügt war; a Lat. *dis et bino.*

Desbináturá, *f, pl.* uri. Десбинѫтѹ́рѫ, *subst. V.* Desbinare

Desbrácatu, *f.* ă, *pl.* ţi, *f.* te. Десбрѫкáт, —тѫ́, *adj. exutus:* le vetkezve: ausgezogen, ausgekleidet; a Lat. *dis et braccatus.*

Desbracinu, are, atu. Десбрáчин, áре, áт, *verb. act. solvo, dissolvo — braccas, aut femoralia:* ki kötni, ki oldani a' nadrágat,

Digitized by Google

vagy lábra valot: aufbinden, losmachen die Beinkleider.

Desbracu, are, atu. Десбрáк, áре, áт, *verb. act.* pre quineva: *exuo:* le vetkeztetni: auskleiden, Jemanden die Kleider ausziehen.

Desbumbu, are, atu. Десбȣ́мб, áре, áт, *verb. act. solvo, resolvo nodulos, vel vestem:* ki gombolni: aufknöpfen.

Descaeru, are, atu. Дескáер, áре, áт, *verb. act. avello, divello, divido, sejungo:* el választani, vagy szakasztani egy mástol: von einander trennen, oder reißen.

Descâimácescu, ire, itu. Дескъймъчéск, и́ре, и́т, *verb. recipr:* me descâimácescu: *me colligo, recolligo, ex sopore, vel stupore in me redeo:* álombol, bodulásbol, álméſkodásbol eszére jönni, magában térni: sich fassen, erhohlen, zu sich kommen.

Descâlcescu, cire, citu. Дескълчéск, и́ре, и́т, *verb. act.* 1) desfacu que au fostu incâlcitu: *explico, extrico, exolvo:* ki fejteni, ki bontani: entwickeln, loswickeln, auswickeln. — *p. e.* píru cu péptinele: *capillos explico, depecto:* a' haját ki bontani: die Haare auskämmen; 2) vre o intrebare incurcatâ: *explico, solvo, declaro, interpretor:* fejteni, magyarázni: auflösen, auslegen, erklären, erläutern.

Descâlcitoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Дескълчитóрю, — оáре, *subst:* quarele tâlcuésce queva incurcatu: *interpres, explicator:* fejtő, magyarázó: der Erklärer. 2) péptene cu quarele se descâlcesce píru: *pecten rarus:* bontó fűsé: ritka fűsé: der Kamm zum auskämmen.

Descalecu, are, atu. Дескáлек, áре, áт, *verb. act.* 1) undeva de pre calu, *etc: descendo, exscendo:* le szállani: absteigen, herabsteigen. 2) me punu giosu, me asediu: *consido:* le telepedni: sich niederlassen. 3) *impers.* se descalecâ, adeq: cade, vêne: *p. e.* tótâ nevoia pre méne s'au descâlecatu: *in me cecidit tota molestia:* reám háromlott az egész baj: alles Ungemach ist über mich gekommen, oder ist auf mich gefallen; *Ital.* scavalcare; *Hisp.* descavalgar.

Descântare, *f. pl.* âri. Дескънтáре, *subst. incantatio:* bűvölés, bájolás: das Zaubern, das Hermurmeln einer Zauberformel.

Descântâtoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Дескънтътóрю, — оáре, *subst. incantator:* bűvölő, bájoló: der Gaukler, Zauberer.

Descântâturâ, *f. pl.* uri. Дескънтътȣ́ръ; *subst.* 1) in jocu: adeq: strigâturâ: *decantatio, carmen inter saltandum decantari solitum:* tántzbéli vers, vagy ének: eine Cadenz, oder ein Vers, so unterm Tanzen abgesungen wird. 2) cuvinte vrâjitóre: *incantatio, incantamentum:* bűvölő, bájoló beszéd: die Zauberformel.

Descântecâ, *f. pl.* ce. Дескъ́нтекъ, *subst: V.* Descântâturâ.

Descântu, are, atu. Дескъ́нт, áре, áт, *verb. act.* 1) strigu cântece, séu versuri in jocu: *decanto carmina inter saltandum:* verseket a' tántz közben énekelni: Versen oder Cadenzen absingen während dem Tanzen. 2) cuvinte vrâjitóre: *decanto, incanto:* bűvölni, bájolni: eine Zauberformel hersagen, hermurmeln, vorgauckeln; a Lat. *dis et canto.*

Descarcu, are, atu Дескáрк, áре áт, *verb. act exonero, deonero:* le rakni a' terhet: abladen, abpacken, entledigen; *item: impers.* se descarcâ. *V.* Descalecu *Nro.* 3. *Ital.* scaricare; *Hisp.* descargar.

Descâtârâmezu, are, atu. Дескътъръмéз, мáре, мáт, *verb. act. diffibulo, fibula libero, fibulas solvo, apperio:* ki tsatolni, a' tsatot fel ereszteni: aufschnallen, losschnallen; *a* des *et* câtâramâ.

De-

Descaţiu, tiare, tiatu. Дескáц, цáрe, цáт, *verb. act. solvo, libero quod erat appensum:* ereszteni, le oldani: losbinden, losmachen; a Lat. *dis et quatio.*

Deschidere, *f. pl.* ri. Дескúдере, *subst. apertio, patefactio:* kinyilás, fel nyitás: das Oeffnen, die Oeffnung.

Deschidu, dere, chisu. Дескúд, дúре, кúс, *verb. act. aperio, patefacio:* nyitni, ki nyitni, fel nyitni, nyitani: öffnen, aufmachen; a Lat. *dis et claudo: Ital.* dischindere.

Deschiu, are, atu. Дескúю, áре, áт, *verb. act. solvo, dissolvo:* fel bontani, fel fejteni: auftrennen, von einander trennen, aufmachen; *Ital.* dischiavare, *i. e, aperire.*

Deschingu, gare, gatu. Дескúнг, гáре, гáт, *verb. act. equum discingo:* hevederét el oldani a' lónak: aufgürten, losgürten das Pferd; *a* des *et* chinga.

Deschiotoru, are, atu. Дескióтор, áре, áт, *verb. act. V.* Desbaeru. *Etym.* dischiavare.

Deschisu, *f.* å. *pl.* şi, *f.* se. Дескúс, —ză, *adj.* 1) — uşia, feréstra: *patens, apertus:* nyitva, fel nyitott: offen, geöffnet. 2) vre unu cámpu, adeq: largu: *patens, apertus campus:* egy kies mezö: ein offenes Feld. 3) la ménte: *clarus: perspicuus:* világos, ki világosodott: hell, erleuchtet. 4) despre vre o vépséla, quare trage quam albá: *candicans:* világos: hell. —*p. e.* vénétu deschisu: *candicans e cæruleo:* világos: hellblau.

Descingu, gere, gu, Дешчúнг, цéре, щúнг. *verb. act. discingo, recingo:* övét el oldani: losgürten, aufgürten, abgürten; a Lat. *dis et cingo*

Descleiescu, ire, itu Десклеéск, úре úт, *verb. act. diseglutino, solvo, quod fuit conglutinatum:* el valasztani egy mástol, a' mi összve volt enyvezve: auflösen, oder trennen, was zúsammen geleimet war.

Descleştu, tare, tatu. Десклáщ, щúре, щáт, *verb. act. dissolvo, discapedino, quod arcte rei alteri adhærebat:* ki kaptsolni, el választani egy mástol, a' mi összve volt fogadzva: aufhäckeln, losmachen, aus einander trennen.

Descoperíre, *f. pl.* riri. Дескоперúре, *subst. detectio. retectio, revelatio:* fel fedés, fedezés: das Aufdecken, Entdecken. — a quáruiva lucru nouu: *detectio, inventio:* fel találás: die Entdeckung. — a quáreiva taíne, *manifestatio, revelatio, indicium:* kijelentés, ki nyilatkoztatás: die Entdeckung, Offenbarung.— Descoperirea queà Dumneđeéscá: *Revelatio Divina:* Isteni ki nyilatkoztatás: die göttliche Offenbarung.

Descoperiu, rire, ritu. Дескóперiю, рúре, рúт, *verb. act.* 1) casa, capu, óla, *etc: detego, retego, nudo, discooperio:* fel fedni, fel fedezni: aufdecken, entdecken, entblösen. 2) védescu, dau la ivélá: *manifesto, gnuncio, indico, aperio, revelo, detego:* kijelenteni, ki nyilatkoztatni: entdecken, offenbaren; a Lat. *dis-cooperio. Hisp.* descubrir.

Descosu, cósere, cusutu. Дескóс, —кóсере, кúсăт, *verb. act. dissuo, suturam aperio:* kifejteni, felfejteni, vagy bontani a' varást: die Nath auftrennen. — me descosu: *dissuor:* fesleni, kifesleni: sich auftrennen; *Hisp.* descoser.

Descreţescu, ţire, ţitu. Дескрецúск, úре, úт, *verb. acc. erugo, rugas, aut sinus explico:* rántzosságát, vagy kondorságát fel bontani valaminek: entkräuseln, entrunzeln, entfalten.

Descuibu, bare, batu. Дескúбе, áре, áт, *verb. act. quempiam a nido depello, desvefacio:* fészkiböl ki zergetni, el szoktatni:

Digitized by Google

aus ſeinem Neſte, vertreiben, oder abgewöhnen.

Descuietóre, *f. pl.* ori. Дескѣетóаре, *subst. claustrum, sera, pessulus:* zár, retez: das Schloß, Gesperr.

Descuiu, ére, étu. Дескѣю, ѣре, ѣт, *verb. act. discludo, recludo, resero:* felnyitni, felnyítani, felzárni: aufſchließen, aufſperren.

Desculçiu, *f.* å, *pl.* i. *f.* e. Дескълцу, —з, *adj. nudipes:* mezítláb: barfuß, barfüßig. — vre unu calu: *V.* Despotcovitu.

Desculçu, çare, çatu, Дескълц, áре, цáт, *verb. act. discalceo, excalceo:* a' tsiszmát le huzni: entſchuhen, die Schuhe, Stiffeln, *etc.* ausziehen; a Lat. *dis et calceus: Ital.* discalzar. *Hisp.* descalzare:

Descurcu, care, catu. Дескúрк, кáре, кáт, *verb. act V.* Descálcescu. *Hips.* descorchar: *rumpere.*

Deşelatu, *f.* å, *pl.* ţi, *f.* te. Дешелáт, тѣ, *adj. elumbis, delumbis:* tsipöjében sánta: lendenlahm, kreuzlahm.

Deşelu, áre, átu. Дешúла, áре, áт, *verb. act. elumbo, delumbo:* ágyékát törni: an den Lenden lähmen.

De sérgu, séu de súrgu. Дe сúрг, *adv.* iute, répéde, cu graba: *cito, celeriter, velociter, repente:* hamar, frissen, hirtelen, szaporán: geſchwind, ſchnell, hurtig.

De seră. Дe сúрă. *I adj. vespertinus:* estvéli: abendlich. *II. adv. sero hodie vesperi, vespere, ad vesperam:* estve, estve felé: abends, zu (gegen) Abend.

Deşértăciune, *f pl.* ni Дешертъчúне, *subst. vanitas, innanitas, fragilitas:* hijjában valóság, haszontalanság, mulandoság, hivság: die Eitelkeit, Nichtigkeit, Vergänglichkeit.

Deşértare, *f. pl.* ări Дешертáре, *subst, evacuatio, exinnanitio:* kiürítés, kiüresítés, die Ausleerung.

Deşertezu, are, atu. Дешертéз, áре, áт, *verb. act. V.* Deşertu.

Desertiru, séu desentiru, *m. pl.* ri. Дeсертúр, *subst.* ostagu fugitu: *perfugo, signorum desertor:* szökött katona: der Deſerteur.

Deşertu, *f.* å, *pl.* ţi, *f.* te. Дешúрт, тъ, *adj.* 1) golu: *vacuus, vanus, innanis:* üres: leer. 2) indedarnicu, netrébnicu: *innanis, vanus, inutilis:* haszontalan, hijjában való, hívságos: eitel, leer an wahren Nutzen. 3) nestatornicu, trecătoriu: *fragilis, caducus, transitorius:* mulandó, veszendö: eitel, vergänglich; a Lat. *desertum.*

Deşertu. Дешúрт, *adv. vane, innaniter, inutiliter, in vanum, incassum, gratis:* hijjában, haszontalanul: vergeblich, umſonſt; a Lat. *desertus.*

Deşertu, are, atu. Дешúрт, áре, áт, *verb. act.* adeq: golescu: *vacuo, evacuo, vacuefacio, exinnanio:* kiüritni, kiüresíteni: leeren, ausleeren.

De sevérşire, *f. pl.* ri. Дe сăвършúре, *subst. perfectio, absolutio:* tökélletesség: die Vollkommenheit.

De sevérşitu, *f.* a, *pl.* ţi, *f.* te. Дe сăвършúт, — тъ, *adj. perfectus, absolutus:* tökéletes: vollkommen; *Ital.* sovechio: *nimis, nimium.*

De sevérşitu. Дe сăвършúт, *adv.* tökélletesen: vollkommen.

Desfacu, cere, cutu. Десфáк, чере, кът, *verb. act.* 1) — queva que au fostu făcutu, stricu: *abolio, destruo, tollo, infectum reddo:* meg másolni, el rontani, el törölni: aufheben, ändern, abſchaffen. 2) slobodu, deslegu: *solvo, dissolvo, libero:* óldani, kióldani: auflösen, aufbinden, losmachen. 3) desfăşiuru: *devolvo, retorqueo:* le tekerni, vissza tekerni: abwinden, zurückdrehen. 4) despoiu, curăţiu: *p. e.* cucuruzu de pănuşi: *deglubo, nudo:* foszlani: abſchällen, der Hülle berauben.

ben. 5) despárţescu, *p. e.* cucuruzu de pre tuleu, cocianu: *enucleo, foliculis libero, explico, grana celulis libero:* fejteni, zuzni, le morzsalni: abröbeln, auskörnen. 6) me desfacu, adeq: me desghiocu, *p. e.* nuca: *hiasco, dehisco, aperior*: nyilni, hasadozni: sich öffnen, klaffen, von einander gehen; a Lat. *dis et facio.*

Desfăşiu, séu desfăşiezu, ére, étu. Десфъшїѕ, сáѕ десфъшїѣз, ѣ́ре, ѣ́т, *verb act. fasciis solvo, libero*: ki polálni, a' fáslit le óldani: aufwindeln; a Lat. *dis-et fascia. Ital.* sfasciare. *Hisp.* desenfaxar

Desfăşiuru, rare, ratu. Десфъшѕр, ра́ре, ра́т, *verb. act. dovolvo, retorqueo:* le tekerni, vissza tekerni: abwinden, zurückdrehen.

Desfétare, *f. pl.* ári. Десфътáре, *subst. oblectatio, delectatio, oblectamentum, delectamentum, delicium, deliciæ:* gyönyörkedés, gyönyörüség, öröm: das Vergnügen, die Freude, Ergötzung, Ergötzlichkeit.

Desfétatu, *f.* ă, *pl.* ţi, *f.* te. Десфътáт — тъ, *adj.* voiosu: *lætus, hilaris, jucundus*: vig, vidám: vergnügt, froh, erfreuet. 2) plácutu, iubitu: *p. e.* vre unu locu, grădină: *jucundus, genialis, deliciosus, amoenus:* tettszö, kedves, kellemetes, vig: lieblich, reizend, angenehm, ergötzlich, anziehend.

Desfétu, séu desfétezu, táre, tátu. Десфъ́т, сáѕ десфътѣз, тáре, тáт, *verb. act.* pre quineva: *oblecto, delecto:* gyönyörködtetni: ergötzen, erfreuen. — me desfétu: *oblector, delector:* gyönyörködni: sich ergötzen, erfreuen. *Ital.* disfare: *dissolvere, destruere.*

Desfoiu, áre, átu. Десфо́ю, ѣ́ре, ѣ́т, *verb. act.* 1) *foliatim devolvo:* levelenként vissza forditani: blattweise abwinden, abblättern. 2) me desfoiu, adeq: me desínflu. *V.* Desínflu; a Lat. *disfolium.*

Desfrénare, *f pl* ári. Десфрънáре, *subst. effrenatio:* zabolátlanság: die Zügellosigkeit.

Desfrénatu, *f.* ă, *pl.* ţi, *f.* te. Десфрънáт, тъ, *adj. effrenis: effrenatus:* zabolátlan: ungezämt, zügellos. *Hisp.* desenfrenado.

Desfrénu, séu desfrénézu, are, atu. Десфрѫ́н, сáѕ десфрънѣз, áре áт, *verb. act. effreno*: ki zabolázni: abzäumen, entzäumen, den Zaum, oder Zügel benehmen; *a* des *et* frénu.

Desfundatu, *f.* ă, *pl.* ţi, *f.* te Десфѕндáт, — тъ, *part. verb.* desfundu, *V.* Desfundu: *item:* ne săţiosu: *inexplebilis, insatiabilis, insaturabilis*: telhetettlen: unersättlich, nicht zu erfüllen.

Desfundu, are, atu. Десфѕ́нд, áре, áт, *verb. act.* 1) scotu fundu a fară, *p e.* la vre o tónă: *fundum ejicio:* ki ütni a' feneket: den Boden ausschlagen, 2) destupu: *returo:* meg nyitni, fel-nyitni, a' dugot ki venni: öffnen, aufmachen, aufspründen; a Lat. *dis et fundus.*

Desghiocu, are, atu. Десгїо́к, áре, áт, *verb. act.* 1) — prune, *etc: enucleo:* magvát venni: entkernen, von Kernen befreuen. 2) cucuruzu, *etc: explico, grana cellulis exigo:* fejteni, zuzni, mor'salni: abröbeln. 3) me desghiocu, *p. e.* vre o nucă, adeq: me desfacu: *dehisco, hiasco, aperior*: nyilni, hasadózni: sich öffnen, klaffen; *ă des et bucca, quasi aperiret buccam, b mut.* in *g. vel ă dis et voco,*

Desgrădescu, ire, itu. Десгрѫдѣск, и́ре, и́т, *verb. act. dissepio, sepem solvo:* fel fejteni a' sövényt, a' kertet: den Zaun ausflechten.

Desgrăditu, *f.* ă, *pl.* ţi, *f.* te. Десгрѫди́т, — тъ, *adj. haud septus:* kerteletlen: uneingezäunt.

Des-

Desgropare, *f. pl.* ári. Десгропа́ре, *subst. effossio:* ki ásás: die Ausgrabung.

Desgropu, are, atu. Десгро́п, а́ре, а́т, *verb. act. effodio:* ki ásni: ausgraben, herausgraben.

Desgurgu, gare, gatu. Десгѐрг, а́ре, а́т, *verb. act. p. e.* maçele: *explico, extrico:* fejteni, bontani: entwickeln; *idem ac* descurcu, *nisi quod c mutetur in* g.

Deshámatu, *f.* á, *pl.* ţi, *f* te. Десхъма́т, — тъ, *adj.* desmáţiatu: *dissolutus, discinctus:* ronda, ponyola: schlumpig, schlampig, schlotterig, nachlässig gekleidet.

Deshamu, are, atu. Десха́м, а́ре, а́т, *verb. act. abjungo equos. helcia equis demo:* hámokat le venni a' lovakról: dem Pferde das Geschirr abnehmen; â *des* et *hamu.*

Desholbu, séu desvolbu, are, atu. Десхо́лб, а́ре, а́т: *V.* Descàimécescu; a Lat. *dis et volvo.*

De şì. Де ши́: *etsi, etiamsi, tametsi, licet, quamvis, quamquam:* noha, ha is, ha mindjárt: obschon, obwohl, obgleich, wie wohl, wenn auch.

Desiernézá. Десїернѣ́зъ, *imperson:* se desiernézá: *abhiemat:* a' tél mulik: der Winter vergeht.

Desíme, *f. pl* mi. Деси́ме. *subst. densitas:* sürüség: die Dichte.

Desínflu, are, atu Десъ́нфлв, а́ре, а́т, *verb. recipr:* me desínflu: *detumeo:* meg lohadni, meg szállani, apadni, (a' daganatrol:) abnehmen, sich verlieren, setzen (von Geschwulst); a Lat. *dis et inflo.*

Deşiratu, séu desşiratu, *f.* á, *pl.* ţi, *f.* te, Дешира́т, *adj. dispersus, dissipatus:* széllyel hányatott: zerstreut.

Deşiru, séu desşiru, are, atu. Деши́р, а́ре, а́т, *verb. act solvo, dissolvo:* fel bontani: zerlegen, zertheilen. *Nota.* Ital. deschierare, *signif. membratim solvere:* a Lat. *dis et series.*

Deslegare, *f. pl.* ári. Деслега́ре, *subst.* 1) din legáturá: *religatio, solutio, resolutio:* fel oldás; das Abbinden, Aufbinden, die Losbindung. — de pécate: *absolutio:* fel oldás: die Absolution. 2) a quáruiva intrebári incurcate: *resolutio, explicatio, interpretatio, explanatio:* magyarázat, meg magyarázás, fejtegetés: die Erklärung, Auslegung, Erläuterung; a Lat. *dis* et *ligo, as.*

Deslegátoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Деслегъто́рю, — о́аре, *subst.* descàlcitoriu, télcuitoriu: *interpres:* fejtő, fejtegető, magyarázó: der Ausleger.

Deslegu, are, atu. Деслѐг, а́ре, а́т, *verb. act.* 1) mántuescu din legáturá: *religo, solvo, absolvo, resolvo:* ki kötni, óldani, meg óldani, fel óldani, vagy óldazni: abbinden, aufbinden, losbinden. — de pécate: *absolvo:* fel óldazni: absolviren. 2) vreo induoélá, séu intrebare incurcatá: *explico, extrico, explano, interpretor:* fejteni, fejtegetni, magyarázni: auslegen, erläutern, erklären.

Desplicescu, ire, itu Деспличе́ск, и́ре, и́т, *verb. act. solvo, quod adhaerebat:* el válaztani, vagy le szakasztani azt, a' mi összve volt ragasztva: auftrennen, aufreißen was zusammengeklebet war.

Desmáçiatu, *f.* á, *pl.* ţi, *f.* te. Десмъца́т, — тъ, *adj. dissolutus, discinctus; ab Ital.* dis, et mazzo, i. e. *fasciculus. Hisp.* desmochar: *mutilare.*

Desmániiu, ére, étu. Десмъ́нїю, ѣ́ре, ѣ́т, *verb. I. act.* pre quineva: *stomachantem sedo, iram alicujus lenio:* engesztelni, egy haraguvot le tsendesiteni, haragyát le tsillapitani valakinek: einen zornigen besänftigen. *II recipr.* me desmániiu: *iram pono:* a' haragrol le tsendesedni, engesztelődni: den Zorn ablegen, fahren lassen.

Desméntare, *f.* ári. Десмънта́ре, *subst.* 1) desvátuire dela queva cugetu: *disvasio, dehortatio:*

el

Digitized by Google

el intés, le beszéllés: die Abrathung, Widerrathung. 2) svátuire spre reu: *inductio, sollicitatio, pellectio*: el ámitás, el tsábitás: die Verleitung, Verführung; a Lat. *dis et mens, mente.*

Desméntátoriu, *f.* óre *pl.* ori, *f.* óre. Δεσμεντατόριυ, —όαρε, *subst. disvasor, dehortator:* el intő: le beszéllő: der Abrather, Widerrather; item: *V.* Amágitoriu.

Desméntu, are, atu Δεσμέντ, άρε, άτ, *verb. act.* 1) desbatu, desvátuescu dela queva prepusu: *dehortor, disvadeo*: el inteni, le beszélleni: abrathen, widerrathen. 2) adámánescu, svátuescu spre reu: *induco, sollicito, pellicio:* el ámitani, tsábitani: verleiten, verführen.

Desmerdáciune, *f. pl.* ni. Δεσμερδαζιούνε, *subst. V* Desmerdare.

Desmerdare, *f pl.* ări. Δεσμερδάρε, *subst.* 1) desfétare: *voluptas, delectio, oblectatio:* gyönyörködtés, gyönyörűség: die Ergötzung, Ergötzlichkeit, die Freude. 2) resfáçare: *voluptas, libido, lascivia, mollities:* hujaság, puhaság, testi gyönyörűség: die Wollust, Schwelgerey, Ausschweifung.

Desmerdatu, *f.* a. *pl.* ţi, *f.* te. Δεσμερδάτ, —τε, *adj.* desfétatu, plácutu, *p. e.* vre o gradiná: *jucundus, deliciosus, amoenus:* tettszö, kedves, kellemetes: lieblich, reizend, angenehm, ergötzlich, anziehend. 2) resfáçatu: *libidinosus, lascivus, voluptatibus indulgens:* huja, puha: wollüstig, weichlich. 3) intrecutu: *prima indulgentia corruptus, peneram educatus:* kényes, kénen tartott, kényeztetett: verzärtelt, weichlich, verhätschelt.

Desmedu, séu desmerdezu, are, atu. Δεσμέρδ, σαε Δεσμερδέζ, άρε, άτ, *verb. act. I.* pre quineva: 1) il desfétezu: *oblecto, delecto*: gyönyörködtetni: erfreuen, ergötzen. 2) vre unu pruncu, adeq: l' intrec. lu mádárescu: *immodicis blanditiis. et nimia indulgentia corrumpo:* kényeztetni, kényen tartani valami gyermeket: verzärteln, verhätschen. *II. recipr.* me desmerdu. 1) in desfétári ne oprire: *delector, oblector:* gyönyörködni: sich erfreuen, ergötzen. 2) in resfáçare: *helluor, luxurior, libidini indulgeo:* bujalkodni: schwelgen, ausschweifen. 3) me intrecu: *puellitor:* gyermekeskedni: sich kindisch betragen: a Lat. *dis-moderor.*

Desmeţescu, ţire ţitu. Δεσμεţέσκ, ήρε, ήτ, *verb. I. act.* pre altu: *e vertigine, aut deliquio reduco:* bódulásbol, vagy ájulásbol magához hozni valakit: einen ohnmächtigen, oder schwindeligen zu sich bringen. *II. recipr:* me desmeţescu: *e vertigine, vel deliquio reducor, ad me redeo:* bódulásbol, vagy ájulásbol magához térni, éledni: sich vom Swindel, oder aus der Ohnmacht erholen, zu sich kommen; *item: V.* Desbetu.

Desmorţescu, ţire, ţitu. Δεσμορţέσκ, ήρε, ήτ, *verb. I. act.* pre altu: *narcosi, vel torpore libero*: a' zsibbadástol meg menteni: von der Erstarrung befreyen. *II.* me desmorţescu: *torpore liberor:* a' zsibbadástol meg menekedni: von der Erstarrung befreyet werden.

Desmoscenescu, ire, itu. Δεσμοşενέσκ, ήρε, ήτ, *verb. act. exheredo, exheredem facio:* örökségből ki tagadni: enterben.

Desnádéşduescu, ire, itu. Δεσνζδζδέσκ, ήρε, ήτ, *verb. act. despero, spem abjicio:* kétségben esni: verzweifeln.

Desnádéşduire, *f. pl.* iri. Δεσνζδζδήρε, *subst. desperatio:* kétségben esés: die Verzweiflung.

Desnádéşduitu, *f.* á, *pl.* ţi, *f.* te. Δεσνζδζδήτ, —τε, *adj. desperatus, desperabundus:* kétségbe esett: verzweifelt.

Desnodu, dare, datu. Δεσνόδ, δάρε. δάτ, *verb. act. enodo, abnodo:*

Digitized by Google

nodo: ki bontani, meg óldani a' tsomót: entknotten, vom Knotten befreyen, den Knotten auflösen; â Lat. *dis et nodo, as.*

Desobicinuescu, íre, itu. Десобичинѹеск, — и́ре, — и́т, *verb. I. act.* pre altu de queva, adeq: lu desvátiu: *dedoceo, desvefacio:* el szoktatni: abgewöhnen. *II. recipr:* me desobicinuescu: *desvesco, desvefio:* el szókni: sich abgewöhnen.

Despárţanie, *f. pl.* nii. Деспърца́нїе, *subst. V.* Despárţire.

Despárţeścu, ţire, ţitu. *V.* Despartu.

Despárţire, *f. pl.* ri. Деспърци́ре, *subst.* 1) — a quáruiva pretenu de cótrá altu: *separatio, sejunctio, segregatio, dissociatio:* el válás: die Trennung, Scheidung. 2) a bárbatului de cótrá muiere prin judecatá: *divortium:* házasaknak egy mástol való el válás: die Ehescheidung.

Despartu, ţire, ţitu. Деспа́рт, — ци́ре, — ци́т, *verb. I. act.* 1) queva lucru in párţi anumite. adeq: impartu: *dispartior, dispertior, distribuo, divido, partior:* el osztani, fel osztani: theilen, abtheilen, zertheilen. 2) unu lucru de cótrá altu, adeq: osebescu: *separo, segrego distingvo:* külön tenni, külön választani, meg külömböztetni: sondern, absondern, unterscheiden. 3) pre quineva de cótrá altu. *p. e.* unu soçiu de cótrá altu: *separo, dissocio, sejungo:* egy mástol el választani: trennen, scheiden, von einander scheiden. *II. recipr:* me despartu: 1) me impartu: *dividor, distribuor, in partes abeo:* oszlani: sich theilen, zertheilen. 2) — de cótrá queva, adeq: me osebescu: *separor, segregor, distingvor:* külömbözni: sich unterscheiden. 3) — de cótrá quineva: *me separo, sejungor, dissocior, segregor:* el válni, egy mástol válni: sich von einander trennen. 4) — de cótrá soçiu quelu de cásátorie prin judecatá legiuitá: *divortium facio:* el válni házas társátol: die Ehescheidung treffen; â *dis et partior.*

Despáturu, are, atu. Деспѫ́тѹр, — а́ре, — а́т, *verb. act. explico sinus:* ki fejteni a' réteket: entfalten.

Despecetluescu, ire, itu. Деспечетлѹеск, — и́ре, — и́т, *verb. act. resigno, solvo, aperio, sigillum frango:* fel törni, bontani, vagy szakasztani a' pecsétet: entsiegeln, das Siegel brechen, aufreißen.

Despédecu, care, catu. Деспѣ́дек, — ка́ре, — ка́т, *verb. act. a*) calu: *pedica, aut compede solvo:* békóbol, nyügböl ki botsátani, ki ereszteni a' lovat: aus Fußeisen befreyen, oder los lassen das Pferd. *b*) caru: *rotam sufflamine libero:* a' kerékkötöt óldani: das Rad aufsperren, die Hennekette aufziehen; â *des et pedica.*

Despicáturá, *f. pl.* uri. Деспикѫтѹ́рѫ, *subst.* 1) crepáturá: *fissio, fissura:* hasiték: der Spalt die Spalte. 2) de lemnu, adeq draniţiá, prágina: *sçida ligni* egy hasábfa, fa hasáb: das Holscheit, ein Scheit Holz.

Despicu, are, atu. Деспи́к, — а́е, — а́т, *verb. act. findo, diffindo:* hasitani, hasogatni: spalten, zerspalten; a Lat. *dispesco. Ital.* spiccare: *evellere, separare. Hisp.* despegar.

Despletescu, ire, itu. Деспле́теск, — и́ре, — и́т, *verb. act. replico, retexo, retorqueo:* a fonni, a' fonatékat ki fejteni vagy bontani: abflechten, aufflechten; a Lat. *dis, et plecto.*

Despoiu, ére, étu. Деспо́ѭ, — ѭ́ре, — ѭ́т, *verb. act. degubo, pelle, vel cute exuo, spolio:* meg nyúzni, bőrit le húzni, héjjábol ki

kifejteni: schinden, abschinden, der Haut, oder der Schalle berauben; a Lat. *spolio; Hisp.* despojar

Despotcovitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Деспотковит, — тъ, *adj. haud soleatus:* patkolatlan: unbeschlagen.

Despre. Деспре: *de:* rol, röl, felöl, iránt: von, wegen, in Rücksicht.

Despreunare, *f. pl.* nári. Деспреѕнáре, *subst. separatio, segregatio:* egy mástol való el választás: die Trennung, Absonderung.

Despreunu, séu despreunezu, nare, natu. Деспреѕн, сав деспреѕнéз, — áре, — áт, *verb. act. abjungo, disjungo, separo, segrego:* el választani, egy mástol választani: absondern, trennen, scheiden.

Desprindu, dere, insu. Деспри́нд, — дéре, — и́нс, *verb. act.* unu lucru de cótrá altu: *discutio ab invicem:* egy mástol bontani: trennen. 2) — *p. e.* o scándurá, quare au fostu undeva prinsá, séu bátutá, adeq: desbatu: *decutio, demo:* le venni, le verni: herabnehmen, herunterschlagen. 3) boui din jugu, caii din hamu: *abjugo, abjungo:* ki fogni: ausspannen; â Lat. *dis et prehendo.*

Desputęscu, séu desputu, ire, itu. Деспѕцéск, сав деспѕт, ци́ре, — ци́т, *verb. recipr:* — incepu a nu puţì: *exodoro, desino foetere:* meg szünök büdös lenni: ausstinken, aufhören vom Gestank; â Lat. *dis et puteo, es.*

Desrádícinare, *f. pl.* ári. Десрѫдъчинáре, *subst. eradicatio, exstirpatio:* ki-irtás: die Aauswurzelung, Ausrottung.

Desrádícinezu, séu desrádícinu, áre, át. Десрѫдъчинéз, сав десрѫдъчи́н — áре, — áт, *verb. act. eradico, exstirpo, radicitus tollo:* töröstöl, gyökerestöl ki-irtani: auswurzeln, ausrotten; â Lat. *dis et radix.*

Descamu, are, atu. Деска́м, — áре, — áт, *verb. act. filatim solvo:* foszlatni, szálakonként tépni: ausfasern, abzupfen, ausfädeln.

Desşelu, láre, látu. Десшѫ́л, — áре, — лáт, *verb. act.* 1) iéu şéoa depre calu: *ephipium demo:* a' nyerget levenni a' lórol: absatteln. 2) deculu. *V.* Deşelu.

Dé 'stá datá, de astá datá, séu de ast'datá. Дѣ 'стъ дáтъ, де а̂стъ дáтъ, сав де а̂ст'дáтъ: *adv. nunc, pro nunc, pro praesenti, in praesentia, hac vice:* most, mostanában, ez egyszer: dießmalen, dermalen, für dermalen.

Dé 'stáḑi, séu de astáḑi. Дѣ́ 'стъзи, сав де а̂стъзи, *I. adj. hodiernus:* mái: heutig. — *p. e.* ḑióa de astáḑi. *dies hodiernus:* mái nap: der heutige Tag. *II. adv.* de astáḑi inante: *ab hodierno, ab hoc die:* mátol fogva, ezentul: von heute.

Desucescu, cire, citu. Десѕчéск, — и́ре, — и́т, *verb. act. retroago, retroverso, retorqueo:* viszsza tekerni, vagy fatsarni: abdrehen, zurückdrehen, zurückwenden.

Desţepenescu, nire, nitu. Десцепенéск, — и́ре, — и́т, *verb. act. V.* Desmorţescu.

Desceptatu, *f.* á, *pl.* ţi, *f.* te. Дещептáт, — тъ, *adj.* 1) trésu: *vigil, experectus:* émett, imett, ébren lévö: wach, munter. 2) scórnaciu: *vigil, vigilans, modico somno indulgens:* émett, kevés álmú: wachsam, wacker. 3) la ménte scítaciu, isteţiu: *excitatus, ingeniosus:* elmés, világos elméjü: aufgeweckt.

Deşteptu, séu desceptu, are, atu. Дещéпт, — áре, — áт, *verb. I. act.* scornescu, tresescu pre quineva: *expergefacio, excito;* fel-ébreszteni, fel-serkenteni: aufmuntern, aufwecken. *II. recipr:* me deşteptu: *expergiscor, evigilo,*

gilo, *excitor*: fel-ébredni, fel serkenni: erwachen, aufwachen, munter werden; â Lat. *discepto*; *Ital.* destar; *Hisp.* despertar.

Destupu, are, atu. Дестȣ́п, — а́ре, — а́т, *verb. act.* 1) *returo*: a' dugot kivenni, meg nyitni: aufspründen, öffnen. 2) deschidu: *aperio*, *patefacio*: nyitni, fel nyitani: öffnen, aufmachen. 3) descoperiu: *retego*, *detego*, *revelo*: fel-fedni, fel-fedezni: aufdecken, entdecken, entblößen; â Lat. *dis et stipo*.

Desvåtuescu, ire, itu. Десфътȣе́ск, — и́ре, — и́т, *verb. act. disvadeo*, *dehortor*: el inteni, le-beszélleni: abrathen, widerrathen; â Lat. *dis et svatum pro svasum*.

Destoinicie, *f. pl.* cii. Дестойничіе, *subst.* harnicie, vrednicie: *capacitas*, *facultas*, *habitus*, *habilitas*: ügyesség, alkalmas létel: die Fähigkeit, Geschicklichkeit, Tauglichkeit.

Destoinicu, *f.* å, *pl.* ci, *f.* ce. Дестóйник, — кѫ, *adj.* harnicu: *aptus*, *idoneus*, *habilis*, *capax*: ügyes, alkalmas, alkalmatos: fähig, tauglich, geschickt.

Destorquu, quere, torsu. Дестóрк, — че́ре, тóрс, *verb. act. p. e.* vre o moşíe, adeq: rescompåru: *redimo*: kiváltani: loskaufen; â Lat. *dis et torqueo*.

Destrámu, are, atu. Дестрѫ́м, — а́ре, — а́т, *verb. act. filatim solvo*: foszlatni, szálakonként tépni: ausfasern, abzupfen, ausfädeln; â Lat. *dis*, *et trama*, *i. e. tramam solvo*, *explico*.

Destulare. *f. pl.* åri. Дестȣла́ре, *subst.* 1) destulåtate: *satietas*, *sufficientia*: elégség, elegendőség: die Genüge, Genügsamkeit. 2) facere destulu: *satisfactio*: elég tétel: die Genugthuung.

Destulåtate, *f. pl.* tåţi. Дестȣлѫта́те. *V.* Destulare Nro. 1)

Destulatu, *f.* å, *pl.* ţi, *f.* te. Дестȣла́т, — тѫ, *adj.* 1) destulu, de ajunsu: *sufficiens*: elég, elégséges, elegendő: genug, hinreichend. 2) quarele are destulu: *sufficienter provisus*: kinek elege vagyon: zur Genüge versehen. 3) quarele éste indestulitu cu al sůu: *contentus*: meg elegedve: zufrieden, vergnügt; â *Valach.* de *et* såtulu: *satur*.

Destulescu, séu destulezu, áre, atu. Дестȣле́ск, сав дестȣле́з, — а́ре, — а́т, *verb. act.* 1) pre altu: *satisfacio*: kielégíteni: befriedigen, Genüge thun. 2) me destulescu: *satis habeo*, *mihi sufficit*, *contentus sum*: meg elegedni. genug haben, zufrieden seyn; â destulu *sive* desåtulu.

Destulire, *f. pl.* ri. Дестȣли́ре, *subst. V.* Destulare. etc.

Desu, *f.* déså. *pl.* şi, *f.* dése. Де́с, дѣ́сѫ, *adj.* 1) *densus*: sűrű: dick, dicht. — despre vre o ţeseturå, adeq: båtutu: *densus*, *pexus*: tömött: dicht. 2) que se intémplå de multe ori: *frequens*: gyakor: häufig, was oft geschieht; â Lat. *densus subtracto* n.

Desu. Де́с, *adv.* 1) strinsu lóngó olaltå: *dense*: sűrűen: dicht, dick. 2) de multe ori: *saepe*, *frequenter*: gyakran, gyakorta: oft, vielmal.

Desu de deminétiå. Де́с де деминѣ́цѫ: *adv. temp. bene mane*, *multo mane*, *summo mane*: jókor, idein reggel, jó reggel: früh Morgens, sehr früh, in aller Frühe.

Desunescu, nire. nitu. Десȣне́ск, — ни́ре, — ни́т, *verb. act. disunio*: el-választani, szakasztani: trennen, uneinig machen; â Lat. *dis et unio*.

Dé supra. Дѣ сȣ́пра, *I. adj. superus*, *superior*: felső: der, die, das Obere. *II. adv. a*) dé stå dé supra: *supra*, *superne*: fenn, felül. felyül: oben, über, oberhalb. *b*) de scobórå dé supra in giosu: *a summo*: felyülröl: von oben.

De

De susu. Де сꙋ́с, *I. adj. superus, supernus:* felsö: ober, der, die, das Obere. *II. praep. v. adv. superne, desuper:* onnan fellyül: oben, von oben, von oben herab.

Desvélescu, lire, lítu. Десвълéск, — лúре, — лúт, *verb. act. feminam revelo:* aszszonynak fökötöjét, vagy fejre valóját levenni: ein Frauenzimmer enthüllen; â Lat. *dis et velo.*

Desvértescu, tire, titu. Десвъртéск, — úре, — úт, *verb. act. retorqueo, retroverto:* letekerni, viszsza tekerni: zurückdrehen, rückwärts drehen; â Lat. *dis et verto.*

Desvéţu, ţare, ţatu. Десвъ́ц, — цáре, — цáт, *verb. I. act.* — pre quineva: *desvefacio, dedoceo:* elszoktatni, valakivel valamit elfelejtetni: entwöhnen, abgewöhnen, machen daß einer etwas verlerne. *II. recipr:* me desvéţu: *dedisco, desvesco, desvefio:* valamit elfelejteni, valamitöl el szokni: etwas verlernen, sich von etwas abgewöhnen. *Ital.* disavvezzare.

Desvinováţescu, ţire, ţitu. Десвиновъцéск, — цúре, — цúт, *verb. act:* — mántuescu: *excuso, purgo:* menteni, mentegetni: entschuldigen, rechtfertigen.

Desvinováţire, *f. pl.* ri. Десвиновъцúре, *subst. excusatio, purgatio:* mentség, mentegetés: die Entschuldigung, Rechtfertigung.

Desvolbu, bare, batu. Десвóлб, — бáре, — бáт, *verb. recipr:* 1) despre vre o flóre: *evolvor, explicor:* nyilni, kinyilni: sich entwickeln, enthüllen. 2) *V.* Descáimácescu; â Lat. *dis et volvo.*

Desvoltu, *f.* vóltá, *pl.* volţi, *f.* vólte. Десвóлт, — вóлатъ, *adj.* 1) vre o flóre: *evolutus, solutus, explicitus:* nyiltt, kinyiltt: entwickelt. 2) la ménte: *excitatus, sagax, docilis ingenii:* szép, kinyiltt eszü: einen guten offenen Kopf habend. *Ital.* disvolto: *expeditus.*

Dé táté ori. Дѣтѫ́тѣ ѡ́рй. *V.* Atáta.

Detoraşu, *m. pl.* şi. Детоpáш, *subst. debitor:* adós: der Schuldner, Schuldmann, Schuldige.

Detorescu, rire, ritu. Деторéск, — рúре, — рúт. *V.* Indetorescu.

Detorie, *f. pl.* rii. Деторíе, *subst.* 1) — de bani, etc: *debitum, aes alienum:* adósság: die Schuld. — facu detorii, séu me bagu in detorii: *debita, aes alienum contraho:* adósságot tsinálni, magát adósságba verni: Schulden machen. 2) detorintiá, sluşbá: *officium, obligatio, debitum, munus, partes:* hivatal, köteleség: die Pflicht, Schuldigkeit; â Lat. *debitum.*

Detorintiá, *f. pl.* tie. Деторúнцъ, *subst. officium, obligatio, partes:* köteleség: die Pflicht, Verbindlichkeit.

Detoriu, *m. pl.* ri. Детóрю, *subst. debitor:* adós: der Schuldner, Schuldige, Schuldmann. — péné in grumaḑi, séu póné dopó capu in detorii: *obaeratus, haerens in aere alieno:* nyakig, fülig adós: der über die Ohren in Schulden stecket. *Hisp.* Deutor.

Detoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Детóрю, — рáре, *adj. obstrictus, obligatus:* köteles: verbunden, verpflichtet, obligirt.

Detornicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Детóрник, — къ, *adj.* cáḑutu, cuviinciosu: *debitus, meritus, condignus, conveniens, justus:* illendö, illö: gebührend, gebührlich, schuldig.

De totu, séu de totului totu. Де тóт, сау де тóтꙋлꙋй тóт: *omnino, plane, penitus, prorsus:* egészen, egészlen, tökélletessen, tellyességgel: ganz, gänzlich, ganz und gar.

De totu féliu. Де тóт фѣ́лю, *adj.* de tótá speçia, de tótá plasa: *omnis generis, omnigenus:* minden-

mindenféle, mindennémű: allerley, allerhand.

De trébá. Де трѣ́бъ, *adj.* 1) — de folosu: *utilis*, *fructuosus*: hasznos: nützlich. 2) — bunu, de omenie: *humanus*, *probus*, *praestans*, *egregius*: emberséges, betsületes, derék: brav, ehrlich, rechtschaffen, redlich, wacker.

Dé tunci, séu de atunqui. Дѣтȣ́нчи. *I. adj. illius temporis*: akkori: damalig. *II. adv. ab illo tempore*: azólta, attol fogva: seit denn, seit der Zeit.

Detunu, nare, natu. Детȣ́н, — на́ре, на́т, *verb. act. fulmine ico*: a' menkövel meg ütni: mit dem Donner schlagen; â Lat. *detono*.

De una. Де оу́на. 1) de o parte: *partim*, *parte*, *ex parte*, *una ex parte*: részént, egy részént, egy részröl: theils, eines Theils, zum Theil. — *p. e.* de una béne s'au intémplatu: *ex parte bene accidit*: egy részröl jól esett: eines Theils ist gut geschehen. 2) *V.* Dé una.

Dé una. Дѣ́ оу́на, *adv*: *recta*: egyenessen: gerade, straks, gerades Wegs. — totu dé una. *semper*, *perpetuo*, *omni tempore*: mindég, mindenkor, örökén, szüntelen: immer, allezeit, stets, beständig.

De unde Де оу́нде, *I. adj. cujas?* honnan való? honnét való, hova való: woher? von wannen? was für Landsmann? *II. adv. loci. unde? e quo loco?* honnan? honnét? woher?

Deunáḑi, séu deunáḑile. Дъȣ́нъз, сав дъȣнъзи́ле, *adv. temp. nuper*: minap, a' minap, a' minapában: neulich, unlängst, vor etlichen Tagen. — quelu de deunáḑi, *adj. nupernus*: minapi, a' minapi: neulich; â Lat. *de-una-die*.

Deva, *f.* Де́ка, *subst.* unu orașu in Ardélu: *Dacopolis*, *Dacidava*, *Deva*: Déva: Deva.

Devocu, care, catu. Дебо́к, — ка́ре, — ка́т, *verb. act. V.* Desghiocu.

Devolie. *V.* Dievolie.

De vréme. Де крѣ́ме, *I. adj.* que se face, séu se cóque de vréme, témpuriu: *praecox*: idein érő: frühzeitig. *II. adv. mature*, *tempestive*: jókor, idein: zeitig, zu rechter Zeit.

De vréme que. Де крѣ́ме че: *cum*, *ubi*, *quoniam*, *siquidem*, *quandoquidem*: mivel, mivelhogy, minthogy: weil, da, indem, maßen.

Diaconie, *f. pl.* nii. Дїаконіе, *subst. Diaconatus*: der Diaconat.

Diaconu, *m. pl.* ni. Дїако́н, *subst. Diaconus*: der Diaconus.

Diacu, *m. pl.* diéci. Дїа́к, *subst.* 1) quarele ánvéţá la scólá: *studiosus literarum*: deák, tanúló: der Student. 2) ucenicu, ánvétiácelu: *discipulus*: tan tvány: der Schüler. 3) latinu: *latinus*, *latinae lingvae gnarus*: deák, deák nyelvet tudó: der Lateiner. 4) la beséricá, adeq: cantoru: *cántor*: énekló, kántor: der Sänger, Cantor; â *Gr.* διακονος: *diaconus*.

Diamantu, *m. pl.* ţi. Дїама́нт, *subst.* o pétrá pretiósá: *adamas*: gyémánt: der Diamant. — de diamantu: *adj adamantinus*: gyémántból való: diamanten.

Diapánu, are, atu. Дїа́пън, — а́ре, — а́т, *verb. act. fila revolvo de girgillo*: gombolyitni: haspeln, abhaspeln, abspuhlen. *Ital.* dapanare.

Diavolu, *m. pl.* li. Дїа́кол, *subst. diabolus*, *daemon*: ördög: der Teufel.

Dícá, *f.* Дѣ́къ, *subst. bilis*, *fel*, *ira*, *stomachus*: méreg, harag: der Zorn, die Galle.

Dicimá, séu decimá, *f. pl.* me. Ди́чмъ, *subst. decima*, *decuma*: dézma, tized: der Zehend.

Dicĭmátoriu, *m. pl.* ori. Ди́чимъто́рю, *subst. decimator*: dézmás, tizedes: der Zehende, Zehendabtreiber. Dicĭmátóre, *foem.*

Dicĭmuescu, séu decimuescu, ire, itu. Дичимѣе́ск, — и́ре, — и́т, *verb.*

Digitized by Google

verb. act. ḑeciuescu: *decimo:* dézmálni, tizedelni: zehenden, verzehenden.

Dicosu, *f.* cósá, *pl.* coşi, *f.* cóse. Дъкóс, — кóасъ, *adj. biliosus, stomachosus, iracundus:* mérges, haragos, indulatos: gallsüchtig, zornig. *Gr.* δικησις, *vindicta.*

Diecésce. Дїечѣ́ще, *adv.* 1) qua diécii: *more studiosorum:* deákosson, mint a' deákok: studentenmäßig. 2) *V.* Látinésce.

Diecescu, cire, citu. Дїечéск, — чи́ре, — чи́т, *verb. act.* 1) ánvéţu la scólá: *studeb, literis do operam:* tanúlni, deákoskodni: lernen, studiren. 2) la Besérică, adeq: suntu cantoru: *cantoris munere fungor:* kántoroskodni: einen Sänger abgeben.

Dieeescu, *f.* céscá, *pl.* sci, *f* Дїечéск, — ѣ́скъ, *adj.* 1) que se ţéne de diacu: *ad studiosum pertinens:* deákhoz tartozó: die Studenten anbetreffend. 2) *V.* Látinescu.

Diecie, *f. pl.* cii. Дїечíе, *subst.* 1) *studia literarum, vel tempus, quo quis studet:* tanúlás, deákság: das Studiren, oder die Studirenzeit. 2) cántorie: *munus cantoris:* kántorság: die Cantorsstelle, Sängersstelle. 3) *V.* Látinie.

Diecime, *f. pl.* car. Дїечи́ме, *subst. studiosi, vel juventus studiosa:* deákság, a' deákok, a' tanúló ifiúság: die Studenten, die studirende Jugend.

Dietá, *f. pl.* te. Дїéтъ, *subst. comitia, vulgo: diaeta:* ország gyülése: der Landtag, Staatscongreß.

Dievolésce. Дїеволѣ́ще, *adv. diabolice:* ördögössön, ördögi módon: teuflisch.

Dievolescu, *f.* éscá, *pl.* sci, *f.* Дїеволéск, — ѣ́скъ, *adj. diabolicus:* ördögi: teufelisch, teuflisch.

Dievolie, *f. pl.* lii. Дїеволíе, *subst. res mala, improba, diabolica:* ördögség: die Teufeley, das Teufelzeug.

Dihoru, *m. pl.* ri. Ди́хор, *subst. mustella putorius:* gerény, görény: der Iltis, Ilteiß, Stänkerratz.

Dimicatu, *m. pl.* ţi. Димикáт, *subst.* o bucatá cu brénḑá: *ius caseatum:* túros étek, túros leves: die Kässuppe; â Lat. *dimico.*

Dimicu, care, catu. Дими́к, кáре, кáт, *verb. act. tero, frio:* apritani, fel-darabolni: brocken, bröckeln; *apud Transd. significat pugno.*

Diminétiá, séu demánétiá. Деминѣ́цъ: *mane, tempus matutinum:* reggel: der Morgen, die Frühzeit. — a ḑi deminétiá: *hodie mane:* ma reggel: heute früh, diesen Morgen. — máne deminétiá: *cras mane:* holnap reggel: morgen früh. — de diminétiá: *I. adj. matutinus:* reggeli: morgentlich. *p. e.* lucru de diminétiá: *labor matutinus:* reggeli munka: die Früharbeit. *II. adv.* v. *ablativus absolutus: mane, tempore matutino:* reggel: früh, in der Frühe. — fórte de deminétiá, séu de. su de diminétiá: *primo mane, multo mane, summo mane:* igen jókor, jókor reggel, idein reggel: sehr früh, in aller Frühe. — dimineciórá, *dimminut.*

Dinainte, séu dinante. Динаи́нте. 1) de dinainte: *ab ante, a parte antiqua, a fronte:* elöl: vorn, von vorn. — *p. e.* dute dinainté meà: *abi, recede a conspectu meo:* takarodj szemeim elöl: geh' mir vor den Augen. 2) inainte: *ante, ob, coram, prae, pro:* elött: vor. — *p. e.* dinainté ochilor mei: *ob oculos meos:* szemeim elött: vor meinen Augen. — dinainté ómenilor: *coram hominibus:* az emberek elött: vor den Leuten. — quelu dinainte: *adj. antiquus:* elsö: elöl való: der, die, das Vordere; *Hisp.* delante.

Dinapoi. Динапóй: *pone, post, a post, retro, a tergo:* hátul: hinten, von hinten, hintan, hinterwärts, rückwärts.

Digitized by Google

rückwärts. — quelu dinapoi: *adj: posterior, posticus:* hátulsó: der, die, das Hintere.

Dinariu, *m. pl.* ri. Динáрю, *subst. denarius:* dénár: der Denar. (aquestu banu fáceà la Romani, dopé socotéla nóstrá, trei póné in quinqui groşiţé.)

Dincótráu, séu din quótróu. Динкътрáв: *unde? qua ex parte?* honnan felöl? melly felöl? von wannen? von welcher Seite her?

Dincóce, séu dincóque, séu dinquoque. Дúн кóаче, *I. adj. citerior:* innetsö: diesseitig. *II. adv. cis, hinc, hac ex parte:* innen innénfelöl: diesseits, aus dieser Seite her, von hieher.

Dincolé. Динколѣ, *adv. loci: illinc, illa ex parte:* onnan felöl: nur von da drüben her.

Dincolò. Динколò, *I. adj.* ulterior: túlsó: jenseitig. *II. adv. a) illic, ultra, trans:* tul, oda által, tul felöl: drüben. *b)* által: hinüber.

Dindíréptu. Диндъръпт. *V.* Dinapoi.

Diné ori. Динѣорй. *V.* Dené ori.

Din giosu, séu din josu. Дин жóс, *I. adj. inferior:* alsó: der, die das Untere. *II. praep: v. adv. a) infra, sub, subter, subtus:* alól, alat: unten, unter. *b) ab imo, ab infra:* alólrol: von unten herauf.

Din greu. Д'н грéв. *V.* De prisositu.

Din lontru, séu din láíntru, *I. adj. interus, interior, intimus:* belsö: innig. *II. adv. v. praep: intra, intus, intrinsecus:* benn, belöl, belsöképpen: innerlich, innerhalb, von innen.

Din què. Дин чѐ. *compos. ex* din, *et* que. 1) *ex quo, unde:* miböl: woher, aus was. 2) de quándu, din que témpn: *a quo, a quo tempore?* miólta, mióltástol fogva? seitdem. 3) *V.* Di que?

Dinsu, séu densu, *f.* á, *pl.* şi, *f.* sele. Дънсв; — дънса; pron: *is, ille:* ö: er; *Ital.* desso.

Din susu. Дúнсвс, *I. adj. superus, superior, supernus:* felsö: der, die, das Obere. *II. adv. v. praep. supra, superne:* felül, felyül, fenn: oben, oberhalb, von oben.

Dinte, séu dénte, *m. pl.* ţi. Дúнте, *subst. dens:* fog: der Zahn. — mi crescu déntii: *dentio:* fogam nö: Zähne bekommen. — cu déntii: *adj. dentatus:* fogas: Zähne habend. — fórá dénţi: *edentulus:* fogatlan, tsorba: zahnlos. — cu doi dénţi: *bidens:* két fogú: zwey Zähne habend.

Dinte cánescu. Дúнте кънéск, *subst. dens caninus:* ebfog, hegyes fog: der Spitzzahn, Hundszahn, Augenzahn.

Dintéadatá. Динтъѣдáтъ: *primo, primum, prima vice:* elöször, elsöben, leg elöször: erst, erstlich, erstens, zuerst.

Dintéaórá. Динтъѣоáръ. *V.* Dintéadatá; â Lat. *de-antea-datum.*

Dintéiu, séu din ántéiu. Динтъю, *I. adj. primus, primarius, princeps;* elsö: der, die, das Erste. *II. adv.* 1) *V.* dintéadatá. 2) din inceputu: *initio, principio:* eleintén: anfangs, anfänglich, von jeher.

Dintele dracului. Дúнтеле дрáкволй, *subst.* o plantá: *bidens tripartita,* Linn. farkas fog: der Zweyzahn.

Dinţiuţiu, *m. pl.* ţi Динцюц, *subst. dimminut. ex* dinte: *denticulus:* fogatska: das Zähnchen.

Dintrá, séu dentró. Дúнтръ, *praep. compos. ex praep.* de, *et* intrá: *de, ex, inter:* közül: aus, von, unter: *p. e.* quarele dintrá voi? *quis ex, (de) vobis, inter vos, vel vestrum?* mellyik közülletek? welcher von euch, von euch?

Dintru. Динтрв: *e, ex, de:* tol, töl, böl, bol, közül: aus, von.

Diplá. Дúплъ, *et derivata. V.* Céterá, etc.

Dipse-

Dipsescu, íre, ítu. Дипсéск, — сúре, — сúт, *verb. act.* adeq: fréméntu: *depso, subigo:* gyurni, dagasztani: knetten.

Diptanu, *m pl.* ni. Диптáн, *subst.* o plantá: *dictamus albus*, Linn: ezer jó fü: der weiße Diptam.

Di què Дичѐ. 1) pentru què? *cur, quare, quamobrem, qua de causa?* miért, minek, miokra nézve? warum, weßwegen, weßhalben? 2) quándu se face potrivire, cu quátu, cu a táta: *quanto-tanto, quo-eo:* menél-annál: je-desto. — *p. e.* di què è mai bunu, di què è mai scumpu: *quo melius, eo carius:* mennél jóbb, annál drágább: je besser desto theuerer.

Diregétorie, *f. pl.* rii. Дирегъторíе, *subst. munus, provincia, officium:* tiszt, tisztség, hivatal: das Amt, die Stelle.

Diregétoriu, *m. pl.* ri. Дирегътóрю, *subst.* 1) poruncitoriu: *munere fungens, superior, officialis:* tiszt, elöl járo: der Obere, Vorgesetzte, Beamte. 2) purtátoriu de grijie, *p. e.* a quáruiva bunu domnescu: *provisor, curator, officialis:* tisztje, tiszttartója, gondviselöje valamelly jószágnak: der Amtmann, herrschaftliche Beamte.

Diregu, gere, resu. Дирéг, — цере, — рéе, *verb. act.* 1) indreptu queva spre béne: *dirigo, dispono, instituo;* elintézni, elrendelni, regulázni: einrichten, reguliren. 2) — queva, que au fostu strícatu, adeq: tomnescu: *reparo, reficio, emendo, corrigo:* meg igazitani, jobbitani: bessern, verbessern, ausbessern. 3) vre unu páméntu cu gunoiu, adeq: gunoescu: *fimo, stercoro:* trágyázni: düngen, misten. 4) — pei, adeq: lucru: *pelles subigo, elaboro:* böreket tserzeni, ki-késziteni: gärben, ausarbeiten (Häute); â Lat. *dirigo.*

Direptate, *f. pl.* táţi. Дирептáте, *subst. V.* Dreptate.

Direptu, *m. pl.* ţi. Дирéпт, *subst.* 1) cádéntiá: *jus, justum:* igazság: das Recht. — cu direptu: *jure:* méltán, igazságossan: mit Recht, billig. 2) adevéru: *justitia, aequitas:* igazság: die Gerechtigkeit, Billigkeit. — *p. e.* facu direptu cuiva: *justitiam cuipiam administro:* igazságot tenni valakinek: Jemanden Gerechtigkeit ausüben.

Direptu, *f.* réptá, *pl.* ţi, *f.* te. Дирéпт, *adj.* 1) oblu; *p. e.* cale, arbore, bastonu, etc: *rectus, directus:* egyenes, igyenes: gerade. 2) adevératu: *verus, certus:* való, valóságos, igaz: wahr. 3) cuviinciosu: *aequus, justus:* igaz, igazságos: recht, gerecht, billig. 4) cuviosu, cucérnicu: *pius, probus, timens Deum:* igaz, jó, istenfélö: gerecht, fromm, gottesfürchtig.

Direptu. Дирéпт, *adv.* 1) oblu: *recte, directe, recta:* egyenessen, igyenessen: gerade. 2) adevératu: *vere, recte, genuine:* igazán, valóban: wahr, wahrlich, wirklich: — *p. e.* spunu direptu, qua, etc: â Lat. *directe: revera dico:* igazán mondom: ich sage es aufrichtig. 3) fórá de págubiréa, séu scádérea quáruiva: *aeque, juste:* igazán, igazságossan: gerecht, billig. 4) *V.* Togma, Nro. 2).

Direptu. Дрéпт, *praepos:* 1) pentru: *ob, propter:* ért: um, für: *p. e.* direptu doi florénţĭ: *pro duobus florenis:* két forintér: um zwey Gulden. 2) indreptu: *contra, e regione;* szembe, általelemben: gegenüber.

Diresetură, *f. pl.* ri. Диресътöръ, *subst.* 1) tomnire: *refectio, reparatio:* igazitás, jobbitás, hellyre hozás: die Verbesserung, Ausbesserung. 2) a quáruiva páméntu: *melioratio, fimatio, stercoratio:* trágyázás: die Düngung.

Discosu,

Digitized by Google

Discosu, séu discu, *m.* Дискóс, сав дúск, *subst. patella, discus:* tányéracska: das Tellerchen, Patene.

Disputaţie, *f. pl.* ţii. Диспвтáцїе, *subst. disputatio, disceptatio:* disputálás, vetékedés: der Disput.

Disputu, tare, tatu. Диспвт, — тáре, — тáт, *verb. recipr:* me disputu: *disputo:* disputálni: disputiren.

Diugosu, *f.* ósă, *pl.* oşi, *f.* óse. Дївгóс, — оáсъ, *adj. V.* léneşu.

Diván, *m. pl.* nuri, *f.* Дивáн, *subst.* 1) svatu, séu scaunu de judecată: *judicium, consilium, tribunal, senatus, magistratus:* tanács, itélő szék: das Gericht, der Rath, Richterstuhl. — Boériu de divan, adeq: svetnicu: *consiliarius a consiliis:* tanácsos: der Rath. 2) truncu pre quarele lucră cismaşii. *V.* Bedrégu.

Dóă. Доáъ, *foem. secunda:* második: die Zweyte.

Dóa óră. Дóа ѡáръ: a dóa óră: *secundo, secundum, secunda vice:* másodszor: zum zweytenmale.

Dóă. Дóаъ, *plur. foem. duae.* kettő: zween, zwo. — dóă ḑile: *biduum:* két nap: zwey Tage. — de dóă ḑile: *biduus:* két napos: zweytägig. — de dóă luni: *bimestris:* két hónapos: zweymonathlich. — cu dóă façie. *a) p. e.* vre o ţesetură: *bicolor:* két szinű: zweyfärbig. *b)* viclénu, făçiérnicu: *falsus, fallax, bilingvis:* két szinű, álnok, hamis: falsch, zweyzüngig. — cu dóă córne: *bicornis:* két szarvú: zweyhörnig. — cu dóă părţi, séu in dóă părţi: *bipartitus:* két részű: zweytheilig. — cu dóă fórme: *biformis:* két formáju: zweyförmig, zweygestältig. — cu dóă capete: *biceps:* két fejű: zweyköpfig. — cu dóă frunţi: *bifrons:* két homloku: zweystirnig.

Dóăḑeci. Дóаъзéчй, *viginti:* husz: zwanzig.

Dóă mii. Доáъ мíй: *duo millia:* quóte dóa mii: *bina millia:* két ezer: zweytausend. — de dóă mii de orĭ: *bis millesies:* kétezerszer: zweytausendmal.

Dóă mile, séu miluri dè locu. Доáъ мїле, сав мїлврй де лóк: *duo miliaria:* két mértföld: zwey Meilen.

Dóă ori. Доáъ ѡрй, adeq: de dóă ori: *bis:* kétszer: zweymal.

Dóăspreḑéce. Доáъспрезѣче: *duodecim:* tizenkettő: zwölfe. — de dóăspreḑece ori: *duodecies:* tizenkétszer: zwölfmal.

Dóăspredéce énse. Доáъспрезѣче úнсъ: *duodenae:* tizenketten: zwölfe ihrer.

Dóă sute. Доáъ сѹте: *ducenti:* két száz: zwey hundert. dóó sute de énşi: *duceni:* két százan: zweyhundert ihrer. — de dóă sute de ori: *ducenties:* kétszázszor: zweyhundertmal.

Dobă, *f. pl.* be. Дóбъ, *subst. tympanum:* dob: die Trommel. — batu doba: *pulso tympanum:* dobolni, dobot verni: trommeln, die Trommel oder Pauke schlagen; â Lat. *depuvio, i. e. percutio.*

Dobaşu, *m. pl.* şi. Добáш, *subst. tympanista, tympanotriba:* dobos: der Tambour, Trommelschläger.

Dobéndă, séu dèbéndă, *f. pl.* de. Добѣндъ, сав дъбѣндъ, *subst.* 1) căpítare, quéstigu: *lucrum, quaestus, acquisitio:* keresmény, nyereség: der Gewinn, Gewinnst, Profit. 2) prédă din bătaie: *praeda, spolium e bello:* zsákmány, mártalék: die Beute, Kriegsbeute; â Lat. *do abunde, vel divendo.*

Dobéndescu, séu dèbéndescu, séu dobúndescu, ire, itu. Добъндéск, сав дъбъндéск, — дúре, — дúт, *verb. act.* 1) capítu: *lucror, obtineo, adipiscor, nanciscor, sortior, potior, adquiro:* nyerni,

ni, kapni, szert tenni, hozzá jutni: gewinnen, bekommen, erhalten, erlangen, kriegen. 2) vre unu pruncu, adeq: nascu: *pario, gigno, enitor:* szülni, világra hozni, le betegedni: gebären, auf die Welt bringen, niederkommen.

Dobéndire, séu débéndíre, *f. pl.* ri. Добъндúре, сав дъбъндúре, *subst. acceptio, adeptio:* nyerés, kapás: das Erlangen, Bekommen, Erhalten.

Dobitocesce. Добиточѣ́ще, *adv. more pecudum, brutaliter:* oktalanúl, mint az oktalan állatok: viehisch, thierisch, brutalisch.

Dobitocescu, *f.* éscá, *pl.* sci, *f.* Добиточéск, — ѣ́скъ, *adj. brutalis, belluinus, pecuinus, bestialis:* vad, oktalan állatokhoz tartozó: viehisch, thierisch, brutal, bestialisch.

Dobitocie, *f. pl.* cii. Добиточíе: *brutalitas, bestialitas:* oktalanság: das viehische Wesen, die thierische Art.

Dobitocu, *m. pl.* óce, *f.* Добитóк, *subst.* 1) aretándu fórá de osebire, séu ne cuvéntátóre, séu cuvéntátóre, séu de obsce: *animans, animal:* állat: das Thier, Geschöpf. 2) aretándu numai ne cuvéntátóre: *brutum, bestia, animal irrationale, pecus:* oktalan állat: das Vieh, das unvernünftige Thier, oder Geschöpf; *a Valach.* vita, *quod significat pecus, quod quidem est ab ant. Lat. vita, unde vitellus, et veterinaria medicina.*

Doboru, rire, rítu. Добóр, — рúре, — рúт, *verb, act. dejicio, decutio:* le ütni, le verni. — póme din pomu: hullatni: herunterschlagen, — werfen, — stossen; á Lat. *devolvo.*

Dobriçinu, *m.* Добрицúн, *subst. Debrecinum:* Debreczen: Debrezin.

Dobrovnicá, *f. pl.* ce. Добрóвникъ, *subst.* o plantá: *mellitis melisophillum*, Linn. *melysphillum:* erdei méh fü, dobronika: die Waldmelisse.

Doftorescu, séu doctorescu, rire, ritu. Дофторéск, — рúре, — рúт, *verb. act.* lequuescu: *curo, medeor:* orvoslani, orvasolni: curiren.

Doftoríe, *f. pl.* rii. Дофторíе, *subst.* sciéntia, séu ánvetátura témáduirei, séu lequirei: *medicina, ars medica:* orvosi tudomány: die Arzneykunde, Arzneykunst, Arzneywissenschaft. 2) léquu: *medicamen, medicamentum, medicina:* orvosság: die Arzney, Medicin, das Arzneymittel, Heilungsmittel.

Doctoru, séu doftor, *pl.* ri. Дóктор, сав дóфтор, *subst.* vraciu, témáduitoriu: *medicus:* orvos: der Arzt, Doctor. — de ochi: *medicus ocularius, vulgo: oculista:* szem orvos: der Augenarzt, Oculist. — de vite: *medicus veterinarius:* barom orvos: der Vieharzt. Doftoritiá: *foem.*

Dógá, *f. pl.* ge. Доáгъ, *subst. assis, vel tabula doliaris:* donga, hordó donga: die Daube, Faßdaube, Taufel. — sünt in dóga morţii: *pedem alterum in cymba charontis habeo:* egy lábbal koporsóban lenni: einen Fuß im Grabe haben. *Ital.* doga.

Dogmá, *f. pl.* me. Дóгмъ, *subst.* inchieturá a credéntiei: *dogma, vel articulus fidei:* hit tzikkely: der Glaubensartikel.

Dogmaticá, *f. pl.* ce. Догмáтикъ, *subst. theologia dogmatica, vel thetica:* a' hit tudománya: die Glaubenslehre, die Dogmatik.

Dogorescu, rire, rítu. Догорéск, — рúре, — рúт *verb. act. torreo, torrido:* lassú, tüzzel sütni, piritani: rösten, durch ein langsames Feuer braten.

Dogu, *m. pl.* uri, *f.* Дóг, *subst.* 1) scánduriçé: *asserculus:* deszkátska: das Brettchen, Dielchen. 2) *V.* Dógá.

Digitized by Google

Doi. Дой, *g. m. duo:* kettő: zwey. — doi quóte doi: *bini:* ketten ketten: je zwey und zwey. — doi anni: *biennium:* két esztendő: zwey Jahr. — de doi anni: *adj. bimus, biennis:* két esztendős: zwey jährig. — de doi coţi: *adj. bicubitalis:* két singnyi, két röfnyi: zweyellig. — de doi fonţi: *bilibris:* két fontos: zweypfündig. — cu doi colţi, séu dénţi: *bidens, bifurcus:* két fogú, vagy ágú: zweyzackig.

Doiénşi. Дой йнший, *pl. m. bini:* ketten: ihrer zwey, je zwey und zwey.

Doiiosu, *f.* ósă, *pl.* şi. *f* se. Доіóс, — оáсъ, *adj.* 1) doritoriu: *plenus desiderii, ardens desiderio:* igen ohajtó: sehnsüchtig, sehnsuchtsvoll. 2) obidosu: *pronus ad moestitiam:* búra hajló: zum Kummer geneigt. 3) milosu, indurátoriu: *misericors, compatiens:* irgalmas, szánakodó: mitleidig; *Ital.* desideroso, desioso.

Doilé. Дойлѣ: al doilé: *adj. secundus:* második: der Zweyte.

Doispredéce. Дойспрезѣче, *duodecim:* tizenkettő: zwölf, oder zwölfe.

Doispredéce énsü. Дойспрезѣче йнший: *duodeni:* tizenketten: zwölfe ihrer.

Doispredécelé. Дойспрезѣчелѣ, al doispredécelé: *duodecimus:* tizenkettődik: der zwölfte.

Dolfanu, *m. pl.* ni. Долфáн, *subst.* 1) omu de frunte: *summas, primoris, vir illustris:* előkelő, fő ember: ein Vornehmer. 2) omu avutu: *vir locuples, opulentus, divitiis pollens:* nagy gazda: der Reicher.

Dominiu, *m. pl.* niuri, *f.* Домíніе: *Dominium:* uradalom: die Herrschaft.

Dómná, *f. pl.* ne. Доáмнъ, *subst. domina, domna:* aszszony, úri aszszony: die Frau, Herrinn. — adeq: stepánă: *domina, hera:* aszszony: die Frau, die Gebietherinn.

Domnésce Домнéщіе, *adv.* more dominorum, vulgo: *dominaliter:* úri módon: herrlich.

Domnescu, nire, nitu. Домнéск, — нíре, — нít. *verb. act.* 1) preste quineva, séu queva, adeq: stépánescu: *dominor, dominus sum, impero:* úralkodni: herrschen, regiren. 2) pre quineva, adeq: éi dau titulá de domnu: *dominum voco, domini titulo adfor:* úralni valakit: Jemanden als Herrn ehren, oder betiteln.

Domnescu, *f.* éscă, *pl.* sci. Домнéск, — тéскъ, *adj. dominalis, herilis:* úri: herrschaftlich.

Domnie, *f. pl.* nii. Домніе, *subst. dominium, dominatio:* úraság, úralkodás: die Herrschaft, Herrlichkeit.

Domnime, *f. pl.* mi. Домнíме, *subst. Domini:* úraság, az urak: die Herrschaft, oder die Herren.

Domnişóră, *f. pl.* şóre. Домнишоáрă, *subst. puella, vel virgo nobilis,* vulgo: *domicella:* kis aszszony: das Fräulein.

Domnişoru, *m. pl.* ri. Домнишóр, *subst. puer, vel adolescens nobilis, vulgo domicellus:* úrfi: der junge Herr, der Junker.

Domnitor.u, *f* óre. Домнитóрїю, — оáре, *subst. dominator, dominans:* uralkodó: der Herrscher, Beherrscher, Gebiether.

Domnu, *m. pl.* ni. Дóмн, *subst. dominus, domnus:* úr: der Herr. adeq: stépánu: *dominus, herus, possessor:* úr: der Herr, Gebiether, Eigenthümer, Besitzer.

Domolescu, lire, litu. Домолéск, — лíре, — лít, *V.* Alinu, séu Alinezu. à Lat. *domo, as.*

Domolire, *f. pl.* ri. Домолíре, *subst. V.* Alinare.

Domolu, *f.* ólă, *pl.* li, *f.* óle. Домóл, — оáлъ, *adj. lenis, lentus, mitis, mansvetus:* tsendes, lassú: sanft, sacht, leise, still.

Digitized by Google

Domolu. Домо́л, *adv. leniter, lente, pedetentim, mansvete*: tsendessen, lassan: sanft, sachte, leise.

Donitiá, *f. pl.* ţie. До́ницъ, *V.* Cofá; â Lat. *dolium, mutato* l *in* n *sicut in voce*, funingine, *a fuligine*.

Dontiu, *m. pl.* tiuri, *f.* До́нц, *subst. tuber panis*: dútz, kenyér dútz, kenyér gyürke: das Ausgelaufene vom Brod.

Donu, *m. pl.* ni. До́н, *subst. canalis potatorius*: itatóvályú: die Trankrinne.

Dopu, séu dopusu, *m. pl.* i. До́п, сав допу́ш, *subst. obturaculum, obturamentum, embolus*: dugó, tsap: der Stöpfel, Stöpsel. â *verbo* astupu.

Dórá. Доа́ръ, *adv.* 1) póte ché, *fors, forsan, forsitan, forte, fortassis, fortasse*: talám, tálántám: etwa, etwan, vieleicht. 2) qua, séu qua la; *circa, circiter*: úgy mint, mint egy felé: etwa, etwan, gegen, ungefähr, beyläufig. *Ital.* vanvera.

Dóre. Доа́ре, *verb. impers*: me, te, il, etc. dóre: *dolet*: fáj: es thut weh, es schmerzt. *p. e* me dóre capu: *caput mihi dolet*: fáj a' fejem: der Kopf thut mir wehe; â Lat. *doleo*.

Dorescu, rire, ritu. Доре́ск, — ри́ре, — ри́т, *verb. act. desidero rem, desiderio teneor rei cujuspiam*: óhajtani valamit, kévánkozni valami után: sich sehnen, die Sehnsucht haben nach etwas, etwas sehnlich verlangen; *a Lat. desiderio, per syncopen fit* doru, *inde* dorescu.

Dorire, *f. pl.* ri. Дори́ре, *subst desideratio, desiderium*: óhajtás, kévánkozás: das Sehnen, — cu dorire: *desiderio, desideranter*: óhajtva: sehnlich, mit Sehnsucht.

Dorítu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Дори́т, — тъ, *adj. desideratus, exoptatus*: kivántt, kivánatos: erwünscht, wornach man sich gesehent hat.

Dormire, *f. pl.* ri. Дорми́ре, *subst. dormitio*: alvás, aluvás: das Schlafen.

Dormitare, *f. pl.* ári. Дормита́ре, *subst. dormitatio, obdormiscentia*: szunnyodás, szenderedés, aludogálás: das Schlummern.

Dormitezu, tare, tatu. Дормите́з, — а́ре, — а́т, *verb. neutr*: *V.* Dormitu.

Dormitu, tare, tatu. Дорми́т, — та́ре, — та́т, *verb. neutr. dormito, obdormito*: szunnyodni, szenderedni, aludogálni: schlummern, schläfern.

Dormu, mire, mitu. До́рм, — ми́ре, — ми́т, *verb. neutr. dormio*: alunni, aludni, hálni: schlafen. de durmitu: *adj. dormitorius*: háló: *p. e.* casá de dormitu: *cubiculum dormitorium*: hálószoba: das Schlafzimmer, Schlafgemach, die Schlafstube.

Dornicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. До́рник, — къ, *adj.* 1) doiiosu, doritoriu: *plenus desiderii, ardens desiderio*: nagyon ohajtó: sehnsüchtig, sehnsuchtsvoll. 2) curéndu sénţitoriu: *plenus sensu*: érzékeny: empfindlich, empfindsam, gefühlvoll.

Doru, *m. pl.* ruri, *f.* До́р, *subst. desiderium*: kévánság, kévánkozás, óhajtás: das Sehnen, die Sehnsucht — mi doru de quineva, séu queva: *desidero, teneor desiderio cujuspiam*: óhajtani valamit, kévánkozni valami után: sich sehnen, die Sehnsucht haben nach etwas; â Lat. *desiderium, per syncopen. sicut Itali.* desio.

Dosadá, *f. pl.* éde. Доса́да, *subst. crux, anxietas, adflictio, tribulatio*: gyötrelem, baj, veszödés, nyomorúság: die Qual, Angst, Plage, das Ungemach. *Nota Ital*: dissadattagine, *signif. infortunium*.

Digitized by Google

Dosádescu, séu dosédescu, séu dosédescu, dire, ditu. Досъдѣск, дѝре, дѝт. *verb. act. affligo, ango, crucio, tribulo, vexo, torqueo:* gyötreni, nyomorgatni, kénzani, sanyaritani: quälen, plagen, ängstigen; a Lat: *aïssideo, vel dis et sedo, as.*

Dosádire, *f. pl.* diri. Досъдѝре. *subst. V.* Dosadá.

Dosáditu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te, Досъдѝт, — тъ, *adj. adfflictus, tribulatus:* nyomorúlt, meg nyomorodott, sanyarú; gequält, geplaget.

Doşénĕ, séu doşaná *f. pl.* ne. Дожѝнъ, *subst. hortatio, adhortatio, cohortatio, adhortamen, hortatus, monitus, commonitio:* oktatás, intés, fenyités: die Ermahnung; a Lat. *do sana.*

Doşenescu, séu doşanescu, nire, nitu. Дожѣнѣск, нѝре, нѝт, *verb. act. hortor, adhortor, cohortor, moneo, commoneo, admoneo, commonefacio:* oktatni, inteni, fenyiteni: mahnen, ermahnen.

Doşenire, *f. pl.* niri, Дожѣнѝре, *subst V.* Doşénă.

Doşenitoriu, *f.* óre, Дожѣнитóрїѫ, — оáре, *subst. hortator, adhortator, cohortator, exhortator, monitor, admonitor, commonitor:* oktató, intő, fenyitő: der Ermahner.

Dospélă, *f. pl.* éle Доспѣлъ, *subst. fermentum:* kovász: der Teig, die Gährе.

Dospescu, pire, pitu. Доспѣск, пѝре, пѝт, *verb. I. act.* facu se se dospéscă: *fermento:* kovászolni, dagasztani, meg költeni: einsäuern, machen das etwas gährt. *II. recipr: v. neutr: fermentesco:* meg kelni: gähren; a Lat. *dispasco, quia per fermentationem resolvuntur partes.*

Dospitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Доспѝт, — тъ *adj. fermentatus.* kovászos: gesäuert; *p. e.* pâne dospită: *panis fermentatus* kovászos kenyér: gesäuertes Brod.

Dostină, *f. pl.* ne. Достинъ. *subst. pars montis soli haud exposita, pars postica montis:* hegynek hátulya, vagy hátulsó része mellyet a' nap nem éri: der Hintertheil, oder Schattentheil des Berges, die Schattenseite.

Dostu, *m.* Дóст, o plantă. *origanum vulgare:* Linn: szú fü szúrok fü, fekete gyopár: der Dost, Dosten, Wohlgemuth.

Dosu. Дóс, *dorsum, tergum:* hát: der Rücken. — dau dosu: *tergum verto:* el fordúlni, hátát forditani: sich abwenden. — in dosu: *a tergo:* hát megül: hinterm Rücken. — in dosu, séu de dosu, adeq: intr' ascunsu: *clam, clanculărie, occulte:* alattomban: heimlich, in geheim, hinterm Rücken. pe dosu, *adv. p. e.* vre unu vestemêntu, etc: *inverse:* fonákúl: verkehrt, umgekert; â Lat. *dorsum.*

Dovédă, *f. pl.* de. Довѣдъ, *subst.* indemnu, séu causă de intărire: *causa, ratio, argumentum:* mutató, vagy bizonyitó ók: der Beweis, Beweisgrund, Beweisthum, Grund.

Dovedescu, dire, ditu. Довѣдѣск, — дѝре, — дѝт, *verb. act.* 1) intărescu, aretu cu cause: *doceo, firmo, probo, comprobo, ostendo, demonstro:* meg mutatni, bizonyitani, erősiteni: beweisen, bestätigen, darthun, bekräftigen, bezeigen. 2) vedescu: *aperio, manifesto, revelo, indico, enuncio:* ki jelenteni, ki nyilatkoztatni, fel fedni: entdecken, offenbaren. *Ital* divedere, *denotat: demonstrare, significare.*

Dovedire, *f. pl.* ri. Довѣдѝре, *subst.* 1) intărire, aretare: *probatio, comprobatio, demonstratio:* meg mutatás, meg bizonyitás: die Beweisung, Bestätigung. 2) *V.* Dovédă.

Drăcesce.

Digitized by Google

Drácesce. Дрѫчѣ́ще, *adv. V.* Dievolésce etc.

Dracu, *m. pl.* ci. Дра́к, *subst. diabolus, daemon:* ördög: der Teufel. ne bunu de dracu: *inutilissimus*: haszontalan, semmire sem jó: nichtsnützig, kein Teufel werth. dracu golu, adeq: omu fórte viclénu: *homo versatissimus:* egész ördög, menkö ember: ein durchtriebener Kerl, ein Teufelskind; â Lat. *draco.*

Drahmá, *f. pl.* me. Дра́хмъ, *subst.* unu banu de argéntu, qua de trei groşitié dopé socotéla nóstrá: *Drachma:* die Drachme.

Dregu, gere, dresu. Дрѣ́г, — цѣ́ре, — дрѣ́с. 1) *V.* Diregu. 2) vinu in tescu: *presso, torqueo, exprimo:* szürni: keltern, pressen, auspressen; â Lat. *dirigo.*

Dréptá, *f. pl* te. Дрѣ́птъ, *subst.* mánú dréptá: *dextra, manus dextra:* jobb kéz: die Rechte (rechte Hand) dé drépta: *dextra, ad dextram:* jobbkézt, jobbkézre, jobbfelöl, jobbról: rechts, zur rechten Hand; a Lat. *directa.*

Drept aquea. Дрепт ачѣ́а. 1) pentru aquea: *ideo, idcirco, ex de causa:* azért, annak okáért, annál fogva, arra nézve: darum, deswegen, derowegen, derohalben, dannenhero. 2) dará, asiè dará: *ergo, igitur, proin, proinde, itaque:* tehát, e' szerént, ennél fogva: also, weswegen.

Dreptariu, *m. pl.* riuri, *f* Дрептáрю, *subst. regula, amussis:* mérték: die Richtschnur, die Maaß, der Maaßstab.

Dreptate, *f. pl* táti. Дрептáте, *subst.* 1) adeveru; *veritas, certitudo:* igazság, valóság: die Wahrheit. 2) quarea se cade fiesque quáruiva ao aretà: *jus, justitia, aequitas:* igaz, igazság: die Gerechtigkeit, Billigkeit, das Recht. 3) credéntiá: *fides, fidelitas, sinceritas:* hivség, hüség: die Treue. — cu dreptate: *adj. fidus, fidelis:* hü, hiv: treu, getreu, aufrichtig, *p. e.* şerbu cu dreptate: *servus fidelis:* hiv szolga: der getreue Diener.

Drept quátu. Дрепт кѣ́т? cu quátu, séu pentru quátu? *quanti?* mennyin? mennyiért? um wie viel? wie theuer?

Drobu, *m. pl.* dróbe, *f.* Дрóб, *subst.* sdrob, grundiu, *p. e.* de sare, de tímie, etc: *fragmentum, gleba, glomus:* darab, töredék: ein Stück, ein abgebrochenes Stück, der Klumpen, der Brocken; â Lat. *diribeo.*

Dromedariu, *m. pl.* ri. Дромедáрю, *subst.* o férá: *dromas, dromedarius:* gyors teve, poroszka teve: der Dromedar.

Dropie, *f. pl.* pii. Дрóпїе, *subst. otis tarda:* túzok: der Trapp, die Drappe, Trappgans.

Droşdii, *f. pl.* Дрóшдїй: *fex:* seprö, söprö, seprej: die Heften, das Lager. — de droşdii: *adj. faecatus. p. e.* vin arsu de dorşdii: *crematum faecatum:* seprej pálinka: der Heftenbrandtwein; â Lat. *de et restat, quia fex est id, quod restat e vino. Perfamiliare autem est Valachis prouti et Hispanis* t *Latinarum vocum mutare in* d. *Vide cit. Ortkogr. sub T.*

Droşdiosu, *f.* ósa, *pl.* oşi, *f.* óse. Дрошдїóс, — óсъ, *adj. faecinus, faeculentus, faecosus:* seprös, seprövel teli: heftig, voll Heften.

Drotu, *m.* Дрóт, *subst. filum metallicum, vulgo: drahta:* drót: der Draht, oder Drath.

Drumariu, *m. pl.* ri. Дрѹмáрю, *subst.* cálítoriu: *viator, itinerator:* útazó, útonjáró: der Reisende.

Drumu, *m. pl.* muri. Дрѹ́м, *subst.* cale 1) pre quarele ámblámu: *via, iter:* út: der Weg, die Straße. drumu bátutu: *via trita:* jártt út, vertt út: der gebahnte Weg. drumu de caru: *via currulis,*

Digitized by Google

rulis, vel plaustralis: szekér út: der Fahrweg. drumu de ţérá, séu drumu impérátescu: *via publica, via regia:* ország út: die Landstraße. 2) cálítoríe: *iter: via, itineratio:* út, útozás, úton járás: der Weg, die Reise. de drumu *adj: itinerarius, viaticus:* úti: *p. e.* vestméntu de drumu: *vestis viatica:* úti köntös: das Reisekleid. — drumu! adeq: iete, dute, caráte! *apage!* eredy, loduly, hordel magadat! packe dich! schere dich weg — dau drumu cuiva: *aliquem abigere jubeo, discedere facio:* valakinek útat mutatni, el kergetni valakit: Jemanden den Weg weisen, fortjagen; â Lat. *dromos, quod a Gr.* δρομος, *i. e. cursus.*

Dubescu, bire, bitu. Дȣбéск, — бúре, — бúт, *verb. act.* 1) peiile de flóce: *V.* Arghisescu. 2) vre unu vestméntu portándu l': *deterro, glabro:* koptatni, kopasztani: abnützen, kahl machen. dé qui 3) se dice a dubì pre quineva, storquéndu, séu smulgéndu queva dela dénsu cu ne dreptu: *inique exprimo, extorqueo a quopiam aliquid:* valakitöl ki tsikarni valamit: vom Jemanden etwas mit Unrecht erzwingen, erpressen; â Lat. *deglubo, per metathesin, et antithesin.*

Dubitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Дȣбúт, — тъ, *adj.* vre unu vestméntu purtatu: *detritus, glaber:* kopott: abgenützt, abgetragen.

Ducá, *f.* Дȣ́къ, *subst.* adeq: ducere, séu dusu: *abitus, discessus, abscessus:* el menés, el menetel: das Weggehen, Fortgehen, *p. e.* me gatu de ducá: *paro abire:* készülek az el menetelre, el menni: ich bereite mich zum fortgehen.

Ducátoriu, séu ducétoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Дȣкътóрю, — оáре, *subst. abiturus, abitum parans:* el mennö, menni készülö: der sich zum Fortgehen schicket.

Ducere, *f. pl.* duceri. Дȣ́чере, *subst.* insemnéza implinirile *verbi* Ducu. *V.* Ducu, *item: V.* Ducá.

Ducipalu, *m.* Дȣ́чипал, *subst.* calu quelu de cáláritu a Marelui Alexandru: *Bucephalus:* Nagy Sándornak paripája: des großen Alexander Reitpferd.

Ducu, ducere, dusu. Дȣ́к, — дȣ́чере; — дȣ́с, *verb. I. act.* 1) pre quineva, undeva, adeq: aducu, poveţiuescu: *duco, deduco:* vezetni: führen. *composita:* ducu a fará: *educo:* ki vinni: hinausführen. — intr' o parte, de o lature: *seduco:* félre vinni: Jemanden bey Seite führen. — de undeva pre nesquine: *abduco:* el vinni: wegführen. din colo, de quea parte: *traduco:* által vinni: hinüberführen. — ducu pre quineva giuru, impregiuru; *circumduco:* körös körül vinni: herumführen. — ducu pre quineva, undeva in láíntru: *induco, introduco:* bé vinni: hineinführen. — in apoi: *reduco:* viszsza vinni: zurückführen. — la olaltá: *conduco:* öszszve vinni: zusammenführen. — pre quineva la vre unu locu: *abduco:* oda vinni, valahova el vinni: hinführen. 2) — queva cu caru, séu pre calu, adeq: caru: *veho, gero:* hordani, vinni: führen, fahren. *composita V.* Caru, rare, ratu. Nro. 1—3)—queva pre máni, *p. e.* bani, apá, lémne etc. adeq: aducu, portu: *fero, gero, gesto porto:* vinni, hordozni: tragen. — *composita:* — queva a fará: *effero, exporto:* ki vinni: hinaustragen. — de undeva queva: *aufero, asporto:* el vinni: wegtragen, — din colo, séu de queá parte: *transfero, transporto:* által vinni: hinüber tragen, — impregiuru, séu in cóque in colo: *circumfero:* környül vinni, ide

ide 's tova vinni: herumtragen, oder hin und her tragen. — in lá-intru: *infero*, *introfero*, *importo:* bé vinni: hineintragen. — inante: *profero:* elé vinni: vortragen, oder bringen. — inapoi: *refero*, *repo·to:* viszsza vinni: zurücktragen. — in giosu: *defero*, *deporto:* le vinni: hinabführen, herabführen. — mai multe lucruri dela olaltá: *confero*, *comporto:* öszszve vinni: zusammentragen. — undeva, séu la vre unu locu queva: *adfero*, *affero*, *adporto:* oda vinni: hertragen, hintragen. 4) ducu queva in sférsitu, adeq: svérsescu, isprávescu: *conficio*, *efficio*, *perficio*, *termino:* végezni, végben vinni, végre hajtani: zu Ende bringen, zuwegebringen, oder richten. 5) ducu urma cuiva: *alicujus vestigia prosequor:* nyomát vinni valakinek: Jemanden der Spur nachgehen. 6) ducu necasu, trudá: *molestiam devoro:* nyomorogni, sanyarogni: Verdruß in sich fressen. *II recipr:* me ducu: *eo*, *abeo*, *discedo*, *me duco*, *Plaut. Amph. III.* 3. 8. menni: gehen. *p. e.* dute in trébáţi: *abi tuas vias*, *aufer te*, *apage:* eredy dolgodra: geh' weg, deines Wegs, packe dich. *comp. V. in verbo*, Mergu.

Duduiu, ire, itu. Дȣдȣю, — ѝре, — ѝт, *verb. act. abigo*, *pello:* el hajtani, el kergetni, el üzni: jagen, verjagen, fortjagen, wegtreiben. *Nota: videtur esse affine Hisp.* dudar. *i. e. subtimeo*, *dubito.*

Duhovnicescu, *f.* éscá, *pl.* sci. Дȣховничѣск, — ѣскъ, *adj. spiritualis:* lelki: geistlich.

Duhovnicu, *m. pl.* ci. Дȣхо́вник, *subst. sacerdos audiens confessionem*, *vulgo: spiritualis*, *confessarius:* gyóntató Atya, gyóntató pap: der Beichtvater.

Duhu, *m. pl.* huri, *f.* Дȣх, *subst.* 1) resufletu: *spiritus*, *anima:* lélek, lélekzet: der Athem, Geist. *p. e.* tragu duhu, adeq: resuflu: *animam duco*, *respiro:* lélekzeni, lélekzetet venni: Athem holen. 2) sufletu, viatiá: *anima*, *spiritus*, *vita:* élet, elevenitö lélek: der Geist, das Leben. *p. e.* s'au datu duhu, adeq: au muritu: *emisit spiritum*, *vitam posuit*, *animam efflavit:* fel adta, vagy ki adta a' lelkét: er hat seinen Geist aufgegeben. 3) ori que fientiá ne intrupatá: *spiritus*, *ens simplex:* lélek: der Geist, ein einfaches Wesen, *p. e.* duhu sántu: *spiritus sanctus:* a' szent lélek: der heilige Geist. — duhu ne curatu: *spiritus nequam*, *vel malus:* gonosz lélek: der Böse Geist.

Dulce, *m.* Дȣлче, *subst.* adeq: fruptu: *dies carnarii:* hus evö napok: die Fleischtägen. — Dulcele cráciunului: *dies carnarii a nativitate Christi*, *usque quadragesimam*, *bachanalia*, *dionysia:* fársáng: der Fasching.

Dulce. Дȣлче, *I. adj.* 1) in quátu se inpotrivésce acrimei, amáráciunei, séu sáreturei: *dulcis*, *svavis:* édes: süß. 2) in fráţinetate, adeq: dintr'unu trupu: *uterinus*, *germanus*: testvér: leiblich: *p. e.* frate dulce: *frater germanus*, *vel uterinus:* testvérbátya, vagy ötse: ein leiblicher Bruder. 3) plácutu, *p. e.* graiu, cuvinte: *svavis*, *svavidicus*, *svaviloquus*, *svaviloquens:* lépes száju, édes szavú: süß, angenehm. *II. adv. dulce*, *dulciter*, *svaviter:* édessen, édesdeden: süß. *Ital.* dolce, *Hisp.* dulce.

Dulcétiá, *f. pl.* ceţi. Дȣлчѣцъ, *subst. dulcitas*, *dulcedo*, *dulcitudo*, *dulcor*, *svavitas*, *svavitudo:* édesség: die Süße, oder Süßigkeit.

Dulciu, *f.* é, *pl.* cii. Дȣлчѣ, — е, *adj. subdulcis:* édeskés: süßlich, etwas süß.

Dulcóre,

Dulcóre, *f. pl.* ri. Дѹлкоáре, *subst. dulcor, dulcitas:* édesség: die Süße, oder Süßigkeit.

Dulcutiu, *f.* tiá, *pl.* ţi, *f.* tie. Дѹлкѹ́ц, — цъ, *adj. dulciculus:* édesetske: süß, süßlich.

Dumbravá, *f.* ve. Дѹ́мбравъ, *subst.* 1) pádure, codru: *saltus, sylva:* erdö: schöner großer Wald. 2) pádure de goron: *quercetum:* tölgyfa erdö: der Eichenwald.

Dumbrávitiá, *f. pl.* tié. Дѹ́мбръвицъ, *subst. sylvula:* erdötske: ein Wäldchen.

Dumbravnicu, *m. pl.* ci. Дѹмбрáвник, *subst.* o plantá: *mellitis melisphyllum, vel melisophyllum*, Linn: erdei méh fü, dobronika: die Waldmelisse.

Dumerescu, rire, ritu. Дѹмерéск, — ри́ре, ри́т, *verb. act.* 1) inblánḍescu: *domo, cicuro, coërceo:* meg szeliditeni: bändigen, bezähmen, zahm machen. 2) umilescu, cucerescu: *humilio, submitto:* meg alázni: demüthigen; â Lat. *domo, as.*

Dumerire, *f. pl.* ri. Дѹмери́ре, *subst. domatio, cicuratio:* meg szelidités, jámboritás: das Bezähmen, die Bezähmung, Bändigung.

Dumésnicu, séu dumestnicu, *f.* á, *pl.* ci, *f.* ce. Дѹмѣсни́к, сав Дѹмѣ́стник, — ъ, *adj. domesticus, mitis, cicur:* szelid, jámbor: zahm.

Dumicu, Dumicatu. *V.* Dimicu, Dimicatu.

Dumineca, *f. pl* ce. Дѹми́некъ, *subst. dies solis, dies domini, vel dominicus:* vasárnap: Sonntag. — de dumineca: *adj. dominicalis:* vasárnapi: sonntägig, sonntäglich. *p. e.* predicá de dumineca: *concio dominicalis:* vasárnapi prédicátzio: die Sonntagspredigt.

Duminecea, *f. pl.* céle. Дѹминечѣ́, *subst. lysimamachia numularia*, Linn: pénz levelü fü: das Pfennigkraut.

Dumneḍeésce. Дѹмнезъѣ́ще, *adv. divine:* istenesen: göttlich.

Dumneḍeescu, *f.* éscá, *pl.* sci, Дѹмнезъéск, — ѣ́скъ, *adj. divus, divinus:* isteni, istenes: göttlich.

Dumneḍeire, *f.* Дѹмнезъи́ре, *subst. divinitas, numen, deitas:* istenség: die Gottheit, Göttlichkeit.

Dumneḍeitiá, séu dumneḍeóe, *f.* Дѹмнезъи́цъ, сав Дѹмнезъоáе, *subst. dea, diva:* isten aszszony: die Göttin.

Dumneḍeu, *m.* Дѹмнезъ́ѹ, *subst.* 1) quelu adevératu: *Deus:* Isten: Gott. — feréscá Dumneḍeu! *absit, avertant superi! avertat Deus!* mentsen meg az Isten! behüte, oder bewahre Gott! — cu ajutoriu lui Dumneḍeu: *Deo juvante, bono cum Deo, Dei auxilio:* Isten segedelmével: mit Gottes Hülfe. — de va vré Dumneḍeu: *si Deo placet!* ha az Isten akaratya lészen: wenn Gott will, geliebts Gott, will's Gott. — Deà Dumneḍeu! *faxit Deus! utinam!* adja Isten! bár adna az Isten! Gott gebe! — cu Dumneḍeu, cu ajutoriu, vestea, scirea lui Dumneḍeu: *bono cum Deo, Dei auxilio, Deo juvante, in nomine Domini:* Isten hirével, Isten segedelmével: mit Gott, mit Gottes Hülfe, in Gottes Nahmen. — asià se mi ajute Dumneḍeu: *sic me Deus adjuvet:* Isten éngemet úgy segéllyen: so war mir Gott helfe. — numai Dumneḍeu sci: *solus Deus novit:* tsak az Isten dudja: Gott allein weiß es. — Dumneḍeu mi márturie: *Deum testor, Deum pro teste invoco, Deus est mihi testis:* Isten bizonyságom: Gott ist mein Zeuge. — pentru Dumneḍeu, pentru numele lui Dumneḍeu: *invocatio, per Deum!* az Istenért, az Istenre, az Isten kedviért: um Gotteswillen, um's Himmelswillen. — temétoriu de Dumneḍeu: *adj. pius, religiosus, timens Deum:* Istenfélö: gottesfürchtig.

Digitized by Google

fürchtig. — omu lui Dumneḑeu: *vir pius, probus, sanctus, vir Dei:* égy Istenes ember: ein frommer Mann, des Gottesknecht. — Ateu, séu ne conoscátoriu de Dumneḑeu: *Atheus:* istentagadoja: ein Gottesläugner. 2) Dumneḑeu stráinu, séu págánescu: *Deus fictus, idolum:* bálvány, hamis isten: der Götze. inchinarea, séu cinstirea de Dumneḑei stráini: *idololatria*, bálvány imádás: der Götzendienst. — Inchinátoriu de Dumneḑei stráini: *idololatra:* bálvány imádó: der Götzendiener. — Beserica quáruiva Dumneḑeu stráinu, adeq: capiste: *idoleum:* pogány templom: der Götzentempel. *Ital.* Dio, Iddeo, Iddío, Domeneddio, Domineddio. â Lat. *Dominus*, *It.* Domineddio.

Dumnia ta, séu domnia ta. Дѹмнѣтá, Dumnéa lui. Дѹмнѣ лѹй, Dumnia loru. Дѹмнѣ лóр, Dumnia vostrá. Дѹмнѣ коáстръ, Dumnia ei. Дѹмнѣ ѥй. Súntu titule, cu quare cinstimu pre quineva, aquárora tálmácire nu se pote hotárì, qui se cuvine dopé obicéiu locului, si vrednicia persónei, cu quare gráiimu a lè tálmácì, asiè am dice *p. e.* la vre unu domnu, séu cetáţénu mai de frunte: unde ai fostu Domniata? *ubi fuit Dominatio vestra?* hol volt az úr? wo waren Sie?

Dunáre, *f.* Дѹнзре, *subst. Danubius* — dela Belgradu sérbescu in giosu: *Ister:* duna: die Donau. — de dunáre: *adj. danubialis, danubianus: p. e.* apá de dunáre: *aqua danubiana:* duna víz! das Donauwasser.

Dungá, *f. pl.* gi. Дѹнгъ, *subst.* 1) dosu *p. e.* a cuţitului etc. *dorsum cultri:* kés foka: der Messerrücken. 2) o vérgá, séu vréstá mai rádicatá: *sulcus, linea prostans:* egy ki állo huzás, vagy barázda: ein erhabener Strich, oder eine erhabene Furche. dé qui se nomésce asiè 3) véna quea apátósá de pre pánea què ne cóptá: *virga aquosa in pane:* vizes veszszö, vagy szalonna a' kenyeren: der Schlich, oder Wasserstreich am Brode. 4) o parte, *lature, latus, pars:* oldal, rész: die Seite. — me dau pre dunga, adeq: me culcu: *cumbo, decumbo:* lefeküdni: sich niederlegen.

Dupó, séu dopó. Дѹпъ, 1) *post, a, ab:* után: nach: *p. e.* dopó mórte: *post mortem:* halál után: nach dem Tode. dopó pranḑiu: *a prandiis:* ebéd után: nach dem Mittagessen. 2) pre quátu, dopó mesurá: *ex, pro, juxta, secundum: p. e.* dopé vrednicie: *juxta meritum, pro dignitate:* érdem szerént: nach Verdinst. dopé socotéla mea: *mea opinione:* vélekedésem szerént: nach meiner Meinung. 3) in quátu, dope quum, socotindu aquésta, séu aquéa: *pro, spectato hoc, quod attinet, ratione habita:* képest: in Ansehung, in Betracht, in Rücksicht, *p. e.* dopó scumpetea de aquum, aquesta è eftinu: *ratione habita praesentis caritatis, vel spectata praesente caritate etc:* a' mostani dragasághoz képpest etc: in Rücksicht der itzigen Theurung. etc. 4) pentru: *pro:* ért: um, *p. e.* mergu dupé apá: *eo laturus aquam:* menyek víz ért; ich gehe um Wasser. — asteptu dopó quineva: *praestolor, exspecto, opperior quempiam:* várok valakire, vagy valaki után: auf Jemanden warten. 5) indíréptu, inapoi: *pone, post, retro:* megétt: hinter: *p. e.* dopó uşiá: *retro januam, post januam:* az ajtó megétt: hinter der Thür.

Dupé aquéa séu dop'aquéa. Дѹпъ ачѣа: *postea, tum, dein, deinde, posthoc:* azután, osztán,

annak

annak utánna: nachher, nachdem, nachdiesem, hernach.

Dupé aquésta, séu dop'aquésta. Дѹпъ ачáста, *post*, *posthac*, *posthoc*: ezután, ennekutánna: nach diesem.

Dupé olaltá, séu dop' olaltá. Дѹпъ олáлтъ, *continuo*. egy más utánn: nacheinander.

Dupé que. Дѹпъ че, *postquam*, *posteaquam*, *cum*, *ubi*: minek utánna: nachdem, da.

Dupé quumu. Дѹпъ кѹм, *prout*, *prouti*, *quemadmodum*, *ex eo*: a' mint, a' szerént: nachdem so wie.

Duplecu, care, catu. Дѹплек, кáре кáт, *V.* Induplecu.

Duráescu, ire, itu. Дѹрѫéск, и́ре, и́т, *verb. I act. p. e.* queva lucru rotandu: adeq. távóléscu, urnescu: *volvo*: hengeriteni, hergelni, görgetni, görgiteni: kugeln: wälzen, rollen, kollern. Se duráe in giosu *p. e.* vre o glóntá: *devolvitur*: le hengeredik: es rollt, oder wälzt sich herab. *II. neutr.* adeq: durducu, facu unu sunetu mare: *tono*, *crepo*, *persono*, *boo*: durrogni, ropogni: krachen, ertönnen, knallen *a Gr.* δονεω. *agito*.

Duráitura, *f. pl.* ri. Дѹрѫитѹ́ръ. *subst. crepitus*, *fragor*: durrogás, roppogás: das Krachen, Knallen, Prasseln, der Knall.

Durducatu, *f.* tá, *pl.* ti, *f.* te. Дѹрдѹкáт, —тъ, *adj. turgidus*, *tumidus*, *protuberans*: domború, fel duzzadt: strotzend, hügelförmig, angeschwollen. â Lat. *turgidus*.

Durducu, care, catu. Дѹрдѹ́к, кáре, кáт, *verb. recipr*: me durducu: *turgeo*, *tumeo*, *protubero*: fel duzzadni, fel domborodni: strotzen, aufschwellen, aufdunsen.

Durduescu, ire, itu. Дѹрдѹéск, и́ре, и́т, *verb. neutr. tono*, *intono*, *crepo*, *persono*: dörögni, dörgeni, durogni, ropodni: Donneen, krachen — á *sono naturali*.

Durduiturá, *f. pl.* ri. Дѹрдѹитѹ́ръ, *subst. tonitus*, *crepitus*, *fragor*: dörgés, durrogás, ropogás: das Donnern, Krachen, Prusseln.

Durduiu, ire, itu. Дѹрдѹ́ю, и́ре, и́т, *V.* Durduescu,

Durére, *f. pl.* ri. Дѹрѣ́ре, *subst. dolor*: fájdalom: der Schmerz, das Weh; — mi durére: *doleo*. *aegre fero*: fájlalni, sajnálni: leid seyn, Leid tragen, es thut weh, es schmerzt, es ist mir Leid. — Durére de capu: *dolor capitis*: — quarea coprénde numai o parte a capului: *hemicrania*: fő jágás: der Kopfschmerz, das Kopfweh. — durere de dénti: *dolor dentium*, *odontalgia*: fog fájás: die Zahnschmerzen, das Zahnweh. — Durere de grumadi: *angina*, *cynanche*, *dolor faucium*: torok fájás, torok gyél; das Halsweh. — durere de animá: *cardialgia*, *dolor cordis*: szivfájás: das Herzweh. — durére de ochi: *dolor oculorum*: szemfájás: die Augenschmerzen, das Augenweh. — durére de séle: *dolor ischiadicus*, *lumbago*: tzombfájás, agyéki fájdalom: das Hüftweh, das Lendenweh. — durére de urechi: *otalgia*, *dolor aurium*: fül fájás, der Ohrenzwang, der Ohrenschmerz, das Ohrenweh.

Durmire, *f. pl.* ri. Дѹрми́ре, *subst. dormitio*: aluvás, halás: das Schlaffen.

Durmitu, et *derivata V.* Dormitu.

Duşmánesce. Дѹшмънѣ́ще, *adv. mimice*, *hostiliter*, *malevole*: elenségessen: feindlich, feindselig.

Duşmánescu, *f.* éscá, *pl.* sci. *adj. mimicus*, *hostilis*, *malevolus*: ellenséges, irígy: feindselig.

Duşmánie, *f. pl.* nii. Дѹшмъніе, *subst. hostilitas*, *inimicitia*. *malevolentia*: ellenségesség, irígység: die Feindschaft, Feindseligkeit.

Duşma-

Digitized by Google

Duşmanu, *m. pl.* ni. Дѹшмáн, *subst. hostis, inimicus, malevolus:* ellenség, rossz akaró: der Feind Abhold. *a Gr.* δυσμενης, *infestus hostis.*

Dusu, *m. pl.* uri, *f.* Дѹс, *subst. abitus, discessus:* el menetel, el menés: das Meggehen, Fortgehen, *V. etiam:* Ducá. â ducu.

Dusu, *f.* sá, *pl.* si, *f.* se. Дѹс, — сѫ, *Part: verbi.*

E

E. Є, *est tertia persona singularis verbi sunt, p. e.* bine è: *bene est:* jól vagyon: gut ist's.

Ea. Ꙗ, *genus foeminium pronominis* él: *illa, ea:* ö: sie.

Éccé, séu éccéte. Ꙗкъ, сѧ ꙗкъте, *adv. en, ecce:* im; ime, ihol, imhol: nun, siehe, sihe da. *Not.* aquestu adverbiu se intrebuéntiazá impreunatu cu pro numele io, tu, el, noi, voi, ei: *p. e.* éccé me: ihol vagyok: siehe da bin ich, da hab't mich. — éccé l': *eccum, eccillum:* ihol vagyon: da ist er: etc. *Ital.* ecco, *ecce,* ecola, *ecce eam,* eccolo, *ecce illum.*

Ecclesiarcu, *m. pl.* chi. Єклесїáрх, *subst. sacristanus, ecclesiarcha:* segrestyés: der Sacristaner, Sacristeydiener.

Eccleşie, *f. pl.* sii. Єклéжїе, *subst.* 1) poporu quáreiva Besericá: *Ecclesia, populus, auditores, fideles, communitas cujuspiam Ecclesiae:* ékkle'sia, megyéje, halgatóji, hivei valamelly templomnak, kösség, communitás: das Kirchspiel, die Zuhörer. 2) bunu quáreiva besericá: *fundus ecclesiasticus, bona ecclesiastica:* templom joszága: das Kirchengut.

Ectenie, *f. pl.* nii. Єктéнїе, *subst. Litania:* die Litaney.

Édá, *f. pl.* éde. Ꙗдъ, *subst. hoedula:* nöstény gödölye: das Zicklein, eine kleine Zicke; â Lat. *hoeda.*

Edemu, *m. pl.* muri, *f.* Єдéм, *subst.* raiu quelu pámèntescu: *edemus, hortus voluptatis, paradisus terrestris:* paraditsom kertje, a' földi paraditsom: das irdische Paradies, der Edem.

Éderá, *f. pl.* re. Ꙗдеръ, *subst.* o plantá: *hedera helix* Linn: borostyán, gyümöltstelen borostyán: die Epheu.

Edu, *m. pl.* di. Єд, *subst. hoedus, haedus:* gödölje, gidó: das Zicklein, Zickelchen, ein junger, kleiner Ziegenbock.

Edutiu, *m. pl.* ţi. Єдѹц, *subst. hoedillus:* gidotska, gödölyke: das Zicklein, Zickelchen.

Eftinescu, nire, nitu. Єфтинéск, — нúре, — нúт, *verb. I. act.* facu queva eftinu: *depretio:* arrát alább szallitani, kevesebre le hagyni: zu einen geringen Preis herabsetzen. *II. recipr:* me eftinescu, adeq: me facu eftinu: *vili pretio venio, pretio minuor:* meg oltsodni, alább szállani arrába: wohlfeil werden, im Preis fallen.

Eftinetate, *f. pl.* ţi. Єфтинътáте, *subst. vilitas:* oltsoság: die Wohlfeilheit.

Eftinu, séu eftine. Єфтин, сѧ Єфтине, *adv. vili, viliter, levi pretio:* oltsón, oltsó árrán: wohlfeil, um einen wohlfeilen Preis.

Eftinu, *f.* ă, *pl.* ni, *f.* ne. Єфтин, — нъ, *adj.* 1) *vilis, vilis pretii, levis pretii:* oltsó: wohlfeil.

Digitized by Google

feil. 2) *V.* Darnicu. *a Gr.* ευτελης *facilis quantum ad sumtum;* ευτελεια, *vilitas.*

Egipetu, *m.* Гипет, *subst. Aegyptus:* Egyptom: Aegypten.

Egiptenu, *f.* nă, *pl.* ni, *f.* ne. Гиптѣнъ, — нѫ. *adj. aegyptius: aegyptiacus:* egyiptomi: ägyptiſch.

Egumenu, *m. pl.* ni. Гръменъ, *subst. Abbas, Praepositus, vel Guardianus cujuspiam monasterii:* apátura, prépostja valamelly Klastromnak: ein Abt, Probſt, Guardian in Kloſter.

Ei. Ей, *eja, ehem, atat! papae!* ennye! ey! ih!

El, séu élu, *f.* ea, *pl.* ei, *f.* éle. Ел, — ѣ, *pron: ille, is:* ő: er, ſie.

Elefant, *m. pl.* ţi. Елефантъ, *subst. elephas, elephantus:* éléfánt: der Elephant. — rostu elefantului: *proboscis, vel manus elephantis:* éléfántnak az orra: das Elephantenrüſſel; — sberátura elefantului: *barritus* (a verbo barrio): bartzogása az éléfántnak: das Elephantengeſchrey; os de elefant: *ebur:* éléfánt tsont: das Elfen- oder Helfenbein. — de os de elefant: *adj. eburneus, elephantinus:* elefant tsontbol való: elfenbeinere.

Elementu, *m. pl.* turi, *f.* Елементъ, *subst.* stihie: *elementum:* elementom: das Element.

Elinesce. Елинѣще, *adv. graece, helenistice:* görögül: griechiſch.

Elinescu, *f.* éscă, *pl.* sci. Елинѣскъ, — ѣскѫ, *adj. graecus, helenisticus:* görög: griechiſch.

Eliníe, *f. pl.* nii. Елинїе, *subst. lingva graeca, helenistica, helenismus:* görög nyelv: die griechiſche Sprache, oder die heleniſtiſche Redensart.

Elinu, *m. pl.* ni. Елинъ, *subst. graecus, grajus, helenista:* görög: der Grieche.

Eminenţie, *f. pl.* tii. Еминѣнцїе, *subst.* titulu quăruiva cardinal: *eminentissimus:* Eminenz.

Én. Ѥн, *dum, modo, quin:* ugyan, tsak, hiszem: daß, nur, ey. *p. e.* én spuire, séu én dĭ: *dicdum:* mondjad tsak: ſage doch. én dute: *quin is;* ugyan meny el: geh' nur, geh' doch. én uitáte: *aspice dum, cerne modo, en conspice:* tsak nézd meg, ahol, ni! ſchau nur!

Endivie, *f.* Ѥндиѥ, *subst. endivia: endivia salata:* diszno kéz: die Endivie, der Endivienſalat.

Épa, *f. pl.* épe. Апъ, *subst. equa, cabala:* kantza: die Stutte.

Eparchie, *f. pl.* chii. Ѥпархїе, *subst.* vre unu ţénutu: *provincia, districtus, processus:* tartomány, kerület, járás: die Provinz, der Kreis, Bezirk. *p. e.* — quăruiva Episcopu: *dioecesis ecclesiastica:* püspöki megye: der Kirch- oder Kirchenſprengel. — a quăruiva protopopu: *districtus archidiaconalis:* esperesi megye, vagy kerület: der Diſtrict, oder Bezirk eines Dechant's, oder Erzprieſters.

Eparcu, *m. pl.* chi. Ѥпархъ, *subst. eparchus provinciae, aut districtus cujuspiam praefectus:* valamelly tartománynak, megyének, vagy kerületnek tisztje, elöl járója: der Vogt, Verwalter, oder Vorgeſetzte einer Provinz, oder eines Bezirks.

Épe, *f. pl.* Апе, *subst.* 1) *V.* Épă. 2) la resboiu quelu de ţesutu: *insilia:* lábbito: die Fußtritten, oder Schämel im Weberſtuhl.

Epilogu, *m. pl.* guri. Ѥпилогъ, *subst.* inchiérea quăreiva cuvéntare: *epilogus, conclusio:* bé ſejezése valamelly beszédnek: die Schlußrede.

Episcopescu, *f.* éscă, *pl.* sci. Ѥпископѣскъ, — ѣскѫ, *adj. episcopalis, praesuleus:* püspöki: biſchöflich.

Episcopie, *f. pl.* pii. Ѥпископїе, *subst.* 1) vredniciă, séu trépta quăruiva Episcopu: *episcopatus, dignitas episcopalis:* püspökség,

ség, püspöki hivatal: das Bisthum, die Bischofswürde. 2) eparchia quáruiva Episcopu: *Dioecesis*: püspöki megye: der Kirch- oder Kirchensprengel, die Diöces, das Bisthum.

Episcopu, *m. pl.* pi. Епископ, *subst. episcopus, praesul, antistes, pontifex*: püspök: der Bischof.

Epistolie, *f. pl.* lii. Епистолїе, *subst. epistola, literae*: levél: der Brief, das Schreiben. *V.* Carte Nro. 2)

Epitrahilu, séu épitrafiru, *m. pl.* uri. *f.* Епитрахи́л, сѣв Епитрафи́р, *subst. stola presbyteralis, epitrachilion*: die Stole.

Epitropu, *m. pl.* pi. Епитро́п, *subst. exsecutor testamenti*: valaki testamentomának véghez vivője: der Vollzieher eines Testaments.

Epocá, *f. pl.* che. Епо́хѫ, *subst. epocha, aera*: számláló üdö: die Epoche.

Érbá, *f. pl.* érburi. Ѥрвѫ, *subst. Hisp.* yerva: 1) de pășune, séu de fënu: *herba, gramen*: fü: das Gras. — de érbá, séu in façia érbei: *gramineus*: 2) ori que plantá, planta: növevény: der Pflanze. *Hisp.* yerva; *Ital.* erba.

Érba boilor. Ѥрва бо́илор, *subst. ricinus communis* Linn: tsuda fü, kerti bertsény: der Wunderbaum.

Érba codrului. Ѥрва ко́дрвлуй, *subst.* matrágunâ: *attropa belladonna* Linn. *mandragora*: nagy fü, farkas tseresnye, nadragulya, vagy natragulya: die Wolfkirsche, Tollkirsche, Tollbeere, Teufelsbeere, Schlafbeere, Tollwurz, Bollwurz, Wuthbeere, der Walkenbaum, Waldeachschaften, das Tollkraut, Schlafkraut, Saukraut.

Érbá crétiá. Ѥрвѫ кр҃ци, *subst. menta sativa, crispa, verticillata*: fodormenta: die Krausemünze. *V.* Mintá.

Érbá de curcá. Ѥрвѫ де кѫ́ркѫ, *subst. fumaria officinalis* Linn: föld füsst fü: der Alprauch, Erdrauch.

Érbá de cositoriu. Ѥрва де коси́торїю. *V.* Códa calului.

Érbá de friguri. Ѥрва де фри́гурй. *V.* Buruéná de friguri.

Érbá de lánguó e. Ѥрва де лънгоа́ре, *erysimum alliaria Linn*: hagymáz fü, hagyma szagú fü: des Knoblauchkraut.

Érba de urechi. Ѥрва де оу́рекй: *sedum majus* Linn: fül fü: die Hauswurz, der große Hauslauch.

Érba férelor. Ѥрва фе́релор, *buphonum, buphtalmum cynozolon*: barom ölö fü: das Eberkraut, Rindsaug.

Érbá flocósá. Ѥрва флокоа́цѫ, *V.* Cátusnicá.

Érbá grasá. Ѥрва гра́цѫ, *sedum telephium* Linn: bablevelü fü: die fette Henne, der Donnerbart, die Donnerbohne.

Érbá grasá de grádiná. Ѥрва гра́цѫ де гра́динѫ: *portulaca oleracea* Linn: portsfü, portsinfü, kövér portsin: der Wegtritt, die Portulak.

Érba lui tatinu. Ѥрва лвй та́тин, *symphitum officinale* Linn: fekete nadályfü: die Wallwurz, Schwarzwurz, die Beinwelle.

Érbá mare. Ѥрва ма́ре, *inula helenium* Linn: örvény fü, örvény gyökér: der Alant, das Helenenkraut.

Érbá négrá. Ѥрва не҃гра, *ursicá négrá*: *scrophularia nodosa* Linn: fekete tsalány: die Knotenwurz.

Érbá puturósá. Ѥрва пѣтеро́цѫ, *coriandrum testiculatum* Linn: paklintsfü, temondád fü: Koriander.

Érbá roşie. Ѥрва ро́шїе. *V.* Buruéna vérmelui.

Érba şérpelui. Ѥрва шѥ҃рпелвй, 1) *serpentaria*: kigyó fü: die Schlangenwurzel. 2) *V.* Cardu sânté mariei.

Erba

Érba tăieturei. Ĭрєа тѫітѹрєй. *V.* Betonică.

Érba vêntului. Ĭрєа вѫнтоавй. *V.* Cătușnică.

Erbăritu, *m. pl.* turi, *f.* Ĕрєзрйт, *subst. vectigal, vel census pro pascuo:* legellésért való adó: der Weidezins.

Erbariu, *m. pl.* iuri, *f.* Ĕрєа́рю, *subst. herbarius, botanicus:* füvész: der Kräutermann, Botaniker.

Erbosu, *f.* ósă, *pl.* si, *f.* óse. Ĕрбóс, — оа́ѕа, *adj. herbosus, herbidus, graminosus:* füves. füvel teli: grasig, grasicht, voller gras.

Erbuescu, ire, itu. Ĕрбєѕ́ск, — и́рє, — и́т, *verb. neutr. herbeo, herbesco:* füvesülni, füvel meg telni: grünn, zu Grase werden.

Erbutiă, *f. pl.* tie. Ĕрбѫ́цѧ, *subst. herbula:* füvetske: kleines Gras etwas Gras.

Eremu, *m. pl.* uri, *f.* Ĕрéм, *subst. eremus:* puszta: die Wüste.

Eresu, *m. pl.* suri, *f.* Ĕрéс, *subst. haeresis:* eretnekség: die Ketzerey.

Ereticu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Ĕрети́к, *subst.* 1) isvoditoriu quaruiva eresu: *haeresiarcha:* kezdő valamelly eretnekségnek: ein Hauptketzer. 2) următoriu quăruiva eresu: *haereticus:* eretnek: der Ketzer.

Erhă, *f. pl.* he. Ĕрхѧ, *subst. aluta, pellis alutacia:* irha: zuberéitetes weiches Leder; â Lat. *aluta*, l *mut. in* r; t *in* h.

Eri. Ĕрй, *adv. temp. heri, hesterno die:* tegnap, tennap: gestern. de eri: *adj. hesternus:* tegnapi: gestrig, gesterig. de éri, dé 'laltă éri: adeq: próspetu, de curêndu: *recens, nuper admodum factus:* új, nem régi, tsak mostani, friss: gestrig, neu, unlängst, gemacht, oder geschehen.

Ermu, *f.* érma, *pl.* mi, *f.* me. Ĕрмѣ, *adj. vagus:* puszta: öde, wüst.

Ermu, *m. pl* muri, *f.* Ĕрмѣ, *subst. Hisp.* yermo: *desertum, eremus:* puszta: die Wüste, Wüstercy.

Ertu. Ĕрт, *et deriv:* *V.* Jertu.

Erugă, *f. pl.* gi. Ĕрѹгѧ, *subst. canalis aquarius, ductus aquae, caenum profundum, cuniculus subtraneus, ex quo effoditur aurum:* viz úrók: ein Wassercanal, Wassergraben; â Lat. *arrugia.*

Esca, *f.* Ĭскѧ, *subst. fomes:* tapló: der Zunder, Schwamm. què de pre copaciu: *boletus igniarius* Linn: tzigány tapló, tserfa tapló: der Zunder, zundel, Feuerschwamm. *Ital.* esca.

Escosu, *f.* cósă, *pl.* cosi, *f.* cóse. Ĕскóс, — коа́ѕа, *adj. fungosus, spongiosus:* taplós: schwammig.

Escu. *Macedo - Valachice*, sum. *V.* Sunt.

Esire, *f. pl.* ri. Ĕшйрє, *subst.* 1) *exitus, egressus, egressio:* ki menés, ki menetel, ki jövetel: das Ausgehen, der Ausgang. 2) a dóa carte a lui Moisi: *exodus, liber exodi:* Mo'ses másodig könyve: das zweyte Buch Moyſis.

Esîtu, *m. pl.* uri, *f.* Ĕшйт, *subst. V.* Esire Nro. 1)

Ésle, *f. pl.* Ĭслѣ, *subst. praesepe, praesepis:* jászol: die Krippe, Bahre.

Est'annu, séu ist'annu. Ĕст'а́н: *subst. composit. ex pron:* estu, *et subst.* annu: *annus praesens, annus currens:* follyó esztendő: dieſes Jahr, das laufende Jahr: in est'annu: *hoc anno, horno:* idén, az idén: heuer, dieſes Jahr. — din est' annu: *adj. p. e.* vinu, grânu: etc. *hornus, hornotinus:* idei, ideji, ezévi: heurig, heuerig, dießjährig.

Estre. Ĕстрє, adeq: a fară de aquea, de osebi: *extra, praeter, praeterea:* külön, azon kivül: beſonders, extra, außerdem.

Est'tempu. Ĕст тѷмп, *comp. ex pron.* estu, *et subst.* tempu. *V.* Est' annu.

Estu,

Digitized by Google

Estu, *f.* ésta, *pl.* esti, *f.* éste. Ѥ́ст, ѩ́стъ, *pron. V.* aquestu.

Esu, sire, sítu. Ѥ́с, — ши́ре, — ши́т, *verb. act.* 1) de undeva a fará: *exeo, prodeo, egredior:* ki jönni: ausgehen, auskommen, herausgehen oder kommen. *p. e.* esu la gradiná: *prodeo in hortum:* kimegyek a' kertbe: in Garten gehen. 2) — queva sémínáturá, érbá, vreo puscé, adeq: resaru: *prodeo, provenio:* ki jönni: aufkommen, herauskommen. 3) vre unu focu etc. adeq: me scornescu: *prodeo, orior, erumpo:* ki jönni, támadni: auskommen, entstehen. 4) — mi esu din ménte, séu din fire mi: *mente capior, deliro:* eszét veszteni: verrückt werden. — mi esu din péle de bucuríe: *supra modum afficior, affectum continere nequeo:* böriböl ki ugrani örömében: aus der Haut fahren.

Etá, *f.* Ѥ́тъ, *subst. apud Maced. Valachos mundus, orbis terrarum:* világ: die Welt.

Été. Ѩтъ, *V.* Éccé.

Eteganu, *m. pl.* ni. Ѥ́тегáн, *subst. culter vénatorius:* vadász kés: das Jagdmesser, der Hirschfänger.

Eu, *pl.* ei. Ѥ́ѕ. *V.* Jo.

Euru, *m.* Ѥ́ѕр, *subst.* véntu dela resáritu: *eurus, ventus orientalis:* nap keleti szél: der Ostwind.

Examen, séu esamen *m. pl.* mene. Ѥ́ѯáмен, *subst. examen, tentamen:* szoros, meg visgálás: die Prüfung.

Executie, séu esecutie. Ѥ́ѯекѹ́ціе, *subst. exsecutio:* exekutzio: die Execution.

Exemplu, séu esemplu. Ѥ́ѯéмплѹ, *subst. exemplum:* példa: das Beyspiel.

Exerçiru, séu éserçiru. Ѥ́ѯерци́р, *subst. exercitium militare;* mustra: das Exerciren.

Exoríe, séu esorie *f. pl.* rii. Ѥ́ѯóріе, *subst.* desţerare: *exsilium:* számkivetés: das Exilium, die Landesverweisung.

Experientiá, séu esperientiá. Ѥ́ѯперіе́нціе, *subst. experientia:* tapasztalás: die Erfahrung.

Evangelicescu, *f.* éscá, *pl.* sci. Ѥ́вангеличе́ск — ѣ́скъ, *adj. evangelicus:* évángyeliomi: evangelisch.

Evangelie, *f. pl.* lii. Ѥвангéліе, *subst. evangelium:* évángyeliom: das Evangelium.

Evangelistu, *m. pl.* sti. Ѥ́вангели́ст, *subst. evangelista:* évángyelista: der Evangelist.

Evharistie, *f. pl.* stii. Ѥ́вхари́стіе, *subst. eucharistia, caena sacra, sacramentum eucharistiae:* oltári szentség — la protestanţi: úr vatsorája: das heilige Abendmahl, der Tisch Gottes.

Evlavíe, *f. pl.* vii. Ѥ́влáвіе, *subst. pietas, devotio:* ájtatosság: die Andacht, Frömmigkeit. — cu evlavie: *adv. pie, religiose, devote:* ájtatossan: andächtig, fromm, mit Andacht.

Evlavnicú, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Ѥ́влáвник, — къ, *adj. pius, religiosus, devotus:* ájtatos: andächtig, fromm.

Evreésce. Ѥ́вреѣ́ще, *adv. hebraice, judaice:* zsidóúl: hebräisch, jüdisch.

Evreescu, *f.* éscá, *pl.* sci. Ѥ́вреéск, — ѣ́скъ, *adj. hebraeus, hebraicus:* Zsidó: jüdisch, hebräisch.

Evreu, *m. pl.* i. Ѥ́вре́ѕ, *subst. hebraeus, judaeus:* Zsidó: der Jud, Hebräer.

F.

F.

Fabulá, *f.* le. Φάκβλα, *subst. fabula:* mese, költöt mese: die Fabel.

Facere, *f. pl.* ri. Φάчιρε, *subst.* 1) *factio, factura:* tsinálás: das Machen. 2) din nimica adeq: didire: *creatio:* teremtés: die Schöpfung, Erschaffung. 3) cartea facerei, séu quea din ántéi a lui Moisi: *genesis, liber genesis:* Mo'ses elsö könyve: das erste Buch Mosis.

Fácétoriu, séu fácitoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Φακκτόριὸ, — οάρε: *subst. factor, auctor:* tévö, tsináló: der Macher, Thäter.

Fácétoriu de bine. Φακκτόριὸ ᴀᴇ бйнᴇ: *benefactor, beneficus:* jó tévö: der Gutthäter, Wohlthäter.

Fácétoriu de pace. Φακκτόριὸ ᴀᴇ пáчᴇ: *pacificus, conciliator pacis:* békességszerzö: der Friedensstifter, der Friedfertige.

Fácétoriu de réu. Φακκτόριὸ ᴀᴇ рáѕ: *maleficus, malefactor:* gonosztévö: der Uibelthäter, Mißethäter.

Fácéturá, *f. pl.* uri. Φακκτόρᴀ, *subst.* 1) *V.* Facere. 2) typu din afará: *factura, forma, species externa:* külsö kép, forma, termet: die äußere Gestalt, oder Beschaffenheit. 3) *V.* Bobóná.

Fachiolu, séu faciolu. Φáкiол, *subst. fascia tenuis:* fátyól, patyolat: der Flor, Schleuer. *Nota.* mi se pare a fi luatu Românii, ba si Ungurii cuvéntu aquesta dela látinescu: *faucale, vel focale:* quarele dopó. *Horat. Sat. II.* 3, 255. Quintilian, si Martialu insemnézá o legátóre, séu máhramá de grumadi, ché Românii se folosescu mai alesu dé şi invólue grumadii cu faciolu. *Ital.* fazzoletto, *et ant.* fazzólo, *sudariolum, linteolum.*

Façié, *f. pl.* féçié. Φáчᴀ, *subst.* 1) — a omului: *facies, os, vultus:* ortza, artzulat, ábrázat: das Gesicht, Angesicht, Antlitz. — in façié, de façié, façié fáciişu: *adv. facietenus, coram, ad faciem:* artzúl, szemtöl szembe: in's Gesicht, in die Augen. *p. e.* spunu cuiva queva in façié: *dico cuipiam aliquid in faciem, coram, in os:* szembe mondani, valakinek valamit: Jemanden etwas in's Gesicht sagen. — sünt de façié: *adsum, praesto sum, praesens sum:* jelen lenni: gegenwärtig seyn. — quare este de façié: *adj. praesens:* jelenlévö, jelenvaló: gegenwärtig, zugegen. — fientia de façié: *praesentia:* jelenlétel: die Gegenwart. cu façia in susu: *adj. supinus, resupinus:* hanyatt, hanyatt fekvö: rückwärts liegend. 2) — partea què dé supra: *p. e.* a ceriului, a apei, a quáreiva grindá cioplitá, etc: *facies, superficies:* külsö szín, vagy lap: die Fläche, Oberfläche. 3) — ariá *p. e.* a casei: *area domus, solum:* padlás: der Hausboden. Façia péméntului: *solum, superficies terrae:* föld színe: der Erdboden. 4) — in vre o carte, adeq: partea séu o latura dentr'o fóie: *pagina:* levél lap, vagy oldal: die Seite. 5) répsélá: *color:* szín: die Farbe. *p. e.* façia trandafirului: *color roseus:* ro'sa szín: die Rosenfarbe. 6) — personá: *persona:* személy: die Person.

Digitized by Google

Façié de mésá. Фáцъ де мáсъ, *mappa, stragulum mensale:* abrosz: das Tischtuch. *Transd:* mesale.

Façié de perinà. Фáцъ де пéринъ, *indumentum pulvini:* párna haj: die Ziehe, Polsterziehe, das Indelt, Inled.

Fáçierescu, rire, ritu. Фъцърéск, — рúре, — рúт, *verb. recipr:* â prefacu, me fáçierescu: *simulo, dissimulo, simulate ago:* két színkedni, magát tettetni: heucheln, sich verstellen.

Fáçiérie, *f. pl.* rii. Фъцъріе, *subst.* 1) *simulatio, dissimulatio:* tetetés, két színüség: die Verstellung, die Heucheley. 2) in cuceríe: *hypocrisis, simulatio pietatis:* kép mutatás: die Heucheley, Gleißnerey, Scheinheiligkeit.

Fáçiérnicie, *f. pl.* cii. Фъцърничіе, *subst. V.* Fáçiérie.

Fáçiérnicu, *m. pl.* ci. Фъцѣрник, *subst.* 1) *simulator, dissimulator:* két színü, hamis: der Heuchler. 2) — in cuceríe: *hypocrita, simulator pietatis:* kép mutató: der Gleißner, Mucker, Scheinheilige.

Façiérnicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Фъцѣрник, — къ, *adj. fictus, fucatus, simulatus:* tetetett, két színü: heuchlerisch.

Fáçisu. Фъцúш, *adv. facietenus, in faciem, ad faciem, in os, coram:* artzúl, szembe, szemtöl szembe: in's Gesicht, in die Augen.

Fáçiuescu, íre, itu. Фъцвéск, — úре, — úт, *verb. act. aequo, plano, levigo:* színleni, simitani: schlichten, ebnen, glätten, glatt machen.

Fáclie, *f. pl.* clii. Фъклíе, *subst. fax:* fáklya: die Fakel. *item:* luminá de cérá: *cereus, candela cerea:* viasz gyertya: die Wachskerze, das Wachslicht.

Facu, cere, cutu. Фáк, — чере, — кóт, *verb. l. act.* 1) *facio, ago:* tsinálni, tenni, tselekedni: thun, machen. 2) impreunánduse verbumul aquesta cu nisquari substantive, séu alte párti a vorbirei dela aquéle, osebite insemnári dobéndésce: *p. e.* facu vreo casá: *domum aedifico:* házat tsinálni, epiteni: ein Haus bauen, machen. — facu cuiva butu: *venitor, obsisto cuipiam, ad offendendum quempiam ago aliquid:* truttzolni valakit: Jemanden trotzen, etwas zum Possen thun. — facu pruncu, adeq: nascu: *pario, gigno, procreo:* gyermeket szülni: ein Kind gebähren, erzeugen. — facu patu, mésa, adeq: aşternu: *sterno:* vetni: machen, zurichten. — facu páne séu facu in cuptoriu: *panem pinso:* kenyeret sütni: Brod backen. — facu de máncare, de prándiu, de cénà, adeq: ferbu gátescu: *cibos paro, praeparo:* ételt készíteni, főzni: zu Essen machen, das Essen bereiten, zubereiten, kochen. — facu focu adeq: aţitiu: *ignem accendo:* tüzet tsinálni, gerjeszteni: Feuer machen, anzünden. — facu cu quineva pace, adeq: impacu. *V.* Impacu. — facu cu ochiu, adeq: clipescu, — facu scire, séu descire: *reddo certiorem:* tudósitani: benachrichtigen. — facu béne: *a*) cuiva, séu cu quineva ajutándu'l cu queva: *benefacio:* jót tselekedni: Gutes thun. *b*) — bénevoiescu: *dignor, haud gravor:* méltoztatni, nem sajnállani: die Güte haben. *p. e.* fá béne de vénî la méne: *digneris venire, vel sis tam benignus ut venires ad me:* ne sajnállyon, vagy méltoztassék hozzám jönni: sey so gut, und komme zu mir. — facu cuiva destulu: *satisfacio:* eleget tenni: genug thun, Genüge leisten. — n'am que ţi face: *non sustineo culpam:* nem tehetek rólla: ich kann nicht dafür: etc. la quele mai multe te va indreptà usu comun.

Digitized by Google

comun. 3) sủntu, trảescu, petrecu, *p. e.* que mai faci, adeq: com' mai petreci? *quomodo adhuc vales? quidnam agis?* hogy vagy még? was machst du noch? wie geht's dir noch? 4) queva intr'o parte séu intr'alta, adeq: ponu, aşeḑiu: *pono, colloco*: tenni: thun, legen, setzen. 5) aducu, pricinuescu: *causo, adfero*: tsinálni, okozni, szerezni: machen, verschaffen, verursachen, *p. e.* facu valu cuiva: *molestiam adfero, causo, procuro, molestus sum cuipiam*: alkalmatlonkodni valakinek: ungelegen seyn, oder Ungelegenheit machen, schaffen Jemanden. 6) cuiva queva adeq: greşescu, smintescu, *p. e.* que ţi am fácutu? *quid tibi nocui? quid mali tibi feci?* mit vétettem én néked? was hab' ich dir Leides gethan? 7) queva din nemica, adeq: ḑidescu, plásmuescu: *creo, produco*: teremni: machen, erschaffen, hervorbringen. II. me facu: 1) *passiv: flo*: lenni: werden. 2) intr'o parte, séu intr' alta: *eo, secedo*: menni, magát el hordani: gehen, sich machen. 3) despre roduri, séu sémínáturi ḑicemu quó sé facu: adeq: crescu: *provenio, cresco*: nõnni, teremni: wachsen, hervorkommen, werden. 4) me facu, adeq: me façierescu, séu me arétu pre com' nu sủntu: *me simulo*: magát tétetni: sich stellen, verstellen; *p. e.* me facu bolnavu: *morbum simulo*: betegnek tétetni magát: sich krank stellen.

Fácutu, *m. pl.* uri. Фѹкѹ́т, *subst.* 1) facere: *factio, factura*: tsinálas: das Machen. 2) sémbria pentru facere quáruiva lucru: *manupretium*: tsinálás, vagy tsinalásnak az ára: der Macherlohn.

Fágádariu, *m. pl.* ri Фъгъдáрю, *subst. caupo, hospes publicus*: fogados, vendég fogados: der Wirth, Gastwirth; *Hisp.* bodegonero.

Fágádáu, *pl.* dae. Фъгъдѫ́ѹ, *subst.* birtu, casá de óspeţi: *diversorium*: fogó, vendég fogadó: das Gasthaus, Wirtshaus; *Hisp.* bodegon.

Fágetu, *m*, Фъцѣ́т, *subst. sylva fagea*: bükkfa erdö: der Buchenwald.

Fagu, *m. pl.* gi. Фáг, *subst. fagus*: bikk, vagy bükkfa: die Buche; — de fagu *adj. fageus, faginus*: bükfábol való: buchen.

Fáguru, séu fagure, *m. pl.* ri. Фáгѹре, *subst. favus*: lép, slejt: der Roos, Honigheim, Honigscheibe.

Falá, *f. pl.* le. Фáлъ, *subst.* mándríe: *superbia, insolentia, arrogantia, fastus*: gög, néged, kevélység, büszkeség: der Stolz, Hochmuth, Uibermuth, Hoffart. *Nota: a Graeca voce: φαλα quod ornamentum galleæ significat.*

Fálangá, *f. pl.* ge. Фълáнгъ, *subst. caudex vel nervus constringendis pedibus*: lábkaloda: der Stock.

Falcá, *f. pl.* fálci. Фáлкъ, *subst. maxilla, mandibula*, állkaptza: der Kinnbacken, Kinnladen; *a Lat. falx, translate.*

Fálescu, lire, itu. Фълéск, лúре, лúт, *verb. recipr*: mé fálescu, 1) me márescu, me trufescu: *superbio, me effero*: kevélykedni: stolziren, stolz- oder hochmüthig werden, oder seyn. 2) mé laudu, mé aieptu: *glorior, me jacto, effero*: kézkedni, ditsekedni: prangen, sich prahlen, Wind machen. *It*: folia, *stultitia.*

Fáletiu, *f.* létiá, *pl.* ţi, *f.* létie. Фълéц, — ѣ́цъ, *adj. superbus, arrogans, fastuosus, elatus*: kevély, gögös, büszke, negédes, begyes: stolz, hoffärtig, hochmüthig, übermüthig, aufgeblasen.

Fálie, *f. pl.* lii. Фълíе, *subst.* 1) de páne, de casiu etc. adeq: strugea: *segmentum*: szelet, karé,

karé: ein Schnitt, Rauft, Scherzel. 2) — rudenie, nému: *cognatio, propingvitas, consanquineitas:* atyafiság, rokonság: die Verwandtschaft, Anverwandtschaft, Freundschaft. *p. e.* mi fálie séu felie: *est mihi cognatus:* atyámfia: er ist mir anverwandt. â Gr. φυλη, *tribus, natio, genus.*

Falnicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Фáлник, — къ, *adj. V.* Fáletiu.

Falon, *m. pl.* lóne, *f.* Фалóн, *subst. casula:* mise mondó köntös: ein Meßgewand.

Fálosu, *f.* ósá, *pl.* osi, *f.* óse. Фълóс, — оáсъ, *V.* Fáletiu: *Gr.* φαλος, *i: e: splendidus: hinc Valach.* fálosu.

Famenu, *m pl.* ni. Фáмен, *subst.* scopítu, jugánitu: *castratus, eunuchus, spado, apocopus:* heréltt: der Verschnittene, Castrat.

Fámilie, *f.* Фамúлíе, *subst.* 1) *familia, stirps, genus, gens:* nem, nemzettség, familia: die Familie, das Geschlecht, Geblüt. 2) casnicii: *familia, domus, domestici:* familia, háznép: die Familie, das Haus, die Hausleute.

Fantasie, *f. pl.* sii. Фантасíе, *subst. phantasia, imaginatio:* fantázia, elmében forgó képszelés: die Phantasie, Einbildung.

Faptâ, *f. pl.* te. Фáптъ, *subst: factum, facinus, actio, res. opus:* tett tétemény, tselekedet: die That, Handlung.

Faptá buná. Фáптъ бýнъ, *subst.* 1) una singuratecá: *actio bona, opus bonum:* jó tselekedet: die Wohlthat, eine schöne That. 2) deprêndere, séu nísuire la mai multe fapte bone: *virtus:* virtus: die Tugend.

Faptu, *m.* Фáпт, *subst. morbilli, nothi, rubeolæ:* himlö forma veres szeplötskék a' kisded gyermekeken: die Rötheln, Ritteln, Röthlinge, Masern.

Fápturá, *f. pl.* ri, Фъптýръ, *subst.* 1) didite, séu ori quare lucru diditu: *creatura, res creata:* teremtés, teremtmény: das Geschöpf. 2) faulá, typu din a fará: *factura, habitudo, species externa, forma:* külsö kép, forma, vagy termet: die äußere Gestalt, Leibesbeschaffenheit.

Fár', fárá, fórá. Фъ́ръ, 1) *sine, abs, absque:* nélkül, pénz nélkül: ohne Geld. 2) a fará de: *praeter, extra:* kívül: außer, ohne, *p. e.* neminé fórá numai Dumnedeu: *nemo præter Deum, vel nemo nisi Deus:* az Istenen kívül senki: niemand außer Gott.

Fárá de, séu fórá de. Фъ́ръ де, *V.* Fárá, Nro, 1.)

Fárámu, mare, matu. Фъръ́м, мáре, мáт, *verb. act. frio, comminuo:* el mor'salni, aprózni: bröseln, bröckeln, zerkrümmeln. *V. etiam* sfarmu.

Fárámá, *f. pl.* me. Фъръ́мъ, *subs. mica, micula, frustum, frustillum:* mor'sa, mor'salék, darabotska: das Bröckchen Bröschen, Bröslein, Krümenchen, Stückchen. a Lat. *fragmen, vel frio.*

Fár' aquéa, far'dé quéa, séu fór' aquea. Фъръ ачѣ́а, *praeterea, alioquin, cæteroquin, aliunde, utique:* a' nélkül, azon kívül: außerdem, ohne dem, ohnehin.

Fárfalá, *g. c. pl.* éle, Фърфáлъ, *subst. homo ventosus:* szeleburdi: der Flattergeist. *Ital.* farfalla, *papilio.*

Fá iná, *f.* Фъри́нъ, *subst.* 1) de gránu, séu alte bucate: *farina:* liszt: das Mehl; — de fáriná: *farreus, farinaceus, farinarius: p. e.* sacu de fáriná: *saccus farinarius:* lisztes zsák: der Mehlsack, 2) de pusu pre píru: *pulvis crinarius, vel cyprius:* hajpor: der Haarbuder; 3) de feresu: *scobs scobis, serraga, farina lignea:* fürészpor: das Holzmehl, Sagmehl.

Fárinedu, nare, natu. Фъринéз, нáре, нáт, *verb. act.* infárinedu píru: *pulvere crinali, vel cyprio inspergo, conspergo.* bé poroz-

porozni, bé hajporozni, fel hajporozni: pudern, einpudern.

Fárinosu, *f.* ósá, *pl* oşi, *f.* óse, Фзрinóş — нóáız. *adj. farinosus, farinulentus:* lisztes. lisztel teli: mehlig, voller Mehl.

Fariseu, *m. pl.* sei. Фарıceíş. *subst. Pharisæus:* der Phariſäer.

Farmecá, *f. pl.* ce. Фármeкz, *subst. incantatio, præstigia, res magica:* babonaság, bűbajosság, varáslás: die Zauberey, Hexerey, die Bezauberung.

Fármecátóre, *f. pl.* tóre. Фзрmeкzтoáрe, *subst. maga, venefica, incantatrix:* die Zauberinn, Hexe.

Fármetátoriu, *m. pl.* tori. Фeрmeкzтóрıŭ, *subst. magus, incantor, veneficus:* varásló, babonaskodó: der Zauberer.

Fármecáturá, *f. pl.* turi. Фzрmeкztúрz, *subst. V.* Farmecá.

Farmecu, care, catu. Фórmeк, кáрe, кáт, *verb. act. incanto, incantamentis, vel rebus magicis utor:* babonázni, varáslani: zaubern, hexen, Zauberey treiben. — pre quineva: *fascino, incanto:* meg babonázni: bezaubern.

Fármiciosu, *f.* ósá, *pl.* oşi, *f.* oşe. Фzрmıчóş, — чóaız, *adj. friabilis:* mor'salékos: was ſich zerreiben, oder zerbröckeln läßt.

Fármiturá, *f pl.* turi. Фzрmıtúrz, *subst. mica, micula, frustulum:* mor'sa, mor'salék, darabotska: das Bröckchen, Bröschen, Bröslein, Stückchen.

Fártaiu, fártalu, séu fártariu, *m. pl.* iuri. séu e. *f.* Фzртáĭŭ, фzртáл, сав фzртáрĭŭ, *subst.* 1) a patra parte ori din que, *p. e.* din césu etc: *quartarius, quadrans:* fertály, negyedrész: das Viertel, Vierling, der Quart. 2) de cupá: *sextarius:* meszely, fertály: das Seitel. *Nota:* aquestu cuvéntu véne dela látinescu: *quartarius*, de unde l'au luatu şi Ungurii.

Fártatu, *m. pl.* ţi, Фzртáт, *subst.* soçiu, ortacu, *socius, sodalis congero:* társ, pájtás: der Geſell, Kompan, Camerad. dela frate.

Faşie, *f. pl.* sii. Фáuıe, *subst. fascia:* póla, pólya, püka, fásli: die Windel, das Wickelband.

Fasole, *f.* Фazóıe, *subst. phaseolus, faseolus:* faszulyka, fuszulyka, paszuly, rátz bórsó, bob: die Fiſole, oder die Fiſolen. — Fásole de paru: *phaseolus, vulgaris:* Linn: karos fusulyka: die Stangelfiſole, oder Stängelbohne. Fasole ológá: *phaseolus nanus*, Linn: gyalog fuszulyka: die Zwergbohne, Zwergfiſole.

Fatá, séu féta, *f. pl.* féte, Фátz, *subst.* 1) fiicá: *filia, nata:* leány: die Tochter; 2) vergurá, personá ne máritatá: *filia, virgo, puella:* leány, leányzó: das Mädchen, Mädel, die Jungfer. — Fétá in pîru, in cositiá, de maritu: *virgo vel puella nubilis*, hajadon, férjhez mennő, vagy adó Leány: ein mannbares, heurathsmäßiges Mädchen; a Lat. *feta.*

Fátutiá, séu fetutiá, *f. pl.* tie. Фztúuz. *subst.* 1) fiicá: *filiola:* leányka, leángyermek: das Töchterchen, Töchterlein. 2) pruncá micá: *parva puella:* leányka: das Mädchen, Mädl, Mädlein.

Fáulá vel féurá, *f. pl.* le. Фzéaz, *subst. factura, habitus corporis, species externa, forma:* külsőkép, testállás, termet: das Außere, die äußere Geſtalt, oder Beſchaffenheit. Dela fáptura.

Fáurescu, rite. ritu. Фzвpéтк, pи́pe, pи́т, *verb. act. ferrum cudo, fabrico:* kovátsolni: ſchmieden.

Fáuríe, *f. pl.* rii. Фzвpíe, *subst.* 1) casá de fáuritu: *fabrica ferraria:* kovátsmühely: die Schmiede. 2) máiestria fáuritului: *ars fabrilis:* kovácsmesterség: das Schmiedehandwerk.

Favri-

Digitized by Google

Favricá, *f. pl*, ci. Фабрикъ, *subst. fabrica*: müh, fabrica: die Fabrike.

Fauru, *m. pl.* ri. Фáвр, *subst. faber ferrarius*: vas müves, kovács: der Schmied; — Luna luí Fauru: *V.* Féurari. a Lat, *faber*, mut. *b* in *v.*

Februarie, *m.* Февруáрїе, *februarius*, *mensis februarius*: böjt elsö hava, februarius: der Hornung, Februar.

Fecióra, *f. pl* re, Фечóаръ, *subst. virgo*, *puella*: szűz, szűz leány: die Jungfer; *Ital.* fanciulla.

Feciorasu, *m. pl.* şi. Фечорáш, *subst.* 1) cu aducerea a ménte cótrá párénţi: *filiolus*: fiatska: das Söhnchen, Söhnlein. 2) pruncuţiu, *puellus*, *adolescentulus*: ifiatska, fiu gyermek: der Jüngling, der Knabe,

Fecioresce, Фечорѣ́ще, *adv. more virginali*: szűzen: jungferlich, jungfräulich.

Feciorescu, rite, ritu. Фечорéск, рúре, рúт, *verb., act. adolescentiam, vel virginitatem ago*: ifiuságát, vagy szüzeségét tölteni: die Jugend, oder den Jungferstand zubringen.

Feciorescu, *f.* éscá, *pl.* sci, Фечорéск, — ѣ́скъ, *adj. virginalis*: szűz, szűzi: jungferlich, jungfräulich.

Feciorie, *f. pl.* rii. Фечорíе, *subst. virginitas*: szüzeség: die Jungferschaft, Jungfrauschaft, der Jungferstand.

Fecioritiá, *f. pl.* tie. Фечорúцъ, *subst, virguncula*: szűzetske, szűz leányka: das Jungferchen, Jungferlein.

Fecioru, *m. pl.* ri. Фечóр, *subst.* 1) fiiu: *filius*, *natus*: fiu gyermek: der Sohn; 2) june, holteiu, téneru: *juvenis*, *adolecens*: legény, ifiú: der Junge, Junggesell, Jüngling, der Bursch; dela *fetus vel Ital.* fanciullo, prin quare cuvéntu: *Apul: Met. X. post. med. pag.* 249. inţelége fiiu.

Féde, Фѣ́дъ, *subst. succus*: lév, nedv, nedvesség: der Saft, die Feuchtigkeit.

Féliu, *m, pl.* liuri, 1) quare cuprénde maí multe lucruri osebite, (dare in queva parte şieşi asémené) insine: *gens*, *genus*: nem nemzettség, faj: die Art, Gattung. 2) — quarele osebésce bárbatul de muiére: *sexus, genus*: nem: das Geschlecht; *p. e.* féliu bárbátescu: *sexus virilis*, *masculinus*: férjfi nem: das männliche Geschlecht; féliu femeiescu: *sexus muliebris*, *femineus*, *femininus*: aszszonyi nem: das weibliche Geschlecht; 3) modu, typu: *modus*, *genus*, *ratio*: mod, kép: die Art, Weise, Männer; *p. e.* intr'aquesta feliu: *hoc modo*, *hac ratione*: ekképpen, efféleképpen: auf diese Art. — intraltu feliu: *alio modo*: másképpen, egyébbképpen: auf eine andere Art; — in feliu, şi in formá: *omnibus modis*, *omnimode*: minden úton, módon: auf alle Art und Weise; — de aquestu feliu: *adj. talis*, *hujusmodi*. *istiusmodi*: efféle: derley, dergleichen, desgleichen, dieser Art. — de altu feliu: *adj*, *diversus*, *varius*, *diversi generis*, más féle: von einer andern Art; — de aquela féliu: *adj. talis*, *ejusmodi*: afféle: solcher dergleichen; — de totu féliu: *adj. omnis generis*: mindenféle: allerley. — féliu de féliu *adj diversus*, *varius*, *diversi generis*: külön külömbféle: verschieden, von verschiedener Art; — de multe féliuri: *adj. multiplex*, *multimodus*, *varius*: sok féle: vielfach, vielerley. *Nota*: *a*) Tóte aqueste exempluri quare s'au adusu in typu de adjectivu, se intrebuéntiazá si in locu de adverbiu, punéndu in locu párticelei *de* praepositia *in* a quárora insemnári, padéndu canónele

nele quéle grammaticesci, nèqui o greutate nu ţi voru aduce: *p. e.* intr' aquesta feliu: *taliter, hoc modo:* ekképpen: auf dieſe Art; in multe féliuri: *multipliciter, multimode, varie:* sok féle képpen: auf vielerley Art. 2. Nota b) *Graec:* Φυλη, *tribus, genus.*

Fémeie, *f. pl.* mei. Φεμέε, *subst.* 1) in quátu are firéscá osebire de cótrá bárbatu, *femina, mulier:* aszszony, aszszonyi ember, aszszonyi állat, aszssony személy: die Frau, Frauensperſon, das Weib, Weibsbild, Frauenzimmer. 2) in quátu este soţiá de cásátorie a quáruiva bárbatu: *uxor, conjux, consors, marita:* feleség, házas társ: das Weib, die Frau, Ehefrau, Gattin, Ehegattin, Gemahlin.

Femeésce, Φεμεέſce, adv: *femine, muliebre:* aszszonyúl, aszszonyi módon: weibiſch.

Femeéscu, *f.* éscá, *pl.* sci. Φεμεέſcu, ſcá, *adj: femineus, femininus, muliebris:* aszszonyi: weibiſch, weiblich.

Fénaţu, *m, pl.* ţe *f.* Φenáţ, *subst. ager foenarius, pratum foenarium:* kaszáló, szénarét, széna hely: die Heuwieſe, das Heuland, â Lat. *foenatum.*

Fénu, *m, pl.* nuri. Φén, *subst: foenum:* széna: das Heu. — de fénu: *adj: foenilis, foenarius: p. e* podu de fénu, séu locu de ţénutu fénu; *foenile:* széna tartó hély: der Heuſtall, Heuboden. — prátu de fénu: *pratum foenarium:* széna rét: die Heuwieſe. — florí de fénu: *semen foeni:* széna virág: die Heiblumen, der Heuſamen. â Lat. *foenum.*

Fénugrecu, *m.* Φenugréc, *subst:* o odráslé: *trigonella, foenum graecum:* Linn: görög széna, bak szarvú fü: griechiſche Heu, der Bockshorn, das Fönnkraut, Bockshornkraut, die Siebenzeit.

Férá, *f. pl.* fére. Φére, *subst. fera, bestia, bellua:* vad, vad állat, fene vad: das wilde Thier. â Lat. *fera.*

Feráríe, *f. pl.* rii. Φerárie, *subst.* boltá, séu prevélie de feru: *taberna ferraria:* vas bólt: das Eiſengewölb, â Lat. *ferario.*

Ferariu. *m. pl.* ri. Φerárĭu, *subst.* negotiátoriu de feru: *negotiator ferrarius:* vas áros: der Eiſenhändler.

Ferbinte. Φerbínte, *I. adj.* 1) apá etc. *fervens, fervidus, calidus:* forró; forró meleg: heiß, brühheiß, brühwarm, ſchwül. 2.) iubire, doru, cucerie, séu altá pornire a ánimei: *fervens, ardens, flagrans:* buzgó, égö, forró: heiß, heftig, brenend, inbrünſtig, eifrig. *II adv.* 1) *ferventer, fervide:* forron: heiß: ſchwül. 2) *ferventer, ardenter, flagranter:* buzgon, forron: heiß, heftig, inbrünſtig, eifrig. â Lat. *fervens, ferventer.*

Ferbinţélá, *f. pl.* le. Φerbinţéle, *subst.* 1) de focu, séu sóre: *fervor, aestus, calor:* hevesség, hévség forróság: die Hitze. 2) in cucerie, iubire, séu altá pornire a ánimei: *ardor, fervor, zelus:* hévség, buzgóság: die Hitze, Heftigkeit, der Eifer, Inbrunſt. 3. *V.* Ferbinţéle.

Ferbintéle, *f. plur.* Φerbinţéle, *subst.* friguri ferbinţi: *febris ardens, vel calida:* forroság, forró hideglelés: das hitzige Fieber.

Ferbu, férbere, fertu. Φérbe, Φérbere, Φérţ. *verb. I. act.* 1) queva *p. e.* carne etc. *coquo:* főzni: kochen. — de fertu: *adj. coquinarius:* főző: *p. e.* ólá de fertu: *olla coquinaria:* főző ſazék: der Kochtopf. 2) schimburi, ruſe, haine ne láute, adeq. párluescu: *lixo, lixivia lavo:* szapulni: fächten, bennchen. *II. neut. ferveo, aestuo, bullio:* föni, forrani: brauſen, gähren. â Lat. *ferveo.*

Fer-

Digitized by Google

Ferburíu, *f.* riá, *pl.* rü, *f.* rie. Φερβορίȣ, — ε, *adj. coquibilis, coctibilis: Plin. H. N. XVI.* 6. könnyen főző: was sich leicht kocht.

Fére, *f.* Φϊέρε, *subst. fel, billis:* epe: die Galle. *Ital.* fiele.

Fére. Φέρȣ, plur. *ex* feru: 1) ori que féré: *ferramenta:* vas szer: das Eisenwerk, Eisenzeug: *p. e.* féré de feresti: *ferramenta fenestrae:* ablakvas: das Eisen am Fenster, das Fenstergitter. 2) de legatu pre quareva fácétoriu de réu: *compes, vinculum ferreum:* vas, lántz: das Eisen, die Kette, die Fesseln, *p. e.* bagu, sáu punu pre quineva in féré: *vincula injicio alicui, aliquem in vincula conjicio, compedio:* vasra verni valakit: Jemanden in Eisen legen.

Ferecatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Φερεκάτ, τȣ, *adj. ferro. aere, etc. munitus, ferratus:* köttöt, vasas: beschagen.

Ferecáturá, *f. pl.* turi. Φερεκȣτȣ́ρȣ, *subst. farina vilissima:* dertze: das Fußmehl, Schrotmehl.

Férece, *f.* Φέρεψε, *subst.* o plantá: *tanacetum vulgare:* Linn. varadits, varadits koró, geleszta fü: der Rainfarren.

Férece albá, *f.* Φέρεψε ἄλβȣ, *subst.* o plantá: *spiraea filipendula:* Linn: varju mogyoró: das rothe Steinbrech.

Férecu, care, catu. Φέρεκ, — κάρε, κάτ, *verb. act.* 1) legu cu feru, arémá argéntu: *munio, firmo:* kötni, abrantsozni: beschlagen, belegen. *p. e.* férecu róta carului: *rotam canthis firmo, munio,* vel *ferro:* meg abrantsozni, meg kötni, vasozni a' kereket talpvassal: das Rad beschlagen. 2) — róta morei: *acuo, exacuo:* fenni, elesiteni: schärfen.

Ferecuţá, *f. pl.* ţe. Φερεκȣ́ţȣ, *subst.* o plantá: *polypodium vulgare* Linn: köméz: das Engelsüß.

Féregá, *f. pl.* ge. Φέρεγȣ, *subst.* o plantá: *polypodium filix mas et femina* Linn: szárnyas ördög borda, pap rágy: das gemeine Farrenkraut.

Férea páméntului. Φέρε πȣμέντȣλȣй, *subst.* o plantá potrócá: *gentiana centaurium minus* Linn: föld epe fü, ezer jó fü, tzintorja: die Erdgalle, das Fieberkraut, das Tausendguldenkraut.

Ferescu, ríre, rítu. Φερέσκ, ρήρε, ρήτ, *verb. act.* 1) pre quineva, *adeq.* apáru, pasescu: *averto, tueor, custodio, servo:* örízni, meg örízni, menteni, meg menteni: behüten, beschützen, bewahren, *p. e.* feréscá Dumnedeu! *avertat Deus!* az Isten mentsen meg! behüte Gott, bewahre Gott! 2) vre o tiná, vre unu necasu, qua se nu cadu intr'ensele: *vito, devito:* el kerülni, távozni: meiden, vermeiden. 3) queva intr'o parte: *sepono, repono:* élre tenni: auf die Seite legen. *II. recip:* me ferescu de queva: *devito, mihi caveo:* óni magát: sich hüten. *III. neutr.* ferescu, *p. e.* din cale: *excedo, decedo, secedo:* ki térni, el térni: ausweichen.

Feréstá, séu feréstrá, *f. pl.* sti. Φερέστȣ, сав φερέστρȣ, *subst:* *fenestra:* ablak: das Fenster, mit Fenster versehen.

Feréstrá, séu feréstrá órbá, *f.* Φερέστȣ ѡарбȣ, *subst. fenestra ficta, simulata:* vak ablak: das Blindfenster.

Feresteu, *m. pl.* stée. Φερεστέȣ, *subst. serra:* füréz: die Säge. â Lat. *ferrum.*

Ferestuicá, *f. pl.* ce. Φερεστȣ́йкȣ, *subst. dimminut: fenestrula, fenestella, fenestrella:* ablakocska, kis ablak: das Fensterchen, Fensterlein.

Ferestutiá, *f. pl.* tié. Φερεστȣ́ţȣ, *subst. dimminut: V.* Ferestuicá

Ferfénu, *m.* Φερφέн, *subst.* o plantá: *tagetes erecta: Linn.* nagy

Digitized by Google

nagy olaszka, oláhvirág: die Nagel blume, die aufrechte Sonnenblume.

Ferfénu micu. Ферфѫ́н ми́к, *subst. tagetes patula: Linn.* kis olaszka: die ausgebreitete Sonnenblume.

Ferice, *f.* Фери́че, *subst. felicitas, beatitudo:* boldogság, szerentse: das Glück, die Glückseligkeit. *p e.* ferice de voi! *felices vos!* vajmi boldogok vagytok ti! ach ihr glücklichen!

Férice, *f.* Фѣ́риче, *subst.* o plantà: *Pteris aquilina: Linn.* ördög borda: das ästige Farrenkraut, Stoßadlerkraut.

Fericescu, cire, citu. Феричéск, чи́ре, чи́т, *Verb. act.* 1) norocescu, facu fericitu: *felicito, fortuno, beo, secundo, felicem, beatum reddo:* boldogitani, szerentsesiteni: beglücken, glücklich machen. 2) numescu fericitu: *felicem, beatum depraedico:* szerentsésnek mondani valakit: Jemanden glücklich nennen. *a Lat. felicito.*

Fericire, *f. pl.* ei. Феричи́ре, *subst. felicitas, beatitas, beatitudo:* bóldogság: die Glückselikeit. — què ceréscà: *felicitas coelestis:* mennyei bóldogság: die Seligkeit.

Fericitu, *f.* tà, *pl.* ţi, *f.* te. Феричи́т, — тъ, *adj. felix, beatus, prosper, fortunatus, secundus:* bóldog, bóldogságos, szerentsés: glücklich, selig, glückselig.

Ferie, *f. pl.* rii. Фéрїе, *subst. urna, amphora:* veder: der Eimer. *a Lat. seria, s mut. in f.*

Fertu, *f.* tà, *pl.* ţi, *f.* te. Фéрт, — фѣ́ртъ, *adj. coctus, elixus:* fött, föve: gekocht, gesotten.

Ferturà, *f. pl.* turi. Фертȣ́ръ, *subst.* 1) férbere: *coctio, coctura:* főzés: das Kochen. 2) bucatà fértà: *edulium coctum, cibus elixus:* főzelék, fött étel: etwas gekochtes, oder warme Speise.

Feru, *m. pl.* ferè, *f.* Фїёр, *subst. ferrum:* vas: das Eisen. façia ferului: *ferrugo:* vasszín: die Eisenfarbe. in façia ferului: *adj. ferrugineus:* vas színü: eisenfärbig. — de feru: *adj.* a) que è fácutu din feru: *ferreus:* eisern. *p. e.* furcà de feru: *furca ferrea:* vas villa: die Eisengabel. b) que are queva inpártéşire cu feru: *ferrarius: p. e.* negotiátoriu de feru: *negotiator ferrarius:* vas árros: der Eisenhändler. baie de feru: *fodina ferri:* vas bánya: die Eisengrube. — legu, séu férecu queva cu feru: *ferno:* meg vasazni: mit Eisen beschlagen, oder belegen. 2) — cu quarele insemnámu vre o vità, séu unéltà qua se o conoscemu: *cauter, cauterium:* bélyeg, bilyeg vas, bélyegző vas: das Brenneisen. 3) cu quare nitiḑimu vre o cusuturà: *ferramentum levigatorium:* vasaló, téglázó vas: das Bügeleisen, Plätteisen. 4) cu quare increţimu píru: *calamister, calamistrum:* hajfodoritó, vagy égetö vas: das Brenneisen, Kräuseleisen. Hisp. hierro.

Feru páméntului. Фїёрȣ пъмѫ́нтȣлȣй: *subst.* o plantà: *gentiana cruciata* Linn: kigyó fü, kigyó nyelvüfü: der kreuzförmige Enzian, der Sparrenstich.

Feru plugului. Фїёрȣ плȣ́гȣлȣй, *subst.* a) quelu latu: *vomis, vomer:* ekevas, szántovas: die Plugscharr. b) quelu lungu: *culter aratri:* tsoroszlya, lemez vas: das Plugmesser, die Plugsäge.

Fésnicu, *m. pl.* nice. Фѣ́шник, *subst. lychnuchus, candelabrum:* gyertya tartó: der Leuchter.

Festilà, vel fescilà. *f. pl.* Фещи́лъ, *subst. ellychnium, filum candelæ:* gyértyaból: der Docht, Dacht. *a Lat. fascis, fasciculus, i. e. filorum.*

Festucà, *f. pl.* ce. Фестȣ́къ, *subst.* çandura, viçichie: *festuca, assula:* szálka: der Splitter.

Fetésce. Фетѣ́щіе, *adv. puellariter:* leány módra: nach Mädchenart.

Fe-

Digitized by Google

Fetescu. *f.* éscă, *pl.* sci. Фетѣск, — ѣскă, *adj. puellaris:* leányi: die Mädchen angehend. *p. e.* scólă fetéscă: *schola puellaris:* leány oskola: die Mädchenſchule.

Fetescu, tíre, titu. Фетѣск, тѝре, тѝт, *verb. act. aetatem puellarem transigo:* leány korában lenni, szüzességet tölteni: das Mädchenalter zubringen.

Fetie, *f. pl.* tü. Фетѣ́, *subst. aetas puellaris, virginitas:* leány kor, leány idő: das Mädchenalter, Magdthum.

Fetişóră, *f. pl.* sóre. Фетишѝóарă, *subst. dimun: ex* fétă. *V.* Fátutiă.

Fetiţă, *f. pl.* ţe. Фетѝцă, *subst. V.* Fátutia.

Fétu, *m. pl.* ţi. Фăт, *subst.* 1) fiiú; *filius, natus, foetus: A. pul. met. X.* gyermek, fiu: das Kind. *p. e.* fétu meu! *mi fili!* fiam! mein Kind! 2) fétu besericei: *aeditus, aeditimus:* egyházfi, segrestyés: der Küſter, Meßner, Kirchendiener, Sacriſtaner.

Fétu, tare, tatu. Фăт, тăре, тăт, *verb. act. foeto, pario:* szülni, fiadzani, költeni, elleni: gebähren; anſchütten. — despre vaci: borjúzni, borjút vetni: Kalben anſchütten. — despre épe, mégárițe: elleni, vémhezni: Füllen werfen. — despre scrófe: malatzozni: ferkeln. — despre oui: elleni, bárányozni: lammen. — despre căţéle, iepuroi, míçe: köllykezni, fiadzani: zickeln, hecken, ſchütten, ausſchütten, Junge werfen. — de a fétà: *adj. foeta, foeda:* tölgy elö, hasas, terhes: trächtig.

Fĕurariu. séu Fevruarie. *m.* Фзвраріѡ сан Февруарїе. *subst. V.* Februarie.

Fialá. *f. pl.* Фїăлă, *subst. scutella,* vulgo, *fiala:* fín'sa: die Schalle, Taſſe.

Fiastră, séu fiiastră *f.* stre. Фїăстрă, *subst. filiastra, privigna:* mostoha leány: Stieftochter.

Fiastru, séu fiiastru, *m. pl.* i. Фїăстрѣ, *subst. filiaster, privignus:* mostoha fiu: Stiefſohn.

Ficatu, *m. pl.* ţi. Фикăт, *subst. jecur, hepar:* máj: die Leber. *Ital.* fegato, *Hisp.* higedo.

Ficioru, ficiórá, ficioraşu, ficiorescu, fecioritia, feciorie. *V.* Fecioru: *etc. derivata.*

Fidé, *f.* Фидѣ́, *subst.* succus citreorum: tzitrom lév: die Citronen, oder — Lemonieſaft.

Fie. Фїе, 1) se pune inanté unoru pentru nume, séu adverbiü, pre com' latinescu *cunque, libet:* akár: immer. *p. e.* fie quine: *quiscunque, quilibet:* akárki: wer, oder welcher immer. — fie quándu. *quandocunque, quandovis:* akár mikor: wenn immer. *caetera composita V.* in fiesque, maquar, ori. 2) séu, batár, ori, maquar: *seu, sive:* akár, vagy: etweder, oder. *p. e.* fie astá ḑi, fie mâne: *seu hodie, sive cras:* vagy ma, vagy holnap: etweder heute oder morgen.

Fiesce, séu fieşque, séu fieşi se pune inainté unoru pentru nume séu adverbii, pre com' látinescu *cunque, cumque, libet, vis:* akár: immer. *p. e.* fiesce quine: *quiscunque, quislibet, quisvis, quisque:* akárki: wer immer, wer er auch ſey. — fiesce quarele — rea: *quilibet, quiscunque, quivis:* akár melly, vagy mellyik, akárki: wer immer, welcher immer. *V.* Maquar.

Figu, gere, fiptu. Фи́г, ѵеѵе, фи́пт. *verb. act. figo, infigo:* belé ütni, — szúrni, — verni: hineinſchlagen, oder ſtechen.

Figurá, *f. pl.* re. Фигѹрă, *subst. figura:* kép, figura: die Figur Geſtalt.

Fiia, *f. pl.* ie. Фїă, *subst. V.* Fiá.

Fiiastru, fiiastră, *V.* fiastru. *Hisp.* hijastro, hijastra.

Fiică, *f. pl.* ce, Фи́нкă, *subst. filia, nata:* leány: die Tochter.

Fi-

Digitized by Google

Fiicutá, *f. pl.* ţe, Фїикѹцъ, *subst. filiola:* leányka: das Töchterchen, Töchterlein.

Fiéndché, fiéndqué, séu. fiéndquá, Фїинд къ, *cum, quoniam, siquidem, ubi, quandoquidem:* mivel, mivel hogy, minthogy: da, weil, indem, maßen. Ital. essendo che.

Fiinţescu, séu. fienţescu, *f.* éscá, *pl.* sci. Фїинцéск, — ѣскъ, *adj. essentialis, substantialis:* valoságos: wesentlich.

Fiintiá, séu fiéntiá, *f. pl.* tie. Фїи́нцъ, *subst.* 1) statu, firea quáruiva lucru fiitoriu: *existentia, substantia, essentia:* mivolt, vagyonság, valóság, létel: das Wesen, Seyn, die Existenz einer Sache. 2) ori que lucru fiitoriu: *ens:* mivolt, létel: das Wesen.

Fiintia de façié, Фїи́нца де фáцъ, *subst. praesentia:* jelenlétel: die Gegenwart, das Beyseyn.

Fiitoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Фїитóрю, — óаре, *subst. existens, qui existit, est:* lévö: existirend,

Fiitoriu de façié. Фїитóрю де фáцъ, *subst. praesens:* jelen lévö: gegenwärtig.

Fiiu, *m. pl.* fiii. Фíю, *subst. filius:* fiu: der Sohn. *Hisp.* hijo, *f.* mut. in *h. Valachi quoque Aurelianae Daciae communiter mutant f ante i in h. Idem faciunt in Valachia Transalpina, et in Transsilvania circa Coronam, et in terra Fogaras.*

Filigorie, *f. pl.* rii. Филигóрїе, *subst. domus hortensis voluptaria:* mulató ház, filegória: das Lusthaus, die Filegorie.

Filosofésce. Философѣ́ще, *adv. philosophice:* filosofus módra: philosophisch.

Filosofescu, fire, fitu. Философéск, фи́ре, фи́т *verb. act. philosophor:* böltselkedni, filosofálni: philosophiren.

Filosofescu, *f.* éscá, *pl.* sci. Философéск, — ѣскъ, *adj. philosophicus:* bölts, filosofiai: filosophisch.

Filosofie, *f. pl.* fii. Философíе, *subst. philosophia:* filosofia, böltsesség tudomány: die Philosophie, die Weltweisheit.

Filosofu, *m. pl.* fi. Филосóф, *subst. philolophus:* böltséség tudó, filosofus: der Philosoph, oder Weltweise.

Fimbria, fimbrá, *f. pl.* brii, *s.* bre. Фи́мбрїе, сав Фи́мбръ, *subst. fimbria:* prém, perém, rojt: der Saum, die Franze.

Finá, *f. pl.* ne. Фи́нъ, *subst. filia baptismalis:* kereszt leány: die Godel.

Finu, *m. pl.* ni. Фи́н, *subst.* 1) din botezu: *filius baptismalis:* kereszt fiu: der Taufpathe. 2) din cununie. *a Lat. affinis, detrita prima syllaba.*

Fiori, *f. pl.* Фíорй, *subst. horror:* iszonyodás, rettegés: der Schauer.

Fire, *f. pl.* ri. Фи́ре, 1) naturá: *natura:* természet: die Natur. legé firei: *lex naturae:* természet törvénye: das Naturgesetz. Istoria firei: *historia naturalis:* természeti história: die Naturgeschichte. — anveţátura firei: *physica, phisice:* természeti tudomány: die Naturlehre, Naturkunde, Naturkenntniß, die Physick. — cercátoriu, séu conoscitoriu firei: *physicus, indagator naturae:* természet tudó, vagy visgáló: der Naturforscher, — kenner, — kundige, der Physicker. 2) fiéntia quáruiva lucru: *essentia, existentia, substantia:* léte, valosága, vagyonsága valaminek: das Wesen, die Existenz einer Sache. 3) statu quelu firescu a quáruiva: *natura, indoles, complexio, constitutio:* mivolta, természete valaminek: die Natur, Beschaffenheit, das Naturell. 4) ménte, inţelégere, cuvéntare: *ratio,*

Digitized by Google

ratio, *intellectus*, *mens*: ész, elme, okosság: die Vernunft, der Verstand. 5) spre sóvérşire quaruiva lucru, *p. e.* de cántare, adeq: hárnicie: *habitus*, *habilitas*, *capacitas*, *facultas*, *idoneitas*: készség, alkalmas létel: die Fähigkeit, Schicklichkeit, das Genie. 6) qué schimbátóre. *V.* Dusu Nr. 1).

Firescé. Фирѣ́ще, *adv. naturaliter*: természetessen: natürlich.

Firescu, *f.* éscá, *pl.* sci. Фирéск, рѣ́скъ, *adj. naturalis*: természeti: natürlich.

Fírşescu, sire, sítu. Фършéск, ши́ре, ши́т, *a Lat. finis*, *n mut. in r more solito*, *addita desinentia* escu: *V.* Sfirsescu.

Firu, *m. pl.* fire. Фи́р, *subst.* 1) de tortu, *filum*: szál: der Faden. 2) de píru: *pillus capillus*, *crinis*: hajszál: ein Haar. 3) de gránu, adeq: gráunţu: granum: szem: das Korn. 4) — de márgéle, adeq: şíru: *linea margaritarum*: füzér, gyöngy füzér: eine Scheuer, oder Reihe Perlen. *a Lat. filum.*

Físíiu, ire, itu. Фъ́сїю, и́ре, и́т, *verb. act. visio*: poszogni, fingani: Blähungen ohne Geräusch von sich geben. *Nota*: *Graec.* Φυσαω: *i. e. sufflo.*

Fistéu, *m. pl.* ei. Фистъ́в, *subst. malleus*, *fistuca ferrea*: vas sullyok: der Fäustel, Slägel.

Flacára, *f. pl.* re. Фла́къръ, *subst* vápae: *flamma*: lang: die Flamme. *a Lat. flagro.*

Flácárezu, rare, ratu Флъкърéз, ра́ре, ра́т, *verb. act* 1) me aprêndu cu flacárá: *inflagror*, *inflammor*: fel lobbani: entflammen, in Flammen gerathen. 2) ardu cu flacárá: *flagro*, *flammo*, *flammigero*: lángolni, lángal égni: flammen, mit Flammen brennen. 3) — ochii *p. e.* de mánie: *flagro*, *mico*: villogni, szikrázni: flammen, funkeln, brennen.

Flámêndescu, dire, ditu. Флъмънзéск, зи́ре, зи́т, *verb. I. act.* pre quineva: *fame conficio*: meg éheztetni: aushungern Jemanden. *II. neutr*: 1) mi se face fóme: *famesco*, *esurio*: meg éhezui: hungern, hungrig werden. 2) — rabdu, ducu fóme: *fame premor*, *conficior*, *laboro*: éhezni, koplalni: hungern, Hunger leiden.

Flámendosu, *m. f. pl.* şi. Флъмънзóс, *subst. esurio* — *onis*, *esuritor*: éhezö: der Hungerer.

Flámêndu. *f.* dá, *pl.* di, *f.* Флъмъ́нд, — дъ, *adj. Macedo Valachice* fometosu: *famelicus*, *esuriens*: éhes: hungrig, hungerig. *a Lat. fames*, *enterjecto l.*

Flautá, *f. pl.* te. Фла́втъ, *subst. tibia*, *fistula*: *flauta*: síp: die Flöte, ein Travers.

Flautaşu, séu flautariu, *m. pl.* i. Флъвта́ш, сав Флъвта́рю, *subst. tibicen*, *flautista*: sípos: der Flötten blaser, Flötten spieler.

Fléce, *f.* Флѣ́че, *subst. coenum*, *lutum molle*: habarék, hig sár: der dünne Koth.

Fleciu, *m. f.* cie, *pl.* cii, *f.* cie. Флечíв, — чíе, *adj. fracidus*, *mitis*, *mollis*: puha lágy, kásás: seig, mehlig, sehr — weich. — facu queva fleciu: *V.* Fleciuescu.

Fleciuescu, ire, itu. Флечюéск, и́ре, и́т, *verb. act.* 1) — queva, adeq. sdrobescu: *contero*, *obtero*, *elido*, *premo*: összve zúzni, meg törni: zerquetschen, klemmen. 2) me fleciuescu, se dice *p. e.* despre póme quándu se rescoquu. *fracesco*: meg lágyulni, meg kásásodni: teig, mehlig werden. *a Lat. fracesco*:

Flecnescu, nire, nitu. Флекнéск, ни́ре, ни́т, *verb. I. act.* queva, *p. e.* lapte, adeq. inchiegu: *coagulo*, *concrescere facio*: öszve óltani, aludtni: machen das etwas zusammen rinne. II. me flecnescu: a) me inchiegu: *coagulor*, *concresco*: összve aludtni: gerinnen, gelie-

Digitized by Google

geliefern; *b*) me ameţescu, mĕ inbĕtu de queva beuturĕ; *crapulor:* meg itasodni: berauſcht werden.

Flecnitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Флекнúт, — тъ, *adj.* 1) inchiegatu, *p. e* lapte: *conoratus, coagulatus:* aludtt: geronnen, gellfert; 2) vinosu, bĕtu: *vinosus, inebriatus:* ittas, boros: berauſchet, betrunken.

Flegmă, *f. pl.* me. Флéгмъ, *subst. phlegma:* takony, torha, flégma: das Pflegma, der Schleim, Rotz.

Fléncă, *g. c.* Флéнкъ, *subst. V.* Fleură.

Flencănescu, nire, nitu. Флекънéск, нúре, нúт, *garrio, blattero:* lotsógni, ſetsegni, tsevegni: ſchwätzen, plaudern, plappern; *Gr.* φλαζω, *stulte loquor.*

Flencănitoriu, *f.* óre, *pl.* ori. *f.* óre. Флекънитóрїŭ — óре, *subst. V.* Fleură.

Fléndură, *f. pl.* re. Флéндъре, *subst. lacinia:* róngy, lónty: der Lumpen, Lappen, Fetzen, Hader; *It.* festolina: *frustulum, fustillum.*

Flendurosu, *f.* ósa, *pl.* oşi, *f.* ose. Флендърóс, — óсъ, *adj. pannosus, pannuceus, lacer:* rongyos: lumpig, zerlumpt, zerfetzt, zerriſſen.

Flescerescu, rire, ritu. Флешерéск рúре, рúт, *verb. act.* 1) queva *comprimo:* öszszve törni, rontsolni: zuſammendrücken, — preſſen, zerdrücken, zerquetſchen; 2) me flescerescu: *flauesco, marcesco:* hervadni, fónyadni: welken, verwelken.

Flesceritu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Флешерúт, — тъ, *adj. flaccidus, marcidus:* fonnyadtt, hervadtt: welk,

Fleură, *f. pl.* ve. Флéвъ, *subst. lingulaca, osgarrulum, linqua garrula:* fetske lotska, ſetsegö száj, nyelves, lotsogó: das Plappermaul, die Plappertaſche, Plaudertaſche; *a græco:* φλυαφεω, *i. e. garrio.*

Fliscăescu, ire, itu. Флискъéск, úре, úт, *verb. act. sibilo, sibilum edo:* füttyenteni, ſivitani, ſípolni, fütyölni: ziſchen, pfeifen. *Ital.* fischiare, *i. e. sibilare.*

Flócă, *m. pl.* ce. Флóкъ, *subst. lanugo, floccus:* ször, pih, moh: die Wolle, das wollähnliche Weſen, das Haar; *a Lat. floccus.*

Flocŏescu, ire, itu. Флокъéск, úре, úт, *verb. act. vello, vellico, lancino:* tépni, tépdelni, tzibálni: zapfen, rupfen, zauſen, zerzauſen. a *deflocco:* i: e: *calvum reddo.*

Flocosu, *f.* ósă, *pl.* osi, *f.* ose. Флокóс, — óсъ, *adj. floccidus, floccosus:* szörös: flockig, haarig, behaart, zottig.

Flocu, *m. pl.* ci. Флок, *subst. floccus, pilus:* hajszál, ször: die Flocken, die Flocke, das Haar. *Hisp.* flueco.

Flocutiu, *m pl.* ţi. Флокúц, *subst. flocculus* szörötske: das Flöckchen, Haarlein.

Flóre, *f. pl.* ori. Флóре, *subst.* 1) *flos.* virág: die Blume, Blüthe. — de flori: *adj. floralis:* virágos: *p, e.* grădină de flori: *hortus floralis:* virágos kert: der Blumengarten. — 2) la chée: *pecten clavis:* virágja a' koltsnak: der Schlüſſelbart. — 3) pre pâne, caşiu etc. infloriturĕ, mucedalĕ: *mucor, situs:* penész: der Schimel. *Ital.* fiore, *Hisp.* flor.

Flóre brostéscă, Флóре бросчéкъ, o plantă: *ranunculus acris* Linn: réti béká virág: der ſcharfe, oder brennende Hahnenfuß, die Schmalzblume.

Flóre de mazére, Флóре де мáзъре. *lathyrus odoratus:* Linn. borsoka virág, die wohlriechende Blattererbſe, die ſpaniſche Wicke.

Flóre de narçisu. Флóре де нарцúſ, *narcissus poeticus:* Linn. nártzisz,

Digitized by Google

nártzisz, nártziszus virág: die Narciſſe.

Flóre de ochj, Флоáре де óкй, *euphrasia officinalis* Linn: szem viditó fü: der Augentroſt.

Flóre de stéa. Флоáре, де стѣ, *lychnis chalcedonica* Linn. tsilag virág: die Jeruſalemesblume

Flóre de violá. Флоáре де вїоáлз, adéq: violá galbená: *cheiranthus cheiri:* Linn. sárga vióla: die gelbe Viole, Lackviole, die gelbe Levkoje, der goldene Lack, das gelbe Veilchen.

Flóre frumósá. Флоáре фрѣмоáцз, *bellis perennis hortensis:* Linn. százszor szép: das Tauſendſchön.

Flore nipralá galbená. Флоáре нипрáлз гáлбинз, *lupinus luteus:* Linn. sárga fürtös viola: die Lupine, Feigbohne.

Flóre paseriloru, Флоáрз пáсерилор, *anemone nemorosa:* Linn, fejér berek virág: die wilde, oder weiße Weldkuchenſchelle, die Windblume.

Florea sórelui. Флоáрз соáрелуй, 1) de cámpu: *tragopogon pratense* Linn. bakszakál: der Bocksbart, die Habermilch; 2) de gradiná: *helianthus annuus:* Linn. vel *heliotropium:* napraforgó, tányér virág: die Sonnenblume, Sonnenwiede, der Sonnenwirbel.

Flóresću, rire, ritu. Флорéск, рúре, рúт, *verb. act. floreo, floresco:* virágzani: blühen, aufblühen.

Floricea séu floricicá, *f. pl.* céle, *s.* cici. Флорúчѣ, сав флорúчинз, *subst. dimminut. flosculus:* virágotska: das Blümchen, Blümlein.

Flóri de fénu. Флóрй де фѣн, *subst. semen foeni:* széna virág: der Heuſamen, die Heublumen.

Flori domnesci. Флóрй домнéщй, *V.* Carofilu.

Florii. Флорíй, adeq: Dumineca florilor: *Dominica palmarum:* virág vasárnap: der Palmſonntag. *Nota: Festa floralia celebrabant Romani in honorem Florae mense majo:* Quintil.

Flori mirunţéle. Флóрй мзрвнцѣле, adeq: Violá: *viola:* viola, ibolya: der Veigel, das Veilchen.

Florilátu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Флорилáт, — тз, *adj albo sparsus:* romha, pettegetett, tarka: weißgefleckt, weißgeſprenkelt, weißſprenkelig.

Florintu, *m. pl.* ţi. Флорúнт, *subst. florenus:* florint: der Gulden.

Fluerá, *f. pl.* re. Флúерз, *subst. tibia, fistula:* síp: die Pfeife, Flöte; *a Lat. flo, as.*

Flueraşu, *m. pl.* şi. Флуерáш, *subst. tibicen, fistulator:* sípos, sípoló: der Pfeifer, Flötenſpieler.

Flueru, *m. pl.* ri. Флúер, *subst.* 1) unéltá de fluaratu: *fistula, vel tibia longa:* fujjora, hosszú síp: eine lange bäueriſche Flöte. 2) a piciorului: *crus, tibia:* lábszár: der Schenkel, das Schinbein; *Ital.* fusolo, *crus.*

Flueru, rare, ratu. Флúер, рáре, рáт, *verb. act.* 1) cu busele forá de unéltá: *sibbillo:* fötyölni, fütyörölni: pfeifen mit dem Munde. — dopó quineva in typu de batjocurá: *exsibillo quempiam:* ki füttyölni: ausſpfeifen. 2) cu fluerá, séu flautá: *fistulo fistula,* vel *tibia canq:* sípolni: flötten, Flötte, ſpielen, auf einer Pfeife blaſen.

Flusturatu, *f.* ta, *pl.* ţi, *f.* te, Флúстурáт, — тз, *adj,* véntosu, spulbératu: *ventosus, vanus levis:* széles, szeleburdi, hebe hurgya: windig, windiſch, leichtſinnig, ſtürmiſch.

Flusturu, rare, ratu. Флúстур, рáре, рáт, *verb. act.* 1) facu véntu: *ventum excito:* szelelni szelet inditani: einen Wind erregen. 2) ámblu, séu facu queva spulberatu: *tumultuor, ventose ago:* szeleskedni, hebehurgyáskodni: ſtürmen, windiſch

handeln;

Digitized by Google

handeln; a Lat. *fluilo*: *i: e· nuto*: *Terent:*

Fluturasu, *m. pl.* şi. Флѹтѹрáш, *subst. papiliunculus*: pillangotska: ein kleiner Schmetterling.

Fluturu, séu fluture, *f. pl.* ri. Флѹ́тѹр, сáѹ Флѹ́тѹре, *subst.* 1) o jivinå: *papilio*: pillangó: der Schmetterling, Tagfalter, Tagvogel. 2) de néue: *floccus niveus*, *globus nivis decidens*: hó pihe: die Schneeflocke; a Lat. *fluctuo*, *fluito*, *séu*, *fluitœ*, — *arum*.

Fluturu, rare, ratu. Флѹ́тѹр, рáре, рáт, *verb. neutr*: *p. e.* vie unu stégu, para focului, a luminei: etc. *moveor*, *motitor*, *volito*: lobogni: schweben flattern.

Focare, *f. pl.* ári. Фокáре, *subst.* amaru, mişelie: *miseria*, *calamitas:* nyomoruság, sanyaruság: das Elend; *p. e.* lásaţi' la focarea lui! *sinite miserum!* hagyátok el a' nyomórultat! lasset den Elenden.

Focariu, *m. pl.* ri. Фокáрй, *subst. focarius*, *calefactor:* tűz rakó: der Heitzer.

Focu, *m. pl.* curi. Фóк, *subst. ignis*, *focus:* tűz: das Feuer; de focu: *adj. a*) que este de focu, séu infocatu: *igneus*, *ignitus*: tűzes, tűzi: feurig; *p. e.* plouie de focu: *imber igneus:* tűz eső: der Feuerregen; *b*) que se téne de focu: *igniarius: p. e.* clésce de focó: *forceps igniaria:* szén fogo: die Feuerzange; rosiu qua focu, séu in facia focului: *ignitus*, *ignicolorus:* tűzes: feuerig, feuerroth; 2) aprénderé, séu arderé unei, séu a mai multoru cáşi: *ignis*, *incendium*: tűz. egés, gyulodás: das Feuer, die Feuerbrunst; *Ital.* fuoco, *Hisp.* fuego.

Focutiu, *m. pl.* ţuiri. Фокѹ́ц, *subst. dimminut. igniculus*: tűzetske: ein kleines Feuer.

Fóie, séu foiie, *f. pl.* ii. Фоáїе, *subst. folium*: *levél*: das Blatt

Foie de viórå. Фоáїе де бїоáрѫ, *anemone hepatica nobilis* Linn: mogyoró alya fű: das Edelleberkraut, die Leberblume; a Lat. *folius*.

Foiósu, *f.* óså, *pl.* osi, *f.* óse. Фоїóс, — óасѫ, *adj. foliosus:* leveles: blätterreich.

Foişoru, séu foiisoru, *m. pl.* ri. Фоишúрѹ, *subst. atrium*, *porticus*: tornácz, tsarnok, follyosó: der Gang, Galerie, Altan.

Foiu, *m. pl.* foii. Фóю, *subst.* cu quarele suflå in fócu: *follis:* fuvó: der Blasbalg.

Fóle, *m.* Фоáле, *subst.* 1) pántece: *alvus*, *venter:* has: der Bauch; 2) stomachu: *stomachus*, *ventriculus:* gyomor. der Magen; 3) in quare se ţéne brénḑå, untu de lemnu etc. *follis*, *folliculus*, *uter:* tömlő: der Schlauch; 4) de suflatu in focu: a Lat. *follis: V.* Foiu,

Fóleşu, *f.* leşâ, *pl.* şi, *f.* se. Фоáлеш: — шѫ, *adj. vontrosus*, *ventricosus*: nagy hasú, potrohos: bäuchig, großbäuchig, dickbäuchig.

Folosescu, síre, situ. Фолосéск, сúре, сúт, *verb. I. act.* cuíva, séu pre quineva: 1) éi sunt de folosu: *utilis sum*, *usui sum*, *commodum*, *vel emolumentum adfero*, *procuro*: használni, hasznot hajtani: nützen, nützlich seyn, Nutzen verschaffen. — 2) *V.* Ajutu: *II. recipr.* me folosescucu quéva, séu cu quineva: *utor re*, *usum capio rei:* magának használni, hasznot hajtani: etwas benutzen, sich Nutzen bringen.

Folosentiå, *f. pl.* tie. Фолосúнцѫ, *subst. V.* Folosu, et Ajutoriu.

Folositoriu, *f.* óre, *pl.* óri, *f.* óre. Фолоситорю́, — оáре, *adj.* 1) *utilis*, *fructuosus:* hasznos:

nützlich,

Digitized by Google

nûßlich, vortheilhaft. 2) *V.* Aju. tâtoriu.

Folosu, *m. pl.* suri. Φολόσ, *subst.* 1) *usus, utilitas, fructus, commodum, emolumentum:* haszon, jó: der Nutzen, Vortheil, das Geniß, das Beſte; — iéu felosu din queva: *usum capio e re quapiam:* használni valamit, használt venni valaminek: etwas benutzen, gebrauchen, einen Nutzen von etwas nehmen. — sûnt, de folosu: *utilis sum, commodo sum:* használni, használt hajtani: nûtzen, nûtzlich ſeyn, — de folosu: *adj. utilis, fructuosus:* hasznos, jó: nûtzlich, vortheilhaft. 2) *V.* Ajutoriu.

Folte, *m.* Φόλτε, *subst. V.* Burdule.

Folticosu, *f.* cósă, *pl.* coşi *f.* cose. Φολτικόσ, — όαζα, *adj. ventrosus, ventriosus:* nagy hasú potrohas: bäuchig, dickbäuchig, großbäuchig.

Fóme, *f.* Φόαμε, *subst. fames, esuries, esurigo:* éhség, éhezés: der Hunger; — cu fóme: *adv. esurienter:* éhen, mohon: hungerig, mit Eßbegierde; — mi fóme: *esurio,* éhezem, ehetném: mich hungerts, ich bin hungerig. — rabdu fóme, moriu de fóme: *fame conficior, laboro:* koplalni, ehséget szenvedni: hungern, Hunger leiden.

Fóntână, *f. pl.* ne. Φзнтáнз, *subst. puteus, scaturigo, fontanea, Ital.* fontana: kút: der Brunen. gardina, séu stáboru fóntánei: *crater, locus putei:* kutkáva: der Brunnenkranz, Brunnenkaſten. — acoperimentu fóntánei: *puteal:* fedele a'kútnak: der Brunnendeckel. — cumpána fóntánei: *tolleno:* kút gém: der Swängel, Brunnenſchwängel — sápátoriu de fóntână: *putearius:* kút ásó: der Brunnengräber. — de fóntână: adj, *putealis, puteanus:* *p. e.* apá de fóntână: *aqua putealis:* kút víz: das Brunnenwaſſer; *Ital.* fontana.

Fóntánea, *f. pl.* néle, Φзнтáнк, *subst. puteolus:* kútatska: das Brünlein.

Fóntánióra, *f.* óre. Φзнтзнїóрз, *subst. V.* Fóntanea.

Fóntánutiă, *f. pl.* tie. Φзнтзнúцз, *subst. V.* Fóntánea.

Fontesce. Φонтéщт, *adv. libratim, ad libram:* font számra, fontonként: pfundweiſe.

Fonţi, *m.* Фóнцй, *subst.* 3) *plur. ex* Fontu. 2) scafele séu cumpenele de fonţi: *lanx, bilanx:* mérö serpenyö, fontoló serpenyö: die Wage, Wagſchale.

Fórá, séu forî. Φзрз, *V.* Fárá, *Ital.* for, fori.

Foráéla, *f. pl.* éle. Форзéлз, *subst. follicalio, rhonchus:* hortyogás, hápogás: das Schnauben, Schnarchen.

Foráescu, ire, itu. Форзéск, úре, úт, *verb. act.* fornáescu, sfornáescu: *follico, sterto, sternuo:* pttrûszögni, hortyogni, hápogni: ſchnauben, ſchnarchen; *græcis:* σφαραγος. *et* σφαραγγος, *sonus qui gutture emittitur.*

Fórfeci, *f. plur.* Фоáрфечй, 1) unéltá de táiatu: *forfex, forpex:* ólló: die Scheere; — taiu cu fórfecile: *tondeo, forfice scindo:* ollozni, ollóval mettszeni: ſcheeren; 3) a racului: *chela, vel brachium cancri:* rák láb. die Krebsſcheere.

Forfecutie, *f.* Форфекúце, *plur. forficula:* ollótska: das Scheerchen.

Forfotélă, *f. pl.* le. Форфотéлз, *subst. garritus, séu blateratio:* fetsegés, tsevegés, lotsogás, darálás: das Schwatzen, Plappern, Plaudern, das Geſchwätz.

Forfotescu, tire, titu. Форфотéск, тúре, тúт, *verb. I. act.* 1. *V.* Flencánescu. 3) pre quineva, adeq: portu qua in ciuru: *impello, insto, adigo, cogo:* zaklatni: anſtrengen, antreiben; me

forfo-

Digitized by Google

forfotescu: *festino:* sietni, forrogni: ſich tummeln; *II. neutr. p. e.* pîsatu, curechiu quându férbe la focu: *crepo, strepito:* rottyogni: praſſeln.

Formă, *f. pl.* me. Фóрмъ, *subst.* 1) *forma, figura, species:* forma: die Form, Geſtalt; 2) de pre quare luámu queva, adeq: mustră: *forma, formula, formulare, modulus, exemplar, forma:* mustra: die Form, Vorſchrift, das Formular, Muſter, Modell; — 3) modru, typu: *modus, ratio, pactum:* mód, kép: die Art, Weiſe; *p. e.* néqui intr'o formă: *nullo modo, nulla ratione, nullatenus:* semmi képpen: auf keine Art;

Fórte, Фоáрте, *adv. valde, nimis, nimium, nimiopere, magnopere, maxime, admodum, prae:* igen, felette, nagyon: ſehr, gar zu, über die Maßen, höchſt.

Fortună, *f. pl.* ne. Фортéнъ, *subst. turbo, procella:* szélvész: der Sturm, Sturmwind, das Sturmwetter.

Fragă, *f. pl.* gi. Фрáгъ, *subst.* 1) — de páméntu: *fragum:* eperj, földi eperj: die Erdbeere, Rothbeere; 2) de pomu: *morum:* fa epérj: die Maulbeere.

Frágariu, *m. pl.* ri. Фрагáрїю, *subst. morus, sycomorus:* eperjfa: der Maulberbaum.

Fragetu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Фрáцет, — тъ, *adj.* 1) que se frânge lesne: *fragilis, tener, debilis:* gyenge, könnyen törö: ſchwach, zerbrechlich; 2) crudu, móle: *mollis, tener, mitis:* gyenge, lágy, puha: marb, mürbe, zart, weich; *Nota: Ital.* fracido: *signif. putridum, corruptum.*

Fráncă, *f.* ce. Фрáнкъ, *subst. francogalla:* frantzia aszszony: die Franzöſinn.

Fráncesce. Фрънчéще, *adv. gallice, francice:* frantziául, frantzúl: franzöſchiſch.

Fráncescu, *f.* éscă, *pl.* sci. Фрънчéскъ, — éскъ, *adj. francicus, gallicus, franco gallicus:* frantzia: franzöſchiſch; *p. e.* ţéra fráncéscă: *Francia, Gallia, vel Galliae—arum, Francô — Gallia,* franczia ország: Frankreich.

Françia, *f.* Фрáнцїа, *subst. Gallia:* Frantzia ország: Frankreich.

Fráncie, *f, pl,* cii. Фрънчíе, *subst. lingva francica, adioma gallicum:* frantzia nyelv: die Franzöſiſche Sprache.

Fráncu, *m. pl.* ci, Фрáнкъ, *subst. francus, gallus, francô — gallus:* frantzia: der Franzoſe.

Frângétóre, *f. pl.* ri. Фрънгътóаре, *subst.* 1) ori que unéltă de spartu queva: *instrumentum quo aliquid effringitur:* törö eszköz: das Brechzeug; 2) de cánipé, *adeq:* melitiá: *frangibulum:* tiló, kendertörö: die Breche, Brechel, Hanfbrechel.

Frângu, gere, frántu. Фрáнгъ, ґéре, фрáнт, *verb. act.* 1) *frango, rumpo:* törni, brechen; 2) sdrobescu: *confringo:* öszszve törni: zerbrechen; — mi frângu capu in queva: *caput rumpo, intendo, adnitor:* fejét törni valamin: ſich den Kopf über etwas zerbrechen.

Frántu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Фрáнт, — тъ, *adj. fractus:* törött: gebrochen.

Frasinu, *m. pl.* ni. Фрáсин, *subst. fraxinus excelsior:* Linn: körösfa: die Eſche, der Eſchenbaum. — de frasinu: *adj. fraxineus:* körösfából való: eſchen; *Ital.* frassino.

Frate, *m. pl.* ţi. Фрáте, *subst. frater:* *a*) dela aqueaşi doi parénţi: *frater germanus:* *b*) dela aquelaşi Tată, daré dela osebité mamă: *frater consangvineus:* *c*) dela aqueaşi mamă, daré dela doi Taţi: *frater uterinus:* testvér. *aa*) de este mai betránu: batyám (ad—a.) *bb*) de éste mai téneru: öcsém (éd—e.)

(— éd, — e.) der Bruder. *ital.* frate. — Fratele Tatei: *patruus*: Atyám testvére: der Oheim, des Vaters Bruder. Fratele mamei: *avunculus*: anyám testvére: der Oheim, Onkel, der Mutter Bruder. Muierea fratelui meu: *fratria*: ángy: die Schwägerinn. — ucidétoriu de frate: *fratricida*: testvére gyílkossa: der Brudermörder. — ucidere de frate: *fratricidium*: der Brudermord. — qua fratii: *adv. V.* Fráţésce.

Fraţénitate, *f. pl.* táţi. Фрзцзнзтáте, *subst.* 1) quare este intrá doi Fraţi: *fraternitas*: testvérség: die Bruderschaft. 2) rudenie: *propinguitas*, *consanguinitas*: rokonság, atyafiság: die Verwandtschaft, Anverwandschaft, Blutsfreundschaft.

Fráţésce. Фрзцѣ́ще, *adv. fraterne*: mint a' testvérek: brüderlich, wie die Brüder.

Fraţescu, *f.* ţésca, *pl.* sci. Фрзцзск, — цѣ́скз, *adj. fraternus*: testvéri, atyafiúi: brüderlich.

Fráţie, *f. pl.* ţii. Фрзцíе, *subst. cognatus, propingvus, consangvineus, sangvine junctus*: rokon, atyafi: der Verwandte, Anverwandte, Blutsverwandte, Blutsfreud. *p. e.* mi fráţie: *est mihi cognatus*: atyámfia: er ist mein Anverwandter.

Fréţine, *m.* Фрзцѣ́не, *subst. id quod Frate*: *p. e.* casa fráţine meu: *domus fratris mei*: a' testvérem haza: weines Bruders Haus.

Fraţioru, *m. pl.* ori. Фрзцїóр, *subst. fraterculus*: testvér atyafiútska: das Brüderchen.

Frátutiu, *m. pl.* ţi. Фрзтѹ́ц, *subst. V.* Fráţioru.

Frecare, *f. pl.* cári. Фрекáре, *subst. ficatio*, *fricatus*, *tritus*: dörgölés: das Reiben.

Frecáturá, *f. pl.* turi. Фрекзтѹ́рз, *subst. V.* Frecare.

Frecu, care, catu. Фрек, кáре, кáт, *verb. act.* 1) vepséle, dóá óle de olaltá: etc. *frico*, *tero*: dörgölni: reiben. 2) masere, fasole, mámáliga in ólá, adeq. mestecu: *verso*, *misceo*: keverni, kavarni: rühren, umrühren. 3) pre quineva, adeq. il batu: *verbero*, *vasto*, *dedolo*: sulytani, suprikálni, meg loholni, elzsákolni, el verni: prügeln, hauen, schlagen, wichsen. 4) frecu in cóce, incole: adeq. alergu in susu, in giosu, nu me aşeḑiu: *inquietus sum*, *sus deque ambulo*: fészkelödni, fel 's alá járni, futkárosni: hin und her gehen, unruhig seyn.

Fréméntare, *f. pl.* tári. Фрзмзнтáре, *subst. subactio*: gyurás, dagasztás: das Kneten.

Fréméntátoriu, *m. pl.* ri. Фрзмзнтзтóрю, *subst.* pecióre de freméntatu: *pedamentum alvei panarii*: tekenyö láb: der Backtroggestell.

Fréméntátoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Фрзмзнтзтóрю, — óаре. *subst. subigens*, *densens*: gyuró, dagasztó: der da knetet.

Fréméntáturá, *f. pl.* ri. Фрзмзнтзтѹ́рз, *subst.* 1) *V.* Fréméntare. 2) totu aluatu: *massa*: tészta: der Teig.

Freméntu, tare, tatu. Фрзмѣ́нт, тáре, тáт, *verb. act. depso*, *subigo*: gyúrni, dagasztani: kneten. delà *fermento*.

Frénu, *m. pl.* ne, Фрѣ́н, *subst. frenum*, *habena*: kantár: der zaum, zügel.

Frénu, nare, natu. Фрѣ́н, нáре, нáт: *verb. act. freno*, *infreno*: kantározni, zabolázni: einzäumen.

Fréu, *m. pl.* frée Фрѣ́з, *V.* Frénu.

Fricá, *f.* Фри́кз, *subst.* 1) témere, in quátu éste o patimá singuraticá: *timor*, *metus*, *formido*, *trepidatio*: félelem: die Furcht. — mi fricá: *metuo*, *timeo*, *metus est mihi*: félni: fürchten, sich Fürchten, Furcht haben. — de fricá: *metu*, *prae metu*, *ex metu*,

tu, propter metum: a' félelem miatt: aus Furcht. — frica lui Dumnedeu: *timor Dei, pietas, religio:* Isteni felelem: die Gottesfürchtigkeit. 2) placare spre aquésta patimá: *timiditas, pavor:* félenkség: die Furchtſamkeit. a Gr. φρισσω. *horresco.*

Fricosu, *f.* cósá, *pl.* şi, *f.* se, Φρικός, — όατα, *adj. timidus, meticulosus pavidus:* félénk: furchtſam.

Frigare, *f. pl.* gári. Φρηγάρε, *subst. veru.* nyárs: der Bratſpieß. a frigu, ere.

Frigu, *m. pl.* guri. Φρήγ, *subst.* recélá: *frigus:* hideg: die Kälte. — è frigu: *frigus est, frigidum est:* hideg vagyon: es iſt kalt. — mi frigu: *frigeo, frigus est mihi:* fázom, hidegem vagyon: mir iſt kalt, ich friere.

Frigu. Φρήγ, *adv. frigide:* hidegen: kalt.

Frigu, gere, friptu. Φρήγ, ψερε, Φρήπτ, *verb. act.* 1) queva la focu, in frigare: etc. *frigo, asso:* sülni: braten. 2) ardu: *uro:* égetni: brennen, verbrennen. — me frige sétea, me frigu de séte: *siti uror:* éget a' szomjuság: ich brenne vor Durſt. 3) — pre quineva, adeq: pécálescu: *circumvenio, decipio:* valakit meg tsalni, meg pér'selni, reá szedni: Jemanden anführen, anplauſchen, hintergehen, beliſtigen.

Friguréle, *f. pl.* Φρηγυρέλε, *febricula:* egy kis hideglelés: das Fieberchen.

Friguri, *f. pl.* Φρήγυρϊ, *subst. febris:* hideglelés: das Fieber. — quéle de tóte dilele: *febris continua, quotidiana:* minden napi hideglelés: das tägliche Fieber. — quéle de a trea di: *febris tertiana:* harmadnapi hideglelés: das dreytägige Fieber. quéle de a patra di: *febris quartana:* negyed napi hideglelés: das viertägige Fieber. — quele ferbenţi: *febris calida:* forró hideglelés: das hitzige Fieber. quéle mortáréţe: *febris lenta:* das ſchleichende Fieber. — friguri putrede: *febris putridä:* rothasztó hideglelés: das Faulfieber. — cu friguri, séu de friguri: *febriculosus:* hidegleléses: fieberhaft. — capítu friguri, séu me iéu frigurele: *febresco:* hideglelést kapni: das Fieber bekommen. — am friguri séu me prendu frigurile: *febrio, febricito:* a' hideglel, ráz, hideglelésem vagyon: das Fieber haben, febricitiren. â Lat. *frigus.*

Frigurosu, *f.* ósá, *pl.* oşi, *f.* ose. Φρηγυρός, — όατα, *adj.* 1) vre unu locu, vre o casá, vestméntu, adeq: réce: *frigidus:* hideg: kalt. 2) unu, adeq. réce la sânge: *frigidus, algidus:* fázékony, hidég vérü: frierig, froſtig.

Frigutiu. Φρηγύţ, *subst. frigusculum:* hidegetske: etwas kalt, eine kleine Kälte.

Frimbie, *f. pl.* bii. Φρήμβϊε, *subst. V.* Fimbrie.

Friptu, *f.* á, *pl.* ţi, *f.* te. Φρήπτ — τα, *adj. assus, frixus:* sültt, sülve, sütött: gebraten.

Friptură, *f. pl.* turi. Φρηπτύρα, *subst. assum, assatura, caro assa:* sültt, petsenye, forelék: der Braten.

Fructóre, *f. pl.* ori. Φρεκτόαρε, *subst.* 1) cárnuri: *carnes:* hus: die Fleiſchwaare, das Fleiſchwerk. 2) legumá, páditurá: *opsonium, pulmentarium:* ázalék, fözelék: die Zukoſt, das Zugemüſe.

Fructu, séu fruptu, *m. pl.* turi. Φρέκτ, cas φρέπτ, *subst. V.* Dulce.

Frumoşezu, sére, sétu. Φρεμοωίζ, ωίκρε, ωίκτ, *verb. recipr.* me frumoşezu: *pulchresco:* szépülni, meg szépülni: ſchön werden.

Frumosu. Φρεμός, *adv.* 1) *formose, pulchre, belle, venuste:* szépen: ſchön. 2) mereu, cátínelu: *sensim, paulatim, lente, tarde:* lassan, halkal, tsendessen,

Digitized by Google

sen, gyengén: langsam, stat, gelinde, sachte, leise. â Lat. *formosus*.

Frumosu, *f.* ósă, *pl.* oşi, *f.* óse. Фрѹмóс, óасъ, *adj. formosus-pulcher, pulcer, bellus, venustus:* szép: schön.

Frumsétiă, *f. pl.* tie. Фрѹмсѣ́цъ, *subst. formositas, venustas, pulchritudo:* szépség: die Schönheit.

Frumuşelu, *f.* şé, *pl.* şei, *f.* şéle. Фрѹмѹшéл, — шѣ́ *adj. formosulus, bellulus:* szépetske: ziemlich schön, hübsch.

Frumuşelu. Фрѹмѹшéл, *adv.* 1) *formosule, bellule:* szépetskén: schön, hübsch. 2) incetuţu: *lentule:* lasatskán: hübsch, stat, gelinde, sanft, leise.

Frumuşicu, *m. f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Фрѹмѹши́к, — къ, *V.* Frumuşelu: *adj. et. adv.*

Frunḍariu, *m. pl.* ri. Фрѹнзáрю, *subst.* 1) tufariu: *dumetum, fruticetum:* bokros helly: das Gebüsch. 2) şopru de ramuri verḍi: *frondarium, umbraculum, scoena frondea:* levél szín: die Laube, Laubhütte, Lauberhütte.

Frunḍé, *f. pl.* ḍe. Фрѹ́нзъ, *subst.* 1) de arbore, de hártie: *frons — dis, folium:* levél: das Blat. 2) peté, primă, primură: *taenia, ligula:* pantlika: das Band, Bandel. 3) impletitóre, legátóre de píru: *taenia, vel ligula crinalis:* hajfonó, — kötö, — szoritó — tekerö: das Haarband, Haarbandel, die Haarbinde.

Frunḍé de fragi. Фрѹ́нзъ де фрáцй, *fragaria:* eperjfü: das Erdbeerkraut.

Frunḍé de quinqui dégete. Фрѹ́нзъ де чи́нчй дѣ́цете, o planta: *potentilla reptans* Linn: *quinquefolium:* öt levelü fü, öt ujjú fü: das Fünfblatt, Fünffingerkraut.

Frundé de tăietură. Фрѹ́нзъ де тъетѹ́ръ. *subst. V.* Betonică.

Frunḍişóră, *f.* şóre. Фрѹкзишóаръ, *subst.* 1) frunḍutiă: *foliolum:* leveletske: das Blättchen, Blättlein. 2) frunḍé de nucsóră: *macis* Linn: szeretsen dió virág, muskaplé: die Muscatenblume, Muskatenblüte.

Frunḍosu, *f.* ósă, *pl.* oşi, *f.* ose. Фрѹнзóс, — óасъ, *adj. frondosus, foliosus:* leveles: blätterig, blätterreich.

Fruntariu *m. pl.* riuri, *f.* Фрѹнтáрю, *subst.* 1) o legátóre, séu podóbă de frunte: *frontale, fascia frontalis:* homlok elö, homlok kötö: die Stirnbinde. 2. partea quea din ante a qrăruiva lucru, *p. e.* a altariului: *frons: vulgo: frontispicium:* eleje, homloka, elörésze: der Vordertheil, die Vorderseite, die Fronte. â frunte.

Frunte, *f. pl.* ţi. Фрѹ́нте, *subst.* 1) o parte a façiei: *frons:* homlak: die Stirne. — increţescu frunté: *frontem contraho, adduo, capero:* rántzba húzni, vagy szedni a' homlokat: die Stirne runtzeln, zusammen ziehen. — cu dóă frunţi: *bifrons:* két homlokú: zweystirnig. — cu frunté mare, séu lată: *fronto-nis:* nagy homlokú: großstirnig, eine breite Stirne habend. — de frunte: *adj. frontalis: p. e.* legátóre de frunte: *fascia frontalis:* homlok kötö: die Stirnbinde. 2) partea quea din ante a quăruiva lucru, *p. e.* a mései etc. *frons, pars antica:* homloka eleje, elörésze valaminek: die Vorderseite, der Vordertheil. 3) què mai alésă, mai bună, mai frumósă, mai de cinste parte din queva lucru, *p. e.* din vinu, grănu etc. *flos, pars primaria, optima:* virágja, eléje, jova, szépe, lelke valaminek: der Hub, Kern, Ausbund, das Vornehmste, Vorzüglichste einer Sache. *p. e.* fruntea Boérilor: *flos nobilium:* a' nemességnek virágja, leg válagattobb része: der Kern des Adels — de frunte *adj. primarius, primoris, pnaecipuus, optimae sortis:*

tis: elökelö, fö, válogatott: vornehme, vorzüglich, ausbündig, von der Besten Gattung. 4) ponénduse irpreuná cu nesquari *adjective*, se intrebuénţezá in locu de superlativu: *p. e.* frunte de bunu: *optimus, summe bonus*: felette jó: sehr gut, vorzüglich gut. â Lat. *frons, fronte.*

Fruptu. Фрȣ́пт, *V.* Duce, *subst.*

Fruptóre. Фрȣптóаре, *V.* Fructóre.

Frustu, *m. pl.* turi. *f.* Фрȣ́ст, *subst frustum*: darab: das Stück.

Fugá, *f. pl.* gé. Фȣ́гъ, *subst. fuga*: *cursus citatus*: futás, szaladás, nyargalás: das Fliehen, die Flucht. — iéu, dau, taiu fuga, me iéu cu fuga: *fugam peto, capio, capesso*: szaladni, futni, szaladásra venni a' dolgot: fliehen, die Flucht nehmen, oder ergreifen. — iéu, dau pre quineva in fugá, séu me iéu dopó quineva cu fuga: *fugo, in fugam do, ago*: szalasztani, futamtatni valakit: in die Flucht schlagen Jemanden. — Fugą! (quandu inteţimu, séu imbárbátámu pre quineva se fugá:) *curre! fuge! abi celeriter!* saladj! fuss! fliehe! laufe! renne! — pre fugá, séu totu pre fugá: *p. e.* facu, dicu, séu mé ducu undeva pre fugá: adeq. iute, répede, cu graba: *fugaciter, cito, celeriter, festinanter*: szaparán, frissen, égy más után: geschwind, hurtig, nach einander.

Fugaciu, *f.* â, *pl.* ci, *f.* ce. Фȣгáчю̆, — че, *adj. fugax, currax*: futosó, futamó: flüchtig, leichtfliehend. â Lat. *fugax, fugace.*

Fugárescu, rire, ritu. Фȣгърéск, ри́ре, ри́т, *verb. act.* 1) de undeva, adeq. fugu a dése ori: *fugito, saepe fugio*: szökdösni: oft fliehen, entfliehen 2) alergu in susu in giosu, cóce, in colo: *cursito, circumcurso, discurso*: futkosni, futkározni: herumlaufen, hin und her laufen. 3) pre quineva, adeq: pofugu, iéu in fugá: *fugo, in fugam ago, vel do*: futamtatni: in die Flucht schlagen.

Fugáritu, tá, *pl.* ţi, *f.* te. Фȣгъри́т, — тъ, *adj.* 1. prebégu: *fugitivus*: bujdosó, szökött: der Flüchtling.

Fugitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Фȣци́т, — тъ. *adj. fugitivus, profugus*: szökött, bujdosó: flüchtig. soldatu fugitu a) *desertor*: szökött katona: der Deserteur, Ausreißer. b) quarele tréce la duşmani: *perfuga, transfuga*: ellenseghez által szökött katona: der Deserteur, Uiberläufer.

Fugu, gíre, gitu. Фȣ́г, ци́ре, ци́т, *verb. act.* 1) curu: *fugio, curro, citato cursu feror*: szaladni, futni, nyargalni: laufen, fliehen, rennen. composita: fugu a fará: *efugio, excurro, procurro*: kiszaladni: hinauslaufen. — fugu cótrá, séu spre quineva: *accurro, adcurro*: oda futni, hozzá szaladni: herzulaufen. — dopó quineva, séu queva: *cursu insequor, prosequor*: utánna: szaladni: nachlaufen Jemanden, nachrennen. — fugu din colo, de quéa parte: *transcurro, transfugio*: által szaladni: hinüberlaufen. — fugu in ante: *praecurro*: elöre szaladni: vorlaufen. — inantea cuiva, in calea, séu intémpinarea cuiva: *occurro*: eleibe szaladni: entgegen laufen. — inapoi, séu indíreptu: *recurro*: viszsza, vagy hátra futni, szaladni: zurücklaufen. — din cóce in colo: *discurro, cursito, concurso*: szerte, szelyel, fel 's alá nyargalni: hin und her laufen. — fugu in giosu: *decurro*: le szaladni: herablaufen, herunterlaufen. 2) de undeva pre furişu, *p. e.* din prénsóre: *fugio, aufugio*: el szökni, el szaladni: durchgehen, entkommen, entfliehen, entweichen, entwischen, entlaufen, sich aus dem Staube machen. — dintrá soldaţi: *signa desero, profu-*

Digitized by Google

fugio: el szökni: desertiren. 3) fugu de queva, adeq. me feresc u: *fugio, vito, devito*: el kerülni, el távazni, távoztani: fliehen vor etwas, etwas meiden, vermeiden. â Lat. *fugio*.

Fuioru, *m. pl.* ióre, *f.* Φειόρ, *subst. manipulus*, vel *fasciculus canabis*: egy kita kender: ein Bündel, oder Büschel Flachs. â *Lat. foliolum*.

Fulgerătoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Φελγερατόριŭ, — όαρε *subst. fulgerator, fulgurator*: villámló: der Blitzer.

Fulgerătură, *f. pl.* turi. Φελγερατŭρă, *subst. fulguratio, fulguratura*: villámlás: das Blitzen.

Fulgeru, *m. pl.* gere, *f.* Φέλγερ. *subst. fulgor, fulgur, fulgetrum, fulmen*: villám, villámlás: der Blitz. â Lat. *fulgur, fulgure*.

Fulgeru, rare, ratu. Φέλγερ, ράρε, ράτ, *verb. act. fulguro, fulgurio*: villámlani: blitzen. *vel impers*: fulgerá: *fulgurat*: villámlik: es blitzt.

Fumăritu, *m. pl.* turi. Φεмъρήт, *subst.* dare pentru fumariu in ţéra românéscă: *vectigal pro fumario*: kémény adó: die Rauchfangsteuer.

Fumariu, *m. pl.* riuri, *f.* Φεмάрĭŭ, *subst. fumarium, caminus*: kürtő, kémény: der Camin, Schorstein, Rauchfang.

Fumătoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre, Φεмътóрĭŭ, — όαρε, *subst. fumator, suffitor*: füstölő, füstölgő: der Räucherer.

Fumegăiosu, *f.* iósa, *pl.* ioşi, *f.* ióse: Φεмегăĭóт, — όατă, *adj. fumigans, fumificus*: füstölgő: rauchend, Rauch von sich gebend.

Fumegătoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre: Φεмегатóрĭŭ, — όαρε, *adj. V.* Fumegăiosu.

Fumegu, gare, gatu: Φέмег, гάρε, гат, *verb. act. fumigo*: füstölni, füstölögni, füstölgeni: rauchen, Rauch von sich geben.

Fumosu, mósă, *pl.* moşi, *f.* móse: Φемóт, — όăтă, *adj. fumosus, fumidus*: füstös: rauchig, voller Rauch.

Fumu, *m. pl.* muri. Φέм, *subst.* 1) *fumus*: füst: der Rauch. — punu queva la fumu: *suspendo ad fumum*: füstre tenni: in den Rauchhängen. — de unde nu è focu, nu ése fumu: *prov: scintilla ignis indicium est*: nintsen tűz füst nélkül: wo Funken aus dem Camin fliehen, da ist Feure. 2) *V.* Abore.

Funariu, *m pl.* ri. Φенáрĭŭ, *subst. restio, opifex funarius*: kötél gyártó: der Seiler. Funaritiă fem.

Fundamentu, *m. pl.* turi, *f.* Φенdамéнт, *subst.* temeiu, temelie: *fundamen, fundamentum, basis*: fundamentom: das Fundament, der Grund, Grundsatz, die Grundlage. — din fundamentu: *a fundamentis*: fundamentomból: aus dem Grund, vom Grund aus.

Fundaţie, *f. pl.* ţii. Φенdăцĭĕ, *subst. fundatio*: fundátzio: die Stiftung, Fundation.

Fundu, *m. pl.* duri, *f.* Φéнд, *subst. fundus*: fenék: der Boden, Grund.

Fune, *f. pl.* ni. Φéнe, *subst. funis, restis, tomix*: kötél: das Seil, der Strick. — a corăbiei: *rudens*: hajó kötél: das Schiffseil. — de cépă, de aĭiu: *restis, sertum*: koszorú, füzér: das Büschel, die Reiste. *a Lat. funis, fune*.

Funingine, *f.* Φенĭнцинe, *subst. fuligo*: korom: der Rus, Ruß. Funingine de boltă: *fuligo pinea*: bétsi korom: der Kinnruß. â Lat. *fuligo, fuligine, l mutati in n*.

Funinginosu, *f.* ósă, *pl.* oşi, *f.* ose. Φенинцинóт, нóатă, *adj. fuliginosus*: kormos: rußig.

Funişóră, *f. pl.* óre. Φенинşóарă, *subst. funiculus*: egy kis kötél: ein kleines Seil.

Fur-

Digitized by Google

Furcă, *f. pl.* ci. Фъркъ, *subst.* 1) ori que lemnu cu dóă córne: *furca, cervus, ames*: két ágú fa: die Gabel, ein Gabelförmiges Holz. 2) de rădicatu fénu, paie: etc. *furca*: villa: die Gabel. — de feru: *furca ferrea*: vas villa: die Eisengabel, Mistgabel. — de lemnu: *furca lignea*: fa villa: die holzerne Gabel, Gabelstange. 3) la téscu, adeq. grinda téscului: *prelum*: sajtó töke: der Preßbaum. 4) de torsu in canipé etc. *colus*: gú'saly, rokka: der Rocken, Spinnrocken, Wocken.

Furcea, *f. pl.* cele. Фърчѣ, *subst. furcilla*: villátska: eine kleine Gabel.

Furci, *f. pl.* Фърчи, *subst.* 1) *V.* Furcă. 2) — de spénduratu: *furca, patibulum, gabalus*: akasztó fa: der Galgen.

Furcoiu, *m. pl.* coi. Фъркóю, *subst. merga*: mereklye, nagy villa: die Getreidsgabel, Korngabel. *item*: furcă de feru: *furca ferrea*: vas villa: die Mistgabel. *Ital.* forcone.

Furcutiă, *f. pl.* tie. Фъркуца, *subst. furca, furcilla*: de éste cu trei córne: fuscina, *fuscinula*: villa: die Eßgabel. *Ital.* forchetta.

Furişu. Фъриши, *adv. furtim, furaciter, clam*: lopva, orozva, alattomban: verstohlenerweise, heimlich, insgeheim, unvermerkt.

Furnica, séu fornică, *f. pl.* nici. Фърника, *subst. formica*: hangya: die Ameise, Miere. — de furnică: *adj. formicinus*: *p. e.* ouu de furnică: *ovum formicinum*: hangya tojás: Ameiseney.

Furnicariu, séu fornicariu: *m. pl.* ri. Фърникарю, *subs. nidificium formicarum, acervus formicinus, formicetum Apul*: hangya boj, hangyarakás, hangyafészek: der Ameisenhaufen, das Ameisennest.

Furnicosu, *f.* cósă, *pl.* cósi, *f.* cóse Фърникóсъ, оасъ, *adj. formicosus*: hangyás: voller Ameisen.

Furnicu, care, catu. Фърникъ, кáре, кáт, *verb. act. fornico*: hangya modra pespeni, mozogni: jucken, als wenn Ameisen darauf herumliefen.

Furnicutiă, *f. pl.* tie. Фърникуцъ, *subst. formicula*: hangyátska: das Ameischen.

Furtu, séu furtisagu, *m. pl.* uri, *f.* Фъртъ, сав Фъртишáт, *subst. furtum*: tolvajság, orozás: der Diebstahl, Raub. — de quéle sânte: *sacrilegium*: szentség törés: der Kirchenraub.

Furtună, *f. pl.* ne. Фъртъ́нъ, *subst. V.* Fortună.

Furu, *m. pl.* ri. Фъръ, *subst.* lotru: *fur, latro*: or, orozó, lopó, tolvaj: der Dieb, Räuber, Stehler. — de quele sânte, séu de vre unu odoru besericescu: *sacrilegus*: szentség törö: der Kirchendieb, Kirchenräuber.

Furu, rare, ratu. Фъръ, ръре, рът, *verb. act. furor*: lopni, orózni: stehlen, rauben.

Fusariu, *m. pl.* ri. Фъсарю. *subst.* unu pésce: *ophidium*: orsó hal, orsó farku hal: der Schlangenfisch.

Fustelu, *m*, ei. Фъщéлъ, *subst.* 1) unu bâţicaşu: *fustis*: fustély: der Knittel. 2) la scară: *gradus*: fog, lajtorja fog., léptsö: der Leiterprosen. *a Lat. fustis, diminut.*

Fustiu, *m. pl.* stii. Фъштíе, *subst. baculus, fustis*: bot: der Knüttel, Prügel, Stock.

Fusu, *m. pl.* se. Фъсъ, *subst.* 1) de torsu: *fusus*: orsó: die Spindel. 2) de rótă, de móră, séu stémpuri: *fusus, modius, cylindrus, axis*: der Cylinder, die Walze, Welle, Spindel, Spille. 3) la téscu: *trochlea preli*: orsofája â sajtónak: die Preßschraube.

G.

Digitized by Google

G.

Gadinà, *f. pl.* ne, Гáдинъ, *subst*, 1) cu terminu de obsce se intelége ori que dobitocu, séu jivinà, *animal, animans:* élõ allat: das Thier; 2) de osebi arétà ferele quéle ràpitóre, precom' lupu, vulpea etc- *bestia rapax*, ragadozó állat: ein Raubthier; 3) quéle sborátóre: *ales, volucris:* repũló allat: das Flügelwerk; 4) de osebi quéle de casà, pre com' sùnt gàiinele etc: *avis cohortalis, volucris domestica:* majorság, baromfi: das Geflügel, Hausgeflügel, Federvieh; 5) quéle rapitóre, precom': uliu, gaia etc. *avis rapax:* ragadozó madár: der Raubvogel, das Raubgeflügel; 6) alte jivini intraripate, precom': lócusta, vruhu, gàndacii: etc: *insectum alatum:* szarnyas bogár: das geflügelte Insect, oder Ungeziefer; a Gr: κτηνος, *jumentum, pecus.*

Gàfàescu, ire, itu. Гъфъеск, и́ре, и́т, *verb. act:* pufàescu: *anhelo, duco anhelitum:* szuszogni, szumogni: keichen, schnauben, stark Athem hohlen.

Gàgàescu, ire, itu. Гъгъéск, и́ре, и́т, *verb. act:* *a*) despre gànsce: *clango, glacito, gingrio:* *b*) despre raçe: *tetrinnio:* gágogni, hápogni, sápogni: gackern, gacksen, schnattern; *c*) despre omu: *balbutio, linqua haesito:* rebegni, lepegni, dadogni: stammeln stottern.

Gàgàilà, *g. c. pl.* le. Гъгъи́лъ, *subst. balbus, balbutiens:* rebegõ, dadagó: stammelnd, stotternd, der Stammler, Stotterer.

Gàgàire, *f. pl.* ri. Гъгъи́ре, *subst. clangor, gingritus:* gágogás, sápogas, hápogás: das Schnattern, Gackern.

Gàgàitura, *f. pl.* turi. Гъгъитȣ́ръ, *subst V.* Gàgaire.

Gaie, *f. pl.* gàii. Гаїе, *subst. falco aeruginosus:* der Hühnergeyer, Hühneraar; a Lat. *gallus.*

Gàiinà, *f. pl.* ni. Гъи́нъ, *subst. gallina:* tyúk: das Huhn, die Henne; — de gàiina: *adj. gallinaceus, gallinarius: p. e.* ouu de gaiinà: *ovum gallinaceum:* tyúktojás, tikmony: das Hühnerey; — peduche de gàinà: *pediculus gallinarius:* tyuk tetũ: die Hühnerlaus; a Lat. *gallina, subtracto l.*

Gàiinaçiu, *m. pl.* çi. Гъина́ц, *subst. stercus gallinaceum:* tyuk szar: der Hühnerdreck, Hühnerkoth, oder Mist.

Gàiïnà de apà. Гъи́нъ де а́пъ, *fulica:* fú, hoda: Wasserhuhn.

Gàiinà de munte. Гъи́нъ де мȣ́нте,

Gàiinà sìlbaticà. Гъи́нъ сълба́тикъ, *tetrao:* fajd: das Waldhuhn.

Gàiinàrie. Гъинъріе, } *gallinari-*
Gàiinarisce Гъинъри́ще, } *um, chors gallinaria, stabulum gallinarium:* tyúkól, tyúk ház: der Hühnerhof, Hühnerstall.

Gàiinariu, *m. pl.* nari. Гъина́рю̆, *subst. gallinarius:* tyukász: der Hühnermann, Hühnervogt, Hühnerwärter; Gàiinàrítià *fem:*

Gaiinuşà, *f. pl.* şe. Гъинȣ́шъ, 1) *diminut:* *ex* gaiinà: *gallinula:* tyúkatska: eine kleine Henne; 2) o

2) o pasere sîlbaticâ: *attagen, lacopus coryllorum:* tsászár madár, magyaró tyúk: das Haselhuhn, Waldhuhn. — 3) quéle sépte stéle pre ceriu: *plejades virgiliae:* hetevény, fiastyúk: die Gluckhenne, das Siebengestirn.

Gaiinutiâ, *f. pl.* tie. Гзиньца, *subst. gallinula:* tyúkacska: eine kleine Henne.

Gâlâgie, *f. pl.* gii. Гзлзуіе, *subst. magnanimitas, virtus heroica:* nagy szivüség, batorság: die Großmuth, Heldenmuth.

Galantu, *f.* tâ, *pl.* ţi, *f.* te. Галънт, — тz, *adj. elegans, lepidus, decorus:* szép maga viseletü, kelemetes: galant, artig, manierlich.

Galbinare, *f. pl.* nări. Гзлбинъре, *subst.* 1) o bólá: *icterus, aurugo, morbus arquatus, morbus regius:* sárgaság, sárga betegség: die Gelbsucht; — cu gâlbinare, séu quare are gâlbinare: *ictericus, arquaticus:* sárgaságban lévö: gelbsüchtig; 2) o plantâ: *serratula tinctoria,* Linn: 'soltina: die Scharte, das Schartenkraut; a Lat. *galbinus, seu flavus.*

Gâlbinécia, *f. pl* çie. Гзлбинъцz, *subst.* 1) *flavedo, color flavus:* sárgaság, sárga szín: die gelbe Farbe; 2) la façie: *pallor:* halaványság: die Bläße, Bleichheit.

Gâlbinare, *f. pl.* nări Гзлбинъре, *subst. pigmentum flavum,* vel *luteum:* sárga festék: gelbe Farbe.

Gâlbinescu, nire, nitu. Гзлбинéск, нúре, нúт, *verb. I. act:* queva, adeq: facu vépsescu galbinu: *flavo colore pingo:* sárgán festeni: gelb machen, oder färben; *II. neutr: vel recipr:* gâlbinescu, séu me gâlbinescu, adeq: me facu galbinu: *flavesco:* sárgúlni: gelb werden.

Gâlbiniciosu, *f.* ósâ, *pl.* ósi, *f.* óse. Гзлбиничóс. — оáцz, *adj:* 1) gâlbiniu: *fulvaster, subflavus, helvolus:* sárgás: gelblich, etwas gelb; 2) la faciè, adeq: peritu: *pallens, pallidulus:* halavány, sápadt: blaß, bleich; 3) quare are gâlbinare: *ictericus, aurugineus, arquaticus:* sárga betegségben lévö: gelbsüchtig.

Gâlbiniu, *f,* nie, *pl.* nii, *f.* nie. Гзлбинíз, — нïе, *adj. subflavus, fulvaster:* sárgás: gelblich, etwas gelb.

Galbinu, *m. pl.* ni. Гáлбин, *subst. aureus:* arany: der Dukaten. Gâlbioru, Gâlbinasu, *diminut:*

Galbinu, *f.* nâ, *pl.* ni, *f.* ne. Гáлбин, — нz, *adj:* 1) la vespsélá: *galbinus, galbeus, fulvus, flavus, gilbus, gelvus:* sárga: gelb; 2) la façiè, adeq: peritu, fórá faciè: *pallens, pallidus:* sárga, sapadt, halavány: blaß, bleich; a Lat. *galbinus.*

Gâlbinuşu, *m. pl.* şuri. Гзлбинúш, *subst.* — de ouu; *vitellus, luteum:* tojás szék, sárgája á tojásnak: der Dotter, Eydotter.

Gâlcâ, *f. pl.* ce. Гáлкz, *subst. glandula, scrofula, tonsilla:* mirígy, torok mirígy, futosó mirígy: die Mandel, Drüse; *item: V.* Boftâ: *Ital.* gangola: *glandula.*

Gâlcâescu, ire, itu. Гзлгзéск, úре, úт, *verb. act. V.* Gâlgâescu.

Gâlcévâ, *f. pl.* céve. Гзлчáкz, *subst.* 1) larmá, turburare: *tumultus, strepitus, turba:* lárma, háborodás, hátorgás, zenebona, zürzavar: der Lärm, Lärmen, die Verwirrung, das Gewirre; 2) cióndrá, ne intelégere: *dissidium, dissensio, discordia, contentio, altercatio:* hasonlás, zajdulás, veszekedés, kotzadás: der Hader, Streit, Zank.

Gâlcevescu, vire, vitu. Гзлчевéск. кúре, кúт, *verb. act.* 1) turburu: *turbo, tumultuor, turbas cieo,*

Digitized by Google

cieo, *tumultum excito:* fel lármázni, fel háboritani, zenebonáskodni, lármát, háborodést, zürzavart okozni: lärmen, unruhig seyn, Verwirrung erregen. 2) *V.* Ciondránescu.

Gálcevitoriu, *f.* óre, *pl.* óri, *f.* óre. Гълчевитóрю, оáре, *subst.* 1) turburátoriu: *turbidus, turbulentus, turbator, interpellator:* zenebonás, béketelenkedő, háborító, zúrzavart okozó: unruhig, lärmerisch, lärmerhaft, verwirrerisch, der Störer. 2) ciondránitoriu, sfadnicu: *contentiosus, rixosus, jurgiosus:* garázda, versengő, veszekedő: zankhaft, zänkisch, zanksüchtig, haderhaft.

Galeşá, *f. pl.* şe. Гáлешъ, *subst. galla, galles:* gabats: der Eichapfel, Gallapfel, Knoper.

Gálétá, *f. pl.* léte. Гълѣтъ, *subst.* 1) o mésurá de 4. férdele: *cubulus, vulgo garleta:* köböl: der Kübel; 2) de scosu apá din fóntána, adeq: védrá: *modiolus, urna, haustrum, hydria:* meritő veder: der Wasser- oder Brunneneimer, Schöpfeimer, Schöpfkübel, das Schöpfgefäß; 3) in quare se mulgu oile: *mulctra, mulctrum, mulctrale:* fejő veder: der Melkkübel, Melkfaß, Melkgefäß; *Gr.* Γαλλος, *mulctra.*

Gálgáescu, ire, ítu. Гългъéск, и́ре, и́т. *verb. act. gargarizo, gargaridio:* torkában rottyogtatni: gurgeln, sich gurgeln, gargarisiren; *item:* béuu: *bibo, poto:* inni, idogálni, szürtsölni: trinken; a Lat. *gargarizo.*

Gálgá, íre *f. pl.* iri. Гългъи́ре, *subst. gargarisatio:* torkában való rottyogtatás: das Gurgeln, Gargarisen.

Gálgárescu, rire, ritu. Гългърéск, ри́ре, ри́т, *verb. act. V.* Gálgáescu.

Galiçe, *f. plur.* Гáлице, *subst. alites domesticae, aves cohortales:* majorság, baromfi, apró marha: das Geflügel, Hausgeflügel, Federvieh, Flügelvieh, Flügelwerk; a Lat. *gallus.*

Gáltanu, séu gúltanu, *m. pl.* ni. Гълтáн, *subst. gluttus, guttur, gula, jugulum:* gége: die Gurgel, die Kehle; a Lat. *guttur.*

Galvatiná, *f. pl.* ne. Галватúнъ, *subst.* Cápiţiná. *calva, calvaria, cranium:* ágy, koponya: der Schädel, Hirnschädel, die Hirnschale.

Gándácelu, *m. pl.* çei. Гъндъчéл, *subst. V.* Gándacu.

Gándacu, *m. pl.* ci. Гъндáк, *subst.* 1) cu terminu quelu de obsce: *scarabaeus:* bogár: der Käfer; — quelu din luna lui Maiu, adeq: vruhu: *bruchus, scarabaeus melolonta:* tserebogár: der Maykäfer; — de turbare: *lytha vesicatoria, cantharis:* köris, vagy körös bogár: die spanische Fliege, der Gauch. 2) pre unele locurí *id quod* şérpe: *Ital.* gongolu *et* gonga, *testudo, concha: Gr.* γογγρος, *congrus, qui est piscis quidam lubricus.*

Gándescu, vel góndescu, ire, itu. Гъндéск, ди́ре, ди́т, *verb. act.* 1) cugetu: *cogito:* gondolni: denken; 2) gándescu queva mai indelongatu, séu mé gándescu: *cogito, meditor:* gondolkodni: gedenken, nachdenken, sich besinnen, bedenken, überdenken, etwas überlegen; 3) socotescu, voiescu, am gándu: *intendo, cogito, volo:* szándékozni, akarni: denken, Willens seyn; *p. e.* gándescu se pornescu máne de aquí: *cogito cras hinc proficisci:* hónap szándekozom el indúlni innét: ich gedenke, oder bin Willens morgen von hier aufzubrechen; 4) judecu, socotescu: *puto, opinor, judico, sentio:* vérni, vélekedni, itélni, gondolni, tartani: denken, meinen, dafür halten; *p. e.* que gándescí despre bátaia aquésta? *quid sentis de praesenti*

Digitized by Google

praesenti bello? mit tartosz te erröl a' háborútol? was haltest du von diesem Kriege? 5) hotáréscu: *propono, delibero*: magában fel tenni, katározni: etwas vorsetzen, vornehmen, sich zu etwas entschließen; 6) sünt ingrigétu: *sollicitor, sollicitus sum*: gondoskodní: sich bekümmern, besorgt seyn; 7) gándescu cu quineva, séu cu queva *a*) adeq: l' bagu in samá, *attendo, rationem habeo*: adni rajta, gondolni vele, számba venni: achten Jemanden, oder Etwas; *b*) — mi pasá: *curo hominem*: vel *rem, laboro de homine, vel re*: gondolni valakivel, vagy valamivel, hajtani valakire, vagy valamire: sich um Jemanden, oder etwas bekümmern, scheren, darnach fragen, sich etwas daraus machen.

Gándire, *f. pl.* ri. Гъндúре, *subst. cogitatio*: gondolás: das Denken; si quele lalte lucrári a vorbei gándescu. *V.* Gándescu.

Gánditoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Гъндитóрю, — оáре, *subst. cogitator*: gondoló, gondolkodó: der Denker.

Gándu vel góndu, *m. pl.* duri, *f.* Гъ́нд, *subst.* 1) cugetu: *cogitatio, cogitatus*: gond, gondolat: der Gedanke; — stau in gánduri: *a*) cugetu, me gándescu: *cogito, considero, reputo, meditor*: gondolkodni: gedenken, nachdenken, nachsinnen, sich besinnen. *b*) me inducescu, stau in chipsuri: *dubius haereo, in dubio versor*: kétleni, kéttségeskedni: ungewiß seyn, in der Ungewißheit schweben; — mi véne in gándu: *in mentem mihi venit, occurit*: eszembe jut: es fällt mir ein, es kömmt mir in Gedanken. — mi ése din gándu: *animo effluit, mente evolat*: ki megyen az eszemböl, a' fejemböl: es kömmt mir aus den Gedanken, es geht mir aus den Kopf; 2) judecatá, chipsuélá: *opinio, sententia*: vélekedés, itélet, gondolat: der Gedanke die Meinung; *p. e.* dopó gándu meu: *mea opinione*: vélekedésem szerént: nach meiner Meinung; 3) scopu, prepusu, hotárire: *scopus, propositum, mens consilium, sententia*: tzél, szándék, fel tétel: der Vorsatz, Entschluß; *p. e.* mi am pusu gándu: *proposui, mens vel animus: mihi est*: fel tettem magamban: ich habe es mir vorgesetzt, bin entschloßen. 4) grige: *cura, solliciduto*: gond: die Sorge, der Kummer. *p. e.* plénu de gánduri: *sollicitus, sollicitudinis plenus*: gondos: sorgenvoll, kummervoll; 5) gánduri gréle, si ne curmate; *melancholia*: mélázás, mélánkólia: die Schwermuth, Melancholie; *Ital. ant.* coto, *cogitatio, mutato c in g, et t in d, ac interjecto n. more Valachis perfamiliari. Vide Cit. Orthog. Petri Major.*

Gángáescu, ire, itu. Гънгъéск, úре, úт, *verb. act. V.* Gángávescu, *Gr.* γογγιζω, *murmuro.*

Gángávescu, rire, ritu. Гънгъвéск, вúре, вúт, *verb. act. balbutio, balbucinor*: lingva haesito: rebegni, lebegni, dadogni, akadozni: stammeln, stottern a Lat. *clango, gingrio*: *Hisp.* ganguear: *loqui per nasum.*

Gángávítoriu, *f.* óre, *pl*, óri, *f.* orè, Гънгъвитóрю, — оáре, *V.* Gángavu.

Gángavu. *f.* á, *pl.* vi, *f.* ve. Гъ́нгав, — въ, *adj. balbus, balbutiens, lingva haesitans*: rebegö, lebegö, dadagó: stammelnd, stotternd; *vel subst.* — der Stotterer, Stammler.

Gánsacu, *m. pl.* ci. Гънсáк, *subst. anser mas*: kan lud, kunar, gonár: der Ganser, Ganauser, Ganserich.

Gánscá, *f. pl.* sce. Гъ́нскъ, *subst. anser, gansa, ganta*: lud: die

die Gans. — de gánscá: *adj.* anserinus: *p. e.* unsóre de gánscá: *adeps anserinus*: lud 'sir: das Gänsefett. *Hisp.* ganso

Gánscutiá, *f. pl.* tie. Гънскѹцъ, *subst. anserculus*: ludatska: die Gänschen.

Gánşescu, şire, şitu. Гънжéск, жи́ре, жи́т, *verb. act. contorqueo, verso, volvo, incurvo*: tekerni, öszve tekerni, görbiteni: winden, drehen, zusammenbügen, oder krümmen. Italis: cangiare, *mutare, permutare.*

Gánşitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Гънжи́т, — тъ, *adj. contortus, incurvatus*: öszve tekert, hajtott: gebogen, gewunden.

Gánşu, *m. pl.* şurí, *f.* Гъ́нж, *subst. scalmus, funis e libro vel virgultis*: gu's: das Bastseil, ein aus Ruthen geflochtenes Seil.

Gáóce, vel gúoce, *f. pl.* ci, Гъо́аче, *subst.* 1) de nucá, de ouu: *testa*: haj, héjj: die Schale. 2) in páne, in casiu: *pustula, fistula, fenestra*: die Blase. *Lat. guliocae, nucum juglandium summa et viridantia putamina, teste Festo.*

Gáocitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te: Гъочи́т, — тъ, *adj. furaminosus, fistulosus, fenestratus*: holyagos, likacsos: blasig, löcherig.

Gardiná, *f. pl.* ne. Га́рдинъ, *subst.* margine: *margo, ora, depetigo*: karima, párkány, szél: der Rand, Rauft, Aussatz. — facu laqueva gardiná: *margino*: meg párkányozni: mit einem Rande ungeben. Gárdinutiá: *diminut: a Lat: cardo, cardine.*

Gardu, *m. pl.* duri, *f.* Га́рд, *subst. sepes virgea, septum, septimentum*: kert, kertelés, kerités, sövény: der Zaun. Gárdutiu: *dimin.*

Gariofilu, *m. pl.* le. Гарїофи́л, *subst.* cuiisóre: *cariophillus communis: Linn*: szegfüszerszám: die Gewürznelken, das Gewürznägelein.

Gárlá, *f. pl.* le. Га́рлъ, *subst. V.* Bolbóná: *a Lat. gurges.*

Gárlanu, *m. pl.* ni. Гърла́н, *V.* Gáltanu. *a Lat. gula, guttur.*

Garofilu, *m. pl.* Гарофи́л, *subst. V.* Carofilu.

Gásescu, vel gósesquu, sire, situ. Гъсéск, си́ре, си́т, *verb. act. V.* Afliu Nro. I. *a Lat. consequor.*

Gata. Га́та, *adj.* 1) intocmitu spre queva: *paratus, promptus*: kész: fertig, bereit, bereitwillig, gefaßt. — cumpáru cu banii gata: *praesente pecunia emo*: kész pénzen venni: um baares Geld kaufen. 2) isprávitu, sfersitu: *absolutus*: kész: fertig. *p. e.* cartea è gata: *liber est absolutus, terminatus*: kész a' könyv: das Buch ist fertig, das Buch ist aus.

Gátescu, tíre, titu. Гътéск, ти́ре, ти́т, *verb. act. paro, adparo, praeparo*: késziteni: bereiten, zubereiten, zurichten. — me gátescu: *me paro, praeparo*: készülni: sich bereiten, zubereiten, bereit, oder gefaßt, machen. â Gr. κατασκεβαζω *per apocopen, et antithesin, mutato n in g more solito. Vide cit: Orthogr. sub litera C.*

Gátire, *f. pl.* tiri. гътúре, *subst.* 1) *paratio, adparatio, praeparatio*: készités, készülés: die zubereitung, verfertigung. 2) *adparatus, adparamentum, dispositio*: intézet, készület: die Anstalt, Rüstung, zurüstung, zubereitung.

Gátitura, *f. pl.* turi. Гътитѹ́ръ, *subst.* 1) *V.* Gátire Nro. 2) — 2)— ferturá, páşiturá: *obsonium, pulmentarium, cibus adparatus, cibus coctus*: azalék, fözelék, fött étel: etwas Gekochtes, eine zubereitete Speise.

Gatu, tare, tatu. Га́т, та́ре, та́т, *verb. I. act.* 1) — queva, séu pre quineva, *adeq*: gátescu, intocmescu, facu: *paro, adparo, praeparo*: késziteni: bereiten zubereiten. *p. e.* — de máncare: *cibos*

Digitized by Google

bos praeparo: főzni, ételt készíteni: Kochen, das Essen zubereiten. 2) sférşescu, isprávescu: *finio, termino, conficio, absolvo:* végezni, el végezni, végre hajtani, végire járni: enden, endigen, vollenden, ausmachen, gar machen. *p. e.* am gátatu cu crucea: *perii! interii!* oda vagyok! ich bin weg! ich bin verlohren! 3) queva máncare, beuturá, *adeq:* ciontu, sférsescu: *consummo, absolvo:* fogyasztani, végezni, költeni: verzehren, ganz verbrauchen. *II.* me gatu: 1) me gatescu *p. e.* lá cálétorie: *me paro, praeparo:* készülni: sich bereiten, zubereiten, bereit, oder gefaßt machen. — la vre unu lucru mai mare, *p. e.* la bátaie: sich rüsten. 2) inbracu: *me induo:* fel öltözni: sich anziehen, anlegen, ankleiden. 3) me ciontu me sférsescu: *deficio:* el fogyni: ausgehen, abnehmen, zu ende gehen. *p. e.* se gatá vinu: *vinum deficit:* kifogy a' bor: der wein gehet aus.

Gáunescu, nire, nitu. Гъвнéск, нúре, нúт, *verb. act. cavo, excavo, cancavo:* vájni, belöl ürege tenni: aushöhlen, hohl machen. â Lat. *cavo.*

Gáunosu, *f.* ósá, *pl.* oşi, *f.* ose. Гъвнóс, — óасъ, *adj. cavus, concavus, excavatus:* üreg, üres, vájjott: hohl, ausgehöhlt. — despre vre unu dénte, séu másé: *exesus:* ki ött, ki rágott, üres: hohl, ausgehöhlt, ausgefreßen. *a Lat. cavernosus.*

Gáunu, *m. pl.* ni. Гъ́ѹн, *subst. crabro:* ló darás: die Horniß. *a Lat. Calanno.*

Gaurá, *f. pl.* ri. Гаѹ́ръ, *subst.* hudá: *foramen:* lik, lyuk: das Loch. 2) buturá: *cavum, caverna:* üreg, üresség: die Höhle, Höhlung. — 3) grópá: *scrobs, fovea:* gödör, verem: die Grube. â Lat. *caverna.*

Gaurescu, rire, ritu. Гъврéск, рúре, рúт, *verb. act. foro, perforo:* lyukasztani, meg lyukasztani: löchern, durchlöchern. — cu sfredelu: *terebro, perforo:* furni: bohren, durchbohren.

Gáurice, *f. pl.* ci. Гъвричѣ́, *subst. foramellum, cavernula:* lyukatska: das Löchlein, Löchelchen.

Gazetá, *f. pl.* zete. Газéте, *subst.* novéle: *ephemerides, acta publica, acta diurna: vulgo: nova, novalia:* újság, újság levél: die Zeitung, Gazette. — scriitoriu de gazete: *scriptor ephemeridium,* vel *actorum publicorum, vulgo novalista:* újság iró: der Zeitungsschreiber.

Gemenare, *f. pl.* hári. Цемънáре, *subst.* la caru: *subscus furcatus ad axim posteriorem currus:* rakontza: die Gabel.

Gemene, séu gémenu, *f.* ná, *pl.* ni, *f.* ne, Цѣ́мене сав Цѣ́мен, — нъ, *adj. genius:* kettös, kettösgyermek: doppelt der Geburt nach, zugleich gebohren, der Zwilling, Zwillingsbruder. â Lat. *geminus.*

Gemere, *f. pl.* ri. Цѣ́мере, *subst. gemitus, suspirium:* nyögés, sókajtás: das Achzen, der Säufzer.

Gemu, gémere, mutu. Цém, цѣ́мере, мѹт, *verb. act. gemo, suspiro:* nyögni, sóhajtani: seufzen, ächzen.

Gemutu, *m. pl.* turi, *f.* Цемѹ́т, *subst. V.* Gémere.

Géná, *f.* ne. Цѣ́нъ, *subst. gena, cilium:* szemször: das Augenlied.

Generosu, *f.* rósá, *pl.* roşi, *f.* róse. Ценерóс, — óасъ, *adj. generosus, nobilis:* nemes, jeles: edel, erhaben.

Genunche, *m. pl.* chi. Ценѹ́нке, *subst. genu:* térd: das Knie. — plecu genunchiu, séu cadu in genunche: *genua flecto, in genua me demitto:* térdet hajtani: térdre esni: auf die Knie fallen. ouu genunchelui: *patella:* térd kaláts: die Kniescheibe. — inchietura genunchielui: *poples:* térd hajlása: die Kniebeuge, Kniekehle. *Ital.* ginocchio.

Geru,

Digitized by Google

Geru, *m. pl.* ruri. Цéр, — *subst. gelu*: fagy: der Froſt. stricatu de geru. *V.* Degeratu. â Lat. *gelu, l mut. in r more solito.*

Ghelosie, séu gelosíe, *f. pl.* sii. Гелосíе, *subst zelotypia*: feleség féltés: die Eiferſucht.

Ghelosu, séu gelesu, *f.* ósă, *pl.* oşi, *f.* ose. Гелóс, — óаца, *adj.* quarele şi téme muiéré de altu: *zelotypus*: buzgó szerelmű, házas társát féltő: eiferſüchtig.

Ghemu, *m. pl.* uri. *f.* Гем, *subst. glomus*: gombolyag: der Knaüel, zwirnknauel. — ghemutiu: *dimin*: *a Lat. glomus.*

Ghemuescu, íre, ítu. Гемвéск, úре, úт, *verb. act. glomero, adglomero, conglomero*: gombolyitani, öszve — égybe — fel gombolyitani: aufwinden, auf einen Knaüel winden, oder wickeln.

Ghenerariu, séu generariu, *m. pl.* ri. Генерáрю. *subst. generalis, dux militiae*: generalis; der General.

Gheografie, *f. pl.* fii. Геоrрафíе, *subst. ge grafia*: föld meg irása: die Geographie, Erdbeſchreibung.

Ghermania, *f.* Гермáниа, *subst. germania*: német ország: Deutſchland.

Ghiaçié, *f.* Гиáца, *subst.* 1) *glacies*: jég: das Eis. 2) grándine: *grando*: kö eső, jég eső: der Hagel, die Schloßen. Ital. *ghiaceio.*

Ghibosu, *f.* ósă, *pl.* oşi, *f.* ose. Гибóс, — óаца, *adj. gibbosus, gibberosus.* pupos hátu, tziposhátu: buckelig, höckerig.

Ghibu, *m. pl.* buri. Гúб, *subst. gibbus, gibbo, gibber*: hát görbeség, pup tzipó: der Buckel, Höcker.

Ghieçiariu, *m. pl.* ri. Гиецáрю, *subst. fovea asservandae glaciei*: jék verem: die Eisgrube.

Ghieçiosu, *f.* ciósă, *pl.* oşi *f.* ose. Гиецóс, óаца, *adj. glacialis*: jeges: voller Eis, gefroren.

Ghieçiu, *m. pl.* çiuri, *f.* Гúец, *subst. gelu, frigus, glaciale, gelicidium*: fagy, fagyos idő: der Froſt, die Eiskälte.

Ghiltiu, *m. pl.* tiuri, *f.* Гúлц, *subst. tenus — oris, tendicula, laqueus avicularis*: madártör, hurok: die Vogelſchlinge.

Ghimberiu, *m.* Гимбéрю, *subst. anemone zingiber*: gyömbér: der Ingber, Ingwer.

Ghimberiu galbinu: Гимбéрю гáлбин, *curcuma longa*: Linn. sárga gyömbér: die Gurkumey, oder der gelbe Ingber.

Ghimposu, *f.* ósă, *pl.* oşi, *f.* ose. Гимпóс, — óаца, *agj.* 1) inghimpătoriu: *aculeatus*: tövises, szúró, hegyes: ſtachelig. 2) bruşosu, colţurosu: *glebosus, glebulentus, salebrosus*: göröngyös, göröntsös: holperig, klumpig.

Ghimpu, *m. pl.* puri, *f.* Гúмпе, *subst.* 1) indemnu, boldu, momélá: *stimulus*: ösztön: der Stachel. 2) bruşu: glebá: rögy, göröngy: die Scholle, der Holper, Klumpen. *a Lat. pungo, per metathes.*

Ghimpurosu, *f.* ósă, *pl.* oşi, *f.* óse. Гимперос, óаца, *adj. V.* Ghimposu.

Ghinde, *f.* Гúнде, *subst. glando — inis, glans, — dis*: makk: die Eichel, Ecker. *a Lat. glans, glandine.*

Ghindosu, *f.* ósă, *pl.* oşi *f.* ose. Гиндóс, — óаца, *adj. glandarius*: makkos: mit Eichel, voller Eichel.

Ghindura, *f. pl.* re. Гúндерца, *subst. glandula*: mirígy, tsomó: die Drüſe. *a Lat. glandula, l. mut. in r.*

Ghindurosu, *f.* ósă, *pl.* oşi, *f.* óse. Гиндерóс, — óаца, *adj.* 1) cu ghinduri: *glandulosus*: mirígyes, ikrás, borsos: drüſig. 2) bruşosu, colţurosu: *glebosus, glebulentus, salebrosus*: göröngyös, göröntsös: holperig, krumpig.

Ghio-

Ghiocelu, *m. pl.* cei, Гіочѣл, *subst.* o flóre: *galanthus nivalis: Linn: glaucium*: hó virág.

Ghipsu, séu gypsu, *m.* Гипс, *subst. gypsum*: gyantakö, fejéritö máz: der Gyps, die Gypserde. — spoiescu cu gypsu: *gypso*: gyanta kövel mázolni: gypsen. — lucrátoriu de gypsu: *gypsoplastes*: gyanta kövel mázoló: der Gypsarbeiter. — de gypsu: *adj. gypseus*: *p. e.* icóná de gypsu: *imago gypsea*: das Gypsbild.

Gicescu, vel gócesco, cire, citu. Гъчѣск, чи́ре, чи́т, *verb. act. conjicio, conjecturo, conjectura assequor*: találni, ki találni: rathen, errathen. *a Lat. conjicio. Ital.* congetturare: *Aurelianae Valachiae dicunt*, angucescu.

Gicitóre, *f. pl.* ri. Гъчитóаре, *subst.* 1) muiere quare gicesce queva: *conjectrix, divinatrix*: kitaló, magyarázó, fejtö aszszony: eine erratherinn. 2) *V.* Cimilitură

Gicitoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre, Гъчитóрїѫ, *subst. conjector, vates*: ki találó, fejtö, magyarázó: der Errather, Deuter.

Gicitură, *f. pl.* turi. Гъчитýръ, *subst.* 1) *conjectura*: ki találás: das Errathen, die Deutung. 2) *V.* cimilitură.

Gidelescu, lire, litu. Гъдилѣск, ли́ре, ли́т, *verb. act.* 1) pre altu: *titillo*: tsiklándani: kitzeln, kützeln. 2) me gidilescu, *adeq.* sùntu gidiliciosu: *titillor: sum proclivis ad sensum titillationis*: tsiklani, tsiklandozni: kitzelig seyn. *Gr.* γαγγαλιζω, *titillo. It.* dileticare.

Gidiliciosu, *f.* ósa, *pl.* oşi, *f.* óse. Гъдилічóс, — óаъ, *adj. titilosus, proclivis ad sensum titillationis*: tsiklos, tsiklandos: kitzelig, kützelig.

Gidilire, *f. pl.* liri Гъдили́ре, *subst. titillatio*: tsiklandás, tsiklandozás: das Kitzeln.

Gidilitură, *f. pl.* ri. Гъдилитýръ, *subst. titillus, titillatus, titillamentum*: tsiklándás, tsiklandozás: der Kitzel.

Ginere, séu génere, *m.* Ци́нере, *subst. gener*: vej, vö: der Eidam, Schwiegersohn, Tochtermann. *a Lat. gener, genere.*

Ginginá, séu gingea, *f. pl.* e. Ци́нцинъ сáв цинцѫ́, *subst. gingiva*: íny: das Zahnfleisch.

Giuru, *m.* Цúр, *subst. gyrus*: kerengözés: der Kreis, — giuru impregiuru: *in gyro, circumundique, circumcirca*: köröskörnyül: um und um, ringsherum. *a Lat gyrus.*

Glaje, *f. pl.* åji. Глáже, *subst.* 1) vitrum: üveg: das Glas. 2) unu vasu de glaje: *lagena vitrea*: üveg, flaskó: die Flasche. — de glaje: *adj. vitreus*: üvegböl való: gläsern. *p. e.* feréstrá de glaje: fenestra vitrea: üveg ablak: das Glasfenster. *a Graeco*: ὑαλος, lat: *hyalus: i: e: vitrum; crystallus mutata h in g, sicut ex traho*, tragu, *et transposita h*: vel a γλαζω, *propter sonum, quem edit leviter pulsata.*

Glájérie, *f. pl.* rii. Глажерíе, *subst. officina vitraria*: üvegtsür: die Glashütte.

Glájériu, *f.* ritiá, *pl.* ri, *f.* ritie. Глажерїѫ, — рицъ, *subst.* 1) fácétoriu de gláje: üveges: der Glaser, Glaserer, Glasmacher. 2) negotiátoriu de gláji: *negotiator, vel, institor vitrarius*: üveges, üveg árros: der Glaserer, Glashändler.

Glajutia, *f. pl.* tie. Глажáцъ, *subst. vasculum vitreum*: üvegetske. das Gläslein, Gläschen.

Glasnică, *f pl.* ce. Глáсникъ, versuitore: *adeq.* literă: *vocalis*: magában hangzó: der Selbstlauter, Vocal.

Glasnicu, *f.* că, *pl* ci, *f.* ce. Глáсник, — къ, *adj. sonorus*: hangzö: tönend.

Gla-

Digitized by Google

Glasu, *m. pl.* suri, *f.* Гла́с, *subst.* 1) versu: *vox:* szó, szózat: die Stimme, der Laut; 2) dopé quarele tríbue cántatu queva: *tonus, modulus:* ének notájá: die Melodie, Arie; 3) sunetu: *sonus, sonitus, tonus:* hang, hangzás. der Ton, Schall, Klang; *Nota: Graec.* γλαξω, *clamo*

Glásuescu, ire, itu. Глъсвеск, и́ре, и́т, *verb. act.* versuescu: *for, effor, vocem mitto, emitto:* szóllalní, szózatat botsátani: anstimmen, eine Stimme hören lassen.

Glásuitóre, *f. pl.* tóre. Глъсвито́ре, *subst. V.* Glasnicá.

Glásuitoriu, *m. pl.* tori. Глъсвито́рю, *V.* Glasnícu.

Glasutiu, *m. pl.* tie, *f.* Глъсву́ц, *subst. vocula:* egy kis szózat: das Stimmchen.

Glie, *f. pl.* glii: Гли́е, *subst. gleba herbida, caespiticia:* hant, zöld györöny: eine rasige Scholle, ausgeschnittener Rasen; *a Lat. gleba.*

Gliganu, *m. pl* ni. Глига́н, *subst.* porcu sílbaticu: *aper:* vad disznó, vad kan: das wilde Schwein, oder das Wildschwein; — dé gliganu: *adj. aprinus, aprineus, aprugnus, aprugneus:* vad kanból való: vom wilden Schwein.

Glóbá, *f. pl.* be Глоа́бъ, *subst. mulcta:* pénz béli büntetés: die Geldstrafe.

Globescu, bire, bitu. Глобе́ск, би́ре, би́т, *verb. act. mulcto:* meg birságolni: um Geld strafen; *a Lat. deglubo, translete.*

Globire, *f. pl.* ri. Глоби́ре, *subst. mulctatio:* birságolás: die Bestrafung nm Geld.

Globosu, *f.* bósá, *pl.* boşi, *f.* sé. Глобо́с, — оа́съ, *adj. globosus, sphaeroides:* kerekdek: kugelförmig, kugelrund.

Globu, *m. pl.* buri: *f.* Гло́б, *snbst. globus, sphaera:* golyobis: die Kugel.

Glodu, *m. pl.* duri. Гло́д, *subst. lutum, coenum:* sár motsár, lotsa: der Koth, Morast, die Lache, Plütze.

Glonçiá, *f. pl.* çie. Глоа́нцъ, *subst. globus, a Lat. globus.*

Glonçiu, *m. pl.* cie. Гло́нц, *sphaera:* golyóbis: die Kugel; — ḑiu métete de glónçiá: *hemisphaerium:* fél gömbölyégség: eine halbe Kugel; — qua glónçia: *ad. globosus, sphoreides, rotundus:* kerékded: kugelförmig, kugelrund; — dela *glans,* quare la *Caesar, Salust. Liv. Ovid. etc.* insemnéḑá unu glonçiu de plúmbu.

Glonçişoru, *m. pl.* ri. Глонцишо́р, *subst. globulus, sphaerion:* egy kis golyóbis: das Kügelchen.

Glótá, *f. pl.* te. Глоа́тъ: *subst. caterva, multitudo, frequentia, turba popularis:* sokaság, tsoport, gyülevész, nép: die Menge, der Haufen, das Gewühl, Gewimmel. *Ital.* accolta: *congregatio, conventus.*

Glugá, *f. pl.* gi. Глу́гъ, *subst. cucullus, sagum cucullatum:* tsuklya, kuklya, suba: der Kittel, die Kappe, Capuche, der Capruchon; a Lat. *cucullus, per sync. et mut.* c. *in* g.

Glumá, *f. pl,* me. Глу́ма, *subst. jocus, nuga:* tréfa, komaság: der Scherz, Spaß; — in glumá, séu din glumá: *joco, per jocum:* tréfából: aus Scherz, im Scherze, aus Spaß; — fórá glumá: *extra jocum, citra jocum, remoto joco:* tráfánkivül, tréfa nélkül: ohne Scherz, ohne Spaß, Scherz bey Seite; — de glumé: *adj. jocosus:* tréfás: scherzhaft, spaßig.

Glumescu, mire, mitu. Глуме́ск, ми́ре, ми́т, *verb. act. jocor, ludo, nugor:* tréfálni, tréfálozni, tréfálkózni, komázni, enyelegni: scherzen, spaßen, schöckern, Scherz treiben; *a Gr.* γελαω, *rideo.*

Glumeţiu,

Glumetiu, *m. f.* métiá, *pl.* meţi, *f.* métie. Глѹмéц, — ѣ́цъ, *adj. jocosus, jovialis, ludicrus:* tréfás, koma: scherzhaft, spaßig, spaßhaft.

Golåşelu, *f.* şé, *pl.* şei *f.* şéle. Голъшéл, — ъ, *adj.*

Golaşu, *f. pl.* şi, *f.* laşe. Голáш, — ъ, *adj. nudus, depilis, deplumis:* kopasz, tsupasz, szöretlen, tollatlan: nacket, kahl, federlos, ohne Haar; *Hisp.* delgadillo, *miser, tenuis.*

Golåtate, *f. pl.* ţi. Голътáте, *subst.* 1) deşertare: *vacuum, vacuitas, innanitas:* üresség: die Leere; 2) corandå: *cavum, caverna, excavatio, cavatura:* üreg: die Höhle, die Höhlung; 3) de imbrácáménte: *nuditas:* mezitelenség, meztelenség: die Blöße, Nacktheit; *a Gr.* τωλεω, *speluncae, Item.* κοιλον, *cavum.*

Golescu, lire, litu. Голéск, лирé. лúт, *verb. act.* 1) deşertu: *vacuo, evacuo, vacuefacio, exinnanio:* ki üriteni, ki üresiteni: leeren, ausleeren; 2) scobescu: *cavo excavo, concavo:* ki vájni: aushöhlen; 3) desbraccu: *nudo, denudo, retego:* meg meziteleniteni: entblößen; 4) jefuescu: *privo, spolio:* meg fosztani: berauben, plündern.

Goliciune, *f. pl.* ciuni. Голичѹ́не, *subst. nuditas:* mesztelenség, die Blöße, Nacktheit.

Golomoçiu, *m. pl.* çi. Голомóц, *subst. glomeramen, conglobatio:* gombolyság, öszve gömbölyités: die Rundung, zusammenwickelung; *item:* mestecátura: *mixtura, farrago, colluvies:* kottyvasztás, öszve zavarodás: das Gemengsel, Mischmasch.

Gomolescu, lire, litu. Гомолéск, лúре, лúт, *verb. act. blandior alicui blanditias adhibeo:* ápolni, ápolgatni: herzen, liebkosen, streicheln; â domolu.

Gónå, *f. pl.* góne, Гóанъ, *subst. persecutio, insectatio:* üldözés: die Verfolgung.

Gonaciu, *m. pl.* ci. Гонáчю, *subst. persecutor, insectator:* üzö, üldözö: der Verfolger, Nachsetzer.

Gonescu, nire, nitu. Гонéск, нúре, нúт, *verb. act.* 1) intirescu, duduiu: *pello, abigo:* kergetni, üzni, hajtani: jagen, wegjagen, fortjagen, treiben, wegtreiben; 2) urgisescu, ámblu in alénu cuiva: *persequor:* üldözni: verfolgen; 3) gonesce tauru vaca: *salio, ineo:* meg hágni, folyatni: stieren, bespringen, besteigen, belegen; *a* Lat. *conisco,* i. e. *cornupeto, ferio.*

Gónfatu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Гънфáт, — тъ, *adj. V.* Inflatu.

Gónfu, fare, fatu. Гźнф, фáре, фáт, *verb. act. V.* influ: *ital.* gonfio.

Góngå, *f. pl.* ge. Гóангъ, *subst. insectum:* bagár: der Käfer. *ab Ital.* gongola.

Góngå de balegå. Гóангъ де бáлегъ, *scarabaeus fimetarius:* ganéj bogár: der Mistkäfer.

Gonire, *f. pl.* niri. Гонúре, *subst.* 1) duduire, alungare, *abactio, depulsio:* el hajtás, kergetés: das Jagen, Wegtreiben; 2) *V.* Gónå.

Gonitiå, *f. pl.* Гóницъ, *subst.*

Gonitóre, *f. pl.* tori. Гонитóаре, adeq: vacå, séu junéncå, *vacca vel juvenca subans:* bika utánn járo tehény: eine brünstige Kuh.

Gonitoriu, *m. pl* ri. Гонитóрю, *subst.* 1) *V.* Gonacciu. 2) tauru ténéru: *taurus suriens:* ein sich nach der Begattung sehnender junger Stier.

Gornicu, *m. pl.* ci. Гóрник, *subst. adparitor, vulgo gornico:* tisztség szolgája, gornyik: der Amtsdiener, Amtsknecht, der Gornik.

Goroniste, *f. pl.* sti. Горонúще: *subst. quercetum:* tölgyfa, er-

dö,

Digitized by Google

dö, tölgyfás hely: der Eichenwald.

Goronu, séu gorunu, *m. pl.* uri, *f.* Горóн, cáș горбн, *subst quercus:* tölgyfa: die Eiche, der Eichbaum; — de goronu: *adj. quernus, querneus, quercinus:* tölgyfából való: eichen; *p. e.* buréte de goronu: *agaricus quercinus:* Linn: tölgyfán termö gomba: der Eichschwamm, Eichenschwamm.

Goșténă, *f. pl.* ne. Гощтѣнъ, *subst.* stufă: *minera, rudus, segmentum aeris, vulgo stufa:* ásvány darab, stufa: die Stufe, Miner.

Grabă, *f. pl.* gràbi Грáбъ, *subst. festinatio, properatio, celeritas:* sietség, hamarság: die Eile, Eilfertigkeit, Geschwindigkeit; — cu graba, séu de grabă: *adv. festinanter, festinatim, propere, celeriter, cito:* sietve, sietösen, sietségel, hamar, szaparán, iziben: eilend, eilendö, in der Eile, geschwind, hurtig, schnell; — mi grabă, *vel*, mi de grabă: *propero, festino:* sietek: ich eile.

Grăbescu, bire, bitu. Гръбéск, бúре, бúт, *verb. I. act.* pre altu: *maturo, accelero, in festinationem conjicio:* sietetni, sürgetni: beschleunigen; *II. neutr: vel recipr:* grăbescu insumi, séu mĕ grăbescu: *propero, festino:* sietni: eilen; — mĕ pre grăbescu: *praefestino:* hirtelenkedni: sich übereilen; a Lat. *gravesco, per antiphrasin. vide cit: Orthogr. pag.* 11.

Grăbire, *f pl.* biri. Гръбúре, *subst. properatio, festinatio:* sietés, sietség: das Eilen.

Grăbitŭ, *f.* tă. *pl.* ți, *f.* te. Гръбúт, úтъ, *adj.* pripitu, iute: *praeproperus, nimie festinans:* hirtelen,. heves, nagyon sietö: übereilt, hitzig, hastig.

Grăbnicie, *f. pl.* cii. Гръбничíе, *subst properantia, festinantia:* sietöség, gyorsaság, hirtelenség, hamarság: die Eilfertigkeit, Hastigkeit, Hurtigkeit.

Grabnicu, *f.* că. *pl.* ci, *f.* ce. Грáбник, — къ, *adj. properans, festinans, celer:* sietö, sietös, gyórs: eilend, eilfertig, hurtig; pre grabnicu: *praeproperus: nimie festinans:* hirtelen, sebes, heves: hastig, hitzig, übereilt.

Grădea, *f. pl.* dele, Градѣ, *subst. vimen, virga ad sepiendum:* kettelö veszszö: die Garte, Zaunruthe.

Grădină, *f. pl,* ni. Градúнъ, *subst. hortus:* kert: der Garten; — de pomi: *pomarium, pometum:* gyümöltsös kert: der Obstgarten; — de legume: *hortus olitorius:* veteményes kert: der Küchengarten; — de flori: *hortus floralis:* virágos kert: der Blumengarten; — de fĕre sĭlbatice: *vivarium:* vadás kert: der Thiergarten; — de grădină: *adj. hortensis:* kerti: *p. e.* flóre de grădină: *flos hortensis:* kerti virág: die Gartenblume; *Ital* giardino.

Grădinărescu, rire, ritu. Градинърéск, рúре, рúт, *verb. act. hortum colo, hortulanum ago:* kertészkedni, kertet mivelni: den Garten bauen, einen Gärtner abgeben,

Grădinarie, *f pl.* rii. Градинърíе, Grădinaritu, *m. pl.* turi, *f.* Градинърúт, *subst.* 1) lucru gradinei: *opus hortense, cultura horti:* kertészkedés, kert mivelése: die Gärtery, der Gartenbau; 2) sciéntiă de a lucrare grădina: *ars hortensis:* kertészség kertészi mesterség: die Gärtery, Gärtnerkunst.

Gradinariu, *f.* ritiă, *pl.* ri. *f.* ritie. Градинáрїю, — рúцъ, *subst. hortulanus:* kertész: der Gärtner; *Ital.* giardiniere.

Digitized by Google

Grádinutiá, *f. pl.* tie. Грѫдинѹцъ. *subst. hortulus:* kertetske: das Gärtchen, Gärtlein.

Gráescu, íre, itu. Грѫéск, и́ре, и́т, *verb. act. for, loquor:* szollani, beszélleni: reden, sprechen, cótrá quineva: *quempiam adloquor, affor:* hozzá szollani valakihez, még szolitani valakit: anreden, ansprechen Jemanden; — cu quineva: *colloquor:* beszélni, beszélgetni valakivel: unter sich reden, ein Gespräch halten, sich besprechen, bereden; — pre quineva de réu, séu gráescu réu despre quineva: *sugillo, cavillor, male de quopiam loquor:* rágalmazni, roszszat szóllani valakiröl: Jemanden Uibels nachreden; a Lat. *garrio.*

Gráire, *f. pl.* ri. Грѫи́ре, *subst. locutio, oratio, sermo, verba:* szó szóllás, beszéd: das Reden, Sprechen, die Rede.

Gráire dé réu. Грѫи́ре де рѫ́ѹ, *V.* Clevétá:

Gráitoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* óre. Грѫито́рю, оа́ре, *subst. locutor, orator:* szolló, beszéllö: der Sprecher, der da redet.

Gráitoriu de Dumnedeu: Грѫито́рю де Дѹмнезе́ѹ, adeq: Teologu: *theologus:* der Theolog, Gottesgelehrte.

Gráitoriu de réu. Грѫито́рю де рѫ́ѹ. *V.* Clevetitoriu.

Graiu, *m. pl.* íuri, *f.* Гра́ю, *subst.* 1) versu, glasu: *vox:* szó, szózat: die Stimme; 2) gráire, cuvéntare: *locutio, oratio, sermo, verba, loquella:* szó, szolás, beszéd: die Rede, Worte, Sprache; *p. e.* 'i au statu graiu: *vox eum defecit:* el állot a szava: die Sprache ist ihm entfallen; 3) limbá: *vox, sermo, lingva:* nyelv, szó: die Sprache.

Gramaticá, *f. pl.* ci, Граматикъ, *subst. grammatica:* grammatika: die Grammatik, Sprachlehre, Sprachwissenschaft.

Gramaticésce. Граматичѣ́ще, *adv. grammatice, grammaticaliter:* grammatika szerént: grammatisch, nach der Grammatik.

Gramaticescu, *f.* céscá, *pl.* cesci, *f.* Граматичéск, — ѣ́скъ, *adj. grammaticus, grammaticalis:* grammatisch.

Gramaticu, *m. pl.* ci. Граматик, *subst.* 1) sciutoriu, séu áuveţátoriu gramaticei: *grammaticus:* grammatikus: ein Grammatiker; scriitoriu: *grammaticus, actuarius, scriba:* iró, iró déák: der Schreiber; *V.* Scriitoriu,

Gránariu, *m. pl.* riurí. Грана́рю, *subst. granarium, aedificium frumentarium:* gabonás, gabanás, gabanaház: der Schüttboden, Speicher, das Getreidehaus, Kornhaus.

Granatiru, *m. pl.* tiri. Гранати́рю, *subst. miles granatarius:* granatéros: ein Granadier, oder Granatier.

Granatu, *m. pl.* turi. Гра́нат, *subst.* 1) o pétrá pretiósá: *lapis granatus:* gránát, gránátkö: der Granat, oder Granatstein; 2) o glonçia invenénatá de bátaie: *globus pyrobolus:* grannáta, granát gollyóbis: die Granade; 3) o floré, mátrice: *matricaria parthenium* Linn: kerti székfü: die Gartenchamille.

Gráne, séu Gránéţe, *f. plur. ex* gráu séu gránu: Грѫ́не, Грѫнѣ́це, *subst. segetes tritici:* búzavetések: die Kornfaaten.

Grapá, *f. pl.* pe. Гра́пъ, *subst. occa, irpex:* borona: die Ege, oder Egge; *a Lat. crates: Ital.* grappa: *signif. ligonem.*

Grapu, séu grápezu, pare, patu. Гра́п, па́ре, па́т, *verb. act. cratio, occo:* boronálni: eggen, oder egen; *Italis* arpegare: *unde per metathesim:* grapu.

Grasime, *m pl.* mi. Грѫси́ме, *subst. pingve, pingvedo, pingvitudo, obesitas:* kövérség, zsiroság, das Fett, die Fette, Fettigkeit.

Grasu,

Grasu, *f.* sá, *pl.* şi, *f.* se. Γράς, — ιz, *adj.* 1) *pingvis*, *opimus*, *obesus*: kövér: fett, feist; — queva bucatá: *pingvis*: zsiros: fett; 2) in gráşatu: *saginatus*, *adescatus*, *pinguis*: kövér, hízatt, híz laltt: fett; Grásutiu, *dimin*: *Ital.* grasso.

Grasu, Γράς, *adv. pingviter*: kövéren: fett.

Grásunu, *m. pl.* ni. Γρzιόη *subst. porcellus*, *delicus*: süldö: der Frischling.

Gratie, *f. pl.* ţii. *subst.* 1) indurare, daru, haru: *gratia*, *favor*, *xenium*, *benignitas*: kegyelem, kegyesség, grátzia: die Gnade, Gunst; 2) íertare, de vre o pedépsă, *p. e.* de mórte: *venia*, *gratia*: kegyelem, engedelem, gratzia: die Gnade, der Pardon.

Gráu, séu gránu, *m. pl.* e. Γρzύ, cάs γρzύη, *subst. triticum*: búza: der Weizen, die Frucht; — gráu de primóvérá: *triticum aestivum*: tavasz búza: die Sommerfrucht; — gráu de tómna: *triticum hibernum*: öszbúza: die Herbst, oder Winterfrucht; — gráu golu, tunsu: *triticum aestivum*, *spica mutica*: tarbúza: die Frucht ohne Aehren spitzen; — de gráu: *adj. triticeus*: *p. e.* páne de gráu: *panis triticeus*: búza kenyér: das Weizenbrod; — grópá de gráu: *sirus vel sirrus*: búza verem: die Korngrube; a Lat. *granum*.

Gráuntiosu, *f.* ósá, *pl.* óşi, *f.* óse. Γρzυηυός, — όαιz, *adj. granosus*, magvas, termett, mellyben sok szem vagyon: voll Körner.

Gráuntiu, *m. pl.* ţie, *f.* Γρzύηυ, *subst. granum*: szem: das Korn, der Korn; — mare in grauntiu: *granatus*, *grandis*: nagy szemü: körnig, kernhaft, große Körner habend. *Nota*: prin gráuntie *plur*: se inţelegu quóte o datá bucate: *fruges*, *frumentum*. *an ona*: gabona: das Getreide, die Früchten.

Grauru, *m. pl.* ri. Γράυρ, *subst. sturnus*, *ficedula*: seregély: der Staar, die Sprehe.

Grea, *f. pl.* gréle, Γρὲ, *subst.* adeq: muiére greóe, tárósá: *gravida*, *pregnans*, *inciens*: terhes, viselös: schwanger, trächtig, in der Hoffnung.

Greblá, *f. pl.* greble. Γρέβλz, *subst. pecten*, *rastrum*: gereblye: der Rechen, oder Harken! *Hisp.* garabato: *uncus*.

Greblu, séu gteblezu, are, atu. Γρέβλυ, cάs γρεβλέz, άρε, άτ, *verb. act. pectino*, *rastro colligo*: gereblyélni: rechen.

Grecesce, Γρεчѣ́ще, *adv. graece*, *graecanice*: görögül: griechisch.

Grecescu, *f.* cescá, *pl.* sci, Γρεчέск, — чѣ́скz, *adj. graecus graecanicus*, *grajus*: görög: griechisch; — ţéra grecéscá: *Graecia*: görög ország: Griechenland.

Grecie, *f. pl.* cii. Γρεчίε, *subst. graecismus*, *graecitas*: görögség, görög nyelv: die griechische Art, oder Sprache — pre grecie: *adv. graece*, *graecanice*: görögül: griechisch, auf griechische Art.

Grecu, *m. pl.* ci. Γρέκ, *subst. graecus*, *grajus*: görög: der Grieche; — Grecóe, séu Grecoitiá; *graeca*, *graja*: görögné: die Griechin.

Grelusu, *m. pl.* si. Γρελύυι, *subst.* grieru, greuruşu: *a*) de casá: *gryllus domesticus*: házi pttrütsök: die Grille, Hausgrille, die Heime, das Heimchen; *b*) de cámpu: *gryllus ruralis*: mezei pttrütsök: die Feldgrille, Heuschrecke, der Graashupfer, das Heupferd; *a Lat. gryllus*.

Greóe, *f. pl.* oi. Γρεοάε, *subst. V.* Gré.

Greoezu, ére, étu. Γρεοέz, ѣ́ρε, ѣ́τ, *V.* Ingreoezu.

Greoiu, *f.* óe, *pl.* oi. *f.* ce. Γρεόϊ, — οάε, *adj.* 1) la trupu, ámblare

blare, séu alte isprávi, adeq. tárdiu: *gravis, gravidus, tardus, cuntans:* nehéz, késö: schwer, schwerfüllig, langsam. 2) la capu: *tardi, difficilis, indocilis ingenii:* buta fejü, buta eszü hartlehrig. 3) la vorbe, adeq. aspru: *durus, asper, severus:* zordon: hart in Reden, Betragen.

Greşéla, *f. pl.* şele. Грешѣлъ, *subst. vitium, culpa, error, noxa, menda, mendum, delictum:* vétség, hiba: der Fehler, Fehltritt, das Versehen. *a Lat. transgressio, extrita prima syllaba trans.*

Greşescu, şire, şitu. Грешѣск, шире, шит, *verb. act. erro, pecco, delinquo:* hibázni, vétni, véteni: fehlen, einen Fehler begehen, sich versehen.

Greşitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Грешит, — тъ, *adj. delinquens, sons:* hibás, bünös, vétkes: verschuldet, der (die) gefehlt hat.

Greşu, *m. pl.* şuri, *f.* Грѣш, *subst.* 1) greşélá, smintélá: *error, mendum, defectus:* hiba hijánoság: der Fehler, Abgang. 2) diumetate de potoru: *media poltura:* fél poltra: ein Gröschel. *a Lat. gressus sive transgressio.*

Grétiá, séu grauétiá, *f.* Грѣцъ, *subst. nausea, taedium, fastidium:* émelgyés, meg utálás: der Eckel, die Uibelkeit. — mi grétiá: *nauseo:* émelgyek: mich eckelt's, ich empfinde einen Eckel. *Nota: Italis:* gravezza, *signif: gravedinem:* grizzia, *torvitatem.*

Gretiosu, *f.* ósá, *pl.* oşi, *f.* óse. Грецос, — цоасъ, *adj. fastidiosus, nauseosus, nauseabilis.* — quarele sénte grétiá: útálos: que aduce grétiá: útálatos: eckelhaft.

Greu, séu greuu, *f.* gré, *pl.* grei, *f.* gréle. Грѣ, грѣ, *adj.* 1) despre povará: *gravis:* nehéz: schwer. 2) — de isprávitu, de ajunsu, adeq. cu anevoie: *difficilis, durus, arduus:* nehéz, súllyos, bajos, terhes: schwer, hart, mißlich. 3) la trupu, in isprávi, adeq. greuoiu: *gravis, tardus:* hehéz, késö, késedelmes: schwer, schwerfällig, langsam. 4) de ménte: *indocilis, difficilis, tardi ingenii:* buta eszü: hartlehrig, blödsinnig. — 5) la vorbe, adeq. aspru, greoiu: *durus, asper, severus, morosus:* zordon, kemény, kérges, nehéz: hart, strenge. — 6) despre somnu: *altus, profundus:* mély: tief. 7) la mirosu: *grave olens, ingratus, injucundus, inamoenus, taedium creans:* nehéz szagú: wiedrig, unangenehm, übel riechend, einen üblen Geschmack habend. 8) din greu, adeq. de prisositu, de ajunsu: *copiosus, uber, abudans, largus:* böv, bövséges: reichlich, reichhaltig, in der Menge, im Uiberfluß. *p. e.* a avé bani din greu: *abundare pecuniis:* pénzel, vagy pénz dolgában bövelkedni: reichlich, reichhaltig mit Geld versehen seyn, Geld im Uiberfluß haben. *a Lat. gravis.*

Greu. Грѣ, *adv.* 1) la rádicatu: *graviter:* nehezen: schwerlich. 2) cu anevoie: *difficulter, aegre, dure:* nehezen, súllyossan, bajossan, terhessen: schwer, schwerlich: hart mißlich. 3) incetu, tárdiu: *graviter, tarde:* nehezen, késön: schwerfällig, langsam. 4) aspru: *aspere, graviter, dure, strenue:* zordon, keményen: hart. 5) a dormi: *alte, profunde:* mélyen: tief. 6) la mirosu: *ingrate, inamoene:* nehezen: widrig, unangenehm.

Greuluşu, *m. pl.* şi) *subst. V.* Grelus.
Gruruşu, *m. pl.* şi)

Greutate, *f. pl.* táţi. Грѣвтате, *subst.* 1) la povárá: *gravitas, gravedo, onus:* nehézség, nehéz tereh: die Schwere, Last, Bürde, 2) anevoie: *onus, difficultas:* nehézség, sully, baj, tereh:

Digitized by Google

reh: die Schwierigkeit, Beſchwerlichkeit. 3) a supra quăruiva, adeq. plânsóre: *gravamen, querela:* panasz: die Beſchwerde.

Grifu, *m. pl.* fi. Грúфъ, *subst* pasere: *gryps, gryphus:* griff madár: der Greif.

Grige, séu grije, *f.* Грúжа, *subst.* 1) *cura, sollicitudo:* gond, gondviselés, gondoskodás: die Sorge, Sorgfalt. — portu grige, séu am grige de queva: *curo, curam gero, curae mihi est:* gondoskodni, gondot viselni: ſorgen, Sorge tragen. — plénu de grigi: *adj. sollicitus, curis obrutus:* sokról gondoskodó: ſorgenvoll. — de sûntu cu supîrări mestecate: kummervoll. — fără grigi: *adj. securus, incurius, liber a curis:* gondvisetlen, nem gondoskodó: ſorglos, ſorgenlos, ſorgenfrey. 2) fricâ: *metus, timor:* félelem: die Furcht, Sorge, der Kummer. *p. e.* mi grige de aquéa: *id metuo:* attól félek, vagy tartok: um jenes bin ich beſorgt. *a Lat. curiosus, per sync. quod est a cura.*

Grigescu, séu grijescu, ire, itu. Грижéскъ, жúрe, жúтъ, *verb. act.* 1) am, séu portu grige de quineva, queva: *curo, curam gero, habeo, consulo, prospicio:* gondot viselni, ügyelni valamire: ſorgen, beſorgen, Sorge tragen. 2) de vre unu bolnavu, prunc etc. *curo, foveo:* gondot viselni: pflegen, warten. 3) aşediu, rônduescu, ponu la rônduélă bună: *p. e.* casa: *compono: dirigo, apte colloco:* el rendelni, el intézni, takaritani: ordnen, ordentlich einrichten, zurechtmachen. 4) me grigescu: adeq. me ingrigezu: *sollicitor, sum sollicitus:* gondoskodni: ſorgen, ſich bekümmern, beſorgt, bekümmert ſeyn.

Grigitoriu, séu grijitoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Грижитóрiъ, *subst. curator:* gondviselö: der Sorger, Beſorger, Aufſeher. *item: adj. V.* Grijnicu.

Grigitu, séu grijitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Грижúтъ, — тъ, *adj.* 1) aşedatu: *de cujus rebus prospectum est, cujus res in vado sunt:* kinek állapotja jo lábon vagyon: verſorgt. 2) tititu, orênduitu: *ordinatus, rite dispositus, apte collocatus:* jól el rendeltetett, el helyheztetett: ordentlich eingerichtet, zurecht gemacht, gut verſorgt.

Grigiturâ, séu grijiturâ, *f pl.* turi. Грижитúръ, *subst. curatio, cura:* gondviselés: die Sorge, Sorgfalt, Sorgſamkeit. — de vre unu prunc, dobitocu, bolnavu, grădină ect. die Pflege, Abwartung, Beſorgung.

Grijnicu, séu griginicu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Грúжникъ, — къ, *adj. sollicitus:* gondos: ſorgſam, ſorgfältig.

Grilusu, *m. pl.* şi. Грилúшъ, *subst. V.* Greluşu.

Grindă, *f. pl.* di. Грúндъ, *subst. trabs, t gnum:* gerenda: der Balken. — tésculul: *prelum:* sajtó töke: der Preßbaum *Ital.* grando: *pars tecti prominens.*

Grîndeiu, *m. pl.* iuri. *f.* Грундéю, *subst.* la plugu: *trabs aratri, temo buris Fest.* gerendély: der Hackenbaum.

Grindine, séu grândine, *f. pl.* ni. Грúндинe, *subst. grando:* kö esö: der Hagel, die Schloßen. — piquă grândinè: *grandinat:* jég esö esik: es hagelt, es ſchloßet. *a Lat. grande, grandine.*

Grindutiă, *f. pl.* tie. Грундúцъ, *subst. tigillum, trabecula:* gerendâtska: ein kleiner Balken.

Grofesce. Грофéщe, *adv. comitaliter, more comitum:* gróffi módon: gräflich.

Grofescu, *f.* féscă, *pl* sci. Грофéскъ, *adj. comitalis:* gróffi: gräflich.

Digitized by Google

Grofie, *f. pl.* fii. Γροφίε, *subst. dignitas comitis:* gróffság: der Grafenstand.

Grofóe, *f. pl.* foi. Γροφοάε, *subst. comes, comitissa:* gróffné: die Gräfinn.

Grofu, *m. pl.* fi. Γρόφ, *subst. Comes:* Gróff: der Graff.

Grohonescu, nire, nitu. Γροχονέск, ни́ре, ни́т, *verb. act. grunnio:* nyikorogni, rökögni: grunzen. *a Lat. grunnio.*

Grohonire, *f. pl.* niri, Γροχони́ре, *subst. grunnitus:* nyikorgás, röhögés: das Grunzen.

Grohotescu, tíre, títu. Γροχοτέск, ти́ре, ти́т, *verb. act. V.* Grohonescu.

Grohotu, *m pl.* turí, *f.* Γρόχοτ, *subst. V.* Grohonire.

Grópá, *f. pl.* pí. Γροάπъ, *subst.* 1) *scrobs, fovea, fossa:* verem, gödör: die Grube. — quare sépá gropá altué cade insuşi intr'ensa: prov. *incidit in foveam quam fecit.* a' ki másnak vermet ás, maga esik belé: wer einem andern eine Grube gräbt, fällt selbst hinein. — grópá de ghiaçie: *fovea asservandae glacici:* jégverem: die Eisgrube. 2) morméntu: *scrobs, sepulchrum:* sír: das Grab. *Ital.* grotta.

Grosciorescu, ríre, ritu. Γρошчорέск, ри́ре, ри́т, *verb. act. lacti florem demo:* téjfelezni, a' téjfelt le szedni: abrahmen.

Grosime, *f. pl.* simi. Γроси́ме, *subst. crassities, crassitudo, grossitas, grassities, grossitudo:* vastagság: die Dicke.

Groşitiá, *f. pl.* tie. Γроши́цъ, *subst. grossus:* garas: der Groschen.

Grosolanu, *f. pl.* ni, *f.* ne. Γросола́н, — нъ, *adj. crassulus, grossiusculus:* vastagatska: etwas dick.

Grosu, *m. pl.* suri, *f.* Γρός, *subst.* 1) *trunchiu: truncus, stipes:* töke: der Glotz. 2) cáládáu: *cippus, caudex, nervus:* kaloda: der Stock, worin die Mißethäter gesteckt werden.

Grosu, *f.* grósá, *pl,* groşi, *f.* gróse. Γρός, γρόασъ, *adj.* 1) despre quele intregi, pre com' suntu lémne, ómeni: etc. *crassus, grossus:* vastag: dick. — queva tésáturá: goromba: grob. 2) despre quéle curétóre, pecom' cernéla séu tinta etc. *densus:* sürü, vastag: dicht, dick. *a Lat. crassus.*

Grosu. Γρός, *adv. crasse, grosse:* vastagan: dick. 2) *dense:* sürün, vastagan: dicht, darbe.

Grósá, *f.* Γρόασъ, *subst. horor:* irtózás, iszonyodás: der Schauer, Schauder, das Entsetzen. — mi grósá: *horreo, horror me incessit:* irtózom, iszonyodom: ich schaudere, mich schaudert's, ich entsetze mich.

Grozamá, *f. pl.* me. Γροζάмъ, *subst.* *a*) mare: *cytisus nigricans* Linn: gerezdes zanót: der schwärzliche Geißkler, das Bohnenkraut. *b*) micá: *genista sagittalis* Linn: vad sárga gerezda: die Geniste, das Pfriemenkraut.

Grozávíe, *f. pl.* vii. Γροζъвіе, *subst. foeditas, horribilitas, deformitas:* otsmányság, képtelenség: der Gräuel, die Abscheilichkeit, Häßlichkeit, schreckliche Beschaffenheit.

Grozavu, *f.* vá, *pl.* vi, *f.* ve. Γροζάк, — къ, *adj. foedus, deformis, visu horribilis:* borzasztó, irtóztató, iszonyú, képtelen: scheußlich, gräulich, häßlich, schauderlich, schauderhaft, garstig, abscheulich, verunstaltet. *ab Ital.* grossolano.

Groznicie, *f. pl.* cii. Γροζничіе, *subst.* 1) *V.* Grózá. 2) ne indurare, tirániá: *crudelitas, immanitas, acerbitas, austeritas:* irgalmatlanság, kegyetlenség: der Grimm, Unglimpf, die Grausamkeit, Unbarmherzigkeit.

Gróznicu, séu, groznicésce. Γροάζник, сав γροζничѣ́ще, *adv.* 1) *horrende, horrifice, horribiliter, terribiliter, atrocter:* iszonyún,

Digitized by Google

nyún, irtoztató képpen: entsetzlich, schauderlich, 2) fórá milá: *immaniter*, *crudeliter*, *aspere*: irgalmatlanúl, kegyetlenül: grausam, grimmig, unbarmherzig. 3) fórte tare, de totu: *valde*, *nimis*, *vehementer*, *maximopere*: iszonyún, szörnyü képpen, igen nagyon: entsetzlich, sehr.

Gróznicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Гроáзник, — кѫ, *adj.* 1) aducétoriu, séu pricinuitoriu de grózá: *horrendus*, *horribilis*, *terribilis*, *atrox*: irtoztató: entsetzlich, gräulich, schrecklich, schauerlich, schauderlich, schaudervoll. 2) cumplitu, ne induratu: *crudelis*, *immanis*, *immisericors*, *aacerbus*, *atrox*: irgalmatlan, kegyetlen, mord: grimmig, grausam, unbarmherzig, unglimpflich. 3) fórte mare: *enormis*, *ingens*, *immanis*: roppant, iszonyú nagy: entsetzlich, großmächtig.

Grue, *f. pl.* e. Грȣ́е, *subst.* o pasere: *grus*, *gruis*: darú: der Kranich. *Ital.* gruie.

Gruetiu, *m. pl.* étie. Грȣе́цй, *subst.* *grummus*, *grumulus*: domb, halom, rakás: der Hügel, Haufen. *Ital.* gruzzo: *cumulus*.

Grumázare, *f. pl.* zári. Грȣмѫзáре, *subst.* *angina*, *cynanche*: torokgyák, disznószaka: die Bräune, Kehlsucht,

Grumazu, *m. pl.* zi. Гримáз, *subst.* *collum*, *cervix*, *faux*: nyak, torok: der Hals. *Nota.* aquestu cuvéntu mai cu dé dénsu se intrebuentiazá in plurali: *p. e.* sucescu cuiva grumazii: *collum cuipiam obtorqueo*: nyakát kitekerni valakinek: Jemanden den Hals umdrehen. — mi au statu queva in grumazi: *faucibus quidpiam adhaesit*: torkomba akadott valami: es ist mir etwas im Hals stecken geblieben. — me doru grumazii: *fauces mihi dolent*, *faucium dolore laboro*: a' torkom fáj: der Hals thut mir wehe. — aruncu cuiva queva lucru in grumazi: *obtrudo*, *onus impono*: nyakába vetni, tolyni valakinek valamit: Jemanden etwas an den Hals werfen, aufdringen. — de grumazi: *adj.* *collaris*: *p. e.* legátóre de grumazi: *funiculus collaris*, *fascia collaris*: nyak kötö, nyakra való: die Halsschnur, Halsbinde. — durére de grumazi: *dolor faucium*: torok fájás: das Halsweh. 2) viuatiá: *vita*, *caput*: élet, fö, fej: der Kopf, das Leben. — *p. e.* me préndu pre grumazii mei: *vitam oppignoro*: á fejemre, életemre fogadok: ich verwette meinen Kopf. *a Lat.* *gula*. *Gal.* gourmand, *gulosus*.

Grumázuţi, séu grumájori, *m.* Грȣмѫзȣ́цй, сѧѕ Грȣмѫцóрй, *subst.* *plur.* *cerviculus collum exiguum*: nyakotska: das Hälschen.

Grumu, *m. pl.* muri. Грȣ́м, *subst.* *grummus*: tetö: der Haufen, das Aufgehäufelt. — ínplu queva cu grumu: *accumulo*, *gregatim accumulo*: tetézni, fel tetézni: Kupfen, aufhäufen, aufthürmen. *a Lat.* *grumus*, *et exgrumo*.

Grumuletiu, *m*, *pl.* ţi. Грȣмȣлéц, *subst.* *grumulus*: halmotska, rakásotska: das Häuschen, Hügelchen.

Grunzu, *m. pl.* zuri. Грȣ́нз, *subst.* *p. e.* de sare, de tímíe etc. *fragmentum*, *gleba*, *glomus*: darab, töredék: ein Stück, ein abgebrochenes Stück, der Klumpen, Brocken. *a Lat.* *grumus*: *i. e.* *acervulus*. *Ital.* gruzzó, *aggeries*, *congeries*.

Gubernáţie, *f. pl.* ţii. Гȣбернѫцíе, *subst.* *gubernium*: kormány szék, igazgató szék: die Landesstelle, Landesregirung, das Gubernium.

Gubernator, *m. pl.* tori. Гȣбернáтор, *subst.* *gubernator*: kormányozó, igazgató: der Gouverneur, Satthalter.

Guber-

Gubernie, *f. pl.* nii. Гвбѣрнїе.

Guberniu, *m. pl.* muri, *f.* Гвбѣрнїѕ. *subst. V.* Gubernaţie.

Gugulescu, lire, litu. Гвгвлѣск, лйре, лйт, *verb. act. abo aliquem, blanditias adhibeo, blandior alicui:* ápolni, ápolgatni, tzikorálni: herzen, liebkoſen, ſtreicheln. *Ital.* gongolare, *gestire, exultare.*

Guleru, *m. pl.* re: Гвлѣр, *subst. limbus collaris, patagium:* galér: der Kragen. *a Lat. collare.*

Gunoescu, ire, itu. Гвноѣск, йре, йт, *verb. l. act. p. e.* vre unu pămîntu: *fimo, stercoro:* trágyázni, ganejozni: düngen. *II. recipr.* mĕ gunoescu, adeq. mĕ putrĭdescu, mĕ stricu: *putesco, putresco, corrumpor:* rodthatni, meg romlani: faulen, verderben. *a Lat. cunire, i. e. stercus facere.*

Gunoiu, *m. pl.* iuri, *f.* Гвнóю, 1) *sordes, quisquilliae:* gaz, szemét: der Miſt, Unrath, Ausfericht. 2) balegă de gunoitu: *fimus, stercus:* trágya, ganéj: der Miſt, Dünger. 3) — bálegariu: *fimetum, sterquilinium, acervus stercoris:* ganéjdomb, ganéjrakás: der Miſthaufen, Miſtplatz.

Gură, *f. pl.* ri. Гѣрz, *subst.* 1) o parte a trupului: *os, bucca:* száp: der Mund, das Maul, — cu o gură: *uno ore, consensu, unanimiter:* égy szivel lélekkel: einſtellig, einſtimmig. — gură cu gură: *oretenus, ore ad os:* szemtöl szembe: perſöhnlich. — spunu cuiva queva in gură: *a*) in faciă: *cuipiam aliquid in faciem, in os, coram, dico:* szemébe mondani valakinek valamit: Jemanden etwas ins Geſicht ſagen. *b*) apriatu, vérde, limpede, chiaru: *clare, aperte distincte:* világossan, nyilván, magyarán: deutlich, klar, ausdrücklich. — mi ámblă queva, *p. e.* vre unu cuvéntu prin gură: *versatur mihi in ore, in lingua:* a' nyelvemen forog: es ſchwebt mir auf der Zunge. — ámblu séu ajungu prin gurile tuturoru, adeq. me facu tuturor de vorbă: *versor in ore vulgi, omnium factus sum fabula:* minden ember szájába forogok: ich bin in allen Mäulern, diene allen zum Gerede. — am gură bonă: vel sûntu bunu de gură, *p. e.* de a vorbi: *promptus sum ore:* jó szájú vagyok: ich habe ein gutes Maulwerk. — mi ţénu gura. *α*) adeq. me hránescu; *me alo, sustento:* magát táplálni tartani: ſein Maul hinbringen, ſich ernähren. *β*) tacu: *taceo, conticeo, sileo:* halgatni, a' száját bé fogni: ſchweigen, das Maul halten. — scriu, séu vorbescu queva com' mi vĕne in gură: *scribo, vel loquor, ut in buccam venit:* írok, vagy beszéllek a' mint a' számra jön: ich ſchreibe oder rede, wie mir im'3 Maul kömmt. — portu pre quineva in gură, adeq. clevetescu: *sugillo, cavillor:* rágalmazni: nachreden, übel von Jemanden reden. — am gură pré slobodă: *nimis libere loquor:* igen szabad száju vagyok: ich rede zu frey, thue das Maul zu weit auf. — gură blăstĕmată, gură rea: *lingua effrenis:* zabalátlan száju: ein böſes Maul. — gură căscată, adeq. omu năucu, cu gura căscată: *stolidus, hebes, hiantis oris:* tátott száju, szájá tátott, bámész: der Maulaffe. — mi tragu queva dela gură: *os proprium defraudo:* magától el vonni: ſich etwas am Munde abdarben. — durere, séu bólă de gură: *stomachace.* szájnak; inynek rodthadása: die Maulfäule. — que éste numai dela gură: *adj.* faciérnicu: *fictus, simulans, simulatus, fucatus:* tétetett: falſch, heuchleriſch: *p. e.* prétenu dela gură: *simulans ore amicitiam:* tétetett barát: der Maulfreund. 2) orice are a-

Digitized by Google

sînare cu gura *p. e.* a clopotului, a quâruiva pescerâ etc. *os, orificium, aditus:* száj: das Maul, die Mündung, Oeffnung. *p, e.* gura cuptoriului: *praefurnium, os fornacis:* kementze száj: das Ofenloch. — 3) dêntii din gurâ: *dentes:* a' fogok: die Zähne. *p. e.* intregu la gurâ: *sanos dentes habens:* kinek ép fogai vagynak: der gesunde Zähne hat. 4) serutare: *osculum:* tsók: der Kuß, Schmatz. *p. e.* dau cuiva gurâ: *osculor, basio, oscula praebeo:* meg tsókolni, tsókot adni: küssen, Küße geben. 5) glasu: *vox:* szó: die Stimme. *p. e.* que plâcutâ gurâ! *quae vocis facundia!* melly kellemetes szó! welch' eine liebliche Stimme! 6) mâncâtoriu, quarele mâncâ: *estor, edens:* evö: der Esser. *p. e.* dóâ guri: *duo edentes:* két evö: zwey Esser. 7) se intrebuêntiazê ânché intru aretarea iubirei quându dicemu cótrâ vreunu pruncu, séu altâ personâ iubîtâ: gura mea! *mi anime!* lelkem, kintsem, szívem etc. mein Herz, mein Schatz! etc. *a Lat. gula.*

Guratecu, *f.* câ, *pl.* ci, *f.* ce. Гȣрáтек, — къ, *adj.* 1) quarele loquotesce multe: *lingvax, loguax, locutulejus:* szájós, fetsegö, lotsógó: geschwätzig, plauderhaft, das Plaudermaul. 2) quarele réspunde aspru: *obloquens, obnitens:* szájós, feleselö, pattagó: räsonirend, wiedersprechend.

Gûrbovescu, vire, vitu. Гърбовéск, вúре, вúт, *verb. act curvo, incurvo, recurvo, flecto, inflecto:* görbiteni, hajtani, horgassitani: Krümmen, biegen. *Hisp.* corcobar.

Gurbovinâ, *f. pl.* ne. Гърбовúнъ, *subst. curvamen, curvatura, flexus, flexura:* görbesség, horgasság: die Krümme, Krümmung.

Gûrbovu, *f.* vâ, *pl.* vi, *f.* ve. Гъ́рбов, — въ, *adj. curvus, pravus, falcatus:* görbe, horgas: Krumm, gebogen. *a Lat. curvus, vel gibberosus. Hisp.* corcobado.

Gûrclénţu, *m. pl.* ri. Гъ́рклáнцȣ. *subst. arteria aspera:* lélekzögége: die Luftröhre.

Gureşu, *f.* reşâ, *pl.* şi, *f.* se. Гȣрéш, — шъ, *adj. V.* Guratecu:

Gûrgâritiâ, *f. pl.* tie. Гъ́ргърицъ, *subst. a)* in grânu: *gurgulio, curculio:* búza féreg: der Kornwurm. *b)* in masere: *bruchus pisi:* borsó 'susok, vagy féreg: der Erbsenkäfer. *a Lat. gurgulio.*

Gûrgûritiosu, *f.* oşi, *f.* ose, Гъргърицóс, — óасъ, *adj. plenus curculionibus:* férges: würmig.

Gurisórâ, *f. pl.* sóre. Гȣришóаръ,)

Guritiâ, *f. pl.* tie. Гȣрúцъ,) *subst. osculum:* szájatska: das Mäulchen, Mündchen. *Item. V.* Gurâ N-ris 4) et. 7).

Gurutiâ, *f. pl.* tie. Гȣрȣ́цъ, *subst. V.* Gurisórâ.

Guşâ, *f. pl.* şi. Гȣ́шъ, *subst.* 1) o bolfâ la grumazi: *struma:* golyva, gélyva, guga: der Kropf. 2) aqueloru sbórîtóre: *guttur:* begy: der Kropf. *Ital.* gozza.

Guşa porumbului. Гȣ́ша порȣ́мбȣлȣй, o laptucâ: *valeriana, locusta olitoria* Linn: galambbegy: der Baldriansalat.

Guşatu, *f.* tâ, *pl.* ţi. *f.* te. Гȣшáт, — тъ, *adj. strumosus, strumaticus:* golyvás, gélyvás, gugas: Kropfig.

Guşezu, şére, şétu. Гȣшéз, шѣ́ре, шѣ́т, *verb. act. fio strumaticus:* golyvásodni: kropfig werden, einen Kropf bekommen.

Guşitiâ, *f. pl.* tie. Гȣшúцъ, *subst. strumella:* golyvátska, gugatska: das Kröpfchen.

Gustare, *f. pl.* târi. Гȣстáре, *subst.* 1) pentru ispitirea quâreiva bucate: *gustus, gustatus:* sostolát, izlelés: das kosten. 2) queva mâncare puçinâ: *gustus, gustulus, gustatio, vulgo: collatio:* falatozás: ein kleines Gerichtchen, eine kleine Mahlzeit.

Gustâ-

Digitized by Google

Gustárescu, rire, ritu. Гȣстъреск, ри́ре, ри́т, *verb, act.* 1) gustu de multe ori: *saepe gusto*: kostolgatni: oft kosten. 2) máncu queva puçinu: *gusto, esito, libo*: fálatozni: etwas weniges zu sich nehmen, eine kleine Mahlzeit halten.

Gustiritiá, *f.* Гȣ́щирицъ: *subst. lumbricus equinus*: ro'sféreg: die Roßmade, der Roßwurm.

Gustosu, séu gustuósu, *f.* ósá, *pl.* oşi, *f.* óse. Гȣстóс, — оáсъ, *adj. gustuosus, sapidus, boni saporis*: jó ízü: schmackhaft.

Gustu, tare, tatu. Гȣ́ст, тáре, тáт, *verb. act.* 1) vre o bucata pentru cercarea: *gusto*: kostolni, izlelni: kosten. 2) gustárescu, in bucu quevá: *libo, delibo, esito, gusto*: falatozni: kosten, etwas weniges zu sich nehmen.

Gustu, *m. pl.* turi, *f.* Гȣ́ст, *subst.* 1) *V.* Gustare. 2) — quarele éste in queva bucatá: *gustus, sapor*: íz, szamat: der Geschmack. 3) *V.* Apetitu.

Gutá, *f. pl.* te. Гȣ́тъ, *subst. apoplexia*: gúta, guta ütés: der Schlag, Schlagfluß. — me lovésce guta: *apoplexia corripior, tangor*: guta ütest szenvedni: *Hisp.* gota coral: *morbus caducus*: vom Schlag befallen, oder getroffen werden; — lovitu de gutá, *apoplecticus, apoplexia tactus, correptus*: guta ütött, kit a' guta meg ütött: vom Schlag befallen, getroffen, damit behaftet.

Gutie, *f. pl.* tii. Гȣтíе, *subst. cydonium, malum cydonium*: bisalma, birsalma: die Quitte, oder Kite; more séu lictoriu de gutii: *electuarium cydonium*: birs alma íz birsalma sajt: die Quittenlatwerge, der Quitten Käs.

Gutiiu, *m. pl.* tie. Гȣтíю, *subst. malus cydonia*: birsalmafa: der Quittenbaum.

Gutunariu, séu guturariu. *m. pl.* ri. Гȣтȣнáрю, сáȣ гȣтȣрáрю, *subst.* trócná: *gravedo, catarrhus*: la ómeni: náta; — la caii, szaparnitza: der Kathar, Schnuppen, Schnupfen, die Strauchen; a Lat. *guttur*.

H

Há! Ха, Unu résponsu simplu, agrestu, prostu, nepolitu la intrebárile, séu chémárile: héi! méi! tu! *i. e.* que e! que dici. *Quid? quid est?* mi? mitsoda? was? was ist.

Haha, séu hahaha! Хáха, сáȣ Хахаха! Interiectie de rísu, şi de bucurie, séu graiu, cu quare areţi bucuría, şi rísul, *Ha ha ha! Interj. laetantis, et ridentis*: hahaha, hahaha.

Habá, *f. pl.* e. Хáбъ, *subst.* 1) pánurá albá: *pannus albus*: féjér posztó: weißes Tuch; 2) şeditóre, séu locu, unde se adunà fétele, şi fémeile séra cu furca, de torquu: *locus, quo puellae, et foeminae convenire solent vesperi, ad nendum, seu ad torquenda fila*: fonó, fonóhely, guzsalyos, fonóház: das Spinnhaus, die Spinnstube.

Háblâescu, séu háblâescu, séu háblátescu, ire, itu- Хъблъеск, сáȣ

cáș Хъблътéск, и́ре, и́т. *verb. neutr.* vorbescu multe, şi fórde cale: lefuréscu, flencánescu, fleurescu, bleháescu, bláhátescu séu bléhétescu, bláterescu, blátecárescu, bláterezu, bàrfescu; *blatero, blatio, garrio, fabulor, sermocinor, sermones caedo:* tsátsogni, festegni, zajgani: schwatzen, plaudern, waschen, plappern, sausen; *Gallis* hábler: *mentiri, se jactare, confidenter loqui, Hisp.* hablar, *loqui, discurrere.*

Hábléitoriu, *m.* óre, *f. pl.* ori, óre. Хъблъитóрю, óре, *pl.* óри, оáре, *adj. et subst. verbale:* lefurá, fleurá, flérá, fléncánitoriu, blehéitoriu, bláteritoriu, blateríu, bárfitoriu: *gerro, blatero, garrulus, locutuleius, in verba pojectus: f. lingulaca garrula, dicacula:* tsátsogó, fetsegö: der Schwätzer, — rin, die Plaudertasche, der Kläffer, Wäscher; *Hisp.* habladot. *Gall.* hableur: *garrulus, magniloquus.*

Hábletescu, ire, itu. Хъблътéск, и́ре, и́т, *V.* Hábláescu.

Hábléitire, *f. pl.* i. Хъблъти́ре, *subst.* hábléire, fléncánire, bléheire, bárfire, lefurire, bláterire, bláte, cárire, vorbe férde trébá: *blateramen, blateramentum, blateratus, loquacitas, oramentum, Plaut. garrulitas:* tsatsogás, fetsegés, szószaparitás: das Schwatzen, Plappern, Plaudern, Gewäsche, Geplappern, die Plauderei, Geschwätzigkeit, das Geschwätz, Plauderwerk; *Gall.* hablerie, *lactantia.*

Hábucescu, séu hébucescu, ire, itu. *V,* Hébucescu.

Háçisu, *m. pl.* uri, *f.* Хъци́ш, *pl.* ври *subst.* 1) háciugá, hietanu, qvietanu, arbuscá, arborelu: *arbuscula:* fiatal fa: ein junger Baum; 2) crescíturá, ténerá in arbore, losá, nueliutiá, éşiturá, crudutiá: *in arbore fruticea, planta frutex:* fatsing, fatsák, tsemete: die Staude.

Háciugá, *f. pl.* Хъчю́гъ *pl.* ѱе. *V.* Háçişu.

Hacu, *m. pl.* uri, *f,* Хáк. *pl.* ври, *subst.* hiacu, hréscu, huci, vergi, thírşi, séu térsi, ramuri táiéte, créngi dírímate, táieturi, din copaci, dírímíturi: *sarmenta, ramalia, virgae, cremium, rami desecti:* le nyeset fa ágok, le vágott haraszt: das Reisig, Reißholz, die Reiser, abgehauene Baumäste; *Gallis,* hache, *securis,* hacher: *incidere, concidere, minutim dissecare: Hisp.* hacina: *manipulus lignorum.*

Hagímá, *f. pl.* e. Хáцимъ, *pl.* е, *subst.* cépá míruntá, cépá tuffósá: *allium ascalonicum, Linn.* mogyoró hagyma: der Aschlauch, Aeschlauch, die Schalotten; hagime turcesci, séu cépe cu foii subţiri de táiétu in supá, şi in unele bucate: Хáциме тврчéщи, *schoenoprasum:* metélö hagyma: der Schnittlauch, Schnittling.

Hagíu, *m pl.* i. Хацíв, *pl.* ïи, *subst.* aşéi numescu Graeci pe aquéi, quarii au ámblatu, au cálítoritu la Ierusalimu, la locurile quele sánte: adequé: sántu: *peregrinator religiosus ad loca sacra:* a' Szent helyeket latogató szarándok, vándor: ein Pilgrim, Pilger, der Religion wegen die heilige Städte besuchet; *a Graeco: Αγιος, sanctus.*

Hai! hai hai! хáй! хáй хáй! Interiectie suspinátóre: oh! *Interjectio suspirantis: heu! eheu! ehem!* óh! enye! ach! o! ih! je!

Hainá, *f. pl.* e. Хайнъ, *pl.* е, vestíméntu, inbrácáménte, stranie: *vestis, vestimentum habitus, amictus:* köntös, öltözet, ruha: das Kleid, die Kleidung, das Gewand; — de haine: *adj. vestiarius:* perie de haine: *peniculus vestiarius, scopula vestiaria, exeutia, Plaut, peniculum*

Digitized by Google

niculum, setaceum vestiarium: köntös kefe, ruhakefe: die Kleidbürste; *a Graeco: χλαινα, vestis, quae tunicae superiori inducitur ad frigus arcendum, aut rectius,* a Lat. *habitus*, b. *exmisso, et* t. *in* n. *converso.*

Hainá besericeścá, Хáйнъ бесеричѣскъ, *vestis sacra:* mise mondó köntös, vagy ruha: das Kirchkleid, Meßkleid, Meßgewand.

Haine albe, *f. pl.* Хáйне áлбе, *i. e.* schimburi: *vestes albae, lintae, lavandria:* fehér ruha, változó: die Wäsche,

Haine de patu, Хáйне де пáт, straiu, stranie, strançe, asternuturi: *stragula, lectisternia:* ágy, ágy nemü, ágybéli, ágy vetés: das Bett, Bettzeug, Bettgewand.

Háinicá, *f. pl.* ce. Хайни́къ, *pl.* че,)

Háiniçá, *f. pl:* çe. Хъйни́цъ, *pl.* е.)

Háinicea, *f. pl.* éle. Хъйничѣ, *pl.* ѣле,)

Háinisórá, *f. pl.* e. Хъйнишóръ, *pl.* е,)

Háinucá, *f. pl.* ce. Хъйнвкъ, *pl.* че.)

Háinutiá, *f pl.* e. Хъйнѹцъ, *pl.* е,) *Diminutiv ex* hainá, vestiméntutiu: *vesticula, vestiuncula:* köntösötske, ruhátska: das Kleidchen.

Haitá, *f. pl* e. Хáитъ, *pl.* е. muiere, séu feméiá cu viuatiá rea, muiere de ruşine, hasturá, çolinà, spélàturá, spéntecáturá, cática, gudá, canali, curvá: *prostibulum, prostibula, scortum, lupa, meretrix, ambubaia, mulier prostituta:* ringyó, lotyó, szajha, kurva, feslet eletü aszszony: das Schicksel, die Hure, Lohnhure, ein Nickel, Commisnickel, unzüchtiger Balg.

Hálágescu, ire, itu. Хълъцéск, и́ре, и́т, *V. neutr.* oláluescu, loloescu, loláescu, lármuescu, toiescu, strigu, facu, holcá, toiu, lólátu, holcáescu: *ejulo, exclamo, rudo, vociferor:* kiáltani, ritkoltani, orditani, lármazni: schreyen, ausschreyen, lärmen, plären, widrig schreyen; *A. Λαλαγέω, cano, tumultuor verbis.*

Hálágíe, *f. pl.* í. Хълъцíе, *pl.* íй, *subst:* lolotu, lolátu, toiu, holcá, strigare, larmá: *strepitus: clamor, ejulatus, ululatus:* kiáltás, lárma: der Lärm, das Geschrey.

Halapu, séu Ialapu, *m. pl.* i. séu jalapá. *f. pl.* e. Халáп, сав ѧлáп *pl.* й, сав ѧлáпъ, *pl.* е. *subst.* O rádiciná, que se aduce din India: *convolvulus jalappa, Linn: jallappium:* jalappa: die Jallappa, Jalappe; *Nota:* Aquéstá rádíciņa de India se chémá si gíalapá: *gialappa, Schroed.*

Halcá, *f. pl.* hálcí, séu halce. Хáлкъ, *pl.* хълчй, сав хáлче, *subst.* 1) *p. e.* de lemnu, o despicéturá de lemnu: *scida ligni:* egy hasábfa: ein Scheit Holz; — de páne, de caşiu *i. e.* dírébu mare: *segmentum panis, casei:* szelet, karé kenyér, sajt: ein Schnitt, Scherz Brod; 2) de páméntu, *i. e.* o látunóie, o lature, o parte de páméntu arátoriu, séu de agru: *pars, seu unum latus jugeri, vel agri:* egy része, vagy egy hasábja egy holdföldnek, egy hasáb holdföld: ein Theil eines Ackers.

Halecu, *m. pl.* i. Халéк, *pl.* чй, *subst.* Harengu.

Haléu, *m. pl.* éóá, *f.* Халъ́в, *pl* ѣоъ, *subst.* uneltá dín sfórá, legata, cu quare préndu pesci din ape mari, mréşá, návodu: *rete:* háló: das Netz; *a Graeco: Αλιευο, piscor.*

Hálíştáu, *m pl.* óá, *f.* uri. Хълъстъ́в, *pl.* оáъ, *subst.* lacu, çisterna; locu de ţenutu apá: *lacus, cisterna, immissarium:* vizet vevö tó: der Wasserhälter; das Wasserbehältniß; 2) loviste, lacu de pesci, táuu, pescárie: *piscina, vivarium piscium:* halastó: der Fischteich, Fischhälter,

Digitized by Google

Fischhälter; *a Graeco: Αλς, mare, stagnum, et* ςαω, stau, *sto.*

Hamete, Χάμετε, *Interiect*, fie, fie aşé, bénequá: *esto, sane, sit ita, esto quidem:* ámbár, ambátor, jollehet ugyan: wohlan, es seye denn.

Hámisélá, *f. pl.* e. Χъмисѣлъ, *pl.* е. *subst.* prémare flámendire, leşinare, morire de fóme: *bulimus, bulimia:* nagy ehség: der Heißhunger, ein allzugroßer Hunger; *Etym. a Lat.* fomes. *f in h mutato, more Hispanorum. Hisp.* hambre, *fames.*

Hámisescu, ire, ţtu. Χъмисѣск, ѝре, ѝт, *verb. I. act.* — *p. e.* pre quineva, *i: e:* omoru cu fómea: íl flámendescu fórte: il fometezu, afometezu preste modru: *fame conficio, vexo divexo, crucio, excrucio, macero aliquem:* valakit koplaltatni, éheztetni: einen aushungern, verhungern; *Gall.* affamer *Hisp.* hambrear. *Ital.* affamáre. *II. neutr.* — *i. e.* periu, séu peiu, moriu de fóme, leşinezu de fóme, me stingu de fóme, flámendescu de totu, multu, quótu nu potu ámblá de fóme, şi de flámendu: *fame, praefame pereo, fame, inedia conficior, maceror, excrucior: extrema fame divexor, famesco:* koplalni, nagyon megéhezni, nagy éhséget szenvedni, éhel halni: verhungern, einen starken Hunger leiden, Hungers sterben; *Ital.* morir de fame. *Hisp.* hambrear, morir de hambre. *A voce Lat. fameo,* h. *loco* f. *posito, more veterum sabinorum, et hispanorum, qui* f. *in h. saepe mutant.*

Hámisitu, á, *pl.* ţi, te. Χъмисѝт, ъ, *pl.* цѝ, те, *adj.* fórte flámendu, lesinatu, mortu de fóme, preste modru fometatu, afometatu, flámendiosu (lege flámèngiosu) *summe famelicus, fame emaciatus, confectus, extrema fame divexatus, bulimans:* nagyon éhező hoplaltt: verhungert, ausgehungert, heißhungerig; *Hisp.* hambriento, *famelicus.*

Hámisiturá, *f. pl,* i. Χъмиситѝръ, *pl.* ѝ. Hámisíre, *V.* Hámisélá.

Hamu, *m, pl,* uri, *f.* Χάмъ, *pl.* ъ́рѝ, *subst.* 1) fréu, séu frénu, héçiu: *camus, helium, armamentum equarium:* hám das Pferdgeschier; — Calu de hamu, *equus vectarius, jugalis:* hámos: ló: das Zugpferd. — fune de hamu *funis aurigarius:* hámba való istrang: ein Seil am Pferdgeschier. — lemnele quele de hamu: *helciaria machinula:* hamfa: das Ortscheit, Geschierscheit. *Etym. a Lat. camus,* c *in* h *mutato.* 2) *translate, et per ludibrium sumitur pro cane, et eo, quod canes dum latrant,* ham, *sonum edere soleant, unde istud:* aquestu calu é bonu de hamu, *significat:* quó é réu, şi nu è de alta, numai de cání, séu síl mánce canii: *equus ad nihil aliud valens, nisi ut devoretur a canibus:* rosz, és tsak kutyának való ló: *Gr.* Χάμος, *fraenum:*

Hançu, *m. pl.* uri, *f.* Χάнц, *pl.* ъ́рѝ, *subst.* i. e. carne séu cárnuri: *caro, carnes:* hús: das Fleisch. — de mortícine: *carnes morticinae:* dög hús: das Luder, Aas.

Hánçuescu, ire, itu. Χанцъѣск, ѝре, ѝт, *verb. act.* 1) queva cárnuri, i. e, dírébescu, díréburescu, taiu in multe dírîbituri, mácellárescu: *lanio, dilanio, lacero, dilacero:* fel kontzolni fel darabolni: zerfleischen, zerstückeln, zerhauen. — háçescu, mátiescu, séu moţescu, tégérţu, scríncebu, impingu, tragu cu potére pre quineva pe páméntu: *rapto, violenter traho:* minden felé húrtzolni, rángatni, rántzikálni: schleppen, zerren, zergen.

Hángeru,

Håreçu. *m, pl.* i. Хърéц, *pl.* и̂, *V.* Corlå.

Harfå, *f. pl.* e. Хáрфъ, е. *subst.* unu istruméntu musicescu, chitarå, psaltire: *harpa, harpe, nablium, psalterium, harbitos, cithara:* bárfá: die Harfe. — quarele dice cu harfa, *harpicen:* harfa pergetö: der Harfanist, oder Harfenspieler; *Gall.* arpa, *Hisp.* harpa: *ab harpa - p. in f. mutato.*

Harengå, séu haringå, *f. pl.* e, *subst.* Харúнгъ, *pl.* е.

Harengu séu haringu, *m. pl.* i. *subst.* Харúнгъ, *pl.* ци̂.

Hårengu, séu håringu, *m. pl.* i. *subst.* Хърúнг, *pl.* ци̂. *subst.* unu pésce micu albu, quarele nu se aflå nomai in marea septemtrionului (dela mediulnoptiei) şi se chiamå şi halecu: *clupea harengus, alec, halex, thrissa borealis, thetta, alosa minor:* hering: der Häring, Hering. *Gall.* hareng. *Ital.* aringa: *Hisp.* harenque.

Hårénu, séu herénu, *m. pl.* car. Хърѣ́н, сав херѣ́н, *subst. cochlearia armoracea Linn, nasturtium:* torma: der Kren, Meerrettig. *Gall.* alenotis: *species nasturtii.*

Hårízescu, ire, itu. Хъръзéск, úре, úт, *verb. act.* 1) dau, dåruescu, tríbuescu cuiva queva: *do largior, tribuo, dono, contero cui quid:* valakinek valamit adni, ajandékozni: einem etwas geben, schenken, verehren, verleyhen: *p. e.* poporului libertate, séu slobodénie: *populo libertatem:* a' népnek szabadságot, dem Volke die Freyheit. 2) — Inchinu, sånţescu, dediezu: dedicu: *sacro, consecro, dico, dedico, devoveo, nuncupo:* szentelni, aiánlani, fel áldani: weichen, einweichen, widmen, dediciren, *p. e.* a lui Dumnedeu vreo beserică: *deo (Domino deo) Basilicam:* az istenek templomat: Gott eine Kirche. b) — cuiva vreunu opusu: *cuipiam atiquod opus:* valakinek valami munkát: Jemanden ein Werk. 3) — dobéndescu, séu quéstigu dela quineva queva prin quérere, ori míe, ori altui, capétu in daru dela quineva queva cu quérerea: *precibus impetro, obtineo, exoperor:* kérés, vagy közbenjárás által valamit ki munkálni, meg nyerni, meg szerezni: auswirken, ausmitteln, erbitten. *usu* dela quine hårízişi asta? *a quo obtinuisti istud:* kitöl nyeréd ezt: von wem hast du dieses erbeten. *a Graeco* Χαρίζομαι: *dono, gratificor, gratis do.*

Hårízuescu, ire, itu. Хъръзуéск, úре, úт, *V.* hårízéscu.

Harmonescu, séu harmoniescu, séu armonescu, séu armoniescu: ire, itu. Хармонéск, сав хармонéск, úре, úт, *verb. act. et neutr:* facu harmoníe: dau séu facu sunetu, séu versu cu harmoníe, mé loyescu in versu, sunu dopó måiestríe, şi dulce la urechi: *harmoniam efficio, harmunicum edo sonum, concordo in sono:* meg egyezni: öszve egyezni, öszve illeni: harmoniren, einstimmig seyn, übereinstimmen. *Ital.* armonizzare.

Harmoníe, séu armoníe, *f. pl.* ii. Хармонíе, сав а̂рмонíе, *pl.* ïи *subst.* 1) cuvenéntia, séu lovirea verşuriloru la olaltè: frumóså impreună versuire: *harmonia, concentus, symphonia:* ékes egyezö éneklés, hang egyezés: die Zusammenstimmung, Harmonie, der Concert. *Ital.* armonia, *Gall.* harmonie. *Hisp.* harmonia. *Us.* cåntu la, séu cu harmonie: *ad harmôniam cano:* musikai mesterség szerént énekelni: ein Concert anstimmen. 2) cuvenentia, unire, vèşire la olalta, bonå inţellégere: *harmonia, concordia, cointelligentia:* meg egyezés, egyet értés: die Uibereinstimmung,

Digitized by Google

mung, Beystimmung, Einwilligung, Einhelligkeit, Eintracht, Einigkeit.

Harmonicesce, séu armonicésce: Хармоничѣ́ще, *adv. i. e.* cu harmonie: *harmonice:* egyezőleg: überinstimmend, einstimmig. *Ital.* con armonia. *Gal.* harmonieusement.

Harmonicescu, séu armonicescu, éscă, *pl.* esci. Хармоничéск, ѣ́скъ, *pl.* щй, *adj. V.* Harmonicu.

Harmonicu, séu armonicu, *f.* ă, *pl.* i, *f.* e. Хармони́к, ъ, *pl.* чи, че. harmoniosu, séu armoniosu, *f.* ósă, *pl.* oşi *f.* óse. Хармонїóс, сав армонїóс, óасъ, *pl.* óшй, óасе: *adj.* — Que è cu harmonie, que face sunetu dulce la urechi: *harmonicus, numerosus, musicus:* megegyező, öszve egyező, öszve illő: harmonisch, einstimmig, zusammenstimmend. *Ital.* armonico, armonioso: *Gall.* harmonique, harmonieux. — euse.

Harmonitu, séu armonitu, *f.* ă *pl.* ţi, *f.* te. Хармони́т, сав а̂рмони́т, ъ, *pl.* цй, те. *adj.* que è tomnitu, séu făcutu cu armonie. *Ital.* armoniato. *V.* Harmonicu.

Harmonizezu, séu armonizezu, are, atu. Хармонизéз, сав а̂рмонїзéз, áре, áт, *verb. act, et neutr.* facu, dau harmonie: facu, sĭ fie cu harmoníe: *harmoniam efficio. V.* Harmonescu: *Ital.* armoneggiare. *Gall.* harmoniser.

Hărnicescu, ire, itu. Хърничéск, и́ре, и́т, *verb. reciproc: i. e.* mĕ facu, mĕ arĕtu harnicu: *diligentem, sedulum, solertem, activum, dexterum me praebeo, exhibeo, praesto:* szorgalmatoskodni, szorgalmatosnak magát mutatni: fleißig seyn, sich befleißen, ämsig sich bezeigen.

Hărnicescu, *f.* éscă, *pl.* esci. Хърничéск, ѣ́скъ, *pl.* — éщй, *adj.* que se ţéne séu se attinge de quelu harnicu, séu de hărnicíe: *solertiam, habititatem concernens, quod ad industriam, dexteritatem spectat, attinet:* a' mi a' szorgalmatoskodást, serénységet illeti, nézi, mi a' szorgalmatoskodókoz tartozik: was den Fleiß, die Aemsigkeit, die Geschicklichkeit anbetrifft.

Hărnicíe, *f. pl.* ii. Хърничíе; *pl.* їй, *subst.* 1) Ire plecată, şi intocmită spre queva: potĕntiă, destulnicíe, habilnicíe, (habilitate): *capacitas, facultas, i: doneitas, habitus, habilitas:* készség, alkalmas, létel, tehetség, hatóság, valamit tehetőség: die Fähigkeit, Geschicklichkeit, Tauglichkeit, das Vermögen, das Genie. 2) — esquusíe, isteţíe, esçellentie: *praestantia, excellentia:* jelesség, derekség, ügyesség: der Vorzug, die Vortrefflichkeit. 3) — sprentenie, sprentenime, vivácie, viuoiie, viuoşíe, industríe: *alacritas, strenuitas, navitas:* elevenség, szolgalmatósság, ügyesség: die Betriebsamkeit, Wackerheit, Aemsigkeit. *Ab* harnicu.

Harnicu, *f.* ă, *pl.* ci, *f.* ce. Хáрник, ъ, *pl.* чи, че, *adj.* 1) habilnicu, intomnitu de a face, séu a plĕní queva, destulnicu, capaciu: *capax, idoneus, habilis, aptus, accommodatus:* kész, alkalmas, alkalmatos, arra való, ügyes: fähig, tauglich, tüchtig, geschickt. 2) — de afire, alesu, ésquusitu, sdravĕnu, prechiaru: *praestans, eximius, insignis, egregius, praeclarus:* derék; jeles, ügyes, kikeresett, válogatott: trefflich, vortrefflich, vorzüglich, wacker, auserlesen. 3) — végetu, vérde, hérgólaşu, viuu, industriu, agiru, socolaru, sprentenu, viuoiu, viuaciu, nevoiitoriu, strápedátoriu: *vegetus, vivax, agilis, alacer, strenuus, vividus, navus:* fris, eleven, serény, gyors, vidor, vidám: lebhaft, munter, wacker, betriebsam, ämsig. *ab* habilnicu,

id vero ab habilis, bi *syllaba exmissa*, et *l. in r. mutato.*

Harnicu, *f.* ă, *pl.* i. *f.* e. Χάρник, ъ, *pl.* чй, че, *adj.* quare dă haru, şi mulţemésce, mulţemitu, mulţemitoriu: *gratus, accepti beneficii memor, qui meritam alicui gratiam memori mente persolvit:* háládó, háládatos: dankbar, erkenntlich. *a Graeco:* Χάρις: *gratia, donum.*

Hărnicuţiu, *f.* ă, *pl.* ţi, *f.* ţe. Хърникȣц, ъ, *pl.* цй, це, *diminut.* *ex* harnicu; *ab habilis.*

Harpíe, *f. pl.* ii. Харпіе, *pl.* їи, 1) *subst.* paseri, séu sburătóre fabulóse, scornite de poetici, cu căpu, şi cu façie femeiéscă, éró altméntrile asémene buheloru, cu picióre, şi cu mâni adúnci, adequé: cu ghiére mari de răpitu: *harpyia, monstra rapacia, et obscena:* hárpia, ragadozó fene madár: die Harpye. 2) răpitoriu, *f.* óre, furaciu- *f.* ce, furu: *rapax, fur, elepta:* tolvaj, ragadó: der Räuber, Dieb, Mausekopf.

Hărthíe, *f. pl.* ii. Хъртіе, *pl.* їй, *subst.* foiu din strânce de iinu séu de cânepă mâcerate (in apă demoiéte) subţíre făcutu pentru scrisu, papiru: *charta, papyrus:* papiros: das Papier. — din hărthie, *adj. chartaceus:* *p. e.* mésura de, din, hárthie: *mensura chartacea:* papiros mérték: die Papiermaß. — de hărthie, *i. e.* pe tréba hărthiei *adj. chartharius. p. e:* fórfeci de hărthíe: *forfex chartharia:* papiros olló: die Papierscheere. — móra de hărthie: *mola vel officina chartaria:* papiros malom: die Papiermühle. *Ital.* carta, a *Graec.* Χάρτη.

Hărthierie, *f. pl.* ii. Хъртїерїе, *pl.* їй, — *subst.* móră de hărthíe: unde se mâceréză strançele, din quare se face hărthia: *mola, vel officina chartaria:* papiros malom: die Papiermühle.

Hărthiériu, *m. pl.* i. Хъртїѡрю, *pl.* й, *subst.* quelu que face hărthíe, séu negotiătorésce cu hărthíe: *opifex chartarius:* papiros tsináló: der Papierer, Papiermacher, Papiermühler, Papierhändler. a *latino: chartarius, per metathesim*

Hărthiuçă, *f. pl* e. Хъртїȣцъ, *pl.* е, *diminut.* *ex* hărthie; hărthie mică séu puçină, unu dírebuçu, séu unu foíu de hărthie: *chartula, scida, scidula:* papíroską, papirosotska: das Papierchen

Haşcă, *f. pl.* e. Хáшкъ, *pl.* е. *subst. i. e.* tigae la puscă, séu pistolu: *trulla incendiaria, vel catapultaria:* serpenyője a' puskának: die Zundpfanne.

Hăşcală, *f. pl.* e. Хъшкáлъ, *pl.* е, *subst. V.* Hăşie.

Hăşéescu, séu héşéescu, séu. hăşiescu, ire, itu. — Хъшъéск, сав хъшїéск, ире, ит, *verb. act.* spariu, séu alungu paserile, séu galiçele, hăsu dicéndu: *aves, aut altilia sibillo, pello, depello, abigo:* madarakat, vagy majorságot (az aprómarhát) el heselni, kergetni, hajtani: heschen, vertreiben die Vögel, oder das Geflügel.

Hăşie, séu héşie, *f. pl.* ii. Хъшúе, *pl.* їй, *subst.* 1) háscală, péle rea de melu: *pellis agnina:* bárány bőr: das Lammfell. 2) ori que animalu réu pe quare è noma pelea: *animal vile, et summe macilentum:* felette sovány, és hitvány marha, vagy állat: jedes magere und schlechte Thier. Hăşiucă: *diminut.*

Hasporu, *m. pl.* i. Хáшпор, *pl.* й, *subst.*

Haspură, *f. pl.* e. i. Хáшпȣръ, *pl.* е, й. *subst. i. e.* brésdă de apă, séu trăsură făcută cu aratru (plagu) prin holdă, séu prin semínătură, pentru decurgerea apei: *elix, coliciae —arum, sulcus aquarius, vel incile:* vizet el vető barázda: die Wasserfurche.

Hăstu-

Digitized by Google

Haşturá, *f. pl.* e. Хáштѹрѫ, *pl.* ѥ, *i. q.* Haitá.

Hasuru, *m. pl.* i. Хáсѹр, *pl.* ѝ, *subst.* rogoşiná: *storea, teges, textura ex junco:* gyékény: die Biesendecke, Rohrdecke.

Hátu. Хѫт, *adv.* chiaru, detotu, tocma: *plane, prorsus, sane:* éppen, igen: gar, sehr. *p. e.* hátu departe: *eminus, admodum, longe, profecto:* tova, meszsze: sehr weit.

Hébecescu, séu hébetecescu, ire, ítu. Хѫбечéск, сѧѹ хѫбетечéск, и́ре, и́т, *verb. neutr et reciproc.* 1) mé ingrosu, mé témpescu mé bátucescu: *hebetor, obtundor, hebetesco:* tompúlni, meg tompúlni: stumpf werden. *p. e.* hébecésce, séu hébetecésce ascuţitul (açiea, séu agerimea) cuţiteloru: *acies in cultris hebetescit:* a' kések éle tompúl: die Schneide der Messer wird stumpf. 2) mé ingrosu, mé inceçu, mé impaingénu, séu inpaingénezu: *obscuror, hebesco:* tompúlni, homályosodni, schwach, blöde werden. *p. e:* se hébecescu ochii: *oculi hebescunt:* homályosodnak szemei: die Augen werden blöde. *a Lat. hebetesco.*

Hébetecescu, ire, itu. Хѫбетечéск, и́ре, и́т, *V.* Hébecescu.

Hebeticu, *m. pl.* e, *f.* Хебети́к, *pl.* че, *id quod:* hacu, *V.* Hacu.

Hebetu, *f.* á, *pl.* ţi, *f.* ete. Хебéт, етѫ, *pl.* цѝ, ете, *V.* Hebeucu.

Hébéucescu, séu hebecescu, ire ítu. Хѫбѫѹчéск, сѧѹ хѫбечéск, и́ре, и́т, *verb. neutr. et reciproc. i. e.* 1) me facu hébéucu, cadu in hébeucíe: *hebeo, hebesco, hebetesco, hebetor, hebes fio, efficior, reddor:* tompúlni meg tompúlni, butavá, ostobává lenni: stumpf dummtölpisch werden. 2) pregetu, mé impuţu, mé leneşescu, (lenevescu) mé neharnicescu: *hebesco, pigresco, ineptus fio:* el restülni, tompúlni, ügyetlenné lenni: faul, nutüchtig werden.

Hébéucie, séu hebeucie, *f. pl.* ii. Хѫбѫѹчíе, сѧѹ хѫбеѹчíе, *pl.* íѝ, *subst.* hébeucime, stupiḑime: *hebetudo, stupiditas, stoliditas, amentia:* bohoság, eszelöség, butaság, együgyüség: die Dummheit, Plumpheit, Tölperey.

Hébeucitu séu hébetecitu, *f.* á *pl.* ţi, *f.* te. Хѫбеѹчи́тѹ сѧѹ хѫбетечи́тѹ, ѫ, *pl.* цѝ, те, *adj. i. e.* fácutu hebeucu, hebetu, cáḑutu, séu bagatu in hebeucíe: *hebetatus, hebes factus, effectus:* meg tompúlt, ostobása lött: tölpisch, unverständig geworden.

Hébéucu, séu hebeucu, *f.* á, *pl.* ci, *f.* ce. Хѫбѫѹ́к, сѧѹ хебеѹ́к, *pl.* чѝ, че. *adj.* hétángu, náucu, necálitu, meteurdu, stolonu, capu de calu, trunchiu, nátúreú, nátúntocu, capu de plumbu, bouu, fórte nepréceputu, abderitu, bélámutu, tantaláu, meteleu: *hebes, stupidus, stolidus, amens, ineptus, simplex, vecors, insultus, asinus, caudex, stipes, plumbeus, bardus, blennus, abderitanae pectora plebis habens,* bohó, buta, hába, eszelös, együgü, tompa, bornyasz, pimasz: dumm, tölpisch, plump, tölpelhaft, alber, alberner Kopf, Schöps. *a Lat. hebes.*

Hébucescu, séu hábucescu, ire, itu. Хѫбѹчéск, и́ре, и́т, *verb.* 1) *acti.* stricu, calcu, oboru, batu, la páméntu, calcu in picióre, právuşescu, facu bonu de nemica, batu de stricu, sdrumicu: *conquasso, contero, concutio, conculco:* öszve rontani, öszve törni, rongálni, öszve tapadni, le gázolni: zerbrechen, zerschlagen, zu nichtsmachen, niedertreten, zusammentreten. *II. reciproc.* — *i. e.* mé résipescu, mé surupu séu mé surpu, mé hiescu, mé torluescu, cadu josu, mé ruinezu: *decido, concido,*

Digitized by Google

concido, *collabor*, *ruo*, *corruo*, *ruinam facio*, *dissipor*, *evertor:* le omlani, öszve omlani, le esni, le rogyni, el esni, el romlani, le rohanni, le dülni, le hibbani, bé szakadni: niederfallen, einfallen, zusammenfallen, zu Haufenfallen, einsturzen. *Etym. Lat. hebeo.*

Hébucitu, séu hábucitu, *f.* a, *pl.* ţi, *f.* te, Хъбучи́т — ъ. *pl.* цй, те, *particip:* 1) calcatu, oboritu, bátutu la páméntu, fácutu, bonu de nemica, batutu béne, prábuşítu: *conquassatus*, *contritus*, *concussus*, *conculcatus:* öszve rontott, öszve tapodott, rongáltatott, le gázoltatott.

Hébucu, *m. pl.* ci. Хъбу́к, *pl.* чи, *subst.* 1) omu scurtu, şi grossu, omu hédu şi urítu, quare nare formá şi fápturá frumósá, unu nodu, unu ciotu: *homo parvae staturae*, *et crasus*, *homo informis*, *et turpis:* kiss termetü, 's vastag ember, formátlan, 's rút ember, tushó: ein kleiner, und dicker Mensch, ein ungestalteter häßlicher Kopf, der Klotz. 2) hébeucu, butucu, mutalosu, tántavu, tantalou: *stolo*, *stipes*, *stupidus*, *ineptus*, *vervecum in patria*, *erassoque sub aere natus:* buta, ostoba, bohó: der Tölpel, Klotz, dummer Kerl. *V.* Hébeucu.

Héçéescu, ire itu. Хѫцъе́скъ, и́ре, и́т, *verb. act.* íl apucu, íl trugu, íl impingu: *rapto*, *violenter trudo*, *vel traho:* hurtzolni, rangatni, rántzigálni: schleppen, zerren, zergen. *a Lat. helcium.*

Héçescu, ire, itu. Хъцéск, и́ре, и́т, *I. verb. act.* héçeescu, *V.* Héçeescu. *II. reciproc:* *a*) — de quineva, *i. e.* me apucu de elu, íl préndu şi'l tragu: *apprehendo*, *adorior*, *aggredior aliquem:* meg markolni, meg fogni meg támadni: angreifen, anpacken. *b*) — cu quineva, *i. e.* mé impingu incóce, şi incolo: *invicem trusitare*, *tursare:* taszigálodni, egy mást rántzigálni: hin, und her sich einander stossen.

Hecticá, *f. pl.* ce. Хектикъ, че, *subst.* oftica *tabes hectica:* hektika: die Hecktik. — quarele o are: *hecticus*: hectisch, hecticalisch.

Héçu, *m. pl.* ri. Хъ́ц, рй, *subst. fraenum*, *habena:* gyeplö, gyeplü: der Zügel, Zaum. *a Lat. halcium*, quarele la: *Apulej: Martial: Sidvu:* insémnézá hamu, séu aquea cu quare sé trage queva povórá.

Hédáragu. Хъдъро́гъ, *V.* Hádáragu.

Hédu, *f.* dá Хъ́д, дъ, *adj.* urítu, grosavu, scérnavu: *faedus*, *turpis*, *deformis*, *abominabilis*, *sordidus:* tsúf, rút disztelen, tsúnya, rusnya, órmany, sunda: garstig, häßlich, abschäulich.

Hédu. Хъ́д, *adv. faede*, *turpiter deformiter:* rútul, disztelenül: garstig, abscheulich. *etc.* dela *faedus.*

Héduţiu, *m.* á, *f. pl.* ţi, *f.* ţá: *diminut: ex* hédu.

Héhelá, *f. pl.* e. Хѣ́хелъ, е, *subst. pecten linarius:* gereben, háhel: die Hechel, der Krämpel.

Héhelu séu heçelu, lare, tatu. Хѣ́хел, сау хе́цел, ла́ре, ла́т, *pectino*, *caro*, *carmino:* gerebelni, gerebenelni, héhelni: hecheln, krämpeln. *a Lat. feces*, *quia fecibus purgatur.*

Hei. Хе́й, *heus*, *ého:* héj: he, heh! heda.

Hegnescu, ire, itu. Хегне́скъ, *V.* Féntuescu.

Hélbarétu: *deriv V.* Hálbárescu.

Héleḑiogu, *m.* Хълеѱо́г, o mésurá de 12 cupe.

Hemeiu, *m. pl.* ri. Хеме́ю, *subst. humulus lupulus: Linn.* komló: der Hopfen. — lugeru séu mladiţa de hemeiu: *cyma*, *vel asparagus lupuli:* komló veszö, tsirájá a' komlonak: die Hopfenraute. *a Lat. humulus.*

Hemoroiḑi. Хемороїѱй, séu emoroide,

de: *plur. hamorrhois*, vel *hemorrhoides:* arany ér: die goldene Ader, die Hemorrhoiden.

Hérá, *f.* Хѣрѫ, *subst. V.* Bábárcá.

Hérbareçu, *m.* á, *f.* Хѣрбарѣцъ, з. *V.* Hélbareçu.

Hérbarescu, ire, itu. Хѣрбарѣскъ: *V.* Hélbérescu.

Hérbériturá. Хѣрбериторѫ, *V.* Hélbéritura.

Herbateiu, *m.* Хербатѣю, *subst. infusum, vel decoctum Theae:* herbatéj: der Thee, ein decoct.

Hérbu, *m.* ri, *f.* Хѣрбъ, *subst.* 1) unu stiucu din vreo ólá spartá: *testa:* tserép: der Scherben, die Scherbe, das Scherbel, Schirbel. 2) *i. e* cratiţá: *tripus, catinus, tripes:* lábus: der Dreyfuß. *a Lat. ferveo, f mut. in h.*

Hérbuescu, ire, itu. Хѣрбуѣскъ, йре, йт, *verb. act. contero, conquasso, concutio, elido:* öszve törni, törtelni: ſcherben, zerbrechen, zertrümmern.

Hérbuitu, *m.* tá, *f.* Хѣрбуйт, тъ, *adj. contritus, concussus, conquassatus:* egybe törött: zerbrochen.

Hérbutiu, *m. pl.* ri. Хѣрбуцъ: *subst. testula:* tserepetske: das Scherblein, Serbel, Schirbel.

Hércá. *f.* Хѣркѫ, *V.* Bábárcá.

Héréboru, *m.* rá, *f.* Хѣрѣбóръ, ръ, *adj. i. e.* végetu, sánitosu, viuoiu, citovu, vigénu, intregu: *vividus, vegetus, agilis, saccus:* ép, fris, eleven: munter, lebhaft, geſund. (dorá dela: *helvolus:* quare adject. la Plinie, si Culumella insémnézé roşu deschiſu, fiéndu ché aquéstá façie ésta proprie omului vegetu, si sánitosu)

Heredie, *f. pl.* dii. Хѣредіе, *subst.* remaşicié din viţe: *exhaeredibus, exposteris:* maradók, maradvány: der Nachkommer, Nachkömmling. — quándu se inţelegu mai multi mosténi, herediéni: *posteri, posteritas, haeredes, progenies:* maradék: die Nachkommenſchaft.

Héréu, *m. pl.* i. Хѣрѣѫ, *subst.* uliu, vindereu, gaie: *accipiter:* ölv, kánya, héja: der Habicht. *Etym aLat. ferus.*

Hérénu, *m.* Хѣрѣнъ, *subst cochlearia armoracea, nasturtium:* torma: der Kren, Meerrettig.

Hérgéliciu, *m. pl.* i. Хѣргелічію, *subst. i. e* stávariu, pástoriu la çai: *custos equitii, equiso:* ménes pásztor: ein Hüter der Stutterey.

Hérghelie, *f. pl.* ii. Хѣргелиѣ, *subst. i. e.* stává epárie: *equaria, aquitium, armentum equorum:* ménes, détzeg: die Stutterey, das Geſtütte.

Hérgólaşiu, *f.* á, *pl.* şi. *f.* şe. Хѣргалашъ —з, *adj.* lucraţiosu, lucráreţiu, lucrátoriu primitoriu de lucru: *vegetus, vividus, agilis, alacer:* fris, gyors, eleven: frich, munter, lebhaft, flink. dórá dela látinescul: *ergolabus:* aquelu substan: *in codice iustini IV.* 59. insémnézá unu omu quarele primeste in séne queva lucru, séu *a Graeco.* Εργον, *et* λαβειν, *capere, praehendere.*

Hérletiu, *m. pl* uri. Хѣрлéţъ, *subst. i e.* sapá cu quarele sapá pámentulu. *a Lat. ferrum, mut. f. in h. et latum.*

Hérniaiu, *m.* Хѣрніáй, o plantá, *V.* Brilióncá, hirumdinértu.

Hértiu. *m.* Хѣртю, *subst. linteum crassum haud insolatum:* fejéritetlen durva vászony: ungebleichte grobe Leinwand.

Heruvimi, séu cheruvimi. Хѣрувимй, *pl subst. cherub, cherubus:* kerub: der Cherub.

Hetmanu, *m.* Хетмáн, *subst. dux exercitus:* seregek vezére: ein General der Armee, der Befehlshaber.

Heugnescu, ire, itu. Хѣгнѣскъ, їре, йт, *V.* Fortuescu.

Hidropicá, Хидрóпикѫ, *subst.* boalá de apá: *hydrops:* víz korság: die Waſerſucht. — quarele e cuprénsu de hidropicá: *hydropicus,*

Digitized by Google

picus: viz korságos: waßersüchtig.

Hiescu, ire, itu. Хжéск, ïре, ит, *I. v. activ.* queva, *i. e.* surpu: *destruo, demolio, dirruo:* le vontani le döteni: niederreisen, zerstören, ruiniren, zu Grunde richten. *II. recipr.* mé hiescu *i. e.* mé surpu, cadu preste olaltá: *colcollabor, corruo:* omlani, öszve omlani: zusammen-stürzen, einfallen, — dela *hio* quare verb. la Salustie, Columella, Plinie, insecunézé mé deschid, inţelegendusé despre pémántu, quandu se crépá, si sé surpá in quareva locu.

Hiitu, *f.* á. Хжит, ъ, *adj.* 1) *i. e.* surpatu: *dirutus, destructus, demolitus:* le rontott, öszve omlott: niedergerissen, gerstört; 2) *i. e.* coiosu: *herniacus, hernicosus, ramicosus:* meg szakadt, tökös: hodenbrüchig.

Hiiturá, *f. pl.* ri, Хъитѹръ, и, *subst.* 1) *i. e.* surpare surpáturá: *demolicio, destructio:* le rontás: die Niederreisung, zerstörung; 2) *i. e.* remásiţe din queva lucru surpatu, ruiná: *ruina:* düledék: die Ruine; 3) *i. e.* vátámáturá: *hernia, ramex, pendigo:* szakadás, tökösség: der Bruch, Netzbruch, Hodenbruch.

Himenu, séu Hymenu. Химéн, dumnedeulu nunţei la romani; *hymen, hymeneus:* hymen menyegzőnek Istene: der Hymen, Hochzeitgott.

Hinedórá. Хинедоáръ, unu orasu, ín ardéliu: *Hunyadinum:* Vajda Hanyad: Hunyad, Eisenmark.

Hínsu, *m. pl.* uri. Хжнсѹ, ѹрй, *subst.* smida, tufe dése, desime de spini, şi de alte arbuste: *frutectum, fruticetum, dumetum:* bokros, tserés, tsemeréshelly: das Gebüsch, ein mit Sträuchen bewachsener Ort.

Hinteu, *m. pl.* e. *f.* Хинтéѹ, *pl.* е, *subst.* butcá; *pilentum, carpendum:* hintó: die Caroße, der Wagen, Staatswagen; hinteuşu, hinteţu *dimin.*

Hintu, tare, tatu. Хúнт, тáре, тáт, *verb. act.* uiçu, uçuçu: *oscillo:* hintózni: schaukeln, hutschen.

Hióra Хíоáръ, *V.* Viórá.

Hipotá, *f.* Хúпотъ, *subst. hepar, jecur:* máj: die Leber; *V.* Bátucá dela *hepate abl.*

Hipocritá. *m* Хипокрúтъ, *subst. hypocrita simulator pietatis:* képmutató: der Gleisner, Heuchler, Mucker, der Scheinheilige.

Hírcí. Хърцй. *certa tempora quibus orientali Ecclesiae addicti absque dierum discrimine carnibus vescuntur:* egy nehány het, mellyben a Görög vallúsuak minden nap hust esznek: gewiße Zeiten da die Altgläubigen ohne Unterschied der Tägen, täglich Fleisch geniesen dürfen.

Hírciogu *m.* Хжрчóг, *subst. cricetus:* hörtsög: der Hamster.

Hirénu, Хирѣн, *V.* Hérianu.

Híréu, *m. pl.* i. Хъръѹ, *subst. falco palumbarius:* héjja: der Habicht, Taubenfalker.

Hiribá. *V.* Minótarcá.

Háríescu, ire. itu. Хъръéск, úре, ит, *verb. act.* 1) despre cáni, *hirrio:* herregni: marren, murren; 2) pre quineva *i. e.* intírítu zídéréscu: *irrito, lacesco incito concito:* izgatni, bizgatni, ingerelni, boszantani: necken, hetzen, reizen; 3) me híríescu cu quineva, *i. e.* me ciondránescu: *rixor, altereor, contendo, jurgor:* tzivakodni, marakodni, veszekedni: sich beisen, fresen, zanken; a Lat *hirrio.*

Hiríiturá. *m. pl.* ri. Хжръитѹръ, *subst.* 1) a cániloru: *hirritus:* regés: das Marren; 2) intrá ómeni, *V.* Cóndrá.

Hirişcá. Хнрúшкъ, *subst. polygonum fagopyrum:* haritska, hajdina pohánka: der Buchweizen, das Haidekorn.

Hirotonescu,

Digitized by Google

Hirotonescu, iré, itu. Хиротонéск, и́ре, и́т, 1) *i. e.* facu preotu: *in sucerdotem conse. cro, inauguro:* papnak fel szentelni valakit: einen Priester weihen, einweihen.

Hirotonié. Хиротоніе, *ordo sacerdotalis, presbyteratus, sacerdotium*: papság, egyházi rend: die Priesterweihe, das Priesterthum.

Hírsitu, *f.* tá Хѫрсѫ́т, — ъ, *adj. sordidus, parcipromus, triparcus, admodum tenax, summe avarus:* faszari, fukar, szörnyü fösvény: knikerig, stilzig, knauserig, schmutzig: a Lat. *hirsutus.*

Hirundiné, *f pl.* le. Хирвндинѣ́, ле, *subst.* rónduné; *hirundo:* fetske: die Schwalbe; *V.* Rúndune!

Hirondinériu. m. Хирвндинѣ́рю, *subst.* o planta *i. e.* briliónca, hernianu luminosu; *asclepias vincetoxicum, hirundinaria*: fetske fü: die Schwalbenwurzel, Gistwurzel.

Hobláncu, m. Хоблѣ́нк, *V.* Obláncu.

Ho! Хо! cu pronunciaţiá longá, *Interj,* cuvéntu cu quare opresci vitele, şi bouoi injugaţi lá carú: hó, hó: ho.

Hodá, Хо́дъ, geiná de apá: *fulica*: fú hódá: das Wasserhuhn.

Hodae. *f. pl.* e. Ходáе, *subst.* 1) *i. e.* máeriste: *villa*: major, majorház: die Meyerey, der Meyerhof; 2) *i. e.* sálasu pre cámpu: *casa campestris:* mezei szállás: die Feldhütte; *ab* odá, *quod apud aurationos Valachos denotat cubile.*

Hodiná. Ходи́нъ, *et deriv. V* Odihná.

Hodnogiu. *m. pl.* gi: Ходно́цю, *subst. subcenturio, procenturio, locum tenens:* hadnagy: der Lieutenant.

Hodorogescu, ire, itu. Ходороцéск, и́ре, и́т. 1) *i. e.* vorbescu iute: *blatio, blatero, celeriter loquor:* habarni, dárálni, habarva beszélni: schnappern, plappern; 2) i. q. Hodorosescu.

Hodorogire. *f.* Ходороци́ре, *subst blateratio:* dakálás: das Schnappern.

Hodorogiturá, *f.* Ходороцитѣ́ръ, *subst. blateratus, celeritas loquendi, volubilitas linquae:* darolás, dabarás: das Schnappern.

Hodorogu. *m.* Ходоро́г, *subst blatero, celeriter loquens, volubilis lingvae:* daráló, habogva beszélö: der Schnapperer; *item: V.* Fleurá.

Hodorosescu, ire, itu. Ходоросéск, си́ре, си́т, *verb. act. strepo, strepito, strepitum cieo:* dörömbözni, dörömbölni, tsörömpölni: poltern, dummern, Getös machen.

Hodorosire. *f.* Ходороси́ре, *subst. strepitatio:* dörömbözés, dorombölés: das Poltern, Dummern.

Hodorositurá. *f.* Ходороситѣ́ръ, *V.* hodorosu.

Hodorosu. *m.* Ходоро́с, *stepitus: subst.* dörömbözés lárma: das Poltern, Getös.

Hodosu, *f.* á, *pl.* i. *f.* e: Ходо́с, ъ. *pl.* и. е, *subst.* brezu, brézá, torquatu la fronte séu la capu, se dice mai cu séma de animale.

Hodrobéle. *f.* Ходробѣ́ле, *plur. utensilia, impedimenta:* holmi, egymás: das Gepäck, Eins und das Andere.

Hognogiu, *m. pl.* i. Хогно́цю, *subst. V.* Hodnogiu.

Hohotescu, ire, itu. Хохотéск, и́ре, и́т, *verb. act. cachinno vel cachinnor:* hahotálni, vihogni hinyogni: laut oder heftig lachen.

Hohotire, *f. pl.* i. Хохоти́ре, *subst. cachinatio:* hahotálás, vihogás hinnyagás: das heftige, ausgelassene Lachen.

Hohotitoriu, *m. pl.* i. Хохотито́рю, *subst. cachinno-onis:* hahotoló, vihogó: ein heftiger Lacher.

Hohotu, *m. pl.* ri- Хохо́т, *subst. cachinnus:* hahotá hahotálás, vihogás, hinyogás: ein lautes Gelächter, das heftige Lachen.

Hoi. Хо́й, *interj. dolentis:* hai! hai: *hai! haj:* jaj, jaj, jaj: Ach; *Ital.* hai! *Gal.* hai.

Holá-

Digitized by Google

Holáláescu, ire, itu. Χολαλάέσκ, ήρε, ήτ, *verb. act.* olálăescu, lármuescu: *clamo, tumultuor, clamores excito, edo:* kiáltani kiábálni, larmázni, kajdozni zájogni: lärmen, ſchreyen, ein Geſchrey machen; *a Graeco:* λαλάζω *vociferor, praemisso o.*

Holálău. Χολαλάς, *V.* Holcă.

Holbură. Χόλβορα, *V.* Volbură.

Holcă, *f. pl.* e. Χόλκα, *subst.* gălcévă, toiu, toietu, lolătu, tumultu, larmă: *tumultus, clamor, strepitus:* lárma, zaj, kiáltás, kiabálás, zajagas, tsinatolás: der Lärm, das Geſchrey, Getümmel.

Holcăescu, ire, itu. Χολκάέσκ, *verb. act.* facu holcă, toiu, loloescu, lolăescu, toiescu, larmuescu, oláluescu, V. Hololăluescu.

Holdă, *f. pl.* e. Χόλδα, *pl.* ĭ. *subst.* sémĭnătură; *seges, satum, sementis:* vetés: die Saat. Holditză, *dimin. ab Ital.* cólta: *culta, mutato* c *in* h *more Toscano, et* t *in* d *more solito.*

Hollandia. *f.* Χολάνδια, *Hollandia:* Hollandia: Hollandien.

Holteiescu, ire, itu. Χολτεέσκ, ήρε, ήτ, holterescu, fecioreſcu, petrecu in holteire, in fecioríe, remánu holteiu, celibiu, neinsuratu: *V.* Holterescu.

Holteiu, *m. pl.* i. Χολτέϊου, *subst.* june, junisénu, celibíu, fecioru ne insuratu: *celebs, adolescens matrimonio nondum junctus:* ifiú nőtelen legény: der Burſch, Junggeſell, ein lediger Junge; a ! at: *cultus, a.*

Holterésce, séu holteiésce, ca holtéii. Χολτερέσκε, *adv. more Juvenum caelibum:* mint az ifiú legény: nach Junggeſellen Art.

Holterescu, rire, itu. Χολτερέσκ, ήρε, ήτ, *verb. act.* séu holteiescu: *vitam caelibem ago:* ifiú legény ideit tőlteni: den Junggeſellenſtand zubringen.

Holterie, séu holteire, holteice, Χολτζήρε, *caelibatus, aetas, vel status puber (caelibalis)* nőtelenség, ifiú legénykor: der Junggeſellenſtand, das ledige, unbeweibte Alter.

Holteriu. Χολτέρϊου, *V.* Holteiu, holterasu: *dimin.*

Holtocărescu, séu holtŭcărescu, ire, itu. *verb. act.* Χολτοκζρέσκ, ήρε, ήτ, séu voltocarescu, votucŭrescu, blotocŏrescu, volutu: *voluto, hac illac revolvo, agito:* görditni, görditeni, henkergetni: wälzen, rollen, koller, fuhlen, hinkollern, umwälzen; a Lat. *voluto.*

Hopaiçu, *m. pl.* ce. Χοπαήţ, *subst.* opaçcu, sterçiu: *lucerna:* méts, métses: der Lichtſcherbe.

Hopină, Χοπήνα, *confractus:* göröngyösség, darabosság: die Holperigkeit, Rauhigkeit.

Hopinosu, *m.* osă, *f.* Χοπινόσ, cz, *adj. confragosus:* rögös, göröngyös, darabos: holperig, rauh, uneben, ſchroff.

Hopşitu. Χοπşήτ, *V.* Opşitu.

Horă. Χόρα. 1) coru: *chorus:* kar: das Chor; 2) horu séu choru: *chorus, chorea:* tántz: der Tanz.

Hórá séu hórĕ. Χοάρα, *plur. subst.* (óre galiţe) *alites, domesticae aves, cohortales:* majorság, boromfi apró marha: das Geflügel, Haus geflügel, Federvieh, Flügelwerk.

Horăescu, ire itu. Χορζέσκ, ήρε, ήτ, *verb: act. ronchiso, rhonchos duco, sterto:* hortyogni, horkantani, hortyantani: ſchnarchen.

Horăiturá. Χορζητόρα, *ronchus* · horty, hortyogás: das Schnarchen.

Horaiţie. *pl. f.* Χοράήţε; *subst.* locul quelu de ămblatu printre căsi in sate, şi oraşe: uliçiá *p. e* ămblu pe horaiţe: *vagor, circumvagor:* koszálni, koritzálni, kóborlani, kalandozni, kerengeni, tekeregni: herumſtreichen, ſtreifen, wandern, ſtankiren.

Hórcă. Χόρκα, *V.* Bábárcă.

Horcă-

Horcáescu, ire, itu. Хоркъéск, и́ре и́т. *verb. act. V.* Horáescu.

Horcáire, *f. pl.* i. Хоркъи́ре, рй,
Horcáitura, *f. pl.* i. Хоркъи́тѹръ, рй,
subst, ronchus: horty, hortyo gás: das Schnarchen.

Horcotescu. Хоркотéск, *i. e* Horáescu.

Hore *f. pl*, i. Хóре, *subst.* 1) *i. e.* cántecá, cántecu; *cantus, canticum, cantio, cantilena*: ének, ének dall: der Gesang, das Lied, die Arie, Melodie; 2) *i. e.* canticá de jéle: *cantilena tristis, canticum lugubre*: szomorú ének: ein Trauerlied, Trauergesang.

Horescu, ire, itu. Хорéск, и́ре, и́т, *V. neutr. modulor, cano*: danolni, dalolni: singen, lulen, trillern; *item* cántu de jéle: *tristia cano, carmen lugubre modulor*: szomorú verset énekelni: ein trauerlied singen.

Horhóilá. Хорхъи́лъ, *V.* Horhotitoríu.

Horhotescu, ire, itu. Хорхотéск, *verb. neutr V*, Hohotescu.

Horhotu, *m. pl.* e. Хорхóт, *subst. V.* Hohotu.

Horvátesce. Хорвътéште, croaticesce, créatésce: *croatice, adv*: horvátul: Croatisch.

Horvátescu, *m.* ţéscá, *f. pl.* sci, ésce, Хорвътéск, — ѣ́скъ, croaticescu: *adj. croaticus*: *p. e.* ţéra horvátéscá: *Croatia*: Horvát Ország: Croatien.

Horvatu. *m. pl.* ţi. Хорвáтѹ, *subst. Croata*: Horvát: der Croat.

Hospá, *f. pl.* e. Хóспъ, *subst.* 1) pelitia meului, orḑiului, faseolei, mazerei, şi altoru legumi, şi bucate cu quare e invescutu greunçulu: *Gall.* houppe du milet: *gluma, foliculus, siliqua, vaginula, valvula, involucrum granorum*: tokja, haja, polyvája, buzának, vagy egyéb veteménynek: der Gröbs, Griebs, Balg, das Bälglein, Kernhaus des Getreides, und der Hülsenfrüchten, die Schote, Hülse, das Schotchen. 2) pelisóra bombei de struguri: *pellicula botrium, seu uvarum*: szöllö szem hártyája: das Häutchen.

Hosposu, *f.* osá, *f. pl.* i. *f.* e. Хоспóс, óсъ, *pl.* шй, се, *adj.* cu multe hospe, plènu de hospe, pelitiosu: *siliquosus, glumis, paniculis plenus, refertus*: bártyás, polyvás: voll Häutchen, hälfigt, schotigt.

Hospodaru, *m. pl.* i. Хоспода́р, рй, *subst. Princeps*: Fejedelem: der Fürst.

Hóţíu. *m. pl.* i. Хъ́ц, *V.* Hátiu. *subst.*

Hotárescu, ire, itu, Хотърéск, и́ре, и́т, *verb. act.* 1) *i. e.* punu hataru maginescu: *limito, termino, terminos constituo*: határozni, határt szabni: gränzen, begränzen; 2) *i. e.* punu aseḑemíntu, marginescu, aseḑu, limitezu: *constituo, finio, definio, termino, determino, decerno, statuo, stabilio, ordino*: végezni, intézni, határozni, rendelni: ordnen, verordnen, bestimen, beschließen, festsetzen; 3) *i. e.* punu gándu, proponu, márginescu: *propono, statuo, decerno, consilium capio*: magában valamit határozni, végezni, fel tenni: sich etwas vornehmen, vorsetzen, zu etwas entchsließen; 4) pre quineva dela queva: *i. e.* oprescu, conténescu: *arceo, coerceo, prohibeo, retineo, contineo*: megtartoztatni, eltiltani, abhalten; ţén *i. e*, infránezu, *freno refreno, contineo*: meg zabolázni: bändigen.

Hotárire, *f. pl.* ri. Хотъри́ре, рй, *subst.* 1) *i. e.* puneré séu insémnaré hotaréloru: *finitio, limitum constitutio*: határ szabás: die Bestimmung der Gränzen; 2) *i. e.* rénduélá, aşeḑéménttu quare face p. e. dela dátátoriulu legii, dela dreghétori: *statutio, constitutio, ordinatio, dispositio*: intézet, rendelés, végezés:

Digitized by Google

gezés: die Ordnung, verordnung, der Beſchluß; 3) *i. e.* chitelá, gándu pusu: *propositum, consilium, deliberatio, scopus:* fel tétel, határozás, fel tett. tzél szándék: der Entſchluß, Vorſatz; das Vorhaben, die Beſtimmung.

Hotárîşu, *m*; á. *f. pl.* şi, *f.* şe. Хотарѫшъ, *pl.* и, е, *ad. conterminus, confinis, collimitaneus, finitimus*: határos, végbéli, szomszéd: angränzend, zuſammen gränzend.

Hotaru, *m. pl.* e. Хотáр, е: *subst.* 1) ţenutulu quareiva oraşu, satu: *teritorium, ager:* határ, vidék: das Gebiet, Terrain, Territorium, der Grund. — loculu intrá dóá hotará: *confinium:* határszél: die Gränzſcheidung, der Ort wo ſich zwei oder mehrere Gränze ſcheiden; 2) sfîrşitulu ţenutului: *finis, terminus:* határ szél: die Gränze.

Hoţésce. Хоцѣштѣ, *adv.* qua hotîi, qua furii, qua şi prédátorii: *furaciter, furto, more furum:* lopva, tolvaji módon: diebiſch, dibiſcher Weiſe.

Hoţescu, ire, itu. *verb. act.* prédezu, furu, rápescu, tólhárescu: Хоцѣск, йре, йт, *praedor, latrocinor, latrocinia exerceo:* tolvajkodni: rauben, Rauberey begehen; — *a verb. Lat. hostio, s. exmisso.*

Hoţescu, *f.* cá. Хоцѣск, з, *adj.* tólhárosu, tólhárescu, furaciu, rápitoriu: *furax:* tolvaji: diebiſch, räuberiſch.

Hoţié, *f. pl.* ii. Хоцiе. *subst. praedatio, furtum:* tolvajság tolvajkodás: der Diebſtahl, die Räuberey.

Hoţiu, *m. pl.* i. Хóцъ, *subst.* furu prédátoriu, rápitoriu: *fur, praedo:* tolvaj, lopo: der Dieb, Räuber. *a Lat. Hostis, expuncto, s.*

Hraná, *f. pl.* e. Хрáнъ, *subst. V.* Háraná: *alimentum, nutrimentum, victus:* éles. élelem, eledel táplálat: die Nahrung, Koſt Nahrungsmitteln; *Nota a Graeco* χράομαι, *i. e. utor.*

Hránaciu, *m. f.* cé. Хранáчiю, че. *adj. V.* Legumareţu, máncáciosu, máncáretiu.

Hránescu, ire, itu. Хранѣск, йре, йт, *verb. act. alo, nutrio, sustineo, sustento:* táplálni, tartani: nähren, ernähren füttern.

Hránire, *f. pl.* ri. Хранйре, рй, *subst. sustentatio, nutritio:* táplálás: das Nähren, Ernähren, Füttern.

Hránitoriu, *m. pl.* i. Хранитóрiю, ри, *subst. nutritor, sustentator, alens:* tápláló: der Nährer, Ernährer.

Hránitoriu, *m. f.* tóre. *pl.* ri, *f.* re. Хранитóрiю, оáре, *adj. verb. alens, nutriens, nutribilis:* tápláló: nahrhaft.

Hråpescu, ire, itu. Хрпѣск, йре, йт, *deriv: V.* Råpescu.

Hrăscăescu, ire, itu. Хрцкзѣск, йре, йт, *V.* Scorţéescu.

Hredu. *m.* Хрéдъ, *subst. ramale aridum, cremium:* aszszú ág: ein dürrer Zweig oder Aſt; Hreduţiu *dimin.*

Hrémétu. Хрéмзт, *V.* Holcá: *a Graeco*, χρεμετίζω.

Hrénu. *m.* Хрéн, *V.* Heránu.

Hréscu. *m.* Хрéск, *V.* Hradu.

Hréstu, *m. pl.* e. Хрéст, *subst.* spinetu; *spinetum, vepres, dumetum:* haraszt tövis bokor: das Dorngebüſch, die Dornhecke.

Hribá. *f.* Хрúбз, *V.* Minátarcá.

Hriscá, *f.* Хрúшкз, *V.* Hiriscá.

Hriscasá. *f.* Хрушкáшъ, *V.* Urezu.

Hrisovu, *m. pl.* e. Хрисóк, séu diplomá: *subst. diploma:* függő petsétes Levél: das Diplom, Decret.

Hristosu, Христóс, *Christus:* Kristus: Chriſt, Chriſtus.

Hronicá. *f.* Хроникъ, *V.* Cronica.

Hropotescu, ire, itu. Хропотѣск, йре, йт, *verb. act. singulto, anhelo, ronchisso:* herregni, horkantani: rüſcln.

Hropo-

Digitized by Google

Hropotu. *m. pl.* e. Χρόποτ, *subst. singultus, ronchus:* herregés, horkantás: das Röcheln.

Hrubá, *f. pl.* e. Χρȣ́бъ, *subst.* hurubá, *gurgustium subterraneum:* föld alatt lévö kunyhó, huruba, bordélly: eine unterirrdische Hütte.

Hudá, séu hudrá, *f. pl.* e. Χȣ́дъ, сав Χȣ́дръ, *subst.* vreo spárturá in gardu séu ḑidu: *foramen, apertura:* rés: die Oeffnung, das Loch; *deriv, a* Huçuçu, Χȣцȣ́ц, *V.* Huiçu séu uçuçu. 2) ori que altá gaurá. *V.* Gaurá.

Huduţá, séu hudruţa *f. pl.* e. Χȣдȣ́цъ, сав Χȣдрȣ́цъ, *subst. V.* Gauriça.

Huhurezu, *m. pl.* i. Χȣχȣрéз, *subst.* buhá strigátóre: *strix, bubo:* füles bagolly: die Nacht Eule, der Uhu.

Hui! Χȣй! *Interj.* 1) hui! *haj,* védj Isten! Ey! 2) strigare pe vite mai alesu pe porci quándu i ínchidu, séu bagu in staulu, séu cociná: *clamor qui editur, dum pecora, vel maxime setigeri stabulo includuntur:* szózat mellyel a marhák, de föképpen a' sertések istálloba hajtatnak: das Geschrey welches gegeschieht, wenn das Vieh, und besonders die Schweine, in den Stall eingesperrt werden,

Huiescu, ire, itu. Χȣéскȣ, *verb. act.* batjocorescu, strigu, hui pe quineva, quaşi pe porcii, 'lflueru, 'l şuieru, 'l afiscáescu: *clamore, et sibillis, quem explodo:* ki süvölteni, ki tsúfolni, ki fütyülni, ki gúnyolni: auszischen, auspfeiffen, ausrauschen; *Gall.* houer, *usu,* numé huii: *non me explodas.*

Huietu, *m. pl.* ete. Χȣéт, *subst.* strigare multá a supra cuiva: *multitudinis inconditus, clamor, explosio, exsibilatio:* ki süvöltés, ki fütyölés, ki csúfolás: die Auszischung, das Auszischen, Auspfiffen; *Gall.* houée.

Huiçare, *f. pl.* i. Χȣицáре, *subst. oscillatio:* hingálás, hintálás: das Hutschen, Schauckeln.

Huiçu, *m. pl.* ri. Χȣи́ц, *subst. oscillum:* hinga, hinta, hírintó: die Schauckel, der Hutschen.

Huiçu, are, atu. Χȣи́ц, áре, áт, *verb. act. et recipror. oscillo:* hingálni, hintázni, hirintózni: schauckeln, hutschen.

Hulá, *f. pl.* e. Χȣ́лъ, *subst.* 1) *i. e.* defáimare: *vituperatio, reprehensio:* gyalázat, oltsárólás: der Tadel, das Tadeln; 2) *i. e.* clevetá: *detractio, obtrectatio, calumnia, sugillatio:* rágalmazás: die Verleumdung, das Schmähen; 3) sudalmá *p. e.* a supra lui Dumneḑeu, asupra queloru sánte: *blasphemia, convicium, maledictio:* káromlás szidalom: die Lästerung; 4) surpáturá séu hiitura, a quáruiva munte, délu: *hiatus ruina, vel labes montis:* öszve omlása valamelly hegynek: der Bergfall, Bergsturz.

Hulescu, ire, itu. Χȣлéск, и́ре, и́т, *verb. act.* 1) *i. e.* défaimu: *vitupero, reprehendo:* gyalázni, betsmelni, betsmérelni, oltsárolni: tadeln; *i. e.* clevétescu: *obtrecto, detraho, cavillor, sugillo, calumnior:* rágalmazni: verleumden, schmähen, übel nachreden; 3) *i. e.* blastemu, suduiu, *blasphemo, convicior maledico:* káromkodni, káromlani: lästern, fluchen.

Hulire. *f. pl* ri. Χȣли́ре, *subst. V,* Hulá Nro. 1) 2) et 3).

Hulitoriu, *m. pl.* i. Χȣлитóрю, *subst.* 1) *i. e.* defáimátoriu: *vituperator, repraehensor:* gyálázó, oltsáruló: der Tadler; 2) *i. e.* clevétitoriu: *detractor, obtrector:* rágalmazó: der Verleumder, Schmäher; 3) suduitoriu, blástemátoriu: *blasphemus, maledicus, conviciator:* káromló, káromhodó: der Lästerer.

Hulu-

Digitized by Google

Huluescu, ire, itu. Хълъéск, и́ре, и́т, *i. e.* Hiescu.

Huluitu, *f* tă. *pl.* ți. te, Хълъи́т, ę, *adj.* 1) *i. e.* Hîitu, 2) *V.* Desmăçatu.

Hufuiturâ, *f. pl.* i. Хълънтъ́рз, *subst V.* Hîitura Nro. 1) 2).

Hůlmuescu, séu hólmuescu, ire, itu. Хълмуéск, и́ре, и́т, *verb. act.* stringu, ponu preste olaltă, adunu, cumulezu, acumulezu, acůlmuescu, grumnéscu, grůmedescu, *cumulo, accumulo, congero, coacervo, aggero, in cumulum confero:* egybe, egymásra rakni, rakába tenni: häufen, überhäufen, aufhäufen, zuſammenhäufen; *ab* Hólmu.

Hůlmu, séu hólmu, *m. pl.* uri, *f.* Хълм, *pl.* ърй, *subst.* 1) cůlmu, strinsóre pe olaltă, grůmédă, méglă: *cumulus, strues, congeries, aggestio, aggestus:* rakás: der Haufen, die Aufhäufung, Uiberhäufung; 2) locu rédicatu, séu pupuiétu, grumu, délu, gruiu, délmů, grueţiu: *collis, clivus, tumulus, holmu, seu hulmu, Fresn:* halom, domb: der Hügel, kleiner Berg. — intră hotarĕ: der Gränzhügel; 3) vérfu, grumu: *V.* Grumu: *a Lat. cumulus, c. per antithesim in h. mutato, aut a Lat. culmen, per eandem figuram:*

Hůlmutiu, séu hólmutiu, *m. pl.* e. séu úrl. *f.* Хълмуţ, *pl.* ę, сас ърй, diminutivu din hůlmu, grumuţiu, delutiu, délmutiă, locu quam pupuetu: *clivulus, colliculus, tumulus, hulmulus, Fresn.* dombotska, halmotska: das Hügelchen, ein wenig erhabener Ort.

Humă, *f. pl.* e. Хъмъ, *subst.* spoélă, păméntu albu: *margo:* tsapodó, meszes agyag: der Mergel, Mergel; *ab humus.*

Hunţiufutu, *m. pl.* ţi. Хънцфът, *subst.* omu de némica: unu réu de cáne: *nebulo, nequam perversus, scelestus lurco:* gazember, huntzfut: der Hundsfott, Schurke, Spitzbube, Halunk, Bärnhäuter; Hunţiufută, *foem. pl.* te,

Hupăescu, ire, iţu. Хъпъéск, и́ре, и́т, *verb. act. salio, prosilio exsilio:* szökditselni, ugordani, ugrándozni: hupfen, hüpfen, ſpringen.

Hupăire. *m. pl.* ri. Хъпъи́ре,) Hupăitura, *m. pl.* ri. Хъпънтъ́рз,) *subst.* *exsultatio:* szökditselés ugordás, ugrándozás, tzombolás: das Hupfen Springen.

Hurculescu, ire, itu. Хърцълéск, *V.* Hĕcĕescu, hărcelescu.

Hurdău. *m. pl.* e. Хърдъ́ŭ, *subst. V.* Bute.

Hurducu, are, atu. Хърдъ́к, а́ре, а́т, facu sunetu: *verb. act. V.* Hodorosescu.

Hurdudĕu. *m.* Хърдъдзéŭ, *subst.* o funie grósă: *rudeus, funis crassus:* vastag kötél: das Tau, Seil; 2) *V.* Hértiu.

Hurezu, séu urezu *m.* Хърéз, *subst. oryza:* riskása: der Reis.

Hurluescu, ire, itu. Хърлуéск, и́ре, и́т, *verb. act.* 1) macinu mare: nagyra örleni: ſchroten, grobich mahlen; 2) mĕ resipescu, hutrupescu: *V.* Huluescu.

Hurlupu, séu urlupu *m. pl.* i. Хърлъпъ, *subst.* Alişoiu, cocoşu: *prunum monstrosum uredine vitiatum:* birtoka: ein Mißgewächs von Zwetſchen.

Hurubă. *f. pl.* e. Хъръ́кз, *subst. V.* Hrubă.

Hurubaşu. *m. pl.* şi. Хъръкáш, *subst. degens intugurio sub terraneo:* hurubában lakó: der Bewohner einer unterirrdiſchen Hütte.

Husariu, *m. pl.* i. Хъсáрїŭ, *subst.* călăraşu ungurescu, ſoldatu călăreţiu: *eques, velox hungaricus, vulgo: husarus:* huszár, magyar lovas katona: der Huſar; 2) călăreţiu in naénte aquăruiva hinteu domnescu: *praecursor equestris:* huszár: der Vorreiter.

Hutrupescu, ire, itu. Хътрупéск, и́ре, и́т, *verb. recipr.*—mĕ surupu

Hutu-

de totu, mé resipescu, mé huluescu: *V.* Hulueseu.

Hutupescu, ire, itu: Хѹтѹпе́ск, и́ре, и́т, *i. e. verb act.* máncu lacomu qua porcii, fórfecu, indopu, devoru, infundu: *tuburcinor, voro, nimis avide edo:* zabálni, faldozlani, mohon enni, lakmározni: freßen, hastig, und gierig essen.

Hutupire, *f. pl.* i. Хѹтѹпи́ре, *subst. tuburcinatio, voracio, avidus esus:* zabálás, faldoklás, mohon való evés: das Freßen, oder das hastige, und gierige Eßen.

Hutupitoriu, *f.* óre. *pl.* i. *f.* óre. Хѹтѹпито́рю̆, оа́ре, *adj. tuburcinabundus, avide edens, vorans:* zabáló mohon evö: freshaft, hastig esend.

I.

I, Î *I. est dativus pronominis:* el, *e. g.* spunei, *dic ei:* mond meg néki: sage ihm (ihr) *adhibetur pro auxiliari* vei *V.* Vei.

Ia. Ꙗ̆, *genus faemininum pronominis:* el: *illa:* ö: sie.

Ia. Îа, *imperativus verbi:* iéu *V.* Iéu.

Iaché. Ꙗ̆къ, *et composita: V.* Éché.

Iaçintu, *m. pl.* ri. Ꙗ̆цини́т, *subst. hyacinthus:* Iatzint: die Hyazinte.

Iadá. Ꙗ̆дъ, *V.* Édá.

Iadu. *m. pl.* ri. Ꙗ̂д, *subst. tartarus, tartara-orum, infernus, inferi-orum:* pakól: die Hähle. dela *hiatus:* quare la Cicero, Plinie, Virgilie insemnézá o crepáturá a páméntului.

Iaghéru, *m. pl.* ri. Ꙗ̆гер, *subst. i. e.* vánátoriu: *venator:* vadász: der Jäger.

Ianiciaru, *m. pl.* i. Ꙗ̂нича́р, *subst. miles pedestris turcicus, vulgo Ianciarus:* Iantsár: der Janitchar.

Ianuarié, *m.* Îанва́рїе, o luná *i. e* cárindariu: *mensis Ianuarius:* januarius, boldog aszony hava: der Jänner, Jenner, Januar.

Iapá. Ꙗ̆пъ, *V.* épâ.

Iará. Ꙗ̆ръ, 1) de isnovu, iarêşi: *rursus, rursum, iterum, denuo:* ismét, ismétlen, megént, megéntlen: wieder, widerum, abermal, aufs neue. 2) insê, qui: *at, ast, sed, vero, verum autem:* pedig: aber.

Iaráşi: Ꙗ̆ръ́шй,) *V.* Iará *sub* N. 1.
Iaraşile: Ꙗ̆ръшиле,)

Iarbá. *f.* Ꙗ̆рбъ, *cum deriv: V.* érbá

Iarná, *f. pl.* ni. Ꙗ̆рнъ, *subst. hiems, tempus hybernum:* tél: der Winter. — iarna: *hyeme, tempore hyemis, tempore hyberno:* télen, á télen, télbe: in Winter. — de iarná: *adj. hybernus, hyemalis:* téli: *v. g.* vestimentu de iárnâ: *vestis hyberna, vel hyemalis:* téli köntös: das Winterkleid. *deriv a hyberna.*

Iascá, vel éscá, *f.* Ꙗ̆скъ, *subst. fomes:* tapló: der Zunder Schwamm. qué depre copaciu: *boletus igniarius:* tzigány tápló, tserfa tapló: der Zundel, Zunder, Feuerschwamm.

Iasminu, *m.* Îасми́н, *iasminum officinale Linn:* jászmin: der Jasmin.

Ia-

Digitized by Google

Iazéru, *m. pl.* e. Ꙗзер, *subst. stagnum, lacus, lacuna:* tóviz állás: der Teich, See, Landsee.

Iazu, *m. pl.* ri. Ꙗз, *subst.* 1) *i. e.* canalu: *canalis:* árok, vizvel vivö árok: der Canal, Waßergraben. — la mórá: der Mühlgraben. 2) *i. e.* gatu, astupáturá: *agger moles* gát, molomgát: der Damm, Waßerdamm.

Ibostareţu, *f.* ţá. *pl.* ţi. *f.* ţe. Ібостáрець, цъ, *pl.* ци, це, *adj. amans, amorabundus, amoris plenus:* szerelmes: liebevoll, sehr verliebt.

Ibovnicá, *f. pl.* e. Ибóвникъ, *subst. amica amasia:* szeretö: die Liebste, Liebhaberinn, das Liebchen, die Amantin

Ibovnicu, *m. pl.* i. Ибовник, *subst. amicus, amasius:* szeretö: der Liebhaber; Liebste, Amant. *a Lat. libet, libitum.*

Ibricu. *m. pl.* ci. Ибрик, *subst. guttus, cantharus, urceus:* ibrik: die Kanne.

Ibrisinu, *m. pl.* ri. Ибришин, *subst.* métasá résucitá, *filum sericeum duplicatum:* sellyem tzérna, seritett sellyem: die Rähseide, gezwirnte Seide.

Icé, séu, Icii. Иче, сав ичи, *V.* Aqui.

Içiu, *m. pl.* ce, Ицв, це. *subst.* dice mai cu samá: *in plurali:* Içe: Ице, *licia-orum:* nyüst a szövö székben: die Garntrümer. — in dóá içe: *adj. bilia:* két nyüstös: zweydrättig. — in trei içe: *trilia:* háram nyüstös: dreyträhtig. — in patru içe: *quatuor filis:* négy nyüstös: vierträhtig. *a Lat. licia, expuncto l, ne emolliatur.*

Icnescu, ire, itu. Икнéск, ире, ит, *verb. act.* ignescu, rugóiu *ructo, ructor, eructor:* böffögni, böffenteni: rülpsen, grolzen, aufstoßen. *Italis:* ignatone, *helluo, vorax.*

Icnire, *f. pl.* ri. Икнире, *subst. ructatio, eructatio:* böffentés, böffögés: das Rülpsen, Grolzen.

Icniturá, *f. pl.* i Икнитѹръ, *subst. ructus:* böffögés: der Rülps.

Icóna, *f. pl.* e. Икоáнъ, *subst. icon, imago, effigies, pictura, simulacrum:* kép: das Bild, Bildniß, das Gemälde.

Iconariu, *m. pl.* i. Иконáрю, *subst.* 1) *i. e.* vépsitoriu de icóne: *pictor, fictor:* kepiró, képfestö: der Bildner, Bildmacher, Mahler. 2) *i. e.* vénḑétoriu de icóne: *negotiator imaginum:* kép árros: der Bildhändler, Bildkrämer. — Iconáriţá: *foemin.*

Iconiţá, *f. pl.* e. Иконицъ, *subst. icuncula, imaguncula:* képetske: das Bildchen, Bildlein.

Iconomâ, *f. pl.* e. Иконóмъ, *subst. oeconoma, dispensatria:* gazda aszony: die Wirthin, Wirtschafterinn.

Iconomie, *f. pl.* i. Икономие: *subst. oeconomia, res familiaris:* gazdaság: die Wirthschaft, Hauswirthschaft, Haushaltung, das Hauswesen. — portu séu povâçuescu Iconomie: *administro rem familiarem, procuro oeconomica:* gazdálkodni, a házi gazdagságot vinni: wirthschaften, die Wirthschaft führen, betreiben.

Iconomu, *m. pl.* i. Иконóм, *subst. oeconomus, administrator rei familiaris:* gazda: der Wirth, Wirthschafter.

Iconuţá, *f. pl.* e. Иконѹцъ, *subst. V.* Iconiţâ.

Icre, séu haveale: Икре, *plur, ova piscium:* ikra, halikra: der Ragen, Rogen, die Eyer der Fische. — qua icrele *i. e.* fórte crudu, móle: *molissimus, mitissimus:* igen gyenge, lágy paranyú: sehr zart, mürbe, weich.

Icu, *m. pl.* uri, *f.* Ик, *pl.* Икври. *subst. cuneus:* ék, ékszég: die Keule. Icuţiu, *dimin.*

Icuescu, ire, itu. Иквéск, ире, ит, *a Lat. ico. verb. act. cuneo:* ékozni: verkeulen.

Idolu, *m. pl.* i. Идóл, *subst. idolum:* bálvány: der Götze. — besérica quáruiva idolu: *V.* Capiste: inchinátoriu de idoli: *idolola-*

Digitized by Google

lolatra: bálvány imádo: der Götzendiener, Abgötter. — inchinaré idoliloru: *idololatria*: bálvány imádás: der Götzzendienst, die Abgötterey. *Ital.* idolo.

Ié. Ѩ, *femin. pronominis* elu. *V.* É.

Ie, Ѩ, séu ie cu adevératu, *sane profecto, etiam, omnino*: úgy, igen, igenis: ja.

Iedu, iéderá, ieduţiu, ieftinu: *et darivata*: ieghere, ienu, ielu iépe. *V.* Éd, óderá, éditiu.

Iepurasu, *m. pl.* i. Єпѹрáш, — й, *subst. lepusculus*: nyúlatska: das Häschen, ein kleiner Hase.

Iepure, *m. pl.* i. Єпѹре, *subst. lepus*: nyúl: der Hase. de iepure: *leporinus, leporarius*: *e. g.* carne de iepure: *caro leporina*: nyúl hús: das Hasenfleisch. — vénatu de iepuri: *venatio leporaria*: nyúl vadászat: die Hasenjagd. *a Lat. lepus, lepore, extrito l.*

Iepure de casá: Єпѹре де кáсъ, *lepus cuniculus*: házi nyúl, tengeri nyúl: das Kaninchen.

Iepurei. Єпѹрéй, *plur.*) o érbá

Iepurelu, *m.* Єпѹрéл, *sing.*) *i. e.* sparghé, spáranghélu: *asparagus officinalis Linn.* spárga nyúl árnyékfü: der Spargel.

Iepurelu. Єпѹрéл, *dimint*: *V.* Iepurasu.

Iepurescu, ire, itu. Єпѹрéск, и́ре, и́т, *verb. depo*: *venor lepores*: nyúlászni, nyúlakat vadászni: Hasen jagen.

Iepurescu, *m. f.* cá. Єпѹрéск, *m. f.* къ, *adj. leporinus leporarius*: nyúli, nyulhoz tartozó, vagy, nyulbúl való: von Hasen, oder die Hasen betrefend.

Iepurésce. Єпѹрéще, *adv. more leporum*: mint a nyúl: nach Hasen Art.

Iepuróe, *f. pl.* Єпѹроáе, — й, *subst. lepus femina*: nüstény nyúl: die Häsinn, Mutterhase, Satzhase.

Iepurutiu. Єпѹрѹцъ, *V.* Iepuraşu.

Ierbariu, ierbusu, ierbuescu, ierbuţá, ierdásá ierhá, ieri, *V.* Erbariu, érbusu, érbuescu.

Iérná: *f. pl.* Ѩрнъ, — й, *V.* Iarná.

Iérnare, *f. pl.* ri. Єрнáре, — й, *subst. hyematio, hybernatio*: telelés, teleltetés: das Wintern, Uiberwintern, die Auswinterung, Uiberwinterung.

Iernatecu, *m.* cá, *f. pl.* i. *f.* e. Єрнáтек, ъ — е, *adj.* 1) quesé face iarná, séu tráiéste preste iarná: *hybernus, hyemalis*: téli: winterlich. 2) *e. g.* vre unu locu ţénutu *i. e.* frigurosu: *hybernus*: hideg: kalt.

Iernáturá, *f. pl.* ri. Єрнътѹръ, *V.* Iernare.

Iernezu, are, atu. Єрнéз, áре, áт, *V.* Iernu.

Iernu, are, atu. Єрн, áре áт, 1) *verb. neutr. i. e.* petrecu undeva iarna: *hyberno, hyemo, hyemem transigo*: tetelni: wintern, überwintern, den Winter zubringen. 1) *i. e.* ténu queva preste iarná *e. g.* marhá, legumá: *per hyemem asservo, conservo, alo, sustento*: ki teleltetni télen által tartani: wintern, auswintern, übern Winter halten. *a Lat. hyberno: contracte.*

Iertáciune, *f. pl.* ni. Єртъчїѹне, — ни, *subst. i. e.* iertare de pécate: *venia, remissio, condonatio, absolutio* botsánat, engedelem: die Vergebung, verzeihung. 2) *i. e.* dió boná la despárţire: *valedictio*: bútsuzás, el bútsuzás: der Abschied, das Abschiednehmen, die Beurlaubung.

Iertare, *f. pl.* ri. Єртáре, — ри, *subst. venia, remissio, absolutio, condonatio*: engedelem botsánat: die Vergebung, Verzeihung.— mé rogu de iertare: *deprecor, veniam peto*: követem, engedelmet kérek: ich bitte um Vergebung, um Verzeihung.

Iertatu, *m.* tá, *f. pl.* i. *f.* e. Єртáт, ъ, *pl.* и, е. 1) *partic verbi*: iertu,

Digitized by Google

tu. 2) despre unu omu bétránu *i. e.* trecutu: *provectus aetate, senex admodum, decrepitus:* igen öreg: alt, abgelebt.

Iertu, are, atu. ɛρτ, ápɛ, át, *verb. act.* 1) cuiva vreo grésalâ: *agnosco, absolvo, parco veniam do, vel impertior:* meg botsátani, meg engedni: vergeben, verzéihen, nachlaſſen. 2) vreo pedépsâ: *parco, veniam do, poenam remitto:* meg kegyelmezni: begnadigen, die Strafe erlaſen. 3) vreo dátorie: *condono, remitto:* elengedni néki engedni: erlaßen, nachlaßen. 4) me iertu cu quineva: *alicuireconcilior: cum quopiam in gratiam redeo:* valakinek meg békélni: ſich mit Jemanden ausſöhnen. *Nota* mai ieste de insemnatu que se dice de quineva, quarele au muritu: lau iertatu Dumnédeu: *obiit, defunctus est:* meg hólt, meg halálodzott, ki múlt: er iſt geſtorben, verſchieden. *Etym libertus: i. e.* iértatu de robie. *Aureliani valachi dicunt:* liertu: *a liberto,* b *mut. in* u, *unde scribi debet* lieurtu, *et* ieurtu, *cum* u *otioso.*

Ierugâ, Iesu: *et dariv:* Iescusu, Iésle, Iestu, Iestanu, Iestempu, Iéstre, Ieteganu, Ieu. *V.* Erugâ escâ, escos etc.

Iéu, luare, lautu. ɪ̃ɛ̃, ɛsápɛ, ɛsát, *l. verb. activum* 1) *summo, capio, accipio:* venni: nehmen, anfaßen, ergreifen. *i. e.* iéu péna in manâ: *pennam in manum sumo:* kezembe veszem à pennat: ich nehme die Feder in die Hand. 2) impreunándusâ cu óre quareva: substantive praepoſitii: séu alte párti a vorbirii: (*partibus orationis*) dela aqueleşi osebite insémnări dobéndésce *e. g.* iéu a fará: *excipio:* ki venni: ausnehmen, herausnehmen. — iéu de undeva queva: *aufero, demo, tollo:* el venni: wegnehmen, hinwegnehmen. — pre furiţu: *furor, depo, aufero, ɛffero:* el lopni: wegſtellen. — iéu queva impregiuru *e. g.* vre o cetate, *i. e* incungiuru: *circumdo, cingo:* körül vagy környül venni: umnehmen, umgeben. — ieu queva in ménte. *e. g.* vreo price: *adsumo:* fel venni: aufnehmen, vornehmen. — iéu pre quineva in ménte *i. e.* in typu de povéstâ: *sumo, adsumo, inproverbium sumo:* valakit valamivel elé venni, példába venni: Jemanden, zum Beyſpiele nehmen. — ieu queva indréptu, séu innapoi adequé: que au fostu la altulu: *recipio, resumo:* viszsza venni: zurücknehmen. — iéu insusu: *adsumo:* fel venni: aufnehmen. — iéu la méne séu lónghé méne: *adsumo:* magához venni: aufnehmen, zu ſich nehmen. — iéu de undeva queva josu: *demo, decerpo, aufero:* le venni: herabnehmen, herunternehmen. — iéu fuga: *fugam capio, capesso:* szaladásra venni a dolgát: die Flucht nehmen, ergreifen. — iéu léquuri: *medicinam sumo:* be venni orvoságat: Arzney einnehmen. — iéu folósu din queva: *usum capio vel habeo cuiuspiam:* használni valamit, haznát venni valaminek: etwas benutzen, einen Nutzen daraus ſchöpfen. — iéu sama: *attendo:* vigyázni: achten, Acht haben oder geben. — iéu pre quineva in samâ: *alicuius rationem habeo:* valakit számba venni, hajtani valakire: achten auf Jemanden. — iéu pre quineva de ménte: *infatuo, seduco decipio:* el álmitani, meg bolonditani: bethören, verblenden, verführen. — iéu inprumutu: *mutuo, mutuum summo:* költsön venni: borgen, leichen, auf Borg nehmen. — iéu queva in nume de béne, séu in nume de reu: *aequi, aut mali consulo:* jó, vagy rosz neven venni valamit:

Digitized by Google

mit: etwas gut, oder übel aufnehmen; — pre quineva in fugá: *in fugam ago*: megfutamitani: Jemanden in die Flucht jagen, oder schlagen. — iéu vinulu depre drojdii: *vinum depromo, elutrio*: bort fejteni, seprejéröl le húzni: den Wein abziehen, abzapfen. — ámi iéu muére: *uxorem duco*: házasodni, feleséget venni: heurathen. — queva in arénda: *conduco, vel exarendo*: árendába venni: pachten, in Pacht nehmen. — iéu lume in capu: *abeo, discedo, peregre proficiscor*: vándorolni, bujdosni: auswandern. — ámi iéu dela quineva ḑioa buná, séu rámasu bunu: *cuipiam valedico*: el butsúzni, bútsút venni valakitöl: sich beurlauben, den Abschied nehmen, das Lebewohl sagen. — mé iea o spaimá: *horror me incessit*: meg ijedtem: ein Schrecken hat mich überfallen. — mé iea o bóla: *morbo corripior*: meg betegszem: erkranken. — mé iea unu gándu, o grije, séu mam luatu de gánduri, de grije: *occupat animum sollicitudo*: meg rémülni, gondolatokba jönni: besorgt werden. etc. 3) iéu pre queva, pre bani *i. e.* cumpáru: *emo, comparo*: venni, meg venni, pénzen venni: kaufen. 1) *e. g.* vre o epistolie dela pretenu, *i. e.* primescu, dobündescu: *obtineo, accipio, sortior, nanciscor*: venni kapni: bekommen, erlangen, erhalten, kriegen. — 5) ore unu locu, ore o cetate, *i. e.* cupréndu: *occupo, capio*: venni, foglalni, el foglalni: einnehmen, in Besitz nehmen. — 6) o iéu in quótráova *i. e.* apucu, plecu, pornescu, mé ducu: *eo: proficiscor*: útját venni, menni: gehen, den Weg nehmen; *e. g.* au luatu cótrá casá: *domum versus profectus est*: hazafelé vette az úttyát: er nahm den Weg nach Hause. *II. recipr.* mé iéu *i. e.* mé ducu: *eo, discedo*: menni, elmenni: gehen, weggehen; — mé iéu pe picioru, iéu, mé caru, mé stergu: *elabor, evado*: elsuhanní, ellódulni, magát elhordaní: sich davon machen, schleichen, entwischen. — mé iéu dupó quineva *a*) cu fuga: *quempiam in fugam ago*: futamitani valakit: Jemanden in die Flucht schlagen, oder jagen; *b*) *i. e.* élu urmezu: *sequor, imitor*: követni valakit: Jemanden nach gehen, nachahmen. — (s'au luvatu aquestu verbu dela latinesculu, *levo*: quarele la *Ovidie Metam VIII.* 647. *Virgilie Aen. II.* 146. şi la alţii scriiţori totu aqueéşi insemnare are cu romanesculu Jéu)

Iezine. *m. pl.* i. Ѥзине,)
Iezune. *m. pl.* i. Ѥзѹне,) *subst.*
Iezure. *m. pl.* i. Ѥзѹре,)
meles, melis, taxus: borz: der Dachs; de iezune: *adj. melinus*: e. g. pele de iezune: *pellis melina*: bórz bőr: das Dachsfell.

Ileu, *m. pl.* e. Ѝлеѹ, — е, *subst.* (nocovaná) *incus*: ülö, ülövas: der Ambos; *a Lat. incus, mut. n, in l, vel a Gr.* ηλος, *clavus, vel ab* ειλεω, *verto, circum ago, quia super incudem vertitur, circum agitur ferrum.*

Ilu, Ѧл, *est accusativus pronominis*: el: *e. g.* élu védu: *video illum*: látom ötet: ich sehe ihn.

Imaşu, *m. pl.* i. Ѝмашѹ, — ѝ, *subst. ager compascuus, pascuum commune*: nyomás, köz legeltetö: eine gemeine Weide, oder Hutung.

Inbaeru, are, atu. Ѧбáер, áре, áт, *verb. act.* e. g. cáméşea, çundra: *adligo, colligo*: öszve kötni, békötözni: zubinden, zuschnüren; *a Graeco*: παρηορίαι, *habenae.*

Inbálácárescu, ire, itu. Ѧбълъкърéск, ѝре, рѝт, *verb. act.* Imbálu *Nro II.*

Imbálácáriturá, *f. pl.* i. Ѧбълъкъритѹрѫ, *subst. et*

Imbálătură, *f. pl.* i. *subst.* Ѧнзъзтъръ, *obscoenum dictum, spurciloquium*: trágár, vagy otsmány beszéd: die Zotte; *Ital.* bava, *saliva.*

Imbalegu, are, atu. Ѧнбълег, ъре, ът, *verb. act. stercore inficio*: ganéjjal bétsatakolni: mit Koth beſchmutzen, beſchmieren; *It.* boniga, *stercus bovium.*

Imbalu, are, atu. Ѧмбълъ, ъре, ът, *I. v. acti.* queva *i. e.* implu de bale séu scupitu: *saliva*: meg nyálozni: geifern, begeifern, mit Speichel anfeuchten; *II. recipr.* mĕ imbálu *i. e.* vorbescu máscări, spurcaciuni: *spurce, obscoene loquor*: trágárul, otsmányúl beszélni: Zotten reißen; *It.* baloccare, *nugis morari.*

Imbărăcatu, *m, f.* tă. Ѧнзръкът, тъ, *adj. pruinosus, pruina tectus*: zuzmarázos: bereift, mit Reif bedeckt.

Imbărbătare, *f. pl.* ri. Ѧнзръзтътъре, — рй, *subst. animatio, excitatio, confirmatio*: bátoritás, fel buzditás: die Aufmunterung, das Muthein flößen, die Belebung; *a* bărbatu, *vir.*

Imbărbătezu, are, atu. Ѧнзръзтезъ, ъре, ът, *I. verb. act.* pre altulu: *animo, excito, confirmo, erigo, animum addo*: bátoritani, felbuzditani: ermannen, aufmuntern, beleben, Muth einflößen; *II. verb. recipr.* mĕ imbărbătezu: *animum colligo, me erigo*: meg bátorodni, bátorságot kapni: ſich ermannen, Muth faſſen.

Imberbecu, are, atu. Ѧнбърбекъ, ъре, ът, *verb. activ. arieto, violenter retrudo*: félre döfni, taszitani: wegſchleudern, mit Ungeſtüm wegſtoſſen: *a* berbece, *vervex, vervecis.*

Imbetu, are, atu. Ѧнбът, ъре, ът, *I. v. activ.* pre quineva 1) cu vinu, séu altă beutură beţivă: *ebrio, inebrio*: meg részegiteni: berauſchen, beſaufen, betrinken, trunken machen; — 2) *i. e.* căimăcescu, ingălmăcescu: *confundo, turbo, perturbo, implico, perplexum reddo*: valakit elméjében meg háboritani, bolygatni: Jemanden verwirren, betäuben, aus der Faſſung bringen; — *II. recipr.* mĕ imbetu, 1) de beutură beţivă: *inebrior*: meg részegedni, itasadni: ſich beſaufen, betrinken, trunken werden; 2) *i. e.* mĕ ingălmăcescu: *confundor, turbor, perturbor*: elméjében meg háborodni: verwirrt werden, in Verwirrung gerathen, aus der Faſſung kommen; â beutu.

Inbĕtrănescu, ire, itu. Ѧнзътрънѣск, йре, йт, *I. neutr. veterasco, senesco*: vénülni, vénhedni, meg öregedni: veraltern, alt werden; *II. verb. act.* pre quineva *i. e.* ĕlu aducu la bĕtrănețe: *senem reddo*. öregé tenni, öregségre hozni: alt machen.

Imbieciosu, *m.* să, *f. pl.* i. e. Ѧнбиенйосъ, з — й, е, *adj multas preces praestolans*: ki sok kinálást vár: der lange Anerbietung wartet.

Imbiére, *f. pl.* ți. Ѧнбиерe,) *subst.*
Imbietură. Ѧнбиетъръ,) *oblatio*: kinálás: die Anbietung, Anerbietung, der Antrag.

Imbiiu, ere, atu. Ѧнбиіо, ере, ът, *verb. act.* pre quineva cu queva, *offero cuipiam aliquid*: kinálni, kénálni, megkinálni: anbieten, anerbieten, antragen; *a Lat. invito, as.*

Imbinu, are, atu, Ѧнбин, ъре, ът, *verb. act. combino, jungo, conjungo, compagino*: öszveköttni, foglalni, kaptsólni: vereinen, vereinbaren, zuſammenfügen; *a Lat. in et binus.*

Imbláciu. Ѧнблъчіъ, *sing.*) *tribula,*
Imblácii. Ѧнблъчіи, *plur.*) *tribulum*: tsép: der Dreſchel, Flegel, Dreſchflegel.

Imblăndescu, ire, itu. Ѧнблънзѣск, йре, йт, *verbum act.* 1) vre unu dobitocu silbatecu, séu buécu:

buécu: *cicuro, domo, mitigo:* megszeliditeni, jámboritani: bezähmen, zahm machen, kirren; — 2) pre quineva dela o pornire *i. e.* aşedu, alinedu, domolescu: *mulceo, lenio, sedo, placo:* letsilapitani, letsendesiteni, engesztelni: stillen, besänftigen, *a Lat. blandus.*

Imblánzire, *f. pl.* ri. Ѫблънзи́ре, — рй, *subst.* 1) quáruiva dobitocu silbatecu: *cicuratio, domatio, mitigatio:* meg szelidités, jámboritás: die Bezähmung. — 2) dela vreo pornire *e. g.* mánie *i, e.* alinare, domolire: *placatio, sedatio, mitigatio:* tsendesedés, engesztelés: die Besänftigung, Stillung.

Imblátescu, ire, itu. Ѫблътéск, и́ре, и́т, *verb. act. extero, trituro:* tsépelni: dreschen; *a Lat. baccili, quibus grana excutiuntur, quosve Valachi vocant* inblácii.

Imblátire, *f. pl.* ri. Ѫблъти́ре, рй,)

Imblátitu. *m.* Ѫблъти́т, *subst. trituratio:* csépelés: das Dreschen.

Imblátitoriu, *m. pl.* i. Ѫблъти-то́рю, — рй, *subst. triturator, excutiens fruges:* tséplö, tsépellö: der Drescher.

Imblojescu, ire, itu. Ѫбложéск, и́ре, и́т, *verb. act. larvo, obduco, personam induo, larva, obduco:* más színbe öltöztetni: vermummen, verkappen, maskiren, verlarven.

Imblojitu, *m.* tá, *f. pl.* ţi. te. Ѫбложи́т, тъ, — и, е. *adj. personatus, larvatus:* más szinbe öltözött: maskirt, vermaskirt.

Imbogáţescu, ire, itu. Ѫмбогъцѫ́ск, и́ре, и́т, *I. activ,* pre quineva: *dito, locupleto, divitiis cumulo:* gazdagitani, meggazdagitani: bereichern; *II. recipr.* mé imbogaţescu: *ditor, locupletor, ditesco:* gazdagúlni, gazdagodni: sich bereichern, reich werden.

Imboldescu, ire, itu. Ѫболдéск, и́ре, и́т, *deriv: V.* Boldescu.

Imboldorescu, ire, itu. Ѫболдорéск, и́ре, и́т, *verb. act. velo, tego, obnubo, obvolvo:* béfedni, bétakarni, béboritani: umhüllen, verhüllen, verkappen. schleyern. *a Lat. involvo. Hispanis,* emboltorio, *fascio.*

Imbordu, are, atu. Ѫбо́рд, а́ре, а́т, *V.* Imburdu.

Imboţescu, ire, itu. Ѫбоцéск, и́ре, и́т, *verb. act.* 1) *i. e,* ghemuescu 2) indicsescu. *Hispan.* embutir, *differtio. Italis,* imbotere, *infarcire.*

Imbrácáménte. Ѫбръкъми́нте, (vástméntu, hainá) *subst. Indumentum, amictus, vestis, vestimentum:* öltözö, öltözet, ruha, köntös, gunya: der Anzug, die Kleidung, das Kleid.

Imbrácatu, *m.* tá, *f. pl.* ţi, te. *adj.* Ѫбръка́т, тъ, — ци́, те, *indutus, vestitus, amictus:* felöltözött, felruházott: gekleidet, angekleidet, angezogen.

Imbracinu, are, atu. Ѫбра́чин, а́ре, ат, *verb. act. braccas, vel perisomata colligo, adligo. adstringo:* nadrágát, vagy lábravaloját felkötni: die Hosen, oder Unterhosen zubinden.

Imbráçişére, *f. pl.* ri. Ѫбръцъишѣ́ре, рй, *subst. amplexus, complexus:* ölelés, ölelgetés: die Umarmung.

Imbráçisezu, ere, etu. Ѫбръци́шéз, ере, ет, *verb. act. amplexor, amplector, ulnis complector:* ölelni meg ölelni: umarmen. *Ital.* abbracciare.

Imbracu, are, atu. Ѫбра́к, а́ре, а́т, *I. activ.* pre quineva séu queva: *vestio, amicio, induo:* ruházni, felruházni, öltöztetni: kleiden, bekleiden, ankleiden, anziehen, anlegen; *II. recipr.* mé imbracu: *me vestio, induo:* öltözni, felöltözni: sich anziehen, anlegen, ankleiden.

Imbrobodescu, ire, itu. Ѫбрободéск, *V.* Impropodescu, ire, itu.

Digitized by Google

itu. Ѧпроподéск, *Ital.* Imbavalgliare.

Imbrocu, *m.* Ѧбрóк, *subst. aqua tepida*: lágy melegviz, langyos viz: laues Wasser.

Imbucáturá, *f. pl.* i. Ѧбȣкътȣ́ръ, *subst. buccea, bolus, offa, frustum*: falat: der Bissen.

Imbucáturescu, ire. itu, Ѧбȣкътȣрéск, и́ре, и́т *I. activ.* pre quineva, 1) éi dau quóte o imbucáturá: *offatim cibo*: valakinek falatokonként enni adni: Jemanden bissenweise speisen, 2) *i. e.* éi dau se mánce: *cibo adesco*: enni adni: speisen, zu essen geben. *II. neutr. i. e.* gustarescu: *V.* Imbucu Nro. 2).

Imbucáturuţa, *f. pl.* e. Ѧбȣкътȣрȣ́цъ, *offala, offella, buccea*: falatotska: das Bißchen.

Imbucu, are, atu. Ѧбȣк, áре, áт, *verb. act.* 1) *sublabro, mordeo, in buccam indo*: falni, bé falni: einen Biß thun; 2) *i. e.* gustárescu: *libo, gusto, esito*: falatozni: etwas weniges essen; *a Lat. bucca.*

Imbucuru, are, atu. Ѧбȣ́кȣр, áре, áт, *verb. activ, I.* pre quineva: *hilaro, exhilaro, laetitia adficio*: meg örvendeztetni, valakinek örömet okozni: Jemanden erfreuen, aufheitern; *II. recip.* mé imbucuru: *laetor, gaudeo, laetitia adficior*: meg örülni, meg örvendeni: sich freuen, erfreuen. *ab Ital,* buon cuore,

Imbuecescu, ire, itu. Ѧбȣечéск, и́ре, 'т, *v. reciproc,* mé imbuecescu: *helluor, helluationi, luxurie me do, lascivio*: bujálkodni, bujaságra adni magát: sich der Schwelgerey ergeben, muthwillig thun.

Imbuibatu, *m.* tá, *f. pl.* ţi, te. Ѧбȣйбáт, тъ, ци́ че, *adj. ingurgitatus cibo, aut potu etc. obrutus*: torkos, torkosságban el merült: überladen, übersatt, Uiberfluß habend.

Imbuibezu, are, atu. Ѧбȣибéз, áре, áт, *V.* Imbuibu.

Imbuibu, are, atu. Ѧбȣ́иб, áре, áт, *verb act. I.* pre quineva: *ingurgito, cibo, potu, aut aliarum rerum abundantia obruo*: valakit étellel, itallal á torkoságig meg terhelni: Jemanden mit Essen, Saufen, überladen; *II. recipror*: mé imbuibu: *me ingurgito, gulositati dedo*: torkoskodni, dobzodni, magát mértéklenül valamivel meg terhelni: schwelgen, sich überladen, übersättigen.

Imbulsalá, *f. pl.* i. Ѧбȣлзáлъ, и́, *subst.* (ingásalá): *pressio, pressus, contrusio*: tolongás, toldulás, öszve nyomás: das Gedränge.

Imbulsescu, ire, itu. Ѧбȣлзéск, и́ре, и́т, *I. v. activ.* pre quineva, *i. e.* ingásescu, impingu: *premo, urgeo, trudo*: nyomni szoritani: drücken, drängen; *II. recipro*: mé imbulsescu, 1) intrá o mulţime *i. e.* me ingásescu: *urgeo, premo, contrudo*. tolongani toldulni: sich drängen; 2) la queva *i. e.* mé vérescu, *irrepo, adrepo, me ingero*: *intrudo*: magát belé tolni, bélé szerkeztetni: sich eindrängen, einschleichen; *a Lat. impulso.*

Imbulsire. *f.* Ѧбȣлзи́ре, *V. subst.* Imbulzalá.

Imbumbu, are, atu. Ѧбȣ́мб, áре, áт, *verb. act. ope nodulorum claudo, adstringo*: bé gombolni: zuknöpfen, zuknöpfeln. â bumbu.

Imbunátáţescu, ţire, itu. Ѧбȣнътъцéск, и́ре, и́т, *verbum act. melioro, bonum reddo*: jobbitani, meg jobbitani jová tenni. bessern, verbessern, gut machen.

Imbunátáţire, *f. pl.* i. Ѧбȣнътъци́ре, — ри́, *subst. melioratio*: meg jobbitás: die Verbesserung.

Imbunesu. Ѧбȣнéз, *V.* Imbunu.

Imbunu, are, atu. Ѧбȣ́н, áре, áт, сав и́ре, и́т, *verb. act.* 1) *i. e.* facu

facu mai bunu, intocmescu: *melioro:* jobbitani, jobbá tenni: beßern, verbeßern. 2) pre quineva dela vreo pornire, *e. g.* dela mánie, *i. e.* alinu, domolescu: *mittigo, placo, mulceo, tedo, lenio, propitio:* megengesztelni lecsendesiteni, letsillapitani: beſänftigen, ſtillen: 3) pre quineva, séu firea cuiva, *i e.* ímbárbátezu: *animo, animum addo:* bátoritani: ermannen, Muth machen. *ab in et bonum.*

Imburatu, *m.* tá, *f.* Ⱄⱑⰲⱃⰰⱅ, ⱅⰶ, *adj. pruinosus, pruina obductus:* zuzmarázas: bereift, mit Reif bedeckt, überzogen. *Italis,* borrare *antiqu.* l' agghiacere.

Imburu, are, atu. Ⱄⱑⰲⱃ, ⰰⱅ, *verb. act. pruina obduco:* zuzmarázal bélepni, béboritani: bereifen, mit Reif überziehen, überdecken.

Imburdu, are, atu. Ⱄⱑⰲⱃⰴ, ⰰⱃⱑ, ⰰⱅ, *v. act.* restornu, prevólescu: *everto, inverto, subverto:* felforditani, feldölteni, vágy dönteni: umwerfen, umſtoßen: Etim. *a Lat. invorto, vel inverto Ilis.* amburvari: *It.* abbordare, *imputere.*

Imburezu, are, atu. Ⱄⱑⰲⱃⱑⰶ, ⰰⱃⱑ, ⰰⱅ, *V.* Imburu.

Imbutuşescu. Ⱄⱑⰱⱅⱡⱡⱑⱄⰽⱏ, *i. q.* Imbérbecu.

Imicşorezu, are, atu. Ⱄⰿⰽⰽⱡⱁⱃⱑⰶ, ⰰⱃⱑ, ⰰⱅ, *verb. act. minuo, imminuo, deminuo:* kissebbiteni, megkissebbiteni: vermindern, verkleinern. — mé ímmicsorezu, *minuor.* kissebbedni: vermindert werden, *a* micu, *parvus.*

Imoiu, ére, átu. Ⱄⰿⱁⱁ, ⱑⱃⱑ, ⰰⱅ, *I. activ.* queva 1) facu móle: *mollio, emollio:* lágyitani: weichen, erweichen, weichmachen. 2) queva ţiendu in ápá *e. g.* pesce sáratu, cánepa, curetiu: *macero:* asztani, fonnyasztani: beizen, einweichen. 3) pre quineva pre quineva *i. e.* obosescu: *lasso, defatigo, frango:* lankasztani, bágyasztani: abmatten, entkräften: *II. recipr.* mé immoiu, 1) *i. e.* mé facu móle: *mollior, emollio, mollis fio:* lágyalni: weich werden. 2) mé obusescu: *frangor, lassesco, lassus fio, defatigor:* lankadni, elbágyadni: matt, müde, oder entkräftet werden. *a Lat. in et mollis.*

Imugurescu, ire, itu. Ⱄⰿⰲⰳⱃⱑⱄⰽ, ⰻⱃⱑ, ⰻⱅ, *verbum neutr. gemmasco, gemmas ago, pullulo:* bimbózni: Knospen bekommen: *a Lat. mucus, muculus.*

Imuguritu, *m.* tá. *pl.* i. *f.* e. Ⱄⰿⰲⰳⱃⰻⱅ, — ⱅⰶ, *pl.* ⰻ, ⱑ, *adj. gemmatus:* bimbós, bimbózott: Knospen habend.

Imulţescu, ire, itu. Ⱄⰿⰲⰰⱏⱑⰽ, ⰻⱃⱑ, ⰻⱅ, *verb. act. 1)* queva: *multiplico, amplifico, augeo, adaugeo:* sokasitani, öregbiteni, szaporitani, gyarapitani: mehren, vermehren, *II. recipr:* mé immulţescu: *multiplicor, augeor, augesco:* öregbedni, szaporodni, gyarapodni: ſich vermehren: *a Lat. in et multum.*

Imulţire, *f. pl.* i. Ⱄⰿⰲⰰⱏⰻⱃⱑ, ⱃⰻ, *subst. multiplciatio, ampliatio, amplificatio, auctus, auctio, augmentum:* öregbités sokasitás: die Vermehrung.

Imulţitoriu, *m. pl.* i. Ⱄⰿⰲⰰⱏⰻⱅⱁⱃⰻⱆ, — ⱃⰻ, *subst. multiplicator, auctor, amplificator:* öregbitö, szaporitó, sokasitó: der Vermehrer.

Imulţitoriu, *m.* tóre, *pl.* i *f.* e. Ⱄⰿⰲⰰⱏⰻⱅⱁⱃⰻⱆ, — ⱅⱁⰰⱃⱑ, *adj. V.* Multoratecu.

Imutu, are, atu. Ⱄⰿⰻⱅ, ⰰⱃⱑ, ⰰⱅ, mutu, schimbu: *verb. neut. Immuto:* változtatni, megváltoztatni: verändern: *p. e. a)* vestimentulu, *vestitum:* á ruházatot, az öltözetet: die Kleidung: *b)* firea, náravurile: *ingenium, mores:* az eszet (értelmét) ſeinen Sinn, ſeine Sitten; *a Lat. immuto.*

Impácare,

Digitized by Google

Impácare, *f. pl.* i. Împăcări, — ĭ *subst. pacatio, pacificatio:* megbékellés: die Aussöhnung, der Friedenschluß.

Impăcătoriu, *m. pl.* i. Împăcătoriŭ, *subs. pacator, pacificator, reconciliator:* békesség szerző, vagy kötő: der Friedensstifter, Aussöhner.

Impăciuescu. Împăciuĭesc, *et derivat: V.* Impacu.

Impacu, are, atu, Împăc, ăre, ăt, *l. v. act.* pve alţii quarii au fostu sfóditi: *paco, pacifico, concilio:* megbékéltetni: Friede machen, stillen, zum Frieden bringen, versöhnen, aussöhnen: *II recipr:* mé impacu cu quineva: *alicui reconcilior, cum quopiam in gratiam redeo:* megbékélni valakivel: Friede machen, sich mit Jemanden aussöhnen. *a Lat. in et paco, as.*

Impândrezu, are, atu. Împândrez, ăre, ăt, *verb. act. i. e.* prédezu, stricu, cheltuescu fórá tréba: *dillapido, prodigo, effundo, profundo:* tékozlani, pazalni, pazorlani: prasen, verprosen, verschwenden, verthun.

Impărăchiare, *f. pl.* i. Împărechiări, — ĭ, *subst. dissidium, discordia, dissensio, disconvenientia, scissio:* szakadás, egyenetlenség, hasonlás: die Uneinigkeit, der Zwietracht, Zwiespalt, die Entzweyung.

Impărăchiatu, *f.* tă, *pl.* i. *f.* e. Împărechiăt, tă, *pl.* ĭ—e, *adj. discors, disconveniens, dissidens, scissus:* szakadt, egyetnemértő: uneinig, getheilt, getrennt.

Impărăchezu, chiare, átu. Împărechez, chiări, chiăt, *verb. activ. I.* pre quariiva intrá sine: *discordes reddo, dissidia semino:* egyenetlenségbe hozni: entzweyen, uneinig machen. *II. recipr.* mé impărăchezu: *dissideo, discors fio:* meg hásonlani, egyet nemérteni: uneinig werden, sich entzweyen.

Impăratu, *m. pl.* ţi. Împărăt, — ţĭ, *subst. palatum:* iny: der Gaumen.

Impărătuşu, *m. pl.* i. Împărătĭuş, — ĭ, *subst.* limburus, *uva:* nyelv tsap: der Zapfen, das Zapfel. — miau căđutu împărătuşu: *uva desedit, uva jacet:* le esett a' nyelvem tsapja: der Zapfen ist mir geschossen.

Impărezu, are, atu. Împărez, ăre, ăt, *V.* Impăru.

Impărţaliste, *f. pl.* i. Împărţăliştĭe ĭ,)

Impărţanie, *f. pl.* i. Împărţănie, ĭ,) *subst. partitio, divisio, distributio:* osztás, felosztás, osztozás: die Theilung, Austheilung.

Impărţăşescu, şire, şitu. Împărtăşĭesc, şĭre, şĭt, *verb. act. I.* pre quineva in queva, séu queva, quineva: *impertio, communico:* közölni, közleni, részesiteni: mittheilen, theilhaftig machen. *II. verb. recipror:* mé impărtăşescu in queva, *participo, particeps fio:* részesülni, közösülni, részt venni: theilnehmen, theilhaftig werden.

Impărtăşire, *f. pl.* i. Împărtăşĭre, — ĭ, *subst.* 1) *i. e.* facere departe: *impertitio, communicatio:* közlés, reszesités: die Mittheilung. 2) *i. e.* primire de parte: *communio, participatio:* részésülés, közösülés: die theilnahme, Theilnehmung.

Impărţescu, ire, itu. Împărţesc, ĭre, ĭt, *v. act. V.* Impartu.

Impărţire, *f. pl.* i. Împărţĭre, *idem: ac* Impărţescu.

Impărţitoriu, *m. pl.* i Împărţitoriŭ, ĭ, *subst. divisor distributor:* osztó, felosztó: der Theiler, Austheiler.

Impărţitura, *f pl.* i Împărţitură, ĭ, *subst. V.* Impărţanie.

Impărtiu, ţire, ţitu. Împărţ, ţĭre, ţĭt. *V.* Impărtu.

Impartu, ţire, ţitu. Împărt, ĭre, ĭt, *verb. act.* 1) queva lucru in părţi osebite: *partior, divido,*

Digitized by Google

do, *distribuo*, *dispesco*, osztani, elosztani, felosztani: theilen, zertheilen, abtheilen, eintheilen. 2) cuiva queva: *divido distribuo*, *dispertior:* elosztani: austheilen. 3) queva cu quineva, *i. e.* facu cuiva parte: *impartio*, *impertio:* részesé tenni: theilhaftig machen. *a Lat. impartior.*

Imparu, rare, atu. Împár, áre, át, *verb. act. palo*, *impalo*, *pedo*, *statumino*, *palis fulcio:* karózni, karókat verni: pfählen, bepfählen, ſtängeln, mit Pfählen ſtützen, Stecken ſchlagen. *a Lat. impalo.*

Impătratu, *m.* tă, *f.* Împtrát, tz, *adj. quadruplex*, *quadruplus*, *quadruplicatus:* négyes, négyszeres, négyrétü: vierfach, vierfältig. *a* patru, *quatuor.*

Impatrezu, are, atu. Împtrez, áre, át, *verb. act. quadruplo*, *quadruplico:* négyeztetni: vierfältigen, vierfach machen.

Impăturare, *f. pl.* i. Împtrăre, — ĭ, *subst. complicatio:* öszve törés, rétben hajtás: die Zuſammenfaltung.

Impăturatu, *m.* tă, *f.* Împtrát, tz, *adj. complicitus*, *complicatus:* rétes, réteges: zuſammengefaltet, in Falten zuſammen gelegt.

Impăturătură, *f. pl.* i. Împtrătură, — ĭ, *subst. V.* Impăturare.

Impăturu, are, atu. Împtăr, áre, át, *verb*, *act. complico:* öszve türni, hajtogatni, rétbe hajtani: falten, falzen, zuſammenbeugen, in Falten legen. *a Lat. patulus*, *aut It.* impattare, *aequare.*

Impedecare, *f. pl.* i. Împedecáre, — ĭ, *subst.* 1) *impeditio:* hátrálás: die Verhinderung. 2) *impedimentum*, *obex:* akadály galiba, hátrálás: das Hinderniß.

Impedecu, are, atu. Împédec, áre, át, *I. v. activum:* 1) carulu *impedico:* lábát kötözni a lónak: das Pferd in Stenckel ſetzen. 2) róta carului: *sufflamino;* kötni a' kereket: das Rad ſperren, den Wagen hemmen. 3) pre quineva, a) *i. e.* îi punu picĭorulu qua sé cadă: *supplanto:* lábbal kalodát vetni: Jemanden ein Bein vorſetzen oder ſtellen, daß er darüber falle. b) pre quineva séu sĭrsire quăruiva lucru, *i. e.* opácescu: *impedio*, *sum impedimento*, *obsto*, *obicem pono:* hátrálni akadályoztatni, gántsot vetni: hindern, verhindern, aufhalten. *II. reciproc.* mĕ împédecu: 1) carulu in vreo pétră: *offendo: impingo:* belé ütközni, meg akadni: anſtoſſen, anſchlagen. 2) *i. e.* mĕ acăţiu in queva: *haereo*, *adhaereo:* meg akadni: ſtecken bleiben. 3) *i. e.* in vórba: *linqua haesito*, *adhaereo*, *adhaese loquor*, *vocem glutio:* akadozni a' beszédben, dadogni, a szót darabolni: ſtammeln, ſtottern, ſtockend reden. *a Lat. impedico.*

Impelĭtatu, *m.* tă, *f.* Împlĭcát, tz, *adj. pellitus*, *cute vel membrana obductus:* börös, börrel vagy hártyával betakart: mit Häutlein bedeckt, überzogen. — diavolu împelĭtatu: *diabolus humana specie*, *vulgo diabolus incarnatus:* ördögel béllelt ember: ein eingefleiſchter Teufel, oder ein ganzer Teufel, lebendiger Teufel. *a Lat. in et pellitus.*

Impénatu, *m.* tă, *f.* Împnát, tz, *adj.* 1) cu pene de pasere: *pennatus*, *plumatus:* tollas, tollal megrakott: befiedert. 2) cu flori: *floribus ornatus:* virágokkal ékesitett: mit Blumen geziert, oder geſchmückt.

Impénezu, áre, átu. Împnéz, áre, át, *verb. act. V.* Impenu.

Impenu, áre, atu. Împén, áre, át, 1) cu pene de pasere: *penno*, *plumo:* tollal meg rakni: befiedert, mit Federn verſehen. 2) cu flori: *floribus orno*, *vestio:* virágokkal ékesiteni, meg rakni: bekĭ-

Digitized by Google

beblümen, mit Blumen schmücken. *a Lat. in et penna.*

Impératu, *m. pl.* i. Ѧпърáт, — и, *subst. Imperator, Caesar, Augustus:* Császár: der Kaiser. barba ímperatului oflóre: *viola tricolor hortensis:* császár szakály: die Dreyfaltigkeits-Blume, die dreyfärbige Wilde, Ackerviole, die Tag und Nacht Blumme, das Freisamkraut. *a Lat Imperator. Nota* aquestu cuvéntu sé intrebuinţa zá la románi şi in locu de craiu, pre quum in sánta scripturá.

Impérátésá, *f. pl.* e. Ѧпърътѣ́съ, *sub. Imperatrix Augusta:* Császárné: die Kaiserinn.

Impérátescu, *m.* cá, *f.* Ѧпърътéск, къ, *adj.* 1) que se ţéne de impératulu: *imperatorius, imperialis, caesareus:* császári: Kaiserlich. 2) *nota exagerationis:* nebunu ímpérátescu: *stultissimus:* orşzágos bolond: Erznarr.

Impérátescu. ţire, ţitu. Ѧпърцéск, и́ре, и́т, *verb. act. impero:* úralkodni, országlani, mint egy császár: herrschen, regieren als Kaiser. *a Imperatu.*

Impérátésce. Ѧпърътéще, *adv. imperatorie, imperiali modo:* császári módon: Kaiserlich, auf kaiserliche Art.

Impérátie, *f. pl.* i. Ѧпърци́е, и, *subst. imperium:* császári birodalom: das Kaiserthum, das Reich. — ímpérátia ceriuriloru: *regnum coeleste:* menyország: das Himmelreich.

Impetrescu, ríre, tritu, Ѧпетрéск, и́ре, и́т, *I) verb. act.* queva, séu pre quineva, 1) ilu facu, séu élu strémutu in pétrá: *in lapidem converto muto, vulgo petrifico:* kövé változtatni: versteinern, in Stein verwandeln. 2) *i. e.* inpetrescu in vírtoşezu *e. g.* ánima cuiva: *lapio, duro, induro:* meg keményiteni: verhärten, hart machen. *II. reciproc* mé impetrescu 1) *i. e.* mé facu pétrá me mutu in pétrá: *lapidesco, lapisfio, in lapidem vertor, mutor, vulgo petrificor:* kövé válni: sich in Stein verwandeln, zu Stein werden. 2) mé invírtuşezu: *lapio, obduro, obduresco:* meg keményedni: verhärten, hart werden. 3) la ánimá: *animum obduro, obfirmo, lapideusfio:* meg átalkodni: versteinert, gefühllos, hart herzig werden. *a Lat. in et petra.*

Impetrire, *f. pl.* i. Ѧпътри́ре, и, *subst. versio in lapidem, petrificatio:* kövé változás: die Versteinerung, Petrification. 2) *i. e.* invírtoşére: *obduratio:* keményités, keményedés: die Verhärtung. 3) a ánimi: *durities animi, obfirmatio animi:* meg átalkodás: die Hartherzigkeit.

Impetritu, *m* á, *f. pl.* ţi, te. Ѧпетри́т, тъ, 1) *adj. saxeus, lapideus, in lapidem versus:* kövé váltt: versteinert, petrificirt. 2) invírtoşatu: *induratus, obduratus:* meg keményedett: verhartet; 3) la ánimá: *saxeus, ferreus, durus, obfirmatus:* meg átalkodott, keményszivü: hartherzig, versteinert, gefühllos.

Impilatu, *m.* tá, *f.* Ѧпилáт, тъ, *adj. humilliatus, humistratus, depressus:* meg alázott: gebeugt, demüthiget, erniedriget.

Impilescu, íre, ítu. Ѧпилéск, и́ре, и́т, *I. v. act.* queva *i. e.* préndu, séu stríngu cu cuie la olaltá: *adfigo, suffigo:* oda szegezni: anheften, annageln. *II. neutr. i. e.* crescu réu, séu stau de a crésce: *misere cresco, desino crescere:* roszúl nöni: verbutten, schlecht wachsen. *Italis*, pillare.

Impilesu, are, atu. Ѧпилéз, áре, áт, *verb. neutr. i. e.* smerescu, cucerescu, apésu, *humilio, deprimo:* meg alázni, nyomorgatni: beugen, niederbeugen, demüthigen, niederschlagen.

Impin-

Digitized by Google

Impingere, *f. pl.* i, Ă̂пиńцерѣ, ĭ, *subst: trusio:* taszitás: das Stoßen.

Impingu, gere, pinsu, Ă̂пи́нг, цере, пи́нсе, *verb. act. pingo, trudo:* taszítani, taszigálni: ſtoſſen. *composita:* ímpingu afará: *extrudo:* ki taszítani: hinausſtoßen. ímpingu dela mé ne: *abstrudo:* eltaszítani: wegſtoßen, verſtoßen. ímpingu inaénte: *pro trudo:* elötolyni, taszitani: fortſtoßen, vorwärtsſtoßen. — innapoi: *retrudo:* visza tolyni, taszítani: zurück ſtoßen. — ínlǫuntru: *intrudo:* betolyni vagy toszitani: hinneinſtoßen. — injosu: *dedrudo:* le taszítani: herabſtoßen. — la olaltá: *contrudo:* öszve tolyni vagy taszítani: zuſammenſtoßen. — *a Lat. impingo.*

Impistrescu, íre, itu. Ă̂пистре́ск, и́ре, и́т, *verb. neut. vario, vermiculor, variego, maculo:* tarkázni, tarkán feſteni: ſcheckenbunt, oder ſcheckig machen. *nota Gall.* empestrer: *implico.*

Impistritu, *m.* tá, *f. pl.* ţi, te. Ă̂пистри́т, тъ, — цй, е, *adj. maculosus, varius:* tarka: ſcheckig, bund gefleckt.

Impistriturá, *f. pl.* i. Ă̂пистритӑ́рѫ, ĭ, *subst. varietas:* tarkaság: das Bunte, die Manigfaltigkeit der Farben. *Italis.* imbastitura, *implicare.*

Impletescu, tire, titu. Ă̂плетє́ск, ти́ре, ти́т, *verb. act. flecto, implecto, texo:* fonni, befonni öszvefonni: flechten, ein flechten, zuſammen flechten. *a Lat. implico, vel implecto.*

Impletitore, *f. pl.* ri. Ă̂плетитӧа́ре, ĭ, *subst. lenia vel ligula crinalis:* hajkötö, hajfonó, haj tekerö, haj szoritó pántlika, vagy kötelék: das Haarband, oder Bandel, die Haarbinde.

Impletitura, *f. pl.* i. Ă̂плетитӑ́рѫ, ĭ, *subst. plexio, implexio, implexus, textus:* fonaték: die Flechte, etwas geflochtenes.

Implétură, *f. pl.* i. Ă̂плътӑ́рѫ, ĭ, *subst. impletum, repletum, vulgo impletura:* töltés: die Fülle, das Gefüllte. — de puscá, séu pistolu, séu tunu: *onus teli ignivomi:* töltés: die Ladung.

Implinescu, ire, itu. Ă̂плинє́ск, и́ре, и́т, *verb. act.* 1) *e. g.* vreo fágáduinţia, vreo poroncá: *adimpleo, satisfacio:* tellyesitem, bé tellyesiteni: erfüllen, in Erfüllung bringen. 2) queva que au fustu remasu, séu nu au fostu de a junsu: *suppleo, penso, compenso:* potolni, kipotolni: ergänzen, erſetzen. 3) *imperson:* se ímplinéşte *e. g.* vreo prorocie, vre unu visu, vre o dise mai din naénte, *i. e.* sé isbéndéşte: *evenit, impletur, adimpletur, evadit, exitum habet:* bételik, bétellyesedik: es wird erfüllt, geht in Erfüllung, trift ein. *a Lat. impleo.*

Implinire, *f. pl.* i. Ă̂плинѝре, ĭ, 1) *subst. impletio, adimpletio:* bétellyesités, vagy tellyesedés, die Erfüllung. 2) *pensatio, compensatio, supplementum:* potolás: die Erſetzung, Ergänzung.

Implinitoriu, *m. pl.* i. Ă̂плинитӧ́рїѫ, ĭ, *subst. expletor, adimpletor:* bétellyesitö: der Erfüller.

Implu, ere, utu. Ă̂плъ, ére, ът, *verb. act.* (umplu) *impleo, expleo, repleo, compleo:* tölteni meg tölteni, tele tölteni: füllen, erfüllen, anfüllen, vollfüllen. — pusca, tunulu, séu pistolulu: *onero:* tölteni: laden. *a Lat. impleo.*

Implutu, *m.* tá, *f. pl.* ţi, *f.* te. Ă̂плът, тъ, цй, те, *adj. impletus, repletus, completus, plenus:* töltött meg töltött: gefüllt, angefüllt, voll.

Impodobescu, ire, itu. Ă̂подобє́ск, и́ре, и́т, *verb. act. orno, exorno, decoro, condecoro, venusto:* ékesiteni, fel ékesiteni, ékesgetni: zieren, ſchmücken. *Italis.* nubellire.

Impo-

Digitized by Google

Impodobire, *f. pl.* i. Ѫподоби́ре, й, *subst. ornatio, exornatio, decoratio*: ékesités: das Schmücken, Zieren, die Schmückung. *item V.* Podóbá: *Ital.* addobamento, *ornamentum, ornatus.*

Impodobitu, *m.* tá, *f. pl.* ţi, te. Ѫподоби́т, тъ, — цй, те. 1) *adj. ornatus, exornatus, decoratus*: ékes, felékesitett: zierlich, gezirt, geschmückt. 2) dáruitu cu inceleptiune: *praeditus*: felruházott: begabt, versehen.

Imponçişere, *f. pl.* i. Ѫпонцишéре, рй, *subst. discordia, dissensio, collisio, adversitas*: meg hasonlás, egymással való ellenkezés: die Entzweyung, Uneinigkeit, das Entgegen seyn. — *item V.* Cióndrá.

Imponcişezu, şare, atu. Ѫпончишéз, шáре, áт, *verb. recipro. dissideo, discors sum, me oppono*: meghasonlani, ellenkezni, egyet nem érteni: sich entzweyen, uneinig seyn, entgegensetzen. *item V.* Ciondránescu.

Impovárare, *f. pl.* i. Ѫповъра́ре, — рй, *subst. oneratio, gravatio*: megrakás terhelés: die Bepackung, Beladung Belästigung.

Impováratu, *m.* tá, *f. pl.* ţi, te. Ѫповъра́т, тъ, *adj. oneratus, onustus, gravatus*: meg rakott, terheltetett: beladen, befrachtet, belästiget, bepackt.

Impováresu, are, atu. Ѫповъре́з, áре, áт, *verb. act. onero, gravo*: megrakni, terhelni: beladen aufladen, bepacken, befrachten, belästigen.

Impráştiatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* ţe. Ѫпръщиѧ́т, тъ, *adj. dispersus, disjectus, dissipatus*: elhányatott, szélesztetett, osztatott: zerstreut.

Impráştiatu. Ѫпръщиѣ́т. *adv. sparse, disperse, dispersim*: hintve, szórva, szerteszéllyel: zerstreut.

Impráştiare, *f. pl.* ri. Ѫпръщиѣ́ре, — й, *subst. dispersio, dissipatio*: el hányattatás, osztás, szélesztés, szilálás: die Zerstreiung.

Impráştiesu, are, atu. Ѫпръщиéз, ѣ́ре, áт)

Impraştiiu, Ѫпрáщїю) *verb. act. disipo, disjicio, dispergo*: széllyel hányni, oszlatni, szilálni, szorni: zerstreuen.—mé ímprastiiu: *dissipor, dispergor*: oszlani, széllyel menni: sich zerstreuen, aus einander gehen.

Impregiuru: *m. pl.* ri. Ѫпреѵ́ѹр, *subst. ambitus, circuitus*: kerület, környék: der Kreis, Bezirk, Umfang. a Lat. *in et gyrus.*

Impregiuru. Ѫпре́ѵѹр, *praepos*: *circa, circum, in gyrum*: körül: um, herum. — giuru ímpregiuru: *circum circa, vel circa circum, undique, in circuitu*: körös környül: um und um, rings herum, im Umfange.

Impregiuru, are, atu. Ѫпреѵ́ѹр, áре, áт, *verb. act.* 1) *i. e.* ámblu impregiuru: *gyro, ambio, circumeo*: kerülni, megkerülni, környüljárni: umgehen, herumgehen. 2) *e. g.* píleria, cupeté, vre unu locu cu gardu: *circumdo, cingo*: keriteni, körül vagy környülvenni: umgeben, umringen, einfassen.

Impregiuru stare, *f. pl.* i. Ѫпреѵ́ѹр стáре, *subst. adjunctum, circumstantia*: környülállás: der Umstand.

Impresurare, *f. pl.* i. Ѫпресѹ́раре, — й, *subst.* 1) *i. e.* strímptorime, *angustia, pressus, presura, calamitas*: szorultság, szorongatás: der Druck, die Enge, Klemme, Knapheit, Drangsal. 2) qué diavoléscá: *energema, obsessio a demone*: ördöngösség: die Besessenheit, oder die Wirkung des Teufels in dem Besessenen.

Impresuratu, *m.* tá, *f. pl.* ţi. *f.* te. Ѫпресѹра́т, тъ, *adj.* 1) *i. e.* strímptorítu: *coarctatus, coangustatus, pressus*: szorongatott: beklemmt,

Digitized by Google

klemmt, beklommen. 2) de lucru *i. e.* fórte cuprénsu: *occupatus, districtus, distentus*: foglalatos: geschäftig, beschäftiget. 3) de diavolulu *i. e.* indrácitu: *obsessus, demoniacus, energumenus*: ördöngös: beseſſen.

Impresurâturâ, *f. pl.* i. Âпрєѕрăтѣрz, — ѝ, *subst. V.* Impresurare.

Impresoru, are, atu. Âпрѣсор, ă-рє, ăт)

Impresuru, — — Âпрѣсър, ă-рє, ăт, *verb. act.* 1) *i. e.* încungiuru, inpregiuru: *circumdo, cingo:* keriteni, körül, vagy környülvenni: umringen, umgeben, umzingeln. 2) *i. e.* strîmtorescu: *coarcto, coangusto, ad angustias adduco:* szorongatni: klemmen, in die Klemme bringen, in die Enge treiben. 3) *i. e.* cuprêndu, iéu, *e. g.* frigurile, séu diavalulu pre quineva: *corripio, incesso*: fogni, lelni, erőtvenni: befallen, ergreifen, beſitzen.

Impretinescu, ire, ítu: Âпрєтинѣск, ѝрє, ѝт, *I. v. activ.* pre quariva la olaltă: *amico*: meg barátkoztattni: zum Freunde machen. *II. recipr.* mă Impretinescu cu quineva: 1) *i. e.* facu pretenie cuquineva: *amicitiam facio, jungo, instituo, contraho cum quopiam:* öszve, vagy megbarátkozni valakivel: eine Freundſchaft mit Jemanden errichten. 2) sûm séu petrecu cu quineva in pretenie: *colo (gero) amicitiam, sum in amicitia cum quopiam, utor vel fruor alicuius amicitia*: barátkozni valakivel: Freundſchaft halten, oder pflegen mit Jemanden.

Impreună. Âпрєѣнz, *adv. una simul:* együtt, egyetemben: zugleich, zuſammen, ſammt, geſammt, mit einander.

Impreunare, *f. pl.* i. Âпрєѣнăрє, — ѝ, *subst.* 1) a quórorva lucrúri osebite la alaltă: *nexus, conjunctio, connexio:* öszve egyezés: die Vereinigung, Zuſammenfügung, der Zuſammenhang. 2) *i e.* însoţire: *consociatio, societas:* társalkodás, öszve társalkodás, tarsaság: das Geſellen, die Geſellſchaft. 3) — qué trupéscă séu firésca: *coitus, concubitus:* aszszonnyal közösülés: der Beyſchlaf, die Beywohnung.

Impreună sunătore, *f. pl.* e. Âпрєѣнz ѕѣнzтоăрє, — ѕ, *subst.* adequé literă: *consona, consonans:* mássalhangzó: der mitlauter.

Impreunedu, are, atu. Âпрєѣнѣз, ăрє, ăт, *V.* Impreunu.

Impreunu, are, atu. Âпрєѣн, ăрє, ăт, *I. v. activ.* queva lucruri osebite la olaltă, *uno, unio, conſero, connecto, conjungo, copulo:* öszve fogni, foglalni kaptsolni, tenni, vetni: zuſammenfügen, ſetzen, legen, vereinigen. 2) pre quariiva la olalta a) *i. e.* însoçescu: *uno, unio, conjungo, consocio:* egyesiteni: vereinigen, zuſammengeſellen. b) la căsătorie: *copulo, matrimonio jungo:* egybeadni, esketni: zuſammengeben. *II. recipr.* mé Impreunu 1) *i. e.* mé însoçescu: *conjungor, unior, connector, copulor:* egyesülni: ſich vereinigen, geſellen. 2) prin căsătorie: *conjugium ineo, matrimonio jungor:* öszve kelni: zuſammengehen heurathen. 3) trupéşte *i. e.* mé améstecu firéşte: *coëo, concumbo:* aszonnyal közösödni, vele hálni: ſich begatten, einer beyſchlafen. *a Lat. in, prae, et unum.*

Impréjmă. Âпрѣжмz, *praepos.* 1) *i. e.* in nainte, in façé: *coram, ante, in ore, in conſpectu:* elött: vor. *p. e.* in préjma ochiloru tăi: *coram te, in oculis tuis, in conſpectu tuo:* elötted, szemed elött: vor deiner, in deinem Angeſichte, vor deine Augen. 2) *i. e.* façişu de quéia parte: *contra, eregione:* szembe, által

Digitized by Google

tal ellenben: gegenüber (din cuvéntul préjmă). â puçinu, *paucum*, *It.* poco, pocino.

Imprilostitu, *m. pl.* i. Ѧприлостит, 1) *subst. incantatus:* meg büvöltetett: bezaubert, behexet. 2) *i. e.* impresuratu: *demoniacus, obsessus, energumenus:* ördöngös: besessen.

Imprimávérésá. Ѧпримъкърѣзъ, *impers: vernat:* tavaszodik: es wird Frühling.

Imprimblu. Ѧпримблꙋ, *et deriv: V.* Preámblu.

Improbodescu, dire, itu. Ѧпрободéск, дúре, ит)

Impropodescu, ire, itu. Ѧпроподéск, úре, ит, *caput velo, obvelo:* fejét bétakarni: das Haupt hüllen, verhüllen, verschleyern, bedecken.

Impropoditóre, *f. pl.* i. Ѧпроподитоáре, (propodá, probodá) *capital, calyptra, velamen capitis:* fejkötö ruha: die Kopfthülle, Kopfbinde.

Improscu, care, atu. Ѧпрóшк, áре, áт, a) *verb. act.* cu apá: *adspergo, conspergo:* vizet hinteni valakire: sprützen, besprützen mit Waßer. b) cu petri, bruşi: *jacio, jacto, adjicio, peto, impeto:* dobni, hányni, hanyigálni: werfen, schmeißen, schleudern. 3) — cu cuvénte de oçará: *prostituo, probra ingero, verbis contumeliosis peto:* meg rutolni, gyalázni, gázolni: schimpfem, beschimpfen, mit Schimpwörter beladen. *a Lat. projicio, projectus, per metathesim.*

Improstescu, ire, itu. Ѧпростéск, úре, ит, *V.* Prostescu, tire, titu.

Improtivá. Ѧпротúвъ, *praepos:* 1) *contra, in adversum, adversus:* ellen: gegen, wider: 2) *contra, e contra, e contrario:* ellenben: dagegen, dargegen, hingegen.

Improtivescu, ire, itu. Ѧпротивéск, úре, ит, mé improtivescu, mé punu inprotivá: *verb. recipioc. adversor, contrarius sum, me oppono, renitor:* ellenzeni, ellenkezni, ellentállani: dagegen, oder dawiderseyn, sich widersetzen, entgegensetzen.

Improtivire, *f. pl.* i. Ѧпротивúре, *subst.* 1) *adversitas, contrarietas, renisus:* ellenkezés: das Gegensatz, das Entgegen seyn. 2) *oppositio, objectio:* ellenvetés: der Einwurf, die Einwendung.

Improtivitoriu, *m.* tóre. *f. pl.* ri, re. Ѧпротивитóрю, тоáре, *pl.* рй, ре, *adj. contrarius, adversus, oppositus:* ellenkezö, ellenmondó: entgegen gesetzt, widersprechend.

Improtivnicie, *f. pl.* i. Ѧпротивничíе, — й, *subst. hostilitas, inimicitia:* ellenségeskedés: die Feindschaft, Feindselligkeit.

Improtivnicu, *m. pl.* i. Ѧпротúвник, *subst. hostis, inimicus, adversarius:* ellenség: der Feind.

Improtivnicu, *m.* cá, *f. pl.* ci, ce. Ѧпротúвник, къ, *adj. hostilis, inimicus, infensus:* ellenséges: feindlich, feindselig.

Imprumutare, *f. pl.* i. Ѧпрꙋмꙋтáре, — й, *subst. mutuatio, commutatio:* költsönözés, költsön adás vagy vevés: das Borgen, Leihen, die Borgung, Entlehnung.

Imprumutátoriu, *m. pl.* i. Ѧпрꙋмꙋтътóрю: *subst. commodator, mutuum dans, creditor:* költsönözö, költsön adó: der Leiher, Borger.

Imprumutedu, tare, atu. Ѧпрꙋмꙋтéз, *V.* Imprumutu, tare, atu.

Imprumutu, *m. pl.* ri. Ѧпрꙋмꙋ́т, *subst. commodatio, mutuatio, mutuum:* költsön, költsönözés: der Borg, das Borgen, Leihen, das Geliehene.

Imprumutu, *m.* á, *f. pl.* ţi, te. Ѧпрꙋмꙋ́т, тъ, *I. adj. mutuus:* költsön: geborgt, geliehen. *II. adv. mutuo, mutue:* költsön: zu leihen, geliehen. — dau, iéu imprumutu. *V.* Imprumutu, tare, tatu.

Im-

Digitized by Google

Imprumutu, tare, tatu. Împrumút, táre, tát, *verb. act.* 1) cuiva, queva, séu pre quineva de queva: *i. e.* dau împrumutu: a) qua se misé in tórqué iaré aquelaşi lucru, *p. e.* vre o carte, vre unu vestmêntu. *ect. commodo:* leihen. b) qua se misé in tórqué intru asémené *p. e.* bani, bucate, *etc. mutuum do, mutuo do:* költsön adni: leihen, borgen. dela quineva queva *i. e.* iéu împrumutu: *mutuo, mutuor, mutuo summo:* költsönözni, költsön venni: leihen, borgen, entlehen, auf borg nehmen. *a Lat. mutuo, as.*

Impuçinare, *f. pl.* i. Împuçináre, — ĭ, *subst. deminutio, imminutio:* meg kissebbités: die Verminderung, Verringerung.

Impuçinezu, nare, atu. Împuçinéz, *V.* Impuçinu

Impuçinu, are, atu. Împuçín, áre, át, *verb. act. minuo, immimeo deminuo:* kevesiteni, kissebbiteni: verringern, vermindern, weniger machen.

Impungaciu, *m.* ce, *f. pl.* ci, ce. Împungáciŭ, ce, *pl.* cĭ, ce, *adj. petulcus:* döffö: ſtößig.

Impungere, *f. pl,* i. Împúnçere, — ĭ, *subst. punctio, impunctio:* szúrás döffés: das Stechen, Stoſſen.

Impungu, gere, punsu. Împúng, çére, púnse, *verb. act. pungo, impungo:* szúrni, döfni, gyakni: (cu acul, la cusåtură) ölteni: ſtechen, ſtoßen.

Impunsåtura, *f. pl.* i. Împunsåtúre)

Impunsóre, *f. pl.* i. Împunsóare)

Impunsură, *f. pl.* i. Împunsúre) *subst.* 1) cu queva unéltå ascuţită· *punctio, punctura:* szúrás, döffés. — cu aculu: öltés: der Stich, das Stechen, Stoßen. 2) *i. e.* jungiu, strînsóre: *punctio, dolor acutus:* nyilalás, szurás: das Stechen.

Impuşcåturå, *f. pl.* i. Împuşcåtúre, ĭ, *subst. jaculatio, explosio teli igniarii:* lövés: der Schuß.

Impuşcu, care, atu. Împúşc, cáre, át, 1) *i. e. verb. act.* slobodu puşca: *jaculo, sclopum explodo:* lönni, lövödözni: ſchießen. 2) pre quineva séu queva: *ferio trajicio:* lönni, meglönni: ſchießen, erſchießen. — de urmézå mórte: *glande plumbea exanimo, trajicio:* agyon lönni: erſchießen, todtſchießen. *Nota Hispanis:* empuxar, *i. e. impellere.*

Imputåciune, *f. pl.* i. Împotrivíune, — ĭ, *subst, imputatio:* tulajdonitás, okolás, okozás: die Anrechnung, Zuſchreibung, Imputation.

Imputare, *f. pl.* i. Împutáre, 1) *i. q.* Imputaciune: 2) *i. e.* aruncare: *exprobratio, objectio:* hántorgatás, szemre hányás: das Vorrücken, Vorwerfen, der Vorwurf.

Imputerescu, rire, itu. Împuterésc, rire, ít, *I. v. activ.* pre quineva: *roboro, vires tribuo, addo:* erösiteni: ſtärken, Kräfte leiſten. *II. reciproc.* mĕ împuterescu: *roboresco vires, capio (sumo)* erösedni, meg erösedni, erőt kapni: Kräfte bekommen, ſtarkwerden. *a Lat. possum, potes.*

Imputescu, ţire, itu. Împutésc, ţire, ít, *I. verb. act.* queva *i. e.* 1) facu puturasu: *putidum, foetidum redda:* meg büdösiteni: ſtinkend machen. 2) *i. e.* facu putóre: *foetorem excito:* büdöséget csinálni, okozni: ein Geſtank machen. *II. reciproc.* mĕ împuţescu, a) *i. e.* me facu puturosu: *putesco, foetidus fio:* megbüdösödni: ſtinkend werden. b) *i. e.* mĕ beşescu: *pedo, visio:* ſingani: farzen, furzen.

Imputiciune, *f. pl.* i. Împuţinéune, — ĭ, *subst.* (putóre) *putor, foetor:* büdösség, rosz büz: der Geſtank, ein übler Geruch.

Imputitu, *m.* tå, *f. pl.* ţiţi, te. Împuţít, tă, ţíţĭ, te. 1) *i. e.* puturosu: *puditus, foetidus:* büdös,

Digitized by Google

büdös, szagos: ſtinkend, ſtinkich. 2) *i. e.* lenevosu, diugosu: *piger, deses, segnis, ignavus, iners*: tunya, lusta, henyélö, rest, dög: faul, träg, müßig.

Impuţiu, ţire, itu. Ân ńţ, ńre, ńt, *V.* Impuţescu.

Imputu, ţire, ţitu. Ân ńt, ńre, ńt, *V.* Impuţescu. *a Lat. puteo, es.*

Imputu, tare, tatu. Ân ńt, táre, tát, *verb. act.* 1) cuiva queva, *i. e.* bagu vinå: *imputo, accuso:* tulajdonitani: zurechnen, zuſchreiben, beylegen. 2) *i. e.* arunca: *objicio, exprobro*: szemére hányni, hántorgatni, panaszképpen emlegetni: vorwerfen, vorrücken, aufmußen, Vorwürfe machen.

In. Ân, *praepoſitio:* 1) la intrebaré unde: *in*: bå, be, ban, ben; —in. *p. e.* mergu in cetate: *eo in civitatem;* a' városba megyek: ich gehe in die Stadt.—ſedu in casă: *sedeo in domo:* ülök a'házba: ich ſitze im Hauſe. 2) la anumiré quăriiva cetăţi, orasu, satu *ect.* in låtinie sé tålmácesce fórå praepoſitie: ba, be, ra, re: nach, zu. *p. e.* mé ducu la Buda, la Posonu: *eo Budam, Posonium:* Budára, Posonba megyek: ich gehe nach Ofen, nach Preßburg. zébovescu in Sibiu: *commoror Cibinii:* Szebenbe mulatok: ich halte mich in Hermanſtadt auf. 3) *p. e.* pre, spre: *in:* ra, re: auf. *p. e.* aruncu in quineva, cu petri: *lapides jacio in aliquem, lapidibus peto quempiam:* kövekkel hajgálni valakire: mit Steine werfen auf Jemanden. 4) la intrebare pónå quándu? in quótu témpu: *intra:* alatt, ig: binnen, innerhalb. *p. e.* in trei ţile: *intra triduum:* három nap alatt, harmad napig, harmadnapra: binnen drey Tagen.

Inacóque. Ânakoáče, Inakolo, Ânakolo, *V.* Intracole.

Inăcréla. Ânkrélă, *V.* Arcrélă.

Inageréscu, rire, itu. Âgiréck, *V.* Agerescu.

Inaénte. Ânaínte, *praepos.* 1) *ante, inante:* elö, elött, elöl: vor. *p. e.* inaénte de patru ţile: *ante quatuor dies:* négy nap elött: vor vier Tagen. 2) inaénte de a sosi témpulu pónó anu véni altulu, *ante:* elöre: voraus, imvoraus, zum voraus. *p. e.* plătescu cuiva inaénte adequé. pónó nau sositu témpulu plăţii: *ante solvo:* elöre fizetni: voraus bezahlen. 3) in fiénţa, de facie: *coram: p. e.* in naénte mé: *coram me:* elöttem: vor mir, vor meiner.—inaénte ochiloru mei, *prae oculis meis, ob oculos meos:* szemem elött: vor meinen Augen. 2) *i. e.* din åntéu: *primo, primum:* elöbb, eleinten, elöre: erſt, erſtlich, zuerſt. 5) intru intimpinare: *obviam:* eleibe: entgegen. *p. e.* esu cuiva in naénte: *alicui obviam eo:* eleibe menni valakinek: Jemanden entgegen gehen. mai inaénte: *ante, prius:* elött, elébb: vor. — quelu de inaénte: *adj. prior, anterior:* der (die, daš) vordere.

Inaénte de aquésta. Ânaínte de âčéttă, *praepoſit: ante, antea, antehac:* ez elött, ennek elötte: vor, vorhero, vordem.

Inaénte de que. Ânaínte, de če, *priusquam, antequam:* minek elötte, ez elött hogy: bevor, eher als.

Inălbescu, bire, itu. Ânzlbéck, bíre, ít, *V.* Albescu, *et* Nălbescu.

Inălţare, *f. pl.* i. Ânzlţáre, 1) *i. e.* rédicare, in susu: *elatio, sublatio:* magasztalás, felemelés: die Erhöhung, Erhebung, 2) *i. e.* mărire, slăvire: *praedicatio, laudatio, celebratio:* magasztalás, ditséret: das Loben, Preiſen, Rühmen, die Erhöhung, Erhebung. *ab in et album.*

Inăl-

Digitized by Google

Inalţarea Domnu lui Hristos. Ѧнълцáре, Дóмнѹлѹй Хс, *ascensio, Christi:* Kristusnak menyben felmenetele: die Auffahrt, oder Himmelfahrt Christi.

Ináltarea sántei Cruci. Ѧнълцáре, стей Крѹчй: *elevatio, vel erectio Crucis Christi:* a' Kristus Keresztyének fel magasztalása: die Kreuzerhebung.

Iuálţatu, *m.* tá, *f. pl.* ţi, *f.* te. Ѧнълцáт, тъ, цй, те, *adj.* 1) *sublatus, erectus, inaltatus, in sublime eductus:* magosan fel emeltetett: erhöhet, erhoben. 2) in tiluta quáruíva prinçipu: *Serenissimus, Celsissimus:* felséges: Durchlauchtigst.

Inalţie, *f.* Ѧнълцúе, *subst.* titulá a) la vreunu Impératu, Craiu: *majestas:* Császári, Királyi Felség: die Majestät, kaiserliche, oder königliche Majestät. b) la principi: *serenitas, celsitudo:* felség: die Durchlaucht, Durchläuchtigkeit, fürstliche Hoheit.

Inálţime, *f. pl.* i. Ѧнълцúме, *subst. altum, altitudo, sublimitas, proceritas:* magosság: die Höhe, Hoheit, Erhabenheit.

Inálţiu, ţare, atu. Ѧнълц, цáре, áт, *I. v. activ:* 1) *i. e.* rédicu, ducu, in susu: *attollo, erigo, eveho, inalto:* (*Paulin et Apul*) magasztalni, fel vinni, magossá tenni: erhöhen, erheben, emporheben. 2) pre quineva, séu numele cuiva, *i. e.* márescu, slávescu: *tollo, effero, praedico, celebro:* magasztalni, ditsösiteni: rühmen, erheben, loben, preißen. *II. reciproc,* mé inalţiu 1) *i. e.* mé rídicu in susu: *me atollo, erigo:* ágoskodni: sich erheben, bäumen. 2) *i. e.* mé trufescu: *efferor, superbior, me effero:* kevélykedni, büszkélkedni, fel fuvalkodni: stolziren, sich erheben, stolz oder hochmüttig werden, sich aufblasen.

Inaltu, *m.* tá, *f. pl.* ţi, te. Ѧнáлт, тъ, *pl.* цй, те, *adj. altus, procerus, celsus, excelsus, sublimis, arduus, elatus:* magos, felenyös: hoch, hohe, erhaben. *Nota* quándu se ié in typu de *substant: V.* Inálţime.

Inaltu. Ѧнáлт, *adv. alte, procere, excelse, sublime, sublimiter:* magosan, felenyösen: hoch, hohe.

Inapoi. Ѧнапóй, *retro, retrorsum* visza, hátra, hátúl: zurück, rückwerts. — quelu de inapoi: *adj. posterior, posticus:* hátulsó: der (die, das) hintere.

Inásprescu: *et derivata: V.* Asprescu.

Inbaieru, inbalu şi quele lalte quare incepu dela Inb. *V.* Imbaeru.

Incaeru, rare, atu. Ѧнкáер, рáре, áт, *verb. act. in capillos alicuius involo, invado:* hajába kapni, hajánál fogni, vagy ragadni valakit: Jemanden beym Kopfe ergreifen, erwischen, erhaschen, ergreifen, in die Haare gerathen.

Incáimácescu cire, itu. Ѧнкъимъчéск, чúре, úт, *V.* Cáimácescu.

Incálatu, *m.* tá, *f. pl.* ţi. te. Ѧнкълáт, тъ, *pl.* цй, те, *adj. corpulentus:* testes: voll, corpulent, wohlbeleibt.

Incálçamá. Ѧнкълцáмъ.)*V.* Cálçé-

Incálçéménte. Ѧнкълцъмúнте) ménte.

Incálécescu, cire, itu. Ѧнкълъчéск, чúре, úт, *verb. act. implico, intrico, confundo, turbo, perturbo:* egybe kötelezni, öszve bontani, zavarni: verwirrren, verwickeln, verflechten.

Incálcitu, *m.* tá, *f.* ţi, *f.* te. Ѧнкълчúт, тъ. *pl.* цй, те, *implicitus, implicatus, perturbatus:* belé kötelezett, öszve bontott, egybe zavart: verwirrt, verworren, verwickelt, verflochten.

Incálciturá, *f. pl.* i. Ѧнкълчитѹ́ръ, й, *subst. implicatio, intricatio, perturbatio, confusio, nodus, turba:* zürzavar, öszve zavarodás: die Verwikelung, Verwirrung, Verworrenheit.

Incáldescu, dire, itu. Ѧнкълзéск, зúре, úт, *I. verb. act.* queva séu

Digitized by Google

séu pre quineva: *calefacio, foveo*: melegiteni, meg melegiteni: wármen, erwármen. *II. reciproc.* mé incáldescu 1) *i. e.* stau la focu sé mé incáldescu: *me calefacio:* fütözni, magát melegiteni: ſich wármen. 2) *i. e.* mé cuprénde cáldura: *calesco, incalesco, calefio:* melegedni meg melegedni: erwármen, warm, oder erwármt werden. *a Lat. in et calidum, sive caldum.*

Incáldire, *f. pl.* i. Încălzíre, *subst. calefactio, calefactus:* meg melegités, melegedés: die Erwármung.

Incalecu, care, atu. Încálec, áre, át, *verb. act. inscendo, equo insidèo:* lóra ülni, fel ülni a' lóra: das Pferd beſteigen, auf das Pferd ſteigen.

Incalu, lare, atu. Încál, láre, át, mé incalu: *verb. reciproc. corpulentus fio:* meg testesedni, meg telni testiben: corpulent, voll werden. *Ital.* quagliare, *coagulare, a Lat. coágulo, per syncopen.*

Incalçu çare, atu. Încáłţ, ţáre, át, a) — pre altulu: *calceo, calcio:* lábbélit fel vonni, fel huzni valakinek, sarúzni valakit: ſchuhen, beſchuhen, Jemanden die Schuhe, Stiefel u. anziehen. b). mé incalçiu: *me calceo:* magát sarúzni, tsizmáját fel húzni: ſich beſchuhen, die Schuhe, Stiefel anziehen. *a Lat. in et calceo It.* calzare.

Incápére, *f.* Încăpére, (zemislire) *conceptio:* fogantatás: die Empfängniß. —

Incápístrezu, trare, atu. Încăpăstréz, tráre, át, *incapistro:* (*Apul. Met. XI*): meg kötöfékezni: die Halfter anlegen.

Inçapu, pare, atu. Înţáp, páre, át, 1) *i. e.* tragu in çapá: *figo, veru adfigo, palo infigo:* nyársba vonni: ſpießen. b) *i. e* strépungu cu çapa: *transfigo, transfodio:* egy nyársal keresztül döffni: durchſpießen. *a Lat. in et cipus.*

Iucapu, chépere vel cápére, putu. Încáp, kĭpere, cas kĭpere, pút, *verb. act.* 1) undeva *i. e.* amu locu destulu: *capior, intro:* elférni, betérni: Platz haben, faßen, in ſich faßen, begreifen. *p. e.* que de glótá, abe va inchépe in casá: *quid turba est, aedes vix capient. Terent:* ez 'a sok nép alig fér el a házban: das Haus wird dieſe menge kaum faßen. — *i. e.* zemislescu, prendu rodu in pânteçe: *concipio:* méhében fogadni: empfangen, ſchwanger werden. *II. verb. reciproc. i. e.* mé zemislescu: *concipior:* fogantatni: empfangen werden. *a Lat. in et capio.*

Incarcatu, *m.* tá, *f. pl.* ţi, te. Încărcát, tă, *pl.* ţi te, *adj. onustus, oneratus:* meg rakott: beladen, befrachtet.

Incarcu, care, atu. Încárc, cáre, át, *verb. act.* 1) vre unu caru, corabie *etc.* cu povará: *onero:* rakni, megrakni, felrakni: laden, beladen, bepacken, befrachten, belaſten. 2) queva séu pre quineva de undeva, *i. e.* iéu, ducu, rápescu cu névalá: *rapio, arripio, adprehendo:* elkapni, tsipni, ragadni: ergreifen, erwiſchen. 3) pre quineva de capu, de péru. *V.* Incaeru. *It.* caricare.

Incarlibu, séu incárligu, are, atu, *V.* Cárligu are, atu.

Incaruţiu, ţare, atu. Încruţéz, ţáre, át, *V.* Caruţiu, are, at.

Incárunţescu, ţire, itu. Încărunţésc, *V.* Cárunţescu.

Incátárámezu, mare, atu. Încătărămézu, *V.* Cátárámezu.

Incáţelescu. Încăţelésc, *V.* Cáţelescu.

Incátránescu, nire, itu. Încătrănésc, *V.* Cátránescu.

Incátráu. Încătrău, *V.* Inquótráu.

Inceluescu. Înceluésc, *V.* Celuescu *deriv.*

In-

Incenuşezu, ſare, atu. Ⱂ чєнѫшіѕ, шарі, áт, *I. v. act.* 1) *i. e.* prefacu in cenuşé: *in cinerem verto:* hamuvá tenni: zu Aſche verwandeln. 2) *i. e.* preséru cu cenuşe: *cinere conspergo*: hamuval meghinteni: einäſchern, mit Aſche beſtreuen. *II. recipror.* mé incenuşezu, *i. e.* mé facu cenuşe: *cineresco*: hamuvá lenni: zu Aſche werden; *a* cenuşá.

Incepenie, *f. pl.* i. Ⱂ чєпіиїѥ, *subst. initium, principium, exordium*: kezdet, eleje valaminek: der Anfang, Anbeginn.

Incepere- *f. pl.* i. Ⱂ чіпєрє, —ĭ, *subst, inceptio, inchoatio:* kezdés, elkezdés: das Anfangen, Anbeginnen; *item V.* Incepenie.

Incepétoriu, *m. pl.* i. Ⱂ чєпзтóрїѡ, —ĭ, *subst. inceptor, inchoator, auctor:* quarele sé apucá de invéţiatura quáruiva lucru, séu sciénţiá: *tiro:* kezdő, elkezdő: der Anfänger.

Incepétura *f. pl.* i. Ⱂ чєпзтźрѫ, *V.* Incepenie.

Incepu, cépere, ceputu, Ⱂ чén, чінєрє, чєпźт, *I. v. activ.* 1) queva *i. e.* facu inceputu: *incipio, initior, exordior, coepi, inchoo, initium do:* kezdeni, elkezdeni, hozzáfogni: anfangen, anbeginnen. 2) vne o páne: *incido:* megmetszeni: aufſchneiden, anſchneiden; *II. recipror.* mé incepu, *i. e.* iéu inceputu: *initior, incipio, inchoor, inititium sumo:* kezdődni, elkezdődni: anfangen, ſich anfangen, angehen; *a Lat. incipio.*

Inceputu, *m. pl.* ri. Ⱂ чєпźт, *subst. initium, principium:* kezdet, eleje valaminek: der Anfang, Anbeginn; — din inceputu: *a principio, ab initio:* elein, eleitől: vom Anfange. — intru inçeputu: *initio, principio*: elein, eleintén: zu Anfange, anfangs, anfänglich. — de inceputu séu que stá la inçeputu: *initialis:* kezdő: anfänglich, in Anfange ſtehend.

Incetare, *f. pl.* ri. Ⱂ чєтáрє, *subst. cessatio, finis:* szűnés, szűnet: das Aufhören, Nachlaſſen.

Incetesu, tare, atu. Ⱂ чєтéз, тáрє, áт, *cesso, desino:* szűnni, megszűni: aufhören, nachlaſſen.

Incetu, *m.* tá, *f.* Ⱂ чéт, чéтѫ. *adj: lentus, tardus, lenis*: lassú, tsendes, gyenge: langſam, ſtill, ſachte, ſtät.

Incetu. Ⱂ чéт, *adv. lente, tarde, leniter, sensim, paulatim*: lassan, gyengén, halkal, tsendesen: langſam, gelinde, leiſe, ſtill, ſachte, ſtät.

Incetuţiu. Ⱂ чєтźц, *adv. lentule:* lasatskán: etwas leiſe, langſam.

Inchegatu, *m.* tá, *f. pl.* ţi, te. Ⱂ кїєгáт, тѫ, *pl.* цй, тє, *coagulatus, concretus:* meg aludt öszve-allot: geronnen, geliefert; *It.* quagliato.

Inchegu, gare, atu. Ⱂ кїєг, гáрє, áт, *verb. act. I.* queva: *coagulo, concrescere facio:* öszveoltani, aludtni: machen daß etwas zuſammenrinne; *II. recipror.* mé inchegu: *coagulor, concresco:* öszvealudtni: gerinnen, geliefern.

Inchepere, *f. pl.* ri. Ⱂ кéпєрє, *i. e.* zemislire, *conceptio*: fogantatás: die Empfängniß.

Inchepu, chépere, putu. Ⱂ кén, кéпєрє, пźт, *It.* incappare: *incidere, insidias intrare: V.* Iucapu: Nro, 2) et 3)

Inchetoru, rare, atu. Ⱂ кétор, рáрє, áт, *V.* Imbaeru.

Inchidu, dere, chisu. Ⱂ кúд, дєрє кúс, *verb. act. I. claudo, operio*: pétenni. beboritani: zumachen. 1) *i. e* incuiu: *claudo, occludo:* bezárni, betúrni, berekeszteni: ſperren, verſperren, zuſperren, verſchließen, zuſchließen. 2) pre quineva afará: *excludo:* kizárni, kirekeszteni: ausſchließen. 3) in loptru: *includo:* bezárni, berekeszteni: einſperren, einſchließen. *II. recipr.* mé inchidu in casá: *me occludo:* zárkozni: ſich einſperren, einſchließen. — inchidu

Digitized by Google

calé cuiva: *iter praecludo cuipiam:* valakinek az úttyát bévágni: Jemanden den Weg verſperren. — vre o vitá din ţériná: *impello*: béhajtani: eintreiben; *a Lat. includo.*

Inchiare, *f. pl.* i. Închiáre, ĭ, *subst* 1) *i. e.* prèndere la olaltá: *junctio, coagmentatio*: öszvekötés, foglalás, kaptsolás: die Verbindung, Zuſammenfügung; 2) a quáriuva cuvéntu, *i. e.* sfîrşire: *conclusio, epilogus:* béfejezés: der Schluß der Rede; *It.* inchiavare, *clavo claudere.*

Inchiatu, *m.* tá, *f. pl.* ţi, te. Închiát, tă, *pl.* ĭ, te. *adj.* 1) *i. e.* prènsu la olaltá: *conjunctus, combinatus*: öszvefoglalt, kaptsolt, kötött, kötöztetett: verbunden, zuſammengebunden, zuſammengefügt. 2) *i. e.* deplènu, intregu, implènitu: *integer, completus*: teli, egész: ganz, vollzählig, complet, vollſtändig; *p. e.* unu anu inchiétu: *annus integer:* egy egész esztendö: ein ganzes Jahr.

Inchieturá, *f. pl.* i. Închieturĭ, *subst.* 1) prin quare sûntu dóá séu mai multe lucruri prènse la olaltá: *junctura, coagmentum*: kötés: die Verbindung, Zuſammenfügung, die Fuge. 2) intra ḑóá médulári: *articulus, vertebra;* hajlás, ízhajlás: das Gelenk. 3) in vre unu cuvéntu in vreo scrisóre, *p. e.* in márturisiré credenţii: *articulus, membrum, sectio, paragra, phus:* tzikely vagy tzikkely: der Artikel, Paragraph, Abſchnitt, Abſatz.

Incheiu, are, atu. Închéiu, ére, ét, *verb. act.* 1) queva, séu lucruri osebite la olaltá: *jungo. conjungo, necto, connecto, injungo, jugumento, combino:* öszvekötni, foglalni, kötözni, kaptsólni, tsinálni: verbinden, vereinigen, zuſammenfügen, binden. 2) vre unu cuvéntu, vreo predicá, *i. e.* gatu, sfîrşescu: *claudo, concludo, finio, termino* · béfejezni: ſchließen, beſchließen, endigen; dela chiae *clavis*:

Inchináciune, *f pl.* i. Închinăciúne, 1) *i. e.* plecare, plecáciune: *inclinatio, proclivitas:* hajlás: die Biegung, Beugung, Neigung, 2) cu quare se cinstesce Dumneḑeu: *adoratio, venerátio, pietas, cultus*: imádás, tisztelés: die Anbetung. 3) cu quare cinstimu pre vre unu prétenu prin altulu: *salus:* köszöntés, tisztelet: der Gruß, Empfehl, die Empfehlung, das Compliment; *p. e.* spunei dela méne inchináciune: *impertire ei salutem meo nomine, dic ei a me salutem:* köszöntsed nevemmel: ſage ihm meinen Gruß, richte von mir ein Compliment aus. — de éste persóna mai vrédnică, séu mai cinstită: *reverere eum abs me, significa ei obsequia mea:* tiszteld nevemmel: vermelde ihm meinen Empfehlung, meine Hochachtung, mein Compliment.

Inchinare, *f. pl.* i. Închinărĭ, *subst.* Inchinaciune Nro. 1) 2).

Inchinátoriu, *m. pl.* i. Închinătórĭu, ĭ, *subst. adorator:* imádó: der Anbether.

Inchinu, nare, atu. Închín, nắre, ắt, *l. v. activ:* 1) *i. e.* plecu, *p. e.* capulu cătră pământu: *clino, inclino, flecto:* hajtani, lehajtani: biegen, bücken, beugen, neigen. 2) queva cuiva, *p. e.* vre o faptă bună lui Dumneḑeu, vreo carte quáruiva Patronu, *i. e.* hărăzescu: *sacro, consecro, dico, dedico, devoveo:* feláldani, ajánlani, szentelni: widmen, weihen. 3) cuiva vre unu păharu de beutură: *propino, praebibo:* itallal reákönszönni valakire: Jemanden zutrinken. *II. recipr.* mè inchinu, 1) *i. e.* mè plecu: *clino, inclino:* hajolni, lehajolni: ſich biegen, bücken, beugen, neigen. 2) lui Dum-

Dumnedeu: *adoro, veneror Deum:* imádni az Istent: Gott anbethen. 3) Cuiva de sánítate: *saluto, salvum esse jubeo, salutem mitto:* köszönteni, tiszteltetni: grüßen lassen; *a Lat. inclino.*

Inchingu, gare, atu. Ѧкинг, гáре, áт, *verb. act. equum cingula subcingo:* a' lovat hevederel megszorítani: das Pferd gürten, umgürten. — a chinga, *cingula.*

Inchiotoru, rare, atu. Ѧкїотóр, рáре, áт, *V.* Imbáeru.

Inchipuescu. Ѧкипѣéск, *et deriv: V.* Intipuescu.

Inchisóre, *f. pl.* i. Ѧкисоáре, 1) *i. e.* incuietóre: *claustrum:* zárretesz: das Schloßgesperr. 2) *i. e.* prénsóre, robie: *captivitas, custodia, carcer:* fogság, fogház: die Gefangenschaft, das Gefängniß.

Inchisu, *m.* sá, *pl.* şi, *f.* se. Ѧкис, съ, *pl.* ши, се, 1) *participium verbi:* inchidu, *V.* Inchidu: 2) inchisu la fire, *a*) *i. e.* técutu, táinutu: *taciturnus, ocultus, tectus:* halgató, titkos, titkolt: heimlich, versteckt, verschwiegen; *b*) *i. e.* greoiu, modoroiu: *tectus, morosus, tetricus:* komor, magának való: finster, mürrisch. 3) despre vápséle: *fuscus:* setét: dunkel, dunkelfarbig.

Inchidu, dere, chisu. Ѧкид, *V.* Inchidu.

Incinghétóre, *f. pl.* i. Ѧчингътоáре, *cingulum, zona:* övedzö: der Gurt, Gürtel.

Incingu, gere, cinsu. Ѧчинг, цере, чинс, *verb. act. I.* pre quineva: *cingo, incingo, accingo, succingo.* övedzeni valakit: gürten, umgürten. *II. reciproc:* mé incingu: *a*) cu queva incingatóre: *me cingo:* felövedzeni magát: sich umgürten. *b*) despre fáriná, gráu *etc.* quándu stá multu intru unu locu astupatu, şi capíté mirosu greu, dicemu quá sé incinge: *ingratum odorem contraho:* dohosodni: michlecht werden.

Incinsu, *m.* sá, *f. pl.* şi, se. Ѧчинс, съ, *pl.* ши, се, 1) *adj.* cu cinghetóre legatu: *cinctus, incinctus:* felövedzett: gegürtet, umgürtet. 2) gráulu, fárina, *etc. ingrati odoris, graveolens, putidus:* dohos: michlecht, dumpfig.

Incóque. Ѧкоáче, *adj. huc, horsum:* ide, erre: hier, hieher, herwärts; — inquóque inquolé: *huc illuc:* ide, 's tova: hin und her, hin und da.

Incolé. Ѧколѣ, *adv. illuc, eo:* amoda, amarra: dahin, dorthin.

Incolo. Ѧколо, *adv. illuc, illuc versus:* arra, amarra, oda: dahin, dorthin, dahinwärts.

Incolţescu, ţire, tu. Ѧколцéск, цúре, úт, 1) *v. activ* queva cu dénţii: *dentes alicui rei illido:* beléharapni valamibe, fogát beléütni: etwas aufbeißen, einbeißen in etwas. 2) *neutr.* despre queva séménţá quándu va sé résará: *germino, germinasco, pullulo:* tsirázni, tzikázni: keimen, aufkeimen.

Incolţiturá, *f. pl.* i. Ѧколцитѹрь, *subst. germinatio, pullulatio:* tsirázás, tzikázás: die Aufkeimung.

Incóntrá. Ѧкóнтръ, *praepos: contra, inadversus:* ellen: gegen, wider.

Incopciezu, ere, atu. Ѧкопчéз,)

Incopciiu. ere, atu. Ѧкопчíю,) *verb. act. fibulo, infibulo:* békaptsolni, öszvekáptsolni: heften, einheften; *a Lat. in et capto.*

Incordatu, *m.* tá, *f. pl.* ţi, te. Ѧкордáт, тъ, *pl.* ци, те, *adj.* 1) *i. e.* inténsu: *tensus, intensus, expansus:* feszes, meghúzódott, merevény: gespannt, ausgedehnt, ausgestreckt; 2) despre pílérie: *replicatus, intortus:* felszegzett, meghajtott: aufgestülpt.

Incordu, dare, tu. Ѧкóрд, дáре, áт, *I. verb. act.* 1) córda, arculu *etc. tendo, intendo*: feszíteni, felhúzni, kifeszíteni: ſpannen, ausdehnen, ausziehen. 2) carulu, *i. e.* ímburdu, práváliu: *everto, inverto*: feldönteni, fordítani: umwerfen, umſtoßen. 3) pílérié: *intorqueo, replico*: felszegzeni: aufſtülpen; *II. recipr.* mé incordu cótrá quineva, *i. e.* mé uitu cu grózá: *truculenter aspicio, horribiliter intueor quempiam*: durtzán, mordan tekénteni valakire: Jemanden grimmig anſehen; me incórdá in pántece, *i. e.* mé stringe, mé pişcá: *alvus mea torquetur*: teker, vagy tsíp a' hasamba: es grimmt mich im Bauche; *a* córdá.

Incornárescu, rire, itu. Ѧкорнзрéск, рúре, úт, *V.* Cornárescu.

Incornuratu, *m.* tá, *f. pl.* ţi. te. Ѧкорнврáт, тъ, *adj. angulosus, angulatus*: szegletes: eckig, winkelig.

Incoronatu *f.* tá, *pl.* ţe, *f.* te. Ѧкоронáт, тъ; *adj. V.* Coronatu.

Incoronezu. Ѧкоронéз, *V.* Coronezu.

Incrâncénu, nare, atu. Ѧкрънчен, нáре, áт, mé incrâncenu séu misé incrâncená, *i. e.* mé îngrozescu: *verb. recipro. terreo, exterreor, expallesco, capilli hor. vent*: felborzadok: elhalaványodok, hajam szála emelkedik, ich erſchrecke, die Haare ſtehen mir zu Berge.

Incredere, *f. pl.* ri. Ѧкрéдере, *subst. fiducia, confidentia*: bizodalom: das Vertrauen, Zutrauen, die Zuverſicht.

Incredinţare, *f. pl.* ri. Ѧкрединцáре, й, *subst.* 1) *i. e.* incredere: *fiducia, confidentia*: bizodalom: das Vertrauen, Zutrauen, die Zuverſicht. 2) *i. e.* logodná: *sponsalia, desponsatio, desponsio*: mátkaság, kézfogás, eljegyzés: die Verlobung, das Verlobniß, Verſprechen.

Incredinţatu, *m.* tá, *f. pl.* ţi, te. Ѧкрединцáт, тъ, *adj.* 1) *persvasus, tutus, securus*: bizonyos: überzeugt, ſicher, verſichert. 2) *i. e.* logoditu: *desponsatus*: elmátkasított, eljegyeztetett: verlobt, verſprochen.

Incredinţezu, ţare, atu. Ѧкрединцéз, áре, áт, *verb. act.* 1) cuiva queva: *credo, concredo, committo, fido*: bízni valakire valamit: trauen, anvertrauen Jemanden etwas. 2) pre quineva despre queva; *i. e.* éi iéu indoéla: *persvadeo, adsecuro, adsevero*: bizonyossá tenni: verſichern, überzeugen. 3) vre o personá spre cásátorie *i. e.* logodescu: *spondeo, despondeo*, jegyezni, eljegyezni, mátkasítani: verloben. — mé incredinţezu cu quareva: *sponsalia facio, ineo, contraho*: eljegyezni, kezet fogni, elmátkasítani, kézfogást tartani: ſich verloben; *Ital.* accreditare, *i. e. confirmo*.

Incredinţiu, ţare, atu. Ѧкрединц, цáре, áт, *V.* Incredinţezu.

Incredu, dere, dutu. Ѧкрéд, дере, зéт, *I. v. activ.* cuiva queva, séu pre quineva *i. e.* incredinţezu: *credo, concredo, comitto, fido*: bízni valakire valamit: vertrauen, anvertrauen Jemanden etwas; *II. recipror.* mé incredu, 1) in quineva *i. e.* credu dísa, séu fágaduinţa cuiva: *fido, credo*: bizakodni, bizakodva. hinni: trauen. 2) in, séu pre qnineva, *i. e.* mé lasu in nádejdé quáriuva: *fido, confido, nitor*: bízni: ſich verlaſſen. 3) *i. e.* mé márescu mé facu pré sumétiu: *nimium confido, fretus sum, nitor, praesumo*: elhinni, elbízni magát; auf ſich zu viel bauen, ſich zu viel erlauben.

Incredutu, *m.* tá, *f. pl.* ţi, te. Ѧкрезáт, тъ, цй, те, *adj.* 1) *i. e.* bizuitu, intru acui nádejde te poţi incredinţiá: *fidus, tutus, fidelis*,

Digitized by Google

fidelis: hü, hív, bizodalmas: vertraut, verläßlich. 2) *i. e.* plácutu: *gratus, acceptus, carus familiaris:* kedves, kellemetes barátságos: vertraut, beliebt, intim. 3) *i. e.* sumeţiu: *arrogans, submissus, elatus:* meghitt, magában bíszó, maga felöl sokat tartó: vermessen, zuviel sich zutrauend, auf sich zuviel bauend.

Incremenescu, nire, itu. Ѫкременéск, и́ре, ит, *verb. act. stupeo, obstupeo, attonitus reddor:* bámúlni, elbámúlni, rémülni, hüledezni: stutzen, erstaunen.

Increstu, tare, tatu Ѫкрéст, тáре: áт, *V.* Crestu.

Increţescu, ţire, ţitu. Ѫкрецéск, ци́ре, и́т, *verb. act.* 4) vreo hainá, f unté *etc. rugo, corrugo, capero, contraho:* rántzólni, rántzba szedni: in Falten legen, zusammenfalten, zusamenziehen, runzeln. 2) pérulu capului *p: e* cu o unéltá de arsu: *crispo:* kondorítani, fodorítani: kräuseln, kraus machen.

Increţitu, *m.* tá, *f. pl.* ţi, te. Ѫкреци́т, тъ, *pl.* и́, те, 1) *i. e.* ímpáturatu, sbírcitu: *rugosus:* rántsos: runzelig, runzelicht, zusammengefalten. 2) despre pérulu capului *etc. crispus, crispatus:* kondor, fodor, kondoritott: kraus, gekrauselt.

Increţiturá, *f. pl.* i. Ѫкрецитýръ, *pl.* и́, *subst.* 1) *i. e.* sbírciu, páturá: *sinus, ruga:* rántz, rántzolás: die Runzel, Falte. 2) a pérului: *crispitudo:* fodorság, kondorság: das krauste Wesen.

Incruciţezu, ţare, atu. Ѫкрѹчишéз, áре, áт, 1) *verb. act.* queva *i. e.* ímpartu cruciţu: *decusso:* keresztül vágni, vagy osztani: etwas kreuzweise, oder überzwerch theilen. 2) *recipror.* mé incruciţezu *i. e.* inlemnescu, incremenescu: *stupeo, obstupeo, attonitus reddor.* bámúlni, elbámúlni, megrémülni, hüledezni: staunen, erstaunen, stutzen.

Incruciţu. Ѫкрѹчи́ш, *adv. V.* Cruciţu.

Incruntu, tare, atu. Ѫкрѹ́нт. sángerezu, implu de sánge: *deriv: V.* Cruntu.

Incuietóre, *f. pl.* i. Ѫкѹетоáре, *subst. claustrum, repagulum, vectis:* zár, zárló: alles wodurch etwas verschlossen wird, das Gesperr, Schloß, der Riegel.

Incuiatu, *m.* tá, *f. pl.* ţi, te. Ѫкѹáт, тъ, — ци́, тъ, *partic.* 1) cu queva zaru: *clausus, occlusus, inclusus, obseratus:* bézárva, bérekesztve, bétsukva: versperrt, eingesperrt, zugesperrt, zugeschlossen. 2) la trupu *a*) quarele nu sé póte cáca: *habens alvum obstructam, suppressam, tenesmo laborans:* kinek megszorúlt a' hasa szarásra, eröltetö nyavalyában lévö: verstopft am Leibe, mit dem Stulzwang behaftet. *b*) quarele nuse póte piţa: *dysuriacus, stranguriosus:* kiben a' vizelet megrekedett, felakadott: mit der Harnzwange, oder mit der Harnwinde behaftet.

Incuieturá, *f. pl.* i. Ѫкѹéтѹръ, ри́, *subst.* 4) quáruiva uşi: *obseratio, clausura:* bérekesztés, bézárás: das Schließen, Sperren. 2) a trupului *a*) dé cácare: *tenesmus, alvus adstricta, suppressa, obstructa:* megszorúlt has, megszorúlása a' hasnak: der Stulzwang, die Verstopfung des Leibes; *b*) de piţatu: *isuria:* a' vizeletnek megrekedése, szorulása, felakadása: die Harnverstopfung.

Incuibezu, are, at. Ѫкѹибéз, áре, áт,)

Incuibu, are, atu. Ѫкѹ́нб, áре, áт,) mé incuibu: *verb. recipror. nidulor, nidifico, nidum struo, vel pono:* fészkelni, fészket rakni: nisten, horsten. *a Lat. cubo.*

Incuiu, are, atu Ѫкѹ́ю, áре, áт, *I. v. activum: claudo, occlaudo, obsero:* zárni, bézárni, bétsukni, rekeszteni, lakatolni: sperren,

Digitized by Google

ren, verſperren, zuſperren, ſchlieſſen, verſchlieſſen, zuſchlieſſen. — pre quineva undeva: *includo*: bézárni, bérekeszteni: einſperren, einſchlieſſen. — pre quineva a forá: *excludo*: kizárni, kirekeszteni: ausſperren, ausſchlieſſen; *II. recipror.* mé inciuiu: 1) undeva in vre o casá: *me occludo*: bezárkozni: ſich einſperren, einſchlieſſen, verſchlieſſen: 2.) la trupu: *obstruor*: megrekedni: verſtopft werden.

Incumetu, tare, atu. Încúmet. *deriv*: *V.* Cumetu.

Incungiuru. *m.* Încúngiur, *subst. circuitus, amfractus, ambages*: kerület, kerülés: der Umweg.

Incungiuru, rare, atu. Încúngiur, áre, át, 1) *verb. act. i. e.* cuprendu in pregiuru *p. e.* vreo cetate: *cingo, circumdo*: körül, vagy környülvenni: umgeben, umnehmen, umringen. 2) pre lónghé queva *i. e.* ámblu inpregiuru: *gyro, ambio, circumeo*: kerülni, körülmenni vagy járni: umgehen, herumgehen. 3) mergu pre cale strímbá, *i. e.* ocolescu: *circueo, circum eo, circuitum facio, per ambages eo*: kerülni, kerületet tsinálni: einen Umweg machen. 4) pre quineva séu queva *i. e.* fugu, mé feresc u de dínsulu: *vito, evito, devito*: meiden, vermeiden.

Incununezu, nare, atu Încununéz, *etc. V.* Coronezu.

Incuşluescu, ire, itu. Încuşluéscu, íre, ít, *verb. recipror.* mé incuşluescu cu quareva: *amore quempiam depereo, cum quadam consuetudinem habeo, amore fruor*: szerelmeskedni valakivel: einen verliebten Umgang mit einer haben.

Indatá. Îndátă, *adj. mox, illico, confestim, actutum*: mindjárt, egybe, egyszeriben, azonnal: gleich, ſogleich, alſogleich, bald, alsbald, auf der Stelle.

Inde. Índe, *adv.* dicu unii inlocu de unde, *V.* Unde.

Indélunga rábdare, *f. pl.* ri. Îndelúngă rzedáre, *adj. patientia, longanimitas*. hoszszútürés, békességestürés: die Langmuth.

Indélungare, *f. pl.* ri. Îndelungáre, rí, *subst.* 1) *i. e.* depártare: *amotio, remotio, elongatio*: elüzés, távoztatás: das Entfernen, die Entfernung. 2) *i. e* apestire, preméndare: *elongatio, dilatio, prolatio*: halasztás, halogatás: die Verſchiebung, Aufſchiebung, Verzögerung, der Aufſchub.

Indélungatu, *m.* tá, *f. pl.* ti, te. Îndelungát, tă, tí, te, *adj. i. e.* indélungu: *longus, longinquus, duiturnus*: hoszszas, sokáigtartó: lange, langwierig, langdauernd. 2) *i. e.* depártatu: *dissitus, remotus, absitus, distans*: távóllévő, messze: weit entlegen, entfernt.

Indelungescu, gire, itu. Îndelungéscu, gíre, ít, *V.* Indelungu, gare, atu. Nro 2)

Indelungu, *m.* gá, *pl.* gi *f.* ge. Îndelúng, ză, *adj. longus, longinquus*: hoszszas: lang, langwierig.

Indelungu. Îndelúng, *adv. longinque*: hoszszason, hoszszúideig, sokáig: lange, lange Zeit.

Indelungu, gare, atu. Îndelúng, áre, át, *verb. act.* 1) queva séu pre quineva dela méne *i. e.* departu: *elongo, longinquo, amoveo, amoveor*: elüzni eltávoztatni: entfernen. 2) queva trébá, *i. e.* preméndu, apestescu: *elongo, differo, profero, prolato*: halasztani, halagatni: verſchieben, aufſchieben, verzögern.

Indelungu rábdu, dáre, atu. Îndelúng rzedu, dáre, át, *patienter, longanimiter fero*: hoszszason, békességesentürni: langmüthig ertragen, geduldig leiden.

Indelungu rábdátoriu, *m.* tóre, *f. pl.* i. *f.* e. Îndelúng rzedătoriŭ,

дътóрю, тоáре, *longanimis*, *longanimus*; hoszszútűrő, bekességestűrő: langmüthig.

Indémáná, *f.* Ѫдъмѫнъ, *subst. commodum*, *commoditas*, *facilitas*: alkalmatosság, könnyűség: die Bequemlichkeit, Gelegenheit.

Indémáná. Ѫдъмѫнъ, *adj. et adv. V.* Indeléte:

Indemánare, *f. pl.* i. Ѫдемънáре, 1) *subst. V.* Indémáná: *subst.* 2) *i. e.* ajutorinţa imprumutată: *mutuum auxilium*, *succursus*, *reciprocus*: költsönvaló segítés: die wechselseitige Behülfung, oder Hülfe.

Indemánatecu, *m.* cá, *f. pl. i. f.* e. Ѫдемънáтек, къ — й, е. *subst.* 1) *i. e.* de trebuinţă: *utilis*: hasznos, haszonvehető: brauchbar, nützlich. 2) *i. e.* gata a slugárí: *promptus*, *paratus*, *officiosus*: kész, szolgálatra kész: bereitwillig, dienstfertig.

Indemánezu, nare, atu. Ѫдемѫнéз, *V.* Indemánu.

Indemánu, nare, atu. Ѫдемѫн. нáре, áт, *I. v. activ.* queva, *i. e* indreptu, intocmescu: *commodo*, *accommodo*, *apto*, *adapto*: alkalmaztatni: hinzufügen, einrichten, bequem machen. *II. recipror.* mé indemánu cu quineva: *reciproce succurro*: egymást költsön segíteni: sich wechselsweise behülflich seyn.

Indemnare, *f. pl.* ri. Ѫдемнáре, — й, *subst. impulsus*, *incitatio*, *exstimulatio*, *permotio*: indítás, reávevés, hajtás, beszélés: der Antrieb, die Bewegung, Aneiferung, Anstiftung. *item*: *V.* Indemnu.

Indemnu. *m.* Ѫдéмн, *subst. motivum*, *incitamentum*, *causa*, *vel ratio movendi*: ok, mozdító, vagy indítóok: der Trieb, Antrieb, Beweggrund, Bewegungsgrund.

Indemnu, nare, atu. Ѫдéмн, нáре, áт, *verb. act. impello*, *incito*, *exstimulo*, *perduco*, *permoveo*: indítani, reávenni, hajtani, beszélleni: antreiben, anstiften, bewegen, bereden, aneifern, dazubringen; (de la *dignor*: voescu, amu voe, mé indemnu: *Virg. Curti*: *Svet*:)

Indereptare, *f pl.* i. Ѫдерептáре, *V.* Indireptare.

Indéréptnicescu, cire, itu. Ѫдъръптничéск, чи́ре, и́т, *verb. recipror.* mé indéréptnicescu: *refragor*, *renitor*, *adversor*, *resisto*, *repugno*, *contumacem me exhibeo*: makatskodni, nyakaskodni, fejeskedni, makrantzoskodni: sich widersetzen, sich hartnäckig beweisen.

Indéréptnicesce. Ѫдъръптничѫ́ште, *adv. pertinaciter*, *contumaciter*, *obstinate*: nyakasan, fejesen, makrantzosan: trotzig, widerspenstig, hartnäckig.

Indéréptnicie, *f. pl.* i. Ѫдъръптничи́е, — й, *subst. contumacia*, *pervicacia*, *pertinacia*, *obstinatio*, *cerebrositas*: nyakasság, fejesség, makrantzosság, agyafurtság: der Trotz, die Widerspenstigkeit, Hartnäckigkeit, Halsstarrigkeit, der Eigensinn.

Indéréptnicu, *m.* cá, *f. pl.* cí, *f.* ce. Ѫдъръ́птни́к, къ, — чи́, че, 1) *i. e* cu capulu mare: *pertinax*, *contumax*, *pervicax*, *obstinatus*, *refractarius*, *cerebrosus*: nyakas, makats, fejes, agyafurt, agyafurtfejű, makrantzos: hartnäckig, halsstarrig, trotzig, widerspenstig, eigensinnig, hartköpfig. 2) *i. e.* ne ascultátoriu: *inobedus*, *inobediens*: engedetlen, szófogadatlan. unfolgsam, ungehorsam.

Indéréptu, Ѫдъръ́пт, *adv.* 1) *retro*, *retrorsum*: viszsza: zurück. *p. e.* dute indéréptu: *retrocede*: eredgy viszsza: gehe zurück. 2) *pone*, *post*, *atergo*: hátra, hátúl, megett: hinten, hintan; — quelu de indéréptu: *adj posterior*, *posticus*- hátúlsó: der, die, das Hintere;

Digitized by Google

Hintere; *p. e.* piciorul de indéréptu: *pes posterior:* hátúlsóláb: der Hinterfuß, das Hinterbein. *a Lat. indirecte.*

Indereptu. Ѫдерéпт, *praepos: V.* Indireptu.

Indérévnicu, *m. pl.* i: Ѫдзрѣвник, *deriv. V.* Indéréptnicu, *etc.*

Indesélá, *f.* Ѫдесѣлъ, *subst.* (ingásalá, imbulzalá): *pressio, pressus, contrusio:* tolongás, tollyongás, tóldúlás: das Gedränge.

Indesatu, *m.* tá, *f. pl.* i, e. Ѫдесáт, тъ, *adj.* 1) *p. e.* curechiu: *densus:* tömött: dicht. 2) vre unu sacu, cárnaţiu: *fartus, refertus:* tömött: voll, gestopft. 3) vorbá: *pressus:* nyomott, szük: knapp.

Indesatu. Ѫдесáт, *adv.* 1) *dense:* tömötten: dicht. 2) *presse:* knapp.

Indeserá. Ѫдесѣръ, *adv. vesperi, vespere, ad vesperam:* este, estve, estvére, estefelé: abends, zu Abend, gegen Abend.

Indeşértu. Ѫдешѣрт, *adv. vane, inaniter, inutiliter, in vanum, incassum:* hejjában, haszontalanúl: vergeblich, umsonst. *a in et desertum.*

Indestulare, *f. pl.* i. Ѫдестулáре, й, *subst.* 1) *i. e.* destulátate: *satietas, sufficientia:* elégség, elegendőség: die Genüge, Genügsamkeit. — 2) *i. e.* facere de destulu: *satisfactio:* elégtétel: die Genugthung. 3) *i. e.* ánimá odihnitá, aşedatá cu queva, séu pre queva: *animus contentus:* megelégedés: die Genügsamkeit, Vergnügsamkeit, Zufriedenheit. *a* destulu *sive* desatul.

Indestulatu, *m.* tá, *f. pl.* ţi, te. Ѫдестулáт, тъ, ци, те, *adj.* 1) bogatu, destulu, de ajunsu: *sufficiens:* elég, elégséges, elegendő: genug, hinreichend. 2) quarele are destulu: *sufficienter provisus:* kinek elege vagyon: zur Genüge versehen. 3) quarele éste destulitu, séu mulţémitu cu que are: *contentus:* megelégedve: zufrieden, vergnügt.

Indestulescu, lire, itu, séu lare, atu. Ѫдестулéск, лúре, úт, сáв лáре, áт, 1) *verb. act.* pre altulu *i. e.* éi facu indestulare: *satisfacio:* kielégíteni: befriedigen, zufrieden stellen, Genüge thun. 2) mé indestulescu: *satis habeo, mihi sufficit, contentus sum:* megelégedni: genug haben, zufrieden, sich begnügen.

Indestulescu. Ѫдестулéск, *idem.*

Indestulire Ѫдестулúре, *V.* Indestulare.

Indestulire. Ѫдестулúре, *V.* Indestulare.

Indestulitu, *m.* tá, *f. pl.* ţi, te. Ѫдестулúт, тъ, *adj. V.* Indestulatu.

Idesu, sare, atu. Ѫдéс, сáре, áт, *I. v. activ.* 1) queva *i. e.* facu indesatu: *denso, condenso, spisso:* tömöttétenni: verdichten, dicht machen. 2) *i. e.* indesescu implu tare *p. e.* saculu de fárinà *etc. farcio, confercio, refercio:* tömni, megtömni, nagyon megtölteni: stopfen, bespicken, stark anfüllen. 3) *i. e.* vérescu bagu in sílá: *ingero, insero, inserto, intrudo:* belétolyni, vagy taszítni: hineinstoßen, stechen. *II. recipr. vel passiv.* mé indesu 1) *i. e.* mé facu indesatu: *denseo, condenseo:* tömötté lenni: dicht werden. 2) undeva *i. e.* mé vérescu, mé bagu cu sílá séu pre furişu: *irrepo, adrepo, me ingero, adfero, intrudo:* magát belétolni, belészerkeztetni: einschleichen, sich eindrängen, einstoßen. 3) mé imbuldescu, mé ingásescu: *urgeo, premo, contrudo:* tolongani, tóldúlni: sich drängen. *a Lat. in et denso.*

Indetorescu, rire, itu. Ѫдеторéск, рúре, úт,)

Indetorezu, are, atu. Ѫдеторéз,) *I. v. activ* pre quineva cu bani, séu altá avere, *i. e.* íl facu détoriu: *debitis obligo, obstringo, involvo, aeri alieno intrico:* valakit megadósítani: Jemanden

manden schuldig, oder zum Schuldner machen, in Schulden setzen, mit Schulden belegen. 2) *i. e.* punu cuiva dátorie a face, séu a impléni queva: *obligo*, *adligo*, *obstringo*: lekötelezni: verpflichten, verbinden, verobligiren. *II., reciproc.* mé indatorescu 1) *i. e.* facu datorii *p. e.* de bani: *debita*, *seu aes alienum contraho*: megadósodni, adóságot tenni, tsínální, magát adóságba verni: Schulden machen, in Schulden gerathen. 2) *i. e.* mé legu a impléni: *me obligo*, *obstringo*: lekötelezni magát: sich verbinden, verpflichten, obligiren, verbindlich machen. *a Lat. debitum.*

Indetoritu, *m.* tá, *f.* Ѫдеторит, тъ, *adj. obstrictus*, *obligatus*, *adligatus*: köteles: verbunden, verpflichtet, verbindlich, obligirt.

Indireptare. Ѫдирептáре, 1) *i. e.* rénduire: *rectio*, *directio*, *dispositio*, *ordinatio*: rendelés, intézet, igazgatás: die Ordnung, Anordnung, Anstalt. 2) *i. e.* oblire: *aequatio*: egyenesítés: das Schlichten, Gerade machen. 3) *i. e.* dirégere, tocmire: *reparatio*, *refectio*, *emendatio*, *correctio*: jobbítás, igazítás: das Bessern, die Besserung, Ausbesserung, Verbesserung. 4) *i. e.* povåçuire: *ductus*: vezetés: die Führung, Leitung. séu *i. e.* ínvåţiáturá: *institutio*, *eruditio*, *disciplina*: tanítás: der Unterricht, die Lehre. 5) *i e.* arátaré cálii: *monstratio viae*, *vulgo inviatio*: útasítás, útmutatás: die Hinweisung, Wegweisung. 6) *i. e.* mántuinţia, desvinováţire: *excusatio*, *purgatio*, *legitimatio*, *iustificatio*: mentés, mentség, mentegetés: die Entschuldigung, Rechtfertigung.

Indireptátoriu, *m. pl.* i. Ѫдирептътóрю, *subst. i. e.* rénduitoriu: *rector*, *director*: igazgató, intéző: der Directeur. 2) *i. e.* povaçuitoriu: *dux*, *ductor*: vezető: der Führer. séu, *i. e.* ínvéţétoriu: *institutor*, *instructor*, *moderator*, *eruditor*: tanító, oktató: der Lehrer, Unterrichter.

Indireptu. Ѫдирéпт, *adv. loci*: *contra*, *e regione*: szembe, ellenben, általellenben, aránnyában: gegennüber. *a in Lat. et directe.*

Indireptu, tare, atu. Ѫдирéпт, тáре, áт, 1) *verb. activ.* queva *i. e.* rénduescu, facu rénduélá: *dirigo*, *rego*, *dispono*, *ordino*: rendelni, intézni, igazgatni, erányozni: richten, ordnen, anstellen, dirigiren. 2) queva, que au fostu strímbu, *i. e.* oblescu: *aequo*, *plano*, *complano*: egyenesíteni, egyengetni: schlichten, ebnen, gerade, eben oder gleich machen. 3) queva que au fostu stricatu, *i. e.* diregu tocmescu: *reparo*, *reficio*, *emendo*, *corrigo*: jobbítani, megigazítani: bessern, verbessern, ausbessern. 4) pre quineva *i. e.* povåçuescu: *duco*, *deduco*: vezetni: leiten, führen. — séu *i. e.* inveţiu: *doceo*. tanítani: lehren, unterrichten. 5) pre quineva pre cale *i. e.* ĭi arátu cale qué boná: *monstro viam*, *vulgo*: *invio*: útasítni: zurechtweisen, den Weg weisen. 6) pre quineva, de queva gréséla, pérá, séu prepusu, *i. e.* desvinováţescu: *pungo*, *justifico*, *excuso*, *legitimo*: menteni, mentegetni, igazítani: entschuldigen, rechtfertigen. *a Lat. dirigo*, *directum.*

Indoélá, *f. pl.* i. Ѫдоѣлъ, *subst. dubium*, *dubitatio*, *dubietas*, *ambiguitas*, *anxietas*: kétség, kételkedés: der Zweifel. — amu índoélá: *dubito*: kétlem, kételdem: ich zweifle, habe oder hege einen Zweifel. — fórá indoélá: *sine dubio*, *procul dubio*, *haud dubie*: kétség kivül ohne zweifel; — cu indoélá *a*) *adj. dubius*, *ambiguus*, *incertus*: kétséges, bizonytalan: zweifelhaft, ungewiß. *b*) *adv. dubie*,

Digitized by Google

bie: kétségesen, bizonytalanúl: zweifelhaft.

Indoescu, ire, itu. Ндоéск, úpe, úт, *l. v. activ*: 1) queva *i. e.* facu indoitu, induplecu: *duplico, gemino*: kettöztetni: doppeln, verdoppeln. 2) vre o hainá *i. e.* ímpáturu: *complico*: öszvetürni, hajtogatni, rétbe hajtani: falten, zusammenfalten, zusammenlegen, in Falten legen. 3) vreo cleómbá, vreo nuié: *flecto, inflecto*: hajtani, meghajtani. biegen, beugen. *II. reciproc.* mé indoescu 1) *i. e.* mé plecu: *flector, inflector:* hajolni, hajlani: sich biegen. 2) *i. e.* amu indoélá: *dubitò, ambigo, dubius, anxius sum, dubium habeo*: kétleni, kételkedni, kétségeskedni: zweifeln, zweifien, einen zweifel haben oder hegen. a Lat. *in et duo.*

Indoire, *f. pl.* i. Ндойре, й, *subst.* 1) *i. e.* induplecare: *duplicatio:* megkettöztetés: die Verdoppelung. 2) *i. e.* ímpáturare: *complicatio*: öszvetürés, rétbehajtás: die Zusammenfaltung. 3) *i. e.* plecare: *flexio, inflexio:* hajtás, görbítés: die Biegung, Beugung. 4) a ánimii *V.* Indoéla.

Indoitu, *m.* tá, *f. pl.* ţi, te. Ндойт, тз, — цй, тз, *adj.* 1) *duplex, duplicatus:* kettös, dupla: doppelt, zweyfach. 2) ímpáturatu: *complicatus:* rétes, réteges: in Falten zusammengelegt. 3) *i. e.* strímbatu: *flexus, inflexus:* hajtott, hajtva: gebogen, krumm. 4) *i. e.* cu indoélá: *dubius, ambiguus, incertus:* kétséges, bizonytalan: zweyfelhaft, ungewiß.

Indoiturá, *f pl.* i. Ндоинтáрă, й, *subst. i. e.* páturá: *sinus, volumen, ruga*: rántz, rét: die Falte. *item. V.* Indoire.

Indrácescu, cire, itu, Ндрăчéск, чúре, úт, mé indrácescu: *verb. reciproc. obsideor a diabolo*: megördöngösödni: vom Teufel besessen werden. a Lat. *in et draco.*

Indrácitu, *m.* tá, *f.* ţi, te. Ндрăчúт, тз, — цй, тз, *adj.* 1) *i. e.* ímpresuratu de diavolulu: *daemoniacus, energumenus, a daemone obsessus:* ördöngös: vom Teufel besessen. 2) *i. e.* blástematu, ímprilostitu: *scelestus, sceleratus, diabolicus:* ördöngös, ördöggel béllelt: verteufelt.

Indrágescu, gire, itu. Ндрăгéск, úре, úт, *l. verb. activ* pre quineva: *adamo*: megszeretni: lieb gewinnen. *II. verb. reciproc.* mé indrágescu in quiveva, séu, cu quineva: *amore cuiuspiam capior:* belészeretni: sich verlieben. *a Lat. in et diligo per syncopen, et mutato l in r. more Valachis perfamiliari. Vide lit. Orthographiam sub litera L.*

Indrágitu, *m.* tá, *f.* Ндрăгúт, тз, *amore captus, vulgo: inamoratus:* kibelészeretett valakiben: verliebt.

Indrágostescu, tire, itu. Ндрăгостéск, тúре, úт, *verb. reciproc. blandior alicui:* ápolgatni, nyájossan, szerelmessen bánni valakivel: liebkosen, herzen, liebkosend behandeln. *item. V.* Indrágescu.

Indré, *f. pl.* le. Ндрă,) *subst.*

Indré, *f. pl.* le. Ндрă,) *acus adstrictoria:* füzötö: die Packnadel.

Indréle. Ндрéле, o lună adequé Dechemvrie: *December, mensis December:* Karátsonvhava, December: der Dezember, Christmonath.

Indreptu. Ндрéпт, *derivata V.* Indireptu, *cum deriv.*

Indresnélá, *f. pl.* le. Ндрăзнéлă, *subst. ausus, audacia:* mérészség, bátorság: die Kühnheit, Dreistigkeit, Unerschrockenheit. — órbá seu suméţá: *temeritas:* vakmerösség: die Verwegenheit, Keckheit.

Indrésnescu, nire, nitu. Ндрăзнéск, нúре, úт, *verb. act. audeo, subtimeo:* merni, merészelni, bátorkodni: sich unterstehen, unterfangen, erkühnen, erdreisten, etwas wagen.

In-

Digitized by Google

Indrésneţiu, *m.* néţá, *f. pl.* ţi, ţe. Ѧдрѣзнéц, цъ, — цй, це *adj. audens, audax:* mérész, bátor: dreist, kühn. — cu sumeţie: *temerarius:* vakmerő: verwegen, keck.

Indrésnire, *f. pl.* ri. Ѧдрѣзнúре, *V.* Indrésnélá.

Indrésnitoriu, *m.* tóre, *f. pl.* ri, re. Ѧдрѣзнитóрю, тóаре, *adj. V.* Indrésneţiu.

Indrugu, gare, atu. Ѧдрýг, гáре, áт, *v. act. crassa fila duco:* goromba fonalat fonni: grob spinnen.

Indulcescu, ire itu. Ѧдѹлчéск, úре, úт, *I. v. activ.* 1) queva, *i. e.* facu dulce: *dulceo, dulcoro, dulce reddo:* édesíteni: versüßen, süß machen. 2) pre quineva cu vorbá dulce: *capio, adlicio:* édesgetni: einnehmen, fesseln. *II. reciproc.* mé indulcescu: 1) mé facu dulce: *dulcesco:* megédesedni, megédesülni: süß werden 2) de cuvéntele cuiva: *capior:* megszeretni, megszerettetni, megfogattatni: gefesselt, eingenohmen werden. *a Lat. in et dulcesco, It.* addolcirsi: *Hisp.* endulcerse.

Indumnedeescu, ire, itu. Ѧдѹмнезééск, úре, úт, *Diis adnumero, adscribo, refero in Deos:* az Istenek közé számlálni: vergöttern.

Induplicatu, *m.* tá, *f. pl.* ţi, te. Ѧдѹпликáт, тъ, — цй, те, *partic.* 1) *duplex, duplicatus:* kettős, kettőztetett: doppelt, verdoppelt. 2) *i. e.* indoitu, plecatu, strímbatu: *flexus, inflexus, incurvatus:* hajtott, hajtva, görbe: gebogen, krumm.

Induplicu, care, atu. Ѧдѹплúк, кáре, áт, *I. verb. activ.* 1) *i. e.* facu indoitu: *duplo, duplico:* megkettőztetni: doppeln, verdoppeln. 2) *i. e.* indoescu plecu *p. e* vre unu ramu de arbore: *plico, replico, flecto, inflecto:* hajtani, görbíteni: biegen, bücken, beugen. 3) *i. q.* Impáturu *vel* indoescu Nro. 2) *II. reciproc.* mé induplicu: *flector, inflector:* hajlani, hajolni, görbedni: sich biegen, beugen. *a Lat. in et duplico.*

Indurare, *f. pl.* i. Ѧдѹрáре, й, *subst. miseratio, commiseratio, misericordia, clementia:* irgalom, irgalmasság, könyörületesség, szánakodás: die Gnade, Erbarmung, Barmherzigkeit, das Mitleiden.

Induratoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, re. Ѧдѹрътóрю, оáре, *pl.* рй, оáре.

Induratu, *m.* tá, *f. pl.* ţi, te. Ѧдѹрáт, тъ, *adj. misericors, miserens, clemens, benignus:* irgalmas, könyörülő, szánakozó: gnädig, barmherzig, mitleidig.

Induru, rare, atu. Ѧдýр, рáре, áт, — mé induru: *verb. recipro.* 1) *i. e.* mi milá, mé milostivescu: *misereor, miseret me:* irgalmazni, megkönyörülni: sich erbarmen. 2) *i. e.* mé invrednicescu, bénevoescu: *volo, dignor, non dedignor, haud gravor:* méltoztatni, nemsajnálni: die Güte, Gnade oder Gefälligkeit haben, geruhen. *a Lat particula in negativa et duro, as.*

Inelariu, *m. pl.* i. Ѝнелáрю, *subst.* 1) omu quarele face inéle: *annularius,* gyűrűs, gyűrűtsináló: der Ringmacher. 3) *i. e.* al patrulé dégetu dela máná: *digitus annularis:* gyűrűsújj: der Ringfinger.

Inelaşu, *m. f.* e. Ѝнелáш, е, *subst. annellus:* gyűrűtske: das Ringchen, Ringelchen.

Inelu, *m. pl.* e. Ѝнéл, е, *subst. annulus:* gyűrű: der Ring, das Ringel. — de incredinţare séu de logodná: *annulus sponsalitius:* jegygyűrű: der Brautring. — lumé inelului: *umbo, pala annuli:* gyűrű fészke: der Ringkasten. — de inelu: *adj. annularis, p. e.* dégetulu quelu de inelu: *digitus annularis:* gyűrűsújj: der Ringfinger. *a Lat. annulus.*

Inel-

Digitized by Google

Ineluţiu, *m. pl.* ţe. Ѝнелѹц, *subst. V.* Inelaşu.

Infacé. Ѫфацъ, *adv. facietenus:* artzúl: ins Gesicht.

Infáçoşezu, sére, atu. Ѫфъцошéз, шѣ́ре, áт, *verb. activ.* 1) cuiva queva *i. e.* éi punu innaénté ochiloru: *propono, ob oculos pono:* eleibe tenni, vagy terjeszteni: vorstellen, vorlegen Jemanden etwas. 2) pre doi inşi la olaltá pentru dustuşiré adevérului: *compono, comparo, vulgo: confronto:* szembe állítani: zusammenstellen, confrontiren, Parteyen gegen einander stellen.

Infáinezu. Ѫфъинéз, séu mai béne Infárinezu, nare, atu. Ѫфъринéз, нáре, áт, *verb. act.* préseru queva cu fáriná: *farina adspergo:* lisztel béhinteni: mit Mehl bestreuen. 2) pérulu capului cu fárina de aquea trébá: *pulvere cyprio conspergo, inspergo:* béporozni a' haját, magát hajporozni, pudern, einpudern.

Infárinoşezu, sére, satu. Ѫфъриношéз, шéре, шáт, *verb. reciproc.* mé infárinoşezu: *farinosus fio:* lisztesedni: mehlig werden.

Infáşiu, şére, atu. Ѫфъ́шїѹ, шѣ́ре, áт, *verb. act. fascio, fasciis involvo:* bépólálni, pólázni, fáslizni: einfaschen, einwindeln. *a Lat. in et fascio.*

Infáşurare, *f. pl.* i. Ѫфъшѹрáре)

Infáşuráturá, *f. pl.* i. Ѫфъшѹрътѹ́ръ) *subst. obvolutio, circumvolutio:* feltekerés, egymásra tekerés, forgatás: die Aufwindung, Umwindung, Umwickelung.

Infáşuru, rare, atu. Ѫфъ́шѹр, рáре, áт, *verb. act. obvolvo, involvo, circumvolvo:* feltekerni, egymásra tekerni, körül forgatni: aufwinden, umwinden, umwickeln. *ab in et fascio.*

Infieratu, *f.* tá, *pl.* i. *f.* e. Ѫфїерáт, тъ, *adj. cauteriatus, stigmaticus, stigmosus:* bélyeges: gebrandmarkt.

Infieráturá, *f. pl.* i. Ѫфїерътѹ́ръ, *stigma, nota inusta:* bélyeg, bélyegzés: das Brandmal.

Infierbéntare, *f. pl.* i. Ѫфїербънтáре, ѝ, 1) *subst. ex calefactio, fervefactio:* hévítés, megmelegítés, vagy melegedés: die Erhitzung. 2) *i. e.* ferbenţalá: *fervor, aestus, calor:* hévség, forróság: die Hitze.

Infierbéntatu, *m.* tă, *f. pl.* ţi, te. Ѫфїербѫнтáт, тъ, — цѝ, те, *adj. fervidus, fervefactus:* hév, forró: heiß, erhitzt.

Infierbéntu, tare, atu. Ѫфїербѫ́нт, тáре, áт, *I. verb. act.* queva *p. e.* apá la focu: *fervefacio, infervefacio:* hévíteni: erhitzen, heißmachen. *II. reciproc.* mé inferbéntu: *inferveo, fervefio, percalefio, inflammor:* hévülni, nagyon megmelegedni: sich erhitzen, heiß oder erhitzt werden. *a Lat. in et fervente.*

Infierezu, rare, atu. Ѫфїерéз, *V.* Infieru.

Iufieru, rare, atu. Ѫфїéр, рáре, áт, *verb. act. cauterio, stigma, aut notam inuro:* bélyegezni, sütni: brandmarken, brandmalen. *a Lat. in et ferrum.*

Infigu, gere, fiptu. Ѫфи́г, ѹере, фи́пт, *verb. act. infigo, incutio:* beléütni, beléverni, belészegezni: einschlagen, einheften, einstecken. *ab infigo. It.* ficcare, *Hisp.* hincar.

Infiénţatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Ѫфїинцáт, тъ, *adj. existens:* valósággallévö: existirend. *ab in et fientia.*

Infiénţezu, ţare, atu. Ѫфїинцéз, цáре, áт, *esse vel existere facio, ad essentiam, vel existentiam perduco, existentiam pertribuo:* valóságra hozni: einem die Existenz, oder das Seyn geben.

Infiorare, *f. pl.* i. Ѫфїóраре, ѝ, *subst.* 1) de grózá: *horror, cohorrescentia:* borzadás, retegés: das

Digitized by Google

das Schauern, Schaudern. 2) de friguri: *paroxismus, accessio febris:* hideglelés elöttvaló forróság: der Paroxismus.

Infioru, rare, atu. Ⱥ ɸiöр, ра́рe, а́т, 1) *verb. neutr.* mé infioru, adequé de grózá: *horreo, cohorreo, horresco, cohorresco, horror me incessit, corpus mihi horret:* borzadok: ich ſchauere, mir ſchauert die Haut, ein Schauer, oder Schauder überläuft mich. 2) mé infióra frigurile: *febris, accedit:* a' hideg kezdlelni: das Fieber kömmt. *a Lat. in et febris.*

Inflare, *f.* Ⱥɸлáрe, *subst. inflatio, tumor:* dagadás: das Schwellen, Aufſchwellen, die Aufblaſung.

Inflatu, *m.* tá, *f. pl. m.* i. *f.* e. Ⱥɸлáт, тz, *adj. inflatus, tumidus, turgidus:* dagadtt, feldagadtt: geſchwollen, aufgeſchwollen. 2) *i. e.* mánlosu: *iratus, indignatus:* haragos: zornig, erzörnt, aufgebracht.

Inflátură, *f. pl.* i. Ⱥɸлатéрz, *subst. inflatio, tumor:* daganat, dagadás: die Geſchwulſt, Aufblaſung.

Inflorescu, ire, itu. Ⱥɸлорéск, и́рe, и́т, 1) *v. neutr. floreo, effloresco:* virágzani, virágozni, kivirágozni: blühen, aufblühen. 2) *neutr. vel reciproc.* inflorescu séu mé inflorescu, *p. e.* despre páne, vinu *act. i. e.* mucedescu: *mucesco, situm duco:* megpenészedni: verſchimmeln, kahmen, kahmig werden. *a Lat. in floresco.*

Infloritu, *f.* tá, *pl. m.* i. *f.* e. Ⱥɸлорúт, тz, *adj. i. e.* mucedalá: *mucor, situs:* penész: der Schimmel.

Infloru, rire, ritu. Ⱥнɸлóр, рúрe, рúт, *V.* Inflorescu.

Influ, flare, atu. Ⱥ ɸлáв, ɸлáрe, а́т, *I. verb. activ.* 1) *p. e.* buçile, vreo beşică: *inflo, sufflo:* felfúni: aufblähen, aufblaſen, aufſchwellend machen. 2) queva séu pre quineva, *p. e.* in spate, *i. e.* incarcu, iéu, rápescu cu névalá: *rapio, arripio, corripio, adprehendo:* felkapni, tsípni, fogni, ragadni; ergreifen, erwiſchen, erhaſchen. *II. reciproc.* mé influ dé véntu, *i. e.* mé infoiu: *inflor:* felpuffadni: ſich aufblaſen, aufdunſen. 2) despre vreo bubá, séu dupá loviturá: *tumeo, intumeo, intumesco, turgeo, turgesco:* feldagadni: ſchwellen, aufſchwellen. 3) de mánie: *effervesco, irascor, buccas inflo:* felduzzadni, megharagudni: aufbrauſen, erzürnen.

Influritu, *m.* tá, *f. pl.* ţi, te. Ⱥɸлврúт, тz, *adj V.* Infloritu.

Influriturá, *f. pl.* ri. Ⱥɸлвритúрz, *subst V.* Infloriturá.

Infocatu, *m.* ta, *f. pl. m.* i. *f.* e. Ⱥɸокáт, тz, *adj.* 1) de focu firescu: *igneus, ignitus, ardens, candens:* tüzes: feurig glühend. 2) despre vreo pornire a ánimii: *ardens, igneus:* tüzes, heves: feurig, entbrannt, hitzig, voll Feuer. 3) vinu, vinarsu *ect. i. e.* fórte tare, *vigens, vi praeditus, admodum fortis:* erös, igen erös: ſtark, geiſtig, geiſtreich.

Infocu, care, atu. Ⱥɸóк, кáрe, а́т, *I. verb. act.* queva, séu pre quineva: *ignio:* tüzesíteni: feurig, oder glühend machen. *II. reciproc.* mé infocu, 1) de focu firescu: *ignesco:* tüzesedni: feurig werden. 2) mé açiţiu: *excandesco, effervesco:* megtüzesedni, tüzbejönni: in Feuer gerathen. *a Valach* in *et* focu.

Infoiu, iare, atu Ⱥɸóю, ıáрe, а́т, *I. verb. act.* queva: *follico, inflo, turgescere facio:* felfúni, felpuffasztani: aufſchämmen, aufblähen, aufblaſen. *II. reciproc.* mé infoiu: *follicor, tumeo, extumeo, turgeo:* felfújni, feldagadni, duzadni, domborodni, puffad-

Digitized by Google

puffadni: auflaufen, aufschwellen, sich aufblähen, aufblasen, bauschen. *a Lat. in et follis.*

Infrángu, gere, frántu. Ѧ фрѫнг, ѥре, фрѫнт, *verb. act. frango, infringo, confringo*: törni: brechen, zerbrechen. *a Lat. infringo.*

Infrántu. *m. pl.* i. Ѧ фрѫнт, *subst. fractus, confractus:* törött: gebrochen, zerbrochen. — de pócáinţá: *contritus, poenitentia fractus:* töredelmes: wehmüthig, reumüthig, zerknirscht. *p. e.* ánimá infrántá: *animus poenitentia fractus, cor contritum:* töredelmes szív: ein wehmüthiges, zerknirschtes Herz.

Infráţescu, ţire, itu. Ѧ фрѫцѣск, цѝре, ѝт, *verb. act. fraterno amore jungo:* atyafiságot kötni: verbrüdern.

Infrénare, *f.* Ѧ фрѫнáре, *subst. refrenatio, continentia, abstinentia, temperantia, moderatio:* mértéklet, mérséklés, mértékletesség, magamegtartóztatása: die Enthaltsamkeit, Mäßigkeit.

Infrénatu, *f.* tá, *pl.* i. *f* e. *m.* Ѧ фрѫнáт, тѫ, *adj. abstinens, continens, temperans, moderatus:* mértékletes, magátmegtartóztató: enthaltsam, mäßig.

Infrénezu, nare, atu. Ѧ фрѫнéз, нáре, áт, *I. verb. activ.* 1) calulu *i. e.* éi punu freulu in capu: *freno, infreno:* megkantározni: einzäumen, aufzäumen. 2) pre quineva, séu vreo pornire a ánimii *i. e.* contenescu: *refreno, cohibeo, contineo, coërceo:* megtartóztatni, mértékleni, zabolázni; zähmen, bezähmen, enthalten, einschränken, mäßigen, im Zaume halten. *II. reciproc.* mé infrénezu: *me contineo, refreno, modero:* magát megtartatni, zabolázni, mértékleni: sich enthalten, mäßigen, bezähmen. *a Lat. in et frenu.*

Infrénu, are, atu. Ѧ нфрѫн, нáре, áт, *idem.*

Infricatu, *f.* te, *pl.* i, *f.* e. Ѧ фрикáт, тѫ,)

Infricoşatu, *m.* tá, *f. pl.* ţi, te. Ѧ фрикошáт, тѫ) *adj.* 1) quarele éste cuprénsu de fricá; *pavidus, pavibundus, metu correptus:* ijedt: erschrocken. 2) *i. e.* aducátoriu de fricá: *timendus metuendus, terribilis, horrendus:* félelmes, rettenetes, retentö: furchtbar, furchtsam, fürchterlich.

Infricoşezu, şére, atu. Ѧ фрикошéз, шѣ́ре, áт, *I. verb. act.* pre altulu *i. e.* bagu fricá intr' insulu: *timefacio, ex pavefacio, deterreo, metum incutio:* megijeszteni: Jemanden erschrecken, Furcht einjagen. *II. reciproc.* mé infricoşezu: *extimeo, extimesco, expavesco:* megijedni, megfélemleni: erschrecken. *Etym. Gr.* φρίκη, *horror frigoris, et febris.*

Infricu, care, atu. Ѧ фрѝк, кáре, áт, *V.* Infricoşezu.

Infrigoşezu, şare, atu. Ѧ фригошéз, шáре, áт, *V.* Récescu.

Infrumoşezu, şére, şatu. Ѧ фрѹмошéз, шáре, шáт, mé infrumoşezu: *pulchresco:* megszépülni: schön werden. *a Lat. formosus.*

Infrumseţare, *f. pl.* i. Ѧ фрѹмсецáре, *subst. decoratio, ornatus:* szépítés, ékesítés: die Verschönerung, Zierung.

Infrumseţatu, *m.* tá, *f. pl. m* e, *f.* Ѧ фрѹмсецáт, тѫ, *adj. decorus, venustus, formosus, ornatus:* szép, ékes, felékesített: schön, geziert.

Infrumseţezu, ţare, atu. Ѧ фрѹмсецéз, цáре, áт, *I. verb. act.* pre quineva séu queva: *venusto, decoro, pulchrum reddo:* szépíteni, ékesíteni: schön machen, verschönern, zieren, schmücken. *II. reciproc.* mé infrumseţezu: *pulchresco:* megszépülni: schön werden.

Infruntare, *f. pl.* ri, Ѧ фрѹнтáре, *subst.* mustrare, probodalá, ocará: *objurgatio, exprobatio, reprehensio:* dorgálás, meg-

fid-

Digitized by Google

ſeddés, pirongatás: das Schelten, die Ausſcheltung, der Verweis, Wiſcher.

Infruntu, tare, atu. Ѫфрѣнт, тáре, áт, *verb act i. e.* mustru, probodescu, ocárescu: *objurgo, corripio, exprobro, reprehendo:* dorgálni, pirongatni, megſedni, lehordani: ausmachen, ſchelten, einen Verweis geben. *ab* in *et* frunte.

Infrundescu, dire, itu. Ѫфрѣнзéск, зúре, úт, *frondesco, effrondesco:* zöldelleni, kizöldülni: Laub bekommen, belaubt werden, grünen.

Infrunditu, *f.* tă, *pl. m.* i, *f.* e. Ѫфрѣнзúт, тъ, *adj. frondens, frondosus, foliosus:* leveles, zöld: laubig, belaubt, grün.

Infundátură, *f. pl.* ri. Ѫфѣндътъръ, *subst. agger, moles:* töltés, gát: der Damm.

Infundu, dare, atu. Ѫфрѣнд, дáре, áт, *verb. act.* 1) vreo bute, séu altu vasu, *i. e.* éi punu fundu: *fundo instruo, provideo vas quoddam:* feneket tenni valamely edénynek: ein Faß mit Boden verſehen. 2) *i. e.* astupu *p. e.* vre o sticlă *etc. obturo, obstruo:* bédugni: ſtopfen, verſtopfen, zuſtopfen. 3) *i. e.* implu: *impleo, repleo, farcio:* tömni, megtömni, megtölteni: ſtopfen, anfüllen. 4) pre quineva *i. e.* batu, juptescu: *verbero, dedolo:* sulytani, suprikálni, megloholni, verni: prügeln, abprügeln.

Ingaduélă. *f.* Ѫнгадѣлъ, *subst. V.* Ingăduinţiă.

Ingăduescu, ire, itu. Ѫнгадѣск, úре, úт, *verb. act.* 1) *i. e.* dauvoe, ſlubodenie, nu oprescu: *permitto, sino, admitto, concedo, potestatem do:* engedni, megengedni, szabadságot adni: erlauben, zulaſen, Erlaubniß geben. 2) cuiva vreo greşélă, séu pedépsă: *ignosco, parco, veniam do, absolvo:* megbotsátani, megengedni: vergeben, verzeihen, nachlaſſen. — vreo dătorie: *condono, remitto:* elengedni: erlaſſen, nachlaſſen. 1) *i. e.* mai slăbescu, mé tragu: *remitto:* engedni: nachlaſſen. *p. e.* ingédue gerul: *remittit gelu:* enged a fagy: der Froſt läßt nach. *a Lat indulgeo per matathesin, et extrita d.*

Ingăduinţă. *f.* Ѫнгадѣнцъ) *subst.* 1) Ingéduire. *f.* Ѫнгадѣре,) *i. e.* slobodenie: *venia, licentia:* engedelem: die Erlaubniß. 2) *i. e.* iertare: *venia, condonatio:* engedelem, botsánat: die Vergebung, Verzeihung.

Ingălmăcélă, *f. pl.* le. Ѫнгълмъчѣлъ, *subst. implicatio, perturbatio, confusio, turba:* zürzavar, felzavarodás: die Verwirrung.

Ingălmăcescu, cire, itu. Ѫнгълмъчѣск, чúре, úт, *I. verb. act* queva séu pre quineva: *confundo, turbo, perturbo, implico, perplexum reddo:* háborítani, öszvezavarni: verwirren, betäuben, aus der Faſſung, oder in Unordnung bringen. *II. reciproc.* mé ingălmăcescu: *confundor, perturbor:* háborodni: verwirrt werden, in Verwirrung gerathen, aus der Faſſung kommen.

Ingălmăcire, *f. pl.* i. Ѫнгълмъчúре) Imgălmăcitură, *f pl.* i. Ѫнгълмъчитъръ) *subst. V.* Ingălmăcélă.

Ingănare, *f. pl.* ri, Ѫнгънáре, рѣ, *subst. sanna, subsannatio:* vigyorgással való gunyolás: die Aushöhnung durch Geberden.

Ingănătoriu, *m. pl.* i. Ѫнгънътóрїѫ, *subst. sannio, subsannator:* vigyorgással valakit megtsúfoló: einer, der durch lächerliche, oder ſpötiſche Geberden Jemanden aushöhnet.

Ingănu, nare, atu. Ѫнгън, нáре, áт, *v. act.* 1) pre quineva: *subsannio:* vigyorogva gúnyolni, megtsúfolni:

Digitized by Google

folni: einen nachspotten, durch spöttische Geberden aushöhnen, verspotten. 2) ingánu vorba: *balbutio verba*, *lingva haesito:* akadozni a' beszédben, dadogni: stottern. — dela *gannio i. e.* flénca nescu, loquotescu. *Italis.* ingannare: *signific. fallere, decipere.*

Ingemínare, *f. pl.* ri. Ѧцемънáре, рй, *conjunctio*, *connexio, combinatio:* öszvekötözés, kaptsolás: die Zusammenfügung.

Ingémínu, nare, atu. Ѧцѣмън, нáре, áт, *verb. act. jungo, conjungo, necto, connecto, jugumento, combino:* öszvefoglalni, kaptsolni, kötözni: zusammenfügen. — dela *gemino: i. e.* ímpreunezu dóá lucruri la olaltá: *Horat.*

Ingenunchiare, *f. pl.* i. Ѧценѹнкѣре, рй, *subst. ingeniculatio, genuflexio, genuumflexio:* térdepelés, letérdepelés, térdhajtás: das Knien, Niederknien.

Ingenunchiu, chiáre, chiátu. Ѧценѹнкю, кѣре, кѣт, *verb. act. ingeniculo, genua flecto:* térdepelni, letérdepelni: knien, niederknien. *Ital.* inginocchiarsi.

Ingeru, *m. pl.* Ѧцер (инцер), *subst. V.* Angeru.

Inghieçatu, *m.* tá, *f pl. m.* i, *f.* e. Ѧгїецáт, тъ, *adj. gelatus, congelatus, gelidus, glacialis:* fagyos, jeges: frostig, gefroren, eisig, voll Eis.

Inghieçu, *m.* Ѧгїéц, *subst. gelu, gelicidium:* fagy, fagyosidö: der Frost, die Eiskälte.

Inghieçiu, çare, atu. Ѧгїéц, цáре, áт, *verb. act. gelor, congelor, gelasco:* fagyni, megfagyni: frieren, erfrieren, gefrieren. *a Lat. in et gelor.*

Inghimpu, pare, atu. Ѧгúмп, пáре, áт, *verb. act. stimulo, pungo:* szúrni, döfni, ösztönözni: stechen, stacheln. *ab* in *et* ghimpu.

Inghiţitóre, *f. pl.* ri. Ѧгицитóаре, *subst. fauces, gula, oesophagus:* nyeldeklö: der Schlund.

Inghiţiturá, *f. pl.* i. Ѧгїцитѹръ, *subst.* 1) *i. e.* inghiţire: *deglutitio, devoratio:* lenyelés: das Schlucken, Schlingen. 2) quótu poţii inghiţi odatá, o duşcá: *haustus, potus:* húzomkorty: der Schluck. *V. etiam* Duşcá.

Inghitu, ţire, itu. Ѧгúт, цúре, úт, *verb. act. glutio, deglutio:* nyelni, lenyelni, elnyelni: schlucken, verschlucken, hinunter schlucken, verschlingen. *a Lat. in, el glutio.*

Inglodu, dáre, atu. Ѧглóд, дáре, áт, 1) *verb. act.* queva, séu pre quineva: *coeno ingero, luto immergo:* potsolyába bétolyni: in Koth stecken Jemanden, oder etwas. 2) *reciproc.* mé inglodu: *luto inhaereo:* sárba belékeveredni, iszaposni: in Koth gerathen, in einer Pfülze stecken bleiben.

Ingrádescu, dire, itu, Ѧгрѫдéек, úре, úт, *verb. act. sepio, sepes flecto:* keriteni, kertelni, békertelni, sövényt kötni: zäunen, umzäunen, einzäunen, einen Zaun flechten oder binden. *It.* giardino, *hortus, Valach.* grídina, *inde* gardu, *i. e. sepes, quibus cingitur,* grídina.

Ingraditurá, *f. pl.* i. Ѧгрѫдитѹръ, *subst. V.* Gardu.

Ingrâşare, *f.* Ѧгрѫшáре, *subst. sagina, saginatio:* hízlalás: die Mast, Mastung.

Ingrâşatu, *f.* tá, *pl. m.* i, *f.* e. Ѧгрѫшáт, тъ, *adj. saginatus, pingvis, pingvefactus:* hízott, hizlalt, kövér: gemästet, fett, feist.

Ingraşu, şáre, atu, Ѧгрáш, шáре, áт, *I. verb. act.* queva, séu pre quinevá: *sagino, impingvo, pingvefacio:* hízlalni, kövéríteni: mästen, fett machen. *II. reciproc.* mé ingraşu: *glisco, pingvesco:* hízni, meghízni, kövéredni: fett, oder feist werden, zunehmen. (dela *glesco, Colum: VII.* 1). *Italis* grasso, *pingvis.*

In-

Digitized by Google

Ingrecatá, *f. pl.* e. Ѧгрекáтъ, *subst. gravida, praegnans, inciens:* terhes, viselős: schwanger, in der Hoffnung. *a Lat. in et gravis*

Ingreçoşezu, sére, atu. Ѧгрецошéз, шѣ́ре, áт, *V.* Ingreţoşezu.

Ingrecu, care, atu. Ѧгрéк, кáре, áт, *verb. act.* vre o muiére: *gravido, ingravido, gravidam, praegnantem reddo, impleo; vulgo: impraegno:* terhesíteni, teréhbe ejteni: schwängern; *a Lat. ingravido.*

Ingreoiare, *f.* Ѧгреоѣ́ре, *subst. gravatio, ingravatio, gravamen:* terhelés: die Beschwerung, Belästigung; *ab* in *et* greu.

Ingreoiezu, iare, iatu. Ѧгреоéз, ѣ́ре, ѣ́т, *I. verb. act.* 1) cu vreo povará, *i. e.* impovárezu: *gravo, ingravo, onero:* nehezíteni, megterhelni: belästigen, beschweren. 2) queva la isprávitu, *i. e.* facu sé fie cu anevoe: *praegravo, difficilius reddo:* nehezíteni, bajossá, sullyassá tenni: erschweren; *II. recipr.* mé ingreoiezu: *gravor, ingravesco:* megnehezedni: schwerer, oder beschwert werden.

Ingreţoşezu, sére, şatu. Ѧгрецошéз, шѣ́ре, шáт, *I. verb. act.* pre quineva: *nauseam procuro cuipiam:* émelygést, vagy útálást okozni: Jemanden einen Eckel Verursachen; *II. recipr.* mé ingreţoşezu: *nauseo, nauseam capio:* ímelygeni, megundorodni, valamit megútálni: einen Eckel bekommen; *ab* in *et* greatia: *Ital.* gravezza.

Ingrijare, *f. pl.* iri, Ѧгрижáре, — и́рй, *subst. cura, curatio, sollicitudo:* gondoskodás, szorgosság: die Besorgniß.

Iugrijatu. *m.* tá, *f. pl. m.* i. *f.* e, Ѧгрижáт, тъ, *adj. sollicitus, curis distentus, anxius:* gondos. szorgos: sorgsam, sorgfältig, besorgt.

Ingrijezu, are, atu. Ѧгрижéз, жáре, áт, mé ingrijezu: *verb. recipr. curo, curae mihi est, sollicitus sum:* gondoskodni, szorgoskodni: besorgt seyn, Sorge tragen. *a Lat. in et curo.*

Ingropáciune, *f. pl.* i. Ѧгропъчѹ́не, *subst. funus, exequiae, justa, funebria:* temetés, temetség: das Begräbniß, Leichenbegräbniß.

Ingropare, *f. pl.* ári. Ѧгропáре, — ѕ́рй, *subst.* 1) a ore quáruiva lucru: *defossio, infossus:* béásás, elásás: die Eingrabung, Vergrabung. 2) a vre unui omu mortu: *humatio, sepultura:* temetés: die Begrabung, das Begräbniß.

Ingropu, pare, atu, Ѧгрóп, пáре, áт, *verb. act.* 1) vre o comórá, legumi, *etc. infodio, defodio:* elásni, béásni: einscharren, eingraben, vergraben; viea: *vites, defodio, accumulo:* elásni, elfedni a'szöllőt: einscharren, bedecken die Weinstöcke. 2) vre unu mortu: *humo, sepelio, contumulo:* temetni, eltemetni: begraben, beerdigen; *ab* in *et* grópa. *It.* groppo, *acervus.*

Ingroséla, *f. pl.* i. Ѧгрошѣ́лъ, *subst. spissamentum:* sűrűség: die Dichtheit, oder das womit man etwas dicht macht.

Ingroşu, şére, şatu. Ѧгрóш, шѣ́ре, шáт, *I. activ.* 1) queva lucru tare, *p. e.* vre unu cuiu de feru: *i. e.* facu grosu: *crasso, incrasso:* vastagítani: verdicken, dick machen. 2) queva din quéle curgátóre *p. e.* cernéla, vreo tamá: *etc. denso, condenso, spisso, conspisso:* sűríteni, sűrűvé tsinálni: dicht machen. 3) vre o muiére, *V.* Ingrecu. — *II. recipr.* mé ingroşu 1) *p. e.* omul, vre unu lemnu; *i. e.* mé facu grósu: *crassesco, incrassésco:* vastagodni: dick werden. 2) queva din quéle curgátóre, *p. e.* vinu, cernéla *etc. denseo, spissesco:* sűrűdni: dicht werden; *It.* Ingrossare.

Ingrozescu, zire, itu. Ѧгрозѣск, зи́ре, и́т, *I. verb. act.* pre quineva: *perterrefacio, horrorem incutio, horrore adficio*: irtóztatni, iszonyítani, elrettenteni: entsetzen, in Grauen, oder Entsetzen bringen, sehr erschrecken. *II recipr.* mé ingrozescu: *horreo. cohorreo. cohorresco, horror me incessit:* irtózni, iszonyodni, rettenni: grauen, grausen, schaudern, sich entsetzen; *ab Ital.* grassolano.

Ingrozire, *f. pl.* i. Ѧгрози́ре, рй, *subst. horror:* irtózás, iszonyodás: das Grauen, Grausen, Schaudern, Entsetzen.

Inholbatu, *f.* tá, *pl. m.* i. *f.* e. Ѧхолбáт, *adj. magnos et deformes oculos habens*: nagyszemű, ökörszemű: der große Augen hat.

Inholbu, bare, atu. Ѧхóлб, бáре, áт, mé inholbu, *verb. recip. a*) mé uitu la queva cu íncremenire: *cum stupore intueor:* valamin elbámulni, szemeket mereszteni, szemeit kidűllyeszteni: Augen sperren, große Augen machen, starr ansehen. *b*) *i. e.* intorcu ochii: *oculos contorqueo:* szemeket mereszteni: die Augen verdrehen. *c*) cascu gura la queva: *hianti ore contemplor:* átsorogni: gaffen, angaffen etwas. *a Lat. in et volvo, v. mutato in h. vide cit. Orthogr.*

Inie, *f.* Ѝніе, *subst. glacies in undis natans:* zaj: der Eisstoß, der Eisgang.

Inieptare, *f. pl.* ri. Ѧнїептáре, *subst. impetus*: rohanás, rugaszkodás: das Aushohlen, die Anstrengung der Kräfte.

Inieptu, tare, atu, Ѧнїéпт, тáре, áт, *I. verb: act*, queva *i. e.* rápedu inpingu, séu aruncu cu névalá: *jacto, cum impetu jacio:* nagy erővel hatani, vagy taszítani: scheudern. *II. recipr.* mé inieptu: *impetum capio, mihi impetum do:* nekiereszkedni rugaszkodni, rohanni: aushohlen, *a Lat. in et jacto. Ital. gettare*

Inimá, *f. plur:* mi. Ѝнимъ: — мй, *subst.* 1) in quátu éste unu míruntaiu al trupului: *cor:* szív: das Herz. — din inimá: *cordicitus*: szívembe, szívemből: im Herzen, vom Herzen.—durére de inimá: *cardialgia, dolor cordis:* szívfájás: das Herzweh. svégniré inimii: *palpitatio, vel trepidatio cordis*: szívnek dobogása: das Herzklopfen. 2) *i. e.* sufletu, inţelégere: *animus, cor, pectus*: szív, lélek: das Herz, Gemüth, die Seele. — *p. e.* inimá buná: *animus bonus:* jó lélek, szív: gutes Herz, gute Seele. — cu tótá inima: *toto animo, toto ex corde:* egész szívességgel, jó szívvel: mit ganzen Herzen, — durére inimii, de íntristare: *cordolium:* szívfájás, keserűlés: die Betrübniß das Herzleid. 3) *i. e.* chesu, chédve, indrésnire: *animus, ausus:* kedv, bátorság: das Herz, die Lust, Muth, Herzhaftigkeit. *p. e.* nu mé trage inima: *deest mihi animus*: nintsen kedvem: ich habe keine Lust. 4) *i. e.* stomachu, ránzá: *stomachus:* gyomor: der Magen. *Nota:* de qui dicu unii din nepricépere avéndu duréri in stomachu quó éi dóre inima. 5) a séménţiloru, *i. e.* colţul: *cyma, germen, asparagus:* tsira, tzikka: der Keim, das Herz; *a Lat. anima, animus.*

Inima què rea. Ѝнима чѣ рѣ̀, *subst.* o bólá *i. e.* scursóre cu sánge: *dysenteria:* vérhas: die rothe Ruhr.—quare éste cuprénsu de aquéstá bólá: *dysentericus:* vérhasban feküvő: mit der Dysenterie behaftet.

Inimezu, are, atu. Ѝнимéз, áре, áт, *i. e.* ímbárbátezu: *verb. act. animo, animum addo*: bátorítni: Muth einflößen, muthig machen.

Inimo-

Digitized by Google

Inimosu, *m.* mósă, *f. pl.* moşi, *f.* móse. Иним҃ос, рáтz, — мошй, моáтe, *adj. animosus, intrepidus, audax*: nagyszívű, bátor: muthig, herzhaft.

Inimuţă, Иним҃уц, *diminut. corculum, animulus*: szívetske: das Herzchen, Herzlein.

Inlăptoşezu, şére, şatu. Имзптошúз, шúрe, шáт, mé inlăpto şezu: *I. verb. neutr. lactesco*: megtejezedni, tejéválni: milchig, oder zu Milch werden; *a Lat. in et lactesco.*

Inlemnescu, nire, itu. Имлемнéск, нúрe, нт, *verb. act. i. e.* incremenescu: *stupeo, obstupeo, attonitus reddor.*: bámulni, elbámulni, rémülni, hüledezni: stutzen, erstaunen. a lemnu.

Inlemnoşezu, şare, atu. Имлемно, шúз, шарe, шáт, *i. e.* mé facu lemnosu: *lignosus fio*: fásodni, fássalemni: holzig werden.

Inlocu. Имлóк, *adj.* 1) *loco, pro*: helyett, gyanánt: ſtatt, anſtatt, für. *p. e.* in loculu meu: *pro me, loco mei*: helyettem: ſtatt meiner. 2) *V.* Delocu. *a Lat. in et loco.*

Inlontru. Имлóнтрe, } *adv.* 1) sún-
Inlăuntru. Имлăúнтрe, } tu, şedu, *etc. intus, intra*: belöl, benn, ottbenn: inwendig, innerhalb, drinnen. 2) *i. e.* mergu, trimitu: *intro*: bé, belé: ein, hinein. *p. e.* mergu in lontru: *intro eo*: bémegyek: ich gehe hinein. — quelu din lăuntru *adj. interus, interior, intimus*: belső: innig, inwendig.

Inmicşorezu. Иммикшорéз, şi quele lalte, quare sé incepu cu Inm.

Innădescu, dire, itu. Инздéск, дúрe, нт, *verb. act. annecto, adnecto, subnecto*: toldani, megtoldani, toldozni, tákozni: ſtückeln, anſtückeln, zuſammenſtückeln. *a Lat. in et addo.*

Innăditu, *f.* tă, *pl. m.* i. *f.* e, Инздúт, тz, *adj. annexus, adnexus*: toldott, toldozott: angeſtückelt.

Innăditură, *f. pl.* i. Инздитýрz, *subst. annexus, annexio, adjunctio*: tóldás, tóldalék: die Anſtückelung, der Zuſatz.

Innecăciosu, *f.* ciósă, Инекзчóс, чоáтz, *adj. a*) *austerus, acerbus*: fojtos: herb. *b*) tusé inăcăciósă: *tussis suffocans*: fúlasztó köhögés: der Stickhuſten.

Innecu, care, atu. Инéк, кóрe, áт, *I. v. activ*: pre quineva: 1) *i. e.* néduşecu: *suffoco*: fojtani, fúladni: erſticken. 2) in apă: *aquis neco, immergo, demergo, submergo*: vízbe fojtani, fúlasztani: erſaufen, in Waſſer erſticken. *II. recipr.*: mé innecu, 1) *i. e.* mé néduşescu: *suffocor*: fúladni: erſticken. 2) in apă: *aquis necor, haurior, mergor*: vízbe fúladni: erſaufen. 3) *p. e.* cu vre o máncare quandu ímí stá in grumazu: *edendo praefocor*: fuldoklani, fúladni: untern Eſſen erſticken. 4) in vorbă: *lingva haesito, haereo, adhaese loquor, vocem glutio*: akadozni a' beszédben: ſtockend reden, ſtottern; *a Lat, in et neco.*

Innegrescu, grire, itu. Инегрéск, грúрe, нт, *I. verb. act.* queva, 1) *i. e.* facu negru: *nigro, denigro, nigrifico, fusco, nigrum, vel atrum reddo*: feketíteni: ſchwärzen, ſchwarz machen. 2) schimburi, veſtimente albe, *i. e.* ne lăuţescu: *sordidum reddo, maculo*: élszennyezni, szennyesíteni: ſchmutzen, beſchmutzen; *II. recipr.* mé innegrescu, 1) *i. e.* mé facu negru: *nigresco*: megfeketedni, megfeketülni: ſchwarz werden. 2) mé neläuţescu: *sordesco*: elszennyedni, szennyesedni: ſchmutzig, werden; *ab* in *et* negru.

Innodătură, *f. pl.* i. Инодатýрz, *subst. nodositas, nodamen*: tsomózás: die Verknüpfung, die Knotigkeit.

Digitized by Google

Innodu, dare, atu. Кнóд, дáре, áт, *verb. act. a*) *nodo, innodo, connodo:* öszvekötni, tsomózni, kötözni: knüpfen. verknüpfen, knütteln. *b*) *i. e.* facu nodu: *nodum facio:* bojtot kötni: knötteln. *It.* annodare. *Gal.* nouer.

Innoescu, ire, itu. Кноéск, úре, úт, *verb. act. a*) queva: *novo, innovo, renovo, restauro, instauro, integro:* újítani: erneuern, neu machen; *b*) mé innoescu: *recipror. novor, instauror:* újúlni: verneuert werden. *a Lat. innovo. It.* innovare.

Innoire, *f. pl.* i. Кноúре.—и, *subst. novatio, innovatio. renovatio, instauratio, restauratio:* újítás, újúlás: die Neuerung, Erneuerung.

Innoitoriu, *f. pl.* i. Кноитóрiю,—и, *subst. novator, innovator, renovator:* újító: der Neuerer, Erneuerer. — Innoitóre: *novatrix:* die Neuerinn, Erneuerinn.

Innoiturá, *f. pl.* ri. Кноитýрь, *subst. V.* Innoire.

Innoptatu, *f.* tatá, *pl. m.* i. *f.* e. Кноптáт, тъ, *adj. noctuabundus, noctu:* éjjel: Nachts, bey der Nacht; *p. e.* amu sositu innoptatu: *noctu perveni:* éjjel érkeztem meg: ich bin bey der Nacht angekommen.

Innoptu, tare, atu. Кнóпт, тáре, áт, 1) *i. e.* misé face nópte: *nocte oprimor, nox mihi advenit:* estveledni, éjjeledni: von der Nacht überfallen werden; *p. e.* amu innoptatu pre cale: *in itinere, vel me itinerantem nox cooperuit:* az úton béestveledtem: die Nacht überfiel mich auf der Reise. 2) undeva, *i. e.* rémánu preste nópte: *pernocto:* meghálni, ejjel megmaradni: übernachten, die Nacht zubringen. 3) innóptá séu innoptézá: *impersonal: i. e.* se face nópte: *noctescit:* bééjjeledik, vagy héestveledik: es nächtet, oder es wird Nacht. *ab* in *et* nopte.

Innoratu, *f.* tá, *m. pl.* ţi, *f.* te. Кнорáт, тъ,—цй, тє, *adj. nubilus, nubilosus, obnubilatus:* felhös, felleges: wolkig, trüb, überzogen. *a* nooru *It.* nuvoloso.

Innorezu, rare, atu. Кнорéз, рáре, áт, *verb. neutr. nubilo, innubilor, obnubilor, nubibus obducor:* felegzeni: wölkig, oder trübe werden, der Himmel überzieht sich. *It.* annuvolarsi.

Innoroescu, ire, itu. Кнороéск. úре, úт, *verb. neutr. inundo, paluster fio, stagno.* reááradni, potsálenni: überströmmen, mit Maraſt überdecken.

Innotare, *f.* Кнотáре, *subst. natatio:* úszás: das Schwimmen.

Innotátoriu, *m. pl.* i. Кнотáтóрiю, *subst. natans, natatorius:* úszó: ſchwimmend; *vel subst.* der Schwimmer.

Innotu, *m.* Кнóт, *subst, natatio:* úszás: das Schwimmen.

Innotu, tare, atu. Кнóт, тáре, тáт, *verb. act. no, nato:* úszni: ſchwimmen; innotu din colo de quéia parte: *trano, transno, transnato:* általúszni, keresztül úszni: überſchwimmen, hinüberſchwimmen; *a Lat. In et nato.*

Inorie, Инорúе, *i. e.* Iconomie: *subst. Oeconomia, res familiaris:* gazdaság, házi gazdaság: das Hauswesen, die Hauswirthſchaft.

Inorogu, *m. pl.* gi. Инорóг, цй, *subst.* unicornu, férá cu unu cornu: *Monoceros, Unicornis:* egyszarvúállat: der Einhorn.

In quátu. Кхáт, *adv. quatenus, in quantum:* mennyire, a' mennyiben: inſofern, foweit, inſoweit.

In quátva. Кхáтва, *adv. aliquatenus, aliquomodo, quodammodo:* valamennyibe, valamennyire: einigermaßen.

Inquátrău? Кхатръ́? *quorsum? quaversus?* merre? merreſelé? wozu? wozugegen? auf weſche Seite hin?

Inquá-

Digitized by Google

Inquátráuva. Ѧкътрѫвва, *adv. aliquorsum, aliquoversum, aliquaversum:* valamerre, valamellyikféle: wohinwärts, auf irgend eine Seite hin.

Inquiripu, pare, atu. Ѧчирип, áре, áт, *I. verb. activ. sensim conquiro:* lassanként szert tenni holmire, egyet mást szerezni: sich nach und nach etwas erwerben, auftreiben, sich allmählich zu etwas aufhelfen; *II. recipror.* mé inquiripu din bólá la sánitate, adeq: mé intrámu: *convalesco:* épülni, jobbúlni: genesen, hergestellt werden. *a Lat. in et quaero.*

Inrádícinatu, *f.* tá, *pl. m.* i- *f.* e. Ѧрѫдъчинáт, тъ, *adj.* 1) *i. e.* quarele au prénsu rádiciná *p. e.* vre uuu pomu: *habens radices:* meggyökerezett: eingewurzelt. 2) in quineva néravu, judecatá, *p. e.* pécate: *inveteratus, confirmatus, obfirmatus, vulgo: irradicatus:* megrögzött, átalkodott: eingewurzelt, alt.

Inrádícinezu, nare, atu. Ѧрѫдъчинѣз, нáре, áт, *verb. recipror.* mé inrádícinezu, 1) *i. e.* préndu rádicina: *radicor, radices ago:* gyökerezni, gyökeret verni, hajtani: wurzeln, einwurzeln, Wurzel fassen. 2) in queva náravu, *p. e.* in pécate: *inveterasco, confirmor:* megrögzeni: átalkodni: einwurzeln; *a Lat. in et radicor.*

Insá, séu ánsí. Ѧсъ, 1) *adv. interim, interea, ceterum:* azonban, azonközben, egyébbarant: indessen, unterdessen, übrigens; 2) *i. e:* daré, ci: *at, ast, sed,* de, pedig: aber.

Insángeratu *f.* tá, *pl. m.* i. *f.* e. Ѧсънцерáт, тъ, *pl.* ци, те, *adj. V.* Cruntu, *adj.*

Insángeru, rare, ratu. Ѧсѫнцер, рáре, рáт, *V.* Incruntu: *a Lat. sangvino, as.*

Insaniiu, are, atu. Ѧсáнїю, áре, áт, *I. verb. act,* pre altul: *traha veho:* szánkáztattni: zu Schlitten führen, *II. recipror.* mé insaniiu. *traha vehor, vulgo trahizo:* szánkázni: Schlitten fahren.

Insánítoşare, *f.* Ѧсънътошáре, *subst. recuperatio sanitatis, vulgo convalescentia:* gyógyúlás, jobbúlás: die Genesung, Besserung.

Insánítoşezu, şére, şatu. Ѧсънътошѣз, шѣре, шáт, *I. verb. act.* pre altulu: *sano, resano, medeor, valetudini restituo:* gyógyítani, meggyógyítani; heilen, Gesund machen. *II. recipror.* mé insánítoşezu: *convalesco, convaleo, consanesco, resanesco, valetudinem recupero:* gyógyúlni, meggyógyúlni: heilen, genesen, gesund werden. *a Lat: in et sano.*

Insárcinatu, *f.* tá, *pl: m.* i. *f.* e: Ѧсърчинáт, тъ, *adj. sarcinatus, oneratus:* terhelt, megterhelt, megrakott: beladen, mit Bürden bepackt.

Insárcinezu, Ѧсърчинѣз, *V.* Insarcinu.

Insarcinu, nare, atu. Ѧсáрчин, нáре, áт, *onero, sarcino, sarcinas impono:* terhelni, megrakni: aufbürden, aufladen, mit Bürden bepacken. *a Lat. in et sarcino, as.*

Insciénţare, *f. pl.* i. Ѧщинцáре, й, *subst. nuncius, nunciatio, significatio:* tudósítás: die Nachricht, Benachrichtigung, Bekanntmachung.

Inşciéntezu, ţare, atu. Ѧщинцѣз, цáре, áт, *verb. act. nuncio, annuncio, significo, scire facio, certum reddo:* tudósítani: benachrichtigen, Nachricht geben.

Inscorţoşezu, sére, atu. Ѧскорцошѣз, шѣре, шáт, *I, verb. act:* queva: *crusto, incrusto, crusta obduco:* meghéjazni: mit einer Rinde, oder Schale überziehen. *II. recipror.* mé inscorţoşezu: *crusta obducor,* meghéjasodni, héjat fogni: mit einer Rinde, Schale, oder mit einen Grind über-

zogen

zogen werden, verharschen; *a Lat, in et cortex.*

Inşeláciune, *f. pl.* i. Ѫшелъчѹ́не, й, *subst. dolus, fraus, deceptio, impostura, fallacia:* tsalás, tsalárdság: der Betrug, die List, Betrügerey.

Inşelátoriu, *m. pl.* i. Ѫшелътóрю, *subst. verb. fraudator, deceptor, impostor:* tsaló, tsalárd: der Betrüger, Hintergeher — Inşelátóre, *f* Ѫшълътоáре, *fraudatrix, deceptrix:* die Betrügerinn.

Inşelátoriu, *f.* tóre, *pl. m.* i. *f.* e. Ѫшелътóрю, тоáре, —тóрй, тóре, *adj. dolosus, fraudulentus, fallax, deceptorius:* tsalárd, tsalfa, hamis, álnok: lüstig, betrügerisch.

Inşelu, lare, atu. Ѫшéл, лáре, áт, *verb. act.* adequé calulu: *equum sterno, equo sellam impono:* megnyergelni a' lovat: satteln, besatteln das Pferd; *a in et sella.*

Inşelu, lare, atu, Ѫшéл, лáре, áт. *i. e.* amágescu: *I. verb. act. a)* pre quineva: *fraudo, defraudo, decipio, impono, seduco, fallo:* tsalni, reászedni: betrügen, belisten, hintergehen; *II. recipror:* mé inselu: *fallor, decipior, erro:* megtsalatkozni: sich betrügen, irren; *a Lat. in et sella, metaphorice.*

Insémnare, *f. pl.* i. Ѫсъмнáре, —рй, *subst,* 1) a quáruiva lucru pentru ţénerea aménte: *signatio, consignatio, notatio, adnotatio, connotatio:* jegyzés, feljegyzés, jegyezés: die Anmerkung, Aufmerkung, die Aufzeichnung, Bezeichnung. 2) *i. e.* inţelesul, *p. e.* a quaruiva cuvéntu: *sensus, vis, significatio:* értelem, jelentés: der Sinn, die Bedeutung. *It.* insenare, *memoriae mandare.*

Insémnatu, *f.* tá, *pl. m.* i. *f.* e. Ѫсъмнáт, тъ, *adj. signatus, notatus:* jegyes: gezeichnet.

Insémnáturá, *f. pl.* i. Ѫсъмнътѹ́ръ, рй, *subst. signatura, connotatio, nota:* jegyzés, jegyezés: die Bezeichnung, Anmerkung.

Insémnu, nare, atu. Ѫсъ́мн, нáре, áт, *verb. act,* 1) queva qua sé nu se uite: *signo, consigno, noto, connoto, adnoto:* jegyezni, jegyzeni, feljegyzeni: zeichnen, bezeichnen, aufzeichnen, merken, aufmerken. 2) arátu que inţélesu are: *indico, designo, significo, denoto:* tenni, jelenteni: bedeuten, anzeigen: *p. e.* que insemnézá aquestu cuvéntu? *quid denotat hoc vocabulum?* mit tészen ez a'szó? was bedeutet dieses Wort? 3) ími insémnu queva, *a)* pentru qua sémi ţénu ménte: *mihi adnoto:* magának valamit feljegyzeni: sich etwas aufmerken. *b) i. e.* quéstigu, facu samá de queva: *comparo, adquiro:* szerzek valamit, szerttenni valamire: sich erwerben, verschaffen, anschaffen etwas; *a Lat. in et signo. It.* insegnare.

Insáninezu, are, at. Ѫсънинéз, áре, áт,)

Inséninu, nare, atu. Ѫсъ́нин, нáре, áт,) *verb, act, i. e.* facu se fie séninu: *sereno:* feltisztítani: heitern, aufheitern, heiter machen. *II. recipror.* mé inseninu: *serenor:* derűlni, felderűlni, feltisztúlni: sich aufheitern, heiter oder hell werden.

Insérá. Ѫсѣ́ръ, *imperson: i. e.* sé face sérá: *vesperascit, advesperascit:* alkonyodik, béestveledik: es dämmert, es wird Abend.

Insératu, *f.* tá, *pl. m.* i. *f.* e. Ѫсъ́рáт, тъ: *particip: p. e.* amu venitu insératu: *vespere veni:* estve jöttem: ich bin abends gekommen,

Inséru, rare, atu. Ѫсъ́р, рáре, áт, undéva *i. e.* mé cuprénde séra: *vesper mihi advenit, crepusculo cooperior:* béestveledni: vom Abend, oder von der Abenddämmerung überfallen werden; *ab in et Lat. sero,*

Insé-

Digitized by Google

Insétatu, *f.* tă, *pl. m.* i. *f.* e. Ѧсѫтáт, тѫ, *adj. sitiens, siticulosus:* szomjú, szomjúhozó: durstig, durstend.

Insétoşezu, are, atu; Ѧсѫтошéз, áре, áтѹ. — *V.* Insétu.

Insétu, tare, atu. Ѧсѫ́т, тáре, áт. 1) *i. e.* ámi véne séte. *sitim colligo, Ovid. Met. V.* 446: megszomjúzni, megszomjúhozni: durstig werden, Durst bekommen. 2) mi séte, *sitio:* szomjúhozni, ihatnám: dursten. *a Lat. in et sitio*

Insílbáticescu. Ѧсѫлбѫтичéск. *V.* Sílbáticescu. *a Lat. in et silvesco. Ital.* insalvatichire.

Inşiru, rare, atu. Ѧшúр, рáре, áт. *verb. act.* 1) *i. e.* punu in réndu *p. e.* ostasii: *ordino, in ordinem colloco, in seriem dispono:* rendelni, rendbe vagy sorba tenni: reihen, in Reihen stellen. 2) márgéle ín açá: *filo ordino, jungo, persero: Varr. R R. I* 4. *extr.* füzni: einfädeln, in einen Faden reihen. 3) vorbe: *verba facio, profero:* beszélni: Wort machen, vorbringen. — mai cu samá in locu de a face vorbe multe: *sum verbosus, latus, longus, copiosus:* szót szaporítani, sok szót tenni: weitläuftig seyn. *p. e.* nu voescu a inşira multe: *nolo esse longus, prolixus:* nem akarok hoszszas lenni, sok szót szaporítani: ich will nicht zu weitläufig seyn. *a Lat. in et series.*

Insoçescu, çire, itu. Ѧсоцéск, цúре, úт. *I. verb. act.* 1) pre quineva cuiva: *cuipiam socium adjungo, addo, socio, consocio aliquem, cuidam:* társuladni valakinek valakit: zugesellen. 2) pre doi, séu mai mulţi ínşi la olaltá: *socio, consocio, jungo conjungo:* öszvetársaltatni: vergesellschaften, vereinigen, verbinden. *II. reciproc.* mé insoçescu cuiva séu cu quineva, *i. e.* intru in societaté quáruiva: *socior, consocior, societatem ineo:* egybetársalkodni: sich Jemanden zugesellen, mit Jemanden in eine Gesellschaft tretten. 2) *i. e.* petrecu cu quineva in soçietate: *utor aliquo familiariter:* társalkodni valakivel: umgehen mit Jemanden, einen Umgang haben, oder pflegen mit Jemanden. *a Lat. in et socio, as.*

Insoçire. *f. pl.* i. Ѧсоцúре. *subst.* 1) *i. e.* primire séu prénderé soçietáţii, *sociatio, consociatio:* társalkodás, egyesülés: die Verbindung, Vereinigung. 2) *i. e.* soçietate: *societas:* társaság: die Gesellschaft. *a Lat. sociatio.*

Insoru, rare, atu. Ѧсóр, рáре, áт. 1) *verb act.* pre altulu *i. e.* îi dau muiére: *uxore instruo, marito: Tacit: Ann XII.* 6.: házasítani valakit: beweiben. *II. recipro.* mé insoru: *uxorem duco:* megházasodni: heurathen, sich beweiben. dela *uxor.*

Inspáiméntare. *f. pl.* ári. Ѧспѫймѫнтáре, ѫ́рй. *subst. territio:* ijesztés, ijedés, rettenés, rémülés: die Schreckung, das Erschrecken.

Inspáiméntatu, *f.* tă, *pl.* i, *f.* e. Ѧспѫймѫнтáт, *adj. territus, trepidus, terrefactus, pavidus:* megijedt, megrettent: erschrocken.

Inspáiméntu, tare, atu. Ѧспѫймѫ́нт, тáре, áт. *I. v. act.* pre quineva: *terreo, territo, terrefacio, terrorem incutio:* megijeszteni, rettenteni, rémíteni: schrecken, erschrecken, Schrecken einjagen. *II. recipro.* mé inspáiméntu: *terreor, terrefio, terrore incessor, expaveo:* megijedni, megretenni, megrómülni: erschrecken, vom Schrecken befallen werden. *It.* spaventare, *terrere, perterrere.*

Inspicatu, *f.* tă, *pl.* i, *f.* e. Ѧспикáт, тѫ. *adj. spicatus:* fejes, kalászos: mit Aehren versehen.

Inspicu, care, atu. Ѧспúк, кáре, áт. *verb. neutr. spicor:* kalászt, vagy fejethányni: Aehren bekommen. *a Lat. in et spicor.*

Inspinu, nare, atu. Ѧспúн, нáре, áт. *verb. act.* a) pre altulu:

spino

spino, pungo: tövissel megszúrni: mit einem Dorne ſtechen. b) *reciproc.* mé inspinu: *spina pungor:* magát egy tövissel megszúrni, egy tövisbe lépni: ſich mit einem Dorne ſtechen. *Etym. a Lat. spina.*

Instângénescu, nire, itu. Ѧнстѫнгѫнѣск, нѝре, нт. *verb. act.* pre quineva *i. e.* opácescu, zébovescu: *moror, teneo, detineo, retardo:* tartóztatni, késleltetni, akadályozni: aufhalten, zurückhalten, verzögern, verhindern. *a* stânga.

Instanţie. *f. pl:* i. Ѩнстáнцїѥ. *subst. libellus suplex, literae suplices:* könyörgö, vagy esedezö levél, Instantia: die Bittſchrift, Supplic, Inſtanz. *Gal.* Instance.

Instrăinare, *f. pl.* ri. Ѧнстрѫинáрѣ. *subst. alienatio, abalienatio:* elidegenedés, vagy idegenítés: die Befremdung, Entfremdung.

Instrăinatu, *f.* tă, *pl.* i, *f.* e. Ѧнстрѫинáт, тѫ, *adj. alienatus, abalienatus:* elidegenedett: fremd, befremd, entfremdet.

Instrăinezu, nare, atu. Ѧнстрѫинéз, нáрѣ, áт, *I. verb. act.* pre quineva, séu queva: *alieno, abalieno, extraneo: Apul. Apolog.* elidegeníteni: entfremden, abwendig machen, entfetnen. *II. reciproc.* mé instreinezu: *alienor, abalienor:* elidegenedni: entfremdet werden.

Instrăinu, nare, atu. Ѧнстрѫи́н, нáрѣ, áт. *V.* Instrăinezu. *a Lat. in et extraneus.*

Insu, *m.* să, *f. pl.* inşi, *f.* inse. Ѩнс, ѩ. — in séne néque o insémnare nu are, dará impreunánduse cu numere, este semnulu *Distributivorum: p. e.* un insu: *unus.* egy, egyik: einer von ihnen. — o insă: *una:* eine von ihnen. — mai cu samă dela doi inaénte: *p. e.* doi inşi, trei inşi, o sută de inşi: *etc. bini, terni, centeni: etc.* ketten, hárman, százon: *etc.* zwey, drey, hundert ihrer. *etc.*

Insu, *m,* insă, *f.* Ѧнсъ, Ѧнсѫ. *pronomen, ipse, is:* maga, önnön maga: er ſelbſt.

Insuflare, *f.* Ѧнсфлáрѣ. *subst. adflatio, inflatio, inspiratio:* beléfúvás, vagy súgás: das Einblaſen, die Einblaſung, Eingebung. *a Lat. insuflo.*

Insufleţescu, ire, itu. Ѧнсфлецѣск, нрѣ, нт. *verb. act. animo, animam indo:* lelkesíteni: beſeelen, beleben, Leben oder Geiſt einhauchen. *a* sufletu.

Insufleţire. *f.* Ѧнсфлецúрѣ. *subst. animatio:* lelkesítés: die Beſeelung, Belebung.

Insufleţitu, *f.* tă, *pl.* i, *f.* e. Ѧнсфлецúт, тѫ. *adj. animatus:* lelkes: beſeelt, belebet.

Insuflu, are, atu. Ѧнсфлѹ, áрѣ, áт. *verb. act. adflo, inflo, inspiro:* beléfúni, súgni: einblaſen, einhauchen, einflüſtern, eingeben.

Insumi. Ѧнсѹмѝ. *adv. ipse:* önnön: io insumi: *egomet ipse, ipsemet:* én magam, önnön magam: ich ſelbſt. *pl.* noi inşine: *ipsimet nos:* önnön magunk: wir ſelbſten. *ab.* in *et Ital.* esso *ac Val.* mi.

Insupţiezu, are, atu. Ѧнсцїез, áрѣ, áт. *verb. act. tenuo, extenuo, attenuo, subtile reddo:* vékonyítani: verdünnen, dünn machen. *a Lat. subtilis.*

Insuráçiune. *f.* Ѧнсрѫчю́нѣ.) *subst.*
Insurare, *f.* Ѧнсрáрѣ. —) *conjugium, matrimonium:* házaság, házasodás: die Heurath, Beweibung. *a Lat. in et uxor.*

Insuratu, *m. pl.* i. Ѧнсрáт. *subst. conjugatus, matrimonio junctus, maritatus, vulgo uxoratus:* házas, feleséges: verheurathet, beweibt. *a Lat. in et uxoratus.*

Insusu. Ѧнсѣ. *sursum:* fel, fennauf, hinauf, herauf, oben. — insusu şi in josu: *sursum deorsum, susdeque:* ala 's fel: auf und ab. — quel din susu: *adj. superus, superior:*

Digitized by Google

perior: der, die, das, Obere. *a Lat. in et sursum.*

Insușescu, șire, itu. Ѧнсѹшѣкѫ, шѹ́рѣ, и́т. *adproprio, proprium facio*: tulajtonítani, sajáttátenni: zueignen, zueigen machen. *ab* insușì.

Insușì. Ѧнсѹшѝ. *i. e.* io insușì *V.* Insumi, séu mai cu samá: tu insușì: *tumet ipse*: tennen vagy önnön magad: du ſelbſt; *in plur.* voi inșine: *ipsimet vos*: önnön magatok: ihr ſelbſten. — séu el' insușì: *ipsemet*: ő vagy önnön maga: er ſelbſt. *in plur.* ei insușì: *ipsimet, illi*: önnön magok: ſie ſelbſten.

Insușie, *f. pl.* i. Ѧнсѹшїе. *subst.* proprietate, *proprietas*: tulajdonság: die Eigenſchaft.

Insușire, *f. pl.* i. Ѧнсѹшѝрѣ. *subst.* a) *adpropriatio*: tulajdonítás: die Zueignung. b) *V.* Insușie.

Insutescu, tire, itu. Ѧнсѹтѣ́кѫ, тѝрѣ, и́т. *verb. act, centuplico*: *Prudent*: százfelé tsinálni: hundertfältig machen. *a* sutá.

Insutitu, *f.* tá, *pl.* i. *f.* e. Ѧнсѹтѝт, тѫ. *adj. centuplex, centuplus, centuplicatus*: százféle: hundertfach, hundertfältig.

Intárdiare. Ѧнтꙁдїа́рѣ. *subst.* a) *retardatio, commoratio*: késés, késedelmezés, késedelmesség: die Verweilung, Verzögerung. b) *i. e.* zébavá: *mora, tarditas, tardities, tarditudo*: késedelem, haladék: der Verzug. *a Lat. in et tardities.*

Intárdiiu, are, atu. Ѧнтꙁдїю́, а́рѣ, а́т. *I. verb. act.* pre altulu: *tardo, retardo, intardo, teneo, detineo*: késleltetni, tartóztatni: verſpäten, aufhalten, verzögern Jemanden. *II. neutr.* intárdiu, séu *reciproc.* mé intárdiu: *tardo, moror, commoror, moram ago, cunctor, me detineo*: késni, késedelmezni, mulatni: ſich verſpäten, verweilen, verzögern, lange aufhalten. *a Lat. intardo.*

Intárélá. *f.* Ѧнтꙁрѣ́лꙗ. *subst. amylum*: keményítő: die Stärke, das Stärkmehl, Kraftmehl.

Intárescu, rire, itu. Ѧнтꙁрѣ́кѫ, рѝрѣ, и́т. *I. activ.* 1) *i. e.* facu tare: *fortifico, roboro, vires addo*: erősíteni, erőt adni: ſtärken, ſtark machen. *a*) vre o cétate qua sé nu sé cuprendé de improtivnici: *munio, roboro*: megerősíteni: befeſtigen. *b*) vre o dișá séu punere prin dovéde, *i. e.* adeverezu: *firmo, confirmo, probo, demonstro*: bizonyítni, megerősítni: beſtärken, beweiſen, beſtätigen, bekräftigen. c) vre o rénduélá, légе, judecatá, séu poruncá, *i. e.* li dau putére: *approbo, authoro, ratum habeo*: megerősítni, javallani, jóváhagyni: gutheiſen, genehmigen, beſtätigen, gültig machen. 2) *i. e.* invîrtoșezu, facu vîrtosu: *duro, induro, solido*: megkeményíteni: härten, hart machen. — intárescu schimburi: *lintea amylo corroboro*: kikeményíteni a' fehér ruhát: Wäſche ſtärken. *II. reciproc.* mé intárescu: 1) *i. e.* capîtu putére: *roborasco, vires adipiscor*: erősödni, erősülni: ſtark werden, Stärke, Kräfte bekommen. 2) *i. e.* mé invîrtoșezu: *duresco, induresco*: megkeményedni: hart werden. *a Gr.* στερεοω: *confirmo, solidum reddo, corroboro, vel a Lat. interritus.*

Intárire, *f. pl.* ri. Ѧнтꙁрѝрѣ. *subst.* 1) *i. e.* dare de putére: *firmatio, confirmatio, fortificatio, roboratio*: erősítés: das Stärken, die Stärkung, Leihung der Kräfte. 2) a quariiva dișá, séu puneri prin dovedi, *i. e.* adeverire: *probatio, demonstratio, confirmatio*: állítás, bizonyítás, erősítés: die Beſtätigung, Bekräftigung, der Beweis, das Darthun. 3) a quariiva oréndueli, legi, judecáți, séu porunci: *adprobatio, authoratio, ratificatio*: erősítés, jóval-

javallás, jóráhagyás: die Bestätigung, Gutheißung, Genehmigung. 4) *i. e.* invírtoșare: *obduratio:* keményítés, keményedés: die Verhärtung.

Intelegere, *f. pl,* i. Ѧцелѣ́цере, рй, 1) *subst. verb. verbi* inţelégu: *intellectio*: értés: das Verstehen, die Verstehung. 2) *i. e.* putére de a inţelége: *intellectus, intelligentia, mens:* értelem, ész: der Verstand, das Verständniß. 3) *i. e.* néravélá: *consensus, consentio, concordia:* egyetértés: die Uibereinstimmung, Verträglichkeit, Harmonie, das Verständniß, das gute Vernehmen. 4) a quáruiva ḑisá séu cuvéntu, *i. e.* insémnare: *sensus, vis, significatio:* értelem: der Sinn, die Bedenkung. *a Lat. intelligentia*: *Ital.* intelligenza.

Inţelegetoriu, tóre, *pl.* i, *f.* e. Ѧцелегътóрю, тóаре. *adj. intelligens:* értö, értelmes: verständig, Einsicht haben. *Ital.* intelligente.

Inţelegu, gere, lesu. Ѧцелéг, лѣ́цере, лéс. *I. verb act.* 1) queva *i. e.* pricepu, cupréndu cu méntea: *intelligo, vel juxta Plaut. in Bachid. intellego, percipio, perspicio, assequor*: érteni, megérteni: verstehen, einsehen. 2) *i. e.* audu, scirescu, oblicescu: *disco, comperio, rescio, inaudio, certior fio:* megérteni, megtudni, meghallani: vernehmen, erfahren, Nachricht von Etwas bekommen. *II. reciproc.* mé inţelegu cu quineva, *a*) despre queva *i. e.* facu nárévélá, aşeḑeméntu: *condico, convenio, consentio:* megegyezni valakivel valami eránt: sich untereinander verstehen, verabreden, eins werden, übereinkommen. 2) *i. e.* petrecu cu quineva in inţelégere, in neráválá: *convenio, consentio cum quopiam, convenit inter nos*: egyetérteni, jó egyeségben élni: übereinstimmen, harmoniren, sich vertragen, gut vernehmen, harmoniren. *a Lat. intelligo.*

Inţelenescu, nire, itu. Ѧцълънéск, нúре, úт. *incultus relinquor, haereo:* parlagúl maradni, hagyatni: ungebaut liegen, oder bleiben. — séu deffectu culturei, *herbidus fio:* meggyepesedni: wasicht werden. *a Lat. in et tellus.*

Inţelenitu, *f.* tá, *pl.* i, *f.* e, Ѧцелени́т, тъ. *adj. incultus, herbidus*: parlagba hagyott, gyepés: ungebaut, grasig.

Inţelepciune. *f.* Ѧцелепчю́не. *subst. sapientia, prudentia:* böltsesség, okosság: die Weisheit, Klugheit. *a Lat. intellectio.*

Inţelepţescu, ţire, itu. Ѧцелепцéск, цúре, úт. *I. verb. act.* pre altulu: *doceo, edoceo, sapientem reddo:* oktatni, tanítani, okassátenni: verständigen, klug machen. *II. reciproc.* mé inţelepţescu: *prudensfio, sapio:* megokosodni: klug werden.

Inţelepţesce. Ѧцелепцѣ́ште. *adv. sapienter, prudenter:* böltsen, okosan: weise, klug, vernünftig.

Inţeleptu, *f.* tá, *pl.* i, *f.* e. Ѧцелéпт, тъ. *adj. sapiens, prudens:* bölts, okos: weise, klug, vernünftig. *a Lat. intellectus, us*: *Ital.* intelletto.

Inţelesu, *m. f.* ri. Ѧцелéс. *subst.* 1) *i. e.* puterea, séu hárnicia de a inţélege: *intellectus, intelligentia, mens:* értelem, ész: der Verstand, das Verständniß. 2) intrá quariiva *i. e.* néráválá: *consensus, consensio, concordia:* egyetértés: die Uibereinstimmung, Harmonie, das Verständniß, das gute Vernehmen; — de inţelesu: *adj. amáns concordiae, paccatus*: egyeséget szeretö: verträglich, verträgsam. 3) a quáruiva cuvéntu séu ḑisá, *i, e.* insémnaré: *sensus, vis, significatio:* értelem: der Sinn, die Bedeutung. *a Lat. intellectus*: *Ital.* intelletto.

Intel-

Digitized by Google

Intélnescu séu intérnescu, nire, itu. Âtzlnéĭk, nírę, ít. 1) *verb. act.* queva lucruri osebite la olaltă: *compono, consero, jungo, conjungo*: öszvetenni, öszvevetni: zuſammenlegen, -ſetzen, -ſtellen, -fügen. 2) *reciproc.* pre quineva, séu mé intélnescu cu quineva: *convenio aliquem, obviamfio cuipiam:* találkozni, szembe, vagy öszvetalálkozni valakivel: Jemanden begegnen, zuſammenkommen mit Jemanden. *a Lat. intendo.*

Intélnire. *f.* Âtzlnírę. *subst. concursus, convenire:* öszvetalálkozás: die Begegnung, das Entgegen- oder Zuſammenkommen, die Zuſammenkunft.

Intemeiatu, *f.* tă, *pl.* i, *f.* e. Âtzmeĭát, tz. *adj fundatus, firmus*: fundált, erös, fontos: gegründet, ſtark. *a Lat. intemeratus.*

Intemeiare. *f.* Âtzmeĭárę. *subst.* 1) poneré temelii séu aşedaré: *fundatio:* fundálás: die Gründung, Grundlegung. 2) *i. e.* intérire: *firmatio, stabilitio:* erösítés: die Befeſtigung, Beſtärkung.

Intemeiezu, iere, iatu, Âtzmeĭézu, ĭérę, ĭát. *verb. act.* 1) punu temelia: *fundo, fundamenta jacio:* fundálni, fundamentomot verni: gründen, den Grund legen. 2) *i. e* intérescu: *firmo, stabilio*: erösíteni: gründen, befeſtigen.

Intémplare, *f. pl.* i. Âtzmplárę, *subst. casus, eventus, accidentia:* eset, történet: der Fall, die Begebenheit, das Ereigniß, der Vorfall. *radix eadem cum Lat. contemplor.*

Intémplu, are, atu. Âtzmplu, árę, át. *verb. neutr. i e.* mé intémplu 1) *i. e.* mé isprávescu, mé facu: *accido, evenio, contingo:* megesni, történni, találtatni, adodni: geſchehen, vorfallen, ſich ereignen, zutragen, begeben, treffen. 2) *i. e.* súntu, mé aflu, *p. e.* nu m' amu intémplatu a casá: *aberam domo, vel contingit me abesse domo:* ugy történt, hogy otthon nem voltam: ich befand mich nicht zu Hauſe. 3) misé intémplá, *i. e.* amu *p. e.* nu misé intémplá bani dè ajunsu: *non est mihi sufficiens pecunia, vel non habeo satis pecuniae:* nintsen elegendö pénzem: ich habe nicht Geld genug, oder, mir erkleckt das Geld nicht.

Intercu, care, atu. Âţírk, kárę, át, *verb act. ablacto, depello, a lacte, ab ubere, a mamma disjungo:* elválasztani a' tsetstöl: abſpennen, entwöhnen, von der Bruſt abſetzen. dela *interdico*, oprescu, séu *in et arceo.*

Intérescu, séu inthirescu, rire, itu. Âtzérĭk · rírę, ít.)

Inteţescu, ire, itu. Âtzţírk, írę, ít, *verb. I. act. i. e.* duduiu, gonescu: *abigo, pello, propello:* hajtani, elhajtani, üzni, kergetni: jagen, fortjagen, wegtreiben. *II.* Intérescu, *verb. recipr.* mé impreunu: *Nota.* se dice nomai de vaci, quándu se grigescu se ámblá cu taurul: *V.* Gonescu *Ital.* attizzare, *per metaph. stimulare, impellere, incitare, irritare.*

Intémpinare. Âtzmpinárę. *subst. occursus, obviatio:* elejebemenés: das Entgegengehen.

Intímpinu, nare, atu. Âtzmpín, nárę, át, pre quineva. *cuipiam obvio, occurro, obviam fio:* elejebe menni valakinek: Jemanden entgegen gehen.

Intináciune. *f.* Âtzinăţiúnę. *subst. sordes, squallor, inquinamentum, macula, alluvies, labes:* szenny, motsok, piszok: der Schmutz, Unflath, die Befleckung.

Intinatu, *f.* tă, *pl.* i, *f.* e. Âtzinát, tz. *adj. inquinatus, sordidus, squalidus, maculosus:* motskos, szennyes, piszkos, sáros: ſchmutzig, kothig, unrein, beſudelt, befleckt.

Intinu

Inţinu, nare, atu. Ацйн, нáрe, áт, *verb. act. aliquid leviter adfigo:* gyengén odaragasztani: etwas dicht anfügen. *a Lat. in et teneo.*

Intinu, nare, atu. Ацтúн, нáрe, áт, *verb. act.* 1) *i. e.* stropescu séu mángescu cu tiná: *luto, lutulo, collutulo, luto inficio:* besározni, elsározni, eltsatakolni: mit Koth beſchmieren, beſchmutzen, beſpritzen. 2) *i. e.* mángescu, comángescu, mázgálescu: *inficio, maculo, inquino, foedo:* bemotskolni, elmázolni, szennyezni, piszkolni, zsírozni: beſchmutzen, beſchmieren, beſudeln. *a Lat. inquino.*

Intêndu, dere, tênsu. Ацтúнд, дeрe, тúнс, *I. verb. activ.* queva, *p. e.* arculu, mána, funie *etc. tendo, intendo, extendo, expando:* kinyújtani, kivonni, kifeszíteni, meghúzni: dehnen, ausdehnen, ſpannen, ſtrecken, ausſtrecken. 2) queva pre faţia pámêntului, *p. e.* vre unu vêstmêntu, vre o mêsáriţá: *etc. pando, expando, extendo:* teregetni, kiteríteni: ausbreiten. 3) vre o cântecá, povêstá, *i. e.* longescu, *produco, protraho, prolongo:* húzni, nyújtani: ziehen, verlängern. 4) vre unu lucru inceputu, séu rámásiţa lucrului inceputu: *continuo:* folytatni: fortſetzen. 5) cuiva queva *p. e.* sêracului milá, *i. e.* dau: *do, praebeo, praesto, tribuo, largior:* adni, nyújtani; geben, reichen, darreichen. *II. reciproc.* mê întêndu 1) *p. e.* vreo funie sêrpele *etc. me extendo, expando:* kinyúlni, magát kinyújtani: ſich ausdehnen, ausſtrecken. 2) din mêdulárile trupului, *p. e.* quándu mi somnu mi grêçá *etc. pandiculor:* nyújtózni, nyújtózkodni, vonakodni: ſich dehnen, ſtrecken. — trebue sê ne întêndemu pre quátu ne ajunge, çolulu, cerga: *ne ultra pedem calceus:* tsak addig nyújtózzál a' meddig a' takaró ér: man muß ſich nach der Decke ſtrecken. *proverb.* 3) mê întêndu la queva *i. e.* pipáiu, séu ámblu cu queva in mánâ: *capto, adpraehendo, tango, contingo:* hozzányúlni valamihez: zu etwas greifen, etwas anrühren, berühren, betaſten. 4) despre vinu, móre *etc.* quándu sûntu státute, séu rêu ţênute, *i. e.* mê tragu: *lentus sum:* nyúlni, nyúloslenni: ſich ziehen, zähe ſeyn. *p. e,* sê întênde vinulu: *vinum lentum est:* nyúlik a' bor: der Wein zieht ſich. *a Lat. intendo. Ital.* intendere.

Intêndere, *f. pl.* ri. Ацтúндeрe, *subst.* 1) *tensio, intensio, extensio, expansio:* kinyújtás, húzás: das Spannen, Ausſtrecken, die Ziehung. 2) a quaruiva lucru inceputu *i. e.* urnire, séu mînare innaêntê: *continuatio:* folytatás: die Fortſetzung. —

Intênerescu, rire, itu. Ацтинерéск, рúрe, úт, *verb. I. act.* pre quineva *i. e.* ţîu facu tênêru: *juvenem reddo, juventute dono:* ifjúságát viszszaadni válakinek: verjüngern, jung machen Jemanden. *II. neutr. juvenesco:* ifjadni: verjüngern, jung werden. *a Lat. in et tener.*

Intêngu, gere, tênsu. Ацтúнг, ţeрe, тúнс, *verb. act. tingo, intingo:* belémártani: tunken, eintunken, tauchen.

Intênsu, sá. Ацтúнс, ca: *I. particip. verbi:* întêndu: *tensus, intensus, extensus, expansus:* feszes, meghúzódott, merevény: geſpannt, geſtreckt, ausgedehnt. — mánâ intênsá, *i. e.* darnicie: *largitas, liberalitas:* adakozás, bökezûség: die Freygebigkeit. II. intênsu séu totu intênsu *adv. i. e.* ne curmatu, ne incetatu: *continuo, continenter, incessanter, indesinenter:* szakadatlanúl, szünetlenûl, mindegyre: unaufhörlich, unabläſſig, ununterbrochen,

Digitized by Google

chen, unausgesetzt, beständig. *a Lat. intensus.*

Intènditoriu, *m. pl.* i, Ѧтнѧзтóрїѡ, *subst.* sucitoriu, drugá: *cylindrus, scutula:* nyújtófa, tésztanyújtó: der Nudelwalker.

Intipuescu, séu inchipuescu, ire, itu. Ѧтнпѕѣск, и́рe, и́т, 1) *verb. act.* queva séu pre quineva, *i. e.* amu portu, séu arátu typulu quaruiva: *praemefero, repraesento, exprimo, effingo, significo:* ábrázolni, eléhozni, jelenteni: vorstellen, abdrücken. 2) queva lucru viitoriu: *praefiguro, praesignifico, praemonstro:* előre ábrázolni: vorbilden, vorbedeuten. 3) ími intipuescu queva, adequé in ménte: *imaginor, concipio, cogito, ideas formo:* képzelni: sich etwas vorstellen, einbilden. *a Gr.* τύπος.

Intipuire, *f. pl.* i. Ѧтнпѕи́рe, 1) *subst.* arátare, séu aducere innaénte a quaruiva lucru: *repraesentatio, expressio:* eléhozás, jelentés: die Vorstellung. Abdrückung. 2) a quaruiva lucru viitoriu: *typus, umbra, imago, figura, praesignificatio:* ábrázat, előre ábrázolás: das Vorbild, die Vorbedeutung. 3) o cugetare: *conceptio, imaginatio, idea:* képzelés. képzelet: die Einbildung, Vorstellung. 4) *i. e.* nálucire · *figmentum: phantasma:* képzelődés: die Einbildung Phantasie.

Intírítare, *f. pl.* i· Ѧтзрзтáрe, *subst. irritatio, instigatio, concitatio, incitatio, incitamentum:* ingerlés, felingerlés, felgerjesztés, boszszantás: die Anreizung, Anstiftung, Aufhetzung.

Intírítátoriu, *m. pl.* i. Ѧтзрзтзтóрїѡ: *subst. irritator, concitator:* ingerlő, gerjesztő, boszszantó: der Reizer, Anreizer.

Intírítátură. *f. pl.* i. Ѧтзрзтзтýръ, *subst. irritamen, irritamentum, incitamentum:* ingerlés: die Reizung, das Reizungsmittel.

Intírítu, tare, atu. Ѧтзрáт, тáрe, áт, *verb. act. irrito, instigo, concito, incito, lacesso:* felingerleni, gerjeszteni, boszszantani, izgatni, bizgatni: reizen, anreizen, anstiften, antreiben, aufhetzen, necken, ärgern. *a Lat. irrito.*

Intocma, Ѧтóкмa, *I. adj. aequalis, prorsus:* hasonló, szinte ollyan: völlig gleich. *II. adv. aeque, aequaliter, sic prorsus:* hasonlatosan, éppenúgy: gleichfals, ebenso, gerade.

Intocmescu, mire, mitu. Ѧтокмéск, мúрe, мúт, *I. verb. act.* queva *i. e.* aseménu, oblescu, neteđescu: *aequo, plano, complano.* egyenesíteni, egyengetni: ebnen, gleich machen. 2) *i. e.* indreptu: *accommodo, apto, adapto, dirigo, applico:* alkalmaztatni, illetni: zurichten, anrichten, anfügen, zurecht machen.

Intocmire, *f. pl.* i. Ѧтокмúрe, *subst.* 1) *i. e.* oblire, aseménare: *aequatio, planatio:* egyengetés, egyenesítés: das Ebnen, Gerademachen. 2) *i. e.* indreptare, *aptatio, accommodatio, applicatio:* hozzá alkalmaztatás, hozzáilletés: die Zurichtung, Anrichtung.

Intocmitu, *f.* tă, *pl. m.* i. *f.* e. Ѧтокмúт, тъ, *I. particip. aptus, commodus, accommodatus, adpositus:* alkalmatas, hellyes: bequem, geschickt, passend recht. *II. adv. apte, commode, adposite:* alkalmatosan, hellyessen: recht, bequem, geschickt, passend.

Intogmescu. Ѧтормéск, *V.* Intocmescu.

Intórcere, séu intórquere, *f.* Ѧтоúрчерe, *subst.* 1) a quaruiva lucru *i. e.* inturnare, dare innapoi, *restitutio:* viszszaadás: das Zurückgeben. 2) a quáriiva cărți de pre o limbă pre alta; *i. e.* prefacere: *versio:* fordítás: die Uibersetzung. 3) de undeva *i. e.* venire indéréptu: *redditus:* viszsza-

Digitized by Google

szatérés, viszszajövetel: die Rückkunft, Rückkehr. 4) la viaţă mai bună, la credinţa adeverată: *conversio*, *resipiscentia*: megtérés: die Bekehrung. *a Lat. in et torquéo.*

Intornu, turnare, atu. Ѧтóрн, тѹрнáре, áт *Gall.* tournier. *It.* ritornare.

Intorquu, tórquere, torsu. Ѧтóрк, тоáрчере, тóрс, *I. verb. activ.* 1) queva *p. e.* ochii, frigaré *etc.* *intorqueo*, *verto*, *verso*, *inverto*, *inverso*, *contorqueo*: forgatni, fordítani: drehen, wenden, kehren. 2) vreo scrisóre, séu carte depre o limbă pre alta, *i. e.* prefacu: *verto*, *transfero*, *traduco*: fordítani: übersetzen. 3) pre quineva *i. e.* a) facu sé se intórqué *V.* 1) b) la pocáinţă, la credinţă advérată: *converto*, *reduco*: megtériteni: 4) cuiva, queva *i. e.* dau indíreptu: *reddo*, *restituo*: viszszaadni: zurückgeben. 5) paguba cuiva: *penso*, *compenso*: megtériteni: gut machen, ersetzen. 6) cuvéntulu cuiva, *i. e.* feleşuescu; *contradico*: felelgetni, feleselni, pattogni: räsoniren, widerreden, widersprechen. 7) páméntu quel de sémínatu, *i. e.* drusáescu, aru a dóă óră: *aratro resulto*, *itero terram*: keverni, forgatni, másodszor szántani: umackern, zwiebrachen, zum zweytenmal ackern. 8) cucuruzulu, curieţiulu *i. e.* sapu a dóo óră: *repastino*, *refacio*: másodszor kapálni: umhacken, zum zweitenmal behacken. *II. reciproc.* mé intorquu, 1) *p. e.* in jocu, apa in bolbónă *etc.* *versor*, *invertor*: forogni, fordúlni: sich drehen, umkehren, umdrehen. 2) de undeva indíreptu: *redeo*, *revertor*: viszszatérni: umkehren, zurückkehren. 3) dela o viaţa re, séu dela o credinţă desértă: *redeo convertor*, *resipisco*: megtérni: sich bekehren. *III. neutrum*: *intorquu de undeva*, *V.* sup. II. 2).

Intorsurá, *f. pl.* i. Ѧторсѹръ, рй, *subst. placenta versata*: rétes: die Strudel.

Intorţelu, *m.* Ѧторцéл, *subst.* o plantă: *Cuscuta europea*. *Linn.* Fetskefonal, aranyfonalfũ: das Seidenkraut, die Flachsseide.

Intrá. Ѧтръ, *praepos*: *intra*, *inter*: között, közben: zwischen, unter. *p e.* intrá noi: *inter nos*: közöttünk: zwischen uns.

Intra. Ѧтра, ímpreunénduse cu *adverbiis loci* quare réspundu la íntrebare ínquótróu, insémnézá *versus*: felé: gegen. *p. e.* intracolo: *illorsum*, *illac versus*, *eorsum*: arra, affelé, arrafelé: dortzu, dorthinwärts. *V. Infra.*

Intrácéa. Ѧтрачѣѧ, *interj. interea*, *interim*: azonban, azonközben: indessen, unterdem, unterdessen.

Intracóce, Ѧтракоáче, *adv. horsum*, *hac versus*: effelé, errefelé: herwärts, hergegen.

Intracolo. Ѧтраколò, *adv. illorsum*, *eorsum*, *illae versus*: affelé, arrafelé: dortzu, dorthinwärts.

Intrairé. Ѧтраирѣ, *adv. aliorsum*, *versus*, *alioversum*: másfelé: anderwärts.

Intradinsu. Ѧтрадúнс, *V.* Adinsu.

Intraltmintrelé. Ѧтралтмúнтрелѣ, *V.* Altmintrelé.

Intrare, *f. pl.* i. Ѧтрáре, *subst. introitus*, *ingressus*: bémenés, bémenetel: der Eingang, Eintritt. *a Lat. introitus.*

Intraripatu, *f.* tă, *pl. i f.* te. Ѧтрарипáт, тъ, *adj. alatus*: szárnyas: beflügelt, mit Flügel versehen. *ab* aripă.

Intrarmare, *f.* Ѧтрармáре, *subst. armatus*, *us*: fegyverkezés: die Waffnuug, Bewaffnung. *ab* in *et* arme.

Intrarmatu, *f.* tă, *pl.* i, *f.* e. *adj.* Ѧтрармóт, тъ, *adj. armatus*: fegyveres, felfegyverkezett: bewaffnet. *ab in et armatus.*

In-

Digitized by Google

Intrarmezu, are, atu. Ѫтрармѣз, áре, áт, *verb. act. armo:* felfegyverkezni: waffnen, bewaffnen. *a Lat. in et armo.*

Intrascunsu. Ѫтраскѹнс, *adv. clam, oculte, abstruse:* alatomban: heimlich, ingeheim.

Intratóta, Ѫтратѫта, *tantopere, adeo, tam, intantum:* annyiba, annyira: insofern, insoweit, so sehr, dermaßen. *a in tantum.*

Intraurescu. Ѫтраврѣск, *V.* Aurescu. *ab* auru.

Intre. Ѫтре, *praepos. inter, intra:* között, közben: unter, zwischen.

Intrebare, *f. pl.* i. Ѫтребáре, рй, *subst. quaestio, interrogatio:* kérdés: die Frage.

Intrebátoriu, *m. pl.* i. Ѫтребътóрй, рй, *subst. interrogator, percontator:* kérdő, kérdező: der Frager.

Intrebu, bare, atu. Ѫтрѣб, бáре, áт, *verb. act. rogo, interrogo quempiam, quaero ex aliquo:* kérdeni, kérdezni, megkérdezni, kikérdezni: fragen, erfragen, befragen, anfragen, ausfragen. *a Lat. interrogo.*

Intrebuinţezu, ţare, atu. Ѫтребѹинцѣз, цáре, áт, *utor re, usurpo rem, usum capio rei:* véleélni hasznát venni valaminek: brauchen, gebrauchen, nutzen, benutzen.

Intrebuinţare, *f. pl.* ri. Ѫтребѹинцáре, *subst. usurpatio:* véleélés, haszonvétele valaminek: der Brauch, Gebrauch, die Benutzung.

Intrecátoriu, *f.* tóre, *pl. m.* i, *f.* e. Ѫтрекътóрю, тоáре, *adj. residuus, reliquus:* a' mi felől marad: übrig, rückständig, übrig geblieben.

Intrécere, *f. pl.* ri. Ѫтрѣ́чере, *subst.* 1) *praestantia, praecellentia, eminentia:* felőlhaladás, elébbvaló tétel: der Vorzug, die Vorzüglichkeit. 2) *i. e.* parte que întrecátóre: *residuum, reliquum:* fogyaték, maradék: das Uibrige, Uiberbleibsel, der Rest.

Intrecu, trécere, cutu. Ѫтрѣк, трѣ́чере, кѹт, *I. verb. act.* 1) pre quineva, cu queva, *p. e.* cu hárnicie, avére *etc. praesto, praecello, antecello, emineo, praecedo, supero:* felőlmúlni, halladni: übertreffen, einen Vorzug haben. 2) pre quineva *p. e.* vre unu pruncu, *i. e* gomolescu: *abo aliquem, blandior cuipiam, blanditias adhibeo:* ápolgatni, tzirógatni valakit: Jemanden herzen, liebkosen, streicheln. *II. neutr.* intrecu din queva, *i. e.* súnt mai multu, séu pre de a supra de quótu au fostu lipsá: *supersum, supernato, relinquor, residuus, reliquus sum:* többlenni, bővelkedni: überbleiben, übrigseyn, oder bleiben. — parté, quaré intréce din vre o samá se chémá: *residuum, reliquum:* fogyaték maradék: der Rest, das Uibrige, Uiberbleibsel. *III. reciprocum* mé intrecu 1) cu quineva *i. e.* mé silescu a intréce pre quineva, in queva asi mai bunu de quátu altulu: *aemulo, aemulor:* vetelkedni: nacheifern, wetteifern. 2) *i. e.* mé copilárescu: *puellitor, juvenor, ineptio, pueritias exerceo:* gyermekeskedni, helytelenkedni: schöckern, kindisch seyn, Kinderey treiben. *a Lat. in et trajicio.*

Intrecutu, *f.* tá, *pl.* i, *f.* e. Ѫтрекѹт, тъ, *particip. verb.* intrecu soçiu pre intrecute: *aemulus:* vételkedő társ: der Wetteiferer. 2) *i. e* copiláreçiu: *puerilis:* gyermekes: kindisch, ein kindisches Betragen habend. séu desmerdatu: *mollis, nimia indulgentia corruptus, blanditiis asvetus:* kényes: verzärtelt, verhätschelt.

Intreescu, ire, itu. Ѫтреѣск, ѝре, ѝт, *verb. act. triplico:* hármasítani: dreifach machen. *a* trei.

In-

Intregime, *f. pl.* mi. Întregíme, *subst.* 1) *integritas, integritudo*: épség, egészlétel: die Vollständigkeit, der unverletzte Zustand. 2) *V.* Intregu, *subst.*

Intregú, *m. pl.* gi. Întrég, *subst. solidum, soliditas*: merőség, temérdekség: die Dichte. *a Lat. integer, integro.*

Intregu, *f.* trégá, *pl.* i. *f.* e. Întreág, trécă, *adj.* 1) *i. e.* ne smintitu, ne clátitu: *integer*: ép, egész: ganz, unverletzt, unbeschädigt. 2) que nu curge, *p. e.* lemnu pétrá: *solidus*: merő merevény, temérdek: dicht, fest.

Intreire, *f. pl.* ri. Întreíre, *subst. triplicatio*: hármasítás: die Dreyfachmachung, Dreyfältigung, die dreyfache Wiederhohlung.

Intreitu, *f.* tá, *pl.* i, *f.* e. Întreít, tă, *adj. triplex, triplus, triplicatus*: hármas: dreyfach, dreyfältig.

Intrémare, *f. pl.* ri. Întrămáre, *subst. integratio, recuperatio sanitatis, convalescentia*: jobbúlás megépülés, gyógyúlás: die Genesung.

Intrému, séu intrámu, mare, atu. Întrăm, máre, át, 1) *verb. act.* pre quineva: *focillo, refocillo, valetudini restituo, integro*: meggyógyítani: Jemanden herstellen, zur Gesundheit verhelfen, heilen. 2) *reciproc.* mé intrému: *convaleo, convalesco, revalesco, integrasco, consanesco, resanesco, vires recupero*: gyógyúlni, megépülni, lábadozni, jobbanlenni, erőtkapni: genesen, sich erhohlen von einer Krankheit hergestelt werden, zu Kräfte kommen.

Intrêntescu. Întrentéscu, *V.* Trêntescu. *a Lat. in et terra.*

Intriire, *f. pl.* ri. Întriíre, *subst. V.* Intreire.

Intriitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Întriít, tă, *adj. V.* Intreitu.

Intristare, *f. pl.* i. Întristáre, *subst. tristitia, tristities, tristimonia, tristitudo, contristatio, dolor, moeror, moestitia*: bú, búsúlás, szomorúság, szomorkodás, keserűség: die Traurigkeit, Betrübniß, der Kummer. *a Lat. in et tristia.*

Intristatu, *f.* tá, *pl. m.* i, *f.* e. Întristát, tă, *adj. contristatus, tristis, moestus, moerens, dolens*. bús, szomorú: traurig, betrübt, kummervoll, niedergeschlagen.

Intristezu. Întristéz, *V.* Intristu.

Intristu, tare, atu. Întríst, tá-re, át, *l. verb. act.* pre altulu: *contristo, tristitia, moerore adficio, tristem, moestum reddo*: búsítani, keseríteni, megszomorítani: betrüben, traurig, betrübt machen. *II. reciproc.* mé intristu: *tristor, moereo, tristitia, moerore, dolore adficior*: búsúlni, keseregni, szomorkodni: sich betrüben, bekümmern, traurig werden, oder seyn. *a Lat. in et tristor.*

Intro. Întro, *compos. ex praepos.* intru: *et numerali foem.*: o.

Intrognatu, *f.* tá, *pl. m.* i, *f.* e, Întrognát, tă, *adj. gravedinosus*: náthás: schnupfig, mit der Strauchen, oder mit dem Schnupfen behaftet.

Introcnu. Întrócnă séu Intrognu: Întrógnă, nare, atu, mé intrognu, *verb. reciproc. i. e.* capitu trógná: *gravedine adficior*: megnáthásodni: die Strauchen bekommen.

Intru. Întru, *praepos. in*: be, ben, ba, ban: *in*: *p. e.* intru tóte, *in omnibus*: mindenekben: in allen.

Intru, are, atu. Întru, áre, át, *verb. act. intro, introeo, ingredior*: bémenni: eingehen, hineingehen. *a Lat. intro. Ital.* entrare. *Gal.* entrér.

Intrunu. Întrún, *composit. ex praepos.*: intru, *et numerali* unu: *p. e.* intrunu typu a) *i. e.* óre quumva, *quomodo, aliquomodo*:

Digitized by Google

do: valamiképpen, valamimódon: auf irgend eine Art. b) *i. e.* asémene, totu aşa: *ita, sic, similiter:* egyformán, egyképen: gleich, auf die nähmliche Art. *a Lat. in et unus.*

Intr'untéiu. Ѧтрѹнтѣю, *adj. principio, initio:* elein, eleinte: anfangs, anfänglich, erst, zuerst, in der Erst.

Intrupare, *f. pl.* ri. Ѧтрѹпáре, *subst. assumptio corporis humani, inhumanatio, incarnatio:* testesülés: die Freischwerdung, Menschwerdung.

Intrupatu, *f.* tá, *pl.* i, *pl.* e. Ѧтрѹпáт, тъ, *adj. incorporatus, incarnatus, inhumanatus:* megtestesült: Fleisch geworden, Mensch geworden.

Intrupu, pare, atu. Ѧтрѹп, пáре, пáт, — mé intrupu: *incorporor, corpus vel carnem assumo:* testesülni, megtestesülni: Fleisch werden, den menschlichen Körper annehmen.

Intunecá, Ѧтѹнекъ, *impers. obscuratur, tenebrescit, tenebrae ingruunt:* bésetétedik: es verfinstert sich, es wird finster.

Intunecare, *f. pl.* i. Ѧтѹнекáре, *subst.* 1) *obscuratio:* homályosítás: das Verfinstern. 2) *i. e.* intunérecu: *obscuritas, tenebrae:* setétség, homályosság: das Dunkel, die Dunkelheit, Finsterniß. 3) a sórelui, séu a lunei, *V.* Intunecime.

Intunecatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* e. Ѧтѹнекáт, тъ, *adj.* 1) *p. e.* casá, locu, témpu: *obscurus, obscuratus, tenebrosus:* setét, homályos: finster, verfinstert, dunkel. 2) despre omu, *i. e.* inchisu, intunecosu: *tetricus, obscurus, morosus:* komoly, komor: mürisch, verdrießlich. —

Intunecime, *f. pl.* i. Ѧтѹнечи́ме, *subst. a)* a sórelui: *eclypsis solis:* napbélifogyatkozás: die Sonnenfinsterniß. b) a lunii; *eclypsis lunae:* holdbélifogyatkozás: die Mondfinsterniß.

Intunecosu, *f.* sá, *pl. m* i, *f.* e. Ѧтѹнекóс, съ, — ши, се, *adj. V.* Intunecatu.

Intunecu, care, atu. Ѧтѹнек, кáре, áт, *I. verb. activ.* queva: *obscuro, tenebris induco, obvolvo:* meghomályositni, setétségbe borítani: verfinstern, verdunkeln, finster machen. *II. neutr. i. e.* mé cuprénde intunéreculu *p. e.* pre drumu: *tenebris obducor, obruor:* bésetétedek: ich werde von der Dämmerung überfallen. *III. imperson.* intunecá, séu se intunecá, *i. e.* se face intunérecu: *obscuratur, tenebrescit, tenebrae ingruunt:* bésetétedik: es verfinstert sich, es wird finster. *IV. reciproc.* mé intunecu, *p. e.* spre quineva, séu pentru queva *i. e.* mé supéru: *obscuror, tristor:* megszompolyodni, komorkodni: mürisch, finster, verdrießlich werden. *ab* intunerecu.

Intunérecu, *m.* Ѧтѹнѣ́рек, *subst.* 1) *tenebrae, obscurum, obscuritas:* setét, setétség, homályosság: das Dunkel, die Dunkelheit, Finsterniß. 2) *i. e.* o sumá ne hotárítá: *numerus infinitus, quantitas innumera:* tenger, számtalan sokaság: das Unzählige. *p. e.* unu intunérecu de ómeni: *infinitus hominum numerus:* egy tenger ember, számtalan sok ember: unzählige Menschen, eine unendliche Anzahl Menschen. *a Lat. in et tenebrae.*

Inturnare, *f. pl.* ri. Ѧтѹрнáре, *subst.* 1) *i. e.* dare indireptu: *redditio, restitutio:* die Zurückgabe, das Zurückgeben, Zurückstellen. 2) *i. e.* venire innapoi: *reditus:* viszszatérés: die Zurückkunft, Rückkunft, Rückkehr, das Zurückkommen. *ab Ital.* intorniare.

Inu, *m. pl.* uri, *f.* И҆нѹ, *pl.* нѹри, *subst. linum:* len: der Flachs Lein. — de inu: *adj.* a) adeq. din inu,

inu: lineus: *p. e* oleiu de inu: *oleum lineum, linomyron:* lenmag: olaj: das Leinöl. b) pre tréba inului: *linarius, p. e.* locu de inu: *ager linarius:* len föld: das Flachsfeld. — séménţă de inu: *semen lini, vel linum:* lenmag: der Leinsaame. — Inu sílbatecu: *antirrhinum linaria, Linn.* lenlevelöfü, oroszlányszájfü: das Leinkraut, Löwenmaul, Nabelkraut, der Frauenflachs. — *a Lat. Linum. Ital.* lino.

In urmá. Ѧ оўрмъ, *adj. postremum, ad postremum, ad ultimum, ultimario, ultimatim, in fine tandem:* utóljára, végre, végtére: leţtens, zur leţt, auf die Leţt. *a Lat. in et ultimus.*

Inzédarnicu, *f.* cá, *pl.* i, *f.* e. Ѩзъдáрникъ, къ, *adj. vanus, inutilis, frustaneus, irritus, inanis:* haszontalan, híjábanvaló, ok nélkül való: vergeblich, unnüţ, ungültig. — lucru inzédarnicu: *irritum, res inutilis:* haszontalanság, híjábavalóság: die Vergeblichkeit, Unbedeutenheit, das unnüţe Weſen.

Inzédaru. Ѩзъдáр, *adv. gratis, frusta, inaniter, inutiliter, vane, sine causa:* híjába, ok nélkül, haszontalanúl: vergeblich, umſonſt, ohne Urſache. *Nota.* quáte odaté se intrebuinţiaze aquestu adverbium in typu de adjectivum, şi atunqui *V.* Inzédarnicu. *It.* indarno.

Inzestrare, *f.* Ѩзєſтрáрє, *subst.* a) aquariiva fiice quándu se máritá: *dotatio:* menyaszszonyi ajándéknak adása: die Ausſtattung, Ausſteuerung, das Mitgeben. b) *i. e.* dáruire, cinstire, *p. e.* a quariiva beserecá: *dotatio:* ajándékozás: die Begabung, Verſöhung mit etwas.

Inzestrezu, trare, atu. Ѩзєſтрéзъ, трáрє, áт,)

Inzestru, trare, atu. Ѩзéſтръ, трáрє, áт,) *v. act.* a) vreo fatá mare quándu se máritá: *doto, dotem, vulgo paraphernum do:* móringot, menyegzői ajándékot adni: ausſteuern, ausſtatten, mitgeben. b) vreo beséricá, vreo scólá: *dono, doto, prospicio:* megajándékozni: begaben, mitetwas verſehen.

Injugu, gare, atu. Ѩнъгъ, гáрє, áт, *verb. act. jugo, jugum impono:* járomba fogni: anjochen, das Joch auflegen. *a Lat. in et jugo, as.*

Injumitáţare, *f. pl.* ri. Ѩнъмитъцáрє, *subst. dimidiatio:* felezés kétfelé osztás: die Halbirung, Theilung in zwey Hälften.

Injumitáţatu, *f.* tá, *pl.* i, *pl.* e. Ѩнъмитъцáт, *adj. dimidiatus:* feleztetett: halbirt. *a Lat. dimidiatus.*

Injumitáţezu, ţare, atu, séu ţire, itu. Ѩнъмитъцéзъ, цáрє, áт, сáu цúрє, úт, *verb. act. dimidio, bifariam divido:* felezni: halbiren, entzwey theilen. *a* jumitate.

Injumitáţire, *f. pl.* i. Ѩнъмитъцúрє, *subst. V.* Injumitáţare.

Injurare, *f. pl.* i. Ѩнъвáрє, *subst. convicium, conviciatio, injuria:* gyalázás, szidalmazás: die Beſchimpfung, das Schelten, Fluchen.

Injuru, rare, atu. Ѩнъвъ, вáрє, áт, *verb. act. i. e.* ocárescu, suduiu: *objurgo, convicior:* gyalázáttal illetni, szidni, öszveszidni: ſchelten, ſchimpfen, fluchen. *Etym. injurior:* facu ne dreptate. *Senec.*

Invárstatu, *f.* tá, *pl.* i, *f.* e. Ѩнъвръстáт, тъ, *adj. varius, lineatus, virgatus:* veszszös, elegyes, stráfös: geſtreift.

Invárstu, tare, atu. Ѩнъврът, тáрє, áт, *verb. act. vario, lineo, lineis distingvo:* elvegyíteni, stráfolni: ſtreifen. *a Lat. in et vario, variatum.*

Invechescu, chire, itu. *J. verb. activ.* queva: *vetero, obsolefacio:* véné, öregé, régivé tenni: altmachen. — vre unu vestmentu por-

Digitized by Google

portándul' îndelungatu: *detero, gestando detero*: elviselni, koptatni: abtragen. *II. recipr.* mé invéchescu: *veterasco, obsolesco*: vénülni, aggodni, megavúlni: veralten, alt werden. *a* vechiu, *Ital.* vecchio.

Invecinatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Ѧнвечинáт, тз, *adj. vicinus*: szomszéd, közelvaló, szomszédságból való: benachbart. *a Lat. vicinus. Ital.* vicino.

Invecinicescu, cire, itu. Ѧнвечиничéск, чúре, úт, *verb. act. aeterno, aeternum, immortale reddo*: örökösítni: verewigen.

Invélescu, lire, itu. Ѧнвалéск, лúре, úт, 1) *verb. act.* mirésa: *flammea, vel crinali tego, velo*: felkontyolni: hauben. 2) pánza pre résboiu: *stamen circumvolvo liciatorio*: tsuborra feltekerni a' mellyék fonalat: bäumen, aufbäumen das Gewebe. *a in et velo, as.*

Invélitóre, *f. pl.* i. Ѧнвалитóаре, *subst. velamen capitis, capital, fascia capitalis*: fejre való, fejkötö gyólts, vagy vászony: die Kopfbinde.

Invénţie, *f. pl.* ţii. Ѩнвéнцїе, *subst. inventio, detectio*: találmány feltalálás: die Erfindung, Invention. *a Lat. inventio.*

Inverdescu, séu inverzescu, dire, itu. Ѧнверзéск, úре, úт, *I. verb. activ.* queva *i. e.* facu verde: *vírido*: megzölditeni: grün machen. — *II. neutr. vireo, viresco, viridor*: zöldülni, zöldelleni: grünen, grün werden. *a Lat. in et virido.*

Inverdire, *f.* Ѧнверзúре, *subst. viriditas*: zöldülés: das Grünen.

Inverditu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* e. Ѧнверзúт, тз, *i. e.* vérde, *adj. viridis*: zöld: grün. *a Lat. viridis.*

Invergunu, nare, atu, Ѧнвергúн, нáре, áт, *I. verb. act.* pre altulu: *irrito, incendo, accendo, excito, inflammo*: felgerjeszteni: entzünden, entflammen, reizen. *II. reciproc.* mé invergunu: *irritor, excitor, inflammor*: felgerjedni, gyúladni: gereizet werden. *a làtino, infervesco*: *item Ital.* forsennare *signif. furere.*

Invergunare, *f. pl.* ări. Ѧнвергунáре, ări, *subst. irritamen, ratio irritabilis*: gerjesztés, gerjedés: das Entflammen, die Reizbarkeit, Entzündung, der Reiz.

Invertecescu, cire, itu. Ѧнвертечéск, чúре, úт, *convolvo, obvolvo, circumvolvo*: tekergetni: hin und her drehen, oft umwinden. *a Lat. in et verto.*

Invértescu, tire, itu. Ѧнвртéск, тúре, úт, *I. verb. act. verto, verso, torqueo, intorqueo, circumago*: tekerni, fordítani, forgatni: drehen, kehren, wenden, umdrehen, umwenden, verdrehen, verkehren. — *II. reciproc.* mé invértescu: *me verto, verso*: fordúlni, forgani, forogni: sich drehen, umdrehen. *a Lat. in et verto.*

Invértire, *f. pl.* i. Ѧнвртúре, *subst. versio, versatio, intorsio*: tekerés, forgatás: das Drehen, Umdrehen, Umwenden.

Invértitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Ѧнвртúт, тз, *adj.* 1) *particip. verbi.* invértescu, *V.* Invértescu, 2) despre vre un omu, *i. e.* sucitu, cárnitu la ménte: *praeposterus*: tekergös eszü: verkehrt, verdreht, der Querkopf.

Invéştiu, tire, itu. Ѧнвéщю, щúре, úт, *i. e.* imbracu, acoperiu, *p. e.* pareţii cu scánduri, vre o rótă de mórá cu colacii: *vestio, investio, obduco*: borîtani: bedecken, überziehen. *Etym. ab investio.*

Invéţatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Ѧнвăцáт, тз, *adj.* 1) *i. e.* scîutu: *doctus, eruditus, scientiis vel doctrina imbutus*: tudós, tanúlt: gelehrt. 2) *i. e.* dedatu: *svetus, asvetus*: szokott, megszokott: gewohnt, gewöhnt.

Invéţétoriu, *m. pl.* i, Ѧнвăцăтóрїе, *subst.* 1) quarele invaţé pre altulu;

tulu: *doctor, magister, praeceptor, institutor, eruditor, moderator:* tanító, oktató, mester: der Lehrer, Lehrmeiſter. 2) quarele invaţé dela altulu: *discens, discipulus, studens:* tanúló, tanítvány: der Lehrling, Schüler.

Invéţéturá, *f. pl.* i. Ѧкѹцътѣрѫ, *subst.* 1) *doctrina, eruditio, disciplina:* tanítás, oktatás: die Lehre, der Unterricht, die Unterweiſung. — beséricéscá, *i. e.* cásanie, predicá: *oratio sacra, sermo sacer, concio sacra:* lelki oktatás, prédicatio: die Predigt. 2) *i. e.* sciéntiá, *scientia, doctrina:* tudomány, tudóság, tanúlás: die Wiſſenſchaft, Gelehrſamkeit. — cu invéţéturá, *adj. i. e.* invéţatu: *doctus, eruditus, scientiis imbutus:* tanúlt, tudós: gelehrt. fórá invéţéturá: *adj. i. e* ne invéţatu: *indoctus:* tudatlan, tanúlatlan: ungelehrt. 3) *i. e.* sfatu: *consilium:* tanáts: der Rath.

Invéţu, *m. pl.* ri. Ѧкѣцѹ, *subst.* 1) *documentum:* tanítás, tanúlmány: die Lehre. 2) *i. e.* obicéiu, nérávu: *mos, consvetudo:* szokás: die Gewohnheit, der Gebrauch. *Ital. avezzo.*

Inveţu, ţare, atu. Ѧкѣцѹ, цáрѣ, áт, *I. verb. activ.* pre altulu 1) íi dau invéţéturá, dojaná: *doceo, edoceo, erudio, instituo, praecipio:* tanítani, oktatni: lehren, unterrichten, unterweiſen. 2) *i. e.* ílu dedau, íi facu obicéiu: *adsvefacio:* szoktatní: Gewöhnen. *II. neutr.* 1) *i. e.* stréduescu a sci: *studeo, disco:* tanúlni: lernen. 2) la carte: *literis do operam, studeo, studiis incumbo:* tanúlni: lernen, ſtudieren, der Gelehrſamkeit obliegen. 3) *i. e.* cuprendu cu ménté, iéu in susu: *addisco, condisco, percipio:* megtanúlni: erlernen. *III. recipr.* mé invéţu, *a*) *i. e.* invétiu: *discco:* tanúlni: lernen. *b*) *i. e.* mé obicinuescu: *svesco, adsvesco, adsveſio:* szokni, megszokni, hozzászokni: ſich gewöhnen. *ab It.* avvezzare.

Inviére, *f.* Ѧкїѣрѣ, *subst. resuscitatio, revocatio, vel redditus in vitam, resurectio a mortuis:* feltámadás: die Auferſtehung.

Inviezu, ére, atu. Ѧкїѣзъ, ѣрѣ, áт, *I. verb. activ.* pre quineva: *revifico, resuscito, in vitam revoco, ad vitam reduco:* feltámasztani: aufwecken, von den Todten erwecken. *II. neutr. revisco, in vitam redeo, a mortuis resurgo:* feltámadni · auferſtehen von den Todten. *a Lat. in et vita.*

Inviforezu, are, atu. Ѧкифорiзъ, áрѣ, áт)

Inviforu, are, atu. Ѧкифор, áрѣ, áт) *v. act.* mé inviforu: *turbine jactor, versor, procella vexor, quassor, tempestate agitor:* szélvésztől hányattatni: in Sturm gerathen, von einem Sturm herum getrieben werden. *ab in et Ital.* viora *circulus. Graec.* βεμβέω *turbo.*

Invineţescu, ţire, itu. Ѧкинецѣск, цѣрѣ, ѣт, *I. verb. activ.* queva *i. e.* facu, séu vépsescu vénétu: *livido, caeruleum reddo:* megkékíteni: blau machen, blau färben. *II. neutr. liveo, livesco:* kékülni: blau werden.

Invingere, *f. pl.* i. Ѧкинѹерѣ, *subst. victoria:* győzedelem: der Sieg. — pompá de invingere: *triumphus:* győzedelmi pompa: der Triumpf.

Invinghétoriu, *m. pl.* i. Ѧкингътóрїѫ, *subst. victor:* győző: der Sieger. — Invinghetóre, *f. victrix:* die Siegerinn. *ab in et victor.*

Invinghétoriu, *f.* tóre, *pl. m.* i, *f.* e. Ѧкингътóрїѫ, тоѣрѣ, *adj. victoriosus, victrix:* győzedelmes: ſiegreich, ſieghaft.

Invingu, gere, vinsu. Ѧкинг, уерѣ, кинѕ, *verb. act. vinco, superо,*

Digitized by Google

pero, praevaleo: győzni, győzedelmeskedni: siegen, obsiegen, überwinden, übermeistern. *a Lat. in et vinco.*

Invîrtosére, *f.* Ѫкъртоишкрѣ, *subst. obduratio:* keményítés, keményedés: die Verhärtung. — a ánimii: *durities animi, obfirmatio animi:* megáltalkodás: die Hartherzigkeit. *a Lat. in et virtus.*

Invîrtosezu, zére, atu. Ѫкъртошізѫ, шкрѣ, ат, *I. verb. activ.* queva *i. e.* facu vîrtosu: *duro, induro:* keményíteni, megkeményíteni: harten, verhärten, hart machen. II. mé invêrtosezu: *duresco, indurésco:* megkeményedni: hart werden. *a Lat. in et virtus.*

Invitare, *f. pl.* i. Ѫкитáрѣ, *subst. incitatio, irritatio, instigatio:* felingerlés, gerjesztés, késztetés: das Reizen, Anreizen, die Aufhetzung.

Invitátoriu, *m.* ri. Ѫкитаторїѫ, *subst. irritator, concitator* · ingerlő, gerjesztő, boszszantó: der Reizer, Anreizer.

Invitatúrâ, *f pl.* i. Ѫкитатѫрѣ, *subst. irritamen, irritamentum, incitamentum:* inger, ingerlés: die Reizung, das Reizungsmittel.

Invitu, tare, atu. Ѫкít, тáрѣ, ат, *verb. act. incito, concito, excito, irrito, instigo, stímulo:* ingerleni, készteltni, gerjeszteni: reizen, anreizen, aufhetzen, antreiben, *a Lat. invito. Ital.* invitare.

Inviu, are, atu. Ѫкіѕ, крѣ, ат, *V.* Inviezu.

Invoélá, *f.* Ѫкоѣлъ, *subst. V.* Invoire.

Invoescu, ire, itu. Ѫкоѣск, йрѣ, йт, *verb. act.* 1) in queva *i. e.* ámi dau voia: *consentio, idem volo, adsentio:* egyetérteni, megegyezni, reáállani: einwilligen, einstimmen. 2) *reciproc.* mé invoescu cu quineva, *i. e.* poscescu, séu voéscu a fi la olaltá, *p. e.* prin căsătorie: *jungi volo:* együttlenni kivánok: zusammenwollen. *a Lat. in et volo.*

Invoire, *f. pl.* i. Ѫкойрѣ, *subst. consensio, consensus:* egyetértés: die Einwilligung, Einstimmung.

Involbu, bare, atu. Ѫкóлъ, бáрѣ, áт, *verb. act.* 1) *i. e.* turburu, prequum *p. e.* vêntulu invólbá norii: *perturbo, conturbo:* felháborítani: verwirren, unter einander mengen. 2) *deponens.* mé involbu, *i. e.* mé inbolbu. *V.* Inholbu. *a Lat. in et volvo.*

Involnicescu, cire, itu. Ѫколничѣск, чйрѣ, йт, — mé involnicescu *verb. reciprocum* 1) *i. e.* facu queva de voé meà: *voluntarie, libere ago:* szabadon, önként, szabad akaratya szerént tselekedni valamit: willkührlich handeln. 2) a supra cuiva, séu în avéreà cuiva, *i. e.* facu puternicie: *vim facio, vim infero, violenter, potentiose ago:* erőszakoskodni: Gewalt thun, oder anthun. *ab lt. in et* voglia, *voluntas.*

Invôluélá, *f. pl.* i. Ѫкълъѕкáлъ, — й, *subst.* 1) *i. e.* turburare, mestecătură: *turba, confusio:* zürzavar: die Verwirrung. 2) *i. e.* volbaiu, preste mână: *molestia, incommodum, incommoditas:* alkalmatlanság: die Ungelegenheit. — facu cuiva invâluélá: *incommodo cuipiam.* alkalmatlankodni valakinek: Jemanden Ungelegenheit machen, beschwerlich fallen.

Invôluescu, ire, itu. Ѫкълъѕск, йрѣ, йт)

Invôluiu, ire, itu. Ѫкълъю, йрѣ, йт) *I. verb. activ.* 1) unu lucru intr'un altulu: *p. e.* mâna in máhramá: *involvo:* bétakarni: einwickeln, einwinden, einhüllen. 2) queva lucruri la olaltá, *i. e.* méstecu, *p. e.* fârina cu tărîţele: *convôlvo, permisceo, turbo, commisceo, confundo:* egybe elegyíteni, összevezavarni: unter-

einan-

Digitized by Google

einander mengen, oder miſchen. 3) unu lucru preste altulu: *p. e.* vreo sfóra preste toégu: *circumvolvo:* feltekerni: herumwickeln, zuſammenwickeln, oder winden. II. mĕ invóluescu: *a) pas: adductorum sub I.* 2) in queva, *i. e.* mĕ méstecu: *me admisceo, immisceo, intermisceo:* beléelegyedni, magát beléártani, avatni, elegyíteni: ſich in etwas einmengen, einmiſchen. *a Lat. involvo. Ital.* volgere.

Invorbescu, bire, itu. Ѧнворбéск, бúре, úт, mĕ invorbescu: *verb. reciproc. condico:* öszvebeszélleni: ſich verabreden, mit Jemanden etwaś abthun. *ab in et verbum.*

Invorbire, *f. pl.* i. Ѧнворбúре, *subst. condictio, condictum:* öszve beszéllés: die Verabredung.

Invrástu, tare, atu. Ѧнврáсть, *etc. V.* Invárstu.

Invrájbescu, bire, itu. Ѧнвражбéск, бúре, úт, *I. verb. act.* 1) unu norodu, séu mai pre multi la resmirintă (potere) *i. e.* turburu: *concito, sollicito, turbo, instigo:* fellázzásztani, felzendíteni, fellármázni, felháborítani: aufwiegeln, aufrührisch machen. 2) pre óre quariiva intră séne *i. e.* íi açítiu la prigónă: *rixas excito, cieo, iurgia iacto, dissensionem facio, discordias semino inter aliquos:* hasonlást okozni, veszekedést indítani valakik között, egymás ellen felingerleni valakiket: Zwietracht verurſachen, in Uneinigkeit bringen. 3) pre quineva a supra cuiva: *V.* Intírítu: *II. reciprocum* mĕ invrájbescu: 1) cu quineva, *i. e.* apucu in prigónă: *sejungor animo, inimicitias suscipio:* meghasonlani, ellenkezésbe jönni valakivel: mit Jemanden uneinig werden, ſich mit Jemanden verfeinden, in Zwietracht gerathen. 2) a supra cuiva, *i. e.* mĕ íntírítu, mĕ mániiu: *excitor, concitor, irritor, ira mihi movetur adversus aliquem:* felduzzadni, megmérgelődni, felgerjedni valaki ellen: aufgebracht werden, aufbrauſen wider Jemanden. *Graec.* ερεθίζω *irrito.*

Invrájbire, *f. pl.* i. Ѧнвражбúре, й, *subst.* 1) *i. e.* açítare spre vrajbă: *concitatio, turbatio:* fellázzasztás, felháborítás, felzendítés: die Aufwiegelung. 2) *i. e.* vrajbă: *discordia, dissidium, dissensus iurgium, inimicitia:* hasonlás, ellenkezés: die Uneinigkeit, Zwieſtigkeit, der Zwietracht.

Invrájbitoriu, *m. pl.* i. Ѧнвражбитóрїѹ, й, *subst. concitator, turbator, sollicitator, interpellator, jurgiorum auctor:* háborító, zürzavartszerző, felzendítő: der Aufwiegler, Verwirrer, Beunruhiger, Störer.

Invrájbitoriu, *f.* ţóre, *pl.* i. *f.* e. Ѧнвражбитóрїѹ, тоáре, *adj. seductorius, discordiosus, turbulentus, turbas spirans:* háborgó, zenebonás; aufrühriſch, aufwieglériſch.

Invrednicescu, cire, itu. Ѧнвреднúчск, чúре, úт, *verb. act. dignor, dignum habeo:* méltóztattni: würdigen, würdig halten.

Io, eu: Ѣѕ, *pronomem ego:* én: ich. *It.* io.

Iorgovanu, *m. pl.* uri. Їорговáн, *subst.* scrinte, scumpie, melinu: *Orgonosa, vel Syringa vulgaris:* Szelentze, borostyán: der ſpaniſche Hollunder.

Ipocrisu, *f. pl.* uri. Ѩпокрúс, *subst. hypocrysis, simulatio pietatis:* képmutatás: die Gleißnerey, Scheinheiligkeit.

Ipocritu, *m. pl.* ţi. Ѩпокрúть, *subst. hypocrita, simulator pietatis:* képmutató: der Gleißner, Mucker, der Scheinheilige.

Iriticu, *m. f.* ci. Иритúк, *subst. V.* Eretieu.

Iru, *m. pl.* uri. Ѩр, *subst.* unsóre: *ungventum:* kenet: die Salbe. *a Graec.* μυρον *ungventum.*

Digitized by Google

Iru de ochi. Ӣр де ѡ̆кй, *subst. collyrium:* szemgyógyító ír: die Augensalbe.

Iroicescu, *f.* céscá, *pl.* i. *f.* e. Ӣроичéск, къ, *adj. heroicus:* vitézi: heroisch, heldenmäßig.

Iroiu, *m, pl.* i. Ӣрóю̆, й, *subst. Heros:* Hős, nagy vitéz: ein erlauchter Held. *Graec.* ἥρος.

Isbávescu, vire, itu. Ӣзбъвéск, ви́ре, и́т, *verb. act. salvo, libero, conservo:* megmenteni, megszabadítani: retten, erretten, befreyen, erhalten. *a Gr.* βεβαιοω. *confirmo.*

Isbávire, *f. pl* i. Ӣзбъви́ре, *subst. salus, salvatio, conservatio, liberatio:* megszabadítás, megszabadúlás, megtartás: die Rettung, Errettung, Befreyung, Erhaltung, das Heil. — queà sufletéscá: *salus animae:* idvesség, lelkiidvesség: das Seelenheil.

Isbávitoriu, *m. pl.* i. Ӣзбъвитóрю̆, рй, *subst. liberator, salvator:* megszabadító, megtartó, megmentő: der Retter, Erretter, Erhalter. — al sufleteloru, adequé Isus Hristos: *Salvator:* Idvezítő: der Seligmacher, der Hailand, Erlöser.

Isbéndá, *f. pl.* di. Ӣзбѣ́ндъ, зй, *subst. ultio, vindicta:* boszszúállás: die Rache.

Isbéndescu, dire, ditu. Ӣзбъндéск, ди́ре, ди́т, *I. verb. activ. i. e.* iéu isbéndá: *ulciscor, vindico, vindictam summo:* boszszútállani: rächen, oder sich rächen. *II. impers:* se isbéndéşte, *p. e.* vre o cobá, vre unu visu, vre unu lucru mai naénte vestitu, *i. e.* se implinéşte: *evenit, impletur, adimpletur, exitum habet:* bétellyesedik: es trift ein, es wird erfüllt, es gehet in Erfüllung. *Ital.* bandeggiare *in exilium agere, proicere.*

Isbéndire, *f. pl.* i. Ӣзбънди́ре, *subst. ultio, vindicta:* boszszúállás: das Rächen, die Rächung, die Rache.

Isbénditoriu, *m. pl.* i. Ӣзбъндитóрю̆, *subst. ultor, vindex:* boszszúálló: der Rächer. — Isbénditóre: *ultrix, vindex:* die Rächerinn.

Isbénditoriu, *f.* tóre. *pl.* i. *f.* e. Ӣзбъндитóрю̆, тóаре, *adj. ultrix, vindex:* boszszuálló: rächerisch.

Isbéscu, bire, itu. Ӣзбѣ́ск, би́ре, и́т, *I. activ.* 1) pre quineva a) *i. e.* bufnescu, lovescu: *violenter pulso, vel trudo:* döfni, bökni: mit Ungestüm schlagen, oder stoßen. b) de páméntu: *cum impetu terrae allido:* a' földhez vágni, tsapni: zu Boden werfen, schleudern. 2) párétele cu varu, séu cu páméntu: *parietem trulisso:* tsapni a' falat: die Wand bewerfen, anwerfen. *II. reciproc.* mé isbescu, 1) cu quineva, *i. e.* mé luptu, mé tréntescu: *luctor:* küszködni, bajtvívni, viaskodni; kämpfen, ringen, sich balgen mit Jemanden. 2) de páméntu: *me sterno, objicio:* magát a'földhöz verni: sich niederwerfen, zu Boden werfen. — 2) in tóte párţile *i. e.* mé aruncu: *me jacto:* hánykódni, hánykolódni: sich herumwerfen. *a Lat. ex et vio, evio, as.*

Isbucnescu, nire, itu. Ӣзбѹкнéск, и́ре, и́т, *verb. act. ructo, ructor, eructo:* böfögni, böffenni, böffenteni: rülpsen, grolzen, aufstoßen. *a Lat. ex et bucca.*

Iscálescu, lire, itu. Ӣскълéск, ли́ре, и́т, *verb. activ.* vreo scrisóre séu mé iscálescu: *subscribo:* nevét aláírni: unterschreiben, unterzeichnen, unterfertigen. *a Lat. ex et calo, as.*

Iscálire, *f. pl.* i. Ӣскъли́ре, *subst. subscriptio:* aláírás: die Unterschrift, Unterzeichnung.

Iscálitoriu, *m. pl.* i. Ӣскълитóрю̆, *subst. subscriptor, subscribens:* aláíró: der Unterschreiber.

Iscálitu, tá, *pl.* ţi, *f.* te. Ӣскъли́т, тъ, *adj. subscriptus, infrascriptus:* alájaírt, subscribált: unterzeichnet, der, die Unterzeichnete.

Is-

Digitized by Google

Iscáliturá, *f. pl.* i. Ӥскълитӯръ, рӣ, *subst. V.* Iscálire.

Iscódá, *f. pl.* e. Ӥскоáдъ, е, *subst. explorator, speculator, otacusta, vel otacustes:* áskálódó, kém, kémlelö, visgálódó, spion: der Späher, Nachspäher, Spion. *a Graeco* ωτακουστεω, *auribus capto, quae dicuntur.*

Iscodescu, dire, itu. Ӥскодéск, дúре, úт, *verb. act. exploro, speculor:* áskálódni, vísgálódni: spähen, nachspähen, nachspüren, aufspüren, spioniren. *a Lat. excutio.*

Iscodire, *f. pl.* i. Ӥскодúре, *subst. speculatio, investigatio, exploratio:* áskálódás, kémlelés: das Spähen, Ausspähen, Nachspähen, Nachspüren, Spioniren.

Iscoditoriu, *m. pl.* i. Ӥскодитóрю̆, *subst. V.* Iscódá.

Iscusescu, vel isquusescu, sire, situ. Ӥскусéск, сúре, сúт, *verb. act. I.* pre quineva, *cuipiam doctrinam injicio, peritum reddo quempiam:* elmésen, vagy tapasztalás által tanítani: Jemanden Kenntniße beybringen, geschickt machen. *II. reciprocum,* mé iscusescu: *prudens, scitus, peritus fio, experientia disco:* tanúlni, tapasztalás által okoskodni: geschickt, oder geschickt werden, durch Erfahrung lernen. *item.* mé facu vestitu: *celeber, famosus fio:* elhíresedni: berühmt werden. *a Lat. exquisitus.*

Iscusinţa, *f.* Ӥскусúнцъ) *subst. pru-*
Iscusire, *f.* Ӥскусúре) *dentia, peritia:* tudósság, tudomány, okosság: die Geschicklichkeit, Klugheit, Einsicht.

Iscusitu, *f.* tá, *pl.* i, *f*, e. Ӥскусúт, тъ, *adj. prudens, peritus:* tudós, okos, eszes, elmés: klug, geschickt, einsichtsvoll, verständig, vernünftig.

Isdánescu, nire, itu. Ӥждънéск, нúре, úт, *verb. act.* 1) *i. e.* aflu, séu descoperiu queva lucru nou: *invenio, detego:* feltalálni: erfinden, ausdenken. 2) *i. e.* scornescu queva: *fingo, confingo:* koholni, költeni: erdichten, aussinnen. *a Lat. ex et do, as.*

Isetru, *m. pl.* ri Ӥсéтрꙋ, *pl.* три, *subst. Accipenser:* Tokhal: der Stör.

Isgóná, *f. pl.* e. Ӥзгоáнъ, *subst. V.* Góná.

Isgonescu, nire, itu. Ӥзгонéск. нúре, úт, 1) *verb. act.* alungu, duduiu, gonescu: *pello, abigo, insequor:* üzni, hajtani, kergetni: jagen, fortjagen, treiben, wegtreiben, nachsetzen. 2) din patrie, *i. e.* surgunescu: *ejicio, extermino, in exilium mitto, relego:* számkivetni: aus dem Lande verbannen, verweisen, in Exilium jagen. *Ital.* bandeggiare, *in exiliuim mitto.*

Isgonire, *f. pl.* i. Ӥзгонúре, рӣ, *subst.* surgunire: *exilium:* számkivetés: die Verbannung, Landes Verweisung, das Exilium.

Isgonitu, *f.* tá, *pl. m.* ţi, *f.* te. Ӥзгонúт, тъ, surgun: *adj. exsul, exul:* számkivetett: der Verbannte, Vertriebene, der Exulant.

Islazu, *m. pl.* uri. Ӥзлáз, *subst. ager compascuus, pascuum commune:* nyomás, közlegeltetö: eine gemeine Weide, oder Hutung.

Işlicu, *m. pl.* ce. Ӥшлúк, *subst. garelus:* tsalma, kereksüveg: eine runde Mütze.

Ismá, *f.* Измъ, *subst.* 1) *i. e.* méntá: *menta:* ménta: die Münze. 2) *i e.* tymĭiţá: *Chenopodium botrys:* fodorka, myrhafü: der wohlriechende Gänsefuß. —

Isma bróstei, *f.* Изма броáщей, séu, ismá brostéscă: *subst. Menta aquatica:* Víziménta: die Krötenmünze, Wassermünze.

Ismá créţá, *f.* Измъ крѣ́цъ, *subst. Menta sativa, crispa, verticillata:* Fodorménta: die Krausmünze.

Ismá de cámpu, *f.* Ӥзмъ де кѫ́мп, *subst. Menta sylvestris:* Lóménta: die Pferdemünze, Roßmünze.

Isma,

Isma Maicii préceste: *f.* Ѝзма Маи́чїй прѣ́честе, *subst. V.* Calapíru.

Ismá sílbaticá, *f.* Ѝзмъ сълба́тикъ, *subst. Calamintha menthastrum*: Erdeiménta, vadhegyes ménta: die Waldmünze.

Isménà, *f. pl.* e. Ѝзмѣ́нъ, séu mai bène isméne: ѝзмѣ́не, *subst. plur. perisomata, femoralia*: gatya, lábravaló: die Gatyen, Gatyahosen, Unterhosen.

Isopu, *m.* Ѝсо́п, *subst. Hysopus*: Isóp: der Isop.

Ispasu. Ѝспа́с, *i. e.* Inálţarea Domnului la ceriuri: *subst. Ascensio Christi*: Kristusnak menybe felmenetele, aldozó tsötörtök: die Auffahrt, oder Himmelfahrt Christi.

Ispitá, *f.* Ѝспи́тъ, *subst.* 1) *i. e.* indemnare spre réu: *sollicitatio, tentatio, pellectia*: késértet, édesgetés: die Versuchung, Lockung, oder Reizung zum Bösen. 2) *i. e.* cercare: *tentamen, tentamentum, periculum, experimentum*: próbatétél, megpróbálás: der Versuch, die Versuchung, Probirung. *a Lat. expeto, quia quod quis tentat, expetit.*

Ispitescu, tire, itu. Ѝспитéск, ти́ре, и́т, 1) *verb. act. i. e.* indemnu, séu tragu spre réu: *sollicito, tento*: késérteni: versuchen, zum Bösen reizen. 2) *i. e.* cercu, cercetezu: *experior, tento, examino, facio periculum*: próbálni, megpróbálni, visgálni: prüfen, forschen, versuchen, probiren, einen Versuch machen. 3) *V.* Iscodescu. *a Lat. ex et tento Ital.* tentare.

Ispitire, *f. pl.* i. Ѝспити́ре, *subst. V.* Ispitá.

Ispititoriu, *m. pl.* i. Ѝспитито́рю, *subst. tentator*: késértö: der Versucher.

Ispovedanie, *f. pl.* i. Ѝсповеда́нїе, *subst. confessio peccatorum*: gyónás: die Beichte.

Ispovedescu, ire, itu. Ѝсповедéск, и́ре, и́т)

Ispoveduescu, ire, itu. Ѝсповедѳéск, и́ре. и́т) *verb. act.* I. pre altulu: *peccata confitentem exaudio, confessionem peccatorum cuiuspiam excipio*: gyóntatni valakit: Beichte sitzen, oder hören. *II. reciproc.* mé ispoveduescu: *peccata sacerdoti confiteor*: meggyónni: beichten. *a Lat. ex post, et Valach.* vedu, *aut It.* vedo, *Italus diceret*, ravvedervi, *i. e. resipiscere, ad bonam frugem se recipere, ad mentis sanitatem redire. Atqui haec insunt poenitentiae.*

Ispoveduitoriu, *m. pl.* i. Ѝсповедѳито́рю, *subst. V.* Duhovnicu.

Ispravá, *f. pl.* i. Ѝспра́въ, и́, *subst.* 1) ori que lucru séu trébá: *negotium*: dolog: die Verrichtung, das Geschäft. 2) *i. e.* isprávire quáruiva lucru: *actus, executio, effectio, confectio, negotii absolutio*: végbe hajtása, vagy végbe vitele valamely dolognak, munkanak: die Verrichtung, Ausführung, Ausrichtung, Vollbringung. 3) *i. e.* rénduélá aşedéméntu: *institutum, dispositio, disciplina*: intézet: die Anstalt. 4) modru, préndere, putére: *modus, medium, copia, facultas*: mód, tehetség, das Mittel, die Thunlichkeit, Möglichkeit. 5) *i. e.* prileju cu indémánà, *p. e.* in casá *etc. occasio, commoditas*: alkalmatosság: die Gelegenheit. *a Lat. ex et paro.*

Isprávescu, vire, itu. Ѝспрѣвéск, ви́ре, и́т, *verb. act.* 1) *i. e.* facu, lucrezu: *ago, facio, gero, exerceo, patro, finio*: tsinálni, tselekedni: treiben, thun, verrichten, machen. 2) *i. e.* gatu, sférşescu ducu în sfîrşitu: *perficio, efficio, conficio, absolvo, exequor, finio, termino, executioni do vel mando*: végezni, elvégezni, végre hajtani, végbevinni: verrichten, ausführen,

aus-

ausrichten, enden, vollenden, vollbringen, zuwegebringen. *a Lat. exparavit.*

Ispravnicu, *m. pl.* ci. Исправник, чи, *subst.* 1) cui sé încredinţéze purtare de grije a quáruiva lucru: *actor, curator, administrator*: gomdviselő, elintéző: der Anstalter, Verrichter, Besorger, Verwalter. 2) Capitanulu séu maimarele quaruiva ţénutu, mai in Ţerile românești: *Praefectus circuli, Inspector districtus*: kapitánya egy kerületnek, vagy járásnak: der Kreishauptmann, Kreisamtmann.

Istanu. Истáн, *V. infra* Istitu.

Isteţie, *f. pl.* ţii. Истецíе) *subst.*

Isteţime, *f. pl.* mi. Истецúме) *ingenium, sagacitas, perspicatia, ingenii acumen*: elmésség, éles elme, okosság: die Scharfsichtigkeit, Einsicht, der Witz, die Geschicklichkeit.

Isteţiu, *f.* téţá, *pl. m.* i, *f*, e. Истéц, тéцъ, *adj. sagax, perspicax, acutus, ingeniosus*: elmés, éles elméjű, okos: scharfsinnig, einsichtvoll, witzig, sinnreich, klug. *a Lat. excitatus. Ital.* eccitato.

Istitu. Истúт, *adv. plane, prorsus, profecto, penitus*: éppen, éppenséggel, valósággal: gerade, just, acurat. *p e.* istitu aquela: *germanissimus, ipsissimus*: éppenséggel az: gerade der, der Nähmliche, acurat Derjenige. — istitu atunqui: *sane tunc, recte tunc*: éppen akkor: gerade dann. *a Lat. iste.*

Istru, *m.* Истрѹ, *subst. i. e.* dunáré dela Bélgradul sérbescu in josu: *Ister*: Duna: die Donau.

Isusu, Іс, *Iesus*: Iézus: Jesus.

Isvodescu, ire, itu. Изводéск, úре, úт, *verb. act. invenio, author sum rei*: szerzője lenni valami munkának: Urheber seyn.

Isvodire, *f. pl.* i. Изводúре, *subst. inventio*: találmány, szerzés: die Erfindung.

Isvoditoriu, *m. pl.* i. Изводитóрю, *subst. auctor, inventor*: kezdő, szerző: der Erfinder, Urheber.

Isvodu, *pl.* e, *f.* Извóд, *subst.* 1) ori a quárui lucru: *archetypum, fons, exemplar, originale*: első eredet, első kútfő, eredeti mustra, origyinalis: das Original, Muster, Vorbild. 2) a quáriiva scrisori: *archetypum, originale*: origynál, eredeti írás: das Original, die Urschrift. *a Lat. ex et vado, sive evado.*

Isvoraşu, Изворáш, *diminut. fonticulus*: forásotska: eine kleine Quelle.

Isvorescu, rire, itu. Изворéск, рúре, úт, *scaturio, promano, provenio*: kijönni, kifolyni, kibuzogni: quellen, aufspringen. *a Lat. ex et volo, as, sive evolo.*

Isvoru, *m. pl.* re. Извóр, *subst. fons, scaturigo*: forrás, kútfő: die Quelle: de isvoru: *adj. fontanus*: *p. e.* apá de isvoru: *aqua fontana*: forrásvíz: das Quellwasser. *a Lat. evado i. e. salio*

Iţe. Ице) 1) *media*: itze, felejtel:

Iţie. Иціе) die Halbe, oder eine Halbe. 2) *in plurali* iţe, *licia*: nyüst a' sövő székben: die Garntrümern. *a Lat. licia, orum, expuncto l ne emoliatur, It.* licci.

Itrosu, *m.* Итрóс, *subst. V.* Utrenie.

Iubescu, bire, itu. Юбéск, бúре, úт, *verb. act.* pre quineva séu queva, 1) *i. e.* mi dragu: *amo, diligo, carum habeo*: szeretni: lieben, liebhaben. 2) *i. e.* indrágescu: *adamo*: megszeretni, belészeretni valakibe, vagy valamibe: Jemanden, oder Etwas liebgewinnen, sich in etwas, oder Jemanden verlieben. *a Lat. lubet.*

Iubire, *f. pl.* ri. Юбúре, *subst. amor, caritas, studium, dilectio*: szeretet: die Liebe.

Iubitoriu, *f.* tóre, *pl.* i, *f.* e. Юбитóрю, тоáре, *adj. amans, studiosus*: szerető, kedvellő: liebend.

Digitized by Google

bend. *vel subst. amator:* der Freund, Liebhaber.

Iubitu, *f.* tă, *pl.* i, *f.* e. Юби́т, тъ, *adj. amatus, carus, dilectus:* szerelmes, kedves: lieb, geliebt.

Iulie. *m.* Ĭȣ́лїе, *subst.* o lună, *i. e.* cuptoriu: *Iulius, mensis Iulius:* Sz-Iakabhava, Iulius: der Heumonath, Julius.

Iunie, *m.* Ĭȣ́нїе, *subst.* o lună *i. e.* cireșériu. *Iunius, mensis Iunius:* Sz-Ivánhava: der Brachmonath, Junius.

Iute. Ĭȣ́те, *I. adj. unius terminationis:* 1) *i. e.* grabnicu: *celer, citus, velox, repentinus:* serény, gyors, sebes, friss, hirtelen: schnell, hastig, hurtig. 2) la mânie *i. e.* rînzosu: *fervidus, iracundus, ad iram praeceps:* heves, indúlatos, hirtelen, mérges, könnyen megindúló: hitzig, heftig, haftig, gähzornig. 3) la gustu, la mirosu; *i e.* pișcătoriu, *p. e.* fumu, cașiu, oçetu: *acer, modax:* tsípös: beisend, scharf. 4) *p. e,* iarnă, geru, *etc. i. e.* tare, aspru: *acris, vehemens:* kemény: scharf. 5) vre unu suișu, coborîșu, *i. e.* cepișu: *praeceps, praeruptus, declivis, devexus:* meredékeny: gäh, jäh, abschüßig. *II. adj. cito, celeriter, velociter, repente:* frissen, hamar, szaporán, hirtelen, sebesen, gyorsan, serényen: geschwinde, hastig, hurtig schnell. *a Lat. leviter, l mut. in j. more perfamiliari,*

Iuțescu, țire, itu. Юце́ск, ци́ре, и́т, mĕ iuțescu, *i. e.* mĕ facu pișcătoriu: *verb. recipr acresco:* tsipöslenni: scharf, oder beißend werden.

Iuțime, *f. pl.* mi. Юци́ме, *subst.* 1) *i. e.* grăbnicie: *celeritas, velocitas:* serénység, gyorsaság, hirtelenség, sebesség: die Geschwindigkeit, Hurtigkeit, Schnelligkeit. 2) spre mânie: *praeceps iracundia, praecipitantia, furor, effervescentia:* hevesség, hevesindúlat, haragosság: die Hitze, Hastigkeit, der Jähzorn. 3) la gustu, la mirosu; *acrimonia, acritudo, acritas, mordacitas:* tsipösség: die Schärfe.

Ijdănescu. Ӣждъне́ск, *V.* Iștănescu.

Ivélă, *f.* Ӣвѣ́лъ, *subst. lux, lumen, conspectus, adparentia:* világ, világosság: der Vorschein, das Licht, der Anblick, die Sichtbarkeit. — aducu queva la ivélă, vinu la ivélă, *V.* Ivescu.

Ivenie, *f. pl.* ii. Ӣве́нїе, *subst. visio, adparatio:* tünet, jelenés: die Erscheinung.

Ivescu, vire, itu. Ӣве́ск, ви́ре, и́т, *I. verb. act.* queva, *i. e.* punu, séu aducu la ivélă: *luci conspectiu expono, in lucem colloco:* világoságra hozni, vagy kitenni valamit: etwas sichtbar machen, ans Licht, in Vorschein bringen, ins Licht setzen. *II. reciproc.* mĕ ivescu, *i. e.* vinu la ivélă: *adpareo, compareo, in conspectum prodeo, in lucem venio:* megjelenni, világosságra jönni: erscheinen, ans Licht, oder zum Vorschein kommen. *a Lat. ivit.*

Ivilichiu, *m.* léche *f.* Ӣвили́кїе, лѣ́ке, *adj. i. e.* supțiru și inaltu: *gracilis:* súgár: schlank.

Ivire, *f.* Ӣви́ре, *subst. adparentia, adparatio:* tünet, jelenés: die Erscheinung. —

J.

J.

Jaba. Жáба, *V.* Insédaru.
Jae. Жáє, *V.* Jale.
Jafu, *m.* Жáф, pradá: *praeda, spolium:* préda, ragadomány, zsákmány, martalék: die Beute. *Gal.* gibbier *praeda:* sac, *direptio, compilatio.*
Jalbá, *f. pl.* e. Жáлбъ, *i. e.* greoméntu, ponoslu, plánsóre: *subst. questus, querella, querimonia:* panasz: die Klage, Beschwerde.
Jale. Жáле, *i. e.* salbie: *subst. salvia afficinalis: Linn.* sálya, zsályá: die Salvey, oder Salbey. *Ital. salvia.*
Jale de cámpu. Жáле де кѫмп, *subst. salvia pratensis Linn.* vadzsálya, foszlóvirág: die wilde, oder Wiesensalbey, das Muscatellerkraut.
Jamlá, *f. pl.* e. Жáмлъ, *subst. V.* Jémle.
Jaru, *m.* Жáр, *subst. pruna, carbo ardens:* elevenszén, tüzesszén: die Gluth, die glühende Kohle. — tigae de jaru: *foculus:* széntartó serpenyő: die Gluthpfanne, Kohlenpfanne.
Javrá, *f. pl.* re. Жáвръ, *subst.* 1) vre unu cáne: *canis crebro garriens:* tsehegő kutya: der Kläffer. 2) *i. e.* clefáitoriu: *blattero, garrulus:* fetsegő, lotsogó, tsevegő, lotskafetske: der Plapperer, Pkauderer, Schwätzer. *Gal.* jasseur. *blattero, nugator. Ital.* ciarla. *garrulitas, inepta loquacitas.*
Jávrescu. Жъврéск, *V.* Jevrescu.
Jderu, *m. pl.* ri. Ждéр, *subst. V.* Şderu.
Jecuescu, ire, itu. Жеквéск, úре, úт, *i. e.* prédezu: *praedor, depraedor, spolio, exspolio:* prédálni, zsákmányolni: plündern, ausplündern, berauben. *Hisp.* cácar: *significat, extroquere, vi extrahere: Gal.* sac. *direptio.*
Jecuire, *f. pl.* ri. Жеквúре, рй, *subst. praedatio, exspoliatio:* prédálás, zsákmányolás: das Plündern, die Plünderung, der Raub.
Jecuitoriu, *m. pl.* ri. Жеквитóрю, рй, *praedo-nis, praedator, exspoliator:* prédáló, zsákmányoló: der Plünderer, Räuber.
Jefuescu, ire, itu. Жефвéск, úре, úт, *verb. act.* 1) *i. e.* lipsescu: *privo:* megfosztani: berauben. 2) prededu, jecuescu: *V.* Jecuescu.
Jefuire, *f. pl.* ri. Жефвúре, рй, *subst.* 1) *privatio:* megfosztás: die Beraubung. 2) *V.* Jecuire.
Jefuitoriu, *m. pl.* ri. Жефвитóрю, *V.* Jecuitoriu.
Jegnescu, nire, nitu. Жегнéск, нúре, нúт, *verb. act. leviter scindo, vel laedo:* gyengén sebesíteni, egykevéssé felkartzolni: aufritzen.
Jéle, *f.* Жѣ́ле, *subst.* 1) dópé o persóná mórtá: *luctus:* gyász: die Trauer. — de jéle: *adj. lugubris: p. e.* vestiméntu de jéle: *vestis lugubris:* gyász, gyászruha: die Trauer, das Trauerkleid. 2) *i. e.* méhnire, supérare: *luctus, moeror, dolor, tristitia:* szomorúság, keserűség: die Traurigkeit, der Schmerz, die Betrübniß. mi jéle: *lugeo, doleo, moleste fero:* búsúlni, keseregni: trauern, betrauern, sich betrüben. — de jéle: *adj. lugubris, moestus, querulus:* keserves, szomorú,

Digitized by Google

morú: traurig, kläglich. *p. e.* cantecá de jéle: *carmen querulum, cantus lugubris:* szomorúének: das Klagelied. 3) *V.* Jale. *Gal.* deuil *tristia.*

Jelerie, *f. pl.* rii. Желерíе. *subst. inquillinatus*: zsellérség: die Bewohnung eines Orts ohne das Eigenthumsrecht.

Jeleriu, *m. pl.* ri. Желéрю. *subst. inqullinus, incola*: zsellér: der Inwohner, Miethmann, Dscheller: jeleriţá: *inquilina:* zsellér aszszony: die Inwohnerinn. *Gal.* gite *domicilium, habitatio.*

Jelescu, lire, itu. Желéск, лúре, úт. *verb. neutr. lugeo:* gyászolni: trauern.

Jelire, *f.* Желúре. *subst. luctus*: gyászolás: das Trauern.

Jeliţá. *f.* Желúцъ. *subst. aura, aurula*: szellő, szellőtske: das Lüftchen, ein gelinder sanfter Wind. trage jeliţá: *aurula spirat:* egykis szellő lengedezik: es gehet ein sanfter Wind.

Jelnicu, *f.* că, *pl. m* ci, *f.* ce. Желúник, къ. *adj.* 1) imbrácatu in jéle: *luctuosus, Horat. od. III.* 6. 8. *lugens:* gyászos: in Trauer befindlich. 2) *i, e.* mélnitu, plénu de supárare: *tristis, moestus, luctuosus, querulus:* keserves, szomorú: traurig, kläglich.

Jeluescu, ire, itu. Желúск, úре, úт. mé jeluescu, *verb. reciproc. i. e:* mé tánguescu: *queror, conqueror, querulor:* siránkozni, panaszolni, panaszolkodni: ſich beklagen, beſchweren.

Jeluire, *f. pl.* i. Желúре. *subst. questus, querella, lamentum, lamentatio:* siránkodás, kesengés, panasz: die Klage, Beſchwerde.

Jemlariu, *m. pl.* ri. Жемлáрю. *subst. pistor, panum similagineorum:* zsemlesütő: der Semmelbäck. jemlariţá *foemin.*

Jémlé, *f. pl.* e. Жéмлъ. *subst. panis similagineus, vulgo simella, vel semella*: zsemle, zsemje: die Semmel. — jemlutiá: *dimin.*

Jemlugá. *f.* Жемлúгъ. unu pésce: *subst. salmo:* zsemling: der Salm.

Jepéluescu, ire, itu. Жепълúск, úре, úт. *V.* Ciupelescu *Nro.* 2.

Jeratecu. *m.* Жерáтек. *subst. prunae:* sok elevenszén: die glühende Kohle, Gluth.

Jercuescu, ire, itu. Жеркúск, úре, úт. *V.* Jeruescu.

Jertvenicu, *m. pl.* ci. Жертвúник. *subst. ara, mensa sacrificalis*: oltár, áldozó asztal: der Opfertiſch, Opferaltar.

Jertvá, *f. pl.* e. Жéртвъ. *subst. sacrum, sacrifioium, oblatum, oblatio:* vre unu dobitocu jertvitu: *hostia, victima:* áldozat: das Opfer.

Jertvescu, vire, itu. Жертвúск, вúре, úт. *verb. act. offero, sacrifico:* áldozni: opfern, Opfer bringen.

Jertvire. *f.* Жертвúре. *subst. sacrificatio, oblatio.* — cu sánge: *immolatio:* áldozás: die Opferung, das Opferbringen.

Jertvitoriu, *m. pl.* ri. Жертвитóрю, рй. *subst. sacrificus, sacrificans, offerens*: áldozó: der Opferer.

Jeruescu, ire, itu. Жервúск, úре, úт. *verb. act. ignem ruo in furno ope rutabuli:* szítani a' tüzet a' sütő kementzébe: ſchieren, ſcharren das Feuer im Backofen.

Jeruitoriu, *m. pl.* ri. Жервитóрю. *subst. rutrum furnale, rutabulum:* szénvonó: die Ofenſtange, Ofenkrücke, der Feuerſchierer.

Jeţu, *m. pl.* e. Жúц. *subst. Vid.* Şiltu.

Jévrá. *f.* Жéвръ. *subst. V.* Javrá.

Jevrescu, rire, itu. Жеврúск, рúре, úт. *verb. act.* 1) *i. e.* bleháescu: *gannio:* tsehegni: bellen, belfern, 2) *i. e.* deſáescu, flencánescu: *blattero, gannio, garrio:* lotsogni, tsevegni, fetsegni:

Digitized by Google

ni: plaudern, plappern, schwätzen. *Ital.* ciarlare: *blatterare*, *garrire.*

Jevrire. *f.* Жеври́ре. *subst.* 1) a quåruiva cåne: *gannitio*, *gannitus:* tsehegés: das Böffen, Belfern, Kläffen. 2) *i. e.* clefåire, flencånire: *blatteratio*, *garritio:* tsevegés, fetsegés, lotsogás: das Plaudern, Plappern, Schwatzen.

Jghiabu. *m.* Жгїа́б. *subst. V.* Şghiábu.

Jidovescu, *f.* véscå, *pl. m.* i, *f.* e. Жидове́ск, вѣ́скъ. *adj. judaicus:* zsidó: jüdisch. Ţéra jidovéscå: *Judaea*: zsidó Ország: Judäen.

Jidovéşte. Жидовѣ́ште. *adv. judaice*, *hebraice*: zsidóúl: jüdisch, hebräisch.

Jidovu, *m. pl.* vi. Жи́дов, ви́. *subst. judaeus*, *hebraeus:* zsidó: der Jude, Hebräer; jidovóicå: *judaea*: zsidóné: die Jüdinn. *a Lat. iudaeus.*

Jiganie, *f. pl.* i. Жига́нїе. *subst. bestia*, *animal*: állat: das Thier.

Jigårae. Жигъра́е, séu mai vîrtosu Jigåråi. Жигъръ́й. *pl. i. e.* hóré, galiţå: *aves domesticae*, *alites cohortales:* majorság, baromfi, aprómarha: das Geflügel, Federvieh, Flügelwerk.

Jigåranie, *f. pl.* nii, Жигъра́нїе. *subst. V.* Jiganie.

Jigårîtu, *f.* tå, *pl. m.* ţi, *f.* te. Жигъръ́т, тъ. *adj. confectus*, *enervatus*, *miser*: szigorú, nyomorúlt: ausgemergelt, elend, miserabel.

Jigniţå, *f. pl.* ţe. Жигни́цъ. *subst. V.* Grånariu.

Jigodie, *f.* Жигоді́е. *subst. morbus*, *caninus:* zsigora: die Hundskrankheit.

Jilåvescu, vire, itu. Жилъве́ск, ви́ре, и́т. *I. verb. act.* queva *i. e* umedescu: *humido*, *madido*, *humecto*, *madefacio*: nedve íteni: anfeuchten, feucht machen. *II. reciproc.* mé jilåvescu: *madesco*, *humesco:* nedvesedni, nyírkosodni. feucht werden.

Jilåvire, *f. pl.* ri. Жилъви́ре. *subst. humidatio*, *humectatio*: nedvesítés: das Feuchten, die Anfeuchtung.

Jilavu, *f.* vå, *pl. m.* i, *f.* e. Жила́в, въ. *adj. i. e.* umédu, ravénu: *humidus*, *udus*, *madidus*, *riguus*, *uliginosus*: nyírkos, nedves: feucht, naß.

Jilavu. Жила́в. *adv. humide*, *madide:* nyirkosan: feucht.

Jilipu, *m. pl.* ri. Жили́п. *subst.* 1) a mori: *aquaeductus*, *vel cataracta molae*: malom 'selép: die Wasserleitung bey der Mühle, der Wasserfall. 2) de boui, junci, *i. e.* ciordå, cioporu: *grex*, *armentum*. csorda, tsoport: die Heerde.

Jilţu, *m. pl.* e. Жи́лц *i. e.* scaunu: *subst. sedes*, *sella*: szék: der Sessel, Stuhl; — cu brånchii, *i. e.* rázimariu: *sella brachiata*: karszék: der Lehnsessel, Lehnstuhl; — imperåtescu, *i. e.* tronu: *thronus:* Királyiszék: der Thron. *a Lat. sedes*: *Ital.* seggia, *vel* sedia.

Jimbatu, *f.* tå, *pl. m.* ţi, *f.* e. Жимба́т, тъ. *adj. V:* Jimbu *adj.*

Jimbåturå, *f. pl.* ri. Жимбътѹ́ръ. *subst. curvatura*, *flexura:* görbesség: die Krümme. *Gal.* gibbosité.

Jimbescu. Жимбе́ск, би́ре, и́т. *verb.* aride, *i. e.* omizescu: *subrideo*, *arrideo*: mosolygani, elmosolygani, elmosolyodni: lächeln, schmunzeln.

Jimbire, *f. pl.* ri. Жимби́ре. *subst. arrisio*, *subrisio*: mosolygás, elmosolyodás: das Lächeln, Schmunzeln.

Jimbu, *f.* bå, *pl. m.* i, *f.* e. Жи́мб, бъ. *i. e. adj.* 1) strîmbu: *curvus*, *pravus*, *obliquus*: görbe: krumm. 2) la gurå: *distortum os habens:* görbeszájú: krummmäulich, verzerrt. *Ital.* gibbo. *gibber*,

Digitized by Google

gibber, *gibba*. *Gal.* gibbeux—euse.

Jimbu. Жи́мб. *adv. curve*, *prave*: görbén: krumm.

Jimbu, bare, atu. Жи́мб, ба́ре, а́т. *I. verb. activ.* queva, *i. e.* strîmbu: *curvo*, *incurvo*, *flecto*: görbíteni: krümmen. *II. recip.* mé jimbu, *i. e.* strîmbu gurá: *os distorqueo*: szaját félrehúzni: den Mund verzerren, verziehen.

Jináu, *m. pl.* e. Жинѫ́в. *subst. V.* Prepusu.

Jingáşescu, şire, itu. Жингъше́ск, ши́ре, и́т. *I. activ.* 1) pre quineva, *p. e.* vre unu pruncu, *i. e.* desmerdu: *nimis indulgenter habeo*, *placide admodum tracto*: kénnyeztettni, kénnyentartani: verzärteln. 2) in queva, *p. e.* in máncári, *i. e.* facu multá alégere: *nimium selectum adhibeo*: válogatni: haikel seyn.

Jingaşu, *f.* şá, *pl. m.* i, *f.* e, Жинга́ш, шъ. *adj.* 1) *i. e.* móle, tinerelu, crudu: *mollis*, *tener*: gyenge, lágy: zart, weich. 2) *i. e.* fórte simţitoriu: *plenus sensu*: érzékeny: empfindsam, empfindlich. 3) *i. e.* aleghétoriu, *p. e.* in máncári: *magno selectu utens*: válogató: haikel, viel Auswahl machend.

Jingaşu. Жинга́ш. *adv. tenere molliter*: gyengén, kényen: zart.

Jinóu. *m. pl.* e. Жинѫ́в *subst. V.* Prepusu.

Jintiţá, *f. pl.* e: Жинти́цъ. *subst. serum gramia mixtum*: zsenditze: die Zeigermolken.

Jintuélá, *f. pl.* e. Жинтвѣ́лъ. *subst. serum pingue e caseo expressum*: sajtból kiszürt kövér savó: aus dem Käse gepreßte fette Molken.

Jioescu, ire, itu. Жїое́ск, и́ре, и́т. a face queva: *V.* Biruescu Nro. 3.

Jipu, *m*, *pl.* uri. Жи́п. jupu. *subst. fascis*: zsúp: der Schab.

Jiradá. Жира́дъ. *V.* Jirédá.

Jiravu, *f.* vá, *pl. m.* vi, *f.* e. Жира́в, въ. *adj. severus*, *durus*. *asper*, *rigidus*, *austerus*: kemény, kérges: scharf, streng, hart. — vre unu bolnavu, *i. e.* ne rávdátoriu: *impatiens*, *moleste ferens*: kinek semmi nintsen kedvére: ungeduldig, dem Alles zuwider ist. *a Lat. severus.*

Jirédá, *f. pl*, ḑi. Жирѣ́дъ. *subst. meta oblonga*, *cumulus oblongus*: egy hosszú kazal: eine längliche Trieste.—jireduţá: *dimin.*

Jirtvenicu, *m.* Jirtvá. *subst*, *V.* Jertvenicu, Jertvá.

Jiru, *m.* Жи́р. *subst. glans fagina*: bikmakk: die Buchnuß, Bucheichel, der Buchecker.

Jitariu, *m. pl.* ri. Жита́рю. *subst. custos agrorum*: mezö örzö, tsösz, pásztor, kerülö: der Flurschütze, Feldhütter, Ackervogt.

Jitniţá, *f. pl.* ţi. Житни́цъ, ци́. *subst.* gránaru, legániţá, gábánesu: *granarium*, *aedificium annonarium*: gabonás, gabonaház: der Schüttboden, Speicher, das Getreidehaus.

Jitniţariu, *m. pl.* ri. Житница́рю, ри́. *subst. curator rei annonariae*: gobonás gondviselöje: der Schüttbodenaufseher.

Jiţu. Жи́ц. *V.* Jilţu.

Jijiţá, *f. pl.* ţe. Жижи́цъ. *subst. i. e.* viţé, lozá; *p. e.* de húmeiu, mazere, crastaveţi: *vitis*, *palmes*, *brachium*: veszszö: die Ruthe.

Jiviná, *f. pl.* e. Живи́нъ. *subst.* 1) *i. e.* jigáranie: *bestia*, *animal*: állat: das Thier. 2) míruntá, pre quumu súntu vermii, gándacii, muştele. *etc. insectum*: bogár: das Insekt. *a Graeco* ζύγιον. *iumentum*, *pecus.*

Jivinuţá, *f. pl.* ţe. Живинѫ́цъ. *snbst. bestiola vulgo animalculum*: állatotska, kis állat: das Thierchen.

Jocu, *m. pl.* ri. Жо́к. *subst.* 1) *p. e.* cu cárţile, cu coţca: *lusus*, *ludus*: játék: das Spiel. Îmi batu jocu de quineva: *ludificor*, *ludibrio habeo quempiam*:

Digitized by Google

piam: kitsúfolni valakit, tsúfot ûzni valakibûl: Jemanden ausſpotten, ſein Spiel haben mit Jemanden. 2) *i. e.* saltu, danțu: *saltatio, saltus:* tántz: der Tanz; — de jocu: *adj. saltatorius: p. e.* scólá de jocu: *ludus saltatorius:* tántzoskola: die Tanzſchule. dela *jocus:* glumá. *Ital.* Giuoco, *ludus, lusus, lusio.*

Jocu, care, atu, Жок, кáре, áт. *I. activ.* 1) pre óre quareva muiére, séu jocu cu dénsa: *socia utor quapiam in saltu:* megtántzoltattni valamelly aszszonyt: Eine in Tanz aufführen, mit Einer tanzen. *hinc* 2) *tropice:* jocu pre quineva, *i. e.* îl' batu, îl' juptescu. *verbero, vasto, caedo:* verni, suprikálni: ſchlagen, hauen, prûgeln, wichſen. 3) jocu insumi, *i. e.* saltu, dánțuescu: *salto:* tántzolni: tanzen. *II. reciproc.* mé jocu, cu coțca, cu cárțile: *ludo:* jádzani: ſpielen. *III. neutr.* jocu, *i. e.* mé clátescu: *muto, labo, vacillo:* lógni, mozogni, ingadozni: wackeln, locker ſeyn. *p. e.* îmi jocá dénții in gurá: *nutant, vaccillant, dentes:* lógnak a' fogaim: meine Zähne wackeln. *Ital.* giucare, *ludere, ludo operam dare.*

Jolju, *m. pl.* uri. Жóлж, ърй. *subst. linteum tenue, sindon:* gyólts: feine Leinwand.

Jopotescu, tire, itu. Жопотéск, тúре, úт. *verb. act. pulso, verbero, vasto, dedolo, depuvio:* megloholni, megzsákolni, elverni: abprûgeln, wichſen, ſchlagen, hauen.

Jórdá, *f. pl:* di. Жóрдз, зй. *subst. virga:* veszszô: die Ruthe, Gerte. *Ital.* verga.

Jordánescu, nire, itu. Жордзнéск, ннúре, úт. 1) *verb. act. i. e.* batu cu jórdá: *virgis caedo:* megveszszôzni: mit Ruthen hauen. 2) *V.* Jopotescu. *Ital.* vergheggiare.

Jordițá, *f. pl.* e. Жордúцз. *subst. virgula:* veszszôtske: das Gertchen, Rûthchen.

Josu, Жос. *praepos. de, deorsum, infra:* le, alatt: unten, nieder, ab, herab, hinab, hinunter, herunter. — punu josu: *depono:* letenni: ablegen, abſetzen. — tragu josu: *detraho:* lehúzni: abziehen, herunterziehen, *etc. consule Grammaticos: Ital.* Gioso, *deorsum.*

Jovinâ, *f. pl.* ni. Жовúнз. *subst. V.* Jiviná.

Jubé, *f. pl.* e. Жбéț. *subst. subucula:* újjatlan köntös: ein Kleid ohne Aermeln, ein Unterkleid. *Ital.* Giubba, *tunica.*

Jubrá, *f. pl.* ri. Жбрз. *subst. i. e.* sgrábunțá, puțcé: *pustula, pusula, papula:* fokadék, pattanás: der Ausſchlag, die Blattern, das Bläschen.

Jucare, *f. pl.* âri. Жукáре. *subst saltatio:* tántzolás: das Tanzen. *Ital.* giucare, *ludere.*

Jucárée, *f. pl.* e. Жукзрéе. *subst.* 1) cu que se jócá pruncii: *crepundia, res lusoria:* gyermekjáték: das Spielzeug, Spielwerk. 2) unu lucru fórá de ostenélá: *ludus:* játék: das Spiel. *Ital.* giocolare, *gesticulare, jocularí.*

Jucátoriu, *m. pl.* ri. Жукзтóрїу, рй. *subst.* 1) quarele jócá, saltá: *saltator:* tántzoló, tántzos: der Tänzer. 2) quarele se jócá: *lusor:* játszó: der Spieler; Jucátóre: *saltatrix:* tántzosné: die Tänzerinn. *Ital.* giucatore. *lusor.*

Jucáușu, *f.* șá, *pl. m.* i, *f.* e. Жукáшу, шз *adj.* 1) quarele jócá: *saltator:* tántzoló, tántzos: der Tänzer. 2) quarele jócá béne: *bonus saltator:* jó tántzos: ein guter Tänzer. 3) quarele jócá bucurosu: *saltandi cupidus:* tántzos, a' tántzot szeretô: der gern tanzt. *Ital.* giocolaro, *gesticulator, ludius, circulator.*

Jucuțelu. *m.* Жукуцéлу.) *subst.*
Jucuțu. *m.* Жукúц.)

exa-

Digitized by Google

exactor violentus vectigalium, vulgo executor: ek'sekútor: der Steuereintreiber, der Executor. *à Lat. executor.*

Jucuţie. *f.* Жекуцїе, *subst. exactio violenta, vulgo executio*: ek-'sekútzio: die Execution.

Jude, *m. pl.* le. Жѣдь. *subst. judex*: bíró: der Richter. — Judecésă: *foemin. Gal.* Juge. *Ital.* giudice.

Judecată, *f. pl.* ţi. Жѣдекѧтѫ. *subst.* 1) in vreo lége: *judicium, sententia*: ítélet: das Urtheil. — de mórte: *judicium capitis*: *sententia mortifera*: halálra való ítélet: das Todesurtheil; — punu, séu facu judecată: *judicium fero*: ítéletet tenni: ein Urtheil fällen, sprechen. 2) *i. e.* scaunul' quelu de judecată: *judicium, tribunal*: ítélőszék: das Gericht, der Richterstuhl. *p. e.* sorocescu pre quineva la judecată: *in jus voco quempiam*: valakit az ítélőszék' eleibe idézni: Jemanden vor's Gericht fordern. 3) quare o amu cu quineva, *i. e.* price, proçesu. *V.* Proçesu. 4) *i. e.* socotélá: *judicium, sententia, opinio*: ítélet, vélekedés: die Meinung, Muthmaßung, der Wahn, das Urtheil. *p. e.* dopé judecata meà: *meo judicio, mea opinione*: vélekedésem, ítéletem szerént: nach meiner Meinung. *Ital.* giudicato.

Judecătoriu, *m. pl.* i. Жѣдекѧторїю. *subst. judex*: ítélő: der Richter.

Judecu, care, atu. Жѣдекъ, кѫрѣ, ѧтъ. *verb. act.* 1) *i. e.* socotescu: *judico, opinor, puto, sentio, autumor*: ítélni, gondolni, vélekedni: urtheilen, meinen, glauben. 2) in vreo price, pre vre unu fácătoriu de réu: *judico, judicium, sententiam fero*: ítélni, ítéletet tenni, hozni: richten, urtheilen, das Urtheil fällen; — pre quineva spre mórte: *capitis, ad mortem damno, condemno*: halálra ítélni: verdammen, zum Tode verurtheilen. *à Lat. judico. Ital.* giudicare.

Judeçu, *m. pl.* uri. Жѣдѣу. *subst.* 1) personă judecătóre, pre quumu éste judele, biróul, chinezul: *judex*: bíró, ítélő: der Richter. 2) *i. e.* judecată: *judicium, tribunal*: ítélet, ítélőszék: das Gericht, der Richterstuhl; — judeçulu quelu mai de pre urmă: *judicium extremum, novissimum*: utólsó ítélet: das jüngste Gericht, der jüngste Tag. *à Lat. judicium. Ital.* giudicio.

Juescu, ire, itu. Жѣїскъ, ирѣ, ѝтъ. — *V.* Biruescu Nro. 3).

Jugănesou, nire, itu. Жєрзнѣскъ, нирѣ, ѝтъ. *verb. act. castro, exseco, eviro*: herélni, kiherélni: verschneiden, castriren, entmannen.

Jugănire, *f. pl.* ri. Жєрзнирѣ. *subst. castratio, eviratio, virilitatis exsectio*: herélés: das Verschneiden, Castriren, die Entmannung.

Jugănitu, *f.* tă, *pl. m.* ţi, *f.* te. Жєрзнитъ, тъ. *adj. castratus, eviratus, apocopus*: herélt: verschnitten, castrirt.

Juganu. Жєрѧнъ. *i. e.* calu jugănitu: *cantherius*: heréltló: der Wallach, ein verschnittenes Pferd. *Gal.* Guilledin.

Jugastru. *m.* Жєрѧстрѫ. *subst.* unu lemnu: *acer campestre: Linn.* juharfa, jávorfa, iharfa: der Ahorn, Ahornbaum. — de jugastru: *adj. acernus, acerneus*: juharfából való: ahornen.

Jugu, *m. pl.* uri. Жѫръ. *subst. jugum*: iga, járom: das Joch; de júgu: *adj.* que trage in jugu: *jugalis, jugatorius*: járomba húzó: der im Joche zieht. *Gal.* joug. *Ital.* giogo.

Jumalţu. *m.* — Жемѧлѫ. *subst. lythargirum*: máz: die Glasur, oder Glasurerde. *à Lat. maltha. Graec.* ἡ μάλθη. *dicitur pix cum cera mixta.*

Jumâlţuescu, ire, itu. Жемѧлѫѣскъ, ирѣ, ѝтъ. *verb. act. lythargiro oblinio*: mázolni: glasuren. *a*

Digitized by Google

Lat. maltho, as; maltha ferruminare, Plin.

Jumálţuitu, *f.* tá, *pl. m.* ţi, *f.* te. Жѣмълцѣи́т, тъ. *adj. lythargiro oblinitus*: mázos: glasurt, glasirt.

Jumará, *f. pl.* eri. Жѣма́ръ. *subst. p. e.* de slániná: *micula exusti laridi*: tepertő, tepertyű, pörtz, tzörge: das Speckgramel, Speckbrösel.

Jumátate. Жѣмъта́те. } *medium,*
Jumítate. — — } *dimidium, medietas, semi*: fél, fele: die Hälfte, der halbe Theil. *Gall.* moitié.

Jumítáţezu, ţare, atu, séu ţire, itu. Жѣмътъцѣ́з, ца́ре, а́т, сав и́ре, и́т. *V.* Injumítáţezu. *et deriv.*

Juncu, *m. pl.* ci. Жѣ́нк. *subst. buculus, bos juvenculus*: tinó, tulok: ein junger Ochs. Juncuţu: *dimin*: *Ital.* giovenco. *juvencus.*

June, *m. pl.* ni. Жѣ́не. *subst.* holtéiu, holtériu, junişanu: *caelebs, juvenis matrimonio nondum junctus*: ifiú, vagy nőtelenlegény: der Bursch, Junggesell, ein lediger Junge. — dela *juvenis. Ital.* giovane.

Junescu, nire, itu. Жѣне́ск, ни́ре, и́т. *verb. neutr. vitam caelibem ago*: ifiú legény idejét tőlteni, nőtelenségbe élni: ein lediges Leben führen, den Junggesellenstand zubringen. *Ital.* giovanesco.

Junéste. Жѣнѣ́ште. *adj. instor juvenum caelibum*: ifiú legény módra: nach Junggesellen Art.

Junghiére, *f. pl.* ári. Жѣнгїѣ́ре, ѣ́ри. *subst. jugulatio, occisio*: megölés, torok, nyakmetzés: das Erstechen, Ermorden. *â Lat. jugulatio.*

Junghiiu, ére, atu. Жѣ́нгїю, ѣ́ре, а́т.)

Junghiu, ére, atu. Жѣ́нгю, ѣ́ре, а́т.) 1) *verb. act.* pre quineva, séu vre o vitá. *jugulo, occido*: megölni, torkátmetszeni: stechen, erstechen. 2) *reciproc.* mę junghie, *p. e.* in cóste, in picioru, *etc. pungor, dolorem, acutum sentio*: nyilallik, nyilállásom vagyon: mich stichts, ich habe das Stechen. *a Lat. jugulo.*

Junghiu, *m. pl.* uri. Жѣ́нгю. *subst. punctio, dolor acutus*: szegezés, nyilallás, szurás: das Stechen. in cóste: *pleuris*: nyilallás: das Seitenstechen.

Junie. *f.* Жѣнїе. *subst. caelibatus, vita caelibalis*: ifiúlegényi élet: der Junggesellenstand, das ledige Alter. *a Lat, juvenis.*

Junincá, *f. pl.* ci Жѣни́нкъ. } *subst.*
Junincé. Жѣнинчѣ́. } *juvenca, junix*: ünő: eine junge Kuh, die Färse. junincuţá: *dimin*: *bos juvencula.*

Jupánésá, *f. pl.* ese. Жѣпънѣ́съ. *subst. domina*: aszszony: die Frau.

Jupánu, *m. pl.* ni. Жѣпъ́н. *subst. dominus*: úr, uram: der Herr.

Juptescu, tire, itu. Жѣпте́ск, ти́ре, ти́т. *V.* Jopotescu.

Jupu, *m. pl.* upi. Жѣ́п. *subst, fascis*: zsúp: der Schab, Bund.

Jupurluescu, ire, itu. Жѣпѣрлѣе́ск, и́ре, и́т. *verb. act. aqua fervida depilo, deglabro*: forró vízzel megmejjeszteni: abbrühen. *a Lat. depilo. Graec.* σκυλέυω.

Juráméntu, *m. pl.* uri. Жѣръмъ́нт. *subst. juramentum, jurandum, jus jurandum*: esküvés: der Eid, Schwur, das Jurament.— juráméntu strímbu: *perjurium*: hamis esküvés: ein falscher Eid, der Meineid. *a Lat. juramentum.*

Jurátoriu, *m. pl.* ri. Жѣръто́рю. *subst.* 1) quarele se jurá: *jurator*: esküvő: der Schwörer. 2) quarele jurá pre alţii: *jurator, adjurator*: eskető, híteltető: der Beschwörer, der andere schwören läßt. *Ital.* giuratore.

Juratu, *f.* tá, *pl. m.* ţi, *f.* te, Жѣра́т, тъ. *adj. juratus, adjuratus*: esketett, hites: geschworen, beeidigt. *Ital.* giurato.

Juratu, *m. pl.* ţi. Жѣра́т. *subst. p. e.* in óre quareleva satu: *juratus*:

Digitized by Google

ratus: esküdt: der Geschworne. juraţii: *jurati*, *delecti*: az esküdtek: der Ausschuß. *Ital.* giurato.

Juru, rare, atu. Жȣ́р, ра́ре, а́т. *I. verb. reciproc.* insumi séu mé juru: *juro*: esküdni: schwören, einen Schwur thun, den Eid, das Jurament ablegen; — juru strîmbu: *perjuro*, *pejero*: hamisan esküdni: falsch schwören, einen Meineid begehen. *II. verb. act.* juru pre quineva *i. e.* îl' facu sé jure: *adjuro quempiam*, *jusjurandum ab aliquo depromo*: megesketni, hiteltetni valakit: Jemanden beeiden, beeidigen, von Jemanden den Eid, das Jurament abnehmen. *a Lat. iuro. Ital.* giurare.

Jutariu, *m, pl.* ri. Жȣта́рю̆. *subst. V.* Jitariu.

L.

L. Λ. *quando articulus, et quando pronomen docebunt Grammatici, hos consule.*

La. Λα. *praepos. I.* la a numirea quaruiva locu 1) la quare mergemu, ducemu, séu trimitemu queva: *ad*: haz, hez, hoz, ra, re: zu, nach, gegen, in: *p. e.* dute la lucru: *vade ad labores*: meny dologra: geh zur Arbeit. — *a*) de insémnézá vre o ţérá, ţénutu, *ad*, *in*: ba, be, ra, re: nach. *p. e.* mé ducu la Anglia: *eo ad Angliam*: Angliába menyek: ich gehe nach England. — *b*) vre o Cetate, orasu, satu: *accusativus absolutus*: ba, be, ra, re, nach, auf. *p. e.* am' scrisu carţi la Clusu, la Sibiu: *literas exaravi Claudiopolim*, *Cibinium*: leveleket irtam Kolosvárra, Szebenbe: ich habe nach Klausenburg, auf Hermannstadt Briefe geschrieben. — 2) la arâtarea óre quáruiva locu, in quarele remânemu, sûntemu, lócuimu: *apud*: nál, nél: bey; *p. e.* am' fostu la párénţii mei: *fui apud parentes meos*: a' szöléimnél voltam: ich bin bey meinen Eltern gewesen. *α*) quandu aratá vre o ţérá, vre unu ţénutu: *in*: ba, be, ban, ben: in; *p. e.* am' fostu la Moldova: *fui in Moldavia*: Moldovában voltam: ich war in der Moldau; *β*) vre o Cetate, orasu: *genitivus*, *vel ablativus absolutus*: ba, be, an, en, at, ot: in; *p. e.* am' şedutu, lócuitu la Vienna, la Buda, la Clusu: *habitavi Viennae*, *Budae*, *Claudiopoli*: Bétsbe, Budán, Kolosvárrat laktam: ich habe in Wien, Ofen, Klausenburg gewohnt. — *II.* la a numirea quáruiva témpu trecutu, séu viitoriu: *ablativus absolutus*: kor, ban, ben: in, um, zu; *p. e.* la Pasci, la a méḑiḑi: *tempore Paschatis*, *tempore meridiano*: husvétkor, délbe: zu Ostern, um Mittag; — la iérná: *hyeme*: télbe: im Winter. — *III.* la intrebare cui? se tálmáceşce prin *dativ p. e.* dau milá la seracu, porunceseu la sorbi; *stipem de pauperi*

pauperi, *praecipio servis:* alamizsnat nyújtok a' szegénynek, parantsolok a' szolgáknak: ich reiche dem Armen einen Almosen, befehle den Dienern; — déci ḑicemu la què? adeq. pentru què: *cur? quare? quamobrem? adquid! cui bono?* minek, miért? warum? weßwegen? — *IV.* la arétarea unei sume nu de plénu a numite: *ad*, *circa*, *circiter:* mintegy, felé: bey, zu, gegen, ungefähr; *p. e.* au peritu la vre o trei mii: *tria circiter millia occubuerunt:* elveszett mintegy három ezer: es sind zu drey Tausend geblieben. — *V.* Quóte odatá sé tálmácesce prin genitivu séu prin ablativul' absolutu séu prin unu iutocmitu spre aquea adjectivu: *p. e.* coptu la ménte: *maturi ingenii*, *vel maturus ingenio:* értt, megélemedett eszü: mit reifem Verstand; — de aqueste súnt ne numerate *p. e.* dulce la cuvénte, lacomu la bani, pripitu la máncare, plácutu la gurá *etc.* la quare tóte numai traiulu quelu de obsce te póte povâçui.

Laba, *f. pl.* e, séu picioru gánştii, Лáба, *pl.* бе, сaв пичóрв гѣнщїй. *subst.* o plantá: *Chenopodium:* lúdlábfü: der Gänsefuß.

Labu, *m. pl.* i. Лáб. *subst.* adeq. unu páméntu mare de semínatu quare se póte ara intru o ḑi: *jugum*, *jugerum:* egy hóld, vagy hód szántóföld, egy láb: ein Juchert, Juchart.

Labyrinthu. *m.* Лабирúнт. *subst. Labyrinthus:* Labirint: der Irrgarten, das Labyrinth.

Lácomescu, mire, mitu. Лъкомéск, мúре, мúт. *verb. act. cupio*, *appeto*, *sitio rem:* vágyni, vágyodni, vágyokodni, kapni: gieren, geizen, begierig seyn nach Etwas; *p. e.* lácomescu la avéré altuea: *rem alienam appeto:* más vagyonyán kapni: nach fremden Gut geizen.

Lácomie, *f.* Лъкомíе. *subst. cupido*, *cupiditas*, *aviditas*, *appetitio*, *sitis:* nagy kivánság, vágyás, vágyodás: die Begierde, Lüsternheit, der Geiz. — la máncare, *edacitas*, *voracitas*, *gula*, *ingluvies:* torkosság nyalánkság, telhetetlenség: die Gefräßigkeit, Fräßhaftigkeit, Freßbegierde. — spre bani, spre avuţie: *magna aviditas pecuniae*, *sitis opum*, *avaritia:* mértékétlen pénzre vágyás: der Geldgeiz, die Geldbegierde: *Ital.* leccornia, *ant.* lecconia, *aviditas*, *item* leccume, *scitamenta*, *cupediae.*

Lácomosu, *f.* mósá, *pl.* moşi, *f.* móse. Лъкомóс, моáсъ. *adj.* adeq. Lacomu *adj.*

Lacomu, *f.* má, *pl.* mi, *f.* me. Лáком, мъ. *adj. cupidus*, *avidus*, *adpetens*, *sitiens rem quampiam:* kévánó, kévánsagos, vágyó, vágyakodó: gierig, begierig, geizen nach Etwas; — *p. e.* lacomu la bani, la avuţie, *cupidus pecuniae:* pénzre vágyó, pénzre kapó: geldgierig, geldgeizig; — lacomu la máncare: *edax*, *vorax*, *cupidus vorandi:* torkos, nyalánk: freßgierig, freßbegierig. *Ital.* leccardo. *gulosus.*

Lacomu. Лáком. *adv.* adeq. cu lácomie: *cupide*, *avide:* mohon: gierig, hastig, *p. e.* máncu lacomu: *tuburcinor*, *voro*, *avide edo:* zabálni, mohonn enni: fressen, hastig und gierig essen.

Lacrímá, *f. pl.* mi. Лáкръмъ, мй. *subst. lacryma*, *lacruma:* könny, könnyü, könyv: die Thräne, Zähre; — vinu qua lacríma: *vinum nobilissimum:* derék bor, fain bor: ein vortrefflicher Wein. *a Lat. lacryma. Ital.* lagrima. *Gal.* larme.

Lácrímare, *f. pl.* ri. Лъкръмáре. *subst. lacrymatio:* könyvezés, könyvhúllatás: das Thränen.

Lácrímátoriu, *m. f.* tóre: *pl.* tori, *f. e.* Лъкръмътóрю, тоáре. *adj. lacrymans*, *lacrymabundus*, *lacry-*

Digitized by Google

lacrymosus, könyvező: thränend.

Lacrímezu, mare, matu, Лъкръмéз. *adeq.* Lacrímu.

Lacrímu, mare, matu, Лáкръм, мáре мáт. *verb. act. lacrymo, lacrymor, lacrymas fundo:* könnyvezni, könyveket húllatni: thränen, Thränen vergießen. *a Lat. lacrymo. Ital.* lagrimare. *Graec.* δακρυω.

Lacu, *m. pl.* uri, Лáк. *subst. lacus:* tó: der Teich, See. — lacu de pesci: *piscina:* halastó: der Fischteich. *a Lat. lacus. Ital.* lago.

Laçu, *m. pl.* ri. Лáцȣ, рй. *subst. laqueus, tenus — oris:* tőr, húrok: die Schlinge, Masche. *item* de acoperitu cási, *V.* Leçu. *a Lat. laqueus vel lax — lacis. Ital.* laccio, *Gal.* lácet.

Láçuescu, ire, itu. Лъцȣéск, и́ре, и́т. *verb. V.* Lecuescu.

Lácuescu, ire, itu. Лъкȣéск, и́ре, и́т. şedu, sálâşluescu: *verb. neut. habito, inhabito, colo, incolo, dego:* lakni, lakozni: wohnen, wohnhaft seyn, logiren, — cu quineva la o laltá: *cohabito:* együttlakni valakivel: beysammen wohnen. *a Lat. laqueus.*

Lácuinţá séu lócuiéntia, *f. pl.* ţe Лъкȣи́нцъ.)

Lácuire, *f. pl.* ri. Лъкȣи́ре.) *subst. habitatio:* lakás: die Wohnung.

Lácuitoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Лъкȣитóрю, *adj. habitator, inhabitator, incola:* lakó, lakos: der Inwohner, Einwohner, Bewohner, die Inwohnerinn, Bewohnerinn.

Ladá séu lédá, *f. pl.* ḑi. Лáдъ. *subst arca, cista:* láda: die Lade, Trugel. *a Lat. lego, quia multa sunt collecta in cista.*

Lada mései. Лáда мѣ́сей. *forulus, loculus mensae:* asztal fia, vagy fiókja: die Tischlade, Schublade.

Ládáţie, *f. pl.* ţi. Лъдъцíе.)
Láduţá, *f. pl.* ţe. Лъдȣ́цъ.) *subst.*
Láduţie. *f. pl.* ţi, Лъдȣцíе.)

arcula, cistala, cistella: ládátska: das Lädchen, Trügerl. *item* adeq. lada mésii.

Ládoiu, *m. pl.* e. Лъдóю. *subst. riscus, cista major:* nagy láda, szekrény: eine große Trugel, der Schrein, Schrank.

Lae. *f.* Лáе. *pl. car. subst. caterva:* sereg, tsoport: die Schaar — de lae: *adj. catervarius:* seregesen, tsoportosan vándórló: schaarweise herum gehend. *a Graec.* ιλη, *caterva.*

Lagoniţá, *f. pl.* ţe. Лагони́цъ. *subst. V.* Granariu.

Láláescu, ire, itu. Лълъéск, и́ре, и́т. *verb. act. lallo, modulor, cano:* dalolni, danolni: singen, lullen, trillern, trällern. *a lallo. Graec.* λαλεω, *loquor.*

Láláire, *f. pl.* i. Лълъи́ре.)
Láláiturá, *f. pl.* i. Лълъитȣ́ръ.) *subst. lallum, lallus, modulatio:* danolás, dalolás: das Trällern, Trillern, Lullen.

Lámáe, *f. pl.* i. Лъмáе, — й. *subst. V.* Alámáe.

Lámpaşu, *m. pl.* şe. Лъмпáш, ше. *subst. lucerna, lampas, laterna:* lámpás: die Laterne. — Lámpáşelu, Lámpáşuţu: *dimin. a Lat. lampas: Graec.* λαμπω. *luceo.*

Lamurá, *f.* Лáмȣръ. *subst. puritas, purissimum, probatissimum, flos rei cujuspiam, medulla:* virágja, legszebb, legtisztabb része valaminek: die Lauterkeit, der Kern, Ausbund, das Vornehmste.

Lámurescu, rire, ritu. Лъмȣрéск, ри́ре, ри́т. *verb. act. purgo, expurgo:* tisztítani, kitisztítani: läutern. *a Lat. lima, limula, quasi limatum, vel lamina.*

Lână, *f. pl.* ne. Лънъ, — не. *subst. lana:* gyapjú: die Wolle. — de lână: *adj. lanarius: p. e.* negotiatoriu de lână: *negotiator lanarius:* gyapjúval kereskedő: der Wollhändler.

Lâna

Digitized by Google

Lána bróscei, *f.* Лѫна бро́ащей.
Lánå broscséscå. *f.* Лѫнъ брощѣ́скъ. *subst. conferva*: vízimoh, vízigyapjú: der Wasserfaden.

Lance séu Lancie, *f. pl.* ci. Ла́нче. *Lancea:* lántsa: die Lanze, der Spieß.

Lànçişoru, *m. pl.* ri. Лънцишо́р. *subst. catella*: lántzotska, kis lántz: das Kettel. — Lànçugu, Лънцѹ́г: *idem.*

Lançu, *m. pl.* ţe. Ла́нц. *subst. catena:* lántz: die Kette; — ponu pre quineva in lançu: *in catenas conjicio*: lántzra tenni: in Ketten legen; — cu quare se opresce carulu: *sufflamen:* kerékkötö: die Hängkette; — lançu de auru: *torques:* arany lántz: die Schmuckkette, eine goldene Kette. *a Lat. laqueus, interposito n.*

Lángå. Лѫ́нгъ. *praepos. juxta, secundum, penes, pone, propter*; mellé, mellett: neben, bey.

Lángedu, *f.* då. Лѫ́нцед, дъ. *subst. V.* Lanquedu.

Lángóre, *f. pl.* ri. Лънго́аре. *subst. febris ardens, maligna:* hagymáz: ein hitziges Fieber, wobey der Kranke fantasirt. *a Lat. langvor: Ital.* languore *vel* langura.

Langrå. *f.* Ла́нгръ. larmå, holcå: *subst. tumultus, clamor:* lárma, zaj, kiáltás: der Lärm, Lärmen, das Geschrey. — facu langrå: *tumultuor, clamores facio:* lármázni, zajogni, kiáltani: lärmen, schreyen. *Ital.* grido. *clamor.*

Lánosu, *f.* nósă, *pl.* şi, *f.* óse. Лъно́с, но́асъ. *adj. lanosus, lanatus, lanugineus:* gyapjos: wollig.

Lánquedescu, ire, itu. Лънчезе́ск, и́ре, и́т. *verb. act, langveo, langvesco:* bádjadni, lankadni: matt, schlaff, ermüdet werden.

Lánquedime, *f. pl.* i. Лънчези́ме. *subst. langvor, langviditas*: lankadás, lankadtság, bádjadás: die Mattigkeit, Kraftlosigkeit.

Lánquedu, *m. f.* då, *pl.* di, *f.* de. Лънче́д, дъ. *adj. langvens, langvidus:* lankadt, lágy, erötlen, bádjatt: matt, träg, entkräftet, ermüdet werden, kraftlos, laß. *a Lat. lanquidus: Ital.* languido.

Laolaltå. Лаола́лтъ. *simul, insimul, una:* együtt, együvé: zusammen, beysammen.

Laore. Лао́ре.) *V.* Ciumåfae.
Laoru. Ла́ор.)

Lapídatu, *f.* tå, *pl.* i, *f.* e. Лапъда́т, тъ. *participium verbi:* lapídu, *V.* Lapídu. *item a)* pruncu lapídatu: *expositus, vel puer expositus:* találtgyermek: der Findling, das Findelkind. *b)* adeq. becisnicu, blástématu: *sceleratus, abjectus:* gaz, gonosz: schlecht, böse.

Lápídáturå, *f. pl.* i. Лъпъдътѹ́ръ. 1) que lapídå nesquine dela séne: *ejectamentum:* kihányadék: der Auswurf. 2) adeq. o muiére neruşinatå. *V.* Fliorcå.

Lapídu, dare, datu. Ла́пъд, да́ре, да́т. *I. verb. act.* 1) *p. e.* vre unu véstméntu de pre trupu, adeq. ponu josu: *depono:* letenni, levetni: niederlegen. 2) queva dela méne, adeq. aruncu, çipu: *projicio, abjicio:* elvetni, elhajtani, elhányni: wegwerfen, wegschmeißen, wegschlagen. — pre quineva a fórå: *ejicio:* kivetni, kihányni: hinauswerfen. 3) pre quineva din vreo direghetorie: *officio depono, privo, munus adimo:* hivatalból kilenni: vom Amte absetzen, ablegen, des Amts entsetzen. — 4) din serbire: *ministerio pello, abigo:* eltsapni: aus dem Dienste fortjagen, wegjagen. 5) adeq. nascu fórå de tempu: *aborior, abortio, abortum patior:* idö elött szülni: unzeitig gebähren, verwerfen. — *II. reciproc.* mé lapídu 1) de queva *p. e.* de direghetorie, de şerbire: *abdico, renuncio:* lemondani, szabadkozni: aufsagen, aufkündigen, entsagen, sich los sagen. 2) de quineva, adeq. nu voescu al' cunósce: *infitior*: megtagadni;

ver-

verläugnen, nicht bekennen wollen; dela *lapido* aruncu cu petri: *vel a Graec.* λαπάζω, *evacuo.*

Laptá. *f.* Λάπτε. *subst.* *V.* Coţcá. *a Lat. lucta.*

Lapte, *m. pl.* car. Λάπτε, *subst. lac*: téj: die Milch. — cu lapte, *p. e.* vacá, oue, caprá, *etc. adj. lactaris, lac praebens:* fejős: melk, milchen. — lapte de pasere, adeq. indestularea tuturoru lucruriloru: — *lac gallinaceum Plin.* 4. *N. copia omnium rerum:* madár téj, minden kigondolható: die Hühnermilch, der Uiberfluß an Allen, alles was sich erdenken läßt. *a Lat. lac — lacte. Ital.* latte.

Lapte acru. *m.* Λάπτε ὄκρε. *subst. oxigala:* sóstéj: die Sauernmilch.

Lapte covásitu, *m.* Λάπτε κοβεσίτ)

Lapte inchiegatu. *m.* Λάπτε ἀκϊεγάτ) *subst. lac coagulatum, concretum:* aludttéj, tarha: gestockte, oder geronnene Milch.

Lapte de amigdale. *m.* Λάπτε де ἀμίγδαλε. *subst. lac amygdalarum, vel emulsio amygdalarum:* mondolatéj: die Mandelmilch.

Laptele cánelui. *m.* Λάπτελε κάνελεϊ.)

Laptele lupului. *m.* Λάπτελε λοῦπελεϊ. *subst. Euphorbia helioscopia Linn:* kutyatéj, ebtejfű: die Wolfsmilch.

Lapţi. *m.* Λάπцϊ. *plur.* adeq. din pesci: *lactis, lactes, semen piscium:* gyenge, béle, vagy teje a' halnak: die Milch in Fischen. *a Lat. lactes — ium.*

Láptoşezu, şére, şatu. Λεπτοϊέζ, ϊέρε, ϊάτ. mé laptoşezu: *verb. reciproc. lactesco:* megtejesedni, tejéválni: zu Milch werden. *a* lapte.

Laptosu, *f.* tósá, *pl.* şi, *f.* se. Λεπτός, τοασε. *adj. lactarius:* tejes, kiben tej vagyon: milchich, Milch in sich habend.

Láptucá, *f. pl.* e. Λεπτοῦκε. *subst.* 1) adeq. burete dulce: *agarius lactifluus Linn.:* kenyér gomba: 2) adeq. sálatá: *lactuca sativa; Linn:* saláta: der Gartensalat — *Nota.* quándu are aquésta a dóá insémnare, se intrebuintiazé mai cu sama in plurali adeq. laptuci.

Lardu, *m. pl.* uri. Λάρд — ρϊ. *subst. lardum, laridum:* szalonna, kövérség: die Speckfette.

Lárgescu, gire, gitu. Λερμέσκ, μήρε, μήτ. *verb. act.* 1) queva, adeq. facu largu: *amplio, amplifico, laxo, laxiorem reddo:* tágasítani, bővíteni: erweitern, weit, oder geräumig machen. — 2) *reciproc.* mé lárgescu: *amplior, laxor:* tágúlni, tágosodni: weit, oder erweitert werden. *a largus.*

Lárgime, *f. pl.* i. Λερμήμε, μϊ.)

Lárgiméntu, *m. pl.* ri. Λεργεμέντ, ρϊ) *subst. amplitudo, laxitas, capacitas, laxamentum:* bőség, tágasság: die Weite, Geräumigkeit, Geräumlichkeit, der weite Raum.

Largu, *m. f.* gá, *pl.* gi. Λάρг — гε. *adj. amplus, laxus, capax, spatiosus:* bő, bőv, tágas: weit, geräumig, geräumlich. — lárguţu, *diminu.*

Largu. Λάρг. *adv. ample, laxe spatiose:* bővön, tágasan: weit.

Larice. *f.* Λαρίνε. *subst. larix:* fenyő fának egyneme: der Lerchenbaum.

Larmá. *f.* Λάρμε. *subst. tumultus, clamor, strepitus:* lárma, zaj, zsibongás, kiáltás: der Lärm, Lärmen, das Geschrey; — facu larmá: *tumultuor, clamo, clamores facio:* lármázni, kiáltani, zajogni: lärmen, schreyen, Lärm machen. *a* la *et* armá.

Larvá, *f. pl.* ve. Λάρβε, βε. *subst. larva:* lárva, állortza: die Larve, oder Masque.

Lásare, *f. pl.* ári. Λεσάρε, — ρϊ. *subst.* insémézá tóte lucrurile: *verbi* lasu. *V.* Lasu.

Lásare de carne. *f.* Λεσάρε де κάρνε. *subst. celebria ante jejunalia, vulgo carnisprivium:* húshagyó:

Digitized by Google

gyó: die Fastnacht, der letzte Fasching.; *Nota*: quei mai mulţi ḑicu: lásare de postu, insé fórá cale.

Lásatu *m. pl.* ri. Лъсáт. *subst.* adeq. Lásare

Lástariu, Лъстáрю 1) adeq. mláditá de vie, *palmes*: szöllö veszszö: ein Zweig, oder Geschoß des Weinstocks. 2) adeq. rudá de rídicatu queva, *vectis*: emelö rúd, feszítö rud, tsapófa, pózna: die Hebstange, Tragstange.

Lástunu, *m.* Лъстȣн, *subst. hirundo riparia*: marti, vagy partifetske: die Uferschwalbe.

Lasu, sare, satu. Лáс, сáре, сáт, *verb. I. activ.* 1) queva adeq. suferiu: *sino, mitto, patior*: engedni, hagyni: lassen, zulassen. *p. e.* lasá 'l sé mérgá, *sine illum abire*: enged hogy menyenel, vagy had menyen-el: lasse ihn fortgehen. 2) adeq. párásescu: *sino, mitto, linquo, relinquo, permitto, omitto, missum facio*: hagyni, elhagyni: lassen, verlassen. *p. e.* toţi mau lásatu, *omnes me reliquerunt*: elhagytak mindnyájan: alle haben mich verlassen. — lasu queva intru a tóta, *renuncio*: abban, vagy annyibban hagyni: etwas aufgeben, bey dem lassen, dabey lassen. — 3) adeq. slobodu, *mitto, dimitto, permitto*: ereszteni, elereszteni, botsátani: entlassen, gehen lassen, loslassen. *p. e.* lasu pre quineva din prinsóre. *custodia dimitto quempiam*: kiereszteni valakit a' fogságból: Jemanden aus dem Gefängniße entlassen. — lasu pre quineva a fórá, *exmitto, extro ire sino*: kibotsátani, kiereszteni: auslassen, hinauslassen. — in lontru, *immitto, intro ire sino*: béereszteni, bébotsátani: einlassen, hineinlassen. — lasu queva josu, séu injosu, *demitto, submitto*: leereszteni, lebotsátani: herunterlassen. 4) adeq. iertu *p. e.* din preţiulu querutu, din deterie: *remitto submitto*: hagyni, endegni: nachlassen, herunterlassen. — 5) queva qua sé se isprávéscá prin altulu, adeq. poruncescu, queru *etc. jubeo, curo*: parantsolni: lassen. *p. e.* lasu semí facá unu vestméntu: *curo mihi vestem fieri*: egy köntöst tsináltatok magamnak: ich lasse mir ein Kleid machen; dela *laxo*: adeq. slobodu, lasu: *II. reciproc.* mé lasu de queva *a*) *p. e.* de vre o nérávélá, *desisto, resilio*: elállani: abstehen, abtreten. — *b*) de vre o diregétorie, *abdico*: lemondani: entsagen, niederlegen ein Amt. *It.* lasciare.

Latáreçu, *m.* Лътърéц, unu pesce. *subst. V.* Cárájelu.

Latáréţá, *f.* Лътърѣ́цъ, *subst.* jumítate de pátrariu, cinzaga, pontériu: *cotula, hemina*: félmeszely, félfertály: ein halb Seidl, halb Nößel.

Láţescu, ţire, ţitu. Лъцéск, цúре, цúт, *I. verb. act.* 1) *p. e.* vreo páturá de aluatu: *dilato*: kiszélesíteni, kinyújtani: ausbreiten, breit machen. 2) *p. e.* vreo hainá pre páméntu, adeq. inténdu; *tendo, extendo, protendo*, kinyujtani, terjeszteni: ausbreiten, ausstrecken. — *II. reciproc.* mé láţescu, *latesco*: szélesedni, terjedni: sich ausbreiten, breit werden. *a Lat. latus.*

Laţime, *f. pl.* mi. Лацúме, — ѝ, *subst. latitudo*: szélesség: die Breite.

Látinescu, *f.* néscá, *pl.* nesci. Лътинéск, нѣ́скъ, *adj. latinus*: deák: lateinisch.

Látinésce. Лътинѣ́ще, *adv. latine*: deákúl: lateinisch.

Látinie, *f.* Лътинíе, *subst. latinitas, lingva latina*: deákság, deáknyelv: die lateinische Sprache.

Latinu, *f.* ná, *pl.* ni, *f.* ne. *subst. latinus*: deák: Lateiner.

Latiţá, *f.* Латúцъ, unu pesce, *subst. V.* Cárájelu.

Lá-

Digitized by Google

Látrare, *f. pl.* ri. Лътрáре, —рй)
Latratu, *m. pl.* ri. Лътрáт, —рй) *subst. latratus:* ugatás: das Gebelle.
Látrátoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f. e.* Лътрътóрю, тоáре, *adj. latrans:* ugató: bellend.
Latru, trare, atu. Лáтрѹ, трáре, áт, *verb. act. latro:* ugatni: bellen.
Latu, *m. pl.* uri. Лáт, *subst.* 1) adeq. láţime: *latum, latitudo:* szélesség: die Breite. 2) in vre unu véstméntu: *plagula:* szélesség, lap: das Blatt.
Latu, *f.* á, pl. ţi, *f.* te. Лáт, ъ, *adj. latus:* széles: breit. — in latu, séu pre latu: *adv. late, in latitudinem:* szélesen: breit, in Breite nach.
Láturariu, *m. pl.* i. Лътѹрáрю, *subst. trua, trulla, labrum eluviei:* móslékostseber, dézsa: das Gespühlgefäß. *a Graeco* λυτρον, *lavacrum. Gal.* lavoir.
Lature, *f. pl.* i. Лáтѹре, *subst.* 1) adeq. parte, cóstá: *latus, pars:* oldal, rész: die Seite. — in laturi, séu in láturi: *ad partem:* félre: auf die Seite. 2) adeq. hotaru: *finis, terminus:* szel, határ: die Gränze. — de laturi: *extra, foris:* kinn, kívül: außerhalb. *p. o.* de laturi de cetate, séu de laturea cetátii: *extra urbem:* a városon kivül: außer der Stadt. *a Lat. latus.*
Láturénu, *f.* ná, *pl.* ni, *f.* ne. Лътѹрѣ́н, нъ, *adj.* 1) quare lácuesce cu tótá iconomia sà a fórá de satu: *villico-onis:* külső mezei gazda: ein Landwith. 2) adeq. veneticu: *advena:* jövevény: der Ankömmling, Fremdling.
Láturi, séu lóturi. Лътѹ́рй, *plur. f. eluvies:* moslék, séppedék, söppedék: das Gespühl, der Spühlig, oder Spühlicht. *a Lat. lavo, lotum, lautum. Gal.* lavure.
Láturóe, *f.* Лътѹроáе, *sabst. parstecti:* egyik része a' ház fedelének: eine Seite des Daches.

Lau, láuare, láutu. Лáѹ, лъѹáре, лъѹ́т, adeq. spálu. *verb. act. lavo, abluo:* mosni: waschen. *a Lat. lavo. Gal.* laver. *Graec.* λυω.
Laudá, *f. pl.* de. Лáѹдъ, *subst. laus:* dítséret: das Lob. vrednicu de laudá: *adj. laudabilis, laudandus, laude dignus:* dítső, ditséretre méltó: löblich, lobenswerth, rühmlich. — lauda sa, adeq. quare e cu falá inpreunatá: *gloria, jactantia:* ditsekedés: die Ruhmredigkeit, Prahlerey. *a Lat, laus — dis.*
Láudare, *f. pl.* i. Лъѹдáре, *subst. laudatio:* dítsérés: das Loben, Rühmen.
Láudárosu, *f.* sá, *pl.* şi, *f.* e. Лъѹдъроc, роáсъ, *adj. jactabundus, gloriosus:* dítsekedő, kérkedékeny: prahlerisch, prahlhaft.
Láudátoriu, *f.* tóre, *pl.* i, *f.* e. Лъѹдътóрю, тоáре, *subst. laudator, laudatrix:* dítsérő: der Lober, Lobredner, die Loberinn, Lobrednerinn.
Láudátoriu, *f.* tóre, *pl.* i, *f.* e. Лъѹдътóрю, тоáре, *adj. verb. laudatorius:* ditséretes: löblich, rühmlich.
Láudatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Лъѹдáт, тъ, *adj. laudatus, laudabilis:* dítsért, dítséretes: gelobt, gerühmt.
Laudu, dare, datu. Лáѹд, дáре, дáт, *verb. act. I.* pre altulu: *laudo collaudo, laudibus efferro:* ditsérni: loben, rühmen. — pre Dumneḑeu, *laudo, celebro:* dítsérni, ditsőitni: preisen, verhehrrlichen. *II. reciproc.* mé laudu, adeq. mé inaltu, mé aieptu, mé fálescu: *glorior, superbio, me efferro, jacto:* ditsekedni, kérkedni: sich rühmen, prangen. — *Nota.* in traiulu de comunu ḑicemu quum lauḑi, séu te mai lauḑi, adeq. quum tráiesci quum petreci: *quomodo vales:* hogy vagy, hogy élsz: wie geht es dir noch, wie befindest du dich,

Digitized by Google

a Lat. laudo. Ital. laudare *vel* lodare.

Laudurosu, *f.* sà. Лъѹдѹрóс, — съ, *adj. V.* Laudarosu.

Laure, *f.* Лáѹре, *subst. V.* Cuimafae.

Lautá, *f. pl.* ţi. Лáѹтъ, *subst. V.* Cétera.

Lautariu, *m. pl.* ri. Лъѹтáрю, *subst. V.* Céterariu.

Láutu, *f.* tà, *pl.* ţi, *f.* te. Лъѹ́т, тъ, spálatu: *adj. latus, lautus, lavatus:* mosott: gewaschen. *a Lat. lavo, lautus.*

Lazu, *pl.* zuri. Лáз, зѹ́ри, *subst.* curáturá, *ager exstirpatus, vulgo stirpatitium, exstirpatura:* irtás, írtovány: ein ausgerottetes Feld.

Lázuescu, ire, itu Лъзѹéск, и́ре, и́т, *verb. act. p. e.* vre unu locu de spini: *stirpo, exstirpo, purgo:* írtani: rotten, ausrotten. *a Lat. laxo, as, i. e. libero; laxari vinculis, Cicer. de Senect.*

Lavandulá, *f. pl.* e. Лавáндѹлъ, }
Lavendulá, *f. pl.* Лавéндѹлъ. } *subst. lavendula spica, spica nardi, spica angustifolia:* Levendula: der Lavendel, oder Lavandel, die Spieke, der Spiekenard.

Lavitiá, *f. pl.* ţe. Лáвицъ, *subst. scamnum, sedile:* padlótza: die Bank. — Laviciora *dimin.*

Lavrá, *f. pl.* e. Лáвръ, *subst. caenobium, monasterium:* Klastrom: das Kloster.

Lebédá, *f. pl.* de. Лéбъдъ, *subst.* cymnu, *cycnus, cygnus olor:* hattyú: der Schwan. — qua lebéda, adeq. forte albu: *candidus, niveus:* fejér mint a' hattyú: schneeweiß. *a Graeco* λευκος albus.

Lebeniţá, *f. pl.* ţe. Лéбеницъ, *subst. citrullus:* görög dinye: die Wassermelone.

Leciu, *m. subst.* Лéчю, *latex:* nedvesség: die Feuchte, oder Feuchtigkeit. — súntu totu leciu, adeq. preste totu udu: *sum totus quantus madidus:* tsurvíz vagyok; ich bin durch und durch naß, pfützenaß. *a Lat. latex.*

Lécu, *pl.* curi. Лѣ́к, *subst. V.* Léquu.

Léçu, *pl.* çuri. Лѣ́цѹ, *subst. tigillum, asserculus:* létz: die Latte. — de léçu *adj. tigillaris p. e.* cuiu de léçu: *clavus tigillaris:* létzszeg: der Lattennagel. *a lax — acis.*

Leçuescu, ire, itu. Лецѹéск, и́ре, и́т, *verb. act. tego tigillis vel asserculis:* meglétzezni: belatten.

Lecuescu, ire, itu: Лекѹéск, и́ре, и́т, *verb. act. curo, medeor:* orvasolni: kuriren, heilen.

Lecuiciosu, *f.* ciósá, *pl.* i, *f.* e. Лъкѹичóс, чоáсъ, *adj. sanabilis, curabilis:* orvosolható: heilbar.

Lecuire, *f.* Лекѹи́ре, *subst. curatio:* orvoslás: das Heilen, die Kur.

Lecuitoriu, *m. pl.* tori: Лекѹитóрю, *subst. medicus:* orvos: der Arzt.

Léfá, *f.* Лѣ́фъ, platá, simbrie: *subst. merces, stipendium, auctoramentum, salarium:* zsóld, fizetés, hópénz: der Sold, Gehalt, die Besoldung. *a Gr.* λατρον. *merces, quae servienti datur.*

Lefticá, séu lepticá, *f. pl.* ce. Лéфти́къ, *subst. birotum, currus birotus:* talyiga: kétkerekű szekér: ein Wagen mit zwey Rädern, unu patu pre quarele se pórtá bolnavii: *ect. a Lat. lectica.*

Léfurá, *f.* Лѣ́фѹръ, *subst. V.* Fleurá.

Lefurescu, rire, itu, séu blatocherescu. Лефѹрéск, ри́ре, ри́т, *V.* Flencánescu.

Lefuritoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *m.* e, *f.* Лефѹритóрю, тоáре, *adj. V.* Clefáitoriu.

Legáduélá, *f. pl.* li. Легъдѹѣ́лъ, *subst.* 1) *vinculum:* kötés, alku: das Band, der Bund, die Bündniß 2) *conditio:* feltétel: das Bedingniß. — cu aquéstá legáduélá: *hac conditione, hoc pacto:* ezen feltétel alatt: unter diesem Bedingniße. *a Lat. ligatura, It.* legatura.

Le-

Legáméntu, *m. pl.* uri. Λεγαμέντ, *subst. foedus, confoederatio:* kötés, szövetség: das Bündniß, der Bund.

Légánu, *pl.* gine. Λέγαν, *subst. cunae — arum, cunabula — orum:* böltsö: die Wiege.

Légánu, nare, natu. Λέγαν, νάρε, νάτ, *verb. act. cunas, vel infantem in cunis agito:* rengetni a' gyermeket: wiegen das Kind. *a Gr.* λεγω. *dormire facio.*

Leganiţá, *f. pl.* ţe. Λεγάνιμα, *subst. V.* Gránariu.

Legátóre, *f. pl.* i. Λεγατοάρε, *subst. ligamen, ligamentum, ligula:* kötény, kötelék, kötölék: das Band, die Binde.

Legátoriu, *m. pl.* ri. Λεγατόρω, *subst.* 1) quarele légá queva, *ligans:* kötö: der da bindet. 2) adeq. Legátóre.

Legátoriu de cárţi, *m. pl.* Λεγατόρω δε κέρμη, *subst. bibliopegus, compactor librorum:* könyvkötö: der Buchbinder; legátoriu de vasé. Λεγατόρω δε βάσε, *V.* Butnériu. *a Lat. ligo, as.*

Legáturá, *f. pl.* ri. Λεγατούρα, ρη, *subst.* 1) *ligatura:* kötés, kötözés: das Band. 2) la vre unu podu, in vreo casá, adeq. inchieturá: *junctura, coagmentum:* kötés: das Band, die Fuge, Verbindung, Zusammenbindung. 3) de pae, *ect.* adeq. unu mánunchiu, vínzocu: *fascis, fasciculus:* kötet, kötés: der Bund, das Gebund, oder Bündel. 4) íntrá óre quariva, quarii au facutu queva nérávéla intrá séne, *vinculum, pactus:* kötés, megegyezés: der Bund, das Bündniß. — íntrá doi, séu mai mulţi principi, péntru inprumutata ajutorinţá: *foedus, coalitio:* szövettség: das Bündniß, die Allianz, Coalition, der Bund.

Lége, *f. pl.* gi. Λέγε, γη, *subst.* 1) quare éste datá, séu pusá de Domni: *lex:* törvény: das Gesetz. *p. e.* lége firii, *lex naturae:* természet, törvénye: das Naturgesetz. — lége lui Dumnedeu, *lex Dei:* Isten, törvénye: das Gesetz Gottes. — lége véche, adeq. in sánta scriptura: *lex vetus, testamantum vetus vel antiquum:* az ó testamentom: das alte Testament. — lége noua, adeq, testamentul nouu: *lex nova, testamentum novum:* új testamentom: das neue Testament. — dátátoriu séu ponétoriu de lége: *legislator:* törvényszerzö: der Gesetzgeber. — cálcátoriu de lége, *violator, vel transgressor legis, legirupa, legirupio:* törvényszegö: ein verletzer der Gesetze. — cu lége, adeq. legiuitu, *adj. legalis, legitimus:* törvényes: gesetzlich, gesetzmäßig — fórá de lége, *exlex, legibus contrarius:* törvenytelen: gesetzlos. — carte de legi: *codex, vel liber legum:* törvényeskönyv: das Gesetzbuch. 2) adeq. cuviinţá, cadinţá, dreptu: *jus, justum aequitas:* igaz, igazság: das Recht, die Billigkeit. *p. e.* aquésta nu e pe lége, *hoc est injustum:* az igazságtalan: das ist unbillig, cu lége, séu pre lége: *jure:* méltán. ígazság szerént: mit Recht. 3) adeq. péra, *lis, controversia, vadimonium, processus:* per, protzesus: der Prozeß, Rechtshandel. *p. e.* amu cu quíneva lége: *litigo, litem habeo, certo cum aliquo in judicio:* törvénykezni, perlekedni valakivel: einen Prozeß haben, oder führen mit Jemanden. 4) scaunulu quelu de lége, *judicium, tribunal:* törvényszék: das Gericht. *p. e.* chiemu, séu sorocescu pre quineva la lége: *in Ius voco, ad Iudicium cito:* törvényszék eleibe idézni valakit: Jemanden vors Gericht fordern. — 5) cuprénsulu aqueloru dogme, quare le crede fieste quine despre Dumnedeu, şi cu quare se osebeste de cótrá alţii, adeq. Religie,

gie, *Religio, secta, pars sacra:* vallas: die Religion, Religionspartey oder Secte, *p. e.* s' au lăsatu légea, *deseruit sua sacra:* elhagyta a' vallását: er hat seine Religion verändert. *a Lat. lex, lege. Ital.* leg e.

Legianu, *m.* Дегіа́н, *subst. V.* Ligianu.

Legionu, *m. pl.* e. Дегіо́н, *subst. legio:* egy sereg, osztály: die Legion: dupe numirea de aquumu, Regementu: das Regiment. *Ital.* légion.

Legiuescu, ire, itu. Дегюе́ск, и́ре, и́т, *verb. act.* mé legiuescu cu quineva; *litigo, litem habeo, certo cum aliquo in judicio:* törvénykedni, törvénykezni, perleni, perlekedni, protzessust folytatni: rechten, processiren, einen Prozeß führen. *a* Lege.

Legiuire, *f. pl.* ri Дегюи́ре. *subst.* 1) avere de péra cu quineva, *litigatio, controversia:* perelkedés, vagy perlekedés: das Prozeßführen. 2) cădiuţa legiloru: *Ius convenientia, quod legibus consentaneum est, vulgo legalitas:* törvényesség: die Rechtmäßigkeit, Gesetzlichkeit.

Legiuitoriu, *m. f.* tóre *pl.* i, *f.* e. *subst.* 1) quarele se legiuesce cu quineva: *litigans, lite decertans:* peres perlekedő: der einen Prozeß führt. — quelu din sus, séu quel' que cautá pre altulu cu péra: *accusator vulgo actor:* felperes: der Ankläger. — quelu din josu, séu quelu que respunde, *delatus vulgo Incattus:* alperes: der Angeklagte. — 2) adeq. dătătoriu de lége, *legislator:* törvényadó: der Gesetzgeber. 3) adeq. sciutoriulu legiloru, *jurisperitus, juris consultus:* törvénytudó: der Rechtsgelehrte, Rechtserfahrene, Rechtskundige. *a Lat. legislator.*

Legiuitu, *f.* tă, *pl. m.* ţi, *f.* e. Дегюи́т, та, *adj. justus, legitimus, legalis,* törvényes: gesetzlich, gesetzmäßig, rechtmäßig.

Legu, gare, gatu. Да́ре, ра́ре, ра́т, *verb. act. 1.* 1) queva, *p. e.* cu vre o fune, etc. *ligo, vincio:* kötni kötözni: binden. — vre o rană: békötni: verbinden. — *composita* legu un' lucru de altulu: *adligo, religo:* hozzákötni, odakötni: anbinden — mai multe quele la olaltă: *colligo:* öszvekötni: zusammenbinden 2) vreo carte: *compingo:* békötni: einbinden. 3) vre o bute: *vas circulis munio, vasi circulos induco:* abrantsozni, megabrantsozni: ein Faß mit Reifen binden. 4) carul' séu róta carului, adeq. impedecu: *sufflamino:* kötni a' kereket: das Rad hemmen. 5) pre quineva cu porunca, séu cu cuvéntul', adeq. il indétorescu spre queva: *adligo, obligo, obstringo:* lekötelezni: verpflichten, verbinden, verobligiren. 6) cu quineva, queva, adeq. mé aşedu, facu nérávélá: *congruo, convenio, consentio:* valami erant megegyezni: mit Jemanden übereinkommen. 7) *p. e.* mosia, casa, adeq. o punu in locu de salogu: *caveo domo, haereditate etc. vulgo inhypotheco:* lekötni joszágát, házái: mit seinem Gut, oder Haus haften für etwas. *II. reciproc.* mé legu a) la capu, la vreo rană: *me ligo, deligo, religo:* kötni, vagy békötni fejét, sebét: verbinden, umbinden. b) a inplini queva, adeq. mé indétorescu, *me obligo, obstringo:* magát lekötelezni: sich verpflichten, verobligiren, verbindlich machen. — *a Lat. ligo. Ital.* ligare

Legumă, *f. pl.* mi. Дегу́мъ, *subst.* 1) adeq. ori que verdéciă de grădină, pre quumu curechiul', napii, rădichile *ect. olus — eris:* vetemény: das Gartengewächs, die Zuspeise. 2) quele cu păstai, prequum: fasolé, mazere *etc. legumen:* hüvelykes vetemény: die Hülsenfrucht. 3) adeq. fructóre, pazitură lóngé páne: *obso-*

Digitized by Google

obsonium pulmentarium: főzelék, azalék: die Zukost, das Zugemüse. *a Lat. legumen.*

Legumáreţu, *f.* ţá, *pl.* ţi, *f.* ţe, Легумáрец, цъ, *adj. liguritor, bonos cibos inhians*: nyalánk, jó falatokon kapó: leckerhaft, nach gutes Essen trachtend.

Legumescu, mire, itu. Легумéск, мúре, úт, *verb. act. obsonio vescor*: főzeléket enni: Zuspeise essen.

Lehâescu, ire, itu. Лехъéск, úре, úт, *verb. act. I.* pre quineva de queva, *privo, spolio, exuo*: megfostani: berauben. *II. reciproc.* mé lehâescu de queva, adeq. mé lapédu, séu vreu a fi fórá queva: *renuncio, carere volo*: lemondani valaminek, feladni valamin: etwas aufkündigen, entbehren wollen, auf etwas verzicht thun.

Léhu, *f.* hâ, *pl.* hi, *f.* e. Лѣ́х, leşu, polonu: *subst. Polonus*: Lengyel: der Pohle, Polack.

Léicâ, *f.* Лѣ́йкъ, *subst.* adeq. Léle.

Lela, *f.* Лéла, *subst.* rasna, batu lela, adeq. âmblu pustiiu: *vagor, circumvagor*: kóborgani, kalandozni, kerengeni, tekeregni: herumstreifen — streichen, — wandern. *a Graeco* αλαινω, *vagor, erro.*

Léle, *f. pl.* e. Лѣ́ле. *subst. soror senior*: néne: die ältere Schwester. *Nota. hoc vocabulo affantur Valachi non solum majores natu sorores, sed et quasvis feminas se seniores, item*: in cantecele quele de dragoste insemnézâ aquestu cuvéntu drâguţâ, ibovnicâ, *amica, amasia*: szerető: die Liebhaberinn, Amantinn, das Mädel *etc.* Léliţâ, lelisórâ, *diminu. a Graeco* λελιημενος, *charus.*

Lemnariu, *m. pl.* i. Лемнáрю, *subst. lignarius, lignator*: fa árúló: der Holzhändler. *a Lat. lignum, It.* legno.

Lemnescu, nire, itu. Лемнéск, нúре, úт, *V.* Inlemnescu.

Lemnoşezu, şére, şatu. Лемношéз, *V.* Inlemnoşezu.

Lemnosu, *f.* nósâ, *pl.* şi. se. Лемнóс, ноáсъ, *adj. lignosus*: fás: holzig.

Lemnu, *m. pl.* ne. Лéмн, 1) vérde, adeq. arbore: *arbos, arbor*: élőfa: der Baum. 2) uscatu, séu tâiatu, *lignum*: fa: das Holz. — de lemnu *adj. ligneus*: fából való: hölzern, *p. e.* lingurâ de lemnu, *lingula lignea*: fakalan: ein hölzerner Löffel. — podu de lemnu, *pons sublicius*: fa híd: eine hölzerne Brücke. — tâietoriu de lemne: *lignicida, lignarius*: fa vágó: der Holzhacker. — şopru de ténutu lémne, *lignile*: fatartó szín: die Holzstelle, Holzlege. — caru de cáraţu lemne: *sarracum*: fahordószekér: der Holzwagen. — lemnu de casâ, adeq. din quare işi face nesquine casa, séu altu sâlaşu: *materia*: épületre való fa: das Bauholz. 3) la vie, adeq. trunchiul', trupina: *vitis*: szőlőtő, szőlőtőke: der Weinstock — lemnuţu, lemnişoru *dimin. a Lat. lignum. Ital.* legno.

Lemnu cânescu, *m.* Лéмн кънéск, tulipinu: *subst. Daphne mezereum Linn*: farkashars, boroszlán: der Kellerhals, Pfefferbaum, Seidelbast.

Lemnu de oleu, *m.* Лéмн де ôлéв, *V.* Maslinu.

Lemnu dulce, *m.* Лéмн дя́лче, rádicina dulce: *subst. glycirrhiza glabra. Linn*: édesgyökér: das Süßholz, die Süßwurz.

Lemnu galbinu, *m.* Лéмн гáлбин, *subst.* macrisu de spinu: *Berberis vulgaris. Linn*: sóska fa, borbalya, leánysom: der Sauerrach, der gemeine Sauerdorn, Berberisstrauch.

Lemnu pipératu, *m.* Лéмн пипърáт, *subst. Laurus sassafras, Linn.* Illatozófa: der Sassafrasbaum, das Fenchelholz.

Lem-

Digitized by Google

Lemnu puciosu, *m.* Лѣмн пѹчо́с, *subst. sorbus aucuparia Linn:* berkenyefa: der Sperberbaum, Quitzenbaum, Ebereschenbaum.

Lemnul' cánelui, *m.* Лѣмнѹл кънелѹ́й: *subst. Rhamnus f angula Linn:* büdös tseresnye: der Faulbaum, das Zapfenholz.

Lemnul' Domnului, *m.* Лѣмнѹл до́мнѹлѹи)

Lemnul' lui Dumnedeu, *m.* Лѣмнѹл лѹ́и дм҃незѣѹ) *subst. Artemisia abrotanum Linn.* abruta, Istenfája: der Abrand, Garthagel, das Gartheil, Stabkraut, die Aber- oder Eberraute.

Lemonadà, *f.* Лемона́дъ, *subst. aqua limonata:* lemonádé: die Lemonade, der Lemoniesaft.

Léncà, *pl.* ce. Лѣ́нкъ, *subst. palliastrum:* egy régi kopott köpenyeg: ein alter abgetragener Mantel.

Léne, *f.* Лѣ́не, *subst. desidia, ignavia, pigritas, pigritia, segnitia, inertia, socordia, torpor, acedia, otium, negligentia:* tunyaság, restség, henyeség, lustaság, lajhárság, dögség: die Trägheit, Faulheit, Nachläßigkeit, der Müßiggang. — mi léne: *pigro, pigror, piget me:* restelek valamit: ich bin faul zu etwas. *a Lat. lenis, lene.*

Lenescu, nire, itu. Лене́ск, ни́ре, и́т, *V.* Lenevescu.

Léneşu, *f.* şà, *pl.* şi. şe. Лѣ́неш, шъ, *adj. deses, reses, ignavus, piger, segnis, otiosus, socors, iners, negligens:* tunya, rest, henye, lusta, lajhár, lomha: träg, faul, nachläßig, müßig. *a lenis.*

Lenevescu, vire, itu. Леневе́ск, ви́ре, и́т, *verb. act.* mé lenevescu 1) adeq. mé facu léneşu, séu incepu a fi léneşu: *pigresco, segnesco:* restŭlni, elrestŭlni: faul, träg werden. 2) adeq. sŭm léneşu: *pigreo, pigror, otior, deses, iners, etc. sum:* henyélni restelkedni, heverni: faullenzen, faul, oder träg seyn.

Lenevie, *f.* Леневіе) *sub. V.* Léne.
Lenevire, *f.* Леневи́ре)

Lenevosu, *f.* vósà, *pl.* şi, *f.* e. Ленево́с, воа́съ)

Leniosu, *f.* ósà, *pl.* şi, *f.* se. Леніо́с, оа́съ) *V.* Lénesu.

Leóe, *f. pl.* oi. Леоа́е,) *subst.*
Leóicà, *f. pl.* ce. Леоа́икъ)
Lea, Leaena: nöstény oroszlány: die Löwinn. *a Grae.* λεαινα.

Leopardu, *m. pl.* di. Леопа́рд, — зй, *subst. Leopardus:* oroszlány 's párdutz kórts: der Leopard.

Leosténu, *m.* Леощѣ́н, *subst. V.* Leusténu.

Lepedeu, *pl.* dee. Лепедѣѹ, *subst. linteamen, lodix:* lepedő: das Leintuch, Leinlacken, lepedeuţu: *dimin. a Lat. laquear.*

Leprà, *f.* Лѣпръ, *subst. lepra:* bélpoklosság: der Aussatz, die Räude. *Graec.* λεπρα.

Leprosu, *f.* ósà, *pl.* şi, *f.* e. Лепро́с, оа́съ, *adj. leprosus:* bélpoklos: aussätzig, räudig.

Léquu *m. pl.* quuri. Лѣ́к, *subst. medicina, medicamen, medicamentum:* orvosság: die Arzney, das Arzneymittel. — béu léquuri, *medicinam sumo,* orvosságot bévenni: Arzney einnehmen — léquu inprotiva veninului: *antidotus, antidotum, alexipharmacum:* méreg ellen való orvosság: das Gegengift. — de léquu *adj. medicinalis:* orvasló, orvossági: zur Arzney gehörig — numai de léquu, adeq. fórte puçinu: *minimum, hilum:* egy fikartz, egy tsep, egy szikra: sehr wenig, sehr gering, winzig, de la *liquor* féde, umedalá.

Lequuescu, ire, itu. Лекѹе́ск, *etc. derivata, verb. act. V.* Lecuescu.

Lésà, *pl.* se Лѣ́съ, *subst. crates:* lésza: die Flechte. — pre quare uscámu póme, adeq. coşu, coşériu: *crates siccandis pomis:* tserény: eine Flechte, oder Horde zum Obst dürren.

Lesescu, *f.* cà, *pl.* sci. Лешѣ́ск, шѣ́скъ, *adj. polonicus:* lengyel: po-

polisch, polnisch. *p. e.* Ţéra Leséscă: *Polonia:* Lengyelország: Polen.

Leşésce. Λεшέщε. *adv. polonice:* lengyelül: polnisch, polakisch.

Leşie, *f. pl.* şii. Λεшíe. *subst. lix, lixivium:* lúg: die Lauge. *a Lat. lixivia. Gall.* lessive. *Ital.* lisciva.

Leşiiu, şiare, atu. Λεшíю, áрe, áт. *verb. act. lixivia lavo:* lúggal megmosni: mit Lauge waschen. *Gall.* lessiver. *Ital.* lessare.

Leşinare. *f.* Λешинáре. *subst. deliquium, syncope, exanimatio:* elájúlás: die Ohnmacht, Beraubung des Athems.

Leşinatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Λешинáт. те. *adj. p. e.* de spaimă, *etc. exanimis, exanimus:* elájúlt, elhólt: athemlos, halbtodt.— de fóme: *famelicus, fame vexatus:* éhes, koplalt: verhungert, ausgehungert. *a Lat. laxatus.*

Leşinu, nare, atu. Λешúн, náре, áт. *verb. act. linquor, defício animo, deliquium patior, exanimor:* elájúlni, elhalni: ohnmächtig, athemlos, halbtodt werden.— de fóme: *inedia pereo:* éhség miatt elhalni: verhungern.

Lesne. Λéснe. *I. adj.* 1) adeq. uşoru: *facilis:* könyű: leicht. 2) adeq. eftinu: *vilis, vilis pretii, levis pretii:* oltsó, otsó: wohlfeil. *II. adv.* 1) *facile, faciliter:* könnyen: leicht, ohne Schwierigkeit. 2) *vile, viliter, levi pretio:* oltsón, oltsó árran: wohlfeil, um einen wohlfeilen Preiß. *a Lat. levis, vel ab Ital.* snello. *agilis, celer, dexter. per metathesim, vel a Graec.* λεχον. *onerosum, per antiphrasim, interposito s. sicut olim Latinas, poesnas, pro poenas.*

Lesnescu, nire: itu. Λеснéск, нúре, нт. *I. verb. act.* queva, 1) adeq. uşorezu: *levo, allevio, leviorem reddo:* könnyebbíteni: erleichtern. 2) adeq. eftinescu: *depretio:* árrát alább szállítani, kevesebbre lehagyni: wohlfeiler lassen, zu einen geringern Preiß herabsetzen. *II. reciproc.* mé lesnescu, 1) adeq. mé usorezu: *allevior, facilius reddor, vulgo facilitor:* könnyebbedni: erleichtert werden. 2) mé eftinescu: *pretio minuor, vili pretio veneo:* megoltsódni alább szállani árrában: wohlfeiler werden, im Preiß fallen.

Lesnire, *f. pl.* ri. Λеснúре. *subst. facilitas:* könnyűség: die Leichtigkeit.

Lespede, *pl.* di. Λеспедe. *subst.* 1) adeq. malu, séu unu feliu de pétră páturósă: *lapis schistus:* réteges, repedező kő: der Schieferstein. 2) adeq. o masă, séu tablă de pétră: *tabula lapidea:* kő tábla, egy lappos kő: ein platter Stein, eine steinerne Tafel.— dela *lapide*, lespeduţa. *dimin.*

Lespedosu, *f.* să, *pl.* şi, *f.* se. Λеспедóт, óáтă. *adj. schistus:* réteges, repedező: schieferig.

Lésu, *m. pl.* şi. Λéш. *Polonus:* Lengyel: der Pole, Polack, Pohle. Leşóică: *Polona:* Lengyel aszszony: die Polakinn.

Letiosu, *f.* ósă, *pl.* şi, *f.* se. Λеτиóт, óáтă. *adj. argillosus, argillaceus:* agyagos: thonig, thonartig, lettig.

Letiu. *m.* Λетю. *subst. argilla:* agyag: der Thon, Letten. *item,* unu om' fórte móle, tardiu, trándosu: *homo tardus:* egy késedelmes, lágy ember: ein langsamer, träger Kerl.

Leu, *m. pl.* i. Λéu. *subst.* 1) o féră: *Leo:* Oroszlány: der Löwe.— puiu de leu: *scymnus:* oroszlány kölyök: ein junger Löwe.— de leu: *adj. leoninus: p. e.* péle de leu: *pellis leonina:* oroszlány bőr: die Löwenhaut. 2) in Ţéra Românéscă, adeq. unu florêntu: *florenus:* forint: der Gulden. *a Lat. Leo. Graeco.* λεων.

Leucă

Leucá, *f. pl.* ci. Леѹкъ. *subst. brachium currus*: lõts: die Leichse.

Leurdá, *f. pl.* ḑi. Леѹрдъ. *subst. Allium montanum*: erdei fokhagyma: der Bergknoffel.

Leuruşcá, *f. pl.* sce. Леврѹшкъ. *subst. labrusca, labruscum*: vadszi lö: die wilde Weinrebe.

Leusténdu. *m.* Левщѣнд. } *Ligustrum levisticum*: léstyán, löböstök, levestikom: der Liebstock, das Liebstöckel.
Leusténu. *m.* Левщѣн. }

Levéndulá. *f.* Левѣндѹлъ. *subst. V.* Lavendula.

Libovu. *m.* Либок. *subst.* 1) adeq. dragoste: *amor*: szeretet: die Liebe. 2) adeq. bucurie: *gaudium, laetitia*: öröm, nagy öröm: die Freude, Fröhlichkeit. *a Lat. prolubium, cupiditas, voluptas.*

Libuţu, *m. pl.* ţi. Либѹцѹ. *subst.* o pasere: *larus, gravia vulgaris, tringa vanellus*: libitz libutz: der Kibiz.

Licáescu, ire, itu. Ликъеск, ире, ит. *verb. act.* 1) adeq. béu, se ḑice despre cáni, séu miçe, quandu béu: *lingo, lambito, more canum bibo, ligurio*: nyalogatva inni: auflecken, wie die Hunde trinken. 2) adeq. ámblu máncándu, séu bévéndu din tóte quele: *ligurio*: nyalánkodni: naschen, lecken, leckerhaft seyn.

Licáire, *f. pl.* ri. Ликъире. *subst. liguritio*: nyalánkság, nyalánkozás: das Naschen, die Leckerhaftigkeit.

Licáitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* e. Ликъитóрю. *adj. liguritor, cupes*: nyalánk: der Lecker, das Leckermaul, genäschig, naschhaft.

Lictariu, *m. pl.* ri, *f.* Ликтáрю. májunu, mére de prune: *subst. palatha prunorum, vulgo electuarium vel electorium*: szilvaíz: die Latwerge, der Pflaumensaft, die Zwetschkensulze.

Ligianu, *m. pl.* ni. Лигїáн. *subst. labrum, pollubrum, pelvis, patena eluacra*: mosótál: der Waschbecken, die Waschschüssel. *a Graec.* λεκανη. *labrum.*

Lifigu, *m. pl.* i. Лифиг. *subst. alumnus*: nevendék: der Zögling.

Lihoḑalá. *f. pl.* ḑeli. Лихозáлъ, — зелй. *subst. ratio insipida*: ízetlenség: die Unschmackhaftigkeit.

Lihodu, *m. f.* dá, *pl.* ḑi, *f.* de. Лиход, дъ. *adj.* 1) fórá gustu: *insipidus*: ízetlen: unschmackhaft. 2) adeq. nesáratu: *insulsus*: sótalan: ungesalzen. *a liquido insipido.*

Liliacu, *m. pl.* ci. Лилїáк. *subst.* 1) o jiviná: *vespertilio*: denevér szárnyosegér: die Fledermaus, Speckmaus. 2) adeq. scrinte, scumpie, iorgovanu, boroslanu: *V.* Jorgovanu.

Lilie, *f. pl.* lii. Лилїе. crinu: *subst. Lilium*: Liliom: die Lilie; — de lilie: *adj. liliaceus, lirinus, p. e.* oleu de lilii: *lirinon, vel óleum lirinum*: liliom olaj: das Lilienöl. — stratu de lilii: *lilietum*: liliomoshely: das Lilienbeet. *Graec.* λειριον.

Lilie albá. *f.* Лилїе áлбъ. *subst. Lilium candidum Linn.*: fejér Liliom: die weiße Lilie.

Lilie galbiná. Лилїе гáлбинъ. *subst. Iris pseudacorus Linn.*: sárga Liliom: die Wasserlilie, oder gelbe Lilie.

Lilie roşie. *f.* Лилїе рóшїе. *subst. Lilium bulbiferum Linn.*: tüzesliliom: die Feuerlilie.

Lilie vénátá. *f.* Лилїе вѣнътъ. *subst. Iris germanica*: kékliliom: die blaue Lilie, Schwerdtlilie.

Limanu, *m. pl.* uri. Лимáн, — врй. *subst. portus*: kikötöhely: der Hafen, Haven, Seehafen. *a Graec.* λιμην.

Limbá, *f. pl.* bi. Лимбъ. *subst.* 1) quare este in gurá la om, séu dobitóce: *lingva*: nyelv: die Zunge. — qua şi o limbá: *lingulatus*: nyelvformájú: zungenförmig gemacht; — imi ámblá pre limbá: *versatur mihi in ore*:

a'

Digitized by Google

a' nyelvemen forog: es liegt, oder schwebt mir auf der Zunge; — limbá rè, ascuţitá: *ligva petulans:* gonosz nyelv: eine böse Zunge; — cu dóá limbi: *bilingvis:* kétszájú, álnok, hazug: doppelzungig; — taiu limba cuiva: *elingvo:* nyelvét kivagni: der Zunge berauben, die Zunge Jemanden ausschneiden; — rásurá limbei, adeq. quare se judecá sé plátéscá, nesquine, pentru qué au greşitu cu limba: *lingvarium:* nyelvváltság: das Zungengeld. 2) adeq. vorba, séu graiulu, cu quarele sé osebesce unu nému de quótrá altul': *lingva, sermo, idioma:* nyelvszó: die Sprache; *p. e.* limba látinéscá: *lingva latina:* deák nyelv: die lateinische Sprache. — 3) adeq. poporu: *natio, gens, populus:* nemzet, nép: das Volk, die Völkerschaft, die Nation. — *p. e.* limbá págáná: *populus ethnicus, gens pagana:* pogány nemzet: ein heidnisches Volk. 4) a clopotului: *pistillum campanae:* harang-ütő: der Glockenschwängel.— 5) a cátárámii: *infibula, lingula, aculeus, vel ansula fibulae:* petzke a' tsatnak: der Dorn, oder das Zünglein an einer Schnalle. *a Lat. lingva.*

Limba boului, Лимба бо́вл8й — o plantá: *subst. Anchusa officinalis Linn. lingva, lingula:* Ökörnyelvüfü: die Ochsenzunge.

Limba cánelui. *f.* Ли́мба кѫнел8й — o plantá: *subst. Cynoglossum officinale Linn. lingva canina:* Aratzei, Kutyanyelvüfü: die Hundszunge.

Limba cerbului. *f.* Ли́мба че́рб8л8й. *subst. Asplenium scolopendrium Linn. phillitis:* Szarvasnyelvüfü: die Hirschzunge, das Milzkraut.

Limba ouéi. *f.* Ли́мба о́їй. plántagine, minciuná: *subst. plantago major Linn.:* Útilapu, útifü: der Wegrich, Wegerich, oder Wegericht.

Limba vacii. *f.* Ли́мба ва́чїй. } *subst.*
Limbá vecinà. *f.* Ли́мбъ вечи́нъ }
V. Limba cerbului.

Limbricariţá. *f.* Лимбрикари́цъ. *subst.* o semenţá in protiva limbriciloru: *semen cinae, vel zinae, semen tineae:* giliszta ellen való mag: der Wurmsaamen.

Limbricu, *m. pl.* ci. Лимбри́к — чй. *subst. lumbricus vermis:* geleszta vagy giliszta: der Wurm, Spulwurm in den Gedärmen.

Limburuşu, *m. pl.* i. Лимбврѹ́ш. *subst.* 1) que are asimínare cu o limbuţá, *p. e.* la cátáramá, *etc. ansula, claviculus, lingula:* petzek, tsap: der Dorn, das Zünglein. 2) *V.* Imperatusu.

Limbuţá, *f. pl.* ţe. Лимбѹ́цъ. *dim. ligula vel lingula:* nyelvetske: das Zünglein, oder Züngelchen.

Limbutu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* e. Ли́мбѹт, тъ. *adj. lingvax, lingvosus:* nyelves, nagy szájú: plauderhaft, geschwätzig.

Limpede, *pl.* ḑi. Ли́мпеде. *I. adj.* 1) *p. e.* ápá, vinu, témpu, glasu, *etc. limpidus, clarus, purus:* tiszta: klar, hell. 2) *p. e* ménte, adevéru, dovadá, *etc: clarus, perspicuus:* világos: hell, klar, deutlich. *II. adv.* 1) *limpide, clare, pure:* tisztán: klar, hell. 2) adeq. chiaru, verde, apriatu, romanesce: *aperte, plane, perspicue, germanitus, absolute:* tisztán, világosan, magyarán: klar, deutlich, ausdrücklich. *a Lat limpidus.*

Limpeḑescu, ḑire, itu. Лимпезе́ск, зи́ре, и́т. *verb. act. puro, clarum, limpidum reddo:* meghigasztani, tisztává tenni, világosítani: klären, erläutern, klar, oder hell machen. — queva lucru incúlcitu: *illustro, explico:* kivilágosítani: erläutern, in's Klare bringen. *a Lat. limpidus.*

Limpescu, pire, itu. Лимпе́ск, пи́ре, и́т. *verb. act.* 1) adeq. lingu: *lambo,*

Digitized by Google

lambo, lingo: nyalni: lecken. 2) *ligurrio:* nyalakodni: naſchen.

Limpire, *f. pl.* i. Лимпи́рe — рй. *subst.* 1) *linctus:* nyalás: das Lecken. 2) *ligurritio:* nyalakodás: das Naſchen.

Limpitoriu, *f.* tóre, *pl.* i, *f* e. Лимпитóрїў, *f.* тоáрe. *adj.* 1) *lingens:* nyaló: der Lecker. 2) *ligurritor:* nyalokodó, nyalánk: der Näſcher, das Leckermaul.

Limpiturá, *f. pl.* i. Лимпитúрz. *subst.* 1) adeq. limpire. 2) limpituri, *plur. cupedia — orum, cupediae, scitamentum:* tsemege, nyalánkság: das Naſchwerk, die Leckerbiſſen.

Lindiná, *f. pl.* ni. Лúндинz. *subst. lens — dis:* serke: die Niſſe. *Ital.* lendine. *Gall.* lende. *Hisp.* liende.

Lindinosu, *f.* nósá, *pl.* noşi, *f.* nóse. Линдинóс, нóасz. *adj. lendiginosus:* serkés: voller Niſſe.

Lingárescu, rire, itu. Лингzрéск, рúрe, úт. *verb. act.* mé lingárescu cuiva, séu pre lóngé quineva: *adsentor, adulor cuipiam:* hízelkedni, tsapodárkodni: ſchmeicheln, flattiren. *a Lat. lingo.*

Lingárire, *f. pl.* ri. Лингzрúрe. *subst. verb. adulatio, adsentatio adsentatiuncula:* hízelkedés, tsapodárság: das Schmeicheln, die Schmeicheley.

Lingáritoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* e. Лингzритóрїў, тоáрe. *subst. adulator, adsentator, adulatrix:* hízelkedő, tsapodár: der Schmeichler, Flattirer, die Schmeichlerinn.

Lingáritoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* tóre. Лингzритóрїў, тоáрe. *adj. adulatorius, adsentatorius:* hízelkedő: ſchmeichelhaft, ſchmeichleriſch.

Lingáriturá, *f. pl.* ri: Лингzритúрz. *subst. V.* Lingárire.

Lingéu. Лингzú. *subst.* o féră: *Lynx:* Hiúz: der Luchs. — de lingéu: *adj. lynceus: p. e.* ochi de lingéu: *oculi lyncei:* hiúzszemek: die Luchsaugen.

Lingoşezu, şére, şatu. Лингошúзz. *et deriv. V.* Lingárescu.

Lingu, gere, lins, Лúнг, герe, лúнс. *verb. act. lingo, lambo:* nyalni: lecken, belecken. *Graec.* λειχω. *lingo.*

Lingurá, *f. pl.* ri. Лúнгурz. *subst. a)* de máncatu, séu cu quare máncámu: *ligula, lingula, Plin. 4. N. XX. 5. med: cochlear, cochlearium:* kalán, kalány, kanal, evőkalány: der Löffel, Eſslöffel. *b)* de coquina: *rudis:* fő́zőkalány: der Kochlöffel. *c)* de zidáritu, adeq. mistrie: *trulla cementaria:* vakolókalány: die Mauerkelle. — linguriţá, linguruţá: *dimin. a lingula.*

Lingurariu, *m. pl.* ri. Лингурáрїў. *subst.* 1) quare face linguri: *fabricator lingularum, opifex cochlearium:* kalányos, kalánytsináló: der Löffelmacher. — 2) cuieriu de linguri: *asserculus foraminosus quo cochlearia asservantur:* kalántartó: die Löffelſtelle.

Lingurescu, rire, itu. Лингурéск, рúрe, úт. *verb. act.* adeq. máncu queva cu lingura: *cochleari edo:* kalányozni: löffeln, mit dem Löffel eſſen.

Linguşescu, şire, itu. Лингушéск, шúрe, úт. *verb. act.* 1) *V.* Lingárescu. 2) *parasitor:* élődni, nyalakodni: ſchmarotzen. *Ital.* lusignare. *i. e. adulări.*

Linguşire, *f. pl.* ri. Лингушúрe. *subst.* 1) *V.* Lingárire. 2) *parasitatio:* nyalakodás: die Schmarotzerey.

Linguşitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* tóre. Лингушитóрїў, тоáрe. *adj.* 1) adeq. lingáritoriu. 2) *parasitus, parasitaster:* élődi, tsapongó: der Schmarotzer.

Linie, *f. pl.* nii. Лúнїe. *subst.* 1) o trásură: *linea:* húzás, vonás: der Strich, die Linie, der Linienſtrich. 2) adeq. unéltá, dopó quare te indrepti a trage vre o linie: *regula, amussis:* línea:

das

das Linial, die Linie. — liniuţă, *dimin.*

Linietură, *f. pl.* ri. Линїетѹръ. *subst. lineatio, lineamentum:* lineázás, líneahúzás: der Linienzug.

Liniezu, are, atu, séu liniiu. Линїѣз, áре, áт, сав лúнїю. *verb act. lineo, lineas duco:* líneázni, líniázni: linieren, Linien ziehen.

Liniste *f.* Лúнище. *subst. lenitas, tranquillitas:* tsendesség: die Stille, Ruhe. — pre mare: *malacia:* tengeri tsendesség: die Meerstille, Windstille. *a Lat. lenitas.*

Linte. *f.* Лúнте. *pl. car. subst. lens:* lentse, lendek: die Linse. *Ital.* lente. *Hisp.* lenteia. *Gall.* lentille.

Linu, *f.* nă, *pl.* ni, *f.* ne. Лúн, нъ. *adj. lenis, quietus, tranquillus:* tsendes, lassú: still, ruhig, langsam, gelind.

Linu. Лúн. *adv. lene, leniter, tranquille:* tsendesen, lassan: still, gelinde, ruhig, langsam.

Liocotareçu, *m. f.* çă. Лїокотáрец, цъ. *adj. V.* Loquotescu.

Liorbér. *m.* Лїóрбър. *subst. V.* Liurbér.

Lipanu. *m.* Липáн.) *subst.*
Lipénu. *m.* Липѣ́н.)
1) o plantă. *V.* Códa bouului. 2). unu pésce: *Thymallus:* Lepényhal, jászkeszeg: der Aeschling, Aschfisch, die Asche.

Lipescu, pire, itu. Липéск, пúре, úт. *verb. act. I.* 1) vre un' pârete, cuptoriu, séu façia casei cu pâméntu: *lio, lino, illino, linio luto, deluto:* tapasztani, földel bemázolni: mit Leim bewerfen, oder übertünchen. — cu cleiu, *V.* Cleescu: — cu ciru, *V.* Ciruescu. — 2) unu lucru de altul', séu cu altul', adeq. impreunu: *adjungo, adnecto, adfigo:* ragasztani, oda vagy hozzá ragasztani, együvé, vagy egymáshoz tenni: anfügen, hinfügen, zusammenfügen, vereinigen, beysetzen. 3) queva metalu. *II. recipr.* mé lipescu. 1) adeq. sùm lipiciosu: *tenax, lentus sum:* ragadni: kleben, kleberig seyn. 2) de quineva, séu queva: *adhaereo, adhaeresco cuipiam:* ragaszkodni: kleben an Jemanden. 3) mé lipescu de fóme: *inedia pereo, fame conficior:* koplalni, éhség miatt majd odalenni: verhungern, vor Hunger umkommen. *a Lat. linio. mut. n. in p.*

Lipiciosu, *f.* ósă, *pl.* şi, *f.* óse. Липичóс, óасъ *adj. lentus, tenax:* ragados, enyves: kleberig, zähe.

Lipiiu, *m. pl.* ie, *f.* Липíю. *subst. libum, laganum, artolaganus:* lepény: eine Art Kuchen.

Lipitóre, *f. pl.* ri. Липитóаре. *subst. Hirudo sangvisuga:* vér szopó Nadály, Piótza: der Blutigel, Blutsauger.

Lipitură, *f. pl.* ri. Липитѹръ. *subst.* 1) *lutatio:* tapasztás: das Uibertünchen. — 2) *appendix:* ragaszték, tóldalék: der Anhang.

Lipsă, *f. pl.* se. Лúпсъ. *subst.* 1) unde nu se ajunge, séu nu este de plénu: *defectus:* fogyatkozás: der Mangel, Fehler, Abbruch. 2) adeq. trebuinţiă: *necessitas, opus:* szükség: die Noth. *p. e.* mi lipsă de unu florintu: *opus habeo, vel opus mihi est uno floreno:* egy forintra vagyon szükségem: ich brauch einen Gulden. — nui de lipsă: *non est opus:* nem szükséges: es ist nicht nöthig. — 3) quea cu mişelie, séu sérácie inpreunată: *necessitas, penuria, egestas:* szükség, szükölködés: der Mangel, die Noth, Nothwendigkeit, Nothdurft, Nothdürftigkeit, das Bedürfniß; — séu de se intrebuinţiazé in locu de seracie: *paupertas, egestas, inopia:* szegénység: die Armuth, Nothdurft. *a Graec.* ελλειψις. *defectus.*

Lipsca. *f.* Лúпска. *subst. Lipsia:* Leipzig.

Digitized by Google

Lipsescu, sire, itu. Липсéск, сúре, úт. *verb. I. act.* pre quineva de queva: *privo, spolio*: megfosztani: berauben. *II. reciproc* mé lipsescu, adeq. incepu a vedé, séu a rébdà lipsá, nu amu: *careo, egestate premor*: szükséget látni: Noth leiden. *III. neutr. desideror, desum, deficio*: fogyatkozik, hibázik, szükség vagyon: es fehlt, mangelt, gebricht. *p. e.* mai lipsesce ánché o séptímáná intrégá: *hebdomada adhuc integra desideratur*: még egy egész hét hibázik: es fehlt noch eine ganze Woche. *a Graec.* εκλειπω. *deficio.*

Lipsitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Липсúт, тъ. *adj.* 1) *privatus, spoliatus*: fosztatott: beraubet. 2) adeq. séracu: *egens, egenus, inops, indigens, pauper*: szükölködő, szegény: dürftig, bedürftig, nothdürftig, nothleidend, arm.

Literá, *pl.* re. Лúтеръ. *subst. litera*: betü: der Buchstabe.

Liticaşu, *m. pl.* şi. Литикáш. *subst. pisciculus*: apró hal: kleiner Fisch.

Litrá, *f. pl.* tre. Лúтръ. 1) *p. e.* de vinu, de bere *etc. sextarius*: meszely, fertály: das Seitel. 2) de fontu: *quadrans, quartarius*: fertály: das Viertel. *a Graec.* λιτρα. *libra, obolus.*

Litrosescu, sire, itu. Литросéск, сúре, úт. *verb. act. perdo, pessumdo, deleo*: veszteni, vesztegetni, eltörleni, semmivétenni: vertilgen, zernichten, zu Grunde richten.

Liturghie. *f. pl.* ghii. Литургíе. *subst.* 1) adeq. slujbá in quare se jertvesce fiulu lui Dumneḑeu: *Lythurgia, missa, sacrum*: mise: die Messe, das Amt; — slujescu liturghie: *lythurgiam, vel missam celebro, sacrum decanto*: misézni, misét mondani, olvasni, szolgálni: Meß lesen, oder halten. 2) adeq. carte in quare se cuprénde aquésta slujbá, *liber lythurgicus, missale*: misemondókönyv: das Meßbuch. *a Graec.* λειτουργια. *ministerium, et officium sacrum ad Deum.*

Liurbenu. *m.* Люрбéн. } *subst.*
Liurbér. *m.* Лю́рбър. }
Laurus nobilis, Linn.: Lübörfá, Babérfa: der Lorberbaum. bómbá séu semenţá: *bacca Lauri*: Lübör mag: die Lorbeere.

Liuriu, *m. pl.* ri, *f.* Лю́рю. *subst.* 1) adeq. cighériu, *lora, lorea*: tsígér, löre: der Lauer; — de póme: der Obstwein, Obstmost. — de drévere: der Treberwein, Tresterwein, Zederwein. 2) adeq. vinu réu, slabu: *villum, vappa*: alávaló, erötlen bór: ein schlechter, und schwacher Wein.

Liurcá. Лю́ркъ. *Ital.* lorcio, *foedus, immundus. V.* Liuriu. Nro. 2):

Livade, *f. pl.* áḑi. Ликáде — зъй. *subst. pratum*: rét: die Wiese. *a Graeco.* λιβαδι. *pratum, hortus.*

Lizescu, ire, itu. Лизéск, úре, úт. *V.* Omiḑescu. *a Graeco* λυζω. adeq. *singultio, quia per singultum labia quasi ad subridendum disponuntur, vel a Lat. quasi ridesco.*

Lobodá, *f. pl.* de. Лóводъ. *subst. Chenopodium atriplex, artiplexum*: Laboda: die Melde. — de grádiná: *Atriplex hortensis*: kerti Laboda: die Gartenmelde. *a Lat. loba.*

Locu, *m. pl.* uri. Лóк. *subst.* 1) *locus*: hely · der Ort, Platz, die Stelle. — in que locu? *quo in loco?* melly helyt, vagy helyen? an welchem Orte? — in locul' aquesta, *hoc in illo, hic*: itt ezen a' helyen: an diesem Orte. — in totu locul': *omni in loco, ubique*: mindenütt: aller Orten, überall. — din locu in locu, séu dintr' unu locu intr' altul', *de loco in alium*: egyik helyröl a' másikra: von Orte zu Orte. — in locu: *loco, pro, vice, in vicem*: helyett: statt, für, anstatt.

Digitized by Google

anstatt. *p. e.* in locu tátánesúu, *loco patris*, *pro patre:* az Atya helyett, az Atyáért: anstatt des Vaters. 2) unu oraşu, satu, o parte, séu unu ţénutu, *locus:* helység: der Ort, die Ortschaft. 3) din quarele este quineva, séu in quarele lócuéste, adeq. patria, *patria*, *solum natale:* haza: der Geburtsort, das Vaterland. quari súnt dintru unu locu: *popularis:* földi, egyhazabéli: der Landsmann. 4) quarele ése din sgáu dopé nascerea pruncului: *secundae*, *secundinae* — *arum*, *galea infantis:* burok, gyermek tartó lantorna: das Büschlein, die Nachgeburt. *a Lat locus. Ital.* luogo.

Locu de gráu, séu de sémínáturá. *m.* Лóк де грáв. *subst. ager:* szántóföld: der Acker, das Feld.

Locu de fénu. *m.* Лóк де фáн. *subst. V.* Fénaţu.

Locul' cásei *m.* Лóкул кáсїй. *subst. fundus internus:* ház hely, belső fundus, vagy jószág: der Hausgrund.

Lácustá, *f. pl.* te. Лъкýстъ. *subst. locusta:* sáska: die Heuschrecke.

Locuţu, *m. pl.* uri, *f.* Локýц. *subst.* 1) adeq. locu puçintelu, *loculus*, *locus exiguus:* hellyetske: das Oertchen, Plätzchen, Fleckchen.— de agonisitá: *agellus:* egy földetske: ein kleiner Acker, ein kleines Stück Feld, das Aeckerchen.

Lodbá, *f. pl.* be. Лóдбъ. *subst. planea*, *tabula crassior:* lappos gerenda fejszével faragott deszka: die Diele, Bole.

Logodescu, dire, itu. Логодéск, дúре, úт. *verb. act. a)* ími logodescu vre o persóná spre cásátorie: *spondeo*, *despondeo*, *desponso quempiam:* jegyezni, eljegyezni, elmátkasítani: verloben. — *b)* mé logodescu cu quaréva, *sponsalia facio*, *ineo*, *contraho cum quadam:* mátkasodni, mátkaságra lépni, kézfogást tartani: sich mit Einer verloben, das Versprechen halten. *Graece* εγγυάομαι. *spondeo*, *promitto.*

Logodire, *f. pl.* ri. Логодúре. *subst. verb. desponsio*, *desponsatio:* eljegyzés, mátkaság: die Verlobung, das Versprechen.

Logodná, *f. pl.* e. Логóднъ. *subst. sponsalia:* házassagat előző kézfogás, mátkaság: die Verlobniß, das Versprechen.

Logodnicá, *f. pl.* ce. Логóдникъ. *subst. sponsa*, *desponsata:* mátka: die Verlobte, die Braut.

Logodnicu, *m. pl.* ci. Логóдник. *subst. sponsus*, *desponsatus:* elmátkasított: der Verlobte, der Bräutigam.

Logofétu, *m. pl.* ti. Логофáт. *subst.* 1) o vrednicie innaltá la curtea quáruiva Principu domnitoriu: *Logotheta*, *Cancellarius:* der Kanzler. — 2) adeq. scriitoriu: *scriba:* íródeák: der Schreiber. *a Graeco* λογοθιτης. *ratiocinator*, *discussor.*

Lolotescu, tire, titu. Лолотéск, тúре, тúт. *verb. act. clamo*, *tumultuor*, *clamores excito:* lármázni, kiáltani, kiábálni, zajogni: lärmen, schreyen, ein Geschrey machen. *a Graeco* λαλαζω. *vociferor.*

Lolotu, *m. pl.* te, *f* Лóлот. *subst. clamor*, *tumultus*, *strepitus:* lárma, kiáltás, zaj, zajogás, kiábálás: der Lärm, das Gelärm, Geschrey. *a Graeco* λωλος. *semistultus.*

Lompóu, *m.* séu trágulá, *f.* Ломпáв. titvá. *subst. sipho vinarius:* lopó, szivárvány: der Heber, Weinheber.

Lopatá, *f. pl.* peţi. Лопáтъ, цй. *subst.* 1) de gunoiu, de bágatu páne: *pala*, *patillum:* lapát: die Schaufel. — 2) de vénslatu, *remus:* evedző lapát: das Ruder.— Lopációrá, lopáçicá, *dimin. a Graeco* λοπας - αδος. adeq. *patina*, *vel a Lat. pala*, *per Metathesim*, *et Paragogen*, *quasi*

Digitized by Google

si palata, et per transmutationem, lapata.

Lopátariu, *m. pl.* ri. Лопътáрю *remex:* evedzö: der Ruderer, Ruderknecht.

Loptá, *f. pl.* te. Лóптъ, те. *subst. sphoerula pila:* labda, lapta: der Ball. — mé jocu cu lopta: *ludo pila:* laptázni: Ball spielen. — jocul' cu lopta: *lusus pilae:* laptázás: das Ballspiel.

Lóquatá, *f. pl.* ţi. séu lóquétu, *m. pl.* ţi. Лъкáтъ сав лъкъ́т. *subst. sera pensilis:* lakat. das hängende Schloß. loquetuţu, loqueţelü, *dimin.*

Lóquétariu, *m. pl.* ri. Лъкът'рю. *subst. faber serarius vel claustrarius:* lakatos: der Schloßer. lóquétariţá. *femin.*

Loquotareţu, *f.* ţá, *pl.* ţi, *f.* ţe. Локотáрец, цъ. *adj. loquax, loquacu'us, locutulejus, garrulus, lingvax:* lotsogó, fetsegö, tsevegö, daráló, nyelves, beszédes: geschwätzig, schwatzhaft, plauderhaft. *Ital.* loquaccio. *garrulus, linquax.*

Loquotescu, tire, itu. Локотéск, тúре, úт. *verb. act. loquitor, garrio:* lotsogni, fetsegni, darálni, tsevegni: plaudern, plappern, schwatzen. *a Lat. loquor. Graec.* λαλεω.

Loquotire, *f. pl.* ri. Локотúре. *subst. loquacitas, garrulitas:* fetsegés, lotsogás, tsevegés: das Schwatzen, Plaudern, Plappern.

Loquotitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* tóre. Локотитóрю, тóаре. *adj. V.* Loquotareţu.

Loşnişoru. *m.* Лошнишóр. — *subst.* o plantá, *Solanum dulcamara Linn.* Veresebszölö, Iszalak, Szentjákabfüve: der Hintsch, Alfranken.

Lósce. *f.* Лóаще. *pl.* adeq. sórţi. *subst. sors:* sors: das Loos.

Lostonu. *m.* Лостóн. *subst. V.* Lástunu.

Lotrescu, trire, itu, Лотрéск, трúре, úт. *verb. act. latrocinor:* latorkodni, tolvajkodni: Strassenräuberey treiben, oder begehen.

Lotrie, *f. pl.* trii. Лотрíе. *subst. latrocinium:* latorság, tolvajság, latorkodás: der Strassenraub, die Strassenräuberey.

Lotru, *m. pl.* tri. Лóтрв. *subst. latro:* lator, tolvaj: der Strassenräuber, Waldräuber.

Lotru, *f.* lótrá. *pl.* ri, *f.* tre. Лóтрв, лóатръ. *adj. citus, celer, velox:* serény, gyors, sebes, fris: hurtig, schnell, munter, flink.

Lozá, *f. pl.* ze. Лóзъ. *subst.* adeq. viţé *p. e.* de crastaveţi de cucurbetá: *vitis palmes, brachium:* veszszö, tzika: die Ranke. *a Graeco* λοξος, ѕ. *obliquus.*

Lovescu, vire, vitu. Ловéск, вúре, вúт. *I. verb. act.* 1) adeq. dau in quineva, *ico, ferio, cutio, percutio, tundo:* ülni: schlagen. *p: e* lovescu in pálmi, *manus collido:* a' két kezét öszve tsapni: die Hände zusammen schlagen. — lovescu cu piciorul' in páméntu: *pedem supplodo, terram pede ferio:* labával toppantani: auf die Erde stampfen, strampfen. — 2) despre vre o bólá, séu patimá, *tango, corripio, incesso:* ütni, fogni, venni: treffen, überfallen. *p. e.* m'au lovitu durerea capului: *capitis dolores me corripuerunt, incesserunt:* reám jött a' fö fájás: der Kopfschmerz hat mich überfallen. — l'au lovitu guta: *Apoplexia eum tetigit, Apoplexia tactus, vel correptus est:* a' Guta ütötte meg ötet: der Schlag hat ihn getroffen. — 3) in queva, séu de queva, *p. e.* cu capul' de uşá, carul' lovesce in stílpu: *etc. offendo, impingo:* belé ütközni: anstoßen, anschlagen. 4) dóá, séu mai multe lucruri la olalta *a*) adeq. ciognescu: *collido, contundo:* öszveütni: stutzen, zusammenschlagen. *b*) adeq. aşedu, nimirescu, intocmescu la olaltá: *compono, consero, jungo, conjungo:* öszvetenni,

Digitized by Google

vetenni, vetni, illetni: zusammenlegen = stellen = setzen = fügen = vereinigen. *II. reciproc.* mé lovescu, — *p. e.* in picioru, in degetu, *impingo, offendo, me ferio. tundo*: magát megütni: sich anschlagen. — 2) cu quineva, séu queva, séu unu lucru cu altul': *congruo, convenio*: hozzáilleni, öszveilleni: passen, anpassen, zusammenpassen. — 3) adeq. mé intémplu, dobéndescu queva sfîrşitu, bonu séu réu: *sedo, cado, accido, succedo, evenio*: esni, adodni: ausfallen, geschehen.— séu se lovésce: *imperson: accidit, evenit*: esik, történik: es geschieht. *p. e.* s' au lovitu fórte béne, quó ai potutu venì: *optime, accidit quod etc.*: igen jól esett: hogy s. a. t. es ist sehr gut geschehen, daß u. s. w. *Nota. deriv. a Graeco* λωβη. *injuria unde verbum* λωβαομε: *injuriam infero.*

Lovisce, *f. pl* sci. Лови́ще. *subst. piscina*: halasztó: der Fischteich.

Lovitu, *f.* tà, *pl.* ţi, *f.* te. Лови́т, тъ. *adj.* 1) *ictus, tusus*: ütött: geschlagen. 2) véjitu: *conveniens, congruus*: öszveillö: passend, zusammenpassend.

Lovitura, *f. pl.* uri. Ловитѹ́ръ. *subst. percussio, ictus, percussus*: ütés: der Schlag, Streich, Hieb.

Luare, *f. pl.* ári. Лѹа́ре. *subst. acceptio, sumptio*: vevés, vétel: das Nehmen. şi alte lucrári, a vorbi iéu *V.* Jéu.

Luare a fórá. *f.* Лѹа́ре а̂фа́ръ. *subst. exceptio*: kivétel: die Ausnahme.

Luare a ménte. *f.* Лѹа́ре а̂ ми́нте. *subst. adtentio*: vigyázás: die Acht, Achtung, Achthabung.

Luare de samá. *f.* Лѹа́ре де са́мъ. *subst.* 1) *V.* Luare a ménte. 2) adeq. chivernisire, portare de grijé: *procuratio, administratio, inspectio*: gondviselés: die Verwaltung, Besorgung. 3) adeq. cercetare, ispitire: *inquisitio, indagatio*: visgállás: die Untersuchung.

Luátoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* tóre. Лѹъто́рю, то́аре. *adj.* 1) *sumens, accipiens*: vévö: nehmend. 2) adeq. compárátoriu: *emptor*: vévö: der Käufer.

Luátoriu de samá, *m. pl.* i. Лѹъто́рю де са́мъ. *subst.* 1) adeq. chivernisitoriu, portátoriu de grije, *procurator, inspector, administrator*: gondviselö: der Besorger, Verwalter. 2) adeq. cercetátoriu, *inquisitor, perscrutator*: visgáló, visgálódó: der Untersucher.

Luatu, *f.* tà, *pl.* ţi, *f.* te. Лѹа́т, тъ. *participium verbi* iéu. *V.* Jéu, — luatu de ménte, *mente captus, vesanus, stultus*: eszeveszett, eszelös, bolond, félbolond: thöricht, närrisch, nicht bey Sinnen.

Lubá. *f.* Лѹ́бъ. *pl.* e. adeq. cucurbetá, bostanu, dovlete, *subst. cucurbita*: tök, sárgatök, disznódinye: der Kürbis.

Lubeniţá, *pl.* ţe. Лѹбени́цъ, це. *subst. citrullus*: görögdinye: die Wassermelone. — *item in nonnullis partibus. V.* Lubá, bostanu.

Lubiţu. *m.* Лѹби́ц. *subst.* o plantá, *Myagrum perfoliatum Linn.*: Körköly: das Leindotter, Flachsdotter.

Lucanica, *f. pl.* e. Лѹка́ника. *V.* Cárnaţu

Lucescu, cire, citu. Лѹче́ск, чи́ре, чи́т. *verb. act. luceo. splendeo*: fénleni, fényleni: glanzen, glänzen. *a Lat. luceo.*

Luciaféru, *pl.* ri. Лѹча́фър. *subst. a*) quel' de deminéţé: *lucifer, Venus*: hajnaltsilag, lutzifer, Vénustsillag: der Morgenstern. *b*) quel' de séra, *vesper, vesperus, Venus*: estvhajnaltsillag: der Abendstern.

Luciére, *pl.* Лѹчїѣ́ре. *subst. laevigatio*: símítás: das Glätten, die Glättung.

Lucire,

Digitized by Google

Lucire, *pl.* ri, Лѹчи́ре, ри̂. *subst. splendor, fulgor, nitor:* fény, fényesség: der Glanz. *a Lat. luceo.*

Luciu, ére, atu. Лѹ́чїѹ, ѣ́ре, а́тѹ. *verb. act. V.* Lucescu.

Luciu, *f.* e, *pl.* cii. Лѹ́чїѹ, е. *adj. laevis, lubricus:* sík, sima: glatt, schlüpfrig. —

Luciu. *n.* Лѹ́чїѹ. *subst. laevitas:* síkság, símaság: die Glätte.

Luciul' márii. *m.* Лѹ́чїѹл мѫ́рїй. *subst. aequor maris:* színe, vagy siksága a' tengernek: die Oberfläche des Meeres.

Lucrare, *f. pl.* ári. Лѹкра́ре. *subst. actio, opus, operatio, labor:* tselekedet, mivelés, dolgozás: das Thun, Arbeiten, die Verrichtung.

Lucrátoriu. *m.* Лѹкрѫто́рю. *subst. operator, laborator, operarius:* dolgos, dolgozó: der Arbeiter, Arbeitsmann.

Lucrátoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Лѹкрѫто́рю, то́аре. *adj. laboriosus, operosus:* munkás, dolgos: arbeitsam, thätig, werkthätig.

Lucratu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Лѹкра́т, тъ. *adj.* 1) vre unu véstméntu, queva unéltá, *etc.* adeq. fácutu: *elaboratus, factus:* mivelt, tsínálva: verarbeitet, gemacht. 2) vre unu páméntu, vre o grádiná, *etc. cultus:* mivelt: urbar.

Lucrezu, are, atu. Лѹкре́з, а́ре, а́т.)

Lucru, are, atu. Лѹ́крѹ, а́ре, а́т.) *verb. act.* 1) adeq. facu: *ago, facio:* tsinálni, tselekedni: machen, thun. *p. e.* que lucri aqui? *quid hic agis?* mit tsinálsz te itt? was machst du hier? 2) facu séu isprávescu queva lucru: *laboro, opus facio, operor:* dolgozni, mivelni: arbeiten. 3) vre unu páméntu, grádiná, vie *etc. colo:* mivelni: bauen, beurbaren. 4) auru, argéntu. *etc. elaboro:* kidolgozni: arbeiten, verarbeiten, bearbeiten. *p. e.* argéntu lucratu: *argentum factum:* kidolgozott ezüst: verarbeitetes Silber. 5) pei, *pelles subigo, elaboro:* böröket tserzeni, kikészíteni: Häute gärben, ausarbeiten. *a Lat. laboro.*

Lucru, *m. pl.* cruri, *f.* Лѹ́крѹ. *subst.* 1) cu quare se deprénde, nestine, *actio, labor, negotium, occupatio:* dolog: die Arbeit. *p. e.* am' multu lucru, *multos labores habeo, multis laboribus distineor:* sok a' dolgom, vagy sok dolgom vagyon: ich habe viel Arbeit, oder ich habe viel zu thun. — mé apucu de lucru, *labori me accingo:* dologhoz fogni: sich an die Arbeit machen. — fórá lucru: *otiosus, vacuus:* dologtalan: müßig, ohne Geschäft. 2) queva lucru isprávitu séu faptá: *opus:* munka: das Werk. *p. e.* minunate súntu lucrurile lui Dumneḑeu, *mirabilia sunt opera Dei:* tsudálatosak Istennek munkáji, utjai: die Werke oder Wege Gottes sind wunderbar. 3) cu unu terminu de obsce ori que este, se intémplá, *etc. res:* dolog: die Sache, das Ding. *p. e.* aquesta e şodu lucru, *curiosa, mirabilis haec res est:* e' rendes dolog: das ist ein wunderliches Ding, eine curiose Sache.

Ludosu, *f.* ósá, *pl.* şi, *f.* se. Лѹдо́с, до́асъ. *adj.* adeq. ne láutu, negru, ne spálatu: *sordidus, squalidus:* szennyes: schmuzig. *a Lat. lutosus. It.* lotoso.

Ludu, *f.* dá, *pl.* ḑi, *f.* de. Лѹ́д, дъ *adj. simplex, stultus:* együgyü, balgatag: einfältig. *Graec.* απλυς.

Lugeru, *m. pl.* ri. Лѹцѣ́р. *subst. p. e.* de viţé: *cyma, asparagus, turio palmes, pampinus:* új jövése p. o. a' szöllö veszszönek: der Sproße, Sprößling, Keim, ein Geschoß. — de húmeiu: *cyma, vel asparagus humuli:* komló

Digitized by Google

komló jövés: der Hopfenkeim, Spargel = Sproße.

Lui. Лѹй, 1) *dativus pronominus*: el, *illi*, *ei*: néki, ö néki: ihm. *p. e.* dải, şi lui queva, *da ei etiam aliquid*: adj néki is valamit: gieb' ihm auch etwas. — 2) *articulus a*) *dativi singularis gen. masc*: dem; *p. e.* spune lui Petru: *dic Petro*: mod meg Péternek: sage dem Peter. *b*) *genitivi*: des *p. e.* Ducipalu calulu lui Alesandru, *Bucephalus equus Alexandri*: Butzefal Nagy Sándornak a' lova: Buzephal, des großen Alexander Reitpferd. *Ital.* lui *pronom.*

Luicu, care, atu. Лѹ́ик, ка́ре, а́т, *V.* Légánu.

Lulá, *f. pl.* e Лѹ́лъ, séu lulé. Лѹлѣ́, *subst. fistula fumaria*: pipa: die Tabachspfeife.

Lume. *f.* Лѹ́ме, *subst.* 1) cuprinsul' tuturoru, quelor zidite: *mundus, universum*: világ: die Welt. de quándu e lumea: *a mundo condito*, *a quo mundus existit*: a' miolta a' világ, a' világ teremtésétöl fogva: von Erschaffung oder Anbeginn der Welt. — póné va fi lumea, *quamdiu mundus existet*: a' mig a' világ fenn áll: so lange die Welt stehen wird. — invéţiéturá despre lume: *cosmologia*: világról szoló tndomány: die Weltlehre, Kosmologie. 2) totu páméntulu, *orbis terrarum*, *orbis terrae*: a' föld: die Welt. Erde, der Erdkreis — quéa lume adeq. a queloru répausaţi, *inferi*, *locus inferorum*, *orcus*: a' túlsó, más világ: die Andere Welt — trimitu pre quineva pre quea lume, *mitto ad inferos*, *tollo de medio*, *occido*, által küldeni a' túlsó világra: in die andere Welt schicken. — 3) ómeni intru aquésta lume lócuitori, *homines*, *mundus*: világ, emberek: die Welt, die Menschen dieser Welt — mé dau dupó lume, *accomodo me ad homines*, *vel mundo*: a' világhoz vagy is emberekhez alkalmasztatom magamat: ich schicke mich in die Welt. — incepu a cunósce lumea, *incipio nosse homines*: a' világat kezdem esmérni: ich fange an die Welt zu kennen. — 4) adeq. lucrurile lumei aquestia, *res mundanae*: a' világ: die Welt, oder die irdische Dinge — din lume *adj. mundanus*, *terrenus*, *terrestris*: világi: weltlich, irdisch, — de lume *adj. a*) *i. q.* din lume, b) adeq. iubitoriu de quéle lumesci: *mundanus*, *rebus terrenis addictus*: világi: weltlich irdisch, den irdischen Dingen ergeben; — 5) lumea inelului: *umba*, *pala annuli*: gyürüfeszke: der Ringkasten. *a Lat. lumen.*

Lumescu, *f.* mésca *pl.* sci, Лѹме́ск, мѣ́скъ, *adj. mundanus*, *terrenus*, *terrestris*: világi: weltlich.

Lumeţu, *f.* méţá, *pl.* meţi, *f.* meţe. Лѹме́цѹ, мѣ́цъ, *adj. mundamus*, *rebus mundanis deditus*: világi: weltlich, den irdischen Dingen ergeben.

Luminá, *f. pl.* ni. Лѹми́нъ, *subst.* 1) que firesca, séu zare, *p. e.* a sórelui, lunei, steleloru *ect. lux*, *lumen*. világ, világosság, das Licht. — lumina noua, adeq. a lunéi, adeq. luna noua, *novilunium*: újság hold ujsága: das neue Licht, der Neumond. — quarele fuge, séu se ferésce de luminá, *lucifugus*, *tenebrio*; világosságtól futó: lichtscheu — 2) què fácutá *p. e.* de cérá, de séu, *lumen*, *lucerna*, *candela*: gyertya: das Licht, die Kerze, Leuchte, — aprendu lumina, *lumen accendo*: gyertyát gyújtani: Licht anzünden — stingu, curáţu luminá, *lumen extingvo*, *emundo*: gyertyát elóltani, tisztítani: das Licht auslöschen, putzen. — lucru la luminá, *lucubro*; ejtszakázni, gyertyavilágnál dolgozni: bey Lichte arbeiten. — facu lumini, *candelas duco*, *effi-*

Digitized by Google

efficio, *fundo*: gyertyát mártani, önteni, tsinálni: Kerzen machen, gießen, ziehen. — luminá de cérá, *cereus*: viasz gyertya: die Wachs-Kerze — oblu qua lumina, *procerus*, *instar cerei*: szép, egyenes: Kerzengerade. 3) a ochiului, *cora*, *pupilla*, *pupula*, *lumen oculi*: szemfény, szemnek világa: der Augenstern. luminuţa, luminiţá, *dimin. a Lat. luminosus*.

Luminare, *f. pl.* ári. Лѹминáре, рй, *subst.* 1) *illuminatio*, *illustratio*: világossítás: die Erleuchtung 2) adeq. luminá, zare, *lux*, *lumen*: világosság: das Licht. *Ital.* luminare.

Luminárè, *f.* Лѹминъръ, *subst.* o plantá, *Verbascum thapsus*, *Linn. lucernaria*: Ökörfarkfü karó: die Königskerze, Osterkerze, Welke, das Kerzenkraut, Wollkraut, der Himmelbrand.

Luminariu, *m. pl.* ri. Лѹминáрю, *subst.* 1) adeq. fácátoriu de lumini, *ductor*, *vel fusor candelarum*: gyertya martó, vagy öntö: der Lichtzieher, Kerzenzieher. 2) adeq. cucutá de lumini: *forma candelarum*: gyertya öntö üveg: die Lichtform, das Lichtmodell. 3) unu trupu luminátoriu, *p. e.* sórele, luna *etc. luminare*: világ, világosító: die Leuchte, ein Licht, ein leuchtender Körper. 4) adeq. sfeşnicu, *lychnuchus*, *candelabrum*: gyertyatartó: der Leuchter.

Luminátoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* tóre. Лѹминътóрю, *adj.* 1) om, séu altá fiénţá insufleţitá, quare luminézá, *illuminator*, *collustrator*, *illustrator*, *lumen*: megvilágosító: der Leuchter, Erleuchter. — luminátóre, *illuminatrix*: die Erleuchterinn — 2) unu trupu luminosu *p. e.* sórele, luna, *luminare*, *lumen*: világ, világosító: ein Licht, die Leuchte, ein hellleuchtender Körper. *a Lat. luminatus*.

Luminatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Лѹминáт, тъ, *adj.* 1) *illuminatus*, *illustratus*, *collustratus*: világos, világosított: hell, erleuchtet, licht. 2) in titule, la vre unu domnu mai alesu, luminate, séu pré luminate Dómne! *magnifice*, *illustrissime domine*: Méltoságos, Nágyságos Úr! gnädiger, wohlgeborner Herr! *Nota* pre quum' şi intru altu locu am' insémnatu, in tálmacirea aquestéi titulá vei urma datinei locului.

Luminatu. Лѹминáт, *adv. lucide*, *luculenter*, *clare*, *perspicue*, *plane*, *distincte*: világosan: hell, klar, deutlich.

Luminezu, nare, atu. Лѹминéз, нáре, áт. *I. verb. act.* 1) queva locu; pre quineva, séu ménté cuiva: *illumino*, *illustro*, *collustro*: világosítani, megvilágosítani: erleuchten, beleuchten. 2) cuiva adeq. tènu lumina, *luceo*, *illuceo*, *lucem praebeo*, *praegesto*, *praefero*: gyertyázni, világolni valakinek: leuchten Jemanden. *II. reciprocum.* mé luminezu a) adeq. mé facu luminosu, *lucesco*, *illucesco*: világosodni: licht werden, b) la ménte, *illuminor*: felvilágosodni: aufgeklärt werden, *III. neutr.* luminezu, adeq. slobodu din méne luminá, *luceo*, *fulgeo*: világoskodni, világot botsátani: leuchten, Licht geben. *IV. imperson*: se luminézá, adequé de ḑio adeq. se face ḑio *lucescit*, *illucescit*: virad, világosodik, nappallodik: es tagt, es wird Licht.

Luminosu, *f.* nósá, *pl.* şi, *f.* nóse. Лѹминóс, ноáсъ, *adj. luminosus*, *lucidus*: világos: licht, hell.

Luminosu, *m.* Лѹминóс, *subst.* o plantá *V.* Herundinériu.

Luminu, nare, atu. Лѹмúн, нáре, áт, *verb. act. V.* Luminezu.

Luna, *f.* Лѹ́нъ, 1) o planetá pre ceriu, *luna*: hóld: der Mond, — luna noua, *luna nova*, *novi-*

Digitized by Google

vilunium, interlunium: újság, hóld' újsága, hóld' újúlta: der Neumond. — lunà plénà, *luna plena, plenilunium:* hóldtölte: der Vollmond. — intunecimea lunei, *defectus, deliquium, vel ecclipsis lunae:* hóldbélifogyatkozás: die Mondfinsterniß — cérchínul', quarele incungiurá quóte odatá luna, *halo:* udvara, vagy szérűje a' hóldnak: der Hof, oder Ring um den Mond. 2) adeq. lumina lunéi, *lumen lunae:* hóldvilág: das Mondlicht, der Mondschein — pre lunà, *lucente luna:* hóld világnál: beym Mondschein — 3) una dintre quéle dóaspredéce ale annului, *mensis, luna:* hónap, hó: der Monath, Mond — *p. e.* luna lui martie, mártişoru, *mensis martius:* böjthavá: der Märzmanath. — de lunà *adj. menstruus:* hónapos, hónapi: monathlich *p. e.* rádiche de luna: *raphanus menstruus* hónapos retek: der Monathrettig — de o lunà a) adeq. de la o lunà inquóque: *ab uno mense:* egy honaptól fogva: seit einem Monath. b) *adj.* bétránu de o lunà, *menstruus:* egy hónapos: ein Monath alt, — de dóà, de trei, *etc.* luni *adj. bimestris, trimestris, etc.* két hónapos, három hónapos, 's. a. t: zwey drey monathlich — in tótà luna, *singulis mensibus:* minden hónapban: alle Monathe — pre lunà, *adv. menstrue, singulis mensibus:* hónapra, hónaponként: monathlich, monathweis. 4) luni *plur.* adeq. lunile, séu curáţirea que de preste luni a mueriloru: *menstruum, menstrua — orum, menses:* hónapszám, aszszonyi hó: das Monathliche, die monathliche Reinigung, die monathliche Blume, der Monathsfluß. *a Lat. luna.*

Lunaticu, *f.* cà, *pl.* ci, *f.* ce. Лѹнáтик, кѫ, *adj. lunaticus:* lunátikus, hóvas, a' vagy hóldnak járása szerént bolondos, éjjeljáró: mondsüchtig.

Luncà, *f. pl.* ci. Лѹнкъ, *subst.* a) de fénu, *pratum:* rét: die Wiese, Aue. b) de sémínatu, *arvum agri-orum:* szántóföldek: Ackerfelder.

Lunecosu, *f.* cósà, *pl.* şi, *f.* se. Лѹнекóс, коáсъ, *adj. lubricus:* sik, sikámló, tsúszós: glatt, schlüpferig. *Graece.* λειος.

Lunecu, care, ątu. Лѹнек, кáре, áт, *verb. act. labor, lubrico:* sikámlani, kitsúszni: gleiten, glitschen, schlüpfen, rutschen.

Lunecuşu, *m. pl.* e. Лѹнекѹш, *subst. glacies lubrica, via lubrica:* onas idö, vagy út, síkos, tsúszós, vagy fagyos út, avagy idö: das Glatteis.

Lungáreţu, *f.* réţà, *pl.* ţi, *f.* ţe. Лѹнгърéц, рѣцъ, *adj. oblongus:* hoszszas: länglich, ablang.

Lungescu, gire, itu. Лѹнцéск, цúре, úт, *I. verb. act. prolongo, profero, produco:* hoszszabbítani: verlängern. — *II. reciproc.* mé lungescu: *longisco:* hoszszabbodni: lang werden. *a Lat. longisco.*

Lunghéu, *f.* góe, *pl.* ghéi, *m.* adeq. om' lungu, séu inaltu, *longurio:* lajtorja, hoszszú ember: ein langer, hoher Mann, oder Kerl, der Lümmel.

Lungime, *f. pl.* mi. Лѹнцúме, *subst. longitudo, longitia:* hoszszaság: die Länge.

Lungire, *f. pl.* ri. Лѹнцúре, *subst, prolongatio:* hoszszabbítás: das Verlängern, die Verlängerung.

Lungu, *m. pl.* i. Лѹнг, *subst.* adeq. lungime, *longum, longitudo, longitia:* hoszszaság, hoszszúság: die Länge. — pre lungulu, séu a lungulu, *in longum, in longitudinem:* hoszszára: in die Länge, nach der Länge, längst.

Lungu, *f.* gà, *pl.* gi. Лѹнг, гъ, *adj. p. e.* cale, bátà, carte, *longus:* — queva que spéndurà injosu, barba, pírulu, *etc.* pro-

Digitized by Google

prolixus, promissus: hoszszú: lang. — *a Lat. longus. Ital.* lungo.

Lungulu. *m.* ḷ́ungulu, *subst. V.* Lungu *subst.*

Lungureţu, *f.* réţă, *pl.* ţi, *f.* ţe. ḷ́ungurétzu, ţ́ă, ţ́e, *adj. V.* Lungăreţu.

Lunguţu, *f.* ţă, *pl.* ţi, *f.* ţe. ḷ́unguţu, ţ́ă, *adj. longulus, longiusculus:* hoszszúkás, hoszszútska: länglich, etwas lang.

Luni ḷ́uni, *dies lunae:* hétfö, hetfö: Montag.

Luni. ḷ́uni, *V.* Lună Nro. 3) a mueriloru, adeq. curăţire qué de preste luni, *V.* Lună Nro. 4)

Luntrariu, *m. pl.* ri. ḷ́untrárju, *subst. lintrarius:* tsónokos, tsónok hordozó: der Kahnführer.

Luntre, *f. pl.* tri. ḷ́untre, *subst. linter, limbus, cymba, scaphus:* sajka, tsónok: der Kahn, das Boot, Tschinakel.

Luotoriu, *m pl.* i. ḷ́uotórju, *subst. V.* Luătoriu.

Lupare, *f.* ḷ́upáre. *subst. herpes:* farkas fene: der Wolf (ein Geschwür).

Lupescu, *f.* pésca, *pl.* sci. ḷ́upéscu, pé́scă, *adj. lupinus:* farkasi: wölfisch. *p. e.* fóme lupéscă *fames lupina:* farkasi éhség: der Wolfshunger.

Lupésce. ḷ́upéshe, *adj. lupine, more lupino:* mint a' farkas: wölfisch, nach Art des Wolfes.

Lupóe, *f. pl.* poi ḷ́upóje. *subst. lupa:* nöstényfarkas: die Wölfinn.

Luptă, *f. pl.* lupte. ḷ́uptă, *subst.* 1) *p. e.* intre doi pre intrecute, *lucta, luctamen, certamen, pugna:* küszködés: der Kampf, das Ringen, Balgen. 2) cu queva greotate: *lucta, adnisus:* tusakodás: der Kampf, das Ringen. *a Lat. lucta mutato c. in p.*

Luptare, *f. pl.* i. ḷ́uptáre, *subst. luctatio, luctatus:* küszködés: das Ringen, Balgen, Kämpfen.

Luptătoriu, *f.* tóre, *pl.* i, *f.* tóre. ḷ́uptătórju, toáre, *subst. luctator:* küszködö, bajvívó: der Kämpfer, Ringer.

Luptu, tare, atu. ḷ́upt, táre, át, *I. verb. act.* pre quineva, *vinco, supero:* meggyözni, megbírni: siegen, besiegen, überwinden. *II. reciproc.* mé luptu cu quineva, *luctor:* küszködni, bajtvívni: Kämpfen, ringen. *III. neutr.* luptu cu queva greotate, nécasu *ect. luctor, vires intendo:* tusakodni, fáradozni, törekedni: ringen, kämpfen, sich bemühen. *a Lat. luctor.*

Lupu, *pl.* p[illegible] *subst.* 1) o fieră: *lupus:* farkas. der Wolf. — de lupu, *adj. lupinus p. e* bundă de lupu, *rheno lupinus:* farkas bunda, farkasbör bunda: die Wildschur. — lupul' işi schimbă pírul, dar nuşu lasă néravul, *provb. naturam expellas furca, tamen usque recurret, vel lupus pilum mutat, non animum:* der Wolf wird älter, aber nicht frömmer, oder der Fuchs läßt Haare, aber nicht die Tücke. — lupul' mâncă si din ouile quele numérate, *provb. lupus numerum non curat:* der Wolf frießt auch die gezählten Schafe. — 2) o plantă, *Rhinantus cristagalli Linn.* Tsengökóró, kakastaréj: der Hahnenkamm. *a Lat. lupus. Ital:* lupo. *Graeco* λυχος.

Luşcă, *f.* ḷ́uşku, *subst.* o plantă: *Ornithogallum narbonensa Linn.* Madártéj: die Hühnermilch, Vogelmilch.

Lutatină, *f.* ḷ́utátinu, *subst. V.* Érba lutatină.

Luteranu, *m. pl.* ni. ḷ́uterán, *subst. Lutheranus:* Luteranus: Lutrisch. — séu pre quumu mai voiescu a sé numi, *Evangelicus, evangelico lutheranus, sectae evangeliae addictus:* Evángelikos: Evangelisch, der evangelischen Kirche zugethan.

Lu-

Digitized by Google

Lutosu, *f.* tósá, *pl* şi, *f.* tóse Λȣτός, τοάιȣ, *adj. argillosus:* agyagos: leimig, lehmig, thonig. *a Lat. lutosus.*

Lutu, *m.* Λȣ́τ, adeq. argilá, *subst. argilla lutum, Tibul I.* 132. Martial: VIII. 6.2 — agyag: der Thon, Leim, die Leimerde. — de lutu: *adj. luteus, argillaceus:* agyagból való: thönern, *p. e.* vas' de lutu, *vas luteum:* agyag edény: das Thongeschirr. —

M.

M'a, Μ'α: *compositum ex* mé, *accusativo pronominis* eu, *et auxiliaris futuri tertia persosona singulari* va *p. e.* m'a cunósce *pro* méva cunósce: *me noscet:* ö esmérni fog engemet: er, sie wird mich kennen.

Mácáoşu, *m.* Μȣκȣοάш, *subst. V.* Mácauţu.

Macar. Μάκαρ, 1) *adj.* adeq. batár, ori, fie, fiéste, acar: *cunque — libet — vis:* akár: immer, auch. *p. e.* — macar què, macar quine *ect, V.* infra 2) adeq. ori, séu: *seu, sive, aut:* vagy, akár: entweder, oder. — *p. e.* macar sé rídu, macar sé plángu, *seu rideam, sive fleam:* akár nevessek, akár sírjak; ich mag lachen, oder weinen. 3) adeq. áncalete, batár, áncai: *saltem, minimum, adminus:* legalább, akartsak, bár tsak: wenigstens, mindestens *p. e.* macar odatá in ḑi, *saltem semel in die, per diem:* bar tsak, egyszer napjában: wenigstens einmal des Tages.

Macarquá. Μακάρκȣ, *adv. esti, etiamsi, tametsi, licet, quamquam, quamvis:* ámbár, ámbátor, noha, jollehet, ámbár hogy: obwohl, obgleich, obschon, wiewohl.

Macar quándu. Μάκαρ κȣ́ηд, *quandovis, quandocunque:* akár mikor: wenn immer.

Macar quare, *f.* rea, *pl.* ri, *f.* e. Μάκαρ κάρε. ρѣ́,)

Macar quarele, *f.* rea — Μάκαρ κάρελε, ρѣ́) *quilibet quicunque:* quivis: akár melly, akár mellyik, akár ki: wer immer, welcher immer.

Macar què. Μάκαρ чѐ, *quid quid, quidvis, quidcumque quodcunque, quidlibet:* akár mi: was immer.

Macar quine. Μάκαρ чи́не, *quiscunque, quislibet, quisvis, quisque:* akár ki: wer immer, wer er auch sey, ein jeder.

Macar quóti, *f.* te, *pl.* ţi, *f.* te. Μάκαρ кѣ́ци, тѣ, *plur. quot quot, quodvis, quotcunque:* akármenyin, valahányon: so viele nur, so viele immer.

Macarquótu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Μάκαρκȣ́т, тȣ, *quantusvis, quantuslibet, quantuscumque:* akármennyi: wie viel immer, so viel immer, so viel man will.

Macar quumu. Μάκαρ кȣ́м, *quoquomodo, quomodocunque, qualiter-*

Digitized by Google

tercunque: akár hogy, akár mint, akár miképpen: wie immer, auf was immer für eine Art, wie es ouch seyn mag.

Macar unde. Мáкар оѵ̆нде, 1) de aratá stare, şédére, remánere, *ubivis, ubicunque:* akár hól: wo immer. 2) quándu aratá ducere, trimitere, *quoviscunque:* akár hová: wohin immer.

Mácáu, *pl.* cao. Мъкъ́ѹ, *subst.* bátá, toégu, cárje, *baculus, scipio:* páltza, bot: der Stock, Stecken, Stab. *ab Ital.* mezza *baculus.*

Mácáuţu, *m. pl.* ţe, *f.* Мъкъѹ́ц, *dimin. baccillum, baccillus:* páltzátska, páltzika: das Stäbchen, Stöckchen, Stöcklein.

Mácelárie, *f. pl.* rii. Мъчелъріе, *subst. macellum, taberna macellaria, vel laniaria, laniena:* mészárszék: die Fleischbank. *a Lat. macellum. Ital.* macello.

Macelariu, *m. pl.* Мъчелáрю, *subst. macellarius, lanio, lanius:* mészáros: der Fleischer, Fleischhauer, Fleischhacker. *It.* macellago, *lanius.*

Mácésá, *f. pl.* se. Мъчѧ́шъ, *subst. bacca vel fructus Rasce caninae:* Tsípke, segvakaró, a' tsipke ro'sa gyümöltse: die Hagebutte, Kippe, Hetschepetsch.

Maceşu, *m. pl.* şi. Мъчéш, *subst. Rosa canina Linn.* tsipke ro'sa: Feldrose, Hagerose, der Hagedorn, Hagebuttenstrauch.

Macinişu séu macinátură, *f.* Мъчнни́ш сав мъчинътѹ́ръ, *subst. molitura, annona molenda:* örlés, örleni való gabona a' malomban: das Mahlen, Mühlwerk. *Ital.* macinata *molitura.*

Macinu, nare, natu. Мáчин, нáре, нáт, *verb. act.* 1) queva bucate la mórá: *molo:* örölni, örleni: mahlen. 2) adeq. bolboresescu, vorbescu iute, *blatio, blatero, celeriter, vel praecipitanter loquor:* habarni, darálni, habagva beszélni: plaudern, plappern, schnappern. *It.* macinare. *molere.*

Máciucá, *f. pl.* ci. Мъчѹ́къ, *subst. clava, agolum:* bunkó, bunkós, vagy fejesbot: der Knotenstock. — maciucuţá *dimin Ital.* mazzochio *fasciculus.*

Macrá, *f. pl.* e. Мáкръ, *subst. caro macra lardo adhaerens:* a' szalonnán fekvö ösztövérség: das Magere auf Speck. *Ital.* macro *macer, macillentus.*

Mácrime, *f. pl* mi. Мъкри́ме, *subst. macor, macies:* ösztövérség, soványság: die Magerkeit, das Magere. *Ital.* magrezza *macies, macor, macritudo.*

Macrişoru, *f.* Мъкришóо, *subst. Acetosella:* Madársóska: der Sauerkleeampfer.

Macrişu, *m. pl.* ri, *f.* Макри́ш, *subst. Rumex acetosa:* Sóska: Ampfer, Sauerampf, Sauerampfer. *a Lat. acidus.*

Macrisu cáiescu, *m.* Макри́ш къéск, stéghe, stéve: *Rumex acutus Linn. Hipolapathum:* Lósóska, keserülapú: der großblättrige Sauerampfer.

Macrişu de apá, *m.* Макри́ш де ѐпъ, *Rumex aquatius:* Vízisóska: der Wasserampfer.

Macrişu de grádiná, *m.* Макри́ш де гръди́нъ, *Acetosella rotundifolia Linn.* Kertisóska, laposlevelüsóska: der stumpfblättrige Ampfer.

Macrisu de spinu, *m.* Макри́ш де спи́н, lemnu galbimu: *Berberis vulgaris Linn:* Sóskafa, borboja, leánysom: der Sauerach, Saurach, Sauerdorn, der Berberisstrauch.

Macrişu iepurescu, *m.* Макри́ш ѐпѹрéск, *Oxalis acetosella Linn.* Sóskafü, három levelü sóskafü. der Sauerklee.

Macrişu latu, *m.* Макри́ш лáт, *V. V.* Mácrişu de grádiná.

Macrisu páserescu, *m.* Макри́ш пъсърéск, *V.* Macrisoru.

Macrisu trifoiosu, *m.* Макри́ш трифоїóс, *V.* Macrisu. iepurescu.

Ma-

Digitized by Google

Macrişul' calului, *m.* Макри́шел кáлелен, *V.* Macrisu cáescu.

Macru, *f.* crá, *pl. m.* cri, *f.* cre. Мáкре, кръ, *adj. macer, macillentus:* ösztövér, sovány: mager, hager. *Ital.* macro, *macer.*

Macu, *m.* Мáк, *subst. Papaver somniferum Linn:* mák: der Mohn, Mahn. — de macu *adj. Papavereus, papaverinus p. e.* oleu de macu, *oleum papavereum:* mákolaj: das Mohnöl. *a Gr.* μηκων. *papaver.*

Macu iepurescu, *m.* Мáк Е́пеpéск)

Macu sílbaticu, *m.* Мáк сълбáтик) *Papaver rhoeas Linn.* vad mák pipatsmák: der Feldmohn, Kornmohn, die Feldrose, Kornrose, Klatschrose.

Mádárescu, rire, itu. Мадъpéск, pи́pe, и́т, *verb. act.* 1) adeq. domolescu, *abo, blandior alicui, blanditiis utor:* ápolni, ápolgatni, tzirókálni: herzen, liebkosen, streicheln. — 2) el crescu desmerdatu, *nimiis blanditiis corrumpo, molliter, perperam educo:* kényeztetni, kényen tartani, vagy nevelni: verzärteln, verziehen, verhätscheln. *a Lat modulor.*

Mádárire, *f.* Мъдъpи́pe, *subst.* 1) *adhibitio blanditiarum:* ápolgatás, tzirogatás: das Herzen, die Liebkosung. 2) *mollis educatio, nimia in educando indulgentia:* kényesztetés, kényes nevelés, vagy tartás: die Verzärtlung, Verhätschlung, weibliche, Erziehung.

Mádáritu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Мъдъpи́т, тъ, *adj. mollis, nimis indulgenter habitus, molliter educatus:* kényes, kényentartott, kényeztetett: weichlich verzärtelt, verhätschelt, weichlich erzogen.

Madraţu, *m. pl.* ţe, *f.* Мъдpáц, *subst. sagum, stragulum, cilicium, amphitapa, culicta:* matratz: die Madratze, oder Matraze.

Máestru. Мъéстpе, *et deriv. V.* Máiestru.

Máétecu. Мъѣ́тек, *V.* Maiétecu.

Maga, Мáгъ, *V.* Macarquá.

Mágárescu, *f.* résca, *pl.* sci. Мъгъpéск, pѣ́ска, *adj. asininus:* szamári, szamárhoz való: eselhaft, — tusá mágáréscá, *tussis anhela, ferina:* szamárkeh, vagy kökögés: der Keichhusten, Eselshusten, Stickhusten.

Mágáréşce. Мъгъpѣ́ще, *adv. asinine, more asinino:* szamárúl, eselhaft.

Mágárie, *f. pl.* rii. Мъгъpíе)

Magárime, *f. pl.* mi. Мъгъpи́ме) *subst. stoliditas asinina:* szamárság: die Eseley, eselhafte Dummheit.

Magariţá, *f. pl.* ţé. Мъгъpи́цъ, *subst.* asiná, *asina:* nöstény szamár: die Eselinn.

Mágariu, *m. pl.* i. Мъгáрю, *subst.* asinu, *asinus, ancarius, ancharius, cillus:* szamár: der Esel. — sberaré mágariului sé tálcuesce prin verbul' *rudo:* ríjni, ordítani: schreyen — sberaturá, *ruditus:* szamár rivás: das Eselgeschrey — de magariu *adj. asininus p. e.* péle de mágariu: *pellis asinina:* szamárbőr: die Eselshaut — mágárelu *dimin: asellus:* szamáratska: das Eselein. *ab Ital.* maganella, *onagrus.*

Mágariu sílbaticu, *m.* Мъгáрю силбáтїк, *Onager:* vadszamár: der wilde Esel, Waldesel.

Mágázina, séu magazinu, Мъгъзи́на сав магази́н, *subst. horreum, conservatorium, vulgo magazina:* magazinom: das Magazin. *Ital.* magazzino, *promtuarium*

Mágheranu, *m.* Магерáн, *Origanum majoranna Linn. amaracum:* Majoránna: der Majorann. — de mágheranu: *adj. amaracinus p. e.* oleu de mágheranu, *eleum amaricinum:* majoránna olaj: das Majorannöhl.

Magherniţá, *pl.* ţi. Магéрницъ, *subst. V.* coquina. *a Graec.* μαγερειον, *culina.*

Ma-

Digitized by Google

Magie, *f. pl.* gii. Μαγίε, *subst. magia:* bájolás, bűvölés, varázslás: die Zauberey, Hexerey. *Ital.* magia, *ars magica.* Gr. μαγεια.

Magistratu, *m. pl.* uri, *f.* Μαγιστράτ, *subst. senatus, magistratus:* tanáts: der Rath, Magistrat. *Ital.* magistrato.

Máglariu, *m. pl.* i. Μъглáрю, *subst. libripens, pensator, ponderator, zygosta:* mázsa, vagy mázsalómester: der Wäger, oder Wagmeister.

Mágurá, *pl.* uri. Мъ́гѹръ, *subst. saltus, Caes. Virgil:* erdős hegy: eine waldigte Anhöhe, ein waldiges Gebürge,

Mahomedanu, *f.* ná, *pl.* ni, *f.* ne. Махомедáн, нъ, *pl.* нй, не, *adj.* musulmanu: *Mohomedanus, Muhamedanus, muselmanus, musulmanus:* Máhomednek hitbéli tanitásit követő, mahomedános: der Muselman, ein Muhamedaner.

Mahomedu, *m.* Махомéд. *Mahomed, Muhamed, Muhamedes:* Mahomet: der Mohomed, oder Muhamed.

Máhrama, *f. pl.* mi. Мъхрáмъ, *subst. muccinium, sudarium, improprie strophium:* kesznő, keszkenyő, kendő: das Tuch, oder Tüchel. *a Lat. membrana.*

Mai. Мáй, 1) *fere, ferme, propemodum, paene:* szinte majd, aligha: beynahe, fast. *p. e.* mai toţi, *ferme omnes:* szinte mindnyájjon: fast alle. 2) adeq. anché, *adhuc:* még: noch, *p. e.* que mai vréi? *quid adhuc vis?* mit akarsz még: was willst du noch? 3) *est character gradus comparativi p. e.* mai invéţatu, *doctior, vel magis doctus:* tanúltabb: gelehrter. 4) *nonnunquam postpositum pronomini* quelu *innuit superlativum p. e.* quelu mai vestitu Irou, *celeberrimus Heros:* a' leghíressebb Vitéz: der berühmteste Held: *a Latino, magis. Hispanico,* mas.

M'ai. М'áй, *compos: ex* me *accusat: pron:* eu, *et auxiliari praeteritorum II. personae sing.* ai *p. e.* m'ai amágitu, *me decipisti:* megtsaltál: du hast mich betrogen, — *subin, et praeprimis, in interrogationibus postponitur verbo, ubi huic adhuc litera* u *adjecta fuerit. p. e.* cunoscutu m' ai? *nostine me?* esmértél engemet? hast mich gekannt?

Mai alesu. Мáй а̂лéс, *praesertim, cumprimis, imprimis, praeprimis, praecipue:* főként, főképpen, leginkább: meistens, besonders, hauptsächlich, vorzüglich, vornehmlich.

Mai ántéiu. Май ѧ̂тъ́ю, *V.* Dintée datá.

Maicá, *f. pl.* ci. Мáикъ, *subst. mater:* anya: die Mutter, Mama. — de maicá *adj. maternus:* anyai: mütterlich *p. e.* dragosté de maicá: *amor maternus:* anyai szeretet: die mütterliche Liebe, oder die Mutterliebe. — Maica bisericá, *sancta Mater Ecclesia:* Anyaszentegyház: die Kirche. — Maica précestá, séu Maica lui Dumnedeu, *Dei Mater, Deigenitrix, Deipara:* Istennek anya, Boldog Aszszony: die Mutter Gottes. *a Lat. mater.*

Mai cu samá. Май кѹ сáмъ, *V.* Mai alesu.

Máicuţá, *f. pl.* ţe. Мъикѹ́цъ, *dimin. Matercula:* anyátska: das Mütterchen, Mütterlein, Mamachen.

Máieranu. Мъїерáн, *V.* Mágheranu.

Maieriste, *f. pl.* sti. Мъїери́ще, *subst.* Maieru Nro. 1)

Máierşągu. *pl.* guri. Мъїершáг, *V.* Hóre.

Maieru, *m. pl.* ri. Мáїер, *subst.* 1) adeq. máieriste, *villa:* major, majorház: der Meyerhof, das Meyergut, die Meyerey, — 2) omul' quarele este rénduitu preste vre o máieriste: *villicus:* majoros: der Meyer. — Máieriţá *femin.*

Maie-

Digitized by Google

Máiestrie, *f. pl.* trii. Мъїєстріє, *subst.* 1) adeq. mésterşugu: *ars, artificium, magisterium:* mesterség: die Kunst. 2) adeq. lucru cu iscusitá sciénţá fácutu: *artificium, opus artificiosum:* mesterséges munka, remekmunka: das Kunstwerk, Kunststück, Meisterstück, die Kunstarbeit. — cu máiestrie, *adv. artificiose*: mesterségesen: künstlich, meisterlich. *Ital.* maestria.

Máiestru, *m. pl.* tri. Мъїєстрꙋ, *subst. magister, artifex:* mester: der Künstler, Meister. *Ital.* maiestro, *magister.*

Máiestru, *f.* éstrá, *pl.* stri, *f.* estre. Мъїєстрꙋ, ѣстръ, *adj. artificiosus, artificialis, peritus:* mester, mesterséges: künstlich, meisterlich, meisterhaft. — *p. e.* omu máiestru: *homo peritus, artifex:* mesterséges ember: ein Künstler, Kunstverständiger — lucru máiestru: *opus artificiosum*: mesterséges munka: die Kunstarbeit, das Kunststück. *Nota.* Pasere máiéstrá, qúe insémnare ar avé, apriatu nu potu arátà, insé fiéndu quó mai alesu in basne o am' auditu pomenindusé, socotescu quó au va insémna a) o pasere cu potére magicéscá: *avis magica, incantata*: bűvöltetett, varázsló madár: ein Zaubervogel, séu b) o pasere despre quare multe s' au básnitu: *avis fabulosa*: olly madár, mellyről sokat költötték: ein fabelhafter Vogel.

Máiétecu, *m. pl.* ci. Мъїѣтєк, *subst. tomaculum, farcimen hepaticum*: májas, májas hurka: die Leberwurst.

Mai inte. Мáй йнтє, *contr. ex* mai inainte: *prius, paulo ante:* imént, aziménт: unlängst, zuvor, vor kurzer Zeit, hebel.

Máimucá, *f. pl.* ci, *m.* Мъймꙋкъ, *subst.* moimá, simie: *simia:* Majom: der Affe. *Ital.* monna.

Maioşu, *m. pl.* şi. Мáїош, *V.* Mácétecu.

Mai pre urmá. Мáй прє оўрмъ: *ultimo, ultimum, postremo, tandem, denique:* végin, végre, végtére, utólyára: letztens, letztlich, endlich, zur Letzt, auf die Letzt.

Maiu, *m. pl.* iuri. Мáю, *subst.* 1) cu quarele batemu queva, *p. e.* rufe, pociumpi *etc. malleus, marculus, tudis*: sulyok, verö, kótis: der Bläuel, Schlägel. 2) una dintrá míruntái, adeq. ficatul, *hepar, jecur*: Máj: die Leber, 3) una dintrá quéle dóáspredéce luni: *Majus, mensis Majus:* pünköst hava, Majus: der May, Maymonath. *a Lat. malleus.*

Máiugu, *m. pl.* gi. Мъюг, *subst.* 1) cu quare batemu inu: *malleus stuparius:* len verö sulyok: der Flachsschlägel. 2) ori que altu maiu, *malleus*: sulyok, verö: der Schlägel, Bläuel. *Ital.* maciulla. *malleus stuparius.*

Mai vírtosu. Мáй въртóс: *potius:* inkább: lieber, mehr: *item V.* Mai alesu.

Mai voescu, ire, itu: Мáй воєск, ирє, ит)

Mai vréu, vrére, vrutu. Мáй врѣꙋ, врѣрє, врꙋт) *verb. act. malo, potius volo, praeeligo*: inkább akarom: ich will lieber.

Maje, *f. pl* máji. Мáжє, *subst. pondus centenarium, vulgo centenarius:* mázsa: der Centen, Centner.— de o maje *adj. centenarius*: egy mázsás: ein centnerschwer.

Majemésteru, *m. pl.* ri. Мажємѣщєр. *subst. V.* Máglariu.

Májescu, jire, itu. Мъжіс жирє, ит, *verb. act.* libro: *pendo, pondero:* mázsálni, megmérni: wägen, abwägen.

Májunu. Мъжꙋн, *V.* Lictariu.

Málácinà, *f. pl.* ni. Мълъчинъ, *V.* Busuiocu.

Malachie. Малахіє, *subst. onania, masturpatio, manusturpatio,*

maga megfertéztetése: die Onanie, oder Selbstbefleckung. *a Gr.* μαλακια, *mallities, lanquor corporis.*

Mâlâeçezu, çare, çatu Мълъецéз, цáре, цáт. *verb. act. malasso, emollio*: megpuhitni: erweichen, weich machen. *a Gr.* μαλαςςω *mollio.*

Mâlâieçu, *f.* éçâ, *pl.* çi, *f.* çe. Мълъéц, ѣ́цъ, *adj. farinosus, mollis:* puha, kásás: weich, mehlig, mehlbig, de la *malacus*, móle. *Plaut. Bach. L.* 1. 37.

Mâlâielu. Мълъïéл, *V.* Mâlâoiu Nro. 2).

Mâlaiu, *pl.* ie. Мълáю, *subst.* 1) adeq. cucuruzu, 2) coptura, séu pâné, quare se cóque din cucuruzu: *libum, aut panis e zea mayis:* málé prósza: der Kukuruzkuchen, das Kukuruzbrod, der Malay: — mâlâielu, mâlâieşu *dimin.*

Mâlaiu mîruntu. Мълáю мъръ́нт, *panicum miliaceum:* köles: die Hirse, der Hirsen.

Mâlâoiu, *pl.* i. Мълъóю, *subst.* 1) adeq. turtâ de inu, séu alte semenţe, din quare s' au storsu oleu: *placenta e fracibus olei, placenta linea:* olaj törköly: der Oehlkuchen, Leinkuchen. 2) o plantâ, adeq. forostóu, *Cistus helianthemum Linn.* Tetemtóldó: der Heidenisop.

Mâlatâ, *f.* Мълáтъ, *polenta:* maláta: das Malz.

Mâlate. Мълáте, *plur.* adeq. dréve, séu drévere.

Malcezu. Мълчéз, o bólâ. *a Grae.* μαλις, *morbus jumentorum.*

Mâlinâ. Мълúнъ, *pruni padi fructus:* vadtseresnye: die Ahlkirsche.

Mâlinu, *pl.* ni. Мълúн, albu, *Prunus padus Linn.* vadtseresnyefa: der Ahlkirschbaum.

Mâlinu negru. Мълúн нéгръ, *Lygustrum valgare Linn.* fagyalfa: das Mundholz, die Rainweide.

Mâlinu roşu. Мълúн рóшъ, adeq. scumpie, liliacu *etc. V.* Iorgovanu.

Mâlosu, *f.* lósâ, *pl.* şi, *f.* se. Мълóс, лóасъ, *adj.* adeq. lutosu: *argillosus, lutosus:* ágyagos, leimig, lehmig, thonartig. *Ital.* melmoso *coenosus, limosus.*

Malu, *m. pl.* uri. Мáл, *subst.* 1) adeq. ţermure, rîpâ, a) a mârii: *litus, ora:* mart, part: das Meerufer, der Strand, die Meerküste. — b) a altei ape: *ripa:* part, mart: das Ufer. — 2) adeq. létiu, lutu: *argilla, lutum:* ágyag: der Leim, Lehm, Thon, die Leimerde. — 3) adeq. léspede, séu unu feliu de pétrâ pâturósâ: *lapis schistus:* retegős, vagy repedezőkő: der Schieferstein, 4) o pétrâ nâsipósâ: *lapis arenaceus:* fövényeskő: der Sandstein. *Ital.* melma, *limus.*

Mâlurosu, *f.* rósâ, *pl.* şi, *f.* se. Мълърóс, рóасъ, *adj.* 1) adeq. ţermurosu: *litorosus:* partos: uferig. 2) adeq. mâlosu. 3) lespedosu, *schistus:* reteges, repedező: schieferig.

Mamâ, *f. pl.* mi. Мáмъ, *subst. mater, genitrix, mamma Var: ap: Non:* 2 *n* 97: anya, mami: die Mutter, Mamma. — fratele mami: *avunculus:* anyám' bátya, vagy ötse: der Mutterbruder — sóra mami: *matertera:* anyám' nénye: die Mutterschwester. — dragul' mami, se numesce vre unu pruncu pre quarele fórâ cumpâtu 'l iubésce maicâ sa: *deliciae matris:* anyás gyermek: das Muttersönchen. — de mamâ *adj. maternus, maternalis:* anyai: mütterlich, *p. e.* ânimâ de mamâ: *animus maternus:* anyaszív, das Mutterherz, — ucidere de mamâ: *matricidium:* anyaölés: der Muttermord. — ucigâtoriu de mamâ: *matricida:* anyának gyilkosa: der Muttermörder. *a Grae.* μαμμη *avia.*

Mamâ bétrânâ. Мáмъ бътрáнъ, *avia:* nagy anya, szép anya: die Großmutter.

Mâ-

Digitized by Google

Mámáligá, *f. pl.* gi. Мъмълúгъ, *subst. puls, vel polenta e zea mayis:* pulyitzka: der Kukuruz-mehl-Brey, die Mamaliga.

Mama pádurii. Мáма пъдȣ́рїй, 1) se bérféste a fi o arátare, séu ivenie gróznicá de pádure: *monstrum sylvestre, dryas:* egy tsudálatos erdei tünet: ein erdichtetes Waldungeheuer. 2) o plantá: *Lathraea squamaria Linn:* fogatsán: die Schnuppenwurzel.

Mámáruzá, *f. pl.* zi. Мъмърȣ́зъ, o góngá.

M'amu, М'áм, *compos. ex* me, *accus. pron.* eu, *et auxiliari* amu. *p. e.* m'amu bucuratu: *laetatus sum:* megörvendettem: ich habe mich erfreut.

Mámucá, *f. pl.* ci. *m.* Мъмȣ́къ, *V.* Máimucá.

Mamulariu, *m. pl.* ri. Мъмȣлáрю, *subst. orbis vitreus:* üveg karika: die Glasscheibe, Fensterscheibe.

Mamuţá, *f. pl.* ţe. Мъмȣ́цъ, *dim. matercula:* anyátska, anyoka, mámika: das Mütterlein, Mütterchen, Mamachen.

Máná, *f. pl.* ni. Мźнъ, *subst.* 1) unu medulariu al trupului: *manus:* kéz: die Hand. — qué dréptá: *dextra:* jobbkéz: die Rechte, oder rechte Hand. — qué stángá, *leva, sinistra*, bal kéz: die Linke, oder die linke Hand. — a máná a) amu queva: *prae manu, in manibus:* kéznél, kézbe: in der Hand, bey der Hand, vor der Hand, b) iéu queva: *ad manum:* kézhez: zur Hand, — din máná in máná: *de manu, ad manum:* kézről kézre: von Hand zur Hand, — cu máni cu picióre, adeq. cu tótá voénţa: *manibus, pedibusque:* kézzel lábbal: mit Händen, und Füssen, — cu o máná: *unimanus:* egy kezü, einhändig, — o máná spalá pre alta, *proverb. manus manum lavat:* egy kéz mossa a' másikat: eine Hand wäscht die andere. — de máná *adj. manualis, manuarius:* kézi: *p. e.* lucru de máná: *opus manuale, vel opera manuaria:* kézi munka: die Handarbeit. 2) adeq. quótu iéu odatá in máná: *vola, manipulus:* marék, marok: eine Hand, oder Handvoll. *p. e.* o máná de fáriná: *una vola farinae:* egy marék liszt: eine Handvoll Mehl. — o máná de fénu: *manipulus vel pugillus foeni:* egy marok széna: eine Handvoll Heu. — déqui se dice *translate:* o máná de omu, adeq. unu omuçu, séu unu omu fórte micu: *homulus, homuncio:* emberke, egy kisded ember: das Menschchen, Männchen, Männlein. — o máná de ómeni: *manipulus hominum, pauci admodum homines:* kevés ember, tsak egy néhány ember: eine Handvoll, oder eine geringe Anzahl Menschen. 3) la césu: *index, gnomon horologii:* óra mutató: der Uhrzeiger, — 4) adeq. parte, *p. e.* dute spre máná diréptá: *vade dextrorsum:* meny jobbra, vagy erédj jobbkézt: geh' rechts, zur rechter Hand. 5) adeq. stépánire: *manus potestas, jurisdictio:* kéz, hatalom: die Hand, Bothmäßigkeit, der Besitz, die Gewalt, Macht. *p. e.* Dachia au fostu suptu máná Romanilor: *Dacia sub erat Romanis, sub manu, vel potestate Romanorum:* Dátzia a' Romaiak alatt volt: Dacien stund unter der Römer Bothmäßigkeit. 6) adeq. putére, tárie: *vis potestas, manus:* erő: die Macht, Stärcke. *p. e.* cu máná tare: *forti manu, magna vi:* nagy erővel: mit großer Macht. — 7) *phras.* amu cu quineva máná buná, adeq. tráiescu, séu petrecu cu quineva in inţelesu bunu: *convenit inter nos, in concordia vivo cum quopiam:* egyet értek, jó egyességben élek valakivel: ich harmonire, stehe auf gutem Fuße, bin in guter Einverständniß mit Jemanden, — máná in-

intènsă: *largitas*, *liberalitas*: bőkezűség, adakozás: die Freygebigkeit. *a Lat. manus, Ital.* mano.

Mănăncu, care, atu. Мънѫнк, *V.* Măncu, vel Mănuncu.

Măncăciosu, *f.* ciósă, *pl.* şi, *f.* cióse. Мънкъчїóс, чóасъ, *adj. edax*, *vorax*, *gulosus*: nagyehető, torkos: gefräßig, fraßhaft.

Măncare, *pl.* ri. Мънкáре, *subst.* 1) *manducatio*, *esus*: evés: das Essen, Speisen, die Mahlzeit. 2) adeq. bucată: *cibus*: étel, étek: das Essen, die Speise, das Gerücht, — de măncare, *adj.* adeq. que sé măncă: *esculentus*: ennivaló: eßbar, zu essen. 3) *V.* Masă Nro. 2) *Ital.* mangiare *vel* manicare *esus*.

Măncărime, *f. pl.* mi. Мънкърúме, *subst. pruritus*: viszketés: das Jucken. — de este cu usturime impreunată: *uredo*: tsípős viszketés: das brennende Jucken.

Măncătoriu, *m. pl.* ri. Мънкътóрю, *subst.* 1) quare măncă queva: *edens*, *estor*, *comessor*: evő: der Esser. — 2) quarele măncă multu, séu om' măncăciosu: *gulo*, *mando*, *edax*, *vorax*: nagy ehető: der Fresser, Vielfraß, — 3) quarele măncă, séu trage de pre altul cu ne dreptul: *extortor*, *plagiarius*: kitsikaró, huzó — vonnó: der Erpresser, Erzwinger — Măncătóre: *estrix*: die Esserinn. *Ital.* mangiatore vel manicatore *edens*, *comedens*, *edo*.

Măncatu, *f.* tă, *pl.* ti, *f.* te. Мънкáт, тъ, *esus*, *estus*: ett, ött: gegessen. — de măncatu, *adj.* 1) que se măncă: *esculentus*: enni való: eßbar, 2) que se ţéne de măncare, séu cu que măncămu queva: *escarius*, *cibarius*: evő: womit man etwas ißt. *p. e.* lingură de măncatu: *cochlear escarium*, *vel cibarium*: evő kalány: der Eßlöffel.

Măncătură, *f. pl.* ri. Мънкътýръ, *subst.* 1) adeq. măncare: *esus*, *manducatio*: evés: das Essen, Speisen. 2) adeq. măncărime — 3) queva corandă măncată de apă *etc. antrum*, *cavum vetustate exesum*: a' régiség miat kiett üreg, vagy hely: ein ausgefressenes Loch — 4) adeq. trăsură ne dréptă: *iniqua extorsio*, *expressio*: húzavona: die Erpressung.

Măncu, care, atu. Мъ́нк, кáре, áт, *I. verb. act.* queva 1) cu gura a) despre om': *manduco*, *edo comedo*: enni: essen, speisen, b) despre dobitóce: *voro*: fressen. c) purecii, péduchii, adeq. muşcă: *mordeo*: tsípni: beißen. 2) adeq. stricu, amistuescu: *devoro*, *absumo*, *consumo*, *corrodo*: enni, rágni, emészteni: fressen, verzehren, aufreiben. — *p. e.* rugina măncă ferulu: *rubigo corrodit ferrum*: a' ro'sda emészti a' vasat: der Rost frießt, oder verzehrt das Eisen. — 3) adeq. prépédescu, aducu la nimica — *p. e.* pre quineva ámblúndui in alénu: *pessumdo*, *perdo*: megenni, semmivetenni: zu Grunde richten. — 4) de pre quineva queva, adeq. tragu cu ne dreptul': *inique exprimo*, *extorqueo*, *exhaurio*, *abrado*, *corrado*: húzni, vonni, kitsikarni valakitől valamit: vom Jemanden etwas unrechtmäßig erzwingen, erpressen. 5) mé măncă a) grije, nécazu, ciudă *etc. me angit*, *vexat*, *cruciat*: gyötrődöm: es ängstiget, ärgert mich *p. e.* tocma aqueia mé măncă: *id ipsum me pungit*, *angit*, *vexat*, *cruciat*: ugyan azon gyötrődöm én, éppen az emészt engemet: eben das ängstiget, ärgert, oder beißt mich — b) mé măncă vreo parte a trupului, adeq. símtu o gidílire: *prurit*: viszketni: jucken — *p. e.* mé măncă spatele: *dorsum mihi prurit*: viszket a' hátom: der Rücken juckt mich, oder mir. *II.* mé măncu cu quineva, adeq. il intíritu: *irrito*, *ad iram provoco*: köte-

Digitized by Google

kötekedni valakivel, inderkedni, ellenkedni, ingerleni valakit: Jemanden reizen, ärgern, ſich freſſen mit Jemanden. *a Lat. manduco per syncopen extrita syllaba* du.

Mandie, *f. pl.* dii. Мáндїе, *V.* Mantie.

Mandulá. Мáндвлъ, *V.* Amigdalá.

Máne. Мáне, *mane, cras, crastino die:* hólnap, hóda: morgen, morgendes Tages — máne diminéţe: *cras mane:* hólnap reggel: morgen Frühe. — astádi máne: *hodie aut cras:* ma hólnap: heute oder morgen, — de máne *adj. crastinus:* hólnapi: morgend, *p. e.* dió de máne: *dies crastinus:* hólnapi nap: der morgende Tag. *a Lat. mane.*

Mánecá, *f. pl.* ci. Мáнекъ, *subst. manica:* újj, köntös újj: der Aermel, oder Ermel. — cu máneci *adj. manicatus:* újjas: mit Ermeln verſehen. Mánecuţa *dimin. Ital.* manica.

Mánecare, *f. pl.* ri. Мънекáре, *subst. discessus maturus:* idejin való indúlás: das frühzeitige Aufbrechen.

Mánecariu, *m. pl.* ri. Мънекáрю, *subst. manica manulea:* karmantyú, tuszli: der Muff, Stutzen.

Mánecu, care, atu. Мáнек, кáре, áт, *verb. act. summo mane, seu ante diluculum moveo, mature proficiscor:* jókor, idejin, jóreggel indúlni: frühzeitig, in aller Frühe aufbrechen. *a Lat. mane.*

Mánére, *f. pl.* ri. Мънкре, *subst. pernoctatio:* meghálás, ejjelre megmaradás: das Uibernachten, die Uibernachtung.

Mángâiére, *f. pl.* ri. Мънгъкре, *subst. solamen, solatio, consola io, levamen, levatio:* vigasztalás: der Troſt. — unu picu, séu puciná mángâiére: *solatiolum:* egy kis vigasztalás: ein kleiner Troſt — slabá mángâiére, *maestum, frigidum, exiguum, solatium:* kevés, hig vigasztalás: ein ſchlechter, leidiger Troſt, — amu mángâiére: *solatium capio, solatio fruor:* vigasztalódni: Troſt empfinden — quarele nu primesce mángâiére: *inconsolabilis:* vigasztalhatatlan: untröſtlich, untröſtbar, troſtlos — de mángâiére. *V.* Mángâiosu.

Mángâiosu, *f.* ósá, *pl.* şi, *f.* se. Мънгъїóс, оáцъ, *adj. consolatorius, solatii plenus:* vigasztaló: tröſtlich, troſtreich, troſtvoll, tröſtbar.

Mángâitoriu, *m. pl.* ri. Мънгъїторю, *subst. solator, consolator:* vigasztaló: der Tröſter. — Mangâitóre: *consolatrix:* die Tröſterinn.

Mángâitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* tó e. Мънгъїторю, тоáре, *adj. V.* Mángâiosu.

Mángâiu, iére, étu. Мънгъю, кре, кт, *verb. act. solor, consolor, recreo, solatium adfero, do, praebeo, admoveo, solatio sum:* vigasztalni: tröſten, Troſt zuſprechen.

Mángâlău, *m. pl.* âe. Мънгълъ, *subst cylindrus lintearius:* mangorló, mongorló: die Rolle, Mange, Mandel, das Rollholz, Mangelholz.

Mángâluescu, ire, itu. Мънгъвєск, ире, ит, *verb. act. lintea ope cylindri levigo, verso:* mangorolni, mangorlani: Wäſche rollen, mandeln, mangeln. — dela *mangonizo,* adeq. chitescu, impodobescu queva marſá de véndare, qua mai curéndu se trécá *Plin. H. N. vel Ital.* manganare *vel* manganeggiare, *torquendo polire, praelo laevigare.*

Mángârlău, Mángârluescu: *idem ut priora.*

Mángélá. Мънцéлъ, *etc. derivata V.* Mânjescu.

Mânie, *f. pl.* nii. Мънíе, *subst. ira, iracundia, indignatio, bilis, dolor:* harag: der Zorn. — de mânie *prae ira:* haragba, harag miat: vor Zorn. — din mânie,

nie, *ex ira, per iram:* haragból: aus Zorn, — plecatu séu açîtiatu la mânie: *irrucundus, ad iram pronus, proclivis:* mérges, haragos: jähzornig, zum Zorn geneigt. — mi mânie *p. e.* spre quineva, adeq. mé mâniiu, *indignor, succenseo cupiam:* haragúdni valakire: zürnen, böse seyn auf Jemanden, de la *mania* quaré la Cic. Tusc. III. 5. insemnézá o nebunie turbatá.

Mâniiu, ére, atu. Мънїю, кре, кт, *I. verb. act.* pre quineva: *irrito, iratum reddo, iram alicujus, vel stomachum alicui moveo, ad iram concito, vel provoco:* megharagítani, megboszszantani, haragra indítani, ingerleni: Jemanden aufbringen, in Zorn bringen, zum Zorne reizen, zornig, oder böse machen, ärgern. *II. reciprocum:* mé mâniiu: *irascor, indignor, succenseo, stomachus mihi movetur:* megharagudni, megboszszankodni: zürnen, sich erzürnen, ärgern, zornig, oder böse werden, in Zorn gerathen.

Mâniosu, *f.* ósâ, *pl.* şi, *f.* se. Мънїóс, оáцъ, *adj. iratus, indignatus:* haragos: zornig, erzürnt, böse. *a Lat. maniacus.*

Mâniu, ére, atu. Мънїз, кре, ат, *V.* Mâniiu.

Mânjalâ, *f. pl.* le. Мънжáлъ, *subst. maza, aut puls farrea, vel farfarea, qua stamen, seu indumenta pulvinorum obliniuntur:* liszt, vagy korpa gyanta, avagy kenö, mellyel a' bél fonalt, vagy a' párna héjjakat, békenik: ein Mehl, oder Kleyenmus, womit die Werfte (in weben) oder Polſterziehe übertünchet wird.

Mânjescu, jire, jitu. Мънжéск, жúре, жúт, *verb. act.* 1) urzalá, séu vreunu tiocu de perinâ *maza farrea, seu farfarea lino, oblinio, obduco:* liszt, vagy korpa gyantával békenni, mázolni: mit Mehl, oder Kleyenmus übertünchen, ſchmeichen, ſchmieren. 2) mânzâlescu *a latino emendo.*

Mânjitu, *f.* tâ, *pl.* ţi, *f.* te. Мънжúт, тъ, *adj. V.* Mânzâlitu.

Mânjiturâ, *f. pl.* ri. Мънжитýръ, *subst. labor sordidus:* mázolás, motskos dolog: die Schmiererey.

Mannâ, *f.* Мáннъ, *subst.* a) a Israilténilor in pustie: *Manna:* Mánna, Mennyeikenyér: der Jsraeliten Manna. b) in Apotecâ, *manna:* mánna: Manna: *a Gr.* μαννα.

Mânosu, *f.* nósâ, *pl.* şi, *f.* se. Мънóс, носáцъ, *adj.* adeq. roditoriu: *fructuosus, frugifer, fertilis, fecundus* · termö, termékeny, szapora: fruchtbar, fruchtbarlich, ausgebig, dela *manus* séu *manis,* adeq. bunu *Varr: Apul.*

Manoşu, *m. pl.* şi. Мънóшъ, *subst.* adeq. mâna, séu arâtoriul' la césu: *index, vel gnomon horologii:* óramutató: der Zeiger, Uhrzeiger, dela *manus,* mâná.

Mantie, *f. plur.* tii. Мáнтїе
Mantao, *f. plur.* tii. Мантáо
subst. toga sacerdotalis, pallium presbyterale, vel ecclesiasticum: Papipalást: ein Oberrock, oder Mantel der Prieſter. *It.* mantello.

Mântuescu, ire, itu. Мънтуéск, úре, úт, *I. verb. act.* 1) pre quineva, adeq. isbâvescu: *salvo, salvum facio, libero, conservo:* megmenteni, megszabadítani, megtartani: retten, erretten, befreyen, erhalten. 2) sufletesce: *beo, salvo, salvum facio:* idvezíteni: ſelig machen. 3) de vreo gresélâ, séu prepusu, adeq. indreptu, desvinovâţescu: *excuso, purgo:* menteni, mentegetni: entſchuldigen, rechtfertigen, excuſiren. *II. reciprocum:* mé mântuescu 1) de queva nevoe, adeq. scapu: *liberor, eliberor, salvus evado:* megmenekedni, kiszabadúlni: entkommen, frey oder los werden. 2) de queva péră, séu prepusu:

me

me excuso, purgo: magát menteni, mentegetni: sich entschuldigen, rechtfertigen, dela *manu tueor:* cu mána apáru.

Mántuinţá, *f. pl.* ţe. Мънтѹи́нцъ.)

Mántuire, *f. pl.* ri. Мънтѹи́ре.) *subst.* 1) adeq. isbávire: *salus, salvatio, liberatio, conservatio:* megmentés, megszabadítás, vagy szabadúlás, megtartás: die Rettung, Errettung, Befreyung, Erhaltung, das Heil. qué sufletéscá: *salus animae:* idvesség, lelkiidvesség: das Seelenheil. 2) adeq. indreptare, desvinováţire: *excusatio, purgatio:* mentés, mentség, mentegetés: die Entschuldigung, Rechtfertigung.

Mántuitoriu, *m. pl.* ri. Мънтѹитóрю. *subst. salvator, liberator, manstutor Plaut. Truc. IV.* 4. 6.: megmentő, megszabadító, oltalmazó: der Retter, Erretter, Befreyer, Erhalter, Beschützer. — quel' sufletescu, adeq. Isus Christos: *Salvator, Redemptor:* Idvezítő, Megváltó: der Heiland, Seligmacher, Erlöser.

Mántuiu, ire, itu. Мѧ́нтѹю, и́ре, и́т. *V.* Mántuescu.

Mánu, nare, atu. Мѧ́н, на́ре, а́т. *V.* Minu.

Mánú, *f. pl.* ni. Мѧ́нъ. *subst. V.* Máná.

Mánuçá, *f. pl.* ţi Мънѹ́цъ. *dimin. manicula:* kezetske: das Händchen.

Mánúncu, care, atu. Мънѧ́нк. *V.* Máncu. *Ital.* manicare.

Mánunchiu, *m. pl.* chi. Мънѹ́нкю. *subst.* 1) de cánepá, de paie, *etc. manuciolum, manipulus, fascis, fasciculus:* tsomó, kita: das Bündel, Büschel, Püschel, die Kaute, Kaude. — 2) a sabiei, a sécerii: *capulus, manubrium:* markolat, nyel, fogantó: der Griff, das Heft, die Handhabe. *Ital.* manico: *manubrium, capulus.*

Mánuşá, *f. pl.* şi. Мънѹ́шъ. *subst.* 1) de trasu in máná: *chiroteca:* kestyü, kesztyü: der Handschuh. 2) de cánepá. *V.* Mánunchiu Nro. 1) Mánuşuţá *dimin. Ital.* manica.

Mánuşériu, *m. pl.* ri. Мънѹшѣ́рю. *subst. chirotecarius, zonarius:* kesztyütsináló: der Handschuhmacher.

Manustergurá, *f. pl.* ri. Манѹщéргѹръ. *subst. mantele, mantile, manutergium Isid.* kendő, törölköző kendő, kéztörlő: das Handtuch, Wischtuch, die Handquehle.

Mánzá, *f. pl.* ze. Мѧ́нзъ. *subst. equula, vitula equina:* nöstény tsikó: das Mutterfüllen. *Ital.* manzo.

Mánzálescu, lire, litu. Мънзълéск, ли́ре, ли́т. *verb. act. foedo, inficio, maculo, commaculo, inquino:* bémotskolni, elmotskolni, elmázolni, kenni, szennyezni, zsírozni: schmieren, anschmieren, beschmutzen, beschmieren, besudeln. — dela, *mendum. Hisp.* manzila. *signif.* greşélá. *Graec.* μιαινω. *inquino, conspurco.*

Mánzálire, *f. pl.* ri. Мънзъли́ре. *subst. maculatio, inquinatio:* bémotskolás, szennyezés: das Beschmutzen, Besudeln.

Mánzálitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Мънзъли́т, тъ. *adj. foedus, infectus, maculatus, inquinatus:* motskos, piszkos, mázos, szennyes, zsíros: schmutzig, schmierig, beschmuzt, besudelt.

Mánzálitura, *f. pl.* ri. Мънзълитѹ́ръ. *subst. macula, inquinamentum, squalor:* motsok, piszok: der Schmutz, Flecken. *item. V.* Mánjiturá.

Mánzatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te Мънзáт, тъ. *adj. ablactatus:* tsetstöl elválasztott: abgespännt, von der Mutter abgesetzt, entwöhnt.

Mánzu, *m. pl.* zi. Мѧ́нз. *subst. mannus, mannulus, equulus, equuleus, pullus equinus:* tsikó,

Digitized by Google

kó, tsitkó: das Füllen. *a Lat mannus.*

Mărăcine, *f. pl.* ni. Мъръчи́не.
Mărăciune, *f. pl.* ni. Мъръчѹ́не.
subst. Crataegus oxyacantha Linn.: galagonya, galagonyfa: der Hagedorn, Weißdorn, Mehldorn.

Maramurûşu. Марамѹ́ръши. *Marmaria:* Marmaros, Máramoros: Marmarosch.

Mărariu. Мъра́рю. *Anethum graveolens Linn.:* Kapor: der Dill, oder Dillen, die Dille, das Dillkraut.

Mărariul cănelui. Мъра́рюл кънелѹй. *Anthemis cotula, foetida Linn.:* Ebkapor: die Hundromey, Hundskamille, der Krötendill.

Mărcavu, *f.* vă, *pl.* vi, *f.* ve. Мъркáв. къ. *adj. marcidus, morbidus:* kedvetlen, beteges: matt, unlebhaft, marod, unpäßlich. *a Lat. marcidus. Ital.* marcido.

Mărceţu. Мърчéц. o plantă: *Arum vel Aron maculatum Linn.:* süllyfü: die Aronwurz, Zehrwurz, der gefleckte Aron, der deutsche Ingwer, Pfaffenpint.

Mare, *f. pl.* ări. Мáре. *subst. mare, pelagus, aequor:* tenger: das Meer, die See. — Maré a tótă lumé: *Oceanus, Oceanum:* egész világ tengere: der Ocean, das Weltmeer. — Mare adriei: *Mare adriaticum, vel hadriaticum, Sinus adriaticus:* Velentzei, vagy Adriai tenger: das adriatische, oder venetianische Meer. — mare négra, *pontus euxinus, mare nigrum:* fekete tenger: das schwarze Meer. — Maré roşie: *Sinus Arabicus, vel Mare rubrum:* veres tenger: das rothe Meer, oder der arabische Meerbusen. — Maré caspie: *Mare caspium, vel hyrcanum:* Sztzithiai tenger: das kaspische Meer. — Maré Némţéscă: *Mare Germanicum:* Német tenger: das deutsche Meer, die Nordsee. — Mare Tiveriadului: *Asphaltites, Mare mortuum:* a' hólt enyves tenger: das todte Meer. — de mare: *adj. marinus, aequoreus:* tengeri: *p. e.* pésce de mare: *piscis marinus:* tengeri hal: der Meerfisch. — cotiturá de mare: *sinus maris:* tenger öböl: der Meerbusen, Bay. — strîmptóre intré dúó mári: *Isthmus:* a' földnek szorulatya, két tenger között: die Erdzunge, der Erddanen. — vre unu locu, unde se stringe mare ángustu la olaltă: *fretum:* a' tengernek szorulatya: die Meerenge. — vre unu délu; séu munte, quare lovésce in mare: *promontorium:* tengerbe rugó magas hegy: das Vorgebirge. — linisté de pre mare: *malacia, alcedonia:* tengeri tsendesség: die Meerstille, Meeresstille. — véntósé pre mare: *typhon:* tengeren támadó forgó szél: die Meerhose, Wasserhose. — lotru, furu, hoçu, séu tâlhariu de mare: *pyrata:* tengeri tolvaj, hajos tolvaj: der Seeräuber, Meerräuber, Korsar. — iepure de mare: *lepus marinus:* tengeri nyúl: der Meerhase, Seehase. — miçă de mare: *cercopithecus:* tengeri matska: die Meerkatze, Seekatze. — stiucă de mare: *sudis, merlucius:* tengeri tsuka: der Meerhecht, Seehecht. — viţúlu de mare: *phoca:* tengeri borjú: das Meerkalb. — de pre lóngé mare: *adj. maritimus:* tenger mellyéki: am Meere, oder an der See befindlich, oder gelegen. — *p. e.* ţenutul de pre lóngé mare: *ora maritima:* tenger mellyéki tartomány: die Seeküste, Meerküste. in façie marii, *adj. coloris marini, veneti:* tenger színü: meergrün. *a Lat. mare.*

Mare, *pl.* ri. Мáре. gen. com. *adj.* 1) casă, avuţie, *etc. magnus, grandis:* nagy: groß. 2) adeq. innaltu, lungu: *altus, longus, procerus:* nagy magos, hosszú: lang, hoch, groß. — 3) vre o casă

să d' in lontru, adeq. largu: *amplus, spatiosus:* tágos, böv, bö, nagy: groß, weit, geräumig. 4) vre o apă, *etc.* adeq. afundu: *profundus:* nagy, mély: tief, groß. 5) vre unu vitézu, invéţatu, *etc.* adeq. vestitu: *magnus, illustris, praeclarus, celebris, famosus:* nagy, híres, ditsö: groß, berühmt. *a Lat. magnus.*

Márescu, rire, ritu. Μαρέσκ, ρήρε, ρήτ. *I. verb. act.* 1) queva, adeq. facu mai mare: *magnifico, amplifico, augeo, exaggero:* nagyítani: vergrößern. 2) pre quineva, adeq. inâlţu la vre o márire, vrednicie: *effero, eveho:* magasztalni: erheben, empor heben, groß machen. — 3) pre quineva cu laude, adeq. innâlţu, slávescu: *magnifico, celebro, praedico, glorifico, laudibus effero, eveho:* magasztalni, ditsérni, ditsöíteni: preisen, loben, mit Lob erheben. *II. reciproc.* mé márescu, adeq. mé trufescu: *superbio, in superbiam, vel arrogantiam effero:* kevélykedni, magát elhinni: sich aufblasen, stolz, übermüthig, hoffärtig werden. *Graec.* μεγαλυνω.

Máreţu, *f.* ţă, *pl.* ţi, *f.* ţe. Μαρέţ, ρέţă. *adj. superbus, fastosus, arrogans, elatus:* kevély, gögös · stolz, hochmüthig, übermüthig, sich viel wissend.

Marfă, *f. pl,* fe. Μάρφα. *subst. merx — cis, merces — cium:* portéka: die Waare. *Ital.* merce.

Márgăritariu, *m. pl.* ri. Μαργαριτάριο. *subst. unio, margarita:* jó féle gyöngy: die Perle. *a Graeco* μαργαριτης.

Márgé, *f. pl.* gele. Μαργέ: *subst.* 1) *margarita, margaritum:* gyöngy: die Perle. 2) Clocoţelu, Márgeluţă, *dimin.*

Marghiólie, *pl. car.* Μαργιόλε. *subst. calliditas, astutia, versutia, vafritia:* hamisság, ravaszság, álnokság: die List, Schlauheit, Verschlagenheit. *Ital.* marioleria. *fraus, dolus.*

Marghiolu, *f.* ólă, *pl.* li, *f.* le. Μαργιόλ, όλλα. *adj. callidus, astutus, versutus, vafer:* hamis, ravasz, álnok: schlau, listig, verschlagen, verschmitzt. — marghiolaşu, *dimin. Nota: Italis.* mariuolo: *homo nequam, atque huic cognatum est vocab.* marghiolu:

Margine, *f. pl.* ni. Μάργινε. *subst.* 1) a apei, a cărţii, a vestmentului: *margo, ora:* szél, párkány: der Rand, Ranft. — 2) a vre unui ţenutu, a quariiva ţéri, *etc.* adeq. hotaru: *limes, finis:* határ, határszél: die Gränze. — márginiţă, márginuţă, *dimin, a Lat. margo. Ital.* margine.

Márginénu, *m. pl.* neni. Μαργινένυ. *subst. Incola limitaneus:* végbéli lakos, a' határ szélín lakó: ein Gränzenbewohner.

Márginescu, nire, itu. Μαργινέσκ, νίρε, ίτ. *verb. act. finio, finito:* határozni, határt vetni, vagy szabni: begränzen, durch Gränzen einschließen, die Gränze bestimmen.

Márginezu, séu márginu, nare, natu. Μαργινέζ, σας μάργιν, νάρε, νάτ. *verb. act. margino:* megpárkányozni: mit einem Rande umgeben. *a Lat. margino.*

Márginire, *f. pl.* ri. Μαργινίρε. *subst. limitatio:* határozás: die Begränzung, Festsetzung, oder Bestimmung der Gränzen.

Márginitu: *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Μαργινίτ, τα. *adj. limitatus, finitus:* meghatározott: begränzt, eingeschränkt, bestimmt.

Mérié ta, sa, *etc.* Μαρία τα, σα· *etc.* o titulă de vrednicie, *p. e.* Márié ta Dómne Sfétnice! *Illustrissime Domine Consiliarie!* Méltóságos tanátsos Úr! Euer Gnaden Herr Rath! — Márié sa Domnul' Episcopu: *Illustrissimus Dominus Praesul, vel Sua Illustritas Episcopalis:* Ö Nagysága

sága a' Püspök, vagy a' méltoságos, Püspök Úr: Seine bischöfliche Gnaden. — quumu se tálmácesce aquésta titulá fórá de greşalá mai béne teva invéţa primita datiná.

Máriéşu. Мъріѣ́ш, сав мъріѧ́ш. unu banu: *marianus*: márjás: ein Siebzehner, oder Siebzehnerstück.

Márime, *f. pl.* mi. Мъри́ме. *subst. magnitudo, amplitudo, vastitas:* nagyság: die Größe.

Márire, *f. pl.* ri. Мъри́ре. *subst. gloria, majestas, magnificentia:* ditsöség, felsöség, magasság, felség: die Hochheit, Herrlichkeit, Majestät, Glorie.

Márişoru, *f.* şórá, *pl.* ri, *f.* re. Мъришо́р, шо́аръ. *adj. grandiculus:* nagyotska: ziemlich groß.

Máritatá, *f. pl.* te. Мъритáтъ. *subst. verb. maritata, nupta, nuptui tradita:* férjhez adva: eine Verehligte, Verheurathete. *a Lat. maritata.*

Máritu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Мъри́т, тъ. *adj.* 1) adeq. slávitu, innaltu: *augustus, gloriosus, splendidus, magnificus, gravis, insignis, praeclarus*: felséges, ditsöséges: herrlich, majestätisch, glorreich. 2) o titulá, *V.* Luminatu Nro. 2)

Máritu, tare, atu. Мъри́т, тáре, áт. *I. verb. act.* pre quaréva, adeq. o dau dupé vre unu bárbatu: *marito, nuptui trado, colloco, matrimonio jungo:* férjhez adni: verehligen, verthun, verheurathen. *II reciproc.* mé máritu: *nubo:* férjhez menni: heurathen, einen Mann nehmen. *Ital.* maritare, *commitere puellam alicui uxorem.*

Márlescu, lire, itu. Мърлéск, ли́ре, и́т. *verb. act. p. e.* berbécele oué: *ineo, salio, subo:* meghágni: besteigen, belegen, bespringen, rammeln.

Marmore, séu marmure. *m. pl.* ri. Мáрморе, сав мáрмѹре. *subst.* 1) o pétrá mai alésá: *marmor:* márvány: der Marmor, Marmel, Marmor- oder Marmelstein. — facu, séu coptuşescu queva cu marmore: *marmoro*: megmárványozni: marmoliren, marmorisiren. — de marmore, *adj. marmoreus:* marmelsteinern. — *p. e.* stílpu de marmore: *columna marmorea*: márványoszlop: die Marmor- oder Marmelsäule. — marmore albu: *galactites:* fejer márványkö: weißer Marmor, oder Marmel. 2 adeq. çehu, séu pétrá de hotaru: *cippus terminalis*: határkö: der Gränzstein, Markstein. *Graece* μαρμαρος.

Mármurescu, rire, itu. Мърмѹрéск, ри́ре, и́т. *I. verb. act.* adeq. facu, séu coptuşescu queva cu marmore: *marmoro:* megmárványozni: marmoriren, mit Marmorstein überziehen. *II. neutr.* adeq. inlemnescu, incremenescu: *stupeo, obstupeo, adtonitus reddor:* bámulni, elbámulni, rémülni, hüledezni: stutzen, erstaunen.

Mármurire, *f. pl.* ri. Мърмѹри́ре. *subst.* 1) adeq, lucrul cu marmore: *marmoratio*: megmárványozás: die Marmorirung. 2) adeq. incremenire: *stupor:* bámúlás, hüledezés, rémülés: das Stutzen, Erstaunen, die Erstaunung.

Márşávescu, vire, itu. Мършъвéск, ви́ре, и́т. *verb. act. maceo, macesco, macilentus fio:* ösztövéredni, soványodni, hitványkozni: mager werden. *a Lat. marcesco. Ital.* marcire.

Márşávu, *f.* vá, *pl.* vi, *f.* ve. Мършáв, въ. *adj.* 1) adeq. slabu, hitionu: *macer, macillentus:* ösztövér, sovány, hitvány: mager. 2) *V.* Ludosu. *Ital.* marcio.

Mártanu, *pl.* ni. Мъртáн. *subst. V.* Cotocu.

Marţi. Мáрцй. *dies martis* - kedd: der Dienstag.

Martie. Мáртїе. o lună Márţişoru: *Martius, vel mensis martius:* Már-

Mártzius, böjtmáshava: der März, Merz, Lenzmonath. — din luna lui Martie, *adj. martius:* mártziusi: *p. e.* né din luna lui martie: *nix martia:* mártziusi hó: der Märzschnee. *a Lat. Martius.*

Mårţişoru. Мърцишóр. *V.* Martie.

Marţole. Мáрцоле. se bérféste a fi o arátáturá, séu ivenie de marţi, séu insaşi dió de marţi: *spectrum, sèu phantasma, quod diebus martis adparere fingitur:* kedden meg jelenö tünet: ein Dienſttagsgeſpenſt.

Martoru, *m. pl.* ri. Мáртор. *subst.* 1) adeq. mårturie: *testis, fatens:* bizonyság, tanú, tanúbizonság: der Zeuge, Bekenner. 2) adeq. Mucenicu: *Martyr:* mártir: der Martyrer, Blutzeuge. *a Graec.* μαρτυρ, *testis.*

Mårturie, *f. pl.* rii. Мъртврíе. *subst.* 1) quarele mårturisesce: *testis, fatens:* tanúbizonyság: der Zeuge, Bekenner. — 2) adeq. térgu de séptimåná: *nundinae hebdomadales:* héti vásár: der Wochenmarkt.

Mårturisélå, *f. pl.* le. Мъртврисѣлъ. *V.* Mårturie,

Mårturisescu, sire, itu. Мъртврисéск, сúре, úт. *I. verb. activ.* queva, 1) adeq. dau despre queva mårturisire: *testor, testificor, testimonium perhibeo, adtestor, contestor, fateor, profiteor, confiteor:* megbizonyítani, bizonyságot tenni, megvallani: bezeugen, beweiſen, bekennen. — 2) adeq. tudománescu: *intercedo:* protestálni: proteſtiren. — *II. reciproc.* mé mårturisescu, séu ími mårturisescu pécatele: *peccata Sacerdoti confiteor:* meggyonni: beichten. *a Graeco* μαρτυρομαι: *testor, obtestor.*

Mårturisire, *f. pl.* ri. Мъртврисúре. *subst* 1) *testatio, adtestatio, testificatio, fassio, confessio:* bizonyítás, bizonyság, tanúbizonyság, megvallás, vallástétel: das Zeugniß, Bekenntniß, Geſtändniß, die Bezeugung. 2) adeq. ispovedanie: *confessio peccatorum:* gyónás: die Beichte.

Mårturisitoriu, *m. pl.* ri. Мъртвриситорю. *subst.* 1) *V.* Mårturie. Nro. 1) — 2) adeq. Duhovnicu: *Sacerdos excipiens confessionem peccatorum, vulgo confessarius, confessionarius:* gyóntató Atya, vagy Pap: der Beichtvater. 3) intrá sfinţi: *Confessor:* der Beichtiger.

Maru. Мáр. adeq. — o mulţime mare: *copia, frequentia, multitudo:* sokaság: die Menge. *p. e.* atáta maru de om' séu ómeni! *tanta multitudo, vel copia hominum!* olly iszonyú, vagy temérdek sok ember! eine große Anzahl, oder Menge Menſchen.

Måru, *m. pl.* meri, séu mere. Мъ́р. *subst.* 1) pomulu: *malus:* almafa: der Apfelbaum. 2) rodulu: *malum, pomum:* alma: der Apfel. *a Lat. malum mutato l. in r more Valach. perfamiliari.*

Mårul lui adam. *m.* Мъ́рвл лви̂ а̂дáм. *subst.* adeq. nodulu preste inghiţitóre: *fruimen, nodus exterior gutturis:* szaka, ádám almája: der obere Theil des Schlundes, Adamsapfel.

Marul lupului. Мъ́рвл лȣ́пвлви̂. *subst.* o plantá: *Aristolochia clematilis Linn.:* farkasalma: die dünne, oder kleine Oſterlucey, die Holzwurz.

Måruntu. Мърȣ́нт. *et derivata: V.* Míruntu.

Måru pådureţu. Мъ́р пъдврéц. *malum sylvestre, vel sylvaticum:* vadalma: der Hagapfel, Holzapfel.

Maså, *f. pl.* mese. Мáсъ. *subst.* 1) qué fácutá de 'emnu, *etc. mensa:* asztal: der Tiſch. — *Hispan.* mesa. — lada, séu puiulu mesii: *forulus, loculus mensae:* asztalfia, vagy fiókja: der Tiſchladen, Schubladen. — corlétele, séu

Digitized by Google

séu piciorele mésii: *pedamentum, vel fulcimentum mensae:* asztalláb: der Tiſchfuß, das Tiſchgeſtell. — de masá, *adj. mensalis:* asztali: den Tiſch betreffend, dazu gehörig. — asternu masa, *mensam sterno:* asztalt terîteni: den Tiſch decken, aufdecken. 2) adeq. máncare: *mensa, coena, victus:* asztal, étel: der Tiſch, die Koſt. — ſedu, séu mé punu la masá: *adsido mensae:* asztalhoz ülni: ſich zur Tafel ſetzen. — mé scolu de la masá: *surgo de mensa:* az asztaltól felkelni: vom Tiſche, oder von der Tafel aufſtehen. — punu pre quineva la masá: *aliquem coenae adhibeo:* asztalhoz tenni valakit: zur Tafel ziehen Jemanden. — la masá, adeq. intrá máncare: *in coena, inter coenam:* az asztalnál, az asztalfelett: beym Eſſen, bey Tiſche. — masá mare, séu incárcatá: *coena lauta.* nagy asztal: eine gute Tafel. 3) *V.* Másárițá. *a Lat. mensa.*

Másanu, *f.* ná, *pl.* ni, *f.* ne. Мзтáн. *subst. convictor, conviva:* egy asztalnál evő, együtt vendégeskedő: der Tiſchgenoß, Tiſchgaſt.

Másáriță, *f. pl.* țe. Мзтзрúцз. *subst. mappa, stragulum mensale:* abrosz: das Tiſchtuch, dela masá.

Másariu, *m. pl.* ri. Мзтáрю. *subst. arcularius, opifex scriniarius:* asztalos: der Tiſcher, Tiſchler.

Máscará, *pl.* ri. Мзткáрз. 1) adeq. ocará.: *probrum, convicium, contumelia, ignominia:* gyalázat, szidalom, motsok, tsúfság: die Schmach, Schande, der Schimpf, Hohn, Spott, die Beſchimpfung. 2) adeq. imbálaturá, vórbe de ruşiná: *spurciloquium, verbum obscoenum:* trágár, vagy otsmány beszéd: die Zotte. *Ital.* maschera.

Máscárescu, rire, itu. Мзткзрéск, рúрє, úт. *I. verb. act.* pre quineva, adeq. ocárescu, ofárlescu: *convicior contumelia, vel ignominia adficio aliquem, probra jacto in quempiam:* gyalázni, gyalázattal illetni valakit: ſchmähen, ſchimpfen, Schmach anthun. — *II.* mé máscárescu, adeq. mé imbálu, vorbescu cuvénte de ruşine: *spurce obscoene loquor:* trágárúl, otsmánnyúl beszélleni: Zotten reißen.

Máscáriciosu, *f.* ciósá, *pl.* şi, *f.* se. Мзткзрúчúóт, чоáтз. *adj. spurcidicus, obscoene loquens:* trágár, otsmány beszédű: garſtig redend, der Zottenreißer.

Máscáriciu, *m. pl* ci. Мзткзрúчю. *subst. morio, sannio, scurra:* tsúf, mást tsúfoló, udvari bolond: der Stocknarr, Hofnarr.

Máşcatu, *f.* tá, *pl.* ți, *f.* te. Мзшкáт, тз. *adj. p. e.* gráu, secará, *etc.* adeq. mare in gráuntu, *granatus grandis:* nagy szemű: körnig, körnhaft, große Körner habend.

Mascuru, séu mascure, *m. pl.* ri. Мáткзр, сав мáткзрє. *subst. majalis:* ártány: der Borg, ein geſchnittenes, oder verſchnittenes Schwein. Máscurașu, máscurénciu *dimin.* dela adjectivul *masculus* de féliulu bărbătescu.

Másé, *f. pl.* séle. Мзцѣ. *subst. dens maxillaris, molaris, genuinus:* zápfog: der Backzahn, Backenzahn.

Másélariță. *f.* Мзцзлáрицз. *subst.* o buruénă venénată: *Hyosciamus niger Linn.:* belénd, beléndek, vagy belindek, bolonditófű: das Bilſenkraut, Dollkraut, Schlafkraut, Zigeunerkraut, die Rindswurzel, Saubonen, Teufelsaugen.

Máslagu. Мзслáг. *V.* Ciumáfae.

Maslină, *f. pl.* ne. Мзслúнз *subst. Olea, oliva:* olajgyümölts, olajmagva: die Oelbeere. — oleu de masline: *oleum olivarum:* faolaj: das Baumöl.

Maslinu, *m. pl.* ni. Мзслúн. *subst. Oliva, Oleae europaea Linn:* olajfa: der Oelbaum, Oelbeerbaum.

Maslinu

Maslinu sîlbaticu. Маслúн сълбáтик. *Oleaster eleagnus:* vadolajfa: der wilde Oelbaum, der Oleaſter.

Maslu. *m.* Máслъ. O Tainá beséricéscá: *subst. extrema unctio:* utolsó kenet: die letzte Oelung.

M'aşu. M'аш. *compos. ex* me *accusativo pronom.* eu *ceu nota verborum reciprocorum, et passivorum, et* aşu *auxil. prima persona singularis in praeteritis imperf. et plusquam perf. p. e.* m'aşu bucura: *laetarer, guaderem:* örvendenék: ich möchte mich freuen. — m'aşu fi dusu: *ivissem:* elmentem volna: ich wäre gegangen.

Másuru, másuţá. Мзсър, мзсъцъ. *V.* Mésuru, mésuţiá.

Mátácinâ, *f.* séu mátácine. Мзтъчúнъ, сав мзтъчúне. *subst. Melissa officinalis Linn. Apiastrum:* méhfü, kerti méhfü, tzitromfü: die Meliſſe, Gartenmeliſſe, Zitronenmeliſſe, das Bienenkraut.

Mátácine moldovenéscá, séu turcéscá. Мзтъчúне молдовенéскъ, сав тврчéскъ. *Dracocephalum moldavica, vel melissa turcica:* török méhfü: die türkiſche Meliſſe.

Mátáhulá, *f. pl.* le. Мзтъхúлъ. mohóndá bárdáósá: *monstrum, terriculamentum, portentum, manducus:* váz, ijjesztö: der Popanze, Popelmann, das Scheuſal, Schreckbild.

Mátanie. Мзтáнїе. *V.* Métanie. *a Graec.* μετανοια. *poenitentia.*

Mátasá. Мзтáсъ. *V.* Métasá. *a Graec.* μεταξα, *sericum.*

Mátáuzu. Мзтъúзъ. *V.* Métáuzu.

Matcá, *f. pl.* ce. Мáткъ. *subst.* 1) intrê albine: *regina apum:* anya méh: der Weiſel, Weiſer, Bienenkönig, die Mutterbiene, Bienenköniginn. 2) adeq. stupu bétránu: *alveus matrix:* régi méhkas: der Mutterſtock. 3) a quariiva apá curgétóre: *cursus fluminis:* folyása, vagy ereje a' folyóviznek: der Strom eines Flußes.

Materialnicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Матерiáлник, къ. *adj. materialis, corporeus:* materiából, testből való: körperlich, materiál, aus Stoff, oder Materie. *a Lat. materialis.*

Materie, *f. pl.* rii. Матérїе. *subst.* 1) din que se face, séu se alcá. tuéste queva: *materia, materies, corpus:* matéria, vagy is az a' miből valami készül, vagy lészen: der Stoff, die Materie, das Zeug. 2) qué ţesutá: *pannus tenuior, vulgo materia:* materia: das Zeug. 3) din vre o ranâ cóptá, adeq. puroi: *pus:* genyetség: der Eiter. *a Lat. materia.*

Máţescu, ţire, ţitu. Мзцéск, цúре, цúт. *V* Héçéesu.

Maţiu, *m. pl.* ţe. Máцъ. *subst. viscus, ile, hilla, matia — orum, intestinum:* bél; hurka: der Darm. — maţiulu curului: *longano. intestinum rectum:* segg, réghurka: der Maſtdarm. — máţiucu, máţişoru. *dimin.*

Matoru, séu maturu, *f.* râ, *pl.* ri, *f.* re. Мáтор. сав мáтър, ръ. *adj. maturus:* értt, megélemedett: reif, zeitig, bey Jahren, verſtändig. *a Lat. maturus.*

Mátrágună. *f.* Мзтръгúнъ, *subst.* o érbâ: *Attropa belladonna, Linn. Mandragora:* nagyfü, farkastseresnye, nadragulya, vagy natragulya: die Wolfs- oder Tollkirſche, die Wuth- Toll- Teufels- Schaffkraut, der Walkénbaum, Waldnachtſchatten. *a Lat. mandragora.*

Mátraţu. Мзтрáц. *V.* Mádraţu.

Mátréţâ. *f.* Мзтрéцъ. *V.* Métréţâ.

Mátricé, *f. pl.* ci. Мзтрúчк. *subst.* 1) o érbâ: *Matricaria parthemium, Linn.:* kerti székfü, anya méhfü, nádragfü: der Metram, das Mutterkraut. 2) adeq. strinsori in pántece: *passio colica, tormina ventris:* has tekerts, hasrágás, köldöktsömör:

das

das Bauchgrimmen, Bauchkneipen, die Kolik.

Máturá, *f. pl.* ri. Мѣ́тѹрѫ, рй. *subst.* 1) *scopae — arum, everriculum:* seprü: der Besen, Kehrbesen, Besem. 2) o buruéná, din quaré facemu máturi: *scoparia:* seprüfü: die Besenpflanze.

Máturátoriu, *m. pl.* ri. Мѫтѹрѫтóрю, рй. *subst. scoparius:* seprö, sepergetö: der Auskehrer. — Máturátóre. *f.*

Máturu, rare, atu. Мѣ́тѹр, рáре, áт. *verb. act. verro, scopo:* seperni, sepreni: kehren. — máturu queva a fórá: *everro:* kiseperni: auskehren.

Mátuşá, *f. pl.* şi. Мѫтѹ́шѫ. *subst.* a) sora tatii: *amita:* atyám' nénye, vagy húga: die Base, Baase, Muhme, Vatersschwester, Tante. b) a mamii: *matertera:* anyam' nénye: die Base, Muhme, Tante, Mutterschwester.

M'au, М'аѹ. *compos. ex* me *accus. pronom.* eu, *et auxiliari* au: 3-*a persona praeteritorum in utroque numero, p. e.* m'au intrebatu: *subintellige* elu, é, séu ei pre mine: *ille, vel illa me interrogavit, illi, vel illae me interrogarunt:* ö kérdezet, vagy ök kérdeztek engemet: er, sie hat, oder sie haben mich gefragt.

Mauzá. *f.* Мáѹзѫ. *subst. moles:* temérdek rakás: eine große Last, oder Bürde, die Maschine.

Mazere, *f.* Мáзере. *subst. pisum, pisa — orum:* borsó: die Erbse. *Nota.* mulţi inţellegu prinu mazere fasolé, şi qua totuşi sé osebéscá una de quótrá alta, numescu fasolé, mazere de grádiná, mazere de paru, éró aqui arátata mazere o numescu: bumbulé, rótundá, de cámpu, de cálata, *etc.* insé ingálmácéla aquésta se face fórá de néqui o lipsá, qui mai béne éste, qua sé se osebéscá feliurile cu propriile sale numiri.

Mázériche. *f.* Мѫзѫрúке. *vicia nigra Linn.:* lóborsó, vadborsó: die Wicke.

Mázéroiu. Мѫзѫрóю. 1) adeq. mazeriche. 2) adeq. flóre de mazere: *Lathyrus odoratus Linn.:* borsoka virág: die wohlriechende Blattererbse, die spanische Wicke.

Mázilescu, lire, litu. Мѫзилéск, лúре, лúт. *verb. act. loco moveo, munere privo, officio depono:* hivatalból kitenni: des Amts entsetzen.

Mazilu, *m. pl.* li. Мѫзúл. *subst. emeritus, munere privatus:* szolgálatból, hivatalból, kiaggott, vagy kitett: einer, der ausgedient, sein Amt abgelegt hat, oder dessen entsetzet worden ist.

Mé. Мѫ. *est accus. syncopatus pronomenis* eu, *et construitur, a) cum verbis activis, p. e.* tu mé cunosci: *tu me noscis:* te esmérsz engemet: du kennst mich. *b) est character verborum passivorum, se traducit constructionem activam, ad passivam, et tunc vel aperte, vel tacite subintelligitur, accus. cum praepos. per, seu ablativus cum praepos. a, ab, p. e.* eu mé laudu de toţi: *laudor ab omnibus:* én mindnyajjoktól ditsértetem: ich werde von allen gelobet. *c) est character verborum reciprocorum, p. e.* mé temu, mé ducu, mé silescu, mé supéru, *etc.*

Mé, séu mea. Мѣ̀. *mea:* enyim: meine. *p. e.* vaca mé: *mea vacca:* az én tehenem: meine Kuh. —

Mecácáescu, ire, itu. Мекѫкѫéск, úре, úт. *verb. act. mutio, tremula voce sono:* nyekegni: meckern, wie eine Ziege.

Meciu, *m.* Мечю́. *V.* Hopaiçu.

Medelniceriu, *m. pl.* ri. Меделничѣ́рю. *subst. summus dapiferorum:* fö asztalnok: der Truchseß, Tafelmeister.

Mediçiná, *f.* ni. Медицúнѫ. *subst.* *Medi-*

Digitized by Google

Medicina: Orvosság: eine Arzney, Arzneymittel.

Medicu, *m. pl.* ci. Мéдик. *Medicus:* Orvos, Doctor: ein Arzt.

Méḍiḍi, Мѣзъзѝ. 1) témpulu, *V.* Améḍiḍi. 2) parte: *meridies:* dél: der Süd, Süden, Mittag, die Mittagsgegend. — dela, séu de quótrá méḍiḍi: *adj. meridianus, meridionalis, australis:* déli: südlich. *p. e.* Mare de quótrá méḍiḍi: *Oceanus australis, Mare pacificum:* Déli tenger: die Südsee, stille See. véntul dela méḍiḍi: *Auster, Notus:* déli szél: der Südwind. *a Lat. media et dies. Ital.* mezzodi. *Gal.* midi.

Mediéşu. Медїѣ́ш. o citate in Ardélu: *Medies, Media:* Megyes: Medwisch, Mediasch.

Méḍi nópte. Мѣ́зъ нóапте. 1) adeq. meḍiul' nopţii: *medium noctis, media nox:* éjfél: die Mitternacht, oder Mitternachtszeit. 2) o parte a lumii, séu a ceriului: *Septemtrio:* éjszak: die Mitternacht, der Nord, Norden. — dela méḍi nópte: *adj. septemtrionalis, aquilonaris:* éjszaki: nördlich. *p. e.* unu nému de quótrá méḍi nópte: *Populus septemtrionalis:* éjszaki Nép: ein Nordvolk. — véntul' de quótrá méḍi nópte: *Aquilo, boreas, corus, caurus, septemtrio:* éjszaki szél: der Nordwind. 3) o plantá, *V.* Carpená. *a Lat. media nocte. Ital.* mezza notte. *Gal.* minuit.

Meḍiosu, *f.* ósá, *pl.* şi, *f.* se. Мезóс, óас. *adj. p. e.* pépene, póme: *carnosus:* húsos: fleischig.

Meḍiu, *m. pl.* ḍii. Мéз. *subst.* 1) adeq. mijlocul, jumítaté, *p. e.* a iérnii, a verii, a nopţii, a ḍilii: *medium, media pars, meditullium:* közepe, vagy közepette valaminek: die Mitte. *p. e.* meḍiul' verii: *medium, vel meditullium aestatis:* nyárnak közepette: die Mitte des Sommers. 2) a pánii, a casiului: *medulla, caro:* béle: *p. e.* a' kenyérnek, a' sajtnak: die Krumme, oder der innere weiche Theil, z. B. des Brodes, Käs. 3) la póme, pépeni, legume: *pulpa:* húsa, vagy béle a' gyümöltsnek, dinyének: das Fleisch des Obstes. *a Lat. medium. Ital.* mezzo.

Meḍiuiná, *f. pl.* ni. Мезвúнъ. *subst.* adeq. hotarul intrá dóo moşii: *limes intermedius:* mesgye: die Gränze zwischen zwey Gründe.

Meḍiul nopţii. Мéзвл нóпцїй. *media nox, vel medium noctis:* éjfél: die Mitternacht, oder Mitternachtszeit. *Ital.* mezzo di notte. *Gal.* minuit.

Medu. *m.* Мéд. *subst. mulsum, oenomeli:* méhser, vagy mézser: das Meth, oder Meet. *a Lat. mel.*

Méduhá, *f. pl.* hi. Мъдȣ́хъ. *subst. medulla:* velö: das Mark. — póné la méduhá: *medullitus:* velöig: bis aufs Mark. — scotu méduhá: *emedullo:* veleit kivájni: des Marks berauben, das Mark herausnehmen. — cu méduhá: *adj. medullosus:* velös: markig. — *p. e.* os cu méduhá: *os medullosum:* kontz, velös, tsónt: der Marksknochen, das Marksbein. — méduhá in lemnu: *cerebrum:* fabéle: das Mark in Bäumen. *a Lat. medulla. Ital.* midollo.

Méduhosu, *f.* hósá, *pl.* şi, *f.* se. Мъдȣхóс, хóасъ. *adj. medullosus:* velös: markig. *a Lat. medullosus.*

Meduhuţiá. *f.* Мъдȣхȣ́цъ. *dimin. medullula:* velötske: etwas Mark.

Médulare, *f. pl.* ri. Мъдȣлáре.)
Médulariu, *m. pl.* ri. Мъдȣлáрю.)
subst. membrum, artus: tag: das Glied, die Gliedmaße. — in vre o societate, Mitglied. *a Lat. medullaris.*

Méhnescu, nire, itu. Мъхнéск, нúре, úт. *I. verb. act.* pre quineva, 1) adeq. supéru, intristu:

Digitized by Google

stu: *moesto, moestifico, moerore, dolore, tristitia adficio:* busítani, keseríteni, szomorítani: betrüben, traurig machen. 2) adeq. zmintescu, vatému: *laedo, offendo:* bántani, beleidigen. *II.* mé méhnescu, 1) adeq. mé intristezu: *moereo, doleo, tristor, contristor. moerore, dolore: tristitia adficior:* keseregni, búsúlni, búsongani, szomorkodni: trauern, ſich betrüben, bekümmern. 2) spre quineva, séu asupra cuiva, adeq. mé mániiu: *irascor, indignor:* megharagudni, megnehezteini valakire: zürnen, böſe werden auf Jemanden. *a Latin. moesto, as.*

Méhnire, *f. pl.* ri. Μζχνήρε. *subst. moeror, moestitia, dolor, tristitia, acerbitas:* bú, búsúlás, keserüség, szomorúság: der Kummer, Schmerz, die Traurigkeit, Betrübniß.

Méhnitu, *f* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Μζχνήτ, τă. *adj. moestus, moerens, tristis, contristatus, dolens:* bús, szomorú, keserves: traurig, betrübt, niedergeſchlagen. *Ital.* mesto.

Méi! Μάй! *Interject. heus! sodes! tu! eho!* héj! hallodé! hé!: heh! du! hörſt! *p. e.* mái soçule! *heu socie!* pajtás hé! vagy te pajtás! heh, Kamerad!

Méidanu, *m. pl.* ni, Μζйдáн. *subst. curriculum, spatium, stadium, meta:* pállya, futó hely: der Rennplatz, die Rennbahn.

Meiu. *m.* Μέю. *subst.* párine, garonu, málaiu miruntu: *panicum miliaceum, Linn. milium:* köles: die Hirſe, der Hirſen. *a Lat. milium.*

Meiu păsĕrescu. *m.* Μέю пзтзрéск. *subst. Lithospermum officinale Linn.*: madár kölez: die Meerhirſe, Steinhirſe, das Perlkraut.

Melancholicu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Μελанхóлик, кз. *adj melancholicus:* méla, melánkolikos: ſchwermüthig, melancholiſch. *a Gr.* μελαγχολικος.

Melancholie, *f. pl.* lii. Μελанхóлїе, *subst. melancholia:* mélásság, mélázás: die Schwermuth, Melancholie.

Melciu, *m. pl.* ci. Μέлчю. *subst. cochlea, limax, domiporta:* tsiga: die Schnecke. — qua melciul: *cochleatim:* tsiga formára: ſchneckenförmig, ſchneckenweiſe.

Melegariu, *m. pl.* ri, *f.* Μελегáрю. *subst. strues ſimetaria plantis mature gignendis:* melegágy: das Miſtbeet, Frühbeet.

Melinu, *m. pl.* ni. Μелúн. *subst.* a) roşu. *V.* Jorgovanu. b) negru: *Ligustrum vulgare Linn.:* fagyalfa. das Mundholz, die Reinweide.

Meliţă, *f. pl.* ţe. Μéлицз — це, *subst.* 1) de frántu cánepé: *frangibulum:* tiló, kendertiló: die Breche, Brechel, Hanf- oder Flachsbrechel. 2) *V.* Fleură.

Meliţu, ţare, atu. Μелúц, цáре, áт. *verb. act.* 1) cánepé: *canabem ope frangibuli tero, contero, frango;* kendert tilólni: Hanf brecheln. 2) *V.* Loquotescu: *a Valach.* málaçezu.

Melu. Μéл. *V.* Mielu. *cum derivatis.*

Mĕncinosu, *f.* ósă, *pl.* şi, *f.* se. Μннчинóс, нóасз. *adj. mendax:* hazug: lügenhaft, lügneriſch. séu de se intrebuinţézá in typu de substantiv: *mendax, vel homo mendax:* hazug, hazug ember: der Lügner, Lügengeiſt, Lügenteufel, das Lügenmaul.

Mĕnciună, *f. pl.* ni. Μннчúнз. *subst.* 1) vorbá nedréptá: hazugság: die Lüge. — mĕnciună cu córne: *mendacium magnum, supinum, impudens:* szemtelen, iszonyú nagy hazugság: eine große unverſchämte Lüge. 3) o plantá, adeq. plátaginá, limba oui: *Plantago major Linn.*: Útilapú, útifü: der Wegrich, Wegericht.

Digitized by Google

richt. *a Lat. mendacium. Ital.* menzogna.

Mèntá, *f.* Ми́нтъ. Ismá órbá, créţá: *subst. Menta, Mentha:* Menta: die Münze.

Mèntá brostéscá. *m.* Ми́нтъ брощѣ́скъ. *Menta aquatica:* Vízimenta: die Krötenmünze, Wassermünze.

Mèntá créţá. Ми́нтъ крѣ́цъ. *Menta sativa, crispa, verticillata Linn.:* Fodormenta: die Krausmünze.

Mèntá de cámpu. Ми́нтъ де кѫ́мп. *Menta sylvestris:* Lómenta: die Pferdemünze, Roßmünze.

Mèntá sílbaticá. Ми́нтъ сълба́тикъ. *Calamintha menthastrum:* Erdei menta, vádhegyes menta: die Waldmünze.

Mènte, *f. pl.* ţi. Ми́нте. *subst.* 1) puteré qué cugetátóre a omului: *mens, ratio:* ész, elme: der Verstand, Sinn, die Vernunft. — cu mènte: *mentis compos:* eszes: verständig, vernünftig, klug. — fórá mènte: *mente carens, mentis inops:* esztelen, eszelös: sinnlos, ohne Verstand, unvernünftig. 2) adeq. iscusinţá, pricépere: *prudentia, sana ratio:* okosság: die Vernunft, Klugheit. — cu mènte: *prudens, sanus:* okos, eszes: klug, vernünftig, gescheidt, geschickt. 3) isteţimé cugetári: *ingenium:* elme: der Witz, Verstand. *transl.* der Kopf. — bunu, séu ascuţitu la mènte: *sagax, ingeniosus:* elmés: witzig. 4) ţénére in mènte: *memoria:* elme, emlékező elme, ész: das Gedächtniß. *p. e.* ţénu mènte: *mente, vel memoria teneo:* eszemben tartom, emlékezem: behalte Etwas im Gedächtnisse, errinnere mich. *a Lat. mens. Ital.* mente.

Mènţiescu, ire, itu. Минцъе́ск, и́ре, и́т. *verb. act.* pre quineva: *mendacem dico, mendacii arguo;* meghazudtolni: lügenstrafen Jemanden.

Mènţiu, ţire, ţitu. Ми́нцꙋ, ци́ре, ци́т. *verb. act.* 1) adeq. vorbescu nedreptate: *mentior, mendacium dico:* hazudni: lügen. — 2) mènţiu pre quineva, adeq. íl' inşelu cu mènciuna: *mendacio fallo, circumvenio, decipio:* egy hazugsággal reászedni: belügen, anplauschen. 3) adeq. nu gácescu, séu nu nimerescu: *non ferio:* nem találom: nicht treffen, fehlschlagen. — 4) in citanie, séu citare, adeq. greşescu: *erro, erronee lego:* hibázni, hibásan olvasni: fehlen, fehlerhaft lesen. *a Lat. mentior.*

Merariu, *m. pl.* ri. Мера́рю. *subst. mellarius:* mézzel bánó, vagy kereskedő: der Honigbauer, Honigmann. *a Lat. mellarius.*

Mercuri. Мéркꙋри. *dies mercurii:* szerda, szereda: die Mittwoche.

Mére. *f.* Мѣ́ре. *subst. mel:* méz: das, der Honig, oder Hönig. — de mére: *adj. melleus:* mézből való: aus Honig. — cu mére: *adj. mellitus:* mézes: mit Honig versüßt. *p. e.* turtá cu mére, séu plácéntá cu mére: *placenta mellita, libum mellitum:* mézes pogátsa: der Honigkuchen, Lebkuchen, Pfefferkuchen. — qua mére de dulce: *melleus:* édes mint a' méz: honigsüß. — la gustu qua mére: *melligerus:* mézízű: honigartig. — facu mére: *mellifico:* mézet tsinálni, vagy gyűjteni: Honig machen. — fácátoriu de mére, a) despre albiná: *mellificus:* méz tsináló: honigmachend. b) vre o flóre: *mellifer:* méztermő, vagy hozó: honigtragend. *a Lat. mel. Ital.* mele. *l. mutato in r.*

Mére. Мѣ́ре. *plu. ex* máru. *V.* Máru.

Mére de páméntu. Мѣ́ре де пъмѫ́нт. *Helianthus tuberosus Linn.:* tsitsoka, putzoka, pityoka, putzok répa: der Erdapfel, Topinambour.

Mére de prune. Мїѣ́ре де прꙋ́не. *V.* Lictariu.

Mére de trandafiru. Мѣ́ре де трандафи́р: *mel rosatum*: rózsaméz: das Rosenhonig.

Mére de trestie. Мѣ́ре де тре́стїе.— çucheru, sácharu cu pronuntiaţie asprá a) albá: *sacharum*: nádméz, tzúkor: der Zucker. b) galbiná: *sacharum crystallinum*, *vulgo sacharum candum*: sárga nádméz: der Zuckerkand, oder Zuckerkandel, Kandelzucker.

Mereescu, ire, itu. Мереéск, и́ре, и́т. *verb. act.* uitándumé la queva, séu afundándumé in gánduri: *meditando auferor*, *abripior*: elandalodni, merülni: sich im Gedanken verlieren, vertiefen, vergaffen.

Meréndare, *f. pl.* ri. Мери́ндаре. *subst.* merendiţá, merendéţá: *linteum involvendo viatico*: útra valónak való ruha: ein Stück leinenes Tuch die Reisezehrung einzuwickeln. *Ital.* merendare.

Merénde, *f. pl.* ḑi. Мери́нде. *subst. viaticum*: útra való eledel: die Reisezehrung. dela *merenda* ojiná *Plaut.*

Mereu. Мерéв. *adv. lente*, *sensim*, *paulatim*, *leniter*, *tarde*: lassan, tsendesen, gyengén, halkal: langsam, stät, sachte, gelind, leise, still.

Mereuţu. Мереѹ́ц. Mereóşu. Мереоáш. *lentule*: lasatskán: etwas gelinde, leise.

Mérgere, *f. pl.* ri. Мѣ́рцере. *subst. iter*, *itio*, *perrectio*: menés: das Gehen, der Gang.— de undeva: *abitus discessus*: elmenés: das Weggehen, Fortgehen.— la, séu spre quineva: *aditus*: oda, vagy hozzámenés: der Hinzugang, das Hinzugehen. — a forá, adeq. eşire: *exitus*, *eggressus*: kimenés, kimenettel: der Ausgang. — in lontru: *introitus*, *ingressus*: bémenés: der Eingang, das Hineingehen. — indíreptu: *reditus*: viszsza menés: die Rückkehr.— dincolo, de quéa parte: *transitus*: általmenés: das Hinübergehen.— mérgere innainte in queva lucru, direghétorie, *etc.* adeq. sporire: *progressus*, *profectus*: elömenetel: der Vorschritt, Fortgang. *a Lat. migrare.*

Merghétoriu, *m. pl.* ri. Мергътóрю. *subst. iens*, *vadens*, *pergens*: menö: der da gehet, der Gänger.— Merghétóre. *f.*

Merghétoriu innainte. Мергътóрю ѧнаи́нте. *praeiens*, *praecursor*, *prodromus*: elölfutó, elöljáró: der Vorläufer, Vorbothe.

Mergu, mérgere, mersu. Мéрг, мѣ́рцере, мéрс. *verb. act.* 1) adeq. mé ducu: *eo*, *pergo*, *vado*, *migro*: menni: gehen. — *composita*: mergu de undeva: *abeo*, *discedo*: elmenni: weggehen, fortgehen. — mergu la, spre, séu quótrá quineva: *adeo*: oda, vagy hozzámenni: hinzugehen.— innainté cuiva: *anteeo*, *praeeo*, *praecedo*: elöre, vagy elölmenni: voran- oder vorausgehen. — mergu inpregiuru: *circumeo*: körül, vagy környülmenni: um Etwas herumgehen. — mergu a forá: *exeo*, *evado*, *emigro*: kimenni: hinaus- oder herausgehen.— mergu in lontru: *introeo*, *intro*: bémenni: eingehen, hineingehen.— mergu pre lóngé queva, séu quineva: *praetereo*: melette elmenni: vorbeygehen, vorübergehen. — mergu indíréptu, séu innapoi: *redeo*: viszszamenni: zurückgehen. — mergu aprópe de queva: *subeo*: odamenni, közel odamenni: nahe an Etwas hingehen.— mergu din colo, de quéa parte: *transeo*, *transmigro*: által menni: hinübergehen.— mergu innainte, in queva lucru, direghétorie *etc* adeq. sporescu: *progredior*, *progressum facio*, *evado*: elémenni, elékapni: Vorschritte machen, oder thun. — mergu adése ori: *ito*, *itito*: mendegélni, gyakran menni:

oft

Digitized by Google

oft gehen. 2) quandu arátám' vreunu témpu, quare preste scurtu va sé se implinéscá: *ago*, *versor*, *insto*: járni: gehen, *p e.* mergu pre dóoḑeci şi optu de anni: *ago annum octavum supra vicesimum*: húszannyoltzadikba járok: ich gehe in's acht und zwanzigste Jahr. — mérge pre şése césuri: *sexta instat hora*: hatra jár az óra: die Uhr geht auf sechse. dela *emergo*: mergu, séu esu a forá. *Cic. Manil.* 3. *Ovid. à Lat. migro.*

Merişórá, *f.* Меришоáрѫ, *subst. bacca, seu fructus Myrtilli rubri*: piros afonya: die rothe Heidelbeere, Steinbeere, Preisselsbeere, Kronsbeere, Grandenbeere.

Merişoru, *m. pl.* re. *f.* Меришóр, 1) *dimin. ex* máru. *V.* Máru 2) o plantá: *Pyrola rotundifolia Linn*: Kerektéli zöld: das Wintergrün, Pflänzchen.

Meríu, *f.* ie, *pl.* rii. Мерѫ́ѕ, ïе, *adj. caesius, caeruleus, caelestinus*: kék, világoskék, égszínű: himmelblau. *p. e.* ochii merii: *oculi caesii*: kékszemek: blaue Augen.

Merlá, *f. pl.* le. Мéрлѫ, *subst. Merula*: Vigó: die Amsel. *Ital.* Merlo.

Mersu, *m. pl.* şi. Мéрс, *subst. progressus, processus, abitus*: menés, menetel: das Gehen, der Gang. *item V.* Ambletu.

Merţá, *f. pl.* ţe. Мéрцѫ, *subst.* 1) in unele locuri insémnézá férdelá: *metreta, modius*: véka: das Viertel. 2) intru altele jumítate de férdelá: *media metreta*: félvéka: ein halb Viertel. *a Lat. metreta.*

Mesanu, *f.* ná, *pl.* ni, *f.* ne. Месáн, нѫ, *adj. conviva convivii socius*: vendég, egy asztalnál evő: der Tischgesell, Tischgenoß, Tischgast. *a Lat. mensa.*

Mésariţá, *f.* Мѫсѫрúцѫ, *subst. V.* Másáriţá.

Mesariu, *m. pl.* ri. Мѫсáрю, *subst V.* Másariu.

Mesdré, *f. pl.* drele. Мездрѣ́)
Mesdrélá, *f. pl.* drele. Мездрѣ́лѫ)
subst. scalprum bimanubriatum: kézvonó: das Ziehmesser.

Mésgá, *f.* Мѫ́згѫ, *subst.* 1) umeḑala qué albá suptu scórţé lemnului: *alburnum*: mezge: der Splint. 2) ori que altá umeḑalá, séu féde, mai cu samá quaré e mai grósá: *succus, sapa*: nedvesség: der Saft.

Mésgálescu, lire, itu. Мѫзгѫлéск, лúре, úт, *et derivata*: *V.* Mánzálescu.

Mesgosu, *f.* gósá, *pl.* şi, *f.* se. Мѫзгóс, гоáсѫ, *adj. succosus*: mezgés, leves, nedves: saftig.

Mestécánu, *m.* Местѣ́кѫн, *Betula alba Linn*: Nyirfa: die Birke.

Mestecare, *f. pl.* ri Местекáре, *subst.* 1) a bucatelor in gurá: *masticatio*: rágás: das Kauen, die Käuung. 2) a mai multoru lucruri la olaltá, *mixtio, mistio, admixtio, commixtio*: elegyítés, keverés, zavarás: das Mischen, Mengen, die Mischung — 3) cu lingura in vreo bucatá: *versatio*: keverés, kavarás: das Umrühren *a Lat. masticatio*

Mestecátoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* tóre. Местекѫтóрю, *adj.* 1) quarele méstecá: *miscens*: keverő: der da umrühret. 2) drugá, séu unéltá de mestecatu: *spatha, rutrum, rudis, cylindrus, mistarius*: sodrókalán, vagy fa: das Rührholz.

Mestecatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Местекáт, тѫ, *adj. mistus, mixtus, admixtus, permixtus, commixtus, promiscuus*: elegyes: gemischt, vermischt. *a Lat. masticatus. Ital.* masticato.

Mestecatu. Местекáт, *adv. mistim, mixtim, promiscue*: elegyesd, elegyesleg: vermischt, gemischt.

Mestecáturá, *f. pl.* ri. Местекѫтѹ́рѫ, *subst. mistura, mixtura, colluvies*: elegyítés, elegybelegy,

legy, zavarék: die Mischung, das Gemenge, Gemengsel. *a Lat. mixtura. Ital.* mistura.

Méstecu. *Мѣстекъ, subst. commune:* köz: das Gemeine, Gemeinsame. *p. e.* nu amu nèque unu méstecu cu tène: *nihil tecum commune habeo:* semmi közöm nintsen véled: ich habe nichts Gemeines mit dir.

Méstecu, care, atu. *Мѣстекъ, кáре, áт, I. verb. act.* 1) máncaré in gurá: *mastico, mando:* rágni: kauen, käuen. — 2) lucruri osebite la olaltá: *misceo, admisceo, immisceo, permisceo, commisceo:* öszveelegyíteni, kavarni: mengen, mischen, vermischen, zusammenmischen. — 3) cu lingura, séu cu mestecátoriul' *p. e.* in ólá, in căldare: *etc. verso:* keverni, kavarni: rühren, umrühren. *II. reciproc,* mè mestecu in queva *p. e.* in vorbá, lucrul', séu tréba cuiva: *me admisceo, immisceo, intermisceo:* beléelegyedni, magát beléelegyíteni, avatní, ártani valamibe: sich in etwas einmengen, einmischen. *a Lat. misceo.*

Mesterescu, rire, itu. *Мѣшерѣск, рúре, úт, verb. act. fabrico fabricor, machinor aliquid, artem molior, arte immitor:* mesterkedni: etwas fabriciren, an etwas Künsteln, meistern.

Mesteru, *m. pl.* ri. *Мѣшеръ, subst.* séu magìstru, maistoru: *magister:* Mester: der Meister. a) la queva invĕţĕtură, adeq. dascalu: *magister, praeceptor, informator:* tanító, oskolamester: der Lehrer, Meister, Schulmeister — b) de vre unu lucru cu mánile: *artifex, opifex:* mesterember: der Meister eines Handwerkes der Handwerksmann, Handwerker. — in vreunu lucru mai máiestru: der Künstler. — c) mesteru de tóte: *omnium artium peritus:* ezermester: der Tausendkünstler. *a Lat, magister. Ital.* maestro.

Mesteru, *f.* ră, *pl.* ri, *f.* re. *Мѣшеръ, рз, adj. artis peritus:* mester: künstlich, kunsterfahren, meisterlich.

Mesteşugescu, gire, itu. *Мѣшешзѣск, V.* Mesterescu.

Mesteşugire, *f. pl.* ri. *Мѣшешзúре, subst. fabricatio, machinatio, molitio:* mesterkedés: das Künsteln, die Künsteley, Anwendung der Kunst. —

Mesteşugu, *pl.* guri. *Мѣшешзúр, subst.* maiestrie 1) a quaruiva lucru cu mâna mai de réndu: *ars, opificium:* mesterség, kézi munka: das Handwerk, Metier, die Handthierung. — 2) a quaruiva lucru mai iscusitu: *ars, artificium:* mester, praktika: die Kunst. —

Mĕsurá, *f. pl.* ri. *Мзтѣрз, subst.* 1) cu stánginul', cotul' *ect.* ferié, cupa *etc. mensura:* mértĕk: das Maß, oder Maaß. 2) cu maje, pondu, cántariul', *libra, trutina, statera:* fontoló, mérték: die Wage, das Gewicht. 3) cumpĕtul', quarele trebue pázitu ori in que: *modus:* mérték: das Maß; oder die Maße. *p. e.* preste mĕsurá: *extra modum, supra modum:* mod nélkül: über die Maße. — 4) in máncare, beutură *etc.* adeq. infrénare, contenire: *temperantia, continentia:* mérték, mértékletesség: die Mäßigung, Mäßigkeit. *a Lat. mensura It.* misura.

Mĕsurare, *f.* *Мзтѣрáре, subst. V.* Mĕsuratu. *Ital.* misurare.

Mesarătoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* tóre. *Мзтѣрзтóрю, тоáре, adj.* 1) cu stánginul', cotul', cupa, *etc. mensor, mensurator:* mérő: der Messer. 2) cu cumpenile, cántariul': *librator, ponderator:* mérő, fontoló: der Wäger. *a Lat. mensurator. Ital.* misuratore.

Mesurătoriu de păméntu. *Мзтѣрзтóрю дe пзмѫнт: Dimensor, Geomestra:* Földmérő, Indzsellér: der Erdmesser, Feldmesser, Geometer, Inginieur.

Mĕ-

Digitized by Google

Mésuratu, *m. pl.* ţi. Мъсѹрáт, *subst. mensio, dimensio*: mérés: das Messen, die Ausmessung.

Mésuru, rare, atu. Мъ́сѹр, рáре, áт, *verb. act.* 1) cu stánginul', cotul', ferié, cupa: *etc. metior, mensuro*: mérni, megmérni: messen, abmessen. 2) cu maje, pondu, cántariul' *etc: libro, pendo, pondero*: megmérni, fontolni: wägen, abwägen. *Ital.* misurare.

Mésuţiá. Мъсѹ́цъ, *dimin*: *mensula*: asztalka, kis asztal: das Tischchen, Tischlein, ein kleiner Tisch.

Métácine, *f.* Мътъчи́не, *subst V.* Mátácine.

Métáhulá, *f.* Мътъхѹ́лъ, *subst. V.* Mátáhulá.

Metalu, *m. pl.* luri. *f.* Метáл, *subst. metallum, fossile*: értz, ásvány, bányászna: das Metall, Mineral. — sciénţá, séu cunosciénţa metalelor: *metallurgia*: bányászi tudomány: die Metallurgie, Mineralogie. *Ital.* metallo.

Métanie, *f. pl.* i. Мътáнїе, *subst. profunda corporis inclinatio*: földig való lehajlása a' testnek: eine tiefe Verbeugung. — dela *metanoea*, cáire, pocáinţá, párére de réu, *Auson*: *Epigr. XII.* 12. fiéndché şi métaniile pentru pocáinţá sé facu.

Métanii. Мътáнїй, a) *plur. ex* Métanie *V.* Métanie, b) quéle ínşirate in açá spre tréba rugáciunii: *linea globulorum precatoriorum vulgo rosarium*: olvasó: der Rosenkranz.

Métasá. Мътасъ, *subst. metaxa, mataxa, bombyx, sericum*: selyem: die Seide. — de métasá, *adj sericus, bombycinus*: selyem: seiden. *p. e.* véstméntu de métasá: *vestis serica*: selyem köntös: ein seidenes Kleid — pílerie de métasá: *pileus fibrinus*: selyem kalap: der Castorhut — fabricá de métasá, *fabrica sericaria*: selyemmű, vagy fabrika: die Seidenfabricke. — negoţiátoriu de métasá: *sericarius*: selyem áros: der Seidenhändler — ţesétoriu de métasá: *textor sericarius*: selyem szövös: der Seidenweber — chindisitoriu cu métasá: *phrygio*: selyem himvarró: der Seidensticker — vérme de métasá: *bombyx*: selyembogár, selyemszaró bogár: der Seidenwurm, die Seidenraupe. *a Graeco* μεταξα.

Métasá résucitá. Мътáсъ ръсѹчи́тъ, *filum sericum duplicatum*: selyem tzérna, seritett selyem: die Nähseide, gezwirnte Seide.

Métáşi. Мътъ́шй, *plur. i. e.* strémáturi: *lana colorata*: festett tsepű, vagy gyapjú: gefärbte Wolle.

Métáusu, *m. pl.* i. Мътъѹ́з, *subst.* 1) de stropitu: *adspergillum, adspersorium*: hintezö: der Sprengwedel. quela preoţescu, der Weihwedel. 2) pémátuşu, *pennicillus*: etset, pamats, pemzli: der Pinsel, Wisch.

Metéhá, *f.* Метѣ́хъ) *subst. sti-*

Meteleu, *m.* Метелéв) *pes, caudex,*

Metércá, *f.* Метѣ́ркъ) *homo, stupidus, stolidus, ineptus*: bornyász, bohó, pimasz: der Tölpel, Talg, Dummkopf, Oelgötze, Maulaffe. *Ital.* matto, *stultus, insanus.*

Metreţiá. Метрѣ́цъ, *subst. porrigo-inis, furfures capitis*: fökoszmó, korpászság: die Schuppe, oder die Schuppen auf dem Kopfe.

Metrice. Метри́че, *passio colica, tormina alvi*: hastezerts, hasrágás, köldöztsömör: das Bauchgrimmen, Bauchkneippen, die Colic.

Métuşa. Мътѹ́шъ, *V.* Mátusá.

Meu, mé. Мїёв, мѣ́, *pronom*: *possessivum*: *meus, — a-um*: enyim: mein — ne — meines. *p. e.* soçiu meu, *meus socius*: a' társam. vagy: az én társam: mein Kamerad.

Mi. Мѝ, *contractum ex* mie, *dativo pronominis* eu; *quod subin etiam praeponitur verbis*, *sae-*

saepius vero, et vel maxime in imperativis postponitur, p. e. spunemi, *dic mihi, vel expone mihi:* mond meg nékem: ſage mir. *b) concordatum quibusdam substantivis affectus, vel passiones innuentibus, corespondet quibusdam verbis neutris, e. g.* mi caldu, mi ciudá, mi doru, frigu, léne, milá, séte, réu, *etc. quae omnia Vide suis literis c) contrahitur ex* mé, *et auxiliari* vei, *p. e.* mi vedé: *videbis me:* látnifogsz engemet: du wirſt mich ſehen.

Miaonu, nare, nát. Миáон, нáре, нáт, *verb. act. rudo, clamo, ejulo:* nyávogni, miogni, nyivátsolni: mauen, miauen, mauzen.

Mîçiá, *f. pl.* e. Мáцъ, *subst.* 1) *i. e* pissica, *feles, felis:* matska, egerész: die Katze; *Italis*, Mucia — De mîçá, *adj. felinus, p. e.* péle de mîçá, *pellis felina:* matskabör: das Katzenfell. — saré mîçii, *Argyrolithus:* Matskasó, tsillampozó: das Katzenglas, Frauenglas — 2) que de ferru la corabie, *i. e.* anghirá, anchorá: *ancora:* vasmatska: der Anker. — 3) o unéltá de prensu sórecі, *muscipula, muscipulum:* egérfogó: die Mausfalle. — 4) de salcá, rachitá *etc. i. e.* mîçişóra séu micişoru: matska farkatskája: die Katze, das Kätzchen an Bäumen.

Mîçiá órbá. Мáцъ óрфъ, unu jocu pruncescu orbaniçia, migiá: *myinda, trapetinda:* szembe kötösdi, szembe hunyotska: das Blindemäuſelſpiel, die Blinde Kuh, oder die blinde Maus. *It.* micia, *feles.*

Mîçia popei. Мáца пóпїи, séu gugiulie: *Centipeda, milepada, multipeda, Oniscus scolopendra:* papp matskája, sok lábú, százlábú, ezerlábú féreg: die Aſſel, Maſſel, der Vielfuß, Kellerwurm.

Mîçiocu séu muçiocu, *m. pl.* ci. Мацóк, *subst.* mîçioiu, motocu, mitocu séu mûtocu, cotocu, mârtanu: *catus, cattus, feles masculus:* kandur, kan matska: der Kater, Katze männlichen Geſchlechts. — *Ital.* micio — *Gall.* mitou, matou.

Mîçioiu séu muçioiu, *m. pl.* oi. Мацóю. *Auctivum ex* mîçiu, mare. — mîçiócá, miçia mare, *magna feles, ingens cattus:* nagy matska: ein großer Kater, eine große Katze.

Micire, *f. pl.* ri. Мичúре, *subst.* micşorare: *minoratio, minutio, imminutio, diminutio, extenuatio:* kissebbités, kissebbség, kissebbedés, kitsinités: die Verkleinerung, Verminderung, Verringerung. *Ital.* miccino, *pauculum, parumper.*

Mîçişórá, séu maçişórá, *f. pl.* óre, Мацишóръ, *dimin.* 1) miçia micá, mûçiacá, *V.* Miçiucá. 2) palmá séu mîçişoru de salce. *V.* Miçia Nro. 4)

Mîçişoru séu mûçişoru, *m. pl.* i. Мацишóр, *dimin: ex:* miçiu, *V.* Miçiuçu 2) de salce séu de salcá; mîçişórá, palmá. *V.* Miçia Nro. 4)

Mîçiu séu mûçiu, *m. pl.* i. Мáцъ, *subst.* 1) mîçiçiu, puiu de mîçiá. *V.* Miçiuçiu. — 2) miçiocu, cátuşu, mîtocu: *cattus, feles mas:* him matska: der Kater. *Ital.* micio, mucio: *Gall.* minou, mitou.

Miçiu, Мáцъ, *lana agnina:* bárány gyapjú: die Lammwolle: *fortassis exstitit in populari romanorum sermone adj. agniciius, atque hinc derivaretur* miçiu *prout* mielu *ab agnello.*

Mîçiucá, séu mûçiucá, *f. pl.* ce. Мацúкъ)

Mîçiuçiá séu muçiuçá, *f. pl.* çe. Мацúцъ) *dimin ex* mîçiá: *parva felis faemina:* kis nöstény matska, matskátska: das Kätzchen. *Ital.* mucina *Gall.* minette.

Mîçiucu séu mûçiucu, *m. pl.* ci. Мацúкъ)

Mîçiuçiu séu mûçiuçiu, *m. pl.* çi. Мацúцъ) *dimin. ex* mîçiu, mîçiu micu

micu: *parvus felis mas, catulus felis:* kis him matska: ein kleiner junge Kater. *V.* Micçiucă.
Micşorezu, Micşorare. *V.* Micescu, Mucire.
Micu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Μήκ. κα, *adj.* 1) *parvus, exiguus:* kis, kisded, kitsiny, apró: klein. 2) adeq. nu înaltu: *parvus, humilis:* kitsiny, alatsony: nieder, klein. *a Lat. mica.*
Micutelu, *f.* té. *pl.* tei, *f.* tele. Μηκητέλ, τέ)
Micuţu, *f.* ţă, *pl.* ţi, *f.* ţe. Μηκήţ, ца) *dimin. parvulus:* kisded, kitsinke, pitziny: ziemlich klein, kleinwinzig. *Ital.* miccolino, *pauxillum.*
Midă, *f. pl.* de. Μήδα, *Mytillus, Concha margaritifera:* gyöngyöttermő tziga: die Perlmuschel. *a Graeco* μυω *claudo, occludo.*
Mie. Μίε, *dativus pronom.* eu *mihi:* nékem: mir.
Mie, Μίε, numéru: *mille:* ezer: tausend. — totu quóte o mie: *milleni:* ezerekenként: jetausend und tausend. — cu miile: *millenni:* ezerekkel: tausendweise. — al miile: *millesimus:* ezeredik: der, die, das Tausendste. — de o mie de ori: *millies:* ezerszer: tausendmal. — que éste intru o mie de forme, séu typuri: *mille formis:* ezer formájú: tausendförmig — de o mie, séu que coprénde in séne o mie, *p. e.* turmă *etc. millenarius, milliarius:* ezerből álló: tausendenthaltend, tausend in sich begreifend. *a Lat. mille.*
Mié, *f. pl.* le. Μιέ, *subst. agna:* nöstény bárány: das Schaflamm.
Miélă, *f. pl.* le. Μιέλα, *subst. agna, agnella:* nöstény bárány: das Schaflamm.
Mieláré. Μιελαρέ, o plantă: *Agnus castus:* Bárány szűzfa: der Keuschbaum, das Keuschlamm.
Mielăriţă, *f. pl.* ţe. Μιελαρήца, *subst. Acarus:* kullants: die Schaflaus, Schafwanze.
Mielariu, *m. pl.* ri. Μιελάριο: *subst. custos, vel pastor agnarum:* bárány örző, vagy pásztor: der Lammhütter.
Mielu, *m. pl.* miei. Μιέλ, *subst. agnus:* bárány: das Lamm. — de mielu: *adj. agninus:* lämmern, *p. e.* péle de mielu: *pellis agnina:* bárányből: das Lammfell, dela *agnellus:* pre quumu, lemnu, pumnu, símnu, çygnu *etc.* dela, *lignum, pugnum, signum, cygnus. ab Ital.* agnello, *agnus. vel. Graeco* μηλα *oves.*
Mieluşé, *f. pl.* séle. Μιελωшέ, *diminut. agnella:* nöstény bárányka: das Schaflämmchen.
Mieluşelu, *m. pl.* sei. Μιελωшέλ, *diminutiv. agnellus:* bárányka, kisbárány: das Lämmchen.
Mieluţă, Mieluţu. *idem quod priora.*
Mierariu, Miére. *cum derivatis:* *V.* Merariu.
Mierlă. Μιέρλα, *V.* Merlă.
Miezu, Miezosu, Miezuiné *V.* Meçiu.
Migăélă, *f.* Μηгъ́ла, *subst.* mugăélă: *muginatio, musinatio, nugatio:* motozás, szöszmötélés, bibelődés: die Tändeley, das Knaupeln.
Migaescu séu mugaescu, ire, ítu. Μηгаέск, и́ре, и́т, *verb. act. muginor, musinor:* miotozni szöszmötelni, bibelödni: tändeln, knaupeln. *Ital.* mugghiare *mugio.*
Migăiosu, *f.* ósa, *pl.* şi, *f.* se. Μηгъїо́т, їо́ца, *adj. musinans, muginabundus:* bibelödö: tändeln, der Tändler — die Tändlerinn.
Migăire. Μηгъ́ре) *V.* Migăélă.
Migală. Μηга́ла)
Migdală, *f.* Migdalu, *m. V.* Amigdală, Amigdalu.
Mihólă. Μηхо́ла) unu pesce: *Gadus lota, Mustella, Muraena fluviatilis, Alabes lacertus:* Menyhal: die Aalraupe.

Miiu,

Mîiu, nare, atu. *Мѣю, нáре, áт, V.* Mînu.

Milă, *f.* i. *Мúлz, subst.* 1) indurare, miloserdie: *misericordia, clementia:* irgalom, irgalmasság, könyörületesség: die Gnade, Erbarmung, Barmherzigkeit. 2) duréré, séu intristaré, quare o avem' din réul' altué: *miseratio, commiseratio, compassio:* könyörülés, szánokodás: das Mitleiden, Bedauern. *p. e.* mi milă de tène: *misereor, vel miseret me tui, compatior, condoleo tibi:* szánokodom rajtad: ich bedauere, oder bemitleide dich, habe mitleiden mit dir. 3) adeq. milostenie: *stips, eleemosyna:* alamisna: der Almosen. *a Graeco μελει curae est.*

Milă, *f.* séu milu, *m. pl.* mile, séu miluri: *Мúлz, cas мúл, subst.* adeq. de locu: *milliarium, milliare:* mértföld: die Meile. — Miluţu *dimin. ab Ital.* miglio, *milliarium, mille passus.*

Milionu, *m. pl.* óne. *f. Милióн, subst. millio, decies centena millia:* milliom: eine Million.

Militariu, *m. pl.* i. *Милитáрю, subst. miles limitaneus:* határ örző katona: der Gränzsoldat.

Miloserdie, *f. pl.* i. *Милостéрдїе, subst. misericordia, clementia:* irgalom, irgalmasság, könyörületesség: die Gnade, Erbarmung, Barmherzigkeit. *a Lat. misericordia.*

Milosérdu, *f.* dă, *pl.* ḍi, *f.* de *Милостúрд, дz, adj. misericors, clemens.* irgalmas, kegyelmes, könyörületes: gnädig, barmherzig.

Milostenie, *f. pl.* nii. *Милостéнїе, subst. stips, eleemosyna:* alamisna: der Almosen.

Milostivu, *f.* vă, *pl.* vi, *f.* ve. *Милостúвz, кz, adj. V.* Milosérdu.

Milostivescu, vire, itu. *Милостивéск, V.* Induru.

Milostivire, *f. pl.* i. *Милостивúре, V.* Milă Nro. 1) et 2).

Milosu, *f.* ósă, *pl.* şi, *f.* se. *Милóс, оsz, adj. misericors, miserens, compatiens:* szánakodó, könyörülő: mitleidig.

Miluescu, ire, itu. *Милувск, úре, úт. verb. act.* miluiu pre quineva 1) adeq. mi milă: *misereor, vel miseret me alicujus:* könyörülni, irgalmazni valakin: sich Jemandes erbarmen. 2) adeq. dau milostenie, *stipem do:* alamisnálkodni, alamisnát adni, nyújtani valakinek: Almosen geben, oder reichen Jemanden.

Mimicu. *Мимúк, et deriv. V.* Nimicu.

Mînare, *f. pl.* i. *Мънáре, subst.* 1) *minatio, actio:* hajtás: das Treiben. 2) adeq. trimitere: *missio, legatio:* küldés: das Schicken. *ab Ital.* menare *ducere, agere, propellere in pabulum.*

Minătarcă, *f. pl.* ce. *Минътáркz, subst. Boletus bovinus:* medve gomba: der Kuhbilz.

Mînătoriu, *m. pl.* ri. *Мънътóрю, subst. minator, agitator, actor:* hajtó: der Treiber. *Ital.* menante.

Mînătură, *f. pl.* i. *Мънътúрz, subst. minatio, agitatio:* hajtás: das Treiben, der Trieb. *Ital.* menamento *vel* menata.

Mineatu, *Минеáт:* adeq. Ilie Mineatul, unu scriitoriu de predice: *Elias Mineates.*

Mineiu, *Минéю* 1) o vépsală roşie: *minium:* miniom: der Mennig, das Minium. 2) o carte bisericéscă la bisérica résăritului: *Minologion.*

Minéră, *f. pl.* e. *Мúнzрz, subst. minera, rudus, segmentum aeris:* ásványdarab, bányászna: die Miner, Stuffe.

Mintie, *f. pl.* tii. *Минтíе, subst. lacerna, chlamys:* mente: ein kurzer Rock, oder Pelz. *item* unu véstmêntu mai lungu: *amiculum, toga:* hoszszú, felsö köntös: der Oberrock, das Oberkleid. — mintiuţă *dim.*

Mînu,

Digitized by Google

Mínu, nare, natu. Мѫн, нáре, нáт, *verb. act.* 1) boui, caii. *etc. mino, ago, pello:* hajtani: treiben. 2) pre quineva undeva: adeq. trimitu: *mitto, lego:* küldeni, elküldeni: schicken, senden. — queva séu pre quineva de undeva, adeq. duduiu inteţescu: *pello, abigo:* elüzni, hajtani, kergetni: wegtreiben, fortjagen, davon jagen. — 4) queva lucru, de quarele m'am apucatu, vre o cántare béne, séu réu: *ago, tracto:* vinni: betreiben. *p. e.* fórte béne o mínă: *optime rem agit:* jól viszi a' dolgát: er treibt seine Sache sehr gut. 5) vre unu lucru, séu vre o trébă dintr' o ḑi intr' alta, adeq. proméndu: *differo, prolato:* halasztani, halagatni: verschieben, verzögern. *a Lat. mino. Ital.* menare.

Minunatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Минѹнáт, тъ, *adj.* 1) adeq. vrednicu de mirare: *mirus, mirandus, mirabilis, admirabilis, portentosus, stupendus:* tsudálatos: wunderlich, wunderbar, erstaunlich. 2) adeq. fórte mare: *ingens, immanis enormis:* roppant, iszonyú nagy: sehr groß, entsetzlich. — 3) alesu, osebitu: *singularis, praecipuus, egregius:* különös, vállagatott, derék: besonder, ungemein, außerordentlich sonderbar — 4) adeq. chisnovatu: *ludicrus, ridiculus, jocosus, curiosus, paradoxus:* furtsa, rendes, tsudálatos: wunderlich, curios, spaßig, poßenhaft, närrisch. *a Lat. mirabilis, Ital.* mirabile.

Minunatu. Минѹнáт, *adv. mire, mivabiliter, admirabiliter:* tsudálatosan: wunderlich, wunderbar.

Minune, *f. pl.* i. Минѹ́не, *mirum, miraculum, res mira, prodigium, portentum:* tsuda: das Wunder, oder Wunderding. — fácătoriu de minuni: *thavmaturgus:* tsudatévö: der Wunderthäter.

Minunezu, nare, atu. Минѹнéз, нáре, áт, *verb. act.* minunezu. *miror, admiror, stupeo:* tsudálni, tsudálkozni: sich wundern, verwundern, erstaunen. *Ital.* mirare.

Mínunţelu. Мънѹнцéл, *et deriv. V.* Míruntu. *et deriv.*

Mínunţiu, ţare, atu. Мънѹ́нц, цáре, áт. *V.* Amerinţu.

Mínuntu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Мънѹ́нт, тъ. *V.* Míruntu.

Miórá, *f. pl.* ori. Мїоáръ, *ovis bimula:* két esztendös juh: ein zweyjäriges Schaf. *a Graeco* μηλον, *ovis.*

Miorcáescu, ire, itu. Мїоркъéск, и́ре, и́т)

Miorcotescu, ire, itu. Мїоркотéск, и́ре, и́т) *verb. act. fleo, plango:* zsimbelni, pityeregni, fanyalogni, vinnyogni, piszegni: weinen, winseln, wimmern.

Mirare, *f.* Мирáре, *subst. miratio, admiratio:* tsudálkozás: das Wundern, die Verwunderung. *a Lat. miratio.*

Mirázenie, *f. pl.* nii. Миръзéнїе, *subst. prodigium, portentum, miraculum:* tsuda, tsuda dolog: das Wunder, Wunderwerk, Wunderding.

Mirazu. Мирáз. *V.* Mirare.

Mire, *m. pl.* i. Ми́ре, *subst. sponsus:* völegény: der Bräutigam. *a Lat. mare ablat, vocab. mas prout* inimă *ab anima,* inelu, *ab anello etc.*

Mirénu, *m. pl.* ni. Мирѣ́н, *laicus, secularis, mundanus:* világi, külsörendbéli: weltlich, der Laie.

Mirésă, *f. pl.* se. Мирѣ́съ, *subst. sponsa:* menyaszszony: die Braut.

Mirésmă, *f. pl.* me. Мирѣ́змъ, *subst. odoramen, odoramentum, odor svavis, gratus:* jóillat, jószagú portéka: der Wohlgeruch. — *item* Válsamu: *Balsamum:* Bal'samom: der Balsam. *a Graeco* οςμη, ης. *odor.*

Mi-

Digitized by Google

Miresmescu, mire, itu. Мирезмéск, мúре, úт, *verb. act. svavem odorem spargo, svaviter oleo:* illatozni, jo illattat szagoskodni: wohlriechen, duften. *a Graeco* ηδυοςμια *odor gratus.*

Mirhá, *f.* Мúрхъ, smirná, *subst. myrrha:* mirha: die Myrrche. *Graeco* μυρρα.

Miriste, *f. pl.* tini. Мúрище, *subst. stipula:* búza ally: die Stoppel.

Mirişugu, *m. pl.* ri. Миришȣ́г, *subst. V.* Dobéndá Nro 1).

Mirlá. Мúрлъ, *V.* Merlá.

Mirodenie. Миродéнїе, *V.* Mirázenie.

Mirosélá, *f. pl.* le. Миросáлъ, *V.* Mirosu *subst.*

Mirosescu, sire, itu. Миросéск, úре, úт, *V.* Mirosu *verb.*

Mirosire, *f. pl.* ri. Миросúре, *subst. odoratio, odoratus, olfactus:* szaglás, szagolás: das Riechen.

Mirositoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Мироситорю, тоáре, *adj. verbale: odorus, olens, olax:* szagos, jó szagú, jó illatú: riechend, wohl riechend.

Mirositurá, *f. pl.* ri. Мироситоръ, *subst. odoramen, odoramentum, odor svavis:* jó szag, jo illat, jo illatú portéka: der Wohlgeruch. *Grae.* ηδυοςμια *ador gratus.*

Mirosu, *m. pl.* uri Мирóс, *subst.* 1) una dintre quéle quinque senţiri a le omului: *odoratus, olfactus:* szaglás: der Geruch. — 2) quarele ése din vreo flóre: *odor:* szag, illat: der Geruch, Duft. — mirosu bunu, formosu, placutu: *odor gratus, svavis:* jó illat, szép szag: der Wohlgeruch. — mirosu greu: *odor gravis, ingratus, graveolentia:* nehéz szag: ein übler, unangenehmer Geruch. *Grae.* μυρω, δια odor, olfactus.

Mirosu, sire, itu. Мирóс, сúре, úт, *verb. act.* 1) queva: adeq. amirosescu *p. e.* vreo flóre: *odoror, olfacio:* szagolni, szaglani: riechen, beriechen. 2) adeq. slobodu din méne vre unu mirosu: *oleo, odorem edo, vel spargo:* szagos lenni, szagoskodni: riechen, einen Geruch von sich geben. — de éste mirosul' plácutu: *bene oleo, svaviter oleo:* illatozni, jó illatot szagoskodni: wohlriechen.

Mirţá, *f.* Мúрцъ, *V.* Merţá.

Mirtu, *m.* Мúрт, unu pomu: *Myrtus:* Mirtusfa: der Myrtenbaum.

Miru, *m.* Мúр, *subst.* 1) adeq. oleu sánţitu: *oleum sacrum, Chrisma:* szentelt olaj: der Chrisam, das heilige Oel. 2) unu sacramentu bisericescu, séu tainá: *confirmatio:* bérmálás: die Firmung, oder Firmelung. — de la *myron* quare la *Hyeron praef. in lib. reg.* insémnézá, unsóre, iru, mirésmá.

Miru, rare, atu. Мúр, рáре, рáт, *verb. recipro.* mé miru: *miror, admiror, demiror:* tsudálni, tsudálkozni: sich wundern, verwundern. — de queva: *admiror, demiror rem:* tsudálni valamit: etwas bewundern. *a Lat. miror.*

Miruescu, ire, itu. Мирȣéск, úре, úт, *verb. act.* 1) adeq. ungu cu miru: *confirmo, sacro Crismate ungo:* bérmálni: firmeln. 2) de la quineva, séu de undeva queva, *V.* Dobéndescu Nro. 1) *a Graeco.* μυριζω, *unquentis inungo.*

Miruire, *f.* Мирȣúре, *confirmatio:* bérmálás: das Firmeln.

Miruiu, ire, itu. Мúрȣю, *V.* Dobéndescu Nro. 1).

Mîruntái. Мърънтъ́и, *plur. exta, intestina:* aqueloru sburátóre: *gigeria:* aprolék, belső részek, vagy belső aprolék: das Eingeweide, Junge. de la *minutale:* márunţişu, lucru mîruntu: *Tertul. de habitu mulier.* 6.

Mîrunţelu, *f.* ţé, *pl.* ţei, *f.* ţéle. Мърънцéл, цѣ́, *adj. minutulus:* aprótska, kitsiny, kisded, igen apró: winzig, ganzklein, sehr klein.

Mi-

Digitized by Google

Mírunţescu, ţire, itu. Мъръцѣск, цѝре, цѝт)

Mirunţezu, ţare, ţatu. Мъръцѣз, цáре, цáт) *verb. act. comminuo, frio, minutatim contero, in frusta concido:* aprózni, aprítani, eldarabolni, apró darabokra tördelni: stücken, stückeln, zerstückeln.

Mírunţişu, *m. pl.* şe, séu şuri. Мъръцѝшъ, *subst.* 1) adeq. unu lucru míruntu: *minutia, minuties:* aprólék apróság, kitsinység: die Kleinigkeit. 2) adeq. sdrame mírunte de puscá: *glarea, vel grando plumbea:* serét, apró serét: das Schrott.

Míruntu *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Мъръ́нт, тъ, *adj minutus; parvus:* apró, kis, kisded: klein. — bani míruntţi: *pecunia parva:* apró pénz: kleines Geld. *a Lat. minutus.*

Míruntu. Мъръ́нт, *adv. minute, minutim, minutatim:* aprón, apródan: klein, kleinweise.

Miruţá, *f.* Мирѹ́цъ, o plantá: *Anchusa officinalis Linn. lingva, lingula:* ökörnyelvfü: die Ochsenzunge.

Mişá, *f.* Мѝшъ, adeq. Lythurgia in biserica apusului: *Missa, Sacrum, Missae sacrificium:* Mise: die Messe, das Amt.

Mişcáciosu, *f.* ciósá, *pl.* şi, *f.* cióse. Мишкъчóс, чоáсъ, *adj. bilis:* mozgó, ingó: beweglich.

Miscare, *f. pl.* ári. Мишкáре, *subst. molio, motus:* mozdítás, mozdúlás, mozgás: die Bewegung, Rührung.

Miscátoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* tóre. Мишкътóрю, тоáре, *adj. V* Miscáciosu.

Mischiriciosu, *f.* ciósá, *pl.* şi, *f.* cióse. Мискиричóс, чóасъ, *adj V.* Dáunosu.

Mişcu, care, atu. Мѝшк, кáре, áт, *I. verb. act.* queva séu pre quineva: *moveo, moto, agito:* mozdítani, mozgatni, ingatni, lógatni: rühren, bewegen, *II. reciprocum* mé miscu: *moveor, me moveo:* mozdúlni, mozogni: sich rühren, bewegen. déla *mico:* mişcu iute: *Cic. de Nat. D. II. q.*

Mişculá, *f. pl.* e. Мишкѹ́лъ, *subst. Mespilum:* Naspolya: die Mispel. — pomu de mişcule: *Mespilus:* Náspolyafa: der Mispelbaum.

Mişelátate, *f. pl.* ţi. Мишелътáте)

Mişelie, *f. pl.* ii. Мишелíе) *subst. miseria, aerumna, calamitas:* nyomorúság, sanyarúság, inség: das Elend, der elende Zustand, die Mühseligkeit. *a Lat. miseria.*

Mişelu, *f.* şé, *pl.* li, *f.* şéle. Мишéл, шѣ́, *adj. miser, infelix:* nyomorú, nyomorúlt, szigorú, sanyarú: elend, unglücklich, kläglich, mühselig, miserabel, erbärmlich. *a Lat. miser r mutato in l.*

Mislicu, *m. pl.* ci. Мислѝк, *subst. esca piscaria:* maszlag: der Fischköder.

Mistreţu, *f.* strétiá, *pl.* i, *f.* e. Мистрéц, стрѣ́цъ, *adj.* sprintenu: *pernix, tenuis, parcus:* szük, híg, vékony: knapp, spärlich, kärglich.

Mistreţu. Мистрéц, *adv. parce, tenuiter:* szüken hígan, vékonyan: knapp, spärlich, kärglich.

Mistrie, *f. pl.* ii. Мистрíе, *subst.* lingurá de sidáritu: *trulla caementaria:* vakalón: die Maurerkelle. *a Graeco* μιςτυλλω *in minutas partes seco, tribuo.*

Mistuescu, *et derivata V.* Amistuescu.

Misurcá. Мисѹ́ркъ, *V.* Coifu.

Mitá, *f.* Мѝтъ, 1) adeq. camáta, *V.* Camáta 2) adeq. danie. *p. e.* cu quaré indemnu pre quineva, qua sémi pártinéscá: *largitio, munus, donum:* ajándék, adomány: das Geschenk, die Gabe; das Präsent. *a Graeco.* μιςθος *merces, praemium laborum.*

Mitarcá, *f.* Митáркъ, adeq. buréte: *boletus, fungus:* gomba: der Schwamm, Erdschwamm, Bilz.

Mitar-

Digitized by Google

Mitarnicu, *f.* ă, *pl.* ci. *f.* ce. Мита́рник, къ, *V.* Cămătarnicu.

Mitescu, tire, titu. Мите́ск, ти́ре, ти́т, *verb. act.* pre quineva: adeq. amăngescu cu danii, qua sémi partinéscă: *largitione corrumpo*: ajandékokkal megvesztegetni: bestechen.

Mititelu, *f.* té. Митите́л. тѣ́)

Mititicu, *f.* că. Митити́к, къ)

Mitiutelu, *f.* té. Митюте́л, тѣ́) *adj. parvulus*, *exiguus*: kisded, kitsinyke, pitsziny: winzig, kleinwinzig, sehr klein. *a L. minutulus.*

Mitocu, motocu séu mutocu, *m. pl.* ci. *V.* Mîçiocu.

Mitră, *f. pl.* tre. Ми́тръ, *subst.* a) *mitra*: süveg: die Mütze; eine Art Kopfbedeckung. b) qué Episcopéscă α) in Bisérica résăritului: *mitra*: β) la Bisérica apusului: *infula*) Püspöki süveg: *Infula*: die Infel, oder Inful. c) a patriarchului dela Roma: *Tiara*, *Triregnum*: Papának Koronája vagy süvege: die Papstmütze, Papstkrone. *a Graeco* μιτρα.

Mitropolie, *f. pl.* i. Митрополіе, 1) qué de frunte citate in óre quare Ţéră: *metropolis*: Főváros, anyaváros: die Hauptstadt. 2) adeq. Archiepiscopie: *Metropolis*, *Archi — episcopatus*: Érsekség; Elsöpüspöki szék: das Erzbistum. — 3) Bisérica óre quărui Mitropolitu: *Ecclesia Metropolitana*: Főtemploma vallamelly Ersekségnek: eine erzbischöfliche Kathedralkirche. *a Graeco* Μητροπολις.

Mitropolitu, *m. pl* ţi. Митрополи́т, *subst. Metropolita*, *Metropolitanus*, *Archi-episcopus*: Érsek, Főpüspök valamelly országban: der Erzbischof, Metropotite. *a Graeco* Μητροπολιτης.

Mijescu, jire, jitu. Мижéск, жи́ре, жи́т, *verb. act. clausis oculis vigilo*: béhunytt szemekkel vigyázni: mit zugedeckten Augen wachen. — dóră de la *meditor*: mé socotescu, stau de gándescu, imi batu capul' in queva.

Mijitu. Ми́жит, bólă, séu durére de urechi: — *Otalgia*, *dolor aurium*: fülfájás: Ohrenzwang; Ohrenschmerz, das Ohrenweh.

Mijlocescu, cire, citu. Мижлоче́ск, чи́ре, чи́т, *verb. act. intercedo*, *me interpono*: *vulgo exoperor*: eszközleni, magát közbevetni, közbenjárása által megnyerni: ausmitteln, vermitteln, auswirken.

Mijlocire, *f. pl.* ri. Мижлочи́ре, *subst.* 1) adeq. modru, socotélă: *medium*, *via*, *ratio*, *modus*: út, mód, szer: das Mittel. *p. e.* nu aflu néque o mijlocire: *nullum invenio modum*: semmi útat, módot nem találok: ich finde gar kein Mittel. — 2) prin quaré stréduescu *p. e.* pre óre quarii invrájbiţi ai inpăciui, cuiva de la quineva queva daru ai dobéndi *etc. meditatio*, *intercessio*, *interpositio*: közbevetés, eszközlés: die Vermittelung.

Mijlocitoriu, *m. pl.* ri. Мижлочито́рю, *subst. mediator*: közbenjáró: der Mittler, Vermittler. — Mijlocitóre *midiatrix*: die Mittlerinn, Vermittlerinn.

Mijlociu, *f.* cie, *pl.* cii, *com.* Мижлочі́в, чіе, *adj.* 1) quel din mijlocu: *medius*: középső: der, die, das mittlere. 2) néque de frunte, néque de códă: *mediocris*: középszerű: mittelmäßig.

Mijlocu, *m. pl* ri. *f.* Ми́жлок, *subst.* 1) *medium*, *meditullium*; *media pars*, *intermedium*: közép: die Mitte. — *p. e.* in mijlocul' căsii: *in medio domus*, *vel media domo*: a' ház közepín: mitten in Hause. — quelu din mijlocu: *medius*: középső: der, die, das Mittlere. 2) a trupului: *lumbi*, *ilia*: derék, ágyék: die Lenden, der Rücken — durére de mijlocu: *lumbago*, *dolor lumborum*: ágyéki fájdalom: das Lendenweh, der Lendenschmerz; 3) adeq. mijlocire Nro. 1).

Mijlo-

Digitized by Google

Mijotcă, *f.* Мижóткъ, *subst.* unu jocu pruncescu: *latitatio causa lusus*: húnyosdi, búvosdi játek: das Verſtecken, Verſteckenſpiel. — mĕ jocu de a mijotca: *ludo latitationem*: búvasdit játszodni: Verſteckens ſpielen.

Mixonélă, *f. pl.* le. Мижонéлъ, *subst.* viorá: *Viola odorata, martia Linn.* Mártziusi viola: das blaue Veilchen, die Märzviole, das Märzveilchen.

Mlădiță, *f. pl.* țe. Млъдúцъ, *subst. ramus, surculus, germen*: jövés, fahajtás, tsemete: der Sproſſen, Sproßling, ein junger Zweig. — de vie: *palmes*, szölövesz-zö: ein Zweig, Geſchoß des Weinſtockes. *Ital.* manza, *surculus tradux.*

Mlaştină, *f.* séu mloştină, *f. pl.* ni. *m.* Млáшинъ сав мло́шинъ, *subst. palus, locus palustris*: láp, lapály, lapályoshely, ingovány, potsalék: die Pfütze, Lache, ein ſumpfiger Ort.

Mloştinosu, séu mloştinosu, *f.* nósă, *pl.* şi, *f.* se. Млъшинóс, сав Млошинóс, ноáсъ, *adj. paluster, paludosus, uliginosus*: lapályos, ingoványos, potsalékos: ſumpfig.

Mnelu. Мнéл, *V.* Melu.

M'o. М'ó, 1) *V.* m'au 2) adeq. mĕ va. *V.* M'a.

Mocanu, *m. pl.* ni. Мокáн, *subst. alpinus, alpestris, montanus*: mokány, hegyilakos: der Alpenbewohner. Mocánescu, *f.* néscă *adj.* mocánéste *adv.* *a Lat. montanus t mutato in c.*

Mociócă. Мочоáкъ, *V.* Măciucă.

Mocirlă, *f.* Мочúрлъ, *subst. caenum, lutum mole, lustrum, volutabrum*: totsa, motsár, habarék, hig, sár: der dünne Koth, Schlamm, die Lache, Kothlache; Saulache.

Mocirlescu, lire, litu. Мочирлéск, лúре, лúт, *verb. act. caeno inquino, adspergo*: eltsatakolni, bésározni: mit Koth beſchmutzen, bewerfen.

Mocirlosu, *f.* lósă, *pl.* şi, *f.* se. Мочирлóс, лоáсъ, *adj. lacunosus, uliginosus, lutosus*: sáras, motsáros, potsalyékos: ſumpfig, pfützig, kothig, moraſtig.

Mócră, *f. pl.* Моáкрь. adeq. cirésă: *subst. Cerasum duracinum*: portzogó, vagy pongrátz tseresnye: eine härtliche oder durantſcher Kirſche.

Mocru, *m. pl.* i. Мóкрь, *subst. cerasus proferens cerasa duracina*: pongrátz, vagy portzogó tseresnyefa: ein durantſcher Kirſchenbaum.

Modă, *f. pl.* e. Мóдъ, *subst. mos, consvetudo vigens*: modi: die Mode. *a Gal.* mode.

Modoroiu, *m. pl.* i. Модорóю, *subst. vir morosus, tetricus, tectus, umbraticus*: komor, komorkedvü, magának való ember: ein finſterer, mürriſcher Menſch, der Tuckmeiſer. *a Lat. morosus, It.* moraso.

Modru, *m. pl.* ri. *f.* Мóдрь, *V.* Modu.

Modu, *m. pl.* ri. *f.* Мóд, *subst.* 1) adeq. typu: *modus, ratio*: mód; kép: die Art, Weiſe, Manier. — néque intr'unu modu: *nullo modo, nulla ratione*: semmi módon, semmi képpen: auf keine Art, oder Weiſe 2) adeq. putére, potenţia: *possibititas, modus, pactum*: tehetség, lehetőség, mód: die Möglichkeit. *p. e.* nui modu: *non est modus, non est possibile*: nintsen mód benne, lehetetlen, nem képes: es iſt nicht möglich. 3) adeq. prendere, putére, *p. e.* de trái, de a face queva: *facultas*: érték, tehetség: die Kraft, das Vermögen. *a Lat. modus.*

Mogăndéță, *f. pl.* ți. Могъндéцъ, 1) *species, vel figura monstruosa*: rendes kép, vagy figura: eine wunderliche Geſtalt, ſeltſame Figur. 2) queva que stă mai a fórá, séu mai insusu: *eminentia, prominentia*: a' mi tetszik,

Digitized by Google

szik, killyebb áll: etwas Hervorragendes, die Hervorragung.

Mógheru, *f.* rá, *pl.* ri, *f.* re. Моáгер, ръ. *adj. macer, macillentus*: ösztövér, sovány, hitvány: mager, hager. *Ital*, magro.

Moghilá, *f. pl.* li. Мóгилъ. *subst. grumus, clivulus*: domb, halom: der Hügel.

Mogorocescu, cire, itu. Могорочéск, чи́ре, и́т. *verb. act. mutio, musso, mussito*: donogni: mummeln, murmeln.

Mogorosescu, sire, itu. Могоросéск, си́ре, и́т. *verb. act. V.* Migáescu.

Mohilá, *f. pl.* li. Мóхилъ. *V.* Moghilá.

Mohóndá, *f. pl.* ḑi. Мохоáндъ. *subst.* 1) *V.* Mogándéţá, Nro. 1) — 2) *V.* Mátáhulá.

Mohoríciune, *f. pl.* i. Мохоръчѹне. *subst. coccum, coccinum*: skárlát: der Scharlach.

Mohorítu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f*, te. Мохорѫ́т, тъ. *adj. coccineus*: skárlátszínű: scharlachfarben, scharlachroth.

Mohoru. *m.* Мохóр. *subst. panicum*: mohar, muhar: der Mochert, oder Mouchert.

Moiéstená, *f. pl.* i. Моїѣ́щенъ.)
Moiiste, *f. pl.* i. Моїи́ще.) *subst.* 1) unu locu apátosu: *locus paluster, paludosus, uliginosus*: iszap, ingovány, lapályos hely: der Sumpf, die Pfütze, ein sumpfiger Ort. 2) adeq. témpu móle, ploiosu: *tempestas pluvia*: esős idő, lágy idő: das Regenwetter, Thauwetter. *Ital.* motta, *lutum, coenum.*

Moimá, *f. pl.* e. Мóимъ. *subst.* simie: *Simia*: Majom: der Affe. *Ital.* monnino, *simiolus,*

Moiná, *f. pl.* ne. Мóинъ. *subst.* 1) adeq. páméntu inţelenitu, séu quarele s'au lásatu de ogoru: *rus vervactum*: ugarnak maradott szántoföld: ein Feld das Brache liegt. 2) *V.* Moiiste, Nro. 2) *Ital.* motta, *lutum.*

Moiscá. Мóискъ. unu pésce: *subst. Gobius*: Kövihal, gobhal, tötsér hal: der Gründel.

Moiste. Мóище. *subst. V.* Moiestiná.

Moiu, ére, iatu. Мóю, ѣ́ре, ѧ́т. *verb. act V.* Immoiu.

Molaşu. Молáш. unu pésce. *V.* Mihalçu.

Molcelu, *f* cé, *pl.* i, *f.* le. Молчéл, чѣ́.)

Molcuţu, *f.* á, *pl.* i, *f.* e. Молкѹ́ц, цъ.) *adj. molliculus, mollicellus*: lágyatska, puhátska, gyengétske: weich, zart. *a Lat. molliculus.*

Moldá. Мóлдъ. *subst. V.* Albie, Nro. 2)

Moldova. Молдóва. *subst. Moldavia*: Moldva, vagy Moldova: die Moldau.

Moldovenescu, *f.* néscá, *pl.* i. com. Молдовенéск, нѣ́скъ. *adj. moldavicus*: moldovai: moldaisch, aus der Moldau.

Moldovenéste. Молдовенѣ́ще, *adv. moldavice*: mint a' moldvaiak; moldauisch.

Moldovénu, *m. pl.* ni. Молдовѣ́н. *subst. moldavus*: moldovai: der Moldauer. — Moldovéná, *f. pl.* ne. *moldava*, die Moldauerinn.

Móle. Моáле, *I. adj. com.* 1) quo nu e vírtosu, crudu: *mollis, tener*: lágy, puha, gyenge: weich, zart. 2) adeq. tárḑiu: *tardus, cunctans, haud vegetus, haud vividus*: lágy, lassú: langsam, trödelhaft, nicht munter, schlapp. *II. adv.* 1) *molliter, tenere*: lágyan, puhán, gyengén: weich, zart. 2) *tarde, debiliter*: lassan, lágyan: langsam. *Ital.* molle. *lenis, mitis, mollis.*

Molecóu, *m. pl.* i. Молекѫ́в. *subst. homo tardus, lentus, cunctator*: egy lassú, késedelmes ember: der Trödler, ein langsamer Mensch.

Moléţá *f. pl.* i. Молѣ́цъ 1) adeq. molétate: *mollities, mollitudo*: lágyság, puhaság: die Weichheit. 2)

Digitized by Google

2) adeq. vréme udá, ploiósá: *tempestas pluvia*: esős idő, lágy idő: das Regenwetter, Thauwetter. *Ital.* molezza, *humiditas.*

Molétate, *f. pl.* i. Молътáте. *subst. mollitia, mollitudo*: lágyság, puhaság: die Weichheit. *a Lat. mollitudo.*

Molfáescu, ire, itu. Молфъ́ск, и́ре, и́т. *verb. act. lente, vel tarde edo*: nyámmogni, immelámmal enni: langſam eſſen.

Molidfu. *m.* Молúдф. *subst. Pinus larix*: Veresfenyő: der Lerchenbaum.

Molidu, *m. pl.* i. Молúд. *subst.* silhá, bradu albu: *Pinus sylvestris, abies candida*: Lutzfa, fejérfenyő: die Weißfichte, Weißtanne, der Kienbaum, Kiefer, die Fohre.

Molie, *f. pl.* i. Мóлїе. *tinea, blatta*: moly: die Motte, Schabe, Milbe. *Gal.* mitte.

Molifu, *m. pl.* i. Молúф. *subst. V.* Molidu.

Molitavnicu, *m. pl.* i. Молитáвник)
Molitevnicu, *m. pl.* i. Молитéвник) *subst.* o carte bisericéscá. *Rituale.* —

Molitfu. *m.* Молúтф. *subst. V.* Molidu.

Molitvá, *f. pl.* e. Молúтвъ. *subst.* adeq. rugáciune: *preces, precatio, vulgo oratio*: imádság, könyörgés: das Gebet.

Molitvélnicu. *m.* Молитвéлник.)
Molitvénicu. *m.* Молитвéник.) *subst. V.* Molitavnicu.

Molotru. *m.* Молóтрв. *subst. V.* Chiminu.

Momélá, *f. pl.* e Момéлъ. *subst. illectus, pellectus, adlectatio, illecebra*: amítás, gögyögtetés, eltsábítás, édesgetés: die Lockung, Anlockung, Reizung, Anreizung, Verführung.

Momescu, mire, itu. Момéск, мúре, и́т. *verb. act. allicio, pellicio, adlecto, seduco*: ámítani, gögyögtetni, tsábítani, édesgetni: locken, reizen, verführen, verleiten.

Momordicá, *f. pl.* i. Момóрдикъ)
Momorticá, *f. pl.* i. Момóртикъ) *subst. Momordica balſamina Linn*: Momordika, inieresztőfü: der Balſamapfel, die Momordika.

Monachu, *m. pl.* i. Монáх. *subst.* cálugheru: *monachus, religiosus*: barát, szerzetés: der Mönch, Kloſtermann, Ordensbruder. *a Gr.* μοναχος. *unicus, homo solitarius.*

Monarchíe, *f. pl.* i Монархíе. *subst. monarchia, summum imperium*: egyedűl egy fejedelemség: die Monarchie, Alleinherrſchaft. *a Graec.* μοναρχια. *unius dominatus.*

Monarchu, *m. pl.* i. Монáрх. *subst. Monarcha*: egyedűl fő hatalommal úralkodó: der Monarch, Alleinherrſcher. *a Graec.* μοναρχος: *solitarius.*

Mondránescu, nire, nitu. Мондрънéск, нúре, нúт. *verb. act. mutio, musso, mussito*: donogni: mummeln, murmeln.

Mórá, *f. pl.* i. Моáрз. *subst. mola*: malom: die Mühle. — de mórá: *adj. molaris, vel molarius*: *p. e.* apá de mórá: *aqua molaria*: malomvíz: das Mühlwaſſer. — rótá de mórá: *rota molaris*: malomkerék: das Mühlrad. — pétrá, jilipu, iazu, gatu, *V. suis literis initialibus. a Lat. mola. Graec.* μυλος.

Mórá de boi, *f.* séu cai. Моáрз дe бóй, сaз кáй. *subst. mola equaria, jumentaria, ductaria*: száraz malom: die Roßmühle, Zugmühle.

Mórá de firezu, *f.* Моáрз дe фирéзъ. *subst. mola serraria*: fürézmalom: die Brettmühle, Sägemühle.

Mórá de hártie. Моáрз дe хáртіе. *subst. mola chartaria*: papiros malom: die Papiermühle.

Mórá de véntu. Моáрз дe вънт. *mola alata, vel pneumatica*: szélmalom: die Windmühle.

Moralu,

Digitized by Google

Moralu, séu moralişu. *m.* Морáлъ, сав морáлиш. *subst. doctrina ethica, moralis:* erköltsi tudomány: die Sittenlehre, Moral.

Morariu, *m. pl.* i. Морáрю. *subst. molitor, molendinarius:* molnár: der Müllner. — Mórăriţă: *uxor molitoris:* molnárné: die Müllnerinn. — morarescu, *f.* éscă, *pl.* i. *com. adj.* morăréste. *adv.* Móră sbicită, séu sécă. Мóръ сбичи́тъ, сав сѣкъ. *V.* Móră de boui.

Moratu, *f.* tă, *pl.* i, *f.* e. Морáт, тъ. *adj. p. e.* curechiu, crastaveţi: *muriaticus, acidus:* savanyú: sauer. *p. e.* curechiu moratu: *brassica acida:* savanyú káposzta: das Sauerkraut. *a Lat. muriatiacus.*

Morcóşă, *f. pl.* i. Морковшъ. *subst. lamina ferrea, qua axis currus munitur:* marokvas: das Achsenblech, der Achsenbeschlag.

Morcoşescu, şire, itu. Морковéск, шúре, úт. *verb. act. axim currus munio:* megmarokvasozni a' tengelyt: die Axe, Achse beschlagen.

Morcovu, *m. pl.* i. Моркóв. *subst.* murcoiu, murocu: *Daucus sativus Linn. siser:* Murok, murok répa, sárga répa: die Mohre, Mohrrübe, gelbe Rübe.

Morcovu de cámpu. Мóрковъ дe кѣмпъ. Ruşiné fételor: *Daucus sylvestris Linn.:* Vadmurok: die Karrotte, oder wilde Mohrrübe.

Mordaiu, *m. pl.* i. Мордáю. *tellum, ignimum, minimae, speciei, vulgo mortarium, vel pistoleta mortaria:* mordály: der Terzeroll, die Sackpistolle, der Puffer. *a Lat. mortarium.*

Móre. *f.* Моáре. *muria, jusculum brassicae acidae, vel cucumerum:* káposzta, vagy ugorka lév: die Kraut- oder Gurkensuppe. *a Lat. muria.*

Morezu, murare, ratu. Морéзъ, мърáре, рáтъ. *verb. act. muria condo, acidum reddo:* megsavanyítani: einsäuern.

Morişcă, *f. pl.* e. Морúшкъ. *subst. mola parva, vel mola lusoria:* malmotska: eine kleine Mühle.

Moriu, murire, ritu. Мóрю, мърúре, рúтъ. *verb. act.* 1) despre omu: *a*) adeq. répaosu, mé sírşescu, trecu din lumé aquésta: *morior, denascor, decedo, defungor, exstingvor, diem supremum obeo, etc.* meghalni, halálozni, a' világból kimúlni: sterben, absterben, verscheiden, mit Tode abgehen. — *b*) adeq. tragu de mórte, mé luptu cu mórté: *animam ago, agonizo:* haldoklani, halállal tusakodni, utolsó pertzentésen lenni, agonizálni: sterben wollen, im Sterben, oder in den lezten Zügen liegen. 2) despre dobitócele quele ne cuvéntátóre, adeq. cignescu mé izídescu, crepu: *pereo, intereo, crepo:* megdögleni, dermedni: crepieren, umkommen. *a Lat. morior.*

Mormăélă, *f. pl.* i. Мормъ́лъ. *subst. murmur, obmurmuratio, fremitus:* morgolódás, zugolódás: das Murren, Knurren.

Mormăescu, ire, itu. Мормъéск, úре, úт. *verb. act. murmuro:* morogni, morgolódni: murren, brummen, knurren. *a Graeco.* μορμυρα.

Morméntu, *m. pl.* uri. *f.* Мормúнт. *subst. V.* Morméntu.

Mórnă, *f. pl.* e. Мóрнъ. *subst. V.* Măciucă.

Mornăescu, ire, itu. Морнъéск, úре, úт. *V.* Mormăescu.

Mornăilă, *pl.* i. Морнъúлъ, *com. gen. murmarator:* morgolódó: der Murrer, Brummer.

Mornăire, *f. pl.* i. Морнъúре. *subst. murmur, murmuratio:* morogás, morgolódás: das Murren, Brummen.

Mornăitoriu, *m. pl.* i. Морнъитóрю. *subst. V.* Mornăilă.

Mornăiturâ, *f. pl.* i. Морнъитúрă. *subst. V.* Mornăire.

Morónţă. *f. pl.* e. Моронúцъ. *subst. Persi-*

Digitized by Google

Persicum duracinum, moracium: durántzai, portzogó, magvától elnemvállo baratzk: ein Durantſcher, oder harte Pfirſche.

Moronu, *m. pl.* i. Морóн. *subst.* unu pésce: *Accipenser huso Linn.:* Víza: der Hauſen. — beşicá, séu cleiu de moronu: *ichthyocolla:* víza hólyag, hal enyv: die Hauſenblaſe.

Mórte. *f.* Моáрте. *subst. mors, nex, letum, obitus, decessus:* halál: der Tod, das Sterben. — mórte de omu, adeq. ucidere de omu: *homicidium:* ember halála, gyilkosság: der Menſchenmord. — ími fácu mórte: *mortem mihi conscisco, mihimet manus infero:* magát megölni: ſich den Tod anthun. — mé necájescu de mórte: *adflictione pereo:* halálra gyötrödöm, vesződöm: ich ärgere mich zu Tode. — mé luptu cu mórte: *animam ago:* a' halállal tusakodni: mit dem Tode ringen. — bolnavu de mórte. *admortem infirmus:* halálos beteg: auf den Tod krank. — de mórte, a) *adj. letalis, mortalis, mortiferus:* halálos: tödtlich. *p. e.* péccatu de mórte: *peccatum mortale:* halálos vétek: die Todſünde. — raná de mórte: *vulnus letale:* halálos seb: eine tödtliche Wunde. b) *adv. letaliter, mortaliter:* halálosan: tödtlich, ſterblich. *p. e.* ránescu pre quineva de mórte: *letaliter vulnero:* halálosan megsebesíteni: tödtlich verwunden. *ab Ital.* morte, *mors.*

Morțésce. Морцéще. *adv. mortaliter, letaliter:* halálosan: tödtlich.

Morticiná, *f. pl.* ni. Мортзчúнз.)
Morticine, *f. pl.* ni. Мортзчúне.)
Morticiune. *f. pl.* ni. Мортзчóне.) *subst.* stérvu: *morticinium, cadaver mortuum:* dög, döglött test: das Aas. *a Lat. morticinium. Ital.* morticcio.

Mórțină, *f. pl.* i. Мзрцúнз. *buricus, equus strigosus, fame emaciatus:* dögló, rüdegló: die Mähre, Schindmähre, ein ausgemergeltes ſchlechtes Pferd.

Mortmêntu, *m. pl.* uri, *f.* Мортмáнт, врй. *subst. sepulchrum, monimentum, monumentum:* sír: das Grab, Grabmaal, die Grabſtätte. — pétra de pre mortmêntu: *cippus sepulchralis:* sírkö: der Grabſtein, Leichenſtein. — scrisóre de pre pétra mortmêntului: *Epitaphium, inscriptio sepulchralis:* sírtzím: die Grabſchrift, das Grabmaal, Epitaphium. — sé véde a fi alcátuitu dintru aquéste dóá cuvênte látinesci: *mortui monumentum.*

Morunu, *m. pl.* ni. Морóн. *subst. V.* Moronu.

Morva. *f.* Мóрка. *subst.* o Țéră: *Moravia:* Morva ország: Mähren. — quarele éste din Morva: *moravus:* Morvaországi: ein Mährer.

Móșá, *f. pl.* e. Моáшз. *subst.* 1) *i. e.* Buná, mamá bétrână: *avia:* nagy anya, öreg anya, szép anya: die Großmutter. 2) ori que muiére bétrână: *anus, vetula:* vén aszszony, anyó: die Alte, das Mütterchen. — 3) quaré moşésce pruncii: *obstetrix:* bába: die Hebamme, Wehmutter, Wehfrau. *Ital.* Monna. *Domina.*

Mosavire, *f. pl.* ri. Мозакúре — рй. *subst.* 1) suflare, séu gráiré in urechi: *insusurratio:* fülébe való súgás: die Einflüſterung. — 2) *i. e.* momélá, adámánire: *illectus, pellectio, illecebra:* édesgetés, gögyögtetés, elámítás: die Lockung, Anlockung, Anreizung.

Moscovia. *f.* Москóвіа. *subst. Moscovia:* Muszkaország: die Moscau.

Moscovitu, *m. pl.* ți. Москóвит. *subst. V.* Muscalu.

Moşdeiu. *m.* Мождéю. *subst. moretum, alliatum:* fokhagymából, etzetből, *etc.* készitett hidegétel: die Mährte, ein ländliches flüſſiges Gericht, da Eſſig, Knoblauch,

Digitized by Google

lauch, Oel u. d. gl. zuſammen gethan wird.

Moşescu, şire, şitu. Мошéск, шúре, шúт. *verb. act. obstetrico, vel obstetricor:* bábálkodni: das Kind heben aus der Geburt, Hebamme ſeyn, als Hebamme beyſtehen.

Moşie, *f. pl.* şii. Мошíе. *subst.* 1) queva avére rémasá dela moşi, párinţi, *etc. haereditas:* örökség: die Erbſchaft. — de moşie: *adj. haereditarius:* örökös: erblich. *p. e.* ţérá de moşie: *ditio haereditaria:* örökös, tartomány: das Erbland. 2) *i. e.* locu, séu páméntu de moşie: a) de éste mai mare, *p. e.* a quáruiva boériu: *haeredium, patrimonium, bona haereditaria:* örökös jószág: das Erbgut. b) a quáruiva orásanu, séu plugariu: *fundus:* telek, örökség: der Grund, das Grundſtück, ein Bauerngut.

Moşiu, *m. pl.* şi. Мóшю, *subst.* 1) *i. e.* tata bétránu, tatá 'l tatii, séu a mamii: *avus:* nagy apa, vagy atya, öreg apa, vagy atya: der Großvater, Großpapa. — 2) ori que moşnégu: *senex, senecio, seniculus:* öreg, apó: der Alte, Greis. *a Lat. mas. Ital.* maschio.

Moşnégu, *m. pl.* gi. Мошнéг, *subst. senex decrepitus, senecio, seniculus:* öreg, apó, vén ember, öreg apó: der Greis, ein alter Mann.

Mosocu, *m. pl.* ci. Мозóк. *subst.* cáne pécurárescu: *canis ovialius:* juhászkutya, kuvász, komondor: der Schafhund, Schäferhund, Schafrüde. *Ital.* Mastino. *molossus.*

Moşoescu, ire, itu. Мошоéск, úре, úт.)

Moşogáescu, ire, itu. Мошогáéск, úре, úт. *verb. act* 1) *i. e.* facu queva móle şi tárdiu: *opus quodpiam tarde, et negligenter pertracto:* szöszmötölni: mit einer Arbeit ſehr langſam umgehen. 2) *V.* Migáescu.

Mosolescu, lire, litu. Мозолéск, лúре, лúт. *verb. act.* vre o bucatá in gurá: *aliquem cibum diu mastico:* valamelly ételen sokáig rágódni: an Etwas lange und langſam kauen.

Mosorîtu, tá, *f. pl.* ţi, *f.* te. Мосорúт, та. *adj.* posomorîtu: 1) închisu, întunecosu: *morosus, tetricus, tectus:* komor, komoly, szompoly: mürriſch, finſter, verdrießlich. 2) *i. e.* melancholicu, multu şi afundu gánditoriu: *melancholicus:* méla, mélánkolikos: ſchwermüthig, melancholiſch. *a Lat. morosus.*

Mosoru, *m. pl.* e. *f.* Мосóр. *subst.* ghindurá, boftá: *glandula, narcosis, pannus, tuber:* tsomó, mirígy: der Knollen, die Drüſe, ein Gewächs am Leibe.

Móşce. *f.* Моáше. *subst. plur. reliquiae sacrae:* ereklje, valamely szentnek teteme: die Reliquien.

Moşcenescu, nire, nitu. Мошенéск, нúре, нúт. *verb. act.* 1) *i. e.* dobéndescu queva de moşcenire: *haereditate obtineo, vulgo haeredito:* örökségül nyerni: erben, ererben. 2) *i. e.* stépánescu, séu biruescu preste vre o moşcenire: *jure haereditario teneo, possideo:* örökös jussal bírni: erblich beſitzen.

Moşcenire, *f. pl.* ri. Мошенúре. *subst. haereditas, haeredium:* örökség: die Erbſchaft.

Moşcenitoriu, *m. pl.* ri. Мошенитóрїу. *subst. haeres, dominus haereditarius:* örökös Úr, ösſi: der Erbherr.

Moşcénu, *m. pl.* ni. Мошéнь. *subst. heres:* örökös, ösſi: der Erbe.

Moşu, *m. pl.* şi. Мóшь. *subst. V.* Moşiu.

Moţu, *m. pl.* uri. *f.* Мóцъ. *subst.* 1) la nisquare paseri: *p. e.* la ciocárlie: *cirrus, galea, juba:* konty, búb, bóbita: der Schopf,

das

das Büſchel, Büſchlein. 2) *V.* Mocanu. *Ital.* mocajardo

Moţochinâ, *f. pl.* e. Моцокинъ. *subst. V.* Boţochinâ. *Ital* mozzolino, *fasciculus.*

Moţochinosu, *f.* nósâ, *pl.* şi, *f.* óse. Моцокиносъ, носъ. *adj. V.* Boţochinosu. *Ital.* mazzochiuto, *capitatus.*

Motocosescu, sire, situ. Мотокосѣск, сѣре, сѣт. 1) *verb. act.* turburu, méstecu, aruncu preste olaltâ: *perturbo, perverto:* felhányni, öszve zavarni, egymásra hányni: unordentlich herumwerfen, untereinander miſchen. — 2) *i. e.* schimbu, strâmutu: *muto, permuto, commuto:* eltserélni, elváltoztatni: umkehren, umändern, umwechſeln.

Motocu, *m. pl.* ci. Мотóкъ. } *subst.*
Mótocu, *m. pl.* ci. Мѫтóкъ. }
Catus, feles mas: kandúr, kan matska, bakmatska: der Katter. *a Gall.* Matou, *feles mas.*

Moţofâlescu, lire, litu. Моцофълѣск, лѣре, лѣт. *verb. act. deosculor, osculis lambo:* tsokolgatni, nyalfalni, nyalni, szopni: zerküſſen, lecken, ſchmatzen, und unmäßig küſſen. *Ital.* moccicare.

Motoleu, *m. pl.* i. Мотолѣу. *subst. V.* Meteleu. *Ital.* montone, *bardus, hebes. Graece* μελεος. *stultus inanis.*

Movilâ, *f. pl.* e. Мокилъ — е. *subst. V.* Moghilâ.

Mojériu, *m. pl.* ri. Можерїу. *subst. mortarium:* mozsár: der Mörſer, oder Mörſel. *a Lat. mortarium. It.* mortajo. *Gall.* mortier.

Mojeruţiu, *m. pl.* ţi. Можерѫцъ. *subst. mortariolum:* egy kis mozsár: das Mörſelein. *d. min. ex* mojeriu, *Ital.* mortajetto.

Mojicescu, *f.* céscâ, *pl.* sci, Можичѣск — чѣскъ. *adj. agrestis, rusticus, rusticalis, rusticanus, inurbanus:* paraszti, parasztos: bäueriſch, flegelhaft. *Ital.* moceicone, *fatuus, stipes, insulsus.*

Mojicéşte. Можичѣшть. *adv. rustice, rusticane, haud urbane:* parasztúl, parasztosan: bäueriſch, flegelhaft.

Mojicie, *f. pl.* cii. Можичїе. *subst. rusticitas, inurbanitas, inhumanitas:* parasztság, gorombaság: die Landmanier, das bäueriſche Betragen, die Flegeley.

Mojicu, *m. pl.* ci. Можик — чи. *subst. rusticus, agrestis, incultus, petro — onis:* paraszt, goromba: der Bauer, Flegel. *Ital.* mocceca, *vel* montone, *amens, bardus, hebes.*

Mréná, *f. pl.* ne. Мрѣна. *subst. Muraena:* Márna: die Moräne. oder Muräne. — Mrenuţâ. *dimin, a Lat. muraena. Graec.* ἡ μύραινα.

Mréje, *f. pl.* e. Мрѣже. *subst. rete:* háló: das Fiſchernetz. *It.* merletto, *textile pinnatum, reticulum tenui filo, minutisque maculis.*

Mreji. Мрѣжи. *subst. plur. i. e.* duşi, Nro. 1. *varia animi dispositio:* változó kedv: die Laune.

Mucâri. *f.* Мъкърй. } *subst.*
Mucariu. *m.* Мъкърїу. *sing.* }
emunctorium: hamvető, gyértyatisztító olló: die Lichtputze, Lichtſcheere. *Gall.* moucheur.

Muce, *m. pl.* oşi. Мъче — ошй. *subst. muger, mucosus:* taknyos: der Rotzige, Rotzbube, Rotzlöffel, Rotznaſe. *Ital.* moccio.

Muceḑalâ, *f. pl.* e. Мъчезълъ. *subst. mucedo, mucor, situs:* penész: der Schimmel, Kahm. *a Latin. mucedo.*

Muceḑescu, ḑire, ḑitu. Мъчезѣск, зире, зит. *verb. act. mucesco:* megpenészedni: ſchimmeln, verſchimmeln, ſchimmelig, oder kahmig werden, kahmen, Schimmel, oder Kahm bekommen.

Muceḑitu, *f.* tâ, *pl.* ţi *f.* te. Мъчезит — тъ, *adj. V.* Mucedu.

Muceḑiturâ, *f. pl.* e Мъчезитъръ. *subst. V.* Muceḑalâ.

Mucedu, *f.* dâ, *pl.* ḑi, *f.* de. Мъчед — дъ. *adj. mucidus:* penészes.

Digitized by Google

szes: schimmelicht, kalmig, verschimmelt.

Mucenicie, *f. pl.* cii. Мѹченичіе.)
Mucenie, *f. pl.* ii. Мѹченіе.) *subst. martyrium, cruciatus, vel tormenta martyris:* martiromság: die Marterey, das Marterthum.

Mucenicu, *m. pl.* ci. Мѹченик — чй. *subst. Martyr:* mártir, mártirom: der Martyrer, oder Blutzeuge.

Muceniţă, *f. pl.* e. Мѹченицъ. *subst. foemina martyr:* mártiraszszony: die Martyrinn, Marterinn.

Muche, *f. pl.* ii. Мѹке. *subst. V.* Mute. *Nota. Ital.* muchio, *denotat: cumulum.*

Mucosu, *f.* cósă, *pl.* şi, *f.* se. Мѹкос — косъ. *adj. mucosus, vel muccosus, muccidus, muculentus:* taknyos: rotzig. *Ital.* moccicoso.

Mucu, *m. pl.* ci. Мѹк — чй. *subst.* 1) *p. e.* din nasu, *i. e.* flegmă: *mucus:* takony: der Rotz. 2) a luminii: *myxa, fungus candelae:* hamva a' gyertyának: der Lichtpotzen, die Lichtschnuppe. 3) *p. e.* la flori: *i. e.* muguru: *gemma, oculus:* bimbó: die Knospe. *a Lat. mucus. Ital.* moccio.

Mueatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Мѹат — тъ. *adj. V.* Muiétu. *a Lat. mollis. Gall.* molle.

Muére, *f. pl.* ri. Мѹѣре. *subst. et derivata: V.* Muiére. *Italis* molle.

Mufluzescu, ire, itu. Мѹфлѹзеск, ире, ит. *debitis exsolvendis impar fio, rei familiaris ruinam patior:* mindenböl kifordúlni, bankrotá lenni: Bankerott werden, oder machen. *ab Ital.* muffare.

Mugescu, gire, gitu. Мѹцеск, цире, цит. *verb. act. mugio:* bögni, bögetni: brüllen. *Ital.* mugire. *mugitus edere, Gall.* mugir.

Mugire, *f. pl.* ri. Мѹцире.)
Mugitu, *m. pl.* ri. *f.* Мѹцит.) *subst. mugitus:* bögés, bögetés: das Brüllen. *Ital.* mughio. *Gal.* mugissement.

Muguraşu, *m. pl.* i. Мѹгѹраш. *diminut. gemmula, calyculus:* bimbótska: das Knöspchen. *a Lat.* mucula.

Mugure, *m. pl.* ri. Мѹгѹре. *subst. V* Muguru.

Mugurescu, ire, itu. Мѹгѹреск, рире, рит. *verb. neutr. gemmasco, gemmas ago:* bimbózni: Knospen bekommen, sprossen.

Muguritu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Мѹгѹрит, тъ. *adj. gemmatus:* bimbós: knospig.

Muguru, *m. pl.* ri. Мѹгѹр. *subst. gemma, oculus, germen, calyx:* bimbó: die Knospe.

Muiére, *f. pl.* ri. Мѹѣре. *subst.* 1) in quătu are firéscă osebire cu féliul' de cŏtră bărbatu: *mulier, foemina:* aszszony, aszszonyi ember, aszszonyi állat, aszszony személy: die Frau, das Weib, Weibsbild, Frauenzimmer. — unu capu de muiére: *idem:* — 2) in quătu éste soçiă de căsătorie a quăruiva bărbatu: *uxor, conjux, consors, marita, mulier:* feleség, házastárs: das Weib, die Frau, Ehefrau, Gattinn, Ehegattinn, Gemahlinn. 3) întră jivini, séu dobitóce, *V.* Muieruşă Nro. 2) *ab Ital.* moglie *vel* mogliere, *uxor, coniunx.*

Muierescu, *f.* éscă, *pl.* sci, Мѹерéск — рѣскъ. *adj. muliebris, mulieris, foemininus, foemineus:* aszszonyi: weiblich.

Muierésce. Мѹерѣще. *adv. muliebriter, foeminine:* aszszonyi módon: weiblich, weibisch, auf weibliche Art.

Muierotcă, *f. pl.* che. Мѹерóткъ. *subst. muliercularius, mulierarius, mulierosus, muliebrosus:* aszszonyos, aszszonyok után sürgölödö: der Weibernarr, Weibermann, ein zu großer Frauenzimmerfreund, dem weiblichen Geschlechte zu sehr ergeben. — séu quarele se méstecă în trebile muierilor; *qui*

Digitized by Google

qui se negotiis muliebribus intermiscet: ki magát az aszszonyak dolgába avatya: der sich in Weibergeschäften gern einmenget.

Muieruşá, *f. pl.* e. Мвєрȣ́шъ.)
Muieruşcá, *f. pl.* che. Мвєрȣ́шкъ.) *diminut.* 1) *i. e.* muiére micá: *muliercula, foemella:* aszszonyka, aszszonyatska: das Weibchen. 2) parté que muieréscá, femeiascá, ínte jivini, paseri, pesci: *foemina, foemella:* jértze, nöstény: das Weibchen. *a Lat. muliercula.*

Muieruţá, *f. pl.* e. *diminut. V.* Muieruşá, Nro. 1) *der. ex* muiere.

Muiétu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Мвѧ́т, тъ. *particip. verbi.* Moiu. *V.* Immoiu.

Muieturá, *f. pl.* re. Мвєтȣ́ръ. *subst. jus, embamma:* mártás: die Tunke. *a Lat. mollis.*

Mulcelu, *f.* cé, *pl.* cei, *f.* cele. Мвлчéл — чѣ. *adj. V.* Molcuţiu.

Mulcomescu, ire, itu. Мвлкомéск, и́рє, и́т. *verb. act. mulceo, lenio, sedo, placo, tranquillo:* letsendesíteni, tsillapodni, megengesztelni, nyugosztalni: stillen, besänftigen, beruhigen. — vreo durére: *lenio, sedo:* engesztelni: lindern. *Ital.* molcere. *lenire, mitigare.*

Mulcomu, *f.* é, *pl.* mi, *f.* 'me. Мвлкóм. *I. adj. i. e.* tácutu: *tacitus, taciturnus:* tsendes, halgató: still, verschwiegen. *II. adv. tacite, immote:* tsendesen, veszteg: stille. *p. e.* tacu mulcomu: *taceo, sileo:* veszteglenni, halgatni, nemmotszani: stillschweigen.

Mulcuţiu, *f.* ţá, *pl.* ţi, *f.* ţe. Мвлкȣ́ц, цъ. *V.* Molcuţiu.

Muldá, *f. pl.* de. Мȣ́лдъ. *subst. V.* Albie Nro. 2)

Mulgu, ere, muls Мȣ́лг, мȣ́лцєрє, мȣ́лс. *verb. act. mulgeo:* fejni: melken. *Ital.* mugnere. *mulgeo.*

Mulgere, *f. pl.* ri. Мȣ́лцєрє.)
Mulsurá, *f. pl.* ri. Мвлсȣ́ръ.) *subst. mulsus:* fejés: das Melken.

Mulţamu. Мвлцáм. *subst. gratia, gratiarum actio:* hála, köszönet: der Dank.

Mulţamu, ţemire, mitu. Мвлцáм, цємúрє, мúт. *V.* Mulţémescu.

Mulţémescu, ire, itu. Мвлцъмéск, и́рє, и́т. *verb. act.* 1) de queva faptá buná, séu facere de béne: *a*) cu cuvénte: *gratias ago, reddo, gratia est:* *b*) cu ánima: *gratias habeo:* köszönni, megköszönni, hálát adni: danken, sich bedanken, Dank sagen, abstatten. — *c*) cu fapte, séu cu résplátiré facerii de béne: *gratias refero, gratitudinem contestor:* megköszönni, meghálálni: durch die That danken, erkenntlich seyn, sich dankbar beweisen. — 2) de queva slujbá, séu dreghétorie, quaré o am' purtatu, *i. e.* mé lasu: *abdico, renuncio:* lemondani, felhagyni: abdanken, aufsagen.

Mulţémire, *f. pl.* ri. Мвлцъмúрє.)
Mulţémitá, *f. pl.* te. Мвлцъмúтъ.) *subst. gratitudo, gratiarum actio:* köszönés, köszönet, háládatosság: der Dank, das Danken, die Danksagung, die Dankbarkeit. — mulţémitá lui Dumnedeu: *Deo sit gratia, Deo sint laudes, Deo agantur gratiae:* hálá Istennek: Gott sey Dank, oder Gott sey gedankt. — cu mulţémitá: *grate, gratus, cum gratiarum actione:* köszönettel: mit Dank. — de mulţémire: *adj. p. e.* Jértvá de mulţémitá: *victima eucharistica:* hálaadó áldozat: das Dankopfer. — cántare, cántecá de mulţémitá: *hymnus eucharisticon:* hálaadó ének: das Danklied.

Mulţemitori, *f.* óre, *pl.* ri. *f.* re. Мвлцємитóрй — тоáрє. *adj. gratus:* hálaadó: dankbar, dankbegierig, dankbeflissen.

Mulţescu, ţire, ţitu. Мвлцéск, и́рє, и́т. *V.* Immulţescu.

Mulţi, *f.* te. Мȣ́лцй — тє. *subst. plur. multi:* sokan: Viele.

Mulţi-

Digitized by Google

Mulțime. *f.* Мълцѝме. *subst. multitudo, copia*: sokság, sokaság: die Vielheit, Menge.

Multiplicație, *f. pl.* ții. Мълтиплика́цїе. *subst. multiplicatio*: sokasítás: das Multipliciren, die Multiplication.

Multpratecu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Мълторáтєк — кѫ. *adj.* În Grammaticá: *pluralis, multiplex*: többes: vielfach.

Multu, *f.* tă, *pl.* ți, *f.* te. Мѝлт — тѫ. *adj. multus*: sok, számos: viel, zahlreich. — cu multu mai vîrtosu: *multo magis*: sokkal inkább: vielmehr. — de multe féliuri: *multiplex, multimodus, multigenus, varius*: sokféle: vielerley, verschieden, unterschiedlich, vielfach. — în multe féliuri, moduri, séu typuri: *multimode, variis modis*: sokféleképpen: auf vielerley Art. — cu multe féție: *multicolor*: sokszínű: vielfarbig. — cu multe picióre: *multipes*: soklábú: vielfüssig. — cu multe unghiuri, cornuri: *multangulus, polygonius*: sokszegletű: vieleckig. — cu multe gâuri: *multiforus, multiformis*: soklyukú, lyukatsos: viellöcherig. — de multe ori: *multoties, saepe, saepenumero, crebro, frequenter*: sokszor, gyakran, sok ízben, sok versen: vielmal, vielmals, oft. *Nota. gradus comparationis formantur*: mai multu: *plus*: több: mehr. — pré multu: *plurimus*; legtöbb: der, — die, — das Mehreste. — Multișoru, *dimin. a Lat. multus — a, — um. Ital.* molto.

Multu. Мѝлт. *adv. a*) in quâtu se înprotivéșce puținului: *multum, multo*: sok: viel. *b*) *i. e.* multá vréme: *diu*: soká, sokáig, sok ideig: lange. *p. e.* multu am' trébuitu sĕ așteptu: *diu debui praestolari*: sokáig kelletett várnom: ich habe lange warten müssen. *c*) *i. e.* de multe ori: *saepe, crebro, frequenter, multum*: sokszor, sokat: viel, vielmal, oft. *p. e.* multu pomenescu io facerile tale de bĕne: *saepe commemoro tua beneficia*: gyakran emlegetem jótéteményeidet: ich erwähne oft deine Wohlthaten. — mai multu: *comparat*: *a*) *plus*: többet: mehr. — *β*) *i. e.* mai vîrtosu: *magis, potius*: inkább: vielmehr. *γ*) *i. e.* de multe ori: *amplius*: többé: mehr. *p. e.* mai multu nu mĕ vei vedé: *amplius me non videbis*: nem látsz engemét többé: du wirst mich nicht mehr sehen. *Ital.* molto *adv.*

Mumă, *f. pl.* ame. Мѣмѫ. *subst. mater*: anya: die Mutter. — *plura*: *V.* Mamă, *et* Maică. — *pluralem format*: mame, *vel* mumâni. *Ital.* Mamma.

Muma pădurii. Мѣма пѫдѫрїй. *V.* Mama pădurii.

Muncă. *f.* Мѣнкѫ. *subst.* 1) *i. e.* lucru, trudă, trapédu: *labor, opera, studium*: munka, dolog, munkálódás, fáradozás: die Mühe, Bemühung, Arbeit. — muncă gré: *labor arduus, perdifficilis*: nehéz, vagy terhes munka: eine schwere, mühsame Arbeit. — 2) *i. e.* chinu: *cruciatus, tormentum*: kín, kén, kínzás: die Qual, Plage, Folterung, Pein.

Muncescu, cire, citu. Мѣнчєск, чѣрє, чѣт. *verb. act.* 1) *i. e.* lucru, trudescu: *operor, operam do, laboro, operam impendo, adnitor*: munkálkodni, dolgozni, fáradozni, törekedni, igyekezni: sich bemühen, Mühe geben, an Etwas mühsam arbeiten. 2) pre quineva: *i. e.* chinuescu: *crucio, excrucio, torqueo, cruciatibus adficio*: kínozni, kínzani: foltern, peinigen, martern.

Muncitoriu, *m. pl* ri. Мѣнчитóрїѫ. *subst. i. e.* chinuitoriu: *tortor*: kínzó: der Peiniger, Folterer.

Muncitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Мѣнчитóрїѫ — тóаре. *adj. i. e.* jubi-

Digitized by Google

iubitoriu de muncá, stráduitoriu: *laborans, laboriosus, operosus, actuosus:* munkás: arbeitsam, thätig, fleißig, emsig.

Muncitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te: Мѣнчи́т, тъ. *adj. multis laboribus fractus:* a' sok terhes munka által elgyengült: durch viele Arbeiten erschöpft, entkräftet.

Múndru, *m. pl.* ri. Мѫндрѣ. *et deriv. subst. V.* Mándru. dela *mundulus.*

Munte, *m. pl.* ţi. Мѹнте — цй. *subst. mons, alpes — ium:* hegy, havat: der Berg, das Gebirge, Alpengebirge. — de munte: *adj. montanus, alpinus, alpestris:* havasi: *p. e.* apá de munte: *aqua montana:* havasi víz: das Berg- oder Gebirgswasser. — hoçiu de munte: *V.* Lotru. *subst. a Lat. mons. Ital.* monte.

Muntenescu, *f.* néscá, *pl.* sci, Мѹнтенéск — нѣ́скъ. *adj. montanus, alpinus, alpicus, alpestris:* havasi: gebirgisch, alpisch.

Munténu, *m. pl.* ni. Мѹнтѣ́н. *subst.* 1) *i. e.* lócuitoriu de munte: *montanus, alpestris:* havasi lakos: der Gebirgsbewohner. — 2) *i. e.* unu slotu, séu florintu nemţescu: *florenus rhenensis:* rhénensforint, német forint: der Gulden. *a Lat. montanus. Ital.* montano, *vel* montanaro.

Muntiosu, *f.* ósá, *pl.* şi, *f.* se. Мѹнтїóс — óасъ. *adj. montosus, montuosus:* havasos: gebirgig.

Mununá, *f. pl.* e. Мѹнѹнъ. *subst.* 1) *i. e.* vérful': *p. e.* a quáruiva délu, séu munte: *montis jugum, supercilium, cacumen:* háta, bértze, tsútsa a' hegynek: die Anhöhe, der Gipfel, die Spitze des Berges. 2) *i. e.* bértá: *V.* Bértá Nro. 1)

Murá, *f. pl.* e. Мѹръ — е. *subst. mora, vel morum rubi:* szederj: die Brombeere, Kratzelbeere, Schwarzbeere, die schwarze Heidelbeere. *a Lat. mora. Gall.* mure.

Muraiu, *m. pl.* ii. Мѹрáю. *subst. V.* Muru.

Muráşanu, *f.* ná. Мѹръшáн — нъ. *subst. Marusii accola:* Maros melyéki, vagy vidéki: der an der Marosch wohnt.

Muráşu. *m.* Мѹръш. *subst.* o apá curghétóre ín Ardél: *Marusius, Marisius:* Maros: die Marosch, Mörisch, der Maroschfluß.

Murátóre, *f. pl.* ri. Мѹръто́аре. *subst. muria, muries, aqua salsa:* sós víz: die Salzlacke, das Salzwasser.

Muratu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Мѹрáт — тъ. *adj. V.* Moratu.

Murcoiu, *m. pl.* ii. Мѹркóю. *subst. V.* Morcovu.

Muresu, rare, ratu. Мѹрéз, рáре, рáт. *verb. act. V.* Moresu.

Murgésee. Мѹрцѣ́ще. *imperson. advesperascit, incipit crepusculum:* alkonyodik, béestvéledik, békezd setétedni: es dämmert, es wird dämmerig. *a Lat. murgino, as, are. i. e. tardare.*

Murgitu. *m.* Мѹрцѝт. *subst. crepusculum:* alkonyodás: die Abenddämmerung.

Murgu, *f.* gá, *pl.* gi, *f.* ge. Мѹ́рг, гъ. *adj. p. e.* calu: *nigricans e glauco:* setét szürke: schwarzgrau, eisenschimmel.

Murire, *f.* Мѹри́ре. *subst. mortalitas:* halandóság: die Sterblichkeit.

Muritoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Мѹрито́рю — тоáре. *adj. mortalis:* halandó: sterblich.

Murocu, *m. pl.* ci. Мѹрóк. *subst. V.* Morcovu.

Múróescu, ire, itu. Мѫръéск. и́ре, и́т. *verb. act.* 1) *i. e.* mornáescu: *murmuro:* morogni, morgani: brummen, murren. — 2) *V.* Miorcotescu. *a Lat. murmuro. It.* mormorare. *Gall.* murmurer.

Mursá, *f. pl.* e. Мѹ́рсъ. *subst. aqua mulsa, hydromel:* mézesvíz: der Wassermeth, das Honigwasser. *a Lat. mulsus, a. Plin. Ital.* muzzo.

Muru,

Digitized by Google

Muru, *m. pl.* ri. Мѹр. *subst. Rubus caesius, vel fruticosus, Linn.:* szederj: der Brombeerſtrauch. *Ital.* moro.

Muruescu, ire, itu. Мѹрѣск, и́ре, и́т. *verb. act. incrusto, oblinio:* tapasztani, bémázolni: mit dünnen Lahm übertünchen.

Musă, *f. pl.* e. Мѹза — е. *subst. Musa:* Mu'sa: die Muſe. *a Gr.* μοῦσα.

Muscă, *f. pl.* sce. Мѹскъ. *subst. musca:* légy: die Fliege. *a Lat. musca. Ital.* mosca.

Muscă căiéscă, *f. pl.* sci. Мѹскъ кѫѣскъ. *subst. Tabanus:* Lólégy: die Foßbrâme, oder Brâmſe, Roßfliege.

Muscă cânéscă, *f. pl.* sci. Мѹскъ кънѣскъ. *subst. Musca canina, Cynomyia:* Eblégy: die Hundsfliege.

Muscăcescu, *f.* céscă, *pl.* sci, Мъскъчѣск, чѣскъ. *adj. moscoviticus:* muszka: moſcowitiſch. *p. e.* Téra muscăcéscă: *Moscovia:* Muszka Ország: die Moscau.

Muscăcésce. Мъскъчѣ́ре. *adv. moscovitice:* Muszkául: moscovitiſch.

Muscă de vinu. *m.* Мѹскъ де ви́н. *subst. Musca cellaria:* Muslitza, muslitza légy, borbogár: die Kellerfliege.

Muscalu, *m. pl.* i. Мъскъ́л. *subst. Moscovita:* Muszka: der Moscovite.

Muscanescu, Muscănésce. *V.* Muscăcescu, Muscăcésce.

Muscanu, *m. pl.* ni. Мъскъ́н. *V.* Muscalu.

Muşcare, *f. pl.* åri. Мѹшкъ́ре. *subst. morsio, morsus:* harapás: das Beißen, die Beißung.

Muşcătareţiu, *f.* ţă, *pl.* ţi, *f.* ţe. Мѹшкътъ́рецъ, цъ.)

Muşcătariu, *f.* are, *pl.* ri, *f.* re. Мѹшкътъ́рїѫ — ре.) *adj. moscatus:* muskatály: Muſchkateller. *Ital.* moscadello.

Muşcăţelu. *m.* Мѹшкъцѣ́л. *subst. Geranium odoratissimum, Linn:* Muskátu, jó illatú darúórr: das Muskatel, der wohlriechende Storchenſchnabel. *Ital.* moscato.

Muşcătoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Мѹшкътóрїѫ — тóаре. *adj. mordens, mordax, mordicus:* harapó: beißig, beißend.

Muşcatu de dracul'. Мѹшка́т де дра́кѫл. *subst.* o plantă: *Scabiosa succisa, Linn.:* Sikantyúfü, ördögharaptafü: der Abbiß, Teufelsabbiß, das Abbißkraut.

Muşcătură, *f. pl.* ri. Мѹшкътъ́ръ. *subst.* 1) *i. e.* muşcare: *morsus:* harapás: der Biß. 2) *i. e.* o îmbucătură: *buccea, bolus, offa:* falat, harapás: der Biſſen. *Ital.* morsicatura.

Muşchi. *m.* Мѹшкѣ́. *subst. plur.* pre trupul' omului: *musculus:* testen lévő inas domború hús: die Maus, oder Muskel am Körper. — cădéré muşchilor, séu bólá de muşchi: *morbus ischidiacus:* farzsába: das Hüftweh. *a Graeco* μύσκος, *musculus.*

Muşchiosu, *f.* ósă, *pl.* şi, *f.* se. Мѹшкїо́съ, о́аръ. *adj. muscosus:* mohos: moosicht, bemoost, voller Moos.

Muşchiu, *m. pl.* uri. *f.* Мѹшкїѫ́. *subst. Muscus:* Moh: das Mos, Moos, oder Mooß. *Gall.* mousse.

Muşchiu de copaciu. Мѹшкїѫ́ де копа́чѫ́. *subst. Lichen pulmonarius, Linn.:* Tüdőmoh: das Lungenmoos, die Baumflechte, Baumlunge. *Ital.* muschio.

Muşchiu de plumóni, séu mare. Мѹшкїѫ́ де плъмо́нїѫ, сав ма́ре. *idem.*

Muşcoiu, *m. pl.* ii. Мѹшкоѣ́ѫ́. *subst. mulus, hinnus:* öszvér: der Mauleſel. *Ital.* mulo.

Muşcu, are, atu. Мѹшк, а́ре, а́т. *verb. act. mordeo, morsico:* marni, harapni: beißen. *Ital.* morsicare. *i. e. frequenter mordere. Hisp.* chamuscar, *i. e. adurere.*

Muscuţă, *f. pl.* ţe. Мъскѹ́цъ. *subst. muscula:* legyetske: eine kleine Fliege.

Muşdaiu, *m. pl.* ri. *f.* Мѹшда́ѫ́. *subst. V.* Moşdeiu.

Muşe-

Muşeţelu. *m.* Мѹшецéл. romoniţă: *subst. Matricaria chamomilla Linn.*: Mezeiszékfü: die Chamille, der Romey.

Musică, *f. pl.* ce. Мѹ́сикъ. *subst. musica, musice:* muzsika, vagy musika: die Musik. — facu musică, *musicam ago, facio:* muzsikálni: musiciren. *item. V.* Céterá, ḑicu cu musica, *V.* Céteru.

Musicaşu, *m. pl.* şi. Мѹсикáшѹ. *subst. musicus, symphoniacus:* muzsikus: der Musicus, Musikant. *item. V.* Ceteraşu.

Musicescu, *f.* céscă, *pl.* sci, Мѹсичéск — чѣ́скъ. *adj. musicus, vulgo musicalis:* muzsikusi: musikalisch.

Muşinoiu, *m. pl.* e. Мѹшинóю. *subst. grumus talpae:* patkánytúrás, zsombék: der Scherrhaufen, Maulwurfshaufen.

Muşiţă, *f. pl.* e. Мѹши́цъ. *subst.* 1) *V.* Muşeţelu. 2) *i. e.* purece de grădină: *Chrysomella oleracea:* Kertibalha: der Erdfloh, Gartenhüpfer. séu *mordella:* maróka: der Blumenkäfer.

Muşiţelu, *m. pl.* le. Мѹшицéл. *V.* Muşeţelu.

Muşliţă, *f. pl.* ţe. Мѹшли́цъ, *subst.* 1) *i. e.* muscă de vinu: *musca cellaria:* muslitza, muslitza légy, borbogár: die Kellerfliege. 2) unu féliu de muscuţé, quare se facu pre curechiu: *Aphis brassicae, Linn.:* Levelész, korpaféreg: die Kohllaus, Blattlaus.

Mustaçé, *f. pl.* eçe. Мѹстáцъ. *subst.* 1) la om': *mystax, vel mustax:* bajsz, bajusz: der Knebelbart, Schnurrbart, Schnauzbart.— cu mustéçe: *mystacatus:* bajuszos: mit einem Schnurrbart versehen. 2) de rădicină: *fibra radicis:* gyökérrojt: die Wurzelfaser. *a Graeco* μυςαξ. *Ital.* mustacchi.

Mustăréçă, *f. pl.* çe. Мѹстъръ́цъ. *subst. succus betulae:* nyíryíz: der Birkensaft, das Birkenwasser.

Muştariu, *m. pl.* ri. Мѹщáрю. 1) *i. e.* rapiţă: *sinapis, sinapi, rapistrum:* reptze, reptsény: der Senf. 2) *i. e.* fédé, séu zama de răpiţă, mustu *etc. sinapi jurulentum:* mustár: der Möstrich, Senf.

Muştariu albu — negru — de cămpu. *m.* Мѹщáрю áлб, — нéгрѹ — де кѫмп. *V. in vocabulo:* Rapiţă.

Mustéçé, *f. pl.* çe. Мѹстѣ́цъ. *subst. V.* Mustaçé.

Musteciosu, *f.* ciósă, *pl.* şi, *f.* se. Мѹстечóс — чоáсъ. *adj. magno mystace praeditus:* nagy bajuszú: mit einem großen Knebelbart versehen.

Muşti, *m. pl.* Мѹ́щи. *V.* Muşchi.

Muştiu, *m. pl.* chi. Мѹ́щю. *subst. V.* Muşchiu.

Mustoce, *f.* Мѹстóче. *V.* Musteciosu.

Mustosu, *f.* tósă, *pl.* şi, *f.* se. Мѹстóс — тóасъ. *adj.* 1) *p. e.* strugure, an: *mustulentus:* mustos: mostreich. — 2) *i. e.* zămos, plénu de féde: *succosus, succidus, succulentus:* leves: saftig, voller Saft.

Muştră, *f. pl.* e. Мѹ́щръ. *subst.* 1) *i. e.* forma dupò quaré facemu queva: *forma, formula, formulare, modulus, exemplar:* forma, mustra: die Form, Vorschrift, das Formular, Muster, Modell. 2) qué ostaşéscă, *i. e.* exerçirul': *exercitium militare:* mustra, katona mustra, exertzir: das Exerciren. — muştra qué mare: *armilustrium, vel lustratio armorum:* nagy mustra: die Musterung. *Ital.* mostra, *lustratio, recensio, recognitio exercitus.*

Mustrare, *f. pl.* ări. Мѹстрáре. *subst.* 1) *i. e.* infruntare, probosală: *objurgatio, correptio, reprehensio:* dorgálás, pirongatás, megfeddés: der Verweis, die Ausscheltung. 2) *V.* Imputare Nro 2) *Ital.* mostrare, *audenter se opponere, Plau.*

Mustre-

Digitized by Google

Mustresu, are, atu. Мѹстрéз, áре, áт.)

Mustru, are, atu. Мѹ́стрѹ, áре, áт.) *verb. act.* 1) *i. e.* infruntu, probosescu: *objurgo*, *corripio*, *reprehendo*, *exprobro*: megpirongatni, megdorgálni, szemére hánvni: Jemanden ausmachen, einen Verweis geben, ausschelten, das Kapitel lesen. 2) *V.* Imputu Nro 2)

Muştruluescu, ire, itu. Мѹцірѹлѹéск, и́ре, и́т. *verb. act. exerceo, in armis exercito:* mustrálni, fegyverbe gyakorolni: exerciren, in Waffen üben.

Mustu, *m.* Мѹ́ст. *subst.* 1) de struguri: *mustum:* must: der Most. qua mustul': *musteus, instar musti:* mint a' must: wie Most. 2) ori que altá féde, zamá, séu umesalá: *succus:* lév, nedv, nedvesség: die Feuchtigkeit, der Saft. *Ital.* mosto, *mustum*, *i. e. novum vinum.*

Muşucornu, *m. pl.* ni. Мѹшѹкóрн. *subst. i. e.* lipiiu, séu vérsariu cu curechiu implutu: *libum brassica fartum*: káposztával töltött lepény: ein mit Kohl, (Kraut) gefüllter Kuchen.

Musulmanu, *m. pl.* ni. Мѹсѹлмáн. *V.* Mahomedanu.

Muşunoiu, *m.* Мѹшѹнóю. *subst. V.* Muşinoiu.

Mutalóu, *m. pl.* ii. Мѹталáѹ. *V.* Meteleu.

Mutare, *f. pl.* ári. Мѹтáре. *subst. mutatio*, *immutatio*, *permutatio:* változás, változtatás: die Aenderung, Veränderung. dintrun' lácaşu intr' altul': *emigratio*, *discessus:* elkötözés: der Auszug, Wegzug.

Muţe. *f.* Мѹ́те. *subst.* 1) a securii, a cuţitului, *i. e.* dosul': *dorsum:* fók: der Rücken. 2) a quáruiva délu, séu munte: *jugum*, *supercilium montis*: bértze, vagy háta a' hegynek: die Anhöhe, der Rücken des Berges. *Ital.* mozzo, *amputatus*, *sectus*, *mutilus.*

Muţescu, ire, itu. Мѹцéск, и́ре, и́т. *V.* Amuţescu.

Mutu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Мѹ́т, тъ. *adj. mutus*, *elingvis:* néma: stumm. *Gall.* muet — ette. *Ital.* muto.

Mutu, are, atu. Мѹ́т, тáре, тáт. 1) *verb. act. muto*, *immuto*, *permuto*, *commuto*: változtatni: ändern, verändern. — mutu lége: *provoco*, *vulgo: appello:* appelálni: appelliren. — 2) mé mutu de undeva: *migro*, *emigro:* elköltözni, kiköltözni: ausziehen, wegziehen. *a Lat. muto. Ital.* mutare.

N.

Na! На! *en habes! hic habes! ecce tibi!* ne! neszé! tartsod! ná! da hast! hier hast du! *Nota: vocula haec conjungitur, cum omnibus pronominibus personalibus utriusque numeri, e. g.* na mé! *en me! ecce me! hic habes me!* imhol vagyok, nesze engemet! da hast mich. *plura V. suo ordine alphabetico.*

Nábu-

Digitized by Google

Năbușescu, ire, itu. Навшіе́ск, ши́рс, и́т. *verb. act.* Dau afórá, esu: *erumpo, prodeo*: kiütni: ausbrechen, ausfallen, einen Ausfall thun, ausreißen. — au năbușitu apá pe ghiaçie: *erupit aqua, super glaciem:* í au năbușitu sângele pe gurá. *Ital.* nabissare, *eruere, proruere.*

Năcasu. *m.* Нзка́з. *et derivata. subst. V.* Nécasu.

Năcladu, *m. pl.* uri. *f.* Нзкла́д. *subst. stipes, caudex:* fatöke: der Klotz.

Năcläiélă, *f. pl* e. Нзклазе́лз. *subst. illitus — us, inunctio:* elzsírozás: die Beschmierung.

Năcläiescu, ire, itu. Нзклазе́ск, и́рс, и́т. *verb. act. illinio, oblinio, vehementer inungo:* nagyon békenni, vagy elzsírozni: stark beschmieren Etwas.

Năcrăvălóu, *m. pl.* öe. *f.* Нзкрзкзла́ș. *subst. faucale, focale, linteum collare, vulgo collipendium:* nyakravaló: das Halsband, Halstuch, Halstüchel, die Halsbinde.

Nadă, *f. pl.* e. На́дз. *subst.* 1) *i. e.* icu: *cuneus:* ék, ékszeg: die Keule. 2) *i. e.* înnăditurá: *annexio, annexus, appendix* · tóldás, tóldalék: der Zusatz, Anhang, die Anstückelung. 3) mai numescu unii fórá lipsá aşa trestia, *V.* Trestie. *a Lat. nodus. Ital.* nodo.

Năddescu, ire, itu Нздзе́ск, и́рс, и́т. mé năddescu: *verb. act. praevie opinor, puto, praesagio:* előrevélni, érzeni, eszmélni: im Voraus vermuthen, Etwas ahnden. *p. e.* de aquésta nequi nu maşu fi năddăitu: *hoc nec opinanti accidit:* ezt ingyen se vettem volna: das hätte ich gar nicht vermuthet.

Năddărésce. Нзздре́ще. *imperson.* misé, ţisé, isé, *etc.* năddărésce: *aliquid obscure, et quasi per radios mihi apparat:* valamit homalyosan, 's mintegy súgárok által látok, sajdítok: es flimmt mir etwas undeutlich, gleichsam als durch Strahlen vor, ich nehme Etwas unvernehmlich wahr. *item. V.* Nălucésce.

Năddăriturá, *f. pl.* e. Нзздрите́рз. *subst. V.* Nălucá.

Năddéjde. *f.* Нздéждс. *subst. spes:* remény, reménység: die Hoffnung. — amu năddéjde: *spero, spem habeo, spe teneor, allor, spes me tenet:* reménylem, reménységem vagyon: ich hoffe, oder habe Hoffnung. — de năddéjde: *bonae spei:* jó reménységü: hoffnungsvoll. — fórá de năddéjde: *adj. ex spes, spe carens:* reménység nélkül lévő: hoffnungslos. — năddéjde puçinticá, séu o çírá de năddéjde: *specula:* égy kevés reménység: eine kleine Hoffnung.

Năddéjduescu, ire, itu. Нздждъзе́ск, и́рс, и́т. *verb. act. spero, spem habeo, spe teneor, in spe sum, spes mihi est:* reménleni, reményleni: hoffen, Hoffnung haben. — năddéjduescu cu încredinţare: *certo spero, certam spem habeo, confido:* bizakodva hinni, vagy reménleni: gewiß, oder zuverlässig hoffen.

Năddéjduire. *f.* Нздждъи́рс. *subst. sperare, spes:* reménlés, reménység: das Hoffen, die Hoffnung.

Năddescu, ire, itu. Нздзе́ск, и́рс, и́т. *V.* Innăddescu.

Neḑiditu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Незнди́т, тз. *increatus, non creatus:* teremtetlen: unerschaffen.

Neḑisu, *f.* să, *pl.* şi, *f.* se. Незни́с, тз. *adj.* 1) que nu s' au grăitu: *indictus:* mondatlan: ungesagt. 2) que nu s' au poruncitu, séu nu s' au poftitu: *injussus:* mondatlan, parantsolatlan: ungeheißen.

Nadragi, *f. pl.* Нздрáцй, *subst. plur. caligae ungaricae:* nadrág: ungrische Beinkleider, oder Hosen. — Nădrăguţi, *dimin.*

Nădrăgulă, *f. pl.* le Нздрзгу́лз, *subst.* Mátrágună.

Nădu-

Digitized by Google

Nădulescu, lire, itu. Нздвлéск, лúре, úт, *verb. neutr. V.* Nedulescu.

Năduşala, *f. pl.* Нздвшáлз, *et deriv: subst. V.* Nĕduşală.

Náframă, *f. pl.* e. Нзфрáмз, *subst. V.* Măchramă.

Nafurá, *f. pl.* Náфврз, *subst. V.* Anaforá.

Náhoru, *m. pl.* ri. Нзхóр, *subst. unico testiculo praeditus:* féltökü: einhödig, nur einen Hoden habend.

Nai. Нáй, *ex interjectione* na, *et contracto accusativo pronominis* el, *eccos! hic habes illos:* ime, itt vagynak ök! imhol általadom néked öket! da haſt ſie! hier haſt ſie.

N'ai, H'áй, *ex particula negat:* nu *et secunda persona verbi* am, *tu non habes:* néked nintsen: du haſt nicht. *p. e.* n'ai tu lucru? *non habes tu labores?* nintsen néked dolgod? haſt du keine Arbeit? — *non secus dum usurpatur verbum* am *pro auxiliari, e. g.* n'ai auditu? *non audivisti?* nem hallottad? haſt du nicht gehört?

Naibá, *f. pl.* e. Нáйбз, *subst. malum:* patvar, tatár, guta: der Geyer, Gukuck, Henker, Deichſel, das Wetter. aquestu cuvéntu aqueiaşi întrebuinţare are, prequum şi Han, Hantátar; séu in glumá, séu într' adinsu dicemu cótra quineva: dute la naiba! *abi in malam rem! malam crucem!* erégy a' patvarba! gutába! tatárokba! gehe zum Geyer! zum Hencker! zum Gukuk! daſs dich der Geyer, Gukuk, das Wetter hohle! omul' naibii: *lurco, nequam, scelestus, sceleratus:* menköémber, gutaember, patvarember: der Wettermann, Teufelskerl. — de quum naibá? *quomodo ad tartaros?* hogy a gutába? was Geyer. *Vide etiam:* Han, Hantátar. *Ital.* nabisso, *Tartarum, tartara, abyssus.*

Năiemescu, ire, itu. Нзїемéск, úре, úт)

Năimescu, ire, itu. Нзймéск, úре, úт) *verb. act.* 1) vre un' pămentu, vre o casă, *i. e.* dau pre bir: *eloco:* bérbe adni: verpachten, verdingen. 2) vre un' lucrătoriu, *i. e.* tocmescu pre simbrie: *mercede conduco:* szegödni, felfogadni: dingen, eindingen, bedingen, in Sold nehmen. *a Gr.* μισθός, *merces, praemium laborum.*

Năiemu, *m. pl.* ri. *f.* Нзїém, 1) *i. e.* nérávélă, tocmire: *conductio:* alku, alkuvás, szegödés: die Dingung, Miethung. 2) *i. e.* birul', simbrie, quaré éste tocmită: *merces, stipendium, pretium conducti:* zsóld, bér: der Sold. *a Geaeco* μισθωσις, *conductio.*

Năimitu, tă, *f. pl.* ţi, *f.* te. Нзймúт, тз, *particip. mercede conductus:* zsóldra szegödött: gedungen, bedungen, gemiethet.

Năimitu, *m. pl.* ţi. Нзймúт, *subst. mercenarius:* zsoldos, béres szolga: der Söldner, Miethling, Gedungene, Gemiethete.

Na'l. Há'л, *interj. eccum, ecillum, hic habe eum!* imhol vagyon ö! nesze ötet: da haſt ihn!

Nalbă, *f.* Нáлбз, *subst. Malva:* Mályva: die Malve, oder Pappel. *a Lat. malva, m. mutato in n. et v. in b.*

Nalbă albă, *f.* Нáлбз ăлбз) *subst.*
Nalbă mare, *f.* Нáлбз máре) *Althaea officinalis, Linn:* Mazola: die Althee, der Eibiſch, oder Ibiſch.

Nalbă mare de gradină, *f.* Нáлбз máре де грздúнз. *subst. Alcea rosea, Linn: Malva arborea, hortensis, vel rosea:* Mályva ro'sa: die Stockroſe, Herbſtroſe, Roſenpapel.

Nalbă micá, séu mirunta. Нáлбз мúкз, сáз мзрúнтз. Cáşiuţii popii,

pii: *Malva sylvestris*, *rotundifolia Linn:* Papsajt, apró mályva: der Pfaffenkäs, Katzenkäs, die Käspappel, Gänspappel, Hasenpappel, die Käsleinkraut.

Nålbastru, *f.* trå, *pl.* tri, *f.* tre. Нълбáстрꙋ, тръ, *adj. V.* Albastru.

Nålbescu, bire, itu. Нълбéск, бúре, úт, *verb. act* 1) *i. e.* facu queva albu: *albo, inalbo*, *dealbo:* fejérítem: weißen, weiß machen. 2) pånså, açå, lumini de cérå: *insolo:* fejéríteni: bleichen. 3) casa, *i. e.* våruescu, *dealbo*, *trulisso:* kifejéríteni, meszelni: weißen, ausweißen. *a Lat. inalbo.*

Nålbire, *f. pl.* ri. Нълбúре, *subst.* 1) de pånså: *insolatio:* fejérítés: die Bleiche, das Bleichen. 2) in caså: *trulissatio:* meszelés, das Ausweißen, die Ausweißung.

Nålbitóre, *f. pl.* re. Нълбитóре, *subst.* 1) muiére quaré nålbésce pånså: *insolans:* fejérítö: die Bleicherinn. 2) *i. e.* locu de nålbitu pånså, *locus in solandis linteis:* vászon fejérító hely: die Leinwandbleiche, der Bleichplatz.

Nålbitu, *m. pl.* ţi. Нълбúт, *subst. V.* Nålbire.

Nålbitu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Нълбúт, тъ, *adj,* 1) pånså, açå *etc.* *insolatus:* fejérített: gebleicht. 2) caså, *i. e.* våruitå: *trulissatus:* kimeszelt: ausgeweißt.

Nålbiturå, *f. pl.* re. Нълбитꙋ́ръ, *subst. V.* Nålbire.

Nale. Нáле, *eccas*, *eccillas*, *hic habes illas!* imhol vagynak ök, nesze öket! da hast sie.

Naltu. Нáлт, *ect. derivata: V.* Inaltu.

Nålucå, *f. pl.* ce. Нълꙋ́къ, *subst.* 1) quaré misé nésårésce ínainté ochiloru, *i, e.* aråtare, vedenie: *visum*, *visio*, *occursaculum*, *spectrum*, *phantasma*, *adparitio:* tünet, jelenés: die Erscheinung, das Gespenst, Ungethüm. 2) o pårére, séu íntipuire a mènţii: *phantasia*, *phantasma*, *figmentum*, *imaginatio:* Képzelödés: die Pfantasie, Einbildung.

Nålucescu, cire, citu. Нълꙋчéск, чúре, séu: Nålucésce. Нълꙋчѣ́ще, *imperson:* misé, ţişé *ect.* nålucésce, misé pare a vedé queva aråtatare, videnie, nålucå: *phantasma*, *occursaculum*, *spectrum video:* szemem eleibe tünik valami, tünetet látok: ich sehe, oder glaube eine Erscheinung zu sehen. — 2) ín mènte vreo intipuire, *i. e.* misé pare: *mihi imaginor*, *ideam formo*, *aliquid mihi videtur*, *vel apparet:* képzelödöm, szemembe ötlik valami, képzelek magamnak valamit, nékem tetszik, lászik: mir scheint, kömmt vor, bilde mir ein, stelle mir vor.

Nålucire, *f. pl.* ri. Нълꙋчúре, *subst. V.* Nålucå.

N'am. Н'áм, *pro* nu am: *non habeo*, *mihi non est*, *vel*: *sunt:* nékem nintsen: ich habe nicht. *p. e.* n'am vréme: *non habeo*, *vel deest mihi tempus:* nintsen idöm: ich habe keine Zeit. *ita quoque in auxiliaribus*, *est prima persona praeteritorum*, *utriusque numeri p. e.* n'am sciutu eu, séu noi: *non scivi vel scivimus:* nem tudtam, vagy nem tudtuk: ich habe, oder wir haben nicht gewußt.

Na mé. Нá мъ! *ecce me*, *en me*, *hic habes me!* ime itt vagyok! da hast mich!

Nåméngescu, gire, gitu. Нъмѫнцéск, цúре, цúт, *verb. act. V.* Coméngescu.

Namésnicu, *f.* cå, *pl.* ci, *f.* ce. Намѣ́сник, къ, *adj. i. e.* din josu què éste supus altué: *inferior:* alsó: unter, *p. e.* såboru namésnicu: *Synodus inferior*, *partialis:* alsó Papi gyülés: eine untergeordnete Kirchen-Versammlung. — seu què sé ţéne de queva locu anumitu, *localis:* vidéki,

ki, helységbéli: einem Orte (Kreis) zugehörig, *p. e.* sáboru namésnicu: *Synodus localis*: helységbéli, vagy vidék Papi gyülés: die Kirchen-Verſammlung eines Bezirks.

Namésnicu, *m. pl.* ci. Намѣстникъ, *subst. Vicarius, vices gerens*: altiszt, hellyette való: der Verwalter, Verweſer, Statthalter. — a quáruiva Protopopu: *Vicearchidiconus, vel Notarius distictus Archidiaconalis*: Vitzeesperest, Alesperest, vagy esperestség' Notariussa: der Vice-Dechant.

Náméte, *f.* Нзмѣтѣ, *subst. nives a vento congestae*: hófúvás: die Windwehe, Windwehe, ein zuſammengewehter Schneehaufen.

Naná, *f. pl.* ne. Нáнz, *subst. V.* Léle.

Nánaşá, *f. pl.* e. Нзнáшz, *subst.* a) de botezu: *mater lustrica, matrona testis baptisimi, vulgo: Patrina*: keresztanya: die Taufpathe. b) la cununie, *matrona testis matrimonii*: násznagy aszszony: die einer Hochzeit beyſtehet, die Zeuginn einer Vermählung.

Nánáşescu, ire, itu. Нзнзшѣск, ѧ́ре, ѧ́т, *verb. act.* a) vreun pruncu la botezu: *testem baptismi, vel patrinum ago, e baptismo vel sacro fonte levo*: egy gyermeket keresztelésen tartani, valakinek keresztatya, anya lenni: Jemanden aus der Taufe heben, Taufpathe oder Zeuge ſeyn. — b) la cununie: *testem matrimonii, paranymphum, vel architriclinum ago*: násznagy lenni: Zeuge ſeyn einer Hochzeit, den Beyſtand oder Brautführer abgeben bey einer Hochzeit.

Nánáşu, *m. pl.* şi. Нзнáши, *subst.* a) la botezu: *testis baptismi, pater lustricus, levans e Baptismo*: Keresztapa, vagy Keresztatti: der Göthe, Pathe, Taufpathe. b) la cununie, *i. e.* nunu, séu nunŷl' mare: *paranymphus, architriclinus, testis matrimonii*: násznagy: der Brautführer, Hochzeitsbeyſtand.

Na ne! Нá нѣ! *ecce nos, hic habes nos!* ime néked, itt vagyunk! da haſt uns!

Nao! Нáо! *eccam, eccillam, hic habes illam!* imhol vágyon! neſze ötett! da haſt ſie.

Nápadá, *f. pl.* e Нзнáдz, } *subst.*
Nápadélá, *f. pl.* e. Нзнздѣлz } *obrutio, oppressio*: meglepés, reárohannás vagy omlás: die Befallung, Uiberſchwemmung, der Uiberfall, die Uiberhäufung von einer drückenden Menge.

Nápádescu, dire, ditu. Нзнздѣск, ѝре, ѝт, *verb. act.* spre queva, quineva asupra cuiva: *obruo, ingruo, opprimo*: meglepni, reárohanni: befallen, überfallen, überſchwemmen, mit einer drückenden Menge überhäufen, oder belaſten.

Nápádire, *f. pl.* ri. Нзнздѝре, *subst. V.* Napadá.

Nápárcá, *f. pl.* ce. Нзнѝркz, *subst. V.* Nópércá.

Nápárlescu, lire, litu. Нзнрлѣск, *V.* Népírlescu.

Nápaste, *f. pl.* e. Нзнáстѣ, *et deriv: V.* Népaste.

Náprasná, *f. pl.* e. Нзпрáзнz, ѕ, *subst.* Nápustu, Nápustescu, *V.* Néprasná.

Napu, *m. pl* i. Нáп—ѝ, *subst. Napus*: Répa: die Rübe. — mare, rotundu, turcescu. *V. suo ordine a Lat. Napus.*

Napu mare. Нáп, мáре, *etc. V.* Gutie

Napu rótundu. Нáп рзтѝнд, *Brassica rapa Linn.* Kerekrépa: die weiße Rübe.

Napu turcescu, Нáп тзрчѣск, *V.* Mére de páméntu.

Náramniţá, *f. pl.* e. Нзрáмницz, *subst. i. e.* sdramţá, cárpá: *lacina*: róngy, fontsik: der Fetzen, Lumpen, Lappen.

Ná-

Digitized by Google

Nåranså, *f. p.* e. Нъра́нзъ) *subst.*
Nåramţå, *f. pl.* te. Нъра́мцъ)
Pomum Aurantium: Narants: die Pomeranze. — pomu de nåramså: *Malus aurantia, Citrus aurantium, Linn:* Narantsfa: der Pomeranzenbaum.

Nåravu, *m. pl.* uri. *f.* Нъра́в, *et deriv*: *subst. V.* Néravu.

Narçisu, *m.* Нарци́с, *subst. Narcissus poeticus, Linn:* Nártzisz, Nártziszus virág: die Narzisse.

N'are. Н'а́ре, *ex* nu *et* are, *non habet:* néki nintsen: er, sie hat nicht.

Nare, *f pl.* åri. На́ре, *naris: subst.* orrlik, orrlyuk: das Nasenloch. *a Lat naris.*

Nårodu, *m. pl.* ḑi. Нъро́д, *et derivata, subst. V.* Nérodu.

Naşå, *f. pl.* se. На́шъ, *subst. V.* Nånåså.

Nåsåditu, *f.* tå, *pl.* ţi. *f.* e. Нъсъди́т — тъ, *adj.* Nasårémbå, *V.* Nésåditu *etc.*

Nascu, nascere, nåscutu. На́ск, на́щере, нъскꙋ́т, *verb. act.* 1) *i. e.* aducu prin nascere în lume: *pario, gigno, enitor:* szülni, világra hozni: gebären, erzeugen, hervor-oder zur Welt bringen. — fórå de vréme, *aborior, aborto, abortum patior:* idö elött szülni: unzeitig gebären. 2) mé nascu, séu *neutr.* nascu: *nascor, gignor:* születni világra jönni: geboren werden. *a Lat. nasco It.* nascere.

Nåscalå, *f. pl.* e. Нъска́лъ, *subst. V.* Nespilå.

Nåscåtóre, *f. pl.* e. Нъскътóаре, *subst. genitrix, puerpera*: szülö: die Gebärerinn.

Nåscatóré de Dumneḑeu. Нъскътоа́рѣ де Дꙋмнезе́ꙋ, *Deipara, Deigenetrix*: Istennek szülöje: die Gottesgebärerinn.

Nåscocorésсu, ire, itu. Нъскокоре́ск, и́ре, и́т, *verb. neutrum* mé nåscocorésсu: *effervesco, vehemens sum*: felduzzadni felpattani: aufbrausen, sich ereifern.

Nåscutu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f* te. Нъскꙋ́т, тъ, *adj. natus, genitus:* született: geboren. — åntéiu nåscutu: *primogenitus, primonatus:* elsöszülött: erstgeboren — unul' nåscutu: *unigenitus*: egy szülött: eingeboren. — nåscutu fórå de vréme, *abortivus*: idö elött született: unzeitig geboren. *a Lat. natus.*

Nåşescu, ire, it. Нъше́ск, и́ре, и́т, *verb. act. V.* Nånåşéscu.

Nåsilnicu, *m. pl.* ci. Нъси́лник, *et deriv: subst. V.* Nésilnicu.

Nåsipu, *m. pl.* Нъси́п, *subst. arena:* porond, homok: der Sand.

Nåsiposu, *f.* póså, *pl.* şi, *f.* se. Нъсипо́с, поа́съ, *adj. arenosus:* porondos, homokos: sandig.

Nåspravå, *f. pl.* e. Нъспра́въ, *subst.* Néspravå.

Nåsprélå, *f. pl.* e. Нъспрѣ́лъ, *subst.* Nåsprescu, *V.* Asprélå, Asprescu.

Nascere, *f. pl.* ri. На́щере, *subst.* 1) *i. e.* aducere pre lume: *partio, partus*: szülés: das Gebären. — 2) *i. e.* venire în lume: *natura, nativitas:* születés: die Geburt. — ḑió nasceri: *dies natalis:* születés napja: der Geburtstag. — *i. e.* parté qué de nåscutu a muierilor: *natura, membrum genitale, cunnus, vulva:* aszszony szemérem test: das weibliche Geburts-oder Schamglied *Ital.* nascere.

Nasceré Domnului Hristos. На́щерѣ Дóмнꙋлꙋй Хс. *Nativitas Cristi Domini:* Krisztus Urunk születése: die Geburt Christi. — în quót' éste sérbitóre, séu prasnicu: *festum natale Christi:* Karátson: die Weihnachten, das Weihnachtsfest.

Nasceré nåscatórei de Dumneḑeu. На́щерѣ нъскътоа́рей де Дꙋмнезе́ꙋ, o sérbitóre, *i. e.* Såntå Mårié micå: *Nativitas Beatae Virginis:* Boldog Aszszony születése, kis Boldog Aszszony napja: die Geburt Mariä.

Nå-

Digitized by Google

Nascere fórá de vréme: Нáщере, фъръ де брѣме, *abortio, abortus:* idő előtt való szülés: die unzeitige Geburt.

Nástrapá, *f. pl.* e. Нъстрáпъ, *subst. Cantharus*: Kanna: die Kanne.

Nástrunchétu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нъстрѹнкѣт, тъ, *adj. i. e.* sburdatu, véntosu: *ventosus, vanus, instabilis:* szeles, szeleburdi, zerdenzaj: windig, eitel, unbeständig.

Nasturu, *f.* rá, *pl.* ri, *f.* re. Нáстѹр, ръ, *adj. stultus, vesanus, mente captus, delirus*: eszelős, eszeveszett, bolond: albern, thörigt, unsinnig.

Nasturi, *m. pl.* Нáстѹрй, *plur: noduli ornandis crinibus*: hajékeségre való gombok: zum Haarschmuck dienende Knöpfe.

Nasu, *m. pl.* se. Нáс, *subst.* 1) o parte a obrazului: *nasus:* ór, vagy orr: die Nase. — vorbescu pre nasu, *de naribus loquor:* az orrán beszélni: durch die Nase reden. — portu pre quineva de nasu: *ducto per nasum aliquem:* orránál fogva vinni valakit: Jemanden bey der Nase herumführen — çipu séu aruncu cuiva queva în nasu: *objicio, exprobro cuipiam aliquid*, valakinek valamit szemire hányni: Jemanden etwas vorhalten. — îmi rîdicu nasul' pré susu, séu ámblu cu nasul' pre susu: *nasum alte gesto, alta, vel sublimia de me sapio:* fenn héjjázni: die Nase hochtragen, hohe Einbildung von sich fassen. — îmi sare queva în nasu: *aliquid facile sentio, vel adprehendo:* valamit hamar felvenni, könnyen megbántatni, felette érzékeny lenni: sich zu leicht beleidiget finden, sehr empfindlich seyn. — mé préndu de nasu: *erubesco, confundor*, megpirúlni, magát megszégyelleni: sich schämmen, erröthen. — cu nasul' de glaje, séu de cérá: *naso cereo, naribus subtilibus, emunctis:* felette érzékeny: sehr empfindlich, eine wächserne Nase habend. — cu nasul' mare: *naso-nis, nasutus*: nagy orrú: eine große Nase habend, großnäsig. — înflátura de nasu: *ozena:* orr daganat: das Nasengeschwür. — şuiu, séu bróscá pre nasu: *polypus:* orr sülly: das Nasengewächs, der Nasenpolyp. — vérful' nasului: *cacumen, vel apex nasi:* orrhegy: die Nasenspitze, Nasenkuppe. — 2) que are aseménare cu nasul', *p. e.* la luntre, *rostrum:* orr: die Nase, Spitze, der Vordertheil. — 3) *i. e.* omenie: *honor, honestas*: betsület, emberség: die Ehre. *p. e.* mincinosul' nu are nasu la nime: *a nemine honoratur:* senkitől nem betsültetik: wird vom Niemanden geehret. — 4) *i. e.* mustrare *V.* Mustrare. *Nota* Nrele 3) şi 4) sünt' prosteşti. *a Lat. nasus. Ital.* naso.

Naşu, *m. pl* şi. Нáш — шй, *subst. V.* Nánaşu.

Natá, *f. pl.* te. Нáтъ, *subst. V.* Gutunariu.

Nátángu, *f.* gá, *pl.* gi, *f.* ge. Нътѫнг, — гъ)

Nátántocu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Нътѫнтóк, — къ) *adj. V.* Meteleu.

Nátárie, *f. pl.* ii. Нътъріе, *subst. miseria, calamitas:* nyomorúság, sanyarúság, szigorú állapot: das Elend, der miserable Zustand. — o nátarie de omu: *homo miser, aerumnosus:* szigorú, gyáva, nyomorúlt ember: ein elender Kerl.

Naţi, Нáцй, *ecce tibi, hic habes:* nesze neked: da hast.

N' aţi, Н' ацй, *ex* nu, *et* áti: *secunda persona pluralis verbi auxiliaris* am, *p. e.* n'aţi védutu? *non vidistis?* nem láttatok? habt ihr nicht gesehen?

Naţie, *f. pl.* ţii, Нáцїе) *subst.*
Naţionu, *m. pl.* ne. Нацїóн)
Natio, gens, populus: Nemzet, nép-

nép: die Nation, das Volk. *a Lat. natio.*

Naturà, *f. pl.* e. Натѹръ, *subst. natura, indoles, constitutio, complexio:* természet: die Natur, natürliche Beschaffenheit, Anlage, das Naturell. *a Lat. natura.*

N'au. Н'ѧѹ, *ex* nu, *et* au. *tertia nempe persona utriusque numeri verbi auxiliaris:* am. *e. g.* n'au vrutu sé asculte: *noluit, vel noluerunt obedire:* nem akart, vagy nem akartak engedelmeskedni: er — sie — hat, oder sie haben nicht gehorchen wollen.

Nàucie, *f. pl.* cii. Нъѹчіе, *subst. stupiditas, stoliditas, simplicitas:* együgyüség, balgatagság, kábaság: die Dummheit, Einfältigkeit, das tölpische, oder läppische Betragen.

Nàucu, *f.* cà, *pl.* ci, *f.* ce. Нъѹк, къ, *adj. stupidus, stolidus, ineptus, simplex:* bornyász, pimasz, kába, együgyü, balgatag, eszelös: dumm, tölpisch, talkig, einfältig, läppisch. — dórà dela *naucus:* tàndalà.

Nàvalà, *f. pl.* Нъвалъ, *subst. impetus, irruptio, aggressio:* rohanás, erö, eröszak: der Ansatz, heftige Anfall, oder Angriff, der Sturm. — prindu vre o cetate cu nàvalà: *urbem impetu capio:* erövel megvenni a' várost: eine Stadt erobern, oder einnehmen.

Nàvàlescu, lire, litu. Нъвълеск, лире, лит, *verb. neutr. adorior, irrumpo, adgredior, impetum facio:* reárohanni, erövel reáütni: auf Jemanden, oder Etwas stürzen, losgehen auf Jemanden oder Etwas mit Heftigkeit zugehen, stürmen.

Nàvàlire, *f. pl.* Нъвълире, *subst. V.* Nàvalà.

Navé, Нáвъ, *en vobis!* nesze néktek! da habt ihr!

Nàvodu, *m. pl.* e. *f.* Нъвóд, *subst. rete:* háló: das Fischernetz.

Nàvoru, *m. pl.* ri. Нъвóр, *subst. V.* Nàhoru.

Nàzuescu, ire, itu. Нъзѹеск, ире, ит. *et derivata V.* Nizuescu.

Ne, Не, *est pluralis pronominis:* eu, 1) *in verbis passivis et reciprocis nominativus, e. g.* ne vedemu, *subintell:* dela, séu prin alţii: *videmur:* láttatunk: wir werden gesehen. — 2) *cum verbis dandi etc. dativus, e g.* dà ne queva: *da nobis aliquid:* adj nékünk valamit: gieb uns etwas. — 3) *cum verbis activis accusativus, e. g.* audine: *exaudi nos:* halgas meg minket: erhöre uns.

Ne, Не, *est particula negativa, quae nunquam sola, sed praefixa nominibus, subin et verbis adhibetur, prout in serie hujus literae patescet.*

Né, Нѣ́, *i. e.* sèpadà, omètu, *nix — vis:* hó: der Schnee, — cu né, séu plénu de né, *adj. nivosus:* havas: schneeig, schneeicht, mit Schnee bedeckt. *p. e.* munţi cu né: *montes nivosi:* havasok: die Schneegebirge. — de né, *adj. nivalis, p. e.* apá de né: *aqua nivalis:* hóvíz. das Schneewasser. — qua néó, *i. e.* fórte albu: *niveus:* fejér mint a' hó: schneeweiß.

Nea, Нѣ, нѧ, *pro:* ne va. *V.* Ne *pron: et axil:* va.

Ne acoperitu, *f.* tà, *pl.* ţi, *f.* te. Неакоперит, тъ, *adj. discoopertus, haud tectus:* fedetlen: ungedeckt, unbedeckt. *a Lat. non et coopertus.*

Ne adevèratu, *f.* tà, *pl.* ţi, *f.* te. Неадевърат, тъ, *adj. iniquus, haud verus:* nem igaz: unwahr, nicht wahr. *a non et verus.*

Ne adunatu, *f.* tà, *pl.* ţi, *f.* te. Неадѹнат, тъ, *adj. V.* Ne culesu.

Ne ajunsu, *f.* sà, *pl.* şi. *f.* se. Неажѹнс, съ, *adj.* cu ménté: *incomprehensus, incomprehensibilis:* megfoghatatlan: unbegreiflich.

Ne albitu, *f.* tà, *pl.* ţi, *f.* te. Не албит, тъ, *adj. p. e.* pànsà: *haud*

haud insolatus; fejéritetlen: ungebleicht. *a Lat. non et albus.*

Ne ámblatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Неѫмблáт, тъ, *adj.* 1) om, *i. e.* nepaţitu: *parum versatus:* ki keveset járt, keveset tapasztalt: wenig bewandert. — 2) drumu, *i. e.* necálcatu: *non tritus:* járatlan: unbetretten, ungebahnt. *a Lat: ambulo.*

Ne amestecatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Неаместекáт, тъ, *adj. impermixtus:* meg nem elegyített: unvermischt.

Ne anumitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Не анѹмúт, тъ, *adj.* 1) *i. e.* nenumitu, fórá nume: *anonymus, haud nominatus:* kinek neve nintsen: unbenannt, ohne Nahme. 2) *i. e.* nehotáritu: *indefinitus:* meg nem határozott: unbestimmt. *a Lat. non nominatus.*

Ne apáratu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Неапърáт, тъ, *adj. indefensus:* oltalmazatlan: unbeschützt, unvertheidigt.

Ne aprinsu, *f.* sá, *pl.* şi, *f.* se. Не апрúнс, съ, *adj. haud accensus:* meg nem gyújtott: unangezunden.

Ne apropiatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Неапропіáт, ъ, *adj. id, cui adproximari nequit:* mihez nem lehet közelíteni: dem man nicht zukommen kann.

Ne apusu, *f.* sá, *pl.* şi, *f.* se. Неапѹс, съ, *adj. id, quod haud occidit, occumbit:* mi el nem enyész, le nem menyen: was nicht untergehet.

Ne arátatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Неарътáт, тъ, *adj. haud monstratus, non ostensus:* meg nem mutatott: ungewiesen, ungezeigt.

Ne aratu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Неарáт, тъ, *adj. inaratus:* szántatlan: ungeackert, ungepflügt. *a Lat. non aratus.*

Ne argénţitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Неарцинцúт, тъ, *adj. non argentatus,* meg nem ezüstözött: unversilbert.

Ne armatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Неармáт, тъ, *adj. inermis, haud armatus:* fegyvertelen: ungewaffnet, unbewaffnet.

Ne arsu, *f.* sá, *pl.* şi, *f.* se. Неáрс, съ, *adj. non combustus:* égetetlen: unverbrannt. *a Lat. non et ardeo.*

Ne ascultare, *f. pl.* ári. Неаскѹлтáре, *subst. inobedientia:* engedetlenség, szófogadatlanság: der Ungehorsam.

Ne ascultátoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Неаскѹлтътóрю, тоáре, *adj. inobedus, inobediens, haud obtemporans:* engedetlen, szófogadatlan: ungehorsam, unfolgsam. *i. e. qui non auscultat.*

Ne ascunsu, *f.* sá, *pl.* şi, *f* se. Неаскѹнс, съ, *adj. haud occultus, non absconsus, non celatus:* elrejtetlen: unverborgen, unverhohlen, unverhehlt, unversteckt.

Ne aşedare, *f. pl.* ári. Неашезáре, *subst. inquies, inquietudo:* nyughatatlanság: die Unruhe.

Ne aşedatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Неашезáт, тъ, *adj.* 1) despre quarele nu séu fácutu ásedíméntu: *cui non est prospectum, haud dislocatus:* nem helyheztett: unversorgt. — 2) ne odihnitu: *inquietus:* nyughatatlan: unruhig. — *i. e.* íntrecutu: *petulans:* tsintalan, pajkos: schlimm, muthwillig.

Ne asemenare, *f. pl.* ári. Неасеменáре, *subst.* 1) *i. e.* lucrul' ne oblu: *inequalitas:* egyenetlenség: die Ungleichheit. 2) quarele nu séméná cu altul': *absimilitudo, diffimilitudo:* külömség: die Unähnlichkeit, Ungleichheit.

Ne asémené, *f.* ne. Неасѣ́менѣ, *adj.* 1) que nu éste oblu, *p. e.* masá, arie, *etc. inaequalis:* egyenetlen: ungleich, uneben, ungerade. 2) que nu éste qua altul': *absimilis, dissimilis, dispar:* külömb, nem hasonló: unähnlich, ungleich, verschien. *a Lat. non et similis.*

Ne

Digitized by Google

Ne aşteptatu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Неащептáт, тъ, *adj. inexspectatus:* váratlan: unerwartet. *a Lat: non exspectatus.*

Neaşteptatu, Неащептáт, *adver. praeter exspectationem, insperate:* váratlanúl: unerwartet.

Ne aşternutu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te Неащернýт, тъ, *adj. haud stratus:* terítetlen: unaufgedeckt.

Ne astupatu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Неастѹпáт, тъ, *adj. non obstructus, non obturatus:* dugatlan, vagy bé nem dugott: unverstopft. *a Lat. obturatus.*

Ne atinşu, *f.* sả, *pl.* şi, *f.* se. Неатúнс, съ, *adj. intactus:* meg nem illetett, vagy érdekeltetett: unangerührt, unbetastet.

Ne auditu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Неаѹзúт, тъ, *adj. inauditus:* hallatlan, halhatatlan: unerhört.

Ne auritu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Неаѹрúт, тъ, *adj. haud inauratus, non deauratus:* meg nem aranyoztatott: unvergoldet.

Nebágare de samá. Небъгáре де сѣ́мъ, *subst. inattentio, inobservantia:* vigyázatlanság, észre vétetlenség: die Unachtsamkeit, Unaufmerksamkeit, Unbedachtsamkeit.

Nebágátoriu de samá. Небъгътóрю де сѣ́мъ, *subst. inconsideratus, non attendens:* vigyázatlan: unachtsam, unbedächtig, unbedachtsam.

Nebágare în samá. Небъгáре ѧ̂ сѣ́мъ, *subst. contemtus, aspernatio:* megvetés: die Verachtung.

Nebágátoriu în samá. Небъгътóрю ѧ̂ сѣ́мъ, *subst. contemtor, aspernator:* megvető: der Verächter.

Nebágatu în samá. Небъгáт ѧ̂ сѣ́мъ, *subst. spretus, contemtus:* megvetett: verachtet.

Nebagu în samá. Небáг ѧ̂ сѣ́мъ, pre quineva: *sperno, aspernor, contemno:* megvetni, számba nem venni: verachten, nicht achten Jemanden.

Nebátutu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Небътѹт, тъ, *adj. non caesus, non verberatus:* veretlen: ungeschlagen, ungeprügelt, ungehauet.

Nebeletuitu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Небелетѹúт, тъ, *adj. interius haud munitus:* bélletlen: ungefüttert, nicht gefüttert.

Nebiciuluitu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Небичѹлѹúт, тъ, *adj. V.* Nepreţiuitu.

Nebiruitu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Небирѹúт, *adj. V.* Ne învinsu.

Nebisuitu, *f.* tả, *pl* ţi, *f.* te. Небизѹúт, тъ, *adj. cui nihil concredi potest:* bízotlan: unverläßlich, dem man nichts anvertrauen kann.

Neblésnicu, *f.* cả, *pl.* ci, *f.* ce. Неблѣ́зник, къ, *adj. blennus, stupidus, gurdus, absurdus:* ostoba, kába, idétlen, bohó, együgyü, balgatag: ungeschickt, dumm, tölpisch, einfältig, talgicht, tölpelhaft. *a Lat. blennus.*

Neblesnicie, *f. pl.* ii. Неблезничíе, *subst. stupiditas, absurditas, stultitia:* ostobaság, idétlenség, bohóság, együgyüség, balgatagság: die Ungeschicklichkeit, Dummheit, der Einfalt, das tölpische Wesen.

Neboltitu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Неболтúт, тъ, *adj. haud fornicatus:* a' mi nintsen megboltozva: ungewölbt. *a Lat. non et Ital.* volta, *fornix.*

Nebotezatu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Неботезáт, тъ, *adj. non baptizatus:* kereszteletlen: ungetauft.

Nebunu, *f.* ả, *pl.* ni, *f.* ne Небѹ́н, нъ, *adj.* 1) *i. e.* réu, *malus, haud bonus:* rosz, nem jó: schlecht, nicht gut, *p. e.* nebunu de nemica: *nullius, summe malus:* semminek sem jó: nichtsnutz, äußerst schlecht. 2) *i. e.* nérodu, fórá ménte, bolóndu *etc. stultus, amens, demens, delirus, insanus, vesanus, fatuus, mente captus:* esztelen, eszelös, bolond, eszeveszet: narr,

Digitized by Google

narr, närrisch, albern, verrückt, thörig, unsinnig, wahnsinnig, wahnwitzig: — séu substant: der Narr, der Thor, die Närrinn. *a Lat. non bonus*

Nebunariţiá, *f.* Небȣнарицъ, o planţá: *Hyosciamus niger*, *Linn:* Bolondítófü: Bilsenkraut.

Nebunatecu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Небȣнáтек, къ, *adj. stolidus*, *insipidus*, *mente captus*: eszelös, eszeveszett, féleszü, félbolond: thöricht, narrenhaft, halbverrückt, nicht ganz bey Sinnen.

Nebunésce, Небȣнѣ́ще, *adv. stulte*, *delire*, *insane*, *amenter*, *dementer*: bolondúl, esztelenül: närrisch, thörig, unsinnig, albern.

Nebunescu, ire, itu, Небȣнéск, и́ре, и́т, *I. verb. act.* pre quineva, *i. e.* il facu nebunu: *stultum reddo*, *mente privo*: megbolondítani: zum Narren machen. *II. neutr. stulteo*, *insanio*, *deliro*, *stultesco*, *mente capior*: megbolondúlni, megbontokozni, eszét veszteni: närrisch, thöricht, albern, verrückt werden, von Sinnen kommen.

Nebunescu, *f.* néscá, *pl.* sci, Небȣнéск, нѣ́скъ. *adj. stultus*, *insanus*, *vesanus*: bolond, närrisch, thöricht, albern.

Nebunie, *f. pl.* ii. Небȣнíе, *subst. stultitia*, *insania*, *vesania*, *amentia*, *dementia*, *delirium*: bolondság, eszelöség: die Narrheit, Thorheit, Unsinnigkeit, der Unsinn, Wahnsinn, Wahnwitz.

Necáiri. Некъи́рй, *adv. V.* Nequóiri.

Necájescu, ire, itu. Некъжíск, и́ре, и́т *I. verb. activ.* pre quineva, 1) *adfligo*, *ango*, *vexo*, *tribulo*, *crucio*, *incommodis adficio*: nyomorgatni, sanyargatni, gyötreni: ängstigen, plagen, quällen, hudeln. 2) *V.* Mániiu, Nro. 1) — II. *recipr. seu passiv:* mé nécajescu: *adfligor*, *angor*, *tribulor*, *crucior*, *vexor*: nyomorogni, sanyarogni, gyötrödni: sich plagen, quällen, ängstigen. — *III. neutr.* nécájescu cu queva, *i. e.* trudescu, trapédu, silescu: *magnam operam do*, *conatum adhibeo*, *frangor*, *enitor*: bajlódni, kínlódni, veszödni: sich mit etwas plagen, viele Mühe geben.

Necájitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Некъжи́т, тъ, *adj. adflictus*, *anxiatus*, *tribulatus*: elnyomorodott, elkeseredett: beängstiget, geplaget.

Necálcatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Некълкáт, тъ, *adj. incalcatus*, *haud tritus*: járatlan: unbetretten. *a Lat. non calcatus.*

Necálitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Некъли́т, тъ, *adj. V.* Neblésnicu.

Necanonitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Неканони́т, тъ, *adj. impunitus*: büntetlen: ungestraft.

Ne cárpitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Некжрпи́т, тъ, *adj. non sartus*: fóltozatlan: ungeflickt.

Ne cárturariu, *f.* re, *pl.* ri, *f.* re. Некъртȣрáрю̆, ре, *adj. illiteratus*, *ineruditus*, *agrammatos*: tanulatlan, irást nem tudó: ungelehrt, unstudirt.

Ne cásátoritu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Некъсътори́т, тъ, *adj. caelebs*, *conjugii expers*: nem házas, nötelen, házaságtalán: ledig, unverehligt, unverheurathet.

Na cáutatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Некъȣтáт, тъ, *adj. non quaesitus*, *haud visitatus*: meg nem látogatott: unbesucht.

Necasu, *m. pl.* uri. *f.* Нъкáз, — ȣрй, *subst. adflictio*, *tribulatio*, *anxietas*, *acerbitas*, *crux*, *miseria*, *aerumna*, *calamitas*: nyomorúság, sanyarúság, baj, veszödés, kereszt, gyötrelem: die Angst, Quall, Plage, Trübsall, Drangsall, das Kreuz, Ungemach.

Ne cercatu, *f.* tá. Нечеркáт, тъ, *adj. intentatus*, *inexpertus*: probálatlan: unversucht, ungeprüft. *a Val.* ne *et Ital.* cercato, *quaesitus.*

Ne-

Digitized by Google

Ne cernutu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Нечернът, тз, *adj. incretus, non cribratus:* szitálatlan, rostálatlan: ungesieben, ungereutert. *a ne et Ital.* cernuto, *cribratus.*

Ne certatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Нечертáт, тз, *adj. irreprehensus:* megsedhetetlen: ungescholten.

Ne cerutu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Нечерът, тз, *adj. haud cupitus, haud petitus:* kéretlen: unbegehrt.

Ne ceteţiu, *f.* téţă, *pl.* ţi, *f.* te. Нечетíц, — тéцз, *adj. i. e.* què este greu la cetanie, *qui, quae, quod, difficulter legi potest, vulgo: illegibilis:* olvashatatlan: unleserlich.

Ne chiematu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Некїемáт, тз, *adj. invocatus, haud invitatus:* hivatlan: ungerufen, unberufen, ungeladen, ungebeten. *ab Ital.* chiamato, *vocatus.*

Ne chieritu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Некїерúт, тз, *adj. obscurus, haud perspicuus, minime clarus:* homályos, elegendőképen meg nem mutatott: undeutlich, nicht klar.

Ne chititu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Некитúт, тз, *adj. inornatus, incultus, incomtus:* fel nem ékesített, vagy tzifráztatott: ungeputzt, oder unaufgeputzt, ungeschmückt.

Ne cinatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Нечинáт, тз, *adj. incoenatus:* vatsorálatlan, ki nem vatsorált: zu Abend ungegessen, ohne Abendmahl. *a Lat. non et coenatus.*

Necinste, *f. pl.* ri. Нечúнсте, *subst. inhonestas, dedecus, infamia:* gyalázat, embertelenség: die Unehre, Schande.

Necinstescu, ire, itu. Нечинстéск, úре, úт, *verb. act. dedecoro, inhonesto, infamia, dedecore adficio:* megbetstelenitni, gyalázni: verunehren, eine Schande oder Unehre anthun Jemanden.

Necinstitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Нечинстúт, тз, *adj. infamis, decore infamia adspersus:* gyalázatos: unehrlich, schändlich. séu: *inhonorus, inhonoratus, inhonorabilis:* tiszteségtelen: ungeehrt.

Neciontatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Нечїонтáт, тз, *adj. assiduus, perpetuus, incessans, indesinens:* szűnetlen való: unaufhörlich. — séu adverb: *assiduo, perpetuo, continuo, indesinter, incessanter:* szűnetlen, szüntelen, örökè, szünet nélkül: unaufhörlich, ohne Aufhören.

Necioplitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Нечїоплúт, тз, *adj.* 1) vre un lemnu: *infabricatus, indolatus:* bárdolatlan, faragatlan: ungehauen, ungezimmert. — 2) om: *impolitus, incultus, rudis:* faragatlan, bárdolatlan, durva, goromba: ungehobelt, ungeschliffen, ungebildet.

Nécladu, *m.* Неклáд, Néeláélá, Néeláescu *V.* Nácladu: *etc.*

Neclátitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Некзтúт, тз, 1) *i. e.* ne miscatu *immotus:* megmozdithatatlan: unbewegt, unbeweglich. 2) *V.* Ne atènsu.

Necoméndatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Некомэндáт, тз, *haud commendatus:* meg nem ajánlott: unempfohlen.

Necontenińţiă. *f.* Неконтенúнцэ)
Necontenire, *f.* Неконтенúре) *subst. incontinentia, intemperantia, immoderatio:* mértéketlenség, maga meg nem tartoztatása: die Unmäßigkeit, Unenthaltsamkeit. *a Lat. continentia.*

Necontenitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Неконтенúт, тз, *adj. incontinens, intemperans, immoderatus:* mértéketlen, zabalátlan: unmäßig, unenthaltsam.

Necoperitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Некоперúт, тз, *adj. V.* Ne acoperitu.

Ne

Digitized by Google

Ne coptu, *f.* cóptă, *pl.* ţi, *f.* te. Некóпт, коáптъ, *adj.* 1) la focu *p. e.* pâne: *male pistus, incoctus:* sütötlen, süültelen: ungebacken. — 2) grâne, póme, roduri, mênté *etc. immaturus:* idétlen, éretlen: unzeitig, unreif.

Ne coptuşitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Некоптвшúт, тъ, *pl.* цй, — тє, *adj. haud munitus interius, non subductus:* bélletlen: ungefüttert, nicht gefüttert.

Ne cositu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Некоси́т, тъ, *pl.* цй — тє, *non falcatus, non messus:* kaszálatlan: ungemähet.

Necoverşitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Некокършúт, тъ, *pl.* цй — тє, *adj. immensus, inexhaustus, incomprehensibilis:* véghetetlen, szörnyü, foghatatlan: unermäßlich, unbegreiflich, unendlich.

Necrăvălóu, *m. pl.* e. Некръкъла́съ, *subst. V.* Năcrăvălóu.

Necrédere, *f.* Некрéдере, *subst.* Necredinţiă Nro. 1).

Necredinciosu, *f.* ciósă, *pl.* şi, *f.* se. Некредиччóс, чоáсъ, *pl.* шн, тє, *adj.* 1) quarele nu vré sĕ crédă: *incredulus:* hitetlen: ungläubig. — 2) quarele nuşi pázésce credinţia, cu quaré este detoriu *p. e.* patrii, prétenilor, stépânului, legăturei quei de căsătorie, *etc. perfidus, infidus:* hitetlen, hiteszegett: untreu, tréulos. — 3) quarele nu éste în qué adévĕrată credinţiă a lui Dumnedeu: *infidelis, extra veram Religionem versans:* hitetlen: ungläubig. — *vel substant:* der Ungläubige.

Necredinţiă, *f.* Некредúнцъ, *subst.* 1) *i. e.* necrédere: *incredulitas:* hitetlenség: der Unglaube. — 2) nepăsiré datornicei credinţie, *p. e.* spre stépâni, *etc. perfidia:* hitetlenség: die Untreue, Treulosigkeit. — 3) in quéle que sûnt a le lui Dumnedeu, *infidelitas:* hitetlenség: der Unglaube. *a Val. ne est, Ital.* credenza, *fides.*

Necredutu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Некрезът, тъ, *adj.* quĕ nu éste de asĕ créde: *incredibilis:* hihetetlen: unglaublich, unglaubhaft, unglaubwürdig.

Ne crescutu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Некрескът, тъ, *pl.* цй — тє, *adj. haud educatus:* neveletlen: unerzogen. *a non cretus.*

Necreştinu, *f.* nă, *pl.* ni, *f.* ne. Некрещúн, нъ, *pl.* нй — нє, *adj. haud Christianus:* nem keresztény: unchristlich, der Unchrist.

Necruçalnicu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Некрвцáлник, къ)

Necruçătoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Некрвцътóрю, тоáрє) *adj. haud parcus:* nem takarékos: unsparsam.

Necufundosu, *f.* dósă, *pl.* şi, *f.* se. Некъфундóс, доáсъ, *adj. haud profundus:* nem mély: flach, nicht tief.

Necugetătoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Некъцетътóрю, тоáрє, *adj. incogitans, inconsideratus:* gondolatlan: unbedacht. *item V.* Necuvêntătoriu.

Ne culesu, *f.* lésă, *pl.* şi, *f.* se. Некълéс, лéсъ, *adj. non collectus:* gyüjtötlen, szedetlen: ungesammelt.

Necum. Некúм, *adv. V.* Nequum.

Necumetu, *f.* métă, *pl.* ţi, *f.* te. Некъмéт, мéтъ, *adj. timidus, non audax:* bátortalan, félénk: undreist, furchtsam, nicht beherzt.

Necuminecatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Некъминекáт, тъ, *adj. sacra Eucharistia improvisus:* áldozatlan: mit dem heiligen Abendmahle unversehen.

Necumpĕtare, *f. pl.* ri. Некъмпътáрє)

Necumpĕtu, *m. pl.* te. Некúмпът) *subst.* 1) *i. e.* rĕnduélă réa: *mala dispositio:* rósz rendelés, rendetlen intézet: die schlechte Anstalt, die unpassende Anordnung. — 2) *V.* Necontenire.

Necumpĕtatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Некъмпътáт, тъ, *adj.* 1) *i. e.*

fórá

fórá cumpétu séu fórá rénduélá: *inordinatus*, *male dispositus*: rendetlen: unordentlich, schlecht beschaffen. — 2) *V.* Necontemtu. — 3) *V.* Necruçalnicu.

Ne cunoscu, nóscere, scutu. Нєкȣнóск, ноáщєрє, скȣ́т, *verb. act. ignoro*, *non agnosco*: meg nem esmérni: verkennen. *a Val.* ne *et Ital.* conoscere.

Ne cunoscutu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нєкȣноскȣ́т, тъ, *adj. ignotus incognitus*: esméretlen: unbekannt.

Ne cununatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нєкȣнȣнáт, тъ, *adj. haud copulatus*: meg nem esketett: nicht getraut, nicht copulirt.

Ne cuprinsu, *f.* sá, *pl.* şi, *f.* se. Нєкȣпри́нс, съ, *adj. incomprehensus*, *incomprehensibilis*: meg nem fogható, foghatatlan, unbegreiflich.

Ne cuptuşitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нєкȣптȣши́т, тъ, *adj. V.* Ne coptusitu.

Necuráţie, *f. pl.* ţii. Нєкȣръцíє, *subst. impuritas*, *immunditia*, *sordes*, *sordities*: tisztátalanság: die Unreinigkeit, Unreinlichkeit, Unsauberkeit.

Necuratu, *f.* tá, *f.* ţi, *f.* te. Нєкȣрáт, тъ, *impurus*, *immundus*, *sordidus*: tisztátalan: unrein, unreinlich, unsauber.

Necurmatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нєкȣрмáт, тъ, *adj. assiduus*, *perpetuus*, *continuus*, *incessans*. *indesinens*: szüntelen, szünetlen való: unaufhörlich, immerwährend. — *vel adverb. assiduo*, *continuo*, *indesinenter*, *incessanter*, *perpetuo*: szünetlen: szünetlenül, szüntelenül: unaufhörlich, ohne Aufhören.

Necuvéntare. *f. pl.* ri. Нєкȣкѫнтáрє, *subst. inopia rationis*, *irrationabilitas*: oktalanság: die Unvernunft, Unvernünftigkeit.

Necuvéntátoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Нєкȣкѫнтътóрю̆, тоáрє, *adj. rationis expers*, *irrationalis*, *irrationabilis*: oktalan: unvernünftig.

Necuviinciosu, *f.* ciósá, *pl.* şi, *f.* se. Нєкȣвїинчóс, чоáсъ, *adj. illiberalis*, *inconveniens*, *inconcongruus*, *indecens*, *indecorus*: illetlen: unanständig, ungebührlich.

Necuviinţiá, *f. pl.* e. Нєкȣвїи́нцъ, *subst.* 1) *inconvenientia*, *indecentia*, *illiberalitas*, *dedecus*: illetlenség: die Unanständigkeit, Ungebührlichkeit. 2) *impietas*, *improbitas*: istentelenség: die Unseligkeit, Gottlosigkeit.

Necuviosu, *f.* ósá, *pl.* şi, *f.* se. Нєкȣвїóс, оáсъ, *adj.* 1) *V.* Necuviinciosu 2) *i. e.* fórá de lége, netemétoriu de Dumnedeu: *impius*, *improbus*: istentelen, törvénytelen: gottlos, unselig.

Nedárnicie, *f. pl.* cii. Нєдърничíє, *subst. illiberalitas*, *avaritia*: fösvénység: die Unfreygebigkeit.

Ne darnicu, *f.* cá, *pl.* ei, *f.* ce. Нєдáрни́к, къ, *adj. illiberalis*, *avarus*, *tenax*: fösvény, nem adakozó: unfreygebig, knikerig.

Ne dedatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нєдєдáт, тъ, *adj. insvetus*: szokatlan: ungewöhnt.

Nedefáimatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нєдєфъймáт, тъ, *adj. irreprensus*, *haud vituperatus*: gyalázatlan: ungetadelt, ungerügt, ungescholten.

Nedéjde, *f.* Нєдѣ́ждє, *subst. et deriv. V.* Nádéjde.

Nedeprinsu, *f.* sá, *pl.* şi, *f.* se. Нєдєпри́нс, съ, *adj. haud exercitatus*: gyakorlatlan: ungeübt.

Nedeşertatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нєдєшєртáт, тъ, *adj. inexhaustus*: kiürithetetlen: unerschöpflich.

Ne despárţitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нєдєспърци́т, тъ, *adj. indivisus*, *haud separatus*: elosztatlan: ungetheilt, unzertheilt, ungetrennt, unabgesondert.

Ne despicatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нєдєспикáт, тъ, *adj. haud fissus*, *non diffissus*: hasítatlan: ungespalten.

Ne-

Digitized by Google

Nedestulitu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Недествли́т, тъ, *adj. V.* Neindestulitu.

Nedireptu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Недире́пт, *adj. V.* Nedreptu.

Nediresu, *f.* réså, *pl.* şi, *f.* se. Недирес, рѣ́съ, *adj.* 1) ne tocmitu: *incorrectus, non emendatus*: meg nem igazított, jobbítatlan: ungebessert. 2) vre un påméntu: *haud fimatus, non stercoratus*: trágyázatlan: nicht gemistet. — *p. e.* vre o péle, *i. e.* nelucratu, *crudus, haud subactus*: nyers, készítetlen: roh, ungegärbt.

Nedoritu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Недори́т, тъ, *adj. haud desideratus, inoptatus*: kívánatlan: ungewünscht. *a Lat. non desideratus.*

Nedornicu, *f.* cå, *pl.* ci, *f.* ce. Недорни́к, къ, *adj. carens sensu*: érzékenység nélkül való: unempfindsam, unempfindlich, gefühllos.

Ne dospitu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Недоспи́т, тъ, *adj. asymus, haud fermentatus*: kovászatlan: ungesäuert.

Nedoveditu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Недоведи́т, тъ, *adj. haud probatus, non demonstratus*: meg nem mutatott: unbewiesen.

Nedreptate, *f. pl.* ţi. Недрепта́те. *subst. injustitia, iniquitas, injuria*: hamisság, igazságtalanság, törvénytelenség: die Ungerechtigkeit, Unbilligkeit, das Unrecht.

Nedreptu, *f.* drépta, *pl.* ţi, *f.* te. Недре́пт, дрѣ́птъ, *adj. iniquus, injustus, illegalis*: hamis, igazságtalan, tórvénytelen: unbillig, ungerecht, falsch. — *vel adverb. inique, injuste*: hamisan, igazságtalanúl, törvénytelenül: ungerecht, unbillig, falsch.

Nedreptul'. Недре́птвл, *V.* Nedreptate, *p. e.* cu ne dreptul': *inique, injuste*: igazságtalanúl, törvénytelenül: unbillig, ungerecht, unrechtmäßig, auf eine unbillige Art.

Nédulescu, ire, itu. Нъдвле́ск, ли́ре, ли́т, *verb. act. aliquid inhio, avide adpeto, alicui rei avide studeo*: vágyni, vagy: vágyódni valamire, etwas sehnlich verlangen, nach etwas streben, sich nach etwas sehnen.

Néduşalå, *f.* Нъдвша́лъ, *subst.* 1) *i. e.* zédufu, *aestus, ardor*: hévség, rekkenö meleg: die Hitze, Schwühle. — 2) *i. e.* opriré résuflárii, *suffocatio*: fúladás: das Ersticken, die Erstickung.

Néduşescu, ire, itu, Нъдвше́ск, и́ре, и́т, *I. act.* pre quineva, *suffoco, spiritum intercludo*: fojtani, fúlasztani: ersticken, den Athem hemmen. II. *recipr.* mé néduşescu, *suffocor, strangulor*: fúladni, fúldoklani: ersticken.

Nefácutu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Нефъкꙋ́т, тъ, *adj. infectus*: tsinálatlan: ungemacht.

Nefágåduitu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Нефъгъдви́т, тъ, *adj. haud promissus*: igéretlen: unversprochen.

Nefericire, *f. pl.* ri. Нефериче́ре, *subst. infelicitas, infortunium*: boldogtalanság, szerentsétlenség: das Unglück, die Unglückseligkeit, Unseligkeit.

Nefericitu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Нефери́чит, тъ, *adj. infelix, infaustus, miser*: boldogtalan: unglücklich, unglückselig, unselig.

Nefertu, *f.* fértå, *pl.* ţi, *f.* te. Нефе́рт, — фѣ́ртъ, *adj. incoctus, non elixus, crudus*: fötelen, fövetlen: ungekocht, ungesotten.

Nefiinţiå, *f. pl.* e. Нефїи́нцъ, *subst. non esse, nihilum, non existentia*: nemlétel, semmi: das Nichtseyn, oder Nichts.

Nefiinţiå de façié. Нефїи́нцъ де фа́цъ, *subst. absentia*: távollétel, jelen nem létel: das Abwesen, die Abwesenheit.

Nefiitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Нефїито́рю, тоа́ре, *adj. haud exi-*

xistens: nem lévö: nicht existirend.

Nefiitoriu de façié. Нефїнтóрю де фáцъ, *subst. absens, haud praesens*: távollévö, jelen nem lévö: abwesend, nicht gegenwärtig.

Nefire, *f.* Нефúре, *subst. V.* Nefiinţiá.

Nefireşu, *f.* şá, *pl.* şi, *f.* şe. Нефирéшь, шъ, *adj. V.* Necuvéntátoriu.

Nefolosinţiá, *f. pl.* ţe. Нефолосúнцъ)

Nefolosire, *f. pl.* ri. Нефолосúре) *subst. inutilitas*: haszontalanság: die Unnützlichkeit, Unbrauchbarkeit, Furchtlosigkeit.

Nefolositoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Нефолоситóрю, тоáре, *adj. inutilis, inanis*: haszontalan: unnütz, unnützlich, unbrauchbar, unvortheilhaft, fruchtlos, undienlich.

Nefráţescu, *f.* ţéscá, *pl.* sci, Нефръцéск, цѣ́скъ, *adj. non fraternus*: nem testvéri: nem atyafiságos: unbrüderlich.

Nefraţésce. Нефръцѣ́ще, *adv. minus fraterne*: nem atyafiságosan: unbrüderlich.

Ne frántu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нефрѫ́нт, тъ, *adj. haud fractus*: törötlen: ungebrochen.

Ne frecatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te Нефрекáт, тъ, *adj. non fricatus, haud tritus*: dörgöletlen: ungerieben.

Nefréméntatu, *f.* tá, *pl.* ţi. *f.* te. Нефръмѫнтáт, тъ, *adj. haud subactus*: dagasztatlan: ungeknetet.

Nefricosu, *f.* cósá, *pl.* şi, *f.* se. Нефрикóс, коáсъ, *adj. intrepidus, impavidus, imperterritus, timoris expers*: bátor, mérész, nem félénk: unfurchtsam, unerschrocken.

Ne friptu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нефрúпт, тъ, *adj. non assatus, crudus*: sültelen, sütetlen, nyers: ungebraten, roh.

Ne furatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нефврáт, тъ, *adj. qui — quae, — quod — furto auferri nequit*: el nem lopható: was nicht weggestohlen wird.

Négá, *f. pl.* ge. Нáгъ, *subst. contumax, contradicens, impediens, repugnans*: izgága, mindenbe ellent mondó: der Widersacher, Widerspenstige, der Trotzkopf, der überall gern widerspricht. — dela *nego*, tágáduescu.

Negándire, *f. pl.* ri. Негѫндúре, *subst. incondisiderantia*: gondolatlanság: die Unbesonnenheit, Unbedachtsamkeit, Unüberlegenheit.

Negánditu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Негѫндúт, тъ, *subst. incogitans, inconsideratus, incautus*: gondolatlan: unbedacht, unbedächtig, unbedachtsam, unbesonnen, unüberlegt.

Negánditoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Негѫндитóрю, тоáре, *adj. V.* Nebágátoriu de samá.

Negata. Негáта, *adj. imparatus*: készületlen: unbereit, unbereitet.

Negelu, *m. pl.* gei. Неџéл, *subst. verruca, acrochordon*: szömölts, bibirtsó: die Warze.

Negelosu, *f.* lósá, *pl.* şi, *f.* se. Неџелóс, лоáсъ, *adj. verrucosus*: szömöltsös, bibirtsós: warzig, woller Warzen.

Neghée, *f.* Негѣ́е, *subst. saltus paganalis in agris celebrari solitus*: a' mezön tartatni szokott falusi tántz, és mulatság: ein Dorfsschmaus, oder Dorftanz der außer dem Dorfe angestellet wird.

Neghiná, *f. pl.* e. Негúнъ, *Agrostema githago Linn. Zizania, nigina Plin*: Konkoly: der Lolch, die Trespe, der Raden, die Kornnelke, das Kornnägellein.

Neghiné, *f.* Негúнѣ, carofilu, sacfiu: *subst. Dianthus cariophillus, Linn*: Szegfüvirág: die Nelke, das Nägellein.

Negiluitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Неџилвúт, тъ, *adj. haud runcinatus, impolitus*: gyalulatlan: Ungehobelt.

Neglasnicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Неглáсник, къ, *adj. haud sonorus*,

Digitized by Google

rus, *insonus:* nem hangzó: nicht tönend.

Neglobitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Неглоби́т, тъ, *adj. haud mulctatus:* meg nem birságolt: ungeſtraft (um Geld.)

Negoţiătorescu, ire, itu. Неговъторе́ск, и́ре, и́т, *verb. act. negotior, mercor, mercaturam facio, quaestum exerceo:* kereskedni, kalmárkodni: handeln, handthieren, Handlung, oder. Gewerbe treiben. *a Lat. negotior.*

Negoţiătorescu, *f.* réscă, *pl.* şci. Неговъторе́ск, ре́ска, *adj. mercatorius:* kereskedői: kaufmänniſch.

Negoţiătoreşce. Неговъторе́шце, *adverb. more mercatorum:* kereskedő módra: kaufmänniſch.

Negoţiătorie, *f. pl.* rii. Неговъторі́е, *subst. negotia, negotiatio, mercatus, mercatura:* kereskedés: der Handel, die Handlung, Handthierung.

Negoţiătoriu, *m. pl.* ri. Неговъто́рїю, *subst. negotiator, mercator:* kereskedő, kalmár: der Kaufmann, Handelsmann. *in plur:* die Kaufleute, Handelsleute — Negoţiătoriţiă: *negotiatrix:* kereskedőné: die Kaufmanninn, oder Kaufmannsfrau.

Negoţiu, *m. pl.* uri. *f.* Него́цїю. *subst. merx — cis, sing. vel merces — cium plur. mercimonium:* eladó portéka: die Waare.

Negrăitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Негрăи́т, тъ, *inenarrabilis:* ki mondhatatlan: unſäglich, unausſprechlich.

Negrélă, *f.* Негре́лъ, *subst. atramentum:* feketítő: die Schwärze. *a Lat. nigritudo.*

Negrescu, ire, itu. Негре́ск, и́ре, и́т, *I. verb. act.* 1) facu queva negru: *nigro, denigro, nigrum, atrum reddo:* feketíteni: ſchwärzen, ſchwarz machen. — 2) *p. e.* schimburi, *i. e.* neláuţescu: *sordido, inquino, maculo:* szennyesíteni: beſchmutzen, beſudeln. *II. neutr. i. e.* mĕ facu negru: *nigresco:* feketülni, megfeketedni: ſchwarz werden.

Negreşitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Негреши́т, тъ, *adj. vitiorum expers, vitiis vacuus:* hibátlan, minden hiba nélkül lévő: fehlerfrey.

Negreşitu. Негреши́т, *adver. i. e.* netrecutu: *certo, inevitabiliter, vulgo: inomisse:* okvetetlenül: unfehlbahr, unvermeidlich, unausbleiblich, unumgänglich.

Negréţiă. *f.* Негре́цъ, *subst. nigredo, nigritia:* feketeség: die Schwärze, eine ſchwarze Geſtalt.

Negriciosu, *f.* ciósă, *pl.* şi, *f.* se. Негричо́с, чїоа́съ, *adj. nigricans, nigellus, subniger:* feketés, fekestétske: ſchwärzlich, etwas ſchwarz.

Negrime, *f. pl.* mi. Негри́ме, *subst. nigror, nigredo, nigritudo:* feketeség: die Schwärze.

Negriu, *f.* ă, *pl.* ri, *f.* e. *adj. V.* Negriciosu.

Negrije, *f. pl.* i. Негри́же
Negrijire, *f. pl.* ri. Негрижи́ре) *subst. incuria:* gondviseletlenség, gondolatlanság: die Sorgloſigkeit, Unachtſamkeit, Unſorgſamkeit.

Negrijitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Негрижито́рїю, тоа́ре)

Negrijnicu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Негри́жник, къ) *adj. incurius:* gondviseletlen: ſorglos, unſorgfältig, unſorgſam.

Negrijitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Негрижи́т, тъ, *adj.* 1) *i. e.* neaşedatu, de quarele nu s'au făcutu vreun aşedĭmĕntu: *cui non est prospectum, de quo — qua — non est facta dispositio:* kiről semmi rendelés nintsen megtéve: unverſorgt. — 2) în vĕstmĕnte: *sordidus, sordidatus:* szennyes, tisztátalan köntösű: unordentlich gekleidet, ſchmutzige Kleidung anhabend.

Negru, *f.* négră, *pl.* ri, *f.* negre. Негръ, нѣ́грă, *adj.* 1) *niger, ater, fuscus, pullus:* fekete. ſchwarz — 2) *i. e.* ne láutu, ludosu, intinatu, *sordidus, maculatus:* sennyes, pisz-

Digitized by Google

piszkos, motskos: ſchwarz, ſchmutzig. — 3) quarele éste îmbrăcatu cu vestmênte ludósă: *sordidatus*: szennyes köntösü: ſchmutzige Kleider anhabend.

Negruşu, *f.* şă, *pl.* şi, *f.* şe. Негрушь, ша)

Negruţiu, *f.* ţă, *pl.* ţi, *f.* te. Негрюцъ, ца) *adj. nigellus, subniger*: feketés, feketétske: ſchwärzlich, etwas ſchwarz.

Neguiţiu, *m.* Негинцъ, *subst. i. e.* libuţiu: *Larus, Gravia vulgaris, Tringa vanellus*: Bíbitz, Libutz: der Kibitz.

Negură, *f.* Негура, *subst. nebula*: köd: der Nebel.

Negurosu, *f.* rósă, *pl.* şi, *f.* se. Негуросъ, роа́ца, *adj. nebulosus*: ködös: nebelig.

Negustatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Негустатъ, та, *adj. ingustatus*: kostalatlan: ungekoſtet.

Neguţiu. Негуцъ, *V.* Neguiţiu.

Neguţiătoriu, *m. pl.* ri, *et derivata*: *subst. V.* Negoţiătoriu.

Neharnicu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Нехарникъ, ка, *adj. incapax, inhabilis, ineptus, haud idoneus*: ügyetlen, alkalmatlan, elégtelen, idétlen: unfähig; untauglich, ungeſchickt, untüchtig.

Neharnicie, *f. pl.* cii. Нехарничіе, *subst. incapacitas, inhabititas, defectus idoneitatis*: ügyetlenség, idétlenség: die Unfähigkeit, Untauglichkeit, Ungeſchicklichkeit.

Nehodină, *f.* Nehodinitu, *m.* Неходинъ, Неходинитъ, *subst. V.* Neodihnă, Neodihnitu.

Nehotărîre, *f pl.* ri. Нехотърыре, *subst.* 1) nenumiré hotarelor: *infinitas, illimitatio*: határtalanság: die Gränzenloſigkeit. — — 2) a méntii, séu a voii: *haesitatio, indeterminatio, dubitatio, dubietas, anxietas*: maga meg nem határozása, kételkedés: die Unentſchloſſenheit, Unbeſtimmtheit.

Nehotărîtu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Нехотърытъ, та, *adj.* 1) *i. e.* fórá de hotar: *infinitus, illimitatus*: határtalan: gränzenlos, unbegränzt. — 2) quarele nu şiau aşedatu voié, séu cugetul', *indeterminatus*: kétséges, ki magát meg nem határozta: unentſchloſſen, unbeſtimmt.

Nehrănitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Нехрънитъ, та, *adj. impastus, non nutritus*: táplálatlan: ungefüttert.

Nehulitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Нехулитъ, та, *V.* Nedefăimatu.

Neiertatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Неіертатъ, та, *adj. indignus venia*: megbotsáthatatlan: unvergeblich, unverzeihlich.

Ne îmbătrânitoriu, *f.* tóre, *pl.* ori, *f.* óre, Не ѧмбътрънитóрю, тоáре, *adj. non veterascens*: meg nem vénülő: der — die — das — nicht veraltete.

Ne îmblânditu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Не ѧмблънзитъ, та, *adj. indomitus*: szeliditlen: unbezähmt. — séu que nu se póte îmblândi: *indomabilis*: szelidhetetlen: unbezähmlich.

Ne îmblătitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Не ѧмблътитъ, та, *subst. haud extritus, non trituratus*: tsépeletlen: ungedroſchen.

Ne îmbrăcatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Не ѧмбръкатъ, та, *adj. V.* Desbrăcatu.

Ne îmmulţitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Не ѧмвлцитъ, та, *adj. non auctus*: szaparítatlan: unvermehrt.

Ne împăcatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Не ѧпъкатъ, та, *adj. haud conciliatus*: békéletlen: unausgeſöhnt.

Ne împărţitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Не ѧпърцитъ, та, *adj. indivisus*: elosztatlan: ungetheilt.

Ne împăturatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Не ѧпътуратъ, та, *subst. non complicatus*: öszve nem hajtott: nicht zuſammengeleget.

Digitized by Google

Ne ímpletitu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Не ѧ̂плътит, тъ, *adj. haud flexus:* fonatlan. ungeflochten. *a Lat. non et implicatus.*

Ne ímplinitu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Не ѧ̂плинит, тъ. *adj. inexpletus:* bé nem telyesített: unerfüllt.

Ne íplutu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Не ѧ̂плѹт, тъ. *adj. inexpletus, non repletus:* bé nem tölt: unangefüllt.

Ne ímpodobitu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Не ѧ̂подобит, тъ. *adj. inornatus, carens ornatu:* ékességtelen, ékesség nélkül való: ungeschmückt, ungeziert.

Ne ímpreunatu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Не ѧ̂превнат, тъ. *adj. disjunctus, non conjunctus:* nem egyesült, nem egyesített: unvereint, únvereinigt.

Ne ímpuçinatu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Не ѧ̂пѹцинат, тъ. *adj. non imminutus:* megkevesítetlen: unvermindert, unverringert.

Ne ínálbitu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Не ѧ̂нълбит, тъ. *subst. V.* Ne albitu.

Ne íncálçiatu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Не ѧ̂кълцат, тъ. *adj. V.* Desculçiu, çå *adj.*

Ne íncáputu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Не ѧ̂кълпѹт, тъ. *adj. V.* Necuprinsu.

Ne íncárcatu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Не ѧ̂кърkат, тъ. *adj. haud onustus, non oneratus:* rakatlan, üres: unbeladen, leer.

Ne íncetatu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Не ѧ̂четат, тъ. *adj. incessans, indesinens, continuus:* szünetlen, szüntelen: unaufhörlich. — *vel: adverb. incessanter, indesinenter, assiduo, perpetuo, continuo:* szünetlen, szünetlenül, szüntelenül: unaufhörlich, ohne Aufhören.

Ne ínchiatu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Не ѧ̂кїат, тъ. *adj,* 1) *i. e.* neprinsu la olaltå: *haud conjunctus:* öszve nem foglalt: nicht zusammengefügt. — 2) neplénu: *mancus, imperfectus, incompletus:* nem egész, fogyatkozásal való, tsorba: unvollständig, nicht ganz.

Ne íncinsu, *f.* så, *pl.* şi, *f.* se. Не ѧ̂чинс, съ. *adj. haud cinctus, discinctus:* övedzetlen: ungegürtet. *a Lat. non et cinctus.*

Ne íncredinţiatu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Не ѧ̂крединцат, тъ. *adj. incertus:* bizonytalan: unsicher, ungewiß, unzuverläßig.

Ne íncredutu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Не ѧ̂крезѹт, тъ. *adj. infidus, incertus:* bizonytalan: unsicher, unverläßlich.

Ne íncuétu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Не ѧ̂кѹат, тъ. *adj. non obseratus, non occlusus:* záratlan: ungesperrt, unversperrt, nicht verschlossen.

Ne íncumetatu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Не ѧ̂кѹметат, тъ. *adj. V.* Necumetu.

Ne íncunun[illegible] *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Не ѧ̂кѹнѹнат, тъ. *adj. non coronatus:* koronátlan, meg nem koronázott: ungekrönt.

Ne índemånå, *f.* Не ѧ̂демѫнъ. *subst. incommodum, difficultas:* alkalmatlanság, nehézség: die Ungelegenheit, Beschwerlichkeit, Unbequemlichkeit.

Ne índesatu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Не ѧ̂десат. тъ. *adj. a)* vre unu sacu cu gráu, *etc. haud refertus:* tömötlen: nicht bespickt, nicht stark angefüllt. *b) p. e.* curechiu, pånså, *i. e.* raru: *rarus, haud densus:* schütter, nicht dicht. *a Lat. non et densus.*

Ne índestulare, *f. pl.* ári. Не ѧ̂дестѹларе. *subst. insatietas, animus incontentus:* meg nem elégedés: die Unzufriedenheit, Ungenügsamkeit.

Ne índestulatu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Не ѧ̂дестѹлат, тъ. *adj. haud contentus, insatiabilis:* meg nem elégedve, telhetetlen: unzufrieden, ungenügsam.

Ne ín-

Digitized by Google

Ne îndestulire, *f.* Hɛ ˆ ʌdɛɛtsʌíɾɛ. *subst. V.* Ne îndestulare.

Ne îndestulitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Hɛ ˆ ʌdɛɛtsʌíʼt, tz. *adj. V.* Ne îndestulatu.

Ne îndetoritu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Hɛ ˆ ʌdɛtoɾíʼt, tz. *adj. non obstrictus, non obligatus:* nem köteles: unverbunden, nicht verpflichtet.

Ne îndoitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Hɛ ˆ ʌdoíʼt, tz. *adj.* 1) *simplex:* egyes: einfach. 2) *V.* Ne împăturatu. 3) oblu, nestrîmbatu: *rectus, non curvatus, non flexus:* egyenes, hajtatlan: ungebogen, gerade. — 4) fără îndoélă: *haud dubius, indubitatus:* kétség kivül való, bizonyos: unzweifelhaft, ſicher.

Ne îndreptatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Hɛ ˆ ʌdɾɛntʌ́t, tz. *adj.* 1) *V.* Nediresu Nro 1) — 2) ne mântuitu: *haud justificatus, inexcusatus:* mentetlen, igazitatlan: ungerechtfertigt.

Ne îndrésneţiu, *f.* néţiă, *pl.* ţi, *f.* ţe. Hɛ ˆ ʌdɾzsnéʦɛ — nɛ́ʦz. *adj. V.* Necumetu.

Ne înduplecatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Hɛ ˆ ʌdɛplɛkʌ́t, tz. *adj. V.* Ne îndoitu Nro 1) 2) 3)

Ne îndurare, *f. pl.* ări. Hɛ ˆ ʌdɛɾʌ́ɾɛ. *subst. immisericordia:* irgalmatlanság: die Unbarmherzigkeit.

Ne îndurătoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Hɛ ˆ ʌdɛɾzʼtoɾíʊ, toʌ́ɾɛ.)

Ne înduratu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Hɛ ˆ ʌdɛɾʌ́t, tz.) *adj. immisericors, inclemens:* irgalmatlan: unbarmherzig.

Ne înfărinatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Hɛ ˆ ʌfzɾinʌ́t, tz. adequé: pre pîru: *pulvere cyprio haud conspersus:* be nem porozott: ungepudert, uneingepudert.

Ne înfiinţiatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Hɛ ˆ ʌfïinʦiʌ́t, tz. *adj. non existens:* nem lévő: nicht exiſtirend.

Ne înfrénare, *f. pl.* ări. Hɛ ˆ ʌfɾzɲʌ́ɾɛ. *subst.* 1) *effrenatio:* zabolátlanság: die Zügelloſigkeit. 2) *V.* Necontenire.

Ne înfrénatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Hɛ ˆ ʌfɾzɲʌ́t, tz. *adj.* 1) desfrénatu: *effrenis, infrenus, effrenatus:* zabolátlan: unbezähmt, zügellos. 2) *V.* Necontenitu.

Ne înfrumseţiatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Hɛ ˆ ʌfɾɛmʦiʌ́t, tz. *adj. V.* Ne împodobitu.

Ne înfruntatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Hɛ ˆ ʌfɾɛntʌ́t, tz. *adj. V.* Necertatu.

Ne înfundatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Hɛ ˆ ʌfɛndʌ́t, tz. *adj. V.* Ne aſtupatu.

Ne îngăduitu, *f.* tă *pl.* ţi, *f.* te. Hɛ ˆ ʌgzdɛí́t, tz. *adj. illicitus, inconcessus, haud admissus:* tilalmas, nem szabad: unerlaubt, unvergönnet.

Ne îngrăditu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Hɛ ˆ ʌgɾzdí́t, tz. *adj. inseptus, haud septus:* kerteletlen: uneingezäunt.

Ne îngrăşatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Hɛ ˆ ʌgɾzʃʌ́t, tz. *adj. non saginatus:* hitvány, nem hizlalt: ungemäſtet.

Ne îngrijatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Hɛ ˆ ʌgɾiʒʌ́t, tz. *adj. V.* Negrijnicu.

Ne îngropatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Hɛ ˆ ʌgɾopʌ́t, tz. *adj. inhumatus, insepultus:* temetetlen: unbegraben, unbeerdigt.

Ne inimosu, *f.* mósă, *pl.* şi, *f.* se. Hɛiniímóſ, móʌsz. *adj. timidus, ignavus, haud animosus:* bátortalan, félénk, nyúlszívü: unbeherzt.

Ne însufleţitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Hɛ ˆ ʌsɛfʌɛʦí́t, tz. *adj. inanimatus:* lelketlen: leblos, ohne Seele.

Ne însuratu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Hɛ ˆ ʌsɛɾʌ́t, tz. *adj. coelebs, conjugii expers:* házaságtalan, nötelen: unverheurathet, unvereheliget, unbeweibt.

Ne întăritu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Hɛ ˆ ʌtzɾí́t, tz. *adj.* a) *haud robora-*

Digitized by Google

roboratus, non munitus: meg nem erösített: unbefeſtiget. b) vre o disă, séu punere, *V.* Nedoyeditu.— c) vre o lege: *haud approbatus, non authoratus:* meg nem erösítetett: nicht genehmiget, unbeſtätiget.

Ne înțelégere, *f.* Нe ѧнєлѣкѵєрє. *subst.* 1) *p. e.* a quăruiva cuvéntu: *obscuritas:* értetlenség: die Unverſtändlichkeit.— 2) *i. e.* nepricépere: *imperitia, imprudentia, inscitia:* értetlenség: der Unverſtand, die Unverſtändigkeit.— 3) *V.* Ne ascultare. — 4) întră doi, séu mai mulți, la olaltă: *dissensio, dissidium, discordia:* egyet nem értés, meghasonlás: die Uneinigkeit.

Ne înțeleghétoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* óre. Нe ѧнєлєгхтóрїѹ, тоáрє. *adj.* 1) *i. e.* nepriceputu: *imperitus, inscius, imprudens:* értetlen: unverſtändig.— 2) *V.* Ne ascultătoriu.

Ne înțelesu, *m. pl.* uri. *f.* Нe ѧнєлéс. *subst. V.* Ne înțelégere.

Ne înțelesu, *f.* lésă, *pl.* şi, *f.* se. Нe ѧнєлéс, а́кєзъ. *adj.* 1) que nu se póte înțelége: *obscurus, non perspicuus:* értetlen: unverſtändlich.— 2) *V.* Ne înțeleghétoriu.— 3) *V.* Ne ascultătoriu.

Ne întemeiatu, *f.* tă, *pl.* ți, *f.* te. Нe ѧтємеа́т, тз. *adj haud fundatus, infirmus, nullo fundamento nixus:* helytelen, nem fontos. ungegründet.

Ne întinatu, *f.* tă, *pl.* ți, *f.* te Нe ѧтинá́т, тз. *adj. incontaminatus, haud inquinatus, liber a macula:* tiszta, motsok nélkül: unbefleckt, unbeſudelt, unbeſchmutzt.

Ne întocmitu, *f.* tă, *pl.* ți, *f.* te. Нe ѧтокмúт, тз. *adj. non aptus, non idoneus, inconveniens.* alkalmatlan, illetlen: ungeſchickt, nicht tauglich, nicht paſſend.

Ne întrarmatu, *f.* tă, *pl.* ți, *f.* te, Нe ѧтрармá́т, тз. *adj. V.* Ne armatu.

Ne întrebatu, *f.* tă, *pl.* ți, *f.* te. Нe ѧтрєбá́т, тз. *haud interrogatus:* kérdetlen: ungefragt, unbefragt.

Ne întristatu, *f.* tă, *pl.* ți, *f.* te. Нe ѧтрıстá́т, тз. *adj. non tristis:* meg nem búsított: unbetrübt.

Ne întrupatu, *f.* tă, *pl.* ți, *f.* te, Нe ѧтрѹпá́т, тз. *adj. corporis expers, corpore carens:* testetlen: unkörperlich.

Ne învețiatu, *f.* tă, *pl.* ți, *f.* te. Нe ѧкзцá́т, тз. *adj.* 1) fórá învețiătură: *indoctus, ineruditus:* tanúlatlan, tudatlan: ungelehrt, unwiſſend. — 2) *i. e.* nededatu: *insvetus:* szokatlan: ungewöhnt.

Ne învețiătură. *f.* Нe ѧкзцатúрз. *subst. inscitia, imperitia, inopia doctrinae:* tudatlanság: tanúlatlanság: die Ungelehrſamkeit, Unwiſſenheit.

Ne învinsu, *f.* să, *pl.* şi, *f.* se. Нe ѧкúнс, сз. *adj.* 1) quarele nu éste învinsu: *invictus, haud victus:* győzetlen: unüberwunden.— 2) quarele nu sé póte învinge: *invincibilis, insuperabilis:* győzhetetlen: unüberwindlich.

Ne învoire, *f. pl.* ri. Нe ѧкоúрє. *subst. dissensio, dissensus:* e. gyet nem értés: die Uneinigkeit, Uneinſtimmung.

Ne înzestratu, *f.* tă, *pl.* ți, *f.* te. Нe ѧзєстрá́т, тз. *adj. indotatus:* meg nem ajándékoztatott: unausgeſteuert.

Ne iscălitu, *f.* tă, *pl.* ți, *f.* te. Неискзлúт, тз. *adj. non subscriptus:* alája nem írt, nem subskribált: ununterſchrieben.

Ne iscusitu, *f.* tă, *pl.* ți, *f.* te. Неискѵсúт, тз. *adj. imperitus, inscius, indoctus:* tudatlan: unkundig, unerfahren, ungelehrt.

Ne ispititu, *f.* tă, *pl.* ți, *f.* te. Неиспитúт, тз. *adj. intentatus, inexpertus:* probálatlan: unverſucht, ungeprüft.

Ne ispoveduitu, *f.* tă, *pl.* ți, *f.* te. Неиспокєдѹúт, тз. *adj. absque pecca-*

Digitized by Google

peccatorum confessione: gyontatlan: ohne Beichte.

Ne isprávitu, *f.* tá, *pl.* ți, *f.* te. Неиспрѫвит, тъ *adj. imperfectus, non absolutus:* végezetlen, végbe nem vitt: unvollendet, unvollführt, unausgeführt.

Neistóvitu, *f.* tá, *pl.* ți, *f.* te. Неистовит, тъ. *adj. V.* Ne isprávitu.

Nejecuitu, *f.* tá, *pl.* ți: *f.* te. Нежеквит, тъ.)

Nejefuitu, *f.* tá, *pl.* ți, *f.* te. Нежефѹит, тъ.) *adj. inspoliatus:* fosztatlan: unberaubt, ungeplündert.

Nejelu, *f. pl.* le. Нежел. *subst. V.* Negelu.

Nejelosu, *f.* lósá, *pl.* și, *f.* se. Нежелос, лоасъ, *adj. V.* Negelosu.

Nejitu, *f. pl.* ți. Нежит. *subst. V.* Mijitu.

Ne judecatu, *f.* tá, *pl.* ți, *f.* te. Нежѹдекат, тъ. *adj. injudicatus:* meg nem itélt: ungerichtet.

Ne jugánitu, *f.* tá, *pl.* ți, *f.* te. Нежѹгънит, тъ. *adj. non castratus:* nem herélt: unverschnitten, nicht castrirt.

Ne juratu, *f.* tá, *pl.* ți, *f.* te. Нежѹрат, тъ. *injuratus:* eskütlen: ungeschworen.

Ne lácuitu, *f.* tá, *pl.* ți, *f.* te. Нелъквит, тъ. *adj. non habitatus:* lakótlan: unbewohnt.

Ne lámuritu, *f.* tá, *pl.* ți, *f.* te. Нелъмѹрит, тъ. *adj. non purgatus:* tisztitatlan: ungeläutert.

Ne láudatu, *f.* tá *pl.* ți, *f.* te. Нелъѹдат, тъ. *adj. illaudatus, illaudabilis, laude indignus;* nem ditsértetett, ditséretre, méltatlan: unlöblich.

Ne láutu, *f.* tá, *pl.* ți, *f.* te. Нелъѹт, тъ. *adj.* 1) *i. e.* nespálatu: *illotus* mosatlan, mosdatlan: ungewaschen. 2) schimburi, *i. e.* negru, íntinatu: *sorditus, squalidus:* szennyes, nem tiszta: schmutzig, schwarz. *a Lat. non et lavatus.*

Ne láuțescu, țire, țitu. Нелъѹцеск, ире, ит. *verb. act. p. e.* schimburi: *sordidum reddo, maculo:* elszennyezni: beschmutzen, schwarz machen.

Nelecuiciosu, *f.* ciósá, *pl.* și, *f.* se. Нелекѹичос, чоасъ. *adj insanabilis, incurabilis:* gyógyithatatlan, orvosolhatatlan: unheilbar.

Ne legatu, *f.* tá, *pl.* ți, *f.* te. Нелегат, тъ. *adj. haud ligatus, non vinctus, solutus, liber:* kötetlen, szabad: ungebunden, frey.

Ne legiuire, *f. pl.* ri. Нелеџюире. *subst. actus illegitimus juri non consentaneus, vulgo: illegalitas:* törvénytelenség: die Unrechtmäßigkeit, Illegalität, der Mangel an Gesetzmäßigkeit, eine gesetzwidrige That.

Ne legiuitu, *f.* tá, *pl.* ți, *f.* te. Нелеџюит, тъ. *adj. illegitimus, injustus, illegalis, legi haud consentaneus, juri contrarius:* törvény ellen való, törvénytelen: gesetzwidrig, unrechtmäßig.

Ne lovitu, *f.* tá, *pl.* ți, *f.* te. Неловит, тъ. *adj. inconveniens:* öszve nem illö: unpassend.

Neluare a ménte, de samá. Нелѹаре аминте, де самъ. *V.* Nebágare de samá.

Neláutoriu de samá. Нелѹъторю де самъ, *subst. V.* Nebágátoriu de samá.

Ne lucratu, *f.* tá, *pl.* ți, *f.* te. Нелѹкрат, тъ. *adj,* 1) ori que lucru: *illaboratus, infectus:* míveletlen, tsinálatlan: ungearbeitet, ungemacht. 2) vre unu páméntu: *incultus:* miveletlen: unbearbeitet. 3) *V.* Nediresu Nro 3)

Ne máncatu, *f.* tá, *pl.* ți, *f.* te. Немжнкат, тъ. *adj. incoenatus, jejunus:* étetlen, ki nem evett: ungegessen, ungespeiset, nüchtern.

Ne mánjitu, *f.* tá, *pl.* ți, *f.* te. Немжнжит, тъ. *adj. idem.*

Ne mángáiatu, *f.* iatá, *pl.* ți, *f.* te. Немжнгъат, атъ. *adj. inconsolabilis:* vigasztalhatatlan: untröstlich, untröstbar.

Nemán-

Digitized by Google

Ne mânsâlitu, *f.* tâ, *pl.* ţi, *f.* te. Немънзълúт, тз. *adj. haud infectus, non inquinatus, maculatus:* bé nem motskolt, tiszta: unbeſchmutzt, nicht ſchmierig.

Ne mârginitu, *f.* tâ, *pl.* ţi, *f.* te. Немърцинúт, тз. *adj. infinitus, illimitatus:* határtalan, véghetetlen: unbegränzt, gränzenlos.

Ne mâritatâ, *f. pl.* te. *subst. innupta, haud maritata:* hajadon, férjhez nem ment: eine Unverheurathete, Unverehligte.

Ne mâritu, *f.* tâ, *pl.* ţi, *f.* te. Немърúт, тз. *adj. illaudatus, haud celebratus, obscurus:* nem ditsértetett, magasztaltatott: ungepriesen, ungerühmt.

Ne mârturisitu, *f.* tâ, *pl.* ţi, *f.* te. Немъртърисúт, тз. *adj. V.* Neispoveditu.

Ne mâscâritu, *f.* tâ, *pl.* ţi, *f.* te. Немъскърúт, тз. *adj. V.* Neocârítu Nro 1)

Ne materialnicu, *f.* câ, *pl.* ci, *f.* ce. Нематерiáлник, кз. *adj. incorporeus, incorporalis:* test nélkül való: unkörperlich, nicht materiál.

Nemçescu, *et deriv. V.* Nemţescu.

Némçiu, *m. pl.* çi. Нáмц. *subst. V.* Niamçiu.

Neméhnitu, *f.* tâ, *pl.* ţi, *f.* te. Немъхнúт, тз. *V.* Ne întristatu.

Nemerescu, rire, ritu. Немерéск, рúре, рúт. *verb. act.* 1) *p. e.* vre unu sémnu cu sâgéta, *etc. collineo, metam ferio:* érni, találni a' tzélt: treffen. — *p. e.* înţelesul' quâruiva cuvéntu, *V.* Gâcescu. — 3) dóá, séu mai multe lucruri la olaltâ, *i. e.* îndreptu, întoomescu: *apto, adapto, recte adplico, dirigo:* hozzá alkalmasztatni, egymáshoz illetni: zurichten, anrichten, gehörig anfügen. 4) undeva, *i. e.* sosescu: *adpello, advenio:* érkezni: ankommen, anlangen.

Nemeritu, *f.* tâ, *pl.* ţi, *f.* te. Немерúт, тз. *adj. aptus, accommodatus, adpositus:* jól alkalmaztatott, hozzá illő, helyes: paſſend, recht.

Nemérnicu, *f* câ, *pl.* ci, *f* ce. Немърник, кз. *adj. peregrinus, alienus:* idegen: fremd. — séu *substant. advena, adventor, alienigena:* idegen, jövevény: der Fremdling.

Nemernicescu, cire, citu. Немърничéск, úре, úт. *verb. act. peregrinor, peregre proficiscor:* elidegenedni, idegen földre menni: in die Fremde gehen, auswandern.

Nemernicie, *f. pl.* cii. Немърничúе. *subst. conditio alieni, peregrini:* idegenség, idegennek állapotya: das Fremdeſeyn, der Zuſtand des Fremden.

Nemeşescu, şire, şitu. Немешéск, шúре, шúт. *verb. act.* pre quineva, *i. e.* îl' facu nemeşu: *nobilito, nobilitatem confero:* megnemesíteni, nemesétenni valakit: Jemanden in den Adelſtand erheben.

Némeşii, *m.* Нéмешiй. *plur.*)

Nemeşimé, *f.* Немешúмé.) *subst. nobiles, nobilitas:* nemesség, a' nemesek: der Adel.

Neméşnicu, *m. pl.* ci. Немéşник. *subst. V.* Naméşnicu.

Nemeşóe, *f. pl.* e. Немешоáе.)

Nemeşóicâ, *f. pl.* ce. Немешоáйкъ.) *subst. matrona nobilis:* nemes Aszszony: die Edelfrau, Edeldame.

Nemestecatu, *f* tâ, *pl.* ţi, *f.* te. Неместекáт, тз. *adj. V.* Neamestecatu.

Némeşu, *m. pl.* şi. Нéмеш. *subst. nobilis, vir nobilis:* nemesember: der Edelmann.

Nemeşugu, *m. pl.* uri. *f.* Немешúръ. *subst. nobilitas, conditio nobilis:* nemesség, nemesi rang: der Adel, Adelſtand, die adeliche Würde, oder Geburt. — *item V.* Nemeşimé.

Ne mésuratu, *f.* tâ, *pl.* ţi, *f.* te. Немъсурáт, тз. *adj. haud mensus:* méretlen: ungemeſſen. — séu que nu se póte mésura: *immensus:* mérhetetlen: unermeßlich.

Neméte,

Digitized by Google

Neméte, *m. pl.* uri. *f.* Немѣте. *subst. nives a vento congestae:* hófúvás: die Windwehe, Windwebe, ein zusammengeweheter Schneehaufen.

Nemica, Немика.) Nemicu, Немикъ.) *adv. nil, nihil, nihilum:* semmi: nichts. — *seu substant. nihilum, gerrae:* semmiség: das Nichts, ein unnützes Ding. *p. e.* aqueia è o nemica tótá: *hoc est nihilum, nulla res est:* az egy semmiség: das ist ein Nichts. — facu queva nemica: *aliquid adnihilo, vel annihilo:* semmivétenni: Etwas vernichten. — om de nemica: *homo nullius, nequam, nauci, abjectus:* semmirekellő, gazember: ein nichtswürdiger, nichtsnützer Kerl. — lucru de nemica: *res nullius, facinus humile, illiberale, abjectum:* semmirevaló dolog, gazság, betstelenség: eine Niederträchtigkeit, ein nichtsnutziges Ding. *Ital.* nè mica, *nihilum.*

Nemilosu, *f.* ósă, *pl.* şi, *f.* se. Немилостъ, остъ.)

Nemilostivu, *f.* vă, *pl.* vi, *f.* ve. Немилостивъ, къ.) *adj. immisericors, inclemens:* irgalmatlan: unbarmherzig, unmitleidig, ungnädig.

Nemilostivire, *f.* Немилостивире. *subst. immisericordia, indementia:* irgalmatlanság: die Unbarmherzigkeit, Ungnade.

Nemincinosu. *f.* nósă, *pl.* şi, *f.* se. Неминчиносъ — носъ. *adj. haud mendax, verax, sincerus:* nem hazug, igaz: unlügenhaft, wahr, wahrhaftig.

Nemirositoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Немиросительно, тоаре. *adj. inodorus, inolens:* szagotlan: nicht riechend.

Nemişcatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Немишкат, тъ. *adj. immotus:* mozdítatlan, mozdúlatlan: unbewegt. — séu *i. e.* stătătoriu, que nu se mişcă: *immobilis, firmus, stabilis:* megmozdíthatatlan, állandó: unbeweglich.

Nemotenie, *f. pl.* ii. Немотение.)

Nemşugu, *m. pl.* uri. *f.* Немшюръ.) *subst. i. e.* rudenie: *propinquitas, cognatio, consanguinitas, gentilitas:* rokonság, atyafiság: die Freundschaft, Verwandtschaft, Anverwandtschaft, Sippschaft.

Nemţescu, *f.* ţéscă, *pl.* esci. Немцѣск, цѣскъ. *adj. germanicus, theodiscus, theutonicus:* német: deutsch. — Ţéra nemţéscă: *Germania, Alemannia:* Német Ország: Deutschland.

Nemţéşte. Немцѣшце. *adv. germanice, theodisce:* németül: deutsch.

Nemţie, *f.* Немціе. *subst. lingua germanica:* német nyelv: die deutsche Sprache. — pre nemţie: *germanice, idiomate germanico:* németül, német nyelven: deutsch, in der deutschen Sprache.

Nému, *m. pl.* uri. *f.* Нѣм — врй. *subst. V.* Niamu.

Nemulţemire, *f. pl.* ri. Немълцемире)

Nemulţemită, *f. pl.* e. Немълцемитъ) *subst. ingratitudo:* hálaadatlanság: der Undank, die Undankbarkeit.

Nemulţemitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* óre. Немълцемиторіе, тоаре. *adj. ingratus:* háláadatlan: undankbar, undankbarlich.

Nemustratu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Немъстрат, тъ. *V.* Ne înfruntatu.

Nemutatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Немътат, тъ. *adj. immutatus:* meg nem változott: unverändert. séu que nu se póte mută: *immutabilis:* megváltozhatatlan: unveränderlich.

Nenădăitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Ненъдъит, тъ. *adj. inopinatus, nec opinatus, improvisus:* véletlen: unvermuthet. — pre nenădăite: *praeter opinionem, nec opinato, ex improviso:* véletlenül: unvermuthet, auf eine unvermuthete Weise.

Nenădăjduitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Ненъдъждъит, тъ. *adj. insperatus:* reménytelen: unverhoft.

Nenăl-

Digitized by Google

Nenálbitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нєнълби́т, тъ. *adj. V.* Nealbitu.

Ne náméngitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нєнъмѫнци́т, тъ. *adj. V.* Nemánjitu.

Nenáscutu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нєнъскꙋ́т, тъ. *adj. haud natus:* születetlen: ungeboren.

Ne 'ncetatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нє 'нчєта́т, тъ. *adj. V.* Ne íncetatu.

Nenorocire, *f. pl.* ri. Нєнорочи́рє. *subst. infortunium, infortunitas:* szerentsétlenség: das Unglück.

Nenorocitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нєнорочи́т, тъ.)

Nenorocosu, *f.* cósá, *pl.* şi, *f.* se. Нєнорокóс, коáсъ.) *adj. infortunatus, infelix, infaustus:* szerentsétlen: unglücklich, unselig.

Nenumératu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нєнꙋмъра́т, тъ. *adj.* a) que nu s'au numératu: *haud numeratus:* számlálatlan: ungezählt. — b) que nu se póte numérá: *innumerus, innumeralis, innumerabilis:* számlálhatatlan, számtalan: unzählig, unzählbar.

Nenumitu, *f.* tá, *pl.* ţi. *f.* te. Нєнꙋми́т, тъ. *adj. haud nominatus, anonymus:* nevetlen, nevezetlen: ungenannt, unbenannt.

Neobicinuitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нєѡбичнꙋи́т, тъ. *adj.* a) queva lucru: *inusitatus, insolens, insolitus:* szokatlan: ungewöhnlich, ungebräuchlich. — b) om, dobitocu, *etc. i. e.* nededatu: *insvetus:* szokatlan: ungewöhnt.

Neocáritu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нєѡкърѫ́т, тъ. *adj.* 1) *i. e.* nemáscáritu: *conviciis non petitus:* gyalázatlan: ungeschmäht, ungeschimpft. 2) *V.* Ne ínfruntatu.

Neodihná, *f. pl.* e. Нєѡди́хнъ. *subst. inquies, inquietudo:* nyughatatlanság: die Unruhe.

Neodihnitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нєодихни́т, тъ. *adj. inquietus, irrequietus:* nyughatatlan: unruhig, rastlos.

Neogoitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нєѡгои́т, тъ. *V.* Neodihnitu.

Neomenie, *f. pl.* ii. Нєѡмєнíє. *subst. inhumanitas, inurbanitas:* embertelenség, tiszteségtelenség: die Unhöflichkeit.

Neomu, *m. pl.* eni. Нєѡ́м. *subst. homo debilis, miser:* nyomorék: der Krüppel, ein elender, gebrechlicher, krüppelhafter Mensch.

Neopritu, *f.* tá, *pl* ţi, *f.* te. Нєѡпри́т, тъ. *adj haud vetitus, non interdictus:* meg nem tiltott, szabad: unverboten, erlaubt.

Neor, Нєѡ́р, *pro* ne *accusat. plur. pron.* eu *et* vor, 3-*a persona plur. auxil. futuri.*

Neorénduélá, *f. pl.* i. Нєѡрѫндꙋѧ́лъ. *subst. confusio, turba, perturbatio, vulgo: disordo:* rendetlenség: die Unordnung.

Neorénduitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нєѡрѫндꙋи́т, тъ. *adj. inordinatus, incompositus, confusus:* rendetlen: unordentlich, confus.

Neosebitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нєѡсєби́т, тъ. *adj. indivisus, inseparatus:* elosztatlan: ungetrennt, ungetheilt, nicht unterschieden.

Neoséndítu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нєѡсѫнди́т, тъ. *adj. indemnatus:* kárhoztatatlan: unverurtheilt.

Neostenitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нєѡстєни́т, тъ. *adj. indefessus:* fáradhatatlan: unermüdet.

Nepacinicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Нєпа́чник, къ. *adj. non amans pacis, litigiosus, rixosus:* békételen, garázdá, békességet háborító: unfriedlich, unfriedsam, unfriedfertig.

Nepáciuire, *f. pl.* ri. Нєпъчюи́рє. *subst. discordia, dissidium:* hasonlás: der Unfriede, die Unfriedsamkeit.

Népáditu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нъпъзи́т, тъ. *adj. incustoditus:* őrízetlen: ungehütet, unverwahrt.

Nepágubitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нєпъгꙋби́т, тъ. *adj. indemnis:* kárvallatlan: schadlos, der, die keinen Verlust erlitten hat.

Nepánditu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нєпѫнди́т, тъ. *adj. incustoditus:* őrízetlen: ungehütet.

Nepán-

Digitized by Google

Nepángáritu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Непжнгъри́т, тъ. *adj. impollutus:* fertöztetlen: unbesudelt.

Nepárásitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Непъръси́т, тъ. *adj. indesertus:* elhagyatlan: unverlassen.

Nepardositu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Непардоси́т, тъ. *adj. lapidibus haud stratus:* kövekkel meg nem rakott: ungepflastert.

Nepártinire, *f. pl.* ri. Непъртини́ре. *subst.* 1) *i. e.* nepretenie: *iniquitas, defectus favoris, malevolentia:* nem kedvezés, semmi pártfogás: die Ungunst. — 2) prin quaré nu ţénemu mai vírtosu cu o parte, de quátu cu alta: *defectus studii partium:* egyenesség: die Unpartheilichkeit.

Nepártinitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* óre. Непъртинито́рю, тоа́ре. *adj.* 1) quarele nu apárá pre quineva, séu nui cautá bénele: *iniquus, haud addictus, non studiosus, infavorabilis:* párt nem fogó, nem kedvezö: ungünstig. — 2) quarele nu ţéne mai multu cu o parte de quátu cu alta: *haud studiosus partium, aequus, medius, vulgo: impartialis:* egyenes, igaz, ki nem hajlik inkabb egy részre mint a' másikra: unpartheyisch, unpartheilich.

Nepáscutu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Непъскꙋ́т, тъ. *adj. impastus:* nem éltetett, nem legeltetett: ungeweidet.

Népaste, *f.* Нъпа́сте. *subst. calumnia, injuria:* hamis vádolás, ok nélkül való réáfogás: die falsche Beschuldigung, die Schicane. *item:* o plantá de pescuitu, *V.* Pléşcá.

Nepástoritu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Непъсторит, тъ. *adj. incustoditus:* örízetlen: ungehütet, ungeweidet.

Nepástratu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Непъстра́т, тъ. *adj. cui parcitum non est:* kémeletlen: ungespart, ungeschont.

Népástuescu, ire, itu. Нъпъстꙋе́ск, и́ре, и́т. *verb. act. calumnior, inique accuso:* hamisan vádolni, ók nélkül réáfogni: schicanisch, fälschlich beschuldigen.

Népástuire, *f. pl.* ri. Нъпъстꙋи́ре. *subst. V.* Népaste Nro 1)

Népástuitoriu, *m. pl.* ri. Нъпъстꙋито́рю. *subst. calumniator, iniquus accusator:* hamis vádoló: der Schicaneur, ein falscher Beschuldiger. — Népástuitóre, *f. calumniatrix:* die falsche Beschuldigerinn.

Nepáţitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Непъци́т, тъ. *adj. inexpertus:* tapasztalatlan: unerfahren, wenig bewandert.

Nepécátosu, *f.* tósá, *pl.* şi, *f.* se. Непъкътóс, тоа́съ.)

Nepécátuitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Непъкътꙋи́т, тъ.) *adj. purus a peccatis:* büntelen, bün, vagy vétek nélkül való: unsündhaft, unsündlich, frey von Sünden.

Nepecetluitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Непечетлꙋи́т, тъ. *adj. non obsignatus:* bépetséltetlen: unversiegelt.

Nepedepsitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Непедепси́т, тъ. *adj. impunitus:* büntetlen: ungestraft.

Nepeptenatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Непептена́т, тъ. *adj. impexus:* fésületlen: ungekämmt.

Nepipáitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Непипъи́т, тъ. *adj. intactus, haud contrectatus:* érdekeltetlen: unberührt, unangetastet.

Népírlescu, ire, itu. Непжрле́ск, и́ре, и́т. *verb. act. veteres pilos amitto:* szörit hányni, vetni, veszteni, ejteni: haaren, sich hären.

Nepisatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Неписа́т, тъ. *adj. non tritus, non contusus:* törötlen: ungestoßen.

Neplácére, *f. pl.* ri. Неплъчѣ́ре. *subst. displicentia:* nem tetszés: das Mißfallen.

Neplácutu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Неплъкꙋ́т, тъ. *adj. ingratus, injucundus:* nem tetszö, kedvetlen:

Digitized by Google

len: mißfällig, ungefällig, unangenehm.

Neplátitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Неплатúт, тз. *adj. non solutus:* fizetetlen: unbezahlt.

Neplecăciosu, *f.* ciósă, *pl.* şi, *f.* se. Неплекъчіóт, чóатъ. *adj. inflexibilis, rigidus:* hajlhatatlan: unbiegsam, unbeugsam.

Neplecăciune, *f. pl.* ni Неплекъчúне.) Neplecare, *f. pl.* ări. Неплекáре.) *subst. contumacia, detrectatio obedientiae et submissionis:* makatsság, fejesség, engedetlenség, maga meg nem alázása: der Eigenſinn, Ungehorſam, die Unbiegſamkeit.

Neplecatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Неплекáт, тз. *adj. contumax, inobedus, non submissus:* makats, fejes, magát meg nem alázó: ungehorſam, unbiegſam, eigenſinnig, halsſtarrig.

Nepoftitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Непофтúт, тз. *adj, non rogatus, haud requisitus:* kéretlen, meg nem kévánt: unerſucht, ungebeten.

Nepoleitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Неполéйт, тз. *adj. impolitus:* palérozatlan: unpolirt.

Nepomenitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f* te. Непоменúт, тз. *adj. a*) que nu s' au povestitu, nu s' au adusu inainte: *immemoratus:* meg nem említett: nicht erwähnt, nicht erzählt. — *b*) que nu s' au vĭdutu, nu s' au pomenitu: *non visus:* látatlan: unerlebt.

Neponositu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Непоноúт, тз. *adj. non detritus, integer:* nem kopott: unabgenützt.

Neporuncitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Непорвнчúт, тз. *adj. injussus:* parantsolatlan: ungeheißen.

Nepotu, *m. pl.* ţi. Непóт — цй. *subst. nepos:* unoka: der Enkel, Neffe, Neveu.

Nepótă, *f. pl.* te. Непóатъ. *subst. neptis:* unoka leány: — de frate: die Enkelinn, — de soră: die Nichte, oder Niece. *a Lat. nepos. Ital.* nipote.

Nepotcovitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Непоткóвúт, тз. *adj. haud obsoleatus:* patkólatlan: unbeſchlagen.

Nepoţelu, *m. pl.* i. Непоцéл. *subst. nepotulus:* unokátska: ein Enkelchen, Neffchen.

Nepotolitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Непотолúт, тз. *V* Nestînsu.

Nepotrivire, *f. pl.* ri. Непотрикáре. *subst. defectus proportionis, disparitas:* egyenetlenség, külömbség: die Ungleichheit, Unproportion, der Unterſchied.

Nepotrivitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Непотрикúт, тз. *adj. dispar, haud proportionalis:* egyenetlen, külömb: ungleich, unproportionirt.

Nepovestitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Непокестúт, тз. *adj. non narratus:* elé nem beszéllett: unerzählt.

Nepránditu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Непрънзúт, тз. *adj. impransus:* ki nem ebédelt: der zu Mittag nicht gegeſſen hat. *a Lat. non et pransus.*

Néprasnă, *f. pl.* ne. Нзпрáзнъ. *subst. subitum, casus fortuitus, improvisus:* véletlen eset: ein plötzlicher, unvermutheter Zufall. — de néprasnă: *adj. subitus, subitaneus, repens, repentinus, improvisus:* hirtelen, véletlen, váratlan: plötzlich, unverhoft, unerwartet. — *p. e.* a muri mórte de néprasnă: *morte subitanea extingvi:* hirtelen halált meghalni: eines plötzlichen Todes ſterben.

Néprasnicu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Нзпрáзник, кз. *adj.* 1) *i. e.* cu graba, neasceptatu: *repentinus, subitus, subitaneus, improvisus:* hirtelen, véletlen, váratlan: plötzlich, unvermuthet, unerwartet. — 2) *i. e.* cumplitu: *saevus, turbidus, turbulentus, tumultuosus:* kegyetlen, háborgó: ſtürmiſch, ungeſtüm, gewaltſam.

Néprasnicu. *m.* Нзпрáзник. *subst.* o flóre albă: *Clematis erecta, Linn:* Palatzkfü: das Brennkraut.

Nepré-

Digitized by Google

Neprécépere, *f.* Непричѣпере. *subst. imperitia, imprudentia, inscitia:* értetlenség, tudatlanság: der Unverſtand, die Unverſtändigkeit.

Neprécepétoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Непричепзтóрю, тоáре.)

Neprécceputu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Непричепът, тz.) *adj. haud intelligens, imprudens, imperitus, inscius:* értetlen, tudatlan: unverſtändig.

Neprecestuitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Непречестуит, тz. *V.* Necuminecatu.

Neprédatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te, Непрздáт, тz. *adj inspoliatus:* fosztatlan: ungeplündert.

Neprétenu, *f.* nă, *pl.* ni, *f.* ne. Непрѣтен, нz. *adj. inimicus, non propensus, alienus:* elenség, idegen valakihez: unfreundlich, ungeneigt, unhold.

Nepretenie, *f. pl.* ii. Непретенíе. *subst. animus alienus:* idegenség: die Unfreundlichkeit, Ungeneigtheit.

Nepretenosu, *f.* nósă, *pl.* şi, *f.* se. Непретенóс, нзáтz. *adj. inofficiosus:* barátságtalan: unfreundlich, unfreundſchaftlich, ungefällig.

Nepreţiuitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Непрецвит, тz, *adj.* a) que nu s' au preţiuitu: *non aestimatus:* meg nem betsültetett: ungeſchätzt, untaxirt. — b) de mare preţiu, séu que nu se póte preţiul: *inaestimabilis, inpretiabilis:* meg betsülhetetlen: unſchätzbar.

Neprobozitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Непрокозит, тz. *adj. V.* Ne înfruntatu.

Neprocopsitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Непрокопсит, тz. *adj. indoctus, ineruditus, imperitus:* tudatlan, tanúlatlan: ungelehrt, unwiſſend.

Nepropriu, *f.* ă, *pl.* ii, *f.* e. Непрóпріз, е. *adj. improprius:* nem tulajdon: uneigen.

Neproptitu, *f* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Непрэптит, тz. *adj. haud fultus:* meg nem támasztatott: nicht geſtützt.

Nepurtatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Непортáт, тz. *adj. non portatus, non gestatus:* hordozatlan, viseletlen: ungetragen.

Népustu, *m. pl.* uri. *f.* Нzпъст. *subst. termes pulsatorius:* szúh: die Todtenuhr, Wanduhr. — *item: V.* Naibă. *a nefasto, seu infausto: Liv.*

Népustescu, ire, itu. Нzпъстéск, úре, úт. *verb. act. relinquo, derelinquo, desero:* elhagyni, odahagyni: verlaſſen, Etwas gänzlich aufgeben, im Stiche laſſen.

Népustire, *f. pl.* ri. Нzпъстúре. *subst. relictio, desertio:* elhagyás, odahagyás: die Verlaſſung.

Népustitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Нzпъстúт, тz. *adj. desertus:* elhagyatott: verlaſſen.

Neputinciosu, *f.* ciósă, *pl.* şi, *f.* óse. Непътинчóс, чоáтz. *adj.* 1) *i. e.* fóră putére, slabu: *impotens, infirmus, inhabilis, invalidus, debilis, imbecillus:* erötlen, gyenge: unmögend, kraftlos, ſchwach. 2) cu neputinţiă, séu que nu póte se fie: *impossibilis, Quintil: qui, quae, quod fieri non potest:* lehetetlen: unmöglich.

Neputinţiă, *f. pl.* ţe. Непътúнцз. *subst.* 1) slăbiciune, lipsa puterii: *impotentia, infirmitas, inbecillitas, debilitas:* erötlenség, gyengeség, tehetetlenség: die Schwäche, Schwachheit, Kraftloſigkeit. — 2) que nu póte fi: *impossibilitas, Apul.:* lehetetlenség: die Unmöglichkeit.

Néque, Нúче.) *ne, nec, neque:*

Néqui, Нúчй.) se, sem, se nem: weder noch, nicht einmal. *a Lat. neque.*

Néqui de quătu. Нúчй дe кът.)

Néqui de quum. Нúчй дe към.)

Néqui întrunchipu. Нúчй âтрънкúп.) *nullatenus, neutiquam, nequaquam, nulla ratione, nullo pacto, modo, minime gentium:*

Digitized by Google

um: semmiképpen, semmimódon: keineswegs, durchaus nicht, ganz und gar nicht, auf keine Art, Weise, im geringsten nicht.

Néqui odatá. Ни́чй ѡ̑да́тъ.) *nun-*
Néqui quándu. Ни́чй кѫ́нд.) *quam, nullo tempore, nullo unquam tempore:* soha, soha nem, soha napján: niemals, zu keiner Zeit.

Néqui quátu. Ни́чй кѫ́т. *nihil prorsus, neminimum quidem:* leg kisebbet, kevesebbet sem, egy tsepet, szikrát sem: nicht das Geringste, Mindeste.

Néqui quum, Ни́чй ко́м. *V.* Néque de quum.

Néqui unul' — na. Ни́чй оу́нѹл — на. *nullus, nemo:* egyse, egysem, senki: keiner, niemand, nicht einer. *Ital.* nissuno.

Nequéiri) Некъи́рй. *adv.* 1) sům,
Nequóiri) stau, şedu: *nullibi, nusquam, nuspiam:* sehol, sohol: nirgends. — 2) mergu trimitu, ducu, *etc. nullorsum, nuspiam:* sehová, sohová: nirgendshin, nirgendswohin. — de néquéiri: *nulla ex parte:* sehonan, sohonan: nirgendsher.

Nequum. Некѹ́м. *adv. nedum, tantum abest:* ne hogy: nicht nur, geschweige denn. — nequum sí fi jucatu, dará néqui nu póte ámbla: *tantum abest ut saltaverit, quin nedum incedere potest:* ne hogy tántzolt volna, söt nem is járhat: er kann ja nicht einmal gehen, geschweige denn, daß er getanzt hätte.

Nerábdare, *f. pl.* ri. Нерѫбда́ре. *subst. impatientia:* türhetetlenség: die Ungeduld.

Nerábdátoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Нерѫбдѫто́рю, тоа́ре.)
Nerábduríu, *f.* e. Нерѫбдѹрі́ѹ, е.) *adj. impatiens:* nemtürhető, nem szenvedhető: ungeduldig, unleidlich.

Néramţiá, *f. pl.* ţe. Нѫра́мцѫ. *subst. V.* Náramţiá.

Neránitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te, Нерѫни́т — ъ. *adj. invulneratus:* sebesítetlen: unverwundet.

Nerasu, *f.* sá, *pl.* şi, *f.* se. Нера́с, съ. *adj.* pre barbá: *intonsus:* beretválotlan: unbarbiert, unbalbiert. *a Lat. non rasus.*

Néravu, *m. pl.* uri. *f.* Нѫра́в. *subst.* 1) *i. e.* obiceiu: *mos, consvetudo:* szokás: der Gebrauch, die Gewohnheit. *p. e.* am' néravu a mé sculà de nópte: *soleo, consvevi, est mihi mos, etc.* szoktam, szokásom vagyon, *etc.* ich pflege, habe den Gebrauch. — 2) *i. e.* purtarea qué buná, séu ré íntru paza cuviénţii: *mos, mores:* erkölts: die Sitte, oder die Sitten. *p. e.* cu néravuri bune: *bonis moribus, bene moratus:* jó erköltsü: gut gesittet. — Invéţétura néravurilor: *doctrina morum, Ethica:* erköltsi tudomány: die Sittenlehre, Moral. — 3) quarele íl are, *p. e.* vre unu om, séu calu, *etc.* a face adequé de capul' sůu, de voié sà: *libido, protervia, petulantia:* makatsság, fajtalanság, maga feje után való járás: der Muthwille, die Caprice, der Eigensinn, Frevelmuth.

Nérávélá, *f. pl.* e. Нѫрѫвѣ́лъ. *subst.* 1) *i. e.* tocmélá, *p. e.* despre queva térgu: *conventum, conventa, conditio, pactum:* alku, alkalom, alkuvás, valamelly alkuról szolló megegyezés: der Vertrag, Vergleich, Accord, die Abrede, Verabredung. — 2) quaré stépánésce íntrá doi, séu mai mulţi, *i. e.* înţelégere: *consensio, consensus, concordia:* egyetértés, egyezés: die Uibereinstimmung, Verträglichkeit, Harmonie, das gute Verständniß, oder Vernehmen. — de nérávéla: *adj. studiosus concordiae:* egyességet szerető: verträglich, vertragsam.

Nérávescu, vire, vitu. Нѫрѫвѣ́ск, ви́ре, ви́т. *I. verb. act.* pre quineva, *p. e.* şerbu, lucrátoriu, *i. e.* tocmescu: *conduco:* szegődni:

Digitized by Google

gödni: dingen, eindingen, miethen.— *II. rec.* mé nérávescu cu quineva, 1) *i. e.* facu tocmélá: *convenio*, *paciscor*: megegyezni, alkudni: abreden, übereinstimmen, accordiren, sich verabreden.— 2) *i. e.* sům cu quineva ín buná ínţelégere: *convenio*, *consentio cum quopiam*, *convenit inter nos*: egyezni, egyetérteni, egyességben lenni: übereinstimmen, sich vertragen, sich gut vernehmen, harmonieren, einverständig seyn.

Nérávire, *f. pl.* ri. Нъръкире. *subst.* *V.* Nérávélá.

Nérávosu, *f.* vósá, *pl.* şi, *f.* se. Нъръкос, коасъ. *adj.* 1) *i. e.* grosu la néravuri: *durus*, *asper*, *incultus*, *crassis moribus*, *rudis*: durva, otromba, goromba, bárdolatlan: roh, grob, ungesittet, ungebildet.— 2) *i. e.* regulosu: *protervus*, *libidinosus*, *contumax*, *petulans*: pajkos, makats, fajtalan, maga feje után mindent tselekvö: muthwillig, eigensinnig, schlimm, ausgelassen, frevelhaft.

Néravuri, *f. pl.* Нъракврй. *subst. plur. mores*: erkölts: die Sitten. ínvéţétura néravurilor: *doctrina morum*, *Ethica*: erköltsi tudomány: die Sittenlehre, Moral.

Nerénduélá, *f. pl.* i. Нержндвѣлъ. *subst.* *V.* Neorénduélá.

Nerénduitu, *f.* tá, *pl*, ţi, *f.* te. Нержндвит, тъ. *V.* Neorénduitu.

Nérodatecu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Нъродатек, къ. *adj.* *V.* Nebunatecu.

Nerodire, *f. pl* ri. Неродире. *subst.* *sterilitas*, *infructuositas*: terméketlenség, méddöség: die Unfruchtbarkeit.

Neroditoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Неродитóрю, тоáре. *adj.* *sterilis*, *infecundus*, *infructuosus*: terméketlen, meddö: unfruchtbar.

Neroditu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Неродит, тъ. *adj.* *fructu carens*: terméketlen: nicht befruchtet.

Národu, *f.* ródá, *pl.* ḑi, *f.* de. Нърóд, роáдъ. *adj.* *stultus*, *amens*, *demens*, *delirus*, *fatuus*, *insanus*, *vesanus*, *mente captus*: bolond, esztelen, eszelös, eszeveszet: narr, närrisch, albern, verrückt, thöricht, unsinnig, wahnsinnig, wahnwitzig.— *seu*: *subst*: der Narr, Thor, die Närrin.

Nérodescu, Nérodeşte, Nérodie. *V.* Nebunescu, Nebunéşte, Nebunie.

Nerugatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f* te. Нервгáт, тъ, *adj.* *non rogatus*: kéretlen: ungebeten, unersucht.

Nerugiuitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нервцинит, тъ. *adj.* *haud rubiginosus*, *rubigine non infectus*: rosdátlan: unverrostet.

Nerumenitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нервменит, тъ. *adj.* *haud fucatus*: nem kendöztetett: ungeschminkt.

Neruptu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нервпт, тъ. *adj.* *non ruptus*, *haud fractus*: törötlen: ungebrochen.

Neruşinatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нервшинáт, тъ. *adj.* *impudens*, *impudicus*: szemtelen, szemérmetlen: unverschämt, unschamhaft.

Nesáditu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Несъдит, тъ. *adj.* *non satus*, *non plantatus*: ültetlen: ungepflanzt.

Nésáditu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нъсъдит, тъ. *adj.* *violaceus*: violaszínü: veilchenblau.— séu: *nigricans e rubro*: setét piros: dunkelroth.

Nesánítate, *f.* Несънътáте. *subst.* *valetudo incommoda*: egészségtelenség: die Ungesundheit. *a Val.* ne *et* sánítos.

Nesánítosu, *f.* tósá, *pl.* şi, *f.* se. Несънътóс, тоáсъ. *adj.* 1) *i. e.* bolnávosu, betegosu: *valetudinarius*, *insanus*, *parum sanus*: egészségtelen, beteges: ungesund, unpäßlich.— 2) *i. e.* ínprotivitoriu sánítáţii: *insaluber*, *insanus*: egészségtelen: ungesund, der Gesundheit nicht zuträglich.

Nesá-

Nesápatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Несъпáт, тъ. *adj. haud fossus, non sarritus:* kapálatlan: unbehackt, ungegraben.

Nesáratu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Несърáт, тъ. *adj. insulsus:* sótalan: ungesalzen.

Nésírémbá, *f. pl.* bi. Нъсърѫ́мбъ. *subst. facinus, protervitas, petutia, exorbitatio:* pajkosság, tsin, tsintalanság, fajtalanság: die Frechheit, Ausschweifung, Frevelthat, der Exceß. *Nota: siremps, prorsus obsoletum apud latinos denotabat: omnimodam rei alicuius similitudinem, et hinc negat. ap. Valachos* Nesírémbá.

Nésárémbosu, *f.* bósá, *pl.* şi, *f.* se. Нъсърѫмбóс, боáсъ. *adj. V.* Nésárémbu.

Nésárémbu, *f.* bá, *pl.* bi, *f.* be. Нъсърѫ́мб, бъ. *adj. procax, petulans, exorbitans:* pajkos, tsintalan, fajtalan: frech, muthwillig, ausgelassen, ausschweifend, frevelhaft.

Nesárutatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Несърȣтáт, тъ. *adj. expers osculi:* tsókolatlan: ungeküßt.

Nesáţiosu, *f.* ósá, *pl.* şi, *f.* se. Несъцїóс, оáсъ. *adj. insatiabilis, insaturabilis, inexplebilis:* telhetetlen: unersättlich, nimmersatt.

Nesáţiu. *m.* Несъцїȣ. } *subst.*
Nesáturare. *f.* Несътȣрáре. } *insatietas, insatiabilitas:* telhetetlenség: die Unersättlichkeit.

Nesáturatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Несътȣрáт, тъ. *adj.* 1) quarele nu s'au sáturatu: *haud saturatus, non satiatus:* jól nem lakott: unersättigt, ungesättigt. 2) quarele nu se mai saturá, *V.* Nesáţiosu. *a Lat. non et saturatus.*

Nesávérşitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Несъвѫршúт, тъ. *adj. V.* Ne isprávitu.

Nesbicitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Незбичúт, тъ. *adj. haud siccatus:* ki nem szárasztott: ungetroknet.

Nescárbitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нескѫрбúт, тъ. *adj. expers aegritudinis, molestia non affectus:* meg nem szomorított: ungekränkt.

Neschimbatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нескимбáт, тъ. *adj. non permutatus:* eltseréletlen: ungewechselt.

Nescrisu, *f.* sá, *pl.* şi, *f.* se. Нескрúс, съ. *adj.* 1) que nu s'au scrisu: *non descriptus:* le nem iratott: unbeschrieben. — 2) *p. e.* hártie, *i. e.* albá, gólá: *purus, non conscriptus:* iratlan: unbeschrieben. — 3) que nu se póte scriè, s'au povestì: *inenarrabilis, qui, quae, quod describi non potest:* leirhatatlan: unbeschreiblich.

Nescursu, *f.* sá, *pl.* şi, *f.* se. Нескȣ́рс, съ. *adj. V.* Nesbicitu.

Nescuturatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нескȣтȣрáт, тъ. *adj. non quassatus:* rázatlan: ungeschüttelt.

Nesdravénu, *f.* ná, *pl.* ni, *f.* ne. Нездрáвън, нъ. *adj. viribus supernaturalibus praeditus:* tátos, nem természetes erövel biró: mit übernatürlichen Kräften versehen.

Nesdrobitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нездробúт, тъ. *adj. V.* Nepisatu.

Nesecatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Несекáт, тъ. *adj. insiccatus, insiccabilis:* kiszáradatlan: ungetroknet.

Neseceratu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Несечерáт, тъ. *adj. non demessus:* aratlan: ungemähet, ungeerndtet.

Nesemnatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Несемнáт, тъ. *adj. haud notatus:* meg nem jegyzett: ungezeichnet.

Nesémţire, *f. pl.* ri. Несѫмцúре. *subst. inopia sensus:* érzekenytelenség: die Fühllosigkeit, Gefühllosigkeit, Unempfindlichkeit.

Nesémţitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Несѫмцитóрю, тоáре. *adj. expers sen-*

Digitized by Google

sensus, *insensatus:* érzékenytelen: unempfindlich, fühllos, gefühllos.

Nesérguinciosu, *f.* ciósá, *pl.* şi, *f.* se. Несѫргѹинчóс, чоáсъ. *adj. indiligens*, *negligens*, *segnis*, *ignavus:* szorgalmatlan: unfleißig, unbetriebsam.

Nesérguinţiá, *f.* Несѫргѹи́нцъ. *subst. indiligentia*, *negligentia*, *ignavia*, *inertia:* szorgalmatlanság: der Unfleiß, die Unbetriebsamkeit.

Nesérguitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* óre. Несѫргѹитóрю, тоáре. *adj. V.* Nesérguinciosu.

Nesférşitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Несфѫрши́т, тъ. *adj. infinitus*, *fine carens:* végtelen, véghetetlen: unendlich. — *adv. infinite:* végtelenül, véghetetlenül: unendlich.

Nesfinţitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Несфинци́т, тъ. *adj. pofanus*, *non consecratus:* szenteletlen, szentségtelen: ungeweihet. *a Lat. non et sanctus.*

Nesilitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Несили́т, тъ. *adj. incoactus:* kénszerítetlen: ungezwungen.

Nesílnicésce. Несѫлничѣ́ще. *adv. violenter*, *tumultuose*, *turbide:* erőszakosan, kegyetlenül: gewaltsam, stürmisch.

Nesílnicie, *f. pl.* cii. Несѫлничíе. *subst. vis*, *violentia*, *impetus:* erőszak: die Gewalt, Gewaltsamkeit, Gewaltthätigkeit.

Nesílnicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Несѫ́лник, къ. *adj. violens*, *violentus*, *tumultuosus*, *saevus:* erőszakos, kegyetlen: gewaltsam, gewaltthätig, stürmisch.

Nesimţire, Несимци́ре. *V.* Nesémţire.

Neslávitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Неслъви́т, тъ. *V.* Nemáritu.

Nesleitu, *f* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Неслеи́т, тъ. *adj. haud coagulatus*, *non concretus*, *fluidus:* folyó, nem fagyasztatott: ungeronnen, flüßig.

Néslescu, ire, itu. Нъсле́ск, и́ре, и́т. *V.* Nízuescu.

Neslugáritoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Неслѹгъритóрю, тоáре. *adj. inofficiosus:* barátságtalan, ki nem jó szível szolgál másnak: undienstfertig, undiensthaftig.

Nesmintitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Несминти́т, тъ. *V.* Negreşitu.

Nesocotire, *f. pl.* ri. Несокоти́ре. *subst.* 1) *V.* Negándire. 2) *V.* Nebágare ín samá.

Nesocotitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Несокоти́т, тъ. *adj.* 1) *V.* Negánditu. — 2) *V.* Nebágatu ín samá. — 2) *V.* Nepreţiuitu.

Nesomnorosu, *f.* rósá, *pl.* şi, *f.* se. Несомнорóс, роáсъ. *adj. non somniculosus:* álmatlan: unschläferig.

Nespálatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Неспълáт, тъ. *adj. illotus:* mosdatlan: ungewaschen. *a Lat. non lavatus.*

Nespartu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Неспáрт, тъ. *adj. non fractus*, *irruptus:* törötlen: unzerbrochen.

Nespilá. *f.* Неспи́лъ. *subst.* un' pomu: *Mespilus germanica*, *Linn:* Náspolyafa: der Mispelbaum.

Nesporitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Неспори́т, тъ. *V.* Ne ímmulţitu.

Nespoveditu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Несповеди́т, тъ. *adj. V.* Neispoveduitu.

Néspravá, *f. pl.* ve. Нъспрáвъ. *subst. rixa*, *jurgium*, *studium rixandi:* garázdaság: die Zanksucht.

Nespravnicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Неспрáвник, къ. *adj. jurgiosus*, *litiosus*, *rixosus:* garázda, versengő: zänkisch, zanksüchtig, haderhaft.

Nespurcatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Неспѹркáт, тъ. *adj. impollutus*, *incontaminatus:* fertöztetlen, tiszta: unbefleckt, unbesudelt, unbeschmutzt. *a Lat. non spurcatus.*

Nespusu, *f.* sá, *pl.* şi, *f.* se. Неспѹ́с, съ. *adj.* 1) que nu s'au spusu: *indictus:* mondatlan: ungesagt. — 3) que nu se póte spune,

Digitized by Google

spune, séu povesti: *inenarrabibilis*: kimondhatatlan: unaußſprechlich. *vel adverb. inenarrabiliter*: kimondhatatlanúl: unſäglich, unaußſprechlich.

Nesquarele, *f.* ré. *pl.* ri, *f.* e. Нескáрелѣ, рѣ, *adj. quidam, quispiam, non nullus, nonnemo*: némellyik, valaki: mancher, jemand.

Nestarè Нестáрѣ, *V.* Ne odihnà.

Nestátátoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Нестататóрїѫ, тоáрѣ)

Nestatornicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Нестатóрник, кз) *adj. inconstans, instabilis, mutabilis*: álhatatlan: unbeſtändig. — de mènte: wankelmüthig.

Nestatornicesce. Нестаторничѣ́ѭѣ, *adv. inconstanter, instabiliter*: álhatatlanúl: unbeſtändig.

Nestatornicíe, *f. pl.* cii. Нестаторничíѣ, *subs. inconstantia, instabilitas, mutabilitas*: álhatatlanság: die Unbeſtändigkeit.

Nestátutu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нестатáт, тз, *V.* Nestatornicu.

Neşte. Нѣ́ѭѣ, *V.* Nişque.

Nestémpérare, *f. pl.* åri. Нестѫмпрáрѣ, *V.* Necontenire.

Nestémpératu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нестѫмпрáт, тз, *adj. V.* Necontenitu.

Neştersu, *f.* ştérsá, *pl.* şi, *f.* se. Нѣ́ѭѣрѣ, ѭ́крѣз, *adj. indelebilis*: eltörölhetetlen: unauslöſchlich, unauslöſchbar. *a Lat. non et stergo.*

Nesciéntiá, *f. pl.* ţe. Нѣѭїѣ́нцз, *subs. inscitia, inscientia, ignorantia, imperitia*: tudatlanság: die Unwiſſenheit.

Neştine. Нѣѭи́нѣ, *quidam, quispiam nonnullus, nonnemo*: egy valaki, egy némelyik: Jemand, Mancher.

Nestînsu, *f.* sá, *pl.* şi, *f.* se. Нестѣ́нс, тз, *adj. inexstinctus, inexstingvibilis*: eloltatlan: unauslöſchlich, unauslöſchbar, unverlöſchen. *a Lat. extinctus.*

Nésciutoriu, tóre. Нѣѭїѣтóрїѫ, тоáрѣ)

Nesciutu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нѣѭїѣт, тз) *adj. inscius, nescius, nesciens, ignarus*: tudatlan: unwiſſend. *a Lat. nescius.*

Nestrábátutu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нестрѫкѫтѣт, тз, *adj. impenetrabilis*: általhathatatlan: undurchdringlich.

Nestrácuratu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нестрѫкѫрáт, тз, *adj. haud tanscolatus*: által nem szürt: nicht durchſeihert. *a Lat. non transcolatus.*

Nestrádanie, *f. pl.* nii. Нестрздáнїѣ)

Nestráduinţiá, *f. pl.* ţe. Нестрздѣйнцз) *subst. V.* Nesérguinţiá.

Nestráduitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Нестрздѣитóрїѫ, тоáрѣ, *adj. V.* Nesérguitoriu.

Nestrágitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нестрѫжѝт, тз, *adj. incustoditus, sine vigilia*: strázsalatlan: unbewacht, ungewacht.

Nestrámutatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нестрѫмѣтáт, тз, *adj. V.* Neschimbatu.

Nestricáciosu, *f.* ósá, *pl.* şi, *f.* óse. Нестрикзчóѕ, оáтз, *adj. incorruptus, incorruptibilis*: elromolhatatlan: unverderblich, unverletzlich. *item: V.* Nestricátoriu.

Nestricáciune, *f. pl.* ni. Нестрикзчѣ́нѣ)

Nectricare, *f. pl.* åri. Нестрикáрѣ) *subst. iacorruptio, incorruptibilitas*: romolhatatlanság: die Unverderblichkeit, Unverletzthcit.

Nestricatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нестрикáт, тз, *adj. incorruptus*: romlatlan: unverdorben, unverletzt.

Nestricátoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Нестрикзтóрїѫ, тоáрѣ, *adj. innocuus, innoxius, innocens*: ártatlan: unſchädlich.

Nestrînsu, *f.* sá, *pl.* şi, *f.* se. Нестрѭ́нс, тз, *adj.* 1) *non pressus, haud strictus*: szorítatlan: ungepreßt. 2) *V.* Neculesu. *a Lat. non strictus.*

Ne-

Nestropitu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Нестропи́т, тъ, *adj. non adspersus, haud conspersus:* meg nem öntözött: unbesprengt, unbesprützt.

Nesuferire, *f. pl.* ri. Несѹфери́ре, *V.* Nerábdare.

Nesuferitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Несѹферито́рю, тоа́ре, *adj. intolerans:* mást nem szenvedő: der etwas nicht leiden kann. *item. V.* Nerábdátoriu.

Nesulimánitu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Несѹлимъни́т, тъ, *adj. infucatus, haud fucatus:* nem kendőztetett: ungeschminkt.

Nesunátoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Несѹнъто́рю, тоа́ре, *adj. insonus, insonorus:* nem hangzó, nem zengő: nicht ertönend, nicht klingend.

Nesupératu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Несѹпъра́т, тъ, *adj. V.* Neíntristatu.

Nesupusu, *f.* sả, *pl.* şi, *f.* se. Несѹпѹ́с, съ, *adj. V.* Neplecatu.

Nesurpatu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Несѹрпа́т, тъ, *adj. non dirutus, haud eversus:* lerontatlan: unzerstört.

Netácutu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Нетъкѹ́т, тъ, *adj.* a) quarele nu séu tácutu: *non tacitus:* el nem halgatott: unverschwiegen. b) quarele nu tace: *haud taciturnus:* nem halgató: unverschwiegen. — c) *V.* Neíncetatu. *a Lat. non et tacitus.*

Netágáduitu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Нетъгъдѹи́т, тъ, *adj. qui, quae, quod, negari nequit, evidens, vulgo: innegabilis:* tagadhatatlan: unläugbar.

Netáiatu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Нетъя́т, тъ, *adj. non sectus:* vágatlan, ungeschnitten.

Netáiatu ímpregiuru. Нетъя́т ѧ̂прецїѹ́р, *incircumsisus:* környül metéletlen: unbeschnitten.

Netáinuitu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Нетъйнѹи́т, тъ, *adj. non celatus, evidens:* nem titkos, világos unverhehlt, unverhohlen.

Netálmácitu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Нетълмъчи́т, тъ, *adj. carens interpretatione:* meg nem tolmátsolt: unverdolmetschet.

Nétángu, *f.* gả, *pl.* gi, *f.* ge. Нътѫ́нг, гъ)

Nétántocu, *f.* tóca, *pl.* ci, *f.* ce. Нътѫнто́к, тоа́къ) *adj. V.* Meteleu.

Nétedu, *f.* dả, *pl.* ḑi, *f.* de. Нѣ́тед, дъ, *adj. laevis, lubricus, glaber, nitidus:* sima: glatt, schlüpferig. *a Lat. nitidus.*

Netélcuicu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Нетѫлкѹи́т, тъ, *adj. V.* Netálmácitu.

Netémere, *f. pl.* ri. Нетѣ́мере, *subst. animus intrepidus, impavidus, timoris expers:* bátorság, félelemtől való mentség: die Unfurchtsamkeit, Unerschrockenheit.

Netémere de Dumneḑeu, *f.* Нетѣ́мере де Дѹмнезе́ѹ, *subst. impietas, improbitas, pravitas, defectus timoris Dei:* Istentelenség: die Gottlosigkeit, Ungöttlichkeit, Ungottseligkeit.

Netemétoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Нетемъто́рю, тоа́ре, *adj. intrepidus, impavidus, timoris expers:* nem félenk, bátor, mérész: unfurchtsam, unerschrocken.

Netemétoriu de Dumneḑeu, *m.* Нетемъто́рю де Дѹмнезе́ѹ, *subst. impius, improbus, irreligiosus, pravus, Deum non timens:* Istentelen: gottlos, ungöttlich, ungottselig, ungottesfürchtig.

Neţeselatu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Нецесела́т, тъ, *adj. non rasus strigili:* vakaratlan: ungestriegelt.

Neţesutu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Нецесѹ́т, — тъ, *adj. non textus:* szövetlen: ungewebt.

Netezescu, ire, itu. Нетезе́ск, и́ре, и́т, *verb. act.* 1) *i. e.* facu néted, p. *e.* vre o ţeseturá *etc. laevigo, glabro:* símítani, sikárlani: glätten,

ten, poliren. 2) pre quineva, vre o mîciá, vre un puiu, caţelu *etc. mulceo, palpor:* símítani: streicheln.

Netignélá, *f. pl.* le. Нетигнѣ́лъ, *subst. V.* Neíndemánú.

Netémpuriu, *f.* e. Нетимпѹрїѹ, е, *adj. intempestivus:* alkalmatlan: nem a' maga idein érkező: unzeitig, zur Unzeit kommend.

Netocmitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нетокми́т, тъ)

Netomnitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нетомни́т, тъ) *adj.* 1) *i. e.* ne índreptatu: *haud aptatus:* alkalmasztatlan: nicht zugerichtet. — 2) queva que au fostu stricatu, *i. e.* nediresu, *V.* Nediresu, Nro. 1) — 3) vreun slugitoriu: *haud conductus:* szegödlen: ungemiethet, unbedungen. — 4) queva negoţiu: *haud conductus:* meg nem alkudt: unbehandelt.

Netopitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нетопи́т, тъ, *adj. non liquefactus:* olvasztatlan: ungeschmolzen.

Netorsu, *f.* tórsá, *pl.* şi, *f.* se. Нето́рс, тоа́рсъ, *adj. haud netus:* fonatlan: ungesponnen.

Netoţie, *f. pl.* ţii. Нетоцїе, *subst.* 1) *i. e.* nérozie: *amentia, dementia, stultitia, insania:* bolondság, esztelenség: der Unsinn, die Narrheit, Thorheit. — 2) *V.* Nésárémbá.

Netotu, *f.* tótá, *p.* ţi, *f.* te. Нето́т, тоа́тъ, *adj.* 1) *i. e.* nu totu, neplénu, cu scádére: *haud totus, mancus, defectivus:* nem egész, hibás, fogyatkozással való: nicht ganz, unvollständig, mangelhaft, unvollkommen. 2) *V.* Nebunatecu. *a Lat. non totus.*

Netrainicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Нетрайник, къ, *adj. haud durabilis, inconstans:* nem tartós: nicht dauerhaft.

Netrebnicie, *f. pl.* cii. Нетребничїе, *subst. inutilitas, inanitas,* haszontalanság, kelletlenség: die Unnützlichkeit, Unbrauchbarkeit, unnütze Sache.

Netrébnicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Нетрѣ́бник, къ, *adj.* 1) *i. e.* deşertu, nefolositoriu: *inutilis, vanus, inanis, non necessarius:* szükségtelen, kelletlen, haszontalan: unnütz, unnützlich, unnöthig, unbrauchbar. — 2) *V.* Naharnicu.

Netrebuinciosu, *f.* ciósá, *pl.* şi, *f.* se. Нетребѹинчо́с, чоа́съ, *adj. V.* Netrébnicu, Nro. 1)

Netrebuinţiá, *f. pl.* ţe. Нетребѹи́нцъ, *adj. V.* Netrebnicie.

Netrecutu. Нетрекѹ́т, *adverb. certo, inevitabiliter, vulgo: inomisse:* okvetetlenül, elkerülhetetlenül: unvermeidlich, unumgänglich, unfehlbar, unausbleiblich.

Netrimisu, *f.* sá, *pl.* şi, *f.* se. Нетрими́с, съ, *adj. haud missus:* küldetlen: ungesendet, nicht geschickt.

Netunsu, *f.* sá, *pl.* şi, *f.* se. Нетѹ́нс, съ, *adj. intonsus:* nyiretlen: ungeschorren, ungestutzt.

Netypáritu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нетѵпъри́т, тъ, *adj. haud impressus, typis non exscriptus:* nyomtatlan: ungedruckt.

Néucie, *f. pl.* cii. Нъѹчїе, *subst. V.* Náucie.

Néucu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Нъѹ́к, къ, *adj. hebes, stupidus, stolidus, amens, ineptus, simplex:* bohó, bángó, kába, eszelös, bornyász, pimasz: dumm, tölpisch, tölpelhaft, plump.

Neudatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Неѹда́т, тъ, *adj. siccus, non humefactus, humectus:* száraz, meg nem vízesedett: nicht naß, unangefeuchtet, trocken, unbefeuchtet. *a Lat. non et humidus.*

Neuitatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Неѹйта́т, тъ, *adj.* a) que nu se dá uitérii: *memoriae infixus, oblivioni non datus:* elfelejtetlen: unvergessen. — 2) que nu se póte da uitárii: *haud obliviscendus:* elfelejthetetlen: unvergeßlich.

Ne-

Digitized by Google

Neumblatu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Неѹмблáт, тъ, *adj. V.* Neảmblatu.

Neumezitu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Неѹмезúт, тъ, *adj. V.* Neudatu.

Neumplutu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Неѹмплѹ́т, тъ, *adj. V.* Ne ỉmplutu.

Neunire, *f. pl.* ri. Неѹнúре, *subst. dissensio, dissidium, discordia, schisma:* egyenetlenség, szakadás: die Uneinigkeit, Spaltung. *a Lat. non et unio.*

Neunitu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Неѹнúт, тъ, *adj. disunitus, haud unitus, separatus, schismaticus:* szakadott, nem egyesült: unvereint, unvereinigt, getrennt.

Neurmatu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Неѹрмáт, тъ, *adj. inimitabilis:* követhetetlen: unnachahmlich.

Neuscatu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Неѹскáт, тъ, *adj. V.* Nesécatu.

Neustenitu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Неѹстенúт, тъ, *adj. V.* Neostenitu.

Nẻvalả, *f.* Нъвáлъ, *subst. V.* Nảvalả.

Nẻvảlescu, ire, itu. Нъвълéск, úре, úт, *verb. act. V.* Nảvảlescu.

Nevảruitu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Невърѹúт, тъ, *adj. non dealbatus, non trullissatus:* meszeletlen: ungeweißt.

Nẻvảscả, *f. pl.* sce. Нъвѫ́скъ, *subst. V.* Nevestuicả.

Nevastả, *f. pl.* este. Невáстъ, *subst.* 1) *i. e.* muiére de curẻndu mảritatả: *recenter maritata, neonupta:* menyetske: ein junges Weib. 2) *i. e.* muiére, in quảtu se face aducere aménte de bảrbatu: *uxor, conjux, consors:* feleség: die Gattin, Gemahlinn. *a Lat. vesta.*

Nevảstuicả, *f. pl.* ce. Невъстѹ́йкъ, *subst. Mustela:* Menyét: die Wiesel, der Marder.

Nevảstuicả de pảdure, *f.* Невъстѹ́йкъ де пъдѹ́ре, *subst. Ictis:* Erdei menyét: die Waldwiesel.

Nevảstuţiả, *f. pl.* ţe. Невъстѹ́цъ, *subst. nuptula:* egy kismenyetske: das Weibchen.

Nevảtảmatu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Невътъмáт, тъ, *adj. illaesus:* meg nem sértetett, meg nem bántatott: unbeleidigt, unverletzt, unverwundet.

Nevedescu, ire, itu. Неведéск, úре, úт, *verb. act. ordior telam, stamen per licia et spatham traduco:* nyüstbe 's bordába venni a' bélfonalat: anzetteln.

Nevẻditu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Невъдúт, тъ, *adj. occultus, haud patefactus:* ki nem nyilatkoztatott, titkos: unentdekt, verhohlen, heimlich.

Nevẻndutu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Невѫндѹ́т, тъ, *adj. non venditus:* eladatlan: unverkauft.

Nevescezitu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Невещезúт, тъ, *adj.* 1) que nu éste vescedu: *non marcidus, non flaccus:* nem hervadt: unverwelkt. — 2) que nu vescezésce néqui odiniórả: *immarcescibilis, marcoris expers:* hervadthatatlan: unverwelklich.

Nevestitu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Невестúт, тъ, *adj. obscurus, inglorius, inclarus, haud celeber:* nem híres, nem nevezetes: unberühmt.

Nevỉdutu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Невъзѹ́т, тъ, *adj. invisitatus, non visus:* látatlan: ungesehen.

Nevindecảciosu, *f.* ciósả, *pl.* şi, *f.* se. Невиндекъчóс, чоáсъ, *adj. insanabilis, incurabilis:* gyógyíthatatlan: unheilbar.

Nevinovatu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Невиновáт, тъ, *adj. innocens, insons:* ártatlan, bűntelen: unschuldig.

Nevinovảtie, *f. pl.* ţii. Невиновъцíе, *subst. innocentia, integritas:* ártatlanság: die Unschuld.

Ne-

Digitized by Google

Nevoe, *f. pl.* ii. Невóе, *subst.* 1) *i. e.* scárbà, nécazu, supérare: *calamitas, miseria, crux, anxietas, tribulatio*: baj, nyomorúság, sanyarúság: die Noth, Quall, Angst, Plage, das Elend, Ungemach. — 2) *i. e.* val, prestemànú: *molestia, incommodum*: baj, alkalmatlanság: die Ungelegenheit, Beschwerlichkeit. *p. e.* multà nevoe ìmi faci tu: *tu mihi multas molestias facessis*: sokat alkalmatlankodsz te nékem: du schaffst mir viel Ungelegenheit. — 3) lupta cu órequareva greotate: *lucta, certamen*: tusakodás: der Kampf. — 4) greotate: *difficultas, onus*: baj, nehézség: die Beschwerlichkeit; *p. e.* cu mare nevoe: *difficulter admodum, aegre*: nagy ügygyel, bajjal, bajjosan, nehezen, sullyosan: schwerlich, mit vieler Mühe. — 5) *i. e.* grije, *p. e.* que nevoe ai tu de aquéia? *quae te de eo cura angit?* mi gondod néked aról? was kümmert dich das? — 6) cu quineva, *i. e.* price, cértà: *lis, controversia*: baj, per, viszálkodás: der Streit, die Contravers. — 7) *i. e.* bóla: *morbus, infirmitas*: betegség, die Krankheit. — 8) *i. e.* cálcáturà, stropşitura: *Epilepsia, morbus caducus*: nehéz nyavalya, nyavalyatörés: die Fraiß, Epilepsie, die hinfallende Sucht.

Nevoé qué ré, *f.* Невоѣ́ чѣ̀ рѣ̀, *subst. V.* Nevoe Nro. 8)

Nevoescu, ire, itu. Невоéск, и́ре, и́т, séu mé nevoescu: *conor, contendo, nitor, studeo, conatum adhibeo, operam do*: igyekezni, iparkodni, törekedni, bajlódni, kínlódni, szorgalmatoskodni: sich bemühen, anstrengen, plagen, Mühe geben, Fleiß anwenden.

Nevoiésiu, *f.* şà, *pl.* şi, *f.* se. Невоѣ́шю̆, шѣ, *adj. miser, miserabilis, miserandus, infelix, commiseratione dignus*: nyomorúlt, szánatos, szigorú, gyáva: elend, elendlich, erbärmlich, miserabel, kläglich.

Nevointià, *f. pl.* ţe. Невои́нцъ, *subst.* 1) *i. e.* strédanie, trudà: *contentio, intentio, conatus, studium, opera, gnavitas*: igyekezet, törekedés, iparkodás, veszödés, bajlódás, szorgalmatosság: die Mühe, Bemühung, Anstrengung, Plage, der Fleiß. 2) *i. e.* nécazu, strímtóre: *angor*: gyötrelem, szorongatás: die Beklemmung, Angst.

Nevoire, *f. pl.* ri. Невои́ре, 1) *sub. i. e.* nevrere: *noluntas*: nem akarás: das Nichtwollen. 2) *V.* Nevointià.

Nevoitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Невоитóрю̆, тоáре, *adj. industrius, sedulus, gnavus, studiosus*: igyekezö, iparkodó, törekedö, szorgalmatos: fleißig, ämsig.

Nevolnicu, *f.* cà, *pl.* ci, *f.* ce. Невóлник, къ, *adj. haud arbitrarius*: szabadakaratjától megfosztott: unwillkührlich.

Ne voru. Невѡ́р, *ex* ne *accusat*: *pronom*: eu, *et* 3. *pers*: *plur. auxili. futuri*: voru.

Nevrednicie, *f. pl.* cii. Невредничíе, *subst. indignitas*: érdemetlenség: die Unwürde, Unwürdigkeit.

Nevrédnicu, *f.* cà, *pl.* ci, *f.* ce. Невре́дник, къ, *adj. indignus*: érdemetlen: unwürdig.

Nevrére, *f. pl.* ri. Невре́ре, *subst. noluntas*: nem akarás: das Nichtwollen.

Nezdrobitu, *f.* tà, *pl.* ţi, *f.* te. Нездроби́т, тъ, *adj. V.* Nepisatu.

Ni. Ни́! *interj! ecce! cerne! vide! aspic*: ni! nini! la! ahol! ihol! im nézd! íme! schau! schauschau! sehe da!

Niagà, *f. pl.* ge. Нѣ́гъ, *subst. V.* Négà.

Niam. Нѣ́м, 1) *i. e.* naţionu, norodu: *natio, gens, populus*: nép, nem-

nemzet: die Nation, das Volk. — 2) *i. e.* familie, viţié: *genus, stirps, familia:* nemzetség, família: das Geſchlecht, die Familie. — 3) *i. e.* rudenie, fraţietate: *propingvitas, cognatio, consangvinitas, gentilitas:* atyafiság, rokonság: die Freundſchaft, Verwandſchaft, Anverwandtſchaft, Sippſchaft. *p. e.* mi niam: *est mihi cognatus, propingvitate junctus:* atyámfia, vagy atyafiak vagyunk: er iſt mein Anverwandte, wir ſind anverwandt.

Niamçiu, *m. pl.* çi. Нѣмц. *subst. Germanus, Teodiscus, Teuto, Alemannus:* Német: der Deutſche. — Nemçóe, Nemçóicá: *Germana, Teodisca:* Német Aszszony: eine Deutſche.

Nicovalá. *f.* Никовáлъ) *subs. incus:*

Nicovaná. *f.* Никовáнъ) ülö, ülövas: der Amboß. *a L. incus. Grae.* ακμος.

Nijelu, Nigelosu. *m.* Нижéл, Нижелос, *subst. V.* Negelu, Negelosu.

Nimica. Нимúка) *V.* Nemica. *Ital.*

Nimicu. Нимúк) Ne mica: *nihilum.*

Nimicuri. *pl.* Нимúкурй, *gerrae, nugae, quisquiliae:* semmiség, dibdábság: Poſſen, unnüße Sachen.

Nimirescu, rire, ritu. Нимерéск, рúре, рúт, *verb. act. V.* Nemerescu.

Ninge. Нúнце, *impers: ningit, nivit, nives cadunt:* havazik, hó esik: es ſchneyet. *a Lat. ningit.*

Ninirez, rare, ratu. Нинирéз, рáре, рáт, *verb. act. V.* Mádárescu.

Ninsóre. *f.* Нинсóаре, *sub. ningor:* havazás: das Schneyen, Schneewetter.

Nintá. *f.* Нúнтъ, *V.* Mintá.

Nisquare, *f.* ré, *pl.* ri, *f.* re. Нискáре, рѣ, *pronom: quidem, quispiam, nonnullus, nonnemo:* némelyik, valaki, valamelyik: mancher, jemand. *pluralem format:* nisquari, *vel* nisquai: *quidam nonnulli:* némelyek: einige.

Nişque Нúщце, *pronomen: praeprimis quidem innuit pluralem utriusque generis: quidam, nonnulli:* némely, némelyek, valami: einige. *e. g.* nişque lótrii, *quidam latrones:* valami tolvajok: einige Räuber. — nişque muieri: *quaedam mulieres:* valami aszszonyok: einige Weiber Frauen — *saepe tamen adhibetur etiam pro singulari, quidam, nonnullus:* valami, némely: ein, einiger *p. e.* nişque vinu forte bunu: *vinum quoddam nobillssimum:* valami igen jó bór: ſehr ein guter Wein.

Nizuescu, ire, itu. Нъзъéск, úре, úт, *verb. act.* 1) *i. e.* silescu, me nevoescu: *nitor, adnitor, intendo, conor:* iparkodni, azonlenni: trachten, ſtreben, Mühe anwenden. 2) *i. e.* acuru, alergu, *p. e.* la ajutoriul' cuiva: *confugio, refugio, recurro, me adplico, quempiam adeo:* járulni, folyamodni valakihez: ſich an Jemanden wenden, verwenden, ſeine Zuflucht nehmen. dela *nisus.*

Nizuire, *f. pl.* ri. Нъзúре, *subst.* 1) *i. e.* nevoinţiá: *nisus, intentio, contentio, conatus:* iparkodás, igyekezet: das Anſtrengen, Bemühen, die Anſtrengung, der Fleiß. — 2) *i. e.* alergare, *p. e.* la ajutoriul' cuiva: *confugium, recursus, adplicatio:* folyamodás: die Zuflucht nehmung.

Nóá. Ноáѡ, *V.* Nóo.

Nobilu, *m. pl.* li. Нóбил, *subst. nobilis, vir nobilis:* nemes ember: der Edelmann.

Nocovaná, *f. pl.* ne. Нокоáнъ, *subst. incus - dis:* ülö, ülövas: der Amboß.

Nodorosu, *f.* rósá, *pl.* şi, *f.* se. Нодорóс, роáъ)

Nodosu, *f.* dósá, *pl.* şi, *f.* se. Нодóс, доáъ) *adj. nodosus:*

tso-

Digitized by Google

tsomós, bogos, görtsös: knotig. *Ital.* nodosu.

Nodu, *m. pl.* uri. Нóд, *subst.* a) quarele éste pre órequareva, funie, açiá: *etc. nodus*: bog, görts: der Knoten. b) quarele éşte pre vreun lemnu: *nodus, tuber, tuberculum*. — c) quarele éste la închietura quáruiva paiu: *nodus, geniculum, articulus*: tsomó, görts: der Knoten. *a Lat. nodus, Ital.* nodo.

Nodu, dare, atu. Нóд, дáрє, áт, *verb. act. V.* Innodu.

Noduţiu, *f. pl.* ţi. Нодéц, *dim: nodulus*: tsomótska, bogótska: das Knötchen.

Noemvrie, *f.* Нoємкрíє, *November, mensis November:* Szent Andráshava, November: der Wintermonath, November.

Noénu, Ноáн, *V.* Noianu.

Noescu, ire, itu. Ноíєск, íрє, íт, *verb. act. V.* Innoescu.

Noghîtiu. Ногúц, *V.* Neguitiu séu Libuţiu.

Noi. Нóй, *plur. pronominis* eu, *nos*: mi: wir.

Noianu, *m.* Нoáн, *subst. Abyssus, Baratrum profundum:* mélység, feneketlen mélység: eine unſägliche Tiefe, der Abgrund.

Nojit, *m.* Ножúт, *subst. V.* Mijit.

Nojiţiá, *f. pl.* ţe. Ножúцъ, *subst.* 1) *i. e.* cureluşá: *habenula*: sziatska: das Riemchen. 2) ori que legátóre supţire ángustá: *habenula, tineola:* keskeny kötelék: ein ſchmales Bindchen.

Nóa. Нóáω, *dativ. plur. pronominis* eu: *nobis*: nékünk: uns.

Nóo. Нóáω, *numeris: novem*: kilentz: neun, neune. — de nóo dile: *novendialis, vel novemdialis*: kilentznapos: neuntägig. — de nóo ani: *novennis*: kilentz esztendös: neunjährig. — qué cuprénde in séne nóo: *novenarius*: kiletz számú: neune enthaltend. — un lucru, quarele stá din nóo párţi: *enneas*: egy kilentzed: ein Neun. — cu nóo isvóre: *enneacrunos*: kilentzforrású: neun Quellen habend; quáte nóo: *noveni*: kilentzen: je neune und neune.

Nóoţeci. Нoáωзéчй, *nonaginta*: kilentzven: neunzig. al nóoţecilé: *nonagesimus*: kilentzvenedik: der Neunzigſte — nóoţeci de inşi, séu: quáte nóoţeci: *nonageni*: kilentzvenen: neunzig. — de nóoţeci de ori: *nonagies*: kilentzvenszer: neunzigmahl.

Nóo insi — sé. Нoáω инший — ѕ, *plur. noveni*: kilentzen: neune ihrer, oder je neune und neune.

Nóolé *f* nóá. Нóáолѣ — ноáѕ, *i. e.* al nóolé, a nóá: *numerus ordin: nonus, enneaticus*: kilentzedik: der, die, Neunte.

Nóo mii, *f.* Нoáω мíй, *novem millia*: kilentz ezer: neun Tauſend. — de nóo mii de ori, *novem millies*: kilentzezerszer: neun tauſendmal.

Nóo ori. Нoáω ѡрй, *i. e.* de nóo ori: *nonies, novies*: kilentzszer: neunmal.

Nóospredéce. Нoáωтпрєзѣчѥ, *decem novem, novemdecim, undeviginti*: tizen kilentz: neunzehn.

Nóospreţéce inşi, *f.* sá. Нoáωтпрєзѣчѥ йнший — ѕ, *undeviceni*: tizenkilentzen: neunzehn ihrer.

Nóospreţecelé — cé. Нoáωтпрєзѣчєлѣ — чѣ, *undevicesimus*: tizenkilentzedik: der, die Neunzehnte.

Nóospreţéce mii. Нoáωтпрєзѣчѥ мíй, *undeviginti millia*: tizenkilentzezer: neunzehn Tauſend.

Nóospreţéce ori. Нoáωтпрєзѣчѥ ѡрй, de nóospreţéce ori: *undevicesies*: tizenkilentzszer: neunzehnmahl.

Nóo sute. Нoáω ѕóтє, *nongenti*: kilentz száz: neunhundert. nóosute de inşi: *nongeni*: kilentz százan: neunhundert ihrer — de nóo sute de ori: *nongenties*: kilentzszázszor: neunhundertmal. — a nóa sutá de órá: *nongentesimum*: kilentzszázodszor: zum neunhundertſten Mahle.

Nó-

Digitized by Google

Nópércá, *f. pl.* ce. Нъпѫркъ, *subst. vipera:* vipera: die Viper, Otter. de nópércá: *adj. viperinus: p. e.* pui, séu presálá de nópércá, *progenies viperina:* vipera fajzat: das Ottergezücht. dorá dela *Noverça.*

Nópte, *f. pl.* ţi. Ноáптє, *subst. nox:* éj, éjj, étszaka, vagy éjtszaka: die Nacht. — nópte buná, uşórá! *bonam, quietam, placidam, tranquillam noctem precor!* jó, tsendes, nyugodalmas éjtszakát! gute Nacht, ruhsame Nacht! nópté, *adv. nocte, noctu:* éjjel: nachts, bei der Nacht — şedu nópté: *noctu vigilo:* virrasztani, éjjel fenn maradni: die Nacht aufbleiben — póné nópté târdiu: *in multam noctem:* egész késö éjjelig: tief in die Nacht hinein. — lucru nópté *i. e.* la luminá: *lucubro:* éjtszakázni, gyértya világnál dolgozni: die Nacht bey Lichte arbeiten. — rémánu undeva preste nópte. *V.* Innoptu. Nro. 2) sé face nópte, *V.* Innoptu, Nro 3). la mezul' noptii: *media nocte:* éjfélkor: mitten in der Nacht, zu Mitternacht. — de nópte: *adj. nocturnus:* éjjeli: nächtlich. *p. e.* nálucá de nópte: *spectrum nocturnum:* éjjeli tünet: ein Nachtgespenst. — corbu de nópte: *nycticorax:* éjjeli holló: der Nachtrabe, Nachtreiher. — de nópte, *adv. i. e.* des de dimineţé, póné în ḑió: *noctu, de nocte, ante diluculum:* éjjel, viradtt elött: nachts, bey der Nacht, vor Anbruch des Tages. — scularé de nópte: *noctisurgium:* éjjelvaló felkelés: das Nachtaufstehen. — quarele ámblá nópté: *noctivagus:* éjjel járó, kóborló: bey der Nacht herumschweifend. — quarele priveghézé nopté: *noctuvigilus:* virasztó, éjjel vígyázó: bey der Nacht wachend. *a Lat. n x — tis. Ital. notte.*

Noptezu, tare, tatu. Ноптéз, тáрє, тáт, *verb. V.* Innoptu.

N'or. Н'ωр, *ex* nu *et auxil.* 3 *pers. plur.* vor.

Nor. Нóр, *subst. nubes:* felhö, felleg: die Wolke. *plur.* nori.

Nor, *f.* Нор) *subst. nurus:*
Norá, *f.* Нóръ) meny: die Schwiegertochter, Schnur. *pluralem format:* Nurori.

Noratu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Норáт, тъ, *adj. nubilus, nubilosus, obnubilatus:* felhös, felleges: wolkig, trüb, überzogen.

Norcá, *f.* Нóркъ, *subst. Lutra minor:* Nértz, Nyértz: der Närz, die Sumpfotter.

Norezu, rare, ratu. Норéз, рáрє, рáт, *V.* Innorezu.

Norocescu, cire, citu. Норочéск, чúрє, чúт, *verb. act. beo, felicito, secundo, pospero, fortuno:* szerentsésíteni, boldogítani: beglücken, glücklich machen.

Norocire, *f. pl.* ri. Норочúрє, *subst. fortuna, prosperitas, casus secundus:* szerentse: das Glück.

Norocitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Норочúт, тъ)

Norocosu, *f.* cósá. *pl.* şi, *f.* se Норокóс, кóасъ) *adj. fortunatus, prosper, faustus, felix:* serentsés, boldog: glücklich.

Norocu, *m. pl.* uri. *f.* Норóк, *subst. fortuna:* szerertse: das Glück. omul' norocului: *homo in cunctis fortunatus:* a' szerentse fija: das Glückskind.

Norodu, *m. pl.* óde. *f.* Норóд, *subst.* 1) *i. e.* niam, naţie: *gens, natio, populus:* nép, nemzet: das Volk. — 2) quel' mai din josu, séu parté qué mai próstá a ómenilor: *plebs, vulgus:* köznép: der Pöbel.

Noroescu, ire, itu. Нороéск, úрє, úт, *verb. act. superstagno, limo obruo:* réááradni, iszappal meglepni: austretten (vor einem Wasser) mit einem Schlamm, oder Morast überdecken, verschlämmen.

Noroiosu, *f.* ósá. *pl.* şi, *f.* se. Нороïóс, ïóасъ, *adj. limosus, stagnans:* tóára-

Digitized by Google

tóáradott, iszapos: schlammig, morastig, pfützig.

Noroitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нороит, тъ, *adj. limo obductus:* iszapos: schlammig, verschlämmt.

Noroiu, *m. pl.* róe. *f.* Норо́ю, *subst. stagnum, locus limosus:* iszap, potsalyék, motsáros tóállás: der Schlamm, Koth, die stehende Pfütze eines ausgetrettenen Wassers.

Norosu, *f.* rósá, *pl.* şi, *f.* se. Норо́с, роа́съ, *V.* Noratu.

Nostru, *f.* nóstrá. Но́стрꙋ, но́астръ
Nostu, *f.* nóstá. Но́ст, но́астъ
pronom:: possess. noster: miénk: unser. — ai noştrii: *plur. nostri:* mieink: die Unsrigen. — dintrá ai noştrii: *nostras:* mifélékünk: unserig.

Notá, *f. pl.* te. Но́тъ, *subst.* 1) *i. e.* insémnare: *notatio, adnotatio, connotatio, signatio:* jegyzés: die Anmerkung, Aufmerkung. — 2) *i. e.* ḑicalá musicéscá: *nota musica:* nóta: die Note, ein musicalisches Stück.

Notántocu, *f.* tócá, *pl.* ci, *f.* ce. Нотѫнто́к, тоа́къ, *adj. V.* Náucu.

Notareşu. *m. pl.* şi Нота́решꙋ, *sub. Notarius:* Notárius: der Notär, oder Notarius.

Nótárie, *f.* Нътъріе, *subst. V.* Nátárie.

Notariu, *m. pl.* rii. Нота́рю, *V.* Notareşu.

Nótinu, *m. pl.* ni. Ноа́тин, *subst. agnus annotinus:* birka, diszke: ein einjähriges Lamm, das ungehörnte Schaf. *a Lat. annotinus.*

Nototá, *f.* Но́тотъ, o odréslá: *Selago:* Sergefö, részeg Györgyfüve: das Kampferkraut.

Notreţiu, *m.* Нотре́ц, *sub. pabulum:* baromkosz: das Viehfutter, die Fourage. dela *nutritus:* hránire.

Notu. Но́т, *et derivata: V.* Innotu.

Notulu, *m.* Но́тꙋл, *subst. V.* Innotu. *subst.*

Nou, *f.* nóá, Но́ꙋ, ноа́ѡ, *adj. novus:* új: neu. — séu: *V.* Próspetu: *recens:* fris: frisch. — nou de nouţiu: *novus admodum, novissimus, recentissimus:* vadonnatúj, újodanúj: ganz neu, funkelneu, nagelneu.

Novéle, *f.* Новѣ́ле, *subst. plur.* gazetá: *ephemerides, acta publica, acta diurna, vulgo: nova, vel novalia:* újság, novela, újság levél: die Zeitung, Gazette. — scriitoriu de novéle: *scriptor ephemeridum, vel actorum publicorum, vulgo: novalista:* újságíró: der Zeitungsschreiber. *a Lat. novalia.*

Nù. Нꙋ, *negat: non, haud, minime:* nem: nicht, nein.

Nucá, *f. pl.* ci. Нꙋ́къ, *sub.* 1) un rodu: *nux:* dió: die Nuß. — nucá de quéle mari, séu tálienéscá: *Juglans:* Olaszdió: die wälsche Nuß. — cóje de nucá, a) qué vérde: *culliola,* b) qué virtósá: *putamen:* dióhaj: die Nußschale. — símbur de nucá: *nucleus:* dióbél: der Nußkern. — sdrobitóre, unéltá de sdrobitu nuci: *nucifrangibulum:* diótörö: der Nußknacker. — de nucá, *adj. nuceus:* dióbol való: das Nüßen. — qua nucile, *adj. nucalis:* dióformájú: Nüssen ähnlich. 2) la şorofu, la téscu *etc. matrix cochleae:* kaláts: die Mutter.

Nucá de quéle mari. *f.* Нꙋ́къ де чѣ́ле ма́рй, *subst. nux juglans:* Olaszdió: die wälsche Nuß.

Nucá de lacu, *f.* Нꙋ́къ де ла́к, *subst. Trappa natans, Linn: nux aquatica:* Vízisulyom, Vízidió: die Wassernuß.

Nucá de mare, *f.* Нꙋ́къ де ма́ре, *V.* Nucşórá.

Nucetu, *m.* Нꙋче́т, *subst. nucetum:* diós, dióskert: der Nußgarten, oder Nußwald.

Nucşórá, *f, pl.* re. Нꙋкшоа́ръ, *subst. nux moschata, myristica:* szeretsendió: die Muscate, oder Muscatennuß. *item. V.* Nucuţá.

Nu-

Digitized by Google

Nucu, *m. pl.* ci. Нúк, *sub. nux:* diófa: der Nußbaum. — de nucu: *adj. nucinus, nuceus*: diófából való: nußbäumen. *p. e.* frunză de nucu: *folium nuceum:* diófa levél: ein Nußbaumblatt. — masă de nucu: *mensa nucina*: diófa asztal: ein nußbäumener Tiſch. în faţia nucului: *coloris nucei*: diófaszinũ: nußfarben. *a Lat. nux.*

Nucuţă, *f.* Нúкуцъ, *subst. nuccula, nuccella:* diótska: das Nüßchen, eine kleine Nuß.

Nui. Нúй, *pro* nu è, séu nu éste: *non est, deest, abest:* nints, nintsen: es iſt nicht.

Nuié, *f. pl.* le. Нуé, *subst. virga, ramus novellus*: veszszõ: die Ruthe, Gerte, Spießruthe, Spießgerte. — batu cu nuiele: *virgis caedo:* megveszszõzni: mit Ruthen ſchlagen, hauen. dela *novella:* nou, ténér. —

Nuieluşă, *f. pl.* ge. Нуелúшуцъ
Nuieluţă, *f. pl.* ţe. Нуелúцъ
subst. virgula: veszszõtske: eine kleine Ruthe, das Rüthchen, Rüthlein.

Nullă. Нúлъ, *zero, cifra*: nula: die Null. *a Lat. nulla.*

Nu mai. Нu май, *ex* nu *et* mai, *p. e.* nu mai vorbì, *non loquere amplius:* ne beszély többet: rede nicht mehr.

Numai, Нúмай, *adv. solum, solummodo, tantum, tantummodo, duntaxat, modo:* tsak: nur. *p. e.* rémái numai: *mane modo, Plaut*: maradj tsak: bleibe nur. — numai unul': *unus duntaxat:* tsak egy: nur ein, einer.

Numai que. Нúмай чe, *tamen, attamen*: tsakugyan, mintazonáltal: doch, jedoch, demungeachtet. *p. e.* numai que iau căutatu a mérge: *attamen abire debuit:* tsakugyan elkelletett néki menni: er mußte demungeachtet gehen.

Numai de quótu. Нúмай дe кът, *V.* De locu.

Numai nu, Нúмай нu, *tantum non, duntaxat non:* tsak ne: nur nicht.

Nume, *f. pl.* e. Нúмe, *subst.* 1) *i. e.* numire: *nomen:* nev: der Name. — pre nume, *adv. nominatim, nominaliter:* névszerént: namentlich. — chiemu pre quineva pre nume: *quempiam nomine voco:* nevén, vagy névszerént hívni valakit: Jemanden beym Name rufen. — pun cuiva nume: *nomen do, impono cuipiam:* nevet adni valakinek: Jemanden einen Namen geben, beylegen. — quum ţi numele? *quod est tibi nomen? quomodo rocaris?* mi neved? kinek hivnak? wie heißt dein Name? — în numele Dumnului, a) *i. e.* cu ajutoriul' lui Dumneḑeu: *bono cum Deo, in nomine Domini:* isten hírével: in Gottes Namen — b) *i. e.* de méne numi passă: *per me licet, pace mea:* Isten hírével, nem bánom: in Gottes Namen, meinetwegen. — iéu queva în nume de béne: *aequi boni consulo aliquid:* jó neven venni valamit: etwas gut aufnehmen — 2) *i. e.* véste: *nomen, fama:* hir, név: der Name, Ruhm. *a Lat. nomen. Ital.* nome, *Graec.* ονομα.

Numérare, *f. pl.* åri. Нумзрáре, *subst. numeratio:* számlálás, számítás, olvasás: das Zählen, die Zählung.

Numerătoriu, *m. pl.* ri. Нумзрътóрiу, *subst.* 1) quarele numeră queva: *numerator:* számláló, olvasó: der Zähler. 2) un florintu de 17 grósiţe, *i. e.* vonaşu: *vulgo florenus tractilis:* vonásforint: ein Bonaſchgulden aus 17 Groſchen beſtehend. *Ital.* numeratore.

Numératu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Нумзрáт, тъ, *adj. numeratus:* számlálva, olvasva: gezählt. *It.* numerato.

Digitized by Google

Numérátura, *f. pl.* uri. Нѹмъръто́ръ, *subst.* 1) *V.* Numérare, 2) *V.* Numérátoriu Nro. 2)

Numerescu, rire, ritu. Нѹмерéск, и́ре, и́т, *verb. act. V.* Nimerescu.

Numéru, *m. pl.* ri. Нѹ́мър, *subst. numerus:* szám: die Zahl, Anzahl. — plénescu numérul': *expleo numerum:* a' számat bétölteni: die Zahl voll machen, vollenden. — mare la numéru, *adj. numerosus:* számos: zahlreich. *a Lat. numerus.*

Numescu, mire, mitu. Нѹмéск, ми́ре, ми́т, *verb. act.* 1) *i. e.* chiemu, strigu, séu pomenescu pre nume: *nomino:* nevezni, megnevezni, hínni: nennen, beym Namen erwähnen, oder rufen. — 2) *i. e.* punu cuiva nume: *nomino, voco, adpello:* nevezni, hínni: nennen, heißen. — 3) *V.* Anumescu.

Numire. *f. pl.* ri. Нѹми́ре, *sub. nominatio, nomenclatio:* nevezet: die Nennung, Benennung.

Numismá. *f. pl.* me. Нѹми́змъ, *V.* Monetá.

Numitoriu, *f. pl.* ri. Нѹмито́рю̆, *subst. nominator:* nevezö: der Nenner.

Numitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нѹми́т, тъ, *adj.* 1) *nominatus, nuncupatus, adpellatus, vocatus:* megnevezett: genannt. — 2) *i. e.* alesu, osebitu, *p. e.* vreo ḑi: *notabilis, singularis, memorabilis:* nevezetes: merkwürdig. *a Lat. nominatus.*

Nuné, *f.* Нѹнѣ́, *subst.* quaré sé face pre façia unor ómeni mai alesu vara: *lentigo, lenticula:* szeplö: das Sommermahl, der Sommerflecken, die Sommersprossen. (*plur*).

Nunelosu, *f.* lósá, *pl.* si, *f.* se. Нѹнело́с, ло́асъ)

Nunosu, *f.* nósá, *pl.* şi, *f.* se. Нѹно́с, но́асъ) *adj. lentiginosus:* szeplös: sommerfleckig, sommersprossig.

Nunu, *f.* ná, *pl.* ni, *f.* ne. Нѹн, — нъ, *substantiva: V.* Nánaşu, Nánaşa: *sub lit.* b)

Nuntá, *f. pl.* te. Нѹ́нтъ, *sub. nuptiae — arum:* menyegzö, lakodalam: die Hochzeit, der Ehrentag. — de nuntá, *adj. nuptialis, nuptiarius, nuptalitius:* menyegzöi, lakadalmi: hochzeitlich, die Hochzeit betreffend. *p. e.* stihuri de nuntá: *carmen nuptiale:* menyegzöivers: das Hochzeitgedicht, oder Lied. *a Lat. nuptiae.*

Nuntaşu, *m. pl.* şi. Нѹнта́ш, *sub. conviva nuptialis:* lakadalmos, lakadalmi vendég: der Hochzeitgast.

Nuntescu, tire, titu. Нѹнтéск, ти́ре, ти́т, *verb. act. nuptias celebro:* menyegzöt, lakadalmát tartani: Hochzeit halten.

Nuntitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Нѹнти́т, тъ, *adj. V.* Cásátoritu.

Nu numai. Нѹ нѹ́май, *non modo, non solum, non tantum:* nem tsak: nicht nur.

Nurori, Нѹро́рй, *pluralis ex:* Norá, *V.* Norá.

Nuoru, *m. pl.* ri. Нѹо́р, *subst. V.* Noru.

O.

Digitized by Google

O.

O! Ѡ! *exclamat: o! ah! heu!* oh! ach! *p. e.* o ticálosul' de téne! *heu te miserúm!* oh te boldogtalan! ach du unglücklicher.

O. Ѡ, *numerale faemin: i. e.* una, séu órequaréva: *una, aliqua, quaedam, quaepiam:* egy, valami: eine. *p. e.* o muiére, o férá, o nebunie: *quaedam mulier, aliqua fera, bellua, quaepiam amentia:* egy Aszszony, egy bolondság: ein Weib, ein wildes Thier, eine Thorheit. *etc.*

O. Ѡ, *accusativus pronominis* el *in genere feminino: e. g.* o iubescu: *amo illam, eam:* szeretem ötet: ich liebe sie.

O. Ѡ, *pro* va, *auxiliaris futuri* 3 *person: singul: e. g.* o vedé el: *videbit ille:* látni fog ö: er wird sehen.

Obárşá, *f.* Ѡбѫ́ршъ, *subst. campus editior e valle sensim adsurgens:* valamelly völgyböl lassan felemelkedö magosabb mezö: ein aus einem Thale sich allmählich erhebendes Land, Feld. *ab Ital.* versare *spargere.*

Obédá. *f.* Ѡбѣ́дъ, *sub. orbile, absis rotae:* keréktalp: die Felge, der Felgen, Radfelgen. *Nota: pluralem format:* Obéde, *a Lat. orbile.*

Obedariu. *m. pl.* ri. Ѡбедáрю, *sub. terebrum perforandae absidi:* keréktalpfúró: der Felgenbohrer.

Obedezu, dare, datu. Ѡбедéз, дáре, дáт, *verb. act. rotam abside munio:* megtalpalni a' kereket: das Rad mit Felgen versehen.

Obélá, *f. pl.* le. Ѡбѣлъ, *subst. udo, odo — nis:* kaptza: der Fußfetzen, Schuhfetzen, das Fußtuch. *a Lat.* udo — nis.

Obelosu, *f.* lósá, *pl.* şi, *f.* se. Ѡбелóс, лóасъ, *adj. pannosus, lacer:* rongyos, lontsos: lumpig, zerlumpt, zerfetzt.

Obezi. *pl.* Ѡбéзй, *i. e.* fére, lançuri, legáturi: *vincula, catenae, compedes:* lántz, vas kötél: die Ketten, Fesseln, Eisen. *a Graeco.* δεσμος. *vinculum.*

Obicéiu, *m. pl.* uri. *f.* Ѡбичѣ́ю, *subst. mos, usus, consvetudo:* szokás: der Brauch, Gebrauch, die Gewohnheit. — dupó o bicéiu: *pro more, consvetudine:* szokás szerént: nach Gewohnheit. — aquela è obicéiul', séu aşa è obicéiul': *consvetudo, mos ita est, sic mos fert, sic adsolet fieri:* az, vagy ollyan a' szokás: es ist der Gebrauch, die Gewohnheit, der Gebrauch bringt's so mit sich. — am obicéiu, séu mi obicéiul', miam facutu obicéiu: *est meae consvetudinis, soleo, adsvevi, consvevi:* szokásam vagyon, szoktam, megszoktam: es ist meine Gewohnheit, ich habe mir es zur Gewohnheit gemacht, ich habe diese Gewonheit, ich pflege. — imi facu obicéiu la queva: *adsvesco, adsvefio cuipiam:* magát hozzá szoktatni valamihez: sich an Etwas gewöhnen.

Obicinuescu, ire, itu. Ѡбичнвéск, и́ре, и́т, *I. verb. act.* pre quineva la queva: *adsvefacio:* réászoktatni: Jemanden an Etwas gewöhnen. — *II. neutr. vel reciproc.* mé

mé obicinuescu: 1) *i. e.* amu obicéiu: *soleo, adsvevi, consvevi, est meae consvetudinis:* szoktam, szokásam vagyon: ich pflege, bin gewohnt, habe die Gewohnheit. — 2) *i. e.* ími facu obicéiu: *adsvesco, adsvefio:* szokni, vagy hozzászokni valamihez: ſich an Etwas gewöhnen.

Obicinuitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Обичнуи́т, тъ. *adj. adsvetus, consvetus:* szokott: gewöhnt. — queva lucru: *solitus, consvetus, usitatus:* szokott: gewöhnlich, gebräuchlich.

Obidá. *f.* Обида. *subst. tristitia, dolor, moeror, moestitia, acerbitas:* bú, szomorúság, keserűség: der Schmerz, Kummer, die Traurigkeit.

Obidatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f* te. Обидат, тъ. *adj. tristis, contristatus, moestus, moerens, dolens:* bús, szomorú, keserves: traurig, betrübt, kummervoll.

Obidescu, dire, itu. Обидéск, дúре, úт. *V.* Obidu.

Obiditu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Обидúт, тъ. *adj. V.* Obidatu.

Obidosu, *f.* dósá, *pl.* şi, *f.* se. Обидóс, дóáсъ. *adj. proclivis ad moerorem:* könnyen búsongó, búra, szomorúságra hajló: zum Kummer geneigt, der ſich Alles zu Herzen nimmt.

Obidu, dare, atu. Обúд, дáре, áт. *I. verb. act.* pre altul': *contristo, moesto, moestifico, moerore, dolore, tristitia, adficio:* búsítani, keseríteni, szomorítani: betrüben, traurig machen. — *II. reciproc.* mé obidu: *tristor, contristor, moereo, doleo; moerore, tristitia, dolore adficior:* keseregni, búsúlni, búsongani, szomorkodni, megszomorodni: ſich betrüben, bekümmern, traurig werden.

Obladnicu, *m. pl.* ce. *f.* Обладник. *subst. ceaticillus:* tekerts: der Laſtkranz.

Obláduescu, ire, itu. Обладúск, úре, úт. *verb. act. rego, guberno:* igazgatni, kormányozni: regieren. — de se înţelége, domnescu, stépánescu, împerăţescu: *regno, impero:* uralkodni: herrſchen, beherrſchen.

Obláduinţiá, *f.* Обладúнцъ. *subst. regimen:* igazgatás, uralkodás: die Regierung, Beherrſchung.

Obláduire, *f. pl.* ri. Обладúре. *subst. rectio, gubernatio:* igazgatás, uralkodás: das Regieren, Herrſchen. séu *V.* Obláduinţiá.

Obláduitoriu, *m. pl.* ri. Обладúтóрю. *subst. gubernator:* igazgató, kormányozó: der Gouverneur.

Oblâncu, *m. pl.* ce. *f.* Облáнк. *subst. pila sellae equariae, ephipii:* nyeregkápa: der Sattelknopf.

Oblastie, *f.* Облáстїе. *V.* Obláduinţiá.

Oblavnicu, *m. pl.* ce. *f.* Облáвник) Oblédnicu, *m. pl.* ce. *f.* Облéдник) *subst. V.* Obladnicu.

Oblescu, blire, itu. Облéск, блúре, úт. *verb act.* 1) *p. e.* vre unu toég: *etc. aequo, rectum facio, dirigo:* egyenesíteni: gerade machen. — 2) *i. e.* facu nétedu, asémené, *p. e.* faţia casii: *aequo, plano, complano:* egyenesíteni, egyengetni: ebnen, ſchlichten, gleich machen.

Oblicescu, cire, itu. Обличéск, чúре, úт. *verb. act. disco, comperio, rescio, inaudio:* megérteni, megtudni, meghallani: erfahren, vernehmen, Nachricht von Etwas bekommen. *a Lat. obliquo, quasi via obliqua, indirecta aliquid comperio.*

Oblicire, *f. pl.* ri. Обличúре. *subst. auditio:* megértés, megtudás: das Vernehmen, die Nachricht.

Oblitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Облитóрю, тоáре. a) *particip. praesentis verbi:* oblescu. b) *id, quo aliquid aequatur, planatur:* egyenesítő eszköz, szerszám:

Digitized by Google

szám: das, womit Etwas geschlichtet wird.

Oblocu, *m. pl.* óce. *f.* Ѡблóк. *subst.* 1) *V.* Feréstrá. — 2) *i. e.* tablá de lemnu la feréstrá: *foricula, valva lignea fenestrae*: fa ablak: der Fensterladen. — Oblocuţiu, Oblacaşiu, *diminutiva.*

Oblonu, *m. pl.* ne. *f.* Ѡблóн. *subst. fenestra stabuli superius, praesepe porrigendo pabulo:* istálló' ablaka: das Stallfenster.

Oblu, *f.* óblá, *pl.* li, *f.* le. Ѡблъ, ѡáблъ. *adj.* 1) *i. e.* dreptu, *p. e.* toégu, trásurá, drumu, *etc. rectus, directus:* egyenes, igyenes: gerade. — 2) *i. e.* asémené, *p. e.* façia casii, aria, *etc. planus, aequus:* egyenes: eben. *fors per antiphrasim, a Lat. obliquus.*

Oblu. Ѡблъ. *adv.* 1) *i. e.* dreptu: *recte, directe, recta:* egyenesen: gerade, gerades Weges. — 2) *i. e.* chiar, vérde, apriatu: *clare, perspicue, vere, diserte, genuine, germanitus, distincte*: igazán, nyilván, világosan: klar, deutlich, wahr, wirklich, ausdrücklich. *p. e.* spunu oblu: *vere, sincere dico:* igazán mondom: ich sage gerade, ausdrücklich. *etc.* — 3) *i. e.* tocma, *a*) despre vréme: *commode, commodum, tantum quod, etc.* éppen: gerade, just, eben. *p. e.* oblu pre aquea vréme: *eo ipso tempore:* éppen azon idöben: gerade zu der Zeit. — *b*) despre locu, *p. e.* oblu în ánimá: *in ipsum cor:* éppen a' szívében: gerade in's Herz. *plura V.* Tocma.

Oboru, *m. pl.* ré. *f.* Ѡбóр. *subst. V.* Labirintu.

Oboru, ríre, ítu. Ѡбóр, рѫре, ѫт. *verb. act.* queva, séu pre quineva de undeva: *dejicio, decutio:* leütni, leverni: nieder- oder herunter werfen, — stoßen, — schlagen.

Obosalá, *f. pl.* ále. Ѡбосáлъ. *subst. fatigatio, defatigatio, lassitudo:* bádjodtság, lankadtság: die Mattigkeit, Abmattung, Müdigkeit.

Obosescu, sire, itu. Ѡбосéск, сúре, úт. *I. verb. act.* pre altul': *lasso, defatigo*: badjasztani, lankasztani, fárasztani: ermüden, abmatten, entkräften. — *II. recipr.* mé obosescu: *frangor, lassesco, defatigor, lassus fio:* elbádjadni, lankadni, fáradni: ermüden, entkräftet werden. *Nota: Ital.* abbassare, *i. e. flectere, humiliare: item, Ital.* acquacchiare, *i. e. defatigare.*

Obositu, *f.* tá, *pl.* ţi. *f.* te. Ѡбосúт, тъ. *adj. lassus, fessus, fractus, defatigatus:* bádjadt, lankadt, fáradt: matt, müde, abgemattet, ermüdet, entkräftet, abgeschlagen.

Obrazá, *f. pl.* e. Ѡбрáзъ. *subst. i. e.* cáhalá: *cacabus, testa fornacalis:* kályha: die Kachel.

Obrázariu, *m. pl.* ri. Ѡбръзáрю. *subst. larva:* állortza: die Larve, Masque.

Obrázescu, zire, itu. Ѡбръзéск, зúре, úт. *verb. act. exprobro, objurgo, corripio, reprehendo:* pirongatni, dorgálni, lehordani: schelten, ausmachen, einen Verweis geben.

Obráznicie, *f. pl.* cii. Ѡбръзничíе. *subst. impudentia, animus effrons:* ortzátlanság, szemtelenség: die Unverschämtheit, Frechheit.

Obraznicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Ѡбрáзник, къ. *adj. i. e.* neruşinatu: *impudens, effrons, duri oris:* ortzátlan, szemtelen: unverschämt, frech.

Obrazu, *m. pl.* e. *f.* Ѡбрáз. *subst. os, vultus, facies:* ortza, artzulat, ábrázat: das Gesicht, Angesicht, Antlitz. — lovescu pre quineva preste obrazu: *quempiam in faciem caedo:* artzúltsapni, megpofozni: Jemanden über's Gesicht schlagen. — spunu cuiva queva

va în obrazu: *cuipiam aliquid in faciem dico*: szemébe mondani valakinek valamit: Jemanden Etwas in's Gesicht sagen. — cu qué obrazu *p. e.* faci, ḑici queva, mergi înainté cuiva? *etc. quo ore? qua fronte?* mitsoda ortzával? mit welcher Stirne? — belescu cuiva obrazul', séu préndu pre quineva de obrazu, *i. e.* îl' facu de ruşine: *pudorem alicui injicio, aliquem erubescere facio*: ortzáját pirítani, orra bőrit lehúzni valakinek: Jemanden beschämen. — fórá de obrazu: *impudens, effrons*: ortzátlan, szemtelen: unverschämt, frech. — obrazu de cáne, omu cu obrazul' grosu: *os durum, homo impudens*: szemtelen ortzájú: ein unverschämter Mensch. — o parte a obrazului: *gena, mala*. ortza, fejábrázat, pofa: die Backe, Wange.

Obréje. Ѡбрѣ́же. *subst. terra editior, campus elatior*: magasabb hely, vagy mező: ein Geestland.

Obrintélá, *f. pl.* le. Ѡбринтѣ́лъ. *subst. inflammatio*: megtüzesedése valamelly sebnek, vagy daganatnak: die Entzündung, Inflammation.

Obrintescu, tire, titu. Ѡбринтéск, тúре, тúт. *verb. act.* 1) vre o ranâ: *inflammo*: feltüzesíteni: entzünden, inflammiren. 2) mé obrintescu: *inflammor*: feltüzesedni, fellobbani: entzündet, inflammirt werden, neuerdings aufschwären.

Obrocescu, cire, itu. Ѡброчéск, чúре, úт. *verb. act. pabulum, seu avenam praebeo equo*: abrakolni a' lovat: das Pferd füttern, dem Pferde Hafer geben.

Obrocu. *m.* Ѡбрóк. *subst* 1) *pabulum equarium*: abrak: das Pferdefutter. 2) *V.* Ovésu. 3) o mésurá: *modius*: véka: der Viertlscheffel.

Obsé. Ѡбсъ. *interj. fors, forsan, ut puto, ni fallor*: talám, úgy tetszik: vielleicht, mir scheint, wo ich nicht irre. *ab*: *ac si, i. e. quasi.*

Obşitariu, *m. pl.* ri. Ѡбшитáрю)
Obşitaşiu *m. pl.* şi. Ѡбшитáш) *subst. e militia dimissus, miles dimissus*: elbotsátott, absitos katona: ein Verabschiedeter, mit Abschied entlassener Soldat.

Obşitu, *m. pl.* uri. *f.* Ѡбшúт. *subst. missio, dimissio*: elbotsátás, absit: der Abschied.

Obşte. Ѡбще. *subst. vulgus, commune, communitas, publicum*: község, gözönség: die Gemeine, Gemeinde, das Publicum. — de obsce: *adject: et adverb: V. in litera D. suo loco, ab: obscuro, quasi diceres, pars populi obscura, alii volunt deducere ab obscoeno.*

Obştescu, *f.* téscá. Ѡбщéск, тѣ́скъ. *adj. V.* De obsce *I.*

Ocaa, *f. pl.* che. Ѡкáа, o mésurá de doi fonţi, şi unu fártariu: *bilibra*: oka: eine Okaa.

Ocácáescu, ire, itu. Ѡкъкъéск, úре, úт. *verb. act.* sé ḑice despre brósce: *coaxo*: kuruttyolni, vartyogni, rekegni: quacken.

Ocácáire, *f. pl.* ri. Ѡкъкъúре.)
Ocácáiturá, *f. pl.* ri. Ѡкъкъитѹ́ръ.) *subst. coaxatio*: kuruttyolás, rekegés: das Quacken.

Ócár, *f.* rá. Ѡакър, ръ. *adj. i. e.* pestriţiu pre obrazu: *varius, maculosus in facie*: tarka, pettegetett ábrázat: bunt, gefleckt im Gesicht.

Ocará, *f. pl.* ári. Ѡкáръ. *subst. probrum, opprobrium, ignominia, convicium, contumelia*: gyalázat, szidalom, pironság: der Schimpf, Schmach.

Ocáréscu. ríre, ítu. Ѡкъръ́ск, ръ́ре, ѫ́т. *verb. act.* 1) *convicior, ignominia, oprobriis, contumelia adficio*: gyalázattal illetni: schmähen, beschimpfen. — 2) *i. e.* mustru, înfruntu, probozescu: *exprobro, objurgo, corripio, reprehendo*: megdorgálni,

Digitized by Google

gálni, pirongatni, lehordani: schelten, ausmachen, einen Verweis geben.

Ocárire, *f. pl.* ri. Ѡкържре. *subst. V.* Infruntare.

Ocármuescu, ire, itu. Ѡкжрмѹеск, ире, ит. *verb. act.* 1) luntré, corabié: *guberno:* kormányozni: steuern, lenken. 2) lucrurile quáriiva obsce, *etc. guberno, rego, dirigo:* kormányozni, intézni, igazgatni: leiten, lenken, regieren, dirigiren, führen.

Ocármuire, *f. pl.* ri. Ѡкжрмѹире. *substan. rectio, regimen, gubernaculum:* kormányozás, igazgatás: die Leitung, Regierung.

Ocármuitoriu, *m. pl.* ri. Ѡкжрмѹитóрю. *subst. rector, director, gubernator:* igazgató, kormányozó: der Regierer, Verwalter, Directeur.

Oçeanu. *m.* Ѡцеáн. *subst. Oceanus, Oceanum:* Egészvilág' Tengere: der Ocean, das Weltmeer.

Oçéle. Ѡцѣле. *plur:* la puşcá, piştolu: *claustrum teli ignivomi:* puskazár: das Flintenschloß.

Oçelescu, lire, itu. Ѡцелéск, лúре, ит. *verb. act. duro, induro, chalybe induco:* megatzélozni, atzéllal edzeni: stählen, härten.

Oçelosu, *f.* lósá. Ѡцелóс, лоáсъ. *adj. refertus chalybe:* atzélas: stahlreich.

Oçélu. *m.* Ѡцѣл. *subst. chalybs — bis:* atzél: der Stahl, Stagel. — de oçélu: *adj. chalybeus:* atzélból való: aus Stahl, stählern. *It.* acciajo.

Oçetariu. *m.* Ѡцетáрю. *subst.* 1) vas de oçetu: *vas acetarium:* etzetes edény: das Essiggefäß. — 2) *i. e.* stratu de oçetu: *stratum, sedimentum aceti:* etzetágy: die Essigmutter, das Essiglager.

Oçeţescu, ţire, ţitu. Ѡцецéск, цúре, цит. *verb. reciproc.* mé oçeţescu: *aceto, acetasco, acesco, in acetum fio:* megetzetesedni: sauer, oder zu Essig werden.

Oçéţitu, *f.* tá. Ѡцъцит, тъ. *adj. acetus:* etzetes, megetzetesedett: sauer, zu Essig geworden.

Oçetu. *m.* Ѡцéт. *subst. acetum:* etzet: der Essig. — de oçetu: *adj. acetarius, p. e.* stratu de oçetu: *stratum, sedimentum aceti:* etzetágy: die Essigmutter, das Essiglager. — carafiná de oçetu: *acetabulum, ampula acetaria:* etzetes karafina: die Essigcarafine, das Essigfläschchen. — oçetu cu mére, miére: *orymel:* etzetböl, mézböl keszített ital: das Oximel. *a Lat. acetum. Ital.* aceto.

Ochelariu. *m,* Ѡкелáрю. *sing.* séu)
Ochelari. Ѡкелáрй. *plur*) *subst. vulgo: oculare:* pápaszem, okuláre: die Brille, das Augenglas. *Ital.* occhiale, *conspicillum.*

Ochénu, *m. pl.* nuri. *f.* Ѡкѣн. *subst. telescopium, vulgo: perspectiva:* meszszelátó, perspektiva: das Fernglas, Perspectiv. *Ital.* occhiale, *telescopium.*

Ócheşu, *f.* şá, *pl.* şi, *f.* şe. Ѡáкеш, шъ. *adj.* a) *i. e.* negru la spréncéne: *nigris superciliis:* fekete szemöldökü: mit schwarzen Augenbraunen. — b) *i e.* cu ochi negrii: *nigris oculis:* fekete szemü: schwarzäugig. — c) *i. e.* bárnaciu, negriu la façié: *badius, spadix, subfuscus:* barnaképü: braun, braunet. — ocheşelu, *diminutivum.*

Ochescu, chire, itu. Ѡкéск, кúре, ит. *verb. act.* 1) *i. e.* aruncu ochii spre queva: *oculos, conjicio, vel adjicio ad aliquid:* réávetni a' szemeit valamire: die Augen werfen auf Etwas. — 2) *i. e.* cautu, séu mé uitu la queva: *inspicio, contemplor quidpiam:* megszemlélni, megnézelni valamit: Etwas besichtigen. — 3) *i. e.* clipescu, facu, séu tragu cu ochiul': *oculis*

Digitized by Google

lis blandior: pillantani: liebäugeln. *Ital.* occhieggiare. *nictare, amicis oculis videre.*

Ochescu, chére, iatu. Ὄκέϊκ, κέρε, άτ. *verb. act.* mé uchescu, *i. e.* mé fac ochiatu: *fistulosus, fenestratus fio*: meglikatsosodni: blasig, löcherig werden.

Ochiétu, *f.* tá. Ὄκέτ, τε. *adj. p. e.* páne, caşiu, *etc. i. e.* gáocitu: *foraminosus, fistulosus, fenestratus:* likatsos, hólyagos: blasig, löcherig.

Ochire, *f. pl.* ri. Ὄκήρε. *subst. inspectio, contemplatio:* szemlélés: die Beſichtigung.

Ochiu, *m. pl.* chi. Ὄκιο. *subst.* 1) organul' vederii: *oculus:* szem: das Auge. — am ochi buni: *oculis valeo:* jó szemeim vagynak: gute Augen haben. — aruncu, séu çipu ochii spre queva: *oculos conjicio, vel adjicio ad aliquid:* szemeit vetni valamire: die Augen werfen auf Etwas. — facu, séu tragu cu ochii: *oculis blandior:* pillantani: blinzen, liebäugeln. — inaintea ochilor: *in oculis, ante oculos, in conspectu:* szemei elött valakinek: vor den Augen. — punu cuiva queva înaintea ochilor: *ante, vel ob oculos pono, statuo cuipiam aliquid:* valakinek szemei elött tenni, terjeszteni valamit: Jemanden Etwas vor Augen ſtellen. — ţénu, pázescu, séu pándescu pre quineva cu ochii: *in oculis, vel ante oculos habeo quempiam:* valakire vigyázó szemet tartani, vagy szemmel tartani valakit: Jemanden vor Augen haben, ein wachſames Auge auf Jemanden haben. — întrá patru ochi: *sine arbitris:* négy szem között: unter vier Augen. — vinu inaintea ochilor: *in, sub oculos, in adspectum, conspectum venio:* szemei eleibe jönni valakinek: unter die Augen kommen. — peru (pieru) d'inaintea ochilor: *evanesco ex oculis, ex conspectu:* szemek elölletünni: aus den Augen kommen, oder verſchwinden. — pricepu, séu cunoscu din ochii cuiva queva: *ex oculis alicujus perspicio aliquid:* szeméből kinézni valakinek valamit: Jemanden Etwas an den Augen anſehen. — vîdéndu cu ochii: *adparenter, manifeste:* szemlátomást: augenſcheinlich. — mărturie, quarea au vîdutu cu ochii: *testis oculatus:* látásból való bizonyság: der Augenzeuge. — dau cuiva vedérea ochilor: *oculo quempiam:* meg világosítani: mit Augen verſehen Jemanden. — códa, séu unghiul' ochiului: *angulus, canthus, hircus oculi:* szemszegelet, szemvége: der Augenwinkel. — lumina ochiului: *cora, pupilla, pupula, lumen oculi:* szemfény, szeme' világa: das Augenlicht, der Augenſtern. — iubescu pre quineva qua lumina ochiului: *oculitus amo quempiam:* úgy szeretni valakit mint a' szeme világát: Jemanden wie ſein Auge lieben. — de ochi: *adj. ocularius: p. e.* vraciu, doftoru, tămăduitoriu de ochi: *Medicus ocularius:* Szemorvos: der Augenarzt, Oculiſt. 2) in caşiu, páne, séu altá copturá, *etc. i. e.* gáociu: *pustula, fistula, fenestra:* hólyag, lyuk: die Blaſe, das Loch. — 3) in mréje, in óre quareva cusuturá, ţeséturá: *etc. macula:* szem: das Auge, Loch, die Maſche. — 4) în fagurul' quel' de miére: *cella:* tzella, selyte, léplyuk: die Zelle der Bienen. — 5) de glaje la feréstrá: *orbis vitreus fenestrae:* ablakkarika: die Fenſterſcheibe. — 6) *i. e.* unu vértopu: *locus paluster:* ingovány, lapály: der Sumpf. *Ital.* occhio. *Hisp.* ojo.

Ochiu de gáină. *m.* Ὄκιο δε γάϊνα. *subst.* quarele se face pre degetele piciórelor: *clavus, helos:*

Digitized by Google

los: tyúkszem a' lábújjokan: das Hühnerauge, der Leichdorn.

Ochiul' boului. *m.* Ѡ́кюл бо́влви. *subst.* 1) o plantă: *Campanula perficifolia*, *Linn. Buphtalmum*: Ökörszemfü, Öregharang virág: das Rindsauge. — 2) o páséruică: *Motocilla regulus*, *Trochilus*: Ökörszem, Királyka billegetö: der Zaunkönig, Sommerzaunkönig, Haubenkönig, das Goldhähnchen.

Ochiul' şérpelui. *m.* Ѡ́кюл шѣ́рпелви. *subst.* o plantă: *Myositis scorpioides*, *Linn*: Nefelejts, Nefelejtsvirág, Békaszemvirág: das Vergiesmeinnicht.

Ochiuţiu. *m.* Ѡ́кю́ц. *subst. ocellus*, *ocellulus*: szemetske, kis szem: das Aeugchen, Aeuglein. *item*: *V.* Ochiu Nro 3) *Ital.* occhiuzzo, *occellus*.

Ocină. *f.* Ѡ́чинъ. *subst. fundus internus domus*: házhely: der Hausgrund.

Ocinicu, *m. pl.* ci. Ѡ́чини́к. *subst. molitoris adjutor mercenarius*: molnárlegény: der Mühlknappe, Mühlerbursch.

Ocnă, *f. pl.* ne. Ѡ́кнъ. *subst. salis fodina*, *salifodina*, *salina*: sóakna, sóbánya: die Salzgrube, das Salzwerk. *Graece* οκρις, *sumitas montis*.

Ocolescu, lire, itu. Ѡколе́ск, ли́ре, и́т. *I. verb. act.* 1) queva, *p. e.* vre o cetate, casă, grădină, *etc. i. e.* încungiuru: *cingo*, *circumdo*: körülvenni, megkeríteni: umringen, umnehmen, umgeben. 2) pre quineva, séu queva, *i. e.* fugu, mě ferescu: *vito*, *devito*: kerülni valakit, vagy valamit, távozni valakitöl: Jemanden, oder Etwas meiden, vermeiden. — *II. neutr.* 1) *i. e.* mergu, séu ámblu împregiuru: *ambio*, *circumeo*: kerülni, keréngeni: umgehen, herumgehen, um und um gehen. — 2) *i. e.* încungiuru, mergu pre cale nedréptă: *circueo*, *circuitum facio*, *per ambages eo*: kerülni: einen Umweg machen.

Ocolişu, *m pl.* uri. *f.* Ѡколи́ш. *subst. circuitus*, *ambages*: kerülés, kerület: der Umweg.

Ocolu. *m.* Ѡко́л. *subst.* 1) de oi, capre, *etc. caula*, *ovile*: akol: der Schafstall. — 2) *i. e.* curte: *cors*, *aula*: udvar: der Hof. — 3) *i. e.* încungiuru: *circuitus*, *ambages*: kerület: der Umweg.

Ocoşu, *f.* şă, *pl.* şi, *f.* şe. Ѡко́ш, ъ. *adj.* 1) *i. e.* cuvéntătoriu, fireşu: *rarionalis*, *rationabilis*, *ratione praeditus*: okos, eszes: vernünftig. — 2) *i. e.* înţeleptu, préceputu: *prudens*: okos, eszes: klug, vernünftig. — 3) *V.* Marghiolu. — 4) *i. e.* sfătosu: *sciolus*, *argutator*: okoska, tudóskó, dölyfös: überklug, superklug, nasenweiß.

Ocrotélă. *f. pl.* le. Ѡкротѣ́лъ. *subst. favor*, *sustentatio*: gyámolítás: der Stutz, die Unterstützung. séu: *commoratio*, *receptaculum*: tanya, tanyázat: der Aufenthalt.

Ocrotescu, tire, itu. Ѡкротѣ́ск, ти́ре, и́т. *verb. act.* 1) *i. e.* apáru: *foveo*, *sustento*: gyámolítani: unterstützen, beschützen, begünstigen. 2) *i. e.* aciezu: *recipio*, *excipio*: befogadni, felvenni: aufnehmen, beherbergen. — 3) mě ocrotescu undeva: *i. e.* zébovescu, lócueseu undeva: *moror*, *commoror*, *me detineo apud aliquem*, *vel in loco quopiam*: tanyázni, tartózkodni valahol, vagy valakinél: sich wo, oder bey Jemanden aufhalten.

Ocşagu. *m.* Ѡкша́г. *subst. argutia*: okoskodás: die Klügeley.

Octoihu, *m. pl.* uri. *f.* Ѡктои́х. *subst. Liber Ecclesiasticus complectens divina officia octo tonorum in Ecclesia orientali.*

Octomvrie. *f.* Ѡкто́мврїе. *subst. October*, *mensis october*: Oktober, mindszenthava: der October, Weinmonat.

Oculi-

Digitized by Google

Oculistá. *f.* Ѡкѵлистъ. *subst. i. e.* Doftor, séu vraciu de ochi: *Medicus ocularius, vulgo Oculista:* Szemorvos, okulista: der Augenarzt, Oculist. *a Lat. oculista.*

Odae. *f. pl.* ái. Ѡдáе. *subst. villa:* major, majorház: der Meyerhof, das Meyergut.

Odájdie, *f. pl.* ii. Ѡдѫждїе. *subst. Vestis lythurgica:* Misemondó öltözöt: das Meßgewand, Meßkleid.

Odatá. Ѡдáтъ. *adv. temp. ex numerali feminini generis* o, *et subst.* datá. 1) *i. e.* íntrunu réndu, de odatá: *semel:* egyszer: einmal. *p. e.* odatá íntr' unu anu: *semel per annum:* egyszer egy esztendöben: einmal des Jahrs. — 2) *i. e.* óre quándva: *olim, quondam, aliquando:* valaha: jemals, dermaleinst. — 3) *i. e.* numai de quátu, índatá mare: *subito, repente, illico, confestim:* hirtelen, mindjárt, azonnal, egyszeriben: plötzlich, flugs, alsbald, alsogleich. *p. e.* odatá s' au cáratu: *illico, abscessit:* hirtelen elsuhant: alsogleich hat er sich weggepackt. *Nota: in hac tertia significatione pronunciatur* li odatá *cum quadam emphasi.*

Odatá! Ѡдáтъ! *interjectio animandi: age! agedum! agesis!* cótrá mai mulţi: *agite!* noszsza! rajta! auf! zu! nur zu! frischzu! muthig!

Odihná. *f.* Ѡдúхнъ. *subst. quies, requies:* nyugalom, nyugodálom, nyugovás: die Ruhe, Rast.

Odihnescu, nire, itu. Ѡдихнéск, нúре, úт. *I. verb. act.* pre altul': *quietem tribuo, quiescere facio:* nyugasztalni, nyugtatni: beruhigen, Ruhe geben. *II. neutr. vel reciproc.* mé odihnescu: *quiesco, requiesco, quiete fruor:* nyugodni: rasten, ruhen, ausruhen.

Odihnitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Ѡдихнúт, тъ. *adj. quietus:* nyugott, nyugodalmas: ruhig.

Odiniórá. Ѡдинїоáръ. *adv. V.* Odatá *adv.* Nris. 1) *et* 2)

Odolanu. *m.* Ѡдолáн. *subst.* o plantá: *i. e.* Valerianu: *Valeriana officinalis Linn:* Baldriánfü: der Baldrian.

Odoru. *m.* Ѡдóр. *subst. supellex:* házibutor, házieszköz: der Hausrath, das Hausgeräthe. *item. V.* Vistierie: *thesaurus:* kints: der Schatz. — Odoruţu, — Odoraşu, *diminutiva.*

Odorbiróu. *m.* Ѡдорбирóв. *subst. Administrator rei familiaris, provisor:* Udvarbíró: der Hofrichter.

Odorélá, *f. pl.* le. Ѡдорѣлъ. *V.* Mirosu.

Odorezu, ire, itu. Ѡдорéз, úре, úт. *verb. act. V.* Mirosu. *Ital.* odorare. *olfacere.*

Odorhéiu. *m.* Ѡдорхѣю. *subst.* de demultu: *Utidava, Utidana:* aquumu *Udvarhelyinum:* Udvarhely: Udvarhely.

Odosu. *m.* Ѡдóс. *subst. Avena fatua Linn:* Vadzab: der wilde, oder taube Hafer, der Flughafer, Windhafer.

Odováénie. *f.* Ѡдовѫнїе. *subst.* 1) *V.* Odováire. — 2) a quáruiva Prasnicu: *octava cujuspiam festi:* nyoltzadnapja, oktávája valamelly ünepnek: die Octav, oder der achte Tag nach einem Feste.

Odováescu, ire, itu. Ѡдовѫéск, úре, úт. *verb. act. i. e.* poftorescu: *repeto:* ismétíteni: wiederholen.

Odováire, *f. pl.* ri. Ѡдовѫúре. *subst. repetitio:* ismésítés: die Wiederholung.

Odraslá. *f.* Ѡдрáзлъ. *subst. germen, palmes, pullus, surculus:* újág, újjövés, újtsemete: der Sprossen, Sprößling, Zweig, ein Geschoß.

Odráslescu, lire, itu. Ѡдрѫзлéск, лúре, úт. *verb. act. germino, pullulo, pullulasco:* tsemetézni, tsirázni, hajtani: Sprossen schießen, treiben, ausschlagen.

Odrés-

Digitized by Google

Odréslire. *f. pl.* ri. Ѡдрѫзли́ре. *subst. germinatio:* tsemetózés: das Sproßen.

Odréslitóre, *f. pl.* re. Ѡдрѫзлитоа́ре. *subst. planta, vegetabile:* növevény: die Pflanze.

Odréslitu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Ѡдрѫзли́т, тъ. *adj. germinalis:* tsemetés: Sprossen habend.

Óe, *f. pl.* ii. Ѡо́е. *subst. ovis:* juh: das Schaf. — o óe réiósả ímple tótả turma: *proverb. morbida facta pecus totum corrumpit ovile:* ein räudiges Schaf stecket die ganze Heerde an. — de óe: *adj.* a) que éste, séu atérnả dela oi: *ovinus, ovillus, ovillinus: p. e.* carne de óe: *caro ovillina:* juhhús: das Schaffleisch. — lapte de oi: *lac ovillum:* juhtéj: die Schafmilch. — b) que se ţéne óre quumva de oi: *ovilis, oviarius, oviaricus: p. e.* o turmả de oi: *grex oviaricus:* juhnyáj: eine Heerde Schafe.

Oégả, *f. pl.* egi. Ѡа́гъ. *subst. V.* Glaje.

Oegariu, *m. pl.* ri. Ѡега́рю. *subst. V.* Glájériu.

Oeritu, *m.* Ѡери́т. *subst.* 1) *i. e.* deciuéla oilor: *decima ex ovibus:* juhdézma: der Schafzehend. 2) *i. e.* dare, séu taxả pentru oi: *vectigal oviarium:* juhtaksa: die Schaftaxe.

Ofárlescu, lire, itu. Ѡфѫрле́ск, ли́ре, и́т. *verb. act. convicior, contumelia, ignominia adficio, probra jacto in quempiam:* gyalázni, lemotskólni, gyalázattal illetni valakit: schmähen, schimpfen, beschimpfen, Schmach anthun. *a Lat. affligo vel offendo.*

Ofárlire, *f. pl.* ri. Ѡфѫрли́ре. *subst. ignominia:* gyalázat, motskolás: die Beschimpfung.

Ofárliturả, *f. pl.* ri. Ѡфѫрлитѹ́ръ. *subst. ignominia, convicium, contumelia:* gyalázat, motsok: der Schimpf, Spott, Schmach, die Schande, Beschimpfung.

Ofilescu, lire, itu. Ѡфиле́ск, ли́ре, и́т. *verb. reciproc.* mé ofilescu: *morrore angor, afflictor:* epekedni, búsongani: sich härmen, grämmen. *a Lat. afflictor.*

Ofilitu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Ѡфили́т, тъ. *adj. i. e.* peritu la façié: *pallidus, pallens:* sápadt, halavány: blaß, bleich.

Oftare, *f. pl.* ári. Ѡфта́ре. *subst. suspiritus, gemitus:* sóhajtás, fohászkodás: das Seufzen.

Oftezu, tare, atu. Ѡфте́з, та́ре, а́т. *verb. act, suspiro, gemo:* sóhajtani, fohászkodni: seufzen. — dela *opto*, poftescu, dorescu.

Ofticả. *f.* Ѡфтикъ. *subst. tabes hectica:* hektika: die Hectik. — quarele are oftica: *hecticus:* hectisch, hectikalisch. *a Lat. hecticus.*

Oftu, *m. pl.* ári. *f.* Ѡфт. *subst. suspirium, gemitus:* sóhajtás, fohászkodás: der Seufzer. *item: V.* Doru.

Ogárjitu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Ѡгѫржи́т, тъ. *adj.* 1) *i. e.* márşavu, jigáritu: *exilis, macer, emaciatus:* szikár, száraz, fonnyadt: hager, mager, schmächtig. — 2) *i. e.* scumpu, hírsútu: *sordidus, parcipromus, avarus, admodum tenax:* faszari, fukar, fösvény: knickerig, filzig, knauserig, schmutzig.

Ogaru, *m. pl.* ri. Ѡга́р. *subst. vertagus, vertraha:* agár: der Windhund, das Windspiel. — ogarcả: *femella.*

Ogaşu, *m. pl.* şe. *f.* Ѡга́ш. *subst. orbita:* kerékvágás: das Gleis, Geleis, oder Geleise, die Radspur.

Ogigescu, gire, itu. Ѡцицéск, цúре, и́т. *verb. act. sicco, exsicco, arefacio:* szárasztani, aszalni: dörren, trocknen.

Oglindả, *f. pl* di. Ѡгли́ндъ. *subst. speculum:* tükör: der Spiegel. — de oglindi. *adj. specularius:* *p. e.*

p. e. fabricâ de oglinḑi: *fabrica speculariа:* tükörfabrica: die Spiegelfabrik.— Oglinduţiá, *dimin.*

Oglindariu, *m. pl.* ri. Оглиндáрю. *subst. specularius:* tükörtsináló: der Spiegelmacher.

Ognâ, *f. pl.* e. Огнъ. *V.* Ocnâ.

Ogodu. *m.* Огóд. *subst. i. e.* odihnâ: *quies, requies:* nyugalom, nyugadalom: die Ruhe, Raſt.— pre ogodu: *adv. i. e.* mereu: *leniter, pedetentim:* lassan, halkal: gemächlich, ſachte.

Ogoescu, ire, itu. Огоѣск, и́ре, и́т.)

Ogoiu, ére, iatu. Огóю, ́ре, а́т.) *I. verb. act.*— queva, séu pre quineva, *i. e.* aşezu, alinezu: *lenio, sedo, tranquillo:* megnyugtatni, letsendesíteni, letsillapítani: beruhigen, ſtillen, lindern.— *II. reciproc.* mé ogoiu: 1) mé alinezu, *p. e.* despre vêntu, plóie, vre o durére, *etc. sedor, lenior, tranquillor:* letsendesedni: ruhig werden, ſich ſetzen, nachlaſſen. — 2) *i. e.* mé aşezu, dau pace: *quiesco, quietus sum:* veszteg ülni: ruhig ſeyn, Ruhe geben, ſitzen bleiben. *p. e.* ogoite! *quiesce!* ülly veszteg! gieb Ruh'! ſey ruhig!

Ogoiu. *m.* Огóю. *subst. sphaeristerium:* laptázóhely: der Ballſpielort.

Ogoru, *m. pl.* re. *f.* Огóр. *subst.* 1) *i. e.* páméntu ogorîtu: *novale, vervactum, ager proscissus:* ugar: der Stürzacker, Brachacker, das Brachfeld.— 2) *i. e.* ogorîre: *vervactio:* ugarlás: das Brachen, die Brache.

Ogorêscu, rîre, îtu. Огорѣск, ри́ре, и́т. *verb. act. vervago, agrum proscindo:* ugarlani: brachen, ſtürzen den Acker.

Ogorîre, *f. pl.* ri. Огори́ре. *subst. vervactio:* ugarlás: das Brachen, die Brache.

Ogradâ, *f. pl.* de. Огрáдъ. *subst. V.* Grâdinâ.

Ogrinji. *m.* Огри́нжи. *subst. foenum crassius a pecoribus relictum:* izék, izik, szénamaradék: die Heuſtängel die das Vieh nicht auffrißt.

Oiţâ, *f. pl.* ţe. Ои́цъ. *subst. ovicula, ovecula:* juhatska: das Schäfchen, Schäflein.

Oiu. Ою. *pro* voiu: *auxiliare primae person: sing: futuri temp: e. g.* oiu scrié, *pro:* voiu scrié: *scribam:* írok, vagy írni fogok: ich werde ſchreiben.

Ojijescu, jire, itu. Жижѣск, жи́ре, и́т. *V.* Ogigescu.

Ojinâ, *f. pl.* e. Жи́нъ. *subst.* 1) *i. e.* máncare de sérâ: *merenda, antecoenium:* o'sonna, o'sonya: der Jauſen, das Veſperbrod.— vrémé ojinii: *tempus antecoenii:* o'sonna' ideje: die Jauſenzeit.

Ojinezu, nare, atu. Жинéзъ, на́ре, а́т. *V.* Ojinu.

Ojinu, nare, atu. Жи́н, на́ре, а́т. *verb. act. merendam sumo:* o'sonnázni, o'sonnálni: jauſen.

Ojogu, *m. pl.* ge. *f.* Жóг. *subst. scopa furnaria:* asag, pemet: der Ofenwiſch.

Ol, *m. pl.* le. *f.* Ол. *subst.* 1) *i. e.* urceoru, cárcégu, canâ: *urceus, amphora:* korsó: der Krug. — 2) *i. e.* ţéglâ gáunósâ: *imbrex:* üregtserép, vagy tégla: der Hohlziegel.

Ólâ, *f. pl.* le. Олъ. *subst. olla:* fazék: der Topf.— de óle: *adj. ollarius, figularis: p. e.* tîrgu, piaţiu de óle: *forum olarium:* fazékpiatz: der Topfmarkt. *Ital.* olla.

Olácariu, *m. pl.* ri. Олъкáрю. *subst. nuncius:* hírmondó, hírhozó: der Bothe, Verkündiger, Nachrichtgeber, Courier.

Oláláescu, ire, itu: Олълъѣск, и́ре, и́т. *verb. act. clamo, tumultuor, strepito, clamores facio:* lármázni, kiáltani, zajogni: lärmen, ſchreyen, Lärm machen.

Digitized by Google

machen. *a Graeco*, λαλεω. *loquor, profero.*

Olacu. *m. pl.* ci. Ѡлáк. *subst. equi vehiculares, vulgo: praejunctura:* forspont: der Vorſpann.

Oláláu, *m. pl.* e. Ѡлалáз. *subst. V.* Holcé.

Olarescu, *f.* réscá, *pl.* sci, Ѡлзрéск, рéскз. *adj. figlinus, figulinus:* fazékasi: töpferiſch. *p. e.* lucru olarescu: *opera figlina:* fazékasi munka: das Töpferwerk. *a Lat. ollaris, e.*

Oláritu, *m.* Ѡлзрúт, *subst. figlina, ars figlina:* fazékosság, fazékasi mesterség: das Töpferhandwerk.

Olariu, *m. pl.* ri. Ѡлáрю. *subst. figulus:* fazékas: der Töpfer, Hafner. — Olárițiá, *femin. Ital.* olaro.

Olatá, *f. pl.* te. Ѡлáтз. *subst. aedificium domui contiguum, ad domum pertinens:* házhoz tartozó épület: ein dem Hauſe zugehöriges Gebäude.

Olate. Ѡлáтe.)
Olaturi. Ѡлáтзрй.) *subst. plur.* 1) *i. e.* sálaşe, quare sùntu pre lónghé casá, *p. e.* şurá, poétá, *etc. aedificia domui contigua, ad domum spectantia:* házhoz tartozó épületek: dem Hauſe zugehörige Gebäude. — 2) *i. e.* unélte, vasé, *etc.* ale cásii: *utensilia, res mobiles, ea quibus domus quaepiam instructa est:* házieszköz, holmi, ingóbingó portéka: das Hausgeräthe, die beweglichen Dinge in einem Hauſe. *a Lat. adlata.*

Olcuţiá, *f. pl.* ţe. Ѡлкúцз. *dim. ollula:* tsupor, bögre, pohár, kis fazék: das Häferl, Töpfchen.

Oleériu, *m. pl.* ri. Ѡлеéрю. *subst olearius:* olajos: der Oelmann, Oelhändler. *a Lat. olearius.*

Oleezu, ére, atu. Ѡлеéз, éре, áт. *verb. act. oleo:* megolajozni: ölen.

Oleiu. *m.* Ѡлéю. *subst. Oleum:* olaj: das Oel, Oehl. — de oleiu: *adj. olearius:* olajos: *p. e.* urceoru de oleiu: *urceus olearius:* olajos korsó: der Oelkrug. — téscu de oleiu: *trapetum, torcular olearium:* olaj sajtó: die Oelpreſſe, oder Oelkelter. — drójdii de oleiu: *amurca, fraces:* olaj' sepreje: die Oeldrüſen, Oelhefen. — cu oleiu: *oleatus:* olajos: mit Oel. *p. e.* pésatu cu oleiu: *puls oleata:* olajos kása: die Oelhirſe. — qua oleiul', séu în façia oleiului: *adj. oleaceus:* mint az olaj, vagy olajszínü: ölig, dem Oele ähnlich, ölfarbig. *a Lat. oleum.*

Oleiu de bradu. *m.* Ѡлéю дe брáд. *subst. oleum pineum:* fenyöfa olaj: das Kienöl.

Oleiu de inu. *m.* Ѡлéю дe йн. *oleum lineum:* lenmagolaj: das Leinöl.

Oleiu de lemnu. *m.* Ѡлéю дe лéмн. *subst. oleum olivarum:* faolaj: das Baumöl.

Oleiu de mandule, séu de migdale. *m.* Ѡлéю дe мандúле, сáз дe мигдáле. *subst. oleum amygdalinum:* mondolaolaj: das Mandelöl.

Oleiu de masline. *m.* Ѡлéю дe малúне. *subst. V.* Oleiu de lemnu.

Oleiu de pétrá. *m.* Ѡлéю дe пéтрз. *subst. petroleum, naphta:* köolaj: das Steinöl.

Oleiu de nuci. *m.* Ѡлéю дe нúчй. *subst. oleum nuceum:* dióolaj: das Nußöl.

Oleiu de sémènţiá de bradu, séu de şnépánu. *m.* Ѡлéю дe сзмúнцз дe брáд, сáз дe шнéпзн. *subst. oleum e baccis juniperi:* fenyömagolaj: das Wachholderöl.

Oleosu, ósá. Ѡлеóс, óáтз. *adj. oleosus, oleaceus:* olajos: ölig, voller Oel.

Oleu. *m.* Ѡлéз. *subst. V.* Oleiu.

Olivá, *f. pl.* ve. Ѡлúвз. *i. e.* oleiu, untu de lemnu, de masline: *oleum olivarum:* faolaj: das Baumöl. *a Lat. oliva.*

Ologu.

Digitized by Google

Ológá, *f.* Ὠλοάγ. *p. e.* fasole, mazere: *nanus—a:* gyalog: Zwergl. *p. e.* fasole ológá: *faseolus nanus:* gyalog faszúlyka: die Zwerglfisolen.

Ologu, *f.* lógé, *pl.* gi, *f.* ge. Ὠλόγ, λοάγ. *adj. claudus, pedum debilitate laborans, paralyticus:* bénna, inaszakadt: lahm, gebrechlich, gichtbrüchig. *a Graeco* χωλος. *i. e. claudus.*

Oloiatu, *m.* tá, *f. pl.* ţi, *f.* te. Ὠλοάτ, τ. *adj. oleatus:* olajos: mit Oel benetzt, gesalbt, gemacht. *a Lat. oleatus.*

Oloiériu, *m. pl.* ri. Ὠλοέρῠ. *subst. V.* Oleériu.

Oloiezu, ére, atu. Ὠλοϊέζȣ, έρε, άτ. *verb. act. V.* Oleezu.

Oloiosu, *f.* ósá, *pl.* şi, *f.* se. Ὠλοϊόϲ, οάϲ. *adj. V.* Oleosu.

Oloisá, *f.* Ὠλοήϲ. *subst.* o plantá: *Sedum album Linn:* Kitsinyfülfü: die weiße Hauswurz, die Tripmadame.

Oloiu. *m.* Ὠλόῠ. *subst. V.* Oleiu.

Ologescu, gire, itu. Ὠλοϱέϲκ, ϱήρε, ήτ. *I. verb. act.* pre altuţu: *debilito:* bennávátenni: lähmen. *II. neutr. membrorum debilitate capior:* bennáválenni: lahm, gebrechlich werden.

Ologime, *f. pl.* mi. Ὠλοϱήμε. *subst. paralysis, membrorum debilitas:* bennaság: die Lahmheit, Gicht, Gebrechlichkeit. *a Graeco* χωλωσις. *claudicatio.*

Olovinà, *f. pl.* ne. Ὠλοβήνȣ. *subst. zythum, cerevisia, cervisia:* ser: das Bier.

Oltariu, *m. pl.* re. Ὠλτάρῠ. *subst. Ara, Altare:* Oltár: der Altar. *a Lat. altare.*

Oltóe. *f.* Ὠλτοάε. *subst. insitum, insitio, arbor insita:* oltovány: der Pelzer, ein gepropfter, gepelzter Baum.

Oltoescu, ire, itu. Ὠλτοέϲκ, ήρε, ήτ. *verb. act. insero, impono, immitto:* oltani: propfen, pelzen, oculiren, impfen.

Oltoire, *f. pl.* ri. Ὠλτοήρε. *subst. insitio:* oltás, beléoltás: das Pfropfen, Pelzen, Impfen, die Pfropfung, Pelzung, Impfung.

Oltoitoriu, *m. pl.* ri. Ὠλτοητόρῠ. *subst. insitor:* oltó: der Pfropfer, Impfer.

Oltu. *m* Ὠλτ. *subst.* o apá curghétóre: *Olluta:* Ólt' víze: die Alt.

Oluţiá, *f. pl.* ţe. Ὠλȣ́ϱ. *subst. V.* Olcuţiá.

Oluţiu. Ὠλȣ́ϱȣ. *subst. urceolus, parva amphora:* kis korsó: das Krügelchen.

Omu, *m. pl.* eni. Ὤμ. *subst. homo:* ember: der Mensch. — de omu, (ómeni) *adj. humanus:* emberi: menschlich. *p. e.* sánge de omu: *sangvis humanus:* embervér: das Menschenblut. — quarele máncá ómeni, séu carne de omu: *Antropophagus, comedens carnem humanam:* emberhustévö: der Menschenfresser. — iubire de ómeni: *amor erga homines, philantropia:* emberszeretet: die Menschenliebe. — iubitoriu de ómeni: *amens hominum, benignus, philantropus:* embertszeretö: der Menschenfreund. — urétoriu de ómeni: *misantropos, osor hominum:* embertgyülölö: der Menschenhasser, Menschenfeind. — rápire de ómeni: *plagium, raptus hominum:* emberlopás, ragadás: der Menschenraub. — rápitoriu de ómeni: *plagiarius:* emberlopó: der Menschendieb. — ucidere de omu: *homicidium:* gyilkosság, emberölés: der Menschenmord. — ucighétoriu de ómeni: *homicida:* gyilkos, emberölö: der Menschenmörder. — *Nota:* sé dice une ori aquestu substantiv cu o pronunţie óre quaré emphaticéscá (*pronunciatione emphatica*) *p. e.* fratele tủu e omu póne acolò: *tuus frater est vir praestans, eximius:* a' bátyád egy derék ember:

Digitized by Google

ember: dein Bruder iſt ein rechtſchaffener Menſch, ein braver Kerl. — si scii, quá esci omu! *tu sane es vir praeclarus:* derék ember vagy: du biſt ein braver Kerl. *a Lat. homo. Ital.* uomo.

Omacu, *m.* Ѡмáкъ, *subst. Aconitum napellus, Linn:* Tetüfü: der blaue Sturmhut, die Narrenkappe, das Wolfskraut.

Omécu, *m.* Ѡмѣкъ) *subst. idem.*
Omégu, *m.* Ѡмѣгъ)

Omenésce. Ѡменѣщє, *adv.* 1) *i. i.* dopá firé omenéscá: *humane, humanitus:* emberül: menſchlich. 2) cu cinste: *honeste:* betsületesen, emberségesen: ehrlich, redlich.

Omenescu, nire, itu. Ѡменѣск, нре, нт, *I. verb. activ.* pre quineva: 1) *i. e.* cinstescu: *aestimo, veneror, observo, colo:* betsülni, megbetsülni: ſchätzen, ehren, achten. 2) *i. e.* gázdáluescu, primescu cu sálașu, máncare, beuturá: *accipio, excipio, bene accepto, hospitaliter tracto:* jól fogadni, megvendégelni valakit: bewirthen, gut empfangen, tractiren Jemanden. *II. reciprocum:* mé omenescu *i. e.* mé portu omenésce, cu cinste: *me honeste gero, honestum praebeo:* magát megbetsülni, betsületesen viselni: ſich ehrlich verhalten.

Omenescu, *f.* néscá, *pl.* sci, Ѡменѣск, нѣскы, *adj.* 1) que se ţéne de omu: *humanus:* emberi: menſchlich. *p. e.* graiu omenescu: *vox humana:* ember szó: die Menſchenſtimme. — *i. e.* stráinu, que éste a altué: *alienus, peregrinus:* idegen, más, nem tulajdon: fremd. *p. e.* bunul' omenescu: *res aliena:* idegen, más ember jószága: fremdes Gut.

Ómeni. Ѡмени, *plur. ex* om *homines, mortales:* emberek: die Menſchen, die Leute.

Omenie, *f.* Ѡменіе, *sub. honor, honestas:* emberség, betsület: die Ehre, Ehrlichkeit, Redlichkeit, Rechtſchaffenheit. *p. e.* pre omenia mea: *ita vir honestus habear, vulgo: ad meam honestatem:* embersségemre, betsületemre: auf meine Ehre, ſo war ich ehrlich bin. — omenia omenie aștéptá: *proverb. gratia gratiam parit, officium officio provocatur:* a betsület betsületet kéván viszszontag: ein Dienſt erfordert den andern. — de omenie, *adj. honestus:* betsületes, derék, emberséges: ehrlich, redlich, rechtſchaffen, bieder, brav. *p. e.* omu de omenie: *homo, vir honestus:* emberséges, derék, betsületes ember: ein ehrlicher, braver, rechtſchaffener Menſch. 2) quarea o arátám cuiva, *i. e.* contenire, séu quaré o arátám în purtaré nóstrá qué din afará: *humanitas, urbanitas:* emberség, tisztesség, betület: die Höflichkeit, Artigkeit. — de omenie, cu omenie, quarele scie séu precépe la omenie, *adj. humanus, urbanus:* emberséges, betületes: höflich, artig, fein. — fórá omenie, quarele nu scie la omenie: *inhumanus, inurbanus:* embertelen, betületet, tiszteséget nem tudó: unhöflich, unartig, unmanirlich — 3) *i. e.* gázdáluire, primire cu dragoste: *exceptio, acceptio, hospitalis acceptatio:* vendégelés, jó elfogadás: die Bewirthung, gute Aufnahme, gaſtfreundliche Empfangung, das Tractiren.

Omenire, *f. pl.* ri. Ѡменірє, *subst.* 1) *i. e.* fire omenéscá: *humanitas, humana natura:* emberiség emberi természet: die Menſchlichkeit, die menſchliche Natur. — 2) *i. e.* niamul' omenescu: *humanitas, genus humanum, mortales:* emberiség, az emberi nemzet: die Menſchheit, das menſchliche Geſchlecht.

Ometeu, *m.* Ѡмєтѣ́ѕ, *subst. vir grandis, homo magnus corpore:* egy nagy termetü ember: ein großer Menſch.

Ometi. Ѡмѣцѝй, *subst. plur. V.* Neméte.

Ométu, *m.* Ѡмѣ́т, *i. e.* né, západá: *nix — vis:* hó: der Schnee. *plur. V.* Zépadá, vel Né.

Omiacu, *m.* Ѡмїа́к) *subst. V.* O-
Omiagu, *m.* Ѡмїа́г) macu.

Omidá, *f. pl.* de. Ѡмѝдз, *subst. Eruga, Campe:* Hernyó: die Raupe. — de curechiu: die Kohlraupe. — omiduţá, *dimin.*

Omizescu, zire, itu. Ѡмизѣ́ск, зѝре, ѝт, *verb. act. subrideo, arrideo:* mosolygani, elmosolygani, elmosolyodni: lächeln, ſchmunzeln.

Omizire, *f.* Ѡмизѝре, *subst. arrisio, subrisio:* mosolygás, mosolyodás: das Lächeln, Schmunzeln.

Omoiu, *m.* Ѡмо́ю, *subst. V.* O-meteu.

Omorire, *f.* Ѡморѫ́ре, *subst. occisio, interfectio, caedes:* megölés: das Tödten, die Tödtung, Umbringung, der Todtſchlag.

Omoritoriu, *m. pl.* ri. Ѡморѫтóрю, *subst. occisor, interfector:* ölö: der Tödter. — de om. *i. e.* ucigasu: *homicida:* gyilkos: der Mörder.

Omoritoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Ѡморѫтóрїѫ, тоа́ре, *adj. interfectivus, necem adferens:* ölö, halálos: tödtlich, tödtend.

Omoru, rire, ítu. Ѡмо́р, рѫ́ре, ѫ́т, *v. act.* ucidu: *neco, eneco, occido, interficio, vita privo:* megölni: tödten, morden, umbringen, um das Leben bringen, todtſchlagen. *Ital.* morire, *occidere.*

Omşoru, *m.* Ѡмшоо́р) *subst. ho-*
Omuçiu, *m.* Ѡмѫ́ц) *muncio, homulus, homunculus:* emberke, emberetske, kisded ember: das Menſchen, Menſchgen, Menſchlein, oder das Männchen, Männlein. *a Lat. homuncio.*

Op, Ѡп, lipsá: *opus, necesse, necessitas:* szükség: die Noth.

Opácélá, *f. pl.* li. Ѡпзчѣ́лз, 1) *sub. i. e.* zébovire: *remoratio, retardatio:* tartóztatás, késleltetés: die Aufhaltung, Zurückhaltung, Verſpätung. — *i. e.* zébavá: *mora:* késedelem, haladék: der Verzug, die Verweilung, Verzögerung. — 3) *V.* Impedecare, dórá dela *obex:* Impedecare.

Opácescu, cire, itu. Ѡпзчѣ́ск, чѝре, ѝт, *I. verb. activ.* pre quineva, 1) *i. e.* zébovescu: *detineo, retineo, moram injicio:* tartóztatni, késleltetni: aufhalten, verzögern. — 2) Impédecu: *impedio:* akadályoztatni: hindern, verhindern. *II. reciprocum:* mé opácescu, *i. e.* zébovescu: *moror, remoror; moras necto, traho:* késedelmezni, mulatni, galyibáskodni: verweilen, ſich aufhalten, verſpäten.

Opácire, *f. pl.* ri. Ѡпзчѝре, *subst. V.* Opácélá.

Opacu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Ѡпа́к, кз, *adj. i. e.* întunecosu, umbrosu: *opacus, obscurus, tenebrosus:* setét, homályos, árnyékos: ſchattig, finſter, dunkel. *a Lat. opacus.*

Opárescu, rire, itu. Ѡпзрѣ́ск, рѝре, ѝт, *verb. act. aqua fervida perfundo, amburo, lavo:* forrázni, megforrázni, forrózni: abbrühen, ausbrühen, verbrühen, mit kochendem Waſſer begießen. *a Graec.* πυρ, *i. e. ignis.*

Opincá, *f. pl.* ci. Ѡпи́нкз, *sub. Carbatina, pero, solea:* botskor: der Bundſchuh, angeſchnürte Sohlen, die Botſchkor, Opintſchen. *a Lat. pero.*

Opincariu, *m. pl.* ri. Ѡпинка́рю, *sub. negotiator solearius, Carbatinarum:* botskorárros: der Opintſchenhändler.

Opintescu, tire, itu. Ѡпинтѣ́ск, тѝре, ѝт, *I. verb. activ.* pre quineva *i. e.* opácescu, zébovescu: *detineo, retineo quempiam,*

Digitized by Google

am, *moram injicio alicui*: tartóztatni, késleltetni: verzögern, aufhalten. *II. neutr. i. e.* çéspetu, poticnescu; *caespito*, *talipedo*, *calcitro*, *offendo*: botlani: stolpern, straucheln. — *III. reciprocum.* mé opintescu 1) *V.* Opácescu Nro. II. 2) *i. e.* silescu, ími dau putére spre queva: *enitor*, *vim adhibeo*, *impetum mihi do*: erölködni, magát eröltetni, magának erőt adni: sich zu etwas anstrengen, forçe geben.

Oprélá, *f.* Ѡпрѣлъ } *subst.*
Oprélisce, *f.* Ѡпрѣлище } *interdictum*, *vetitum*, *inhibitio*: tilalom: das Verbot.

Oprescu, prire, itu. Ѡпрѣск, прире, ит, *v. act.* 1) queva lucru, qua sí nu fie, séu pre quineva dela queva: *pohibeo*, *inhibeo*, *veto*, *interdico*: tiltani, megtiltani, eltiltani: verbieten, untersagen. — 2) facu queva sí sté, *p. e.* carul' *etc. sisto*, *sustineo*: megállítani: aufhalten, einhalten, machen daß Jemand, oder Etwas stehe. 3) — lumina qua sí ardé, *i. e.* stingu, potolescu: *stingvo*, *exstingvo*: eloltani: auslöschen. *a Lat. operio*, *i. e. celo*, *abscondo*.

Oprire, *f.* Ѡприре, *subst. interdictio*, *inhibitio*, *prohibitio*: tiltás, eltiltás: das Verbieten, die Verbietung.

Opritóre, *f. pl.* ori. Ѡпритоáре, *subst.* 1) *i. e.* lançul', dela rudá, cu quarele sí oprésce carul': *catena*, *qua equus currum sustinet*: nyakló, tartólántz: die Aufhaltkette. — 2) ín scrisóre, *i. e.* coma: *comma*: elválasztó húzás, virgula: der Strich, das Beystrichlein, Comma.

Opritoriu, *m. pl.* ri. Ѡпритóрю, *subst.* 1) quarele oprésce queva sí nu fie: *prohibitor*: eltiltó: der Verbieter. — 2) quarele face queva sí sté: *stator*: megállító: der Etwas aufhält, oder stehend macht.

Opritu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Ѡприт, тъ, *adj. prohibitus*, *vetitus*, *interdictus*, *illicitus*: tiltott, tilalmos: verboten, untersagt. *p. e.* pádure opritá: *nemus vetitum*, *sylva incaedua*: tilalmos erdő: ein verbotener Wald.

Opriturá, *f. pl.* uri. Ѡпритȣръ, *subst. V.* Oprélá.

Opsé, Opşitu: *etc. deriv*: Opşte, *V.* Obşit, Obste.

Optu. Ѡпт, *octo*: nyóltz: acht. — quóte optu: *octeni*: nyoltzanként: je acht. — cu optu córde: *octachordos*, *vel octochordos*: nyóltzhúrú: achtsaitig. — ín optu cornuri, séu cu optu unghiuri: *octangulus*, *actagonos*, *octogonos*: nyóltz szegű, vagy szegletű: achteckig, achtwinkelig. — cu optu stálpi: *octastylos*: nyóltz oszlapú: achtsäulig. — cu optu picióre: *octipes*: nyóltzlábú: achtfüßig. — de optu ani: *octennis*: nyóltz esztendős: achtjährig. — quarele au fostu de optu ori cásátoritu: *octogamus*: ki nyóltzszor házasodott: der achtmal geheurathet hat. — que cuprénde ín séne optu: *octonarius*: nyóltzból álló: aus achten bestehen. *a Lat. octo.*

Optuḑeci. Ѡптȣзечи, *octoginta*: nyóltzvan: achtzig. — optuḑeci de ínşi: *octogeni*: nyóltzvanan: achtzig ihrer. — al optuḑecilé: *octogesimus*, *vel octuagesimus*: nyóltzvanadik: der, die Achtzigste. — de optuḑeci de ori: *octogies*, *octuagies*: nyóltvanszor: achtzigmal. — de optuḑeci de ani, *adj. octogenarius*: nyóltzvan esztendős: achtzigjährig.

Optu ínsi, *f.* se. Ѡпт инши, се, *plur. octeni—nae*: nyóltzan: achte ihrer.

Optu mii. Ѡпт мій, *octo millia*: nyóltzezer: achttausend. — de optu mii de ori: *octies millies*: nyóltz ezerszer: achttausendmal.

Digitized by Google

Optu ori. Ѻпт ѡрѝ, *i. e.* de optu ori: *octies:* nyóltzszor: achtmal. — sporescu queva de optu ori: *octuplico:* nyóltz annyira szaporítani: achtfältigen, achtmal vermehren. — de optu ori immulţitu: *octuplus, octuplicatus:* nyóltz annyira szaporodott: achtfach, achtfältig.

Optuspredéce. Ѻптспрезѣче: *octodecim, duo de viginti:* tizennyóltz: achtzehn. — optuspredéce ingi: *duodeviceni:* tizennyóltzan: je achtzehn, oder ihrer achtzehn. — al optuspredécele: *duodevicesimus, octavus decimus, decimus octavus:* tizennyóltzadik: der, die Achtzehnte. — de optuspredéce ori: *duodevicies:* tizennyóltzszor: achtzehnmal.

Optu sute. Ѻпт сѣте, *octingenti — ae — a:* nyóltzszáz: achthundert. — Optu sute de ingi, *octingeni, octingenteni:* nyóltzszázan: achthundert ihrer. — de optusute de ori: *octingenties:* nyóltzszázszor: achthundertmal.

Optulé, *f.* opta. Ѻптсалѣ, ѻпта, *i. e.* al optulé, a opta: *octavus:* nyóltzadik: der, die achte. — a opta órá: *octavum:* nyóltzadszor: zum achten Male. — o opta parte din queva: *octans:* nyóltzadrésze valaminek: das Achtel.

Or. Ѻр, *pro* vor, *auxiliare futuri tertia persona plural. e. g.* or mérge: *ibunt:* elmennek: sie werden gehen. — *in quibusdam partibus usurpatur pro* au *auxiliari tertia persona plur. e. g.* toţi or auditu: *omnes audiverunt:* mindnyajjon hallották: alle haben gehört.

Órá, *f. pl.* ri. Ѻаре, *subst. i. e.* datá, vréme: *tempus, vix — cis:* idő, kór, vers, íz, rend: das Mal, die Zeit. — *p. e.* odiniórá: *quondam, vice quadam, quodam tempore:* egykor, egy idöben, egy versen: einmal, zu einer Zeit. — de dóá ori: *bis, binis vicibus:* kétszer, kétízben, kétversben: zweymal. — a rare ori, adése ori, uneori, de multe ori, de trei — patru — cinque *etc.* ori, *Vide suis literis.* — *phras:* ími vin in ori: *me colligo, animum colligo, in me redeo:* eszére jönni, magára jönni: sich erhohlen, fassen, zu sich kommen. *a Lat. hora i. e. tempus.*

Órá, *f. pl.* re. Ѻаре, *sub. ales domestica, avis cohortalis:* majorság, baromfi, aprómarha: das Geflügel, Flügelwerk, Federvieh.

Oradia mare. Ѻрáдїа máре, dedemult: *Ulpianum,* aquum: *Magno — Varadinum:* Nagy Várad: Großwardein.

Orariu, *m.* Ѻрáрїѹ *subst. Stola Diaconalis in Ecclesia orientali.*

Oráşelu, *m. pl.* le. *f. sub.* Ѻрзшїа, *oppidulum:* városatska, kisváros, mezővároś: das Städchen, der Marktflecken.

Oraşenesce. Ѻрзшенѣще, *adv. urbane, more urbano:* városi módon: städtisch.

Oraşenescu, *f.* néscá, *pl.* sci, Ѻрзшенѣск, нѣскз, *adj. oppidanus, urbanus:* városi: städtisch.

Oráştie, Ѻрзтіе, un orásu în Ardél: *Saxopolis:* Szászváros: Broß.

Orásénu, *f.* ná, *pl.* ni, *f.* ne. Ѻрзшѣн, нз, *adj. oppidanus:* városi, városi lakos ember: der Städter, der Einwohner einer Stadt.

Oraşu, *m. pl.* şe. *f.* Ѻрáш, *subst. urbs, oppidum:* város: die Stadt. — de éste mai micu séu mai puçinu socotit: *oppidum:* mezőváros: der Marktflecken. — din oraşu în oraşu, séu: prin tóte oraşele: *oppidatim:* városakanként, minden városban: städteweise, in allen Städten. *Graec.* ἄστυ *urbs.*

Oráşuţu, *m. pl.* ţe. *f.* Ѻрзшѹ, *subst. V.* Oráşelu.

Or-

Digitized by Google

Orbalţu, *m.* Ѻрбáлц) *subst. erysipelas, gutta rosacea*: orbántz, hagymázszeplö: der Rothlauf, die Rose.
Orbanţu, *m.* Ѻрбáнц)
Orbecu, care, atu. Ѻрбéк, кáре, áт, *verb. act. caeculto, caecutio, instar caeci titubo*: vaklani, mint egy vak botorkázni: herumtappen, herumtaumeln wie ein Blinder.
Orbénce, *f.* Ѻрбéнче) *subst. caecultans, caecutiens*: vakoskodó: blind, der Blinde.
Orbence, *f.* Ѻрбéнче)
Orbésce. Ѻрбéщe, *adv. caece, temere*: vakon, vaktában, vakmerön: blindlings.
Orbescu, bire, itu. Ѻрбéск, бúре, úт, *I. verb. activ.* pre quineva, *caeco, excaeco, obcaeco*: vakítani: blenden, blind machen, mit Blindheit schlagen. — *II. neutr. excaecor, oculis capior, caecus fio*: megvakúlni: erblinden, blind werden.
Orbime, *f.* Ѻрбúме, *subst. caecitudo*: vakság: die Blindheit.
Orbire, *f.* Ѻрбúре, *subst.* 1) *i. e.* luaré vederii: *obcaecatio, excaecatio*: vakítás: die Blendung, das Blenden, Blindmachen. — 2) *i. e.* pérderé vederii: *obcaecatio, ammissio visus*. vakulás: das Blindseyn, oder Blindwerden. 3) lipsa vederii: *caecitas, caecitudo*: vakság: die Blindheit.
Orbu, órbă. Ѻрб, ѿарбз, *adj. caecus, visu orbus*: vak: blind. orbu din nascere: *caecigenus*: vakon született: blindgeboren. *a Lat. orbus.*
Orbul' gáinii. Ѻрбвл гзúнiй, *luscicio*: éjjelivakság, tyúkszemek: die nächtliche Blindheit. — quarele are orbul' gáinii: *lusciciosus*: éjjel nem látó, tyúkszemü: mit der nächtlichen Blindheit behaftet.
Ordu. Ѻрд, *i. e.* numérul', séu: o summă de 25. *Numerus viginti quinque*: huszonötös szám: die Zahl Fünfundzwanzig.
Ordu, ordire, urditu: Ѻрд, ѹрзúре, оѹрзúт, adequé pánzá: *verb. ordior telam*: szöni kezdeni: das Gewebe anzetteln.
Óre. Ѻáре, *interj.* 1) o întrebare: *an, ne, num, numnam, numne, numquid*: vallyon, hát, ugyan: dem, doch. *p. e.* óre quine au scrisu aquésta carte? *quisnam scripsit librum hunc?* vallyon ki írta ezt e' könyvet? wer hat denn dieses Buch geschrieben? — óre venitau toti? *veneruntne omnes?* eljöteké mindnyájjon? sind denn alle gekommen? 2) *conjuncta interjectio haec cum adverbiis loci, temporis, item pronominibus innuit sensum aliquem dubium, non prorsus determinatum: et huic respondent: ali — piam — dam —*: vala —: irgend. *e. g.* órece: *aliquid, quidpiam*: valami: irgend etwas. — *ut videbitur in sequ:*
Órece. Ѻáречe, *aliquid, quidpiam*: valami: etwas. de se pune cuvéntul' óre în typ de întrebare, însémnézá: *quidnam?* vallyom mi? hát mi? was denn? aquea se cade sî se înţeléghé şi despre quéle urmátóre *adverbii*, séu pentru nume cu cuvéntul' óre împreunate, prequum s'au scrisu la cuvéntul' Óre, Nrul, 1)
Órecine. Ѻáречúне, *pronom aliquis, quispiam, quidam*: valaki: Jemand.
Orénda, *f. pl.* di. Ѻрéндз, *subst. i. e.* indemánă: *commodum, commoditas*: alkalmatosság: die Gelegenheit, Bequemlichkeit. *a Lat. ordo.*
Oréndescu, dire, itu. Ѻрéндíск, дúре, úт, *verb. act. ordino, digero, dispono, in ordinem colloco*: takarítani, rendbeszedni holmit, *p. o.* a' házban: aufräumen, in Ordnung bringen.

Digitized by Google

Orénduélá, *f. pl.* li. Ѡрѫндѹѣ́лъ, 1) *i. e.* rénduélá, aşedéméntu: *ordo, ordinatio, dispositio, institutum:* rend, rendelés, rendtartás, intézet: die Ordnung, Anstalt, Einrichtung. 2) quarea éste, séu se páséste în vreo soçietate, *p. e.* în şcóle, între ostasi: *disciplina, norma, institutum:* fenyíték, rendtartás: die Anstalt, Einrichtung, die Zucht. 3) modru, socotélá: *modus:* mód, rend: die Art, Weise *p. e.* facu, scriu queva cu buná orénduélá: *bono modo, commode, apte:* jó móddal: auf gute Art, geschicklich. — 4) *i. e.* poruncá stépánitóre a quelor mai mari: *jussus, mandatum, ordinatio:* rendelés, parantsolat: die Verordnung, die Ordre, der Befehl. 5) *V.* Orénda.

Orénduescu, ire, itu. Ѡрѫндѹе́ск, и́ре, и́т, *verb. act.* 1) *i. e.* rénduescu, aşezu: *ordino, dispono, constituo:* rendelni, elrendelni: ordnen, anordnen, ordentlich eintheilen. — 2) *i. e.* habáréscu, facu aşedeméntu, poruncescu: *ordino, dispono, constituo, statuo, decerno, jubeo:* határozni, meghagyni, rendelni: verordnen, anordnen, festsetzen. *a Lat. ordino.*

Orénduitoriu, *m. pl.* ri. Ѡрѫндѹитóрю, *subst. actor, curator, administrator:* elintézö, rendtartó: der Anstalter, Verrichter, Besorger.

Ore quándva. Ѡаре кѫ́ндва) *adv.*
Ore quándu. Ѡаре кѫ́нд) *aliquando, quondam:* valaha, valamikor: einmal, einstmals, jemals. — despre vre un témpu de multu trecut: *olim:* néha, hajdan: vor Zeiten.

Ore quare, *m.* ré, *f. pl.* ri, *f.* re. Ѡаре ка́ре, рѣ)

Órequarele, *f.* ré, *pl.* ri, *f.* re. Ѡаре ка́реле, рѣ) *pronomen quidam, quispiam:* valamelly, valamellyik: irgend Einer, oder Jemand.

Óre quátva, *f.* táva, *pl.* ţiva, *f.* teva. Ѡаре кѫ́тва, тъва)

Óre quátu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Ѡаре кѫ́т, тъ) *pronom. aliquantus:* valamennyi, valami: einig, etwas, zimlich viel.

Óre quóţi. Ѡаре кѫ́цй) *plur.*
Óre quóţiva: Ѡаре кѫ́цйва) *aliquod:* egynéhányon: einige, etliche.

Órequumva. Ѡаре кѹ́мва) *quodammodo, aliquomodo:* valamimodon, valamiképpen: auf irgend eine Art.
Órequumu. Ѡаре кѹ́м)

Óre undeva. Ѡаре оу́ндева, 1) sům, stau: *alicubi:* valahol: irgend, irgends, irgend wo. — 2) mergu, ducu, trimitu *etc. aliquo, aliquorsum:* valahóva: irgend wohin.

Orézu, *m.* Ѡри́з, *subst. oryza:* riskása: der Reis, oder Reiß.

Orgánaşu, *m. pl.* şi. Ѡргъна́ш)
Orgánistá, *m. pl.* sti. Ѡргъни́стъ) *subst. organoedus, vulgo organista:* orgonista: der Organist, oder Orgelschläger.

Organu, *m. pl.* ne. *f.* Ѡрга́н, *subst.* 1) orique unéltá: *organum, instrumentum:* szerszám, eszköz: das Werkzeug, die Maschine. — 2) de musicá: *organum:* orgona: die Orgel. — *hinc translate:* în locu de glasu, graiu: *vox:* szó: die Stimme. *a Grae.* ὄργανον, *organum.*

Ori. Ѡри́, *V.* Macar *Nor.* 1) *et* 2).

Ori que, ori quine, ori de unde, ori quándu, ori quarele, ori quátu, ori quóţi, ori quumu, ori unde, *V.* Macar. *et Composita:*

Ormeghie, *f. pl.* gii. Ѡрмéгїе, *subst. Commitatus:* Vármegye: die Gespannschaft, der Commitat.

Ortácescu, cire, itu. Ѡртъче́ск, чи́ре, и́т, *I. verb. activ.* 1) pre doi, séu mai mulţi la olaltá: *socio, consocio, jungo, conjun-*

jungo: öszve társoltatni: geſellen, vergeſellſchaften, vereinigen, verbinden. — 2) pre quineva cu méne, *i. e.* mil primescu soçiu la queva: *in societatem adtraho:* a' társaságba bévenni: in die Geſellſchaft aufnehmen. — *II. recipr.* mé ortácescu cu quineva: *socior, consocior, societate jungor, societatem ineo cum quopiam:* egybe társolkodni, társaságba lépni: ſich mit Jemanden geſellen, der Geſellſchaft, Kameradſchaft, Kompanie beytreten.

Ortácie, *ſ. pl.* cii. Ѻртачіѣ, *subst. societas, sodalitas:* társaság: die Geſellſchaft, Kameradſchaft, Compagnie.

Ortacu, *m. pl.* ci. Ѻрта́к, *subst. socius, sodalis:* társ, pajtás: der Kompan, Kamerad, Geſell. — Ortáciţá, *femin.*

Ortu, *m.* Ѻрт, *subst. V.* Ordu, *subst.*

Órzenu, *ſ.* ná, *pl.* Ѻрзен, нъ, *adj. dulcacidus:* édes tsípös: ſäuerlich ſüß.

Orzu, *m.* Ѻрз, *sub. hordeum, vel ordeum:* árpa: die Gerſte. — de orzu, *adj. hordeaceus:* árpa: gerſten. *p. e.* páne de orzu: *panis hordeaceus:* árpakenyér: das Gerſtenbrod. *a Lat. ordeum.*

Oschigá, *ſ.* Ѻскиѓа, *subst. bromus secalinus:* ro'snok: die Rockentreſpe.

Osebescu, ire, itu. Ѻсебѣск, би́рє, и́т, *verb. act. separo, distingvo, secerno, segrego:* külömböztetni, különtenni, különválasztani: abſondern, unterſcheiden.

Osebi. Ѻсебѫ, *V.* Deosebi.

Osebire, *ſ. pl.* ri. Ѻсебѝрє, *subst.* 1) *i. q.* Deosebire. 2) *discrimen, differentia, diversitas, disparitas:* külömbség: der Unterſchied, die Verſchiedenheit.

Osebitu, *ſ.* tá, *pl.* ţi, *ſ.* te. Ѻсебѝт, тъ, *adj. distinctus, varius, diversus, separatus, disparatus, segregatus, specialis, peculiaris:* külön, külömb, különös: beſonder, verſchieden, unterſchieden.

Osebitu. Ѻсебѝт, *adv. distinctim, diverse, seorsim, separatim, speciatim, segregatim:* külön, különösön: beſonders.

Oséndá, *ſ. pl.* de. Ѻсѭндъ, *subst. damnatio, condemnatio:* kárhozat, kárhoztatás: die Verdammung, Verdamniß, Verurtheilung.

Oséndescu, dire, itu. Ѻсѭндѣск, дѝрє, и́т, *damno, condemno,* kárhoztatni: verdammen, verurtheilen.

Oséndire, *ſ. pl.* ri. Ѻсѭндѝрє, *subst. damnatio condemnatio:* kárhoztatás: die Verdammung, Verurtheilung.

Oséndítu, *ſ.* tá, *pl.* ţi. *ſ.* te. Ѻсѭндѝт, тъ, *adj. damnatus, condemnatus:* kárhozatos, kárhoztatott: verdammt, verurtheilt.

Osérdie, *ſ. pl.* dii. Ѻсѣрдіе, *subst.* strádanie, sérguinţá: *industria, diligentia, conamen, conatus, gnavitas, solertia, sedulitas:* igyekezet, szorgalmatosság: der Fleiß, die Bemühung, Geſchäftigkeit, Emſigkeit. *a Lat. sedulus.*

Osérduescu, ire, itu. Ѻсѣрдѹѣск, и́рє, и́т, *verb. recipro.* mé osérduescu: *conor, contendo, innitor, conatum, industriam, diligentiam adhibeo:* iparkodni, igyekezni szorgalmatoskodni, törekedni: ſich beſtreben, bemühen, befleißigen, Fleiß anwenden.

Osérduinciosu, *ſ.* ciósá, *pl.* şi, *ſ.* se. Ѻсѣрдѹинчо́ѕ, чоа́тъ, *adj. V.* Osérduitoriu.

Osérduinţá, *ſ. pl.* ţe. Ѻсѣрдѹи́нцъ, *subst. V.* Osérdie.

Osérduiosu, *ſ.* ósá, *pl.* şi, *ſ.* se. Ѻсѣрдѹіо́ѕ, оа́тъ, *adj. V.* Osérduitoriu.

Osérduire, *ſ. pl.* ri. Ѻсѣрдѹѝрє, *subst. V.* Osérdie.

Osérduitoriu, *ſ.* tóre, *pl.* ri, *ſ.* re. Ѻсѣрдѹитóрїѫ, тоа́рє, *adj. industrius, sedulus, solers, gnavus, diligens:* szorgalmas, szorgalmatos, igyekező: fleißig, emſig.

Digitized by Google

a Latino sedulus, *Ital.* assiduo.

Osfintélă, *f. pl.* li. Ѡсфинтѣлъ, *subst.* 1) *i. e.* folósu: *fructus*, *utilitas*, *emolumentum*: haszon: der Nutzen, Vortheil. — 2) *i. e.* apărare, acoperemêntu: *praesidium*, *tutella*, *protectio*: véd, védelem, oltalom: der Schutz. *a Graeco* ωφελεια. *utilitas.*

Osfintescu, tire, itu. Ѡсфинтѣск, тѝре, ѝт, *verb.* 1) *i. e.* folosescu: *utilis sum*, *prosum*: használni: nützlich seyn. — 2) *i. e.* apăr, acoperiu: *tueor*, *protego*, *defendo*: védelmezni, oltalmazni: beschützen, vertheidigen. *a Graeco* ωφελεω *utilis sum.*

Osibescu, bire, itu. Ѡсибѣск, *V.* Osebescu.

Osibitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Ѡсибѝт, тъ, *adj. V.* Osebitu

Osie, *f. pl.* sii. Ѡсїе, *subst. axis*: tengely: die Achse, oder Axe. *a Lat. axis Ital.* asse.

Osîgă, *f.* Ѡсѣгъ, *subst. bromus secalinus*, *Linn.* ró'snok: die Rockentresp.

Oşorhéiu, *m.* Ѡшорхѣю, *subst.* un orásu în Ardél: dedemultu *Praetoria Augusta*, aquum: *Maros — Vosarhelynum*: Maros Vásárhely: Neumarkt.

Ososu, *f.* sósă, *pl.* şi, *f.* se. Ѡсóс, соáъ, *adj. osseus*, *ossuosus*: tsontos: beinig, beinicht.

Ospecioiu, *m. pl.* i. Ѡспечóю)

Óspetu, *m. pl.* ţi. Ѡспет) *subst. hospes*, *conviva*: vendég: der Gast. — casă de óspeţi: *diversorium*, *taberna diversoria*: vendégfogadó: das Gasthaus, der Gasthof. — primire de óspeţi: *hospitalitas*: örömest való befogadás, gazdálkodás: die Gastfreyheit, Gastfreundschaft. — primitoriu de ospeţi, *hospitalis*: idegeneket, vendégeket örömest befogadó: Gastfrey, Gastfreund. *a Lat. hospes.*

Óspetu, tare, atu. Ѡспет, тáре, áт, *I. verb. act.* pre altul': *convivio*, *epulo excipio*: megvendégelni valakit: Jemanden gut bewirthen, tractiren. — *reciproc.* mê óspetu: *epulor*, *convivor*: vendégeskedni: schmausen, gastiren, sich gut tractiren.

Ospéţiu, *m. pl.* eţe, *f.* Ѡспѣцу, *subst. convivium*, *epulum*, *epulae — arum*: vendégség: die Gasterey, der Schmaus, das Gastmahl, Tractament. — quel dela nuntă: *convivium nuptiale*: menyegzői vendégség, lakadalom: der Hochzeitschmaus, das Hochzeitmahl.

Ostăşésce. Ѡстъшѣщe, *adv. militariter*: katonáson, katona módra: soldatisch, nach Soldaten Art.

Ostăşescu, şire, ítu. Ѡстъшѣск, шѝре, ѝт, *milito*: katonáskodni: Soldat seyn, Kriegsdienste thun. *a Lat. hostis.*

Ostăşescu, *f.* şéscă, *pl.* sci. Ѡстъшѣск, шѣскъ, *adj. militaris*: katonai: soldatisch.

Ostaşu, *m. pl.* şi. Ѡстáш, *subst. miles*: katona, bajnok: der Soldat, Kreismann.

Óste, *f.* Ѡсте, *subst. exercitus*, *copiae*: hadisereg, ármádia: die Truppen, die Armee.

Ostenélă, *f. pl.* ele Ѡстенѣлъ, *subst.* 1) *i. e.* obosala, sdrobirea trupului: *lassitudo*, *fatigatio*: fáradtság, elfáradás, tikkadás: die Müdigkeit, Mattigkeit, Ermüdung. — 2) *i. e.* trudă, sêrguinţă spre queva: *opera*, *conatus*: fáradtság, fáradozás: die Mühe, Bemühung.

Ostenescu, nire, itu. Ѡстенѣск, нѝре, ѝт, *I. verb. activ.* pre quineva: *fatigo*, *defatigo*, *lasso*: fárasztani: ermüden, abmatten, müde machen. — *II. neutr. i. e.* silescu, trudescu: *nitor*, *adnitor*, *operam do*, *studeo*, *conatum adhibeo*: fáradozni: sich bemühen, Mühe geben. — *III. recipr.* mê ostenescu: *fatigor*, *defatigor*, *lassor*: fáradni, elfá-

Digitized by Google

fáradni, tikkadni: ermüden, müde werden.

Ostenire, *f. pl.* ri. Ѡстенúре, *subst. fatigatio:* elfáradás: die Ermüdung.

Ostenitu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Ѡстенúт, тъ, *adj. fatigatus, defatigatus, fessus, defessus, lassus:* fáradt, tikkadt: müde, ermüdet, matt.

Oştescu, tire, itu. Ѡщéск, тúре, úт, *I verb. activ.* 1) *i. e.* sům ostasu: *milito:* katonáskodni: Soldat seyn, Kriegsdienste thun. — 2) pre quineva: *i. e.* batu résboiu asupra cuiva: *bellum infero cuipiam:* hadakozni, hadatvinni valaki ellen: Jemanden bekriegen, Krieg wider Jemanden führen. — 3) vre o cetate, qua sí o préndu: *obsideo, oppugno:* ostromolni: belagern. — *II.* mé oştescu 1) *i. q. activ.* Nro. 2) *i. e.* bat résboiu cu quineva: *bello, pugno, certo, bellum gero:* hartzolni, hadakozni, verekedni: kämpfen, streiten, kriegen, Krieg führen. *a Lat. hostis.*

Oştescu, *f.* téscả, *pl.* sci. Ѡщéск, тѣ́скъ, *adj. militaris:* katonai: soldatisch.

Oştezanu, *f.* nả, *pl.* ni, *f.* ne. Ѡщезáн, нъ, *adj. suburbanus — na:* hostátban lakó: der Vorstädter, die Vorstädterinn.

Oştéze, *f.* Ѡщѣ́зе, *subst. plur. V.* Ostezu.

Oştezu, *m. pl.* ze. *f.* Ѡщéз, *subst. suburbium:* hostát, külsöváros: die Vorstadt.

Ostie, *f.* Ѡстїе, *subst.* o unéltả de prénsu pesci *i. e.* Cárstincu: *tridens:* halfogó háromágu villa, szigony: der Dreyzackt, eine dreyzäckige Gabel der Fischer.

Oştire, *f. pl.* ri. Ѡщúре, *subst.* 1) *i. e.* bátae ín résboiu: *pugna, certamen, praelium, conflictus:* hadakozás, tsata: der Kampf, Streit, die Schlacht. — 2) a quáriiva cetáţi: *obsessio, obsidio, oppugnatio:* ostrom, ostromlás: die Belagerung.

Oştitoriu, *m. pl.* ri. Ѡщитóрю, *subst.* 1) quarele bate résboiu: *bellator:* hadakozó: der Krieger. — 2) quarele oştésce vre o cetate: *obsessor, oppugnator:* ostromló: der Belagerer.

Ostoescu, ire, itu. Ѡстоéск, úре, úт, *I. verb. activ.* queva, séu pre quineva, *i. e.* ogoiu, aşedu: *sedo, tranquillo, quiescere facio:* megnyugtatni, letsendesíteni: beruhigen, stillen. — *II. reciprocum:* ostoescu 1) *i. e.* mé aşedu, mé ogoiu: *quiesco, quietus sum:* veszteg ülni: ruhig seyn, sitzen bleiben. — 2) *i. e.* mé uscu stándu: *sicor, aresco:* elszáradni: dürre, trocken, hart werden.

Ostoitu, *f.* tả, *pl.* ţi, *f.* te. Ѡстоúт, тъ, *adj. i. e.* vechiu, státutu: *requietus, vetus, antiquus:* állott, régi, ó: alt. — páne ostoitả: *panis dudum pistus, siccus:* száraz, régi kenyér: altgebackenes Brod.

Ostrovénu, *f.* nả, *pl.* ni, *f.* ne. Ѡстровѣ́н, нъ, *adj. insulanus:* szigetben lakó: der Insulaner, der Einwohner einer Insel.

Ostrovu, *m. pl.* óve. *f.* Ѡстрóв, *sub. insula:* sziget: die Insel, oder Insul.

Ostovuţiu, *m. pl.* ţe. *f.* Ѡстровѹ́ц, *subst. parva insula:* szigetetske: eine kleine Insel.

Osu, *m. pl.* se. *f.* Ѡс, *sub. os — ossis:* tsont: der Knochen, das Bein. — osu cu méduhả: *os medullosum:* kontz, vellöstsont: das Markbein. — tare qua osul': *osseus:* kemény mint a' tsont: beinhart. — plénu de ósé: *osseus, ossuosus:* tsontos: voller Beine, beinig. — fórả de ósé: *exos:* tsontatlan: beinlos. — scotu ósele din queva: *exosso:* a' tsontokat kiszedni valamiböl die Beine heraus nehmen. — de os, ósé,

Digitized by Google

ósé: *adj. osseus:* tsontból való: beinern. *p. e.* cenuşé de óse: *cinis osseus:* tsonthamu: die Beinasche, das Beinmehl. *a Lat. os, — ossis.*

Osu móle. *m.* Ὦς μοάλε. *subst.* sgárciu: *cartilago:* portzogó: der Knorpel.

Osu mortu. Ὦς μόρτ. *subst. ganglion, ganglium:* holttetem: das Uiberbein.

Oţapocu. *m.* Ὦцапόκ. } *subst,*
Oţapopu. *m.* Ὦцапόп. }
a) *i. e.* scercu: *offula:* faszálka: der Splitter, Schiefer. — b) *i. e.* páişu: *culmus, festuca:* szalmaszár: der Halm.

Otavá, *f.* Ὦτάβъ. *subst. sicilimentum, foenum cordum, foenum serotinum:* sárjú: das Grummet.

Otávescu, vire, itu. Ὦτъвέск, вúре, úт. *verb. act. rursus herbasco, subnascor, recresco:* kisarjazni: auf's neue grasen.

Otcá. *f.* Ὦткъ. *subst.* votcá: *protropum crematum:* votka: der Vorlauf vom Brandwein.

Oticóu, *m.pl.* óe. *f.* Ὦτикъ́ѕ. } *subst.*
Oticu, *m. pl.* ci. Ὦτúк. }
rallum: szántóvastisztító: die Reute.

Otráţelu. *m.* Ὦτръцέл. *subst.* o plantá: *i. e.* boranţá: *Borago officinalis, Lin:* Kerti ökörnyelv: der Borag, Boretsch, das Wohlgemuth.

Otravá. *f.* Ὦτράβъ. *subst. venenum, virus, toxicum:* méreg, étető: das, oder der Gift.

Otrávescu, vire, itu. Ὦτръвέск, вúре, úт. *I. verb. act.* pre quineva: *veneno — as — are, venenum praebeo, veneno inficio, vulgo: intoxico:* meg étetni valakit, mérget béadni valakinek: Jemanden vergiften, vergeben. *II. reciproc.* mé otrávescu: *venenum haurio, toxicum sumo:* magát megétetni, mérget bévenni: sich vergiften, Gift nehmen.

Otrávire, *f. pl.* ri. Ὦτръвúре. *subst. veneficium:* étetés: die Vergiftung, das Giftgeben.

Otrávitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Ὦτръвúт, тъ. *adj. venenatus, virulentus, veneno infectus:* mérges, méreggel készitett: giftig, vergiftet.

Otrávitoriu, *f.* é, *pl.* ri, *f.* e. Ὦτръвитόρю. *adj. veneficus:* megétető, mérgesítő: vergiftend, *vel subst.* der Giftmischer.

Otrávitură, *f. pl.* ri. Ὦτръвитѹ́ръ. *subst. V.* Otrávire, léquu de otrávitură: *antidotum, alexipharmacum:* méreg ellen való orvosság: die Giftarztney, das Gegengift.

Otrepu. *m.* Ὦτρέп. *i. e.* chindeu: *sub. mantele, mantile, manustergium:* törölköző kendő: das Handtuch, die Handquehle.

Ou, *m.pl.* óe. *f.* Ὦѕ. *subst. ovum:* tojás, tyúkmony: das Ey. albuşul' oului: *album, vel albumen ovi, candidum ex ovo:* tojás fejére: das weiße vom Ey, das Eyweiß. — gálbinuşul' oului: *vitellus, luteum:* tojásszék, sárgája a' tojásnak: der Dotter, Eydotter, das Eyergelb. — gáóce de ou: *cortex, vel putamen ovi:* tojás' héja: die Eyerschaale. — ou móle: *ovum molle, sorbile:* lágy tojás: ein weiches Ey. — ou clocitu, a) în quarele se aflá puiu: *ovum incubitum:* kotlott tojás: ein brütiges Ey. — b) *i. e.* stérpu, fórá puiu: *ovum hypemenium:* záptojás: das Windey, ein blindes stinkendes Ey. — ou státutu: *ovum requietum:* régi állott tojás: ein altes, nicht mehr frisches Ey. — qua oul', séu în forma oului: *adj. ovalis, ovatus:* tojásformájú: eyförmig, oval. — cu ou, *p. e.* gáiná, gánsca, *etc. i. e.* quarea vré sí óá: *gallina, etc. ovum positura:* tojóstyúk: die Henne, welche ein Ey legen will. — oul' genunchelui: *patella:* térdkaláts: die Kniescheibe.

Digitized by Google

scheibe. — curu de ou, *i. e.* urceoru, quarele se face pre ochi: *crithe, aegylops, hordeolum:* árpa — a' szemen: der Gerstenkorn im Auge. — Ouţiu, *diminut. a Lat. ovum.*

Ou, ouare, ouatu. Ὤϐ, ὠϐάρε, οάτ. *verb. act. ovum pono, pario, edo, facio, gigno:* tojni: ein Ey legen.

Ouátóre. Ὠϐετοάρε. *p. e.* gåinå, gånscå, *etc. gallina ova pariens:* tojóstyúk: die Leghenne.

Ovésu. *m.* Ὠϐέε. *subst. avena:* zab, abrok: der Haber, Hafer. de ovésu, *adj.* a) que éste fåcutu din ovésu: *avenaceus: p. e.* påne de ovésu: *panis avenaceus:* zabkenyér: das Haferbrod. — b) que se ţéne de ovésu: *avenarius: p. e.* locu de ovésu: *ager avenarius:* zabföld: der Haferacker, das Haferfeld. *a Lat. avena.*

Ovreescu, Ovreésce, Ovreu, *V.* Evreu, *etc.*

P.

Pácalå, *f. pl.* e. Πεκάλε. *subst. circumventor, impostor, deceptor:* tsalárd, ki másokat holmire réászed, megtsal: ein Betrieger, der Andere gern hintergehet, übertölpelt, zum Besten hat. *a Lat. callidus, i. e. astutus.*

Pácålescu, lire, itu. Πεκελέτε, λήρε, ήτ. *verb. act. circumvenio, decipio quempiam, adeo manum alicui* (*Plaut: Aul: II.* 8. 3.) valakit réászedni, elmésen megtsalni: Jemanden anführen, hintergehen, anbelauschen, übertölpeln, zum Besten haben.

Pácåleţiu, *f.* léţå, *pl.* ţi, *f.* te. Πεκελέţ, λέţε.)

Pácålitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Πεκελητόρῳ, τοάρε.) *adj. V.* Pácalå.

Pácåliturå, *f. pl.* ri. Πεκελητȣ́ρε. *subst. ingeniosa deceptio:* réászedés: der Betrug, die witzige Hintergehung.

Pace, *f. pl.* åci. Πάϝε. *subst.* 1) *pax:* békesség: der Friede. — în pace: *adv. pacifice, pacate:* békességesen: friedlich. — facu pace, a) însumi cu quineva: *pacem ineo:* megbékélleni: sich vergleichen, Friede machen. b) întrå alţii: *pacifico, pacem facio, compono, concilio:* békességet tsinálni, kötni: Friede machen. — stricu pacé: *pacem violo:* békességet felbontani: den Frieden brechen. — de pace: *adj. i. e.* pacinicu, iubitoriu de pace: *pacatus, pacis amans:* békességes: friedlich, friedsam, ruhig, friedfertig. — fåcåtoriu de pace: *pacificus, pacificator, pacis conciliator:* békességszerzö: der Friedensstifter. — stricåtoriu, séu turburåtoriu de pace: *turbator pacis, interpellator:* fellázasztó, békességnek felbontója: der Friedensstörer. — 2) *i. e.* påciuire: *pacatio, pacificatio, confectio pacis:* békességkötés, megbékéllés: der Friedensschluß. *a Lat. pax — cis. Ital.* pace.

Paci-

Digitized by Google

Pacinicu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Пáчник, кz. *adj. pacatus, pacis amans:* békességes: friedlich, friedsam, friedfertig.

Păciuescu, ire, itu. Пачвéск, úре, úт. *verb. act. paco, pacifico, pacem concilio:* megbékéltetni, békességet tsinálni: Friede machen, oder stiften, zum Frieden bringen, aussöhnen.

Păciuire, *f. pl.* ri. Пачвúре. *subst. pacatio, pacificatio, pacis confectio, reconciliatio:* megbékéllés, békesség kötés: die Aussöhnung, der Friedensschluß.

Păciuitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Пачвитóрїŭ, — тоáре. *adj. V.* Pacinicu.

Păciuitoriu, *m. pl.* ri. Пачвитóрїŭ. *subst. pacator, pacificator, reconciliator:* békesség szerzö, vagy eszközlö: der Friedensstifter. *Ital.* pacciaro.

Păclă, *f. pl.* le. Пáкла. *subst. caligo:* homály: ein dicker Dampf.

Păclosu, *f.* clósă, *pl.* şi, *f.* se. Пáклóс, клоáцă. *adj. caliginosus:* homályos: dämpfig, dünstig.

Pacoste. *f.* Пáкостє. *subst.* 1) *i. e.* primejdie: *periculum:* veszély, veszedelem: die Gefahr. — 2) *i. e.* népaste: *injuria, calumnia:* ok nélkül való réafogás: die Schickane, falsche Beschuldigung. — 3) *i. e.* valu, baiu, preste mánü: *molestia, incommodum:* baj, alkalmatlanság: die Ungelegenheit, Beschwerlichkeit.

Păcură, *f. pl.* re. Пáкврă. *subst.* 1) *i. e.* unu abore: *vapor:* göz, pára: der Dampf, Dunst. — 2) *i. e.* duhotu: *axungia, oleum resinosum:* dohot, deget, szekérkenö: die Wagenschmiere, Karnsalbe, Theer.

Păcurariu, Păduche, *etc. deriv. V.* Pécurariu, *etc.*

Pădurariu, *m. pl.* ri. Пздврáрїŭ. *subs. saltuarius, custos silvae:* erdötsösz — pásztor — kerülö: der Waldhüter. — Pădurăriţiă, *fem:*

Pădure, *f. pl.* ri. Пздúрє. *subs. sylva, saltus, nemus:* erdö: der Wald, die Waldung. — pădure sfinţită: *lucus:* szentelt erdö: ein geheiligter Wald. — pădure opritä: *sylva incaedua, nemus vetitum:* tilalmas erdö: ein verbotener Wald. — pădure slobodă: *sylva caedua:* szabad erdö: ein Wald, darinnen man holzet. — de pădure: *adj. sylvestris, sylvaticus:* erdei, *p. e.* ciocârlie de pădure: *Alauda sylvestris:* Erdeipatsírta: die Waldlerche. — cerbu de pădure: *Cervus sylvaticus:* Erdeiszarvas: der Waldhirsch. *Nota: Ital.* Padule, *denotat paludem.*

Pădurénu, *f.* nă, *pl.* ni, *f.* ne. Пздврúн, нz. *subst. sylvicola:* erdeilakos: der Waldbewohner, Waldmann, Waldmensch.

Pădureţiu, *f.* réţiă, *pl.* ţi, *f.* ţe. Пздврúц, рúцz. *adj.* 1) *i. e.* de pădure, séu din pădure: *sylvester, sylvaticus:* erdei: im Walde befindlich. — 2) *i. e.* pădurosu, unde se află multe păduri: *sylvester, sylvosus:* erdös: waldig. *p. e.* locu pădureţiu: *plaga sylvosa:* erdös helység: eine waldige Gegend.

Păduriţiă, *f. pl.* ţe. Пздврúцz. *subst. sylvula, nemus:* kis erdö, berek: das Wäldchen, Wäldlein.

Pădurosu, *f.* rósă, *pl.* şi, *f.* se. Пздврóс, роáцz. *adj. V.* Pădureţiu Nro 2)

Pae, Paenginu. *V.* Paie, Paienginu.

Păfugu, gare, atu. Пзфúr, гáрє, áт. *V.* Péfugu.

Păgânésce. Пзгнúщє. *adv. ethnice, gentiliter, more paganorum:* pogányul, pogányok' modjára: heidnisch, heidenmäßig.

Păgânescu, nire, itu. Пзгнúск, нúрє, úт. *verb. reciprog.* mé pâgânescu: *gentiliter, more paganorum ago:* pogánykedni: heidenmäßig handeln, oder sich betragen.

Pâgâ-

Pågånescu, *f.* néscå, *pl.* sci, Пъгѫнéск, нѣ́скъ. *adj.* *conveniens ethnicis*: pogány: heidnisch, heidenmäßig.

Pågånie, *f. pl.* nii. Пъгѫнíе. *subst.* 1) *i. e.* credinţiå pågånå: *paganitas*, *gentilismus*, *ethnicismus*: pogányság, pogányhit: das Heidenthum. — 2) *i. e.* grosnicie: *crudelitas*, *immanitas*: kegyetlenség, pogányság: die Grausamkeit.

Pågånime. Пъгѫни́ме. *subst.* *pagani*, *ethnici*, *gentiles*: pogányság, a' pogányok: die Heidenschaft, das Heidenthum.

Pågånitate, *f. pl.* åţi. Пъгѫнътáте. *subst.* 1) *i. e.* credinţiå pågånå: *paganitas*, *gentilismus*, *ethnicismus*: pogánysag, pogányhit: das Heidenthum. — 2) *V.* Pågånime. — 3) *i. e.* groznicie, nemilostenie: *crudelitas*, *immanitas*: kegyetlenség, pogányság: die Grausamkeit. — 4) becisnicie: *perversitas*, *improbitas*, *impietas*, *ratio scelesta*: istentelenség: die Gottlosigkeit, Verruchtheit.

Pågånu, *m. pl.* ni. Пъгѫ́н. *subst.* *paganus*, *ethnicus*, *gentilis*: pogány: der Heide.

Pågånu, *f.* nå, *pl.* ni, *f.* ne. Пъгѫ́н, нъ, *adj.* 1) de credinţiå: *paganus*, *ethnicus*, *gentilis*: pogány: heidnisch. 2) *i. e.* cumplitu, varvaru: *barbarus*, *crudelis*, *immanis*: pogány, kegyetlen: grausam. — 3) *i. e.* blåståmatu, becisnicu, låpédatu de lége: *scelestus*, *sceleratus*, *perditus*, *perversus*, *impius*: gaz, gonosz, istentelen: verrucht, gottlos. *a Lat. paganus.*

Pagubå, *f. pl.* be. Пáгъбъ. *subst.* *damnum*, *detrimentum*, *jactura*, *dispendium*, *interimentum*: kár, vesztesség: der Schade, oder Schaden, Nachtheil, Verlust. — påţescu pagubå: *damnum pacior*, *jacturam facio*: kártvallani: Schaden leiden.

Pågubaşu, *m.* şå, *pl.* şi, *f.* şe. Пъгъбáш, шъ. *adj.* *damno auctus*, *affectus*, *jacturam passus*, *damnosus* *Plaut. Epid. II.* 3, 14. kártvallott: Verlust leidend, dem ein Schaden zugefüget worden ist.

Pågubescu, bire, itu. Пъгъбéск, бúре, и́т. *I. verb. act.* pre quineva: *damnum do*, *adfero*, *infero*, *damno afficio*, *vulgo damnifico*: megkárosítani: Jemanden Schaden zufügen. — *II. neutr. i. e.* påţescu pagubå: *damnum patior*, *jacturam facio*, *damno augeor*, *afficior*: kártvallani, megkárasodni: Schaden haben, leiden, bekommen.

Pågubire, *f. pl.* ri. Пъгъбúре. *subst.* 1) quarea o påţésce neştine, *i. e.* pagubå: *damnum*, *jactura*, *detrimentum*: kár, vesztesség, kárvallás, ártalom: der Schaden, Nachtheil, Verlust. — 2) quarea se pricinuésce quåruiva: *damni illatio*, *vulgo*: *damnificatio*: kártétel, károsítás: die Schadenzufügung.

Pågubitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Пъгъбитóрю, тоáре. *adj.* 1) quarele face cuiva vre o pagubå: *damnificus*, *detrimentum adferens*: kártévö: Schaden zufügend. — 2) *i. e.* stricáciosu, impreunatu cu queva pagubå: *damnosus*, *damnificus*, *nocivus*, *perniciosus*, *detrimentosus*: ártalmas, káros: schädlich, nachtheilig.

Pågubitu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Пъгъбúт, тъ. *adj.* *V.* Pågubaşu.

Påhåraşiu, *m. pl.* şe. *f.* Пъхърáш. }
Påhårelu, *m. pl.* le. *f.* Пъхърéл. } *diminut.* *pocillum*, *vulgo*: *poccellum*: pohárka: das Becherchen, Gläschen.

Påharnicu, *m. pl.* ci. Пъхáрник. *subst.* *pocillator*, *pincerna*: Pohárnok: der Mundschenk.

Påharu, *m. pl.* re. *f.* Пъхáр. *subst.* *poculum*, *calix*: pohár: der Becher, das Glas, ein Trinkgeschirr.

Påhå-

Digitized by Google

Páhárutiu, *m. pl.* ţe. *f.* Пъхъръц. *subst. V.* Páhárelu.

Páhuiu. *m.* Пъхъю. *subst. frutex:* tsemete: der Strauch, die Staude.

Paicu. *m. pl.* ci. Паик. *subst. praecursor:* kengyelfutó: der Läufer.

Paie. Паїе. *plur. stramen, stramentum:* szalma: das Stroh. acoperitu cu paie: *stramineus, stramentitius:* szalmás, szalmával fedett: mit Stroh bedeckt. *p. e.* casá cu paie acoperitá: *casa straminea:* szalmás ház: die Strohhütte, ein mit Stroh gedecktes Haus. — de paie, *adj.* a) que éste de paie: *stramenticius, stramineus:* szalmás: strohern. *p. e.* pílérie de paie: *pileus stramineus:* szalmakalap: der Strohhut. — sacu de paie: *saccus stramineus:* szalmazsák: der Strohsack. b) que éste spre tréba pailor: *stramentarius: p. e.* cósá de paie, *i. e.* de táiatu paie, séu sacicá: *falx stramentaria:* szetskamettszö, szalmamettszö kasza: das Strohmesser, der Häckerlingschneider. dela *palea*, pléva. *Ital.* paglia.

Paianginu, *m. pl.* ni. Паа́нцин.)
Paiénginu, *m. pl.* ni. Наїѣнцин.) *subst. aranea, araneum:* pók: die Spinne. — ţésétură de paianginu: *aranea, araneum:* pókháló: das Spinnengewebe. — dela *phalangium:* — paianginu cu picióre lungi, quarele se numésce de unii Cosaşu.

Painginu, *m.* séu Paingine, *f.* *V.* Paianginu.

Páiosu, *f.* ósá, *pl.* şi, *f.* se. Пъїо́с, оа́съ. *adj. straminis plenus:* szalmás: voller Stroh.

Páişu, *m. pl.* şe. Пъи́ш. *f. subst. culmus, calamus, festuca:* füszár: der Halm, Grashalm, Grasstengel. *a Lat. palea.*

Paitá, *f. pl.* te. Па́итъ. *subst.* o albie mai lungá, pre quarea se rumpe aluatul' quel' de páne: *tabula, vel alveus longior pistorius:* szakasztótekenö, vájlótekenö: der Walktrog. — dórá dela *patina*, quaré la *Veget. de re vet. I.* 56, 1.) ínsémnézá albie, tróca, muldá.

Paiu. *m.* Па́ю. *subst.* 1) unu firu de paie: *culmus stramineus:* szalmaszál: der Strohhalm. — 2) *V.* Páişu.

Páiuşu. *m.* Пъю́ш. *V.* Páişu.

Pajisce. *f.* Па́жище. *subst. caespes:* pa'sit: der Rasen, Wasen.

Pajurá, *f. pl.* re. Па́жвръ. *subst. Aquila:* Sas: der Adler. — de pajurá: *adj. aquilinus: p. e.* unghe, ghiará de pajurá: *ungula aquilina:* saskörö m: die Adlersklaue.

Palá, *f. pl.* e. Па́лъ. *subst. p. e.* de fénu: *depressus foeni acervulus, qualis furca una auferi potest:* egy villányira való széna: eine Gabel Heu.

Pálámariu, *m. pl.* re. *f.* Пълъма́рю. *subst. rudens, funis crassus:* nagy kötel: das Seil, Tau. *Ital.* palamento.

Pálámidá. *f.* Пълъми́дъ. *subst. Serratula arvensis, Linn:* Zabtövis: die Haber- Sau- Ackerdistel.

Pálancu. *m.* Пъла́нк. ce. *f.*)
Pálangu. *m.* Пъла́нг. uri. *f.*) *subst.*
Pálántu. *m.* Пъла́нт. uri. *f.*) *septum tabulinum:* palánk, dészka kert, berena: die Planke, der Brettzaun.

Pálárie, *f. pl.* rii. Пълъріе. *et derivata, V.* Pílérie.

Pálascá, *f. pl.* sce. Пъла́скъ. *subst. V.* Plascá.

Pálatu, *m. pl.* uri. *f.* Пъла́т. *subst. Palatium:* Palota: der Pallast.

Pálériu, *m. pl.* ri. Пълѣ́рю. *subst.* 1) la rídicaré quáriiva case: *architectus:* épitömester, pallér: der Baumeister, Palier. — 2) *i. e.* luótoriu de samá preste lucrátori, séu sluşbaşi: *operariorum praefectus:* pallér: der Palier, Aufseher.

Pálescu, lire, itu. Пълѣск, ли́ре, и́т. *I. verb. act.* pre quineva, *i. e.*

Digitized by Google

i. e. lovescu: *ico*, *ferio*, *cutio*, *tundo* · ütni, megütni: schlagen. *II. neutr.* se dice, *a*) de holde, sémináturi, *etc.* quándu ardu de sécetá: *uror*, *uredine adficior:* pállani, égni, elszáradni: verbrennt, versengt werden, ausdörren. — *b*) de holde, póme, *etc.* quándu le aténge o plóie cu sóre, quaré le éste de multá stricare: *urica*, *ustrigine*, *uredine uror*, *adficior:* ragyától megveretetni: vom Mehlthau angegriffen werden. *Nota: Hisp.* pelear, *i. e. bellare*, *et hinc fors Valach.* pálescu, *vel a Lat. pallesco*, *vel deniq. a Graeco* παλλω, *i. e. quatio.*

Palhá, *f.* Пáлхъ. *subst. cuneus:* pálha: der Zwickel.

Pálincá. *f.* Пълúнкъ. *subst. V.* Rachie, Vinarsu.

Paliţá, *f. pl.* ţe. Пáлицъ. *subst.* 1) ori que rudá: *pertica:* rud: die Stange. 2) de bátutu: *fustis:* sulyok, verőpáltza: der Prügel. *a Lat. pertica.*

Pálitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Пълúт, тъ. *adj.* 1) *i. e.* lovitu: *cussus*, *tusus:* ütött: geschlagen. — 2) párlitu, arsu: *ustus*, *carbunculosus*, *uredine adfectus:* ragyás, égett, pállatt: brandig, verbrannt. *a Lat. pallidus.*

Pálitura. *f.* Пълитȣ́ръ. *subst.* 1) *V.* Lovitura. 2) pre holde, póme, *etc. urica*, *ustrigo*, *uredo*, *carbunculatio*, *robigo:* megégető ragya: der Brand, Mehlthau.

Pálivanu. *m.* Пъливанъ. *subst. funambulus*, *funirepus:* kötélenjáró, vagy tántzoló: der Seiltänzer.

Palmá, *f. pl.* mi. Пáлмъ. *subst.* 1) *i. e.* láţimé qué din lóuntru a mánii: *palma*, *vola*, *cava manus:* tenyer: die flache Hand. — 2) o mésurá cu mána ínténsá, séu atreia parte dintr' unu cotu: *spithama:* arasz: die Spanne. — 3) *i. e.* o lovitura cu palma: *alapa*, *colaphus:* poffon vágás- ütés- tsapás, nyakleves: der Backenstreich, die Ohrfeige, Maulschelle, Maultasche. *a Lat. palma.*

Pálmuescu, ire, itu. Пълмȣéск, и́ре, и́т. *verb. act.* 1) *i. e.* mésuru cu palma: *spithama mensuro:* araszal mérni: mit der Spanne messen. — 2) *i. e.* batu cu palma: *colaphizo*, *colaphis caedo:* meg poffozni artzúl — vagy poffon tsapni, — ütni: Backenstreiche, Maulschelle geben.

Pálnie. *f. pl.* ii. Пѫ́лнїе. *subst.* tolcériu: *infundibulum:* töltsér, tötsér: der Trichter.

Paloşu. *m.* Пáлош. *subst. spatha*, *gladius*, *ensis:* pallos: das Schwert, oder Schwerdt.

Paltinu. *m.* Пáлтин. *subst*, *Acer pseudoplatanus*, *Linn*: Plátánosfa, fejér jávorfa: die Aerle, Urle, Waldesche, der große Maßholder, der gemeine, große, weiße Ahorn, Masern.

Palţóu, *m. pl.* óe. *f.* Палцѫ́ȣ. *subst. V.* Bátu, Bastonu, Toégu.

Pálutá, *f. pl.* te. Пълȣ́тъ. *subst.* polata: *Palatium*: Palota: der Pallast.

Pámátuşu, *m. pl.* şi. Пъмътȣ́ш. *subst. pendicillus:* pamats, pemzli: der Pemsel, Pinsel.

Páménciorn. *m.* Пъмѫнчóр. *dimin. agellus*, *terrula Cod. Iust. X*, 15. *m*) földetske: das Aeckerchen.

Páménténu, *f.* ná, *pl.* ni, *f.* ne. Пъмѫнтѣ́н, нъ. *adj. terrenus*, *terrestris*, *terrigenus:* földi: irrdisch. — omu páménténu: *terrigena*, *mundanus*, *incola terrae:* földilakos, földön, világon született: der Erdensohn, Erdbürger, Weltbürger.

Páméntescu, *f.* téscá, *pl.* sci, Пъмѫнтéск, тѣ́скъ. *adj. terrenus*, *terrestris:* földi, földön való: irrdisch.

Páméntosu, *f.* tósá, *pl.* şi, *f.* se. Пъмѫнтóс, тоáсъ. *adj. terreus*, *terrosus:* földös: erdig, erdhaltig.

Pámén-

Digitized by Google

Pământu, *m. pl.* uri. *f.* Пзмѫнт. *subst.* 1) *terra, humus, solum, tellus:* föld: die Erde. — crugul' pământului: *orbis terrae:* a' föld, vagy a' földkereksége: der Erdkreis. — cutremurul' pământului: *terrae motus:* földindúlás: das Erdbeben, die Erderschütterung. — de pământu: *adj. terreus, terrenus, terrester:* földi: aus Erde. *p. e.* unu hálm de pământu: *cumulus terreus:* földdomb — rakás — halom: ein Erdhaufen. — Mésurátoriu de pământu: *Geometra:* Földmérő: der Erdmesser. — desuptu pământu: *adj. subterraneus:* föld alatt való: unterirrdisch. — 2) unu locu de sémĭnatu, o délniţă: *ager:* szántóföld: der Acker, das Feld. — 3) de fácutu vase, *i. e.* lutu, argilă: *argilla, lutum:* agyag: der Thon, Leim, die Leimerde. — dela: *pavimentum:* o arie, façie, *p. e.* a cásii, unu locu pordositu: *Cic. I. Fr. III.* 1, 1.

Panachidă. *f.* Панакúдз. *subst. tabella scriptoria, codicilli, pugillares:* író, vagy jegyző táblátska: die Schreibtafel. *a Gr.* πινακιδιον, *tabula.*

Pancovă, *f. pl.* ve. Пáнковз. *subst. pastillus, tractum, tracta:* fánk, pankó: der Krapfen, das Kräpfel, Kräpflein.

Pândariu, *m. pl.* ri. Пжндáрю.)
Pândaşu, *m. pl.* şi. Пжндáш.) *subst. custos:* örző, vigyázó, kerülő, tsösz, pásztor: der Hüter. *p. e.* la vie: *custos vineae:* szőlőkerülő, vagy pásztor: der Weinberghüter.

Pândescu, dire, itu. Пжндéск, дúре, úт. *verb. act.* 1) *p. e.* viea, páduré, ţérina, *etc. i. e.* pázescu: *custodio:* örízni, örzeni: hüten, schützen. — 2) dupé queva, séu quineva: a) *i. e.* aşteptu cu luare de samă: *expecto, praestolor:* lesni: passen, warten, harren. b) pre quineva, *i. e.* téu sama dupé quineva: *servo, observo, aucupor, speculor:* meglesni, vígyázni: belauern, belauschen.

Pândire, *f. pl.* ri. Пжндúре. *subst.* 1) *i. e.* pazá: *custodia:* örzés, őrízet, vígyázat: das Hüten, Schützen, Bewahren. 2) *speculatio:* les, lesés: die Lauer, das Lauern.

Pânditoriu, *m. pl.* ri. Пжндитóрю. *subst.* 1) *V.* Pândaşu. — 2) *speculator, insidiator:* lesö, leselkedö: der Laurer.

Pâne. Пúнѣ. *panis:* kenyér: das Brod. *plura V. in* Pită.

Pângărescu, rire, itu Пжнгърéск, рúре, úт. *verb. act. polluo, foedo, spurco, inquino, contamino:* megfertöztetni: besudeln, verunreinigen, beflecken.

Pângărire, *f. pl.* ri. Пжнгърúре. *subst. pollutio, inquinatio, contaminatio:* megfertöztetés: die Besudelung.

Pantă, *f. pl.* te. Пáнтз. *p. e.* de feru: *V.* Péntă.

Pântece, *f. pl.* ci. Пúнтечѣ. *subst.* 1) *i. e.* főle: *alvus, venter, pantex, Priapej. LXXX,* 28. has: der Bauch, Leib, Unterleib. 2) *i. e.* stomachu, ránzá: *stomachus, ventriculus:* gyomor: der Magen. — 3) quel' muieresc, în quarele închépe pruncul', *i. e.* nadra: *vulva, uterus, matrix:* anyaméh: die Bär- oder Gebährmutter, der Mutterleib. *a Lat. pantex, Ital.* pancia.

Pantlică, *f. pl.* ci. Пантлúкз. *subst. taenia, fasciola, ligula:* pántlika: das Band, Bandel.

Pantofiă, *f. pl.* le. Пантóфлз. *solea, crepida, sandalium:* paputs, pántofli: der Pantoffel, oder Pantoffelschuh.

Pânură, *f.* Пúнрз, *subst. pannus crassus:* darótz, durva posztó: grobes Tuch. dela: *panula:* puçinté pânură: *Priscian,* 3. *extr. Non.* 2. *n.* 623.

Pânuşă, *f. pl.* şe. Пнúшз, *subst. involucrum zeae mayis:* tokja, vagy

vagy boritékja, a' törökbúza tsőnek: die Hülle vom Kukuruzstängel.

Pănză, *f. pl.* ze. Пънзе, *subst. tela, linteum, Carbasus:* vászon: die Leinwand. — de pănză: *adj. linteus:* vászonból való: leinwanden. — dela *pansus participium verbi pando:* Inténdu, lățescu.

Pănză ceruită, *f.* Пънзе черите, *subst. linteum ceratum:* viaszos vászon: die Wachsleinwand.

Pănzariu, *m. pl.* ri. Пънзарю, *subst.* 1) țesétoriu de pănză: *linteo — onis, lintearius:* takáts, vásznos: der Leinweber. — 2) negoțiátoriu de pănză: *negotiator lintearius:* vásznos, vászonnal kereskedő: der Leinwandhändler. — Pănzăriță: *femin:*

Pănzătură, *f. pl.* ri. Пънзътуре, *subst. linteum, linteamen:* lenruha, vászon darab: ein Stück Leinwand, ein leinenes Tuch. *item: V.* Másăriță.

Pănzișóră, *f. pl.* re. Пънзишоаре

Pănzuță, *f. pl.* țe. Пънзуце

subst. linteolum, exigua tela: vásznotska: ein Stückchen Leinwand.

Paosu, *m.* Паосе, *subst. vinum sacrificale:* áldozathoz való bor: der Opferwein.

Papă, *f. pl.* e. Пъпе, *subst.* 1) *i. e.* bucată, séu máncare la copii quei de çiçă: *papa, cibus puerilis:* kis gyermeki étel, pápa: das Essen, die Speise in der Sprache der lallenden Kinder. — 2) cir, séu alt queva in typul' pásatului: *puls, gluten farreum:* tsir, pép: die Pappe. *a Lat. papa.*

Papa, *m. pl.* i. Пъпе, *subst.* dela Roma, *i. e.* Patriarchul' Romei: *Papa, vel Pontifex Romanus:* Romai Pápa: der römische Papst.

Păpădie, *f.* Пъпъдие, *subst.* plantă: *Leontodon taraxacum, Linn:* Oroszlányfogfű, Barátfű: der Löwenzahn, der blatte Mönchskopf, die Pfaffenplatte, Butterblume, das Pfaffenröhrchen.

Păpară, *f.* Пъпаре

Păpăradă, *f.* Пъпърадъ

Papărae, *f.* Пъпъре

subst. frixa ex ovis: rátott, vagy rátotta: der Eyerschmalz. *Ital.* papolata, *cibus liquidior.*

Papareță, *m. pl.* ți. Пъпарец, *subst. tabernarius:* bóltós, apró kereskedő: der Budensitzer, Krämer, ein kleiner Kaufmann.

Papistașu, *m. pl.* și. Паписташ, *subs. Papista:* Pápista: der Papist. Însă mai cu cădéntă se scrie: *Romano — Catholicus:* Romaikatholikus: Römischkatholisch. *a Lat. papista.*

Papricá. *f. pl.* ce. Паприкъ, *subst.* Ardeiu, *vel.* Piparcá.

Papu, pare, atu. Пъп, пъре, ът, *verb act. i. e.* máncu, se dice despre copii quei de çiçă: *pappo, edo, comedo:* enni, pappálni: essen, pappen.

Păpucariu, *m. pl.* ri. Пъпукярю, *subst. V.* Călçunariu.

Păpucașu, *m.* Пъпукаш

Păpucuțu, *m.* Пъпукуц

subst. V. Călçunașu.

Păpucu, *m. pl* ci. Пъпук, *subst.* 1) *i. e.* călçunu: *calceus:* tzipő, tzipellő, paputs: der Schuh. 2) *i. q.* Pantofiă. 3) o plantă, *V.* Blabornicu.

Papură, *f.* Пъпуре, *subs. typha, juncus:* káka, gyékény, sása: die Binse.

Păpușă, *f. pl.* șe. Пъпуш, 1) cu quarea se jócă copii, mai ales fetișórele: *pupa, pupula:* buba, báb, alak: die Docke, Spieldocke, Spielpuppe. — 2) *p. e.* de tăbacu, *i. e.* o legatură: *fasciculus:* tsomó: der Busch, Buschen, das Büschen. — 3) de açă, bumbacu: *etc. fasciculus:* matring: die Strehne. — Păpușiță, Păpușuță: *dimin. a Lat. pupula.*

Păpușoiu. Пъпушоіу, *i. q.* Cucuruzu.

Digitized by Google

Parå, *f. pl.* Пáрz, *subst.* flacárå, vápae: *flamma:* láng. die Flamme. *a Lat. vapor.*

Parå, *f pl.* ere. Пáрz, *subst.* o pómå, *V.* Pérå.

Pårå, *f. pl.* re. Пжрz, *V.* Pérå.

Paraa, *f. pl.* le. Парáа, *subst.* un ban: *medius grossus, poltura:* párá, póltra: eine Paraa.

Paraclisu, *m. pl.* uri. *f.* Параклúс, *subst. preces paracleticae:* vigasztaló könyörgés: ein Troſtgebet. *a Graeco.* παρακλησις, *consolatio, exhortatio.*

Parade, *f. pl.* ådi. Парáдe, *subst. solemne, solemnitas, pompa:* pompa, páráde: die Parade, Galla, Feyerlichkeit. *a Gal.* parade.

Paradigmå, *f. pl.* me. Парадúгмz, *subst paradigma. exemplum:* példa: das Beyſpiel. *a Graeco.* παραδειγμα, *exemplar.*

Paragrafu, *m. pl.* uri. *f.* Парáгроф, *subst. paraphus:* tzikkely: der Paragraph.

Påranginå, *f.* Пzрáнцинz, *subst.* o érbå mirositóre: *Anthoxantum nemorosum, Linn:* das Riechgras.

Påråoaşu, *m. pl.* şi. Пzрzоáш, *subst. rivulus:* patakotska: das Bächlein.

Parapleu, *m. pl.* ee. *f.* Парaплéş, *sub. umbella, umbraculum:* napratartó, árnyéktartó, paraplé, parupli: der Regenſchirm, Sonnenſchirm, das Paraplû. *a Gallico.* parapluie.

Pårásescu, sire, itu. Пzрzсéск, сúрe, úт, *I. verb. activ.* queva, séu pre quineva: *relinquo, derelinquo, desero:* elhagyni, odahagyni: verlaſſen. — *II. reciproc.* mé pårásescu de queva: *renuntio, valedico rei:* lemondani, feladni valamin: aufſagen, entſagen, aufkündigen. *a Graeco* παριημι *i. e. omitto.*

Pårăşinu, *m.* Пzрzшúн, *subst.* o plantå: *Briza media, Linn:* nyúl perje: das Haſenbrod, das mittlere Zitter- oder Flittergras.

Pårăsire, *f. pl.* ri. Пzрzсúрe, *subst.* 1) *relictio, desertio:* elhagyás: die Verlaſſung. — 2) *renunciatio, valedictio:* lemondás: die Aufſagung, Aufkündigung.

Pårăsitu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Пzрzсúт, тz, *adj. relictus, desertus:* elhagyatott: verlaſſen.

Parăstasu, *m. pl.* sĕ. *f.* Пzрzстáс, *subst. popanum, panis sacrificalis:* áldozathoz való kenyér: eine Art Opferbrod. *a G.* παραστασις,

Pårău, *m. pl.* åe. *f.* Пzрáз, *subst. rivus:* patak: der Bach.

Pårăuţu, *m. pl.* ţe. *f.* Пzрzúц, *subst. V.* Pårăoaşu.

Pârcălabu, *m. pl.* bi. *f.* Пzркзлáк, *subst.* 1) purtátoriu de grije, *p. e.* óre quare iosag domnescu: *administrator, curator, provisor:* gondviselö, tiszt: der Amtmann, Beſorger. — 2) *i. e.* temnicériu: *praefectus carceris:* tömlötztartó, porkoláb: der Kerkermeiſter.

Pârcănescu, nire, itu. Пzркзнéск, нúрe, úт, *verb. act. margino:* meg párkányozni: mit einem Rande umgeben.

Pârcanu, *m. pl.* ne. *f.* Пzркáн, *subst. ora, margo:* párkány: der Rand, die Kante.

Pârcescu, cire, itu. Пжрчéск, чúрe, úт, *verb. act. V.* Pîrcescu.

Pârciu, *m. pl.* ci. Пжрчю, *subst, V.* Pîrciu.

Pardonu, *m.* Пáрдон, *subst. venia, gratia:* kegyelem, grátzia, botsánat: die Gnade, der Pardon. *a Gal.* pardon.

Pardosalå, *f pl.* åli. Пардосáлz, *subst. stratum, stratura viae, plateae:* kövekkel megrakás: das Pflaſter. *a Graeco* παραθεσις, *appositio.*

Pardosescu, sire, itu Пардосéск, сúрe, úт: *verb. act. lapidibus sterno:* kövekkel megrakni: pflaſtern.

Pardosire, *f. pl.* ri. Пардосúрe, *subst. stratura:* kövekkel megrakás: das Pflaſtern, die Pflaſterung.

Par-

Digitized by Google

Pardositu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Пардосит, тъ, *adj. lapidibus stratus*: kövekkel megrakott: gepflastert.

Pare. Пáре, *verb. impers:* 1) se pare: *videtur, adparet:* tetszik, látszik: es scheint, es kömmt vor. — 2) mise — ţise — ise *etc.* pare. a) *i. e.* mise véde: *mihi videtur, ego puto etc.* nékem látszik, tetszik: es scheint, kömmt mir vor, es dünkt mich. b) *i. e.* ími place, sünt îndestulatu: *mihi placet:* nékem tetszik: mir gefälts. 3) ími pare, a) *i. q.* mi se pare — b) ími pare béne: *gratulor, gaudeo:* örvendeni, örülni: sich freuen, froh seyn. — c) ími pare réu, aa) mé supéru: *doleo, poenitet me:* bánni sájnálni: bedauern, Leid seyn um Etwas. bb) de quineva, *i. e.* mi milă: *miseror, misereor, miseret me cujuspiam:* megszánni, sajnálni: bedauern, bemittleiden. *a Lat. adparet.*

Páréche, *f pl.* echi. Пърѣ́ке, *subst par:* pár: das Paar. *p. e.* o páréche de boi: *par boum:* egy pár ökör: ein paar Ochsen. *a Lat.* par.

Páréescu, ire, itu. Пѫрѣ́ск, *verb. act. V.* Péréescu.

Páréndu, dare, atu. Пърѫ́нд, дáре, áт, *verb. act. V.* Péréndu.

Páréntе, *m. pl.* ţi. Пъри́нте, *subst. parens, pater, genitor:* atya, apa: der Vater. — aşişderé în titulele preoţilor: cinstite Páréntе! Domnule Páréntе! *Reverende Pater! etc.* Tisztelendő Atyám Uram! *etc.* ehrwürdiger Pater! *etc. a Lat. parens Ital.* parente.

Páréntésce. Пъринтѣ́ще, *adv. paterne:* atyai módon: väterlich. — de éste relaţie spre maică: *materne:* anyai módra: mütterlich.

Páréntescu, *f.* ţéscă, *pl.* sci, Пъринцéск, цѣ́скъ, *adj. patrius, paternus:* atyai: väterlich. — séu de se înţelége de maică: *maternus:* anyai: mütterlich. *p. e.* iubiré páréntéscă: *amor parentum, paternus, maternus:* atyai, vagy anyai szeretet: die Elternliebe, Vater- oder Wutterliebe.

Páréntі. Пъри́нцй, *subst. plur. parentes:* szülők: die Eltern. — sáracu, séu lipsitu de páréntі: *orbus, parentibus orbatus, orphanus:* árva: elternlos, die Waise.

Parentesu, *m. pl.* se. *f.* Парентíс, *subst. parenthesis:* die Parenthese.

Párére, *f. pl.* ri. Пърѣ́ре, *subst. opinio:* vélekedés: die Meynung.

Párére buna, séu de béne. Пърѣ́ре бѹ́нъ, сау де би́не, *subst. gaudium, laetitia:* öröm, örvendezés: die Freude.

Párére de réu. Пърѣ́ре де рѣ́ѹ, *subst. dolor, poenitudo, moeror:* bánat, szánnás, sajnálás: die Reue, das Bedauern, Leidseyn, Betrübniß.

Párescu, ríre, ítu. Пърéск, рѫ́ре, ѫ́т, *verb. act. V.* Péréscu.

Párésimi. Пърѣ́симй, *subst. plur. Quadragesima, jejunium quadragesimale:* nagy böjt, husvét bőjtje: die Osterfasten.

Páréte, *f. pl.* ţi. Пърѣ́те, *subs. paries:* fal: die Wand. — de páréte: *adj. parietalis:* fali: *p. e.* cés de páréte: *horologium parietale:* fali óra: die Wanduhr.

Párezu, rare, ratu. Пърéз, áре, áт, *V.* Impar.

Párgă, *f.* Пѫ́ргъ, *subst. primitiae:* zsenge: die Erstlinge. *p. e.* struguri de párgă, séu párga strugurilor: *primitiae vitis:* szőlő zsenge: die erste Weintrauben.

Párgaluescu, ire, itu. Пѫргълѹéск, и́ре, и́т, *verb. act. torreo, frigo:* pergelni: pregeln, brennen.

Pargamentu, *m.* Паргамент, *subst. membrana, charta pergamena:* pergámen: das Pergament,

Parie, *f.* Пáрїе, *subs.* a quáriiva scrisori: *copia, descriptio:* kopiája, párja, mássa valamelly irásnak: die Copie, Copey, Abschrift.

Parimie, *f. pl.* ii. Паримíе)
Pariminá, *f. pl.* ne. Паримúнъ) *subst.* 1) *i. q.* Paradigmá. 2) *lectio e Sacra Scriptura: a Graeco* παροιμια *proverbium.*

Parincu, *m.* Парúнк, *subst. Panicum miliaceum, Linn*: Köles: die Hirse, der Hirsen. dela *panicum.*

Paripu, *m.* Парúп, *subst. sonipes, equus generosus, vulgo parippus:* stattliches Pferd, Handpferd.

Paris, Парúс, Mitropolia Galiei: *Parisii — orum, vel Lutetia Parisiorum*: Paris város a' frantzia Országban: die Stadt Paris in Frankreich. — din Paris: *adj. parisinus, parisiensis:* párisi: aus Paris, ein Pariser.

Parişu, *m.* Парúш, *subst.* adequé már: *subst. malum vinosum:* páris alma: der Weinapfel.

Pàrjolescu, lire, litu. Пѫржолéск, лúре, лúт, *verb act. uro, comburo, ustulo, igne tollo:* perselni, égetni: sengen, verbrennen.

Pàrjolu, *m.* Пѫржóл, *subst. incendium, ustrina*: harap, perşelés, égés: der Brand, die Feuerbrunst. — qua parjolul', *i. e* fórte iute: *alacer, velox, agilis:* hurtig, flink.

Parlamentu, *m.* Парламент, *subst. supremus Senatus Regni:* Parlamentom, az országnak Főtanátsa: das Parlament, das höchste Landesgericht, die Landesstelle.

Pàrláu, *m. pl.* àe. *f.* Пѫрлъв, *subst. V.* Pérláu.

Pàrlazu, *m. pl.* uri. *f.* Пѫрлáз, *subst. transitus per sepes:* hátskó: ein Steig über einen Zaum. *a Grae.* προςελευςις.

Pàrlescu, ire, itu. Пѫрлéск, úре, úт, *V.* Pérlescu.

Parocá, *f.* Парóкъ, *subst. Capillamentum*: paróka, vendéghaj: die Perücke, Perüque.

Parohu, *m. pl.* chi. Парóх, *subst. Parochus*: Plébános: der Pfarrer.

Porohianu, *f.* â, *pl.* ni, *f.* ne. Парохїан, нъ, *subst. parochianus, certae Ecclesiae parochiali ingremiatus, fidelis:* bizonyos templomnak hive, valamelly plebániához tartozó: das Pfarrkind, Kirchkind, der Eingepfarrte.

Parochie, *f. pl.* chii. Парохíе, *subst. paroecia, parochia:* parokia, plébánia: die Pfarre, Pfarrey. — casá de parochie: *domus parochialis:* plebániaház: der Pfarrhof.

Parolá, *f. pl.* le. Парóлъ, *subst. fides, promissum*: parola, igéret: die Parole, das Ehrenwort, Versprechen. *a Gal.* parole.

Pàrosu, *f.* rósá, *pl.* şi, *f.* se Пъpóс, роáсъ, *adj. V.* Pírosu.

Pàrpàrescu, rire, itu. Пѫрпъpéск, рúре, úт, *i. q.* Cárcálescu.

Pàrpàriţá, *f. pl.* ţe. Пѫрпъpицъ, *turbo*: forgó — vagy játszótsiga: der Kreisel.

Pàrpianu, *m.* Пъpпїáн, *subst.* o plantá: *Gnaphalium dioicum, Linn:* Parlagi gyopár. die Bergruhrpflanze, das Katzenpfötchen, das weiße und rothe Mausöhrlein.

Parsecu, *m.* Парсéк, *subst.* 1) de sticle, gláji: *scrinium vitrarium:* pohárszék: der Glasschrank. — 2) ori que almariu, séu sicriu: *scrinium, abacium:* almáriom: der Schrank.

Pàrtaleşu, *f.* şá, *pl.* şi, *f.* şe. Пъpтáлъш, шъ)

Pàrtaşu, *f.* şá, *pl.* şi, *f.* şe. Пъpтáшв, ъ) *adj. particeps, socius:* részes, részesülö: theilhaft, theilhaftig, der Theilnehmer, Antheil habend. *a Lat. particeps.*

Parte, *f. pl.* àrţi. Пáрте, *subst.* 1) ori din que lucru íntregu: *pars:* rész: der Theil. facu cuiva parte din queva: *facio quempiam participem, communico rem cum quopiam:* valakit részesíteni: Jemanden theilhaftig machen, einen

Digitized by Google

einen Theil zukommen laſſen. — despre o parte: *adv. partim, ex parte:* részént, égy részént, égy részről: theils, zum Theil. — de o parte, a) *i. e.* despre o parte b) *i. e.* de quótrá o parte, *p. e.* vénu, aducu: *ex latere, ex parte:* egy felől, egy részről: von einer Seite. — c) *i. e.* de laturi: *p. e.* stau, ſedu, mergu *etc. seorsim, ad partem:* félre: auf die Seite. — de tóte párţile: *undique:* mindenfelől: von allen Seiten. — despre parté mea, ta, sa *etc. i. e.* de méne, în quát e pentru méne: *equidem, mea ex parte, quod me attinet, concernit:* miattam, részemről, mi éngemet illet: meiner Seits, meines Theils, ich für meinen Theil, was mich anbelangt. *etc.* — în parte: *adv. i. e.* dau, iéu, lucru queva în parte: *p. e.* vre unu páméntu: *in commune, erga dimidium:* felibe: auf halb Part. — punu, séu préndu parte cuiva: *sto ab aliquo, faveo cuipiam:* kedvezni, pártját fogni valakinek: Jemanden begünſtigen, vertheidigen, mit Jemanden halten. — 2) din vreun trup însufleţitu: *i. e.* médulariu: *membrum, artus:* tag: das Glied. — 3) quarea éste dopé cádinţá a quaruiva, *i. e.* rafta: *rata, vel pars rata, vulgo, competentia:* valakit illető rész: der Theil, Antheil. *p. e.* is'au venit pre parté sa déce galbini: *pro rata sua parte obtinuit decem aureos:* az ő részire jutott tíz arany: auf ſeinen Antheil empfing er zehn Dukaten. — 4) una din dóá, séu mai multe împărácheté: *pars, partes, secta:* fél: die Parthey, Secte. *a Lat. pars. It.* parte.

Párte, *f. pl.* te. Пáрте, *subst. via trita per nivem:* a' hóban tsinált út, vagy ösvény: die Schneebahn.

Párticea, *f. pl.* cele. Пзртичѣ)
Particicá, *f. pl.* che. Пзртичйкѣ) *subst. particula:* részetske: das Theilchen.

Pártinescu, nire, nitu. Пзртинéſкъ, йре, йт, *verb. act.* 1) *i. e.* pun parte, apár: *faveo, patrocinor, ab aliquo sto, partes cujuspiam tueor:* kedvezni valakinek: Jemanden begünſtigen, geneigt, günſtig ſeyn, es mit Jemanden halten. — 2) împrotiva adevérului, şi cu págubirea queia lalte párţi: *partium studio teneor, partium studiosus sum:* személyt válogatni: partheyiſch ſeyn.

Pártinire, *f. pl.* ri. Пзртинйре, *subst.* 1) în quát éste fórá págubirea altuia: *favor:* kedvezés: die Gunſt, Begünſtigung. — 2) împrotiva adevérului, şi cu págubirea queia lalte párţi: *studium partium:* személy válogatás: die Partheyligkeit.

Pártinitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri. *f.* re. Пзртинитóрїю, тоáре, *adj.* 1) *favens, studiosus, bene affectus:* kedvező: günſtig, gewogen, geneigt. — 2) *alterius partis studiosus:* személy valogató: partheyiſch, partheylich.

Pártinitoriu, *m. pl.* ri. Пзртинитóрїю, *subst. fautor:* jó akaró: der Gönner. — Pártinitóre: *fautrix:* die Gönnerinn.

Paru, *m. pl.* re. Пáр, *subst. palus:* karó: der Pfahl. — de vie: *ridica, pedamentum:* szőlőkaró: der Rebenpfahl, Weinpfahl.

Paru, rare, ratu. Пáр, páре, páт, *verb. act. i. e.* împaru, haracescu, cărăzuescu: *palo, impalo, pedo, statumino, palis fulcio:* karozni: pfählen, bepfählen, ſtängeln. *a Lat. paro, r. mutato in l. more solito.*

Paru, rére, rutu. Пáр, рѣре, рѣт, *I. recipr.* mé paru, *i. e.* mé védu: *videor:* látszani, tetszeni: ſcheinen, den Schein haben. II. se pare: *imperson:* *V.* Pare, *suo loco.*

Pá-

Páru, *m. pl.* re. *f* Пъръ, *subst. i. e. V.* Píru.

Páru, *m. pl.* ri. *f* Пъръ, *i. e.* un pomu: *subst. V.* Píru.

Páruescu, ire, itu. Пърѣскъ, ѝрѣ, ѝтъ, *V.* Impar.

Părugeţu, *m. pl.* ţi. Перѣшѣу) Părucu, *m. pl.* ţi. Пърѣцъ) *subst. paxillus*: karótska, tzövek: ein kleiner Pfahl.

Párvă, *f. pl.* ve. Пъркъ, *subst. prostibulum, meretrix, lupa, scortum*: kurva, szajha, ringyó: die Hure, das Schickſel.

Pasă. Пъцъ, *subst. impersón.* Îmi, îţi, îi, *etc.* pasă: *curo rem, vel hominem, laboro de re, homine*: gondolni valakivel, vagy valamivel, hajtani valakire, vagy valamire: ſich um Jemanden oder Etwas bekümmern, ſcheren, darnach fragen, ſich etwas daraus machen. *p. e.* nu îmi pasă de nimene: *neminem curat*: senkivel sem gondol: er ſchert, bekümmert ſich um Niemanden.

Păsătosu, *f.* tósă, *pl.* şi, *f.* se. Пъцътóѕ, тоáцъ, *adj. p. e.* vre un mâru, o pérá: *mollis, farinosus*: kásás, puha: mehlig, mehlbig, weich.

Păsatu, *m.* Пъцáт, *subst.* 1) nefertu, a) de cucuruzu, grâu, *etc. alica, glarea farinacea, ptisana*: fötelen kása, dara: der Gries. — b) de boltă, de meiu, parincu *etc. milium excorticatum*: köles kása: die Hirſe. — 2) fertu: *puls, pulticula*: kása: die Brey, das Mus. *a Gr.* πτισσω, *decortico*

Pască, *f.* Пáцкъ, *subst. Libum pascale*: Husvéti lepény: ein Oſterkuchen. *a Grae.* πασχα, *vox origine Hebraea, Latine transitus.*

Păscălescu, lire, litu. Пъцкълéскъ, лúрѣ, лúт, *v. act. praedico, divino, vaticinor*: jövendölni, jövendöt mondani: weiſſagen, wahrſagen.

Păscălie, *f. pl.* lii Пъцкълíѣ, *subst. liber vaticinus*: jövendölö könyv: ein weiſſageriſches Buch.

Păscălire, *f. pl* ri. Пъцкълúрѣ, *subst. praedictio, divinatio*: jövendölés, jövendö mondás: die Weiſſagung, Wahrſagung.

Păscălitoriu, *m. pl.* ri. Пъцкълитóрїу, *subst. vates, divinus, fatidicus, vaticinator, vaticinus*: jövendölö, jövendö mondó: der Waisſager, Wahrſager. Păscălitóre: *vates, divina, fatidica, fatiloqua*: die Weiſſagerinn, Wahrſagerinn.

Păscălitură, *f. pl.* ri. Пъцкълитъ́ръ, *subst. vaticinium, oraculum, divinatio*: jövendölés: die Weiſſagung, Wahrſagung.

Păschiulă, *f.* Пъшкюлъ, *subst. pasceolus*: taska, börtarisnya: der Schubſack, ein lederner Sack. *a Lat. pasceolus.*

Pascu, scere, scutu. Пáскъ, шѣрѣ, скът, *I. verb. activ. i. e.* portu la păşune, adequé queva marhá: *pasco*: legeltetni: weiden. — *II. neutr. pascor*: legelni: weiden, auf der Weide freſſen, graſen. *a Lat. pasco. Grae.* βοσκω.

Păscutu, *f.* tă, *pl* ţi, *f.* te. Пъскът, тъ, *pastus*: legeltetett: geweidet.

Păsĕrariu, *m. pl.* ri. Пъцърáрїу, *subst. auceps*: madarász: der Vögler, Vogelfänger, Vogelſteller.

Pasĕre, *f. pl.* ri. Пáцърѣ, *subst. avis, ales, volucris*: madár: der Vogel. — de paşere: *adj. avia rius: p. e.* mréje de paseri: *rete aviarium*: madárháló: das Vogelnetz, Vogelgarn. — dela *passer*: vrabie: *Ital.* passere.

Păsĕrésce. Пъцърúшѣ, *adv. more volucrum*: mint a' madárok: nach Art der Vögel.

Păsĕrescu, rire, itu, séu — rare, atu. Пъцърúскъ, рúрѣ, ѝт, сав — рáрѣ, áт, *verb. act. aucupo, aucupor*: madarászni: Vögel fangen.

Păsĕrescu, *f.* réscă, *pl.* sci, Пъцърúскъ, рѣскъ, *adj. p. e.*

ci-

Digitized by Google

ciréşe páséresci: *cerasa avium*: madártseresnye: Vogelkirschen.

Páséruicá, *f. pl.* che. Пъсъровикъ, *subst. avicula, aucella, avicella*: madárka: das Vögelchen, Vögellein, ein kleiner Vogel.

Páşescu, şire, itu Пъшеск, шире, ит) *verb. act. gradior, gressum facio*: lépni: schreiten, einen Schritt thun. — páşescu ínainte: *progredior, procedo*: elöre lépni, elébb menni: vorschreiten. *a Lat passus. Ital.* passare, *transire, per aliquem locum iter habere.*

Páslá, *f.* Пѫслъ, *subst. coactile* nemez: der Filz.

Pasmá, *f. pl.* me. Пазмъ, *subst.* 1) *p. e.* de açá *i. e.* o legéturá: *fasciculus*: matring, pászma: die Strehne. — 2) *i. e.* zásite: *furfur melioris sortis*: dertze: das Fußmehl.

Paşnicu, *m. pl.* ci. Пашник, *subst. circinus*: tzirkalom: der Zirkel.

Paşquilu, *m. pl. le. f.* Пашквил, *subs libellus famosus, vulgo pasquillus*: motskoló irás, páskvillus: das Pasquill, die Schmähschrift. *Gal.* pasquínade.

Passere, *et derivata*: *V.* Pasere.

Pástae, *f.* Пъстае, *subst. siliqua, folliculus, valvula*: hüvelyke, tokia borsónak, faszúlykának *etc.* die Schotte der Hülsenfrüchte:

Pástárnacu, *m.* Пъстърнак) *subst.*
Pástárnapu, *m.* Пъстърнап)
Pastinaca sativa, Linn: Móhrépa, Paszternák: der Pastinak, oder Pasternak, die Pastinakwurzel, welsche Peterlein. *a L. pastinaca.*

Paştere, *f.* Пащере, *subst. pastio*: legelés, vagy legeltetés: das Weiden. *Ital.* pascere.

Paştetu, *m. pl.* uri. *f.* Пащет, *subst. artocreas, popanum*: pástétom: die Pastete. *Gal.* pâté.

Paşti. Пащи. *subst. plur. Pascha, Festum Pascae, vel Paschatis*: Húsvét: die Ostern. — de pasti *adj. paschalis*: húsvéti: österlich. — *p. e.* mielul' quel de paşti: *agnus paschalis*: húsvéti bárány: das Osterlamm. *a Graeco.* πασχα *transitus.*

Pastoralu, *m.* Пастарал, *subst. Scientia pastoralis*: Pásztori tudomány: die Pastoral.

Pástorésce: Пъсторѣще, *adv pastoraliter*: pásztorosan: hirtenmäßig.

Pástorescu, rire, itu. Пъстореск, рире, ит, *subst.* 1) *i. e* sùnt pástoriu, a) preste marhá, séu plásmuiri insufleţite: *pastorem ago*: pásztorkodni: einen Hirten abgeben. — b) preste vie *etc. custos sum*: pásztorkodni: Hüter seyn. 2) queva marhá, *i e* pascu: *pasco*: legeltetni: weiden. — 3) vreo vie, *etc. i. e.* pándescu: *custodio, curo*: meg örízni: hüten.

Pástorescu, réscá, Пъстореск, рѣскъ, *adj. pastoralis*: pásztori, *p. e.* carte pástorescá: *epistola, pastoralis*: pásztori levél: der Hirtenbrief.

Pástorie: *f. pl.* rii. Пъсторіе, *subst.* 1) *conditio, vel munus pastoris*: pásztorsag: der Hirtenstand, oder das Hirtenamt. 2) *i. e.* pazá: *custodia, curatio*: örízés, örízet, vigyázat: die Bewahrung, Behütung, die Hut.

Pástoriu, *m. pl.* ri. Пъсторю, *subst.* 1) la ori que marhá: *pastor*: pástor, hajtó: der Hirt. 2) la oi, *V.* Pécurariu. — 3) la vreo vie, *etc. custos*: örzö, vigyázó, kerülö, tsösz, pásztor: der Hüter. — 4) sufletescu: *pastor animarum*: lelki pásztor: de Seelenhirt. *a Lat. pastor.*

Pástrare, *f. pl.* ári. Пъстраре, *subst. parsimonia*: kéméllés, takarékosság: die Ersparung, Sparsamkeit.

Pástrátoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Пъстръторю, тоаре, *adj. parcus, tenax, suis parce utens*: kéméllö, takarékos: sparsam, wirthtschaftlich.

Pá-

Digitized by Google

Pástravu, *m.* Пѫ́страк, *subst.* 1) un pésce: *Salmo foria, Linn:* Pisztranghal: die Forelle. 2) un buréte: *Clathrus nudus, Linn.* Pisztranggomba: der Gitterschwamm.

Pástrezu, trare, aţu. Пѫстрéз, трáре, áт, *verb. act. parco, parce utor, curo, conservo:* kémélni, kémélleni: schonen, sparen, mit etwas sparsam umgehen. *ab obsoleto nefors posterare, aut sequestrare.*

Pásturá, *f.* Пѫ́стѹрѫ, *subst. i. e.* fagure: *favus:* lép, slejt: der Honigseim, die Honigscheibe. *a Latino: pastura.*

Pásturá, *f.* Пѫстѹ́рѫ, *subst. V.* Pánzáturá.

Pasu, *m. pl.* uri *f.* Пáс, *subst. renisus, resistentia:* truttz, boszszú: der Trotz, Trutz. — *V.* Butu.

Pásu, sare, satu. Пѫ́с, сáре, сáт, *verb. act. i. e.* mergu, mé ducu: *abeo, abscedo, discedo:* elmenni, ellódulni, eltakarodni: fortgehen, marschiren, sich fortpacken, oder scheren. *Ital.* passare, *transire.*

Paşu, *m. pl.* şi. Пáшѹ, *subst. passus, gradus, gressus:* lépés, nyom: der Schritt. — in páşi: *gradatim, pedetentim:* léptetve, nyomtatni: in Schritten, Schritt für Schritt. *p. e.* mergu în paşi: *gradatim, eo:* léptetni, nyomtatva igetni: im Schritte gehen. *a Lat. passus.*

Pásulá, *f.* Пѫсѹ́лѫ, *subst. V.* Fasole.

Páşunare, *f.* Пѫшѹнáре, *subst. pastio:* legelés, vagy legeltetés: das Weiden.

Páşune, *f.* Пѫшѹ́не, *subst. pastio, pastura, pascuum:* étetö, legeltetö: die Hut, Weide, Viehweide.

Páşunezu, nare, natu. Пѫшѹнéз, нáре, нáт, *verb. act. pasco, custodio:* legeltetni: hüten, weiden.

Páşuşu, *m. pl.* uri. *f.* Пѫшѹ́ш, *subst. literae, vel syngraphus commeatus liberi, vulgo: literae passuales:* paszszus: der Paß, Paßport.

Patá, *f. pl.* te. Пáтѫ, *subst. V.* Pétá.

Pátaşcá, *f.* Пѫтáшкѫ, *subst.* 1) o straiţá de péle: *pasceolus, sacciperum:* taska, bőrtarisnya: der Schubsack, die Tasche. — 2) o bucatá de aluat: *perulae e massa farinacea:* taska, szabógalér: die Taschkerl.

Páţescu, ţire, ţitu. Пѫцéск, цúре, цúт, *V.* Paţiu.

Patimá, *f. pl.* mi. Пáтимѫ, *subst.* 1) rébdare: *passio, perpessio, toleratio:* szenvedés: das Leiden Ausstehen. — patima lui Isus Hristos: *passio Christri:* Krisztusnak Kinszenvedése: das Leiden Christi. — 2) o pornire a inimii, *p. e.* spre mánie, pismá, *etc. affectus, passio:* indúlat: der Affect, die Leidenschaft, Passion, *a Graeco* παθημα *casus, afflictio.* παθος *animi perturbatio, affectus concitatus.*

Pátimaşu, *f.* şá, *pl.* şi, *f.* şe. Пѫтимáш, шѫ, *adj. patibilis, passibilis, passivus:* szenvedés alávetett: leidensfähig, leidlich.

Pátimescu, mire, itu. Пѫтимéск, мúре, úт, *verb. act. patior, perpetior, fero, perfero:* szenvedni, kiállani: leiden, ausstehen. *a Lat. patior.*

Pátimire, *f.* Пѫтимúре, *subst. V.* Patimá.

Pátimitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Пѫтимитóрю, тоáре, *adj. patiens, perferens:* szenvedö: leidend. *item. i. q.* Pátimaşu.

Páţitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Пѫцúттѫ, *adj. expertus, usu peritus:* tapasztalt, sokat látott, halott, ki sokan által ment: erfahren, der vieles ausgestanden, allerhand Schicksale erfahren hat.

Paţiu, ţire, ţitu. Пáцю, цúре, цúт, *verb. act.* 1) *i. e.* rabdu pátimescu

cu, feriu: *patior, perpetior, fero, perfero, tolero:* szenvedni, türni: leiden. 2) *i. e.* capítu, ími véne queva: *accipio, facio:* vallani: Leiden bekommen. *p. e.* paţescu pagubá: *damnum, jacturam facio, detrimentum accipio:* kárt vallani: Schaden leiden, zu Schaden kommen. — am' páţitu réu: *male mihi accidit, res mihi in fauste cessit:* roszszúl jártam: ich bin übel angekommen, mir ist etwas Uibles widerfahren. — 3) ínvéţu cu vedéré, auḑiré: *experior:* tapasztalni: erfahren.

Patra. Πάτρα. a patra: *numeri ordinalis* patru *genus femininum, quarta:* a' negyedik: die Vierte. — a patra din queva: *quadrans, quarta pars:* egy negyed része valaminek: das Viertel, Viertling, der vierte Theil. — a patra órá: *quarto, quartavice:* negyedszer: viertens. — friguri de a patra ḑi: *febris quartana:* negyednapi hideglelés: das viertägige Fieber.

Pátrariu, *m. pl.* re. Πατράρω. *subst.* o mésurá de dóoḑeci şi patru de cupe.

Patria. *f.* Πάτρϊα. *subst. Patria, solum natale:* Haza: das Vaterland.

Patriarhu, *m. pl.* chi. Πατρϊάρχ. *subst. Patriarcha, Patriarches:* Pátriarka, Főérsek: der Patriarch.

Patriotu, *m. pl.* ţi. Πατρϊότ. *subst. amans patriae, vulgo: patriota:* jó hazafi, hazáját buzgon szerető: der Patriot, ein Freund seines Vaterlandes.

Patrolu. *m.* Πατρόλ. *subst. milites circitores:* patrol: die Patrolle, Patrulle. *Gal.* patroille

Patroná, *f. pl.* óne Πατρόνα. *subst. patrona, fautrix:* patrona: die Gönnerinn.

Patronu. *m. pl.* ni. Πατρόν. *subst. patronus, fautor:* jóakaró, jótévő, patrónus: der Gönner, Patron.

Patru. Πάτρα. *quatuor:* négy: vier. — quóte patru: *quaterni:* négyen, négynégy: vier ihrer. — que cuprénde in séne patru: *quaternio:* négyből álló: das Viere. — cu patru unghiuri: a) *subst. quadratum, tetragonum:* négy szegű: das Viereck. b) *adj. quadratus, quadrangulus:* négy szegű: viereckig. — cu patru picióre: *adj. quadrupes:* négy lábú: vierfüssig. — patru ani: *quadriennium:* négy esztendő: vier Jahr. — de patru ani: *adj. quadrimus, quadriennis:* négy esztendős: vierjährig. — patru ḑile: *quatriduum:* négynap: vier Tage. — de patru ḑile: *adj. quatuor dierum, quartanus:* négynapi, vagy negyednapi: viertägig. — de patru luni: *adj. quadrimestris:* négy hólnapos: viermonathlich. — de patru fonţi: *adj. quadrilibris:* négy fontos: vierpfündig. — cu patru vénsle: *adj. quadriremis:* négy evedzős: vierruderig. — cu patru stílpi: *adj. tetrastylos:* négy oszlopú: viersäulig. — ín patru dungi: *adj. quadrilaterus:* négy oldalú: vierseitig. — ín patru páturi: *adj. quadrifidus:* négy rétű: vierspaltig. — ín patru párţi ímpárţitu: *quadripartitus:* négy részre osztatott: viertheilig. — cu patru dénţi: *adj. quadridens:* négy fogú: vierzähnig, vierzackig. — cu patru capete: *adj. quadriceps:* négy fejű: vierköpfig. — cu patru uşi: *adj. quadriforis:* négy ajtójú: mit vier Eingängen. — cu patru frunţi: *adj. quadrifrons:* négy homlokú: vierstirnig. — mergu, séu mé tragu pre patru picióre: *quadrupedo:* négy lában járni: auf vier Füssen gehen.

Patruḑeci. Πατρουζέκη. *quadraginta:* negyven: vierzig. — patruḑeci

ḑeci de inşi: *quadrageni:* negyvenen: vierzig ihrer. — al' patruḑecilé: *quadragesimus:* negyvenedik: der Vierzigſte. — de patruḑeci de ori: *quadragies:* negyvenszer: vierzigmal. — de patruḑeci de ani: *quadragenarius:* negyven esztendős: ein Vierzigjähriger.

Patru inşi. *f.* se. Πάτρε ἴνιϊ — *quaterni:* négyen: viere ihrer.

Patrulé, *f.* tra. Πάτρελε — *subst. i. e.* al' patrulé: *num: ord: quartus:* négyedik: der Vierte. — *V. Etym.* Patra.

Patru mii, Πάτρε μίϊ. *quatuor millia:* négyezer: viertauſend. — patru mii de inşi: *quaterni milleni:* négyezeren: viertauſend ihrer. — de patru mii de ori: *quater millies:* négyezerszer: viertauſendmal.

Pătrunchiosu, *f.* ósă, *pl.* şi, *f.* se. Πατρεнκιόε, όαγα. *adj. V.* Pĕtrunchiosu.

Pătrundu. Πατρύнд. *et deriv. V.* Pĕtrundu.

Patru ori. Πάτρε ὥρϊ. *i. e.* de patru ori: *quater:* négyszer: viermal. — de patru ori pre atâta: *quater tantum:* négyszer annyi: viermal ſo viel. — a patra óră, *V.* Patra.

Patruspreḑéce. Πατρεπρεzĕ́чε. *quatuordecim:* tizennégy: vierzehen. — patruspreḑéce inşi: *quaterni deni:* tizennégyen: vierzehen ihrer. — al' patruspreḑécele: *quartus decimus:* tizennégyedik: der Vierzehnte. — de patruspreḑéce ori: *quaterdecies:* tizennégyszer: vierzehnmal. — a patraspreḑécé óră: *quarto decimo:* tizennégyedszer: vierzehntens, zum vierzehnten Male.

Patru sute. Πάτρε cĕ́тε *quadringenti:* négyszáz: vierhundert. — patru sute de inşi: *quadringeni:* négyszázan: vierhundert ihrer. — de patru sute de ori: *quadringenties:* négyszázszor: vierhundertmal.

Patu, *m. pl.* uri. *f.* Пăт. *subst.* 1) in quarele ne culcámu: a) lemnul': *sponda:* nyoszolya, ágyfa: das Bette, Bettgeſtell, die Bettſtatt, Bettſponde. — b) de impreună cu hainele: *lectus:* ágy: das Bette, die Lagerſtatt. — haine de patu: *stragula, lectisternia:* ágy, ágynémű, ágybéli, ágyvetés: das Bette, Bettzeug, Bettgewand. — aşternu patul': *lectum sterno:* ágyalni, ágyat vetni: betten, das Bett machen. 2) a puştii, a piştolului: *scapus, manubrium:* ágya, fogássa a' puskának: der Schaft an einem Gewehr. *a Graeco* πασας *thalamus.*

Pătucelu, *m. pl.* cei. Пăтзчĕл. *subst. lectulus:* ágyatska: das Bettchen.

Patu, pățire, ţitu. Пăт, пзцúре, цúт. *V.* Paţiu.

Pătulu. *m.* Пăтзл. *subst.* 1) pre quarele se aşézá stupi, legumele, séu pómele iérna, gânştele quándu clocescu, *etc. cubile, stratum:* ágy: das Bett, Lager. 2) *i e.* pătuţelu: *lectulus:* ágyatska: das Bettchen.

Păturá, *f. pl.* uri. Пăтзóz. *subst. folium, volumen:* rét, türet: die Falte, das Blatt.

Păturezu, rare, atu. Пăтзрíz, рé-ре, áт. *verb. reciproc.* mé păturezu: *foliatim findor, solvor:* rétegesen elválni egy mástól: ſich ſchiefern.

Păturpiche. *f.* Пăтзóнике. *subst. perdix:* fogolymadár: das Rebhuhn, Feldhuhn.

Păturosu, *f.* rósă, *pl.* şi, *f.* se. Пăтзрóт, роáгз *adj. plicatus, complicatus, foliaceus, foliosus:* rétes, réteges: faltig, blätterig, ſchieferig. — pétră păturósă: *lapis schistus:* réteges, vagy repedezős: der Schieferſtein. *a Lat. plica.*

Pătuţu *m. pl.* ţe. *f* Пăтзú. *dim. lectulus:* ágyatska: das Bettchen.

Pază, *f. pl.* ădi. Пáзз. *subst. custodia, tutella:* őrzés, őrizet, vigyá-

Digitized by Google

vigyázat: die Hut, Behütung, Bewahrung. — a) *i. e.* luare aménte: *attentio*, *diligentia*, *vigilantia*: vigyázás: die Acht, Achtsamkeit. — b) *i. e.* grije: *cura*: gond, gondviselés: die Sorge, Sorgfalt.

Pázescu, ḑire, itu. Пъзéск, зúре, ит. *I. verb. act.* 1) queva, séu pre quineva prin purtare de grije, luare aménte: *custodio*, *tueor*, *servo*: őrízni, megőrízni, őrzeni: hüten, behüten, bewahren, verwahren. — 2) *p. e.* vre o cetate de ímprotivnici, séu alte greotáţi, *i. e.* apáru: *defendo*, *protego*, *tueor*: oltalmazni, védelmezni: beschützen, vertheitigen, bewahren. — 3) pázescu de máncare, *i. e.* gatu, ferbu, facu: *coquo*, *coquino*, *cibos praeparo*: főzni, ételt készíteni, tsinálni: kochen, zu Essen machen, das Essen bereiten. — *II. reciproc.* 1) mé pázescu: *me custodio*, *mihi caveo*, *attendo*: őrízkedni, magát óni, magára vigyázni: sich hüten, in Acht nehmen. 2) *i. e.* grábescu: *propero*, *festino*: sietni: eilen. — *III. neutr* pázescu: *attendo*: vigyázni: achten, Acht geben. *Graec.* προςεχω, *attendo*.

Pázitoriu, *m. pl.* ri. Пъзитóрю. *subst. custos*, *tutor*: őrző, vigyázó: der Hüter, Behüter, Beschützer. — ángerul' pázitoriu: *Angelus custos*: őrző Angyal: der Schutzengel.

Pázitură, *f. pl.* ri. Пъзитýръ. *subst. i. e.* ferturá, bucatá fértá: *obsonium*, *pulmentum*, *pulmentarium*: ázalék, főzelék, főttétel: die Zukost, Zuspeise, das Zugemüse.

Paznicu, *m. pl.* ci. Пáзник. *subst. custos*, *vigil*: őrző, strázsa: der Wächter, Hüter.

Pavá, *f. pl.* e. Пáвъ. *subst. p. e.* la cámése: *cuneus*: pálha: der Zwickel.

Pavézá, *f. pl.* zi. Пáвъзъ. *subst.* scut: a) queà lungá a pedestraşilor: *scutum*: b) queà rótundá: *clipeus*, *clipeum*: pais: das Schild. *Hisp.* paves.

Pe. Пе. *praep. V.* Prè.

Pe acì. Пе áчѝ. 1) *i. e.* acì, pre locurile aquéste: *hic circa*, *hac in regione*: itt, ezen a' tájan, vagy környéken: hier herum, in dieser Gegend. — 2) pe acì íncolò: prin locul' aquésta: *hac via*, *hac versus*: ezen, itt, erre: hier, hierdurch, hier vorbey. 3) facu, séu lucru queva pe acì íncolò, *i. e.* fórá luare de samá: *aliquid leviter*, *obiter*, *negligenter ago*: valamit immelámmal, imígyamúgy tselekedni: Etwas obenhin, leichthin, schlechtweg thun, machen.

Pe acolò. Пе áколò. *adv.* 1) *i. e.* acolo, pre aquélea locuri: *ibidem*, *ibicirca*, *ea in regione*: amott, azon a' helyen, környéken, tájékán: dort herum. — 2) prin locul' aquela: *illac*: azon, amarra: dort, dort vorbey.

Pe airé. Пе áирѣ. *adv.* 1) *i. e.* íntr' altu locu: *alibi*, *alio loco*: másutt, egyébütt: anderswo. 2) *i. e.* pre altá cale: *alias*, *alia via*: másféle, másúton: anderwärts, auf einen andern Weg.

Pe ascunsu. Пе áскýнс. *adv. clam*, *occulte*, *abdite*, *abstruse*, *in abscondito*: titkon, alattomban dugva, rejtve: heimlich, verborgen, in Geheim.

Pécalá. *f.* Пѫкáлъ. *subst. et deriv. V* Pácalá.

Pácatu, *m. pl.* te. *f.* Пъкáт. *subst. peccatum*, *nefas*, *delictum*: bün, vétek: die Sünde, das Laster. — facu pécate: *peccata committo*: vétkezni: Sünde begehen. — ţénu, séu socotescu queva a fi pécatu: *nefas duco*: véteknek tartani: für Sünde halten. — jertvá pentru pécate: *piaculum*: engesztelő, bőnökért való áldozat: das Sündopfer, Sühnopfer. *a Lat. peccatum.*

Pécá-

Digitized by Google

Pécátosu, *m. pl.* şi. Пъкътосъ. *subst. peccator:* bünös: der Sünder. — Pécátósá: *peccatrix:* die Sünderinn.

Pécátosu, *f.* tósá, *pl.* şi, *f.* se. Пъкътос, тоасъ. *adj. pravus, improbus, peccatis implicitus:* vétkes, bünös: sündlich, sündhaft, sündig.

Pécátuescu, ire, itu. Пъкътвеск, ире, ит. *verb. activ. pecco, delinquo, nefas, peccatum, committo:* vétkezni, bünhödni: sündigen, sich versündigen, Sünden begehen. *Ital.* peccare, *culpam admitere.*

Pecélnicu, *m. pl.* ci. Печѣлник. *subst. sigillum:* petsétnyomó: das Siegel, Petschaft, Petschierstöckel.

Pecété, *f. pl.* te. Печѣтъ. *subst sigillum:* petsét: das Siegel, Petschaft. *Ital.* pece, *pix.*

Pecetlariu, *m. pl.* ri. Печетлáрю.)
Pecetlóu, *m. pl.* i. Печетлъв.)
subst. V. Pecélnicu.

Pecetluescu, ire, itu. Печетлвеск, ире, ит. *verb. act. sigillo, obsigillo, signo, obsigno:* petsételni, bépetsételni: siegeln, versiegeln, petschieren.

Pecie, *f. pl.* ci. Печїе. *subst. caro, assanda:* petsenye, sültnek való hús: der Braten, das Bratfleisch. — Peciaţá, *dimin: ab Ital.* peccia

Pecingine, *f. pl.* ni. Печинцине. *subst. petigo, impetigo, lichen:* szeplö: die Flechte, das Zittermahl, die Raude. *a Lat. impetigo.*

Pe colò Пе колò. *adv. V.* Pe acolo.

Pécurá. *f.* Пъкъръ. *subst. V.* Pácurá.

Pécurárésce. Пъкъръръще. *adv. pastoraliter, more ovilionum:* juhászosan, juhászakként: schäferisch, schäfermäßig.

Pécurárescu, rire, itu. Пъкъръреск, ире, ит. *v. act. oves pasco, custodio, ovilionem ago:* pásztorkodni, juhászkodni: einen Schäfer abgeben, die Schafe hüten. *Ital.* pecuraio, *pastor, opilio, ovium custos.*

Pécurárescu, *f.* réscá, *pl.* sci. Пъкъръреск, рѣскъ. *adj. pastoralis, pastorius, pastoricius, ad ovilionem pertinens:* juhászi, juhászhoz tartozó: die Schäfer betreffend, ihnen gehörig. *p. e.* cáne pécurárescu: *canis pastoricius, oviarius:* juhászkutya, kuvasz, komondor: der Schäferhund, Schafhund, Schafrüde. — bátá pécurárescá: *pedum:* juhászbot: der Schäferstock.

Pécurariu, *m. pl.* ri. Пъкърáрю *subst. ovilio, opilio, pastor ovium:* juhász, pásztor: der Schäfer, Schafhirt. — Pécuráriţá, *fem:* dela *pecuarius*, pástoriu de marhá. *Ital.* peccorajo.

Pe deasupra. Пе дѣсъпра. *adv.* 1) *supra, superius:* fellyül: oben, auf der oberen Seite. — 2) cetescu, vídu queva pre deasupra: *superficialiter, obiter, leviter:* kivülröl, mulolag, mellesleg: obenhin, oberflächig, leichthin. — 3) *V.* Pe dinafará.

Pédecá, *f. pl.* ce. Пѣдекъ. *subst.* 1) de impedecatu, *a*) calul': *pedica:* lónyüg: die Schlinge, der Fußstrick. — *b*) carul': *sufflamen:* kerékkötö: die Radsperre, Hemmkette, der Hemmschuh. 2) *i. e.* impedecare: *impedimentum, obex:* akadály, gánts, hátrálás: das Hinderniß. — punu cuiva pédeca, a) *p. e.* in luptá, qua se cadá: *supplanto:* lábbal kalodát vetvén elejteni: Jemanden ein Bein vorlegen damit er falle. — *b*) la queva lucru, *i. e.* impedecu, facu opácélá: *impedio:* hátrálni, akadályoztatni: hindern. *a Lat. pedica. Graece* πεδη.

Pedelaturi. Педелáтъри. *praepos. circa, circum, ad latera, seorsim:* körül, oldaslag: um, herum, seitwärts.

Pedépsá, *f. pl.* se. Педѣпсъ. *subst. poena:* büntetés: die Strafe. — capétu pedépsá: *poenam solvo,*

Digitized by Google

vo, *subeo*, *sustineo*, *fero*, *luor*, *patior*, *poenas do*, *punior*: megbüntelödni: Strafe leiden, beſtrafet werden. — de pedépsá: *adj. poenalis*, *p. e.* lucru de pedépsá, *i. e.* quarele îl' face neştine în locu de pedépsá: *opera poenalis*, *Plin:* büntetésbe tett, vagy feladott munka: die Strafarbeit. — pedépsá de bani, *V.* Glóbá.

Pedepsescu, sire, itu. Пєдепсéск, сúрє, úт. *verb. act. punio*, *plecto*, *poenas infligo*: büntetni, megbüntetni: ſtrafen, beſtrafen, züchtigen, Strafe anthun.

Pedepsire. *f. pl.* i. Пєдепсúрє. *subst. punitio*: büntetés: das Strafen.

Pedepsitoriu, *m. pl.* ri. Пєдепситорю. *subst. punitor*: büntetö: der Strafer.

Pedepsitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Пєдепсúт, тъ. *adj. punitus*: büntetett: geſtraft.

Pedestraşu, *m. pl.* şi. Пєдєстрáшъ. *subst. pedes*, *pedestris*: gyalog: zu Fuße, der Fußgänger. — ostaşu pedestraşu: *pedes*, *miles pedestris*: gyalog katona: der Infanteriſt. — cale de pedestraşi: *semita*: ösvény, gyalog út: der Fußſteig, Fußweg. — *a Lat. pedestris.*

Pedestrie, *f. pl.* rii. Пєдєстрíє. *subst. p. e.* de ochi, séu altu médulariu al' trupului: *vitium*: hiba, hijjánosság: der Mangel, Fehler, das Gebrechen.

Pedestrime. *f.* Пєдєстрúмє. *subst. pedites*, *peditatus*, *copiae pedestres*: gyalogság, gyalogkatonaság: die Infanterie, das Fußvolk.

Pedestru, *f.* déstră, *pl.* ri, *f.* ere. Пєдéстръ, дéстрă. *adj.* 1) *V.* Pedestraşu. 2) *i. e.* cu scădére, *p. e.* la vre unu ochiu, picioru, séu altu médulariu: *vitiosus*: hibás: fehlerhaft, mangelhaft, gebrechlich.

Pe dinafară. Пє динафóръ. *compos: ex praep:* pre din *et adv.* afară, *externe*, *extrinsece*, *ab extus*: kívül, kívülröl, külsöképpen: von außen, äußerlich.

Pe dincóce. Пє динкóчє. *adv. hac*, *isthac*, *hac versus*: erre, errefelé, inétfelöl: da zu, daher vorbey, auf dieſer Seite.

Pe dincolò. Пє динколò. *adv. illac*, *illa ex parte*: azon, arra felé, túlfelé: dortzu, auf der andern Seite.

Pe dindîréptu. Пє диндърéпт. *praepos. a post*, *a parte postica*, *per partem posteriorem*: hátúl: hinten.

Pe dinjosu. Пє динжóс. *praepos. infra*, *inferius*: alatt, alól: unten.

Pe dinainte. Пє динáинтє. *praepositio ab ante*, *a parte antica*, *anterius*: elöl: vorn, vorne.

Pe dinapoi. Пє динапóй. *praepos. V.* Pe dindîréptu.

Pe dinsusu. Пє динсúс. *praepos. supra*, *superius*, *superne*: felül: oben.

Pe dosu. Пє дóс. *adv. inverse*: fonákúl: verkehrt.

Pe dreptu. Пє дрéпт. *adv. jure*, *merito*: méltán: billig, mit Recht.

Péducea. *f.* Пъдъчă. *Bacca Oxiacanthae*: Galagónyagyümöltse: die Mehlbeere.

Péducelu. *m.* Пъдъчéл. *subst.* 1) unu lemnu, *i. e.* mărăcine: *Crataegus oxiacantha*, *Linn:* Galagonyfa: der Weißdorn, Hagedorn, Mehlbeerbaum. — 2) o mâncărime la picióre: *uredo in pedibus*: vaktetü: das Jucken an den gefrörten Füßen, oder die Hühneraugen.

Péduche, *f. pl.* chi. Пъдъкє. *subst. pediculus*, *pedis*, *peductus*, *Petron:* 57. tetü: die Laus.

Péduche de păréte. Пъдъкє дє пърéтє. *i. e.* stélniţă: *cimex*: palatzka, palatzkféreg, paloska, büdösféreg, tsimaz: die Wanze, Wandlaus. *Ital.* pidocchio.

Péduchélniţă. *f.* Пъдъкълницъ. *subs. homo pediculosus*, *scatens pedicu-*

diculis: tetves, tettüvár: der Lausekerl, Lausewenzel.

Péduchéşu, *m. pl.* şi. Пъдꙋкѣ́ш. *diminut. pedicellus:* egy kistetü: eine kleine Laus.

Péduchezu, chére, atu. Пъдꙋкéз, кѣ́ре, ѧ́т. *verb. act. pediculos conquiro:* tetvezni, tetüt keresni: lausen, Läuse suchen. *Ital.* spidocchiare.

Péduchiosu, *f.* ósă, *pl.* şi, *f.* se. Пъдꙋкїóс, оáсъ. *adj. pedicosus, pediculosus:* tetves: lausicht, läusig. *Ital.* pidocchioso.

Péduchiu, ére, atu. Пъдꙋ́кю, ѣ́ре, ѧ́т. *verb. act. V.* Péduchezu.

Pédure, *f. pl.* ri. Пъдꙋ́ре. *subst. et derivata V.* Pádure.

Péfugu, gare, atu. Пъфꙋ́г, гáре, áт. *v. act. i. e.* alungu, iéu pre quineva în fugă: *fuga, in fugam do, ago:* futamtatni, megszalasztani: jagen, in die Flucht schlagen. *a Lat. fuga.*

Pe furişu. Пе фꙋри́ш. *adv. furtim, furaciter, clam, occulte, abdite:* lopva, orozva, alattomban: verstohlenerweise, heimlich, insgeheim, unvermerkt.

Pe încetu. Пе ѧ̂чéт. *adv. sensim, paulatim, pedetentim:* lassanként: allmählich, nach und nach.

Péiu. *m.* Пѣ́ю. *subst.* adequé calu: *badius, spadix, gilvus:* pejló: ein blaßes Pferd, das Blaßl.

Peiu, perire, itu. Пéю, пери́ре, и́т. *verb. act. V.* Peru.

Pejmă. *m.* Пéжмъ. *subst.* o plantă: *Centaurea moschata Linn:* Pésmaro'sa: die Bisamflockenblume.

Pela. Пéла. *V.* Prela.

Pelariu, *m. pl.* ri. Пелáрю. *subst.* timariu: *cedo, coriarius, pellarius, Firm:* tímár, ki böreket kikészit: der Gärber, Lederer. *a Lat. pellarius.*

Pelcă. *f.* Пéлкъ, séu mai alesu Pelci, Пéлчи, *plur.* la typografie: *pilla typographica:* könyvnyomtató labda: der Druckerballen.

Pelcuţă, *f. pl.* ţe. Пелкꙋ́цъ. *dimin. pellicula:* börötske: das Fellchen, Häutchen, Lederchen. *item: V.* Peliţă.

Péle, *f. pl.* eii. Пѣ́ле. *subst. pellis, cutis:* — quarea e belită: *pellis, exuviae:* — quarea éste de marhă mare: *cutis, corium:* bör: die Haut, das Fell, Leder. — îmi saiu din péle, *p. e* de bucurie mare: *prae gaudio mihimet non consto, multa laetitia abripior:* böríböl kiúgrani, nagyon megörvendeni: vor Freude aus der Haut fahren wollen. — de péle: *adj. pellicus, pelliceus, pellicius: p. e.* mănuşa de péle: *chiroteca pellicea:* bör kesztyü: der Pelz- oder Lederhandschuh. — acoperiu, séu coptuşescu cu péle: *pellio, pelliculo:* megbörözni, börelbevenni, borítani, béllelni: mit einem oder mehreren Fellen bedecken, überziehen, füttern. — acoperitu, séu coptuşitu cu péle: *pellitus:* börrel borított, béllelt: mit einem Felle, Pelze, mit einer Haut bedeckt. *a Lat. pellis.*

Pelicanu, *m. pl.* ni. Пеликáнꙋ *subst. Pelecanus:* Pellekán, Publikán: der Pelikan.

Pelinu. *m.* Пели́н. *subst. Absinthium:* Üröm: der Wermuth. — cu pelinu: *adj. absinthiatus:* ürmös: mit Wermuth vermischt. *p. e.* vinu cu pelinu: *vinum absinthiatum, vel vinum absinthites:* ürmös bor: der Wermuthwein.

Pelinu albu. Пели́н а́лб. *subst. Artemisia absinthium, Linn:* Fejér Üröm: der weiße Wermuth.

Pelinu micu. Пели́н ми́к. *subst. Artemisia pontica, Linn:* Bárány üröm: der kleine Feldwermuth.

Pelinu negru. Пели́н нéгрꙋ. *subst. Artemisia vulgaris, Linn:* fekete üröm, tapló üröm: der gemeine oder schwarze Wermuth, der Beyfuß.

Pelişóră, *f pl.* re. Пелишоáръ.)
Peliţă, *f. pl.* ţe. Пели́цъ.)
subst.

Digitized by Google

subst. pellicula, cuticula, membrana: hártya, gyenge bőr: das Häutchen, eine zarte Haut.

Pelocu. Пелóк. *adv. V.* Delocu.

Pe lónghé. Пе лѫнгъ. *praepositio: juxta, penes, secundum:* mellett: neben, daneben, bey.

Pémselu, *m. pl.* le. Пéмзел. *subst. V.* Pámátuşu.

Péná, *f. pl.* ene. Пѣнъ. *subst.* 1) de pre ori quarea sburétóre: *penna, pinna:* penna, toll: die Feder.— quarea éste mai micá, şi mai móle, *p. e.* de pre fóle: *pluma:* pelyh, pih: die Pflaumfeder. — cu péne: *adj. pennatus, peniger, plumeus:* tollas: federig, befiedert. — acoperiu queva cu péne: *penno, plumo:* megtollozni: befiedern, mit Federn versehen.— capítu péne: *pennesco, plumesco:* tollasodni: Federn bekommen.— de péne: *adj. plumeus: p. e.* patu de péne: *torus plumeus:* tolluból való ágy: das Federbett. — uşoru qua péna: *levissimus, pluma levior:* könnyű mint a' tollú: federleicht. — 2) de scrisu: *penna scriptoria, calamus:* penna, irópenna: die Feder, Schreibfeder. — 3) *i. e.* flóre: *flos:* virág: die Blume. *p. e.* grádiná de péne: *hortus floralis:* virágoskert: der Blumengarten. *V.* Flore. — 4) o vrésta, séu legáturá de flori, quare se pune, *p. e.* în pílérie, *etc. sertum, fasciculus florum:* virág bokréta: der Strauß, Blumenstrauß, Buschen. — 5) *V.* Cuiu Nro 2) *a Lat. penna.*

Peniçilu, *m. pl.* le. Пеници́л.)
Peniçiluşu, *m. pl.* şé. Пеницилѹш.) *subst. scalpellum, scalper pennarius:* pennakés, pennatsinálókés, penitzillus: das Federmesser.

Penosu, nósá, *pl.* şi, *f.* se. Пенóс, ноáсъ. *adj. pennatus, plumosus:* tollas: federig, voller Federn.

Péntá, *f. pl.* te. Пѣнтъ. *subst.* 1) ori que rudá latá de feru, *etc. pertica ferrea:* vaspánt: eine eiserne Stange.— 2) cu quarea sé férecá róta carului: *canthus:* pántvas, singvas, kerékpánt: die Schiene, Radschiene, das Schieneneisen.— 3) legáturá de feru în quarea se férecá vre unu vinovatu: *compes:* békő: die eiserne Fessel. *p. e.* batu pre quineva în pénte: *compedes alicui indo:* valakit megbékozni, vasra verni: Jemanden eiserne Fessel auflegen, in Eisen schlagen, setzen. Pentuţá, *dimin:*

Penticostariu. *m.* Пентикостáрю. *subst. Pentecostale, seu liber Ecclesiasticus complectens officia Divina a Paschate, usque Pentecostem:* Húsvéttől Punkösdig szolgáló Egyházi könyv: ein Kirchenbuch so den Gottesdienst von Ostern bis Pfingsten enthält.

Pentru. Пéнтрѹ. *praepositio: pro, propter, ob, causa:* ért, mia, miatt: um, wegen, für. *p. e.* pentru pildá: *exempli gratia, causa:* példának okáért: zum Beispiel. — pentru méne, *a*) în tréba, în lipsa meà: *propter me:* érettem, miattam: wegen meiner. — *b*) în locul' meu: *pro me, mei loco:* éretlem, helyettem: für mich.— pentru bani: *pro pecunia:* pénzért: für, um Geld. — pentru Dumnedeu: *per Deum! Deos!* az Istenért! az Istenre! um Gotteswillen!

Pentru aquéia. Пéнтрѹ а̂чѣѧ. *adv. ideo, idcirco, propterea, ea de causa:* azért, azokáért, annakokáért: darum, deswegen, derohalben, deshalben.

Pentru nume. Пéнтрѹ нѹ́ме. *pronomen:* nevmássa: das Fürwort.

Pentru quá. Пéнтрѹ къ. *adv. quia, quoniam, nam, enim, etenim:* mert, mivel, minthogy: denn, weil, da.

Pentru quátu. Пéнтрѹ кѫт. la întrebarea preţiului: *quanti?* mennyin?

nyin? mennyiért? hogy? wie? um wie viel? wie theuer?

Pentru que. Пентрѫ чѣ. *cur, eccur, quare, quamobrem, quapropter, qua de causa, quam ob causam:* mért, miért, miokért, minek: warum, weshalb, weswegen.

Penuţă. Пенúцъ. *pluma, pennula:* pelyh, pih, tollatska: das Federchen, die Pflaumfeder.

Pépenu, *m. pl.* ni. Пѣпенъ.) *subst.*
Pépene, *m. pl.* ni. Пѣпене.) *pepo, melo:* dinye, sárga dinye: die Melone. — Pepenuţu, Pepenaşu, *dimin:*

Pepenisce. *m.* Пепенúщѣ. *subst. ager peponum:* dinyéskert: der Melonenacker.

Pepingine. *f. pl.* ni. Пепúнджине. *subst. V.* Pecingine.

Peptariu, *m. pl.* re. *f.* Пептáріо. *subst. tunica pectoralis, subucula, exomis:* mejjrevaló: der Bruſtlatz, das Bruſtkleid. *Ital.* pettorale.

Peptenu, nare, atu. Пéптен, нáре, áт. *verb. act:* 1) pîrul' capului: *pecto, pectino:* fésülni: kämmen, kämpeln. — lână, cálţi: *pectino, carmino:* gerebelni: krämpeln. *a Lat. pectino.*

Peptenu, *m. pl.* ni. Пéптен. *subst. V.* Péptene.

Peptenariu, *m. pl.* ri. Пептенáріо. *subst. opifex pectinarius:* fésütsináló: der Kammmacher. — Peptenăriţă, *fem:*

Peptenaşu. *m.* Пептенáшъ. *diminutiv. pectunculus:* fésütske: das Kämmchen.

Peptene, *m. pl.* ni. Пéптене. *subst.* 1) de capu, de pîru: *pecten:* fésü: der Kamm. — descălcitoriu: *pecten explicandis capillis, pecten rarus:* bontó-fejtü-ritkafogú-fésü: der Kamm zum auskämmen. — mîruntu, séu de pĕduchi: *pecten densus, tollendis pediculis:* sürófogúfésü, voltatófésü: der Läuſekamm. — 2) de lână, cálţi: *etc. pecten lanarius, stuparius:* gereben: der Krämpel, Riffel.

Peptosu, *f.* tósă, *pl.* şi, *f.* se. Пептóс, тóасъ. *adj. pectorosus:* mejjes, nagy mejjü: hochbrüſtig, weitbrüſtig.

Peptu, *m. pl.* uri. *f.* Пéпт. *subst. pectus:* mejj: (la dobitóce) szügy: die Bruſt. — de peptu: *adj. pectoralis: p. e.* liacu de peptu: *medicamentum pectoriale:* mejjnek való orvosság: die Bruſtarzney, das Bruſtmittel. *a Lat. pectus. Ital.* petto.

Peptuţu. Пептúцъ. *pectusculum:* mejjetske: das Brüſtchen.

Pequându, Pequótu, Pequum, *V.* Prequându, *etc.*

Péră, *m. pl.* re. Пéрă. *subst. plrum:* körtvély, körtvé: die Birne. — pĕdurétă: *pirum sylvaticum:* vatzkor, vadkörtvély: die Holzbirne. — de păméntu, a) *Lathyrus tuberosus, Linn:* földimogyoró: die knollichte Plattererbſe, Erdnuß, die Mäusgen, oder Feigeneicheln, das falſche Schweinbrod. b) *V.* Aluná de păméntu. — peruţă, perişóră, *dimin:*

Péră, *f. pl.* i. Пéрă. *subst.* 1) quarea o dă neştine asupra cuiva înainte, *a*) de éste dréptă: *actio, accusatio, delatio:* vád, vádolás, feladás: die Anklage, Angabe, Anzeigung. — *b*) quea nedréptă: *calumnia:* hamis vádolás: die falſche Anklage, die Schikane. — 2) quarea éste întră doi, *i. e* lége, proçesu: *lis, vadimonium, controversia, vulgo: processus:* per, protzeszus: der Proceß, Rechtshandel.

Peru, rire, ritu. Пéру, рúре, рúт. *verb. reciproc.* 1) *i. e.* mĕ perdu: *pereo:* elveszni: verloren gehen. — 2) mĕ prĕpădescu, mĕ alegu nimica: *pereo, pessum eo:* elveszni, odalenni: umkommen, zu Grunde gehen. — 3) moriu, A) despre ómeni, adecă cu mórte nĕsilnică, aa) în réshoiu: *pereo, intereo, occumbo, cado:*

vesz-

Digitized by Google

veszni, esni, húllani: umkommen, fallen, getödtet werden. bb) *p. e.* în furci, séu altá pedépsá de mórte. *supplicio adficior:* veszni: hingerichtet werden. — B) despre dobitóce, *i. e.* cignescu: *pereo, intereo, crepo:* megdögleni, dermedni: crepiren, umkommen. — 4) dinainté cuiva, dinainté ochilor: *pereo, evanesco:* eltünni: verschwinden, entschwinden. — 5) de queva bólá, *i. e.* scadu, *a*) la façá, *i. e.* gálbinescu: *pallesco, expallesco:* halaványodni: erblassen. — *b*) la trupu: *tabesco:* senyvedni, odalenni: abzehren, abnehmen. *a Lat. pereo.*

Perdé, *f. pl.* ele. Пердѣ. *subst. velum, plaga, cortina:* kárpit, firhang: der Vorhang, die Gardine.

Pérdere, *f. pl.* ri. Пѣ́рдере. *subst. perditio, amissio:* elvesztés: die Verlierung.

Pérdere de vréme. *f.* Пѣ́рдере де врѣ́ме. *subst. jactura, dispendium temporis:* idövesztés, vagy vesztegetés: der Zeitverlust.

Pérdevará. *m.* Пѣрдевáръ. *subst. oliosus, deses:* idövesztegetö: der Tagedieb, Müssiggänger.

Perdu, pérdere, perdutu. Пéрд, пѣ́рдере, пердȣ́т. *verb. act.* 1) *p. e.* toégul', bani, *etc. perdo, amitto:* veszteni, elveszteni: verlieren. — bani în jocu, *p. e.* cu cárţile, *etc.* verspielen. — 2) *i. e.* stricu, *p. e.* vréme, bani fórá trébá: *gratis impendo, insumo, pessumdo:* vesztegetni: verlieren, verthun, verschwenden. — 3) vre unu pruncu, *i. e.* lapidu, nascu fórá de vréme: *aborto, aborior, abortum facio:* idö elött szülni: unzeitig gebären. — 4) vre unu vinovatu cu mórté: *interficio, supplicio, adficio:* veszteni, halállal büntetni: hinrichten. *a Lat. perdo.*

Perḍare. *f.* Перзáре. *subst.* 1) *V.* Pérdere. 2) *i. e.* mórte de ocará: *supplicium:* vesztés: die Hinrichtung. *a Lat. perdo.*

Perḍétoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Перзътóрю, тоáре. *adj. pernicialis, necem, excidium, interitum adferens:* halálos, vesztést okozó: verderblich, tödlich, den Untergang bringend.

Perdutu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Пердȣ́т, тъ. *adj. perditus, amissus:* elveszett: verlohren.

Péréescu, ire, itu. Пѫрѣéск, и́ре, и́т. *verb. act. crepo, strepito, fragorem edo:* ropogni, rotyogni, pattogni, peregni: krachen, knacken, prasseln.

Péréiturá, *f. pl.* ri. Пѫрѣитȣ́ръ. *subst. crepitus, strepitus, fragor:* ropogás, rotyogás, pattogás: das Krachen, Prasseln.

Pe réndu. Пе рѫ́нд. *adv. ordine, ex ordine, suo ordine:* rendre: nach der Reihe.

Péréndu, dare, atu. Пърѫ́нд, дáре, áт. *verb. act. alterno, mutito:* egy más után tserélve tselekedni, valamit: mit Etwas abwechseln, Etwas abwechseld, nach der Reihe thun. — mé péréndu cu quineva în queva ispravá: *invicem permuto, vario:* egy mást felváltani, feltserélni: sich abwechseln.

Péréscu, ríre, ítu. Пъръ́ск, рѫ́ре, ѫ́т. *I. verb. act.* pre quineva, 1) pre dreptate: *accuso, incuso, defero nomen alicujus:* bévádolni, béárulni, feladni: anklagen, verklagen. 2) cu nedreptul': *calumnior, inique accuso:* hamissan vádolni: schikaniren, fälschlich beklagen. — *II. reciproc.* mé péréscu cu quineva, *i. e.* am' price, pérá: *litigo, lite decerto:* perleni, perlekedni, protzeszuskodni: processiren, einen Proceß führen.

Péréşu, *m. pl.* şi. Пѫ́ръш. *subst. V.* Legiuitoriu Nro 1)

Péréturá. *f. pl.* ri. Пѫрътȣ́ръ. *subst. calumnia:* hamis vádolás: die Schikane, falsche Anklage.

Digitized by Google

Pérgă, Pérgăluescu, Pérgaméntu, *V.* Pârgă *etc.*

Periciune, *f. pl.* ni. Перичѣне. *subst. interitus, exitium:* veszés, veszettség: das Verderben, der Untergang.

Periculu, *m. pl.* li. Перикол, *sub. periculum:* veszély, veszedelem: die Gefahr.

Perie, *f. pl.* ii. Пѣріе. *subst. seta, scopula e setis, vulgo: setaceum:* kefe: die Bürſte. — de veſtmênte: *peniculus, penicillus, scopula vestiaria:* köntöstisztitó kefe: die Kleiderbürſte. — de încălçame: *peniculus calcearius:* tsiszmatakaritó kefe: die Schuhbürſte. — de fuióre: *seta, vel setaceum:* borasta, etset: die Kratzbürſte. — de váruitu: *peniculus tectorius:* meszelö, meszelő pamats, etset: die Weiſsbürſte, der Weiſspinſel. — Periuţă, *dimin: a Lat. penicillus:*

Periiu, ére, atu. Пѣрію, ѣре, ат, *verb. act.* 1) cu peria a) vreun' veſtmêntu: *peniculo purgo:* kefelni, megkefélni: bürſten, ausbürſten. — b) fuióre: *setaceo pectino:* borostálni, etsetelni: abbürſten (mit der Kratzbürſte). — 2) *i. e.* péptenu: *pecto, pectino:* fésülni: kämmen, kampeln. *a Lat. pectino.*

Perină, *f. pl.* ni. Перинъ. *subst. pulvinus, pulvinar, torus:* párna, vánkos: der Polſter. — façă de perină: *indumentum pulvini:* párnahaj: die Ziehe, Polſterziehe, das Indelt, Inlied.

Perinută, *f. pl.* ţe. Перинуцъ, *subst. pulvinulus, pulvillus:* kis párna, vánkoska: das Pölſterl, Küſſchen.

Perire, *f.* Перире, *subst. interitus, interitio, exitium, pernicies:* veszés, veszettség, halál: der Untergang, das Verderben. *Ital.* perire.

Perişoru, *m.* Перишор. *subst. Pyrola rotundifolia, Linn:* körtöke: das Wintergrün.

Peritu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Перит, тъ, *adj.* 1) *peritus, deperditus, interemptus:* elveszett: verlohren, verdorben. — 2) la faţă, *i. e.* galbinu, sfîrşitu: *pallens, pallidulus:* halaványsápadt: blaß, bleich.

Peritoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Перитóріу, тоáре. *subst. periens, fluxus, caducus, fragilis, perniciei obnoxius:* veszö, veszendö: vergänglich, verderblich.

Pérlescu, lire, itu. Пърлѣск, áире, ит. *verb. act. uro, aduro, amburo, comburo, cremo, ustulo:* megégetni, perzselni: ſengen, verſengen, abbrennen, verbrennen.

Pérlóu, *m. pl.* óe. Пърлáу, *subst. labrum lintearium:* szapú, szapúló, szapulókád vagy tseber: das Laugenſchaff.

Pérluescu, ire, itu. Пърлъеск, íре, ít, *verb. act. lixo, lixivia perluo:* szapúlni: ſächten, ſächteln, beuchen. dela *perluo.*

Pérpărescu, Pérpăriţă, *V.* Parpărescu, Pârpăriţă.

Pérsecă, *f. pl.* ce. Пѣрсѣкă. *subst. persicum, malum, pomum persicum:* baratzk: die Pfirſche, Pfirſiche. — sîmburu de pérsecă: *nucleus persici:* baratzkmag: der Pfirſichkern.

Pérsecu, *m, pl.* ci. Пѣрсѣк. *subst. persica, malus amygdalus, arbor persica:* baratzkfa: der Pfirſchen- oder Pfirſichbaum. — flóre de pérsecă: *flos persicae:* baratzkvirág: die Pfirſichblüte. — Persecuţu, *dim. a Lat. persica.*

Persida, *f.* Пѣрсида. *Persia, Persis:* Perzsia: Perſien. — omu din Persida: *Persa:* Per'siai: der Perſer, Perſianer.

Persoană, *f. pl.* óne. Персóнъ. *subst. persona:* személy: die Perſon.

Perspectivu, *m. pl.* uri. *f.* Перпиктивъ. *subst. thelescopium, vulgo, perspectiva:* meszszelátó, perspektiva: das Fernglas, Perſpectiv.

Per-

Pescárie, *f.* Пескарїе. *subst. piscaria, -es piscaria*: halászat: die Fischerey.

Pescáritu, *n.* Пескарїт. *subst. piscatio, piscatura, piscatus*: halászás, halászat: das Fischen, der Fischfang. *a Lat. piscatura.*

Pescariu, *m. pl.* ri Пескарю, *subst.* 1) quare prende peşci: *piscator*: halász: der Fischer. — de pescari: *adj. piscatorius, p. e.* luntre de pescari: *scapha piscatoria*: halász tsónak: der Fischerkahn. — Pescáriţă: *piscatrix*: die Fischerinn. — 2) *i. e.* negoţitoriu de peşci: *negotiator piscarius*: halárros: der Fischhändler.

Péşce, *m. pl.* sci. Пѣшце. *subst. piscis*: hal: der Fisch. — pésce săratu: *salsamentum*, sóshal: der gesalzene, oder marinirte Fisch. de peşci: *adj. piscarius, p. e.* térgu séu piaţu de peşci: *forum piscarium*: halpiatz: der Fischmart. — lacu, táu de peşci: *piscina*: halastó: der Fischteich. — os de péşce: *maxilla balaenae*: haltsont: das Fischbein. — murátore de peşci: *garum, muria*: halnak sósleve: die Fischlacke, Fischbrühe. — osuţu de péşce: *spina piscis*: halnak a' szálkája: die Fischgräte. — uréché péşcelui: *branchia*: kapotyúja a' halnak: die Fischkieme, das Fischohr. — unsóre de péşce: *adeps piscis*: halzsir: der Thran, Fischthran. — aripa péşcelui: *pinna*: halszárny: die Floßfeder. *a Lat. piscis.*

Peşce albu, Пѣшце алв. *subst Cyprinus alburnus*: fejér keszeg, fejérhál: der Weißfisch.

Péşce çigánescu. Пѣшце цигънѣск. *subst. Cyprinus tinca*: tzompó, tzigányhal: die Schleihe.

Pescosu, *f.* cósă, *pl.* şi, *f.* se. Пескосе, коасэ, *adj. piscosus, pisculentus*: halas: fischreich, voll Fische.

Pescuescu. ire, itu. Пескѣѣск, ѣре, ѣт. *verb. act. piscor*: halászni: fischen, Fische fangen.

Pescuire, *f. pl.* i. Пескѣѣре, *subst. piscatio*: halászás: das Fischen.

Pescuitu, *m.* Пескѣѣт, *subst. i. q.* Pescáritu.

Pescuţu. *m.* Пескѣц. *diminut. pisciculus*: halatska: das Fischen, Fischgen, Fischlein.

Peşta. Пѣшта.) *subst.* un orás în Peştu. Пѣшт.) Téra Ungurésca: *Pestum, Pestinum*: Pest: Peſt (Stadt in Ungarn).

Peştere, *f. pl.* ri. Пѣштере. *subst. specus, spelunca, caverna, antrum*: barlang: die Höhle.

Peştiru, *m. pl.* re. *f.* Пештѣр. *subst. mantele, mantile, manutergium*: kendö, kéztörlö, törölkézökendö: das Handtuch, die Handquehle.

Pestrecu, écere, ecutu. Пестрѣк, ѣчере, кѫт *verb. reciprog.* mé pestreçu: *linquor, deliquium patior*: elájúlni: ohnmächtig werden, in Ohnmacht fallen, außer sich gerathen.

Pestrecutu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Пестрекѫт, тз. *adj. qui animi deliquium passus est, qui non est sibi praesens*: elájúlt, magánkivül lévö: ohnmächtig, sich nicht gegenwärtig, außer sich.

Pestriţu, *f.* ţă, *pl* ţi, *f.* ţe. Пестрицэ, цз. *adj. varius, variegatus, scutulatus, maculosus, sparsus*: tarka, iromha, pettegetett, kendermagos: scheckig, bunt, gesprenkelt, weißgefleckt.

Pétă *f. pl.* ete. Пѣтз. *subst. p. e.* de unsóre în vre o hainá, pe obraz, *etc. macula*: petsét, motsok, szenny: der Fleck, Flecken.

Petacă, *f. pl.* ace. Петѫкз) *subst.*

Petacu, *m. pl* ci. Петѫк) *numus septem cruciferorum, vulgo: septenarius*: peták, hetes: der Siebner, ein Siebenkreuzerstück.

Petatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Петѫт, тз, *adj. maculosus, ma-*

culatus: petsétes, motskos: fleckig, voller Flecke.

Peté. *f.* Πετέ, *subst. ligula, tinea*: pántlika: das Band, Bandl. — Peteluţă, *diminutiv. Graece* πετάλα, *folia.*

Pétecu. *m. pl.* ce. Πέτεκ, *subst.* 1) *p. e.* de pánurá, pánzá a) bunu: *segmentum, lacinia*: fólt: der Fleck, ein Stück Tuch, *etc.* b) *i. je.* sdranţă: *pannulus, lacinia*: fólt, rongy, fontsik: der Lumpen, Hader. — 2) *i. q.* Pétă. — Petecuţu, *dimin.*

Peteci. Πετέτσι. *subst. febris petechialis*: petéts: das Fleckfieber.

Petecosu, *f.* cósă, *pl.* şi, *f.* se. Πετεκός, κοάτζ. *adj. pannosus, pannuceus, pannuceatus, laciniosus*: fóltos, rongyos: lumpig, zerlumpt, zerfetzt.

Peţériu. *m.* Πετσέρω. *subst. custos canum*: kutyapetzér: der Hundsvogt.

Peţescu, ţite, ţitu. Πετσέκ, τσίρε, τσίτ. *verb. act. peto quampiam in matrimonium, ambio aliquam nuptiis*: léánytkérni: freyen, sich um Eine bewerben. dela: *peto* séu *petesco.*

Petezu, tare, atu. Πετέτζ, τάρε, άτ. *verb. act. maculo, commaculo*: bémotskolni, elszennyezni: flecken, beflecken.

Peţitu, *m. pl.* te. Πετσίτ. *subst. procatio*: léánykérés: die Freyth, Freythe.

Peţitoriu, *m. pl.* ri. Πετσιτόρω. *subst. procus*: léánykérő: der Freyer, Brautwerber. dela *petitor*: ceretoriu.

Pétră, *f. pl.* ri. Πέτρα. *subst.* 1) cu terminul' de obsce: *lapis, petra*: kő: der Stein. — facu pétră, séu întărescu queva qua pétra: *lapio, Pacuv. apud Non. I. N.* 87.) kővé változtatni: zum Steine, oder steinhart machen. — me facu pétră: *lapidesco, vulgo: petrificor*: köve válni: zum Steine werden. — ucidu cu petrii: *lapido, lapidibus obruo*: megkővezni: steinigen. — ucidere cu petrii: *lapidatio*: megkövezés: die Steinigung. — de pétră, *adj.* a) que éste din pétră: *lapideus, petrinus, saxeus*: köből való: steinern. *p. e.* podu de pétră: *pons lapidens*: köhíd: eine steinerne Brücke. — baie de pétră: *lapicidina, latomia lapidaria*: kőbánya, kővágóhely: der Steinbruch, die Seingrube. — tăietoriu de pétră: *lapicida*: kővágó: der Steinhauer, Steinbrecher. — cioplitoriu de pétră: *quadratarius, lapicida*: kőfaragó: der Steinmetz. — oleiu de pétră: *petroleum*: kőolaj: das Steinöl. — b) que se face, crésce, séu stă pre pétră: *petraeus, petrensis, saxatilis*: köví: in Felsen wachsend, an Steinen befindlich. *p. e.* buhă de pétră: *nodua saxatilis*: kövibagoly: die Steineule, der Steinkauz. — tare qua pétra: *lapidosus, saxeus*: kemény mint a' kő: steinhart. — 3) *i. e.* grindine: *grando*: kőeső, jégeső: der Hagel, die Schloßen. — bate pétra, cade pétră: *grandinat*: jégeső esik: es hagelt, es schloßet. *a Gracco* πετρα: *rupes, petra.*

Pétră acră. Πέτρα άκρα. *subst. alumen, stypteria*: timsó: der Alaun. — facu, gătescu, preseru queva cu pétră acră: *alumino*: meg timsózni: alaunen. — făcutu, séu preseratu cu pétră acră: *aluminatus*: timsóval készitett, vagy hintett: mit Alaun gemacht, vermischt. — plénu de pétră acră: *aluminosus*: timsós: alaunig. — tăietoriu, séu negoţitoriu de pétră acră: *aluminarius*: timsóvágó, vagy azal kereskedő: der Alaungräber, oder -händler.

Pétra boilor. Πέτρα κόηλωρ. *subst. vitriolum caerulum*: kékkő: der Kupfervitriol.

Pétră de mórá, Πέτρα δε μόαρα. *subst. lapis molaris*: malomkő: der

der Mühlstein. — quea din sus: *meta:* felsö malomkö: der obere Mühlstein, oder der Läufer. — quea din josu: *catillus:* alsó malomkö: der untere Mühlstein.

Pétrá de vinu Пѣ́тръ де ви́н. *subst. Tartarus:* borkö: der Weinstein.

Pétrá puciósá. Пѣ́тръ пѹчоа́съ. *subst. sulphur:* kénkö, büdöskö: der Schwefel. — cu pétrá puciósá fácutu, séu íntinsu ín pétrá puciósá: *sulphuratus:* kénköves: geschwefelt. *p. e.* açá cu pétrá puciósá: *filum sulphuratum:* kéngyértya: der Schwefelfaden. — de pétrá puciósá: *adj. sulphureus, p. e.* mirosu de pétrá puciósá: *odor sulphureus:* kénköbüz: der Schwefelgeruch. — baie séu fabricá de pétrá puciósá: *sulphuraria:* kénköbánya, vagy fabrika: die Schwefelgrube, oder-hütte.

Pétrá roşie. Пѣ́тръ ро́шїе. *subst. haematites:* vérkö: der Blutstein.

Pétra şorecelului. Пѣ́тра шаречѣ́лѹлѹй. *subst. Arsenicum:* egérkö der Arsenic, das Mäusegift.

Pétrá scumpá. Пѣ́тръ скѹ́мпъ, *subst. gemma:* drága kö: der Edelstein, die Juwele. — ímpodobescu queva cu petrii scumpe: *gemmo: gemmis distinguo:* drága kövekkel kirakni: mit Edelsteinen besetzen, oder schmücken. — cu petrii scumpe: *gemmatus, gemmosus:* drága köves: mit Edelsteinen besetzt. — ín quarele se aflá, petrii scumpe, *p. e.* vreun ríu: *gemmifer:* drága kötermö: gyönytermö: Edelsteine in sich habend, mit sich führend. — negoţitoriu de petrii scumpe: *gemmarius:* drága köáros, gyöngyáros, Iubilér: der Edelsteinhändler, Juwelicur.

Pétrá vénétá. Пѣ́тръ вѫ́нътъ. *subst. V.* Pétra boilor.

Petrariu. *m. p.* i. Петра́рю. *subst.* 1) *i. e.* táiteoriu de pétrá: *lapidarius, lapicida:* kövagó: der Steinhauer, Steinbrecher. 2) *i. e.* cioplitoriu de pétrá: *lapicida, quadratarius:* köfaragó: der Steinmetz. — 3) *i. e.* baie de pétrá: *lapicidina, latomia lapidaria:* köbánya: der Steinbruch, die Steingrube. — 4) un locu petrosu: *saxetum, locus lapidosus:* köveskely: ein Ort voller Steine. — 5) o pasere: *pipra rupicola:* kövipipra: der Steinzeisig.

Petrecu, écere, ecutu. Петре́к, ѣ́чере, кѹ́т. *I. verb. activ.* 1) pre quineva, *p. e.* pre cale, din casá afará: *comitor:* késérni, kísérni, elkísérni, kikísérni: begleiten, geleiten, das Geleit geben. — 2) vrémé, viaţa *etc. traduco, transigo, consumo:* töltení: zubringen, hinbringen. — 3) queva íntémplári bune, séu réle, *i. e.* páţescu: *experior:* által menni valamin: erfahren, ein Geschick überstehen. — 4) vre o carte cu cetania: *perlego, percurro:* által olvasni, kiolvasni: durchlesen. — 5) *p. e.* sabia prin queva, séu quineva: *trajicio, transfigo, tranfodio:* által vagy keresztül döfni: durchbohren. — *II. verb. neutr.* 1) *i. e.* tráescu: *vivo, vitam tansigo, gero:* élni: leben. *p. e.* quum petreci? *quomodo vivis?* hogy élsz? vagy? wie lebst du? wie geht es dir? — cu quineva: *utor, conversor:* élni, társalkodni, mulatni valakivel: leben, umgehen, zubringen mit Jemanden. — 2) ími petrecu *i. e.* ín desfátári, veselii: *teneor, recreor, oblector, me distraho:* mulatni, töltení: sich unterhalten, vergnügen, ergötzen. — 3) *i. e.* trecu, pétrundu: *penetro, pervado:* általhatni, keresztülmenni: durchgehen, durchdringen. — *III. verb. reciproc.* mé petrecu, *i. e.* mé pestrecu: *linquor, deliquium patior,* elájúlni: ohnmächtig werden, in Ohnmacht fallen, außer sich gerathen.

Pe-

Petrecanie, *f p.* ánii. Петрекáнїе. *sub.* 1) quaré odám quelui que mérge dela noi: *comitatio*, *comitatus*: elkísérés: das Geleit, die Begleitung. — 2) quaré o dám óre quáruiva mort: *funus*, *justa*, *funebria*: halotti tisztesség: das Leichenbegängniß, der Leichenzug. — 3) cu quinéva: *usus*, *consvetudo*, *conversatio*: társalkodás: der Umgang, die Conversation. — 4) cu desfátare, *oblectatio*, *exhilaratio*, *vulgo*: *distractio*: mulattság, jó idö töltés: die Unterhaltung, Ergötzung, Vergnügung. — *V.* Petrécere de vréme.

Petrécere, *f pl.* i. Петрѣ́чере. *subst.* *V* Petrecanie —

Petrécere de vréme: *traductio temporis*: idötöltés: der Zeitvertreibt.

Petrecutu, *f.* tá. *pl.* ţi, *f.* te. Петрекѹ́т, тъ. *adj.* 1) de ménte, séu simţiri, *V.* Pestrecut. — 2) de bétránéţe: *senex admodum*, *decrepitus*: agg, nagyon öreg, igen vén: bejahrt, sehr alt, steinalt.

Petricé, *f. pl.* ele Петричѣ́. *diminut. lapillulus*: követske: das Steinchen.

Petrinjelu, m. Петринжéл. *subst.* *petroselinum*: petrezselyem, peterzselyem, petresirom: der Petersell, Peterling, die Petersilge, Petersilie. *Ital.* petrosello.

Petrinjel de cámpu. Петринжéл де кѫ́мп, *substant.* *V.* Pimpinélá.

Petrişu. Петри́ш. *subst.* *glarea*, *sabulum*: követs: der Kies, Kiessand.

Petroburgu, *m.* Петробѹ́рг. *subst.* Mitropolia Impéráţii ruseşti: *Petropolis*: Pétervára (muszka országban): St. Petersburg.

Petrosu, *f.* trósá. *pl.* şi, *f.* se. Петрóс, троáсъ *adj.* *petrosus*, *lapidosus*, *saxosus*: köves, követses: steinig, kiesig.

Petrovaradinu. *m.* Петроварадúн. *subst.* In Slavonia: *Petrovaradinum*: Pétervárad: Peterwardein.

Pétrunchiosu, *f.* ósá, *pl.* şi, *f.* se. Пътрѹнкїóс, оáсъ. *adj.* *stupidus*, *rusticus*, *simplex*: paraszt, bornyász, együgyü: dumm, tölpisch, grob, bäuerisch. *a Lat.* *petro* — *nis.* *Plaut*

étrunḑáciosu. *f.* ciósá, *pl.* şi, *f.* se. Пътрѹнзъчїóс, чоáсъ, *adj.* *penetrabilis*, *pervius*: általhatható: durchdringlich.

Pétrunḑátoriu, *f.* tóre. *pl.* ri, *f.* re. Пътрѹнзътóрю, тоáре, *adj.* *penetrans*, *penetrabilis*, *vehemens*: általható, általjáró: durchdringend. *a Lat* *penetrans.*

Pétrundere, *f. pl.* i. Пътрѹ́ндере, *sub.* *pertusio*, *pervasio*, *penetratio*: általhatás: die Durchdringung.

Pétrundu, dere, trunsu. Пътрѹ́нд, дере, трѹ́нс. *I. verb. activ.* *pertundo*: általhatni, keresztül ütni: durchstoßen. — *II. neutr.* *penetro*, *pervado*: általhatni, meghatni: durchdringen. *a Lat.* *pertundo.*

Pétrunsu, *f.* sá. *pl.* şi, *f.* se. Пътрѹ́нс, съ. *adj.* *pertusus*: általhatott: keresztül ütött: durchgestoßen.

Pétruţá, *f. pl.* ţe. Петрѹ́цъ, *V.* Petricé.

Pe unde. Пе оу́нде, *adj.* 1) *i. e.* unde: *ubi*, *ubi locorum*: hol: wo. 2) pre quaré parte: *qua*: mer re: wozugegen, auf welche Seite.

Peuniţá, *f. pl.* ţe. Пеѹни́цъ. *pava*, *vel pavo femina*: nösténypáva: die Pfauinn, die Pfauhenne.

Peunu, *m. pl.* ni. Пеѹ́н. *subst.* *pavo*: páva: der Pfau, oder Pfauhahn. — de peunu: *adj.* *pavoninus*, *pavonius*: *p. e.* péná de peunu: *penna pavonina*: pávatoll: die Pfaufeder oder Pfauenfeder.

Pe urmá. Пе оу́рмъ. *V.* Pre urma.

Piaţiu, *m. pl.* ţe. Пїáц. *subst.* *forum*: piatz, piartz: der Markt, Platz, Marktplatz. *Ital.* Piazza *platea*, *forum.*

Pi-

Digitized by Google

Picátóre, *f. pl.* ri. Пикътоáре. *subst. frixorium, sartago, artopta*: petsenyealávaló: die Bratpfanne.

Picáturá, *f pl.* uri. Пикътȣ́рь. *subst V.* Picu: Nro. 1) *et* 2).

Picáturescu, rire, ritu. Пикътȣрéск, ри́ре. и́т. *I. verb. activ. stillo, instillo*: tsepegetni, tsepegtetni: tröpfeln, träufeln. — *II. neutr. gutto, stillo*: tsepegni, tseperegni: tröpfeln, träufeln.

Picáturuţá, *f. pl.* ţe. Пикътȣрȣ́цъ. *subst.* 1) de apá, de plóie: *guttula*: tsepetske: das Tröpfchen. — 2) din altá queva de páne, *etc. modicissimum, guttula, hilum*: egy parányi, szikrátska valamiböl: ein kleines Bißchen, das Geringste, etwas sehr weniges.

Piçigoiu, *m. pl.* ii. Пицигóю.)
Piçiguşu, *m. pl.* si. Пицигȣ́ш.) *subst.* o pasere, *i. e.* çiglén: *parus*: tzinke, tzinege: die Meise.

Piçigu, gare, gatu. Пици́г, гáре. áт. *verb. activ. i. e.* pişcu: *vellico*: tsípni: zwicken. *Ital.* pizzicare.

Picioicá, *f pl.* ce. Пичóйкъ. *subst. V.* Mére de páméntu.

Picioraşu. *m. pl.* şe. Пичорáш. *subst. pediculus, pedunculus, pedusculus, pediolus*: lábatska, kisláb, ein kleiner Fuß, das Füßchen.

Piiorcá, *f. pl.* ce. Пичóркъ. *subst V.* Mére de páméntu.

Picioru, *m. pl.* re. Пичóр. *subst.* 1) un médulariu al' trupului: *pe*, láb, der Fuß. — pun la queva picióre: *pedo*: lábat tenni, vagy tsinálni valaminek: mit Füßen versehen. — cu picióre: *pedatus*: lábas: Füße habend. — mé u pre picioru, *i. e.* taiu fuga: *me in pedes conjicio, fugam do, capesso*: talpra, vagy szaladsra venni a' dolgot: sich auf die Füße begeben. — mé aruncu cui la picióre: *ad pedes alicujus cecido, me abjicio, projicio*: lábaihaz borúlni valakinek: Jemanden zu Füßen fallen. calcu queva in picióre: *conculco, proculco*: lábbal tapodni valamit: mit Füßen, oder unter die Füße treten. — súnt' bunu de picióre: *pedibus valeo*: jó lábaim vagynak: jól tudok gyalogólni: ich bin gut zu Fuße. — súnt' réu de picióre: *pedibus minus valeo, male sum pedatus. Sveton Oth.* 12. gyenge lábaim vagynak: ich bin schlecht zu Fuße. — pun' pre quineva in picióre: *eveho, adtollo, erigo*: lábra segíteni, felsegíteni: Jemanden aufhelfen, emporbringen. — cale de picióre: *semita*: gyalogút: der Fußpfand, Fußsteig, Fußweg. — 2) un picioru, séu a patra din vreo marhá belitá, *p. e.* de bou, viţel, melu, *etc. quadrans, quarta pars*: egy tzímer: das Viertel. — 3) picior de munte: *radix montis*: hegynek allya, töve: die Wurzel (der Fuß) des Berges. — 4) piciórele mésii: *pes, pedamentum, basis mensae, trapezophoron*: asztallab: das Tischgestell, die Füsse, oder das Fußgestell eines Tisches. dela: *petiolus i. e.* piciorasu, *p. e.* de mel'. *Cels. H.* 18. *post med.*

Piciorul' caprii. *m.* Пичóрȣл капрїи. a) *proprie*: *pes caprinus*: kétske láb: der Geißfuß. b) o plantá: *Aegapodion*: ketskelábfü: der Geißfuß.

Piciorul' viţelului. *m.* Пичóрȣл киціелȣлȣй. a) *proprie*: *pes vitalinus*: borjúláb: der Kalbsfuß; — b) o plantá *V.* Márceţiu, séu Barba lui Aron.

Picsisu, *m. pl.* se. Пикси́ш)
Picsusu, *m. pl.* uri. Пикшȣ́ш) *subst. pyxus, theca, arcula*: piksis, kátulyátska: die Büchse, Dose. — de tabacu. *pyxis pulveris nicotianae*: piksis, pikszis: Tabacksdose.

Picu,

Picu, *m. pl.* uri. Пи́к. *subst.* 1) de plóie, de apă, *i. e.* strop: *gutta, stilla*: tsep: der Tropfen. 2) queva puçintelu, o párticé micá: *gutta, hilum, exiguum, modicum, paucum ex re aliqua*: egy tsep, egy szikra, egy kevés: ein Tropfen, Bißchen, etwas wenig, geringes. *p. e.* un picu de pâne: *modicum panis*: egy kevés kenyér: ein Bißchen, oder ein wenig Brod. — 3) *t. e.* puiu quarele éste *p. e.* pre cartonu, séu pre altă ţésétură zugrăvită: *gutta, punctum, punctum, punctulum, punctillum, macula*: petteg, szem: das Tüpfel, Tüpfelchen, der Punkt, Fleck. *Ital.* piccolo, *parvus, parvulus, minimus.*

Picu, care, atu. Пи́к, ка́ре, ка́т. *I. verb. activ. p. e* cu réşină: *stillo, instillo*: tsepegetni, tsepegtetni: tröpfeln, träufeln. — *II. neutr.* 1) *i. e.* picur: *gutto, stillo*: tsepegni: traufen, träufen, tröpfeln. — 2) *i. e.* cadu: *cado, decido, labor*: bukni, esni, húllani: fallen. — mai multe *V.* in Cadu.

Picură. Пи́кэрэ. *subst. impers.*: *stillat, substillat*: szemez, lanyház, tsepereg: es tröpfelt, nieselt, regnet fein, langsam.

Picuru, rare, atu. Пи́кэр, ра́ре, а́т, *V.* Picáturescu.

Piftii. Пифтій, *m. plur. subst. V.* Aituri.

Pigulescu, lire, litu. Пигулéск, ле́ре, ли́т, *verb. act.* 1) *i. e.* smulgu pre încet: *pedetentim evello*: tépdelni: nach und nach austupfen. — 2) pişcu, iéu quâte queva: *libo*: egy keveset valamiből elvenni: von einer Sache etwas weniges wegnehmen.

Piha! Пи́ха! quând arătăm queva gréçă, neplăcére: *phui! phiha Terent. fafae!* piha! ejnye! pfui.

Pihă, *f* Пи́хэ, *subst.* 1) o pénă molcuţă, quum éste *p. e.* pre fólele gânţii: *etc. pluma*: pelyh, pih: die Pflaumfeder, die Dune. — 2) perii, séu flócele quéle moi, quare se védu pre prunci: *lanugo*: moh, pih: der Milchbart.

Pilă, *f. pl:* le. Пи́лэ, *subst. lima*: ráspoly: die Feile, Raspel.

Pilci. Пи́лчій, *plur. subst. V.* Pelci.

Pildă, *f. pl.* e. Пи́лдэ, *subst. exemplum*: példa: das Beyspiel, Exempel. — dau pildă bună: *bono exemplo praeco*: jó példát adni, mutatni: ein gutes Beyspiel geben, mit einem guten Beyspiele vorgehen. — 2) *parabola, paradigma*: példabeszéd: die Parabel, das Gleichniß.

Pildescu, dire, ditu. Пилдéск, ди́ре, ди́т. *verb. act. figurate, tecte, parabolice, per similitudines loquor*: példákban, hasonlitásokban beszélni: gleichnißweise, figürlich reden.

Pîlérie, *f. pl.* rii: Пълъріе, *subst. pileus, pileum*: kalap: der Hut. — çu pîlérie: *pileatus*: kalapos, kinek kalapja vagyon: einen Hut aufhabend. — punu pîléria în capu: *pileum capiti impono*: feltenni, fejébetenni a' kalapot: den Hut aufsetzen. — iéu pîléria din cap: *pileum capiti demo*: levenni a' kalapját: den Hut herunter- oder herabnehmen. *a Lat. pileus.*

Pîlériériu, *m. pl.* ri. Пълъріе́рю. *subst. opifex pileorum, vulg.*: *pileo — onis, pilearius*: kalapos: der Huter, Hutmacher. — Pîlérieriţă: *femin.*: *a Lat. pile arices.*

Pîlériuţă, *f. pl.* ţe. Пълъріу́цэ. *subst. pileolus*: kalapotska, kis kalap: das Hütchen.

Pilescu, lire, litu. Пилéск, ле́ре, ли́т. 1) *verb. act. i. e.* rad, séu pleescu cu pila: *limo, lima polio, rado*: ráspolyozni, reszelni: feilen. 2) *transl. i. e.* furu: *furor, clepo, pilo*: lopni: stehlen, wegstehlen. *a Lat. pilo.*

Pi-

Digitized by Google

Pilire. *f.* Пилúре. *subst. limatio:* reszelés. das Pfeilen.

Pilitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Пилúт, тъ. *adj. limatus:* reszeltt: gefeilt.

Pilitură, *f. pl.* ri. Пилтýръ, *subst. scobs, vel ramenta per limam facta, limatura:* reszelő por: der Feilſtaub, die Feilſpäne.

Pilotă, *f. pl.* te. Пúлотъ, *subst. culcita plumea:* donyha, dunyha, derekaly: das Federbett, die Tuchet.

Pilugu, *m. pl.* uri. Пилúг, *subst. pillum, pistillum, tudes, pistrilla:* kölyű, törő, ütő: der Schlägel, Klöppel, Stößel. — de mojéru: *tudes, pistillum:* mozsárütő, borstörő: die Mörſerkäule, der Stößel, Klöpfel, Stämpel. *a Lat. pillum.*

Pilulă, *f. pl.* le. Пúлълъ, *subst. pilule medica:* pilula: die Pille.

Pimniçiă, *f. pl.* ţe. Пúмницъ, *subst. cella vinaria, vulgo: cellare, cellarium:* pintze: der Keller. — Pimnicióră: *dimin.*

Pimnicériu, *m. pl.* ri. Пимничéрю. *subst. cellarius, promus:* koltsár, pintzekultsár: der Kellner, Kellermeiſter.

Pimpiné. *f.* Пимпинé } *subst.*
Pimpinélă. *f.* Пимпинéлъ } *subst.* o plantă, altm. petrinjelu de cămpu: *Pimpinella saxifraga, Linn:* rákfarkfű, tsábaire: der Steinpeterlein, Steinpfeffer, die Pinpinelle, Pimpernelle, das Biberlein.

Pinchiu. *m.* Пúнкю. *subst. V.* Cintiţă.

Pintă, *f. pl.* te. Пúнтъ. *subst. p. e.* de vinu, *i. e.* Cupă, *V.* Cupă Nro 1)

Pintenogu. *m.* Пинтенóг. *subst.* adequă cal': *equus habens pedem albo sparsum:* szártsalábú ló: der Weißfuß.

Pintenu, *m. pl.* ni. Пúнтен. *subst.* 1) quarele se pune pre cisme: *calcar.* — a cocoşului: *radius, calcar:* sarkantyú: der Sporn. — dau, taiu, lovescu cu pintenul': *calcar subdo, adhibeo:* megsarkantyúzni: ſpornen. — 2) o flóre: \ *Delphinium, Consolida regalis, Linn:* sarkantyúvirág: der Ritterſporn. *Graece* πληκτρον. *calcar. Ital.* pinta. *inpulsio.*

Pintéru, *m. pl.* ri. Пúнтър. *subst. V.* Butnariu.

Pintocu, *m. pl.* ce. Пинтóк. *subst.* 1) un' greşu, boşcaşu, jumîtate de paraa: *media, poltura, quadrans grossi:* fél póltra: ein Gröſchel. — 2) *i. e.* om' becisnicu: *homo abjectus:* gázember: ein ſchlechter Kerl, der Filou.

Pintră. Пúнтръ. *adv. V.* Printră.

Pînu. *m.* Пúн. *subst. i. e.* bradu alb', molitu: *pinus sylvestris, abies candida:* lutzfa, fejérfenyő: die Weißfichte, Weißtanne, der Kienbaum, Kiefer, die Fohre.

Pinzérie, *f. pl.* rii. Пинзъріе. *subst. domus monetaria:* pénzverőház, Mintzház: das Münzhaus.

Pio. *m.* Пío. *subst.* 1) de pisatu, *p. e.* orzu, grău, *etc. pila:* kölyű: die Stampfe. — 2) de pănură, *i. e.* dube, vultori: *mola fullonica:* ványolómalom: die Walkmühle.

Pioariu, *m. pl.* ri. Піоáрю. *subst. fullo:* ványoló: der Walker, Walkmüller.

Pipă, *f. pl.* pe. Пúпъ. *subst. fistula fumaria, vulgo: pipa, faica:* pipa: die Pfeife, Tabacks-pfeife, Rauchpfeife.

Pipăescu, ire, itu. Пипъéск, úре, úт. *verb. act. palpo, adtrecto, contrecto:* érdekelni, érinteni, tapasztani, tapintani: taſten, antaſten, betaſten, fühlen, berühren. *Graecis* ποππυζω *i. e. leniter contrecto.*

Pipăire, *f. pl.* ri. Пипъúре. *subst. palpatio, adtrectatio, contrectatio:* érdeklés, tapasztás, tapintás: die Antaſtung, Betaſtung, Berührung, Anfühlung.

Piparcă, *f. pl.* árci. Пипáркъ. *subst.* ardeiu: *Capsicum annuum, Linn:* paprika, törökbors: die Pfefferonie, der türkiſche Pfeffer.

Pipaşu,

Digitized by Google

Pipaşu. *m.* Пипáш. *subst. ducens fumum Nicotianae, vulgo: fumator, fumigator:* dohányos: der Raucher, Tobacksraucher.

Pipéru, rare, ratu. Пипър, рáре, рáт.)

Piperezu, rare, ratu. Пиперéз, рáре, рáт. *verb. act. pipero:* megborsozni: pfeffern. *a Lat pipero.*

Pipératu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Пипърáт, тъ. *adj. piperatus:* borsos: gepfeffert.

Piperiu. *m.* Пипéрю. *subst. piper:* bors: der Pfeffer. *Graece* πεπερι.

Piperiu turcescu. Пипéрю̆ терчéск. *V.* Piparcă.

Pipernitiă, *f. pl.* ţe. Пипéрницъ. *subst. pixis piperis:* borstartó: die Pfefferbüchse.

Pipingine. *f.* Пипи́нцине. *subst. V.* Pepingine.

Pipirigu. *m.* Пипири́г. *subst. scirpus, juncus:* káka: die Binse, Simse, das Schilf.

Pipu, pare, atu. Пи́п, пáре, áт. *verb. act. duco fumum Nicotianae, vulgo: fumo, fumigo:* dohányozni, pipázni: Tobak rauchen, schmauchen.

Pîrcescu, cire, itu. Пѫрчéск, чи́ре, и́т. *verb. act. subo, ineo:* bagzani, koslatni: rammeln, belaufen, besteigen.

Pîrciu, *m. pl.* ci. Пѫ́рчю. *subst. caper, hircus:* tzáp, ketskebak: der Bock, Ziegenbock. — mai cu samă quarele ámblă sî pîrcéscă: *hircus subans:* bagzótzáp: ein brünstiger Geißbock. — putu a pîrciu: *hircum oleo:* bakbüzü lenni: bocken, bockenzen.

Pirónă, *f. pl.* ne. Пироáнъ.)
Pironu, *m. pl.* óne. *f.* Пирóн.) *subst. clavus longior ferreus:* egy hosszú vasszeg: ein langer eiserner Nagel.

Pironescu, nire, nitu. Пиронéск, ни́ре, ни́т. *verb. act. clavis adfigo:* odaszegezni: annageln.

Pirosu, *f.* rósă, *pl.* şi, *f.* se. Пирóс, роáсъ. *adj. pilosus, villosus, crinitus:* szörös: haarig, haaricht, behaart. *a Lat. pilosus.*

Piru. *m.* Пи́р. *subst.* un' feliu de érbă: *triticum repens, gramen caninum:* perje, kutyaperje: die Quecke, das Queckengras, Hundsgras.

Pîru, *m. pl* Peri. Пъ́р. *subst.* un' pomu: *pirus:* körtve- vagy körtvélyfa: der Birnbaum. — pădureţu: *pirus sylvestris:* vadkörtvélyfa: der Holzbirnbaum.

Pîru, *m. pl.* erii. Пъ́р. *subst.* pre omu, séu pre dobitóce, 1) numai un' firu: *pilus, capillus, crinis:* hajszál: ein einzelnes Haar, das Härchen. — din fir' în pîr': *singillatim, accuratissime:* hajszálanként. egyenként: haarklein. — póné într' unu pîru: *accuratissime:* egy hajszálig: auf ein Härchen. — mise rîdică perii, pîrul' capului: *horrent capilli:* borzadok, a' hajam feláll: die Haare stehen mir zu Berge. — 2) tot' pîrul' din capul' omului: *coma, caesaries, capillus, capilli, crines:* haj: das Haar, Hanpthaar. — fată în pîru, *i. e.* mare, de măritatu: *virgo nubilis, matrimonio matura:* hajadon, férjhez adó, vagy menöléány: eine heuratsmäßige, mannbare Jungfrau. — pîru pre pîru, *i. e.* schimbu fóră adaosu de bani: *rem pro re, cambium addita pecunia:* pénzbéli szerzés nélkül való tsere: der Tausch zweyer Sachen ohne Zusatz eines Geldes. — de pîru: *adj. capillaris, crinalis: p. e.* unsóre de pîru: *ungventum capillare:* hajkenö: die Haarsalbe. — legátóre de pîru: *vinculum crinale:* hajkötö: das Haarband. — 3) *i. e.* façia pîrului, *p. e.* pre cai, boi: *color:* ször, szín: die Farbe. *p. e.* în que pîru e calul' tŭu? *quo colore? cujus coloris est tuus equus?* milyen szörü a' te lovad? was hat dein Pferd für

Digitized by Google

für Farbe? *a Lat. pilus, l mutato in r.*

Piruescu, ire, itu. Пирѣск, и́рe, и́т. *verb. act. V.* Chiruescu.

Pirulá, *f. pl.* le. Пирѣлz. *subst. pilula:* pilula: die Pille.

Pírul' fétii. *m.* Пи́рѣл фѣ́тїй. *subst.* o plantá: *adiantum, capillus Veneris:* árva leányhaj: das Frauenhaar, Venushaar.

Pírul' porcului. Пи́рѣл по́ркѣлуй. *subst.* o plantá, *V.* Códa calului.

Pişare. *f.* Пишáрe. *subst. minctio, minctura:* hugyozás, vizellés: das Brunzen, Harnen, Piſſen. *Ital.* pisciatura, *urina, lotium.*

Pisariu, *m. pl.* ri. Пиcáрю. *subst. i. e.* scriitoriu: *scriba:* iródéák: der Schreiber.

Pişatu, *m. pl.* ţi. Пишáт. *subst. urina, lotium:* húgy, vizellet: der Harn, Urin, das Waſſer. — que mînă pişatul': *diureticus:* vizelletet hajtó, indító: harntreibend. *Galice* pissat, *Ital.* piscia.

Pisatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Пиcáт, тz. *adj. tritus, contusus:* törött: zerſtoßen, geſtoßen, geſtampft.

Pisátură, *f. pl.* uri. Пиcатýрz. *subst. pistura, contusio:* megtörés: das Stampfen, die Zerſtoßung.

Pişcare, *f. pl.* ri. Пишкáрe. *subst. vellicatio:* tsípés: das Zwicken, Zwacken.

Pişcariu. *m. pl.* ii. Пишкáрю. *subst.* unu pésce, *V.* Çipariu.

Pişcátură, *f. pl.* uri. Пишкатýрz. *subst. V.* Pişcare.

Pişchiru, *m. pl.* re. *f.* Пишкúр. *subst. V* Peştiru. — Pişchiraşu, *dimin.*

Piscu. *m.* Пúск. *subst.* 1) ori que stá ímpinsu inainte: *eminentia, prominentia, acroterium:* a' mi killyebb áll, ki láttszik: die Hervorragung. — 2) a corabii, adequá rostul': *rostrum navis:* hajó 'orra: der Schiffſchnabel. — 3) la caru, séu la sanie: *temo bifurcus:* kétágú szekér- vagy szánrúd: eine zweyzackige Deichſel. — *Nota:* Quarele au făcutu mai nainte corabiile cu piscu, au fostu órequarele Piscus din Hetruria pre quum însémnézá Plinie *H. N. VII.*, 56. *extr.* şi dórá dela numele aquestuia se trage pónê în dió de astádi numiré lucrului de el' isvoditu.

Pişcu, care, catu. Пúшк, кáрe, кáт. *verb. act.* 1) *p. e.* cu clégtele, unghiile, séu despre óre quare dureri ale trupului: *vellico:* tsípni: zwicken, zwacken, kneipen. — 2) despre oçetu, rádici, séu alte máncári iuţi: *mordeo:* tsípni: beißen. — 3) *V.* Pigulescu. *Ital.* pizzicare, *i. e. vellicare.*

Piscuescu, ire, itu. Пискúск, и́рe, и́т. *verb. act.* despre paseri: *pipo, pipio, pipillo, fritinio, sinzilulo, trisso:* tsirípelni: pipen, zwitſchern.

Pisdá, *f. pl.* de. Пúздz. *subst. cunnus, vulva, feminal, natura:* aszszonyi szemérem test: das weibliche Glied, Schamglied. *a Graeco, χύσν, i. e. cista.*

Pisélogu. *m. pl.* i. Пиcлóг.) *subst.*
Pisélugu. *m. pl.* i. Пиcлúг.)

V. Pilugu.

Pisétoriu, *m. pl.* ri. Пиcтóрю. *subst. pistor, contundens:* törö: der Stampfer, Zerſtoßer. *a Lat. pistor.*

Pisétură, *f. pl.* ri. Пиcтýрz. *subst. pistura, contusio:* törés, megtörés: das Stampfen, die Zerſtoßung.

Pisezu, sare, satu. Пиcíз, сáрe, сáт. *verb. act. pinso, pisto, contero, contundo:* megtörni: ſtoßen, zerſtoßen, ſtampfen, zermalmen. — *item:* batu, juptescu, frecu: *verbero, vasto, dedolo:* megloholni, suprikálni, sulytani, megzsákolni, elverni: hauen, prügeln, abprügeln, wichſen. *a Graeco πτισσω, fundo.*

Pisicá, *f. pl.* ce. Пиcúкz. *subst. feles, felis:* matska: die Katze. — mai multe, *V.* în Cuvéntul': Miçá.

Digitized by Google

Miçă. *Nota: Graec.* πιθικος, *symiam denotat, atque hinc Valach.* pisică.

Pismă. *f. pl.* e. Пи́змъ. *subs. invidia, invidentia, livor, malevolentia:* irigység: der Neid, die Mißgunſt, Scheelſucht. — din pismă: *ex invidia, per invidiam, invidia ductus:* irígységből: aus Neid. — mi pismă, *V.* Pismuescu.

Pismaşu, *m. pl.* şi. Пизмáш. *subst. invidus, lividus:* irígy, kaján, kajon: der Neider, Neidhart, Neidhammel.

Pismătareţu, *f.* éţă, *pl.* ţi, *f.* ţe. Пизмътáрец, ѣца.)

Pismosu, *f.* mósă, *pl.* şi, *f.* se. Пизмóс, моáза. *adj. invidiosus, lividus, malignus:* irígy, kaján, kajon: neidiſch, mißgünſtig.

Pismuescu, ire, itu. Пизмвáск, и́ре, и́т. *verb. neutr. invideo:* irígyelni, irígyleni, irígykedni, kajánlani: neiden, beneiden, neidiſch, mißgünſtig ſeyn.

Pismuire, *f. pl.* ri. Пизмви́рѣ. *subst. invidentia:* irígylés, irígykedés: die Beneidung.

Pişolcă, *f. pl.* ci. Пишóлкъ. *subst. submejulus:* húgyos, ágyában, vagy maga alá húgyozó: der Bettbrunzer, der ins Bett piſſet.

Pişolcosu, *f.* cósă, *pl.* şi, *f.* se. Пишолкóс, коáза. *adj. idem: V.* Pişolcă.

Pisopu. *m.* Писóп. *subst. arena:* porond, homok: der Sand.

Piştiri. Пищи́рй. *subst. plur. V.* Aituri.

Piştolu, *m. pl.* óle. *f.* Пищóл. *subst. telum manuale ignivomum, vulgo: pistola, pistoleta:* pistoly, pistaly: die Piſtole. — tiocu de piştolu: *theca pistolae:* pistolytok: die Piſtolenholſter. — Piştolaşu, Piştoluţu, *dimin. Ital.* pistola, *minimum tormentum bellicum.*

Pistornicu, *m. pl.* ci. Пистóрник. *subst. sigillum, quod panibus Lythurgicis imprimitur:* áldozat kenyérnek való petsét: das Siegel, welches dem Opferbrode aufgedrücket wird.

Pistriţu, *f.* ţă, *pl.* ţi, *f.* ţe. Пи́стрицъ, ица. *adj. V.* Pestriţu.

Pistrue. *f.* Пистрúе. *subst. V.* Nuné.

Pistruiu, *f.* e, *pl.* ii, *f.* e. Пистрúю, ѣ. *adj. maculosus, sparsus, varius:* iromha, pettegetett, kendermagos: gefleckt, geſprenkelt.

Pişu, şare, şatu. Пи́шѣ, шáре, шáт. *verb. act.* séu mé pişu: *mingo, mejo, urinam reddo:* húgyni, húgyozni, vizelleni: harnen, piſſen, brunzen, ſtrallen, ſchollen, das Waſſer abſchlagen, den Urin, oder ſein Waſſer laſſen. — în patu, séu suptu méne: *submejo:* maga alá húgyozni: unter ſich harnen, in's Bett piſſen. *Ital.* pisciare. *mejere, mingere, urinam reddere.*

Pită, *f. pl.* te. Пи́тъ. *subst. panis:* — de se înţelége tótă hrana: *victus:* kenyér: das Brod. — lipsescu pre quineva de pita să: *aliquem victu privo:* — séu de se înţelége dreghétorie: *officio, munere privo:* valakit kenyerétől megfosztani: Jemanden um ſein Brod bringen. — de pită: *adj. panarius: p. e.* fărină de pită: *farina panaria:* kenyérliszt: das Brodmehl. — corfă de pită: *panarium, diminut: panariolum:* kenyeres kosár: der Brodkorb. — cóje de pită: *crusta panis:* kenyérhaj: die Brodrinde. — medu de pită: *caro panis:* kenyérbél: die Brodkrume, Brodſchmole. — Pituţa, *dimin. Graec.* πεταλον. *folium. vel* πτινα, *coagulum.*

Pita porcului. Пи́та пóрквлй. *subst. Cyclamen:* disznókenyérfü: das Schweinbrod.

Pităriţiă, *f. pl.* ţe. Питърúцъ. *subst. panifex, pistrix panaria:* kenyérsütő Aszszony: die Brodbäckerinn.

Pita-

Digitized by Google

Pitariu, *m. pl.* ri. Пита́рю. *subst. panifex, pistor panarius:* sütö, kenyérsütö: der Bäcker, Brodbäcker.

Pita vacii. Пи́та ва́чїй. *subst.* unu buréte, *V.* Minátarcá.

Piticu, *m. pl.* ci. Пити́к. *subst. pumilio, nanus, pygmaeus:* puja, törpe, lyükiember: der Zwerg. — Piticá: *nana:* puja Aszszony: die Zwerginn. *Gal.* petit — ite. *parvus.*

Pitlinjanu, *m. pl.* ne. Питлинжа́н)
Pitlijanu, *m. pl.* ne. Питлижа́н) *subst. granatum, malum granatum, punicum:* póma gránát: der Granatapfel. — pomul' în quarele crésce: *malus punica:* póma gránátfa: der Granatenbaum, Granatapfelbaum. — scórţé aquestuiea: *malicorium:* póma gránát' héja: die Schale des Granatapfels. — flórea lui: *balaustium:* pómagránátvirág: die Granatenblüthe, Granatapfelblüthe.

Pitóncá. *f.* Питоа́нкъ. *subst. V.* Minátarcá.

Pitpálacá, *f. pl.* ce. Питпъла́къ. *subst. ortyx, coturnix:* fürj: die Wachtel. — matca, séu povaţa pitpálacelor: *ortygometra:* a' fürjek' vezére: der Wachtelkönig, die Anführerinn der Wachteln.

Pitulare, *f. pl.* ári. Питвла́ре. *subst. absconsio, occultatio, celatio, abstrusio:* elrejtés, eldugás, elbúvás: das Verstecken, Verbergen.

Pitulatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f* te. Питвла́т, тъ. *adj. abditus, absconsus, abstrusus:* eldugott, elrejtett: versteckt, verborgen.

Pitulice. *f.* Питвли́че. *subst.* o pasere: *curruca:* poszáta: die Grasmücke, der Heckenschmatzer.

Pitulu, lare, latu. Пи́твл, ла́ре, ла́т. *verb. act. i. e.* ascundu: *abdo, occulto, abscondo, celo, abstruo:* eldugni, elrejteni, eltenni: verstecken, verbergen. — mé pitulu: *me abdo, abscondo:* elbúnni, magát elrejteni: sich verstecken, verbergen.

Pituluşu, *m pl.* uri. *f.* Питвлу́ш. *subst. latebra, latibulum:* búvóhely, szurdék: der Schlupfwinkel.

Piuescu, ire, itu. Пивеск, и́ре, и́т. *verb. verb.* se ḑice despre puii de gáiná, séu pasere: *pipo, pipio, pipilo:* pipegni, sívni, tsivágni: pipen. *a Graeco* πιππος, *pipio, pullus avis.*

Piuire. *f.* Пиви́ре. *subst. pipatus:* pipegés: das Pipen.

Pivniţá, *f. pl.* ţe. Pivnicériu. *subst. V.* Pimniçá, Pimnicériu.

Plácére, *f. pl.* ri. Плъчѣ́ре. *subst. placitum, placentia, lubitum, lubentia:* tetszés: das Gefallen, Belieben. — pre plácére, dopá plácére: *ad lubitum, prout lubet:* a' mint tetszik, tetszésedre: nach Belieben, nach Gefallen. — facu cuiva vre o plácére: *gratificor cuipiam:* kedveskedni valakinek: Jemanden Etwas zu Gefallen thun. — *item: i. e.* iubire, dragoste: *amor:* szeretet: die Liebe.

Plácintá, *f. pl.* ţi. Плъчи́нтъ. *subst. placenta:* platsinta: der Kuchen, die Platschinte.

Placu. *m.* Пла́к. *subst. i. e.* plácére: *placitum, placentia, lubitum, lubentia:* tetszés: der Gefallen, das Belieben.

Placu, cére, cutu. Пла́к, чѣ́ре, ку́т. *verb. neutr.* cuiva: *placeo:* tetszeni: gefallen, belieben. *p. e.* îmi place locul' aquesta: *placet mihi iste locus:* nékem tetszik ez a' hely, én szeretem ezt a' helyet: mir gefällt dieser Ort. — placá a şedé! *placeat sedere!* tessék le ülni! belieben Sie sich niederzulassen, Platz zu nehmen! — nu placu: *displiceo, non placeo, non probor:* nem tetszeni: mißfallen, nicht gefallen. *p. e.* nu place la nime, nimenui: *omnibus displicet:* senki sem szere-

Digitized by Google

szereti: er mißfällt Allen, gefällt Niemanden. — *Nota:* aquestu: *verbum neutrum* îl' întrebuinţiazé unii în typu de *activum* în locu de iubescu: *p. e.* ei sé placu la olaltă: *amant se invicem:* szeretik egymást: sie lieben sich. *a Lat. placeo.*

Plăcutu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Плъкȣ́т, тъ. *adj. placitus, gratus, carus, acceptus, acceptabilis:* tetszö, tetszetes, kedves, kelemetes: beliebt, beliebig, gefällig, angenehm.

Plăibasu, *m. pl.* uri. *f.* Плъйбáс. *subst. V.* Ceruşă.

Plăiéşu, *m. pl.* şi. Плъѧ́шȣ. *subst. custos limitum:* határörzö: der Gränzwächter.

Plăieţu. *m.* Плъїѥ́ц. *subst. planities, planum:* térség: die Ebene, Pläne. *a Lat. planities, per metathesim.*

Plaiu, *m. pl,* e. Плáю. *subst.* 1) cale, séu cărare preste munţii quei dintră hotaré: *via, semita per finitimas alpes:* a' határhavasokan keresztül járó út: ein Weg, oder Steig über das Gränzgebirge. — 2) straja pre munţii dintră hotaré: *excubiae in finitimis alpibus:* a' szélsö havasokon álló örizet, stráza: die Gränzwache, oder die Wacht auf ein Gränzgebirg.

Plămădélă, *f. pl.* le. Плъмъдѣ́лъ. *subst. fermentum:* kovász: der Sauerteig.

Plămădescu, dire, itu. Плъмъдéск, дúре, ит. *verb. act. fermento, fermentum adhibeo farinae, etc.* megkovászolni: einsäuern.

Plămăditu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Плъмъдúт, тъ. *adj fermentatus, fermento admistus:* kovászos: eingesäuert.

Plămăditură, *f. pl.* ri. Плъмъдѭтȣ́ръ. *subst. fermentatio:* kovászolás: das Eingesäuerte. *item: V.* Plămădélă.

Planetă, *f. pl.* te. Планéтъ. *subst. planes, planeta, planetes:* plánéta: der Planet.

Plăngere, *f. pl.* ri. Плѫ́нџере. *subst. fletus, ploratus:* sirás: das Weinen.

Plăngu, gere, plănsu. Плѫ́нг, џере, плѫ́нс. *I verb. neutr. fleo, ploro, plango:* sírni: weinen. — cu lacrími, *V.* Lacrímezu. *II. verb. act.* pre quineva, séu dopó quineva: *defleo, deploro, lugeo:* síratni valakit: Jemanden beweinen. — *III. verb. reciproc.* mé plăngu, adequé înainté cuiva, îmi spunu supérările: *queror, conqueror, querulor, lamentor:* síránkozni, panaszkodni, panaszolni: klagen, sich beschweren, beklagen, jammern. *a Lat. plango.*

Plănsóre, *f. pl.* ori. Плѫнсоáре. *subst.* tánguire: *questus, querela, querimonia, lamentatio:* siralom, siránkozás, kesergés, panasz: die Klage, Beschwerde.

Plantă, *f. pl.* te. Плáнтъ.) *subst.*
Plântă, *f. pl.* te. Плѫ́нтъ.)
de resăditu: *planta:* plánta, palánt, rásza: die Pflanze zum aussetzen. *item: V.* Odréslitóre. *a Lat. planta.*

Planu, *m. pl.* uri. Плáн. *subst. systema, vulgo: planum:* fel vett rendszer, plánom: das System, der Plan, Entwurf. *a planum.*

Plapomă, *f. pl.* me. Плáпомъ. *subst. lodix, culcita:* paplan: die Bettdecke.

Plaşcă, *f. pl.* sce. Плáшкъ. *subst.* 1) de aruncatu cu petrii: *funda:* paritya: die Schleider. — 2) o plantă, *i. e.* Creţişoru: *Alchemilla vulgaris, Linn:* Oroszlánytalpfü: die Alchemille. — 3) *V.* Pléscă.

Plăsé, *f. pl.* sele. Плъсѣ́. *subst. p. e.* a cuţitului: *manubrium cultri:* nyele a' késnek: die Messerschale, das Messerheft.

Plasmă.

Digitized by Google

Plasmá. *f.* Πλάσμα. *subst. i. e.* ḑidire: *plasma, opus creatum, figmentum, creatura:* tsinálmány, alkotmány, teremtés: das Geschöpf, die Creatur, das Gemächt, etwas Gebildetes. *a Graec.* πλασμα. *figmentum.*

Plásmuescu, ire, itu. Πλασμαέσκ, ήρε, ήτ. *verb. act. plasmo, formo, effingo:* tsinálni, alkotni, formálni: bilden, machen, gestalten, hervorbringen.

Plásmuire, *f. pl.* ri. Πλασμαήρε. *subst. plasmatio, formatio:* alkotás: die Bildung, Gestaltung, Hervorbringung, Schöpfung. — *item, V.* Plasmá.

Plásmuitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Πλασμαήτ, τα. *adj. plasmatus, formatus, effictus:* alkotott, tsinált, formált: gebildet, gemacht, *etc.*

Plásmuitoriu, *m. pl.* ri. Πλασμαητόριο. *subst. plastes, formator, fictor:* alkotó, tsináló, formáló: der Bilder, Schöpfer, Macher. — Plásmuitóre, *formatrix, fictrix:* die Bilderinn, Macherinn.

Plasturá, *f. pl.* re. Πλάστερα. *subst. emplastrum:* flastrom: das Pflaster. *a Lat. emplastrum.*

Plasu, *m. pl.* uri. Πλάς. *subst.* la plugu: *dentale:* eketalp: das Hackbrett, der Reester, das Holz, worinn die Pflugschar eingefaßt ist.

Plată. *f. pl.* ăţi. Πλάτα. *subst.* 1) *i. e.* plătire: *solutio:* fizetés: die Zahlung, Bezahlung. — 2) quea hotărîta a quăruiva slugitoriu, ostagu, *etc. i. e.* léfá: *merces, stipendium, auctoramentum, salarium:* fizetés, hópénz, zsóld: der Sold, Gehalt, die Besoldung. — Plătuţiá, Plătişóiá, *dimin: Nota: Hisp.* plata, *denotat argentum, unde Valachis aliisve populis* plata, *solutio, etc.*

Plătaginá. *f.* Πλαταγήνα. *subst. i. e.* limba oii: *Plantago major, Linn:* Útilapu, utifü: der Wegrich, Wegerich.

Plătagine de apá. *f.* Πλαταγήνε ας ănz. *subst. Alisma plantago:* Vizi útifü: der Wasserwegerich.

Plătescu, tire, titu. Πλατέσκ, τήρε, τήτ. *l. verb. act.* 1) *solvo:* fizetni: zahlen, bezahlen. — pre quineva afará, séu cuiva de totu: *exsolvo, persolvo:* kifizetni: auszahlen. — queva innapoi, *i. e.* que am' fostu primitu: *renumero, reluo:* viszsza fizetni: zurückzahlen. — queva înnainte, *i. e.* mai nainte de a sosi vremé: *p. e.* quăruiva lucrătoriu: *ante solvo, pecuniam repraesento:* előre fizetni, a' pénzt, fizetést előre megadni: voraus zahlen. — 2) cuiva queva cu asémenea: *reddo, retribuo, rependo:* megadni, megfizetni: bezahlen, zurückzahlen. — 3) queva faptă cu pedépsă: *luo, poenas solvo, do:* lakolni, megadni az árrát: bezahlen, büßen. *II. verb. reciproc.* mĕ plătescu 1) de detorie: *debitum exsolvo:* megfizetni: bezahlen. — 2) de queva îndetorire: *satisfacio:* elegettenni: bezahlen, genugthun. — *III. neutr. i. e.* ajungu, sûnt vrédnicu: *valeo:* érni: taugen, werth seyn. *p. e.* lucrul' tĕu nu plătésce un' barabol: *opus tuum non valet teruncium:* egy bakmát nem ér a' te munkád: deine Arbeit ist keinen Häller werth.

Platinu. *m.* Πλατήν. *V.* Paltinu.

Plătire, *f. pl* ri. Πλατήρε. *subst. solutio:* fizetés: die Zahlung, Bezahlung.

Plătitoriu, *m. pl.* ri. Πλατητόριο. *subst. solvens, solutor:* fizető: der Zahler, Bezahler.

Platiţă. *f.* Πλατήţă. *subst. angusta pars agri:* egy keskeny darab szántóföld: ein schmales Stück Acker.

Platnicu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Πλατник, ка. *adj. qui, quae solve-*

re

re debet: a' ki fizetni tartozik: der, die bezahlen muß. séu quarele éste chizeşu pentru quel' dètoriu: *fidejussor debitoris:* adosért való kezes: der für einen Schuldner Bürge gestanden ist.

Platoşà. *f. pl.* e. Πλάτοιμι. *subst. lorica, thorax:* pántzél, fegyver derék: der Panzer, Brustharnisch.

Plàviţu, *f.* ţà, *pl.* ţi, *f.* ţe. Πλακύ, ιμι. *adj.* a) *i. e.* albeneţiu: *subalbus, subalbidus, subalbicans:* fejéres, fejér szabású: weißlich. b) *i. e.* galbinu: *flavus:* sárga, sárga szabású: blond.

Plebanu, *f. pl.* ni. Πλεβάν. *subst. V.* Parohu.

Plecàciosu, *f.* ciósà, *pl.* şi, *f.* se. Πλεκυνός, νοάσι. *adj. flexibilis:* hajlós, hajlatós: biegsam, lenksam, gelenk.

Plecàciune, *f. pl.* ni. Πλεκυνύνε. *subst. submissio, demissio, humilitas:* alázatosság, maga megalázása: die Unterthänigkeit, Unterwürfigkeit, Herablassung, Demuth.

Plecare, *f. pl.* ri. Πλεκάρε. *subst.* 1) *i. e.* indoire: *flexio, inflexio, inclinatio:* hajtás, hajlás, hajólás: das Beugen, Neigen, die Beugung, Neigung. 2) a quàruiva cuvéntu dopó Canónele grammaticesci: *declinatio:* hajtása valamelly szónak: die Abänderung, Declination. 3) *p. e.* la vre o patimà, la queva şciénţià, *etc. propensio, proclivitas:* hajlandóság: die Neigung. 4) *V.* Plecàciune.

Plecatu, *f.* tà, *pl.* ţi, *f.* te. Πλεκάτ, τι. *adj.* 1) *i. e.* indoitu, *p. e.* vre o cleómbà: *inclinatus, flexus, inflexus, acclivus, proclivis:* hajlott, hajtott: gebogen. — 2) cu voiea, séu inima spre queva: *i. e* spre mànie: *propensus, proclivis, pronus:* hajlandó: geneigt, Neigung habend. — 3) *i. e.* umilitu, smeritu: *demissus, submissus, humilis:* alázatos: demüthig, unterthänig. *Ital.* piegato, *inclinatus, incurvatus. Hispanis* plegado.

Plecate. *f.* Πλεκάτε. *subst. i. e.* ciumerniçà, séu o bólà din ciumerniçà: *morbus e nausea contractus:* tsömör: eine Eckelkrankheit.

Plecàtóre *f. pl.* i. Πλεκτοάρε. *subst. ovis lactaris agnello destituta:* bárány nélkül való fejös júh: ein ihres Lämmchens beraubtes Melkschaf.

Plecu, care, catu. Πλέκ, κάρε, κάτ. *I. verb. act.* 1) *p. e.* vre o cleómbà ìnjosu, *i. e.* indoescu: *flecto, inflecto:* hajtani, le hajtani, le görbíteni: biegen, beugen, lenken. — 2) pre quineva, séu voia cuiva la queva: *flecto, inflecto, moveo, permoveo:* réávenni, réávinni: lenken, rühren, bewegen. — 3) plecu fuga: *fugam do, capesso:* szaladásra ereszkedni, szaladásra venni a' dolgot, elfutamodni: die Flucht ergreifen, zu laufen anfangen. — *II. neutr.* la drumu, *i. e.* pornescu: *moveo, proficiscor, discedo, me itineri accingo:* indúlni, elindúlni, útra indúlni: aufbrechen, sich auf den Weg machen. — *III. reciproc.* mè plecu: 1) *i. e.* mè ìndoescu: *flector, inflector:* hajólni, hajlani, görbedni: sich beugen, biegen, neigen. 2) quà sì iéu queva de josu: *inclinor, manum demito:* lenyúlni, valami után lehajólni: heruntergreifen. — 3) *i. e* mè supunu, mè cucerescu: *me submitto, subjicio, humilio:* magát alávetni, megalázni: sich unterwerfen. *a Lat. flecto, per Antithesim, f mut. in p. Ital.* placare.

Plefu, *m. pl.* uri. Πλέφ. *subst. lamina:* pléh: das Blech.

Pleopà, *f. pl.* pe. Πλεόπι. *subst. i. e.* génà: *gena, cilium:* szemször: das Augenlied.

Pléşcà, *f. pl.* esce. Πλέωκι. *subst.* adequè de pescuitu: *verriculum, plaga,*

Digitized by Google

Plaga, funda piscatoria: egy halász zsák: eine Art Fiſchernetz.

Pleşe. Плѣшь. *subst. i. e.* om' pleşugu: *calvus, calvaster, glaber:* kopasz, kopaszfejü: der Kahlkopf.

Pléşe. *f.* Плѣшь. *subst. calvitum, calvities, glabritas:* kopaszság: die Kahlheit, Glatze.

Plésná, *f. pl.* ne Плѣзнѫ. *subst.* dórá s'ar puté dice: *spiculum flagri:* ostor- vagy korbatsvége: die Spitze der Peitſche, Geißel.

Plesnescu, nire, nitu. Плѣснѣск, нѝре, нѣт. *I. verb. act.* 1) în dégete, *i. e.* plioscáescu: *digitis concrepo:* fittyenteni: mit den Fingern ſchnellen. — 2) în pálmi, cu mánile: *plaudo, applaudo:* tapsolni, a' két kezét öszvetsapni: klatſchen mit den Händen, die Hände zuſammenſchlagen. — 3) pre quineva, *p. e.* cu palma, cu toégul', *etc. i. e.* lovescu: *ico, ferio, cutio, percutio:* megütni, megvágni, megtsapni: ſchlagen, einen Hieb geben. — 4) cu sbiciul', séu corbaciul' *a*) qua sî résune, *i. e.* pocnescu: *flagro, sono, personо, crepitum edo:* durantani, tserditeni, tsattantani a' korbátstsal, ostorral: ſchnalzen, platzen mit der Peitſche, Geißel. — *b*) pre quineva, *i. e.* îl' lovescu cu sbiciul': *flagro. ferio:* ostorral megvágni, ütni, tsapni valakit, réápattantani valakire: auf Jemanden mit der Peitſche ſchlagen. — *II. neutr. i. e.* crepu: 1) *i. e.* mé spargu, mé despicu in dóá, *p. e* vre un' dobitocu: *rumpor, dirumpor:* hasadni, ketté hasadni: berſten, zerberſten, zerplatzen. — 2) vre o sticlá, queva vasu de lutu (nedesfácándusé de quótrá olaltá): *findor, hisco, rimas ago:* repepni, repedezni, elpattani: ſpringen, ſpalten, einen Spalt, Ritz, Sprung bekommen. — 3) buzele, *p. e* de véntu, de óre quare ſerbinţialá din lóuntru: *findor:* feltserepesedni: aufſpringen. *a Latin. plaudo per Metathesim.*

Plesnitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Плѣснѝт, тз. *adj.* 1) vre o sticlá, séu alt' vasu: *fissus, rimosus:* repedt, elpattanva: leck, geſprungen. — 2) buzele de véntu: *fissus:* tserepesedett: aufgeſprungen.

Plesnitóre, *f. pl.* ri. Плѣснитоáре. *subst. discus circa axes currus:* tengely karika, tengely tányér: der Teller, oder das Rädlein um die Achſen.

Plesniturá, *f. pl.* uri. Плѣснитýрз. *subst.* 1) în dégete: *talitrum, crepitus digitorum:* fitty, fittyentés, újjal való pattantás: das Schnippchen, Klippchen. 2) *i. e.* crepáturá: *rima, fissura:* repedés: der Sprung, Spalt, Ritz.

Pleşu, *f.* éşá, *pl.* şi, *f.* eşe. Плѣшь, шѝ.)

Pleşugu, *f.* gá, *pl.* gi, *f.* ge. Плѣшѝв, гз.) *adj.* de pîru: *calvus:* de péne: *glaber:* kopasz, tsupasz: kahl.

Pleşugescu, gire, gitu. Плѣшивѣск, ѵѝре, ѵѝт. *v. act. calveo, calvesco, glabresco:* kopaszúlni, kopaszodni: kahl werden.

Pletá, *f. pl.* te. Плѣтз. *subst.* 1) pîru lungu împletitu: *circinus capillorum dependens:* egy lefüggő hajfonaték, egy hoszszúhajfürt: ein geflochtener herabhängender Haarzopf, eine lange Haarlocke. — 2) *i. e.* impletitóre: *taenia, ligula, zona crinalis:* hajkötő, hajfonó, hajtekerő, hajszorító pántlika, vagy sinor: das Haarband, die Haarbinde.

Pleuţiu. *m.* Плѣѵ, *subst. lamella, lamellula:* pléhetske: das Blechlein.

Plévá. *f.* Плѣвз. *subst. palea, acus — ceris* polyva: die Spreu, das, der Kaff. — facu, séu méstecu queva cu plévá: *acero, paleo:* polyvázni, polyvával keverni, vagy hínteni: mit Spreu vermiſchen. — mestecatu, preseratu,

ratu, séu fácutu cu plévá: *aceratus*, *paleatus*: polyvával gyúrt, kevert: mit Spreu vermischt. — locu, séu podu de ţénutu plévá: *palearium*: polyvatartóhely: der Spreuboden. *a Lat. palea.*

Plevescu, vire, itu. Плевéск, вúре, úт. *verb. act. V.* Plivescu.

Plevilá, *f. pl.* le. Плéвилъ. *subst. V.* Plivire.

Pleviţiá, *f. pl.* ţe. Плéвицъ. *subst.* scóbá: *subscus*, *fibula*, *retinaculum*: eszkába: die Klammer.

Plevosu, *f.* vósá, *pl.* şi, *f.* se. Плевóс, воáсъ. *adj. acerosus*: polyvás: spreuhaft, voller Spreu.

Plinu, *f.* ná, *pl.* ni, *f.* ne. Плúн, нъ. *adj.* 1) *i. e.* ímplutu, *p. e.* gura, sacul', *etc. plenus*, *refertus*: tele, teli, tellyes: voll, erfüllt. — 2) vre o puşcá, séu piştolu: *oneratus*: töltött, töltve: geladen. — 3) vre o flóre, *p. e.* vre unu garofil', violá, narçisu: *etc. luxurians*: tellyes, dufla: voll, doppelt. — 4) vre o şumá, luna, *etc. i. e.* íntregu: *plenus*, *integer*, *totus*: egész, tele: voll, vollständig, ganz. *a Latin. plenus.*

Plinescu, nire, nitu. Плинéск, нúре, нúт. *verb. act.* 1) vre un' páharu, sacu, vasu, *etc. i. e.* ímplu: *impleo*, *expleo*, *repleo*, *compleo*: tölteni, megtölteni: füllen, anfüllen. — 2) queva fágáduinţiá, poruncá, séu detorie: *adimpleo*, *satisfacio*: bétellyesíteni, végbe vinni: erfüllen, vollbringen, in Erfüllung bringen. — 3) queva rémáşiţiá, reştanţie: *suppleo*, *penso*, *compenso*: pótolni, kipótolni: ergänzen, ersetzen. — 4) se plinésce queva prorocie, cobá, visu, *i. e.* se isbéndésce: *evenit*, *impletur*, *adimpletur*, *evadit*, *exitum habet*: bételik, bétellyesedik: es wird erfüllt, geht in Erfüllung, es trifft ein. *a Lat. impleo*, *per aphaeresim.*

Plinire. *f.* Плинúре. *subst.* 1) *plenitas*, *plenitudo*, *pleroma*: teliség, tellyesség: die Fülle, Vollheit. 2) *V.* Implinire.

Plinitoriu, *m. pl.* ri. Плинитóрю. *subst: expletor*, *adimpletor*: bétellyesítő: der Erfüller.

Plioscáescu, ire, itu. Плïоскъéск, úре, úт. *verb. act.* ín dégete, *i. e.* plesnescu: *digitis concrepo*: fittyenteni: mit den Fingern schnellen.

Plioscáiturá, *f. pl.* uri. Плïоскъитýръ. *subst. talitrum*, *crepitus digitorum*: fitty, fittyentés, újjal való pattantás: das Schnippchen, Klippchen.

Plitu, *m. pl.* uri. *f.* Плúт. *subs. i. e.* ciortu, nasul' porcului: *rostrum suillum*, *vel porcinum*: disznóórr: der Saurüssel, Schweinrüssel.

Plivescu, vire, vitu. Пливéск, вúре, вúт. *verb. act.* 1) straturile de buruéná: *runcó*, *erunco*: — cu sapa: *sarrio*: gyomlálni: gäten, jäten, ausjäten. — 2) via de frunzá, *i. e* levezuescu: *pampino*: leveledzni a' szőlőt: abblatten, abblättern.

Plivire, *f. pl.* ri. Пливúре. *subst.* 1) a straturilor de buruéná: *runcatio*: — cu sapa: *sarritio*: gyomlálás: das Jäten, die Ausjätung. — 2) a vii: *pampinatio*: leveledzése a' szőlőnek: die Abblattung.

Plivitoriu, *m. pl.* rii. Пливитóрю. *subst.* 1) de straturi: *runcator*, *sarritor*: gyomláló: der Gäter, Jäter. — 2) de vie: *pampinator*: leveledző: der Abblätter, Laubbrecher, der das Laub von den Weinstöcken bricht.

Plivitura, *f. pl.* uri. Пливитýръ. *subst. V.* Plivire.

Plodu, *m. pl.* uri. *f.* Плóд. *subst. volva*, *vulva*, *uterus*: anyaméh: der Leib, die Mutter, Bärmutter, Gebärmutter.

Plóie, *f. pl.* ii. Плоáïе. *subst. pluvia*: eső: der Regen. — de plóie: *adj. pluvius*, *pluvialis*, *pluviatilis*,

Digitized by Google

atilis, *pluviaticus*: *p. e.* apá de plóie: *aqua pluviatilis*: esővíz: das Regenwaſſer. — véstméntu de plóie: *paenula*, *lacerna*: köpenyeg, esőellen való köntös: das Regenkleid. — Ploiţá, Ploişóra, *dimin*: *a Lat. pluvia.*

Ploiosu, *f.* ósá, *pl.* şi, *f.* se. Πλοϊόε, οάτζ. *adj. pluvius*, *pluviosus*: esős: regnerig, regneriſch, regenhaft. — vréme ploiósá: *tempus pluvium*, *tempestas pluviosa*: esős idő: das Regenwetter, die Regenzeit, Regenwitterung.

Plóo. Πλοάω, *verb. impers. pluit*: esik: es regnet. — mé plóo: *pluvia me madefacit*, *vel pluvia madefio*: ver az esö: beregnet werden.

Plopu, *m. pl.* pi. Πλόπ. *subst. Populus*: Nyérfa: die Pappel, der Pappelbaum, die Espe, der Espenbaum. — de plopu: *adj. populeus*, *populneus*, *populnus*, *p. e.* frundá de plopu: *frons populea*: nyárfa levél: das Espenlaub. — mugur' de' plopu: *oculus populeus*: nyárfa bimbó: die Pappelknospe. — pádure de plopí: *populetum*: nyárfa erdő: der Papelwald. *a Lat. populus.*

Plopu albu. Πλόπ άλβ. *subst. Populus alba*, *Linn*: fejér nyárfa: die Weißpappel.

Plopu negru Πλόπ νέγρ. *subst. Populus nigra*, *Linn*: jegenyefa: die Schwarzpappel, oder die Pappelweide.

Ploscá, *f. pl.* scĭ. Πλόϊκ. *subst. lagena lignea*, *acratophorum*: kulats, palatzk: eine hölzerne Flaſche, oder Bouteille. — Ploscuţá, *dimin.*

Ploscóná, *f. pl.* ne. Πλοϊκοάνζ, *p. e.* de fénu: *subst. humilis meta foeni*, *etc.* egy alatsony buglya, vagy kalangja széna: ein niedriges Haufchen Heu.

Plotogariu, *m. pl.* ri. Πλοτογάρ. *subst. V.* Cărpaciu Nro. 2)

Plotogescu, gire, gitu. Πλοτοϊέϊκ, ψήρε, ψήτ. *verb. act. p. e.* nádragii quei de cálárit: *Corio antiquo munio*, *vel reparo*, ó börrel bélelni, vagy fódozni: mit alten Leder füttern, überziehen, oder ausflicken.

Plotogu, *m. pl.* gi. Πλοτόγ. *subst. segmentum corii detriti*: egy darab ó bör: ein Stück altes Leder, Haut.

Plou, are, at. Πλόε, άρε, άτ, *verb. act. pluo.* esni (az esőről) regnen. *V.* Plóo: *impers.*

Plugárescu, rire, ritu. Πλαγαρέϊκ, ρήρε, ρήτ. *verb. act. agricolor*, *agrum*, *rus colo*, *agriculturam exerceo*, *rusticor*: szántani, vetni, mezei gazdaságat follytatni: den Ackerbau treiben.

Plugáritu, *m.* Πλαγαρήτ. *subst. agricultura*, *agricultio*, *agricolatio*: szántásvetés: der Ackerbau, die Landwirthſchaft.

Plugariu, *m. pl.* ri. Πλαγάρ. *subst. agricola*, *agricultor*: szántóvető ember: der Ackersmann, Landmann, der Bauer.

Plugu, *m. pl.* urĭ. Πλάγ. *subst.* 1) *i. e.* uncĭta de aratu: *aratrum*: eke: der Pflug. — cormanul, córnele, plasul, grindeiul, cobila *etc.* plugului. Vedi le la literele sale. — 2) *i.* e. plugáritul': *agricultura*: szántásvetés: der Ackerbau. — 3) meşteşugul', séu quéstigul', cu quarele tráesce neştine, *p. e* aquela mi plugul': *ille est meus quaestus*: az a' mesterségem, (kenyerem, keresményem): das iſt mein Pflug und Ege.

Plumbariu, *m. pl.* ri. Πλαμβάρ. *subst. plumbarius*: ón mives: der Bleyarbeiter.

Plumbiţá, *f. pl.* ţe. Πλαμβήτζ. *subst. lagena plumbea*: ón palatzk: eine bleyerne Flaſche.

Plumbosu, *f.* bosá, *pl.* şi, *f.* se. Πλαμβόϊ, βοάτζ. *adj. plumbosus*: ónas, onnal teli: voll Bley, viel Bley enthaltend.

Digitized by Google

Plumbu, *m.* Плꙋмб. *subst. plumbum:* fekete ón: das Bley. — vérsu, séu forostuescu cu plumbu: *plumbo* ónazni, ónnal önteni, vsgy forrasztani: verbleyen, mit Bley verlöthen. — forostuiturá cu plumbu: *plumbatura:* onazás: die Verlöthung mit Bley. — de plumbu, *adj.* a) que éste din plumbu: *plumbeus:* ónból való: bleyern. *p. e.* glónçiu de plumbu: *glans plumbea:* ón golyóbis: die Bleykugel. — b) que sé ţéne de plumbu: *plumbarius: p. e.* fáurie de plumbu: *officina plumbaria:* ón műhely: die Bleyhütte. — 2) *i. e.* glonçiu de plumbu: *plumbum, plumbata, plumbeo, glans plumbea:* ón golyóbis: die Bleykugel. *a Lat. plumbum.*

Plumóná, *f. pl.* nĭ. Плꙋмѫ́нъ. *subst.* unu mĭruntaiu: *pulmo:* tüdö: die Lunge. — quáruia iau putreḑitu plumóna: *pulmonarius:* tüdöjeveszett: lungenfaul, lungensüchtig. — de plumónĭ: *adj. pulmoneus, pulmonacens: p. e.* rádicinà de plumóni: *radicula pulmonacea:* tüdögyökér: die Lungenwurzel. — müschiu de plumóni: *Lichen pulmonarius, Linn:* Tüdömóh. Lungenflechte, das Lungenmoos. *a Grae.* πνευμων.

Plumóná, *f.* Плꙋмѫ́нъ, *subst.* o planta: *Nymphaea:* Vízitök: die Seerose.

Plumóná albá: Плꙋмѫ́нъ а̀лбъ *subst, Nymphaea alba, Linn:* fejér Vízitök: die weiße Seerose, die Wassertulpe.

Plumóná galbiná: Плꙋмѫ́нъ га́лбинъ. *subst. Nymphaea lutea, Linn:* sárga Vízitök: die gelbe Seerose.

Plumónare, *f.* Плꙋмѫна́ре, *subst. Pulmonaria officinalis, Linn:* Tüdöfü: das Lungenkraut, Hirschkohl, der Hirschmangold.

Plumónuţá, *f.* Плꙋмѫнꙋ́цъ. *subst. pulmunculus:* tüdötske: eine kleine Lunge.

Plutá, *f. pl.* te. Плꙋ́тъ. *subst. ratis:* tutoly: das Floß, die Flöße. *Nota:* sé trage aquest cuvént dela látinescul': *pluteus,* séu *pluteum: Pluteus* ínsémnézá ori que éste fácutu, séu inchiatu din scánduri; ínsé are osebite ínsemnári; aşé *p. e.* ínsémnézá la *Caesar. B Civ. II.* 9. *med.* la *Vegetie, Vitruvie, Sallustie* un acoperisu, séu şopru de scánduri, suptu quare lucrà quei que oşteà vre o cetate, qua sí se apere de ságeţile ímprotivnicilor' — la *Martial VIII,* 44, 13. scándurá, pre quaré se ínténde mortul', *etc.*

Plutariu, *m. pl.* ri. Плꙋта́рю) *subst.*
Plutaşu, *m. pl.* si. Плꙋта́ши) *ratiarius, Pandect. XIII,* 7, 30. tutolyas: der Flößenhändler, Flößenfahrer.

Pocáescu, ire, itu. Покъе́ск. и́ре, и́т. *I verb. activ.* pre quineva, *i. e.* íl' índreptezu íl' aducu la viaţá buná: *emendo, ad frugem compello, corrigo:* megjobbítani, jobb létre hozni: bessern, zur-Besserung bringen, vernünftig machen. — *II. reciproc.* mé pocáescu, 1) *i. e.* ímí pare réu de pécate: *doleo, poenitet me, poenitentiam ago de peccatis:* szánni bánni vétkeit, penitentziát tartani: büßen, Buße thun, die Sünden bereuen. — 2) mé índreptezu, mé íntorcu la viaţá mai buná: *vitam emendo, ad frugem redeo, me recipio, animum adplico:* megtérni, magát megjobbítani: sich bessern, vernünftiger werden, ein besseres Leben zu führen anfangen.

Pocáianie, *f.* Покъа́нїе) *subst. poenitentia, dolor de peccatis:*
Pocáinţiá, *f.* Покъи́нцъ) bűmbánat, poenitentzia: die Buße, Reue, Bereuung der Sünden.

Pocinocu, *m.* Почино́к) *subst.* 1)
Pocinogu, *m.* Почино́г) quea din táca vénḑare: *prima venditio in nundinis, vel id, quod*

quod primo venditur a quopiam negotiatore: elsö vásár, vagyis, az, a' mit valamelly kereskedö legelsöbben ádel: der erste Verkauf. De acl: 2) sémnul' quáruiva lucru viitoriu: *omen*: jövendöre mutatójel: die Anzeige einer künftigen Sache.

Pociu, putére, pututu. Пóчю. пѹтѣ́ре, пѹтѹ́т. *verb. neutr.* 1) *i. e.* am putére, séu volnicie: *possum, queo, valeo:* în limba ungurésca se tálmácésce prin postposiţiile: hatni, hetni: können, mögen. *p. e.* pociu scrié, pociu mérge: *possum scribere. ire:* irhatok, mehetek: ich kann schreiben, gehen. — póte: *impers. potest:* lehet: es kann seyn, es ist möglich. — nu pociu: *nequeo non possum:* ich kann nicht. *p. e.* nu pociu táceà: *non possum tacere:* nem halgathatok: ich kann nicht schweigen. — 2) *i. e.* súntu, tráescu, mé aflu: *sum. valeo:* lenni, élni: sich befinden. *p. e.* quum mai poţi? *quomodo vales?* hogy vagy még? wie geht's dir noch? wie befindest dich? *Ital.* potere.

Pociumpu, *m. pl.* pĭ. Почѹ́мп. *subst. pallus, seu vallus brevior, paxillus:* tzövek: der Pflock, ein kurzer Pfahl, oder Pfosten. — Pociumpuţu, pociumpasu: *dimin:*

Pocladu, *m. pl.* urĭ. *f.* Покла́д. *subst. dorsuale, stragulum infra sellam:* nyereg pokrótz: der Kotzen unterm Sattel.

Pocnescu, nire, nitu Покне́ск ни̂ре, ни́т. *I. verb. activ.* 1) cu dégetele: *digitis concrepo:* fittyenteni: mit den Fingern schnellen. — 2) cu sbiciul': *flagio sono, persono, crepitum edo:* ostorral tsattantani, durrantani, tserdíteni: mit der Peitsche schnalzen, platzen. — 3) pre quineva, *i. e.* lovescu: *ico, ferio, percutio:* megütni, megvágni, megtsapni: schlagen, einen Hieb geben. *II. neutr.* 1) *i. e.* sunu, péréescu: *crepo, strepito, fragorem edo:* ropogni roppanni, tserdülni, rottyogni: krachen, prasseln, knallen, platzen. — 2) *i. e.* crepu, plesnescu, mé rumpu: *findor, rumpor:* repedni, hasadni, törni: springen, spalten, brechen.

Pocniturá, *f. pl.* rĭ. Покнитѹ́ръ, 1) *subst. i. e.* sunet: *crepitus, strepitus, fragor:* ropogás, rottyogás: das Krachen, Geprassel. — 2) *i. e.* plesniturá, crepáturá: *rima, fissura:* repedés: der Sprung, Spalt, Ritz.

Pocoşu, *f.* sá, *p.* şi, *f.* şe. Покóш. *adj. p. e.* cal': *suffraginosus:* in pókos, kaptzatetemes, ina ütött: steif, krämpfig an den Füßen.

Pocovnicu, *m. pl* ci. Покóвник. *subst. inspector, vel magister disciplinae: publicae:* külsö rendtartásra ügyelötiszt: der Policeyinspector, oder Policeymeister.

Podagrá, *f.* Пода́гръ. *subst podagra:* köszvény: die Podagra, das Zipperlein. — quarele are podagra: *podagricus:* köszvényes: podagrisch, der Podagrist. *a Gaeco* ποδος, *pes, et* αγρα, ας, η. *captura.*

Podariu, *m. pl.* rĭ. Пода́рю. *subst.* 1) la podu státátoriu: a) purtátoriu de grije preste podu: *praefectus, curator pontis:* hídas, góndviselöje a' hídnak: der Brückenmeister. b) quarele stringe vama la vreun' podu: *exactor portorii pontis:* hídas, hídnál való vámos: der Brückenzolleinnehmer. — 2) la órequareva podu trecátoriu: *portitor, nauta:* hídas: der Fährmann. — Podáriţá: *fem.*

Podbélu, *m.* Подбѣ́лъ.)
Podbélá, *f.* Подбѣ́лъ) *subst. Tussilago farfara, Linn:* marti lapu: der Huflattich, Brandlattich, Roßhuf.

Podélá *f. pl.* ele. Подѣ́лъ. *sub.* 1) *i. e.* blaná, o scándurá mai grósá de poditu grajdul pre dedesupt: *planca, tabula crassior:* goromba pa-

padlódészka, die Diele, Bole, Blanke. — 2) *i. e.* poditura dedesuptu a quăriiva case: *pavimentum tabulatum*: hídlás, padlás, padimentom: der Fußboden, Aeſtrich. — 3) *i. e.* scándurile, quare acopere casa: *tabulatum superius*: felső padlás, padlázat: die Zimmerdecke.

Podescu, dire, itu. Подéск, дúре, úт. *verb. act. tabulo, contabulo, lacuno*: padólni, padlásolni, padimentomozni: bödnen, den Boden legen, bedielen.

Podilă, *f. pl.* le Подúлз } *substan.*
Podină, *f. pl.* ne. Подúнз } *V.* Podélă.

Podişoru, *m. pl.* ri. Подишóр. *subst.* 1) *i. e.* un' podu micu: *pònticulus*: hídatska: eine kleine Brücke. — 2) *i. e.* almariu: *scrinium, armarium, arca*: almáriom: der Schrein, Schrank, Komodkaſten.

Poditură, *f. pl.* ri. Подитýрз. *subst. pavimentum tabulatum*: padlás, padimentom, hídlás: der Boden, Fußboden.

Podlogu, *m. pl.* gi. Подлóг, *subst. et derivat. V.* Plotogu.

Podmolu, *m.* Подмóл. *subst.* prismă: *agger circa basim domus*: padmaly, a' ház fundámentoma körül tsinált töltés: der Damm um den Hausgrund.

Podóbă, *f. pl.* be. Подóбз. *subst. decus, ornatus, ornamentum*: dísz, ékesség: die Zierde, der Schmuck. — podóba naţii: *decus gentis*: dísze a' Nemzetnek: die Zierde der Nation. *Nota. Ital.* addobbare *i. e. ornare.*

Podobie, *f. pl.* bii. Подобíе. *subst. Cantus elegans, figuratus*: egy ékes nóta, vagy ének: ein zierlicher, figürlicher Geſang.

Podobnicu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Подóбник, кз. *adj. decorus, ornatus, venustus, elegans*: diszes, ékes: zierlich, geziert.

Podromu, *m. pl.* uri. *f.* Подрóм. *subst. i. e.* pimniţă: *cella vinaria, vulgo: cellare, cellarium*: pintze: der Keller.

Podu, *m. pl.* uri, *f.* Пóд. 1) a căşii, *etc. tabulatum superius, doma*: hiu, házhéjj, hazhéa, házhia: der Boden, Hausboden. — 2) preste apă a) stătătoriu: *pons*: híd: die Brücke. — b) trecătoriu: *ponto, pons traductilis*: hídas, komp, kerép, járóhíd: die Fähre, Schiffbrücke, der Ponton. — c) sburătoriu: *pons volatilis*: repülőhíd: die fliegende Brücke.

Poduţu, *m. pl.* ţi. Подúц. *subst.* 1) *i. q.* Podisoru Nro. 1). — 2) un pésce: *Cyprinus nasus*: Padutz: der Naſenfiſch.

Podvalu, *m. pl.* luri. *f.* Подвáл. *subst. i. e.* zascu: *cubile doliorum vinariorum*: ászokfa, ászokgerenda, gantár, gandnárfa a' hordók alatt: der Ganter, Weinlager, das Gerüſt im Keller worauf die Fäſſer liegen.

Podvigu, *m. pl.* uri. *f.* Подвúг. *subst. negotium, cura, administratio*: gondviselés, véghez vitel, follytatás: die Beſorgung, das Geſchäft. *p. e.* podvigul' căşii: *negotium, cura rei domesticae*: a' házi gazdaság' dolga gondviselése: das Geſchäft der Haushaltung.

Poénă, *f. pl.* ene. Поéнз. *subst. pratum in mediis sylvis*: egy kis rét az erdőkközött: ein Wieſe mitten im Walde. — Poeniţiă, Poenuţiă: *dim.*

Poesie, *f.* Поезíе. *subst. poesis, poetice, ars poetica*: poezis, versszerző tudomány: die Poeſie, Poetic, Dichtkunſt.

Poétă, *f. pl.* ete. Поéтз. *subst.* 1) de marhă: *bubile, stabulum bubile, pecuarium*: pajta, baromistálló: der Ochſen, oder Rinderſtall. — 2) de sare: *salina, casa salaria*: sópajta, sótartóhely: die Salzkothe.

Poetă, *m. pl.* ţi. Поéтз. *subst. Poeta*: Versszerző: der Poet, Dichter.

Po-

Digitized by Google

Poeticá, *f.* Поетúка. *subst. V.* Poesie.

Poeticésce, Поетичéшть. *adv. poetice:* poétásan: dichteriſch, poetiſch.

Poeticescu, *f.* céscá, *pl.* sci. Поетичéск, éскъ. *adj. poeticus:* poétai, dichteriſch, poétiſch.

Poftá, *f. pl.* te. Пóфтъ. *subst. cupido, cupiditas, aviditas, postulatus, libido, ardor, desiderium:* kívánság: die Begierde, das Verlangen, der Wunſch.

Poftescu, tire, titu. Пофтéск, тúре, тúт. *verb. act.* 1) *i. e.* voescu a aveà: *cupio, posco, postulo, peto, adpeto, volo, desidero:* kívánni, megkívánni, kérni: verlangen, begehren, haben wollen. — 2) *i. e.* dorescu: *desidero, desiderio teneor:* kívánni, óhajtani: verlangen, wünſchen, ſich ſehnen. — 3) cuiva qeva béne séu réu: *precor, imprecor:* kívánni: wünſchen. *p. e.* poftescu nópte bunà: *precor bonam noctem:* jó éjtszakát kívánok: ich wünſche gute Nacht. *a Lat. posco — ere.*

Poftire, *f. pl.* rí. Пофтúре. *subst. V.* Poftá.

Poftitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri. *f.* re. Пофтитóрiю, тоáре. *adj. cupidus, avidus, adpetens:* kívánó: begierig. *p. e.* poftitoriu de laudà: *cupidus, studiosus laudis:* ditséretre vágyó: lobbegierig.

Poftorescu, rire, ritu. Пофторéск, рúре, рúт. *verb. act. repeto:* ismétíteni: wiederholen.

Poftorire, *f. pl.* rí. Пофторúре. *subst. repetitio:* ismétítés: die Wiederholung.

Poftitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Пофтúт, тъ. *adj. volupis:* örvendetes, kívánatos: erwünſcht.

Pogace, *f. pl.* áci. Погáче. *subst.* 1) nedospitá, cóptà în cenuşá: *panis subcinericius, scriblita, striblita:* pogátsa: der Aſchkuchen. — 2) *i. e.* rásurá, rusunoiu: *libum rasum:* vakarts, vakaró: das Trogſcheref. — Pogácitá: *dimin: Ital.* focaccia, *libum.*

Pogániciu, *m. pl.* ci. Погаúчъ. *subst. puer minans boves aratores:* ökörhajtó gyermek a' szántásnál: ein Knabe, der die Pflugochſen treibet.

Poghircescu, cire, cit. Погирчéск, чúре, чúт. *verb. act. i. e.* strîngu dopó culeghétorî 1) struguri: *racemor:* mezgérleni, gerezdelni: nachleſen. — 2) spice dopó sécerátorî: *spicas colligo:* tarlozni: nachſtoppeln, nachleſen.

Poghircire, *f.* Погирчúре, *subst.* 1) de struguri: *racematio:* mezgérlés, gerezdélés: die Nachleſe. — 2) dopó sécerátori: *spicilegium:* tarlózás: die Nachſtoppelung, Nachleſe.

Pogonu, *m. pl* ni. Погóн. *subst.* un páméntu de 24 de sténgini de lungu şi latu: *acnua:* huszonnégy ölnyire hoszszú és széles szántóföld: ein Stück Feldes 24 Klafter lang und breit.

Pogoru, rire, rîtu. Погóр, рúре, рúт. *I. verb. activ.* pre altul de undeva, 1) *i. e.* îl iéu josu: *demo, aufero, tollo, deorsum tollo:* levenni: herunternehmen. — 2) *i. e.* îl batu, lovescu, dobor josu: *decutio, dejicio, depello:* levetni, — verni, — ütni, — kergetni, — hajtani: herunterwerfen, — ſtoßen, — ſchlagen, — jagen. *II. neutr.* pogoru însumi, séu mé pogoru: *descendo:* leszállani, — jönni, — menni: abſteigen, herabſteigen, hinuntergehen.

Pogorîşu, *m. pl.* uri. *f.* Погорúшъ. *subst. descensus, declivitas, locus declivis:* lejtö, lehágó, — menö, ereszkedö: ein bergabgehender Weg.

Pograde, *f.* Погрáдъ. *subst. V.* Çintirim.

Pogrebanie, *f. pl.* ii. Погребáнїе. *subst. i. e.* îngropáciune: *funus, exequiae, justa funebria:* te-

temetés, temetség: das Begräbniß, Leichenbegängniß.

Pohĭ. Пóхй. *subst. plur. postilena:* farmatring: der Schwangriemen, Schweifriemen.

Pohibá, *f. pl.* be. Похи́бъ. *subst. praetextus, species:* szín, fogás, örv, eléadott hamis ok, tettetett ok: der Vorwand, Prätext. *p. e.* cu pohiba pretenicĭ: *pretextu amicitiae, sub specie amici:* a' barátság' szine alatt: unter dem Vorwand der Freundschaft.

Pohibescu, bire, bitu. Похибéск, би́ре, би́т. *verb. act.* 1) *i. e.* punu pohibá: *praetexo, causor, praetendo:* szinleni, tettetni, okul eléadni: vorwenden, vorschützen. — 2) *i. e.* vrájescu, descántu, bosconescu: *incanto, arte magica utor:* varáslani, babonázni, babonasággal élni: zaubern, Zauberey treiben.

Pohilá, *f. pl.* e Пóхилъ. *subst. postilena:* farmatring: der Schwanzriemen, Schweifriemen.

Pohitnicu, *m. pl.* ci. Похи́тник. *subs. V.* Popivnicu.

Pohvalá, *f. pl.* le. Похвáлъ. *subst.* 1) *i. e.* pompá, márire: *gloria, majestas, pompa, solemnitas:* Felség, pompa: die Herrlichkeit, der Pomp, die Pracht, Feyerlichkeit. — 2) *i. e.* zárézá: *authoritas, amplitudo:* nagy tekintet: das Ansehen, die Authorität.

Pohválosu, *f.* lósá, *pl.* şi, *f.* se. Похвълóс, лоáсъ. *adj. pomposus, pompalis, pompaticus:* pompás: prächtig, pompös, Aufsehen machend.

Poĭ, Пóй. *praeposit. post:* után: nach. *Nota:* nu stá aquéstá praepositie singurá în alcátuire syntacticéscá, fórá împreunatá cu alte párţi ale vorbirii: *p. e.* apoĭ, innapoĭ, dinapoĭ, poĭmáne. *V.* la Lit: sale. *Ital.* poi.

Poianá, *f. pl.* ene. Поáнъ. *subst. V.* Poéná.

Poiatá, *f.* Поáтъ. *subst. V.* Poétá.

Poĭmáne. Поймáне. *adv. perendie, posteras:* holnapután: übermorgen.

Poivanu, *m.* ane, *f.* Пойвáн. *subst. V.* Priponu.

Poivánescu, ire, itu. Поивънéск, и́ре, и́т. *V.* Priponescu.

Pojinariu, *m. pl.* rii. Пожинáрю. *subst. i. e.* busdunariu, pusunasiu: *saccus, sacculus, saccellus tunicae:* zseb: der Sack eines Kleides, die Tasche.

Pólá, *f* Поáлъ. *subst.* 1) în trupul' omului: *lumbi:* ágyéka az embernek: die Lenden. — 2) *i. e.* cretinţa, séu şurţul' dinainte: *praeligamen, subligaculum, vulgo: antependium:* előkötő, előruha: das Vortuch, die Schürze; *p. e* ducu queva în pólá: *fero quidpiam in praeligamine:* viszek valamit az előruhámba: ich trage etwas im Vortuche. — 3) marginé queà din josu a quáruiva veştméntu, *p. e.* a cápenégului, a sugnei, *etc. limbus, ora:* széle, vagy allya valamely köntösnek: der Saum, Streif, die Faltel. — De acì: 4) póla muntelui; *redix montis:* hegy' allya: der Fuß, oder die Wurzel des Berges. *Graece* ψοα, *lumbus.*

Póla sántámáriei. Поáла Сжнтъмъріей. *subst.* o plantá, *i. e.* Mátrice: *Matricaria parthenium, Linn:* kérti székfű, anya méhfű, nádrafű: der Metram, das Mutterkraut.

Polacá, *f. pl.* ce. Полáкъ. *subst. Polona:* Lengyelaszszony: die Polakinn.

Polacéşce. Полъчѣ́ще. *adv. polonice:* lengyelül: pohlisch, pohlnisch, polakisch.

Polácescu, *f.* céscá, *pl.* sci, *f.* sce. Полѣчéск, чѣ́скъ. *adj. polonicus:* lengyeli: pohlisch. — *p. e.* Ţéra polácéscá: *Polonia:* Lengyel Ország: Pohlen.

Polacu, *m. pl.* ci. Полáк. *subst. Polonus:* Lengyel: der Pohle, Palak.

Po-

Polaiu, *m.* Пóлаю. *subst.* o plantá: *Teucrium polium*, *Linn*: Hegyi polé vagy poláj: der Bergpoley.

Polatá, *f. pl.* te. Полáтъ. *subst.* 1) *i. e.* pálutá: *palatium*: palota, der Pallast. — 2) *i. e.* curtea quáruiva Prinçipu, Impératu, *etc. Aula*, *Palatium*: Udvar: der Hof.

Póle, *f.* Поáле. *subst. plur. indusium inferius*, *castula*: pendely: das Unterhemd, der Unterrock beym Frauenzimmer.

Poleescu, ire, itu. Полеéск, и́ре, и́т. *verb act. polio*: pallréozni: poliren.

Polegniţá, *f.* Полéгницъ. *subst. V.* Inie.

Poleire, *f.* Полеи́ре. *subst. politio*: pallérozás: das Poliren.

Poleitu, *f.* tá, *pl.* ţi. *f.* te. Полеи́т, тъ. *adj. politus*: pallérozott: polirt.

Poleiturá, *f. pl.* uri. Полеитýръ. *subst. politura*: pallérozás: die Polirung.

Policandru, *m.* Поликáндръ. *subst. Lychnuchus pensilis*, *Polycandelum*: Függő gyértyatartó: der Kronleuchter.

Policiórá, *f. pl.* re. Поличоáръ. *subst.* la jugu: *assula jugi*: iga' lapotzkája: das Jochbrett.

Policrá, *f. pl.* re. Поли́кръ. *subst. V* Poreclá.

Policrescu, ire, itu. Поликрéск, и́ре, и́т. *verb. act. V.* Poreclescu.

Poligamie, *f.* Полигамíе. *subst. polygamia*, *uxorum pluralitas*: többfeleségtartás: die Vielweiberey, Polygamie. *a Graeco.* Πολυ *multum*, *et* γαμος — ου, *nuptiae.*

Poliţá, *f. pl.* ţe. Поли́цъ. *subst. repositorium*: póltz: ein Gestell, oder Stellen aus ein Brett.

Politicu, *m. pl.* ci. Полити́к. *subst. politicus*: politikus: der Politiker.

Politie, *f.* Политíе, *subst. politica*, *politice*: politika: die Politik, Polizey.

Polmodu, *m.* Полмóд, *V.* Podmolu.

Pologu, *m.* Полóг. *subst.* 1) *i. e.* érbá'cositá, fénu neadunát': *foenificia*, *gramen demessum*: pallag, lekaszáltfű: abgemähtes Heu. — 2) *i. e* vréme de cósá, séu strínsul' fénului: *foenicidium*, *foenisecium*: széna gyüjtés, kaszálás: die Heuerndte. — 3) de péle, cureà, *V.* Plotog.

Polomida, *f.* Поломи́дъ, *subst.* 1) *i. e.* pálamidá: *Serratula arvensis*, *Linn*: Zabtövis: die Haber-Sau-Ackerdistel. — 2) *i. e.* Volburá: *Convolvulus*: folyondár, folyófű, fulák: die Winde.

Pómá, *f. pl.* me. Поáмъ. *subst. pomum*: gyümölts: das Obst, die Obstfrucht, Baumfrucht.

Pomade, *f.* Помáде. *subst. ungventum capillorum*: pomáde, hajkenő, szagos hajkenő: die Pomade. *Gal.* pommade.

Pomaná, *f. pl.* enĭ. Помáнъ. *subst. V.* Poméná.

Póme. Поáме. *subst. plur. poma*: gyümölts: das Obst. — uscate: *poma siccata*, *tosta*: aszalt gyümölts: gedörrtes Obst.

Poméná, *f. pl.* ene. Помѣ́нъ. *subst.* 1) *i. e.* pomenire: *memoria*, *commemoratio*, *mentio*: emlékezet: die Erinnerung. — 2) *i. e.* coméndu, coméndare, máncaré, quarea se dá íntru pomeniré mortului: *silicernium*, *convivium funebre*: tór, halotti tór: das Tadtenmahl, Leichenmahl, Leichenessen, Traueressen. — 3) *i. e.* milostenie: *styps*, *eleemosyna*: alamizsna: Almosen. — dau queva cuiva de poméná: *do cuipiam aliquid per modum eleemosynae*, *dono cuipiam aliquid*: valakinek valamit isten névébe (alami'sna gyanánt) adni: Jemanden etwas zum Almosen geben, schenken. *a Lat. po i. e. post et manes*, *i. e. mors.*

Po-

Digitized by Google

Pomenescu, nire, nitu. Поменéск, нúре, нúт. *I. verb. activ.* 1) pre quineva, séu numele cuiva: *memoro, commemoro, memini cujuspiam:* említeni, emlegetni: erwähnen, vorbringen. — 2) cuiva queva, *i. e.* îi aducu aménte: *in memoriam revoco:* eszébe jutatni: Jemanden etwas in's Gedächtniß bringen. 3) pre quineva din somnu, *i. e.* deşceptu: *excito, expergefacio:* felébreszteni, felserkenteni: aufwecken. — 4) *i. e.* apucu, tráescu-sí vídu, ajungu, *p. e.* io am' pomenitu ciuma: *fui, vixi tempore pestis:* én éltem a' pestist, vagyis: éltem, a' világan voltam a' pestis idejében: ich habe die Pest erlebt, oder zur Pestzeit gelebt. — *II. reciprocum:* mé pomencscu 1) din somnu, *i. e.* mé trezescu: *expergiscor, somno excitor:* felébredni, felserkenni: erwachen, aufwachen, munter werden. — 2) *i. e.* mé aflu forá de véste, misé întémplá queva preste aşteptare, *p. e.* numai que mam pómenit' acasá: *minus adverti, quomodo domum pervenerim:* otthonn találtam magamat, a' nélkül hogy észre vettem vólna: auf einmal befand ich mich zu Hause, ohne es zu bemerken. — 3) în queva obicéiu, lége, *p. e.* io aşé mam' pomenitu: *ego haec ita inveni, sic accepi a majoribus:* én ezeket így tanúltam, vettem, hallottam, kaptam, szüléimtöl, eleimtöl: ich habe dieses oder jenes so angetroffen, von meinen Vorfahren auf diese Art gesehen, gehöret, gelernet. *a Lat. memoro, per metathesim.*

Pomenintiá, *f. p.* ţe. Поменúнцъ. *sub. momoria:* emlékezet: das Gedenken, die Erinnerung. *p. e.* din pomeninţa ómenilor: *post hominum memoriam:* az emberek' emlékezetekre: bey Menschen-Gedenken.

Pomenire, *f.* Поменúре. *subst. mentio, recordatio, memoria:* emlékezet: die Erinnerung, das Andenken, Gedenken. — vrédnicu de pomenire: *memorabilis, notabilis, insignis:* emlékezetes, híres, nevezetes, emlékezetre méltó: merkwürdig, denkwürdig, erinnerungswerth. — sémnu, séu stílpu de pomenire: *monimentum, memoraculum, Apul. in Apol. post. med. p.* 311, 3. *Elm.* emlékezetkö, vagy — oszlop: das Denkmal. — din pomenirea ómenilor. *V.* Pomeninţiá.

Pomenitoriu. *m. pl.* ri. Поменитóрю. *subst. memorator:* meg emlitö, élöhozó: der Erwähner. — Pomenitóre: *memoratrix:* die Erwähnerinn.

Pometu, *m. pl.* uri. *f.* Помéт. *subst. pometum, pomarium:* gyümöltsöskert: der Obstgarten.

Pomiţiá, *f.* Помúцъ. *subst. i. e.* fragá: *fraga, fragum:* eperj: die Erdbeere.

Pomnolu, *m.* Помнóл. *V.* Podmolu.

Pompá, *f.* Пóмпъ. *subst. pompa, solennitas:* pompa: der Pomp, Prunk, die Pracht, Feyerlichkeit, Solenität, das Gepränge.

Pompá de învingere. Пóмпъ де ѧ̂кúнцере: *triumphus:* gyözedelni pompa, diadalom: der Triumpf, das Siegesgepränge.

Pomposu, *f.* pósá, *pl.* şi, *f.* se. Помпóс, поáсъ. *adj pomposus, pompalis, pompaticus, solennis:* pompás: prächtig, prachtvoll, pompös.

Pomu, *m. pl.* mĭ. *subst. pomus, arbor fructifera:* gyümöltsfa, termöfa: der Obstbaum. *It.* pomo.

Póncá, *f.* Поáнкъ, séu mai béne:

Pónce, *f.* Поáнче: *subst. scordia, dissensio, collisio adversitas:* meghasonlás; egy más közöt való ellenkezés: der Zwist, die Uneinigkeit, das Entgegeseyn. — *item. V.* Cióndrá.

Pon-

Digitized by Google

Poncişu. Пончи́ши. *adv. ex opposito, ex adverso:* ellenben, ellenkezöleg: entgegen.

Poncişére. *f.* Пончишѣ́ре. *V.* Pónce.

Póne. Поа́не. *plur. i. e.* pléva: *acus — eris, palea:* polyva: die Spreu.

Pónė. Пѫ́нъ. *praep.* 1) *usque, ad, tenus:* ig: bis, bis zu. *p. e.* pónė ín sfírşitu: *ad finem usque:* végig, egész végig: bis zu Ende, bis auf die Letzt. — pónė máne: *cras usque, usque ad diem crastinum:* holnapig: bis Morgen. — plátescu pónė íntrun' banu: *ad numum (obulum) exsolvo:* égy pénzig (fillérig) kifizetek: ich zahle bey einen Häller (Pfening), bis auf einen Häller. — pónė ín grumazi: *collotenus:* nyakig: bis an den Hals. 2) *i. e.* pónė quándu, ín quótá vréme: *quoad, quousque, quamdiu:* míg, míglen, meddig: bis, so lange. *p. e.* pónė au tráitu tatál' meu: *quamdiu parens meus vixit:* meddig (míglen) az Atyám élt: so lange mein Vater lebte. *Ital.* fino.

Pónė acì. Пѫ́нъ а̂чѝ. *subst.* 1) *i. e.* pónė la locul' aquesta: *hucusque:* eddig, e' helyig: bis da, bis hier, bis hieher. — 2) *i. e.* pónà ítru aquéstá vréme. *V.* Pónė acum.

Pónė acolò. Пѫ́нъ а̂колò. *eousque, illucusque:* addig: bis dahin, soweit.

Pónė acum. Пѫ́нъ а̂кꙋ́м. *adhuc, hucusque, hucdum:* eddig, mostanig: bis jetzt, bisher, bis dato, bis auf diese Zeit noch.

Pónė aici. Пѫ́нъ а̂и́чи. *V.* Pónė aici.

Pónė quándu. Пѫ́нъ кѫ́нд. 1) de éste íntrebare a: *quamdiu, quousque:* meddig: wie lange. *p. e.* pónė quándu vei rémáneà Domnia Tà la noi? *quamdiu morabere apud nos?* meddig mulatt az Úr nállunk? wie lange werden Sie sich bey uns aufhalten? — 2) *i. e.* pónė que: *quoad, quousque, quamdiu:* mig, miglen, meddig: bis, so lange, da. *p. e.* remái, pónė quándu voi venì şi eu: *mane, quousque et ego veniam:* maradj, míg el jövök énis: bleibe, bis ich auch komme.

Pónė atunqui. Пѫ́нъ а̂тꙋ́нчи. *adusque, cousque, illucusque, tamdiu:* addig, addiglan: bis dahin, so lange.

Pónė que. Пѫ́нъ чѐ. *quoad, quamdiu, quousque:* míg, míglen, meddig: bis, so lange, da.

Pónė unde. Пѫ́нъ оу́нде. 1) *i. e.* pónė la que locu? *quousque?* meddig? millyen meszsze? wie weit? bis wohin? — 2) *V.* Pónė, Nro. 2)

Ponihosu, *f.* ósá, *pl.* şi, *f.* se. Понихо́с, оа́съ.)

Ponivosu, *f.* ósá, *pl.* şi, *f.* se. Пониво́с, оа́съ.) *adj.* 1) *i. e.* scurtu la vedére: *myops, hebetis visus:* vaklyos, rövidlátású: kurzsichtig, blödsichtig. — 2) *i. e.* ceuru, vágiochiu: *strabo, paetus, limis intuens:* kantsal: scheel, schielend, der Schieler.

Ponosescu, sire, situ. Поносе́ск, си́ре, си́т. *v. act. p. e.* vre unu veştméntu: *usu detero:* koptatni: abnützen, abtragen.

Ponositu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Поноси́т, тъ. *adj. usu detritus:* kopott, viselt, ótska: abgenützt, abgetragen.

Ponoslu. *m.* Поно́слв. *subst.* jalbá, tánguire: *questus, querella, querimonia:* panasz: die Klage. Beschwerde.

Ponosluescu, ire, itu. Поносл́ве́ск, и́ре, и́т. *verb. act.* pre quineva, séu mé ponosluescu asupra cuiva de queva: *queror, conqueror, querulor, accuso:* panaszolni, panaszlani, panaszolkodni: klagen über Etwas, sich beklagen, beschweren.

Ponosluire, *f. pl.* ri. Поносл́ви́ре. *subst. questus, querella, querulatio, querimonia:* panaszlás, panaszolás, panaszolkadás: das Klagen.

Ponos-

Digitized by Google

Ponosluitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Поносливторїю, тоáре. *adj. querens, conquerens:* panaszló, panaszolkodó: klagend, ſich beſchwerend.

Pontériu. *m.* Понтéрїю. *subst. i. e.* jumîtate de fârtariu, 1) de cotu, de césu: *semiquadrans:* fél fertály: ein halb Viertl. — 2) de cupá: *cotula, hemina:* fél meszely, — în Ardél': fél fertály: ein halb Seidl, halb Nößel.

Pópá *f.* Поáпа. *subst.* un' pésce: *i. e.* slávócá: *Lophius:* Békahal, Ördögfejühal: der Froſchfiſch, Seeteufel.

Popá, *m. pl.* pi. Пóпа. *subst.* 1) *i. e.* Preot': *Sacerdos, Presbyter, flamen, popa:* pap: der Prieſter, Pfaff, Geiſtliche. — 2) o proptá, quaré éste pusá suptu vre o grindá ruptá: *fulcrum, columen, statumen:* támasz: die Stütze, der Pfeiler. *a Lat. popa.*

Popá de óste. Пóпа дe ѡáсте. *subst.* de tabárá, la Regementu, la cătane: *Sacerdos militaris, vulgo: Capellanus Regiminis:* tábori pap: der Feldpater, = Prediger, = Kapellan.

Popálnescu, nire, nitu. Попжлнéск, нúре, нúт. *verb. act.* queva, *i. e.* grumuescu, împlu cu vérfu: *cumulo, accumulo, aggero, exaggero:* tetézni, feltetézni: kupfen, aufhäufen, aufthürmen, ſtark anfüllen.

Pópálnitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Пжлнúт, тз. *adj. cumulatus, aggeratus:* feltetézve: gekupft, aufgehäufelt, aufgethürmt.

Popasu *m.* Попáс. *subst. V.* Conacu.

Popésce. Попéще. *adv. more sacerdotum:* papi módra: geiſtlich, nach Art der Geiſtlichen.

Popescu, pire, pitu Попéск, пúре, пúт. *verb. act.* preoţescu 1) pre quineva, *i. e.* îl' sfinţescu, îl' facu Popá: *in Presbyterum consecro, inauguro, ordino:* papnak felszentelni: zum Prieſter weihen, einweihen. — 2) însumî undeva, *i. e.* portu slujba quea preoţéscá in quareva locu: *sacerdotem ago, munere sacerdotali defungor:* paposkodni, papi hivatalt vinni valahól: Prieſter ſeyn, einen Prieſter abgeben.

Popescu, *f.* péscá, *pl.* sci. Попéск, пéска. *adj. sacerdotalis, presbyteralis:* papi: geiſtlich, prieſterlich.

Popie. *f.* Попíе. *subst. Sacerdotium, presbyterium, presbyteratus:* papság, papirend: das Prieſterthum.

Popilnicu. *m.* Попúлник. *subst. V.* Popivnicu.

Popime. Попúме. *subst. Sacerdotes, Clerus, status Ecclesiasticus:* a' papság, a' papok, a' papi rendek, a' klerus: der Clerus, die Geiſtlichkeit, Prieſterſchaft.

Popistaşu, *m. pl.* şi. Попистáш. *subst. V.* Papistaşu.

Popivnicu, *m. pl.* ci. Попúвник. *subst.* o plantá: *Asarum europaeum, Linn:* Kapottnyak, kerekkapor: die Haſelwurz, oder Haſelwurzel.

Popivnicu iepurescu. *m.* Попúвник éпурéск. *subst. Anemone hepatica nobilis, Linn:* mogyoró allyafü: die Leberblume, das Edelleberkraut.

Poplonu, *m. pl* ne. Поплóн. *subst. V.* Plapomá.

Poporanu, *f.* uă, *pl.* ni, *f.* e. Попорáн, нз. *adject. certae Ecclesiae ingremiatus, fidelis, vulgo: parochianus:* valamelly templomnak híve, halgatója: das Pfarrkind, Kirchkind, der Eingepfarrte.

Poporu, *m. pl.* óre Попóр. *subst.* 1) *i. e.* niamu, norodu: *populus, gens:* nemzet, nép: das Volk, die Nation. — 2) a quăriiva Besérici: *fideles certae Ecclesiae ingremiati, vulgo: parochiani:* valamelly templomnak a' népe, a' hívei: die Pfarrkinder,

Digitized by Google

kinder, die Zugehörer einer Kirche. *a Lat. populus, l mutato in r more solito.*

Poposescu, sire, situ. Попосе́ск, си́ре, си́т. *V.* Conácescu.

Poprescu, rire, itu. Попре́ск, ри́ре, и́т. *V.* Oprescu.

Pórá. *f.* Поо́рз. *V* Pónce.

Porániciu. *m.* Порзни́чю *subst.* o plantá: *Orchis mascula, Linn:* Nöszőfű, Erdei Vitézfű, piros Kükörtsény: das Knabenkraut, Hundshödlein.

Poravu, séu puravu *f.* vá, *pl.* vi, *f.* ve. Поро́в, кз. *adj. ferus, ferox, petulans:* vad, szilaj, pajkos: muthig, muthwillig, wild.

Porcariu, *m. pl.* ri. Порка́рю. *subst. porcarius, subulcus:* disznópásztor, kondás: der Schweinhirt, Sauhirt. — Porcáriţiá, *femina.*

Porcaşu. *m.* Порка́ш. *subst.* unu pésce: *Cyprinus gibellio:* Kövi kárász, kajos kövi: der Giebel, die Steinkarausche.

Porçelanu. *m.* Порцела́н. *subst: terra porcellana:* portzellán: das Porcellan. — de porçelanu: *adj. porcellanicus:* portzellánból való: porcellanen. *p. e.* vasé de porçelanu: *vasa porcellanica:* portzellánedény: das Porzellangeschirr.

Porcésce. Порчѣ́ще. *adv. suatim, Nigid. apud. Non. cap.* 1. *n.* 190). *more porcorum:* disznóul, disznó módra: säuisch, schweinisch, nach Art der Schweine.

Porcescu, *f.* céscá, *pl.* sci. Порче́ск, чѣ́скз. *adj. porcinus, spurcus, immundus:* disznói, undok, fertelmes: säuisch, schweinisch, garstig.

Porcie, *f. pl* cii. Порчі́е. *subst a) i. e.* necuráţie, lucru spurcatu: *immunditia, spurcitia, vulgo: porcismus:* disznóság: die Schweinerey, Säuerey. — *b)* máscará, ímbálátura, vorbe de ruşine: *spurciloquium, verbum obscoenum:* trágár (ostmány) beszéd, disznóság: die Zotten, Sauzotten. *plural.*

Porcinu, *m.* Порчи́н. o plantá: *Polygonum aviculare, Linn:* portsfű: das Burzelkraut.

Porcosu, *f.* cósá, *pl.* şi, *f.* se. Порко́с, коа́сз. *adj.* 1) *spurcus, immundus:* disznó, fertelmes: säuisch, schweinisch. — la máncare: *i. e* hutupitoriu: *tuburcinabundus, vorax, avide edens:* mohon evő, zabáló, faldokló: freßhaft, säuisch essend. — 2) cu porci mulţi, quare are mulţĭ porcĭ: *dives porcorum, multos sues habens:* disznós, a' kinek sok disznói vagynak: der viele Schweine hat.

Porcu, *m. pl.* ci. По́рк. 1) rímútoriu. *subst. porcus, sus:* disznó, sertés: das Schwein. — de porcu: *adj. porcinus, suillus:* disznoi: schweinen. *p. e* carne de porcu: *caro porcina:* disznóhús: das Schweinfleisch. — perĭ de porcu: *seta suilla:* serte: die Sau- oder Schweinsborste. — balegá de porcu, cácatu de porcu: *succerda, sucerda:* disznószar, disznóganéj: der Schweinkoth, Saudreck. — morcilá, ín quarea se tevólescu porci: *volutabrum:* disznóheverő: die Saulache. — de porci: *adj. suarius: p. e.* negoţiátoriu de porci: *negotiator suarius:* sertéshajtó, sertésekkel kereskedő: der Schweinhändler. — 2) quarele íl' face quineva pre hártie: *macula, litura:* disznó: das Schwein, der Kleck, Klecks. *a Lat. porcus. Ital.* porco.

Porcu sílbaticu, *m. pl* ci. По́рк сзлба́тик. *subst* Gliganu, *aper:* vaddisznó, vadkan: der Eber, das wilde Swein, oder Wildschwein. — de porcu sílbaticu: *adj. aprinus. aprineus, aprugnus: p. e.* dénte de porcu sílbaticu: *dens aprugnus, aprugneus:* vadkan fog: ein Wildschweinzahn.

Pore. *f.* По́ре. *subst.* speçie de cépá, séu hagime: *Allium porrum,*

Digitized by Google

rum, *Linn:* poré, párhagyma: der zahme Lauch, Porce.

Poreclá, séu prolicá. *f.* Порíкла. *subst.* 1) *i. e.* numele familii: *cognomen, cognomentum:* vezetéknév: der Zuname. — 2) nume de batjocurá: *cognomentum ridiculum, adpellatio ignominiosa:* tsufos név: der Spitzname, Spottname, Eckelname.

Poreclescu, lire, itu. Порекла́ск, ли́ре, и́т. *verb. act. quempiam ignominioso nomine compello, cuipiam odiosam nomenclatione dare, addere:* valakinek tsúfos nevet adni: Jemanden einen Spottnamen geben.

Porfirá, *f. pl.* re. Порфи́ра. *subst.* purpurá, vissonu: *purpura:* veres bársonyöltözet: die Purpur.

Pornélá. *f.* Порне́ла. *subst.* 1) *i. e.* névalá: a) *impetus, irruptio:* rohanás: der Anfall. — b) a inimi: *impetus animi:* hév indulat: die Gemüthsbewegung. — 2) *i. e.* íncépere, *p. e.* a économici: *inceptio, susceptio, initium, inchoatio, aggressio:* kezdet: der Anfang, die Unternehmung.

Pornescu, nire, nitu. Порне́ск, ни́ре, ни́т. — *I. verb. act.* 1) *p. e.* vre o mórá, césul', *etc.* qua sí ámble: *moveo, commoveo:* megindítani: bewegen, in Bewegung setzen. — 2) pre quineva la drumu, *i. e.* facu sí pornéscá: *quempiam movere, proficisci facio, itineri committo:* útra indítani valakit: machen daß Jemand aufbreche. — 3) pre quineva, qua sí facá, sí lucréze queva: *moveo, permoveo, impello:* indítani, réávenni: bewegen. — 4) pre quineva la mánie, *i. e.* íl' íntírítu: *irrito, concito, instigo, lacesso:* felingerleni, felgerjeszteni, boszszántani: reizen, anreizen, aufhetzen. — 5) *p. e.* économia, *i. e.* incepu, mé apucu de eà: *ordior, incipio, aggredior:* kezdeni, hozzá fogni: anfangen, unternehmen. — *II. neutr.* pornescu ínsumi, *p. e.* la drumu, *i. e.* plecu: *moveo, proficiscor, discedo, me itineri committo:* indúlni, elindúlni, útra indúlni: aufbrechen, sich auf den Weg, auf die Reise machen. — móra, césul': *moveo, incedere incipio:* megindúlni: in Bewegung kommen, zu gehen anfangen. — *III.* mé pornescu, adequé asupra cuiva 1) cu tárie, *i. e.* náválescu: *irruo, impetum facio:* rëámenni, rohanni valakire: auf Jemanden stürzen, losstürmen. — 2) cu cuvénte gréle: *invehor in aliquem, aggredior quempiam dictis:* nehéz szokkal megtámadni valakit: über Jemanden losbrechen.

Pornire, *f.* Порни́ре. *subst.* 1) la drumu: *discessio, discessus:* elindúlás: das Aufbrechen. — 2) *i. e.* pornélá, íncépere: *inceptio, susceptio, inchoatio, aggressio:* kezdet, elkezdés: der Anfang, Anbeginn, die Unternehmung. — 3) a inimi: *animi motus, affectus:* indúlat: der Affect, die Leidenschaft.

Pornitu, *f.* tá, *pl.* ti, *f.* te. Порни́т, тъ. *adj. participium verbi* Pornescu, *V.* Pornescu. — de osebi însémnézá, açiţatu spre mánie: *fervidus, accensus, iracundus:* heves, indúlatos, tüzes, mérges, haragos: hitzig, zornig, aufgebracht, ungehalten.

Porodiţá, *f. pl.* ţe. Породи́ца. viţea, sementie: *subst. genimen, progenies, propago, generatio:* nemzettség, pereputy: das Geschlecht, die Familie, Frucht.

Poroseu, séu pulvere de preseratu pe scrisóre. Порóсіе. *subst. arena scriptoria, pulveres scriptorii:* porozó, rézpór: der Streusand.

Pórtá, *f. pl.* Porţi. Поáрта. *subst. porta:* kapu: das Thor, die Pforte.

Portariu, *m. pl.* ri. Портáрь. *subst. janitor, ostiarius, vulgo: portarius:* kapunálló, ajtónálló, portás: der Pförtner, Thorhüter, Thor-

Thorwächter. — Portáriță: *janitrix, ostiaria:* die Pförtnerinn, Thorhütterinn, Thorwächterinn.

Porție, *f. pl.* ții. Πορυίε. *subst.* 1) *p. e.* de páne, de fénu, de carne, *etc. demensum, portio:* portzió: die Portion, Ration. — 2) un' blidișel': *scutella, patella:* tsésze: die Schale, Tasse. — 3) *i. e.* dare, haraci: *tributum, contributio, vectigal:* adó, adófizetés, portzio: die Steuer, Contribution, der Schoß. *a Lat. portio.*

Porțiéșu, *m. pl.* și. Πορυϊέω. *subst. i. e* quarele éste supusu la dare: *contribuens, contributioni subjacens:* adófizető: der Contribution unterworfen.

Portiță, *f. pl.* țe. Πορτήυς. *subst. portula:* kis kapu: das Pförtchen.

Portu, *m. pl.* uri. *f.* Πόρτ. *subst.* adequé în veștménte: *habitus, vestitus, gestamen:* viselet, ruha viselet, öltözet: die Tracht, Kleidung. *a Lat. porto.*

Portu, purtare, purtatu. Πόρτ, περτάρε, περτάτ. *I. verb. act.* 1) *p. e.* toégul' în, șéu a mână, sabiea la brău, *etc. porto, gero, gesto, fero:* hordozni, viselni: tragen. — 2) vre unu nume, direghétorie: *géro, habeo:* viselni: tragen. — portu grije: *curo, curam gero, habeo:* gondot viselni: sorgen, Sorge tragen. — 3) pre quineva, *p. e.* prin cetate de mână, *i. e.* ducu, deducu, povăçuescu: *duco:* vezetni, hordozni: führen. — 4) pre quineva de îmbrăcăménte: *vestio:* ruházni, jártatni: kleiden, oder kleiden lassen. *p. e.* își pórtă pruncul' ungurésce (în veștménte ungurésci): *curat filium suum ungarice vestiri:* Magyar köntösbe jártatya a' gyermekét: er laßt seinen Knaben ungrisch kleiden. — 5) vre o cheltuélă, réspunsu, *etc. sustineo:* vinni: tragen. *p. e.* quine va purtà cheltuélele résboiului aquestué? *quis sustinebit sumptus belli hujus?* ki fogja vinni ezen hadnak a' költségeit? wer wird die Unkösten dieses Krieges tragen? — 6) pre quineva béne, séu réu: *habeo, tracto, adhibeo:* bánni valakivel jól, vagy roszszűl: Jemanden gut, oder übel begegnen, behandeln, tractiren. *p. e.* fórte réu m' au purtatu: *me sceleratissime tractavit, Cic. Q. Fr. I, 3. post med: me pessime habuit, (adhibuit):* igen pórúl (rútúl) bánt velem: er hat mich sehr übel (auf das schlechteste) behandelt, tractirt. — 7) portu pre quineva în gură, *i. e.* îl' clevetescu, îl' vorbescu de réu: *sugillo, infamia adspergo quempiam, male loquor de aliquo:* rágalmozni, megszollani valakit: Jemanden Uibels nachreden, ausrichten. — *II.* mé portu: *me porto, duco, gero:* magát hordozni: sich tragen. — 1) în slujbă, dereghétorie, néravuri, *etc. me gero, me tracto, Cic. ad Div. XIII, 12.)* magát viselni: sich betragen, aufführen. *p. e.* pruncii, quarii se pórtă héne, súntu părénților' de bucurie: *pueri, qui se bene gerunt, etc.* a' magokat jól viselő gyermekek: *etc.* Kinder, die sich gut aufführen, *etc.* — 2) în îmbrăcăménte: *utor vestitu:* járni, magát viselni: sich tragen. *p. e.* se pórtă dopó moda queà mai próspetă: *utitur vestibus moris recentissimi:* a' leg újjabb módi szerént jár: er, sie trägt sich nach der neuesten Mode. — 3) *i. e.* silescu, stréduescu: *conor, nitor, adnitor:* igyekezni, iparkodni, törekedni, forgolódni: sich bemühen, befleißigen, bestreben, trachten. *p. e.* pórtáte! *adnitere!* forgolody! bestrebe dich! trachte. séu: *i. e.* grăbescu: *festino, propero:* sietni: eilen. *p. e.* pórtáte cu lucrul'! *accelera opus!* siess a' munkával! eile mit

der

Digitized by Google

der Arbeit. *a Lat. porto, Ital.* portare.

Porumbariu, *m. pl.* re. *f.* Порумбáріу. *subst. columbar, columbare, columbarium:* galambdútz, galambház: der Taubenſchlag, das Taubenhaus.

Porumbaşu, *m. pl.* şi. Порумбáшу. *subst.* a) quel' de easá: *columbulus:* b) quel' sílbatecu: *palumbulus:* galambotska, kis galamb: das Täubchen.

Porumbeà, *f. pl.* éle. Порумбéа. *subs. bacca pruni spinosae:* kökény: die Schlehe.

Porumbelu. *m. pl.* i. Порумбéлу. *subst. prunus spinosa:* kökényfa, kökénybokor: der Schlehdorn, Schlehendorn.

Porumbu încálçatu. *m.* Порúмбу ынкълцáт *subst. columba dassypus:* gatyásgalamb: die Trommeltaube, Federfußtrube, der Federfuß.

Porumbiţà, *f. pl.* ţe. Порумбúцъ. *subst.* a) quea de casá: *columba:* b) quea sílbaticá: *palumba:* galambjértz: die Taube, das Täubchen.

Porumboiu, *m. pl.* oii. Порумбóю. *subst.* a) de casá: *columbus:* b) sílbaticu: *palumbus:* galambhim: der Tauber.

Porumbu, *m. pl.* bi. Порúмбу. *subst.* 1) o pasere: a) cu terminul' de obsce, supt' quarele se cuprénde şi bárbátuşul', şi muierusca: *columba:* galamb: die Taube. — de porumbu: *adj. columbinus, columbinaceus:* *p. e.* carne de porumbu: *caro columbina:* galambhús: das Taubenfleiſch. — de porumbi: *adj. columbaris, columbarius:* *p. e.* ţiitoriu, grijitoriu de porumbi: *columbarius, vel pastor columbarius:* galambász: der Taubenwärter. — qua porumbii: *adv. columbatim, columbulatim:* galamb módra: nach Art der Tauben. — sárutu qua porumbii: *columbor:* galamb módra tsokolódni: nach Taubenart küſſen, ſchnäbeln. — b) de osebi quándu se ínţelége bárbátuşul', séu porumboiul': *columbus:* galambhim: der Tauber. — *i. e.* cucuruzu, málaiu, pápuşoiu: *Zea mayis, Linn: vulgo: turcicum, fagopirum:* törökbúza, kukoritza, tengeri, málé: der Kukuruz, der türkiſche Weizen. *a Lat. palumbus,* porumbu sílbaticu.

Porumbu, *f.* bá, *pl.* bi, *f.* be. Порúмбу, бъ. *adj. i. e.* în façia porumbului: *columbinus, Plin. H. N. XVII,* 7.) galambszínü: taubenfárbig.

Porumbu sílbatecu. Порúмбу сълбáтек. *subst. palumba, palumbes, palumbus:* vadgalamb, örvös galamb: die wilde Taube, Holztaube, Ringeltaube. — de porumbu sílbaticu: *adj. palumbinus.*

Porumbuţiu. *m.* Порумбúţ. *subst V.* Porumbaşu.

Poruncá, *f. pl.* ci. mandatu, de mandatu: *subst. jussus, jussum, imperium, praeceptum, mandatum:* parantsolat: der Befehl, das Gebot, Geheiß. — dau poruncá: *jussum impertior, praeceptum do:* parantsolatot adni: einen Befehl ertheilen. — am' poruncá *p. e.* a venì, a face, a spune queva: *jussus sum:* parantsolatom vagyon, nékem megvagyon párantsolva: ich habe Befehl.

Poruncescu, cire, citu. Порúнческ, чúре, чúт. *v. act.* 1) *i. e.* dau poruncá, demándu: *impero, praecipio, jubeo, mando:* parantsolni, megparantsolni: befehlen, heißen, ſchaffen, gebieten. — 2) *i. e.* înscinţezu, facu de scire prin cuvéntu: *significo, nunciari curo:* izenni, megizenni: ſagen laſſen. — *p. e.* prétenul' m' au poruncitu, chè mé va cercetà: *amicus curavit nunciari (significavit) quod sit me invisurus:* azt izente a' barátom, hogy meglátogat: mein Freund

ließ

ließ mir ſagen, er würde mich beſuchen. — fratele tŭu ţ'au poruncitu sănĭtate: *frater tuus te jubet valere, nunciat tibi salutem:*. a' bátyád köszöntett: dein Bruder hat dich grüßen laſſen.

Poruncitoriu, *m. pl.* ri. Порвнчнтóрю. *subst. jubens, imperans, praeceptor, mandator:* parantsoló: der Etwas befiehlt. — Poruncitóre: *imperans, mandatrix:* die Etwas befiehlt, die Aufträgerinn.

Poruncitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Порвнчнтóрїю, тоáре. 1) *particip. paesent: i. e.* quarele, quarea poruncésce: *jubens, praecipiens, mandans, imperans:* parantsoló: befehlend, der da befiehlt. — 2) *adj. i. e.* que cuprénde în sénе poruncă: *imperiosus:* parantsoló, parantsolat képen hangzó: gebieteriſch, befehlshaberiſch.

Posadă, *f. pl.* de. Поса́дz. *subst. domus excubitoria in limitibus:* határszéleken lévő örző ház: das Gränzwachthaus.

Posadnică, *f. pl* ce. Поса́дникz. *subst.* 1) ţiitóre: *concubina, pellex:* ágyas: die Beyſchläferinn, Concubine, Mätreſſe, Kebsfrau, das Kebsweib. *a Lat. Proseda,* o curvă de obsce: *Plaut. Poen. I, 2, 54.*)

Posdărie. *f.* Поздáрже. séu mai vîrtosu: Posdării. Поздáрїй. *subst. plur: acus canabis, vel lini:* pozdorja, pazdorja: das Abwerk von Hanf, oder Flachs, die Ohnen, Schäben.

Poşindicu, *m. pl.* ci. Пошиндúк.)

Poşindocu, *m. pl.* ci. Пошиндóк.) *subst.* 1) *V* Omuçiu. — 2) *i. e.* pintocu, becisnicu: *homo nequam, abjectus:* gaz ember: der Filou, ein ſchlechter Kerl.

Posmîtu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Посмúт, тz. *adj. V.* Chisnovatu.

Posnă, *f. pl.* ne. Пóснz. *subst. joeus, ludicrum:* tréfa, furtsaság: die Poſſe, Schöckerey, der Spaß.

Posnatecu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Поснáтек, кz.)

Posnitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Поснúт, тz.) *adj. V* Chisnovatu.

Posomantu, *m. pl.* uri. *f.* Посомáнт. *subst. limbus:* paszománt: die Treſſe, Borte, das Poſament. — cu posomantu: *limbatus:* paszomántos: bortirt.

Posomorîre. *f.* Посоморúре. *subst. morositas, torvitas:* mordság, komolyság, komorság: das mürriſche Weſen.

Posomorîtu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Посоморúт, тz. *adj morosus, torvus, tetricus:* komoly, komor, mord: mürriſch, finſter.

Poştă, *f. pl.* te. Пóшz. *subst.* 1) slujbă, séu dereghętoria: *res veredaria, cursus publicus, vulgo: posta:* pósta: die Poſt. — 2) omul', *a) i e.* poştaméşteru, *V.* Poştaméstéru — *b)* quarele se trimite cu queva carte, séu însciinţare: *cursor, tabellarius:* posta, levél hordozó: der Bote, Briefüberträger.

Postae. *f.* Постáе. *subst. V.* Pástae.

Poştaméşteru, *m. pl.* ri. Поштамéштер. *subst. magister rei veredariae, vulgo: Postae magister:* póstamester: der Poſtmeiſter.

Poştărescu, rire, ritu. Пошзрéск, рúре, рúт. *I. verb. act.* pre quineva, *i. e.* îl' trimitu încóque încolé: *circummitto:* valakit szerteszéllyel küldözni: Jemanden herumſchicken. — *II. neutr. i. e.* alergu încóque încolé: *cursito:* járkálni, szerteszéllyel ſutkározni: herumlaufen.

Poştărie, *f. pl.* rii. Пошзрíе.)

Poştărire, *f. pl.* ri. Пошзрúре)

Poştăriturâ, *f. pl.* uri. Пошзритáрz.) *subst. cursatio, cursitatio:* járkálás, szerteszéllyel való ſutkározás: das Herumlaufen.

Postată, *f. pl.* áţi. Постáтz. *subst. p e* de săpători, secerători:

ordo,

Digitized by Google

ordo, series: rend, sor: die Reihe. *Ital.* posta, *poritio, situs.*

Postavă, *f. pl* ve. Поштѣкъ. *subst. V.* Albie, Nro 2)

Postăvariu, *m. pl.* ri. Поштъкáрю. *subst. textor panni:* posztószövő, posztótsináló: der Tuchweber, Tuchmacher. — Postăvăriţă, *femin:*

Postăvaşu. *m.* Поштъкáшъ.)

Postăvuţu. *m.* Поштъкъцъ.) *subst. pannulus, panniculus:* posztótska, egy darabatska posztó: ein Stückchen Tuch.

Postavu, *m. pl.* uri. Поштáкъ. *subst. panniculus, pannus:* posztó: das Tuch.

Postélnicu, *m. pl.* cii. Поштѣлникъ. *subst.* o vrednicie de curte în Moldova: *Supremus Aulae Mareschallus:* Udvarnok: der Hofmarschall.

Postélnicu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Поштѣлникъ, кз. *adj. jejunans, jejunator:* böjtös, böjtölö: der Faster.

Postescu, tire, titu. Поштѣск, тúрѣ, тúтъ. *verb. act.* mé postescu: *recipr. jejuno:* böjtölni: fasten.

Postire, *f. pl.* ri. Поштúрѣ. *subst.* ajunare: *jejunatio:* böjtölés: das Fasten.

Postitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* óre. Поштитóрю, тоáрѣ. *adj. V.* Postélnicu, *f.* că.

Postu, *m. pl.* uri. Пóшт. *subst. jejunium, abstinentia:* ajunu, contenire de bucate: böjt: das Fasten. — de postu: *adj. jejunialis, esurialis, abstinentialis:* böjti: *p. e.* bucată de postu: *cibus esurialis, abstinentialis:* böjteleség, böjteles étel: die Fastenspeise. — di de postu: *dies jejunialis, abstinentialis:* böjtnap: der Fasttag.

Potângu, *m. pl.* gi. Потúнгъ. *subst. colum:* tészla gu's: ein dicker Riemen, womit der hintere Theil des Pfluges an den vorderen gebunden wird. *Nota: Festus:* „cu aquéste cuvénte prescrie cu vêntul': *cohum: lorum, quo temo buris* (grindeiul') *cum jugo colligatur, a cohibendo*

Potârniche. Потърнúкѣ. *V.* Păturniche.

Potcă, *f. pl.* che. Пóткъ. *subst.* 1) *i. e.* nevoe, baiu: *malum, incommodum, molestia, miseria:* baj, nehézség, nyomoruság, kedvetlenség: der Verdruß, das Ungemach. — 2) cu quineva, *i. e.* price, sfadă, cióndră: *jurgium, rixa, litigium, altercatio:* veszekedés, versengés: der Zank, Zwist, Streit. — *p. e.* omu de potcă: *rixator, litigator, homo ad rixas et jurgia promptus:* garázda ember: ein zankſüchtiger, haderhafter Mensch. — 3) quare éste, séu sé incuibézá întrá quariiva: *i. e.* vrăşba: *dissidium, discordia, dissensio:* hasonlás, ellenkezés, baj: der Zwietracht, Zwist, die Zwistigkeit, Uneinigkeit.

Potcaleşu, *f.* şă, *pl.* şi, *f.* şe. Поткáлешъ, шъ. *adj* 1) *i. e.* sfadnicu: *rixosus, jurgiosus, litigiosus:* versengő, garázda, veszekedő: zänkiſch, zankſüchtig, haderhaft. — 2) *i. e.* aducătoriu de vrăşbă: *discordiosus, turbulentus:* háborgó, zenebonás, zürzavart szerző: aufrühriſch, zwiſtig.

Potcapiu, *m. pl.* ii. *f.* Поткáпіѣ. *subst. galerus monachicus:* barát süveg: ein Mönchshut, oder eine Mönchsmütze.

Potcaşu, *f.* şă, *pl.* şi, *f.* şe. Поткáшъ, шъ. *adj. V.* Potcaleşu.

Potcescu, cire, citu. de ochiu. Потчѣск, чúрѣ, чúтъ. *verb. act. fascino, incanto, excanto:* bájolni, varáslani, megboszszorkányozni: zaubern, bezaubern.

Potcitură, *f. pl.* ri. Потчитúръ. *subst. malum veneficiis (incantationibus) illatum:* bájolás általküldött nyavalya, fájdalom: ein durch Hexerey zugefügtes Ungemach,

Digitized by Google

mach, z. B. ein Schmerz, eine Krankheit.

Potcóvă, *f. pl.* ve. Потковъ. *subst. solea ferrea:* patkó: das Hufeiſen.

Potcovériu, *m. pl.* ri. Потковъріу. *subst. maleolus, quo soleae ferreae equis adfiguntur:* patkoló kalapáts: ein kleiner Hammer, die Pferde damit zu beſchlagen.

Potcovescu, vire, vitu. Потковéск, кúре, кúт. *verb. act. soleis ferreis firmo, calceo, vulgo: obsoleo:* megpatkólni: beſchlagen (ein Pferd).

Potcovitoriu, *m. pl.* ri. Потковитóріу. *V.* Potcovériu.

Potcovitu, *f.* tă, *pl.* ţi. *f.* te. Потковúт, тъ. *adj. soleis ferreis calceatus, vulgo: obsoleatus:* patkólt: beſchlagen.

Póte. Пóатѣ. 3-*a personæ verbi* potu, *vel* pociu: *potest, fieri potest:* lehet, meglehet: es kann ſeyn, es iſt möglich.

Potecu. *m.* Потéк. *semita:* gyalogút: der Fußpfad, Fußſteig, Fußweg. — Potecaşu, *dimin.*

Poteraşu, *f.* şă, *pl.* şi, *f.* şe. Потерáшъ, шъ. *adj.* 1) *seditiosus, tumultuosus:* zenebonás, békételenkedő: aufrühriſch, unruhig. 2) Persecutoru.

Potere. *f.* Пóтерѣ. *subst. seditio, tumultus, rebellio:* zenebona: der Tumult, Aufruhr, die Revolution.

Poticá, *f. pl.* ce. Потúцъ. *subst. V.* Apotecá.

Poticnescu, nire, nitu. Потикнéск, нúре, нúт. *verb. act. talipedo, calcitro, caespito, offendo:* botlani: ſtolpern.

Potiriu, *m. pl.* re. *f.* Потúріу. *subst. calix:* kehely: der Kelch. *a Graeco* ποτηριον.

Potlonjanu, *m. pl.* ni. Потлонжáн. *subst. V.* Pitlinjanu.

Potolescu, lire, litu. Потолéск, лúре, лúт. *verb. act.* 1) foculʼ, lumina, *i. e.* stingu: *stingvo, exstingvo:* óltani, elóltani: löſchen, auslöſchen. — 2) *p. e.* vre o pornire a inimii, prequum éste mánia *etc. i. e.* stempéru: *sedo, mulceo, placo:* elóltani, letsilapítani: ſtillen. — 3) vre o durére, *i. e.* aşezu, alinezu: *lenio, mulceo:* enyhíteni: mildern, lindern.

Potopenie. *f.* Потопéніѣ. *subst. V.* Potopu, Nro 1) *et* 2)

Potopescu, pire, pitu. Потопéск, пúре, дúт. *verb. act.* perdu, prépédescu, 1) *p. e.* banii, *etc. perdo, pessumdo:* veszteni, vesztegetni: verderben, verlieren, verthun, anbringen, zu Grunde richten. — 2) ómeni, dobitóce, *i. e.* ucidu, omoru: *neco, interimo, exstingvo, occido:* veszteni, ölni: umbringen, tödten. — 3) vre unu oséndit, *p. e.* în furcĕ, cu sabia, *etc. suppliciô adficio:* veszteni, halállal büntetni: hinrichten.

Potopitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Потопúт, тъ. *adj. perditus, exstinctus:* elvesztett: verlohren. — potopitu de réu, *i. e.* fórte réu: *summopere malus:* felette rosz: ſehr ſchlecht, ungemein ſchlecht.

Potopu, *m. pl.* uri. *f.* Потóп. *subs.* 1) *i. e.* perzare, perire: *exitium, pernicies, interitus:* veszés, veszetség: der Untergang, das Verderben. — 2) *i. e.* prépastie: *baratrum, vorago:* feneketlen mélység: der Abgrund. — 3) prin quarele sʼau înecatu lumea în vremile Patriarhului Noe: *diluvium:* vízözön: die Sündfluth.

Potoru, *m. pl.* re. *f.* Пóторъ.)

Potorá, *f. pl.* re. Пóторъ.) *subst. semigrossus, vulgo: poltura:* póltra: der Poltrafen.

Potricalá, *f. pl.* le. Потрикáлъ. *subst.* de gáuritu ciure, séu curéle: *terebra:* lyukasztóvas: der Lederbohrer.

Potrivá, *f. pl.* vi. Потрúвъ. *subst.* 1) *proportio, æqualitas:* egyen-

Digitized by Google

gyenlőség, arányosság: die Proportion, Aehnlichkeit. — 2) *i. e.* asémenare: *comparatio:* öszve hasonlitás: der Vergleich, die Vergleichung.

Potrivescu, vire, vitu. Потрикѣск, кѣре, кѣт. *verb. act.* 1) *proportionate digero:* arányozni, arányozva elintézni: proportioniren, proportionirlich einrichten. — 2) un' lucru cu altul', *i. e.* asémenu: *confero, comparo:* hasonlitani: vergleichen, einen Vergleich machen. — 3) que au rémasu în potiriu dopó Cumineçátură: *calicem Eucharisticum abluo:* a' kelyhet Communio (áldozás) után kiöblíteni: den Opferkelch nach der Communion ausspühlen, die Ablution verrichten.

Potrivire, *f. pl.* ri. Потрикѣре. *subst. V.* Potrivá.

Potrivitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te, Потрикѣт, тз. *adj. proportionatus:* hozzá mérseklett, arányoztatott, illő: proportionirt, proportionirlich eingerichtet.

Potrócă. *f.* Потроѣкз. *subst.* o érbă, séu plantă, quare se face în lulie cu flori tufóse rogii, Férea păméntului, Çentaurea, érbă de friguri: *Gentiana centaurium minus, Linn: febrifugia. Apul:* ezerjófü, földepefü, tzintorja: die Erdgalle, das Fieberkraut, Tausendguldenkraut.

Potrosu, *m. pl.* si. Потрóс. *subst. aequalitas:* hasaulotasság, egy formaság: die Gleichheit, Aehnlichkeit.

Potu, putere, pututu, séu potutu. Пóт, потѣре, потѣт, сáз потѣт. *V.* Pociu.

Povaçă. *f.* Показ. *subst.* 1) *i. e.* ducere, deducere, îndreptare, poväçuire: *ductus:* vezetés, vezérlés: die Führung. — 2) *i. e.* ducătoriu, ducă, ductoru: poväçuitoriu: *dux, ductor:* vezető: der Führer.

Poväçuescu, ire, itu. Показуѣск, ѣре, ѣт. *verb. act.* ducu, deducu, îndreptu: *duco, deduco:* vezetni: führen.

Poväçuire, *f. pl.* iri. Показуѣре. *subst.* ducere: *ductus, ductio:* vezetés: die Führung.

Poväçuitoriu, *m. pl.* ri. Показуѣтóрю. *subst.* îndreptătoriu, ducătoriu: *dux, ductor:* vezető, vezér: der Führer.

Povară. *f. pl.*ări. Покáрз. *subs.* greotate, sarcina: *onus, sarcina.* — mai grea: *pondus, moles:* terh, tereh: die Last, Bürde. — quarea éste pre vre unu caru, séu corabie: die Ladung, Fracht. — de povară: *adj. onerarius: p. e.* corabie de povară: *navis oneraria:* tereh hordozó hajó: das Frachtschiff.

Povărnescu, nire, nitu. Покърнѣск, нѣре, нѣт. *verb. act. descendo, deorsum vado:* lejtőre menni, lefelémenni: bergab gehen.

Povarnicu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Покáрник, кз. *adj.* 1) que e greu: *onerosus, molestus, gravis:* terhes, nehéz, sullyos, bajos: lästig, schwer, beschwerlich. — 2) *i. e.* purtătoriu de povară, *p. e.* cal', asinu, corabie: *onerarius, sarcinarius:* tereh hordó: lasttragend.

Povéstă, *f. pl.* esti. Повѣсть. *subst.* 1) adevěrată: *narratio:* elébeszélés, igaz mese, vagy történet: die Erzählung. — 2) scornită, *i. e.* fabulă, basnă: *fabula, fabella, narratio fabulosa:* mese, költött mese, költemény: die Fabel, das Märchen.

Povestescu, tire, titu. Повѣстѣск, тѣре, тѣт. *verb. act.* 1) vre o întémplare adevěrată: *narro, refero:* elébeszélni, megbeszélleni: erzählen. — 2) vre o basnă, séu fabulă: *fabulor, fabulam narro:* mesélni, mesézni: fabeln, fabuliren, Märchen erzählen. — 3) cu quineva, *i. e.* stau cu quineva în povesti, în vorbe: *fabulor, serm cinor, confabulor, colloquor, garrio:* beszélgetni, disku-

diskurálni: discuriren, schwatzen, plaudern.

Povestire, *f. pl.* ri. Повестúре. *subst.* 1) *V.* Povéstá. — 2) intré doi, séu mai multi: *confabulatio, collocutio, colloquium, sermocinatio:* együtt való beszélgetés, diskurszus: die Unterredung, der Discurs.

Povestitoriu, *m. pl.* ri. Повеститорю. *subst. narrator, fabulator:* beszélő, mesélő: der Erzähler.

Povestitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Повеститóрю, тоáре. *adj.* 1) quare vorbésce multe: *garrulus, loquax, loquutulejus:* beszélgető, lotsogó, fetsegő: gesprächig, geschwätzig. — 2) quarele vorbésce cu ori quine bucurosu: *adfabilis:* nyájos, örömest mindennel beszélő: gesprächig, gern mit Andern redend.

Povilá, *f. pl.* le. Пóвилъ. *subst. postilena:* farmatring: der Schwanzriemen, Schweifriemen.

Povodu. *m* Повóд. *subst* adequé cal': *equus desultorius:* vezetékló: das Handpferd.

Povoiu, *m. pl.* ii Повóю. *subst.* 1) *i. e.* o plóie mare: *imber, nimbus:* záporeső: der Platzregen. — 2) párîu de plóie: *torrens:* záporesőből való víz folyás: der Regenbach, Gießbach.

Povolnicu, *m. p.* i. Повóлник.) *subst.*
Povolu, *m. pl.* i Повóл.)
V. Povodu.

Prábáluescu, ire, itu. Пръбълвéск, úре, úт *verb. act.* Cercu *V.* Proboluescu.

Prábuşescu, şire, şitu. Пръбушéск, шúре, шúт. *verb. act obtero, protero, conculco, proculco:* öszvenyomni, öszvetapodni: zertreten, zusammentreten.

Prágescu, gire, gitu Пръцéск, цúре, цúт, *verb. activ.* prágescu: *torreo, frigo:* pirítani, pergelni: rösten, pregeln, bähen. — mé prágesc' la sóre: *apricor:* a' verőfényen ülni, magát pirítani: sich sönnen, bey der Sonne bähen. *Nota Graec.* πυρ, *ignis. Ital.* abbrucciare: *cremare*

Prágina, *f. pl.* ne. Пръцúнъ, *subst. scida ligni:* egy hasábfa: ein Scheit Holz.

Prágitu, *f* tá, *pl.* ţi, *f* te. Пръцúт, тъ, *adj. tostus, frixus:* pirított: pergelt, geröstet, gepregelt, gebäht.

Pragu, *m. pl.* uri. *f* Прáг, *subst. limen.* küszöb, ajtó küszöb: die Thürschwelle.

Prándescu, dire, ditu. Пржнзéск, зúре, зúт, *V.* Prándu.

Prándisoru, *m. pl.* ri. Пржнзишóр, *subst. i. q.* Frustuc.

Pránditu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Пржнзúт, тъ, *adj. pransus:* kiebédélt: der zu Mittag gegessen hat.

Prándu, dire, ditu. Прж́нд, зúре, зúт, *verb. act. prandeo:* ebédelni: zu Mittag spreisen.

Prándu, *m. pl.* uri. *f.* Прж́нз, *subst. prandium:* ebéd: das Mittagmahl, Mittagessen.

Praporu, *m. pl.* ori. Прáпор)
Prapore, *m. pl.* uri. Прáпоре)
Prapuru, *m. pl.* ori. Прáпор)
subst. 1) *vexillum ecclesiasticum:* templomizászló: eine Kirchenfahne. — 2) quarele éste preste míruntái: *omentum:* szegye: das Netz, die Netzhaut.

Prásescu, ire, itu. Пръсéск, úре, úт. *etc. deriv. V.* Présescu.

Prasnicu, *m. pl.* ce. Прáзник, *subst. festum, solenne, solennitas:* innep, ünnep: das Fest, die Feyer. — de prasnicu, *adj. festus, festivalis:* innepi, ünnepnapi: feyerlich. *p. e.* di de prasnicu: *dies festus, solennis:* ünnepnap: der Festtag, Feyertag. — veştmentu de prasnicu: *vestis festivalis:* ünnepi (ünnepnapi) köntös: das Feyertagskleid.

Prásnuescu, ire, itu. Пръзнвéск, úре, úт, *verb. act. celebre, solennia ago:* innepelni, ünnepet-

pet tartani, ülni valamelly napot: feyern, ein Fest begehen.

Prásnuire, *f. pl.* ri. Пръзнѹи́ре, *subst. solenne, celebratio:* inneplés: ünnepelés: das Feyern, die Feyerlichkeit. *item*: *V.* Prasnicu.

Prásnuitoriu, *m. pl.* ri. Пръзнѹитóрю, *subst. celebrans*: ünnepelö, valamelly ünnepet tartó: der ein Fest begehet.

Praştie, *f. pl.* stii. Пра́щїе, *subst. funda*: paritya: die Schleuder.

Práştilá, *f. pl.* le. Пръщи́лъ, *subst. i. e.* şindilá de fagu: *scindula faginea:* bükfa zsindely: eine Schindel von Buchen (Buchholz).

Právárie, *f. pl.* rii. Пръвърíе, *subst.* pulverárie: 1) unde se face pravul' quel de púscá: *mola pulveris igniferi*: puskapormalom: die Pulvermühle. — 2) unde stá pravul quel' de púscá: *horreum pulveris pyrii:* puskaporos magazínom: das Pulvermagazin, der Pulverthurm.

Pravilá, *f. p.* e. Пра́вилъ, *sub.* indreptaria, cartea, quare cuprénde in séne Canonele Synodurilor'. 1) *i. e.* canon, regulá: *canon, regula, lex:* régula, törvény, szabòtt rend: die Regel, das Gesetz. — 2) *i. e.* cuprénsul' Canónelor Beséricesci: *Codex legum Ecclesiasticarum, Ius Canonicum Ecclesiasticum:* az Egyházi törvények: die Kirchengesetze.

Pravoslavie, *f.* Правосла́вїе, *subst.* drépta credénţiá, orthodoxia: *fides catholica:* katholika, (közönséges) keresztény hít: der Katholische (allgemeine christliche) Glauben.

Pravoslavnicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Правосла́вникъ, къ, *adj.* dreptcredinciosu, orthodexu: *catholicus:* katholikus: katholisch, *vel substantive:* der Katholik.

Právosu, *f.* vósá, *pl.* si, *f.* se. Пръво́с, воа́съ, *adj.* colbosu, pulverosu: *pulverulentus*: poros: staubig.

Pravu, *m.* Пра́в, *subst.* pulbere colbu: *pulvis*: por: der Staub. — de púscá: *pulvis pyrius:* puskapor: das Schießpulver.

Právuescu, ire, itu. Пръвѹе́ск, и́ре, и́т. *verb. act.* sbulberezu, colbuescu: *pulvero, pulveres excito:* porozni: stauben, Staub machen oder erregen.

Právuşescu, şire, itu. Пръвѹше́ск, ши́ре, и́т, *verb. act. V.* Prábúşescu.

Pre. Пре, *praepos.* 1) *i. e.* prin, preste: *per:* über, durch, aus. *p. e.* ámblu pre uliţá: *ambulo per plateas*: az útzákon járok: ich gehe auf die Gassen herum. — am cázutu pre trépte ínjosu: *lapsus sum per gradus*: leestem a' garáditsokan: ich bin über die Stiege gefallen. — au eşitu pre uşá: *exiit per ostium:* ki ment az ajton: er ist bey der Thür hinausgegangen. — 2) la arátarea quáruiva locu, ín quarele sùnt, şedu, stau, séu la quare mergu: *in:* an, ra, re: auf. *p. e.* lócuescu pre munte: *dego in monte*: a' havason lakom: ich wohne auf dem Gebirge. — şedu pre cal': *sedeo in equo:* a' lovan (lóhatan) ülök: ich sitze zu Pferd. — zacu pre páméntu: *jaceo in terra (humi):* a' földön heverek: ich liege auf der Erde. — mé suiu pre cal': *conscendo equum:* lóra ülök: ich steige auf's Pferd. — de acì se ţéne: íntorcu quevá pre románie: *verto aliquid in valachicum, in lingvam valachicam:* oláh nyelvre fordítok valamit: ich übersetze etwas in's Walachische *etc.* — 3) *super:* ra, re: auf. *p. e.* calcu pre páméntu: *calco super terra:* a' földre lépek: ich trete auf die Erde. — 4) *i. e.* pentru: *pro:* ért, ra, re: um, für, auf.

Digitized by Google

auf. *p. e.* pre bani: *pecunia, vel pro pecunia:* pénzért: um Geld. — dau bani pre vinu: *pecuniam do pro vino:* pénzt adok borra, vagy borért: ich gebe Geld für Wein. — 5) pus înnainte de fiinţi cuvéntátóre se tálmácésce prin *accusativum absolutum*, *p. e.* laud' pre Dumnedeu, cinstescu pre párénţi, iubescu pre Ioann, *etc. laudo Deum, honoro parentes, amo Ioannem:* ditsérem az Istent, tisztelem a' szülőimet, szeretem Iánost: ich lobe Gott, ehre meine Eltern, liebe den Johann *etc.* — quáte odatá se pune şi înnainte de jivini necuvéntátóre: *p. e.* vulpé au înşelat' pre lupu: *vulpes decepit lupum*: a' róka megtsalta a' farkast': der Fuchs hat den Wolf hintergegangen. — 6) *i. e.* asupra, împrotivá: *in, adversus:* ra, re, ellen: gegen, wider. *p. e.* şerbul' s'au seulatu pre Domnul' sáu: *servus insurexit adversus suum herum:* a' szolga ura ellen támadott: der Knecht hat sich wider seinen Herrn empört. — 7) la întrebare pre quándu, *ablat. absolutus: p. e.* pre sérá: *vesperi:* estvére: abends. — pre quéia séptimáná: *futura septimana:* jövő hétre: auf die künftige Woche. — 8) la arátarea quárériva vremi hotarîte: *praep. per, pro, ad, vel ablat: absol:* ra, re, han, ben: auf. *p. e.* pre déce ani: *ad decennium:* tiz esztendőre: auf zehn Jahre. — capîtu plata pre lună: *menstrue, vel singulis mensibus percipio salarium:* hónaponként, minden hónapba veszem a' fizetésemet: ich bekomme meinen Gehalt monatlich (alle Monat). — mâncu odatá pre di: *edo semel per diem:* egyszer eszem napjában: ich esse einmal des Tages. — 9) la arátarea quárorva stări împregiuru, în quare am' fácut' queva, mai ales' a vremi: *ablat: absolut. vel praep. ad, in:* an, en, ban, ben, nál, nél: bey, in. *p. e.* mé preámblu pre lună: *i. e.* strálucindu luna: *spatior splendente luna:* holdvilágnál sétálok: ich gehe beym Mondschein spaziren. — âmblu orbecându pre întunérecu: *titubo in tenebris:* botorkázom a' setétbe: ich taumle im Finstern herum. — 10) quándu voimu a întárî vreo disá a nóstrá prin juráméntu, séu altá dovadá: *p. e.* pre légé meà, pre omenia meà *etc. ad meam fidem, honestatem:* hitemre, emberségemre: bey meinen Glauben, auf meine Ehre. — 11) împreunénduse aquéstá *praepositie* cu niscai *substantive, adjective, participii*, le strámută în *adverbii, p. e.* pre nedreptul': *inique, injuste:* hamisan, igazságtalanúl: unrecht, unbillig, auf eine ungerechte Art. — pre ascunsu: *occulte, abscondite, clam:* alattomban: heimlich, ingeheim. — pre încetu: *sensim, pedetentim:* lassanként: stât, allmälich. — pre apucate: *raptim:* kapdosva: appsrapps. *Nota*: în multe alte întémpläri osebite însémnări şi tálmáciri are aquéstá *prepositie*, prequum multe vei aflà prin aquestu Lixicon' împrăştiate, multe vei învéţà din cetanie, şi din traiul' quel' de obsce.

Preà, Πρὲ, *adv. valde, nimis, magnopere, maxime, admodum, summe, summopere, vel gradus superlat:* igen, nagyon, felette: sehr, zu, überaus. *p. e.* preà mare: *valde magnus:* felette (igen, szörnyű) nagy: sehr groß, zu groß, gar zu groß. — preà béne: *valde bene, optime:* igen jól, legjobban: sehr gut, bestens, am besten.

Pre acì, Pre acolò, Pre aiurea, Pre ascuns', *l.* Pe acì, Pe acolò. *etc.*

Pre-

Preámblare, *f. pl.* ri. Πρεάμβλάρε, *subst. ambulatio, deambulatio, spatiatio:* járás, sétálás: das Spaziren, Spazirengehen, der Spazirgang. — locu de preámblare: *ambulacrum, deambulatio, spatium:* sétálóhely: der Spazirweg, Spazirgang.

Preámblátoriu, *m. pl.* ri. Πρεάμβλατατόριυ. *subst. ambulator:* setáló: der Spazirgänger. — Preámblátóre: *ambulatrix:* die Spazirgängerinn.

Preámblu, blare, atu, Πρεάμβλάυ, βλάρε, άτ. *l. verb. activ. p. e.* vreunu cal': *circumduco, circumfero:* jártatni: herumführen. — *II. reciprocum:* mé preámblu: *ambulo, deambulo, preambulo, spatior:* járni, járkálni, sétálni: paziren. *Trans:* Danub. preimnu. *a Lat. prae et ambulo.*

Precépere, *f. pl.* ri. Πρετσέπερε, *subst. perceptio, intellectus, intelligentia, prudentia, perspicacia, peritia:* értelem, okosság: der Verstand, die Einsicht.

Precepétoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Πρετσεπατόριυ, τοάρε, *adj.* inţelegétoriu: *intelligens, perspicax, perspiciens, prudens, peritus:* értelmes: verständig, einsichtsvoll.

Preçepişu, *m. pl.* uri, *f* Πρετσεπίşιυ. *subst. praecipitium, devexitas, declivitas, locus praeruptus:* meredekség meredekhely: ein steiler, abschüßiger Ort, der Abschuß.

Precepu, çépere, put. Πρετσέπ, τσέπερε, πάτ. *verb. act.* 1) *i. e.* inţelegu: *intelligo, percipio:* érteni, megérteni: verstehen. *p. e.* precepi tu látinesce? *intelligisne latine?* értesz te deákul? verstehʼst du lateinisch. — 2) *i. e.* prindʼ de véste, bagu de samá: *observo, animadverto, sentio, perspicio, deprehendo:* érzeni, észre venni, által látni: bemerken, wahrnehmen, einsehen. *p. e.* béne precepu io cánia ta: *probe observo (novi) tuam astutiam:* jól veszem én észre aʼ ravaszságodat: ich bemerke wohl deine List. — 3) queva sciénţá, séu máiestrie, *i. e.* sciu: *calleo, novi, scio:* tudni valamit, érteni valamihez: etwas wissen, können, sich auf etwas verstehen. *p. e.* béne precépe réndulʼ économii, gázdásagul: *rite scit, callet oeconomiam:* jól tudja aʼ gazdaságot, vagy jól érti magát aʼ gazdaságban: er kann, versteht gut die Wirthschaft. *a Lat. percipio.*

Preceputu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Πρετσεπάτ, τα, *subst.* 1) *partitip. verbi:* precepʼ: *V.* Precepu. 2) *V.* Pecepétoriu.

Précesta, *f.* Πρέτσεστα. *subst. i. e.* Précurata, Náscátóré de Dumnedeu: *Deipara, Deigenitrix, Mater Dei, Beata Virgo Maria:* Istennek Anya (szülője) boldogságos szűz: die Gottesgebärerinn, Mutter Gottes, die heilige Jungfrau Maria.

Precolò. Πρεκολὸ. *adj. V.* Peacolò.

Preculiciu, séu precollici. *m.* Πρεκυλίτσιυ, *subst. vertumnus, proteus, qui se in diversa animalia transfigurare novit:* ki külömbféle állatakban változhatik: der sich in allerhand Thiergestalten verwandeln kann.

Precupescu, pire, pitu. Πρεκυπέσκ, πίρε, πίτ. *verb. act.* 1. *i. e.* véndu queva preà scumpʼ: *justo majori pretio vendo:* drágáskodni, drágán tartani, vagy eladni: seine Sachen sehr theuer verkaufen, sehr hoch ansetzen. — 2) *i. e.* stráduescu dupó dobénda preà mare, séu nedréptá: *nimio lucro sum intentus, flagro nimia cupiditate lucri:* igen nagy haszonra vágyni: gewinnsüchtig seyn, nach allzu großen Profit geizen.

Precupéţu, *f.* péţá, *pl.* ţi. *f.* ţe. Πρεκυπέţ, πέţα, *adj. lucri cupidus, quaestuosus, flagrans cupiditate lucri:* nyerekedő, nagy

nagy nyereségre vágyó: gewinnsüchtig.

Précurvá, *f. pl.* e. Прѣкѹ́рвъ, *subst. adultera, moecha*: parázna aszszony: die Ehebrecherinn, die Hure.

Précurvariu, *m. pl.* i. Прѣкѹрвáрю, adulteru, stricátoriu de cásátorie. *subst. adulter, moechus*: parázna: der Ehebrecher.

Précurvescu, vire, vitu. Прѣкѹрвéск, вúре, вúт. *verb. act. adultero, adulterium patro, committo*: paráználkodni: ehebrechen, Ehebruch treiben.

Précurvie, *f.* Прѣкѹрвíе, *subst. adulterium*: paráznaság, paráználkodás: Ehebruch.

Predanie, *f. pl.* nii. Предáнїе, trádanie, tradiţie. *subst. traditio, doctrina oretenus tradita*: kézről kézre adatott régi tudomány: die Tradition, eine alte auf uns fortgepflanzte Lehre.

Prédare, *f. pl.* ári. Прѣдáре. *subst.* 1) *i. e.* jefuire: *praedatio, exspoliatio*: predálás, zsákmányolás, fosztás: das Plündern, Rauben, die Plünderung. *a Lat. preada.* — 2) *i e.* stricare fórá trébá: *pessumdatio, perditio*: vesztegetés: die Verderbung, die Richtung zu grunde.

Prédátoriu, *m. pl.* ri. Прѣдѫтóрю *subst. i. e.* jefuitoriu: *praedo — onis, praedator, spoliator*: prédáló, zsákmányoló: der Plünderer. — 2) quarele prédézá, séu stricá banii fórá trébá: *prodigus, profusus*: tékozló, fetsérlő, vesztegető: der Verschwender, Versplitterer, Prasser.

Ptédatu, *f.* tá, *pl.* ţi. *f.* te. Прѣдáт, тъ. *adj.* 1) *i. e.* jefuitu, rápitu: *praedatus, exspoliatus*, kifosztatott, megprédáltatott: geplündert, ausgeplündert. — 2) om', *i. e.* blástématu, becisnicu, afurisitu: *perditus, perversus, abjectus, triperditus, maledictus, scelestus, nequam*: gaz, gonosz, átkozott, semmirekellő: verdammt, verrucht. *a Lat. praedatus.*

Prédezu, séu prédu, dare, dat. Прѣдéзе, дáре, дáт. *verb. act.* 1) pre quineva, séu casa cuiva, *i e.* sácuescu, jefuescu: *praedor, spolio, exspolio*: prédálni, zsákmányolni: plündern, ausplündern, erbeuten, Beute machen. — 2) *i. e.* stricu, prépédescu, potopescu: *perdo, pessumdo*: veszteni, vesztegetni, semmivétenni: verderben, verlieren, zu Grunde richten. — 3) avére inzédar: *effundo, profund, prodigo, dillapido, pessumdo*: vesztegetni, tékozlani, fetsérleni: prassen, verschwenden.

Predicaţie, *f. pl.* ţii. Предикáцїе. *subst.* predicá, anveţeturá la poporu: *concio, oratio sacra, sermo sacer*: predikátzio, Isteni tanítás: die Predigt. mai multe. *V.* Cázanie.

Predicatoru, *m. pl* ri. Предикáтор. *subst. Concionator*: Predikátor, lelkioktató: der Prediger.

Predinafará, Predincóce, Predincolo, Predindíreptu, Predinainte, Predinapoi. Predinjosu, Predosu. *V.* Pedinafará, Pedincóce *etc.*

Pre dreptu. Пре дрéпт. *adv. jure, merito*: méltán: billig, mit Recht.

Prefacere, *f.* Префáчере. *subst. mutatio, immutatio, transformatio*: elváltoztatás: die Verwandlung. — a quáréiva scrisori, séu cárţi de pre o limbá pre alta: *versio, traductio*: fordítás: die Uibersetznug.

Prefacu, cere, cut. Префáк, чере, кѹ́т, *verb. act. muto, immuto, converto, transformo, transmuto, transfiguro*: elváltoztatni: wandeln, verwandeln. — vreo carte de pre o limbá pre altu: *verto, transfero, traduco*: fordítani: übersetzen.

Prefácutu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Префѫкѹ́т, тъ. *adj.* 1) *i. e.* schimbatu, mutatu: *immutatus, transformatus*: elváltoztatott: verwandelt. — 2) *i. e.* viclénu,

Digitized by Google

clénu, cáne la maçiá: *versutus, astutus:* álnok, ravasz: schlau, listig, verschmitzt, verschlagen, durchtrieben.

Pefaţie, *f. pl.* ţii. Префаціе. *subst. i. e.* cuvéntu ínnainte: *praefatio, poëmium*: elöljáró beszéd: die Vorrede.

Prefontu, *m. pl.* uţi. Префóнт. *subst. panis publicus militaris:* prófont, katona kenyér: das Commisbrod.

Prefurişu. Префѹрúш. *adv. furtim, furaciter, clam, occulte, abdite:* lopva, alattomban: verstohlenerweise, heimlich, unvermekt.

Prefusu, *m. pl.* si. Префѹ́с, *subst. lictor militaris:* katona poroszló, prófusz: der Profoß. *Gal.* prévôt.

Pre ici. Пре ѝчи. *adv. V.* Pe acì.

Pre íncetu. Пре ѧнчéт. *adv. sensim, paulatim, pedetentim:* lassan, lassanként, halkal: langsam, stät, allmählich, nach und nach.

Prejetare, *f. pl.* ári. Прежетáре. *subst. V.* Pástrare.

Prejétátoriu, *m. pl.* ri. Прежетътóрю. *subst. V.* Pástrátoriu.

Préjetu, tare, tatu. Прѣ́жет, тáре, тáт. *verb. act.* 1) *praetermito, negligo, supersedeo, labori (operae) parco*: abban hagyni, restelni, magát kémelleni, fáradttságat sajnálni: versäumen, unterlassen, hintansetzen, sich schonen, der Mühe nicht werth achten. — 2) *i. e.* cruçu, pástrezu, *V.* Pástrezu.

Préjmá, *f.* Прѣ́жмъ. *subst. os, vultus, facies, conspectus*: artzulat, szemek, látás: das Gesicht, Angesicht, Antlitz. *p. e.* stau ín préjma cuiva: *coram (in oculis, conspectu cujuspiam) constito:* szeme eleibe állani valakinek: Jemanden vor's Gesichte stehen.

Prejudecu, care, catu. Прежѹ́дек, кáре, кáт. *verb. act.* 1) *judico, dijudico:* megítélni: beurtheilen. 2) facu, aducu stricare, pagubá cuiva: *praejudico*: 3) judecu réu ne socoténdu béne mainainte lucru, prejudeçiu, prejudecare: *praejudicium.*

Pre la, séu pe la. Прéла. *praepos.* 1) *i. e.* la, ín: *ad, apud, in:* nál, nél, ban, ben: bey, in, auf. *p. e.* am fostu pre la préteni: *fui apud amicos:* a' barátimnál voltam: ich bin bey meinen Freunden gewesen. — mé abatu pre la rudenii: *diverto ad cognatos:* bé térek az atyámfiaihaz: ich kehre bey, zu meinen Anverwandten ein. — am bétránitu pre la scóle: *consenui in scholis:* megvénültem az oskolákban: ich bin in Schulen alt geworden. — 2) *i. e.* quótrá: *versus, circa:* felé: gegen, wärts. *p. e.* pre la Cluju: *versus, circa Claudiopolim:* Kolosvárfelé: gegen Klausenburg. — pre la dóá césuri: *circa horam secundam:* két óra felé, tájban: gegen zwey Uhr. — 3) prin, pre ste, *p. e.* quándu arátám vre un' orasu, séu ţérá, pre unde am ámblatu, am trecutu. *p. e.* am venitu pre la Bélgradu: *veni per Carolinam, vel Carolina:* Fejérvár felé, vagy Fejérvárt keresztül jöttem: ich bin über Karlsburg gekommen. — mé voiu íntórce pre la téne: *in reditu divertam ad te, vel invisam te:* viszszjövett hozzád bé térek, vagy meglátogatlak: im Rückweg spreche ich bey dir ein. — 4) *i. e.* lónghé: *penes, juxta, secundum*: mellett: bey, neben. *p. e.* miau cáutatu a stà pre la uşá: *debui stare juxta ostium:* az ajtó melett kelletett megállanom: ich mußte neben der Thür stehen.

Prelingu, gere, linsu. Прелúнг, ѱере, лúнс. *verb. I. act.* lingu inaintea altui, séu mai ántea de quótu altu: *praelingo, praelambo: II. reciproc.* mé prelingu: *mano, stillo:* szívárogni: seigern, rinnen. *a Lat. prae et lingo.*

Pre-

Digitized by Google

Pre lónghé. Пре лѫнгъ. *praeposit. penes, juxta, secundum*: mellett: neben, daneben, bey.

Prelucá, *f.* Прелѹкъ, *subst. pratulum, vel locus collucatus in mediis sylvis:* egy kis rét az erdő között: eine kleine Wiese mitten im Walde. — dela: *colluco, i. e.* rárescu vre o pádure, qua sí fie mai luminósá: *Cato. R. R.* 139.

Prelungescu, séu prelongescu, gire, gitu. Прелѹнцéск, цúре, цúт. *ver. ac.* lungescu, inlungescu: *produco, prolongo:* nyújtani, hoszszabbítani: verlängern.

Preméndu, dare, datu. Премѫнд, дáре, дáт. *verb. act.* 1) un lucru dintru o ḑi íntr' alta: *prorogo, differo, potraho, procrastino:* halasztani, halogatni: verschieben, verzögern. — 2) *i. e.* facu nebágatu ín sémá, nu iéu la socotélá: *negligo, intermitto, sepono:* elmellőzni, elmulatni: unterlassen, hintansetzen, vernachlässigen, beyseitigen. — 3) táinuescu, acoperiu adevérul' lucrului: *velo, infuco, pallio, rem speciosam reddo:* palástolni, palástozni, takargatni a' dolgot: bemänteln, beschönigen.

Preméndá, *f. pl.* de. Премѫндъ. *subst.* 1) *i. e.* venitu preste totu: *reditus, proventus:* jövedelem: die Eirkünfte. — 2) de osebi queva rafta hotárítá, *p. e.* de páne, vinu, lumini *etc. adsignatum, demensum, praebita. Colum: I.* 8) *vulgo: deputatum:* valakinek szabott étel, ital *etc.* das Deputat. *a Lat. praebita, per Metatherim.*

Preméndélá, *f.* Премѫндѣлъ. *subst.* 1) *i. e.* mínare a quáruiva lucru dintru o ḑi íntr' alta: *prolatio, dilatio, procrastinatio, prorogatio:* halasztás, halogatás: der Verschub, die Verzögerung. — 2) *i. e.* pretextu, pohibá: *praetextus, species:* szín, fogás, eléadott hamis ok: der Vorwand, Prätext.

Preméndezu, dare, datu. Премѫндéз, дáре, дáт. *verb. act. i. q.* Preméndu.

Premenescu, nire, nitu. Пременéск, нúре, нúт. *verbum activ.* 1) *reficio, exhilaro:* vídámítani: ergötzen, erfreuen, erfrischen, laben. — 2) *V.* Primenescu.

Premenire, *f. pl.* ri. Пременúре. *subst.* 1) *refectio, exhilaratio:* vídámítás: die Erfrischung, Ergötzung, das Labsal. — 2) *V.* Primenire.

Premenitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Пременúт, тъ. *adj. refectus, exhilaratus:* vídámított: ergötzet, erfreuet. *item:* quarele au trecut' la adóá cásátorie: *bigamus:* kinek második felesége vagyon: der zum zweytenmal geheurathet hat.

Premu, *m.* Прéм. *subst. V.* Primu.

Preotésá, *f. pl.* ese. Преотѣсъ. *subst. Sacerdotis conjux:* papné: die Priesterinn, Pfaffinn, die geistliche Frau.

Preoţesce. Преоцѣще. *adv. more sacerdotum:* papi módra: geistlich, nach Art der Geistlichen.

Preoţescu, ţire, titu. Преоцéск, цúре. цúт. *verb. act.* hirotonescu. *V.* Popescu, *verbum.*

Preoţescu, *f.* ţéscá, *pl.* sci. Преоцéск, цѣскъ. *adj. sacerdotalis, presbyteralis:* papi: geistlich, priesterlich.

Preoţíe, *f. pl.* ii. Преѡцíе. *subst.* Presviteratu: *sacerdotium, presbyterium, presbyteratus:* papság: das Priesterthum, der geistliche Stand, die priesterliche Würde.

Preotu, *m. pl.* ţi. Преѡт. *sub.* Presviteru: *Sacerdos, Presbyter:* pap: der Priester, Pfaff, Geistliche.

Prépaste, *f. pl.* áşti. Препáсте. *subst.* 1) *i. e.* preçepişu, locu prépástiosu: *praerupta, locus praeruptus, praecipitium:* meredekhely: ein steiler, jäher, abschüssiger

figer Ort. — 2) *i. e.* potopu, un' adáncu fórá fundu: *baratrum, vorago:* feneketlen mélység: der Abgrund, eine grundlose Tiefe. *a Lat praecipitium, per metathesim*

Prépástenie, *f. pl.* nii. Пръпъстéнїе)

Prépastie, *f. pl.* tii. Пръпáстїе.) *subst. i. q.* Prépaste.

Prépástiosu, *f.* ósá, *pl.* oşi, *f.* óse. Пръпъстїóс, ѕáсъ. *adj. praeruptus, praeceps:* meredek: abgebrochen, jäh, steil, abschüssig.

Prépástuescu, ire, itu. Пръпъстѹéск, и́ре, и́т. *verb act.* aruncu desusu de undeva cu capu in josu: *praecipito:* nyakraföre levetni: herabstürzen.

Prépédescu, dire, ditu. Пръпъдéск, ди́ре. ди́т. *I. verb. act. i. e.* stricu, perdu, potopescu: *perdo, pessumdo:* veszteni, vesztegetni: verderben, verlieren, zu Grunde richten. — *II. reciprocum:* mé prépédescu: *perdor, pessumeo:* el veszni, oda lenni, vesztegetődni: verderben, zu Grunde gehen. — bani, avére, *i. e.* stricu fórá trébá, prédezu: *effundo, profundo, prodigo, dillapido, pessumdo:* vesztegetni, tékozlani, fetsérleni: verprassen, verschwenden, verthun, anbringen. — 3) ómenĭ, *i. e.* omoru, ucidu: *interimo, occido, neco, exstinguo:* veszteni, megölni: umbrüngen, tödten.

Prépéditoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Пръпъдитóрю, тоáре. *adj.* adequé de bani, de avére: *prodigus, profusus, dillapidator:* tékozló, vesztegető, fetsérlő: verschwenderisch.

Prépéditu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Пръпъди́т, тъ. *adj.* Potopitu dela: *triperditus.*

Prepelítiá, *f. pl.* ţe. Препели́цъ, *subst.* potúrniche: *ortyx, coturnix:* fürj: die Wachtel. — matca, séu povaţa prepeliţelor: *ortygometra:* a' fürjek vezére: der Wachtelkönig, die Anführerinn der Wachtel.

Prepuitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Препѹитóрю, тоáре. *adj. suspiciosus:* gyanakodó: argwöhnisch.

Prepuiu, punere, pusu. Препѹ́ю. пѹ́нере, пѹ́с)

Prepunu, punere, pusu. Препѹ́н, пѹ́нере, пѹ́с. *verb. act. suspicor:* gyanakodni: argwöhnen, argwohnen, einen Verdacht haben.

Prepunere, *f. pl.* ri. Препѹ́нере)

Prepusu, *m. pl.* uri. *f.* Препѹ́с) *subst.* vinóu, subsonnu: *suspicio:* gyanu, gyanokodás: der Argwohn, Verdacht. — cu prepusu, *i. e.* pre quarele éste prepusu: *suspectus:* gyanos, gyanus: verdächtig. — am prepusu pre quineva: *suspicor, suspicionem habeo:* gyanokodni: argwöhnen, einen Verdacht haben.

Prequándu, séu Pequándu. Прекѫ́нд. *adv. quando, quo tempore, pro quo tempore:* mikor, mikorra: wenn, auf wenn, um welche Zeit.

Prequátu. Прекѫ́т. *adv.* in quátu. *quatenus, in quantum:* mennyire, a' mennyiben: so weit, in sofern.

Prequumu. Прекѹ́м. *adv.* quum: *prout, prouti, pro eo, sicut, quemadmodum, ut:* mint, a' mint, valamint: wie, so wie, nachdem.

Prescriu, ere, scrisu. Прескрíв, ере, скри́с. *verb. act.* 1) descriu: *describo:* le irni, 2) inainte scriu, scriu inainte: *praescribo:* 3) facu, dau réndu, réuduélá; — renduescu: beschreiben.

Prescurá, *f. pl.* i. Прескѹ́ръ. *subst. panis lythurgicus:* áldozati kenyér: das Opferbrod, Meßbrod. *a Graec.* Πρόσφορα, *oblatio.*

Présená, *f.* ne. Прѣ́сенъ. *subst. antilena:* szügyellő: der Brustriemen.

Pré-

Digitized by Google

Préseru, rare, atu. Πρέσερ, ράρε, άτ. *verb. act. spargo, conspergo:* hinteni, meghinteni: beſtreuen.

Présescu, sire, sit. Πρεσέσκ, σήρε, σήτ. *verb. act. procreo, produco, genero, pario, gigno, fetifico, fetus edo:* fajzani, tenyészni, nemzeni: zeugen, erzeugen, gebären, hervorbringen. *a Graec.* πρασσω, *facio.*

Présilá, *pl.* e. Πρεσήλε. *subst. procreatio, generatio, partus, fetura:* faj, fajzat, fajzás: die Zucht, Zeugung, Hervorbringung. — bunu de présilá: *genitalis, genitabilis, ad procreandum idoneus:* termõ, fajnak, nemzésre jó, alkalmatos: fruchtbar, zur Zucht geſchickt.

Présinà, *f.* Πρεσήνε, *sub. V.* Présenà.

Présire, *f. pl.* ri. Πρεσήρε. *subst. procreatio, generatio, fetificatio:* fajzás, nemzés: das Zeugen, die Erzeugung, die Zucht.

Présitoriu, *f* tóre, *pl.* ri. *f.* óre. Πρεσητόριυ, τοάρε. *adj. genitalis, genitabilis, ad procreationem aptus:* termõ, fajnak — termésre jó: fruchtbar, zur Zucht tauglich.

Preste. Πρέστε. *praepos:* 1) *i. e.* de asupra, mai multu: *supra, amplius, plus:* fellyûl, — nál több: über, drüber. *p. e.* am datu preste o sutà de florinţi: *supra centum florenos, vel amplius centum florenis dedi:* száz forinton fellyûl, vagy száz forintnál többet adtam: ich habe über hundert Gulden gegeben. — preste mésurá: *supra modum:* mód nélkûl: über die Maßen. — aqueia éste preste pute: é mea: *hoc superat, excedit meas vires:* az fellyûl haladya az én erõmet: das iſt über meine Kräfte, oder das überſteiget meine Kräften. — 2) *i. e.* dincolò: *trans, ultra:* túl, által: über, drüber, jenſeits, hinüber. *p. e.* ţedu preste Murûşu: *habito trans Marusium:* a' Marosan túl lakom: ich wohne über, oder jenſeits der Maroſch. — trecu preste Dunàre: *trajicio Danubium:* 'által megyek a' Dunán: ich gehe, oder ſetze über die Donau. — preste ulità: *trans plateam:* az utzán által: über die Gaſſe. — 3) *i. e.* dopò: *post:* után: nach, über. *p. e.* preste optu ţile: *post octo dies, octo post diebus:* nyoltz nap mulva: über acht Tage. — preste scurtu, preste puçinà vréme: *brevi, pauco post:* rövid idõre, vagy: rövid idõ mulva: über kurz, über eine Weile, über ein Kleines. — 4) *i. e.* afarà, fòrà: *praetor:* kivûl, felett: außer, über. *p. e.* preste aquéia: *praeterea, insuper:* a' felett, annak felette: außerdem, überdem, überdieß. — 5) asupra: *in, adversus:* ellen: wider, gegen, über. — *p. e* vorbescu preste altii: *dico in alios. Cic. Off. I. 9:* másokra, vagy másokellen beszélni: über, oder wider Andre reden. — 6) quándu arátàm' óre quaréva vréme, în quare se face, se ţice, séu s'au facut, séu s'au ţisu queva: *super, inter, in, per, sub:* felett, között: über, bey, während. *p. e.* preste totu prânḑul' nu au grăit némica: *nihil est locutus sub toto prandio:* semmit sem szóllott az égész ebéd felett: er hat während dem ganzen Mittagmahle nichts geſprochen. — preste vérà: *per aestatem:* nyáron által: den Sommer hindurch. — preste ţi: *sub luce, de die:* nappal: bey Tage. — 7) mai sûntu de a se însémnà: sûnt pusu preste alţi: *praesum aliis, praepositus sum aliis:* másoknak elõl járójok vagyok: über andere ſeyn, andern vorgeſetzt ſeyn. — stépânescu preste alţii: *impero aliis, dominor in alios:* uralkodni: herſchen über andre. — lovescu pre quineva preste façià, obrazu: *caedo quempiam in faciem, in os:* artzúl ütni valakit: Jemanden über's Geſicht ſchlagen. — şi altele.

Pre-

Digitized by Google

Preste aquéia. Прéсте а̂чѣ́а. *praepositio. praeterea, insuper:* a' felett, annakfelette, azonkívül: außerdem, überdem, überdieß.

Preste mánů. *f.* Прéсте мѫ́нъ. *subst. indeclinabil.* neindemánů: *incommodum, molestia, difficultas:* alkalmatlanság, nehézség, baj: die Ungelegenheit, Unbequemlichkeit, Beschwerlichkeit. — *p. e.* mi fórte preste mánů: *hoc est mihi summe molestum:* a' nékem igen nagy baj, szörnyű alkalmatlan: das ist mir sehr beschwerlich, sehr unbequem.

Preste totu. Прéсте тóт. 1) *adv. i. e.* de obsce, de comunu: *summatim, universe, in genere:* általjában, általánfogva, közönségessen: überhaupt. — se întrebuinţézá totuşi quóte odatá şi typu de *adjectiv*, şi se tálmácésce prin: *universus, generalis:* közönséges: allgemein. *p. e.* legile prete totu: *leges universales:* a' közönséges törvények: die allgemeine Gesetze. — 2) *gradus superlativus cum quadam eminentia, vel emphasi, p. e.* preste totu bunu: *summe bonus, optimus:* mindenekfelettjó: gütigst.

Prestolu, *m. pl.* li. Престóл. *V.* Pristolu.

Prétená, *f. pl.* e. Прѣ́тенъ. *subst. amica:* borátné: die Freundinn.

Preténdá, *f. pl.* de. Претѫ́ндъ. *subst. praetensio, petitio, postulatio:* kereset, pretenzio: der Anspruch, die Prätension.

Preténdu, dare, datu. Претѫ́нд, дáре, дáт. *verb. act. peto, postulo, praetendo:* kívánni, keresni, pretendálni: fordern, prätendiren, einen Anspruch machen. *a Lat. praetendo.*

Pretenésce. Претенѣ́ще. *adv.* fráţésce: *amice, amiciter, amicabiliter, prothyme:* barátságosan: freundschaftlich.

Pretenescu, nire, nitu. Претенéск, нúре, нúт. *verb. act.* cu quineva, *i. e.* sůntu, séu petrecu în pretenie: *colo, gero amicitiam, utor vel fruor alicujus amicitia:* barátkozni, barátságban lenni valakivel: Freundschaft halten, oder pflegen mit Jemanden. *item: V.* Impretenescu.

Pretenescu, *f.* néscá, *pl.* sci. Претенéск, нѣ́скъ. *adj. amicalis, amicabilis:* baráti, barátságos: freundschaftlich.

Pretenie, *f. pl.* nii. Претенíе. *subst. amicitia, amor, familiaritas, necessitudo, prothymia, Plat. Stich. IV*, 2, 53. baráttság: die Freundschaft.

Pretenosu, *f.* nósá, *pl.* oşi, *f.* óse. Претенóс, ноáсъ. *adj. amicabilis, comis:* barátságos: freundschaftlich.

Pretenşugu, *m. pl.* uri. *f.* Претеншѹ́г. *subst. V.* Pretenie.

Prétenu, *m. pl.* ni. Прѣ́тен. *subst.* fertatu, amicu: *amicus:* barát: der Freund. dela: *prothyme, i. e.* voiosu, bucurosu, cu voie buná, séu cu buná voinţiá. *Plat. Pseud. V*, 1, 23.

Pretextu, séu Pretestu, *m.* Претéѯт. *praetextus, species:* szinfogás, örv, tettetett ok: der Vorwand, Prätext. *V.* Pohibá.

Preţiu, *m. pl.* uri. *f.* Прéц, *subst. pretium:* ár, árra, vagy betse valaminek: der Preis, Wert. — preţiu lucruliu a fi am socotitu a ţi scriuere: *operae pretium esse putavi tibi scribere.*

Preţiuescu, ire, itu. Прецѹéск, úре, úт. *verb. act.* 1) *i. e.* spunu, séu márginescu preţiul' quáruiva lucru: *pretium statuo, defigo:* az árrát valaminek szabni, meghatározni: den Preis bestimmen, ferstsetzen. — 2) *i. e.* socotescu, estimezu, séu spunu de quátu ar fí vrédnicu óre quareva lucru: *aestimo, adpretio:* betsülni valamelly dolgot: schätzen, taxiren eine Sache.

Pretutindinea. Претѹтúндинѣ. *adj. ubique, ubique locorum, ubicun-*

cunque: mindenütt: überall, allenthalben. — de pretutindinea: *undique, undiquaque:* mindenünnön, mindenfelöl: allenthalben her, von allen Seiten.

Preumblu, are, atu. Прѣмблꙋ, áре, áт. *et deriv: v. act. V.* Preámblu.

Pre unde? Пре ѹнде? *ubi? ubi locorum?* hol? merre? merre fele? wo? wozugegen? wo herum?

Pre urmá. Пре ѹрмъ. *I. adj. ultimus, extremus, postremus, supremus, novissimus:* végsö, utolsó: der, (die, das) Letzte. — *II. adv. temp. ultimum, ultimo, ultimario, ultimatim, postremo, novissime, tandem:* végre, végtére, utolszor, utoljára: letztens, letztlich, zu letzt, auf die Letzt, endlich.

Preveghiu. Прегѣꙗ. *et deriv. V.* Priveghiu.

Prevélie, *f. pl.* lii. Прегѣлїе. *subst. pergula, taberna:* bólt: der Laden, die Boutique, Bude, das Gewölb, z. B. eines Kaufmannes, Wechslers.

Previdétoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* óre. Прегѣзатóрїѫ, тоáре. *adj. pellucidus:* általvilágozó: durchsichtig.

Prévólescu, lire, litu. Прекълѣск, лúре, лúт. *verb. act.* 1) vre o glonçá, séu altá povará, *p. e.* vre un' téncu de marfá, vre o bute: *volvo, provolvo, devolvo, voluto:* görgetni, hengeríteni, hengergetni: kugeln, wälzen, herumwälzen, rollen, kollern. — mé prévólescu: *volvor, provolvor:* hengeredni: sich wälzen, kollern. — 2) carul', sania, vre un' vasu cu fundul' ínsusu, *i. e.* restornu, ámbordu: *everto, inverto, subverto:* feldülteni (döjteni, — dönteni): umwerfen, umstoßen. — mé prévólescu: *evertor, subvertor:* feldöjteni: umfallen, umgeworfen werden. — 3) pre quineva, *i. e.* il' tráncescu cu façiá ínsusu: *supino, resupino:* hanyattá fektetni: rückwärts legen. — mé prévólescu, *i. e.* cadu cu façia ínsusu: *supinus cado:* hanyattán esni: sich überburzeln, rückwärts umfallen.

Prévólitoriu, *m. pl.* ri. Прекълитóрїѫ. *subst. i. e.* un' lemnu rótundu, pre quare urnimu vre o ladá ímpováratá ínainte: *cylindrus:* henger: die Walze.

Prévólitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Прекълúт, тз. *adj.* 1) *p. e.* caru, sanie, bute: *inversus, eversus:* feldöntett: umgeworfen, umgestoßen. — 2) vre un' omu, *i. e.* íntorsu cu façia insusu: *supinus:* hanyattá fekvö: rückwärts liegend, rücklings niedergelegt.

Prévuşescu, şire, şitu. Прекшшúск, шúре, шúт. *V.* Právuşescu.

Pribegescu, gire, gitu. Прибегѣск, ґúре, ґúт. *verb. act.* prodescu: *peregrinor, erro, vagor:* vándorlani, bujdosni, kóbrolani: wandern, herumwandern, herumirren. *a Lat. peregrinor, per Metathesim.*

Pribegire, *f. pl.* ri. Прибегѣґúре. *subst. erratio, vagatio, peregrinatio:* bujdosás, vándorlás, kóborlás: das Wandern, Herumwandern, Herumirren.

Pribégu, *f.* gá, *pl.* gi, *f.* ge. Прибéг, гз. *adj.* proditu, puşlóu, nemérnicu: *errans, fugitivus, vagus, vagabundus:* bujdosó, vándorló, kóborló: herumschweifend, herumirrend.

Pricájescu, jire, jitu. Прикажѣск, жúре, жúт. *verb. act.* 1) *V.* Necájescu, Nro I. — 2) *i. e.* stricu cu supérarea: *moerore conficio:* tünödéssel fogyasztani, búval emészteni: abgrämen, abhärmen, durch den Kummer verzehren.

Pricájitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Прикажúт, тз. *adj.* 1) *i. e.* nécájitu: *adflictus, anxiatus:* elnyomorodott, elkeseredett: beängstiget, geplaget. — 2) *i. e.* stricatu de supérare: *moerore confectus:* epedett, epedtt: abgehärmt, vom Kummer verzehrt. — 3) *i. e.* amáritu, slábánogu: *ineptus, inhabilis, miser:* gyáva, ügyetlen,

Digitized by Google

len, szigorú: elend, elendig, miſerabel. — 4) *V.* Hírsitu.

Pricasu, *m. pl.* uri. *f.* Прикáз. *subst.* 1) *i. e.* nécazu: *adflictio, anxietas, crux, miseria, calamitas:* nyomorúság, sanyarúság, baj, vesződés: die Qual, Angſt, Plage, das Kreuz, Ungemach). — 2) *i. e.* méhnire, supérare: *moeror, moestitia, aegritudo:* epekedés, bú, szomorkodás, tűnődés: der Kummer, Gram, das Betrübniß, Bekümmerniß.

Price. *f* Прúчь. *subst.* 1) *i. e.* pérá, quárea éste íntrá doi, séu mai mulţi: *lis, vadimonium, controversia:* per: der Streit, Proceß, Rechtshandel. — de price, *p. e.* vre un' páméntu: *adj. controversus, lili obnoxius:* perben forgó: ſtreitig, ſtrittig, worüber geſtritten wird. — 2) *i. e.* cióndrá, sfade: *jurgium, altercatio, contentio, rixa:* versengés, veszekedés, kotzódás: der Zank, Streit, Hader. — de price: *adj. i. e.* sfadnicu: *contentiosus, rixosus, jurgiosus:* versengő, garázda, veszekedő: zänkiſch, haderhaft, ſtreitſüchtig. *Ital.* briga.

Pricepu, ere, utu. Причéпь, єрє, єт. *et deriv. v. act. V.* Precepu.

Pricescu, cire, citu. Причéſкь, чúрє, чúт. *verb. reciproc.* mé pricescu cu quineva, 1) ínaintea judecáţii, *i. e.* mé péréscu: *litigo, lite decerto:* perleni, perlekedni: ſtreiten vor Gericht, prozeſſiren, einen Prozeß führen. — 2) *i e.* mé sfádescu, mé ciondránescu: *altercor, contendo, jurgor, rixor:* veszekedni, versengeni, garázdálkodni, viszszálkodni, fondorkodni, kotzódni: zanken, ſtreiten, wortwechſeln, hadern. *Ital.* brigare

Pricestanie. *f.* Причеſтáнїе. *subst. V.* Cuminecátu-á.

Pricestuescu, Pricestuitu. *V.* Cuminecu, Cuminecatu.

Pricinà, *f. pl.* ni. Причúнъ. *subst.* causá, causie, 1) quaré face, qua sí fie queva: *causa, ratio:* ok: die Urſache. — fórá pricinà: *sine causa, temere:* oknélkül: ohne Urſache. — 2) *i. e.* pohibá, pretestu: *praetextus, species, causa:* szín, fogás, örv, eléadott tettetett ok: der Vorwand, Prätext. *Grae.* αιτια, *causa, ratio.*

Pricinuescu, ire, itu. Причинвéſкь, úрє, úт. *verb. act.* causescu, 1) *i. e.* facu queva sí fie: *efficio, adfero, author sum, vulgo: causo:* okozni: verurſachen, thun. — 2) *i. e.* pohibescu: *praetexo, causor, praetendo:* színleni, tettetni, okúl eléadni: vorwenden, vorſchützen.

Pricinuire, *f. pl.* ri. Причинвúрє. *subst. effectio, vulgo: causatio:* okozás: die Verurſachung.

Pricinuitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Причинвитóрїю, тоáрє. *adj. efficiens, vulgo: causans:* okozó: der, die Etwas verurſachet.

Pricitoriu, *f.* tóre, *pl.* ii, *f.* re. Причитóрїю, тоáрє. *adj.* a) la judecatá, *V.* Péréşu. b) *i. e.* sfádiciosu: *rixosus, jurgiosus, litigiosus:* garázda, versengő, veszekedő: zänkiſch, zankſüchtig, haderhaft, ſtreitſüchtig.

Pricoliciu, *m. pl.* ci. Прикóличь. *subst. V.* Preculiciu.

Pridvariu, *m. pl.* are. Придвáрю.)

Pridvoru, *m. pl.* óre Придвóр.) *subst. atrium, vestibulum, porticus:* pitvar, tornátz, folyosó: tsarnok: der Gang, das Vorhaus.

Prieru. *m.* Прíєр. *subst.* Aprilie: *Aprilis, mensis Aprilis:* Szent Györgyhava, Aprilis: der April.

Priescu, iire, itu. Прїéſкь, úрє, úт. *verb act.* 1) *i. e.* pártenescu: *faveo:* kedvezni: begünſtigen, geneigt ſeyn. — 2) *i. e.* folosescu, prendu béne: *prosum, conduco:* használni: dienen, nützen, dienlich, oder nützlich ſeyn.

Priétenu, *m. pl.* ni. Прїéтєн. *et deriv. V.* Prétenu.

Prigónà, *f. pl.* ne. Пригóанъ. *subst. i. e.* cióndrá, price, sfada: *rixa,*

Digitized by Google

xa, *contentio*, *altercatio*, *jurgium*, *litigium*: veszekedés, versengés, kotzódás, garázdálkodás, viszszálkodás: der Zank, Streit, Hader.

Prigonescu, nire, nitu. Пригонéск, нúре, нúт. *verb. reciproc.* mé prigonescu: *altercor*, *contendo*, *jurgor*, *rixor*, *litigo*, *certo*: veszekedni, garázdálkodni, versengeni, viszszálkodni, kotzódni, tzivakodni: zanken, streiten, wortwechseln, hadern.

Prigonire. *f.* Пригонúре. *subst. V.* Prigóná.

Prigonitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Пригонитóрю, тоáре. *adj. V.* Pricitoriu.

Prigorescu, rire, ritu. Пригорéск, рúре, рúт. *verb. act.* prágescu: *torreo*, *torrido*: lassu tűzzel sütni, vagy pirítani: rösten, bähen, durch ein langsames Feuer braten.

Prihaná, *f. pl.* ne. Прихáнъ. *subst.* maclá, stricare, intináciune: *macula*, *labes*, *inquinamentum*: motsok, szenny, makula, szeplő, piszok: der Fleck, Schmutz. — fórá prihaná: *immaculatus*, *incontaminatus*, *intemeratus*, *sine labe*: fertőztetlen, szeplőtelen, fedhetetlen: unbefleckt, unbesudelt.

Prinţiá. *f.* Прїúнцъ. *subst.* 1) *i. e.* favoru, párténire: *favor*: kedvezés: die Gunst, Neigung. — 2) *i. e* folosire: *utilitas*: haszon: der Nutzen.

Prilazu, *m. pl.* uri. *f.* Прилáз. *subst.* trécere: *transitus per sepem*: hátskó: der Steig über einen Zaun.

Prilostescu, tire, titu. Прилостéск, тúре, тúт. *verb. act.* farmecu: 1) prin boscóne: *incanto*, *excanto*, *fascino*: megbűvölni, bájolni: bezaubern, behexen. — 2) *i. e.* adámánescu: *pellicio*, *seduco*, *induco*, *solicito*: elámítani, eltsábítani: verführen, verleiten.

Prilostire. *f. pl.* i. Прилостúре. *subst.* 1) prin boscóne, farmece, — are: *incantatio*, *fascinatio*: megbűvölés, bájolás: die Bezauberung, Behexung. — 2) *i. e.* adámánire: *pellectio*, *seductio*, *solicitatio*: elámítás (tsábítás): die Verführung, Verleitung.

Prilostitoriu, *m. pl.* ri. Прилоститóрю. *subst.* 1) quarele légá prin boscóne: *incantator*: megbűvölő, bájoló: der Bezauberer. — 2) amágitoriu: *seductor*, *solicitator*: ámító, tsábító, hitető: der Verführer.

Prilostitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Прилостúт, тъ. *adj.* 1) *incantatus*: megbűvöltetett: bezaubert. — 3) *i. e.* amágitu: *seductus*: elámítatott: verführt.

Primá. *f.* Прúмъ. *subst. i. e.* peté, frunzá, pantlicá: *tinea*, *ligula*, *fascia*: pántlika: das Band, Bandl.

Primariu, *f.* re, *pl.* i, *f.* e. Примáрю, ре. *adj. primus*, *primarius*: első, der (die, das,) Erste. *Nota*: aquestu *adjectiv* (prequumu mai multe alte cuvénte) ne aratá, quum' multe cuvénte limpede látinesci, cu trécerea atátor' véchuri, s'au perdutu la Románi quea de ántea a sà ínsémnare, íntrebuinţiénduse astáḑi numai ín nisquai ḑiceri osebite, séu particulare, aşé adjectivul' primariu nu l' am' auḑitu íntrebuinţiénduse mai multu de quátu íntru aquéste dóá íntémplári: I. Cale primare, adequó quarea o face nevasta, qué de curéndu máritatá, dopó nuntá cótrá párénţii sui dinpreuná cu bárbatul': *iter primarium*, *quod comite viro mox post nuptias facit recenter nupta ad suos parentes*: az új mennyetskének urával egyetemben szülőihez tett első útozása a' mennyegző után: die erste Reise, die eine Neuvermählte in Gesellschaft ihres Mannes zu ihren Eltern unternimt bald nach der Hochzeit. — II. Vér primariu, Вѣр примáрю. *a*) din doi fraţi: *frater patruelis*: atyám testvér

bátyának fia: der Vetter, des Vaters Brudersſohn. — *b*) din dóá sorori: *frater consobrinus:* anyám testvér nényének fia: der Vetter, der MutterSchweſterkind. — *c*) dintru un' frate şi o sorá: *amitinus:* anyám testvérbátyának, vagy atyám testvér nényének fia: der VatersSchweſterſohn, oder Mutterbruderssohn. — séu de obsce: der Vetter, das Geſchwiſterkind. *a Lat. primarius.*

Primávérá, *f. pl.* eri. Примъвѣръ. *subst. ver, primum ver:* tavasz: der Frühling, Lenz, das Frühjahr. — de primávérá: *adj. vernus, vernalis:* tavaszi: lenziſch, den Frühling betreffend. *p. e.* flóre de primávérá: *flos vernus:* tavaszi virág: die Frühlingsblume. — gráu de primávérá: *triticum aestivum, vel vernum:* tavasz búza: die Sommerfrucht, Sommerſaat. *Ital.* primavera.

Primávératecu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Примъвъра́тек, къ. *adj. vernus, vernalis:* tavaszi: lenziſch, den Frühling betreffend, dahin gehörig.

Primáverézá, are, atu. Примъверѣ́зъ, а́ре, а́т. *imperson: vernat:* kitavaszodik: es wird Frühling, das Frühjahr fängt an.

Primblu, are, atu. При́мблѹ, а́ре, а́т. *et deriv. constratum ex* preámblu *V.* Preámblu.

Primbu *m.* При́мб. *V.* Primu.

Primejdie, *f. pl.* ii. Примéждїе. *subst.* periclu: *periculum, discrimen:* veszély, veszedelem: die Gefahr, Gefährlichkeit.

Primejdiosu, *f.* ósá, *pl.* şi, *f.* se. Примеждїо́с, оа́съ. *adj.* pricurosu, periclosu: *periculosus, anceps, perniciosus:* veszélyes, veszedelmes: gefährlich.

Primejdiosu. Примеждїо́с. *adv. i. e.* cu primejdie, cu pricurá: *periculose:* veszedelmesen: gefährlich.

Primejduescu, ire, itu. Примеждѹе́ск, и́ре, и́т. *verb. reciproc.* mé primejduescu: *periclitor, periculum subeo, in periculo versor:* veszedelemben forogni: fährden, gefährdet ſeyn.

Primenescu, nire, nitu. Примене́ск, ни́ре, ни́т. *verb. act. i. e.* schimbu, mutu, commutu: *muto, permuto, commuto, cambio:* tserélni: tauſchen.

Primenire, *f. pl.* ri. Примени́ре. *subst. commutatio, permutatio, cambium:* tserélés: das Tauſchen.

Primescu, mire, mitu. Приме́ск, ми́ре, ми́т. *verb. act.* 1) *p. e.* vre un' cálétoriu, séu óspet', puarele véne la méne, iéu acçeptezu: *accipio, excipio, acceptq:* în vre o soçietate, în óre quarele *Collegium: coopto:* magához bévenni, elfogadni: empfangen, aufnehmen. — 2) vre un' fiiu de sufletu: adoptezu, séu adoftezu pre quineva în locu de fiiu: *adopto:* fiává fogadni: adoptiren, an Kindes-Statt annehmen. — 3) *p. e.* dela óre quarele prétenu vre o epistolie, bani, *etc. i. e.* capîtu, dobéndescu: *accipio, percipio, sortior, nanciscor:* venni, kapni: bekommen, erhalten, empfangen.

Primire, *f. pl.* ri. Прими́ре. *subst.* acceptare 1) aquáruiva óspetu, çálétoriu: *exceptio, receptio:* felvevés, elfogadás: die Aufnahme, Empfangung. — 2) de bani, cárţi, *etc. i. e.* cápîtare: *acceptio. perceptio:* vétel, kapás: der Empfang, die Erhaltung. — *p. e.* dopă primirea cárţii tale: *perceptis tuis literis:* minekutánna leveledet vettem volna: nach Empfangung deines Briefes. — 3) de fii, séu a quáruiva pruncu de suflet': *adoptio:* fiává fogadás: die Aufnahme an Kindes-Statt. — 4) aquáruiva médulariu în vre o soçietate: *cooptatio:* bévétel: die Aufnahme. — 5) de stráinu la casa sà: *hospitalitas:*

Digitized by Google

tas: idegeneknek örömest való befogadások: die Gaſtfreundſchaft, Gaſtfreyheit.

Primitoriu, *ſ.* tóre, *pl.* ri, *ſ.* re. Примитóрiŭ, тоáре. *adj.* 1) *receptator:* elfogadó: der Aufnehmer. — 2) quarele capitá queva, séu quáruia îi vène queva în mánŭ: *acciplens, percipiens:* kapó, nyerő: der Empfänger. — 3) aquáruiva pruncu în typu de al' sŭu: *adoptator:* fiává fogadó: der Einen an Kindes-Statt annimmt. — 4) de stráini: *hospitalis,:* idegeneket örömest fogadó: gaſtfrey, gaſtfreundſchaftlich.

Primitu, *ſ.* tă, *pl.* ţi, *ſ.* te. Примúт, тă. *adj.* luatu, acçeptatu: *particip. verbi:* primescu, *V.* Primescu. — béne primitu: *acceptabilis, gratus:* kedves, kívánatos: annehmenswerth, angenehm.

Primu. *m.* Прúм. *subst. limbus:* prém, perém: die Bräme, Gebräme, das Bram.

Primuescu, ire, itu. Примúеск, úре, úт. *verb. act. limbum obduco, circumsuo:* megprémezni: bebrämen, umbrämen, das Bram umnähen.

Prin. Прúн. *praeposit. per:* által, keresztül: durch.

Prendere, *ſ. pl.* ri. Прúндере. *subst.* 1) *prehensio, captus, captura:* fogás, elfogás: — de cátane: fogdosás: das Fangen, der Fang. — 2) de a face queva, *i. e.* modru, putére· *vis, facultas:* érték, tehettség: die Kraft, Fähigkeit. — mai alesu se înţelége despre avére: *facultates, substantia, vitae media:* vagyon, mód, tehetség: die Habe, das Vermögen.

Prêndu, dere, prênsu. Прúнд, дере, прúнс. *I. verb. act.* 1) *p. e.* pre quineva de mánŭ, de uréche, de veştmêntu: *prendo, prehendo, adprehendo, capio:* fogni, megfogni: ergreifen, faſſen, nehmen, fangen. — 2) pre quineva cu sila, *a*) *p. e.* furii, fácátorii de réu: *i. e.* aducu la prênsóre: *capio, intercipio, comprehendo:* fogni, elfogni, eltsípni: fangen, einfangen, erwiſchen, arretiren. — *b*) înprotivnicii în résboiu: *capio, intercipio:* elfogni: fangen, gefangen nehmen, aufheben. — *c*) pre quineva întrê cátane, séu întrê ostaşi, *i. e.* îl' dau miliţiei, séu în miliţiá, séu la miliţiá, séu întrê militari: *quempiam pro milite capio, intercipio, vulgo: adsento:* katonának fogni, vagy: fogdosni: Jemanden zum Soldaten ausheben. — *d*) vre un' locu, cetate *etc. i. e.* cuprêndu: *capio, occupo:* fogni, bévenni, elfoglalni: einnehmen, beſetzen. — 3) prin vênare: *capio, venor:* fogni, vadászni: fangen. — de osebi: *aa*) prêndu pesci: *piscor, pisces capio:* halászni, halakat fogni: fiſchen, Fiſche fangen. — *bb*) paseri: *aucupo, aucupor:* madarászni, madarakat fogni: Vögel fangen. — *cc*) iepuri: *venor (capio) lepores:* nyúlászni, nyúlakat fogni, vagy: vadázni: Haſen jagen. *etc.* — 4) pre quineva cu vina în mánŭ: *prehendo, Plaut: Asin: III,* 2, 17) *deprehendo:* rajta érni, rajta kapni valakit valamin: ertappen Jemanden bey Etwas. — 5) queva, séu pre quineva cu ochii: *i. e.* vîdu, dărescu: *cerno, oculis observo, oculis prehendo, Lucret. IV.* 1137) sajdítani, meglatni: erblicken, mit Augen bemerken. — 6) queva lucruri la olaltă, *i. e.* încheiu, împreunezu, *etc. connecto, conjungo:* öszvefogni, vagy foglalni: zuſammenfügen-machen, anheften. *p. e.* vre o scándură cu cuie: *adfigo, suffigo:* oda szegezni: mit Nägeln anheften. — o pánză cu alta, adequó prin cusútu-

Digitized by Google

sûtură: *adsuo, consuo:* öszvevarni, — de éste numai de abeà: agyatni: anheften, zuſammennähen. — *p. e.* vițé de paru, *i. e.* legu, alegu la olaltă: *alligo, colligo:* oda- vagy öszvekötözni: anheften, anbinden, zuſammenbinden. — cu cleiu, *p. e.* o hârtie de alta: *agglutino, conglutino:* oda- vagy öszve enyvezni: anleimen, zuſammenleimen. — 7) bouii, sèu boii lá jugu, caii la cărutu: *injungo:* béfogni: einſpannen. — unu bouu có trá altul': *adjugo:* együtt fogni: zuſammenſpannen. — 8) *p. e.* lapte, *i. e.* inchegu: *coagulo, concrescere facio:* öszveóltani, aludtni: machen, daß Etwas zuſammenrinne (geliefere.) — 9) prăsila, *p. e.* vaca, dopă que se gonésce: *fetum concipio:* fogadni. felvenni: fangen, trächtig werden. — 10) mai vénu de înséminatu aquéste *phrases:* — prêndu de véste: *observo, animadverto:* érzeni, észre venni: bemerken, wahrnehmen. — prêndu putére: *roboresco, vires capio, sumo:* megerösedni, erőt, vagy eröre kapni: Kräfte bekommen, zu Kräften kommen. — prêndu vorbă cu quineva: *verba facio, instituo, loquor cum quopiam, verbum dico cuipiam:* beszélni valakivel: mit Jemanden ſprechen, oder ſich in ein Geſpräch einlaſſen. — prêndu cuiva bêne: *prosum, utilis sum:* használni, használa, javára lenni valakinek: nützen, gedeihen, nützlich ſeyn. — mé prêndu frigurile: *febricito, febrio, febri laboro:* a' hideg lel (ráz), hideglelésem vagyon: ich fabricitire, habe das Fieber. — mé prênde séra, séu nópte: *nocte oprimor, nox mihi advenit:* estvéledni, éjjeledni: von der Nacht überfallen werden. — şi altele mai multe în traiul' quelu de comunu: *II.* mé prêndu: 1) de quineva, séu queva, *p. e.* qua si nu cadu: *manu capio, prehendo quempiam, aut aliquid:* valamihez, vagy valakihez fogódzani, valakit, vagy valamit megfogni: Jemanden oder Etwas erhaſchen, um ſich daran zu halten, ſich an Etwas anhalten. — séu: *i. e.* rémânu acâțatu, *p. e.* scaiul' de óue: *adhaeresco:* oda ragadni: kleben, hangen bleiben. — 2) de queva, *p. e.* lucru, *etc. aggredor aliquid, me accingo rei:* hozzá fogni, — kapni, — látni: Etwas unternehmen, ſich über Etwas hermachen. — 3) cu quineva pre (în) rémâşu: *paciscor, pactum ineo, pacto decerto:* fogadni valakivel: wetten. *p. e.* pre que si ne prêndemu? *quo pignore certemus?* mibe fogadjunk? was wetten wir? — 4) cu quineva la sfadă, séu bătae: *cum quopiam congredior, quempiam adorior:* valakivel ki kötni, valakibe belékapni: Jemanden anpacken, es mit Jemanden aufnehmen. — 5) cu quineva, *p. e.* cu quelu mai mare: *i. e.* mé împrotivescu, ći facu butu: *obsisto, renitor, me oppono:* újjat vonni, kiköteni: Jemanden Trotz bieten, ſich widerſetzen, es mit Jemanden aufnehmen. — décl se dice, mé prêndu în câni: *i. e.* facu, séu lucrezu queva în butul' cuiva: *obsisto, contumaciter renitor:* valakinek trutzára tselekedni valamit: Jemanden trotzen, Etwas zum Trotze thun. — 6) se prênde *p. e.* résadul', vre unu pomu, *etc. radicor, coalesco, inolesco:* megfoganni, belénöni: fangen, einwachſen, anwachſen. — 7) se prênde *p. e.* laptele, *i. e.* se închégă: *coagulor, concresco, coalesco:* megaludtni: gerinnen, geliefern. — vre o apă, *p. e.* Murăşul', *i. e.* înghéçă: *gelor, congelor, gelasco:* megfagyni: gefrieren. *a Lat. prendo, Ital.* prendere.

Pri-

Prènosu, séu prinosu, *m. pl.* uri. *f.* Принóс. *subst.* aducere: *sacrificium, oblatio:* áldozat: das Opfer.

Prènsóre, *f. pl.* ori. Принсóаре. *subst. captivitas:* fogság: die Haft, Gefangenschaft, das Gefängniß. *Ital.* priggione, *i. e. Carcer.*

Prènsu, *m. pl.* şi. Прúнс. *subst. i. e.* robu: *captivus:* fogoly: der Gefangene.

Prènsu, *f.* să, *pl* şi, *f.* se. Прúнс, тз. *particip. verbi* Prèndu: a) *prensus, adprehensus, captus:* fogott, vagy fogatott: gefangen.— b) la olaltă, *p. e.* prin cusutură, legătură, Închietură: *connexus, adnexus, conjunctus:* öszvefogott, vagy foglalt: zusammengefüget.— c) vre un' bou, séu calu la caru: *injunctus:* befogatott: eingespannt.— d) résadu, yre un' pomu: *qui (quae, quod) inolevit, coaluit:* fogantott: was gefangen hat, angewachsen ist.— e) lapte, *i. e.* închegatu: *coagulatus, concretus:* aludt: geronnen, geliefert.— f) apă *etc. i. e.* îngheçată: *gelatus, congelatus:* fagyos, megfagyott: gefroren.

Prènsură, *f. pl.* re. Прúнсорз. *subst. i. e.* un' pămêntu cuprènsu din pămêntul' quelu de comunu a satului: *ager occupatitius, vel ager e communi terreno occupatus:* a' köz határból foglaltatott szántóföld: ein aus dem Gemein-Anger besetzter Acker.

Prèntră, séu pintră Прúнтрз, cás пúнтрз. *praepos: compos: ex* prin *et* întră: 1) *i. e.* întră: *inter, intra:* között: zwischen, unter. *p. e.* am' crescutu prèntră ómeni învĕţiaţi: *adolevi (educatus sum) inter viros doctos:* tudós emberek között nevekedtem fel: ich bin unter Gelehrte aufgewachsen (erzogen.)— 2) *i. e.* prin mijlocul': *per:* által, keresztül: durch. *p. e.* résbescu prèntră împrotivnici: *penetro per medios hostes:* keresztül tsapok az ellenségen: ich dringe durch die Feinde.

Prènzaşu, *f.* şă, *pl.* şi, *f.* şe. Прúнзăш, шз. *adj. i. e.* lucrătoriu, séu iubitoriu de lucru: *laboriosus, amans laboris:* munkás, dolgot szerető: arbeitsam.

Prèpă, séu pripă, *f. pl.* e. Прúпз. *i. e.* grabă: *subst. festinatio, properatio, celeritas:* sietés, sietség, hamarság: die Eile, Eilfertigkeit, Geschwindigkeit.— qué preă mare, şi fără cumpĕtu: *nimia festinatio:* hirtelenség: die Uibereilung.— cu prèpă, séu în prèpă, séu pripă: *adv. a)* cu graba, iute: *festinanter, festinatim, propere, celeriter, cito:* sietve, sietösen, hamar, frisen: eilends, in der Eile, hurtig, geschwind.— *b) i. e.* preă cu grabă, şi fără cumpĕtu: *praepropere, nimis festinanter:* hirtelenül, hirtelenséggel: übereilt. *a Lat. praepes, — etis, i. e. celer.*

Prèpaşu, séu pripaşu, *m. pl.* şi. Припáш. *subst. fetus, fetura:* újj magzat: die junge Zucht.

Prèpélisce. Припáлиşе. *V.* Zĕdufu, ferbenţélă.

Prèpescu, séu pripescu, pire, pitu. Припúск, пúрз, пúт. *I. verb. act. a)* pre quineva, séu queva: *festino, maturo, accelero, in festinationem conjicio:* sürgetni, sietetni: beschleunigen.— *b) trans.* frigu, coquu queva preă curèndu, şi dreptu aquea nu bène: *percito coquo quid, atque ideo male:* valamit hamarjában roszszúl sütni, főzni: Etwas geschwind braten, kochen.— *II. reciproc.* mè prèpescu: *a) i. e.* mè grăbescu: *propero, festino:* sietni: eilen.— *b)* negânditu, şi fără cumpĕtu: *praepropero:* hirtelenkedni: sich übereilen.

Prèpitu, séu pripitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Припúт, тз. *adj. praeproperus:* hirtelen: übereilt, zu schnell.

Pri-

Priponu. *m.* Припон. *subst. vacerra, vel funis longior, quô (ad paxillum in terram infixum ligato) cohibetur equus ab erratione in pascuo:* pányva: der Spannstrick, womit das Pferd an einen Pflock gebunden wird, um sich auf der Weide nicht zu verirren.

Priponescu, nire, nitu. Припонéск, нúре, нúт. *verb. act. equum ab evagatione per pascuum vacerra cohibeo:* megpányvázni — a' lovat: das Pferd auf der Weide an einen Spannstrick binden.

Priporu, séu prépóru, *m. pl.* ore, *f.* Прúпор. *subst.* çepisu, rápedişu: *praecipitium, locus praeruptus:* meredekség, meredekhely: ein steiler (jäher, abschüssiger) Ort.

Prislugá, *f. pl.* gi. Прислýгъ. *subst. i. e.* trestie, séu nuie, cu quarea se aprénde puşcátura în pétrá: *virga, vel arundo incendiaria:* gyújtó veszszö, vagy — nád: die Zündruthe, das Zündrohr.

Prismá, *f. pl.* me. Прúзмъ. *subst. V.* Podmolu.

Prisnelu, *m. pl.* néle. Признéл. *subst. verticillus, spondylus:* pereszlén: der Wertel, Wirtel, Spinnwirtel.

Prisosu. *m. pl.* uri, *f.* Присóс.) *subst.*
Prisosélá. *f.* Присосéлъ.) *abundantia, redundantia, copia:* bövség: der Uiberfluß. — de prisosu: *adv. abundanter, redundanter, copiose:* bövén, bövségesen: im (zum) Uiberfluße.

Prisosescu, sire, situ. Присосéск, сúре, сúт. *verb. act. abundo:* bövölködni: Uiberfluß an Etwas haben, oder Etwas im Uiberfluße, in der Menge seyn. *a Graeco* περισσεβω, *i. e. abundo.*

Prisosénţiá. *f.* Присосúнцъ,) *subst.*
Prisosire. *f.* Присосúре.) *V.* Prisosu.

Prisostoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Присоситóрю, тоáре. *adj. abundans, redundans, copiosus:* bövölködö, bövséges: überflüßig, reichlich, vollauf.

Pristávescu, vire, vitu. Пристъвéск, вúре, вúт. *verb. deponens. i. e.* moriu, répaosu, trecu din lumea aquésta: *morior, morte decedo, defungor, fatis cedo, denascor:* meghalni, kimúlni: sterben, verscheiden, verlöschen.

Pristávire. *f.* Пристъвúре. *subst. decessus, obitus, mors:* kimúlás, halál: das Verscheiden, Verlöschen, Sterben, der Hintritt.

Pristávitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Пристъвúт, тъ. *adj. mortuus, defunctus, denatus:* kimúlt, holt: verschieden, gestorben, todt.

Pristavu, *m. pl.* vi. Пристáв. *subst. i. e.* gornicu: *adparitor, vulgo: gornico:* tisztség' szolgája, gornyik: der Amtsdiener, Amtsknecht, der Gornik.

Pristenu, *m. pl.* éne: *f.* Прúстен. rotiçá, séu vérticelu la fusu.)
Pristinu, *m. pl.* ni *f.* Прúстин.) *subst. verticillus, spondylus:* pereszlén: der Wertel, Wirtel, Spinnwirtl.

Pristinioru, *m. pl. car.* Пристинїóр. *subst.* o plantá: *Glecoma hederacea, Linn: chamaecissos:* kerék nádra fü: die Gundelrebe, der epheublättrige Gundermann.

Pristinu, *f.* ná, *pl.* ni, *f.* ne. Прúстин. *adj.* que e mai de demultu, vechiu, mai ánteiu · *pristinus.*

Pristnelu, *m. pl.* elle. Пристнéл. *V.* Pristenu.

Pristolu, *m. pl.* óle. *f.* Пристóл.)
Pristoru, *m. pl.* re. *f.* Пристóр.) altariu, sánta mésá, mésa din altariu, pe quare se face sánta Lythurghie: *subst. ara, mensa Sacrificii:* oltár, áldozó asztal: der Altar, Opfertisch.

Pristornicu, *m. pl.* ci. Пристóрник. *subst. V.* Pistornicu.

Privatá, *f. pl.* te. Привáтъ. *subst. V.* Cácástóre, eşitóre. *Hispan.* la privada, *Gall.* privé, *Ital.* privata.

Pri-

Priveghére, *f. pl.* ri. Прикегѣре. *subst. vigilatio, vigilantia, pervigilia, pervigilium, pervigilatio:* éjjel való fenn maradás, és vigyázás: das Wachen, Nachtwachen.

Priveghezu, ghére, ghétu. Прикегѣзе, гѣре, гѣт. *verb. act. vigilo, pervigilo, excubo:* vigyázni, éjjel fenn maradni, ejtszakázni: wachen die Nacht hindurch, aufbleiben, wachsam bleiben. — lónghé mortu: virrasztani: bey dem Todten wachen. *a Lat. pervigilo, per metathesim.*

Priveghitóre. *f.* Прикегитоаре. *subst. philomela, luscinia, aedon:* fülemile: die Nachtigall, die Philomelle.

Priveghitoriu, *m. pl.* ri. Прикегитóріу. *subst. vigil, vigilax:* vigyázó, strázsáló, őrálló: wachsam, der Wächter.

Priveghiu. *m.* Прикéгіу. *subst. excubiae (pervigilium) juxta cadaver mortui:* virrasztó: die Todtenwache.

Privélá, *f. pl.* le. Прикéлаз. *subst. spectaculum, spectamen, spectamentum:* tekintet, látás: der Anblick, Schau, das Spectakel.

Privélisce. *f.* Прикéлище. *subst.* 1) *V.* Privélá. — 2) *i. e.* teatru, sçénà: *theatrum, scena:* nézőszín, játtszószín, téátrom: die Schaubühne, das Theater.

Privescu, vire, vitu. Прикéск, кúре, кúт. *verb. act.* cautu, mé uitu: *specto, adspicio, intueor, cerno, contemplor:* nézni, tekínteni: schauen, zuschauen, zusehen, betrachten. *a Lat. pervideo.*

Privire, *f. pl.* ri. Прикúре. *subst. spectatio, adspectus, intuitus, contemplatio:* nézés, tekíntés: das Schauen, Zuschauen, Zusehen, die Betrachtung.

Privitoriu, *m. pl.* ri. Прикитóріу. *subst.* cáutátoriu: *spectator:* néző: der Zuseher, Zuschauer. — Privitóre; *spectatrix:* die Zuseherinn, Zuschauerinn.

Probà, *f. pl.* e. Прóбе. *subst.* 1) *i. e.* cercare: *periculum, tentamen. proba, Ammian: XXI. extr.*) *experimentum:* próba: die Probe, der Versuch. — 2) unu hîrbuţu, în quarele se topésce, séu se cércà aurul', argintul', *etc. testula probatoria, exploratoria:* próba tserép: die Probenscherbe. *a Lat. proba.*

Probezu, are, atu. Пробéз, áре, áт. cercu, ispitescu: *V.* Probóluescu.

Probodà, *f. pl.* óde. Прóбодз. *subst. capital, calyptra, rica, velamen capitis:* fejkötő ruha: die Kopfbinde, Kopfhülle.

Probóluescu, ire, itu. Пробзлéск, íре, ít. *verb. act.* cercu, ispitescu: *tento, experior, periculum facio:* próbálni, megpróbálni, vi'sgálni: probiren, versuchen, auf die Probe stellen.

Probosalà, *f. pl.* åle. Прокозáлз. *subst.* înfruntare, rusinare: *exprobratio, correptio, reprehensio, objurgatio, increpatio:* pirongatás, megfeddés, dorgálás: der Verweis, das Schelten, Ausmachen, die Ausscheltung, der Wischer.

Probosescu, sire, situ. Прокозéск, зúре, зúт. *verb. act.* înfrontu, séu înfruntu, rusinezu, certu, portu réu: *exprobro, objurgo, corripio, reprehendo, increpo:* pirongatni, megfeddeni, lehordani, dorgálni: schelten, ausmachen, einen Verweis geben. *a Lat. probro, per metathesim.*

Probosire, *f. pl.* ri. Прокозúре. *subst. V.* Probosalà.

Procátórescu, rire, ritu. Прокзтзрéск, рúре, рúт. *verb. act. causam ago, oro, in judicio defendo, causam pro aliquo dico, causae patronum ago:* prokátor lenni, pokátorkodni, perét follytatni valakinek: advociren, Procurator seyn, einen Advocaten, Sachwalter abgeben.

Pro-

Digitized by Google

Procátórie, *f. pl.* ii. Прокътърѣ.)
Procátóritu, *m. pl.* uri. *f.* Прокътърит.) *subst. causidicina, opera forensis, advocatio*: prokátorság, prokurátorság: das AdvocatenAmt, die Advocatie, Advocatur.

Procatoru, *m. pl.* ri. Прокáтор. *subst.* advocatu, procuratoru: *procurator, advocatus, causidicus, actor, causae patronus:* procátor: der Procurator, Advocat, Sachwalter.

Procetescu, séu procétescu, tire, itu. Прочетéск, тúре, úт.)

Procétezu, are, atu. Прочитéз, áре, áт.) *verb. act.* 1) cuiva, séu quárorva queva: *praelego:* elöl olvasni: vorlesen. — 2) *i. e.* cetescu queva de nou: *relego:* ismét olvasni: wiederlesen, nochmals lesen. — 3) queva lucru, *i. e.* poftorescu, facu de nou: *repeto:* ismétíteni: wiederholen.

Procetanie, *f. pl.* nii. Прочетáнїе.)
Procétanie, *f. pl.* nii. Прочитáнїе.) *subst.* 1) cetire în nainte: *praelectio:* elöl olvasás: das Vorlesen, die Vorlesung. — 2) cetire de isnovu: *relectio, repetita lectio:* ismétvaló olvasás: die Wiederlesung. — 3) *i. e.* poftorire: *repetitio:* ismétítés: die Wiederholung.

Procletu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Проклéт, тъ. *adj.* perdutu, blástematu, afurisitu: *perditus, perversus, scelestus, sceleratus, nequam:* gaz, gonosz, átkozott: verdammt, verrucht.

Procopsélă, *f. pl.* éle. Прокопсѣ́лъ *subst.* 1) *i. e.* précépere, sciénţiă, cunóscere: *disciplina, eruditio, peritia, notitia, prudentia, scientia, cognitio:* tudomány, tudósság, értelmesség, okosság: die Kenntniß, Kundschaft, Lehre, die Erfahrung in einer Sache. — 2) *i. e.* mérgere în nainte: *progressus, profectus:* elömenetel: der Fortgang, die Vorschritte.

Procopsescu, sire, situ. Прокопсéск, сúре, сúт. *I. verb. act.* pre quineva, învéţiu, pedepsescu, înştruescu, deprêndu: *instituo, instruo, erudio, informo, doceo:* oktatni, tanítani: lehren, belehren, unterrichten, unterweisen, verständigen. — *II. neutr. i. e.* facu mérgere înnainte. sporescu: *proficio, progressum facio:* elömenni, elömenetelt tenni: fortschreiten, Vorschritte thun. — *III. reciproc.* mé procopsescu, mé învéţiu: *disco, erudior:* tanúlni: lernen. *a Graeco* προκοπτω, *proficio, procedo.*

Procopsénţiă, *f. pl.* ţie. Прокопсúнцъ.)

Procopsire, *f. pl.* ri. Прокопсúре. *subst. V.* Procopsélă.

Procopsitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Прокопсúт, тъ. *adj.* învéţatu, instruitu, deprênsu, pedepsitu: *eruditus, peritus, doctus, disciplinatus:* tanúlt, okos, értelmes: kundig, verständig, gelehrt, erfahren, geschickt.

Procoviţiă, *f. pl.* e. Прокови́цъ. *subst. i. e.* çolu, cergă, straiu: *stragulum, stragula, cento, gausape, amphitapa:* pokrótz, darótz: der Kotzen, die Kotze, Decke.

Procuratoru, *m. pl.* ri. Прокврáтор. *subst.* advocatu: *procurator, advocatus, causidicus, actor, causae patronus:* prokátor, prokurátor: der Procurator, Advocat, Sachwalter.

Prodgade, séu prograde, *f. pl.* ădi. Продгáде. *subst. V.* Çintirimu.

Proditu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Продúт, тъ. *adj.* 1) miseru, miselu, vai de elu: *miser, miserabilis:* nyomorúlt, szegény: arm, armselig, elend. — 2) *V.* Pribégu.

Producu, cere, dusu. Продȣ́к, чéре, дȣ́с. *I. verb. act.* facu, scotu queva, arétu: *produco:* *II. reciproc.* mé arétu, mé laudu, *etc.*

Pro-

Digitized by Google

Profesoru, *m. pl.* ri. Профисóр. *subst.* învețătoriu, instructoru, dascalu: *professor, moderator:* oktató, professzszor: der Lehrer, Professor.

Profontu, *m. pl.* ți. Профóнт. *subst.* cuventu militárescu, pâne militáréscá: *panis publicus militaris:* prófont, katona kényér: das Commißbrod.

Profondu, *f.* dă, *pl.* ți, *f.* de. Профóнд, дз. *adj. V.* Afundu, Scufundu, *adj.*

Profusu, *m. pl.* si. Профúс. *subst. lictor militaris:* katona poroszló, prófosz: der Profoß.

Prohodu, séu provodu, *m. pl.* uri. *f.* Прохóд. *subst. justa, funebria, officium sepulturae, officium funebre:* temetés, halotti pompa, vagy tzerimoniák: die Leichenceremonien, das Amt bey der Leiche.

Prohodescu, dire, ditu. séu provodescu. Прохóдеск, дúре, дúт. *verb. act. justa, funebria persolvo, officium sepulturae perago:* a' halotti tzerimoniákat feltartani: das Amt bey der Leiche, oder die Leichenceremonien halten. *Etym. a Lat. provideo.*

Proimion, séu proemu, *m. pl.* ii. Проимióн. *subst.* cuventu înainte: *proëmium, praefatio:* elöljáró beszéd: die Vorrede, der Vorbericht. *a Graeco* προοιμιον, *praefatio.*

Pronie, *f. pl.* nii. Прóниї. *subst.* portare de grije, providență: *providentia, pronoea Cic. Nat. D. II,* 64) bölts elörelátás, és gondviselés: die Vorsehung. *a Lat. pronoea.*

Pronunție, *f. pl.* ții. Пронúнцiї. *subst. pronunciatio, enunciatio:* szóejtés, szókimondás: die Aussprache.

Propódă, *f. pl.* de. Пропóдз. Învólitóre:)

Propodélnicu, *m. pl.* ce. *f.* Пропóдълник.) *subst. capital, calyptra, rica, velamen capitis:* fej kötö ruha: die Kopfbinde.

Propovedanie, *f. pl.* nii. Пропокидáнiї. *subst.* 1) *i. e.* vestire: *nunciatio, annunciatio, praedicatio:* hírdetés, kihírdetés: die Ankündigung, Bekanntmachung. — 2) *i. e.* cázanie, predicá, predicație: *concio, oratio sacra, sermo sacer — divinus, praedicatio:* predikátzió, Isteni oktatás: die Predigt.

Propoveduescu, ire, itu. Пропокидéск, úре, úт. *verb. act.* 1) *i. e.* vestescu, publicu: *nuncio, annuncio, praedico:* hírdetni, kihírdetni: ankündigen, kund- oder bekannt machen. — 2) *i. e.* spunu cázanie, predicație, cuventezu la poporu: *concionor, concionem dico:* predikállani, predikátziót mondani: predigen.

Propoveduire. *f pl,* ri. Пропокидúре. *subst. V.* Propovedanie.

Propoveduitoriu, *m. pl.* ri. Пропокидúтóрiю. *subst.* 1) *praedicator, annunciator, praeco:* hírdetö, kihírdetö: der Ankündiger, Bekanntmacher. — 2) *i. e.* predicatoru: *concionator, praeco divinus:* predikátor, lelkioktató: der Prediger.

Proprietate, *f. pl.* ăți. Пропрiётáте. *subst. proprietas:* tulajdonság: die Eigenschaft.

Propriu, *f.* e. Прóпрiї, е. *adj. proprius:* tulajdon, sajátt: eigen, eigenthümlich.

Proptă, *f. pl.* te. *f.* Прóптз.)
Proptea, *f. pl.* ele. Прóптъ.)
subst. radimu: *fulcrum, fulcimen, fulcimentum, pedamen, statumen, adminiculum:* ágas, támasz: die Stütze, Spreitze, der Pfeiler.

Proptescu, tire, titu. Прóптéск, тúре, тúт. *l. verb. act.* 1) *p. e.* vre un' páréte, gardu slabu, *etc. i. e.* radimu: *fulceo, suffulcio, sustento: statumino, adminiculo:* támasztani, megtá-

támasztani: ſpreitzen, ſtützen, unterſtützen, mit einer Stütze, oder mit einem Pfeiler befeſtigen. — 2) *p. e.* toégul' de páréte: *etc. acclino:* támasztani: anlehnen. — *II. reciproc.* mé proptescu: 1) *p. e.* de páréte, de mésá: *nitor, innitor, subnitor, incumbo, me acclino, vulgo: appodio:* támaszkodni: ſich ſtützen, ſtemmen, anlehnen. — 2) în quineva, séu în queva, *i. e.* radimu, mé încredu: *nitor, innitor, confido, fiducium colloco:* bízni, bízakodni: vertrauen, ſich ſtützen, verlaſſen.

Prorismosu, *m.* Προριζμός. *subst.* predestinaţiè, mainainte rénduire: *praedestinatio:* elõlelrendelés, Istenek örök rendelése: die Vorherbeſtimmung, Prädeſtination. *a Graeco* προορίζω, *praedico.*

Prorocu, *m. pl.* ci. Προρόκ. *subst.* profetu: *propheta, prophetes, vates:* jövendölõ, próféta: der Prophet, Seher, Weiſſager, Wahrſager.

Prorocescu, cire, citu. Προροчέск, чúре, чúт. *verb. act.* profetezu: *vaticinor, prædico, propheto:* jövendölni, prófétálni: prophezeyen, weiſſagen, wahrſagen.

Prorocésce. Προροчéщe. *adv. prophetice, spiritu prophetico:* próféta módjára: prophetiſch.

Prorocescu, *f.* céscá, *pl.* sci. Προροчéск, чéскz. *adj.* profeticu: *propheticus:* profétai: prophetiſch.

Prorocie. *f. pl.* ii. Προροчíe. *subs. prophetia, praedictio, vaticinium:* jövendölés: die Prophezeyung, Wahrſagung.

Prorocire. *f. pl.* i. Προροчúре. *subst. praedictio, vaticinatio, prophetatio:* jövendölés, profétálás: das Prophezeyen.

Prorociţiá, *f. pl.* ţe. Προροчúцz. *subst. vates, fatidica, prophetissa:* próféta (jövendölõ) aszszony: die Prophetinn, Weiſſagerinn.

Proscomedie. *f.* Προcкомéдiе. *subst.* 1) aducere: *vulgo: offertorium:* az áldozatnak felajánlása: das Opferbringen, das Offertorium. — 2) mésa ponerei înainte: *mensa propositionis, &c.*

Proselitu, *m. pl.* ţi. Προcелúт. *subst. proselytus:* kimagunk hitét, vagy vallását felvette: der Proſelyt.

Prosîrescu, rire. ritu. Προззрéск, рúре, рúт. *v. act.* se dice despre vre o bubá, quándu ése afará, séu se bobotésce: *prosilio, prodeo:* kiütni, kijönni, kikelni: ausfommen, ausſchlagen. *a Lat. prosilio.*

Prosîriturá, *f. pl.* ri. Προззрúтýрz. *subst. Trans. Danub.* pustea, pustlá: *pustulae, vulgo: excussio:* fokadékak: der Ausſchlag.

Proslávescu, vire, vitu. Προcлáвéск, кúре, кúт. *verb. act.* prémárescu, înaltu: *magnifico, glorifico, celebro, supercxalto:* felette ditsõiteni — magasztalni: hochpreiſen, ſehr loben, erheben, verherrlichen.

Proslávitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Προcлáвúт, тz. *adj.* prémáritu înáltatu: *glorificatus, magnificatus, superexaltatus:* ditsõitetett, magasztaltatott: hochgeprieſen, hochgelobet.

Próspetu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Προácпéт, тz. *adj.* friscu, de curéndu: *recens:* fris, új: friſch, neu. — untu próspetu: *butyrum recens:* íros vaj: der friſche Butter.

Próspetá, *f. pl.* te. Προácпéтz. *subst. caro porcina recens:* fris disznóhús: friſches Schweinfleiſch.

Prospetezu, tare, tatu. Προcпитéз, тáре, тáт. *verb. act.* pre quineva, 1) *i. e.* óspetu: *convivio excipio:* megvendégelni: bewirthen, tractiren, empfangen. — 2) *i. e.* portu: *habeo, adhibeo, tracto:* bánni valakivel-jól vagy roszszul: Jemanden gut, oder ſchlecht begegnen, behandeln, tractiren.

Pró-

Digitized by Google

Próspetu. Προάτηετ. *adv. recenter:* frisseu: frisch.

Próspetu, tare, tatu. Προάτηετ, τάρε, τάτ. *V.* Prospetezu.

Prostacu, că, *pl.* ci, *f.* ce. Προετάκ, κz. *adj. simplex, stolidus:* eggyügyü, kába, balgatag, einfältig, plump, tölpisch, dumm, thöriſch.

Prostalóu, *f.* óe, *pl.* ói, *f.* óe. Προετάλδz. *adj.* meteleu: *stipes, caudex, homo stupidus, stolidus:* bohó, pimasz, balgatag ember: der Tölpel, Einfaltspinſel, Talg, Dummkopf, Ohelgötze.

Prostănecu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Προετάτεκ, κz. *adj. V.* Prostacu.

Prostésce. Προετέψε. *adv. rustice, plebeje:* parasztúl, parasztosan: bäueriſch, pöbelhaft, ländlich.

Prostescu, tire, titu. Προετέεκ, τήρε, τήτ, *I. verb. act.* pre quineva 1) *i. e.* îl' facu prostu: *rudem, agrestem reddo:* parasztátenni: bäueriſch machen. — 2) *i. e.* facu urîtu: *deturpo, deformem facio:* rutítani: garſtig machen. — *II. reciprocum:* mé prostescu a) la fire, néravuri: *simplex, agrestis fio:* parasztasodni: bäueriſch werden. b) mé facu urîtu: *turpis fio:* rútúlni: garſtig werden.

Prostescu, *f.* téscă, *pl.* sci, *f.* sce. Προετέεκ, τέεκz. *adj.* agrestu, grobianu, grobianescu: *rusticus, rusticanus, agrestis, plebejus:* paraszt, paraszti, parasztos: bäueriſch, ländlich, pöbelhaft.

Prostie, *f. pl.* tii. Προετίε. *subst. ruditas, rusticitas, simplicitas:* parasztság, tudatlanság: die Unmanirlichkeit, Ungeſchicklichkeit, Plumpheit, die bäueriſche Art, das bäueriſche Betragen.

Prostime, *f. pl.* i. Προετήμε. *subst. rusticitas, rustici, plebs, vulgus:* parasztság, parasztnép, köznép: die Bauerſchaft, der Bauernſtand, die Bauern, Landleute, der Pöbel, das gemeine Volk.

Prostolanu, *f.* ă, *pl.* i, *f.* e. Προετολάη. *adj. V.* Prostalóu.

Prostu, *m. pl.* i. Πρόετ. *subst.* colonu, agricolă: *rusticus:* paraszt: der Bauer.

Prostu, *f.* próstă, *p.* ști. *f.* ște. Πρόετ, προάτz. *adj.* 1) que se ţéne de prosti: *rudis, rusticus, agrestis, plebejus:* paraszt: bäueriſch, ländlich, ungeſittet. — *p. e.* obicéiu prostu: *mos rusticus:* paraszt szokás: eine bäueriſche Gewohnheit. — 2) *i. e.* ne învéţiatu, neprocopsitu, necălitu, rudu, agrestu, sălbaticu, necioplitu: *rudis, indoctus, incultus, imperitus:* tudatlan, tanúlatlan, paraszt: ungelehrt, ungeſchickt. *p. e.* om' prostu: *homo indoctus, rudis:* tanúlatlan ember: ein ungelehrter Menſch. — 3) ludu, sglobiu, brodiu, deludu, simolu: *simplex:* eggyügyü: einfach, einfältig. — 4) *i. e.* de réndu: *simplex, communis, ordinarius, rudis:* köz, közönséges, rendes, mindennapi: gemein, ordinär. *p. e.* hártie próstă: *charta communis:* közönséges papiros: ordinäres Papier. — ostaşu prostu, cătană próstă, *i. e.* fórá dreghétorie: *miles gregarius:* köz katona, közlegény: ein gemeiner Mann, Soldat. — di próstă, *i. e.* în quarea nu éste sérbitóre: *dies profestus, profanus, ferialis:* köznap, dolog tévő nap: der Wochentag, Werktag, Werkeltag. — 5) *i. e.* urîtu: *turpis, deformis:* rút, tsúnya: häßlich, abſcheulich, nicht ſchön, garſtig.

Prostu. Πρόετ. *adv.* 1) *i. e.* prostesce: *rustice:* parasztúl, parasztosan: bäueriſch, pöbelhaft. — 2) *i. e.* fórá învéţáturá: *indocte, inculte, imperite, sine eruditione:* tanulás (tudomány) nélkül: ungelehrt, ohne Gelehrſamkeit. — 3) *i. e.* de réndu, de comunu: *simpliciter, communiter:* közönségesen: gemein, ordent-

Digitized by Google

dentlich. — 4) *i. e.* urîtu: *turpiter, deformiter:* rútúl, tsúnyáúl: garstig, häßlich. — 5) *i. e* réu, poravu: *male*: roszszul: schlecht, übel. *p. e.* portu prostu pre quineva: *quempiam male tracto:* roszszúl bánni valakivel: Jemanden schlecht behandeln.

Protacáru, *f. pl.* ri Протáкър. *subst. rana arborarea, diopetes, calamites:* leveli béka: der Laubfrosch, Kalenderfrosch.

Proţápescu, pire, itu. Процъпéск, тúре, тúт. *I. verb. activ.* queva, *i. e.* punu pohibá: *praetexo, causor, praetendo:* színleni, tettetni: okúl elé adni: vorwenden, vorschützen. — *II. reciproc.* mé proţápescu în queva: *innitor:* támaszkodni: sich stützen. *a Lat. praetendo, per metathesim.*

Proţapu, *m. pl.* pi. Прóцап. *subst. temo bifurcus:* kétágú szekérrúd: eine zweyzackige Deichsel.

Protivá, Protivescu, Protivire, Protivitoriu, Protivnicu, Protivnicie, *V.* Improtivá *etc.*

Protocolu, *m. pl.* óle. *f.* Протокóл. *subst. protocollum, commentarius*: protokolom: das Protocoll, oder Verzeichiß.

Protopopésce. Протопотѣ́ще. *adv. more protopapali, instar archidiaconi*: esperesti módra: nach Art der Erzpriester.

Protopopescu, *f.* péscá, *pl.* sci. Протопопéск, пѣ́скъ. *adj. archidiaconalis, archipresbyteralis, protopapalis:* esperesti: erzpriesterlich, dechanatisch.

Protopopescu, pire, itu. Протопопéск, пúре, úт. *verb. act. archidiaconi (archipresbyteri) munere defungor:* esperesti hivatalt viselni: das Amt eines Dechants bekleiden.

Protopopiatu, *m. pl.* turi, *f.* Протопопïáт. *substantivum: districtus protopapalis, archidiaconalis*: esperesti járás (kerület): der Dechanat, der Bezirk eines Erzpriesters.

Protopopie, *f. pl.* pii. Протопопíе. *subst.* 1) *i. e.* dreghétoria, séu vrednicia quáruiva protopópu, Archidiaconie, Protopresvyterie: *archidiaconatus, munus, vel dignitas archidiaconi, protopresbyteri*: esperestség, esperesti hivatal: das Dechanat, die Würde, oder das Amt eines Dechants. — 2) *V.* Protopopiatu

Protopopu, *m. pl.* pi. Протóпоп. *subst.* Protopresbyteru, Archidiaconu; Archipresbyteru, Protodiaconu: *Archipresbyter, archidiaconus, protopresbyter, protopapa:* esperest; der Dechant, Erzpriester.

Provinçie, *f. pl.* ii Провинцíе. *subst. Provincia, Regio, Terra*: Ország, Tartomány: die Provinz, die Landschaft.

Provinçialu, *m. pl.* i. *subst. provincialis.*

Pruná, *f. pl.* ne. Прýнъ. *subst. prunum:* szilva: die Zwetsche, Zwespe, Zwetschke, Pflaume.

Pruncá, *f. pl.* ce. Прýнкъ. *subst.* 1) de vréstá, natá, fétá: *puera, puella:* leány, leányka: das Mädchen, Mägdchen. — 2) a quárorva párénţi, *i. e.* fiicá: *filia, nata:* leányka, leánygyermek: die Tochter.

Pruncésce. Прѹнчѣ́ще. *adv. pueriliter:* gyermekesen, gyermek módra: kindisch, wie Kinder, Knabenmäßig.

Pruncescu, *f.* céscá, *pl.* esci. Прѹнчéск, чѣ́скъ. *adj.* que se ţéne, que se aténge de pruncu: *puerilis, puellatorius:* gyermeki: kindich, kindlich, die Kinder angehend.

Pruncescu, cire, citu. Прѹнчéск, чúре, чúт. *I. verb. neutr. i. e.* súm în vréstá pruncéscá: *aetatem puerilem ago:* a' gyermekkort tölteni: die Kindheit zubringen.

Digitized by Google

gen. — *II. reciprocum*: mé pruncescu: *puellitor*, *ineptio*, *juvenor*, *nugas pueriles exerceo*: gyermekeskedni, helytelenkedni: kindisch seyn, Kinderey treiben, schöckern.

Pruncie, *f.* Прѣнчіе. *subst.* 1) *i. e* vrésta quea copilárescá: *pueritia*, *puerilitas*; *infantia*: gyerekség, gyermekkor: die Kindheit, Kinderjahre. 2) *i. e.* purtare copilárescá: *pueritas*, *ineptia*, *petulantia*: gyerekség, germekség: die Kinderey, das kindische Betragen.

Pruncu, *pl.* ci. Прѣнк, чй. *subst.* 1) în quát' éste pentru vrésta quea copilárescá, a) în pántecele maicei sale, séu póné quánd' éste la çiçá pruncu micu, infantu, sugitoriu: *infans*: b) póné la patruspreḑéce ani: báiétu, natu, náscutu, coconu: *puer*: gyermek: der Knabe, das Kind. *p. e.* de pruncu: *i. e.* de quándu eram pruncu: *a puero*, *a pueritia*: gyermekségemtöl, vagy gyermekkoromtól fogva: vom Kinde an, oder von der Kindheit. — 2) a quáruiva om' anumitu, *i. e.* fiiu, séu fiicá: aa) cu terminul' de obsce ori fie ficioru, ori fétá: *proles*, *liberi* — *orum*: gyermek, magzat: das Kind. *p. e.* quóţi prunci are sora tà? *quot proles habet tua soror?* hány gyermeke vagyon a' nénédnek? — wie viele Kinder hat deine Schwester? — bb) înţelegéndu cu terminul' hotárítu: fecioru: *filius*, *natus*, *prognatus*: fiu gyermek: das Kind, der Sohn. — 3) la ménte, purtare, séu náravuri, *i. e.* întrecutu, copiláreţiu: *puer*, *puerilis*: gyermek, gyermekes: Kind, kindisch. *a Lat. prognatus*, *i. e.* pruncu copilu: *Plaut: Amph. II*, 2, 20. séu dela *Lat. puerculus*.

Pruncuţiu, *m. pl.* ţi. Прѣнкѣц. pruncusoru, *sub.* 1) cu vrésta, a) la çiçá: *infantulus*: 2) mai márişoru, pruncoténu: *puellus*, *puerulus*, *puerculus*: gyerek, gyermeketske, gyerkötzke: das Kindlein, Knäbchen. — 2) a quárorva párénţi: *filiolus*: fiatska: das Söhnlein, ein kleiner Sohn.

Pruncuţá, *f. pl.* ţe. Прѣнкѣцъ. *subst.* a) de vrésta micá, fétuţiá, fétuçá, copiliçá: *puella*, *puellula*: leányka, leánygyermeketske: das Mädchen, Mägdchen, Mädel, Mädlein. — b) a quárorva párénţi, *i. e.* fiicuţiá: *filiola*: leányka: das Töchterlein.

Prundosu, *f.* dósá, *pl.* şi, *f.* se. Прѣндóс, доáсъ. *adj.* arenosu, ţerfosu, ţerigosu, petrişiosu: *adj. sabulosus*, *arenosus*: porondos: sandig, kiesig. — locu prundosu, ţerigosu: *sabuletum*: porondoshely: ein sandiger Ort.

Prundu, *m.* Прѣнд. *subst.* aréná; ţerfá: petrişu: *glarea*, *sabulum*: követs, követses porond: der Kies, Kiessand.

Prunetu, *m. pl.* ete, séu - uri, *f.* Прѣнéт. *subst. prunetum*: szilváskert: der Zwetschken-Pflaumen-Garten.

Prunu, *m. pl.* ni. Прѣн. *subst. prunus*: szilvafa: der Zwetschkenbaum, Pflaumenbaum.

Prutu, *m.* Прѣт. *subst.* o apá curghétóre, unu ríuu în Moldova: *Pruthum*, *Hierasus*, *Parota*, *Pyretus*, *Gerasus*: Prut vize: die Pruth — ein Fluß in der Moldau.

Psalmistu, *m. pl* i. Ѱалмист. *subst. psalmista*, *psalmographus*: zsoltáriró szerzö: der Psalmist, Psalmschreiber.

Psalmu, *m. pl.* i Псáлм (Ѱáлм). *Psalmus*: Zsoltár: der Psalm. *a Graeco* ψαλμος.

Psaltichie, *f. pl.* chii. Ѱалтикіе. *subst. Cantus ecclesiasticus notis regulatus*: kótásének: die Notenmusic, der Notengesang. *a Gr.* ψαλλω *i. e. fidibus cano.*

Psaltichiéşu, *m. pl.* i. Ѱалтикїѣш. *sub. psaltes*, *canens juxta notas musicas*: kóták szerént eneklö: der Psalter, Notensänger.

Psal-

Digitized by Google

Psaltire, *f. pl.* ri. Ѱалтúре. *subst. psalterium, liber psalmorum:* zsóltáros könyv: das Pſalmbuch.

Puçinétate, *f.* Пъцинзтáтѣ, *subst. paucitas, exiguitas:* kevésség: die Wenigkeit.

Puçinelu, *f.* élă, *pl.* puçinei, *f.* puçinéle. Пъцинéл, нéле. *adj. pauculus, paullulus, pauxillulus:* kevesetske, igen kevés: wenig, ſehr wenig, gering.

Puçinelu. Пъцинéл. *adv. paululum, paululo; pauxillum:* igen kevessé: ein wenige.

Puçintelu. Пъцинтéл } *V.* Puçine-
Puçinticu. Пъцинтúк } lu: *adj. et adv.*

Puçinu, *f.* nă, *pl.* ni, *f.* ne. Пъцúн, нз. *adj. paucus, modicus, pusillus, exiguus:* kevés, kis: wenig. — puçini: *plur. pauci:* kevesen: wenige.

Puçinu. Пъцúн. *adv. pauce, modice, paulo:* kevésé: wenig. — puçin dopó aquéia, *paulo postea:* kevéssel azután: kurz hernach.

Puciognă, *f.* Пъчóгнз. *sub. Coriandrum testiculatum, Linn:* paklintsfű, temondádfű: Koriander.

Puciosu, *f.* ciósă, *pl.* oşi, *f.* óse. Пъчóс, чоáгз. *adj. i. e.* puturosu: *putidus, foetidus:* büdös, nehézszagú: ſtinkend, ſtinkig. — *p. e.* pétră puciósă, şlifure: *sulphur:* kénkő, büdöskő: der Schwefel. — mai multe veḑi în cuvéntul': — Pétră puciósă. *Ital.* Puzzoso: *Gall.* puant.

Puéte, Puezu *V.* Puiéte, Puiezu.

Pufăescu, ire, itu. Пофъéск, úре, úт. *adj. anhelo, duco anhelitum:* szuszogni, szuszmogni, nehezen lélekzeni: ſchnauben, keichen, ſchwer, oder ſtark Athem holen.

Pufăiosu, *f.* ósă, *pl.* oşi, *f.* óse. Пофъïóс, оáгз. *adj. subinflatus, subtumidus:* duzmadt: aufgedunſen, aufgeblähet.

Pufaiu, *m. pl.* i. Пофáю. *subst.* 1) queva, que éste gónfatu; inflatu; infoiatu; gónfă: *flatus, tumor:* duzma: die Blähung, Etwas, was aufgedunſen, aufgeblähet iſt. — 2) un féliu de buréte, altmint: beşina calului: *Lycoperdon bovista, Linn:* pöfeteg, pöheteg. der Staubbitz, Staubſchwamm, der Boviſt.

Pughilareşu, *m. pl.* şi. Пъгилáреш)
Pughilariu, *m. pl.* ri. Пъгилáрю) *substant. pugillares, codicilli (plur):* író, vagy jegykőtáblátska, pugiláris: die Schreibtafel.

Pugnu, *m. pl.* ni. Пъгнз. *subst. cum derivatis: V.* Pumnu *et deriv.*

Puicá, *f. pl.* ce. Пъúкз. *subst. pullastra, gallina juvenca:* fiatal tyúk: eine junge Henne. — puicuţiă, puiculiţiă: *diminut.*

Puiéte, *f.* Пъиéтѣ. *subst. pullities:* tyúk-vagy akármi féle fajzat: die junge Bruth.

Puiezu, iére, iétu. Пъиézз, иéрѣ, áт. *verb. act.* fétu, scotu pui: *enitor, pario, gigno, feto:* fiadzani, kölyközni: ausſchütten, Junge werfen.

Puişoru, *m. pl.* ri. Пъишóр. *subst. pullulus, pullicenus:* tyúk, vagy madárfiatska, kis tsirke: ein junger Vogel, ein junges Hühnchen.

Puiu, *m. pl.* ii Пъю. *subst.* 1) cu términul' quelu de comunu, înţelegénd' de fiesce que animalu, viviná sburátóre *etc: pullus:* fija, kölyke akármelly állatnak, porongy, poronty: das Junge. *p. e.* puiu de mégariu séu de asiná: *pullus asinae:* szamárfi: ein junger Eſel. — puiu de bibolu: *vitulus bubalinus:* bivalbornyu: das Büffelkalb. — puiu de porumbu: *pulus columbinus:* galambfi: die junge Taube. — 2) de osebi: adése ori se înţelége puiul' quăréiva paseri, de câmpu, séu de casă: *pullicenus:* madárfi: ein junger Vogel. — séu mai alesu de gáiná: *pullus gallinaceus:* tsirke, tsürke, tyúkfi, tsibe: das Hennlein, Küchel. 3).

Digitized by Google

3) de fasole, bobu *etc. i. e.* gráunçiu, bóbá: *granum:* szem: das Korn. — 4) quarele éste pre órequareva cartonu, mátasá, séu hárthie zugrávitá: *i. e.* picu: *gutta, punctum, punctulum, punctillum, macula:* szem, petteg: das Tüpfel, Tüpfelchen, der Punkt, Fleck. — 5) a mésii, a almariului: *forulus, loculus:* fiók, asztalfia: die Tischlade, Schublade, der Schubladen, Schubkasten. 6) puiul' térgului: *donum nundinarium:* vásárfia: der Jahrmakt, das Jahrmaktspresent. *Ital.* pollo: *Gal.* poulet *Hispa. pollo. Trans. Danub.* puliu.

Puiu, séu punu, séu ponu, — nere, pusu: Пȣ́ю, нере, пȣс. *V.* Punu.

Puiuţiu, séu puiuçu, *m.* Пȣю́цȣ. *diminit. pullulus:* barom — vagy madárfiatska: das Junge, ein junges Thier, oder Geflügel. *V.* Puişoru a mésii. *V.* Puiu Nro. 5)

Pulá, *f. pl.* e. Пȣ́лъ. *subst.* médulariu bárbátescu: *veretrum, verpa, muto, menta, penis:* férfiui szeméremtest, móny: die männliche Ruthe, das männliche Schamglied. *a Lat. pullulo, vel Graec.* κυλον, *i. e. telum.*

Pula caluliu, *m.* Пȣ́ла ка́лȣлȣй. *subst.* afará de quea de réndu ínsémnare mai ínsémnézá un buréte; *Agaricus fimetarius, Linn.* ganéjba termö gomba: der Mistbilz, Wistbätterschwamm.

Pulbere, *f.* Пȣ́лбере. *subst. pulver, pulvis:* por: der Staub. — de pulbere: *adj. pulvereus:* porbólvaló: aus Staub bestehend. *p. e.* nuor de pulbere: *nubes pulverea. Virg: Aeneid: VIII*, 593): pórfelleg: die Staubwolke. — plinu de pulbere: *adj. pulverulentus:* poros: staubig. — facu queva pulbere, adequó sdrobéndu: *pulvero, in pulveres contero:* porrá törni: zu Staub machen. — facu pulbere: *i. e.* právuescu, spulber: *pulvero, pulveres excito:* porozni, port tsinálni: stauben, Staub machen, — erregen. — préser queva cu pulbere: *pubvero, Plinn: H. N. XI*, 32) *pulvere conspergo:* bé porozni, porral béhinteni: bestäuben, mit Staub bestreuen. — puçinticá pulbere: *pulvisculus:* porratska: das Stäubchen. *Ital.* polvere. *Gall.* poudre.

Pulpá, *f. pl.* e. Пȣ́лпъ. *subst.* carne fórá ósá. *pulpa, sura:* lábikra: die Wade. *a Lat. pulpa i. e.* carne, séu parté qué cárnósá de pre osu: *Martial. III*, 57, 3): *Ital.* polpa, *Gall.* poulpe. *Hisp.* pulpa.

Pulposu, *f.* ósá, *pl.* óşi. *f.* ose. Пȣлпо́с, оа́съ. *adj.* carnosu, cu pulpe mari: *pulposus, carnosus:* húsos: fleischigt. *Ital.* polpuso.

Pulpatu. *f.* tá, *pl.* aţi, *f.* ate. *etc. V.* Pulposu.

Pumnariu, *m. pl.* ri. Пȣмна́рю)
Pumnasu, *m. pl.* şi. Пȣмна́ши) *subst. limbus manualis indusii:* kézellö: das Handbesetz.

Pumnescu, nire, itu. Пȣмне́ск. ни́ре, ни́т. *I. verb. act. i. e.* batu cu pumnul': *pugnis caedo:* öklözni, megöklözni: mit der Faust schlagen. *II. verb. reciprocu:* mé batu, mé ostescu: *pugnis contundo:* verekedni: sich schlagen, mit Fäusten schlagen. a *Pugnus.*

Pumnişoru, *m.* Пȣмнишо́р)
Pumnuţiu, *m.* Пȣмнȣ́ц) *diminut. pugillus:* öklötske, egy kis marok: das Fäustchen, eine kleine Handvoll.

Pumnu, *m. pl.* ni. Пȣ́мн. *subst.* 1) *i. e.* mána íuchisá: *pugnus:* ököl: die Faust. 2) quát iéu odatá ín mánú, *p. e.* fárinà *etc. vola, pugnus, Marcell. Emp.* 8. *med:* marék, marok: die Faust, eine Handvoll. *a Lat. pugnus.*

Punctu, séu puntu, *m. pl.* uri, *f.* Пȣ́нкт. *subst. punctum:* pont: der Punkt.

Pundu, séu pondu, *m. pl.* di, litra, fontu: Пȣ́нд. *p. e.* de carne, bránzá, *i. e.* fontu: *subst. pon-*

Digitized by Google

pondo, libra: font: das Pfund. mai multe. *V.* în Cuvéntul' Fontu.

Punere, séu ponere, *f. pl.* ri. Пѣнере. *subst. positio, propositio:* tétel: der Satz.

Pungá, *f. pl.* gi. Пѣнгѫ, *pl.* ѫй. *marsupium, crumena, zona:* erszény: der Beutel. — tăietoriu de pungă: *crumeniseca, sector zonarius:* erszény metélő, zsebbelő: der Beutelſchneider. — *Nota* a) suptu Domnirea Turcului, o pungă însémnézá o summă de 500 de taleri. *Nota b*) *Grae.* πουγγι, *i. e. sacculus.*

Punga babii. Пѣнга бабій. o planta *i. e.* tătăiţă: *Carlina acaulis, Linn:* bába kaláts: die Eberwurz.

Pnngaciu, *f.* ce. *pl.* ci. *f.* ce. Пѣнгачіѫ, чі. *adj. V.* Impungaciu.

Punga popii. Пѣнга попій. 1) o plantă. *Thlaspi bursa pastoris, Linn.* pásztortáska, pap erszénye, szükesfű, vér állitófű: das Täſchelkraut, Säckelkraut, Hirtentäſchlein. — 2) ránza porcului împlută cu sânge *etc.* altmint: straiţa popii: *faliscus venter:* gömbötz: die Pfunze, der Plunzen, die Magenwurſt.

Pungu, gere, punsu. Пѣнг, ѣре, нѣнсе, *V.* Impungu.

Pungulińă, *f. pl.* e. Пѣнгѫлиńцѫ
Punguţiă, *f. pl.* e. Пѣнгѫцѫ
subst. parva crumena, marsupiolum: erszenyetske, kiserszény: das Beutelchen.

Puntu, séu pontu. *m. pl.* ţi. *V.* Pundu.

Puntu, *m. pl.* uri, *f.* Пѣнт. *V.* Punctu.

Punte. séu ponte, *f. pl.* ţi. Пѣнте. *subst.* 1) pre quaré potu trécе carе: *pons:* híd: die Brücke. — 2) de pedestrași: *ponticulus:* palló: der Steg. — puntiçă, *f. pl.* çe. Punticea, *f. pl.* celle: *ponticulus: Ital.* ponticello: *dimin: Ital.* ponte. *Gall.* pont.

Punu, séu ponu, nere, pusu. Пѣн, нѣре, нѣсе. *I. verb. activ.* 1) queva undeva *p. e.* lémne pre focu, toiégul' în unghetiu *etc: pono, statuo, colloco:* tenni: ísſetzen, legen, ſtellen. — 2) *Compoſita:* α) pun' inainte: a) pre quineva înainté altuea: *praepono: antepono:* elötte, vagy más elötteni: vorziehen einen dem andern. b) cuiva queva inainte *p. e.* máncárí: *appono:* feltenni, eleibetenni: auffetzen, auftragen. — vre o întémplare, jalbă, proiectu, propunu: *propono:* eleibeterjeszteni valakinek valamit: Jemanden etwas vorlegen, vortragen. — β) punu îndréptu, séu innapoi, repunu: *repono:* viszsza tenni: zurücklegen. — γ) dóă, sáu mai multe lucruri la olaltă, compunu, impreunu, intr'un locu, séu in un locu: *compono:* öszvetenni, egyűvétenni: zuſammen legen, ſetzen, oder ſtellen. — δ) punu josu a) *p. e.*, sarcina de pre umere, vre o dreghétorie, depunu: *depono:* letenni: ablegen, niederlegen. — b) pre quineva din vre o dreghétorie: *munus alicui adimo, munere privo, officiô depono:* valakit hivatalából kitenni: abſetzen, Jemanden vom Amte. — ε) punu susu, aa) *p. e.* pîléria pre capu: *appono:* feltenni: aufſetzen. — bb) *i. e.* punu béne, séu la locul' sáu: *repono:* eltenni: aufheben. — ζ) punu în laturi, sepunu: *sepono:* félretenni: weglegen, bey Seite legen. — η) punu împrotivă, oppunu: *oppono:* ellenttenni, vagy vetni: entgegenſetzen. — în disputaţie: *oppono, objicio:* ellentvetni: einwenden, entgegenſetzen. — mé punu improtivă, în contră, mé oppunu: *adversor, resisto, renitor, repugno:* ellenkezni, ellenzeni: widerſtehen, ſich widerſetzen. — ϑ) punu în lóuntru, impunu, bagu: *impono:* bétenni: hineinlegen, oder

Digitized by Google

oder setzen. — i) punu afará: *expono:* kitenni: aussetzen. — κ) punu dupó altul', séu: innapoié altui: *postpono, posthabeo:* más után tenni: hintansetzen, einem andern nachsetzen. — λ) punu íntrá queva, séu quáriiva, intrápunu: *interpono:* közibetenni: darzwischen legen, oder setzen. — μ) unu lucru suptu altul', *p. e.* zascuri suptu buţi, óuá suptu gáiná, supunu: *suppono:* alájatenni: unterlegen. — ν) mai multe lucruri dupó rénduélá: *p. e.* ostaşi pre strási, dispunu: *dispono:* tenni, rendelni: hinstellen. — 3) punu queva béne: *repono:* eltenni: aufheben. — 4) queva la uitare: *oblitero, oblivioni do:* valamit elfelejteni: Etwas aus dem Andenken bringen, vergessen. — 5) cuiva nume, *i. e* íl' botezu, éi dau nume, íl' poriclescu, íl' numescu, íl' anumescu: *cuipiam nomen indo:* nevet adni valakinek: Jemanden einen Namen geben, beylegen. — 6) pre quineva ín vre o dreghétorie: *instituo, constituo:* tenni, rendelni valami hivatalba: anstellen zu einem Amte Jemanden. 7) cuiva ḑi *p. e.* de lége, de secutie: *diem dico cuipiam:* meg napoztatni valakit: Jemanden betagen. — 8) punu sémá pre quineva, séu de queva: *attendo, rationem habeo:* számba venni: ügyelni, hajtani valakire, vagy valamire, gondolni valamivel: Jemanden, oder Etwas achten, darauf sehen. — 9) résadu, pomi, viie, *i. e.* sádescu, résádescu, plántuescu: *pono, sero, planto:* — despre viie se ḑice şi: *novello:* tenni, ültetni: setzen, pflanzen, einen Weinberg anlegen. — 10) punu bani pre queva, *i. e.* cheltuescu: *impendo, insumo:* tenni, költeni: hinthun, anwenden, ausgeben. — 11) ámi punu vre unu gándu, propunu, statuescu: *propono, statuo, constituo, decerno, consilium capio:* magában valamit feltenni, magával végezni, határozni: sich Etwas vornehmen, vorsetzen. — 12) punu pentru quineva vre unu cuvéntu bunu, o vorbá buná — de pártenire: *suffragor, deprecor:* melette fogni: für Jemanden ein gutes Wort einlegen. — şi altele mai multe: *II reciprocum:* mé pun, 1) a) undeva, *p. e.* la máncare, la mésá: *accumbo, mensae assideo:* asztalhaz ülni: sich zu Tische setzen. — b) ámi facu tréba trupului, me devócu: *me evacuo, exonero:* gazolni, rakodni: seine Nothdurft thun. 2) cu quineva, *i. e.* mé asemeneḑu, mé alàturu cu quineva: *me comparo cum quopiam:* magát valakivel öszve hasonlítani: sich mit Jemanden messen, in Vergleich setzen. — 3) se intrebuinţiézé quóte odatá verbumul': mé punu: fórá trebuinţiá, adequé íntru povestirea quáriiva íntémplári, séu quánd arátám ínceputul' quáriiva lucrári: *p. e.* ne avendu que lucrà, m'am pusu, şi am scrisu o carte: *cum vacarem, scripsi unas literas:* dolgom nem lévén fogtam magamat, s' égy levelet írtam: da ich nichts zu thun hatte, schrieb ich einen Brief. *Ital.* ponere, *Gall.* poser. *Hisp.* poner.

Pupáescu, ire, itu. Πεπζέεκ, ήρε, ήτ. *verb. act. effutio, enuntio, eblatero:* kilotsogni, kifetsegni: ausplaudern, ausplappern, ausschwatzen, heraussagen. *Item: V.* Loquotescu, Flencánescu, hábléescu, hábletescu: *Nota Graec.* ποππυζω, *i. e. sibilo.*

Pupáire, *f. pl.* ri. Πεπζήρε. *subst. effutitio, eblateratio:* kilotsogás, kifetsegés: das Ausplaudern, Ausschwatzen. — *item. i. q.* Loquotire.

Pupáitoriu, *f.* tóte, *pl.* ri. *f.* re. Πεπζητόρῳ, τοάρε. *adj. V.* Loquotitoriu.

Digitized by Google

Pupare, *f. pl.* ári. Пѹпáре. sárutare, báşare: *subst. osculum, osculatio, basiatio:* tsók, tsókolás: der Kuß, das Küssen.

Pupézá, *f. pl.* pupeze. Пѹ́пѕѕъ. *subst.* 1) o pasere: *Epops, Upupa:* banka, babuka, büdösbanka, büdösbabuka, szarbub, szarbabuka: der Wiedehopf. — 2) *i. e.* colacu: *panis tortus:* fonatos kaláts: ein geflochtenes Beigel. — 3) prin glumá se íntrebuinţézá ín locu de gurá: *os:* száj: der Mund, das Maul.

Pupu, *m. pl.* uri. *f.* Пѹ́п. *subst. p. e.* de trandafiru, viórá, carofilu, *etc. i. e.* muguru: *gemma, oculus, germen:* bimbó: die Knospe.

Pupu, pare, atu. Пѹ́п, пáре, áт. *verb. act. i. e.* sárutu, başu: *osculor, basio, svavior, oscula praebeo:* tsókolni: küßen.

Púpuşá, *f. pl.* şi. Пѹпѹ́шъ. *subst.* 1) jocárie la fetuçe mici: *pupa, pupus, pupula:* bab, alak, buba: die Puppe, Docke. — 2) *p. e.* de tábacu, *i. e.* legáturá: *fasciculus nicotianae, seu tabaci:* tsomó dohány: ein Buschen Toback. — Púpuşuçá: *pupula:* babátska, alakotska: das Püppchen, Püpplein.

Purazéu, Puravu. *V.* Porazéu, Poravu.

Purcárie, *f. pl.* ii. Пѹркъріе. *subst. chors porcaria, suaria:* disznó akol: der Schweinhof.

Purcariu, *m. pl.* ri. Пѹркáрю. *V.* Porcariu.

Purcea, *f. pl.* éle. Пѹрчѣ́. *subst. porcula, porcella:* kis kótza, nöstény malatz: ein Schweinchen, oder Ferkel weiblichen Geschlechts, eine junge Bache, Sau. — Purceluçá, séu purceluţia, *dimin.*

Purcédere, *f. pl.* eri. Пѹрчѣ́дере. *subst.* 1) eşire: *processio, exitus:* eredés, származás: die Entstehung, Entspringung. — 2) *i. e.* pornire, meare, mérgere: *profectio, discessus:* elindúlás: das Aufbrechen, die Abreise.

Purcedétoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Пѹрчезътóрю, тоáре. eşitoriu, mergítoriu: *adj. procedens, exiens, proficiscens:* eredő, származó: entspringend, herrührend, sein Ursprung habend.

Purcedu, dere, cesu. Пѹрчéд, дере, чéс. *verb. act.* 1) *i. e.* mé nascu, esu, résaru, crescu: *procedo, proficiscor, prodeo, exeo:* eredni, kijönni, származni: entstehen, entspringen, hervorkommen, herrühren. — 2) *i. e.* plecu, pornescu: *proficiscor, discedo:* elindúlni: abreisen, abbrechen. *Ital.* procedere. *Gall.* proceder. *Hisp.* proceder.

Purcedu, cédere, cesu. Пѹрчéзѹ. *V.* Purcedu.

Purcesu, *m. pl.* uri. *f.* Пѹрчéс. *subst. V.* Purcédere.

Purcélu, *f. pl.* cei. Пѹрчéл. *subst. porcellus, porculus, nefrens:* malatz: das Ferkel, Schweinchen. — quel' sugaciu: *porcellus subrumus:* szopos malatz: das Spanferkel. — de purcelu: *adj. porcellinus, p. e.* fripturá de purcelu: *assatura porcellina:* malatzsült: der Spanferkelbraten. — purcelaşu, purceluçiu, *dimin: Ital.* porcello. *Gall.* petit pourceau.

Purde. *m.* Пѹ́рде. pruncu de çiganu: *subst. puer zingaricus:* purgyé, rajkó, tzigánygyermek: ein Zigeunerkind.

Purece, *m. pl.* ci. Пѹ́рече. *subst.* 1) o vivinuçá: *pulex:* bolha, balha: der Floh. *Ital.* pulce. *Gall.* puce. *Hisp.* pulga. — 2) o jucárea copilárescá, *i. e.* párpáriţiá: *turbo:* játszótsiga: der Kreisel.

Purece de apá. Пѹ́рече де áпъ. *subst. pulex aquaticus, podura aquatica:* vízibalha: der Wasserfloh.

Purece de grádiná. Пѹ́рече де грѫди́нъ. *subst. chrysomella oleracea:* kertibalha: der Erdfloh, Gar-

Digitized by Google

Gartenhüpfer, Blattkäfer. — séu: *mordella:* maroka: der Blumenkäfer.

Purecosu, *f.* cósă, *pl.* oşi, *f.* óse. Πȣρεκός, κοάςȣ. *adj.* plénu de pureci: *pulicosus:* bolhás, bolhával teli: voller Flöhe.

Purecu, care, catu. Πȣρέκ, κάρε, κάτ. *verb. act. et reciproc. pulices venor (conquiro): Fresn. pulico:* bolházni, bolházkodni: flöhen, Flöhe suchen, fangen.

Purgaţie, *f. pl.* ţii. Πȣργάţιε. *subst. medicamentum purgativum (laxativum):* purgátzió, hajtószer, hashajtó orvosság: die Purganz, Laxanz, das Purgirmittel, Laxirmittel, Laxativ.

Puroiescu, ire, itu. Πȣροέςκ, ήρε, ήτ. *verb. reciproc.* mé coquu, mé supurezu, mé facu puroiu: *suppuro:* megevesedni: eitern, schwären, zu Eiter werden.

Puroiosu, *f.* ósă, *pl.* oşi, *f.* óse. Πȣροϊός, οάςȣ. *adj.* plénu de puroiu: *purulentus:* genettséges, evetséggel tele: eiterigt, voll Eiter.

Puroiu, *m. pl.* oi. Πȣρόϊȣ. *subst.* coptură în bube: *pus-ris:* genyettség, evettség: der Eiter. — cu puroi, séu: plénu de puroi: *adj purulentus:* genyettséges: voller Eiter.

Purtare, *f. pl.* ări. Πȣρτάρε. *subst.* 1) *p. e.* pre mâni, în spate: *portatio, gestatio:* hordozás, viselés: das Tragen, die Tragung. — 2) *p. e.* de mânŭ, prin cetate, *i. e.* ducerea, deducere, povăçuire: *ductus, ductio:* vezetés: die Führung. — 3) qué moralicéscă, adequò în néravuri: *gestio, vita, mores, vulgo: comportantia:* maga viselet: die Aufführung, das Betragen. *a Lat. porto.*

Purtare de grije. Πȣρτάρε дε γρήжε. 1) *cura:* gondviselés: die Sorge, Fürsorge, das Sorgetragen. — 2) proniă, providenţiă: *providentia:* előrelátás, gondviselés: die Vorsehung, Vorsicht.

Purtatu, séu portatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Πȣρτάτ, τȣ. 1) *particip: verbi:* Portu *V.* Portu — 2) se dice despe vre unu veştméntu, quarele éste ponositu: *detritus:* ótska, viselt: getragen, abgetragen, abgenützt.

Purtătoriu, séu portătoriu, *m. pl.* ri. Πȣρτȣτόρϊȣ. *subst.* 1) pre mâni, în spate, *etc: i. e.* ducătoriu: *portator, gestor, gestator, gerulo, gerulus:* hordó, hordozó, viselő, vivő: der Träger. — 2) *i. e.* povăçuitoriu: *dux, ductor:* vezető: der Führer. — Purtătóre: a) *portatrix, gestatrix:* die Trägerinn. — b) *i. e.* povăçuitóre: *ductrix:* die Führerinn.

Purtătoriu, séu portătoriu de grije. *m.* Πȣρτȣτόρϊȣ дε γρήжε. *subst. curator, provisor:* gondviselő: der Besorger, Fürsorger. — purtătóre de grije: *curatrix:* die Besorgerinn, Aufseherinn.

Puru, *m. pl.* re. Πȣ́ρ. *subst.* 1) o érbă, séu plantă: *i. e.* luminea, séu luminărea, căptălană galbină: *verbascum thapsus, Linn:* ökörfarkfűkóró: die Welke, Königskerze, Osterkerze, das Kerzenkraut, Wollkraut, der Himmelbrand. — 2) aiu cu foii late, *a*) de grădină: *potrum capitatum:* párhagyma: der Aeschlauch. — *b*) de câmpu, séu sîlbaticu, aiişoru: *portum agreste:* vadvagy mezei foghagyma: wilder Lauch.

Puru, *f.* ră, *pl.* ri, *f.* re. Πȣ́ρ, ρȣ. *adj. a*) curatu, lămuritu: *purus, mundus:* tiszta: rein, sauber. *b*) nemestecatu: tiszta: unvermischt, unvermengt. *p. e.* auru puru: *purum aurum:* tiszta arany: rein Gold. — vinu puru: *vinum purum:* tiszta bor: unvermischter Wein. *c*) chiaru, limpede: *clarus, purus, limpidus:* tiszta, nem zavaros: rein, nicht

Digitized by Google

nicht trübe. *p. e.* apá purá: *aqua pura:* tiszta víz: rein Wasser. *d*) curatu, serénu: *purus:* tiszta: rein, heiter. *p. e.* aeru puru: *aër purus:* tiszta levegő: reine, heitere Luft.

Pururea. Пѹрѹрѣ. *adv.* totdéuna, totuna, totu ínténsu, totu mereu, necurmatu: *perpetuo, aeterno, in aeternum, semper:* örökė, mind örökė, mindenkor: ewig, ewiglich, immer, beständig, allezeit, unaufhörlich. — de pururé: *adj. aeternus, aeternalis, perpetuus, sempiternus:* örök, örökévaló: ewig, immerwährend, beständig.

Puşcá, *f pl.* sci. Пѹшкъ. *subst. telum ignivomum, vulgo: sclopus, sclopetum:* puska: die Büchse, Flinte, das Gewehr. — Puşcuçá, Puşculiçá, *dimin:*

Puşcáluescu, ire, itu. Пѹшкълѹеск, ѝре, ѝт. *frequenter jaculo:* lövöldözni: oft schießen.

Puşcárie, *f. pl.* rii. Пѹшкъріе. *subst.* prénsóre: *carcer, custodia:* tömlötz: der Kerker.

Puşcaşu, *m. pl.* şi. Пѹшкáш. puşcátoriu: *subst.* 1) quarele puşcá: *jaculator:* lövöldözö, puskás: der Schütze. — 2) *i. e.* quarele face pusce: *artifex telorum ignivomorum:* puskatsináló: der Büchsenmacher. — Puşcáşiçá, *femin:*

Puşcáturá, *f. pl.* ri. Пѹшкътѹръ. *subst. jaculatio, explosio teli igniarii:* lövés: der Schuß.

Puscé, *f. pl.* éle. Пѹсчѣ.) *subst.*
Puşcé, *f. pl.* le. Пѹшчѣ.)
sgrábunţá, puslá: *pusula, pustula, papula:* pattanás, persenés, kis fokadék: der Ausschlag, die Blatter, das Bläschen, Wimmerl. *a Lat. pustula.*

Puscelosu, *f.* lósá, *pl.* oşi, *f.* óse. Пѹсчелóс, лоáсъ. *adj.* sgrábunţiosu, pustlosu: *pustulosus:* fokadékos, bibértsés: blasig, voller Ausschläge.

Puşcu, care, catu. Пѹшк, кáре, кáт. *verb. act.* 1) *i. e* slobodu puşca: *jaculo, sclopum explodo:* löni, lövöldözni, a' fegyvert kisütni: schießen, losbrennen. — 2) ín quineva, séu queva: *ferio, trajicio:* meglöni, réalöni: schießen auf Jemanden oder Etwas. — 3) *i. e.* ucidu cu puşca, séu ímpuşcándu: *telo ignivomô (sclopo) vel glande plumbea exanimo, trajicio:* agyon löni: erschießen, todtschießen.

Pusdárii. Пѹсдъріи. *subst. plur: V.* Posdárii.

Pusiu, *m. pl.* ii. Пѹзю. *i. e.* piticu, puiu, puicu: *subst. pumilio, nanus, pymaeus:* puja, törpe: der Zwerg. *a Lat. pusio, pusus, i. e.* pruncuţiu, copilaşiu.

Pusinariu, *m. pl.* ri. Пѹжинáрю. *subst. saccus, sacculus tunicae:* zseb: der Sack, die Tasche.

Puşlóu, *m. pl.* ói. Пѹшлъѹ. *subst. erro, vagus, vagabundus:* tekergö, kószáló, kóborló: der Herumstreicher, Herumirrer, Müßiggänger.

Puspandu, *m. pl.* ḑi. Пѹспáнд.)
Puspanu, *m. pl.* ni. Пѹспáн.) *subst. buxus semper virens, Linn:* puszpáng: der Buchsbaum. — de puspanu: *adj. buxeus:* puszpángból való: buchsbaumen.

Pustá, *f. pl* te. Пѹстъ. podereu: *subst. desertum, locus desertus:* puszta: die Wüste.

Pustie, *f. pl.* ii. Пѹстіе. *subst.* 1) eremu: *eremus, desertum, vastitas, loca deserta:* puszta, pusztaság: die Wüste, Wüsteney. — 2) *V.* Naiba.

Pustiescu, ire, itu. Пѹстїеск, ѝре, ѝт. *I. verb. act.* deprendezu, despoporezu, desolezu: 1) vre unu ţénutu, cetate: *vasto, devasto, populor, depopulor:* pusztítani: verwüsten, verheeren. — 2) pre quineva, seu vre unu locu, *i. e.* lasu, páráseseu: *desero, derelinquo:* elhagyni, oda

Digitized by Google

oda hagyni: verlassen. — 3) pre quineva, *p. e.* de averi, *i. e.* prédezu, jefuescu, sácuescu: *praedor, depraedor, exspolio:* kiprédálni, megfosztani: plündern, ausplündern. — 4) pre quineva de undeva, *i. e.* îl' sîlescu sî se ducá, sî se deperte: *extermino, elimino, abigo, pello:* elpusztítani valakit valohonnan, valakivel valamelly helyet oda hagyatni: Jemanden wegjagen, wegtreiben, vertreiben. — 5) queva, *i. e.* prépédescu, potopescu, stricu fórá trébá: *perdo, pessumdo:* veszteni, vesztegetni, semmivétenni: verderben, zu Grunde richten, oder gehen lassen. — *II. verb. neutr.* pustiescu însumi de undeva: *exterminor, emigro, discedo:* elpusztúlni, elidegenedni, kivándorlani: weggehen, auswandern. — *III. recipr.* mé pustiescu, 1) despre vre unu locu, ţénutu, cetate, satu, *etc. vastesco:* pusztúlni, pusztáválenni: wüste, öde werden. — 2) mé pustiescu de undeva, *i. q. neutr:*

Pustietate, *f. pl.* áţi. Пѹстїетáте. *subst.* 1) *V.* Pustie Nro 1) — 2) *vastitas, solitudo:* pusztaság: die Leere, Einöde.

Pustiire, *f. pl.* ri. Пѹстїи́ре. *subst.* 1) a quáruiva ţénutu, locu, *etc.* deprédare: *vastatio, devastatio, populatio, depopulatio:* pusztítás: die Verheerung, Verwüstung. — 2) a quáruiva om' de averile sale, *i. e.* prédare: *praedatio, depraedatio, exspoleatio:* megfosztás: die Plünderung, Ausplünderung.

Pustiitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* óre. Пѹстїи́тóрю, тоáре. *adj.* deprédátoriu: *vastator, depopulator:* pusztító: der Verheerer, Verwüster. — Pustiitóre: *vastatrix, depopulatrix:* die Verheererinn, Verwüsterinn.

Pustiiu, *f.* tie, *pl.* tii, *f.* e. Пѹстїю, е. *adj.* 1) *p. e.* Ţénutu, Ţérá, *i. e.* nelócuitu, deşertu, secretu, ermu: *vastus, desertus:* puszta, sivatag: wüste, öde. — 2) vre un' páméntu, vre o viie, *etc. i. e.* nelucratu, párésitu: *incultus:* miveletlen: unbearbeitet. — 3) vre un' omu, *i. e.* fórá lucru: *otiosus:* dologtalan: müßig.

Pustnicá, *f. pl.* ce. Пѹ́стникъ. *subst.* sehéstra: *eremitis:* remete aszszony: die Einsiedlerinn.

Pustnicescu, cire, citu. Пѹстничéск, чи́ре, чи́т. *I. verb. neutr. i. e.* petrecu viaţá pustnicéscá, sehéstrescu: *vitam anachoreticam duco, eremum colo, vulgo: eremito:* remeteskedni: einen Einsiedler abgeben, in der Einöde leben. — *II. reciproc.* mé pustnicescu, *i. e.* mé facu pustnicu, sehestru: *eremum peto, vitam anachoreticam amplector:* remete lenni: Einsiedler werden.

Pustnicéşce. Пѹстничѣ́ще. *adv.* sehéstrésce, eremitésce, anachoretésce: *anachoretice, more eremitarum:* remete módra: einsiedlerisch.

Pustnicescu, *f.* céscá, *pl* esci. Пѹстничéск, чѣ́скъ. *adj.* sehéstrescu, anachoreticescu, eremitescu: *anachoreticus, eremitanus, eremiticus:* remetei: einsiedlerisch, eremitisch.

Pustnicie, *f. pl.* cii. Пѹстничíе. *subst. vita solitaria, anachoretica:* remete élet: das Einsiedlerleben.

Pustnicu, *m pl.* ci. Пѹ́стник. *subst.* sehestru, eremitu, anachoretu: *eremita, anachoreta:* remete: der Einsiedler, Eremit.

Pusu, *f.* á, *pl* şi, *f.* se. *particip. verbi* Punu. *V.* Punu.

Puţá, *f. pl.* e. Пѹ́цъ *subst. membrum genitale: putus, putillus:* szemérem test: das Schamglied. — vîrtute, forţiá: *muliebria, faeminali, puta, putila:* die weibliche Scham. *Item:* puţuicá, *dimin:*

Puté-

Putére, séu potére, *f. pl.* ri. Пътере. *subst.* 1) quarea éste în óre quareva, séu trupu, séu sufletu: *puta, vis:* erŏ: die Kraft. — 2) quarea pricinuésce óre que, prequum darul' lui Dumnedeu, vre unu léquu, *etc. vis: efficacia, efficentia:* erŏ, hathatósság: die Kraft, Wirkung. — 3) *i. e.* tărie: *vis: robur, fortitudo:* erŏ, erősség: die Kraft, Stärke, die Kräfte. — 4) quaré o am' fiéndu mai mare preste quel' supusu, *etc: potestas, potentia:* erŏ, hatalom: die Macht, Gewalt. — 5) de ami ḑidl o casă, — de a mé îmbrăcà scumpu, *etc. i. e.* prendere, potenţiă, modru: *vis, facultas:* érték, tehetség: die Kraft, Fähigkeit, Thunlichkeit, Möglichkeit. — mai alesu se înţelége despre avére: *facultates, substantia, media:* vagyon, mód, tehetség: die Habe, das Vermögen. *p. e.* om' cu putére: *vir potens, pollens opibus:* tehetős, értékes ember: ein vermögender Mensch. — 6) *i. e.* puternicie, nésîlnicie: *vis, violentia:* erŏ, erőszak, erőhatalom: die Gewalt, Gewaltsamkeit. *p. e.* iéu queva dela quineva cu putére: *cuipiam aliquid vi (violenter) adimo:* erőszakosan elvenni valakitől valamit: Jemanden Etwas mit Gewalt wegnehmen. *a Lat. possum. Ital.* potere. *Gall.* puissance.

Puternicésce. Пътерничéще. *adv.* cu potére, cu puternicie: *vi, violenter, per vim:* erőszakosan, erőnek erejével: gewaltsam, gewaltig, gewaltiglich, gewaltthätig, mit Gewalt.

Puternicie. *f. pl.* ii. Пътерничіе. *sub.* 1) *i. e.* tărie, putenţiă, vîrtute: *vis, robur, fortitudo, validitas:* erŏ, hatalom: die Kraft, Vermögenheit, Stärke, Gewalt. — 2) *i. e.* nésîlnicie, puternicie: *potentia, vis, violentia:* erŏ, erőszak, erőhatalom: die Gewalt, Gewaltsamkeit, Gewaltthätigkeit.

Puternicu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Пътерник, кз. *adj.* 1) *i. e.* tare, vîrtuciosu, robustu: *potens, pollens, fortis, robustus:* erős, hatalmas, hathatós: ſtark, mächtig, kräftig. — 2) de avére putènciosu: *potens, pollens opibus, copiosus, dives:* értékes, tehetős: vermögend, wohlhabend. — 3) *i. e.* nésîlnicu: *violentus:* erőszakos: gewaltſam, gewaltthätig. *a Lat. potens.*

Putină, *f. pl.* ne. Пътинъ.)

Putonu, *m. pl.* óne. *f.* Пътон.) *trimodium, oenophorum:* putton: die Butte.

Putènciosu, *f.* ciósă, *pl.* oşi, *f.* óse. Пътинчóс, чоáсъ. *adj.* 1) *i. e.* tare, putérnicu: *potens, pollens, fortis:* erős: ſtark. — 2) *i. e.* que póte fi, séu se póte întemplà: *potis, possibilis:* lehetős, lehetséges: möglich.

Putineu. *m.* Пътинéй. *subst. i. e.* gărdina fóntánei: *crater (lacus putealis) putei:* kutkáva: der Brunnenkranz, Brunnenkaſten.

Putènţiă. *f.* Пътинцъ. *subst.* 1) *i. e.* putére: *potentia, potestas, vis:* erŏ: die Kraft, das Vermögen. — 3) *possibilitas:* lehetség, lehetőség: die Möglichkeit.

Puţiu, *m. pl.* ţuri. *f.* Пъцъ. *subst. puteus:* kút: der Brunnen. — mai multe, *V.* în Cuv. Fóntână. *Trans. Danob.* Puţiu.

Putóre, *f. pl.* ori. Пътоáре. *snbst. putor, foetor:* büdösség, roszszag: der Geſtank, der üble Geruch. *Ital.* puzza, puzzo. *Gall.* puanteur.

Putredu, *f.* dă, *pl.* ḑi, *f.* de. Пътредъ, дз. *adj. puter — putris, putridus, putrosus, putruosus:* rodhadt: faul, morſch. friguri putrede: *febris putrida:* rodhasztó hideglelés: das Faulfieber. *a Lat. putridus.*

Putre-

Putregáiosu, *f.* ósá, *pl.* oşi, *f.* se. Πȣ́τρεγϊός, οάςъ. *adj. putridus:* reves, redves: morsch, verfault.

Putregaiu, *m.* Πȣτρεγάϊȣ. *subst. lignum putridum:* reves fa: ein morsches, faules Stück Holz.

Putrejune, *f.* Πȣτρεϰȣ́ηε. *subst. putramen, putredo:* rodhadás: die Fäule, Fäulniß.

Putrezalá, *f. pl.* áli. Πȣτρεζάλъ. *subst. putror, putredo:* rodhadás: die Fäule, Fäulniß.

Putrezescu, ḑire, itu. Πȣτρεζέςκ, ζήρε, ήτ. *verb. act. putresco, putrefio:* rodhadni: faulen, verfaulen, faul= morsch werden, in Fäulniß übergehen.

Putrócá, *f. pl.* ce. Πȣτροάκъ. férea páméntului, Centaurea. *subst. Centaurea gentiana, centaurium:* Czentoria, százforintosfü, földepefü: Tausendguldenkraut, Centaurien.

Putu, ţire, ţitu. Πȣ́τ, ци́ρε, ци́τ. *verb. neutr. puteo, foeteo, oleo:* büdöslenni: stinken, übel riechen. *Ital.* Puzzore. *Gall.* puer.

Puturósá. *f.* Πȣτȣροάςъ. *subst.* o plantá. *V.* Puciogná.

Puturosu, *f.* rósá, *pl.* şi. *f.* se. Πȣτȣρός, ροάςъ. *adj. putidus, foetidus:* büdös, szagos: stinkend, stinkig. *Ital.* putente, puzzoso: *Gall.* puant.

Q.

Qua. Κά. *Conj:* 1) ímpreunánduse cu párticéa sí: *ut:* hogy: daß, damit. *p. e.* aş' poftì, qua sí nuscie nimené: *vellem, ut nemo sciat:* azt akarnám, hogy senki ne tudja: ich wollte, daß Niemand wisse. — 2) *i. e.* prequum: *ut, uti, sicut, sicuti, velut, veluti, quemadmodum, tanquam:* mint, valamint: wie, so wie. *p. e.* albu qua zépada: *albus ut nix, instar nivis; niveus:* fejér mint a' hó: weiß wie Schnee, schneeweiß. — 3) ímpreunánduse cu praepositia la: *circiter, circa, ad:* mintegy, felé: bey, beyläufig, ungefähr. *p. e.* sùntem depártaţi qua la treideci de miluri: *triginta circiter miliaribus distamus:* távól vagyunk mint egy harmintz mértföldre: wir sind bey (ungefähr) dreyßig Meilen entfernt. — au peritu qua la quinqué mii: *quinque circiter millia perierunt:* valami öt ezer el veszet: es sind bey fünftausend umgekommen.

Quá. Κὴ. *conj.* 1) *i. e.* pentruquá, fiindquá: *quia, quoniam, nam, enim:* mert: mivel, minthogy: denn, weil. *p. e.* dute tu, quá eu nu pociu: *i tu, ego enim nequeo:* eredj te, mert én nem mehetek: gehe du, denn ich kann nicht. 2) quumquá: *quod:* hógy: daß. *p. e.* mé búcuru quá ai venitu: *gaudeo, quod veneris:* örvendek, hógy eljöttél: mich freut's, daß du gekommen bist.

Qua-

Digitized by Google

Quáce. Кѫче) *i. e.* de cè? pentru-
Quáci. Кѫчи) cè? dreptque: *cur, quare, quamobrem, qua de causa, qua propter?* miért, minek, miokért, miokra nézvé? warum, weswegen, weshalben, zu was?

Quáci quá. Кѫчи къ. *i. e.* pentruquá, fiéndquá: *quia, quoniam, nam, enim:* mert, mivel, minthogy: denn, weil.

Quam. Кáм. aratá micşorarea, séu ímpuçinarea quáruiva lucru, séu quáriiva-ḑise, şi sar puté dórá tálmacì prin: *sub, paululum, aliquanto:* fél, mint egy, egy kevesé: etwas, ein wenig, einigermaßen. *p. e.* quam acru: *subacidus:* egy kiség savanyú: etwas sauer, säuerlich. — quam fricosu: *subtimidus:* egy keveset félénk: etwas furchtsam. *etc:* la arátarea quáriiva vremi, nudeplin hotáríte: *circa, circiter:* mintegy, felé, tájba: bey, beyläufig, gen. *p. e.* quam la a méḑíḑi: *circa meridiem:* dél tájban: gen Mittag.

Quánd. Кѫнд. *quando, ubi, quo tempore:* mikor, mikoron, midöm: wenn. — quánd şi quánd: *subin, interdum, dum et quando:* néha néha, hébehóba, egyszer egyszer, egyszer másszor: bisweilen, zuweilen, dann und wann. macar quánd (batár — ori — fie quánd): *quandovis, quandocumque:* akár mikor: wenn immer. — pónéquánd. *V.* Pónéquánd.

Quándva. Кѫндва. *adv. quondam, aliquando:* valaha, valamikor: einmal, einstmals, jemals. — despre vreun' témpu de multu trecutu: *olim:* néha, hajdan: vor Zeiten.

Quaquánd. Какѫнд. *quasi:* mintha: als wenn, wie wenn.

Quare, *f.* ré. Кáре, рѣ) *pron.*
Quarele, *f.* ré. Кáреле, рѣ) *rel* 1) *quis:* ki, kitsoda: wer. 2) *qui* (*quae, quod*): ki, melly, mellyik: wer, welcher.

Quareleva, *f.* réva. Кáрелева, рѣва)
Quareva, *f.* réva Кáрева, рѣва) *quidam, quispiam, quisquam, nonnullus:* valaki, valamelly, valamellyik: jemand, irgend einer.

Qua şi. Ка ши. 1) *i e.* qua, prequum, *sicut, velut, ut, quemadmodum:* mint, úgymint, valamint: wie, so wie. — 2) *i. e.* qua quánd: *quasi, ac si:* mintha: als wenn, wie wenn.

Quátu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Кѫт, тъ. *adj. quantus:* mennyi, millyen, hány: wie groß, wie viel. *p. e.* quátá vréme: *quantum tempus, vel temporis:* mennyí idö: wie viel Zeit. — mai cu sama se íntrebunţézé: *neutraliter:* şi ín locu de *substantiv: quantum:* mennyi: wie viel. *p. e.* quátu poftesci: *quantum postulas?* mennyit kívánsz'? wie viel verlangest? — cu quát? *i. e.* preţiu: *quanti?* mennyin? hogy? millyen áron? millyen dragán? wie theuer? um wie viel?

Quát. Кѫт. *adv.* 1) *i. e.* quum: *quam, ut, quantopere:* be, millyen: wie. *p e.* quát e de micu piperiul': *quam parvum* (*exiguum*) *est piper:* be kitsiny a' bors: wie klein ist der Pfeffer. — quát e de afundá Dunáré: *quam profundus est Danubius:* be mély a' Duna: wie tief ist die Donau. — 2) *adv. tempor. i. e.* quátá vréme: *quoad, quamdiu, quanto tempore:* meddig, míg, a' míg, míglen, mennyi ideig: wie lange, so lange. *p. e.* quát ai zébovitu ín Moldova? *quamdiu, quanto tempore egisti in Moldovia?* mennyi ideig mulattál Moldovában? wie lange hast dich in der Maldau aufgehalten? — quát voiu trái, nu te voiu uita: *quoad vixero, tui memor ero:* míg élek, el nem felejtkezem róllad: so lange ich lebe, vergesse ich deiner nicht.

Digitized by Google

nicht. — 3) *i. e.* Întruacéiaşi vréme, dequâtu: *simul ac, simul atque, utprimum, cumprimum, quamprimum:* mihelyt, mihent, mihelyest: ſobald. *p. e.* quâtu am sositu, îndatá *etc. utprimum adpuli, etc.* mihelyt megérkeztem: ſobald ich angekommen bin. — 4) Împreunându-sé cu pârticéoa mai innainte de adjective, participii, adverbii are o însémnare emphaticá, séu aratá întrécerea (*eminentiam*) lucrului arátatu, *p. e.* quâtu de tare: *quam fortissimus*: mennél erösebb: je ſtärker. — quât de curéndu: *quoocius, quantocius, quam citissime:* mennél hamarébb (rább): je eher, auf das Geſchwindeſte. — 5) cu quâtu, a) quând se face vre o potrivire (*Comparatio*) întrá óre quare lucruri: *quò, quanto:* mennél — annál: je — deſto. *p. e.* cu quântu e mai bunu, cu atâta éste mai scumpu: *quo melius est, eo est carius:* mennél jobb, annál drágább: je beſſer es iſt, deſto theuerer iſt es. b) quându arâtâm preţiul' quâruiva negoţiu: *quanti? quo pretio:* mennyin? hogy? milyen áron? wie theuer?

Quât de quât. Кѣт де кѣт. a) *i. e.* quât de micu, séu puçinu: *quantumcunque, tantum quantum, quamcunque parvum vel modicum:* annyi a' mennyi, akár milyen kitsiny vagy kevés: wie klein, oder wenig immer. b) *i. e.* óreque, óre órequâtu: *nonnihil, aliquantum, aliquantulum:* valami, valami kevés: etwas, ein wenig.

Quâte. Кѣте. *I. pluralis foemin: adjectivi* Quât: *quantae, quot:* hány, mennyi: wie viele. — *II. adverb.* 1) se întrebuintiézé la împârţiri: *p. e.* quâte quôţi galbini capîtá unul': *quod aureos obtinent singuli:* hány aránykat kap egyegy (kiki)? — wie viele Ducaten bekömmt Jedweder? — mai alesu aratá numerele quéle împârţitóre (*numeros distributivos*): *p. e.* tot însulu are quâte dzá cârţi: *quivis habet binos libros:* kinek kinek kétkét könyve vagyon: Jedweder hat zu zwey Bücher. — unul' quâte unul': *singuli:* égyenként: einzeln, zu ein. — quâte doi, quâte trei, quâte déce: *bini, terni, deni:* ketten, hárman, tizen: zu zwey, zu drey, zu zehne, oder je zwey und zwey, je drey und drey, *etc.* — 2) aratá queva puçinâtate, *p. e.* quâte queva: *aliquid, quidpiam, nonnihil:* valami, holmi, több semminél: Etwas, etwas Weniges, ſo Etwas, irgend Etwas.

Quâte queva. Кѣте чѣка. *V. paulo superius.*

Quâte quineva. Кѣте чинѣва. *nonnulli, nonnemo:* valaki, egy némelly: Jemand, irgend Einer, Mancher.

Quâtelé, *f.* âté. Кѣтеле, тѣ. *V.* Quôtelé.

Quâte odatá. Кѣте одѣта. *V.* Quôte odatá.

Quâtuşi quât) *V.* Quât de
Quâtuşi de quât) quât.

Quâtva, *f.* tâva. Кѣтва, тѣва. *adj. aliquantus:* valami, valamennyi: einig, etwas, ziemlich viel.

Quâtva. Кѣтва. *adv.* 1) *aliquantum:* valamivel. etwas, um etwas. — În quâtva: *aliquantum, aliquatenus:* valamennyire, egy részröl: einigermaßen, eines Theils. — 2) *i. e.* órequâtá vréme: *aliquamdiu:* egy ideig, egy darabig: eine Weile, eine Zeitlang.

Quê. Кѣ. *V.* Quâ.

Quéştigâ, *f.* Кѣщѣгѣ. *subst. i. e.* grije, séu purtare de grije: *cura, curatio:* gond, gondviselés: die Sorge, Fürſorge, Sorgfalt.

Quéştigare, *f.* Кѣщѣгаре. *subst.* 1) *i. e.* agonisire: *quaestus, aequisitio, comparatio:* nyerés, szerzés: das Erwerben, Gewinnen,

Digitized by Google

nen, Anschaffen, Profitiren, Verdienen. — 2) *i. e.* purtare de grije, chivernisire: *cura*: *curatio*, *administratio*: gondoskodás, gondviselés: das Sorgen, Sorgetragen, die Besorgung. — 3) de prunci: *educatio*: nevelés: die Erziehung.

Quéştigátoriu, *m. pl.* ri. Къщигъто́рю. *subst.* 1) *i. e.* agonisitoriu: *adquirens*, *comparator*: szerző, nyerő: der Erwerber, der Etwas erwirbt, anschafft. — 2) *i. e.* purtátoriu de grije, chivernisitoriu: *curator*, *administrator*: gondviselő: der Besorger. — 3) de prunci: *educator*: nevelő: der Erzieher.

Quéştigu, *m. pl.* uri. Къщи́г. *subst.* *quaestus*, *lucrum*, *acquisitio*: keresmény, kereset, nyeresség: der Gewinn, Gewinnst, Erwerb, Profit, das Erworbene. *a Latin.* *quaestus.*

Quéştigu, gare, atu. Къщи́г, га́ре, а́т. *verb. act.* queva, *p. e.* bani *etc. i. e.* agonisescu: *quaero*, *adquiror*, *lucror*, *lucrifacio*: keresni, szerzeni, nyerni: gewinnen, verdienen, erwerben. — 2) de queva. *i. e.* portu grije: *curo*, *curam gero*: gondot viselni: sorgen, Sorge tragen. — 3) prunci *i. e.* erescu: *educo*: felnevelni: erziehen. — *Nota*: în traiul' de obsce se ḑice quóte odate şi: mé quéştigu, a) de queva, *p. e.* de bani, *i. e.* quéştigu: *comparo*, *procuro*: szerzeni, szert tenni: verschaffen. b) *p. e.* de drum, *i. e.* mé gatu: *iter paro*: utra készülni: sich zur Reise schicken.

Quietanţie, *f. pl.* ţii. Квїета́нцїе. *subst.* *apocha*, *vulgo*: *quietantia*: kvietántzia, menedék levél: die Quittung.

Quinticu, *m. pl.* ci. Кинти́к. *subst.* *quicunx*, *drachma*, *quadrans semunciae*: könting: das Quent, Quint, Quintchen, Quintlein, Quintl.

Quitanţie, *f. pl.* ţii. Квита́нцїе. *V.* Quietanţie.

Quót. Кѫ́т. *V.* Quát.

Quóte. Кѫ́те. *V.* Quáte.

Quótelé, *f.* óté. Кѫ́телѣ, тѣ́. *quotus*: hánnyodik: der wievielste. — macar al quótelé: *quotuscunque*: akárhánnyodik: der wievielste immer.

Quóte odatá. Кѫ́те ѡ̂да́тъ. *adv.* *nonnunquam*, *subin*, *interdum*: egyszer egyszer, némellykor: zuweilen, dann und wann.

Quóţi, *f.* óte. Кѫ́цй, те. *plur.* *quot*: mennyi, mennyin, hány, hánnyon: wie viele. — quóţi quóţi: *quoteni*: mennyin, hányon: wie viele ihrer, zu wie viele. — macar quóti: *quotquot*, *quotvis*, *quotcunque*: akár mennyin, vagy hányan: wie viele immer.

Quóţiva, *f.* teva. Кѫ́цйва, тева. *plur.* *aliquod*, *quidam*, *nonnulli*: egy néhányan: etliche, etwelche, einige.

Quótrá. Кѫ́тръ. 1) la arátaré quáruiva locu, la întrebaré inquótróu? *versus*, *ad*, *vel juxta*, *Terent. in Heaut. contra*: felé: gen, gegen, zuwärts. *p. e.* quótrá apus: *versus occasum*: nap nyugott felé: gegen Abend. — 2) quánd arátám' queva vréme, la întrebaré: pre quánd? pre que vréme? *sub*, *circa*, *circiter*: felé, tajban: gegen, ungefähr um. *p. e.* quótrá meḑul' nopţii: *circa mediam noctem*: éjféltájban: gegen Mitternacht, ungefähr um Mitternacht. — 3) *i. e.* spre: *erga*, *adversus*, *in*, *contra*: haz, hez, ellen: gegen, zu. *p. e.* am dragoste quótrá párénţi: *amore feror in* (*erga*) *parentes*: szeretettel viseltetem szülőimhez: ich hege Liebe gegen meine Eltern. *a Lat. contra.*

Quótva. Кѫ́тва. *V.* Quátva.

Quum. Кꙋ́м. 1) *i. e.* în que typ', modru: *quomodo*, *qui?* *qua ratione*, *quo pacto*: hogy, miként, miképpen: wie, auf welche

che Art. *p. e.* quum ar puté fi aquéia? *quomodo id fieri posset?* miképpen lehetne az? wie könnte das seyn? — 2) *i. e.* prequum: *uti, sicuti, veluti, quemadmodum:* a' mint, a' hogy: wie, so wie. *p. e* scrie quum íţi place: *scribe, ut lubet:* irjál, a' mint tettszik: schreibe, wie es dir gefällt. — 3) *i. e.* quát dequát, íntru aqeaşi vréme: *simulac, simul atque, utprimum, cumprimum, quamprimum:* mihelyt, mihent, mihelyest: sobald, gleich als. *p. e.* quum l'am vidut', dequát l'am cunoscut: *quamprimum vidi, illico eum agnovi:* mihelyt láttam, azonnal meg esmértem: sobald ich ihn sah, erkannte ich ihn. — 4) quánd' dicemu queva cu mirare, *i. e.* quát de tare! *quantopere, quam vehementer!* be nagyon, melly nagyon, ennye hogy! wie, wie sehr, wie stark, ach wie! *p. e.* quum suflá véntul! *quam vehementer flat ventus!* ennye be nagy szél fú! wie stark gehet der Wind! — 5) *pro adjectivo, i. e.* in que typ, formá, façiá, fáulá *etc.? qualis:* millyen: wie, welch, was für ein, wie beschaffen. *p. e.* quum e vrémé afará? *qualis est foris tempestas?* millyen az idő kinn? was ist draußen für ein Wetter? wie siehet es draußen aus?

Quum aşà? Кȣ́м а̂ша̀? *quomodo? quomodo tandem?* hogy hogy? hogy s'mint? miképpen? mi módon? wie so? wie denn so? wie nach? auf welche Art?

Quumquá. Кȣ́мкъ. *quod:* hogy: daß.

Quumui. Кȣмȣ́й. *pro:* quum éste: *quomodo est?* hogy vagyon? wie ist es?

Quumva. Кȣ́мва. *quodam modo, aliquo modo, quadam ratione:* valami módon, valamiképpen: auf irgend eine Art.

R.

Rábarburá, *f.* Ръба́рбȣръ. *subst.* raventu: *Rhabarbarum, Rheum:* Rábárbárum, Rebárbára: die Rhabarber.

Rábdare, *f.* Ръбда́ре. *subst.* 1) *passio, perpessio, toleratio:* tűrés, szemvedés: die Duldung, Erduldung, das Dulden, Leiden, Ertragen. 2) *patientia, tolerantia, sufferentia:* tűrés szenvedés, türedelem: die Geduld.

Rábdátoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Ръбдътóрю̆. *adj. patiens:* tűrő, türedelmes szenvedő: geduldig, *vel etiam* rábduriu, *f.* re. *idem.*

Rábdu, dare, atu. Ръ́бд, да́ре, а́т. *I. verb. activ.* 1) queva, *i. e.* suferiu, pátimescu: *fero, perfero, suffero, sustineo:* szenvedni, tűrni, kiállani: leiden, dulden, ausstehen, ertragen, aushalten. 2) pre quineva: *sustineo, pro-*

Digitized by Google

probo, patior, fero: állani kiállani, szenvedni valakit: leiden, ausstehen, ertragen Jemanden. *II. reciproc:* mé rábdu *p. e.* sí dicu, sí vídu queva, *i. e.* mé contenescu: *abstineo, me contineo, mihi temperor, moderor:* magát tartóztatni, megállani: sich enthalten.

Rablá, *f.* Ра́блъ. *subst. V.* Morţiná.

Racaméte, *f.* Ракамѣ́те. *subst. V.* Cáptálaná galbiná.

Rácélá, *f.* Ръчѣ́лъ. *subst. et deriv: V.* Récélá: *et derivata.*

Rachie, *f.* Ракі́е. *subst. sicera, crematum:* pályinka, pálinka: der Brandwein. *plura V. in* Vinarsu.

Ráchitá, *f.* Ръки́тъ. *subst.* a) albá: *Salix viminalis Linn:* Rékettye, Rekettyefűz, Kenderfűz, Rakattya: die Ufer-Seil-Korb-Haar-Fischerweide. — b) roşie: *salix purpurea Linn:* tsigolyafa: die Bandweide, Rothweide.

Ráci, Rácire, Rácitoriu *V.* Réci *etc.*

Raclá, *f. pl.* e. Ра́клъ. *subst. arcula, cistula, capsula:* katulya, iskatulya, kiszekrény, ladátska: das Kistchen, Kästchen, die Schachtel. — rácluţiá: *dimin.*

Rácnescu, ire, itu. Ръкне́ск, и́ре, и́т. *verb. act. et deriv. V.* Rúgnescu.

Rácoiná, *f.* Рекоі́нъ. *subst.* o plantá: *Alsine media Linn:* Tikhúr Tyúkhúr: der Hühnerdarm, das Vogelkraut.

Rácóre. *f.* Ръкоа́ре. *subst. et deriv. V.* Récóre: *cum deriv.*

Racoviná, *f.* Ра́ковинъ. *subst. V.* Rácoiná.

Racu, *m. pl.* ci. Ра́к. *subst. cancer:* rák: der Krebs. — piciorul', laba racului: *brachium, chela cancri:* rakláb: die Krebsscheere. — préndu raci: *cancros capto, venor:* rákázni: krebsen.

Radiche, *f. pl.* ci. Ръди́ке. *subst. Raphanus:* Retek: der Rettig. *a Lat. radix — cis.*

Rádiche de luná. Ръди́ке де лѹ́нъ. *subst. Raphanus menstruus:* hónopos Retek: der Monatsrettig.

Rádíciná, *f. pl.* ni. Ръдъчи́нъ. *subst. radix:* gyökér, tő, vagy töv: die Wurz, Wurzel. — préndu rádíciná: *radicesco, radicor, radices ago:* gyökeret verni: wurzeln, Wurzel bekommen. — din rádíciná, séu cu rádíciná cu totu: *adv. radicitus:* gyökerestől, tövestől: mit, sammt der Wurzel. *a Lat. radix. — cis. Ital.* radice.

Rádícina ciumii, *f.* Ръдъчи́на чѹ́мїй *subst. i. e.* brusturu dulce: *Tussilago petasites: Linn:* nagy édes Lapú, Mirígyfű, Kalapfű: der große Huflattich, die Schweißwurz, Pestilenzwurz, Brenwurz, Roßpappel, Dockenblätter.

Rádíciná dulce, *f.* Ръдъчи́нъ дѹ́лче. *subst. i. e.* lemnu dulce: *Glycirrhiza glabra: Linn.* édes Gyökér: die Süßwurz, das Süßholz.

Rádícina şerpilor', *f.* Ръдъчи́на ше́рпилор. *subst i. e.* cárligáţié: *Polygonum bistorta Linn:* kígyó Gyökér: die Natterwurz, Krebswurz, der Natterknöterich.

Rádícinezu, nare, atu. Ръдъчине́з, на́ре, а́т. *verb. act. radicor, radices ago:* gyökerezni, gyökeret verni, gyökeredni: wurzeln, Wurzel bekommen, schlagen, treiben.

Rádícinosu, *f.* nósá, *pl.* şi, *f.* se. Ръдъчино́с, ноа́съ. *adj. radicosus:* gyökeres: wurzelig.

Rádícinuţiá. Ръдъчинѹ́цъ. *diminut. radicula:* gyökeretske: das Würzelchen.

Rádicu. Ръди́к. *et dirivata: V.* Rídicu.

Radu, dere, rasu. Ра́д, дере, ра́с. *verb, act.* 1) *p. e.* párieţii, hártia *etc. rado, erado:* kivakarni: auskratzen, abkratzen, abscharren, abschaben. 2. queva cu pila, séu cu rádusa: *limo:* ráspolyoz-

Digitized by Google

lyozni, reszelni: feilen. 3. *p. e.* hirénu: *tero, rado:* reszelni: reiben. 4. pre barbá: *barbam tondeo, detondeo, rado:* beretválni, megberetválni borotválni: barbiren, rasiren. 5) *translat:* pre quineva *i. e.* intrecu: *praesto, praecello, antecello, praecedo, supero:* fellyül haladni: übertreffen. *a Lat. rado. Ital.* radere.

Ráe, séu róiá. Ръ́е. *subst. scabies:* rüh: die Räude, Krätze.

Ráezu séu Róiezu, ére, atu. Ръѣ́зъ, ѣ́ре, а́т. *verb. passiv. scabie inficior, scabiosus fio:* megrühesedni: krätzig werden.

Rafta, *f.* Ра́фта. *subst. pars rata, portio rata:* kinek kinek maga része: der Theil, der auf Jeden kömmt. *p. e.* ş'au lautu rafta: *accepit ratam suam:* kikapta a' maga részit: er hat seinen Theil bekommen. *a Lat. rata, per Syncopen, contracto.*

Raftu, *m. pl.* uri. *f.* Ра́фт. *subst. lemniscus:* tzafrang, rojt: die Gnaste, Franze.

Rágace, *m. pl.* ci. Ръга́че
Rágaciu, *m. pl.* ci. Ръга́чю
subst. rudaşcá: *Lucanus.* Szarvas bogár: der Hirschkäfer.

Rágáiu. ire, itu. Ръ́гъю, и́ре, и́т. *verb. act. V.* Rúgóiu.

Rágazu. *m.* Ръга́з. *subst. V.* Régazu.

Rágnescu, nire, itu. Ръгне́ск. *V.* Rúgnescu.

Rágusalá, *f.* Ръгъша́лъ. *subst. ravis, raucitas:* rekedés, rekedség: die Heiserigkeit.

Rágusescu, şire, itu. Ръгъше́ск, ши́ре, и́т. *verb. neutrum: raucio, ravio:* rekedni, bérekedni, rekedezni: heiser werden.

Rágusitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Ръгъши́т, тъ. *adj. raucus, ravidus:* rekedt, bérekedt: heiser, heiserig. *Ital.* roco.

Ráitariu, *m. pl.* ri. Ръйта́рю. *subst.* cálárașu cu fieru, catafractu: *eques cataphractus:* vasos német lovas: der Kürassier. — quarele éste cu arme uşóre íntrarmatu: *eques germanicus levis armaturae:* német lovas Katona: der deutsche Cavallerist.

Raiu. *m.* Ра́ю. *subst.* 1. quelu páméntescu, adequá Edemulu: *Edemus, Paradisus terrestris, hortus voluptatis:* földi Paraditsom, Paraditsom' kertye: das irrdische Paradies, der Edem. — 2) quelu cerescu, séu ínpéráţia lui Dumnedeu: *regnum coelorum, paradisus coelestis:* Menyország: das Himmelreich, Paradies.

Ramá, *f. pl.* uri. Ра́мъ. *subst. p. e.* de feréstrá, icóná: *margo, ora:* ráma: die Rahm, der Rahmen. *a Graeco.* ραμμα, *sutura.*

Rámá. *f. pl.* me. Ръ́мъ. *subst. V.* Rímá.

Rámánu, nére, masu. Ръмъ́н, нѣ́ре, мас. *verb. act. et deriv: V.* Rémánu.

Rámfu, *m.* Ръ́мф. *subst. V.* Márul' lupului.

Ramu, *m. pl.* i. Ра́м. *subst.* créngá, cliómba: *ramus:* ág: der Ast, Zweig. — rámuruçiu, rámurelu, crénguţiá, créngure: *dimin a Lat. ramus.*

Raná, *f. pl.* áni. Ра́нъ. *subst. vulnus, ulcus:* seb: die Wunde Blessur. — de rane: *adj. vulnerarius, p. e.* plaşturá de rane: *amplastrum vulnerarium:* sebre való flastrom: das Wundpflaster. — támáduitoriu de rane: *vulnerarius: subst. Chirurgus:* Seborvos: der Wundarzt. — urmá, séu símnu de raná: *cicatrix:* sebhelly: die Narbe, Schramme. *Graece.* τραυμα.

Ráncaciu, *f.* ce. Ръника́чю, че. *subst.* 1) *i. e.* de jumítate jugánitu: *semicastratus:* fél henélt: halbverschnitten, halbcastrirt. — 2) *i. e.* buécu: *lascivus, salax:* katzér, buja: geil.

Ránceḑalá, *f. pl.* e. Ръничеза́лъ *subst. rancor:* avasság: das Ranzige.

Rán-

Rănceḑescu, ḑire, itu. ꝛнчѣѣск, зи́ре, и́т. *v. act. ranceo, rancesco:* megavúlni, avasodni: ranzig werden.

Răncedu, *f.* dă, *pl.* ḑi, *f.* de. ꝛнчѣ́д, да: *adj. rancidus:* avas, avasos: ranzig. *Ital.* rancido. *Gall.* rance.

Răncedуţu, *f.* ţă, *pl.* ţi, *f.* te. ꝛнчѣдя́ц, ца. *adj. rancidulus:* avasotska: etwas ranzig.

Răncheza*re*, *f. pl.* ări. ꝛнкезя́ре) Răncheză*tură*, *f. pl.* ri. ꝛнкезятя́ра) *subst. hinnitus:* nyerítés das Wiehern.

Răncheza, are, atu. ꝛнкѣ́з, а́ре, а́т. *verb. act. hinnio:* nyeriteni: wiehern. — dórá dela latinesculu: *ranco:* prin quarele verbúmu se aratá rúgnitulu Tigridului: *Auct: carm: de Philom.* 49. séu dela: *rhonchisso:* hórcáescu *Plaut.* séu dela grecesculu χρεμετίζω. *Hispanis:* retinchar.

Răncoiu, ére, étu. ꝛнкóю́, е́ре, е́т. *verb. reciproc.* mĕ răncoiu: *inquietus sum:* fészkelődni, hánykodni: unruhig seyn.

Răndu, *m. pl.* uri. *f.* ꝛа́нд. *subst. et deriv. V.* Rĕndu.

Răndunĕ, *f. pl.* ele. ꝛндянѣ́. *subst. V.* Rúnduné. *a Lat. hirundo, per Apheresim vid. cit. Orthog.*

Rănescu, nire, itu. ꝛнѣ́ск, ни́ре, и́т. *verb. act. vulnero, saucio:* megsebesíteni: verwunden, bleſſiren.

Rănescu, ire, itu. ꝛнѣ́ск, и́ре, и́т. *verb. act. i. e.* curăţu *p. e.* vre o fóntână: *purgo, expurgo:* tisztítani, takarítani: fegen, puţen, aufputzen. — poéta, grasdul' de gunoiu: *stercus egero, a strercore purgo:* az istállót kitakarítani: den Stall ausmiſten, ausputzen.

Ránfu, *m.* ꝛа́нф. *subst. V.* Márul' lupului.

Rangă, *f. pl.* ge. ꝛа́нгъ. *subst. perlica:* rúd, pózna: die Stange. *Ital.* stanga.

Rángescu, ire, itu. ꝛнцѣ́ск, и́ре, и́т. *verb. act. V.* Ríngescu.

Ránire, *f. pl.* ri. ꝛнѝре. *subst. vulneratio, sauciatio:* megsebesítés: die Verwundung, Bleſſirung. *Nota Graec.* χραω, *signif. leviter saucio.*

Ránire. *f. pl.* ri. ꝛнѝре. *subst. purgatio, expurgatio:* tisztítás, takarítás: die Fegung, Ausputzung.

Ránitoriu, *m. pl.* ri. ꝛнитóрю. *subst. purgator:* tisztító, takarító: der Feger, Ausputzer.

Ránitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. ꝛнѝт, — тъ, *adj. vulneratus, saucius:* sebes, megsebesedett: wund, verwundet, bleſſirt.

Ránsă, *f. pl.* se. ꝛа́нсъ. *subst.* 1) de alunu, nucu, arinu: *julus, amentum:* rügye barka: das Kätzchen. — 2) a pintenului: *rotula calcaris:* sarkantyútaréj: das Spornradel.

Răntaşu, *m. pl.* aşi. ꝛнтя́ш. *subst. farina tosta cibo incocta:* rántás: die Einbrenne. — facu in vre o mâncare răntaşu: *cibo farinam tostam incoquo:* rántani az ételbe: einbrennen, Einbrenn machen.

Răntuescu, ire, itu. ꝛнтѣѣск, и́ре, и́т. *verb. act.* quóte queva prin casă, *i. e.* áruncu in tóte párţile fórá rĕnduélá: *susdeque jacto, projicio, disjicio:* szerteszéjjel hányni, szórni, lomozni: unordentlich herumſchmeißen, herumwerfen.

Rănunchiu, *m.* ꝛнѝнкю. 1) *subst.* unu míruntaiu a trupului, *V.* Rĕnunchiu. 2) o flóre: *Ranunculus:* Boglárvirág: der Ranunkel, Hahnenfuß.

Ránuţă, *f. pl.* ţie. ꝛнѝцъ. *subst. vulnusculum:* sebetske: eine kleine Wunde, das Wundchen.

Ránză, *f. pl.* ze. ꝛа́нзъ. *subst.* 1) *i. e.* in quare stau bucatele: *stoma-*

Digitized by Google

stomachus, venter, ventriculus: gyomor: der Magen. — pre rånza gólå: *jejuno stomacho:* éhomra: auf den nüchtern Magen. — 2) *i. e.* mánie, ḑicå: *fel, bilis, stomachus:* méreg, harag: die Galle, der Zorn, Unwille.

Rånzosu, *f.* zóså, *pl.* şi, *f.* se. Рънзώс, зоáсъ. *adj. stomachosus, biliosus, iracundus:* mérges, haragos, indúlatos: zornig, unwillig, gallsüchtig.

Råorezu. Рѫорéз. *V.* Róorezu.

Råpa, *f. pl.* e. Рѫ́пъ. *subst. V.* Rípå.

Råpaosu. Рапáωс. *et deriv: V.* Répaosu.

Rapciuni, *m.* Рѫпчю́нй. *subst.* o lunå, *i. e.* Septemvrie: *September, mensis september:* Szent Mihálly hava, September: der September, Herbstmonath.

Råpedu, ḑire, ḑítu. Рѫпéд, зи́ре, и́т. *I. verb. activ.* 1) queva dela méne *p. e* vre o ságétå *etc. vibro, jaculor, cum impetu jacio:* nagy erövel elhagyítani, hanyigálni: schleudern, schwingend von sich werfen. 2) pre quineva a) *i. e.* inieptu dela méne cu névalå: *projicio, proturbo, impetuose trudo:* félre dobni, eltaszítani, elvetni: wegstossen, wegschleudern. b) pre quineva undeva, *i. e.* il' trimitu la unu locu invecinatu, séu pre vréme scurtå: *pro brevi tempore, et ad brevem distantiam quempiam mitto:* valakit nem mesze, és rövid idöre küldeni: Jemanden auf eine kurze Zeit wohin schicken. *II. reciprocum:* mé råpedu 1) *i. e.* mé inieptu, ími dau putére: *impetum facio:* rugaszkodni: ausholen. 2) *i. e.* plecu fuga: *fugam do, capesso:* iramlani, iramodni: die Flucht ergreifen, zu rennen anfangen. 3) la quineva séu undeva, *i. e.* mergu, cålåtorescu la unu locu in vecinatu pre vréme scurtå: *excurro:* rándúlni, megrándúlni valahová: wohin auf eine kurze Zeit reisen. *ab adjectivo rapidus, i e.* grabnicu, iute: *Virg: Aeneid: VII.* 156. *Ovid. Plaut.*

Råpejune, *f. pl.* ni. Рѫпеѹ́не. *subst.* 1) *V.* Råpezişu. — 2) unu ríu, séu povoiu grabnicu, curghétoriu: *torrens, amnis rapidus:* egy sebes patak: ein reißender Strom.

Råpescu, ire, itu. Рѫпéск, и́ре, и́т. *verb. act. i. e.* iéu cu putére, 1) queva dela quineva, *p. e.* bani *etc. rapio:* ragadni: Etwas rauben, mit Gewalt nehmen, an sich reißen. — vre o vérgurå séu nevasta cuiva: entführen. 2) pre quineva *p. e.* caii ínspåiméntaţi pre unu caru *etc. rapio, abripio:* elragadni: ergreiffen. *a Lat. rapio.*

Råpezu, ire, itu. Рѫпéз, и́ре, и́т)

Råpezescu, ire, itu. Рѫпéзеск, и́ре, и́т) *verb. act. V.* Råpedu.

Råpezişu, *m. pl.* uri. Рѫпези́ш. *subst.* 1) a quariiva ape curghétóre: *rapiditas:* sebesség: die Schnelligkeit, Behendigkeit. 2) çépişu: *praecipitium, devexitas, praeruptum:* meredek helly: ein jäher, steiler, abschüssiger Ort. 3) *i. e.* névalå: *impetus:* rohanás, rugaszkodás: ein gewaltsamer Anfall.

Råpire, *f. pl.* ri. Рѫпи́ре. *subst.* 1) *raptio, raptus, rapina:* ragadás, elragadás: das Rauben, die Entreißung. — a quariiva vérgurå: *raptus:* die Entführung. — a quåruiva odoru sfinţitu, séu biséricescu: *sacrilegium:* szentség törés: der Kirchenraub. 2) *i. e.* lucrulu råpitu: *rapina:* ragadomány: der Raub, die Beute. *a Lat. rapina, h mutato in r.*

Rapiţå, *f.* Рапи́цъ. *subst. Rapistrum, Sinapis:* reptze: der Senf.

Rapiţå de cåmpu. Рáпицъ де кѫ́мп. *subst. Sinapis arvensis: Linn:* Hangareptze: der Ackersenf, Kettich, Hederich, Ackerkohl.

Rå-

Digitized by Google

Rapiţá négrá. Ра́пицъ нѣ́гръ. *subst. Sinapis nigra, Linn:* mustár reptze: der schwarze Senf.

Rápitoriu, *m. pl* ri. Ръпито́рю. *subst. rapo, raptor, rapinator:* ragadó, ragadozó: der Rauber, Entreißer.

Ráposare, Ráposatu. *V.* Répaosu, *etc.*

Rápştescu, tire, itu. Ръпштéск, ти́ре, и́т. *verb. act. fremo, murmuro, obmurmuro:* morogni, morgolódni, zugolódni: murren, knurren, seine Unzufriedenheit äußern. *a Lat. rixor* · mé sfádescu: pre quum': copsá dela *coxa.*

Rápştire, *f. pl.* ri. Ръпшти́ре. *subst. murmur, fremitus, murmuratio, obmurmuratio:* morgolódás, zugolódás: das Murren, Knurren.

Rápştitoriu, *m. pl.* ri. Ръпштито́рю. *subst. fremens, murmurator, susuro:* morgolódó: zugolódó: der Murrer, der Unzufriedene.

Rápunu, ere, pusu. Ръпо́н, е́ре, по́с. *V.* Répunu.

Rárescu, rire, itu. Ръре́ск, ри́ре, и́т. *I. verb. act.* queva, *i. e.* facu raru: *rarefacio:* ritkítani, ritkávátenni: dünn, oder schütter machen. — *II. reciproc.* mé rárescu: *raresco, rarefio:* ritkúlni, megrithúlni: dünn, oder schütter werden. *a Lat. rarefacio.*

Rárime. *f.* Ръри́ме. *subst. raritas, raritudo:* ritkaság, *a*) a quáriiva páduri, *etc.* die Dünne, Schütterheit. *b*) a quáriiva íntémplári: die Seltenheit.

Raritate, *f. pl.* áţi. Ръритáте. *subst. i. e.* unu lucru, séu íntémplare rará: *raritas:* ritkaság: die Seltenheit.

Raru, *f.* rará, *pl.* ri, *f.* re. Ра́р, ра́ръ. *adj. rarus:* ritka, *a*) que nu éste desu la olaltá, *p. e.* pánzá, pádure, péptene, *etc.* dünn, schütter, nicht dicht, weit auseinander. *b*) que nu se íntémplá adése ori: selten, seltsam. — rare ori, séu arare ori: *raro:* ritkán: selten.

Raru. Ра́р. *adv. raro:* ritkán, *a*) dépártatu de quótrá olaltá: dünn, schütter, auseinander. *b*) arare ori: selten, seltsam.

Rárunchiu, *m. pl.* chi. Ръро́нкю. *subst. V.* Rénunchiu.

Rásadu, *m. pl.* uri. *f.* Ръса́д. *subst. et deriv. V.* Résadu.

Rásaru, Rásbatu. Ръса́р, Ръзба́т. *V.* Résaru, Résbatu.

Rásipescu, pire, itu. Ръсипе́ск, пи́ре, и́т. *et deriv. V.* Rísipescu.

Ráşitie. *f.* Ръши́тїе. *subst i. e.* cócázá albá: *Ribes grossularia, Linn:* Köszméte, pöszméte, tsipkeszöllö, egres: die Stachelbeere.

Rasná. Ра́знъ. ámblu rasná, *i. e.* ámblu pustiiu: *vagor, circumvagor, erro:* kószálni, koritzálni, kóborlani, kalandozni, tekeregni, keréngeni: herumstreichen, herumwandern.

Ráşnescu, Ráşniţá, Ráspántie, *etc. V.* Réşnescu, Réspántie.

Ráşpáláu, *m. pl.* óe. Ръшпълъ́в. *subst. scobina, lima:* ráspolly: die Raspel. *Ital.* raspa.

Rástalniţiá, *f. pl.* ţe. Ръста́лницъ. *subst. latus exterius lecti:* külsöágyoldalfa: das äußere Seitenbrett einer Bettstat.

Rástelu, *m. pl.* le. Ръсте́л. *subst. radius subjugius:* járomszeg, járompáltza: der Jochstecken, Vorstecken.

Rástescu, tire, itu. Ръсте́ск, ти́ре, и́т. *verb. act.* mé rástescu cótrá quineva: *quempiam duris adfor:* durván, ijesztöleg, szollani valakihez, megrivaszkodni: Jemanden hart, in einem auffallenden Tone anreden, plötzlich auffahren.

Rásteu, *m. pl.* ée. Ръсте́ѹ. *subst. V.* Rástelu.

Rástignescu, Rástócá, *et deriv. V.* Réstignescu, *etc.*

Rastu.

Digitized by Google

Rastu. *m.* Ра́ст. *subst. tympanites:* rászt: die Trommelsucht, Bauchwassersucht.

Rasu, *f.* sá, *pl.* şi, *f.* se. Ра́с, сѣ. *particip. verbi:* radu: *V.* Radu.

Rásurá, *f. pl.* ri. Рѣсо́рѣ. *subst.* 1) *rasura, rasio:* vakarás, levakarás: das Schaben, Abschaben, Kratzen. — 2) de páne, *i. e.* rusunoiu: *libum rasum:* vakarts, vakaró: das Trogschererl.

Rásura limbii. Рѣсо́ра лимбїй. *subst. i. e.* glóba, quaré se judecá sí o plátéscá neştine, quarele au smintitu cu cuvéntul': *lingvarium, Senec. Benef. III* 36) *jure Trans. emenda lingvae:* nyelvváltság: das Zungengeld.

Rásvrátescu. Рѣсвръте́ск. *et deriv. V.* Résvrátescu

Ratá, *f. pl.* te. Ра́тѣ. *subst. rata, pars rata, portio rata:* kinekkinek maga része: der Theil, der auf Jeden kommt. *V. etiam* Rasta.

Raţá, *f. pl.* áţe. Ра́цѣ. *subst. anas:* rétze, rutza, kátsa: die Ente. — sílbaticá: *anasfera:* vad rétze, vad kátsa: die wilde Ente. — de raţá: *adj. anatinus:* enten. *p. e.* carne de raţá: *caro anatina:* séu numai: *anatina:* rétzehús, kátsahús: das Entenfleisch.

Rátácescu, Rátezu. Рѣтѣче́сѡ, Рѣте́з. *et deriv. V.* Rétácescu, Rétezu. *etc.*

Raţie, *f. pl.* ţii. Ра́цїе. *subst. ratio:* számadás: die Rechnung.

Ráţoiu. Рѣцо́ю. *subst. anasmas:* gátsir, kan rétze: der Enterich.

Ratotá, *f. pl.* te. Ра́тотѣ. *subst. V.* Pápárae.

Rátu, *m. pl.* uri. Рѣ́т. *subst. prátum:* rét: die Wiese. — de cosítu: *pratum foenarium:* kaszáló rét: die Heuwiese.

Ráţuicá, *f. pl.* ci. Рѣцо́йкѣ. *diminut. anaticula:* fiók rétze: das Entchen.

Rátundu. Рѣто́нд. *et deriv. V.* Rótundu.

Rátuţu, *m pl* uri. Рѣто́ц. *subst. pratulum:* rétetske: das Wieschen, eine kleine Wiese.

Ráu, *m. pl* uri. Рѣ́ѹ. *et deriv. subst. V.* Ríu.

Ráu, *f* ré, *pl.* ái, *f.* le. Рѣ́ѹ, рѣ́. *adj. et deriv. V.* Réu.

Pávaşu, *m. pl.* şe. Рѣва́ш. *subst. talea, crena:* rovás: der Kerbstock, das Kerbholz. — taiu, séu crestezu pre rávaşu: *taleae incido:* róni: kerben, aufkerben. *Hisp.* rayas.

Ravénu, *f.* ná, *pl.* ni, *f.* ne. Ра́вѣн, нѣ. *adj.* udu, umedu, jilavu: *udus, umidus, humidus, humectus, uliginosus, riguus:* nedves, nyirkos: feucht.

Rávenélá. *f.* Рѣвенѣ́лѣ. *subst. humor, humiditas:* nedvesség, nyirkosság: die Feuchte, Feuchtigkeit.

Rávenescu, nire, nitu. Рѣвене́ск, ни́ре, ни́т. *verb. act.* 1) *i. e.* umedescu: *humecto:* nedvesíteni: feuchten, anfeuchten, feucht machen. — 2) *i. e.* premenescu, récorescu: *reficio:* frisíteni: erfrischen, laben.

Raventu. *m.* Рабе́нт. *subst. V.* Rábarburá.

Rávérsu, *m. pl.* uri. Рѣвѣ́рс. *subst. V.* Révérsu.

Ravi, *m. pl.* ini. Ра́ви.) *subst.*
Ravinu, *m. pl.* ini. Ра́вин.)
Rabbinus, doctor hebraeus: Rabbinus, zsidótanító: der Rabbi, oder Rabbiner.

Rávná. *f.* Рѣ́внѣ. *subst.* 1) *i. e.* pentru folosul' de obsce: *fervor, zelus, studium:* buzgóság: der Eifer. — 2) o poftá fórte mare: *aviditas, ardor:* buzgó kivánság: die eifrige Begierde. *a Graec.* βραςμος, *fervor.*

Rávnescu, nire, nitu. Рѣвне́ск, ни́ре, ни́т. *verb. act.* 1) *p. e.* spre bénele de obsce, séu a Patriei, *etc. nitor, studeo, zelo:* búzgani

Digitized by Google

gani, buzgón, fáradozni: eifern, ſich beſtreben.— 2) queva, *i. e.* poftescu si fie al' meu: *cupio, concupio, concupisco, adpeto:* megkívánni valamit: Etwas begierig verlangen, nach Etwas ſtreben, ſich gelüſten laſſen.

Rávnire. *ſ.* Рѣвнїре. *subst. V.* Rávná.

Rávnitoriu, *m. pl.* ri. Рѣвнїторїю. *subst.* 1) spre queva lucru: *zelotes, aemulator:* buzgó, buzgósággal fáradozó: der Eiferer.— 2) *p. e.* a averii stráine: *concupitor:* vágyó, megkivánó: der Begehrer.

Razá, *ſ. pl.* ze. Рѣзѫ. *subst. radius:* sugár: der Strahl.— razá de sóre, séu razá sórelui: *radius solaris:* napsugár: der Sonnenſtrahl.— çipu, séu slobodu raze: *radio, radios mitto (jacio):* sugározni: ſtrahlen. *a Lat. radius, Ital.* razzo.

Rázá, *ſ. pl.* ze. Рѣзѫ. *subst. pannus, pannulus, lacinia:* rongy, fontsik: der Lumpen, Lappen, Hader, Fetzen.

Rázáitóre, *ſ. pl.* ri. Рѣзѫитоѫре.)
Rázátóre, *ſ. pl.* ri. Рѣзѫтоѫре.) *subst. radula:* vakaró, vakaró kés: die Scharre, das Scharreiſen.

Rázbatu, Rásbescu. Рѣзбѫт, Рѣзбѣск. *et deriv. V.* Résbatu, Résbescu.

Razemu. *m. pl.* e. *ſ.* Рѣзѣм.) *subst.*
Razimu. *m. pl.* e. *ſ.* Рѣзѭм.) *adminiculum, ſulcrum:* tamász: die Stütze.

Rázimariu, *m. pl.* ri. Рѣзѭмѫрю. *subst. sella brachiata:* karszék: der Lehnſtuhl, Lehnſeſſel.

Razimu, are, atu. Рѣзѭм, ѫре, ѫт. *I. verb. act.* 1) *p. e* vre unu gardu, páriete, *etc. fulcio, ſuffulcio, sustento, adminiculo:* támasztani, megtámasztani: ſtützen, ſpreitzen.— 2) *p. e.* capul' pre quineva, toégulu de páriete: *etc. acclino:* támasztani: anlehnen.— *II. verb. neutr.* razimu în quineva, 1) sprijinescu, stau: *nitor, innitor:* állani: beruhen: *p. e.* numai în téne razimá mántuiré Cetáţii: *in te uno nititur Civitatis salus, Cic. Somn. Scip.* 2) egyedül rajtad ál a' városnak megszabaditása (megmaradása): auf dich allein beruhet das Heil der Stadt.— 2) în quineva, *i. e.* mé încredu, mé lasu în nádéjdea lui: *innitor, nitor, confido, fiduciam colloco:* bízni, bizakodni, bizodalmát vetni valakiben: auf Jemanden vertrauen, ſich ſtützen, verlaſſen, ſein Vertrauen ſetzen.— *III. reciprocum:* mé razimu, *p. e.* de páréte, de vre unu copaciu. *nitor, innitor, subnittor, incumbo, me acclino:* támaszkodni: ſich ſtützen, ſtämmen, anlehnen. *Graece* ϛηριζω, *fulcio.*

Rázoru. *m.* Рѣзѫр. *subst. limes intermedius gramineus:* pázsitas hát, vagy köztér két szántóföldek között: der Raſenrain zwiſchen zwey Aecker. *Ital.* raso.

Razu, dere, asu. Рѣз, дѣре, ѫт. *verb. act. V.* Radu

Rázuşá, *ſ. pl.* e. Рѣзѫшѫ.) *subst.*
Rázuşu, *m. pl.* uri. Рѣзѫш.) 1) de albie, de cáminu, *V.* Rázáitóre.— 2) *i. e.* daltá, viseu: *caestrum, scalprum:* vésö, vájókés: der Meißel, das Grabeiſen.

Rebarburá *ſ.* Рѣбѫрбѫрѫ. *subst. V.* Rábarburá.

Rébuvnélá. *ſ.* Рѣбѫвнѣлѫ. *subst i. e.* ridicátura, *p. e.* a bucatelor' quelor' plámádite de vin' arsu, bére, *etc. fermentatio:* megkelés, pesgés: die Gährung.

Rébuvnescu, nire, nitu. Рѣбѫвнѣск, нїре, нїт. *verb. neutr. fermentesco, tumeo:* megkelni, pesgeni: gähren, in Gährung ſeyn.

Réce. Рѣче. *subst. frigus, frigidum:* hideg: die Kälte.— e réce: *frigus, vel frigidum est:* hideg vagyon: es iſt kalt.— mi frigu:

Digitized by Google

frigu: *frigeo, frigus est mihi:* fázom, hidegem vagyon: mir iſt kalt.

Réce. Рѣчє. *I. adj. un: term:* 1) *p. e.* casá, vréme, vestménţu, bucatá, *etc. frigidus:* hideg: kalt. — 2) omu, *i. e* réce la sânge: *frigidus, algidus:* fázó, fázékony, hideg vérü: frierig, froſtig, kaltblütig. — *II. adv. frigide:* hidegen: kalt. *a Lat. recens:* prospetu.

Récélá. *f.* Рѣчєлъ. *subs. frigus, algor:* hideg: die Kälte.

Récériu. *m.* Рѣчєрїю. *subst. lacus, vas refrigeratorium:* tsöskád, hütökád: die Kühle, Kühlwanne, das Kühlfaß, der Röhrtrog, Stellbottig.

Récescu, cire, itu. Рѣчєſк, чи́рє, и́т. *I. verb. act* queva: *frigero, refrigero:* hülteni, hüteni, hidegíteni: kühlen, erkühlen, auskühlen. — *II. neutr.* récescu însumi, séu *III. reciproc.* mé récescu: *frigesco, refrigesco, refrigeror:* hülni, meghülni, a' hidegtöl megvétetödni: kühlen, auskühlen, kühl oder kalt werden.

Réci. Рѣчи́. *subst. plur: i. e.* cátarigi, piſtii, *V.* Aituri.

Récire. *f.* Рѣчи́рє. *subst. refrigeratio:* hülés, hidegités: die Kühlung, Erkühlung.

Récitoriu, *m. pl.* ri. Рѣчитóрїю. *subst. i. e.* cadá, séu bute de récitu, *V.* Récériu. — 2) *adj. i. e.* que pricinuésce récélá, *p. e.* vre unu léquu: *refrigerans, refrigeratorius:* hülö, hütö: kühlend.

Récoiná. *f.* Рѣкоѝнъ. *subst.* o plantá: *Alsine media Linn:* Fikhúr, Tyúkhúr: der Hühnerdarm, das Vogelkraut.

Récóre. *f.* Рѣкоа́рє. *subst. frigus, frigusculum, aura recens:* hüvesség, fris levegö ég: die Kühle.

Récorélá. *f.* Рѣкорѣлъ. *subst. refrigerium, refrigeratio, refrigescentia:* hütés, hívesség: die Kühlung, Erkühlung.

Récorescu, ire, itu. Рѣкорѣſк, и́рє, и́т. *I. verb. act.* queva, séu pre quíneva: *frigero, refrigero:* hülteni, hüteni, meghüteni, hívesíteni: kühlen, abkühlen, erkühlen, auskühlen, kühl machen. — *II. reciproc.* mé récorescu: *frigesco, refrigesco, refrigeror:* hülni, meghülni, hívesedni: kühlen, erkühlen, auskühlen, kühl werden.

Récorire. *f.* Рѣкори́рє. *subst. V.* Récorélá.

Récoritoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Рѣкоритóрїю, тоа́рє. *adj. refrigerans, refrigeratorius:* hültö, hívesítö: kühlend, erkühlend.

Récovinâ. *f.* Рѣковѝнъ. *subst. V.* Récoiná.

Recraţie, *f. pl.* ţii. Рекра́ţїє. séu recreaţie. *subst. V.* Régraţie.

Rédicu. Рѣди́к. *et deriv. V.* Rídicu.

Rédvanu, *m. pl* ni. Рѣдва́н. *subst. i. e.* cocie: *rheda, pilentum, carpentum:* kotsi: die Kutſche.

Réescu, ire, itu. Рѣєſк, и́рє, и́т. *I. verb. act.* queva, *i. e.* facu réu: *deterioro:* roszszátenni: verſchlimmern, ſchlechter machen. — *II. reciproc.* mé réescu: *deterioror:* roszszabbúlni: ſchlechter, ſchlimmer werden. — *III. neutr. i. e.* slábescu, hitionescu, mérşevescu: *maceo, macesco, macilentus fio:* ösztövéredni, soványodni, hitványodni: mager werden, abnehmen.

Refu, *m. pl.* uri. *f.* Рѣфъ. *subst. ulna, cubitus:* réf: die Elle.

Régazu, *m. pl.* uri. *f.* Рѣга́зъ. *subst.* 1) dupé luptá, trudá, *etc. i. e.* résuflare: *pausa, requies, respirium, respiratio:* pihenés, nyugvás, megszünés: die Pauſe, die Erholung, das Ausſchnauben, Ausraſten. — 2) *i. e.* vréme slobodá. întrecátore: *otium:* szabad idö, üresség: die Zeit, Muſe.

Digitized by Google

ße. *p. e.* nu amu régazu: *careo otio, non est mihi otium, non vaco:* nintsen időm: ich habe nicht Zeit. *a Lat. recreo.*

Reghementu, *m. pl.* uri *f.* Регеме́нт. *subst. legio, regimen:* regement: das Regiment.

Réghinu. *m.* Рѣ́гин. *subst.* unu oraşu în Ardélu: *Rhuconium:* Régen: der Marktflecken Reen in Siebenbürgen.

Regraţie, *f. pl.* ţii. Регра́цїе. *subst.* 1) *i. e.* régazu dela lucru: *otium, respirium, vacuitas:* üresség, nyugovás, pihenés: die Rastzeit. — 2) *i. e.* preámblare: *ambulatio, deambulatio:* sétálás: das Spazieren, Spazierengehen, der Spaziergang. — 3) *i. e.* petrecanie: *exhilaratio, oblectatio, vulgo: distractio:* mulatság, jó idő töltés: die Unterhaltung, Ergötzung. *a Lat. recreatio.*

Regrutá, *f. pl.* te. Регрꙋ́тъ. *subst. tiro, novus miles:* rékruta, új katona: der Recrut, neue Soldat.

Regulá, *f. pl.* le. Ре́гꙋлъ. *subst.* 1) *i. e.* canonu, lége, rénduélá: *regula, norma, lex, canon:* regula, rendtartás: die Regel, das Gesetz, die Zucht. — ţénu pre quineva în regulá: *in officio contineo, regulo, recte coërceo:* regulázni, regulában tartani: regulieren, in Ordnung, in der Zucht halten. — 2) *i. e.* néravu, obicéiu: *mos, consvetudo:* szokás: der Gebrauch, die Gewohnheit. *p. e.* amu aquéia regulá, *etc. id moris mihi est, etc.* ollyan szokásom vagyon: ich pflege, habe den Gebrauch. — 3) néravu quarele îl' are, *p. e.* óre quineva la beţie, vre unu calu, *etc. libido, protervia, petulantia:* pajkosság, csintalanság, természetesség: der Muthwille, Eigensinn, Frevelmuth, die Caprice. — cu regulá, *adj. p. e.* omu, calu, *etc. petulans, protervus, libidinosus:* pajkos, makats fajtalan, tsintalan: muthwillig, eigensinnig, schlimm, ausgelassen. *a Lat. regula. Ital.* regola. *Gall* règle.

Regulareşu, *f.* şá, *pl* şi, *f.* şe. Регꙋла́реш, шъ. *adj. regularis:* reguláris, rendes: regulär.

Regulaşu, *f.* şá, *pl.* şi, *f.* şe. Регꙋла́ш, шъ. *adj.* 1) *i e.* supusu la regulá: *regularis:* reguláris, rendes: regulär. — 2) *i. e.* cu regulá, regulosu, nerávosu: *petulans, protervus, libidinosus, pervicax:* természetes, pajkos, csintalan, fajtalan: muthwillig, eigensinnig, schlimm, ausgelassen.

Regulezu, lire, itu. Регꙋле́з, ли́ре, и́т. *verb. act. regulo:* regulázni: reguliren, in der Zucht halten.

Regulosu, *f.* lósá, *pl.* şi, *f.* se. Регꙋло́с, лоа́съ. *adj. V.* Regulaşu, Nro 2)

Relighie, *f. pl.* ii. Рели́гїе.)
Relighionu, *m. pl.* óne. Религїо́н.)
subst. Religio, Sacra: Vallás: die Religion.

Rémáiu, nére, masu: Рѣмѣю, нѣ́ре, ма́с. *verb. act. maneo, remaneo, permaneo:* maradni, megmaradni: bleiben, verbleiben. — rémánu îndíréptu: *remaneo:* hátra, elmaradni: zurückbleiben. — rémánu întru aqueia, *p. e.* în queva hotáríre: *in eo maneo, permaneo, persto:* abbann megmaradni: dabey bleiben. — rémánu dela vre unu numéru anumitu, *i. e.* întrecu: *reliquor, reliquus sum, supersum:* fellyül maradni: überbleiben. — rémánu neplátitu: *resto, residuus sum:* restálni: restiren, übrig seyn. — rémánu detoriu: *resto, reliquor:* adós maradni: restiren, schuldig bleiben. — rémánu de viná, minciuná: *convincor:* meggyőzettettni, konvinkáltatni: überführt werden. — rémánu în vre o price, pérá, séu rémáşagu, *i. e.* îmi perdu proçesulu, *etc. succumbo, convincor:*

Digitized by Google

vincor: meggyőzettetni: unterliegen. *a La.. remaneo.*

Rémánére, *f. pl.* ri. Ръмънѣ́ре. *subst. mansio, remansio, permansio:* maradás, megmaradás, elmaradás: das Bleiben, Verbleiben.

Rémánu, nére, masu. Ръмъ́н, нѣ́ре, ма́сѹ. *verb. act. V.* Rémáiu.

Rémáşagu. *m. pl.* uri. *f.* Ръмъшáг.
Rémaşi. Ръмáши. *plur:* *subst. pactum, sponsio mutua:* fagadás: die Wette. — mé préndu pre, séu ín rémaşi, *V.* Rémáşescu.

Rémáşescu, şire, itu. Ръмъшéск, ши́ре, и́т. *verb. reciproc.* mé rémáşescu: *paciscor, pactum ineo, mutua sponsione (mutuo pacto), decerto:* fogadni: wetten. *V. etiam:* mé préndu, Nro 3)

Rémáşiţá, *f. pl.* ţe. Ръмъши́цъ. *subst.* 1) *i. e.* que au mai rémasu, au íntrecutu: *residuum, reliquum, reliquiae:* fogyaték. maradék: der Rest, das Uibrige, Uiberbleibsel. — 2) que au rémasu de quineva, *p. e.* avére, bani, *etc. bona relicta:* hagyomány: die Verlassenschaft. — 3) *i. e.* porodiţá, séu aqueia, quarii au rémasu din viţa cuiva: *posteri, posteritas, progenies:* maradvány, maradék: die Nachkömmlinge, Nachkommenschaft.

Rémáşluescu. Ръмъшлѹéск. *V.* Rémáşescu.

Rémasu. *m.* Ръмáс. *subst* 1) *V.* Rémánére. — 2) *i. e.* rémáşagu: *pactum, sponsio mutua:* fogadás: die Wette.

Réndu, *m. pl.* uri. Ръ́нд. *subst.* 1) *i e.* şiru: *ordo, series:* rend, sor: die Reihe, Ordnung. — pre réndu: *ordine, ex ordine:* rendel, rendre, sorba: nach der Reihe, in der Ordnung. — fórá réndu: *sine ordine, nullo ordine:* rend nélkül, rendetlenül: ohne Ordnung, unordentlich. — afará de réndu: *extra ordinem, extra seriem:* rendenkívül: außer der Reihe. — de réndu: *a) adj. ordinarius, communis, vulgaris:* rendszerént való, köz, közönséges: ordentlich, ordinär, gemein, gewöhnlich. — *b) adv. ex ordine, ex more, communiter, ordinarie:* rendszerént, közönségesen: ordentlich, gewöhnlich, gemeiniglich. — punu, aşedu queva ín réndu: *ordino, dispono, in ordinem colloco:* elrendelni, rendbetenni: in Ordnung stellen. — *seu in ordinem redigo:* rendbe szedni: in Ordnung bringen. — mérge pre réndu, *p. e.* sluşba, páharul', *etc. servatur ordo, ordine procedit:* rendre jár: es gehet nach der Reihe. — ín quine è réndul', *p. e.* la vre o sluşbá: *quem tangit ordo? cuius sunt partes?* kinn vagyon a' sor? an wem ist die Ordnung? wen trifft die Reihe? — pre méne véne réndul': *ordo me tangit:* reám jönn a' sor: die Reihe kömmt an mich. — 2) *i. e.* rénduélá: *ordo:* rend, rend tartás: die Ordnung, ordentliche Beschaffenheit. *p. e.* ţénu, pázescu réndu: *ordinem observo:* rendet tartani: Ordnung halten. — 3) *i. e.* índemáná: *commodum, commoditas:* alkalmatosság: die Gelegenheit, Bequemlichkeit. *p. e.* amu bunu réndu de scrisu: *fruor commoditate scribendi:* jó iró alkalmatosságom vagyon: ich kann bequemlich schreiben. — 4) *p. e.* de a trál, de a face queva, *i. e.* préndere, modru, putére, *vis, facultas:* érték, tehetség: die Kraft, Fähigkeit, das Vermögen. — 5) *i. e* trébá: *negotium, causa:* ügy, dolog, baj: die Sache, Angelegenheit. *p. e.* ámblu in réndul' cuiva: *cuiuspiam negotium curo:* valakinek ügyében eljárni: Jemandes Sache sich angelegen seyn lassen. — 6) *i. e.* órá, datá: *tempus, vix — cis:* idö, íz, vers, rend, kor:

das

Digitized by Google

das Mal, die Zeit. *p. e.* íntu un' réndu: *vice quadam:* egy ízben, egy versen: einmal, einstmals.— în dóá rénduri: *bis, binis vicibus:* kétszer, két ízben: zweymal.— în óre quóteva rénduri: *aliquoties:* egynehány szor: einigemal, etlichemal.— de rénduri de ori: *saepe, saepenumero, frequenter, iteratis vicibus:* gyakran, sok ízben: oft, zu wiederholtenmale. *etc.*— 7) unu réndu de haine: *vestes, vestitus, habitus:* egy rendbéli, köntös: ein paar Kleider. *a Lat. ordo, per Apheresim subtracto r.*

Rénduélá, *f. pl.* eli. Рэндуе́лэ. *subst. V.* Orénduélá.

Rénduescu, ire, itu. Рэндуе́ск, и́ре, и́т. *I. verb. act.* 1) *i. e.* punu, aşezu în réndu: *ordino, digero, dispono, in ordinem colloco, redigo:* elrendelni, rendbe tenni, szedni: ordnen, in Ordnung stellen, anordnen, ordentlich eintheilen.— 2) pre quineva undeva, *p. e.* în vre o slujbá: *dispono, adplico:* tenni rendelni valakit, valahová: anstellen, appliciren.— 3) *i. e.* hotárescu, poruncescu, facu aşedíméntu: *ordino, dispono, statuo, stabilio:* rendelni, határozni: verordnen, anordnen, festsetzen. *II. reciproc.* mé rénduescu, *p. e.* cu quineva în queva slujbá, *i. e.* mé péréndu: *invicem permuto, vario, reciproce ago:* valamit rendre csinálni, egymást felváltani: sich abwechseln, Etwas abwechselnd thun. *a Lat. ordino.*

Rénduitoriu, *m. pl.* ri. Рэндуито́рю. *subst. V.* Orénduitoriu.

Rénunchiu, *m. pl.* ii. Рэнъ́кю. *subst. ren:* vese: die Niere. *V. etiam* rerunchiu. *a Lat ren,— per Apocopen.*

Répáosare. *f.* Рэпъосáре. *subst. V.* Répaosu *subst.*

Répáosatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Рэпъосáт, тз. *adj. mortuus, defunctus, denatus:* halott, kimúlt, hólt: todt, verstorben.

Répaosu. *m.* Рэпáос. *subst. pausa, requies:* nyugvás, megszünés: die Pause, der Stillstand, das Aufhören, Ende.— a vieţii, *i. e.* mórte, pristávire: *decessus, obitus, mors, pausa vitae Lucret. III.* 943) halál, kimúlás: der Todt, das Sterben, der Hintritt. *a Lat. pausa. per Aphacresim detrita syllaba* re.

Repaosu, are, atu. Репáос, áре, áт. *verb act.* 1) *pauso, requiesco:* nyugodni, megszünni: pausiren, innehalten, stillstehen.— 2) *i. e.* moriu: *morior, morte decedo, satis cedo, defungor:* meghalni, kimúlni: sterben, verscheiden, ausldschen.

Répciuni. Рэпчюнй. *V.* Rápciuni.

Répede. Рéпедэ. *I. adj. un. term. celer, citius, velox, repentinus, rapidus:* serény, gyors, sebes, fris, hirtelen, fürge: schnell, hurtig, behend, hastig, plötzlich. *II. adv. celeriter, cito, velociter, repente, rapide:* serényen, gyorsan, sebessen, frissen, szaporán, hirtelen: schnell, geschwinde, hurtig, hastig, plötzlich. *a Lat. rapidus.*

Repedu, dire, itu. Репéд, зúре, и́т. *V.* Rápedu.

Répştescu. Рэпштéск. *et deriv. V.* Rápştescu.

Répuiu. Рэпю́.)

Répunu, nere, pusu. Рэпу́н, нére, пúс.) *verb. act.* perdu, prépédescu, potopescu: *perdo, pessumdo, amitto:* veszteni, vesztegetni, semmivétenni: verlieren, verderben, verthun, zu Grunde richten.

Répunere. *f.* Рэпу́нере. *subst. amissio, perditio, pessumdatio, jactura:* vesztés, vesztegetés: der Verlust.

Rérunchiu, *m. pl.* ii, Рзрэ́нкю. *subst.* 1) unu mîruntaiu: *ren:* vese: die Niere.— de rérunchi: *adj. renalis, p. e.* durére de rérunchi:

Digitized by Google

nunchi: *paesio renalis:* vese fájás: der Nierenſchmerz. 2) o flóre: *V.* Rănunchiu.

Rĕrunchiuţiu, *m. pl.* ţi. Рзрѣнкюц. *subst. reniculus:* kis vese: das Nierchen, eine kleine Niere.

Rĕsădescu, dire, itu. Рзидѣск, дѝре, ѝт. *verb. act. planto, sero, plantas pono:* ültetni, plántálni: Pflanzen ſetzen, verſetzen.

Rĕsădire, *f. pl.* ri. Рзидѝре. *subst. satio, satus, plantatio:* ültetés: das Pflanzen, die Verſetzung der Pflanzen.

Rĕsadu, *m. pl.* uri. *f.* Рзѣдъ. *subst. planta:* palánt, rásza: die Pflanze. — de curechiu: *planta brassicae:* kaposzta plánt: die Krautpflanze.

Rĕsaiu, sărire, itu. Рзѣю, сърѝре, ѝт. *V.* Rĕsărescu.

Rĕsalniţă, *f. pl.* ţe. Рзѣлницъ. *subst. plantarium:* palánt ágy: das Pflanzenbeet.

Rĕsărescu, rire, itu. Рзърѣск, рѝре, ѝт. *verb. act.* 1) sórele, luna, *etc. orior, exorior:* feljönni, kelni, eredni: aufgehen, ſich zeigen, ſichtbar werden. 2) gráu, érbă, puscéle, *etc. prodeo, provenio:* kijönni: aufgehen, aufkommen. 3) *i. e.* plesnescu, pocnescu: *findor:* repedni: ſpringen, einen Riß bekommen.

Rĕsăritóre, *f. pl.* ori. Рзъритоѣре. *subst. pessulus:* retesz: die Klinke, Schnalle am Schloß.

Rĕsăritu, *m. pl.* uri. *f.* Рзърѝт. *sub.* 1) a sórelui, lunei: *ortus:* kelet, feljövet: der Aufgang. *p. e.* a sórelui: *ortus solis:* nap kelet: der Sonnenaufgang. 2) locul' spre rĕsăritu: *oriens, ortus;* napkelet: der Oſt, Morgen, Sonnenaufgang, Orient, das Morgenland. — spre rĕsăritu: *ad orientem:* napkeletre: oſtwärts. — dela rĕsăritu: *adj. orientalis:* napkeleti: öſtlich, morgenländiſch, orientaliſch. *p. e* Beserica dela rĕsăritu, rĕsăritului: *Ecclesia orientalis:* napkeleti Egyház: die orientaliſche, morgenländiſche Kirche. — vĕntul' dela rĕsăritu: *ventus orientalis, Eurus:* napkeleti szél: der Oſtwind, Morgenwind. *a Lat. resilio.*

Rĕsbatu, tere, átutu. Рзъбѣт, тѣре, тѣт. *verb. act. pervado, penetro:* által hatni: durchdringen.

Rĕsbescu, bire, itu. Рзъбѣск, бѝре, ѝт *verb. act.* 1) pre quineva, *i. e.* învingu, biruiu: *vinco, supero:* bírni, meggyözni: beſiegen, überwinden. 2) printrá quariiva: *penetro, pervado:* által menni, keresztül hatni: durchdringen.

Rĕsbîndu, dere, bînsu. Рзъбѝнд, дѣре, бѫнс. *verb. act. p. e* ochii cu órequaré videnie desfétátóre: *pasco, reficio:* gyönyörködtetni: ergötzen.

Rĕsbitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Рзъбитóрїю, тоáре. *adj. penetrans, pervadens:* által járó, keresztül ható: durchdringend.

Rĕsboescu, ire, itu. Рзъбоѣск, ѝре, ѝт. *verb. neut.* mé rĕsboescu: *bello, belligero, bellum gero, pugno:* hadakozni, hartzolni, verekedni: kriegen, Krieg führen. *a Lat. rebello.*

Rĕsboinicu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Рзъбóйникъ, кз. *adj. belliger, bellicosus, bellax, belligerator:* hartzoló, hadakozó: kriegeriſch, ſtreitbar.

Rĕsboiu, *m. pl.* óe. Рзъбóю. *subst.* 1) *i. e.* bátae întrá óre quáriiva Domnitori: *bellum:* had, hartz, háború: der Krieg. — vestescu cuiva rĕsboiu: *bellum indico:* hadat izenni valakinek: den Krieg ankündigen. — pre mare: *bellum maritimum:* tengeri had: der Seekrieg. — pornescu rĕsboiu: *bellum moveo, commoveo:* hadat kezdeni, (indítani): Krieg anfangen, erregen. — batu rĕsboiu: *bello, bellum gero, belligero:* hadakozni: krigen, Krieg führen. — mergu la rĕsboiu: *proficiscor ad bellum:* háborúba menni:

ni: in den Krieg gehen. — mé scolu asupra cuiva cu resboiu, séu rídicu asupra cuiva resboiu: *bellum infero cuipiam:* hadat indítani valaki ellen: bekriegen, befehden, mit Krieg überziehen. — mé gatu la — de resboiu: *bellum paro, adparo:* hadra készülni: sich zum Kriege rüsten. — de resboiu: *adj. bellicus:* hadi: *p. e.* gátire de résboin: *adparatus bellicus:* hadi készület: die Kriegsrüstung. 2) machiná de ţesutu: *textrinum:* szövőszék: der Weberstuhl. — içele, sulul', spata, *etc. V.* la literele sale. *a Lat bellum, per prothesim, et metathesim. vid. cit. Orthog.*

Résbolescu, lire, itu. Ръсболéск, лúре, úт. *verb. reciproc.* mé résbolescu: *me commode, ad lubitum extendo:* kényen, kedve szerént nyújtózni: sich gemächlich ausstrecken.

Résbuná. Ръсбýнъ. *verb. impers.* se résbuná: *serenatur:* derül, feltisztúl: es heitert, hellet sich auf.

Réşchiiu, ére, atu. Ръшкїю, ѣ́ре, áт. *verb. act. fila in alabrum duco:* matolálni, áspolni: haspeln.

Réşchiratu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f* te. Ръшкирáт, тъ. *adj. disjectus, dispersus, dissipatus:* szerte hányatott, oszlatott: zerstreut.

Réşchiru, rare, atu. Ръшкúр, рáре, áт. *verb. act.* 1) *i. e.* ímpráştiiu, rísipescu: *dissipo, dispergo, disjicio:* oszlatni, szilálni, szórni, szerteszélyel hányni: zerstreuen. 2) *p. e.* gáinile ín gunoiu, *i. e.* rúcóiu: *scabo, ruo:* kotorni: grübeln, wühlen.

Réşchitoriu, *m. pl.* óre. *f.* Ръшкитóрю, оáре. *subst. alabrum:* matola, motola, áspó: die Haspel, Garnhaspel.

Réscólá, *f. pl.* le. Ръскоáлъ. *subst. seditio, tumultus:* felzendülés, zenebona: der Tumult, Aufruhr, Aufstand, das Getümmel, die Empörung, Sedition, der Lärm, Rummel.

Réscolescu, lire, itu. Ръсколéск, лúре, úт. *verb. act.* 1) *i. e.* facu réscólá: *tumultuor, tumultum, seditionem excito, turbas cieo:* zenebonát indítani, zènebonáskodni: Unruhe stiften, Aufruhr erregen. 2) prin unéltele, scrisorile cuiva, *i. e.* cuibuescu: *perscrutor, perquiro:* kaparászni, keresgélni: herumsuchen, herumwühlen. 3) *i. e.* méstecu, aruncu la olaltá: *moveo, commoveo, agito, commisceo:* felhányni, felzavarni: aufrühren, aufmischen.

Réscolitoriu, *f.* tóre, *pl.* ori, *f.* óre. Ръсколитóрю, тоáре. *adj. seditiosus, tumultuosus:* zenebonás, békételen: aufrührisch, unruhig.

Réscoptu, *f.* cóptá, *pl.* ţi, *f.* te. Ръскóпт, коáптъ. *adj.* 1) *p. e.* páne: *perpistus, percoctus:* igen megsült: durchgebacken. 2) *p. e.* gráu, póme, *etc. nimis maturus, permaturus:* igen megért: überreif. *a Lat. percoctus, per mut. in* re.

Réscoquu, cóquere, coptu. Ръскóк, коáчере, кóпт. *I verb. act. p. e.* páne ín cuptoriu: *perpinso, percoquo, nimis coquo, pinso:* igen megsütni, elégetni: durchbacken, zu sehr backen. *II. recipr.* mé réscoquu: 1) prin focu, *p. e.* páné ín cuptoriu: *perpinsor, percoquor:* igen megsülni: durchgebacken werden. 2) despre gráu, póme, sémínáturi, *etc. permatúresco, permaturasco, retorresco:* igen megérni: zu sehr reifen.

Réscumpáru, rare, atu. Ръскýмпър, рáре, áт. *verb. act. redimo:* kiváltani, megváltani: erlösen, loskaufen. *a Lat. re et comparò.*

Réscumpárare, *f. pl.* ári. Ръскýмпърáре. *subst. redemptio:* kiváltás,

tás, megváltás: die Loskaufung, Erlösung.

Réscumpárátoriu, *m. pl.* ri. Ръскѹмпъръторю. *subst. redemptor:* megváltó: der Loskaufer, Erlöser.

Resedá, *f.* Ръседъ. *subst Reseda luteala Linn.* Rezeda: das Färbergras, Streichkraut, Hexenkraut, die Resed, Wau.

Résélóu, *m. pl.* óe. Ръсълъѹ. *subst. scobina:* reszelö: das Reibeisen.

Réséluescu. Ръсълѹеск, ире, ит. *verb. act. rado, tero:* reszelni: reiben.

Résfáçare, *f. pl.* ri. Ръсфъцáре. *subst. voluptas, libido, lascivia, mollities:* bujaság, puhaság, testigyönyörüség: die Geilheit, Wollust, Schwelgerey. *a Lat. lascivia.*

Résfáçatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Ръсфъцáт, тъ. *adj.* 1) *i. e.* desmerdatu: *libidinosus, lascivus, voluptibus indulgens:* buja, bujálkodó, puha: wollüstig, weichlig, leichtfertig, geil. 2) *i e.* plácutu, désfátatu: *jucundus, deliciosus, amaenus:* tetzö, kedves, kelemetes: lieblich, reizend, angenehm, ergötzlich.

Résfáçezu, çare, atu. Ръсфъцéз, цáре, áт. *verb. recipro.* mé résfáçezu: *helluor, luxurior, libidini indulgeo, voluptuose vivo:* bujálkodni testigyönyörüségekben élni: schwelgen, ausschweifen, wollüstig leben.

Résfáciune. Ръсфъчюне. *V.* Résfáçare.

Résfrángu, séu rásfríngu, gere, frántu. Ръсфрънг, ѹере, фрънт. *i. e.* sufulcu: *verb. act. replico, retorqueo, sursum destringo:* türni, feltürni: aufstreifen, überschlagen, zurückschlagen. *a Lat. re et frango.*

Réşiná, *f. pl.* ne. Ръшинъ. *subst. resina, pix:* szurok: das Pech, der, das Harz. — ungu queva curéşiná: *pico, resino:* megszurkozni: mit Pech (Harz) verschmieren, verpichen. — unsu cu réşiná: *picatus, piceatus, resinatus:* szurkos: mit Pech, Harz beschmirt. — de réşiná: *adj. piceus: p. e.* fáclie de réşiná: *fax picea:* szurok fáklya: die Pechfackel. — negru qua réşina: *piceus, picinus:* fekete mint a' szurok: pechschwarz. — ferbítoriu de réşiná: *picarius:* szurokfözö (olvasztó): der Pechbrenner. *a Lat. resina.*

Réşinárie, *f. pl.* rii. Ръшинъріе. *subst picaria, officina picaria:* szurok fözö (olvasztó) ház: die Pechhütte.

Réşinariu, *m. pl.* rii. Ръшинáрю. *subst. picarius:* szurokfözö, olvasztó: der Pechbrenner.

Réşinosu, *f.* nósá, *pl.* oşi, *f.* ose. Ръшинóс, ноáсъ. *adj. piceus, resinosus:* szurkos: harzig, pechig.

Résipescu. Ръсипéск. *etc. et deriv. V.* Rísipescu.

Réslogu, *m. pl.* ge. *f* Ръслóг. *subst. assis, oscia, scissus:* bárddal vágott deszka *vulgo* részlog: ein mit der Axt gespaltenes Bret.

Résmiliţiá, *f. pl.* ţe. Ръсмилицъ)

Résmiriţiá, *f. pl.* ţe. Ръсмирицъ) *subst.* 1) *i. e.* harţu, bátae, resboiu: *bellum:* had, hartz, háború: der Krieg. 2) *i. e.* potere: *tumultus, seditio, revolutio:* zenebona: der Tumult, Aufruhr, die Revolution.

Réşnescu, nire, itu. Ръшнéск, нире, ит. *verb. act. mola manuaria molo, contero:* darálni, kézi malomban örleni: schrotten, in der Salzmühle mahlen.

Réşniţá, *f. pl.* ţe. Ръшницъ. *subst. mola manuaria, miliaria, salsaria:* kézi malom: die Handmühle, Salzmühle.

Réspándescu, ire, itu. Ръспъндéск, ире, ит. *verb. act. V.* Rísipescu, *a Lat. re, et, pando.*

Réspasu, *m. pl.* se. Ръспáс. *subst.* 1) *intervallum, tempus inter medium, interjectum:* köz, közben járo idö: die Zwischenzeit, der

Digitized by Google

der Zwischenraum. 2) *V.* Duşu Nro. 2)

Réspicatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Ръспикáт, тъ. *partic. perspicuus, planus. clarus, distinctus:* világos: klar, hell, deutlich.

Réspicatu. Ръспинáт. *adv. perspicue, clare, plane, distincte:* világosan, magyarán: klar, hell, deutlich.

Réspicu, care, atu. Ръспúк, кáре, áт. *verb. act.* 1) *p. e.* queva impáturáturá, *i. e.* desfacu: *replico:* kifejteni, rántzolni, bontani: entfalten, entwickeln, zerlegen. 2) *i. e.* cherescu, facu apriatu: *explico, declaro, clare expono:* kifejteni, megvilágosítani: erklären, erleuchten, entwickeln, deutlich vorlegen. *a Lat. replico.*

Réspinu, ęzu, séu-are, atu. Ръспúн, ęзъ, сáв áре, áт. *verb. neutr.* resuflu *V.* Resuflu.

Respiratie, *f. pl.* ii. Респирáцїе. *subst.* Resuflare, *V.* Resuflare. — respiratie gréuá: *difficilis respiratio:* nehéz lélekzet: schwere Athemholung. *a Lat. respiratio.*

Respíru. Ръспър. *adv. contra situm pilorum:* a' hajnak rendes fekvése ellen: gegen die Lage der Haare.

Résplátescu, tire, itu. Ръсплътéск, тúре, úт. *verb. act. reddo, retribuo, rependo, compenso, remuneror:* viszsza adni, viszszontagolni, meg, vagy (viszsza) fizetni: erwiedern, vergelten.

Résplátire, *f. pl.* ri. Ръсплътúре. *subst. retributio, repensio, compensatio, remuneratio:* viszszontagolás, viszsza, megfizetés: die Vergeltung, Erwiederung.

Résplátitoriu, *m. pl.* ri. Ръсплътитóрю. *subst. retributor, compensator, remunerator:* viszszontagoló, viszszontagfizető: der Vergelter.

Réspundere, *f. pl.* eri. Ръспýндере. *subst.* 1) la vreo íntrebare: *responsio:* felelés: das Antworten. 2) despre quineva, séu queva: *sponsio, assecuratio:* felelés: die Verantwortung.

Réspundu, dere, punsu. Ръспунд, дере, пунс. 1) la vreo íntrebare: *respondeo, repono:* felelni: antworten. — la epistolie quáruiva: *respondeo, rescribo:* felelni, viszsza írni: antworten, zurickschreiben. 2) quelui mai mare cu asprime, necuviinţá, *i. e.* taiu cu cuvéntulu, feleşuescu: *responso, ogganio:* feleldegelni, feleselni, pattogni: resoniren, trotzig antworten. 3) despre quineva séu queva *i. e.* stau bunu: *spondeo, fidem iubeo, assecuro:* felelni, jót állani valaki, vagy valami felöl: Etwas verantworten, gut stehen vor Jemanden, oder Etwas. *a Lat. respondeo.*

Réspunsu, *m. pl.* uri. *f.* Ръспýнс. *subst. responsio, responsum:* felelet: die Antwort.

Réspunsetoriu, *m. pl.* ri. Ръспунсътóрю. *responsor:* felelő: der Antworter.

Respunsu, dere, punsu. Ръспýнс. *V.* Réspundu.

Réstalniţá, *f. pl.* ţe. Ръстáлницъ. *subst. V.* Rástalniţá.

Reştanţie, *f. pl.* tii. Рештáнцїе. *subst. residuum, reliquum, vulgo restantia:* hátra lévő rész: *p. e.* valamelly adoszágból restantia: das Rest. *a Lat. restantia.*

Résteu, *m. pl.* ele. Ръстéв. *subst. V.* Rástelu.

Restignescu, nire, itu. Ръстигнéск, нúре, úт. *ver. ac. adfigo, crucifigo:* felfeszíteni, keresztre feszíteni: kreuzigen.

Réstignire, *f.* Ръстигнúре. *subst.* 1) *i. e.* spánzuraré pre cruce: *crucifixio:* keresztre való felfeszítés: das Kreuzigen, die Kreuzigung. 2) *i. e.* icóna restignirii Dom-

Digitized by Google

Domnului Hristosu: *Crucifixum:* feszület: das Kruzifix.

Réstignitoriu, *m. pl.* ri. Ръстигнитóрю. *subst. crucifixor*: felfeszítő: der Kreuziger.

Réstignitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Ръстигнúт, тъ. *adj. crucifixus:* felfeszített: gekreuziget.

Restócá, *f. pl.* ce. Ръстоáкъ. *subst. fossa, canalis:* árok, sántz: der Canal, Graben.

Réstornu, nare, atu. Ръстóрн, нáре. áт. *verb. act.* (prévólescu) *everto, inverto, subverto:* feldűlteni, dönteni: umwerfen, umstoßen. *a Lat. everto, per metathesim.*

Résturnare, *f. pl.* ári. Ръстврнáре. *subst. eversio, inversio, subversio*: feldűltés, döltés: das Umwerfen, Umstoßen.

Résturnatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Ръстврнáт, тъ. *adj. inversus, subversus:* feldőlt: umgeworfen, umgestoßen.

Résucescu, cire, itu. Ръсвчéск, чúре, úт. *duplico, contorqueo:* sodorítani, seríteni: zwirnen.

Résucitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Ръсвчúт, тъ. *adj. duplicatus, dupliciter contortus*: seretett, sodorított: gezwirnt. *p. e.* métasá resucitá: *filum sericum duplicatum:* selyem, czérna, serített selyem: die Nähseide, gezwirnte Seide.

Résuflare, *f. pl.* ári. Ръсвфлáре. *subst. spiritus, respiratio, rerespiratus, respiramentum:* lélekzés, lélekzett: das Athemholen, Ausathmen, der Athemzug.

Résuflátóre, *pl.* ori. Ръсвфлатоáре. *sub. spiramen, respiramen, spiraculum respiraculum:* lélekző lyuk, szelelő lyuk: die Luftröhre, das Luftloch, die Oeffnung.

Résuflu, flare, atu. Ръсвфлв, флáре, áт. *verb. act. spiro, respiro, spiritum duco:* lélekzeni, lehelni: athmen, Athem holen.

Résunare, *f.* Ръсвнáре. *subst. resonantia:* viszszahangzás: die Ertönung, der Wiederschall.

Résunátoriu, *f.* óre, *pl.* ori, *f.* re. Ръсвнътóрю, тоáре. *adj. resonus, resonabilis:* zengő, hangzó viszsza hangzó: schallend, ertönend, wiedertönend. *item V.* Sunátoriu.

Résunetu, *m.* Ръсвнет. *subst. resonantia, Echo:* viszsza zengő szó, Ekho: der Wiederschall, Wiederhall, Nachhall, Echo. *item V.* Tunetu: *sonitus:* hangzás, zengés: der Schall, Hall, Klang.

Résunu, are, atu ръсвн, áре, áт. *verb. act.* sono, *resono, vocem reddo*: zengeni, hangzani, szóllani, viszsza hangzani, trombita harsogni: hallen, schallen, erschallen, ertönen, wiederschallen, wiedertönen. *a Lat. resono.*

Résvlétescu, tire, itu. Ръсвлътéск, тúре, úт)

Résvrétescu, tire, itu. Ръсврътéск, тúре, úт) *verb. act. concito, incito, sollicito:* fellázasztani, felháborítani, fellármázni: aufwiegeln, aufrührisch machen.

Résvrétire, *f. pl.* ri. Ръсврътúре. *subst. concitatio, incitatio, sollicitatio:* fellázasztás, felháborítás: die Aufwiegelung.

Résvrétitoriu, *m. pl.* ri. Ръсврътитóрю. *subst. concitator, incitator, sollicitator, turbator:* fellázasztó, háborító: der Aufwiegler.

Résvrétitoriu, *f.* óre, *pl.* ri, *f.* re. Ръсврътитóрю, тоáре. *adj. verb. turbulentus, seditiosus:* háborgó, zenebonás: aufrührisch, aufwieglerisch.

Rétácescu, cire, itu. Рътъчéск, чúре, úт. *verb. act. erro, aberro:* tévedni, tévelyedni, tévelygeni: irren, abirren. — incóce incolè: *circumerro:* herumirren.

Rétácire, *f.* Рътъчúре. *subst. error, aberratio:* tévellygés, tévedés: die Irre, Irrung, das Irren, der Irrthum.

Ré-

Rĕtăcitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. ꝛɐ-ᴛᴢɴ́ɴᴛ, ᴛᴢ. *adj. errans, aberrans, errabundus:* tévelygő: irrig, irrend.

Rĕtézu, *m. pl.* uri. ꝛɐᴛᴋ́ᴢ. *subst. vectis, pessulus:* retesz: der Riegel.

Rĕtezu, zare, atu. ꝛɐᴛᴋ́ᴢ, ᴢáꝛɐ, áᴛ. *verb. act.* 1) *i. e.* taiu, curmu, ciuntu queva josu: *p. e.* pĕrulu de pre capu, vre unu trunchiu, vre o mlădiţă: *trunco, abseco, scindo, demeto:* levágni, metzeni, nyírni: ſtutzen, abſtutzen, abſchneiden, abſcheeren. — fagurul' din coşniţă: ziedeln. 2) taiu pre margini, *p. e.* vre o főie de hártie: környül metzeni: umſchneiden.

Rĕu, *m. pl.* ĕle. *f.* ꝛĕ́ɐ. *subst.* 1) *malum:* roszszgonosz: das Uibel, das Böſe. — facatoriu de rĕu: *maleficus:* gonosztévő: der Uibelthäter. 2) *i. e.* bólă: *morbus, malum:* rosz betegség: das Uibel, die Krankheit. *p. e.* mi rĕu: *male mihi est, male valeo, aegroto:* roszúl vagyok, beteg vagyok: mir iſt übel, ich befinde mich ſchlecht, übel. *a Lat. reus.*

Rĕu, *f.* rĕ, *pl.* ĕi, *f.* le. ꝛĕ́ɐ, ꝛɐ́. *adj.* în quátu se împrotivésce binelui: *malus, nequam, improbus:* rosz, gonosz: ſchlecht, ſchlimm, böſe, übel. *p. e.* omu rĕu: *homo nequam, malus:* rosz, gonosz ember: ein ſchlechter, böſer Menſch. 2) *i. e.* mărşavu, hithionu: *macer, maculentus:* ösztövér, sovány, hitvány, mager. dela *reus:* vinovatu.

Rĕu, ꝛĕ́ɐ. *adv. male, nequam, improbe:* roszúl, gonoszúl: ſchlecht, böſe, ſchlimm, übel. se pórtă rĕu: *male se gerit:* roszúl viseli magát: führt ſich ſchlecht auf.

Rĕutate, *f. pl.* åţi. ꝛɐᴢᴛáᴛɐ. *subst. malum, malitia, malignitas, malitiositas, nequitia:* rosz, roszasság, gonoszság: das Böſe, Schlimme, die Bosheit, Schlechtigkeit.

Rĕzbatu, Rĕsbescu *et deriv: V.* Rĕsbatu, Rĕsbescu.

Rezedă, *f.* ꝛɐᴢɛ́ᴅᴢ. *subst.* o plantă. *V.* Resedă.

Rĕzeşu, *m. pl.* uri. ꝛɐ́ᴢɯ. *subst. spiritus cremati:* rezes: der Brandweingeiſt.

Rĕjnescu, Rĕjniţă, *V.* Rĕşnescu, Rĕsniţă.

Rĕvariu, *m. pl* ri. ꝛɐᴋáꝛɯ. *subst. catinum eluacrum, catinum eluendis, carnibus:* abárlótál: der Spühlnapf, Weidling.

Révenu, Revenélă *etc. V.* Ravénu, Rávenélă.

Rĕvĕrsu, sare, atu. ꝛɐᴋáꝛᴄ, ᴛáꝛɐ, áᴛ. mai alesu *impersonal:* sĕ rĕvarsă, 1) despre óre quare apă, quándu ése preste ţermure: *exundo, redundo:* kiáradni: austreten, übertreten, überſtrömen, ſich ergießen. 2) se rĕvarsă de dió: *illucescit, lucescit:* virad, felvirad, kezd viradni, hasad a' hajnal: es tagt, der Tag bricht an. *Ital.* versare, *fundere, effundere, spargere.*

Rĕvnă, *f.* ꝛɐ́ᴋɴᴢ. *subst. et deriv: V.* Rávnă.

Rĭbariu, *m. pl.* ri. ꝛɐᴋáꝛɯ. *subst.* o passere: *Sterna:* Halászmadár: die Meerſchwalbe.

Rĭbiţă, *f.* ꝛɐᴋɯ́ᴢ. *subst.* unu pésce, *i. e.* moiscă: *gobius:* kövihal, gobhal, töltsérhal: die Grundel.

Rĭcăescu, ire, itu. ꝛɐᴋᴢɛ́ᴋ, ɯ́ꝛɐ, ɯ́ᴛ. *I. ver. act. p. e.* in păméntu: *rimo, ruo, scabo:* túrni, vájkálni, kotorni: ſcharren, wühlen, kratzen, krücken. *II. reciprocum:* mĕ rĭcăescu *p. e.* cu queva póvară, lucru greu, *i. e.* mĕ trudescu, mĕ zolescu: *luctor, adnitor, vires intendo:* bajlódni, fáradozni, tusakodni: ringen, alle Kräften anwenden.

Rĭcăiturá, *f. pl.* ri. ꝛɐᴋɯᴛɯ́ꝛᴢ. *subst.* 1) *rimatura:* turás: die Wühlung, das Scharren. 2) *i. e.* zolitură, luptă: *lucta:* tusakodás: das Ringen.

Ri-

Digitized by Google

Rîcáiu, ire, itu. Ръ́кѫю, и́ре, и́т. *verb. act. V.* Ricáescu.

Rîdicare, *f. pl.* ári. Ръдикáре. *subst. levatio, elevatio, sublatio*: emélés, felemelés: das Heben, Aufheben, die Hebung.

Rîdicata, Ръдикáта., *adv.* cu rîdicata (cu arsa): *summatim, universim*: öszvességgel, általan fogva, egy általyában: überhaupt.

Rîdicáturá, *f. pl.* úri. Ръдикътȣ́ръ *subst. i. e.* rîdicare: *levatio, elevatio, sublatio*: emelés: die Hebung. séu *i. e.* povará de rîdicatu: *onus levandum*: emelni való tere: was gehoben wird.

Rîdicu, care, atu Ръди́к, кáре, áт. *I. verb. activ. levo, tollo, attollo, elevo, subrigo*: emelni, felemelni: heben, aufheben. *II. reciprocum*: mé rîdicu 1) *p. e.* in dóá picióre, in vérfulu dégetelotu: *erigor, attolor*: ágaskodni: sich bäumen. 2) *i. e.* aluatul', plámáditura: *fermentesco, effervesco*: megkelni, pesgeni: gähren, aufgehen.

Rîdu, dere, rîsu. Ръ́д, дере, ръ́с. *verb. act.* 1) *rideo*: nevetni, katzagni: lachen. — cuiva, séu spre quineva: *arrideo, adrideo alicui*: nevetni valakire: anlachen, zulachen, anlächeln Jemanden. — de quineva, séu pre quineva: *irrideo quempiam*: kinevetni, katzagni valakit: Jemanden auslachen. — cu hohotu: *cachinnor*: hahatálni: laut lachen. — de abé, *i. e.* omijescu, jimbescu: *subrideo*: mosolygani, elmosolyodni: lächeln, schmuzeln. 2) cu quineva, *i. e.* glumescu, mé întrecu: *jocor, nugor*: tréfálni, tréfálkodni, komázni: scherzen, spasen, schäckern, Scherz treiben. *a Lat. rideo. Ital* ridere.

Rîiá, séu rôia, *f.* Ръ́е, сáв ръ́ѣ *subst.* umedélá putrîdá quare ésá de séne afará din trupu pe pele, şi fórte máncá: *scabies, scabities, agra, impetigo, porrigo*: rüh: die Räude, Rätze, Räudigkeit. *usu.* Rîia ouiloru, a caiiloru, şi altor vite: *scabies ovium, equorum, et aliorum animalium*: rühes betegségek a' juhoknak, s' más állatoknak: die Räude bey den Schafen, Pferden, und übrigen *etc.* Rîia încépe ase ivire: *scabies caepit irrepere*: a' rüh kezd kiütni: die Krätze fängt sich an zu ausscharren. *Etym a Lat. Agria, sublatis primis duabus litteris*: *Graece* αγρια *Celcus.* 5, 28.

Rîiezu, séu rôiezu, ére, étu. Ръ́ез, ѣ́ре, ѣ́т. *verb. neutr.* mé împlu de rôiá: *scabie inficior, scabiosus fio*: megrühesedni: krätzig werden.

Rîiosu, séu rôiosu, *f.* ósá, *pl.* şi. *f.* óse. Ръїóс, оáсъ. *adj.* cu rîiá, plénu de rôiá: *scabiosus, scaber, porriginosus, plenus scabie*: rühes: krätzig, räudig. *Prov.* o (una) óue rôiósá împle tótá turma: *morbida facta pecus, totum corrumpit ovile*: egy rühes júh meg rontya az egész nyájat: ein räudig Schaf steckt die ganze Herden.

Rôiá, séu rîiá, *f.* Ръ́ж. *V.* Rîia. *Ital.* Rogna *Gal.* Rogne, *Hisp.* Ronna. — e (éste) plénu de rôiá: *plenus scabie*: tele rühel: voll Krätze. *Ital.* pien de regna: *Gall.* plein de rogne: *Hisp.* eleno de ronna.

Rôiezu, séu rîiezu, ére, étu. Ръїéз, ере, áт. *V.* Rîiezu.

Rôiosu, séu rîiosu, *f.* ósá, *pl.* oşi, *f.* óse. Ръїóс, оáсъ. *adj. scabiosus*: *V.* Rîiosu. *Ital.* regnoso. *Gall.* rogneux. *Hisp.* ronnoso.

Rîma, *f. pl.* me. Ръ́мъ. *subst. lumbricus terrae*: földi giliszta: der gemeine Erdwurm, Regenwurm.

Rîmátoriu, *m. pl.* ri. Ръмътóрю. *subst. V.* Porcu.

Rîmátoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Ръмътóрю, тоáре. *adj. rimans, ruens,*

ruens, *rimator:* túró, túrkáló: wühlend, scharrend.

Rîmáturá, *f. pl.* ri. Ръмътȣ́ръ. *subst. rimatura:* túrás, túrkálás: die Wühlung. *a Lat. rimatura.*

Rîmu, mare, atu. Ръ́м, ма́ре, а́т. *verb. act.* (scurmu): *rimo, rimor, ruo:* túrni, túrkálni: wühlen, scharren. *a Lat. rimo.*

Rîndune, *f. pl.* nele. Ръндȣнѣ̀. *subst. V.* Rúnduné.

Rînescu, ire, itu. Ръне́ск, и́ре, и́т. *V.* Rânescu.

Rîngescu, gire, itu. Ръню́ск, ци́ре, и́т. dinţii, séu mê rîngescu: *verb. reciprocum: ringor, dentes nudo:* vigyorogni, vigyorgani, fogát mutatni: die Zähne blecken, oder fletschen. *a Lat. ringor.*

Rîngire, *f.* Ръню́ре. *subst. rinctus, nudatio dentium:* vigyorgás: das Fletschen der Zähne.

Rînsá, Rînzá, Rînzasu, *V.* Rânsá.

Rîpá, *f. pl* e. Ръ́пъ. *subst.* 1) *i. e.* ţermure: *rippa, littus:* part. das Ufer. 2) unu locu prépástiosu: *locus praeruptus:* meredek helly: ein steiler, abschüßiger, abgebrochener Ort. *a Lat. rippa.*

Rîposu, *f.* pósá, *pl.* şi, *f.* se. Ръпо́с, поа́съ. 1) *adj.* que éste lónghe ţermure: *ripensis:* parti: am Ufer befindlich. 2) *i. e.* prépástiosu: *praeruptus, praeceps:* meredek, szakadott: steil, abschüßig, abgebrochen.

Rîpştescu. Ръпште́ск. *et deriv. V.* Rápstescu, dela, *rixor:*

Rîpu, *m. pl.* uri. *f.* Ръ́п. *subst. scabies porcorum:* disznórüh: die Schweinräude.

Rişcaşá, *f.* Ришка́шъ. *subst.* (hurezu, urezu): *Oriza:* riskása: der Reis, Reiß.

Rişchiiu, ére, atu. Ръ́шкїю, е́ре, а́т. *verb. act.* et *deriv. V.* Réschiiu.

Rişcovu, *m.* Ришко́в. *Agaricus canthorellus, vel deliciosus:* sárga gomba, róka' vargánya: der Pfißerling, Neizger, Rietsche.

Rîsipescu, pire, itu. Ръсипе́ск, пи́ре, и́т. *verb. act.* 1) *p. e.* fénu, paie, ómeni *etc. i. e.* réşchiru, imprastiiu: *dissipo, dispergo, dispicio:* szerte hányni, szerte szórni, szilálni, oszlatni: zerstreuen, hin und her streuen. 2) bani, avére, *i. e.* potopescu, prépédescu: *dilapido, prodigo, profundo, effundo:* pazarni, pazérlani vesztegetni, tékozlani: verschwenden, verprassen, verthun.

Rîsipire, *f.* Ръсипи́ре. *subst.* 1) *dissipatio, dispersio:* szerte hányás szélyesztés, szelyel szórás, oszlatás szilálás: das Zerstreuen, die Zerstreuung. 2) *dilapidatio, profusio, effusio,* pazérlás, tékozlás, vesztegetés: die Verschwendung, Verprassung. *a Lat. dispensio, per metathesim.*

Rîsipitoriu, *m. pl.* ri. Ръсипито́рю. *subst.* 1) *dissipator:* elszélesztö: der Zerstreuer. 2) — de avére: *prodigus, dilapidator:* pazérló: der Verschwender.

Rîsipitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Ръсипи́т, тъ. *adj. dispensus, disipatus:* elszélesztetett: zerstreut.

Rîşnescu, Rîsniţá, *V.* Rêsneşcu, Rêşniţá.

Risu, *m.* Ри́с. *subst.* o férá sîlbaticá: *Pardus:* Párdutz: der Parder, das Pantherthier.

Rîsu, *m. pl.* uri. Ръ́с. *subst. risus:* nevetés, nevetség, katzagás: das Lachen, das Gelächter. — de rîsu: *adj. ridiculus, risu dignus:* nevetséges: lächerlich. *a Lat. risus.*

Ritoricá, *f.* Ритори́къ. *subst. Rhetorica, ars oratoria:* ékesen szóllásról szólló tudomány: die Rhetoric, die Redekunst.

Ritoricescu, *f.* céscá, *pl.* sci. Риторичѐск, чѣ́скъ. *adj. rhetoricus:* retorhoz, vagy retorikához való: rhetorisch.

Ri-

Digitized by Google

Ritoricésce. Ритоpичѣ́ще. *adv. rhetorice*: retorika szerént: rhetorisch, nach Redekunst.

Ritoru, *m. pl.* ri. Ри́тор. *subst. Rhetor*: ékesen szólló, Retor: der Rhetor. *a Graeco* ργτηρ *orator.*

Rítu, *m. pl.* uri. *f.* Рѣ́т. *V.* Rátu.

Rituşu, *m. pl.* uri. *f.* Ри́тѣш. *subst. ritus*: vallásbéli külsö rendtartás: ein äußerlicher Religions Gebrauch. *a Lat. ritus.*

Ríu, *m. pl.* uri. Рѣ́в. *subst. rivus, aqua fluvia*: patak, kissebb follyóvíz: der Bach, ein kleiner Fluß. 2) aşa se numesce pre unele locuri Ariéşul'. *V.* Ariéşu. *Hisp.* rio. *Graece* ρεω *fluo.*

Ríuescu, ire, itu. Рѣвéск, и́ре, и́т)

Ríuezu, ire, itu Рѣвéз, и́ре, и́т) *verb. neutrum*: *rivatim fluo*: patak gyanánt follyni: strömen, bachweise fließen.

Ríurélu, *m. pl.* le. *f.* Рѣврéл. *subst. rivulus*: patakotska: das Bächlein.

Ríurezu, rire, itu. Рѣврéз, ри́ре, и́т. *V.* Ríuezu.

Ríuţu, *m. pl.* uri. *f.* Рѣ́ц. *V.* Ríurelu.

Rízu, dere, rísu. Рѣ́з, дере, рѣ́с. *verb. act. V.* Rídu.

Rízá, *f. pl.* ze. Рѣ́зъ. *subst. V.* Rázá.

Rízétoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* ore. Рѣзътóрю, тоáре. *adj. ridibundus*: nevetö: lachend. *seu subst. risor*: der Lacher.

Ríjnescu, Ríjniţá, *V.* Réşnitá.

Rívná, *f.* Рѣ́внъ. *subst. et deriv. V.* Rávná.

Róbá, *f.* Роáбъ. *subst. i. e.* tiribónţá, cáruţá, séu tilégá cu o rótá: *pabo, curriculum trussatile*: targontza: der Schubkarn, Schiebbock. *a Lat. pabo p. mutato in r.*

Róbá, *f. pl.* be. Роáбъ. *subst.* 1) *mancipium femina*: robosz szony: die Sclavinn. 2) *i. e.* prinsá: *captiva*: rab (fogoly) aszszony: die Gefangene. 3) *i. e.* slujnicá: *serva, famula, ancila*: szolgáló: die Magd, Dienstmagd, das Dienstmensch.

Robescu, bire, itu. Робéск, би́ре, и́т. *I verb. activ.* — pre quineva, 1) *i. e.* préndu, séu ducu ín robie: *capio, in captivitatem adduco*: elfogni, rabságba vinni: gefangennehmen. 2) *i. e.* ténu ín robie: *in captivitate detineo*: fogságban tartani: in der Gefangenschaft halten. *II. verb. neutr.* súntu ín robie: *captivus sum*: rabaskodni, rabságban lenni: gefangen, in der Gefangenschaft, im Gefängniße seyn.

Robie, *f.* Рóбїе. *subst. captivitas, servitus*: rabság, fogság: die Gefangenschaft, die Sclaverey.

Robotá, *f. pl.* te. Робóтъ. *subst.* slujbá la Domni: *angaria, opera, serva, servitium dominale*: robot, földes Urasság szolgálatya: der Frohndienst, Hofdienst, des Scharwerk, die Robott.

Robotaşu, *m. pl.* şi. Робωтáш. *subst. praestans operam servam*: földes Urasság szolgálattyát tévö: der den Frohndienst verrichtet.

Robu, *m. pl.* bi. Рóб. *subst. mancipium*: rab: der Sclav. 2) *captivus*: fogolyrab: der Gefangene. 3) *i. e.* şerbu, slugá: *servus, famulus*: szolga: der Diener, Knecht.

Rochie, *f.* Рóкїе. *subst.* (sugná) *toga muliebris*: szoknya: der Weiberrock. Rochiuţá, *dimin.*

Rociu, *m. pl.* ci. Рóчю. *subst. verriculum, funda piscatoria*: halász zsák: der Hamen, die Wathe.

Rocoiná, *f.* Рокои́нъ. *subst. Alsine media Linn.* Tyúkhúr, Tíkhúr: der Hühnerdarm, das Vogelkraut.

Ródá, *f. pl.* de. Роáдъ. *subst. fructus*: termés: die Frucht. buná séu multá: *fertilitas, faecunditas, uberias*: termetség, termékenység: die Fruchtbarkeit.

Rodescu, dire, itu. Родéск, ди́ре, и́т. *fructifico, fructus adfero, pro-*

Digitized by Google

procreo, *produco*: teremni, gyümöltsözni: Früchte tragen.

Rodie, *f.* Ródïe, *subst. granatum*, *malum granatum*, *punicum*: póma gránát: der Granatapfel. pomu de rodie: *malus punica*: póma gránátfa: der Granatenbaum, Granatapfelbaum. scórţá de rodie: *Malicorium*: pomagránát' héja: die Schale des Granatapfels. — flóré rodii: *Balaustium*: pomagránát' virága: die Granatenblüthe, Granatapfelblüthe. *a Gr.* ροια, malum granatum.

Rodire, *f. pl.* ri. Родúре. *subst.* 1) *fructificatio, procreatio*: termés, gyümöltsözés: die Fruchtbringung. 2) *i. e.* ródá multá: *fertilitas*, *fecunditas*, *ubertas*: termetség, termékenység, jó termés: die Fruchtbarkeit.

Roditoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* Родитóрїŭ, тоáре. *adj*, *fructuosus*, *fructifer*, *fecundus*, *fertilis*, *uber*: termékeny, jó terméső: fruchtbar, fruchtbarlich, Früchte tragend, ergiebig, reichlich tragend.

Roditu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Родúтц. *adj.* *uber*, *fertilis*, *fructibus abundans*: termett: fruchtbar, reich an Früchten, gesegnet.

Rodosu, *m.* dósá, *f. pl.* şi, *f.* se, Родóс, доáцз. *adj. V.* Roditoriu.

Rodu, dere, rosu. Рóд, дере, рóс. *verb. act.* 1) queva cu gura: *rodo*: rágni: nagen, benagen. — de totu, séu cu totulu: *corrodo*: megrágni: nagen, benagen, zernagen. — rodu imprejuru: *circumrodo*: környül megrágni: ringsherum benagen. — rodu din nainte: *praerodo*: elöl megnágni: vorn benagen. — rodu de pre queva josu: *derodo*: lerágni: abnagen. 2) — queva lucru portándul': *detero*: koptatni: abnützen. *a Lat. rodo. Ital.* rodere.

Rodu, *m. pl.* uri. Рóд. *subst. fructus*: gyümölts, termés: die Frucht. póme: gyümölts: das Obst. aducătoriu de rodu, roditoriu: *fructifer*: termö, gyümöltshozó: fruchtragend, fruchtbar.

Roescu, ire, itu. Роéск, úре, úт. *verb. act. examino*, *examen* (*fetus*) *exmitto*: rajzani: schwärmen.

Roghină, *f.* Рóгнцз. *subst. V.* Rovină.

Rogozosu, *f.* zósă, *pl.* şi, *f.* se. Рогозóс, зоáцз. *adj. carice refetus*, sásos: riethgrasig, schilfig.

Rogozu, *m pl.* ze. Рóгоз. *subst. Carex pseudocyperus: Linn*: sás, sáte: das Riethgras, das Schilf.

Rogojină, *f. pl.* ni. Рогожúнз. *subst. storea*, *matta*: gyékény: die Binsendecke, Schilfflechte, Rohrdecke.

Rogu, rugare, atu. Рог, рúгáре, áт. *verb. activ. vel recipr.*: — pre quineva séu mé rogu de quineva, cuiva, la quineva: *rogo*, *oro*, *quaeso*, *precor*: kérni: bitten. — de quineva de iertare: *veniam rogo*, *deprecor*: megkövetni, engedelmet botsánattal kérni: abbitten, um Vergebung, Verzeihung bitten. — rogu pre quineva, séu mé rogu cuiva de quineva cu mare plecăciune: *supplico*, *obsecro*, *demisse oro*, *exoro*: esedezni, könyörögni, alázatsan kérni, instálni: flehen, unterthänig, demüthig bitten. — mé rogu lui Dumnedeu: *precor*, *comprecor*, *oro*: imádkozni, könyörogni: beten. *a Lat.* rogo *ital.* pregare.

Roibă, *f.* Рóйбз. *subst.* o plantă: *Rubia tinctorum Linn*: buzérfü, festöfü, piros itó: der Grapp, Krapp, die Färberröthe.

Roire, *f. pl.* ri. Рóйре
Roitu, *m. pl.* uri. Рóйт } *subst. emissio examinis* (*fetus*): rajzás: das Schwärmen.

Roiu, *m. pl.* uri. Рóю. *subst. examen apum*: raj, rajméh: der Schwarm, Bienenschwarm. — Roiuţu: *dimin.*

Ro-

Digitized by Google

Roma, *f.* Ρόμα. *subst. Roma:* Roma városa: die Stadt Rom. — din (dela) Roma: *Romanus:* Romai: aus Rom, römisch.

Románésce. Ρομѫнѣ́ще. *adv.* 1) *valachice:* oláhul: walachisch. 2) chiaru, vérde, apriatu, oblu: *aperte, clàre, plane, distincte:* magyarán, világosan: deutlich, ausdrücklich.

Románescu, *f.* néscá, *pl.* sci. Ρομѫнéск, нѣ́скъ. *adj. valachicus, dacoromanus:* Oláh: wolachisch. *p. e.* limba románéscá: *lingva valachica (dacoromana):* oláh nyelv: die walachische Sprache. — Ţérá Románéscá: *Valachia, Olachia:* Oláh ország: die Walachey.

Románie, *f.* Ρομѫ́нїе. *subst. lingva valachica:* oláh nyelv: die walachische Sprache. — pre románie: *valachice, linqua valachica:* oláhul, oláh nyelven: walachisch, in der walachischen Sprache.

Romanu. *m.* Ρωμáн. *subst.* o plantá: *Chysanthemum, Linn:* Ökörszemvirág: die Wucherblume, Johannisblume, Genseblume.

Romanu, *m. pl.* ni. Ρωμáн. *subst. Romanus:* Romai: ein Römer.

Románu, *m. pl.* ni. Ρομѫ́н. *subst. valachus, vlachus, dacoromanus:* oláh: der Walache. — Románá: *valacha, dacoromana:* oláhné, oláaszszony: die Walachinn.

Romanu, séu Rómlénu, *f.* ná, *pl.* ni, *f.* ne. Ρѫмлѣ́н, нъ. *adj. Romanus:* romai: der Römer, (die Römerinn).

Rómlenésce, Románésce. Ρѫмленѣ́ще, Ρομѫнѣ́ще. *adv. romane:* romajúl: römisch.

Rómlenescu, *f.* néscá, *pl.* sci, séu Románescu. Ρѫмленéск, нѣ́скъ. *adj. romanus:* romai: römisch.

Romoniţá, *f.* Ρομони́цъ. *subst.* o plantá: *Matricaria, chamomilla, Linn:* mezei szekfü: die Chamille, der Romey.

Rónchezu, zare, atu. *et deriv. V.* Ránchezu.

Róo. *m.* Ρόαω. *subst. ros — roris:* harmat: der Thau. — cade, séu picá róo: *rorat:* harmatozik: es thauet. — aducátoriu de róo, *p. e.* nópte: *roriger, rorifer:* harmathozó: thaubringend. — plénu de róa: *roridus, roscidus, rorulentus:* harmatos: bethaut. — qua róa, 1) *i. e.* crudu, téneru, móle: *tener, mollis, delicatus:* gyenge, lágy: zart, weich, delicat. *b) i. e.* trecátoriu, nestátornicu: *fluxus, caducus, inconstans, instabilis:* múlandó, álhatatlan: vergänglich, hinfällig, unbeständig. *a Lat. ros.*

Róo dulce. *f.* Ροάω дѹ́лче. *subst.* (strighe): *melligo:* édes harmat, méz harmat: der Honigthau.

Roorare. *f.* Ρωωρáρε.) *subst.*
Róorare. *f.* Ρзорáρε.)
roratio: harmatozás: das Herabfallen des Thaues.

Rooratu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Ρωωρáт, тъ.)

Róoratu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Ρзорáт, тъ.) *adj. roradus, roridus, roscidus, rorulentus:* harmatos: bethaut. *Ital.* irrorato.

Roorezu, rare, atu. Ρωωρéз, рáρε, áт.)

Róorezu, rare, atu. Ρзорéз, рáρε, áт.) *verb. act. roro:* harmatozni: thauen. séu *imperson:* roorézá, — ρωωрѣ́зъ: *rorat:* harmatozik: es thauet. *a Lat. roro. Ital.* rorare.

Roşalá, *f. pl.* ele. Ρωшáлъ. *subst. rubrica, color ruber:* veres festék: der Röthel, oder Röthelstein, die rothe Farbe.

Roşaţá, *f. pl.* eţe. Ρωшáцъ. *subst.* 1) façá roşie: *rubor: rubedo:* pirosság, veres szín: die Röthe, die rothe Farbe. 2) *i. e.* orbanţu: *Erysipellas, Gutta rosacea:* orbántz, hagymázszeplö: der Rothlauf,

Digitized by Google

Rothlauf, die Rose. în dénţi (mă-sele): *rheumatismus dentalis:* föből fogakba lefolyó nedvesség: der Fluß in den Zähnen. *Ital.* rossezza.

Roşcobanu, *f.* nă, *pl.* ni, *f.* ne. Рошкобáн, нъ. *adj. genis rubris, facie rubra:* piros artzú: rothbäckig.

Roscolescu, lire, itu. Ротколéск, лúре, úт.)

Roscorescu, rire, itu. Роткорéск, рúре, úт.) *verb. act. i. e.* reşchiru, împroşcu, împraşchiu: *disjicio, dissipo:* szerte hányni, szélyeszteni: zerstreuen, herumschmeißen. *item: V.* Réscolescu Nro 2) 3)

Roşcovă. *f.* Рошкóвъ. *subst. Ceratonia siliqua, Linn:* szent János kenyere: das Johannisbrod, Bockshörnlein.

Roşcovanu, *f.* nă, *pl.* ni, *f.* ne. Рошковáн, нъ. *adj. V.* Roşcobanu.

Roşele. Рошéле. *subst. plur: V.* Roşalá.

Roşescu, şire, itu. Рошéск, шúре, úт. *I. verb. act.* queva: *rubefacio, rubrum reddo:* veresiteni, veresen, pirosan csinálni: röthen, roth machen. *II. neutr.* séu mĕ roşescu, 1) *i. e.* mĕ facu roşu: *rubesco:* veresedni, pirosodni: roth werden. 2) de ruşine: *rubeo, erubesco:* pirúlni, megpirúlni: erröthen.

Roşétecu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Рошéтек, къ. *adj. rubidus, rubicundus, subruber, subrufus, subrubicundus:* vereses, veresellö: röthlich, etwas roth. *Ital.* rosiccio, *rubidus.*

Rosichină, *f. pl.* ne. Рошкúнъ. *subst. bacca, uvae pastae:* apró szöllö: die kleine Rosine.

Roşietecu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Рошиéтек, къ. *adj. V.* Roşétecu.

Roşiorá. *f.* Рошиóръ. *subst.* filiminá: *Calendula officinalis, Linn:* tűz virág, perennis: die große Ringelblume.

Roşioru, *f.* óră, *pl.* ori, *f.* óre. Рошиóр, óръ. *adj. rubellus, rubellulus, ruseolus. Prudent:*) *rubicundulus:* veresetske, pirosotska: etwas röthlich. séu *V.* Roşétecu.

Roşiu, *f.* şie, *pl.* şii. Рошíй, шíе. *adj.* 1) *ruber, rubrus, rutilus, russus. Lucr: IV.* 73. veres, piros: roth.— la pîru: *rufus:* veres hajú: rothköpfig, rothhaarig, *vel subst.* der Rothkopf.— Maré roşie: *mare rubrum:* veres tenger: das rothe Meer. — ouu roşiu: *ovum rubrum:* piros tojás: ein rothes Ey. 2) coloru roşiu: *color ruber:* veres szín: die rothe Farbe. *Ital.* rosso. *Gall.* rouge.

Roşiuţu, *f.* ţă, *pl.* ţi, *f.* ţe. Рошиўц, ца. *adj. V.* Roşioru.

Rosmarinu. *m.* Росмарúн. *subst. Rosmarinus, rosmarinum:* Rozmaring, Rozmarint: der Rosmarin.

Roşteiu, *m. pl.* éie. Роштéю. *subst.* crate: *crates:* rostélly: *a) p. e.* la vre o feréstrá, *i. e.* cratie: das Gatter, Gitter. *b)* pre quarele frigemu carne: der Rost. — fripturá pre roşteiu: *caro super craticula assa:* rostélyos petsenye: der Rostbraten.

Rostescu, tire, itu. Ростéск, тúре, úт. *I. verb. act. secerno:* elválasztani: trennen. *II* gráiescu, vorbescu, ţicu: *dico, loquor:* szóllani, beszélleni: reden, sprechen.

Roştocu. *m.* Роштóк. *subst.* la ostaşi: *dies requietis:* pihenö nap: der Rasttag.

Rostopaste. *f.* Ростопáсте. *subst.* o plantă: *Chelidonium majus, Linn:* vére húlófű: das Grasschellkraut, Schwalbenkraut, die Goldwurzel.

Rostu, *m. pl.* uri. *f* Рóст. *subst.* 1) *i. e.* gură, *a)* la paséri, *i. e.* cloţu, ciocu: *rostrum:* madárorr: der Schnabel. *b)* la omu séu alte dobitóce: *os - ris:* száj: der

Digitized by Google

der Mund, das Maul. — de rostu: *adv. i. e.* fórá de carte: *memoriter:* könyvnélkül: auswendig. 2) la porci, flitu: *nasus porci:* disznó orr: die Schnautze. 3) la Elefantu, mána Elefantului, proboscá: *probosis, manus Elephantis:* Elefánt' orra: der Rüssel. 4) în urḑélá de pre résboiu: *secretio:* elválasztás: die Trennung. 5) în queva lucru iéu ispravá, *i. e.* începutu: *initium:* kezdett: der Anfang, Anbeginn. *a Lat. rostrum. Ital.* rostro.

Rosu, *f.* rósá, *pl.* şi: *f.* se. Ρόϲ, ροάϲъ. *particip. verb.* rodu: 1) *rosus:* ett, rágatott: zernaget. 2) *i. e.* purtatu, vechiu: *detritus:* kopott: abgenützt, abgetragen. *Ital.* roso.

Roşu, *f.* şie, *pl.* şii, *f.* şie. Ρόшȣ, шíε. *adj. V.* Roşiu.

Roşuţu, *f.* ţá, *pl.* ţi, *f.* ţe. Ρошȣ́ц, цъ. *adj. V.* Roşioru.

Rótá, *f. pl.* te. Ροάτъ. *subst. rota:* kerék: das Rad. — taiu, séu frángu cu róta, adeque vre unu oséndítu: *rota contundo (elido):* kereken törni: rädern, radbrechen. — totu rótá: *adv. i. e.* rotogolu, giuru împregiur: *rotatim, in gyro, circum circa:* köröskörnyül: um und um. butucul', spiţele, obédele, *etc. V. suis locis. a Lat. rota. Ital.* ruota. *Gall.* roue. *Hisp.* ruedo.

Rotariu, *m. pl.* ri. Ροτάρю. *subst.* quare face róte şi cará: *opifex plaustrarius, vulgo: rotarius:* kerekes, kerekjártó: der Wagner, Rademacher: rotáriţá: *femin:*

Roticá, séu Rotilá. *f.* Ροτи́къ, сáв Ροτи́лъ. *subst. rotula:* kereketske, kis kerék: das Rädchen, ein kleines Rad. *p. e.* rotula plugului: *rota, rotula aratri:* eke kerék: das Pflugrad. *Ital.* rotella.

Rotilatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Ροτилáт, тъ. *adj. orbicultatus, rotatus, rotatilis:* kerekded, tányér kerek: zirkelrund, radförmig. *Ital.* rotolato.

Rotilá, *f. pl.* le. Ροти́лъ. *subst. V.* Roticá.

Rotilezu, lare, atu. Ροτилéз, лáре, лáт. *verb. act. roto, Colum. VIII. II. §. 8. in rotam ago:* kerékre vetni: ein Rad schlagen. *Ital.* rotolare.

Rotocánatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Ροτόкънáт, тъ. *adj. globosus, rotundus:* kerekded, gömbölyü: kugelrund.

Rotogolu, *f.* gólá, *pl.* li, *f.* le. Ροτοгóл, гоáлъ. *adj. globosus, sphaeroides rotundus:* gömbölyü: kugelrund, kugelförmig.

Rotogolu. Ροτοгóл. *adv. rotatim, in gyra, circumcirca:* kerék formára, köröskörnyül: kreisförmig, radförmig, um und um.

Rotundezu, dire, itu. Ροτȣндéз, дúре, и́т. *verb. act.* 1) *i. e.* facu queva rótundu: *rotundo:* kerekíteni: runden, ründen, rund machen. 2) *V.* Rétezu.

Rótundu, *f.* dá, *pl.* ḑi, *f.* de. Ръτȣ́нд, дъ. *adj.* 1) *rotundus:* kerek: rund. — quam rótundu: *subrotundus:* kerekded: rundlich, etwas rund. 2) vre unu cuvéntu, *i. e.* apriatu, vérde, respicatu, chiaru: *clarus, perspicuus, distinctus:* világos, nyílván való: gerade, deutlich, klar, ausdrücklich. *a Lat. rotundus. Ital.* rotondo. *Gall.* rond.

Rótundu. Ръτȣ́нд. *adv.* 1) *rotunde:* kereken: rund. 2) *i. e.* chiaru, oblu, vérde, románésce: *rotunde, clare, aperte, sincere:* kereken, magyarán, egyenesen: gerade, deutlich, ausdrücklich.

Rótundu, séu rátunḑu, ḑire, ḑitu. Ръτȣ́нд, сáв ръτȣ́нз, зи́ре, зи́т. *V.* Rótundezu.

Rótunjórá. *f.* Ръτȣнцоáръ. *subst.* o plantá: *Glechoma hederacea Linn:* kerek, nádrafü: der Gundermann, die Gunderrebe, Donnerrebe.

Ro-

Digitized by Google

Rotuță. *f.* Ротѣцъ. *subst. V.* Rotilă.

Rozmarinu. *m.* Розмарѝнъ. *subst. V.* Rosmarinu.

Rosoliu. *m.* Розо́лїѡ.) *subst.*
Rosolu. *m.* Розо́лъ.)
erematum dulce aromatibus conditum, vulgo: rosolium: rósolis: der Roſolie.

Rovină. *f.* Рованѝнъ *subst.* 1) *i. e.* sărătură: *salsilago, salsugo:* sosság: die Salzigkeit. 2) *i. e.* mlaștină, locu apătosu: *locus paluster, uliginosus:* ingovány, lapály: der Sumpf, ein ſumpfiger Ort.

Rudă, *f. pl.* de. Рѣдъ. *subst. i. e.* niamu, rudenie, frăție, cumnătie: *propingvitas, consangvinitas, cognatio:* attyafiság, rokonság: die Verwandtſchaft, Anverwandtſchaft. *V. etiam* Rudenie.

Rudă, *f. pl.* de, séu ruḑi. Рѣдъ. *subst.* 1) bástonu, toiégu de lemnu, feru, *etc. pertica:* rud pószna, lésza: die Stange. — de ciuberu: *vectis labri:* tseberrúd: die Zuberſtange. — a carului: *temo:* szekérrúd: der Deichſel. — de rudă: *adj. i. e.* quarele trage în rudă: *jugalis, temoni junctus:* rúdas: *p. e.* calu de rudă: *equus temoni junctus:* rúdasló: das Deichſelpferd. — de săponu: *tabula saponis:* egy rúd, tábla szappan: eine Tafel-Stange Seife. — de céră roșie: *massa cerae signatoriae, hispanicae:* egy rúd Spanyol viasz: ein Stangel Siegellack.

Rudașcă. *f.* Рѣдъ́шкъ. *subst. lucanus:* szarvasbogár: der Hirſchkäfer.

Rudenie, *f. pl.* nii. Рѣдѣнѣ. *subst.* 1) împreunare quelor' de unu niamu: *propingvitas, cognatio, consangvinitas:* vérség, rokonság, attyafiság: die Verwandtſchaft, Anverwandtſchaft, Sippſchaft. 2) *i. e.* frăție: *propingvus, cognatus, consangvineus, sangvine junctus:* rokon, atyafi, atyámfia: der Verwandte, Anverwandte, Blutsverwandte, Blutsfreund. *p. e.* mi rudenie: *est mihi sangvine junctus:* atyámfia: er iſt mein Anverwandter.

Rufă. *f.* Рѣфъ. *sing.* séu mai alesu: Rufe. Рѣфѣ. 1) *i. e.* schimburi: *lintea, vestes linteae:* változó, fehér ruha: die Wäſche. 2) *i. e.* schimburi négre, ne láute: *lintea sordida lavandria:* szenyes ruha: die ſchmutzige Wäſche. — ferbu rufe, *V.* Pérluescu. *Etym. a colore ruffo, quemquem habent ante locionem.*

Rugă, *f. pl.* gi. Рѣгъ. *subst.* 1) *i. e.* rugăciune: *preces, precatio, oratio, rogatio:* imádság, könyörgés: das Gebet. 2) *i. e.* cruce: *crux:* kereszt, keresztfa: das Kreuz. *a Lat. rogatio, per Apocopen.*

Rugăciune, séu rogăciune, *f. pl.* ni. Рѣгъчѝюнѣ. *subst.* la vre unu omu, *i. e.* rugare, rugămente: *preces, rogatio:* kérés, kérelem: die Bitte. 2) cătră Dumnedeu: *preces, precatio, rogatio, oratio:* imádság, könyörgés: das Morgengebet. — de rugăciuni: *precatorius:* imádságos: *p. e.* carte de rugăciune: *liber precatorius:* imádságos könyv: das Gebetbuch.

Rugămente, séu rogămente. Рѣгъмѝнтѣ, cas рогъмѝнтѣ.)

Rugare, séu rogare, *f. pl* ări. Рѣгáрѣ.) *subst. preces, rogatio, petitio, rogamentum, Appul:* kérés, kérelem: die Bitte. — cu umilință: *obsecratio, obtestatio, humilis petitio:* esedezés, alázatos kérés: das Flehen, eine gehorſame Bitte. de rugămente, rugare: *adj. orans, petitorius:* kérő, könyörgő, esedező: *p. e.* carte, epistolie de rugare: *epistola orans, literae orantes: i. e.* instanție: *literae supplices, libellus supplex:* kérő, (kö-

Digitized by Google

(könyörgő, esedező) levél: das Bittschreiben, die Bittschrift. *a Lat. rogamentum.*

Rugátoriu, séu rogátoriu, *m. pl.* ri. Ρȣгътóрю. *subst.* 1) quarele se rógá quáruiva omu de queva: *rogator, Cic: orans, supplicator, supplex, supplicans, petens:* kérő, könyörgő, esedező: der da bittet um Etwas, der Supplicant, ein Bittender. 2) cótrá Dumnedeu: *precans, precator:* imádkozó, könyörgő: der Better.

Rugátóre, séu rogátóre. *f.* Ρȣгътоáре, сав рогътоáре. *subst.* quare se rógá: *rogatrix:* kérő, esedező aszszony: eine Bitterinn.

Rugatu, *m. pl.* car. Ρȣгáт. *subst.* rogare: *rogatus:* kérés: die Bitte, das Ersuchen.

Rugatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. *particip. verbi:* rogu.

Ruginá, *f. pl.* ni. Ρȣцúнъ. *subst.* è aquea materie roscovaná, quare se face pre feru quándu diace páresitu şi'lu mánca: *rubigo, robigo, ferrugo:* pre aramá: *erugo:* ro'sda: der Rost.— préndu ruginá: *V.* Ruginescu, *Ital.* Ruggine. *Gall.* Ronille. 2) *translat:* pismá, urá, réutate: *odium, indignatio:* gyülölség: der Haß, Groll.

Ruginescu, nire, itu. Ρȣцинéск, нúре, úт. *ver. neutr. rubigino, robigino, obducor, rubiginem traho Plin. H. N. XXXIV.* 9. *extr.* rozsdásodni, megrozsdásodni: rosten, verrosten. *a Lat. rubigino.*

Ruginitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Ρȣцинúт, тъ.)

Ruginosu, *f.* nósá, *pl.* şi, *f.* óse. Ρȣцинóс, ноáсъ.) *adj. rubiginosus, rubigine obductus:* rozsdás: rostig, verrostet. *Ital.* Rugginoso. *usu:* dénţi ruginoşi: *dentes rubiginosi:* rozsdás fogak: angefreßene unreine Zähne. *Ital.* denti rugginosi. *Gall.* dents rouillecs.

Rúgnescu, nire, itu. Ръгнéск, нúре, úт. *verb. act.* sberu: *rugio, rudo:* bögni, ordítani: brüllen, plärren, schreyen. *Ital.* rugghiare.

Rúgnire, *f. pl.* ri. Ръгнúре.)
Rúgniturá, *f. pl.* uri. Ρȣгнитȣ́ръ.) *subst. rugitus, ruditus:* bögés, ordítás: das Brüllen, Gebrüll.

Rúgáescu, ire, itu. Ръгъéск, úре. úт. *verb. act.* ionescu, isbuenescu: *ructo, ructor, eructo:* böffögni, böffenni, böffenteni, felböffenni: rülpfen, grolzen, aufstoßen. *ab Eructo.*

Rúgóire, *f. pl.* ri. Ръгъúре. *subst. ructatio, eructatio:* böffögés, böffennés: das Grolzen, Rülpfen.

Rúgóiturá, *f. pl.* uri Ръгъитȣ́ръ. *subst. ructus:* böffögés: der Rülps.

Rugu, *m. pl.* gi. Ρȣ́г. *subst.* 1) sílbatecu, *i. e.* máceşu: *frutex rosae caninae, rubus:* tsipke rozsafa, vad, mezei rozsafa: der Hagerosenstrauch, Hagebuttenstrauch. 2) de grádiná: *frutex rosae:* rozsafa, kerti rozsafa: der Rosenstock, Rosenstrauch. 3) de mure: *rubus fruticans, rubus repens:* földi szederj: die Brommbeerstaude. *Ital.* rovo. *Gall.* ronce.

Ruiná, *f. pl.* ni. Ρȣúнъ. *subst. ruina:* omladék: die Ruine.

Ruinezu, are, atu. Ρȣинéз, áре, áт. *verb. act.* stricu, spargu: *diruo, destruo, demolior:* lerontani: ruiniren, zerstören, niederreißen. *Gall.* Ruiner.

Rumánu, *m. pl.* ni Ρȣмъ́н. *subst. et deriv. V.* Románu.

Rumégare, *f. pl.* ári. Ρȣмъгáре. *subst. rumigatio, ruminatio:* kérözés, kérödzés: das Wiederkäuen, die Wiederkäuung.

Rumégátoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Ρȣмъгътóрю, тоáре. *adj. ruminans, rumigans:* kerödző: wiederkäuend: *seu subst. ruminator:* der wiederkäuet.

Rumegu, gàre, atu. Ρȣ́мег, гáре áт. *verb. act. et neutr.* 1) rodu séu

Digitized by Google

séu mesticu quéle mai nainte máncate, pre quum' facu vitele quele que n'au numai unu réndu de dénţi: *rumigo, rumino, ruminor, remando:* kérőzni, kérődzeni, kérőtrágni: wiederkäuen. 2) socotescu, cumpénescu: *confidero, perpendo, expendo. adde. Ital.* rugumare: meggondolni, megfontolni: erregen, betrachten, überlegen.

Ruménu, *f.* ná, *pl.* ni, *f.* ne. ꝛꝺmẽ́n, nz. *adj. rubicundus, rubris genis:* piros, piros artzú: roth, rothbäckig.

Rumenélă, *f. pl.* le. ꝛꝺmenẽ́lăz. *subst.* qué ſiréscă quare éste, *p. e.* în vêntul' quăruiva: *rubor rubedo:* pirosság: die Röthe.

Rumenéle. ꝛꝺmenẽ́aꝛ. *subst. plur:* cu quare se solimánesce quineva: *pigmentum rubrum, rubrica, Plaut. Trac. II.* 2. 39) piros kendőző, ortzafestő: die rothe Schminke.

Rumenelu, *f.* né, *pl.* li. *f.* le. ꝛꝺmenĭ́ă, nẽ. *adj. rubicundulus:* pirosotska: röthlich.

Rumenescu, nire, itu. ꝛꝺmenẽ́cĸ, nĭ́ꝛe, ĭ́t. *verb. act. rubrica tingo, fuco, infuco:* piros, veres kendőzővel kenni: rothſchminken. *item V.* Roşescu.

Rumpere, *f. pl.* ări. ꝛꝺmnepe. *subst.* 1) *ruptio, laceratio:* szakasztás, szakadás: das Reißen, Zerreißen. 2) *fractio:* törés: das Brechen.

Rumptu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. ꝛꝺmnt. *adj. V.* Ruptu.

Rumpu, pere, ruptu. ꝛꝺmn, nẽꝛe, ꝛꝺnt. *verb. act.* 1) *p. e.* vre unu vêstmêntu, lançu, funie, *etc. rumpo, lacero, etc.* szaggatni, szakasztani: reißen, zerreißen. — de undeva queva: *abrumpo:* elszakasztani: abreißen, losreißen. *Ital.* rompere. *Gall.* rompre. *Hisp.* romper. 2) aluatul' quel' de pâne: *massam rumpo, divido:* tésztát vájolni, szakasztani: Brod wellen, auswellen. 3) toégul', piciorul': *frango:* törni: brechen. 4) flori, póme, *etc. definio, constituo:* kiszabni, rendelni, határozni, szakasztani: auswerfen, beſtimmen. 5) vre unu dărabu de páméntu, *p. e.* de agonisită, de locu, de casă: *definio, excindo:* kiszakasztani: ausſchneiden. 6) mĕ rumpu: *ramicem rumpo:* megszakadni: ſich einen Bruch zuziehen. *a Lat. rumpo.*

Rúnduné, séu rîndúné, *f. pl.* éle. ꝛzndẽ́nẽ.)

Rúnduré, *f. pl.* éle. ꝛzndẽ́ꝛẽ.) *subst. hirundo:* fetske: die Schwalbe. — de apă, séu ţérmure: *hirundo riparia:* parti, marti fetske: die Uferſchwalbe, Erdſchwalbe. — de munte: *hirundo apus:* lábatlan fetske, köfali fetske: die Mauer- Stein- Thurmſchwalbe. — de rúnduné: *adj. hirundineus, hirundininus: p. e.* cuibu de rúnduné: *nidus hirundininus:* fetske fészek: das Schwalbenneſt. *Ital.* Rondine. *Gall.* hirondelle. *Proverb.* una (o) rúnduné nu face primăvéră: *una hirundo non facit ver: Ital.* una rondine non fac primavera: *Gall.* une hirondelle non fait parsle printems, — însemnézá quă o întémplare nu face regulă, — egy fetske nem teszen tavaszt: *a Lat. hirundo, Graece χελιδων.*

Ruptóre. *f.* ꝛꝺntoáꝛe. *subst. i. e.* anumire, hotárîre, 1) *p. e.* despre vre unu lucru, quarele mĕ îndătorescu al' lucrà cuiva: *id, quod determinatum, statutum est:* a' mi ki vagyon szabva, megvagyon határozva: das Beſtimmte, was beſtimmt, feſtgeſetzet, verabredet worden iſt. 2) *i. e.* preméndă, rafta anumită, *p. e.* de pâne, vinu, *etc.* quaré sĕ dă quăruiva dreghétoriu, şerbu, *etc. adsignatum, demensum, praebita,*

Digitized by Google

bita, *vulgo*: *deputatum*: kiszabott prebenda: das Deputat.

Ruptu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f* te. Рȣпт, тъ. *adj.* 1) *ruptus*, *laceratus*: szakadt: zerrissen. 2) *fractus*: törött: gebrochen. 3) *i. e.* vétámatu: *herniacus*, *ramicosus*: sérvéses, szakadt: einen Bruch habend. *a Lat. ruptus. Ital.* rotto.

Ruptulu. Рȣптȣ́л. *subst.* cu rnptul', *adv. i. e.* preste totu, de valma, cu arsa: *per aversionem*, *universim*, *summatim*: öszveséggel, egy általyában: überhaupt.

Ruptură, *f. pl.* uri. *f.* Рȣптȣ́ръ. *subst* 1) a quăruiva véstméntu: *ruptio*, *laceratio*: szakadás, szakasztás: das Reißen, der Riß. *Ital.* rompitura, rottura. *Gall.* rapture. 2) a vre unui picioru: *fractura*: törés: der Bruch. 3) a quăriiva cási: *ruina*, *labes*, *labsus*: romlás, omlás, omladék: der Bruch, Sturz. 4) *i. e.* vătămătură, hîiturá: *ruptura*, *ramex*, *hernia*, *pendigo*: szakadás: der Bruch. 5) *i. e.* rîpa, locu prépástiosu: *locus praeruptus*: meredek, szakadott helly: ein steiler, abschüssiger Ort. 6) *V.* Mărţină. *a Lat. ruptura.*

Rupturescu, rire, itu. Рȣптȣрéск, ри́ре, и́т. *verb. act. debilito*: megrokkasztani: lähmen.

Rupturitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Рȣптȣри́т, тъ. *adj. debilis*: megrokkat, megszakadt: lahm, gebrechlich.

Rupu, rupere, ruptu. Рȣ́п, рȣ́пере, рȣ́пт. *V.* Rumpu.

Ruşă, séu roşă, *f. pl.* şi. Рȣ́ꙋъ. *subst.* 1) *rosa*: rozsa: die Rose. *Ital. Hisp.* Rosa. *Gall.* Rose.— de ruşi: *adj. rosalis*, *rosaceus*, *rosarius*: *p. e.* cunună de ruşi: *corona rosacea*: rozsa koszorú: der Rosenkranz. mai multe *V.* Trandefiru Nro 2)— 2) *V.* Bojoru. *a Lat. Rosa.*

Ruşă albă, galbină, sîlbatică. *V.* Trandafiru.

Ruşuliţă. *f.* Рȣꙋлѝцъ. *diminut. V.* Roşiórá.

Rusu, *m. pl.* şi. Рȣ́с. *subst. a*) de suptu împărăţié Muscăcéscă: *Russus*: Orosz: der Russe, Reusse. *b*) din Ţéra Ungurésca: *Ruthenus*: Orosz, Rusznyák: der Rußnyak. Ruscă, Rusóică, *femin.*

Ruşală, *f. pl.* éle. Рȣшáлъ, ле. *subst. V.* Roşială, *a* Roşiu.

Rusale. *f.* Рȣсáле. } *subst.*
Rusali. *f.* Рȣсáли. }
plur: *Pentecoste*, *festum Pentecostes*: Pünkösd: die Pfingsten, das Pfingstfest.— de rusali, *adj. i. e.* a rusalilor' que se ţéne de Rusali, séu se întémplă la Rusali: *pentecostalis*: pünkösdi, *p. e.* septîmána Rusalilor': *hebdomas Pentecostalis*: pünkösd hete: die Pfingstwoche.— cázanie la Rusali: *contio Pentecostalis*: pünkösdi prédikátio: die Pfingstpredigt. *a Rosa.*

Ruşéţă, séu roşéçă, *f. pl.* eçi. Рȣшáцъ. *subst.* 1) roşélă: *rubor*, *rubedo*: veresség, pirosság: die Röthe.— 2) orbanţu: *Erysipelas*, *Gutta rosacea*: orbántz, hagymáz szeplö: der Rothlauf, die Rose.— în dénţi: *rheumatismus dentalis*: föböl fogakba le follyó nedvesség: der Zahnfluß. *Ital.* rosterra. *Gall.* rougeur.

Ruşescu, şire, itu. Рȣшéск, ши́ре, и́т. *V.* Roşescu.

Rusésce. Рȣсѣ́ще. *adv. russice*: oroszúl: russisch.

Rusescu, *f.* séscă, *pl.* sci. Рȣсéск, сѣ́скъ. *adj. russicus*: orosz: russisch. *p. e.* Impérăţia Rusésca: *Imperium russicum*, *vel Russico-Moscoviticum*: orosz birodalom: das russische Reich.

Rusia. *f.* Рȣ́сїа. *subst. Russia*: Oroszország: das Rußland, Reußen.

Ruşinare, *f. pl.* ări. Рȣшинáре. *sub. pudor*, *pudicitia*: szégyenlés, szégyenlet: die Scham, Schamhaftigkeit.

Ruşi-

Ruşinatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Рушинáт, тъ. *adj. pudore, dedecore adfectus:* gyalázatos, szégyennel, gyalázatal illetett: geſchändet, mit Schande bedeckt.

Ruşine. *f.* Рушúне. *subst.* 1) *i. e.* ruşinare: *pudor, pudilitia:* szégyen, szégyenlés, szégyenlet, szemérem: die Scham, Schamhaftigkeit, Schande. *p. e.* mĭ ruşine: *me pudet, pudor mihi est:* szégyenlem: ich ſchäme mich. — fără ruşine: *adj. V.* Neruşinatu. 2) *i. e.* ocară: *dedecus, flagitium, turpitudo, ignominia:* szégyen, gyalázat: die Schande, Unehre, Schändlichkeit. *p. e.* facu pre quineva de ruşine: *dedecoro, dedecore adficio:* gyalázni, szégyenbe hozni valakit: Jemanden Schande anthun, zu Schande machen, ſchänden. — ĭmi ţénu cu ruşine: *dedecori duco:* szégyennek tartani: für Schande halten. 3) *i. e.* părţile trupului quéle de ruşine: *natura genitalia, partes genitales:* szémérem test: die Schamglieder, Schamtheile.

Ruşiné fételor'. *f.* Рушúнѣ фѣţелор. *subst* o plantă: *i. e.* morcovu de cámpu: *Daucus sylvestris, Linn:* vad Murok: die Karrothe, die wilde Mohrrübe.

Ruşinezu, nare, atu. Рушинéз, нáре, áт. *1 verb. act.* 1) pre quineva, *i. e.* facu sĭ se ruşinéze: *pudefacio, pudorem alicui incutio:* megszégyeníteni: beſchämen, Schamröthe einjagen. 2) *i. e.* íl' facu de ocară: *dedecoro, dehonesto, dedecore adficio:* gyalázni, szégyenbe hozni: ſchänden, verunehren, zu Schande machen. 3) vre o fată feciórá: *vitio, violo, vitium offero virgini:* szeplősíteni, fertőztetni: ſchänden, entehren. *II.* mĕ ruşinezu: *pudefio:* szégyenleni, szégyenülni: ſich ſchämen.

Ruşinosu, *f.* nósă, *pl.* şi, *f.* se. Рушинóс, носáţъ. *adj.* 1) quarele símte ruşine: *pudicus, verecundus:* szemérmes, szemérmetés: ſchamhaft. 2) *i. e.* vrédnicu de ruşine, séu de ocară: *pudibilis, pudibundus, turpis, ignominiosus:* gyalázatos: ſchändlich, ſchämenswerth. *p. e.* fugă ruşinósă: *fuga ignominiosa:* gyalázatos szaladás: die ſchändliche Flucht.

Rusunoiu, *m. pl.* noii. Рѣсънóю.)
Rusuroiu, *m. pl.* roii. Рѣсърóю.) *subst. libum rasum:* vakarts, vakaró: das Trogſchererl.

Rută. *f.* Рѣцъ. *subst.* o plantă: *Ruta graveolens, Linn:* Ruta: die Raute. — de rută: *adj. rutaceus: p. e.* oleiu de rută: *oleum rutaceum:* ruta olaj: das Rautenöl. — făcutu, séu mestecatu cu rută: *rutatus:* rutás: mit Raute angemacht. *p. e.* vinu cu rută: *vinum rutatum:* rutás bor: der Rautenwein.

S.

Digitized by Google

S.

Sà. Gà. *Adject. pronom: person: fem. g. sua, sa, Carm. Vet. apud Martin:* az, ö: seine, ihre. *Ital.* sua *Gall.* sa.— *mascul.* sủu, *p. e.* Domnia sà: *Dominatio sua:* Ö Urasága: Seine Herrlichkeit. Soru sà: *soror sua:* a' nénye, vagy huga: seine Schwester. *Ital.* Suor sa, sua suora. *Gall.* Soeeur.

S'a. G'a. *pronom:* se va, *p. e.* s'a duce: *ibit:* elmegyen, vagy elfogmenni: er, sie wird gehen.

Şa. Шà. *contrat: ex* ảşi va, séu şie va, *p. e.* şa venì ỉn ori: *recolliget se, ad se redibet:* magához fogtérni: er, sie wird zu sich kommen.

Saba. *f.* Gába. *subst.* o cetate, *a*) ỉn Arabia quea fericitá, unde se face thymie: apoi *b*) ỉn Arabia quea desértá. *c*) ỉn Ethiopiá. *d*) lỏngá Maré roşie: *Saba:* Szába Városa: Saba, eine Stadt in Arabien und Aethiopien.

Sábaşu, *m. pl.* se. Gъбáш. *subst. V.* Fáulá.

Sabie, *f. pl.* ii. Gáбïе. *subst.* spatá: *gladius, ensis:* kard, száblya: das Schwerdt, der Degen, Säbel.— tragu sabia: *gladium educo, stringo, distringo:* kardot vónni, rántani: den Degen ziehen, zucken.— legu sabia la bráu: *gladio latus cingo, Petron:* 82) kardot felkötni: der Degenmacher. *a Gall.* sabre

Sábiériu, *m. pl.* ri. Gъбïáрю. *subs.* spátariu, quare face sabii: *gladiarius, gladiator, Pandect. L.* 6. 6) tsiszár, kardtsiszár, kardtsináló: der Schwerdtfeger, Degenmacher. Sábieriţiá, *femin.*

Sábiétu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Gъбïáт, тъ. *adj.* ỉn forma sabiei fácutu: *cuneatus:* ékformáju, tseglyes: keilförmig.

Sábiétu. Gъбïáт. *adv. cuneatim:* ékformára, tsegyesen: keilförmig.

Sábiezu, ére, étu. Gъбïéз, áре, áт. *verb. act.* facu qua sabiea, ỉn forma sabiei: *cuneo, cuneatim scindo:* görbén, ékformára vágni: keilförmig, schräge schneiden.

Sabinii, *pl. m.* Gабúнïй. *subst.* unu poporu vechiu ỉn Italia, quare ş'au ỉmpreunatu cu Romanii, şi ỉmpreuná au fácutu Republica: *Sabini:* Szábinusok: die Sabiner.

Sábiuçá, *f. pl.* çe. Gъбïȣ́цъ. *subst. gladiolus, gladiolum:* kardotska, kis kard: das Schwerdtchen. *diminut. ex* Sabie.

Sábóiésce. Gъбъѣ́щe. *adv. more sartoris:* szabók' módjára: wie ein Schneider, nach Art der Schneider.

Sábóiescu, ire, itu. Gъбъéск, úре, úт. *verb. act.* 1) croiescu: *sartorem ago:* szabóskodni, szabó mesterséget follytatni: schneidern, einen Schneider abgeben. 2) cárpocescu, cosu: *suo, plico:* fóltozni: flicken.

Sábóiescu, *f.* éscá, *pl.* esci. Gъбъéск, ѣ́скъ. *adj.* croitorescu: *sartorius:* szabói: schneiderisch. *p. e.* fórfeci sábóiesci: *forfex sartoria:* szabó ólló: die Scheiderscheere.

Sábóire, *f. pl.* ri. Gъбъúре.)
Sábóitu, *m. pl.* uri. Gъбъúт.)
subst.

Digitized by Google

subst. 1) croiire, croiitu: *vestificina*, *ars sartoria:* szabómesterség: die Schneiderey, das Schneiderhandwerk. 2) cárpocire, cárpocitu: *suitio*, *sutura*, *plicatio:* fóltozás: das Flicken.

Sábóu, *m. pl.* ii. Сѫбѫ́в. *subst.* cuvéntu nomai în Ungaria întrebuénţiatu, *i. e.* croitoriu: *sartor:* szabó: der Schneider. — Sábóicá, *femin:*

Saburá, *f. pl. car.* Сабꙋ́рѫ. *subst.* Petrişu, arénà mare, ţerfà mare, quare se pune pe pavimentu corebiilor', qua sî nu le restórne véntulu: *saburra:* követses fövéntz a' tengeri hajóban: grober Sand, der Ballast. *a Lat. saburra. Ital.* zavorra. *Gall.* sable.

Saburatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Сабꙋра́т, тѫ. *adj.* îngreuétu cu petrişu, împlutu cu, séu de saburá: *saburratus:* követses, fövenynyel megtelt, megterheltetett: mit Sandbalken beschweret.

Sácariu, *m. pl.* ri. Сѫка́рю. *subst.* quelu que face, séu pórtá saci, séu se negoţiátorésce cu saci: *saccarius:* zsák hordozó, zsákkal járó, kereskedö: ein Sackträger, mit Säcken umgehend. *a Lat. saccarius.*

Sácosu, *f.* sá, *pl.* şi, *f.* se. Сѫко́с, сѫ. *adj. saccarius:* zsák hordozó, zsákkal járó: Säcke betreffend, damit sich beschäftigend.

Sacramentu, *m. pl.* uri. *f.* Сакраме́нт. *subst. Sacramentum:* Sakramentom: das Sacrament.

Sacrifiçiu, *m. pl.* çe. *f.* Сакри́фїцю. *subst. Sacrificium:* áldozat: das Opfer.

Sacrilegiu, *m. pl.* gii. Сакри́легю. *subst. Sacrilegium:* Szentség lopás, Egyház feltörés: Beraubung oder Verletzung des Tempels, Kirchenraub, Heiligthumsraub.

Sacrilegu, *f.* égá, *pl.* gi, *f.* ge. Сакри́лег. *adj. sacrilege:* szentséglopó: kirchenräuberisch, heiligthumsräuberisch.

Sacu, *m. pl.* ci. Са́к. *subst.* Instrumentu, séu sculá, din dóà dîrébe de pánsá cusute la olaltá, şî la unu capétu fácutá pentru qua şi se puná întrînsa lucruri, quare se pórtá dintr' unu locu într' altu: *saccus*, *sacculus*, *pera:* zsák: der Sack. — de paie, *i. e.* în quarele sûntu paie: *saccus stramineus:* szalma zsák: der Strohsack. — sacu de pesci: *verriculum*, *funda piscatoria:* halász zsák, halfogözsák: die Wathe, der Hamnen. — sacul ménciuniloru: *i. e.* omu fórte méncinosu: *summus mendax:* nagy hazug: der Erzlügner, Lügengeist, Lügenteufel, das Lügenmaul. *a Lat. saccus. Ital.* sacco. *Gall.* sac.

Sáculeţu, *m. pl.* éţe. *f.* Сѫкꙋле́ц.)
Sácuţiu, *m. pl.* ţe. *f.* Сѫкꙋ́ц.)
subst. sacculus, *saccellus:* kis zsák, zsákotska, zatskó: das Säckchen. *Ital.* sacculo. *Gall.* sachotu.

Sádescu, dire, ditu. Сѫде́ск, ди́ре, ди́т. *verb. act.* resádescu, punu, plántuescu, împlántu: *sero*, *planto*, *pono:* viţie de vie: *novello:* tenni, ültetni, plántálni: setzen, pflanzen, Pflanzen setzen. *V.* Aşedu.

Sádire, *f. pl* ri. Сѫди́ре. *subst.* resádire, plántuire: *satio*, *satus*, *plantatio:* plántálás, ültetés: die Pflanzung, das Pflanzen, Setzen.

Sáditoriu, *m. pl.* rii. Сѫдито́рю. *subst. sator*, *plantator:* plántáló, ültetö: der Pflanzer. — sáditóre, *fem. a Lat. sator*, *per Epenthesim.*

Sáditu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Сѫди́т, тѫ. *adj.* pusu, plántuitu, resáditu, plántatu: *satus*, *plantatus*, *implantatus:* tett, ültetett: gesetzt, gepflanzet. *a Lat. satus.*

Sadu, *m. pl.* uri. *f.* Са́д. *subst. planta:* palánt, rázsa: die Pflanze.

Digitized by Google

ze. dela *satus*, *Cic.* sádire, sémínare.

Şafu, *m. pl.* uri. *f.* Шáф. *subst.* Scafu: *labrum*, *lacus:* nagy tseber: das Schaff.

Şagá, *f. pl.* ági. *f.* Шáгъ. *subst. i. e.* glumá: *jocus*, *nuga:* tréfa: der Spaß, Scherz. *a Lat. nuga.*

Ságétá, *f. pl.* eţi. Сѫцѣтъ. *subst. sagitta:* nyíl: der Pfeil. — cu ságeţi íntr'armatu: *sagittifer*, *sagittiger:* nyilas, nyilhordozó: pfeiletragend. — qua ságéta, *i. e.* fórte iute: *a*) *adj. celerŋimus*, *vel elocissimus:* sebes mint a' nyíl: wie ein Pfeil, pfeilschnell. *a Lat. sagitta. Ital.* saetta.

Ságetátoriu, *m. pl.* rii. Сѫцетътóрю. *subst. sagittarius*, *jaculator:* nyilas, íjjas: der Bogenschütze. Ságetátóre *fem. Ital.* saettatore.

Ságetu, tare, tatu. Сѫцет, тáре, тáт. *I. verb. act.* 1) *i. e.* slobodu ságéta din arcu: *sagitto*, *sagittam jacio*, *emitto*, *conjicio*, *impello:* nyilazni, nyílal löni: Pfeile abschießen. — 2) pre quineva: *sagitto*, *sagittis quempiam configo:* nyíllal meglöni valakit: mit Pfeilen schießen auf Jemanden. *Ital.* suatlare. 3) *imperson:* mé junghie: nyilallani: stechen.

Ságetuçá, *f. pl.* çe. Сѫцетѹцъ. *subst. sagittula*, *Apul:*) nyilatska: das Pfeilchen, *diminut: ex* Ságétá.

Ságmáraşu, *m. pl.* şi. Сѫгмъраш. *subst. V.* Ságmariu.

Ságmariu, *m. pl.* ri. Сѫгмáрю. *subst.* callu séu calu, cavallu cu şée de portatu povórá; — calu, quare pórtá greutate ín spate: *sagmarius*, *sagmarius equus:* tereh hordóló: der Saumpferd, Saumroß. *a Lat. sagmarius. Graec.* σαγμα, *onus in menti sarcinarii.*

Sagná, *f. pl.* ne. Сáгнъ. *subst. attritus*, *ulcus ab equitando*, *in dorso equi:* túr a' ló hátán: der Satteldruck.

Ságnescu, nire, nitu. Сѫгнéск, нúре, нúт. *verb. act.* 1) vre unu calu ín spate: *equum equitando adtero:* feltúrni, felrontani a' lónak a' hatát: aufdrucken, aufreiben, wund reiten ein Pferd. — 2) *p. e.* mána, séu altu médulariu, *i. e.* vatemu: *vulnero*, *saucio:* megsebesíteni: verwunden, wund machen.

Saiu, sárire, ritu. Сáю, сърúре, рúт. *verb. act. salio:* ugrani, ugordani: springen, hüpfen. — spre quineva, séu queva: *adsilio:* oda ugrani: herzuspringen, an Etwas hinspringen. — ímprejuru, séu íncóce íncolè: *circumsilio:* köröskörnyül, íde amoda ugrani: herumspringen. — afará: *prosilio:* kiugrani: hervorspringen. — ínlóuntru: *insilio:* beléugrani, béugordani: hineinspringen. — din colò, de quéia parte: *transilio:* által ugrani: hinüberspringen. — ín susu (sus): *exsilio*, *exsulto:* felugrani: aufspringen, in die Höhe springen, hüpfen. — josu: *desilio:* leugrani: herab-herunterspringen. — índíréptu: *resilio:* viszsza ugrani: zurückspringen. — armásariul' pré épá: *salio*, *ineo:* meghágni: bespringen, belegen, belaufen. *a Lat. salio.*

Salá, *f. pl.* le. Сáлъ. *subst.* 1) curte, casa de óspeţi, foisoru: *Aula*, *caenaculum*, *atrium*, *triclinium:* szála, ebédlö, vagy tántzoló palota: der Saal. 2) aquea parte a Cureei ímpérátesci, ín quare se dá audienţiá quelor' que vréu a vorbire cu Impératul': *Aula Oratoria*, *Cubile Salutatorium*, *Auditorium Legatorum:* meghalgató palota: das Audienzzimmer. *Ital. Hispan.* sala. *Gall.* Sale.

Sálá-

Digitized by Google

Sălămândră, *f. pl.* dre. Σαλαμάνδρα.) Sălămăsdră, *f. pl.* dre. Σαλαμάσδρα.) *subst.* soiu de şopérla: *Salamandra, Plin.*) Salamander, mérges tarka gyék: der Salamander. *Ital.* Salamandra. *Gall.* Salamandre.

Sălăriță, *f. pl.* țe. Σαλαρήτζα. *subst.* 1) qué de coquná: *salinum:* sótartó: die Salztuſe, Salzmeſte, Salzbüchſe. 2) quaré sé pune pre mésá, *i. e.* sărăritá: *salilum:* sótartó: das Salzfaß, Salzfaßl. *Ital.* saliera. *Gall.* saliere.

Sălăşelu, *m. pl.* le. *f.* Σαλασέλα. *subst. habitatiuncula:* szállásotska: eine kleine Wohnung, die Hütte.

Sălăşeriu, *m. pl.* rii. Σαλασέριου. *subst. i. e.* cortelasu: *curator hospitiorum, vulgo: Magister quarteriorum:* Quartély mester: der Quartiermeiſter.

Sălăşitóre, *f. pl.* ri. Σαλασιτόαρε. *subst.* o plantá: *i. e.* asudul' capului: *Ononis spirosa, et mitis, Linn:* Iglitze, iglitze tövis, zarot: die Hauhechel.

Sălăşluescu, ire, itu. Σαλασλεέτκ, ήρε, ήτ. *I. verb. act.* pre quineva, 1) îl' bagu, séu îl' aşedu undeva în sălasu: *colloco quempiam:* szállítani valakit valahová szállásra: Jemanden wohin einquartieren. — 2) *i. e.* îl' primescu în sălaşu: *hospicio quempiam recipio:* szállásán fogodni valakit, szállast adni valakinek: Jemanden aufnehmen, beherbergen, Quartier geben. — *II. verb. neutr.* sălăşluescu însumi undeva, séu la quineva: 1) *i. e.* şedu, sûntu în sălaşu, în quartiru: *deversor, Cic. Iusc. V.* 8) *hospitor:* szálva, szálláson lenni: einquartiert ſeyn. — 2) primescu la quineva sălasu, séu mé abatu pentru sălăşluire: *deverto, devertor, diverto:* szállani valahová: einkehren, ſich als Gaſt bey Jemanden einquartieren.

Sălăşluire, *f. pl.* ri. Σαλασλυήρε.) Sălaşu, *m. pl.* şe. *f.* Σαλάσου.) *subst.* 1) *i. e.* casá, locu de rémánére: *habitatio, habitaculum:* szállás: die Wohnung, das Quartier. — 2) quarele se dá orequárui cálátoriu, séu srăinu: *hospitium, deversorium:* szállás: das Quartier, die Herberge, Logis.

Sălată, *f. pl* ăți. Σαλάτα.) Şălată, *f. pl.* ăți. Ιιιαλάτα.) *subst.* 1) *i. e.* lăptuci: *Lactuca sativa, Linn:* Soláta: der Salat. — 2) altá queva verdéță cu ocetu gătită, în locu de lăptuci, *p. e.* crastaveți, çicóre, çeleru, *etc. olus acetorium:* saláta: der Salat. *p. e.* şalată de crastaveți; *cucumeres acetarii:* ugorka saláta: der Gurken- Ulmorkenſalat. *Gall.* salade.

Sălăță. Σαλάτσ. *subst. V.* Calce micá.

Sălău, *m. pl.* lăi. Σαλάς. *subst. hospes, hospitus, deversor:* véndég, szálló: der Gaſt, der im Quartier iſt bey Jemanden.

Salbă, *f. pl.* be. Σάλβα. *subst.* o podóbá la grumadi: *monile:* nyakravaló ékesség, nyakravaló lántz: das Halsgehänge, der Halsſchmuck, eine Halszierde.

Salbă mólе. *f.* Σάλβα μοάλε. *subst.* unu lemnu: *Evonymus europeus, Linn:* Ketske rágó: der Spielbaum, Spindelbaum.

Salbie, *f pl.* bii. Σάλβιε. *subst.* jale, jéle, jae: *Salvia officinalis, Linn:* Sálya, vagy zsálya: die Salbey, oder Salvey. — de câmpu: *salvia pratensis:* foszlóvirág, vadsálya: die wilde oder Wieſenſalbey, das Muscatellerkraut. *a Lat. salvia.*

Salcă, *f. pl.* álci. Σάλκα.) Salce, *f. pl.* álci. Σάλτσε.) *subst.* *salix:* füz, vagy füzfa: die Weide, der Weidenbaum, Felberbaum. — de salcă, séu de salce: *adject. salignus, saligneus:* weiden. *p. e.* frunză de salcă: *folium salig-*

saligneum: füzfa levél: das Weidenblatt. *a Lat. salix.*

Sálcetu, *m. pl.* uri. *f.* Сълчѣт. *subst. salictum, salicetum:* füzes, füzfás hely: das Weidengebüsch.

Sálcie, *f. pl.* eii. Сълчіе. *subst. V.* Salcá.

Sálciosu, *f.* ósá, *pl.* şi, *f.* se. Сълчїóс, оáсъ.)

Sálcosu, *f.* ósá, *pl.* şi, *f.* se. Сълкóс, коáсъ.) *adj. insipidus, fatuus, carens sapore:* ízetlen: unschmackhaft.

Şalie, *f. pl.* lii. Шáлїе. *subst. V.* Salbie.

Sálinà, *f. pl.* ne. Сълúнъ. *subst. i. e.* çéleru: *Apium graveolens, Linn:* Tzeler: der Zeller, die Selerie.

Salitru, *m. pl.* uri. *f.* Салúтрꙋ.)

Şalitru, *m. pl.* uri. *f.* Шалúтрꙋ.) *subst. nitrum, sal nitrum, vulgo: sal nitri:* saletrom: der Salpeter, Salniter, Saliter. — de salitru, *adj. nitrarius, p. e.* grópà de salitru: *nitraria, subst.* salétrom verem: die Salpetergrube. — méstecu cu salitru: *nitro:* megsalétromozni: mit Salpeter vermischen. — mestecatu cu salitru: *nitratus:* salétromos: mit Salpeter vermischt. — plénu de salitru: *nitrosus:* só salétromos: salpeterig, voller Salpeter. *a Lat. sal nitri. Gall.* salpetre, nitre.

Şalmà, *f. pl.* me. Шáлмъ. *subst. galerus turcicus, tiara:* török süveg: eine türkische Mütze.

Sálnicà, *f. pl.* ce. Сълнúкъ. *subst V* Rótunjórà.

Sáltare, *f. pl.* ári. Сълтáре. *subst. saltatio, exsultatio, ovatio:* tántzolás, vigadás: das Tanzen, Hüpfen, der Tanz, das Frohlocken. *a Lat. saltatio.*

Sáltátoriu, *m. pl.* ri. Сълтътóрю. *subst. saltator:* tántzoló, tántzos: der Tänzer. — Sáltátóre: *saltatrix:* die Tänzerinn. *Ital.* saltatore.

Sáltezu, tare, atu. Сълтéз, тáре, áт.)

Saltu, tare, atu. Сáлт, тáре, áт.) *verb. act. salto:* tántzolni: tanzen. — séu mé fórte bucuru: *exsulto, ovo, triumpho:* nagyon örvendeni: frohlocken. *Ital.* saltare.

Saltu, *m. pl* uri. *f.* Сáлт. *subst.* danţiu: *saltus, saltatio:* tántz: der Tanz.

Sáluescu, ire, itu. Сълвéск, úре, úт. *verb act. V.* Sáláşluescu, Nro *II.*

Salvetà, *f. pl.* te. Салвéтъ.)

Salvetu, *m. pl.* uri. *f.* Салвéт.) *subst. mappa, mappula:* asztal keszkenő: das Tischtüchlein, die Serviette. *Gall.* serviette.

Salvie, *f. pl.* vii. Сáлвїе. *subst. V.* Salbie.

Samà, *f. pl.* sámi. Сáмъ. *subst.* 1) *i. e.* summà, numéru: *summa, numerus:* szám, somma: die Summe, Zahl, Anzahl. — *p. e.* multà samà de bani: *magna summa pecuniae:* egy nagy summa pénz: eine große Summe Geldes. 2) *i. e.* mésurà, modru: *modus:* mód, szám: die Maße. — *p. e.* fórà samà: *extra modum, supra modum:* mód nélkül: über die Maße. — 3) *i. e.* modru, préndere, putére: *facultas:* mód, érték, tehetség: die Mittel, Kraft, das Vermögen. — séu *i. e.* putènţià: *possibilitas, modus:* mód, lehetség: die Möglichkeit. *p. e.* n'amu samà de a mi quéstiga, *etc. deest facultas comparandi, etc.* nintsen módom szerezni, *etc.* ich habe keine Mittel, *etc.* zu verschaffen. — nu am' samà de bani: *de est mihi pecunia:* szükölködöm a' pénz dolgában: ich bin nicht bey Gelde. — facu samà de queva: *comparo, adquiro aliquid:* szerzeni valamit, szert tenni valamire: sich Etwas anschaffen. — nu avemu samà de a trál la olaltà: *non possumus convivere:*

mi

mi, együtt nem élhetünk: wir können unmöglich beysammen leben. 4) *i. e.* sámádasu: *ratio:* számadás: die Rechnung, Rechenschaft. *p. e.* quéru samá: *rationes peto (exigo):* számot kérni: Rechnung fordern. — dau samá: *rationem do (reddo):* számot adni: Rechnung geben, ablegen. — dare de samá: *redditio rationis:* számadás: die Rechenschaftgebung, Verantwortung. — facu, tragu samá cu quineva, séu: iéu samá dela quineva: *rationem ineo, duco, pusto:* számot vetni valakivel: rechnen, abrechnen, Rechnung machen mit Jemanden. — dé qui se ţénu: cu buná sama; de buná samá: *certo, certe, haud dubie, omni pro certo:* nyilván, minden bizonnyal, okvetetlenül: ſicher, zuverläßig, ganz gewiß. — mai cu samá, *a*) *i. e.* mai alesu: *cumprimis, imprimis, praeprimis, praecipue, praesertim:* inkabb, leginkább, főképen: meiſtens, beſonders, hauptſächlich, vorzüglich. — *b*) *i. e.* mai de multe ori: *plerumque:* inkább, többnyire: meiſtens, meiſtentheils. — 5) *i. e.* luare de samá: *attentio, ratio:* szám, vigyázat: die Acht. — *p. e.* iéu sama: *attendo:* vigyázni: achten, Acht geben. — de queva: *attendo:* vigyázni, ügyelni valamire: achten, ſehen auf Etwas. — luare, şi luátoriu de samá: *V. in Lit. L.* Bagu, Bágare de samá, *V.* Bagu, Bagu sama *in Lit. B. Lat. summa.*

Sámáchişu. *f.* Gzмзкúшз. *subst. V.* Sémíchişá.

Sámádaşu, *m. pl.* uri. *f.* Gzмздáш. *subst. ratio, rationes, computus:* számadás: die Rechnung, Zuſammenrechnung.

Sámáduescu, ire, itu. Gzмздúєск, úрє, úт. *verb. act. ratiocinor, rationem reddo:* számot adni, számadolni: Rechnung geben, legen.

Sámbátá, *f. pl.* te. Gзмбзтз. *subst. sabathus, dies sabathi:* szombat: der Samſtag, Sonnabend. *Graec.* σαββατον, *sabbathum, quies.*

Sambilá, *f. pl.* le. Gзмбúлз. *subst.* o plantá: *Hyacintus orientalis, Linn:* fejér Játzint: die weiße Hyacinthe.

Sámcé, *f pl.* ele. Gзмчѐ. *subst. i. e.* boldu: *stimulus, aculeus:* ösztön: der Stachel. — a cuţétului, *i. e.* vérfulu: *cuspis cultri:* hegye a' késnek: die Meſſerſpitze.

Samtartáu, *m. pl.* ái. Gзмтзртáз. *subst. rationarius, vulgo: rationista:* számtartó: der Rechnungsführer, auch Rentmeiſter. — Samtartóitá, *femin:* .

Sámuescu, ire, itu. Gзмвúєск, úрє, úт. *verb. act.* 1) *i. e.* numeru, la olaltá: *computo, consummo:* öszve számlálni: ſummiren, zuſammenrechnen. 2) *i. e.* brodescu, açentuescu, însemnezu, cáutu la çentá. *collimo, collineo:* erányozni, szemlélni: zielen, dahinrichten.

Sámuire, *f. pl.* iri. Gзмвúрє. *subst. compútatio:* öszve számlálás: die Zuſammenzählung, Zuſammenrechnung, Summirung.

Sámuitoriu, *m. pl.* rii. Gзмвитóрю. *subst. computator:* öszveszámláló: der Zuſammenrechner. — Sámuitóre, *computatrix, femin:*

Samuru, *m. pl.* re, séu ri. Gзмúр. *subst. Mustella zibellina:* Tzoboj menyét: der Zobel. — bundá de samuru: *vestis e pellibus zibellinarum:* Tzobojbör bunda: der Zobelpelz.

Sáncé, *f. pl.* cele. Gзнчѐ. *subst. V.* Sámcé.

Sándicosu, *f.* cósá, *pl.* şi, *f.* se. Gзндикóс, коáзз. *adj. V.* Posomoritu.

Şanfá, *f. pl.* fe. Шáнфз. *subst. i. e.* lemne de íntênsu cióbotele, cálçiuni, încálçámêntele pre éle: *tentipellium:* sámfa: die Leiſten, Stiefelleiſten.

San-

Digitized by Google

Sânge, *f. pl. car:* Gzhȣe. *subst.* 1) *sanquis, cruor:* vér: das Blut. — slobodu sânge, adequé din vre o vénâ: *sanguinem mitto, emitto, dimitto, extraho:* eret vágni: Blut laſſen, Ader laſſen, zur Ader laſſen. — vérsu sânge: *sanguinem fundo, effundo, profundo:* vért ontani: Blut vergießen. — ímí curge sânge: *sanguino:* vérem foly: bluten. — de sânge: *adject. sanguineus:* p. e. stropu de sânge: *gutta sanguinea:* vértsep: der Blutstropfen. — în façié sângelui, séu roşiu qua sângele: *sanguineus:* vér színü: blutfarbig, blutfärbig, blutroth. — sîtosu de sânge: *sanguinarius:* vérszomjúhozó: blutdürſtig. 2) *i. e.* frâţie, rudenie de sânge: *sanguis, con. sanguinitas:* vérség, vér szerént való atyafiság: das Blut, die Blutverwandtſchaft. *a Lat. sanguis. Ital.* sangue. *Gall.* sang.

Sânge de nóo fraţi. Gzhȣe ȣs hoáw frâçuĭ.)

Sângele smeului. Gzhȣels smélȣuĭ.) *subst. gummi, vel sanguis draconis:* sánkányvér: das Drachenblut.

Sângeratu, *f.* tâ, *pl.* ţi, *f.* te. Gzhȣerát, tz. *adj. sanguineus, cruentus:* véres: blutig, voll Blut, mit Blut beſpritzt.

Sângeréte, *f. pl.* ţi. Gzhȣerétse.)

Sângerétecu, *m. pl.* ci. *f.* Gzhȣerétek.) *subst. botulus sanguineus:* véreshurka: die Blutwurſt, Rothwurſt.

Sângerezu, rare, ratu. Gzhȣerézs, râre, rât. *verb. act. cruento, sanguine adspergo, conspergo:* vérezni, el — megvérezni: blutig machen, mit Blut beſpritzen.

Sângeru, *m. pl.* ri. *f.* Gzhȣep. *subst.* unu lemnu: *Cornus sanguinea, Linn:* gyürü - vagy gyürőfa: der Hartriegel, Hartrecker, Hundsbeerſtrauch, die wilde Cornelkirſche.

Sângeru, rare, ratu. Gzhȣep, râre, rât. *V.* Sângerezu.

Sângerosu, *f.* rósâ, *pl.* şi, *f.* se. Gzhȣerós, roáts. *adj. V.* Sângeratu.

Sângiorgiu. Gzhȣiórȣo. *subst. V.* Sântu Giorgiu.

Sângiosu, *f.* ósâ, *pl.* şi, *f.* se. Gzhȣiós, oáts. *adj. sanguinosus, sanguinolentus:* véres: vollblütig, blutvoll, blutreich.

Sânguru Gzhrsp. *adv. et deriv: V.* Sînguru.

Sânicióră, *f. pl.* re. Gzhnchoórs. *subst.* o plantâ: *Sanicula europaea, Linn:* szászfü, szánitsor: die Sanikel.

Sanie, *f. pl.* nii. Gánĭe. *subst. traha:* szán: der Schlitten. — talpâ de sanie: *pedamentum trahae:* szántalp: die Schlittenkufe. — cale de sanie: *via trahis apta:* szánut: der Schlittenweg, die Schlittenbahn.

Sânière, *f. pl.* ri. Gzhiére.)

Sânieturâ, *f. pl.* uri. Gzhietérs.) *subst. vectio in traha, vulgo: trahisatio:* szánkázás: die Schlittenfahrt.

Sâniezu, ere, atu. Gzhiéz, ére, át.)

Saniiu, ere, atu. Gánĭȣ, ére, át.) *I. verb. act.* pre quineva, *i. e.* ducu cu sanié: *traha veho:* szánkáztatni: auf den Schlitten führen. *II.* mé saniiu: *traha vehor, vulgo: trahiso:* szánkázni: das Schlittenfahren.

Sânişoru, *m. pl.* ri, séu re. *f.* Gzhnishór. *subst. V.* Sânicióră.

Sânitate, *f. pl.* âţi. Gzhztáte. *subst. sanitas, bona valetudo, salus, salubritas, incolumitas:* egészség: die Geſundheit. *Ital.* sanità. *Gall.* santè.

Sânitóre. *f.* Gzhntoáre. *subst.* o plantâ: *V.* Sunâtóre.

Sânîtosu, *f.* tósâ, *pl* şi, *f.* se. Gzhztós, toáts. *adj. a) p. e.* omu, dobitocu, séu arboriu, *i. e.* întregu, nu bolnavu: *sanus, salvus, validus, integer, incolumis: b) p. e.* mâncare, beuturâ,

Digitized by Google

turá, léquu, preámblare, *etc. i. e.* de folosu sánitáţii: *saluber, salubris, salutaris:* egésségés: gesund.

Sánitoşezu, şere, şatu. Сънътошѣз, ѣре, ат. *V.* Insánitoşezu.

Sántá Barbura, *f. pl.* re, séu Sánt Barbura. Сѫнта Барбѹра. *nom. propri: Sancta Virgo Barbara:* Szent Borbála: die heilige Barbara.

Santá Márie, *f. pl.* rii. Сѫнтъ Мъріе. *subst.* a) *Beata Virgo Maria:* Szent Szüz Mária: die heilige Jungfrau Maria. — b) Sérbitóre, *α*) Sántá Mária mare, *i. e.* Adormiré Précestii: *Festum assumptae B. Mariae Virginis:* Nagy Boldog Aszszony: Maria Himmelfahrt. *β*) quea micá, *i. e.* Nascerea Náscátórii de Dumnedeu: *Nativitas B. Mariae Virginis:* Boldóg Aszszony' születése, Kis Boldog Aszszony: die Geburt Maria.

Sántu, *f.* tá, *pl.* sánţi, *f.* te. Сѫнт, тъ. *adj. Sanctus, sacer, divinus:* szent: heilig.

Şanţu, *m. pl.* ţuri. *f.* Шѫнцѹ. *subst.* 1) cu quare é circumdata, márginita, séu ímprejurata vre o Cetate, séu vre unu locu: *vallum, moenia:* sántz: die Schanze. séu: *fossa:* árok: der Graben. 2) scrumu quare se face ín pipá déquá pipazá quineva cu eà.

Şánţuescu, ire, itu. Шънцѹеск, ѝре, ѝт. *verb. act. vallum duco:* sántzolni, sántzot tsinálni: schanzen, eine Schanze machen. séu: *fossam duco:* árkolni: einen Graben führen.

Sántu Giorgiu, séu Sántgiorzu. *m.* Сѫнт Цѡрцю. *subst. Festum Sancti Georgii:* Sz. György' napja: der heil. Martyrer Georgius.

Sántu Ilie, séu Sántilie. *m.* Сѫнт Илїе. *nom: propr: sanctus propheta Elias:* Sz: Illés proféta: der heil. Prophet Elias.

Santu Ionu, séu Santionu. *m.* Сѫнт Їѡн. *nom: propr: S. Ioannes Baptista:* Keresztelö Sz: János: der heilige Johannes der Täufer.

Sántu Nicórá, séu Santnicórá. *m.* Сѫнт Никоѡръ. *nom: prom: S. Nicolaus:* Sz: Miklós: der heil. Nicolaus.

Sántu Petru, séu Santpetru. *m.* Сѫнт Пѣтрѹ. *nom: propr: Festum S. S. A. A. Petri et Pauli:* Szent Péter' ünepe: Petri und Pauli.

Sántu Tóderu, séu Santtóderu. *m.* Сѫнт Тоѧдер. *dies S Theodori:* Sz: Tódor' napja: der heil. Theodorus.

Sántu Vasilie, séu Santvásiiu. *m.* Сѫнт Вѫсїю. *nom: propr: S. Basilius Magnus:* Sz: Bazilius: der heil. Basilius.

Sánziéná, *f. pl* ne. Сънзїѧнъ. *subst.* o plantá cu flori galbene, quare ínflóresce cótrá sfírşitul' lui Iunie: *Gallium verum, Linn:* Ká afü: das Labkraut, Megerkraut, Waldbetstroh, unser Frauen Betstroh.

Sánziéná de pádure *f.* Сънзїѧнъ де пъдѹре. *subst. Asperula odorata: Linn.* Tsillag szívfü: der Waldmeister, die Herzfreund, das Sternleberkraut.

Sánziéne. Сънзїѣне) *subst. i. e.*
Sánjéne. Сънжѣне)
Naşceré S. Ioannu botezátoriul': *Nativitas S. Ioannis Baptistae:* Keresztélö Sz. János születés napja: die Geburt Johannes des Täufers.

Sapá, *f. pl.* ápi. Сѧпъ. *subst. ligo: sarculum, rastrum:* kapa: die Hacke, Kratze. — sosescu la sapá de lemnu: *i. e.* la quea mai mare sérácie: *ad rastros redeo, Terent. Heast: VI.* 58) *ad extremam paupertatem redigor:* utólsó inségre jutni: ins Elend, in die größte Armuth gerathen. *Ital.* zappa.

Sár-

Digitized by Google

Sápare, *f. pl.* ári. Сѫпáре, рй)
Sápatu, *m. pl.* e. Сѫпáт, те) *subst. fossio:* ásás: das Graben. — la cucuruzu, curechiu: *etc.* sápare: *pastinatio, sarritio:* kapálás: das Behacken.
Sápátoriu, *m. pl.* ii. Сѫпѫтóрю. *subst. fossor:* ásó: der Gräber. — la cucuruzu *etc. pastinator, sarritor:* kapás, kapáló: der Behacker.
Sápáturá, *f. pl.* i. Сѫпѫтȣ́рѫ. *subst. a) fossio:* ásás: das Graben, Hauen. *b) sarritura:* kapálás: die Behackung.
Şapcá, *f. pl.* e. Шáпкѫ, *subst.* séu cáciulá: *mitra, galericulum:* sapka: die Mütze, Kappe, das Kappt.
Sápetu, *m. pl.* te. Сѫ́пет. *subst. riscus, pellitus, vidulus:* böröslada; börláda, böröndök: der Koffer, Coffen.
Sápoiu, *m. plur.* ii. Сѫпóю. *subst.* térşitá: *pastinum, sarculum:* nagy kapa: der Karst, die Hacke.
Sáponariu, *m. pl.* ri. Сѫпонáрю. *subst. opifex saponis, vulgo: smigmator:* szappanas, szappanfözö: der Seifensieder. — sáponáriţá. *fem.*
Sáponelu. *m.* nele. *f.* Сѫпонéл. *subst.* o plantá: *Saponaria officinalis, Linn:* szappanfü: das Seifenkraut.
Sáponescu, ire, nitu. Сѫпонéск, нúре, нúт. *verb. act. sapone lavo:* szappanozni: seifen, mit Seife waschen.
Sáponu, *m. pl.* e, séu: uri, *f.* Сѫпóн. *subst. sapo, smegma, smigma:* szappan: die Seife. — de sáponu: *adj. saponaceus: p. e.* bulbucu de sáponu: *bulla soponacea:* szappanbuborék: eine Seifenblase. *a Lat. sapo, Ital.* sapone *Gall.* savon.
Sapu, sápare, patu. Сáп, сѫпáре, пáт. *verb. act. fodio:* ásni; graben. — cucuruzu, fasole, a) intéé datá: *pastino, sarrio:* kapálni: behacken. b) adóo orá: *repastino; resarrio:* másodszor kapálni: umhacken, zum zweytenmal behacken. *Ital.* zappare.
Sáracu, *m. pl.* ci. *et deriv: subst. V.* Séracu.
Sáráriţá, *f. pl.* ţe. Сѫрѫрúцѫ *subst.* salilum: sótartó: das Salzfaß.
Sáráritu, *m. pl.* e. Сѫрѫрúт. *subst. taxa pro sale:* só taksa: die Salztaxe.
Sáráţelu, *f.* ţé, *pl.* li, *f.* le. Сѫрѫцéл, цѣ)
Sáráţiu, *f.* ţie, *pl.* ţii, *m.* Сѫрѫцїѫ, цїе,) *adj. salsulus:* sósotska: etwas gesalzen.
Sáratu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Сѫрáт, тѫ. *adjec: salsus:* sós, megsózva: gesalzen. *a Lat. salsus, per metathesim.*
Sáráturá, *f. pl* ri. Сѫрѫтȣ́рѫ. *subst. salsura, salsitura, salsedo, salsilago:* sósság, sózattság: die Salzigkeit, das salzige Wesen.
Sarbedu, *f.* dá, *pl.* ḑi, *f.* de. Сáрбед, дѫ. *adj.* 1) queva máncare, beuturá: *p. e.* lapte: *acidus, acetus:* megsavanyadott: säuerlich, sauer worden. 2) vreo ḑisá, facie (*color*), *absurdus, insulsus:* képtelen, izetlen: abgeschmackt.
Sárbejune, *f. pl.* i. Сѫрбежȣ́не)
Sárbezalá, *f. pl.* e. Сѫрбезáлѫ) *subst. acor, aciditas:* savanyuság: die Säure.
Sárbezescu, zire, zitu. Сѫрбезéск, зúре, зúт. *verb. neutr. acesco:* megsavanyodni: säuerlich werden.
Sarce, *f. pl.* ci. Сáрче *subst.* 1) o pasere de apá: sehodá: *fulica atra:* szártsa: das schwarze Blaßhuhn, der Bläßing. — 2) o plantá: *Smilax sarsaparilla, Linn.* Szártsa: die Sarsaparille. — 3) vreunu calu. *V.* Pintenogu.
Sarciná, *f. pl.* i. Сáрчинѫ. *subst. sarcina, fascis:* tereh, nyaláb: die Bürde, das Bündel, Pack, die Last. *a Lat. sarcina, Gall. charge.*

Digitized by Google

Sârcinuţă, *f. pl.* e. Сърчинѹцъ. *diminut. sarcinula, fasciculus:* nyalábotska, kötésetske, marok: das Päckchen, Bündelchen.

Sârdariu, *m.* Сърдáрю. *subst. V.* Sérdariu.

Sardé, *f. pl.* le. Сардѣ. *subst.* unu pésce: *Sardella, encrasicolus:* szárdella: die Sardelle.

Sare, *f. pl. car.* Сáре. *subst. sal:* só: das Salz. inima sârii: *flores salis:* sóvirág: die Satzblumen. — de sare. — *adj. salarius, salinarius: p. e.* vénă de sare: *vena salaria:* sóér: die Salzader. — ocnă de sare: *salina, salifodina:* okna, sóokna, sóbánya: die Salzgrube, das Salzwerk. — poétă de sare: *casa salaria:* sópajta: die Salzkothe. — tăietoriu de sare: *salinator, salinarius, fossor salis:* sóvagó: der Salzhauer, Salzmann. *a Lat. sal — lis, l mut. in r. Ital.* sale.

Saré mîcii, *f.* Сáрѣ мъцїй. *subst. Argyrolithus:* Matskakö: das Frauenglas, Katzenglas.

Sârezu, rare, ratu. Сърéз, рáре, рáт. *ver act.. salio, sallio:* sózni, megsózni, bésózni: salzen, einsalzen. — sârezu pré tare: *nimis sallio:* igen megsózni: versaltzen. *a Lat. salio.*

Sârgu. Сърг. *et deriv. V.* Sérgu

Sârică, *f. pl.* ce. Сърúкъ. *subst. psilla, gausape, gaunacum:* guba, szörösguba: ein auf einer Seite zottiges Oberkleid, die Gube.

Sârindariu, *m. pl.* re, *f.* Сърúндарю. *subst. officium quadraginta Lythurgiarum (missarum) pro defuncto.*

Sârită, *f pl.* te. Сърúтъ)

Sâriturâ, *f. pl.* i. séu: e. Сърúтѹръ) *subst. saltus:* ugrás; ugordás: der Sprung.

Sariu, rire, ritu. Сáрю, сърúре, рúт. *V.* Saiu.

Sârmă, *f. pl.* e. Сáрмъ. *V.* Sîrmă.

S'aru. Сáр. *ex pronom:* se, *et auxiliari Conjunctivi 3 personae utriusque numeri:* adeq. S'aru mira: *intelligi potest:* el' séu ei: *miraretetur, vel mirarentur:* tsudálkoznék, tsudálkoznánok: er möchte sich, oder sie möchten sich wundern.

Saru, sârire, ritu. Сáр, сърúре, рúт. *V.* Saie.

Saru, sârare, ratu. Сáр, сърáре, рáт)

Sâru, sârare, ratu. Сáр, сърáре, рáт) *V.* Sârezu.

Sârutare, *f. pl.* âri. Сърѹтáре. *subst.* 1) *osculatio, basiatio, svaviatio:* tsókolás: das Küssen. — 2) *Osculum:* tsók: der Kuß.

Sârutu, tare, tatu. Сърѹт, тáре, тáт. *verb. neutr. osculor, basio, svavior, osculum praebeo:* tsókólni, megtsókolni, tsókat adni: küssen. dela *saluto:* mé inchinu de sânîtate: *Ital.* salutare.

Sasafrasu, *m. pl.* i. Сасафрáс. *subst.* unu lemnu: *Laurus sassafras, Linn.* Illatozófa: der Sassafras.

Sâsâu, *m. pl.* âi, *f.* Сасѣ)
Saschiu, *m. pl.* ii, *f.* Сасків)
subst. V. Fonchiu.

Sâsésce. Сасѣще. *adv. Saxonice:* szászúl; sächsisch.

Sâsescu, *f.* séscă, *pl.* sci, *f.* sce. Сасéск, ѣкъ. *adj. saxonicus:* szász: sachsisch.. — Ţérâ Sâséscă. *Saxonia:* Szakszonia: Sachsen.

Sasu, *m. pl.* si. Сáс. *subst. Saxo:* Szász: der Sachse. Sască, Sâsóică: *femina Saxo:* Szászné: die Sächsinn. *a Lat. saxo.*

Sâtă, *f. pl.* e. Сѣтъ. *subst. et deriv: V.* Sétă.

Satana, *f. pl.* e. Сатáна. *subst. Satanas:* Sátán: der Satan. *a Gaeco* σατάν, *nomen principis malorum angelorum, Hebr. adversarius.*

Sâtcelu, *m. pl.* le, *f.* Сътчéл. *subst. V.* Sâtuţiu.

Sâ-

Săténu, *f.* nă, *pl.* ni. *f.* ne. Сътѣнь. *adj. vicanus, paganus:* falusi: der Dorfsbewohner.

Sătesce. Сътѣщи. *adv.* 1) qua la sate: *more rusticano, vicano:* falusi módra: nach Dorfart. 2) sătenésce, cu satu, căte unu satu: *vicatim; per vicos:* falunként.

Sătescu, *f.* éscă, *pl.* esci, *f.* e. Сътѣск, кз. *adjec. vicanus, paganus, rusticus, vicum concernens:* falusi, a' falu e': vom Dorfe, das Dorf angehend. *p. e.* jude, birŏu sătescu: judex paganus: falusibíró: der Dorfsrichter.

Săţiosu, *f.* ósă, *pl.* oşi, *f.* óse. Сѫціосъ, оáза. *adj.* que dă, séu aduce saţiu: *nutribilis, satians, satietatem adferens, vulgo: substantiosus:* tápláló, jóllakást szerző: nahrhaft, sattigend.

Saţiu, *m. pl.* ii. Сацїе. *subst. saties, satias, satietas, saturamen, saturitas:* jóllakás: die Sattheit, Sättigkeit, Sattsamkeit. cu saţiu: *adjec. V.* Săţiosu — fórá saţiu: *adject. V.* Nesăţiosu. *a Lat. satias.*

Şatră, *f. pl.* sătri. Шáтрх. *subst. V.* Şétră.

Saţu, *m.* Сáц. *subst. V.* Satiu.

Sătulu, *f.* lă, *pl.* tuii, *f.* tule. Сътѣлъ, лз. *adj. satur, satullus:* jóllakott. satt. *a Lat. satum, ex mut. in. l. Ital.* sazio. *Gall.* soûl.

Săturare, *f. pl.* ări. Сътѣрáрѣ. *subst. saturatio, satiatio; saturitas; satietas:* jóllakás: die Sättigung, Sättigkeit, Sattheit. *V. etiam* Satiu.

Saturu, rare, ratu. Сáтѣр, рáрѣ, рáт. *verb. neutr: I.* pre altulu: *saturo, satio:* jóllaktatni, megelégíteni; sättigen, satt machen. — *II. reciproc.* mĕ saturu, a) *saturor, satior:* jóllakni: sattwerden. b) *i. e.* mĕ indestulescu: *satis habeo, contentus sum:* megelégedni: zufrieden seyn, sich begnügen. *a Lat. saturo. Ital.* saziare.

Sătuţiu, *m. pl.* ţe, *f.* Сътѣц. *diminut. V.* Satu.

S'au. С'аѣ. *ex pronom* se, *et auxiliaris praeteriti* 3 *persona utriusque numeri:* *e. g.* s'au mániatu: *indignatus est:* megharagudott: er, sie ist böse worden.

Săvĕrşescu, ire, itu. Сѣвѣршѣск, йрѣ, йт. *et deriv: V.* Sĕvĕrşescu.

Sbăcnescu, ire, itu. Сѣкнѣск, йрѣ, йт. *V.* Sbŭcnescu.

Sbărcescu, cire, citu. Сѣрчѣск, чйрѣ, чйт. *verb. act. I.* queva; *i e.* facu sbărcitu: *rugo, corrugo, contraho, capero:* rántzolni; öszvehúzni: runzeln, zusammenrunzeln, zusammenziehen, in Runzeln ziehen. *II. reciproc.* mĕ sbărcescu. 1) *rugor, corrugor, capero:* öszverántzosodni; sich in Runzeln ziehen. — 2) *i. e.* mĕ vescezescu: *marcesco, flaccesco, rugor, corrugor, vietus fio:* fonnyadni: öszvezsugorodni: welken, verwelken, zusammenschrumpfen.

Sbărcéţă, *f. pl.* eţi. Сѣрчѣцъ. *subst. rugositas:* rántzosság: die Runzeligkeit. *Item. V.* Sbărciu.

Sbărcitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Сѣрчйт, тъ. *adj.* 1) omu: *rugosus:* rántzos: runzelig. 2) vre o pómă, érbă *etc. i. e.* vescedu: *rugosus, vietus, pannuceus, flaccidus, marcidus:* fonnyadt: schrumpf, welk, schlapp.

Sbărciturá, *f. pl.* ri, séu: re. Сѣрчитѣръ. *subst. V.* Sbăroéţă.

Sbărciu, *m. pl.* cie, séu: cii, *f.* Сѣрчю. *subst. ruga:* rántz: die Runzel.

Sbărnáescu, ire, itu. Сѣрнзѣск, йрѣ, йт. *V.* Sbŏrnŏescu.

Sbatu, tere, tutu. Сѣáт, тѣрѣ, тѣт. *verb. act.* 1) *p. e.* fárina prin sétă: *excutio:* kirázni: ausbeuteln, ausschütteln. — 2) ţiça de lapte: *exsugo:* kiszopni:

Digitized by Google

aussaugen. — 3) pre quineva *p. e.* de bani, avére, *etc. exhaurio, exsugo, prorsus spolio:* egészen megfosztani: aussaugen, erschöpfen. — 4) vreunu lucru, *i. e.* querquetezu de a mîruntulu: *discutio, serio investigo, indago, perscrutor:* hánynívetni: szorossan megvisgálni valamelly dolgot: eine Sache genau untersuchen, durchforschen.

Sbecu, *m. pl.* uri, *f.* Сбéк)
Sbegu, *m. pl.* uri, *f.* Сбéг)
subst. turba, caterva, multitudo: tsoport: rakás, falka: eine Menge, das Gewühl, Gewimmel.

Sberare, *f. pl* ári. Сберáре)
Sberáturá, *f. pl.* ri. Сберътȣ́ръ)
subst. ruditus, rugitus, barritus: bögés, ordítás: das Brüllen, Gebrüll, Geschrey.

Sberu, rare, ratu. Сбéр, рáре, áт. *verb. recipr. rudo, rugio, barrio:* ordítani: bögni, kiáltani: schreyen, brüllen, plären. *a Lat. barrio, per prothesim.*

Sbéu, ére, beutu. Сбѣ́ȣ, ѣ́ре, беȣ́т. *verb. act. imbibo, sugo:* béinni: in sich trinken, einsaugen. *a Lat. exbibo. i. e.* béu afará: *Plaut. Mil. III.* 2. 19.)

Sbeutoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* tóre. Сбеȣтóрю, тоáре. *adj. bibulus:* itatós: was eine Feuchtigkeit an sich zieht. *p. e.* hártie sbeutóre: *charta bibula:* itatós papiros: das Löschpapier, Fließpapier. *a Latin. bibulus per metathesim.*

Sbicescu, cire, citu. Сбичéск, чи́ре, чи́т. *verb. act. sicco, exsicco:* szárasztani, kiszárasztani: trocknen, austrocknen. — mé sbicescu: *siccesco:* megszáradni: trocknen, trocken werden. *a Lat. siccesco, per Epenthesim.*

Sbicitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Сбичи́т, тъ. *adjec. siccus, exsiccatus, siccaneus, aridus:* szikadtt; szároz, kiszaraztott: trocken, getröcknet, abgetröcknet, von trockener Art.

Sbiciu, *m. pl.* uri, *f.* Сбичю. *subst.* 1) *flagrum, verber, mastix, scutica, flagellum:* ostor: die Geißel, Peitsche. — 2) *i. e.* pedépsá, certare: *poena, plaga, flagellum:* ostor, büntetés, tsapás: die Geißel, die Strafe, der Streich. *p. e.* sbiciul' lui Dumneḑen: *poena Dei.* Isten ostora, Isten büntetése: die Strafe Gottes.

Sbiciulu, lare, latu. Сбичȣл, лáре, лáт. *verb. act.* 1) *V.* Sbicescu. 2) cánepa de posdárii: *acere purgo:* pozdorjától ki takarítani: der Ohnen befreuen, ausschäben.

Sbieru, rare, atu. Сбíер, рáре, áт. *V.* Sberu.

Sbórnóescu, ire, itu. Сбърнъéск, и́ре, и́т. *verb act. bombito, murmuro, susurro, fremo:* dunogni, dunnyogni, dünnyögni; brumen, summen, sumsen, säuseln.

Sbórnóire, *f. pl.* ri. Сбърнъи́ре)
Sbórnóiturá, *f. pl.* e. Сбърнъитȣ́ръ)
subst. bombus, murmur, susurrus: dunnogás, dunnyogás: das Brummen, Summen, Sumsen, Säuseln.

Sboru, sburare, ratu. Сбóр, сбȣ́раре, рáт. *verb. neutr.* 1) *valo:* repülni: fliegen. — undeva, séu la quineva: *advolo:* oda, hozzá repülni: hinzufliegen. — de undeva: *avolo:* elrepülni: weg- oder davonfliegen. — inánpregiuru: *circumvolo:* köröskörnyül repülni: herumfliegen. — inainté altué: *antevolo:* elölrepülni: voran fliegen. — la olaltá: *convolo:* öszve, egyberepülni: zusammenfliegen. — in lóuntru. *involo:* bérepülni: hineinfliegen. — afará: *evolo:* kirepülni: ausfliegen, hinausfliegen. — susu: *evolo:* felrepülni: in die Höhe fliegen. — înjosu: *devolo:* lerepülni: herabfliegen. — înainte: *provolo:* elé-

Digitized by Google

elérepülni: hervorfliegen. — ínapoi. — *revolo:* viszszarepülni: zurückfliegen. — din colò de queia parte: *transvolo:* általrepülni: hinüberfliegen. — pre lónghé quineva; séu queva; *praetervolo:* melette elrepülni: vorbeyfliegen. — prin óre quareva locu: *pervolo:* kersztülrepülni: durchfliegen. — insusu: *subvolo:* felfelérepülni: aufwärts fliegen. — totu sboru, séu: sboru mai aiqui, mai colò: *volito:* repdesni: flattern, herumfliegen. — 2) *transl. p. e.* taiu in dóé íntru o táieturá: *uno ictu bifariam scindo:* egy tsapásra ketté vágni: auf einen Hieb abschneiden, entzweyschneiden. *a Lat. ex et volo: quasi exvolo Ital.* volare.

Sbúcnescu, nire, itu. Сбъкнéск, нúре, úт)

Sbúgnescu, nire, itu. Сбъгнéск, нúре, úт) *verb. act.* anima séu sángele in véne: *palpito, trepido, mico:* dobogni, verni: klopfen, pochen, zucken, zappeln.

Sbúcnire, séu sbúgnire, *f. pl.* ri. Сбъкнúре, сав сбъгнúре)

Sbúcniturá, seu sbúgniturá, *f. pl.* re. Сбъкнúтѹръ, сав сбъгнúтѹръ) *subst. palpitatio, micatio, trepidatio:* dobogás: das Klopfen, Pochen, Zappeln.

Sburare, *f. pl.* ári. Сбѹрáре. *subst. volatus, volatura:* repülés: das Fliegen.

Sburátoriu, *f* tóre, *pl* tori, *f.* tóre. Сбѹръторю, тóре. *adject. volans, volatilis:* repülö: fliegend. — séu: *substant. ales, volucris, volatile:* repülö állat: das Geflügel.

Sburatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Сбѹрáт, тъ. *adject. i. e.* şuchiatu, véntosu: *ventosus, vanus, levis:* szelés, szeleburdi: windig, flüchtig, leichtsinnig.

Sburáturá, *f. pl.* ri. Сбѹрътѹръ. *subst.* 1) *fustis, frustum ligni:* sulyok, hanyigáló bot: der Prügel, Knüttel, Knüppel. 2) *i. e.* táeturá: *caesa, caesura:* vágás: der Hieb.

Sburáturescu, rire, ritu. Сбѹръторéск, рúре, úт. *verb. act.* 1) sé ḑice despre puii quei de pasere: *i. e.* ii crescu póné quándu súntu harnici de a sburare; séu: ii sileseu sé sbóre, sí se hránéscá: *evolare facio:* elrepíteni: ausfliegen lassen. — de aquí *translate* 2) sé ḑice despre vreunu copilu. quarele íl aşeḑu, séu ii facu préndere de a tráire iusuşu: *prospicio alicujus filii rebus:* elhelyheztetni: versorgen. 3) *i. e.* dau, aruncu cu sburáturi: *fustibus jacio:* in quineva: *fustibus peto:* súlykokkal hanyigálni valakire: mit Knütteln, auf Jemanden werfen. 4) vreunu lemnu, ramu; *i. e.* ciotu, sboru: *V.* Sboru Nro. 2)

Sburdare, *f. pl.* ári. Сбѹрдáре. *subst. evagatio: digressio, fluctuatio:* elme hunyughatatlanság: die Ausschweifung.

Sburdatu, *f* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Сбѹрдáт, тъ. *adject. levis, vanus, ventosus:* szelés: flüchtig, leichtsinnig, windig.

Sburdu, dare, datu. Сбѹрд, дáре-дáт. *verb. act. avagor, digredior; fluctuo:* eszem, zoborol, elmém nyughatatlankadi: ausschweifen. *Nota Gallis:* se desborder, *signif. exundare.*

Scádére, *f. pl.* ri. Скъдѣ́ре. *subst.* 1) *p. e.* aquáriiva ape, a grásimei: *diminutio; adtenuatio:* apadás, fogyás: die Abnahme, Abnehmung, Verminderung. — 2) lipsá: *defectus, inopia:* fogyatkozás, hiba: der Abgang, Mangel.

Scadu, scádére, scáḑutu. Скáд, дѣ́ре, зѹт. *verb. neutr. I. i. e.* mé mieşorezu, mé impuçinezu: *deficio, decresco, minuor:* apadni, fogyni, kisebbedni; alább szállani: abnehmen, abfallen. — vreo apá: *decresco:* apadni: fallen, abnehmen. — vreo in-

inflåturå *etc. V.* Tragu *II.* 6) *II. activ.* 1) vreo lége; mandatu, poroncå, orénduélå: *aboleo, tollo; rescindo:* elrontani; eltörleni: aufheben, abschaffen, vertilgen, cassiren. — 2) pre quineva din vreo slujbå: *aliquem munere privò, munus cuipiam adimo, officio depono:* valakit hivatalaból kitenni: cassiren, absetzen. *a Lat. antiq. excado*, séu *excido.*

Scafå, *f. pl.* e. Скáфъ. *subst.* 1) blidişelulu de cumpene: *lanx:* méröserpenyő, fontolóserpenyő: die Wagschale. 2) unu vasu de beutu: *Scaphium, Plaut. Bach. I.* 1. 37) *vas potatorium:* ivóedény: ein Trinkgeschirr. *a Lat. scaphium: Trans. Danub.* Scafa.

Scåiéte, *f. pl.* ţi. Скъѣ́те } *subst.*
Scaiu, *m. pl.* ii. Скáю̆ }
1) *Carduus:* Bogáts koró: die Diestel. 2) *Dipsacus fullonum, Linn:* Szamjuhozó karó: die Weberkertendiestel, Walkerdiestel. 3) *V.* Brusturu.

Scaiu bénecuvíntatu, *m.* Скáю̆ бинекѹвънтáт. *subst. Cardus benedictus:* Pápafű.

Scaiu míruntu: *m.* Скáю̆ мърѹ́нт, *subst. V.* Turiţå.

Scaiu vénétu. *m.* Скáю̆ вѫ́нът. *subst. Eryngium planum, Linn.* kéktővis: die blaue Diestel.

Scalå, *f. pl.* e. Скáлъ. *subst. paronchia pecorum:* köröm mérge a' baromnak: ein Nagelgeschwür der Rinder.

Scålcie, *f. pl.* cii. Скáлчїе. *subst. V.* Calce.

Scalciiu, ére, atu. Скáлчїю, ѣ́ре, áт. *verb. act.* calcu intr'o lature, cålchéiulu cibotei: *calcem attero, corrumpo:* a' tsizma sarkát félre nyomni: den Schuh, oder Stiefel vertreten. — *a Lat. calceus.*

Scålciiu, ere, atu. Скъ́лчїю, ѣ́ре, áт. *verb. act.* 1) *i. e.* mişcu, léghénu incetu: *moto, leniter agito:* gyengyén mozgatni, ingatni: Etwas gelinde hin und her bewegen. 2) *V.* Scalciiu.

Scaldå, *f. pl.* e. Скáлдъ. *subst.* 1) *i. e.* apå de a scåldà, *p. e.* vreunu pruncu: *aqua ad lavandum:* feresztővíz: das Badwasser. — 2) *V.* Scåldare.

Scåldare, *f. pl.* åri. Скъ́лдаре. *subst.* 1) in quåtu scaldu pre altulu: *lavatio:* cu apå caldå: *excaldatio:* feresztés: das Baden. — 2) quåndu mé scaldu insumi: *lavatio, vulgo: balneatio:* ferdés, fördés, feredés: das Baden.

Scåldåtóre, *f. pl.* ri. Скълдътоáре. *subst. balneum, balineum:* feredő, förödő: das Bad. — séu: unu locu bunu de scåldatu: *locus lotioni membrorum aptus:* feredőhely: der Ort, oder Platz zum Baden.

Scåldåturå, *f. pl.* re. Скълдътѹ́ръ. *subst. V.* Scåldare.

Scaldu, scåldare, datu. Скáлд, скълдáре, дат. *verb. act. I.* pre quineva, séu queva: *lavo:* cu apå caldå: *excaldo Vulc. Gall. in Avid. Cass.* 5) fereszteni, föröszteni: baden, waschen. — *II.* mé scaldu: *me lavo:* cu apå caldå: *me exscaldo, vulgo, balneo:* feredni, förödni, fördeni: sich baden. *a Lat. excaldo.*

Scåldusu, *m. pl.* uri. *f.* Скълдѹ́шѹ, шѹрй. *subst.* 1) scåldåturå, 2) timpulu scåldåturii: *tempus lavationis:* a' feredés ideje: die Badezeit.

Scålusu, *m. pl.* uri, *f.* Скълѹ́шѹ. *subst.* quarele se pune quåruiva în gurå, qua sé nu pótè grål: *obturamentum, lignum obliquum, quo os distenditur:* petzkelő, szájfelájozó fátska: der Knebel, das Knebelholz.

Scamå, *f. pl.* e. Скáмъ. *subst.* scåmosu, *V.* Squamå, squåmosu.

Scamnu, *m. pl.* e. *f.* Скáмн. *subst. V.* Scaunu.

Scan-

Digitized by Google

Scándalá, *f. pl.* e. Скъндалъ)
Scandilá, *f. pl.* e. Скáндилъ)
subst. smintélá, zátignire: *offensio*, *scandalum:* botránkozás: das Aergerniß, der Anstoß. — dau séu facu cuiva scándalá: *offendo*, *scandalizo quempiam*, *scandalum praebeo cuipiam:* megbotránkoztatni valakit: Jemanden ärgern, ein Argerniß, oder Anstoß geben. — iéu, séu primescu scandilá, *i. e.* mé smintescu: *offendor*, *scandalizor:* megbotránkozni: sich ärgern an etwas. *a Lat. scandalum.*

Scándurá, *f. pl.* uri. Скъндеръ. *subst. assis*, *axis*, *tabula*, *improp. asser:* deszka: das Bret. — de scándurá: *adj. e tabulis:* deszkából való. — bretern. mórá de scánduri: *mola seraria:* fürészmalom: die Sägemühle, Bretmühle. dela *scandula*, *i. e.* şindilá. *Plin. Colum: etc.*)

Scánduré, *f. pl.* elle Скъдеръ)
Scándurice, *f.* e. Скъндерúче)
Scánduriţá, *f. pl.* ţe. Скъндерúцъ)
Scánduruţá, *pl.* ţe. Скъндерýцъ)
subst. assiculus, *axiculus*, *improprie: asserculus:* dészkátska, egy kis deszka: das Bretchen.

Scántá, *f.* s[illegible]tée, *pl.* ei. *subst. V.* Sch[illegible]á, schíntée.

Scaonu, *m. pl.* ne, *f* scáonasu, *m. pl.* se, *f.* scáonénciu, *m. pl.* cie *subst. V.* Scaunu, scamnu, scáunutiu, *etc.*

Scápare, *f. pl.* ári. Скъпáре. *subst.* 1) *i. e.* mántuire: *liberatio*, *salvatio*: kiszabadúlás, megmenekedés: die Befreyung. — 2) din mána cuiva, séu din vreo prénsóre fórá voie, séu şciré quelui que mé ţéné, *p. e.* cu fuga *etc. effugium*, *evasio*, *elapsio*: kiszökés, kiszabadúlás, elsuhannás: die Entfliehung, Entwischung, Entschlüpfung. 3) la adiutoriulu cuiva: *perfugium*, *refugium*, *receptus*, folyamodás, menedék: die Zuflucht. — locu de scápare. *a*) *effugium*, *refugium*, *perfugium*, *receptus*: menedékhely: der Zufluchtsort. — b) la quarele scapá ori que fácátoriu de réu fórá de a fire slobodu cuiva, se'l scóté de acolò: *Asylum*: menedékhely: die Freystätte, Freystatt. *Nota*: Substantivumulu: scápare odése ori se intrebuinţéze in locul': locului quelui de scápare.

Scápéráminte, *f.* Скъпъръмúнте)
Scápéráturi, *f.* Скъпаръ̀тýрй)
subst. plur. ignitabula, *Solin. II. et Fest:*) tüzgerjesztö, tüzszerszám, kiütö szerszám: das Feuerzeug.

Scapéru, rare, ratu. Скáпър, рáре, рáт, *verb. act.* 1) sé facu focu: *ignem elicio*, *excutio*, *excudo:* kiütni tüzet: Feuerschlagen, ausschlagen. — 2) cu picióre-le, *i. e.* batu, svérliu; aruncu in tóte párţile: *pedibus excutio:* rugodozni, rugdosodni: mit den Füssen herumschlagen. 3) din ochi, séu ími scapérá ochii, *i. e.* scínthiazé: *mico*, *scintillo:* szikrázni: funkeln. 4) dopé queva, *i. e.* abé apucu: *gestio*, *avide praestolor*, *vix exspecto:* aligvárni, nagyon kívánni: Etwas mit Sehnsucht erwarten, oder kaum erwarten können.

Scapétu, tare, tatu. Скáпът, тáре, тáт. *verb. act.* 1) *i. e.* cadu de undeva fórá de véste: *labor:* elesni, eltsuszni: ausgleiten, ausglitschen, unversehens fallen. — 2) *p. e.* din óre quareleva preţiu; *i. e.* scadu, mé impuçinezu, sosescu mai josu: *cado*, *minuor:* szállani, alább (lejebb) szállani: fallen, herunterfallen, herabfallen. *a Lat. cado.*

Scapu, scápare, patu. Скáп, скъпáре, пáт. *verb. act. I.* queva, séu pre quineva, 1) pre quineva dela vre unu réu, *i. e.* mántuescu, isbávescu: *salvo*, *libero*, *el bero*. megmenteni, megszabadítani: befreyen. — 2) pre quineva fórá voié meà; *p. e.* vre-

Digitized by Google

vre unu furu din prénsóre, vreó pásere din caliţcá *etc.* in limba látinéscá, şi germanicéscá (teutoniciascá, nemçéscá) se intórce tótá Constructia *p. e.* m'au scápatu o pasere din máni: *avis e manibus evolavit:* kiszalasztattam kezeimböl egy madarat: ein Vogel ist mir aus den Händen entflohen. — amu scápatu unu furu: *fur nobis elapsus ets:* egy tolvajt szalasztattunkel: ein Dieb ist uns entwischet (entflohen, durchgegangen) — 3) queva de amáná, *p e.* toégulu, píléria, *etc. i. e.* lasu sé cadá: *manu emitto, de manu amitto:* kiejteni, kézböl elejteni valamit: Etwas fallen lassen. — séu íntorsu: es fällt mir aus der Hand. — 4) mé scapá, adequé vre o lipsá a trupului: *me cogit, urget:* sürgeţ, kénszerit, hajt: es zwinget, drücket, treibet mich. *p. e.* pişare: *micturio:* hugyozhatnám: harnen wollen. — cácaré: *cacaturio:* szarhatnám: zu Stuhle gehen wollen. *II. verb. neutr.* 1) dela queva réu, *i. e.* mé mántuescu, mé isbávescu: *salvor, eliberor:* megmenekedni, megszabadúlni: los werden, befreyet werden, davon kommen. 2) fórá voié şi şciré queloru que mé ţénu, *p. e.* cu fuga din prinsóre, *etc. evado, elabor, effugio:* elsuhanni, kifutni, kiszabadúlni, elszökni: entfliehen, entkommen, entwischen, entschlüpfen, durchgehen. — 3) la quineva dopé adiutoriu: *confugio, refugio:* folyamadni valakihez: zu Jemanden fliehen, seine Zuflucht nehmen. 4) dopé queva, *i. e.* abé apucu: *gestio, avide praestolor:* igen kivánni; alig várni: Etwas mit Sehnsucht erwarten, oder kaum erwarten können. *III.* mé scapu. 1) de undeva, *i e.* cadu: *cado, labor:* bukni, esni: einen Fall thun. — 2) *i. e.* greşescu, mé sméntescu: *erro, pecco, labor, errorem committo:* hibázni, vétkezni, megbukni, megbotlani: fehlen, einen Fehler begehen, sich versehen. dela *excapio:* séu mai béne *excipio: Ital.* scapare.

Scará, *f. pl.* ári. Скáрь. *subst.* 1) pre quaré ne suimu. *p. e.* in podu *etc. scala:* lajtorja, létra, lábtó: die Leiter. — 2) la şé (tarniţá): *stapes, stapia, stapedo:* kengyel, der Steigbügel, Steigreif. — 3) a lucruriloru, quare se cupréndu in vreo Carte: *Index, Catalogus, vulgo: Regestrum:* mutató táblája valamelly könyvnek: das Register, Verzeichniß.

Scárbá, *f. pl.* be. Скáрбь. *subst. V.* Schérbá.

Scárénbá, *f. pl.* e. Скрźмбь. *i. e.* çandurá: *assula:* faszálka: der Splitter, Schiwer.

Scárisórá, *f. pl.* re. Скрншоáрь)
Scáriţá, *f. pl.* ţe. Скрúць.)
subst. 1) *i. e.* scará micá: *scala parva:* kislajtorja: eine kleine Leiter. 2) la şé (tarniţá): *stapes, stapia, stapeda:* kengyel: der Steigbügel, Steigreif. — curé de scáriţá: *lorum stapiae:* kengyelszíj: der Steigriemen.

Scármínáturi, [illegible]. Скрмънътýрй. *subst. plur. lana vulsa, carminata:* tépett gyapju: die Zupfwolle. *a Lat. carminata.*

Scarmínu, nare, atu. Скáрмън, нáре, нáт. *verb. act. vello, vellico, carmino:* tépni: zupfen. — péne: rupfen, schleißen.

Scarpinu, nare, natu. Скáрпин, нáре, нáт. *verb. act. frico, scabo:* vakarni: kratzen. — mé scarpinu: *me scabo:* vakaródzni: sich kratzen. *a Lat. scabo per metathesim.*

Scárşnescu, nire, nitu. Скршнéск, нúре, нúт)

Şcárşnescu, nire, nitu. Шкршнéск, нúре, нúт) *verb. act.* 1) cú dénţii: *strideo, frendeo dentibus:* tsikorgatni a' fogait: knirschen

schen mit den Zähnen. — 2) uşa, carulu. *etc. strido, strideo, gemo, crepito*: tsikorogni, nyikorogni: knirschen, knistern.

Scárşnire, *f. pl.* ri. Скършни́ре)
Şcárşnire, *f. pl.* ri. Шкършни́ре)
subst. 1) a dénţiloru: *stridor dentium*: knirschen. 2) a carului, a quáriiva uşi: *stridor, crepitus*: tsikorgás, nyikorgás: das Knirschen, Knistern.

Scárţéescu, scárţéitóre, *V.* Cárţéescu, cárţéitóre.

Şcátulá, *f. pl.* e. Шкътѹ́лъ)
Şcátulcá, *f. pl.* e. Шкътѹ́лкъ)
subst. arcula, cistula, capsula: katulya, iskatulya: die Schachtel. — şcátuluţá, şcátulcuţá, *dimin.*

Scáunasu, *m. pl.* e. Скъвна́ш. *subst. sella, scabellum*: zsámoly, lábító: der Schämmel, Fußschämmel.

Scáunénu, *m. pl.* ni. Скъвнѣ́н. *subst.* 1) *i. e.* Senatoru: *Senator*: Tanátsbéli: der Rathsherr. — 2) quarele lácuésce in vreo scáunime Sásescá, séu Sícuéscá in Ardélu: *Sedis incola*: Szekbéli lakós: der Stuhlsbewohner.

Scáunénciu, *m. pl.* cii. Скъвнѣ́нчю. *subst. V.* Scáunasu.

Scáunime, *f. pl.* mi. Скъвни́ме. *subst.* Sásescá, séu Sícuéscá in Ardélu: *Sedes*: Szék. der Stuhl.

Scaunu, *m. pl.* ne, *f.* Ска́вн. *subst.* 1) de şedutu: a) mai longu *i. e.* laviţá: *sedile, scamnum*: pad; lótza: die Bank. b) de unu omu: *sedes, sella*: szék: der Stuhl, Sessel. — cu bránci, *i. e.* rádimariu: *sella brachiata*: karszék: der Lehnfuhl, Lehnsessel. — impétátescu, *i. e.* Tronu: *Thronus*: Királyi szék: der Thron. 2) *i. e.* sfatulu, divanul' quáriiva Communitate: *p. e.* a quáriiva cetate; séu orasu: *Consilium, senatus*: tanáts: der Rath. — 3) Sásescu, séu Sícuescu in Ardélu: *sedes*: szék: der Stuhl. *p. e.* a Sibiiului: *sedes Cibiniensis*: Szebni szék: der Hermanstädterstuhl. *a Lai. scamnum.*

Scazu, scádere, zutu: Сказ. скъдѣ́ре, зѹ́т. *V.* Scadu.

Schidólá, *f. pl.* le. Скидоа́лъ. *subst.* 1) *V.* Chilá. 2) *V.* Rupturitu.

Schidolescu, lire, litu. Скидолѣ́ск, ли́ре, ли́т. *verb. act. V.* Rupturescu.

Schiláláescu, ire, itu. Скилълъѣ́ск, ли́ре, и́т. *verb. act. vagio, ejulo*: szültölni: winseln.

Schiláláire, *f. pl.* i. Ски́лълъи́ре)
Schiláláiturá, *f. pl.* re. Скилълъитѹ́ръ) *subst. ejulatio, vagitus*: szükölés, das Winseln.

Schiláescu, ire, itu. *verb. act. V.* Schiláláescu.

Schilavu, *f.* vá, *pl.* vi, *f.* ve. Ски́лав, къ. *adj. V.* Chilavu.

Schilódá, *f. pl.* e. Скилоа́дъ. *subst. V.* Schidólá.

Schimbare, *f. pl.* ári. Ски́мбаре. *subst.* 1) *p. e.* de bani *etc. mutatio, permutatio, commutatio*: váltás: das Wechseln. — 2) *i. e.* schimbu: *mutatio, permutatio, commutatio, vulgo*: *Cambium*: tsere, tserélés: der Tausch, Wechsel. — 3) a timpuriloru: *mutatio, vicissitudo*: változás: die Veränderung.

Schimbaré la façá Скимба́рѣ ла фа́цъ. *subst.* adequé a Domnului, Christosu: *Transfiguratio Christi*: Ur színe valtozása: die Verklärung Christi.

Schimbárie, *f. pl.* rii. Скимбърі́е. *subst.* 1) debani: *taberna argentaria, numularia*: pénz váltó bólt: die Wechselbank, Wechselstatt. 2) de auru: *vulgo: auri Comptoratus*: arány váltás: die Goldeinlösung.

Schimbátoriu, *m. pl.* tóri. Скимбътóрю. *subst.* 1) *mutator, permutator, commutator*: tserélő, változó: der Tauscher. 2) de banii: *argentarius, nummularius*: pénzváltó: der Wechsler

Sbim-

Digitized by Google

Sbimbátoriu, *f.* tóre, *pl.* tori, *f.* ore. Скимбътóрю, тоáре. *adj. mutabilis, varius:* változó: veränderlich, abwechselnd.

Schimbu, *m. pl.* uri. *f.* Скúмб. *subst. commutatio, permutatio, vulgo: Cambium:* tsere: der Tausch, Wechsel, die Vertauschung.

Schimbu, bare, batu. Скúмб, бáре, бáт. *I. verb. act.* 1) unu lucru cu altulu: *muto, commuto, permuto, immuto:* tserélni: tauschen. — *p. e.* nomele: változtatni: verändern. — bani: váltani: — wechseln. 2) pre quinena, *i. e.* ĭi dau rufe spálate: *vestibus lotis induo quempiam:* tisztát (fejért) adni valakire: Jemanden frisch ankleiden. *II. reciprocum:* mé schimbu 1) mé mutu: *mutor, immutor:* változni: wechseln, sich ändern, verändern. — 2) *i. e.* mé imbracu intr'alte vestiménte: *muto vestes, aliis vestibus induo me:* másképpen öltözni: sich umkleiden. — in schimburi spálate: *vestes lotas induo:* tisztát, változor, fejért venni: weiße Wäsche anlegen.

Schimburi, *f. pl.* Скúмбурй. *subst. vestes albae, linteae, lavandria:* valtozó fejér köntös: die Wäsche.

Schimosescu, sire, situ. Скимосéск, сúре, сúт. *verb. act deformo, in pejus muto:* elrutítani, roszabbra változtatni: verunstalten, verdrehen.

Schimosire, *f. pl.* ri. Скимосúре. *subst. deformatio:* képtelen, elrutított, elfajúlt: verunstaltet.

Schimositu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Скимосúт, тъ. *adjec. deformis:* képtelen; elrutított, elfajúlt: verunstaltet.

Schíntá, *f. pl.* te. Скъ́нтъ. *subst. i. e.* o çirá, unu picu: *hilum, paululum, scintilla, gutta, modicum, exiguum:* egy kevés, egy szikra, egy parányi: ein Bißchen, ein Tropfen, etwas weniges, der Funken. *a Lat. scintilla.*

Schíntée, *f. pl.* téi. Скънтѣ́е. *subst.* 1) de focu: *scintilla:* szikra: der Funken. — dau, çipu, slobodu schíntei: *scintillo:* szikrázni: funkeln. — 2) queva púçéntelu din queva lucru: *i. e.* unu picu, unu stropu, o cirá, o schintá: *scintilla, gutta, hilum:* egy szikra, egy parányi: ein Funkchen, Bißchen, Tropfen. *Ital.* scintilla.

Schínteére, *f. pl.* ri. Скънтеѣ́ре. *subst. scintillatio:* szikrázás: das Funkeln.

Schínteezu, ére, atu. Скънтеéз, ѣ́ре, áт. *verb. activ. scintillo:* szikrázni: funkeln.

Schínteuţá, *f. pl.* ţe. Скънтеѹ́цъ. *subst.* 1) o schíntée micá: *scintillula:* szikrátska: das Funkchen, Fünklein. — 2) numele unoru flori, a) schínteuţá roşie: *Anagallis arvensis, Linn.* Tyúk szemfü: der Ackergauchheil, der rothe Hühnerdarm, der Hühnertritt. — b) galbíná: *Ranunculus ficaria, vel Chelidonium minus, Linn:* Aranyól versengö: das kleine Schellkraut, Scharbockskraut, Feigwarzenkraut.

Şchiópá, *f. pl.* pe Шкïоáпъ. *subst. Spithama brevis, lichas — adis:* sántaarasz, bakarasz: eine kurze Spanne.

Şchiópetu, tare, tatu. Шкïоáпет, тáре, тáт)

Schiópetezu, tare, tatu. Шкïопетéз, тáре, тáт) *V.* Şchiopu, are, atu.

Schiptru, *m. pl.* uri, *f.* Скрúптре. *subst. Sceptrum:* Királyi páltza: der Scepter, Zepter. *a Grae.* σκηπτρον, *sceptrum.*

Schiópu, *f.* ópá, *pl.* pi, *f.* ópe. Шкïóп, пъ. *adj. claudus, claudicans:* sánta: hinkend, krumm. *Ital.* zoppo *Graece* σκιμβος, *claudus*

Schiopu, pare, atu. Шкïóп, пáре, пáт. *verb. activ. I.* pre quineva: *claudum reddo:* megsántítani: krumm

krumm ſchlagen, hinkend machen. *II. verb. neutr. i. e.* caſcù réu, séu âmblu şchiopu: *claudeo, claudo, claudico:* sántálni, sántikálni, sántítani: hinken, krumm gehen. *Ital.* Zoppicare.

Schitâcie, *ſ. pl.* cii. Скитъчіе. *subst. vivacitas; alacritas, vigor, ratio excitata:* elevenség, serénység: die Munterkeit, Lebhaftigkeit. *item V.* Isteţie.

Schitaciu, *ſ.* ce, *pl.* cii, *ſ.* ce. Скитáчіу, чe. *adject. excitatus, vivax, vegetus, alacris, vividus, vigens:* eleven, serény: munter, lebhaft aufgeweckt. *item: V.* Isteţu. *a Lat. excitatus.*

Schitu, *m. pl.* te, séu uri, *ſ. asceterium, monasteriolum:* Klaſtromatska: ein kleines Kloſter.

Şcléfă, *ſ. pl.* e. Шклéфъ. *i. e.* práginâ, despicâturâ: *subst. scida:* hasáb: ein Scheit.

Şclefezu, fare, fatu. Шклефíз, фáре, фáт. *verb. activ. findo, diffindo:* hasitani, hasagatni: ſpalten.

Şclepţu, *m. pl.* ţe, séu uri, *ſ.* Шклéпу. *subst.* stréche: *oestrum, oestrus:* bögöly: die Brömſe.

Sclipélă, *ſ. pl.* ele. Скліпéлъ. *subst. lux, fulgor, micatio:* tündöklés, villogás: der Glanz, Schimmer; das Glänzen, Schimmern.

Sclipescu, pire, pitu. Скліпéск, пúре, пúт. *verb. neutr. luceo, fulgeo, mico:* tündökleni, villogni: glänzen, ſchimmern, flimmern, flinkern. *Graece* σιλβω.

Sclipeţu, *m.* ţi, *ſ.* te. Скліпéţу. *subst.* ó erbâ, *i. e.* tormentilu: *Tormentilla ereita, Linn:* Vergyökér: die Blutwurz, Ruhrwurz, Heilwurz.

Sclipiciosu, *ſ.* ciósă, *pl.* şi, *ſ.* se. Скліпичóс, чоáсъ. *adj. lucens, micans, fulgidus:* fénylö, tündöklö, villogó: glänzend, flimmernd, ſchimmernd.

Sclisâ, *ſ. pl.* se. Склісъ. *subst. V.* Clisâ.

Scóbâ, *ſ. pl.* be. Скоáбъ. *subst. subscus, fibula:* eszkába: die Klammer. — prêndu cu scóbâ: *subscude constringo:* eszkábázni: zuſammenklammern. *a Lat. subscus, per metathesim.*

Scóbariu, *m. pl.* rii. Скобáріу. *subst.* unu pésce: *Cyprinus nasus:* Padutz, Ponty: der Naſenfiſch.

Scobêlţescu, ţire, ţitu. Скобълцéск, цúре, цúт. *verb. activ. calcitro, labor, lapso:* botlani, megsikámlani, kitsuszni, bukni, ausgleiten, abglitſchen, ausrutſchen.

Scobescu, bire, bitu: Скобéск, бúре, бúт. *verb. act.* 1) *i. e.* facu gâurosu: *excavo:* kiüríteni: aushöhlen. 2) taiu in queva lemnu, pétrâ *etc. p. e.* cu dalta: *scalpo, exscalpo:* vésni, vájni: graben, ſtechen, ausmeißeln. *a Lat. excavo.*

Scobitóre, *ſ. pl.* e. Скобитоáре. *subst. V.* Scóbâ.

Scobitoriu, *m. pl.* tori, *ſ.* Скобитóріу. *subst.* 1) quarele ciopléşte in pétrâ, lemnu *ect. scalptor, sculptor, caelator:* faragó: der Graber. — 2) unéltâ de scobitu: *caelum, caestrum, scalprum:* vésö, vajó: der Meißel, die Grabſtichel. — de dénţi: *dentiscalpium:* fogvájó: der Stocher, Zahnſtocher, Zahnſtecher.

Scoboru, Scoborîşu, *V.* Coboru, Coborîşu.

Scociorescu, rire, rîtu. Скочїорéск, рúре, рът. *verb. act.* 1) *i. e.* imprâştiiu, réşchiru: *disjicio, dissipo:* szerte hányni: zerſtreuen, herumwerfen. — 2) *i. e.* rúcóiu afará: *scabo, ruspor, proruo:* kotorni, kikotorni, kotorázni, vájkálni: wühlen, hervorwühlen, herauskrücken oder kratzen. — 3) *V.* Scorbelescu.

Scocu, *m. pl.* óce, séu uri. Скóк. *subst.* ceternâ: *Canalis:* tsatorna: die Rinne, Röhre. — quarele éste suptu stréşinâ: *stillicidi.*

Digitized by Google

cidium: eszterha allya: die Dachrinne.

Scocuţiu, *m. pl.* ţii. *f.* Скокѣцъ. *subst. Canaliculus:* tsatornátska: eine kleine Rinne, Röhre.

Scodolescu, lire, itu. Скодолѣск, лѣре, ѣт.)

Scodorescu, rire, itu. Скодорѣск, рѣре, ѣт.)

Scodormólescu, lire, itu. Скодормълѣск, лѣре, ѣт.) *verb. act. V.* Scociorescu.

Scoică, *f. pl.* ci, séu ce. Скоѣкъ. *subst. concha, cochlea:* tsiga, tsigahaj: die Muschel.

Şcólă, *f. pt.* oli, séu óle. Шкоалъ. *subst. Schola, ludus:* Oskola, Iskola: die Schule. — Şcólă mare, séu Academie, Universitate: *Academia, Universitas:* nagy Oscola, Akademia: die hohe Schule, oder Universchule, die Academie. — jidovéscă: *Sinagoga:* zsidó Oskola: die Judenschule. — ostăşéscă: *Schola militaris:* hadi Oscola: die Kriegsschule. — de caii, séu de călăritu: *ludus equitationis:* ló, vagy lóvagló oskola: die Reitschule. — ámblu la Şcólă: *Scholam obeo, frequento:* oskolában járni: in die Schule gehen. — trimitu la Şcóla, *p. e.* vre unu pruncu: *ludo trado:* Oskolába küldeni: auf die Schule bringen, in die Schule schicken. — portu, séu ţénu pre quineva la Şsólă: *quempiam in Scholis educo, vel curo, ut Scholam frequentet:* Oscolába járatni valakit: zur Schule halten. — sĕ íncepu Şcólele: *Scholae aperiuntur:* kezdödnek az Oskolák: die Schule fängt sich an. *a Lat Schola.*

Scola ticesce. Шкоалътичѣше. *adv. scholastice:* oskolai módra: scholastisch.

Şcolasticescu, *f.* céscă, *pl.* sci. Шкоалътичѣск, чѣскъ. *adj. Scholasticus, Scholicus:* oskolai: die Schule betreffend, scholastisch. — *p. e.* annulu scolasticescu: *annus scholasticus:* oskolai Esztendö: das Schuljahr.

Şcolasticu, *m. pl* ci. Шкоалътикъ. *subs. Scholasticus, Studiosus litterarum:* tanuló deák: der Schüler, Scholar, Student, Scholastiker.

Scolu, sculare, latu. Скóл, скълáре, лáт. *I. verb. act.* 1) queva, séu pre quineva dela păméntu, *i. e.* rídicu: *extollo, suscito, erigo:* felkölteni, felemelni: aufrichten, in die Höhe heben. — 2) din somnu, *i. e.* trezescu, deşteptu: *excito, expergefacio:* felkölteni, felserkenteni, felébreszteni: aufwecken. — 3) din morţi, *i. e.* înviezu: *a mortuis resuscito, in vitam revoco:* feltámasztani: auferwecken, von dem Todten erwecken. *II. verb. neutr.* mĕ scolu: 1) din patu, de josu, *etc. surgo:* felkelni: aufstehen, sich aufrichten. — 2) din morţi, *i. e.* înviiu: *resurgo, ad vitam redeo:* feltámadni: auferstehen von den Todten. 3) mĕ scolu pre quineva, séu asupra cuiva: *aggredior, invado, adorior, peto quempiam:* valakit megtámadni, vagy valaki ellen feltámadni, kikelni: anpacken, angreifen, anfallen Jemanden. *a Lat. ex et collum: quasi collum attolo: Gall.* s'escouler, *attolor.*

Scopescu, pire, pitu. Скопѣск, пѣре, пѣт. *verb. act.* 1) *i. e.* jugánescu: *eviro, exseco, castro:* herélni, kiherélni: schneiden, castriren, entmannen. 2) *V.* Scuipu.

Scopitu, *m. pl.* ţi. Скопѣт. *subst.* 1) *i. e.* famenu, jugánitu: *castratus, eviratus, apocopus, spado, Eunuchus:* herélt: der Verschnittene, Castrat. 2) *V.* Scupitu, *vel* Scupiatu.

Scopu, *m. pl.* uri *f.* Скóп. *subst. scopus:* tzél, szándék: der Zweck, die Absicht. *a Lat. scopus. It.* scopo.

Scorbelescu, lire, itu. Скорбѣлѣск, лѣре, ѣт. *verb. act. p. e.* cu degetulu în nasu: *rimo, ruo, scabo:*

Digitized by Google

bo: vájni, vájkalni: wühlen, kratzen, grübeln.

Scorburá, *f. pl* re. Скóрбура. buturá, *subst.* 1) *caverna in trunco* odú, udú a' fában: die Höhle in einem Baum. — 2) o trapiná buturósá: *truncus cavernosus:* odvasfa: ein hohler Baum.

Scorburosu, *f* rósá, *pl.* şi, *f.* óse. Скорбурóс, роáсъ. *adj. cavus, cavernosus:* odvas: hohl, ausgehöhlt.

Scorbutu, *m pl.* te. *f.* Скорбáт. *subst. scorbutus:* testnek rothadása: der Scharbock, Skorbut.

Scormonescu, nire, nitu. Скормонéск, нúре, нúт. *verb. act.* pre quineva din somnu, *i. e.* deşteptu: *excito, expergefacio:* felserkenteni, felébreszteni, költeni: aufmuntern, aufwecken. 2) *i. e.* réşchiru, împrăştiiu: *disjicio:* szerte hányni, szélleszteni: zerstreuen, herumwerfen.

Scórná, *f. pl.* ne. Скóрна. *subst.* 1) adeq. urîciune: *squalor, foeditas, turpitudo, deformitas, sordities, abominabilitas:* undokság, otsmányság, disztelenség: der Schmuz, die Unreinigkeit, Garstigkeit, Häßlichkeit. 2) adeq. cácatu, *a*) de omu: *merda, stercus, excrementum humanum:* szar, kaka: der Dreck, Koth. — *b*) de dobitocu, adeq: balegá: *stercus, excrementum:* ganéj, ganáj, szar: der Mist, Koth, Dreck. dela *squalor.*

Scornaciu, *f.* ce, *pl.* ci. Скорнáчiю, чи. *adj. vigil, vigilans, modico somno indulgens:* émett, ivett, kevés álmu: wachsam, wacker, aufgeweckt.

Scórnávescu, vire, vitu. Скорнáвеск, вúре. вúт. *verb. act.* queva: *inficio, inquino, foedo, maculo, squalidum reddo:* úndokítani, disztelenîteni: beschmuzen, besudeln, garstig machen. *II. neutr.* mé scórnávescu, adeq. mé cacu: *caco:* szarni, iprikálni, kákálni: scheißen, kacken, zu Stuhle gehen, die Noth verrichten.

Scórnávie, *f. pl.* vii. Скорнáвiе. *subst. squalor, squaliditas, sordities, foeditas, turpitudo, deformitas:* undokság, otsmányság, rut dolog, disztelenség: der Schmuz, die Unreinigkeit, Garstigkeit, Häßlichkeit. *a Lat. squaliditas, per metathesim.*

Scórnavu, *f.* vá, *pl.* vi, *f.* ve. Скорнáв, кз. *adj. squalidus, foedus, turpis, deformis, sordidus, abominabilis:* undok, otsmány, tsúfrut, disztelen, képtelen, tsúnya: schmuzig, garstig, häßlich, abscheulich.

Scórnavu. *adv. squalide, foede, sordide, turpiter, deformiter:* undokul, otsmányul, rútul, disztelenül: schmuzig, garstig. *etc.*

Scornescu, nire, nitu. Скорнéск, нúре, нúт. *I. verb. act.* 1) pre quineva din somnu, *i. e.* deşteptu, trezescu: *excito, expergefacio:* felserkenteni, felébreszteni: aufwecken, aufmuntern. — 2) vre o véste, basná ménciuná: *fingo, confingo, excogito, comminiscor:* költeni, kóholni: dichten, erdichten, ausdichten, erdenken, aussinnen, ausspintisiren. *II. neutr.* mé scornescu, *i. e.* din somnu: *expergiscor, evigilo, excitor:* felserkenni, felébredni: erwachen, aufwachen, munter werden.

Scornire, *f. pl.* ri. Скорнúре. *subst. fictio, excogitatio:* kigondolás: die Erdichtung, Ausdichtung.

Scornitoriu, *m. pl.* -ri. Скорнитóрiю. *subst. fictor:* költö: der etwas erdichtet.

Scornitură, *f pl.* ri, séu: re. Скорнитýра. *subst. figmentum, commentum:* költemény: die Dichtung, Erdichtung.

Scórnu, *f.* ná. Скóрн, на. *adj. V.* Scórnavu.

Scorpie, *f. pl.* pii. Скóрпiя. *subst.* 1) o férá venénátá: *scorpio, scorpius:* szorpio: der Scorpion.

Digitized by Google

2) o specie de sbiciu, séu corbaciu ascuțitu la jidovi, (prequumu sé pomenésce la a III. carte a Impĕrațiloru, cap: XII. ver: 11) *Scorpio Isid: vulg:*) Skorpio nevũ hegyes ostor, vagy korbáts a' zsidoknál: eine ſpitzige Peitſche, oder Knute bey den Juden.

Scórță, *f. pl.* țe. Скоáрцъ. *subst.* 1) qné mai grósă, *p. e.* de pre vre unu arbore: *cortex, crusta:* haj, héj: die Rinde, Schale.— quaré se pone pre vre o ranâ, séu bubâ: vara a' sebnek: der Schorf, Grind. 2) qué supțire de pre órequareva arbore: *liber:* fahártya: der Baſt, Baumbaſt. *a Lat. cortex.*

Scorțăescu, ire, itu. Скорцъéск, и́рe, и́т. *verb. act.* 1) în grumazi voindu a lăpida flegma: *screo:* hákogni: ſich räuſpern.— 2) vre o încâlçéménte nóo, *etc. strido, strideo:* tsikorogni: knirſchen.

Scorțĕire, *f. pl.* ri. Скорцъи́рe.)

Scorțĕiturâ, *f. pl.* ri, séu: re. Скорцъитъ́рz.) *subst.* 1) în grumazi: *screatus:* hákogás: das Räuſpern.— 2) *i. e.* cărțĕire, ţcărţnire: *stridor:* tsikorgás: das Knirſchen.

Scorțișórâ, *f. pl.* re. Скорцишоáрz. *subst. Cinnamum, Cinnamomum, vel cortex cinnamomi:* fahéj, fahaj: der Zimmet, die Zimmetrinde.

Scorțoșezu, ţere, ţetu. Скорцошéзъ, шéзъ, шéт. *V.* Inscorțoșezu.

Scorțosu, *f.* țósă, *pl.* ți, *f.* se. Скорцóс, цоáтz. *adj. corticosus, crustatus:* hajas, héjas, héjal béboritva: rindig, mit einer Rinde, oder Grind überzogen.

Scoruță, *f. pl.* ţe. Скорýшz. *subst.* 1) de grădină: *Sorbum:* Berkenye: die Vogelbeere, Sperbeere, der Sporapfel, Sorbapfel, die Eſcheritze. 2) de pădure: *Bacca Crataegi torminalis:* Barkótza: die Mehlbeere, Darmbeere, Erlitze.

Scorușu, *m. pl.* și. Скорýш. *subst.* 1) de grădină, *i. e.* sorbu: *Sorbus domestica, Linn:* Berkenyefa: der Speyerlingsbaum, Vogelbeerbaum, Sporapfelbaum. 2) de pódure: *i. e.* Sorbu sílbaticu: *Crataegus torminalis Linn:* barkotzafa: der Mehlbeerbaum.

Scorzonerâ, *f. pl.* re. Скорзонíрz. *subst.* o plantâ: *Scorzonera hispanica, Linn:* Artifiola, Kartzanela: der Schlangenmord, das Vipergras, die Haferwurzel, Scorzonera.

Scosu, *f.* scósă, *pl.* și, *f.* óse. Скóс, скоáтz. *particip. verbi* scotu. *V.* Scotu.

Scótere, *f. pl.* ri. Скоáтерe. *subst. exceptio, eductio, extractio, exemptio:* kivevés, kivétel, *etc.* das Ausnehmen, Herausnehmen. *etc.*

Scoțiu, scótere, scosu. Скóц, скоáтерe, скóс.) *verb. act.* 1) de undeva pre quineva, séu queva afară, *p. e.* vre o rădícină din páméntu, vre unu dénte din gură, *etc. excipio, eximo, promo, evello, extraho, educo:* kivenni, kihuzni: ausnehmen, herausnehmen, ausziehen, herausziehen.— 2) apâ din fóntână: *aquam haurio:* vizet meríteni: Waſſer ſchöpfen.— 3) puii, séu pulli din óua: *excludo:* kikölteni: ausbrütten.— 4) cuiva vre unu ochiu: *oculum excutio cuipiam:* szemét kiütni valakinek: ein Aug herausſchlagen Jemanden.— 5) vre o carte în typariu: *librum typis edo:* könyvet kiadni, nyomtatni: ein Buch herausgeben.— 6) pre quineva din casă, margini, ţeră, *etc.* afară, *a*) *i. e.* în' ducu, îl' povăçuescu: *educo:* kivinni, vezetni: hinausführen. *b*) pre mâni, umere, braçe, *etc. effero, exporto:* kivinni: hinaustragen. *c*) *i. e.* îl' gonescu, çipu, duduiu afară

ex-

Digitized by Google

expello, ejicio: kivetni, kikergetni, kihajtani, kitsapni: austreiben, hinaustreiben, hinaustagen, oder werfen. — 7) pre quineva din vre o dreghétorie: *officio depono, privo, quempiam, munus alicui adimo:* valakit hivatalából kitenni: vom Amte absetzen, ablegen, des Amts entsetzen Jemanden. — din serbire: *ministerio pello, abigo:* szolgálatból eltsapni: aus dem Dienste entlassen, fortjagen, wegjagen. — 8) pre quineva dela queva réu, *p. e.* dela prénsóre, *i e.* scapu, mántuescu: *salvo, libero, elibero:* megmenteni, megszabadítani: befreyen. — 9) queva zálogiturá, *V.* Rescumpáru: — dela *excutio:* prequumu se véde Nro 4)

Scovardá, *f. pl.* scoverdi. Скокáрдъ. *subst. placenta tenuis:* platsinta: der Fladen, die Platschinte.

Scovérşescu, şire, itu. Скокършéск, шúрe, úт. *V.* Covérşescu.

Scrámbiţá, *f. pl.* ţe. Скръмбúцъ. *subst.* haringa: *Clupea harengus, Alec, Halec, Halex:* Hering: der Häring, Hering.

Scráşnescu, nire, itu. Скръшнéск, нúре, úт. *V.* Scársnescu.

Scremu, scrémere, mutu. Скрém, скрéмере, мúт. *verb. act. nitor, Sveton: Vesp:* 20. *et Ovid: Met: IX.* 302) magát nyögve erőltetni, p. o. szarásra, *etc.* kreißen, ſich laut anſtrengen. dela *screo,* séu *excreo: i. e.* scorţéescu silindumé a lápida flegma din grumazi.

Scriere, *f. pl.* ri. Скрiére. *subst. scriptio:* írás: das Schreiben.

Scriitorie, *f. pl.* rii. Скрiúторie. *subst. scribatus, Codic: Iust: VII.* 62, 4) íródeákság: der Schreiberdienſt.

Scriitoriu, *m. pl.* ri. Скрiúтóрiu. *subst.* 1) quarele scrie ori que pre sama sà, séu a altué: *scriptor:* író: der Schreiber, der Etwas ſchreibt. 2) la vre o dreghétorie, lónghe vre unu Domnu, *i e.* logoféţiu: *scriba:* íródeák: der Schreiber. — Scriitoriţá, *fem. a Lat. scriptor. Ital.* scrittore.

Scrinte, *f pl.* tei. Скрúнтe. *subst.* scumpie, iorgovanu, melinu, boroslanu: *Syringa vulgaris, Linn:* Szelentze, Borostyán: der ſpaniſche Hollunder.

Scrintescu, tire, titu. Скрунтéск, тúре, тúт. *verb. act. luxo, eluxo, distorqueo:* kimenyíteni, kifitzamítani: verrenken, verſtauchen. — mé scrintescu: *eluxor:* kimarúlni, fitzamodni, fitzamlani, menyűlni: ſich verſtauchen, verrenken. *a Graec.* σκιρταω. *salio, exulto.*

Scrintitóre, *f. pl.* ri. Скрунтитóре. *subst.* o érbá: *Potentilla anserina, Linn:* Pipefü: der Gänſerich.

Scrintiturá, *f. pl.* re. Скрунтитúре. *subst. luxatura, distortio:* kimarúlás, fitzamodás, menyülés: die Verſtauchung, Verrenkung.

Scripturá: *f. pl.* ri. séu: re. Скрунтúре. *subst. Scriptum, scriptura:* írás: die Schrift. — Sánta Scripturá: *Scriptura Sacra, Libri divini, Biblia, paginae Sacrae:* Szent Írás, Biblia: die heilige Schrift, die Bibel. *a Lat. scriptura. Ital.* scrittura, *vel* scritta.

Scrisu, *f.* sá, *pl.* şi, *f.* se. Скрúс, сă. *adj.* séu *particip. scriptus:* írtt, írott: geſchrieben. — de scrisu: *adj. scriptorius:* író: zum Schreiben gehörig. *p. e.* péná de scrisu: *penna scriptoria:* írótollú, íropenna: die Schreibfeder. — mésá de scrisu: *mensa scriptoria:* író asztal: der Schreibtiſch.

Scriu, ére, scrisu. Скрúe, úpe, скрúт. *verb. act. scribo:* írni: ſchreiben. — queva lónghé altá quéia: *adscribo:* óda írni, hozzá írni: dazuſchreiben. — împrejuru: *circumscribo:* leírni: beſchreiben. — la olaltá: *conscribo:* öszveírni: zuſammenſchrei-

Digitized by Google

schreiben. — scriu josu, adequé punu pre hártie, *p. e.* que amu cetitu, amu auditu, amu gánditu: *describo:* leírni: abschreiben. — queva afará, *p. e.* vre o ínchieturá, din óre quaréva carte: *exscribo:* kiírni: ausschreiben, herausschreiben. — ín queva, *p. e.* nomele ín vre o carte: *inscribo:* béírni: einschreiben. — cuiva queva, *p. e.* vre o véste nóo: *perscribo:* megírni: Jemanden Etwas schreiben, überschreiben. — scriu queva ínainte, *p. e.* titula la vre o carte: *praescribo:* elölírni: voranschreiben. — scriu índéréptu, *p. e.* la carte (epistolia) cuiva: *rescribo:* viszszaírni: zurückschreiben. — scriu de desuptu, *p. e.* nomele la vre unu contractu: *subscribo:* alájaírni: unter-hinschreiben. — dintr' o carte íntr' alta: *transscribo:* általírni: hinüberschreiben. — aşu scriè, séu amu chefu a scriere: *scripturio:* írhatnám: schreiben wollen, Lust haben zu schreiben. — scriu totu ínténsu, séu scriu adése ori: *scriptito, scripto:* írogatni, irkálni, irdogálni: oft schreiben. *a Lat. scbibo. Ital.* scrivere.

Scrivescu, vire, vitu. Скрикéск, кúре, кúт *verb. act. lamentor, plango:* fanyalogni, pityeregni: winseln. *Ital.* fignolare.

Scrófá, *f. pl.* fe. Скроáфъ. *subst. scrofa, scropha, porca, sus femina:* eme, kótza: die Sau, Bache. — sílbaticá: *Apra, Plin: apud Priscian:* vad kótza: eine wilde Sau. — ugerulu scrófii: *sumen:* tölgye a' kotzának: die Schweinbrust, das Schweineuter. — de scrófá; *adj. scrofinus: a Lat. scrofa. Ital.* scrofa. *Graec.* γρομφας

Scrumu, *m. pl.* uri. *f.* Скрóм. *subst. fuligo:* korom: der Rus, Ruß.

Scufundu, Scufundosu. *V.* Cufundu, Cufundosu.

Scuipiatu, *m. pl.* te, séu: uri. *f.* Скуйпáт. *subst. sputum, sputamen, sputamentum:* pök: der Speichel. *a Lat. sputum per Metathesim.*

Scuipire, *f. pl.* ri. Скуйпúре. *subst. sputus:* pökés, köpés: das Speyen.

Scuipitu, *m. pl.* ţi. Скуйпúт. *subst. V.* Scuipiatu.

Scuipiturá, *f. pl.* ri, séu: re. Скуйпитóръ. *subst. sputum, sputamen, sputamentum, sputisma:* pök, pökedelem: der Speichel. *Hisp.* escopidura.

Scuipu, pare, atu, séu: pire, pitu. Скýйп, пáре, áт, сáв: пúре, пúт. *verb. act. spuo, sputo:* pökni, köpni: speyen, spucken. — scuipu afará: *exspuo:* kiköpni: ausspeyen. — scuipu pre queva, séu quineva: *conspuo:* leköpni, megköpdösni, pökdösni: bespeyen. *Hisp.* escupir.

Sculá, *f. pl.* le. Скýлъ. *subst.* 1) *i. e.* unéltá: *instrumentum utensile:* eszköz, szer, szerszám: das Zeug, Werkzeug. 2) *i. e.* odoru scumpu: *thesaurus, res pretiosa:* kints, drágosság: der Schatz, die Kostbarkeit.

Sculare, *f. pl.* ári. Скулáре. *subst.* dela páméntu, din patu: *surrectio:* felkelés: das Aufstehen, die Aufstehung. — din morţi: *reditus in vitam, resurrectio:* feltámadás: die Auferstehung.

Scumpescu, pire, pitu. Скумпéск, пúре, пúт. *I. verb. act.* queva marfá, *i. e.* ii rídicu preţiulu: *pretium augeo, elevo rei:* megdrágítani valamit: Etwas vertheuern. *II. verb neutr.* mé scumpescu, 1) *i. e.* ími cresce preţiulu. *p. e.* sé scumpésce gráulu: *augetur (crescit, elevetur) pretium tritici:* drágodik a' búza: die Frucht steigt im Preise, wird theuerer. 2) mé scumpescu la cumpúratu, séu la véndutu, *i. e.* oftózu queva pré eftinu, séu: la queva marfá pré multá dobéndá: *nimio lucro*

Digitized by Google

lucro inhio: fösvénykedni: geizen, geizig seyn.

Scumpéte, *f. pl.* ţi. Скѹмпѣ́те. *subst.* 1) *p. e.* de bucate, de vite, *etc. caritas, vulgo: caristia:* drágaság: die Theuerung.— 2) preţiulu quelu ínnaltu, *p. e.* a quáruiva inelu, *etc. pretiositas, Capito Ap. Macrob: Sat. VII.* 13) drágaság, nagy ára, betse valaminek: die Kostbarkeit.— 3) o patimá ímprotivnicá dárnicii: *avaritia, avarities, tenacitas, illiberalitas:* fösvénység: der Geiz, die Kargheit.

Scumpetu. *m.* Скѹмпе́т. *subst. i. e.* odoru scumpu: *res pretiosa:* drágaság: die Kostbarkeit. *pluralem format:* scumpeturi. *f.*

Scumpie, *f. pl.* pii. Скѹмпі́е. *subst.* 1) *i. e.* boroslanu, melinu, *etc. V.* Scrinte. 2) de arghisitu pei: *Rhus coriaria, Linn:* Szkompia, vagy szkumpiafa: der Gärberbaum, Färberbaum, Essigbaum, Sumach.

Scumpu, *f.* pá, *pl.* pi, *f.* pe. Скѹ́мп, пъ. *adj.* 1) queva marfá, vestménte, *etc. i. e.* de mare preţiu: *carus, pretiosus:* drága: theuer.— 2) vre unu omu, *i. e.* nedarnic, strínsu: *avarus, tenax, illiberalis:* fösvény: geitzig, karg, knickerisch.— scumpulu lumii, *i. e.* omu fórte scumpu: *homo summe avarus:* zsugori, faszari: der Geitzhals, Knauser.

Scumpu. Скѹ́мп. *adv* 1) *care, magno:* drágán, nagy áran: theuer.— 2) *avare, avariter:* fösvényül: geitzig, knauserig, karg.

Scundu, *f.* dá, *pl.* ḑi, *f.* de. Скѹ́нд, дъ. *adj. humilis:* alatsony: nieder, niedrig.

Scupiu, pire, pitu. Скѹ́пю, пи́ре, пи́т *verb. act. et deriv. V.* Scuipu, *et deriv.*

Scurgu, scurgere, scursu. Скѹ́рг, скѹ́рцере, скѹ́рс. *I. verb. act.* vre unu lacu, vre o bute, *etc. exstillo, emanare facio, liquorem evacuo:* kiszürni, kiszivárkoztatni: eine Feuchtigkeit ganz ausleeren, machen, daß eine Feuchtigkeit gänzlich ausrinne.— vreunu póharu cu vinu, *i. e.* íl' béu de totu: *exsorbeo, prorsus ebibo:* kiszürni, vagy szürtsölni: ausleeren, austrinken, ausschlürpfen. *II. verb. neutr.* mé scuru: *emano, prorsus effluo:* kifolyni, kiszivárogni: ausrinnen, austriefen, verträufeln. dela *excolo, i. e.* strácuru, *Pallad. in Iul tit.* 8)

Scurmáturá, *f. pl.* ri, séu: re. Скѹрмътѹ́ръ. *subst. rimatura:* turás, turkálás: das Scharren, die Wühlung.

Scurmu, mare, matu. Скѹ́рм, ма́ре, ма́т. *verb. act.* 1) *i. e.* rímu: *rimo, rimor, ruo:* turni, turkálni, vajni: wühlen, scharren.— 2) *i. e.* scorbelescu, sgármáiu, rímu afará: *exscabo, proruo, eruo:* kikotorni, kikaparni, vagy kaparászni: ausscharren, auswühlen, herauswühlen, herauskrücken. *a Lat. exgrumo, i. e. grumos eruo, Varr: de R. R. cap:* 14)

Scursóre, *f. pl.* ori. Скѹрсоа́ре. *subst.* o bólá, 1) fórá sánge: *i. e.* úrdinare, cufurélá: *profluvium (profusio) alvi:* hasmenés, hasfájás, hassíkúlás: das Abweichen, der Durchlauf, die weiße Ruhr. 2) cu sánge, *i. e.* inima ré: *dysenteria:* vérhas: die rothe Ruhr, die Dysenterie.

Scursu, *f.* sá, *pl.* şi, *f.* se. Скѹ́рс, съ. *adj. p. e.* vre unu locu: *siccus, siccaneus, exsiccatus:* szikadt, apadt: trocken, ausgetrocknet.

Scursurá, *f. pl.* ri, séu: re. Скѹрсѹ́ръ. *subst.* 1) din páne, *i. e.* donţiu, doţiu, druţiu: *tuber panis, effluentia panis:* kenyérdutz, kenyérgyürke: das Ausgelaufene vom Brod. 2) *V.* Scursóre.

Scurtá, *f. pl.* te. Скѹ́ртъ. *subst. varix:* érnek megtsomozása: der Aderkropf.

Digitized by Google

Scurtare, *f. pl.* ări. Скъртáре. *subst.* 1) *breviatio, abbreviatio, curtatio, decurtatio:* rövidítés, kurtítás: die Kürzung, Verkürzung, Abkürzung. 2) *brevitas:* rövidség: die Kürze. *a Lut. curtatio.*

Scurtéică, *f. pl.* ce. Скъртéикъ. *subst. togula superior, amiculum breve:* rövid ködmön, kurka: ein kurzer Pelz.

Scurtezu, tare, tatu. Скъртéз, тáре, тáт. *verb. act. V.* Scurtu, tare, tatu.

Scurtu, tare, tatu. Скърт, тáре, тáт. *verb. act. brevio, abbrevio, curto, decurto, breviorem reddo, contraho:* rövidíteni, kurtítani: kürzen, abkürzen, verkürzen, kürzer machen.

Scurtu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Скърт, тз. *adj. curtus, brevis:* rövid, kurta: kurz. — preste scurtu, séu scurtu témpu: *brevi, vel intra breve tempus:* rövid időre, rövid idö alatt, rövid nap: in Kurzen, in kurzer Zeit, nächstens. — in scurtu, de scurtu, pre scurtu: *adv. breviter:* röviden, rövideden, kurtán: kurz. — spunu cuiva queva in scurtu: *brevibus dico, expono:* röviden, rövideden megmondani: kurz sagen. — ţénn pre quineva de scurtu: *aliquem arcte, stricte habeo:* röviden tartani valakit: Jemanden kurz halten. *a Lat. curtus, per Prothesim addita litera s.*

Scurtu'lu, *m. pl.* le. *f.* Скърт'л. *subst. brevitas:* rövidség: die Kürze.

Scuru, scurgere, scursu. Скър, скърдзере, скърс. *verb. act. V.* Scurgu.

Scutecu, *m. pl.* ce. *f.* Скътек. *subst. pannulus involvendo infanti:* póla, poláló, posztó, vagy ruha: das Windeltuch, die Windel.

Scutélă, *f. pl.* le. Скът'лъ. *subst. immunitas, libertas:* mentség, szabadság: das Freyseyn, die Freyheit.

Scutélnicu, *m. pl.* ci. Скът'лъник. *subst. immunis:* ment, szabados: frey. — în Ţéra Románéscă însemnézá jelériu, slugibasu: *rusticus, servus:* szolgáló, paraszt ember, zsellér: der Frohnbauer.

Scutescu, tire, titu. Скътéск, тúре, тúт. *verb. act. libero, immunem reddo, vel conservo, vulgo: immunito:* megmenteni, megszabadítani: befreyen.

Scutinţă, *f. pl.* ţe. Скътúнцъ. *subst. V.* Scutélă.

Scutitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Скътитóріу, тоáре. *adj. liberator:* mentö, szabadító: der Befreyer. — séu: *i. e.* apărătoriu: *protector, tutor:* oltalmazó: der Beschützer.

Scutitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. *adj. immunis, liber:* ment, szabados: frey.

Scuturare, *f. pl.* ări. Скътърáре. *subst. quassatio, succussio, agitatio:* rázás: das Schütteln, Beuteln, die Schüttelung, Schüttelung.

Scuturu, rare, ratu. Скътър, páре, pát. *verb. act. agito, exagito, quatio, succutio, quasso:* rázni, kirázni: schütteln, beuteln, zerbeuteln. — póme din vreunu pomu: *excutio, decutio, quassando dejicio:* lerázni, húllatni: herabschütteln. *a Lat. succutio. Ital.* scuottere.

Sdăriiu, ére, atu. Гдзрíю, éре, át. *verb. act. ungue lacero, vulnero, liro, Pompon: ap: Non: I. n.* 62) körmölni, karmolni, kartzolni: häckeln, krallen, zerkratzen.

Şderu, *m. pl.* ri. Шдéр, (Ждéр). *subst. Martes, Mustella foina:* Nyest: der Marder.

Sdramţă, *f. pl.* ţe. Гдрáмцъ. *et deriv. V.* Sdranţă.

Sdrăncănescu, nire, nitu. Гдрънцънéск, нúре, нúт. *verb. activ. crepo,*

Digitized by Google

crepo, *crepito*, *strepo*, *strepito:* rezegni, zörögni, zörgetni: klappern, prasseln, knarren, klirren.

Sdráncániturá, *f. pl.* ri, séu: re. Сдрънкънитȣ́ръ. *subst. strepitus*, *crepitus:* zörgés, zörgetés: das Klappern, Prasseln, Klirren.

Sdranţá, *f. pl.* ţe. Сдра́нцъ. *subst. pannus*, *pannulus*, *lacinia:* lom, rongy, fontsik: der Lumpen, Lappen, Hader, Fetzen.

Sdránţosu, *f.* ţósá, *pl.* şi, *f.* se. Сдрънцо́с, цоа́съ. *adj. pannosus*, *pannuceus*, *lacer:* rongyos, lontsos: lumpig, zerlumpt, zerfetzt.

Sdránţuescu, ire, itu. Сдрънцȣе́ск, и́ре, и́т. *verb. act. lacero*, *dilacero:* rongyítani, szerte szakasztani: zerfetzen, zerlumpen.

Sdravénu, *f.* ná, *pl.* ni, *f.* ne. Сдра́вън, нъ. *adj.* 1) *i. e.* íntregu, citavu, sánítosu: *sanus*, *integer*, *incolumis:* ép, egésséges: gesund. — 2) de putére: *fortis*, *firmus*, *robustus:* erős, derék, tenyerestalpas: stark, fest, handfest. — 3) *i. e.* bunu, alesu: *bonus*, *praestans*, *praeclarus:* jó, derék: gut, vortrefflich. — 4) de omenie: *probus*, *integer*, *honestus*, *praeclarus*, *eximius:* derék, betsületes, emberséges: redlich, rechtschaffen, bieder, wacker, redlich.

Sdrávnescu, nire, itu. Сдръвне́ск, ни́ре, и́т.)

Sdrávuescu, ire, itu. Сдръвȣе́ск, и́ре, и́т.) *verb. act. V.* Stérnutu.

Sdrobescu, bire, bitu. Сдробе́ск, би́ре, би́т. *verb. act.* queva, *p. e.* piperu, *etc. tero*, *contero*, *contundo*, *frendo:* megtörni: stossen, zerstossen, zerschlagen, zerquetschen, zerknirschen, zermalmen, mé sdrobescu, *p. e.* de lucru, de drumu: *frangor*, *lassor*, *quassor*, *conquassor:* tikkadni, törödni: ermüden, matt werden.

Sdrobitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Сдроби́т, тъ. *adj.* 1) *p. e.* piperu: *etc. contusus*, *contritus*, *fressus:* megtörött: gestossen, zerstossen, zerschlagen. — 2) de lucru, de ostenélá: *lassus*, *fractus*, *fatigatus*, *defatigatus:* elbádjadt, tikkadt: matt, abgemattet, zerschlagen. — 3) de penitenţie, *i. e.* ínfrántu: *contritus*, *fractus:* töredelmes: wehmüthig, zerknirschk. — ánimá sdrobitá: *animus poenitentia fractus*, *cor contritum:* töredelmes szív: ein zerknirschtes, zerschlagenes, wehmüthiges Herz.

Sdrobiturá, *f. pl.* uri, séu: ure. Сдробитȣ́ръ. *subst. contusio*, *obtritus:* megtörés, öszvetörés, rontás: die Zerschlagung, Zerquetschung. *a Lat. obtritus*, *per Metathesim.*

Sdrobu, *m. pl.* uri, séu: bi. *f.* Сдро́б. *subst. p. e.* de sare, *i. e.* grunzu: *fragmentum*, *glamus*, *glebo:* darab, töredék: der Klumpen, Brocken, ein abgebrochenes Stück.

Sdróe, *f. pl.* ói. Сдроа́е. *subst. i. e.* lae, tárlá, mulţime: *caterva*, *multitudo*, *ilias:* tsoport, sereg, sokosság, rakás: der Haufen, die Schaar. — totu sdróe: *catervatim:* tsoportossán, seregessen, rakássanként: schaarweise. *a Graec.* στιφος, *caterva.*

Sdroncánescu, nire, itu, Сдронкъне́ск, ни́ре, и́т. *V.* Sdáncánescu.

Sdropşeriu, *m. pl.* ri. Сдропше́рю. *subst. V.* Stroncánitoriu.

Sdropşescu, şire, şitu. Сдропше́ск, ши́ре, ши́т. *verb. act. contero*, *contundo*, *frendo:* megtörni: zerschlagen, zerquetschen.

Sdruháescu, ire, itu. Сдрȣхъе́ск, и́ре, и́т. *verb. act. i. e.* scuturu: *quatio*, *succutio*, *agito*, *exagito:* rázni, rázogatni, dötzögni: schütteln.

Sdruháire, *f. pl.* ri. Сдрȣхъи́ре.)

Sdruháiturá, *f. pl.* ri, séu: re. Сдрȣхъитȣ́ръ.) *subst. quassatio*,

Digitized by Google

tio, *succussio*, *agitatio:* rázás, dötzögés, das Schütteln.

Sdrumicariu, *m. pl.* re. Сдрѹмикáрю. *subst. frusta minuta*, *minties:* apró darabak, apróság: die Kleinigkeit, kleine Stücke.

Sdtumicáturá, *f. pl.* ri, séu: re. Сдрѹмикътѹръ. *subst. idem.*

Sdrumicu, care, catu. Сдрѹмúк, кáре, кáт. *verb. activ. ferio*, *comminuo*, *minutim contero*. *in frusta concido:* darabolni, feldarabolni, aprózni, aprítani, eltördelni, morzsolni: stückeln, stücken, zerstückeln, zerbröckeln, in kleine Stücke zerschneiden, oder theilen.

Se. Ge. *accusativus pronominis* sene, *adhibetur a) in verbis passivis*, *vel passivam significationem habentibus: p. e.* se cinstesce dela (de) ţoti: *honoratur ab omnibus:* mindnyájjaktól tiszteltetik: er (sie) wird von Allen geschätzet. *b) in verbis reciprocis*, *p. e.* se mirá: *miratur:* tsudálkozik: er (sie) wundert sich.

Sé, séu: Sí. Gъ. *conjunctio*, 1) *i. e.* de, daqué: *si:* ha: wenn, wann. *p. e.* sé fi védutu eu aqueia: *si ego id vidissem:* ha én aztat láttam volna: wenn ich das gesehen hätte, oder hätte ich das gesehen. — sé amu fostu eu acolò. *i. e.* de amu fostu eu. Se aflá diceri qua aquéste ín cárţi vechi Románesci, şi ín Idiotismulu Crişenilor': *si ego ibi fui:* ha én ott voltam: wenn ich dort gewesen bin. 2) *i. e.* qua, séu *modus Conjunctivus: ut:* hogy: daß. *p. e.* amu disu sé scrie o carte: *dixi*, *ut Literas scribat:* mondottam, hogy levelet írjon: ich habe gesagt, er soll einen Brief schreiben. — dará mai adése ori véne verbumulu dupó Conj: sé, urmátoriu la modulu quelu nemárginitu: *infinitivum: p. e.* amu doritu sé te védu: *optavi te videre:* kivántallak látni, vagy: kivántam hogy meglassalak: ich wünschte dich zu sehen. — amu vrutu séţi scriu carte: *volui tibi literas scribere:* levelet akartam néked írni: ich wollte dir einen Brief schreiben. *etc.*

Şé. Шѣ. *adverb. affirm. i. e.* aşé: *sic*, *ita:* úgy, így: so. *p. e.* şi şé ánché e béne: *sic quoque bene est:* így is jól vagyon: so (auf diese Art) ist es auch gut.

Şé, séu: şaó, *f. pl.* şei. Шѣ, сая шáоа. *subst.* de pusu pre calu, altmént: tárniţa: *Sella*, *Veget: de re veterin: IV*, 6, *item: Cod: Just: XII*, 51, 12) *ephippium:* nyereg: der Sattel. — de purtatu povará: *sagma*, *clitellae:* tereh hordó nyereg: der Saumsattel. — punu şéó pre calu: *sellam impono equeo:* lóra feltenni a' nyerget, megnyergelni a' lovat: das Pferd satteln. — de şé: *adj. sellaris:* nyerges: *p. e.* calu de şé: *equus sellaris:* nyerges ló: das Sattelpferd. *a Lat. sella*, *per Apocopen.*

Şebeşu. *m.* Шéбеш. *subst.* o Cetate Sásescá ín Ardélu: *Sebesium:* Szász Sebes: Mühlenbach.

Sébornicésce, séu: Síbornicésce. Съборничѣще. *adv.* adeq. Synodicésce: *Synodaliter:* egyházi Gyülésnek itélete szerent: synodalisch.

Sébornicescu, séu: Síbornicescu, *f.* céscá, *pl.* cesci, *f.* cesce. Съборничéск, чѣскъ. synodicu, synodicescu: *adj. conciliaris*, *synodalis:* papi gyülésböl való: synodalisch. — séu: adeq. de comunu: *universalis:* közönséges: allgemein.

Sébornicu, séu: Síbornicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Събóрник, къ. *adj. idem:*

Séboru, séu: Síboru, *m. pl.* bórá. *f.* Събор. *subst.* adeq. Synodu, adunare: *Synodus*, *Concilium Ecclesiasticum:* Zsinat, papi Gyülés: die Synode, geistliche Versammlung, Kircherversammlung. — ţénu Séboru: *Concilium* (*Synodum*

Digitized by Google

nodum) *celebro:* papi Gyülést tartani: eine Kirchenversammlung halten, abhalten. *Etymon a Gr.* Συμαλλω: *diligenter considero: confero, congredior; in quod fit in Conciliis, aut a* Συμβουλευω: *simul consulto*: *Synodus enim non est aliud, nisi conventus consultandi, et judicium ferendi de rebus magni momenti.*

Sécará, *f. pl. car*: Σκάρα. *subst. secale, siligo:* rózs: der Rocken, Roggen. — de sécará: *adj. secalinus, siligneus: p. e.* fárinà de sécará: *farina secalina*: rozsliszt: das Roggenmehl. *a Lat. secale, l mut. in r.*

Secáreá. Σεκάρε. *V.* Chiminu. — de grádiná. *V.* Anisu.

Secáreţiu, *f.* réţá, *pl.* ţi, *f.* ţe. Σκαρέϊ, ρέϊα. *adject. siliginosus, secali mixtus:* rózsos: mit Rocken, voller Rocken.

Sécastru, *m. pl.* tre. *f.* Σκάστρε. *subst.* de fénu: *cumulus foeni oblongus:* egy hoszszára rakatt széna kazal: eine längliche Heutrieste.

Sécerátoriu, *m pl.* ri. Σεϊερατόριο. *subst. messor:* arató: der Schnitter, Mäher, Fruchtschneider.

Seceratu, *m. pl.* uri. *f.* Σεϊεράτ. *subst. messio, messura:* aratás: das Mähen, Fruchtschneiden.

Sécere, *f. pl.* ri. Σέϊερε. *subst.* 1) unéltá de séceratu: *sicilis, secula:* sarló: die Sichel. 2) *V.* Sécerişu. *a Lat. secilis.*

Sécerişu, *m pl.* şe, séu: uri, *f.* Σεϊερίϊω. *subst. messis:* aratás: die Erndte, der Schnitt. — séu: *i. e.* témpu seceratului: *tempus messis:* aratás ideje: die Erndtezeit.

Séceru, rare, ratu. Σέϊερ, ράρε, ράτ. *verb. act. sicilio, Colum: II. 22. item Plinn: H. N. XVIII. 28) meto, demeto*: aratni: erndten, schneiden. *a Lat. sicilio.*

Sécetá, *f.* Σέϊετα. *subst. siccitas, ariditas:* szárazság, aszály: die Dürre, Trockenheit. *a Lat. siccitas.*

Sécfiiu, *m.* Σεκφίε. *V.* Garofilu.

Secĭcá, *f. pl.* ce. Σέϊκα. *subst. i. i.* notreţiu miruntu táiatu: *pabulum sectum:* szatska: der Häckerling, das Häcksel. *a Lat. sectum.*

Secrétá, *f. pl.* te. Σεκρέτα. *subst. i. e.* pustie; *desertum, vastitas, secretum: Horat: Sat. II. 1, 71. — Plin. Ep. etc*) puszta, pusztaság: die Wüste, Wüsteney. quumu se tálmácescu ḑicerele traiului de comunu: *p. e.* quandu ḑicemu cótrá quineva: dute la secrétá (secretulu). *V.* in Cuv: Naibá. *a Lat. secretum.*

Secretariu, *m. pl.* ri. Σεκρετάριο. *subst. Secretarius, a secretis:* Titoknak, Szekretarius: der Secretär, ein geheimer Schreiber.

Secretu, *m.* uri, *f.* Σεκρέτ. *subst. V.* Secrétá.

Secretu, *m.* crétá, *pl.* ţi, *f.* te. Σεκρέτ, κρέτα. *adject. i. e.* pustiu, 1) vreo ţérá, ţénutu, *i. e.* nelócuitu: *vastus, desertus, secretus, Virg. Aeneid: VI.* 10) puszta, sivatag: wüst, öde, einsam, umbewohnt. — 2) vreo grádiná, vie *etc.* nelucratá: *incultus, desertus:* puszta, miveletlen: wüst, unbearbeitet.

Secretu: Σεκρέτ. *adv. occulte, secreto*: titkos: geheim.

Séctá, *f pl.* te. Σέκτα. *subst. secta:* szakadás: die Partey, Secte.

Sécure, *f. pl.* ri. Σεκούρε. *subst. securis*: fejsze, das Beil, die Axt, Hacke. latá, *i. e.* bardá: *ascia, dolabra:* bárd: die Zimmeraxt. — máiestru de sécure: *i. e.* bárdasu: *faber lignarius:* áts: der Zimmermann. *a Lat. secures. Ital.* scure.

Sécuriçá, *f. pl.* çe. Σεκουρίϊα. *subst. securicula:* kisfejsze: eine kleine Axt, das Beilchen.

Securitate, *f.* Σεκουρίτατε. *subst. securitas:* bátorság: die Sicherheit.

Şe-

Digitized by Google

Şedére, *f. pl.* ri. Шедѣ́ре. *subst.* 1) *Sessio:* ülés: das Sitzen. 2) *i. e.* locu de şedére: *sedes:* ülés; ülöhely: der Sitz. — 3) *i. e.* léne: *otium, desidia:* henyelés, dologtalanság: der Müßiggang. 4) *i. e.* zébavá: *mora, commoratio;* mulatás: die Weile, Verzögerung, der Verzug. 5) *i. e.* lócuire: *habitatio:* lakás: das Wohnen. *a Lat. sessio. Gall.* siège.

Şedetóre, *f. pl.* i. Шезетоа́ре. *subst. domus, vel societas nentium:* fonó: das Spinnhaus, die Spinngesellschaft.

Şedetoriu, *m. pl.* ri. Шезето́рю. *subst. sessor:* üllö: der Sitzer.

Şedu, dére, dutu: Шéд, дѣ́ре. зѣ́т. *I. verb. neutr.* 1) pre vreunu scamnu, *etc. sedeo:* ülni: sitzen. — lónghé masá, la scrisóre: *adsideo:* bey Etwas sitzen. 2) mé aşedu, séu mé punu la şedére: *consideo:* leülni: sich niederlassen. — 3) *i. e.* mé ogoiu, dau pace: *quiesco, quietus sum, quiete sedeo:* veszteg ülni: sitzen bleiben, Friede geben. *p. e.* sedi molcomu: *quiesce, esto quietus:* üly veszteg: gieb Fried, bleib sitzen. 4) *i. e.* nu lucredu: *vaco:* dologtalan lenni: Muße haben, ohne Geschäften seyn. — séu: *i. e.* mé lenevescu, zacu in léne: *otior, desideo:* henyélni, dolog nélkül heverni: müßig sitzen. 5) *i. e.* zébovescu: *moror, commoror, me detineo:* múlatni, maradni: sich verweilen, lang ausbleiben, sich lang aufgehalten. — 6) undeva, séu la quineva: *i. e.* lócuescu: *ago, dego, habito:* lakni: wohnen, logiren. *p. e.* şedu la párénţi: *dego apud parentes:* szülöimnél lakom: ich wohne bey meinen Eltern. — la quineva pre vreme mai scurtu: *i. e.* súntu in gazdá, in cortu: *deversor, Cic. Tus. V.* 8) *hospitor:* lakni, szálláson lenni: im Quartier bey Jemanden seyn. *II. impers:* se séde: 1) *i. e.* se covéne: *decet, condecet, congruit, convenit:* illik: es schickt sich, geziemet sich, es ist anständig. — nu se şéde: *dedecet, non convenit:* nem illik: es schickt, oder geziemet sich nicht. *p. e.* nu se séde a ménţi: *dedecet mentiri:* nem illik hazudni: es schickt sich nicht zu lügen. — 2) ími (íti, íi) şede béne, seu reu. *p. e.* vreunu veştméntu: *quadrat:* illik, áll: anstehen, passen. *p. e.* quumu ími séde mie píléria aquésta: *quomodo quadrat mihi iste pileus:* hogy áll nékem ez a' kalap: — wie stehet mir dieser Hut an? *a Lat. sedeo. Ital.* sedere.

Şedutu, *m. pl.* uri, *f.* Шезѣ́т. *subct.* 1) *V.* Şedére, *Nor.* 1. 3. 4. 5.) — 2) adeq. curu: *culus, podex, sedes; Plin. H. N. XXII.* 23. *in*) segg, alfel, far: der Hintere, Arsch, das Gesäß.

Seghedinu, *m.* Сегеди́н. *subst. Segedinum:* Szeged: Syeged. o Cetate liberá Cráiéscá in Ungaria.

Sehástresce. Сехъстре́ще. *adv. anachoretice, more Eremitarum:* remete modra: einsiedlerisch.

Sehástrescu, trire, tritu. Сехъстре́ск, три́ре, три́т. *verb. activ. vitam anachoreticam duco, eremum colo, vulgo:* *eremito:* remete élete élni: einen Einsiedler abgeben, in der Einöde leben.

Sehástrescu, *f.* tréscá, *pl.* sci, *f.* sce. Сехъстре́ск, трѣ́скъ. *adj. anachoreticus, eremitanus, eremiticus, asceticus:* remetei: einsiedlerisch, eremitisch.

Sehástrie, *f. pl.* trii. Сехъстрі́е. *subst. vita solitaria, anachoretica:* remete élet: das Einsiedlerleben.

Sehastru, *m. pl.* tri. Сеха́стре. *subst. Eremita, Anachoreta:* Remete: der Einsiedler, Eremit.

Séicá, *f. pl.* ci, séu: ce. Шѣ́йкъ. *subst. scapha, cymba, linter:* sajka, kishajó: das Bort, der Kahn.

Sei-

Digitized by Google

Seinu, *f.* ná, *pl.* ni, *f.* ne. Сеи́н, нз, *adject. glaucus:* szürke: grau.

Şeláméntu, *m.* Шелзмънт. *sing.* séu mai alesu: Şelámênturi, *f.* Шелзмънтърй. *pl. subst. instrumenta sellaria:* nyereg szerszám: das Reitzeug, Sattelzeug.

Şelariu, *m.* ri, *f.* Шелáрю. *subst. opifex sellarum equariarum, vulgo: ephippiarius:* niereggyártó, nyeregtsináló: der Sattler. — şelárițá: *femin.*

Şéle. Шéле. *plur. lumbi, ilia:* ágyék: die Lenden. — durere de şéle: *lumbago:* ágyékfájdalom: das Lendenweh.

Séménță, *f.* țe. Сзмéнцз. *subst. semen:* mag: der Saamen. — de bradu: *bacca juniperi:* fenyőmag: die Krammetsbeere, Wachholderbeere: — de séménță: *adj. seminalis:* magnak való: saat. *p. e.* gréu de séménță: *triticum seminale:* magnak való búza: der Sattweizen.

Sémíchisă, *f. pl.* si. Сзмзкúшз, *subst. Caseus bubulus:* tehénturó: der Kuhkäse, Topfen, Pfarich. dórá dela aquéste dóo cuvinte: *semi:* jumátate, şi *caseus:* cașiu.

Sémínare, *f. pl.* ri. Сзмзнáре. *subst. satio, saties, seminatio:* vetés: das Säen, Anbauen. *a Lat. seminatio.*

Seminariu, *m.* re, *f.* Семинáрю. *subst. Seminarium, institutum:* Szeminarium, kollegyiom: das Seminarium, das Stift.

Séménătoriu, *m.* ri. Сзмзнзтóрю. *subst. seminator, sator:* vető, magvető: der Säer, Säemann, der Anbauer.

Séménătură, *f. pl.* ri, séu: re. Сзмзнзтýрз. *subst. seminatura, satio, satus, sementis:* vetés: die Saat. *Ital.* seminatura.

Sémínu, nare, natu. Сémзн, нáре, нáт. *verb. activ.* 1) queva séménța, *p. e.* gráu, legume. *etc. semino, sero:* vetni: säen, anbauen. 2) cu quineva, *p. e.* la trupu, pre ámbletu, *etc. similis sum cuipiam:* hasanló lenni, hasonlítani valakihez: gleich oder ähnlich seyn. *a Lat. semino. Ital.* seminare.

Semnare, *f. pl.* ri. Сémнаре. *subst. signatio, consignatio, notatio, adnotatio, connotatio:* jegyzés, feljegyzés: die Anmerkung, Aufzeichnung.

Semnătoriu, *m. pl.* tori. Семнзтóрю. *subst. signator, notator, adnotator, connonator:* feljegyző: der Etwas bezeichnet, aufmerket. *a Lat. signator.*

Semnătură. *f. pl.* ri, séu: re. Семнзтýрз. *subst, signatura, signaculum, nota, notatio,* jegy, jegyzés: das Zeichen, die Anmerkung.

Semnatu, *f.* tă, *pl.* ți, *f.* te. Семнáт, тз. *adj. signatus, notatus:* jegyes, megjegyzett: gezeichnet. — de semnatu: *adj. signatorius:* jegyző: zum Bezeichnen dienlich.

Semnezu, nare, natu. Семнéз, нáре, нáт. *verb. activ.* 1) queva, *p. e.* vre unu odoru al meu: *signo, noto:* jegyezni, megjegyezni: zeichnen, bezeichnen. — cu ferulu arsu. *p. e.* vreo vită: *V.* Inferu: — 2) ímí semnezu queva: *aliquid adnoto, connoto:* feljegyezni: aufmerken. *a Lat. signo, g mut. in m.*

Semnu, *m. pl.* ne, séu: uri, *f.* Сémн. *subst. signum, nota, indicium:* jel, jegy: das Zeichnen. — dau, séu facu semnu cuiva: *signum do:* jelt adni: Zeichen geben.

Semnu, are, atu. Сémн, нáре, нáт. *V.* Semnezu.

Semnu de ranâ: Сémн де рáнз. *subst. cicatrix:* sebhely: die Narbe, Schramme.

Semnu de vérsatu: Сémн де вэрсáт. *cicatrix variolarum:* himlőhely: die Blatternarbe, Blattergrube. — cu sémne de vérsatu: *adj.*

Digitized by Google

adj. variolarum cicatricibus notatus, vulgo: variolatus: himlöhelyes: blatterſtöppig, pockengrübig.

Sémţiu, ţire, ţitu. Сѣмцю, цѝре, цѝт. *et deriv: V.* sîmţiu.

Senatoru, *m. pl.* ri. Сенáтор. *subst. Senator:* Tanátsbéli: der Rathsherr.

Senatu, *m. pl.* turi, *f.* Сенáт *subst. Senatus:* Tanáts: der Rath.

Séne, Сѣне. *sui (sibi, se) ipse:* ön. nön maga: er ſelbſt. dela séne insusi: *a se ipso:* önnön magá: tól: von ſich ſelſt. — din séné sa- (*Nota: hic sumitur pro substantivo*) *propria sponte:* önként, önnön magától: von ſich ſelbſt.

Séninezu, nare, natu. Сенинézъ, нáре, нáт)

Seninu, nare, atu. Сенúн, нáре, нáт) *verb. V.* Inseninu.

Séninu, *m. pl.* uri, *f.* Сѣнúн. *subst. serenum, serenitas:* tiszta, tiszta idö: die Heiterkeit. *a Lat. serenum. Ital.* sereno.

Seninu, *f.* nå, *pl.* ni, *f.* ne. Сѣнúн, нѫ. *adj. serenus, sudus:* tiszta: heiter, hell. *p. e.* ceriulu e séninu: *coelum est serenum:* tiszta az ég: der Himmel iſt heiter.

Séntţescu, séu: símţescu, ţire, ţitu. Сѣнцéск, цúре, цúт. *verb. activ.* 1) *sentio:* érezni, érzeni: fühlen, empfinden. 2) *i. e.* prendu de véste: *observo; animadverto, sentio:* megérzeni, észre venni: merken, bemerken, wahrnehmen. *a Lat. sentio. Ital.* sentire.

Séntţire, séu: símţire, *f. pl* ri. Сѣнцúре. *subst. sensus:* érzés, érzék, érzékenység: die Empfindung, das Gefühl.

Séntţitoriu, *m. pl.* ri. Сѣнцитóрю. *subst. sentiens, plenus sensu:* érzékeny: empfindlich, gefühlvoll.

Séntţiu, ţire, ţitu. Сѣнцѫ, цúре, цúт)

Séntu, ţire, titu. Сѣнт, цúре, цúт) *verb. activ. V.* Séntţescu.

Şepelescu, lire, litu. Шепелéск, лúре, лúт. *verb. activ. supplanto verba palato: Pers. I.* 35) pelypegni, selypegni, sziszegni: lispelnd ausſprechen; radbrechen.

Şépte. Шѣпте. *septem:* hét: ſieben. — quáte şépte; *septeni;* héthét; je ſieben, oder ſieben ihrer. — o sumá de şépte; *septas, heptas:* hétből álló, vagy magában hetet foglaló szám: eine Sieben. cu şépte unghiuri (cornuri). a) *subst. heptagonum;* hétszegü; das Siebeneck. — b) *adj. heptagonus:* hétszegletü; ſiebeneckig. — şépte ani; *septennium:* hét Esztendö: ſieben Jahre. — de şepte anni: *adjec. septennis, septuennis;* hét esztendös: ſiebenjährig. — de şépte luni: *adj. septimestris, septemmestris:* hét holnapos: ſiebenmonatlich. — cu şépte ríuri: *adj. septifluus, vel: septemfluus:* hét folyamu, hét folyásu, hét águ: ſiebenfach fließend, durch ſieben Bäche ſich ergießend. — in şépte impărţitu; *adj. septemplex, septemgeminus:* hét águ, vagy részü: ſiebenfach. — que stá din şépte: *septenarius:* hétből álló: aus ſieben beſtehend. que are in séne şépte déluri, (*p. e.* Roma) *septicollis:* hét hegyü: ſiebenhügelig. — cu şépte picióre: *septipes:* — vreunu stih: *heptameter:* hétlábú: ſiebenfüßig, ſiebengliederig. *a Lat. septem. It.* sette.

Şéptedeci. Шѣптезéчи. *septuaginta:* hetven: ſiebenzig; ſiebzig. — şéptedeci de ini: *septuageni;* hetvenen; ſiebenzig ihrer. — al' şéptedecilé; *septuagesimus;* hetvenedik: der ſiebzigſte. — de şéptedeci de ori; *septagies; septuagesies:* hetvenszer: ſiebzigmal. omu de şéptedeci de ani; *vir septuagenarius;* hetven esztendös ember: ein ſiebzigjähriger Mann.

Sép-

Digitized by Google

Şépte inşi, *m.* inse, *f.* Шѣ́пте, и́нши, и́нсе. *plur. septeni:* heten: sieben ihrer.

Şéptelé, şépté. Шѣ́птелѣ, шѣ́птѣ. al' şéptelé: *septimus;* hetedik: der (die, das) siebente. a şépté órá: *septimo, septima vice:* hetedszer: hetedikszer: siebentens, das Siebentemal, zum siebenten Male.

Şépte mii. Шѣ́пте мїи. *septem millia:* hét ezer: siebentausend. — şépte mii de inşi; *septeni milleni;* hét ezeren: siebentausend ihrer. — de sépte mii de ori; *septies millies:* hét ezer szer: siebentausendmal.

Septemvrie, *f.* Сентѣ́мврїе. *subst. september, mensis September:* Sz. Mihályhava, Szeptember: der Herbstmonath, September.

Şépte ori: Шѣ́пте ѡ́рй, *i. e.* de sépte ori, *septies:* hétszer, hétszerte: siebenmal. — de şépte ori pre atáta: *septies tantus:* hétszer annyi: siebenmal so viel (so groß) — a şépte órá; *septimo, septima vice:* hetedszer, hetedikszer: siebentens, das Siebentemal, zum siebenten Male.

Şéptespreḑéce. Шѣ́птеспрезѣ́че. *septemdecim, decem et septem;* tizenhét; siebenzehn, siebzehn. — séptespreḑéce insi: *septenideni:* tizenheten: siebenzehn ihrer. al' şéptespreḑecelé: *septimus decimus;* tizenhetedik; der (die, das) siebzehnte. — de şéptespreḑéce ori; *decies septies;* tizenhétszer: siebenzehnmal. — a şéptespreḑécé órá: *septtmodecimo:* tizenhetedszer; siebzehntens, zum siebzehnten Male.

Sépte sute; Шѣ́пте сѹ́те; *septingenti;* hét száz; siebenhundert. — sépte sute de insi; *septingeni:* hétszázon; siebenhundert ihrer. — de şépte sute de ori; *sepsingenties:* hét száz szoz: siebenhundertmal.

Séptímáná, *f. pl.* ne, séu: ni: Сѫптѫмѫ́нѫ; *subst. hebdomas, hebdomada, septimana:* hét: die Wache. — din séptímáná in séptímáná: *per singulas hebdomades;* egy hétről a' másikra: von Woche zu Woche. — pre séptímáná: *singula hebdomada;* egy hétre, minden hétre: wöchentlich. — preste séptímáná: *i. e.* in ḑile próste; *diebus profestis;* hétköz napokan, dologtévő napokan: in der Woche. — de séptímáná, séu: de preste séptímáná; *adject. hebdomadalis:* héli: wöchentlich. *p. e.* térgu de séptímáná; *nundinae hebdomadales;* héti vásár; der Wochenmarkt. — *a Lat. septimana. Ital.* settimana.

Séptímáná mare, séu: a patimilor'. Сѫптѫмѫ́нѫ ма́ре, сав а патимилор: *hebdomas antepaschalis, hebdomas sancta:* nagy hét: die Charwoche.

Sequuţie, *f. pl.* ii. Цекѹ́цїе. *subst.* adeq. execuţie: *executio.*

Şequuţiescu, ire, itu. Цекѹцїе́ск, и́ре, и́т. *verb. act. exequor.*

Şequuţiu, *m.* ţii. Цекѹ́цїв, цїй. *subst.* adeq. executoru: *executor.*

Sérá, *f. pl.* eri. Сѣ́рѫ. *subst. vesper, vesperus, vespera:* estve: der Abend. — séra: *vesperi, vespere:* estve, öste: abends. — indeserá, séu: de cátrá sérá: *ad vesperam, circa vesperam:* östére, estvefelé: — abends, gegen Abend. — de sérá: a) *adv. V.* Indeserá; b) *adj. vespertinus:* esvéli: abendlich. *p. e.* Cántare de sérá: *Cantus vespertinus:* éstvéli ének; das Abendlied. *a Lat. sero. Ital.* di sera.

Sérácéşce; Сѫрѫчѣ́ще. *adv. tenuiter, parce, more pauperis:* szegényül, szegény módra: arm, armselig.

Sérácescu, cire, citu. Сѫрѫче́ск, чи́ре, чи́т. *verb. I. activ.* pre quineva, *i. e.* il aducu la sérácie: *paupero, ad paupertatem redigo:* szegényíteni, szegénységre hozni: arm machen, in die Armuth versetzen. — *II. neutr. i. e.*

Digitized by Google

e. cadu la sérácie: *ad paupertatem redigor:* megszegényedni, szegénységre jutni: arm werden, verarmen.

Sérácescu, *f.* céscá, *pl.* sci, *f.* sce. Съръчѣск, чѣскъ. *adj. pauper, ad pauperem spectans:* szegény, szegényhez való: arm, den Armen betreffend.

Sérácie, *f. pl.* cii Съръчіе. *subst. paupertas, pauperies, inopia, egestas:* szegénység: die Armuth, Noth, Dürftigkeit.

Sérácime, *f. pl.* mi. Съръчіме. *subst. pauperes:* a' szegénység, a' szegények: die Armen.

Séracu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Сърáк, кэ. *adj.* (*Graecis:* σαλαχων, *i. e. pauper, qui opulentiam jactat*) *pauper, paupertinus:* szegény, arm, armselig. — séu: *i. e.* lipsitu: *inops, egens, egenus:* szegény, szükölködő; arm, dürftig. — de párénti: *orbus, orphanus, parentibus orphanus:* árva: elternlos, der (die) Waise.

Sárácustá, *f. pl.* te. Съръкъцтъ. *subst. Officium decem lythurgiarum* (*missarum*).

Sérácuţiu, *f.* ţá, *pl.* ţi, *f.* te. Съръкъцъ, цэ. *adj. pauperculus:* szegényke: armselig.

Séráncotu, *m. pl.* ci. Сърънтók. *subst. mendicus:* kóldús; küldús: der Bettler.

Şeranu, *m. pl.* ni. Шерáн. *subst. i. e.* crapu: *subst. carpio:* ponty, pózsár: der Karpfen.

Sérbátóre, *f. pl.* ri. Сърбътоáре. *subst. festum, dies festus:* ünnep, innep, innepnap: der Feyertag, Festtag.

Şerbescu, ire, bitu. Шербѣск, бúре, бúт. *verb. activ. i. e.* slugescu: *servio, famulor, ministro:* szolgálni: dienen. *a Lat. servio, v mut. in b. more solito.*

Sérbescu, *f.* béscá, *pl.* sci, *f.* sce. Сърбѣск, ѣскэ. *adj. servianus, rascianus: p. e.* Ţérá sérbéscá: *servia:* Rátz Ország. Servien.

Şerbetu, *m. pl.* uri. Шербѣт. *subst. potus turcicus dictus serbet:* egy török ital, Serbet: Scherbet, türkische Lemonade.

Serbezescu, zire, zitu. Сърбъзѣск, зúре, зúт. *V.* Sárbezescu.

Sérbezu, bare, bátu. Сърбъз. бáре, бáт. 1) *i. e.* ţéne vreo sérbitóre: *celebro, festum celebro; festivitatem ago* · ünnepelni, innepelni: feyern. 2) *i. e.* lasu de lucru: *ferior, otior:* a' dologtól megszünni, valamit kihagyni: feyern, auslassen. (*a Lat. servo, observo, scil: diem.*)

Şerbire, *f.* ri. Шербúре. *subst. servitus, famulatio, ministerium:* szolgálat: der Dienst.

Sérbitóre, *f. pl.* ri. Сърбътоáре. *subst. festum, dies festus:* ünnep, innepnap: der Feyertag, Festtag.

Şerbitoriu, *m. pl.* ri. Шербитóрю. *subst. servitor, servus, minister, famulus:* szolga: der Knecht, Diener.

Şerbu, *m. pl.* bi. Шérбъ. *subst.* 1) *servus, famulus, minister:* szolga: der Knecht, Diener. 2) Sérbu: *Rascianus. V.* Sérbu. *a Lat. servus, v mut. in b.*

Sérbu, *m. pl.* bi. Сърбъ. 1) *Serbus, Servus, Servianus, Rascianus:* Rátz: der Ratz, Servianer. Sérbóicá. *fem.* 2) *servus V.* Şerbu *supra.*

Serdariu, *m. pl.* ri. Сердáрю. *subst.* o vrednicie in Ţéra Románéscá: *Supremus Aulae Mareschallus:* Udvarnok, udvar Hadnagja: der Oberhoffmarschall.

Sérguélá, *f. pl.* li. Сърґѣлъ. *V.* Sérguinţá.

Sérguescu, ire, itu. Сърґѣск, úре, úт. *verb. activ.* mé sérguescu: *studeo, nitor, conor, operam* (*conatum, studium, industriam*) *adhibeo* (*imprendo*): igyekezni, iparkodni, törekedni, szorgalmatoskodni: sich befleißigen, beſtreben, bemühen, Fleiß anwenden, ſich Mühe geben.

Ser-

Digitized by Google

Serguinciosu, *f.* ciósă, *pl.* şi. *f.* se. Сгрѳинчо́ѕ, чоа́ѕа. *adj. industrius, sedulus, diligens, gnavus, studiosus*: szorgalmas, szorgalmatos, iparkodó, igyekező: fleißig, emſig, betriebſam.

Sérguinţă, *f. pl.* ţe. Сгрѳи́нца
Sérguire, *f. pl.* ri. Сгрѳи́рѣ
subst. industria, gnavitas, studium, sedulitas, diligentia, conatus, opera: igyekezet, iparkodás, szorgalmatosság: der Fleiß, die Betriebſamkeit, Emſigkeit, Beſtrebung, die Mühe. — cu sérguinţă: *adv. sedulo, gnaviter, diligenter, cum sedulitate*: szorgalmatosan: — fleißig, emſig.

Serindariu, *m. pl.* re, *f.* Сѣрин-дарю, *V.* Sărindariu.

Şerlaiu, *m. pl.* lai. Шерлаю. *subst.* o érbă: *Salvia sclarea, Linn. horminum*: szárlátfű, benedictafű: das Scharlachkraut.

Sérmă, *f. pl.* me. Сѣрмъ. *V.* Sîrmă.

Şerpariu, *m. pl.* ri. Шерпарю. *subst. ventrale*: tüszö, gyüszö: der Bauchgurt, Bauchriemen. dórá dela: *scirpo*, séu: *sirpo*: *i. e.* legu; *Varr: L. L. IV.* 31.) séu dela: *serperastrum, i. e.* o unéltă de legatu piciórele quele strîmbe ale prunciloru, qua sé se indreptéze: *Varr. LL. VII.* 5)

Şerpe, *f. pl.* pi. Шерпе. *subst. Serpens, anguis, coluber*: kígyó: die Schlange. — de şerpe: *adj serpentinus, anguinus, anguineus, colubrinus*: *p. e.* muscătură de şerpe: *morsus anguinus*: kígyómorás: der Schlangenbiß. érba — ochiului şerpelui. *V.* la literele sale. *a Lat. serpens. Ital.* serpe.

Şerpe de apă; Шерпе де апъ. *Hydra, Hydrus*: vízikígyó: die Waſſerſchlange.

Şerpe ciungu, séu: curtu: Шерпе чѣнг, сас кърт. *Coluber atropos*: kurta (kender magos — siklóparlagi) kígyó: die braungefleckte Natter.

Sérpunelu, *m. pl.* le. Сѣрпънѣлъ
Sérpunu, *m. pl.* ni. Сѣрпънъ
subst. o plantă: *Serpyllum, Serpullum, Thymus serpillum, Linn.* mezei kakukfű: der Quendel, Kundel, Hühnerklee, das Kukskraut.

Şése. Шѣсе. *sex*: hat: ſechs. quáte şése, séu: şése inşi: *seni*: hatan, hatanként: je ſechs, zu ſechs, oder ihrer ſechs. — o sumă de şése; *senio*: hatból álló, vagy magában hatat foglaló szám: eine Sechſe. — in şése unghiuri, séu: cornuri: *adj. sexangulus, hexagonus*: hat szegű, vagy szegletű: ſechseckig. — , şése ani: *sexennium*: hat esztendő: ſechs Jahre. de şése ani: *adj. sexennis*: hat esztendős: ſechsjährig. — de şése luni: *adj. semestris, sex mensium*: hat hónapos: ſechsmonatlich. — cu şése vénsle: *hexeris*: hat evedzőjű, hat rend lapatu: ſechsruderig. — cu şése córde: *hexachordas*: hathúrú: ſechsſaitig. — cu şése stîlpi: *hexastylos*: hat oszlopú: ſechsſäulig. — de (cu) şése piciore, *p. e.* versu, stih: *hexameter*: hat lábú: ſechsfüßig, oder ſechsgliederig. *a Lat. sex. Ital.* sei.

Şeşedeci. Шѣшезѣчи. *sexaginta*: hatvan: ſechzig. — quáte şeşedeci, séu: şeşedeci de inşi: *sexageni*: hatvanan: zu ſechzig, oder ſechzig ihrer. al' şeşedecilea; *sexagesimus*: hatvanadik: der ſechzigſte. — de şeşedeci de ori: *sexagies, sexagesies*: hatvanszor: ſechzigmal. — omu de şeşedeci de ani; *vir sexagenarius*: hatvan esztendős ember: ein ſechzigjähriger Mann.

Şése inşi, *m.* inse, *f.* Шѣсе ѣнши, ѣнше. *plur. seni*: haton: ſechs ihrer.

Şéscle, *m.* şésa, *f.* Шѣсле, шѣса. *num. ord. sextus*: hatodik: der (die, das) ſechste. — a şésa parte din queva: *sextans*: hatadik

része

Digitized by Google

része valaminek: das Sechstel, der sechste Theil. — a şésa órá: *sexto, sexta vice:* hatadikszor: sechstens, das sechstemal, zum sechsten Male.

Şése mii. Шѣсе мiи. *sex milla:* hat ezer: sechstausend. — quáte şése mii: *sena millia:* hat ezerenként: zu sechstausend. — şése mii, de inşi: *seni milleni:* hat ezeren: sechstausend ihrer. — de şése mii de ori: *sexies millies:* hat ezerszer: sechstausendmal.

Şése ori. Шѣсе ѡри. *i. e.* de şése ori: *sexies:* hatszor; sechsmal. — de şése ori pre atáta: *sexies tantus, sextuplus:* hatszor annyi: sechsmal so viel (groß) — a şésé órá. *V.* Şéselé.

Şésespreḑéce. Шѣсеспрезѣче: *sexdecim, sedecim:* tizenhat: sechzen. — quáte şésespreḑéce, séu şésespreḑéce inşi; *semideni:* tizenhaton: zu sechzehn, je sechzehn, ihrer sechzehn. — al' sésespreḑecele; *sextus decimus:* tizenhatodik: der sechzehnte. — de şésespreḑéce ori: *sedecies:* tizenhatszor; sechzehnmal. — a şésespreḑéce órá: *sexto decimo:* tizenhatodszor; sechzehntens, zum sechzehnten Male.

Şése sute. Шѣсе сѹте: *sexcenti:* hatszáz; sechshundert. quáte şése sute, séu: şése sute de inşi; *sexceni, sexcenti;* hat százon: zu sechshundert, oder sechshundert ihrer. al' şésesutelé; *sexcentesimus:* hatszázodik: der sechshunderteste. — de şése sute de ori: *sexcenties:* hat százszor: sechshundertmal.

Şesime, *f. pl.* mi. Шесиме. *subst. planities, aequor;* térség, térhely; rónahely: die Ebene, Pläne.

Şesu, *m. pl.* uri, *f.* Шес. *subst. planities, aequor;* térség, térföld, rónaföld: die Ebene, Pläne.

Şesu, *f.* şésá, *pl.* suri, *f.* ure. Шес, шѣсъ. *adj. aequus, planus;* tér, róna: eben.

Sétá, *f. pl.* te. Сѣтъ. *subst. incerniculum, subcerniculum, cribrum farinarium:* szita; das Sieb. dela: *seta, i. e.* píru, *p. e.* de porcu, caprá, calu.

Sétariu, *m. pl.* ri; Сѣтарю; *subst. Cribrarius, opifex cribrorum farinariorum;* szitakötö; der Siebmacher. sétáriţá, *femin:*

Séte, *f.* Сѣте. *subst. sitis;* zzomjú, szomjúság: der Durst. mi séte; *sitio;* szomjúhozom: ich bin durstig, mich dürstet, ich leide Durst. *a Lat. sitis, Ital.* sete.

Setiosu, *f.* ósá. Сетiос, оасъ. *V.* Setosu.

Sétiţá, *f.* ţe. Сѣтицъ. *subst. Cribellum transcolatorium;* szüröszitö: das Seihsieb.

Setosu, *f.* tósá, *pl.* tosi, *f.* óse. Сетос, тоасъ. *adj. sitiens, siticulosus, siticulentus:* szomjú, szomjuhozó: durstig, dürstend.

Şétrá, *f. pl.* Şetri. Шѣтръ. *subst. tentorium, tabernaculum:* sátor: das Zelt. (dórá dela látinesculu *Exedra. i. e.* unu locu de şeḑutu afará, *Cic: Not: Deo: I.* 6)

Séu. Сѣв; *séu, sive, aut, vel;* vagy, avagy; entweder, oder.

Seuu, *m. pl.* uri. Сѣв. *subst. sebum, sevum:* fadgyú, fagygyú: der Talg, Talch, das Unschlitt, Inselt, Inslicht. — de seuu: *adj. sebaceus; p. e.* luminá de seuu; *candela sebacea:* fadgyú gyertya; das Inseltlicht, Talglicht. — plénu de seuu. *V.* Seuosu. *a Lat. sebum. Ital.* sevo.

Seuosu, *f.* ósá, *pl.* şi, *f.* óse. Сѣвос, оасъ. *adj. sebosus, sevosus:* fagygyas; talgig, voll Talg.

Sévérsescu, şire, şitu; Сѣвершеск, шире, шит. *verb. act.* deplénescu, isprávescu: *conficio, perficio, perago, absolvo, consumo, patro, perpetro;* megtenni, tökélletesíteni, véghez vinni, bétellyesíteni: vollenden, vollziehen, vollbringen, vervollkommen. — *Nota:* uni intrebuinţézá aque-

Digitized by Google

questu verbum in locu de sfersescu, *V.* Sfersescu. *Ital.* soverchiare, *i. e. corruere.*

Sévérsire, *f. pl.* ri. Сѣвръшире. *subst.* 1) *confectio, perfectio, peractio, consumatio;* bétellyesítés, véghezvitel; die Vollendung, Vollbringung, Vollziehung. 2) *i. e.* de sévérsire; *perfectio, absolutio;* tökélletesség; die Vollkommenheit.

Sévérsitoriu, *m. pl.* ri. Сѣвръшиторіу. *confector, perfector, consumator;* bétellyesitö, véghezvivö: der Vollender, Vollzieher, Vollbringer.

Sévérşitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Сѣвръшит, тъ. *adj. confectus, peractus, consumatus:* véghez vitt: vollkommen. — de sévérsitu: a) *adj. perfectus, absolutus:* tökélletes: vollkommen. — b) *adv. perfecte, absolute:* tökélletessen: vollkommen.

Sévérşitu, *m.* uri, *f.* Сѣвръшит. *subst.* dicu uni in locu de sfersitu.

Sfadă, *f. pl.* ădi. Сфадъ. *subst.* 1) intre duoi, séu mai multi: *i. e.* cióndrá, prigóná: *altercatio, contentio, rixa, jurgium, litigium:* veszekedés: versengés, gerázdalás, fondorkodás, kotzadás: der Zank, Hader, Streit, das Gezank, oder Gezänke. 2) *i. e.* infruntare, probozalá, certare: *objurgatio, correptio, exprobratio, reprehensio:* dorgálás, pirongatás, feddözés: der Verweis. *Nota Graecis:* σφαζω, *i. e. iugulo, macto.*

Sfădescu, dire, ditu. Сфъдѣск, дире, дит. *I. verb. activ.* pre quineva, *i. e.* infruntu, mustru, probozescu, certu: *objurgo, exprobro, increpo, reprehendo, corripio:* pirongatni, dorgalni, feddözni, lehordani: ausmachen, ausschelten, einen Verweis geben. *II.* mé sfădescu cu quineva, *i. e.* mé certu: *altercor, contendo, jurgor, rixor, litigo:* veszekedni, versengeni, kotzadni, szivakodni, vetekedni: zanken, hadern.

Sfădiciosu, *f.* ciósă, *pl.* şi, *f.* se. Сфъдичіос, чоасъ)

Sfadnicu, *f* că, *pl.* ci, *f.* ce. Сфъдник, къ) *adj. rixosus, jurgiosus, litigiosus, contentiosus, actiosus:* veszekedö, versengö: zänkisch, zanksüchtig, haderhaft.

Sfară, *f. pl.* re Сфъръ. *subst. nidor:* pergeltszag, égettszag: der Duft, Dampf, Dunst von einer fetten Sache, die die Kraft des Feuers empfunden hat.

Sfăráescu, ire, ítu. Сфърѣск, ире, ит. *verb activ.* 1) *p. e.* cărbunele in apă, unsóre la focu *etc. strideo;* pertzegni; zischen, kreischen. 2) *p. e.* fusulu: *cum strepitu versor:* peregni: sich mit einem Geräusch herumdrehen.

Sfărléză. Сфърлѣзъ. *V.* Cărţăitóre.

Sfărlógă. Сфърлоагъ. *V.* Sfirlógă.

Sfărmare, *f. pl.* ări. Сфърмаре. *subst. contusio, f. actio, ruptio, contritus;* rontás, romlás, törés; die Zerbrechung, Zerschlagung. — de corabie; *naufragium;* hajótörés; der Schiffbruch.

Sfărmiciosu, *f.* ciósă, *pl.* şi, *f.* se. Сфърмичіос, чоасъ. *adj. friabilis:* törsölhetö, elmorzsalhetö, morzsolékos; was sich zerbröseln läßt. *Ital.* sfarinacciolo. *quod in pulverem resolvitur.*

Sfărmiturá, *f. pl.* ri, séu: re. Сфърмитъръ. *subst. i. e.* fărămă: *mica, micula, frustulum, frustillum;* morzsa, morzsalék, darabotska: das Bröckchen, Bröschen, Brüslein, Krümmchen.

Sfărmu, mare, matu; séu: mire, mitu. Сфъръм, мъре, мът, сав мире, мит. *I. verb. act.* 1. *p. e.* pâne in zamă, *i. e.* fărămu: *frio, communio:* morzsolni, aprozni: bröseln, bröckeln, zerkrümmeln. — 2) *p. e.* cucuruzu de pre cocénu, *i. e.* desfacu, dĕsghiocu: *enucleo, foliculis libero,*

Digitized by Google

ro, *explico*, *grana celulis eximo:* fejteni, zúzni, lomorzsalni: abröbeln, auskörnen. 3) *i. e.* sdrobescu: *tero*, *contero*, *contundo:* megtörni: zerstoßen, zerschlagen, zermalmen. 4) pre improtivnici: *contero*, *deleo*, *exstinquo:* megrontani, eltörleni, semmiré tenni: aufreiben, vertilgen, zu Grunde richten. *II. neutr:* mé sfármu: 1) *i. e.* mé silescu, ími batu capulu in queva: *enitor*, *adnitor*, *intendo*, *caput rumpo:* törekedni, fejét törni valamin: sich bemühen, Mühe geben, anstrengen, den Kopf über Etwas zerbrechen. 2) cu necazulu, grijile: *anxius* (*sollicitus*) *sum*, *curis angor:* tünöködni, felette szorgalmatoskodni: sich sehr bekümmern.

Sfárnariu. Сфърнáрю. *et deriv. V.* Sfórnariu.

Sfárşescu, şire, şitu. Сфършéск, шúре, шúт. *I. verb: activ.* 1) *i. e.* gatu de totu, isprávescu: *finio*, *finem facio* (*impono*) *termino:* végezni, elvégezni, végre hajtani: enden, endigen, zu Ende bringen. — 2) queva máncare, beuturá: *consumo*, *absolvo:* végezni, fogyasztani, elkölteni: verzehren, aufzehren, ganz verbrauchen. *II. neutr.* mé sfárşescu, 1) *i. e.* mé isprávescu: *finior*, *terminor:* elvégződni: gendiget werden, zu Ende gehen. — 2) queva máncare; *i. e.* mé ciontu, má gatu: *consumor*, *deficio;* elfogyni, kifogyni: ausgehen, zu Ende gehen. — 3) *i. e.* moriu, répaosu; *morior*, *morte decedo*, *defungor*, *fatis cedo*, *denascor*, *exstinquor:* meghálni, kimúlni: verscheiden, verlöschen. *Nota. Ital.* fornire: *saepe signif. finire*, *terminare.*

Sfárşire, *f. pl.* ri. Сфършúре. *subst. terminatio:* végezés, végezet: die Endung, Endigung.

Sfárşitu, *m. pl.* turi, *f.* Сфършúт. *subst. finis*, *exitus*, *extremum*, *clausula*, *terminus:* vegvége: das Ende, der Ausgang. — in sfárşitu, séu, la sfárşitu: *in fine*, *in extremo:* a' végin: am Ende. — a omului, a vieţii: *i. e* repausare, mórte: *mors*, *obitus*, *decessus*, *extremum*, *finis vitae:* kimulás, halál: das Ende des Menschen.

Sfárşitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Сфършúт, тъ. 1) *participium verbi* sfárşescu. *V.* Sfárşescu. 2) la trupu; *i. e.* slabu, márşavu: *macer:* sovány: mager. — la façie, *i. e.* peritu: *pallens*, *pallidus:* sáppadt, halavány. blaß, bleich.

Sfártecatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Сфъртекáт, тъ. *adj. lacer*, *dilaceratus:* elszakadt: zerrissen.

Sfártecu, care, catu: Сфъ́ртек, кáре, кáт. *verb. activ. lacero*, *dilacero*, *rumpo*, *discindo*, *conscindo*, *discerpo:* szakasztani, szagatni, elszagatni: reißen, zerreißen.

Sfáşie, *f. pl.* şii. Сфъ́шїе. *subst. segmentum:* szelet: der Schnitt, ein abgeschnittenes Stück. seu, *V.* Páturá: *folium:* rét, türet: das Blatt. *Ital.* fetta.

Sfáşiezu, ére, atu. Сфъшїéз, ѣ́ре, áт. *verb. act.* 1) vreo pánşá, curé; *i. e.* taiu: *seco*, *conseco*, *disseco:* felvágni: zerschneiden. 2) *p. e.* vreo pétrá páturósá: *findo*, *foliatim diffindo:* rétekenként, egymástól elválosztani: splittern. *Ital.* spezzare.

Sfáşiosu, *f.* ósá, *pl.* óşi, óse. Сфъшїóс, съ. *adj. fisilis*, *foliatus*, *foliaceus*, *complicatus:* rétes, réteges: faltig, blatterig, schieferig.

Sfáşiuţá, *f. pl.* ţe. Сфъшїóцъ. *subst. p. e.* de curé: *i. e.* nojiţá: *habenula*, *tineola:* keskeny kötelék: ein schmales Bindchen, oder Streifchen.

Sfátosu, *f.* tósá, *pl.* toşi, *f.* tóse. Сфътóс, тоáсъ. *adj. sciolus*, *argutator:* okoska, tudoska: superklug, überklug, naseweiß.

Sfá-

Digitized by Google

Sfatu, *m. pl.* turi, *f.* Сфáт. *subst.* 1) quarele îl dau, séu îl iéu dela quineva: *svasus, consilium*: tanáts, javaslás: der Rath. — dau sfatu cuiva: *consilium do, svadeo;* tanátsot adni, javaslani: Rathgeben. — queru sfatu dela quineva: *consulo quempiam, consilium peto a quopiam:* tanátsot kérni: Rathfragen, zu Rathe ziehen. 2) *i. e.* adunaré aqueloru, quarii sfátuescu despre queva: *Consilium, Senatus, Magistatus:* Tanáts, Szék: der Rath. — ţénu Sfatu: *consulto, delibero:* tanátskozni: Rath halten, sich berathschlagen. Casa Sfatului: *Curia, Praetorium*: Tanátsház: das Rathhaus. — Domnu de sfatu: *Senator:* tanátsbéli: der Rathsherr. — Boiériu de sfatu: *a Consiliis, Consiliarius:* Tanátsos, Konsilarius: der Rath, Consiliär. 3) *i. e.* tainá, secretu: *secretum:* titok: das Geheimniß. *p. e.* aşi da sfatulu sûu cuiva: *secretum cuipiam pandere, aperire*: a' titkát kinyilatkoztatni valakinek: Jemanden sein Geheimniß entdecken. *a Lat. svasus.*

Sfátuescu, ire, itu. Сфътвéск, и́ре, и́т. *I. verb. activ.* cuiva queva, séu pre quineva: *svadeo, consilium do, auctor sum:* tanátsolni, tanátsot adni, javasólni: rathen, Rath geben. *II. neutr.* mé sfátuescu, *i. e.* cu quineva despre queva: *consulo, consulto, delibero:* tanátskozni: sich berathschlagen. *a Lat. svadeo.*

Sfátuire, *f. pl.* ri. Сфътви́ре. *subst. svasio, svasus:* tanátsolás, javallás; javasollás: das Rathen, Rathgeben.

Sfátuitoriu, *m. pl.* tori. Сфътвитóрю. *subst. svasor, auctor, consiliator, Plin. Epist. IV.* 17) tanátsadó: der Rathgeber.

Sfeclá, *f. pl.* e. Сфéклъ. *subst.* a) roşie: *beta rubra, vel beta vulgaris:* tzékla, veres répa: die rothe Rübe. b) albá: *beta alba*: fejér tzékla: der Mangold.

Sférşeşcu, şire, şitu. Сфършéск. *et deriv: V.* Sfárşescu.

Sféşnicu, *m. pl.* ce. Сфéшник. *subst. Candelabrum, lychnuchus:* gyertyatartó: der Leuchter.

Sfetescu, tire, titu: Сфетéск, ти́ре, ти́т. *I. verb. act.* queva, 1) *p. e.* vreunu secretu, *i. e.* descoperiu: *aperio, manifesto, revelo, patefacio, indico:* kinyilatkoztatni: offenbaren, entdeken. 2) vreo carte de josu: *inverto, aperio:* felütni: — aufschlagen, umschlagen. *II. impers:* misé sfetésce: *i. e.* misá aratá: *succedit mihi:* elsült: es gelinget mir, glücket mir, es geht mir von der Hand.

Sfetire, *f. pl.* ri. Сфети́ре. *subst. manifestatio, revelatio, indicium:* kinyilatkoztatás: die Entdeckung, Offenbarung.

Sfétnicu, *m. pl.* ci. Сфѣ́тник. *subst. a Consiliis, Consiliarius*: Tanátsos, Konsiliarius: der Rath, Consiliär.

Sfîcu, *m. pl.* uri. *f.* Сфѫ́к. *subst. Grae.* σφηκαω, *i. e. in angustum ex lato contraho.*

Sfiélá, *f. pl.* li. Сфїáлъ. *subst. verecundia:* berzenkedés: die Scheuche, Schüchternheit.

Sfiescu, ire, itu. Сфїéск, и́ре, и́т. *verb. reciprocum.* mé sfiescu: *vereor, verecundor*: szemérmeteskedni, szégyenleni: schüchtern seyn, sich scheuen. *Nota. Gallis.* se defier, *Hisp.* descoufiarse, *i. e. diffidere.*

Sfiére, *f. pl.* ri. Сфїи́ре. *subst. V.* Sfiélá.

Sfîlcu, *f. pl.* uri, *f.* Сфѫ́лк. *i. e.* vérfulu çiçii: *papilla mammilaris:* tsetsbimbó: die Brustwarze. *Ital.* spillo, vel spilla: *signif. aciculam capitatem.*

Sfînte, séu: sáncte. Сфи́нте. *imperson: pro* sfinţescu; *p. e.* sórele, luna; adeq. apune: *occidit, occumbit, obit:* lemenyen, eleny-

Digitized by Google

elenyész: geht unter, z. B. die Sonne, der Mond.

Sfínţenie, séu sánţenie, *f. pl.* nii. Сфинцéнїе. *subst. sanctitas, sanctitudo, sanctimonia:* szentség: die Heiligkeit, das Heiligthum.

Sfínţescu, séu: sánţescu, ţire, ţitu. Сфинцéск, цúре, цúт. *I. verb. act.* 1) adeq. facu sfántu: *sanctifico, sanctum reddo:* szentelni, megszentelni: heiligen, heilig machen. 2) vre o Beséricá, *etc. consecro, dedico:* felszentelni: einweihen. 3) cuiva queva, *p. e.* vre unu locu de rugáciune lui Dumnedeu, *etc. sacro, consecro, dico, devoveo:* feláldani, ajánlani, szentelni: weihen, widmen. *II. neutr.* adeq. apunu, *p. e.* sórele, luna: *occumbo, obeo, occido:* lemenni, elenyészni: untergehen. *a Lat. sanctifico.*

Sfinţie, séu: sánţie, *f. pl.* ţii. Сфинцíе. *subst. V.* Sfinţenie.

Sfinţire, *f. pl.* ri. Сфинцúре. *subst.* 1) a quáruiva locu, Besérici, *etc. sanctificatio, dedicatio, consecratio:* felszentelés: die Heiligung, Weihung, Einweihung. 2) a sórelui: *occasus, obitus:* elenyészés, lemennés: das Untergehen.

Sfinţitu, *m. pl.* turi. *f.* Сфинцúт. *subst.* a sórelui: *occasus, obitus:* napenyészet, naplemenetele: der Sonnenuntergang.

Sfinţitu, *f.* tá. *pl.* ţi, *f.* te. Сфинцúт, тъ. *adj. sacratus, consecratus, sanctificatus:* szentelt: geheiliget, geweihet. *p. e.* apa sfinţitá: *aqua benedicta, lustralis:* szenteltvíz: das Weihwasser.

Sfíntu, séu: sántu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Сфѫ́нт, тъ. *adj. sanctus, sacer, divinus:* szent: heilig. *a Lat. sanctus.*

Sfiridá, *f. pl.* de. Сфирúдъ. *subst. i. e.* feréstrá órbá: *fenestra ficta (simulata):* vak oblok: ein blindes Fenster.

Sfírlógá, *f. pl.* ge. Сфърлоáгъ. *subst. i. e.* o péle veche, dubitá: *pellis antiqua, et detrita:* egy ó és kopatt bör: ein altes Leder.

Sfírnariu. Сфърнáрю. *et deriv. V.* Sfórnariu.

Sfírşescu, şire, şitu. Сфършéск, шúре, шúт. *et deriv. V.* Sfárşescu.

Sfitá, *f. pl.* te. Сфúтъ. *subst. V.* Fálonu.

Sfórá, *f. pl.* re. Сфоóръ. *subst. funiculus, resticula:* zsineg, madzag, sparga: der Spagat, Bindfaden, die Schnur.

Sforáescu, ire, itu. Сфоръéск, úре, úт.)

Sfornáescu, ire, itu. Сфорнъéск, úре, úт.) *verb. act. follico, sterto, sternuo:* hortyogni, hápogni: schnauben, schnarrchen.

Sfórnárescu, rire, ritu. Сфърнърéск, рúре, рúт. *verb. act. negotior, mangonizo, nundino, nundinor:* kereskedni, nyerekedni: handeln, Handel treiben, schachern. dórá dela *forum* piaţiu, locu de térgu.

Sfórnáritu, *m. pl.* turi. *f.* Сфърнърúт. *subst. negotiatio, quaestus, mercatura, nundinatio:* nynrekedés, kereskedés: der Handel, das Handeln, Schachern.

Sfórnariu, *m. pl.* ri. *f.* Сфърнáрю. *subst. negotiator, quaestor, nundinator:* kereskedö, nyerekedö, kupetz: der Händler, Schacherer.

Sfrançu. Сфрáнц. *V.* Sfrénçu.

Sfredelaşu, *m. pl.* şe. *f.* Сфределáш.)

Sfredelécu, *f. pl.* ce. *f.* Сфределѣ́к.) *subst. terebellum, terebella:* furutska: ein kleiner Bohrer.

Sfredelescu, lire, litu Сфределéск, лúре, лúт. *verb. act. terebro:* fúrni: bohren.

Sfredelitúrá, *f. pl.* ri, séu: re. Сфределитѹ́ръ. *subst. terebramen, tere-*

Digitized by Google

terebratio, *terebratus:* fúrás: die Bohrung, oder ein gebohrtes Loch.

Sfredelu, *m. pl.* le. *f.* Сфредѣл. *subst. terebra:* fúró: der Bohrer. *Gall.* forer.

Sfrençosu, *f.* çósá, *pl.* şi, *f.* se. Сфренцóс, цоáсъ. *adj. lue venerea* (*morbo gallico*) *infectus:* frantzus: französisch, mit der Franzosenkrankheit behaftet, der die Franzosen hat.

Sfrénçu. *m.* Сфрѣнц. *subst. lues venerea*, *morbus gallicus:* frantzú, frantzia nyavalya: die Franzosen, eine venerische Krankheit.

Sgáescu, ire, itu. Згъéск, и́ре, и́т. *verb. act.* mé sgáescu, *i. e.* mé ínvolbu: *cum stupore intueor:* valamin élbámulni, szemeket mereszteni, szemeit kidüllyeszteni: Augen sperren, große Augen machen, starr und begierig ansehen, anstarren, begaffen Etwas.

Sgaibá, *f. pl.* be, séu: Sgáibi. Згáйбъ. *subst. carbunculus*, *antrax:* pokolvar: ein böses Geschwür, das Blutgeschwür, der Carfunkel.

Sgárcescu, cire, citu. Сгърчéск, чи́ре, чи́т. *verb. act. I.* queva: *contraho*, *corrugo:* öszvevónni, öszveszömörgetni: zusammenziehen, in Falten, oder ins Kurze ziehen. *II. neutr.* mé sgárcescu: *contrahor*, *corrugor:* öszvezsugorodni, kutzorodni, töpörödni: verschrumpfen, zusammenschrumpfen, sich zusammenziehen.

Sgárcire, *f. pl.* ri. Сгърчи́ре. *subst.* 1) *contractio:* öszvezsugorodás: die Zusammenziehung. 2) *i. e.* scumpéte mare: *sordida parsimonia:* fukorság, nagy fösvénység: die Filzigkeit, Knauserey, Knickerey.

Sgárcitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Сгърчи́т, тъ. *adj.* 1) *contractus*, *vietus:* öszvezsugorodott: schrumpf, zusammengezogen. 2) *i. e.* hírsitu, fórte scumpu: *triparcus*, *sordidus*, *tenax*, *parcipromus*, *nimis parcus:* faszari, fukar, szörnyű, fösvény: knickerig, knauserig, schmuzig, filzig. *vel subst.* der Knicker, Knauser, Filz.

Sgárciu, *m. pl.* uri. Сгъ́рчю. *subst.* 1) *i. e.* cárceiu, *p. e.* ín picioru, ín vre o vénă: *spasmus*, *convulsio:* görts: der Krampf. — 2) *i. e.* óse móle: *cartilago:* portzogó: der Knorpel.

Sgardá, *f. pl.* árdi. Сгáрдъ. *subst. maellium*, *millus:* ebnykáravaló örv: das Halsband der Hunde.

Sgariiu, áriére, atu. Сгáрїю, ѣ́ре, áт. *verb. act. unque lacero*, *vulnero:* körmölni, karmolni, kartzolni: häckeln, krällen, kratzen.

Sgárméiu, éére, atu. Сгърмѣ́ю. ѣ́ре, áт. *V.* Scorbelescu.

Sgáţéescu, ire, itu. Сгъцъéск, и́ре, и́т. *verb. act. agito*, *exagito:* rángatni, zökögetni: rütteln, beuteln, schütteln. *a Lat. exagito*

Sgáţéiu, ire, itu. Сгъцъ́ѕ, и́ре, и́т. *idem.*

Sgáu, *m pl.* uri. *f.* Сгъ́ѕ. *subst. vulva*, *uterus*, *matrix*, *embrio:* anya méh: die Mutter, Bärmutter, Gebärmutter, der Mutterleib.

Sgáuru, rare, ratu. Сгъ́ѕр, рáре, рáт. *verb. act. cum stupore intueor:* atsorogni, bámulva nézni: anstarren, starr ansehen, gaffen.

Şghiabu, *m. pl.* buri *f.* Шгїáб. *subst.* 1) a quáriiva ape, adequé unde se slobóde cu névalá: *cataracta:* víznek lerohonása: der Wasserfall. 2) *i. e.* canalu, scoeu: *canalis:* tsatorna: der Canal. 3) *i. e.* colţu, séu stanu de pétrá: *saxum*, *rupes:* köszikla, köszál: der Felsen. 4) *i. e.* coşciungu, copérşeu: *capulus*, *tumba*, *loculus:* koporsó: der Sarg, die Todtentruhe. 5) de prénsu pesci: *V.* Pléşcá. *ab Ital.* scabbiato, *cavea emissus.*

Sglobiu, *f.* bie, *pl.* bii, Сглобїѕ, бїе. *adj.* 1) *i. e.* íntreçutu, réu: *petulans*, *exorbitans:* tsintalan, gonosz: schlimm, muthwillig,

lig, ausgelassen. — 2) *i. e.* brodiu, prostacu: *simplex:* együgyü: einfältig.

Sgomotu, *m. pl.* uri. *f.* Сгомо́т. *subst.* langrá, holcá: *clamor, tumultus:* lárma, zaj, kiáltás: der Lärm, Lärmen, das Geschrey.

Sgrábunţá, *f. pl.* ţe. Сгръбо́нцъ. *subst. i. e.* puşcé: *pusula, pustula, papula:* perzsenés, pattanás, fakadék: der Ausschlag, die Blatter, das Bläschen, Wimmerl.

Sgriburescu, rire, ritu. Сгрибуре́ск, ри́ре, ри́т. *verb. act. praefrigore tremo, dentibus crepo, dentes concutio:* díderegni, kutzogni, kunyorálni: zittern, klappern vor Kälte.

Sgulescu, lire, litu. Сгуле́ск, ли́ре, ли́т. *verb. act.* mé sgulescu: *me contraho:* öszvekutzorodni: sich zusammenziehen.

Sgulitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Сгули́т, тъ. *adj. contractus:* öszvezsugorodott, vagy kutzorodott: zusammengezogen.

Sgurá, *f. pl* re. Сгу́ръ. *subst. scoria:* salak, szara, sepreje valamelly ásványnak: die Schlacken eines Metalls. *a Lat. scoria.*

Sgurávescu, vire, itu. Сгуръве́ск, ви́ре, и́т. *verb. act.* 1) queva: *sicco, exsicco:* száraztani: troknen, abtroknen. 2) mé sgurávescu: *siccor, siccesco:* kiszáradni: trocknen, abtrocknen, trocken werden.

Sguravu, *f.* vá, *pl.* vi, *f.* ve. Сгура́в, въ. *adj. i. e.* sécu, sbicitu: *siccus, siccaneus:* szikadt, száraz: trocken.

Shimá, *f. pl.* me. Схи́мъ. *subst. gestus, motus corporis:* gyestálás, testnek mozgása: die Geberde. — facu shime: *gestio, gestum ago:* gyestálni: sich geberden. *a Graec.* σχημα.

Sí. Съ, *Conjunctio. V.* Sé.

Şi. Ши́. *Conj. et, ac, que, atque, quoque, etiam:* és, is, 's: und.

Sibiiu. Сибію. *Cibinium:* Szeben: Herrmannstadt. — Sibianu, *f.* ná. *Cibiniensis:* Szebeni: Herrmannstädter.

Şiclu, *m. pl.* uri. *f.* Ши́клъ. *subst. V.* Şicu.

Şicluescu, ire, itu. Шиклуе́ск, и́ре, и́т. *verb. act. i. e.* poliescu cu auru, séu cu argéntu: *auro, vel argento obduco:* megaranyozni, vagy ezüstözni: vergolden, oder versilbern.

Şicluitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Шиклуи́т, тъ. *adj. auratus:* síkos: vergoldet. *p. e.* hártie şicluitá: *charta inaurata:* síkos papiros: das Goldpapier.

Sicriu, *m. pl.* uri. *f.* Сикрі́ъ. *subst. scrinium, armarium:* szekrény: der Schrein, Schranken, Kasten. — Sicriéşu, Sicriuţiu, *dimin. a Lat. scrinium.*

Şicu, *m. pl.* uri. *f.* Ши́к. *subst. aluta (membrana) inaurata, vel argentata:* sík: vergoldetes, oder versilbertes Alaunleder.

Sícuiu, *m. pl.* cui. Съкую. *subst. Siculus:* Székely: der Sekler.

Şie. Шіе. *sibi:* magának: sich.

Siélá. Сїе́лъ. *V.* Sfiélá.

Siescu. Сїе́ск. *V.* Sfiescu.

Şifariu, *m. pl.* ri. Шифа́рю. *subst. oeconomus, administrator rei familiaris:* Sáfár, gazdagságnak gondviselöje: der Schaffer, Schaffner.

Sighialóu, *m. pl.* lóe. Сигѧлъ́ъ. *subst. V.* Présiná.

Şighişórá. *f.* Шигишоа́ръ. *subst.* unu oraşu Sásescu în Ardélu: *Sandava, Schaesburgum, Segesvarinum:* Segesvár: Schäßburg.

Silá, *f. pl.* le. Си́лъ. *subst.* 1) *vis, violentia:* erö, eröszak, eröhatalom: die Gewalt, Gewaltsamkeit, Gewaltthätigkeit. — cu sila: *vi, violenter:* eröszakosan: mit Gewalt, gewaltsam. 2) *coactus:* kénszerítés: der Zwang.

Sila-

Digitized by Google

Silavá, *f. pl.* ve. Сѝлакъ. *subst. syllaba:* silaba, fogás: die Sysbe.

Sílbaticá, *f. pl.* ce. Сълбáтикъ. *subst.* 1) *i. e.* fére sílbatice: *fera:* vad: das Wildpret. 2) *i. e.* carne sílbaticá, séu de férá sílbaticá: *caro ferina:* vadhús: das Wildpret. *a Lat. silvaticus. v mut. in b. Ital.* salvatico.

Sílbáticie, *f. pl.* cii. Сълбътъчíе. *subst. feritas:* vadság: die Wildheit.

Sílbaticu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Сълбáтик, къ. *adj.* *a*) neímblánditu, que tráiesce ín pustie, *p. e.* lupu, *etc. silvestris, ferus:* *b*) que se face pre cámpu, prin pádure, *p. e.* vre o flóre, plantá: *silvaticus, agrestis:* *c*) *p. e.* vre unu calu, bouu, *i. e.* sirépu, şupariu: *ferox, petulans:* *d*) *p. e.* vre unu páméntu, pomu, vre o grádiná: *i. e.* nelucratu, negrijitu: *incultus:* vad: wild.

Silescu, lire, litu. Силéск, лѝре, лѝт. *I. verb. act.* pre quineva la queva: *cogo, adigo:* kénszeríteni, erőltetni, únszólni: nöthigen. — *II. neutr.* silescu ínsumi, séu: mé silescu, *i. e.* mé sérguescu, nevoescu: *conor, nitor, adnitor, studeo, operam do:* igyekezni, iparkodni: sich bemühen, bestreben, Mühe geben.

Sílhá, *f. pl.* he. Сѝлхъ. *subst. Pinus sylvestris, abies candida:* fejér fenyő, lútzfa: die Weißfichte, Weißtanne, der Kienbaum, die Fohre.

Siliminá. *f.* Силимѝнъ. *V.* Filiminá.

Silinţá, *f. pl.* ţe. Силѝнцъ. *subst. i. e.* sérguinţá, strédanie: *studium, gnavitas, opera, diligentia, conamen, nisus, sedulitas, conatus:* igyekezet, iparkadás, szorgalmatosság: der Fleiß, die Emsigkeit, Bestrebung, Mühe.

Silire, *f. pl.* ri. Силѝре. *subst. coactio, coactus:* kénszerítés, erőltetés: der Zwang, die Nöthigung.

Silitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Силитóрю, тоáре. *adj.* 1) quare silésce pre quineva la queva: *cogens, adigens, coactor:* kénszerítő, erőltető: der Jemanden zu Etwas zwinget. — 2) *i. e.* sérguinciosu, strédalnicu: *industrius, sedulus, gnavus, diligens, studiosus:* igyekező, iparkodó, szorgalmatos: fleißig, emsig, betriebsam.

Silitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Силѝт, тъ. *adj. coactus, adactus:* kénszerített, erőltetett, kéntelen: gezwungen, genöthiget.

Silituró, *f. pl.* ri. Силитѹ́ръ. *subst. coactus:* kénszerítés: der Zwang.

Sílnicá, *f. pl.* ce. Сѝлникъ. *subst. V.* Rótunjórá.

Sílnicie, *f. pl.* cii. Сълничíе. *subst. vis, violentia:* erőszak: die Gewalt, Gewaltsamkeit, Gewaltthätigkeit.

Sílnicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Сѝлник, къ. *adj. violentus:* erőszakos: gewaltsam, gewaltthätig.

Siluru, *m. pl.* ri, séu: re. *f.* Сѝлѹр. *subst.* o flóre: *Euphrasia officinalis, Linn:* szemviditófű: der Augentrost.

Símbé. Съмбѣ. *formula adfirmandi: certo, procerto, indubie:* igazán, kétség kivül, bizonyosan: sicher, gewiß, zuverläßig. *Nota:* aquésta formulá a íntáririi se íntrébuinţézé ín traiulu de comunu şi íntru aquesta typu: símbénu, séu sántulu símbénu.

Símbrá, *f. pl.* bre. Сѝмбръ. *subst. societas, communio, commercium:* köz, köztársaság: die Gemeinschaft, das Gemeinsame, die Unterhandlung. *a Symbolo, quod Plautus accipit pro rata.*

Símbraşu, *m. pl.* şi. Съмбрáш. *subst. socius:* társ: der Gesell, Kamerad.

Simbrie, *f. pl.* brii. Симбрíе. *subst. merces, stipendium, pretium con-*

Digitized by Google

conducti: bér, zsold, fizetés: der Sold, Gehalt. — Simbriuţă *dimin. a Symbolo: i. e. rata, portio.*

Simbriéşu, *m. pl.* şi. Симбрїѣш. *subst. mercenarius:* zsoldos: der Söldner, Miethling.

Sîmburosu, *f* rósă, *pl.* şi, *f.* se. Сѫмбѹрóс. *adj granosus:* magos, magvas: kernig, voll Kerne.

Sîmburu, *m.* séu: Sîmbure, *f. pl.* ri. Сѫ́мбѹр, сав Сѫ́мбѹре. *subst.* 1) de prună, de ciréşă, *i. e.* cu găócé lui cu totu: *nucleus, granum, os, ossiculum:* mag: der Kern. 2) quelu din lóuntru de găóce, *p. e.* de nucă, alună, amygdală, *etc. nucleus:* bél: der Kern. — Sîmburelu, Sîmburuţiu, *dimin. indubie a Symbolo.*

Sîmcé, *f. pl.* cele. Сѫмчѣ. *subst. stimulus, aculeus:* ösztön: der Stachel. — a cuţitului: *cuspis cultri:* hegye a' késnek: die Messerspitze.

Simie, *f. pl.* mii. Си́мїе. *subst. simia:* majom: der Affe.

Simţescu, ţire, ţitu. Симцéск, ци́ре, ци́т. *verb. act.* 1) *sentio:* érezni, érzeni: fühlen, empfinden. 2) *i. e.* préndu de véste: *observo, animadverto, sentio:* megérzeni, észrevenni: merken, bemerken, wahrnehmen. *a Lat. sentio.*

Simţire, *f pl.* ri. Симци́ре. *subst sensus:* érzés, érzék, érzékenység: die Empfindung, das Gefühl.

Simţitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Симцитóрю, тоáре. *adj. sentiens, plenus sensu:* érzékeny: empfindlich, gefühlvoll.

Simţiu, ţire, ţitu. Си́мц, ци́ре, ци́т.)

Simtu, ţire, ţitu. Си́мт, ци́ре, ци́т.) *verb. act. V.* Simţescu.

Simvolu, *m. pl.* óle. séu: uri. *f.* Симвóлѹ. *subst. i. e.* mărturisiré Credénţii: *Symbolum, Confessio fidei:* a' hít vallása: das Glaubensbekenntniß. *a Lat. Symbolum, b mut: in v.*

Şină, *f pl.* ne. Ши́нъ. *subst.* 1) ori que péntă de feru: *pertica ferrea:* vaspánt: eine eiserne Stange. — 2) cu quaré se férecă róta carului: *canthus:* pántvas, singvas: die Schiene, Radschiene, das Schieneisen.

Sîncé, *f. pl.* cele. Сѫнчѣ. *subst. V.* Sîmcé.

Sîndîcosu, *f.* cósă, *pl.* şi, *f.* se. Сѫндѫкóс, коáсъ. *adj. morosus, torvus, tetricus:* komoly, komor, mord: mürrisch, finster.

Şindilă, *f. pl.* le. Шинди́лъ. *subst. scindula, scandula:* zsendely, zsindely: die Schindel. — de şindilă: *adj. scandularius: p. e.* cuiu de şindilă: *clavus scandularius:* zsindelyszeg: der Schindelnagel. — Şindiluţă, *dimin: a Lat. scindula. Ital.* scheggia.

Şindilariu, *m. pl.* ri. Шиндилáрю. *subst. scandularius, opifex scandularum:* zsindelytsináló: der Schindelmacher.

Şindilescu, lire, litu. Шиндилéск, ли́ре, ли́т. *verb. act. scandulis tego:* megzsindelyezni, zsindelyel béfedni: mit Schindeln decken.

Şindilitu, *f.* tă, *pl:* ţi, *f.* te. Шиндили́т, тъ. *adj. scandulis tectus:* zsindelyes: mit Schindeln gedeckt.

Sîne. Сѫ́не. *V.* Séne.

Şinégu, *m. pl.* ge. *f.* Шинѣ́г *subst. cubulus:* köböl: der Kübel. — în Bănatu.

Singhilie, *f. pl.* lii. Сингїлїе. *subst. Literae Episcopales testantes cuidam Sacerdoti jurisdictionem in certam Parochiam esse collatam, vulgo: Formata, vel Jurisdictio.*

Singurătate, *f. pl.* ăţi. Сингѹрътáте. *subst. singularitas, solitudo:* magánosság: die Einsamkeit.

Singuratecu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Сингѹрáтек, къ. *adj. singularis, solitarius:* magános, magá-

gányos: einzeln, einsam. — numerulu singuratecu (în Grammaticá): *numerus singularis:* egyesszám: die einzelne, oder einfache Zahl.

Singuru, *f.* rá, *pl.* ri, *f.* re. Ги́нгѹр, рѫ. *adj.* *a*) *i. e.* numai unulu: *solus, singulus, singularis:* egyedül: allein, alleinig. 2) *i. e.* singuràtecu, séu quarele petréce fórá de alţii: *solitarius, solus:* magános: einsam.

Sînguru sîngurelu. Сѫ́нгѹр сѫнгѹрéл. *adv. plane solus:* egyes egyedül: ganz alleinig.

Şinicu, *m. pl.* ce. *f.* Ши́ник. *subst. V.* Şinégu.

Şinorescu, rire, ritu. Шинорéск, ри́ре, ри́т. *verb act. vesti cuipiam funiculos assuo:* megsinorozni valamelly köntöst: ein Kleid beschnüren, mit Schnüren ausnähen.

Şinoritu, *f.* tá, *pl* ţi, *f.* te. Шинори́т, тѫ. *adj. funiculis expositus:* sinoros, sinoral kivarott: mit Schnüren ausgenäht.

Şinoru, *m. pl.* re. *f.* Шино́р. *subst. funiculus, linea, zona:* sinor: die Schnur.

Şinoruţiu, *m. pl.* ţe. *f.* Шинорѹ́ц. *subst. funiculus, linea, zonula:* sinoratska: das Schnürchen.

Sînosu, *f.* nósá, *pl.* şi, *f.* se. Сѫно́с, ноа́сѫ. *adj. i. e.* çiçosu: *mammosus:* tsetses, nagy tsetsü: wohlgebrüstet, mit großen Brüsten versehen.

Sînu, *m. pl.* uri. *f.* Сѫ́н *subst.* *a*) a omului: *sinus, gremium:* kebel: der Busen. *b*) de osebi a muerilor*, *i. e.* çiçele: *mamma, ubera:* tsets: die Brust. *c*) de mare, *i. e.* o cotiturá: *sinus maris:* tengeröböl: der Meerbusen, Bay, Golfo. *a Lat. sinus. Ital.* seno.

Şioescu, ire, itu. Шїоéск, и́ре, и́т. *V.* Oftezu.

Şipcá *f.* Ши́пкѫ. *subst. V.* Şapcá.

Sipetu. *m.* Си́пет. *subst. V.* Sápetu.

Şipotu, *m. pl.* te. *f.* Ши́пот. *subst. puteus fistularis, scaturigo, fons:* tsorgó, forrás: die Quelle, der Röhrbrunnen. *a Lat. sipo, i. e. jacio, spargo.*

Sîrbu. *m.* Сѫ́рб. *subst. V.* Sérbu.

Şireglá, *f. pl.* le. Ширéглѫ. *subst. clathri gestatorii:* saroglja, sarogja, sereglje: das Schragel.

Şirégu, *m pl.* uri, séu: ge. *f.* Ширѣ́г. *subst.* 1) *i. e.* unu réndu lungu: *longa series:* egy hoszszu sor: eine lange Reihe. — 2) *i. e.* glótá, sdróe, mulţime: *caterva:* sereg, tsoport: die Schaar, der Haufe. — totu şiréguri: *catervatim:* seregessen, tsoportosan: schaarweise. *a Lat. series.*

Sirépu, *f.* pá, *pl.* pi, *f.* pe. Сирѣ́п, пѫ *adj. p. e.* vre unu calu: *ferus, ferox, petulans:* vad, szilaj, pajkos: muthwillig, wild.

Sirétu. *m.* Сирѣ́т. *subst.* o apá curgátóre în Ţéra Romanéscá, şi Moldova: *Sirethum:* Sziret víze: die Sireth, oder Sereth.

Şiretu, *m. pl.* turi. *f.* Ширéт. *subst. glando plumbea:* serét: der, (das) Schrot.

Sîrguescu. Сѫргѹéск. *et deriv. V.* Sérguescu.

Sirimánie, *f. pl.* nii. Сиримѫнíе. *subst. paupertas, pauperies, egestas, inopia:* szegénység: die Armuth.

Sirimanu, *f.* ná, *pl.* ni, *f.* ne. Сирима́н, нѫ. *adj. pauper, paupertinus, egenus, inops:* szegény: arm, armselig, dürftig. — de párénţi: *orbus, orphanus, parentibus orbatus:* árva: elternlos, der, (die) Waise.

Şirimpóu. *m.* Ширимпѫ́в. *subst. V.* Erugá.

Şiringá, *f. pl.* ge. Шири́нгѫ. *subst.* de páméntu: *i. e.* unu frustu ángustu: *lacinia, Frontim: de colon: pag:* 103. *Goes:*) egy keskeny darabotska föld: ein schmaler Strich Erde. — Şiringuţá, *dimin:*

Si-

Siriu, *m. pl.* rii. Ги́рю. *subst. laena, lacerna:* szür, kankó: der Szür, Köperneck, ein Bauernmantel. *item: V.* Şiru.

Sírmá, *f. pl.* me. Сѫ́рмъ. *subst. filum auratum, vel argentatum:* arany-vagy ezüstsonal: der Gold- oder Silberfaden.

Şiródá, *f. pl.* de. Широ́адъ. *subst. lacusculus, cadus minor:* kiskád: der Ständer.

Şirofu, *m. pl.* fe. *f.* Широ́ф. *subst. cocholea:* sróf: die Schraube.

Şiru, *m. pl.* re, séu: uri. *f.* Ши́р. *subst. series, ordo:* rend, sor: die Reihe. — de márgéle: *linea margaritarum:* gyöngyfüzér: eine Schnur, oder Reihe Perlen. *a Lat. series.*

Şisá. *f* Ши́съ. *subst.* 1) *V.* Praştilá. 2) *V.* Scánduriçe.

Şişcá. *f.* Ши́шкъ. *subst. i. e.* vrájitóre: *maga, incantatrix:* varásló (büvölö) aszszony: die Zauberinn.

Şişcávescu, vire, vitu. Шишкъвѣ́ск, ви́ре, ви́т. *verb. act. supplanto, verba palato:* selypegni, pelypegni, sziszegni: lispeln, die Worte radbrechen.

Şişcavu, *f.* vá, *pl.* vi, *f.* ve. Шишка́в, въ. *adj. dentiloquus, blaesus:* sziszegö, selyp, pelyp: lispelnd.

Şişcoiu, *m pl.* coii. Шишко́ю. *subst.* adeq. vrájitoriu: *magus, incantator:* büvölö, bájoló, varásló: der Zauberer.

Sitá, Sitariu. *V.* Sétá, Sétariu.

Sitirescu, rire, ritu. Ситирѣ́ск, ри́ре, ри́т. *verb. act. impello, urgeo, insto:* sürgetni: anstrengen, antreiben, zusetzen. *item: V.* Grábescu, Nro I.

Sitiţá, *f. pl.* ţe. Сити́цъ. *subst. cribellum transcolatorium:* szürőszita: das Seihsieb. *a Lat. seta.*

Slábánogescu, gire, gitu. Слъбъноѱѣ́ск, ѱи́ре, ѱи́т. *I. verb. act.* 1) pre quineva, adeq. ologescu: *debilito:* bénnavá tenni: lähmen, gebrechlich machen. 2) queva que au fostu ínténsu, *p. e.* arculu, córda: *remitto, laxum reddo, solvo:* megereszteni valamit (a' mi feszessen allatt): abspannen, nachlassen, locker, oder schlapp machen. *II. neutr: paralysi, debilitate membrorum capior:* megbénnúlni: gebrechlich, lahm, gichtbrüchig werden.

Slábánogie, *f. pl.* gii. Слъбъноѱі́е. *subst. paralis, debilitas membrorum:* bénnaság: die Lahmheit, Gicht, Gebrechlichkeit.

Slábánogu, *m. pl.* ge. *f.* Слъбъно́г. *subst.* 1) o flóre: *Impatiens noli me tangere, Linn:* Ineresztőfü, Üvegszárufü: das Springkraut, der Springsaamen, Judenhut, die gelbe Balsamine. 2) *i. e.* brie, slobonovu: *mercurialis annua, Linn:* haslágyitófü: das Bingelkraut.

Slábánogu, *f.* gá, *pl.* gi, *f.* ge. Слъбъно́г, гъ. *adj.* 1) adeq. ologu: *paralyticus, claudus:* bénna, inaszakadt: gichtbrüchig, gebrechlich. 2) amárítu, neputénciosu: *debilis, ineptus, inhabilis, miser:* gyáva, idétlen, ügyefogyott, szigorú, nyomorúlt: elend, elendig, miserabel. 3) que nu éste destulu de ínténsu, *p. e.* arculu, córda céterii, *etc. detentus, dissolutus, laxus, remissus:* szabad, megeresztetett: abgespannt, locker, schlaff, schlapp.

Slábescu, bire, bitu. Слъбѣ́ск, би́ре, би́т. *I. verb. act.* 1) pre quineva de putére: *debilito, infirmo, imbecillum reddo:* meggyengíteni, erőtleníteni: schwächen, entnerven, entkräften. 2) din queva, adeq. lasu: *remitto, relaxo:* engedni: nachlassen. — 3) vre o córdá, arcu, *etc.* adeq. slábánogescu: *remitto, solvo, relaxo:* megereszteni, (aztat a' mi feszesen ki vólt nyujtva): abspannen, locker machen. *II. neutr.* 1) adequá perdu putéré: *infirmor,*

Digitized by Google

mor, debilitor, deficio, vires amitto: meggyengülni, erötlenedni: schwach, entkräftet werden. 2) de carne, adequé mé márşevescu: *maceo, macesco, macresco, macilentus fio:* ösztövéredni, soványkozni, hitványkozni: mager werden, abnehmen. *a Lat. debilito, per Metathesim.*

Slábiciune, *f. pl.* ni. Слъбичѹне.)

Slábie, *f. pl.* bii. Слъбіе.) *subst. infirmitas, imbecillitas, debilitas:* gyengeség, erötlenség: — qué omenéscá: gyarlóság: die Schwachheit, Gebrechlichkeit.

Slabu, *f.* bá, *pl.* bi, *f.* be. Слáб, бъ. *adj.* 1) adequá: fórá putére: *infirmus, debilis, imbecillis, imbecillus:* gyenge erötlen, erö nélkül való: schwach, kraftlos. 2) *V.* Slábánogu. 3) adequá: amárítu, nebágatu ín samá: *vilis, abjectus:* tsekély, alatsony: gering, unbedeutend, schwach. 4) adeq. puçinu: *paucus, modicus, exiguus:* kevés: wenig. *p. e.* slabá nádéjde: *exigua spes:* kevés reménység: wenig Hoffnung. 5) adeq: márşavu, hitiónu: *macer, macilentus:* ösztövér, sovány, hitvány: mager. slábuţiu: *dimin: a Lat. debilis, per Metathesim.*

Slabu. Слáб. *adv. infirme, debiliter, invalide:* gyengén: schwach.

Slábucariu, *m. pl.* ri. Слъбѹкáрю. *subst.* adeq. spumá: *spuma:* tajték, hab: der Schaum, Faum.

Sladu. *m.* Слáд. *subst. polenta:* szalad, maláta: das Malz.

Sláescu. Слъéск. *V.* Sléescu.

Slániná, *f. pl.* ne. Слънúнъ. *subst. lardum, laridum:* szalonna: der Speck.

Slatiná, *f. pl.* ne. Слáтинъ. *subst locus paluster:* ingovány: ein sumpfiger Ort.

Slavá. *f.* Слáвъ. *subst.* adequá: márire: *gloria, majestas, magnificentia:* ditsöség, felysöség: die Glorie, Hoheit, Herrlichkeit.

Slávescu, vire, vitu. Слъвéск, вúре, вúт. *verb. act.* 1) pre quineva cu laude, adeq: márescu, ínnalţu: *magnifico, glorifico, celebro, praedico, laudibus effero, extollo:* magasztalni, ditsöítni: preisen, loben, verherrlichen, erheben. 2) cu vrednicii, adeq. rídicu, ínnalţiu: *eveho, effero:* magasztalni: erheben, emporheben. *a Lat. salve! forma salutandi; vel a Lat. ex, quod apud Valachos mutari solet in s, et Graeco:* ευλαβεια, *religio, reverentia, est igitur* slávescu, *quasi religione, sive reverentia prosequor. per Metathesim.*

Slávitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Слъвúт, тъ. *adj. gloriosus, celebris, magnificus:* ditsö, ditsöséges, felséges: herrlich, glorreich, erhaben. — titula vre unui Magistratu, Scaunu, Comitatu, Districtu: *etc. amplissimus, spectabilis, inclytus:* nemes: löbiich.

Slávócá. Слъвоáкъ. *subst.* unu pésce: *lophius:* békahal, kutyafejühal: der Froschfisch, Seeteufel.

Sleescu, ire, itu. Слеéск, úре, úт. *verb. act. p. e.* untu, séuu, cérá, *etc. in unam massam cogo, concrescere facio:* fadgyasztani: geliefern lassen.

Sleitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Слъúт, тъ. *adj. concretus, coagulatus:* aludt, fagyasztatott: geliefert, geronnen.

Şlicu, *m. pl.* uri. *f.* Шлúк. *subst. pulveres minerarum:* slik: der Schlick, Schlamm.

Slobodu, *f.* dá, *pl.* di, *f.* de. Слобóд, дъ. *adj.* 1) adeq. nelegatu: *liber, solutus, vacuus:* szabad: frey. *p. e.* súntu slobodu: *liber sum:* szabad vagyok: ich bin frey. — 2) adeq. íngáduitu, neopritu: *licitus, haud interdictus:* szabad: erlaubt, unverboten. *p. e.* mi slobodu: *mihi*

Digitized by Google

mihi licet: nékem szabad: mir iſt erlaubt. 3) vre o córdá, vre unu arcu, adequá: slábánogu, neîntênsu: *laxus, remissus, soltus:* szabad; ſchlapp, ſchlaff, locker, abgeſpannt. *a Lat. solutus. per Metathesim.*

Slobodu. Слобод. *adv.* 1) *libere, solute:* szabadan: frey. 2) *licite:* szabadon: erlaubt. 3) *laxe, remisse:* szabadon: ſchlaff, locker.

Slobodu, zire, zitu. Слобóд, зúре, зúт. *V.* Slobozu.

Slobonogu. Слобонóг. *V.* Slábánogu.

Slobonovu, *m. pl.* ve. *f* Слобонóк. *subst.* o plantá, adequá: brie: *mercurialis annua, Linn:* haslágyitófü: das Bingelkraut.

Slobozenie, *f. pl.* nii. Слобозéніе. *subst.* séu mai béne, libertate: 4) *libertas:* szabadság: die Freyheit. 2) adequá: îngáduinţiá: *licentia, venia:* engedelem, szabadság: die Erlaubniß. 3) de a puté mérge dintrá ostaşi pre quótuva témpu: *commeatus:* szabadság: der Urlaub.

Slobozescu, zire, zitu. Слобозéск, зúре, зúт. *V.* Slobozu.

Slobozire, *f. pl.* ri. Слобозúре. *subst.* 1) *V.* Slobozenie. — 2) de sânge: *missio sanguinis, sectio venae:* érvágás: der Aderlaß, das Aderlaſſen, die Aderlaſſung.

Slobozitoriu, *m. pl.* ri. Слобозитóріо. *subst.* mai béne: liberatoru: *salvator, liberator:* megmentö, szabaditö: der Befreyer.

Slobozu, zire, zitu. Слобóз, зúре, зúт. *l. verb. act.* 1) pre quineva, séu queva, quarele au fostu prénsu, legatu, opritu, *etc. solvo, libero, elibero, dimitto, etc.* ki - vagy elbotsátani, elereszteni: laſſen, losłaſſen, entlaſſen. — 2) adequá: mántuiu, scapu: *libero, elibero, salvo:* megmenteni, megszabadítani: freyen, befreyen. — adeq. îngáduiu, dau slobozenie, *p. e.* de a puté typlri vre o carte: *concedo, permitto, veniam facio, facultatem do:* engedni, megengedni, szabadságat adni: erlauben, zulaſſen, Erlaubniß geben. — 4) queva que au fostu întênsu, *p. e.* vre o córdá: *remitto, relaxo, solvo:* megereszteni: abſpannen, locker, oder ſchlapp machen, nachlaſſen. — 5) queva vitá cu preţiu mai micu: *vilius expono:* óltsobban hagyni: wohlfeiler laſſen, (ausſetzen). — 6) puşca, piştolul': *emitto, expello, explodo:* elsütni: abfeuern, abdrücken, losdrücken, losfeuern. — 7) sânge: *venam seco (aperio), sanguinem mitto (dimitto, exmitto):* eret vágni: Ader laſſen, zur Ader laſſen. *II. neutr.* mé slobozu: 1) de undeva josu: *me demitto:* leereszkedni: ſich herab- oder herunter laſſen. 2) *i. e.* mé înieptu: *impetum capio:* ereszkedni, rugaszkodni: ausholen. 3) la queva necuviinţiá, *i. e.* mé alunecu: *inducor:* vetemedni: verleitet werden, ſich verleiten laſſen. *Nota:* nu póte fi îndoélá, quum'quê aquestu cuvéntu şi Románi, şi Slovéni lau luatu dela látinescul', *solvo.*

Sloescu, ire, itu. Слоéск, úре, úт. *V.* Sleescu.

Slognescu, nire, nitu. Слогнéск, нúре, нúт. *V.* Slovnescu.

Slogu, *m. pl.* guri. *f.* Слóг. *subst. syllaba:* sillaba: die Sylbe.

Sloiu, *m. pl.* ii. Слóю. *subst.* 1) de cérá, séuu, *etc. massa, frustum, glomus:* darab: das Stück. 2) de ghiacé: *stiria:* jégtsap: der Eiszapfen, Eiszacken.

Slovă, *f. pl.* ve. Слóкз. *subst.* mai béne literá: *litera:* betü: der Buchſtabe, die Letter.

Slovacu, *m. pl.* ci. Словáк.)
Slovénu, *m. pl.* ni. Словéн.)
subst. adeq. Totu: *Sclavus:* Tót: der Schlave, Sklave.

Slovenescu, *f.* néscá, *pl.* sci. Словéнéск, нéскз. *adj. slavicus, scla-*

Digitized by Google

sclavicus: tót: ſlaviſch. Slovenésce, *adv.* tótúl: ſlaviſch.

Slovenescu, nire, nitu: Слокенѣск, нѣре, нѣт)

Slovnescu, nire, nitu. Слокнѣск, нѣре, нѣт) *verb. act. syllabatim lego, vulgo: syllabizo:* silábizálni: buchſtabiren.

Slovnire, *ſ. pl.* ri. Слокнѣре.)

Slavnitu, *m. pl.* uri. *ſ.* Слокнѣт) *subst. vulgo: syllabizatio:* silabizálás: das Buchſtabiren.

Slugá, *ſ.* gi, *m.* Слѣга. *subst. servus, famulus, minister:* szolga: der Knecht, Diener, Bediente.

Slugárescu, rire, ritu. Слѣгарѣск, рѣре, рѣт. *verb. act. servio, inservio, ministro:* szolgálni: dienen, bedienen, aufwarten.

Slugáritoriu, *m. pl.* i. Слѣгарѣторїю. *subst. V.* Slugitoriu.

Slugáritoriu, *ſ.* tore, *pl.* tori, *ſ.* tóre. Слѣгарѣторїѫ, тоаре. *adj. officiosus, obsequiosus, ad servitia promptus:* örömest szolgáló, készszolgálotra: dienſtfertig, dienſthaft.

Slugáriturá, *ſ. pl.* ri. Слѣгарѣтѫрѫ *subst. famulatio, ministratio:* szolgálat: das Dienen, die Aufwartung.

Slugescu, gire, gitu. Слѣжѣск, жѣре, жѣт. *verb. activ.* 1) *servio, inservio, famulor, ministro:* szolgálni: dienen, bedienen, aufwarten. 2) Lyturghie: *Lythurgiam (missam, sacram) celebro:* Misét mondani (olvasni, tartani, szolgálni): Meſſe leſen (halten). 3) adeq. sûntu indreptatu: *p. e.* cui slugésce carté (epistolia) aquésta? *cui est inscripta, vel ad quem dirigitur haec epistola?* kinek szol ez a' Levél: an wen iſt dieſer Brief addreſſirt? *a Lat. servio.*

Slugibá, Slugibaşu, *V.* Sluşbá, Sluşbaşu.

Slugitoriu, *m. pl.* tori. Слѣгѫторїю. *subst. servitor, servus, famulus, minister:* la vreunu divanu, sfatu: *adparitor:* szolga: der Diener, Bediente, Aufwarter. *a Lat. servitor.*

Slugitoriu, *ſ.* tóre, *pl.* tori. Слѣгѫторїю, тоаре. *adj. servus (a, um):* szolgáló, szolgálat alatt való, rabatás: dienſtbar, dienſthaft, dienſtpflichtig, zum Dienſte verpflichtet.

Slugulița, *ſ. pl.* ți, *m.* Слѣгѫлѣцъ)

Slugută, *ſ. pl.* ți, *m.* Слѣгѫцъ) *subst. servulus, servolus:* szolgátska: ein kleiner Bediente, Diener, oder Knecht.

Sluşbá, *ſ. pl.* be. Слѣжѣа. *subst.* 1) *servitus, servitium, famulatus, ministerium:* szolgálat: der Dienſt. — 2) qué domnéscá: *angaria, opera serva, servitium dominale:* robota, uraság szolgálatya: der Herrendienſt, Frohndienſt, die Robot. 3) *V.* Liturghie. Nro 1).

Sluşbaşu. Слѣжѣáш. 1) *V.* Slugitoriu. 2) *V.* Robotaşu.

Sluşnicá, *ſ. pl.* ce. Слѣжнїкъ. *subst. serva, ancilla, famula:* szolgáló: das Menſch, Dienſtmenſch, die Magd.

Sluşnicutá, *ſ. pl.* ţe. Слѣжнїкѫцъ. *subst. servula:* szolgálotska: eine kleine Dienſtmagd. *dimin. ex.* sluşnicá.

Slutescu, tire, titu. Слѣтѣск, тѣре, тѣт)

Sluţescu, ţire, ţitu. Слѣцѣск, цѣре, цѣт) *verb. activ. mutilo, mancum reddo:* tsonkítani: verſtümmeln.

Slutu, *ſ.* tá, *pl.* ți, *ſ.* te. Слѣт, тъ. *adjec. mutilus, mancus, truncus:* tsonka: verſtümmelt.

Slujbá, Slujbaşu, Slujnicá, *V.* Sluşbá. *etc.*

Smácé, *ſ. pl.* cele. Смъчѣ. *subst. virga, virgula:* veszszö, kisveszszö: die Ruthe, das Rütchen, Gertchen.

Smácescu, cire, citu. Смъчѣск, чѣре, чѣт. *verb. activ.* 1) queva, séu pre quineve de undeva, *i. e.* tragu cu névalá: *rapio, rapto, cor-*

Digitized by Google

corripio, *abripio*: rándítani, elragadni: ungeſtümm wegreißen. 2) cuiva queva din mânŭ: *extorqueo*, *manibus eripio*, *evello*: kiragadni, kirántani, kikapni, kivonni: ausdrehen, herausreiſſen, aus den Händen winden. 3) *p. e.* vreo puşcá pré tare ímplutá: *repe cutio*: rugni: — ſtoßen. *ab Italico* mancia, *i. e. vola*, *manus*.

Smácitu, *f* tă, *p.* ţi, *f.* te. Смъчи́т, тъ. 1) *particip. verbi* Smácescu. 2) la ménte, la fire, adeq. sucitu, invértitu; *praeposterus*; tekergŏs eszŭ: verkehrt, verdreht. vel *subst.* der Querkopf. — séu *V.* Nebunatecu.

Şmalçiu, *m. pl.* urĭ. *f.* Шмáлц) Smalçiu, *m. pl.* uri. *f.* Смáлц) *subst.* (jumalçiu): *lythargirum*: máz: die Glaſur, Glaſurerde. *a Lat. maltha. Graec.* ἡ μάλθη. *dicitur*: *pix cum cera mixta*.

Şmálçueseu, ire, itu. Шмълцюéск, и́ре, и́т. *lythargiro oblinio*: mázolni: glaſuren.

Şmálçuitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Шмълцюи́т, тъ. *adj. lythorgiro oblinitus*: mázos: glaſurt. *a Lat. maltho*, *as. maltha ferrumina*, *Plin.*

Smántână. Смънтъ́нъ. *V.* Smêntână.

Şmaragdu, *m. pl.* de, séu: duri, *f.* Смарáгд. *subst.* o pétră scumpă: *Smaragdus*: smáragd: der Smaragd.

Smârcévu, *f.* vă, *pl.* vi, *f.* ve. Смърчéк, къ. *adj. foedus*, *turpis*, *deformis*, *sordidus*, *abominabilis*: rút, tsúf, disztelen, otsmány, sunda, tsúnga: garſtig, häßlich, abſcheulich.

Smârcu, *m. pl.* ce, séu: uri, *f.* Смъ́рк. *subst. antlia*: vizetmeritŏ eszköz: die Pumpe.

Smârdu, *f.* dă, *pl.* ḑi, *f.* de. Смъ́рд, дъ. *adjec. V.* Smârcévu. *Graec.* σμερδαλεος, *signif. terribilis visu.*

Smédu, *f.* dă, *pl.* duri, *f.* de. Смéд, дъ. *adj. pallens*, *pallidus*: halaványy: blaß, bleich.

Şmégu, *m. pl.* uri. *f.* Шмéгъ. *subst. sapor*, *gustus*: íz, szamat: der Geſchmack.

Smêntână, *f.* Смънтъ́нъ. *subst. flos lactis*: téjfel: der Milchrahm, Smelten, die Sahne.

Smêntânescu, nire, nitu. Смънтънéск, ни́ре, ни́т. *verb. act. lactiflorem demo*: téjfelezni, ó téjfeltleszedni: abrahnen.

Smêrcu, Smêrdu. *V.* Smârcu, Smârdu.

Smerenie, *f. pl.* nii Смерéніе. *subst.* 1) adeq. umilinţiă: *humilitas*, *demissio*, *submissio*: alázatosság: die Demuth. 2) adeq. rusine (nu quaré urmézá din vreo faptă necuviinciósá): *modestia*, *pudicitia*: szemérem, szemérmetesség: die Beſcheidenheit, Schamhaftigkeit.

Smerescu, rire, ritu. Смерéск, ри́ре, ри́т. *I. verb. activ.* pre quineva: *humilio*, *deprimo*: megalázni: demüthigen, erniedrigen. *II. verb. recipr.* mé smerescu. 1) *me demitto*, *humilio*: magát megalázni: ſich demüthigen, erniedrigen. 2) mé rusinezu pentru cuviinţiă: *modestus sum*, *me modeste gero*: szemérmeteskedni: ſich beſcheiden verhalten.

Smérinu, *f.* nă. Смъри́н, нъ. *adj.* 1) adeq. umilitu: *humilis*, *demissus*, *submissus*: alázatos: demüthig. — 2) adeq. rusinosu cu cuviinţiă: *modestus*, *pudicus*: szemérmetes: beſcheiden, ſchamhaft.

Smerire, *f.* Смерúре. *subst. V.* Smerenie.

Smeritu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Смерúт, тъ. *adj. V.* Smérinu.

Smernicie, *f. pl.* ii. Смърничíе. *subst. modestia*, *pudicitia*: szemérmetesség: die Beſcheidenheit, Schamhaftigkeit.

Smérnicu. *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Смъ́рнък, къ. *adject. V.* Smérinu.

Smeu.

Digitized by Google

Smeu, *m. pl.* smei. Смѣв. *subst. ignis fatuus:* lidértz, lüdörtz: der feurige Drache. *a Graeco.* σμερδαλεος, *terribilis visu.*

Smeurà, *f. pl.* re. Смѣвръ. *subst. bacca (fructus) Rubi idaei:* málna: die Himbeere, oder Hindbeere.

Smeurariu, *m. pl.* ri. Смеврáрю. *subst. Rubus idaeus: Linn.* málnafa: der Himbeerstrauch.

Smicé. *f. pl.* Смичѣ. *subs. V.* Smácé.

Smiclésce. Смиклѣ́ще. *impers: fulgurat:* villámlik: es blitzet.

Smicuratu, *f.* tà, *pl.* ţi, *f.* te. Смикврáт, тъ. *adjec.* 1) *minutus, comminutus:* apritott: gebräkelt. 2) *i. e.* cucuruzu de pre cocénu: *enucleo, explico, grana celulis eximo, foliculis libero:* fejteni, zúzni, lemorzsolni: abröbeln, auskörnen.

Smicurezu, rare, ratu. Смикврéз, рáре, рáт. *V.* Smicuru.

Smicuru, rare, ratu: Смúквр, рáре, рáт. *verb. activ.* adequà: sfarmu. 1) *minuo, comminuo, ferio:* aprítani, morzsólni, eldarabolni: brocken, bröckeln, zerkrümmeln. 2) cucuruzu de pre cocénu: *enucleo, explico, grana celulis eximo, foliculis libero:* fejteni, zúzni, lemorzsolni; abröbeln, auskörnen (*a Lat. mica, vel micula; quasi: exmiculo.*

Smidà, *f. pl.* de. Смúдъ. *subst. radius fulminis;* villámlás, villámfénye; der Wetterstrahl, Blitzstrahl.

Smidésce. Смидѣ́ще. *impers: V.* Smiclésce.

Smiidà. Смїúдъ. *V.* Smidà.

Smintélà, *f. pl.* le. Сминтѣ́лъ. *subst.* 1) adeq. scandilà; *offensio, scandalum:* botránkozás; das Aergerniß, der Anstoß. 2) adeq. greşélà; *error, culpa, noxa, vitium, mendum, delictum:* hiba, vétség: der Fehler.

Smintescu, tire, titu. Сминтéск, тúре, тúт. *I. verb. activ.* 1) pre quinèva, adeq. zéticnescu: *offendo, scandalizo, scandalum praebeo;* megbotránkoztatni valakit; Jemanden ärgern, ein Aergerniß, oder Anstoß geben. — 2) dela queva lucru; adeq. impédecu, opàcescu: *turbo, impedio:* balgatni: stöhren, beunruhigen. — 3) adeq. gréşescu: *erro:* hibázni, véteni: fehlen. — vre unu semnu: *aberro, deerro:* elvéteni, elhibázni: verfehlen. *II. recipr.* mè smintescu; 1) mè zéticnescu; *offendo, scandalizor, scandalum sumo;* megbotránkozni; sich ärgern an Etwas, oder Jemanden. 2) adeq. mè scapu la vreo greşalà; *ad errandum inducor, in errorem labor, pecco:* megbukni, megbotlani, hibát ejteni: fehlen, sich versehen, einen Fehler begehen, einen Bock schießen. *a Latino: mendum; i. e. error, naevus.*

Smintitu, *f.* tà, *pl.* ţi, *f.* te. Сминтúт, тъ. 1) *participium verbi* Smintescu. *V.* Smintescu. 2) de ménte: *mente captus, delirus:* eszeveszett, bolond: verrückt.

Smirnà, *f. pl.* ne. Смúрнъ. *subst. myrcha, smyrna, Pandect: XXXIX.* 4, 16. *med*): mirha: die Mirrhe.

Smochinà, *f. pl.* ne. Смокúнъ. *subst. ficus:* füge, fige: die Feige.

Smochinu, *m. pl.* nii. Смокúнв. *subst. ficus, invulgata ficulnea:* fügefa: der Feigenbaum. — sílbaticu: *caprificus:* vadfügefa: der wilde Feigenbaum. — de smochinu: *adj. ficulneus, ficulnus. p. e.* frundà de smochinu: *folium ficulneum:* fügefalevél: das Feigenblatt.

Smochinuţà, *f. pl.* ţe. Смокинѹцъ. *ficulus, ficula:* fügétske: eine kleine Feige. *dimin. ex* Smochinà.

Smólà, *f.* Смоáлъ. *subst. sordes axungiae:* keréksár: die Wagenschmier. *Nota. Graec.* σμωλιν, *i. e. vibex, livor, ex percussione.*

Smo-

Digitized by Google

Smolescu, lire, litu. Смолéск, лúре, лúт. *verb. activ. axungia inficio:* keréksarral békenni: mit Wagenschmiere beschmieren.

Smulgu, gere, smulsu: Смѹлг, ѱéре, смѹлс. *verb. activ. evello, eruo, extraho:* ki — vonni, — szagatni, — szahasztani: ausreißen, herausreißen, herausziehen. barba: kitépni: ausraufen. — gáini, gánste: *vello:* tépni: rupfen. — pre quineva de píru: *capillos vello cujuspiam:* valakit megtépni: Jemanden beym Haare raufen.

Şnépánu, *m. pl.* ní. Шнѣ́пѫн. *subst.* 1) *i. e.* icu, cuiu, nadá: *cuneus:* ék, ékszeg: die Keule. — 2) adeq. séménţá de bradu: *bacca, vel granum juniperi:* fenyömag: die Wachholderbeere, Krammetsbeere, Kranwebbeern. — oleu de şnépánu: *oleum e baccis juniperi;* fenyömag oláj; das Wachholderöl. — vinarsu de şnépánu: *aqua (crematum, sicera) juniperi:* fenyövíz: der Wachholderbrandtwein, Krametbrandtwein.

Şnépu, *m.* uri, *f.* Шнѣ́п. *subst.* 1) unu lemnu, adeq. brádişoru: *Iuniperus communis, Linn:* gyalogfenyö, dórsfenyö: der Wochholder, Kranwebbaum, Kaddigbaum, Feuerbaum, die Wachholderstaude. 2) 2) o pasere: *Scolopax, perdix rustica, ficedula, gallinago:* Snefmadár: der Schnepf, die Schnepfe. — de quei mari: *Scolopax arquata:* Póling: der Krummschnabel, Wettervogel.

Snopu, *m. pl* pi. Снóп. *subst. merges, manipulus:* kéve: die Garbe.

S'o, С'ѡ. *compositum ex* se *accusativo pronominis* séne, *et auxiliaris a) praeteriti tertia persona utriusque numeri* au, *e. g.* s'o mániatu: *indignatus est, vel indignati sunt:* megharagudodt, vagy megharagudtak: er ist, oder sie sind böse worden. — b) *futuri tertia persona singulari* va. *e. g.* s'o duce, *pro* se va duce: *ibit:* elfogmenni: er wird gehen.

Ş'o, Ш'ѡ: *pro* şie au, séu: işi va: *consule Grammaticos.*

Sobá, *f. pl.* be. Сóбѫ. *subst. fornacula:* fütökementze: der Heitzofen. — Sobuţá. *dimin.*

Sobolu, *m.* li. Собóл. *subst. Talpa:* Vakondok; vakundok: der Maulwurf.

Soboru. Собóр. *et deriv: V.* Seboru.

Soburá, *f. pl.* re. Собѹрѫ. *subst.* adeq. sméntánă dulce: *flos lactis recens:* édes tejfel: das Süßobers.

Socácescu, cire, citu. Сокѫчéск, чúре; чúт. *verb. activ.* adeq. coquinárescu, bucátárescu: *coquo, coquino, coquito:* szakátskodni: kochen, einen Koch abgeben.

Socácie, *f. pl.* cii. Сокѫчíе *subst. ars coquinaria:* főzés, szakátsmesterség: das Kochen, die Kochkunst.

Socáciţá, *f. pl.* ţe. Сокѫчúцѫ. *subst. coqua:* szakátsné: die Köchinn.

Socácitu, *m. pl.* turi, *f.* Сокѫчúт. *subst. V.* Socácie.

Socaciu, *m. pl.* cii. Сокáчю. *subst. coquus:* szakáts: der Koch.

Soçescu, çire, çitu. Соцéск, цúре, цúт. *V.* Insocescu.

Sóçiá, *f. pl.* e. Соáцѫ. *subst. socia:* társ: die Kameradinn, Gesellschafterinn. *a Lat. socia.*

Soçie, *f. pl.* cii. Соцíе. *subst. socius, sodalis:* társ: der Gesellschafter, Kamerad, Genoße, Compagnion. *V. etiam* Soçiu — de cásátorie: *Conjux.* házastárs, életpárja: der Ehegenoße, Ehegatte, die Ehegattinn.

Soçietate, *f. pl.* áţi. Соцíетáте. *subst. societas, consortium, sodalitium:* társaság: die Gesellschaft, Kameradschaft, Compagnie. *Ital.* società.

Soçiu, *m. pl.* ci. Сóцю. *subst. socius, sodalis:* társ: der Gesell, Ka-

Digitized by Google

Kamerad. — de drumu: *comes*, *vel socius viae:* útitárs: der Reisegefährte. — pre intrecute: *aemulus:* vetélkedötárs: der Nacheiferer. *Ital.* socie, *vel* sozio.

Socotélá, *f. pl.* le. Сокотѣлъ. *subst.* 1) a anilor', témpurilor', veniturilor': *etc. computatio:* megszámlálás: die Berechnung, Wahne, Muthmassung, Vermuthung. *p. e.* dopá socotéla meă: *meo judicio:* az én vélekedésem szerént: nach meiner Meinung. — 3) adeq. luare de samá: *attentio*, *consideratio*, *circumspectio:* vigyázás, meggondolás: der Bedacht, die Bedachtsamkeit, Achtung, Uiberlegung. *p. e* cu socotélá facu, vorbescu, scriu queva: *considerate*, *adtente:* vigyázva, jó móddal: mit Bedacht. — 4) adeq. modu, typu: *modus*, *ratio:* mód: die Art, Weise. *p. e.* cu o socotélá buná: *bono modo*, *commode*, *apte:* jó moddal: auf eine gute Art. 5) indemáná, tignélá: *commodum*, *commoditas:* alkalmatosság: die Gelegenheit, Bequemlichkeit. *p. e.* socotélá buná de scrisu: *bona commoditas scribendi:* jó író, vagy írni való alkalmatosság: gute Gelegenheit zum schreiben. 6) adeq. chitélá, hotárire: *propositum*, *consilium:* feltétel, szándék: der Vorsatz, das Vorhaben. *p e.* miamu pusu socotélá: *proposui mihi:* feltettem magamban: ich habe mir vorgenommen. *a Lat. sub, et contor, seu cunctor, quod ap. Svet.* 56. *significat: incertus sum de re, meditor super re.*

Socotescu, tire, titu. Сокотѣск. тире, тит. *ver. I. activ.* 1) témpuri, venituri, bani, *etc.* adequá iéu in samá: *computo:* megszámlálni, számbavenni: berechnen. 2) adeq. judecu, gándescu: *puto*, *opinor*, *arbitror*, *existimo*, *censeo*, *sentio:* vélni, vélekedni, gondolni, tartani: denken, meinen, wähnen, muthmassen, vermuthen. 3) adeq. gándescu cu luare aménte: *cogito*, *considero*, *reputo*, *delibero:* meggondolni, gondolkozni: bedenken, nachdenken, überlegen. 4) adeq. punu chitélá, márginescu: *propono*, *delibero*, *statuo:* végezni: határozni, feltenni: beschließen, sich vornehmen, vorsetzen. — 5) pre quineva, séu vorbele cuivá, adeq. bagu in samá: *attendo*, *rationem habeo*, *respicio:* számbavenni, betsülni: achten. — nu socotescu, *contemno*, *sperno*, *aspernor:* megvetni, számba nèm venni: verathen. — nesocotitu. *V. in lit. N.* — *II. recipr.* mé socotescu, 1) adeq. gándescu: *cogito:* gondolni: denken. 2) *V. activum hujus verbi sub Nro.* 3) *et* 4)

Socotinţá, *f. pl.* ţe. Сокотинцъ. *subst. V.* Socotélá, *Nro.* 1) 2. *et.* 3)

Socotire, *f. pl.* ri. Сокотире. *subst. V.* Socotélá Nro. 1. 2. 3. 6 *item* adeq. bágare in samá: *attentio*, *aestimatio:* betsület: die Achtung, Schätzung.

Socotu, *m. pl.* turi, *f.* séu: Socótá, *f. pl.* te. Сокот. *subst. ratio:* szám, számadás: die Rechnung.

Socotu, tire, titu. Сокот, тире, тит. *V.* Socotescu.

Sócrá, *f. pl.* e. Соакръ. *subst. socrus:* anyos — napam, — pad — pa: die Schwiegermütter, Schwäherinn.

Socru, *m. pl.* i. Сокръ. *subst. socer:* apos, ip: der Schwiegervatter, Schwäher.

Socu, *m. pl.* ci. Сок. *subst. sambucus*, *sabucus:* bodzafa: der Holler, Holder, Hohlunder, Hohlunderbaum. — de socu: *adj. sambuceus:* *p.* e. ţéve de socu: *fistula sambucea:* bodzafatsö: die Hollerröhre. — flori de socu: *flores sambuci:* bodzafavirág: die Hoh-

Digitized by Google

Hohlunderblüthe. — bómbá de socu: *acinus sambuci*: bodzafamag: die Hohlunderbeere.

Socu micu: Gók мйк. *subst.* adeq. boziu: *Sambucus ebulus, Linn.* Földibodza: der Attich.

Şodu, *f.* ódá, *pl.* ḑi, *f.* óde. Шóд, шоáдă. *adj.* adeq. chisnovatu, posmitu: *ludicrus, ridiculus, jocosus, curiosus, paradoxus*: furtsa, rendes, tsudálatos, nevetséges: lächerlich, wunderlich, ſpaßig, curios, poſſenhaft.

Şodu, *m. pl.* ḑi. Шóд. *subst.* adeq. ciufu, mascáriciu: *sannio*: bolond, tsúf: der Hanswurſt, Harlekin.

Şodu. Шóд. *adv. ludicre, ridicule, jocose*: rendesen, furtsán, tsudálatosan: lächerlich, wunderlich, ſpaßig, curios, poſſenhaft.

Şoduţiu. Шодáц. *subst. V.* Şodu.

Şofránariu, *m. pl.* ri. Шофрзнáрю. *subst. negotiator aromatarius*: sáfranyos, füszerszámal kereskedő: der Gewürzkrämmer.

Şofránelu, *m. pl.* le, *f.* Шофрзнéл. *subst. Carthamus tinctorius, Linn*: paraszt Sáfrány: der Saflor, Färberſaflor.

Şofránescu, nire, nitu. Шофрзнéск, нúре, нúт. *verb. activ. croco condio*: megsáfrányozni: mit Safran würzen.

Şofránitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Шофрзнúт, тз. *adj. croco conditus*; sáfrányos, megsáfrányozott: mit Safran gewürzt.

Şofranu, *m. pl.* e, séu: uri, *f.* Шофрáн. *subst. crocus*: sáfrány: der Safran. — in façié sofranului: *crocatus*: sáfrányszínű: ſafrangelb. — de şofranu: *adj. croceus, crocinus*: sáfrányból való: von Safran. *Gall.* safran.

Şogoru, *m. pl.* ri. Шорóр. *subst. et derivata. V.* Cumnatu. *et deriv.*

Şoimanu, *f.* nă, *pl.* ni, *f.* ne. Шоúмáн, нз. *adj.* 1) *V.* Marghiolu. 2) *V.* Sirimanu.

Şoimu, *m. pl.* mi. Шоúм. *subst. Falco*: Sólyom: der Falke.

Şoldu, *m. pl.* duri. Шóлд. *subst. coxa, coxendix, femen, femur*: ágyék, tzomb, tsipő: die Hüfte. — de porcu, adeq. şoncă: *petaso, perna*: sonka, sodor: die Schinke.

Solescu, lire, litu. Солéск, лúре, лúт. 1) *legatione fungor, legationem obeo*: követséget viselni: eine Geſandſchaft verrichten. — 2) adeq. mijlocescu, séu dobéndescu prin mijlociré meà: *obtineo, efficio, impetro, vulgo: exoperor*: kieszközleni, megnyerni: auswirken, ausmitteln, vermitteln.

Solgábirău, *m. pl.* răi. Сзлгзбирзз. *subst. Vice-judex nobilium*: pre scurtu *Vice-ludlium*: Szolgabiró: der Stuhlrichter.

Solie, *f. pl.* ii. Солúе. *subst. legatio, munus, vel: jussa legati*: követség: die Geſandtſchaft, Bothſchaft. *a Lat. solium, Ital.* solio.

Solire, *f. pl.* ri. Солúре *subst.* adeq. mijlocire: *mediatio, intercessio, interpositio*: közbenjárás, közbenvetés; eszközlés: die Vermittlung.

Solitoriu, *m. pl.* ri. Солтóрю. *subst. intercessor, mediator*: közbenjáró: der Mittler, Vermittler.

Solniţă, *f. pl.* e. Сóлниц. *subst. Salinum*: sótartó: die Salzdoſe, Salzmeſte, Salzbüchſe.

Solomándră, *f.* Соломúндрз
Solomásdră, *f.* Соломáздрз
subst. V. Sălămándră.

Şolomonariu, *m. pl.* ri. Шоломонáрю. *subst. imbriciter*: garabantzás deák: der Wettermacher, Wettertreiber, Lumpenmann.

Şolovariu, *m. pl.* ri. Шоловáрю: *subst.* cioci: *sacculus pedalis*. botos, solovári, felvonni való kaptza: der Füßſack, das Fußſackel.

So-

Solovércu, *m. pl.* ci. Gόλοβέρκ)
Solovérvu, *m. pl.* vi. Gολοβέρβ)
subst. o plantá: *Origanum vulgare, Linn*: szúfü, szurokfü, fekete gyapár: der Wohlgemuth, Dosten.

Solu, *m. pl.* li. Gόλ. *subst.* 1) a quáruiva Impératu, Prinçipu: *Legatus*: Követ: der Gesandte, Bothschafter. 2) ori quarele éste trimisu cu vreo véste, mandatu, poruncá: *Nuncius, Ablegatus*: Követ: der Bothe. *a Lat. solium.*

Solzosu, *f.* zósá, *pl.* şi, *f.* se. Gολζόε, ζοάεζ. *adj. squamosus, squameus, sqamiger, squamatus*: pikkelyes: schuppig, voll Schuppen.

Solzu, *m. pl.* zi. *subst. squama, lepis — idis*: pikkely; halhéjj: die Schuppe. — cu solzi: *adject. squamifer, squamiger, squamatus*: pikkelyes: schuppig, mit Schuppen besetzt. *p. e.* pésce cu solzi: *piscis squamiger*: pikkelyeshál: der Schuppenfisch.

Someşu, *m.* Gομέω. *subst.* o apá curgátore: *Samusius, vel Samosius*: Szamás: der Fluß Syamosch.

Somnore, *f. pl.* ri. Gομηόρε. *subst.* adeq. omu somnorosu: *somniculosus, somnolentus*: álomszuszi, aluszékony: die Schlafmütze, der Schläfer, ein verschlafener Mensch.

Somnorosu, *f.* rósá, *pl.* şi, *f.* se. Gομηορόε, ροάεζ. *adj. somnolentus, somniculosus*: álmos: schläfrig, schläferig, verschlafen, voll Schlafes.

Somnù, *m. pl.* uri, *f.* Gόμη. *subs.* 1) adeq. dormire: *somnus, sopor*: álom: der Schlaf. — prin somnu: *per somnum, somno*: *Cic*: — *per somnos, Plin.* álomba: im Schlafe. — mi somnu: *dormiturio, vultus in somnum cadit*; *Senec*: álhatnám: mich schläfert, ich bin schläfrig. — mé furá somnulu: *somno vincior, somnus me aufert*: elnyom az álom: sich des Schlafes nicht erwehren können. — spariiu somnulu: *somnum fugo, Plin*: az álmat kiverni a' fejéböl: den Schlaf vertreiben. — aducátoriu, séu pricinuitoriu de somnu: *adj. p. e.* léquu, beuturá, *etc. somnifer, somniferus, somnificus*: álomhozó; Schlaf bringend, oder machend. — fórá somnu: *adj. insomnis, exsomnis, somniexpers*: álmatlan: schlaflos. — 2) *i. e.* jubire de somnu multu: *somnolentia*: álmosság: die Schläfrigkeit. 3) unu pésce: *silurus*: hartsa: der Wels. *a Lat. somnus. It.* sonno. *Gall.* somme.

Somnurosu, *f.* ósá, *pl.* şi, *f.* se. Gομηορόε. *adj. V.* Somnorosu.

Şomoégu, *m. pl.* ge. Шομοάγ. *subst. p. e.* de fénu, paie: *manuciolum, fasciculus e. g. straminis foeni in circulum convolutus*: tsutak, tsomó: der Bausch, die Bausche. *item tropice. V.* omuçiu.

Şoncá, *f. pl.* ce. Шόηκζ. *subst. petaso, perna*: sónka, sódor: die Schinke, Hamme, der Schinken, Schunken.

Şontorogu, *m.* rógá, *pl.* gi, *f.* ge. Шοητορόγ, ροάγζ. *adj. claudus, claudicans*: sánta, sántikáló: hinkend, krumm. *Ital.* sciancato.

Şopárlá, *f. pl.* le. Шοπέρλζ. *subst. Lacerta, lacertus*. Gyék: die Eidexe.

Soponariu, Soponelu, Soponescu, Soponu: *V.* Sáponariu, *et derivata.*

Şopotescu, tire, titu: *et derivat*: *V.* Şoptescu.

Şopotu, *m. pl.* te, *vel* uri, *f.* Шόποτ. *subst. V.* Şoptá.

Şopru, *m. pl.* uri, *f.* Шόπρε. *subst. nubile, nubilarium, praestega, tectum*: szín, eresz: der Schoppen, Schuppen, Schauer.

Şoptá, *f. pl.* te Шόπτζ. *subst. susurrus, susurramen, susurratio*:

tio, insurratio: súgás, susogás, suttogás: das Fliestern, Vispern, Zischeln, Lispeln.

Şoptescu, tire, titu. Шоптéск, тúре, тúт. *verb. activ.* 1) cuiva queva, adeq. spunu in uréche: *susurro, insusurro, ad aurem insusurro:* súgni, sussogni, fülébesúgni: Jemanden etwas in's Ohr flüstern, zischeln, vispern; einflüstern. 2) cu quineva, séu: mé şoptescu cu quineva: *susurro cum quopiam:* suttogni valakivel: heimlich und leise mit einander sprechen, zischeln, fliestern.

Şoptire, *f. pl.* ri. Шоптúре. *subst. susurratio, insusurratio:* súgás, susogás, suttogás: das Fliestern, Vispern, Zischeln, die Ohrenbläserey. *Gall.* ohuchoter.

Şoptitoriu, *m. pl.* ri. Шоптитóрю. *susurro — onis, susurrator:* susogás, suttogás: der Fliesterer, Ohrenbläser.

Sorá, *f. pl.* re. Góръ. *subst. soror:* de è mai bétrână: néném. — mai ténérá: hugom, ötsém: die Schwester. de sórá: *adj. sororius: p. e.* sárutare de (dela) sorá: *osculum sororium:* nénémtöl (hugomtól) való tsók: der Schwesterkuß. — ucigátoriu de sorá: *sororicida:* nényének, vagy hugának gyilkossa: der Schwestermörder. *a Lat. soror. Ital.* sorella *vel* suora. *Gall.* soeur.

Sórbá, *f. pl.* be. Goáрбъ. *subst. Sorbum:* Berkenye: die Vogelbeere, Sperbeere, der Sporapfel, Sorbapfel, die Escheritze. *Ital.* sorbo.

Sorbecu, care, catu. Gорбéк, кáре, кáт. *verb. activ. sorbillo:* lassanként felhörpölni: nach und nach ausschlürfen.

Sorbire, *f. pl.* ri. Gорбúре. *subst. sorbitio, sorbillatio:* hörpögés, hörpölés, hörpintés: das Schlürfen.

Sorbiturá, *m. pl.* ri. Gорбитýръ. *subst.* 1) sorbire. — 2) adeq. páziturá, bucatá subţire: *jusculum, cibus fluidus:* lév, leves: die Suppe, eine flüßige Speise.

Sorbu, *m. pl.* buri, *f.* Góрб. *subst.* a) de grádiná: *Sorbus domestica, Linn:* Berkenyefa: der Speyerlingsbaum, Vogelbeerbaum. b) de pádure, séu sílbaticu: *Crataegus torninalis, Linn:* Barkotzafa: der Mehlbeer-Arlsbeer-Darmbeerbaum, der Weißdorn.

Sorbu, bire, bitu Góрб, бúре, бúт. *verb. activ. sorbeo, sorbillo:* hörpögni, hörbölni, hörpenteni, szürtsölni: schlürfen, schlubern. — de undeva queva: *exsorbeo:* kikörpenteni: ausschlürfen. *Ital.* sorbire.

Sóre, *f.* Goáре. *subst. Sol:* nap: die Sonne. — ţénu, séu uscu queva la sóre: *insolo:* veröfényen tartani, szárasztani: etwas sönnen, der Sonne aussetzen. şedu, séu mé prágescu la sóre: *apricor:* a' veröfényen ülni, aprikálni: sich sönnen, bey der Sonne bähen. — de sóre: *adj. solaris, solarius: p. e.* radiá de sóre: *radius solaris:* napfény: der Sonnenschein. — Apusulu-Cércánulu-Crugulu-Cursulu-Flóré-Résáritulu sóreluj. *V.* La literele sale. *Ital.* sole. *Gall.* soleil.

Sórece, *f. pl.* ci. Шоáрече. *subst. mus:* egér: die Maus. — préndu şóreci: *mures capio (venor):* egerészni, egereket fogni: mausen, Mäuse fangen. — de şórece, *adj. murinus: p. e.* códá de şórece: *cauda murina:* egérfark: der Mäuseschwanz. — in facié şórecelui: *colore murino:* egérszínü: mausfarbig. — Códa şórecelui, — batcá de şóreci, pétra şórecelui. *V.* la literele sale, dela *sorex. Ital* sorcio.

Sórece de apá: Шоáрече де апъ. *subst. Mus amphibius:* potz, potzik, potzok: die Wasserratte.

Sórece de pádure. Шоáрече де пъдýре. altm. Cártiţiá: *subst. Sorex:* Tzitzkány: die Spitzmaus, Waldmaus.

So-

Digitized by Google

Şorecelu, *m. pl.* cei. Шоречéл. *subst. musculus:* kis egér: das Mäuschen.

Şorecie, *f. pl.* cii. Шоречíе. *arsenicum:* egérkö: der Arsenik, das Mäusegift.

Şorecuţiu, *m. pl.* ţii. Шорекѹц. *diminut. musculus:* kis egér: das Mäuschen.

Sorgoşalá, *f. pl.* le. Соргошáлъ. *subst. pressio, pressus:* szorgosság: das Gedränge.

Sorgoşu, *f.* sá, *pl.* şi, *f.* şe. Соргóш, шъ. *adj. urgens, necessarius:* szorgos, sürgetö: dringend, nothwendig.

Soricu, *m. pl.* ce, *f.* séu: Soru, *m. pl.* re, *f.* séu: Sorlicu, *pl.* ce, *f.* Сорúк, сав, Сóр, сав Сорлúк. *subst. callum lardi:* szalonna bör: die Speckschwarte.

Soriórá, *f. pl.* re. Сорїоáръ. *subst. sororcula:* nénike, hugotska: das Schwesterchen.

Sorliţá, *f. pl.* ţe. Сорлúцъ. *subst. Vultur percnopterus:* Saskeselyü: der Geyeradler.

Şorméntu, *m. pl.* tái. Шормѫнт. *subst. i. e.* chiómbá, séu viţé uscatá: *sarmentum, Liv. VI.* 10) *cremium, ramale aridum:* aszszu ágok, szározfa vagy szölöveszszö: ein dürrer Zweig, das Reisholz. *Ital.* sermento.

Sorócá, *f. pl.* ce. Сороáкъ. *subst.* 1) in scrisóre, adeq. coma, opritóre: *comma:* elválasztó húzás, virgula: der Strich, Beystrich, das Comma. 2) in musicá, in cántári, in trasu'lu clopotelor', adeq. réspasu: *interstitium, intervallum, interjectio:* köz, közben járó idö: die Zwischenzeit, der Zwischenraum, das Tempo. — 3) *V.* Sorocélá.

Sorocélá, *f. pl.* le. Сорочѣлъ. *subst. citatio, accitio, evocatio ad judicium:* idézés, idéztetés, meghívás: die Vorladung, Herbeyrufung, Citation.

Sorocescu, cire, citu. Сорочéск, чúре, чúт. *verb. activ. cito, actio, in judicium voco:* törvényszék eleibe idézni, meghívni: vorladen, citiren, vorbescheiden, vor's Gericht fordern.

Sorocoveţiu, *m. pl.* ţi. Сорококéц. *subst.* adeq. husoşu, máriaşu crescutu: *numus viginti cruciferorum, vulgo, vigesimarius:* húszas: ein Zwanziger.

Sorocu, *m. pl.* ce, séu: uri, *f.* Сорóк. *subst. dies, terminus, tempus praefixum:* terminus: der Termin, ein festgesetzter Tag.

Şorofu, *m. pl.* furi, *f.* Шорóф. *subst. cochlea:* sróf, die Schraube.

Şorompóu. Шоромпѫв. *V.* Erugá.

Sórte, *f. pl.* Sorţi. Соáрте. *subst.* 1) de trasu, séu de aruncatu: *sors, sortitio, sortitus:* sors, nyil: das Loos. *p. e.* aruncu cu sórté: *sortior:* sorsat (nyilat) vetni: loosen, das Loos werfen. — tragu sórte: *sortior, sortes duco:* nyilat huzni: loosen, das Loos ziehen. — 2) statu, stare, stári impregiuru: *sors, status, conditio:* sors, állapot; környülállások: der Stand, Zustand, das Loos, Schicksal, die Umstände. *Ital. sorte.*

Şortu, *m. pl.* e. Шóрт. *subst. nota, macula ignominiae:* rosz hír, gyalázotos hír, név: der Schandflecken. — cu şortu: *turpi nota insignitus:* gyalázotos, hírü: gebrandmarkt. dela *sordes* uríciune, becisnicie. *etc.*

S'oru, С'ор: *compos: ex* sé, *et auxiari futuri tertia persona plur:* voru.

Soru, *m. pl.* e, séu: uri, *f.* Сóр, ре, сав: рѹри. *subst.* de lardu; adeq. sorlicu, soriciu: *callum lardi:* szalonna bör: die Speckschwarte.

Soruţiá, *f. pl.* ţie. Сорѹцъ. *subst. V.* Soriórá.

Sosescu, sire, situ. Сосéск, сúре, сúт. *verb. act. advenio, pervenio; adpello:* érbezni, el (meg) érkezni: ankommen, anlangen.

Digitized by Google

Sosire, *f. pl.* ri. Сошире. *subst. adventus:* megérkezés: die Ankunft.

Şosu, *m. pl.* şi. Шóш. *subst.* adeq: stálpu de gardu: *sudes, vallus, columna:* oszlop: die Säule, Stütze, der Pfeiler.

Şozenie, *f. pl.* nii. Шозéніе.)

Şozie, *f. pl.* zii. Шозіе.) *subst. ridiculum, res ludicra, jocus, nugæ:* tréfa, furtsaság, furtsa (rendés) dolog: der Spaß, Scherz, die Posse, Schöckerey, ein wunderliches (curioses, lächerliches) Ding.

Sovavérvu. Совакзре. *V.* Şolovérvu.

Şovéescu, ire, itu. Шовзéск, úре, úт. *verb. act.* 1) *p. e.* véntulu: *fremo, sono, strepito:* suhogni: sausen, brausen.— 2) adeq: ámblu cu quárquoféle: *ambagibus utor, effugia quaero:* kifogásokkal élni: Ausflüchte suchen.— 3) adeq: ámblu împedecándumé, séu din picióre, séu vorbindu, séu lucrándu queva: *titubo, nuto:* tétovázni: wanken.

Şovérnezu, nire, nitu. Шовзрнéз, нúре, нúт. *V.* Şovéescu Nro 2) *et* 3)

Sovérşescu. Совершéск. *et deriv. V.* Sévérşescu. *cum derivat.*

Spácelu, *m. pl.* le. *f.* Спачéл. *subst. V.* Spátcelu.

Şbaçiru, *m pl.* uri. *f.* Шпацúр. *subst. V.* Preámblare.

Spágmá, *f. pl.* me. Спáгмз. *subst. V.* Spegmá.

Spaimá, *f. pl.* me. Спáймз. *subst. pavor, terror:* ijedség, ijedés, rémülés, rettegés: der Schreck, Schrecken, das Schreckniß.

Spáimentare, *f. pl.* ári. Спаймзнтáре. *subst. territio:* ijjesztés, ijedés, rémülés, rettenés: die Schreckung, das Erschrecken. *item. V.* Spaimá.

Spáimentatu, *f.* tá. *pl.* ţi, *f.* te. Спаймзгáт, тз. *adj. pavidus, territus, trepidus, terrefactus, terrore perculsus:* megijedtt, megrettentt: erschrocken.

Spáimentezu, tare, tatu. Спаймзнтéз, тáре, тáт)

Spáimentu, tare, tatu Спаймáнт, тáре, тáт.) *I. verb. act.* pre quineva: *terreo, territo, terrefacio:* megijeszteni, rettenteni. rémíteni: schrecken, erschrecken, Schrecken einjagen. *II. reciproc.* mé spáimentu: *terreor, terrefio, expaveo, terrore (pavore) incessor:* megijedni, rettenni, rémülni: erschrecken, vom Schrecken befallen werden. dela *expaveo.*

Spaiu, spáriére, atu. Спáю, спзрiére, áт. *idem.*

Spálare, *f. pl.* ári. Спзлáре. *subst. lotio, lavatio:* mosás: das Waschen.

Spálátóre, *f. pl.* ri. Спзлзтоáре. *subst.* 1) adeq: muére, quaré spalá queva: *lotrix:* mosóasz szony, mosóné: die Wäscherinn, Waschfrau, Waschweib.— 2) adeq: cárpá, sdramţá, cu quaré se spalá vasele, *etc. lacinia serviens elueondo:* mosórongy: der Waschlappen, Waschfetzen, Wischhader.

Spálátoriu, *m. pl.* ri. Спзлзтóрю. *subst. lotor:* mosó: der Wäscher.

Spálatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f* te. Спзлáт, тз. *adj. lotus, lautus, lavatus:* mosott, mosdott: gewaschen.

Spálátură, *f. pl.* ri. Спзлзтúрз. *subst.* 1) *lotus, lotura:* mosás, mosni való: das Waschen. 2) adeq: fliórcá, buléndrá: *prostibulum, scortum, lupa, meretrix, ambubaia:* szajha, ringyó, kurva, lotyó: das Schicksel, die Hure.

Spálu, lare, latu. Спáл, лáре, лáт. *I. verb. act.* 1) queva, séu pre quineva cu apá, *etc. lavo, luo, abluo:* mosni, megmosni, kimosni: waschen, auswaschen. 2) pre quineva, adeq: ocáréscu: *objurgo, reprehendo, corripio:* megdorgálni, pirongatni, lehordani: schelten, ausmachen, einen

Ver-

Digitized by Google

Verweis geben. 3) îmi spalu gura de quineva, *V.* Portu Nro 7) *II. neutr.* mé spalu, 1) pre mâni, capu, *etc. me lavo, abluo:* mosdani, magát megmosni: sich waschen. 2) mé spalu pre mâni de quineva, séu queva: *a*) adeq: scapu, mé mântuescu: *liberor:* megmenekedni: los werden, befreyet werden. *b*) mé lapídu: *renuncio, valedico:* lemondani: aufgeben, aufsagen. 3) mé spalu de undeva, adeq: mé caru, mé stergu: *facesso, abeo: discedo, erumpo:* elmenni, ellódúlni, eltakarodni, elsuhanni, elkotorni, magát elhordani: weggehen, davon gehen, sich fortscherren, wegpacken.

Şpáranghélu, *m. pl.* le. *f.* Шпъранґъл. *subst. Asparagus officinalis, Linn:* Spárga, nyúlárnyékfü: der Spargel.

Spargá, *f. pl.* ge. Спáргъ.) *subst.*
Şpargá, *f. pl.* ge. Шпáргъ.)
1) *i. e.* iepurei, şpáranghélu: o plantá: *Asparagus officinalis, Linn:* Spárga, Nyúlárnyékfü: der Spargel. — 2) adeq: flórá: *funiculus, resticula:* zsineg, madzag, spárga: der Spagat, Bindfaden, die Schnur.

Spárgáciosu, *f.* ciósá, *pl.* şi, *f.* se Спъргъчóе, чоáсъ. *adj. fragilis:* töredékeny: zerbrechlich.

Spargere. *f pl.* ri. Спáрцере. *subst. fractio:* törés: die Zerbrechung.— şi quele lalte lucrári a vorbii Spargu, *V.* Spargu. *Ital.* spargere: *effundere, disseminare, expandere.*

Spargu, gere, spartu. Спáрг, цéре, спáрт. *I. verb. act.* 1) *p. e.* vase de lutu, sticle, *etc.* adeq: frángu: *frango, perfringo, confringo:* törni, eltörni: brechen, zerbrechen, zerschlagen.— nuci, alune: *effringo:* megtörni: aufschlagen.— cu dénţii: aufbeißen, aufknacken.— capulu cuiva: *caput frango:* fejét bétörni valakinek: den Kopf einschlagen.— 2) vre o trupiná, vre unu lemnu grosu, adeq: taiu míruntu, dáráburescu: *disseco, conseco, concido:* felvágni, feldarabólni: zerhauen, aufschneiden.— 3) haine, adeq: rumpu: *rumpo, lacero:* szagatni, szakasztani: reißen, zerreißen.— 4) vre o bubá, raná, ínfláturá: *aperio, seco:* kifokasztani: aufbrechen.— 5) vre unu páméntu cu plugulu, adeq: aru de ánteiu: *proscindo:* elöbbször felszántani: stürzen.— 6) vre o adunare, vre unu térgu, adeq: ímpraştiiu: *dispergo, dissipo, discedere facio:* megoszlatni, felbontani: zerstreuen.— 7) casa cuiva: *a*) adeq: batu tálhárésce: *aedes effringo cujuspiam:* valakinek a' házát felverni: in's Jemanden Haus einbrechen. *b*) adeq: stricu paçé, séu lenişté casii cuiva: *domus concordiam turbo, rumpo:* valamelly házat felzavarni, tsendeségét felháborítani: den Hausfrieden stöhren. *II. reciproc.* mé spargu: 1) *frangor, confringor, rumpor:* eltörni: brechen, zerbrechen, zerschlagen werden. 2) despre vreo hainá: *rumpor, laceror:* szakadni: zerreißen. 3) vreo raná ínflatá: *aperior:* kifokadni: aufbrechen. 4) despre vreo adunare, vre unu térgu: adeq: mé ímpraştiiu: *dispergor, dissipor. discedo:* bomlani, eloszlani: sich zerstreuen, auseinander gehen. 5) mé spargu, adequá sberu: *rudo, rugio, ejulo, exclamo:* ordítani, bögni, kiáltani, lármázni, rijni, rívni: brüllen, schreyen, aufschreyen, lärmen. *III. neutr. V.* mé spargu, Nro 3)

Spárguri'u, *m. pl.* rie. *f.* Спъргъріе. *subst. V.* Spárgáciosu.

Spáriatu, *m.* tá. *f.* Спъріáт, тъ. *adject. pavidus, territus, terrefactus, trepidus, terrore perculsus:* ijedt: erschrocken.

Spá-

Digitized by Google

Spáriére, *f. pl.* ri. Σπαϊέρε. *subst. territio:* ijesztés, ijedés, rémülés, rettenés: die Schreckung.

Spárieturá, *f. pl.* ri. Σπαρϊετούρα. *subst.* 1) adeq: spaimá: *pavor, terror:* ijedség, ijedés, rémülés, rettegés: der Schreck, Schrecken, das Schreckniß. 2) unéltá, séu mátahulá de spáriatu: *terriculum, terriculamentum:* ijesztő: das Schreckbild.

Spariiu, ére, atu. Σπάρϊω, έρε, άτ. *I. verb. act.* pre quineva: *terreo, territo, terrefacio:* megijeszteni, rettenteni, rémíteni: schrecken, erschrecken, Schrecken einjagen. — pre quineva dela queva: *deterreo:* elijeszteni: abschrecken. *II. neutr.* mé spariiu: *terreor, terrefio, expaveo, expallesco. terrore incessor:* megijedni, rémülni, retteni: erschrecken, vom Schrecken befallen werden: dela *expallesco:* mé spariiu, mé íngrozescu: *Horat. Ep. I.* 3. 10)

Spáriosu, *m.* ósá, *f. pl.* şi, se. Σπαρϊός, οάσα. *adj* 1) omu: *pavidus, timidus, ad terrorem proclivis:* ijedös, félénk: schreckhaft, furchtsam, leicht zu erschrecken. 2) cavalu, bouu: *consternatus, petulans:* szílaj, vad: scheu, wild, stützig.

Spariu, ere, atu. Σπάρω, έρε, άτ. *V.* Spariin.

Spartu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Σπάρτα. *adj.* 1) *fractus, confractus:* törött: gebrochen, zerbrochen. — 2) vre unu véstméntu, adeq: ruptu: *ruptus, laceratus:* szakadt: zerrißen. — 3) adeq: nesáţiosu: *insatiabilis, insaturabilis, inexplebilis:* telhetetlen: unersättlich.

Spárturá, *f. pl.* ri Σπαρτούρα. *subst.* 1) *fractura, rima:* törés: der Bruch. 2) a quáriiva haine: *ruptio:* szakadás: der Riß. 3) prin vre unu páréte: *apertura, hiatus:* lyuk: die Oeffnung, der Ritz. 4) adeq: omu nesáturatu: *abdomen, inexplebile, homo insatiabilis:* telhetetlen gyomor: ein unersättlicher Mensch, der Nimmersatt.

Spásenie. Σπασένϊε. *V.* Mántuire, séu Isbávire.

Spásescu, Spásitoriu. *V.* Mántuescu, Mántuitoriu.

Spatá, *f. pl.* Spéte. Σπάτα. *subst.* 1) paloşu, séu sabie latá: *spatha, Tacit. Ann: XII.* 35) *ensis:* pallós: das Schwerdt. 2) dela résboiulu quel' de ţesutu: *spatha, Senec. Ep.* 90) *pecten textorius:* borda: der Weberkamm, das Weberblatt. 3) dela umere: *scapula:* vállapotzka: das Schulterblatt. *a Graec.* σπαθη, ης, η. *spatha, gladius, instrumentum textorium.*

Spata dracului. Σπάτα δράκουλοϋ. o plantá: adeq: férice: *Pteris aquilina, Linn:* Ördögborda: das ästige Farrenkraut, Stoßadlerkraut.

Spátariu, *m. pl* ri. Σπατάρω. *subst.* 1) quarele pórtá spata, séu paloşulu quáruiva Vezirin, Voivodu: *Spatharius, Ensifer:* fegyverhordozó: der Schwerdtträger. 2) quarele face spéte de ţésutu: *opifex spatharum textoriarum:* bordatsináló: der Weberkammmacher.

Spátcelu, *m. pl.* le. *f.* Σπατϊέλ. *subst. strophium:* vál, melyfüzö: das Mieder, die Schnürbrust.

Spate, *f. pl. sing. car.* Σπάτε. *subst. dorsum, tergum:* hát: der Rücken, Buckel. — íntorquu spatele, séu mé íntorquu cu spatele quótrá quineva: *tergum verto:* hátát fordítani: den Rücken kehren, wenden. *Ital.* spalle, *i. e. humerus.*

Şpaţiru. Σπαϊήρ. *V.* Preámblare.

Şpeçerie, *f. pl.* rii. Σπεϊερίε. *subst.* adeq: Apotecá: *Pharmacopolium, Apotheca:* Patika: die Apotheke.

Spe-

Digitized by Google

Şpeçériu, *m. pl.* ri. Шпецѣріо. *subst. adeq:* Apotecariu: *Pharmacopola, vulgo: Apothecarius:* Patikárius: der Apotheker.

Spegmá, *f. pl.* me. Спѣрмъ. *subst. adeq:* açiá résucitá: *filum duplicatum:* seritett tzérna: der Zwirnfaden.

Spéie. *f.* Спѣіе. *subst. qualus e cortice arboris:* fahajból készitetett kósar: ein aus Baumrinden verfertigter Korb.

Şpelinghériu, *m pl.* ri. Спелингѣріо. *subst. columna ignominiae, palus publicus ignominiae:* pelengér: der Pranger, Schundpfahl, Schandkloz. *Nota: Gallis* paillarde *est meretrix, quod quibusdam Valachis* pelivana: *hinc fors* Şpelinghériu.

Spénatecu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Спънáтѣк, къ. *adj. impubes, imberbis, vel imberbus:* szakálatlan: unbärtig. *a Lat. ex et penna, quasi expennis.*

Spénu, *f.* ná, *pl.* ni, *f* ne. Спънъ, нъ. *adj. idem:*

Spénu, *m. pl.* ne. Спънъ.)
Spénzu, *m. pl.* ze. Спънзъ.) *subst.* o plantá: *Helleborus viridis, Linn:* Paponya: die grüne Nieswurz.

Spénzurare, *f. pl.* åri. Спънзъраре. *subst. suspensio, suspendium:* felakasztás, felfüggesztés: das Hängen, Aufhängen.

Spénzuru, rare, ratu. Спънзър, рáре, рáт. *I. verb. act.* queva, séu pre quineva: *appendo, suspendo:* felakasztani, felfüggeszteni: aufhängen, aufhenken. — În furci: aufknüpfen, aufnesteln. *II. neutr. pendeo, dependeo:* fügni, függeni, lefügni, tsüggeni: hangen, herabhangen, hängen. *a Lat. pendulus. Ital.* spenzolare:

Spérghe. *f.* Спѣрге. *subst. gladius, ensis:* koszperd, spadé: der Degen.

Sperlá, *f. pl.* le. Спѣрлъ. *subst. cinis stramineus:* pernye: die Strohasche. *a Graec. πυρ. ignis.*

Sperlescu, lire, litu. Сперлéск, лúре, лúт. *verb act. hirsutum reddo, hispido:* borzasitani: rauch, struppig machen.

Sperlitu, *f.* tá, *pl* ţi, *f.* te. Сперлúт, тъ. *adj. hirsutus, hirtus, hispidus:* borzos: rauch, struppig.

Spetescu, tire, titu. Спетéск, тúре, тúт. *verb. act. elumbem reddo:* derckát törni: kreuzlahm machen. *Ital.* spallare.

Spetézá, *f. pl.* ze. Спетѣзъ. *subst.* 1) adeq: papurá, bucsáu: *typha, juncus:* káka, gyékény, sása: die Binse. 2) adeq: spiçá de loitrá de caru: *radius scalae vehicularis:* küllöje a' szekérlajtorjának: eine Speiche der Wagenleiter.

Spetézá tárcatá. Спетѣзъ търкáтъ. adequá Calmusu: *Calamus acorus, vel odoratus, Linn:* Kálmusz, sárga Vizililiom: der Calmus.

Spetitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Спетúт, тъ. *adj. elumbis:* kinek dereka elvagyon törve: kreuzlahm.

Spiçá, *f. pl* çe. Спúцъ. *subst.* 1) la rótá: *radius rotae:* küllö, kerékküllö: die Speiche, Radspeiche. — 2) în fráţenátate, séu cumnáţie: *gradus, linea:* léptsö, gradus: die Stufe, der Grad der Verwandtschaft.

Şpicálóu. *m.* Шпицълъу. *subst. acus lardarius:* spékelö, ispékelö: die Spicknadel.

Spicáluescu, ire, itu. Шпикълуéск, úре, úт. *verb. act. lardo trajicio:* spékelni, ispékelni: spicken.

Spicatu. *f.* tá. *pl.* ţi, *f.* te. Спикáт, тъ. *adj. V.* Ihspicatu.

Şpichinatu. *m.* Шпикинáт. *subst.* adeq: lavendulá: *Lavalandula spica, spica nardi, spica angusti folia:* Levendula: der Lavendel, die Spieke, der Spiekenard.

Spicu, *m. pl.* ce. *f.* Спúк. *subst. spica, spicus:* kalász, búzafö: die Aehre, Kornähre. *Ital.* spiga.

Şpi-

Şpiluescu, ire, itu. Шпилúск, úре, úт. *verb. act. furor, clepo, pilo, expilo:* lopni: ſtehlen, entwenden. *a Lat. expilo.*

Spinare, *f. pl.* åri. Спинáре. *subst. spina dorsi:* gerintz, hátgerintz: der Rückgrath. — de porcu: *spina suilla:* disznó orja: der Schweinsrücken.

Şpinaţă, *f. pl.* ţe. Шпинáцъ.)
Şpinatu, *m. pl.* te, séu: uri. *f.* Шпинáт.) *subst. Spinacia oleracea, Linn:* spinat, zöldparej: der Spinat.

Spine, *f. pl.* ni. *m.* Спúне. *subst. V.* Spinu.

Spinele dracului. Спúнеле дрáкулúй. *subst. Eryngium campestre, Linn:* Ördögnadrág: die Feldmannstreue, der Radendiſtel, Beckendiſtel.

Spine mågårescu. Спúне мъгърéск. *subst. Carduus nutans, Linn:* Szamártövis: der überhängende Biſamdiſtel.

Spinetu, *m. pl.* te, séu: turi. *f.* Спинéт. *subst. Spinetum, vepres:* töviseshely: das Dorngebüſch, die Dornhecke.

Spinişoru, *m. pl.* ri. Спинишóр. *subst. spinula:* tövisetske: ein kleiner Dorn.

Spinosu, *f.* nósă, *pl.* şi, *f.* se. Спинóс, нóаъ. *adj. spinosus, sentus, sentosus:* tövises, tüskés: dornig.

Spintecåturå, *f. pl.* ri. Спинтекътúръ. *subst.* 1) *rima, laceratio:* szakadás, hasidék: der Spalt, Riß. 2) adeq: puşlóu, ştrengariu: *erro, vagus, vagabundus:* tekergő, koborló, kalandozó, kaszáló: der Herumſtreicher, Herumirrer.

Spintecu, care, catu. Спúнтек, кáре, нáт. *verb. act.* 1) vre unu pésce, melu, omu: *etc. exentero:* felhasítani, bélit kivenni: ausweiden, die Eingeweide heraus ſchneiden. 2) vre unu vestmêntu, adeq: sfårtecu, rupu, taiu: *lacero, rumpo, discindo, concindo, discerpo:* szakasztani, szagatni, felhasítani: reißen, zerreißen, ſpalten, aufhacken, aufſchneiden. dela *praeposit: ex* şi: *pantices:* pántece.

Spinu, *m. pl.* ni. Спúн. *subst.* 1) de ori que lemnu, séu plantå: *Spina, vepres:* sentis, tövis, tüske: der Dorn. — de spini: *adj. spineus: p. e.* cununå de spini: *corona spinea:* tövises koszorú: die Dornenkrone. — 2) adeq: porumbelu: *prunus spinosa, Linn:* kökényfa, kökénybokor: der Schlehdorn. — 3) mågårescu: *Carduus nutans, Linn:* szamártövis: der Biſamdiſtel. *Ital.* spina. *Gall.* épine.

Spinulu dracului. Спúнъл дрáкулúй. *V.* Spinele dracului.

Spinuţiu, *m. pl.* ţii. Спинúц. *subst. spinula:* tövisetske: ein kleiner Dorn.

Şpionescu, nire, nitu. Шпіонéск, нúре, нúт. *verb. act. exploro, speculor:* kémlelni, åskálódni, spionkodni: ſpähen, nachſpähen, ſpioniren. *Gall.* espionner.

Şpionu, *m. pl.* ni. Шпіóн. *subst.* adeq: iscódå: *explorator, speculator:* kém, kémlelő, åskálódó, spion: der Späher, Spion. *Gall.* espion.

Şpitaiu, séu: Şpitaliu, *m. pl.* ae, séu: uri. *f.* Шпитáю. *sub. nosocomium, vulgo: hospitale, vel hospitalium:* ispotály: das Spital, Krankenſpital, Krankenhaus.

Splină, *f. pl.* ne. Сплúнъ. *subst. Splen, lien:* lép: die Milz. — fórå splină: *adj.* adeq: quarele nu scie de ostenélå: *insatigabilis, indefessus:* elfåradhatatlan: unermüdlich. — bólå de splină: *morbus lienis:* lépfájás: die Milzſucht, Milzkrankheit, das Milzweh. — bolnavu de splină: *adj. splenicus, spleneticus, lienicus, lienosus:* lépefájó: milzſüchtig. *a Graec.* σπλην. *splen, lien.*

Spli-

Digitized by Google

Splinuţă, *f. pl.* ţe. Сплинѹцъ. 1) *dimin: ex* splină: *splen parvus:* kis lép: eine kleine Milz. 2) o plantă: *Solidago virga aurea, Linn:* aranyos Istápfü: die Goldruthe, das heidnische Gulden- oder Wundkraut.

Spoélă, *f. pl.* le. Споѧлъ. *subst. marga:* tsapadó, meszes agyag: der Märgel.

Spoescu, ire, itu. Споѥск, ѝре, ѝт. *verb. act. marga dealbo:* meszes agyagal fejéríteni: mit Margel ausweißen.

Sponghie, séu: Şponghie, *f. pl.* ii. Спо́нгїе, сав Шпо́нгїе. *subst. Spongia:* spongya: der Schwamm, Saugschwamm. *a Graec.* σπογγος.

Sporescu, rire, ritu. Спорѥск, ри́ре, ри́т. *I. verb. act.* queva, adeq: adaogu, înmulţescu: *augeo, adaugeo, multiplico:* szaparítani, gyarapítani, bövíteni: vermehren. *II reciproc.* mé sporescu, adeq: mé îmmulţescu: *cresco, multiplicor:* megszaporodni: sich vermehren. *III. neutr.* sporescu însumi, adeq: facu mérgere înnainte: *proficio, progredior, profectum (progressum) facio:* haszonnal elömenni, gyarapodni: zunehmen, Vorschritte machen.

Sporire, *f. pl.* ri. Спори́ре. *subst.* 1) adeq: créscere, înmulţire: *auctus, augmentus, incrementum, multiplicatio:* szaporítás, szaporodás, gyarapodás, nevekedés: die Vermehrung, das Zunehmen, der Wachsthum. 2) adeq: mérgere înnainte: *progressus, profectus, precessio:* elömenetel: der Fortgang, Vorschritt.

Sporişu, *m. pl.* şe. *f.* Спори́ш. *subst.* o plantă: *Verbena officinalis, Linn:* Szaporafü: das Eisenkraut, Stahlkraut.

Sporiu, *m. pl.* uri. *f.* Спо́рю. *subst.* 1) adeq: mérgere înnainte: *progressus, profectus:* elömenetel, elömenet: der Vorschritt, Fortgang. — facu sporiu: *progredior, progressum facio:* elömenetelt tenni: Vorschritte thun. — 2) *p. e.* în grău, cdeq: ródă bonă: *ubertas:* termetség: die Ergiebigkeit, Ausgiebigkeit. — cu sporiu: *adj. uber:* termett, szapora: ergiebig, ausgiebig.

Spornicu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Спо́рник, къ. *adj. fructuosus, foecundus, fertilis, frugifer, uber:* szapora: fruchtbar, ergiebig, ausgiebig.

Spráncénă, *f. pl.* ne. Спрънчѣ́нъ. *subst. supercilium:* szemöldök: die Augenbramen, oder Augenbraunen.

Spráncenatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Спрънченáт, тъ. *adj. densis superciliis praeditus:* nagy szemöldökü: mit dicken Augenbraunen versehen.

Spre. Спре. *praeposit.* 1) fóră deschilinire se întrebuinţézé în locu de propositiile la, séu: cótră: *ad, in, erga, versus:* rá, re, réa, felé, haz, hez: zu, gegen, wärts. *p. e.* spre bénele de comunu: *in bonum commune:* a' közjóra: zum gemeinen Besten. — dragoste spre de aprópele: *amor erga proximum:* felebaráthoz való szeretet: die Liebe des Nächsten. — mé ducu spre drépta: *dextra, dextrorsum, ad dextram eo:* jobbra, jobbkézt menyek: ich gehe rechts, oder zur Rechten. — rídicu ochii spre ceriu: *oculos in coelum attollo:* szemeimet az égre, vagy az égfelé emelem: ich richte meine Augen gen Himmel. 2) adeq: preste: *super:* felül, felett: über, drüber. însé mai vîrtuosu numai în numeri dela ḑece, póné la dóoḑeci: *p. e.* dooispreḑéce, optspreḑece, *etc. duodecim, octodecim: etc.* tizenkettö, tizennyóltz, *etc.* zwölf, achtzehn. *etc.*

Sprijană, *f. pl.* ne. séu: Sprijinélă, *f. pl.* le. Сприжа́нъ, сав: Сприжинѣ́лъ. *subst. tutella, sustentaculum, fulcrum, columen,*

men, praesidium, auxilium, adminiculum: gyámolv, istáb, segétség: die Stütze, Hilfe, der Schutz, Stab, Beystand.

Sprijinescu, nire, nitu. Сприжинéск, нúре, нúт. *I. verb. act.* 1) queva, séu pre quineva. qua sé nu cadá josu, adeq: prendu: *capio, excipio:* felfogni, felkapni: auffangen. 2) *p. e.* vre unu gardu, adeq: proptescu: *fulcio, suffulcio, sustento, adminiculo:* támasztani, megtámasztani: ſtützen, ſpreizen. 3) pre quineva, adeq: ajutu: *tueor, sustento, fulcio:* gyámolítani, segíteni: ſchützen, unterſtützen, beyſtehen, helfen. 4) *p. e.* póme în vre unu vasu, vinu în bute, *etc.* adeq: ţenu: *servo. asservo:* tartani: aufbewahren, aufbehalten. *II. neutr.* 1) în queva, adeq: stau, radimu, proptescu: *V.* Radimu. *II.* 1) — 2) cu queva, adeq: mé ajuturu, mé folosescu: *usum capio ex re quapiam, adjuvo me re aliqua:* magán segíteni: ſich womit aushelfen. *III.* mé sprijinescu: *nitor, innitor:* támaszkodni: ſich ſtützen.

Sprijinire, *f. pl.* ri. Сприжинúре. *subst. V.* Sprijaná.

Sprijinitoriu, *m. pl.* ri. Сприжинитóрю. *subst. tutor, fultor, sustentator:* gyámolító, segitö: der Unterſtützer, Helfer.

Sprijónă, *f. pl.* ne. Сприжóънъ. *subst. V.* Sprijaná.

Sprintenu, *f.* nă, *pl.* ni, *f.* ne. Спрúнтен, нъ. *adj.* 1) adeq: iute: *alacer, agilis, velox:* fris, serény, virgontz: flink, munter, friſch. 2) adeq: uşoru, *p. e.* vre unu vestmentu: *levis:* könnyü: leicht. 3) adeq: mistreţiu, supţire: *pernix, tenuis, parcus:* szük, vékony, hig: knapp, kärglich.

Sprintenu. Спрúнтен. *adv.* 1) *alacriter, velociter, cito:* frissen, virgontzan: flink, friſch. 2) *tenuiter, parce:* szüken, vékonyan, higan: knapp, kärglich. 3) uşoru: *leviter:* könyen: leicht.

Spuiu, spunere, spusu. Спúю, спúнере, спúс. *V.* Spunu.

Spulberatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Спълберáт, тъ. *adj. ventosus, vanus, levis:* szeles, szeleburdi, hebehurgya: windig, windiſch, ſtürmiſch, leichtſinnig.

Spulberu, rare, ratu. Спълбер, бáре, бáт. *verb. act.* 1) adeq: právuescu, çolbuescu, facu pulbere: *pulvero, pulveres excito:* porozni, port tsinálni: ſtauben, Staub machen. — 2) adeq: suflu, (se dice despre véntu): *flo:* funni: wehen, blaſen. 3) adeq: fluşturu: *tumultuor, ventose ago:* szeleskedni, hebehurgyáskodni: ſtürmen, windiſch handeln.

Spumă, *f. pl.* me. Спúмъ. *subst. spuma:* tajték: der Schaum, Faum. — de mare, séu din quaré se facu pipe: *spuma marina:* der Meerſchaum, oder Faum. — facu spume: *spumo, spumas ago:* tajtékozni, habzani: ſchäumen, fäumen. — iéu spumă de pre ólă: *despumo:* tajtékját elhányi: fäumen, abſchäumen. — qua spuma: *adj. spumeus:* tajtékforma: Schaume ähnlich. — plénu de spumă, *V.* Spumósu. *Ital.* spuma.

Spumare, *f. pl.* ări. Спумáре. *subst. spumatus:* tajtékozás: das Schäumen.

Spumariu, *m. pl.* ri. Спумáрю. *subst. spuma, spumatus:* tajték, hab: der Schaum.

Spumatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Спумáт, тъ. *adj. spumans, spumibundus, spumeus, spumatus:* tajtékozó, habzó: ſchäumend.

Spumezu, are, atu. Спумéз, áре, áт. *V.* Spumu.

Spumosu, *f.* mósă, *pl.* şi, *f.* se. Спумóс, моáъз. *adj. spumosus, spumidus:* tajtékos: ſchäumig, ſchäumend, voll Schaum. *Ital.* spumoso.

Spu-

Digitized by Google

Spumu, mare, matu. Гнѣм, мáре, мáт. *verb. act.* spumezu: *spumo, spumas ago:* tajtékozni, habzani: ſchäumen, ſäumen. *Ital.* spamare.

Spunere, *f. pl.* ri. Гнѣнере. *subst. dictum, dictio, prolatio, expositio:* mondás, kimondás: das Sagen, die Sage. — a quăriiva întemplări, povésti: *narratio, relatio, expositio:* megbeszélés: die Erzählung.

Spunu, nere, spusu. Гнѣн, нере, гнѣт. *verb. act.* 1) cuiva queva: *dico, inquio, for, loquor, ajo, fero, refero:* mondani, beszélleni: ſagen, ſprechen. — spunu afară: *expono, edico, effor:* kimondani, kibeszélleni: ausſagen, ausſprechen. — vre o întemplare, povéste: *narro, fero, refero:* beszélleni: erzählen, ſagen. — lecţiile: *recito:* felmondani, elmondani: herſagen, aufſagen. — cuiva buchile, adeq: probozescu, înfruntu: *corripio, reprehendo, exprobro:* dorgálni, pirongatni: ausmachen, einen Verweis geben, das Capitel leſen. 2) pre quineva queloru mai mari, adeq: védescu, péresc: *accuso, incuso, defero:* feladni, béárúlni, bévádolni: verklagen, anklagen, anzeigen. dela *expono.*

Spurcăciune, *f. pl.* ni. Гнѣркъвѣне. *subst.* 1) *spurcitia, spurcities, foeditas, impuritas, obcoenitas, contaminatio, turpitudo:* undokság, fertelmesség, otsmányság: der Unflath, die Unreinigkeit, Garſtigkeit, der Schmuz. — 2) adeq: máscară, îmbălătură, vorbă de ruşine: *spurciloquium, verbum obscoenum:* trágár, otsmány beszéd: die Zotte, garſtige Rede. *Ital.* sporcizia.

Spurcăciuni. Гнѣркъвюнѣ. 1) *pluralis vocis* Spurcăciune, *V.* Spurcăciune. 2) adeq: furcile, séu loculu, unde se potopescu quei oseńdiţi: *locus supplicii:* vesztőhely: der Richtplatz.

Spurcatu, *f* tă. *pl.* ţi, *f.* te. Гнѣркът, тъ. *adj vel particip. spurcus, foedus, contaminatus, impurus, immundus, obscoenus, turpis, inquinatus:* undok, fertelmes, otsmány, tsúnya: garſtig, häßlich, unfläthig, unrein, ſchmuzig, ſäuiſch.

Spurcatu. Гнѣркът. *adv. spurce, foede, obscoene, impure, immunde, turpiter:* undokúl, otsmányúl, fertelmesen: garſtig, ſchmuzig, unfläthig, ſäuiſch.

Spusă, *f. pl.* se, séu: spusu, *m. pl.* se, séu: uri *f.* Гнѣтъ, съ: Гнѣт. *subst. V.* Spunere.

Spusu, *f.* să, *pl.* şi, *f.* se. Гнѣт, тъ. *particip. Verbi* Spunu, *V.* Spunu.

Spuză, *f. pl.* ze. Гнѣзъ. *favilla, cinis cendicans:* parázs, parázshamu: die Loderaſche, die glimmende Aſche. *a Graec.* πυϱ. *ignis.*

Spuzăescu, ire, itu. Гнѣзъѣск, и́ре, и́т. *verb. act. dispello, dissicio, dissipo:* szélyel kergetni: vertreiben, zerſtören, zerſtreuen.

Squamă, *f. pl.* me. Гкъмъ. *subst.* 1) *fibra:* szöszös, szál, szálka: das Fäſerchen. 2) adeq: pénuţă: *pluma, pennula:* pelyh, pih: das Federchen, die Pflaumfeder. — Squămuţă, *dimin.* dela *squama,* solzu.

Sqămosu, *f.* mósă, *pl.* şi, *f.* se. Гкъмóт, моáтъ. *adj. fibratus:* szöszös: faſerig.

Şrofu, *m. pl.* uri. *f.* Шрóф. *subst. cochlea:* sróf: die Schraube.

Stadie, *f. pl.* dii. Гтáдїе. *subst.* o depărtare de 125 de paşi: *stadium:* száz huszonött lépésnyi meszszeség: eine Weite von hundert fünfundzwanzig Schritten.

Stafidă, *f. pl.* de. Гтафúдъ. *subst. Astaphis, Plin. H. N. XXIII,* 1) *bacca uvae passae:* malozsaszőlő: die Roſine, das Weinbeerlein. — de quéle mîrunte: *Astaphis minor:* aprószőlő: kleine Roſinen, kleine Weinbeerchen.

Stă-

Digitized by Google

Stágériu, *m. pl.* ri. Стъгѣріѫ. *subst. V.* Stejériu.

Stágescu, gire, gitu. Сезуѣлк, ѵи́рѣ, ѵи́т. *V.* Sitirescu.

Stálpare, Stálpu. *V.* Stîlpare, Stîlpu,

Stână. Стѣнъ. *V.* Stenă.

Stâncu, *m. pl.* uri. *f.* Стѣнкъ. *subst. saxum:* köszikla, köszál: der Felsen.

Stâncosu, *f.* cósă, *pl.* şi, *f.* se. Стѣнкóс, коáсъ. *adj. asper, saxosus:* kösziklás: felsig.

Stângenélă, *f. pl.* le. Стѣнџенѣлъ. *V.* Stângenu Nro 3)

Stângenu, *m. pl.* ni. Стѣнџен. *subst.* 1) *orgia:* öl: die Klafter. 2) o flóre, adeq: lilie: *a*) galbinu: *Iris pseudacorus, Linn:* Sárgaliliom: die Waſſerlilie, gelbe Lilie. *b*) vénétu: *Iris germanica, Linn:* Kékliliom: die blaue Lilie, Schwerdtlilie. 3) adeq: pédecă, opácélă: *impedimentum, obex:* akadály, gánts, hátrálás: das Hinderniß.

Stânginescu, nire, nitu. Стѣнџинѣск, ни́рѣ, ни́т. *I. verb. act.* 1) adeq: mésuru cu stângenulu: *orgia metior:* ölel mérni: klaftern, ausklaftern, mit der Klafter meſſen. 2) pre quineva, adeq: opácescu: *moror, teneo, detineo, tardo:* tartóztatni, késleltetni, akadályozni: aufhalten, zurückhalten, zögern, verhindern. *II. reciproc.* mé stângenescu: 1) adeq: întendu mânile: *brachium extendo:* karjaitkétfelé nyújtani: die Hände ausſtrecken. 2) quă sé dau în quineva: *manum attollo adversus quempiam:* a' kezet valaki ellen felemelni: die Hand gegen Jemanden ausſtrecken.

Stânginu. Стѣнџинъ. *V.* Stângenu Nro 3)

Stângu. Стѣнгъ. *V.* Stîngu.

Stanu, *m. pl.* uri. *f.* Стѣнъ. *subst.* adeq: de pétră: *saxum, rupes, petra, cautes:* szikla, köszikla, köszál: der Fels, Felſen, die Klippe, Steinklippe.

Stăpânu Стъпѣнъ. *V.* Stépânu.

Stârcescu, cire, citu. Стъркѣск, чи́рѣ, чи́т. *V.* Cimtescu.

Stârcu, *m. pl.* ci. Стъркъ. *subst. ciconia:* golya, eszterag: der Storch.

Stare, *f. pl.* ări. Стъ́рѣ. *subst.* 1) *stare, statio, status:* állás: das Stehen, der Stand. — 2) adeq: régazu, odihnă: *pausa, requies, respirium:* nyugovás, megszünnés, pihennés: die Pauſe, der Stillſtand, die Erhohlung. — 3) în vreo cântare: *stropha:* strófa, egy része valamely éneknek: die Strophen, der Theil eines Liedes. — 4) stare bună, séu ré, adeq: statu, sórte, stări împregiuru: *statio, sors, conditio, locus:* állapot, sórs: der Stand, Zuſtand, die Lage, Umſtände. *Ital.* stato.

Stare împregiuru. Стъ́рѣ ѫпрежюр. adeq: çircumstanţie: *circumstantia, adjunctum:* környülállás: der Umſtand.

Stărnaciu, Stărnescu, Stărnire, *etc. V.* Scornaciu. *et deriv.*

Staroste, *f. pl.* sti. Стърóстѣ. *subst.* 1) *V.* Dvornicu. 2) *Orator:* szószólló: der Redner, Sprecher.

Starostie, *f. pl.* tii. Стърóстїѣ. *subst. V.* Dvornicie.

Stârvu. Стъ́рвъ. *V.* Mortăciune.

Stătătoriu, *f.* tóre, *pl.* ri. Стътътóрю, тоáрѣ. *adj.* 1) vreo apă: *stans:* álló: ſtehend. 2) adeq: statornicu: *constans, stabilis, permanens:* állondó: ſtandhaft, beſtändig. 3) adeq: trainicu, ţiitoriu: *diuturnus, durabilis, perdurans:* tartos: dauerhaft.

Ştaţie, *f. pl.* ţii. Шстáцїѣ. *subst. statio:* státzio: die Station.

Statornicesce. Стъторничѣѩ. *adv. constanter, firmiter, stabiliter:* állandóul, állhatatosan: ſtandhaft, beſtändig.

Statornicie, *f. pl.* cii. Стъторничїѣ. *subst. Constantia, firmitas,*

Digitized by Google

tas, *stabilitas*: állandóság; állhatatosság: die Standhaftigkeit, Beſtändigkeit.

Statornicu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Статорник, кз. *adj. constans*, *stabilis*, *permanens*: állandó: ſtandhaft, beſtändig.

Statu, *m. pl.* uri. *f.* Стáт. *subst.* 1) a trupului: *statura*: testállás, termet: die Statur, der Wuchs, die Taille des Leibes. *p. e.* micu de statu: *parvae staturae*: kis termetű: von kleiner Statur. — 2) adeq: sórte, stare: *sors*, *status*, *conditio*, *locus*: sórs, állapot: der Stand, Zuſtand, die Lage, Umſtände. *p. e.* súntu în bunu statu: *bona sum conditione*, *sum bono statu*: jó állapotban vagyok: ich befinde mich in guten Umſtänden.

Statuă, *f. pl.* tue. Стáтуз. *subst.* *statua*: oszlopkép: die Bildſäule.

Statură, *f. pl.* re. Статýрз. *subst.* *statura*: testállás, termet: die Statur, der Wuchs, die Taille des Leibes, die Leibesgröſſe. *Ital.* statura.

Státutu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Стзтáт, тз. *adj.* 1) adeq: împuţitu, stricatu, răncedu, clocitu: *haerens*, *haesitans*, *requietus*, *vetus*, *stagnans*, *rancidus*, *longa haesitatione corruptus*: avult, régi, állott: ſtockig, ſtockend, alt, ranzig, verdorben. — de aqui 2) *tropice*: despre vreo fată, quaré è trecută, bătrână: *virgo adulta*: vénleány, ó szűz: eine alte Jungfrau.

Stau, stare, statu, séu: státutu. Стáз, стáрз, стáт, саз: стзтáт. *verb. act.* 1) *sto*: állani: ſtehen. *compósita*: stau lânghe, la quineva, séu queva: *adsto*: mellete, vagy hozzáállani: dabey ſtehen. — împregiuru: *circumsto*: környülállani: herumſtehen. — cu alţii la olaltă: *consto*: öszve, együttállani: beyſammenſtehen. — depărtatu: *disto*: távúl lenni, vagy állani: entfernt ſeyn, oder ſtehen. — afară, *p. e.* din réndulu queloralalţi: *exsto*, *prosto*, *promineo*: killyebbállani: hervorſtehen, oder ragen. — cuiva în cale, séu împrotivă: *obsto*, *obsisto*: útjaba, vagy ellene állani valakinek: im Wege, oder entgegen ſtehen Jemanden. — stau pre queva, séu în queva: *p. e.* în vreo hotărîre, réutate, *etc.* *persto*, *persisto*: állhatatosan megmaradni valamiben: beharren bey Etwas. — stau locului, séu pre locu: *resto*, *consisto*, *subsisto*: megállani, hellytállani: ſtill ſtehen, ſtehen bleiben. 2) béne, séu réu, adeq: mé aflu, súntu în stare bună, séu ré: *bene*, *vel male subsisto*, *bona*, *aut mala sum conditione*: jó, vagy roszsz állapotban lenni: gut, oder ſchlecht ſtehen, in guten, oder ſchlechten Umſtänden ſeyn, ſich befinden. 3) adeq: şedu fórá de lucru: *vaco*: dolognélkül lenni: Muße haben, ohne Geſchäften ſeyn. 4) *i. e.* încetezu: *subsisto*, *desino*: megállani, megszűnni: aufhören. *p. e.* au statu vêntulu: *substitit ventus*: megállott a' szél: der Wind hat aufgehöret. 5) de lucru, de negoţitorie, de învéţătură, *etc.* *insto*, *incumbo*: hozzálatni, rajtalenni: ſich womit ǫbgeben, anſtrengen, einer Sache nachſchauen. — 6) de quineva, qua sî facă órecare: *urgeo*, *insto*: sürgetni, rajtalenni: dringen, zuſetzen. 7) adeq: rădimu, sprijinescu: *nitor*, *innitor*: állani: beruhen. *V.* Rădimu *II.* 1) — 8) stau bunu pentru quineva, séu queva: *praesto*, *spondeo*: jót állani: ſtehen für Jemanden, oder Etwas, gutſtehen. 9) îmi stă, *p. e.* vreo marfă întrunu preţiu mare, séu micu: *sto*, *consto*: kerülni: kommen, zuſtehen, koſten. *p. e.* în quátu îţi stă casa aquésta? *quanti constat te domus haec?* mennyiben kerül néked ez

a'

Digitized by Google

a' ház? was koſtet dich dieſes Haus. — 10) vreo fapta, a) bene, *i. e.* se cuvene; *decet, convenit;* illik: es ſchickt ſich, geziemet ſich. — b) reu, adeq. nu se şede, nu se cuvene; *dedecet, non convenit:* illik; es ſchickt ſich nicht. 11) *p. e.* vreo haină pre trupu; *quadro:* illeni, állani: anſtehen, paſſen. *p. e.* ţie iţi stau bene veſtmentele négre; *vestes nigrae tibi recte quadrant;* néked jók áll' a' feketeöltözett; dir ſtehen die ſchwarzen Kleider gut an. *a Lat. sto. Ital.* stare.

Staulu, *m. pl.* e. Стáвл. *subst. ovile, stabulum ovile, caula ovium:* juh ól, vagy akal: der Schafſtall. *a Lat. stabulum*)

Ståuru, rare, ratu Стáвр, páрe, páт. *verb. activ. diu specto, cum stupore intueor:* átsorogni: gaffen, anſtarren, ſtarranſchen.

Ståjériu, *m. pl.* ri. Стажéрю. *subst. Quercus:* Tölgyfa: die Eiche.

Stavå, *f. pl.* åvi. Стáвз. *subst. equaria, equitium, armentum equorum;* ménes, détzeg; die Stutterey, das Geſtüte.

Ståvariu, *m. pl.* ri. Стажáрю. *subst. pastor equitii, servus equarius;* ménes pásztor; ein Hütter der Stütterey.

Stavilå, *f. pl.* e. Стáкилз. *subst.* 1) a patului, adeq. réstalniţå; *latus lecti exterius:* külsö oldolfája az ágynak: das äußere Seitenbret der Bettſtatt. 2) de clae, de gråu, ovésu *etc.* adeque snopi; *quinque mergetes, vel quinio mergetum;* ött kéve búza, *etc.* fünf Garben Frucht. *etc.*

Sté *f. pl.* Stéle. Стѣ. *subst. stella, aster, sidus;* quaré se aflå in vreo Carte pentru queva insémnare (*): *asteriscus:* tsillag: der Stern. — cu stéle, plénu de stélo: *stellatus;* tsilagos; geſtirnt. *a Lat. stella. Ital.* stella.

Sté cu códå. Стѣ кѫ кодз. *Cometes, Cometa, stella comans;* üstökös tsillag; der Comet, Schwanzſtern, Schweifſtern.

Stegariu, *m pl.* ri. Стегáрю. *subst. Vexillarius, Vexillifer, signifer;* zászlótartó: der Fähnrich, Fähndrich, Fahnenjunker, Fahnenträger. — la Cållårasi; der Standarteführer.

Ştegescu, gire, gitu. Стзгéск, цúре, цúт. *V.* Sitirescu.

Stéghie, séu Ştéghie, *f. pl.* ii. Стѣгíе, cas цѣгíе. *subst. Rumex acutus, Linn: hypolapathum:* Lósóska: der großblättrige Sauerampfer.

Stégliţå, séu Steglitå, *f. pl.* e. Стѣглúцз, cas Стеглúцз. *subst. carduelis, acanthis:* Tengelitz: der Stieglitz, Diſtelfink.

Stégu, *m. pl.* uri, *f.* Стѣг. *subst. vexillum:* zászló: la pedestraşi: die Fahne. — la Cållåraşi: die Standarte. *Ital.* stendale.

Stéje. Стѣе. *V.* Stéghie.

Stejeriu, *m. pl.* rii. Стеиéрю. *subst. Quercus:* Tölgyfa: die Eiche, der Eichbaum. — de stejériu: *adj. querneus, quernus, quercinus:* tölgyfából való: eichen. — pådure de stejériu: *quercetum:* tölgyfaerdö: der Eichenwald.

Stelescu, lire, litu. Стзлéск, лúре, лúт. *verb. activ. stello, micо:* tsillámlani: blitzen, ſchimmern, funkeln.

Stélniţå, *f. pl.* ţe. Стѣлниц. *sub. Cimex:* palatzka, palatzféreg, büdösféreg; paloska, tsimaz: die Wanze.

Stemå, *f. pl.* e. Стѣмз. *subst. Diadema:* Királyi ékes Korona: das Diadem.

Ştempariu, *m. pl.* ri. Шемпáрю. *subst. pistrinarius:* istompos: der Stampfmühler, Pochmühler, der die Stampfmühle dirigiret. — Stempåritå, *fem.*

Stempérare, *f. pl.* ri. Стзмпзрáре. *subst.* 1) a zådufului, a' ferbenţélii: *temperies, temperatio, refrigeratio:* hüles: hütés: die Kühlung. — 2) a quåriiva dureri: le-

lenimen, *levamen*, *levamentum*; enyhités; enyhülés; die Linderung. — 3) adeq. infrénare; *temperies*, *temperantia*, *continentia*, *moderatio*; mértékletesség, maga megtartóztatássa: die Mäßigung, Enthaltsamkeit. *a Lat. temperies, per Prothesim.*

Stémpérátoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Стъмпъръто́рю, тоа́ре. *adject.* 1) adeq. que alinézá, *p. e.* vreo durére: *temperativus*, *allevians*: enyhítö; mildernd. 2) adeq. récoritóriu; *refrigerans*, *refrigeratorius*; hültö, hivesítö; kühlend, erkühlend.

Stémpérátoriu, *m. pl.* i. Стъмпъръто́рю. *subst. temperator*: mértéklö: der Mäßiger.

Stémpératu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Стъмпъра́т, тъ. *adj.* 1) apá, lócu, vézduhu: *temperatus*; mértéklett. gemäßiget, gemildert. 2) omu, adeq. contenitu: *temperans*, *abstinens*, *moderatus*: mértékletés: mäßig, enthaltsam.

Stémpérátura, *f. pl* re. Стъмпъръту́ръ. *subst. V.* Stémpérare.

Stémpéru, rare, ratu. Стъ́мпър, ра́ре, ра́т. *I. verb. act.* 1) queva, que éste pré acru, pré iute: *tempero*: timporálni, megereszteni: mildern, mäßigen. 2) queva, que éste pré caldu, zédufulu, apá ferbénte; adeq. récorescu: *temporo*, *frigero*, *refrigero*: hüteni, hülteni, enyhíteni: kühlen, erkühlen, auskühlen. — deaqui sé ţéne conoscuta ḑisá; ími stempéru mánia in quineva: *me vindico*, *vindictam sumo de quopiam*, *animum vindicta satio*: boszzsúját kitölteni valakin: sich an Jemanden rächen, seinen Zorn abkühlen. — 3) vreo patimá trupéscá, vreo durére; adeq. alinezu; *sedo*, *lenio*, *mulceo*; enyhíteni; stillen, lindern, mildern. 4) vreo patimá a ánimii, *p. e.* mánia, pisma, *etc. tempero*, *moderor*, *freno*, *refreno*; mérsékelni, mértékelni: zabolázni: mäßigen, zähmen, temperiren. *II. neutr.* mé stémpéru. 1) despre vreo cáldurá pré mare, *etc.* adeq. mé récorescu; *temperor*, *frigeror*, *refrigesco*; hülni, meghülni, kihülni: auskühlen, kühl werden. — 2) despre vreo durére, adeq. mé alénu; *lenior*, *sedor*, *renito*; enyhülni, megtsendesedni; nachlassen, sich legen, setzen. 3) dela vreo pornire a ánimii; adeq. mé infrénezu; *mihi tempero*, *moderor*, *me contineo*, *refreno*; magát mérséhelni, zabolázni; sich mässigen, zähmen, enthalten. *a Lat. tempero, per Prothesim.*

Stémpu, *m. pl.* uri, *f.* Щѣ́мп. *subst. vallus*: vastagkaró, oszlopfa: der Pfahl, das Stämpelholz.

Stémpuri, *f.* Щѣ́мпꙋри. *subst. pl. mola metallica*, *vulgo*, *mola stampalis*: stómp, istomp: die Stampfmühle, Pochmühle, das Pochwerk.

Sténá, *f. pl.* e. Стѣ́нъ. *subst. stabulum ovile*: juhakol: unii ii ḑicu şi: estená: die Schafhütte, Sennhütte, der Schafstand.

Şténdu, *m. pl.* uri, *f.* Щѣ́нд. *subst. orcula*, *scaphium*, *vasculum oblongum*: deberke, gyab: die Hose, der Ständer.

Sténgá, *f.* Щѣ́нгъ. *subst. pertica*: rúd, pószna: die Stange. *Italis* stanga.

Sténgenu, *m. pl.* i. Стѣ́нцен. *et deriv*: *V.* Stángenu.

Sténgu. Стѣ́нг. *V.* Stíngu.

Sténu, *m pl.* sténi. Стѣ́н. *subst. saxum*, *petra*, *rupes*, *cautes*: szikla, köszikla, köszál: der Fels, Felsen, die Klippe, Steinklippe. — dórá dela *stena*, quare cuvéntu la Liv. XXXII. 5. insemnézá o strémtóre, séu unu drumu ángustu.

Sténu, *m. pl.* Sténuri, *f.* Стѣ́н. *subst.* de cámése; *truncus indu-*

Digitized by Google

dusii; dereka az ingnek; der Leib des Hemdes.

Stépáná, *f. pl.* ne. Στεπάνε. *subst.* 1) in casá, preste şerbi; *domina, hera;* aszszony, gazdaszszony; die Frau, Hausfrau. — 2) adeq. domnitóre; *domina, dominatrix;* uralkadó aszszony: die Herrscherinn, Gebieterinn. *Gr.* δεσποινα.

Stépánescu, nire, nitu. Στεπανέσκ, ни́ре, ни́т. *verb. activ.* 1) adeq. domnescu; *dominor, dominus sum, rego:* uralkodni: herrschen, regieren. 2) adeq. indreptezu, ocármuescu; *tempero, moderor, rego, guberno:* kormányozni, igazgatni; regieren, leiten, dirigiren. — 3) preste queva; preste unu bunu, adeq. biruescu, amu: *possideo:* bírni: besitzen.

Stépánire, *f. pl.* ri. Στεπαни́ре. *subst.* 1) adeq. domnie: *dominium, dominatus, imperium, dominatio:* uralkodás: die Herrschung, Beherrschung, die Herrschaft. — 2) adeq. ocármuire: *regimen, gubernatio, imperium, praesidium:* Kormányozás, igazgatás; die Leitung, Regierung.

Stepánitoriu, *m. pl.* ii. Στεπανιτόρω. *subst.* 1) *V.* Stépánu. Nris. 2) et 3). — 2) adeq. acármuitoriu: *rector, gubernator, praeses, praefectus:* kormányozó, igazgató: der Leiter, Belwalter. Regirer.

Stépánu, *m. pl.* ni. Στεπάν. *subst.* 1) in casá, preste şerbi, *etc. dominus, herus:* úr, gazda, házigazda: der Herr, Hausherr. — 2) adeq. domnitoriu; *dominator;* uralkadó: der Herrscher, Gebieter. — 3) adeq. biruitoriu: *possessor:* bíró, birtokos: der Besitzer. 4) sûntu stepánu de a facere, a implinire queva, *p. e.* vreunu prepusu, promissu: *praestorem:* emberé lenni valaminek: Mann seyn für etwas. *Grae.* δεσποτης.

Stércescu, cire, citu. Στερчέσκ, чи́ре, чи́т. *verb. activ.* mé stércescu: *conquinisco, incaxo:* leguggolni: — niederhocken, niederhucken, niederkauern.

Stércu, *m. pl.* ci. Στέρκ. *subst. ciconia:* golya, esterag: der Storch.

Ştercu, *m. pl.* uri, *f.* Щέρκ. *subst. assula:* faszálka: der Splitter, Schiwer.

Ştercu, *m. pl.* uri. Щέρκ. de intáritu schimburi. *V.* Intárélá.

Şteregie, *f. pl.* ii. Στερέγιε. *subst.* adeq. scoiu de funingine: *stiria fuliginis:* koromtsap: ein hangender Tropfen (Zapfen) Ruß.

Steregóe, *f. pl.* oi. Στερεγοάε. *subst.* o plantá: *Veratrum album, Helleborus albus, Linn.* Zászpa, nagy zászpa: die weiße Nießwurz.

Ştergariu, *m. pl.* rii. Щергάρω. 1) de storsu pre máni, facié; adeq. ştergurá; *mantile, mantele, manutergium:* törölközö kendö, kéztörlö; das Handtuch, Wischtuch, die Handquehle. — 2) de ştersu vasé, mése. *etc. lucinia ad abstergendum:* törlö; der Wischfetzen, Wischhader, Wischlappen. *a Lat. abstergo. per Aphaeresim.*

Ştergere, *f. pl.* ri. Щέργερε. *subst. tersus, detersio, abstersio, deletio:* törülés: das Wischen, Abwischen.

Ştergu, gere, ştersu. Щέργ, щέργερε, щέρι. *I. verbum. activ.* 1) queva umezalá, serisóre, greşalá, *etc. tergo, tergeo, abstergo, detergo, deleo:* törölni, törleni, ki-eltörleni; wischen, abwischen, auswischen, auslöschen, ausstreichen. — de aqui *tropice* 2) de undeva queva, adeq. furu, pilescu; spiluescu; *furor, elepo, pilo, aufero:* lopni, ellopni: stehlen, wegstehlen. — 3) pre quineva, adeq. lovescu: *tundo, cutio, ico,*

fe-

Digitized by Google

ferio; megütni: schlagen. — ştergu cuiva o palmă: séu pre quineva cu palma; *alapam duco, infringo;* pofon ütni, vágni, tsapni, nyaklevest adni: Jemanden eine Maulschelle (Maultasche) geben. *II. neutr.* mé ştergu, 1) pre máni, pre facié de queva umezélá, intináciune: *me abstergo, detergo:* törülközni: sich abwischen. — 2) de undeva, adeq. mé caru, mé spálu; *facesso, abeo, discedo, erumpo, elabor;* elsuhanni, ellódúlni, elkotorni, magát elhordani, eltakarodni; sich fortscherren, wegpacken, davon, aus dem Staub machen. *a Lat. tergo. per Prothesim, addita lit.* s.

Ştergurá, *f. pl.* ri, séu: re. Щéргѹръ. *V.* Stergariu.

Stérnaciu, Stérnescu, Stérnire, Stérnitoriu. *V.* Scornaciu, *etc.* dela *exsterno:* spariiu.

Stérnutare, *f. pl.* ri. Стърнѹтáре)

Stárnutáturá, *f. pl.* ri. Стърнѹтътѹръ) *subst. sternutatio, sternutamentum:* ptrüszszöntés, ptrüszszögés, trüszkölés: das Niesen. *Ital.* stranuto *vel* sternuto.

Stérnutu, tare, tatu, Стрърнѹт, тáре, тáт. *verb. activ. sternuo, sternuto:* ptrüszszönteni, ptrüszszögni, trüszkölni: niesen.

Sterpescu, pire, pitu. Стерпéск, пúре, пúт. *I. verb. activ.* 1) vreo pádure: *exstirpo:* kiírtani: ausrotten. 2) vre unu lacu, vreo apá; *derivo:* elvetni, apasztani, a' vizet; das Wasser ableiten, herauslassen. 3) *aborior, abortum facio:* elvetni, idétlent szülni; unzeitig erzeugen. *II. neutr. sterilesco, sterilesio:* despre vreo vacá, caprá, *etc.* quare au incetatu de a fétare; *expario;* terméketlen (meddő, magtalan) lenni; unfruchtbar werden. *a Lat. exstirpo:*

Stérpiciune, *f. pl.* ni. Стърпичѹне. *subst. sterilitas, infoecunditas;* meddőség, terméketlenség; a queloru insufleţite: magtalanság: Unfruchtbarkeit.

Sterpu, *f.* Stérpá, *pl*, pi, *f.* pe. Стéрп, пъ. *adj. sterilis, sterilus, infecundus;* meddő, terméketlen. — despre omu, magtalan: unfruchtbar. *a Lat. exstirpo.*

Stérţiu, *m. pl.* uri, *f.* Стѣрц. *subst. lucerna:* méts; métses; die Lichtscherbe, das Grubenlicht, der Grubenleuchter.

Stérvu. Стѣрв. *V.* Mortáciune. *a Lat. stercore.*

Stéve. Стѣве. *V.* Stéghie.

Sticlá, *f. pl.* e. Стúклъ. *subst. vitrum;* üveg, éveg: das Glas. — de sticlá: *adj. vitreus;* üvegböl valú: gläsern. *V. etiam* Glaje.

Stidélá, Stidescu, *V.* Sfiélá, sfiescu.

Ştigliţá, *f.* séu: Stigliţu. Щúглицъ, сав щúглиц. *subst. Carduelis, acanthis;* Tengelitz; der Diestelfink, Stieglitz.

Stihariu, *m. pl.* ri, séu: re, *f.* Стихáрю. *subst.* unu vestméntu béserecescu la Diaconu: *Dalmatica:* la Preoţi. *Alba.*

Stihie, *f. pl.* ii. Стúхїе. *subst.* adeq. elementu: *elementum:* ementom: das Element.

Stihu, *m. pl.* uri, *f.* Стúх. adeq. versu: *subst. versus:* vers: der Vers. *a Grae.* στιχος, ѹ, ο. *versus.*

Stílpare, *f. pl.* ári. Стълпáре. *subst.* adeq. ramu vérde: *ramus viridis, surculus, stylus, Colum:* *V.* §. 13) zöldág; ein grüner Zweig, ein junger Sproße.

Stílpnicu, *m. pl.* ci. Стълпнúк. *subst.* Sanctulu Simeonu din Sinaiu: *stylites, sedens supercolumna:* oszlopon ülő: auf einer Säule sitzend.

Stílpu, *m. pl.* pi. Стѣлп. *subst. columen, columna, stylus, pila:* oszlop: die Säule. — quarele sé pune intru cinsté cuiva: *statua:* die Säule, Statue.

Ştimbu. Щúмв. *et derivata. V.* Schimbu:

Stín-

Stîngá, *f. pl.* ge, Стѣнга. *subst.* adeq. mâna qué stîngá: *manus laeva, sinistra:* balkéz: die Linke, oder die linke Hand. — spre stînga: *ad sinistram, sinistrorsus:* balra, balkézre: links, zur Linken, auf die linke Seite. *Italis* man stanca.

Stîngaciu, *f.* ce, *pl.* ci, *f.* ce. Стѣнгачіѫ. *adj.* 1) quarele lucrá cu mâná qué stîngá: *scaevola;* balog, balkezű; der die linke Hand ſtatt der rechten gebraucht, der links iſt. 2) adeq. custuritoriu: *elepta. Plaut. Truc. I.* 2. 9) *vis cata manu, Lucil. ap. Non. cap.* 4. *n.* 271) körmes, enyves, kezű: der Dieb.

Stîngenu. Стѣнџен. *et deriv. V.* Stângenu.

Stîngere, *f. pl.* ri. Стѣнџере. *subst. stinctio, exstinctio:* oltás, eloltás: das Löſchen, Auslöſchen.

Stingherélă, *f. pl.* e. Стингерѣлă. *subst.* adeq. impedecare, opácélă; *impedimentum, obex:* akadály, gánts, hátralás; das Hinderniß.

Stingherescu, rire, ritu. Стингерѣск, рѣре, рѣт. *verb. activ.* 1) queva, adeq. facu stinghériu; *impar reddo, socio privo:* páratlaná tenni; társától megfosztani; unpaar machen. — à) queva de undeva, adeq. pilescu, ştergu, furu: *furor, elepo, pilo, aufero:* lopni, ellopni: ſtehlen, wegſtehlen. — 3) pre quineva dela queva, adeq. opácescu, impédecu; *teneo, detineo, moror, obices pono;* — akadályoztatni, hátráltatni; verhindern, aufhalten.

Stinghériu, *f.* ére, *pl.* ri. Стингѣріѫ. 1) adeq. fórá sociu: *impar:* páratlan: unpaar. — 2) *V.* Strîngaciu Nro. 2)

Stîngu, *f.* gă, *pl.* gi, *f.* ge. Стѣнг, гă. *adjec. laevus, sinister, scaevus:* bal: link.

Stîngu, gere, stînsu. Стѣнг, џере, стѣнс. *verb. l. activ.* 1) lumina, foculu; *stinquo, exstinquo:* oltani, el-kioltani: löſchen, auslöſchen. 2) *p. e.* véste cuiva: *exstinquo, aboleo, tollo:* eltörleni: auslöſchen, vertilgen. — 3) pre quineva de pre lume, adeq. ucidu, omoru: *exstinquo, interimo; neco, occido:* megölni; umbringen, tödten. *II. neutr.* mé stîngu 1) despre focu, luminá; *exstinquor:* kialudni: ausgehen, verlöſchen. 2) adeq. moriu; *exstinquor, decedo, obeo, morior;* kámúlni, meghalni: ſterben, verlöſchen. 3) mé potopescu; *exstinquor, pessumeo;* elenyészni, semmivé lenni; vergehen, verſchwinden, zu Grunde gehen. 4) de bólă, de necazu; *conficior, consumor, contabesco;* elepedni, odalenni: vergehen, uach und nach verzehrt werden. *a Lat. stînquo. Ital.* estinguere.

Ştiobu, *m. pl.* uri. Шіок. 1) adeq. apatra parte din trunu férdelu; *quadrans metretae;* vékának egy negyed része; der vierte Theil eines Viertels. 2) adeq. sténdu, budie; *scaphium, orcula, vasculum ligneum oblongum;* deberke, gyab: die Hoſe, der Ständer, die Butte. — 3) de láturi, séu: a porciloru; adeq. láturariu; *trua, trulla, labrum eluviei:* moslékos tseber (dézsa): das Geſpühlgefäß.

Ştiolnă, *f. pl.* e. Шіóлнă. *subst. Canalis (ingressus, os) fodinae;* bánya szája, stolna: der Stollen.

Ştiopu. Шіóп. *et deriv. V.* Şchiopu.

Ştipuescu, ire, itu. Шипѣск, ире, ит. *verb. activ. filis ope acus ordinatim vario* megtüdzeni: ſteppen.

Ştirbare, *f. pl.* ri. Ширбáре. *subst. defectus, lacuna;* fogyatkozás: der Abgang, Fehler, Mangel, die Lücke.

Ştirbezu, bare, atu. Ширбѣз. *V.* Ştirbu, bare, atu.

Stir-

Digitized by Google

Ştirbinâ, *f. pl.* ne, séu: ni. Щирбинъ)

Ştirbiturâ, *f. pl.* i, séu: e. Щирбитѹръ) *subst.* 1) a dénţiloru: *lacuna:* tsorba, tsorbaság: die Zahnlücke. 2) in vreo sabie: *fissum:* tsorba: die Scharte. *Grae.* ςηραγξ. *rima et fissura terrae.*

Ştirbu, *f.* bâ, *pl.* bi, *f.* be. Щирбъ, бъ. *adj.* 1) de dénţi: *edentatus;* fogakitörött; zahnlückig. 2) vre unu vasu de latu, vreo sabie: *etc. fissus, lacunus;* tsorba: schartig. 3) *p. e.* vreo carte, adeq. nu de plénu; *mancus:* fogyatkozásal való: unvollständig.

Ştirbu, bare, bátu. Щирбъ. бáре, бáт, *I. verb. activ.* 1) pre quineva, de vre unu dénte; *dentem cuipiam excutio:* fogát kitörni valakinek: Jemanden einen Zahn herausbrechen. 2) vre unu vasu, vreo sabie; *findo, lacunam facio;* megtsorbítani: schartig machen. 3) queva din vre unu lucru; adeq. lasu afarâ: *omitto, praetereo, negligo:* kihagyni: auslassen, weglassen. *II. neutr.* stirbu insumi. 1) de dénţi: *edentulus fio:* megtsorbúlni: zahnlückig werden. 2) despre vreunu vasu, cuţitu; *etc. findor, rimam ago;* tsorbúlni; eine Scharte bekommen.

Ştirosu, *f.* rósâ, *pl.* şi, *f.* se. Щирóс, роáсъ. *adj.* queva, póma, vinu, *etc.* adeq. innecáciosu: *austerus, acerbus:* fojtos; speer, herb.

Ştiru, *m. pl.* uri. Щир. *subst.* a) micu; *Amarantus blitum, Linn:* Esterparéj; der Meyeramarant, die wilde Melde. b) roşu; *Amarantus sanquineus; Linn.* Veresparéj: der rothe Meyeramarant.

Ştiucâ, *f. pl.* ce. séu: ci. Щїюкъ. *subst.* unu pésce: *lupus, Plin. H. N. lucius, esox lucius: tsuka:* der Hecht. — in façia ştiuci; *caeruleus, ferrugineus:* tsuka színű: hechtgrau.

Ştiucu, *m. pl.* uri. *f.* Щюк. *subst.* adeq. frustu: *frustum:* darab: das Stück.

Ştiulbicu, *m. pl.* ce, séu: curi, *f.* Щюлбик. *subst.* adeq. rudâ de pescuitu; *contus piscatorius:* halásztsáklya: die Fischerstange.

Ştiulbicu, care, catu. Щюлбик, кáре, кáт. *verb. activ. nuto:* bokolni: nicken. — fiéndumi somnu: *dormito, prae somno nuto;* szunyokálni, szundikálni; sitzend schlummern, mit dem Kopf tunken.

Stivélâ, Stivescu, *V.* Sfiescu.

Stoboru, *m. pl.* e. *f.* Стобóр. *subst.* *Crater exterior putei;* külsö kútkáva: der äußere Brunnendeckel.

Ştocfişu, *m. pl.* i. Щокфиш. *subst.* unu pésce: *Gadus morhua:* Tökehal, Stokfis; der Stockfisch, Kabeljau, Kabliau.

Stogu, *m. pl.* uri, *f.* Стóг. *subst.* *acervus, strues tritici, etc:* asztag. der Fruchtschober, Kornschober. — stoguţiu, *dimin.*

Stolnicu, *m. pl.* ci. Столник. *subst. rei culinariae magister:* konyhamester: der Küchenmeister. — Stolnicésâ, *femin.*

Stolu, *m. pl.* i. Стóл. *subst. Classis, Stolus Cod. Theod.* hajósereg: die Flotte.

Stomachu, *m. pl.* chi, séu: churi, *f.* Стомáх. *subst. stomachus, venter, ventriculus:* gyomor: der Magen.

Storquu, stórquere, storsu. Стóрк, стоáрчере, стóрс. *verb. activ.* 1) *p. e.* rufele de apâ, séu apa din rufe: *extorqueo:* kifatsarni: auswinden, ausringen. — 2) vinu, oleiu in téscu: *torqueo, presso, exprimo;* szűrni: keltern, auspressen. — 3) *p. e.* putére (vîrtuté) din quineva; *sugo, exsugo, exhaurio:* kiszívni, kiszopni; aussaugen, entkräften.

Strâ. Стръ. *praep. trans;* által, keresztül: durch. in séne néque odatâ nu se intrebuinţézâ, fórâ impreunatâ cu alte párţi a

Digitized by Google

le vorbirei (*partibus orationis*), prequumu in quéle urmátóre.

Strábátátoriu, *f.* tóre, *pl.* tori *f.* óre, Стръбътóрю, тоáре. *adj. penetrans;* általható: durchdringend.

Strábatu, tere, tutu. Стръбáт, тере, тѣт. *verb. activ.* 1) *p. e.* aculu prin pánşá, sabia prin quineva: *transverbero, trajicio:* keresztül döfni, szúrni: durchschlagen, = stechen, = bohren. — 2) plóia prin veştménte, *etc. penetro, pervado;* általhatni, általjárni: durchdringen. — 3) ţeri, locuri, adeq. cu trieru: *peragro, permeo, pervagor, percurro:* megjárni, keresztülkasúl járni, vándorolni: durchstreifen, durchwandern. *a Latin. trans,* şi *batuo.*

Strachiná, *f. pl.* ne. Стрáкинъ. *subst. catinus, catinum, patena, patina, lanx:* tál: die Schüssel.

Strácurare, *f. pl.* ári. Стръкврáре. *subst. percolatio:* általszűrés: die Durchseihung.

Strácurátóre, *f. pl.* i. Стръкврътоáре. *subst.* adeq. unéltá de strácuratu. 1) de feru, plevu, lutu: *colum:* szűrő: der Seiher, Durchschlag. 2) adeq. sétiţa de strácuratu; *cribellum transcolatorium;* szűrőszita; das Seihsieb. — 3) de lână, séu de pánşá, prin quaré se strácurá laptele quelu de curéndu mulsu: *linteum percolatorium:* szűrő: der Durchseiher, das Seihtuch. *a Lat. trans et colo — avi.*

Strácurátoriu, *m. pl.* ri. Стръкврътóрю. *subst.* 1) quarele strácurá; *colans, percolans;* szűrő; der Seiher. 2) unéltá, *V.* Strácurátóre.

Strácuru, rare, ratu. Стрѫквр, рáре, рáт. *verb. act.* 1) *colo, transcolo, percolo;* szűrni, megszűrni, általszűrni: seichen, durchseihen. 2) se strácurá, *p. e.* ómeni dela óre quaréva adunare: *sensim disperguntur:* lassanként eloszlanak: nach und nach auseinander gehen.

Strádalnicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Стръдáлник, къ. *adj. industrius, sedulus, diligens, gnavus, studiosus:* szorgalmatos, igyekező, iparkodó: fleißig, emsig, betriebsam.

Strádanie, *f. pl.* ii. Стръдáнїе. *subst. industria, sedulitas, diligentia, gnavitas, studium, conamen, conatus:* szorgalmatosság, igyekezet, iparkodás: der Fleiß, die Emsigkeit, Bestrebung, Betriebsamkeit, die Mühe.

Stráduescu, ire, itu. Стръдѹéск, úре, úт. *verb. activ. studeo, nitor, adnitor, conor, operam do, conatum (diligentiam) adhibeo:* szorgalmatoskodni, igyekezni, iparkodni, törekedni; sich bemühen, bestreben, befleißigen, Fleiß anwenden, sich Mühe geben.

Stráduinţá, *f. pl.* e, séu: Stráduire, *f. pl.* i. Стръдѹúнцъ. *subst. V.* Strádanie.

Stráduitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri. Стръдѹитóрю, тоáре. *adj. V.* Strádalnicu.

Ştrafu, *m. pl.* uri, *f.* Штрáф. *subst.* in queva ţesétură; adeq. vréstá, vargá: *linea, virga, taenia:* veszsző, stráf; der Streif, Strich.

Strage. Стрáже. *et derivata: V.* Straje.

Stráicuţá, *f. pl.* ţe. Стръикѹцъ. *subst. perula:* kis tarisnya: ein kleiner Dornister.

Stráinare, Stráinatu: *V.* Instrainare, Instráinatu.

Stráinétate, *f. pl.* ţi. Стръинътáте. *subst.* 1) adeq. locu, séu ţérá stráiná: *regio, vel natio extera:* idegenség, idegenföld, külföld: die Fremde. 2) adeq. stráini: *peregrini, peregrinitas:* az idegenek: die Fremden.

Stráinezu, nare, natu. Стръинéз, нáре, нáт. *V.* Insteinezu.

Strái-

Digitized by Google

Stráini, *m.* Стръи́ни. *subst. plur.* adeq. stráinátate; *peregrini, peregrinitas:* idegenség, az idegenek: die Fremden, das Fremde. *p. e.* au mersu in stráini; *peregre profectus est:* ki vándorlott, idegenföldre ment: er ist in die Fremde gegangen.

Stráinu, *f.* ná, *pl.* ni, *f.* ne. Стръи́н, нъ. *adj. extraneus, peregrinus, alienus, alienigena:* idegen, külföldi: fremd, ausländisch, auswärtig. *a Lat. extraneus.*

Straiţá, *f. pl.* e. Стра́йцъ. *subst. pera;* tarisnya; tarisznya: der Dornister, Tornister, die Reisetasche. *Nota:* réu se numésce de quei mai mulţi straiţa latinésce *Canistrum:* quá aquestu cuvéntu la *Cicero, Virgilie, Ovidie,* nu insemnézâ straiţá, qui corfá, séu coşu, in quare se sprijinéste páne.

Straiţa popii. Стра́йца по́пїи. *V.* Punga popii.

Stráiţisórá, *f. pl.* e. Стръицишоа́ръ. *perula:* kis tarisnya: ein kleiner Dornister. *dimi. ex* straiţá.

Straiu, *m. pl.* ii. Стра́ю. *subst.* 1) adeq. çolu, cergá: *stragulum, stragula, cento, gausape, amphitapa:* pokrótz, darótz: die Kotze, Decke. — 2) adeq. lepedeu de lâné; *lodix lanea;* gyapjú lepedö: ein wollenes Betttuch. — 3) in Moldova sé intrebuinţézá in locu de vestméntu, hainá, imbrácáménte: *vestis, vestimentum, amictus, indumentum, habitus:* köntös, ruha, öltözet, gunya: das Kleid, die Kleidung, der Anzug. — 4) stráiuri, séu: straie *in pl.* insemnézá haine de patu; *stragula, lectisternia;* ágy, ágynémü, ágybéli, ágyvetés: das Bett, Bettzeug, Bettgewand.

Straiu de bróscá. Стра́ю де броа́скъ. adeq. lána bróştii: *Conserva:* Vízimoh, vízigyapjú; der Wasserfaden.

Straje, *f. pl.* áji. Стра́же. *subst.* 1) *vigilia, excubiae:* örizet, strázsa: die Wache, oder Wacht. — 2) adeq. strájériu; *vigil, custos, excubitor:* örzö, strázsa, vigyázat: der Wächter, auch, die Wache. — stau straje: *vigilias (excubias) ago:* strázsát állani, örízeten lenni; Wache halten.

Strajeméşteru, *m. pl.* i. Стражемѣ́щер. *subst. vigiliarum magister;* strázsamester. — la caláraşi: der Wachmeister, oder Wachtmeister. — la pedestraşi: der Feldwebel.

Strájériu, *m. pl.* ii. Стъжѣ́рю. *subst. vigil, custos, excubitor:* strázsa, strázsáló, örzö, vigyázó: der Wächter, die Wache. — Strájeriţiá, *femin.*

Strájescu, jire, jitu. Стръжѣ́ск, жи́ре, жи́т)

Strájuescu, juire, juitu. Стръжѣ́ск, жѣи́ре, жѣи́т) *verb. act.* 1) adeq. stau straje: *vigilo, vigilias (excubias) ago;* strazsát állani, örízeten lenni: Wacht halten. 2) queva, séu pre quineva, adeq. pázescu: *custodio, servo:* örzeni, örízni, strázsálni: bewachen.

Strájuire, *f. pl.* i. Стръжѣи́ре. *subst. custodia:* röizet, örzés: die Bewachung.

Strájuitoriu, *m. pl.* ii. Стръжѣито́рю. *subst. V.* Strájériu.

Strálucescu, cire, citu. Стрълѣче́ск, чи́ре, чи́т. *verb. neutr. luceo, fulgeo, splendeo, splendico, niteo:* fényleni, ragyogni: glänzen, schimmern, gleißen. *a Lat. transluceo:* mé védu, séu strálucescu dincolò.

Strálucire, *f. pl.* i. Стрълѣчи́ре. *subst. fulgor, splendor, nitor, lux;* fény, fényeség, ragyogás: das Glänzen, Schimmern, der Glanz, Schimmer.

Strálucitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Стрълѣчито́рю, тоа́ре. *adj. splendens,*

Digitized by Google

dens, *splendicans*, *nitidus*, *fulgidus*, *lucidus*; nényes, fénylö: glänzend, schimmernd.

Strámbu. Стрѫмв. *et deriv. V.* Strímbu.

Strámáturá, *f. pl.* ri. Стрѫмѫтѹрѫ. *subst. lana colorata:* festett tsepü (grapjú): gefärbte Wolle.

Strámátuşá, *p.* i. Стрѫмѫтѹшѫ. *subst.* 1) sóra strámoşiului; *abamita*: nagy apám, — apjának nénye, vagy huga: des Urgroßvaters Schwester. — 2) sora strámósii; *abmatertera*; üköm nénye, vagy huga; der Urgroßmutter Schwester.

Strámóşá, *f. pl.* e. Стрѫмоáшѫ. *subst. abavia*, *proavia:* nagy apám, vagy nagy anyám anya, üköm: die Urgroßmutter.

Strámoşescu, *f.* şéscá, *pl.* i, *f.* e. Стрѫмошѣск, шѣскѫ. *adj. abavitus*: ösi: von den Urgroßeltern geerbet. *p. e.* pécatulu strámoşescu: *pectatum originale*; az eredendö bün: die Erbsünde.

Strámoşiu, *m. pl.* ii. Стрѫмóшю: *subst. abavus*, *proavus*: ösöm: der Urgroßvatter.

Strámuru, *m. pl.* i. Стрѫмѹр. *subst. stimulus:* ösztön: der Triebel, Treiber, Stachel.

Strámutare, *f. pl.* ári. Стрѫмѹтáре. *subst. transmutatio*, *immutatio*, *permutatio:* változás, változtatás: die Aenderung, Umänderung, Veränderung, Verwandlung. *a Lat. trans*, si *mutatio. Ital.* trasmuttazione.

Strámutáturá, *f. pl.* ri. Стрѫмѹтѫтѹрѫ. *subst. idem.*

Strámutu, tare, tatu. Стрѫмѹт, тáре, тáт. *verb. activ. immuto*, *transmuto*, *permuto*, *altero*, *verto*, *converto*, *transformo*; elváltoztatni: umändern, verändern. — pre quineva, séu queva dintr' unu locu intr'altulu: *transmuto*, *transpono*, *transloco*; általtenni, elváltoztatni: übersetzen. *Ital.* tramutare.

Straná, *f. pl.* Stráni. Стрáнѫ. *subst. Chorus:* Kórus, éneklökszékek: der Chor.

Stránepótá, *f. pl.* e. Стрѫнепоáтѫ. *subst. proneptis*, *abneptis*: unokám leánya: die Urenkelinn.

Stránepotu, *m. pl.* ţi. Стрѫнепóт. *subst. pronepos*, *abnepos*; unokámfia: der Urenkel. *a Lat. trinepos*, adeq. al quénquélé nepotu.

Strápungu, gere, punsu. Стрѫпѹнг, ѹер, пѹнс. *verb. activ. transpungo*, *transfodio*; által (keresztül) döfni: durchstehen.

Stráşnicie, *f. pl.* ii. Стрѫжничіе. *subst. vigilantia:* vigyázat: die Wachsamkeit.

Straşnicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Стрáжник, кѫ. *adj. vigil*, *vigilans:* vigyázó: wachsam.

Strastie, *f. pl.* ii. Стрáстіе. *subst. officium nocturnum Ecclesiasticum*, *vulgo*: *nocturna*, *vel nocturnum:* ejjeli Isteni szolgálat a' Teplomban: ein nächtlicher Gottesdienst in der Kirche.

Strastnicu, *m. pl.* ci. Стрáстник. *subst.* o carte besericéscá: *liber hebdomadae sacrae*, *liber passionalis:* nagy hétre szolgáló templomi könyv: die Tagzeiten; der Charwoche enthaltendes Kirchenbuch.

Stratu, *m. pl.* turi, *f.* Стрáт. *subst.* 1) quarele se aşézá din queva, adeq. drojdiile; *stratum*, *sedimentum:* ágy: der Satz, Bodensatz, das Lager. *p. e.* stratu de oçetu: *stratum* (*sedimentum*) *aceti:* etzet ágy: die Essigmutter, das Essiglager. 2) de legume: *area*; ágy, ágyalás, ágyás, veteményeságy: das Beet, Gartenbeet, die Rabate. *a Lat. stratum*, *Ital.* strato.

Stráunchiu, *m. pl.* ii. Стрѫѹнкю. *subst.* 1) adeq. fratele strámoşiului; *propatruus*; ösömnek téstvér bátya, vagy ötse; der Urgroßvaters Bruder. 2) fratele strám-

Digitized by Google

strámóşii: *proavunculus*, *abavunculus*: ükömnek tesvér bátya, vagy ötse: der Urgroßmutter Bruder.

Stréche, *f.* Стрѣ́ке. *Oestrus:* Bögöly: die Bräme, Brämse.

Strechezu, ére, étu Стрекéз, ѣ́ре, ѧ́т. *verb. activ.* 1) de stréche; *Oestro stimulatus diffugio*: a' bögöly szurása miatt elnyorgalni: wegen den Brämsenstich herumrennen. — 2) adeq. mé ştergu, mé caru, mé spalu; *facesso*, *discedo*, *elabor:* eltakarodni, elsuhanni, magát elhordani: sich fortscherren, wegpacken, aus dem Staub machen.

Strecuru, stredanie, *et derivata.* *V.* Strácuru, Strádanie.

Streghiaçé, Стрегѧ́цъ. *subst.* adeq. lapte covásitu (inchegatu): *lac coagulatum* (*concretum*): aludttéj, tarha: gestockte, oder geronnene Milch.

Streinu. Стреи́н. *et derivat:* *V.* Stráinu.

Stréiu, *m.* Стрѣ́ю. *subst.* unu ríuu in Ardélu: *Sargetius*, *Sargetia*: Sztrigy vize Erdélyben: die Strelle, Strig.

Strelucescu. Стрелꙋчéск. *V.* Strálucescu.

Stremáturá, Stremátuşá. *V.* Strámáturá, Strámátuşá.

Strémbu. Стрѣ́мв. *et derivat.* *V.* Strímbu.

Stremoşiu, Stremuru, Stremutu, Strenepotu: *et derivata.* *V.* Strámoşiu. *etc.*

Ştrengárescu, rire, ritu. Щренгъре́ски, ри́ре, ри́т. *verb. activ. erro*, *vogor*, *circumvagor:* koszálni, koritzálni, kalandozni, tekeregni, kóborlani, kovájogni: herumstreichen, herumstreifen.

Ştrengariu, *m. pl.* rii Щренга́рю. *subst. erro*, *vagus*, *vagabundus:* kóborló, koszáló, tekergö: der Herumstreicher, Müßiggänger.

Ştréngu, *m. pl.* uri. Щрѣ́нг. *subst. restis*, *funis:* istrang: der Strick, Zugstrick.

Strénşte. Стѣ́нще. *indeclin:* adeq. norocu: *fortuna:* szerentse: das Glück. dórá dela *strena*, quaré la *Plaut. Stich.* *V.* 2 — 24. se véde a insemna o cobe buná.

Strénutu. Стрѣнꙋ́т. *V.* Stérnutu.

Strépede, *f. pl.* ḑi. Стре́педе. *subst. acarus:* kukatz, pondró: die Milbe, Käsemilbe, Käsemade, Käsemiethe, der Käsewurm.

Strepezescu, zire, zitu. Стрепезéск, зи́ре, зи́т. *verb. recipr.* ími strepezescu dénţii: *dentes obstupescunt:* a' fogaim elvásnak: mir werden die Zähne stumpf (irkel), ich bekomme lange Zähne. *a L. stupesco.*

Strépungu, *V.* Strápungu.

Stréşiná, *f. pl.* i. Стрѣ́шинъ. *subst. protectum subgrunda*, *subgrundium:* eszterha, ereszally: das Vordach, Schutzdach, Wetterdach.

Streşinescu, nire, nitu. Стрешинéск, ни́ре, ни́т. *verb. activ. protego:* eszterházni: vorn ein Dach machen, ein Haus *etc.* mit Vordach versehen.

Stricáciosu, *f.* ciósá, *pl.* şi, *f.* se. Стрикъчїо́с, чоа́съ. *adj.* 1) que se póte stricà: *destructibilis*, *corruptibilis*, *corruptioni obnoxius:* romlandó: verderblich. 2) vre unu vasu de lutu, sticlá, adeq. spárguriu: *fragilis*; töredékeny: zerbrechlich. 3) que aduce stricare, séu págubire: *noxius*, *nocivus*, *damnosus;* ártalmas, káros: schädlich, nachtheilig.

Stricáciune, *f. pl.* i. Стрикъчꙋ́не. *subst.* 1) *corruptio*, *pravitas*; romlás, romlattság: das Verderben, Verderbniß, die Verderbtheit. 2) adeq. pagubire; *damnum*, *detrimentum*, *jactura;* kár, veszteség, ártalom: der Schaden, Nachtheil.

Stricare. Стрика́ре. *idem.*

Stricátoriu, *m. pl.* tori. Стрикатóрю. *subst. destructor*, *corruptor:* — de queva, vasu de sticlá, *etc.* *fractor:* törö: der Zerbrecher. *a Lat. destructor.*

Stri-

Digitized by Google

Stricătoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Стрикаторїŭ, тоáре. *adj.* 1) de bani, adeq: prépĕditoriu: *prodigus, profusus:* tékozló, pazérló: verſchwenderiſch. 2) adeq: págubitoriu: *damnum, inferens, damnificus:* kárt tévő, káros: ſchädlich, Schaden zufügend.

Stricatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Стрикáт, тъ. *participium verbi* Stricu: *destructus, perditus, depravatus:* elromlott: verdorben. *etc. V.* Stricu. — 2) la néravuri: *perditus, deperditus, pravus, corruptus:* veszett, megromlott, gonosz: verdorben, ſchlecht. — 3) de vérsatu: *variolarum cicatricibus notatus:* himlőhelyes, apróköte: blatterſtöppig, pockengrübig.

Stricătură, *f. pl.* ri. Стрикатýръ. *subst. V.* Stricăciune.

Stricu, care, catu. Стрúк, кáре, кáт. *I. verb. act.* 1) *p. e.* vreo casă, grădină: *etc. destruo, corrumpo, everto, vitio:* rontani, elrontani: verderben, ruiniren, zu Grunde richten. — 2) vreunu vasu de lutu, vreo sticlă, vreunu ouu, adeq: spargu: *frango, diffringo:* eltörni: zerbrechen. ſ. 3) vreunu calu în spate, adeq: sógnescu: *equitando, attero (equum):* feltúrni, felrontani valamelly lónak a' hátót: aufdrucken, aufreiben, wundreiten ein Pferd. 4) bani, adeq: prepédescu: *prodigo, profundo, dissipo:* vésztegetni, pazalni, pazérlani: verſchwenden, verthun, verpraſſen. 5) vreo lége, poroncă, mandatu, rénduélă: *aboleo, deleo, tollo, suffero:* eltörleni: abſchaffen, aufheben, caſſiren. 6) cuiva, *p. e.* în cinste, norocu, mérgere înnainte: *noceo, officio:* ártani valakinek: ſchaden Jemanden. *II. neutr.* mĕ stricu: 1) *perdor, corrumpor, intereo, pereo:* elromlani: verderben, zu Grunde gehen. 2) vre unu vasu, adeq: mĕ spargu: *frangor, diffringor, confringor:* eltörni: zerbrechen. *a Lat. destruo. per Aphaeresim.*

Stridé. *f.* Стрúдъ. *subst.* adeq: melciu de mare: *Ostrea, Ostreum:* tengeri tsiga, vízitsiga: die Auſter, Meerſchnecke.

Strigare, *f. pl.* ări. Стригáре. *subst.* 1) *clamor, exclamatio:* kiáltás, kiabálás, lárma: das Schreyen, Schrey, Geſchrey. — 2) adeq: vestire: *promulgatio, pronuntiatio:* hirdetés, kihirdetés: die Ausruffung, Verkündigung.

Strigătoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Стригатóрїŭ, тоáре. *adj. clamosus, clamans:* kiáltó, lármázó: ſchreyend, ſchreyeriſch. *séu subst. clamator:* der Schreyer.

Strigătură, *f. pl.* ri. Стригатýръ. *subst.* 1) *V.* Strigare Nro 1) — 2) Descántătură Nro 1)

Strigu, gare, gatu. Стрúг, гáре, гáт. *verb. act.* 1) adeq: facu strigare: *clamo, exclamo, clamorem edo (tollo):* kiáltani, kiabálni, lármázni: ſchreyen. 2) strigu cántece în jocu, *V.* Descántu Nro 1). — 3) pre quineva, adeq: chemu: *acclamo, inclamo, voco:* kiáltani, hívni valakit: Jemanden ruffen, zuruffen, zuſchreyen, ſchreyend ruffen. — 4) vreo poruncă, mandatu: *p. e.* în tĕrgu, pre quei logoditi în Besĕrică, adeq: vestescu: *promulgo, pronuntio:* kihirdetni: ausruffen, verkündigen.

Strighé. Стрúгъ. *V.* Stridé.

Strighe. Стрúгъ. *subst.* adeq: róo dulce: *melligo:* édes harmat, mézharmat: der Honigthau.

Strigóe. *f.* Стригóй. *subst. strix, striga, Apul. V. med. p.* 165, 29. *Elm.* (*Ovid. et alii* —) *saga, maga, venefica:* boszorkány: die Hexe, Zauberinn. *a Lat. striga.*

Strigoiu, *m. pl.* oii. Стригóй. *subst. sagus, magus:* büvösbájos, boszorkány: der Zauberer, Hexenmeiſter.

Strîm-

Digitized by Google

Strîmbă, *f. pl.* be. Στρίμεζ. *subst.* adeq: banu: 1) *V.* Dutcă, Gărașu. 2) în Bănatu însemnézá 15 crăiçari: *quinque grossi:* ött garasos: ein Fünfgroſchenſtück.

Strîmba. Στρίμβα. *V.* Strîmbătate, *p. e.* cu strîmba.

Strîmbare, *f. pl.* ări. Στρεμβάρε. *subst. curvatio, incurvatio:* görbítés, görbülés: die Krümmung.

Strîmbătate, *f. pl.* ăți. Στρεμβετάτε. *subst. iniquitas, injustitia, falsitas, injuria:* hamisság, igazságtalanság, törvénytelenség: die Falſchheit, Ungerechtigkeit, Unbilligkeit.

Strîmbătură, *f. pl.* ri. Στρεμβετύρε. *subst. curvatura, flexus, flexura:* görbesség: die Krümme.

Strîmbu, *f.* bă, *pl.* bi, *f.* be. Στρίμβ, ză. *adj.* 1) que nu éste oblu: *p. e.* toiégu, calé, *etc. curvus, pravus:* görbe, kajsza, horgas: krumm, ſchräg. — 2) nedreptu, neadevératu: *iniquus, injustus, falsus:* igasságtalan, törvénytelen, hamis: unbillig, ungerecht, falſch, unrechtmäßig. *p. e.* mărturie strîmbă: *testis iniquus:* hamis bizonyság: ein falſcher Zeuge. *a Graec.* στρεβλός, ῆ, ὸ. *tortuosus, perversus.*

Strîmbu. Στρίμβ. *adv.* 1) *curve, prave:* görbén, horgasan: krumm, ſchräge. — 2) *i. e.* fórá dreptate: *inique, injuste, false:* hamisan, igazságtalanúl, törvénytelenül: ungerecht, unbillig, falſch, unrechtmäßig.

Strîmbu, bare, batu. Στρίμβ, βάρε, βάτ. *I. verb. act. curvo, incurvo, flecto, inflecto:* görbíteni, horgasítani: krümmen, biegen. *II. neutr.* mé strîmbu: 1) *curvor, inflector:* görbülni, görbedni: ſich krümmen, krumm werden. — 2) adeq: plángu, miorcotescu: *fleo, flendo, os distorqueo:* pityeregni, fanyologni: weinen, maunzen. *a Graec.* στρεβλίω, *detorqueo.*

Strîmbu'l. Στρίμβελ. *subst. V.* Stîmbătate; *p. e.* cu strîmbul': *inique, injuste:* hamissan, igazságtalanúl: unbillig, ungerecht.

Ştrimfu, *m. pl.* fi. Шрúмф. *subst. tibiale:* strinſi, strinfli, harisnya: der Strumpf. — *V.* Dêrstezu.

Strîmtezu, tare, tatu. Στρεμτίζ, τάρε, τάτ. *verb. act. adstringo, coarcto, angusto:* szükíteni, keskenyíteni: engen, eng, knapp machen.

Strîmtóre, *f. pl.* ri. Στρεμτοάρε. *subst. angustia:* szorosság, szorúltság: die Enge, Klemme, Knappheit.

Strîmtorescu, rire, ritu. Στρεμτορέσκ, ρίρε, ρίτ. *verb. act. coarcto, coangusto, angustio, ad angustias adduco:* szorongatni: klemmen, in die Klemme bringen, in die Enge treiben.

Strîmtu, *f.* tă, *pl.* ți, *f.* te. Στρίμτ, τζ. *adj. adstrictus, arctus, angustus:* szűk, szoros, keskeny: eng, knapp, ſchmal. *a Lat. stringo.*

Strîmtu. Στρίμτ. *adv. adstricte, arcte, anguste:* szűken, szorosan: eng, knapp.

Strîmtu, tare, tatu. Στρίμτ, τάρε, τάτ. *verb. act. V.* Strîmtezu.

Strîmtură, *f. pl.* ri. Στρεμτύρε. *subst. V.* Strîmtóre.

Ştrinfu, *m. pl.* fi. Шрúнф. *subst. V.* Ştrimfu.

Stringere, *f. pl.* ri. Στρίνγερε. *subst.* 1) *strictio, constrictio:* szorítás: das Zuſammendrücken, Zuſammenpreſſen. 2) adeq: adunare, culégere: *collectio:* gyűjtés, szedés: das Sammeln, die Sammlung.

Stringhétoriu, *m. pl.* ri. Στρινγετόριυ. *subst. collector:* gyűjtő, szedő: der Sammler. — de dare: *collector (exactor) vectigalium:* adószedő: der Schöſſer, Schoßeinnehmer, Steuereinnehmer.

Strîn-

Digitized by Google

Strínghétoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Стрѫнгѫтóрю, тоáре. *adj.* 1) que strínge la olaltá, *p. e.* vreunu léquu: *adstringens*, *adstrictorius:* szorító: zusammenziehend. 2) omu, adeq: quarele îşi quéştigá quóte queva: *parsus*, *lucripeta:* takarékos: sparsam, wirthschaftlich. *a Lat. adstringens*, *per Aphaeresim.*

Strîngu, gere, strînsu. Стрѫнг, ѵере, стрѫнс. *I. verb. act.* 1) queva în mână, pre quineva de grumazi, *etc. stringo*, *constringo:* szorítani, megszorítani, öszveszorítani: drücken, zusammendrücken. 2) pre quineva în braçe: *amplector*, *amplexor*, *ulnis conplector:* megötelni: umarmen. 3) *p. e.* mâna la olaltă, vreo funie înténsă, *etc contraho:* öszvehúzni, vonni: zusammenziehen. 4) adeq: adunu, *a*) ómeni, séu alte didiri însufleţite: *aduno*, *coaduno*, *congrego:* egybegyüjteni: versammeln. *b*) fénu, póme, *etc. colligo:* szedni, gyüjteni: sammeln, klauben. *II. neutr.* mé strîngu: 1) la trupu, *p. e.* cu vreo curé: *me stringo*, *etc.* 2) la olaltă, *p. e.* pélé se strînge: *coëo*, *contrahor:* öszvemenni: zusammenlaufen, eingehen. 3) se strîngu ómeni la olaltă: *adunor*, *congregor:* öszvegyülni, -gyülekezni: zusammenkommen, sich versammeln. *a Lat. stringo. Ital.* strighere, *vel* stringere.

Strînsóre, *f. pl.* ri. Стрѫнсоáре. *subst.* 1) *V.* Strîngere. 2) în pântece: *tormina*, *mordicatio ventris:* hasrágás, hastekerés: das Bauchgrimmen, Bauchkneipen, das Reißen im Leibe.

Strînsu, *f.* să, *pl.* şi, *f.* se. Стрѫнс, сѫ. 1) *participium verbi* Strîngu. *V.* Strîngu. 2) adeq: strîmtu, ângustu: *arctus*, *adstrictus*, *angustus:* szoros, szük, keskeny: eng, knapp, schmal. 3) adeq: quarele ţéne de ale s'ale cu pástrare: *tenax*, *parcus* takarékos: wirthlich, wirthschaftlich, sparsam. *Ital.* stringato.

Strînsu. Стрѫнс. *adv. arcte*, *adstricte*, *rigide:* szorosan, szüken, keményen: knapp, fest.

Strînsurá, *f. pl.* ri. Стрѫнсѹрѫ. *subst.* 1) *V.* Strîngere 2) de queva agonisită: *collectio:* gyüjtés, gyüjtemény: die Sammlung. 3) de ómeni, adeq: adunare: *congregatio*, *adunatio:* gyülés, gyülekezet: die Versammlung, Zusammenkunft, Congregation. 4) *V.* Strînsóre. *Ital.* strignitura.

Strivescu, vire, vitu. Стрибéск, бúре, бúт. *V.* Strugescu.

Strofă, *f. pl.* fe. Стрóфѫ. *subst. stropha:* strófa: die Strophe.

Ştrofáluescu. Шрофѫлѹéск. *V.* Pedepsescu.

Ştrofu. Шрóф. *V.* Pedépsă.

Ştroncánescu, nire, nitu. Шронкѫнéск, нúре, нúт. *verb. act.* 1) *p. e.* struguri, adeq: sdropşescu: *contero*, *contundo*, *frendo:* megtörni: zerschlagen, zerquetschen. 2) adeq: jevrescu, flencánescu: *blatero:* dorálni, lotsogni, fetsegni: schnattern, plaudern, plappern.

Ştroncánitoriu, *m. pl.* ri. Шронкѫнитóрю. *subst. baculus pressorius:* tördelö, töröbot: der Quetschstock.

Stropescu, pire, pitu. Стропéск, пúре, пúт. *verb. act.* 1) adeq: picuru: *gutto*, *stillo:* tseppegni, tseppeni: tropfen, tröpfen, träufeln. — 2) queva, séu pre quineva, *p. e.* cu apă: *adspergo*, *conspergo:* öntözni, megöntözni, fetseni: sprengen, spritzen, anspritzen, bespritzen.

Stropire, *f. pl.* ri. Стропúре. *subst. adspersio*, *conspersio:* megöntözés, fetsenés: das Spritzen, die Bespritzung.

Stropitóre, *f. pl.* ri. Стропитоáре. *subst. penniculus adspersorius*, *ad-*

Digitized by Google

adspergillum: hintezö, fetsen: der Sprengwedel.

Stropiturá, *f. pl.* uri. Стропитȣ́рѫ. *subst. V.* Stropire.

Stropşescu, şire, şitu. Стропшéск, шúре, шúт. *verb. act.* 1) pre quineva, séu queva: *p. e.* vreunu patu aşternutu: *conquasso, contero, conculco:* öszve tiporni: vertretten, zusammentretten. — 2) mé stropşeşte, adeq: mé calcá nevoé: *Epilepsia (Phraenesi) corripior:* ki tör a' nyavalya: die Fraiß haben, oder bekommen.

Stropşire, *f. pl.* ri. Стропшúре. *subst. conquafacio, conculcatio:* öszve tiporás, öszve nyomás (nyomvasztás): das Vertretten, Zusammentretten.

Stropşiturá, *f. pl.* ri. Стропшитȣ́рѫ. *subst.* 1) *V.* Stropşire. — 2) adeq: cálcáturá: *Epilepsia, Phraenesis, morbus caducus:* nyavalya, nehéz nyavalya, nyavalya törés: die Fraiß, Epilepsie, die hinfallende Sucht.

Stropu, *m. pl.* pi. Стрóп. *subst.* 1) de plóe, de sánge: *gutta, stilla:* tsepp: der Tropfen. — totu quóte unu stropu: *guttatim:* tseppenként: tropfenweise. 2) adeq: o schíntá, unu lucru pucínu: *gutta, hilum, paululum, scintilla, exiguum:* egy tsepp, szikra, kevés, parányi: ein Tropfen, Bißchen, Funken, etwas Weniges.

Stropuţiu, *m. pl.* ţii. Стропȣ́ц. *subst. guttula:* tseppetske: das Tröpfchen.

Strucescu, cire, citu. Стрȣчéск, чúре, чúт. *verb. act. contero, obtero, concutio, extero, elido:* öszve nyomvasztani: zerquetschen, zerschellen, zerdrücken.

Strucináturá, *f. pl.* ri. Стрȣчинѫтȣ́рѫ. *subst. obtritus, elisio, contusio:* öszve törés (nyomvasztás) die Zerquetschung, Contusion, Zerschmetterung.

Strucinu, nare, natu, Стрȣчúн, нáре, нáт. *V.* Strucescu.

Strucituráá, *f. pl.* ri. Стрȣчитȣ́рѫ. *subst. V.* Strucináturá.

Strugariu, *m. pl.* ri. Стрȣгáрю. *V.* Strunariu.

Strugé, *f. pl.* ele. Стрȣ́цѣ. *subst. p. e.* de páne, de caşiu, *etc. segmentum:* szelet, karé: ein Schnitt, z. B. Brod, Käse. *etc.*

Strugescu, gire, gitu. Стрȣцéск, цúре, цúт. *V.* Strucescu.

Strugire, Strugiturá. *V.* Strucitura.

Strugu, *m. pl.* gi. Стрȣ́г. *subst.* strunu, strungu, struţiu: *tornus:* esztergály: die Drechselbank. — lucru, séu taiu cu strugulu: *torno:* esztergályozni: drechseln.

Strugure. *m.* Стрȣ́гȣре. *subst. V.* Struguru.

Strugurei. Стрȣгȣ́рей. *subst. plur. a)* roşii: *Ribes rubrum, Linn:* veres szölö, tengeri szölö, ribizli: die rothe Johannisbeere, die Ribiseln, Weinbeerchen. — 2) negrii: *Ribes nigrum:* fekete ribizli: die schwarze Johannisbeerchen, die Bocks- oder Gichtbeeren.

Struguru, *m. pl.* ri Стрȣ́гȣр. *subst. uva, botrus:* szölö, szölöfej, szölöfürt, szölögerézd: die Traube, Weintraube. — o bómbá de struguru: *acinus vinaceus:* szölöszem: die Weinbeere. — símburu de struguru: *acinus:* mont, szölömag: der Weinbeerkern.

Struná, *f. pl.* ne. Стрȣ́нѫ. *subst.* adeq: córdá: *chorda:* húr: die Saite.

Strunariu, *m. pl.* ri. Стрȣнáрю. *subst. tornator:* esztergáros, esztergályos: der Drechsler.

Struncinu, nare, natu. Стрȣ́нчин, нáре, нáт. *V.* Strucescu. *a Lat. deruncino, i. e. dissipo.*

Strungá, *f pl.* gi. Стрȣ́нгѫ. *subst. caula mulgendis ovibus:* esztrenga: der Melkstall, ein verzaunter Ort, wo die Schafe gemolken werden.

Strun-

Digitized by Google

Strungáréţá, *f. pl.* ţe. Стрѹнгърѣ́цъ. *subst. ollula mulctoria:* fejőtsupor, - bögre: das Melkhaferl.

Strungu. *m. pl.* i. Стрѹ́нѹ.) *subst.*
Strunu. *m. pl.* i. Стрѹ́нѹ.)
tornus: esztergály: die Drechselbank.

Strutionu, *m. pl.* ni. Стрѹтїо́н. *subst. Struthio, Struthio camellus:* Strutz: der Strauß, oder Straußvogel.

Struţiu, Стрѹ́ц. *V.* Strúnu, séu: Strugu.

Ştucu. Щѹ́к. *V.* Ştiucu.

Ştufá, *f. pl.* fe. Щѹ́фъ. *subst. V.* Goşténá.

Stupá, *f. pl.* pe. Стѹ́пъ. *subst.* adeq: cálci: *stupa, stuppa:* szösz, tsepű: das Werk, Werg.

Stupariu, *m. pl.* rii. Стѹпа́рю. *subst. apiarius:* méhész: der Bienenwärter, Bienenziehen.

Stupiná, *f. pl.* ni. Стѹ́пинъ. *subst. apiarium, alvearium:* méheskert: der Bienengarten, Bienenort, Bienenstand, das Bienenhaus.

Stupu, *m. pl.* pi. Стѹ́п. *subst. alveus, alvear:* méhkas, méhköppű: der Bienenstock. *a Lat. stupa.*

Sturzu, *m. pl.* zi. Стѹ́рз. *subst.* o pasere: *Turdus:* Húrosmadár: der Krametsvogel.

Sucá. Сѹ́къ. *V.* Obicéiu.

Sucalá, *f. pl.* le. Сѹка́лъ. *subst. Rhombus textorius:* tsöllű, tsüllű: das Spulrad.

Sucecscu, cire, citu. Сѹче́ск, чи́ре, чи́т. *verb. act. verto, verso, torqueo, contorqueo, circumago:* tekerni, sodrani, fatsarni: drehen, umdrehen, wenden, winden, verdrehen. *Graeco* στρεφω, *verto, torqueo, flecto.*

Şuchiatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Шѹкїа́т, тъ. *adj. ventosus, vanus, levis:* szeles, szeleburdi, eszelős: windig, leichtsinnig.

Sucire, *f. pl.* ri. Сѹчи́ре. *subst. versatio, torsio, contorsio:* tekerés, fatsarás: das Drehen, die Wendung.

Sucitoriu, *m. pl.* rii. Сѹчито́рю. *subst.* 1) quarele sucesce queva: *torquens, versans:* tekerő, fatsaró: der, die Eewas drehet, wendet. 2) unéltá de sucitu aluatu, adeq: ínténzátoriu, druga: *cylindrus:* nyújtófa, tészta nyújtó: der Nudelwalker.

Sucitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Сѹчи́т, тъ. 1) *participium verbi* Sucescu. *V.* Sucescu. — 2) la ménte, adeq: ínvértitu: *praeposterus:* tekergős esző: verdreht, der Querkopf.

Suciturá, *f. pl.* ri. Сѹчитѹ́ръ. *subst. p. e.* de tábacu: *fasciculus tortilis:* egy fatsart tsomó: ein zusammgewundenes, oder geflochtenes Büschchen, z. B. Rauchtaback.

Suciu, *m. pl.* cii. Сѹ́чѹ. *subst.* adeq: blánariu, cojocariu: *pellio:* szőts, szűts: der Kirschner.

Sucná, *f. pl.* ne. Сѹ́кнъ. *subst. toga muliebris:* szoknya, rokoja: der Weiberrock. — sucnuţá: *dimin.*

Sucuescu, ire, itu. Сѹкѹе́ск, и́ре, и́т. *V.* Obicinuescu.

Sudalmá, *f. pl.* álmi. Сѹда́лмъ. *subst.* 1) *maledictum, convicium:* káromlás, káromkodás, szidkozodás: der Fluch, die Lästerung. 2) *V.* Infruntare.

Sudóre, *f. pl.* ori. Сѹдоа́ре. *subst. sudor:* ízzadság, veríték: der Schweiß. *Ital.* sudore.

Sudóré calului. Сѹдоа́рѣ ка́лѹлѹй, сѧѹ а̂ ка́лѹлѹй. o plantá: *Ononis spinosa, et mitis, Linn:* iglitze tövis, zanot: die Hauhechel.

Sudu, dare, datu. Сѹ́д, да́ре, да́т. *verb. act. sudo, adsudo:* ízzadni, verétékezni: schwitzen, schweißen. mai multe *V.* Asudu. *a Lat. sudo.*

Suduiu, ire, itu. Сѹ́дѹю, и́ре, и́т. *verb. act. maledico, convicior, blasphemo:* káromlani, káromkodni, szidkozodni: fluchen, lästern.

Digitized by Google

ſtern. 2) *V.* Infruntu, Probozescu.

Şuerare, *f. pl.* åri. Шшерáре. *subst. sibilatus, stridor:* süvöltés: das Ziſchen, Pfeifen. *a Lat. sibilare, per Metathesim.*

Şueråturå, *f. pl.* ri. Шшерaтýрa. *subst. sibilum, sibilus, sibilatus, stridor:* süvöltés, sivítás, fütyölés: das Ziſchen, Pfeifen.

Şueru, *m. pl.* re. *f.* Шшéр. *subst. sibilum, sibilus, stridor:* süvöltés, sivítás: das Pfeifen, Ziſchen.

Şueru, rare, ratu. Шшéр, рáре, рáт. *verb. act. sibilo, sibilum edo, strido:* süvölteni, sivítani: pfeifen, ziſchen.

Suferire, *f. pl.* ri. Сеферире. *subst. passio, perpessio, toleratio:* türés, szenvedés: die Duldung, Erduldung, das Dulden, Leiden, Ertragen. *item:* adeq: råbdare: *sufferentia, patientia, tolerantia:* szenvedés, türedelem: die Geduld.

Suferitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri *f.* re. Сефериторiю, тоáре. *adj. patiens, perpetiens, sufferens:* törő, türedelmes, szenvedő: geduldig.

Suferiu, rire, ritu. Сефéрiю, рúре, рúт. *verb. act.* 1) queva, adeq: pátimescu: *patior, perpetior, tolero, fero, perfero, suffero:* szenvedni, türni, kiállani: leiden, dulden, ausſtehen, ertragen, aushalten. — 2) pre quineva: *sustineo, probo, patior, fero:* kiállani, szenvedni valakit: leiden, ausſtehen, ertragen Jemanden. *a Lat. suffero. Ital.* ſofferire.

Suflare, *f. pl* åri. Сефлáре. *subst.* 1) *flatus:* fúvás: das Blaſen. 2) adeq: rěsuflare: *spiritus, respiratio, respiramentum:* lélekzés, lélekzet: das Athemholen, der Athemzug, das Athmen. *a Lat. suflo.*

Suflatu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Сефлáт, тз. 1) *participium verbi* Suflu. *V.* Suflu. 2) cu auru, cu argéntu. *V.* Auritu, Argénţitu. 3) de ménte. *V.* Sburdatu, Şuchiatu.

Sufleţé, *f. pl.* ele. Сефлèцѣ. o flóre: *V.* Clocoţelu.

Sufleţelu, *m. pl.* ele. Сефлецéл. *subst. animulus, animula:* lelketske: das Seelchen.

Sufletescu, *f.* téscå, *pl.* sci, *f.* sce. Сефлетúск, тéскъ. *adj. animam concernens:* lelki: die Seele betreffend. *p. e.* pástoriu sufletescu: *pastor animarum:* lelkipásztor: der Seelenhirt.

Sufleţescu, ţire, ţitu. Сефлецéск, цúре, цúт. *I. verb. activ.* pre quineva, adeq: însufleţescu: *animo, animam indo:* lelkesíteni, elevenîteni: beſeelen, belében, Leben oder Geiſt einhauchen. *II. neutr.* adeq: vieţuescu: *vitam transigo:* élni, éldegélni: leben, das Leben hinbringen.

Sufleţire, *f. pl.* ri. Сефлецúре. *subst. animatio:* lelkesítés: die Beſeelung, Belebung.

Sufleţitu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Сефлецúт, тз. *adj. animatus:* lelkes: beſeelet, belebet.

Sufleţitoriu, *m. pl.* rii. Сефлецитóрiю. *subst. animator:* lelkesítö: der da belebet.

Sufletu, *m. pl.* te. *f.* Сéфлет. *subst.* 1) quelu, que dá viaţå trupului: *animus, anima:* lélek: die Seele, der Geiſt. *p. e.* ş'au datu sufletulu: *animam edidit, efflavit:* kiadta a' lelkét: die Seele iſt ihm ausgefahren, er hat den Geiſt aufgegeben. — din, cu totu sufletulu: *exanimo, cordicitus:* tiszta lelkemből: von Grund der Seele. — pre sufletulu meu: (*formula affirmandi*): *ita vivam:* lelkemre: bey meiner Seele. — 2) adeq: conoscienţia sufletului: *religio, conscientia:* lelki ösméret: das Gewiſſen. — forå sufletu: *adj, irreligiosus:* rosz lelki ösméretű: ungewiſſenhaft. — 3) adeq: fiénţiå însufleţita, mai alesu cuvéntátóre, adeq: omu: *anima, homo:* lélek:

Digitized by Google

lek: die Seele. *p. e.* n'amu aflátu nequi unu sufletu a casá: *neminem (nullam animam) reperi domi:* senkit nem találtam otthonn: ich habe Niemanden, keine Seele zu Hause angetroffen. — 4) întru arátaré dragostii, dicemu cótrá vre unu obiectu, sufletul' meu! *mi anime! vel animule!* lelkem! mein Herz! oder Herzchen. — 5) copilu de sufletu: *filius adoptivus (adoptatitius):* fogadott gyermek: ein adoptirtes, aufgenommenes Kind.

Sufloiu, *m. pl.* ii. Сефлóю. *subst. follis:* fúvó: der Blasbalg.

Suflu, flare, flatu. Сéфла, флáре, флáт. *verb. act.* 1) ori cu gura, ori cu queva unéltá, séu despre véntu: *flo, sufflo:* fúni, fujni: blasen, wehen. — spre queva, séu quineva: *adflo, sufflo:* ráfúni: anblasen, anwehen. — suflu în laturi: *difflo:* szerte fúni: von einander blasen. — queva afará: *efflo:* kifúni: aushauchen. — în lóuntru: *inflo:* beléfúni: einblasen. — în susu: *sufflo:* felfúni: aufblasen. — suflá véntulu: *flat ventus:* fú a' szél: der Wind blaset, gehet, wehet. 2) adeq: résuflu: *spiro, respiro, spiritum duco:* lélekzeni, lehelleni: athmen, Athem holen. — spre quineva: *adhalo:* reá lehelleni: anhauchen. 3) suflu queva cu auru. *V.* Aurescu. — cu argéntu. *V.* Argéntescu. 4) queva máncare, séu beuturá, adeq: o înghitu cu graba: *velociter absumo:* hirtelen feltszapni, feldözsölni: etwas schnell aufschnappen. 5) mé suflu, îmi suflu nasulu, mucii: *me emungo, nares emungo:* az orrát kifúni, tisztítani: sich, oder die Nase schnäutzen, ausschnäutzen. *a Lat. sufflo. Ital.* soffiare.

Sufulcu, care, catu. Сефáлк, кáре, кáт. *verb. act.* 1) cámésé, séu altu vestmentu, adeq: résfrángu: *replico, retorqueo, surrsum distringo:* feltürni: aufstreifen, zurückschlagen. — 2) queva máncare, séu beuturá. *V.* Suflu Nro 4)

Sufulfu *m.* Сефáлф. *subst* o plantá, adeq: sulcinà, trifoiu mare: *Melilotus officinalis: Linn:* Sárkerep, somkórófü, Nagylóhere: der Steinklee.

Sugaciu, *f.* ce, *pl.* cii, *f.* ce. Сеráчю, чe. *adj. sugens, lactens:* mielu, edu, purcelu: *etc. subrumus:* tsetsemö, tsetsszapó: saugend. — séu *subst.* der Säugling.

Şugárelu, *m. pl.* le. Шеръíл. o plantá. *V.* Polaiu.

Sugariu, *f.* re, *pl.* ri, *f.* re. Серáрю, ре. *adj. V.* Sugaciu.

Şugaru, *f.* rá, *pl.* ri, *f.* re. Шеráр, ре. *adj. gracilis:* súgár: schlank.

Sugátoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Серзтóрю, тоáре. *adj. V.* Sugaciu.

Sugelu, *m. pl.* le. *f.* Сéюел. *subst. panaricium, paronychio, paronychium:* köröm méreg: der Wurm am Finger.

Sugere, *f. pl.* ri. Сéюере. *subst. suctus:* szopás: das Säugen.

Sughétoriu, *f.* tóre, *pl.* ri. Серзтóрю, тоáре. *adj. V.* Sugaciu.

Sughiţare, *f. pl.* ri. Сернцáрю.)

Sughiţatu, *m. pl.* uri. *f.* Сернцáт.) *subst. singultus:* tsuklás: das Schluken, Schluchzen. *a Lat. singultus. Ital.* singhiozzo.

Sughiţáturá, *f. pl.* ri. Сернцзтóрз. *idem.*

Sughiţu, ţare, ţatu. Сернц, цáре, цáт.)

Sughitu, tare, tátu. Сернт, тáре, тáт.) *verb. act. singultio:* tsuklani: schluchzen, schlucken. *Ital.* singhiozzare.

Sugná, *f. pl.* ne. Сéрна. *subst. toga muliebris:* szoknya, rókoja: der Weiberrock. — Sugniţá, *dimin.*

Su-

Digitized by Google

Sugrumare, *f. pl.* ári. Сѹгрѹмáре. *subst. strangulatio, suffocatio:* fojtás, fojtagotás: das Würgen, Ersticken, die Erdrosselung.

Sugrumátoriu. *m. pl.* rii. Сѹгрѹмътóрю. *subst. strangulator:* fojtagató: der Ersticker.

Sugrumu, mare, matu. Сѹгрѹ́м, мáре, мáт. *verb. act. strangulo, suffoco:* fojtani, megfojtani, fojtagotni: würgen, ersticken, erdrosseln.

Sugu, gere, suptu. Сѹ́г, ѱéре, сѹ́пт. *verb. act. sugo:* szopni: saugen. — sugu queva din dégete, adeq: scornescu: *confingo, comminiscor quidpiam:* az ujjából kiszopni (költeni, koholni) valamit: Etwas aus den Finger saugen, erdichten. *a Lat. sugo. Ital.* suggere.

Suguşu, şare, şatu. Сѹ́гѹш, шáре, шáт. *verb. act. V.* Sugrumu, Néduşescu.

Suire, *f. pl.* ri. Сѹи́ре. *subst. ascensio, adscensio:* hágás, felhágás, felmenetel: das Steigen, Aufsteigen.

Suişu, *m. pl.* uri. *f.* Сѹи́ш. *subst. clivus, acclivitas, adscensus:* hágó, kaptató: eine aufwärts gehende Höhe, der bergaufgehende Weg.

Suitu, *m. pl.* uri. *f.* Сѹи́т. *subst. V.* Suire.

Suiu, ire, itu. Сѹ́ю, и́ре, и́т. *I. verb. act.* queva, séu pre quineva: *sublevo, attolo, elevo:* felvinni, felemelni: aufheben, in die Höhe heben, aufhelfen, hinaufbringen = führen, oder tragen. *II. neutr.* suiu ínsumi: *vel recipr.* mé suiu: *scendo, ascendo, escendo, enitor:* hágni, felhágni, felmászni: steigen, aufsteigen, hinaufsteigen, = klettern, = klimmen. pre calu: *equum conscendo:* lóra felülni: zu Pferde aufsitzen.

Şuiu. Шѹ́ю. *subst.* o bólá: *Cancer:* fene: der Krebs. — quel' orbu, séu quarele se pune pre osu: *Arthritis:* Kösvény: die Gicht. — unii ínţelegu prin şuiu Podagra, *V.* Podagra.

Sulá, *f. pl.* le. Сѹ́лъ. *subst. subula:* ár, tör, török: die Ahle, Pfrieme.

Sulciná, *f. pl.* ne. Сѹ́лчинъ. *subst.* o plantá: adeq: trifoiu mare, *V.* Sufulfu.

Şuldeu, *m. pl.* dei. Шѹлдéѹ. *subst.* adeq: purcelu, séu epure din est' anu: *hornus, hornotinus:* süldö, ez idei: heurig.

Sulégeru, *f.* rá, *pl.* ri, *f.* re. Сѹлѣ́ѱер, ръ.)

Sulégetu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Сѹлѣ́ѱет, тъ.) *adj. subtilis, tenuis, gracilis:* vékony, súgár: dünn, schlank.

Şuléndrá, *f. pl.* dre. Шѹлѣ́ндръ. *subst.* adeq: fliórcá, buléndrá, haitá, *etc. lupa, meretrix, prostibulum, scortum, ambubaja:* szajha, ringyo, lotyó, kurva, gazaszszony: die Schiksel, Hure.

Şuleu, *m. pl.* lei. Шѹлéѹ. *subst.* unu pésce: *Lucio perca:* süllö: der Zunder, Landbarsch, Schiel.

Sulimánescu, nire, nitu. Сѹлимънéск, ни́ре, ни́т. *verb. act. fuco, infuco:* kendözni: schminken.

Sulimanu, *m. pl.* ni. Сѹлимáн. *subst. fucus, pigmentum:* kendözö, ortza festö: die Schminke.

Sulinariu, *m. pl.* ari. Сѹлинáрю. *subst. arbor juvenis procera:* egy magas fiatalfa: ein hoher junger Baum.

Suliţá, *f. pl.* ţe. Сѹли́цъ. *subst. hasta, jaculum:* dárda: der Wurfspieß.

Sumá, *f. pl.* me. Сѹ́мъ. *subst. summa:* suma: die Summe.

Şumá, *f. pl.* me. Шѹ́мъ. *subst.* 1) *V.* Sumá. — 2) quaré súntu datoriu a o plátì sudiţi quáruiva bonu domnescu, adeq: tacsá: *taxa:* taksa: die Taxe.

Sumanu, *m. pl.* ni. Сѹмáн. *subst.* adeq: çundrá, zeche: *sagum:* szokmány, tzondra: ein grober Bauernrock, Bauernkittel, die Seke.

a

Digitized by Google

a Lat. subminia, etc. Plaut. in Epid.

Şumenescu, nire, nitu. Шѹменéск, нúре, нúт. *verb. neutr.* mé şumenescu: *inebrior:* megittasodni: vom Wein benebelt werden, einen Rausch bekommen.

Şumenu, *f.* ná, *pl.* ni, *f.* ne. Шѹмéн, нъ. *adj. inebriatus, ebrius, potus:* ittas, boros: berauscht, vom Wein benebelt.

Sumeţescu, ţire, ţitu. Сѹмецéск, цúре, цúт. *verb. neutr.* mé sumeţescu: 1) adeq: mé íncredu: *subnitor, praesumo, arrogantia efferor:* kevélykedni, magát elhinni, elbízni: sich zuviel zutrauen, sich zuviel herausnehmen, zu viel erlauben, auf sich zuviel bauen. — 2) adeq: índreznescu orbesce: *temerarie ago, vel audeo:* vakmeröskedni, agyaskodni: verwegen seyn, oder handeln, sich vermessen. *a Lat. subnitor,*

Sumeţescu, *f.* ţéscá, *pl.* sci, *f.* sce. Сѹмецéск, цѣ́скъ. *adj. V.* Sumeţiu.

Sumeţie, *f. pl.* ţii. Сѹмецíе. *subst.* 1) *subnixio, arrogantia, elatio:* bizakadás, kevélység: der Stolz, die Vermessenheit, das zu große Zutrauen zu sich. 2) adeq: índrésnire órbá: *temeritas:* vakmerőség: die Keckheit, Verwegenheit. *a Lat. subnixio.*

Sumeţiu, *f.* méţá, *pl.* ţi, *f.* ţe. Сѹмéц, мѣ́цъ. *adj.* 1) adeq: íncredutu: *subnixus, arrogans, elatus:* meghitt, magában bízó, magáról sokat tartó, kevély: der sich wider die Gebühr Etwas herausnimmt, vermessen, sich viel zutrauend. 2) adeq: índrézneţu cu orbire: *temerarius:* vakmerő: verwegen, keck.

Sumuţiu, ţare, ţatu. Сѹмѹ́ц, цáре, цáт. *verb. act. p. e.* pre cánii, *V.* Amuţiu.

Sunátóre, *f. pl.* ri. Сѹнътоáре. *subst.* o plantá: altmintr: Sánitóre: *Hypericum perforatum, Linn:* Tsengőfü: die Johannispflanze, das Hexenkraut.

Sunátoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Сѹнътóрю, тоáре. *adj. sonans, sonorus:* hangos, hangzó: klingend, ertönend, schallend.

Şuncá, *f. pl.* ce. Шѹ́нкъ. *subst. petaso, perna:* sónka, sódor: die Schinke, Hamme, der Schunken, Schinken.

Sunetu, *m. pl.* te, séu: uri. *f.* Сѹ́нет. *subst.* 1) *p. e.* quáruiva clopotu, cétheri, *etc. sonus, sonitus:* hang, hangzás, zengés, szó: der Ton, Schall, Klang. — 2) aquáriiva cárţi, porunci, adeq: cupréndere: *complexus, sensus, sententia:* értelme valamelly irásnak, parantsolatnak, *etc.* der Laut, Inhalt. 3) adeq: véste: *nuncius:* hír: die Nachricht, der Wind. *p. e.* miau venitu sunetu. *nuncium accepi:* híremre esett: ich habe Nachricht (Wind) bekommen. *Ital.* suono.

Sủntu, a fi, fostu. Сѫ́нт, а̂ фѝ, фóст. 1) *sum:* lenni (vagyok): seyn, (ich bin). séu: *existo:* lenni: existiren, seyn, sich befinden. — sủntu de facié: *adsum:* ott lenni, jelen lenni: da seyn, gegenwärtig seyn. — sủntu depártatu, nu sủntu de facié: *absum:* távol lenni: nicht da seyn, entfernt seyn. — sủntu ín lóuntru: *insum:* benne lenni: darinn seyn, sich darinn befinden. — sủntu íntrá quariiva, séu queva: *intersum:* közötte lenni: dazwischen seyn. — sủntu preste quineva, séu queva: *p. e.* preste unu ţénutu, o óste, *etc. praesum:* elöljáró lenni: vorstehen, vorgesetzet seyn. — sủntu de desuptu: *subsum:* alatta lenni: darunter seyn. — sủntu pre désupra, adeq: íntrecu: *supersum, residuus sum:* több lenni: übrig seyn. — sủntu cuiva de béne, de folosu: *prosum:* hasznára lenni, használni: nützen, nützlich, zuträglich seyn. — sủntu cuiva de réu, séu de stricare:

Digitized by Google

care: *obsum:* ártani, káráralenni: schaden, hinderlich, schädlich seyn. — nu súntu, adeq: lipsescu: *desum:* nintsen: fehlen, nicht seyn. *p. e.* nu éste prileju, occasie: *deest occasio:* nintsen alkalmatosság: es ist keine Gelegenheit. 2) ími éste queva, adeq: amu vreo nevoe: *malo quopiam laboro:* bajom vágyon: es ist mir (fehlt mir) Etwas. *p. e.* que ţi (que ţi e) de plángi? *quid tibi est, cur fles?* mi bajod vagyon, miért sirsz? was fehlt dir, warum weinst du? — que iau fostu lui Petru de au muritu? *quo morbo exstinctus est Petrus?* miben hólt meg Péter? mi baja vólt Péternek? was hat dem Peter gefehlt? *etc.* 3) ími éste queva, adeq: ími ajunge: *satis habeo, mihi sufficit:* elegem vagyon, kijövek: auskommen, genug haben. *p. e.* bani aquesté abé ími voru fi de cale: *pecunia haec vix sufficiet ad iter?* ez a' pénz nehezen lesz elég, az útra: dieses Geld wird kaum zur Reise hinreichen. 4) ími éste de quineva, séu queva, adeq: ími pasá: *V.* Pasá. *imperson: p. e.* nu mi é de téne: *non laboro de te, non curo te:* nem gondolok véled: ich schere mich nicht um dich.

Sunzuéná, *f. pl.* ne. Сѹнзѹѣ́нъ. *subst. V.* Sánzuéná.

Sunu, nare, natu. Сѹ́н, на́ре, на́т. *verb. neutr.* 1) vre unu clopotu, glasu, *etc. sono, sonitum edo:* hangzani, zengeni, szóllani: tönen, klingen, schallen, lauten, ertönen, erschallen. 2) vreo poruncá, vreo scrisóre: *sono, habeo:* szóllani: lauten. *Ital.* sonare.

Suórá, *f. pl* re. Сѹоа́ръ. *subst. axilla:* hónaly: die Achsel. — suptu suórá: *cavum infra axillam (subalare):* hónalyalatt: die Achselhöhle.

Supá. *f.* Сѹ́пъ. *subst.* adeq: zamá: *jus, jusculum:* leves: die Suppe. *Gall.* soupe.

Şupariu, *f.* re, *pl.* rii. Шѹпа́рю̆, ре. *adj.* adeq: poravu: *ferus, ferox, petulans:* vad, szilaj, pajkos: wild, muthig, muthwillig.

Supáru, rare, ratu. Сѹ́пър. *et deriv. V.* Supéru.

Supéráciosu, *f.* ciósá, *pl.* şi, *f.* se. Сѹпъръчо́с, чоа́съ. *adj. ad moerorem proclivis:* könyen búsúló: zur Traurigkeit geneigt, der sich Alles zu Herzen nimmt.

Supérare, *f. pl.* ári. Сѹпъра́ре. *subst.* 1) adeq: íntristare, méhnire: *tristitia, moeror, moestitia, dolor:* bú, búsúlás, búsongás, szomorúság, keserüség: der Kummer, Schmerz, die Traurigkeit, Betrübniß. — 2) adeq: baiu, nevoe, íntémplare, tristá: *molestia, miseria, calamitas:* baj: das Ungemach. *p. e.* amu o supérare: *molestia quadam vexor:* egy bajom vagyon: ich habe ein Ungemach.

Supératu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Сѹпъра́т, тъ. *adj. tristis, moestus, moerens, dolens:* bús, szomorú, keserves: traurig, betrübt.

Supéru, rare, ratu. Сѹ́пър, ра́ре, ра́т. *I. verb. act.* pre quineva: *contristo, moesto, moestifico, tristitia (dolore) adficio:* búsítani, keseríteni, szomorítani: betrüben, traurig (betrübt) machen. *II. neutr.* mé supéru: 1) adeq: mé cuprénde íntristaré: *tristor, contristor, moerore (dolore, tristitia) adficior:* búsúlni, búsongani, keseregni, szomorkodni: sich betrüben, bekümmern, traurig werden. 2) asupra cuiva: *indignor, irascor cuipiam:* megneheztelni, megharagudni valakire: zürnen, böse werden auf Jemanden. *a Lat. subirascor.* mé supéru, *Cic.*

Şu-

Digitized by Google

Supţiere, *f. pl.* ri. Genuïĭ̈ɐ)
Supţietură, *f. pl.* i. Genuïĭ̈ɐtɜ̈ʁa) *subst. extenuatio*; vékonyítás; die Verdünnung.
Supţiezu, ére, atu. Genuïĭ̈z, é̈ɐ, ắt)
Supţiiu, ére, atu. Genuïĭ̈o, é̈ɐ, ắt) *verb. activ. tenuo, adtenuo*: vékonyítani: verdünnen, dünn machen. — mĕ supţiiu; *adtenuor, extenuor*; vékonyodni: dünn werden.
Supţire. Genuï̈ɐ. *I. adj. unius termin.*: 1) vre unu toégu, lemnu, omu, firu. *etc.* séu altu trupu intregu: *substilis, tenuis, gracilis*: vékony; dünn, zart, ſchmächtig. — 2) zamă, cernélă, séu altu trupu curghétoriu: *tenuis, dilutus*; híg: dünn. 3) avére, bani, máncare; adeq. mistreţu, sprintenu: *parcus, tenuis*; vékony, híg: karg, knapp. *II. adv.* 1) *tenuiter, subtiliter*: vékonyan: dünn, zart, fein. 2) *dilute, tenuiter*: hígan: dünn. — 3) *parce, tenuiter*: vékonyan, hígan, karg. — subţirelu, *f.* ré, *pl.* ei, *f.* ele. *dimin.*: *a Lat. subtilis. Ital.* sottile.
Suptóe, *f.* Genɜ̈́. *subst. trabs fundamentalis domus*: háztalpfája: die Grundſohle des Hauſes.
Suptu. Gẽnt. *praepos.* 1) *sub. subter, infra*; alá, alatt: unter, unten. — suptu mésă; *sub mensa*: az asztal alatt; unterm Tiſche. — 2) adeq. intr' aquela témpu: *super, inter, in*; alatt, felett: über, während. — *p. e.* suptu tótă Lythúrgia au cántatu: *super tota Lyturghia, etc.* az égész mise alatt, *etc.* während der ganzen Meſſe, *etc. Ital.* sotto.
Suptu suóră, *f. pl* i. Gẽnt coắpz. *subst. cavum subalare* (*infra axillam*): hónaly alatt: die Achſelhöhle.
Supu. Gẽn. *praepos*: *V.* Suptu.
Supuiu, punere, pusu. Genẽw, nẽnɐɐ, nẽt. *verb. activ. suppono, subjicio, subigo*: alája vetni, hodaltatni: unterwerfen. *item. V.* Smerescu. *Ital.* supporre.
Supunere, *f. pl.* i. Genẽnɐɐ. *subst. subjectio, subactio*: alája vetés, hodolás, hodoltatás: das Unterwerfen, die Unterwerfung. *item*: *V.* Smerenie.
Supunu, nere, pusu. Genẽw, nẽnɐɐ, nẽt. *verb. activ. V.* Supuiu.
Supusu, *f.* să, *pl.* şi, *f.* se. Genẽt, tz. *adject. subjectus, subactus*: quáriiva patimi; *obnoxius*: alája vettetett, alatta való: unterthan, unterworfen.
Şură, *f. pl.* e. Ilẽpa. *subst. horreum*: tsűr: die Scheuer, Scheune, der, das Stadel. — şură mică; *horreolum*; kis tsűr; eine kleine Scheuer. que sé află in şură; *adj. horreaticus*: tsűrbentaláltató: in der Scheune befindlich. — pástoriul' şurii. *V.* Şurariu.
Şurariu, *m. pl.* ii. Ilepáp. *subst. horrearius*: tsűrpásztor, tsűrbíró: der Scheuermeiſter, Scheuerauffeher.
Suratá, *f. pl.* e. Gepắtz. *subst. soror, amica*; barátné: Schweſter, Freundinn.
Surcelu, *m. pl.* cele, *f.* Gepчĭa. *subst.* adeq. gáteju: *creminum, sarmentum, surculus aridus*; aszszú ág, száraz kis fa: ein dürres Stück Holz, das Reisholz. *a Lat. surculus*, adeq. surcelu, gáteju, *Plin. H. N. X.* 2).
Surdancu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Gepдắnk, kz)
Surdateeu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Gepдắtɜk, kz) *adj. surdaster, subsurdus*: siketes, nagyot halló: etwas taub.
Surdu, *f.* dă, *pl.* ḑi, *f.* de. *adj. surdus*: siket, süket: taub. codru surdn: *saltus densissimus*: egy igen sürűrejték erdő: eine dichte

te Waldung. *a Lat. surdus. Ital.* sordo.

Surducă, *f.* Сордѣкъ. *subst. i. e.* coţcă, loptă: *sphaerula, pila lusonia*: lopta, labda: der Ball.

Surétiu. Сорѣ́тїю. *V.* Culesu de vii.

Surgunescu, nire, nitu: Сорговѣ́скъ, ни́ре, ни́т. *verb. activ. ejicio, extermino, in exilium mitto, relego*: számkivetni: aus dem Lande verbannen, verweiſen, in's Exilium jagen.

Surgunire, *f. pl.* i. Сорговни́ре. *subst. exilium*: számkivetés: die Verbannung, Landesverweiſung, das Exilium.

Surgunitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Сорговни́т, тъ)

Surgunu, *f.* nă, *pl.* ni, *f.* ne. Сорго́нъ, нъ) *adj. exsul, exul, patria pulsus*; számkivetett: verbannt, vertrieben, der Exulant.

Şuriţă, *f. pl.* ţe. Шорѝцъ. *horreolum*: kis tsür: eine kleine Scheuer (Scheune), *dimin.*

Surlă, *f. pl.* e. Сóрлъ. *subst. tibia*: síp: das Pfeifenrohr.

Şurluescu, ire, itu. Шорлѣ́скъ, и́ре, и́т. *verb. activ.* 1) queva vasu de lemnu, vreo mésă *etc.* cu aréná. *V.* Arinezu. 2) pre quineva, *V.* Spălu I. Nro. 2)

Surmanu. Сормáн. *V.* Sirimanu.

Surpare, *f. pl.* ări. Сорпáре. *subst. demolitio, destructio, eversio, excisio*: omlás, öszveomlás, lerontás: die Zerſtörung, das Zuſammenfallen, der Sturz.

Surpătoriu, *m. pl.* ri. Сорпъторїю. *subst. eversor, destructor, demolitor*: lerontó: der Zerſtörer, Niederreißer.

Surpătură, *f. pl.* ri. Сорпътóръ. *subst. ruina, labes*; düledék: der Sturz, Verfall, die Ruine.

Surpu, pare, patu. Сóрпъ, пáре, пáт. *verb. activ. diruo, demolior, destruo, everto, subverto, subrumpo*: lerontani, leszakastani, ledülteni: einreißen, niederreißen, — mé surpu: *labor, collabor, corruo, destruor*: öszveomlani, egybedölni, leromlani: einfallen, zuſammenfallen, zuſammenſtürzen, verfallen. *a Lat. subrumpo.*

Şurţă, *f. pl.* e, séu: Şurţu, *m. pl.* i. Шóрцъ, cas Шóрц. *subst. praeligamen, subligar, subligaculum, munitura, vulgo: antipendium*; elökötő, előruha, suitz: die Schürze, das Vortuch.

Surucluescu, ire, itu. Сорокласкъ, и́ре, и́т. *verb. neutr.* mé surucluescu: *ad egestatem, angustias adducor*: megszorúlni: in die Noth kommen, in die Nothwendigkeit verſetzt werden.

Surumănie, Surumanu, *V.* Sirimănie, Sirimanu.

Surupu, pare, patu. Сорóп. *et deriv. V.* Surpu.

Surzuescu, ire, itu. Сорзѣ́скъ, и́ре, и́т. *verb. act.* 1) adeq. adaogu: *augeo, adaugeo, addo, superaddo*: hozzá adni, megszerezni: dazu geben, darauf geben. — 2) adeq. quéştigu, agonisescu: *quaero, adquiro, paro, comparo, lucrifacio*: megszerezni, szerttenni: erwerben, anſchaffen.

Surzuire, *f. pl.* i. Сорзи́ре. *V.* Adăogere.

Susaiu, *m.* ii. Сусáю. *subst. Sonchus oleraceus, Linn*: Nyulkáposzta, Disznókáposzta, pimpókákalitz: die Saudiſtel, Leberdiſtel, kohlartige.

Susaiu de pădure. Сусáю де пъдúре. adeq. tălhăré, crestăţeă: *Pernanthes muralis, Linn*: Sebfü, tolvaj sebfü: der Mauerbergſattich.

Suséiu, *m. pl.* ii. Сусéю. *subst.* adeq. coşériu, hămbariu: *camera, arca frumentaria*: hambár, szuszék, búzakas: der Getreidekaſten.

Suspinare, *f. pl.* ări. Суспинáре. *subst. suspiratio, gemitus*: fohászkodás: das Seufzen. *Ital.* sospiro.

Suspinu, *m. pl.* ne, séu: nuri, *f.* Суспи́н. *subst.* 1) adeq. oftare;

Digitized by Google

suspirium, *gemitus*: sohajtás, fohászkodás: der Seufzer. — 2) o bólá, adeq: nédușalá la peptu: *Asthma*, *angustia spiritus*: fúladás, fúladazás, nehézlehellés: die Engbrüstigkeit, der Dampf. — cu suspinu, *adj. asthmaticus*: fúladás, pihegős, nehézlehellésű: engbrüstig, dämpfig.

Suspinu, nare, natu. Сѹспи́н, на́ре, на́т. *suspiro*, *gemo*: sohajtani, fohászkodni: seufzen. *Ital.* sospinare.

Susuiu. Сѹсѹ́ю. *V.* Suséiu.

Șuștacá, *f. pl.* ci. Шѹща́къ. *subst. V.* Dutcá. Nro. 1)

Șustariu, *m. pl.* ri. Шѹща́рю. *subst. mulctra*, *mulctrum*: fejősajtár: das Melkgeschirr, Melkfaß. — Șuștárelu, Șuștárasu. *dimin.*

Șuștériu. Шѹщѣ́рю. *idem.*

Sutá, *f. pl.* te. Сѹ́тъ. *subst. numer. centum*: száz: hundert. — quóte o sutá, séu o sutá de ínși: *centeni*: százszáz, százon: zu hundert, je hundert, ihren hundert, hundertweise. — al sutálé: *numer: ord*: *centesimus*: századik: der hunderte, hundertste. — a suta órá: *centesimum*, *centesimo*: századszor: hundertstens, zum hundertsten Male. — de o sutá de ori: *centies*: százszor; hundertmal. — cu o sutá de capete: *adj. centiceps*: százfejű: hundertköpfig. — cu o sutá de ochi: *centoculus*: százszemű: hundertäugig. — cu o șutá de máni: *centimanus*: százkezű: hunderthändig. — cu o sutá de picióre: *centipes*: százlábú: hundertfüßig. — de o sutá de anni: *centenarius*, *centum annorum*: száz esztendös: hundertjährig. — que cuprénde in séne o sutá: *centenarius*: százból álló: aus hundert bestehend. — de o sutá de libre: *centenarius*: száz fontos (mázsás): hundertpfündig. — que are o sutá de foi (frunde): *p. e.* trandafirulu: *centifolius*: százlevelű: hundertblätterig. — que are o sutá de noduri: *p. e.* vreo érbá: *centinodius*: százbogú (götsű): hundertknotig. — cu o sutá de gráunțe, *p. e.* vre unu spicu: *centigranius*: százmagvú: hundertkörnig.

Sutașu, *m. pl.* și. Сѹта́ш. *subst. Centurio*: Százados, Kapítány: der Hauptmann.

Șutehaza, mai béne: casá de coptu páne: *subst. domus pistoria*; sütűház: das Backhaus.

Șuteu, mai béne coquátoru de páne: *pistor*: kenyér sütő: der Bäcker.

Șutu, *f.* tá, *pl.* ți, *f.* te. Шѹ́т, тъ. *adj. haud cornutus*, *cornibus destitutus*: szarvatlan, suta: ungehörnt.

Sủu, *f.* Sà, *pl.* Sủi, *f.* Sale. Сѹ́ѹ, Са. adeq, al' sủu, a sà: *suus*, — *a* — *um*, *vel*: (*sa*, *sum*) övé: sein.

Șuváru, *m.* Шѹва́р. *locus arundinosus*: nádas, nádashely: ein schilfichter (mit Rohr bewachsaner) Ort.

Șuváescu, ire, itu. Шѹвъе́ск, и́ре, и́т. *V.* Șovéescu.

Suvéicá, *f. pl.* ci. Сѹвѣ́йкъ. *subst. radius texterius*: vetélő: das Weberschiffchen.

Suvulcu. Сѹвѹ́лк. *V.* Sufulcu.

Șvabu, *m. pl.* bi. Шва́б. *subst. Svevus*: Sváb: der Schwabe. — Șvábescu, béscá: *adj. svevicus*: schwäbisch. — Țére svábéscá; *Svevia*: Sváb Ország: Schwaben.

Șvaițu. Шва́йц. *Helvetia*: Svajtz Ország: die Schweiz.

Svátuescu, Svátuire, Svatu: *V.* Sfátuescu, *etc.*

Sveclá. Свѣ́клъ. *V.* Sfeclá.

Svégnescu, nire, nitu. Свъгне́ск. *V.* Sbúgnescu.

Svéntatu, *f.* tá, *pl.* ți, *f.* te. Свънта́т, тъ. *adj.* adeq. sbicitu: *siccus*, *siccaneus*, *exsiccatus*; szikkadt, száraz: trocken, ausgetröcknet.

Svéntu, tare, tatu. Свѣ́т, та́ре, та́т. *verb. activ.* 1) adeq. portu,

tu, scuturu prin véntu, *p. e.* vre unu şomoégu de paie, qua sí se aprendá, *etc. ventilo, vibro, agito:* forgatni: schwenken, schwingen. — 2) adeq. sbicescu, uscu la véntu: *ope vetni exsicco, eventilo:* kiszelöztettni: auslüften, an der Luft tröcknen. — 3) queva máncare, séu beuturá, de unde *V.* Suflu. Nro. 4)

Svérgolescu, lire, litu. Сверголе́ск, ли́ре, ли́т. *verb. activ.* mé svérgolescu: *me jacto, projicio:* hánykódni, hánykolodni: sich herumwerfen.

Svérlescu, lire, litu. Свърле́ск, ли́ре, ли́т. *verb. activ.* 1) adeq. aruncu, çipu: *jacio, jacto, mitto:* hányni, vetni, hajtani, lökni, dóbni, hajigálni: werfen schmeißen. *Composita. V.* Aruncu. 2) cu piciorulu (despre óre quareleva callu): *calcitro, calces remitto:* rugni, rugdosni, kirugni: ausschlagen. — 3) de páméntu, *p. e.* óre quareleva calu pre cáláraşul' sủu: *sterno, dejicio:* levetni: herunter (zu Boden) werfen.

Svérligá, *f. pl.* ge. Свърли́гъ. *subst.* unu péşce: *Gobbius:* Vágóhal: die Grundel.

Svérlire, *f. pl.* ri. Свърли́ре. *subst. jactio, jactus, jaculatio:* vetés, hányás, dobás, lökés: das Werfen, Schmeißen. — cu piciorul': *calcitratus:* rugás, rugdosás: das Ausschlagen mit der Ferse.

Svérliturá, *f. pl.* ri. Свърлитѹ́ръ. *subst. jactus:* vetés, tökés: der Wurf.

Svérliu, lire, litu. Свъ́рлю, ли́ре, ли́т. *V.* Svérlescu.

Svéşnicu, Svétnicu. *V.* Sféşnicu, Sfétnicu.

Svocotescu, tire, titu. Свокоте́ск, ти́ре, ти́т. *verb. neutr. p. e.* sángele in véne: *palpito, trepido, mico:* dobogni, verni: klopfen, pochen.

Svocotire, séu: Svocotiturá, *f. pl.* ri. Свокоти́ре, сає: Свокотитѹ́ръ. *subst. palpitatio, micatio, trepidatio:* dobogás: das Klopfen, Pochen.

Svornicu, *m. pl.* ci. Сво́рник. 1) *V.* Dvornicu. 2) la vreunu ospéţu: *Orator:* szószóló: der Redner.

Svornicie, *f. pl.* cii. Сворничіе: *V.* Dvornicie.

Svúgnescu, nire, nitu. Свъгне́ск, ни́ре, ни́т. *V.* Svocotescu.

Sympathie, *f. pl.* ii. Симпатіе. *subst. Sympathia:* véle való fájdalom termiszeti megindúlás: Mitleiden, natürliche Neugung zur angebornen Liebe und Freundschaft. *a Graeco.* συμπαθεια.

Digitized by Google

T.

Ta. Тъ. *genus femin, pronominis possess.* tŭu *tua:* tied: deine. *V.* Tŭu.

Tábácariu, *m. pl.* i. Тъбъкáрю. *subst.* 1) adeq. negoţitoriu de tábacu: *negotiator nicotianae:* dohány, vagy tabákáros: der Tabakshändler. — 2) adeq. Tábácasu — Tábácariţá, *femin.*

Tábácaşu, *m. pl.* i. Тъбъкáш. *subst.* 1) cu pipa, adeq. pipaşu, duhánaşu: *ducens fumum nicotianae, vulgo: fumator, fumigator:* dohányos: der Tabaksraucher. 2) quarele trage pre nasu: *utens pulvere nicotianae, vulgo: sumptor tabacae:* tubákos: der Tabaksschnupfer.

Tábácescu, cire, citu. Тъбъчéск, чúре, úт. *verb. act.* adeq. fum': *duco fumum nicotianae, vulgo: fumo, fumigo:* dohányozni, pipázni: Tabak rauchen.

Tábácherie, *f. pl.* ii. Тъбъкерíе)
Tábácherniţá, *f. pl.* ţi. Тъбъкéрницъ) *subst. theca pulveris nicotianae, vulgo: pixis tabacaria:* pixis, piksis, tubáktartó: die Dose, Tabaksdose. *Gall.* tabatiére.

Tábacu, *m.* Тъбáк. *subst.* érbá nicoţianá: 1) in frunḑá: *Nicotiana tabacum, Linn:* Dohány: der Tabak, Rauchtabak. 2) mîruntu, séu de trasu pre nasu: *nicotiana sternutatoria, vulgo: tabaca sumptoria:* tobák, tubák, portubák: der Schnupftabak. *a Lat. tabacum. Ital.* tabacco. *Gall.* tabac.

Tábacu rótundu, séu turcescu. Тъбáк рътýнд, сáв тврчéск. *subst.* (tutuniţá): *Nicotiana rustica Linn:* török dohány, bassa dohány: der kleine (türkische) Tabak.

Tábálusá, *f. pl.* e. Тъбълýшъ. *subst.* adeq. cáţelusá: *catella, canicula:* egy kis nöstény eb: eine kleine Hündinn, die Betze.

Tábancu, *m. pl.* ci. Тъбáнк. *subst.* *V.* Argisitoriu.

Tabérá, *f. pl.* i. Тáбъръ. *subst.* 1) *castra:* tábor: das Lager, Feldlager. 2) adeq. óste: *exercitus, copiae:* hadi sereg: die Truppen, die Armee. 3) adeq. bátae, résboiu: *bellum:* had, báború, hartz: der Krieg, das Feld. — mergu la tabérá: *in bellum eo:* háborúba menni: zu Feld gehen. 4) adeq. mulţime, térlá, sdróe: *caterva, multitudo, ilias:* sokoság, tsoport, sereg: der Haufen, die Schaar.

Tábérénu, *m. pl.* i. Тъбърéн. *subst.* *miles:* katona, bajnok: der Soldat, Kriegsmann.

Tábéréscu, ríre, rítu. Тъбъръ́ск, ръ́ре, ръ́т. *verb. act. castra metor, castra pono (loco, constituo, facio):* táborozni, táborba szállani: lagern, Lager aufschlagen. — despre unu om', séu puçini (a fórá de résboiu): adeq. mé aşeḑu: *sternor, consido:* megszállani, telepedni: sich lagern, niederlassen.

Tablá, *f. pl.* i. Тáблъ. 1) de scrisu: *tabula, abacus:* tábla: die Tafel. 2) de coquináritu: *abacus coquinarius:* szakáts tábla: der Küchentisch. — 3) de lemnu la vreo feréstrá: *foricula, valva lignea*

Digitized by Google

nea fenestrae: külső fa táblája az ablaknak: der Fensterladen. — 4) sfatul' quáruiva ţénutu: *Consilium, Magistratus, Senatus:* — a quaruiva Comitatu: *Officiolatus:* Tanáts, itélő szék: der Rath, das Gericht. *p. e.* Tabla cráéscá: *Tabula regia:* Királyi tábla die Königliche Gerichtstafel. *Hisp.* la tabla.

Táblaşu, *m. pl.* i. Тъблáш. *subst.* adeq. Boériu, séu Judecátoriu la vreo tablá: *Assessor, Judex:* Itélő: der Beysitzer, Assessor.

Tabliţá, *f. pl.* e. Тъблúцъ. *diminut. tabella, abaculus:* táblátska; kis tábla: das Täfelchen.

Tácátoriu, *f.* tóre, *pl.* i, *f.* e. тъкътóрю, тоáре. *adj. tacens, tacibundus:* halgató: schweigend, verschwiegen.

Técére, *f. pl.* i. Тъчéре. *subst. taciturnitas, silentium:* halgatás: das Schweigen, Stillschweigen; auch die Verschwiegenheit. *Ital.* tacere, *silentium.*

Táciune, *m. pl.* i. Тъчóне. *subst. V.* Ticione.

Tacsá, *f.* e. Тáксъ. *subst. taxa:* taksa: die Taxe.

Tácşulá, *f. pl.* i. Тъкшóлъ. *V.* Páşchiulá.

Tacu, tácére, cutu. Тáк, тъчéре, кóт. *verb. act. taceo, conticeo, sileo:* halgatni, elhalgatni: schweigen, verschweigen, stillschweigen, das Maul halten. *Ital.* tacere, *silere.*

Tácutu, *f.* tá, *pl.* i, *f.* Тъкóт, тъ. *adj.* 1) adeq, táinuitu, que nu éste spusu, séu véditu: *tacitus, occultus:* titkos, halgatásban tartott: verschweigen, heimlich. 2) inchisu, quare tace: *tacitus, tacibundus, taciturnus:* halgató: stillschweigend, verschweigen. *Ital.* tacito.

Táére, Táetoriu, Táétu, Táeturá *V.* Táiére.

Tafétá, *f. pl.* i, séu, e. Тáфътъ. *subst. taffetum:* tafota: der Taffet, oder Tafent.

Tágérţá, *f. pl.* ţe. Тъгéрцъ. *subst.* 1) adeq. straiţá: *pera:* tarisznya: der Tornister, die Reisetasche. 2) adeq. hainá, imbrácáménte. *vestis, amictus, habitus:* öltözöt, köntös, ruha, gunya: das Kleid, die Kleidung.

Tágérţu, ţare, ţatu. Тъгéрц, цáре, цáт. *V.* Héçéescu.

Taicá, *m. pl.* i. Тáйкъ. *subst. pater, parens, genitor:* atya, apa: der Vater, Papa. *V. etiam.* Tatá.

Táicuţu, *m. pl.* i. Тъйкóц. *diminut. tatula:* apoka: Vaterchen, Papachen.

Táiére, *f. pl.* i. Тъïéре. *tubst. sectio, amputatio, scissio, caesio:* vágás: das Schneiden, Hauen. — a capului: *amissio (privatio) capitis, decollatio:* fővétel: die Enthauptung. — taiére impregiuru: *circumcisio:* környül metélés: die Beschneidung. *It.* taglia, *caedes.*

Táieţei. Тъецéй. *pl. turunda, vulgo: funduli:* laska, metélt: die Rudeln.

Táieţelu. Тъецéл. séu mai vírtosu:

Táietoriu, *m. pl.* i. Тъетóрю. *subst.* 1) quarele taie queva: *sector, caesor, scissor, amputator:* vágó: der Schneider, Hacker. — *p. e.* táietoriu do lemne: *lignicida:* favágó: der Holzhacker, Holzhauer, Holzschläger. 2) trunchiul' pre quarele se taie lémne: *truncus, incus scissilium, (sectilium, vel caedendis lignis):* favágó tőke, favágitó: der Hauklotz, Hackklotz. *Ital.* tagliatore.

Táiétu, *f.* tá, *pl.* i, *f.* e. Тъáт, тъ. *adj. caesus, sectus, scissus, amputatus:* vágott, vágatott: geschnitten. — impregiur: *circumcisus:* könnyül metéltetett: beschnitten.

Táieturá, *f. pl.* i. Тъетóръ. *subst. caesura, sectura:* vágás: der Schnitt. — érba táieturii, adeq. Betonicá: *Betonica officinalis Linn*

Digitized by Google

Linn. Sebfű, Betonika: die Betonik, Betonie, das Zehrkraut. *Ital.* tagliatura.

Tainá, *f. pl.* i. Тáйнъ. *subst.* 1) adeq. lucru ascunsu, mysteriu: *mysterium, res occulta, arcana:* titok: das Geheimniß, die Heimlichkeit. — in tainá: *adv: clam, occulte, arcane, tecte.* titkon: heimlich, in Geheim. — de tainá: *adj. arcanus, secretus, occultus:* titkos: heimlich, geheim. 2) a Bisericii: *Sacramentum:* Szentség: das Sacrament.

Tainicu, *m. pl.* ci. Тáйникъ. *subst.* adeq. prétenu fórte incredutu, cui ise incredénţézá tóte tainele: *intimus, familiaris:* belső, meghitt baratt: der geheimſte, vertrauteſte Freund.

Tainicu, *f.* că, *pl.* ci, *f.* ce. Тáйникъ, къ. *adj.* 1) adeq. de tainá: *arcanus, occultus, secretus, mysticus:* titkos: heimlich, geheim. 2) *p. e.* omu, adeq. ascunsu, inchisu, tăcutu: *obscurus, occultus, tectus, taciturnus:* titkolt, titkos, halgató: dunkel, verborgen, geheimnißvoll.

Tăinuescu, ire, itu. Тъйнуéſкъ, и́рѣ, и́тъ. *verb. act. occulto: abscondo, celo:* titkolni, eltitkolni, elrejteni: verbergen, verheimlichen, verhehlen.

Tăinuire, *f. pl* i. Тъйнуи́рѣ. *subst. occultatio, celatio:* titkolás: die Verheimlichung, Heimlichhaltung, die Verhehlung, Verbergung.

Tăinuitoriu, *f.* tóre, *pl.* i, *f.* e. Тъйнуитóрїю. *adj. occultator, celator:* titkoló: der Verheimlicher, Verhehler.

Tăinuitu, *f.* tă, *pl.* i, *f.* e. Тъйнуи́тъ, тъ. *V.* Tainicu.

Taiu, tăére, étu. Тáю, ѣ́рѣ, а́тъ. *verb. act.* 1) cu cuţitul' séu altă unéltă: *seco, scindo, caedo, amputo:* vágni, metélni, metszeni: ſchneiden, hauen, hacken, fällen. — cuiva capul': *caput amputo, capite privo, decollo:* fejétvenni, levágni valakinek: enthaupten, den Kopf herunterſchneiden. *Composita:* taiu queva a fórá, *p. e.* vre unu pomu d'in grădiná: *excindo, exseco:* kivágni: ausſchneiden, herausſchneiden. — queva josu *p. e.* capul': *abscindo, deseco, abscido, decido:* levágni: abhauen, abſchneiden. — queva la olaltă *p. e.* carne cépá in cratiţă: *disseco, conseco, concido, conscindo:* felvágni: öszvevágni, aprítani, vagdalni: zerhauen, zerſchneiden. — împregiuru: *circumcido, circumseco:* környül vágni, metszeni, metélni: beſchneiden. — taiu queva d'in josu *p. e.* vre-unu copaciu: *subseco, succido:* alól elvágni: von unten abhauen, beſchneiden. — tain in dóé: *bifariam scindo:* kettévágni: entzwey hauen (ſchneiden). 2) pre quineva adeq. lovescu, ştergu: *ico, cutio, ferio, tundo:* ütni, megütni, vágni, tsapni: ſchlagen. taiu pre quineva cu palma, séu preste faciě: *in faciem caedo, alapam cuipiam duco (infringo, inpingo):* poffon vágni (ütni, tsapni): eine Maulſchelle, oder Maultaſche geben Jemanden. 3) taiu pre quineva cu queva hărnicie, adeq. intrecu: *supero, praesto, praecello, antecello, emineo, praecedo:* fellyül haladni: übertreffen. *Nota.* taiu: *Gallis* tailler: *Italis* tagliare: *Hispanis* tajar.

Tăiuşu, *m. pl.* uri. *f.* Тъйúшъ. *subst. p. e.* a cuţitului, sabii: *acies:* él: die Schneide. — cu dóé tăiuşe (tăiusuri): *anceps:* kétélű: zweyſchneidig.

Tălamu. Тълáмъ. adeq. sfiélă, mi tălamu *V.* Sfiescu.

Tălbăcescu, cire, itu. Тълъбъчéſкъ, чи́рѣ, и́тъ)

Tălbătăcescu, cire, itu. Тълъбътъчéſкъ, и́рѣ, и́тъ) *V.* Căimecescu.

Tălcu, *m.* Тълъкъ. *subst. interpretatio, expositio, explanatio: explicatio, glossa:* magyarázat, die

die Auslegung, Erklärung, Erläuterung.

Tălcuescu, ire, itu. Тълкуéск, йре, йт. *verb. act. explico, explano, expono, interpretor:* magyarázni, fejtegetni: auslägen, erklären, erläutern.

Tălcuire, *f. pl.* i. Тълкуйре. *V.* Tălcu.

Tălcuitotoriu, *m. pl.* i. Тълкуитóрю. *subst. interpres, expositor, explanator, explicator, interpretator:* magyarázó, fejtő: der Ausleger, Erklärer. — Tălcuitore: Тълкуитоáре. *interpres, explicatrix:* die Erklärerinn.

Talerŭ, *m. pl.* i. Тáлер. *subst. thalerus imperialis:* talér: der Thaler.

Tălhăré, *f.* Тълхърѣ. *subst.* o plantă, adeq. crastăţé, susaiu de padure: *Pernanthes muralis, Linn.* Sebfü, Tolvajsebfü: der Mauerberglattich.

Tălhărescu, rire, itu. Тълхърéск, рйре, йт. *verb. act. praedor, latrocinor, furta perpetro:* tolvajkodni, latorkodni: Räuberey treiben, oder begehen. — pre quineva: *expilo, depraedor:* meglopni: beſtehlen.

Talhărescu, *f.* réscă, *pl.* ci. Тълхърéск, рéскъ. *adj. furax:* tolvaji: diebiſch.

Tălhărésce. Тълхърéще. *adv. furto:* tolvai modon: diebiſch, diebiſcher Weiſe.

Tălhărie, *f. pl.* ii. Тълхърíе. *subst. furtum:* tolvajság, tolvajkodás: der Diebſtahl, die Dieberey, Räuberey.

Tălhariu, *m. pl.* ii. Тълхáрю. *subst. fur, latro:* tolvaj, lator: der Dieb, Räuber. — de pre mare, *V.* Cursariu. — Tălhăriţă: *fur:* die Diebinn.

Tălhărşagu, *m. pl.* uri. *f.* Тълхършáг. *V.* Tălhărie.

Tălianu, nă. Тълиáн, нъ. *subst. Italis:* Olasz: der Italiäner.

Tălienésce. Тълиенéще. *adv. italice:* olaszúl: italiäniſch, wälſch.

Tălienescu, *f.* néscă, *pl.* ii. Тълиенéск, нéскъ. *adj. italicus:* olasz: wälſch, italiſch, italiäniſch. — Téra tălienéscă: *Italia:* Olasz ország: Italien, Wälſchland.

Tălmăcescu, cire, itu. Тълмачéск, чйре, чйт. *verb. act. interpretor:* tolmátsolni, magyarázni: dolmetſchen, verdolmetſchen.

Tălmăcire, *f. pl.* i. Тълмачйре. *subst. interpretatio:* tolmátsolás, magyarázat: die Dolmetſchung, Verdolmetſchung.

Tălmăcitoriu, *m. pl.* i. Тълмачитóрю. *subst. interpres, interpretator:* tolmáts: der Dolmetſcher, Verdolmetſcher. — Tălmăcitóre: *interpres:* die Dolmetſcherinn.

Tălmăcitură, *f. pl.* i. Тълмачитýра. *subst. V.* Tălmăcire.

Tălmaciu, *m. pl.* i. Тълмáчю. *subst. V.* Tălmăcitoriu.

Tălnescu, ire, itu. Тълнéск, йре, йт. *V.* Tělnescu.

Talpă, *f. pl.* pe, séu: Tălpi. Тáлпъ. *subst.* 1) a piciorului, a cismi: *planta, solea:* talp: die Sohle. — mĕ punu in tălpi: *me in pedes conjicio:* talpra állani: ſich auf die Beine machen. 2) parté qué de desuptu a ori quărui lucru. — *p. e.* a cásii: *basis, pedamentum:* talp: der Fuß, Grund, das Geſtelle, die Baſis. — talpă de sanie: *pedamentum trahae:* szántalp: die Schlittenkufe.

Tălpăluescu, ire, itu. Тълпълуéск, йре, йт. *V.* Tălpuescu.

Tălpariu, *m. pl.* i. Тълпáрю. *subst.* pelariu, timariu: *cerdo, coriarius, pellarius:* timár: der Lederer.

Tălpizu, *f.* ză, *pl.* i, *f.* e. Тълпúз, зъ. *adj.* adeq. marghiolu, viclénu: *astutus, callidus, versutus, vafer:* hamis, álnok, ravasz: ſchlau, liſtig, verſchmitzt, verſchlagen, ränkevoll.

Tălpuescu, ire, itu. Тълпéск, йре, йт. *verb. act. soleam calceo subduco, suppingo:* megtalpalni: beſohlen.

Tă-

Digitized by Google

Tåmåduescu, ire, itu. Тъмъдѕéск, и́ре, и́т. *I. verb. act.* pre quineva: *sano*, *curo*, *medeor*, *sanitati restituo:* gyógyítani: heilen, curiren. — *II.* mé tåmåduescu: *convalesco*, *consanesco*, *resanesco*, *valetudinem recupero:* meggyógyúlni: genesen, heilen, gesund werden. *a Lat. medeor*, *per Aphaeresim.*

Tåmåduire, *f. pl.* ri. Тъмъдѕи́ре. *subst. sanatio*, *consanatio*, *sanitatis restitutio*, *vel recuperatio:* gyógyúlás, vagy gyógyítás: die Heilung, Genesung.

Tåmåduitoriu, *m. pl.* ri. Тъмъдѕитóрю. *subst.* Medicu, Doftoru: *Medicus:* Orvos: der Arzt. *V.* Doftoru.

Tåmåe. Тъмѫ́е. *V.* Thîmîe.

Tåmåndu. Тъмѫ́нд. *V.* Téméndu.

Tamarindu. *f.* Тамари́нд. *subst. Tamarindus indica:* Tamarinda: die Tamarinde.

Tamarişcå. *f.* Тамари́шкъ. *subst. Tamarix*, *vel Tamariscus*, *Linn:* Tamariska, tamariskusfa: die Tamariske, der Tamariskenstrauch.

Tamburå, *f. pl.* re. Тамбѹ́ръ. *subst. Lyra:* lant, kintorna: die Leyer. *a Gall.* tambourin.

Tåmpu. Тѫ́мп. *et deriv. V.* Témpu.

Tåndalå, *f. pl.* åli. Тъндáлъ. *subst.* 1) adeq: cácárie, o nimica, lucru míruntu, ne bágatu în samå: *titivillitium*, *quisquilliae*, *res nihili*, *gerrae:* díbdábság, semmiség, apróság, gyermekség, haszontalanság: eine Lapperey, Bagatelle, Kleinigkeit, etwas Unbedeutendes. 2) adeq: vre un' omu amárîtu, nebágatu în samå: *homo tantillus*, *nauci*, *abjectus:* egy haszontalan semmi ember: ein unbedeutender Mensch. *a Lat. tantillum.*

Tåndålescu, lire, litu. Тъндълéск, ли́ре, ли́т. *verb. act.* 1) adeq: migåescu, moşogåescu: *muginor*, *musinor:* motozni, bibelödni; szöszmötelni: tändeln, knaupeln. — 2) vre unu lucru, adeq: cásnescu, stricu, blásnescu: *opus quodpiam corrumpo*, *leviter et imperite perago:* kontárúl (imigyamugy, roszszul) megtsinálni valami munkát: eine Arbeit verhunzen, verpfuschen, stümpern.

Tanda manda. Тáнда мáнда. adeq: térţa párţa, se véde a se lovì cu látinescile cuvénte: *tanda menda:* adeq: atáté greşéle (smintele).

Tångélå, *f. pl.* le. Тънцѣ́лъ. *subst. temo anterior:* elöljáró rúd: der Vorderdeichsel.

Tångescu, gire, gitu. Тънцéск, ци́ре, ци́т. *verb. act.* 1) adeq: îmi cade greu: *indignor*, *aegre fero*, *patior:* neheztelni valamin, nehezen venni valamit: sich Etwas ungern gefallen lassen, übel aufnehmen, übel damit zufrieden seyn. 2) adeq: peru, mé topescu de doru: *p. e.* maica dopé fiu: *nimio*, *desiderio*, *tabesco:* sindeni, a' nagy kévánság (bánat) miatt epedni: vor Sehnsucht vergehen, sich abhärmen, abgrämen.

Tånguélå, *f. pl.* le. Тънгѹѣ́лъ. *subst.* adeq: máchnire, întristare, supérare: *moeror*, *moestitia*, *dolor*, *tristitia:* bú, szomorúság, keserűség, bánat: der Kummer, Schmerz, die Traurigkeit, Betrübniß.

Tånguescu, ire, itu. Тънгѹéск, и́ре, и́т. *I. verb. act.* pre quineva, adeq: plångu: *defleo*, *deploro*, *lugeo:* síratni valakit: Jemanden beweinen, oder um Jemanden weinen. — *II. neutr.* tånguescu însumi, séu mai alesu *recipr.* mé tånguescu: 1) adeq: mé plångu, mé jeluescu: *queror*, *conqueror*, *querulor*, *lamentor:* síránkozni, panaszkodni: klagen, jammern. 2) înaintea cuiva: *queror*, *querulor*, con-

Digitized by Google

conqueror: panaszolkodni: sich beklagen, beschweren. 3) dopó quineva: *V. I. act.*

Tánguire, *f. pl.* ri. Тънгвйре. *subst. questus, querela, lamentum, lamentatio:* síránkozás, kesergés, panasz: die Klage, Beschwerde.

Ţapánu. Цапън. *et deriv. V.* Ţépenu.

Ţará. *f.* Цáрь. *subst. V.* Ţérá.

Tárabá, *f. pl.* be. Търаба. *subst.* adeq: tabla la prevàlie, séu la máceláríe: *tabula, mensa, abacus:* tábla: der Tisch, die Bank, Tafel.

Táráescu. Търъеск. *V.* Téráescu.

Táráţá. Търъцъ. *sing.* séu mai alesu Táráţe. Търъце. *plur. furfur, apluda:* kórpa: die Kleye, oder Kleyen. — de táráţe: *adj furfureus, p. e.* páne de táráţe: *panis furfureus:* kórpa kenyér: das Kleyenbrod. — Chiséliţá de táráţe, *V.* Borsu.

Táráţosu, *f.* ţósá, *pl.* şi, *f.* se. Търъцóс, цоáсъ. *adj. furfurosus:* korpás: voll Kleyen.

Tárcatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Търкáт, тъ. *adj. varius, versicolor, maculosus, scutulatus:* tarka: bunt, scheckig. *Nota: Hisp.* turquesado, *denotat caesium.*

Tárcáturá, *f. pl.* ri. Търкътýръ. *subst. varietas:* tarkaság: das Bunte, das scheckige Wesen, die Manigfaltigkeit der Farben.

Tarce, *f. pl.* ci. Тáрче. *subst. equus maculosus:* tarka ló: der Schecke, ein scheckiges Pferd.

Tarconu. *m.* Тáркон. *subst. Artemisia dracunculus, Linn:* Tárkony: der Bertram.

Tárḑiezu, are, atu. Тързїéз, áре, áт. *I. verb. act.* pre altul: *tardo, retardo, remoror:* késleltetni: aufhalten, verzögern. *II.* ínsumi: *tardo, moror:* késni: sich verspäten. *Ital.* tardare.

Tárḑiime, *f. pl.* mi. Тързїйме. *subst. tarditas, cunctatio, mora:* késedelem, kesedelmezés: die Verzögerung, der Verzug. *Ital.* tardanza.

Tárḑioru, *f.* órá, *pl.* ri, *f.* re. Тързїóр, оáръ. *adj. V.* Tárḑiuţu.

Tárḑiu, *f.* die, *pl.* ḑii, *f.* ie. Тързїе, зїе. *I. adj. tardus:* késö: spät. — *hinc a) p. e.* máru, adeq: que se cóque tárḑiu: *serotinus, chordus:* késön erö: spät. *b)* omu, adeq: móle, ḑebavnicu: *tardus:* késö, késedelmezö: langsam. *II. adverb. tarde:* késön: spät. *Hisp.* tardiu.

Tárḑiuţu, *f.* ţá, *pl.* ţi, *pl.* ţe. Тързїýц, цъ. *I. adj. tardiusculus:* késötske: ziemlich spät. *II. adv. tardiuscule:* késötskén: ziemlich spät.

Tare, *f. pl.* ari. Тáре. *adj. unius termin.* 1) adeq: cu putére: *p. e.* omu, bouu: *etc. fortis, potens, validus, firmus, robustus:* erös: hatalmas: stark, mächtig. 2) *p. e.* iérná, oçetu, adeq: iute, aspru: *acris, fortis, vehemens:* kemény: scharf, stark. 3) adeq: necurghétoriu, íntregu: *solidus:* merö, merevény, temérdek: dicht, fest. 4) *p. e.* páne, lemnu, adeq: vírtosu: *durus, asper:* kemény: hart, spröde. 4) la fire, adeq: naturá, *V.* Fire Nro 3) *fortis, durae complexionis:* erös természetü: von starker Complexion. 6) la gurá: *p. e.* vre unu calu: *duri, tenacis oris:* kemény szájú: hartmäulig. 7) la capu *a)* adeq: greu, grebiu, tímpu: *indocilis, difficilis, tardi ingenii:* buta eszü. tökfejü: hartlehrig. *b)* adeg: índéréptnicu, *V.* Indéréptnicu. — *II. adv.* 1) *fortiter, firmiter, graviter, valide:* erösen, hatalmosan: stark, fest. 2) adeq: vírtosu, fórte: *valde, vehementer, nimiopere:* nagyon, erösen: sehr, gewaltig. — mai tare: *praeprimis, imprimis, cumprimis, praecipue, praesertim, maxime, a potiori:*

Digitized by Google

ori: föképpen, leginkább: meistens, vorzüglich, hauptsächlich, besonders. 3) *p. e.* mergu tare, adeq: iute: *cito, velociter, celeriter:* frissen, szaporán: geschwind, schnell, hurtig. *Nota: Graec.* ταρος. adeq: *velox.*

Targå, *f. pl.* årgi. Тáргъ. *subst.* 1) adeq: caminu (urloiu) ímpletitu din nuiéle: *fumarium cratitium:* veszszőből fonott kémény: ein geflochtener Rauchfang. 2) adéq: patu de scórţå, séu de nuéle: *grabatus cratitius:* fonott prits: ein geflochtenes Faulbett. — séu patu de purtatu la tabérå: *lectus castrensis:* táboriágy: das Feldbett. *Ital.* targa. *clypeus, parma.*

Tårgu, *m. pl.* guri. *f.* Тźрг. *subst. et deriv. V.* Térgu.

Tårhatu. Търхáт. *i. e.* Sarcinå. *V.* Povórå.

Tårhitå. *f.* Търхи́тъ. *subst.* adeq: påturniche: *Perdix:* Fogoly madár: das Rebhuhn, Feldhuhn.

Tårhóså. Търхоáсъ. *V.* Taróså.

Tårie, *f. pl.* rii. Търіе. *subst.* 1) adeq: putére, vírtute: *robur, vis, fortitudo, firmitas:* erő, erőség, hatalom: die Kraft, Stärke, Macht. 2) adeq: íntregul', (ín quåtu se ímpotrivésce unui trupu curghétoriu): *solidum, soliditas:* merőség, merevenség, temérdekség: die Dichtheit, Festigkeit. — 3) adeq: ceriul', pre quarele se védu planetele, stélele: *aether, firmamentum:* tsillagos ég, firmamentom: das Firmament. 4) adeq: puternicie, nésílnicie: *vis, violentia:* erőszak, erőhatalom: die Gewalt, Gewaltthätigkeit. *p. e.* cu tårié: *vi, violenter:* erővel; erőszakosán: gewaltsam, mit Gewalt.

Tårime. Търи́ме. *idem.*

Tårişor, *f.* şórå, *pl.* ri, *f.* re. Търишóр, шоáръ. *adj. forticulus:* erősetske: ziemlich stark.

Tårişoru. Търишóр. *adv.* 1) *aliquantum valide:* erősetskén: ziemlich stark. 2) adeq: quam iute: *celeriter:* frissen, szaporán: schnell.

Tåríţå. *f.* Търъ́цъ. *subst. V.* Tåråţå.

Tårlå, *f. pl.* le. Тźрлъ. *subst. caterva, turba, multitudo:* tsoport, sereg: der Haufen, die Schaar.

Tårnaţu, *m. pl.* uri *f.* Търнáц. *subst. porticus, prostas:* tornátz: der Gang.

Tårnavå. *f.* Търнáвъ. *subst.* dóo ape cu aquesta nume ín Ardélu: *Cicellus:* Küküllő: die Kuchel.

Tarniţå, *f. pl.* ţe. Тáрницъ. *subst.* 1) adeq: şé de povórå: *sigma, clitellae:* terehhordozó nyereg: der Saumsattel. 2) ori que altå şé de cåláritu: *sella, ephippium:* nyereg: der Sattel.

Tårnométå, *f. pl.* te. Търномѣ́тъ. *subst. palea:* töredék: die Spreu, das Kaff.

Tårnosélå. Търносѣ́лъ. *V.* Térnosalå.

Tårnuescu. Търнуéск. *V.* Térnuescu.

Tåróså. *f.* Търоáсъ. *subst.* adeq: muiere. *V.* Gré.

Tårşescu. Тършéск. *V,* Térşescu.

Tårşiţå, *f. pl.* ţe. Тършúцъ. *subst.* adeq: såpoiu: *pastinum, sarculum:* nagy kapa: der Karst, die Hacke.

Tårşu, *m. pl.* şi. Тźрш. *subst.* adeq: tufå: *dumus:* bókor: das Gebüsch. — séu: *frutex:* tsemete: der Strauch, die Staude.

Tårţa pårţa. Тźрца пźрца. *V.* Térţa pårţa.

Taşcå, séu Taşculå. Тáшкъ, сáв Ташкýлъ. *V.* Påschiulå. Påtascå Nro 1)

Taşcu, tåşcare, atu. Тáшк, тъшкáре, áт. *V.* Tescu.

Tasu, *m. pl.* uri. Тáс. *subst. pixis eleemosynaria:* persely: die Almosenbüchse.

Tatå, *m. pl.* ţi. Тáтъ. *subst. pater, parens, genitor, tata:* atya, apa, táti: der Vater, Papa.

Digitized by Google

pa. — tatál' sủu ín tálpi (se ḑice despre ore quareleva, quarele tátánesủu íntru tóte éste asémené): *patris est filius, patrissat:* apja fia: des Vaters Sohn, der dem Vater vollkommen nachartet. — de tatá, *adj. paternus, patrius:* atyai: väterlich. *p. e.* dragosté de tatá: *amor paternus:* atyai szeretet; die Vaterliebe. — ucidere de tatá: *patricidium:* atyai gyilkosság: der Vatermord. — ucighétoriu de tatá: *patricida:* attyának gyilkossa: der Vatermörder. *a Lat. tata. Mammas atque Tatas habet Afra. Mart. Epigr.* 1, 100.

Tátáişá, *f. pl.* şi. Тътъи́шъ. *subst.* 1) adeq: cumnatá, de obsce *affinis:* muiére fratemeu: *fratria:* — sora bárbatului: *glos:* ángy, sógorné, sógoraszszony: die Schwägerinn. 2) o plantá, unii o numescu şi punga babei: *Carlina acaulis, Linn:* Bába kaláts: die Eberwurz.

Tatál' nostru. Та́тъл но́стрꙋ. adeq: Rugáciuné Domnului: *Oratio dominica, Pater noster:* a' mi attyánk: das Vaterunser.

Tátarcá. *f.* Тъта́ркъ. *subst. Polygonum fagopirum, Linn: tragum:* tatárka: der Buchweizen, das Heidekraut.

Tátárescu, *f.* réscá, *pl.* sci. Тътъре́ск, ре́скъ. *adj. tartaricus:* tatár: tartarisch. — Ţéra tátáréscá: *Tartaria:* Tatár Ország: die Tartarey.

Tátárésce. Тътъре́ще. *adv. tartarice:* tatárúl: tartarisch.

Tátaru, *m. pl.* ari. Тъта́р. *subst. tatarus, tartarus:* tatár: der Tatar, oder Tartar. — Hanu tátaru, séu Hanul' tátarilor', *V.* Hanu.

Tatiná. *f.* Та́тинъ. altmintr: lutatiná, séu érba lui tatinu: *subst. Symphytum officinale, Linn:* fekete Nadályfü: die Waldwurz, Schwarzwurz, Beinwelle.

Tátuţu, *m. pl.* ţi. Тътꙋ́ц. *subst. tatula:* apoka: Vaterchen, Papachen.

Táu, *m. pl.* uri. *f.* Тъ́ꙋ. *subst.* adeq: lacu: *lacus:* tó: der Teich, die See. — de pesci: *piscina:* halastó: der Fischteich.

Táuescu, ire, itu Тъꙋе́ск, и́ре, и́т. *verb. act. exundo, inundo:* kiáradni: austreten, überströmen.

Táurelu, *m. pl.* táurei. Тъꙋре́л.)
Táurénciu, *m. pl.* ci. Тъꙋре́нчꙋ.)
subst. taurulus: bikátska, egy kis bika: ein Stierlein.

Tauru, séu: Taure, *m. pl.* ri. Та́ꙋр, сав: та́ꙋре. *subst. taurus:* bika: der Stier, Bull, Reitochs, Faselochs. — de tauru: *adj. taurinus: p. e.* péle de tauru: *pellis taurina:* bikabör: eine Stierhaut. *Ital.* tauro.

Táuţu, *m. pl.* uri. *f.* Тъꙋ́ц. *dimin. lacusculus:* tavatska: ein kleiner Teich.

Táutu, Táuţescu. *V.* Slovénu, Slovenescu.

Táválescu. Тъвълеск. *V.* Tévólescu.

Te. Те. *est accusativus contractus pronominis II-ae personae* tu, *et construitur* a) *cum verbis activis: p. e.* eu te iubescu: *ego te amo:* én tégedet szeretlek: ich liebe dich: b) *cum verbis passivis, seu transfert constructionem activam, ad passivam, subintellecto tamen semper seu ablativo cum praepositionibus: a, ab; seu accusativo cum praepos. per: p. e.* dela toţi te cinsteşti: *ab omnibus honoraris:* mindnyájoktol tiszteltetel: du wirst von Allen geehrt: c) *est character verborum reciprocorum: p. e.* bucuráte: *ave, gaude, gratulare:* örvendj: freue dich.

Teatru, *m. pl.* re. Теа́трꙋ. *subst.* privélişte: *theatrum, scena:* nézöszín, jatszószín, teatrom: das Theater, die Schaubühne. *Graec.* το θεατρον.

Técá,

Digitized by Google

Técá, *f. pl.* ci. Тѣ́къ. *subst. theca, vagina:* hüvely, tók: die Scheide, das Besteck. *Graece* θηκη, ης, η. *theca ubi aliquid reponitur.*

Tecáruescu, ire, itu. Текървéск, и́ре, и́т. *V.* Sucescu, Cárnescu.

Tecázuescu, ire, itu. Текъзвéск, и́ре, и́т. *verb. act.* adeq: orenduescu, derídicu: *res in cubili ordino, dispono, digero:* takarítani a' házban: aufräumen.

Tecsuescu, ire, itu. Тексвéск, и́ре, и́т. *verb. act.* adeq: índesu, indicsescu: *farcio, confercio, refercio:* megtömni: stopfen, vollstopfen, vollfüllen.

Tecsuitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Тексви́т, тъ. *adj. furtus, refertus:* tömött: vollgestopft, stark angefüllt.

Tégadá, *f. pl.* de. Тъга́дъ.)
Tégádatu, *m. pl.* ţi. Тъгъда́т.)
subst. negatio, inficiatio: tagadás: das Läugnen, die Läugnung.

Tégádáu, *m. pl.* dái. Тъгъдъ́в. *subst. inficiator Sanctissimae Trinitatis:* Szentháromság tagadoja: ein Läugner der heiligen Dreyfaltigkeit.

Tégáduescu, ire, itu. Тъгъдвéск, и́ре, и́т. *verb. act. nego, inficior, inficias eo, diffiteor:* tagadni: läugnen, verläugnen, verneinen. *a Lat. tego, p. e. rem,* adeq: *celo.*

Tágáduire. *f.* Тъгъдви́ре. *subst. V.* Tágadá.

Tégáduitoriu, *m. pl.* ri. Тъгъдвито́рю. *subst. negator, inficiator:* tagadó: der Läugner. — Tégáduitóre: *negatrix, inficiatrix:* die Läugnerinn.

Teglá, *f. pl.* le. séu: Ţéglá. Тéглъ. *subst. tegula, later:* tégla: der Ziegel, oder Ziegelstein. *V. etiam* Cárámidá.

Ţeglázóu, *m. pl.* zói: Теглъзъ́в. *subst. ferramentum (instrumentum) laevigatorium:* téglazóvas, vasaló: das Bügeleisen, Plätteisen.

Teglázuescu, ire, itu. Теглъзвéск, и́ре, и́т. *verb. act. laevigo instrumento laevigatorio:* téglázni, kitéglázni, vasalni: bügeln, ausbügeln.

Teiu, *m. pl.* uri. Тéю. *subst.* unu arboru: *Tilia:* Hársfa, záldokfa: die Linde, der Lindenbaum. — de teiu: *adj. tiliaceus, tiliaris: p. e.* scórţá de teiu: *liber tiliaris, philyra:* hártyája a' hársfának: der Lindenbast. — fune de teiu: *funis e libro tiliari:* hársfa kötél: das Lindenbastseil.

Télcu. Тъ́лк. *et deriv. V.* Tálcu.

Telégá. Телѣ́гъ. *V.* Tilégá

Telegariu, *m. pl.* ri. Телега́рю. *subst. equus tolutarius:* irámló, poroszkaló: ein Trabbpferd.

Ţélinà, *f. pl.* ni. Цѣ́линъ. *subst. ager (locus) incultus:* parlag: ein ungebautes, unbearbeitetes, mit Gras bewachsenes Feld.

Ţelinosu, *f.* nósá, *pl.* şi, *f.* se. Целино́с, ноа́съ. *adj. incultus, herbidus:* miveletlen, füves, parlagos: ungebaut, mit Gras bewachsen.

Telişcá. *f.* Тели́шкъ. *subst. Circaea lutetiana, Linn:* Varáslófü: das große Hexenkraut, Stephanskraut.

Télnescu, nire, nitu. Тълнéск, ни́ре, ни́т. *verb. act.* 1) dóo, séu mai multe lucruri osebite la olaltá: *consero: compono, confero, pungo:* öszvetenni, -vetni, -tsapni: zusammenlegen, -stellen, -setzen, -fügen. 2) télnescu pre quineva, séu mé télnescu cu quineva: *convenio aliquem, obviam fio cuipiam:* találkozni, szembe, vagy öszvetalálkozni valakivel: Jemanden begegnen, mit Jemanden zusammenkommen.

Télnire, *f. pl.* ri. Тълни́ре. *subst. concursus:* öszvetalálkozás: die Begegnung, Zusammenkunft.

Témé, *f. pl.* mi. Тѣ́мъ. *subst.* adeq: fricá: *timor, metus:* félelem, félsz: die Furcht. — mi témé:

Digitized by Google

témé: *metus*, *timeo:* félek: ich fürchte. *Ital.* temere.

Temeezu, ére, étu. Τεμεέζȣ, ἔρε, ἄτ. *V.* Intemeezu.

Temeiu, *m. pl.* uri. *f.* Τεμέιο. *subst.* 1) adeq: temelie: *p. e.* a casii: *fundamentum*, *basis:* fundámentom, fenékkö: der Grund, das Fundament. — cu temeiu: *fundatus*, *firmus:* erös: gegründet, befestiget, stark. *p. e.* lucru cu temeiu: *opus firmum*. *rite fundatum:* jó erös munka: eine starke, feste, gegründete Arbeit. 2) adeq: priciná: *argumentum*, *fundamentum*, *causa*, *ratio:* ók: der Grund, die Ursache. *p. e.* fórá temeiu: *sine fundamento*, *sine ratione*, *temere:* ók nélkül: ohne Grund. *a Lat. temere.*

Temelie, *f. pl.* lii. Τεμελίε. *subst. idem quod* Temeiu Nro 1)

Téméndare, *f. pl.* ári. Τȣμȣндáρε. *V.* Preméndélá.

Téméndu, dare, datu. Τȣμȣ́нд, дáρε, дáт. *V.* Preméndu.

Témere, *f. pl.* ri. Τέμερε. *subst. timor*, *metus:* félelem: die Furcht. — de Dumnedeu: *religio*, *pietas erga Deum*, *timor Dei:* Isteni félelem: die Gottesfurcht, Gottesfürchtigkeit. *Ital.* temere.

Temétoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Τεμȣτόρῠ, τοάρε. *adj timens*, *metuens:* félö: fürchtend, fürchtig. — de Dumnedeu: *religiosus*, *pius*, *timens Deum:* istenfélö: gottesfürchtig, fromm.

Témétu. *m.* Τέμȣτ. *subst.* adeq: témere, fricá: *timor*, *metus:* félelem: die Furcht.

Temişórá. *f.* Τεμηшοάρȣ. *subst.* o cetate în Bánatu, de demultu *Zurobara:* aquum *Temisvarinum:* Temesvár, Tömösvár: Temeswar.

Temnicériu, *m. pl.* ri. Τεμηνιчέρῠ. *subst. custos*, *praefectus carceris:* tömlötz tartó, porkoláb: der Kerkermeister.

Témpescu, ire, itu. Τȣμπέск, ήρε, ήτ. *I. verb. act.* queva: *p. e.* ascuţişul', séu táiuşul': *hebeto*, *obtundo:* tompitani: stumpfen, stumpf machen. *II. reciproc.* mé témpescu: *hebesco:* megtompúlni: stumpf werden.

Témpire, *f. pl.* ri. Τȣμπήρε. *subst. hebetudo*, *obtusio:* tompaság, tompúlás: die Stumpfheit, das Stumpfseyn.

Témplá, *f. pl.* le. Τȣ́μπλȣ. *subst. frons altaris:* oltárnak eleje, elörésze, homlaka: die Fronte, oder Vorderseite des Altars.

Témplare, *f. pl.* ari. Τȣμπλάρε. *V.* Intémplare.

Témplariu, *m. pl.* ari. Τȣμπλάρῠ. *subst. statuarius:* képfaragó: der Bildhauer.

Témple. Τȣ́μπλε. *subst. plur.* alţii le numescu ochii quei orbi: *tempora*, *crotaphus:* halanték: die Schläfe. *Ital.* tempie.

Témplu, plare, atu. Τȣ́μπλȣ, πλάρε, άτ. *V.* Intémplu.

Témpu, *m. pl.* uri. *f.* Τȣ́μπ. *subst.* 1) adeq: vréme: *tempus:* idö üdö: die Zeit. 2) quel' schimbátoriu: *p. e.* cu serinu plóie: *tempestas:* idö, idöjárás: das Wetter, die Witterung. *p. e.* bunu témpu: *bona tempetas:* jó idö: eine gute Witterung. 3) adeq: annu: *annus:* esztendö: das Jahr. *p. e.* ést' témpu, adeq: în aquest' annu: *hoc anno*, *horno:* az idén: heuer, dieses Jahr. — a témpu (în Crişu), adeq: într' alt' annu, în annul' viitoriu: *futuro anno:* jövö esztendöben: künftiges Jahr. *a Lat. tempus. Ital.* tempo.

Témpu, *f.* pá, *pl.* pi, *f.* pe. Τȣ́μπ, πȣ. *adj.* 1) la vérvu, la ascuţişu: *hebes*, *obtusus:* tompa, buta, hegyetlen: stumpf. 2) la ménte: *hebes*, *stupidus*, *obtusi ingenii:* buta eszü: blödsinnig, hartlehrig.

Tempuriu, *f.* rie, *pl.* rii, *f.* rie. Τεμπȣρίȣ, ρίε. *adj.* 1) *temporarius*, *oportunus:* jókorra alkalmasztatott: zeitig, zeitlich, der

Zeit

Digitized by Google

Zeit angemessen. 2) que se cóque de vréme: *praecox:* idein érö: früh, zeitig, frühzeitig. *Ital.* temporale.

Ténchiu. *m.* Тѣ́нкю. *subst. V.* Cucuruzu.

Ténchisce. Тѣнки́ще. *V.* Cucuruzişte.

Téncu, *m. pl.* uri. *f.* Тѣ́нк. *subst. fascis, sarcina:* bál, nagy tsomó: der Ballen.

Tèndá, *f. pl.* ḑi. Ти́ндъ. *subst. atrium, propyleum:* pitvar: das Vorhaus, die Hausflur. — Tènduţá, *dimin.*

Téndalá. *f.* Тъндáлъ. *subst. V.* Tándalá.

Tènḑétoriu, *m. pl.* ri. Тинзътóрю. *subst. V.* Inténḑétoriu.

Tèndu, dere, ténsu. Ти́нд, дере, ти́нс. *V.* Inténdu.

Ţénére, *f. pl.* ri. Цинѣ́ре. *subst.* 1) *tentio, servatio, conservatio:* tartás, megtartás: das Halten, die Haltung, Erhaltung. — 2) ţénére a mènte: *memoria, recordatio:* emlékezet: das Gedächtniß, Andenken. — 3) adeq: hránire, ţénáturá: *sustentatio, nutritus:* tartás, táplálás: die Erhaltung, Ernährung. — 4) aquáriiva porunci: *observatio:* megtartás: die Beobachtung. — 5) aquáriiva sérbítori: *celebratio:* üneplés, ünep tartás: die Feyerung. — 6) adeq: tráinicie: *firmitas:* sokáig való tartás: die Dauer, Dauerhaftigkeit.

Ténerelu, *f.* ré, *pl.* rei, *f.* réle. Тинерéл, рѣ́. *adj. tenellus, tenelulus, juvenculus:* fiatalka: jnng. *Ital.* tenerello.

Ténerescu, *f.* réscá, *pl.* sci. Тинерéск, рѣ́скъ. *adj. juvenilis:* ifjúi: jugendlich.

Ténerescu, rire, ritu. Тинерéск, ри́ре, ри́т. *V.* Inténerescu.

Téneréţe. *f.* Тинерѣ́це. *plur.* 1) vrésta qué ténérá: *juventus, adolescentia:* ifjúság: die Jugend, das Jugendalter. 2) adeq: ténerimé: *juventus, juvenes:* az ifjiak, az ifjúság: die Jugend.

Ténerime. *f.* Тинери́ме. *subst. V.* Téneréţe Nro 2)

Ténéru, *f.* rá, *pl.* ri, *f.* re. Ти́нър, ръ. *adj. tener, juvenis: adolescens:* ifjú, fiatal: jung. *a Lat. tener.*

Ténéru, *m. pl.* ri. Ти́нър. *subst. juvenis, adolescens, puer:* ifjú: der Junge, Jüngling.

Ténéruţu, *f.* ţá, *pl.* ţi, *f.* ţe. Тинърȣ́ц, цъ. *adj. V.* Ténerelu.

Tengheliţá, *f. pl.* ţe. Тенгели́цъ. *subst.* o pasere, adeq: stigliţá: *Carduelis acanthis:* Tengelitz: der Stiglitz, Distelfink.

Ţénu, ţénére, ţénutu. Ци́н, цинѣ́ре, цинȣ́т. *I. verb. act.* 1) queva ín máni: *p. e.* toégul', péna: *etc. teneo, habeo:* tartani: halten. — ţénu mènte: *memoria teneo:* eszébe tartani: im Gedächtnisse behalten. 2) queva la mène, adeq: nu lasu sé trécá: *teneo, retineo:* megtartani: halten, behalten. *p. e.* aquéstá pánurá îşi ţéne façia: *hic pannus retinet colorem:* ez a' posztó megtartya a' színét: dieses Tuch behält die Farbe. 3) queva ín mène, adeq: cuprèndu: *p. e.* quóte ferii ţéne buté aquésta: *contineo, habeo, complector:* magaban tartani, foglalni: halten, begreifen, in sich enthalten. 4) pre quineva, séu vre unu dobitocu, adeq: hránescu: *sustineo, sustento, alo, nutrio:* tartani: táplálni: halten, unterhalten, ernähren. 5) pre quineva de scurtu: *arcte (stricte) habeo quempiam:* kurtán, rovideden tartani valakit: Jemanden kurz halten. 6) vreo moşie, adeq: stépánescu, biruescu: *teneo, possideo, habeo:* bírni, tartani: haben, besitzen. 7) ími ţénu gura, *a*) adeq: mé hránescu: *me alo, sustento:* magát táplálni: sich ernähren, sein Maul hinbringen: *b*) adeq: tacu:

Digitized by Google

tacu: *taceo, sileo:* halgatni, a' száját béfogni: ſchweigen, das Maul halten. 8) queva qua sĭ nu se strice: *servo, conservo:* tartani, megtartani: halten, erhalten. 9) vreo poruncă, unu obicéiu, adeq: pázescu: *servo, observo:* megtartani, fenntartani: halten, beobachten. 10) cuvéntul': *promissum servo, promissis sto, maneo:* szavát, -igeretyét, -fogadását megtartani: ſein Verſprechen halten. 11) vre o sĕrbătóre: *festum ago, celebro:* ünepelni, ünepet tartani: feyern, einen Feyertag halten. 12) despre quineva, queva: *a*) adeq: socotescu, judecu: *puto, arbitror, opinor, credo, judico, mihi videtur:* tartani, velni: glauben, dafür halten. *p. e.* tu te ţéni înveţatu: *tu doctum te putas:* te tudósnak tartod magadat: du hälſt dich für gelehrt. — *b*) adeq: credu statornicește, adeverezu: *credo, teneo, adfirmo:* állítani: behaupten. *p. e.* eu ţénu vîrtosu, quă sufletul' omului éste nemuritoriu, *etc. ego firmiter credo, constanter adfirmo, etc.* allhatatosan tartom: ich behaupte feſt. 13) cu quineva, séu în parté cuiva, adeq: pártenescu cuiva: *sto ab aliquo, foveo cuipiam:* valakivel tartani, pártját fogni valakinek: es mit Jemanden halten, auf Jemandes Seite ſeyn. 14) mĕ ţénu: *p. e.* de béutură, sfadă, adeq: mĕ contenescu: *me abstineo, contineo:* magát megtartóztatni: ſich enthalten. *II. neutr.* 1) *p. e.* vreo unéltă, unu vĕstmêntu, adeq: tráescu: *duro, perduro:* tartani: halten, dauern, währen. *p. e.* nu multu au ţénutu pacé: *pax non diu duravit:* a' békeség nem tartott sokáig: der Friede hat nicht lang gedauert. — adeq: mĕ întêndu: *extendor, pateo:* kiterjedni: ſich erſtrecken, ausdehnen. *p. e.* quátu ţéne hotarul'? *quo usque extenditur?* meddig terjed? wie weit erſtreckt ſich? *III. reciproc.* mĕ ţénu 1) de quineva: *a*) qua sĕ nu cadu: *prehendo, apprehendo quempiam:* valakihez fogadzani, 's magát hozzá tartani: ſich an Jemanden halten. *b*) adeq: mergu dópă dînsul': *eo post aliquem, sequor, insequor quempiam:* valaki után menni, valakit követni: Jemanden nachgehen, nachkommen. *c*) adeq: nu mĕ despărţîscu de quineva: *adhaereo, adhaeresco cuipiam:* valakitől el nem válni, szüntelen nála lenni: beſtändig bey Jemanden bleiben, ihm nicht von der Seite gehen. *d*) sûnt' din parté, din avére lui: *pertineo, specto, adpertineo:* tartozni, oda, vagy hozzá tartozni: angehören, zugehören. *p. e.* de quine se ţéne carté aquésta? *ad quem spectat liber hic?* kihez tartozik ez a' könyv: wem gehöret dieſes Buch zu? *e*) qua sémi réspundĕ, sémi facă îndestulare: *adprehendo quempiam, Plin: Epist: I. 5. §. 8)* ſich an Jemanden halten. — 2) mĕ ţénu de queva, adeq: stau pre aquéia: *inhaereo rei:* a' melett megmaradni, magát ahoz tartani: ſich an Etwas halten, dabey beharren. — 3) mĕ ţénu cu quineva, adeq: mĕ iubescu: *mutuos amores foveo:* egy mást szeretni: ſich gegenſeitig lieben, mit Jemanden verliebt ſeyn. *a Lat. teneo. Ital.* tenere.

Ţénutu, *m. pl.* uri. *f.* Цинѣт. *subst.* *a*) mai mare: *regio, plaga, ditio:* vidék, környék, tartomány: die Gegend. *b*) mai micu: *districtus, tractus:* kerület, járás: der Bezirk, Diſtrikt.

Ţepenescu, nire, nitu. Цепенѣск, нѣре, нѣт. *I. verb. act.* queva: *solido, firmo:* erősíteni: beſtättigen, feſt machen. — unu lucru quótră altul', adeq: stringu: *adstringo, arcte annecto:* kemény-

Digitized by Google

ményen oda fogni: fest anmachen. *II. neutr.* ţepenescu însumi: *rigesco, obrigesco, torpesco:* zsibadni, megmerevedni: starren, erstarren, steif werden.

Ţépenu, *f.* nà, *pl.* ni, *f.* ne Цѣ́пен, нъ. *adj.* 1) que au ţepenitu: *p. e.* de geru, vre unu omu mortu: *rigidus, torpidus:* zsibadt, merevény, megmerevedett kemény: starr, steif, unbiegsam. 2) adeq: tare, cu putére: *p. e.* unu ficioru ţépenu: *robustus, fortis:* erős, köptzös: handfest, stark. — vre o palmà: *solidus, vehemens:* jó, erős, nagy: derb, tüchtig, rechtschaffen.

Ţépenu. Цѣ́пен. *adv.* 1) *répide, torpide:* keményen: starr, steif. — 2) *firme, solide, fortiter:* erősen, keményen: derb, stark.— 3) *adstricte, arcte:* szorosan, keményen: fest, knapp.

Ţérà, *f. pl.* ri. Цѣ́ръ. *subst. terra, regio, provincia, regnum:* ország: das Land. *p. e.* Ţéra tàlienéscà: *terra italia Liv:* olasz ország: Italien.— de ţérà: *adj. totam provinciam concernens: p. e.* drumu de ţérà: *via publica, via regia:* ország útya: die Landstrasse. — térgu de ţérà: *nundinae anniversariae:* sokadalom: der Jahrmarkt. *a Lat. terra.*

Téràescu, ire, itu. Търъе́ск, и́ре, и́т. *I. verb. act.* pre altul': *traho:* vonni, huzni, hurtzolni: schleppen, zerren.— dupò méne: *post me traho:* maga után vonni: nachschleppen.— pre quineva pre pàméntu: *in terra voluto:* a' földön hurtzolni, hengergetni: auf der Erde herumwälzen. — *II. neutr.* téràescu însumi, séu mai béne *reciproc.* mé téràescu: *repo, repto, serpo:* mászni, tsuszni: kriechen, schleichen. dela *terra.*

Téràire, *f. pl.* ri. Търъи́ре. *subst. reptatio, reptatus:* mászás, tsúszás: das Kriechen.

Téràitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Търъитóрю, тоáре. *adj.* que se téràéste: *serpens, reptans, reptabundus, repens:* tsúszó, mászó: kriechend.

Téràitu, *m. pl.* uri. *f.* Търъи́т. *subst. V.* Téràire.

Téràiu, ire, itu. Търъ́ю, и́ре, и́т. *V.* Téràescu.

Ţéranu, *m. pl.* ni. Църа́н. *subst.* 1) adeq: fiiul', séu làcuitoriul' quàriiva Ţeri: *indigena, patriae filius:* hazafi: der Bürger, das Landeskind. — 2) quarele éste dintru o ţérà cu méne: *popularis, gentilis:* földi: der Landsmann.— 4) unii au télcuitu cuvéntul' aquesta în locu de plugariu, séu sàténu, *V.* Plugariu, séu Sàténu. *a Lat. terrenus. Ital.* tereno.

Tercuescu, ire, itu. Теркве́ск, и́ре, и́т. *V.* Svérgolescu.

Terfariu, *m. pl.* rii. Терфáрю. *subst. comes sponsae:* meny aszszóny késérő: der Brautbegleiter.

Térgaşu. *f.* Търгáш. *subst.* 1) marfà de véndutu în térgu: *merces nundinatitiae:* eladó portéka: die Feilschaft. 2) marfà cumpàratà, séu de cumpàratu: *emptio, res emptitia:* vásárlás, vásár: eine gekaufte Sache. 3) que cumpàru cuiva de cinste, adeq: puiul' térgului: *donum nundinarium:* vásárfia: der Jahrmarkt, das Jahrmarktspräsent.

Térgoveţu, *f.* véţà, *pl.* ţi, *f.* ţe. Търгове́ц, вѣ́цъ. *adj. qui bene novit nundinari:* a' ki jól tud vásárlani: der gut einkaufen kann.

Térgu, *m. pl.* uri. *f.* Тъ́рг. *subst.* 1) de comunu în óre quareva cetate: *nundinae:* vásár: der Markt. — de séptimànà: *nundinae hebdomadales:* héti vásár: der Wochenmarkt.— de ţérà: *nundinae anniversariae:* sokadalom: der Jahrmarkt. — de vite: *nundinae pecuariae:* barom vásár:

Digitized by Google

vásár: der Viehmarkt. 2) intrá doi ómeni: *conventum pactum*: alku: der Handel, Vergleich.

Térguescu, ire, itu. Търгѹéск, и́ре, и́т. *verb. act.* 1) dela quineva queva, adeq: cumpáru: *nundinor, emo, coenio*: vásárlani, megvenni: kaufen. — 2) cu quineva, séu mé térguescu cu quineva: *paciseor*: alkudni: handeln, accordiren.

Térguire, *f. pl.* ri. Търгѹи́ре. *subst.* 1) *emtio*: vásárlás, vétel: der Kauf, das Kaufen. 2) *pactio, pactum*: alkuvás: der Handel.

Térguitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Търгѹитóрю, тоáре. *adj.* ádeq: cumpárátoriu: *emptor*: vévő: der Käufer.

Térhitá, *f. pl.* te. Търхи́тъ. *subst. V.* Páturniché.

Teribónţá. *f.* Терибоáнцъ. *subst. V.* Tiribónţá.

Ţerigradu. *m.* Цериград. *subst. V.* Constantinopolu

Ţériná, *f. pl.* ni. Цѣ́ринъ. *subst. campi, agri, prata, et arva*: mező, tilalmas határ: die Fluren, Aecker, Felder. *a Lat. terrenus.*

Ţériná. *f.* Църъ́нъ. *subst. arena*: porond: der Sand.

Ţérínosu, *f.* nósá, *pl.* şi, *f.* se. Църъно́с, ноáсъ. *adj. arenosus*: porondos: sandig.

Térlá, *f. pl.* le. Тъ́рлъ. *subst. turba, globus, coetus, agmen, caterva*: sereg: der Schwarm, die Menge.

Terminu, *m. pl.* ne, séu: uri. *f.* Терми́н. *subst. terminus, dies, tempus praefixum*: terminus, szabott idő: der Termin, ein festgesetzter Tag.

Ţermure, *m. pl.* ri. Цéрмѹре. *subst. litus, ripa*: part, mart: das Ufer. — despre ţermure: *adj. litoreus, litoralis*: parti, marti: uferlich, am Ufer befindlich. *a Lat. terminus. Graec.* τέρμα.

Ţermurosu, *f.* rósá, *pl.* şi, *f.* se. Цермѹро́с, роáсъ. *adj. litorosus*: partos: uferig.

Ţérná, *f. pl.* ne. Цъ́рнъ. *subst. U.* Ţériná.

Térnavá. *f.* Тъ́рнавъ. *subst. V.* Tárnavá.

Térnométá, *f. pl.* te. Търномѣ́тъ. *subst. palea*: töredék: die Spreu.

Térnosélá, *f. pl.* le. Търносѣ́лъ. *subst. inauguratio (dedicatio) templi encaenia*: egyháznapja, templom felszentelése: die Kirchweihe.

Térnuescu, ire, itu. Търнѹéск, и́ре, и́т. *verb. act.* 1) queva, adeq: calcu, stropşescu: *conculco, contero, conquasso*: öszvetiporni: zertreten. — 2) queva, séu pre quineva pre páméntu: *in terra voluto*: a' földön hurtzolni, hengergetni: herumwälzen auf der Erde.

Terpentinu. *m.* Терпенти́н. *subst. oleum terebinthi*: terpentinolaj: das Terpentinöl.

Térşescu, şire, şitu. Тършéск, ши́ре, ши́т. *verb. act.* adeq: golescu: *nudo, denudo, retego*: megmezíteleníteni: entblößen.

Térţa párţa. Тъ́рца пъ́рца.) *subst.*
Térţi párţi. Тъ́рци пъ́рци.) *titivillitium, quisquiliae, gerrae, res nihilli*: dibdabság, apróság, tsekélység, grermekség, semmiség, haszontalanság: eine Bagatelle, Lapperey, Kleinigkeit, etwas Unbedeutendes. *Nota*: aqueste dóá cuvénte: térţa párţa, séu prequum în traiul' de comunu se întrebuinţézé: ţérţa párţa şi némica, sé védu afire luate dela látineştile: *tertia pars et nec mica*: adeq: atreia parte, şi néque unu meduţu.

Ţesalá, *f. pl.* le. Цесáлъ. *subst. strigilis*: lóvakaró: die Striegel.

Teşcare. *f.* Тешкáре. *subst. V.* Pácálitura.

Tescariu, *m. pl.* ari. Тескáрю. *subst. torcularius*: sajtoló: der Kelterer, Keltertreter.

Teş-

Teşcátoriu, *m. pl.* ri. Тешкътóрю. *subst. V.* Pácalá.

Teşcáturá, *f. pl.* ri. Тешкътýръ. *subst. V.* Pácálitura.

Teşcu, care, catu. Тéшк, кáре, кáт. *verb. act.* adeq: pácálescu: *circumvenio, decipio quempiam, adeo manum alicui, Plaut. Aul. II.* 8. 3) valakit megszedni, reászedni, élmésen megtsalni: Jemanden hintergehen, anführen, übertölpeln, zum Besten haben. *Nota: Ital.* adescare, *i. e. pellicere, seducere.*

Téscu, *m. pl.* uri. *f.* Тѣ́ск. *subst. torculum, torcular, torcularium, prelum:* sajtó, prés: der Kelter, Tretbaum, die Presse. — de oleiu: *trapetum, torcular olearium:* olajsajtó, olajmalom: die Oelpresse. — de typáritu cárţi, adeq: drugu: *prelum typográphicum:* könyvnyomtató sajtó: die Presse, der Druck in der Buchdruckerey. — Cáşiţá, furca, fusulu, grindeiulu, nuca téscului. *V.* la literele s'ale. — Şoprulu (casa) în quare éste tésculu: *torcular, aedificium torcularium:* sajtóház, sajtószín: das Kelterhaus.

Tescuescu, ire, itu. Тескуéск, и́ре, и́т. *verb. act. presso, torqueo, extorqueo:* sajtólni: keltern, pressen, auspressen.

Ţesélá, *f. pl.* le. Цесѣ́лъ. *subst. strigilis:* lóvakaró: die Striegel.

Ţeselezu, lare, latu. Цеселéз, лáре, лáт.)

Ţéselu, lare, latu. Цѣ́сел, лáре, лáт.) *verb. act.* 1) vre unu calu: *strigili rado:* vakarni (lóvat): striegeln (ein Pferd). 2) *tropice* pre quineva: *a*) adeq: batu, juptescu, frecu: *vasto, verbero, dedolo:* sulytani, megszákolni, suprikálni, megloholni, elverni: prügeln, abprügeln, hauen, wichsen. *b*) cu vinu, cu máncare, adeq: saturu, hránescu: *satio:* jól tartani, jól laktatni valamivel. fättigen, tractiren.

Ţeseluţá, *f. pl.* ţe. Цеселýцъ. *subst. strigilecula:* egy kis vakaró: eine kleine Striegel.

Teşescu, şire, şitu. Тешéск, ши́ре, ши́т. *I. verb act.* queva, adeq: facu sábiétu: *cuneo, cuneatim facio, seco, etc.* hajtva (ékformára, görbén) tsinálni, vágni: Etwas schräge (keilförmig) schneiden, machen. *etc. II. neutr.* mé teşescu, *V.* Sfiescu.

Ţesetoriu, *m. pl.* ri. Цесетóрю. *subst. textor:* szövő, takáts: der Weber, Wirker. — Ţesétóre, *f. textrix:* die Weberinn, Wirkerinn. *Ital.* tessitore.

Ţeseturá, *f pl.* ri. Цесетýръ. *subst. textus, textura:* szövés: das Gewebe. *Ital.* tessitura.

Teşire, *f. pl.* ri. Теши́ре. *subst.* adeq: Sfiélá.

Teşitu. Теши́т. *V.* Sábiétu.

Teslá, *f. pl.* le. Тéслъ. *subst. caelum (scalprum) serviens, excavationi:* vájóvésö: der Hohlmeisel, das Hohleisen.

Ţestosu, *f.* tósa, *pl.* şi, *f.* se. Цестóс, тоáсъ. *adj. testa coopertus:* tekenyős: mit einem Schild bedeckt. *p. e.* bróscá ţestósá: *testudo:* tekenyősbéka: die Schildkröte.

Ţestu, *m. pl.* uri. *f.* Цéст. *subst.* 1) în quarele coquemu quáte queva: *testum (testa) pistorium:* bujdósó kementze: ein irdenes Tragöfchen, ein irdener, oder steinener Deckel, darunter Etwas zu backen. 2) gáócé, quaré éste pre bróştele quele ţestóse: *testa, tegumentum:* tekenyő: der Schild. *p. e.* bróscá cu ţestu: *testudo:* tekenyősbéka: die Schildkröte. *a Lat. testa. Ital.* testa.

Ţesu, ţésere, sutu. Цéс, цѣ́сере, сýт. *verb. act. texo:* szőni: weben, wirken. *Ital.* tessere.

Téte. Тѣ́те. *V.* Bade. *V.* Baciu Nro 2).

Téţenu. *m.* Тѣ́цен. *subst.* o plantá: *Tropaeolum:* Töltsérvirág, töl-

Digitized by Google

töltsérke, töltséres felfolyó: die indianische Kresse.

Tetrapodu, *m. pl.* óde *f.* Τετραπόδ. *subst. pegma quadrupes:* négylábú állás, *p. e.* az énekl̈ök számára a' Templomban: ein vierfüssiges Gerüst (Gestell) für die Kirchensänger. *a Graec.* τετράπους, ὁ, ἡ. *quadrupes.*

Tetrarhu. *m.* Τετράρχ. *subst. Tetrarha:* országnak négyet részét bíró fejedelem: der Vierfürst. *a Graec.* τετράρχης, ε, ὁ. *quasi quatuor provinciarum princeps, ex* τέσσαρες *et* ἀρχή. *imperium.*

Ţévé, *f. pl.* vi. Цѣвѣ. *subst. fistula, tubus, canaliculus:* tsö, tsü: das Rohr, die Röhre.— de puşcá: *fistula catapultae (sclopi):* puskatsö: der Flintenlauf.— de ţesutu: *fistula textoria:* szövötsö: die Spule des Webers.— de pipá: *fistula fumaria:* pipa szár: das Tabacksrohr, Pfeifenrohr. dala *tibia:* fluerá, séu dela *sipho:* adeq: ţévá de trasu apá.

Ţevériu. *m.* Цевѣрю. *subst. V.* Réceriu.

Tévólescu, lire, litu. Тевлѣск, лѣре, лѣт. *verb. act.* queva, séu pre quineva: *volvo, devolvo, voluto:* hengeríteni, hengergetni: wälzen, herumwälzen, rollen.— mé tévólescu: *volvor, volutor:* hengergeni, fetrengeni: sich herumwälzen.

Thécá, *f. pl.* ci. Тѣкъ. *subst. theca, vagina:* hüvely, tok: die Scheide, das Besteck. *a Graec.* θήκη, ης, η. *ubi aliquid reponitur.*

Theologie, *f. pl.* gii. Теологіе. *subst. Theologia:* Istenröl szóló tudomány: die Theologie, Gottesgelahrtheit, Gottesgelehrsamkeit.

Theologu, *m. pl.* gi. Теолóг. *subst. Theologus:* Istentudományos: der Theolog, oder Gottesgelehrte.

Thiocu, séu: Thocu, *f. pl.* ci Тіóк, сав Тóк. *subst. theca, involucrum, capsula:* tok, tartó: das Futteral, Kapsel.— de pistolu: *theca pistolae:* pistoly tok: das Pistolenholfter, oder hulfter.— Thiocuţu. *dimin.*

Thiriacu, *m. pl.* ci. Тиріáк. *subst. theriaca:* terjék: der Theriak.

Ti. Ти. *contractum ex* te vei: *accusativo nempe pronomini.* tu *et auxiliaris futuri II-a persona singularis: p. e.* ti mánià: *indignaberis:* megfogsz haragudni: du wirst böse werden.

Ţi. Цѝ. *contractum ex* ţie, *dativo nimirum pronominis* tu *et auxiliaris II. person: futuri* vei, *quod verbis plerumque subjungitur, adeo ut litera* i, *quasi absorbeatur, raro tamen etiam praeponitur: p. e.* íntru sudóré t'à ţi (áţi vei) quéştigà hrana tà: *proprio sudore adquires victum tuum: etc.* aduţi aménte: *memento:* emlékezél: erinnere dich.

Ticáitu, *f.* tá, *pl* ţi, *f.* te. Тиказѝт, тъ. *adj.* 1) adeq: hírsitu: *sorditus, parcipromus, admodum tenax:* faszari, fukar, nagyon fösvény: filzig, schmutzig, kuickerig, knauserig. 2) *V.* Ticálosu.

Ticáloşie, *f. pl.* şii. Тиказломіе. *subst.* 1) adeq: mişelítate: *miseria, aerumna:* nyomorúság, sanyarúság: inség: das Elend, die Mühseligkeit. 2) adeq: slábiciune, plecare spre réu: *infirmitas, imbecillitas, fragilitas:* gyarlóság: die Schwachheit, Gebrechlichkeit.

Ticálosu, *f.* lósá, *pl.* şi *f* se. Тиказлóс, лоáъ. *adj.* 1) adeq: miţelu, amáritu: *miser, aerumnosus:* nyomorú, sanyarú, szigorú, gyáva: elend, miserabel, erbärmlich. 2) adeq: slabu, plecatu spre smintele: *fragilis, infirmus:* gyarló: schwach, gebrechlich.

Tíciune, *f. pl.* ni. Тъѵѣне. *subst.* 1) de focu: *titio, torris:* üszög: ein Brand, ein aus dem

Digitized by Google

Feuer gezogenes Scheit Holz. — 2) în grâu, séu alte sémînâturi: *rubigo*, *uredo:* üszög, léhó: der Brand. — cu tîciune: *adj. V.* Tîciunosu. *a Lat. titio. Ital.* tizzone.

Tîciunosu, *f.* nósâ, *pl.* şi, *f.* se. Тъчѹнóс, ноáсъ. *adj. rubiginosus:* üszögös, léhás: brandig, brandicht.

Ticnâ. *f.* Тúкнъ. } *subst.*
Ticnélâ. *f.* Тикнѣ́лъ. }
1) la queva mâncare, beuturâ: *fructus, sensus saporis:* íz, érzés, íznek tapasztalása: die Empfindung des Geschmackes, oder das Vergnügen, welches man nach einer genossenen Speise empfindet. 2) în sâlaşu, de şedutu: *p. e.* în vreunu caru, adeq: bunâ, îndemânâ: *commodum, commoditas:* jó alkalmatosság: die Bequemlichkeit.

Ticnescu, nire, nitu. Тикнéск, нúре, нúт. *verb. neutr:* îmi ticnesce: *mihi sapit, conducit, vertit:* jól esik nékem: es schmecket (bekommt) mir gut, oder übel.

Tidvâ, *f. pl.* ve. Тидвъ. *subst. cucurbita lagenaria, Linn:* szívótök, lópótök: der Flaschenkürbis, Langhalskürbis.

Ţie. Цíе: *dativ. pronom.* Tu: *tibi:* néked: dir.

Tigae, *f. pl.* âi. Тигáе. *subst. trulla, sartago, frixorium:* serpenyö: die Pfanne. — de cârbuni: *focùlus:* széntartó serpenyö: die Glutpfanne, Kohlenpfanne. — de friptu: *V.* Picâtóre. — la puşcâ, séu pistolu, adeq: haşcâ, tigâiţâ: *trulla incendiaria:* puskaserpenyöje: die Zündpfanne. — Tigâiţâ, *dimin.*

Ţiglâ, *f. pl.* le. Цúглъ. *subst. tegula:* qué gôunósâ: *imbrex:* tserépzsindely: der Dachziegel. — acoperitu cu ţigle: *tegulicius:* tserepes: mit Dachziegeln bedeckt. *Ital.* tegolo.

Tiglâ, *f. pl.* le Тúглъ. *subst.* în pâne: *densitas aquosa:* vizes és sürü léte valamínek: das (der) Schliff, oder Schlief.

Ţiglanu. *m.* Цигла́н. } *subst.*
Ţiglénu. *m.* Циглѣ́н. }
o pasere: *Parus:* Tzinke, Tzinege: die Meise.

Tigloşezu, şére, şétu. Тиглошéз, шѣ́ре, шѣ́т. *verb. act.* mé tigloşezu: *densus et aquosus fio:* vizenyös lenni: schliefig werden.

Tiglosu, *f.* lósâ, *pl.* şi, *f.* se. Тиглóс, лоáсъ. *adj. densus et aquosus:* vizenyös, vizes és sürü: schliefig.

Tignâ, Tignélâ, Tignescu. *V.* Ticnâ.

Tigorescu, rire, ritu. Тигорéск, рúре, рúт *verb. act. afflictam vitam duco, lapsana vivo:* nyomorogni, sanyarogni, tengeni: elend, kümmerlich leben.

Tigridu, *m. pl.* i. Тигрúдѹ. *subst.* o férâ: *Tigris:* Tigris: der Tiger, das Tigerthier. — de Tigridu, séu târcatu qua tigridulu: *adj. tigrinus.*

Tigrulu. *m.* Тúгрѹл. *subst.* unu rîu în Asia: *Tigris:* der Tigerfluß.

Ţiitóre. *f.* Цїитоáре. *subst.* 1) quaré ţéne queva: *tenens, servans, conservatrix:* megtartóné: die Behälterinn. 2) adeq: posadnicâ: *concubina, pellex:* ágyos: die Beyschläferinn, Concubine, Mätresse, Kebsfrau, das Kebsweib.

Ţiitoriu, *m. pl.* ri. Цїитóрю. *subst. servator, conservator:* megtartó: der Erhalter, Behälter.

Ţiitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri. Цїитóрю, тоáре. *adject.* 1) *tenens, servans:* tartó: haltend. 3) adeq: trainicu: *diuturnus, perdurans, perdurabilis:* tartós: dauerhaft.

Ţiiturâ, *f. pl.* ri. Цїитѹ́ръ. *subst.* adeq: hrânire: *nutritus, sustentatio:* tartás, táplálás: die Erhaltung, Ernährung.

Ţiiu, ţénere, ţénutu. Цíю, цинѣ́ре, цинѹ́т. *V.* Ţénu.

Ti-

Digitized by Google

Tilégă, *f. pl.* gi. Тилѣ́гз. *subst.* 1) cu dóé róte: *carrus birotus, cisium, birota:* talyiga: der Karn, oder Karren, ein zweyrädériger Wagen. 2) cu o rótă, adeq: róbă, tiribónță: *pabo, carrulus trusatilis:* targontza: der Schubkarrn, Schiebbock. *Nota: Gr.* Θυλακιον. *et Hisp.* talega: *denotant bisacium, corycium, hinc* tilégă.

Tilincă, *f. pl.* e. Тилѝнкз. *subst. tibia puellatoria e cortice saligneo:* fŭzfa hajából tsinált síp: eine Pfeife aus Weidenrinde.

Tiliscă, *f.* Тилѝшкз. *subst.* o plantă: *Circaea lutetiana, Linn:* Varáslófŭ: das groſse Hexenkraut, Stepfauskraut.

Timariu, *m. pl.* i. Тимáрю. *subst. cerdo coriarius, pellarius:* timár: der Lederer, Lederbereiter, Gärber. Timăriță, *fem.*

Tímie, *f.* Тзмзі. *subst. thus, tus, thymiama:* tömény, temjén: der Weihrauch. *a Graeco.* Θυμίαμα, ατος, το, *suffitus.*

Tímietóre, *f. pl.* e. Тзмзіетоáре. *subst. thuribulum, acerra:* töményező: das Weihrauchfaſs. *a Graec.* Θυμιατήριον *thuribulum.*

Tímiezu, ére, étu. Тзмзіз, ѣре, ѣт. *verb. activ. thure suffio, incenso:* teményezni: mit Weihrauch räuchern. *a Graeco* Θυμιάζω *suffitum facio.*

Tímiórá, *f. pl.* e. Тзмзіоáрз)
Tímliță, *f. pl.* e. Тзмзѝцз) *subst.* o plantă a) de gradină: *Chenopodium ambrosioides, Linn:* Fodorka, jószagú mirhafŭ: der wohlriechende Gänſefuſs. b) de cámpu: *Teucrium chamaepytis, Linn.* kolnitzafŭ: die Feldcypreſſe.

Timisóra. Тимишоáрз. *V.* Temisóra.

Timpână, *f. pl.* e. Тѝмпзнз)
Timpină, *f. pl.* e. Тѝмпинз) *subst. tympanum:* dób: die Trommel, die Pauke. *a Graeco.* τυμπανον, *instrumentum, quod fuste percutitur.*

Timpinare. Тимпинáрѣ. *V.* Intimpinare.

Timpu, *m. pl.* uri, *f.* Тѝмп. *subst.* 1) adeq. vreme: *tempus:* idő, údő: die Zeit. 2) quelu schimbătoriu, *p. e.* cu sĕrenu plóie, *etc. tempestas:* idő, idŏjárás: das Wetter, die Witterung. *p. e.* bunu timpu: *bona tempestas:* jó idő: eine gute Witterung. 3) adeq. anu: *annus:* esztendő: das Jahr. *p. e.* estu timpu, adeq. in aquestu anu: *hoc anno, horno:* az idén: heuer, dieſes Jahr. — a timpu, (in Crişu), adeq. intr' altu anu, în anul' viitoriu: *futuro anno:* jövő esztendőben: künftiges Jahr. *a Lat. tempus.*

Timpuriu, *f.* ie, *pl.* ii. Тимпзріе. *adj.* 1) *temporarius, opportunus:* jókorra alkalmasztatott: zeitig, zeitlich, der Zeit angemeſſen. 2) que se cóque ântie: *praecox:* idein érő: früh, zeitig, frühzeitig.

Timseu: Тимшеѝ. *V.* Pétră acră.

Tină, *f.* Тѝнз. *plur. car. subst. lutum, coenum, sordes:* sár: der Koth, Moraſt. dela *inquino:* mĕnzălescu.

Țincusu, *m. pl.* i. Цзнкѣш. *subst. V.* Çĕncusu.

Tindă, *f. pl.* di. Тѝндз. *subst. atrium, propyleum:* pitvar: das Vorhaus, die Hausfluhr: — Tindu ță, *dim.*

Țîngănescu, nire, nitu. Цзнгзнѣ́ск, нѝре, нѝт. *verb. activ. tinnio:* tsöngeni, tsengeni, pengeni: klingeln.

Tinosu, *f.* nósă, *pl.* și, *f.* se. Тѝнос, носз. *adj. lutosus, lutulentus, caenosus:* sáros: kothig, moraſtig.

Tintă, *f.* Тѝнтз. *plur. car. V.* Cernélă.

Țîncariu. Цзнцáрю. *V.* Çîncariu.

Tipsie, *f. pl.* ii. Типсїе. *subst. sartago:* tepsi: tepszi: der Tiegel. Tipsiuță. *dimin.*

Tiribónță, *f. pl.* e. Тирибоáнцз. *subst.* adeq. róbă: *pabo, carrus*

Digitized by Google

rus trusatilis: tangontza: der Schubkarrn, Schiebbock.

Tîrnavå. Тѣрнавъ. *V.* Tårnavå.

Tiså. Тисъ. unu lemnu. *subst. Taxus baccata, Linn:* Tiszafa: der Taxbaum, Eibenbaum, die Eibe.

Tiså, *f.* Тисъ. *subst.* unu rîu in ţéra Ungurésca: *Tibiscus:* Tisza: die Theis, Theisse.

Tistie, *f. pl.* ii. Тистіе. *subst. munus, provincia, officium:* tiszt, tisztség, hivatal: das Amt, die Stelle. — la Ostaşi: die Officierstelle.

Tistu, *m. pl.* uri, *f.* Тист. *subst.* 1) adeq. dreghétoriu, mai mare: *munere fungens, superior, officialis:* tiszt, tisztviselő: elöljáró: der Vorgesetzte, Beamte. — la Ostaşi: der Officier. — 2) in vreunu bonu domnescu: *provisor, curator, officialis:* tiszt, tiszttartó: der Beamte, Amtmann. — Tisturiţå. *fem.*

Tisturie, *f.* Тистѹріе. *subst. V.* Tistie.

Titilicu, *m.* Тити́лик. *V.* Tilincå.

Titlå, *f. pl.* e. Ти́тлъ. *subst. accentus circumflexus:* den Circumflex.

Titorie, *f. pl.* ii. Титоріе. *subst. cura, tutella:* gondviselés: die Sorge, Aufsicht. — preste vre unu pruncu lipsitu de párénţi: die Vormundschaft.

Titoru, *m. pl.* i. Ти́тор. *subst. Curator, tutor:* gondviselő: der Besorger, Fürsorger, Aufseher, Pfleger. — a quáruiva pruncu lipsitu de párénţi: *tutor:* gondviselő, tútor: der Vormund. — a quáriiva Besérici: *Curator, tutor:* templom kuratora: der Kirchenvater, Kirchenvorsteher.

Titulå, *f.* séu Titul' *m.* séu Tituluşu. *m.* Ти́тѹлъ, сѧѹ ти́тѹл, сѧѹ титѹлѹ́ш. *subst. titulus:* titulus, a quáriiva Cárţi, pre vre unu mortméntu: tzím: der Titel, die Aufschrift. — dau cuiva titulå: *adpello, titutum do:* titulálni, titulust adni: betiteln, tituliren, Titel geben (beylegen).

Titvå, *f.* Ти́твъ. *subst. V.* Tidvå.

Ţiuescu, ire, itu. Цїѹе́ск, и́ре, и́т. *verb. activ. tinnio, tinnito:* tsengeni, pengeni: klingen, klingeln, klimpern, gallen. — îmi ţiuescu urechile: *aures tinniunt:* tsengenek a' fiileim: mir klingen (gallen) die Ohren.

Ţiuire, *f. pl.* i, séu Ţiuiturå. Цїѹи́ре, сѧѹ цїѹитѹ́ръ. *subst. tinnitus:* tsengés: das Klingen, Gällen.

Tiusu. Тїѹ́ш. *V.* Napu mare, séu Gulie.

Tiusu. Тїѹ́ш. *subst.* unu Oraşu în Ardélu: *Spinopolis:* Tövis: Dreykirchen.

Tizu. *m.* Ти́зѹ. *subst. homonymus, cognominis:* drusza: der Gleichnamige.

Tivescu, vire, itu. Тивéск, ви́ре, ви́т. *verb. activ. circumsuo, oram limbo circumdo:* bészegni: einsäumen.

Tiviturå, *f. pl.* e. Тивитѹ́ръ. *subst. limbus:* bészegés: der Saum, die Einsäumung.

Tócå, *f. pl.* ce. Тоа́къ. *subst. asser pulsatorius, vulgo: Simandrum, agiosimandrum:* kerelepelő, faharang, tóka: das Klapfbret. — batu tóca. *V.* Tocu, care, catu. Nro 1) *Ital.* tocco *tactus.*

Tocaciu, *m.* Тока́ч. *subst. V.* Ţesetoriu.

Tocaná, *f.* Тока́нъ. *subst. confixum, minutale:* tokány, aprított hús: die Frikasse.

Tocescu, cire, citu. Точéск, чи́ре, чи́т. *verb. activ.* adeq. témpescu: *habeto:* tompítani, vaslalni: stumpfen.

Tocilå, *f. pl.* e. Точи́лъ. *subst. rota acuminaria, vulgo: allo —nis:* köszörükerék: der Schleifstein, das Schleifrad.

Tocitu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Точи́т, тъ. *adj. hebes, attritus:* tompa, megtompúlt: stumpf.

Toc-

Digitized by Google

Tocma, Тóкма. *adv.* 1) adeq. asémené: *aeque, pariter:* egyenlő képpen, hasanló képpen: gleich, gleichfalls, gerade, eben so. *p. e.* amándoi súntu tocma de mari: *aeque magnus est uterque*: egyenlő nagyok mind ketten: beydé sind gerade (gleich) groß. 2) adeq. direptu: *recte, prorsus, sane, plane, profecto*: adese ori se tálmácésce prin *pronomen iste*: éppen, éppenségel, éppenségesen: gerade, eben, juſt. — *p. e.* tocma in bonu timpu: *commode profecto*, éppen jókor: gerade zu rechter Zeit. — tocma în inimà: *in ipsum cor*: éppen a' szivében: gerade ins Herz.

Tocmaji. Токмáжи. *pl. V.* Tăieţei.

Tocmalà. *f.* Токмáла. *subst. V.* Tocmélà

Tocmélà, *f. pl.* e. Токмéлe. *subst. conventum, conventa, conditio, pactum:* alku, alkalom, alkuvás, valamelly alkuról szóló megegyezés: der Vertrag, Vergleich, Accord, die Abrede, Verabredung. a quăruiva şerbu: *conductio:* szegődés, szegődség: die Dingung.

Tocmescu, mire, mitu. Токмéск, мúре, мúт. *l. verb. activ.* 1) queva adeq. oblescu, asemenezu: *aequo, plano, complano*: egyenesíteni, egyengetni: ebnen, gleich machen. 2) adeq. aşezu, facu rénduélà: *dispono, ordino, dirigo*: alkalmaztatni, intézni, erányozni: ordnen, anordnen, gehörig eintheilen. 3) que au fostu stricatu, adaq. indreptu: *reparo, reficio, emendo, corrigo*: megjobítani, megigazítani: beſſern, verbeſſern, ausbeſſern. — 4) vreo moşie, queva marfà, séu negoţiu *etc. conduco*: alkudni, megalkudni: handeln, accordiren. — vreunu şerbu, lucrătoriu: *conduco*: bészegödni, felfogodni, megalkudni: dingen, bedingen, accordiren. *II. recipr.* mé tormescu cu quineva, adeq. mé nérávescu: *convenio, paciscor*: alkudni, megegyezni: accordiren, übereinkommen, verabreden.

Tocu, *m.* Тóк. *subst.* unu pesce: *Accipenser, sturio*: tokhal: der gemeine Stör.

Tocu, care, catu. Тóк, кáре, кáт. *verb. activ.* 1) adeq. batu tóca: *pulso simandrum*: kerepelni, kalapálni, tokálni, a' tokát verni: klopfen (das Klopfbret). 2) pre quineva, *p. e.* cu toégulu in capu, adeq. lovescu: *ico, cutio, tundo, ferio*: megütni, vágni, tsapni: ſchlagen. *Nota Lat. tax. et tax tax usurpavit Plaut, pro ictu: e. g. tax tax tergo meo erit Plaut. Pers.* 2, 3, 12. *verbere*: *unde Valachi etiam Tocu. Ital.* tocare, *et Hisp.* tocar, *signif. tango, contingo. Grae.* τάξ.

Todomànescu, nire, nitu. Тодомáнеск, нúре, нúт. *verb. activ. intercedo, vulgo: protestor*: protestálni, ellentmondani: proteſtiren, widerſprechen.

Todomànu. Тодомáн. *indeclin: intercessio, vulgo: protestatio*: ellentmondás, protestálás: der Widerſpruch, die Proteſtation.

Toegelu, *m. pl.* e, *f.* Тоцéл. *baccilus, baccilum*: páltzátska, páltzika: das Stäbchen, Stöckchen, Steckleín. *dimin: ex* Toégu.

Toégu, *m. pl.* e, *f.* Тоáг. *subst.* adeq, bàtu, bastonu: *baculus, scipio*: bot, páltza: der Stock, Stab, Stecken. quelu Episcopescu: *Pedum Episcopale, pastorale*: Püspöki páltza: der Biſchofsſtab. *tropice*: toégulu bătrânéţeloru: adeq: razimulu, propta: *columen, praesidium, fulcrum*: gyámoly, istáb: die Stütze, der Stock.

Toescu, ire, itu. Тоéск, úре, úт. *verb. activ.* adeq, strigu: *clamo, exclamo, clamorem tollo*: kiáltani, kiábolni: ſchreyen.

Tog-

Digitized by Google

Togma, Togmaji. *V.* Tocma, Tocmaji.

Toire, *f. pl.* ri. Тоúрѣ. *subst.* adeq: strigare: *clamor, exclamatio:* kiáltás, kiábálás, larma: der Lárm, Lármen, das Geſchrey.

Tolceraşu, *m. pl.* şe. *f.* Толчерáшь. *subst. infundibulum parvum:* töltsike, töltsírke, kis töltsér: das Trichterchen.

Tolcériu, *m. pl.* uri. *f.* Толчéріу. *subst.* (pálne): *infundibulum:* töltsér: der Trichter.

Tomna. Тóмна. *adv. V.* Tocma.

Tómná. *f.* Тоáмна. *subst. autumnus:* ösz: der Herbſt. — de tómná: *adj. autumnus, autumnalis,* öszi: herbſtlich. — grâu de tómná: *triticum autumnale, (hybernum):* öszibúza: die Herbſtfrucht, Winterfrucht. — aducu tómná: *autumno:* az öszöt béhozni: den Herbſt bringen. — se face tómná: *autumnescit, Martian. Cap.* 16) béérkezik az ösz: es wird Herbſt. *a Lat. autumnus. per Aephaeresim.*

Tomnatecu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Томнáтєк, кз. *adj. autumnus, autumnalis:* öszi, öszel érő, vagy növő: herbſtlich, was im Herbſt wächſt, oder reif wird.

Tomnélá, Tomnescu. *V.* Tocmélá, Tocmescu.

Tónă. Тоáнз. *subst. orca, dolium:* tonna: die Tonne. — de sprijinitu negoţiu: das Schlagfaß. — Tonuţă, *dimin.*

Tongánescu, nire, nitu. Тонгзнéєк, нúрѣ, нúт. *I. verb. act.* adeq: batu, séu lovescu queva, qua se sune, *p. e.* vreo ólá, unu clopotu: *pulso, personare facio:* kongatni: klopfen laſſen, auf Etwas klopfen, damit es einen Schall gebe. *II. neutr. sono, persono:* kongani: ſchallen, ertönen.

Topazie, *f. pl.* zii. Тонáзїѣ. *subst.* o pétrá scumpá: *Topazius:* topázkő: der Topas.

Topescu, pire, pitu. Топúєк, пúрѣ, пúт. *I. verb. act.* queva: 1) *p. e.* auru, untu, séuu, *etc. liquo, liquefacio, solvo, resolvo:* olvasztani: ſchmelzen, zerſchmelzen, flüſſig machen, zergehen laſſen. — 2) cánepá, inu: *macero:* ázosztani, fonyasztani: beizen. *II. reciproc.* mé topescu: *liquesco, liquefio, solvor, resolvor, tabesco:* olvadni, elolvadni: ſchmelzen, zergehen, thauen. dela *tabesco:* mé topescu, *Colum: Plin. Cels. et alii.*

Topilá, *f. pl.* le. Топúлз. *subst.* 1) unu vasu, in quarele topimu queva: *liquatorium:* olvasztó edény: der Schmelztiegel. 2) adeq: locu de topitu cánepá: *lacus macerandae canabi:* kender ásztatóhely: die Beize, das Beizwaſſer.

Topire, *f. pl.* ri. Топúрѣ. *subst.* 1) de auru, séu cérá, *etc. liquatio, solutio:* olvasztás: das Schmelzen. 2) de inu, cánepá: *maceratio:* áztatás: das Beizen.

Topitóre, *f. pl.* ri. Топитоáрѣ. *subst. V.* Topilá.

Topitoriu, *m. pl.* ri. Топитóрїу. *subst. solutor, liquator:* olvasztó: der Schmelzer.

Topîturá, *f. pl.* ri. Топîтзрз. *subst. V.* Topire.

Toporaşu, *m. pl.* şe. *f.* Топорáшь. *subst.* 1) *dimin: ex* Toporu. *V.* Toporu. 2) o flóre: *Delphinium consolida, Linn: regalis, calcatripa:* sarkantyú virág: der Feldritterſporn.

Toporéscu, rire, ritu. Топорзєк, рзрѣ, рзт. *verb. act. p. e.* vreo mênciuná: *confingo, fingo:* költeni, kohólni: dichten, erdichten.

Toporîsce, *f. pl.* sci. Топорзїщѣ. *subst. manubrium securis:* fejszenyel: der Beil- Axt- Hackenſtiel.

Toporu, *m. pl.* óre. *f.* Топóр. *subst. securicula, aciculus:* balta:

das

das Beilchen, eine kleine Axt. — facu cuiva unu toporu: *incommodum cuipiam infero:* valakinek égy bajt gyüjteni: Jemanden einen Possen (Schabernak) spielen.

Tormentilu, *m. pl.* le. *f.* Торменти. *subst.* o plantá, altmintr. sclipeţiu: *Tormentilla erecta, Linn:* Vérgyökér: die Blut-Ruhr-Heilwurz.

Tornu, turnare, natu. Тóрн, тврнáре, нáт. *verb. act.* 1) adeq: vérsu: *fundo:* tölteni: gießen, schütten. *Compos.* afará: *effundo:* kitölteni: ausgießen. — în queva, *p. e.* în bute: *infundo:* bétölteni: hineingießen, oder schütten. — preste queva: *affundo, superfundo:* reátölteni: daraufgießen. — la olaltá, séu preste olaltá: *confundo:* öszvetölteni: zusammengießen. — 2) vomescu, borescu: *vomo:* hányni, okádni: brechen, speyen, sich erbrechen, übergeben. *Ital.* tornare, *reverti, reversionem facere, revenire.*

Torquétoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Торкътóрю, тоáре. *adj. nens:* fonnó: der Spinner, die Spinnerinn.

Torquu, tórcere, torsu. Тóрк, тоáчере, тóрс. *verb. act. neo:* fonni: spinnen. dela *torqueo:* sucescu, întorquu.

Torsurá, *f. pl.* ri. Торсéръ. *subst. nere:* fonnás: das Spinnen, die Spinnerey.

Tórtá, *f. pl.* ţi. Тоáртъ. *subst. ansa, manubrium:* fül, fogantó: der Henkel, die Handhabe, das Oehr. — cu tórtá: *adj. ansatus:* füles: gehenket, mit einem Henkel versehen. *p. e.* ólá cu tórtá: *olla ansata:* füles fazék: der Henkeltopf.

Torţelu, *m. pl.* le. Торцéл. *subst.* o plantá, altmintr. întorţelu: *Cuscuta europaea, Linn:* Fetskefonal, Aranyfonalfü: das Seidenkraut, die Flachsseide.

Tortu, *m. pl.* uri. *f.* Тóрт. *subst. netum, fila neta, torta:* fonal: die Gespunst, oder Gespinnst. *Ital.* torto, *distortus, contortus.*

Toţésce. Тоцéще. *adv. sclavice, sclavonice:* tótul: schlavisch.

Toţescu, *f.* ţéscá, *pl.* sci. Тоцéск, цéскъ. *adj. Slavicus, Sclavicus:* Tót: schlavisch. — Ţérá toţéscá: *Sclavonia:* Tót Ország: Slavonien.

Totu, *m. pl.* ţi. Тóт. *subst.* adeq: Slovenu: *Slavus, Sclavus:* Tót: der Sklave, Schlave. — Totoicá, *femin.*

Totu, *f.* tótá, *pl.* toţi, *f.* tóţe. Тóте, тоáтъ. *adj.* 1) adeq: întregu (quándu arátámu cuprénderé a tuturoru párţiloru): *totus, universus:* egész: ganz, insgesammt. *p. e.* tótá Cetaté: *tota Civitas:* az egész Város: die ganze Stadt. — de totu, séu de totul' totului: *ex toto, in toto, in totum:* egészen: gänzlich, ganz und gar. — cu totulu: *in totum, universe, in universum:* mindenestül: gänzlich, überhaupt. 2) adeq: fiesce quarele: *omnis, cunctus, quivis, quiscunque:* mind: all, jeder. *p. e.* totu omul': *omnis homo, quivis:* minden ember: ein jeder Mensch. — toţi: *plur. omnes, cuncti:* mindnyájan: alle. *a Lat. totus. Ital.* tutto:

Totu. Тóт. *adv.* 1) adeq: tot'déuna: *semper, perpetuo, omni tempore:* mind, mindég, mindenkor, örökké: immer, stets, beständig, allezeit. *p. e.* totu scriu: *perpetuo scribo:* mindég (örökké) írók: ich schreibe beständig. 2) adeq: totuşi, mácaru: *tamen, attamen, nihilominus:* mégis, tsak ugyan, mind azon által: doch, jedoch, dennoch. *p. e.* de te aru urgisì toţi, eu totu nu te voiu párásì: *si te omnes oderint, ego attamen te non deseram:* ha mindnyájoktól gyülöl-

Digitized by Google

löltettel, én mindazonáltal nem hagylak: wenn dich alle haſſen, ich werde dich jedoch nicht verlaſſen.

Totudéuna. Тотдѣ́на. *adv. semper, perpetuo, omni tempore, constanter, nunquam non:* mind, mindég, mindenkor, örökké: immer, ſtets, beſtändig, allezeit, jederzeit. — mai totudéuna: *plerumque:* többnyire, majd mindég: meiſtens, meiſtentheils, gemeiniglich.

Totuşi. Тотшй. *adv. tamen, attamen, nihelominus:* mégis, tsak ugyan, mindazonáltal: doch, jedoch, dennoch, demohngeachtet, nichtsdeſtoweniger.

Totuşile. Тотшилѣ. *idem.*

Toxicá, *f. pl.* ce. Тоѯи́кѫ. *subst.* (otravá) *Toxicum, venenum:* méreg, étető: das Gift. *Graece* тоѯикѳ́ν.

Továrăşescu, şire, şitu. Товърѫшѣск, шѝре, шѝт. *verb. act.* mé továrăşescu: *socior, consocior, societatem ineo:* öszve társalkodni, társoságába lépni valakinek: ſich Jemanden zugeſellen, mit Jemanden in einer Geſellſchaft tretten.

Továrăşie, *f. pl.* şii. Товърѫшїѥ. *subst. societas, consortium, sodalitium:* társaság: die Geſellſchaft, Kameradſchaft, Compagnie.

Tovaroşu, *m. pl.* şi. Товáрошь. *subst.* adeq: sociu, ortacu: *socius, sodalis:* társ, pajtás: der Geſell, Kamerad. — pre drumu (cale): *comes, vel socius viae:* útitárs: der Reiſegefährte.

Trácsariu, sárire, sáritu. Трѫкшáрїѫ, тзрѝре, тзрѝт. *verb. neutr. resilio, transilio, recello:* által (viszsza) pattani: ſchnappen, abprellen, zurückprellen. *a Lat. transilio.*

Trádanie, *f. pl.* nii. Трѣдáнїѥ *subst. traditio, doctrina oretenus tradita:* kézről kézre adatott tudomány: die Tradition, eine alte bis auf uns mündlich fortgepflanzte Lehre. *a Lat. traditio.*

Tráeru, rare, ratu. Трѣ́ер, рáре, рáт. *V.* Trieru.

Tráescu, ire, itu. Трѣéск, и́ре, и́т. *verb. act.* 1) adeq: custu, viețuescu: *vivo, vita fruor:* élni: leben. *V. etiam* Custu. 2) cu queva, *p. e.* beuturá, cu léquuri: *utor:* — cu órequeva máncare: *vescor:* élni valamivel: Etwas gebrauchen, ſich einer Sache bedienen, mit Etwas leben.

Trágace. Трзráчѣ. *V.* Trágátóre.

Trágánare, *f. pl.* åri. Трзгзнáрѣ) Trágánáturá, *f. pl.* uri. Трзгзнатýрѫ.) *subst. vocis vibratio:* tzikornyázás: das Trillern, der Triller.

Tragánu. *m.* Трáгзн. *subst.* durére de înghițitóre la vite: *Angina, Cynanche:* Torokgyék: die Kehlſucht.

Tragánu, nare, natu. Трагáн, нáре, нáт, *verb. act.* vreo cántare: *vocem vibro canendo:* tzikornyázni, remegtetni az éneket: trillern, Triller ſchlagen.

Trágátóre, *f. pl.* re. Трзгзтоáрѣ. *subst.* adeq: osuțulu, quarele închée umerele cu peptulu. *clavicula:* kapotstsont: das Schlüſſelbein, Häftel.

Trágátoriu, *m. pl.* ri. Трзгзтóрїѫ. *subst.* a) *trahens:* huzó, vonnó: der Zieher. *b*) de tábacu. *V.* Tábácașu. *c*) quarele globesce: *mulctans:* büntető: der um Etwas beſtrafet. *d*) quarele trage de pre quineva queva cu nedreptul': *abrasor, extortor, plagiarius:* huzó, vonnó, kitsikoró: ein Erpreſſer.

Tragere, *f. pl.* ri. Трáџерѣ. *subst. tractio, ductio:* huzás, vonnás: das Ziehen. — a inimi spre queva: *inclinatio: propensio:* hajlandóság: die Neigung.

Tragu, tragere, trasu. Трáг, трáџерѣ, трáт. *I. verb. act.* 1) queva, séu pre quineva: *traho, duco:* húz-

húzni, vonni: ziehen. *Composita a*) pre quineva dela queva: *abstraho:* elvonni: abziehen, wegziehen. *b*) cótrá méne: *attraho:* magához vonni: herzuziehen, an ſich ziehen. *c*) la olaltá: *contraho:* öszvevonni (húzni): zuſammenziehen. *d*) de undeva queva: *p. e.* din preţiulu negoţului, din simbrie: *detraho:* elhúzni: abziehen. *e*) afará, *p. e.* vre unu dénte: *extraho:* kihúzni (vonni): herausziehen. *f*) ínnapoi (índerépt u): *retraho:* viszsza vonni: zurückziehen. *g*) pre quineva la queva, adeq: índemnu: *adlicio, pellicio, pertraho:* reávonni: bewegen, dazu bringen. 2) clópotulu: *campanam pulso:* harangozni: läuten. — vreunu clopoţelu: tsengetni: klingeln. 3) tábacu: *a*) cu pipa, adeq: tábácéscu: *duco fumum nicotianae, vulgo: fumo, fumigo:* dohányozni: Taback rauchen. *b*) pre nasu: *pulveres nicotianae naribus duco, tabacum sumo:* tabákot szívni: Taback ſchnupfen. 4) vinul' de pre drojdii: *vinum depromo, elutrio:* bort fejteni, seprejéröl levenni: den Wein vom Lager abziehen. 5) pre quineva la judecatá: *in jus voco, in judicium attraho:* törvényszéke eleibe idézni: vor's Gericht fordern, vorladen. 6) de pre quineva vreo glóbá: *mulcto:* meghúzni, pénzbe büntetni: um Geld ſtrafen. — vre unu zálogu: *pignus, aufero, Cic. aliquem pignoribus cogo:* megzálogolni valakit: Jemanden pfänden, auspfänden, ein Pfand von Jemanden nehmen. 7) de pre quineva queva cu nedreptul': *inique exprimo, extorqueo, exhaurio, abrado:* húzni, vonni, kitsikorni valakitöl valamit: unrechtmäßig erzwingen, erpreſſen. — 8) cu ochiul', adeq: clipescu: *nicto, conniveo:* pillogni, pislogni, pillantani: blinzeln, blinzen. — pentru dragoste: *oculis blandior:* pillantani: liebäugeln. — 9) cuiva o palmá: *alapam duco, impingo, infringo:* pofon ütni, tsapni, vágni: Jemanden eine Maulſchelle (Maultaſche) geben. — 10) queva lucru dintru o di íntr' alta, adeq: préméndu: *differo, prolato:* halasztani, halogatni: verzögern, aufſchieben. 11) tragu sumá cu quineva, *rationem ineo, duco, puto:* számat vetni valakivel: rechnen, abrechnen, Rechnung machen mit Jemanden. — 12) tragu nédejde: *spero, spe alor (teneor), spem habeo:* reményleni, reménységel lenni: hoffen, Hoffnung haben. 13) nécazu: *angor, adfligor, vexor, tribulor, molestiam devoro:* nyomorogni, sanyarogni: ſich plagen, Ungemach ausſtehen, Verdruß in ſich freſſen. — 13) tragu de mórte, séu pre mórte: *animam ago, agonizo:* vonagni, vonaglani, haldoklani: in den letzten Zügen liegen. 14) de morţi, de sufletu, adeq: suduiu: *convicior, maledico:* káromkodni, káromlani: fluchen. 15) o sumá anumitá: *conficio:* tenni: ausmachen, betragen. *p. e.* quátu trage datorié meà? *quantam summam conficit debitum meum?* menyit tészen az én adóságom? wie viel beträgt meine Schuld? — la cumpene, adeq: apésu: *pendo, pondero:* nyomni: wägen. *p. e.* tragu o maje: *centenarium pondero:* egy mázsát nyomok: ich wäge einen Zentner. — 17) mé trage firé la queva, *p. e.* la musicá, invéţáturá: *cupiorem, teneor studio rei:* kedvem (hajlandóságom) vagyon: ich habe Luſt, oder Neigung zu Etwas. *II. reciproc.* mé tragu, 1) undeva, séu la quineva, adeq: mergu: *admigro, me recipio (corripio):* vonni magát valahova, vagy valakihez: ſich wohin, oder zu Jemanden bege-

Digitized by Google

begeben. 2) pre fóle, adeq: mé téráiu: *repo*, *repto*, *serpo*: tsúszni, mászni: kriechen. — de aqui 3) mé tragu, adeq: mergu íncetu: *strito*, *lento passu procedo*: ballagni, tzámmogni: kriechen, trippeln, sich schleppen, langsam einhergehen. — abé mé tragu: *aegre me bajulo*: vánszorogni: sich schleppen, kaum gehen können. 4) din cutare nému, ţérá, adeq: súntu prásitu: *originem duco*, *ortum traho*: eredni, származni: stammen, abstammen, herabstammen. *p. e.* toţi ne tragemu dela Adam: *omnes ab Adamo originem ducimus*: Ádámtól származunk mindnyájon: wir stammen alle von Adam ab. 5) *p. e.* vinu, móre, adeq: mé ínténdu: *lentus sum*: nyúlni, nyúloslenni: sich ziehen, zähe seyn. *p. e.* vinul' aquesta se trage: *vinum hoc lentum est*: ez a' bor nyúlik (nyúlos): dieser Wein zieht sich. 6) adeq: scadu: *decresco*, *minuor*: apadni, fogyni: fallen, abnehmen. — vreo apá: *decresco*: apadni, fallen. — vreo ínflátura: *detumeo*: apadni, meglohadni, megszállani: abnehmen, sich setzen. — preţiulu quáruiva negoţiu: *cado*, *minuor*: állább szállani: fallen, herabfallen. — gerulu, frigulu: *remitto*: engedni: nachlassen. — de aqui *tropice*: se dice mé tragu la trupu, la facie, adeq: slábescu, márşavescu: *maceo*, *macesco*, *deficio*: ösztövéredni, hitvánkozni, béesni: abnehmen, mager werden. *a Lat. traho*, *h mut. in g.*

Trágulá, *f. pl.* le Тръгѹлъ. *subst.* adeq: cucurbetá de trasu: *cucurbita lagenaria*: szivótök, lopótök: der Heber.

Tráinicie, *f. pl.* cii. Тръйничіе. *subst. firmitas*, *durabilitas*: sokáig való tartás: die Dauer, Dauerhaftigkeit.

Trainicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Тра́йник, къ. *adj. firmus*, *diuturnus*, *perdurans*, *durabilis*: tartós: dauerhaft.

Traistá. Тра́йстъ. *V.* Straiţá.

Traiu, *m. pl.* uri. *f.* Тра́ю. *subst.* 1) adeq: custu, viaţá: *vita*: élet: das Leben. 2) adeq: íntrebuinţare: *usus*: véle élés: der Gebrauch.

Tramá, *f. pl.* ámi. Тра́мъ. *subst.* adeq: bátélá, bátáturá: *trama*, *subtemen*: bélfonal: der Einschlag, oder Eintrag im Gewebe.

Trámbitu. Тръмби́т. *et deriv. V.* Trómbitu.

Trancotá, *f. pl.* te. Тра́нкотъ. *subst.* 1) *V.* Tándalá Nro 1) — 2) adeq: o glumá, o trantá: *nuga*, *ridiculum*: tréfa, furtsaság: der Spaß, Scherz, etwas Lächerliches, eine Schnurre.

Trandafiru, *m. purl. car.* Трандафи́р. *subst.* 1) lemnulu: *frutex rosae*: rózsafa: der Rosenstock, Rosenstrauch. 2) flóre, adeq: ruje: *rosa*: rózsa: die Rose. — albu: *Rosa alba*: fejér kerti rózsa: die weise Gartenrose. — trandifiru galbinu: *Rosa eglanteria*: sárga rózsa: die gelbe Rose. — trandifiru roşiu: *Rosa centifolia*: piros kerti rózsa: die Rose. — ín facie trandafirului: *adj. roseus*: ró'sa színü: rosenfarben, rosenroth. — miére de trandafiru: *mel rosarum*: rózsa méz: der Rosenhonig. — apá de trandafiru: *aqua rosarum*: rózsaviz: das Rosenwasser.

Trándávescu, vire, vitu. Тръндъвéск, ви́ре, ви́т. *verb. act.* mé trándávescu: 1) adeq: mi léne, súntu trándavu: *pigreo*, *pigror*, *otior*, *deses sum*: henyélni, restelkedni: faulenzen, faul, oder träge seyn. 2) adeq: mé facu léneşu: *pigresco*, *segnesco*: elrestelkedni: faul werden.

Trándávie. *f.* Тръндъвіе. } *subst.*
Trándávire. *f.* Тръндъви́ре. } *pigri-*

pigritia, *ignavia*, *desidia*, *socordia*, *torpor*, *otium*, *acedia*, *inertia*, *negligentia*: restség, tunyaság, lustaság, dögség: die Trägheit, Faulheit, Nachlässigkeit, der Müßiggang.

Trándávosu, *f* sá, *pl.* şi, *f.* se. Трѫндѫвóс, воáсъ.)

Trándavu, *f.* vá, *pl.* vi, *f.* ve. Трѫ́ндав, въ.) *adj.* adeq: lenevosu: *piger*, *ignavus*, *deses*, *reses*, *socors*, *otiosus*, *iners*, *negligens*: túnya, rest, henye, lusta, lomha: faul, träg.

Trándosu, *f.* dósá, *pl.* şi, *f.* se. Трѫндóс, доáсъ. *adj* 1) *p. e.* pélé din palmá, de pre cálcáiulu piciorului, de pre cerbicé bouiloru: *callosus*: vastag bőrű: schwielig. 2) páne, séu altá copturá de aluatu: *spissus*, *densus*, *glebosus*: tipanos: derb, klosig, klümpricht. 3) vre unu omu, séu dobitocu, adeq: léneşu, móle, tárdiu: *tardus*, *torpidus*, *ignavus*. késedelmes, rest, túnya: faul, träge, langsam.

Trándu, *m. pl.* uri. *f.* Трѫ́нд. *subst.* 1) *duramen*, *duritia*: keménység: die Härte, Verhärtung. — 2) pélé qué grósá, quaré se pune pre pálmi de lucru, pre cálcáiéle picióreloru: *callum*, *callositas*: (*Graecis* τραγανον.) bőr vastagsága: die Schwiele, die dicke Haut. — de aqui: 3) *tropice*: numimu trándu pre vre unu omu tárdiu, móle, léneşu: *cunctator*, *deses*: túnya, késedelmes, tög: der Trödler, ein fauler Kerl.

Transportu, *m. pl.* uri. *f.* Транспóрт. *subst. p. e.* de ostaşi, de luntri: *commeatus*: szállítás, transzport: der Transport.

Trantá. Трáнтъ. *V.* Trancotá Nro 2).

Trántescu, tire, titu. Трѫнтéск, тúре, тúт. *I. verb. act.* 1) queva, adeq: rápedu, ínieptu: *cum impetu jacio*: erővel elhagyítani: wegschleudern. — 2) uşa ínchidinduo: *januam cum impetu claudo*: bétsazni az ajtót: die Thür zuschlagen. — 3) pre quineva de páméntu: *jacio*, *dejicio*, *praecipito*, *allido*: földhöz vágni, tsapni: niederwerfen, niederschmeißen, zu Boden werfen. 4) cu vorba, adeq: réspundu aspru: *contumaciter* (*dure*) *respondeo*: durván felelni: grob, trotzig antworten. *II.* mé trántescu cu quineva: *luctor*: küszködni, bírkozni valakivel: mit Jemanden ringen, sich balgen. *a Lat. sterno*, *prosterno*.

Trántiturá, *f. pl* ri. Трѫнтитѹ́ръ. *subst. scirrhus in planta pedis*: megkeményedett daganat az ember talpán, törés: eine harte Geschwulst an der Fußsohle.

Trántoru, *m. pl.* ri. Трѫ́нтор. *subst. fucus*: here: die Brutbiene, Wasserbiene, Helmbiene, Thräne, Hummel.

Trántu. Трѫ́нт. *V.* Trándu.

Trápédare. *f.* Трѫпѫдáре. *subst. V.* Trapédu.

Trápédátoriu, *f.* tóre, *pl.* ri. Трѫпѫдѫтóрю. *adj. operosus*, *laboriosus*: törekedő, iparkodó, fáradozó: mühsam, betriebsam, sich viele Mähe gebend.

Trapédu, dare, datu. Трáпѫд, дáре, дáт. *verb. activ. conor*, *nitor*, *studeo*, *operam do*: iparkodni, törekedni: sich bemühen, anstrengen, plagen.

Trapédu. *m.* Трáпѫд. *subst. contentio*, *intentio*, *nisus*, *labor*, *opera*, *conatus*: törekedés, iparkodás, fáradózás: die Bemühung, Anstrengung, die Plage, Strapaze.

Trásnescu, nire. nitu. Трѫснéск, нúре, нúт. *verb. act.* 1) cu trásnitu, *a*) quándu lovesce pre quineva: *fulmino*, *fulgurio*, *fulmine percutio*, *tango*: menykővel mégütni: durch den Blitz treffen, danieder blitzen, einschlagen. *p. e.* au trásnitu casa vecinului: *fulmen tetigit domum vicini*: a' menykő béütött a' szomszéd

széd házában: in des Nachbars Haus hat's eingeschlagen. *b*) quándu nu lovesce nimica: *fulguro*, *fulmino*: villámani: blitzen, donnern. 2) pre quineva, *p. e.* cu toégulu în capu, adeq: lovescu: *ico*, *ferio*, *cutio*: ütni, megütni, tsapni, vagni: schlagen. — 3) adeq: résunu, pocnescu: *crepo*, *strepito*: roppogni, durrogni, durrantani: krachen, prasseln, platzen.

Trásnitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Тръ́снит, тъ. *adj. fulguritus*: menykötöl üttetett: vom Blitze getroffen.

Trásnitu, *m.*, *pl.* uri. *f.* Тръ́снитѹ *subst. fulmen*, *fulgur*: mennykö, mennyütökö, isten nyila: der Blitz, Donnerkeil.

Trastíe, *f. pl.* tii. Тра́стїе. *subst. Officium nocturnum Ecclesiasticum*, *vulgo*: *nocturna*, *vel nocturnum*: ejjeli Isteni szolgálat a' Templomban: ein nächtlicher Gottesdienst in der Kirche.

Trasu, *f.* sá, *pl.* şi, *f.* se. Тра́с, съ. *participium verbi* Tragu. *V.* Tragu.

Trásurá, *f. pl.* ri. Тръсѹ́ръ. *subst.* 1) *tractus*, *ductus*: huzás, vonás: der Zug. 2) quaré e fácutá cu péna, séu cu pámátuşul', adeq: linie: *linea*, *stria*: vonás, huzás: der Zug, Strich, die Linie. — 3) pre queva ţesíturá, adeq: vréstá, vargá, ştrafu: *linea*, *taenea*, *virga*: veszszö, stráf: der Streif, Strich. — 4) adeq: máncáturá nedréptá: *iniqua extorsio*, *abrosio*: húzavona: die Plackerey, die unrechtmäßige Erpressung. — 5) o duşcá, o beuturá: *impetus*, *ductus*, *tractus*, *haustus*: kórty, húzom: der Zug, Schluck. *Ital.* trarre, *trahere*.

Trátaşu. Тръта́ш. *V.* Mánunchiu.

Trávólescu, lire, litu. Тръвълéск, лúре, лúт. *V.* Tévólescu.

Trébá, *f. pl.* ebi. Трѣ́бъ. *subst.* 1) adeq: trebuinţá: *utilitas*: haszon: der Nutzen, die Brauchbarkeit. — de trébá: *adj. utilis*, *idoneus*, *aptus*: haszonvehetö: brauchbar, nützlich. — de néque o trébá: *adj. inutilis*, *inhabilis*, *ineptus*: haszantalan, haszonvehetetlen: unbrauchbar, unnütz. — de aqui: 2) în traiul' de comunu însémnézá cuviénţá, omenie, rénduélá buná, *p. e.* omu de trébá, adeq: de omenie: *vir honestus*, *probus*, *praestans*: betsületes, derék, emberséges ember: ein ehrlicher, biederer, rechtschaffener Mann. — mé portu cu trébá: *bene me gero*, *vel*: *bene rem gero*: magát jól viselni, a' dolgát helyesen vinni: sich gut aufführen. — isprávescu queva cu trébá: *quidpiam probe ago*: valamit helyesen tselekedni: Etwas gut verrichten (ausführen). 3) adeq: lucru: *negotium*, *actus*: dolog, baj: das Thun, die Verrichtung, Sache, das Geschäft. *p. e.* amu o trébá cu téne: *negotium mihi est tecum*: dolgom (egy bajom) vagyon veled: ich habe mit dir Etwas zu thun, (zu verrichten). — dute în trébáţi: *abi tuam viam*: eredj dolgodra (bajadra): gehe deine Wege. 4) a cuiva, adeq: réndul', lucrul', lipsa: *negotium*, *causa*: ügy, baj, dolog: die Angelegenheit. *p. e.* ámblu în tréba cuiva: *negotium cujuspiam curo*: eljární valakinek a' bajába (ügyébe, dolgába): Jemandes Sache sich angelegen seyn lassen.

Trebnicie, *f. pl.* cii. Требничїе. *subst. utilitas*, *fructus*: haszon, haszonvehetöség: die Brauchbarkeit, Nützlichkeit.

Trébnicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Трѣ́бник, къ. *adj. utilis*, *fructuosus*: hasznos, haszonvehetö, kellö: brauchbar, nütze, nützlich, nöthig.

Tré-

Digitized by Google

Trébue. Τρέβει. *imperson:* 1) adeq: éste détorie: *oportet*, *debeo:* kelleni; müssen. *p. e.* trébue sé scriu o carte: *oportet me unas literas scribere:* egy levelet kell írnom: ich muß einen Brief schreiben. 2) ími (íţi, íi) trébue, adeq: mi lipsá: *egeo*, *indigeo*, *opus habeo:* nékem kell, szükségem vagyon: ich brauche, habe nöthig, bedürfe. *p. e.* miaru trebui o carte: *libro quodam indigerem*, *haberem opus:* egy könyvre volna szükségem, nékem egy könyv kellene: ich hätte ein Buch nöthig, möchte ein Buch brauchen.

Trébuélá, *f. pl.* li. Τρεβυέλα. *subst. usus:* hasznoság: der Gebrauch. *p. e.* de que trébuélá è planta aquésta? *in quem usum est apta planta haec?* mire jó ez a' növevény? zu welchem Gebrauche dienet diese Pflanze?

Trébuescu, ire, itu. Τρεβυέσκ, ήρε, ήτ. *verb. reciproc.* ínsumi cuiva, adeq: súntu de trébuélá: *opus sum*, *usui* (*utilis*) *sum:* kelleni: nöthig seyn, gebraucht werden. *p. e.* eu nu trebuescu nimérui: *non opus sum cuiquam*, *vel: nemo me habet opus:* nem kellek senkinek, nintsen senkinek reám szüksége: mich braucht Niemand. 2) *V.* Trébue. *impersonale sub utroque numero.*

Trebuinciosu, *f.* ciósá, *pl.* şi, *f.* se. Τρεβυηνός, νοάσα. *adj.* 1) adeq: de trebuélá, *V.* Trebnicu. 2) adeq: de lipsá: *necessarius:* szükséges: nothwendig.

Trebuinţá, *f. pl.* ţe. Τρεβυήνυα. *subst.* 1) *V.* Trebuélá. 2) adeq: lipsá: *necessitas*, *opus:* szükség: die Nothwendigkeit. — de trebuinţá: *adj. V.* Trebuinciosu.

Trebuiu, ire, itu. Τρέβυω, ήρε, ήτ. *V.* Trebuescu.

Trecátóre. *f.* Τρεκατοάρε. *subst.* adeq: locu de trecutu preste apá: 1) cu luntré: *trajectus:* rév, általjáróhely: die Uiberfahrt. 2) cu piciórele, adeq: vadu: *vadum:* gázló: die Wathe, Untiefe, ein seichter Ort im Wasser, wo man zu Fuße durchgehen kann.

Trecátoriu, *m. pl.* rii. Τρεκατόρω. *subst. transitor:* általmenő: der vorüber, oder durchgehet, ein Passagier. *a Lat. transitor*, *per Metathesim.*

Trecátoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Τρεκατόρῠ, τοάρε. *adj. transitorius*, *fluxus*, *caducus:* mulandó: vergänglich, vorübergehend.

Trécere, *f. pl.* ri. Τρέχερε. *subst.* 1) *transitus*, *transitio:* általmenés, általmenetel: das Vorübergehen, Vorbeygehen, der Uibergang. — cu tréceré: *transeunter*, *transitorie:* által (keresztül) ménvén: im Vorbeygehen, Vorübergehen. 2) din viaţá: *decessus*, *obitus*, *mors:* kimúlás, halál: das Verscheiden, Verlöschen, der Hintritt, Tod. 3) a quáruiva negoţiu: *venditio:* folyamat, divat, kelet: der Abgang, Verkauf.

Trechinu, *f.* ná, *pl.* ni, *f.* ne. Τρεκήν, ηα. *adj.* adeq: trecutu, bétránu: *annosus*, *vetustus*, *senex:* vénidős, öreg: alt, bejahrt, bey Jahren.

Trecu, trécere, trrcutu. Τρέκ, τρέχερε, τρεκούτ. *I. verb. act.* 1) pre quineva, din colò, de queia parte, *p. e.* preste vreo apá, vreunu délu, *etc.* *a*) de máná, séu povâçuindulu: *traduco:* *b*) cu carul', cu luntré: *transveho*, *transfero*, *transporto:* által (keresztül) vinni: hinüberführen, hinüber setzen. — cu piciórele (ín picióre): vado, által gázlani: durchwathen. — sárindu: *transilio*, *transsulto:* által (keresztül) ugordani: hinüberspringen. — 3) vreo cetate, vreo margine, adeq: trecu preste éle: *transeo*, *pertranseo:* általmenni: durchgehen, durchpassiren. 4) pre

Digitized by Google

pre lónghé casa cuiva: *transeo*, *pertranseo*: mellete elmenni: vorübergehen, vorbeygehen. 5) queva, séu pre quineva cu vedéré, nebágándul' în samá: *transeo*, *praetereo*, *nogligo*: számba nem venni: übergehen, überſehen, nicht achten. 6) mé tréce, vre o lipsá a trupului, *p. e.* pişaré: *V.* Scapu *I.* 4). — *II. neutr.* 1) preste vreo apá, *V. Activum* Nro 2). — 2) preste vre unu délu, ţérá la împrotivnici: *transeo*: általmenni: übergehen. 3) prin-supérári, greotáţi: *defungor*: általmenni: überſtehen. *p. e.* amu trecutu prin multe nécazuri, séu multe nécazuri au trecutu preste mène: *multis calamitatibus defunctus sum*: sok nyomorúságokon mentem én által: ich habe viel Elend überſtanden. — 4) queva timpu, vreo întémplare: *transeo*, *elabor*, *abeo*, *praetereo*, *decurro*: elmúlni, haladni: vergehen, verflieſſen, verſchwinden, vorüber ſeyn. *p. e.* au trecutu anulu: *abiit jam annus*: elmult esztendeje: ein Jahr iſt vergangen. — în séptimána trecutá: *elapsa hebdomada*: az elmult héten: die vorige, verfloſſene Woche. — déqui, 5) trecu din viaţá: *vita defungor*, *obeo*, *morior*, *exstinquor*: kimúlni, meghalni: ſterben, verlöſchen. — 6) adeq: mé gatu, mé eiontu: *deficio*: elfogyni: ausgehen, zu Ende gehen. *p. e.* tréce vinul', adeq: se gatá: *deficit vinum*: elfogy a' bor: der Wein gehet aus. 7) vreo durére, vreo plóie, *etc.* adeq: încetezu: *desino*, *sedor*: megállani, megszünni: aufhören. *p. e.* miau trecutu frigurile: *febris desiit*, *decessit*: elhagyott a' hideglelés: das Fieber hat aufgehöret, hat mich verlaſſen. 8) queva negoţiu, adeq: se vénde béne, *p. e.* förte béne tréce vinulu: *vinum feliciter venditur*: ugyan jól kéll a' bor, a' bornak igen jó divatja (folyamatja) vagyon: der Wein hat einen ſehr guten Abgang. 9) trecu de çile, adeq: bétránescu: *senesco*, *veterasco*: vénülni, öregedni: alt werden.

Trecutu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Τρεκούτ, τά. *adj.* 1) *p. e.* timpulu, întémplare: *elapsus*, *praeteritus*: elmult: vergangen, verfloſſen. *p. e.* în anul' trecutu: *anno elapso*: az mult esztendöben: im vergangenen Jahre. 2) de çile, adeq: bétrénatecu: *annosus*, *senex*, *vetustus*: öreg, vén, üdös: alt, bejahrt, bey Jahren.

Trei. Τρεΐ. *tres*, *tria*: három: drey. — quóte trei: *trini*, *terni*: hárman, háromhárom: je drey, zu drey. — o sumá que stá din trei, séu quaré cuprénde în séne trei: *ternio*: egy hármos szám: eine Dreye. — trei anni: *triennium*: három esztendö: drey Jahre. — de trei anni: *adj. trimus*, *trimulus*, *triennis*: három esztendös: dreyjährig. — vrésta de trei ani: *trimatus*: három esztendös karúság: ein Alter von drey Jahren. — que se întémplá în trei ani odatá: *trietericus*: minden hármadik esztendöben elö fordúló: was alle drey Jahre geſchieht. — de trei vécuri de bétránu: *trisaeclisenex*: három száz esztendös: dreyhundert Jahre alt. — de trei luni: *adj. trimestris*: három honapos: dreymonathlich. — trei çile: *triduum*: három nap: drey Tage. — de trei çile: *adj. triduanus*: háromnapi: dreytägig. — trei nopţi: *ternox*, *trinoctium*: három ejtszaka: drey Nächte. — de trei nopţi: *adj. trinoctialis*: három éjjeli: von drey Nächten. — trei césuri: *trihorium*: három óra: eine Zeit von drey Stunden. — cu trei trupuri: *adj. tricorpor*: háromtestü: dreyleibig. — cu trei capete: *adj triceps*: háromfejü: dreyköpfig. — cu trei córne:

Digitized by Google

córne: *adj. tricornis:* háromszarvú: drey Hörner habend. — cu trei limbi: *adj. trilinguis:* háromnyelvű: dreyzüngig. — cu trei înghiţitori: *adj. trifaux:* háromtorkú: dreyſchlündig. — cu trei dénţi, séu colţi: *adj. tridens:* háromfogú; dreyzäckig, drey Zähne, oder Zacken habend. — cu trei picióre: *adj. tripes, tripodius:* háromlábú: dreyfüſſig, dreybeinig. — scamnu cu trei picióre: *tripus, tripetia:* háromlábú szék: der Dreyfuß, ein dreyfüſſiger Siz. — cu trei nume: *adj. trionymus:* háromnevű: drey Namen habend. — cu trei formé: *adj. triformis:* háromformájú: dreyförmig, dreygeſtaltig. — cu trei închieturi: *trimembris:* háromrészű: dreygliederig. — que stá din trei, séu cuprénde în séne trei: *adj. ternarius:* három számú: aus dreyen beſtehend, drey in ſich enthaltend. — locul' unde se întélnescu trei cáli: *trivium:* három útnak öszve szakadása: ein Dreyweg. — cu trei turnuri: *adj. triturritus:* háromtornyos: drey Thürme habend. — în trei dungi: *adj. trilaterus:* háromoldalú: dreyſeitig. — în trei cornuri, séu unghiuri: *adj. triangulus, triangularis, trigonus:* háromszegű, vagy szegletű: dreyeckig. — o formá în trei unghiuri: *subst. triangulum, trigonum:* háromszegű: ein Dreyeck. — cu trei corḑi: *adj. trichordis:* háromhúrú: dreyſaitig. — o cántare que se cántá de trei ori: *tricinium:* hármos ének: ein Dreygeſang. — cu trei vénsle: *trieris, triremis:* három rend evedzőjű: dreyruderig. — cu trei crénge: *adj. trifurcus:* háromágú: dreyzackig, dreyſpitzig. — în trei içe: *adj. trilix:* háromnyüstös: dreydräthtig. — împărţescu queva în trei: *tripartior, tripertior:* három részre osztani. in drey Theile theilen. — împărţitu în trei: *tripartitus:* három részre osztatott: in drey Theile getheilt. — cu trei noduri: *adj. trinodis:* háromgörtsű (tsomójú): dreyknottig. — din trei silave: *adj. trisyllabus:* három silabából álló: dreyſylbig. — trei ponḑi: *tripondo:* három font: drey Pfund. — de trei fonţi: *adj. trilibris:* háromfontos: dreypfündig. — de trei ţuchuri: *adj. tripedalis, tripedaneus:* háromlábnyi: drey Fuß groß. — de trei schiópe: *adj. trispithamus:* három arasznyi: drey Spannen groß. *Ital.* trei, *tria.*

Trei inşi, *f.* se. Трій йнший. *plur. terni, trini:* hárman: drey ihrer.

Treilé, *f.* treia. Трійлѣ. al' treilé: *numer. ord. tertius:* harmadik: der, die, das Dritte. — a treia órá: *tertium, tertio, tertia vice:* harmadszor, harmadikszor: drittens, zum dritten Male.

Trei mii. Трій мїи. *tria millia:* három ezer: dreytauſend. — trei mii de inşi: *terni milleni:* három ezeren: dreytauſend ihrer. — de trei mii de ori: *ter millies:* három ezerszer: dreytauſendmal.

Treinţá, séu: triime. *f.* Трійнцѣ, сав трїйме. *subst. Trinitas:* Háromság: die Dreyfaltigkeit.

Treiḑeci. Трійзѣчй. *triginta:* harmintz: dreyſsig. — treiḑeci de inşi: *triceni:* harmintzan: dreyſsig ihrer. — al' treiḑecilé: *tricesimus, trigesimus:* harmintzadik: der Dreyſsigſte. — de treiḑeci de ori: *tricies:* harmintzszor: dreyſsigmal. — treiḑeci de ani: *tricennium:* harmintz esztendő: dreyſsig Jahre. — omu de treiḑeci de ani: *homo tricenarius:* harmintz esztendös ember: ein Dreyſsiger, ein dreyſsigjähriger Menſch.

Trei ori. Трій ѡрй. *ter:* háromszor: dreymal. — a treia órá: *tertium, tertio, tertia vice:*

Digitized by Google

harmadszor, harmadikszor: drittens, zum dritten Male.

Treispredéce. Трéйспрезѣче. *tredecim*: tizenhárom: dreyzehen. — treispredéce inşi: *terdeni*: tizenhárman: dreyzehn ihrer. — al' treispredécelé: *tertius decimus*: tizenharmadik: der dreyzehnte. — de treispredéce ori: *terdecies*: tizenhárómszor: dreyzehnmahl. — a treispredécé órá: *tertium decimum*: tizenharmadszor: dreyzehntens, zum dreyzehnten Male.

Trei sute. Трéй сѹте. *trecenti*: három száz: dreyhundert. — trei sute de inşi: *treceni*, *trecenti*: háromszázon: dreyhundert ihrer. — que cuprénde in séne trei sute: *p. e.* o bute de 300 de ferii: *trecenárius*: háromszázos: von dreyhundert. — de trei sute de ori: *trecenties*: háromszázszor: dreyhundertmal.

Tremurare, *f. pl.* ári. Тремѹрáре. *subst. tremor*, *contremiscentia*, *trepidatio*: reszketés: das Zittern, Beben. *Ital.* tremore.

Tremurátoriu, *f.* tóre, *pl.* i. Тремѹрътóрю, тоáре. *adj. tremulus*, *tremidus*, *tremebundus*: reszketö: zitternd. *Ital.* tremoroso.

Tremuriciu, *m pl.* i. Тремѹрúчѹ. *subst. homo tremulus*: reszketö ember: der Zitterer.

Tremuru, rare, ratu. Трéмѹр, рáре, рáт. *verb. act. tremo*, *contremo*, *trepido*, *contremisco*: reszketni: zittern, beben, erzittern. *Ital.* tremulare.

Trénca, seu: Trénca flénca: Трѣнка, сав трѣнка флѣнка. *V.* Térţa párţa.

Tréndu, Tréndavu, Tréntescu, *et deriv. V.* Trándu. *etc.*

Tréptá, *p. e.* Трѣптъ. *subst. gradus*: garádits, lépsö: die Stufe, Staffel. — a quáruiva statu: *p. e.* a preoţii: *Ordo*: Rend: der Rang, Stand, die Classe. — a quáriiva cinsti, séu vrednicii: *gradus honoris*: méltóság: die Ehrenstaffel, Ehrenstufe. —

Trépte, *f.* Трѣпте. *pl. gradus scalae*: léptsö, garádits: die Treppe, Stiege.

Tréscu, *m. pl.* uri, *f.* Трѣск. *subst. mortarium*: mozsár ágyú: der Mörser, Pöller, Böller.

Trésnescu. Тръснéск. *et deriv. V.* Trásnescu.

Trestie, *f. pl.* ii. Трéстїе. *subst. arundo*, *canna*: nád: das Rohr, Schilf. — quare se face in locuri násipóse: *arundo arenaria*: homok nád: das Sandschilf. — de trestie: *adj. arundineus*, *arundinaceus*; *p. e.* toégu de trestie: *baculus arundineus*: nádpáltza: der Rohrstab. — miére de trestie, adeq. zaharu: *zacharum*: nadméz, tzukor: der Zucker. — Trestiuţá, *dimin.*

Trestiosu, *f.* ósá, *pl.* şi, *f.* se. Трестїóс, оáсъ. *adj. arundinosus*: nádas: rohrig, voller Rohr. — locu trestiosu: *arundinetum*, *locus arundinosus*: nádas, nádashely: das Röhrig, ein schilfichter, oder mit Rohr bewachsener Ort.

Trezescu, zire, zitu. Трезéск. зúре, зúт. *I. verb. activ.* pre quineva 1) de beţie, adeq. desbetu: *crapulam alicui depello*: valakit megjózanítani: Jemanden den Rausch vertreiben. — 2) din somnu, adeq. deşteptu, pomenescu: *excito*, *expergefacio*: felébreszteni, felserkenteni: aufwecken. *II. neutr.* mé trezescu 1) din beţie: *crapula liberor*, *crapulam exlalo*: kijózanodni: nüchtern werden, den Rausch verlieren. 2) din somnu, adeq. mé desteptu: *expergiscor*, *evigilo*, *excitor*: felébredni, felserkenni: aufwachen, munter werden.

Trezíe, *f.* Трезíе) *subst. sobrietas*: jozanság: die Nichternheit.
Trezvie, *f.* Трезвíе)

Trézu, f. zá, *pl.* zi, *f.* ze. Трѣз, зъ. *adj.* 1) de vínu, séu altá beu-

beuturá beţivá: *sobrius*: józan: nüchtern. — 2) de somnu, adeq. deşteptatu: *vigil, experectus*: émett, émett, ébren lévő: wach.

Trévele, *f.* Трѣкѣле) *subst. vinacea, briza:* törköly: die Treber, Treſter, Weintreſter. — vinu arsu de trevere: *Crematum vinaceorum:* törkölypályinka: der Treberbrandtwein.

Tricotescu, tire, titu. Трикотѣск, тѫре, тѫт. *V.* Svérgolescu.

Tricteru, *m. pl.* e, *f.* Трикте́р. *subst. infundibulum doliarium:* léhó, töltögető: ein großer Trichter, durch welchen der Wein in die Fäßer eingegoßen wird.

Trierare, *f. pl.* i. Трїерáре. *subst. trituratio:* tsépelés: das Dreſchen.

Trierátoriu, *m. pl.* ári. Трїерꙁтóрїю. *subst. triturator:* tséplő: der Dreſcher.

Trierişu, *m. pl.* uri. *f.* Трїерíшѹ. *subst. trituratio:* tsépelés: das Dreſchen.

Trieru, rare, ratu. Трїе́р, рáре, рáт. *verb. activ.* 1) cu ámblăcii, adeq. ámblătescu, mlătescu: *extero, trituro:* tsépelni: dreſchen. — 2) cu boii, caii, adeq. çalcu: *calcando exprimo fruges:* gabanát nyomtatni: Getreide austretten. *Ital.* trirare, *terere, conterere, comminuere.*

Trifoiu, *m. pl.* i. Трифóю. *subst. Trifolium:* Háromlevelűfű, lóhere: der Klee, das Dreyblatt.

Trifoiu albu. Трифóю а́лъ. *Trifolium repens, Linn:* fejér Lóhere: der Bienenklee, Honigklee, der kleine weiße Wieſenklee.

Trifoiu de lacu. Трифóю дe лáк. *subst. Menyanthes trifoliata, Linn:* Vízi Lóhere: der Biber-Fieber-Waſſer-Scharbocksklee.

Trifoiu mare. Трифóю мáре. *subst. Melilotus officinalis, Linn:* Sárkerep, Sómkórófű, Nagylóhere: der Steinklee.

Trifoiu rosu. Трифóю рóшѹ. *Trifolium pratense, Linn:* piros Lóhere: der große, oder braunrothe Wieſenklee, das Wieſenbrod.

Trii, Trii inşi, Trii mii — Trii ori, Triispredece, Trii sute: — Triideci. *V.* Trei, Trei inşi. *etc.*

Trimbiţă, *f. pl.* e. Тримбѣцъ) Trimbiţă, *f. pl.* e. Трúмбицъ) *subst. tuba, buccina:* trombita: die Trompete, Poſaune. *Ital.* trombetta.

Trimbitaşu, *m. pl.* i. Тримбитáшѹ) Trimbiţaşu, *m. pl.* i. Тримбицáшѹ) *subst. tubicen, buccinator:* trombitás: der Trompeter, Trompetenblaſer.

Trimbitezu, tare, atu. Тримбитéꙁ, тáре, áт) Trimbiţezu, ţare, ţatu. Тримбицéꙁ, цáре, áт) Trimbitu, tare, atu. Трúмбит, тáре, áт) Trimbiţu, ţare, ţatu. Трúмбиц, цáре, цáт) *verbum activum: tuba cano:* trombitálni: trompeten. *Ital.* trombettare.

Trimisu, *f.* să, *pl.* şi, *f.* se. Тримúсъ, ꙁъ. *adject. missus:* küldetett: geſchickt, geſendet.

Trimisu, *m. pl.* i. Тримúс. *subst.* adeq. Solu: *Legatus, ablegatus:* Követ: der Abgeſandte.

Trimitere, *f. pl.* i. Тримúтере. *subst. missio, missus:* küldés: das Schicken, die Sendung.

Trimitu, tere, misu. Тримúт, тére, мúс) Trimiţu, tere, misu. Тримúц, тére, мúс) *verb. activ. mitto:* küldeni: ſchicken, ſenden. — afará: *emitto:* kiküldeni: ausſchicken, hinausſchicken. — in lóuntru: *immitto:* béküldeni: hineinſchicken. — inainte: *praemitto:* előre küldeni: vorausſchicken. — innapoi, indĭréptu: *remitto:* viszszaküldeni: zurückſchicken. — dincolo de queia parte: *transmitto:* általküldeni: hinüberſchicken, überſenden, übermachen. — incóce incolé: *circummito:* ide s' tova, kül-

Digitized by Google

küldeni, küldözni: herumſchicken. *a Lat. mitto per Prothesim, addita syllaba* tri.

Trincu, *m. pl.* uri, *f.* Трúнк. *subst. crematum secumdarium:* utolypályinka: der Nachlauf vom Brandtwein.

Tristu, *f.* tă, ști, *f.* te. Трúст, тъ. *adj. tristis, moestus dolesis:* bús, szomorú, keserves: traurig, betrübt, niedergeſchlagen. *Ital.* tristo.

Troaşu, *m. pl.* e. Троáш. *subst. pratum foenile septum:* egy békerteltt szénarét: eine verzäunte Hauswieſe.

Trócă, *f. pl.* e, séu: Trocu, *m. pl.* e. *f.* Трóкъ, сав трóкъ. *subst.* 1) adeq. albie, muldă, covată: *alveus, trua:* tekenő, tekenyő: die Mülde, der Trog. — de frémentatu: *magis, mactra, alveus pistorius:* dagasztó (gyúró) tekenő: der Backtrog. — de spălatu rufe: *alveus lotorius:* mósótekenő: der Waſchtrog. 2) de adăpatu vitele: *alveus aquarius, canalis potatorius:* itatóvályú: der Waſſertrog, die Trănkrinne. — 3) de porci: *alveus suarius:* disznóvályú: der Sautrog. — facu pre quineva trócă de porci, séu: albie de câne. *quempiam maxima ignominia afficio:* valakit rútul lemotskolni, legázolni, gyalázattal illetni: Jemanden mit Schimpf bedecken. *a Lat. trua.*

Trócnă, *f. pl.* e. Троáкнъ. *subst. gravedo, catarrhus,* náta, la cali: szaparnitza: der Katharr, Schnupfen, die Strauchen. — cu trócnă. *V.* Intrognatu.

Trocuță, *f.* *pl.* e. Трокúцъ)
Trocuțu, *m. pl.* e. Трокúц) *dimint. alveolus:* tekenyötske: das Tröglein, Trögelchen. dela Trocu.

Troianu, *m. pl.* e. Трóюн. *subst. pratum amplum:* egy tágos rét: eine weite Wieſe.

Tronfoluescu, ire, itu. Тронфолъéск, úрe, úт. *verb. activ.* 1) queva, marfă. *V.* Arvunescu. 2) in joculu cu cărțile, adeq. ceru tronfu: *colorem regnantem postulo:* tronfot kikérni: trumpfen, Trumpf ausſpielen. 3) pre quineva cu vorbe aspre: *prestringo:* megtromfolni (kifizetni) valakit: Jemanden trumpfen, durchziehen.

Tronfu, *m. pl.* i. Трóнф. *subst.* 1) adeq. arvună: *V.* Arvună. 2) in joculu cu cărțile: *color praecipuus (regnans):* tromf: der Trumpf, Adut.

Tronu, *m. pl.* uri, *f.* Трóн. *subst. Thronus:* Királyiszék: der Thron. *a Graeco.* θρόνος, ε, ὁ.

Tropăescu, ire, itu. Тропъéск, úрe, úт. *verb. act. subplaudo, supplodo, cum strepitu incedo:* topogni, tapantani: tappen, ſtampfen, aufſtampfeen, ſtark auftreten. *Ital.* trottare, *succussare.*

Tropotescu, tire, titu. Тропотéск, тúрe, тúт. *idem.*

Tropotire, *f. pl.* i. Тропотúрe)
Tropotură, *f. pl.* i. Тропотитъръ)
Tropotu, *m. pl.* e. *f.* Тропóт). *subst.* 1) adeq. tropu, mergu in tropote: *tolutim incedo:* poroszkálni, ügetni, ügetve menni: traben, in Trabe gehen. 2) adeq. tropotire: *supplosio, incessus strepitosus:* topogás: das Aufſtampfen, der ſtarke Tritt.

Tropu, *m. pl.* uri, *f.* Трóп. *subst. gradus tolutilis:* trop, poroszkálás: der Trib, Tritt. *Ital.* trotto, *equi succutientis citatior gradus.*

Troscoțelu, *m. pl.* e, séu: Troscotu, *m. pl.* e, *f.* Троскоцéл, сав Трóскот. *subst.* 1) adeq. porcinu: *Polygonum aviculare, Linn:* portsfű: das Burzelkraut. 2) adeq. érbă grasă de grădină, *Portulaca oleracea, Linn:* portsfű, kövér portsfű: die Portulak.

Troscotescu, tire, titu. Троскотéск, тúрe, тúт. *verb. activ:* adeq.

Digitized by Google

deq. loquotescu: *loquitor*, *garrio*: lotsogni, tsevegni, darálni, fetsegni: schwatzen, plaudern, plappern.

Troscovå, *f.* Троскóвъ. *V.* Troscotu.

Trosnitu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Троснúт. *V.* Spulberatu.

Trudå, *f. pl.* e. Трýдъ. *subst. contentio*, *intentia*, *nisus*, *labor*, *opera*, *conatus*: törekedés, iparkodás, fáradozás: die Bemühung, Anstrengung.

Trudescu, dire, ditu. Трудéск, дúре, дúт. *I. verb. activ.* pre quineva: *vexo*, *adflicto*, *fatigo*: gyötreni, nyomorgatni: fárasztani: plagen quällen. *II. neutr.* trudescu ínsumi, séu: *recipr*: mé trudescu, adeq. silescu, muncescu: trapédu: *studeo*, *nitor*, *conor*, *operam do*, *laboro*: törekedni, íparkodni, fáradozni: sich bemühen, plagen, Mühe anwenden. — cu queva léquu fiéndu in bólå, adeq. cercu, *p. e.* am truditu cu tóte quéle: *omnia media tentavi*: mindent megprobáltam: ich habe alle Mittel versucht.

Truditoriu, *f.* tóre, *pl.* tori. Трудитóрю, тоáре. *adv. laborans*, *laboriosus*, *operosus*: munkás, törekedö, iparkodó: mühsam, betriebsam, arbeitsam, strapazirlich.

Truditu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Трудúт, тъ. *adj. multo labore fractus*: a' sok munkától meg erötlenedet: von Strapazen entkräftet, erschöpft.

Trufaşu, *f.* şå, *pl.* şi, *f.* şe. Трофáш, шъ *adj.* 1) adeq. fålosu, múndru, máreţu: *superbus*, *fastosus*, *elatus*, *arrogans*: gögös, kevély, büszke: stolz, hochmüthig, hoffärtig. 2) adeq. frumósu, ghisdavu, cilibiu: *pulcher*, *venustus*, *elegans*, *decorus*: szép, gyönyörüséges, díszes, ékes: hübsch, niedlich, schön.

Trufescu, fire, fitu. Трофéск, фúре, фúт. *verb. recipr.* mé trufescu: *superbio*, *in superbiam*, *vel arrogantiam efferor*: kevélykedni, büszkélkedni: sich aufblasen, erheben, stolz (hoffärtig) werden.

Trufie, *f. pl.* ii. Трофíе. *subst.* falå, múndrie: *superbia*, *arrogantia*, *fastus*, *elatio*: gög, kevélység, büszkeség: der Stolz, Hochmuth, Hoffart.

Trufuluescu, ire, itu. Трофулуéск, úре, úт. *V.* Pácálescu.

Truncu, *m. pl.* ci. Трýнкъ. *subst truncus*, *stirps*, *stipes*, *caudex*: töke: der Stock, Klotz, Rumpf, Stamm. — Trunchiuţiu. *dimin: Ital.* tronco.

Trupesce: Трупéще. *adv. corporaliter*: testiképpen, testszerént: körperlich, fleischlich.

Trupescu, *f.* péscå, *pl.* sci. Трупéск, пéскъ. *adj. corporeus*, *corporalis*: testi: körperlich, leiblich.

Trupeşu, *f.* şå, *pl.* şi, *f.* se. Трупéш, шъ. *adj. corporosus*, *corpulentus*: testes: corpulent, wohl bey Leibe.

Trupinå, *f. pl.* i. Трупúнъ. *subst. V.* Truncu.

Trupşoru, *m. pl.* óre. *f.* Трупшóр. *diminut. corpusculum*: testetske: das Körperchen. *dimin:* dela trupu.

Trupu, *m. pl.* uri, *f.* Трýп. *subst. corpus*: test: der Körper, Leib.

Trupuţiu, *m.* Трупýц. *dimin: V.* Trupşoru.

Truţu, *m.* Трýц. *subst.* 1) de páne: *tuber panis*: dútz, kenyérdútz, kenyérgyürke: das Ausgelaufene vom Brod. 2) quarele lu facu cuiva, adeq. butu, *V.* Butu.

Tu. Ту. *pronom: II. personae tu*: te: du.

Tubacu, *m. pl. car.* Тубáкъ. *V.* Tåbacu.

Tuçinu, *m. pl.* uri, *f.* Туцúн. *subst. p. e.* de linguri: *duodecim*, *dyodecas*: tutzet: das Duzend.

Tudumanu, Tudumånescu, *V.* Todomanu, Todomånescu.

Tu-

Digitized by Google

Tuescu, ire, itu. Тѹéск, и́ре, и́т *verb. activ.* adeq. ḑicu cuiva tu: *in secunda persona adloquor:* tégetni valakit: Jemanden duzen.

Tufá, *f. pl.* e. Тѹ́фъ. *subst.* 1) adeq. tárşu: *dumus:* bokor: das Gebüsch. — séu lemnu téneru: *frutex:* tsemete: der Strauch, die Staude. — 2) alunu: *corylus:* mogyorófa: die Haselnußstaude. — de tufá: *adj.* adeq. de alunu: *colornus:* mogyorófából való: häseln.

Tufariu, *m. pl.* i. Тѹфáрю. *subst. dumetum, frutectum, fruticetum:* haraszt, bokroshely: das Gebüsch, ein mit Sträuchen bewachsener Ort.

Tufosu, *f.* fósá, *pl.* şi, *f.* se. Тѹфóс, фоáсъ. *adj.* 1) vreunu locu, adeq. plénu de tufe: *fruticosus, frutectosus:* bokros: voller Sträuche, und Gebüsche. 2) vreo flóre, unu pomu, adeq. cu multe crénge: *ramosus, fruticosus:* bokros, ágas, ágos, bagos: staudig, buschig, ästig.

Tulbá, *f. pl.* e. Тѹ́лбъ. *subst. pharetra:* tegez: der Köcher.

Tulbanu, *m. pl.* i. Тѹлбáн. *subst. galerus turcicus:* török süveg: eine türkische Mütze.

Tulburu. Тѹлбѹ́р. *et deriv: V.* Turburu.

Tuleu, *m. pl.* ei. Тѹлéѹ. *subst. caulis, scapus, stylus:* szál, szár, tor'sa: der Strunk, Stengel. — quelu de cucuruzu, pre quarele stau gráunţele: *arista, panicula:* tsö, szál: der Kolben, Schaft. — cucuruzu cu tuleu: *turcicum haud explicitum:* fejtetlen kukoritza, tsös török búza: der Kolbenkukuruz.

Tulpiná, *f. pl.* ne. Тѹлпи́нъ. *subst. culmus:* füszár: der Halm.

Tulipanu, *m. pl.* car. Тѹлипáн. *subst. tulipa:* tulipán: die Tulpe, Tulipane. *Ital.* tulipano.

Tulipinu, *m.* Тѹлпи́н. *subst.* adeq. lemnu cánescu: *Daphne mezereum, Linn:* Farkaslöbör: der Kellerhals, Pfefferbaum, Seidelbast.

Tulnicu, *m. pl.* ci. Тѹ́лник. *subst.* 1) adeq. bucinu: *buccina:* kürt: der Horn. 2) o unéltá de strigatu: *tuba stentoria:* kiáltókürt: das Sprachrohr.

Tulpanu, *m. pl.* i. Тѹлпáн. *subst.* adeq. máhramá, besmé: *muccinium, sudarium, improprie, strophium:* keszkenyö, kendö: das Tuch, Tüchel.

Tultu, *m. pl.* ţi. Тѹ́лтѹ. *subst.* adeq. unu banu de 15 cráiçari: *numus quinque grossorum:* ött garasospénz: ein Fünfgroschenstück.

Tunariu, *m. pl.* i. Тѹнáрю. *subst. miles tormentarius, pyrobolarius:* pattantyus: der Kanonier, Artilerist.

Tundere, *f. pl.* i. Тѹ́ндере. *subst. tonsio:* nyírés: das Scheeren, Stutzen. *Ital.* tondere.

Tundu, dere, tunsu. Тѹ́нд, дéре, тѹ́нс. *verb. activ. tondeo, detondeo:* nyírni, lenyírni, ollóval vágni: scheeren, stutzen.

Tunḑu, séu Tungu, dere, tunsu: Тѹ́нз, сав тѹ́нг. *V.* Tundu.

Tunḑétoriu, *m. pl.* i. Тѹнзътóрю. *subst. tonsor:* nyíró: der Scheerer. Tunḑétóre. *tonstrix:* die Scheererinn.

Tunetu, *m. pl.* e, *f.* Тѹ́нет. *subst. tonitru, tonitrus:* dörgés, menydörgés, égzengés: der Donner.

Tunsu, *f.* sá, *pl.* şi, *f.* se. Тѹ́нс, съ. *adject. tonsus:* nyírett: geschoren, gestutzt.

Tunsurá, *f. pl.* i. Тѹнсѹ́ръ. *subst.* 1) a pérului, a lánii, a oilor': *tonsura:* nyírás: die Scheerung, die Schur. 2) a quáruiva locu de agonisitá: *usus fructus:* haszonvétel: der Nießbrauch. *Ital.* tonsura.

Tunu, *m. pl.* uri, *f.* Тѹ́н. *subst.* 1) adeq. tunetu: *tonitru, tonitru:* dörgés, mennydörgés: der Donner. 2) de impuşcatu: *tor-*

Digitized by Google

tormentum: ágyú: die Kanone, das Stück. — dau, séu: puşcu cu tunul': *tormento insono, tormentum explodo:* ágyúzni: kanoniren, bombardiren. — glónçá de tunu: *globus tormentarius:* ágyú golyóbis: die Kanonenkugel. *a Lat. tonitru, per Syncopen.*

Tunu, nare, natu. Тȣ́н: нáре, нáт. *verb. neutr.* 1) despre tunetu: *tono, intono:* dörögni, mennydörögni: donnern. — mai alesu se intrebuinţézá *impersonaliter:* tuná: *tonat:* dörög, menydörög: es donnert. 2) tunu undeva, *p. e.* in casá, în Beséricá, adeq. întru: *intro, introeo, ingredior:* bémenni: eingehen, hineingehen. *a Lat. tono. Ital.* tonare.

Tupilu, lare, atu. Тȣпи́л, лáре, áт *V.* Pitulu.

Turbare, *f. pl.* ári. Тȣрбáре. *subst.* 1) o bólá cánéscá: *rabies:* dühösség, ádázság: die Wuth, Hundswuth, Raserey. — gándacu de turbare: *Lytha vesicatoria, Cantharis:* Körösbogár: die spanische Fliege.

Turbatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Тȣрбáт, тъ. *adj. rabidus:* dühös, ádáz, veszett: wüthend, wüthig.

Turbu, bare. atu. Тȣ́рб, бáре, áт. *verb. neutr. rabo, rabio, in rabiem agor:* megveszni, megdühödni: wüthig werden.

Turburare, *f. pl* ári. Тȣрбȣрáре. *subst. turbatio, turbor, turbulentia:* zavar, zürzavar, zavarodás, háborgás: die Verwirrung, Zerrüttung. *item V.* Invrájbire. Nro. 4).

Turburátoriu, *m. pl.* i. Тȣрбȣрътóрю. *subst. turbator, concitator, sollicitator, interpellator:* háborító, zürzavart szerzö, zenebonás: der Störer, Verwirrer, Beunruhiger, Unordnungsstifter. *Ital.* turbatore.

Turbure, *f.* Тȣ́рбȣре. *I. adject. unius terminationis: turbidus, turbulentus:* zavaros: trübe. — *II. adverb. turbidè, turbulenter:* zavarosan: trüb. — *Ital.* torbido.

Turbure, *f.* Тȣ́рбȣре. *sub.* o legumá, altmintr. asmáçuchiu: *Scandix cerefolium, Linn:* Turbolya, Turbulya: das Körbelkraut.

Turburu, rare, ratu. Тȣ́рбȣр, рáре, рáт. *I. verb. activ.* 1) *p. e.* vreo apá: *turbo, turbidum reddo:* felzavarni: trüben, trübe machen. — 2) pre quineva: adeq. intírítu, cátránescu: *irrito, exacerbo, bilem vel stomachum cuipiam moveo:* valakit megmérgesíteni, elkeseríteni, felingerleni: Jemanden erbittern, erzürnen, aufbringen. 3) poporul', supuşii, sudiţi: *etc.* adeq. invrásbescu: *turbo, sollicito, concito, instigo:* felzendíteni, felháborítani, fellármázni, fellázzasztani: aufwingeln, aufrührisch machen, anreizen, anstiften, enpören. — *II. recipr.* mé turburu, adeq. mé cátránescu: *incendor, exacerbor, excandesco, glisco, bilis mihi movetur:* megmérgelödni, elkeseredni: aufbrausen, entglimmen, erzürnen, aufgebracht (erbittert) werden. *Ital.* turbare.

Turcá, *f.* Тȣ́ркъ) *subst. larva in*
Ţurcá, *f.* Цȣ́ркъ) *festo natali Christi:* egy Karátsonyi állortza (maskara) az Oláhoknál: eine Weihnachtsmasgue bey den Walachen.

Turcesce. Тȣрчéще. *adv. turcice:* törökül: türkisch.

Turcescu, *f.* céscá, *pl.* i. Тȣрчéск, къ. *adject. turcicus:* török: türkisch. — Ţéra turcéscá: *Turcia:* Török Ország: die Türkey.

Turcoi, *m.* Тȣркóю. *V.* Busiocu roşu.

Turcu, *m. pl.* ci. Тȣ́рк. *subst. Turca:* Török: der Türk. — Turcóe *femin:*

Turda, *f.* Тȣ́рда. *subst.* unu Oraşu in Ardélu, órequandu *Salinae:* aquumu: *Thorda:* Tórda: Thorda, Thorenburg.

Tu-

Digitized by Google

Turécu, *m. pl.* ci. Тѣрѣкъ. *subst. scapus cothurni*: tsizmaszár: die Röhre, Tschismenröhre, oder die Schäfte.

Turisce. Тѣрищѣ. *V.* Ogrinji.

Turiță, *f.* Тѣриңъ. *subst.* o buruénă scăiósă: *Gallium apurinae, Linn:* ragadánts, ragadály: das Klebkraut, der Nabelſame.

Turiță mare. Тѣриңъ мáрѣ. *subst. Agrimonia Eupatorium, Linn:* párlafü: die Agrimonie, das Klebkraut, der Nabelſame.

Turmă, *f. pl.* e. Тѣрмъ. *subst. grex:* nyáj: die Heerde. *a Lat. turma.*

Turmiță, *f. pl.* e. Тѣрмиңъ. *subst. grex pusillus:* nyájatska: eine kleine Herde.

Turnare, *f. pl.* ări. Тѣрнáрѣ. *subst.* 1) de apă: *fusio:* töltés: das Gießen. — 2) adeq. borîtu: *vomitus:* okádás, hányás: das Brechen, Erbrechen, Speyen. — léquu de turnare: *vomitorium:* hánytató: das Brechmittel. *Ital.* tornare, *redire, reverti, reversionem facere.*

Turnișoru, *m. pl.* e, *f.* Тѣрнишóр. *subst. turricula:* tornyotska: das Thürmchen. *dimin:* dela Turnu.

Turnu, *m. pl.* uri, *f.* Тѣрн. *subst. turris:* torony: der Thurm.

Turnumétă, *f. pl.* e. Тѣрнъмѣтъ. *subst. palea, acus, — ceris:* törék: die Spreu, das Kaff.

Turnuțu. Тѣрнъц. *V.* Turnișoru.

Turtă, *f. pl.* e. Тѣртъ. *subst.* 1) cu mére: *svavillum, placenta mellita et piperata:* mézes pogátsa: der Lebkuchen, Lebzelten, Honigkuchen, Pfefferkuchen. 2) de inu: *placenta linea:* lenmag pogátsa: der Leinkuchen. 3) ori que grunzu rotundu: *p. e.* de auru, de céră: *globus, globulus, frustum, massa:* darab: ein Stück, Klos, Klumpen. — Turtuță, Turtiță, *diminutiva.*

Turtariu, *m. pl.* i. Тѣртáрїю. *subst. pistor placentarum mellitarum:* mézespogátsos: der Lebzeltner, Lebkuchler, Pfefferkuchler. Turtáriță. *fem.*

Turté, *f.* Тѣртѣ. *subst.* o plantă: adeq. punga babii: *Carlina acaulis, Linn.* Baba Kaláts: die Eberwurz.

Turtescu, tire, titu. Тѣртѣск, тúрѣ, тúт. *verb. activ. comprimo:* öszvenyomni: zuſammendrücken, zerquetſchen. *II. recipr.* mé turtescu.

Turtitu. Тѣртúт. *collisus:* öszve zugott: zerbogen, zuſammengebogen.

Turturé, *f. pl.* rélle. Тѣртърѣ. *subst. Turtur:* Gerlitze: die Turteltaube.

Turtureluşă, *f. pl.* e. Тѣртърелúшъ)

Turtureluță, *f. pl.* e. Тѣртърелúңъ) *diminutiv. turturilla:* egy kis gerlitze: das Turteltäubchen. *Ital.* Tortorella.

Tușă, *f. pl. car.* Тúшъ. *subst. tussis, tussedo:* köh, keh, köhögés: der Huſten. pucinticá tusă: *tussicula:* egy kis köhögés: ein kleiner Huſten. — de tușă: *adj.* adeq. pre tréba tusii: *tusicularis, p. e.* léquu de tusă: *medicamentum tussiculare:* köhögés ellen való orvosság: ein Mittel wider den Huſten. — quarele este coprénsu de tusă: *tussicus, tussiculosus:* kehes, köhögő: huſtend, der den Huſten hat. — tusă măgáréscă, séu innecăciósă: *tussis anhella, tussis ferina:* szamár keh: der Keichhuſten, Eſelshuſten, das Hühnerweh. *a Lat. tussis. Ital.* tossa *vel* tosse.

Tușériu, *m. pl.* i. Тшúрїю. *subst.* 1) ori que negoțiátoriu: *negotiator, mercator:* kereskedő: der Händler. 2) de boii, de vite: *negotiator boarius, Inscript: ap: Grut:* ökrökkel kereskedő: der Ochſenhändler.

Tușescu, șire, șitu. Тшúскъ, шúрѣ, шúт. *verb. activ. tussito: tussio:* köhögni, köhenteni, huſten.

Digitized by Google

Tuşitoriu, *f.* tóre; *pl.* tori. Тѹшитóрю, тоáре. *adj. tussicus, tussiculosus:* kehes, köhögő: hustend, mit dem Husten behaftet.

Tusu. Тѹ́с. *p. e.* tusi trei, tusi patru, séu: Tuţi, *m.* tute, *f.* Тѹ́цй, тѹ́те. *pluralis ex* totu: *omnes:* mindnyájjan: alle. — mai alesu se pone ínaénte de o sumá anumitá, *p. e.* tuţi trei: *omnes tres:* mind a' hárman: alle drey. — tuţi patru: *omnes quatuor:* mind a' négyen: alle viere. *etc.*

Tutorie, *f. pl.* rii. Тѹторíе. *subst. tutella:* gondviselés: die Vormundschaft.

Tutoru, *m. pl.* ri. Тѹ́торѹ. *subst. tutor:* gondviselő: der Vormund. — mai multe vedi la cuvéntul': Titoru.

Tutunáritu. *m.* Тѹтѹнъри́т. *subst. vectigal pro nicotiana:* dohányra kivetett adó: die Tabacksteuer.

Tutuniţá. Тѹтѹни́цъ. *V.* Tábacu rótundu.

Tutunu. *m.* Тѹтѹ́нѹ. *V.* Tábacu.

Tuturoru. Тѹтѹрóрѹ. *dativus plur. adj.* totu: *omnibus:* mindeneknek, mindnyájjoknak: allen.

Tuţinu. Тѹци́н. *V.* Tucinu.

Tủu, *m* tà, *f. pl.* tủi, *m.* tale. Тѹ́ѹ, тà. *pronomen possessivum II-ae personae singularis: tuus:* tiéd: dein.

Typárescu, rire, ritu. Тѵпъре́ск, ри́ре, ри́т. *verb. act. typis imprimo, edo:* kinyomtatni: drucken, im Druck erscheinen lassen. *a Grac.* τύπος, ου, ὁ. *Nota: signum percussione factum, etc.*

Typáriturá, *f. pl.* ri. Типъритѹ́ръ. *subst. editio, impressio:* nyomtatás, kiadás: die Auflage, Ausgabe.

Typariu, *m. pl.* ri. Типáрю. *subst. typus, literae:* nyomtatás, betűk: der Druck.

Typicu, *m. pl.* uri. *f.* Типи́к. *subst.* 1) *typus, figura:* kép, abrázat: das Vorbild. 2) ín vreo carte, quaré índreptézá: *praescriptum, praeceptum, vulgo: rubrica:* utosítás, útosító regula: die Rubrik, die Vorschrift.

Typografie, *f. pl.* fii. Типогрáфїе. *subst. Typographia, Officina typographica:* Könyvnyomtatóház, Typografia: die Buchdruckerey.

Typografu, *m. pl.* fi. Типогрáфѹ. *subst. Typographus:* Könyvnyomtató: der Buchdrucker.

Typu. Ти́п. *V.* Chipu.

Tyránésce. Тиръне́ще. *adv. tyranice:* kegyetlenűl: tyranisch.

Tyránescu, *f.* néscá, *pl.* sci. Тиръне́ск, не́скъ. *adj. tyranicus:* kegyetlen: tyranisch, grausam.

Tyránie, *f. pl.* nii. Тиръні́е. *subst. tyranis:* kegyetlenség: die Tyraney.

Tyranu, *m. pl.* ni. Тирáнѹ. *subst. tyranus:* hatalmaskodó, kegyetlen Úr: der Tyran. *a Graeco* τύραννος, ου, ὁ.

U.

Digitized by Google

U.

Ucenicu, *m. pl.* ci. Оучени́к. *subst.* 1) quarele învaţiá dela altul' séu carte, seu şi altá máiestrie: *discipilus:* tanitvány: der Schüler, Jünger, Lehrling. 2) la mórá, *i. e.* ocinicu: *molitoris adjutor, morcenarius:* molnárlegény: der Mühlknappe, Müllerburſch.

Uceniţiá, *f. pl.* ţe. Оученицъ. *subst. discipula:* leány tanitvány: die Schülerinn. — în scólá: die Scholarinn.

Ucidere, *f. pl.* ri. Оучидере. *subst. occisio, interfectio, caedes:* megölés: der Mord, Todtſchlag, die Tödtung, Umbringung. — de omu: *homicidium:* gyilkosság: der Mord, die Mordthat. — de párénţi: *parricidium:* szülöi gyilkosság: der Elternmord. — de tatá: *patricidium:* atyaigyilkosság: der Vatermord. — de mamá: *matricidium:* annyaigyilkosság: der Muttermord. — de frate: *fratricidium:* testvéri gyilkosság: der Brudermord. — de sorá: *sororicidium:* leánytestvéri gyilkosság: der Schweſtermord. — de copilu de çíçá: *infanticidium:* gyermekölés: der Kindermord. — pre furişu: *caedes furtiva (fraudulenta):* alatomban való gyilkosság: der Meuchelmord. — cu petrii: *lapidatio:* kövezés: die Steinigung.

Ucidu, dere, cisu. Оучи́д, дере, чи́с. *verb. act. occido, neco, eneco, interficio, interimo, macto, vita privo:* megölni: tödten, morden, todſchlagen, umbringen, um das Leben bringen. — queva marhá de máncatu, *p. e.* vre unu bouu la mácelárie: *macto:* vágni, leütni: ſchlachten. — pre quineva cu petrii: *lapido, lapidibus obruo:* megkövezni: ſteinigen. *Ital.* uccidere.

Ucigaşu, *m. pl.* şi. Оучига́ш.)
Ucigátoriu, *m. pl.* ri. Оучигато́рїю.) *subst. occisor, interfector:* ölö: der Tödter. — de omu: *homicida:* gyilkos: der Mörder. — de párénţi: *parricida:* szülöi' gyilkosa: der Elternmörder. — de tatá: *patricida:* attya' gyilkosa: der Vatermörder. — de mamá: *matricida:* anya' gyilkosa: der Muttermörder. — de frate: *fratricida:* testvére' gyilkosa: der Brudermörder. — de sorá: *sororicida:* nénye', vagy húga' gyilkosa: der Schweſtermörder. — de copilu de çíçá: *infanticida:* kis gyermek' gyilkosa: der Kindermörder. — pre furişu: *sicarius:* titkos gyilkos: der Meuchelmörder.

Ucigátoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Оучигато́рїю, тоаре. *adj. i. e.* aducátoriu de mórte: *interfectorius, lethalis, letabilis:* ölö, halálos, halált okozó: tödlich, tödtend. *Ital.* uccidítore.

Ucigu, dere, cisu. Оучи́г, дере, чи́с. *verb. act. V.* Ucidu.

Uçuçu. Оуцуцу. *V.* Huiçu, *et deriv.*

Udare. *f.* Оударе *subst.* 1) *humectatio:* áztatás, nedvesítés: die Befeuchtung, Benetzung. 2) *rigatio, irrigatio, perfusio:* öntözés: die Begießung, der Guß.

Udescu

Digitized by Google

Udescu, dire, ditu. Оу̂дéск, дúре, дúт. *V.* Mínu.

Udu. *m.* Оўд. *subst.* 1) *i. e.* umedalá: *udor, humor, mador, humiditas, maditas:* nedv, nedvesség: die Feuchte, Feuchtigkeit, das Naß. 2) *i. e.* pişatu: *urina, lotium:* húgy, vizellet: der Harn, Urin, das Wasser. — que mínà udul': *diureticus:* vizellethajtó: harntreibend.

Udu, *f.* dà, *pl.* ḑi, *f.* de. Оўд, дъ. *adj. udus, uvidus, madidus, humidus:* vizes, nedves: naß, feucht. *a Lat. udus. Ital.* umido.

Udu. Оўд. *adv. madide:* nedvesen, vizesen: feucht, naß.

Udu, dare, datu. Оўд, дáре, дáт. *I. verb. act.* 1) *udo, humido, madido, madefacio:* áztatni, nedvesíteni: befeuchten, anfeuchten, naß machen. 2) straturi de legumi, de flori: *rigo, irrigo, perfundo:* megöntözni: begießen. — vasu de udatu straturi: *nasiterna, vas fusorium:* öntözö: die Gießkanne, Sprengkanne, der Sprengkrug. *II. reciproc.* mé udu: *madesco, humesco:* megázni: feucht, oder naß werden.

Uégà. *f.* Оу̂ѧ́гъ. *subst. et deriv. V.* Sticlà, Glaje, Vitru, *etc.*

Uescu, ire, itu. Оу̂éск, úре, úт. *verb. act. i. e.* chiuescu, chiotescu: *evo, ejulo, vociferor:* ríjni, ríkolni, rikoltani, kurjontani: jauchzen, juchzen, laut schreyen. *Graec.* ὀλολύζω, *ploro, ejulo.*

Uetu, *m. pl.* te. Оу̂éт. *subst. i. e.* chiotu: *ejulatus, vaciferatio:* rívás, rikoltás, kurjongatás: das Jauchzen, Juchzen, das Juhe.

Ugeru, *m. pl.* re. Оўцер. *subst. uber:* tölgy, tögy: das Euter.

Ughianu. Оу̂гѧ́н. *adv.* (sé scii): *profecto, sane, edepol, reipsa, maximopere:* ugyan, bezzeg: ach, nun, gewiß, wirklich.

Uimà. *f.* Оўймъ. *subst. stateoma, abscessus:* tállyog: die Speckgeschwulst, Eutergeschwulst.

Uimescu, mire, mitu. Оу̂ймéск, мúре, мúт. *neutr. vel reciproc.* mé uimescu: *stupeo, obstupeo, in ecstasim abripior:* elbámúlni, magán kivül lenni: außer sich, oder in Entzückung gerathen.

Uimire. *f.* Оу̂имúре. *subst. stupor, extasis:* elbámúlás, elálmélkodás: die Entzückung, das Außersichseyn.

Uimitu, *f.* tà, *pl.* ţi, *f.* te. Оу̂ймúт, тъ. *adj. obstupidus, in extasim abreptus:* elbámúlt, magánkivül lévö: entzückt, außer sich.

Uitare. *f.* Оу̂йтáре. *subst.* 1) *oblivio, oblivium:* felejtés, felejtkezés, felejdékenység: die Vergessenheit. 2) *i. e.* privire, cáutare: *spectatio, adspectus, intuitus, contemplatio:* nézés, tekintés: das Schauen, Zuschauen, Zusehen, Ansehen, die Betrachtung. *a Lat. intuitus, per Metathesim.*

Uitàtoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Оу̂йтътóрю, тоáре. *adj. obliviosus, obliviscens:* felejtö, felejtkezö, feledékeny: vergeßlich, leicht vergessend.

Uitu, tare, tatu. Оўйт, тáре, тáт. *I. verb. act.* queva, séu ími uitu de queva: *obliviscor, oblivioni do:* felejteni, elfelejteni. felejtkezni, elfelejtkezni: vergessen. *II.* mé uitu: 1) la quineva, séu queva, *i. e.* cautu, privescu: *specto, adspicio, intueor, contemplor, cerno:* nézni. megnézni, tekinteni: schauen, zuschauen, betrachten, ansehen, zusehen. 2) pre quineva, séu pre queva, *i. e.* íl' socotescu, íl' bagu ín samà: *attendo, respicio, rationem habeo:* számba venni, hajtani valamire: achten auf Etwas. *p. e.* nu se uità néque pre o poruncà: *nulla jussa respicit:* semmi parantso-

Digitized by Google

tsolatra nem hajt: er achtet keinen Befehl.

Uitucu, tucá. Оу̂йтȣ́к, тȣ́къ. *V.* Uitátoriu.

Uiturá. Оу̂йтȣ́ръ. *V.* Uetu.

Ujiná. Оу̂жи́нъ. *V.* Ojiná.

Ulce, séu: Olce Оу̂лче.

Ulciçá, séu: Olciçá. Оу̂лчи́цъ. *diminut. ollula:* tsupor, bögre, pohár, kis fazék: das Häferl, Töpfchen.

Ulcioru, Ulcioraşu, Ulcioruţu. *V.* Urcioru.

Uleiu. *m.* Оу̂лéю. *subst. et deriv. V.* Oleiu.

Uligae. *f.* Оу̂лигáе. *subst. V.* Uliu.

Uliu. *m.* Оу̂лю. *subst. Accipiter:* Ölyv: der Falk, Habicht.

Ulmare. *f.* Оу̂лмáре. *subst. odoratus, olfactus:* szaglás: der Geruch.

Ulmu. *m.* Оу̂лм. *subst. Ulmus:* Szilfa: der Ulmbaum, Ilmbaum, der Rüster, die Ulme, Ilme, Steinrauchlinde, das Ispenholz, der Rustbaum. — de ulmu: *adj. ulmeus:* szilfából való: von Ulmen.

Ulmu, mare, matu. Оу̂лм, мáре, мáт. *verb. act.* 1) despre omu, *i. e.* amirosescu: *olfacio, odoror:* szagolni, szaglani: riechen, beriechen. 2) despre cáne: *sagio:* valamit megszagolni: spüren durch den Geruch. *a Graec.* ὀςμὴ, ῆς, ἡ. *odor.*

Uloiu. *m.* Оу̂лóю. *subst. V.* Oleiu.

Ultóe, Ultoescu, *etc. V.* Oltóe, *et derivata.*

Uluélá. *f.* Оу̂лвѣ́лъ. *subst. V.* Uluitá.

Uluescu, ire, itu. Оу̂лвéск, и́ре, и́т. *verb. act. inquiro, investigo:* vallatni: untersuchen.

Uluire, *f. pl.* ri. Оу̂лви́ре. *subst. V.* Retácire.

Uluitá, *f. pl.* te. Оу̂лви́тъ. *subst. inquisitio, investigatio:* vallatás: die Untersuchung.

Umblare, Umblatu, *etc. V.* 'Amblare, 'Amblatu, *etc.*

Umbrá, *f.* Оу̂мбръ. *subst. umbra:* árnyék: der Schatten.

Umbrariu, *m. pl.* ri. Оу̂мбрáрю. *subst.* 1) *i. e.* şopru de umbrá: *umbraculum:* árnyéktartó szín: eine Hütte, oder Laube wider die Sonnenhitze, die Schattenhütte. 2) *i. e.* umbrélá, parapleu, *V.* Umbrélá. *Ital.* ombrello.

Umbrelá. *f.* Оу̂мбрéлъ. *subst. umbella, umbraculum:* napratartó, árnyéktartó, paraplé: der Sonnenschirm, das Parasol, Paraplü.

Umbrezu, ire, itu. Оу̂мбрéз, и́ре, и́т. *verb. act. umbro, obumbro:* árnyékot vetni: Schatten machen, beschatten.

Umbrosu, *f.* ósá, *pl.* şi, *f.* se. Оу̂мбрóс, оáсъ. *adj. umbrosus, umbrifer, opacus:* árnyékos: schattig, schattenreich.

Umedu, *f.* dá, *pl.* ḑi, *f.* de. Оу̂мед, дъ. *adj. humidus, udus, madidus:* nedves, nyirkos: feucht, naß.

Umedu. Оу̂мед. *adv. humide, madide:* nedvesen, nyirkosan: feucht.

Uméru, *m. pl.* re. Оу̂мър. *subst. humerus, ala, axilla:* váll: die Schulter, die Achsel. — iéu pre quineva, séu queva pre uméru: *succolo:* vállára felvenni: auf die Achsel nehmen. *a Lat. humerus, per Aphaeresim.*

Umérosu, *f.* ósá, *pl.* şi, *f.* se. Оу̂мърóс, оáсъ. *adj. humerosus:* nagy vállú: große Schultern habend.

Uméruţu. *m.* Оу̂мърȣ́ц. *diminut. humerulus:* vállatska: eine kleine Schulter.

Umezalá, Umezescu, *etc. V.* Umedu, Umedélá.

Umilescu, lire. litu. Оу̂милéск, ли́ре, ли́т. *verb. act. humilio:* megalázni: demüthigen, erniedrigen.

Umilinţá. *f.* Оу̂мили́нцъ. *subst. humillitas, demissio, submissio:* alázatosság: die Demuth. — cu umilinţá: *humilliter, demisse, submisse:* alázatosan: demüthig. *Ital.* umiliazione.

Umi-

Digitized by Google

Umilitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Оу̂мили́т, тъ. *adj. humillis, submissus:* alázatos: demüthig. *Ital.* umile.

Umilitu. Оу̂мили́т. *adv. humlliter, submisse, demisse:* alázatosan: demüthig.

Umplétură, Umplu, Umplutu. *V.* 'Implétură, *etc.*

Umultuélá, *f. pl.* le. Оу̂мвлтвѣ́лъ. *subst* 1) *propagatio:* bujtás, döntés, homlitás: die Ablegung, Absenkung. 2) *i. e.* mládiţá umultuitá: *propago, tradux, viviradix:* homlított-ág: der Ableger, Absenker.

Umultuescu, ire, itu. Оу̂мвлтвѣ́ск, и́ре, и́т. *verb. act. propago:* homlítani, bujtani, dönteni: ablegen, absenken.

Umultuire. Оу̂мвлтви́ре. *subst. V.* Umultuélá Nro 1).

Una. Оу̂на. 1) *genus femininum numeri* unu. *V.* Unu. — de una, *i. e.* despre o parte: *exparte, partim:* részént, egy részént, egy részröl: zum Theil, eines Theils. *p. e.* de una béne se au íntémplatu: *exparte bene accidit:* egy részént jól esett: es ist eines Theils gut geschehen. — totu dé una: *semper, perpetuo:* örökké, mindenkor, mindég: immer, stets. — totu una: *idem:* mindegy: ebendasselbe, alleseins. — una alta: *unum aliudve:* holmi: eines und das andere. — póné uná altá: *interea, interim:* azonban: indessen, uterdessen.

Unchéşu, *m. pl.* şi. Оу̂нкѣ́ш. *subst.* 1) despre párinţi, *V.* Unchiu. 2) despre moşi *a*) fratele moşului: *patruus magnus, propatruus:* nagy attyám' bátya: des Großvaters Bruder, der Großvetter, Eltervaters Bruder. *b*) fratele móşii: *proavunculus:* nagy anyám' bátya: der Großmutter Bruder, der Großoheim. 3) cu aquestu cuvéntu numimu şi pre altu omu bétránu, prequum şi moşiu Nro 2) *senex, senecio, seniculus:* apó, öreg: der Greis, der Alte.

Unchiu, *m. pl.* chi. Оу̂нкю. *subst.* 1) fratele tatii: *patruus:* atyám' bátya, vagy ötse: der Vetter, Vatersbruder. 2) a mamii: *avunculus:* atyám' bátya, vagy ötse: der Oheim, Onkel, Mutterbruder.

Undá, *f. pl.* de. Оу̂ндъ. *subst. unda, fluctus:* hab: die Welle. — unda márii: *unda maris:* tengernek habjai: die Wellen des Meeres. — dau undá: *undo:* habzani: felférni: Wellen werfen.

Unde? Оу̂нде? 1) íntrebaré locului, ín quarele éste, şéde, stá quineva: *ubi?* hol? wo? *p. e.* unde ai fostu? *ubi fuisti?* holvoltál? wo bist du gewesen? — un, de şi unde: *ubi ubi:* imitt amott: hier und da, hier und dort. 2) íntrebaré locului, la quarele mergu, trimitu queva: *quo? quorsum?* hová? wohin? *p. e.* unde mergi? *quo is?* hová mész? wo geh'st du hin?

Undezu. Оу̂ндѣ́з. *V.* Undu.

Undeva. Оу̂ндѣва. *adv.* 1) súntu, şedu, stau, *etc. alicubi, usquam, uspiam:* valahol: irgendwo. 2) locul', la quarele mé ducu, trimitu queva: *aliquo, quoquam, quopiam:* valahová: irgend wohin.

Undiţá, *f. pl.* ţe. Оу̂ндицъ. *subst. hamus:* halfogó horog: die Angel. — pescuescu cu undiţá: *piscor hamo:* horgászni: angeln, mit der Angel fischen.

Undré. Оу̂ндрѣ̀. *V.* Indré.

Undu, dare, datu. Оу̂нд, да́ре, да́т. *verb. act. undo, ebullio:* kibuzgani, kiforni, kihabzani, kiáradni: wallen, auswallen, Wellen werfen.

Unéltá. *f.* Оу̂нѣ́лтъ. *subst. instrumentum utensile:* eszköz, szer, szerszám: das Zeug, Werkzeug.

Une ori. Оу̂не ѡ̂ри. *adv. nonnunquam, interdum subin:* néha, né-

némellykor: bisweilen, zu Zeiten, manchmal, dann und wann.

Unescu, nire, nitu. Оу̂нéск, нúре, нúт. *verb. act.* queva, séu pre quineva: *uno, unio:* egyesíteni: vereinigen — mé unescu: *unior, coalesco:* egyesülni: sich vereinigen. *Ital.* unire.

Unflare, Uuflatu, *etc. V.* 'Inflare, *etc.*

Ungàtoriu, *f. pl.* ri. Оу̂нгътóрю. *subst. unctor:* kenö: der Schmierer. — Ungàtóre, Оу̂нгътоáре, *unctrix:* kenöné: die Schmiererinn.

Ungere, *f. pl.* ri. Оўнцере. *subst. unctio, litus, illitus:* kenés: das Schmieren. 2) *i. e.* unsóre: *ungventum:* kenet: die Salbe.

Ungheţu, *m. pl.* ţi. Оу̂нгéц. *subst. angulus:* szegletetske: das Winkelchen.

Unghie, *f. pl.* ghii. Оўнгїе. *subs. ungvis:* köröm: der Nagel. — ími róde unghiile: *arrodo ungves:* a körmeit rágni: an den Nägeln kauen. — albéţa unghii: *albugo in ungve:* köröm fehére: die Nagelblüthe. — peliţà quare se belesce lónghé unghie: *reduvia:* köröm tövinek felhámlása: der Nietnagel, Niednagel. *a Lat. unquis. Ital.* unghia.

Uughiţà, *f. pl.* ţe. Оўнгицъ. *V.* Undiţà.

Unghiu, *m. pl.* ghii. Оўнгю. *subst. angulus:* szeglet: der Winkel, das Eck. — cu unghiuri: *adj. angularis, angulosus:* szegletes: eckig, winkelig. — prin tóte unghiurile: *angulatim:* szegletröl, szegletre: durch alle Winkel, von Ecke zu Ecke.

Unghiuţà, *f. pl.* ţe. Оу̂нгїȣцъ. *subst. ungviculus:* körmetske: das Nägelchen, Nägelein.

Ungu, gere, unsu. Оўнг, цере, оўнс. *verb. act.* 1) cu untu, oleiu *etc. ungo, lino, illino:* kenni, megkenni: schmieren. 2) *i. e.* mànjescu, mènjelescu: *foedo, maculo, illino, inquino:* elzsírozni, elmotskolni, elpiszkolni: beschmieren, beschmuzen. *Ital.* ungere.

Unguraşu. *m.* Оу̂нгȣрáш. *subst.* o plantà: altmintr. càtuşnica, érbà flocóşà: *Marrubium vulgare, Linn:* Fejer peszértze, pemetfü: der weiße Andorn.

Ungurénu, *f.* nà, *pl.* ni, *f.* ne. Оу̂нгȣрѣ́н, нъ. *adj. incola Hungariae:* Magyar Országi lakós: Einer aus Ungarn.

Ungurescu, *f.* réscà, *pl.* sci. Оу̂нгȣрéск, рѣ́скъ. *adj. hungaricus:* magyar: ungarisch. — Ţéra Unguréscà: *Hungaria:* Magyar Ország: Ungarn, Ungerland.

Unguréşte. Оу̂нгȣрѣ́ште. *adv. hungarice:* magyarúl: ungrisch.

Ungurie. *f.* Оу̂нгȣрíе. *subst. lingva hungarica:* magyar nyelv: die ungarische Sprache.

Ungurime. *f.* Оу̂нгȣрúме. *subst. gens hungara:* magyarság, magyar nemzet: die Ungarn, die ungarische Nation.

Unguru, *m. pl.* ri. Оўнгȣр. *subst. Ungarus, Hungarus:* Magyar: der Unger, oder Ungar. — Unguróe: *Ungara:* Magyar aszszony: die Ungarinn, oder Ungerinn.

Unii, *f.* unele. Оўнїй, оўнеле. *plur. quidam, quipiam, nonnulli:* némellyek: einige, manche.

Unime, *f. pl.* mi. Оу̂нúме.)
Uninţà, *f. pl.* ţe. Оу̂нúнцъ.) *subst. unitas, monas:* egyesség: die Einheit.

Unire, *f. pl.* ri. Оу̂нúре. *subst. unio, consensio, concordia, unanimitas:* egyesség, egyetértés: die Einigkeit, Eintracht, das Einverständniß.

Unişoru, *f.* şórà, *pl.* re. *f.* Оунишóр, шоáръ. *adj. unicus, solus:* egyetlen egy, egyes egyedül: einzig, allein.

Unitareşu. *m.* Оу̂нитáрешȣ.)
Unitariu. *m.* Оу̂нитáрю.) *subst. unitarius, socinianus:* unitarius: der Unitariär, Socinianer.

Unitu,

Unitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Oŭнит, тъ. *adj. unitus, conjunctus, concors, consentiens:* egyesült: vereinigt, einträchtig, einig. *Ital.* unito.

Unsóre, *f. pl.* ri. Oŭнсоáре. *subst.* 1) *p. e.* de porcu, de gânscă: *pingve, pingvedo, pingvitudo:* zsír, zsiradék: das Schmalz, die Fette, Fettigkeit. 2) de unsu queva, *p. e.* pîrul', vreo rană, *etc. ungventum:* kenet: die Salbe.

Unspredece. Oŭнспрезéче. *undecim:* tizenegy: eilf. — unspredéce îngi: *undeni:* tizenegyen: eilf ihrer. — al' unu spre decelé: *undecimus:* tizenegyedik: der Eilfte. — de unspredece ori: *undecies:* tizenegyszer: eilfmal. — a unspredecé órá: *undecimo, undecimum:* tizenegyedszer: eilftens, zum eilften Male.

Unsurá. *f.* Oŭнсърă. *subst. pingve, pingvedo, pingvitudo:* zsír, zsiradék: das Schmalz, die Fette, Fettigkeit.

Unsurosu, *f.* rósă, *pl.* şi, *f.* se. Oŭнсърóс, роáсъ. *adj. pingvis, unctus:* zsíros: fett, geschmalzen.

Untu. *m.* Oŭнт. *subst. butyrum:* vaj: die Butter.

Untu de lemnu. Oŭнт де лéмн. *i. e.* olivă, séu oleiu de lemnu: *oleum olivarum:* faolaj: das Baumöl.

Unturá. *f.* Oŭнтърă. *subst. adeps, arvina:* háj: das Schmeer.

Unturosu, *f.* rósă, *pl.* şi, *f.* se. Oŭнтърóс, роáсъ. *adj.* 1) de untu: *putyro plenus (unctus):* vajas: voller Butter, mit Butter gemacht, geschmalzen. 2) cu unturá: *adipatus:* zsíros, hájos: mit Schmeer versehen.

Unu, *f.* una, séu: o. Oŭн, оŭна, сав ѡ. 1) la numératu: *unus:* egy: ein, eine, eines. — unul' quáte unul': *singillatim:* egyenként: einzeln. — cu unu trupu: *unicorporeus:* egy testű: einleibig. — cu unu cornu: *unicornis:* egy szarvú: einhörnig. — cu unu ochiu: *unoculus, monoculus:* félszemű, egyszemű: einäugig. — cu unu dénte, colţu: *adj. monodos:* egy fogú: einzähnig. — cu o mână: *unimanus:* félkézű, egykézű: einhändig. — cu o inimă (voé): *a) adj. unanimis:* egyakaratú: einmüthig, einträchtig. *b) adv. unanimiter:* egy szívvel lélekkel: einmüthig. — cu unu picioru: *adj. monopodius:* fél- vagy egylábú: einfüssig. — que are numai o faţié, queva materie, vreo máhramă: *unicolor, unicolorus:* egyszínű: einfarbig. — íntru o formă: *a) adj. uniformis:* egyformájú: einförmig. — *b) adv. uniformiter:* egy formán: einförmig. — íntru unu modru: *adj. unimodus:* egyféle: nur von einer Art. — que stă numai dintrunu stih: *adj. p. e.* vreo cántecă: *monostichius:* egy versből álló: aus einem Verse bestehend. — dintru o sillabă, *p. e.* vre unu cuvéntu: *monosyllabus:* egysilabájú: einsylbig. — quarele au avutu numai o muére: *monogamus:* kinek tsak egy felesége volt: der nur eine Frau gehabt hat. — quare au avutu numai unu bărbatu: *univira:* melly aszszonynak tsak egy férje volt: die nur einen Mann gehabt hat. 2) quineva, óre quareva: *quidam, quispiam, nonnullus:* valaki, valamelly: irgend einer, Jemand. — unii, unul' náscutu. *V.* De osebi. *a Lat. unus. Ital.* uno.

Unul' náscutu. *m.* Oŭнъл нъскŭт. *subst. unigenitus:* egyszülött: eingeboren.

Urá. *m.* Oŭрă. *subst. odium, aversatio:* gyülölség: der Haß.

Uraţie. *f. pl.* áţii. Oŭрáцїе. *subst.* mai béne Oraţie. *gratulatio:* köszöntés, hálálkodás: der Glückwunsch, die Glückwünschung, Gratulation.

Urbariu. *m. pl.* e. Oŭрбáрїю. *subst. cathalogus fundorum territorialium,*

Digitized by Google

lium, *vulgo*: *urbarium*: urbariom: das Urbarium.

Urceoraşu. *m. pl.* şi. Оу̂рчора́ш.)
Urceoruţu. *m. pl.* şi. Оу̂рчоро́ц.) *diminut.* *urceolus*: korsótska, kis korsó: das Krügelchen.

Urceoru. *m.* Оўрчеор *subst.* 1) vasu de beutu: *urceus*, *urceum*: korsó: der Krug. 2) quarele se face pre ochiu: *hordeolus*, *crithe*, *aegylops*: árpa a' szemen: das Gerstenkorn im Auge. *Ital.* orzolo. *Hisp.* orçuelo.

Urcu, care, catu. Оўрк, ка́ре, ка́т. *verb. act.* 1) pre quineva: *levo*, *elevo*, *attollo*, *subrigo*: felemelni, felsegíteni: aufheben, aufhelfen. 2) mé urcu: *enitor*, *scando*, *ascendo*: felhágni, felemelkedni, felmászkálni: aufsteigen, hinaufklimmen.

Urdá. *f.* Оўрдъ. *subst.* *caseus secundarius*, *vulgo*: *gramia*: orda: der Ziegerkäs.

Urda vacii. Оўрда ва́чїй. *subst.* o plantá: *lepidium*: mustárfü: die wilde Krese.

Urdinare, *f. pl.* ári. Оу̂рдина́ре. *subst.* 1) *i. e.* ámblare désá în lóntru şi afará: *frequens ingressus*, *et exitus*: gyakorta való bé 's kimenés: das oftmalige Ein- und Ausgehen. 2) désá ámblare la quineva, séu la quareleva locu: *frequentatio*, *frequens accessus*: gyakorta való oda járás: das häufige Besuchen. 3) o bólá, *i. e.* scursóre *a*) fórá sánge, séu, cufurélá: *proflium*, *profusio alvi*: fosás, hasmenés, hasfájás: das Abweichen, der Durchlauf, die weiße Ruhr. *b*) cu sánge, *i. e.* inima qué ré: *Dysenteria*: Vérhas: die rothe Ruhr.

Urdinişu, *m. pl.* şe. Оу̂рдини́ш. *subst.* *foramen alvearis*: lyuka a' méh kasnak: das Loch des Bienenkorbes.

Urdinu, nare, natu. Оўрдин, на́ре, на́т. *verb. act.* 1) *i. e.* întru şi esu adése ori la queva locu, *p. e.* albinele în coşniţá: *frequenter intro*, *et exeo*: gyakran bé, és kijárni: häufig ein- und ausgehen. 2) undeva séu la quineva: *i. e.* mergu adése ori: *frequento*, *frequenter adeo*, *accedo*: gyakran oda járni: alle Augenblicke hinlaufen. 3) mergu adése ori pentru méne (la cácaştóre): *frequenter alvum exonero*: gyakran hátra menni: oft zu Stuhle gehen.

Urdóre, *f. pl.* ri. Оу̂рдоа́ре. *subst.* *i. e.* curgeré ochiloru: *Lippitudo*: szemtsepegés: das Augentriefen, die Triefaugigkeit.

Urdori. Оу̂рдо́рй *plur.* *gramia*: csipa: das Eiter in den Augen, die Augenbutter.

Urdurosu, *f.* rósá, *pl.* şi, *f.* se. Оу̂рдѕро́с, роа́съ *adj.* 1) quarele are urdori pre ochi: *gramiosus*: csipás, csipás szemü: voll Eiter in den Augen. 2) quáruia îi curgu ochii: *lippus*: csepegő szemü: triefäugig. *Ital.* cisposo.

Uréche, *f. pl.* chi. Оу̂ре́ке. *subst.* *auris*, *auricula*: fül: das Ohr.— slobodu uréchile în josu: *aures demitto*: füleit lebotsátani: die Ohren hengen lassen.— îmi ascutu uréchile, *i. e.* qua se audu queva béne: *aures arrigo*: fülelni: die Ohren spitzen.— îmi ţiue uréchile: *tinniunt aures*: tsengnek a' füleim: mir klingen, oder gällen die Ohren.— îmi vojeescu urechile: *aures strepunt*: zúgnak a füleim: mir brausen, sausen die Ohren.— sgáţéescu pre quineva de uréche: *aurem vello cuipiam*: fülét rángatni valakinek: Jemanden am Ohre zupfen.— spunu cuiva queva în uréche: *in aurem dico cuipiam aliquid*, *Horat*: fülébe sugni valakinek valamit: Jemanden Etwas ins Ohre sagen.— miau venitu în urechi: *pervenit ad aures meas*, *Nep*: fülembe, értésemre jött: es ist mir zu Ohren gekommen.— îm vine apá pe urechi,

Digitized by Google

rechi, adeq. mai capîtu ménte: *sapio, prudentiorfio:* eszesedni: vernünftig werden. — cleiu de urechi: *viscum, vel: sordes aurium, cerumen:* fülmotsok: das Ohrenschmalz. — cu urechi: *adj. i. e.* quarele are urechi: *auritus:* füles: mit Ohren versehen. — quarele au auḑitu queva cu urechile: *auritus:* ki valamit hallomásból tud: der Etwas mit seinen Ohren gehöret hat. — mârturie, quare au uḑitu cu urechile: *testis auritus:* hallomásból való bízonyság: der Ohrenzeuge. — de urechi: *auricularis, auricularius:* fül: *p. e.* vraciu de urechi: *medicus auricularius:* fülorvos: ein Ohrenarzt. — întru o ureche, adeq. nébunatecu: *delirus, amens:* eszelős, féleszű: halbverrückt, der Phantast. *a Lat. auris. Ital.* orecchio, *vel* orecchia.

Uréché acului. Оу̂рѣ́кѣ а́кѣлѣй. *subst. foramen acus:* tőfoka: das Nadelohr, Nadelöhr.

Urechélniţă. *f.* Оу̂рекѣ́лницъ. *subst* 1) adeq. scobitóre de urechi: *auri scalpium:* fülvájó: der Ohrlöfel. 2) o jivină: *Vermis auricularis, forficula auricularia:* fülemász, fülbemászó, állóbogár: der Ohrwurm, Oehrling, Zangenkäfer.

Uréché péscelui. Оу̂рѣ́кѣ пѣ́щелѣй. *subst. branchia:* kopótyó: der Kiefer, die Kieme, das Fischohr.

Urechétu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Оу̂рекѣ́т, тъ. *adj.* adeq. cu urechi mari: *auritus:* füles, nagy fülű: langöhrig, mit großen Ohren versehen.

Urechiţă. *f.* Оу̂реки́цъ. } *diminut.*
Urechiuţă. *f.* Оу̂рекю́цъ. } *auricula:* fületske: das Oehrchen.

Uréscu, rîre, rîtu. Оу̂ръ́ск, ръ́ре, ръ́т. *I. verb. act.* queva, séu pre quineva: *odio:* séu mai alesu: *odi, detestor, abominor:* gyűlölni, útálni: hassen, verabscheuen. *II. reciproc.* mé uréscu, séu misé urésţe de queva: *me taedet, taedio capior rei:* megúnni, unatkozni: verdrießen, verdreußen, überdrüßig seyn, Uiberdruß, Langeweile haben. *p. e.* miamu urétu viaţa: *taedet, vel: taedium caepit me vitae:* megúntam az életemet: mich verdrießet das Leben.

Urézu. *m.* Оу̂ръ́зъ. *subst. oriza:* riskása: der Reis, Reiß.

Urgie, *f. pl.* gii. Оу̂рџіе. *subst.* 1) adeq. mânie cu cumplire: *furor, indignatio, immanitas, ira:* kegyetlen, harag: die Wuth, der Zorn. 2) ură: *odium, aversatio, detestatio:* gyűlölség, útálás: der Haß, die Verabscheuung. 3) adeq. omu urginatu: *homo odiosus, detestabilis, portentum, vel: odium hominum:* egy utálatos ember: ein häßlicher, abscheulicher Mensch, das Scheusal.

Urginatu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Оу̂рџина́т, тъ. *adj. odiosus, abominabilis, detestandus:* gyűlölséges, útálatos: häßlich, abscheulich, verabscheuungswerth.

Urgisescu, sire, situ. Оу̂рџисе́ск, си́ре, си́т. *verb. deponens: aversor, detestor, abominor, odi:* gyűlölni, útálni: hassen, verabscheuen, verachten.

Urgisire. *f.* Оу̂рџиси́ре. *subst. aversatio, detestatio, abominatio:* gyűlölés, útálás. der Haß, die Verabscheuung, Verachtung.

Urgisitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Оу̂рџиси́т, тъ. *V.* Urginatu:

Uricu. Оу̂ри́к. *adv. V.* Totdeuna. — dau cuiva queva de uricu: *do alicui quidpiam iure perenni:* valakinek örökösön oda adni valamit: Jemanden auf immer geben Etwas.

Uricescu, cire, citu. Оу̂ричѣ́ск, чи́ре, чи́т *verb. act.* vreo pădure: adeq. curăţu: *exstirpo:* kiirtani: ausrotten.

Urîciosu, *f.* ósă, *pl.* oşi, *f.* óse. Оу̂ръчо́с, чоа́съ. *adj. odiosus, odi-*

odibilis, *aversandus:* gyülölséges, útálatos: abscheulich, häßlich, garstig, verhaßt, widrig, unausstehlich, fatal.

Uríciune, *f. pl.* ni. Οὐρϛιώνε. *subst. aversatio*, *detestatio*, *abominatio:* útálatosság, undokság: die Häßlichkeit, Garstigkeit, Abscheulichkeit. séu: *V.* Squárná Nro 1).

Uriéşu, *m. pl.* şi. Οὐρϊέω. *subst. gigas:* óriás: der Riese, Gigant.— de uriéşu: *adj: giganteus:* óriási: gigantisch, Giganten betreffend.

Urímescu, mire, mitu. Οὐρϛμέϲκ, μήρε, μήτ. *verb. act.* pre quineva, adeq. íl' rogu: *rogo*, *obsecro:* kérni, esedezni, instálni: bitten.

Urinà. *f.* Οὐρήνϛ. *subst.* adeq. pişatu, udu: *urina*, *lotium:* húgy, vizellet: der Harn, Urin.

Uriocu. *m.* Οὐρϊόκ. *subst. reliquiae staminis:* rost: das Uiberbleibsel von der Werfte.

Urítu, *f.* tà, *pl.* ţi, *f.* te. Οὐρϛ́τ, τϛ. *adj.* 1) *turpis*, *foedus*, *deformis:* rút, otsmány, tsúf, sunda, disztelen: häßlig, garstig, abscheulich. 2) *V.* Uríciosu dela *oleto*, mésgálescu, scórnávescu, *Frontin. aquaed.* 97.

Urítu, *m. pl.* ţi. Οὐρϛ́τϛ. *subst. odium*, *taedium*, *fastidium:* únalom, unatkozás: das Verdrießliche, Unangenehme, die Unannehmlichkeit, der Eckel, Uiberdruß, die Widrigkeit. *p. e.* mí urítu: *acedior*, *fastidit* (*taedet*) *me:* únni, megúnni, unatkozni: überdrießig seyn, Unlust empfinden.— mí urítu de téne: *odio es mihi Plaut:* nem álhatlak, utállak: du bist mir zuwider, ich kann dich nicht ausstehen.

Urlare. *f.* Οὐρλάρε. *subst.* 1) adeq. sberare, *p. e.* qua a lupului: *ululatio*, *ululatus*, *ululamen:* ordítás, bögés: das Heulen, Gebrüll, Geheule. 2) adeq. surpare: *destructio*, *demolitio:* lerontás: das Niederreißen, Zerstören. *Ital.* urlare, *ululare.*

Urlatu, *f.* tà, *pl.* ţi, *f.* te. Οὐρλάτ, τϛ. *adj.* 1) *p. e.* vreo casà, graşdu, adeq. surpatu, híitu: *destructus*, *dirutus*, *demolitus:* lerontatott: niedergerissen, zerstört. 2) vre unu omu, adeq. híitu, ruptu, coiosu: *herniacus*, *hernicosus*, *ramicosus:* megszakadt, tökös: hodenbrüchig.

Urlàturà, *f. pl.* ri. Οὐρλϛτϛ́ρϛ. *subst.* 1) adeq. sberáturà, qua a lupului: *ululatus*, *ululamen:* ordítás, bögés: das Gebrüll. 2) adeq. ruinà, surpáturà: *ruina:* düledék: die Ruine.

Urloiu, *m. pl.* ii. Οὐρλόω. *subst.* adeq. hornu, budureţu, fumariu: *fumarium*, *caminus:* kürtö, kémény: der Rauchfang, Schornstein, Camin.— de nuiéle, *V.* Targà Nro 1)

Urlu, lare, latu. Οὔρλϛ, λάρε, λάτ. *I. verb. neutr.* 1) adeq. sberu, *p. e.* qua lupii, urşii: *ululo*, *ejulo*, *rudo:* ordítani, bögni: heulen, brüllen. 2) de undeva ín josu, adeq. mé coboru: *descendo:* lemenni, leszállani: herabgehen, heruntergehen. *II. activ.* vreo casà, *etc* adeq. híescu, huluescu: *destruo*, *demolio*, *diruo:* lerontani, leszakosztani, ledönteni: herunterreißen, ruiniren. *Graec.* ὀλολύζω, *ejulo.*

Urluélà, *f. pl.* eli. Οὐρλϛέλϛ. *subst. i. e.* ferácáturà: *farina vilissima:* dertze: das Fußmehl, Schrotmehl.

Urluescu, ire, itu. Οὐρλϛέϲκ, ήρε, ήτ. *verb act. crassius molo:* nagyra örleni: schroten, gröblich mahlen.

Urmà. Οὔρμϛ. *subst.* 1) adeq. sfírşitul' quáruiva lucru: *ultimum*, *postremum*, *finis:* utólja valaminek: das Lezte, oder Ende. *p. e.* ín urmà, pre urmà: *ad ultimum*, *ultimario*, *ultimatim*, *tandem*, *in fine:* utólyára, végre, végtére: letztens, zu Letzt, auf die Letzt. 2) a piciorului, a carului: *vestigium:* nyom, nyomadék, nyo-

Digitized by Google

nyomolok: der Fußſtapfen, Fußtritt, die Spur. — ducu urmá cuiva: *vestigia cuiuspiam prosequor:* nyomozni, nyomát venni valakinek: Jemanden der Spur nachgehen. *Ital.* ormo, *vestigium.*

Urmare *f.* Oûrmáre. *subst.* 1) dupé quineva: *secutio:* követés: die Nachfolge. 2) în vreo dreghétorie: *successio:* die Nachfolge. 3) a faptelor' quáruiva: *imitatio:* die Nachfolge, Nachahmung. 4) sfîrşitul' quarele urmézá din vreo pricinâ, *p. e.* urmaré résboiului é lipsa: *sequela, consequentia, effectus:* következés: die Folge, Folgerung.

Urmátoriu, *m. pl.* ri. Oûrmatórie. *subst.* 1) quarele merge dupé quineva: *secutor:* követő: der Folger. 2) în vreo dreghétorie: *successor:* der Nachfolger. 3) a faptelor' quáruiva: *imitator:* der Nachfolger, Nachahmer. 4) a quáriiva învéţéturi: *sectator, adsecta:* der Nachfolger, Anhänger. *Ital.* ormatore. *vestigiator.*

Urmátoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Oûrmatórie, toáre. *adj. sequens:* következő, következendő: folgend, nachfolgend.

Urmezu, mare, matu. Oûrmézu, máre, mát. *verb. act.* 1) adeq. sûntu mai pre urmá: *ultimo:* utolsó lenni: der Letzte seyn, zu Ende gehen. 2) cuiva, séu pre quineva, adeq. mérgu dupé dînsul': *sequor:* követni valakit, utánna menni: Jemanden folgen, nachfolgen. 3) în óre quaréva dreghétorie: *succedo:* követni, következni valaki után: nachfolgen, an Jemandes Stelle tretten. 4) faptele cuiva: *imitor, sequor:* követni: nachahmen, nachmachen, nachthun. 5) adeq. résaru, mé nascu, mé pricinuescu, *p. e.* din beţie urmézá multe réle: *sequor, consequor, orior, provenio:* következni, származni-folgen, entſtehen, entſpringen. *Ital.* ormare. *vestigare.*

Urmu, mare, matu. Oûrmu, máre, mát. *V.* Urmezu.

Urnescu, nire, nitu. Oûrnéſcu, nire, nít. *verb. act. amoveo, amolior:* eltolni: wegſchieben, wegbringen.

Ursescu, *f.* séscá, *pl.* sci. Oûrzéſcu, ſéſcă. *adj. ursinus:* medvéhez tartozó: den Bär angehend.

Ursescu, sire, sîtu. Oûrzéſcu, zire, zît. *verb. act. statuo, constituo, destino, decerno:* rendelni, végezni, határozni: verhängen, verordnen, beſtimmen.

Ursitá. *f. pl.* te. Oûrzítze,) *subst.*
Ursitu. *m. pl.* ţi. Oûrzít.) adeq. data, datina: *fatum:* elkerülhetetlen Isteni rendelés, (végzés, határozás): das Verhängniß, Geſchick, Schickſal.

Ursóe. *f.* Oûrzoáe. *subst. ursa:* nösténymedve: die Bärinn.

Ursu, *m. pl.* şi. Oûrze. *subst. ursus:* medve: der Bär. — de ursu: *adj. ursinus: p. e.* péle de ursu: *pellis ursina:* medvebör: eine Bärenhaut.

Uru, rare, ratu. Oûr, áre, át. *verb. act.* cuiva la dió numelui sûu, la anul' nou, pentru dobéndire quáriiva vrédnicii: *gratulor, felicia adprecor:* hálálkodni valakinek, megköszönteni valakit, szerentsét kívánni: Glück wünſchen, gratuliren.

Uru, rire, rîtu. Oûr, ére, ét. *V.* Urescu.

Urzalá. Oûrzáaz. *subst. stamen:* mellyékfonal: der Aufzug, Weberzettel, die Kette, Werfte, die Grundfäden.

Urzescu, zire, zitu. Oûrzéſcu, zíre, zít. *verb. act.* 1) ori que lucru, adeq. începu: *ordior, exordior, incipio:* kezdeni, hozzáfogni: anfangen, beginnen. 2) pánza: *telam ordior, stamen apto:* zugolyfára feltekerni a' melyékfonalat: anzetteln, die Grundfäden aufwinden, aufbäumen.

Urzicá, *f. pl.* ci. Oûrzínz. *subst.* urti-

Digitized by Google

urticæ: tsalán, tsalány, tsanál: die Brennessel.

Urzicá cráésçá. *f.* Oûrzíkz krzéçkz. *subst. Urtica minor:* Arva tsalány: die kleine Brennessel.

Urzicá mare. Oûrzíkz máre. *subst. Urtica dioica (urens maxima) Linn:* Nagy tsalány: die große Brennessel, Heidennessel.

Urzicá micá. Oûrzíkz míkz. *subst. V.* Urzicá cráésçá.

Urzicá mórtá. Oûrzíkz moártz. *subst. Lamium album, Linn:* Fehér holt tsalány: die taube, oder todte Nessel.

Urzicá négrá. Oûrzíkz négrz. *subst.* adeq. o plantá négrá: *Scrofularia nodosa, Linn:* Fekete tsalány: die Knotenwurz.

Urzicu, care, catu. Oûrzík, káre, kát. *verb. act. urtica uro, aduro:* megtsalányozni: mit Brennesseln brennen.

Urzire. *f.* Oûrzíre. *subst. exordium, inchoatio, initium:* kezdete, eleje valáminek: der Anfang, Anbeginn.

Urjie, Oûrjíe. *et deriv: V.* Urgie

Uşá. *f.* Oûşe. *subst. ostium, janua, foris:* ajtó: die Thüre. — íntru pre uşá: *intro per januam:* az ajtón bémenni: zur Thür herein gehen. — esu pre uşá afará: *exeo per januam:* az ajtón kimenni: zur Thür hinausgehen. — arátu cuiva uşá: *ostium ostendo cuipiam, abire jubeo aliquem:* ajtót mutatni, útat adni valakinek: Jemanden die Thüre weisen. — iéu (înflu) uşá, cautu dupé uşá: *me proripio, abire festino:* az ajtót keresni, eltakarodni: die Thüre suchen, sich nach der Thüre umsehen. — uşá! (strigámu quátrá quineva poruncindui se ésé afará): *exi!* kitakarodgy! packe dich hinaus! prin uşi, séu din uşá în uşá: *ostiatim:* ajtónként, ajtóról, ajtóra, házról, házra: vom Haus zu Haus. *Ital.* uscire, *exire, foras egredi.*

Uscáciosu, *f.* ciósá. *pl.* şi, *f.* se. Oûşkzçó, çóáze. *adj.* 1) que se uscá curéndu: *siccabilis, exsiccabilis;* könnyen száradó: leicht trocknend. 2) vre unu omu, adeq. márşavu, peritu: *siccus, aridus, macer:* száraz: dürr, mager, hager.

Uscáciune. *f.* Oûşkzçíúne. *subst. aridum, ariditas:* szárazság, száraz portéka, aszúság: die Dürre, eine dürre (trockene) Sache.

Uscatu, *m. pl.* te. *f.* Oûşkát. *subst. siccum, aridum, terra:* száraz: das Trockne, feste Land. *p. e.* pre apá (mare) şi pre uscatu: *terra, marique:* vizen és szárazon: zu Wasser und zu Lande.

Uscatu, *f.* tá. *pl.* ţi, *f.* te. Oûşkát, tz. *adj.* 1) lemnu, piatrá *etc. siccus, exsiccatus, aridus:* száraz. — póme: aszú, asszalt: trocken, dürr. 2) vre unu omu, *p. e.* de bólá, adeq. uscáciosu, márşavu: *siccus, aridus, macer:* száraz: dürr, mager, hager. — bólá uscatá: *tabes:* szarazbetegség: die Dürrsucht, Daarsucht.

Uscatúrá. *f.* Oûşkatúrz. *subst. V.* Uscáciune.

Uşciorú. *m.* Oûşiuór. *subst. postis:* ajtófél, ajtómellyék: die Thürpfoste, der Thürstock.

Uscu, care, catu. Oûşk, káre, kát. *I. verb. act.* queva: *sicco, exsicco, arefacio:* száraztani: — póme: aszalni: dörren, trocknen. *II. reciproc.* mé uscu: 1) *siccesco, exsiccor, areo, aresco:* száradni, elaszúlni: trocknen, verdorren. 2) óre quineva de vreo bólá, *p. e.* de ofticá: *tabesco, conficior:* elaszúlni, elfonnyadni: abzehren, abgezehrt werden.

Uşculá. *f.* Oûşkúlz. *subst. V.* Scólá.

Uşe. *f.* Oûşe. *subst. V.* Uşá.

Uşériu, *m pl.* ri. Oûşérie. *subst.* adeq. portariu: *janitor, ostiarius:* ajtónálló: der Thürhüter, Thürwächter. — uşeriţá: *ostiaria,*

janı-

Digitized by Google

janitrix: die Thürhütterinn, Thürwächterinn.

Uşiţá. *f.* Οὐωήιμα. *diminut. ostiolum:* ajtótska, kis ajtó: das Thürchen, Thürlein.

Usná Οὐςηα. *subst.* adeq. gardiná: *margo, ora:* párkány, szél: der Rand.

Uşorare. *f.* Οὐωοράρε. *subst.* 1) *levatio, allevatio, exoneratio:* könnyítés, könnyebbítés, könnyebbülés, könnyebség: die Erleichterung. 2) în vreo bólá: *mitigatio, levatio:* enyhítés: die Linderung. 3) adeq. uşorime, *a*) *p. e.* la purtatu, la rídicatu: *levitas:* *b*) de isprávitu: *facilitas:* könnyüség: die Leichtigkeit.

Uşorelu, *f.* ré, *pl.* rei, *f.* réle. Οὐωορέλ, ρὲ. *adj. leviusculus:* könnyetske: leicht.

Uşorezu, rare, ratu. Οὐωορέζ, ράρε, ράτ. *verb. act.* 1) queva povará, *a*) la purtatu: *levo, allevio, exonero, leviorem reddo:* *b*) facu queva mai lesne de isprávitu: *faciliorem reddo, vulgo: facilito:* könnyebbíteni: erleichtern, leichter machen. 2) durére quelui bolnavu: *lenio, mitigo, sedo, ledo:* enyhíteni a' fájdalmat, csilapítani, engeszteini: lindern, mildern, stillen, Linderung verschaffen. — mé uşorezu: *passiv. levor allevior, exoneror, facilior reddor:* könnyebbülni, könnyebbedni: leichter, oder erleichtert werden.

Uşorime. *f.* Οὐωορήμε. *subst.* *a*) la purtatu, la rídicatu: *levitas:* *b*) de isprávitu: *facilitas:* könnyüség: die Leichtigkeit.

Uşoru, *f.* şórá, *pl.* ri, *f.* re. Οὔωορ, ωοάρα. *adj.* *a*) vreo povará: *levis:* *b*) de isprávitu: *facilis:* könnyü: leicht.

Uşoru. Οὔωορ. *adv.* *a*) fórá povará: *leviter:* *b*) nu cu anevoe: *facile, facili negotio:* könnyen: leicht, leichtlich.

Uspéţu, *m. pl.* ţe. Οὐςπὲţ. *et deriv. V.* Ospéţu.

Usténélá. Οὐςτηνέλα. *et deriv. V.* Osténélá.

Uştezu. Οὐψέζ. *V.* Oftezu.

Ustoescu. Οὐςτοέςκ. *et deriv. V.* Ostoescu.

Ustunoiu. Οὐςτηνόω. adeq. de lacu, de pádure, al' ursului, sílbaticu. *V.* Aiu. *cum speciebus.*

Usturélá. *f.* Οὐςτηρέλα. } *subst.*
Usturime. Οὐςτηρήμε. }
ustulatio, ustio, morsus: tsípés, égetés: das Beißen, Brennen.

Usturoiu, *f.* róe. Οὐςτηρόω, ροάε. *adj.* adeq. que usturá, *p. e.* aiu, caşiu, hirénu: *mordax, urens, ustulans:* tsípös: beißend.

Usturoiu. Οὐςτηρόω. *subst. V.* Ustunoiu.

Usturu, rare, ratu. Οὔςτηρ, ράρε, ράτ. *verb. activ. ustulo, uro, mordeo:* tsípni, égni: beißen, brennen.

Usucu. *m.* Οὐςούκ. *subst. sudor lanae, vel: capillorum:* enyves zsír veréjték, hajveréjték: der kleberiche Haarschweiß.

Usucu, care, catu. Οὐςούκ, κάρε, κάτ. *V.* Uscu.

Uşurare. Οὐωηράρε. *et deriv. V.* Uşorare, *etc.*

Utrenie, *f. pl.* nii. Οὐτρέηϊε. *subst. Officium divinum matutinum, vulgo: Matutinum (subst.):* reggeli Isteni szolgálat: das Matutinum, die Frühstunden.

Uţuţu. Οὐţούţ. *et deriv. V.* Huiçu.

Ujiná. Οὐϋήνα. *V.* Ojiná.

V.

V.

Và. Βὰ. *I. formatio irregularis, tertia nempe persona sing. verbi* voiu (voescu): *vult*: akar: er, sie will. *p. e.* deva Dumnedeu: *si Deus voluerit*: ha az Ísten akarja: wils Gott. *II. est auxiliare futuri tertiae personae singularis*: *p. e.* va mérge: *ibit*: menni fog: er, sie wird gehen. *III. postpositum pronominibus relativis, adverbiis item temporis et loci annuit rem indetérminatam, redditurque per particulas ali, piam, nam, quam*: vala: irgend. *p. e.* quineva: *quidam, quispiam, aliquis*: valaki: jemand, irgend einer. — quareva, undeva, quándva, quumva, queva, inquátrova, de undeva: (*V.* de osebi in Literele sale): *IV. adhibetur in usu communi pro*: vá, va, (*V.* vá Nro. II. et va Nro. II.) *p. e.* va cunósce (*subintellige*) pre voi: *noscet vos*: ö esmérni fog titeket, er, sie wird euch kennen. — va spune (*subintellige*) vóo: *exponet vobis*: ö meg fogja néktek mondani: er, sie wird euch sagen.

Vá. Βα. *I. est abbreviatio pronominis* tu, *in plurali*, 1. *dum construitur verbis activis accusativum regentibus supplet accusativum*: pre voi: *p. e.* vá invéţiu: *doceo vos*: én titeket tanitlak: ich lehre euch. 2) *constructum verbis dativum regentibus innuit dativum*: vóo, *p. e.* éché vá spuiu: *ecce dico vobis*: ime mondom néktek: sehet, ich sage euch. *II. est. verbum annomalum habens duas solummodo formationes a*) 2-am *personam praesentis Imperativi*: vá (tu) *vade, abi! perge! Ital.* va. *Grac.* βα, *incede pro* βηθι: eredj! meny! gehe! *b*) 2-*am personam pluralis ejusdem temporis*: vaţi! *ite! itote!* mennyetek! eredjetek, gehet.

Vacá, *f. pl.* ci. Βάκα. *subst. vacca, bos*, (*in Gener. femin*): tehén: die Kuh. — de a fétà: *bos forda, feta*: hasas tehény, vagy elös: eine trächtige Kuh. — cu lapte: *vacca lactaris*: fejös tehény: eine Melckkuh. — stérpá: *taura*: meddö tehén: eine gelte (unfruchtbare) Kuh, eine Stalt-Kuh. — de vaccá: *adj. vaccinus*: *p. e.* lapte de vacá: *lac vaccinum*: tehéntéj: die Kuhmilch. *Ital.* vacca.

Vácálaşu, *m. pl.* si. Βακαλάω. *subst. tectorium, lorica, arenatum*: vakolás: die Tünche, das Tünchwerk, der (das) Malter, Mörtel.

Vácáluescu, ire, itu. Βακαλβέσκ, ήρε, ήτ. *verb. act. tectorio induco, lorico, trulisso, areno*: vakolni: mit Malter bewerfen. — lingurá de vácáluitu, adeq. mistrie: *trulla cementaria*: vakolókalán: die Mauerkelle.

Vácárescu, rire, itu. Βακαρέσκ, ρήρε, ήτ. *verb. act. vaccas pasco*: a' teheneket legeltetni (örzeni): die Kühe hütten.

Vácariu, *m. pl.* ri. Βακάριο. *subst. pastor vaccarum*: tehenész, tehénpásztor, tehéncsordás: der Kuhhirt, Halter. — vácáriţá, *femin.*

Vá-

Digitized by Google

Vácuţá, *f. pl.* ţe. Вѫкѹцъ. *subst. vaccula:* tehenetske, kis tehén: eine kleine Kuh.

Vádescu. Въдѣск. *et derivata V.* Védescu.

Vadrá, *f. pl.* Vedre. Вáдръ. *subst.* 1) de scosu apa din fóntáná: *hydria, urna, haustrum:* meritöveder: der Wassereimer, Schöpfeimer, Schöpfkübel. 2) *p. e.* de vinu, adeq. ferie: *urna, amphora:* veder: der Eimer.

Vadu, *m.* Вáд. *subst.* 1) locu de trecutu in picióre prin apá: *vadum:* gázló: die Wathe, Untiefe, ein seichter Ort im Wasser, wo man zu Fuße gehen kann. 2) locul' unde ámblá podul', brudina, preste apá, adeq. trecátóre: *trajectus:* rév, általjáróhelly: die Uiberfahrt. 3) adeq. limanu: *portus:* kikötöhelly: der Hafen. 4) locul' unde se adapá ciurda in vreo apá: *aquarium, hydreum:* itatóhelly: die Tränke, der Ort, wo das Vieh getränket wird. *Ital.* vado.

Vaeru, rare, atu. Вáер, рáре, áт. *verb. act.* 1) pre quineva: *defleo, lugeo, deploro quempiam:* siratni valakit: Jemanden beweinen. *II. reciprocum:* mé vaeru: *lamentor, lugeo:* keseregni, siránkozni, panaszkodni: sich über etwas weinerlich beklagen, jammern.

Váerare, *f.* Въерáре) *subst.*
Váerátură, *f.* Въерътѹръ)
V. Vaetu.

Váetare, *f. pl.* ári. Въетáре)
Váetátură, *f. pl.* uri. Въетътѹръ)
subst. vagitus, lamentatio, planctus, ploratus: siránkozás, jajgatás: das Jammern, Weheklagen, das schmerzliche Wimmern.

Vaetu, *m. pl.* te. Вáет. *subst. vagitus, lamentatio, planctus, ploratus:* siránkozás, jajgatás: das Jammern, Weheklagen.

Vaetu, tare, atu. Вáет, тáре, áт. *verb. act. I.* pre quineva: *defleo, doploro, lugeo quempiam:* siratni valakit: beweinen Jemanden. *II. reciprocum:* mé vaetu: *lamentor, misereor, plangor, vagio:* siránkozni, jajgatni: jammern, weheklagen, weinerlich klagen. *a Lat. vagito,* quare *verbum* la *Cels. VII proëm. postmed.* totu atáta insemnézá, quátu şi vaetu. *II.*

Vágiochiu, *f.* óche. Въцюкю, цоóке. *adj.* adeq. chiuru, ciuru: *limis intuens, strabo, paetus:* kantsi: scheel, schielend. dela aqueste dóo cuvinte: *vagis oculis.*

Vai. Вáй)
Vái. Въй) *interj. vae, ai.* jáj. wehe. — vai de noi! *vae nobis!* jaj nékünk! wehe uns! *Ital.* quai:

Válántacu, *m. pl.* ci. Вълънтáк)
Válántocu, *m. pl.* ci. Вълънтóк)
subst. acervus, cumulus, massa, globus: rakás, csomó: der Haufen, Klumpen.

Válátaşu, *m. pl.* uri, *f.* Вълътáш. *subst.* adeq. uluitá: *inquisitio, investigatio:* vallatás: die Untersuchung.

Váláu. *m. pl.* áe, *f.* Вълъ́ѕ. *subst. alveus aquarius:* vállyú: der Wassertrog. — de adápatu vite, de porci, *V.* Trocu Nro. 2 et 3). *a Lat. alveus. per metathesim.*

Válcé, *f.* Вълчѣ. *subst.* 1) *vallecula, vallicula:* völgyetske: ein kleines Thal. 2) adeq. páráoaşu: *rivulus:* patakotska: das Bächlein.

Válcedu, *f.* á. Вълчéд, дъ. *adj. V.* Vúlcedu.

Válcégu, *m. pl.* uri. *f.* Вълчѣ́г. *subst. pretium redemptionis:* kiváltópénz: das Lösegeld.

Válcezalá, *f* Вълчезáлъ. *subst. V.* Vúlcezalá *etc.*

Válcicá *f.* Вълчи́къ. *subst. V.* Válcé.

Vale, *f.* i. Вáле. *subst.* 1) *vallis:* völgy: das Thal. 2) adeq. ríu, páríu: *rivus:* patak: der Bach.

Valerianu, *m.* Валерїáн. *subst.* o plantá: *Valeriana officinalis, Linn.* Baldriánfü: der Baldrian.

Vá-

Digitized by Google

Válétu, *m.* ʒлѣ́т, *subst. numerus annorum aerae vulgaris*: esztendőszám: die Jahrzahl.

Válfă, *f. pl.* fe. ʒа́лфъ. *subst.* 1) adeq. zárézá: *authoritas, amplitudo*: nagy külső tekéntet, méltóság: das Anſehen, die Würde, Authorität. 2) adeq. pompá: *pompa, solennitas*: pompa: der Pomp, die Pracht, das Gepränge. 3) adeq. frunte, sén qué mai alésá parte din queva lucru. *V.* Frunte Nro 3).

Válfa bắii. ʒлафа́ ѕа̑ѝ. *subst.* (se bérfészte a fi o ivenie in bae): *lar montanus, vel: daemon metallicus*: bányabéli tünet: der Berggeiſt.

Valma, *f. pl.* me. ʒа́лма. *subst. acervus, cumulus. caterva, globus*: rakás: der Haufe, Schwal, die Menge. — valma, a) adeq. cu glóta: *acervatim*: rakással, rakásonként: haufenweiſe. b) mestecatu: *mistim, promiscue*: elegyesleg: vermiſcht, untereinander.

Valsamu, *m.* ʒалсáм. *subst. balsamum*: balsam: der Balſam.

Váltóre, *f.* ʒлтоáре. *V.* Vóltóre.

Valu, *m. pl.* uri, *f.* ʒа́л. *subst.* 1) a apei: *fluctus, unda*: habb: die Welle, Fluth. 2) de pánza, de pánurá: *massa*: vég: ein Stück. 3) adeq. baiu, nevoe prestemánă: *incommodum, malum, malestia*: baj, alkalmatlanság: die Ungelegenheit, Beſchwerlichkeit. das Ungemach, der Verdruß. — facu valu cuiva: *incommodo, incommodum adfero*: alkalmatlankodni valakinek: Ungelegenheit machen Jemanden.

Vamá, *f.* ʒа́мъ. *subst.* 1) quare se pláteşte: *portorium*: vám: der Zoll. 2) casa qué de vamá: *telonium*: vámház: das Zollhaus.

Vámaleşu, *m. pl.* şi. ʒмáлеш
Vámagu, *m. pl.* şi. ʒмáш
Vameşu, *m. pl.* şi. ʒáмеш
subst. portitor, publicanus, telonarius, vulgo: *teloniator*: vámós: der Zöllner, Zolleinnehmer.

Vámuescu, ire, itu. ʒмѣѣск, и́ре, и́т. *verb. activ. portorium exigo*: vámolni, vámot szedni: Zoll einnehmen.

Vánzocu, **Vánju**, **Vánjosu**, — *V.* Venzocu *etc.*

Vápae, *f. pl.* ăi. ʒнáе. *subst.* adeq. flacárá: *flamma*: láng: die Flamme. *a Lat. vapor.*

Vápsalá, *f. pl.* ele. ʒпсáлъ. *subst. et derivata*: *V.* Vépsalá.

Várá, *f. pl.* ere. ʒáръ. *subst.* orudenie *V.* Verisórá.

Vară, *rectius* **Vérá**, *f.* ʒáръ. *subst.* o parte a anului: *aestas*: nyár: der Sommer. — de vară: *adj. aestivus, aestivalis*: nyári. *p. e.* ḑió de vară: *dies aestivus*: nyárinap: der Sommertag. — grău de vară: *triticum aestivum*: nyáribúza: der Sommerweizen. *a Lat. ver*, — *ris.*

Váralniţă, *f. pl.* ţe. ʒрáлниць. *subst. fornax calcaria*: mészkementze: der Kalkofen.

Várariu, *m. pl.* rie ʒрáрю. *subst. calcarius*: mészégető: der Kalkbrenner.

Váratecu, *f.* că. ʒрáтєк, къ. *subst. aestivus, aestivalis*: nyári: was eine Beziehung zum Sommer hat.

Várcăluescu, **Várcolaci**, *V.* Vercăluescu, Vércolaci.

Vardă. *f. pl.* e. ʒáрдъ. *subst. domus vigiliarum (excubiarum)*: várda, őrzőház: das Wachthaus.

Váréscu. ʒрéск. *V.* Vérescu.

Várezu, rare, átu. ʒрéзъ, ráре, áт. *I. verb. activ.* queva, séu pre quineva, adeq. ţénu preste vară: *sino aestivare, per aestatem asservo, sustineo*: kinyaraltatni, nyáron által tartani: übersommern, den Sommer hindurch halten. *II. verb neutr.* undeva, adeq. petrecu vara: *aestivo*: nyaralni: übersommern, den Sommer zubringen.

Vár-

Digitized by Google

Vârfu. Кѣрф. *V.* Vêrvu.

Vargâ, *f. pl.* Vârgi. Кѣргъ. *subst.* 1) adeq. o nuié: *virga:* veszszŏ: die Ruthe, Gerte. 2) *p. e.* pre vreo ţesetură, adeq. vrésta, strafu: *linea, virga, taenia:* veszszŏ: der Streif, Strich. — cu vârgi. *V.* Vârgatu. *Italis* verga.

Vârgatu, *f.* tâ, *pl* ţi, *f.* te. Кърга́т, тъ. *adj. virgatus, lineatus:* veszszŏs, elvegyes: gestreift.

Vârgé, *f. pl.* le. Кърџѣ. *subst. V.* Vergé.

Varmeghie, *f. pl.* ghii. Кърмегіе. *subst. Comitatus:* Vármegye: die Gespanschaft, das Comitat.

Varniţâ, *f. pl.* ţi. Кърницъ. *subst. fornax calcaria:* mészkementze: die Kalkhütte, der Kalkofen.

Vârosu, rósâ. Кърŏс, роасъ. *adj. calcem continens, vulgo: calcinosus:* meszes: kalkicht, kalkartig.

Vârşâ, Vârştâ, *V.* Vêrşâ, Vêrstâ.

Vârsu, are, atu. Кѣрс, ѣре, ѣт. *et derivata: V.* Vêrsu.

Vârtélniţâ, *f. pl.* ţe. Къртѣлницъ. *et deriv. V.* Vêrtélniţâ.

Vârtosu, Vârtute, *V.* Vîrtosu, Vîrtute.

Varu, *m.* Кър. *subst. calx:* mész: der Kalk. — stînsu: *calx exstincta:* oltott mész: gelöschter Kalk. — ne stînsu: *calx viva:* oltatlan mész: ungelöschter Kalk. — de varu: *adj. calcarius: p. e.* pétrâ de varu: *lapis calcarius:* mészkŏ: der Kalkstein.

Váru, *m. pl.* Veri. Кър. *subst.* o rudenie *V.* Vêru.

Văruescu, ire, itu. Кърѣск, и́ре, и́т. *calce dealbo:* meszelni, fejéríteni, kifejéríteni: weißen, ausweißen.

Văruire, *f.* Кърѣи́ре. *subst. dealbatio calce:* meszelés, fejérítés: das Weißen, Ausweißen.

Văruitoriu, *m pl.* ri. Кърѣиторіу. *subst.* 1) quarele varuéste: *dealbator:* meszelŏ: der Ausweißer. 2) adeq. perie de văruitu: *penicillus tectorius:* meszelŏpamats, — pemete (etset): die Weißbürste, der Weißpinsel.

Văruitu, *f.* tâ, *pl.* ţi, *f.* te. Кърѣи́т, тъ. *adj. calce dealbatus:* fejérített: geweißt.

Varză. *f. pl.* erze. Кързъ. *subs* adeq. curechiu: *Brassica oleracea,* (*capitata*) *Linn. caulis, crambe:* káposzta: das Kraut, der Kohl. — zamâ de varză: *jus brossicae acidae:* savanyú káposztalév: die Sauerkrautsuppe. *V.* Curechiu.

Vârzariu, *m.* Кързъріу. *subst. V.* Vêrzariu.

Vasaltu, *m.* Кашалт. *subst. Basaltes:* Básálokŏ: der Basalt.

Vâsariu, *m. pl.* ri. Къзъріу. *subst.* 1) quarele face, séu vinde ori que vase: *opifex, vel: negotiator vasarius:* edény tsináló vagy áros: der Geschirrmacher, oder Händler. 2) quarele face vase de lemnu, *p. e.* ciubére, doniţe (cofe): *opifex vasorum ligneorum:* faedényes, faedénycsináló: der Gefäßebüttner, oder macher. 3) unu ciubéru largu in quare sé spalâ vasele quéle de coquná: *labrum eluendis vasis:* mosómedentze, vagy dézsa: die Spühlgelte.

Văscu. Кѣск. *V.* Vîscu.

Vasilicu, *m.* Кашлик. o planlá: *Basilicus:* Bazsilikom: der Basilisk.

Vâsu, *m. pl.* se. Кѣс *subst. vasa — sis:* edény: das Gefäß, Geschirr.

Vâsuţu, *m. pl.* ţe. Късѣц. *subst. vasculum, vascellus:* edényke, edényetske: ein kleines Geschirr, oder Gefäß.

Vătavu, *m.* Кътъв. *subst. dux, ductor, vir primarius:* vezér, fŏ: der Führer, Anführer, das Haupt. la vre unu Boériu, adeq. dreghétoriu: *curator, provisor, officialis:* tiszt, tisztartó, gondviselŏ: der Amtmann, der herrschaftliche Beamte. *Nota Ital.* abeo: *sig-*

signific. ducem populi, dux, princeps, praeses.

Vátémare, *f. pl.* ári. Вътъмáре. *subst.* 1) *laesio, vulneratio:* megsértés, sérelem: die Verletzung, Beschädigung. 2) cu cuvéntul', vreo faptá, *etc. offensio, offensa:* sérelem, bántás: die Beleidigung.

Vátémátoriu, *m. pl.* ri. Вътъмътóрю. *subst. offensor:* sértö: der Beleidiger.

Vátématu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Вътъмáт, тъ. *adj.* 1) *laesus:* sérelmes, megsértetett: verletzet, verwundet. 2) la vreo parte a trupului: *herniosus, ramicosus:* megszakadt: brüchig, einen Bruch habend.

Vátémáturá, *f. pl.* uri. Вътъмътéръ. *subst. ramex, hernia, pendigo:* szakadás, sérvés: der Bruch. — ín párţile nascerii: *hernia scroti:* tökösség: der Hodenbruch.

Vatémn, mare: matu. Вáтъм, мáре, мáт. *I. verb. act.* 1) pre quineva: *laedo, vulnero:* sérteni, megsérteni, megsebesíteni: beschädigen, verletzen, verwunden. 2) cu cuvéntul', cu vreo scrisóre, faptá necuviósá: *laedo offendo:* megsérteni, megbántani: beleidigen. *II. reciproc.* mé vatému, 1) cu vre unu cuţitu: *me laedo:* magát megsérteni: sich beschädigen. 2) la peptu, plumóni, la párţile nascerii, adeq. mé rumpu: *ramicem rumpo:* megszakadni, sérvést kapni: sich einen Bruch zuziehen (reißen).

Vatrá, *f. pl.* etre. Вáтръ. *subst.* 1) a focului: *focus:* tüzhelly: der Feuerherd. 2) a cásii: *fundus domus:* házhelly: der Hausgrund. — vátruţá, *diminut. a Graec.* βάθρος. *i. e. basis.*

Vátrariu, *m. pl.* ri. Вътрáрю. *subst. batillum:* vaslapát, vaskalán: die Feuerschaufel, Kohlenschaufel. — Vátrárel' — raşu — riuţu. *diminut.*

Vátue. *f.* Вътóе. *subst. capra novella, Varr. R. R.* fiatal ketske: eine junge Ziege. *a Lat. hedullea.*

V'au. В'áв. *composit. ex* Vá *I. et auxiliari praeteriti* au.

Vazá. *f.* Вáзъ. *subst. ratio, respectus, consideratio:* tekéntet: die Rücksicht.

Vázátoriu, *m. pl.* ri. Възътóрю. *subst. V.* Vézétoriu.

Vázduhu. *m.* Въздóх. *subst. aër, aether:* levegö, áer: die Luft.

Vázu, vedére, zutu. Вéз, ведéре, зóт. *V.* Védu.

Váva, Váveţi, Vávomu, Vávoru: Vávoiu. *Composita ex* Vá *I. et auxiliaribus futuri.*

Vécu, *m. pl.* uri. Вéк. *subst.* 1) adeq. vrésta, vremé vieţii: *aevum, aetas:* idösség, idö: die Lebenszeit, das Zeitalter. 2) adeq. o sutá de ani: *saeculum:* század: das Jahrhundert. — 3) adeq. vecie: *aeternum, aeternitas, aevum sempiternum:* örökidö: die Ewigkeit. — ín vécul' vécului: *in aeternum:* örökén, öröké: in alle Ewigkeit.

Vécá. *f.* Вéкъ. *subst. circulus, corona, crater:* káva: der Kranz, Kreis.

Vechescu, chire, chitu. Векéск, кúре, кúт. *I. verb. act.* queva: *vetero, obsolefacio:* örégé (véné) tenni: alt machen. — vreunu vestméntu: *gestando detero:* elviselni: abtragen. *II. reciproc.* mé vechescu: *veterasco, vetusteseo, obsolesco:* vénülni, öregedni: veralten, alt werden.

Vechilu. *m.* Векúл. *subst. plena potestate instructus, vulgo: mandatarius, plenipotentiarius:* tellyes hatalommal felruházott képviselö, plenipotentziárius: der Bevollmächtigte, Anwalt.

Vechime. *f. pl.* i. Векúме. *subs. vetustas, antiquitas:* óság, régiség: das Alter, Alterthum.

Vechi-

Digitized by Google

Vechiturá, *f. pl.* ri. Векитѹ́ръ. *subst. res antiqua, et usu detrita:* ó szer, régi portéka: eine alte abgenützte Sache, altes Zeug.

Véchiu, *f.* véche. Вѣ́кю, вѣ́ке. *adj.* 1) queva lucru ne ínsufleţitu: *vetus, vetustus, antiquus:* régi, ó: alt. *p. e.* vinu vechiu: *vinum vetustum (vetus, antiquum):* ó bór: alter Wein. — légé véche: *lex (testamentum) vetus:* ó testamentom: das alte Testament. — 2) omu, séu altá ḑidire insufleţitá, adeq. bétránu de ḑile: *vetustus, annosus, priscus, senex:* idős, koros, régi, öreg, vén: alt, bejahrt, betagt. *Ital.* vecchio, *senex.*

Véci. Вѣ́чи. *plur. aeternum, aeternitas, saecula:* öröké fen tartó idő: die Ewigkeit. — ín vécii veciloru: *in aeternum (sempiternum, saeculum saeculi):* örökön öröké: in alle Ewigkeit.

Vecie. *f.* Вечіе. *subst. aeternitas, aevum sempiternum:* örök idő: die Ewigkeit. — ín vecie: *semper, perpetuo, in aeternum:* öröké: ewig, in Ewigkeit. — din vecie: *ab aeterno, ab aeternitate:* öröktől fogva: von Ewigkeit her. — de vecie: *adj.* adeq. vécime. *V.* Vécinicu.

Veciná *f. pl.* e. Вечи́нъ. *subst. vicina:* szomszédaszszony: die Nachbarinn.

Vecinátate, *f. pl.* áţi. Вечинътáте. *subst. vicinia, vicinitas:* szomszédság: die Nachbarschaft.

Vecini. Вечи́нїй. *plur. ex* Vecinu: *vicini, vicinitas:* szomszédság, a' szomszédok: die Nachbarn, die Nachbarschaft. *p. e.* mé ducu ín vecini: *adeo vicinos:* szomszédba menyek: ich gehe in die Nachbarschaft.

Vécinicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Вѣ́чник, къ. *adj. aeternus, sempiternus, perpetuus:* örök, öröké való: ewig.

Vecinicie, *f.* Вечничіе. *subst. V* Vecie.

Vecinu, *m. pl.* ni. Вечи́н. *subst. vicinus:* szomszéd: der Nachbar. *Ital.* vicino.

Védá, *f. pl.* de. Вѣ́дъ. *subst. auctoritas, dignitas:* tekéntet, méltóság: das Ansehen. — quarele are védá: *insignis:* nagy tekéntetű: ansehnlich, angesehen.

Vedenie, *f. pl.* nii. Веде́ніе. *subst. visum, visio, ostentum, spectaculum, adspectus, conspectus, facies:* látás, jelenés, tünet: die Erscheinung, der Anblick.

Vedére, *f. pl.* ri. Ведѣ́ре. *subst.* 1) *visio, visus, conspectus:* látás, nézés, tekéntet: das Sehen. — simţiré vederii: das Gesicht. 2) adeq. vedenie, séu lucru, que se véde: *spectaculum, facies, visio, adspectus, conspectus:* látás, jelenés, tünet: der Anblick.

Vederosu, *f.* rósá, *pl.* şi, *f.* se. Ведеро́с, роа́съ. *adj.* 1) que se póte béne vedé: *visibilis, adspectabilis, conspicuus:* látható: sichtbar. 2) unde se véde béne, *p. e.* vreo casá: *luminosus, lucidus:* világos: licht, hell.

Védescu, dire. ditu. Въде́ск, ди́ре, ди́т. *verb. act.* adeq. descoperiu, *p. e.* vreo tainá: *aperio, indico, detego, nudo, patefacio:* kinyilatkoztatni, kijelenteni: entdecken, offenbaren, anzeigen, an's Licht, an den Tag bringen, heraussagen, bekannt machen.

Vedire, *f. pl.* ri. Веди́ре. *subst. indicatio, enunciatio:* kijelentés, kinyilatkoztatas: die Entdeckung, Offenbarung, Heraussagung, Bekanntmachung.

Véditoriu, *m. pl.* ri. Въдито́рю. *subst. indicator, enunciator:* kijelentő, kinyilatkoztató: der Anzeiger, Heraussager, Bekanntmacher.

Véjescu, jire, jitu. Въцéск, ци́ре, ци́т. *I. verb. act.* queva lucruri

la

la olaltá: *compono, conjungo, rite connecto:* jól öszve illetni: zusammenpassend machen. *II. reciproc.* mé véjescu cu quineva, séu cu queva lucru: *bene convenio, rite congruo:* öszve illeni: zusammenpassen.

Véjitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f* te. Вѣцит, тѣ. *adj. conveniens, congruus:* zusammenpassend.

Védrá, *f. pl.* dre. Вѣдрѣ. *subst. V* Vadra.

Védu, dére, ḍutu. Вѣд, дѣре, зѣт. *verb. act. video, cerno, oculis usurpo:* látni: sehen.

Véghetu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Вѣгет, тѣ *adj. vegetus, vividus:* eleven, jó eröben, víg: munter, lebhaft, belebt, bey Kräften.

Vei. Вѣй. *est auxiliare futuri temporis secundae personae singularis: p. e.* vei auḍì: *audies:* meghallod, hallani fogod: du wirst hören.

Véná, *f. pl.* ne. Вѣнѣ. *subst. vena:* ér, in: die Ader. — ín quaré sbúgnésce sángele: *arteria:* életér, felveröér: die Pulsader, Arterie. *Ital* vena.

Vénare. *f.* Вѣнáре. *subst. venatio:* vadászat: das Jagen. — de pésce: *piscatio:* halászás: das Fischen.

Vénátoriu, *m. pl.* ri. Вѣнѣтóрю. *subst. venator:* vadász: der Jäger.

Vénatu, *m. pl.* turi. *f.* Вѣнáт. *subst.* 1) *venatus:* vadászat: die Jagd. — de vénatu: *adj. venaticus: p. e.* bucinu de vénatu: *cornu venaticum, vel: buccina:* vadászkürt: das Jagdhorn. 2) adeq. fére sílbatice de vénatu: *ferae:* vad: das Wildpret. 3) adeq. carne de férá sílbaticá: *ferina, caro ferina:* vadhús: das Wildpret.

Vénḍare, *f. pl.* ári. Вѣнзáре. *subst. venditio:* árúlás, eládás: der Verkauf, die Verkaufung. — de vénḍare: *adj. venalis:* eladó: feil, verkäuflich, zu verkaufen. — facu queva de vénḍare, séu dau la vénḍare: *venale expono:* eladová (árossá) tenni: feil haben (setzen, bieten), zum Verkaufe ausbieten. *Ital.* vendita.

Vénḍátoriu, *m. pl.* ri. Вѣнзѣтóрю. *subst.* quarele vénde: *venditor:* árúló, eladó: der Verkäufer. — vénḍétóre: *venditrix:* die Verkäuferinn. — reliqua. *V.* ín Véndu.

Véndu, dere, dutu. Вѣнд, дѣре, дѣт. *verb. act. vendo, venundo:* — mai multe quéle la mai mulţi: *divendo:* árulni, elárulni, eladni: verkaufen. — de véndutu: *venalis:* eladó: feil, zu verkaufen. *Ital.* vendere.

Vénétare. *f.* Вѣнѣтáре. *subst. vibex, livor, suggillatio:* kékség, testnek ütés miatt megkékülése: die Strieme, Schwiele, der blaue Fleck vom Schlagen.

Veneţia. *f.* Венеціа. *subst. Venetiae:* Velentze: Venedig.

Vénétu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Вѣнѣт, тѣ. *adj. caerulans, lividus:* kék: blau. — quamu vénétu: *subcaeruleus:* kékes: blaulich. — vénétu deşchisu: *candicans e caeruleo:* világos kék, ég szinű: hellblau, himmelblau. — vénétu ínchisu: *fuscus e caeruleo:* setét kék: dunkelblau. — cu ochii vénéţi: *caeruleis oculis:* kékszemű: blauäugig. dela *venetus: i. e.* ín façia apei: *Veget. de re mit. IV.*

Vénezu, nare, natu. Вѣнéз, нáре, нáт. *verb. act. venor:* vadászni: jagen.

Veninatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Вененáт, тѣ. *adj. venenatus, venenosus:* mérges: giftig.

Veninosu, *f.* nósá, *pl.* şi, *f.* se. Вененóс, ноáсѣ. *adj.* 1) adeq. veninatu: *venenosus, venenatus:* mérges: giftig. 2) quarele are multu veninu ín trupu: *biliosus:* epesáros: agallsüchtig.

Veninu, *m. pl.* uri. Венин. *subst.* 1) adeq. otravá, cátranu: *venenum,*

num, virus, toxicum: méreg: das Gift. 2) în trupul' omului: *bilis:* epesár: die Galle. — plénu de veninu: *biliosus:* epesáral bövelkedö: gallsüchtig. *a Lat. venenum.*

Venire. *f.* Кенúре. *subst.* 1) *ventio:* jövés: das Kommen. 2) adeq. sosire: *adventus:* jövetel, elérkezés: die Ankunft. 3) îndréptu: *redditus, reversio:* viszszajövetel: die Zurückkunft, Rückkehr, Zurückkehr.

Venitu, *m. pl.* uri. *f.* Кенúт. *subst.* adeq. dobéndile, quare le are neştine, *p. e.* întrá unu anu: *reditus, proventus:* jövedelem: das Einkommen, die Einkünfte, Renten, Revenüen.

Venitu, *m. pl.* ţi. Кенúт. *subst.* adeq: om străinu: *advena, peregrinus:* jövevény: der Ankömmling, Fremde, Fremdling.

Venitură *f.* Кенитúрă. *subst. V.* Venitu.

Vénjosu, *f.* jósă, *pl.* şi, *f.* se. Кънюсóт, юсáцъ. *adj. flexibilis, agilis:* hajló, hajlós, hajlatos, hajlékony: biegsam, beugsam, gelenksam.

Vénju. *m.* Кúню. *subst. flexibilitas:* hajlatosság: die Biegsamkeit, Beugsamkeit, Gelenksamkeit.

Vénosu, *f.* nósă, *pl.* şi, *f.* se. Кънóт, нощцъ. *adj. venosus:* eres: aderig.

Vénslă, *f. pl.* le. Кúнслъ. *subst. remus:* evedzö: das Ruder.

Vénslare, *f. pl.* åri. Кънслáре. *subst. remigatio:* evedzés: das Rudern.

Vénslătoriu, *m. pl.* ri. Кънслътóрю. *subst. remex:* evedzö: der Ruderer.

Vénslezu, lare, latu. Кънслéзъ, лáре, лáт.)

Vénslu, lare, latu. Кúнслъ, лáре, лáт.) *verb. act. remigo:* evezni: rudern.

Véntóse. Кънтоáце. *plur. a*) pre uscatu: *vortex, turbo:* forgószél: der Wirbelwind, Windwirbel. *b*) pre mare: *typhon:* tengeren támadó forgószél: die Meerhose, Wasserhose.

Véntosu, *f* tósă, *pl.* şi, *f.* se. Кънтóс, тоáцъ. *adj. a*) vréme, locu: *ventosus:* szeles: windig. *b*) omu, adeq. sburdatu: *ventosus, vanus:* szeles, szeleburdi, hebeburgya: windig, flüchtig, leichtfertig.

Véntu, *m. pl.* uri. *f.* Кúнт. *subst.* 1) *ventus:* szél: der Wind. — se pornéşte, séu se rídică un' véntu: *ventus oritur:* szél támad: der Wind erhebt sich. — suflă (bate) véntul': *ventus flat:* fú a' szél: der Wind gehet, oder wehet. — se aşédă (se opréste, alinézá) véntul': *ventus quiescit:* le tsendesedik a' szél: der Wind legt sich. — véntu bunu, (la corábiéri): *ventus secundus:* kedvezö, jó szél: guter Wind. — véntu împrotivnicu: *ventus adversus:* ellenkezö szél: ein widriger Wind. — vorbescu în véntu: *verba do ventis:* haszontalanúl szóllani: in den Wind (umsonst) reden. 2) în trupul' omului: *flatus:* szél: der Wind. — séu mai alesu: die Winde. *plur.* 3) adeq. véste: *nuntius:* hír: die Nachricht, der Wind. *p. e.* miau venitu unu véntu: *nuntium quemdam accepi:* valami hírt hallottam: ich habe Wind bekommen. *Ital.* ventu.

Véntră, *f. pl.* tre. Кúнтръ. *subst. venter, abdomen:* has kövérség: der Schmeerbauch. *Ital.* ventre.

Véntricelu. *m.* Кънтричéлъ. *subst. V.* Vintricelu.

Véntrilică. *f.* Кънтрилúнкъ. *subst.* o plantă: *Veronica officinalis, Linn:* Veronika: der Ehrenpreis.

Vénturare, *f. pl.* åri. Кънтурáре. *subst. ventillatio:* szórás: das Wannen, Worfeln, Würfeln.

Vénturaşcă. *f* Кънтурáшкъ.)

Vénturătore. *f.* Кънтурътоáре.) *subst. ventilabrum:* szórólapát:

pát: die Worf, oder Wurfschaufel, die Schwinge.

Vénturátoriu, *m. pl.* ri. Вънтѹрътóрю. *subst. ventilator:* szóró: der Worfler.

Vénturáturá, *f pl.* ri. Вънтѹрътѹ́ръ. *subst. ventilatio:* szórás: das Wannen, Worfeln.

Vénturéşcá. *f.* Вънтѹрѣ́шкъ. *V.* Vénturaşcá.

Vénturu, rare, ratu. Вѣ́нтѹр, рáре, рáт. *verb. act. ventillo, vanno:* szórni: wannen, worfeln, wurfeln. *Ital.* ventolare.

Véntuţu, *m. pl.* ţi. Вънтѹ́ц. *diminut. ventulus, aura:* egy kis szél szellö: ein sanfter Wind.

Vénuţá, *f. pl.* ţe. Вънѹ́цъ. *subst. venula:* eretske: das Aderchen.

Vénzocu, *m. pl.* ci. Вънзóк. *subst. p. e.* de hártie: *manuciolum fascis:* tsomó: die Bausche, der Wust, das Gebund.

Vénzolescu, lire, litu. Вънзолéск, лúре, лúт. *verb. reciproc.* mé vénzolescu: *luctor, vires intendo:* tusakodni, törekedni: ringen, sich balgen. *item: V.* Svérgolescu.

Vépsalá, *f. pl.* ele. Въпсáлъ. *subst. color, pigmentum:* festék: die Farbe.

Vépséscu, síre, situ. Въпсѣ́ск, сúре, сúт. *verb. act. coloro, inficio, pingo:* festeni: färben. *a Graec.* βαπτω, *i. e. intingo, lavo.*

Vépsire, *f. pl.* ri. Въпсúре *subst. coloratio, infectio, pictio:* festés: das Färben, die Färbung.

Vépsitoriu, *m. pl.* ri. Въпситóрю. *subst colorator, infector, tinctor:* festö: der Färber.

Vépsitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Въпсúт, тъ. *adj. coloratus, infectus:* festett: gefärbt.

Vépsiturá, *f. pl.* uri. Въпситѹ́ръ. *subst. coloratio, tinctura:* festés: die Färbung.

Vérá. *f. pl.* ére. Вѣ́ръ. *subst.* o rudenie. *V.* Vérişórá.

Vératicu, *m. pl.* ci. Въpáтик. *subst. V.* Váraticu.

Verbuncaşu, *m. pl.* şi. Вербѹнкѣ́шъ. *subst. conductor (conquisitor) militum:* verbunkos: der Werber.

Verbuncu. *m.* Вербѹ́нк. *subst. conquisitio militum:* verbúnk: das Werben, die Werbung.

Vércáluescu, ire, itu. Въркълѹéск, úре, úт. *verb. activ.* aluatul' quel' de páne; adeq. rupu: *massam rumpo, divido:* vájolni, szakasztani a' tésztát: das Brod wellen.

Vércolaci. Въркола́чй. *plur.* aqueste ĭi bárfeşte norodul' quel' ne priceputu a fi niscai ḑidiri ĭnsufleţite, quare ari mánca luna, ĭnse nu súntu altá, de quátu ĭntunecimé lunei: *Ecclypsis lunae:* hóld, hóldbélifogyatkozás: die Mondfinsterniß.

Vérde. *f.* Вѣ́рде. *subst. I. adj. unius terminationis:* 1) dupé façie: *viridis:* zöld: grün. — quamu verde: *subviridis:* zöldellö: grünlich. 2) *p. e.* pésce, adeq. próspetu: *recens, viridis:* nyers: grün, frisch. 3) *p. e.* vreo péle, adeq. nedirésá: *crudus, haud subactus:* nyers, készitetlen: roh, ungegärbt, grün. 4) adeq. ne coptu: *immaturus, acerbus:* éretlen: grün, unreif. 5) omu, adeq. végetu: *vegetus, viridus:* eleven fris: munter, frisch, lebhaft, belebt. *II. adverb.* 1) *viride:* zöldön: grün. 2) chiaru, apriatu, limpede, románéşte: *aperte, clare, plane, distincte:* világosan, kereken, magyarán: deutlich, ausdrücklich. *p. e.* ţiamu spusu vérde: *aperte dixi tibi:* magyarán megmondottam néked: ich habe es dir ausdrücklich gesagt. *Ital.* verde.

Verdéţá, *f. pl* ţe. Вердѣ́цъ. *subst. viriditas:* zöldség: das Grün, oder Grüne. — verdeţuri: *plur.* adeq. legume verḑi: *viridia, olera viridia:* zöldség, zöld vetemény: grüne Sachen, grünes Zeug.

Vé-

Digitized by Google

Vérescu, rire, ritu. Въръск, ръре, рът. *verb. act.* 1) undeva queva: *ingero, insero, inserto, intrudo:* bétolni, belé szerkeszteni, férkesztetni: einschieben, einstecken, hineinbringen. 2) *reciproc.* mé vérescu: *adrepo, irrepo, me ingero, intrudo, obtrudo:* mágát belétólni, belészerkesztetni: einschleichen, sich eindrängen.

Vergé, *f. pl.* ele. Верцѣ. *subst.* 1) o nuieluşá: *virgula:* veszszötske: das Rüthchen, Gertchen. 2) de puşcá: *virga sclopetaria:* puska veszszö: der Ladestock. 3) de pipá: *fistula fumaria:* pipaszár: das Tabacksrohr, Pfeifenrohr. *Ital.* verghetta.

Vergurá, *f. pl.* uri. Вѣргѹръ. *subst. virgo:* szüz: die Jungfer, Jungfrau. — Précurata Vergurá: *Beata Virgo:* Boldogságos Szüz: die heilige Jungfrau.

Veri. Вѣрй. *adv. 1.* adeq. séu, au: *vel, seu, sive, aut:* vagy, akár: entweder, oder. *p. e.* veri astédi, veri mána: *seu hodie, sive eras,* akár ma, akár hólnap: entweder heute, oder morgen. *II.* veri, neveri: *velle, nolle:* ha akarom, ha nem: ich mag wollen, oder nicht.

Verigá, *f. pl.* ge. Вери́гъ. *subst.* 1) adeq. cárigá, cobelciu: *annulus:* karika: der Ring. 2) adeq. inelu fórá lume: *annellus orbiculatus:* kerek gyürü karika: der Zirkelring.

Verigariu, *m. pl.* ri. Веригáрю. *subst.* unu lemnu: *Rhamnus catharticus, Linn:* Festö kökény, szarvas tövés: der Wegedorn, Kreuzdorn, Hirschdorn.

Veriguţá, *f. pl.* ţe. Веригѹцъ. *subst. annellus:* karikátska, gyürütske: das Ringchen.

Verincá, *f. pl.* ce. Вери́нкъ. *subst.* adeq. çolu, cergá: *stragulum, stragula, cento, amphitapa:* pokrótz, darótz: der Kotzen, die Kotze, Decke.

Verinosu, *f.* nósá, *pl.* şi, *f.* se. Веринóс, ноáсъ. *adj. V.* Veninosu.

Verinu, *m. pl.* uri. Вери́н. *subst. V.* Veninu.

Verişórá, *f. pl.* re. Веришоáръ. *subst. a)* dela doi fraţi: *soror patruelis: b)* din dóó sorori: *consobrina: c)* dela unu frate, şi dela o sorá: *amitina:* atyám'-vagy anyám' testvére leánya: das Geschwisterkind, die Muhme, Mamm, Cousinn.

Verişoru, *m. pl.* ri. Веришóр. *subst. V.* Véru.

Vérme. *f. pl.* i. Вѣрме. *subs. vermis:* nyü, féreg: der Wurm. *Ital.* verme.

Vermenosu, *f.* nósá, *pl.* şi, *f.* se. Верминóс, ноáсъ. *adj. verminosus, vermiculosus:* nyüves, férges: wurmig, wurmstichig.

Vermuçu, *m. pl.* çi. Верминѹц. *diminut. vermiculus:* nyüvetske, férgetske: das Würmchen.

Vérnicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Вѣрник, къ. *adj. V.* Vrédnicu.

Veronicá. *f.* Верони́къ. *subst.* o plantá: *Veronica officinalis, Linn:* Veronika: der Ehrenpreis.

Vérpélescu, lire, litu. Въръпълѣск, ли́ре, ли́т. *V.* Svérgolescu.

Vérşá. *f.* Вѣршъ. *subst. verriculum, nassa, scirpicula piscatoria:* halászvassa: die Fischreuse.

Vérsáciosu, *f.* ciósá, *pl.* şi, *f.* se. Въръсъчїóс, чїоáсъ. *adj. variolarum cicatricibus notatus:* himlöhellyes: blatterstöppig, pockengrübig, blatternarbig.

Vérsare. *f.* Въръсáре. *subst. fusio, effusio:* ontás: das Gießen, Schütten. — de sánge: *effusio sangvinis:* vérontás: das Blutvergießen, Blutbad. — a quareiva ape: *eluvies, eluvio:* vízáradás: die Uiberschwemmung, Austrettung des Wassers.

Vérsátoriu, *m. pl.* ri. Въръсътóрю. *subst. fusor:* öntö: der Gießer.

Vér-

Digitized by Google

Vérsatu, *m. pl.* ţi. Βερσάτ. *subst. variolae:* himlö: die Blattern, Pocken. — de oui: *variola ovilla:* júh himlö: die Schaafblattern, -pocken.

Vérstá. *f.* Βέρστα. *subst.* 1) adeq. ani vieţii: *aetas:* idö, kor: das Alter. — vrésta copilárésçá: *aetas puerilis:* gyermekkor, gyermekiidö: das Knabenalter. — de vréstá: *adj.* adeq. trecutu, de ḑile, betrínu: *annosus, vetustus, aetate provectus:* idös, koros: bejahrt, beym Alter. — de o vréstá cu quineva: *adj. coaetaneus:* egy idös valakivel: von gleichem Alter. 2) adeq. vargá, trésurá: *linea, stria:* húzás, vonás: der Strich, Zug. — ín vreo ţeséturá: *linea, taenia, virga:* veszszö, stráf: der Streif, Strich. 3) adeq. péná, séu o ligáturá de flori, quare se pune, *p. e.* ín peptu, ín pílérie: *sertum, fasciculus florum:* virágbokréta: der Blumenstrauß, Buschen.

Vérstatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Βερστάτ, τα. *adj. lineatus, virgatus:* veszszös, elvegyes, stráfos: gestreift.

Vérstezu, tare, tatu. Βερστέζ, τάρε, τάτ. *verb. act. vario, lineo, lineis distingvo:* elvegyíteni: streifen, gestreift machen.

Versu, *m. pl.* uri. *f.* Βέρσ. *subst. vox:* szó, szózat: die Stimme, der Laut.

Vérsu, sare, satu. Βέρσ, σάρε, σάτ. *verb act.* 1) *fundo:* önteni, ontani: gießen, schütten. — *Compos.* afará: *effundo:* kiönteni: ausgießen, ausschütten. — ín lontru: *infundo:* béönteni: eingießen, hineingießen, hineinschütten. — la olaltá: *confundo:* öszveönteni: zusammengießen. — vérsu sánge: *sangvinem effundo:* vért ontani: Blut vergießen. 2) se varsé vre o apá, adeq. se révarsá, ésé preste ţermure: *exundo:* kiáradni: austretten, sich ergießen. *Ital.* versare, *fundere, effundere, spargere, infundere.*

Verşu, *m. pl* uri. *f.* Βέρω. *subst. versus, carmen, cantio, cantillena:* vers, ének: das Lied, der Gesang, Vers.

Vérteju. *m.* Βερτέυ. *subst.* 1) la uşá: *verticula, pessulus, obex:* zár, fordító: der Riegel, das Gesperr. 2) ín bae: *puteus metallicus:* sutó, vertés: die Schacht.

Vértélniţá, *f. pl.* ţi. Βερτέλνιτα. *subst. rhombus, girgillus:* tekerölevél: die Garnhaspel, die Weife.

Vértopu. *m.* Βερτόπ. *subst. locus paluster:* ingovány, lapály, seppedék: der Sumpf.

Veru. *m.* Βέρ. *subst. verres:* kandisznó: der Eber.

Véru, *m. pl.* ri. Βέρ. *subst.* 1) din doi fraţi: *patruelis, fratruelis:* atyám' testvér báttyának fia: der Vetter, Vatersbrudersohn. 2) din dóó sorori: *consobrinus, frater matruelis:* anyám' testvér nénnyének fia: der Vetter, Mutterschwesterkind. 3) dintrá unu frate, şi o sorá: *amitinus:* attyám' testvér nénnyének fia, vagy testvér bátyának: der Vatersschwestersohn, oder Mutterbrudersohn. — séu cu unu cuvéntu de obşte: der Vetter, das Geschwisterkind.

Véru, rare, ratu. Βέρ, ράρε, ράτ. *V.* Várezu.

Vérzariu. *m.* Βερζάριο. *subst. libum foliis olerum fartum:* valami zöldséggel töltött lepény: mit Kräuter gefüllter Kuchen.

Vérzé. *f.* Βέρζα. *subst brassica viridi, recens:* nyerskáposzta: grüner Kohl, junges Kraut. — séu: *cibus e recentibus foliis brassicae:* újkáposzta, vagy egyébb kerti zöld ég levélböl fött étel: eine Speise aus gekochten jungen Krautblättern.

Verzescu, zire, zitu. Βερζέσκ, ζήρε, ζήτ. *I. verb. act.* queva: *viri-*

Digitized by Google

virido: zöldíteni: grün machen. *II. neutr. vireo, viridor, viresco*: zöldülni, zöldeleni: grün werden.

Verzi. Кѣрзѫ. *pl.* adeq. verdeţuri. *V.* Verdéţá.

Verzime, *f. pl.* mi. Кѣрзѧмѣ. *subst. V.* Verdéţá.

Vérvu, *m. pl.* uri. *f.* Кѫрѣ. *subst. vertex, culmen, cacumen, fastigium, apex, cuspis*: tető, tesej: die Spitze, der Gipfel.

Veşcá. Кѣшка. *V.* Vécá.

Véscárescu, rire, itu. Кѫшкарѣскъ. *V.* Svérgolescu.

Véşcu, care, atu. Кѣшкъ, кáрѣ, áт. *subst.* 1) *p. e.* cánele cu códa: *crisso, moto, agito*: tsoválni: wedeln, rühren. 2) adeq. ámblu cu cárcoféle: *evagor, egredior, ambagibus utor, effugia quaero*: mentségekkel, (kifogásokkal) élni: ausschweifen, vom Zweck abgehen, Ausflüchte ſuchen. *a Lat. vexo.*

Veselescu, lire, itu. Кѣсѣлѣскъ, лúрѣ, úт. *l. verb. activ.* pre quineva: *laeto, laetifico, oblecto, exhilaro, laetitia adficio*: megvidámítani: erfreuen. II. mé veselescu: *laetor, oblector, laetitia (gaudio) adficior*: vidulni, vidámulni, vigadni, vigadozni, örvendeni: ſich freuen, erfreuen, fröhlich werden.

Veselie, *f. pl.* lii. Кѣсѣлїѣ. *subst. laetitia gaudium, voluptas, hilaritas, oblectatio, jucunditas*: öröm, vigság, vidámság: die Freude, Fröhlichkeit, das Vergnügen, die Ergötzlichkeit.

Veselitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* óre. Кѣсѣлтóрїѫ, тоáрѣ. *adj. laetabilis, laetificus, jucundus, hilaris*: víg, vidám, örvendetes: ergötzlich, erfreulich, froh, Freude bringend.

Veselosu, *f.* lósá, *pl.* şi, *f.* sé. Кѣсѣлóѕъ, лоáѕа. *adj.* 1) *V.* Véselu, 2) *V.* Veselitoriu.

Véselu, *f.* lá, *pl.* li, *f.* le. Кѣ́сѣлъ, лъ. *adj. laetus, hilaris, jucundus, genialis, gaudialis*: víg, vidám, jo kedvű: froh, fröhlich, luſtig, aufgeräumt.

Veşmêntu, *m. pl.* te. Кѣшмѣ́нтъ. *subst. V.* Vestiméntu.

Veşnicu *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Кѣ́шникъ, къ. *adj. V.* Vecinicu.

Véste, *f.* Кѣ́сть. 1) despre queva intémplare: *fama, rumor, nuncius*: hír: die Nachricht, das Gerücht, Gerede. — facu véste: *adrumo, rumorem facio*: hírdetni: ein Gerücht verbreiten. 2) a numelui quáruiva omu: *nomen fama*: hír, hír név: der Ruf, Ruhm. *p. e.* are buná véste: *est in fama, bene audit, celebratur*: jó. híre, (neve) vagyon: er ſteht in guten Rufe. — cu véste rè (slabá), *adj. malae famae, infamis*: hire veszet: berüchtig vom ſchlechten Rufe. 3) aşteptare, şcire, nádejde: *expectatio, opinio, spes*: vélekedés, reménység: das Vermuthen, die Erwartung, Hoffnung. *p. e.* fórá véste: *ex improviso, inopinato, praeter spem, (opinionem, exspectationem), insperate*: veletlenül, reménytelenül: unvermuthet, unverhoft, unverſehens, wider Vermuthen.

Véştedu, *f.* dá, *pl.* di, *f.* de. Кѣ́штѣдъ, аъ. *adj. vescus, flaccus, flaccidus, marcidus*: hervadt, fonnyat: welk, verwelkt. *a Lat. vescus per metathesim.*

Vestescu, tire, itu. Кѣстѣскъ, тúрѣ, úт. 1) *verb. acti. nuncio, annuncio, denuntio*: hirdetni, hírül adni: kündigen, ankündigen, verkündigen. — pre quei quare voru sé se căsătoréscá: *pronuntio, promulgo*: kihirdetni: ausruffen, verkündigen.

Veştezalá, *f. pl.* le. Кѣштезáлъ: *marcor*: hervadás, hervadság: die Welkheit.

Veştezescu, zire, itu. Кѣштезѣскъ, зúрѣ, úт. *verb. neutr. marcesco, flaccesco*: hervadni, elhervadni, fonnyadni: welken, verwelken.

Digitized by Google

Veştezire, *f.* Вештезире. *subst. marcor*: hervadás, hervadság: das Welken.

Veştezitu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Вештезит, тъ. *adj. V.* Véştedu.

Veştiméntu, *f. pl.* te. Вештмѫнт. *subst. vestis, vestimentum, vestitus, amictus, habitus*: öltözet, ruha, köntös: das Kleid, der Anzug. *Ital.* Vestimento.

Vestire, *f. pl.* ri. Вестире. *subst. nuntiatio, annuntiatio, denunciatio, promulgatio*: kihirdetés: die Ankündigung, Verkündigung.

Vestitoriu, *m. pl.* ri. Веститорю. *subst. nuntius, annunciator, praeco*: kihirdető, hírmondó: der Ankündiger, Bothe. — Vestitóre: *nunciatrix*: die Verkündigerinn.

Vestitu, *f.* tå, *pl.* ţi, *f.* te. Вестит, тъ. *adj. celeber, famosus*: híres, nevezetes: berühmt, bekannt.

Veţi. Вецй. *est auxiliare futuri temporis secundae personae num. pluralis: e. g.* veţi merge: *abibitis*: elfogtok menni: ihr werdet gehen.

Vetrilå, *f. pl.* le. Ветрилъ. *subst. velum navale*: vitorla: der Segel. — ruda vetrilii; *antenna*: vitorlafa: die Segelstange.

Vétue, *f.* Вътѹе. *subst. V.* Våtue.

Vezerdé, *f.* Везердѣ. *subst.* adeq. ficioru de Vodå (Prinçipu) *p. e.* in Ţéra Románéscå: *filius Principis*: Fejedelem fia: der Fürstensohn.

Vézåtoriu, *m. pl.* óre, *pl.* ri, *f.* óre. Възъторю, тоаре. *adj. visor, videns*: láto: der Seher, der Etwas sieht.

Vezibéne. Везибине. *adv. utique, alioquin, videlicet, procul dubio*: kétség kivül, bizonnyára, perse: freilich, es versteht sich.

Veveriţå, *f. pl.* ţe. Веверицъ. *subst. Sciurus*: mókus, evet: das Eichhörnchen.

Vi. Ви. *V.* Veri.

Viaţå, *f.* Віацъ. *subst. V.* Viéţå.

Vicé, *f. pl.* ce. Викъ. *subst. i. e.* férdelå: *metreta, modius*: véka: das Viertel.

Vicareşu, *m. pl.* şi. Викареш)
Vicariu, *m. pl.* rii. Викарю) *subst. Vicarius*: Vikárius: der Vicar, oder Vicarius. *Ital.* Vicario.

Viclenescu, nire, itu. Викленеск, нире, ит. *verb. activ. astute ago, decipio*: ravaszkodni, hamisan, álnokúl bánni: schlau seyn, betriegen, List gebrauchen.

Viclenéste. Викленѣште. *adv. astute, versute, vafre, callide*: ravaszon, hamisan, álnokúl. schlau, listig.

Viclenie, *f.* Викленіе. *subst. astutia, versutia, vafrities, calliditas*: ravaszság, hamiság, álnokság: der Betrug, die Verschlagenheit, Schlauheit, List.

Viclénu, *f.* nå, *m. pl.* ni, *f.* ne. Виклѣн, нъ. *adj. astutus, vafer, versutus, callidus*: hamis, álnok, ravasz: schlau, listig, betriegerisch, verschmitzt, verschlagen.

Viclesugu, *m. pl.* uri, *f.* Виклешѹг. *V.* Viclenie.

Vicolu, *m.* Викол. *subst. tempestas procellosa*: fergeteges, háborús idö: das Sturm-wetter.

Vidire, *f.* Видире. *V.* Vadrå Nro. 2).

Vidrå, *f.* Видръ. *subst, Fiber, castor*: vidra, hád: der Biber.

Vîdu, dere, dutu. Вѫд. *V.* Vêdu.

Vîduvu, *m. pl.* vi. Вѫдѹв. *subst. viduus*: özvegy ember: der Wittwer, Wittmann.

Vîduvå, *f. pl.* ve. Вѫдѹвъ. *subst. vidua*: özvegy aszszony: die Wittwe, Wittib, Wittfrau.

Vîduvescu, vire, itu Вѫдѹвеск, вире, ит. *viduus (vidua) sum, viduitatem transigo*: özvegyen élni: in Wittwenstand leben, Wittwer (Wittib) seyn.

Vîduvie, *f.* Вѫдѹвіе. *subst. viduvium, viduitas, viduatus*: özvegység: der Wittwenstand.

Vîduvoiu, *m. pl.* ii. Вѫдѹвою. *subst. V.* Vîduvu.

Vie, *f. pl.* ii. Віе. *subst. vinea, vi-*

Digitized by Google

vinetum: szöllö, szöllöskert: der Weinberg, Weingarten.

Viériu, *m. pl.* ri. Вїѣ́рю. *subst. vinitor:* szöllös ember, gazda: der Weingärtner, Winzer.

Vieru, Vérme, Vierşu, *V.* Veru, Vérme, Versu.

Viéţá, *f.* Вїѧ́цъ. *subst. vita:* élet: das Laben. — in viéţa meà: *in mea vita:* életemben: in meinen Leben.

Vieţuescu, ire, itu. Вїецѹе́ск, и́ре, и́т. *verb. act.* vivo, vita fruor, vivis sum: élni: leben.

Vieţuitoriu, *f.* óre, *pl.* ri, *f.* re. Вїецѹитóрю, тоáре. *adj. vivus, vivens:* élö, életben lévö, eleven: lebend, lebendig.

Viezu, viére, atu. Вїе́з, вїѣ́ре, а́т. *V.* Vieţuescu.

Vifelu, *m.* Ви́фел. *subst.* la ospéţu, adeq. chiemátoriu: *invitator ad nuptias:* Vöfény: der Hochzeitbieter.

Viforu, *m.* Вифор. *subst. procella, tempestas procellosa:* szélvész, fergeteges, háborús idö: der Sturm, das Sturmwetter. *a Gr.* βεμβιξ, turbo.

Vigánescu, nire, itu. Вигънéск, ни́ре, и́т. *I. verb. activ.* pre quineva: *vegetum reddo, excito:* megelevenítni, vídamítani: aufmuntern, beleben, lebhaft (munter) machen. *II. reciprocum.* mé vigánescu: *vigeo, excitor, vegetus fio:* felelevenedni, vídúlni: munter (lebhaft) werden.

Vigánie, *f.* Вигънíе. *subst. vigor, vivacitas:* elevenség, frisseség: die Munterkeit, Lebhaftigkeit.

Viganu, *f.* ná, *pl.* ni, *f.* ne. Вига́н, нъ. *adj. vigens, vegetus, vividus, vivax:* eleven, fris, vidám: frisch, munter, lebhaft, belebt. *a Lat. vegetus.*

Vighitoriu, *m. pl.* ri. Вигитóрю. *subst. custos vineae:* szöllö pásztor, kerülö: der Weinhütter.

Viitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* óre. Вїитóрю, тоáре. *adj. venturus, futurus:* jövö, jövendö, leéndö: kommend, künftig, zukünftig. — in anul' viitoriu: *futuro anno:* jövö esztendöben, jövendöben: künftiges Jahr.

Viná, *f. pl.* ni. Ви́нъ. *subst.* 1) adeq. greşélá: *culpa, noxa, error, crimen:* hiba, bün, vétség: die Schuld, das Verbrechen, Versehen. *p. e.* io súntu de viná: *ego sum in cupa, vel ego sustineo culpam:* én vagyok a' hibás, bünös, vétkes: ich bin Schuld. — nu súntu de viná: *culpa vacco:* nem vagyok bünös. — ich habe kein Schuld. — facu vreo viná: *culpam comitto:* véteni, hibázni: etwas verbrechen, sich etwas zu Schulden kommen lassen. — bagu viná cuiva: *cuipiam crimini do, aliquid quempiam culpo, incuso:* okolni, okozni, vétkesíteni valakit: Jemanden beschuldigen, Schuld geben. 2) *i. e.* pricinà, causá: *causa:* ók: die Schuld, Ursache. *p. e.* quine e de viná: *quis est causa rei:* ki az óka annak: wer ist Schuld daran.

Vinaçe. Вина́це. *plur.* adeq. vinuri: *vina:* borok: Weine.

Vináritu. Винъри́т. *taxa pro vino:* bortaksa: die Wein-Taxe.

Vináu, *m.* Винъ́ѕ. *subst. suspicio:* gyanú: der Argwohn, Verdacht. — amu vináu: *suspicor, suspicionem habeo:* gyanakodni: argwöhnen, einen Verdacht haben.

Vindecáciosu, *f.* ósá, *pl.* şi, *f.* se. Виндекъчїóс, оáсъ. *adj. sanabilis, medicabilis:* orvosulható, gyógyítható: heilbar.

Vindecare, *f. pl.* ári. Виндека́ре. *subst. sanatio, medela, medicina:* gyógyítás, orvoslás, die Heilung, das Heilen.

Vindecátoriu, *m. pl.* ri. Виндекътóрю. *subst. Medicus, sanator:* Orvos, gyógyító: der Arzt, Heiler, Gesundmacher.

Vindecáturá, *f. pl.* uri. Виндекъръ. *subst. medicatus, medicatio, sanatio:* gyógyítás, orvoslás: das Heilen, die Heilung, Cur.

Vindecu, care, atu. Ви́ндек, ка́ре, а́т. *I. verb. activ.* pre quineva: *sano, curo, medeor, sanitati restituo:* gyogyítani: heilen, curiren. *II. reciprocum.* mé vindecu: *consanesco, resanesco, convalesco, valetudinem recupero:* meggyógyúlni: genesen, heilen, gesund werden.

Vindecé, *f.* Виндечѣ́. *subst.* o plantá: *Betonica officinalis: Linn.* Sebfü, Betonika: die Betonie, Betonik, das Zehrkraut.

Vindere, *f. pl.* eri. Ви́ндере. *subst. V.* Vénzare.

Vindereu, *m.* Ви́ндерéв. *subst.* o pasere: *Falco tinunculus:* Vertse: der Thurmfalk, Kirchfalk.

Vineri. Ви́нерй. *subst. dies veneris:* péntek: der Freytag. — vineré mare, a) in nainté Pasciloru: *dies parasceves:* Nagy péntek: der Charfreytag. b) unii aque numescu prásnuire Cuviósei Paraschive: *festum sanctae Parascevae:* 14. *VIII-bri.*

Vínétare, *f.* Вънътáре. *subst. V.* Vénétare.

Vineţé, *f.* Винецѣ́. o plantá: *subst. Centaurea cyanus Linn.* kék búzavirág, imola: die Kornblume.

Vinetélá, *f.* Винъцѣ́лъ. *subst. caeruleum:* kék festék: das Blaue.

Vineţescu, ţire, itu. Винецéск, ци́ре, и́т. *I. verb. activ. i. e.* facu, séu vépsescu vénétu: *livido, caeruleum reddo:* kékíteni: blau machen, blau färben. *II. verb. neutr. i. e.* mé facu vénétu: *liveo, livesco:* kékülni: blau werden.

Vineţiu. Винецíв. *adj. subcaeruleum:* kéker: blaulich.

Vingere, *f. pl.* ri Ви́нџере. *subst. victoria:* gyözödelem: der Sieg.

Vingheréu, *m. pl.* rei. Вингерéв. *subst. Falco tinunculus:* Vértse: der Kirchfalk, Thurmfalk.

Vinghétoriu, *m. pl.* ori. Вингътóрю. *subst. victor:* gyözö: der Sieger. *Ital.* vincitore.

Vingu, gere, su. Ви́нг, џе́ре, ви́нс. *verb. act. supero, vinco, provaleo:* gyözni, meggyözni, gyözödelmeskedni: siegen, besiegen, überwinden. *Ital.* vincere.

Vinitu, Vinitecu, *etc. V.* Venitu.

Vinosu, *f.* nósá, *pl.* şi, *f.* se, Винóе, ноáсъ. *adj.* 1) *p. e.* locu in quarele se face vinu multu: *vino dives, (abundans):* borttermö: Weinreich. 2) omu quarele au béutu vinu multu: *vinosus, vinolentus, merulentus:* boros ittas: voll Wein, betrunken. *Ital.* vinoso, *musti vel vini plenus.*

Vinóu, *m.* Винъ́в. *subst. V.* Vináu.

Vinováţescu, ţire, itu. Виновъцéск, ци́ре, и́т. *verb. act.* 1) pre quineva, adeq. îi bagu vina: *culpo, accuso, insimulo, cuipiam aliquid crimini do:* okolni, okozni, vétkesétenni valakit: beschuldigen, Schuld geben. *II. recipr.* mé vinováţescu a supra cuiva, adeq. amu prepusu: *suspicor, suspicionem habeo:* gyanakodni: argwöhnen, Verdacht haben.

Vinováţie, *f.* Виновъцíе. *subst. noxitudo:* vétség: die Schuld, das Verbrechen.

Vinovátire, *f.* Виновъци́ре. *subst. culpatio, incusatio, accusatio, insimulatio:* okolás, okozás: die Beschuldigung.

Vinovatu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Винивáт, тъ. *adj. reus, noxius, sons:* vétkes, hibás, bünás, schuldig, eines Verbrechens schuldig, sträflich.

Vinsu, *f.* sá, *pl.* şi, *f.* se. Ви́нс, съ. *adj. victus:* gyözött: besieget, überwunden. *Ital.* vinto.

Vinţelériu, *m. pl.* ri. Винцелѣ́рю. *subst. vinitor:* Vintzellér: der Winzer.

Vintre, *f.* Ви́нтре. *subst. venter abdomen:* kövérhas: der Schmerbauch.

Vintricel', *m.* Винтри́чел. *diminut. venter infimus:* alsó kövérhas: der Unterbauch.

Vin-

Digitized by Google

Vintrişu. Вúнтриш. *adv.* 1) adeq. pre fóle téráinduse: *ventre repens:* hason mószva: auf dem Bauch gekrochen. 2) *i. e.* costişu: *oblique, lateraliter:* félszeg, oldalaslag, keszegoldalt: schief, schräge, in einer schiefen Richtung.

Vinu, nire, itu. Вúн, нúре, úт. *verb. act.* 1) de undeva: *venio:* gyönni, jönni: kommen. *Compos:* undeva adeq. sosescu: *advenio, porvenio:* eljönni, elérkezni: ankommen, anlangen. — la olaltá: *convenio:* öszvejönni: zusammen kommen. — intrá queva, séu quineva: *intervenio:* közbenjönni: dazwischen kommen. — de undeva in josu: *devenio:* lejönni: herabkommen. — afará: *provenio:* kijönni: hervorkommen. — preste quineva: *supervenio:* rajta jönni: über Jemanden kommen. — cuiva intru ajutoriu: *subvenio, succurro:* segitségére jönni valakinek: Jemanden zu Hilfe kommen, beyspringen. — indireptu, innapoi: *redeo, revertor:* viszsza jönni: zurückkommen. — vinu pre lume: *venio in vitam, edor in lucem:* világra jönni: auf die Welt (ins Leben) kommen. — ími véne in ménte: *occurrit, in mentem venit:* eszembe jut: es fällt mir ein. 2) mise véne, *p. e.* la queva impárţire: *obtingit, obvenit, cedit:* jut: es wird mir zu Theil, es kommt mir zu. *p. e.* mie numi sau venitn nimica: *mihi nihil obtingit:* nékem semmi semjutott: mir ist nichts zugefallen (zugekommen), oder ich habe nichts bekommen. *Ital.* venire.

Vinu, *m. pl.* uri, *f.* Вúн. *vinum:* bor: der Wein. — nou: *vinum novum:* új bor: neuer Wein. — vechiu: *vinum vetustum, antiquum:* ó bor: alter Wein. — trasu depre drojdii: *vinum deprom ptum:* szín bor: abgezogener (abgezapfter) Wein. — linpede, curatu: *merum:* tiszta bor: reiner, klarer Wein. — réu (stricatu) *vappa, villum:* alá való rosz, megromlott bor: ein schlechter (verdorbener) Wein. — vinu cu pelinu: *vinum absinthiacum, (absinthites):* ürmös bor: der Wermuthwein. — vinu de bómbe seci: *vinum passum, vinum acinaticium:* aszszú szöllőbor: der Trockenwein, Trockenbeerwein, Ausbruchwein. — de vinu: *adj.* a) que éste fácutu din vinu: *vineus: p. e.* zamá (léveşu) de vinu: *jusculum vineum:* borleves: die Weinsuppe. — pétrá de vinu, (in apotecá): *tartarus, sal (cremor) tartari:* borkő: der Weinstein. b) que are queva impreunare cu vinul': *vinarius:* adeq. vasu de vinu: *vas vinarium:* borosedény: das Weingeschirr. — Vinuţu, Vinişoru: *dimin. Ital.* vino. *Gal.* vin.

Vin'ársáric, *f. pl.* rii. Винъреърíе. *subst. domus coquendo cremato, improprie: ustrina:* pálinka főzőház: das Brandtweinbräuhaus.

Vin'ársariu, *m. pl.* ri. Винъреáрю. *subst. coctor cremati:* pálinka főző: der Brandtweinbräuer (brenner).

Vinuarsu, *m.* Винáре. *subst. sicera, crematum, crematura:* pályinka, pálinka: der Brandtwein. — de bucate: *cremetum frumentaceum:* gabona pálinka: der Fruchtbrandtwein. — de dréven e, (cominu): *crematum vinaceorum:* törkölly pálinka: der Treberbrandtwein. — de drojdii: *crematum faecis:* seprő pálinka: der Lagerbrandtwein. — de prune: *crematum prunorum:* szilva pálinke, szilvórium: der Zwetschkenbrandtwein, Schliwowitz. — de şnépénu (séménţá de bradu): *crematum juniperi:* fennyővíz: der Wachholderbrandtwein. Vinarsuţu, Vinársoru. *dimin.*

Vinuire, *f.* Винвúре. *subst. V.* Vinováţire.

Vió-

Viólá, *f. pl.* le. Βοάλε. *subst. Viola*: Viola, Ibolya: das Veilchen, der Veigel. — in façia viólei: *adj. violaceus*: Viola színű: Veilchenfarb, Veilchenblau.

Viólá galbiná. Βϊοάλε γάλβηνε *subst. Cheiranthus, Linn.* Sárga viola: die Levkoje, der gelbe Veigel, der Goldlack.

Viórá, *f. pl.* re. Βϊοάρε *subt.* 1) o floricé de primávará: *Viola odorata, martia, Linn.* tavaszi (martziusi) viola: die Märzenviole, das Märzenveilchen. 2) adeq. viólá: 3) adeq. céteré, diplá, lautá: *violina, fides — ium*: hegedű: die Geige, Violine.

Vioré. Βϊορѣ. *V.* Viórá Nro. 1).

Vîrcá, *f. pl.* ce. Βέρκε. *subst. virga, linea, sulcus*: huzás, veszsző, barázda: der Streich, Streif, die Furche. *Ital.* verga.

Vîrtosu, *f.* tósá, *pl.* şi, *f.* se. Βερτός. τόασε. *adj.* 1) adeq. tare, putérnicu: *validus, fortis, potens*: erős, hatalmas: stark, kräftig. 2) adeq. intáritu, aspru: *durus*: kemény: hart. *a Lat. validus, per Metathesim.*

Vîrtosu Βερτός. *adv. vehementer, valide, fortiter, valde*: erősen, nagyon, keményen: stark, sehr, gewaltig. — mai vîrtosu: *potius, a potiori, imprimis, praeprimis, praecipue, praesertim, cumprimis, maxime*: főképpen, leginkább: besonders, meistens, vorzüglich, hauptsächlich.

Vîrtute, *f.* Βερτούτε. *subst.* 1) adeq. putére: *vis*: erő: die Kraft. 2) adeq. tárie: *virtus, fortitudo*: erősség hatalom: die Stärke, Kräft. 3) faptá alésá: *virtus*: virtus: die Tugend. séu cupréndere mai multor fapte alése: die Tugendhaftigkeit. *Ital.* virtù.

Viscólá, *f.* Βησκοάλε, *subst. tempestas procellosa*: háborús, fergeteges idő: das Sturmwetter. *Graec.* βεμβιξ *turbo.*

Viscotu, *m.* Βήσκοτ. *subst. inquietudo*: fűszkelődés: die Unruhe.

Vîscu, *m.* Βέσκ. *subst.* o plantá. *Loranthus europaeus, Linn*: *viscus, viscum*: Fagyöngy: der Vogelleim, die Vogelleimbeere.

Visectu, *m.* Βήσεκτ. *subst. annus bissextilis, intercalaris*: szőkő esztendő: das Schaltjahr.

Visetoriu, *m. pl.* ori. Βησετόρω. *subst. somniator*: álmodozó: der Träumer.

Vişeu, *m. pl.* ei. Βηшέε. *subst.* adeq. daltá: *celum, scalprum, scalpellum*: véső: das Grabeisen, die Grabstichel.

Visezu, sare, atu. Βησέζ, σάρε, άτ. *verb. act. somnio, somnium video*: álmodni, álmodozni, álmot látni: träumen, einen Traum haben.

Vişiná, *f. pl.* ne. Βήшηνε. *subst. cerasum acidum (apronianum), vulgo*: *merasum*: megy: die Weichsel. *Ital.* Visciola.

Vişinu, *m. pl.* ni. Βήшην. *subst. Cerasus aproniana. Linn. vulgo*: *merasus*: Megyfa: der Weichselbaum. *Ital.* visciolo, *cerasus acida, vel austera.*

Visitá, *f. pl.* te. Βησήτε. *subst. visitatio*: látogatás: der Besuch, die Visite.

Visitu, tare, atu. Βησήτ, τάρε, άτ. *verb. act.* pre quineva, adeq. cercetezu: *viso, visito, inviso*: megkeresni, meglátogatni: besuchen, heimsuchen.

Vişlá, *f.* Βήшλε. *subst. canis aquaticus*: Vi'sla: der Pudel, Wasserhund.

Visonu, *m.* Βήσον. *subst. byssus*: bibor: ein sehr feines Gewebe. *Gr.* βυσσος, ου, ὁ.

Vişteseu, tire, itu. Βηштέσκ, τήρε, ήτ. *verb. act.* sé dice despre vreo cáţé, gudá, quumquá se vişteşce: *coëo*: bagzani: sich belaufen.

Vistierie, *f. pl.* rii. Βηστϊέρϊε: *subst. thesaurus, gaza*: kints: der Schatz.

Vistiériu, *m. pl.* ri. Βηστϊέρω. *subst.* 1) adeq. vistirnicu, séu pá-

pázitoriulu vistierii: *thesaurarius*, *quaestor*: kintstartó: der Schatzmeister. 2) *V.* Vistierie.

Vistirnicu, *m. pl.* ci. Вистирник. *subst. V.* Vistiériu Nro. 1).

Visu, *m. pl.* uri, *f.* Вис. *somnium*: álom, álom látás: der Traum. — ghicitoriu de visuri: *interpres*, (*conjector*) *somniorum*: álom fejtő, vagy magyarázó: der Traumdeuter. — ghicire séu tálcuire de visuri: *conjectio*, (*interpretatio*) *somniorum*: álom fejtés, magyarázás: die Traumdeutung, Traumdeuterey. dela *visio*: videnie.

Vitá, *f. pl.* te. Витъ. *subst. pecus*, *bubulum*: barom, marha: das Rind, oder Rindvieh. — de vitá: *adj. bubulus*, *bubulinus*: *p. e.* carne de vitá: *caro bubula*, *bubulina*: marha hús: das Rindfleisch. *a Graeco* βοτα séu βατος, *i. e. pecus.*

Viţé, *f. pl.* te. Вицъ. *subst.* 1) *vitis*, *palmes*, *sarmentum*, *flagellum*: veszsző: die Rebe. — de vie: *vitis vinifera*: szőlő veszsző: die Weinrebe. — de mazere, de húmeiu, *i. e.* jijitá, lozá: *palmas*, *vitis*, *brachium*: veszsző: die Ranke. 2) adeq. nému, familie: *stirps*, *gens*, *familia*: nemzetség, familia: das Geschlecht, die Femilie. *Ital. vite.*

Viţé, *f. pl.* le. Вицѣ. *subst.* tehén bornyú, üsző: das Kuhkalb. viţeluţá: *dimin.*

Vítejescu, jire, itu. Витеџеск, џире, ит. *verb. recíproc*: mé vitejescu: *me fortiter gero*, *animum heroicum praesto*: vitézkedni: sich tapfer halten, als Held zeugen.

Vitejescu, *f.* jésca, *pl.* sci, *f.* Витеџеск, џіаскъ. *adj. herous*, *heroicus*, *fortis*, *generosus*: vitézi: heldenhaft, heldenmäßig, tapfer.

Vitejéşte. Витеџѣште. *adv. heroice*, *fortiter*: vitézül: tapfer, heldenmäßig.

Vitejie, *f. pl.* jii. Витеџіе. *subst. fortitudo*, *facinus heroicum*: vitézség: die Tapferkeit, die Heldenthat.

Viţelariu, *m. pl.* ri. Вицеларю. *subst* 1) quarele pastoreşte viţei: *pastor vitulorum*: bornyú pásztor: der Kälberhütter. 2) unu gándacu de apá: *dytiscus*: tsik bogár: der Wasserkäffer, Fischkäffer.

Viţelaşu, *m.* Вицелаш. *subst. vitellus*: borjuska, bornyuska: das Kälbchen, Kälblein.

Viţelu, *m. pl.* ţei. Вицел. *subst. vitulus*: bornyú, borjú, botzi: das Kalb. — de viţelu: *adj. vitulinus*: kälbern. *p. e.* carne de viţelu: *caro vitulina*: bornyúhús: das Kalbfleisch. *Ital.* vitello.

Viţelu de mare. Вицел де маре. *subst. Phoca*, *Vitulus marinus*: Borju fóka, Víziborjú: das Meerkalb, Seekalb.

Vitézu, *f.* zá, *pl.* zi, *f.* ze. Витѣз, зъ. *adj. fortis*, *generosus*: vitéz: tapfer.

Vitézu. Витѣз. *adv. fortiter*, *animose*: vitézül: tapfer.

Vitézu, *m. pl.* zi. Витѣз. *subst.* Irouu, *Heros*: Vitéz: der Held. — Vitézá: *Herois*, *Heroina*: Vitéz aszszony: die Heldinn.

Vitregá, *f.* Витрегъ. *subst. noverca*: mostoha annya: die Stifmutter.

Vitregu, *m. pl.* gi. Витрег. *subst. vitrinus*, *patraster*: mostoha attya: der Stifvater.

Viu, venire, nitu. Віѕ, венире, нит. *V.* Vinu, venire *etc.*

Viu, *f.* vie, *pl.* vii, *f.* vie. Віѕ, віе. *adj. vivus*, *vivens*: elő, eleven: lebend, lebendig.

Viuţá, *f.* Віѕцъ. *diminut. vineola*, *viniola*: szőllőske, kis szőllőskert: ein kleiner Weingarten.

Vizare, *f.* Визаре. *subst. stylus*, *graphium*: iróveszsző: der Schreibgriffel.

Vizuiná, *f.* Визвинъ. *subst. fossa*, *fovea*, *caverna*: verem, gödör: die Grube, die Höhle.

Vlá-

Digitized by Google

Vládicá, *f. pl.* ci. Влъди́къ. *subst.* adeq: Episcopu: *Episcopus, Praesul, Antistes:* Püspök: der Bischof.

Vládicescu, *f.* céscá, *pl.* sci. Влъдичéск, чѣ́скъ. *adj episcopalis, praesuleus:* püspöki: bischöflich.

Vládicie. *f* Влъдичíе. *subst. episcopatus:* püspökség: das Bisthum.

Vládicu, *m. pl.* ci. Влъди́к. *subst. V.* Vladicá.

Vlástare. *f.* Влъстáре. *subst. cyma, asperagus, turio. palmes, germen, pampinus:* új jövés, *p. e.* a' szöllö tönek: der Trieb, Sproße, Sprößling, ein Geschoß.

Vo. Во. *I. contractum ex* vreo, *p. e.* vo doi, *V.* Vreo. *II. adhibetur pro* va, *auxiliari nempe tertiae personae sing. in futuro: p. e.* vo mérge: *ibit:* elfog menni: er wird gehen. *III. V.* Va Nro *IV. et* Vau.

Vodatá, Vodoi. *V.* Vreodatá, *etc.*

Voi. Вóй. *plur. pronom.* Tu: *vos:* ti: ihr.

Voie. *f.* Вóїе. *subst.* 1) adeq. vrére: *velle, voluntas:* akarat: der Wille. — cu voia: *voluntarie:* akarattal: willens, mit Willen. — de buná voie: *sponte, voluntate, ultro:* önként, kész akartva: freywillig. — fórá voie, nu cu voia: *praeter voluntatem:* akarat ellen: wider Willen. 2) spre queva, *p. e.* de a fi ostaşu: *animus, propensio:* kedv, hajlandoság: die Lust. 3) qué schimbátóre, adeq: chefu, chédve: *animus:* kedv: die Lust, Laune, der Muth. — voie buná: *animus bonus, laetitia:* jó kedv, öröm: die Lust, die gute Laune, der gute Muth. — cu voie buná: *adj. boni animi, laetus, hilaris:* jó kedvü: gutes Muths, lustig. — voie reà: *tristitia, moeror:* bú, rosz kedv: die Traurigkeit, Betrübniß. — nu amu voie: *de est animus:* nintsen kedvem: ich habe keine Lust. *Ital.* voglia, *cupiditas, voluntas.*

Voiescu, ire, itu. Воéск, и́ре, и́т. *verb. act. volo:* akarni: wollen, Willens seyn. — mai voiescu: *malo:* inkabb akarni: lieber wollen. — nu voiescu, *nolo:* nem akarni: nicht wollen. — voiescu cuiva béne: *bene volo, faveo:* jot akarni, kedvezni: wohlwollen.

Voiéştniţá. *f.* Воѣ́штницъ. *subst.* adeq: méntá (ismá) de cámpu: *Mentha sylvestris:* Ló menta: die Pferde-, oder Roßmünze.

Voinţá, *f. pl.* ţe. Вои́нцъ. *subst.* 1) adeq. voie: *voluntas:* akarat: der Wille. 2) adeq: voie slobodá, plácére: *arbitrium:* szabad akarat: die Willkühr. — bunavoinţá: *benevolentia, favor, propensio:* jó akarat: das Wohlwollen, die Wohlgewogenheit.

Voiosu, *f.* ósá, *pl.* şi, *f.* se. Воїóс, оáсъ. *adj. hilaris, laetus, jucundus, boni animi:* víg, jó kedvü: lustig, vergnügt, aufgeräumt. *Ital.* voglioro.

Voire. *f.* Вои́ре. *subst. a) velle, vollitio:* akarás: das Wollen. *b)* voie: *voluntas:* akarat: der Wille. — voire de béne: *benevolentia, favor, propensio:* jó akarat: das Wohlwollen, der gute Wille, die Wohlgewogenheit. — de réu: *malevolentia:* rosz akarat: die Abgeneigtheit, die üble Gesinnung.

Voitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Воитóрю, тоáре. *adj. volens:* akaró: wollend. — de béne: *benevolus:* jó akaró: wohlwollend, geneigt, günstig, holdgewogen. — de réu: *malevolus:* rosz akaró: übel gesinnt, übel geneigt, gegen Jemanden unhold.

Voiu. Вóїв. *auxiliare futuri temporis primae personae sing. p. e.* voiu scriè: *scribam:* írok, írni fogak: ich werde schreiben.

Vojescu, jire, jitu. Воцéск, ци́ре, ци́т. *verb. activ. sono, fremo, stre-*

Digitized by Google

strepo immugio: zugni, zuhogni: sausen, brausen.

Vojeiré. *f.* Βοϥεῖρε.) *subst.*
Vójeiturá. *f.* Βοϥεῖτȣ́ρε.) *sonitus, fremitus, strepitus:* zugás, zuhogás: das Sausen, Brausen.

Vojoiu, Voju. Βοϥόω, Βόϥω. *subst. rarum caput brassicae:* egy tömöttlen káposzta fö: ein schütteres Happel Kraut.

Volburá, *f. pl.* re. Βόλβȣρε. *subst.* 1) adeq: véntósé: *turbo, vortex:* forgószél: der Wirbelwind. 2) o buruéná: *convolvulcus:* folyondár, fulák, folyófü: die Winde. *a Graec.* βομβεω. *in gyrum ago. Ital.* volgere.

Volburá mare. Βόλβȣρε μάρε. *subst.* o plantá: *Convolvulus sepium, Linn:* Nagy fólákfü: die Zaunwinde.

Volburá micá. Βόλβȣρε μήκε. *subst.* o plantá: *Convolvulus arvensis, Linn:* Kis fúlákfü: die kleine-, oder Ackerwinde.

Volnicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Βόλνηκ, κε. *adj. voluntarius, arbitrarius, liber:* szabad, szabadakaratú: freywillig, willkührlich.

Volnicescu, cire, citu. Βολνηνέσκ, νήρε, νήτ. *V.* Involnicescu.

Volnicéşte. Βολνηνѣ́ште. *adv. voluntarie, arbitrarie, libere:* szabadon: willkührlich, freywillig.

Volnicie. *f.* Βολνηνίε. *subst. libertas, liberum arbitrium:* szabad akarat: die Willkühr, die freye Wahl.

Vóltóre. *f.* Βελτοάρε. *subst.* (bolbóná): *gurges, vortex, vorago:* güb, örvény: der Wasserwirbel, Wasserstrudel, Tümpel, Tümpfel.

Vóltori. Βέλτορй. *plur. V.* Vultori.

Vomescu, mire, mitu. Βομέσκ, μήρε, μήτ. *verb. act.* (borescu, tornu): *vomo:* hányni, okádni: brechen, speyen, sich erbrechen, übergeben. *Ital.* vomitare, *vomere.*

Vomu. Βόμ. 1) *est auxiliare futuri primae personae numeri pluralis: p. e.* vomu cetì: *legemus:* olvasni fogunk: wir werden lesen. 2) *Contractum ex* Vávomu. *V.* Vá *I.* 1) *et* 2)

Vomu, mare, matu. Βόμ, μάρε, μάτ. *verb. act. V.* Vomescu.

Vóo. Βοάω. *dativ. plur. pronom.* Tu: *vobis:* néktek: euch.

Voptescu, tire, titu. Βοπτέσκ, τήρε, τήτ. *verb. act. fluctuo, undo:* habzani, habokat vetni: Wellen werfen.

Vopu, *m. pl.* uri. *f.* Βόπ. *subst.* adeq. valu, unda: *fluctus, unda:* hab: die Welle, Fluth.

Voru. Βόρ. 1) *auxiliare futuri tertiae personae numeri pluralis: p. e.* voru cetì: *legent:* olvasni fognak: sie werden lesen. 2) *Contractum ex* vávoru. *V.* Vá *I.* 1) *et* 2), *et* Voru Nro 1)

Vorbá, *f. pl.* be. Βόρβε. *subst.* 1) adeq: cuvéntu: *verbum, vox, vocabulum dictum:* szó, szózat, íge: das Wort. *p. e.* que însemnézá vorba aquésta? *quid denotat verbum hoc?* mit tészen ez a' szó? was bedeutet dieses Wort? — facu vorbe multe: *multa verba facio:* szót szaporítok: viele Worte machen. 2) cuvéntare, séu cupréndere mai multor' vorbe singuratice: *verba, voces, sermo, oratio:* szó, beszéd: das Wort, die Rede. *p. e.* amu o vorba cu tênc: *habeo quod tecum loquor, paucis te volo:* egy szavam vagyon veled: ich habe ein Wort mit dir. — vorba împodobitá: *eloquentia:* ékesen szólás: die Wohlredenheit. 3) quare o amu cu quineva, adeq: dişcursu: *sermo, confabulatio, colloquium, sermocinatio:* beszélgetés: die Unterredung, der Discurs, das Gespräch. *p. e.* şedu, stau de vorbá, séu prêndu vorbá

Digitized by Google

vorbá cu quineva: *colloquor, sermonem instituo cum quopiam:* beszélgetni, discurálni valakivel: mit Jemanden ein Geſpräch halten, oder ſich mit Jemanden im Geſpräch einlaſſen. 4) adeq: fágăduinţă: *fides, promissum:* igéret, fogadás: das Wort, Verſprechen. *p. e.* ímí ţénu vorba: *sto promissis:* szavát megtartani: Wort halten. 5) de prigónă: *rixa, altercatio, jurgium:* szavatkozás: der Wortwechſel. *p. e.* amu vorbe cu quineva: *altercor, verba commuto cum quopiam:* szavatkozni valakivel: Worte wechſeln, oder einen Wortwechſel haben mit Jemanden. 6) adeq: înţelesu, nérávalá: *condictum, condictio, conventio, pactum:* megegyezés, egyet értés: die Verabredung. *p. e.* que vorbá aţi avutu la olaltă despre *etc.? quid condixistis?* miben egyeztetek meg? was habt ihr verabredet? 7) a quáruiva nému, adeq: linbá: *lingva, sermo, idioma:* nyelv, szó: die Sprache. *p. e.* vorba ungurésca: *lingva hungarica:* magyar nyelv: die ungariſche Sprache. *a Lat. vox. Ital.* voce.

Vorbescu, bire, bitu. Ворбéск, бúре, бúт. *I. verb. act.* queva: *for, loquor, dico:* szollani, mondani, beszélni: reden, ſprechen, ſagen.— quórtá quineva queva: *affor, adloquor quempiam:* szóllani valakihez, megszóllítani valakit: anreden, anſprechen Jemanden.— cu quineva: *colloquor, sermocinor:* beszélgetni: unter ſich reden, ein Geſpräch halten.— pre quineva de réu: *sugillo, cavillor, male de quopiam loquor:* megszóllani, rágalmazni valakit: über Jemanden reden, Jemanden übels nachreden. *II. reciproc.* mé vorbescu cu quineva: *condico, constituo, paciscor:* öszvebeszélleni valakivel: mit Jemanden Etwas, oder ſich mit Jemanden verabreden. *a Lat. verba facio.*

Vorbire, *f. pl.* ri. Ворбúре. *subst. locutio, oratio, sermo, verba:* szó, beszéd: die Rede, das Geſpräch.

Vorbitoriu, *m. pl.* ri. Ворбитóрiу. *subst. locutor, orator:* beszéllő, szólló: der Redner, der da redet.

Vorbitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* óre. Ворбитóрiу, тоáре. *adj.* adeq: quarele vorbésce multe: *verbosus, loquax, locutulejus, garrulus:* beszédes, beszédű: geſprächig, geſchwätzig. *Ital.* verboso.

Voşmée. Вошмéе. } *plur.*
Voşméntái. Вошмънтáй. } *plur.*
Voşménturi. Вошмéнтурй. } *plur.*
adeq: cárnuri de porcu: *carnes porcinae:* disznó darabok: die Schweinfleiſchtheile.

Vospá. *f.* Вóспэ. *subst. V.* Hospá.

Voşti, *f.* vóşte. Вóштй, воáштe. *plur. ex* Vostru.

Voştinariu, *m. pl.* ri. Вощинáриу. *subst. coëmtor faecis cereae:* ki viasz salakat veszen: der Wachshefenkäufer.

Voştine. Вощúне. *plur. faex cerea:* viasz salak: die Wachshefen.

Voştolocu. Вощолóк. *V.* Vénzocu, *et* Şomoégu.

Vostru, *f.* vóstră. Вóштрэ, воáштрэ. *pronom. posses. secundae personae plur.* al' vostru: *vester:* tétek: euer.

Vótră, *f. pl.* re. Воáтрэ. *subst. lena:* kerítő aszszony: die Kupplerinn.

Votrescu, trire, tritu. Вотрéск, трúре, трúт. *verb. act. lenocinor:* keríteni (kurvát): kuppeln, Kuppeley treiben.

Votrie. *f.* Вотрíе. *subst. lenocinium:* kurva kerítés, bordéllyság: die Kuppeley.

Votru, *m. pl.* ri. Вóтрэ. *subst. leno:* kurva kerítő: der Kuppler. *a Lat. adulter.*

Vra-

Digitized by Google

Vrabie. *f.* Врáбїе. *subst. Passer, Fringilla domestica:* Veréb: der Spatz, Sperling.

Vrabu, *m. pl.* uri. *f.* Врáбе. (vravu): *subst. p. e.* de grâu, bani, *etc. cumulus, acervus:* rakás: der Haufen.

Vrajbâ. Врáйбъ. *et derivata V.* Vraşbâ.

Vraje. Врáйе. *subst. incantatio, ars magica:* babonaság, varáslás, bövülés, bájolás: die Zauberey, Hexerey.

Vrájescu, jire, jitu. Врайúскъ, йúре, йúт. *verb. aetiv.* 1) adeq: bosconescu, facu vrâji: *incanto, arte magica utor:* varáslani, bájolni, babonazni: zaubern, hexen, Zauberey treiben. 2) adeq: alergu înquóci încolò: *cursito, circumcurso:* furkározni, ide 'stova nyargalni: herumlaufen, hin und her gehen.

Vrájire, *f. pl.* ri. Врайúре. *subst. incantatio:* varáslás, babonazás: das Zaubern.

Vrájitoriu, *m. pl.* ri Врайитóрїу. *subst. incantator, magus:* büvös-báios, varásló: der Zauberer.— Vrájitóre: *incantatrix, maga:* die Zauberinn, Hexe.

Vrájitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Врайитóрїу, тóаре. *adj. verb. magicus:* varásló, bájoló: zauberisch.

Vrájiturâ, *f. pl.* uri. Врайитъра. *subst. V.* Vraje.

Vrâjmaşu, *m. pl.* şi. Връшмáшу. *et derivata V.* Vrâşmaşu.

Vramniţâ. *f. pl.* ţi. Врáмницъ. *subst. porta:* kapú: das Thor.

Vraná. *f.* Врáнъ. (vrénâ) *subst.* la vreo bute: *os, orificium:* akonaja, aknalyuku: das Spundloch.— séu ori que altâ gâurâ (hudâ): *foramen:* lyuk: das Loch.

Vraniţâ. *f.* Врáницъ. *subst. porta:* kapú: das Thor.

Vraşbâ, *f. pl.* be. Врáшбъ. *subst.* 1) Împărâchére, ne înţelégere: *dissidium, discordia:* hasonlás, egyenetlenség: der Zwist, die Zwietracht, Uneinigkeit. 2) adeq. cióndrâ, sfadâ: *altercatio, jurgium, contentio, rixae, tricae-arum:* veszekedés, versegés, zajdulás, fondorkodás: der Zank, Streit, Hader, Wortwechsel. 3) adeq. turburare: *tumultus, strepitus:* zenebona, lárma: der Lärm, Tumult, Aufruhr, das Getümmel.

Vrâşbescu, Vrâşbire, Vrâşbitoriu. *V.* Invrájbescu, Invrájbire, Invrájbitoriu.

Vrâşmâşescu, şire, şitu. Връшмъшéскъ. шúре, шúт. *verb. act. hostiliter ago:* ellenséges kedni: sich feindselig betragen.

Vrâşmâşescu, *f.* şéscâ, *pl.* sci. Връшмъшéскъ, шéскъ. *adj. inimicus, hostilis, malevolus:* ellenséges, írigy: feindlich, feindselig.

Vrâşmâşésce. Връшмъшéшце. *adv.* adeq: duşmánésce: *inimice, hostiliter, malevole:* ellenségesen: feindlich, feindselig. 2) adeq: tare: *potenter, vehementer, valide:* erösen, hatalmasan, keményen: stark, gewaltig, tüchtig, derb.

Vrâşmâşie. *f.* Връшмъшíе. *subst. inimicitia, hostilitas, malevolentia:* ellenségesség: die Feindschaft, Feindseligkeit.

Vrâşmaşu, *m. pl.* şi. Връшмáшу. *subst. hostis, inimicus, adversarius, malevolus:* ellenség, rosz akaró: der Feind, Abhold.

Vrâşmaşu, *f.* şâ, *pl.* şi, *f.* şe. Връшмáшу, шъ. *adj.* adeq. tare, putérnicu, *p. e.* véntu: *potens, vehemens, validus, fortis:* erös, hatalmas: stark, derb, tüchtig.

Vrâstâ, Vrâstatu, *etc. V.* Vêrstâ, *et derivata.*

Vrastinâ. Врáштинъ. *V.* Vrabu, séu Vravu.

Vravu. *m.* Врáбъ. adeq: brabu: *subst. cumulus, acerbus:* rakás: der Haufen.

Vrâ-

Digitized by Google

Vrávuescu, ire, itu. Врѫвѣеск, и́ре, и́т. *verb. act. accumulo:* egymásra rakni, feltotézni: aufhäufen.

Vre. Вре. adeq; óre (Nro 2). *particula haec copulata adverbiis temporis, atque numeris, innuit sensum quemdam dubium, non undique determinatum, reddique potest per particulas: ali-piam-dam:* vala: irgend. *p. e.* vre unul', vre odatá, *etc. V. suis locis.*

Vrednicie, *f. pl.* cii. Вредничіе. *subst.* 1) cu quare sùntu în podobitu: *dignitas:* méltoság: die Würde. 2) quare o sévérşescu, *p. e.* fácándu béne Patrii, *etc. meritum:* érdem: das Verdienst. 3) în typu de titulá ḑicemu', Vrednicia tà: *dignitas vestra!* érdemes Úr! werthester Herr!

Vrédnicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Врѣдник, къ. *adj.* 1) adeq. de laudá: *dignus:* méltó: werth, würdig. 2) quarele sévérşéşte lucruri alése: *meritus, bene merens:* érdemes: verdient, verdienstvoll. *Nota:* se întrebuinţiézá adjectivul' aquesta şi în locu de titulá, quándu ḑicemu quáruiva vrédnice Domnule! *dignissime Domine!* nagy érdemü Úr! werthester Herr!

Vréme, *f. pl.* mi. Врѣме. *subst.* 1) adeq: témpu: *tempus:* idö, üdö: die Zeit. — în scurtá vréme: *brevi tempore:* rövid idöre, kevés idö alatt: in kurzer Zeit. — cu vréme: *tempore:* idövel: mit der Zeit. — la vréme sà: *suo tempore:* idején: zu rechter Zeit. — în tótá vréme: *omni tempore, semper:* mindenkor: allezeit, zu alle Zeit, immer. — în vremile de acumu: *his temporibus:* mostani idökben: bey (zu) itzigen Zeiten. — pre aqueia vréme: *sub id tempus:* ollyan idö tájban: gegen diese Zeit, zu der Zeit. — întra aqueia vréme: *interea, interim:* azalatt, azonban: unterdessen, unter der Zeit. — dopé óre quótáva vréme: *post aliquod tempus:* egy idö mulva: nach einiger Zeit. — tocma în buná vréme: *ipso tempore commodo:* éppen jó kor: gerade zur rechten Zeit. — que téne numai póné la o vréme: *temporarius:* egy ideig tartó: nur eine Zeit dauernd. — de vréme: *adv. mature:* jókor, idején, korán: zeitig, frühzeitig. — que se cóque de vréme: *adj. praecox:* idején érö: frühzeitig. — fórá de vréme: *adv. immature:* idö elött, idétlen: unzeitig, zur Unzeit. — nascu fórá de vréme: *aborior, aborto, abortum patior:* idö elött szülni: unzeitig gebären. — náscutu fórá de vréme: *abortivus:* idö elött szülletett: unzeitig geboren. — perdu vréme: *tempus perdo, inutiliter insumo:* idöl vesztegetni, (hijába tölteni): Zeit verlieren, umsonst zubringen. — pérdere de vréme: *jactura temporis:* idö vesztegetés: der Zeitverlust. — vremi tari, (gréle): *tempora dura:* nehéz idök: schwere Zeiten. — de vréme que: *adv. cum, quoniam, siquidem, quando quidem:* mivel, minthogy: da, weil, indem, massen. 2) qué schimbátóre: *tempestas:* idö járás: das Wetter, die Witterung. *p. e.* vréme ploiósá: *tempestas pluvia:* esös idö: das Regenwetter. — vréme tare, gré, adeq: cu trásnite, fulgere: *tempestas tonitralis:* égi háború: das Gewitter, Donnerwetter. 3) adeq: vérstá, (vréstá): *aetas:* idö, kor: das Alter, die Zeit. *p. e.* de quóté vréme ésti? *cuius aetatis es tu?* millyen idös vagy te? von welchem Alter bist du? — de o vréme cu téne: *tuus coaetaneus (aequalis):* véled egy idös: vom gleichen Alter mit dir, oder deines Alters. *Nota: perenne, seu perenitas, i. e. tempus longum.*

Vre-

Vremélnicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Времѣ́лник, къ. *adj. temporalis, temporaneus:* ideig való, vagy tartó: zeitlich, eine Zeit dauernd.

Vremuescu, ire, itu, Времѹе́ск, и́ре, и́т. *verb. reciproc.* mé vremuescu: *caeco:* szarni, kakálni: scheißen, kacken, die Nothdurft verrichten.

Vremuéşte. Времѹѣ́ще. *impers.* adeq: plóe, séu ninge: *a) est tempestas pluvia, pluit:* esik az esö, esös idö vagyon: es regnet, es ist ein Regenwetter. *b)* adeq: ninge: *ningit, est tempestas nivalis:* havazik: es schneyet, es ist ein Schneewetter.

Vréná. *f.* Врѣ́нъ. *subst. V.* Vraná, Vrenutá, *dimin.*

Vreo. Вреo. 1) *V,* Vre. 2) adeq vreuna: *aliqua, quaedam, quepiam:* valamelly, egy: irgend eine. *p. e.* vreo muiére: *mulier aliqua:* egy aszszony: irgend eine Frau.

Vre odatá. Вре ѡ̂да́тъ. *quondam, aliquando:* valamikor, valaha: einstmals, jemals.

Vreodoi, *f.* dóo. Вреодо́й, доа́ѡ. *aliquot, nonnulli:* egynéhányan: etliche, etwelche, einige.

Vreoquátva, quátáva. Вреокѫ́тва, кѫ́тъва. *aliquantus:* valami: einig, etwas.

Vreo quóţiva, quáteva. Вреокѫ́цва, кѫ́тева. *aliquot:* egy néhány: etliche, einige, etwelche.

Vrére. *f.* Врѣ́ре. *subst.* (voie, voinţa): *subs. velle, voluntas:* akarat: der Wille.

Vréstá. Врѣ́стъ. *et derivata. V.* Vérstá.

Vreunu, *f.* una. Вреѹн, ѹна. *aliquis, quispiam, nonnullus quidam:* valaki, valamelly: Jemand, irgend Einer.

Vro. Врò. *et composita V.* Vre, Vreo.

Vruhu. Врѹх. *subst.* adeq. gándacu din luna lui Mai: *Bruchus, Scarabaeus melolanta:* Tserebogár: der Maykäfer.

Vulcedu, *f.* dá, *pl.* ḑi, *f.* de. Вѹлчед, дъ. *adj. lividus, suggillatus:* kék a' veréstöl: blau vom Schlagen.

Vůlcezalá. *f.* Вълчеза́лъ. } *subst.*
Vůlcezélá. *f.* Вълчезѣ́лъ. }
vibex, livor, suggillatio: kék nyoma a' veresnek: die Strieme, Schwiele, der blaue Fleck vom Schlagen. dela *ulcus,* bubá, ínflaturá.

Vůlcezescu, zire, zitu. Вълчезе́ск, зи́ре, зи́т. *I. verb. act.* pre quineva, adeq: íl' facu vénetu prin bátae: *suggillo:* verés által megkékíteni: blau schlagen Jemanden. *II. neutr.* séu *reciproc.* mé vůlcezescu, adeq: mé facu vénetu de bátae: *suggillor, liveo:* veréstöl megkékülni: blau werden vom Schlagen.

Vulpe, *f. pl.* pii. Вѹлпе. *subst. Vulpes:* Róka: der Fuchs. — de vulpe: *adj. vulpinus:* rokai: füchsen. *p. e.* códá de vulpe: *cauda vulpina:* rókafark: der Fuchsschwanz, Fuchsschweif.

Vulpe de mare. Вѹлпе де ма́ре. *subst. Vulpes marina:* tengeri róka: der Seefuchs.

Vulpiţá, *f. pl.* ţe. Вѹлпи́цъ. *dimin. vulpecula:* rokátska: das Füchschen.

Vulpoiu, *m. pl.* oii. Вѹлпо́ю. *subst. Vulpes mascula Plin. H. N. XXVIII.)* bok, kanróka: das Männchen vom Fuchse.

Vulpşórá. *f.* Вѹлпшоа́ръ. *subst. V.* Vulpiţá.

Vultori. Вѹлто́рй. *plur.* adeq. dube, séu pie de haine: *mola fulonica:* ványoló malom: die Walkmühle.

Vulturu, *m. pl.* ri. Вѹлтѹр. *subst. vultur, vulturius:* sas, keselyü: der Geyer, Stoßvogel. — de vulturu: *adj. vulturinus: p. e.* péná de vulturu: *penna vulturina:* sastollú: die Geyerfeder.

Z.

Digitized by Google

Z.

Zábalá, *f. pl.* ele. Зъбáлъ. *subst.* 1) la fréu: *lupatum, postomis:* zabola, zabla: das Gebiß. 2) quare se face la ungiul' gurii: *pusula, vel: lichen in angulo oris:* zabola: gas Mauleck.

Zábavá. *f.* Зъбáвъ. *et derivata. V.* Zébavá.

Záblóu, *m. pl.* ói. Зъблъ́ѹ. *subst. V.* Copilandru.

Zábréle. *f.* Зъбрѣ́ле. *plur. clathri, cancelli:* rostélly: das Gatter, Gitter.

Zábunu, *m. pl.* uri. *f.* Зъбѹ́н. *subst. toga, togula:* zubbony: das Röckchen.

Zácátóre, *f. pl.* ri. Зъкътоáре. *subs.* adeq. locul' unde zacu nisque vite: *cubile:* fekvő helly, feküvés: das Lager. *Ital.* giacimento.

Zácére, *f. pl.* eri. Зъчѣ́ре. *subst. cubatio, cubitus:* heverés, fekvés: das Liegen. — fórá lucru ín léne: *otium, desidia:* henyélés, heverés: der Müßiggang. *Ital.* giacitura.

Zacu, cere, cutu. Зáк, чéре, кѹ́т. *verb. act. jaceo, cubo:* feküdni, heverni: liegen. — fórá lucru, ín léne: *otior, desideo:* henyélni, dologtalanúl heverni: müßig seyn. *a Lat. jaceo. Ital.* giacere.

Zadie, *f. pl.* dii. Зáдїе. *subst.* adeq: şurţá, cretinţá. *praeligamen, subligar, subligaculum, munitura, vulgo: antipendium:* kötő, kötény, előruha: das Vortuch, die Schürze.

Zádufu. Зъдѹ́ф. *subst. aestus, ardor, calor, fervor:* hévség, hevesség, rekkenő meleg: die Hitze, Schwülle.

Záganu. *m.* Зъгáн. *subst.* o pasere: *V.* Sorliţá.

Zaghie. *f.* Зáгїе. *subst. V.* Zadie.

Zaiu. *m.* Зáю. *subst. glacies soluta in undis natans:* zaj, jég menés: der Eisstoß, Eisgang, die Eisfahrt.

Zalá. *f.* Зáлъ. *subst. annulus catenae:* lántz szem: das Kettenglied, der Kettenring. *Ital.* sala, *signif. axim.*

Zalfá. *f.* Зáлфъ. *subst. V.* Trócná.

Zálogu, *m. pl.* uri. *f.* Зълóг. *subst. pignus:* zálog: das Pfand.

Zálogescu, gire, gitu. Зълоѹéск, ѹи́ре, ѹи́т. *verb. act.* 1) adeq. bagu, séu punu queva zálogu: *oppignoro, fiducio:* elzálogosítani, zálogba vetni: verpfänden, versetzen, zu Pfande geben. 2) adeq: primescu dela quineva queva ín chipu de zálogu: *pigneror, pignoror, pignori summo:* zálogba venni: pfänden, zu Pfande, im Versatz nehmen. 3) zálogescu pre quineva, adeq. tragu zálogu de pre quineva: *pignus capio de quopiam:* megzálogolni valakit: Jemanden pfänden, einen ein Pfand nehmen.

Zálogire, *f. pl.* ri. Зълоѹи́ре. *subst. pigneratio, oppignoratio:* zálogosítás: die Verpfändung, das Verpfänden, der Versatz.

Zálogitu, *f.* tá, *pl.* ţi, *f.* te. Зълоѹи́т, тъ. *adj. oppignoratus, pignoratitius:* zálogos: verpfändet, versetzt.

Zálo-

Digitized by Google

Zálogiturá, *f. pl.* uri. Зълоцитѹръ. *subst. pignus, res pigneraticia:* zálog, zálogos jószág, vagy portéka: die Pfandsache, Pfandschaft, der Versatz.

Záludu, *f.* dá, *pl.* di, *f.* de. Зълѹд, дъ. *adj.* adeq. brodiu, prostacu: *simplex, stolidus:* együgyü, balgatag: einfältig, plump, tölpisch.

Zamá. *f.* Зáмъ. *subst.* 1) ori que féde, quare se aflá ín queva trupu: *succus:* lév, nedv: der Saft, die Feuchtigkeit. 2) quaré o facemu din queva prin amestecare, séu férbere: *jus, jusculum:* lév, leves: die Brühe, Suppe. *p. e.* zamá de carne (de vitá): *jusculum bulinum:* tehén hús leves: die Rindsuppe. *a Graeco* ζωμος. *jus.*

Zámáchişá. *f.* Зъмъкишъ. *subst. V.* Sémíchişá.

Zamá de alímóe. Зáмъ де ѧлъмѫе. *subst. succus citreorum:* czitromlév: der Zitronensaft. *seu aqua limonata:* lemonádé: die Limonade, oder der Limoniensaft.

Zamá de varzá. Зáмъ де вáрзъ. *subst.* adeq. móre de curechiu: *muria, jusculum brassicae acidae:* káposzta lév: die Sauerkrautsuppe.

Zámoşescu, şére, şetu. Зъмошéск, шѣ́ре, шéт. *verb. reciproc.* mé zámoşescu, adeq. mé ímplu de zamá: *succo repleor:* léesedni, léel megtelni: saftig werden.

Zámosu, *f.* mósá, *pl.* şi, *f.* se. Зъмóс, моáсъ. *adj. succosus:* leves: saftig.

Zámurcá. *f.* Зъмѹркъ. *subst. jusculum vile:* egy rosz lév: eine schlechte Suppe. dórá dela *amurca*, drojdii de untu de lemnu.

Zao. *f.* Зáо. *subst. thorax, lorica:* pántzél: der Panzer. *a Graec.* ζαβη, *lorica.*

Západá. *f.* Зъпáдъ. *subst. nix:* hó: der Schnee. *V.* Né.

Zapisu, *m. pl.* uri. *f.* Зáпис. *subst. syngrapha, vel: syngraphus:* tulajdon kezével irt, kötelező írás: die Handschrift, Obligation, der Schein.

Zápodie. *f.* Зъпóдїе. *subst. vallis, convallis:* völgy: das Thal.

Zaporu. *m.* Зáпор. *subst.* adeq. faptu: *morbilli nethi, rubeolae:* otvar, himlő forma apró szeplőtske: die Rötheln, Masern.

Zápsescu, sire, situ. Зъпсéск, сѝре, сѝт. *verb. act.* adeq. aflu pre quineva fórá véste cu vina ín máná: *inopinate depraehendo:* véletlenül rajta érni, rajta kopni: unvermuthet ertappen, überraschend.

Zará. *f.* Зáръ. *subst. oxygala, lac serosum:* vaj köpölés után megmaradott sürü savó: die Buttermilch, Schlegelmilch. *a Latin. serum,*

Zare. *f.* Зáре. *subst. lux, lumen, splendor, fulgor, claritas:* fény, fényesség, világosság: der Glanz, Schimmer, die Helle, Helligkeit, das Licht. — zarea sórelui: *splendor solis:* napfénnye: der Sonnenglanz.

Zárescu, rire, ritu. Зърéск, рѝре, рѝт. *verb. act. cerno, specto, oculis observo:* blicken, erblicken, bemerken.

Zárézá. *f.* Зърѣ́зъ. *subst.* 1) *V.* Zare. 2) adeq. válfá: *authoritas, amplitudo:* nagy tekéntet: das Ansehen, die Authorität. — omu cu zárézá: *homo amplus, spectatus:* tisztes, nagy tekéntetü ember: ein ansehnlicher Mensch.

Zarifu, *f.* fá, *pl.* fi, *f.* fe. Зáриф, фъ. *adj.* adeq. ghisdavu, frumosu, plácutu: *amoenus, venustus, decorus:* diszes, ékes, csinos: hübsch, angenehm, reizend.

Zaru, *m. pl.* uri. *f.* Зáр. *subst. sera, claustrum:* zár: das Schloß.

Zarvá, *f. pl.* ve. Зáрвъ. *subst.* 1) adeq. holcá, larmá: *tumultus, clamor, strepitus:* lárma, zaj, zajogás: der Lärm, das Getümmel. 2) *V.* Vraşbá.

Zárvu-

Zárvuescu, ire, itu. Зървѣск, и́ре, и́т. *verb. act.* 1) adeq. holcáescu, oláláescu: *tumultuor, strepito, clamorem cieo:* zajogni, lármázni, kajdázni: lärmen, schreyen. 2) *V.* Invrășbescu.

Zárvuitoriu, *m. pl.* ri. Зървѣтóрю. *subst. V.* Invrășbitoriu.

Zascu, *m. pl.* uri. *f.* Зáск. *subst.* 1) ori que alașu mai înnaltu: *pegma, suggestus:* egy magossabbfa alkotmány: die Bühne, das Gerüst. 2) pre quare se așédá buțile în pivniță: *cubile vinariorum:* aszokfa, aszokgerenda, gantár, gantnárfa: der Ganter, das Gerüst im Keller worauf die Fässer liegen.

Zásite. *f.* Зъси́те. *subst. furfures farinosi (melioris sortis, vulgo: e simila):* lisztes korpa dertze: mehlige Kleyen.

Zátignélá, *f. pl.* eli. Зътигнѣ́лъ. *subst. offensio, offendiculum, scandalum:* megbotlás, belé ütközés, botránkozás: der Anstoß, das Aergerniß. *item: turbatio, interpellatio:* bojgatás: die Störung.

Zátignescu, nire, nitu. Зътигнéск, ни́ре, ни́т. *verb. act.* 1) pre quineva, adeq. smintescu, îi facu scandálá: *offendo, scandalum praebeo:* megbotránkoz tatni: Jemanden ärgern, ein Aergerniß geben. 2) pre quineva dela lucru, dela odihná, adeq. smintescu, turburu: *turbo, interpello:* bojgatni: stören.

Zátoru. Зътóр. *subst.* adeq. ugeru de scrófá: *sumen:* tölgye a' kotzának: die Schweinbrust, Schweineuter. *a Graec.* ζατρήφης, *sagnitus, pinquis.*

Zavezá. *f.* Зaвéзъ. *subst.* adeq. perdé, cortiná: *velum, plaga, cortina:* kárpit, firhang: der Vorhang, die Gardine.

Závésdá, *f. pl.* de. Зъвѣ́здъ. *subst.* adeq. stéoa, quare se întrebuințézá în jertva Bisérecii réséritului: *stella, asteriscus:* tsillag: der Stern.

Zavistie, *f. pl.* tii. Зáвистїе. *subst.* 1) adeq. pizmá: *invidia, livor:* irigység, kajánság: der Neid, die Scheelsucht.

Zavistnicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Зáвистник, къ. *adj.* adeq. pismátarețu, pismasu: *invidus, lividus:* írígy, kaján, kajon: neidisch, mißgünstig.

Zavistuescu, ire, itu. Завистѣск, и́ре, и́т. *verb. act.* adeq. pismuescu: *invideo:* írígy elni, írígy leni, kajánlani: neiden, beneiden, neidisch seyn.

Zavodu, séu: závodu, *m. pl.* di. Зáвод, сaѕ зъ́вод. *subst. canis laniarius:* mészáros kutya: der Fleischer, oder Fleischhackerhund.

Závoru. *m.* Зъвóр. *subst. repagulum, retinaculum, vectis:* závar, fazár: das Sperholz.

Zbágnescu, Zbárcescu, și quele lalte quare se începu cu Zb. *V.* Sb.

Zdariiu, Zdrantá, și altele cu Zd. *V.* Sd.

Zébavá. *f.* Зъбáвъ. *subst. mora:* késedelem, haladék: der Verzug, die Verweilung. — fórá zébavá: *sina mora:* haladék nélkül: ohne Verzug.

Zébávescu, vire, vitu. Зъбъвéск, ви́ре, ви́т. *I. verb. act.* queva, séu pre quineva: *moror aliquem, retardo, retineo:* késleltetni, tartóztatni: aufhalten, verzögern. *II. verb. neutr.* zébávescu însumi undeva, séu mé zébávescu: *moror, commoror, moras necto (traho):* késni, késedelmezni mulatni: sich verweilen, verzögern, aufhalten.

Zébávire, *f. pl.* ri. Зъбъви́ре. *subst. moratio, commoratio:* késés, késedelmezés: die Verweilung, Verzögerung.

Zébávitoriu, *m. pl.* ri, Зъбъвитóрю. *subst. morator:* késedelmező: der Verzögerer.

Zébá-

Zébávitoriu, *f.* tóre, *pl.* ri, *f.* re. Зъбъвитóрю, тоáре.)
Zébavnicu, *f.* cá, *pl.* ci, *f.* ce. Зъбáвник, къ.) *adj. morans, moratorius, tardus, morosus:* késö, késedelmes, késedelmezö: verzögernd, verweilend, langsam, der sich bey einer Sache zu lange aufhält.
Zéblóu, *m. pl.* blói. Зъблъ́в. *subst. V.* Copilandru.
Zébovescu, vire, vitu. Зъбовéск, вúре, вúт. *verb. act. V.* Zébávescu.
Zebréle. Зебрѣ́ле. *plur. clathri, cancelli:* rostélly: das Gatter, Gitter.
Zéce. Зѣ́че. *et derivata, V.* Ḑéce, *et derivata.*
Zéche. *f.* Зѣ́ке. *subst.* adeq. çundrá, sumanu: *sagum:* czundra, szomány: die Seke, ein grober Bauernrock, Bauernkittel. *a Lat. sagum.*
Zedufu, *m. pl.* uri, *f.* Зедȣ́ф. *subst. V.* Zádufu.
Zefcu, *m.* Зéфк. *subst. i. e.* ospéţu: *convivium, epulum, epulae, — arum:* vendégség: der Schmaus, die Gasterey, das Gastmahl. *a Graec.* δαις *epulae.*
Zefiru, *m.* Зéфир. *subst.* adeq. véntul' de quótrá apusu: *zephyrus, favonius:* napnyugoti szél: der Westwind. *Graece.* Ζεφυρος.
Zémbru, *m.* Зъ́мбрѣ. *subst. equus cebra:* tzebra csikósló: das Zebra-Pferd. *Italis:* zebro.
Zemislescu, lire, itu. Земислéск, лúре, úт. *verb. act. concipio:* méhében fogadni: empfangen. — *reciprocum:* mé zemislescu: *concipior:* fogantatni: empfangen werden.
Zimislire, *f. pl.* ri. Земислúре. *subst. conceptio:* fogantatás: die Empfängniß.
Zépodie, *f. pl.* dii. Зъпóдїе. *subst. vallis, convallis:* völgy: das Thal.
Zérosu, *f.* rósá, *pl.* şi, *f.* se. Зъpóс, роáсъ. *adj. serosus, serorefertus:* savos: Molkig.
Zéru, *m.* Зъ́р. *subst. serum lactis:* savó: die Molken, das Milchwasser. *a Lat. serum.*
Zéstre, *f.* Зѣ́стре. *subst. dos, parapherna — orum:* meny aszszonnyal adott ajándék, moring: die Mitgabe, Morgengabe, das Mitgift, Heuratsgut.
Zetignélá, Zetignescu — *V.* Zátignescu, — nélá.
Zeu, séu Ḑeu. Зéѕ. *subst. Deus:* Isten: Gott. — *Nota:* a) de aqui ḑicu Románii de obşte Dumneḑeu, adequá impreunándu aquéste dóo cuvinte la olaltá, Domnu, şi Ḑeu. b) sé intrebuntéze aquestu cuvéntu in trajul' de obşte dreptu aformá a intáriri, ba şi in chipu de juráméntu, quumu ari fi: *edepol, me herele, ne, sane, profecto:* bizony, bizonnyára, igazán: wahrlich, wahrhaftig, wirklich, führwahr. — ḑicu ḑeu lui Dumneḑeu, aformá a juráméntului: *juro per Deum, Deum testem invoco:* bizony Isten, az Isten bizonyságom: bey Gott, oder ich schwöre bey Gott. — de ḑeu: *utique, alioquin, videlicet, procul dubio:* bizonyára, kétség kivül, perse: freylich, das versteht sich. *a Lat. Deus. Graec.* Ζευς, *Iupiter.*
Zeuitare, *f.* Зеѕитáре. *subst. ablivio, oblivium:* felejtés, felejtkezés, feledékenység: die Vergessenheit.
Zeuitátoriu, *f.* tóre. *pl.* ri, *f.* ore Зеѕитътóрю, тоáре. *adj. obliviscens, obliviosus:* felejtö, felejtkezö, feledékeny: vergeßlich, leicht vergessend.
Zeuitu, tare, atu. Зеѕúт, тáре, áт. *verb. deponens: obliivscor, oblivioni do:* felejteni, elfelejteni, felejtkezni, elfeljtekeznli: vergessen.

Digitized by Google

Zgâescu, Zgaibâ, *etc.* şi quéle lalte quare se incepu dela Zg● *V.* Sg.

Zi. Зй. *et derivata V.* Ḑió. *cum derivatis.*

Zidârescu, ire, itu. Зидарѣск, и́рѣ, и́т. *V.* Ziduescu.

Zidariu, *m. pl.* ri. Зидáрю. *subst. caementarius, vulgo: murarius, vel murator:* kömives: der Maurer. Zidâriţâ. *fem.*

Zidescu, dire, itu. Зидѣск, дúрѣ, и́т. *verb. act.* 1) adeq. ziduescu: *muro: opus latericium facio:* kőfalat rakni: mauern. 2) vreo casâ: *struo, exstruo, aedifico, condo:* épiteni: bauen. 3) adeq. facu din nimica, plâsnuescu: *creo, produco:* teremteni: ſchaffen, erſchaffen.

Zidire, *f. pl.* ri. Зидúрѣ. *subst.* 1) *i. e.* ziduire: *muratio:* kőfal rakás: das Mauern. 2) ipuluire: *aedificatio, exstructio:* épitás: das Bauen, die Erbauung. 3) adeq. facere din nimica: *creatio:* teremtés, teremtmény: die Schöpfung, Erſchaffung. 4) adeq. fapturâ: *res creata, creatura:* teremtés: das Geſchöpf.

Zidítoriu, *m. pl.* ri. Зидитóрю. *subst.* 1) aquariiva câsi: *aedificator, exstructor:* épitő: der Erbauer. 2) adeq. plâsmuitoriu: *creator, plastes:* teremtő; der Schöpfer, Erſchaffer.

Zidu, *m. pl.* uri, *f.* Зúд. *subst. murus:* kőfal: die Mauer. — aquâriiva Cetâţi: *muri urbis, maenia:* város, vagy vár kőfala: die Stadtmauer. — que se aflâ întrâ ziduri, séu din lontru de zidu: *intermuralis, intra muranus:* kétfal között, vagy a kőfalon belől lévő: zwiſchen dem Mauern, oder innerhalb der Mauer befindlich.

Ziduescu, ire, itu. Зидѣск, и́рѣ, и́т. *verb. act. muro, opus latericium facio:* kőfalat rakni: mauern.

Zimbrâ, *f.* Зúмбрѫ. *subst. Dama:* dámvad: der Damhirſch, Tannhirſch.

Zîmbri. Зâмбрiй. *pl.* quare se facu in gurâ, *p. e.* la cai: *dentes lupinii:* farkasfogak: die Wolfszähne.

Zimbru, *m.* Зúмбрѫ. *subst.* adeq. bouru: *urus, bos sylvestris:* der Aucrochs, Urochs.

Zînâ. *f. p. ne.* Зúнѫ. *subst. Dea, Diva:* Isten aszszony: die Fee eine Göttinn. dela, *Divîna:* adeq. vrójitóre *Petron* 7)

Zingâlescu, lire, itu. Зингалѣск, а́рѣ, и́т. *verb. act.* adeq. gârgârescu: *comprimo:* öszve rontsolni: zerdrücken, zuſammendrücken.

Zio. Зïо. *V.* Ḑio!

Ziorescu, Ziori, *etc. V.* Ḑióresçu, Ḑiori.

Zîrnâ. Зźрнѫ. o plantâ: *subst. Solanum nigrum: Linn.* Ebszöllő: der Nachtſchatten.

Zisa. Зисá. *V.* Ḑisa.

Zizanie, *f. pl.* nii. Зизáнїѣ. adeq. neghinâ: *subst. Agrostliema githago, Lin. zezania, nigina:* konholly: der Lolch, Raden, die Kornnelke. *a Lat. zizania.*

Zlagna, Злáгна. *subst.* unu oreşu in Ardéliu: *Zalathna.*

Zlâtariu, *m. pl.* ri. Злáтáрю. *subst.* adeq. aurariu, séu spâlâtoriu de auru, *V.* Aurariu Nro. 2)

Zlatinâ. Злáтинѫ. *V.* Sârâturâ.

Zlatu. Злáт. (*reprob.*) *V.* Auru.

Zlăvócă, *f.* Злъвóкѫ. *subst.* unu peste. *V.* Slăvócă.

Zmacé, Zmerenie, Zmeu, şi quele lalte quare se incepu cu Zm. *V.* Sm.

Znopu, *m. pl.* uri, *f. subst. V.* Snopu.

Zó. Зó. *contractum ex:* zeu, *V.* Zeu.

Zodiacu, *m.* Зодïáкѫ. *subst. zodiacus:* égjegykerűlet: der Thierkreis.

Zodie. *f. pl.* dii. Зодïѣ. *subst. signum coeleste:* ég jel: das Himmelszeichen.

Zoiu,

Digitized by Google

Zoiu, *m.* Зóю. *subst. V.* Póne, Plévá.

Zólá, *f.* Зóалъ. *subst. athla, lucta, labor:* munka, törekedés: die Mühe, Arbeit, der Kampf. —

Zolescu, lire, itu. Зоалéск, áлре, úт. *I. verb. activ.* schimburi ne láute: *lavo:* mosni: waſchen. *II. neutr.* adeq. mé sfarmu, luptu: *luctor, vires intendo:* tusakodni, fáradozni: ringen, ſich anſtrengen, ſehr bemühen.

Zologu, *m. pl.* óge. *f.* Зóлог. *subst. V.* Zálogu

Zugravu, *m. pl.* vi. Зугрáв. *subst. pictor:* festő, képfestő: der Mahler.

Zugrávescu, vire, itu. Зугръвéск. кúре, úт. *verb. act. pingo:* festeni: malen, mahlen.

Zugrávitu, *m. pl.* uri. *f.* Зугръвúт. *subst. ars pictoria:* képiro mesterség: die Mahlerey, Mahlerkunſt.

Zugrávitu, *f.* tă, *pl.* ţi, *f.* te. Зугръвúт, тъ. *adj. pictus:* festett: gemahlet.

Zugrávitură, *f. pl.* uri, *f.* Зугръвитýръ. *subst. pictura:* festés: die Mahlerey, das Gemälde.

Zuráescu, ire, itu. Зурáéск, úре, úт. *verb. act. crepo, strepito:* zörögni, tsörögni, tsergeni: ſchellen, praſſeln, klirren.

Zuráitură, *f. pl.* uri. *f.* Зурáитýръ. *subst. crepitus, strepitus:* zörgés: das Gepraſſel, Geklirren.

Zurcană, *f. pl.* ne. Зуркáнъ. *subst.* adequé vreo óe: *oris longiori et duriori lana:* hosszú, és goromba gyapju juh: ein Schaf mit zottiger und harter Wolle.

Zurgaláu, *m. pl.* áe. Зургáлъу. *subst. tintinabulum:* zörgő, zörgétyű: die Schelle.

Zuzétă, *f. pl.* te. Зузéтъ)
Zuzétu, *m. pl.* te, *f.* Зузéт) *subst. strepitus:* zaj, zajogás, zúdulás: der Lärmm, das Sauſen, das Geräuſch.

Zvégnescu, Zvéntu, Zvérligă, şi quele lalte quare se incepu Zv. *V.* Şv.

Digitized by Google

Digitized by Google